

Holy Bible

Aionian Edition®

Muk̄eddes Kalam (yəngi yezik)
Uyghur Bible (pinyin script)

AionianBible.org
The world's first Holy Bible untranslation
100% free to copy and print
also known as " The Purple Bible "

Holy Bible Aionian Edition ®

Mukeddes Kalam (yəngi yezik)
Uyghur Bible (pinyin script)

CC Attribution ShareAlike 4.0, 2018-2024

Source text: eBible.org

Source version: 11/7/2023

Source copyright: CC Attribution ShareAlike 4.0

Mukeddes Kalam - Uyghur Bible Translation Committee, 2010

Formatted by Speedata Publisher 4.19.2 (Pro) on 5/16/2024

100% Free to Copy and Print

TOR Anonymously

<https://AionianBible.org>

Published by Nainoia Inc

<https://Nainoia-Inc.signedon.net>

We pray for a modern public domain translation in every language

Report content and format concerns to Nainoia Inc

Volunteer help is welcome and appreciated!

Celebrate Jesus Christ's victory of grace!

Preface

Uyghur tili at AionianBible.org/Preface

The *Holy Bible Aionian Edition* ® is the world's first Bible *un-translation!* What is an *un-translation?* Bibles are translated into each of our languages from the original Hebrew, Aramaic, and Koine Greek. Occasionally, the best word translation cannot be found and these words are transliterated letter by letter. Four well known transliterations are *Christ*, *baptism*, *angel*, and *apostle*. The meaning is then preserved more accurately through context and a dictionary. The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven additional Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies.

The first three words are *aiōn*, *aiōnios*, and *aīdios*, typically translated as *eternal* and also *world* or *eon*. The Aionian Bible is named after an alternative spelling of *aiōnios*. Consider that researchers question if *aiōn* and *aiōnios* actually mean *eternal*. Translating *aiōn* as *eternal* in Matthew 28:20 makes no sense, as all agree. The Greek word for *eternal* is *aīdios*, used in Romans 1:20 about God and in Jude 6 about demon imprisonment. Yet what about *aiōnios* in John 3:16? Certainly we do not question whether salvation is *eternal*! However, *aiōnios* means something much more wonderful than infinite time! Ancient Greeks used *aiōn* to mean *eon* or *age*. They also used the adjective *aiōnios* to mean *entirety*, such as *complete* or even *consummate*, but never infinite time. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs. So *aiōnios* is the perfect description of God's Word which has *everything* we need for life and godliness! And the *aiōnios* life promised in John 3:16 is not simply a ticket to *eternal* life in the future, but the invitation through faith to the *consummate* life beginning now!

The next seven words are *Sheol*, *Hadēs*, *Geenna*, *Tartaroō*, *Abyssos*, and *Limnē Pyr*. These words are often translated as *Hell*, the place of eternal punishment. However, *Hell* is ill-defined when compared with the Hebrew and Greek. For example, *Sheol* is the abode of deceased believers and unbelievers and should never be translated as *Hell*. *Hadēs* is a temporary place of punishment, Revelation 20:13-14. *Geenna* is the Valley of Hinnom, Jerusalem's refuse dump, a temporal judgment for sin. *Tartaroō* is a prison for demons, mentioned once in 2 Peter 2:4. *Abyssos* is a temporary prison for the Beast and Satan. Translators are also inconsistent because *Hell* is used by the King James Version 54 times, the New International Version 14 times, and the World English Bible zero times. Finally, *Limnē Pyr* is the Lake of Fire, yet Matthew 25:41 explains that these fires are prepared for the Devil and his angels. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The eleventh word, *eleēsē*, reveals the grand conclusion of grace in Romans 11:32. Take the time to understand these eleven words. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. To help parallel study and Strong's Concordance use, apocryphal text is removed and most variant verse numbering is mapped to the English standard. We thank our sources at eBible.org, Crosswire.org, unbound.Biola.edu, Bible4u.net, and NHEB.net. The Aionian Bible is copyrighted with creativecommons.org/licenses/by-nd/4.0, allowing 100% freedom to copy and print, if respecting source copyrights. Check the Reader's Guide and read online at AionianBible.org, with Android, and TOR network. Why purple? King Jesus' Word is royal... and purple is the color of royalty!

Table of Contents

OLD TESTAMENT

Yaritilix	11
Misirdin qıkıx	40
Lawiylar	65
Qəl-bayawandiki səpər	84
Qanun xərhî	109
Yəxua	130
Batur Həkimlar	145
Rut	160
Samu'il 1	162
Samu'il 2	180
Padixahlar 1	195
Padixahlar 2	213
Tarih-təzkirə 1	231
Tarih-təzkirə 2	248
Əzra	269
Nəhəmiya	275
Əstər	284
Ayup	289
Zəbur	305
Pənd-nəsihətlər	343
Həkmət toploqquqi	355
Küylərning küyi	360
Yəxaya	363
Yərəmiya	394
Yərəmiyaning yioqa-zarlırı	428
Əzakiyal	431
Daniyal	460
Həxiya	470
Yo'el	475
Amos	477
Obadiya	481
Yunus	482
Mikah	484
Nahum	487
Həbakkuk	489
Zəfaniya	491
Həgag	493
Zəkəriya	494
Malaki	500

NEW TESTAMENT

Matta	505
Markus	524
Luğa	537
Yuhanna	558
Rosullarning paaliyətliri	574
Rimlikləroqa	595
Korintlikləroqa 1	605
Korintlikləroqa 2	614
Galatiyalıkləroqa	620
Əfəsusluslukləroqa	623
Filippilikləroqa	626
Kolossiliklərgə	629
Tesalonikalıklärəqə 1	631
Tesalonikalıklärəqə 2	633
Timotiyə 1	635
Timotiyə 2	638
Tituska	640
Filemonəqa	641
Ibraniyləroqa	642
Yağup	649
Petrus 1	652
Petrus 2	655
Yuhanna 1	657
Yuhanna 2	660
Yuhanna 3	661
Yəhuda	662
Wəhiy	663

APPENDIX

Reader's Guide
Glossary
Maps
Destiny
Illustrations, Doré

OLD TESTAMENT

Adəmni қоюлышетип, һаятлық дәриигә баридиょjan yolni muһапизәt қilix üçün, u Erəm beqinинг мəxriק təripigə kerublarnı wə tət tərəpkə pirkiraydiょjan yalqunluğ bir xəmxərni қoyup қoydı.
Yaritiliх 3:24

Yaritilix

1 Mukaddəmdə Huda asmanlar bilən zeminni yarattı. **2** U qaoqda yər bolsa xəkilsiz wə kəpkuruk, halətta boldi; karangoçluk qongkur sularning yüzini kaplıdı; Hudanıng Rohı qongkur sular üstidə lərzan pərvaz kılattı. **3** Huda: «Yorukluk bolsun!» dewidi, yorukluk pəyda boldi. **4** Huda yoruklukning yahxi iğnlilikini kerdilər; Huda yorukluk bilən karangoçlukunu ayırdı. **5** Huda yoruklukını «kündüzz», karangoçlukını «keqə» dəp atıldı. Xu tarikidə kəq bilən səhər etti, bu tunji kün boldı. **6** Andin Huda: — Sularning arılıklıda bir boxluk bolsun wə sular [yükiri-tewən] ikkiqə ayırılıp tursun, dedi. **7** Xuning bilən Huda bir boxluk hasıl kılıp, sularni boxlukning astioja wə boxlukning üstigə ayırawtı; ix ənə xundak boldı. **8** Huda bu boxlukını «asman» dəp atıldı. Xu tarikidə kəq bilən səhər etti, bu üinqinqi kün boldı. **9** Andin Huda: «Asmanın astidiki sular bir yergə yiojılsun, kuruk tuprak kərünsün!» dewidi, dəl xundak boldı. **10** Huda kuruk tupraknı «yər», yiojılojan sularni bolsa «dengizlər» dəp atıldı. Huda bularning yahxi bolqanlığını kerdilər. **11** Andin Huda yənə: «Yər hərhil esümlüklərni, urukluk otyaxlarını, mewə beridiojan dərəhlərni türli boyiqə ezidə ündürsun! Mewilərning iqida urukluları bolsun!» dewidi, dəl xundak boldı; **12** yərdikən esümlüklərni, yəni uruk qıkıcıdojan otyaxları ezi türli boyiqə, mewə beridiojan, yani mewilirinen iqida urukluları bolqan dərəhlərni ezi türli boyiqə ündürdü. Huda bularning yahxi bolqanlığını kerdilər. **13** Xu tarikidə kəq bilən səhər etti, bu üinqinqi kün boldı. **14** Huda yənə: «Kündüz bilən keşini ayırip berix üçün asmanlarda yorukluk jisimlər bolsun. Ular künlər, pəsillər wə yillarnı ayırip turuxka bəlgə bolsun; **15** ular asmanlarda turup nur qıkarouqi bolup, yər yüzigə yorukluk bərsün!» dewidi, dəl xundak boldı. **16** Huda ikki qong nur qıkarouqi jisimni yarattı; qong nur qıkarouquqını kündüzni baxxuridiojan, kiçik nur qıkarouquqını keşini baxxuridiojan kıldı. Həmdə yənə yultuzlarnımı yarattı. **17** Huda bularning yərəgə yorukluk berip, kündüz bilən keşini baxxurup, yorukluk bilən karangoçlukunu ayırusun dəp asmanlarning gümbüziga orunlaxtardı. Huda buning yahxi bolqanlığını kerdilər. **19** Xu tarikidə kəq bilən səhər etti, bu üinqinqi kün boldı. **20** Huda yənə: «Sularda miqo-miqo janıwarları bolsun, uqar-kanatlar yərning üstidə, asman boxlukında uqsun» dedi. **21** Xundak kılıp Huda sudiki qong-qong məhlulkarları, xundakla sularda miqo-miqo janıwarları ezi türli boyiqə wə hərhil uqar-kanatlarnı ezi türli boyiqə yarattı. Huda buning yahxi bolqanlığını kerdilər. **22** Huda bu janlıklärə qəht-bərikət ata kılıp: «Nəsillinip, kəpiyip, dengiz sulurini toldurungular, uqar-kanatlarmu yər yəzidə awusun» dedi. **23** Xu tarikidə kəq bilən səhər etti, bu üinqinqi kün boldı. **24** Huda yənə: «Yər janıwarları ezi türli boyiqə qıqarsun — mal-qarwiları, emüligüqi janıwarları wə yawayi haywanları ezi türli boyiqə apirdə kilsun» — dewidi, dəl xundak boldı. **25** Xundak kılıp Huda yərdikən yawayi haywanları ezi türli boyiqə, mal-qarwiları ezi türli boyiqə wə yər yəzidə emüligüqi barlık janıwarları ezi türli boyiqə yarattı. Huda buning yahxi bolqanlığını kerdilər. **26** Andin Huda: «Öz sürət-obrazımızda, Bizgə ohxaydiqan kılıp insanni yaritayılı. Ular dengizdiki beliklərə, asmandiki uqar-kanatlarə, barlık mal-qarwilarə, pütkül yər yüzigə wə yər yəzidiki barlık emüligüqi janıwarlarə igidarlıqlıq, kilsun» dedi. **27** Xundak kılıp, Huda insanni Öz sürət-obrazıda yarattı; Uni Əzininig süritidə yarattı; Ələrni ərkək-qixi kılıp yarattı. **28** Huda ələrə qəht-bərikət ata kılıp: «Silər nəsillinip, kəpiyip, yər yəzini toldurup boysundurungular; dengizdiki beliklər, asmandiki uqar-kanatlarə, xuningdək yər yəzidə yəridiojan hərbir haywanlarə igidarlıqlıq kılınıllar» dedi. **29** Andin Huda yənə: «Man, Mən pütkül yər yəzidiki urukluk otyaxlar bilən urukluk mewə beridiojan hərbir dərəhlərni silərgə ozukluk bolsun dəp bərdim; **30** xundakla yərdikə barlık janıwarlar bilən asmandiki barlık uqar-kanatlar wə yər yəzidə barlık emüligüqlərgə, yəni barlık jan-janiwarlarə ozukluk bolsun dəp barlık gül-giyahları bərdim» dewidi, dəl xundak boldı. **31** Huda yaratkanlırinin həmmisiqə səpselip kərdi, wə mana bularning həmmisi naħħayiti yahxi bolqanidilə. Xu tarikidə kəq bilən səhər etti, bu altınqı kün boldı.

2 Xundak kılıp asman bilən zemin, pütkül məwjudatlı bilən əkoxulup yaritilip boldı. **2** Huda yəttinqi künigiqə kılıdiqan ixini tamamlıdı. U yəttinqi künü barlık yaritix ixini tohtitip aram aləjan kün bolqanlıkı üçün, xu künni bəhtlik kün kılıp, uni «mukəddəs kün» dəp bekitti. **4** Pərvərdigar Huda zemin bilən asmannı yaratkan künidə, asman-zeminning yaritilix jəryanining tarihləri mundak: — **5** Zemində tehi həq gül-giyah, yaradə həq otyax ünmiganidi; qünki Pərvərdigar Huda yər yəzidə həl-yeçin yaqdurmioqanidi, xundakla yər teriydiqan adəmənu yok idi. **6** Lekin yərdin bulak, süy iqlip, tamam yər yəzini suçardı. **7** Andin Pərvərdigar Huda adəmni yərning topisidin yasap, həyatlıq nəşəpsin uning burnioja püwlidi; xuning bilən adəm tirik bir jan boldı. **8** Andin keyin Pərvərdigar Huda məxriq təraptə Erəm degen jayda bir baqı bina kılıp, yasiojan adəmni xu yərəgə orunlaxtardı. **9** Pərvərdigar Huda yərdin kezni kamlaqturidiojan qiraylik, [mewilir] yeyixlik hərhil dərəhnı ündürdü; u yənə baqıning otturisida «hayatlıq dərəhi» wə «yahxi bilən yamanni bilgüzgüqi dərəh»ni ündürdü. **10** Baqı suçırırixə Erəmdin bir dərya ekip qıktı; andin belənmiş, tet ekin boldı. **11** Birinqi ekinnin nami Pixon bolup, altun qıkıcıdojan pütkül Hawiləh zeminini aylınip etidü. **12** Bu yurtning altuni naħħayiti esil idi; xu yərda puraklık dəwirkəy bilən ak həkikmü qıktı. **13** İkkinci dəryanıg nami Gıhon bolup, pütkül Kux zeminini aylınip etidü. **14** Üinqinqi dəryanıg nami Dijla bolup, Axurnıg xərkiñi ekip etidü, tetinqi dəryanıg nami Əfrat idi. **15** Pərvərdigar Huda adəmni elip Erəm beçojaq ixləp, pərwix kilsun dəp uni xu yərəgə koyup koydi. **16** Pərvərdigar Huda adəmgə əmr kılıp: baqdiki hərbir dərəh mewiliridin haliojiningqə yə; **17** əmma «yahxi bilən yamanni bilgüzgüqi dərəh»ning mewisidin yemigin; qünki uningdin yegən kününgdə jəzmən elisən, — dedi. **18** Andin Pərvərdigar Huda yənə sez kılıp: — Adəmning yalçuz turuxi yahxi əməs; Mən uningqə mas kelidiqan bir yardımçı həmrəhini yasap beray, — dedi. **19** Pərvərdigar Huda təprakṭın daladiki barlık janıwarları bilən asmandiki həmmə uqar-kanatlarınyasiojanidi; ularqa adəmning nemə dəp at koyidoqanlıkinı bilix üçün, U ələrni adəmning aldiqə kəltərdi. Adam hərbir janıwarqa nema dəp at koyqan bolsa, uning eti xu bolup kəldi. **20** Bu tarikidə adəm həmmə mal-qarwilarə, asmandiki uqar-kanatlarə wə daladiki hərbir janıwarlarqa at koydi; wəhalənki, adəm əzığa mas kelidiqan heqbir yardımçı həmrəh uqratmadı. **21** Xuning bilən Pərvərdigar Huda adəmgə bir kəttik uyku saldı; u uhlap kəldi. U uhlawatqanda, U uning bikinidin bir az elip, andin uning ornını et-geç bilən etip koydi. **22** Xuning bilən Pərvərdigar Huda adəmning bikinidin aləjan xu kisimindən bir ayalnı yasap, uni adəmning kəxiqə akəldi. **23** Adam ata huxal bolup: — Mana bu songaklırimdiki səngök, etimdiki at bolqaq, «ayal» dəp atalsun; qünki u ərdin elinoqandur, — dedi. **24** Xuning üçün ər kixi ata-anisidin ayrılip,

ez ayalioqa baqlinip bir bolup, ikkisi bir tən bolidu. **25** Adəm'ata bilən ayali hər ikkisi yalingaq bolsimu, heq uyalmaytti.

3 Yər yüzidə yilan Rəb Pərvərdigar yaratkan daladiki haywanlarning hämmisidin hiyligər idi. U ayaldın: — Huda rasttinla baqdiki dərəhlərning həqkəyisining mewisidin yemənglər, dedim? — dəp soridi. **2** Ayal yilanoqa jawab berip: — Baqdiki dərəhlərning mewilirini yesək bolidu. **3** Əmma baqning otturisidiki dərəhning mewisi tooprısida Huda: «Buningdin yemənglər, kolmu tagküzmənglər, bolmisa elisilər» deyən, dedi. **4** Yilan ayalоja: — Undak əməs! Hərgiz əlməysilər! **5** Bəlkil silər uni yegan kününgləndi, Huda kezünglarning eqilib, Hudaqa ohxax yahxi bilən yamanni biliqdan bolup kəlidiojanliklarning bilidu, — dedi. **6** Ayal dərəhning [mewisining] yeməkklik üçün yahxılığını, uning kezni kamlaxturidiojanlığını kerüp, həmdə dərəhning adənni əkiliğ kiliqdan jölparkarlığını kerüp, mewidin yedi wə uningdin yenida turoqan erigimən bərdi; umu yedi. **7** Yeyixi bilənlə hər ikkisining kezli eqilib, əzlirining yalingaq ikanlığını bilip, ənjür yopurmaklarını elip bir-birigə ulap tikip, əzlirigə yapquq kılıp tartti. **8** Kün salkinlioqanda, ular Pərvərdigar Hudanıng baqdə mangojan xəpisini anglap kelip, adam ayali bilən Pərvərdigar Hudanıng hazır boleginidin keqip baqdiki dərəhlərning arisioqa yoxurunuwaldı. **9** Lekin Pərvərdigar Huda towlap adənni qakirip uningoqa: Sən nədə? — dedi. **10** Adəm'ata jawab berip: — Mən baonda xəpəngni anglap, yalingaq turoqinim üçün körküp ketip, yoxurunuwaldım, — dedi. **11** [Huda] uningoqa: — Yalingaq ikanlığının sanga kim eytti? Man sanga yema, dəp əmr kılqan dərəhning mewisidin yedingmu-ya? — dedi. **12** Adəm jawab berip: — Sən manga həmrəh boluxka bərgən ayal dərəhning mewisidin manga bərgənidə, mən yedim, — dedi. **13** Pərvərdigar Huda ayalоja: — Bu nemə kılqining? — dedi. Ayal jawab berip: — Yilan meni aldap azdursa, mən yəp saptımən, — dedi. **14** Pərvərdigar Huda yilanoqa mundak dədi: — «Bu kılqining üçün, Sən həmə mal-qarwilardın, Daladiki barlıq haywanatlardın bəkrək lənatka kalisən; Korsiking bilən beoçirləp mengip, Əmrüngning barlık künləridə topa yəysən. **15** Wə mən sən bilən ayalning arisioqa, Sening nəslində bilən ayalning nəslining arisioja əqmənlilik salımən; U sening bexingni dəssəp zəhimləndürdü, Sən kopup uning tapinini [qekip] zəhimləndürsən». **16** Andin Huda ayalоja: — «Sening həmilidərləkinqning japa-muxakkətlərini kəpaytimən; Sən kattik toloq iqida boxinisən; Sən eringdin üstün turuxka həwəs kilsangmu, U üstüngdin hojilik kılıdu» — dedi. **17** Andin U Adəm'atiоja: — «Sən ayalıgnıng səziga kulak selip, Mən sanga yemə, dəp əmr kılqan dərəhtin yegining tüpəylidin, Sening tüpəylingdin yər-tuprak lənitimə uqrayıdu; Əmrüngning barlık künləridə pəkət japhalıq ixləpla, andin uningdin ozuklinisən. **18** Yər sanga tikən bilən kəməqək tündürdü; Xundaktmı sən yərdiki ziraət-otyaxlarnı yəysən. **19** Taki sən turprakka käytküqə yüz-kəzüng tərgə qümgənda, andin nan yeyələysən; Qünki sən aslı turpraktın elinoqsan; Sən aslıda topa boloq, Yənə topoq qayıtsın» — dedi. **20** Uning ayali barlıq jan igilirining anisi bolidiqinini üçün adəm uningoqa «Hawa» dap at koydi. **21** Pərvərdigar Huda Adəm'ata bilən uning ayalioqa haywan teriliridin kiyim kılıp kiydürüp koydi. **22** Pərvərdigar Huda sez kılıp: — Mana, adəm Bizlərdin birigə ohxap kəldi, yahxi bilən yamanni bildi. Əmdi kolını uzitip həyatlık dərihidin elip yawelip, ta əbədgıqə yaxawərməsləki üçün [uni tosusumiz kerak], dedi. **23** Xuning bilən Pərvərdigar Huda uni Eram baqdın kooqlap qıkırıwətti; xundak kılıp uni yərgə ixleydiqan, yəni ezi aslı apirdə kılınoqan turprakka ixleydiqan kılıp koydi. **24** Adəmnı kooqliwetip, həyatlık dərihiga

baridiojan yolni muhəpizət kılıq üçün, u Eram beoqining məxrik təripiga kerublarnı wə tət tərəpkə pirkiraydiqan yalkunluk bir xəmxərni koyup koydi.

4 Adəm'ata ayali Hawa bilən billə boldi; Hawa həmilidər bolup Kəbilni tuqup: «Mən bir adəmga igə boldum — U Pərvərdigardurl» — dedi. **2** Andin u yənə Kəbilning inisi Həbilni tuqdu. Həbil padıqı boldi, Kəbil bolsa terikqi boldi. **3** Bekitilgən xundak bir wakıt-saattə xundak bir ix boldiki, Kəbil tuprakning həsulidin Parwərdigarə qədiyə kəltürdi. **4** Həbilmu padisidin koylirining tunjiliridin, yəni ularning yeqidin hədiyə sundı. Pərvərdigar Həbilni wa uning sunoqan hədiyəsini köbul kıldı. **5** Lekin Kəbil wə uning sunoqinoqı karımidı. Xu wəjidin Kəbilning tolumu aqqılık kelip, qırayı tutıldı. **6** Xuning bilən Pərvərdigar Kəbiloq: Nemixka aqqıklınisən? Nema üçün qiraying tutulup ketidü? **7** Əgar durus ix kılısang, sən kətərüləmənsən? Lekin durus ix kılımisang, mana gunaň, ixik aldida [seni paylap] beoçirləp yatıdu, u seni ez ilkığa almakçı bolidu; lekin sən uningdin ojalıp kelixing kerək, dedi. **8** Kəbil inisi Həbiloq: «Daliqə qıkıp keləylil» dedi. Dalada xu wəkə boldiki, Kəbil inisi Həbiloq kol selip, uni oltarırdı. **9** Pərvərdigar Kəbiloq: Ining Həbil nədə? — dəp soridi. U jawab berip: Bilməyman, mən inimning bakkıqışımı? — dedi. **10** Huda uningoqa: — Sən nema kılding? Mana, iningning kəni yərdin manga pəryad kətərülətildi! **11** Əmdi iningning kolundan tekülgən kənini köbul kiliqxə aqzını aqşan yərdin kooqlınip, lənətək uqraysən. **12** Sən yərgə ixlisangmu u buningdin keyin sanga kuvvitini bərməydü; sən yər yüzidə sərsən bolup, sərgardan bolisan, — dedi. **13** Buni anglap Kəbil Pərvərdigarə jawab kılıp: — Mening bu jazayimni adəm kətərüləmətgidə! **14** Mana, Sən bugün meni yər yüzidin kooqlıding, mən əmdi Sening yüzüngdin yoxurunup yürimən; yər yüzidə sərsən bolup sərgordanlıqta yürimən; xundak boliduki, kimla meni tepiwalsa, oltürüwetidül, — dedi. **15** Lekin Pərvərdigar uningoqa jawab berip: — Xundak boliduki, kimki Kəbilni oltırsa, uningdin yəttə həssə intikam elinidü, — dedi. Xularni dəp Pərvərdigar Kəbiloq uqrıqan birsi uni oltürüwətmisün dəp uningoqa bir bəlgə koyup koydi. **16** Xuning bilən Kəbil Pərvərdigarning huzuridin qıkıp, Eramıng məxrik təripidiki Nod deyən yurtta olturnaklip kıldı. **17** Kəbil ayali bilən billə bolup, ayali həmilidər bolup Hənohtı tuqdu. U wakitta Kəbil bir xəhər bina kiliwatatti; u xəhərning namini oqlıning ismi bilən Hənoh dəp atidi. **18** Hənohtı İrad tərəldi, iradtın Məhəyail tərəldi, Məhəyaildin Mətxail tərəldi, Mətxaildin Ləməh tərəldi. **19** Ləməh əzığə ikki hotun aldı. Birining ismi Adah, yənə birining ismi Zillah idi. **20** Adah, Yabalı tuqdu. U qedirdə olturnidiojan kəqman malqılarning bowisi idi. **21** uning inisining ismi Yubal idi. Bu qiltar bilən nəy qaloqıqlarınq bowisi idi. **22** Zillah yənə Tubal-ķayın deyən bir oqulnu tuqdu. U mis-təmür əswablarnı sokğuqi idi. Tubal-ķayınning Naamah isimlik bir singlisli bar idi. **23** Ləməh bolsa ayallırıqə sez kılıp: — «Əy Adah, bilən Zillah, sezünni anglangılar! Eh Ləməhning ayallırı, gepiməq kulak selinglər! Meni zəhimləndürögini üçün mən adam oltarırdüm, Tenimni zeda kılqanlıq üçün bir yigitni oltarırdüm. **24** Əgar Kəbil üçün yəttə həssə intikam elinisa, Ləməh üçün yətmix yəttə həssə intikam elinidü!» — dedi. **25** Adəm'ata yənə ayali bilən billə boldi. Ayali bir oqul tuqup, uningoqa Xet dəp at koyup: Kəbil Həbilni oltürüwətkini üçün Huda uning orniqə manga baxka bir əwlad tikläp bardı, dedi. **26** Kettimmi bir oqul tuquldı; u uningoqa Enox dəp at koydi. Xu wakittin tartip adəmlər Pərvərdigarning namıqə nida kiliqxə baxlıdı.

5 Bu Adəm'atining əwladlırinine nəsəbnamisidur: — Huda insanni yaratkan künida, uni Əzığa ohxax kılıp yarattı. **2** U ularını ər jinis wə ayal jinis kılıp yaritip, ularqa bəht-bərikət ata kılıp, yaritiloğan künidə ularning namini «adəm» dəp atidi. **3** Adəm'ata bir yüz ottuz yaxka kirgəndə uningdin eziqə ohxaydiqan, ez sürat-obrazidak bir oqul terəldi; u uningoja Xet dəp at koydı. **4** Xet tuquloqandan keyin Adəm'ata səkkiz yüz yil əmür kerüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar terəldi. **5** Adəm'atimiz jəmiy tokkuz yüz ottuz yil kün kerüp, aləmdin etti. **6** Xet bir yüz bəx yaxka kirgəndə uningdin Enox terəldi. **7** Enox tuquloqandan keyin Xet səkkiz yüz yəttə yil əmür kerüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar terəldi. **8** Xet jəmiy tokkuz yüz on iki yil kün kerüp, aləmdin etti. **9** Enox toksan yaxka kirgəndə uningdin Kenan terəldi. **10** Kenan tuquloqandan keyin, Enox səkkiz yür on bəx yil əmür kerüp, uningdin yənə oqul-kızlar terəldi. **11** Enox jəmiy tokkuz yüz bəx yil kün kerüp, aləmdin etti. **12** Kenan yətmix yaxka kirgəndə uningdin Mahalalel terəldi. **13** Mahalalel tuquloqandan keyin Kenan səkkiz yüz kirik yil əmür kerüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar terəldi. **14** Kenan jəmiy tokkuz yüz on yil kün kerüp, aləmdin etti. **15** Mahalalel atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Yarəd terəldi. **16** Yarəd tuquloqandan keyin Mahalalel səkkiz yüz ottuz yil əmür kerüp, uningdin [yənə] oqul-kızlar terəldi. **17** Mahalalel jəmiy səkkiz yüz toksan bəx yil kün kerüp, aləmdin etti. **18** Yarəd bir yüz atmix iki yaxka kirgəndə uningdin Hanoh terəldi. **19** Hanoh tuquloqandan keyin Yarəd səkkiz yüz yil əmür kerüp, uningdin yənə oqul-kızlar terəldi. **20** Yarəd jəmiy tokkuz yüz atmix iki yil kün kerüp, aləmdin etti. **21** Hanoh atmix bəx yaxka kirgəndə uningdin Metuxaləh terəldi. **22** Metuxaləh tuquloqandan keyin Hanoh üç yüz yiloğla Huda bilən bir yolda mengip, yənə oqul-kızlarnı taptı. **23** Hanohnıng [yər yüzidə] barlık kərgən künllri üç yüz atmix bəx yil boldi; **24** U Huda bilən bir yolda mengip yaxaytti; u [tuyuksız kəzdiñ] oqayıb boldi; qünki Huda uni Əz yenioja elip kətkəndi. **25** Metuxaləh bir yüz səksən yəttə yaxka kirgəndə uningdin Ləməh terəldi. **26** Ləməh tuquloqandan keyin Metuxaləh yəttə yüz səksən iki yil əmür kerüp, uningdin oqul-kızlar terəldi. **27** Metuxaləh jəmiy tokkuz yüz atmix tokkuz yil kün kerüp, aləmdin etti. **28** Ləməh bir yüz səksən iki yaxka kirgəndə bir oqul tepip, uning ismini Hul atap: — Pərvərdigar turprakka lənat kıldı; xunga biz [yərgə] ixliginimizdə həmdə kollirimizning japalık əmgikidə bu bala bigza tasallı beridü, — dedi. **30** Nuḥ tuquloqandan keyin Ləməh bəx yüz toksan bəx yil əmür kerüp, uningdin yənə oqul-kızlar terəldi. **31** Ləməh jəmiy yəttə yüz yətmix yəttə yil kün kerüp, aləmdin etti. **32** Nuḥ bəx yüz yaxka kirgəndən keyin, uningdin Xəm, Həm wə Yafət terəldi.

6 Wə xundak boldiki, insanlar yər yüzidə kəpiyixə baxlıqanda, xundakla kızlarmu kepləp tuquloqanda, **2** Hudanıng oqulları insanlarning kızlırinin qıraylılığını kerüp, halıqanqə tallap, əzlirigə hotun kılıxka baxlıdi. **3** U wakıta Pərvərdigar səz kılıp: — Mening Rohim insanları bilən manggü kürəx kılıwärəmədu; qünki insan əttur, halas. Kalğısida ularning əmri pəkət bir yüz yığırma yaxtin axmısın! — dedi. **4** Xu künllərdə (wə xundakla keyinkı künllərdim), Hudanıng oqulları insanlarning kızlırinin yenioja berip, ulardın balilarnı tapkınidə, gigantlar yər yüzidə pəyda boldi. Bular bolsa ədməmək zamanlardıki danglıq palwan-baturlar idi. **5** Pərvərdigar insanning etküziwatkan rəzilliki yər yüzidə kəpiyip kətkənlilikini, ularning kəngididiki niyetlirinin hərkəqan yaman boluwatkinini kərdi. **6** Xuning bilən Pərvərdigar yər

yüzidə adəmni apirdə kılqinoja puxayman kılıp, kənglidə abzalandı. **7** Buning bilən Pərvərdigar: — Əzüm yaratkan insanni yər yüzidin yokitmən — insandın tartip mal-qarwilarojıqə, emiliqüi hayvanlardın asmandıki kuxlarojıqə, həmmisini yok kılımən; qünki Mən ularını yaratkınimoja puxaymən kıldım, — dedi. **8** Lekin Nuḥ bolsa Pərvərdigarning naçırıda xəpkət tapşanıdi. **9** Nuḥ wə uning ix-izliyi təwəndikiq: — Nuḥ həkkaniy, ez dəwridikilər arısında ayıbsız adəm idi; Nuḥ Huda bilən bir yolda mengip yaxaytti. **10** Nuḥtin Xəm, Həm, Yafət degən üç oqul terəldi. **11** Pütkül jaħan Hudanıng aldida rəzzillixip, həmmə yər zorawanlıqla tolup kətkəndi. **12** Huda yər yüziga nəzar seliwdi, mana, jaħan rəzzilləkəndi; qünki barlik, at igilirinining yər yüzidə kiliwatkını yuzukqılık idi. **13** Xuning bilən Huda Nuḥka: — Mana, aldiməq barlik, at igilirinining zawallılık yetip kıldı; qünki pütktüllə yər-jahannı ularning sowəbidiñin zorawanlıq kapıldı. Mana, Mən ularını yər bilən koxup həlak kılımən. **14** Əmdi sən əzüngə gofer yaqıqidin bir kemə yasap, kemining iqida bəlmə-hanilarnı kılıp, iqi-taxini karımay bilən suwa. **15** Sən uni xundak yasiqin: — Uzunluki üç yüz gəz, kənglikli əllik gəz wə egizlikli ottuz gəz bolsun. **16** Kemining pexaywini astioja bir oqukqılık yasa, uning egizlikli bir gəz bolsun; ixikini kemining yenifa orunlaxtur; kemini asti, ottura wə üstü kılıp üç kəwət yasa. **17** Qünki mana, Mən Əzüm asmannıng astidiki hayatlık, tiniki barlıki hərbir at igisini həlak kılıdiqan su topənni yər yüziga kəltüriman; buning bilən yər yüzidiki barlik məhlükələr tinikidin tohtaydu. **18** Lekin sən bilən əhdəmnı tüzimən. Sən əzüng, oqulliring, ayaling wə kelinlirinən elip birlikla kemigə kiringlar. **19** Əzüng bilən tırık saklap kəlix üçün, barlik, jandarlardın hərkəysisidin bir jüp, yəni ərkikidin birini, qixidin birini kemigə elip kargin; **20** Tırık kəlix üçün kuxlarning hərbir türülridin, mal-qarwilarning hərbir türülridin wə yərdə emiliqüi janiwarlarning hərbir türülridin bir jüpi kəxingoja kiridü. **21** Əzüng wə ularning ozukluq üçün hərhil yeməkliliklərdin elip, yeningoja oqmligin, — dedi. **22** Nuḥ xundak kıldı; Huda əzigə buyruqan həmmə ixni u beja kəltürdü.

7 Pərvərdigar Nuḥka mundak dedi: — «Sən pütün əydikiliring bilən kemiga kargin; qünki bu dəvrədə aldimda seni həkkaniy dəp kərdüm. **2** Həmmə halal hayvanlarning ərkək-qixisidin yəttə jüptin, haram hayvanlarning ərkək-qixisidin bir jüptin elip, xuningdək asmandıki uqar-kanatlarningmu ərkək-qixisidin yəttə jüptin elip, ularning naşlini pütktüllə yər yüzidə tırık saklaş üçün əzüng bilən billə ekir. **4** Qünki yəttə kündin keyin uda kırık keqə-kündüz yər yüziga yamoqr yaqdırıman; Əzüm yasiqan həmma janiwarları yər yüzindən yokitmən». **5** Xuning bilən Nuḥ Pərvərdigar uningoja buyruqiniring həmmisigə əməl kıldı. **6** Yər yüzini topan başındaNuḥ altə yəz yaxta idi. **7** Topandın [kutulup kəlix] üçün Nuḥ bilən oqulları, ayali wə kelinləri billə kemiga kirdi. **8** Halal hayvanlar bolsun, haram hayvanlar bolsun, kuxlar bilən yerdə emiliqüi janiwarlar bolsun, [hərbir türdən] bir jüp-bir jüptin ərkək-qixi bolup, Huda Nuḥka buyruqandək kemigo, Nuḥning kəxiqə kirdi. **10** Wə xundak boldiki, yəttə kündin keyin, yər yüzini topan besikə baxlıdi. **11** Nuḥning əmriniring altə yəzinqi yili, ikkinçi eyining on yəttinqi künida qongkur dengizlarning təgliridiki barlik bulaklar yerilip, asmannıng pənəjiriləri eqilip kətti. **12** Yamoqr udə kırık keqə-kündüz yər yüzigə tohitmay yaqdı. **13** Dal yamoqr baxlanoqan künii, Nuḥ, Nuḥning Xəm, Həm, Yafət degən oqulları, Nuḥning ayali bilən üç kelini kemigo kirdi. **14** Ular bilən billə hərhil yawa hayvanlar tür-türi boyiqə, hərhil mal-qarwilar tür-türi boyiqə, yərdə emiliqüi hərhil janiwarlar

tür-türi boyiqə wə hərhil uqar-kanaṭlar, yəni hərhil kanaṭlık janiwarlar tür-türi boyiqə kemigə kirdi. **15** Ət igiliridin, yəni barlıq hayatıñ tiniñ bolğan hərhil jandarlardın, bir jüp-bir jüp bolup, kemigə nuhning kəxioja kirdi. **16** Kırqonlər Hudanıng nuhka buyruqjinidək at igilirining hərtürininq ərkək-qixisi idi. Andin Pərvərdigar ixikni etiwatti. **17** Topan yər yüzini uda kırıq kün besip, sular uloçiyip kətti. Kəmə yər üstidin kətərülüp ləyləp kaldi. **18** Su uloçiyip, yər üstidə tehimu egizləp kətti; kəmə su üstidə dawaloqup turattı. **19** Sular yər yüzidə tolimu uloçiyip, pütkül asmanning astidiki barlıq egiz taoqlarını besip kətti. **20** Sular [taoqlardın] yəna on bəx gəz ərləp, taq qoqqılırimu su astida kaldi. **21** Buning bilən yər yüzidə yürgügi həmmət at igiliri, uqar-kuxlar, mal-qarwilər, yawayi haywanlar, yərdə emiliqügi həmmət janiwarlar, jümlidin pütkül adəmlər həmməsi əldi; **22** kuruklukta yaxioquj, burnida hayatıñ tiniñ bar bolqanlarning həmməsi əldi. **23** Yər yüzidiki jeni barlarning həmməsi, insan bolsun, mal-qarwilər bolsun, emiliqügi haywanlar bolsun, asmandiki kuxlar bolsun, həmməsi əhalək bolup yər yüzidin yok, kılindi; pəkət Nuh wə kemidə uning bilən billə turojanlar kutulup kaldi. **24** Bir yüz əllik künqiqə yər yüzini su besip turdi.

8 Huda Nuhnı, xundakla kemidə uning bilən billə bolğan barlıq yawayi haywanlar bilən barlıq mal-qarwilərni əslidi. Xuning bilən Huda bir xamal qıkırıp yər yüzini yalpüttü wə sular yenixkə baxlıdı. **2** Qongkur dengizlarning taglıridiki bulaklar wə asmanınñ pənjiriləri etilip, asmandın tekülgən yamoqur tohtidi. **3** Sular baroqanseri yər yüzidin yandi; bir yüz əllik kün ətkəndin keyin heli azlıdı. **4** Yəttingi ayning on yəttingi künü, kəmə Ararat taq tizmiliridiki birinin üstidə tohtap kaldi. **5** Sular oñinqi ayoqıqə baroqanseri azyip, oninqi ayning birinqi künü taq qoqqılıri kerünükə baxlıdı. **6** Kırıq kündin keyin Nuh kemigə ezi ornatkan dərizini eqip, **7** bir kuzoqunni sırtka qıckarı. U yər yüzidiki sular tartılıp bolouqa uyau-buyan uquq yıldı. **8** Uningdin keyin Nuh sularının yər yüzidin tartiloq-tartilmioqanlıknı bilix üçün, bir kəptərnı qıckardı. **9** Lekin sular tehiq pütkül yər yüzini kaplaş turqaqka, kəptər putini koyqudək jay tapalmayı, Nuhnıng kəxioja kemigə yenip keldi. Xuning bilən Nuh kolını sunup uni tutup, kemigə əkirwaldı. **10** U yətə kün saklap, bu kəptərnı kemidin yənə sırtka qıckardı. **11** Kəptər kəqtə uning kəxioja yenip kəldi; mana, uning tumxukında yengi üzüwaloqan zəytun yopurmıki bar idi. Buni kərüp Nuh sularının yər yüzidin tartiloqını bildi. **12** U yənə yətə kün saklap, kəptərnı yənə sırtka qıckardı, əmma bu kətim kəptər uning yeniqə kaytıp kəlmidi. **13** Nuh, altă yüz bir yaxka kırqan yili, birinqi ayning birinqi kündüsu yər yüzidin kuruoqanıdi. Nuh keminenin kəpkikini eqip kariwidi, yərning kuruojınıni kərdi. **14** İkkinqi ayning yigirmə yəttingi künü, yər yüzü pütünləy kırup boldı. **15** U wağıtta Huda Nuhka sez kılıp: — Sən ezung, ayaling, oqulliring wə kelinliring kemidin qıckıqlar. **17** Ezung bilən billə bolğan barlıq at igiliridin hərbir türdiki janiwarları, yəni uqar-kanaṭları həm mal-qarwilərni, yərdə emiliqügi haywanlarning həmmisini ezung bilən koxup kemidin elip qıkkıñ; xuning bilən ular yər yüzidə tarilip-tarkılıp, nəsillinip zemində kəpəysün, — dedi. **18** Xuning bilən Nuh, ayali, oqulliring wə kelinlirləri bilən billə sırtka qıktı. **19** Janiwarların həmmisi, barlıq emiliqügi haywanlar, barlıq uqar-kanaṭlar, yərdə midirlap yüridioqanlarning hərkəysisi ez türli boyiqə kemidin qıqıxtı. **20** Xu qaoqda Nuh Pərvərdigarо atap bir kurbangahını yasidi; u halal janiwarlar bilən halal kuxlarning hər türnidən elip kırıq, kurbangahning üstidə «kəydürmə kurbanlık» ətküzdü. **21** Kundak kılıp Pərvərdigar huxbuy purap [məmənnun boldı];

Pərvərdigar kenglidə: — «Insanning kəngül-niyiti yaxlılıdır tartıp rəzil bolsimu, Mən insan tüpəylidin yərgə yənə lənət okumayımən wə əmdı bu kətimkjdək həmmə jandarlarnı urup yokitiwətməymən. **22** Bundin keyin, yər məwjuṭ künliridə, Terix bilən orma, Sooqı bilən issik, Yaz bilən kix, Kündüz bilən keq üzülməy aylinip turidu» — dedi.

9 Huda Nuh bilən uning oqulliriça boht-bərikat ata kılıp, ularoja mundak dedi: — «Silər jüplixip kəpiyip, yər yüzini toldurunglar. **2** Yər yüzidiki barlıq janiwarlar, asmandiki barlıq kuxlar, barlıq yər yüzidə midirlap yürgüçilər wə dengizdiki barlıq belklarning həmmisi silərdin korkup wəhimidə bolsun; bular kələngləroja taxpurluqandur. **3** Midirlap yüridioqan hərkəndək janiwarlar silərgə ozuk bolidu; Mən silərgə kek otyaxlarnı bərgəndək, bularning həmmisini əmdı silərgə bərdim. **4** Lekin silər gəxni iqidiki jeni, yəni kəni bilən koxup yeməslikinglər kerək. **5** Kəninglər, yəni jeninglardiki kan təkülsə, Mən bərhək uning hesabını alımən; hərkəndək haywanıñ ilkidə kəninglər bar bolsa Mən uningoja telətküzmən; insanning kolida bar bolsa, yəni birsining kolida eż kerindixining keni bar bolsa, Mən uningoja xu qənni telətküzmən. **6** Kimki insanning kəminini teksə, Uning kənimü insan təripidin təkülidü; Qünki Huda insanni Əz sürət-obrazıda yaratıkdandır. **7** Əmdı silər, jüplixip kəpiyip, yər yüzidə tarilip-tarkılıp kəpiyipgələr». **8** Andin Huda Nuh bilən uning oqulliriça sez kılıp mundak dedi: — «Manə Əzüm silər bilən wə silərdin keyin kelidioqan əwlədlirilər bilən, xundakla silər bilən billə turojan hərbir jan igisi, uqarkanatlar, mal-qarwilər, silər bilən billə turojan yər yüzidiki hərbir yawayi haywanlar, kemidin qıkkınlarning həmmisi bilən — yər yüzidiki həqbir haywanni kaldurmay, ular bilən Əz əhədəmni tützimən. **11** Mən silər bilən xundak əhdə tützimənki, nə barlıq at igiliri topan bilən yokitilmən, nə yənni wəyrən kəlidioqan həqbir topan yənə kəlməs». **12** Huda yənə: — «Mən Əzüm silər bilən wə kexinglərdiki həmmə jan igiliri bilən mənggültük, yəni pütkül əwlədlirilərə qıçqıqə bekitkən muxu əhədəmning bəlgisi xuki: — Mana, Man Əzüm bilən yərning otturısida bolğan əhədining bəlgisi bolsun dəp həsən-hüsənimini bulutlar iqişə koyıman; **14** wə xundak boliduki, Mən yərning üstigə bulutları qıçarqınımıda, xundakla həsən-hüsən bulutlar iqidə ayan bolqınida, Mən silər bilən at igiliri bolğan barlıq janiwarlar bilən tüzən əhədəmni yad etimən; buningdin keyin sular hərgiz həmmə jandarlarnı əhalək kıləloqujı topan bolmas. **16** Həsən-hüsən bulutlar arısında pəydə bolidu; Mən uningoja kərəymən wə xuning bilən Mənki Huda yər yüzidiki at igiliri bolğan barlıq janiwarlar bilən otturımızda bekitkən əhədəmni yad etimən», — dedi. **17** Huda Nuhka yənə: — «Manə bu Man Əzüm bilən yər yüzidiki barlıq at igiliri otturısida bekitkən əhədəmning nixan-bəlgisidür», — dedi. **18** Nuhnıng kemidin qıkkınları Xəm, Həm wə Yafət idi. Həm Kənaannıñ atısı boldı. **19** Bu üçü Nuhnıng oqulları bolup, pütkül yər yüzigə taraloqan ahalə xularning nəsil-əwlədliridur. **20** Nuh terikqılık kılıxkə baxlap, bir üzümzarlıq bərpa kıldı. **21** U uning xarabidin iqiş, məst bolup kılıp, eż qediri iqidə kiyim-keqəklərini seliwtip, yalingaq yetip kəldi. **22** Kənaannıñ atısı Həm kılıp, atisining əwritini kərüp, sırtka qıçıq ikki kerindixioja etti. **23** Xəm bilən Yafət kopup yepinjini elip, mürisigə artıp, kaynıqə mengip kırıp, atisining yalingaq bədinini yepip koydı. Ular yüzini aldı tərəpkə kılıp, atisining yalingaq teniqə karımidı. **24** Nuh xarabning kəy pidin oyqınip, kənji oqlining eziqə nema kılqınıni bilip: — **25** Kənaanoja lənət bolqay! U kerindaxlirininq kulining kuli bolsun, — dəp karoqıldı. **26** U yənə: — Xəmning Hudasi

bolojan Pərvərdigar oqaq təxəkkür-mədhiyə kəltürlülgə! Kanaan Xəmning kuli bolsun. **27** Huda Yafətni awutkay! U Xəmning qedirliridə turoj, Kanaan bolsa uning kuli boløy! — dedi. **28** Nuh topandin keyin üq yüz əllik yil əmür kərdi. **29** Bu tərikidə Nuh jəmiy tokkuz yüz əllik yil kün kərüp, aləmdin etti.

10 Təwəndikilər Nuhning oqullurining əwləldiridur: — uning oqullurı Xəm, Həm wə Yafət bolup, topandın keyin ulardırın oquqları terəlgən: — **2** Yafətning oqullurı bolsa, Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **3** Gomərning əwləldirli: Axkinaz, Rıfat wə Torgamah idi. **4** Yawannıng əwləldirli: Elixah, Tarix, Kittiyalar wə Dodanılar idi. **5** Bularning əwləldirli dengiz boyılırda wa arallarda ayrim-ayrim yaxioğan həlkələr bolup, hərkəsisi ez tili, ez ailə-kəbililəri boyiqə ez zeminləridə tarkılıp olturaklaxkan. **6** Hamning oqullurı Kux, Misir, Put wə Kanaanlılar idi. **7** Kuxning oqullurı Seba, Həwiləh, Sabtah, Raamatəh wə Sabtika idi. Raamatəhning oqullurı Xeba wə Dedan idi. **8** Kuxtın yənə Nimrod tərəlgən; u yər yüzdə nəhayiti küqtünggür adəm bolup qıktı. **9** U Pərvərdigarning aliddə küqtünggür owqi boldı; xu səwəbtin «palanqı bolsa Nimrodtək, Pərvərdigarning aliddə küqtünggür owqi iken» deyən gəp tərkəlojan. **10** Uning padixahlıkı Xinar zeminidikə Babil, Ərək, Akkad wə Kalnəh, deyən xəhərlərde baxlanıqanıdi. **11** U bu zemindin Axur zeminiqə qıkıp Ninəwa, Rahibot-İr, Kalaş, wa Ninawa bilən Kalahtıng otturisidiki Rəsən deyən xəhərlərinə bina kıldı (bular koxulup «Katta Xəhər» boldi). **13** Misirning əwləldirli Ludiylar, Anamıylar, Ləhəbiylar, Naftuhıylar, **14** Patrosıylar, Kasluhiylar (Filistiyler Kasluhiylardın qıkqan) wə Kaftoriylar idi. **15** Kanaandın tunji oqul Zidon tərəlip, keyin yənə Hət tərəlgən. **16** uning əwləldirli bolsa Yəbusıylar, Amoriylar, Gırgaxıylar, **17** Hıwiylar, Arkiylar, Siniylar, **18** Arwadiylar, Zamariylar wə Həmatiylar idi. Xuningdin keyin, Kanaaniylarının kəbililəri hər tarəpkə tarkılıp kətti. **19** Kanaaniylarının yurt qəgrisi bolsa Zidondın tartıp, Gərər təripigə sozulup, Gazaqə qıkıp, andın Sodom, Gomorra, Admah, bilən Zəboim təripigə tutixip, Lexaqıqə yetip baratti. **20** Yukirikilər bolsa hamning oqullurı bolup, ez kəbilisi wə tilliri boyiqə kowm bolup ez zeminləridə olturaklaxkanıdi. **21** Xəmmu oqul parzəntlik boldı; Xəm bolsa Yafətniŋ akisi, Ebərlərning ata-bowisi boldı. **22** Xəmning oqullurı Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; **23** Aramıning oqullurı Uz, Hul, Gətər, Max idi. **24** Arfahxadtın Xeləh tərəldi, Xeləhtin Ebər tərəldi. **25** Ebərdin ikki oqul tərəlgən bolup, birininq ismi Pələg idi, qunkı u yaxioğan dəwrda yər yüzdə belünüx boldı; Palagning inisining ismi Yoqtanı idı. **26** Yoqtandın Almodad, Xələf, Hazarmawat, Yerəh, **27** Hədoram, Uzal, Diklah, **28** Obal, Abiməəl, Xeba, **29** Ofir, Həwiləh wə Yobəh tərəldi. Bularning əmməsi Yoqtanning oqullurı idi. **30** Ularning olturoqan jaylıri bolsa Mexadin tartıp, Səffar deyən rayonning xərk təripidiki taoqıqə sozulətti. **31** Yukirikilər bolsa Xəmning oqullurı bolup, ez kəbilisi wə tilliri boyiqə kowm bolup ez zeminləridə olturaklaxkanıdi. **32** Yukiridikilər Nuhning əwləldirli bolup, ular ez nəsəbləri wə kowmları boyiqə hatırıləngən. Topandın keyinkı yər yüzdidiyi barlıq kowmlar ularning iqidin tərkəlojan.

11 U zamanda pütkül yər yüzdidi til həm sez birhil idi. **2** Lekin xundak boldiki, adəmlər məxrək tərəpkə səpar kılıp, Xinar yurtida bir tüzənlənglikni uqrıtıp, xu yərdə olturaklaxtı. **3** Ular bir-biriga: — Kelinglər, biz hix kuyup, otta pixurayı! — deyixti. Xundak kılıp, ular kuruluxta taxning orniqə hix, layning orniqə karımay ixlətti. **4** Ular yənə: — Kelinglər, andı ezmizgə bir xəhər bina kılıp, xəhərdə uqi asmanlaroşa takaxküdək bir

munar yasaylı! Xundak kılıp ezmizgə bir nam tikliyələyimiz. Bolmisa, pütkül yər yüzigə tarilip ketimiz, — deyixti. **5** U wakıttı Pərvərdigar adəm balılıri bina kiliwatqan xəhər bilən munarnı kərgili qüxti. **6** Pərvərdigar: — «Manə, bularning əmməsi bir kowmdur, ularning əmməsinə tilmu bırdur; bu ularning ixining baxlinixidur! Bundın keyin ularning niyat kilojan hərkəndək ixini həq tosuwalojlı bolmayıdu. **7** Xunga Biz təwəngə qüxiyp ularning bir-birininq gəplərini ukalmaslıq üçün ularning tilini [baxqə-baxqə kılıp] kalaymikanlxaturuwetəlyi» — dedi. **8** Xundak kılıp Pərvərdigar ularını u jaydin pütkül yər yüzigə taritiwətti. Xuning bilən ular xəhərnı yasaxtin tohtap kəldi. **9** Xunga bu xəhərning nami «Babil» dəp ataldi; qunkı u yerdə Pərvərdigar pütkül yər yüzdikilərning tilini kalaymikanlxaturuwetətti. Xundak kılıp Pərvərdigar ularını u jaydin pütkül yər yüzigə taritiwətti. **10** Təwəndikilər Xəmning əwləldiridur: — topan ötük ikki yıldın keyin, Xəm yəz yexida, uningdin Arfakxad tərəldi. **11** Arfakxad tuqulojandın keyin Xəm bax yüz əyləm əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **12** Arfakxad ottu bəx yaxka kirgəndə uningdin Xeləh tərəldi. **13** Xeləh tuqulojandın keyin Arfakxad tet yüz üq əyləm əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **14** Xeləh ottu yaxka kirgəndə uningdin Ebər tərəldi. **15** Ebər tuqulojandın keyin Xeləh tet yüz üq əyləm əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **16** Ebər ottu tet yaxka kirgəndə uningdin Paləg tərəldi. **17** Paləg tuqulojandın keyin Ebər tet yüz ottu əyləm əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **18** Paləg ottu yaxka kirgəndə uningdin Rəu tərəldi. **19** Rəu tuqulojandın keyin Paləg ikki yüz tokkuz əyləm əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **20** Rəu ottu ikki yaxka kirgəndə uningdin Serug tərəldi. **21** Serug tuqulojandın keyin Rəu ikki yüz yətə əyləm əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **22** Serug ottu yaxka kirgəndə uningdin Nahor tərəldi. **23** Nahor tuqulojandın keyin Serug ikki yüz əyləm əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **24** Nahor yığırma tokkuz yaxka kirgəndə uningdin Tərah tərəldi. **25** Tərah tuqulojandın keyin Nahor bir yüz on tokkuz əyləm əmür kərüp, uningdin yənə oqul-kızlar tərəldi. **26** Tərah yətmix yaxka kirgəndə uningdin Abram, Nahor wə Həran tərəldi. **27** Tərahning əwləldirli təwəndikiq: — Tərah tərəltin Abram, Nahor wə Həran tərəldi; Hərandın Lut tərəldi. **28** Lekin Həran tuqulojan yurti bołożan, kaldılırən Ur xəhəridə atisi Tərahning aliddə, Tərah tərəltin ilgiri eldi. **29** Abram bilən Nahor ikkisi eylandı. Abramıning ayalining ismi Saray, Nahörning ayalining ismi Milkəh idi; Milkəh Hərənning kizi idi; Həran bolsa Milkəh wə Iskaħning atisi idi. **30** Lekin Saray tuqumas boläqqa, uning balisi yok idi. **31** Tərah bolsa oqılı Abramni, nəvrisi Lut (Hərənning oqılı)ni wə kelini, yəni Abramıning ayalı Sarayni elip, Kanaan zeminiqə berix üçün kaldılırən Ur xəhəridin yoloja qıktı; biraq ular Həran deyən jayoja yetip kəlgəndə, xu yərdə olturaklrixip kəldi. **32** Tərahning kərgən künliri ikki yüz bəx yil bolup, Həranda aləmdin etti.

12 Pərvərdigar [əslidə] Abram oqaq mundaq deyəndi: — Sən ez yurtundin, ez uruk-tuoqşanlıringdin wə ez ata jəmətingdin ayrılip, Mən sanga kərsitidiojan zeminiqə barojin. **2** Xundak kılısgə Mən seni uluq bir həlk kılıp, sanga bəht-bərikət ata kılıp, namingni uluq kılımən; xuning bilən sən eziy়ing baxkilaroşa bəht-bərikət bolısan; **3** kimlər sanga bəht-bərikət tilisə Mən ularını barikətləyən, kimki seni horlısa, Mən qokum uni lənətkə kaldırıman; sən arkılık yər yüzdikli barlık ailə-kəbililərgə bəht-bərikət ata kilinidü! — dedi. **4** Abram Pərvərdigar uningoja eytkini boyiqə [Hərandin] ayrıldı; Lutmu uning bilən billə mangdi. Abram Hərandın qıkkınıda yətmix

bəx yaxta idi. **5** Abram ayalı Saray bilən inisining oqlı Lutni elip, ularning yioqan barlıq mal-mülükini koxup, Əranda idigardıqlik kılıoşan adamlarını billa kətip, Kanaan zemini oja berix üçün yoloja qıktı; xundak kılıp ular Kanaan zemini oja yetip kəldi. **6** Abram zeminni kezip, Xəkəm deyən jaydiki «Morəħning dub darihi»ning yenoja kəldi (u qəoşa u zemində Kanaaniylar turattı). **7** Pərvərdigar Abram oja kərünüp, uningoja: — Mən bu zeminni sening nəslingga ata kılımən, — dedi. Xuning bilən u xu yərdə eziqə kərüngən Pərvərdigar oja atap bir kurbangah saldı. **8** Andin u bu yərdin yetkilip, Bəyt-Əlning xərkidiki taqka bardı; ojərb təripidə Bəyt-Əl, xərk təripida Ayi deyən jay bar idi; u xu yərdə qədir tiki. U xu yərdə Pərvərdigar oja atap bir kurbangah yasap, Pərvərdigarning namini qakırıp ibadat kıldı. **9** Andin keyin Abram tədrifiy kəqüp, jənubidə Nəgəw rayonıqa karap yetkəldi. **10** Zemində aqarqılıq bolovanıdi; Abram Misiroja qıxtı; u xu yərdə waktinqə turmakçı bolovanıdi, qünki zemində aqarqılıq bək eojir idi. **11** Əmma xundak boldiki, u Misiroja yekinləxkanda, ayalı Saray oja: — Mana, man sening həsün-jamalingning güzəllikini bilimən. **12** Xundak boldiki, misirliliklər seni kersə, «Bu uning ayalı ikən» dəp, meni əltürtüwetip, seni tirik kəlduridu. **13** Xuning üçün sening: «Mən uning singlis» deyixingni etinimən. Xundak, kilsang, mən senindən yahxılık tepip, sən arkılık tirik kılımən, — dedi. **14** Abram Misiroja kırğında xundak boldiki, misirliliklər dərvəkə ayalning güzəl ikənlilikini kerdilər. **15** Pirəwnning əmirlirimi uni kerüp, Pirəwngə uning təripini kıldı; xuning bilən ayal Pirəwnning ordisi oja elip kirdilər. **16** Pirəwn Sarayning səwəbidin Abram oja yahxi muamilə kıldı; xuning bilən u koy, kala, həngə exəklər, kül-dedəklər, mada exəklər wa tegilərgə erixti. **17** Əmma Pərvərdigar Pirəwn wa eyidikilirini Abramning ayalı Sarayning səwəbidin tolimu eojir wabalar oja muptila kıldı. **18** Xuning üçün Pirəwn Abramni qakırıp uningoja: — «Bu zadi sening manga nema kılójining? Nemixka uning eż ayaling ikənlilikini manga eytmidi? **19** Nemixka uni «singlim» dəp mening uni hotunluqka eliximoja səwəbkar bolqılı tas kəlisən! Mana bu ayaling! Uni elip kətkin! — dedi. **20** Pirəwn eż adəmliriga Abram toqrisida əmr kıldı; ular uni, ayalını wə uning barlığını koxup yoloja seliwti.

13 Xuning bilən Abram ayalı wə uning barlıq nərsilirini həmdə Lutni elip Misirdin qıkip, Kanaanning jənubidə Nəgəw yurtıqə mangdı. **2** U qəoşa Abramning mal-waran wə altun-kümüxləri kəp bolup, heliça bay idi. **3** U keqüp yürüp, jənubitki Nəgəwdin Bəyt-Əlga, yəni Bəyt-Əl bilən Ayining otturisidiki əslidə qədir tikkən jayoja, 4 kurbangah yasoqan jayoja qaytip kəldi. Abram xu yərdə Pərvərdigarning namini qakırıp ibadat kıldı. **5** Abram bilən billə mangojan Lutningmu koy-kala padiləri wə qedirliyi bar idi. **6** Əmdı ular billə tursa, zemin ularni əkmədiyalmayıttı; **7** bu səwəbtin Abramning padıqılırlı bilən Lutning padıqılırinining arısında jedəl qıktı (u wakitta Kanaaniylar bilən Pərizziylər xu zemində turattı). **8** Xunga Abram Lutka: — «Biz bolsaq əkerindaxlarımız, sən bilən mening aramda, mening padıqılırlım bilən sening padıqılırlıq arısında talax-tartix pəyda bolmisun. **9** Mana, aldingda pütkül zemin turmadı? Əmdı san məndin ayrılojın; əgər sən sol tərəpkə barsang, man ong tərəpkə baray; əgər sən ong tərəpkə barsang, mən sol tərəpkə baray», — dedi. **10** U wakitta Lut nəzer selip kərdiki, İordan wadisidiki barlıq tüzənglikning Zoar xəhiriqiqə həmmili yərning süyi intayın mol idi; Pərvərdigar Sodom bilən Gomorranı wayran kılıxtin ilgiri bu yar bəyəni Pərvərdigarning beoji, Misir zemini dək idi. **11** Xuning bilən Lut eziqə İordan wadisidiki pütkül tüzənglikni tallıwaldı;

andin Lut məxrık tərəpkə keqüp bardı. Xundak kılıp ikkiylənayıldı. **12** Abram Kanaan zemində olturaklıxtı; Lut bolsa tüzənglikləki xəhərlərinin arısında turdu; u bəra-bara qedirliyi Sodom xəhiri tərəpkə yətkidi. **13** Sodom həlkə razıl adamlar bolup, Pərvərdigarning nəziridə tolimu eojir gunahkarları idi. **14** Lut Abramdin ayrılıp katkandın keyin, Pərvərdigar Abram oja: — Sən əmdi bexingni kətürüp, eziqə turqan jaydin ximal wə jənubka, məxrık wə məərip tərəpkə kəriojin; **15** qünki sən hazır kəriwatçan bu barlıq zeminni sanga wə nəslingga mənggülüük berimən. **16** Sening nəsligni yərdiki topidak kəp kılımən; xundakki, əgər birsi yərdiki topini sanap qikalisa, sening nəslignimə sanap qikalixi mümkün bolidu. **17** Ornundin tur, bu zeminni uzunlukı wə kənglikli boyiqə aylınip qıkkın; qünki Mən uni sanga ata kılımən, — dedi. **18** Xunga Abram qedirliyini yətkəp, Hebron xəhiriqə yekin Mamrädkı dubzarlıqning yenoja berip olturaklıxtı; u xu yərdə Pərvərdigar oja atap bir kurbangah yasidi.

14 Xinarning padixahı Amrafəl, əllasarning padixahı Ariok, Elamning padixahı Kedorlayomər wə Goyimning padixahı Tidalning künliridə xu wəkə boldiki, 2 ular birləşip Sodomning padixahı Bera, Gomorranıq padixahı Birxa, Admahning padixahı Xinab, Zəboimning padixahı Xəm'ebər wə Bəla (yəni Zoar)ning padixahı qarxi hujumoja atländi. **3** Bu [bəxinining] həmmisi kəlxiq Siddim wadisoja, yəni «Xor Dengizi» wadisoja yioqildi. **4** Ular on ikki yil Kedorlayomərgə bekindi boldi, on üçinqi yiloja kəlgəndə, Kedorlayomərgə qarxi isyan kətirdi. **5** On tətinqi yili Kedorlayomər wə uningoja ittipakdax bolovan padixahlar həmmisi yioqılıp, Axtarot-Karnaim deyən yərdə Rafayılar oja, xundakla Həm deyən yərdə Zuziylar oja, Xawah-Kiriatyimda Emiylar oja hujum kılıp ularını yəngdi; **6** andin ular Həriyarlarnı ularning Seir teojudə məəqlup kılıp, qelning yenidiki Əl-Paranojqə sürüp-tokay kıldı. **7** Arķidinla, ular Ən-Mixpatka (yəni Kadəxə) yenip kəlip, Amaləklärning pütkül yurtini bulang-talang kıldı; Həzazon-Tamarda olturuxluk Amoriylarınımı hujum kılıp məəqlup kıldı. **8** Xuning bilən Sodomning padixahı, Gomorranıq padixahı, Admahning padixahı, Zəboimning padixahı wə Belanıq (yəni Zoarning) padixahı qıkip, Siddim wadisidə ular oja qarxi jəng kılıxka səp tizdi; **9** muxu [bəxəylən] Elamning padixahı Kedorlayomər, Goyimning padixahı Tidal, Xinarning padixahı Amrafəl, əllasarning padixahı Ariok katarlıklar bilən sokuxtı; yəni tət padixah bilən bəx padixah əzara sokuxtı. **10** Siddim wadisidəki həmmilə yərdə karimay [orəkları] bar idi. Sodom wə Gomorranıq padixahları keqip, orəklərgə qüçüp kətti. Əmma qalqanlar bolsa taqka keqip kətti. **11** [Ə]jalib kəlgən tət padixah bolsa] Sodom bilən Gomorranıq həmmə mal-mülküni wə barlıq ozuk-tütlükini elip kətti. **12** Ular yənə Abramning jiyni Lutnimü malları bilən koxup elip kətti; qünki u Sodomda olturaklıxanıdi. **13** Həlbulki, kütulup qalqan birsə berip bu ixnləri ibranıy Abram oja etti. Xu qəoşa u Amoriy Mamräding dubzarlıqning yənidə turattı. Mamrä bolsa əxkol wə Anərning akisi idi; bu üçqaylı Abram bilən ittipakdax idi. **14** Abram əkerindixining asır bolup qalqanlığını anglap, ez eyidə tuqulqan, alahıda tərbiyiləngən üq yüz on səkkiz adəmni baxlap qıkip, [tət padixahını] koqlap danışqə bardı. **15** Keqisi u adəmlirini guruppilar oja bəlüp, ular bilən birləktə hujum kılıp ularını məəqlup kılıp, ularını Dəməxkning ximal təripidiki Həbab deyən jayoja koqlap berip, **16** pütkül [olja alojan] mal-mülükni käyturulwaldı; ez əkerindixi Lutni, uning mal-mülki wə hotun-kızlılarını, xundakla [barlıq qalqan] adəmlərni yandurup kəldi. **17** Abram Kedorlayomər wə uning

bilən ittipakdax padixahlarnı məoqlup kılıp, keytip kəlgəndə, Sodomning padixahı Xawəh wadisi (yəni Han wadisi) oja uning aldişa qıktı. **18** Salemning padixahı Məlkizədkemu nan bilən xarab elip aldişa qıktı. U zat bolsa, Həmmidin Aliy Təngrinin kağıını idi; **19** u [Abramni] bəht-bərkətləp: — «Abram asman bilən zeminning Igisi bolovan Həmmidin Aliy Təngri taripidin bərikətlənsün! **20** Xundakla dütxmənlirinqni eż kolungoja tapxurojan Həmmidin Aliy Təngrigə Həmdusana okuloqay!» — dedi. Abram bolsa oşanıymat alojan nərsilərning ondin birini uningoja bərdi. **21** Andin Sodomning padixahı Abramoja: — Adamları manga bərgəyla, oşanıymatlerni ezlirigə aloipayla, — dedi. **22** Lekin Abram Sodomning padixahıqoja jawab berip: — Man bolsam asman bilən zeminning Igisi bolovan Həmmidin Aliy Təngri Pərvərdigarqa kol kətürüp kəsəm kılıqanmənki, **23** mən səndin hətta bir tal yip nə bir tal boyoqquqınımu nə sening baxka hərkəndak nərsəngi almamışın; bolmisa, son keyin: «Mən Abramni bay kılıp koydım» deyixing mumkin. **24** Xunga yığıtlırimming yegan-işkini, xundakla manga həmrəh bolovanlar, yəni Anər, Əxkol wa Mamralarga tegixlik ülüxtin baxka, man [oşanıymettin] heqnərsə almamışın; xular ezliriga tegixlik ülüxtini alsun, — dedi.

15 Bu ixlardın keyin Pərvərdigarning söz-kalami Abramoja alamat kərünüxtə kelip: «Əy Abram, korkmiojin; Mən Əzüm kalkining wə zor in'amingdurmən» — dedi. **2** Lekin Abram: — Əy Rəb Pərvərdigar, manga nəma berisən? Mana, mən balisiz tursam, ey-bisatlırimoja warislik kılıquqi muxu Dəməxəkklik əliezərlə bardur, — dedi. **3** Abram yəna: Mana, Sən manga həq nəsil bərmidinq, mana eyümdə turuwatqanlardın biri manga waris boldu, dedi. **4** Xu həman Pərvərdigarning söz-kalami uningoja kelip: «Bu kixi sanga waris bolmayıdu, bəlki ez puxtungdin bolidioqan kixi sanga waris boldu», — dedi. **5** Xuning bilən Pərvərdigar uni taxkiriqə elip qıkip: — Əmdi asmanıqoja kərap yulutzlarını sana — Keni, ularnı saniyalamsənkin! — dedi. Andin uningoja: — Sening nəslinqmü xundak boludu, — dedi. **6** Abram Pərvərdigarоja ixəndi; Pərvərdigar uningdiki bu [ixənqni] uning həkənqanılıkı dəp hesablıdı. **7** Yəna uningoja: Mən bu zeminoja iğə kilişkə seni Kaldiyədiki Ur xəhiridin elip qıkkən Pərvərdigardurmen, — dedi. **8** Lekin [Abram]: — I Rəb Pərvərdigar, mən uningoja jəzmən iğə bolidioqimini qəndək bilimən? — dəp soridi. **9** [Pərvərdigar] uningoja: — Mən üçün üq yaxlıq bir inək, üq yaxlıq bir qixi eqli, üq yaxlıq bir koqkar bilən bir kəptər wə bir bajka elip kəlgin, — dedi. **10** Xunga u bularning həmmisini elip, ularning hərbərsini yerimdin ikki parqə kılıp, yerimini yəna bir yerimiqə udulmu'udul kılıp koyup koydi; əmma kuxlarnı parqlımidı. **11** Qaşaq-kuzojuñurlar taplarning üstüq qırxında, Abram ularnı ürkütüp həydiwətti. **12** Lekin kün patay degəndə, Abram nojir bir uyluk bastı wə mana, uning üstüq dəhəxtəlik bir wəhimə, tom karangoçluk qıxtı. **13** Andin Pərvərdigar Abramoja: — Jəzmən bilixing kerakki, sening nəslinq ezlirininq bolmioqan bir zemində musapir bolup, xu yərdiki həlkinqing küllükida bolidu wə xundakla, bu həlk ularoja tət yüz yiloqıja jəbir-zulum salıdu. **14** Lekin Mən ularını küllükə saloquqi xu taipining üstidin həküm qıkırımn. Keyin ular nuroqun bayılıklarnı elip xu yərdin qıkıdu. **15** Əmma sən bolsang, aman-hatırjəmlik iqida ata-bowiliringoja koxulısan; uzun emür kərüp andin dəpnə kılınisən. **16** Lekin xu yərdə tət əwləd etüp, [nəslinq] bu yərgə yenip kelidü; qünki Amoriylarning əkbəhlilikining zihə tehi toxmidi, dedi. **17** Xundak bolidiki, kün petip karangoju bolonanda, mana, gexlərning otturisidin etüp ketiwatqan, is-tütək qıkip turoqan bir otdan bilən yalkunluk

bir məx'əl kərtindi. **18** Del xu kün Pərvərdigar Abram bilən əhəd tütüp uningoja: — «Mən sening nəslinqə bə zeminni Misirning ekininidin tartıp Uluq dəryə, yəni Əfrət dəryasınınqıbə berim; yəni Keniylər, Kənizziyər, Kadmoniyər, **20** Hittiyər, Pərizziylər, Rəfəfiylər, **21** Amoriylər, Kənaaniylər, Gırgaxiyər wə Yəbusiyəlarning yurtini ularıngki kılımən» dedi.

16 Əmma Abramning ayali Saray uningoja həq bala tuşup bərmidi; lekin uning Həjər isimlik misirlik bir dediki bar idi; **2** Saray Abramoja: — Mana, Pərvərdigar meni tuquxtın tosti. Əmdi sən menin dedikimming kəxioja kirgin; bəlkim u arkılık ana bolup tılklinixim mumkin, — dedi. Abram bolsa Sarayning sezinı köbul kerdil. **3** Xuning bilən Abramning ayali Saray dediki misirlik Həjərnəi ez eri Abramoja tokallıkkə apirip bərdi (u wakitta Abram Kanaan zemində on yil olturoqanidi). **4** Abram Həjərning kəxioja kirdi wə u əhamildar boldi. Əmma u əzining əhamildar bolovinini bilginidə, u ayal hojayinini kəzgə ilmas bolup kəldi. **5** Saray Abramoja keyidap: — Manga qüxkən bu horluk sening bexinqoja qüxsün! Mən ez dedikimmi kəqiqinoja selip bərdim; əmdi u əzining əhamildar bolovinini kərgənda man uning nəziridə kəzgə ilinmidim. Həyər, Pərvərdigar sən bilən menin otturımızda həküm qıksarsın! — dedi. **6** Abram Sarayoja: — Mana, dediking ez kolungididur; sanga nemə layık kərünsə uningoja xuni kılıqin, — dedi. Buning bilən Saray uningoja kəttiklik kilişkə baxıldı; buning bilən u uning aliddin kəqip kətti. **7** Əmma Pərvərdigarning Pərixtisi uni qəldiki bir bulakning yenida, yəni Xur yolinin boyidiki bulakning yenidin tepip, uningoja: **8** Əy Sarayning dediki Həjər, nədin kəlding, nəgə barisən? — dəp soridi. U jawab berip: — Mən hojayinim Sarayning aliddin kəqip qıktım, — dedi. **9** Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja: — Ayal hojayinining kəxioja kaytip berip, uning kol astida bol, — dedi. **10** Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja yəna: — Sening nəslinqini xundak awutimanı, keplükidin uni sanap boloji bilməydi, — dedi. **11** Andin Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja: Mana, sən əhamildarsən; sən bir oqul tuşup, uningoja Ismail dəp at koyojin; qünki Pərvərdigar sening jəbir-japayıngi anglıdi. **12** U yawa exək kəbi bir adəm bolidu; uning koli hər adəmga karxi uzitilidu, xuningdak hər adəmning koli uningoja karxi uzitilidu; u kərindaxlirining udulida ayrım turidu, dedi. **13** Həjər ez-ezığ: «Mən muxu yərdə meni Kərgüçini arkısidin kərdüm» dəp, eziqə sez kılıqan Pərvərdigarnı: «Sən meni kərgüqi Təngridursən» dəp atidi. **14** Xuning bilən u kuduğ: «Baər-laħay-roy» dəp atıldı. U Қadəx bilən Bərad xəhərinin arılıklıdidur. **15** Həjər Abraməqə bir oqul tuşup bərdi. Abram Həjər uningoja tuşup bərgən oqılıq Ismail dəp at koydi. **16** Həjər Abraməqə Ismailini tuşup bərgəndə Abram səksən alta yaxta idi.

17 Abram toksan tokkuz yaxka kırğəndə, Pərvərdigar Abramoja kərünüp uningoja: — Mən Kədir Təngridurmən. Sən Meninq alımdına mengip, kamil bolovin. **2** Mən Əzüm bilən sening arangda əhdəmni bekitip, seni intayın zor kəpəytimən, — dedi. **3** Abram eziyi taxlap yüzünü yərgə yekip yattı; Huda uninq bilən yəna sezlixip mundak dedi: — **4** Əzümgə kəlsəm, mana, Meninq əhdəm sən bilən tütülgəndür: — Sən nuroqun əl-millətlərin atısı bolısan. **5** Xuning üçün sening isming buningdinq keyin Abram atalmayıdu, bəlki isming İbrahimim bolidu; qünki Mən seni nuroqun əl-millətlərin atısı kıldı. **6** Mən seni intayın zor kəpəytimən; xuning bilən sandin kəp əlkowmları payda kılımən, puxtungdin padixahlar qıkıdu. **7** Mən sən wə səndin keyinkı nəslinqning Hudasi bolux üçün

Əzüm sən wə səndin keyinki nəslinqning arısida əbədiy əhədə süpitidə bu əhdəmni tikləymən; **8** Mən sanga wə səndin keyinki nəslinqə sən hazır musapir bolup turoqan bu zeminni, yəni pütküll Əvanaan zeminini əbədiy bir müllük süpitidə ata kılımən; wə Mən ularıng Hudasi bolimən, — dedi. **9** Andin Huda İbrahimə yəna: — Sən eztüng Mening əhdəmni tutkın, eztüng wə səndin keyinki nəslinqmu əwladıtn-əwladka buni tutuxi kerək. **10** Mən sən bilən wə səndin keyinki nəslinq bilən tüzgən, silərning tutuxunglar kerək bolqan əhdəm xuki, aranglardiki hərbir ərkək hətnə kılinsun. **11** Xuning bilən silər hətniliklarnı kesiwetixinglar kerək; bu Mən bilən silərning aranglardiki əhdininq balığı bolidu. **12** Barlık, əwladlıringlar, nəsildin-nasılga aranglarda, maylı eyda tuqulqanlar bolsun, yəki əwladınglardın bolmay yatlardın puloja setiwelinoqanlar bolsun, həmmə ərkək səkkiz künlük bolqanda hətnə kılinsun. **13** Ezyüngdə tuqulqanlar bilən pulungoja setiwelanoqanlarning həmmisi hətnə kılınıxi kerək. Xundak kiloqanda, Mening əhdəm tenlirinqlardıa ornap, əbədiy bir əhədə bolidu. **14** Lekin hətnilik turup, tehi hətnə kılınmioqan hərbir ərkək Mening əhdəmni buzojan həsablinip, üzüp taxlinidu, — dedi. **15** Huda İbrahimə yəna sez kılıp: — Ayaling Saraynı əmdi Saray dəp atimiojin, bəlkı ismi Sarahı bolsun. **16** Mən uningoja bəht-bərikət berip, uningdinmə sanga bir oqul berimən. Mən dərwəkə uni bərikətləymən; xuning bilən u əl-millatlıerning anisi bolidu; həlkəlarning padixahlırimu uningdin qikidu, — dedi. **17** İbrahim [yəna] ezini yergə etip düm yetip külüp kətti wə kənglidə: «Yüz yaxka kirgən adəmmu balılık bolalarmu? Toksan yaxka kirgən Sarahımu bala tuqarmu?!», — dedi. **18** İbrahim Hudaqası: — Ah, Ismail aldingda yaxisa idi! dedi. **19** Huda uningoja: — Yak, ayaling Sarahı jəzmən sanga bir oqul tuqup beridu. San uningoja «İshák» dəp at koyojin. Mən uning bilən ez əhdəmni tüzimən; bu uningdin keyin kelidiqan nəslı bilən baqlojan əbədiy bir əhədə süpitidə bolidu. **20** Ismailoja kəlsək, uning toqrisidiki duayingni anglidim. Mana, Mən uni bərikətləp, nəslini kəpəytip, intayın zor awutimən. Uning puxtidin on ikki əmir qikidu; Mən uni uluq bir həlk kılımən. **21** Birək əhdəmni bolsa Mən kełər yili dal muxu wakitta Sarahı sanga tuqup beridiqan oqul — İshák bilən tüzimən, — dedi. **22** Huda İbrahim bilən sezlixip bolup, uning yenidin yuqırıqa qikip kətti. **23** Xuning bilən xu künila İbrahim ez oqlı Ismailni, əz eyidə tuqulqanlar wə puloja setiwelanoqanlarning həmmisini, yəni uning eyidiki barlık ərkəkləri elip, Huda uningoja eytkandək ularning hətnilikini kesip hətnə kıldı. **24** İbrahimning hətnilikini kesilip, hətnə kılinoqanda, toksan tokkuz yaxka kirgənidi. **25** Uning oqlı Ismailning hətnilikini kesilip, hətnə kılinoqanda, on üç yaxta idi. **26** İbrahim bilən uning oqlı Ismail dəl xu künning ezdə hətnə kılindi wə xundakla uning eyidiki həmmə ər kixilər, maylı eyidə tuqulqan bolsun yaki yattın puloja setiwelinoqanlar bolsun, həmmisi uning bilən billə hətnə kılindi.

18 Pərvərdigar Mamrädkı dubzarlıqning yenida İbrahimə yəna kerəndi; bu kün əng issiqojan wakit bolup, u ez qedirining ixikidə olтурattı. **2** U beinxin kətürüp nəzər seliwidı, mana uning udulida üç kixi əra turatti. Ularnı kerüp u qedirining ixikidin kopyup, ularning aldioja yügürüp berip, yergə təkgüdək təzim kılıp: **3** — i Rəbbim, ağar pekir nazarlırlıda iltitap tapkan bolsam, etünimənki, kullırıning yenidin etüp katmığeyə; **4** azojına su kəltürüsün, silər putliringlarnı yuyup dərəhninq tegidə aram eliweiinglər. **5** Silər ez əkulunglarning yenidin etkənikənsilər, mən bir qıxləm nan elip qikay, silər hərdükunglarnı qikirip, andin etüp kətkəysilər, dedi. Ular jawab berip: — Eytqininqədək

kilojin, dewidi, **6** İbrahim qedirioja Sarahıning kəxioja yügürüp kirip, uningoja: — Üq das esil undin tez hemir yuqurup toqaq atkin, — dedi. **7** Andin İbrahim kala padisioja yügürüp berip, yumran obdan bir mozayni tallap, qakirioja tapxurdi; u buni tezla təyyar kıldı. **8** Andin İbrahim seriş möy, süt wə təyyarlatkən mozayni elip kelip, ularning aldioja tutup, ezi dərəhninq tegidə ularning aldıda əra turdu; ular ulardin yedi. Ular uningdin: ayaling Sarahı nədə, dəp soriwidi, u jawab berip: — Mana, qedirdə, dedi. **10** Birsi: — Mən kełər yili muxu wakitta kexingoja jəzmən kätip kelimən, wə mana u wakitta ayaling Sarahıning bir oqlı bolidu, — dedi. Sarahı bolsa uning kəynidiki qedirning ixikidə turup, bularını anglawatatti. **11** İbrahim bilən Sarahı ikkisi yaxinip, kerip kələqanıdi; Sarahıta ayal kixilərə bolidiqan adət kətək tohtap kələqanıdi. **12** Xunga Sarahı ez iqidə külüp: — Mən xunqə kerip kətəkən tursam, rasttinla ləzzət kərələrmənəm! Erimmu kerip kətəkən tursa? — dəp hiyal kıldı. **13** Pərvərdigar İbrahimə yəna: — Sarahıning: «Mən kerip kətəkən tursam, rasttinla bala tuqarmənmə?» dəp külığını nemisi? **14** Pərvərdigaroja mumkin bolmayıdoqan tilsimat iz barmu? Bekitkən wakitta, yəni kełər yili dəl bu qaçda kätip kelimən wə u wakitta Sarahıning bir oqlı bolidu, — dedi. **15** Əmma Sarahı korkup ketip: — Külmidim, dəp inkar kıldı. Lekin U: — Yak, sən küldüng, — dedi. **16** Andin bu zatlar u yərdin kopup, Sodom tarəpkə nəzirini aqıldırdı. İbrahimə ularını uzitip, ular bilən billə mangdı. **17** Pərvərdigar: — Mən kiliqiojan iximni İbrahimidin yoxursam bolamdu? **18** Qünki İbrahimidin uluoq wə küqlük bir əl qikidu wə xuningdək yər yəzidizi barlık əmlıtlər u arkılık bəht-bərikətkə moyassər bolidiqan tursa? **19** Qünki Mən uni bilip tallıqınmən; u qokum əz balırinı wə uning eyidikilərini eziqə aqəxtürüp, ularoja Pərvərdigarning yolunu tutup, həkkaniylıknı wə adaletni yürgütüxnı eğitidu. Buning bilən Mənki Pərvərdigar İbrahim toqqruluk kiloqan wədəmni əməlgə axurımən, — dedi. **20** Andin Pərvərdigar mundak dedi: — «Sodom wə Gomorra toqqruluk kətürülgən dad-pəryad naħayiti küqlük, ularning gunahı intayın eoir bolqını üçün, **21** Mən hazırla qixıman, kilmixliri rasttinla xu dad-paryadlardın Manga malum bolqandak xunqa rəzilmə, bilip bakay; unqə razıl bolmioqandımu, Mən uni bilixim kerək». **22** Xuning bilən bu kixilər u yərdin kozqılıp, Sodom tarəpkə yol aldı. Lekin İbrahim yənilən Pərvərdigarning aldıda əra turdu. **23** İbrahim yekin berip: — Sən rasttinla həkkaniylarını rəzillər bilən koxup hələk kılamsan? **24** Xəhərdə allik həkkaniy kixi bar boluxi mumkin; San rasttinla xu jayni hələk kılamsan, allik həkkaniy kixi üçün u jayni kəqürüm kilməsən? **25** Yak, yak. Bu ix Səndin neri bolqay! Həkkaniylarını rəzillərgə koxup eltürüp, həkkaniylarоja rəzillərgə oxhax muamilə klix Səndin neri bolqay! Pütküll jahanning sorakqısı adət yürgüməndü? — dedi. **26** Pərvərdigar jawab berip: — Əgər Mən Sodom xəhəridə allik həkkaniyini tapsam, ular üçün pütküll jayni ayap kəlimən, — dedi. **27** Andin İbrahim jawab berip: — Mana mən pekət topa bilən külində ibarət bolsammu, mən Igəm bilən sezləxkili yəna petinalidim. **28** Mubada xu allik həkkaniyidin bəx kixi kəm bolsa, Sən bu bəx kixinin kəm bolqını üçün pütküll xəhərnı yokitamsən? — dedi. U: — Əgər Mən xu yərdə kırık baxnı tapsammu, uni yokatmymən, dedi. **29** İbrahim Uningoja sezini dawam kılıp: — Xu yərdə kırık kixila tepilixi mumkin, dewidi, [Pərvərdigar]: — Bu kırkı üçün uni yokatmymən, — dedi. **30** U yəna sez kılıp: I Igəm, hapa bolmioqaysən, mən yəna sez kılay. Xu yərdə ottuzi tapsammu, yokatmymən, — dedi. U: — Əgər Mən u yərdə ottuzi tapsammu, yokatmymən, — dedi. **31** U yəna sez kılıp: — Mana əmdi mən Igəm bilən sezləxkili jür'ət

kildim; xu yərdə yigirmisi tepilixi mumkin, — dedi. Pərvərdigar sez kilip: bu yigirmisi üçün u yərni yokatmaymən, — dedi. **32** U sezləp: — I İğam, hapa bolmioqay, mən pəkət muxu bir kətimila sez kılıy! Xu yərdə oni tepilixi mumkin, dewidi, u jawab berip: — Mən oni üçün uni yokatmaymən, — dedi. **33** Pərvərdigar İbrahim bilən sezlixip boloqandan keyin kətti; İbrahimmu eż jayıqə kaytip kətti.

19 İkki pərixtə kəqtə Sodomoja yetip kəldi; xu qəjda Lut Sodomning dərvazisida olтурattı. Lut ularnı kərüpla ornidin turup, aldişa qıkıp yüzü yərgə təgküdək təzim kılıp: **2** — Mana, ay hojilirim, kəminilirininq eyiga qüxiip putliringlərni yuyup konup kaloqaysırlar; andin eṭə səhər kopup yoloja qiksangalmı bolidu, dewidi, bular jawabən: — Yak, biz xəhər maydanında kəqləymiz, — dedi. **3** Əmma u ularnı qing tutuwidi, ahir ular uning bilən berip eyigə kirdi. U ularoja dastıhan selip, petir tokaqlarını pixurup bərdi, ular ojızalandı. **4** Ular tehi yatmiqanıdi, xəhərdikilər, yəni Sodomning ərkəkləri, yax, keri həmmisi hərkəysi məhəllilərdin kəlip eyni körxiwaldı; **5** ular Lutni qakırıp uningoja: — Bugün kəqtə seningkiga kirgən adamlar keni? Ularnı bizgə qakırıp bər, biz ular bilən yekinqılık kılımımız, — dedi. **6** Lut dərvazining aldişa, ularning kəxiyoja qıkıp, ixikni yepitip, **7** ularoja: — Əy buradərlirim, mundak razılıklıñ kilmangları! **8** Mana, tehi həq ər bilən billə bolmioqan ikki kızıñ bar; ularni silərgə qakırıp beray. Ular bilən halioqinqlarını kılınqlar. Əmma bu adamlar egzəmning sayisi astioja kirgənlik, silər ularni həqneñə kilmangları! — dedi. **9** Lekin ular jawab berip: «Neri tur!» deqiniqə, yənə: — Bu yərdə turuxka kəlgən bu musapır hakim bolmaqimikən? Əmdi sanga ularoja kılqandınnu bəttər yamanlık kılımınız! — dap Lutni kıştap, ixikni qekixkə basturup kəldi. **10** Əmma u ikki kixi kollırını uzitip Lutni eygə eż kəxiyoja tartıp əkiriwelip, ixikni takıwaldı **11** wə eyning dərvazisining alididə adamlarını kiqikidin tartıp qongioqça korluqka müptila kıldı; xuning bilən ular dərvazini izdəp, halidin kətti. **12** Andin ikkylən Lutka: — Muxu yərdə yənə birər kiming barım? Küt'yoqul, oqul yaki kizlirling wə yaki xəhərdə baxka adəmliring bolsa ularni bu yərdin elip katkin! **13** Qünki biz bu yərni yokitimiz; qünki ular tooruluq ketürüləgə dad-pəryad Pərvərdigarning aldida intayın kütlük boloq, Pərvərdigar bizni uni yokitixkə əwətti, — dedi. **14** Xuning bilən Lut taxkirişa qıkıp, kızlırını alidiojan [bołousı] kiy'ooqullirining kəxiyoja berip: «Əmdi kopup bu yərdin qıkıp ketinglar; qünki Pərvərdigar xəhərnı yokitidu» — dedi. Əmma u [bołousı] kiy'ooqullirining nəziriga qakqak kiloqandak kəründi. **15** Tang atkanda, pərixtılər Lutni aldiritip: — Əmdi kopup ayaling bilən kəxindigi ikki kizizingin alojin; bolmisa xəhərnıng kəbihilikigə qetilip keliş, halak bolisən, — dedi. **16** Əmma u tehiqə arisaldi bolup turoqanda, Pərvərdigar uningoja rəhəm kiloqandıq üçün, u ikkiylən Lutning kolini, ayalining kolini wa ikki kizizingin kolllarını tutup, ularni xəhərnin sirtiōa aqıkıp, orunlaxturup koydi. **17** Ularnı qikarçandıñ keyin xu ix boldiki, ulardin biri uningoja: — Jeningni elip կաq, halak bolmasliking üçün kəyningga karimay, təzlənglikti həq yərdə tohtimay, taqka қaqkın! — dedi. **18** Lekin Lut ularoja: — Undak bolmioqay, ay hojam, etünüp kala! **19** Mana, kəminəng kezüngda İltpataptı, jenimmı kütkuzzund, manga zor mərhəmət kərsətting; amma mən taqka қaqalmaymən; undak kilsam, manga birər apət qüxiip, əliup ketərmənməkin. **20** Kara, awu xəhərgə keqip barsa bolqudək naħayiti yekin ikən, xundakla kiyik xəhər ikən! Etünüp kala, menin xu yərgə keqiximoja yol koyojaysan! U kiyik [xəhər] əməsmə?! Jenim xu yərdə aman kəlidü! — dedi. **21** Pərixtə uningoja jawab berip:

— Həyr, bu ixtimu sanga makul bolay, sən eytkan xu xəhərnı wəyran kilmay. **22** Əmdi u yərgə tezdin keqip baroqin; qünki sən xu yərgə yetip barmioqça həq ix kılalmasmən, — dedi. Xunga u xəhərnıñ ismi «Zoar» dəp atalojan. **23** Lut Zoaroja yetip baroqanda kün nuri yər yüziga qeqilojanidi. **24** Xu qəjda Pərvərdigar ərxtin, ez yenidin Sodom bilən Gomorranning üstiga günggürt wə ot yaqdırup, **25** xu xəhərlərni, pütktül təzlənglikni həmdə xəhərlərdiki barlıq ahalilər wə yərdin üngənlərni koxup bərbat kıldı. **26** Lekin Lutning arkısidin mangojan ayali kəyniga қariwidı, tuz tüwrükka aylinip kıldı. **27** Ətisi tang səhərdə, İbrahim kopup ilgiri Pərvərdigarning alidida turojan jayoja qıkıp, **28** Sodom bilən Gomorrə tərəpkə, xundakla təzlənglikning həmma yeriga nəzər seliwidı, mana, yər yüzidin humdanning tütünidək tütün ərləwatkinini kerdı. **29** Əmma xundak boldiki, Huda u təzlənglikti xəhərlərni wayran kılıqanda, U İbrahimni esiqə elip, Lut turojan xəhərlərni bərbat kılıqanda uni balayı'apatıng iqidin qikirip kütkuzdi. **30** Əmma Lut Zoar xəhiridə turuxtin korkkəqə, Zoardın ketip, taqka qıkıp, ikki kizi bilən xu yarda makanlaştı. U ikki kizi bilən bir engkurdə turdi. **31** Əmdi qong kiz kiyikigə: — Atimiz bolsa kerip kətti; dunyaning kaidə-yosunu boyiąq bu yurtta bizgə yekinqılık kılıdiqan həq ər kixi kalmidi. **32** Keni, atimizni xarab bilən mast kılıp koyup, uning bilən billə yataylı; xundak kilsək, biz parzant kerüp atimizning urukını қalduralaymız, — dedi. **33** Xuning bilən ular u keqisi atisioja xarab iqtiküp [mast kılıp] koyup, qong kizi kırıp atisi bilən yatti. Lekin Lut uning kırıp yatkıninimu, kopup kətkininimu həq səzmidi. **34** Ətisi xundak boldiki, qong kiyikigə: — Mana, mən axham atam bilən yattım; bügün kəqtımı uningoja yənə xarab iqtiküyli; xuning bilən sən kırıp uning bilən yatkin; xundak kılıp, hər ikkikimiz parzant kerüp atimizning naslini қalduralaymız, — dedi. **35** Xuning bilən ular u keqisi atisioja xarab iqtiküp [mast kılıp] koyup, kiyik kizi ornidin turup uning bilən billə yatti. Əmma Lut uning kırıp yatkıninimu, kopup kətkininimu həq səzmidi. **36** Xundak kılıp, Lutning ikkila kizi eż atisidin һamildar bolup kıldı. **37** Qongı bolsa oqul tuqoup, uning etini Moab koydi; u bugünkü Moabiylarning atisidur. **38** Kiyikimu oqul tuqoup, uning etini Bən-Ammi koydi. U bugünkü Ammoniyarning atisidur.

20 İbrahim u yərdin qıkıp, jənub tərəptiki Nəgəwgə keqüp keliplə, Kədəx bilən Xurning arılıkida turup kıldı; bir məzgildin keyin Gərarda olturaklıxtı. **2** Xu yərdə İbrahim ayali Sarah, tooprisida: «U menin singlimdur», degənidi. Xuning bilən Gərarning padixahı Abimələk adəm əwətip, Sarahnı [ezige] hotun boluxka eliwaldi. **3** Lekin [bir künü] keqisi qıxiðə Huda Abimələkkə keqüp uningoja: — Mana, sən ezungə eliwalıq ayal səwəbidin əmdi elgən adəmdursan; qünki u baxka birsining ayalidur — dedi. **4** Əmma Abimələk uningoja tehi yekinqılık kilmiojanidi. U Hudəoja: — I Rəb, həkkaniy bir həlkənimü halak kılmasan? **5** U ozınum manga: «U menin singlim» dəp eytmidi? Yənə keliş, bu ayalmu «U menin akam», dəp eytkənidi. Mən bolsam sap kenglüm wə durus niyitim bilən bu ixni kildim, — dedi. **6** Huda qüxiðə uningoja yənə: — Bu ixni sap kəngül bilən kilojiningni bilimən; xu səwəbtin Mən seni aldimda gunah kılıxtın tosus, uningoja tegixinggə koymidim. **7** Əmdi u kixininę ayalini ezigə kəyturup bər; qünki u Payoqəmbər, u sening həkkinqədə dua kılıdu wə sən tirik қalısan. Əger uni yandurup bərmisəng xuni bilip koyojinki, sən wə həmmə adəmliring koxulup jəzmən olisilər, — dedi. **8** Abimələk etiğən tang sahərdə kopup, həmmə hizmatkarlarını qakırıp, bu səzlərinin həmmisini ularning kulaklırioja saldı; bu

adamlar naħayiti korkxup ketti. **9** Andin Abimalek İbrahîmni qakirip uningoja: — Bu bizgħo nema kīlojning? Mən sanga zadi nema gunah kildim, sən mən wə padixahlikkimqo eejir bir gunahni yükləp koydung? Manga kilmaydiqan ixlarni kilding! — dedi. **10** Abimalek İbrahîmkoja yənə: — San zadi binzing nema iximizni kergining üquñ murxu ixni kilding? — dedi. **11** İbrahim jawab berip: — «Bu yerdə xübħisizki hęqkim Hudadin korkmaydikən, ular meni ayalim tüpxylidin elṭturiwetidu», dəp oyliojanidim. **12** Əmaliyəttə, uning menig singlim ikənlikli rast, lekin u menig ata bir, ana bələk singlim; keyin u menig ayalim boldi. **13** Lekin Huda meni atamning eyidin qikirip sərgərdanlıkkä yürgüzginidə, mən ayalimoja: — Biz kəyergila barsak, sən manga xundak, xapaata kərsətkəysənki, menig tooprama: «Bu menig akam bolidu», degin, — dəp eytkanidim — dedi. **14** Andin Abimalek koy-kalilar, kullar wə dedəklərni elip ularni İbrahîmkoja bordi wə ayali Sarahnimu uningoja katurup bərdi. **15** Abimalek: — Mana menig zeminim bolsa aldingda turuptu; kezüngga kaysi yar yaksa xu yerdə turojin, — dedi. **16** U Sarahħka: «Mana, mən akangoja ming kümütx tangga bərdim; mana bular ez yeningdikilər, xundakla həmmə adəmlərnинг kəz alidda uyatni yapkuqi bolidu; xuning bilən sən hərkəndək daq-ayibtin halas bolisən». **17** İbrahim Hudaqoja dua kıldı, Huda Abimalek, ayali wə kenizəklirini sakaytti; andin ular [yənə] bala tuqəlaydiqan boldi; qünki Pərvərdigar İbrahimning ayali Sarah tüpxylidin Abimaleknin eyidiki həmmə hotunlarning baliyatkulurini etip koyqanidi.

21 Əmdi Pərvərdigar wəda kilojnidək Sarahħni yokıldı; Pərvərdigar Sarahħka deginidək kıldı. **2** Sarah hamilidar bolup, İbrahim kerojanda Huda uningoja bekitkən wakitta bir oqul tuqup bərdi. **3** İbrahim əziga tərəlgən oqlı, yəni Sarah uningoja tuqup bərgən oqlining ismini İshák koydi. **4** Andin İbrahim Huda uningoja buyruojniñdək ez oqlı İshák tuqulup səkkizinqi kün iħətna kıldı. **5** Oqlı İshák tuqulajan qaċċa, İbrahim yüz yaxta idi. **6** Sarah: «Huda meni kıldürüwitti; hərkim bi ixni anglista, mən bilən təng kultixidu», dedi. **7** U yənə: — Kimmu İbrahimkoja: «Sarah bala emitidiojan bolidul!» — dəp eytalaytti? Qünki u kerojanda uningoja bir oqul tuqup bərdim! — dedi. **8** Bala qong bolup, əmqəktin ayrıldı. İshák əmqəktin ayrılojan kün i Ibrahim qong ziyanat etküzüp bərdi. **9** Əmma Sarah misirlilik Həjərning İbrahimkoja tuqup bərgən oqulning [İshakni] məshirə kiliwatkjinini kərüp kaldi. **10** Xuning bilən u İbrahimkoja: — Bu dedək bilən oqlını həydiwət! Qünki bu dedəkninq oqlı menig oqlum İshák bilən təng waris bolsa bolmaydul, — dedi. **11** [Sarahħning] bu sezi İbrahimkoja tolimu eejir keldi; qünki [İsmailmu] uning oqlı-da! **12** Lekin Huda İbrahimkoja: — Balang wə dedikding wejiediñ bu sezi sanga eejir kalmisun, bəlki Sarahħning sanga deġoñlirining həmmisiga kulak saloġin; qünki İshakṭin bolojini sening nəslinq hesablinidu. **13** Lekin dedəkninq oqlidinumu bir hälk-millət pəyda kılımən, qünki umu sening nasling, — dedi. **14** Ətisi [İsmail] seħħarda İbrahim kopup, nan bilən bir tulum suni elip Həjərga berip, exnisiga yüdkütüp, balini uningoja tapxurup, ikkisini yoloja selip koydi. Həjər ketip, Bær-Xebaningu qəlidə kezip yurdı. **15** Əmdi tulumdiki su tūgħap katkənidi; Həjər balini bir qatkalning tūwigə taxlap koyup, əz-əziga: «Balining əlüp ketixiga karaq qidimaymən» — dəp, bir ok etimqa yirakkha berip, udulida oltrudi. U udulida oltrurup, paryad ketürüp yioplidi. **17** Huda oqulning yiqa awazini anglidi; xuning bilan Hudaningu Pərixtisi asmandin Həjərni qakirip uningoja: — Əy Həjər, sanga nema boldi? Korkmiojn; qünki Huda oqulning [yiqa] awazini yatkən yeridin anglidi. **18** Əmdi kopup, kolung bilən balini yeləp

turoquz; qünki Mən uni uluq bir əl-millət kılımən, — dedi. **19** Xuan Huda [Həjərning] kəzlirini aqtı, u bir kudukni kərdi. U berip tulumoja su toldurup, oquloja iğküzdi. **20** Huda u bala bilən billə boldi; u əstüp qong boldi. U qəldə yaxap, mərgən bolup yetixti. **21** U Paran qəlidə turdi; xu waktılarda anisi uningoja Misir zeminidin bir kızını hotunlukka elip bordı. **22** U waktılarda xundak boldiki, Abimalek wa uning laxkərbexi Fikol kelip İbrahimkoja: — Kilojan həmmə ixliringda, Huda sening bilən billidur. **23** Əmdi sən dəl muxu yerdə manga, oqlumojə wə nəwrəmgə hiyanət kılmaslıkkə Hudaningu namida kəsəm kılıp bərgəysən; sən sanga kərsit kəlgen meħribanlıklıq kılıqçaysın, — dedi. **24** İbrahim: Kəsəm kılıp bəray, dedi. **25** Andin İbrahim Abimaleknin qakarları tartiwalon bir kuduk toqrisida Abimaleknı ayıblidi. **26** Abimalek: — Bu ixni kilojan kixini bilmymən; sən bi ixni mangimi eytməpsən; mən bi ixni pəkət bügħiña anglixim, — dedi. **27** İbrahim koy-kala elip Abimalekkə təkđim kıldı; andin ular ikkilisi əħħa kiliixti. **28** İbrahim yənə padidin yətta qixi kozozini bir tərəpkə ayırıp koydi. **29** Abimalek İbrahimidin: — Sən bir tərəpkə ayırıp koyqan bu yətta qixi kozozining nema mənisi bar? — dəp sorıwidı, **30** U: — Mening bu kudukni koliojinimni etirap kilojiningoja guwahliq süpitidə bu yətta qixi kozozini kolumdin kobul kılıqçaysən, — dəp jawab bərdi. **31** Bu ikkisi xu yerdə kəsəm kiliżkanlıki üçün, u xu jayni «Bær-Xeba» dəp atidi. **32** Xu tarikidə ular Bær-Xebada əħħa kiliixti. Andin Abimalek wa uning laxkərbexi Fikol kozojilip, Filistylərnin zeminiqə yenip ketti. **33** İbrahim Bær-Xebada bir tūp yulqunni tikip, u yerdə əħħabiy Tənġri bologun Pərvərdigarning namiçoja nida kılıp ibadet kıldı. **34** İbrahim Filistylərnin zeminiñda uzun waqtikiq turup kaldi.

22 Bu ixlardin keyin xundak boldiki, Huda İbrahimni sinap uningoja: — Əy İbrahim! dedi. U: mana mən! — dəp jawab bərdi. **2** U: — Sən oqlungni, yəni sən seyidiojan yalojuz oqlung İshakni elip, Moriya yurtioja berip, xu yerdə, Mən sanga eytidiojan taqlararning birinjing üstidə uni keydürma kurbanlıq süpitidə sunoqin, — dedi. **3** Ətisi İbrahim saħer kopup, exikini tokup, yigitliridin ikkiylen bilən İshakni billə elip, keydürma kurbanlıq üçün otun yerip, Huda uningoja eytken yərgə karaq mangdi. **4** Üqinqi kün İbrahim bexini ketürüp karaq, yiraqtin u yerni kərdi. **5** İbrahim yigitliriga: — Silər exek bilən muxu yerdə turup turunqlar. Mən balam bilən u yarga berip, sejdə kılıp, andin kexinglarqa yenip kelimiz, — dedi. **6** Xuning bilən İbrahim keydürma kurbanlıkkə keraklik otunni elip, oqlı İshakka yüdkütüp, ezi koliqa piqak bilən otni elip, ikkisi billə yürip ketti. **7** İshák atisi İbrahimkoja: — Əy atal! dewidi, u uningoja jawab berip: — Mana mən, oqlum, dedi. U uningdin: — Mana ot bilən otunuq bar, əmma keydürma kurbanlıq bolidiojan kəza keni? — dəp sorıwidı, **8** İbrahim jawab berip: — Əy oqlum, Huda Əzī Əziga keydürmə kurbanlıq kozozini təminleydü, — dedi. Andin ikkisi birgə yolini dawamlaxturdi. **9** Ahirida ular Huda İbrahimkoja eytken jayoja yetip kəldi. İbrahim u yerdə kurbangħaq yasap, üstigə otunni tizi pəyda koydi. Andin u oqlı İshakni baqħlap, uni kurbangħadiki otunning üstidə yatkużdzi. **10** Andin İbrahim koliini uzitip, oqlini boozuqlijoli piqakni aldı. **11** Xuan Pərvərdigarning Pərixtisi asmandin uni qakirip uningoja: — İbrahim, İbrahim! — dəp warkiridi. U: — Mana mən, — dedi. **12** U uningoja: — Sən balioja kolungni təgħküzmiġin, uni heqneha kilmiojin; qünki Mən sening Hudadin korkkənlilikini bildim; qünki sening oqlungni, yəni yalojuz oqlungni Məndin ayimiding, — dedi. **13** İbrahim bexini ketürüp kariwidi, mana, arkışida

münggüzliri qatkalqa qirmixip kalojan bir koqkarni kordi. İbrahim berip koqkarni elip, uni oqlining ornida keydürmə kurbanlıq kılıp sundı. **14** Xuning bilən İbrahim xu jayoja «Yahwəh-Yirəh» dəp at koydi. Xunga kixilər: «Pərvərdigarning teojudə təminlinidüx» degen bu söz bütüngə kədər eytili keliwatidü. **15** Pərvərdigarning Parixtisi asmandan İbrahimimni ikkinçi ketim qakqirip uningoja: — **16** Sən ez oqlungni, yəni yalozuq oqlungni ayimay bu ixni kılıqininq üçün Mən Əzüm bilən kəsəm kılımənki, dəydu Pərvərdigar, **17** — Mən seni zor bərkətələp, nəslinqni asmandiki yultuzlardək nuroqun keşiytip, dengiz sahiliidiki կumdaq əqliditiman; nəslinq bolsa düxmənlirinin darwazilirioqa iğə bolidu. **18** Sən Mening awazimoja kulaq salojining üçün yər yüzidiki barlık əl-yurtlar nəslinqning nami bilən əzləri üçün bəht-barikət tiləydi, — dedi. **19** Andin İbrahim yigitlirininq kəxiqə yenip bardı. Ular həmmisi ornidin turuxup Bəər-Xebəqa yol aldi. İbrahim Bəər-Xebada turup kəldi. **20** Bu ixlardın keyin İbrahimimoja: «Manə Milkahmu ining Nahoroja birkənqə oqlu tuşup beriptu», degen həwər yetti. **21** Ular bolsa tunji oqlı uz, uning inisi Buz wə Aramning atisi bolovan Kəməuel, **22** andin Kəsəd, Hazo, Pildax, Yidlaf wə Betuel degen oqlular idı. **23** (Betuəldin Riwkah tərəldi). Bu səkkizini Milkah İbrahimimning inisi Nahoroja tuşup bərdi. **24** Xuningdək uning keniziki Rəumahmu Tebah, Gaħam, Tahax wə Maakah degenlərni tuşup bərdi.

23 Sarah bir yüz yigirmə yəttə yaxşıqə əmür kordi. Bu Sarahning əmrinring yilliri idi. **2** Sarah Kanaan zeminidiki Kiriat-Arba, yəni Hebronda wapat boldi. İbrahim berip Sarah üçün matəm tutup yığa-zar kıldı. **3** İbrahim ez mərhüməsinin yenidin kopup, Hittiyalarqa sez kılıp: **4** — Mən bolsam aranglarda musapir mehəman, halas; silər əmdi aranglardin manga bir yərlik beringlər; xuning bilən mən bu mərhüməmni aldimda kərtünüp turmisun üçün elip berip dəpnə kılıy, — dedi. **5** Hittiyalar İbrahimimoja jawab berip: — I hojam, bizə kulaq saloayla! Sili arimizda Hudanıng bir xəhzadisi hesablinilə! Arimizdikı əng esil yərlikni tallap, xu yərda mərhümələrinin dəpnə kılıqayla! Mərhümələrinini dəpnə kılıxqa həqkəysimiz ez yərlikini silidin ayımadı, — dedi. **7** İbrahim ornidin turup, u zemindiki həlkə, yəni Hittiyalarqa təzim kılıp, **8** ularıqa: —Əgər mərhüməmning kəz alımdıa turiwəməslisi üçün, uni elip berip, dəpnə kılıximni rawa kersanglar, undakta sezümmi anglap mening üçün Zoharning oqlı Əfronqa sez kılıp, **9** uning etizining ayojida ezininkı bolovan Makpeləhning oqarını manga berixinə iltimas kilinglar. U manga buni silərninq aranglarda gəristan boluxka toluk nərhidə bərsun, — dedi. **10** Xu qaqdə Əfron Hittiyalar arısında olturnatti. Xuning bilən hittiyilik Əfron Hittiyalarıngaldıda, yəni xəhirininq dərvazisidin kırğıqlırlarınq hämmisining alıddı İbrahimimoja jawab berip: — **11** Yoxsu, ay hojam, manga kulaq saloayla. Bu etizlikni, xundakla uningdiki oqarnı siliga berəy; uni ez həlkəm bolovan adəmlərinng alıddı siligə bərdim; oz meytirlirini dəpnə kılıqayla, — dedi. **12** Andin İbrahim yəna zemin həlkə alıddı təzim kılıp, **13** Xu zemindiki həlkəning kulaklärı alıddı Əfronqa: — İltimasımoja kulaq saloayla; man bu etizlikning narhi boyiqə pul beray, uni məndin köbul kılıqayla, andin mən meytimmi xu yərda dəpnə kılıy, — dedi. **14** Əfron İbrahimimoja jawab berip uningoja: **15** Ay hojam, manga kulaq saloayla; tət yüz xəkəl kümüxkə yaraydioqan bir etizlik, sili bilən mening aramda nemə id? Sili meytirlirini dəpnə kılıqayla — dedi. **16** İbrahim Əfronninq seziqə koxuldı; andin Əfron Hittiyalar alıddı eytkən bahani, yəni xu qaqdiki soda əlqimi boyiqə tət yüz xəkəl kümüxnii tarazida tartip bərdi. **17** Xundak kılıp Mamrəning udulidiki Makpeləhka

jay laxlıqan Əfronninq etizlik, yəni etizlikning ezi, uningdiki oqar, xundakla etizlikning iqi wə ətrapidiki barlık dərəhlərlarning hämmisi **18** Hittiyalarıng kez alıddı İbrahimimoja tapxurulup, [yəni Əfronninq] xəhirininq dərvazisidin barlık kırğıqlırlarınq alıddı uning mülki kılıp bekitildi. **19** Xuningdin keyin İbrahim ayalı Sarahni Kanaan zeminidiki Mamrə (yəni, Hebron)ning udulidiki Makpeləhning etizlikining oqarida dəpnə kıldı. **20** Xu tərikjdə u etizlik wə uningdiki oqar Hittiyalar təripidin İbrahimimoja geristən boluxka tayin kıldı.

24 İbrahim kerip, yexi bir yərgə berip kalojanı; Pərvərdigar İbrahimimoja hər terətpə bəht-bərikət ata kalojanı. **2** İbrahim eyidiki əng metiwar hizmətkarı, ezingin pütün mal-mülküni baxkurdioqan oqojidaroja: — Kolungni yotamming astioja koyojin; **3** Mən seni asamlarınning Hudasi xundakla yarning Hudasi bolovan Pərvərdigarning nami bilən kəsəm kıldurımrənki, sən mən hazır turuwatlıqan bu Kanaaniylarınq arisidin oqlumoaq kız elip bərməy, **4** Bəlkı ez yurtumoqa, xundakla ez uruk-tuşqanlırlırmıning kəxiqə berip, oqlum Işhəkkə hotun elip bərgəysən, — dedi. **5** Hizmətkarı uningoja: — Mubada u kiz mən bilən bu yurtka kəlgili unimisa, undakta əzləri qıkkən xu yurtka oqullurini yandurup apiramdimən? — dedi. **6** İbrahim uningoja jawab berip: — Həzi bol, oqlumnu hərgiz xu yərgə yandurup barmiqin! **7** Meni atamming eyi bilən tuşulqan yurtumduñ yetəkləp elip kəlgüq, yəni manga sez kılıp: — «Sening nəslinqbu u yurtنى berimən», dəp manga kəsəm kilojan, asmanning Hudasi bolovan Pərvərdigar Əz Pərixtisi alındıgoşa awatidu; xuning bilən sən u yerdin oqlumoaq kız elip keləlaysan. **8** Xundaktimu, eğer kiz sən bilən bu yərgə kəlgili unimisa, mən sanga kilduridioqan kəsəmdin halas bolisan; əmma oqlumnu u yərgə hərgiz yandurup barmiqin, — dedi. **9** Xuning bilən hizmətkar kolini hojisi İbrahimimning yotisining astioja koyup turup, bu tooprida uningoja kəsəm kıldı. **10** Andin hizmətkar bu tooprida hojisining tegiliridin onni, xundakla hojisining hərhil esil nəsrələrini elip yoloja qıktı; u Aram-Naharaim rayoniuşa səpər kılıp, Nahorning xəhirigə yetip kəldi. **11** U xəhərninq sırtidiki bir kuduñknıng yenida tegilirini qekündürdü; bu kaçqurun, kiz-ayallarının su tartaklı qıkıdiaoqan qeojı idi. **12** U dua kılıp: — Ay hojam İbrahimimning Hudasi bolovan Pərvərdigar, etünimənki, bugün menin iximni onqoşa tartıksən, hojam İbrahimimoja xapaat kersətksən. **13** Mana mən bu yərda kuduñknıng bexida turuwaitımən wa xələr həlkining kızlırlı bu yərgə su tartaklı keliwatidü. **14** Əmdi xundak bolsunki, mən kəysi kizoja: «Komzikinqni qübürsəng, mən su iqıwalsam boptikan!» desəm, u jawab berip: «Manə iqkin, mən tegilirinqnimu suoqırıp koyay», desə, u kiz sən kulung Işhəkkə bekitininqnıng ezi bəlsün. Buningdin sening hojam İbrahimimoja xapaat kılıqiningni bilələymən, — dedi. **15** U tehi sezinı tügətməyə, mana Riwkah kozını mürisidə ketürüp qıkip kəldi; u bolsa İbrahimimning inisi Nahorning ayalı Milkahṭin tuşulqan oqlı Betulning kizi idi; **16** Kız intayıq qıraylıq, həq ər kixi təqmigən pak kiz idi. U kuduñknıng boyıq qıxpü, komzikinqi toldurup andin qıktı. **17** Hizmətkar uning alıdoğa yüksürp berip: — Etünüp kalay, komzikinqtin azojına su otliwalay, dedi. **18** U jawab berip: — Iqkayla, ay hojam! dəpla, komzəknı dərhal kolioja elip, uning su iqixi üçün sundı. **19** U süyidin uningoja kanoqqa iqküzgəndin keyin: — Tegilirigimü kanoqqa su iqküziüp koyay, — dedi. **20** Xuning bilən u dərhal komzəktiki suni olakka təkəwişip, yəna kuduñkə su tartaklı yüksürp bardı; u uning həmmə tegilirigə su tartip bardı. **21** U kixi uningoja kəzini tikkininq jimpit turup, Pərvərdigarning yolını ong kilojan, kilmioqanlıqını bilix üçün kütiwatıttı. **22**

Tegilər su iqiq kənəqanda, xundak boldiki, həlikı kixi yerim xəkəllik bir altun burun halkisi bilən ikki kolioja on xəkəllik altun biləzükni qıkırıp kizojə berip uningoja: **23** Sən kimning kizi bolisən? Manga dəp bərsəng! Atangning eyidə bizgə kənəqudək jay barmu? — dəp soridi. **24** Kız uningoja: — Mən Milkahning Nahorqa tuqup bərgən oqlı Betuelning kizi boliman, — dedi. **25** Yənə uningoja: — Bizningkida saman bilən boozuz kəngri, [silərgə] konoqjı jaymu bar, — dedi. **26** Xuan bu adəm engixip Pərvərdigarning aldida səjdə kılıp: **27** Əz xapaiti bilən hojamdin wapadarlığını ayimiojan, hojam İbrahimning Hudasiolojan Pərvərdigarqə Həmdusana okuloqayı! Pərvərdigar bu səpirimda meni hojamning kerindaxlıri turojan eygə baxlap kəldi! — dedi. **28** Kız yügüürüp berip, bularning həmmisini anisining eydikilərgə eytip bərdi. **29** Əmdi Riwkahning Laban degən bir akisi bar idi. Laban kədükning bexioja, u adəmning kexioja yügüürüp qıktı. **30** Qünki u singlisining burun halkisini wə kolliridiki biləzüklərni kərüp, həmdə singlisining; u adəm mangadundakı dedi, deginini anglap, u adəmning kexioja bardi. Mana, u kixi kədükning yenida tegilərnin kexida turattı. **31** Laban uningoja: — Əy Parvərdigarning bəht-bərikiti ata kılınoquçı, kirgəylə! Nemə üqün taxkırıda turdila? Mən əyni təyyarlap koydum, tegilərgimi jay raslidim, — dedi. **32** U adəm eygə kirdi; Laban tegilərden yükni qüxtürüp, tegilərgə saman bilən boozuz berip, u kixining həm uning həmrəhlinin putlurunu yuqılı su elip kəldi; **33** andin u kixining aldiqə taam koyului; lekin u: — Mən gepimni deməy turup taam yeməymən, — dedi. Laban jawab berip: — Eytçayla, dedi. **34** U: — Mən bolsam İbrahimning hizmətkarımən; **35** Pərvərdigar hojaməja kəp bəht-bərikət ata kılıqaqşa, u uluoj bir kixi boldi. U uningoja koy bilən kala, kümüx bilən altun, kül bilən dedəklərni, tegə bilən exəklərni bərdi. **36** Hojamning ayali Sarah, kəriqanda hojaməja bir oqlu tuqup bərgənidi. Hojam [oqlıqə] ezingin barlıkını atidi. **37** Hojam meni kəsəm kıldurup: «Sən mən turuwatlı zemindiki Kənaaniylarning kızlıridin oqluməja hotun elip bərmə, **38** bəlkı jəzmən atamning eyigə, əz tuqənlırimning kexioja berip, oqluməja hotun elip bərgəysən», — dedi. **39** U wakıttı mən hojaməja: «U kız mən bilən kəlgili unimisiqu?» — desəm, **40** u mangajawab berip: «Tutkən yollırim uningoja oquk, bolojan Pərvərdigarmı Əz Pərixtisini sening bilən əwətəp, yolungni ong kılıdu. Bu tarikidə sən mening ailidikilirim arısındı, atamning jəmati iqidin oqluməja hotun elip berisən. **41** Xundak kılıp ailəndikilərning kexioja yetip baroqiningda, sən mən kıldurulan kəsəmdin halas bolisən; ular sanga kızını bərmisimusı oxxaxla kəsəmdin halas bolisən», — degənidi. **42** Xunga mən bugün bu kədükning kexioja kelip: — Əy, hojam İbrahimning Hudasiolojan Pərvərdigar, ağər sən bu səpirimni ong kılısang: — **43** mana mən su kədükning yenida turuwtımən; wə xundak bolsunki, su tartkılı kəlgən kizojə: «Komzikindin manga bir otlam su bərgən bolsang», desəm, **44** u manga: «Sən iqtin, tegiliringgim su tartıp berəy», dəp jawab bərsə, undakta bu kiz dəl Pərvərdigar Əzi hojamning oqlı üçün bekitkən kiz bolsun, dəp dua kılıqanımid. **45** Kənglümdə tehi səzüm tügiməyla, mana, Riwkah komzəknı mürisidə kətürüp qıkıp, kədükning boyioja qüxtüp su tarttı; mən uningoja: — Iltipat kılıp, manga su iqtılık qışsang, dewidim, **46** u dərħal komzikini mürisidin qüxtürüp: «Iqkəylə, tegilirinimə suqırıp koyay», dedi. Xuning bilən mən iqtim; u tegilirimmimə suqırıp koydi. **47** Andin man uningdin: — Kimning kizi bolisən, dəp sorisəm, u jawab berip: — Mən Nahorning Milkahdının tuqulujan oqlı Betuelning kizi boliman, — dedi. Xu qaçda mən uning burnioja hälka, kollirioja biləzüklərni selip koydum; **48** andin engixip Pərvərdigarqə

səjdə kıldı; hojamning kerindixining kizi uning oqlı üçün elip ketixkə menin yolumni ong kılıjını üçün, hojamning Hudasiolojan Pərvərdigarqə həmdusana eyttim. **49** Əmdi silər hojaməja ihləs kılıp xapaət kərsitəlyi desənglər, buni manga dəngələr, Əgər halimisanglar, unimu manga eytingələr, mən ong tərəpkə yaki sol tərəpkə barıman, — dedi. **50** Əmdi Laban bilən Betuel jawab berip: — Bu ix Pərvərdigardin boloq, siligə ya undak ya bundak deyəlməymiz. **51** Mana, Riwkah alddilirida turidu; uni elip kətəkçayla. U Pərvərdigarning deginidək əz hojilirinə oqlıqə hotun bolsun, — dedi. **52** İbrahimning hizmətkarı ularning səzlərini anglap, yərgə engixip, Pərvərdigarqə səjdə kıldı. **53** Andin, hizmətkar kümüx buyumlarnı, altun buyumlarnı wə kiyim-keqəklərni qıkırıp, bularni Riwkahqə bərdi; u yəna kızının akisi wə anisəti qırmımkət hədiyələrni sundı. **54** Andin u wə həmrəhələri bilən billa yap-ıqip, xu yərdə konup kəldi. Ətisi sahərdə kopup, u ularoja: meni hojamning kexioja yoloja selip koyungalar, dedəvi. **55** Kızının akisi bilən anisi uningoja: — Kız kırkəngə kün yaki on kün yenimizda tursun; andin barsun, — dedi. **56** Əməma u ularoja: — Pərvərdigar menin səpirimni ong kılıqanıkan, meni tosmangalar; hojamning kexioja berixim üçün meni yoloja selip koyungalar, — dedi. **57** Ular uningoja: — Kızni qákırıp, uning aqzidin anglap bacayı, dəp **58** Riwkahni qákırıp uningdin: — Bu adəm bilən baramsan? dəp soriwidi, u: — Baray, dəp jawab berip. **59** Xuning bilən ular singlisli Riwkahni, uning inik'anisi, İbrahimning hizmətkarı wa adəmərləri bilən koxup yoloja selip koydi. **60** U waqtında ular Riwkahqə bəht tiləp: — Əy singlimiz, mingliqən on mingliqən adəmlərning anisi bolğaysan! Nəslinq döymənlərinin dərəwaziliqə iğə bolqay! — dedi. **61** Xuning bilən Riwkah bilən uning dedəkləri ornidin turup, tegilərgə minip, u kixığa əgixip mangdi. Xundak kılıp hizmətkar Riwkahni elip yoloja qıktı. **62** İshək Bəər-lahayroy degən jaydin bayila käytip kəlgənədi; qünki u jənubtiki Nəğəwdə turattı; **63** İshək, kəqkuron istikəmətkə dalaqə qıkkənidi; u bexini ketürüp karışa, mana tegilər keliwatatti. **64** Riwkah bexini ketürüp, İshəkni kərdi; u dərħal tegidin qüxtüp, hizmətkardin: — Səhərada bizning aldımızə qıkıwtəkən bu kixi kim bolidü? — dəp soridi. Hizmətkar: — Bu hojamdur! dedi. Riwkah dərħal qümiblini tartip yüzünü yepiwalı. **65** Hizmətkar alddi kılıjan həmmə ixlirini İshəkqə eytip bərdi. **67** İshək kızını anisi Sarahning qədirioja baxlap kirdi; u Riwkahni əz əmrigə aldi; u uning hotunu boldi. U uni yahxi kərip kəldi; bu tarikidə İshək anisining wapatidin keyin təsəlli taptı.

25 İbrahim Kəturalı isimlik yəna bir ayalnı aloqanidi. **2** U İbrahimə Zimran, Yoqxan, Medan, Midian, İxbak wə Xuałını tuqup bərdi. **3** Yokxandın Xeba bilən Dədan terəldi; Dedanınnı əwlədləri Axuriylar, Letuxiylar wə Leummiyələr idi. **4** Midoianning oqulları Əfah, Efər, Hanoh, Abida wə Ələdaalı idı. Bular həmmisini Kəturalıning əwlədləri idi. **5** İbrahim barlıklı İshəkqə atıwətkənidi; **6** İbrahim tehi Həyat waktida kiqik hotunlıridin bolojan oqullirioja hədiyalərni berip, andin bularni oqlı İshəkqən yırak tursun dəp, kün qıkış tərəpkə, xərkjy zəminoja əwətiwətkənidi. **7** İbrahimning əmrinə künli bir yüz yətmix yil boldi; u tolımı kərip, künli toxup, nəpəstin tohtap wapat boldi; u əz kəwmining kexioja berip koxuldı. **9** Uning oqulları İshək wə İsmail uni Mamrəning uduliqə jaylaxkan, Hittiy Zoharning oqlı əfronnıq etizlikidiki Makpeləhəning oqarıda dəpnə kıldı. **10** Bu etizlikni İbrahim Hittiyəldindən setiwaləqanidi; mana bu yərlilikə İbrahim dəpnə kılındı, ayalı Sarahımu muxu yərgə dəpnə kılınojanidi. **11** İbrahim wapat boloğandan keyin xundak boldiki, Pərvərdigar

uning oqlı Ishakni bərikətlidi. Ishak Bəər-Lahay-Royning yenida turatti. **12** Təwəndikilər Sarahning misirlək dediki Həjərdin tuqulojan, İbrahimning oqlı bolqan Ismailning əvladları: — **13** Ismailning oqullarının, ularning nəsəbnamilirə wə kabılılır boyıqə ismi təwəndikiqə: — Ismailning tunji oqlı Nebayot; andin Kedar, Adbəəl, Mibsam, **14** Mixma, Duman, Massa, **15** Hədad bilan Tema, Yətər bilən Nafix wə Kədəməh idi. **16** Bular bolsa Ismailning oqullarını bolup, ularning kənt wə qədirgahlıri ularning nami bilən ataloğan bolup, ular on ikki kəbiləgə əmir bolqanidi. **17** Ismailning əmrinring yilları bir yüz ottuz yətə yil boldı; u ahirkə nəpsini tartip wapat bolup, eə kəowmining kəxiqə berip koxuldı. **18** [Uning əvladları] Həwiləh, rayonidin tartip xuroqıqə olturaklxı (Xur bolsa Misirning utturisida bolup, Axuroqə baridıqan yolda idi). Ismail ezining barlıq kərindaxlırinıng uludula olturaklxı. **19** İbrahimning oqlı Ishakning nəsliniring bayani mundaktır: — İbrahimidin Ishak tərəldi. **20** Ishak Padan-Aramda olturuxluq aramı Betuəlning kizi, aramı Labanning singlisı bolqan Riwkahnı hotunlukka aloqanda kırık yaxka kirgonidi. **21** Əmma Riwkah bolsa tuqımas bolqaqqa, Ishak hotuni üçün Pərvərdigaroja dua-tıləwət kıldı; Pərvərdigar uning duasını ijabət kıldı; xuning bilən ayali Riwkah həmilərə boldı. **22** Əmma uning korsiķidiki ikki bala bir-biri bilən soküxkili turdu. Xuning bilən Riwkah: — Əgər bundaklığını bilsəm, [həmilər] bolup nəmə kılattım? — dəp Pərvərdigardin səwəbini soriqılı bardi. **23** Pərvərdigar uningoja: — «Sening korsiķingda ikki əl bardur, Iqindin ikki həlk qıçıq bir-biridin ayrılidu, Bir həlk yənə bir həlkən qalıb kelidu, Qongı kqiķining hizmitini kılıdu!» — dedi. **24** Uning ayaķını toxkanda, mana uning korsiķida dərwəkə bir iş qırkoxezək bar idi. **25** Awwal tuqulojını kızozuq bolup, pütün bədini juwidək tüklük idi. Ular uning ismini əsaw dəp koydu. **26** Andin inisi koli bilən əsawning tapinini tutkan haldə qıktı. Bu səwəbtin uning ismi Yakup dəp koyuldu. Ular tuqulojanda Ishak atmix yaxta idi. **27** Balilar esüp qong boldı; əsaw mahir owqı bolup, dala-janggalda yüridiğən adəm boldı. Yakup bolsa durus adəm bolup, qədirlarda turattı. **28** Ishak əsawning owlap kəlgən gəxidin daim yap turoqaqqa, uningoja amrak idi. Lekin Riwkah Yakupka amrak idi. **29** Bir künü Yakup [purraq] xorpisi kaynitivatatti; əsaw daladin həriq-eqip keytip kıldı. **30** Əsaw Yakupka: — Mən halimdin kəttim! Ətünüp kəlay, awu kizildən bərsəng! — Awu kizıl nərsidin meni ozuklandursangqu! Mən halimdin kəttim, — dedi (xu sawəbtin uning eti «Edom» dəpmə ataldı). **31** Yakup uningoja: — Undak bolsa, tunjılık həküküngni manga setip bergen, — dedi. **32** Əsaw: — Mən eləy dəwətimən, bu tunjılık həküküning manga nəmə paydisi? — dedi. **33** Yakup: — Əməsə hazır manga kəsəm kəlojin, dewidi, u umingoja kəsəm kiliplər, tunjılık həkükünü Yakupka setip bərdi. **34** Xuning bilən Yakup əsawoja nan bilən kizıl purraq xorpisini bərdi. U yəpiqip ornidin turup kətti. Xundaq kiliplər əsaw tunjılık həküküqə xunqşa etibarsız kəriqanıdır.

26 [Kanaan] zeminidə İbrahimning waktidiki aqarqılıkting baxka yənə bir ketimlik aqarqılık yüz bərdi. Xuning bilən Ishak Gərər xəhirigə, Filistilərning padixaḥı Abimələkninq kəxiqə bardi. **2** Pərvərdigar uningoja kərənəp mundak dedi: — Sən Misiroja qıxməy, bəlkı Mən sanga kərsitip beridioğan yurtta turojin. **3** Moxu zemindin qıkmay müsapır bolup turojin; xuning bilən Mən sən bilən billa bolup, sanga baht-barikət ata kılımən; qənki Mən sən wə nəslingga bu zeminlarning həmmisini berip, atang İbrahimə bərgən kəsimimni ada kılımən; **4** nəslinə asmandıki yultuzlardək awutimən wə nəslingga bu zeminlarning həmmisini berimən; yər yüzidiki barlıq əl-

yurtlar nəslininq [nami] bilən ezlirigə bəht-bərikət tiləydi; **5** Qünki İbrahim Menin awazimoja kulak selip, tapiliojinim, əmrlirim, bəlgilimilirim wə əkanunlirimni bəja kəltirdi, — dedi. **6** Xuning bilən Ishak Gərarda turup kaldi. **7** Əmma u yərlik kixilar uning ayali toqrisida sorisa u: — Bu menin singlim bolidu, — dedi; qünki Riwkah intayın qırayıq bolqaqqa, Ishak eəz-ezige: «Bu menin ayalim bolidu», desəm, bu yərlik adəmlər Riwkahning səwəbidin meni əltürütərməkin, — dəp korktı. **8** Lekin u xu yərdə uzak wəkət turoqandan keyin xundak boldiki, Filistilərning padixaḥı Abimələk dərizidin kəriwidi, mana Ishak wə ayali Riwkah bir-biriga ərkilikxip turattı. **9** Andin Abimələk Ishakni qəkirip: — Mana, u jəznan sening ayaling iken! Sen nəmə dəp: «U menin singlim», deding? — dewidi, Ishak uningoja: — Qünki man əslidə uning səwəbidin birsi meni əltürütərməkin, dəp ənsirigənidim, — dedi. **10** Abimələk uningoja: Bu bizə nəmə kılçining? Tas qaptu həlkə arisidin bərəsi ayaling bilən birga bolqılı?! Undak bolovan bolsa san bizni gunahka patkuzoqan bolatting! — dedi. **11** Andin Abimələk həmmə həlkə buyrup: — Kimki bu kixığə wə yaki hotuniqə kol tagközsə jazmən əltürülməy kalmayıdu, — dəp yarlıq qüxtürdi. **12** Ishak u zemində terikqılık kıldı: u xu yili yərdin yüz həssə həsul aldı; Pərvərdigar uni bərikətləgənidi. **13** Bu kixi bax kətürüp, baroqanseri rawaj tezip, tolimu katta kixilardın bolup kəldi. **14** Uning koy-kala padiliri wə eyidiki kulları intayın kəpaydı; Filistilər uningoja həsat kılçılı turdi. **15** Bu səwəbtin uning atisi İbrahimning künliridən atisining kulları kolojan kuduqlarının həmmisini Filistilər etip, topa bilən tinduruwətti. **16** Abimələk Ishakka: — Sən bizdən ziyadə kuiqiyip kətting, əmdı arımızdın qıçıq kətkin, — dedi. **17** Ishak u yərdin ketip, Garar wadisoja qədir tikip, xu yərdə turup kəldi. **18** İbrahim hayat waktida [kulları] birmunqə kuduqlarını kazqanıdi; birək İbrahim elgəndin keyin, Filistilər bularını topa bilən tinduruwətənədi. Ishak bu kuduqlarını kəytidin kolitip, ularıq atisi ilgiri koyojan isimlərini yənə koydu. **19** Ishakning kulları wadida kuduq kolawatqanda suluri uroqup qıçıq akidioğan bir kuduknı tepiwaldı. **20** Lekin Gərardiki padıqılar Ishakning padıqılırlıdən uni talixip: — Bu su bizningkidur, — dedi. Ular Ishak, bilən jedəlləxkəqə, u bu kuduknı «Eşək» dəp atıldı. **21** Ular yənə baxka bir kuduknı kolidi, ular yənə bu kuduq toqrisida jedəlləxti. Xuning bilən Ishak buning ismini «Sitnah» dəp atıldı. **22** Andin u u yərdin ketip, baxka yərəgə berip, xu yərdimə yənə bir kuduq kolidi; əmdı Gərardikələr bu kuduknı talaxmədi. Bu sawəbtin u uning etini «Rəhəbot» koyup: «Əmdi Pərvərdigar biz üçün jay bərgənəkən, bu zemində mewilik bolimiz», — dedi. **23** Andin u u yərdin qıçıq Bəər-Xebaqə bardi. **24** Pərvərdigar xu keqisi uningoja kərənəp: — Mən bolsam atang İbrahimning Hudasıdurmən; körkəmçin, qənki Mən sən bilən billimən, seni bəht-bərikətləp, nəslinə kəlum İbrahimning səwəbidin awutimən, — dedi. **25** U xu yərdə bir kurbangəh yasap, Pərvərdigarning nəmiqə nida kiliplə ibadət kıldı. U xu yərdə qədirini tiki, Ishakning kulları xu yərdə bir kuduq kolidi. **26** Əmdi Abimələk, aqojıni Ahuzzat bilən ləxərbəxi Fikol birgə Gərardin qıçıq, uning kəxiqə bardi. **27** Ishak ularoja: — Manga eqmənlik kiliplər, meni aranglardın kooqılıwətəndən keyin, nəmə tūqın mening kəxiqə keldinglər? — dedi. **28** Ular jawabən: — Biz Pərvərdigarning sən bilən billa bolqojinini roxan baykıduk, xuning bilən biz sening tooprangda: «Otturımızda bir kelixim bolsun, yəni bizlər bilən sən bir-birimizgə kəsəm berip əhədə kiliçaylı» dedük; xu wəjidiñ sən bizə həqkəndək ziyan-zəhmət yətkütümgəysən; biz sanga həq təqmiginimizdək, xundakla sanga yahxılıkting baxka həqbir nəmə kilmiojinimizdək (bəlkı

seni aman-esənlik iqidə yolungoja əwətkənidük) sənmə xundak kilojaysən. Mana hazır sən Pərvərdigar təripidin bəht-bərikət kerüwatisən! — deyixti. **30** Xuning bilən ularça bir ziyanət kılıp bərdi. Ular bolsa yəp-iqtı. **31** Ətisi tang səhərdə ular kopup bir-biriga əşəm kılıxtı; andin İshək ularını yoloja selip koydı; ular uning kexidin aman-esən kattı. **32** U künə xundak boldiki, İshəkninq külləri kəlip, uningoja ezi koliojan կuduk tooprısında həwər berip: «Biz suaptuk!» dedi. **33** U uning namini «Xibah» koydı. Bu səwəbtin bu xəhərninq ismi bügüngiçə «Bəər-Xeba» dəp atılıp kəlməktə. **34** Əsaw kırık yaxka kırğanda, Hıttiyardın bolovan Bərəning kizi Yəhədüt bilən Hıttiyardın bolovan Elonning kizi Basimatni hotunluğkə aldı. **35** Əmma bular İshək, bilən Riwkahning kəngligrə azab elip kəldi.

27 İshək kerip, kezli torlixip, kezi ojuwa keridiojan bolup kələqəndə xundak boldiki, u qong oqlı əsawni qəkirkip uningoja: — Oqlum! — dedi. U: — Mana mən! — dəp jawab bərdi. **2** U uningoja: — Mana mən əmdi kerip kəttim, ənqılık kün keridiojinimnimi bilməymən. **3** Xunga səndin etünimən, əkoralliring, yəni sadək wə okyayinqni elip janggalqa qıkıp, man üçün bir ow owlap kəl; **4** mən yahxi keridiojan məzzilik tamaktın birni etip, manga kəltürgin. Mən uni yəp, elüxtin ilgiri kənglümdin sanga bəht-bərikət tiləp dua kılıy, — dedi. **5** İshək oqlı əsawoja sez kələqəndə Riwkahmu anglıdi. Əsaw ow owlap kəlgili janggalqa qıkıp kətkəndə, **6** Riwkah, oqlı Yakupka: — Mana mən atangning akang əsawoja: «Sən ow owlap kəlip, manga məzzilik bir taamni ətkin; mən uni yəp elüp ketixtin burun Pərvərdigar aldida sanga bəht-bərikət tiləp dua kılıy», — dəp eytkinini anglap kəldim. **8** Əmdi, i oqlum, səzümgə kulak selip buyruqinimni kıləqin. **9** Sən dərəhəl padioja berip, eąqkilərning iqidin esil ikki oqlaknı elip kəlgin; mən ulardın atang üçün u yahxi keridiojan məzzilik bir taam təyyar kılıy. **10** Sən uni atangning aldiqa elip kırğıñ. Xuning bilən u yəp, elüp ketixtin burun sanga bəht-bərikət tiləp dua kıldım, — dedi. **11** Ləkin Yakup anisi Riwkahıja: — Mana akam əsaw bolsa tüklük kixi, mən bolsam tüksiz silik tənlilik adəmmən. **12** Mubadə atam meni silap kəlsa, undakta mən uning nəziridə uni mazak kıləqüqi adəm bolup kəlip, bəximəja bərikət əməs, bəlkı lənat taparmənnimikin, dedi. **13** Anisi uningoja: — Əy oqlum, sanga qüxicidiojan lənat manga qüxsün; əmma sən pəkət səzümgə kulak selip, berip [oqlaklarnı] elip kəl, — dedi. **14** U berip ularnı elip kəlip, anisoja bərdi. Anisi uning atisi yahxi keridiojan məzzilik bir taamni təyyar kıldı. **15** Andin Riwkah tunji oqlı əsawning eyda ez yenida saklaşılık, ang esil keyimlirini elip qıçıq oqlı Yakupka kiydrüp. **16** oqlaklarning terisini ikki koli bilən boynining tüksiz jayıqa yegəp, **17** andin ezi ətəkən məzzilik taamlar bilən nənlərni oqlı Yakupning kəlioja tutkuzdi. **18** Yakup atisinin kəxişa kirip, — Əy at! — dedi. U: — Mana mən! Oqlum, sən kim bolisən? — dewidi. **19** Yakup atisoja jawab berip: — Mən qong oqlulları əsawmən, manga eytkənləridək kıldım; əmdi orunluridən turup, olturup kəliojan ouwmuning gəxigə eozış tegip, andin kəngülliridən manga bəht-bərikət tiləp dua kəloşayla, — dedi. **20** İshək oqlıja: — Əy oqlum, kəndakmu uni xunqə tez tepiş kəlding? — dewidi, u jawab berip: — Qünki Pərvərdigar Hudalırı uni dəl yolumqa yoluqturdi, — dedi. **21** İshək Yakupka: — Əy oqlum, yekinrək kəl, sən rast oqlum əsawmu, əmasmu, silap bakay, — dedi. **22** Xuning bilən Yakup atisi İshəkninq kəxişa yekin bardı; u uni silap turup: — Awaz Yakupning awazı, lekin kəl bolsa əsawning kəlidür, — dedi. **23** Uning kəlləri bolsa aksisi əsawning kəlləridək tüklük bologını üçün uni toniyalmay, uningoja bəht-bərikət tiləp dua kıldı. **24** Andin u yəna: — Sən rast oqlum əsawmusən? dəp sorıwidı, u

jawab berip: — Del mən, — dedi. **25** İshək uningoja: — Taamni elip kəlgin, mən oqlumning ow gəxidin yəp, kənglümdin sanga bəht-bərikət tiləp dua kılıy, — dedi. [Yakup] uni uning aldioja koydi; u yedi. U xarab kəltürüwidi, unimu iqtı. **26** Andin atisi İshək uningoja: — Əy oqlum, əmdi yekin kəlip meni seygin, — dedi. **27** U uning kəxişa berip uni seydi. Atisi uning kiyimining purikini purap uningoja bəht-bərikət tiləp dua kılıp: — «Mana, oqlumning tenidiki purak Pərvərdigar bərikətlərinə kekləmzarning hux purikıja ohxaydikən! **28** Huda sanga asmanning xəbnimi, Yərning munbat küqini ata kılıp, Axlık-tülük bilən xarabnimü kəp borgay. **29** Həlkələr sening küllükündə bolqay, əl-millətlər aldingə tizlanqay; Kərindaxliringənən hoja bolqaysən; Anangning oqlulları sanga tizlanqay; Sanga lənat kələqənlər lənətə kələqay; Sanga bəht tiligənlər bəht tapkay!» — dedi. **30** Xundak boldiki, İshək Yakupka dua kılıp bolup, Yakup atisi İshəkninq kəxidin qıçıq boluxıqa, akısı əsaw əwdin kəytip kəldi. **31** Umu məzzilik taamlarını etip, atisining kəxişa elip kərip, atisoja: — Ata kəpkəyla, oqlullırınınow gəxidin yəp, kəngülliridən manga bəht-bərikət tiləp dua kəloşayla, — dedi. **32** Atisi İshək uningoja: — Sən kimsən? — dedi. U jawab berip: — Mən oqlulları, qong oqlulları əsawmən! — dedi. **33** Buni anglap İshək alakzadılıkkə qızıüp, pütün bədini jalaklap titrəp: — Undakta bayatın ow owlap elip kəlgini kim? Sən kelixtin burun uning həmmə narsisidin yəp, uningoja bəht-bərikət tiləp dua kıldım; wə bərhək, u bəht-bərikət kəridul — dedi. **34** Əsaw atisining kəsərlərini anglap intayın eqinarlıq haldə ün selip aqqik pəryad kətürüp atisoja: — Menim, i ata, menim bəht-bərikətləyəl! — dedi. **35** U jawab berip: — Sening ining hıyıl bilən kərip, sanga tegixlik bəht-bərikətni elip ketip, dedi. **36** Əsaw: — Rast uning eti Yakup əmasmu?! Qünki u ikki kətim meni putlap, ornurnu tariwaldi. Awwal tunjılık hökükümüz tariwaldı wə mana hazır u manga tegidiojan bəht-bərikətni elip kətti, — dedi, Andin yəna: — Mening üçün birər bəht-bərikət kəldurmədilim? — dedi. **37** İshək əsawoja jawab berip: — Mana, mən uni üstüngə hoja kıldım; həmmə kərindaxlirinə uning küllükida bolidiojan kıldım; axlık wə yengi xarab bilən uni kuwwətlidim; yə oqlum, əmdi sənə nemimə kılıp beraşayən? — dedi. **38** Əsaw atisoja yəna: — Əy at, silidə pəkət xu birlə bəht-bərikət bar idim? Manga, əy at, mangımı bəht-bərikət tiləp dua kəloşayla! dedi. Andin u ün selip yioşlap kətti. **39** Atisi İshək uningoja jawab berip: — «Mana, turalqu jayıng yarñning munbat küqidin neri, Egiz asmanın xəbiimidin yırak bolur; **40** Sən kılıqinqə tayinip jan bakısan, Iningning hizmitidə bolisən; Ləkin qegriderin qıçıq kəzgininə, Sən boynungdin uning boyunturukını qıçıq sunduruwtisən» — dedi. **41** Xunga əsaw atisi uningoja tiligən bəht-bərikət səwəbidin Yakupka eəmənlik saklap yurdı. Əsaw kənglidlə: — Atamning matəm künliyi yekinliy kəldi; xu qaçqıda inim Yakupni eltürüwetimən, dəp hiyal kıldı. **42** Ləkin Riwkah qong oqlı əsawning bu səzləridin həwər taptı. U qıçıq oqlı Yakupni qəkirkip uningoja: — Mana akang əsaw seni eltürüwetimən dəp eəz-ezidin təsallı təpivitip; **43** əmdi əy oqlum, səzümgə kulak selip, kopup Həranoja, akam Labanning kəxişa keqip kətkin; **44** akangning kəhlri yanlısqə, uning kəxida birnəqə wakit turojin. **45** Akang aqqikidin yenip, sening uningoja kəliojanıntı untup kətküqə xu yerdə turup turojin; andin mən adəm əwətip, seni u yərdin aldurup kəlimən. Nemə üçün bir kündila hər ikkinglardın məhrüm bolup kəlavay? — dedi. **46** Əmma Riwkah İshəkka: — Mən muxu Hıttiy kızları wəjidiñ jenimdin jak toydum. Əgar Yakupmu

bu yurttiki kızlardın, muxundaq Hıttiy kızni hotunlukça alsa yaxioqinimning manga nemə paydısı? — dedi.

28 Xuning bilən Ishak Yakupni qakirip, uningoşa bəht-barikət tiləp, uningoşa jekiləp: — San Kanaaniylarning kızliridin hotun alma; **2** bəlki köpup, Padan-Aramoja, anangning atisi Betuəlning eyigə berip, u yərdin anangning akisi Labanning kızliridin hotun alojin. **3** Həmmiga Qadir Təngri seni bəht-bərikətləp, awutup, səndin kep həlkələrni qıkırıp kəpəytkay, **4** Xundakla İbrahimming bəht-barikətinə sanga wa sening bilən nəslingga bargay; xundak kılıp sən hazırlı Musapir bolup turuwatkan yərni, yəni əsli Huda İbrahimmoja bərgən zəmənni igiləysən! — dedi. **5** Xuning bilən Ishak Yakupni yoloja saldı. U Padan-Aramoja, aramış Betuəlning oölij, Yakup bilən Əsawning anisi Riwkahning akisi Labanning kəxioja karap mangdi. **6** Əsav İshakning Yakupka bəht-barikət tiləp, uni Padan-Aramoja xu yərdin hotun elixkə əwətənlikini, xundakla uningoşa bəht-bərikət tiləp, uningoşa jekiləp: — San Kanaaniylarning kızliridin hotun almiojin, degənlərini ukup, Yakupningmu ez ata-anisoja itaət kılıp, Padan-Aramoja kətkinini kərgənidə, **8** Əsav: — kənaanylarning kızlıri atam İshakning nəziridə yaman kərənidikən, dəp bilip yətti. **9** U Ismailning kəxioja berip, həzirki hotunlurining üstügə İbrahimming oölij Ismailning kızı, Nebayotning singlisli Mahalatni hotunlukka aldı. **10** Yakup bolsa Bəər-Xəbadın qıkıp, Hərən tərəpkə mengip, **11** bir yərgə yetip kəlgəndə, kün olturup kətkəqkə xu yərdə konmakçı boldı. U xu yərdiki taxlardın birini elip, bəxişa yastık kılıp koyup, uhlişqılı yətti. **12** U bir qıx kerdidi: — Mana, uqi asmanlarqa takixidinqan bir paləmpay yərdə tikləklilik turattı; Hudanıng pərixtılıri uningda qıkıp-qüçüp turuxattı. **13** Mana, Pərvərdigar uning üstidə turattı. U: — «Mən bolsam atang İbrahimming Hudası wə Ishakning Hudası bolovan Pərvərdigardurmən; Mən sən yatkan bu zemənni sening bilən nəslingga berimən. **14** Nəslinq bolsa yərniñ topisidək kep bolup, sən məqrif bilən məxrikkə, ximal bilən janubkə yeyilisen; sən wa nəslinqning wasitisi bilən yər yüzidiki barlıq ailə-kabılıllar bəht-barikət tapidu. **15** Mana, Mən sən bilən billidurmən, kəyərgə barsang seni aman-esən saklap, bu zeminoja seni kəyturup kelimən; qünki sənə eytən səzümni ada kilmay turup, seni taxlimaymən» — dedi. **16** Andin Yakup oyoqinip: — Bərhək, Pərvərdigar bu yərdidur, lekin mən uni bilməptimən, — dedi. **17** U korkup ketip: Bu jay alamat dəhxətlik bir jay ikən! Bu Hudanıng eyi bilən asmanın dərvazisidin baxka həq jay əməstür, — dedi. **18** Yakup atisi səhər köpup, bexining astioja koyoqan taxni elip, [hatirə] türük süpitidə tikləp, üstügə zəytun meyi kuyup koydi. **19** U jayning ismini Bəyt-Əl dəp atidi; əmma ilgiri u jayning eti Luz idi. **20** Andin Yakup կəsəm bilən wədə kılıp: — Əger Huda mening bilən billa bolup, bu sapırımda meni saklap, yegili nan, kiyigli kiyim berip, **21** Mən atamanning eyigə aman-esən yenip barsam, undakta Pərvərdigar mening Hudayım bolidu; **22** Xuningdak mən hatırı türük süpitidə tikləp koyoqan bu tax Hudanıng eyi bolidu; həm xundakla sən manga beridiqən barlıq nərsiləرنin ondin bir ülüxini sənə təkđim kılmay kalmaymən, — dedi.

29 Andin Yakup səpirini dawamlaxturup, məxrıktiki kowmlarının zəminioja yetip kəldi. **2** U kariwidə, mana, yaylaqtə bir kuduč turattı, uning yenida üq top koy padisi turattı; qünki həlkə bu kudučtin padilarnı suoqırtı. Kudučning aqzioja yooqan bir tax koyukluk idı. **3** Qaşanıki padilarning həmmisi u yərgə yioqlısa, padıqılar birlikə kudučning aqzidiki taxni yumilitiwetip, koylarnı suoqırip, andin taxni yəna kudučning

aqzioja ez ornioja koyup koyattı. **4** Yakup [padiqılardın]: Əy buradərlər, silər kəyərlək? — dəp soridi. Ular: — Biz həranlıkmız, dedi. **5** U ulardin: — Silər Nahörning oölij Labanni tonumsıslər? — dəp soridi. Ular: — Tonumız, dedi. **6** U ulardin: — U salamatmü, dəp soriwidı, ular jawab berip: — U salamat turuwatidu. Mana ənə uning kizi Rahila koylari bilən keliwati, dedi. **7** U: — Mana, kün tehi egiz tursa, hazır tehi malning yioqılıdoğan wakti bolmıldı; nemixkə koylarnı suoqırip, andin yənə berip otlatmaysıslər? — dedi. **8** Ular jawab berip: — Yak, mundak kılalmaymız. Awwal padılarning həmmisi yioqılıp, padiqılar taxni kudučning aqzidin yumilitiwatkəndin keyin, andin koylarnı suoqırırmız, dedi. **9** U ular bilən gaplibix turoqınıda, Rahila atisining koylari bilən yetip kəldi; qünki u koy bakkıqi idı. **10** Xundak boldiki, Yakup anisining akisi Labanning kizi Rahila bilən anisining akisi Labanning koylərini kərgəndə, u kopup berip, kudučning aqzidin taxni yumilitiwetip, anisining akisi Labanning koylərini suoqardı. **11** Andin Yakup Rahiləni seyüp, yüksəri awaz bilən yioqlap taxlıdi wə Rahiləgo: — Mən sening atangning tuşqını, Riwkahning oölij bolımən, dewidi, u yürüüp berip atisioja həwər bərdi. **13** Xundak boldiki, Laban ez singlisining oölij Yakupning həwirini anglojanda, uning aldioja yügürtip berip, uni kəqaklap seyüp, eyigə baxlap kəldi. Andin Yakup Labanoja [kəqürmixlirin] həmmisini dəp bərdi. **14** Laban uningoşa: — Sən dərvəkə mening səngək bilən gəxiimdursən! — dedi. Buning bilən uning kəxidə bir ayqa turup kəldi. **15** Andin Laban Yakupka: — Sən mening tuşqınım boloq, manga bikarşa hizmat kılamsən? Eytikina, həkkingə nemə alısan? — dedi. **16** Labanıng ikki kizi bər id; qoqining eti Leyah, kiqikining eti Rahilə id. **17** Leyahning kezliyi yekimlik id; əmma Rahiləning bolsa təki-turki keliykən, həsn-i-jamali qırayıq kiz idı. **18** Yakupning kengli Rahiləqə qüxkan bolup Labanoja: — Mən sening kiqik kizing Rahila üçün sənə yəttə yil hizmat kılay, dedi. **19** Laban jawab berip: — Uni baxka kixığa bərginimden sənə bərginim yahxi. Əmdi meningkidə turoqin, dedi. **20** Yakup Rahiləni elix üçün yəttə yil hizmat kıldı. Əmma u uni intayin yahxi kərgəqkə, bu yillar uningoşa pəkət birnəqqə kündəkla bilindi. **21** Wakıt toxkanda Yakup Labanoja: — Mana mening künlürim toxtı. Əmdi ayalimni manga bərgin, mən uning kəxioja kiray, dedi. **22** Laban xu yərdiki həmmə kixilərnəri yioqip, ziyanat kılıp bərdi. **23** Lekin xundak boldiki, kəq kərgəndə, u qong kizi Leyahını Yakupning yenoja elip kəldi; Yakup uning kəxioja kirip billa boldı. **24** Laban ez dediki Zilphahni kizi Leyahqə dedək kılıp bərdi. **25** Ətisi xundak boldiki, mana aldida Leyah turattı! U Labanoja: — Bu zadi manga nemə kılqojining? Əjəba, mən Rahilə üçün sənə hizmat kılmidimmi? Meni nemixkə xundak aldiqding?! — dedi. **26** Laban: Bizning yurtimizda kiqikini qongidin ilgiri yatlık kılıdıcıq rəsim-ķıda yok. **27** Əmdi sən qongining yəttə künlük toy murasimini etküziüp bolojin; andin yənə ikkinqisini sənə hizmitinqan sənə bəryəli; u sening manga yəna yəttə yil kılıdıcıq hizmitinqan həkkə bolidu, — dedi. **28** Yakup maşkul bolup, Leyahning yəttə künlük toy murasimini etküziüp bolojanda, Laban kizi Rahilənimə uningoja hotunlukka bərdi. **29** Laban dediki Bilhahni kizi Rahiləga dedək kılıp bərdi. **30** Bu tərikiyədə Yakup Rahiləningmu kəxioja kirdi; u Rahiləni Leyahdını ziyadə yahxi kerdidi. Andin keyin u yəna yəttə yil Labanoja hizmat kıldı. **31** Əmma Pərvərdigar Leyahning atiwarlanmışanlıklını kərgəndə, uningoja tuşquxni nesip kıldı. Lekin Rahila tuşmas idı. **32** Leyah hamildar bolup bir oöqul tuşup: — «Pərvərdigar harlanıñimni kerdidi; əmdi erim meni yahxi kəridü» dəp uning ismini «Rübən» koydi. **33** U yəna hamildar bolup, bir oöqul

tuqup: — «Pərvərdigar ətiwarlanmiojanlılığını anglap, buni həm manga bərdi» dəp, uning ismini Ximeon koydi. **34** U yənə hamilidər bolup, bir oqul tuqup: — «Əmdı bu ketim erim manga baqılındı; qünki mən uningoja üq oqul tuqup bərdim» dəp uning ismini Lawiy koydi. **35** U yənə hamilidər bolup, bir oqul tuqup: — «Əmdı bu ketim mən Pərvərdigaroğla həmdusana okuy!» dəp uning ismini Yəhuda koydi. Andin u tuquttin tohtap kaldi.

30 Əmma Rahılə ezingin Yakupka bala tuqup berəlmiginini kergəndə, aqisioja həsat kilip Yakupka: — Manga bala bərgin; bolmisa elimən, — dedi. **2** Xuning bilən Yakupning Rahıləgə qəzipi kilip: — Mən balyatkuning mewisini sandın ayiojan Hudanıng ornidimu?! — dedi. **3** — Mana, dedikim Bilhah bu yərdə turid; sən uning kəxioja kirgin, u mening kəqikimoja tuqsun; mən u arkılık balılık bolay, — dedi Rahılə. **4** Xuning bilən u dediki Bilhahı uningoja hotun kilip bərdi; Yakup uning kəxioja kirdi. **5** Bilhah hamilidər bolup, Yakupka bir oqul tuqup bərdi. **6** Rahılə: — «Huda mən üçün adalət yürgütüp peryadımlı anglap, manga bir oqul bərdi», dəp uning ismini Dan koydi. **7** Rahılənin dediki Bilhah, yənə hamilidər bolup, Yakupka ikkinçi oqlını tuqup bərdi. **8** Rahılə: — «Mən aqam bilən başlıxip kattık, tutuxup, yəngdim» dəp uning ismini Naftali koydi. **9** Leyah ezingin tuquttut tohtap kalojanını kərüp, dediki Zilpahı Yakupka hotun kilip bərdi. **10** Leyahıning dediki Zilpah Yakupka bir oqul tuqup bərdi. **11** Leyah: — «Nemidegən tələylilik-hə!» dəp uning ismini Gad koydi. **12** Leyahıning dediki Zilpah Yakupka ikkinçi oqlını tuqup bərdi. **13** Leyah: «Mən bəhtlikturmən! Qünki hotunkızlar meni bəhtlik deyixidül» dəp uning ismini Axır koydi. **14** Buğday ormisi künliridə Rubən qıkıp etizlikə bardı wə etizdin birkənən muhəbbətgülini terip, bularنى anisi Leyahıning kəxioja əkəldi. Əmdı Rahılə Leyahıka: — Ötünüp kalay, oqlungning muhəbbətgüldün birmaqqını manga bərgin! — dedi. **15** [Leyah] uningoja jawabən: — Erimni tartıwalıqining yətməndu? Əmdı oqlumming muhəbbətgülinimi tartıwalıqımimusan? — dedi. Rahılə jawab berip: — Undak bolsa u oqlungning muhəbbətgülleri üçün bugün keçə sən bilən yatsun, — dedi. **16** Yakup kəqkuron etizdin kätip kəlginiñə, Leyah uning aldioja qıkıp: — Mening kəximoja kirixing kerək; qünki mən oqlumming muhəbbətgülleri bilən seni ijariga aldım, — dedi. Xundak dewidi, u bu keşə uning bilən yatti. **17** Huda Leyahıning duasını angıldı; u hamilidər bolup, Yakupka bəxinqi oqlını tuqup bərdi. **18** Xuning bilən Leyah: «Dedikimni erimga bərginimə Huda əmdı manga «ijarə həkkim»ni ata kıldı» dəp uning ismini Issakar koydi. **19** Leyah yənə hamilidər bolup, Yakupka altıncı oqlını tuqup bərdi. **20** Leyah: — «Huda manga yahxi toyulkətəkli kıldı; əmdı erim meni bilən billsə turidiojan boldı; qünki mən uningoja alta oqul tuqup bərdim» dəp uning ismini Zəbulun koydi. **21** Xuningdin keyin, u bir kiz tuqup, uning ismini Dina koydi. **22** Əmma Huda Rahıləni yad kilipl, duasını anglap uni tuqidiojan kıldı, **23** U hamilidər bolup, bir oqul tuqdu. U: — «Huda meni nomustın halas kıldı», dedi. **24** U: — «Pərvərdigar manga yənə bir bala bərsə» dəp, uning ismini Yusüp koydi. **25** Rahılə Yusüpmi tuqkəndin keyin Yakup Labanoğası: — Meni ez yurtumoja, ez watiniməgə kətkili koyojın. **26** Mening sanga ixläp erixkən ix həkkim bolovan ayallırırm bilən balılırimni manga bərgin; mən ketəy; qünki menin sanga ixlägen jalaplı hiszmitim əzünggə ayan, — dedi. **27** Laban uningoja jawabən: Naziringda iiltipat tapkan bolsan, etünüp kalay, [yenimdin kətmə]. Qünki mən Pərvərdigarnınen səwəbingdin manga bərikət bərginini tonup yəttim, dewidi,

[Yakup] yənə: — **28** Manga alidiojan həkkinqni tohtatkın; mən sanga xuni berəy, dedi. **29** [Yakup] uningoja jawab berip: — Mən sanga kəndək, hizmet kilip kəlginim, menin kolunda malliringning kəndək bolojını əzünggə ayan. **30** Qünki mən kəlməstə meling az idı; emdi nahayiti zor bir top boldı. Mening kədəmidim kəyərgə yətsə, Pərvərdigar sanga bərikət ata kildi. Əmdı mən kaqan ez ailəni türün igilik tikləyəmən? — dedi. **31** Xuning bilən Laban: — Mən sanga nemə berəy, dewidi, Yakup:

— Sən manga heqnəmə bərmigin; pəkət menin xu iximoja koxulsangla, mən yənə padangni bekip, ulardin həvar alıman. **32** Mən bugün pütkül padangni arılap, ala-qipar koylarnı, kara-kongur pahlənlərini, xundakla əqkilərning iqidinmu ala-qiparlarını ayır qıkıman. Bular menin ix həkkim bolsun. **33** Keyin, menin həkkimni təkxürüp kələn waktingda, həkkaniyə bolojinim kez aldingda ispatlinidü; əqkilər arısında ala-qipar bolmöqənlirinən həmmisi, pahlənlər arısında kara-kongur bolmöqənlirinən həmmisi oqrırap kelingən həsablansun, — dedi. **34** U wakıttı Laban: — Makul, deqinindək bolsun, — dedi. **35** Xu küni [Laban] taojıl wə ala-qipar tekilərni, ala-qipar qixi əqkilərni, xundakla az-paz ak qıkımı bolovan barlıq əqkilərni, barlıq kara-kongur kozılarnı ayır, ez oqullırınin kolioja tapxurup, **36** ezi bilən Yakupning otturisida üq kiňnlik arılıkni koydi. Yakup bolsa Labanning padilirinən kəlojini bakdı. **37** Lekin Yakup terək, badam wə qınar dərəhləridən yumran qiwiklərini elip, kowzikini yolluk kilip xilip, ak siziklərni qıvardı. **38** Andin mal küligliyən wakitləridə su iğkili kəlgəndə, u muxu xilojan qiwiklərini padilar su iqidiojan yərlərdəki ulaklarqa malning aldioja tikləp koyattı. Mal bu [taojıl] qiwiklarning alıda jüpləxkondin keyin ular taojıl wə ala-qipar kozılarnı tuqdu. **40** Andin Yakup bu kozılarnı Labanning padisidin ayır qıvardı; andin u Labanning padisining yüzürləri taojıl wə kongur koyliriqa karıtip jüpləxtürdü; xundak kilip, u ez melini Labanning melioja koxmay belək koyup, ezi üqün ayrim badılarnı kıldı. **41** Saqlam külliqt mal jüpləxkinidə, Yakup qiwiklərni padining kez aldioja ulaklarda koyattı; mallar xu qiwiklarning yenida jüplixatti. **42** Lekin jüplixiatkən mal ajiz bolsa, u qiwiklərni koymayıttı. Bu tarikidə ajizləri Labanoğası, kūqlükliyi Yakupka təwə boldı. **43** Xundak kilipl, bu kixi nahayiti bay bolup, malları, dedəkləri, kulları, tegiləri wə exəkləri heli kəp boldı.

31 Əmma Yakup Labanning oqullırıning: — Yakup atimizning pütün mal-mülkini elip kətti; uning erixkən bu dəleti atimizning təllükətidin kələgən, deqinini anglap kıldı. **2** Yakup Labanning qirayioja karıwidə, mana, u əziqə burunkidək hux peil bol müdidi. **3** Bu qəoşa, Pərvərdigar Yakupka: — Sən atabowlıringning zemiñoja, ez uruk-tuqoñanlıringning kəxioja kätip kətkin. Mən sening bilən billsə boliman, — dedi. **4** Xuning üçün Yakup adam əwətip, Rahılə wə Leyahıni ez padisi turojan kəkləmgə qakırıp kilipl **5** ularoja mundak dedi: — Mən atanglarning qirayioja karısam manga burunkidək hux peil bol müdidi; əmma atamıng Hudasi mən bilən billsə bolup kıldı. **6** Küqümning yetixiqə atanglarqa ixläp bərginim silərgə ayan; **7** halbüki, atanglar meni əhmək kilipl, həkkimni on ketim ezsərtti; lekin Huda uning manga ziyan yətkütüxigə yol koymidi. **8** Əgər u: «Ala-qipar kozılarsı həkkinq bolidü», desə, barlıq padilar ala-qipar kozilioqları turdi. U: «Taojıl kozılarsı həkkinq bolsun», desə, barlıq padilar taojıl kozilioqları turdi. **9** Bu tarikidə Huda atanglarning mallırını tartıwəlip, manga bərdi. **10** Padilar küligliyən wakıttı mən bir ketim qıxımdə beximni ketürüp xuni kerdumki, mana, mallarning üstügə jüplixikə etilən qoqkar-tekilərning həmmisi taojıl yaki ala-qipar idi. **11** Andin Hudanıng

Pərixtisi qüxiimdə manga: «Əy Yakup», dewidi, mən jawab berip: «Mana mən», dedim. **12** U manga: — «Əmdi bexingni kötürüp կariojin; mana mallarning üstiga jüplixixkə etilən koqkar-tekilərning həmmisi taojıl wə ala-qipardur; qünki Mən Labanning sanga kılıqinining həmmisini kerdüm. **13** Mən Bəyt-Əldə [sanga kərinçən] Təngridurman. Sən xu yarda tüvrükni məsihləp, Manga kəsəm iqtinq, Əmdi san orningdin turup, bu zemindin qikip, uruk-tuoqanlıringning zeminiqa yançın» dedi. **14** Rahılə wə Leyah uningoja jawab berip: — Atimizning eyidə bizgə tegixlik nesiwə yaki miras kalmıojanmu? **15** Biz dərwəkə uningoja yat adəm həsablinip kələqanmu?! U bizni setiwti, toylikimiznim pütünley yəp kətti! **16** Xundak bolqandan keyin, Huda Atımızdır sanga elip bərgən barlık dəlet biz bilən balılırimizningkidur. Əmdi Huda sanga nemə degən bolsa, xuni kilojn, — dedi. **17** Xuning bilən Yakup ornidin turup, balılıri wə ayallırını tegilərgə mindurup, erixən barlık malları wə barlık təəllükətini, yəni Padan-Aramad tapşan təəllükətlərini elip, atisi Ishakning yenoja berixkə Kanaan zeminiqa karap yol aldı. **18** Laban bolsa köylərini kirkiojili kətkəndi; Rahılə eż atisioja təwə «ey butliri»ni ooprılap eliwalı. **19** Yakup aramiy Labanoja eż kəxidin ooprılıqqa kəqip ketidiojanlığını ukturmay uni aldp koyojanidi. **21** U bar-yokını elip kəqip kətti; u dəryadin etüp Gilead teoji tərəpkə karap yol aldı. **22** Üqinqi künü, Labanoja Yakupning kaqçını toqrisida hawar yəttı. **23** U eż tuoqanlırını elip, yətə künlük yolojqo kaynidan koqlap berip, Gilead teoja uningoja yetixti. **24** Lekin keqisi Huda aramiy Labanning qüxicə kirip uningoja: «Sən hezi bol, Yakupka ya ak ya kək demə!» dedi. **25** Laban Yakupka yetixip baroqanda, Yakup qədirini taqning üstiga tikəngidi. Labanın tuoqanlırını bilən Gilead teoqining üstida qədir tiki. **26** Laban Yakupka: — Bu nemə kilojining? San meni aldp, kızlırimni uruxta alojan oljidək elip kətting? **27** Nemixkə yoxurun kaqışən, manga həwər bərməy məndin ooprılıqqa kətting? Manga degən bolsang mən huxal-huramlik bilən oqəzəl okup, dap wə qang qelip, seni uzitip koymamtim? **28** Xundak kılıp sən manga eż oqullirim wə kizlirimni seyüp uzitip koyux pursitinimu bərmidi. Bu ixta əhməklilik kilding. **29** Silergə ziyan-zəhmət yətküzüx kolundan kelətti; lekin tünüğün keqə atangning Hudasi manga səz kılıp: «Hezi bol, Yakupka ya ak ya kək demə!» dedi. **30** Hox, sən atangning eyini tolumu seqinojining üçün kətməy koymaysən; lekin nemixkə yənə mening butlirimini ooprılıgidir! — dedi. **31** Yakup Labanoja jawab berip: — Man körküp kaqtım; qünki seni kızlırimi məndin məjburiy tartıwalamdikin, dedim. **32** Əmdi butliringə qalsak, ular kimdin qığsa xu tirik kalmayıd! Kərindaxlırimiz aldida məndin kəndakla neməngni tonuwsang, uni elip kat, — dedi. Həlbuki, Yakupning Rahiləning butlarnı ooprılap kəlginidin həwiri yok idi. **33** Laban aldi bilən Yakupning qədirioja kirip, andin Leyahning qədiri həm ikki dedəkninq qedirlirioja kirip ahturup həqnmə tapalımı. Leyahning qədiridin qikip, Rahiləning qədirioja kirdi. **34** Rahılə bolsa ey butlirini elip, bularni teginin qomining iqiga tikip koyup, üstidə olturnuwaloşanı. Laban pütkül qədirini ahturup, həqnemə tapalmidi. **35** Rahılə atisioja: — Əy hojam, aldingda turalıqinim üçün hapa bolmiojn; qünki mən hazır ayallarning adət məzgilidə turuwatiman, — dedi. Xundak kılıp, Laban həmmə yərni koymay ahturupmu, ey butlirini tapalmidi. **36** Xuning bilən Yakup aqqıklap Laban bilən jedəllixip kətti. Yakup Labanoja: — Sən meni kəynimdin munqə aldırıp-tenəp koqlap kəlgüdək məndə nemə səwənlilik, nemə gunah bar? **37** Sən həmmə yük-taklırimni ahturup qıkting, eyüngning nərsiliridin birər nemə tapalidigmü? Birnemə tapşan bolsang,

mening kərindaxlırim bilən sening kərindaxliringning aldida uni koyojin, ular biz ikkimizning arısında həküm kilsun. **38** Mən muxu yigirma yil kəxingda turdum; həqqaqan saçılığın qixi eqkilir, bala taxliwətəmdid; padiliringdin koqkarlıringni yeginim yok. **39** Boqquwetilgənlərini kəxingəja elip kəlməy, bu ziyanı eztə toldurdum; keqisi ooprılanojan yaki kündüzi ooprılanojan bolsun san uni mendin təlitip alding. **40** Mening künlirim xundaq əttiki, kündüzi issiktin, keqisi soosuktur kiynilip, uyku kəzümdin qaqqatti. **41** Mening künlirim muxu yigirma yilda eyüngdə turup xundaq boldi; on tət yil ikki kizing üçün sanga hizmet kıldı, altə yil padang üçün hizmet kıldı; uning üstigə san ix həkkimni on ketim ezsərtti. **42** Əgar atamının Hudası, yəni İbrahimning Hudası, yəni İshakning Korkunkisi Bolqanınng Əzi mən bilən billa bolmisa idi, sən jəzmən meni kuruq kıl kılıp kəyturuvətətting. Lekin Huda mening tartkan jəbir-japalırımnı, kollırımmıñ muxəkkitini kərəp tünüğün keqə sanga tənbih bərdi, — dedi. **43** Laban Yakupka jawab berip: — Bu kızlar mening kızlırim, bu oqullar mening oqullirim, bu pada bolsa mening padam bolidu; xundakla kez aldingdi ki həmmə nərsə miningkidur; əmma mən bugün bu kızlırimni wə ularning tuşqan oqullirini nema kılıy? **44** Kəni kəl, sən bilən ikkimiz bir əhdə tütüxəyli, bu mən bilən sening otturimizda guwaḥ bolsun, — dedi. **45** Xuning bilən Yakup bir taxni elip erə tikləp tüvrük kılıp koydi. **46** Andin Yakup kərindaxlırioja: — Tax yiqinqılar, — dewidi, taxlarnı elip kəlip dəwilid, xu yərda tax dəwisiñin yenida oqızalinxıti. **47** Laban bu dəwini «Yəgar-Sahaduta» dəp atidi, Yakup uningoja «Galead» dəp at koydi. **48** Laban: — Bu dəwə büyün sən bilən mening otturamda guwaḥ bolsun, — dedi. Xunga bu sawəbtin dəwinin nami «Galead» ataldı. **49** U jay yəna «Mizpah», dəpmu ataldi; qünki Laban yəna: — Ikkimiz bir-birimiz bilən kerüxmigen wakıtlarda, Pərvərdigar sən bilən mening otturamda karawul bolup kezitip tursun. **50** Əgar sən kızlırimni bozək kilsang, yaki kızlırimning üstigə baxka hotunları alsang, baxka həq kixi kəximizda hazır bolmiojan təkdirdim, mana, Huda mən bilən sening arangda guwaḥqidur! **51** Laban Yakupka yəna: — Mana, bu dəwigə kara, man bilən sən ikkimizning otturisida men tiklap koyojan bu tüvrükim kara; **52** kəlgüsida bu dəwə wə bu tüvrükmu mən yaman niyat bilən bu dəwidin sening təripingə etməslikim üçün, seningu niyitingni yaman kılıp bu dəwə wə bu tüvrükət etüp menin tarıpmə kalmaslıq üçün guwaḥqi bolsun. **53** İbrahimning ilahi, Nahorning ilahi wə bu ikkisinin atisining ilahlıarı arımidə həküm qıqarsun, — dedi. Yakup bolsa atisi İshakning Korkunkisi Bolqoqı bilən kəsəm kıldı. **54** Andin Yakup taoj üstidə bir kurbanlık sunup, kərindaxlırını əzi bilən tamaklınxıq təkliplərini. Ular həmdastıhan olturdı wə keqisi təqədə kəndi. **55** Ətisi tang səhərdə Laban ornidin turup, nəwrilirli bilən kızlırimi seyüp, ularqa bəht-bərikət tiləp, eż eyigə rawan boldı.

32 Yakup eż yolioja ketip baratti; yolda Hudanıñ pərixtılıri uningoja uqrıdi. **2** Yakup ularnı kərəp: — Bu jay Hudanıñ bargahı ikən! — dəp, bu jayning namını «Mahanaim» dəp koydi. **3** Andin Yakup Seir zeminidiki «Edom yayılığı» oja, akisi Əsawning kəxioja aldin həwərqılarnı əwətip, **4** ularqa jekiləp: — Silər hojaməqə, yəni Əsawəqə: «Kəminiliri Yakup mundak dedi: — Mən Labanning kəxidə musapir bolup, ta muxu wakitkiqə turdu. **5** Əmdi məndə kala, exək wə koylar, kuldədəklərəmə bar; mən ezlirinə nəziridə iiltipat taparmənnikin dəp hojamoja həwər yətküzüxnı layık kərdüm», dəngər, — dedi. **6** Həwərqılər Yakupning yenoja yenip keliq: — Biz

akiliri əsawning kexioja barduk; u tət yüz kixini elip, silining aldilirioja keliwatidu, — dedi. **7** Yakup nəhayiti korkup, ojam-ojuusiga qıxüp adamlarını koy, kala wə tegilirigə koxup, ikki topka ayrıdi. **8** U: — «Əgər əsaw kelip bir topimizə hujum kilsə, yənə bir top keçip kutulup kalar» — dəp oylidi. **9** Andin Yakup mundaq dua kıldı: — I atam İbrahimning Hudasi wə atam İshäkning Hudasi! Manga: «Əz zemining wa uruk-tuoşkanliringning kexioja yenip kətkin, sanga yahxilik kılımən» dəp wədə kilojan Pərvərdigar! **10** — Mən Sening Əz kuluŋoja kərsətkən eżgərməs barlıq mehribanlıq wə barlıq wapadarlıqning alidda heqnəmə əməsman; qünki mən bu İordan dəryasının etkinimdə yaloquz bir hreadam bar idi. Əmdi man ikki top adam bolup kəytivatımen. **11** Etünüp kalay, meni akam əsawning kolidin kütküzəqəysən; qünki u kelip mən bilən hotun-balılırimni əltürüwetəmdikin, dəp korkıman. **12** Sən: «Mən jazımnən sanga zor yahxilik kılıp, sening nəslingni dengizdiki kumdaq həddi-hesabsız kəp kılımən», degnənidir, — dedi. **13** U xu keqisi xu yərədə konup kıldı; andin u kol ilikidiki mallardin elip, akisi əsawqa ikki yüz eąka, yigirmə tekə, ikki yüz saçıqlıq, yigirmə koqçar, ottuz qixi tegini taylakları bilən, kırık inək, on buka, yigirmə mada exək, on həngə exəknı sowoqat kılıp təyyarlap, **16** Bularni ayrim-ayrim top kılıp hizmətkarlarining kolioja tapxurup, ularoja jekiləp: — Silər məndin burun mengip, hər topning arısında arılık koyup həydəp mengingilar, — dedi. **17** U əng aliddiki top bilən mangojan kixikə əmr kılıp: — Akam əsaw sanga uqrıqanda, əgər u səndin: «Kimning admisən? Kəyərgə barisən? Aldingdiki janiwarlar kimming?» — dəp sorisa, **18** Undakta sən jawab berip: «Bular kəminiləri Yakupning bolup, hojam əsawqa əwətkən sowoqattur. Mana, u ezmü kaynimizdən keliwatidu» — degin, dedi. **19** Xu tərikidə u ikkinçi, üçüncü wə ulardin keyinki padılarnı həydəp mangojuqi kixilərgimu ohxax əmr kılıp: — Əsaw sizlərgə uqrıqanda, silərmə uningoja xundak dəngələr, andin: — Mana, kəminiləri Yakup ezmü arkımızdın keliwatidu, — dəngələr, dedi; qünki u: — Mən aldimda baroqan sowoqat bilən uni meni kəqürüm kıldırup, andin yüzünü kərsəm, meni kobul kılarmikin, — dəp oylıqanıdi. **21** Xundak kılıp sowoqat aldin əwətildi; u xu keqisi bargahda konup kıldı. **22** U xu keqida kopup, ikki ayalı wə ikki dediki wə on bir oojlini elip, Yabbok keqikidin etüp kətti. **23** U ularni ekindin etküzdi, xundakla həmmə təəllüklinumu u əxarıx tərəpkə etküzdi. **24** Yakup bolsa bu katta yaloquz kıldı; bir zat kelip xu yərədə uning bilən tang atkəqə qelixti. **25**Ləkin bu zat uni yengəlməydiqənlərini kərüp, uning yotisining yirikioja kolini təgküzip koydi; xuning bilən ular qelixiwatında Yakupning yotisi kazandın qıkip kətti. **26** U zat: — Meni koyup bərgin, qünki tang atay dəp kıldı, dedi. — Sən meni bərikətlimiğiqə, seni koyup bərməymən, dedi Yakup. **27** U uningdin: — Eting nemə? dəp soridi. U: etim Yakup, — dedi. **28** U uningoja: — Sening etim buningdin keyin Yakup bolmay, bəlkı Israil bolidur; qünki sən Huda bilənmə, insan bilənmə elixip ojalib kəlding, — dedi. **29** Andin Yakup uningdin: — Namingni manga dəp bərgin, dewidi, u: — Nemixək menin namimni soraysən? — dedi wə xu yərədə uningoja bəht-bərikət ata kıldı. **30** Xuning bilən Yakup: — Hudani yüzmə-yüz kərüp, jenim kutulup kıldı, dəp u jayning namini «Panjal» dəp atidi. **31** U Panjelidin etüp mangojanda, kün uning üstibexini yoruttı; əmma u yotisi tüpəylidin aksap mangatti. **32** Bu səwəbtin Israillar bügüngiçə yotining ügisidiki pəyni yeməydi; qünki xu Zat Yakupning yotisining yirikioja, yəni uning peyiğə kolini təgküzip koyoqanıdi.

33 Yakup bexini kətürüp kəriwidi, mana əsaw tət yüz kixi bilən keliwatidi. Xuning bilən u balılırını ayrip, Leyah, Rahılə wə ikki dedəkkə tapxurdi; **2** u ikki dedək wə ularning balılırını həmmining alidda mangurdur, andin Leyah bilən uning balılırını, əng ahirida Rahılə bilən Yüsüpnı mangurdur. **3** Əzi bolsa ularning aldiqə etüp mangdi, u akisirin aldiqə yetip baroqə qəttə kətim yərgə bar upur təzim kıldı. **4** Əsaw uning aldiqə yürüp kelip, uni kəqaklap, boynioja gira selip, uni səydi; hər ikkisi yioqlıxip kətti. **5** Andin əsaw bexini kətürüp kərap, ayallar wə baliları kərüp: — Bu sən bilən billa kəlgənlər kimlər? — dəp soridi. Yakup: — Bular Huda xapaat kılıp kəminilirigə bərgən balillardur, — dedi. **6** Andin ikki dedək wə ularning balılırını aldiqə berip, uningoja təzim kıldı; **7** Andin Leyahı uning balılırını bilən aldiqə berip, təzim kıldı, ahirida Yüsüp bilən Rahılə aldiqə berip, təzim kıldı. **8** Əsaw: — Manga yolda uqrıqan axu toplırında nema məksitində bar? — dewidi, Yakup jawab berip: — Bu hojamning alidda iltipat tepixim üçündür, dedi. **9** Ləkin əsaw: — Əy kərindixim, məndə yetip axtıdək bar. Sening ez narsiliring eziungga kalsun, dedi. **10** Əmma Yakup: — Undak kilmiojin; əgər mən nəzərliridə iltipat tapşan bolsam, sowoqitimi kolumnidin kobul kılıqlayla; qünki silining meni huxallıq bilən kobul kilojanlarını kərüp, didarlarını kərginimdə Hudanıg didarını kərgəndək boldum! **11** Əmdi sənə gəltürülən, [Hudadin kərgən] bu bərikətlirimni kobul kılıqayıla; qünki Huda manga xapaat kərsətti, həmmə nərsilirim bar boldı, — dəp uningdin kaya-kaya etünüwidü, u kobul kıldı. **12** Andin əsaw: — Əmdi biz kəzənilip səpirimizni dawamlaxturaylı, mən sening alındıgda mangay, dedi. **13** U uningoja jawabon: — Hojam kerdilə, balilar kəqik, kəximda emidiqan koşa wə mozaylar bar; əgər man bularını bir künla alırdıq kooqlap mangdursam, pütkül pada olüp ketidü. **14** Xunga etünimənki, hojam kəminiliridin alidda mangojəq tursun; mən aldimdiki mal-qarwilarning mengixioja, xundakla balilarning mengixioja kərap asta mengip, hojamning kexioja Seiroja udul baray, dedi. **15** U wakıttı əsaw: — Undak bolsa, mən ezmü bilən kəlgən kixilərdin birnəqqını kəxingda koyup kətəy, dedi. Ləkin u jawab berip: — Buning nemə hajiti? Pəkət hojamning nəziridə iltipat tapsamlı xua kupyaya, dedi. **16** Əsaw u künə yoloqə qıkip Seiroja yenip kətti. **17** Yakup səpər kılıp, Sukkot degen jayoja kəlgəndə, u yərgə bir ey selip, mallirioja lapasları yasidi. Xunga bu yər «Sukkot» dəp ataldı. **18** Xu tərikidə Yakup Padan-Aramdını kəytip, Kəanaan zəminidiki Xəkəm xəhriqə aman-əsən kəldi. U xəhərninq alidda qədir titki. **19** Andin u qədir tikkən yərning bir kisimini Xəkəmning atisi bolovan Hamorning oqullarından bir yüz kəsitsə setiwləp, **20** Xu yərədə bir kurbangah selip, namini «Əl-Əlohə-İsrail» dəp atidi.

34 Bir kün, Leyahıning Yakupka tuqup bərgən kizi Dinah yurtning kızlırları bilən kərükili qıktı. **2** Xu yurtning əmiri hiwiy Hamorning oqlı Xəkəm uni kərüp kəlip, uni tutuwelip, zorlap nomusioja təgdi. **3** Əmma uning kəngli Yakupning kizi Dinahqa qıxüp, uni yahxi kərüp kıldı wə uningoja muhəbbəti bilən kəngil soridi. **4** Xuning bilən Xəkəm atisi Hamordin: — Bu kızını manga hotunlukka elip bərgin, dəp tələp kıldı. **5** Yakup [Xəkəmning] kizi Dinahıning ippitigə təqənlikini anglap kıldı. Uning oqulları malları bilən dalalarda idi; xunga Yakup ular kəlgüqə jim turup turdu. **6** Xəkəmning atisi Hamor Yakupning aldiqə uning bilən sezləxkili qıktı; **7** Yakupning oqulları həwərnii anglapla dalalardın kəytip kəlgənidi. Bular [Xəkəmning] kilmaydiqən ixni kılıp, Yakupning kizining nomusioja tegip Israil kəbilisidə xərməndilik kılıqını üçün

azablinip, intayin kattik oqezaplandi. **8** Hamor ularoja sez kilip: — Oqlum Xəkəmning kengli kizinglaroja qüxiip kaptu. İltipat kilip uni oqlumoja hotunlukka bərsənglər! **9** Biz bilən kudabaja bolup, kizliringlərin bizgə beringlar, bizning kızlirimiznimü silər elinglar; **10** Biz bilən billə turunglar. Mana, yar aldinglarda turuptu; bu yərni makan kilip, soda kilip, ezunglar üçün eymülük elinglar, — dedi. **11** Xəkəm kizning atisi bilən aakulilirəq: — Nəzirinqlarda iltipat tapsam dəymən; silər nema desənglər, xuni berəy. **12** Məndin ənqılıq toyluk yaki sowoqat tələp kilsənglər, manga eytkininqlərə berəy; pəkət bu kızni manga hotunlukka bərsənglərlə bolidu, dedi. **13** Yakupning oqulları bolsa Xəkəm wə atisi Hamoroja hıyle-mikir bilən jawab bərdi, qünki u singlisli Dinahninq ippitigə tagkenidi; **14** ularoja: — Biz bundak kılalmaymiz, singlimizni hətnisiz birsiga berixka makul deyilmeymiz; qünki bu bizə nomus bolidu. **15** Pəkət bir xərtimizgə kənsənglərə silərgə makul bolimiz; silərnəng barlıq ərkəkliringlər hətnə kiliñip biziñə bolsa, **16** Kızlirimizni silərgə berip, silərnəng kizliringləriniz biz elip aranglarda olturnup, bir kowm bolup kəlimiz. **17** Əmma bizgə kulak salmay hətnə kiliñixa unimisənglər, undakta biz kizimizni elip ketimiz, — dedi. **18** Ularning sezləri Hamor wə oqlı Xəkəmning nəzirigə yaktı. **19** Yigit bu ixni kəynigə sozmidı, qünki u Yakupning kiziçə ejil bolup kəlojanidi; u atisining eyidə həmmidin atıwarlıq idi. **20** Xuning bilən Hamor oqlı Xəkəm bilən xəhərning dərwazisəqə berip, xəhərning adəmlirigə sez kilip: — **21** Bu adəmlərning biz bilən inak etküsi bar. Xungə ular muxu yurta turup soda-setik kilsən; mana, bu jayninglikki təripi ularoja yətkiñədə kəngirdir. Biz ularning kızlınızı hotunlukka elip, ez kizlirimizni ularoja berimiz. **22** Lekin pəkət arimizdiki həmmə ərkək ular hətnə kiliñəndək hətnə kiliñəs, u adəmlər arimizda turup biz bilən bir həlkə boluxka makul dəydi. **23** Xu tərikidə ularning mal-təsəllükəti, həmmə qarpaylıri bizningki bolmamdu? Biz pəkət ularoja makul desəkla, ular arimizda turidu, — dedi. **24** Xuning bilən xəhərning dərwazisidin kirip-qikidiojanlarning həmmisi Hamor bilən oqlı Xəkəmning sezigə kulak saldı. Xəhərning dərwazisidin kirip-qikadiqanlarning həmmisi hətnə kiliñdi. **25** Əmma üçinqi kün, ular tehiqə aqırık yatkinida xundak boldiki, Yakupning ikki oqlı, yəni Dinahninq akiliri Ximeon bilən Lawiy hərkəsisi ez kiliñini elip, xəhər hatırjəmlik iqidə turojınıda besip kirip, həmmə ərkəknü əltürüwətti; **26** Ular Hamor bilən oqlı Xəkəmmimü kiliqlap, Dinalni Xəkəmning eyidin elip ketti. **27** Andin Yakupning [barlıq] oqulları: «Ular singlimizning nomusıqə təqdi» dəp, eltürülənlərning jayıqə kelip, xəhərni bulap-talang kıldı. **28** Ularning koy-kala, exəklərini, xəhərdiki həmməni, etizliklərdiki həmməni elip kətti, **29** Xundakla ularning barlıq mal-mülkini bulap-talap, barlıq hotun-balınları əsir kilip, ey iqidiki barlıq nərsilərimü koxup elip kətti. **30** Yakup Ximeon wə Lawiyini əyibləp: — Silər meni balaqə tikip, zemindikilər — Kanaaniylar bilən Parizziyələrning aldida sesittinglar. Bizning adimimiz az bir həlkəturmiz; ular manga karxi qikip yioqılıp hujum kiliñdi; xuning bilən mən wə jəmətim wəyrən bolımız, — dedi. **31** Əmma ular jawab berip: — Əjəba, singlimizə bir pañixə ayaloja kiliqandək muamilə kilsə bolandu? — dedi.

35 Andin Huda Yakupka: — Sən hazır Bəyt-əlgə qikip, xu yərni makan kıl, ezung akang əsawdin keqip mangojinində sanga kerüngən [Mən] Təngrigə bir kurbangah yasiqin, — dedi. **2** Xuning bilən Yakup eyidikilər wə ezi bilən billə bolənlərinə həmmisiga mundaq dedi: — Aranglardiki yat ilah butlirləni taxliwetip, ezunglərni paklap eginliringlərni yənggüxlənglər. **3** Andin kəpup Bəyt-əlgə qikimiz. Mən xu

yərda kiyinqılıqta kaloqanda duayimni ijabət kili, yürgən yolumda mening bilən billə bolup kəlgən Təngrigə kurbangah salay, — dedi. **4** Xuning bilən eż kolliridiki həmmə yat ilah butlirləni, xundakla kulaklıridiki ziriləri qikirip Yakupka bərdi. Yakup bularını Xəkəmdiki dub dərihiniñ tüwığa kemüp koydi. **5** Andin ular səpərgə atländi; əmma ətrapidiki xəhərlərni Hudadin boləjan bir wəhimbə baskaqqa, ular Yakupning oqullarını kooqlımidı. **6** Bu tərikidə Yakup wə uning bilən billə bolənlərning həmmisi Qanaan zeminidiki Luz, yəni Bəyt-əlgə yetip kəldi. **7** U xu yərda bir kurbangah yasidi; akisidin keqip mangojinida xu yərda Huda uningoja kerüngini tüqün bu jayning ismini «Əl-Bəyt-Əl» dəp atidi. **8** Riwkahning inik'anisi Deborah bolsa xu yərda aləmdin etti. U Bəyt-əlning ayıqidiki dub dərihiniñ tüwidə dəpnə kiliñdi. Bu səwəbtin xu dərəh «Yio-Zarning dub dərihi» dəp ataldi. **9** Yakup [xu yol bilən] Padan-Aramidən yenip kelgəndin keyin, Huda uningoja yəna bir ketim kərünüp, uningoja bəht-bərikət ata kıldı. **10** Andin Huda uningoja: — Sening isminig Yakuptur; əmma mundin keyin sən Yakup atalmay, bəlkı naming Israil bolidu, dəp uning ismini Israil koyup koydi. **11** Andin Huda yəna uningoja: — Mən Əzüm Həmmigə Kadir Təngridurmən; sən nəsillinip, kəpəygin; bir əl, xundakla bir türküm əllər səndin pəydə bolidu; padixahlarımı sening puxtungdin qikidu. **12** Mən İbrahim wə İshakka bərgən zeminni sanga berimən, xundakla səndin keyinki naşlinggimu xu zeminni berimən, — dedi. **13** Andin Huda uning bilən sezləkən jaydin, uning yenidin yukirioja kətürüldi. **14** Yakup Huda ezi bilən sezləkən jayda bir tax türwükni tikləp, üstigə bir xarab hədiyəsinə tekti wə zəyənt meyi kuyup koydi. **15** Yakup Huda ezi bilən sezləxən xu jayning namini «Bəyt-Əl» dəp atidi. **16** Andin ular Bəyt-əldin mengip, əfratka azojına yol kaloqanda, Rahiləni tolqak tutup ketip, kattik tuqut azabida kəldi. **17** Əmma tololiqki kattik eojirlaxkanda, tuqut anisi uningoja: — Korkmiojin, bu ketim yəna bir oqlung bolidiojan boldi — dedi. **18** Xundak boldiki, Rahilə jeni qikix alidda, ahirki nəpisi bilən oqlıqja «Bən-Oni» dəp isim koydi; əmma uning atisi uni «Bən-Yəmin» dəp atidi. **19** Rahilə wapat boldi wə Bəyt-Ələhəm dəp atılıdiqan əfratning yolinə boyiqə dəpnə kiliñdi. **20** Yakup uning kəbrisinin üstügə bir hatira texi tikləp koydi. Büğtingə kədər «Rahiləning Kəbrə Texi» xu yərda turmakta. **21** Andin Israil səpərni dawamlaxturup Migdal-Edirning u təripidə eż qedirin tiki. **22** Israil u zemində turojan waktida, Rubən berip ez atisining keniziki Bilhən, bilən bir orunda yatti; Israil buni anglap kəldi. Yakupning on ikki oqlı bar idi: — **23** Leyahdin tuqulojan oqulları: — Yakupning tunji oqlı Rubən wə Ximeon, Lawiy, Yəhuda, Issakar həm Zəbulun idi. **24** Rahilənin tuqulojan oqulları: — Yüsüp wə Binyamin idi. **25** Rahiləning dediki Bilhəhədin tuqulojan oqulları: — Dan wə Naftali idi. **26** Leyahning dediki Zilpəhədin tuqulojan oqulları: — Gad bilən Axir idi. Bular bolsa Yakupka Padan-Aramda tuqulojan oqulları idi. **27** Əmdi Yakup atisi Ishakning kəxiçə, İbrahim wə İshak Musapir bolup turojan Kiriat-Arba, yəni Hebronning yenidiki Mamrəgə kəldi. **28** Ishakning kərgən künləri bir yüz səksən yil boldi. **29** İshak tolımı kərip, künləri toxup, nəpəstin tohtap wapat boldi wə eż kowmining kəxiçə berip koxuldi. Uning oqulları əsaw bilən Yakup uni dəpnə kıldı.

36 Təwəndikilər əsawning əwlədliridur (Əsaw yəna Edom dəpmu atılıdu): — **2** Əsaw ayallırını Qanaanıyların kizliridin aldi, yəni Hittiyələrdin boləjan Elonning kizi Adaḥ, bilən hıwiyələrdin boləjan Zibeonning nəvrəsi, Anañning kizi Oholibaməhni aldi; **3** uningdin baxxa Ismailning kizi, Nebayotning singlisli Basimatnemu alojanidi. **4** Adah əsawə

Elifazni tuqup bərdi; Basimat bolsa Reualni tuqdu. **5** Oholibamah Yəux, Yaalam wə Korahlı tuqdı; bular Қанаan zeminida Əsavəja tuqulğan oğulları idi. **6** Əsav ayallırı, oğul-kızlırı, eyidiki həmmə kixilirini wə qarpayılırını, barlık ulaqlırını, xundakla Қanaan zeminində tapşan barlık təllukatlırını elip, inisi Yakuptın ayrıılıp, baxka bir yurtkə kəqüp kətti. **7** Qünki hər ikkisining təllukatlısı intayin kep bolqapqa, bir yərda billə turalmayıttı; musapir bolup turojan zemin ularning mal-qarwılirining keplükidin ularını bəkalmayıttı. **8** Buning bilən Əsav (Əsav Edom dəpmu atılıdu) Seir teojoja berip, olturaklıxip kəldi. **9** Təwəndikilər təqəliq rayon Seirdiki Edomiyarning ata-bowisi Əsavning əwlədliridür: — **10** Əsavning oğulları: — Əsavning ayalı adahning oğlu Elifaz; əsavning ayalı Basimatın oğlu Reuel. Elifazning oğulları: — Teman, Omar, Zəfo, Gatam wə Kənaz idi. Əsavning oğlu Elifazning kiçik hotuni Timna idi; u Elifazçı Amaləknı tuqup bərdi. Yukırırlar bolsa Əsavning ayalı adahning əwlədliridi. Reuelning oğulları: — Nahat, Zərah, Xammah wə Mizzah idi; bular Əsavning ayalı Basimatın əwlədliridi. **14** Əsavning ayalı, yəni Zibeonning qong kizi, Anahning kizi bolovan Oholibamahning oğulları: u Əsavəja Yəux, Yaalam wə Korahlı tuqup bərdi. **15** Əsavning əwlədlirinin iqidin təwəndiki əmirlər qıkkən: — Əsavning tunji oğlu Elifazning oğullarından: — əmir Teman, əmir Omar, əmir Zəfo, əmir Kenaz, **16** əmir Korah, əmir Gatam wə əmir Amalək qıkkən. Bular Edom zeminidə Elifazning nəslidin kiçikan əmirlər bolup, Adahning əwlədliridi. **17** Əsavning oğlu Reuelning oğullarından əmir Nahat, əmir Zərah, əmir Xammah wə əmir Mizzahlar qıkkən; bular Edom zeminidə Reuelning nəslidin kiçikan əmirlərdür; bularning həməmisi Əsavning ayalı Basimatın əwlədliridi. **18** Əsavning ayalı Oholibamahning oğullarından əmir Yəux, əmir Yaalam wə əmir Korahlar qıkkən. Bular Anahning kizi, Əsavning ayalı Oholibamahning nəslidin kiçikan əmirləri idi. **19** Bular Əsavning, yəni Edomning əwlədliri bolup, [Edomiyarning] əmirləri idi. **20** Həriylardın bolovan Seirning [Edom] zeminidə olturojan əwlədliri: — Lotan, Xobal, Zibeon, Anah, Dixon, Ezər wə Dixan idi. Bular Seirning əwlədliri bolup, Edom zeminidə Həriylarning əmirləri idi. **22** Lotanning oğulları Hori bilen Həmən idi; Lotanning singlisı Timna idi. **23** Xobalning oğulları: Alwan, Manahat, Ebal, Xefo wə Onam idi. **24** Zibeonning oğulları: — Ayah wə Anah idi. Bu Anah qəlda atisi Zibeonning exaklirini bekwişetip, arxangları tepiyalıqan Anahning dal ezi xu idi. **25** Anahning pərzəntliyi: oğlu Dixon; Anahning kizi Oholibamah idi. **26** Dixonning oğulları: Həmdan, Əxbən, İtran wə Keran idi. **27** Ezərning oğulları: Bilhan, Zaawan wə Akan idi. **28** Dixanning oğulları: Uz wə Aran idi. **29** Həriylarning ezlirining əmirləri: əmir Lotan, əmir Xobal, əmir Zibeon, əmir Anah, əmir Dixon, əmir Ezər wə əmir Dixan idi. Bular bolsa Həriylarning Seir zeminidə ez namlırları boyıqə ataloğan kəbililərinin əmirləri idi. **31** Israillarının üstığa heq padixah tehi səltənat kilməstə Edom zeminidə səltənat kılıqan padixahlar təwəndikidək: — **32** Beorning oğlu Bela Edomda səltənat kıldı; uning xəhirinini ismi Dinhəhaba idi. **33** Bela əlgəndin keyin, bozrahlıq Zərahıning oğlu Yobab uning ornida səltənat kıldı. **34** Yobab elgəndin keyin, temaniylarning zeminidən kəlgən Huxam uning ornida səltənat kıldı. **35** Huxam əlgəndin keyin, Bedadning oğlu Hadad uning ornida səltənat kıldı. U Moabning yaylaklarında midiyaniylarqa hujum kılıp yəngənəndi. Uning xəhirinini ismi Awit idi. **36** Hadad əlgəndin keyin, masräkahlıq Samlah uning ornida səltənat kıldı. **37** Samlah əlgəndin keyin, «Dəryanı boyidiki Rəhəbot»tin kəlgən Saul uning ornida səltənat kıldı. **38** Saul əlgəndin

keyin, Akborning oğlu Baal-hanan uning ornida səltənat kıldı. **39** Akborning oğlu Baal-hanan əlgəndin keyin, Hədar uning ornida səltənat kıldı. Uning xəhirinini ismi Pau idi. Uning ayalining ismi Məhetəbel bolup, u Məy-Zahabning kizi bolovan Matrədninq kizi idi. **40** Əsavning nəslidin bolovan əmirlər ularning at-isimləri, jəmatlıri, nəsəbnəməniləri wə turojan jaylıri boyiqə: əmir Timna, əmir Alwah, əmir Yəhət, əmir Oholibamah, əmir Elah, əmir Pinon, əmir Kenaz, əmir Teman wə əmir Mibzar, əmir Magdiyal wə əmir İramlar idi. Bular Edomiyarning əmirləri bolup, ezlirli igiləp olturaklıxan jaylar eż namlırlı bilən ataloğanı. Mana xu tərkidə Əsav Edomiyarning ata-bowisi boldi.

37 Yakup bolsa atisi musapir bolup turojan yərdə, yəni Қanaan zeminidə olturaklıxtı. **2** Təwəndikilər Yakup əwlədlirinin ix-izliridür. Yusüp yigit bolup on yətə yaxka kirgən qaqlırida, akılırları bilən billə köylərini bəkətti; u atisining kiçik hotunluları Bilhət wə Zilpahning oğulları bilən billə ixleyti. Yusüp atisənə ularning naqar kılıklarını eytip koyattı. **3** Yusüp Israilning kərijan waktida tapşan balisi bolqapqa, uni baxka oğullarından bəkrələ yahxi kərətti. Xunga y Yüsüpkə uzun yənglik ton tiktilərək bərdi. **4** Əmma akılırları atisining uni ezliridin yahxi keridiojinini kərəp, uningoja eq bolup kələjanidi wə uningoja qıraylık gəp kilmətti. **5** Uning üstığa Yusüp bir qızx kərgən bolup, uni akılırlıqda beriwidə, ular uningoja tehimu eq bolup kətti. **6** Yusüp ularqə mündək dedi: — Mening kərgən xu qızxımı angiəp bekingər. **7** Mana, biz həmmimiz etizlərdə axılıklärni baqlawat�udakmiz. Kərisam mening ənqəmərə turuptidək; silərning ənqənglər bolsa mening ənqəməning qərisigə olibip təzim kılıp turoqudək! — dedi. **8** Akılırları uningdin: — Əjəba, sən bizə padixah bolamsən? Üstimizgə həkümranlıq kilsənsən? — dəp soridi. Uning kərgən qızlırları wa gepidin akılırları uni tehimu yaman kərdi. **9** Keyin u yəna bir qızx kərdi wə qızxını akılırlıqda dəp: — Mana, man yəna bir qızx kərdüm. Kərisam, kuyax bilən ay wə on bir yultut məngə təzim kılıp turoqudək! — dedi. **10** U bu qızxını atisi wa akılırlıqda dəp bərdi. Atisi uningoja tənbilə berip: — Bu kərgininq zadi kəndək qızx? Əjəba, mən, anang wa aka-ukilirinq aldingəpa berip, sanga yərgə bax urup təzim kılımımız? — dedi. **11** Xuning bilən akılırları uningoja həset kılıqlı turdi. Əmma atisi xu gəpni kəngləgə piküp koydi. **12** Əmdi Yusüpnıñ kərindaxlırları atisining koylarını bəkəlli Xəkəmgə kətkənədi. **13** Israil Yüsüpkə: — Akiliring Xəkəmdə pada bekwiatidioq? Kal, mən seni ularning kəxioja əwətəy, dewidi, Yusüp: — Mana mən, dedi. **14** U uningoja: — Əmdi berip akiliring aman-əsənmə-əmasnmı, əyollar aman-əsənmə-əmasnmı, manga həwirini elip kəlgin, dəp uni Hebron jilojsidin yolo saldı; u Xəkəmgə bardi. **15** Xu yərdə birsə uning dalada tenəp yürügini kərəp uningdin: — Nemə izdəwatisən, dəp soridi. **16** U: — Mən akılırlımı izdəwatişəm. Əlarning padilirini kəyərdə bekwiatkanlılığı eytip bərsinəz, dedi. **17** U adəm jawab berip: — Ular bu yərdin ketip kəldi, qünki mən ularning: «Yürüngələr, Dotanqa barayı» deqinini anglidim, dedi. Xuning bilən Yusüp akılırinin arkısidin berip, ularnı Dotandin taptı. **18** Ular uni yırakṭın kərəp, u tehi ularning kəxioja kəlməyla, uni əltürüwetixini məslihətləxti. **19** Ular bir-birigə: — Mana həlikı qızx kərgüqi keliwati. **20** Kelinglər, uni əltürüp muxu yərdiki orəkələrdin birığa taxliwətəlyi, andin: — Wəhxiy bir həyvanı uni yəp ketip, dəyli. Xunda, biz uning qızxırının nema bədəliojinini kərimiz! — dedi. **21** Əmma Rubən buni angiəp uni ularning kolliridin kütküzəmkəp bolup: — Uni əltürməyli, dedi. **22** Rubən ularqə yənə: — Kən tekəməngə! Bəlkı uni qəldiki muxu orəkkə taxliwetinglər; lekin uningoja

kol təküzmənglər, dedi (əməliyətə, u uni ularning kolidin kutkuzup, atisining kexioja kəyturuwətməkqı idi). **23** Yüstpə akılırinin kexioja yetip kəlgəndə ular uni tutup, uning alahıda tonini, yəni kiyiklik uzun yənglik tonini salduruwelip, orəkkə taxliwətti. Lekin orək kuruş bolup, iqidə su yok idi. **25** Andin ular tamak yegili olturdu. Əlar bexini ketürüp kariwidi, mana Ismaillarning bir karwini Gilead tərəptin keliwatatti. Təgiliriga dora-dərmək, tutiya wə murməkkilər artilojan bolup, Misir tərəpkə ketiwatatti. **26** Yəhədua kerindaxlirioja: — Bizning bir tuoqan kerindiximizni eltürüp, kənini yoxurojinimizning nema paydisi bar? **27** Kelinglər, uni Ismaillarqa setiwetəylı; kandaqla bolmisun u bizning inimiz, bir tuoqan kerindiximiz; xunga uningoja kol salmalyı, dewidi, kerindaxlari buningqa kulak saldı. **28** Midyanlıq Sodigərlər xu yerdin etüp ketiwatqanda, ular Yüstpəni orəktin tartip qıkırıp, ularqa yigirma kümtük tənggigə setiwətti. Bular bolsa Yüstpəni Misiroja elip kotti. **29** Rubən orəkninq yenoja kaytip kelip, Yüstpəning orəktə yoklukını kerüp, kiyimlirini yırtıp, **30** inilirining kexioja berip: — Bala yok turidu! Əmdi man nəqə baray?! — dedi. **31** Əmma ular Yüstpəning tonini elip, bir tekini boquzlap tonni uning kənioja miləp, **32** Andin uzun yənglik tonni atisining kexioja əwətip, uningoja: — Buni biz tepiwalduk; bu oqlungning tonimu-əməsmu, eziung kerüp bakkın, dedi. **33** U uni tonup: — Bu dərwəkə meninq oqlumning toni ikən; bir wəhxiy həywən uni yəp katkan ohxaydu; xübhisizki, Yüstpə titmatitma kiliwetilipu! — dedi. **34** Xuning bilən Yakup kiyimlirini yırtıp, beligə bez baqılap, nuroqun künərgiqa oqlı üçün matəm tutti. **35** Uning həmmə oqul-kızılıri yenoja kelip uningoja təsəlli bərsim, u təsəlli kobul kılmay: «Mən təhişaraqşa qüxüp oqlumning kexioja barəqə u xundak matəm tutimən!» dedi. Yüstpəning atisi xu peti uningoja ah-zar ketürüp matəm tutti. (*Sheol h7585*) **36** Əmdi midiyaniylar [Yüstpəni] Misiroja elip berip, Pirəvnning bir ojoidarı, pasiban bexi Potifarə sətti.

38 U waqtılarda xundak boldiki, Yəhədua aka-ukilirininq kəxidin ketip, Hırah isimlik Adullamlıq bir kixininqkığa qüxti. **2** Xu yerdə Yəhədua Xua isimlik bir Kəanaanlıqın kızını kərdi; u uni hotunlukka elip kexioja kirip yatti. **3** U hamildar bolup bir oqul tuqıldı; Yəhədua uningoja «Ər» dəp at koydi. **4** U yəna hamildar bolup, bir oqul tuqıldı wə uningoja Onan dəp at koydi. **5** Andin yəna hamildar bolup bir oqul tuqıldı wə uningoja Xələh dəp at koydi. U tuoqulqanda Yəhədua Kezibda idi. **6** Yəhədua tunji oqli ərgə Tamar isimlik bir kıznı elip bərdi. **7** Lekin Yəhudanıng tunji oqli ər Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloqşaq, Pərvərdigar uni eltürdi. **8** Bu qaçqanda Yəhədua Onanoja: — Akangning ayalining kexioja kirip, uni hotunlukka elip kerindaxlıq burqını Ada kılıp, akang üçün nəsil kalduroqjin, dedi. **9** Əmma Onan bu nəsilning eziqə təwə bolmaydojanlığını bilip, aksioja nəsil kaldurmaslıq üçün hər kətim akisining ayali bilən billə boloqanda məniysini yərgə aqturuwetli. **10** Uning bu kilmixi Pərvərdigarning nəziridə rəzil kerüngəqə, unimu eltürüwətti. **11** Yəhədua əmdi kəlini Tamarə: — Oqlum Xələh qong boloqşaq atangning eyidə tul olturup turoqjin, dedi. Qünki u iqidə: — Bumu akılırioja ohxax əlüp ketərmikin, dəp korktı. Xuning bilən Tamar berip atisining eyidə turup kaldi. **12** Əmdi kəp künələr etüp, Xuaning kişi, Yəhədua qə təkgən ayal əldi. Yəhədua təsəlli tapkəndin keyin adullamlıq dosti Hırah bilən billə ezininq koy kirkioquqılırinining əhwalini bilişkə Timnahqə qıktı. **13** Tamarə: — Keynatang koylırını kirkiojlı Timnahqə yol aldı, degen həvar yətti. **14** Xuning bilən Tamar Xələh qong boloqan bərsim, mən uningoja hotunlukka elip berilmidim, dəp əkarap, tulluk kiyimini seliweitip, qümbəl tartip bədinimini

orap, Timnah yolininq üstidə ənaimoja kirix eoqizoja berip olturdu. **15** Əmdi Yəhədua uni yüzü yepiklik häldə kərgəndə: — Bu bir pahixə ayal ohxaydu, dəp oylidi. **16** U yoldın burulup uning yenioja berip, ez kəlini iğənlilikini bilməy: — Kəl, mən sən bilən bille bolay, dedi. U jawab berip: — Mən bilən bille bolsang, manga nema berisan? dəp soridi. **17** U uningoja: — Padamning iqidin bir oqlaknı sanga əwətip berəy, dedi. Ayal: — Sən uni akelip bərgüqə, manga rənigə birər nərsə berəmsən? dəp soridi, **18** U: — Sanga nemini rənigə berəy? — dedi. U: — Əz məhürüng bilən uning xoynisini wə kolungdiki hasangni rənigə bargın, dewidi, u bularni berip, uning bilən birgə boldi. Xuning bilən u uningdin hamildar bolup kaldi. **19** Andin Tamar ornidin turup mangdi; u pərəñjini seliweitip, tulluk kiyimini kiyiwaldi. **20** Yəhədua: — U hotunning kəlidili rənini yandurup kəlsən dəp adullamlıq dostining kəli arkılıq oqlaklıq əwətti, əmma u uni tapalmidi. **21** Xu jaydiki adamlordan: — Ənaimidiki yolinng boyida olturoqan butpərəs pahixə keni, dəp sorisa, ular: — Bu yərdə həqbiş butpərəs pahixə bolqan əməs, dəp jawab bərdi. **22** Buning bilən u Yəhudanıng kexioja yenip berip: — Mən uni tapalmidim; üning üstigə u jaydiki adamlərmə: «Bu yərdə həqbiş butpərəs pahixə ayal boloqan əməs» deyixti, dedi. **23** Yəhədua: — Boptu, u nərsilərnı u elip kətsə kətsun; bolmisa, baxxılarning məshirisigə əkalimiz. Nemila bolmisun, mən uningoja oqlak əwəttim, lekin san u hotunni tapalmidim, dedi. **24** Üq ayaq etkəndin keyin birsi Yəhədua: — Sening kelinining Tamar buzukqılık kıldı, uning üstigə zinadin hamildar bolup kaldi, degən həwərnı yətküzdi. Yəhədua jawabən: — Uni elip qıkıngalar, kəydürüwetsilsün! — dedi. **25** Lekin u elip qıkıqanda keynatisoja həwər əwətip: — Bu nərsilərnin işisi boloqan adəmdin hamildar boldum! Əmdi san kerüp bak, bu məhür, xoynisi wə hasininq kimning iğənlilikini etirap kılıojin, dedi. **26** Yəhədua bu nərsilərnı etirap kılıp: — Manga nisbətən həqliklər; dərwəkə mən uni oqlum Xələhə qələpərək elip bərmidim, dedi. Bu ixtin keyin Yəhədua uningoja yənə yekinqılık kılımdı. **27** Uning tuoqut waqtı yekinqılaştı, mana korsikida koxkezək bar idi. **28** U tuoqan waqtida balıillardın birsi kəlini qıkırıwidı, tuoqut anisi dərəhal bir kizıl yipni elip: «Bu awwal qıktı» dəp uning kəlioja qıçıq koydi. **29** Lekin u kəlini yənə iqiqə tikıwaldı, mana uning inisi qıktı. Xuning bilən tuoqut anisi: «Sən kəndə kılıp bəstüp qıktıng!» dedi; xuning bilən uningoja «Pərəz» deyən at koyıldı. **30** Andin kəlioja kizıl yip qıgilgən akisi tuoqıldı. Uning ismi Zarəh, dəp ataldi.

39 Yüstpə bolsa Misiroja elip kelindi; uni Pirəvnning ojoidarı, pasiban bexi Potifar xu yərgə elip kəlgən Ismaillarning kəlidin setiwaldi. **2** Lekin Pərvərdigar Yüstpə bilən billə boloqşaq, uning ixili ongoja tarttı; u misirlilik hojisining eyidə turup kaldi. **3** Uning hojisı Pərvərdigarning uning bilən billə iğənlilikini, xundakla u nəmə ix kilsə, Pərvərdigarning uning kəlidə ronak tapkuzoqanlıqını baykıdi. **4** Xuning bilən Yüstpə uning naziridə iłtipət tipip, uning has hizmetqisi boldi. Hojisı uni eyini baxxuruxqə koydi wə barlıq təsəllukatını uning kəlioja tapxurdu. **5** Wə xundak boldiki, u uni eyi wə barlıq təsəllukatını baxxuruxqə koyqəndin tartip, Pərvərdigar bu misirlilikning eyini Yüstpəning səwəbidin bərikətlidi; Pərvərdigarning bərikəti uning pütün ailisi wə barlıq teriqqliqioja kəldi. **6** Xuning bilən [Potifar] barlıq ixilərini Yüstpəning kəlioja tapxurup, ez tamikini yeyixtin baxxa həqkəndək ix bilən kari bolmıldı. Yüstpə bolsa kamiti kelixən, huxqıray yigit idi. **7** Birnəqqə waqt etkəndin keyin xundak boldiki, uning hojisining ayalining Yüstpəkə kez qüxüp kəlip: — Mən bilən yətkin! — dedi. **8** Əmma u unimay hojisining ayalioja mundak dedi: — Mana hojam eydiki ixlarnı,

xundakla barlik taellukatini kolumoja tapxurdi, manga tolimuixinip ixlirim bilen kari bolmaydu. **9** Bu eyda məndin qong adəm yok. Səndin baxxa u heqbir nərsini məndin ayimidi — qünki sən uning ayalidursən! Xundak turukluk mən kandaqmı bundak rəzillikni kılıp Huda alidda gunahkar bolay? — dedi. **10** Gərgə hər künü Yüstpəkə xundak desim, xundakla u uning bilen yetip uningoja yekinqilik kılıxni yaki uning bilən birgə turuxni rət kılıqan bolsimu, **11** xundak bir wəkə boldiki, bir künü u ez ixi bilən ey iqiqə kirgənidi, eydikilərdin heqkəysisi əynin iqidə əməs idi; **12** bu ayal uning tonini tutuwelip: — Mən bilən yatkın! dedi. U tonini uning kolioja taxlap koyup, yügürgən peti keqip taxkırıqa qıkıp kətti. **13** Ayal Yüstpəning tonini ez kolioja taxlap keqip qıkıp kətkinini kərüp, **14** eyidiki himzətiklirini qakirip ularqa: — Karanglar, erim bizga həkarət kəltərsün dəp bir ibraniy adəmni elip kəptü! Bu adəm yenimoja kirip: «Sən bilən yayat» dedi, kattik warkırıdim! **15** U mening kəttik warkırıqinimni anglap, tonini yenimoja taxlap, taxkırıqa keqip kətti, dedi. **16** Xuning bilən hojisi eyiga yenip kəlgülqə u Yüstpəning tonini yenida saklap koydi. **17** Andin u erigimiu xu gəpni kılıp: — Sən elip kəlgən həlikə ibraniy kul manga həkarət kılıxka kəximoja kirdi. **18** Lekin mən kəttik warkırırap-jarkırdim, u tonini kəximda taxlap, taxkırıqa keqip kətti, — dedi. **19** Uning hojisi ayalining: — Sening kulgung meni undak-mundak kıldı, degen qəplirini anglap əqəzipi ottak tutaxti. **20** Xuning bilən Yüstpəning hojisi uni tutup orda munarlık zindanoja əlamət koydi. Xu yərəgə pəkət padixalıqning məhbuslari solinatti. Buning bilən u xu yərdə solakta yetip kaldi. **21** Lekin Pərvərdigar Yüstpə bilən billə bolup, uningoja xapaat kərsitip, uni zindan begining naziridə iltip tapturdi. **22** Xuning bilən zindan begi gundihanida yatkən həmmə məhbuslarnı Yüstpəning kolioja tapxurdi. Xu yərdə kilinidiojan hərkəndək ix uning koli bilən bolatti. **23** Zindan begi Yüstpəning kolidiki həqkəndək ixtin oğom kilmətti; qünki Pərvərdigar uning bilən billə bolup, u hərnemə kilsə Pərvərdigar uni onguxluk kılatti.

40 Bu ixlardın keyin Misir padixahining sakıysi wə bax nawiyi Misir padixahining zitişa tegip gunahkar bolup kaldi. **2** Xuning bilən Pirəvn uning bu ikki mənsəpdarıqı, yəni bax sakıy wə bax nawayoja əqəzəplinip, **3** ularnı pasiban bexining sariyoqa, Yüstpə solaklıq, munarlık, zindanoja solap koydi. **4** Pasiban bexi Yüstpəni ularning hizmitidə bolup ularnı kütüxkə təyinlidi. Ular solakta birnəqqə kün yetip kəldi. **5** Ular ikkisi — Misir padixahining sakıysi wə nawiyi gundihanida solaklıq, turoqan bir keqidə qüs kərdi. Hərbirining qüxininə əzığə has tabiri bar idi. **6** Ətisi atığanda, Yüstpə ularning kəxiyoja kiriwidı, ularning əpməkin olтурqınıni kərdi; **7** xunga u əzi bilən billə hojisining sariyida solaklıq, yatkən Pirəvnning bu ikki mənsəpdaridin: — Nemixkə qirayınglar bütün xunqa solojun? — dəp soridi. **8** Ular uningoja jawab berip: — Ikkimiz bir qüs kərdük; əmma qüsimizning təbərinə yexip beridiqan kixi yok, dedi. Yüstpə ularqa: — Qıxka təbir berix Hudaddin bolidu emasnu? Qıxüng'larnı manga eytip beringlar, — dedi. **9** Buning bilən bax sakıy Yüstpəkə qüxini eytip: — Qüximdə aldımda bir üzüm teli turoqudək; **10** bu üzüm telining iüx xehi bar ikən. U bih urup qeqəkləp, saplırida uzum pixip ketiptudək; **11** Pirəvnning kədəhli kolumnada ikən; mən üzümlərni elip Pirəvnning kədəhigə sıkip, kədəhnin uning kolioja sunuptımən, dedi. **12** Yüstpə uningoja jawabən: Qüxiñin təbəri xudurki, bu üq xah üq kiinni kərsitidu. **13** Üq kün iqida Pirəvn kəddingni ruslitip, seni mənsipingga kaytidin təyinləydi. Buning bilən san burun uningoja sakıy boləndək Pirəvnning kədəhini uning kolioja sunidiojan bolisən. **14** Lekin ixliring onguxluk boləndə

meni yadingoja yətküzüp, manga xapaat kərsitip Pirəvnning alidda menin toqramda gəp kılıp, meni bu əydin qıkartıksən. **15** Qünki mən həqikətən ibraniylarning zeminidin nahək tutup elip kelindim; bu yərdimə meni zindanoja salojudək bir ix kilmidim, — dedi. **16** Bax naway Yüstpəning xundak yahsi təbir berginini kerüp uningoja mundak, dedi: — Mənemu ezümnı qüximdə kerdüm; mana, beximda ak nan bar üq sewət bar ikən. **17** Əng üstünlüki sewətə nawaylar Pirəvnəgə pixuroqan hərhil nazunemətlər bar ikən; lekin ķuxlar beximdiki u sewəttiki nərsilərni yəp ketiptudək, — dedi. **18** Yüstpə jawabən: — Qüxiñin təbəri xudurki: — Bu üq sewət üq kiinni kərsitidu. **19** Üq kün iqida Pirəvn sening bexingni kesip, jəsitingni dərhəkə asidikən. Xuning bilən uşqrənatlar kelip gəxüngni yaydıkan, — dedi. **20** Üqinjı künı xundak boldiki, Pirəvnning tuqulqan künı bolojaqka, u həmmə himzətiklərini üçün bir ziyanat kılıp bərdi, xundakla dərwəkə himzətiklərinin arısida bax sakıyning bexini kəttürdi wə bax nawyning bexini aldı; **21** u bax sakıyını kəytidin ez mənsipiga təyinlidi; xuning bilən u Pirəvnning kədəhini uning kolioja kaytidin sunidiojan boldı. **22** Lekin bax nawayni bolsa Yüstpə ularqa təbir bergəndək esivətti. **23** Əmma bax sakıy Yüstpəni həq əsliməy, əksiqə uni untup kəldi.

41 Toptoqra ikki yil ətüp, Pirəvn bir qüs kərdi. Qüxiđə u [Nil] dəryasining boyida turoqudək. **2** Həm qiraylıq həm semiz yətə tuyak, inak dəryadın qıkıp, kumuxluqta otlaptudək. **3** Andin yanə yətə tuyak, inak dəryadın qıkıptı; ular sət həm oruk bolup, aldinkı inəklərning yenida, dəryanıng boyida turuptu. **4** Bu sət həm oruk inəklər u yətə qiraylıq həm semiz inəklərni yəwetiptu. Xu waqıtta Pirəvn oyojinip ketiptu. **5** U yənə uhlap, ikkinçi kətim qüs kərdi: — Mana, bir tüp buqday xəhidin tok wə qiraylıq yətə baxak qıkıptı. **6** Uldardin keyin yanə yətə baxak qıkıptı; ular həm oruk wə puqək bolup, xark xamilida solixp kəlojanı. **7** Bu oruk baxaklar u yətə semiz, tok baxakını yutup ketiptu. Andin Pirəvn oyojinip ketiptu, bu uning qüsü ikən. **8** Ətisi uning kəngli nahayıti biaram bolup, Misirdiki həmmə palçı-jadugərlər bilən barlik danixmənləri qakırtıp kəldi. Pirəvn ez qıxını ularqa eytip bərdi; lekin heqkim Pirəvnəgə qıxlırlıq təbərinə dəp berałmıldı. **9** U qaođda bax sakıy Pirəvnə: — Bugün menin etküzən hatalıklarım esimək kəldi. **10** Burun Pirəvn janablıri kullırıq, yəni pekir wə bax nawayoja aqqıklärinip, bizni pasiban bexining sariyida solakka taxlıqanıdila; **11** Xu qaođlarda hərbirimiz bir keqidə birdin qüs kərdük; hər kəyimiz kərgən qıxning təbəri baxka-baxka idi. **12** Xu yərdə biz bilən billə pasiban bexining kuli bolojan bir ibraniy yigit bar idi. Uningoja qıxlırlıqını etyiwidük, u bizgə qıxlırlıqımızning təbərinə bayan kıldı; u hərbirimizning kərgən qüsü qarap təbir bərgənidi. **13** Xundak boldiki, ixlar dəl uning bərgən təbəridə deyilgəndək yüz bərdi; janablıri pekirinə ez mənsipimgə kaytidin təyinlidə, bax nawayni daroja astıla, — dedi. **14** Xuning bilən Pirəvn adəm əwətip, Yüstpəni qakırdı; ular dərhal uni zindandin qıkardı. Yüstpə burut-sakılınilı qüxiürüp, kiyimlərini yenggülxəp, Pirəvnning alidiqə kirdi. **15** Pirəvn Yüstpə: — Mən bir qüs kərdüm, əmma uning təbərinə eytip bərələydiqən heqkim qıkımı. Anglisam, sən qüska təbir bərələydiksən, — dedi. **16** Yüstpə Pirəvnəgə hatırjəmlik beridiojan bir jawab beridu, — dedi. **17** Pirəvn Yüstpə: — Qüximdə mən dəryanıng kirojıkında turuptımən. **18** Kərisam, dəryanıdən həm semiz həm qiraylık yətə tuyak inak qıkıp kumuxluqta otlaptu. **19** Andin ulardın keyin ajız, tolimu sət həm oruk yətə tuyak inak qıkıptu. Mən Misir zeminidə xundak sət inəklərni kərgən əməsmən. **20** Bu oruk, əski inəklər

bolsa awwali yətə semiz inakni yəwetiptu. **21** Ularnı yəwətkən bolsimu, korsik喬a bir nemining kirgənliki həq ayan bolmaptu, ularning kerünüxi bəlki burunkidək sət imix. Andin mən oyqonip kattim. **22** Andin yənə bir qüx kerdum, mana bir xahtin yətə həm tok həm qiraylıq baxak qıkıptu. **23** Andin yənə yətə puqak, oruk baxak qıkıptu; ular xərk xamili bilən solixip kürup ketiptu. **24** Bu oruk baxaklar yətə qiraylıq baxakını yəp ketiptu. Mən bu ixni palqi-jadugərlərgə dəp bərsəm, manga təbirini eytip beridiojan həq kixi qıkımdi, dedi. **25** Yüsüp Pirəwngə: — [Janablıları] Pirəwnnning qüxləri bir mənididur. Huda Əzzi kılmaqçı boləqan ixlirini Pirəwngə aldin bildürdi. **26** Bu yətə yahxi inək yətə yilni kersitidu; yətə yahxi baxakmı yətə yilni kersitidu. Bu qüxlər ohxax bir qüxtur. **27** Uldarın keyin qıkkan yətə oruk, yaman sət inək yətə yilni kersitidu; xərk xamili bilən solixip kalojən yətə kuruk baxakımı xundak bolup, aqarqılık bolidiojan yətə yıldurdı. **28** Mən Pirəwngə dəydiqan sezüm xuki, Huda yekində kılmaqçı boləqan ixni Pirəwngə ayan kıldı. **29** Mana, pütkül Misir zeminida yətə yiloqış məmurqılık bolidu; **30** andin yətə yiloqış aqarqılık bolidu; xuning bilən Misir zeminida pütkül məmurqılıkını unutkuzidiojan aqarqılık zeminni wəyrən kılıdu. **31** Kelidiqan aqarqılıkning səwəbidiñ zemində boləqan məmurqılık kixilərning esidin ketürülüp ketidu; qünki aqarqılık tolimu eojir bolidu. **32** Lekin qünxing yandurulup, Pirəwngə ikki ketim kerünginining əhəmiyyəti xuki, bu ix Huda taripidin bekitilgən bolup, Huda uni pat arıda əməlgə axuridu. **33** Əmdi Pirəwn ezi üçün pəm-parasatlık həm dana bir kixinin tepip, Misir zeminiqə koysun. **34** Pirəwn xundak kilsunki, məmurqılık boləqan yətə yilda Misir zeminidin qıkkan aqarqılığın bəxtinini topolanglar dəp zeminoja nazarətlərinə təyinlisun. **35** Bular xu kelidiqan tokqılık yillirida barlıq aqarqılıkni toplap, xəhər-xəhərlərdə yeməklik bolsun dəp buqday-konakları Pirəwnning kol astıqə jəm kılıp saklitip koysun. **36** [Yiloqışan] xu aqarqılıklar Misir zeminidə bolidiojan yətə yillik aqarqılıkka təkəbil turux üçün saklansun; xu tərikidə zemin aqarqılıktın əhalak bolmayıdu, — dedi. **37** Bu səz Pirəwn wa uning hizmətkarlırinin nəzirigə taza yaktı. **38** Xuning bilən Pirəwn hizmətkarlırioja: — Bu kixidak, iqidə Hudanıng rohı bar yənə birsini tapalımduk?! — dedi. **39** Pirəwn Yüsüpke: — Huda sanga buning həmmisini ayan kıləjanıkən, səndək pəmlik həm dana həqkim qıkmayıdu. **40** Sən əmdi mening əyümni barkuruxka bektilding, barlıq həlkim sening aozingoja karap ezlirini tərtipka tizsun. Pəkət tahtıla man sandın üstün turiman, — dedi. **41** Ahiyida Pirəwn Yüsüpke: — Mana, mən seni pütkül Misir zeminining üstigə təyinlidim, — dedi. **42** Buning bilən, Pirəwn eż kolidin möhür üzükini qıkırıp, Yüsüpning kolioja saldı; uningoja nəpis kanap rəhəttin tikilgən libasni kiygüzüp, boynıqə bir altun zənjir esip koydu. **43** Uni əzininig ikkinqi xahanə hərəwsinqə olturoquzup, uning aldida: «Tiz püküngərlər!» — dəp jar saldurdi. Xundak kılıp, Pirəwn uni pütkül Misir zeminiqə tikləp koydu. **44** Andin Pirəwn Yüsüpke yənə: — Mən degən Pirəwendürmən; pütkül Misir zeminidə sənsiz həqkim kol-putinə midirlatmışım! — dedi. **45** Pirəwn Yüsüpke Zafinat-Paaniyah degən namni bərdi wə on xəhəridiki kahin Potifirahning kizi Asinatni uningoja hotunlukça elip bərdi. Xundak, kılıp Yüsüp pütkül Misir zeminini barkurux üçün qərgiləxka qıktı. Yüsüp Misir padixaḥi Pirəwnning hizmitidə boluxka bekitilgənda ottuz yaxta idi; u Pirəwnning aliddin qıkıp, Misir zeminining hərkəysi jaylirini kezdiñ kəqürdi. **47** Məmurqılık boləqan yətə yil iqidə zeminning həsuli dəwə-dəwə boldı. **48** Yətə yilda u Misir zeminidin qıkkan aqarqılını yiqip, xəhər-xəhərgə toplidi; hərkəysi xəhərninə ətrapidiki

etizlikning axlığını x u xəhərning əziga juoqlap koydi. **49** Xu tərikidə Yüsüp dengizdiki kumdək naħayiti kəp axlıq toplidi; axlıq həddi-hesabsız bolşaqqa, ular həsəblaxni tohtatti. **50** Aqarqılık yilları yetip kelixtin burun Yüsüpə ikki oojul terəldi. Bularni Ondiki kahin Potifirahning kizi Asinat uningoja tuqup bərdi. **51** Yüsüp: «Huda pütün japa-muxəkkitim wə atamning pütün ailisini kənglətdim kəttürüwətti» dəp tunji oojlıq Manassəh dəp at koydi; **52** andin: «Mən azab-ökubət qəkkən yurta Huda meni mewilik kıldı» dəp ikkinçisigə Əfraim dəp at koydi. **53** Misir zeminida məmurqılık boləqan yətə yil ayoqlaqtı. **54** Andin Yüsüpning eytkinidək aqarqılıkning yətə yili baxlandı. U qaoqlarda baxka barlıq yurtlardımı aqarqılık boldı; lekin Misir zeminidiki hər yərlarda nan bar idi. **55** Aqarqılık pütkül Misir zeminni başkanda, həlk axlıq sorap Pirəwngə pəryad kıldı. Pirəwn misirliklarning həmmisigə: — Yüsüpning kəxiqə berip, u silərgə nəmə desə, xumi kilinglər, — dedi. **56** Aqarqılık pütkül yər yəzini besip kətti. Yüsüp hər yərdiki ambarlarnı ekip, misirliklərə qəqli axlıq satattı; aqarqılık Misir zeminida intayın eojir bololıq turdi. **57** Aqarqılık pütkül yər yəzini baskan bolşaqqa, barlıq yurtlardıki həlkəmu axlıq alojili Misiroja Yüsüpning kəxiqə kelətti.

42 Əmdi Yakup Misirdə axlıq barlığını bilginidə oojullirioja: — Nemixkə bir-biringlərə karixip turisilər? — dedi. **2** Andin yənə: — Manga kəranglar, angliximqə Misirdə axlıq bar iken. U yərgə berip, andin xu yərdin bizgə axlıq elip kelinglər, buning bilən olıtp kətməy, tirik kəlimiz, — dedi. **3** Buning bilən Yüsüpning on akisi axlıq setiwalıjılı Misiroja yoloja qıktı. **4** Lekin Yakup Yüsüpning inisi Binyaminning birər yamanlıkka uqrəp kəlixidin korkup uni akılıri bilən billə əwətmidi. **5** Xuningdek aqarqılık Kəanaan zeminidimə yüz bergəqə, Israılning oojulları axlıq, alojılı kələşənlər arısında bar idi. **6** Yüsüp zemining waliysi bolup, yurtnıng barlıq həlkığə axlıq setip bərgüçü xu idi. Yüsüpning akılıri kəlip uning alıdına yüzlərini yərgə təkətgütüp təzim kıldı. **7** Yüsüp akılırinı kərəpla ularını tonudu; lekin u tonuxluk bərməy, ularoja kopal tələppuzda gəp kılıp: — Kəyardin kəldinglər, dəp soridi. Ular jawabən: — Kəanaan zeminidin axlıq alojılı kəldük, — dedi. **8** Yüsüp akılırinı tonuoqan bolsimu, lekin ular uni tonumidi. **9** Yüsüp əmdi ular toqrisida kərgən qüxlərini esigə elip, ularoja: — Silər jasus, bu əlning mudapiəsiz jaylirini kezətkili kəldinglər, — dedi. **10** Əmma ular uningoja jawab berip: — Əy hojam, undak əməs! Bəlki kəminilirli axlıq setiwalıjılı kəldi! **11** Biz həmmimiz bir adəmning oojulları, samimi adəmlərmiz. Kəminilirli jasus əməs! — dedi. **12** Ularoja yənə: — Undak, əməs! Bəlki zemining mudapiəsiz jaylirini kergili kəldinglər, — dedi. **13** Ular jawab berip: — Kəminilirli əslidə on iki kərindəx idük; biz həmmimiz Kəanaan zeminidili bir adəmning oojulliridurmız; lekin kənji inimiz atimizning kəxida kəlip kəldi; yənə bir inimiz yokat kəndi, — dedi. **14** Əmma Yüsüp ularoja yənə: — Mana man dəl silərgə eytkinidək, jasus ikənsilər! **15** Pirəwnning hayatı bilən kəsəm kılımənki, kiqıl ininglər bu yərgə kəlmigüçə silər bu yərdin qıkıp ketəlməsilər; silər xuning bilən similisilər. **16** Inglərlər elip kəlgili biringlərni əwətinglər, kəlojənləringlər bolsa solap koyulisilar. Buning bilən eytkininqərlər rast-yalojanlıkı ispatlinidü; bolmisa, Pirəwnning hayatı bilən kəsəm kılımənki, silər jəzmən jasus! — dedi. **17** Xuning bilən u ularını üq küngiçə solap koydu. **18** Üqinqi künii Yüsüp ularoja mundak dedi: — Mən Hudadin korkidiojan adəmmən; tirik kəlixinqərlər üçün muxu ixni kilinglər: — **19** Əger samimi adəmlər bolsanglar, kerindaxliringlərdin biri silər solanoqan gundihənida solaklıq turiwərsun, kəlojinqərlər aqarqılıkta kəlojən ailəngərlər üçün

axlik elip ketinglar; **20** Andin kiqik ininglarni keximoja elip kelenglar. Xuning bilen sezliringlar ispatlansa, oлmaysilər!, — dedi. Ular xundak kılıdijan boldi. **21** Andin ular ezara: — Bərəkət, biz inimizcə kılıjan icimiz bilen gunahkar bolup kaldı; u bizgə wylwurşumu uning azabını kerüp turup uningoja kulağ saldıduk. Xuning üçün bu azab-ökubat beximizcə qıxtı, — deyixti. **22** Rubən ularoja jawabən: — Mən silergə: balıqça zulum kilmanglar, degen əməsmdim? Lekin unimidinglər. Mana əmdi uning kan kərzi bizdin soriliyatidu, — dedi. **23** Əmma Yusüp ular bilən tərjiman arkılık sezləxkəqə, ular Yüsüpninq eż gaپlirini ukup turuwatkıını bilmidi. **24** U uların eżini qıtka elip, yioqlap kətti. Andin ularning kexioja yenip kelip, ularoja yəna sez kılıp, ularning arisidin Ximeonne tutup, ularning kez aldida baqlıdı. **25** Andin Yüsüp əmr qüxürüp, ularning taqarlırija axlik toldurup, hər birsininq pulini karyturup taqırıja selip koyup, səpar hazırlıklarımı berilsun dəp buyruwidi, ularoja xundak kılındı. **26** Xuning bilən akılıri exəklirigə axılıklarını artıp, xu yərdin kətti. **27** Əmma etəngə kəlgəndə uların biri exikigə yəm bərgili taqırını eqiwidə, mana, eż puli taqarıning aqzıda turattı. **28** U kerindaxlirıja: — Mening pulumni karyturuwetiptu. Mana u taqırımda turidu, dedi. Buni anglap ularning yırıku su bolup, titrixip bir-birigə: — Bu Hudanıng bizgə zadi nemə kılqonidu? — deyixti. **29** Ular Kanaan zeminiqa, atisi Yakupninq kexioja kelip, bexidin etkan həmmə wakələrnı uningoja sezləp berip: **30** — həlikə kixi, yəni xu zeminning hojisi bizgə kopal gap kıldı, bizgə zeminni paylıouqi jasustək muamila kıldı; **31** əmdi biz uningoja: «Biz bolsaq səmimi adamlərmiz, jasus əməsmez. **32** Bir bir atidin bołoqan oquşalar bolup, on ikki aka-uka iduk; biri yokap kattı, kiqik inimiz hazır Kanaan zeminidə atimizning yenida kaldıx desək, **33** Həlikə kixi, yəni xu zeminning hojisi bizgə mundak dedi: «Mening silərlər səmimi ikənliliklarnı bilixim üçün, kerindaxlirınlarning birini mening yenimda kaldurup koyup, aq қalojan ailəngər üçün axlik elip ketinglar; **34** andin kiqik ininglarnı keximoja elip kelenglar; xundak kilsanglar, silərlərning jasus əməs, bəlkı səmimi adamlar ikenliklarnı biləyəmən. Andin kerindixlarning silərgə karyturup berimən wə silər zemində soda-setik kilsanglar bolidü» — dedi. **35** Əmma xundak boldiki, ular taqarlırını təkkəndə, mana hərbirineng puldini eż taqarlırida turattı! Ular wə atisi əzlirineng qığıklık pullarını kərgəndə, körküp kəlixtı. **36** Atisi Yakup ularoja: — Meni oqlumdun juda kildinglər! Yusüp yok boldı, Ximeonne yok, əmdi Binyamininmü elip kətməkçi boluwatisilar! Mana bu ixlarning həmmisi mening beximojla kəldi! — dedi. **37** Rubən atisioja: — Əger mən Binyaminin kexinoja karyturup elip kəlmisəm, mening ikki oqlumnu oltırıwətkin; uni mening kolumoja tapxurojin; mən uni kexinoja yandurup elip kelimən, — dedi. **38** Lekin Yakup jawab berip: — Oqlum silə bilən billə u yərgə qüxməydi; qünki uning akisi elüp ketip, u ezi yalçuz kaldi. Mubada yolda ketiwatkanda uningoja birər kelixməslək kəlsa, silər məndək bir aq qaqliq adəmni dərd-əlam bilən təhtisaraşa qüxüriwetisilər, — dedi. (**Sheol h7585**)

43 Aqarlıq zeminni intayın eojir başkanıdi. **2** Bu səwəbtin ular Misirdin elip kələğən axılıkın yəp tūgətəkəndə, atisi ularoja: — Yəna berip bizgə azojına axlik elip kelenglar, — dedi. **3** Lekin Yəhədü uningoja jawabən: — Helikə kixi bizni kattik agaḥlandurup: «Ininglarni silə bilən billə kəlmisə, yüzümnii kərimən dəp hiyal kilmanglar» degen. **4** Əger inimizni biz bilən billə əwətsəng, biz berip sanga axlik elip kelimiz. **5** Əmma əwətixkə unimisang, biz barmaymız; qünki həlikə kixi bizgə: «Ininglarni silə bilən billə kəlmisə, yüzümnii kərimən

dəp hiyal kilmanglar» degen, — dedi. **6** Israil ularoja: — Silər nemixkə manga xunqə yamanlıq kılıp u kixigə: «Yənə bir inimizmu bar» dedinglar, — dedi. **7** Ular jawabən: — U kixi bizning wə ailmizning əhwalını sürüxtürüp koqılap: «Atangular tehi Həyatmu? Yənə bir ininglər barmu?» — deп soridi. Biz uning xu soalıqə yarixa jawab bərdük. Uning bizgə: «Ininglarni elip kelenglar» dəydiqinini nadin biləyi! — dedi. **8** Yəhədü atisi Israiloja: — Balını mən bilən əwətəkin; biz dərəhal kozojılıp yoloja qıqayı; xundakta biz wə sən, bizlər həm balılırimiz əlməy, tirk kəlimiz. **9** Mən uningoja kepli bolımən; sən uning üçün mening meningdin hesab alısən; əgar mən uni seninq kexinoja aman-əsən yandurup keliп, yüzungning alıda turqozmisam, pütküл əmrümədə alındıda gunahkar bolay. **10** Qünki hayal bolmiojan bolsak, bu qaçqıqə ikki ketim berip keləttük, — dedi. **11** Ularning atisi Israil ularoja: — Undak bolsa, mundak kilinglər: — U kixigo kaqşa-kuqanglaroza zemindiki əng esil mewilərdin sowənatlı aloqə beringlar: yənə azojına tutiya, azaq əsəl, dora-dərmanlar, murmakki, pista wə badamları aloqə beringlar. **12** Kolunglarda ikki həssə pul elip, taqarlırlarınning aqzidiki eżüngləroja yandurulən pulnimə aloqə beringlar. Ehtimal, bu ixta səwənlilik kərtülgən boluxi mumkin. **13** Ininglarnımlı billə elip, kozojılıp u kixininə yəna beringlar. **14** Həmmigə Kadir Təngri Əzi silərni u kixininə alıda rəhīmə eriştürgə. Buning bilən u silərlərning xu yərdiki kerindixlarning aqzidiki eżüngləroja yandurulən pulnimə aloqə beringlar. **15** Xuning bilən bu adəmlər xu sowənatlı elip, kollirıja ikki həssə pulni tutup, Binyaminni elip kozojılıp, Misiroja berip Yüsüpninq alıda hazır boldi. **16** Yusüp Binyaminni ular bilən billə kerginidə, eż eyini baxkurdyiojan oqıjdarioja buyrup: — Bu adəmlərni eyümgə baxlap kirip, mal soyup taam təyyar kiliqin; qünki bu kixilər qüxlük oqızanı mən bilən yədyü, — dedi. **17** U kixi Yusüpninq buyruqinidək kiliп, adəmlərni Yusüpninq əyigə baxlap kirdi. **18** Ular bolsa Yusüpninq əyigə baxlap kelinginidin körkuxup: — Aldinkı ketim taqarlırlarımız oya yandurulən pulning sowəbatından biz uning eyiga elip kelindük; uning məksiti bizgə hujum kiliп, üstimizdən besip kul kiliп, exəklirimizi tarietiwx ohxaydu, — deyixti. **19** Ular Yusüpninq eyini baxkurdyiojan oqıjdarning yəniqəja kiliп, eyning ixiñinən tūwidə uningoja: — **20** — Əy hojam, biz həkikətən əslidə muxu yərgə axlik aloylı kəlgənidük; **21** Xundak boldiki, bət etəngə kiliп eż taqarlırlarımızı aqsak, mana hərbirimizning puli, əyni eojırılık boyiqə taqarlırlarımızning aqzıda turuptu; xunga biz buni yandurup koliñimzədə aloqə kəldük. **22** Axlik aloylı koliñimzədə baxka pulmu elip kəldük; əmma taqarlırlarımız oya pulni kimning selip koyqanlığını bilmidük, — dedi. **23** U ularoja: — Hatırjəm bolunglar, körkmanglar. Silərlərning Hudayinglar, atanglarning Hudasi taqarlırlarında silərgə baylıq ata kiliqən ohxaydu; silərlərning pulunglarnı allıqاقan tapxurup aldim, — dedi. Andin u Ximeonne ularning kexioja elip qıktı. **24** U kixi uları Yusüpninq əyigə baxlap kirip, ularning puthrını yuyuxioja su akırıp berip, andin exəklirigə yəm bərdi. **25** Ular Yusüpninq qıxtə helixigə ülgürtüp sowənatlı təyyarlap koydi; qünki ular əzliñineng xu yərdə ojiza yəydiqinini anglojanidi. **26** Yusüp əyigə kalgəndə ular kolliridiki sowənatlı əyigə uning alıqəja elip kirip, bexini yərgə tagküzüp uningoja təzim kıldı. **27** U uların hal sorap, andin: — Silər gepini kiliqən keri atanglar salamətmə? U həyatmu? — dedi. **28** Ular jawab berip: — Silining kulları bizning atımız salamət turuwatıdu, u tehi həyatattur, — deп uning aldida egilip təzim kıldı. **29** Yusüp bexini kətürüp, eż inisi Binyaminni kərüp: — Silər manga

gepinı kilojan kiqik ininglar xumu? — dəp sorap: — Əy oqlum, Huda sanga xapaet kərsətkay! — dedi. **30** Yüsüpning ez inisioja bolajan seçinix otı kattık, küqiyip, yioqliwaloqudək haliy jay izdəp, aldirap ieqkiriki eygə kirip taza bir yioqliwaldı. **31** Andin yüzini yuyup kiqip, ezini besivelip: — Taamlarnı koypunglar, — dəp buyrudi. **32** Hizmətkarlar Yüsüpka ayrim, ularıqo ayrim wa Yüsüp bilən billa tamakka kalgan misirliklərə qızı ayrim tamak koydi; qünki misirliklər ibrañıylar bilən bir dastihanda tamak yeyixni yirginlik dəp karap, ular bilən billə tamak yeməytti. **33** Yüsüpning kərindaxlıri uning udulida, hərbiri qong-kiqik tərtipi boyiqə olturoquzuldu; qongı qonglukıqə yarixa, kiqiki kiqilikligə yarixa olturoquzuldu; ular bir-birigə karap hayran kelixti. **34** Yüsüp aliddiki dastihandıki tamaklardın ularıqə bəlüp bərdi. Əmma Binyaminoja bərgini baxkılıarningkiga kəriqanda bəx həssə kəp idi. Ular xarab iqip, uning bilən hux kəyp kilixti.

44 Andin u ez eyini baxkuriđiojan ojojidarioja buyrup: — Bu kixilərnin taqqarlarını elip kətürələgündək axlıq kaqılap, hərbirinin pulını taqqırining aqzıqə selip koyojin; **2** andin menin jamimni, yəni kümüx jamini axlıknıq pulı bilən billə əng kiqikining taqqırining aqzıqə selip koyojin, — dedi. U adəm Yüsüpning degrinidək kıldı. **3** Etisi tang yoriqanda, ular exəkləri bilən billa yoloja selip koyuldı. **4** Lekin ular xəhərdin qıkip anqə uzun mangnayla, Yüsüp ojojidarioja: — Ornundıq tur, bu adəmlərnin kəynidin koojlojin; ularıqə yetixkinində ularıqə: «Nemixkə yahxılıkqə yamanlıq kəyturdunglar? **5** Hojam xu [jamda] xarab iqidü həmdə uningda pal aqidu əməsmə?! Mundak kilojinginlar rəzillik kilojinginlar bolmaändü!» deqin, — dedi. **6** Bu adəm ularning kəynidin yetixip berip, ularıqə bu səzlərni kıldı. **7** Ular uningoja jawabən: — Hojmiz nemixkə mundak gəp kildi? Mundak ixni kılıq kəminiliridin neri bolsun! **8** Biz əslidə taqqarlırmızın aqzıdin tapkan pulnimü Kanaan zeminidin silining kaxlıriqə kəyturup berixkə əkəlgənidük. Xundak turuqluk kəndakmu hojilirining eyidin altun-kümüxnı oqırılaylı? **9** Kəminilirinqning arısında kimdin bu [jam] teplisə, xu əlümgə məhküm bolsun, bizmu hojmizning kulları bolayı, — dedi. **10** Ojojdar jawabən: — Eytikan səzliñgirdək bolsun, jam kimmüng yenidin teplisə, xu kixi kulum bolup kəlip kəlsən, kələqlənlərinqlər bigunah bolisilər, — dedi. **11** Xuning bilən ular aldirap-tenəp, taqqarlırını yergə qixürüp, hərbiri ez taqqırını eqip bərdi. **12** Ojojdar qongininqidin baxlap kiqikiningkiqə ahtrudi, jam Binyaminnıng taqqırıdin teplidi. **13** Buni kərüp ular kiyimlərini yırtıxp, hərbiri exikigə kəytidin yükni artıp, xəhərgə kəytti. **14** Xundak kılıp Yəhuda wə kərindaxlıri Yüsüpning eyigə kıldı; u tehi xu yərdə idi. Ular uning aldiqə kəlip əzlişini yergə etixti. **15** Yüsüp ularıqə: — Bu silərning zadi nema kilojinginlar? Meningdək adəmning qokum pal aqalaydiqanlıqını bilməmtinqilar? — dedi. **16** Yəhuda jawabən: — Biz hojmizə nemimə deyələymiz? Nema gəp kələləyimiz, kəndak, kılıp ezmizni akiyalaymiz? Huda kəminilirininqə kəbihlikini axkara kıldı. Mana, biz wə kolidin jamları tepliçən kixi həmmimiz hojmizə kul bolidiqan bolduk, — dedi. **17** Lekin Yüsüp: — Mundak kılıx mandin neri bolsun! Bəlkı jam kimmüng kolidin tepliçən bolsa paqət xu kixi menin kulum bolidü. Lekin kələqlənlərinqlər aman-əsən atanglarning kəxiqə ketinglər, — dedi. **18** Andin Yəhuda uningoja yekin berip mundak dedi: — Əy hojam, kəminilirigə kulək selip hojamning külükqə bir eozıq gəp kılıxka ijazət bərgəyə. Oğəzəplərli kəminilirigə tutaxmioqay; qünki əzlişli Pirəwngə ohxax ikənlə. **19** Əslidə hojam kəminiliridin: «Atanglar

ya ininglar barmu?» dəp soriwidila, **20** biz hojmizə jawabən: «Bizning bir kəri atımız bar wə u keriojanda tapkan, yax bir balisimus bar. Bu balining bir anisidin bolajan akisi elüp ketip, u ezi yalouz kıldı; uning atisi uni intayin səyidü» desək, **21** Sili kəminilirigə: «Uning eziyi keximoja elip kelinglər, mən uni ez kezüm bilən kəryə» dedilə. **22** Biz hojmizə jawab berip: «Yigit atisidin ayrılmayıdu; əger atisidin ayrılsa, atisi elüp ketidü» desək, **23** Sili yanila kəminilirigə: «Əger kiqik ininglar silər bilən billə kəlmisə, yüzümni yənə kerimiz dəp hiyal kılmangər» deqənidila. **24** Xuning bilən biz kəminilirili atimizning kəxiqə baroqanda hojamning sezlərini uningoja eyttük; **25** andin atımız yəna: «Yənə berip, bizgə azrak axlıq elip kelinglər» dewidi, **26** Biz jawabən: «Biz xu yergə kəytidin qüxəlməymiz; əger kiqik inimiz biz bilən billə bolsa, undakta barımız; qünki kiqik inimiz biz bilən billə bolmisa, u zatning yüzi alıldı turalmaymınız», dedük. **27** Silining kulları bizning atımız bizgə yəna: «silərgə məlumki, ayalım manga ikki oqlu tuqup bərgənidə. **28** Birı menin yenidin qıkip, yok bolup kətti; man: u jazmən titma-titma kiliwetilipti, dəp oylidim, xundakla uni bügüngiqa kərmidim. **29** Əmdi silər bunimü menin kəximindin elip ketip, uningoja bir kelixməslik kəlip kalsa, silər məndək bir ak qaqlıq adəmni dərd-ələm bilən təhtisaraqə qüxiřiwiſiſər», deqənidim. (*Sheol h7585*) **30** Əmdi mən silining kulları menin atamning kəxiqə baroqanda, xu bala bilən bolmisa uning jeni balining jenioja baqlanıqan boləqəkə, **31** xundak boliduki, u balining yoklukını kersə, jəzəmən elüp ketidü; xuning bilən silining kulları bizning atımız bolovan bu ak qaqlı dərd-ələm iqidə təhtisaraqə qüxiřüwətəkən bolimiz. (*Sheol h7585*) **32** Qünki monkı kəminilirili atamoja bu yigit üçün kepli bolup: «Əgar mən uni kəxingoja kəyturup kəlmisəm pütkül əmrürümətə atamning alidda gunahkar bolay» deqənidim. **33** Xunga hazır etünüp kalay, mənki kəminilirili u yigitning ornida hojamning kəxida kul bolup tursam, u yigit kərindaxlıri bilən billə kəytip kətsə! **34** Qünki yigit mən bilən bolmisa, mən kəndakmu atamning kəxiqə baralaymən? Atamoja xundak azab-əkubətnəng qüxiřini kezüm kərgüqi bolmisun! — dedi.

45 Yüsüp ez yenida turoqanlarning alidda eziyi tutalmay: — Həmmə adəm aldımdın qıkirıwetilsən! dəp warkiridi. Xuning bilən Yüsüp eziyi kərindaxlıriqə axkara kəlojanda uning kəxida həqkim bolmadi. U kattık yiölap kətti; misirliklər uni anglidi, Pirəwngən ordisikilərmə buningdin [tezla] həwəraptı. **3** Yüsüp kərindaxlıriqə: — Mən Yüsüp bolımən! Atam hazır həyatmı?! — dəp soridi. Əmma kərindaxlıri uningoja karap hədükəp ketip, həq jawab bərləməy kıldı. **4** Lekin Yüsüp uları: — Keni, manga yekin kelinglər, dəp qakiridi. Ular yekin kıldı, u yəna: — Mən silərning ininglər, yəni silər Misiroja setiwaṭəkən Yüsüp bolımən. **5** Əmdi meni muxu yərgə setiwaṭkinginlər üçün azablanıqlar, eziügenləri əyibəkə buyrumanglar; qünki Huda adəmlərninə həyatını saklap kəlix üçün meni silərden burun bu yergə əwətti. **6** Qünki hazır zemindiki aqarqılıkqə ikki yıl boldi; lekin tehi yənə bəx yiloqə həq teriloqunu bolmayıdu, ormumu bolmayıdu. **7** Xuning üçün silərgə dunyada bir kəldini saklap kəlix üçün, uluq bir nijatlik kərsitip, silərning tirik kətuluxunglar üçün Huda meni silərden burun bu yergə əwətti. **8** Xundak boləqanıkən, meni muxu yergə əwətəkqi silər əmas, bəlkı Hudadur. U meni Pirəwngə atining ornida kılıp, uning pütkül eyigə hoja kılıp tiklap, pütkül zəminoja bax wazır kılıp koydi. **9** Əmdi tezdir atamning kəxiqə berip, uningoja: — Sening oqlung Yüsüp: «Huda meni pütkül Misiroja hoja kılıp koydi. Sən həyal kılmay, menin kəxiqə kəlgin; **10** sən Goxən yurtida turisən; xuning bilən

sən əzüng, oqulliring, nəwriliring, köyliring, kaliliring wə həmmə təllukatlıring bilən manga yekin turisilər. **11** Əzüng, ailəng wə həmmə təllukatıngını namratlıq besiwalmisun dəp mən seni xu yərdə bakımən; qünkü yənə bəx yil aqarqılıq bardur», dedi, — dəngərlər. **12** — Mana silərninq kezliringlər wə inim Binyaminning kezli silərgə gəp kiliwatkan mening ez aqzim ikənlilikini kərtüwatidu. **13** Atamoja mening Misirdiki bu barlıq xan-xəripim həmdə silərninq barlıq kərgininglər toqrisida eytip, atamni tezdirin bu yərgə elip kelinglər, — dedi. **14** Xuning bilən u əzini Binyaminoja etip uning boynıqə girə selip yiçələp kətti; Binyaminmu uning boynıqə yelenip yiçəldi. **15** Andin Yusüp barlıq kərindxlalırını seyüp, ularını bir-birləp kуuqaklap yiçəldi. Andin kərindxlalırını uning bilən paranglxasti. **16** Yusüpning kərindxlalırı kəldi, degen həwər Pirəwnning ordisiqa yətküzüldi; bu Pirəwn wə hisznətkarlırininə nəziridə kətlul ix boldi. **17** Pirəwn Yusüpə: — Kərindaxliringlərə: — «Silər əmdi mundak kilinglər; ulaqliringlərə yüksək artıq, Qanaan zeminiqə berip, **18** atanglar wə jəmətinglərni elip mening keximəqə kelinglər; men Misir zeminidin eng esil yərlərni silərgə berəy; silər bu zemindin qıkkən nazu-nemətlərdin yəysilər» — degin. **19** Sanga bolən əmrəm xuki, sən ularoja: «Baliliringlər wə ayalliringlərni elix üçün Misir zeminidin hərwilarnı elip beringlər. Xuningdək atanglarnımu bu yərgə yətküzüp kelinglər. **20** Pütkül Misir zeminidin eng esil jayalar silərninqki boləlaqka, ez sarəmjanlırlarıqə karinglər bolmışsun» dəp buyruqın, — dedi. **21** Xuning bilən Israilning oqulları xundak kıldı; Yusüp Pirəwnning buyrukı boyıqə ularoja hərwilarnı berip, yoli üqinmünu ozuk bərdi. **22** Ularning hərbirigə bir kür kiyim bərdi; lekin Binyaminoja bolsa u üq yüz küümüx tangxa, bax kür kiyim bərdi. **23** U atisiojumu xu hədiyalərını, yanı Misirning esil mahsulatlıri artilojan on həngə exək həmdə axılık, nan wə atisioja yol təyyarlıkı artilojan on mada exəknı əwətti. **24** Andin u kərindaxlalırını yoloja selip, ularoja: — Yolda jedəlləxmənglər, dəp jekili. Ular yoloja rawan boldi. **25** Ular Misirdin qikip, Qanaan zeminiqə atisi Yakupning kexioja berip, **26** uningoja Yusüp ezlirigə eytən gəplərni yətküziip: «Yusüp tehi həyat ikən! U pütkül Misir zeminiqə bax wəzir ikən!» dedi. Əmma u ularoja ixənməy, yürüki ketip həoxidin ketəy dəp kəldi. **27** Lekin ular Yusüpning ezlirigə eytən barlıq səzərini uningoja deyəndə, xundakla Yusüpning əzini elip kelixkə əwətkən hərwilarnı kərgəndə, ularning atisi Yakupning rohioja jan kirdi. **28** Israil xuning bilən: — Əmdi arminim yok! Oqlum Yusüp tehi həyatattur! Mən olməstə berip uni kərtüwalay, — dedi.

46 Xuning bilən Israil barlıq təllukatını elip yoloja qikip, Bəər-Xebaqa kəldi. U xu yərdə atisi İshakıng Hudasiqa kurbanlıklarını sundı. **2** Keçisi Huda alamat kerüñüxlərdə Israiloja: — Yakup, Yakup! dewidə, u jawab berip: — Mana mən! — dedi. **3** U: — Atangning Təngrisi boləjan Huda Məndurmən. Sən Misiroja berixtin körkmiojin, qünkü Mən seni xu yərdə uluoq bir kowm kilişən. **4** Mən sening bilən Misiroja billə bariman wə Mən Əzüm jəzmən yənə seni xu yərdin yandurup kelişən. Yusüp ez koli bilən sening kezüngni yumduridu, — dedi. **5** Andin Yakup Bəər-Xebədin yoloja qikti; Israilenin oqulları atisi Yakup wə ularning bala-qakılınıri Pirəwn uni epkelix üçün əwətkən hərwilarnı olturoqzup, **6** qarpaylıri bilən Qanaan zeminidə tapkən təllukatlırinı elip mangdi. Bu tərikidə Yakup bilən barlıq əwlədləri Misiroja kəldi; oqullarını, oqul nəwrilirini, kızlırını, kiz nəwrilirini yiçip, nəsillirinin həmmisini ezi bilən billə elip Misiroja kəldi. **8** Israilenin oqulları, yəni Yakupning Misiroja kəlgən əwlədləri təwəndikiqə: — Yakupning tunji oqli Rubən; **9** Rubənninq oqulları Hənoh,

Pallu, Həzron bilən Karmi. **10** Ximeonning oqulları: — Yəmuəl, Yamin, Ohad, Yakın, Zohar wə Kanaanıy ayaldın boləjan Saul. **11** Lawiynning oqulları: — Gərxon, Kohat wə Mərari. **12** Yəhudanıng oqulları: — Ər, Onan, Xəlah, Pərəz wə Zərah. Əmma Ər wə Onan Kanaanıng zeminiđa elüp katkənidi. Pərəzning oqulları Həzron bilən Həmullar idi. **13** Issakarning oqulları: — Tola, Puah, Yob wə Ximron. **14** Zəbulunning oqulları: — Sərəd, Elon wə Jahliyəl. **15** Bular Leyahning Yakupka Padan-Aramda tuqup bərgən oqul-əwlədləri idi; u yənə kizi Dinahni tuqup bərdi. Buning bu oqul-kız pərzəntləri jəmiy bolup ottuz üç jan idi. **16** Gadning oqulları: — Zifion, Həggi, Xuni, Əzbon, Eri, Arodi wə Arəli. **17** Axirning oqulları: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriyah. Ularning singlisli Serah idi; Beriyahning oqulları Həbər wə Malkial idi. **18** Bular bolsa Laban kizi Leyahka dedək boluxkə bərgən Zilpahning Yakupka tuqup bərgən oqulları bolup, jəmiy on altə jan idi. **19** Yakupning ayali Rahiləning oqulları Yusüp wə Binyamin. **20** Yusüpə Misir zeminidə terəlgən oqulları Manassəh wə Əfraim; bularını Ondiki kahin Potifirahning kizi Asinat uningəqə tuqup bərdi. **21** Binyaminning oqulları: — Belah, Bəkər, Axbəl, Gera, Naaman, Ehî, Rox, Muppim, Hüppim wə Ard. **22** Bular Rahiləning Yakupka tuqup bərgən oqul-əwlədləri bolup, jəmiy on tət jan idi. **23** Danning oqlı: — Huxim. **24** Naftalining oqulları: — Yahziəl, Guni, Yəzər wə Xilləm. **25** Bular Laban kizi Rahiləgə dedək boluxkə bərgən Billahning Yakupka tuqup bərgən oqul-əwlədləri bolup, jəmiy yəttə jan idi. **26** Yakupning kelinliridin baxka, Yakupning puxtidin boləjan, uning bilən birgə Misiroja kəlgənlər jəmiy atmix altə jan idi. **27** Yusüpning Misirdə tuqulojan oqulları ikki idi. Yakupning jəmatidin bolup, Misiroja kəlgənlər jəmiy yətmix jan idi. **28** Yakup Yusüpən kərsətmə elip, ezelrini Goxəngə baxlap berixkə Yəhudanı Yusüpning kexioja əwətti. Xundak kılıp ular Goxən yurtioja kəlip qüxti. **29** Yusüp əzininə wəzirlik hərwisini katkuzup, atisi Israilenin aldioja Goxəngə qıktı. U əzini uning aldioja hazır kılıp atisioja əzini etip boynıqə girə selip kуuqaklap, uzundın uzun yiçəldi. **30** Israfil Yusüpə: Mən sening yüzüngni kəriş, tırık ikanlikingni bildim; əmdi əlsəmmü arminim yok, — dedi. **31** Andin Yusüp kərindaxlalırı wə atisiojının eydikilirigə mundak dedi: — Mən hazır qikip Pirəwgə həwər berip: «Qanaan zeminidə olturojan kərindaxlirim, xundakla atamning eydikilər keximəqə kəldi; **32** bu adamlar padiqlar bolup, mal bekix bilən xuqullinip kəlgən, koy-kalılır, xundakla barlıq mal-mülükllərini elip kəldi» dəp eytay. **33** Xundak boliduki, Pirəwn silərni qakırıdu; xu qəoşa u silərdin: «Nəmə okitinglər bar?» dəp sorısa, **34** silər jawab berip: — Kəminiliri kiqikimizdən tartip ata-bowlirilimizə oxhax pada bekip kəlgənəmiz, — dəngərlər. Xundak desənglər Goxən yurtida olturup kələsərlər; qünkü padiqların həmmisi misirliklər arısida kəzgə ilinmaydu.

47 Yusüp Pirəwnning kexioja kəlip: — Atam bilən kərindaxlirim koy-kalılır, xundakla həmmə mal-mülükllərini billə elip Qanaan zeminidin kəldi. Mana, ular hazır Goxən yurtioja qüxti, dəp həwər berip, **2** kərindaxlirininq iqidin bəxəylənni elip, Pirəwnning aldioja hazır kıldı. **3** Pirəwn uning kərindaxliridin: — Nemə okitinglər bar, dəp sorıwidə, ular Pirəwgə jawab berip: — Kəminiliri ata-bowlirilimizə oxhax mal bəkqüilərmiş, — dedi. **4** Andin ular Pirəwgə itlimas kılıp: — Qanaan zeminidə çatlıq, qəhəqtılıq boləlaqka, kəminilirininq koylirimizni bakidioqanqa yaylakmu yok; xunga bu zemində müsapir bolup turuxkə kəldük; janabliridin tələp kılımımızki, kəminilirininq Goxən yurtida turuxioja ijazət bərgəyla, — dedi. **5** Pirəwn Yusüpə: — Atang wə kərindaxliring kexingə

kəldi; **6** mana Misir zemini sening aldingda turuptu; atang wa kerindaxliringni zeminning əng esil yeridə olturoquzojin; ular Goxən yurtida makan kilsun. Xuningdək, əger sən ularning iqidiki kəbil kixilərni bilsəng, bularni meninq qarpaylirimo nazarətqi kilojin, — dedi. **7** Keyin, Yüsüp atisi Yakupni elip, Pirəwnning aldiqa hazır kıldı; Yakup Pirəwngə bəht-bərikət tilidi. **8** Andin Pirəwn Yakuptin: — Əmrürungning yilkünliri nəqqigə yətti? — dəp soridi. **9** Yakup Pirəwngə jawab berip: — Musapirlıq səpirimning künliri bir yüz ottuz yiloja yətti; əmrürünnig künliri az həm japa-muxəkkətlik bolup, ata-bowlirimming musapirlıq əmrür səpirining künlirigə tehi yətmidi, — dedi. **10** Xuning bilən Yakup Pirəwngə bəht-bərikət tiləp, aldidin qıçıq kətti. **11** Xuning bilən Yüsüp atisi bilən kerindaxlirini Misir zeminidə olturakluxturup koydı; Pirəwnning buyurujınadak ularoja zeminning əng esil yeridin, yəni Ramsəs debyn yurttin təwəlik bərdi. **12** Yüsüp atisi, kerindaxliri, xundaklı atisining həmmə eydikilirini balaqakıliringin sanlırlıraqa karap axılık bilən teminlap baktı. **13** Əmma aqarqılıq kəttik eojir boloqąqka, zeminning həq yerida ozuk-tülüklük teplimidi; Misir zemini bilən Qānaan zemini aqarqılıktın haraplıxip kətti. **14** Yüsüp axılık setip Misir zemini bilən Qānaan zeminidiki barlıq pulni yioqıwaldı. Andin Yüsüp bu pulni Pirəwnning ordisoja yatküzi pərdi. **15** Əmma Misir zemini bilən Qānaan zeminidiki Pul tütəp kətkəndə misirliklarning həmmisi Yüsüpnig aldiqa kelip: — Bizgə nan bərgəyləl Pul tütəp kətkini üçün silinilən aldiliridə elimizmuz? — dedi. **16** Yüsüp jawabən: — Pulunglar kalmıqən bolsa, qarpayliringlarnı elip kelip bərsənglər, mən malliringlarioja ozuk-tülüklük tegixip berimən, — dedi. **17** Buning bilən ular qarpaylını Yüsüpnig kexioja elip kəlgili turdu; Yüsüp ularning atları, kəy padılıri, kala padılıri wa exaklırinin orniqa ozuk-tülüklük bərdi; xu yili malliringin orniqa ularoja ozuk-tülüklük berip baktı. **18** U yil ayaqlıxip, ular ikkinçi yili uning kexioja kelip uningoja: — Biz hojmızdırın heqnemini yoxurmamız; pulimiz tütüdi, qarpay mal padılırimiz bolsa hojmızın ilkidə, hojmızınzıq aldida tənlirimiz bilən yerimizdən baxka heqnərsə kalmıdi. **19** Nemixka kez aldiliridə biz həm yerimizmən olüp kətsən? Əmdi sili ezmiz wə yerimizni ozuk-tülüllük tegixip eliwalojaya; ezmiz wə yerimiz Pirəwnning bolup, uningoja kül boyayı. Biz olüp kətməy, tirk turuxımız, yerimizmən wəyrən bolmaslıqliq üçün bizga uruk-tülüklük bərgəyla, dedi. **20** Bu tarikidə Yüsüp Misirning pütkül teriləşən yerini Pirəwn üçün setiwalidi; qünki aqarqılıq kəttik boloqąqka, misirliklarning hərbəri ez etizini setip bərdi. Xuning bilən yer-zemini Pirəwnning bolup kəldi. **21** Yüsüp həlkni Misirning bu qetidin yəna bir qetiqiğə hərkəysi xəhərlərgə kəqürdü. **22** Pəkət kahinlarning yerini u almındı; qünki kahinlərə Pirəwn taripidin alahidə təminat berilgəqək, ular Pirəwn taripidin təminləngən ülixini yəp, ez yerlirini satmiojanıdi. **23** Yüsüp həlkə: — Mana, mən bügün ezungular bilən yərlirinqənən Pirəwn üçün setiwalidim. Mana silərgə uruk! Əmdi yər teringlər. **24** Əmdi xundak kılısilərki, qıçkıq həsuldin bəxtin biniri Pirəwngə berip, kalojan tət kışmini ezungularə elip kelinglər; u urukluq həmdə ezungularə, jümlidin eyüngidikilərgə wə kiqiq baliliringlərə ozuk bolsun, — dedi. **25** Ular jawabən: — Sili jenimizni kütküzdilə. Hojmızın nəziridə iltipat tapkan bolsakla, Pirəwnning künliri bolup turaylı, — dedi. **26** Xuning bilən Yüsüp: — «Hosulning bəxtin biri Pirəwngə berilsən» dəp bu ixni bügüngə kədər Misir zemini üçün kanun-bəlgilimə kıldı. Pəkət kahinlarning yerila buning sırtida bolup, Pirəwngə təwə bol müdidi. **27** Israillar Misir zeminidə, Goxən elksidə olturakluxta; ular xu jayda yər-zeminkələk bolup,

awup, tolimu kəpəydi. **28** Yakup Misir zeminidə on yətta yil əmür kərdi; buning bilən Yakupning əmrür künliri bir yüz kırık yətta yiloja yətti. **29** Israilların künliri səkratka yekinləxkanda, oqlı Yüsüpnı qakırtıp, uningoja: — Əgər nəzirində iltipat tapkan bolsam, kolungını yotamning astioja koyup, manga xapaat wa sadakətləknin kərsitip, meni Misirdə dəpnə kılma; **30** bəlkə mən ata-bowlirim bilən yatidiojan waktimdə meni Misirdin elip ketip, ularning gəristanıqə dəpnə kilojin, dedi. U jawab berip: — Mən eytkinindək kılıy, — dedi. **31** Yakup uningoja: — Manga kəsəm kılıp bərgin, — dedi. U uningoja kəsəm kılıp bərdi; andin Israfil karwatıning bax təripidə səjdə kıldı.

48 Bu ixlardın keyin birsi Yüsüpkə: — Mana atang kesəl bolup kaptu, dəp həwər bərdi. U ikki oqlı Manassəh bilən əfraimmi billə elip bardi. **2** Birsi Yakupka: — Mana oqlung Yüsüp kexingoja keliwatidu, dəp həwər beriwidı, Israfil küçəp kopup kariwatta olturdu. **3** Yakup Yüsüpkə: — Həmmigə Kadir Təngri manga Qānaan zeminidiki Luz debyn jayda ayan bolup, meni barikətləp **4** manga: Mana, Mən sening naslingni kəpəytip, seni intayın zor awutiman, sandın bir türküm həlk qırırmən; bu zeminni sandın keyinki naslinggə əbədiyyat miras kılıp berimən, dəp eytkanıdi. **5** Əmdi mən Misiroja kelixitin ilgiri sanga Misir zeminidə tuqulojan ikki oqlung meninq hesablinidü; əfraim bilən Manassəh bolsa, huddi Rubən bilən Ximeonoja ohxaz, hər ikkisi meninq oqullirim bolidu. **6** Ulardın keyin tapkan balılıring ezungning bolidu; ular kəlgüsüda mirasğa erikxanda akilirining nami astida bolidu. **7** Manga kəlsək, Padandin keliwatqınımda Rahilə Qānaan zeminidə yol üstidə əfratka az kalojanda meni taxlap olüp kətti. Mən uni xu yərdə, yəni əfratka (yəni Bayt-Ləhəmgə) baridiojan yolda dəpnə kıldım, — dedi. **8** Andin Israfil Yüsüpnig oqulliriqə əqrəp: — Bular kimdir, — dəp soridi. **9** Yüsüp atisənə jawabən: — Bular bolsa Huda manga bu yərdə bərgən oqullirimdu, — dedi. U: — Ularnı aldimə qəyin kəltürgin, mən ularoja bəht-bərikət tiləy, — dedi. **10** Əmdi Israilların kəziləri kərəlikidin oqulwaliq [yahxi] kərəlməydi. Xunga Yüsüp ularnı uning aldiqa yekinrak kəltürdi; u ularnı seyüp kuqaklıdı. **11** Andin Israfil Yüsüpkə: — Mən sening yüzüngni kərəlyaman dəp həq oylimoqanıdım; lekin Huda meni sening balılıringinəm kərəxkə nesip kıldı, — dedi. **12** Yüsüp balılları [Yakupning] tizlirinin arılıkiddin elip, yüzünü yərgə tagküzü pətzim kıldı. **13** Andin Yüsüp bu ikkiylənni Israilların aldiqa yekin elip kelip, əfraimni ong kəli bilən tutup Israilların sol kəlioja udullap turquzdu; Manassəhni sol kəli bilən tutup Israilların ong kəlioja udullap turquzdu. **14** Ləkin Israfil ong kəlini uzitip, kənji balisi əfraimning bəxioja koydi, sol kəlini Manassəhning bəxioja koydi. Manassəh tunjisı bolsımı, u ikki kəlini qayqılap tutup xundak koydi. **15** U Yüsüpkə bəht-bərikət tiləp: — Atılırim İbrahim bilən İshək Huda dəp bilip yəzidi alırdı mangəqan, meni pütkül əmrüründə bu künqığa padidəqə yetəkləp bekip kəlgən Huda, **16** Manga həmjəmat bolup meni həmmə bala-kəzadın kütqozuqan Pərixtə bu ikki oqlunı bərikətlisün; ular meninq isimim wə atılırim boləjan İbrahim wə İshəknin isimləri bilən atılıp, yər yəzidə kəp awuqay! — dedi. **17** Yüsüp atisining ong kəlini əfraimning bəxioja koyojinini kərəp kənglida hapa boldı; xunga u atisining kəlini tutup, əfraimning bəxiojan elip Manassəhning bəxioja yetkiməkqi bolup, **18** atisənə: — Əy ata, bundak kilmiojin; qünki mana, tunjisı budur; ong kolungni uning bəxioja koyojin! — dedi. **19** Ləkin atisi rət kılıp: — Bilimən, i oqlum, bilimən; uningdinimə bir kəwm qıçıq, ezmiz uluoj bolidu, əmma dərhəkikət uning inisi uningdin tehimu uluoj bolidu; uning nəslidin nəhayiti kəp

kowmlar pəyda bolidu, — dedi. **20** Xuning bilən xu künü u bu ikkisini bərikətləp: — Kəlgüsəd İsrailliər bəht-bərikət tiligəndə: «Huda seni Əfraim bilən Manassəhdək uluq kilsun!» dəydiojan bolidu, dedi. Bu tərikdirə Əfraimni Manassəhətin üstün koydi. **21** Andin Israil Yüsüpəkə yənə: — Mana, mən elimən; lekin Huda silər bilən billa bolup, silərni ata-bowlirilərlarning zeminoja kayturup baridu. **22** Mən sanga ərindaxlıringningkidin bir ülüx yəni artuk bərdim; xu yerni özüm kılıq wə okyayim bilən Amoriylarning kəlidin tartıwaloqanımid.

49 Andin Yakup oqullurini qakirip ularoja mundak dedi: — [Həmminglər] jam bolunglar, mən silergə keyinki künnlərdə silər yolukdijoan ixlarnı eytip berəy: — **2** Yiqolip kelip anganglar, i Yakupning oqullur; Atanglar Israiloja kulak selinglar. **3** Əy Rubən, sən menin tunji oqlımsən, Küq-kudritimsən, Küqüm bar waktimming tunji mewisidursən, Salapat wə kudrəttə aldi iding. **4** Lekin kaynap texip qızıkan sudak, Əmdi aldi bolalmassan; Qırkı sən atangning kərpisigə qıktıng, Xuning bilər sən uni buloqidı! U menin kərpəmning üstigə qıktı! **5** Ximeon bilən Lawiy ərindaxlardur; Ularning kılıqları zorawanlıqning kəralliridur! **6** Ah jenim, ularning maslıhiitiga kirmigin! I izzitim, ularning jamaiti bilən qetiliq kalmıqayı! Qırkı ular aqqıkida adamları oltırıp, Əz beximqılık kılıp bükiləring peyini kastı. **7** Ularning aqqıkı əxəddiyi bolojaqka lənətək əksər! Oqəzipimi rehimsiz bolojaqka lənətək əksər! Mən ularını Yakupning iqidə tarkitiwetimən, Israılning iqidə ularını qeqiwetimən. **8** Əy Yəhəudə! Seni bolsa ərindaxlıring təriplər, Kolung düxəmənlirinqning gajgisini basar. Atangning oqullurı sanga bax urar, **9** Yəhəudə yax bir xirdur; Əy oqlum, sən owni tutupla qıktıng; U xirdək [owning yenidə] qeküp sozulup yatsa, Yaki qixi xirdək yetiwalsa, Kimmu uni əkozoxaqxa petinər? **10** Xahənə həsa Yəhəudənin ketip kalmayıd, Yəhəudəning puxtidin ənənə qıkarəvəni eksüməydi, Taki xu həqək Igisi kəlgüqs kütidi; Kəlgəndə, jahən həlkələri uningəna itaat kılıdu. **11** U təhiyini üzüm teliqa, Exək balisini sortluq üzüm teliqa baqlap koyar. U libisini xarabta yuyup, Tonini üzüm xərbətidə yuyar. **12** Uning kezliyi xarabtin kızırıp ketər, Qıxları süt iqtinidin ap'ak turar. **13** Zəbulun dengiz boyını makan əklər, Makani kemilərnəng panahgahı bolar, Yər-zemini Zidonojqa yetip barar. **14** Issakar bəstlik bərdəm bir exaktur, U ikki kötən arısında yatlaşdır; **15** U aramgahning yahxi ikənlikiga karap, Zeminning esillikini kerüp, Yük ketürüxka mürisini egip, Alwanoja ixleydijoan kul bolup əklər. **16** Dan Israıl əkbəriliridin biri bolar, Əz həlkigə həküm qırıar. **17** Dan yol üstidiki yılan, Qıçıq yol üstidə turojan zəhərlilik bir yilandur. U atning tuyikini qeküp, At mingüqini arkıja mollak atkuzar. **18** I Pərvərdigar, nijatingəna talmürüp kütüp kəldim! **19** Gadəkə bolsa, karakçılardan koxunu hujum əklər; Lekin u tapinini besip zərba berər. **20** Axirning tamikida zəytun meyi mol bolar, U xalıqlar üçün nazu-nemətlərinə təminlər. **21** Naftaldıdin qıraylıq gəpler qıçar, U ərkin qoyutelgən maraldur. **22** Yüsüp mewilikh dərəhning xehidur, Bulakning yenidiki kep mewilikh xahtəktur; Uning xahqılırları tamidin həlkip kətkəndur. **23** Ya atkuqlar uningəna azar kılıp, Uningəna ok attı, uningəna nəprətləndi. **24** Halbüki, uning okyayı məzmut turar, Köl-biləkləri aplik turojuzular, Xu [küq] Yakuptiki kədrət Igisining kolliridindur — (Israılning Kəram Texi, yəni uning Padiqisi Uningdin qıçar!) **25** [Ayu küq] atangning Təngrisidindur — (U sanga mədət berər!) [Yəni] Həmmigə Kədiridindur — U seni bərikətlər! Yukarıda asmanın bərikətləri bilən, Təwəndə yatkan qongkur sularning bərikətləri bilən, Əmqək bilən balyatquning bərikəti bilən seni bərikətlər! **26** Sening atangning tiligən bərikətləri

ata-bowlirrimning tiligən bərikətləridin ziyyədə boldi, Ular mənggülük taoq-edirlarning qətlirigiqə yetər, Ular Yüsüpning bəxioja qıixer, Yəni əz ərindaxlıridin ayrım turoqujininq qoqqisioja tegər. **27** Binyamin yirtkūq bəridəktur; Ətigəndə u owni yer. Kəqkərun u oljisini təksim kilar — dedi. **28** Bularning həmmisi Israılning on ikki kəbilisi bolup, məzkrə sezlər bolsa atisining ularoja tiligen bəht-bərikət sözləridur. U xuning bilən ularning hərbiriga mas kelidiojan bir bərikət bilən ularoja bəht-bərikət tilidi. **29** Andin Yakup ularoja mundak tapılıdi: — «Mən əmdi ez əkmimmin qəxiqə qoxulımən. Silər meni ata-bowlirrimning yenida, Hittiyardin bolovan əfronnıq etizlikidiki qəroqə dəpnə kılıngılar; **30** U ojar bolsa Qəanaan zemində Mamrəning udulida, Makpeləhəning etizlikidə. Ələrni İbrahim gəristan bolsun dəp xu etizlik bilən koxup Hittiy əfrondın setiwaloqanı; **31** Xu yərda İbrahim ayali Sarah bilən dəpnə kılınoqan; xu yərda İshək ayali Riwkah bilən dəpnə kılınoqan; xu yərda mənəmu Leyahni dəpnə kıldırm. **32** Bu etizlik həm iqidiki ojar Hətning əwlədilərinin setiwelinoqanıdi. **33** Yakup oqullurioja bu wasiyətni tapılıp bolup, putlurini kariwatta tüzləp, nəpas tohtap ez əkmioja koxuldu.

50 Yüsüp atisining yüzigə ezzini etip, uning üstidə yioqlap, uni səydi. **2** Andin Yüsüp ez hizmitidə bolovan tewiplarə atisini mumiya kılıxni buyrudü; xuning bilən tewiplar Israılın mumiya kıldı. **3** Buni kılıxka kırıq kün kətti, qırkı mumiya kılıxka xungulik kün ketətti. Misirlıklär uningəna yətmix kün matəm tutti. **4** Uningəna haza tutux künləri etüp bolqanda, Yüsüp Pirəwnning ordidisidilərgə: — Mən nəzirinqarda iltipat tapşan bolsam, Pirəwnning külaklırioja söz kılıngıları: — Atam mənə kəsəm kıldurup: «Mənə mən elimən; sən meni mən Qəanaan zemində ezzüm üçün kolap koyojan gərgə dəpnə kılıqın» deyənidi. Əmdi Pirəwn mənə kəsəm kıldurup uni dəpnə kılıqın, dedi. **7** Xuning bilən Yüsüp atisini dəpnə kılıqılı mangdi. Pirəwnning barlıq hizmətkarları, ordining akşakalları həm Misir zeminidiki akşakalları uning bilən həmrəh bolup mangdi. **8** Yüsüpning iqidiki həmmisi, ərindaxlıri wa atisining eyidikilərini billsi bardı; ular pakət kiçik balılırlı, koy-kala padilirini Goxan yurtida koyup kətti. **9** Uning bilən yənə jəng hərwilirli wə atlıklarını billsi bardı; xuning bilən ular naħayiti qong bir koxun boldı. **10** Ular İordan dəryasining u təripidiki «Atadning hamini»ya yetip kəlgəndə, xu yərda kəttik wə həsrətlik yioqə-zar kılıp matəm tutup yioqlaxtı. Yüsüp atisi üçün yətə kün matəm tutti. **11** Xu yurtta olturnuxluq Qəanaaniylar Atadning haminidən bolovan bu matəmni kerüp: — Bu misirlıklärning intayin kəttik tutkən hazırlı boldı, deyixti. Bu səwəbtin u jayning nami «Abəl-Mizraim» dəp ataldı; u İordan dəryasining u təripididur. **12** Yakupning oqullurı unı Qəanaan zeminoja elip berip, Mamrəning udulida, Makpeləhəning etizlikininq iqidiki ojarda dəpnə kıldı. Xu ələrni İbrahim kəbristanlık kılıy dəp Makpeləhəning etizlik bəlin koxup Hittiy əfrondın setiwaloqanı. **14** Yüsüp atisini dəpnə kılıqandın keyin, ezi, ərindaxlıri, xundakla atisini dəpnə kılıxka uningəna həmrəh bolup qıçkan həmmə həlkələr Misiroqə yenip kəldi. **15** Lekin Yüsüpning ərindaxlıri atisining olüp kətkinini kərgəndə: — Əmdi Yüsüp bizgə dütəmən bolup bizning uningəna kılıqan barlıq yamanlıkimizni üstümizgə yandurarmıkin, deyixti. **16** Ular Yüsüpning kəxiqə adəm əwətip: — Atiliri elüxtin ilgiri bizgə wəsiyət kılıp tapılıp: — **17** «Silər Yüsüpəkə: — Akiliring sanga rəzillik kılıqanıdi; əmdi ularning asiylikı həm gunahını

kəqürgin! — dənglər» — degənidi. Həzir silidin etünümüzki, atılirining Hudasingin bəndilirinen asiylikini kəqürgəylə! — dedi. Yüsüp bu gəplərni anglap yioqlidi. **18** Andin akılıri kəlip uming aldida əzlirini yərgə etip: — Mana, biz silining külliridurmız! — dedi. **19** Lekin Yüsüp ularoja jawabən: — Korkmanglar! Mən Hudanıng ornida turuwatamdim? **20** Silər dərwakə manga xu ixni yaman niyat bilən kıldinglar; lekin Huda bugünkü kündikidək nuroqunlıqan həlkəning jenini tirik saklap kəlix üçün xu ixni yahxilikqə bekitkənidi. **21** Xunga əmdi korkmanglar; mən həm silərni həm bala-qakilirlərnəi bakımən, — dedi wə ularning kənglini hatırjəm kəlip mehîrlilik gəp kıldı. **22** Yüsüp atisining jəməti bilən billə Misirdə turup kaldi. Yüsüp bir yüz on yil emür kərdi. **23** Bu tarikidə Yüsüp Əfraimming üçinqi əvladını kərdi; Manassəhning oɔlı Makirning balilirimu uning tizliri üstidə tuquldu. **24** Yüsüp kərindaxlirioqa: — Mən elüp ketimən; lekin Huda qöküm silərni yoklap silərni bu zemindin qıkırıp, İbrahim, İshak wə Yağupka berixkə əsəm kəlip wadə kıləqan zəminoqa yətküzidü, — dedi. **25** Andin Yüsüp yənə kərindaxlirioqa əsəm iqtütüp: «Huda silərni qöküm yoklaydu; xu qaçıda silər mening səngəklirimni elip, bu yərdin qıkıp ketixinglar kerək», — dedi. **26** Yüsüp bir yüz on yaxka kirgəndə wapataptı. Ular uni mumiya kəlip, Misirdə bir meyit sandukioqa selip köydi.

Misirdin qikix

1 Wa tewəndikilər Israil [bilən billə] Misiroja barojan oqullirinə isimləri (ular hərkəsisi əz bala-qakılını elip, Yakup bilən billə Misiroja barojanidi): — **2** Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəhudə, **3** İssakar, Zəbulun, Binyamin, **4** Dan, Naftali, Gad wə Axir. **5** Əmdı Yakupning puxtidin bolqanılar jomiy bolup yətmix adəm idi. Bu wakitta Yüsiüp Misirdə idi. **6** Keyin Yüsiüp, uning barlıq kərindaxlıri həmdə barlıq zamandaxlırı əltüp tündü. **7** Xundaktımu, Israillar kəp tuqulup, tez awup, intayın kükəydi; ular zeminoğa bir kaldı. **8** U wakıtlarda Yüsiüpni bilməydioğan yengi bir padixağı Misirdə təhtkə qıktı. **9** U həlkigə: Mana, Israillarning halkı bizzidn ziyyadə awup həmdə bizdinmə küqlinip kötti. **10** Əmdı biz ularoja nisbətən aklanalı ix tutaylı; bolmisa, ular tehimu awup ketidü, mubada urux partlap əlsə, xundak boliduki, ular düxmənlirimiz tərəpkə etti, bizgə hujum kılıp, yurttin qıkip ketixi mümkün, — dedi. **11** Xuning bilən ular ularını kəttik, əmgəkərlər bilən harlax üçün ix baxlırını təyinləp nazarətqılıkka köydi. Xuning bilən Israillar Pirəwn üçün Pitom bilən Raamsas degen maddiy axya skaylaydiqan xəhərlərni yasap bərdi. **12** Lekin ularını [kənqə] əzgənsəri, bular xunqa kəpiyip hammə yərni kaplıdı; buning bilən misirliliklər Israillarоja eq bolup kətti. **13** Xuning bilən misirliliklər Israillarоja zulum kılıp, ularını tehimu kəttik ixlitip eoşir ixlarоja saldı. **14** Misirliliklər ularını layqılık, hix-kesək kuyux wə etizlarning hərhil əmgəklirigə selip, ixning kəttiklikli bilən ularning turmuxioqa kəttik eoşırılık saldı; ularını nemə əmgəkkə salmışın, intayın jopalıq idi. **15** Misir padixağı ikki ibranıty tuqut anisioqa sez kılıp (ularning birinən ismi Xifrah, yənə birinən ismi Puah idi): **16** — silər qaşanlıkı ibranıty hotunları tuqdursanglar, tuqökanda obdan karangalar; bowak oqul bolsa, eltürwetinglər; kız bolsa, tirk könunglər, — dedi. **17** Lekin tuqut aniliri Hudadin korkup, Misirning padixağı ularoja eytkandek kılınay, bəlki oqul bowakları tirk köydi. **18** Xunga Misirning padixağı tuqut anilirini qakırtıp ulardin: — Bu nemə kılqojinglər?! Oqul balılları nemixə tirk köydunglər? — dəp soridi. **19** Tuqut aniliri Pirəwgə jawab berip: — Ibraniy ayallar misirlilik ayallarоja ohximaydu. Əlar küllük, saqlam-timən bolqanı üçün tuqut aniliri ularning kexioqa yetip baroqsa, ezlirli tuqup bolidü, — dedi. **20** Nətijida, Huda tuqut anilirioqa iltipat kərsətti; Israil həlkı dawamlıq kəpiyip, tehimu kükəydi. **21** Xundak boldiki, tuqut aniliri Hudadin körkdiqioğan ihlasmən bolqanlıkı üçün Huda ularını aililik boluxka tuyəssər kıldı. **22** Buning bilən Pirəwn barlıq puhralırıq: — Israillardin yengi tuqulqan oqul balıllarning həmmisini dəryaqa taxlanglar, lekin kız balıllarning həmmisini tirk kaldurunglar, dəp əmr kıldı.

2 Lawiyning jəmətidin bolqan bir kixi berip, Lawiyning nəslidin bolqan bir kıznı hotunlukka aldı. **2** Bu ayal hamilidar bolup, bir oğul tuođı. Ana uning qıraylıq ikənlikini körüp, uni üç ay yoxurup saklıdi. **3** Uni yənə yoxuruxşa amalsız қalojanda, komuxtın bir sewət yasap, uningoja yaryelim wə mom suwap, balını i iqigə selip, döryanıng kırıqlıkındaki komuxluk arısığa koyup koydı. **4** Andın balining hədisi uningoja nema bolarkın dəp yıraktin karap turdi. **5** U wakıttı Pirəwnnıng kizi suoja qomulgılı darya tərəpkə kəldi; uning qeriliri darya boyida aylınpı yürüdi. Pirəwnnıng kizi komuxlukning arısida turoqan sewətni körüp, has qerisini uni elip qırixka əwətti. **6** U sewətni ekip kariwidı, mana, bir oğul balını kerdı wə u bala yiçlap kətti. Məlikə uningoja iq aqritip: — Bu xübhisizki

ibraniylarning baliliridin biri ikən, dedi. **7** U qaođa balining hədisi Pirəwnning kizidin: — Mən berip, sili tıqün balini emitip bakıldıqan bir ibrani inik ana tepip kələyüm? — dəp soridi. **8** Pirəwnning kizi uningoja: — Baroqin, dedi. Kız berip bowaknung anisini qakırıp kəldi. **9** Pirəwnning kizi uningoja: — Bu balını elip ketip mən tıqün emitip beküp bər; həkkinqni berimən, dedi. Xuning bilən ayal balını elip ketip, uni emitip baktı. **10** Bala qong bolojanda uni Pirəwnning kızının kəxioja elip bardı; u uningoja oqul boldı. U: «Man uni sudin qıkırıwaloqan» dəp uningoja Musa degen isimini koydi. **11** Musa qong bolojandın keyinkı künnlarda xundak boldiki, u ez kerindaxlirining yenoja bardı wə ularning eqir əmgəkkə seliniwatqanlığını ez kezi bilən kərdi. Arida, bir misirlıknıng ibraniy kerindaxliridin birini uruwatqanlığını kərdi. **12** U tət ətrapioja karap, adəm yoklukını kerüp, həlikı misirlıknı urup eltürüp, kumoqa kemüp yoxurup koydi. **13** Ətisi u yəna qıkıp karıwidi, mana iki ibraniy bir-biri bilən sokxuwatattı; u yolsızlıq kiliwatqan kixığa: — Əz kerindixningini nemixkə urışan? — dedi. **14** Həlikı kixi jawab berip: — Kim seni bizgə hakim wə sorakçı kılıp koydi? Həlikı misirlıknı əltürginindək menimü olıtməkqıimusun? — dedi. Musa bu gapını anglap körkup ez iqida: «Man kılajan ix jəzmən axkara bolup kaptul» dəp oylidi. **15** Pirəwn həm bu ixtin həwər tepip, Musanı olırməkçı boldı; lekin Musa Pirəwnning aliddin keqip, Midyan zeminoja berip oluturaqlaxtı. Bir künü, u kuduknıng yenoja kelip oltdurdi. **16** Midiyanning kahinining yətə kizi bar idi; ular kelip, atisining köylərini suoqırıxka su tartıp okurlarqa kuyup tolduruxkə baxlıdı. **17** U wakıttı [yarlık] padıqılar kelip, ularnı həydidi, Musa kopup kızlarqa yardım berip, köylərini suoqırıxpı bərdi. **18** Ular atisi Reuəlnıng kəxioja yenip kəlgəndə, ulardin: — Nemixkə bügün xunqşa tez yenip kəldinglər? — dəp soridi. **19** Ular jawab berip: — Bir misirlık adəm bizni padıqıllarning kolidin kütküzdü həmdə biz üqün su tartıp, koy padımıznı suoqırıpmı bərdi! — dedi. **20** U kızlirioja: — Undakta u kixi hazır nədə?! Uni nemixkə sırtta taxlap kəldinglər? Uni tamakka qakirınglar, — dedi. **21** Musa u kixi bilən billə turuxkə makul boldı. U kizi Zipporahnı uningoja hotunluğkə bərdi. **22** U ayal uningoja bir oqul tuçup bərdi; Musa «Mən yaşa yurttə musapirdurmən» dəp, uning ismini Gərxom dəp koydi. **23** Nuroqun künlər etüp, Misirning padixahı oldu. Israillar eż küllük haliti tüpəylidin ah-zar urup, naş-pəryad kətirdi; küllükün bolojan pəryədində Hudanıng huzuriyoja berip yətti. **24** Huda ularning ah-zarlırını anglap, Özining İbrahim bilən, İshək bilən wə Yakup bilən tüzəng ahlıdisini esiga aldi. **25** Xuning bilən Huda Israillarının əhal-əħħwalını kərdi wə Huda ularoja kəngül beldi.

3 Musa bolsa keynatisi Midiyanning kahini Yatroning koy padisini bakatti. U koylarni baxlap qolning ang qetiga Hudanining teozi, yani Horəb teojining baqrıqası kəldi. **2** Xu yərdə bir azojanlıktın ərləp qılıwatkan ot yalkuni iqidin Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja kərtündi. Mana, azojanlık otta keyliliq bolsimu, lekin azojan ezi keyüp kətmigənidi. **3** Musa: — Mən berip, bu ajayıp mənzirini kerüp bacay; azojanlık nemixka keyüp kətmədiyölandu? — dəp oylidi. **4** Pərvərdigar uning buni kərgili yoldın qətnəp [azojanlıkkə] kəlginiini kerdil; Huda azojanlıq iqidin uni: — Musal Musa! — dəp qakirdi. U: Mana mana! — dəp jawab bərdi. **5** U uningoja: — Bu yərəgə yekin kəlmə; putliringdin kəxingni saloqin; qünki sən turojan bu yər mukəddas jaydur. **6** Mən atangning Hudasi, İbrahimming Hudasi, İshäkning Hudasi wə Yakupning Hudasidurmən, — dedi. Buni anglap Musa Hudaqoja karaxtin körkup, yuzini etiwaldi. **7** Pərvərdigar uningoja mundak dedi: — Barhək. Man

Misirda turuwatkan kowmimning tartiwatkan azab-okubatlirini kerdum, nazarqtılarning ularni [harlawatqanlıigidin] kılıoŋ paryadini anglidim; qünki Mən ularning därdilirini bilimən. **8** Xunga Mən ularni misirliliklarning kolidin kutkuzup, xu zemindin qikirip, yahxi həm kəng bir zeminoqa, süt bilən həsal ekip turidioqan bir zeminoqa, yəni Kanaaniy, Hittiy, Amoriy, Pərizziy, Hıwiylar wə Yəbusiylarning yurtioqa elip berixkə qüxtüm. **9** Mana əmdi Israillarning nala-paryadi Manga yətti, misirliliklarning ularoja қandaq zulum kılıoŋlanıjinumu kerdum. **10** Əmdi sən kəl, Mən seni həlkim Israillarni Misirdin elip qikirix üçün Pirəwnnning aldiqə əwətimən, — dedi. **11** Lekin Musa Hudaqa: — Mən kim idim, Pirəwnnning aldiqə berip Israillarni Misirdin qikiraliqdək? — dedi. **12** U jawab berip: — Bərəkət, Mən sən bilən billa bolimən; sən kowmını Misirdin elip qikirəndin keyin bu taqəda Hudaoja ibadət kılısilər; bu ix mana ezungga Mening seni əwətkinimning işpat-bolgisi bolidu, — dedi. **13** Xuning bilən Musa Hudaqa: — Mən Israillarning kexioqa berip ularoja: «Ata-bowliringlarning Hudasi meni kexinglaroja əwətti» desəm, ular mandın: «Uning nami nemə?» — dəp sorisa, ularoja nemə dəp jawab berimən? — dedi. **14** Huda Musaqa: — Mən «Əzəldin bar Bolqoqı»durmən — dedi. Andin U: — Berip, Israillaroja: ««Əzəldin bar Bolqoqı» meni kexinglaroja əwətti» dəp eytkin, dedi. **15** Huda Musaqa yəna: — Israillaroja: — «Ata-bowliringlarning Hudasi, İshakıning Hudası, İshakıning Hudası wə Yaküpning Hudası bolovan «Yahwəh» meni kexinglaroja əwətti; U: [Yahwəh, degən] bu nam əbədgıqə Mening namim bolidu, dəwrdin-dəwrgıqə Mən xu nam bilən əskə elinimən, dəydü» — degin. **16** — Berip, Israillarning aksakallarını yiçip ularoja: — «Ata-bowliringlarning Hudası, yəni İbrahim, İshak wə Yaküpning Hudası bolovan Pərvərdigar manga kerünüp: — Mən silərni yoklap kəldim, Misirda silərgə kandaq muamila kiliwatqanlıığını kerdum; **17** xuning üçün sezüm xudurki, Mən silərni Misirning zulumidin qikirip, Kanaaniylar, Hıttiyalar, Amoriylar, Pərizziylar, Hıwiylar wə Yəbusiylarning zemini, yəni süt bilən həsal ekip turidioqan zeminoqa elip bariman, dedi, — degin, dedi. **18** — Xuning bilən ular sening sezünggə kulak salidioqan bolidu. U wakittə sən, ezung wə Israillarning aksakalları bilən birgə Misir padixaḥining aldiqə berip, uningoja: «İbraniylarning Hudası Pərvərdigar biz bilən körüxti. Əmdi sizdin etümizkizi, bizgə üq künlük yolnı besip, qələ berip, Hudayımız Pərvərdigaroja kurbanlık kılıxka ijazat bargaysız» — dəngər. **19** Lekin Misir padixaḥining hətta kudratlık bir kolning astida turupmu, silərni yenila koyup bərməydioqinin bilimən. **20** Xunga kolumni uzitip, misirliliklarnı Mən ez zemini iqida kərsətməkqi bolovan hərhil karamət-mejizilirim bilən urımən; andin [Pirəwn] silərni koyup beridu. **21** Bu kowmni misirliliklarning alidida iltipat tapturimən wə xuning bilən xundak boliduki, silər xu yərdin qikkininqlarda, kuruq kəl qikmaysılar. **22** Bəlkı hərbir ayal kixi ez xoynisidin wə ez eyidə olturuxluk yat ayaldın kümüx zinnət buyumlari, altın zinnət buyumlari wə kiyim-keqəkləriñ tələp kılıdu. Bu nərsilərni oqul-kızlırlarоja takaysıller, kiydürüsiller; xu tərkidə misirliliklardin olja aloğan bolisilər, — dedi.

4 Musa jawab berip: — Mana, ular manga ixənməy turup, sezünggə kulak salmaydu, bəlki: «Pərvərdigar sanga kərün müdidi», deyixi mumkin, dedi. **2** Pərvərdigar uningoja: — Kolungdiki bu nemə? — dəp soridi. U: — Bu bir həsa, dəp jawab bərdi. **3** U: — Uni yərgə taxla, dedi. Uni yərgə taxliwidı, u bir yılanqa ayləndi; Musa uning aliddin qaqtı. **4** Andin Pərvərdigar Musaqa: — Kolungni uzitip, uni kuyrukıdin tut, dewidi, u kolini uzitip, uni tutti. U yəna uning kolida

hasioqa ayləndi. **5** [Pərvərdigar yəna]: — Buning bilən ular a-bowlirining Hudasi, yəni İbrahimning Hudasi, İshakıning Hudası wə Yaküpning Hudası bolovan Pərvərdigarnıng sanga kerünningiñ ixinidu, — dedi. **6** Pərvərdigar uningoja yəna: — Kolungni koynungoqa salojin, dewidi, u kolini koynioqa selip qikiriwidı, mana, koli pesə-mahaw kesiliga girip bolup kardak akirip kətti. **7** Andin uningoja: — Kolungni yəna koynungoqa salojin, dewidi, kolini koynioqa saldı. Uni yəna koynidin qikiriwidı, mana, ez əksigə kelip ətlirinim baxka yərliridək boldi. **8** Pərvərdigar yəna: — Xundak boliduki, əgər ular sanga ixənməy, aldinkı mejizilik alamatka kəngülximisə, ular ikkinçi mejizilik alamatka ixinidu. **9** Həlbuki, ular bu ikki mejizigə yenila ixənmisə wə ya sezünggə kulak salmışa, undakta sun [Nil] dəryasining süyidin elip, kuruk yərgə təkkin. Xuning bilən sən dəryadın alojan su kuruq yər tüstidə kanoja aylinidu, dedi. **10** Andin Musa Pərvərdigaroja: — Əy Igom, mən əslindin gəpkə usta aməstim, sən kulgungoza səz kılıqandın keyinmə yenila xundak; qünki mən aqzım kalwa wə tilim eoqı adəmmən, — dedi. **11** Pərvərdigar uningoja: — Kim insanoqa eoqız bərgən? Kim adəmni gaqa yaki gas, kərgüqi yaki kor kılıoqan? Xundak kılıoqı Mən Pərvərdigar əməsmü? **12** Əmdi sən baroqın, Mən Əzüm sening aqzıng bilən billə bolimən, nemə sezləydiqojiningni sanga eğitip turıman, — dedi. **13** Lekin u: — Əy Igəm! Sandın etünüp kalay, Sən [bu ixkə] halijoqan [baxka] birsini əwətip, xuning kolı bilən kılıoqin! — dedi. **14** Buni anglap Pərvərdigarnıqəzipi Musaqa tutixip: — Lawiyardın bolovan akang Hərun bar əməsmü? Uning gəpnı obdan kılalaydiqojinini bilimən. Mana, u əmdi sening aldingoja qikixka allıkaqan yoloq qikit; u seni kərsə, kəngli tolımı hux bolidu. **15** Əmdi daydioqan gəplərni uningoja eyt; Mən Əzüm sening aqzıng bilən billə wə uning aqzı bilən billə bolimən, nema kılıx kerəklikinglarnı silərgə eğitmən. **16** Hərun sening ornungda halkə sezləydi; xundak boliduki, u sanga eoqız bolidu, sən uningoja Hudadək bolisan. **17** Bu hasini kolungoja elip, uning bilən xu mejizilik alamatlərni kərsitisiş, — dedi. **18** Xuning bilən Musa keynatısı Yətronning kexioqa yenip berip, uningoja: — Manga ijazat bərgəyla, Misirdiki kərindaxlırimmən kexioqa baray, ular hayatmı, əməsmü kərüp kəley, dedi. Yətro Musaqa: — Aman-esən berip kalgın, — dedi. **19** Musa tehi Midiyandıki waktida, Pərvərdigar uningoja yəna: — Misiroja yenip baroqın! Qünki sening jeninqin istiqən kixilər elüp kətti, — dedi. **20** Xuning bilən Musa ayalı wa oqullarını elip, ularni bir exəkə mindürüp, Misir zeminoqa berixkə yoloq qikti. Mangojanda Musa Hudanıng hasisini aloqaj kətti. **21** Parvardigar Musaqa: — Misiroja yenip baroqiningda sən agah bol, Mən kolungoqa tapxuroqan barlıq karamətlərni Pirəwnnning aldida kərsətkin. Lekin Mən uning kənglini həlkni koyup bərmigüdək kəttik kılımən. **22** Sən Pirəwnqa: — «Pərvərdigar mundak dəydu: — Israel Mening oqlum, Mening tunji oqlum bolidu. **23** Xuning üçün Mən sanga: Oqlumnu Əzümgə ibadət kılıxka koyup bər, dedim. Uningoja yol koyuxni rət kılıdoqan bolsang, sening tunji oqlungnu olturnımən» — degin, — dedi. **24** Əmma Musa səpər kiliplər konalıqoja kəlgəndə, Pərvərdigar uningoja uqrəp, uni eltiləwtwəmtəmkə boldi. **25** Xuning bilən Zipporah bir qakmak texini elip, oqlining hətnilikini kesip, uni erininq ayiojioqa taxlap: — Sən dərwəkə aldimda kan tekər ər ikənsən! — dedi. **26** Xuning bilən Pərvərdigar uni koyup bərdi (bu qəoqda Zipporah uningoja: «Sən dərwəkə aldimda kan tekər bir ər ikənsən!» — dedi. Bu səzini u hətnə tüpəylidin etti). **27** Pərvərdigar Hərunqa: — Sən qəl-bayawanqa berip, Musa bilən kərükkin, dewidi, u berip Hudanıng teqida uning bilən uqrrixip, uni

seydi. **28** Musa ezini əwətkən Pərvərdigarning həmmə səzləri bilən klixıq buyruqan barlıq mejizilik alamətlərni Hərunqa dəp bərdi. **29** Andin Musa bilən Hərun berip, Israillarning barlıq aksakallırını yioğdu. **30** Hərun Pərvərdigarning Musaoja eytikan həmmə səzlərinə bayan kıldı wə həlkinqən kez alıdida xu mejizilik alamətlərini kərsətti. **31** Buni kerüp, həlk ixəndi; Pərvərdigarning Israillarnı yoklaşdırıb, ular uqrıqan harliklərni kərgənləkini angloqan həman, baxlırını egiş sajdə kılıxtı.

5 Andin Musa bilən Hərun Pirəwnning aldiqə berip, uningoja: — Israilning Hudasi Pərvərdigar sanga: — «Ularning berip qəldə Manga ibadət kılıp, həyt etküzüxigə kowmimoja yol koysun» dəydu, — dedi. **2** Lekin Pirəwn jawab berip: — Uning səzığə kulak selip, meni Israiloja yol koyozuqidiojan kəndək Pərvərdigar ikən u? Mən u Pərvərdigarnı tonumaymən həm Israilojumu yol koymaymən, dedi. **3** Ular səz kılıp: — İbraniylarning Hudası biz bilən kərüxti. Xunga etünimizki, bizgə Pərvərdigar Hudayimizə qurbanlıq, sunux üçün bizgə qəlgə berixka üç künülük yoloja ruhsat bərgəysiz. Bolmisa, U bizni waba yaki kılıq bilən uruxi mumkin, — dedi. **4** Lekin Misirning padixaḥı ularoja jawab berip: — Əy Musa wə Hərun, nemixək ikinglər həlkni ixliridin tohtitip koymaqçı bolisilər! Berip əz əpkixinglərni kətürünglər! — dedi. **5** Pirəwn yənə: — Mana, həlk yurtta ziyyada awup kətt. Silər bolsanglar, ularni əpkəxliridin halas kilmakçısılar, dedi. **6** Xu künü Pirəwn nazarətqılərgə wə nazarətqılərning kol astidiki ix baxlırioja buyruk qüxtürüp: — **7** Həzirdin baxlap həlkə ilgirikdək kesək kuyuxka saman bərmənglər! Ular samanni əzləri yiosun. **8** Lekin ilgiri ənqalıq kesək kuyup kəlgən bolsa, həlihəm kəm kilmay xunqılıq kesək kuydurungular; qünki ular hərunlixi: «Hudayimizə qurbanlıq etküzüxka bizni baroqlı koy» dəp ojalva klixıxitatid. **9** Əmdi ularni əz ixioja toluk bənd bolup, yalojan-yawidak gəplərgə kulak salmaslıqı üçün, bu adamların təstigə tehimu eojir əmgəkləri yüksəklərlər, — dedi. **10** Xuning bilən həlkinqən təstidiki nazarətqılər bilən ix baxlıri qikip həlkə: Pirəwn xundak dədiki, mən əmdi silərgə saman bərmədiqən boldum. **11** Əzunglər beringlər, ezunglər üçün kəyərdin saman tapalısanqlar, xu yərdin elip kelinglər; lekin kılıdiqan ixliringlər bolsa kılqılıkmu keməytildiyəndi, — dedi. **12** Buning bilən həlk pütkül Misir zeminioja tarilip, samanning orniqə pahal yioqıxa baxlığı. **13** Nazarətqılər bolsa ularni kistap: Silərgə saman berilgən qəqdikidək həzirmə hər künülük ixni xu künü kilinglər, dedi. **14** Israillarning təstigə Pirəwnning nazarətqılırları taripidin koyulğan Israilliğ ix baxlıri tayaq yedi wə: — Tünütün wə bugün nemixək kesək kuyux wəzipsini burunkidək toxķuzup orunlimidinqər?! — dəp til ixitti. **15** Andin Israillik ix baxlıri Pirəwnning aldiqə berip: Nemixək əz kullirioja mundak muamilə kılıdlıda! **16** Əz kullirioja heq saman berilmidi. Lekin [nazarətqılər] yənilə «kesək kuydurunglar» dəp bizni buyruydı. Mana, əz kulliri tayaq yəwətidü, əmma əyib bolsa əzlininə adəmliridə, dəp pəryad kıldı. **17** Lekin u yənə: — Silər hərun ikənsilər! Hərun ikənsilər! Xunga silər: «Berip Pərvərdigarə qurbanlıq etküzüximizgə ijjazət bər dəwətisilər. **18** Kəytiq berip ixingni kılıf! Silərgə saman berilməydi, biraq kesəklərni bəlgiləngən san boyıqə [awwallıdak] toluk tapxuruxisən, dedi. **19** Israillik ix baxlıri [Pirəwnning]: «Silər hərkünlük wəzipənglərni, yəni tələp kılələn kesəklərni bəlgiləngən sandın kemətsənglər kət'iy bolmaydu» deqinigə karap, bexiqə bala-ķazanıng qüxicidənlikini bilixti. **20** Ular Pirəwnning alddidin qikip keliwatkınıda, ular bilən kərütxüxka kılıp xu yərdə saklap turoqan Musa wə Hərun bilən uqrıxip kəldi. **21** Ular Musa bilən Hərunqa: — Bizni

Pirəwnning nəziridə wə uning əməldarlırinə nəziridə sesitip, bizni əltürtükə ularning kolioja kılıq tutkuqojininglər üçün, Pərvərdigar silərning üstüngləroja həküm kilsün! — dedi. **22** Xuning bilən Musa Pərvərdigarning aldiqə yenip berip uningoja: — Əy Igəm, nemixək wə həlkni baloşa tikting! Sən nema üçün meni əwətting! **23** Qünki man Pirəwnning aldiqə kirip Sening naming bilən sez kılıqinimindən tartip, u bə həlkinqə üstigə tehimu ziyyadə azab kılıqlı turdi. Əmma Sən tehiqə kowmingni heq kütküzmiding, — dedi.

6 Lekin Pərvərdigar Musaoja: — Əmdi sən Mening Pirəwngə kılıdiqanlırimni kərisən; qünki u kudratlıq bir koldin majburlanıb, ularni köyup beridü, kudratlıq bir kolning səwəbidin əzinin zeminidin ularni kəoqlap qıkırwetidü, — dedi. **2** Andin Huda Musaoja [yənə] səz kılıp mundaq dedi: — Mən Pərvərdigardurman. **3** Mən İbrahimimoja, Ishakka wə Yakupka Kadir-mutlak Təngri süpitidə kəründüm; lekin «Yahwəh» degen namim bilən ularoja axforda tonulmidim. **4** Mən ular bilən: — «Silər musapir bolup olturoqan zeminni, yəni Kəanaan zeminini silərgə berimən» dəp, ular bilən əhdə baqlılix pədə kılıqanmən. **5** Əmdi Mən misirliklər kul kılıp zulum saloqan Israillarning ah-zarlırını anglap, kılıqan xu əhdəmni esimə aldim. **6** Xunga Israillarоja mundaq deqin: — «Mən Pərvərdigardurmən; Mən Əzüm silərni misirliklarning eojir yükliyi astidin qıkırıp, ularning külükidin azad kılıp, kolumni uzitip ularoja qong balayı'apətlərni qüxtürüp, silərgə əhməjmət bolup hərlükə erixtürimən. **7** Silərni Əz kowmim boluxka kubol kılımən wə Əzüm Hudayinglər bolimən; xuning bilən silər ezunglərni misirliklarning yüklirinin astidin kütküzup qıcarəquqining Mən Hudayinglər Pərvərdigar ikənləkini bilisilər. **8** Mən xuning bilən silərni kol ketürüp İbrahimimoja, Ishakka wə Yakupka berixkə kəsəm kılıqan zeminə qılıp barımən; Mən u yərni silərgə miras kılıp zeminlikə berimən; Mən Pərvərdigardurmən». **9** Buların həmmisini Musa Israillarоja dəp bərdi; lekin ular eojir külük azabidin piqanoja qüxtən bolup, uningoja kulak salmadi. **10** Andin Pərvərdigar Musaoja yənə: — **11** Berip Misirning padixaḥı Pirəwngə: «Israillarning zeminindən ketixigə yol koy», dəp eytikin, dedi. **12** Lekin Musa Pərvərdigarning alddida: Mana, Israillər manga kulak salmioqan yərda, Pirəwn kəndəkən məndək kalpuki hətnə kılınmıqan bir adəməgə kulak salsun? — dedi. **13** Əmma Pərvərdigar Musa wə Hərunqa səzələr, ularning Israillarоja wə Misirning padixaḥı Pirəwngə Israillər toqrukul: — «Ular Misir zeminidin elip qıkırılsun» deqən əmr yətküzüxini buyrudi. **14** Təwəndikilər jəmət baxlıkları: — Israillning tunji oqlı bolovan Rubənning oqlulları Hanuk, Pallu, Həzron wə Karmi. Bular bolsa Rubənning nasillili idı. **15** Ximeonning oqlulları: — Yəmuəl, Yamin, Ohad, Yakın, Zohar wə əkənaanlıq, ayaldın bolovan Saullar idı; bular Ximeonning nəsillili idı. **16** Lawiynning oqlullırının isimləri, nəsəbnəmilişirə asasən: Gərxon, Kohat wə Mərəri; Lawiynning omriniñ yilları bir yüz ottuz yəttə yil boldı. **17** Gərxonning oqlulları aililəri boyıqə: — Libni wə Ximəy. **18** Kohatning oqlulları: — Amram, Yizħar, Hebron bilən Uzziel. Kohat bir yüz ottuz üç yil emür kərdi. **19** Mərərinin oqlulları: — Mahli wə Muxi. Bular nəsəbnəmilişirə boyıqə Lawiynning nəsillili idı. **20** Amram əz həmmisi Yokəbədnı hotunlukka aldi, Yokəbəd uningoja Hərun wə Musani tuqup bərdi. Amram bir yüz ottuz yəttə yil emür kərdi. **21** Yizħarning oqlulları: — Korah, Nəfəg wə Zikri idı. **22** Uzzielning oqlulları: — Mixaəl, Əlzafan wə Sitrı idı. **23** Hərun bolsa Nahxonning singlisini, yəni Amminadabning kizi Elixəbəni hotunlukka aldi. U uningoja Nadab bilən Abiħuni, wə Əliazər bilən Itamarni tuqup bərdi. **24** Korahning oqlulları:

— Assir, əlkanaħ wə Abi'asaf; bular Korahlarning nəsilliri idi. **25** Xarunning oqlı Əliazar Putiälning kızılirining birini hotunlukka aldı; u uningça Finiħasni tuçup bərdi; bular bolsa əz nəsəbi boyiqə həmmisi Lawiyarning jəmət baxlıkları idi. **26** Pərwərdigarning: — Israillarnı қoxunlardak top-top bilən Misir zeminidin elip qikinqalar, deqan əmrini tapxuriwaluqıqlar dəl muxu Harun bilən Musa idi. **27** Israillar Misirdin qikirilsün, dəp Misirning padixaḥi Pirəwngə söz kılıoŋanlar dal bu kixilər, yəni muxu Musa bilən Harun idi. **28** Pərwərdigar Misirning zeminida Musaqa söz kılıoŋan waktida **29** Musaqa: «Mən Pərwərdigardurmən. Sanga eytkinimming həmmisini Misirning padixaḥi Pirəwngə degin», dəp əmr kıldı. **30** Lekin Musa Pərwərdigarning alddıa: — Məndək kalpuki hətnə qılınlıqan bir kixigə Pirəwn կandakmu կulak salsun?» — dəp jawap bərgənidi.

7 Xuning bilən Pərwərdigar Musaqa: — Mana, Mən Pirəwnning alddıa seni Hudanıng ornida kıldım. Akang Harun bolsa sening payqəmbiring bolidü. **2** Mən sanga buyruqınınmış həmmisini [uningça] dəysən; andin akang Harun Pirəwngə uning əz zeminidin Israillarnı koyup berixi kerəkkili tooprısında söz kıldı. **3** Lekin Mən Pirəwnning kenglini kattik kılımın; buning bilən Mən Misir zeminidən möjizliklə aləmtərlər wə karamətlirrimi keşləp kərsitmən. **4** Xundaktim, Pirəwn silərgə կulak salmaydu. Əmma Man Misirning üstiga həküm qikirip kolumni uzitip, qong balayı'apətlərni qüxürüp, қoxunlirim bolovan əz կowmim Israillarnı Misir zeminidin qikirəm. **5** Əz kolumni Misirning üstiga sozönimdə, Israillarnı ularning arısından qikarojinimda misirliklər Mening Pərwərdigar ikenlikimi tonup yetidi, — dedi. **6** Musa bilən Harun xundak kıldı; Pərwərdigar ularqa կandak tapiliojan bolsa, ularmu xundak kıldı. **7** Ular Pirəwngə söz kılıoŋan wakittə Musa səksən yaxka, Harun səksən üq yaxka kirənidi. **8** Pərwərdigar Musa bilən Harunoja söz kılıp: — **9** Əmdi Pirəwn silərgə: — Əzunglarnı təstiklap bir möjizə kərsitinglər, desə, sən Harunoja: — Həsangni elip Pirəwnning aldiqa taxlıqın, dəp eytkin. Xundak kılıxi bilənlə həsa yilanoja aylinidu, dedi. **10** Xuning bilən, Musa bilən Harun Pirəwnning aldiqa berip, Pərwərdigarning buyruqınıdək kıldı; Harun həsisini Pirəwn bilən uning əməldarlırinən aldiqa taxlıwidü, u yilanoja ayländi. **11** U wakittə Pirəwn danixmənləri wə sehriqərlərini qakırtıp kıldı; Misirningjadugərlərimu ez jadusi bilən ohxax ixni kıldı. **12** Ularning hərbiri ez həsisini taxlıdi; ularmu yilanoja ayländi. Lekin Harunning həsisi ularning hasılırını yutup kətti. **13** Bırak Pərwərdigar eytkəndək Pirəwnning kengli kattikkilik bilən Pərwərdigar eytkəndək ularqa կulak salımı. **14** Andin Pərwərdigar Musaqa mundak dedi: — Pirəwnning kengli kattik; u կowmim koyup berixni rat kıldı. **15** Əmdi sən əta səhərdə Pirəwnning kəxiqə baroqin (xu wakittə u su boyioqa qikidu) — Sən uning bilən kərüxükə daryanıng boyida saklap turojin; yilanoja aylanojan həsinə kolungoja eliwal. **16** Sən uningça mundak degin: — «İbraniylarning Hudasi Pərwərdigar meni aldingoja: «Qoldə Manga ibadət kılıxi üqün կowmimni koyup bər» deyixə əwətənidi; lekin mana, bu waikitkiqə heq angliimid. **17** Xunga Pərwərdigar sanga: — «Sən xu [alamat] bilən Mening Pərwərdigar ikenlikimi bilisen», daydu — Mana, mən kolumdiki həsa bilən dəryanıng süniyı ursam, su կanoŋa aylinidu, **18** dəryanıng belikləri elüp, dəryanıng süni sesip ketidü; misirliklər sudin səskinip, iqəlməydiqan bolup kalıdu». **19** Pərwərdigar Musaqa yəna: — Sən Harunoja: — Həsangni elip misirliklarning suluri կanoŋa aylansun dəp ularning üstiga, yəni ekinləri, estəngləri, kəlləri wə su ambarlıri

üstigə kolungni uzatkiñ. Xuning bilən pütkül Misir zeminida, hətta yaqaq wə tax қaqılardiki sularmu կanoŋa aylinidu, degin, dedi. **20** Musa bilən Harun Pərwərdigarning buyruqınıdək kıldı; Harun Pirəwn wə əməldarlırinən kez alındı həsini ketürüp, dəryanıng süyini uruwidi, pütkün dəryanıng süyi կanoŋa aylinip kətti. **21** Deryadiki beliklər elüp, dəryanıng süyi sesip kətti. Misirliklər dəryanıng süyini iqəlməydiqan bolup kaldi, pütkül Misir zemini կanoŋa toldı. **22** Lekin Misirningjadugərlərimu əz jadulü bilən ہəm xundak kıldı. Bu səwəbtin Pərwərdigar eytkəndək Pirəwnning kengli kattik bolup, ularqa կulak salımı; **23** əksiqə Pirəwn eyigə kaytip ketip, bu ixka heq pisənt kilmidi. **24** Dəryanıng süyini iqəlmigini üqün barlık misirliklər iqtükəd su tepix üqün dəryanıng ətraplırını kolidi. **25** Pərwərdigar dəryani urup, yəna yəttə kün etti.

8 Andin Pərwərdigar Musaqa: — Pirəwnning aldiqa berip uningça: — Pərwərdigar mundak dəydu: — «Manga ibadət kiliçka əz կowmimni koyup bər. **2** Lekin ularni koyup berixni rat kılısgə, mana, Mən delitingning həmmə yerini pakilar bilən basturup urıman. **3** Dəryada top-top pakilar payda bolup, [dəyadin] qikip ordangoja, hujrangoja, orun-kerpənggə, əməldarlıringning eylirigə kiriwalidu, xuningdək həlkinqning uqisoja, tonur wə təngniliringga yamixip qikıwalidu. **4** Pakilar ezungning üstibexioja, həlkinqning üstibexioja wə həmmə əməldarlıringning üstibexioja yamixip qikıwalidu» — degin, — dedi. **5** Parwərdigar Musaqa: — Sən Harunoja: Pakılarning Misir zeminining üstiga qikixi üqün kolungni uzitip, həsangni ekinlər, estənglər wə kellərning üstiga xiltiojin, degin — dedi. **6** Xuning bilən Harun կolini Misirning suliri üstiga uzatti; xundak kiliwidü, pakilar qikip Misir zeminini kaplıdı. **7** Lekin Jadugərlərmü ez jadulü bilən ohxax ixni kılıp, Misir zemini üstiga pakılarnı pəydə kıldı. **8** Pirəwn Musa bilən Harunni qakırtıp: — Pakılarnı məndin wə həlkimindən neri kılıx üqün Pərwərdigardin etübünglər. Xundak bolsa, mən həlkinqri Pərwərdigaroja kürbanlık kilsən dəp koyup berimən, dedi. **9** Musa Pirəwngə: — Böptü, mən izzitningi kılıy, pəkət dəryadiki pakılarla kelip, baxkılılı ezungindən wə eylirindən ayrılsun dəp, sən, əməldarlıring wə həlkinq üqün menin dua kılıdiqan waktimni bekitkin, dedi. **10** U jawab berip: — Ətə bolsun, dedi. Musa uningça: — Hudayımız Pərwərdigaroja ohxax heqbirinən yoklukını bilixing üqün sening deginidək bolsun. **11** Pakilar səndin, eylirindən, əməldarlıring wə həlkinqdin qikip ketidü; pəkət dəryadıla kəlidü, dedi. **12** Xuning bilən Musa wə Harun Pirəwnning aldiđin qikip kətti. Andin Musa Pirəwnning üstigə əwətilğən pakilar tooprısında Pərwərdigaroja nida kıldı. **13** Pərwərdigar Musanın tiliginidək kıldı. Buning bilən eylərdiki, həylilardıki wə etizlərdəki pakılar eldi. **14** Həlk ularni yiojip dəwə-dəwə kıldı, [pütkül] yurt-zemin sesikqılıkə toldı. **15** Lekin Pirəwn apattıñ halas boleginini kərgənda, kenglini kattik kılıp, Pərwərdigar eytkinidək ularqa կulak salımı. **16** Andin Pərwərdigar Musaqa: — Sən Harunoja: — Həsangni uzitip, yərning topisini urıçın. Buning bilən u paxioja aylinip, pütkül Misir zeminini kaplaydu, degin, — dedi. **17** Ular xundak kıldı; Harun կolini uzitip həsisi bilən yərning topisini uruwidi, adəmlər wə həyanınlarning üstibexini paxa bastı; pütkül Misir zeminidiki topa-qanglar paxioja ayländi. **18** Jadugərlərmü ez jadulü bilən xundak kılıp paxa pəydə kiliçka uruçojan bolsimu, pəydə kılalmıdi. Paxılar bolsa ہəm adəmlərnin həm həyanınlarning üstibexini kaplap kətti. **19** Andin Jadugərlər Pirəwngə: — Bu ix Hudanıng barmikinqinq kılıqını! — deyixti. Lekin Pirəwn kenglini kattik kılıp, Pərwərdigar eytkinidək ularqa կulak salımı. **20** Pərwərdigar Musaqa: — Ətə səhər

köpüp Pirəwnnning aldişa berip turojin – (xu wakitta u su boyışa qıkıldı) uningoja: «Pərwərdigar mundak dəydu: — Manga ibadət kılıxi üçün Əz köwmimni koyup bər! **21** Qünki əgər köwmimni koyup bərmisəng, mana Mən sening wə əməldarlıring, həlkinq üstigə, eyliringga kəkütünlərnən əwətimən; xuning bilən misirliliklarning eylili wə hətta ular turuwatkan türakmu kəkütünlər bilən tolidu. **22** Lekin xu künidə Əz köwmim turuwatkan Goxən yurtini baxğıqə kılımən; xundak boliduki, u yərda kəkütünlər tepilməydi. Xuning bilən sən Mən Pərwərdigarning bu zemində boləjanlıkimni bilisən. **23** Xundak kılıp Mən Əz köwmimni sening həlkinqdin pərkəndürimən; bu mejizilik alamat ətə yüz beridü», dap eytkin, dedi. **24** Pərwərdigar deginini kıldı. Pirəwnnning eyliriga, əməldarlırinən eyliriga kəkütünlər top-top bolup kirdi; pütküll Misir zeminining həmmə yeri kəkütünlər təripidin harab boluxka baxıldı. **25** Pirəwn Musa bilən Hərənum qakırtıp kəlip ularoja: Berip muxu zemində Hudayinglaroja kurbanlık etküzunglər, — dedi. **26** Lekin Musa jawab berip: — Bundak, kılıx bizgə taza muwəapiq bolmayıdu; qünki biz Pərwərdigar Hudayimizə sunmakçı boləjan kurbanlıq mal misirlilikləroqa nisbetən yirginqliktur. Əmdi əgər biz misirliliklarning kez aldida yaman kərungən nərsini kurbanlıq kilsək ular bizni qalma-kesək kiliwətməmdə? **27** Biz üq künlük yolni besip, qəlda Pərwərdigar Hudayimiz bizgə buyruqinidək uningoja kurbanlık sunuxımız kerak, dedi. **28** Pirəwn: — Silərni Pərwərdigar Hudayinglaroja qəlda kurbanlıq etküzungka barçılı koyımən; pəkət bək yırak ketip kalmanglar, menin üçün dua kilinglər, dedi. **29** Musa jawab berip: — Mana, mən sening aldingdin qıkıp Pərwərdigaroja iltija kılıman we kəkütünlər san Pirəwn, əməldarlıringdin wə həlkinqdin ətə qıkıp ketidi; lekin Pirəwn yənə hıylə ixlitip, həlkni Pərwərdigaroja kurbanlıq kılıxka berixtin toskuqi bolmisun, dedi. **30** Musa Pirəwnnning aldidin qıkıp, Pərwərdigaroja xundak iltija kıldı. **31** Pərwərdigar Musa tiligini dək kıldı; u kəkütünlərni Pirəwn, əməldarlıri wə həlkinqin qikiriwətti; hətta bir tal kəkütünmə kalmidi. **32** Lekin Pirəwn bu ketimmi kənglini kattik kılıp, köwmni koyup bərmədi.

9 Andin Pərwərdigar Musaqa: — Pirəwnnning aldişa berip uningoja: — «İbraniylarning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Manga ibadət kılıxioja Əz köwmimni koyup bər. **2** Əgər ularni koyup berixni rət kılıp, yənilə tutup turuwalidioqan bolsang, **3** mana, Pərwərdigarning koli etizlikti qarpayliringning üstigə, at-exəklər, tegilər, wə koykalılıringning üstigə qüxiş intayin eoşir bir waba kəltiridü. **4** Lekin Pərwərdigar Israilning qarpaylirini misirliliklarning qarpayliridin pərkəndüridü. Nətijidə, Israilning qarpayliridin heçbiri elməydi — degin, dedi. **5** Pərwərdigar wakıtnı bekitip: — Ətə Pərwərdigar zemində bu ixni kılıdu, dedi. **6** Ətisi Pərwərdigar xundak kıldı; misirliliklarning barlıq qarpayliri eldi; lekin Israillarning qarpayliridin birimi olmadi. **7** Pirəwn adəm əwətip təkxüriwidi, mana, Israillarning qarpayliridin birimi olmığənidı. Lekin Pirəwnnning kəngli kattik kılınip, u köwmni koyup bərmədi. **8** Andin Pərwərdigar Musa wə Hərənə: — Humdanning kılıdin qanggilinglarnı toxuzup elinglər, andin Musa uni Pirəwnnning kez aldida asmanoşa karitip qaqsın. **9** Xundak kılıxi bilən kül pütküll Misir zeminini kaplaydiqan qang-tozan bolidu wə Misir zeminidiki həmmə yərde adəmlər wə haywanlarning bədiniqə qüxtüxi bilən hürrək-hürrək qaka qıkırıldı, — dedi. **10** Xuning bilən ular humdandin kül elip, Pirəwnnning aldişa berip turdi wə Musa uni asmanoşa karitip qaqtı; u adəmlər wə haywanlarning bədiniqə qüxtüxi bilən hürrək-hürrək qaka qıkardı. **11** Jadugərlər qakıl-

dəstidin Musanıng aldida turalmay kaldi; qünki jadugərlarning bədininim, baxka barlıq misirliliklərimi oxhax qaka besip kətkəndi. **12** Lekin Pərwərdigar Pirəwnninq kənglini kattik kıldı; xunga Pərwərdigar dəl Musaqa eytkinidək u ularoja kulaq salındı. **13** Andin Pərwərdigar Musaqa: — Ətə tang şəhər kopup, Pirəwnnning aldida turup uningoja: «İbraniylarning Hudasi Pərwərdigar mundak dəydu: — Köwmimni Manga ibadət kılıxla koyup bər; **14** qünki Mən bu ketim həmmə balayı'aplırlımnı yürükingə, əməldarlıring wə pukralıringning üstigə əwətimən. Buning bilən sən pütküll yər yüzidə Məndək baxka birininq yok ikənlilikini bilisən. **15** Qünki Mən kolumni uzitip, əzüng wə köwmingni waba bilən uroqan bolsam'ıdi, bu waqitkığıqə sən yər yüzidin yoklip ketətting. **16** Halbuki, Mening seni ornungoja tikliximdi məksitim xu idiki, dəl Əz kudritimini sanga kərsitsiz, xundakla namımining pütküll yər yüzidə jakarlinixi üçün idi. **17** Son yənə köwmimə qongqlıq kılıp, ularını koyup berixni rət kiliwerəmsən? **18** Mana, ətə muxu waqtılarda Misir deliti bina bolqandan buyan heq kərülüp bakmioqan kattik məldürni yaqdurdı. **19** Xuning üçün adəm əwətip, haywan wə etizda bar-yokungni yiojip iğkiri soliojin; qünki eygə kəyturulmay sırtta kalojan adəm wə haywanlarning həmmisi məldürning astida kəlip əlitip ketidü! — degin, dedi. **20** Buni anglap Pirəwnning əməldarlırinən arisidin Pərwərdigarning sezinin korkkan hərbir adəm ez kulları wə qarpaylirini yügürtüp eyliriga elip kıldı. **21** Lekin Pərwərdigarning sezinə etibarəqə almışqanlar eż kül wə mallirini taxkirida kəldurup koydı. **22** Pərwərdigar Musaqa: — Misir zeminidiki hər yərə, adəmlər üstigə, mallaarning üstigə, xundakla Misir zeminidiki dalalarning həmmə ot-qeplirining üstigə məldür yaqṣun dəp, asmanoşa karap kolungni ketürgin, dedi. **23** Musa xuning bilən həsini asmanoşa karitip ketürüwidü, Pərwərdigar güldürməməni güldürlitip, məldür yaqdurdı, yər yüzidə qakmaq qekindiləri qepip yürətti. Xundak kılıp Pərwərdigar Misir zemini üstigə məldür yaqdurdı. **24** Məldür yeqip, məldür bilən ot arı lax qıxtı; məldür xunqə eoş boldiki, Misir deliti bina bolqandan tartip undak kattik məldür yeqip bakmioqanıdi. **25** Məldür pütküll Misir zeminining hər yeridə qüxp, insan bolsun, haywan bolsun, həmmisini urdi; məldür etizdiki həmmə ot-qepni urup, yərdiki həmmə dəl-dərəhlərinim sunduruwəti. **26** Pəkət İsrailər olturuxluq Goxən zeminidila məldür yaqomıdi. **27** Pirəwn adəm əwətip Musa bilən Hərənum qakırtıp ularoja: — Man bu ketim gunah kıldım! Pərwərdigar həkkənıyıdur; Səwanlıq bolsa man wə həlkimdir etti. **28** Yənə berip Pərwərdigardin etünüp iltija kilinglər! Hudadin qıkkən bu kattik güldürməmələr wə məldür yetip axtı! Silərni koyup berəy; silər əmdi muxu yərda turuwersənglər bolmayıdu, — dedi. **29** Musa uningoja jawab berip: — Mən xəhərdin qıkkanda, Pərwərdigar tarəpkə karap kollirimni yeyip ketürimən; güldürməmələr xu həman besikip məldür yənə yaqomaydu. Yər yəzə Pərwərdigarningkidur, dəp biliqin üçün xundak bolidu. **30** Lekin sən wa sening əməldarlıring, silarning Pərwərdigar Hudadin tehiqə körkməyatqıñınları bilimən, dedi. **31** Xu qaçda arpa bax qıkırıp, ziojır oqunqılıqan bolqaqka, ziojır wə arpa məldürün wayran kılındı. **32** Lekin buqday bilən kara buqday keyirək bih qıraqçoqka, wayran kılındı. **33** Musa Pirəwnnning aldidin ketip, xəhərdin qıkıp Pərwərdigar tarəpkə karap kollirimni yeyip kəttirdi. Xuning bilən güldürməmə wə məldür tohtap, yamoqur yərgə yənə tekülmidi. **34** Əmma Pirəwn yamoqur, məldür wə güldürməmələrinən tohtiqinini kərgəndə, yənə gunah sadir kıldı; umu, əməldarlırimu kənglini kattik kılıxtı. **35** Bu tərikidə Pirəwnnning kəngli kattik turuwerip,

Pərvərdigar Musanıg wasitisi bilən eytkəndək, Israillarnı koyup berixni rət kıldı.

10 Andin Pərvərdigar Musaqa: — Pirəvnning aldiqə barojı; — qünki ularning arısida bu mejizilik alamətlərni kərsitixin üqün Pirəvnning könglini wə əməldarlırinin könglini kattik kılıp koydum. **2** Bu ix bilən Mening misirlikləriñ əkandak rəswa kəlojanlıqm wə ularning arısida kərsətkən mejizilik alamətlərimni sən oqlungning andin nəwrangning kulikiqə yətküzisən. Buning bilən Mening Pərvərdigar ikənlilikimiñ bilisilər, dedi. **3** Xuning bilən Musa bilən Hərun Pirəvnning aldiqə berip, uningoja: — İbraniyarning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: «Əzüngni aldimda təwən tutuxنى kaqanojqıraq rət kilişən? Manga ibadət kılıx üçün kowmimni koyup bər. **4** Qünki əgər sən kowmimni koyup berixni rat kilsang, mana, Men əta sening yurtungoja qekətkə əwətimən. **5** Ular silər zemin yüzünü kərmigüdək kılıp yepiwtidü, silərning məldürdin aman əlojan nərsiliringlərinim, dalalarda əskən həmmə dəl-dərəhliringlərinim yəp ketidü. **6** Ular orda-sarayliringoja, əməldarlıringning saraylırları, xundakla barlıq misirliklərning eyliriga tolup ketidü; bundak apətnı ata-bowangliring wə ata-bowiliringning ata-bowilirimu yər yəzidə apıridə boləjəndin tartıp kerüp bakmiojan» — dedi-də, burulup Pirəvnning aldiđin qikip kətti. **7** Pirəvnning əməldarlırları uningoja: — Bu adəm bizə kaqanojqıraq tuzak bolar? Əz Hudasi Pərvərdigarçı ibadət kılıxka bu adamları koyup bərgəylə! Misirning harabolojinini tehiqə kərməywataändili? — dedi. **8** Xuning bilən Musa bilən Hərun Pirəvnning aldiqə yəna qakırtıp kelindi. U ularoja: — Pərvərdigarçı ibadət kılıx üçün beringlər; lekin baridiqanlar zadi kimlər? — dedi. **9** Musa jawab berip: — Yaxlirimiz wə keri-qürilər bilən, oqullirimiz wə kızlırimiz bilən, koy wə kala padilirimizni elip həmmimiz barımız; qünki biz Pərvərdigar üçün heyt etküzüximiz kerək, dedi. **10** U ularoja: — Silərni bala-qakanglar bilən əlojup koyup bərgənlə, Pərvərdigar silər bilən billa bolqayı! Mana, aldinglarda balayı'apat turuptu! **11** Yoxsu, bundak kılıxinglərə bolmayıdu! Pərvərdigarçı ibadət kılıxka pəkət aranglardın ər kixilərlə barsun! Qünki silərnin kılıxinglər dəl xu əməsmidi! — dedi-də, ular Pirəvnning aldiđin kooqlap qikirildi. **12** Andin Pərvərdigar Musaqa: — Misir zeminining üstiğə kolungni uzatkin. Xundak kilsang, qekətkilər Misir zeminini besip, zemindiki hərhil otyaxlarnı, yəni məldürdin aman əlojanın həmmisini yəp ketidü, dedi. **13** Musa hasisini Misir zeminining üstiğə uzattı; Pərvərdigar xu kuni wə keqisi zemin üstiğə xərk xamili qıkardı. Səhərda, xərk xamili qekətkilərni uqurup kəldi. **14** Qekətkilər Misirning pütükəl zeminoja yeyilib, Misirning pütün qegrisinimə bastı. Apət intayın eojir boldi; ilgiri bundak qekətkə apiti bolup bakmiojan, mundin keyinmu uninguñ bolmayıdu. **15** Ular pütükəl zeminining yüzünü kaplıdı, yər əkarangoqulixip kətti; ular məldürdin aman əlojan zemindiki həmmə otyaxlarnı wə dəl-dərəhlərning barlıq, mewilirini yəp kətti. Xuning bilən pütükəl Misir zemini təwəsidi ki dəl-dərəhlərdə yaki daladiki gül-giyahlıarda həq yexilliğ kalmıdı. **16** Andin Pirəvn aldiraptenap Musa bilən Hərunni qakırtıp ularoja: — Mən həm Hudayinglər Pərvərdigar alidda həm silərnin aldinglarda gunah kıldım. **17** Əmdi muxu bir ketim gunahimdin ettiç Pərvərdigar Hudayinglərin bu əlümni məndin elip ketixini iltija kılıxinglərni ettünimən, — dedi. **18** Xuning bilən Musa Pirəvnning aldiđin qikip Pərvərdigarçı iltija kıldı. **19** Xuning bilən Pərvərdigar xamalnı burap oqərb tərəptin intayın kütlük boran qikirip, qekətkilərni uqurup, Kızıl Dengizə oqrək kıldı; Misirning pütükəl təwəsidi bir talmu qekətkə kalmıdı. **20** Lekin

Pərvərdigar Pirəvnning könglini kattik kılıp koyojını üçün u Israillarnı koyup bərmidi. **21** Andin Pərvərdigar Musaqa: — Kolungni asmanoja karitip uzatkin; xuning bilən kattik bir əkarangoquluk bolodu, hətta adım silisa kəlioja tuyuloqdak koyuk əkarangoquluk Misir zeminini kaplaydı, — dedi. **22** Andin Musa kölini asmanoja karitip üzütiwidı, koyuk bir əkarangoquluk Misir zeminini üq küngiqə kaplap turdi. **23** Üq küngiqə biri yənə birini kərəlməs wə ya heqkim ez jayidin kəzənilərmas boldı; lekin barlıq Israillar olturojan jaylarda yorukluk bar idi. **24** Pirəvn Musani qakırtıp uningoja: — Berip, Pərvərdigarçı ibadət kilinglər. Pəkət koy wə kala padiliringlər kalsun; bala-qakırlıringlərinim elip barsanglar bolodu, dedi. **25** Musa jawab: — Undakta Hudayımız Parwendigarçı kurbanlıq kılıxka [inaklik] kurbanlıqi wə kəydürmə kurbanlıqıqə lazımlıq payalarını sən bizga berəmsən? **26** Əzimizning qarpayırırmız biz bilən birga ketixi kerək, bir tuyikimü kəynidə kalsa bolmayıdu; qünki Hudayımız Pərvərdigarçı ibadət kılıxka kurbanlıq kılıdıcıqinimizi bulardin talliximiz lazımdır. U yərə yetip barmıouqə, Pərvərdigarçı qaysı kurbanlıklar bilən ibadət kılıdıcıqinimizi bilməymiz, — dedi. **27** Lekin Pərvərdigar Pirəvnning könglini kattik kıldı; u ularni yənilə koyup bərmidi. **28** Pirəvn Musaqa: — Aldımdın yokal! Həzi bol, ikkinçi manga kərüngüqə bolma! Qünki yüzümü yənə kərgən künün jeninqin ayrılsan, — dedi. **29** Musa uningoja: — Rast eyttig! Mən sening yüzungni ikkinçi kərgüqə bolmayımən, — dedi.

11 Xuning bilən Pərvərdigar Musaqa: — Yənə bir apətnı Pirəvnning üstiğə wə Misirning üstiğə qüxiürimən. Andin u silərni bu yərdin ketixə yol koyidu wə u silərni həmmə nərsiliringlər bilən əlojup koyup berip, bu yərdin mutlak kooqlap qikiridü. **2** Əmdi sən həlkə tapıl: — Hər beringlər, ər kixilərning hərbəri ez əlojnisidin, ayal kixilərning hərbəri ez əlojnisidin kümüx buyumlarnı, altun buyumlarnı sorap əlsün, degin, — dedi **3** (Pərvərdigar həlkini misirliklərning alddıa iltipat tapkuzdi. Xuningdək Musa degən bu adəm Misir zeminidə Pirəvnning əməldarlırinin nəziridə bolsun, pukralarning nəziridə bolsun, nahayıti uluoq zat boldı). **4** Andin Musa yəna: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən yerim keqidə qikip Misirni kezip qikimən. **5** Xu waqtta tahtta olturwutkan Pirəvnning tunji oqılıdin tartıp yaroqınqək tartıdıcıqən dedəkninq tunji oqılıqıqə, xundakla barlıq qarpaylarning tunjılıri, yəni Misirdiki barlıq tunji jan igiliri olidü. **6** Bu səwəbtin pütükəl Misir zeminidə kattik bir pəryad kətürülidü; uninguñ ilgiri xundak pəryad bolup bakmiojanı, mundin keyinmu bundak pəryad anglanmayıdu. **7** Lekin Israillarçı, möyli adamları, möyli həyvanatlıriqə bolsun, hətta bir talımu kawap koymayıdu. Buningdin Parwendigarın misirliklər bilən Israillni pərkələndiridicənlikini bilisilər». **8** — Xuning bilən bu əməldarlıringning həmmisini aldiđoja keliip, manga təzim kılıp: «Sili ezliri wə siliga əgəxən barlıq kowmları qikip ketixkəylə» dəp eytidü, andin qikip ketimən» — dedi-də, kattik qozaq bilən Pirəvnning aldiđin qikip kətti. **9** Pərvərdigar Musaqa: — Misir zeminidə Mening karamət mejizilirriming kepləp kersitilixi üçün Pirəvn silərgə kulak salmayıdu, — degənidü. **10** Musa bilən Hərun bu karamət mejizilörning həmmisini Pirəvnning alddıa kərsitip boldı; lekin Pərvərdigar Pirəvnning könglini kattik kılıp koyojını üqün u Israillarnı uning zeminidin kətkili koyımıdi.

12 Pərvərdigar Misir yurtida Musa wə Hərunaça mundak dedi: — **2** Bu ay silərgə aylarning iqidə bexi, yilning tunji eyi bolodu. **3** Silər pütün Israıl jamaitiga sez kılıp: — Bu aynıng

oninqi künü hämminglar atiliringlarning ailişi boyiqä bir kozını elinglari; hərbir ailiga birdin koza elinglar. **4** Əgər məlum bir aila bir kozını yap bolalıçıqdak bolsa, undakta ey igisi yenidiki koxnisi bilən birlixinip adam sanıqə karap bir koza elinglар; hərbir kixining ixtihasiqə karap həsablaşp muwapiq bir koza hazırlanqlar. **5** Hərbiringlər tallaydiqan kozangalar bejirin, bir yaxlıq, ərkək bolsun; koy yaki egeka padiliridin tallansimu bolidu. **6** Kozini bu ayning on tətinqi künigiqə yeninglarda turozuzunglar, — degin. — Xu künü Israilning pütkül jamaiti tallioqan melini gugumda soysun. **7** Andin ular uning ənidin elip gəx yeyilgən eyning ixiñning bax təripiqə həm ikki yan kekikigə sürkəp koysun. **8** Ular xu keqisi gəxini otta kawap kilip yesun; uni petir nan wə aqqık-qüçük kektat bilan koxup yesun. **9** Ətəy ham yaki suda pixurup yemənglər, bəlkı uni bax, put wə iq-karınlı bilən otta kawap kılıp yənglər. **10** Uning həqnemisini ətigə kəldurmanglar. Əgər ətigə exip kəloşanlıri bolsa, uni otka selip kəydürütinqelər. **11** Silər uni mundak əhattə yənglər: — Uni yegənda bəlliringlarnı qing baqlap, ayaqliringlərə kəx kiyip, kolliringlarda həsa tutkan haldə tez yənglər. U bolsa Pərvərdigarning «ətüp ketix» kozisidur. **12** Qünki Mən u keqisi Misir zeminini kezip etimən; Mən Misir zeminida məyli insan bolsun, məyli həywan bolsun ularning tunji tuožulqan ərkikining həmmisini əltürimən; xuning bilən Mən Misirning barlık but-ılahılininə üstdin həküm qıkırıman; Man Pərvərdigardurman. **13** Xu kurbanlıknıñ keni silər olturojan eylərlə silərgə [nijat] bəlgisi bolidu; bu ənənlərni kərginimdə silərgə etüp turiman. Xuning bilən Misir zeminini urojinində əhalək elip kelidiqan waba-apət silərgə təqməydu. **14** Bu kün silərgə hatira kün bolsun; uni Pərvərdigarning heytı süpitidə etküzüp tabrikənlər; əbadiy bəlgilimə süpitidə nəsildin-nasılğə mənggü etküzüngərlər. **15** Yətə kün petir nan yənglər; birlinqi künü eyünglardın [barlık] hemiirturuqlarını yok kilinglar; qünki kimki birlinqi kündin tartip yətinqi künigiqə boldurulqan nan yesə, xu kixi Israil qataridin üzüp taxlinidu. **16** Birlinqi künü silər mukəddas ibadət soruni tüzüngərlər; yətinqi künimə həm xundak bir mukəddas ibadət soruni etküzülsün. Bu ikki kün iqida həqkandak ix-amqək kılınmışsun; pakət hər kixining yəydiñinini təyyarlaşkə munasiwtəliq ixlarnıla kilsanglar bolidu. **17** Mən dal xu künili silərnə koxun-koxun boyiqə Misir zeminindən qıçarojinim üçün silər petir nan heytini etküzüngərlər; xu künini nəsildin-nasılğə əbadiy bəlgilimə süpitidə heyt künili kılıp bekitinglər. **18** Birlinqi ayning on tətinqi künü, kəqkurundan tartip xu ayning yığırma birlinqi künü kəqkurunoqıq, petir nan yənglər. **19** Yətə kün iqida eyliringlarda heq hemiirturuq bolmişsun; qünki musapır bolsun, zemində tuožulqan bolsun, kimki boldurulqan nərsilərni yesə xu kixi Israil jamaitidin üzüp taxlinidu. **20** Silər həqkandak boldurulqan nərsini yeməy, kəyərdila tursanglar, petir nan yənglər. **21** Musa Israillarning barlık, aksakallarını qakırıp ularqa: — Berip hərbiringlarning ailişi boyiqə ezunglarqa bir kozını tartip qakırıp pasha kozısını soyunglar. **22** Andin bir tutam zupa elip uni qaçıdiki kənən qılıp, qaçıdiki kənən ixiñning bexi wə ikki kekikigə sürkəngərlər. Silərdin ətigəngiqə həqkim eyining ixiñidin ətəy qıkmışun. **23** Qünki Pərvərdigar misirliklarnı urup əhalək kılıx tūqın, zeminni kezip etidu; U ixiñning bexi wə ikki kekikidiki kənən kergəndə, Pərvərdigar əhalək kılıquninq eyliringlərə kirip silərnə uruxidin tosux üçün [muhəpiżat kılıp] ixiñning aldiqə etüp turidu. **24** Bu rəsim-kaidini ezunglar wə baliliringlər üçün əbadiy bir bəlgilimə süpitidə tutunglar. **25** Silər Pərvərdigar Əz wədisi boyiqə silərgə beridioqan zeminoq kirginqinglarda bu həytlik ibadətni

tutunglar. **26** Baliliringlər silərdin: «bu ibaditinglarning mənisi nemə?» — dəp sorisa, **27** silər: «Bu misirliklarnı urojınida, Misirdə Israillarning eylirining aldiqə etüp turup, bizning eydikilirimizni kütközəjan Pərvərdigaroja bolqan «ətüp ketix» kurbanlık bolidu» — dəngərlər. Xuni angloqanda, həlk engixip [Hudaqə] səjdə kıldı. **28** Andin Israillar kaytip berip, Pərvərdigar dəl Musa bilən Hərunqə əmr kılqandak ix kərdi. **29** Wə xundak boldiki, yerim keqə bolqanda, Pərvərdigar Pirəvnning təhtidə olturuvatqan tunjisidin tartip zindanda yetiwtəqan məhbusning tunjisioqıq, Misir zeminidiki tunji oqqullarning həmmisini urup əltürdi, xundakla u həywanatlarning tunji tuožulqanlırininə həmmisini əltürdi. **30** Adəm elmigən birmə ey kalmıqəqkə, xu keqisi Pirəvnning ezi, uning barlık əməldərləri wə barlık misirliklər keqidə ornidin qoştı; Misir zeminidə intayın kattik pəryad kötərildi. **31** Pirəvn keqidə Musa bilən Hərunni qakırtıp: — Turunglar, silər wə Israillar bilən billə menin həlkimning arisidin qikip ketingilər; eytkininglərdək berip, Pərvərdigaroja ibadət kilingərlər! **32** Silərning degininqlər boyiqə koy, egeka, kala padilirinimə elip ketingilər; mən üçünmə bəht-bərikət tiləngərlər, — dedi. **33** Misirlik pukralarmu «həmmimiz olüp kətküdəkmiz» deyixip, həlkəni zemindən tez qıçıriwetix üçün ularni ketixə aldırattı. **34** Həlk tehi bolmioqan hemiirlərini elip, uni təngnilərgə selip, kiyim-keqəkləri bilən yeqəp, mürilirəq elip ketürüp mengixti. **35** Israillar Musanıng tapılıqını boyiqə kilip, misirliklərdin kümüx buyumlar, altun buyumlar wə kiyim-keqəklərni sorap elixti. **36** Pərvərdigar həlkəni misirliklarning kez alıldı iltipat tapközəjnini üçün misirliklər ularning ezliridin soriqanlırını bərdi; xundak kılıp Israillar misirliklərdin oqınıymatlırni elip kətti. **37** Xuning bilən Israillar balınları hesabka almioqanda altə yüz mingqə ərkək bolup, Ramsastın qikip, Sukkot xəhiriqiqə piyadə mangdi. **38** Ular bilən billə qong bir top xalqut həlkənu ularqa koxulup mangdi, yənə nurojun qarwilar, kepligən kala-koypadiliri bilən billə qikti. **39** Misirdin aloqə qıkqan hemirdin ular petir nan-toqəqlərni ottı; qünki ular Misirdə birdəm-yerim dəm tuožuzulmay həydəlgini üçün hemir bolmioqanıdı; ular ezlir üzün yemaklii təyyarliwelikimu ülgürəlmigənidi. **40** Israillarning Misirdə tuožan wəkti jəməy tet yüz ottuz yıl boldi. **41** Xundak boldiki, xu tet yüz ottuz yil toxkənda, dəl xu künidən Pərvərdigarning barlık koxunlari Misir zeminidən qikip kətti. **42** Xu künili keqidə ular Misir zeminindən qikirlojını üçün, xu keqini ular Pərvərdigarning keqisi dəp tutux kerək; xu keqini barlık Israillar əwlədətin əwlədlikə Pərvərdigaroja atap tutup, tünixi kerək. **43** Pərvərdigar Musa bilən Hərunqə mundaq degənidi: — Pasha kozisi toqrisidiki bəlgilimə xu bolsunki: — Həqkandak yat əllik adəm uningdin yemisun. **44** Lekin hərkimning puloja setiwalqan kuli bolsa, u hətnə kılınsun, andin uningdin yesun. **45** Əmma eyünglərdə waqtılık turuwtəqan musapır yakı madikar buningdin yesə bolmayıdu. **46** Gəxni baxxa bir eygə elip qıkmioqin; birlər eydə yeyilsun; kozininq həqbir sənəgik sundurulmuşun. **47** Pütkül Israıl jamaiti bu heytini etküzsün. **48** Əgər sening bilən birgə tuožan musapır bolsa, Pərvərdigaroja atap pasha heytini etküzməkqi bolsa, undakta aldi bilən barlık ərkəkləri hətnə kılınsun; andin keliq heyt etküzsün. U zemində tuožulqan kixidak sanalsun. Lekin həqbir hətnisiz adəm uningdin yemisun. **49** Zemində tuožulqan kixi həm aranglarda tuožan musapır üçün oxhax əkanun-bəlgilimə bolsun. **50** Xuning bilən Israillarning həmmisi dəl Pərvərdigar Musa bilən Hərunqə buyruqandak xu ixlarnı ada kıldı. **51** Xu künning ezdə Pərvərdigar Israillarını koxun-koxun boyiqə Misir zeminidin qikardı.

13 Pərvərdigar Musaqa: 2 – Israillar arısida balyatquning barlıq tunji ərkək mewisini, məyli u insanning yaki haywanning bolsun, Manga atap mukəddəs kılɔjan; u Manga mənsuptur, degənidi. 3 Musa həlkə mundak dedi: – Silər Misirdin ibarət «küllük makanıñdin qıkkan bu künni yad etinglar; qünki Pərvərdigar silərni bu yərdin կudratlık koli bilən qıkardı. Buning üçün heq boldurulojan nərsə yeyilmisun. 4 Abib eyining bügündü künini yoloja qıkkan kün. 5 Əmdi Pərvərdigar sanga berixkə ata-bowiliringoja қəsəm kılɔjan, süt bilən həsəl ekip turidiojan zeminoja, yəni Kanaaniy, Hittiy, Amoriy, Hiwiy wə Yəbusiyarning zeminoja seni elip baroqinida muxu [Abib] eyida xu ibadatni tutkın. 6 Yəttə künigə petir nan yənglər; yəttinqi künində Pərvərdigar oja alahıda atiojan heyt etküzülsün. 7 Yəttə kün iqida petir nan yeyilsün; silərning aranglarda heqkəndə boldurulojan nan teplimisun wə ya qeqlirilər iqida heq hemirturumuñ kerünmisun. 8 Xu künini sən ez oolungoja: «Misirdin qıkkinimda Pərvərdigarning manga kersətkən iłtipatını yad kılıp təxəkkur bildürüix üçün, bu [heytni] etküzimən», dəp qıxandürgin. 9 Pərvərdigarning kanun-təlimining həmixa aqzıngdin qüxməslikü üçün, bu bəlgilimini kolungoja bəlgə kılıp seliwal, pexanəngga kaxkidak əslətmə kılıp ornitival; qünki Pərvərdigar seni կudratlık koli bilən Misirdin qıkardı. 10 Əmdi bu bəlgilimini yilmuyıl bekitilgən waktida tutkın. 11 Pərvərdigar san bilən ata-bowiliringoja kılɔjan қasımı boyiqə seni Kanaaniylarning zeminoja elip berip, uni sanga təkdim kılɔjandın keyin, xundak kılıxing kerək: – 12 barlıq balyatquning tunji mewisini Pərvərdigar oja atap sunisən; xundak qarpay melingning həmma tunji ərkəklərinə Pərvərdigar oja mənsup bolsun. 13 Əmma exəklərinin həmma tunjılırinin orniqə birdin kəza bərgin. Əgar uning orniqə birnəsə bərmisəng, uning boyınıni sunduruwətken. Oqulliringlar arısida bərlək tunjılırinin orniqə hərlük bədili telütxüng kerək. 14 Keyinkı künlərdə oolung səndin: «buning mənisi nemidur», dəp sorisa, sən uningoja jawab berip: «Pərvərdigar կudratlık koli bilən bizni Misirdin qıkırıp, «küllük makanı»nın azad kıldı. 15 Xundak boldiki, Pirəvn boynı kattılık kılıp bizni koyup berixni rat kılɔjinida, Pərvərdigar Misir zeminidiki barlıq tunji tuqulqanınları, insanning bolsun, malning bolsun, həmmisini urup əltirdi; buning üçün mən malning balyatqusining tunji mewisini, yəni həmmə tunji tuqulqan ərkəklərinə Pərvərdigaroja atap kurbanlık kılıp suniman wə oqulliřimning hərbir tunjılıri üçün hərlük bədili telap berimən», dəp eytkin. 16 Bu bəlgilimini kolungoja [əslətmə-]bəlgə kılıp seliwal, pexanəngga kaxkidak əslətmə kılıp ornitival, qünki Pərvərdigar կudratlık koli bilən bizni Misirdin qıkardı» – degin. 17 Əmma Pirəvn həlkəni ketixkə koyojandin keyin, Filistylarning zeminidiki yol yekin bolsimu, Huda ularını xu yol bilən baxlimidi; qünki u: «həlkim jəngə uqrəp kalsa, korkup puxayman kılıp, Misiroq yenip ketixi mumkin» dəp olyiqanıdır. 18 Xu sawəbtin Huda həlkəni aylandırup, Kızıl Dengiz tərəptiki qelning yoli bilən baxlap mangdi. Xundak kılıp Israillar Misirdin qıkkinidə, қorallinip jəngə təyyar bolup tərtip bilən mangdi. 19 Musa Yüsüpning səngaklirinimə billə eliwaldi; qünki Yüsüp əslidə Israilning oqulliři bolqan [kerindaxlirını]: «Huda qöküm silərni yoklap halinqlardın hawət alidu; xu qaçda silər meninq sengaklirimni muxu yərdin billə elip ketinglər» dəp қəsəm kıldurqanidi. 20 Andin ular Sukkottin qıkıp, qelning qetidiki Etam degən yərdə qedirlirini tiktı. 21 Əmdi Pərvərdigar ularoja yol kərsitixkə kündütü bir bulut tüwrükidə, keqisi yorukluk berixkə ot tüwrükidə bolup ularning aldida yürətti. Xuning bilən ular

keqə-kündütər yol yürəleyti. 22 Bulut tüwrüki kündüzi, ot tüwrüki keqisi həlktin ayrılmay, aldida yürətti.

14 Pərvərdigar Musaqa: 2 – Sən Israillar: «Silər burulup Migdol bilən dengizning arılıkiddi Pi-Həhırotning aldiqə berip qedir tikinglar; Baal-Zefonning udulidiki dengizning boyida qedir tikinglar», degin. 3 Xuning bilən Pirəvn: «Israillar zeminda ezip kəldi, qelning iqida kamılıp kəldi» dəp olaydı; 4 Israillarını koqlisun dəp Mən Pirəvnning kənglini kattik kılımən; xundak kılıp, Mən Pirəvn wə uning pütükül koxunları arkılık Əz uluqlukumni ayan kılımən; wə misirliklər Mening Pərvərdigar ikenlikimni biliđu, – dedi. Israillar Hudanıng sezi boyiqə kıldı. 5 «U həlkə keqip kətti» dəp Misirning padixahıja həwər beriliwidü, Pirəvn bilən əməldarlırları həlk toqrisidiki kararidin yenip: «Israillarnı kulluktin koyuwačkinimiz, bu zadi nema kılıjinımız!» – deyixti. 6 [Pirəvn] dərhəl jəng hərwisini koxturup, ez həlkini baxlap yoloja qıktı. 7 U yənə altə yüz hillanojan jəng hərwisi, xundakla Misirdiki barlıq jəng hərwilirini yioğdurup, ularning hərbirigə ləxkər baxlıklarını olturoquzup elip mangdi. 8 Pərvərdigar Misirning padixahı Pirəvnning kənglini kattik kılıjını üçün, u Israillarını koqlıđı. Bu qaçda Israillar kollarını egiz ketürüxkən haldə Misirdin qıkıp bolqanidi. 9 Misirliklarning [həmmisi] yeni Pirəvnning barlıq atlıri bilən jəng hərwiliri, atlık ləxkərləri bilən pütükül koxuni ularını koqlap, Israillar dengiz boyioja qedir tikkən jayda, yəni Pi-Həhırotning yenida, Baal-Zefonning udulidə ularoja yetixti. 10 Pirəvn yekinləxkən, Israillar bexini kətürüp kariwidü, mana, misirliklər ularning arkışidin yürüx kılıp koqlap keliwatađtıl Xuni kergəndə Israillar tolimu korkuxup, Pərvərdigaroja nida-pəryad kətürdü. 11 Ular Musaqa: – Misirdə geristan tepliməsmidi, sən bizni qəldə əlsün dəp muxu yərgə elip kəldingən?! Bizni Misirdin elip qıkıp, bizə mundak kılıjining nemisi?! 12 Misirdə turojan waktimizdə biz sanga: «Bizni misirliklarning kullukida boluxımızqa koyoqın, biz bilən karing bolmisun» dəp eytməqənmişidük? Misirliklarning kullukida bolojinimiz qelgə kelip elgimizindən əwzal bolattı! – dedi. 13 Buning bilən Musa həlkə: – Körkməy, tiki turunglar, Pərvərdigarning bugün silərgə yürgüzidiojan nijatini kerisilər; qünki silər bugün kərgən misirlikləri inkinqi kərməysilər. 14 Pərvərdigar silər üçün jəng kılıdu, lekin silər bolsanglar jım tursanglarla boldı, dedi. 15 Andin Pərvərdigar Musaqa: – Nemixkə sən Manga pəryad kətürisan? Israillar: «Aldıqə menginglər» dəp buyruqın. 16 Lekin sən hasangni kətürüp kolungni dengizə uzitip, uni ikkigə bəlgin; xundakta, Israillar dengizning otturisidin kuruq yər bilən etüp ketidü. 17 Mana, Mən ularını koqlisun dəp misirliklarning kəngüllərini kattik kılımən, xuning bilən Mən Pirəvn wə uning pütükül koxunu, jəng hərwilirərətli atlıkları arkılık Əz uluqlukumni ayan kılımən. 18 Xundak kılıp, Mən Pirəvn wə uning jəng hərwilirətli atlıkları arkılık Əz uluqlukumni ayan kılıjınındı, misirliklər Mening Pərvərdigar ikenlikimni biliđu, dedi. 19 Israillen qoxunining alıda yüruwətən Hudanıng Parixtisi əmdi ularning kəynigə etti; xuningdək ularning alıda mangojan bulut tüwrükimə ularning kəynigə yetkilip, 20 misirliklarning qedirgahı bilən Israillen qedirgahining arılıkida tohtidi; bu bulut bir tərəptə karangojuluk qıxırıup, yəna bir tərəptə keqini yorutti. Buning bilən pütün bir keqə bir koxun yəna bir koxunoja yekin keləlmidi. 21 Musa əolini dengizning üstigə uzatti; Pərvərdigar pütün keqə xərkətin kişiliğinə xamal qıkırıp, dengizning süyini kəynigə yandurdı; U suni yandurup dengizini kuruq yər kıldı, sular ikkigə bələndü. 22 Xu tərəptə Israillar dengizning otturisidiki kuruq yərdin mengip, etüp kətti; sular bolsa

ularning ong wə sol yenida kɵtürülp tamdak turatti. **23** Əmma misirlıklär ularni koołap keliwatattı — Pirəwnning barlıq atlıri, jəng hərwiliri wə atlıq ləxkərliri ularning kəynidin dengizning otturisioğıq kəldi. **24** Tang atkanda xundak boldiki, Pərvərdigar bilən bulut türwükidə turup misirlıklärning koxunişa kəridi wa misirlıklärning koxunişa parakəndiqılık qüxürdi. **25** U ularning hərwilirining qaklırını patkuzup, həydəp mengixin müxküł kıldı. Misirlıklär: — Yürtünglər, Israillning aldidin qaçaylı, qünki Pərvərdigar ular üçün misirlıklärə qarxi jəng kiliwatidu, — deyixti. **26** Pərvərdigar Musaoja: — Sular yenip misirlıklärning üstiga, ularning jəng hərwilirining üstiga wə atlıklarının üstiga ekip berip, ularni qektirüwətsun dəp kələngni dengizning üstiga uzatkıñ, — dedi. **27** Musa kolini dengizning üstiga uzitidi, tang atkanda dengizning süyi yəna əsliy halitiga yenip kəldi. Kəqiwatkan misirlıklär ekinəqa kərxi yığırüxti, Pərvərdigar ularni dengizning otturisida mollak atkuzdi. **28** Su əsligə yenip kelip, jəng hərwiliri bilən atlıklärni, yəni Israillarning arkidin koołap dengizoqa kirgən Pirəwnning pütkül koxununu oşırk kiliwətti; ulardin birimu sak kalmadi. **29** Lekin Israillar dengizning otturisidiki kərək yər bilən mengip etüp kətti; sular ularning ong wə sol yenida kɵtürülp tamdak turatti. **30** Xu tərikidə Pərvərdigar u künii Israillarnı misirlıklärning kəlidin kütkuzzidi; Israillar misirlıklärning dengizning boyida elük yatırını kerdı. **31** Israıl həlkə Pərvərdigarning misirlıklärə ixləktən zor kudritini kərəp, Pərvərdigardin korktı; ular Pərvərdigaroqa wa uning kuli Musaoja ixəndi.

15 Xu qoçda Musa bilən Israillar Pərvərdigaroqa mədhiyə okup munu kütinci etti: — «Mən Pərvərdigarnı mədhiyiləp kuy eytay, Qünki U karamət uluqlukını kərsətti; U at wə mingüqini dengizoqa taxliwətti. **2** Mening kūqüm həm menin küyüm Yağ Əzidur; U manga nijat boldi; U menin Təngrimidur, mən Uni uluqlaymən; U menin atamning Hudasidur, mən Uni aliy dəp mədhiyiləymən. **3** Pərvərdigar jəngqidur, Yahwəh Uning namıdır. **4** Pirəwnning jəng hərwilirini həm koxunlarını dengizoqa taxliwətti; Uning aliy ləxkər baxlıklär Kızıl Dəngizda oşırk kılındı. **5** Qonguktur sular ularni kəməwətti, ular huddi taxtək dengiz tegiga qəküp kətti. **6** Sening ong kolung, ay Pərvərdigar, Kudriti bilən xan-xərəpaptı; Sening ong kolung, ay Pərvərdigar, Düxmənni kukum-talkan kiliwətti. **7** Əz uluqlukungning həywisi bilən əztingə kərxi qikqənləri nabut kıldı, Sən otluk qəzipingni əwətting, U samanni keydiyrgən ottək ularni yutuwatti. **8** Dimiqingning nəpisi bilən sular dəng bolup erildi, Juxkunliojan dolğunları dəng kabı tik turdi, Dengizning otturisidiki qonguktur sular katırup koyuldı. **9** Düxmən dedi: «Mən ularni koołaymən, yetiximən, olja elip üləxtürimən, Ulardın dərdimni qikirimən, Kiliqimni suqurup, əz kolumn bilən ularni nabut kılımən». **10** Lekin Sən nəpisinq bilən püwlidinq, Dengiz ularni kəməwətti; ular juxkunluk, sularda kooquxundək qəküp kətti. **11** İlahlarning arısida, ay Pərvərdigar, Kim Sening təngdixinq bolsun? Pak-mukəddəslik iqidə Əz həywitingni kərsitidiojan, Həmd-mədhiyilər arısida dəhəxətlək turidiojan, Mejizə-karamət yaritidiojan, Səndək kim bolsun? **12** Sən ong kolungni uztixinq bilən, Yər-zemin ularni yutuwatti. **13** Lekin Əzungə həmjəmət kılıp kütkuzzojan kowmni rəhəmdilliğin bilən baxlap qılıqtıq; Sən ularni Əz mukəddas makanoqo kudritinq bilən hıdayət kılıp yetaklidinq. **14** Yat həlkələr buri anglap, titrixip kətti; Filistiyadə turuwatkənlərni toloqatkək azab tutti. **15** Andin Edomning əmirləri dəkkə-dükkigə qüxti; Moabning palwanlırını bolsa, rasa titrək bastı;

Kəanaan zeminidikilərning yürüki su bolup aktı; **16** Korkunk wə dəhəxət ularni bastı; Bilikingning həywiti bilən ular huddi taxtək midirliyalmay kəldi; Həlkinq etüp kətküq, i Pərvərdigar, Əzung rənə tələp hər kılən həlkinq etüp bolouqə. **17** Ələrni baxlap kirip, Əz mirasing bolovan taqda keqəttək tiksən, Əz makaning kılən jayqoja, i Pərvərdigar, Əz kolliring təyyarlıqın mukəddas jayqoja, i Rab, ularni elip barisən. **18** Pərvərdigar əbədil'əbadğıqə padixaḥ bolup həküm süridü! **19** Qünki Pirəwnning atlıri, Jəng hərwiliri atlıklärini bilən bille dengizoqa kirip boldi; Pərvərdigar dengizning sulurını ularning üstiga yandurdu, Lekin Israillar bolsa dengizning otturisidin kərək yərdin mengip etüp kətti». **20** Andin Hərunning hədisi payəqəmber Maryam kəlioja dapni aldi, barlıq kız-ayallarmu kəlioja dap elip, usul cynixip uningoja əgəxti. **21** Məryəm ularoja jawabən mundak kütinci okudi: — «Pərvərdigarnı mədhiyiləp kuy eytinglər, Qünki U zor uluqlukını kərsətti; U at wə mingüqini dengizoqa taxliwətti!». **22** Andin Musa Israillarnı Kızıl Dəngizdən baxlap, Xur qələgia elip bardı. Əlar uda üq kün qəldə yürüp, su tapalmidi. **23** Andin ular Marahka yetip kəldi; lekin u yərning süyi aqqık bolup, süyini iğkili bolmayıttı; xunga u jayning nami «Marah» dəp koyulən. **24** U wakitta halayık: — Biz nəmə iğimiz? — dəp Musadin aqırınip oqtuldaxkılı turdi. **25** U Pərvərdigaroqa pəryad kətirdi; Pərvərdigar uningoja bir dərəhni kərsətti; u dərəh yaqıqını elip, suqə taxliwidı, su tatlıq suqə aylandı. U yərdə Pərvərdigar ularoqa həküm-bəlgilimə bekitip, ularni sinap, mundak dedi: — **26** «Əgor silər kəngül koyup Hudayinglər Pərvərdigarning sezinzi anglap, Uning nəziridə durus boləjənni kılıp, əmrirrigə kulak selip, barlıq həkümürləri tutşanglar, undakta, Men misirlıklärning üstiga saloqan kesəllərdin heqbirini üstüngə salmaymən; qünki Mərkə silərgə xipalıq bərgüqi Pərvərdigardurmən». **27** Andin ular Elimoja yetip kəldi. Xu yərdə on ikki bulak bilən yətmix horma dərihi bar idi; ular xu yərdə sularning boyida qədir tiki.

16 Andin Israillarning pütkül jamaiti Elimdin yoloja atlandı; Misir zeminidin qikip, ikkinci eyining on bəxinqi künidə Elim bilən Sinayning otturisidiki Sin qələgə yetip kəldi. **2** Əmma Israillarning pütkül jamaiti qəldə Musa bilən Hərunning yaman gepini kılıp oqtuldaxkılı turdi. **3** Israillar ularoja: — Pərvərdigarning koli bizni Misir yurtidila olttürüwətkən bolsa bolmasıldı! Xu yərdə biz gəx kəynawatkan kəzənlərini qəridəp olturnup, toyoudək nan yemigənmidük? Lekin silər bu jamaətning həmmisini aqılıq bilən olttürməkqi bolup bizni bu qəlgə elip kəldinglər! — deyixti. **4** Buning bilən Pərvərdigar Musaoja: — Mana, Mən asmandın silərgə nan yaqdurıman; xuning bilən həlk hər künii qikip, bir künliklə lazımlığını yiojıwalsun. Bu tarikidə Mən ularning Mening kanun-əmrlirində mangidiojan-mangmaydiojanlıkinini sinaymən. **5** Hər həptining altıncı künii xundak boliduki, ular yiojıwalojanlarını təyyarlısun; u baxxa künnlərdə erixidioqinidin bir həssə kəp boluidi, — dedi. **6** Andin Musa bilən Hərun barlıq Israilları: — Bugün ahxam silərni Misir zeminidin elip qikqəqinqing Pərvərdigar ikanılıkini bilisilər wə **7** əta silər Pərvərdigarning xan-xəripini kərisilər; qünki U silərning Uning yaman gepini kılıp oqtuldaxkinqinənən anglıdı; bizgə kəlsək, silər yaman gepimizni kılıp oqtuldiyoudək biz kim idük? — dedi. **8** Musa yəna: Pərvərdigar bügün ahxam silərgə yegili gəx berip, əta atığında toyoudək nan bərgəndə [buni bilisilər]; qünki Pərvərdigar silər Uning yaman gepini kılıp oqtuldiyinqinən anglıdı. Əndi biz nəmə idük? Silərning oqtuldaxkinqinənən bizişlərgə karitilojan əməs, bəlkı Pərvərdigaroja karitilojandur, — dedi. **9** Andin Musa Hərunoja: — Sən Israillarning pütkül

jamaitigə: «Pərvərdigarning aldişa kelinglər; qünki U yaman gəp bilən ojotuldaxkinqinglarnı angıldı», dəp eytkin, — dedi. **10** Xundak boldiki, Hərən Israillarning pütkül jamaitigə sezləp turojınıda, ular qəl tərəpkə kəriwidi, mana, Pərvərdigarning julası bulutta ayan boldı. **11** Xuning bilən Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — **12** — Men Israillarning yaman gəp kılıp ojotuldaxkinqini angıldı; əmdı ularoqa: «Gugumda silər gex yəysilər wə ətigəndə nandin toyunisilər, xuning bilən silər Mening Pərvərdigar Hudayinglər ikanlıkimni bilip yetisilər» — dəp eytkin, dedi. **13** Kəqkurunda xundak boldiki, bədünilər uqup kəlip, qedirgahı kaplap kətti; atisi ətigəndə, qedirgahning ətrapidiki yerlərgə xəbnəm qüxkəndi. **14** Ətraptə yatkan xəbnəm ketürülüp kətkəndin keyin, mana, qellükning yer üzüdə kirawdak nepiz, kiqik-kiqik yumilaq nərsilər turatı. **15** Israillar uni kərgəndə, uning nəmə ikanlıkini biligməni üçün: — Bu nemidü? — dəp soraxtı. Musa ularoqa jawabən: — Bu Pərvərdigar silərgə ata kılqan ozuk-tülüktür. **16** Pərvərdigar xu ixni əmr kılıp dediki, «Hərbiringlər yeydiqininqlaroqa karap uningdin yioqiwelinglər; hərbiringlər ailidiki adəm sanişa karap, hərbir adəmga bir omər mikdarda yioqinglər; hər adəm eż qədiridiki kixilər üçün yioqinglər» — dedi. **17** Israillar xundak kılıp, bəzisi keprək, bəzisi azrak yioqiwalı. **18** Ular uni omər mikdəri bilən əlqiwidı, kəp yioqkanlarningkidin exip kətmidi, az yioqkanlarningmu kəmlik kilmidi; hərbir kixi eż yeydiqininqa karap yioqkanidi. **19** Musa ularoqa: — Həqkəndak adəm bulardın heqnemini ətigə kəldurmışın, dedi. **20** Xundak bolsimu, ular Musanıng sezığa kulak saldı; bəzilər uningdin bir kışmını ətigə saklap koydı. Əmma saklap koyojını kurtlap sesip kətti. Bu ix üçün Musa ularoqa hapa bolup aqqıqländi. **21** Xu səwəbtin ularning hərbiri hər ətigini qıkıp eż yeydiqininqa karap yioqiwalatti; kəloşanlıri bolsa aptap qıkkanda erip ketetdi. **22** Lekin altinqı künü xundak boldiki, ular künətlük ozuknıng ikki həssisini yiojdı; demək, hərbir kixi üçün ikki omər mikdarda yioqiwalı; andin jamaət əmirləri həmmisi kəlip buni Musaqa eytti. **23** Musa ularoqa: — Mana Pərvərdigarning degini: — Əta aram künü, Parvərdigaroja atalojan mukəddəs xabat künü bolidu; pixuridiojininqlarnı pixurup, kaynitidiojininqlarnı kayınıtip, exip kəloşanıng həmmisini ətigə saklap koyunglar, — dedi. **24** Ular Musa buyruqəndək, exip kəloşanıng ətisigə saklap koyuwidi, ular sesip kalmıdi, kurultıplama kətmidi. **25** Musa ularoqa: — Buni bügün yənglər; qünki bügün Pərvərdigaroja atalojan xabat künü bolqını üçün daladın tapalmayırlar. **26** Altə kün silər yioşsanglar bolidu; lekin yəttinqi künü xabat bolqını üçün u kündə heqnemə tepilməydi, — dedi. **27** Halbüki, yəttinqi künü həlkətin birnəqqisi ozuk-tülüük yioqkili qikəwidı, heqnemə tapalmırdı. **28** Pərvərdigar Musaqa: «Silər kaqanojqıqə Mening əmirlərim wə əkanun-bəlgilimilərimni tutuxnı rət kilişilər? **29** Mana, Pərvərdigar silərgə xabat kününü bekitip bərdi; xunga yəttinqi künü hərbiringlərni eż ornida turup, sırtlaroqa qıkmışın dəp, altinqı künü ikki künətlük ozuk beridü», — dedi. **30** Xuning bilən həlkə yəttinqi künü aram aldı. **31** Israillar bu ozuknı «manna» dəp atıldı; uning [xəkli] yumqaksüt urukidək, rənggi ak bolup, təməi həsəlgə milengən koturmaqqa oxhaydı. **32** Musa ularoqa: — Pərvərdigarning əmri xuki, — Keyinkı əwlədliringlaroja Mən silərni Misirdin elip qıkkanda, Men silərgə qeldə yeyixka ata kılqan nanmı kərsitx üçün, uningdin komzəkka bir omər toxkuzup, ular üçün saklap koyunglar, — dedi. **33** Musa Hərunoqa: — Kəlgüsü əwlədliringlaroja kərsitxkə saklav üçün bir komzəknı elip, uningoşa bir omər mikdarda manna selip, Pərvərdigarning həzurında koyup koyojın, — dedi. **34** [Keyin,] Hərun Pərvərdigar Musaqa buyruqəndək

komzəknı saklav üçün uni höküm-guwaqlik sanduğining alıldı koyup koydi. **35** Xu tərikdir Israillar adəm olturaklıxlan bir zeminə yetip kəlgüqə kırık yil «manna» yedi; ular Kanaan zeminininq qəralirioja yətküqə manna yedi. **36** Əyni qəoşa bir «omər» «əfah»ning ondin biriga barawər idi.

17 Andin pütkül Israil jamaiti kopup, Sin qəlidin qıkıp, Pərvərdigarning amri boyiqə sapər kılıp, Rəfidim degən yərgə kəlip qedirilərini titki. Əmma u yərda həlkəqə iqliki su yok idi. **2** Xuning bilən həlkə Musa bilən jedallixip: — Bizgə iqliki su bərgin! — dedi. Lekin Musa ularoqa: — Nemixə menin bilən jedallixisilər? Nemixə Pərvərdigarnı sinayışılər? — dedi. **3** Lekin həlkə qangkap, su teləp kılıp, Musadin aqırınip ojotuldixip: — Sən nemixə bizni, balılırimızı wə melimizni ussuşluq bilən əltürükə Misirdin elip kəlding? — dedi. **4** Xuning bilən Musa Pərvərdigaroja pəryad kətürüp: — Bu həlkəni kəndak kilsəm bolar?! Ular həlila meni qalma-kesək kılıxi mumkin! — dedi. **5** Pərvərdigar Musaqa jawabən: — Sən Israilning aksaçallırıdin birnəqqisini ezung bilən billə elip qıkıp, [Nil] daryasining süyini uroqinında ixəltəkən hasangni kolungıja elip həlkəning aldişa barojin; **6** Mana, Mən xu yerdə, Hərəb teojudiki koram taxning üstüda sening aldingda turimən; san koram taxni urojin. Buning bilən uningdin həlkəqə iqliki su qikidü, — dedi. Musa Israilning aksaçallırıning kez alıldı xundak kildi. **7** Musa Israilarning jedalləxkini wə ularning «Pərvərdigar arımidə zadi barmu-yokmۇ?» deyixip Pərvərdigarnı siniojini üçün, u yarını «Massah» wə «Məribəh» dəp atidi. **8** Xu qəoşa Amaləklər kəlip Rəfidimda Israileşa hujum kıldı. **9** Musa Yəxuaqa: Sən ezmizdin Amalək bilən jəng kılıxka adəm talliojin. Mən əta Hudanıng həsisiñi kolumna elip dəngning qoqqısında turup turimən, dedi. **10** Yəxua Musa buyruqinidək kılıp, Amaləklər bilən jəng kıldı. Musa, Hərun wə Hur dəngning qoqqısiqə qikti. **11** Xundak boldiki, Musa kolinı kətürüp tursa, Israile qəlib kelətti, lekin u kollırını pəskə qüxürüp tursa, Amalək qəlib kelətti. **12** Musanıng kollırı eojırlixip kətti; ular bir taxni elip kəlip uning astioşa koydı; u uning təüstüdə olturdı; andin Hərun bilən Hur biri bir təripidə, biri yənə bir təripidə uning kollırını yələp turdu; bu tərikdirə uning kollırı təki kün patkūqə mazmut turdu. **13** Xundak kılıp, Yəxua Amalək wə uning həlkəni kılıqlap nabut kıldı. **14** Pərvərdigar Musaqa: — Bir aslimə bolsun dəp bu ixlarnı bir kitabça yezip kəlduroqin, xundakla xularni Yəxuanıng kulaklırioja okup bər; qünki Mən Amaləknıng namini asmanlarning astidin, hətta adəmlərning esidinmə mutlak eqürütətimən, dedi. **15** Andin Musa bir kurbangahı yasap, namini «Pərvərdigar tuqundur» dəp atidi. **16** wə Musa: — Yəhning təhti alıldı bir kol ketürülüp: — «Pərvərdigar əwlədtin əwlədləkinqə Amaləkkə karxi jəng kılıdu» deyilgənidi, — dedi.

18 Musanıng keynatisi, yəni Midiyanning kahını Yətro Hudanıng Musa üçün həmdə Əz həlkə Israil üçün barlık kəloşanlıri toopruluk angıldı, yəni Pərvərdigarning Israile Misirdin qıkarəqanlığından həvar taptı. **2** Xuning bilən Musanıng keynatisi Yətro Musanıng əslidə eż yeniqə swatiwtəkən ayali Zipporah wə uning ikki ojolını elip yoloşa qıkı (birinqi oqşining ismi Gərxom dəp koyuluparidi; qünki Musa: «mən yaka yurta musapır bolup turuwaitimən» deyənidir). **4** Yəna birininq ismi Əliezər dəp koyulupanı; qünki Musa: «Atamning Hudasi manga yardımında bolup, meni Pirəwnning kılıqidin kütkəzdi», deyənidir). **5** Xundak kılıp Musanıng keynatisi Yətro Musanıng oqşulları bilən ayalını elip, Musanıng qəlda, Hudanıng teojuuning yenida qedir tikgən yerigə yetip kəldi. **6** U əslidə Musaqa: —

«Mana, mənki keynatang Yətro sening ayalingni wə uning ikki oɔjlini elip yeningoja ketiwatimən» dəp həwər əwətkənidı. 7 Xuning bilən Musa ez keynatisining aldişa qikip, təzim kılıp, uni səydi. Ular bir-biridin hal-əhwal sorixip qediroja kirdi; 8 Andin Musa kiyatiqisioq Israilning wajidin Pərvərdigarning Pirəwn wə misirlilikləroq kılıqan həmmə əməllirini sezləp, ularning yol boyi bexiqə qüxkən jəbir-japalarını bayan kılıp, Pərvərdigarning kəndak kılıp ularını kutkuzojinini eytip bərdi. 9 Buni anglap Yətro Pərvərdigarning Israiloja kərsətkən barlik yahxilikdindən, ularını misirliliklarning kolidin kutkuzojanlıigidin xadlandı. 10 Yətro [xadlinip]: — Silərni misirliliklarning wə Pirəwnning kolidin kutkuzoqan Pərvərdigarə taxəkkurlar bolоq! U bu կօմմի misirliliklarning kolidin kutkuzdzi! 11 Mən Pərvərdigarning barlık ilahlardın üstün turidiqanlığını əmdi bildi; qünki U dəl ular yoqanqılık kılıqan ixta Əzinining ulardın üstün turidiqanlığını namayan kıldı — dedi. 12 Andin Musaning keynatisi Yətro Hudaqə atap bir kəydürmə kurbanlıq wə birnaqqə [təxəkkur] kurbanlıklarını elip keldi; Hərun bilən Israilning hərbir aksaklı Musaning keynatisi bilən billə Hudanıng həzurında taam yeyixkə kəldi. 13 Ətisi Musa həlkning ix-dəwalıri üstidin həküm qikirixkə olturdı; həlk ətigəndin tartip kəqkiqə Musaning qərisidə turuxti. 14 Musaning keynatisi uning həlkə üçün kılıqan ixlirini kərgənda uningdin: — Sening həlkə kiliwatqan bu ixing zadi nemə ix? Nemixkə san [bu ixta] yaloqz olturısan, barlıq həlk, nemə üçün ətigəndin kəqkiqə sening qərəngdə turidu? — dedi. 15 Musa keynatisioq jawab berip: — Həlk Hudadin yol idzəxkə meninq kəximoja kelidü. 16 Qaçankı ularning bir ix-dəwası qıkṣa ular uniməyoja kelidü; xuning bilən man ularning otturısida həküm qikiriman wə xundakla Hudanıng kanun-bəlgilimilərini ularəqə bildürimən, — dedi. 17 Musaning keynatisi uningoja: — Bu kılıqining yahxi bolmaptu. 18 Sən jəzmən eziüngni həmdə qərəngdə turojan həlk nimə qarşitip koyışın; qünki bu ix sanga bək eojir kelidü. Sən uni yaloqz kılıp yetixəlməysən. 19 Əmdi meninq səzümgə kulak saloqın, mən sanga bir məslihət berəy wə [xundak kilsang,] Huda sening bilən billə bolidü: — Sən eziüng Hudanıng alidda həlkning wəkili bolup, ularning ixlirini Hudaqə məlum kılıqin; 20 sən həlkə kanun-bəlgilimilərni eğitip, mangidiojan yolni kərsitip, ularning kəndak burqı barlıqını ukturojin. 21 Xuning bilən bir wakıttı sən pütküll həlkning arisidin Hudadin körkidiqan, nəpsaniyatqılıkni yaman kəridiqan həm əkbiliyyətlik həm diyanətli adamlarını təpipli, ularını həlkning üstügə bax kılıp, bəzisini mingbexi, bəzisini yüzbexi, bəzisini allikbexi, bəzisini onbexi kılıp təyinligin. 22 Xuning bilən bular hərkəndək wakıttı həlkning ix-dəwalırını soraydu. Əgər qong bir ix-dəwa qıkip kalsıa, buni sanga tapxursun; lekin həmmə qıkık ix-dəwalarnı ular ezelri bejirisun. Xundak kılıp, ular sening wəzipəngni yeniklitip, yüktüngni kətürüxüp beridu. 23 Əgər xundak kilsang wə Huda sanga xundak buyrusu, eziüng [wəzipəngda] put tırəp turalaysan wə həlkinqumu hatırjomıl bilən eż jayıqə kaytip ketidü, dedi. 24 Musa keynatisining sezığə kulak selip deginining həmmisini kıldı. 25 Musa pütküll Israil arisidin əkbiliyyətlik adəmlərinə tallap, ularını həlkning üstügə bax kılıp, bəzisini mingbexi, bəzisini yüzbexi, bəzisini allikbexi, bəzisini onbexi kılıp koydi. 26 Bular hərkəndək wakıttı həlkning ix-dəwalırını sorap turdu; təsrək ix-dəwalarnı bolsa, Musaqa yollaytti, qıkık ix-dəwalarnı bolsa ezelri soraytti. 27 Andin Musa keynatisini yoloja selip koydi, u eż yurtioja kaytip kətti.

19 Israillar Misir zeminidin qikip, dəl üqinqi eyining baxlanıqan künü Sinay qeliga yetip kəldi. 2 Ular Rəfidimdirin

qıkıp, Sinay qeliga yetip kəlip, qəldə qədir tiki; Israil xu yərda, təqning udulida tohtap qədir tiki. 3 Musa Hudanıng aldioja qikiriwidı, Pərvərdigar təqdin uningoja hitab kılıp mundak dedi: — Sən Yakupning jəmtiqə səz kılıp, Israillarəqə munu həwərnı yətküzgin: — 4 «Mening misirliliklərəqə nema kılıqinimni, xundakla Mən silərni huddi bürküt balılırını kənatlırioqa mindürüp elip yüksəndək, Əz kəximoja elip kəlginiimi özüngərlər kərdüngərlər. 5 Əmdi silər dərhəkikət Mening səzümnə anglap, əhdəmni tutsanglar, undakta barlık əllərning arisida Manga has bir gəhər bolisilər — qünki pütküll yər Meningkidur — 6 wə silər Manga kahinlərdən tərkib tapkan has bir padixahlıq wə mukəddəs bir կօմմի bolisilər». Mana bu sən Israillarəqə deyixing kerək bolqarı sezlərdür, — dedi. 7 Xuning bilən Musa yenip kəlip, həlkinqən aksakkallarını qakirtip, Pərvərdigar uningoja buyruqan xu səzərnəng həmmisini ularəqə yətküzdi. 8 Həlkning həmmisi bir eoizdini: — Pərvərdigar buyruqənnəng həmmisəgə qokum əməl kılımımız! — dəp jawab bərdi. Andin Musa həlkning jawab sezlərini Pərvərdigarning kəxioja berip yətküzdi. 9 Pərvərdigar Musaqa: — Mana, Mən sanga səz kılıqinimdə həlk awazimni anglisun, həmixə sanga ixənsün dəp, yeningoja kara bulutning ərəngənlük iqidə kelimən, dəp etti. Musamu həlkning degənlərini Pərvərdigarəqə anglati. 10 Pərvərdigar Musaqa yəna: — Sən həlkning kəxioja berip, bugün wə əta ularını pak-mukəddəs kılıp, kiyim-keqəklərini yudurojin. 11 Ular üqinqi künigə təyyar tursun; qünki üqinqi künigə barlıq həlkning kez aldida Pərvərdigar Sinay teojoqa qüxidü. 12 Sən həlk üqün [taqning] ətrapioja bir pasıl kılıp, ularəqə: «Silər ehtiyat kilinglər, təqəqə qıkmanglar yaki uning etikiga tegip kətməngələr. Kimki taqəqə təgsə eltürüləməy kalmayıdu; 13 Uningoja hətta birar koli tegip kətsimə, qalma-kesək kılıp eltürülsün yaki oq etip eltürülsün. Məyli haywan yaki insan bolsun, xundak kilsa, tirik kəldurulmuşsun» — dəp etykin. Lekin Kanay uzun qelinsa, ular təqning tütügə qıksun, dedi. 14 Musa təqdin qıxıüp həlkning kəxioja berip, həlkni Hudaqə atap mukəddəs kıldı; ular kiyim-keqəklərini yudi. 15 Andin Musa həlkə: — Üqinqi künigə təyyar turunglar; həqkim ayali bilən yekinqılık kilmisun, dedi. 16 Üqinqi künigə bolçanda, tang yoruxi bilən xundak boldıki, güldürmənilər güldürləp, qakrmak qekip, taor üstüda koyuk bir parqə bulut pəyda boldı, zor kəttik qelinojan kanayning awazi englandı. Buni körəp qedirgahdiki pütküll həlk korkunqıdin titrəp kətti. 17 Musa həlkni Hudanıng alidda hazır boluxka qedirgahdın elip qıktı. Ular kəlip təqning tütüwədə erə turdu. 18 Pərvərdigar Sinay teojoqa otta qıxıüp kəlgini üqün is-tütək pütküll təqni kaplıdı; is-tütək humdandin ərligən is-tütəktək üstügə ərləp qıktı. Pütküll taqəqə kəttik təwrinixkə baxlıdı. 19 Kanay awazı barqanseri küqiyip intayın kəttik qıktı. Musa səz kiliwidı, Huda anglap ünlük awaz bilən jawab bərdi. 20 Pərvərdigar Əzi Sinay teojoqa, təqning qokkisiqə qüxti; andin Pərvərdigar Musanı təqning qokkisiqə qakiriwidı, Musa taqəqə qıktı. 21 Pərvərdigar Musaqa: — San qıxıüp halayıknı agaḥlandurup: Ular «Pərvərdigarnı kerimiz» dəp pasildin bəsüp ətmisün; undak kilsa, ulardın kep adəm əhalək bolidü, dəp etykin. 22 Pərvərdigarəqə yekin kələyədiqan kahinlarmu ezelrinə manga atap mukəddəs kilsun; bolmisa, Pərvərdigar [sepilni] beskəndək ularəqə halakət yətküzdi, — dedi. 23 Musa Pərvərdigarəqə: — Halayıknıng Sinay teojoqa qıkixi mumkin əməs; qünki Sən Əziüng bizgə kəttik agaḥlandurdung; təqni «mukəddəs» dəp karap, uning ətrapioja pasilları bekitinglər, dəp əmr kılding, — dedi. 24 Pərvərdigar Musaqa: — Mang, sən qıxıüp kətəkin. Andin sən Hərunni elip, billə qıkıqin; lekin kahinlər wə həlk

bolsa Pərvərdigarning kəxioqa baraylı dəp pasilden bəsüp etmisun; bolmisa, [Pərvərdigar sepilni] bəskəndək ularning üstügə qüxiði, — dedi. **25** Xuning bilən Musa həlkning kəxioqa qüxp, ularoja bu səzni yətküzdü.

20 Huda munu barlıq səzləri bayan kılıp mundak dedi: — **2**

Mən seni «küllük makanı» bolojan Misir zeminidin qıkırıp kəlgən Parvardigar Hudayingdurmən. **3** Sening Məndin baxka heqkəndək ilahing bolmayıdu. **4** Sən eziñ üçün maylı yukiridiki asmandıa bolsun, maylı təwəndiki zemində bolsun, yaki yar astidiki sularda bolsun, hərkəndək nərsining kiyapitidiq heqkəndək oyma xəklini yasına. **5** Sən bundak nərsilərə bax urma yaki ularning kullukloja kirmə. Qünki Mənki Pərvərdigar Hudaying wapasızlıqka həsat kılqınuqı Təngridurmən. Məndin nəprətləngənlərinəng kəbihliklirini ezlirige, oqlullarıqə, hətta nəwra-qewrilirigiqə qüxtürimən, **6** Əmma Meni seyidiojan wə əmrirrimni tutidiojanlaroja ming əwladiojqə əzgərməs mehribanlıq kərsitimən. **7** Pərvərdigar Hudayingning namini ələyimikan tiləja alma; qünki kimdəkim namini ələyimikan tiləja alsa, Pərvərdigar uni gunahkar hesablimay kalmayıdu. **8** Xabat küninini mükəddəs dəp bəlip tutkılı yadıngda saklıqın. **9** Altə kün ixləp barlıq ixliringni tütgətin; **10** lekin yəttinqi künü Pərvərdigar Hudayingloja atalojan xabat künidur; sən xu künü heqkəndək ix kilməsən; maylı sən yaki oqlung bolsun, maylı kizing, maylı kulung, maylı dediking, maylı bukang yaki sən bilən bir yərdə turuwatkan musapir bolsun, heqkəndək ix kilmisun. **11** Qünki altə kün iqida Pərvərdigar asman bilen zeminni, dengiz bilən uning iqidiki barını yarattı andin yəttinqi künidə aram aldi. Buning üçün Pərvərdigar xabat künini bəht-bərikətlək kün kılıp, uni mükəddəs kün dəp bekitti. **12** Atanangni hərmət kıl. Xundak kılsang Pərvərdigar Hudaying sanga ata kilməkqi bolojan zemində uzun emür kərisən. **13** Kətillik kılma. **14** Zina kılma. **15** Oqrıilik kılma. **16** Koxnang toqrluluk yalojan guwaħħilik bərma. **17** San koxnangning ey-imaritiga kez kiringni salma, nə koxnangning ayali, nə uning kılıqoja, nə uning dediki, nə uning kalisi, nə uning ixiki yaki koxnangning hərkəndək baxka nərsisigə kez kiringni salma. **18** Pütkül halk güldürməmiliarnı, qekin-yalqunları, kanaynung awazi wə taoqdin erləp qikkən is-tütkənləri kerdi wə anglidi; ular bularını körüp, titrixip yırak turuxti **19** wə Musaqa: — Bizgə sənla sez kılıqoysən, biz anglayımız; lekin Huda bizgə Əzizəkəz kilmisun; qünki undak kılsa olüp ketimiz, dedi. **20** Musa halayıqka jawabən: — Korkmanglar; qünki Hudaning bu yərgə kelixi silərni sinax üçün, yəni silərning Uning dəhəxətlikini kez aldinglaroja kəltürüp, gunah kılmaslıklarıñ üqindür, — dedi. **21** Xuning bilən halayıq nerida turdi; lekin Musa Huda iqida turojan koyuk bulutning kəxioqa yekin bardı. **22** Parwərdigar Musaqa: — Sən berip Israillarоja munu səzləri yətküzgin: «Silərgə ərxtin sez kılıqinimni kerdüngər. **23** Silər Mening ornumda ilah dəp kümüxtin butlar yasimanglar, yaki eziñlər üçün altundın butlari yasimanglar. **24** — San Mən üçün tupraktın bir kurbangah yasap, xu yərdə keydürmə kurbanlık wə inaklıq kurbanlıklıringni, koy-eqkə bilən kaliliringni sunojin. Omumən Mən həlkə namimni [hərmət bilən] əslitidiojan barlıq jaylarda, yeningoja kılıp sanga bəht-bərikət ata kılımən. **25** — Əgər Manga atap taxlardın kurbangah yasimakqi bolsang, yonulojan taxlardın yasimiojin; qünki taxlaroja əswabingni təkəküsəng, ular napak bolup kəlidü. **26** Kurbangahimoja qikidiojan pałempəy bolmisun; undak bolqanda, pələmpəyedin qikkuqa əwritting kerünüp kəxii mumkin», — dedi.

21 — Sən ularning aldioqa koyidiojan həküm-bəlgilimilər munulardur: — **2** Əgər sən bir ibranıy kulin setiwalojan bolsang, u altə yilojəq hizmitində bolup, yəttinqi yili teləmsiz hər kilsinsun. **3** U kül kiliñixka tənha haləttə elip kelingən bolsa, tənha haləttə katsun. Ayali bilən birga elip kelingən bolsa, ayalimu uning bilən billə katsun. **4** Əgər hojisi uningoja hotun elip bərgən bolsa, xundakla ayali uningoja oqlul-kızlarını tuşup bərgən bolsa, ayal balılıri bilən hojisioja kılıp, ər yalozug katsun. **5** Lekin əgər kül elan kılıp: «Mən hojam, ayalim wə balılırimoja muhəbbətim bolojını üçün hər bolup kətməymən» desə, **6** undakta uning hojisi uni Hudaning [ibadət sorunining] aldioqa elip berip, uni ixiñning alidda yaki ixiñning kexikininq alidda turquzusun; andin hojisi bigiz bilər uning kulinikini təxsun. Xundak kılıp, u mənggügo hojisining kuli bolup kəlidü. **7** Əgər birkim kızını dedəklikkə setiwalətən bolsa, u ər kullar hər kiliñandək hər kiliñimsun. **8** Əgər eziqə has setiwalojan kız hojisioja yakımsa, undakta u kız tərəpning hək tələp uni hər kiliñiqə yol koyuxi kerək. Lekin hojisining uni yat həlkə setix hokuki bolmayıdu; qünki hojisi uningoja wapasızlıq kılıqandur. **9** Əgər u kizni ooflioja has bekitən bolsa, undakta u balgilimilər boyiqə uningoja eż kiziñek muamilə kilsunsun. **10** Əgər hojisi yəna hotun alsə, əslidə əmrığə alojan dedikining yemək-iqmikini, kiyim-keqikini wə ər-hotunqılıq burqını keməytimsun. **11** Əgər u xu üç ixni ada kilmisa, undakta u bədal təlimay hər bolsun. **12** Kimki bir adəmni urup eltürüp koysa, umu qokum eltürülüsün. **13** Lekin əgər u kixi [əlgüqininq] jenini paylap turup kəstən eltürmigən, bəlkı mən Huda uning koli arkılık xixining olüxigə yol koyojan bolsam, undak əhəwaldə Mən uningoja qaqidiojan bir jayni orulaxturımən. **14** Lekin əgər birsə eż koxnisini hılyə bilən eltürimən dəp, uningoja kəstan hujum kilsə, u gərqə [panah idzəp] kurbangahimoja keqip kəlsimə, u xu yərdə tutulsun wə əlümgə məhkum kiliñinsun. **15** Kimki eż atisi yaki anisioja kol təgküzə, qokum eltürülüsün. **16** Kimki bir adəmni bulap satkən bolsa yaki uning əkolida barlıq məlum bolsa, jəzmən eltürültüxi kerək. **17** Kimki eż atisi yaki anisioja lənat kılıp karqiojan bolsa, jəzman eltürültüxi kerək. **18** Əgər ikki kixi uruxup kəlip, biri yəna birini tax ya moxti bilən ursa, urulojan kixi elməy, orun tutup yetip kalojan bolsa, **19** u kixi kopup hasioja tayinip taxkiriyoja qikkdək bolsa, undakta uni urojan kixi jazadin halas kiliñinsun; pəkət zəhimləngüqininq yetip ixtin kalojan waqtı üçün tələm berip, uni dawalitip səllimaza sakaytsun. **20** Əgər birsə kuli yaki dedikini tayakta ursa, xundakla kül yaki dedak nək məydanda olüp ketsə, uning üçün [igisi] qokum jazasoja tartılsun. **21** Lekin əgər tayak yegüqi birikki kün tirik tursa, undakta kül həjayanining xəhs mal-mülki bolojını üçün, kulin ning jazasioja tartılsun. **22** Əgər kixilər bir-biri bilən uruxup kəlip, həmilidər bir ayalni urup salsa, həmilidər ayalda balisi baldur tuquluxidin baxka zəhimlinix bolmisa, ayalning erininq tələm talipi boyiqə həkilmərinən təstikidin etkizütlüp jərimanə telisun. **23** Əgər [ayal yaki bala] ziyan-zəhətkə uqrıqan bolsa, undakta jenioja jan, **24** kezığa kez, qixioja qix, kolioja kol, putioja put, **25** keyyükə kəyiük, zəhimə zəhim, kekkə kek tələnsun. **26** Əgər birsə ez kül ya dedikining kəzin urup nakar kılıp koysa, kezi wajidin uni azad kiliñsun. **27** Xuningdək birsə ez kuli ya dedikining qixini urup qikiriwətən bolsa, qixi wajidin uni azad kiliñsun». **28** Əgər bir kala bir ər yaki ayal kixini üsüp eltürüp koysa, xu kala qokum qalma-kesək kiliñixi kerək, uming gəxi yeyilmisun. Lekin kalining igisigə gunah kəlmisun. **29** Lekin bu uyning ilgirdin üsüx aditi bolup, igisigə bu həktə agah berilgən bolsa, lekin yənilə uni baqlılimiojini üçün ər-ayal kixilərni üsüp eltürüp koyojan bolsa,

undakta kala qalma-kesek kilinsun, igisimu olumga məhkum kilinsun. **30** Lekin uningdin hun həkkı tələp kilinsa, ez jenining ornida uningoja ənqılıq tələm koyulajan bolsa xuni bərsun. **31** Kalidin üstülgüqi oojul yaki kız bala bolsa, kalining igisi ohxaxla yukirkı həkümündikidək bir tərəp kilinsun. **32** Kala kül yaki dedəknı üskən bolsa, kalining igisi üsülgüqinинг hojisiqası ottuz xəkəl kümüxtərəp bərsun; andin kala qalma-kesek kilinsun. **33** Əgər birsi bir orining aqzını oquq koyup yaki kolawatkan orining aqzını yapmay, kala yaki exək uningoja qüxiyp kətsə, **34** Undakta orining igisi mal igisining ziyanını toluk tələp bərsun; elğan mal uningki boldidu. **35** Əgər birsining kalisi yənə birsining kalisini üstüp əltürüp koyojan bolsa, undakta ular tırık kalojan kalini setip, pulni barawar belüksün həm əlik kalinimə xundak belüksün. **36** Lekin kalining ilgiridin üsidiqan aditi barlıq enik turup, igisi uni baqlılmay koyuwətəkən bolsa, undakta üsülgüqi kalining igisi kaloja kala tələp bərsun, olük kala uning bolsun.

22 Əgər birsi bir kala yaki koynı oqırılap, uni soysa ya setiwtəsə, u bir kalining ornioja bəx kala, bir koyning ornioja tet koy təlisun. **2** Oqri tam təxkəndə tutulup kəlip, tayaq yəp olüp kəlsa, əltürgüçiqə hun jazasi kəlmisun. **3** Lekin xu wəkə bolovan paytə kün qıkip kalojan bolsa, undakta əltürgüqi hun jazasığa tartilsun. Oqri oqırılıqının teləp ziyanı toluklap berixi kerək; uningdi bir nema bolmisa, kullukka setilip, oqırılıqan nərsini təlxix kerək. **4** Oqri tutulojanda oqırılıqan nərsə, kala bolsun, exək bolsun, koy bolsun uning kolida tırık əhalətə teplisə, u ikki həssə kimmətə tələp bərsun. **5** Əgər birsi ez mal-qarwilirini etizlikkə yaki üzümzarlıkkə otlaqxə koyuwetip, baxklärlarning baqçı-etizlikkədə otlaqxə yol koysa, undakta ezingin eng esil məhsulatlıridin yaki üzümzarlıkinəng əng esil mewisidin ziyanı teləp bərsun. **6** Əgər ot ketip, tikənlilikə tutixip ketip, andin ənqılerni, bax tartıp pixkən ziraətni kəydürüp, pütküllə etizliknə kül kiliwətsə, undakta ot koyouqı barlıq ziyanı teləp bərsun. **7** Əgər birsi koxnisığa pul yaki mal-dunyasanı amanət kılajan bolsa, bular əyidin oqırılınıp kətsə, xundakla oqri keyin tutulsə, u oqırılıqının ikki həssə kimmətə teləp bərsun. **8** Lekin oqri teplimisa, ey igisining koxnisining meliqa kol təqküzən ya təqküzmiganlılı məlum bolsun dəp, hakimlarning aldioja kəltürüsün. **9** Hərhilə hiyanət, u maylı kala, exək, koy, kiyim-keqək bolsun, yittürüp koyojan nərsə bolsun, ular toqoruluk bir koxnisi: «əməliyəttə mundak idi» dəp talaxkən bolsa, hər ikkisining dəwəsi hakimlarning aldioja kəltürüsün; hakimlar kaysığa gunah bekişə, xu koxnisığa ikki həssə kimmətə teləp bərsun. **10** Əgər birsi koxnisığa exək, kala, koy yaki baxxə bir qarpayni amanət kilsə, bu amanət meli kixi kərməy olüp kətsə, yaki zəhimlənsə, yaki həydəp akitilsə, **11** undakta koxnisining meliqa kol təqküzən ya təqküzmiganlılı məlum bolsun dəp, Pərvərdigarning aliddə ularning otturısida bir əksam iqtürüsün. Mal igisi bu əksaməni kəbul kilsən; koxnisi uningoja tələm teləp bərmişən. **12** Lekin mal oqırılanjan bolsa, u igisiga teləp bərsun. **13** Əgər uni wəhxiy haywan boop koyojan bolsa, u malning kaldıkuñi guwahlıq üçün kərsitip, uni teləp bərmisimə boldidu. **14** Əgər birsi koxnisidin bir ulaqını etna elip, ulaq igisi yok yərda zəhimlənsə yaki olüp kalsə, etna aloquqı toluk teləp bərsun. **15** Lekin igisi nək məydanda bolsa, etna aloquqı teləp bərmişən; ulaq ijarığa elinojan bolsa, aloquqı teləm telimisən; qünki uni ijarə teləp əkəlgən. **16** Əgər bir adam tehi yatlık bolnojan bir kıznı azdurup, uning bilən billə yatsa, undakta u uning toylukını berixi kerək, andin uni hotunluğkə alsun. **17** Lekin kızning atisi uni uningoja bərgili unimisa, zina kilojuqı

pak kılarning toylukıqə barawər kelidiojan kümüxtərəp pulni tarazida əlqəp bərsun. **18** Jadugər hotunni tırık koymıqin. **19** Haywan bilən jinsiy munasiyat etküzən hərbiri jəzminə olumga məhkum kilinsun. **20** Kimdəkim birdinbir Pərvərdigardin baxxa hərkəndək iləhəja kurbanlıq sunsa, haram dəp mutlak halakətkə məhkum kiliwsun. **21** Silərム Misirdən müsapir bolup turoqaniksılər, müsapir bolovan kixini heq harlimanglar wə yaki uningoja heq zulum kilmanglar. **22** Hərkəndək tul hotun yaki yetim balini horlimanglar. **23** Sən ularni hərkəndək tərəptə horlisang, ular manga pəryad kətürsə, Mən ularning awazını qoqum anglaymən; **24** xuning bilən qəzipim tutixip, silərni kılıqlap əltüriman, silərning hotunliringlar tul kilinip, balılıringlar yetim bolup kəlidid. **25** Əgər san Mening halkimning iqidin sanga koxna bolovan kəmbəoşəlgə kərz bərgən bolsang, uningoja jazanıhorlardək muamilə kilmiojin; uningdin əstüm almanglar. **26** Əgər san koxnangning qapını görügə alojan bolsang, kün olturmasta uningoja yandurup bər. **27** Qünki qapını uning bərdinbir yepininqi bolup, bədəninə yapidiojan kiyim xudur. U bolmisa, u nemini yepinip yatidu? Bu sawəbtin Manga pəryad kilsə, pəryadını anglaymən; qünki Mən xəpkətlikturmen. **28** Hudaşa kupurluk kılma, wə həlkinqning əmirlirinimə karop tillima. **29** Haminingning həsulining axkənidin wə xarab-zəytun meyi kəlqikingdin taxkənidin Manga hədiyə sunuxni həyal kilmiojin. San oqulliringning tunjisini Manga atiojin. **30** Kala bilən köylirinqning tunji ballırınımə həm xundak atiojin; tunji bala yətə küngiça anisi bilən billə tursun; əmma səkkizinci kün uni Manga atap sunojin. **31** Silər Manga atalojan mukaddəs kixılər bolisilər; xunga dalada yirtkүq haywan taripidin boopojujan haywanning gexini yemangler, bəlkı uni itlarqa taxlap beringələr.

23 Yalojan gəpnı yamiojin wə ya yalojan guwahlıq berip rəzil adəməngə yan basmiojin. **2** Topka əgixip rəzil ixtəsə bolma yaki dəwa-dəsturlarda guwahlıq bərgəndə topka əgixip həkikətni burmilima. **3** Kəmbəoşəl dəwa kilsə, uningoja yan basma. **4** Dütəmininqning kala ya exiki ezip ketip, sanga uqrəp kəlsa, uni elip kəlip, igisigə qoqum tapxurup bər. **5** Əgər sanga eq bolovanınning exiki yünki kəttüralmey yükning astida yatkınıni kərsəng, uni yardəmsiz taxlimay, bəlkı uningoja yardəmlıxip exikini kopuruxup berixing zərür. **6** Arangdiki kəmbəoşəlninə dəwasıda adalətni burmilima. **7** Hərkəndək sahta ixtin ezungini neri tart; bigunələ, adəm bilən həkkənəyi adəmni əltürmigən; qünki Mən rəzil adəmni hərgiz adil dəp aklimaymən. **8** Xuningdək həqkəndək para yema; qünki para kezi oquqları kor kilipl, həkkəniyların seqəzlərini burmilaydu. **9** Musapir kixilərgə zulum kılma; qünki ezungular Misir zeminidən musapir bolup turoqan bolojaqka, musapirning rohiy halını bilisilər. **10** Altə yil eż yeringenki terip, həsullurini al. **11** Lekin yəttinqi yili yərgə aram berip uni box koy; həlkinqning namratlıri uningdin yiqip yesun, ulardin axkənidin janggaldiki hayvanlar yesun; xundakla üzümzarlıking bilən zəytunzarlıkingnimə xundak kilojin. **12** Altə kün iqidə eż ixingni ada kilipl, yəttinqi künə aram elixing zərür. Buning bilən kala-exəkliring aram tapidu, dedikingning oqli bilən müsapir kiximu hərdükini qıkıridu. **13** Mən sanga eytkəniməng həmmisini kengül bələp ada kıl; baxxə iləhəlarning namını tilingoja alma; bular hətta aqzıngojumu qıkmışın. **14** Hər yilda üç ketim mening üçün həyt etküzgin. **15** Aldi bilən «petir nan heyti»ni etküz; sanga əmr kılqınımdək Abib eyidiki bekitilgən künlərdə yəttə kün petir nan yegin; qünki xu ayda san Misirdin qıkkənidig. Xu heyttə həqkixi aldiməq kuruq kol kəlmisən. **16** Sən ejir kilipl teriojan etizdiki ziraitingning tunji həsulini orojanda «orma

heytiň ni etküz; xundakla sən ejir singdürüp yerdin ahirkı hosul-məhsulatliringni yil ahirida yioqkanda «hosul yioqix heytiň ni etküz. **17** Yilda üç ketim ərkəkliringning həmmisi Rəb Pərvərdigarning huzurişa hazır bolsun. **18** Sən manga atalojan kürbanlıkingen kenini hemirturuq selinoqan bilən sunmiojin; heyt kürbanlıkingen yeojını bolsa keqiqə kondurup ətigiqiga saklama. **19** Zeminindiki dəsləki hosulning əng yahxsini Pərvərdigar Hudayingning əyigə elip kəl. Ooqlaknı anisining sütidə əynitip pixurma. **20** Mana, Mən bir Pərixtini yolda seni koqlaşdır, Mən sanga təyyarlıqan yərgə elip barsun dəp, alındıda yüriükə əwətimən. **21** Sən uning aldida eziungga agah bol, uning awazıqa kulak sal. Uning zitioqa təgmə; bolmisa, u itaətsizliklirinqni kaçqırmayıd; qünki Mening namıim uningdidur. **22** Lekin ağor sən uning awazıqa kulak selip, Mening barlık buyruqanlırimoja əməl kilsang, Mən düzxmənliringga dükxmən, kükəndiliringga kükənda boliman. **23** Qünki Mening Pərixtəm alındıda yürüp, seni Amoriy, Hittiy, Pərizziy, Kanaanı, Hiwiy wa Yəbusiyalarning zeminiqa baxlap kirdid; Mən ularını yokitımən. **24** Sən ularning ilahlırioqa bax urup ibadət kılma wə yaki ular kiloqandək kılma; bəlki ularning [butlirları] üzül-kesil qekiqət, but tüwriklirini üzül-kesil kukum-talojan kiliwət; **25** Lekin Hudayinglar Pərvərdigarning ibaditidə bolunglar. Xundak kilsanglar U nan bilən süyüglarnı bərikətleyd; Mən barlık kesəllikni aranglardın qırkıp taxlaymən. **26** Buning bilən zeminingda boyidiñ ajrap ketidiojan yaki tuqımas heqbir ayal yaki qarpay bolmayıd; emrүünğin künlirini toluk kılımən. **27** Mən sening alındıda wəhümimni əwətimən, kaysı taipiga yekinlausang xularnı parakəndə kılımən; xuning bilən həmma düzxmənlirinqni kaýning yandurup kaqırıman. **28** Hiwiylar, Kanaanıylar wa Hittiylarını alındıdin koqlap qikiriyetixka serik hərilərni alındıda yüriükə əwətimən. **29** Əmma zemining Harabiliçip, dalada wəhxiy haywanlar awup sanga həwp bolup əkəlməslək üçün, xu əllərni alındıdin bir yilojıqa həydiwətməymən, **30** Bəlki sən awup, zeminni [pütünləy] miras kılıp boloquenta, az-azdin həydəp turimən. **31** Sening zeminingning qegrilirini Kızıl Dengizdən tartip Filistiyalarning dengizlioqə, xuningdək qəldin tartip [əfrat] dəryasiqıqa bekitmən; qünki zemində turuwaṭkanınları həydiwətip yerini igilixig ücün, ularnı kolungoja tapxurimən. **32** Sən ular bilən wə yaki ilahlıları bilən heqkəndək bir əhdə tütəm. **33** Əlarning seni alındıda gunahka patkuzmaslıq üçün ularını zeminingda kət'iy turquzma. Qünki mubada sən ularning ilahlırininə ibaditidə bolsang, bu ix sanga tuzak bolidu.

24 U Musaqa yəna: — «Sən berip, eziung bilən billə Hərun, Nadab, Abiħuni wa Israillarning aksakalları arisidin yətmix adənni elip, Pərvərdigarning huzurişa qıkıp, yırakta turup səjdə kilinglar. **2** Pəkət Musala Pərvərdigarning aldioja yekin kəlsun; baxxılar yekin kəlmisun, həlk uning bilən billə əstigə qıkmışın, — dedi. **3** Musa kelip Pərvərdigarning barlık səzləri bilən həkümlerini halayıkka dəp bərdi; pütükül halayık bir awazda: — Pərvərdigarning eytkən səzlərininə həmmisigə əməl kılımımız! — dəp jawab berixti. **4** Andin Musa Pərvərdigarning həmmə sezinə hatiriliwəlip, atısı səhər kopup taqning tūwidə bir kurbangahı yasap, xu yərdə Israilning on ikki kəbəlisinən sani boyiqə on ikki tax tūvrükni tikildi. **5** Yəna Israillarning birnəqqə yigitlerini əwtetti, ular berip Pərvərdigarşa keydürmə kürbanlıklär sundı, inaklıq kürbanlığı süpitidə birnəqqə torpaqınımoy suyup sundı. **6** Andin Musa kənning yerimini qaqılarşa qaqılıdı, yəna yerimini kurbangah əstigə qaqtı. **7** Andin u əhədinamını kəlioja elip, həlkə okup bərdi. Ular jawabən: — Pərvərdigarning eytkinining həmmisigə

kulak selip, itaət kılımız! — deyixti. **8** Xuning bilən Musa kaqıillardıki kanni elip, həlkə sepip: — Mana, bu Pərvərdigar muxu sezlərning həmmisigə asasən siler bilən baqlıçıqın əhdining kənidur, dedi. **9** Andin keyin Musa wə Hərun, Nadab wə Abiħu Israillarning aksakallırıdin yətmix adəm bilən billə taqı əstigə qıqıxtı. **10** Ular xu yərdə Israilning Hudasını kərdi; uning ayiojining astida huddi kek yakuttin yasalojan nəpis payandazdək, asman gümbizidək süpsüzük bir jisim bar idi. **11** Lekin u Israillarning mətiwərlirigə kol təkgüzmidi; ular Hudani kerüp turdi həmdə yəp-iqıxtı. **12** Pərvərdigar Musaqa: — Taqı əstigə, kəximoja qıkıp xu yərdə turojin. Sanga ularoja egitixə tax tahtaylarnı, yəni Mən yezip köyən qanun-əmrini berimən, dedi. **13** Xuning bilən Musa kopup, Yardamqısı Xəxuanı elip mangdi. Musa Hudanıg teojoja qıktı. **14** U awwal aksakallaroja: Biz yenip kəlgüqə muxu yərdə bizni saklap turunglar. Mana, Hərun bilən hur silörning yeninglarda kəlidü; ağor birsining ix-dəwasi qıksa, ularning aldioja barsun, — dedi. **15** Xuning bilən Musa taqning əstigə qıktı wə taqını bulut kaplıdi. **16** Pərvərdigarning julası Sinay teojojina əstida tohtı; bulut uni alta küngiqə kaplap turdu; yəttinqi künü, Pərvərdigar bulut iqidin Musanı qakırdı; **17** Pərvərdigarning julasining kiyapıti Israillarning kəz aldida taqning qokkısında həmmini yutkuqi ottak keründi. **18** Musa bulutning iqığa kirip, taqning əstigə qıkıp kətti. Musa kırıq keqə-kündüz taqdə turdi.

25 Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — **2** Sən Israillarоja eytkin, ular Manga bir «ketürmə hədiyə»ni kəltürsün; kimling kəngli hədiyə sunuxka hux bolsa, uningdin Manga sunulidiojan «ketürmə hədiyə»ni tapxuruwelinglar. **3** Siler ulardın tapxuruwalidiojan kətürmə hədiyə: — Altun, kümüx, mis, **4** kek, səstün wə kizıl rənglik yip, kanap rəht, tiwit, **5** kizıl boyalojan koqkarning teriliri, delfinning teriliri, akatsiya yaqıqi, **6** qıraq üçün zəytun meyi, «məsihələx meyi» wə huxbuy üçün huxbuy dora-dərməklər, **7** afod bilən «köxən»qa ornitildiojan ak həkik wə baxxə esil taxlar bolsun. **8** Mening ezelri arisida makan kılıxım üçün [xulardın] Manga bir mukaddəs turaloqunu yasisun. **9** Uni Mən sanga barlık kərsətməkqi bölojmınoja asasən, yəni ibadət qədirinən nushisi wə barlıq əswab-saymanınlining nushisioja op'ohxax kılıp yasanglar. **10** Ular akatsiya yaqıqidin bir sanduk yasisun. Uning uzunluklu ikki yerim göz, kənglikli bir yerim göz, egizlikli bir yerim göz bolsun. **11** Sən uni sap altun bilən kaplıqin; iqı wə sırtını altun bilən kaplap, uning üstündəki kismining qərisigə altundın girwək qıkar. **12** Uningqə altundın tet həlkə kuydurup, tet qətiqioja bekitkin. Bir təripiga ikki həlkə, yəna bir təripiga ikki həlkə bolsun. **13** Sən həm akatsiya yaqıqidin ikki baldak yasap, hər ikkisini altun bilən kaplıqin; **14** andin sanduk ular arklıq kətürüsün dəp, baldaklarnı sandukning ikki yenidiki həlkiliridin etküzüp koyojin. **15** Baldaklar həmixinə sanduktiki həlkida tursun; ular uningdin qıkırılmışın. **16** Mən sanga beridiojan həküm-guwaħlıknı sandukka koyojin. **17** Sandukning [yapkuqi süpitidə] sən altundın uzunluklu ikki yerim göz, kənglikli bir yerim göz bolovan bir «kafarat tahti» yasisojin. **18** İkki kerubni altundın sokup yasisojin. Ularnı kafarat təhtining ikki təripiga ornatıkin. **19** Bir kerubni bir təripiga, yəna bir kerubni yəna bir təripiga ornitix üçün yasisojin. İkki təripidiki kerublarnı kafarat təhtı bilən bir gəwdə kilinglar. **20** Kerublar bir-birigə yüzlənsün, ənatlarını kafarat təhtining əstigə kərif, ənatlıları bilən uni yapsun; kerublarning yüzü kafarat tahtığa karıtilsun. **21** Sən kafarat tahtını sandukning əstigə koyup, Mən sanga beridiojan həküm-guwaħlıknı sandukning iqığa koyojin. **22** Mən xu yərdə sən bilən kərriximən; kafarat tahti əstidə, yəni həküm-

guwahlıq sandukining üstdikи ikki kerubning otturisida turup sanga Israillaroja yatküzükə tapxuridiojan barlık əmrlirim tooprisida söz kılıman. **23** Həm akatsiya yaqıqidin uzunluki ikki gəz, kənglikli bir gəz, egizlikli bir yerim gəz bolovan bir xırə yasiojin. **24** Uni sap altun bilen kaplap, uning tüstüni kışmining qərisigə altundun girwək qıkar. **25** Sən xırəning qərisigə tət ilik egizlikla bir law yasiojin; bu lənwning qərisigimə altundin bir girwək qıkar. **26** Sən u xırəgə altundin tət hälka yasap, bu hälkilarnı xırəning tət burjikidiki qeytikə ornatkin. **27** Xırəni kətürüükə baldaklar etküzülsün dəp, hälkilər xırə lewigə yekin bekitilsun. **28** Baldaklarnı akatsiya yaqıqidin yasap, altın bilən kapliojin; xırə ular arkılık ketürilidi. **29** Xırəgə yandap legən, qaqa-təhsə, piyala wə «xarab hədiyələri»ni qaqidiojan kədəhəlerni yasiojin; ularnı sap altundin yasiojin. **30** Mening huzurumda turuxka sən xırəgə həmixin «təkədim nam»ni koyojin. **31** Sən həm sap altundin bir qiraqdən yasiojin. U qiraqdən sokup yasalsun; qiraqdənning puti, qolı, kədəhəliri, oqunqa wə qeqəkləri pütün bir altundin sokulsun. **32** Qiraqdənning oqolining ikki yenidin alta xahqə qıkırılsun — qiraqdənning bir yenidin üq xahqə, qiraqdənning yəna bir yenidin üq xahqə qıkırılsun; **33** bir yenidiki hərbir xahqıdə badam güli xəklidə oqunqisi wə qeqiki bolovan üq kədəh qıkırılsun, yəna bir yenidiki hərbir xahqıdə badam güli xəklidə oqunqisi wə qeqiki bolovan üq kədəh qıkırılsun. Qiraqdənə qıkırılojan altə xahqininq həmmisi xundak yasalsun. **34** Qiraqdənning [qololidin] badam güli xəklidə oqunqisi wə qeqiki bolovan tət kədəh qıkırılsun. **35** Bulardın baxxa [birinqi] ikki xahqininq astida bir oqunqa, [ikkinqi] ikki xahqininq astida bir oqunqa, [üqinqi] ikki xahqininq astida bir oqunqa bolsun; qiraqdənə qıkırılojan altə xahqininq astı həmmisi xundak bolsun. **36** Uning xu oqunqilari həm xahqılıri qiraqdən bilən bir gəwdə kilinsun — bir pütün sap altundin sokup yasalsun. **37** Sən qiraqdənning yəttə qırıqını yasiojin; qiraqlar uduloja yoruk qüxürəlxı tükün üsti tərəpkə ornitilsun. **38** Uning pilik kəyqılıri bilən küldənləri sap altundin yasalsun. **39** Qiraqdən wə uning barlık əswablıri bir talant sap altundin yasalsun. **40** Sanga taqədə ayan kılınojan nusha boyiqə bularmı ehtiyat bilən yasiojin.

26 Mukəddəs qedirni on parqə yopuktin yasatkin; yopuklar nepiz tokülojan ak kanap rəhətkə kek, sesün wə kızıl yiplar arilaxturulup ixlənsun; uningoja kerublarning süritini qewər kollaroja nəpis kılıp kəxtiləp qıkarouzojin. **2** Hərbir yopukning uzunluki yigirmə səkkiz gəz, kənglikli tət gəz bolup, hərbir yopuk ohxax qong-kıqılkıta bolsun. **3** Yopuklarning bəxi bir-biriga ulansun, kalojan bəx yopukmu həm bir-biriga ulansun. **4** Sən ulap qıkılojan birinqi qong parqininq əng qetidiki kışmioja bir təripiga rənggi kek izmə kədəqin, xuningdak ulap qıkılojan ikkinqi qong parqininq əng qetidikisining bir təripigim həm xundak kılıqin. **5** Birinqi qong parqininq əng qetidiki kışmioja əllik izmə kədəqin, ikkinqi qong parqininq əng qetidikisigimə əllik izmə kədəqin. Izmilər bir-biriga udulmuudul bolsun. **6** Mukəddəs qedir bir pütün bolsun tükün altundin əllik iloju yasap, ikki qong parqə yopukni xu iloqlar bilən bir-biriga tutaxturojin. **7** Mukəddəs qedirni yepix tükün eqliqtiwidin yopuklarnı yasiojin; yopuktin on bir parqə yasiojin. **8** Yopuklarning hərbirinin uzunluki ottuz gəz, kənglikli tət gaz bolup, on bir yopukning həmmisi ohxax qong-kıqılkıta bolsun. **9** Yopuklarning bəxını ulap bir kılıp, kalojan altə yopuknu ulap bir kılıp, altinqi yopukni ikki kət kılıp, qedirning aldi təripiga sanggilip koyojin. **10** Sən birinqi ulap qıkılojan qong parqininq əng qetidiki kışmioja əllik izmə kədəqin. **11** Sən

həm mistin əllik iloju yasap, qedir bir pütün bolsun tükün ularni izmilərgə etküzüp ikki qong parqini ulap koyojin. **12** Lekin yopukning qedirning kəynidin exip kalojan kismi, yəni exip kalojan yerim parqisi qedirning kəyni təripidə sanggilap tursun. **13** Qedir yopuklirininq qedirning boyindan artuk kismi, yəni u təripidin bir gəz, bu təripidin bir gəz, qedirning ikki təripidin sanggilap, uni [toluk] yapsun. **14** Buningdin baxxa, qedirəqə kızıl boyalojan koqkar terisidin yopuk yasap yapkin, andin uning üstdinmə delfin terisidin yasalojan yənə bir yopukni kapliojin. **15** Muqəddəs qedirning tik tahtaylirini akatsiya yaqıqidin yasap tikligin. **16** Hərbir tahtayning uzunluki on gəz, kənglikli bir yerim gəz bolsun. **17** Hərbir tahtayning ikkiden turumi bolsun, hər ikki tahtay xular bilən bir-biriga qetilsun; qedirning barlık tahtaylirini xundak yasiojin. **18** Qedirning tahtaylirini xundak yasiojin; yigirmisini jənub tərəpkə tikligin; **19** bu yigirmə tahtayning tegigə kümüxtin kırık taglik yasiojin; bir tahtayning [astidiki] ikki turumi tükün ikkiden taglik, yənə bir tahtayning ikki turumi tükün ikkiden taglik yasiojin. **20** Xuningdak qedirning udul təripidə, yəni ximal təripidə yigirmə tahtay bolsun; **21** bularning kırık taglikı kümüxtin bolsun; bir tahtayning tegigə ikkiden taglik, yənə bir tahtayning tegigə ikkiden taglik orunluxturulsun. **22** Qedirning kəyni təripigə, yəni qərb tərəpkə altə tahtay yasap tikligin. **23** Qedirning kəyni təripidiki ikki bulungoja ikki tahtay yasap ornatkin. **24** Bu [bulung tahtaylari] astidin üstüqigə ikki kat kılınip [tahtaylarnı] ezara qetixtursun, üsti bir hälkiçə bekitilsun. Hər ikkisi xundak kılınip, ikki bulungoja tiklənsun. **25** Arka tərəpta səkkiz tahtay boludu, ularning kümüxtin yasalojan on altə taglikli boludu; bir tahtayning tegida ikki taglik, yənə bir tahtayning tegida ikki taglik boludu. **26** Buningdin baxxa sən akatsiya yaqıqidin baldak yasiojin; qedirning bu taripidiki tahtaylaroja bəx baldaknı, **27** qedirning u taripidiki tahtaylaroja bəx baldaknı, qedirning arka təripidiki tahtaylaroja, yəni qərb təripidiki tahtaylaroja bəx baldaknı yasiojin. **28** Tahtaylarning otturisidiki ottura baldak, bu tərəptin u tərəpkə yetidiqan bolsun. **29** Tahtaylarnı altun bilən kaplap, baldaklar etküzüldiojan hälkilarnı altundin yasap, baldaklarnı altun bilən kapliojin. **30** Qedirni sanga taqədə ayan kılınojan nusha boyiqə yasap tikligin. **31** Sən nepiz tokulojan ak kanap rəhətkə kek, sesün wə kızıl yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasiojin; uni qewər kollar kerublarning süritini nepiz kılıp qüxürəp kəxtiləp qıksun. **32** Uni akatsiya yaqıqidin yasalojan tət hadiqə esip koyojin. Bu hadilar altun bilən kaplapsun, hərbirinin altun ilmiki bolsun; hadilar kümüxtin yasalojan tət taglikko ornitilsun. **33** Pərdə qedir yopukidiki ilməklərgə esilip sanggilip koyulsun; andin həküm-guwaqliq sandukini xu yərgə kəltürüp, pərdininq iğiqə elip kirgin. Xuning bilən pərdə silər tükün mukəddəs jay bilən əng mukəddəs jayning otturisidiki bir ayrima pərdə bolsun. **34** Andin sən «kafarat təhtiəni əng mukəddəs jaydiki həküm-guwaqliq sandukining üstüqigə koyojin. **35** Xırə bolsa pərdininq texiqə orunluxturulsun; qiraqdənmi xırəning udulija, qedirning jənub təripiga koyojin; xırəni ximal təripigə koyojin. **36** Buningdin baxxa sən qedirning kırık eoziqoja nepiz tokulojan ak kanap rəhətkə kek, sesün wə kızıl yiplar arilaxturulup ixləngən bir pərdə yasiojin; u kəxtiqi təripidin kəxtilənsun. **37** Bu pərdə tükün akatsiya yaqıqidin bəx hada yasap, ularnı altun bilən kapliojin; hərbirinin altun ilmiki bolsun; ularning tegigə bəx danə taglikni mistin kuyup təyyarlatkin.

27 Sən kurbangahni akatsiya yaqıqidin yasiojin. Kurbangah tət qasa bolsun; uzunluki bəx gəz, kənglikli bəx gəz, egizlikli üq gəz kılınsun. **2** Uning tət burjikigə koyulidiojan

münggüzlirini yasiojin; münggüzliri kurbangaḥ bilen bir gəwda kılinsun. Kurbangaḥni mis bilen kapliojin. **3** Kurbangaḥning yaq [wə kılını] elixka daslarni yasiojin; uningoja has bołan gürjeklərni, korilarni, lahxigirlarni wə otdanlarımı yasiojin; uning barlık əswablirini yasaxka mis ixlatkin. **4** Kurbangaḥ üçün mistin bir xala yasiojin; xalaning tət burjikiga tət mis halka yasap bekitip koyojin. **5** Xalani kurbangaḥning kap belining astidiki girwaktın təwənrək turidiqan kilojin, xundakta xala kurbangaḥning dəl otturisida bolidu. **6** Kurbangaḥka ikki baldak yasiojin; ular akatsiya yaqıqidin bolsun, ularni mis bilen kapliojin. **7** Kurbangaḥni ketürgəndə, baldaklar uning ikki yenida boluxi üçün, ularni halkilaroja etküzüip koyojin. **8** Kurbangaḥni tahtaylardın yasiojin, iqi box bolsun; u taqdə sanga ayan kilinojan nusha boyiqə [ħünərəwənlər] təyyar kilsun. **9** Mukəddəs qədirininq høylisimini yasiojin. Høylining jənubiqa, yəni jənubka yüzləngən taripigo nepiz tokulojan ak kanap rəhttin pərdilərinə tokuoquin; xu təripining uzunluğunu yüz gaz bolsun. **10** Pərdilərni esixka yığırma hada yasalsun; ularning tegiga koyuxka yığırma mis taglik yasalsun; hadilarning ilmiki bilən baldaklar bolsa kümüxtin yasalsun. **11** Xuningojə ohxax ximal təripidimu uzunluğunu göz kelidiojan pərdə bolsun. Pərdilərni esixka yığırma hada yasalsun; ularning tegiga koyuxka yığırma mis taglik yasalsun; hadilarning ilmiki bilən baldaklar bolsa kümüxtin yasalsun. **12** Høylining qərb təripida uzunluğunu əllik göz kelidiojan pərdə bolsun; uning on hadisi wə on təgliki bolsun. **13** Høylining xərk taripi, yəni kün qikixka yüzləngən təripining kənglikli əllik göz bolsun. **14** Bir təripidən on bax göz kelidiojan pərdə bolsun; uning üq hadisi bilən üq təgliki bolsun. **15** Yəna bir təripidən on bax göz kelidiojan pərdə bolsun; uning üq hadisi bilən üq təgliki bolsun. **16** Høylining kirix eqiqiçoja yığırma göz kelidiojan bir pərdə koyulsun; pərdə nepiz tokulojan ak kanap rəhtkə kek, sesün wə kızıl yiplar arilaxturulup, kəxtiqi təripidin kəxtilənsün. Uning tət hadisi bilən tət təgliki bolsun. **17** Høylining qərisidiki həmmə hadilar kümüxtin yasalojan baldaklar bilən bir-biriga qetilsun; ularning ilməkləri kümüxtin, təglilikli mistin yasalsun. **18** Høylining uzunluğunu göz, kənglikli hər ikki təripi əllik göz bolsun; nepiz tokulojan ak kanap rəhttin xləngən pərdininq egizliki bəx göz kılinsun; hadilarning təglilikli mistin yasalsun. **19** Mukəddəs qədirininq ix-hizmitidə ixtilidiqan barlık əswab-saymanılı həmdə barlık mılkozuklari, xundakla høylining barlık, mılkozuklari mistin bolsun. **20** — Qiraonqıñ həmixa yenik turuxi üçün, qiraqqa ixilitixə zəytündin sokup qırırlıqan sap mayni kexinqoja kəltürüvkə Israillarınu buyruqin. **21** Jamaət qədirininq iqida, həküm-guwahlıq sandukining udulidiki pərdininq taxkırıda Harun wə oqulliri hər keqisi atığəngiqa Pərvərdigarning alidda qiraqlarining yenik turouzux ixida bolsun. Bu ix dəwrdin-dəwrgiçə Israillaroja əbədiy bir kənun-bəlgilimə bolsun.

28 Sən Israillarning iqidin akang Harun wə uning oqullirini ez kexinqoja kəltürgin; ularni, yəni Harun wə oqulliri Nadab, Abihu, Əliazar wə Itamarlarning Mening kahinlik hizmitimdə boluxi üçün yeningojə kəltürgin. **2** Akang Harunoja həm xərap həm güzallık üçün mukəddəs kiyimlərini təyyarliojin. **3** Harunning Manga mukəddəs kılınip, Mening kahinlik hizmitimdə boluxi üçün, Mən əkil-parasətninq rohi bilen kəblərini toldurojan qewər kixilarning hərbiriga söz kilipli, ularni alahidə kiyimlərini tikixə buyruqin. **4** Ular tikidiqan kiyimlər munulardın ibarət: — bir koxen, bir əfəd, bir ton, kəxtiləngən bir halta kenglək, bir səllə wə bir bəlwaq. Mening kahinlik hizmitimdə boluxi üçün, ular akang Harunoja wə

oqullirijo muğaddəs kiyimlərni tiksən. **5** Uningojə altun wə kek, sesün, kızıl yiplar bilən nepiz tokulojan ak kanap rəht ixtililsun; **6** əfodni ular altun wə kek, sesün, kızıl yiplar bilən nepiz tokulojan ak kanap rahtlərni təyyarlap, qewər kollaroja nəpis kilipl [kəxtilitip] ixletsun. **7** Əfodning ikki bexini bir-birgə tutaxturux üçün ikki dolisida mürilik tasma bolsun. **8** Əfodning üstidin baqlaydiojan, kəxtiləngən bəlwaq əfod bilən bir püttin kılinsun wə uningoja ohxax sipta ixlinip, altun wə kek, sesün, kızıl yiplar wə nepiz tokulojan ak kanap rahttin yasalsun. **9** İkki ak həkikni tezip, ularning üstigə Israilning oqullirininq namlırını oyduroqin; **10** ularning namlırının altısı bir yakutka oyulsun, kalojan altısı bolsa yanə bir yakutka oyulsun, həmmisi tuqoulux tərtipi boyiqə püttülsun. **11** Huddi yakutnakixilirili ixligəndək, məhür oyulandək Israilning oqullirininq namlırını ikki yakutka oyduroqin; ular altundın yasalojan kezlükə bekitilsun. **12** Israilning oqullirijo aslətmə tax bolsun üçün, ikki yakutni əfodning ikki mürilik tasmisioja kədiqozuin; xundak bolqanda, Hərun Parwərdigarning alidda ularning namlırını aslətmə süpitidə müriliridə ketürüp yürüdü. **13** Buningdin baxka, sən altundın yəna ikki kezltük wə sap altundın xoynidək exip etilgən ikki zənjir yasatkin; andin exilmə zənjirlər kezlkülərgə bekitilsun. **15** «Həkium koxeni»ni qewər kollaroja nəpis kilipl kəxtilitip yasatkin; uni həm əfodni ixligən usulda yasiojan, altun wə kek, sesün, kızıl yiplar bilən nepiz tokulojan ak kanap rahttin yasiojin. **16** U ikki kat, tət qasa kılinsun; uzunluğunu bir qəriq, kənglikumu bir qəriq bolsun. **17** Uning üstigə tət katar kilipl gehərlərnini ornatkin: — birinqi kataroja kılın yakut, serik gehər wə zumrat ornitilsun; **18** ikkinqi kataroja kek kaxtexi, kek yakut wə almas ornitilsun; **19** üçinqi kataroja sesün yakut, piroza wə sesün kwarts ornitilsun; **20** tətinqi kataroja beril yakut, ak həkik wə anartax ornitilsun; bularning həmmisi altun kezlkük iqigə ornitilsun. **21** Bu gehərlər Israilning oqullirininq namlırijo wəkil kılınip, ularning sanidək on ikki bolup, məhür oyulandək hərbir gehərgə on ikki kəbilining nami bardin-bardin püttülsun. **22** Koxenoja xoynidək exilgən sap altundın [ikki] exilmə zənjir yasiojin. **23** Koxenoja altundın ikki halka etip, ikki halkını koxenning [yukirik] ikki burjikiga bekitkin; **24** andin altundın exilip yasalojan ikki zənjirni koxenning [yukirik] ikki burjikidiki halkidin etküzüip, **25** exilgən xu zənjirlərnin ikki uqını ikki kezlkükə bekitip, [kezlkülərn] əfodning ikki mürilik tasmisining aldi kismioja ornatkin. **26** Buningdin baxka sən altundın ikki halka yasap, ularni koxenning [asti təripidiki] ikki burjikiga bekitkin; ular əfodka tegixip turidiqan kılınip iqigə kadsuns. **27** Mundin baxka sən altundın [yəna] ikki halka yasap, ularni əfodning ikki mürilik tasmisining aldi təwənki kismioja, yəni əfodka ulnidiojan jayoja yekin kilipl, kaxitiləngən bəlwaqdin egizrak kilipl bekitkin. **28** Koxenning əfodning kaxitiləngən bəlweqidin yüksərik turuxi, koxenning əfodtin ajrap katmasılikı üçün koxenning halkisini kek xoyna bilən əfodning halkisioja qetip koyojin. **29** Xundak kılqanda, Harun mukəddəs jayqa kirkəndə, həküm koxenini takioraqqa, Israilning oqullirininq namlırını aslətmə süpitidə yürükining üstidə Pərvərdigarning alidda daim ketürüp yürgən bolidu. **30** Harun Parwərdigarning aliddə qırqanda, urin bilen tummin uning yürüki üstidə boluxi üçün, bularni həküm koxenining iqigə aloqin; muxundak kılqanda, Hərun Israillaroja baqlıq həkumlərini həmixə Pərvərdigarning huzurunda əz yürüki üstidə ketürüp yürgən bolidu. **31** Əfodning [iqidiki] tonni püttünləy kek rənglik kılqın. **32** Tonning baxka kiyildiojan texküdəl otturisida bolsun; uning yirtılıp kətməsliki üçün huddi

bapkär tokçoqandäk, sawutning yakisoja ohxax qerisiğä pəwaz qıkırılsun. **33** Uning etikining qerisiğä kek, sesin wə kizil yiptin anarlarni toküp askın həmdə altun kongoquraklarni yasap, qerisidiki anarlarning arılıkoja bardin esip koyojin; tonning etikining pütükülleri qerisiğä bir altun kongoqurak, bir anar, yanır bir altun kongoqurak, bir anar... bekitilsun. **35** Hərun hizmat kılqan waqtida xu tonni kiysun; buning bilən Hərun Pərvərdigarning aldiçoja baroqanda, yəni mukəddəs jayoja, Pərvərdigarning aldiçoja kirip-qıkkanda uning awazi anglinlip turidü-də, u elümündin aman kalıdu. **36** Andin keyin san sap altundin nəpis bir otuqatını yasap, uning üstügə mehürgə nəkixləngandek: «Pərvərdigarçığa mukəddəs kılindi» dəp oyojin; **37** uni kek rənglik yip bilən səllisigə qıgkin; u səllining aldi təripiğə takalsun; **38** u Hərunning pexanisidə tursun. Buning bilən Hərun Israillarning mukəddəs kılıp kəltürgən barlıq mukəddəs hədiyələrığa qaplaxlaşın gunahları ez üstügə elip ketiridü; hədiyələrning Pərvərdigarning aldıda qobul kilinixi üçün otuqat həmixinə uning pexanisiga taşaklılıq tursun. **39** Buningdin baxıka ak kanap rəhittin bir kenglək tokuojın, xuningdək kanap rəhittin tokulojan bir səllə təyyarliojin; kəxtiləngən bir bəlwaqı yasiyojin. **40** Hərunning oqqullirioja halta kəngləklərini tikkin; ularqınu bəlwaqlarını təyyarla, ularqa egez beklərnimü tikkin; bular ularqa həm xərap həm güzellik bolsun. **41** Bularning həmmisini sən akang Hərun wə uning oqqullirioja kiydürgin; andin ularning Mening aldimdə kahinlik hizmitimdə boluxi üçün ularni məsihələp, Manga mukəddəs kılıp ayriyojin. **42** Ularning əwrətlirinən yepik turuxi üçün ularqa kanap rəhittin tambal attürgin; u belidin yotisojqıq yepip tursun. **43** Hərun wə oqqullirioja jamaət qədirioja kirgəndə yaki mukəddəs jayda hizməttə bolux üçün kurbangəhə yekinlaxkanda, ular gunahkar bolup elüp kətməslilik üçün [tambalmı] kiyiwalsun. Bu uningoja wə uningdin keyinki nəsilliri üçün əbədiy bir həsilimina bolsun.

29 Ularning Manga mukaddas klinip, kahinlik hizmitimda boluxi üçün mundak ixni ada kiliqxing kerak: — sən bir yax ərkək torpak bilən ikki қoqkarnı talla (həmmisi bejirim bolsun) **2** hərəmdə petir nan, zəytun meyi iləxtürülən petir tokaq wə zəytun meyi sürültüp məsihləngən petir həmək nanları təyyarla, bularning həmmisini buğday unidin kiloqın; **3** nanlarning həmmisini bir sewətkə selip, sewətni, torpakni wə ikki қoqkarnı billə hədiyə kılıp kaltürgin. **4** Sən Harun wə uning oqullırını jamaət qedirining kirix eojiziqa yekin elip kelip, ularnı su bilən yuqıjn; **5** andin kiyimlirini elip kelip, Harunoja halta kenglək, əfad tonı wə əfdoni kiydürgin, əkənni takıjojn; andin beligə əfdöning kəxtiləngən bəlwəinqini baqlıqıjn. **6** Bexioja şallını yeqəp, səlliqə mukaddas otuqatını takap koyıjn. **7** Andin məsihəx meyini elip, bexioja kuyup uni məsihligin. **8** Andin sən uning oqullırını elip kelip, ularoqa halta kengləklərni kiydürgin; **9** ularoqa, yanı Harun wə uning oqullırıqa bəlwəqəlnarı baqlap, egiz bəklərni kiydürgin. Xuning bilən əbadıy bəlgilimə boyiqə, kahinlik hizmiti ularningki bolidu; xundak kılıp, sən Harun bilən uning oqullırını Hudaşa mukaddas kılıp ayrip təyinligin. **10** — Sən torpakni jamaət qedirining aldiqa elip kəlgin; elip kəlginində Harun bilən uning oqulları kollırını torpakning bexioja koysun. **11** Andin sən bu torpakni Pərvərdigarning aldida, jamaət qedirining kirix eojizining yenida boozulqıjn; **12** torpakning kənidin elip barmıqkı bilən uni kurbangahning münggüzlirigə sürüp, kələjon qanning həmmisini kurbangahning tütwiga teküp koyıjn. **13** Iq karnını yeqəp turojan barlıq mayni, xundakla iğəarning iştidiki qawa may, ikki herak wə ularning

üstidiki mayni ajritip bularni kurbangahta keydürjin. **14** Torpakning gəxi, terisi wə tezikini bolsa qedirgahning sirtioja elip qikip, otta keydürüwätkin; bu gunah kurbanlıki bolidu. **15** Andin sən koqkarlarning birini elip kəlgin; Harun bilan uning oqullurı kollırını koqkarning bexioqa koysun; **16** andin sən bu koqkarnı boozuzlap, uning kənidin kurbangahning üstü kismining ətrapiça səpkin. **17** Koqkarnı parçılrap, uning iq karnı bilən paşaqlarını yuyup, ularni gəpçiləri wə baxning üstigə koyup, **18** pütün koqkarnı kurbangahta keydürjin. Bu Pərvərdigarə atalojan keydürmə kurbanlık – ot arkılık sunuldiqan, Pərvərdigarə huxbuy yətküzidiqan hədiyə bolidu. **19** Keyin sən ikkingi koqkarnı elip kəlgin; Harun wə uning oqullurı kollırını koqkarning bexioqa koysun. **20** Andin bu koqkarnı boozuzlap kənidin elip, Harunning ong kulikining yumxikioja, uning oqullurining ong kulikining yumxikioja, ularning ong kollırının qong barmiki bilən ong putlirining qong barmikioja sürkəp koyojın, kalojan kannı kurbangahning üstü kismining ətrapiça səpkin. **21** Andin kurbangah üstidiki kəndin wə məsihəlx meyidin elip, Harunning üstigə, uning kiyimlirigə, xuningdək uning oqullurining üstigə wə ularning kiyimlirigimə səpkin. Xundak kılıp wə uning kiyimliri, uning oqullurı wə ularning kiyimlirimə uning bilən təng Hudaqa atap mükəddəs kılınoqan bolidu. **22** Andin sən koqkarning meyi, kuyruk meyi, iq karnını yegap turoqan barlıq may, jıgerning üstidiki qawa may, ikki berək wə ularning üstidiki mayni qıçar həmdə ong arkə putini alojın – (qunkı bu koqkar kahinlikka tikləx [kurbanlıki] atalojan) koqkardur) – **23** – buningdin baxka sən Pərvərdigarning alidda koyulmuş petir nan sewitidin bir girdini, zəytun meyi iləxtürülən petir tokaqtin birni wə petir həmək nandin birni elip, **24** bularning həmmisini Harunning kolliroja wə uning oqullurining kolliroja koyup, ularni «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərvərdigarning alidda pulanglatkuzojin. **25** Andin sən bularını yollurğan kolliridin tapxurup elip, Pərvərdigarning alidda huxbuy qıkarsın dəp, kurbangahaltıki keydürmə kurbanlıknıng üstidə koyup keydürjin. Bu ot arkılık Pərvərdigarə sunulmuş hədiyə bolidu. **26** Sən Harunni kahinlikka tikləx kurbanlıki] atalojan koqkarning təxini elip «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərvərdigarning həzurında pulanglatkın; bu sening ülüxüng bolidu. **27** Xuningdək, sən kahinlikka tikləx kurbanlıki] atalojan koqkarning «pulanglatma hədiyə» süpitidə pulanglitiloqan təxi bilən «ketürmə hədiyə» süpitidə egiz ketürüp pulanglitiloqan arkə putini, yəni Harun wə uning oqullurijo beoixlançojan xu ülüxlərni «mükəddəs» dəp ayırp bekitkin. **28** Xuning bilən bu nəsilərə abədiyə bəlgilimə boyiq Israilliər təripidin Harun wə oqullurijo beoixlançojan nesişi bolidu; qunkı u ketürmə hədiyədər. Bular Israilliər təripidin sunuldiqan inaklıq kurbanlıklarından ayırip qıkılıp, ularning Pərvərdigarə atap «egiz ketürən hədiyə»si hesablinip, «ketürmə hədiyə» bolidu. **29** Harunning mükəddəs kiyimlirigə keyin oqullurı warislık kılıdu. Ular məsihlinip, kahinlikka tayınləngəndə xu kiyimlərni kiysun. **30** Oqullurining kaysisi uning ornını besip kahin bolsa, jamaət qedirijoja kirip mükəddəs jayning iqida hizmatka kirixkəndə, bu kiyimlərni uda yəttə kün kiyip yürsun. **31** Sən kahinlikka tikləx kurbanlıki] atalojan koqkarnı elip, uning gəxini mükəddəs jayda pixurojin; **32** andin Harun wə oqullurı koqkarning gəxi bilən sewattiki nanları jamaət qediririnen kirix eqizida yesun; **33** ular ezelirinen kahinlikka tayınlınlıhində Hudaqa atap mükəddəs kılınoqanda kafaratka ixtılıtlən nəsilərni yesun, lekin bular mükəddəs bolqoqka,

yat kixi buningdin heqnemini yemisun. **34** Əgər kahinlikka tikləx kurbanlıq gexidin yaki nandin ətigə azrak exip kalsa, exip kalojannı otta keydürüwt; bular mukəddəs boləqaqka, heqkim uningdin yesə bolmaydu. **35** Sən xu tarıkida Ḥarun wə uning oqqulları töprüsida buyruqinimmg həmmisini bəja kəltirüp, uda yettə küngiqə ularni kahinlikka tikləx wəzipisini ada kəlojin. **36** Hər kün kafarət kılınlıqka gunah kurbanlıq süpitidə bir torpaknı sunojın. Kurbangahning əzini gunahtın pak kılınlıqka uning tıqünümü kafarət kəltirgin, mukəddəs kılinsun dəp, uni zəytun meyi bilən məsihligin. **37** Yettə küngiqə sən kurbangah tıqün kafarət kəltirüp, uni mukəddəs kəlojin. Buning bilən «əng mukəddəs nərsilərinə biris» hesablinidu; uningoja təqkən həmme nərsə mukəddəs hesablinidu. **38** Mana, kurbangahla həmixin sunidioqlanlırlıq munular: — hər kün bir yaxlıq ikki koza kurbanlıq kılinsun. **39** Birini ətigəndə, yənə birini gugumda kurbanlıq kılıp sunojın. **40** Birinci koza bilən birgə zəytun meyidin bir hinninq təttin biri iləxtürülən buğday unidin [əfahning] ondin biri wə yənə xarab hədiyasi süpitidə təttin bir hın xarab kuxup sunulsun. **41** İkkinci kozını gugumda sunojın; uni ətigənlilik kurbanlıqningkidək, huxbuy boluxi tıqün ot arkılıq Pərvərdigarə atalojan kurbanlıq süpitidə axlıq hədiyə wə xarab hədiyə bilən kökup sunojın. **42** Xu tarıkida bu keydürmə kurbanlıq nəsildən-nasılğa jamaət qədirinə kirix eqozişa Pərvərdigarning huzurında etkütüliq daimlik kurbanlıq bolsun; Mən [Pərvərdigar] xu yərde siler bilən kerüxp, sən bilən sezliximən. **43** Xuningdək Man xu yərde Israillar bilən uqrıxmən, xuning bilən u jay Mening xan-xəripim bilən mukəddəs kılınidir. **44** Mən jamaət qədiri bilən kurbangahı Əzümgə atap mukəddəs kılımən; Ḥarun wə uning oqqullurunu Əzümgə həkinlik hizmətə boluxka ayırıp mukəddəs kılımən. **45** Xundak kılıp Mən Israillarning arısında makan kılıp, ularning Hudasi bolimən. **46** U wakitta ular Mening ularning arısında makan kılıxım tıqün ularni Misir zeminindən qıçırip kəlgən Hudasi Pərvərdigar ikanlıkimi bilidu; Mən ularning Hudasi Pərvərdigardurmən.

30 Sən yənə huxbuy yandurux tıqün bir huxbuygahını yasatkın; uni akatsiya yaqıqidin təyyarliojin. **2** U tət qasa, uzunluk bir gaz, kəngili bir gaz, egizliki ikki göz bolsun. Uning [tət burjikidiki] münggüzlər uning bilən bir pütün kılıp yasalsun. **3** Sən uni, yəni uning üstini, tət ətrapını həm münggüzlərini sap altun bilən kaplatkin; uning üstü kışmining qərisigə altundın girwək qıçarojin. **4** Uningoja altundın ikki həlka yasap, uning girwikining astioja bekitkin; ularni ikki yenioja udulmu'udul bekitkin. Huxbuygahı kətüridiqan ikki baldaklı selix tıqün bularnı huxbuygahning ikki təripiga orunlaxturojin. **5** Baldaklırlarını akatsiya yaqıqidin yasap, altun bilən kaplıqjon. **6** Huxbuygahı həküm-guwaqlik sanduqining udulidilə pərdinən sirtioja, yəni Mən sən bilən kərixidiojan jay bolojan həküm-guwaqlik sanduqining üstidiki kafarət təhtining udulioja koyojin. **7** Ḥarun xuning üstidə esil huxbuy atırnı yandursun; hər kün ətigənlilik qiraqlarını pərligili kəlgəndə, huxbuylarını yandursun. **8** Xuningdək Ḥarun gugumda qiraqlarını tiziq yakıqlanda, huxbuy yandursun. Xundak kılıp Pərvərdigarning alidda nəsildən-nasılğa huxbuy həmixin eqürüləmə yenik bolidu. **9** Silər uning üstidə na heqkandak oqayıri huxbuy yandurmanglar, na keydürmə kurbanlıq, na axlıq hədiyə sunmanglar, xundakla uning üstigə heqkandak xarab hədiyəni təkmanglar. **10** Hər yilda Ḥarun bir ketim [huxbuygahning] münggüzlrigə kafarət kəltürsün; hər ketim kafarət kətüridiqan gunah kurbanlıqning kəni bilən uning tıqün kafarət kəltürsün. Nəsildən-nasılga xundak

kilingər; bu [huxbuygah] Pərvərdigarə «əng mukəddəs» hesablinidiojan nərsilərinə qataridindur. **11** Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — **12** Sən Israillarning sanini enikləx tıqün ularni səninqinində, ularning sanilixi wajidin arisoja balayı'apət kəlməsləki tıqün, ularni səninqinində hərbir adəm eż jeni tıqün Pərvərdigarə kafarət puli tapxursun. **13** Royhətkə elinip, sanaktın etkənlərinə həmmisi berixi kerək bolojini xuki, hərbiri mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə yerim xəkəl bərsun (bir xəkəl yigirmə gərahıqə barawər kelid). Bu yerim xəkəl Pərvərdigarə «ketürmə hədiyə» bolidu. **14** Royhətkə elinip, sanaktın etkənlər, yəni yigirmə yax yaki uningdin qonglərinə hərbiri Pərvərdigarə xu «ketürmə hədiyəni bərsun. **15** Əz jeninqlarqa kafarət kəltürük tıqün Pərvərdigarə ketürmə hədiyə bərgininqlarda bay kixi yerim xəkəldin artuk bərmisun, kəmbəqəl kiximu yerim xəkəldin kam bərmisun. **16** Sən Israilların xu kafarət pulini tapxurup elip, jamaət qədirinə hizmitigə beqixlap ixlatkin; u pul Israillarqa Pərvərdigarning huzurunda aslətmə süpitidə jeninqlarqa kafarət kətüridiqan bolidu. **17** Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — **18** Sən yuyunuxka ixlitixə mistin [yoqan] bir das wə uningoja mistin bir təglik yasatkın; uni jamaət qədiri bilən kurbangahning otturisiqa orunlaxturu, iqiqə su toxturnup koyojin. **19** Ḥarun bilən uning oqqulları uningdiki su bilən put-kollirini yusun. **20** Ular jamaət qədiriqa kırğında elməslili tıqün su bilən əzini yuyuxi kerək; ular hizmet kılıx tıqün, kurbangahka yekin berip Pərvərdigarə ot arkılıq atılıdiqan kurbanlıq sunmakçı bolojinidim, xundak kilsun. **21** Ular elməslili tıqün put-kollirini yusun; bu ix ularqa, yəni ezi wə uning nəsilirə tıqün əwlədintən əwlədkiqə bədviyə bir bəlgilimə bolidu. **22** Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — **23** Sən həmmidin esil huxbuy dora-dərməklərdin təyyarla, yəni murməkki suyuklukidin bəx yüz xəkəl, dərqindin ikki yüz əllik xəkəl, egirdin ikki yüz əllik xəkəl, **24** kowzakdərqindin bəx yüz xəkəl elip (bu əlqəmlər mukəddəs jaydiki xəkəlning əlqəm birliki boyiqə bolsun) wə zəytun meyidinmə bir hın təyyarla; **25** bu dora-dərməklər bilən məsih kılıx tıqün bir mukəddəs may — ətirqi qıkarqandak bir huxbuy may qıkarqozujon. Bu «mukəddəs məsih ləx meyi» bolidu. **26** Sən uning bilən jamaət qədirini, həküm-guwaqlik sandukını, **27** xırı wə uning barlık kaqa-kuqılırını, qıraqdan wə uning əswablirini, huxbuygahını, **28** keydürmə kurbanlıq kurbangahı wə uning əswablirini, yuyunux desə wə uning təglikini məsihligin; **29** sən xu tarzda ularını «əng mukəddəs nərsilər» qatarida mukəddəs kəlojin. Ularqa təqkən hərkəndək nərsimə «mukəddəs» hesablinidu. **30** Ḥarun bilən uning oqqullarını bolsa Manga kahinlik hizmətə boluxi tıqün məsih ləx meyi kəlojin. **31** Israillarqa səz kılıp mundak eytkin: — Bu may əwlədintən əwlədkiqə Manga atalojan mukəddəs məsih ləx meyi bolidu. **32** Uni adamning bədiniqə kuyşa bolmayıdu; xuningdək uningoja ohxaydiqan yaki tərkibi ohxixidiqan heqkandak maylarnı yasimanglar. U mukəddəs bolojini tıqün silərgimi mukəddəs boluxi kerək. **33** Kimki tərkibi xuningdoja ohxaydiqan may təngxisə, yaki uni elip yat birsigə sūrsə, u ez həlkə arisidin üzüp taxlinidu. **34** Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — Sən huxbuy dora-dərməklər, yəni huxbuy yelim, dengiz kululisi meyi, ak dewirkəy wə sap mastiki təyyarliojin. Bularning həmmisi ohxax mikkərdə bolsun; **35** Huddi atirqi may qıkarqanoja ohxax, ularni təngxəp huxbuy yasijojn; u tuzlanojan, sap wə mukəddəs puraklıq ətir bolidu. **36** Sən uningdin azrak elip, talkandək obdan ezip, jamaət qədiridiki həküm-guwaqlik [sanduqining] udulioja, yəni Mən silər bilən kərixidiojan jayning aldioja koyojin. Bu silərgə Pərvərdigarə

ataloqan «əng mukəddəs nərsilər» qatarida hesablansun. **37** Silər yasiojan bu huxbuynı retsepi bilən əzünglarojimu ohxax bir huxbuynı yasiwalsanglar bolmayıdu. U sanga nisbətan eytkəndə Pərvərdigarəja has kılınojan mukəddəs bolidü. **38** Kimki uning purikini purap huzurlinx üçün uningoja ohxap ketidiqan hərkəndək bir huxbuynı yasisa, u eż həlkı arisidin üzüp taxlansun.

31 Pərvərdigar Huda Musaqa mundak dedi: — **2** Mana, Mən Əzüm Yəhūda əkbilisidin bołożan Hurning nəwrisi, urining oqlı Bəzələni ismini atap qakirdim; **3** uni Hudanıg Rohı bilən toldurup, uningoja danalıq, əkil-parasət, ilim-həkmət igiltilip, uni hərtürlik ixni kılıxka əkbiliyyətlək kılıp, **4** türülük-türülük hüñərləni kılalaydiojan, yəni altun, kümüx wə mis ixlirini kılalaydiojan, **5** yakutlarnı kesip-oyalaydiojan, ularnı zinnət buyumlarioja ornitalaydiojan, yaşaqlarəja nəkix qıkıralaydiojan, hərhil hünər ixlirini kamlaxturalaydiojan kıldımdı. **6** Xuningdək mana, Mən yənə Dan əkbilisidin Ahisamakning oqlı Oholyabni uningoja yardımçılıkka təyinlidim, xundakla Mən sanga buyruqan həmmə nərsilərnini yasisun dəp, barlıq pəm-parasətlik kixikerning kəngliga tehimü əkil-parasət ata kıldımdı; **7** xuning bilən ular jamaət qedirini, həküm-guwaqlik sandukını, uning üstdidiki kafarət təhtini, qedirining həmmə əswablırını, **8** xira bilən uning kaqakuqılırını, sap altundın yasilidiojan qıraqdan bilən uning barlıq əswablırını, huxbuylaqnı, **9** keydürmə kurbanlıq kurbangahı bilən uning barlıq əswablırını, yuyux desi bilən uning təglilikini yasiyalaydiojan, **10** hizmət kiyimliri, yəni kahinlik hizmitidə kiyildiojan, Hərun kahinining mukəddəs kiyimliri wə uning oqullurining kahinlik kiyimlərini tokuyalaydiojan, **11** masihlax meyi wə mukəddəs jayqa təyyarlinidiojan esil doradərmaklardın huxbuynı yasiyalaydiojan boldı. Mən sanga emr kiloqının boyiqə ular barlık ixni beja kəltəridü. **12** Pərvərdigar Musaqa əmr kılıp mundak dedi: — **13** Sən Israillarəja əmr kılıp ularəqa: — «Sələr Mening xabat künürimni qöküm tutunglar; qunkı bular silerning əzünglarnı pak-mukəddəs kiloquqining Mən Pərvərdigar ikanlıkları bilixinglər üçün Mən bilən silerning otturanglardıki bir nixanə-bəlgə bolidü. **14** Xabat künə silergə mukəddəs kılıp bekitilgini üçün, uni tutunglar; kimki uni buzsa, əlüm jazzisoja tartilmisa bolmayıdu; bərhək, kimki u künidə hərkəndək ixni kilsa, eż həlkı arisidin üzüp taxlansun. **15** Altə kün iqidə ix kılınsun; lekin yəttinqi künə Pərvərdigarəja ataloqan mukəddəs kün bolup, aram alidiojan xabat künə bolidü; kimki xabat künidə birer ix kilsa, əlüm jazzisoja tartilmisa bolmayıdu. **16** Israillar xabat kününü tutuxi kerək; ular əbədiy əhdə süpitidə uni əwlədtn əwlədkiqə tutusun. **17** Bu Mən bilən Israillarning otturısında əbədiy bir nixanə-bəlgə bolidü; qunkı Pərvərdigar altə kün iqidə asman bilən zeminni yaritip, yəttinqi künidə aram elip rəhət tapşanıdi», — degin. **18** Huda Sinay teoqida Musaqa bu sezlərni kılıp boloxandıñ keyin, ikki həküm-guwaqlik tahtiyini uningoja tapxurdi. Tahtaylor taxtin bolup, [sezlər] Hudanıng barmiki bilən ularəqa pütləngənidı.

32 Həlk Musanıng taqdın qüxməy hayal bolup kəlojiniñ kerüp, Harunning kəxiqə yioñlip uningoja: — Sən kopup, bizgə aldimizda yol baxlap mangidiojan bir ilah yasap bargın! Qunkı bizni Misir zeminidin qıkırip kalğan Musa degen həlikı kixığa nema bolup kətkənləkini bilməymiz, — deyixti. **2** Hərun ularəqa: — Hotunliringlər bilən oozul-kızlırlınlarning kulaklırlıdiki altun zirə həlkilərni qıkırip, menin kəxiqə elip kelinglər, dedi. **3** Xuning bilən pütkül həlk eż kulaklırlıdiki altun zirə həlkilərni qıkırip Hərunning kəxiqə elip kəldi. **4** U

bulnarı ularning kəlidin elip, iskinə bilən kuyuma bir mozayni yasatıkdı. Xuning bilən ular: — eż Israil, seni Misir zeminidin qıkırip kalğan Hudayınglər mana budur! — deyixti. **5** Hərun uni körüp uning aliddə bir kurbangahı yasitip andin: «Ətə Parwərdigar üçün bir həyt etküzüldü», dəp elan kıldı. **6** Ətisi ular sahər kopup, kəydürmə kurbanlıkları sunup, inaklıq kurbanlıklarını kolturdi; andin halayıq olturup yep-iqixti, kopup əyx-ixrət kılıxtı. **7** Xu qaçda Pərvərdigar Musaqa: — Ornundin tur, tezdirin pəskə qüxkin! Qunkı sən Misir zeminidin qıkırip kalğan həlkinq buzukqılıkka berilip kətti. **8** Mən ularəqa buyruqan yoldın xunqə tezla qətnəp, ezləri üçün bir kuyuma mozayni yasap, uningoja qoçunuq kurbanlıq kəltürüxi təmdə: «eż Israil, seni Misir zeminidin qıkırip kalğan Hudayıng mana xudur!», deyixti, — dedi. **9** Andin Pərvərdigar Musaqa: — Mana, bu həlkni körüp koydum; mana, ular dərwałək boyını kattik bir həlkət. **10** Əmdı Meni tosma, Mən oqazəp otumni ularning üstigə qüxürüp, ularnı yutuwetimən; andin seni uluoq bir əl kılımən, — dedi. **11** Lekin Musa Hudası Parwərdigardin ettiñüp iltija kılıp mundak dedi: — eż Pərvərdigar, nemixkə sən oqazəp otugni Əzüng zor kudrat wə küqlük kol bilən Misir zeminidin qıkırip kalğan həlkinqning təstiga qüxürisən? **12** Misirlıklär mazak kılıp: — Ularning bexioqa bala qüxürük üçün, ularnı taqlıqlarınğı təstidə eltürüp yər yüzidin yokıtış üçün, [ularning Hudası] ularnı elip kətti, — deyixsunmu? Əz oltuk oqazipindən yenip, eż həlkingga balayı apət kəltürük niyitingdin yanopaysan! **13** Əz kulliring İbrahim, İshək wə Israillini yad kəliojn; Sən ularəqa kəsəm bilən wəda kılıp: «Nəslinglarnı asmandıki yultuzlardək awutimən, Əzüm uning tooprısında səzliqen muxu zeminining həmmisini naşlingləroja berimən, ular uningoja mənggü igidarqılık kılıdıcıqan bolidü» deyəndinqo, — dedi. **14** Xuning bilən Pərvərdigar Əz həlkining təstiga: «Balayı-apət qüxürimən» deyən niyitudin yandi. **15** Musa kəynığa burulup, ikki həküm-guwaqlik tahtiyini kəlioja elip taqdın qüxti. Tahtaylorning ikki təripiga səzlər pütiləngənidı; u yüzigimə, bu yüzigimə pütiləngəli idı. **16** Bu tahtaylor bolsa Hudanıng Əzining yasiojını, pütiləngənləri bolsa Hudanıng Əzining pütkini idı, u tahtaylorqa oyułqanıdı. **17** Yəxəla həlkning kətürən qukan-sürənlərini, warkıraxırinı anglap Musaqa: — Qədirgahdin jəngning hitabi qıkıwatıdı, dedi. **18** Lekin u jawab berip: — Angliniwatkan awaz nusrət təntənisi əməs, nə məqəlibiyətninq pəryadi əməs, bəlkı nahxa-küy sadası! — dedi. **19** Musa qədirgahqa yekin kəlip, mozayni wə jamaətning ussuləq qüxtip kətkənləkini kərüp xundak dərəzəp boldiki, tahtaylorı kəlidin taxlap taqıning tüwidə qekiqəwti. **20** Andin ular yasiojan mozayni otka selip kəydürüp, uni yanıp kukum-talkan kılıp, su üstigə qeqip Israillarnı iqıqxə majburlidi. **21** Andin Musa Hərunoja: Sən ularnı xunqə eojir gunahqa patkəzojudək, muxu həlk sanga nema kıldı? — dedi. **22** Hərun jawab berip: — Hojamning oqazəp-aqqıqi tutaxmiqəy! Bu həlkning kəndək ikenlikini, ularning zəzzilikə mayıl ikenlikini obdan bilisən. **23** Ular manga: — «Bizgə aldimizda yol baxlap mangidiojan bir ilahını yasap bərgin; qunkı bizni Misir zeminidin qıkırip kalğan Musa degen xu adəmgə nema boloxınıñ bilməyimiz», dedi. **24** Mən ularəqa: «Kimdə altun bolsa xuni qıkırip bərsün» desəm, ular manga tapxurup bərdi; mən uni otka taxliwidim, mana, bu mozay qıktı, — dedi. **25** Musa həlkning kəndək ikenlikini tizginsiz bolup kətkənləkini kərdi; qunkı Hərun ularnı düxəmənlərinin aliddə məshira obyekti boluxka eż məyliga koyuwətənənidı. **26** Musa qədirgahning kirix eoziqoja berip, xu yərda turup: — Kimki Pərvərdigarning təripidə bolsa menin yenimoja kəlsən! — dedi. Xuni dewidi, Lawiy larning həmmisi uning kəxiqə

yiojıldı. **27** U ularoja: — Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: «Hərbir kixi ez kılıqını yanpixioja esip, qedirgahıñın iqiqə kirip, bu qetidin u qetiqiqə kezip yürüp, hərbiri ez kerindixini, ez dost-buradırını, ez xoñisini olıtsun!» — dedi. **28** Xuning bilən Lawiyalar Musanıng buyruqını boyią ix kerdı; xu künü həlkıñıng iqidin üç ming kixi eltürtüldi. **29** Andın Musa: — Hərbiringlar bugün əzürlərini Pərvərdigaroja has boluxka atıdinglar; qünki hərbiringlar hətta ez oçlulgular həm kerindixınlarımı ayımidınglar; xuning bilən bugün bəht-bərkətni üstüngləroja qüxürdüngər, dedi. **30** Ətisi Musa həlkə sez kılıp: — Sıller dərwəkə nahayıti eojir bir gunah sadır kıldıngılar. Əmdi mana, mən Pərvərdigarnıñ aldioja qıkımən; gunahınglar üçün kafarət kəltürləyənmənəmkən, — dedi. **31** Xuning bilən Musa Pərvərdigarnıñ aldioja yenip berip: — Həy...! Bu həlk dərwəkə eojir bir gunah sadır kılıp, ozlırgı altındıñı lahlınları yasaptı! **32** Lekin əmdi Sən ularıning gunahını epu kılıxka unoqaysən..., unimisang, isimimni Əzüng yazoqan dəptiridin eqürüwatkınlı — dedi. **33** Pərvərdigar Musaqa jawab berip: — Kimki Mening aldimda gunah kılıqan bolsa, uning etini Əz dəptiridin eqürüwetimən. **34** Əmdi sən berip, Mən sanga eytkən jayqa həlkəni baxlap baroqın. Mana, Mening Pərixtəm aldingda mangıdu. Lekin ularoja jaza beridiojan künüm kəlgəndə, ularoja gunahı üçün jaza berimən, dedi. **35** Bu sezdirin keyin Pərvərdigar həlkıñı Hərūnning koli bilən mozaynı kuydurup yasatkını üçün uları waba bilən jazalıdı.

33 Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — Sən ornungdin turup, əzüng Misir zeminidin elip kəlgən həlk bilən billə muxu yerdin ketip: «Mən sening nəslingga uni berimən» dəp kəsəm kılıp İbrahimoja, Ishäkkə wə Yakupka wədə kılıqan zeminoja baroqın. **2** Xuning bilən sening aldingda bir Pərixtə əwətip, Kanaaniy, Amoriy, Hittiy, Pərizziylərni, Hiwiy bilən Yəbusiyılnı həydəp qıkırıp, **3** seni süt bilən həsal ekip turidiqan zeminoja kəltürimən. Qünki sıller boynı kattık bir həlk bolşaqqı, yolda silərnı halak kılıwətmaslıkmı üçün, Əzüng silərnəng aranglarda bolup, xu [zeminoja] billə qıkmaymən, — dedi. **4** Halayık bu kattık seznı anglap, kəyəqənə qəməp heqkəysisi ez zibu-zinnətlərinə takımıdı. **5** Qünki Pərvərdigar Musaqa sez kılıp: — San berip Israillər: «[Pərvərdigar]: — Silər boynı kattık bir həlk ikənsilər; əgər Mən Pərvərdigar aranglara qıkıp bir dəkikilə tursam, silərni yokitiwətən bolattım. Əmdi silər əzünglardıki zibu-zinnətlərni eliwingler; xu qaçıda Mən silərgə nema kılıdıcıqınıñ bilimən, dedi», dəp eytkin, — degənidı. **6** Xunga Israillər Hərab teojidin ayrıılıpla zibu-zinnətlərinə ezliridin eliwetti. **7** Xuning bilən Musa ez qədiriniñ elip, uni qedirgahıñıng sirtida, qedirgahıñın nerirək bir jayqa tikip, uni «kerütxüx qədiri» dəp atidi. Kimki Pərvərdigarnı izdəp, yol sorımakçı bolsa qedirgahıñıng sirtidiki «kerütxüx qədiri»ya baratti. **8** Xundak bolattılık, hər ketim Musa qədiriyo qıksa, pütküllə halayık kopup, hərbiri ez qədirininq ixikidə erə turup, Musa qədiriyo kirip bolouqə uning kaynidıñ karixip turattı. **9** Andın Musa hər ketim qədiriyo kirip kətsə xundak bolattılık, bulut tüwrükü qüxüp, qədirininq kirix eojizida tohtayıttı; xuning bilən Pərvərdigar Musa bilən səzlixtəti. **10** Pütküllə halayık bulut tüwrükining jamaət qədirininq kirix eojizida tohtiojinini kərətti; uni kərginidə həlkıñıng həmmisi kopup, hərbiri ez qədirininq ixikidə turup sajda kılıxatti. **11** Xu qaçıqlarda Pərvərdigar Musa bilən xikilər ez dost-buradırı bilən səzləxkəndək, yüzmuyüz səzlixtəti. Andın Musa qedirgahıñı yenip kelətti; lekin uning hizmətkarı bolouq nunning oojlı Yəxua degən yax yigit qədirininq iqidin qıkmayıttı. **12** Musa

Pərvərdigaroja mundak dedi: — Mana, Sən daim manga: «Bu həlkəni elip qıkın» dəp kəlding; lekin Əzüng manga: «Mən seni ismingni bilip tonuyman», wə xuningdək «Nəzirin alıdə iltipat tapting» deyən bolsangmu, Sən menin bilən birgə kimni əwətidiojininqni manga ayan kılımidıng. **13** Əgər mən rasttinla nazirində iltipat tapkan bolsam, əzürlənning Seni tonuxum üçün, nəzirində iltipat tepiwerixim üçün manga Əz yolungı ayan kılıqaysən; mana, bu həlkıñıng Əz həlkıñıñ bozıjnını nəzirində tutkaysən! — dedi. **14** U jawab berip: Mən Əzüm [sən] billə billə berip, sanga aram ata kılımən, — dedi. **15** Musa uningoja jawabən: — Əgər Sən Əzüng [biz] bilən billə mangmisang, bizni bu yerdin qıkarımlıqaysən; **16** qünki, mən wə həlkıñı nəzirində iltipat tapkınımız nemidin bilinidü? Əjəba, Əzüngning biz bilən billə mangojining bilinməndü? Xu səwəbtin mən wə həlkıñı yər yüzidiki hərbir taipəldən alağında parkəlməndük!?! — dedi. **17** Pərvərdigar Musaqa: — Muxu iltijayıngnimü ijabet kılımən; qünki sən nəzirində iltipat tapting wə Mən seni ismingni bilip tonuyman, dedi. **18** Xuning bilən Musa: — Əz xan-xarpıngni manga kərsətkəysən, — dedi. **19** [Pərvərdigar]: — Əzürlənning pütküllə mehribanlıqını sening kez aldingdin ətküzimən wə aldingda «Yahwəh» deyən namni jakarlaymən. Kimgə xapaat kilməkqı bolsam xuningoja xapaat kərsitimən, kimgə rəhîm-xəpkət kərsətməkqı bolsam, xuningoja rəhîm-xəpkət kərsitimən, dedi. **20** Pərvərdigar uningoja: — Sən yüzünni kərləməyən; qünki həq adərməz Meni kərsə tirik kəlməydi, dedi. **21** Andın Pərvərdigar: — Mana, yenimdə bir jay bardur; sən xu yərdikli koram taxning üstidə turoqın. **22** Mening xan-xəripim etidiojan wağıtta, xundak boliduki, Mən seni xu koram taxning yerikıda turoquzup, Mən etüp bolouqə seni kolumn bilən yepip turimən. **23** Andın kolumni tartıwalımən; xuning bilən san Mening arkā təripimni kərisən, lekin yüzüm kərənməydi, — dedi.

34 Pərvərdigar Musaqa: — Sən awwalkıqə ohxax əzüng üçün taxtin ikki tahtayıñı yonup kəl; Mən bu tahtaylaroja sən ilgiri qekiyatkən tahtaylardıki sezlərni yezip koyiman. **2** Sən atə atığəngiqə təyyar bolup, səhərda Sinay teojoja qıkıp, xu yərda taqning qokkısında Mening aldimda hazır boloin. **3** Lekin həq kixi sən bilən billə qıkımsın wə yaki taqning həq yeridə baxxa adəm kərənmisən, koy-kalılların taqning tūwidə otlimisən, — dedi. **4** Musa awwalkıqə ohxax taxtin ikki tahtayıñı yonup, ətisi tang səhər kopup, bu ikki tax tahtayıñı kolida elip, Pərvərdigarning buyruqını boyiqə Sinay teojoja qıkı. **5** Xuning bilən Pərvərdigar bulutta qüxüp, xu yərda Musanıng kəxida turup, «Yahwəh» deyən namini jakarlıdı. **6** Pərvərdigar uning kez aldidin etüp: — «Pərvərdigar, Pərvərdigar, rəhîmdil wə mehîr-xəpkətlilik, asan qəzəplənməydiqən, xapaat bilən wapasi kəng Təngridur, 7 mingliqojan-om mingliqojarloraqa rəhîm-xapaat kərsitip, kəbihlik, asiylik wə gunahlı kəqürögündür; lekin u gunahkarları hərgiz gunahsız dər kamırmayıqan, bəlkı atılarning kəbihlikining jazasını balılırlı wə nəwrırlırigiqə, xundakla üqinqi wə tətinqi əwəladiqıqə yüksəlyidən [Təngridur]» — dəp jakarlıdı. **8** Xuning bilən Musa dərhal yərgə bax koyup sajda kılıp: — **9** — Əy Rəb, əgər mən rasttinla nəzirində iltipat tapkan bolsam, undakta i Rəb, arımdızda biz bilən mangojaysən; qünki bu həlk dərwəkə boynı kattık bir həlkətər; bizning kəbihlikimizni wə gunahımızı kəqürögəysən, bizni Əz mirasing boluxka köbul kılıqaysən! — dedi. **10** Xuning bilən u Musaqa: — Mana, Mən bir ahədə tütimən; sening barlıq həlkıñıñ allıda pütküllə yər yüzininq heqbir jayda yaki heqbir əl arısında kılınip bakmıqan möjizilərni yaritimən. Xuning bilən sən arısında bolouq həlkıñıng

həmmisi Pərvərdigarning [karamət] əməlini kəridü; qünki Mening silərgə kılidiqan əməlim dərəwkə dəlxəstlik ix bolidü. **11** Mən bugün sanga tapılıydiqan əmrlirimni tutkın; mana, Mən silərnin aldinglardın Amoriy, Qənaaniy, Hittiy, Pərizziy, Hiwi wə Yəbusiylarını həydəp qırırmış. **12** Əmdii hezî bolinqinkı, san baridiqan zemində turuwatkanlar bilən həq əhdə baqlaxmiojin; bolmisa, bu ix silərgə tuzak bolidü; **13** bəlkı silər ularning kurbangahlılarını qəwüp, but tüwriklirini sundurup, «axərah» butlınızı kesip taxlanglar. **14** Qünki sən həqkandak baxka ilahka ibadət kılmaslıq kerək — qünki Mənki Pərvərdigarning nami «Wapasızlıqka Həsat Kiloquş» bolup, həsat kiloquqi bir ilahdurmən. **15** Bolmisa, xu zemində turuwatkanlar bilən əhdə tütüxüng mumkin; andin ular ilahlırinining kəynidin yürüp buzukqılık kılıp, ilahlıriqa kurbanlıklär etküzginidə, silərnin qakırsı ularning kurbanlıklıridin yəp ketixinglar mumkin; **16** sən xundakla yənə ularning kızılırını oqulliringoja hotunlukka elip berixing mumkin; u kızlar ez ilahlırinining kəynidin yürüp buzukqılık kılıqında, ular oqulliringnimü ez ilahlırinining arkısidin mangozuzup, buzukqılık kilduruxi mumkin. **17** Əzüng üçün həqkandak kuyuma butlarnı yasatmiojin. **18** Petir nan həytini tutunglar; Mening əmr kiloqinimdək Abib eyida, bekitilgən wakitta yəttə kün petir nan yənglər. Qünki silər Abib eyida Misirdin qıkkansılr. **19** Balyatquning tunji mewisi Meningki bolidü; qarpay malliringning iqidin daslep tuqulqan ərkəklər, kala bolsun, koy bolsun ularning tunjılırinining həmmisi Meningki bolsun. **20** Lekin exəklərnin tunji təhəyilrinining ornişa koza bilən bədəl təlixing lazımlı bolidü. Əgər ornişa [koza] bərmisəng, təhəyin boynını sunduruwatkın. Tunji oqulliringin bolsa, ularqa bədəl teləp kəyturuwali. Həqkim Mening huzurumoja kuruk kol kəlmisin. **21** Sən alta kün iqidə ix-əmalingni kılıp, yəttinqi kün aram elixing zərür; yər həydəw wakti bolsun, orma wakti bolsun, aram elixing zərür. **22** Yengi buğdayning tunji həsolunu təbrikleydiojan «həptilər həyeti»ni etküzunglar; yilning ahirida «həsol yioqix həyeti»ni etküzunglar. **23** Sening hərbir ərkək kixiliring yilda üq kətim Isralining Hudasi bolqan Rəb Pərvərdigarning aldiqası hazır bolsun. **24** Qünki Mən taipilərni aldingdin həydiwetip, qəgralıringni kengəytimanı xuningdək sən yilda üq kətim Pərvərdigar Hudayingning aldiqası hazır boluxka qıkip barsang, həqkim yeringgə kez kırını salmaydu. **25** Manga sunulidiojan kurbanlıknıñ kenini boldurulqan nan bilən billə sunmiojin; yaki etüp ketix həytiining kurbanlıknıñ gəxini ətigə kəldurma. **26** Zeminingning daşlapkı həsoludin tunji mahsulatlarnı Pərvərdigar Hudayingning eyigə kəltürüp ata. Ooqlaknı anisining sütidə əyənitip pixurma. **27** Pərvərdigar Musaşa: — Bu səzlərni əzüng üçün yeziwalojin; qünki Mən muxu səzlərni asas kılıp sən bilən wə Israel bilən əhdə baqlıdim, dedi. **28** U wakitta Musa xu yərdə Pərvərdigarning huzurida kırık keçə-kündüz turdu; u həqnarsa yemidi, həq su içmidi. U yərdə [Pərvərdigar] tahtayloroja əhdinjing səzləri bolqan on əmrni pütti. **29** Musa Sinay teojudın qızıkdə xundak boldiki (u taojudın qızıkdə ikki həküm-guwałılık tahtiyyi uning kolida idi), əzinin [Pərvərdigar] bilən səzləxkini üçün yuzinzing parkırıp kətkinini bilməydi. **30** Əmdii Hərun wə barlıq Israillar Musani kərdi, mana, uning yüz terisi parkırıp turattı; ular uningoja yekin berixtin körküxti. **31** Lekin Musa ularını qakırıwidi, Hərun wə jamaətning barlıq baxlırı yenip, uning kexişa kəldi; Musa ular bilən səzləxti. **32** Xuningdin keyin, barlıq Israillar uning yenoja kəldi; u wakitta Musa Pərvərdigar əzığa Sinay teojudı səz kılqınıda tapxurojan barlıq əmrlərni ularqa tapılıdi. **33** Musa ularqa dəydiojinini dəp tıtgətti. U [səzligəndə] yüziga bir

qümpərdə tartiwalqanı; **34** Qaçankı Musa Pərvərdigar bilən səzlixikə uning huzurioja kirsə, qümpərdini eliwtətti, taki u yenip qıkkıqə xundak bolatti; yenip qıkkanda eziqə nema tapılıojan bolsa, xuni Israillarоja ettip berətti. **35** Israillar Musanıg yüz terisining parkırıp turuqını kərətti; xunga Musa yənə taki Pərvərdigar bilən səzləxkili uning huzurioja kırğıqə yüziga qümpərdə tartiwalatti.

35 Musa Israillarning pütükli jamaitini yiojip ularoja: — Pərvərdigar silərgə kılıxka buyruqan əmrlər munulardur: — **2** Altə kün ix-əmgək künü bolsun; lekin yəttinqi künü silərgə nisbətən mukəddas bir kün bolup, Pərvərdigaroja atalojan aram alidiqan xabat künü bolsun. Hərkim xu künidə ix-əmgək kilsə əlüməgə möhkum kiliñsun. **3** Xabat künidə barlıq turalquluringlarda hərgiz ot qalimanglar, — dedi. **4** Musa Israillarning pütükli jamaitigə səz kılıp mundak dedi: — «Pərvərdigar buyruqan əmr mana xuki: — **5** Əzünglarning aranglardın Parwərdigaroja bir «kətürmə hədiyyə» kəltürünglər; kengli halıqanlarning hərbiri Pərvərdigaroja bir «kətürmə hədiyyə»sinə kəltürüsün: yəni altun, kümük, mis, **6** kək, sesün wə kızıl yip, ak kanap rəhət, əqək tiwiti, **7** kızıl boyalojan koçkar terisi, delfin terisi, akatsiya yaqıçı, **8** qiraqdən üçün zayıtun meyi, «Məsihlək meyi» bilən huxbuy üçün ixilitlidiojan esil dora-dərməklər, **9** əfodka həm xozenə oрнитидион hekik wə baxka yakutları kəltürünglər». **10** — «Aranglardıki barlıq mahir ustalar kelip Pərvərdigar buyruqanning həmmisini yasap bərsun: **11** — [mukəddas] qədir bilən uning iqliki wə taxxi yopuklarını, iloqlurini, tahtaylərini, baldaklırini, hadilərini wə bularning təgliliklərini, **12** əhdə sanduqi wə uning baldaklırini, «kafarət tahti»ni, «ayrima pərdə-yopuk»ni, **13** xırə wə uning baldaklırini, uning barlıq kaqə-kuqlularını wə «təkdim nanlıri»ni, **14** yorulkul üçün yasalqan qiraqdən wə uning əswablırını, uning qiraqları wə qiraq meyi, **15** huxbuygal wə uning baldaklırını, «Məsihlək meyi»ni, dora-dərməklərindən ixlangən huxbuynı, mukəddas qədirinинг kirix eqizidiki «ixik pərdisi»ni, **16** keydürmə kurbanlıq kurbangahı wə uning mis xalasını, baldaklırını wə barlıq əswablırını, yuyunux desi wə uning təglilikini, **17** høylining pardilirini, uning hadiləri wə ularning təgliliklərini, høylining kirix eqizidiki pərdini, **18** qədirinə mih-kozuklularını, høylining mih-kozuklularını, xundakla barlıq tanilirini, **19** tokulidiojan kiyimlər, yəni mukəddəs jayning hizmitigə kahinlik hizmitidə kiyilidiojan, Hərun kahinning mukəddas kiyimlərini həm uning oqulliringin kiyimlərini təyyar kilsün». **20** Xuning bilən pütükli Isral jamaiti Musanıg yenidin qıkip ketixti. **21** Andin kengli tərtəklərning hərbiri, rohi əzlirigə türkətə bolqanlarning hərbiri kelip, jamaət qədirini yasaxka, xundakla qədirinə hizmitidə ixilitlidiojan barlıq sərəmjanları yasaxka wə mukəddas kiyimləri tikixkə Pərvərdigaroja atalojan «pulanglatma hədiyyə»ni kəltürgili turdu. **22** Ular ərlərmə, ayallarmı kelip, sunuxka kengli hux bolqanlarning hərbiri hədiyyə kəltürüp, bulapka, zira-halka, üzük, zunnar-biləziķ katarlıq hərhil altun buyumlarnı elip kəldi; altunni «kətürmə hədiyyə» kılıp berəy degənlərning hərbiri uni Pərvərdigaroja sundı. **23** Kimdə kək, sesün, kızıl yip bilən ak kanap rəhət, əqək tiwiti, kızıl boyalojan koçkar terisi wə delfin terisi bolsa, xularını elip kelixti. **24** Kümük ya mistin kətürmə hədiyyə kəltürəy degənlərning hərbiri xuni Pərvərdigaroja hədiyyə kılıp sundı. Kimdə qədirinə hizmitidə ixilitlidiojan hərhil sərəmjanlaroja yaqıduq adakatsiya yaqıçı bolsa, uni elip kəldi. **25** Koli qewar ayallarning hərbiri ez kolliri bilən egirip, xu egirən yip wə rəhtlərni, yəni kək, sesün wə kızıl yip bilən ak kanap rəhtlərni kəltürdi, **26**

Xuningdak kengli kozqalojan ayallarning həmmisi hünirini ixlitip əqək tiwitidin yip egirixti. **27** Əmirlər əfod wə koxenoja ornitiliđojan hekiklər wə yakutlarnı, **28** dora-dərməklərni, qiraqka wə məsihələx meyoja ixlitiliđojan zəytn meyini, huxbuqyoja ixlitiliđojan esil dora-dərməklərni kəltirdi. **29** Xu tərikidə Israillar Pərvərdigar Musanıng wasitisi bilən buyruqan ixlarning hərkəysiqə bin nərsə berixkə kengli tartkən bolsa, ər bolsun ayal bolsun hərbiri xuni elip kelip, Pərvərdigaroja atap ihtiyyarı hədiya bərdi. **30** Andin Musa Israillaroja mundak dedi: — «Mana, Pərvərdigar Yəhuda kəbilisidin hurning nəvrini, Urining oqlı Bəzalənlı ismini atap qakırıp, **31** uni Hudanıng Rohı bilən toldurup, uningçə danalıq, əkil-parasat, ilim-hekmət igilitip, uni hərtürlük ixni kılıxka əkbiliyətlük kilip, **32** uni türlik-türlik hünərlərni kılalaydiqan — altun, kümük wə mis ixlirini kılalaydiqan, **33** yakutlarnı kesip-oyalayıđoqan, zinnat buyumlıroja ornitalaydiqan, yaqaqlarоja nəkix qıkıralaydiqan, hərhil hünər ixlirini qamlxaturalaydiqan kildi. **34** U yanın kengliga, xuningdak həm Dan kəbilisidin bolovan Alışamakning oqlı Oholiyabning kengliga [baxkilarqa] hünər egitix niyat-istikini selip, **35** ularning kengüllərini danalıq-hekmət bilən toldurup, ularnı hərhil nəkkəxlik-oymiquşılık ixlirioja mahir kilip, kək, səsün wə kizıl yip bilən ak kanap rəht bilən kəxtiqiqlik kılıxka həmdə bapkarlıkka iktidarlıq kildi. Xuning bilən ular hərhil hünər ixlirinə wə hərhil layihiləx ixlirimiň həddisidin qıkalaydiqan boldi.

36 Xuning bilən Bəzaləl wə Oholiyablar, xuningdak Pərvərdigar mukəddas qedir yasaxning hərhil ixlirioja kerək bolovan danalıq-hekmət wə əkil-parasatını ata kılqan mahir ustılarning hərbiri ularqa koxulup, xu ixni uning əmr kılqını boyiqə əmələgə axuridu». **2** Xu wakitta Musa Bəzaləl wə Oholiyabni, xundakla Pərvərdigar danalıq-hekmət bilən kengüllərini toldurqan, kengli ezini xu ixni kılıxka katnixixkə dalalət kılqan barlıq hünərwan-kasıplarını qakırıp yıldı. **3** Ular kelip mukəddas qedirni yasaxka, xundakla uning ix-hızmətlirigə kerəklik sərəmjanları yasaxka Israillar elip kəltürgən barlıq «kötürmə hədiyə»lərni Musadın tapxuruwaldı. Israil həlkə yənilə ezi möylə bilən hər künü ətigini Musaqə ihtiyyarı hədiyə kəltüriup turattı. **4** Andin mukəddas qedirning ixlirini kılıwatkən ustılarning həmmisi kolidiki ixini koyup koyup kelip, **5** Musaqə: — Həlkəning elip kəlgini Pərvərdigar bizgə kılıxka buyruqan ixni pütküzükə ehtiyaj bolonidindən kəp exip kətti! — deyixti. **6** Andin Musa əmr kılip, pütkül qedirgah boyiqə: «Mana, ər bolsun, ayal bolsun, həqkim mukəddas qedirni yasax üçün «kötürmə hədiyə» süpitidə yənə heqkəndək nərsə tayyarlap kəlmisən!» dəp jakarlatdı. Buning bilən keqçilik hədiyələr kəltürixtin tohtitildi. **7** Qırñı ular təyyarlıqan materiyallar pütükül kurulux ixioja yetətti, hətta exip kələtti. **8** Mükəddas qedirning kurulux ixini kılıwatkən ustılarning hərbiri nezip tokulojan ak kanap rəhətkə kek, səsün wə kizıl yiplar arılxaturulup ixlangən on parqa yopuk yasap, kerublarning süritini yopuklaroja qewərlik bilən layihiləp nəpis kılip kəxtıləp qıktı. **9** Hərbir yopukning uzunluğu yığırma səkkiz gəz, kənglikli tət gəz bolup, hərbir yopuk ohxax qong-qıqılkılıkta kılındı. **10** [Bəzaləl] yopuklarning bəxini bir-birigə ulidi, kılqan bəx yopuknimə həm bir-birigə ulidi. **11** U ulap qıkılojan bireñqi qong parqininq əng qetidiki kismiqa əllik izmə kədidi, ikkinçi qong parqininq əng qetidikisigimə əllik izmə kədidi. Izmilər bir-birigə udulmuudul kılındı. **13** Mükəddas qedir bi-

pütün bolsun üçün u altundın əllik iloju yasap, ikki parqə yopuknu xu iloqlar bilən bir-birigə tutaxturdu. **14** U mukəddəs qedirni yepix üçün əqək tiwitidin yopuklarını yasidi; yopuktin on bir parqə yasidi. **15** Yopuklarning hərbirinən uzunluğunu tuzuz gəz, kənglikli tət gəz bolup, on bir yopukning həmmisi ohxax qong-qıqılkılıkta kılındı. **16** Yopuklarning bəxini u ulap bir kılıp, kılqan alta yopuknimə ulap bir kıldı. **17** U bireñqi ulap qıkılojan qong parqininq əng qetidiki kismiqa əllik izmə, ikkinçi ulap qıkılojan qong parqininq əng qetidiki kismiqa əllik izmə kədidi. **18** U qedir bir pütün bolsun üçün həm mistin əllik iloju yasap, ikki qong parqını ulap koydu. **19** U buningdin baxka qedirqə kızıl boyalojan koqkar terisidin yopuk yasap yaptı, andin uning üstidinmən delfin terisidin yasalojan yənə bir yopukni kaplıdı. **20** U mukəddəs qedirning tik tahtaylarını akatsiya yaqıqidin yasap tikildi. **21** Hərbir tahtayning üzənlikü on göz, kənglikli bir yerim gəz kılındı. **22** Hərbir tahtayning ikkiden turumi bar idi, hər ikki tahtay xular bilən bir-birigə qetildi; u qedirning barlıq tahtaylarını xundak yasidi. **23** U qedirning tahtaylarını xundak yasidi; yigirmisi janub tarapkə ornitildi; **24** u bu yigirma tahtayning tegigə kümüxtin kırık təglikli yasidi; bir tahtayning tegigə ikkiden təglik, yənə bir tahtayning tegigə ikkiden təglik orunlaxturuldu. **27** Qedirning kəyni təripiga, yəni ojarəb tarapkə altə tahtayı yasap ornattı. **28** U qedirning kəyni təripidiki ikki bulungoja ikki tahtayı yasap ornattı. **29** Bu bulung tahtaylırı astidin təstiqiğə ikki kat kılıp [tahtaylarını] ezara qetixtirdi, üstü bir həlkəqə bekitildi. U hər ikkisini xundak yasap, ikki bulungoja ornattı. **30** Xunglaxkımı u təripidə sakķız tahtay boldı, ularning kümüxtin yasalojan on altə təgliki bar idi; bir tahtayning tegidə ikki təglik, yənə bir tahtayning tegidə ikki təglik bar idi. **31** Buningdin baxka u akatsiya yaqıqidin baldak yasidi; qedirning bu təripidiki tahtaylaroja bəx baldaknı, **32** qedirning u təripidiki tahtaylaroja bəx baldaknı, qedirning arkə təripidiki tahtaylaroja, yəni ojarəb təripidiki tahtaylaroju bəx baldaknı yasidi. **33** U tahtaylarning otturudiki ottura baldaknı bu tərəptin u tərəpkə yətküzüüp yasidi. **34** U tahtaylarnı altun bilən kaplap, baldaklar etküzüldiđojan həlkələrni altundın yasap, baldakları altun bilən kaplıdı. **35** U nezip tokulojan ak kanap rəhətkə kek, səsün wə kizıl yiplar arılxaturulup ixlangən bir pardə yasidi; uni kerublarning süritini qewərlik bilən layihiləp nəpis kılip qüxirüüp, kəxtıləp qıçırdı. **36** Uni esixkə u akatsiya yaqıqidin tət hada yasap, altun bilən kaplıdı. ularning ilməkləri altundın yasaldı; hadilaroja u kümüxtin tət təglikni kuyup yasidi. **37** U qedirning kirix eqiziqə nəpis tokulojan ak kanap rəhətkə kek, səsün wə kizıl yiplar arılxaturulup ixlangən bir pardə yasidi, uni kəxtiqiğə kəxtılətti. **38** U yanın bu pardining bəx hadisini ilməkləri bilən koxup yasidi; ularning baxlırları wa baldaklarını altun bilən kaplıdı; ularning bəx təgliki mistin yasaldi.

37 Andin Bəzaləl əhədə sandukını akatsiya yaqıqidin yasidi; uning uzunluğunu ikki yerim gəz, egizlikli bir yerim gəz, kənglikli bir yerim gəz idi. **2** U uning içi wa sırtını sap altun bilən kaplıdı, uning üstüñki kismiñin qərisigə altundın girwək qıçırdı. **3** U uning üçün altundın tət həlkə kuyup, ularnı uning tət qetiqiğə bekitdi; bir təripiga ikki həlkə, yənə bir təripiga ikki həlkə bekitdi. **4** U həm akatsiya yaqıqidin ikki baldak yasap, hər ikkisini altun bilən kaplıdı; **5** andin sanduk ular arkılık kətürüsün dəp, baldaklarını sanduqning ikki yenidiki

halkılıridin etküzüp koydi. **6** U [sanduqning yapkuqi süpitidə] altundin uzunlukı ikki yerim gaz, kænglikı bir yerim gaz bołojan bir «kafarət tahti» yasidi. **7** U ikki kerubni altundin sokup yasidi; ularni kafarət təhtining ikki təripigə ornatti; **8** bir kerubni bir taripiga, yana bir kerubni yənə bir taripiga ornatti. U ikki taripidiki kerublarni kafarət tahti bilən bir gəwda kıldı. **9** Kerublar bir-birigə yüzlinip, kanatlarını kafarət təhtining üstigə kerip, kanatlıri bilən uni yepip turatti; kerublarning yüzi kafarət təhtiga қaritildi. **10** U həm xırəni akatsiya yaqıqidin yasidi; uning uzunlukı ikki gaz, kænglikı bir gaz, egizlikli bir yerim gaz idi. **11** U uni sap altun bilən kaplap, uning üstündiki kışmining qərisiga altundin girwək qıqardi. **12** U xırəning qərisiga tet ilik egizlikla bir law yasidi; bu ləwning qərisigimu altundin bir girwək qıqardi. **13** U xırəga altundin tet halka yasap, bu halkınları xırəning tet burjikidiki qetikka ornatti. **14** Xırəni kətürüxka baldaklar etküzilisün dəp, halkılar xırə lewiga yekin bekitildi. **15** Xırə üçün u baldaklarını akatsiya yaqıqidin yasap, altun bilən kaplıdi; xırə ular bilən kətürülətti. **16** U xırəning üstigə koyulidiqən barlıq buyumlarnı, yəni legənlərini, kaqa-kuşa təhsilirini, [«xarab hədiyeləri»ni] kuyidiojan kədah wə piyalılerning həmmisini sap altundin yasidi. **17** U həm qiraqdanni sap altundin yasidi; qiraqdanni sokup yasidi; qiraqdanning puti, ojoli, kədəhləri, oqunqları wə gülləri bir pütün altundin sokuldı. **18** Qiraqdanning oqolining ikki yenidin altə xahqə qıkırıldı — qiraqdanning bir yenidin üq xahqə, uning yənə bir yenidin üq xahqə qıkırıldı; **19** bir yenidiki hərbir xahqıda badam gülü xəklidə oqunqısı wə qeqiki bołojan üq kədah qıkırıldı, yənə bir yenidiki hərbir xahqıda badam gülü xəklidə oqunqısı wə qeqiki bołojan üq kədah qıkırıldı. Qiraqdanoqa qıkırilojan altə xahqining həmmisi xundak yasaldi. **20** Qiraqdanning [ojolidin] badam gülü xəklidə oqunqısı wə qeqiki bołojan tet kədah qıkırıldı. **21** Bulardın baxka [birinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə, [ikkinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə, [üinqinqi] ikki xahqining astida bir oqunqə yasalojanı; qiraqdanoqa qıkırilojan altə xahqining astining həmmisi xundak idi. **22** Uning xu oqunqları həm xahqılıri qiraqdan bilən bir gəwda kılındı — bir pütün sap altundin sokup yasaldi. **23** U qiraqdanning yətə qiriojını, xundakla uning pilik kayqılıri bilən küldanlırinı sap altundin yasidi. **24** U qiraqdən wə uning barlıq aqwablırını bir talant sap altundin yasidi. **25** U yənə huxbuyağlıni akatsiya yaqıqidin yasidi. Uning uzunlukı bir gaz, kænglikı bir gaz, egizlikli ikki gaz bolup, tet qasa kılıp yasaldi; [tet burjikidiki] münggüzər uning bilən bir pütün kılıp yasaldi. **26** U uni, yəni uning üstini, tet ətrapini həm münggüzərini sap altun bilən kaplıdi; uning üstü kışmining qərisiga altundin girwək qıqardi. **27** Uningoja altundin ikki halka yasap, uning girwikining astioja bekti; ularni ikki yenoja udulmu'udul bekti. Huxbuyağlıni kətüriliojan ikki baldaklı selix üçün bularni huxbuyağınınıq etküzüldi. **28** U baldaklarını akatsiya yaqıqidin yasap, altun bilən kaplıdi. **29** U həm mukəddəs Masihəlx meyini yasidi, andin ətirqi qıkarojandək dora-dərməklərni təngxəp sap huxbuynı yasidi.

38 U kəydürmə kurbanlıq kurbangahını akatsiya yaqıqidin yasidi. Kurbangah, tet qasa bolup, uzunluki bax gaz, kænglikli bax gaz, egizlikli üq gaz kılındı. **2** U uning tet burjikigə koyulidiojan münggüzərini yasidi; münggüzərləri kurbangah bilən bir gəwda kılındı. Kurbangahını mis bilən kaplıdi. **3** U kurbangahning barlıq aqwablırını — uningoja has bołojan daslarnı, gürjeklərni, korilarnı, lahxigirlarnı wə otdanlarnımı yasidi; uning barlıq aqwablırını mistin yasidi. **4** Kurbangah

üçün mistin bir xala yasidi; xalani kurbangahning kap belining astidiki girwəktin təwənrək turidiojan kıldı; xala kurbangahning dal otturisida idi. **5** U xalanıng tet burjikigə baldaklar etküzüldiojan tet mis halkını kuyup yasidi. **6** U baldakları akatsiya yaqıqidin yasap, ularni mis bilən kaplıdi. **7** Andin u kurbangahni kətürük üçün baldakları kurbangahning ikki yenidiki halkılar ota etküzüp koydi. U kurbangahni tahtaylardın, iqini box kılıp yasidi. **8** U yənə yuyunux desini mistin, uning təglilikinu mistin yasidi; u bularni «kətürüx qediri»ning kirix eoqizining alidda hizmətə bołojan ayallarning mis əynəklərindən yasidi. **9** Andin u qədirning høylisinimu yasidi. Høylining jenubioja, yəni janubka yüzləngən təripiga nepiz tokulojan ak kanap rəhəttin pərdiləri yasidi; uning uzunlukı yüz gaz idi. **10** Pərdiləri esixka yığırma hada wə hadilarning yığırma təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkləri wə baldakları kümüxtin yasalojanı. **11** Xuningoja oxhax ximal təripidimi uzunlukı yüz gaz kelidiojan pərdə bar idı. Pərdiləri esixka yığırma hada wə hadilarning yığırma təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkləri wə baldakları kümüxtin yasalojanı. **12** Xuningoja oxhax qərəb təripidə uzunluq əllik gaz kelidiojan pərdə bar idı; pərdiləri esixka on hada wə hadilarning on təglikini u mistin yasidi. Hadilarning ilməkləri wə baldakları kümüxtin yasaldı. **13** Høylining xərk təripi, yəni kün qıkıxka yüzləngən təripining kænglikli əllik gaz idi. **14** Bir təripidə on bax gaz kelidiojan pərdə bolup, uning üq hadisi bilən üq təgliki bar idı. **15** Yənə bir təripidimi on bax gaz kelidiojan pərdə bolup, uning üq hadisi bilən üq təgliki bar idı. **16** Høylining qərisidiki pərdilərning həmmisi nepiz tokulojan ak kanap rəhəttin tikilənidi. **17** Høylining qərisidiki həmma hadilarning təgliki mistin, ularning ilməkləri wə baldakları kümüxtin yasalı; hadilarning baxlırimu kümüxtin kaplanıjanı. Høylining qərisidiki həmma hadilar kümüxtin yasalojan baldaklar bilən bir-birigə qetildi. **18** Høylining kirix eoqizidiki həmma hadilarning təgliki mistin, hadilarning ilməkləri kümüxtin yasalı; hadilarning baxlırimu kümüxtin kaplanıjanı. Høylining qərisidiki həmma hadilar kümüxtin yasalojan baldaklar bilən bir-birigə qetildi. **19** Uning tet hadisi bilən mistin yasalojan tet təgliki bar idı; hadilarning ilməkləri kümüxtin yasalı, ularning baxlırimu kümüxtin bilən kaplandı wə baldakları kümüxtin yasalı. **20** Mukəddəs qədirning həm qərisidiki høylining barlıq mil-közükliyi mistin yasalı. **21** Mukəddəs qedir, yəni «həküm-guwahılgan qədiri» üçün atalojan materiyallarning sani tewanda hatırırları (ular Musanıng buyruki bilən, kahin Harunning oqlı Itamarnıng kol astidiki Lawıylar məs'ul bolup sanaktin etküzüllü, [Hudoqa] atalojanı): — **22** Yəhudə kəbilisidin bołojan Hurnıng nəvrısı, Urining oqlı Bəzaləl Pərvərdigar Musaqa buyruqıanning həmmisini ada kıldı; **23** Dan kəbilisidin bołojan Ahisamakning oqlı Oholiyab uning yardımçısı idi; u bolsa naqşaxlıq-oymıqılık ustisi, layihiligiçi həmdə kək, sesün, kızıl yiptin ak kanap rəhətkə kəxtə tikələydiyan usta idi. **24** Mukəddəs qedirni yasaxqa ixilitlən altun, yəni «pulanglatma hədiyyə» süpitidə kəltürtülgən altunning həmmisi mukəddəs jaydiki xəkalning elqəm birlili boyiqə yığırma tokkuz talant yətə yüz ottu xəkəl idi. **25** Jamaət arisidin sanaktin etküzülgən adəmlər təripidin kəltürtülgən kümüxti bolsa mukəddəs jaydiki xəkalning elqəm birlili boyiqə bir yüz talant bir ming yətə yüz yetmix bax kəkəl idi. **26** Bu kümüxti nopusu royhətkə elinojan kixilərdin elinojanı — demək, kimki yığırma yax ya uningdin qong, sanaktin etküzülgənlərinin hərbiri bir beka, yəni mukəddəs jaydiki xəkalning elqəm birlili boyiqə yerim xəkəl kümüxti bərdi. Sanaktin etkən kixi altə yüz üq ming bax yüz əllik

kixi idi. **27** Mukəddəs jayning təqliklərini həm otturisidiki pərdininq təqliklərini kuyuxka yüz talant kümüx kətti; yüz talant kümüxtin yüz təqlik yasılıp, hərbir təqlik üçün bir talant ixlitildi. **28** U qəlojan bir ming yətə yüz yətmix bəx xəkel kümüxtin hadıllarning ilməklərini yasidi, ularning baxlırını kaplıdi, xuningdək ularni bir-birigə qatidiojan baldaklarnı yasidi. **29** «Pulanglatma hədiyyə» süpitida kəltürüləgə mis bolsa yətmix talant, ikki ming tət yüz xəkel qıktı. **30** Buningdin u jamaət qədirininq kirix eojizining təqliklərini, mis kurbangahını, uning mis xalası wə kurbangahning barlıq əswablırını, **31** höylininq qərisidiki hada təqliklərini, höylininq kirix eojizidiki təqliklərni, qədirininq barlıq kozuklərini wə höylininq qərisidiki kozuklarning həmmisini yasidi.

39 Pərvərdigar Musaqa buyruqjinidək kek, səsün wə kızıl yiqlar ixlitilip, mukəddəs qədirininq hizmitidə kiyilidiojan [kahinlik] kiyimlər, xundakla Həruning mukəddəs kiyimləri təyyar kılindi. **2** [Bəzələl] altun wə kek, səstin, kızıl yiqlar bilən nepiz tokulojan ak kanap rahtlərdin əfodni yasap təyyarlıdı. **3** Ular altunni sokup nepiz kilip, uni kesip yip kıldı, andin bularını mahiqlik bilən kek yiqlar, səsün yiqlar wə kızıl yiqlardın ak kanap rəhtkə lahayıləngən nushilar üstigə tokudi. **4** Ular əfodning [aldi wə kəyni] kışmisi bir-birigə tutaxturup turidiojan ikki mürilik tasma yasidi; əfodning ikki təripi bir-biriga tutaxturuldu. **5** Əfodning üstigə həlli bayladıyojan bələwəqə əfod bilən bir pütün kiliqan bolup, uningoja oxhax sipta ixlinip, altun wə kek, səsün, kızıl yiqlar wə nepiz tokulojan ak kanap rəhttin yasaldi; həmmisi Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kılindi. **6** Ular ikki ak hekikni ikki altun kezlükke ornitip, ularning üstigə həddi məhür oyoqandək Israılning oqullırininq namlırını oyup yasidi. **7** Israılning oqullırıqə aslətə tax bolsun üçün, Pərvərdigar Musaqa buyruqjandək ikki yakutni əfodning ikki mürilik tasmisoja bekitip koydi. **8** U xoşenni qewər kollarıqə napis kılıp kəxtilitip yasidi; uni əfodni ixligən usulda altun wə kek, səsün, kızıl yiqlar bilən nepiz tokulojan ak kanap rəhttin yasidi. **9** Ular xoşenni ikki kat, tət qasa kılıp yasidi; ikki kat kiliqanda üzunlukı bir qəriq, kənglikimu bir qəriq keletti. **10** Uning üstigə tət katar kılıp gəhərlərni ornattı: — bir katardikisi kızıl yakut, serik gəhər wə zumrətlər idi; bu birinqi katar idi. **11** İkkinki kataroja kek kəxtexti, kek yakut wə almas, **12** üçinqi kataroja səsün yakut, piroza wə səsün kwarts, **13** tətinqi kataroja beril yakut, ak həkik wə anartax ornitildi; bularning həmmisi altun kezlükke bekitildi. **14** Bu gəhərlər Israılning oqullırininq namlırığa wəkil kilinip, ularning sanidən on ikki bolup, məhür oyoqandək hərbir gəhərgə on ikki kəbilininq nami birdin-birdin püttildi. **15** Ular xoşenoja xoynidak exilqən sap altundan [ikkil] exilme zənjir yasidi; **16** ular xoşenoja altundan ikki kezlük wə ikki həlqə etip, ikki həlqəni xoşenning [yükrik] ikki burjikiga bekitti; **17** andin xu altundan exilip yasalojan ikki zənjirini xoşenning [yükrik] ikki burjikidiki həlkidin etküzüp, **18** exilqən xu zənjirlerininq ikki uqini ikki kezlükke bekitip, [kezlüklərni] əfodning ikki mürilik tasmisining aldi kışmisoja ornattı. **19** Buningdin baxlıq ular altundan ikki həlqə yasap, ularni xoşenning [asti təripidiki] ikki burjikigə bekitti; ular əfodka tegixip turidiojan kilinip iqığa əkaldı. **20** Mundin baxlıq ular altundan [yənə] ikki həlqə yasap, ularni əfodning ikki mürilik tasmisining aldi təwənki kışmisoja, əfodka ulinidiojan jayqa yekin, kəxtiləngən bələwəqənin egizrək kılıp bekitti. **21** Ular xoşenning əfodning bələwəqənidin yüksirik turuxi, xoşenning əfodtin ajrap kətməsləki üçün kek xoyna bilən xoşenning həlkisini əfodning həlkisəja qetip koydi. Bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kılindi. **22**

[Bəzələl] əfodning [iqidiki] tonni pütütinləy kek rənglik kıldı. **23** Tonning [baxlıq kiyilidiojan] təxiyi dal otturisida, huddi sawutning yakısında ixlangəndi; yirtılıp kətməsləki üçün uning qərisigə pəwaz ixləndi. **24** Ular tonning etikining qərisigə kek, səsün wə kızıl yiptin anarlarnı toküp esip koydi. **25** Ular həmdə altun kongoquraklarnı yasap, kongoquraklarnı tonning etikining qərisigə, anarlarning arılılıqja birdin esip koydi; hər ikki anarning otturisioja bir kongoqurak esip koyuldu. **26** [Kahinlik] hizmitigə ait [kongoquraklar] tonning etikining qərisigə bekitildi; bir altun kongoqurak, bir anar, bir altun kongoqurak, bir anar kılıp bekitildi; həmmisi Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kılindi. **27** Ular Hərən bilən uning oqullırıqə nepiz tokulojan ak kanap rəhttin halta kəngləklərni tikti; **28** səllini ak kanap rəhttə yasidi, xundakla qırayılk egez bəklərni ak kanap rəhttə, tamballarnı nepiz tokulojan ak kanap rəhttə təyyarlıdı; **29** buningdin baxlıq ular bələwaqını kek, səsün wə kızıl yip arılasturulup kəxtiləngən, nepiz tokulojan ak kanap rəhttə təyyarlıdı; bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kılindi. **30** Ular yənə nəpis tahtaynı, yəni mukəddəs otuqatı sap altundın yasap, uning üstigə məhür oyoqandək: «Pərvərdigarə mukəddəs kılindi» dəp oyup pütt; **31** ular otuqatka kek rənglik yipni baqlap, uning bilən otuqatı səlligə takıldı, bular Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinidək kılindi. **32** Xu tarikidə jamaətning ibadət qədirininq həmma kürəluxi pütküzüldi; Israillar Pərvərdigarning Musaqa buyruqjinining həmmisini xu boyığa kıldı; xu tarikidə həmmisini püttürdü. **33** Ular qədirin Musanıng yənioja elip kəldi — qedir yopuklарını, uning barlıq əswablırını, ilməklərini, tahtaylərini, baldaklırını, hadılır bilən təgliliklərini, **34** xuningdək kızıl boyalojan koqkar terisidin yasalojan yopuk bilən delfin terisidin yasalojan yopukni, «ayrıma pərdə»ni, **35** əhdə sandukı wə uning baldaklırını, «kafarət təhti»ni, **36** xırə wə uning barlıq əswablırını, xundakla «təkdim nanlar»ni, **37** sap altundın yasalojan qiraqdən bilən uning qiraqlarını, yəni üstigə tiziçən qiraqlarını, uning barlıq əswablıları həm qiraq meyini, **38** altun huxbuyğah, məsihələx meyi, dora-darməklərдин yasalojan huxbuynı, qədirininq kirix eojizining pardisini, **39** mis kurbangah bilən uning mis xalasını, uning baldaklırını bilən həmmə əswablırını, yuxuy desi bilən uning təglikini, **40** höylininq qərisidiki pərdilərni, uning hadılır wə ularning təqliklərini, höylininq kirix eojizining pardisi bilən höylininq tanılırni wə kozuklərini, mukəddəs qədirininq, yəni jamaət qədirioja ait hizmətə ixlitidiojan barlıq əswablərni, **41** mukəddəs jayqa ait hizmət üçün tikilən kahinlik kiyimini, yəni Hərən kahinining mukəddəs kiyimləri bilən uning oqullırininq kahinlik kiyimlərini bolsa, həmmisini elip kəldi. **42** Bu ixlarning həmmisini Israillar Pərvərdigarning Musaqa barlıq buyruqənləri boyığa əna xundak ada kılqanıdı. **43** Musa ixlarning həmmisigə təpsiliy kərədi, mana, ular Pərvərdigarning buyruqjni boyığa bu ixlarnı pütküzəndi; buyruqəndək, dal xundak kılqanıdı; Musa bularını kərüp, ularoja bəht-bərikət tiləp dua kıldı.

40 Andin Pərvərdigar Musaqa mundak əmr kıldı: — **2** Birinqi aynıng bexi, aynıng birinqi künü sən jamaət qədirininq mukəddəshəhanisini tikligin, **3** Həküm-guwaqlik sandukını uning iqığa koyup, iqğı pərdə arkılıq ahəd sandukını tosus koyojin; **4** xırəni qədirininq iqığa əkərip, üstigə tiziçən qiraqları orunluxtuqin. **5** Altun [bilən kaplanojan] huxbuy kəydürgüç kurbangahını həküm-guwaqlik sandukining udulioja tikləp koyojin; qədirininq kirix eojizining pardisini esip koyojin. **6** Kəydürmə kurbanlıq

kurbangahını mukəddəshanining, yəni jamaət qedirining kirix eojizining aldioja koyojin; **7** andin yuyux desini jamaət qediri bilən kurbangahning otturisioja orunlaxturup, su toxaturup koyojin. **8** Høylining qərisigə pərdilərni bekitip, høylining kirix eojizining pərdisini aşkin; **9** andin «məsihləx meyi»ni elip, ibadət qediri wə uning iqidiki barlıq nərsilərni məsihələp, uni wə barlıq həmmə əswablirini Hudaşa atap mukəddəs kilojin. Xundak kılıp [pütkül qedir] mukəddəs bolidu. **10** Sən keydirmə kurbanlıq kurbangahını, xundakla uning barlıq əswablirini məsihələp, uni [Hudaşa atap] mukəddəs kilojin; buning bilən kurbangah «əng mukəddəs nərsilər» qatarida bolidu. **11** Sən yənə yuyunux desi wə uning təglikini məsihələp mukəddəs kilojin. **12** Andin Hərun bilən uning oqullurunu jamaət qedirining kirix eojizioja yekin əkilip, ularnı su bilən yuqojin; **13** Hərunşa mukəddəs kiyimlərni kiydürüp, Manga kahinlik hizmətə bolux üçün uni məsihələp, [Manga ayırip] mukəddəs kilojin. **14** Andin uning oqullurunu elip kirip, ularoja halta kəngəlekłarnı kiydürüp, **15** ularning atisini məsihliginindək Manga kahinlik hizmitidə bolux üçün ularnimu məsihligin. Xuning bilən ularning bu məsihlinixi ular üçün əwlədətin əwlədkiqə əbədiy kahinlikning [bəlgisi] bolidu. **16** Musa xundak kıldı; Pərvərdigar uningoja nemə buyruqan bolsa, u xundak bəja kəltürdi. **17** Xundak boldiki, ikkinqi yilning birinqi eyida, aynıng birinqi künidə ibadət qediri tiklandı. **18** Musa qedirmi tikip, taglıklarını orunlaxturup, tahtaylirini tiziip, ularning baldaklırını bekitip, hadilirini tikli. **19** Mükəddəs qedirning üstigə [iqki] yopuknı yaptı, andin uning üstigə taxçı yopuknı yepip koydi; bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaşa buyruqjinidak kılındı. **20** Andin u höküm-guvalıqları elip, uni sanduk iqiqə koydi; baldaklırnı əhədə sandukının [həlkəliridin] etküzü, «kafarət tahtı»nı sandukning üstigə orunlaxturdı. **21** Əhədə sandukını mukəddəs qedir iqiqə elip kirip, otturioja «ayrima pərdə»ni tarttı; xundak kılıp u höküm-guvalılik sandukını pərdə arkılık tosus koydi. Həmmə ix Pərvərdigarning Musaşa buyruqjinidak kılındı. **22** U xırəni jamaət qedirioja elip kirip, mukəddəs jayning ximal təripigə, [«əng mukəddəs jay»dik] pərdininq sırtıqə koydi. **23** «Təkdin narlar»ni xırəning üstigə, Pərvərdigarning Musaşa buyruqjinidak kılındı. **24** Andin u qiraqdanni jamaət qedirioja elip kirip, uni mukəddəs jayning janub təripigə, xırəning udulioja koydi, **25** qiraqlarını Pərvərdigarning aldioja orunlaxturdı; bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaşa buyruqjinidak kılındı. **26** Andin u [huxbuynı kəydürgüq] altun kurbangahını iqidiki pərdininq aldioja tikli; **27** Uning üstidə esil huxbuynı kəydürdi; bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaşa buyruqjinidak kılındı. **28** U ibadət qedirining kirix eojizioja pərdə tarttı. **29** Andin keydirmə kurbanlıq kurbangahını jamaət qediridiki mukəddəs jayning kirix eojizioja yekin koydi; uning üstidə keydirmə kurbanlıq wə koxumqə axlıq hədiyəsini etküzdi; bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaşa buyruqjinidak kılındı. **30** Yuyunux desini jamaət qediri bilən kurbangahning otturisioja koyup, yuyuxka ixtililidiojan suni dasğa toxkuzup kuydi. **31** Musa wə Harun bilən uning oqulları қaganla jamaət qedirioja kirxa yaki kurbangahı yekin barsa, Pərvərdigarning Musaşa buyruqjinidak kollurını xu suda yuyattı. Bular Pərvərdigarning Musaşa buyruqjinidak kılındı. **32** Andin u qediñ həm kurbangahning ətrapioja hoya pərdisini tiklap, høylining kirix eojizining pərdisini tarttı. Xu tərikdirə Musa pütkül ixni tamamlidi. **34** Xuning bilən bulut jamaət qedirini kaplap, Pərvərdigarning julası ibadət qedirini toldurdu. **35** Bulut saya

qüxürüp, Pərvərdigarning julası qedirni toldurojını üçün, Musa jamaət qedirioja kıralmidi. **36** Қaçanki bulut jamaət qediridin kətürüləsə, Israillar səpərgə atlınatti. Hərbir kətim səpərdə xundak bolatti. **37** Bulut kətürülmişə ular қozojalmay, taki kətürüldiğən künigə səpərgə qıkmayıttı. **38** Qünki kündüzi Pərvərdigarning buluti mukəddəs qedir üstidə turattı, keşisi uning üstidə ot kərünətti; pütküll Israıl jəmətining kez aldida ularning barlıq kılıqan səpərliridə xular kərünətti.

Lawiylar

1 Wa Pərvərdigar Musani qakirip jamaət qediridin uningoja sez kilip mundak dedi: — **2** Sən Israillarqa sez kilip ularqa mundak degin: — Əgər silerdin biringlar Pərvərdigarning aldioja bir kurbanlıknı sunmakçı bolsanglar, kurbanlıkinglarnı qarpaylardın, yəni kala yaki uxxak mallardin sunuxungalar kerək. **3** Əgər uning sunidioqını kalilardın kəydürmə kurbanlık bolsa, undakta u bejirim ərkək həywanni kəltürsün; uning Pərvərdigarning aldiда kəbul boluxi üçün uni jamaət qedirining kirix aqzinqıng aldiда sunsun. **4** U kolini kəydürmə kurbanlıqning bexioja koysun; xuning bilən kurbanlık uning ornioja kafarət boluxka kəbul kılınidu. **5** Andin u Pərvərdigarning huzurida bukını boozuzlisun; kahinlər bołożan Hərunning oqulları kenini kəltürüp, jamaət qedirining kirix aqzidiki kurbangahning üstü kismining ətrapişa səpsun. **6** Andin [kurbanlık kılıquqi] kəydürmə kurbanlık kılınojan həywanning terisini soyup, tenini parqılısun **7** wə Hərun kahinning oqulları kurbangahṭa ot kəlap otning üstigə otunlarnı tizsun. **8** Andin kahinlər bołożan Hərunning oqulları gəx parqılırini, bexi wə meyi bilən koxup, kurbangahdiki otning üstidiki otunning üstigə tartip bilən tiziq koysun. **9** Lekin uning iq-karnı bilən paqaklırını [kurbanlık sunoquqi] suda yusun; andin kahin həmmisini elip kelip kurbangahning üstidə kəydürsün. Bu ot arkilik sunulidiojan kurbanlık hesabida, Pərvərdigarоja huxbuy qıkırılıdijan kəydürmə kurbanlık bolidu. **10** Əgər u kəydürmə kurbanlık kılıx üçün uxxak mallardin koy ya eqə kurbanlık kılıy desə, undakta u bejirim bołożan bir ərkikini kəltürsün. **11** U uni kurbangahning ximal təripidə Pərvərdigarning huzurida boozuzlisun. Andin kahinlər bołożan Hərunning oqulları kenini elip, kurbangahning üstü kismining ətrapişa səpsun. **12** [kurbanlık kılıquqi] bolsa gəxni parqılap, bexi bilən meyini kesip ayrısın. Andin kahin bularnı elip kurbangahṭi otning üstidiki otunning üstidə tartip boyiqə tiziq koysun. **13** Lekin uning iq-karnı bilən paqaklarnı [kurbanlık sunoquqi] suda yusun; andin kahin həmmisini elip kelip kurbangahning üstidə kəydürsün. Bu ot arkilik sunulidiojan kurbanlık hesabida, Pərvərdigarоja huxbuy qıkırılıdijan kəydürmə kurbanlık bolidu. **14** Əgər [kurbanlık kılıquqi] Pərvərdigarоja atap uqar-kanatlardın kəydürmə kurbanlık kılıy desə, undakta u pahtəklərdin yaki kəptər baqkiliridin kurbanlık kəltürsün. **15** Kahin uni kurbangahning yenioja elip kelip, bexini tolojap üzüp uni kurbangahning üstidə kəydürsün; uning keni sikilip kurbangahning temioja sürtülsün. **16** Lekin taxlıkını payılı bilən koxup kurbangahning xərk təripidiki külliükka taxlıwatsun; **17** u kurbanlıknı ikki kanitining otturisidin yarsun, bıraq uni ikki parqə kılıwətmisun. Andin kahin buni elip kurbangahdiki otning üstidiki otunning üstigə koyup kəydürsün; bu ot arkilik sunulidiojan kurbanlık hesabida, Pərvərdigarоja huxbuy qıkırılıdijan kəydürmə kurbanlık bolidu.

2 Əgər birkim Pərvərdigarning huzuriqa axlik hədiyə sunmakçı bolsa hədiyəsi esil undin boluxi kerək; u uningoja zəytun meyi kuyup andin üstigə məstiki salsun. **2** U uni elip kahinlər bołożan Hərunning oqullırıning aldioja kəltürsün; andin [kahin hədiyə sunoquqining] yadlinixi üçün zəytun meyi iləxtürülən undin bir qangal elip, həmmə məstiki bilən koxup, bu hədiyəni kurbangahṭa kəydürsün; bu ot arkilik sunulidiojan, Pərvərdigarоja huxbuy qıkırılıdijan hədiyə bolidu. **3** Əmma axlik hədiyədən kələjini bolsa, Hərun bilən uning oqullırıqı

təwə bolsun. Bu Pərvərdigarоja ot arkilik sunuloglanlarning iqidə «əng mukəddəslərnin biri» hesablinidu. **4** Əgər sən tonurda pixurulojan narsilərdin axlik hədiyə sunay desəng, ular zəytun meyi iləxtürülən esil undin pixurulojan tokaqlar yaki zəytun meyi sürülpə məşihləngən petir həmək nənlərdin bolsun. **5** Əgər senin kəltüridiqan hədiyəng tawida pixurulojan axlik hədiyə bolsa u zəytun meyi iləxtürülən esil undin petir həldə etilsun. **6** Sən uni oxut tüstigə zəytun meyi kuyuin; u axlik hədiyə bolidu. **7** Senin kəltüridiqan hədiyəng əzəzanda pixurulojan axlik hədiyə bolsa undakta u esil un bilən zəytun meyida etilsun. **8** Xu yollarda təyyarlanan axlik hədiyələrni Pərvərdigarning huzuriqa kəltürgin; uni kahinə bərgin, u uni kurbangahka elip baridu. **9** Kahin bolsa axlik hədiyədən «yadlinixi ülüxi»ni elip kurbangahning üstidə kəydürsün. Bu ot arkilik sunulidiojan, Pərvərdigarоja huxbuy qıkırılıdijan hədiyə bolidu. **10** Əmma axlik hədiyədən kələjini bolsa, Hərun bilən uning oqullırıqı təwə bolsun. Bu Pərvərdigarоja ot arkilik sunuloglanlarning iqidə «əng mukəddəslərnin biri» hesablinidu. **11** Silər Pərvərdigarning huzuriqa sunidiojan hərkəndək axlik hədiyələr eiqitkə bilən təyyarlanmışdır. Qünki silərning Pərvərdigarоja otta sunulidiojan hədiyənglarning heqkəysisidə eiqitkə yaki həsəlni kəydürükə bolmayıdu. **12** Bularni Pərvərdigarning aldioja «dəsləpkı həsul» süpitidə sunsanglar bolidu, lekin ular huxbuy süpitidə kurbangahning üstidə kəydürülən sunulmuşdır. **13** Senin hərbir axlik hədiyəng tuz bilən tuzlinixi kerək; axlik hədiyəngi Hudayingning ahə tuzidin mahrum kilmay, həmmə axlik hədiyəlirinə tuz bilən tuzliojin. **14** Əgər sən Pərvərdigarоja «dəsləpkı həsul»dən axlik hədiyə sunay desəng, undakta ziraatname yengi pişkən kək beixini elip, danları otta körup, ezip talkan süpitidə sunoqin; bu «dəsləpkı həsul» hədiyəsi bolidu; **15** sən uningoja zəytun meyi kuyup tüstigə məstiki saloqin; bu axlik hədiyə bolidu. **16** Kahin bolsa uningdin, yəni körup ezilgən danlar bilən zəytun meyidin bir kismını elip həmmə məstiki bilən koxup, bularni «yadlinixi ülüxi» süpitidə kəydürsün. Bu ot arkilik Pərvərdigarоja sunulogan hədiyə bolidu.

3 Birsining sunidioqını inaklık kurbanlıkı bolsa, xundakla kalilardın sunsa, u Pərvərdigarning huzuriqa bejirim bir ərkikini yaki qixisini kəltürsün. **2** Sunidioqan bu həywanning bexioja kolini koyup, andin uni jamaət qedirining kirix eojizi aldiда boozuzlisun. Andin kahinlər bołożan Hərunning oqulları kenini kurbangahning üstü kismining ətrapişa səpsun. **3** Sunoquqi kixi bu inaklık kurbanlığının Pərvərdigarоja atap otta sunulidiojan hədiyə süpitidə bir kismını elip beqixlisun, yəni iq karnını yəgənə turojan mayni, xundakla barlıq iq meyini elip **4** ikki bərəknii wa ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jığerning bərəkkiliqə bołożan qawa meyini kesip, elip kəlsün. **5** Hərunning oqulları bularni kurbangahning üstigə kəltürüp ot üstigə koyulən otunning üstidiki kəydürmə kurbanlıkkə koxup kəydürsün. Bu ot arkilik sunulidiojan, Pərvərdigarоja huxbuy qıkırılıdijan kurbanlık bolidu. **6** Birsining Pərvərdigarоja kılıdiqan inaklık kurbanlıkı üçün sunidioqını uxxak maldin bolsa, undakta u bejirim bir ərkikini yaki qixisini kəltürsün. **7** Əgər uning kurbanlıkı koy bolsa uni Pərvərdigarning aldioja kəltürüp, **8** kurbanlık kılıdiqan bu həywanning bexioja kolini koyup, andin uni jamaət qedirining kirix aqzinqıng aldiда boozuzlisun. Andin Hərunning oqulları kenini elip kurbangahning üstü kismining ətrapişa səpsun. **9** Sunoquqi kixi bu inaklık kurbanlığının Pərvərdigarоja atap otta sunulidiojan hədiyə süpitidə bir kismını, yəni uning meyini elip beqixlisun, — pütün maylık

kuyrukini uning omurtkisiqa yekin yerdin ajritip elip, iq karnini yegəp turojan mayni, xundakla barlik iq meyini elip, **10** ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərninq bərəkkiqə bolovan qawa meyini kesip, elip kələsn. **11** Kahin bularnı kurbangahning üstidə keydürsun; bu otta sunulidiojan, Pərvərdigarqa atalojan taam hədiyasi bolidu. **12** Uning sunidiojini eqli bolsa, buni Pərvərdigararning huzurişa kəltürsun. **13** U əolini uning bexioja koyup, andin uni jamaət qedirining alidda boozulisin. Andin Hərunninq oqullurı kenini elip kurbangahning üstü kışmining ətrapioja səpsun. **14** Andin sunoquqi kixi bu kurbanlıktın Pərvərdigarqa atap otta sunulidiojan hədiyə süpitidə bir kışminı elip beqixilisun, yəni iq karnini yegəp turojan mayni, xundakla barlik iq meyini elip, **15** ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərninq bərəkkiqə bolovan qawa meyini kesip, elip kələsn. **16** Kahin bularnı kurbangahning üstidə keydürsun; bu otta sunulidiojan, huxbuq qıkıradiojan taam hədiyəsi bolidu. Mayning həmmisi Pərvərdigarqa təwadur. **17** Bu hərkəndək turar jayinglarda silərgə əbədiy bəlgilimə bolidu; silər heçqəndək may yaki ətan yeməslikinglər kerək.

4 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **2** Israillarqa sez kılıp mundak degin: — «Birsə bilməy ezip, Pərvərdigar «kilma» dəp buyruqan hərkəndək əmrlərdin biriğə hiləplik kılıp selip, gunah kilsə, [tewəndikidək kilsə]: — **3** — ağar məsihələngən kahin həlkni gunahka putlaxturidiojan bir gunahını kilsə, undakta u bu kılıqan gunahı üçün bir bejirim yax torpaknı elip keli, Pərvərdigarqa gunah kurbanlık süpitidə sunsun. **4** U torpaknı jamaət qedirining kirix aqzining yenioja, Pərvərdigarning aldioja kəltürüp, əolini uning bexioja koyup, andin torpaknı Pərvərdigararning huzurida boozulisin. **5** Andin məsihələngən kahin torpakning kenidin azojına elip, jamaət qediri iqişə ketürüp aparsun; **6** kahin xu yerdə barmikini kanoja qılıp, ənni mukəddəs jayning pərdisining alidda, Pərvərdigarning huzurida yəttə mərtiwa səpsun. **7** Xundakla kahin kəndin elip, jamaət qediri iqidə Pərvərdigararning alidda turojan huxbuqahning münggüzlirigə sərsun. Torpakning kalojan həmma kenini bolsa, jamaət qedirining kirix aqzining aliddiki keydürmə kurbanlık kurbangahining tüwigə teküp koysun; **8** andin u gunah kurbanlık bolovan torpakning iqidin həmma meyini ajritip qıkarsun — yəni iq karnini yegəp turojan may bilən kalojan iq meyi, **9** ikki bərəknı wə ularning üstidiki həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jigərninq bərəkkiqə bolovan qawa meyini ajratsun **10** (huddi inaklık kurbanlık bolovan kalining iqidiki may ajritiloqandək); andin kahin bularnı keydürmə kurbanlık kurbangahining üstidə keydürsun. **11** Lekin torpakning terisi bilən həmmə gəxi, bax bilən paqaklıri, iq karnı bilən zinini, **12** yəni pütküll torpakning kalojan kışmlarını qedirgahning sırtioja elip qıkıp, pak bir yərgə, yəni külliər tekülidiojan jayioja elip qıkıp, otunning üstidə otta keydürsun. Bular külliər tekülidiojan jayda keydürüwetilsun. **13** Əgər pütküll Israil jamaiti ezi bilmigan əhalidə ezip gunah kılıqan bolsa, Pərvərdigararning «kilma» dəp buyruqan hərkəndək əmrlirigə hiləplik ixlarning birini kılıp selip, gunahka qıväüp kalsə, **14** xundakla ularning sadir kılıqan gunahı aydinglaxkan bolsa, undakta jamaət gunah kurbanlık süpitidə bir yax torpaknı sunup jamaət qedirining aldioja kəltürsun. **15** Jamaətninq aksakalları Pərvərdigararning alidda kollırını torpakning bexioja koyup, andin torpaknı Pərvərdigararning alidda boozulisin. **16** Məsihələngən kahin torpakning kenidin azojına elip jamaət qediri iqişə elip kirsun; **17** xu yerdə barmikini kanoja qılıp, ənni [mukəddəs

jayning] pərdisining alidda, Pərvərdigararning huzurida yəttə mərtiwa səpsun. **18** Xundakla kahin kəndin elip jamaət qediri iqidə Pərvərdigararning alidda turojan huxbuqahning münggüzlirigə sərsun. Torpakning kalojan həmma kenini bolsa, jamaət qedirining kirix aqzining aliddiki keydürmə kurbanlık kurbangahining tüwigə teküp koysun; **19** kahin [torpakning] iqidin barlik meyini ajritip elip, kurbangahning üstidə keydürsun. **20** U gunah kurbanlık bolovan ilgiriki torpaknı kılıqinoja oxhax bu torpaknımu xundak kilsun; wə dəl xundak kılıxı kerək; xu yol bilən kahin ular üçün kafarət kəltüridu; xu gunah ulardin kəqürülidü. **21** Andin u torpaknı qədirgahning taxkırıja elip qıkıp, ilgiriki torpaknı keydürməndək bu torpaknımu keydürsun. Bu jamaət üçün gunah kurbanlık bolidu. **22** Əgər bir əmin bilməy uning Hudasi Pərvərdigararning «kilma» degən hərkəndək əmrlirinən biriğə hiləplik kılıp selip, gunahka qıväüp kalsə, **23** wə kılıqan gunahı eziqə məlum kılıqan bolsa, undakta u ezi kurbanlık üçün bejirim bir tekini sunsun; **24** u əolini tekinin bexioja koyup, andin uni keydürmə kurbanlık kılınidiojan haywanları boozulaydiqan jayioja elip berip Pərvərdigararning alidda boozulisin. Bu bir gunah kurbanlık bolidu. **25** Kahin gunah kurbanlıkinən kenidin barmikioja azojına elip, uni keydürmə kurbanlık kurbangahining münggüzlirigə sürüp koysun; andin kalojan kenini keydürmə kurbanlık kurbangahining tüwigə teküp koysun. **26** U inaklık kurbanlık kılıqan haywanıning meyini keydürməndək, uning barlik meyini kurbangahda keydürsun. Bu yol bilən kahin uni gunahının paklandurux üçün kafarət kəltüridu wə xu gunahı uningdin kəqürülidü. **27** Əgər pukralardın biri bilməy uning Hudasi Pərvərdigararning «kilma» degən hərkəndək əmrlirinən biriğə hiləplik kılıp selip, gunahka qıväüp kalsə, **28** wə kılıqan gunahı eziqə məlum kılıqan bolsa, undakta u ezinin, yəni u sadir kılıqan gunahı üçün kurbanlık kılıxka bejirim bir qixi eqlikini sunsun; **29** u əolini gunah kurbanlıkinən bexioja koyup, andin uni keydürmə kurbanlıkları boozulaydiqan jayioja elip berip boozulisin. **30** Andin kahin uning kenidin barmikioja azojına elip uni keydürmə kurbanlık kurbangahining münggüzlirigə sürüp koysun; kalojan barlik kenini kurbangahning tüwigə teküp koysun. **31** Inaklık kurbanlık kılıqan haywanıning meyi iqidin ajritiloqandək uningu həmma meyini ajritip qıkarsun; kahin uni Pərvərdigararning alidda huxbuq kəltürsun dəq kurbangahning üstidə keydürsun. Xu yol bilən kahin uning üçün kafarət kəltüridu; xu gunah uningdin kəqürülidü. **32** Əgər u kixi gunah kurbanlık üçün kəzə kəltürünxni halisa, bejirim bir qixi kozını sunsun. **33** U əolini gunah kurbanlık [közsining] bexioja koyup, keydürmə kurbanlıklär boozulzlinidiojan jayioja elip berip, uni gunah kurbanlık süpitidə boozulisin. **34** Andin kahin gunah kurbanlıkinən kenidin barmikioja azojına elip uni keydürmə kurbanlık kurbangahining münggüzlirigə sürüp koysun; uning kalojan barlik kenini u kurbangahning tüwigə teküp koysun. **35** Inaklık kurbanlık kılıqan kozının meyi iqidin ajritiloqandək, uningu həmma meyini ajritip qıkarsun; kahin bularnı Pərvərdigarqa atap otta sunulidiojan barlik kurbanlıklärə qoxup, kurbangahning üstidə keydürsun. Xu yol bilən kahin uning sadir kılıqan gunahı üçün kafarət kəltüridu; xu gunah uningdin kəqürülidü.

5 Əgər birsə məlum ixka guwahqı bolup, xundakla uningoja əksəm buyruqonında kergini yaki bilginidin məlumat barmısa, undakta u əsərlilikinin jazähləri tartılıdu. **2** Əgər birsə ezi bilməy napak bir nərsigə tegip kətsə — məyli u napak bir haywanning jəsiti bolsun, məyli napak bir qarpayning

jəsiti bolsun, yaki napak bir əmiliqüqi haywanning jəsiti bolsun, muxundak nərsiga tegip kətsə umu napak sanılıp gunahkar hesablinidu; **3** Əger xuningdək birsı ezi tuyumay məlum kixininadənni napak kılıdiqan hərkəndək nijasitiga tegip kətsə, xundakla u buni bilip yətsə, undakta u gunahkar hesablinidu. **4** Əger birsı aŋsız rəwixtə yaman yaki yahxi bir ixni kılay dəp kəsəm kılıp salsa (kixilər hərtürlük ix tooprısında aŋsiz rəwixtə kəsəm kılıxi mumkin), xundakla u buni tonup yətsə, u bu ixlar tüpəylidin gunahkar hesablinidu. **5** Birsi yukirik hərkəysi ixlarda mən gunahkar boldum dəp bilsə, u ez gunahını «mən mundak gunah kildim» dəp ikrar kilsən; **6** andin ezi sadır kılıqan gunahının kafarlıtı üçün Pərvərdigarning aldiqa «itaətsizlikni tiligüqi kurbanlık» süpitidə uxxaq maldin saqlıq wə ya bir qixi eqlikini gunah kurbanlıq kılıp kəltürsən; andin kahin uni gunahının paklanduruxka uning üçün kafarət kəltürsən. **7** Əger u koylardın [kurbanlık] kılıxka kurbi yətmisə, u kılıqan itaətsizlikni üçün ikki pahtək yaki ikki baqkını elip kəlip, birini gunah kurbanlıq üçün, yəna birini kəydürmə kurbanlık, üçün Pərvərdigarning aldiqa sunsun. **8** U bularni kahinning kəxioja kəltürgəndə, [kahin] awwal gunah kurbanlıqoja təyyarlanğanlıq kılıp boynını üzməy, bəxioja yekin jayidin tolojisun, lekin bexini boynidin üzüwtəmisun; **9** andin gunah kurbanlıqinən kənidin azojına elip kurbangahning temioja qaqsun; kələqan kəni bolsa kurbangahning tüwigə sikip qikirilsən. Buning ezi gunah kurbanlıq kolidu. **10** Əmma ikkinçisini bolsa bekitilən bəlgilimə boyiqə kəydürmə kurbanlıq kılıp sunsun. Bu yol bilən kahin uning kılıqan gunahı üçün kafarət kəltüridu wə xu gunah uningdin kəqürülidu. **11** Əger ikki pahtək yaki ikki baqkını kəltürüxkə kurbi yətmisə, undakta gunah kılıqan kixi gunah kurbanlıq üçün esil undin bir əfəhəning ondindir birini kəltürsən; bu gunah kurbanlıq boləqəkə u uning üstigə zəytun meyi kuymisun yaki üstigə həqkəndək məstiki salmisun; qünki u gunah kurbanlıq kolidu. **12** U uni kahinning kəxioja kəltürsən wə kahin buningdin [sunəquqininq] «yadlinix ülüxi» süpitidə bir qanggal elip, xuni Pərvərdigaroja atap otta sunulojan kurbanlıqlarıqə koxup, kurbangahning üstidə kəydürsən. Buning ezi gunah kurbanlıq kolidu. **13** Bu yol bilən u xu gunahlardın kəsiyisini kılıqan bolsa, kahin uning üçün kafarət kəltüridu. Axılık hədiyələrdikigə oxhax kələqan kəsmi kahinoja təwə bolidu. **14** Andin Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **15** Birsı bilməy Pərvərdigaroja atalojan mukəddas narsılərgə nisbətən itaətsizlik kılıp gunah etküzsə, undakta u Pərvərdigarning aldiqa uxxaq maldin bejirim bir koqkarnı itaətsizlik kurbanlıq kılıp kəltürsən; xu itaətsizlik kurbanlıq boləqan koqkarnıng bahasını sən mukəddas jaydiki xəkəlninə əlqəm birləki boyiqə kütüməx xəkəlgə tohatkin. **16** Andin xu kixi mukəddəsə nərsilərgə nisbətən etküzgen hatalıkeiten boləqan ziyanni toldursən, xundakla ziyanning bəxtin biri boyiqə koxup kahinoja teləm telisən. Bu yol bilən kahin itaətsizlik kurbanlıq boləqan koqkarnıng wasitisi bilən uning üçün kafarət kəltüridu; xu gunah uningdin kəqürülidu. **17** Əger birsı bilməy Pərvərdigarning «kilma» degen hərkəndək əmrlerinən birərisiğə hilaplık kılıp, gunahkar boləqan bolsa u kəbihlikinən jazasiqə tətilidü; **18** xundak bolsa, u uxxaq maldin sən tohatkan kimməttə bejirim bir koqkarnı itaətsizlik kurbanlıq kılıp sunsun. Bu yol bilən kahin uning bilməy etküzgen itaətsizlik üçün kafarət kəltüridu wə xu itaətsizlik gunahı uningdin kəqürülidu. **19** Bu itaətsizlik kurbanlıq kolidu; qünki u dərhəkikət Pərvərdigarning aldida itaətsizlik kılıqan.

6 Andin Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **2** Əger birsı gunah kılıp Pərvərdigarning aldida wapasızlıq

kılıp, koxnisi əzığa amanət yaki kapalətkə bərgən bir nərsə yaki koxnisiñin zorawaniq bilən buluwalojan məlum bir nərsə tooprısında yalojan gap kılıqan bolsa yaki koxnisiñin nahəlik bilən məlum nərsini tartıwalojan bolsa, **3** yətiplə kətən bir nərsini tepiwelip uningdin tansa yaki kixilərin gunah sadır kılıqan hərkəndək bir ləti tooprısında yalojan kəsəm iqsa, **4** U gunah kılıqan ixtə ozini gunahkar dəp tonup yətsə, undakta u buliwalojan yaki nahək tartıwalojan nərsə yaki uningqə amanətə berilgən nərsə bolsun, yaki yətiplə ketip tepiwalojan nərsə bolsun, **5** yəki u hərkəndək nərsə tooprısında yalojan kəsəm iqənən bolsun, uning həmmisini toluk bahası boyiqə telisən, xundakla xu bəhaning bəxtin bir kəsmi boyiqə koxup telisən; u itaətsizlik kurbanlıqını kılıqan kiñindən teləmni igisiga tapxurup bərsən. **6** Andin u Pərvərdigarning aldiqa itaətsizlik kurbanlıq süpitidə uxxaq maldin sən tohatkan kimmət boyiqə bejirim bir koqkarnı itaətsizlik kurbanlıq kılıp kahinməng kəxioja elip kəlsən. **7** Kahin bu yol bilən uning üçün Pərvərdigarning alda kafarət kəltüridu wə u hərkəysə ixtə itaətsizlik kılıqan bolsimə u uningdin kəqürülidu. **8** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **9** Sən Harun bilən oqullarıqə kəydürmə kurbanlıq tooprısında əmr kılıp mundak degin: — Kəydürmə kurbanlıq tooprısidiki kəida-nizam mundak bolidu: — Kəydürmə kurbanlıq pütün keqə tang atkuqə kurbangahaltıq oqakning üstidə kəyüp tursən; wə kurbangahning otini eqürəmə yenik turquzunqlar. **10** Kahin kanap tonını kiyip, yalingaqlıkını yepip, saqrişiojqə kanap iq tambal kiyip tursən; kurbangahning üstidəti ot bilən kəydürülən kəydürmə kurbanlıqning küləni elip, kurbangahning bir təripidə koysun; **11** andin kiyimlərinə seliwtip baxkə kiyimləri kiyip, küləni qedirgahning sırtioja elip qikip pakiz bir jayda koysun. **12** Kurbangahning otı bolsa həmixə yenip tursən; uni heq wakıt eqürütxə bolmayıdu, kahin ezi hər künə etigəndə uningqə otun selip, üstigə kəydürmə kurbanlıqni tizsən wə uning üstigə inaklıq kurbanlıqinən meyini koyup kəydürsən. **13** Üzülməs bir ot kurbangahning üstidə həmixə kəyüp tursən; u hərgiz eqürülmisun. **14** Axılık hədiyə tooprısidiki kəida-nizam mundak; — Hərunning oqullarından biri uni Pərvərdigarning aldiqa, kurbangahning aldiqa kəltürsən. **15** U axılık hədiyə boləqan esil unoja kəlini selip uningdin xundakla uningdiyi zəytun meyidin bir qanggal elip wə hədiyənəng üstidəti barlıq məstikini koxup, bularni kurbangah üstidə kəydürsən; bu hədiyənəng «yadlinix ülüxi» bolup, Pərvərdigarning alda huxbuy kəltürük üçün kiliqanən kolidu. **16** Exip kələqanlırını bolsa Hərun bilən oqulları yesun; u eştikə selinmay pixurulup mukəddəs bir jayda yeysilsən; ular uni jamaət qədirinən høylisidə yesun. **17** U mutlək eştikəsiz pixurulsən. Mən otta Manga sunulidən kurbanlıq-hədiyələr iqidin xuni ularning ezi ülüxi bolsun dəp ularqə hək kılıp bərdim; u gunah wə itaətsizlikni tiligüqi kurbanlıqlarıqə oxhax «əng mukəddəsələrinəng biri» hesablinidu. **18** Hərunning awladıdin boləqan arkaklırlarınə həmmisi buningdin yesun; bu dəwirdindərəngə aranglarda əbadı bir bəlgilimə bolidu; Pərvərdigaroja atap otta sunulojanlırların bular ularning ülüxi bolsun. Uningqə kol təkizügüqi jəzəmən mukəddəs boluxi kerək. **19** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **20** Hərun Məsihlinidən künidə u wa oqullarının Pərvərdigarning aldiqa sunidəqini mundak boluxi kerək; — Ular üzülməs axılık hədiyə süpitidə esil undin bir əfəhəning ondindir birini sunuxi kerək; etigini yerimini, ahximi yəna yerimini sunsun. **21** U tawida zəytun meyi bilən etilsən; u zəytun meyiqə qıləp pixuruləqəndən keyin sən uni elip kir; axılık hədiyənəng pixuruləqən parqlarını huxbuy süpitidə Pərvərdigaroja atap sunuin. **22** Hərunning

oqullirining kaysisi uning ornda turuxka Məsihləngən bolsa umu [hədiyəni] xundak təyyarlap sunsun; bu əbədiy mutlak bir bəlgilimə bolidu. Bu hədiyə Pərvərdigarəna atap toluk kəydürilsün. **23** Kahının hərbir axılık hədiyəsi bolsa pütünləy kəydürilsün; u hərgiz yeyilmisin. **24** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **25** Hərən bilən oqullirioja mundak degin: — Gunah kurbanlığımı kəydiitmə kurbanlıq boozuzlinidiojan jayda, Pərvərdigarning alidda boozuzlansun; bu hil kurbanlıq «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **26** Gunah kurbanlığını etküzgüqi kahin ezi uni yesun; kurbanlıq mukəddəs bir yərə, jamaat qedirinən həylisidə yeyilsün. **27** Uning gexigə kol təvküzgüqi hərkim mukəddəs bolmisa bolmayıdu, xuningdak əgər uning kəni birsining kiyimiqə qaqrəp kətsə, undakta kan qeqilojan jay mukəddəs bir yərə yuyulsun. **28** Kəysi sapal kazanda kurbanlıq kəydi tilip pixurulojan bolsa, u sundurulsun. Əgər u mis kazanda kəydi tilip pixurulojan bolsa, u kırıp sürülsün həm su bilən yuyulsun. **29** Kahinlardin boləjan barlıq, ər kixilər uningdin yesə bolidu. Bu «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **30** Halbuki, mukəddəs jayda kafarət kəltürük üçün kəni jamaat qedirioja kırğızılığın hərkəndək gunah kurbanlığında bolsa, hərgiz yeyilmisin, bəlkı [pütünləy] kəydirülsün.

7 Itaətsizlik kurbanlığında kəida-nizam mana mundak: — Bu [kurbanlıq] «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **2** Kəydiitmə kurbanlıq boozuzlinidiojan jayda itaətsizlikni tilək kurbanlığımı boozuzlinidu; [kahin] kenini kurbangahning üstü kismining etrapioja səpsun. **3** [Kurbanlıq kələməti kixi] barlıq meyini sunsun; yəni maylık kuyruki bilən iq kərnini yəgər turojan mayni, **4** ikki bərkəni wə ularning üstdikini həmdə ikki yanpixidiki mayni ajritip, jığərninə bərakkıqə boləjan qawa meyini ajritip sunsun. **5** Kahin bulnarı Pərvərdigarəna atap otta sunulidiojan kurbanlıq süpitidə kurbangahda kəydirürsün. Bu itaətsizlik kurbanlığında bolidu. **6** Kahinlardin boləjan ər kixilərning həmmisi buni yesun; u mukəddəs yərdə yeyilsün; u «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **7** Gunah kurbanlığında kandak bolsa itaətsizlik kurbanlığımı xundak bolidu; ular ikkisi tooprısidiki kəida-nizam oxhax; bu kurbanlıq kafarət kəltürükxə kurbanlıq etküzgüqi kahinining əzığa təwa bolsun. **8** Kahin birsining sunojan kəydiitmə kurbanlığını etküzgən bolsa, kəydiitmə kurbanlığının terisi xu kahinining bolidu. **9** Tonurda pixurulojan hərbir axılık hədiya, xundakla kazanda yaki tawida etilən hərbir axılık hədiya bolsa uni etküzgən kahinining bolidu, yəni kahinining əzığa təwa bolidu. **10** Hərbir axılık hədiya, maylı zəytun meyi arılastırulojan bolsun, yaki kuruq kəltürülənən bolsun, bular Hərənning oqullirinən hərbirigə barawər beliup berili. **11** Pərvərdigarəna atap kəltürülən inaklıq kurbanlığında kəida-nizam mundak: — **12** Sunmakçı boləjan kixi uni təxəkkür eytix üçün sunsa, undakta u «təxəkkür kurbanlıq» bilən billə zəytun meyi iləxtürülən petir tokəqlar, zəytun meyi sürülüp məsihləngən petir həmək nanlar wə esil undin zəytun meyioja qılınan pixurulojan tokəqlarnımu kəltürüsün. **13** Xu tokəqlardin baxxa, yənə təxəkkür eytidiyan inaklıq kurbanlıq bilən billə eiqitə selinojan nanlarnımu sunsun; **14** u xu sunoqanlırinən hərbir türnidin birni elip Pərvərdigar üçün [kök kollar] sunidiojan «kəftürma hədiyə» kılıp kəltürüsün; bu inaklıq kurbanlığının kənini [kurbangahning üstigə] sapkən kahinining əzığa təqsün. **15** Təxəkkür bildüridiyan inaklıq kurbanlığının gəxi bolsa kurbanlıq kəlinənən xu künii yeyiliyi kerək; [kurbanlıq] sunoqası kixi] tang atkuqə uning həq nəmisini qaldurmışın. **16** Əgər uning sunojan kurbanlıq kəsimigə has kurbanlıq yaki ihtiyyarı kəltürgən kurbanlıq

bolsa, undakta həywanning gəxi kurbanlıq kəlinənən kündə yeyilsün; uningdin exip kəlojini bolsa, atisimu yeyixə bolidu; **17** lekin kurbanlığının gəxidin üçinqi künigiqə exip kəlsa, u otta kəydiürülüxi kerək. **18** Inaklıq kurbanlığının gəxidin üçinqi künidə yeyilsə, undakta kurbanlıq kobul bolmayıdu, kurbanlıq sunoqunining hesablıqını hesablanmayıdu, bəlkı məkrəh bolidu; kimdəkim uningdin yesə ez kəbihlikinən jazasioja tartılıdu. **19** Xundakla napak nərsiga tegip kəlojan gəxmu yeyilməslikerək, bəlkı otta kəydiürülüxi kerək. Hərkəndək pak adəm [napak nərsiga təqmigən] kurbanlığının gəxini yesə bolidu. **20** Lekin kimki napak halətə turup Pərvərdigarəna atalojan inaklıq kurbanlığının yesə, undakta u ez halkidin üzüp taxlinidu. **21** Kimki napak bir nərsiga tegip kətsə (maylı napak halətək adəm bolsun, napak bir hayvan bolsun yaki hərkəndək napak yirginlikə nərsə bolsun) wə xundakla Pərvərdigarəna has atalojan inaklıq kurbanlığının gəxidin yesə, undakta u ez halkidin üzüp taxlinidu. **22** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **23** Israillarəna mundak degin: — Silar kala, koy wə eąkilərning meyini hərgiz yeməngər. **24** Əzlükidin eləgən yaki yırkıqlar booup kəydi qəydi həywanning jəstiting meyini hərkəndək ixka ixəltikli bolidu, lekin hərgiz uningdin yeməngər. **25** Qünki kimki Pərvərdigarəna atap otta sunulidiojan hərkəndək həywanning meyini yesə, xuni yegan kixi ez halkidirin üzüp taxlinidu. **26** Silar hərkəndək turar jayınglarda həqkəndək kannı, yəni uqar-kanatlarınən bolsun yaki qarşayırlarınən bolsun kenini hərgiz estimal kilməngər. **27** Kimdəkim hərkəndək kannı estimal kilsə, xu kixi ez halkliridin üzüp taxlinidu. **28** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **29** Israillarəna mundak degin: — Kimki Pərvərdigarəna atap bir inaklıq kurbanlıq sunsa, undakta u Pərvərdigarəna has boləjan hədiyəni xu inaklıq kurbanlığının ayriq kəltürüsün. **30** Ez koli bilən Pərvərdigarəna atiqən, otta sunulidiojan hədiyələrni, yəni may bilən təxni koxup elip kəlip, təxni «pulanglatma hədiyə» süpitidə Pərvərdigarning alidda pulanglatsun. **31** Kahin meyini kurbangah, üstidə kəydiürüwətsün. Tex bolsa Hərən bilən uning oqullirioja has bolsun. **32** Inaklıq kurbanlıqlırinən ong arka putini silər «kəftürma hədiyə» süpitidə kahinəna beringər. **33** Hərənning oqullirinən kəsisi inaklıq kurbanlığının kəni bilən meyini sunojan bolsa ez tiliüxi üçün ong arka putini ezi alsun. **34** Qünki mən Israilların inaklıq kurbanlıqlarından «pulanglatma hədiyə» boləjan tex bilən «kəftürma hədiyə» boləjan arka putini əbədiy bir bəlgilimə bilən Israillardin elip, kahin Hərən wə uning oqullirinən həkki bolsun dəp ularqa təkdim kıldım. **35** [Musa] Hərən bilən oqullirini Pərvərdigarning kəllükədə kahin boluxka uning aldiyoja kəltürgən künidə, ularqa Pərvərdigarəna atap otta sunulidiojan kurbanlıqlardan təkdim kəlinidiojan kəhənlilik tiliüxi mana xudur. **36** [Musa] ularni Məsihləğinə künidə, Pərvərdigar bu tiliüxi Israillardin elip ularqa berilsun dəp əmr kəlojan. Bu [Israillarçə] dəvrən dəwriqə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **37** Kəydiürən kurbanlıq bilən axılık hədiyəsi, gunah kurbanlıq bilən itaətsizlik kurbanlıq, kahinlikə tıklək kurbanlıq bilən inaklıq kurbanlıq tooprısidiki kəida-nizam mana xudur. **38** Pərvərdigar Israillarə: «Silar bu Sinay bayawinida Pərvərdigarning aldiyoja kurbanlıqlırinə sunungular» dəp buyruqən künidə, u bularning həmmisini Sinay teqidə Musaqa tapxuroqanıdi.

8 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp: — **2** Hərənni oqulliri bilən billə, wə ularning məhsus kiyimlərini, «məsihləx meyini», gunah kurbanlıq bilən itaətsizlik kurbanlıq, kahinlikə tıklək kurbanlıq bilən inaklıq kurbanlıq tooprısidiki kəida-nizam mana xudur. **3** Pərvərdigar Israillarə: «Silar bu Sinay bayawinida Pərvərdigarning aldiyoja kurbanlıqlırinə sunungular» dəp buyruqən künidə, u bularning həmmisini Sinay teqidə Musaqa tapxuroqanıdi.

jamaat qedirining kirix aqzining aldioja jem kiliqin, — dedi.

4 Musa Pərvərdigar uningoja buyruqinidək kıldı, jamaat jamaat qedirining kirix aqzining aldioja yişildi. **5** Andin Musa jamaatkə: — Pərvərdigar buyruqan ix mana mundak, — dedi. **6** Xuning bilən Musa Hərən bilən uning oqullurunu aldioja kəltürüp ularını bilən yuyup, **7** [Hərənə] kənglək kiydürüp, bəlləqə baqlap, tonni kiydürüdə wə tütigə əfdoni yaptı; u əfdonning bəlweçini baqlap, əfdoni uningoja takap koydi. **8** Andin Musa uningoja «köxen»ni takap, köxenning iqiğe «urim bilən tummim»ni selip, **9** Bexioja səllə yeqəp Pərvərdigar uningoja buyruqinidək səllining aldi təripiga «altun tahtılık mukəddas otuqatın bekitip koydi. **10** Andin Musa Məsihələk meyidin elip ibadət qediri bilən iqidiki barlık nərsilərning həmmisini məsihələp mukəddəs kıldı. **11** U maydin elip kurbangahıq yəttə mərtiwa qeqip, kurbangah bilən uning barqə qəqa-kuqıllarını, yuyunus desi wə taglıkini Hudaşa atap mukəddəs kiliqxə masihlidi. **12** U yənə məsihələk meyidin azrak elip Harunning bexioja kuyup uni Hudaşa atap mukəddəs kiliqxə masihlidi. **13** Andin Musa Harunning oqullurunu aldioja kəltürüp, Pərvərdigar uningoja buyruqinidək ularıqə kənglək kiydürüp, bəllirigə bəlləqə baqlap, ularıqə egiz bəklərnimə takap koydi. **14** Andin u gunah kurbanlık kilinidioqan torpaknı yetiləp kəldi; Hərən bilən uning oqullurunu gunah kurbanlık kilinidioqan torpaknıng bexioja kollırını koydi. **15** U uni boozuzlidi, andin Musa kənidin elip, eż barmikə bilən kurbangahning münggüzlirigə, qərisigə sürüp kurbangahını gunahtın paklıdı; kəlojan kənni bolsa u kurbangahning təwīgə teküp, mukəddəs boluxka kafarət kəltürdi. **16** Andin u iq kənnini yeqəp turqan mayning həmmisini, jigarning üstdikidə qawa mayni, ikki bərək wə üstdikidə maylirini koxup aldı; andin Musa bularnı kurbangahning üstdə keydürüdə. **17** Bırak [Musa] torpaknıng terisi bilən gəxi wə tezikini bolsa Pərvərdigar eżiga buyruqinidək qedirgañning taxkırıda otta keydürüwətti. **18** Andin u keydurmə kurbanlık kilinidioqan koqkarnı kəltürdi; Hərən bilən uning oqullurunu kollırını koqkarning bexioja koydi. **19** [Hərən koqkarnı] boozuzlidi; andin Musa kənidin elip kurbangahning üstü kışmining atrapiqə səpti; **20** [Hərən] koqkarnı parqa-parqa kılıp parqılıdı; andin Musa bexini, parqılananın gəxlərini barlıq meyi bilən koxup keydürüdi. **21** Üçqey-kerinləri bilən paqaklılarını suda yudi. Andin Musa koqkarnı pütün peti kurbangah üstdə keydürüdə. Bu Pərvərdigar Musaşa buyruqan, «Pərvərdigarə atap otta sunulidioqan huxbuq qikidioqan kurbanlık» idi. **22** Andin u kahinlikə tiklək kurbanlık kilinidioqan koqkarnı, ikkinçi koqkarnı kəltürdi; Hərən bilən uning oqullurunu kollırını koqkarning bexioja koydi. **23** U uni boozuzlidi; wə Musa uning kənidin elip Harunning ong külükning yumxikı bilən ong koliniq bax barmikioja sürüp wə ong putining qong barmikiojumu suwap koydi. **24** Andin Musa Hərunning oqullurunu aldioja kəltürüp, kəndin elip ularning ong kulaqlırinin yumxikı bilən ong kollarının bax barmakliroja sürdi, ularning ong putliniring qong barmaklirojumu suwap koydi, kəlojan kənni Musa kurbangahning qərisigə səpti. **25** Xundak kılıp, u meyi bilən maylıq kuyrukını, iq kənnini yeqəp turqan barlıq may bilən jığerning üstdikidə qawa mayni, ikki bərək wə üstdikidə maylirini koxup elip ong arkə putinimə kesip elip, **26** Pərvərdigarning aliddiki petir nan selinoqan sevättin bir petir tokəq bilən bir zəytun may tokiqı wə bir danə həmək nannı elip bularını may bilən ong arkə putning üstdə koydi; **27** andin bularning həmmisini Hərən bilən uning oqulluruning kollırıqə tutkuzup, pulanglatma hədiyə bolsun dəp Pərvərdigarning alidda pulanglatti. **28** Andin Musa bularını

ularning kollırıdən elip kurbangahıq kəydürmə kurbanlığının üstdə koyup keydürüdə. Bu «kahinlikə tiklək kurbanlığı» bolup, Pərvərdigarə atap otta sunulidioqan, huxbuq qikidioqan kurbanlık idi. **29** Andin Musa təxni elip pulanglatma hədiyə süpitidə Pərvərdigarning alidda pulanglatti; Pərvərdigarning uningoja buyruqını boyiqə, «kahinlikə tiklək kurbanlığı» bolanın koqkarning bu kəsmi Musanıng ültixi idi. **30** Andin Musa Məsihələk meyidin wə kurbangahıq üstdikidə kəndin bir 'az elip, Hərən bilən uning kiyimlirigə wə oqullurı bilən ularning kiyimlirigə səpti. Xundak kılıp, u Hərən wə kiyimlirini, oqullurı bilən ularning kiyimlirini mukəddəs kıldı. **31** Musa Hərən bilən uning oqullurıqə mundak buyrudi: — «Bu gəxni jamaat qedirining kirix aqzıda əşyayıx pıxırup xu yerdə olturnup «kahinlikə tiklək kurbanlığı»qə təvə boloqan sevättiki nan bilən koxup yənglər; bularını Hərən bilən oqullurı yesun, dəp buyruqinimək uni yənglər; **32** lekin gox bilən nəndin exip əşyayıxınırıñ həmmisini otta keydürüwətinglər. **33** Silar yəttə küngiçə jamaat qedirining kirix aqzıdına qıkmayı, Hudaşa atap kahinlikə tiklək künlirinqər toxquqə xu yerdə turunqlar; qünki silərni Hudaşa atap kahinlikə tiklək üçün yəttə kün ketidə. **34** Bugün kiliñoran ixlar Pərvərdigarning buyruqını boyiqə silər üçün kafarət kəltürüsün dəp kılındı. **35** Silər elmaslıkinglər üçün Pərvərdigarning əmrini tutup jamaat qedirining kirix aqzining alidda keşə-kündüz yəttə kün turuxungular kerak; qünki manga xundak buyruldı». **36** Hərən bilən oqullurı Pərvərdigarning Musanıng wasitisi bilən buyruqinining həmmisini bəja kəltürdi.

9 Səkkizinci künü Musa Hərən bilən uning oqullurı wə Israılning akşakallırını qakırıp, **2** Hərənə mundak dedi: — «Sən gunah kurbanlıkıqə bejirim bir mozayni, keydurmə kurbanlıkka bejirim bir koqkarnı eziñg üçün elip, Pərvərdigarning aldioja kəltürgün, **3** andin Israillərə söz kılıp: — Silər gunah kurbanlık üçün bir tekə elip kelinglər, keydurmə kurbanlık üçün bir mozay wə bir koza elip kelinglər, hər ikkisi bejirim, bir yaxqa kirkən bolsun; **4** Pərvərdigarning alidda sunuxka inaňlıq kurbanlık süpitidə bir torpaq bilən bir koqkarnı elip, zayıtn meyi iləxtürülgən alyxlı, hədiyə bilən billsə kəltürüngələr; qünki bugün Pərvərdigar Əzini silərgə ayan kılıdu, degin». **5** Ular Musa buyruqan nərsilərni jamaat qedirining aldioja elip kəldi; pütkül jamaat yekin kılıp, Pərvərdigarning alidda hazır bolup turdi. **6** Musa: — Mana, bu Pərvərdigar buyruqan ixtur; buni kilsanglar Pərvərdigarning xan-xəripi silərgə ayan bolıdu, dedi. **7** Xuning bilən Musa Hərənə: — Sən kurbangahıq yekin berip gunah kurbanlığında bilən keydurmə kurbanlıkingini sunup eziñg wə həlk üçün kafarət kəltürgün; andin halkının kurbanlığının sunup, Pərvərdigar amır kiloşändək ular həkkidə kafarət kəltürgün» — dedi. **8** Xuniy dedi, Hərən kurbangahıq yekin berip ezi üçün gunah kurbanlık bolidioqan mozayını boozuzlidi. **9** Harunning oqullurunu kənni uningoja sunup bərdi; u barmikini kənəqə tagküütü, kurbangahning münggüzlirigə sürdi, kəlojan kənni kurbangahning təwīgə kuydu. **10** Gunah kurbanlığının meyi bilən ikki bərək wə jığerning üstdikidə qawa mayni elip, Pərvərdigar Musaşa buyruqinidək ularını kurbangah üstdə keydürüdə. **11** Gəx bilən terisini bolsa qedirgañning taxkırıqə elip qikip otta keydürüdə. **12** Andin u keydurmə kurbanlık kilinidioqan [koqkarnı] boozuzlidi; Harunning oqullurunu uningoja kənni sunup bərdi; u buni kurbangahning üstü kışmining atrapiqə səpti. **13** Andin ular parqa-parqa kiliñoran keydurmə kurbanlığının bexi bilən billə uningoja sunup bərdi; u bularını kurbangahıq keydürüdə. **14** U iq kənni bilən paqaklırını yuyup,

bularnimu kurbangahning üstidə, keydürmə kurbanlıqning üstigə koyup keydirdi. **15** Andin u həlkning kurbanlığını keltirdi; həlkning gunah kurbanlıkı bolğan tekini boozuzlap, ilgiri həywanni sunoşandır unimu gunah kurbanlıçı kılıp sundı. **16** U keydürmə kurbanlık kılıdiqan malni keltürüp bünümü bəlgilimə boyiqə sundı. **17** Andin u axlıq hədiyini keltürüp uningdin bir qanggal elip etigənlilik keydürmə kurbanlıkka koxup kurbangah üstidə keydirdi. **18** Andin həlkə bolidiojan inaklıq kurbanlıkı bolidiojan torpak bilən koqkarnı boozuzlidi. Həruning oqulları kənini uningoja sunup bərdi; u buni kurbangahning üsti kışmining etrapioja səpti. **19** Ular torpak bilən koqkarning may kışmini, yəni maylıq kuyrukı, iq karnını yeqap turoğan maylırını, ikki berək wə jığornoq qawa meyini elip, **20** Bu may parqlırını ikki texning üstidə koydi, [Hərun] bularını kurbangahning üstidə keydirdi. **21** Ahirida Hərun ikki tex bilən ong arkə putini pulanglatma hədiyə süpitidə Musaning buyruqınıdək Pərvərdigarning aldida pulanglatti. **22** Andin Hərun kollarını həlkə karıtip kətürüp, ularqa bəht tilidi; u gunah kurbanlıkı, keydürmə kurbanlık wə inaklıq kurbanlıkını sunup, [kurbangahın] qüxti. **23** Musa bilən Hərun jamaət qedirioja kirip, yanə yenip qikip həlkə bəht tilidi; xuning bilən Pərvərdigarning xan-xəripi pütküllə həlkə ayan boldı; **24** Pərvərdigarning aliddin ot qikip, kurbangah üstidiki keydürmə kurbanlık bilən maylarnı yutup kətti. Pütküllə həlkə buni kərüp, towlixip, düm yikilixti.

10 Həruning oqulları Nadab bilən Abihu ikkisi eə huxbuydenini elip uningoja ot yekip üstigə huxbuynı selip, Pərvərdigar ularqa buyrup bakiqiojan oqayıry bir otñi Pərvərdigaroja sundı; **2** xuning bilən Pərvərdigarning aliddin ot qikip ularnı yəwətti; xuan ular Pərvərdigarning alidda oldu. **3** Musa Hərunoja: — Mana, bu Pərvərdigarning: «Mən Manga yekin kəlgən adamlarda Əzümmüng mukəddəs ikenlikimi kərsitmən wə barlıq həlkning aldida uluqlinimən» degen sezinjing eziđur, dedi. Xuni dewidi, Hərun jim turup kaldi. **4** Musa Həruning taqisi Uzzıəlning oqulları bolğan Mixəal bilən Əzlafanni qakırıp ularqa: — Silər yekin kelip eə kərindaxlırlıqları mukəddəs jayning aliddin kətürüp, qədirgahning taxkirişa elip qikinqilar — dedi. **5** Xuning bilən ular yekin kelip, ularnı kiyimlik kənglakları bilən kətürüp Musaning buyruqınıdək qədirgahning taxkirişa elip qikti. **6** Musa Hərun wə oqulları Əlazar bilən Itamaroja: — Silər baxlırlıqları oquq koymanglar, kiyimlirlərin yirtmanglar; bolmisa ezungular olıüp, pütküllə jamaətkə oqəzəp kəltürisilər; lekin kərindaxlırlıqlar bolğan pütküllə Israıl jəmati Pərvərdigar yakkın ot tüپəylidin matəm tutup yiçolisun. **7** Əmma silər bolsanglar Pərvərdigarning Məsihələx meyi üstüngəroja sürülən bolğaqka, jamaət qedirimeng taxkirişa qıkmanglar; bolmisa elisilər, dedi. Xuni dewidi, ular Musaning buyruqınıdək kıldı. **8** Pərvərdigar Hərunoja səz kılıp mundak dedi: — **9** «Sən eztüng wə oqulliring xarab wə ya baxxă kükliqlik həraklarıni iqiş, jamaət qedirioja hərgiz kirməngər; bolmisa, elüp ketisilər. Bu silər üçün dəwrdin-dəwrgə əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **10** Xundak kilsanglar, mukəddəs bilən adəttikini, pak bilən napakni pərk etip ajritalyadiojan bolisilər; **11** xundakla Pərvərdigar Musaning wasitisi bilən Israillarоja tapxurojan həmmə bəlgilimərni ularqa eğıtaləysilər». **12** Musa Hərun wə uning tirik kalojan oqulları Əlazar bilən Itamaroja mundak dedi: — «Silər Pərvərdigaroja atap otta sunulidiojan kurbanlık-hədiyələrdin exip kalojan axlıq hədiyəni elip uni kurbangahning yenida eqitkü arilaxturniojan haldə yənglər; qünki u «əng mukəddəslərning biri» hesablinidu. **13**

Bu Pərvərdigaroja atap otta sunulidiojan nərsilərdin sening nesiwəng wə oqulliringning nesiwisi bolğaqka, uni mukəddəs jayda yeyixinglar kerək; qünki manga xundak buyrulojandur. **14** Uningdin baxxə pulanglatma hədiyə kiliñojan tex bilən kətürmə hədiyə kiliñojan arka putni sən wə oqul-qızılıring billə pak bir jayda yənglər; qünki bular sening nesiwəng bilən oqulliringning nesiwisi bolsun dəp, Israillarning inaklıq kurbanlıklaridin silərgə berilgən. **15** Ular kətürmə hədiyə kiliñojan arka put bilən pulanglatma hədiyə kiliñojan texni otta sunulidiojan maylıri bilən koxup, Pərvərdigarning aldida pulanglatma hədiyə süpitidə pulanglitix üçün kəltürsün; Pərvərdigarning buyruqını boyiqə bular sening wə oqulliringning nesiwisi bolidu; bu əbədiy bir bəlgilimə bolidu». **16** Andin Musa gunah kurbanlık kılıdiqan tekini izdiwidı, mana u allıqاقan kəydiürülüp bolğanı. Bu səwəbtin u Həruning tirik kalojan ikki oqlı Əlazar bilən İtamaroja aqqiklinip: **17** — Nemixək silər gunah kurbanlıkinin gexini mukəddəs jayda yemidilər? Qünki u «əng mukəddəslərning biri» hesablinatti, Pərvərdigar silərni jamaətning gunahını kətürüp ular üçün uning aldida kafarət kəltürsün dəp, xuni silərgə təksim kilojanidi. **18** Mana, uning keni mukəddəs jayning iqişə kəltürülmidi; silər əslidə mən buyruqandək uni mukəddəs jayda yeyixinglar kerək idi, — dedi. **19** Lekin Hərun Musaqa: — Mana, bular bugün [toqra ix kılıp] ezelrining gunah kurbanlıkı bilən keydürmə kurbanlıkını Pərvərdigarning aldida sundı; menin beximoja xu ixlar kəldi; əgər mən bugün gunah kurbanlıkinin [gexini] yegan bolsam, Pərvərdigarning nəziridə obdan bolattımu? — dedi. **20** Musa buni anglap jawabidin razi boldı.

11 Pərvərdigar Musa bilən Hərunoja mundak dedi: — **2** Israillarоja mundak degin: — Yər yüzidiki barlıq haywanlarning iqidin silərgə yeyixka bolidiojan janıwarlar xuki: — **3** Hayvanlar iqidə həm tuyaklıri pütün aqımaq (tuyaklıri pütünləy yerik) həm kəxişığı haywanlarning hərbirini yesənlər bolidu. **4** Lekin kəxişığı yakı aqımaq tuyaklık haywanlardan təwəndikilərni yeməslikinglar kerək: — Təgo: qünki u kəxigini bilən tuyiki aqımaq əməs. Xunga u silarga haram bolidu. **5** Suçur bolsa kəxigini bilən tuyiki aqımaq əməs — u silarga haram bolidu. **6** Toxkən bolsa bumu kəxigini bilən tuyiki aqımaq əməs — u silərgə haram bolidu. **7** Qoxka bolsa tuyaklıri aqımaq (tuyaklıri pütünləy yerik) bolğını bilən kəximigini tıqün silərgə haram bolidu. **8** Silər xu haywanlarning gəoxidin yeməslikinglar kerək wə ularning olükigimə təqməngər. Ular bolsa silərgə haram bolidu. **9** Suda yaxaydiojan janıwarlardın təwəndikilərni yeyixka bolidu: — sudiki, yəni dərya-dengizlərdiki janıwarlardın kanitı wə kasiraklırə bolğalarını yeyixkə bolidu; **10** lekin dərya-dengizlərdə yaxaydiojan, yəni sularda top-top üzüdiyojan barlık janıwarlardın, kasiraklırə yakı kanitı bolmiojanlarını yeməslikinglar kerək; ular silərgə yirginqlik sanalsun. **11** Məzkrə janıwarlar dərwəkə silərgə yirginqlik sanalsun; silər ularning gəoxidin yeməslikinglar kerək; ularning olükini yirginqlik dəp karanglar. **12** Sudiki janıwarlarning iqidin kanitı bilən kasiraklı bolmiojan janıwarlarning həmmisi silərgə yirginqlik sanalsun. **13** Uqar-kənatlardın təwəndikilər silərgə yirginqliktur; ular yeyilməslikerək wə silərgə yirginqlik bolsun: — yəni bürküt, körəltəz-tapkuxlar, dengiz bürkütü, **14** karlıqəq kuyrukluq sar, laqın wə ularning hilliri, **15** həmmə kəçənə-kozozunlar wə ularning hilliri, **16** müxükyapılık, tegikux, qayxa, sar wə ularning hilliri, **17** huwkux, kərna, ibis, **18** akku, sakıykuq, belik'aloq, **19** ləylək, turna wə uning hilliri, həpiüp wə xəpərəng katarlıklar silərgə haram sanalsun. **20** Buningdin

baxka töt putlap mangidiojan, uqidiojan uxxak janiwarlarning həmmisi silərgə yirginqlik bolidu. **21** Halbuki, töt putlap mangidiojan, uqidiojan uxxak janiwarlardın tewəndikilərni yesənglar bolidu: — puti bilən ügilik paqıqı bolup, yər yüzidə səkrıyaləydiqanlırnı yesənglar bolidu; **22** bularning iqidin silərgə yeyixkə bolidiqları: — qekatka wə uning hilliri, kara qekatka wə uning hilliri, tomuzoja wə uning hilliri, qakqıqız wə uning hilliri. **23** Lekin töt putluk bolovan emiliqüi həm uqidiojan həmmə baxka janiwarlar silərgə yirginqlik sanalsun. **24** Bu janiwarlardın mundak, yol bilən napak bolisilər; birkim ularning olük tenigə təgsə kəq kirgüçə napak hesablinidu. **25** Kimdəkim bularning olükünin bir kışmini kətürsə ez kiyimlirini yuyuxi kerək, u xiki kəq kirgüçə napak hesablinidu. **26** Tuyaqlıri aqimak, birək pütünley belünmigən yaki kekimyədigojan haywanlarning həmmisi silərgə haramdur; hərkim [ularning olükigə] təgsə napak sanalsun. **27** Tət puti bilən mangidiojan haywanlarning iqidin tapını bilən mangidiojanlırnı həmmisi silərgə napak bolup, hərkim ularning olük tanırığa təgsə kəq kirgüçə napak sanildi. **28** Kimki ularning olükini kətürsə ez kiyimlirini yuyuxi kerək, u xiki kəq kirgüçə napak turidu. Bu haywanlar bolsa silərgə haram bolidu. **29** Yər yüzidə emiliqüi uxxak janiwarlarning iqidin silərgə haram bolovanlar munular: — karionu zokor, qaxkan, kəslənqıq wə ularning türllri, **30** salma, kızıl kəslənqıq, tam kəslənqıq, tügürük kəslənqıq wə hameleon katarlıklär haram bolidu. **31** Bularning həmmisi yər yüzidə emiliqüi həmmə uxxak janiwarlarning iqidə silərgə haram bolidu; ularning olükigə təgsə, kəq kirgüçə napak sanildi. **32** Bu janiwarlarning olüki hərkəndə nemiga qüxiüp kalsa xu nema napak hesablinidu — hərkəndək yaqəq əqəq-kuqa bolsun, kiyim bolsun, terə bolsun, təqəq bolsun, hərkəndək ixqə ixtilidiqan əswab bolsun, suoja qılıñixi kerək; ular kəq kirgüçə napak sanılıp, keyin pak bolidu. **33** Bularning biri sapaldın yasalojan hərkəndək əqəq qüxiüp kalsa, xu əqəq iqidiki həmmə nərsə napak sanalsun wə əqəq ezi sundurulsun. **34** Əgər əqəq iqidiki sudin ax-taam üstigə qaqrıp kətsə, ax-taam napak sanalsuns wə xundakla əqəq iqidiki hərkəndək iqimlikmu napak sanalsun. **35** Hərnemigə undak olükning birər kışmi qüxiüp kalsımı, napak sanalsun. Əgər tonur wə oqak bolsa, napak boldi dəqəkwietsilşur; ular silərgə haram bolsun. **36** Lekin xundak əshwälə bulak yaki su yiojiliqan kelqək yənilə pak sanılıdu; əmma birkim ularning olük tenigə təgsə napak bolidu. **37** Əgər undak olükning birər kışmi terixkə təyərlərənən danlarqə qüxiüp kalsa, bumu yənilə pak sanılıdu. **38** Lekin əgər danning üstigə su kuyulqalandın keyin xundak bir olükning birər kışmi qüxiüp kalsa, undakta bu danlar silərgə napak sanalsun. **39** Əgər silərgə yeyixkə bolidiqları haywanlardın biri elüp kalsa, uning olükigə təqək kiki kəq kirgüçə napak sanalsun. **40** Kimki undak olükning gexidin yesə, ez kiyimlirini yuyuxi kerək wə kəq kirgüçə napak sanalsun; xundakla undak bir olükni kətürən kiximu kiyimlirini yuyuxi kerək wə u xiki kəq kirgüçə napak sanalsun. **41** Yər yüzidə emiliqüi həmmə uxxak janiwarlar yirginqlik sanılıb, hərgiz yeyilmisun. **42** Korski bilən beqırılap mangidiojan janiwar bolsun, yər yüzidə yürüp töt puti bilən yaki kəp putluri bilən mangidiojan emiliqüi janiwarlarning hərtürlükini bolsa, ularnı hərgiz yemangler; qunki ular yirginqlikdur. **43** Silər bolsanglar mundak emiliqüi janiwarlarning səwəbidin ezunglarnı yirginqlik kılmaslıqlıqlar kerək. Əzünglarnı ular tüpəylidin napak kılmanglar, bolmisa ularning səwəbidin buloqjinip kalisilər; **44** qunki Mən Hudayinglardurmən. Silər ezunglarnı

[Əzümgə] atap mukəddəs kiliqxınlar kerək; Mən Əzüm mukəddəs bolqaj silərmə ezunglarnı mukəddəs tutuxunglar kerək. Silər ezunglarnı yər yüzidə emiliqüi uxxak hərkəndək janiwarlarning səwəbidin napak kılmanglar. **45** Qunki Mən ez Hudayinglər boluxka silərni Misir zeminidin qıkırıp kəlgən Pərvərdigardurmən; silər mukəddəs bolunglar, qunki Mən mukəddasturmən. **46** Xular bolsa qarpay bilən uqar-kanałtarlar, suda yürüdiqan hərbir janiwar bilən yər yüzidə emiliqüi hərbir uxxak janiwarlar tooprısidiki əkanun-bəlgilimdir. **47** Bular bilən haram-halalni ukup, yeyixkə bolidiqları haywan bilən yeyixkə bolmaydiqan haywanları park etəlysilər.

12 Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **2** Israilliərə söz kılıp mundak degin: — «Ayal xiki hamildər bolup oqul tuqşa, adət kerüp aqırıq bolovan künliridikidək yəttə küngiqə napak sanalsun. **3** Səkkizinqi künü oqlı bolsa hətnə kiliqin. **4** Ayal bolsa xuningdin keyin ottuz üç küngiqə «qan paklinix»ta tursun; paklinix künliarı tamam bolmioqıqə heqbir mukəddəs nərsigə təqmisin, mukəddəs jayojumu kirmisun. **5** Əgər u kız tuqşa undakta adət künliridikidək ikki həptiqiğə napak turup, andın atmix altə küngiqə «qan paklinix»ta tursun. **6** Məyli oqul yaki kiz tuqşun, kan paklinix künliarı tamam bolqandın keyin u ayal keydürmə kurbanlıq üçün bir yaxka kırqın kozını, gunah kurbanlıq üçün bir baqka yaki pahtakın elip jamaat qedirininq kırıx aqçıja, kahının qəxiqə kəltürüsün. **7** Kəhən uni Pərvərdigarning alıldı sunup, xu ayal üçün kafarat kəltürüdu; xuning bilən u hunidin pak bolidu. Oqul yaki kiz tuqşan ayal tooprısidiki əkanun-bəlgilimə mana xudur. **8** Əgər uning kozıja kurbi yətmisə, u ikki pahtək yaki ikki baqka kəltürüsün; ularning biri keydürmə kurbanlıq üçün, yənə biri gunah kurbanlıq üçün bolidu; xu yol bilən kəhən uning üçün kafarat kəltürüdu; u ayal pak bolidu.

13 Pərvərdigar Musa bilən Hərunoja söz kılıp mundak dedi: — **2** Birsining bədininining terisidə bir qikan, yaki təmrətkə yaki parkırak taxma qıkıp, uningdin bədininining terisidə pesə-mahaw kesilinen jaraħitə pəydə bolovan bolsa, u xiki Hərun kahınınning yaki uning kəhən oqullırıdın birininq kəxiqə kəltürüsün. **3** Kəhən uning bədininining jaraħitigə karaydu; jaraħet bolovan jayning tüki akırıp kətkən həmdə jaraħetmu atrapidiki teridin kənırak kərünsə, bu pesə-mahaw kesəlliigidur. Xunga kəhən uni kərgəndin keyin xu kixini «napak» dəp jakarlusun. **4** Lekin əgər uning bədininining terisidiki pəydə bolovan axu yaltırak qikan ak bolup, atrapidiki teridin kənırak kərünsimə wə təkənə akırıp kətmigən bolsa, kəhən bu jaraħet bar kixini yəttə küngiqə ayrim solap koysun. **5** Yəttinqi künü kəhən uning qəsihsin wə agar jaraħet oxhax turup, terisidə kengiyip kətmigən bolsa, kəhən uni yənə yəttə küngiqə ayrim solap koysun. **6** Yəttinqi künü kəhən uning qəsihsin wə jaraħetning rənggi suslaxkən wə kengiyip kətmigən bolsa, undakta kəhən uni «pak» dəp jakarlusun; jaraħetning pəkət bir əqəq ikənlikli bekitilip, kesəl kiki ez kiyimlirini yuyup pak sanalsun. **7** Lekin əgər u kəhən qəsihsin kərünüp «pak» dəp jakarlərəndən keyin xu əqəq terisidə kengiyip kətsə, undakta u yənə bir ketim kəhən qəsihsin kərünsün. **8** Kəhən uning qəsihsin wə kəhən qəsihsin wə əgər əqəq uning terisidə kengiyip kətkən bolsa, kəhən uni «napak» dəp jakarlusun; u jaraħet pesə-mahawdur. **9** Əgər birkimdə pesə-mahaw jaraħitə pəydə bolup kalsa kahınınning kəxiqə kəltürüsün. **10** Kəhən uning jaraħitigə səpselip qəsihsin; wə əgər terisidə ak bir qikan payda bolovan, tüki akırıp kətkən bolsa wə qikan qıkkən jayda et-gəxi kərünüp kələqən bolsa, **11** bu uning bədininining terisigə

güxkən kona pesə-mahaw jaraḥitining kaytidin kəzəjilixi bolup, kahin uni «napak» dəp jakarlisun. U napak bolojini üçün uni solaxning hajiti yok. **12** Lekin ağər pesə-mahaw kəzəjiliq, jaraḥiti bar kixining terisigə yeyilip kətkən bolsa, kahin nəgila karisa xu yərdə xu «pesə-mahaw» bolsa, terisini bexidin putiojiqa kaplap kətkən bolsa, **13** undakta kahin uningoja səpselip karisun; mana, xu pesə-mahaw jaraḥiti pütün bədininə kaplap kətkən bolsa, u jaraḥiti bar kixini «pak» dəp jakarlisun; qünki uning pütün bədini akirip kətkən bolup, u «pak» dəp sanalsun. **14** Lekin əqaniki uningda et-gəxi kerünüp kəlsa, u kixi napak sanalsun. **15** Kahin mundak kerüngən et-gəxigə karap, u kixini «napak» dəp jakarlisun; qünki xu et-gəx napak bolup, u pesə-mahaw kesilidur. **16** Həlbuki, ağər et-gəxi kaytidin eżgirip, akarsa u kixi yəna kahinining kəxioja kəlsun. **17** Kahin uningoja səpselip karisun; jaraḥət akarojan bolsa, kahin jaraḥiti bar kixini «pak» dəp jakarlisun; u pak sanilidu. **18** Ağər birkimning bədininən terisiga hürrək qikip sakiyip, **19** hürrəknəng ornda ak qıraq yaki kizouq daq pəyda bolovan bolsa, kahinoja kersitsun. **20** Kahin uningoja səpselip karisun; ağər daq ətrapidiki teridin kənikräk kerünsə, xundakla uningdi ki tükler akirip kalojan bolsa, undakta kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu hürrəktin kəzəjiliq pəyda bolovan pesə-mahaw kesili jaraḥitudur. **21** Lekin kahin uningoja səpselip kariojanda, daq qıkkən jayda akirip kalojan tükler bolmisa, wa daqmu ətrapidiki teridin kənikräk bolmisa, rənggi səl susrak bolovan bolsa, undakta kahin uni yəttə küngiqa ayrim solap koysun. **22** Ağər daq dərwəkə terisiga yeyilip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu [pesə-mahaw] jaraḥitudur. **23** Əmma ağər daq ej jayida tohtap yeyilmiojan bolsa, bu pəkət hürrəknəng zəhmi, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun. **24** Ağər birsining bədininən terisining malum jayı kəyüp kelip, kəygən jayı ak-kizouq yaki pütünley ak daq bolup kəlsa, **25** kahin uningoja səpselip karisun; ağər xu daqmu tükler akirip kətkən, daqmu ətrapidiki teridin kənikräk bolup kalojan bolsa, undakta bu kəytük yarisisidin pəyda bolovan pesə-mahaw kesilidur; kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jaraḥitudur. **26** Lekin ağər kahin səpselip kariojanda, daqning ornda heqkəndak akirip ketkən tük bolmisa, xundakla daqmu ətrapidiki teridin kənik bolmisa, bəlkı rənggi sus bolsa, undakta kahin uni yəttə küngiqa ayrim solap koysun. **27** Yəttinqi künii kahin uningoja yəna karisun; daq terisida kengiyip kətkən bolsa, kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki u pesə-mahaw jaraḥitudur. **28** Əmma ağər daq jayida tohtap, yeyilmiojan bolsa, xundakla rənggi sus bolsa, bu pəkət keyüktin bolovan qawartku, halas; kahin uni «pak» dəp jakarlisun; qünki u keyüknəng tatukı, halas. **29** Ağər bir ər yaki ayal kixining bexida yaki sakılıda jaraḥət pəyda bolsa, **30** kahin jaraḥətə səpselip karisun; ağər jaraḥət ətrapidiki teridin kənikräk kerünsə, üstidə xalang serik tük bolsa, undakta kahin uni «napak» dəp jakarlisun; qünki bu jaraḥət əqəqə bolup, bax yaki sakaldiki pesə-mahawning alamitidur. **31** Ağər kahin əqəqə jayqa səpselip kariojanda, ətrapidiki teridin kənik kerünmişə, xundakla uning iqida heqkəndak kara təkemu bolmisa, undakta kahin kəkqi bar kixini yəttə küngiqa ayrim solap koysun. **32** Kahin yəttinqi künii əqəqə yəna səpselip karisun; əqəqə kengiyip kətməy, üstidimə heqkəndak serik tük bolmisa, xundakla əqəqə ətrapidiki teridin kənik kerünmişə, **33** jaraḥiti bar kixi barlıq qaq-sakılıni qüxtürəwətsun; əqəqəning eżini ojirdimisun. Kahin kəkqi bar kixini yəna yəttə küngiqa ayrim solap koysun. **34** Yəttinqi künii kahin əqəqə səpselip karisun; ağər əqəqə teridə kengiyip kətməqən bolsa, xundakla ətrapidiki

teridin kənik kerünmişə, kahin uni «pak» dəp jakarlisun. Andin u kiyimlərini yusun; xuning bilən u pak sanilidu. **35** Lekin ağər u «pak» dəp jakarlanqəndən keyin əqəqə teridə kengiyip kətsə, **36** kahin uningoja yəna səpselip karisun; ağər əqəqə teridə kengiyip ketkən bolsa, serik tükning bar-yoklukini qüxtürənən hajiti yok; qünki bu kixi napaktur. **37** Ağər əqəqə jayida xu peti kelip, üstidin kara tük ünüt qıkkən bolsa, əqəqə sakəyojan bolidu; xu kixi pak boloqaqqa, kahin uni «pak» dəp jakarlixi kerək. **38** Ağər ər yaki ayal kixining bədininən terisida daq pəyda bolup, bu daqlar parkırak həm ak bolsa **39** kahin səpselip karisun; ağər bədənnəng terisidiki xu daqlar suslixip boz rangga yüzləngən bolsa, bu teridin qıkkən bir taxma, halas; bu kixi pak sanalsun. **40** Ağər birkimning bexining tükləri qüxtürənən kətkən bolsa, u paqət bir takır bax, halas; u pak sanalsun. **41** Ağər uning bexining tüki pəxənə təripidin qüxtənən bolsa, u paqət paynekbax, halas; u yənilə pak sanalsun. **42** Lekin ağər uning takır bexi yaki paynak bexida kizouq ak daq kerünsə, undakta xu jaraḥət uning takır bexi yaki paynak bexidiki pesə-mahaw kesilinən bir alamitidur. **43** Kahin jaraḥitə səpselip karisun; ağər uning takır bexida yaki paynak bexida ixxik jaraḥət bolsa həmdə pesə-mahaw kesilinən alamitidək kizouq ak kerünsə, **44** undakta u pesə-mahaw kesiləgəri qırpıtar bolovan adəm bolup, napak hesablinidu. Uning bexioja xundak jaraḥət qıkkən bolojaq, kahin uni mutlak «napak» dəp jakarlisun. **45** Xundak jaraḥitə bar pesə-mahaw kesili bolovan kixi kiyimləri yirtik, qaqları quwuk, burut-saklı yepiklik halda: «Napak, napak!» dəp towlap yürütxi kerək. **46** Xu jaraḥitə bolovan barlıq künlərdə u «napak» sanilidu; u napak boloqaqqa, ayrim turuxi kerək; uning turalojsu qedirgahıning sırtida bolsun. **47** Ağər bir kiyimda, məyli yungdin yaki kanaptin tikilənən bolsun uningda pesə-mahaw iz-deoqi pəyda bolsa, **48** yəni kanap yaki yungdin tokulojan rəhətta, erüx yipida yaki arkak yiplirida bolsun, terə-hurumda yaki teridin etilən hərkəndək nərsilərdə pesə-mahaw iz-deoqi bolsa, **49** xundakla kiyim-keqək yaki terə-hurumda, erüx yip yaki arkak yiplirida, ya terə-hurumdin etilən nərsilərdə pəyda bolovan iz-daq yexilrək yaki kizouq bolsa bu iz-daq «pesə-mahaw iz-deoqi» dəp karılıp kahinoja kersitsun. **50** Kahin [daqka] səpselip karisun, andin iz-daq pəyda bolovan nərsini yəttə küngiqa ayrim saklısun. **51** U yəttinqi künii iz-daqoja karap baksun; iz-daq qüxtənən kiyim-keqək, məyli arkak yipta yaki erüx yipta bolsun, yaki terə-hurumda yaki terə-hurumdin etilən nərsida bolsun, u kengiyip ketkən bolsa, bu iz-daq qırıtkıq pesə-mahaw kesili dəp hesablinip, ular napak sanalsun. **52** Xuningdək kahin erüx yip yaki arkak yipta iz-daq bolsa kiyim-keqək yaki terə-hurumdin etilən nərsida xundak iz-daq bolsa ularnımı keydürüwətsun; qünki bu qırıtkıq pesə-mahaw kesilidur. Mundak nərsilərinən həmmisini otta keydürüx kerəktür. **53** Lekin kahin uningoja səpselip kariojanda, iz-daq kiyim-keqəktiki erüx yipta bolsun, arkak yipta bolsun, yaki terə-hurumdin etilən nərsida bolsun, iz-daq kengiyimən bolsa, **54** undakta kahin deoqi bar nərsini yuyulsun dəp buyrup, inkinqi ketim uni yəttə küngiqa saklısun. **55** Bu nərsə yuyulqəndən keyin kahin yəna daqka səpselip karisun; ağər uning rənggi eżgərməqən bolsa (gərgə kengiyip kətməqən bolsunu), u yənilə napaktur; sən uni otta keydürügən. Qünki məyli uning iz-deoqi iq yəzidə bolsun yaki tax yəzidə bolsun u qırıtkıq iz-daq hesablinidu. **56** Lekin ağər kahin səpselip kariojanda, mana, daqning rənggi yuyulqəndən keyin suslixip kətkən bolsa, u xu kışmını kiyim-keqəktin, erüx yiptin yaki arkak yiptin bolsun, yaki terə-hurumdin bolsun uni yırtıp elip, taxliwətsun. **57** Ağər bu iz-daq kiyim-keqəktə, məyli arkak

yipta yaki ərrix yipta bolsun, ya terə-hurumdin etilgən nərsidə kərənsun, bu kengiydiojan birhil pesə-mahaw iz-deozi dəp sanalsun; sən o qaplaxkan kiyim-keqəknı kəydürüwətkin. **58** Ləkin əger iz-daqı kiyim-keqəkni bəlsün (ərrix yipida yaki arkak yipida bəlsün) yaki terə-hurumdin etilgən nərsidə bəlsün, yuyulux bilən qıkıp kətsə, undakta bu egin ikkinçi ketim yuyulsun, andin pak sanalsun. **59** Pesə-mahaw kesiliningkidik iz-daq pəyda bolojan yung yaki kanap rəhəttin tokulojan kiyim-keqək (iz-daqı ərrix yipida yaki arkak yipta bəlsün) yaki terə-hurumdin etilgən nərsilər toqrisidiki ənənə-balgilimə mana xudur; buning bilən ularnı pak yaki napak jakarlaxka bolidu.

14 Pərvərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi: — **2** Pesə-mahaw bolojan kixi pak kılınidiojan künidə bəja kılıx kerak bolojan ənənə-balgilimə mana təwəndidikidaktur: — U kahının aldioja kəltürlüsün. **3** Kahin qedirgahıning taxkiriqa qıkıp, pesə-mahaw bolojan kixığa səpselip karisun; əger pesə-mahaw bolojan kixi kesilidin sakayojan bolsa, **4** Undakta kahin pak kılınidiojan kixığa pak, tirk kuxtin ikkini uningoja əkoxup kədir yaoqıqi, kızıl rəht wə zofa kəltüriyxə buyrusun. **5** Andin kahin kuxlarning birini ekin su əqailənojan sapal kozininq üstidə boozuzlanglar dəp buyrusun; **6** andin tirk kuxni bolsa, kahin uni kədir yaoqıqi, kızıl rəht wə zofa bilən elip kəlip, bu nərsilərnin həmmisini tirk kux bilən birgə ekin suning üstidə boozuzlangan kuxning ənənə qılısun, **7** andin pesə-mahawdin pak kılınidiojan kixığa yəttə ketim sepixi bilən uni pak dəp jakarlısun; wə tirk kuxni dalaqə çöypə buyrusun. **8** Pesə-mahawdin pak kılınidiojan kixi kiyimlirini yuyup, bədinidiki barlık tüklərni qüxtürüp, suda yuyunojandın keyin pak həsablinidu. Andin uningoja qedirgahı kırıxkə ijazat bolidu; pəkət u yəttə künqiqə ez qedirininq texida turuxi kerək. **9** Yəttinqi künii u bədinidiki əhəmmə tüklərni qüxtürüsün; baxning qaq-sakalları wə kexini, yəni barlık tüklərini qüxtürüsün; u kiyimlirini yuyup ez bədinini suda yusun, andin pak bolidu. **10** Səkkizinqi künii u ikki bejirim arkak koza bilən bir yaxka kırğan bejirim qixı kozidin birni, xuningdək bir [əfəhəninq] ondin üçiqə barawər zayıtn meyi iləxtürülən esil un «axlik hədiyəni», bir log zayıtn meyi kəltürsün. **11** Üni «pak» dəp jakarlaydiyan bu rəsim-kədindən etküzidiojan kahin pak kılınidiojan kixini wə u nərsilərnin jamaat qedirininq kırıx aqzıda, Pərvərdigarning aldida hazır kilsun. **12** Andin kahin arkak kozilarning birini elip itaətsizlik kurbanlılık kılıp sunup, uning bilən billə xu bir log zayıtn meyinimə kəltürip, pulanglatma hədiyə süpitidə Pərvərdigarning aldida pulanglatsun. **13** Koza bolsa mukəddəs bir jayning iqida gunah kurbanlılık bilən kəydürmə kurbanlıklar boozuzlinidiojan jayda boozuzlansun; qunki itaətsizlik kurbanlılık bolsa gunah kurbanlılıqqa ohxax, kahinoja təwə bolup «əng mukəddəslərnin biri» sanılıdu. **14** Kahin itaətsizlik kurbanlılıqning kənidin elip pak kılınidiojan kixining ong kuliqining yumxikioja wə ong kolining qong barmik bilən ong putining qong barmikjımımu sürüp koysun. **15** Andin kahin xu bir log zayıtn meyidin elip, ezininq sol kolining alikiniqə azojına kysun. **16** Kahin ong barmikjını sol kolidiki zayıtn meyioja qılap, Pərvərdigarning aldida yəttə ketim barmik bilən səpsun. **17** Andin kahin kolidiki kalojan maydin elip, pak kılınidiojan kixining ong kuliqining yumxikioja, ong kolining bax barmikjıqa wə ong putining bax barmikjıqa sürülgən itaətsizlik kurbanlılıqning kənidin ong təstidən kəydürmə kurbanlılıqna qılap, tətbiq olun. **18** Sürüp bolup, kahin kolidiki exip kalojan mayni pak kılınidiojan kixining kəlioja kysun. Bu yol bilən kahin uning üçün Pərvərdigarning aldida kafarət kəltüridu. **19** Andin kahin gunah kurbanlılıkni sunup, pak kılınidiojan kixini napaklıqidin

pak kılıxka kafarət kəltüridu; ahiroda u kəydürmə kurbanlılıq boozuzlisun. **20** Kahin kəydürmə kurbanlılık bilən axlik hədiyəni kurbangahta sunsun. Bu yol bilən kahin uning üçün kafarət kəltürip, u kixi pak bolidu. **21** Lekin u kəmbəəşəlliğin xundak kılıxka kurbı yətmisə, eziqə kafarət kəltüriş üçün «pulanglatma hədiyə» süpitidə yaloqz bir arkak kozını itaətsizlik kurbanlılık kılıp kəltürsün, xuningdək axlik hədiyə üçün bi əfañinq ondin biriga barawər zayıtn meyi iləxtürülən esil un bilən bir log zayıtn meyini kəltürsün **22** wə əz əhəwalıqə yarixa ikki pahtək yaki ikki baqqa elip kəlsun; biri gunah kurbanlılıq üçün, yənə biri kəydürmə kurbanlılıq üçün bəlsün; **23** səkkizinqi künii bularını ezininq pak kılınxı üçün jamaat qedirininq kırıx aqzıqa elip kəlip, Pərvərdigarning aldida kahininq kəxiqə kəltürsün. **24** Kahin itaətsizlik kurbanlılık bolidiqən arkək koza bilən xu bir log mayni elip, bularını pulanglatma hədiyə süpitidə Pərvərdigarning aldida pulanglatsun. **25** Itaətsizlik kurbanlılık kılınojan arkək kozını bolsa ezi boozuzlisun; andin kahin itaətsizlik kurbanlılıqning kənidin azojına elip, pak kılınidiojan kixining ong kuliqining yumxikioja, ong kolining bax barmikjıqa wə ong putining bax barmikjıqa sürsun. **26** Andin kahin maydin elip, sol kolining alikiniqə azojına kysun. **27** Xundak kılıp, kahin ong barmik bilən sol kolidiki maydin Pərvərdigarning aldida yəttə ketim səpsun. **28** Andin kahin ezi kolidiki maydin elip, pak kılınidiojan kixining ong kuliqining yumxikioja wə ong kolining bax barmikjı bilən ong putining bax barmikjıqa itaətsizlik kurbanlılıqning kənidin ong təstidən kəydürmə kurbanlılıqna qılap, tətbiq olun. **29** Xuning bilən Pərvərdigarning aldida uningoja kafarət kəltüriyxə kahin kolidiki mayning kalojinini pak kılınidiojan kixining bəxioja kysun; **30** andin xu kixi ez kurbioja karap pahtəktin birni yaki baqqidin birni sunsun; **31** ez kurbioja karap, birləri gunah kurbanlılıq, yənə birləri kəydürmə kurbanlılık kılıp axlik hədiyə bilən billə sunsun. Bu yolda kahin Pərvərdigarning aldida pak kılınidiojan kixi üçün kafarət kəltüridu. **32** Əzidə pesə-mahaw bolojan, pak kılınxı üçün wajip bolidiqən nərsilərnin kəltüriyxə kurbı yətməydiqən kixilər toqrisidiki ənənə-balgilimə mana xulardur. **33** Pərvərdigar Musa bilən Ərənəqə mundak dedi: — **34** — Silər Man ezünglərə miras kılıp beridiqən Kanaan zeminiqə kırğandın keyin, Man silər igə bolidiqən xu zemindikin bir eygə birhil pesə-mahaw yarısını əwətsəm, **35** eyning igisi kahininq kəxiqə berip, uningoja buni məlüm kılıp: «Mening eyümgə waba yuqkəndək kərinidü», dəp məlüm kiliyi kerək. **36** Kahin bolsa: — Əydi həmmə narsıllar napak bolmısın üçün mən berip bu wabaqə səpselip karaxtin burun eyni bikarlanglar, dəp buyrusun. Andin kahin kirip eygə səpselip karisun. **37** Xu wabaqə səpselip kariojinida, mana eyning tamlırıqə waba daqlıri yüksək jaylar kawak bolsa, həm yexiloja mayıl yaki kizoqul bolup, tamning yüzidin kənikräk bolsa, **38** kahin eyning ixiqininq aldioja qıkıp, ixiqni yəttə künqiqə takəp koysun. **39** Andin kahin yəttinqi künii yenip kəlip, səpselip kariojinida, eyning tamlırıdiki iz-daq kengiyip kətkən bolsa, **40** kahin: — Waba yüksək taxlarnı qıkırıp xəhərninq sırtidiki napak bir jayoja taxliwetinqər, dəp buyrusun. **41** Xuning bilən birgə u eyning iqininq tətərapini kirdərsün wə ular kirojan suwaknı bolsa xəhərninq taxidiki napak bir jayoja teküwətsün. **42** Andin ular baxkə taxlarnı elip, ilgiriki taxlarning ornında koysun wə baxkə hək lay etip, uning bilən eyni kaytidin suwisi. **43** Əger u taxlarnı qıkırıp, eyni kirdurup kaytidin suwakəndin keyin, eydə waba deozi yənə pəyda bolsa, **44** undakta kahin yənə kirip buningə səpselip karisun. Səpselip kariojinida, mana iz-daq eydə kengiyip kətkən bolsa, bu eygə yüksəkini qırıtkıq waba bolidu; ey napak

sanılıdu. **45** Bu wəjидин ular ئىنى، يەنى ياققاq-tax wə barlik suwiki bilən billə qüxtürüp، həmmisini kötürüp xəhərninq sirdidiki napak bir jayşa taxliwətsun. **46** Kimdəkim ey takalojan məzgildə uningoja kirsə، u kəq kirgüçə napak sanılıdu. **47** Ağar birkim ey iqidə yatkan bolsa، kiyimlirini yusun؛ wə ağar birsi eydə oqızalojan bolsa، umu ez kiyimlirini yusun. **48** Lekin kahin kirip، eygə sapselpip kariojinida ey suwaloqandin keyin waba uningda kengiyip kətmigen bolsa، undakta kahin ئىنى «pak» dəp jakarlisun; qünki uningdiki waba sakayojan bolidu. **49** Andin u eyning pak kiliñini üçün ikki kux، keder yaqıqi، kizil rəht bilən zofa elip kelip، **50** kuxlarning birini ekin su qaqlanojan sapal kozining üstidə boquzlısun; **51** andin u keder yaqıqi، zofa، kizil rəht wə tirik kuxni billə elip kelip، bu nərsiləرنн həmmisini boquzlanojan kuxning keniqə، xundakla ekin suyu qılıp، eygə yəttə mərtiwa səpsun؛ **52** bu yol bilən u eyni kuxning keni، ekin su، tirik kux، keder yaqıqi، zofa wə kizil rəht arkılık napaklıktın paklaydu. **53** Andin u tirik kuxni xəhərninq sirdida، dalada koyup bərsun. U xundak kiliip، ey üçün kafarət kəltürüridu؛ u ey pak sanılıdu. **54** Bular bolsa hərhil pesə-mahaw jarahitı، kakaq، **55** kiyim-keqək wə eygə yüksək pesə-mahaw wabasi. **56** teridiki qikanlar، təmrətkə wə parkırak aq iz-dəqərlər tooprısidiki kanun-bəlgilimimidur. **57** Xu bəlgilimilər bilən bir nərsinинг kaysi əhwalda napak، kaysi əhwalda pak bolidiqanlıkını pərk etikkə kərsətmə berixka bolidu; mana bu pesə-mahaw tooprısidiki kanun-bəlgilimimidur.

15 Pərwərdigar Musa bilən Hərunoja sez kiliп mundak dedi: — **2** Israillaroja mundak dənglər: — Hərkəndək ərkəkninq ez tenidin akma qiksə xu kixi xu akma səwəbidin napak sanalsun. **3** Akma qikixtin bolajan napaklıq tooprısidiki həküm xuki، akımı məyli tenidin ekip tursun yaki ekixtin tohtitilojan bolsun، xu kixi yənilə napak sanalsun؛ **4** mundak akma bolajan kixi yatkan hərbir orun-kerpə napak sanılıdu wə u kaysi nərsinинг üstidə oltursa xu nərsimü napak sanılıdu. **5** Kimki u yatkan orun-kerpiga tagsə، ez kiyimlirini yuyup، suda yuyunsun، andin kəq kirgüçə napak sanalsun. **6** Xuningdək kimki mundak akma bolajan kixi olturojan nərsidə oltursa ez kiyimlirini yuyup، suda yuyunsun wə kəq kirgüçə napak sanalsun. **7** Kimki akma bolajan kixining tenigə tagsə، ez kiyimlirini yuyup، suda yuyunsun، wə kəq kirgüçə napak sanalsun. **8** Ağar akma bolajan kixi pak birsigə tükürsə، xu kixi ez kiyimlirini yuyup، suda yuyunsun، kəq kirgüçə napak sanalsun. **9** Kaysibir egər-toğumning üstigə [akma bolajan] kixi minsə، xu nərsə napak sanalsun. **10** Kimki uning tegida koyulajan nərsilərgə tagsə kəq kirgüçə napak sanılıdu؛ wə kimki xu nərsilərni kətürsə، ez kiyimlirini yuyup، suda yuyunsun، wə kəq kirgüçə napak sanalsun. **11** Akma bolajan kixi kolını yumastın birkimə təgküzsə، xu kixi ez kiyimlirini yuyup، suda yuyunsun wə kəq kirgüçə napak sanalsun. **12** Akma bolajan kixi sapal qaqını tutup salsa، xu qaqa qekipetilsün؛ yaqqaq qazaqla suda yuyulsun. **13** Qaşaniki akma bar kixi akma halitidin kütulsə، ezininq pak kiliñini üçün yəttə künni hesablap etkiüzüп، andin kiyimlirini yuyup، ekin suda yuyunsun؛ andin pak sanılıdu. **14** Səkkizinqi künü ikki pahtək yaki ikki baqkını elip، jamaət qədirininq kirix aqzıqə، Pərwərdigarning aldioja kəltürürip، kahinoja tapxursum. **15** Kahin ulardin birini gunah kurbanlıq üçün، yəna birini keydirmə kurbanlıq üçün sunsun. Bu yol bilən kahin Pərwərdigarning alidda uning akma bolanlıqiqə kafarət kəltürüridu. **16** Ağar bir ərkəkninq məniysi əzlükidin qıkıp katkan bolsa، u pütün bədninini suda yusun، u kəq kirgüçə napak sanalsun. **17** Xuningdək adəmning məniysi kaysi kiyimigə yaki terisigə yuqup կalsa، suda yuyulsun wə

kəq kirgüçə napak sanalsun. **18** Ər wə ayal kixi bir-birigə yekinlixixi bilən məniy qiksə، ikkisi yuyunsun wə kəq kirgüçə napak sanalsun. **19** Ağar ayal kixilər akma kelix halitidə tursa wə akımı hun bolsa، u yəttə künqiqə «ayrim» tursun؛ kimki uningoja tagsə kəq kirgüçə napak sanalsun. **20** «Ayrim» turux məzgliidə، kaysi nərsinинг üstidə yatsa، xu nərsə napak sanılıdu، xundakla kaysi nərsinining üstidə olturojan bolsa، xu nərsimü napak sanalsun. **21** Hərkim uning orun-korpisigə təgsə ez kiyimlirini yuyup، suda yuyunsun wə kəq kirgüçə napak sanalsun. **22** Hərkim u olturojan nərsigə təgsə، ez kiyimlirini yuyup، suda yuyunsun wə kəq kirgüçə napak sanalsun. **23** Wə ağar birkim u yatkan yaki olturojan jayda қoyulajan birər nərsigə tagsə، kəq kirgüçə napak sanalsun. **24** Ağar bir ar kixi xu haləttiki ayal bilən birgə yatsa، xundakla uning hun napaklıki xu ərgə yuqup կalsa، u yəttə künqiqə napak sanalsun؛ u yatkan hərbir orun-korpimü napak sanalsun. **25** Ağar ayal kixining adət waktininq sirdidimü birnəqqə künqiqə huni keliп tursa، yaki hun akımı adət waktidin exip katkan bolsa، undakta bu napak kən ekip turojan künliniring həmmisidə، u adət künlinirdə turojandək sanalsun، yəna napak sanalsun. **26** Kan kalğən hərbir kündə u kaysi orun-kerpə üstidə yatsa، bular u adət künlinirdə yatkan orun-kerpilərdək hesablinidu؛ u kaysi nərsinining üstidə olturojan bolsa، xu nərsə adət künliniring napaklıqidək napak sanalsun. **27** Hərkim bu nərsilərgə təgsə napak bolidu؛ xu kixi kiyimlirini yuyup، suda yuyunsun wə kəq kirgüçə napak sanalsun. **28** Ayal kixi qaqan hun kelixtin sakaysa، u yəttə künni hesablap، etkiüzüп bolojanda pak sanılıdu. **29** Səkkizinqi künü u ikki pahtək yaki ikki baqkını elip jamaət qədirininq kirix aqzıqə، kahinning kexiqə kaltursun. **30** Kahin bularning birini gunah kurbanlıq üçün، yəna birini keydirmə kurbanlıq üçün etkiüzsun؛ bu yol bilən kahin uning napak akma kənidin pak boluxioja uning üçün Pərwərdigarning alidda kafarət kəltürüridu. **31** Silər muxu yol bilən Israillarni napaklikidin üzüngərlər؛ bolmisa، ular napaklıkida turiwerip، ularning arisida turojan meninq turaloju qədirimni bulqıxi tüpəylidin napak halitidə elüp ketidu. **32** Akma kelix halitidə bolojan kixi wə məniy ketix bilən napak bolajan kixi tooprıside، **33** Xuningdək hun kelix künlinirdiki aqırıq ayal kixi toopruluk، akma haləttə bolojan ər wə ayal toopruluk، napak haləttiki ayal billə yatkan ər toopruluk kəlğən əhwalı-bəlgilimə mana xulardur.

16 Harunning ikki oqlı Pərwərdigarning aldioja yekinlixixi bilən elüp kətti. Ular elüp kətkəndin keyin، Pərwərdigar Musa oja sez kıldı. **2** Pərwərdigar Musa oja mundak dedi: — «Sən ez kerindixing Hərunoja: «Sən elüp kətməsliking üçün pardining iqidiki mukəddas jayqa koyulajan ehda sandukining üstidiki «kafarət tahtı»ning aldioja hər wakıt kəlmə», degin. Qünki Mən «kafarət tahtı»ning üstidiki bulutlu ayan boliman. **3** Hərun [əng] mukəddas jayqa munu yol bilən kirsun: — Gunah kurbanlıq üçün bir yax torpak، keydirmə kurbanlıq üçün bir koqkarnı kaltursun؛ **4** ezi mukəddas kanap halta kengləki kiyip، təlirini yapıdiqan kanap ixtanımnu kiyip، belığa bir kanap bələwəqni baqlap، bexioja kanap sallını yeqap kəlsun. Bular mukəddas kiyimlər boloqçaqka، kiyixtin ilgiri badinini suda yusun. **5** U Israillarning jamaitidin gunah kurbanlıq üçün ikki tekə، keydirmə kurbanlıq üçün bir koqkarnı tapxuruwalsun. **6** Xuning bilən Hərun awwal gunah kurbanlıq bolidiqan torpaqni sunup، ezi wə ez eyidikilər üçün kafarət kəltürüxi kerək. **7** Andin u ikki tekəni elip، ularını jamaət qədirininq kirix aqzıning aldioja kəltürürip، Pərwərdigarning alidda turoquzsun. **8** Andin Hərun bu ikki tekə tooprıside qək taxlisun؛ qəkning birini «Pərwərdigar üçün», yəna birini «azazəl üçün» taxlisun.

9 Harun Pərvərdigarə qək qüxkən tekini kəltürüp, gunah kurbanlıq süpitidə sunsun. **10** Lekin «azazəl»gə qək qüxkən tekini bolsa, kafarət kəltürüxi üçün qəlgə həydilixir, xundakla «azazəl»gə əwətilixkə Pərvərdigarning alidda tirk kəldurulsun. **11** Andin Harun gunah kurbanlığını, yəni ezi üçün bolan torpaknı kəltürüp, ezi wa ez eyidikilər üçün kafarət kəltürükə əzığa gunah kurbanlıq bolidiqan bu torpaknı boozulsun; **12** Andin u Pərvərdigarning aliddiki kurbangahtın elinojan qoq bilən tolojan bir huxbuydanni elip, ikki kollap yumxak ezelgən esil huxbuy ətir bilən toldurup, buni pərdining iqiga elip barsun; **13** andin huxbuy is-tütiki həküm-guwah sandukining üstdidiki kafarət təhtini kaplısun dəp, huxbuynı Pərvərdigarning huzuridiki otning üstiga koysun; Xuning bilən u elməydu. **14** U torpakning kənidin elip ez barmikı bilən kafarət təhtining xərk təripiga qeqip, kafarət təhtining aldiojumu ezbarmikı bilən kəndin elip, yəttə ketim səpsun. **15** Andin u həlk üçün gunah kurbanlıq kəlinidiqan tekini boozulsun; kənenin pərdining iqiga kəltürüp, torpakning kənenin kiloqandak kilsun, yəni uning kənidin elip kafarət təhtiga wa kafarət təhtining aldioja qaqsun. **16** U bu yol bilən mukəddəs jay üçün kafarət kəltürüp, uni Israillarning napaklıqidin, həməma itaətsizliklirini elip baridiqan gunahlıridin paklaydu wə xuningdək ularning napaklıqi arisida turuwatkan jamaət qediri üqinmu xundak kafarət kilsun. **17** U kafarət kəltürük üçün əng mukəddəs jayqa kırğandın tartip uningdin qılıkçuqə heqbir adəm jamaət qediri iqidə bolmisun; bu yol bilən u ezi, eyidikilər wa Israillarning pütkül jamaati üçün kafarət kəltürudu. **18** Andin u Pərvərdigarning aliddiki kurbangahka qikip, uning üqinmu kafarət kəltürüdu; xuningdək torpakning kəni bilən tekining kənidin elip kurbangahning qərisidiki münggüzlərgə sürsun; **19** u barmikı bilən kəndin elip kurbangahning üstiga yəttə ketim səpsun; xuning bilən u uni Israillarning napaklıqlaridin paklap [Hudaşa atap] mukəddəs kildi. **20** — Mukəddəs jay, jamaət qediri wə kurbangah üçün kafarət kəltürüp bolojandın keyin, u tirk tekini kəltürsün; **21** andin Harun ikki kolını tirk tekining bexioja koyup turup, uning üstidə turup, Israillarning barlık əkbəhlilikləri wa itaətsizliklirini elip baridiqan gunahlırını ikrar kilipli, ularni tekining bexioja artsun; andin uni yenida təyyar turidiqan bir adəmning koli bilən qəlgə əwətiwətsun. **22** Bu yol bilən teka ularning həməma əkbəhliliklirini ez üstiga elip, adəmzatsız qəlgə ketidü. Xunga u tekini qəlgə koyuwətsun. **23** — Andin Harun jamaət qedirioja kirip mukəddəs jayqa kırğan wakitta kiyən kanap kiyimlirini selip xu yərdə ularnı koyup koysun. **24** U mukəddəs yərda ez bədinini suda yuyup, ez kiyimlirini kiyip taxkırıqja qikip, əzinin keydürmə kurbanlıq bilən həlkning keydürmə kurbanlıqını sumup, xu yol bilən ezi wə həlk üçün kafarət kəltürudu. **25** Xundakla u gunah kurbanlıkinin meyini kurbangahda keydürsun. **26** «Azazəl»ga bekitilgən tekini elip berip koyuwətkən kixi ez kiyimlirini yuyup, bədinini suda yuyup, andin qedirgahka kirixkə bolidu. **27** Kafarət kəltürük üçün kəni [əng] mukəddəs jayəja elip kirilip, gunah kurbanlıq kəlinojan torpak bilən gunah kurbanlıq kəlinojan tekini birsə qedirgahning taxkırıqja elip qikip, ularning terisi, gexi wa tezəklərinə otta keydürsun. **28** Ularmı keydürən kixi ez kiyimlirini yuyup, bədinini suda yuyup, andin qedirgahka kirixkə bolidu. **29** — Mana bu silarga bir əbədiy əkanun-balgilima bolsun: — Hər yəttinqi ayning oninqi künidə silər ezi nəpsinglarnı tartip əzünglarnı təwən tutunqlar wə heqkəndək ix kilmanglar; məyli yərliklər bolsun yəki aranglarda turuwatkan Yak, yurtluklər bolsun xundak kilixinglər kerək. **30** Qünki xu künidə silərnı paklaxkə silər

üçün kafarət kəltürüldü; Pərvərdigarning alidda silər həməma gunahlırlardın pak bolisilər. **31** Bu kün silərgə pütünley aram alidiojan xabat künü bolup, nəpsinglarnı tartip əzünglarnı təwən tutisilər; bu əbədiy bir bəlgilimimidur. **32** Kimki atisining ornda kahinlik yürügüüz üçün masih kilinip, Hudaşa atap tikləngən kahin bolsa xu yol bilən kafarət kəltürudu. U kanapın etilgən mukəddəs kiyimni kiyip turup, **33** əng mukəddəs jay üçün kafarət kəltürudu; jamaət qediri bilən kurbangah üqinmü kafarət kəltürudu; kəlojan kahinlar bilən barlık həlkning jamaiti üçün həm kafarət kəltürudu. **34** Bu bolsa silər üçün əbədiy bir bəlgilime bolidu; xuning bilən Israillarnı barlık gunahlıridin paklax üçün yilda bir ketim kafarət kəltürüp berisilər». Xuning bilən [Harun] Pərvərdigar Musaşa buyruqonidək kıldı.

17 Pərvərdigar Musaşa sez kilip mundak dedi: — **2** Harun bilən oqulları wə barlık Israillarına mundak degin: — Pərvərdigar silərgə buyruqan həkium xuki: — **3** Israillarning jəmətliridin bolovan hərkəndək kixi kurbanlıq kilməkbi bolup, kala yaki koy yaki eqlikni jamaət qedirining kirix aqzida, Pərvərdigarning turalçı qedirining aldioja, Pərvərdigarning atalojan kurbanlıq süpitidə yetiləp apkalməy, bəlkı qedirgahning iqidə yaki taxkırıda boozulsa, uningdin akkən kan xu kixinin gədinəq artilidü; bu adəm «kən təkkən» dəp, ezi həlkidin üzüp taxlinidü. **5** Bu həkümüng məksiti Israillarning hazırlıkdak dalada mal soyup kurbanlıq kiliinxin orniqa, kurbanlıklarını jamaət qedirining kirix aqzida Pərvərdigarning aldioja kəltürüp, kahinləq tapxurup Pərvərdigarə «inaklıq kurbanlıkları» süpitidə sunup boozulxılıq üçündür. **6** Kahin kənni elip jamaət qedirining kirix aqzining yenidiki Pərvərdigarning kurbangahının üstiga sehip, Pərvərdigarə huxbuy kəltürük üçün mayni keydürsun. **7** Xuning bilən ular əmdi burunkidək bузukluq kilipli tekə-jinlarning kaynidi yürüp, ularqa ezi kurbanlıklarını etkütüp yürmişün. Mana bu ular üçün dəwdindərmişiqə əbədiy bir bəlgilime bolsun. **8** Son ularqa: — Israillarning jəmətidin yaki ularning arisida turuwatkan yağı yurtluklardın biri keydirmə kurbanlıq yaki [baxqal] kurbanlıq etküzəmkəq bolsa, **9** uni Pərvərdigarə atop sunux üçün jamaət qedirioja kirix aqzining aldioja kəltürmişə, u kixi ezi həlkidin üzüp taxlansun — degin. **10** Əger Israillarning jəmətidin bolovan hərkəndək adəm yaki ularning arisida turuwatkan yağı yurtluklar kan yesə, Mən yüzümni kənni yegən xu kixığa əkarxi kilimö, uni ezi həlkidin üzüp taxlaymən. **11** Qünki hərbir janiwarning jeni bolsa uning kənididur; Mən uni jeninqərək yəzidək jannıq wasitisi bilən kafarət kəltürudu. **12** Xunga bu səwəbtin Mən Israillarqa: — «Silərning heqbirinqərək yəzisliklər kəsək, aranglarda turuwatkan yağı yurtluklarmu kan yeməsləki kerək» — degenidim. **13** Əger Israillardin biri yaki ularning arisida turuwatkan yağı yurtluklarning biri yeyixkə bolidiqan bir qarşap haywan yaki kuxni owləp, kənni teksə, uni topa bilən yepip koysun. **14** Qünki hərbir janiwarning jeni bolsa, uning kənidin ibarəttür. Uning jeni kənidən boloqaq mən Israillarqa: «Silər heqkəndək janiwarning kəneni yemənglər, qünki hərbir janiwarning jeni uning kənididur; kimki uni yesə üzüp taxlinidü» — dedim. **15** Kimdəkim elüp kəlojan yaki yırıtkuqlar boop titma-titma kiliwtəkən bir haywanni yesə, məyli u yərlik yaki yurtluk bolsun ezi kiyimlirini yuyup, suda yuyunsun wə kəq kırğıqə napak sanalsun; andin u pak bolidu. **16** Lekin yəki kiyimlirini yumisa, yəki suda bədinini yumisa, xu kixi ezi əkbəhlilikinə jazasını tartidü.

18 Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israilliərə mundaq degin: — «Mən bolsam Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **3** Silər ilgiri turojan Misir zeminidikidək ixlarnı kılmangalar wə yaki Mən silərnı elip baridiqan Qəanaan zeminidikidək ixlarnı kılmangalar; ularning rəsim-adətliridə yürmənglər. **4** bəlkı Mening həkümilirimə əmal kılıp, kanun bəlgilimilirimi tutup xu boyiq menginglər. Mən Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **5** Silər qoqum Mening bəlgilimilirim bilən həkümilirimi tutuxungular kərkə; insan ularqa əmal kılıdiqan bolsa ularning səwəbidin hayattaya bolidu. Mən Pərvərdigardurman. **6** — Həqkim eziqə yekin tuqquq boluoq ayaloja yekinlik kılıp əwritini aqmisun. Mən Pərvərdigardurmən. **7** Anangning əwritigə təqma, bu atangning əwritigə təkkingin bolidu; u sening anang boluoqka uning əwritigə təqsəng bolmayıdu. **8** Atangning ayalining əwritigimu təqma, qünki xundak kılısgang atangning əwritigə tagkandək bolidu. **9** Sən aqa-singlingning, bir atidin boluoq yaki bir anidin boluoq, yaki xu eydə tuquloqan yaki baxkə yərdə tuquloqan bolsun, uning əwritigə təqma. **10** Sən ez oqlungnung kizi wə yaki kizingning kizining əwritigə təqmə; qünki ularning əwriti sən ezungning əwritidur. **11** Sən atangning ayalining kizingin əwritigə təqmə; u atangdin tuquloqan, sening aqa-singling, xunga uning əwritigə təqma. **12** Sən atangning aqa-singlisining əwritigimu təqma, qünki u atangning birtuoşkinidur. **13** Sən anangning aqa-singillirining əwritigimu təqma, qünki u anangning birtuoşkinidur. **14** Atangning aka-inilirining ayalining əwritigə təqmə; ularning ayallırıqə yekinlik kılma; qünki ular sening hammangdur. **15** Sən kelinining əwritigə təqmə; u sening oqlungnung ayali boluoqka, uning əwritigə təqsəng bolmayıdu. **16** Sən aka-inilirining ayalining əwritigə təqmə; qünki bu ez aka-inilirining əwritigə tagkandək bolidu. **17** Sən bir ayaloja wə xuning bilən birgə uning kizingin əwritigə təqmə; xundakla uning oqlining kizi wə kizingin kizini [hotunlukka elip] əwritigə təqmə. Ular bir-birigə yekin tuqquq boluoqka, mundaq ix posəndiliktur. **18** Sən ayaling hayat waktida, uning aqa-singlisini hotunlukka elip əwritigə təqmə. Undak kılısgang hotunungoja kündəxlük azabını kəltürisən. **19** Sən bir ayalning adət kərüp napak turojan waktida yekinlik kılıp əwritigə təqmə. **20** Sən ez koxnxangning ayali bilən zina kılıp ezungni uning bilən napak kılma. **21** Sən ez naslındın həqbirini Molək mebudiqə atap ottin etküzsəng kətiy bolmayıdu. Ağər xundak kılısgang Hudayingning namini napak kilojan bolisən. Mən Özüm Pərvərdigardurmən. **22** Sən ayallar bilən birgə bolopardək ar xiki bilən birgə bolma. Bu ix yirginqliktur. **23** Sən həq haywan bilən munasiwət kılıp ezungni napak kılma; xuningdak ayal kiximu munasiwət kıldurux üçün bir haywanning aldiqə barmisun. Bu ix nijislikтур. **24** Silər bu ixlarnı kılıp ezunglarnı napak kılmangalar, qünki mən silərnin aldinglardın qıkırıwatqan taipilər bolsa xundak ixlarnı kılıp əzəlirini napak kilojan **25** wə zeminiunu napak boluoqdur. Buning üçün Mən u zeminining kəbihilikini ez bexişa qüsüriyiman, xuningdək u zeminiñ eziðə turuwatqanlarıni kusup qıkırıwtedü. **26** Lekin silər bolsanglar Mening bəlgilimilirim bilən həkümilirimi tutunglar; silərdin həqkim, məyli yərlilik yaki aranglarda turuwatqan yaka yurtluq bolsun bu yirginqlik ixlardin həqbirini kilmisun. **27** (qünki bu barlıq yirginqlik ixlarnı silərdin ilgiri xu zeminda turojan halk kılıp kalgaqka, zeminiñ ezi napak bolup kəldi). **28** Xundak kılıp zeminiñ napak kilsanglar, zemiñ ezi silərdin ilgiri eziðə turojan əllərni kusup qıkaroqandək, silərnimü kusup qıkırıwtidü. **29** Qünki bu yirginqlik ixlarning hərkəndikini kılıquçı, — mundaq kilmixlarnı

kılıçın hərkəndək kixi ez həlkj arisidin üzüp taxlinidu. **30** Mən Silərə tapiliojinoğlu əməl kılixinqlar zərürdür; — demək, silər ezunglardın ilgiri etkənlər tutqan xu yirginqliq rəsim-kaqidilərni tutup, ezunglarnı napak kılmaslıqlıqlar kerək. Mən Hudayinglar Pərvərdigardurmən.

19 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — **2**

Sən Israillarning pütkül jamaitigə sez kılıp ularoja mundak degin: — «Mən Hudayinglar Pərvərdigar mukəddəs boloşaqlı, silərmü mukəddəs boluxunglar kerək. **3** Silər hərbiringlar ananglar bilən atanglarnı izzətlənglər; Mening xabat künərimmi bolsa, ularını tutuxunglar kerək. Mən ezüm Hudayinglar Pərvərdigardurman. **4** Silər ərziməs butlaroja tayanmanglar, ezunglar üçün kuyma butlarnı yasimanglar. Mən ezüm Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **5** Silər Pərvərdigar oja inaklıq kurbanlığını kəltürxni halisanglar, kobul kiliñoğudək yol bilən uni sununglar. **6** Silər uni sunoqan künü wə atisi u yeysilşün; üinqinjı küniga kaloçını bolsa otta keydiürəwsün. **7** Əgər uningdin bir kismı üinqinjı künü yeysilsə kurbanlıq haram hesablinip kobul kiliñmaydu. **8** Kimki uningdin yesə ez gunahını ez üstigə alidu, qünki u Pərvərdigar oja atap mukəddəs kiliñoğan nərsini napak kıldı; undak kixi ez həlkjindin üzüp taxlinidu. **9** Silər zemininglardıki həsulni yioşsanglar, sən etizingning bulung-puxkəllirioğlu tamam yioşivalma wə həsulundin kaloçan wasangni teriwalmojin. **10** Üzüm talliringni pasangdiwataşna wə üzüm talliridin qüxkən üzümlərinim teriwalma, bəlkı bularını kəmbəsəjəllər bilən müsapırlar oja koypojin. Mən ezüm Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **11** Silər oozrilik kilmanglar,aldamqılıq kilmanglar, bir-biringləroja yalojan sezlimalınglar. **12** Mening namim bilən yalojan kəsəm iqñanglar, undak kılısgan Hudayingning namini buloysan. Mən Pərvərdigardurman. **13** Ez koxnangoğlu zulum kılma, uningini ezungning kiliwalma. Mədikarning həkkini keqiqə yeningda kondurup kälma. **14** Gas kixini tillima, kor kixining aldida putlixangoğlu nərsini koyma; bəlkı ez Hudayingdin korkkin. Mən Pərvərdigardurmən. **15** Həküm kılıqininglarda heq nahəklik kilmanglar; namratkımu yan basmay, bayojumu yüzh-hatira kılmay, bəlkı adillik, bilən ez koxnang üstidin tooqra həküm kiloçın. **16** Ez həlkjinggaq arisida gəp toxuquçı bolup yürmə; koxnangın deniqoja heqkandak ziyar-zəhmət yətküzmə. Mən Pərvərdigardurman. **17** Sən kenglüngdə ez kerindixingdin nəprətənləminig; koxnangda [gunah bolsa] sən uning səwəbidin bexingoğlu gunah keliq kalmalışıki üçün uningoğlu tənbih-nəsihat bərgin. **18** Sən intikam almiojin wə ez həlkjinggaq nəsligə heq adawətmə saklimiojin, bəlkı koxnangni ezungni seygəndək seygin. Mən Pərvərdigardurmən. **19** Silər Mening əkanun-bəlgilimilirimni tutunglar. Sən ez qarpayiringni baxxə nəsillər bilən qepixturma, etizingoğa ikki hil uruk, salmiojin, ikki hil yiptin tokoloçan kiyimni kiyma. **20** Əgər bir ər kixi kiz-qokan bilən yetip munasiwət etküzsə, wə u baxxə biri bilən wədiləxkən dedək bolsa, bu dedəkning hərlük puli tapxurulmiojan bolsa, yaki uningoğlu hərlük berilmigən bolsa, muwapik jaza berilsen. Lekin kiz-qokan hər kiliñmioqaqka, hər ikkisi eltürülmişsin. **21** Ər kixi bolsa ezinin itaətsizlik kurbanlığını jamaət qədirining kirix aqzining aldioğlu, Pərvərdigarning aldioğlu kəltürüsün; itaətsizlik kurbanlığı bir koqçar bolsun. **22** Kahin u itaətsizlik kurbanlığı üçün kəltürgən koqçarnı elip uning sadir kılıçın gunahı üçün Pərvərdigarning aldida kafrət kəltüridi; uning kılıçın gunahı uningdin kəqürülidü. **23** Silər zeminoğlu kirip hərhil yəydiqən mewilik dərəhlərni tikkan bəolsanglar, mewilirini «hətnisiz» dəp karanglar; üç vilçicə həni «hətnisiz» dəp karən uningdin yəmənləri. **24**

Tətinqi yili ularning həmmə mewiliri Pərvərdigar oja mədhiyə süpitidə mukəddəs kılıp beoixlansun. **25** Andin bəxinqi yıldın tətip siler ularning mewiliridin yeyixkə baxlangılar. Xundak kilsanglar [zemin] məhsulatlarını silərgə ziyadə kılıdu. Mən Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **26** Silər kən qıkımcıqan nərsini yemənglər. Nə palqlıq, nəjadugarlıq kilmanglar. **27** Silər bexinglarning qəkə-qərisidiki qaqqı qüxtürüp dügülək kiliwalmanglar, sakalning uq-yanlırını buzmanglar. **28** Silər əlgənlər üçün bədiningləri zəhimi yətküziüp tilmanglar, ezunglar oja heqkandak gül-sürət qəkmanglar. Mən Pərvərdigardurmən. **29** Sən kizingni buzukluk-pahixilikka selip napak kilmiojin. Bolmisa, zemindikilər buzukluk-pahixilikka berilip, pütükil zeminni ayx-ixrat kaplap ketidü. **30** Silər Mening xabat künllirimini tutunglar, Mening mukəddəs jayimni hərmətləngərlər. Mən Pərvərdigardurmən. **31** Jinkəxlər bilən sehırgərlərə tayamanglar, ularning kynnidin yürüp ezungləri napak kilmanglar. Mən eżüm Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **32** Ak bax kixining alidda ornungdin tur, kerilarnı hərmət kilojin; Hudayingdin korkjin. Mən Pərvərdigardurmən. **33** Bir musapir zemində aranglarda turuwatkan bolsa silər uningoja zulum kilmanglar, **34** bəlkı aranglarda turuwatkan musapir silərgə yərlik kixidək bolsun; uni ezungni seygəndək seygin; qunki silərmi Misir zeminida musapir bolqansılar. Mən Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **35** Silərning həküm qıkırrixinglərdə, uzunluk, eoqırılıq wə həjim əlqəxtə heqkandak naħħaklik bolmisun; **36** silərdə adıl taraza, adıl taraza taxlıri, adıl əfəh kəmqını bilən adıl hİN kəmqını bolsun. Mən silərni Misir zeminindin qıkırrip kəlgən Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **37** Silər Mening barlıq kanun-bəlgilimlirim wə barlıq həkümlirimni tutup, ularıqə əmal kilinglar; mən Pərvərdigardurmən.

20 Pərvərdigar Musaşa söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillar oja söz kılıp mundak degin: — Əgər Israillarning biri wə yaki Israel zeminida turuwatkan musapirlarning biri Molak butioja naslining birini beoixlisa, uningoja ölüm jazasi berilixi kerək; zemindikilər uni qalma-kesək kilsun. **3** Wə Mən Əz yüzünni bə kixığa karxi kılıman, qunki ezi eż əwlədirinинг birini Molək butioja beoixlap mukəddəs jayimni paskina kılıp, Mening namimini bulojojını üçün uni eż həlkidin üzüp taxlayman. **4** Əgər zemində turuwatkanlar eż nəslidin birini Moləkkə beoixlioqanda xu kixığa kezlini yumup, uning bilən kari bolmisa, xundakla uni eltürmişə, **5** Mən Əzümüz yüzünni u kixi bilən uning ailisigə karxi kılımən, uni wə uningoja eğixip buzukqılık kılıqulular, yəni Moləknin kəynnidin yürüp buzukqılık kılıquluların həmmisini eż həlkidin üzüp taxlayman. **6** Jinkəxlər bilən sehırgərlərgə tayinip, ularning kəyniga kirip buzukqılık kılıp yürgüçilər bolsa, Mən yüzünni xu kixilərgə karxi kılıp, uni eż həlkidin üzüp taxlaymən. **7** Xunga ezungləri pak kılıp mukəddəs bolungular, qunki Mən Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **8** Kanun-bəlgilimlirimni tutup, ularoja əmal kilinglar; Mən bolsun silərni mukəddəs kılıqulı Pərvərdigardurman. **9** Əgər birkim eż atisi yaki anisini karojisa, ularqa əltüm jazasi berilmisə bolmaydu; qunki u eż ata-anisini karojisini üçün eż keni eż bexioja qüxkən bolidu. **10** Əgər birkim baxkısining ayali bilən zina kılsa, yəni eż xoñisining ayali bilən zina kılsa, zina kilojan ər bilən ayal ikkisi əltüm jazasını tartmisa bolmaydu. **11** Əgər birsi atisining ayali bilən yatsa, eż atisining əwritigə təgkən bolidu; ular ikkisi əltüm jazasını tartmisa bolmaydu; ularning keni eż bexioja qüxkən bolidu. **12** Birsi eż kelini bilən yatsa,

ikkisi nijsılık kılıjını üçün əlüm jazasını tartmisa bolmaydu; ularning keni eż bexioja qüxkən bolidu. **13** Birsi ayal kixi bilən yatkandək ər kixi bilən yatsa ikkisi yirginqlik ix kilojan bolidu; ularoja əlüm jazasi berilmisə bolmaydu. Əz keni eż bexioja qüxkən bolidu. **14** Əgər birsi kizi bilən anisini koxup hotunluğkə alsa pəsəndilik kılıjan bolidu. Ər bilən iki ayal otta keydürülsün. Xuning bilər aranglarda heq pəsəndilik ix bolmaydu. **15** Birsi bir haywan bilən munasiyat etküsə, u əlüm jazasını tartsun, haywannımu əltürüngərlər. **16** Əgər ayal kixi bir haywanning kəxioja berip munasiyat kıldursa, ayal bilən haywanning ikkisini əltürüngərlər; eż keni eż bexioja qüxkən bolidu. **17** Birsi aqa-singlisini, yəni atisindan yaki anisindan bolqan kıznı elip, əwritigə tagsa wə bu kizmə uning əwritigə təgəs uyatlık ix bolidu; xuning üçün ər-ayal ikkisi eż həlkining kez alidin üzüp taxlansun; u eż aqa yaki singlisining əwritigə tagsaq, eż əkbəhili eż bexioja qüxkən bolidu. **18** Birsi adət kərgən aqırı waktida bir ayal bilən birgə yetip, uning əwritigə tagsa, undakta u uning kən manəbasıqə təgkən, ayalmu kən manəbasını ekip bərgən bolup, ikkisi eż həlkidin üzüp taxlinidu. **19** Sən eż anangning aqa-singlisini wə atangning aqa-singlisining əwritigə təgmə; qunki kimki xundak kilsə yekin tuqjinining əwritigə tagsən kərək; ular ikkilisining eż əkbəhili eż bexioja qüxkən bolidu. **20** Birsi taqisining ayali bilən yatsa taqisining əwritigə tagsən kərək; ikkilisi eż gunahını eż bexioja alidu; ular parzəntsiz olidu. **21** Birsi aka-inisining ayalını alsa paskına bir ix bolidu. U eż birtuoşqan aka-inisining əwritigə tagsən kərək; ular ikkilisi pərzəntsiz kəlidü. **22** Silər Mening barlıq kanun bəlgilimlirim bilən barlıq həkümlirimni tutup, buninga muwapiq əmal kilinglar; bolmisa, Mən silərni elip berip turquzidiojan zemin silərni kusup qıkırıwtidü. **23** Silər Mən aldinglardin həydiwtetidiojan allərnin rəsim-kaidiliri boyiqə mangsanglar bolmaydu; qunki ular bu yirginqlik ixlarning həmmisini kılıp kəldi, wə xuning üçün ular Manga yirginqlik boldi. **24** Xuning üçün Mən silərgə: «Silər ularning zeminini miras kılıp alısilər; Mən xu süt bilən həsəl akidiojan zeminni silərgə berimən», dəp eytkənidim; silərni baxka həlkərdən ayrılm kilojan Hudayinglər Pərvərdigardurmən. **25** Xunga silər pak wə napak qarpayalarını pərk etip, pak wə napak uqar-kanatları tonup, Mən silər üçün ayrip, napak kılıp bekitip bərgən janiwarlarning iqidin hərkəndik, qarpay yaki uqar-kanat bolsun yaki yərdə əmiliygüqi janiwar bolsun, ularning heqbiyi bilən ezungləri napak kilmanglar. **26** Silər Manga has pak-mukəddəs boluxungular kerək; qunki Mən Pərvərdigar pak-mukəddəsturman, silərni Manga has bolsun dəp barlıq allərdin ayrim kılıqanmən. **27** Jinkəx yaki sehırgər bolqan hərkəndək ər yaki hotun kixığa əlüm jazasi berilmisə bolmaydu; həlk ularını qalma-kesək kilsun; ularning keni eż bexioja qüxkən bolidu.

21 Pərvərdigar Musaşa söz kılıp mundak dedi: — Sən kahinlər bolqan Həruning oqullirioja mundak degin: — bir kahin eż həlkining arisidiki əlgənlər wajidin eżini napak kılımsun. **2** Pəkət eżining yekin tuqşanlırı üçün — anisi bilən atisi, oqlı bilən kizi wə aka-inisining elüki təpəylidin eżini napak kilsə bolidu; **3** xuningdək əgər aqa-singlisli ərgə təgməy pak kiz haləttə ezi bilən billsa turuwatkan bolsa, uning əltüki təpəylidin eżini napak kilsə bolidu; **4** qunki [kahin] eż həlkining arisida metiwar bolqaqka, eżini napak kılıp bulojoşaslıkerək. **5** Kahinlər bexini yerim-yata kılıp qıxırmışlıki, sakilining uq-yanlırını həm qıxırmışlıki, badinigimü zəhim yətküziüp tilmaslıkerək, **6** bəlkı ular eż Hudasişa mukəddəs turup, Hudasinin namini bulojoşaslıkerək; qunki ular Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan

kurbanlıqlarını, ez Hudasining nenini sunidu; xunga ular mukəddəs boluxi kerək. **7** Ular bir ayalni ez əmriga aloğanda pañixə aylnimu, buzuk aylnimu almaslıki kerək wə eri koyuwatkan aylnimu almışın. Qünki kahin bolsa ez Hudasioja has mukəddəs kılınoqan. **8** U Hudayingning nenini sunojını üçün u sanga nisbətən mukəddəs dəp sanilixi kerək; qünki silərni mukəddəs kılıquçı Pərvərdigar Əzülmək mukəddəsturmən. **9** Əgər bir kahinning kizi pañixilik kılıp əzini bulojojan kilsa, ez atisini bulojojan bolidu; u otta kəydürüləsən. **10** Bexioja məsihəlx zəytun meyi təkulgən, kahinlik kiyimlərni kiyixə tikləngən, ez kərindaxlırinin arısida bax kahin kılınojan kisi yalangbax bolmışın, kiyimlərinim yirtmişən; **11** U yənə həq elükkə yekinlaxmaslıki kerək, hətta atisi wa yaki anisining elüklirinən wəjidiin əzini napak kılmaslıki kerək. **12** U [wəzipisidə turuwatkəndə] mukəddəs jaydin hərgiz ayrılmışın wə xuningdək Hudasining mukəddəs jayini bulojimaslıki kerək; qünki uning Hudasining uni Əziga has kılıqan «məsihəlx meyi» uning bexida turidu. Mən Pərvərdigardurmən. **13** U hotunalsa pak kızını elixi kerək; **14** tul wa yaki ərdin koyuwetilgən ayal wa yaki buzuk wə yaki pañixə ayal bolsa bularni almaslıki, bəlkı ez həlkidin bolojan pak kızını hotunluğka elixi kerək. **15** Bolmisa u ez həlkining arısida ez urukını napak kılıdu; qünki uni mukəddəs kılıquçı Pərvərdigar Məndurmən. **16** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **17** Sən Əharunoja mundak degin: — «Əwlətdin-əwlədkıqə sening naslındın bolojan birsə meyip bolsa, Hudasining nenini sunux üçün yekin kəlmışın; **18** meyip bolojan hərkəndak kisi hərgiz yekin kəlmışın — yaki kor bolsun, tokur bolsun, panak bolsun yaki bir əzəsi yənə bir jüpədin uzun bolojan adəm bolsun, **19** puti yaki koli sunumkən bolsun, **20** dok bolsun, parpa bolsun, kezdi ak bolsun, kiqixkak bolojan bolsun, tamrətə başkan bolsun yaki urukdeni eziłğan hərkim bolsun, **21** Əharun kahinning nəslidin bolojan undak meyip kixılörniň heqbir Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan nərsilərni kəltürükə yekin barmışın; undak kisi meyiptur; u ez Hudasining nenini sunuxka yekin kəlmışın. **22** Həlbuki, u ez Hudasining nenini, yəni «əng mukəddəs» wə «mukəddəs» hesablanoqan nərsilərning hər ikişidin yesun. **23** Pakət u pardidin etüp iğkirisigə kirməsləki yaki kurbangahıkmı yekin barmaslıki kerək; qünki u meyiptur; bolmisa, u Mening mukəddəs jaylırimni bulojojan bolidu; qünki ularni mukəddəs kılıquçı Pərvərdigar Əzümdurmən». **24** Bu sezlerning həmmisini Musa Əharun bilen uning oqulları wa Israillarning həmmisigə eytip bərdi.

22 Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Əharun bilen uning oqullarıqı mundak degin: — «Silər Israillarning Manga atıqan mukəddəs hədiyelərni ehtiyatqanlık bilən bir tərəf kılıngılar, bolmisa ular namimni bulojoxi mumkin. Mən Pərvərdigardurmən». **3** Ular oja mundak degin: — «Silər hərbir dəvərlərə, barlıq nəsillinglərin hərkəyisini Israillar Pərvərdigar oja atıqan pak nərsilərgə napak haləttə yekinlaxsa, undak kisi Mening aldımdın üzüp taxlinidu. Mən Pərvərdigardurmən. **4** Əharunning nəslidin biri pesə-mahaw yaki akma kesili bolojan bolsa, pak bolmioqqa mukəddəs nərsilərning yemisun. Birkim elükninq səwəbidin napak bolojan birkimə wə yaki mənisi ekip kətkən kixiga tegip kətsə, **5** yaki adəmni napak kılıdiojan emiliqiqi janıwaroja tegsə yaki hərkəndak yuküp kəlidiojan napaklikı bar bir adəmə tegip kətsə, (napaklikı nemidin boluxidin kat'iyinəzər) **6** mundak nərsilərgə təkən kisi kəq kırğıqqa napak bolup, mukəddəs nərsilərning yemisun. U bədinini suda yusun **7** andin kün olturoqanda pak sanılıp, mukəddəs nərsilərning yeyixə

bolidu; qünki bular uning ozukidur. **8** U [əzlükidin] elgən wə yaki yirtküqlər boopus koyojan haywanni yeyix bilən əzinə napak kilmışın. Mən Pərvərdigardurmən. **9** Ular Mening bu tapiliojanlırmı tutuxi kerək; bolmisa, buningə qıhləssizlik kilsə, [xu elük] tüpəylidin gunahkar bolup elidü; ularni mukəddəs kılıquçı Pərvərdigar Əzümdurmən. **10** Kahinlərə qızı yat bolojan heqkəndək kisi mukəddəs nərsilərning yemisun. Kahinning yenidiki müsapir-mehman wə yaki mədikari bolsun ularnu mukəddəs nərsilərning yemisun. **11** Həlbuki, kahin əzi pul qıkırıp setiwalojan kül uningdin yeyixə bolidu; xuningdək uning eyidə tuojojan kiximu uningdin yesə bolidu. **12** Kahinning kizi yat kixığa təkən bolsa umu «ketürmə hədiyə» süpitidə atalojan mukəddəs nərsilərning yemisun. **13** Lakin əgər kahinning kizi tul bolup kəlip, yaki koyp berilip pərzəntsiz hələtə atisining eyigə yenip kəlip, yax waktidikidək olturojan bolsa, undakta atisining taamidin yeyəlavdu; lekin heqbir yat kisi uningdin yeməsləki kerək. **14** Əgər birkim bilməy, mukəddəs nərsilərning yəp salsa, undakta u uningoja xuning bəxtin birini koxup, mukəddəs nərsinə əzi bilən kahinoja kəyturup bərsən. **15** [Kahinlər] Israillarning Pərvərdigar oja atıqan nərsilərini bulojimaslıki kerək; **16** bolmisa, həlk mukəddəs hədiyilərдин yeyixi bilən, kahinlər həlkning gədinigə itaatsizlik gunahını yükləp koyojan bolidu; qünki ularni mukəddəs kılıquçı Pərvərdigar Əzümdurmən». **17** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **18** Sən Əharun bilen uning oqulları wə Israillarning həmmisigə mundak degin: — Əgər Israfil jəmatidin biri wə yaki Israfil zəminidə turuwatkan müsapirların biri ez kəsəmlirigə baqliq kurbanlıq yaki ihtiyyarı kurbanlıknı sunup, Pərvərdigar oja atap keydürmə kurbanlıq kilməkqi bolsa, **19** undakta u kobul kılıniği üçün bejirim ərkək kala, yəq yaki eqliklərindən kəltürüngərlər. **20** Əyibi bolmiojan bir janiwarnı sunuxungular kerək; qünki xundak bolojini silər üçün kobul kılınlamas. **21** Birsə kalılardın yaki uxxaq maldin ez kəsəmlirigə baqliq kurbanlıq yaki ihtiyyarı kurbanlıknı sunup, Pərvərdigar oja atap inaklıq kurbanlıq kilməkqi bolsa, sunulojan hayvan kobul kılıniği üçün bejirim boluxi kerək; uning heqkəndək əyibi bolmuşun. **22** Kor yaki aksak-qolak, qonak yaki yarısı yirindəp kətkən, tamrətə başkan yaki kotur-qakə besip kalojan hayvanlar bolsa — bularni Pərvərdigar oja atap sunsanglar yaki bularni Pərvərdigar oja atap kurbanlıq süpitidə kurbangahta otta kəydişsəngərlər boyadu. **23** Torpak yaki koynıng malum jüp azasidin biri uzunraq, ya kişə bolsa, mundaklarını ihtiyyarı kurbanlıq süpitidə etküzsəng bolidu, lekin kəsəmgə baqliq bolsa kurbanlıq üçün kobul kılınlamas. **24** Urudini zəhipləngən, ezip kətkən, yerilojan yaki piqilojan haywanni Pərvərdigar oja atap kurbanlıq kilməngər. Mundak ixni ez zəmininəldimə hərgiz kilməngər. **25** Hudayinglarning neni süpitidə yaka yurtluq kixininə qolidin xundak hayvanlardın heqkəyisini elip sunmangalar; qünki ular meyip boloqka, silər üçün kobul kılınlamayıd. **26** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **27** Bir mozay, koza yaki oqlak tuqulsa yəttə künqiqə anisini əmsun; səkkizinqi künidin baxlap Pərvərdigar oja atap otta sunuliojan kurbanlıq süpitidə kobul boluxka yaradı. **28** Maylı kala bolsun, köy bolsun, silər anisi bilən balisini bir kiündə boozulmangalar. **29** Silər Pərvərdigar oja atap bir taxəkkür kurbanlıq sunmakçıqı bolsanglar, kobul kılıniğə layik bolojan yol bilən sunungalar. **30** U sunuliojan künidə yeyilixi kerək; uningdin heqnəmini atisiga kəldurmaslıqınlardır kerək. Mən Pərvərdigardurmən. **31** Silər Mening əmrlirimi qing tutup, ularoja əmal kilingərlər. Mən Pərvərdigardurmən. **32** Mening mukəddəs namimni

bulojimanglar, Mən əmdi Israillarning arisida mukəddəs dəp bilinimən. Mən silərni mukəddəs kılouqı Pərvərdigar bolup, 33 Hudayinglar boluxka silərni Misir zeminidin qıkırıp kəldim. Mən Pərvərdigardurmən.

23 Pərvərdigar Musaqa səz kılıp mundak dedi: — 2 Sən Israillarqa mundak degin: — Pərvərdigar bekitkən heytlər, silər mukəddəs sorunlar bolsun dəp qakırıp jakarlaydiqan heytlərim mana munulardur: — 3 (altı kün ix-əmgək kılınsun; lekin yəttinqi kün «has xabat künü», mukəddəs sorunlar künü bolidu; u kün həqkandak ix-əmgək kilmanglar. Kəyərdilə tursanglar bu kün Pərvərdigaroja atalojan xabat künü bolidu). 4 Silər bekitilgən künləri mukəddəs sorunlar bolsun dəp qakırıp jakarlaydiqan, Pərvərdigarning heytləri mana munulardur: — 5 Birinqi ayning teştiqni künü gugumda Pərvərdigaroja atalojan «ötüp ketix həyeti» bolidu. 6 Xu ayning on baxinqi künü Pərvərdigaroja atalojan «petir nan» həyeti bolidu; silər yətta küngiqə petir nan yəysilər. 7 Birinqi künidə silər mukəddəs yioqılıx kılıp, həqkandak ix-əmgək kilmanglar. 8 Silər yətta küngiqə Pərvərdigaroja atap otta sunuldiqan kurbanlıkları sunup turunqlar. Yəttinqi künidə mukəddəs yioqılıx bolidu; həqkandak ix-əmgək kilmanglar. 9 Pərvərdigar Musaqa səz kılıp mundak dedi: — 10 Sən Israillarqa mundak degin: — Silər Mən əzüngləroja təkdim kildiğən zeminoja kırıp, uningga həsol yioqınınlarda, həsolunglarning dasläpki piyxınınidin bir baqlamını kahınınq kexioğa elip beringlar. 11 Kahin silər üçün kobul boluxka uni Pərvərdigarning alidda pulanglatsun; uni pulanglatkan wakit bolsa xabatning ətisi bolidu. 12 Silər uni pulanglatkan kündə silər bir yaxka kırğın bejirim bir kozını Pərvərdigaroja atap keydurmə kurbanlıq süpitidə sununqlar; 13 xumingoja koxup axlıq hədiyə süpitidə zaytun meyi iləxtürülgən esil undin bir əfahning ondin birini Pərvərdigaroja huxbuy kəltürsün dəp otta sununqlar; buningoja koxup xarab hədiyə süpitidə xarabitin bir hinninq təttin birini sununqlar. 14 Silər Hudayinglarqa has bolojan bu hədiyəni sunidiojan kündin ilgiri [yengi həsuldin] həqinemini, nə nan na komaq nə kak bax bolsun yemənglər. Bu dəwrdin-dəwrgiça silər üçün kəyərdə tursanglar əbadiy bir bəlgilimə bolsun. 15 Andin silər xu xabat künning ətisidin, yəni xu bir baqlamını pulanglatma hədiyə süpitidə sunoqan künning ətisidin tartip, yətta həptə sananglar (ular toluk həpta boluxi kerək); 16 yəttinqi xabatning ikkinqi künigiqə əllik künni sananglar; andin Pərvərdigaroja atap yengi [həsuldin] bir axlıq hədiyə sununqlar. 17 Əzünglər turuwatlıq jaylardın pulanglatma hədiyə süpitidə esil undin bir əfahning ondin ikkisidə etilən ikki nanni elip kəltürünglər; ular eştikə selip etilən bolsun; bular Pərvərdigaroja atalojan dasläpki həsol hədiyəsi dəp hesablinidu. 18 Nandin baxka yənə bir yaxlik yətə bejirim kzoza, yax bir torpaq wə ikki koqkarnı keydurmə kurbanlıq süpitidə Pərvərdigaroja atap sununqlar; ularqa has axlıq hədiyalırı wə xarab hədiyalırını koxup, həmmisi Pərvərdigaroja huxbuy kəltürükə sunulsun. 19 Buningdin baxka silər gunah kurbanlıq üçün bir tekini, inaklıq kurbanlıq üçün bir yaxlik ikki kozını kəltürünglər; 20 kahin bularnı, yəni xu ikki kozını dəsləpki həsol namlırıqoja koxup pulanglatma hədiyə süpitidə Pərvərdigar alidda pulanglatsun. Bular bolsa Pərvərdigaroja atalojan mukəddəs sanılıp, kahinoja tagsun. 21 Xu künni silər «bügüñ bizlərgə mukəddəs yioqılıx bolidu» dəp jakarlanglar; xu kün həqkandak ix-əmgək kilmanglar. Bu silər üçün kəyərdilə tursanglar əbadiy bir bəlgilimə bolidu. 22 Etizingning bulung-puqkaklıriqıqa tamam yioqıwalmanglar, wə həsolungdin kələjan wasangni

teriwalmojin, bəlkı bularnı kəmbəqəllər bilən musapirlarqa koyojin. Mən Əzüm Hudayinglar Pərvərdigardurmən. 23 Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — 24 Sən Israillarqa mundak degin: — Silər yəttinqi ayning birinqi künü toluk aram elip, kanaylar qelinix bilən əslətmə yosunda heyt kılıp, mukəddəs sorunları tüütünglər. 25 U kündə həqkandak ix-əmgək kilmanglar; Pərvərdigaroja atap otta sunuldiqan bir kurbanlıq sununqlar. 26 Pərvərdigar Musaqa səz kılıp mundak dedi: — 27 Yəttinqi ayning oninqi künü bolsa kafarət künü bolidu; u kün silər üçün mukəddəs yioqılıx künü bolidu; xu kün nəpsinglərni tartip əzünglərni təwən tutup, Pərvərdigaroja atap otta sunuldiqan kurbanlıq sununqlar; 28 U kündə həqkandak ix-əmgək kilmanglar; qırnı u bir kafarət künü bolidu, xu kün əzünglər üçün Hudayinglar Pərvərdigar alidda kafarət kiliñixkə bekitilgəndur. 29 Hərkim xu kün nəpsini tartmay ozini təwən tutmisa ez həlkidin üzüp taxlinidu. 30 Kimdəkim xu kündimi hərkandak bir ix kılıs, Mən xu adəmni ez həlkidin üzüp taxlayman. 31 Xu kün həqkandak ix kilmanglar; bu dəwrdin-dəwrgiça silər üçün kəyərdə tursanglar bir əbədiy bəlgilimə bolidu. 32 U kün silər üçün toluk aram alidiojan xabat künü bolidu; nəpsinglərni tartip əzünglərni təwən tutunglar. Xu ayning tokközinqi künü gugumdin tartip ətisi gugumoqıqə xabat künigə riyə kılıp aram elinglər. 33 Pərvərdigar Musaqa səz kılıp mundak dedi: — 34 Sən Israillarqa mundak degin: — Yəttinqi ayning on baxinqi künidin baxlap, yətta küngiqə Pərvərdigarning «kapılər həyeti» bolidu. 35 Birinqi kündə mukəddəs yioqılıx bolidu; həqkandak ix-əmgək kilmanglar. 36 Yətta küngiqə Pərvərdigaroja atap otta sunuldiqan kurbanlıq sununqlar; səkkizinqi kündə silərgə mukəddəs yioqılıx bolidu; Pərvərdigaroja atap otta sunuldiqan kurbanlıq sununqlar. Bu ezi təntənilik yioqılıx boluoq, u kün həqkandak ix-əmgək kilmanglar. 37 Silər «mukəddəs sorunlar bolsun» dəp jakarlaydiqan, yəni Pərvərdigar bekitkən heytlər mana xulardur. Xu sorunlarda silər hərkəysi künqə bekitilgini boyiqə, Pərvərdigaroja atap otta sunuldiqan hədiyə-kurbanlıq, yəni keydurmə kurbanlıq, axlıq hədiyə, baxka hərhil kurbanlıqlar wə xarab hədiyelərni sunisilər; 38 bulardın baxka, Pərvərdigarning xabat künlini tutisilər wə Pərvərdigaroja atap kələjan hədiyəlirinqlərni berip, kəsəm kurbanlıqlıringlarning həmmisini ada kılıp, ihtiyyarı kurbanlıqlıringlarning həmmisini sunisilər. 39 Silər əmdi zemindin həsol-məhsulərlərinin yioqip bolup, yəttinqi ayning on baxinqi künidin baxlap yətta kün Pərvərdigarning heyti ətküzünglər. Birinqi künü toluk aram elix bolidu, səkkizinqi konidimu toluk aram elix bolidu. 40 Birinqi künü silər esil dərəhlərdin xah-putaqları qatap, yəni horma dərəhləri bilən koyuk yopurmaklıq dərəhlərning xahlırını kesip, erik boyidiki seyət qıwiklärini kırkıp Hudayinglar Pərvərdigar alidda yətə künni xundak xad-huram ətküzisilər. 41 Silər hər yili bu yətə künni Pərvərdigaroja atilojan bir heyt süpitidə ətküzünglər; dəwrdin-dəwrgiça bu silər üçün əbadiy bir bəlgilimə bolidu. Silər heytini yəttinqi ayda ətküzünglər. 42 Yətə küngiqə kəpilərdə turunqlar. Israilda tuquloqlanarning həmmisi kəpidə turunsun. 43 Buning bilan Mən Israillarnı Misir zeminidin qıkarqonimda, ularnı kəpilərdə turoquzonimini əwlaldiringlər bilidu. Əzüm Hudayinglar Pərvərdigardurmən. 44 Xundak kılıp Musa Pərvərdigarning bekitkən xu heytlerini Israillarqa bayan kıldı.

24 Pərvərdigar Musaqa səz kılıp mundak dedi: — 2 Israillarqa qıraq həmixə yenik turuxi üçün zəytundin sokup qıkırılıqın sap mayni sanga elip kelixkə

buyruqin. **3** Hərun jamaət qedirining iqidə, həküm-guwaqlik sanduqining udulidiki pərdining sirtida hər keqisi etigəngiqə Pərvərdigarning alidda qıraqlarnı xundak, pərləp tursun. Bu dəwdərin-dəwrgiqə silər üçün əbədiy bir bəlgilimə bolidu. **4** Hərun həmixin Pərvərdigarning alidda bu qıraqlarnı pak qıraqdanning üstügə tizip koysun. **5** Sən yəna esil buqday unidin on ikki tokənqni ətkin. Hərbir tokəq bir əfahning ondin ikkisigə barawər bolsun. **6** Andin sən Pərvərdigarning aliddiki pak xırəning üstigə altidin ikki կatar kılıp tizojin. **7** Hərbir kətarining üstigə sap məstiki koyojin; xuning bilən ular Pərvərdigarqa atap otta sunulidioqan hədiyyə, əslətmanan bolidu. **8** Bularını u Israillarqa wakaliten hərbir xabat künü Pərvərdigarning alidda tizsun; bu əbədiy bir əhənidir. **9** Nanlar Hərun bilən uning oqulliriqa təwə bolidu; ular ularnı mukəddəs jayda yesun; qünki bu nərsilər Pərvərdigarqa atap otta sunulqan nərsilər iqidə «ong mukəddəslerin biri» dəp sanılıp, Hərunqa təwə bolidu; bu əbədiy bir bəlgilimidur. **10** Anisi Israiliy, atisi Misişlik bir oqul bar idi. U Israillarning arisoja bardı; u qədirgahta bir Israiliy bilən uruxup kaldı. **11** Ular sokuxkanda Israiliy ayalning oqlı kupurluk kılıp, [Pərvərdigarning] namini buloğap karoji. Həlk uni Musanıng aldioja elip bardı. U kixining anisining ismi Xelomit bolup, u Dan əqəbilisidin boloqan Dibrining kizi idi. **12** Xuning bilən ular Pərvərdigarning həküm buyrukı qıkkıqə u kixini solap koydı. **13** Andin Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **14** Karojoquqını qedirgahtıng taxkiriqa elip qikinqilar. Uning eytkinini anglıoşanlarning həmmisi kollarını uning bexoja koysun, andin pütkül jamaət bir bolup uni qalma-kesək kilsun. **15** Həmdən sən Israillarqa mundak degin: — Əgər birkim ez Hudasını həkərətləp karojişa ez gunahını tartıdu. **16** Perwərdigarning namıqə kupurluk kılıqan hərkəndək kixi əlümə məhkum kiliñsın; pütkül jamaət qokum bir bolup uni qalma-kesək kilsun; məylı u musapir bolsun yaki yərlik bolsun, [mukəddəs] namıqə kupurluk kılısa əltürülsün. **17** Əgər birsə baxka birsini urup əltürsə, u əlümə məhkum kiliñsın. **18** Birsə bir qarpayni əltürsə, uning üçün həywanni tələp, janəjan tələp borsun. **19** Birkim ez əxənəsini meyip kilsa, u ezziga kandaq kılıqan bolsa, uning ezzigini xundak kiliñsın. **20** Birsə əzasi sunduruwetilən bolsa, uninguñ sundurulsun; kezığə-kez, qixioja-qız nakar kiliñsın; baxka kixini kandaq zəhipləndiñərgən bolsa umu həm xundak kiliñsın. **21** Kimdəkim bir qarpayni əltürsə, qarpay teləp borsun; adəmni urup əltürən kixi bolsa, əlim jazasıq məhkum kiliñsın. **22** Silərdə birlə şəhərən bolsun, musapir yaki yərlik bolsun, barawər muamilə kiliñsın; qünki Mən Hudayınglar Pərvərdigardurmən. **23** Musa Israillarqa xularını dedi; xuning bilən ular xu karojoquqını qedirgahtıng taxkiriqa elip qikip, qalma-kesək kıldı. Xundak kılıp, Israillar Pərvərdigarning Musaqa əmr kılqonidək kıldı.

25 Pərvərdigar Sinay teojudə Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillarqa mundak degin: — Mən silərgə beridioqan zeminoja kırqininglarda u zemining ezmü Pərvərdigarqa atap bir xabat aramını alsun. **3** Sən alta yil etizingni terip, altə yil tallik beoçinqni qatap, ulardin həsullarını yioqjin; **4** əməma yəttinqi yili zemining ezi üçün bir «xabatlı aram» bolsun; u Pərvərdigarqa atalojan bir «xabat» hesablinidu. Xu yili sən etizingni teriməsən wə tallikinqni qatımaysən. **5** Əzlükidin ünüp qıkkən həsulları ormaysən; wə qatalmioqan talliringning üzümlirini üzməysən; qünki xu yil zemini aram alidiqan yıldır. **6** Həlbuki, zemini xabat yılıda qıkarajan həsul həmminglərə ozuk bolidu, yəni ezzüng üçün, kul-dediking üçün, mədikaring üçün wə seningkida

turuwatkan musapir üçün, xuningdak mal-waraniiring üçün **7** Wə zeminingdiki yawayı həyvanlar üçünə ozuk bolidu; zemining həmmə həsuli ozuk bolidu. **8** Xuningdak sən yəttə ketimlik xabat yilini, yəni yəttə həssə yəttə yilni səninqin; yəttə xabat yil künlleri kırık tokkuz yil bolidu. **9** Xunxilik wakit etüp, yettingi ayda, aynıq oninqi künü, kafarət künində burqa qelip sadasını yukiri qıkırıslər; kafarət künining ezdə silər pütkül zemininglarda burqining sadasını anglitilər. **10** Xu əllikinqi yilini silər mukəddəs dəp bilip, pütkül zemində uningda barlıq turuwtənlərning həmmisigə azadlıkni jakarlıxinglar kerək. Xu yıl silərgə «azadlıq yili» bolidu, hərbiringlər ez yər-mülküllirinqlərə kaytisilər, hərbiringlər ez ailə-jəmetinglərə kaytip barisilər. **11** Bu əllikinqi yili silərgə bir azadlıq yili bolsun; u yili həq nəmə teriməsilər, ezlükidin ünüp qıkkən həsullunuormaysırlar wə qatalmioqan talliringlarning üzümlirinən yioqmaysırlar. **12** Qünki bu azadlıq yili bolup, silərgə mukəddəs həsablanıns; uning həsullunu bolsa, etiz-dalilardin tezip [həmminglər] yaysırlar. **13** Azadlıq yili aranglardıki hərbir adamı ez yər-mülkülgə kaytsun. **14** Silər əxənəs koxnanglarqa birnemə setip bərsənglər, yaki əxənənglərdir birnemə setiwasınglar, bir-biringlərni bozək kilmanglar. **15** Əxənəngdin [yərni] setiwasıng, undakta «azadlıq yili»dən keyin etkən yillarning sanını həsablap uningdin setiwelixing kerək; umu əhalənin yillarning səninqə karap, yerning keyinkı həsullarıqə asasan sanga setip bərsun. **16** «[Azadlıq yili]»qıqə] boləqan yillar keprək bolsa, bahasını xuningqə muwapik yukiri ketürisən; əhalənin yillar azrak bolsa, bahasını xuningqə muwapik keməytsən. Qünki əhalənin yillarning həsulları ənənə bolsa, u xu boyiqə sanga setip beridu. **17** Silər bir-biringlərni bozək kilmanglar, bəlkı Hudayınglərdir körkünglər; qünki Mən bolsam Hudayınglar Pərvərdigardurmən. **18** Silər Mening balgilimilirimi tutup, həkümlirimdə turup, xularqa əməl kilinglər; silər xundak əxənəs, zemininglarda tinq-aman turisilər. **19** Xuning bilən zemin silərgə ez mewisini beridu, silər toyqudək yəp, uningda tinq-aman turisilər. **20** Əgər silər: — Mana, bizgə terip həsulları yioqixa ijazət berilmisə, yəttinqi yili nəmə yəymiz, dəp sorisanglar, **21** [silərgə malum bolsunki], altinqi yilda üq yilning həsullını bərsən dəp, Mən üstüngləroja bərikitimni «qix» dəp buyruymən. **22** Wə xundak boliduki, silər səkkizinqi yili terisilər, əməma toqkuzinqi yilioqıqə exip əhalənin kona həsulları tehiqə yəysilər; xu toqkuzinqi yilioqıqə silər kona axlıqtın yəysilər. **23** Yər-zemin setilsə, mənggülük setilmsən, qünki zemining ezi Meningkidur, silər bolsanglar Mening yenimdiki musapir wə mehəman, halas. **24** Silər igə bolidioqan pütkül zemində yər-zemining ilgilirigə uni «kəyturuwelix həkukı»ni yaritip berixinglər kerək. **25** Əgər kərindaxlıringlərdir biri kəmbəzəqallixip, ez miras yerini setiwtəknən bolsa, uning yekin tuqqını, yəni «həmjamət xapaqtıqısı» keliq ez kərindixi satkən yəni kəyturup setiwasun. **26** Əgər uning həq xapaqtıqı tuqqını bolmisa, lekin u yanduruwelixkə kərəklik pulni tapalisa, **27** Undakta satkıniqə qanqə yil boləqanlıqını həsablap, [azadlıq yilioqıqə] əhalənin yillar üçün setiwalən kixiqə muwapik pul berip, ez yeriqə kaytsun. **28** Lekin əgər u yanduruwelixkə kərəklik pulni tapalmasa, ezi setip bərgən yər azadlıq yilioqıqə aloqunıqıñ qolida turusun; azadlıq yili kalgəndə yər setiwaləqunıqıñ qolida turusun; azadlıq yili qıksun, ezi işgi ezi yər-mülkülgə kaytsun. **29** Əgər birsə sepilliş kəhrənning iqidiki bir turaloju eyni satkən bolsa, setip bir yil iqidə uni yanduruwelix həkukı bardur. Toluk bir yil tütəp bolouqə, yanduruwelix həkukı bardur. **30** Lekin pütkün yil iqidə yanduruwelinximəsə, sepilliş kəhrənning iqidiki

bu ey nəsildin-nəsilgə alojan kixining kəlida bolup, azadlıq yili kəlsimə yandurulmas. **31** Lekin sepilsiz kəntlərning eyliri bolsa zeminning etizliridək həsablinidü; ularını yandur setiwaloqli bolidü; azadlıq yili kəlgəndə əsl iğisining kəlioja yanduruldu. **32** Lekin Lawiy xəhərliridə bolsa, Lawiyalar ez mirasi bolojan xəhərlərdiki eylirini halisa hərkəqan kayturuwelix həkükü bardur. **33** Lawiyardın biri eylirini, yəni ez mirasi bolojan xəhərdiki bir eyni kayturuwelix həkükü bar bolsimu, [lekin kayturup almiojan bolsa], undak əhwalda u azadlıq yili kəlgəndə yanduruldu; qünki Lawiy xəhərlirinining eyliri bolsa Lawiyarlarning arisidiki mirası bolidü. **34** Xundak, həm bularning xəhərlirinining qərisidiki etiz-yərliri bolsa, ularning əbədiy mirası bolojaqqa, setilsə bolmayıdu. **35** Sanga koxna bolojan, kərindaxliringlardın biri kəmbəqəllixip, ez jenini bəkəlməy kalsa, sən uni musapir yaki yakə yurtulk mehməndək yeningda turoquzup, uningdin həwər alojin. **36** Sən uningdin esüm wə yaki payda almiojin; sən Hudayindin korkup, kərindixingni kexindəgä turuxka koyojin. **37** Pulungni uningoja əstümgə bərma, axlıkingnimu payda elix məksitida uningoja etnə bərmigən. **38** Hudayinglar boluxka, Kanaan zeminini silərgə berixkə silərni Misir zeminidin qıkırıp kəlgən Hudayinglar Pərvərdigar Əzümdurmən. **39** Əgər sanga koxna bolojan kərindixing kəmbəqəllixip, əzini sanga satsa, uni kuldək kulluk hizmitiga salmöqin; **40** bəlkı u kexində mədikar yaki musapirdək tursun; azadlıq yilioqıqə sening hizmitində bolsun; **41** andin azad bolup ezi bilən balılıri kexindən qıkıp, ez jəmətigə yenip berip, ata-bowliriniring yər-mülkigə kəytəsun. **42** Qünki ular Mən Əzüm Misir zeminidin qıkırıp elip kəlgən kul-bəndilirim bolojaqka, ularını kuldək setixka yol koymanglar. **43** Sən ularoja kattik kolluk bilən hojilik kılmaysan, bəlkı Hudayindin korkkın. **44** Lekin ezungə kul yaki dedək almakçı bolsang, ularını ətraptiki yat əllərdin xundak kul ya dedək setiwaslang bolidü. **45** Bulardin baxxa, aranglarda olturnaklaşxan musapirlarning pərzəntlirini wə xularning jəmətidin, yəni silər bilən billə turuwatkan, zemininglarda tuquqloqlanlardın kullar setiwaslanglar bolidü; xuning bilən ular silərning mülkünglər bolup kəlidü. **46** Silər muxularni ezunglardın keyinkı balılıringlaroja miras kilipl, ularoja mütlük boluxka kaldursanglar bolidü; muxularni əbədgıqə kul kılışanglar bolidü; lekin ez kərindaxliringlar bolojan Israillar arisida bolsa, bir-biringlaroja kattik kolluk bilən hojilik kılmaslıkinglar kerək. **47** Əgər aranglarda olturnuxluk bir musapir yaki yakə yurtulk beyiqan wa uningoja koxna kərindixing kəmbəqəllixip, əzini xu koxna musapirqa wə yaki xu musapirning məlum bir awladioja satsa, **48** u setiloqandın keyin uningda pul tələp hərlükə qıkix həkükü kəlidü; uning aka-ukilirinинг hərkəysisi uni hərlükə setiwasla bolidü. **49** Uni setiwalidiojan kixi uning hojisı bilən gəplixip setilojan yıldın tartıp azadlıq yilioqıqə qanlılık bolojanlığını hesablap, setiwelix bahasını yillarning sanioja karap həsablısun; [hərlük pulı həsablaxta kulinning hojisioja] ixlxəxa kerək bolojan kalojan künrlirininq həkkii «madikarning ixligən künli»dak həsablansun. **51** Azadlıq yilioja yəna heli yillar bolsa, xuni həsablap, setilojan pulning nisbiti boyiqə hərlük pulini həsablap bərsun; **52** əgər azadlıq yilioja az yillar kalojan bolsa, uni həsab kilipl, kalojan kulluk yillirioja muwapiq pulni yandurup bərsun. **53** Bolmisa, kul xu hojisining yenida yillik mədikardək turux kerək; uning hojisı sening kez alındıda uningoja kattik kolluk

bilən hojilik kilmisun. **54** Əgər kul yukiriki yollar bilən hərlükə qıqlımsa, azadlıq yili kəlgəndə koyup berilsun — u balılıri bilən koxulup azad bolidü. **55** Qünki Israillarning ezi Manga kul-bəndilərdür; ular Mən Əzüm Misir zeminidin qıkırıp kəlgən kul-bəndilirimdr. Hudayinglar Pərvərdigar Əzümdurmən.

26 Silər ezunglar üçün həqkəndək but yasimanglar yaki ezunglaroja həq oyma məbəud yaki həykəltürükni turquzmanglar yaki ularoja bax uruxka oyulojan nəkixlik taxlarnı zemininglarda hərgiz tiklimənglər; qünki Əzüm Hudayinglar Pərvərdigardurmən. **2** Mening xabat künlirimni tutup, mukaddəs jayimoja iləşmən bolunglar. Mən Pərvərdigardurmən. **3** Əgər silər menin bəlgilimilirimdə mengip, əmrirrimni tutup ularoja əmal kılışanglar, **4** Mən yeringlarning ez əhosunu berip turuxiqə, daladiki dərəhlərning mewisini qıkırrixıqə waktida yamoqurliringlarnı yaqdurup turimən. **5** Xuning bilən haman tepix wakti üzüm yiojix pəşlighiqə bolidü, üzüm yiojix wakti teriloju waktiyojqə bolidü; silər neninglarnı toyunoqıqə yep, ez zemininglarda tinqaman turisilər. **6** Mən zeminoja aram-tinqılıq ata kılıman, xuning bilən həqkim silərni korkitalmadı, aramhuda yetip uhlaysilər; wəhxiy hayvanları zemindən yokitiman, kılıqmu zemininglardin etməydu; **7** silər düxmənliringlarnı kooqlayışılər, ular aldinglarda kılıqlınıp yikılıdu. **8** Silərdin bəx kixi yüz kixinı kooqlayıd, yüz kixi on mingni kəquridu; düxmənliringlər bolsa aldinglarda kılıqlınıp yikılıdu. **9** Mən silərgə yüzünmü kəritip, silərni pərəntə kərgüzüp kepəytişən, silər bilən baqlıqan əhdəmnı məzmut turoquziman. **10** Silə tehiqə uzun saklanıjan kona axlıknı yəwatkinqinglarda, yengi axlıq qıkıdu; yengisi wəjidi konisini qıkırwetisilər. **11** Mən Əz makanimni aranglarda turoquziman wə kəlbim silərdin nəprətlənməydu. **12** Mən aranglarda mengip silərnin Hudayinglar bolimən wə silər Mening həlkim bolisilər. **13** Mən silərni Misirda ularning kulları boluxtın hər kiliqxu zemindin qıkarojan Hudayinglar Pərvərdigardurmən; Mən boyunturukunglarning asarətlərini sundurup, kəddinglarnı tiki kılıp mangozuzzum. **14** Həlbuki, əgər silər Manga kulaç salmay, bu əmrirənning həmmisigə əməl kilmay, **15** bəlgilimilirimi taxlap, kəlbinglardin həkümərəmni yaman kerüp, barlıq əmririmmə tutmay, əhdəmnı buzsanglar, **16** Mənnü bexinglaroja xu ixlarnı qüxürimənki, — Mən silərgə wəhimə selip, kezünglarnı kor kiliqdojan, jeninqlarnı zəipləxtüridiojan sil-waba kesili, kezik kesilini bexinglaroja qüxürimən. Silər urukunglarnı bikar qeqip-terisilər, qünki düxmənliringlər uni yep ketidü. **17** Mən yüzünmü silərgə karxi kılıman, xuning bilən silər düxmənliringlardin urulup əqidiqojan bolisilər; silərni eq kərgüqlər üstünglardin həkümərəlik kilipl; həqkim silərni kooqlımissimu, kəqisilər. **18** Bulardin həq ibrət almay, bəlkı Manga yəna kulaç salmisanglar, Mən gunahlıringlar tūpəylidin silərgə bolojan jazani yəttə həssə eqirilitimən, **19** küq-həywənglardin bolojan həkawurlukinqlarnı sundurımən; asmininglarnı temürdək kilipl, yeringlarnı mistək kiliwetimən; **20** ajir-japayınglar bikarəja ketidü, yeringlər hosul bərməydu, daladiki dərəhlərgə mewə qüxməydu. **21** Əgər yənilə Mən bilən karxi mangsanglar, xundakla Manga kulaç salmisanglar, Mən gunahlıringlaroja layik bexinglaroja qüxidiqan waba-külpətlərni yəna yəttə həssə eqirilitimən. **22** Aranglaroja silərni balılıringlardin juda kiliqdojan, qarpayıringlarnı yokitidiqan, silərni azlitidiqan yawayi haywanları əwətimən; yol-koqiliringlar adəmzsatzis qəldək bolup kəlidü. **23** Silər bu ixlər arkılık ibrət-təribəyə almay, bəlkı yənilə Manga karxi mangsanglar, **24** Mənnü silərgə karxi mengip, gunahınglar tūpəylidin bolojan jazani yəna yəttə həssə

eoqırıltıp, Mən Əzüm silərni urımən; **25** üstüngləroq ahdəmni buzojanlığınq intikamını alidioqan kılıq qüxürimən; xuning bilən silər xəhərlərgə yioqliwalişilər, Mən aranglaroq waba qüxürimən; xuning bilən silər düxmənlərnin kolioja qüxisilər; **26** Silərgə yelənqük bolən axlıknı kurutiwetimən; on ayı bir bolup bir tonurda nan yekip, narları silərgə tarazida tartıp beridu, əmma buni yegininglər bilən toymaysilər. **27** Əgər bulardın həq ibrət almay, manga kulaç salmışanglar, bəlkı manga karxi mangsangular, **28** Mənmə kəhr bilən silərgə karxi mangimən; Mən, yəni Mən Əzüm gunahliringlər tüپaylidin jata-tərbiyini yəna yəttə həssə eoqırıltıp qüxürimən. **29** Xuning bilən silər oqqlıllıringlarning gəxi wə kizliringlarning gəxini yəysilər; **30** xundakla Mən kurbanlık «yukarı jay»lıringləni wayran kılıp, «küntüwürük»lıringləni sundurup, olüklingləni sunuk butlıringlarning üstigə taxliwetimən; Mening kəlbim silərdin nəpratlinidu. **31** Mən xəhərliringlərni wayran kılıp, mukəddəs jayliringləri harab kılıp, [kurbanlıqınlarning] huxbulurını yəna purimayman; **32** zeminni halakatka elip barımən; uningda ələtrəklaxkan düxmənliringlər bu əhwaləşa həyranuňas kälidu. **33** Silərni əllərning arisioja taritip, kəyniglərdin kılıqını suqurup koojlaymən; xuning bilən zemininglər wəyran bolup xəhərliringlər harab kılınidu. **34** U wakıttı, silər düxmənliringlarning zeminidə turuwatqıninglarda, zemin wəyranə bolən barlıq künrlərdə, zemin ez xabat künrləridin seyünidü; u zamanda zemin dərvəkə aram elip ez xabatləridin seyünidü. **35** Əzi wəyranə bolup turoqan barlıq künrləridə u aram alidu, yəni silər uningda turuwatqan wakıttiki xabat künrliringlarda həq alımojan aramni əmdi alidu. **36** Aranglardın kutulup kalojanlar bolsa, ular düxmənlarning zeminiidə turojinidə kengüllirigə yürəkzadılık salıman, xuning bilən ular qüxkən bir yopurmakning xəpisini anglısa kılıqtın qəkəndək kaçıdu; həqkim kooqlısimısu yıgilip qüxitidu. **37** Gərqa həqkim ularni kooqlısimısu, dərvəkə kılıqtın yıkitiloqandək ular bir-birinigə üstigə putlixip yıgilidu; silərdə düxmənliringləroq karxi turoqudək kütq kalmayıdu. **38** Əllərning arisida əhalak bolisilər, düxmənliringlarning zemini silərni yəp ketidu. **39** Aranglardın kutulup kalojanlıri bolsa ez rəzzillik tüپaylidin düxmənliringlarning zeminiidə zəiplixidu; wə ata-bowlirinig rəzzillikidü yürütp, xular zəipləxkəndək ularımı zəiplixidu. **40** Halbuki, ular ezi kilojan rəzzilliki bilən ata-bowlirinig sadır kilojan rəzzillikini, Manga yüz örüp asiylik kilojonini, xundakla ularning Manga karxi turup mangojinini boynıqə alidu, **41** xuningdək Mening ularoq karxi mangojinimoja, xuningdək ularını düxmənlirinining kolioja tapxurojinimoja ikrası bolidu. Xunga əgər u wakıttı ularning hətnisiz kəngli təwən kılınip, ez kəbihlikining jazasını kəbul kılısa, **42** undakta Mən Yakup bilən baqlıojan ahdəmni yad kılıp, Ishak bilən baqlıojan ahdəmnim wə İbrahim bilən baqlıojan ahdəmnim esiməq kəltürimən, zeminnim yad kılınan. **43** Qünki zemin ulardin taxlinip, ularsız bolup harabə turoqan wakıttı, xabat künrləridin seyünidü; ular bolsa ez kəbihlikining jazasını kəbul kılıdu; səwabi dal xuki, ular Mening həkümlirimini taxlıdi, bəlgilimilirimini kəlbidin yaman kərgənidi. **44** Halbuki, xundakla bolsımı, ular ez düxmənlirinig zeminiidə turojinidə Mən ularni taxlimaymən yaki ularoq aqlıq kilmaymən, xuningdək ular bilən baqlıojan ahdəmni buzmaymən, ularını yokatmymən; qünki Mən Əzüm ularning Hudasi Pərwərdigardurmən. **45** Mən bəlkı ularni dəp, ularning Hudasi boluxkə əllərning kezi alidə Misir zeminidin qıkırıp kəlgən ata-bowlirili bilən baqıllaxkan ahdəmni esiməd tutımən. Mən Pərwərdigardurmən. **46** Pərwərdigar Musani wasita

kılıp, Sinay teoqıda ezi bilən Israillarning otturısida bəkitkən həkümlər, bəlgilimilər wə kanunlar mana xular idi.

27 Pərwərdigar Musaqa söz kılıp mundaq dedi: — **2** Sən Israilləroq mundak degin: — Əgər biri pəwkul'addə bir kəsəm kılıp molum kixininjenini Pərwərdigarоja atiojan bolsa, undakta xu kixigə sən bəkitkən jeninin kimmitining nərhi təwəndikidək bolidu; **3** Yexi yigirmə bilən atmixning arılıkida bolən ar kixi bolsa, san tohtitidiojan kimmiti mukəddəs jaydiki xəkalning elqəm birlikli boyiqə bolsun; uning kimmiti ellik xəkal kümüökə tohitilsun. **4** Ayal kixi bolsa, aranglarda tohtitilojan kimmiti ottu xəkal bolsun. **5** Əgər yexi bax bilən yigirmirin arılıkida bolsa, ərkək üçün tohtitidiojan kimmiti yigirmə xəkal bolup, ayal kixi üçün on xəkal bolsun. **6** Əgər yexi bir ay bilən bəx yaxning arılıkida bolsa, tohtitidiojan kimmiti oqul bala tüqin bəx xəkal, kiz bala üçün üq xəkal kümüökə bolsun. **7** Əgər atmix ya uningdin qongräk yaxtiki kixi bolsa, tohtitidiojan kimmiti ər kixi üçün on bəx xəkal, hotun kixi üçün on xəkal bolsun. **8** Əgər birsi tohtitilojan kimmitini tələxkə kərbə yətmisə, u əzini kahınınning aldida tək kilsun; kahin uning kimmitini bekitsun. Kahin kəsəm kılıqunining əhwalıqə karap uning kimmitini tohtitip bərsun. **9** Əgər birsi [kəsəm kılıp] Pərwərdigarоja kurbanlık boluxkə layık bolidiojan bir haywanni uningoja atiojan bolsa, undakta xundak haywanılar Pərwərdigarоja atap mutlək mukəddəs sanalsun; **10** haywan naqar bolsa uning orniqə yahxini yaki yahxininq orniqə naqirini tegixixkə yaki orniqə baxkışını almamaxtuxkə hərgiz bolmayıdu. Mubada atıouqı u haywanning orniqə yəna bi haywanni yənggüxlilikəqı bolsa, Awwalkisi bilən orniqə əkəlginining hər ikkisi mukəddəs sanalsun. **11** Əgər haywan Pərwərdigarоja atalojan kurbanlıqka layık bolmaydiojan bir «napak» haywan bolsa, undakta u haywanni kahinaning aldiqə elip kəlsun; **12** andin kahin ezi uning yahxianmanlıqıja karap kimmitini tohtatsun; kahin kimmitini ənqə tohtatkan bolsa xundak bolsun. **13** Əgər işgi pul tələp haywanni kəyturulmakçıqı bolsa, tohtitilojan kimmitigə yəna uning bəxtin birini koxup bərsun. **14** Əgər birsi Pərwərdigarоja mukəddəs bolsun dəp eyini uningoja atap mukəddəs kilsə, kahin uning yahxi-yamanlıqıja karap kimmitini tohtatsun; kahin uning kimmitini ənqə tohtatkan bolsa, xu kimmiti inawətlik bolidu. **15** Keyin əgər eyni atıouqı kixi uni kəyturulmakçıqı bolsa, u tohtitilojan kimmitigə uning bəxtin birini koxup bərsun; andin ey yəna uning bolidu. **16** Əgər birsi ez mal-mülki bolən etizlikning bir kismini Pərwərdigarоja atap mukəddəs kilsə, kimmiti uningoja ənqəlik uruk terilidiojanlıqıja karap tohitilsun; bir homir arpa uruketi diqiojan yər bolsa, kimmiti ellik xəkal kümüökə tohitilsun. **17** Əgər birsi «azadlıq yili»dən tartıp ez etizlikini mukəddəs kilsə, sən ənqə tohtatsang xu bərsun. **18** Lekin əgər birsi «azadlıq yili»dən keyin ez etizlikini mukəddəs kilojan bolsa, kahin kelidiojan azadlıq yiliojıqə ənqəlik yillardı kələşəkliyi hesablaşdır kəlməti tohtatsun. Ətüp kətən yillarqə karap toluk bahadın muwapık pul keməylisun. **19** Əgər birsi ez etizlikini mukəddəs kilojanın keyin pul tələp uni kəyturulmakçıqı bolsa, u sən tohtatkan kimmitigə yəna uning bəxtin birini koxup bərsun; xuning bilən etizlik uning ez kolioja kəytidu. **20** Əgər u pul berip etizlikni kəyturulmiojan bolsa yaki baxka birsiga setip bərgən bolsa, keyin xu etizlikni kəyturulelixkə bolmayıdu, **21** Bəlkı azadlıq yili kəlgəndə etizlik «igisigə kəyturulidiojanında» u mutlək beqixlanıqan yərə ohxax, Pərwərdigarоja atap mukəddəs kılınip, miras həkükü kahinoja etidu. **22** Əgər birsi setiwaloq əmma ez mirası bolmiojan bir parqə yər-etizni Pərwərdigarоja atap

mukəddəs kilojan bolsa, **23** kaḥin azadlıq yilioğqə kalojan yilni hesablap, kimmittini tohtatsın. Andin u künii xu kixi tohtitilojan kimmittini Pərvərdigarə mukəddəs kilojan nərsə süpitidə kəltürsun. **24** Lekin azadlıq yili kəlgəndə, etizlik kimdin elinojan bolsa, xu kixığə, yəni əslidiki igisigə kayturup berilsün. **25** Sən tohtitidən barlıq kimmamatlar bolsa həmixinə mukəddəs jaydiki xəkəlninqə elqəm birliki boqıqə hesablansun; bir xəkəl yigirmə gərahka barawər bolidu. **26** Lekin qarpayning tunji balisi tunji bala bolojanlıq səwəbidin əslidinla Pərvərdigarə atılıdıcıjan bolojaqka, kala bolsun, koy-eqək bolsun həqkim uni «Hudaoja atap» mukəddəs kilmisun; qünki u əslidə Pərvərdigarning idı. **27** Əgər u napak bir həywandin tuquluojan bolsa, igisi sən tohtatkan kimmətkə yənə uning bəxtin birini koxup berip, andin ezigə kayturuwalsun; lekin əgər igisi uni ezigə kayturuwalmaýman desə, bu həywan sən tohtatkan kimmətkə setilsun. **28** Əgər birsə Pərvərdigarə oz melidin, adam bolsun, həywan bolsun yaki miras yeri bolsun, Pərvərdigarə mutlək atıojan bolsa, undakta nərsə hərgiz setilmisun yaki bədəl teləx bilənmü kayturulmisun. Pərvərdigarə mutlək atalojan hərnərsə bolsa «əng mukəddəslərning biri» hesablinip, uningoja has bolidu. **29** Əgər bir adam Hudaşa mutlək has atalojan bolsa, undakta uning üçün bədəl berilip, kayturuwelinxə hərgiz bolmayıdu; u qokum əltürülüxi kerək. **30** Yər-zemindin qılkən həmmə həsulning ondin biri bolojan oxra bolsa, yənəng danlıq ziraətləri bolsun yaki dərəhlərning mewisi bolsun, Pərvərdigarningki bolidu; u Pərvərdigarə mukəddəs kılinoqandur. **31** Birsə oz oxriliridin malum birnərsini bədəl berip kayturuwalmakçı bolsa, u xuningçoja yənə uning kimmittining bəxtin birini koxup berip, kayturuwalsun. **32** Kala yaki koy-eqək padisidin elinidıcıjan oxra bolsa padıqining tayıki astidin etküzülgən həywanlardın hər oninqisi bolsun; Pərvərdigarə atılıp mukəddəs kılinoqını xu bolsun. **33** Həqkim uning yahxi-yamanlıqıja karımışın wə yaki uni almaxturmışın; əgər uni almaxturmışın desə, Awwalkısı bilən ornioja almaxturuļojan hər ikkisi mukəddəs sanalsun; u hərgiz bədəl telüp kayturuwelinişun. **34** Pərvərdigar Sinay teoqıda Musaşa tapilojan, Israillaroja tapxurux kerək bolojan əmrlər mana xular idi.

Qəl-bayawandiki səpər

1 Wə Israillar Misirdin qıkqandin keyin ikkinqi yili ikkinqi ayning birinqi küni Pərvərdigar Sinay qəlidə, jamaat qedirida turup Musaqa mundak dedi: — **2** Silər pütktül Israil jamaitini kəbilisi, ata jəməti boyiqə sanini elip qıkqınlar; adəmlərning ismi asas kılınip, barlıq ərkəklər tizimlansun. **3** Israillar iqidə omumən yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanları Hərən bilən ikkinqlər ularning koxunkimiliyi boyiqə sanaktın etkütünglər. **4** Hərbir kəbilidin silərgə yardəmlixidiojan birdin kixi bolsun; ularning hərbəri ularning atəmatining bexi boludı. **5** Təwəndikilər silərgə yardəmlixidiojanlarning isimliyi: — Rubən kəbilisindən Xidərning oqlu Əlizur; **6** Ximeon kəbilisindən Zuri-xaddayning oqlu Xelumiylə; **7** Yəhudə kəbilisindən Amminadabning oqlu Nahxon; **8** Issakar kəbilisindən Zuarnıng oqlu Nətanəl; **9** Zəbulun kəbilisindən Həlonning oqlu Eliab; **10** Yüsüp əwlədləri iqidə Əfraim kəbilisindən Ammihudning oqlu Əlixama; Manassəh kəbilisindən Pidahzurnıng oqlu Gamaliylə; **11** Binyamin kəbilisindən Gideonining oqlu Abidan; **12** Dan kəbilisindən Ammixaddayning oqlu Ahıəzər; **13** Axır kəbilisindən Okranning oqlu Pagiyəl; **14** Gad kəbilisindən Deulning oqlu Əliasəf; **15** Naftali kəbilisindən Enanning oqlu Ahıra». **16** Bular jamaat iqidən qakırılojanlar, yəni atə jəmət-kəbililiyinin baxılıkları, minglojan Israillarının bax sərdarları idi. **17** Xuning bilən Musa bilən Hərən ismi atalojan bu xixlərnəi baxlap, **18** ikkinqi ayning birinqi küni pütkül jamaatni yıldı; ular həlkəninə hərbərinin kəbile-nəsəbi, atə jəməti boyiqə isminə asas kılıp, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojan ərkəklərning həmmisi bir-birləp tizimlidi. **19** Pərvərdigar Musaqa kəndak buyruqan bolsa, Musa Sinay qəlidə ularni xundak sanaktın etküzdi. **20** Israilning tunji oqlı Rubənnıng əwlədləri atə jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojan ərkəklərning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **21** Rubən kəbilisindən sanaktın etküzülgənlər jəməti kırıq altə ming bəx yüz kixi boldi. **22** Ximeonning əwlədləri atə jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **23** Ximeon kəbilisindən sanaktın etküzülgənlər jəməti kırıq altə yüz əllik kixi boldi. **24** Gadning əwlədləri atə jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **25** Gad kəbilisindən sanaktın etküzülgənlər jəməti kırıq bəx ming altə yüz əllik kixi boldi. **26** Yəhudanıng əwlədləri atə jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **27** Yəhudə kəbilisindən sanaktın etküzülgənlər jəməti yətmix tət ming altə yüz kixi boldi. **28** Issakarning əwlədləri atə jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **29** Issakar kəbilisindən sanaktın etküzülgənlər jəməti əllik tət ming tət yüz kixi boldi. **30** Zəbulunıng əwlədləri atə jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **31** Zəbulun kəbilisindən sanaktın etküzülgənlər jəməti əllik yətə ming tət yüz kixi boldi. **32** Yüsüpnıng əwlədləri: — uning oqlu Əfraimning əwlədləri atə jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **33** Əfraim kəbilisindən sanaktın etküzülgənlər jəməti kırıq ming bəx yüz kixi boldi. **34** [Yüsüpnıng ikkinqi oqlu] Manassəhning əwlədləri atə jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **35** Manassəh kəbilisindən sanaktın

etküzülgənlər jəməti ottuz ikki ming ikki yüz kixi boldi. **36** Binyaminning əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **37** Binyamin kəbilisindən sanaktın etküzülgənlər jəməti ottuz bəx ming tət yüz kixi boldi. **38** Danning əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **39** Dan kəbilisindən sanaktın etküzülgənlər jəməti atmix ikki ming yətə yüz kixi boldi. **40** Axırning əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **41** Axır kəbilisindən sanaktın etküzülgənlər jəməti kırıq, bir ming bəx yüz kixi boldi. **42** Naftalıning əwlədləri ata jəməti, ailisi boyiqə, ismi asas kılınip, yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanlarning həmmisi bir-birləp tizimlidi; **43** Naftalı kəbilisindən sanaktın etküzülgənlər jəməti əllik üq ming tət yüz kixi boldi. **44** Yukarıkilar bolsa sanaktın etküzülgənlər bolup, Musa bilən Hərən həm Israillarının onki əmiri (hərbəri əz atə jəmətigə wəkil boldi) ularni sanaktın etkəzən. **45** Xundak kılıp, Israillarının həmmisi, yəni Israilda yigirmə yaxtin axkanlardın, jənggə qıkalaydiojanlarning həmmisi atə jəmətləri boyiqə tizimlidi; **46** Sanaktın etküzülgənlər jəməti alta yüz üç ming bəx yüz əllik kixi boldi. **47** Birək Lawıylar atə jəmət-kəbilisi boyiqə sanakning iğiqə kırğızülmidi. **48** Qırkı Parvərdigar Musaqa söz kılıp: — **49** «Şən pəkət Lawı kəbilisindən xu hesabkə kırğızmıgin, ularning omumiy saninim Israillarının katarioja kırğızmıgin. **50** Lekin sən Lawıylar [Hudanıng] həküm-guwałhı saklaklıq qədir wə uning iqidiki barlıq kəqə-kuqa əswablarnı həm uningoja dair barlıq nərsilərni baxkuruxka təyinləgin; ular [ibadət] qədirini wə uning iqidiki barlıq kəqə-kuqa əswablarnı ketüridü; ibadət qədirinə hizmitini kılıqıqlar xular bolsun, ular qədirinə tət ətrapıda əz qədirinə tiksən. **51** Qədirni keqüradiojan qaoqda uni Lawıylar səksən; qədirni tikidiojan qaoqda uni Lawıylar tiksən; [Lawıylar] yat bolən hərkəndək adəm uningoja yekinlxasxa olumgə məhküm kılınsın. **52** Israillar bargah kurojanda hər adəm əz kismida, eziqə has tuoq astioja qədir tiksən. **53** Birək [Hudanıng] oqızıpi Israıl jamaatining üstiga qüməslikli tıqün, Lawıylar Hudanıng həküm-guwałhı saklaklıq qədirinə tət ətrapıja bargah kürsən; Lawıylar Hudanıng həküm-guwałhı saklaklıq qədirni muhəşipət kılıxka mas'ul bolidü» — degenidü. **54** Israillar ənə xundak kıldı; Parvərdigar Musaqa kəndak buyruqan bolsa, ular xundak kıldı.

2 Pərvərdigar Musa bilən Hərunoja mundak dedi: — **2** Israillar hərbəri əzlirining tuoji astioja, əzlirining atə jəmətining bayrıki astida qədir tiksən; jamaat qədirinə tət ətrapıdin səl yirəkrək bargah kürsən. **3** Kün qıkıx tarapka, xərk tarapka karitip əz tuoji astida koxun-kısmı boyiqə bargah küradiojanı Yəhudə bolsun; Yəhudaların əmri Amminadabning oqlu Nahxon bolsun. **4** Uning koxunu, yəni sanaktın etküzülgənlər jəməti əllik tət ming tət yüz kixi. **7** Ularning yenida yənə Zəbulun kəbilisi bolsun; Zəbulunlarning əmri Həlonning oqlu Eliab bolsun. **8** Uning koxunu, yəni sanaktın etküzülgənlər jəməti əllik yətə ming tət yüz kixi. **9** Omumən Yəhudə bargahıja kəraydiojanlarning həmmisi, yəni koxun-kısmı boyiqə sanaktın etküzülgənlər jəməti bir yüz səksən altə ming tət yüz kixi; ular aldi bilən

yoloq qıksun. **10** — Jənub tərəptə, tuq tikləp, koxun tərtipi bilən bargah küridiqini Rubən kəbilisi bolsun; Rubənlarning əmiri Xidərninq oqlı Əlizur bolsun. **11** Uning koxunu, yəni sanakṭin etküzülgənlər jəmiy kirik altə ming bəx yüz kixi. **12** Uning yenida bargah küridiqini Ximeon kəbilisi bolsun; Ximeonlarning əmiri Zuri-xaddayning oqlı Xelumiyal bolsun. **13** Uning koxunu, yəni sanakṭin etküzülgənlər jəmiy əllik tokkuz ming üq yüz kixi. **14** Ularning yenida Gad kəbilisi bolsun; Gadlarning əmiri Deuəlninq oqlı Əlisasəf bolsun. **15** Uning koxunu, yəni sanakṭin etküzülgənlər jəmiy kirik bəx ming altə yüz əllik kixi. **16** Rubən bargahıqə karaydiqoşanlarning həmmisi, yəni koxunu boyiqə sanakṭin etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik bir ming tet yüz əllik kixi; ular ikkinqi səp bolup yoloq qıksun. **17** Andin jamaət qediri bilən Lawiyarlarning bargahı baxka bargahlarning otturusıda mangsun; ular kəndək bargah kurojan bolsa, xundak yoloq qıksun; hər kəsiyə eoz ornidə ez tuqı astıda bolsun. **18** — Kün petix tərəptə, tuq tikləp, koxun tərtipi bilən bargah küridiqini Əfraim kəbilisi bolsun; Əfraimlarning əmiri Ammihudning oqlı Əlixana bolsun. **19** Uning koxunu, yəni sanakṭin etküzülgənlər jəmiy kirik ming bəx yüz kixi. **20** Uning yenida bargah küridiqini Manassəh kəbilisi bolsun; Manassəhlərning əmiri Pidahzurninq oqlı Gamaliyal bolsun. **21** Uning koxunu, yəni sanakṭin etküzülgənlər jəmiy ottuz ikki ming ikki yüz kixi. **22** Ularning yenida Binyamin kəbilisi bolsun; Binyamınlarning əmiri Gideoneining oqlı Abidan bolsun. **23** Uning koxunu, yəni sanakṭin etküzülgənlər jəmiy ottuz bəx ming tet yüz kixi. **24** Omumən Əfraim bargahıqə karaydiqoşanlarning həmmisi, yəni koxun kisimləri boyiqə sanakṭin etküzülgənlər jəmiy bir yüz səkkiz ming bir yüz kixi; ular qısqı səp bolup yoloq qıksun. **25** — Ximal tərəptə, tuq tikləp, koxun tərtipi bilən bargah küridiqini Dan kəbilisi bolsun. Danlarning əmiri Ammixaddayning oqlı Ahıəzər bolsun. **26** Uning koxunu, yəni sanakṭin etküzülgənlər jəmiy atmix ikki ming yəttə yüz kixi. **27** Uning yenida bargah küridiqini Axır kəbilisi bolsun; Axırlarning əmiri Okranning oqlı Pagiyəl bolsun. **28** Uning koxunu, yəni sanakṭin etküzülgənlər jəmiy kirik bir ming bəx yüz kixi. **29** Ularning yenida Naftali kəbilisi bolsun; Naftalilarning əmiri Enanuning oqlı Ahıra bolsun. **30** Uning koxunu, yəni sanakṭin etküzülgənlər jəmiy əllik üq ming tet yüz kixi. **31** Dan bargahıqə karaydiqoşanlarning həmmisi, yəni koxun-kisimləri boyiqə sanakṭin etküzülgənlər jəmiy bir yüz əllik yəttə ming altə yüz kixi; ular ez tuqılıri astıda həmmiñing kaynida yoloq qıksun. **32** Yukiridikilər ez ata jəməti boyiqə sanakṭin etküzülgən Israillardur; koxunkisimləri boyiqə bargahlarda sanakṭin etküzülgənlər jəmiy altə yüz üq ming bəx yüz əllik kixi boldi. **33** Bırak Lawiyarlara, Pərvərdigarning Musaqa kıləjan əmri boyiqə, Israillar katarida sanakṭin etküzülmidi. **34** Israillar Pərvərdigarning Musaqa kıləjan barlıq əmri boyiqə ix tutup, əzliñin tuqı boyiqə bargah küratti; ular ez kəbilisi wə ata jəməti tərtipi boyiqə yoloq qıktı.

3 Pərvərdigar Sinay teojudə Musa bilən səzləkən kūnlarda, Hərun bilən Musanıñ əwlədləri təwəndikilərdin ibarət idi. **2** Hərunning oqullırının ismi mundak; tunji oqlining ismi Nadab idi, uning yənə Abihu, Əliazar, Itamar degen oqullırı bar idi. **3** Hərunning oqullırının ismi enə xundak idi, ular məsihəngən kahinlər idi; [Musa] ularını kahinlilik wəzipisini etəxəs Hudaşa atap ayriqanı. **4** Lekin Nadab bilən Abihu Sin qəlidə oqayıb bir otñi Pərvərdigarning aldioja sunojıñ tüpəylidin Pərvərdigar aldida əldi wə ularning həq nəsl kəldurulmudi; Əliazar bilən Itamar ez atisi Hərun aldida kahinlik

wəzipisini etidi. **5** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp: — **6** Sən Lawiy kəbilisini aldingə kəltürüp, ularnı kahin Hərunning hizmitidə boluxka uning aldioja hazır kıl. **7** Ular Hərunning hajiti wə pütük jamaətninq hajitidin qikip jamaət qedirininq alıda wəzipə etap, ibadət qedirininq hizmitini bejirsun. **8** Ular yənə jamaət qediridiki barlıq kağı-kuqa aswablarnı baxkurus bilən Israillarning hizmitidə bolup wəzipə etap, ibadət qedirininq ixlirini bejirsun. **9** Sən Lawiyarlarnı Hərun bilən uning oqullırıqə təkşimləp bərgin; ular Israillar iqidin mahsus uningoja tallap berilgən. **10** Hərun bilən oqullırını bolsa sən əzininq kahinlik wəzipisini etəkkə bekitkin; hərkəndək, yat kixi yekinlaxsa eltürilşun, — dedi. **11** Andin Pərvərdigar Musaqa mundaq dedi: — **12** — Kara, Mən Israillar iqidin Lawiyarlarnı tallidim, ularnı Israil iqidə balyatqunıng barlıq tunji mewisining orniqə, yəni qong oqullırının orniqə koyımən, xunga Lawiyalar Mening bolidu. **13** Qünki tunji oqullularning həmmisi Meningkidur; Mən Misir zeminində tunji tuqulojanlarning həmmisini kətl kıləjan künidə Israillarning iqidiki tunjilarning həmmisini, məlyi adəm bolsun yaki həywani bolsun, mukəddas həsablap Meningki kıləjanidim. Ular Meningkidur; Mən Pərvərdigardurmən. **14** Andin Pərvərdigar Sinay qəl-bayawanıda Musaqa: — **15** — Sən Lawiyarlarnı ata jəməti, ailisi boyiqə sanakṭin etküz; barlıq ərkəklərni, yəni bir aylıqtın axkanlarning həmmisini sanakṭin etküz, — dedi. **16** Xuning bilən Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə, eziqə deyilgəndək Lawiyarlarnı sanakṭin etküzdi. **17** Lawiyning oqullırının ismi mundak; — Gərxon, Kohat, Mərari. **18** Gərxonning oqullırının ismi aililri boyiqə Libni wə Ximəy idi. **19** Kohatning oqulları aililri boyiqə Amram, Izħar, Hebron wə Uzziel idi. **20** Mərarining oqulları aililri boyiqə Mahli wə Muxi idi. Bularning həmmisi ata jəməti boyiqə Lawiyarning jəməti boldi. **21** Gərxondin Libnilarning jəməti bilən Ximəylarning jəməti wujudkə kəldi; bular Gərxonlarning jəmətləri idi. **22** Barlıq ərlərning sənioja asasən, bir aylıqtın axkanlırinıng sanakṭin etküzülgənləri jəmiy yəttə ming altə yüz kixi boldi. **23** Gərxonning jəməti ibadət qedirininq arkə təripidə, yəni qərb tərəptə bargah kurdı; **24** Gərxon jəmətininq əmri Laəlning oqlı Əlisasəf idi. **25** Gərxonlarning jamaət qediridiki wəzipisi ibadət qedirininq eziðiki astinkı ikki yaqquq-parda, uning üstidiki yopuk wə jamaət qedirininq ixik pərdisigə, **26** xundakla həyələ atrapidiki pərdilər, həyələ dərvazisining pərdisi (həyələ pərdiləri ibadət qediri bilən kurbangahı qəridəp turut) wə həyələ ixtildiñojan munasiyatlık barlıq, tanilarqa karax idi. **27** Kohattin Amramlarning jəməti, Izħarlarning jəməti, Hebronlarning jəməti wə Uzzıellərning jəməti wujudkə kəldi; bu Kohatlarning jəmətləri idi. **28** Barlıq ərkəklərning sənioja boyiqə, bir aylıqtın axkanlar jəmiy səkkiz ming altə yüz adəm bolup qıktı; ular mukəddas jayoja karax wəzipisini etəydiqən boldi. **29** Kohat əwlədrininq jəmətləri jamaət qedirininq jənub təripidə bargah tiki. **30** Kohat jəmətininq əmri Uzzıelning oqlı Əlizafan idı. **31** Ularning wəzipisi ahədə sanduk, xırə, qiraqdən, ikki kurbangah, xuningdək mukəddas jayning iqidə ixtildiñojan kağı-kuqa, pərdə wə ibadət qedirininq iqidə ixtildiñojan barlıq nərsilərgə karax idi. **32** Lawiyarning əmirlirinin əmri bolsa kahin Hərunning oqlı Əliazar idi; u mukəddəshənəqə karax wəzipisini etəydiqənlər üstidin nazarət kılıdiqən boldi. **33** Mərardin Mahli jəməti bilən Muxi jəməti wujudkə kəldi; bular Mərarining jəmətləri boldi. **34** Barlıq ərkəklərning sənioja asasən, bir aylıqtın yüksəri bozoğanlar sanakṭin etküzülgəndə jəmiy altə ming ikki yüz kixi qıktı. **35** Mərarining jəmətininq əmri Abihayılning oqlı Zuriyəl boldi; ular ibadət qedirininq ximal təripiga bargah kurdı. **36**

Mərəri əwlədilirining wəzipisi ibadət qedirininq tahtayliri, baldaklıri, hadilirioja, taglikliri barlıq əswab-jabdulkirioja қarax, xuningdək bularoja munasiwtılık ixitlidiojan barlıq nərsilərgə, **37** xundakla høylining tət ətrapidiki hadilaroja wə ularning təglikliri, kozuk wa tanilaroja məş'ul boluxka bəlgiləndi. **38** İbadət qedirininq aldiqoja, xərk təripiga, yəni jamaat qedirininq künükjiz təripiga bargah կurojanlar Musa, Hərən wə Hərəunning ooullulları idi; ular Israillarning hizmitidə bolux wəzipisini etəp, mukəddas jayqa қaraydiojan boldi; ularoja yat bolojan hərkəndək adəm [mukəddəs] jayqa yekinlaxsa, əltürülətti. **39** Musa bilən Hərən Pərvərdigarning əmri boyiqə, sanaktin etküzgən barlıq Lawiyalar, jəmatlıri boyiqə, yəni bir aylıktın yukarı sanaktin etküzülgən ərkəklər jəmiy yigirmə ikki ming qikti. **40** Pərvərdigar Musaoja: — San Israillar iqida bir aylıktın axkan tunji ooullulları sanaktin etküzülp, isim-familisi boyiqə tiziñlap qik. **41** San Lawiyalarnı Israillarning barlıq tunjılırinin ornida Manga has kıl (Mən Pərvərdigidurmən); Lawiyalarning mal-qarwilirinimu Israillarning barlıq tunji mal-qarwilirinin ornida Manga has kıl, — dedi. **42** Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə, Israillarning tunjılırinini koymay sanaktin etküzdi. **43** Bir aylıktın yukarı tunji ooujul balilirini isim-familisi bilən sanaktin etküzgəndə, ular jəmiy yigirmə ikki ming ikki yüz yətmix üçü kixi qikti. **44** Pərvərdigar Musaoja mundak dedi: — **45** San Lawiyalarnı Israillarning tunjılırinin ornida Manga talla, xundakla Lawiyalarning mal-qarwilirinimu Israillarning mal-qarwilirinini Manga talla; xuning bilən Lawiyalar Meningki bolidu; Mən Pərvərdigidurmən. **46** Wə Lawiyalarning sanidin artuk qıkkan Israillarning tunjılıri, yəni xu ikki yüz yətmix üçü üçün hərlük həkkini kobul kılıqin; **47** Təkdim hərbiri üçün bax xəkel kümüx al, kixi sanoja karap bolsun; mukəddas jaydiki xəkəlninq elqəm birlikli boyiqə ulardin alojin (bir xəkel yigirmə gərahqdır). **48** Artuk qıkkan adəmlərninq, yəni hərlük həkkini təlixi kerək bolojanlarning kümüxini Hərən bilən uning ooullurijoja bər. **49** Əmdi Lawiyalar təripidin «hərlükka qıkırlojan» dəp hesablanojan tunji oouplardın artuk qıkkanlardın bolsa, Musa ulardin xu hərlük həkkini aldı; **50** u Israillarning tunjılıridin xu kümüxnı, yəni mukəddas jaydiki xəkəlninq elqəm birlikli boyiqə jəmiy bir ming üç yüz atmix bax xəkel aldı. **51** Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə «hərlükka qıkırlojan»larning kümüxini dəl Pərvərdigar buyruqınındək, Hərən bilən uning ooullurijoja bərdi.

4 Andin Pərvərdigar Musa bilən Hərənə söz kilip mundak dedi: — **2** San Lawiyalar iqidin ata jəmati boyiqə Kohat əwlədilirining omumiy sanini tizimlioqin, **3** ottuz yaxtin əllik yaxkıqə bolojan, jamaat qedirida ix-hizmet kiliçka keləladıqoanlarning həmmisinin tiziñlap qik, **4** Kohat əwlədilirining jamaat qediri iqidiki wəzipisi əng mukəddas buyumlarino baxxururu bolidu. **5** Bargah keqürülidiqan qaonda, Hərən bilən uning ooullulları kirip «[əng mukəddəs jay]»diki «ayrima pərda-yopuk»ni qızırtıup, uning bilən həküm-guwahlıq sanduğunu yegisun; **6** andin uning üstini delfinininq terisidin etilgən yopuk bilən orap, üstigə kək bir rəhnti yepip, andin ketüridiojan baldaklarnı etküzsün. **7** Təkdim nan [tiziñjan] xirəgə kək bir rəht selinip, üstigə legən, təhsə, piyalə wə xarab hədiyəlirini qaçıdojan kədəhlər tiziq koyulsun; xirədimu «daimiy nan» tiziñlip turiwarsun; **8** bu nərsilərnin üsti kizıl rəht bilən, uning üsti yəna delfin terisidə etilgən bir yopuk bilən yepilip, andin ketüridiojan baldaklar etküzülp koyulsun. **9** Ular kək rəht elip, uning bilən qiraqdən bilən üstidiki qiraqlarını, pilik kışkuqlarını, küldanları wə qiraqdən qiraqdən ixitlidiojan, barlıq may qaqlaydiqan qaqlarını yepip koysun. **10** Ular yəna

qiraqdən bilən qiraqdən qiraqdən qiraqdən həmmə qaqa-kuqa əswablarnı delfin terisidin etilgən yopuk bilən yeqəp, andin əpkəkə selip koysun. **11** Altın huxbuvgahka kək bir rəht selip, yəna delfin terisidə etilgən yopuk bilən yepip, andin ketürgüqkə kox baldaklarnı etküzülp koysun. **12** Muqaddas jayning iqida ixitlidiojan barlıq qaqa-kuqlarını kək bir rəht bilən yeqəp, andin üstigə delfin terisidə etilgən yopukni yepip, andin bir əpkəkə selip koysun. **13** Ular kurbangahı külədin tazilap, üstigə səsün rənglik bir rəhnti yeyip koysun. **14** Andin yəna kurbangahı ixitlidiojan əswablар — küldən, ilmək, bəlgürjək, qinilər, xundakla barlıq əswablarnı kurbangah üstigə tiziq, andin delfin terisidə etilgən bir yopuk bilən yepip, andin ketüridiojan baldaklarnı etküzülp koysun. **15** Pütüb bargħatikilər yoloça qikidiojan qaonda, Hərən bilən uning ooullulları mukəddəs jay wə mukəddəs jaydiki barlıq qaqa-kuqa əswablarnı yepip bolojandı keyin, Kohatning əwlədilirili keliq ketürsün; lekin elüp kətməslək üçün mukəddəs buyumlaroja kəl təkfürmisün. Jamaat qediri iqidiki nərsilərdin xularni Kohatning əwlədilirili ketürtüxi kerak. **16** Hərəunning oqli Əliazarning wəzipisi qiraq meyi, huxbuq ətir, daimiy təkdim kiliñdiqan axlıq hədiyə bilən məsihəlx meyoja қarax, xundakla pütküll ibadət qediri bilən uning iqidiki barlıq nərsilər, mukəddəs jay həm mukəddəs jaydiki qaqa-kuqa əswablaroja қaraxtin ibarət. **17** Andin Pərvərdigar Musa bilən Hərənə söz kilip mundak dedi: — **18** Silar Kohat jəmatidikilərni Lawiyalar arisidin kət'iy yokitip koymangler; **19** bəlkı ularning elməy, hayat kelixili üçün ular «əng mukəddəs» buyumlaroja yekinlaxkan qaonda, Hərən bilən uning ooullulları kirip ularning hərbirigə kiliñdiqan wa ketüridiojan ixlarnı kərsətip koysun; **20** ular pəkət mukəddəs jayqa kırğındə mukəddəs buyumlaroja bir dəkikimə karımısun, undak kiliq koysa elüp ketidi. **21** Pərvərdigar Musaoja söz kilip mundak dedi: — **22** Gərxon əwlədilirili iqidətə jəmati wə ailiiləri boyiqə, ottuz yaxtin əllik yaxkıqə bolojan, jamaat qediri iqidə hizmet kiliç sepiga kirələydiqan həmmisini sanaktin etküzülp omumiy sanini al. **24** Gərxon ailiilərinin kiliñdiqan hizmiti wə ular ketüridiojan nərsilər təwəndikiq: **25** — ular jamaat qedirininq ezini, yəni astidiki iqki pardılıri wə sırtkı pərdilirini, uning yapķuqını, xundakla üstigə yapkan delfin terisidə etilgən yopukni wə jamaat qedirininq kiriix ikiñkinin pardısını, **26** ibadət qediri bilən kurbangahı qəridəp tarilojan həyliydiqə pərdilər bilən kiriix dərwazisining pardısını, xularoja has tanılırını wa ixitlidiojan barlıq, qaqa-kuqa əswablarnı ketürsün; bu əswab-üskünilərgə munasiwtılık kerak bolojan ixlarnı kilsun. **27** Gərxon əwlədilirining pütüb wəzipisi, yəni ular ketüridiojan wə bejiridiojan barlıq ixlar Hərən wə uning ooullurininq kərsətmiliri boyiqə bolsun; ularning nemə ketüridiojanlıqını silər bəlgiləp beringlər. **28** Gərxon əwlədilirining jəmatlərinin jamaat qedirininq iqida kiliñdiqan hizmiti xular; ular kahin Hərəunning oqli Itamarning kol astida turup ixlisun. **29** Mərarining əwlədilirinimu, ularni ata jəmati, ailiiləri boyiqə, sanaktin etküz; **30** ottuz yaxtin əllik yaxkıqə bolojan, jamaat qediri iqidə hizmet kiliç sepiga kirələydiqan həmmisini sanaktin etküzülp omumiy sanini al. **31** Ularning jamaat qediri iqidiki barlıq hizmiti, yəni ketürtüx wəzipisi mundak; — Ular jamaat qedirininq tahtayliri, baldaklıri, hadılıri wə ularning taglikliri, **32** høylining tət ətrapidiki hadilar, ularning taglikliri, kozuklari, tanałarı, barlıq əswab-üskünə həm xularoja kerəklik bolojan barlıq nərsilərnı ketürtüx bolsun; ular ketüridiojan əswab-üskünilərni namini atap bir-birləp hər adəmə kərsətip beringlər. **33** Mərəri jəmat-ailiilərinin jamaat qediri iqida kiliñdiqan barlıq ixlari ənə xular; ular kahin

Harunning oqlı Itamarning kol astida turup ixlisun. **34** Musa bilən Hərun wə jamaətning əmirliri Kohatning əwladlırinin ottu yaxtin əllik yaxkıqə bolən, jamaət qədiridə hizmət kılıx sepiga kirələydiqlənlarning həmmisini ata jəməti, aililiri boyıqə sanaktın etküzülgənlər jəməy ikki ming yəttə yüz əllik kixi bolup qıktı. **37** Muxular Kohat jəmətidin sanaktın etküzülgənlər bolup, jamaət qədiridə ix kılıdıcıqan hərbiri, yəni Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən kılıqan əmri boyıqə Musa bilən Hərun sanaktın etküzülgənlər idi. **38** Gərxonlarning ata jəməti, aililiri boyıqə, ottu yaxtin əllik yaxkıqə bolən, jamaət qədiridə hizmət kılıx sepiga kirələydiqan həmmisi sanaktın etküzüldü; **40** ata jəməti, aililiri boyıqə sanaktın etküzülgənlər jəməy ikki ming altə yüz ottu kixi bolup qıktı. **41** Muxular Gərxon jəmətidin sanaktın etküzülgənlər bolup, jamaət qədiridə ix kılıdıcıqan hərbiri, yəni Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən kılıqan əmri boyıqə Musa bilən Hərun sanaktın etküzülgənlər idi. **42** Mərərlarılarning ata jəməti, aililiri boyıqə, ottu yaxtin əllik yaxkıqə bolən, jamaət qədiridə hizmət kılıx sepiga kiralaydiqan həmmisi sanaktın etküzüldü; **44** ata jəməti, aililiri boyıqə sanaktın etküzülgənlər jəməy üq ming ikki yüz kixi bolup qıktı. **45** Muxular Mərəri jəmətidin sanaktın etküzülgənlər bolup, jamaət qədiridə ix kılıdıcıqan hərbiri, yəni Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən kılıqan əmri boyıqə Musa bilən Hərun sanaktın etküzülgənlər idi. **46** Sanakfin etküzülgən Lawiyalar mana xular idi; Musa bilən Hərun həm Israillarının əmirliri ulardın ata jəməti, aililiri boyıqə, ottu yaxtin əllik yaxkıqə bolən, jamaət qədiridə hizmət kılıx wə yük kütürük wəzipisigə kirələydiqlənlərinin sanaktın etküzügon. **48** Ularning sani jəməy səkkiz ming bax yüz səksən adəm bolup qıktı. **49** Pərvərdigarning əmri boyıqə, ular Musa taripidin sanaktın etküzüldü; hərkim ezi kılıdıcıqan Ixi wə kətüridiqan yüksək asasən sanaktın etküzüldü. Bularning həmmisi Pərvərdigarning Musaqa əmər kılıqınıdək boldi.

5 Pərvərdigar Musaqa söz kılıp: — **2** Sən Israillarqa əmər kılıp: «Silər pisə-mahaw kesili bilən akma kesilige giriptar boləjanları, xundakla eliikkə tegixi bilən napak bolup kalojən həmmisini ər-ayal deməy bargaltıq qıkırwettingər. Bargahlarnı bulqıwətməsləki üqün ularını bargaltıq qıkırwettingər; qünki Men bargah otturısida makan kildim» — degin, — dedi. **4** Israillar xundak kılıp ularını bargaltıq qıkırwətti; Pərvərdigar Musaqa əndən kılıqan bolsa, Israillar xundak kıldı. **5** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **6** Sən Israillarqa eytkin: — Məyli ər yaki ayal bolsun, əgər u insanlarning Pərvərdigaroja wapasızlıq kılıdıcıqan hərkəndək gunahlıridin birini sadir kılıp, xuning bilən gunahkar dəp bekitsilə, **7** undakta u ezi etküzən gunahçıqa ikrar kılıp, itaatsizlik kəltürüp qıkarajan, ziyanlanquqining ziyinini toluk teləp berixa kerək wə uning sırtida u xixığa yəna bəxtin bir tiliüxni koxup tələp bərsün. **8** Ziyanlanquqining mubada itaatsizlik kəltürüp qıkarajan ziyanqa berilgən teləm pulini alıoudaq tuqğını bolma, teləm pulı gunahkar bolən kixininə kafaritiqə sunuldiqən koşkarəqə koxulup, Parvərdigaroja atılıp, kahinoja berilsun. **9** Xuningdək Israillarning Hudaqa atiojan barlıq mukəddəs hədiyələri, yəni kahinoja kəltürgən nərsilərdin barlıq «kötürmə kurbanlık-hədiyə»lər kahinoja hesab bolsun. **10** Hərkim Hudaqa atiojan hədiyələr mukəddəs dəp hesablaşsun, xundakla kahinninə bolsun; kixilər kahinoja nemə hədiyə kılsa, uning həmmisi kahinninə bolsun. **11** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **12** Sən Israillarqa söz kılıp mundak degin: — Əgər birsinən hotuni ez eridin yüz ərifəgən, sadakətsizlik kılıqan bolsa, **13** — demək, baxxa birsi bilən yekinləxkən, xundakla

uning bulqoqanlıq erining kezlinidin yoxurun bolən bolsa, həq guwahqı bolmiojan həm gunah kılıqan qeojda tutulup kalmiojan bolsa, **14** xundak əhwalda, eri ez hotunidin gunan kılıp künlisə, hotuni rastla zina kılıp bulqoqanlıqan bolsa (yəki ez hotunioja gunan kılıp künlisim, hotuni zina kilmiojan wə bulqoqanlıqan bolsa) **15** əhwalını ispatlaşdırıqın bu adəm hotunini kahinninə yəniqə əkəlsən həm hotuni üçün zərür axılıq hədiyəsi, yəni arpa undin ondin bir əfəhnii aloqaj kəlsən; xu hədiyəning üstigə u həq zəytun meyi kuymisun yəki həq məstiki koxup koymisun; qünki bu kündaxlıq hədiyəsi, əslətmə axılıq hədiyəsi bolup, ularning kəbihlikigə bolən əslətmədir. **16** Kahin u hotunni aldıqə kəltürüp, Pərvərdigarning həzurında turqozsun. **17** Kahin komzakka mukəddəs sudin kuyup, ibadət qədirinən yər topisidin bir qımdım elip suşa qeqip koysun. **18** Kahin u hotunni Pərvərdigarning həzurunda turqozup, bexini eqip, əslətmə axılıq hədiyəsi, yəni kündaxlıq hədiyəsinə uning kolioqa tutkuzsun, andin kahin kolioqa karojix kəltürgüqi ələm süyini alsun. **19** Kahin u hotunoja əsərən iqtiküzip, uningoja «Dərwəkə sən heqkandaq adəm bilən billə yatmışan, eringning ornida baxxa birsi bilən billə boluxça ezip buzukluk kılıqan bolsang, undakta sən bu karojix kəltürgüqi ələm süyidin halas bolqaysən. **20** Lekin sən eringning ornida baxxa birsigə yekinlixip əzüngni bulqoqanlıqan bolsang, eringdin baxxa bir ər sən bilən billə yatkan bolsa, —» desun; **21** andin kahin u hotunoja karojix əsərən iqtiküzəndən keyin, yəna uningoja: — «Pərvərdigar yotangni yiglitip, korsikängi ixxitiwətsun, xuningdək Pərvərdigar seni ez həlkinq iqidə karojix wə əsərən iqxidəstikə aylandursun; bu karojix süyi iq-kärmingə qırıp, korsikängi ixxitiwətsun, yotangni yiglitiwətsun» deyəndə, u hotun: «Amin, amin» desun. **23** Xuningdək kahin bu karojix sezlərini dəptərgə pütüp koysun, xundakla yazojan sezlərni ələm süyigə qılısun, **24** andin u hotunoja bu karojix kəltürgüqi ələm süyini iqtiküzsən, bu karojix kəltürgüqi su uning iqığa kırıxi bilənla uningoja azab-ələm bolidü. **25** Kahin u hotunning kolidin kündaxlıq axılıq hədiyəsini elip, uni Pərvərdigarning həzurında pulanglıtip bolqandın keyin, kurbangahka elip kəlsən. **26** Kahin hədiyəndən bir sikim un elip, hatira hesabida kurbangahka koyup kəydürsən; andin u hotunoja bu suni iqtiküzsən. **27** Kahin əmədi u hotunoja suni iqtiküzəndən keyin, əgər u həkkiyək bulqoqanlıqan bolup, ez erigə sadakətsizlik kılıqan bolsa, qoqum xundak boliduki, bu karojix süyi uning iqığa kirdəndən keyin uningoja azab-ələm kəltürüdu; uning korsiği ixxip, yotisi yigiləp ketidü; xuning bilən u hotun ez həlkə iqidə karojixkə ketidü. **28** Lekin əgər u hotun bulqoqanlıqan pak bolsa, xu ixtin halas bolidü wə əksiqə hamildər bolup pərzəntlik bolidü. **29** Mana bu kündaxlıq toqrisidiki kənundur; hotun ez erinən ornida baxxa birsi bilən billə boluxça ezip bulqoqanlıqan bolsa **30** wə yaki birsi hotunidin gunan kılıp künlisə, undakta u hotunini Pərvərdigarning aliddə turqozsun, kahin uningoja xu kanun boyıqə həmmini ijra kilsən. **31** Ənə xundak kılıqanda, ar gunahın halas bolup, hotun ez gunahını kətrirədi.

6 Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillarqa eytkin: «Məyli ər yaki ayal bolsun, «Əzümnii Pərvərdigaroja atap, nazariylardin bolimən» deyən alahidə bir əsərəni iqtənən bolsa, **3** undakta u ezini əhəkə-xarabtın ayrip pərhiz tutsun; əhəkə-xarab bilən ixləngən sirkinimə iqtisidin yəki hərkəndək üzüm xərbətinə iqtisidin wə həl-kuruk üzümlərnimə yemisun. **4** Əzünni Pərvərdigaroja atiojan barlıq künlerdə, üzüm telidin qıkkən hərkəndək nərsini, məyli üzüm urukı bolsun, postı bolsun, ularnı yeyikə bolmayıdu. **5** Əzümnii Pərvərdigaroja atidim dəp əsərən kılıqan künleridə, ularning

bexioja ustira təgküzükə bolmayıdu; ezini Pərvərdigar oja atıqan künler etüp bolmioqqa, u mukəddəs boluxi kerək; ular qaqılırını uzun koyuxi kerək. **6** U kəsəm iğkən barlıq, künliridə həqkəndək əlüklərgə yekinlixixkə bolmayıdu. **7** Uning ez atisi, anisi, kerindixi yaki həda-singilliri elüp kəlojan bolsa, ularni dəp ezini napak kılmaslıki kerək; qünki bexida Pərvərdigar ojila has boliman dəp bərgən wədisinəng bəlgisi bolidu. **8** Ezini Hudaşa atıwətkən barlıq künlərdə u Pərvərdigar aldida mukəddəs bolup tursun. **9** Mubada bir kixi uning yenida tuyuksız elüp kəlip, ezini Pərvərdigar oja atıqanlıknıng bəlgisi bolovan bexi buloqanojan bolsa, u ezini pak lax künü wə keyinki yəttinqi künimü qeqini aldursun. **10** Səkkizinqi künü u ikki pahtəkni yaki ikki başkını elip jamaat qədirinəng dərvazisi aldida kahinoja tapxursun. **11** Kəhin birini gunah kurbanlık, yənə birini kəydürmə kurbanlık süpitidə sunup, əlitik səwəbidin napak bolup kəlojan gunahını tiləp kafarət kilsun; nazary xu künning ezida eż beixini kaytidin mukəddəs-pak kilsun, **12** u ezini Pərvərdigar oja atıqan künlərinə yengiwaxtın baxlısun, xuning bilan bir yaxlık bir ərkək kozını itaətsizlik kurbanlık kilipli sunsun; ilgiriki künləri bolsa inawətsiz həsablansun; qünki uning ezini [Pərvərdigar oja] atıqan haliti buloqanojan. **13** Nazariylardın biri eżini [Pərvərdigar oja] atıqan künlər toxkan künidə u toopruluk ənənə-bəlgilimə mundak: — Kixilər uni jamaat qədirinəng dərvazisi aldiqə əkalsun; **14** u eżi Pərvərdigar oja sunulidiojan kəydürmə kurbanlık, üçün bir yaxlık bejirim ərkək kozını, gunah kurbanlık üçün bir yaxlık qixi bejirim bir kozını, inaqlıq kurbanlık üçün bejirim bir koxkarnı kəltürsün, **15** xundakla bir sevət petir nan, zaytun meyi iləxtürülən esil undin pixurulojan tokaqlar həmdə zaytun meyi sərülüp məsihənləngən petir həmək nanlar wə xu kurbanlıklärning koxumqə axlıq hədiyiləri wə xarab hədiyələrini kəltürsün. **16** Kəhin bularni Pərvərdigarning həzurioja kəltürüp, Nazariyning xu gunah kurbanlık bilən kəydürmə kurbanlıkını sunsun; **17** u Pərvərdigar oja atalojan inaqlıq kurbanlık süpitidə koxkarnı sunsun, uningoja koxup bir sevət petir nanni sunsun; kəhin xular bilən təng Nazariy koxup təkdim kəlojan axlıq hədiyə bilən xarab hədiyəni kəltürüp sunsun. **18** Nazariy jamaat qədirinəng dərvazisi aldida eżini Pərvərdigar oja atıqanlıkioja bəlgə kiliq koyuwaqtən qeqini qüxtürüp, qeqini elip inaqlıq kurbanlık astidiki otka koysun. **19** Nazariy xu tərikidə eżini Pərvərdigar oja atıqanlıq qeqini qüxtürüp bolqandan keyin, kəhin kəynap pixirilojan koxkarnıng bir aldi kolını həm sewttin bir petir nan bilən bir petir həmək nanni elip kəlip Nazariyning kəlioja tutkuzsun. **20** Kəhin bularni Pərvərdigarning aldida pulanglatma kurbanlık süpitidə ərusun; bular pulanglatma kurbanlık süpitidə sunoqan tex bilən kətürmə hədiyə kəlinənən aldi kol bilən koxulup, mukəddəs dəp hesablinip kahinoja berilsun; andin keyin Nazariy xarab iqsə bolidu. **21** Xular bolsa kəsəm iğkən Nazariy tooprısında, eżini Pərvərdigar oja ataxta sunux zerür bolovan kurbanlık-hədiyələr tooprısında bekitilən ənənə-bəlgiliməndür; xuningdak uning koli nemiga yatsə xuni sunsimu bolidu; u iğkən kəsimi boyiqə, yəni eżini Hudaşa atax wədisi toopruluk xu nizam-bəlgilimə boyiqə həmmə ixni adı kilsun; wədisiga amel kilsun. **22** Pərvərdigar Musaçoja sez kilipli mundak dedi: — **23** San Harun bilən uning oqullirioja sez kilipli mundak degin: — Silər Israillar oja mundak bəht-bərikət tiləngər: — **24** «Pərvərdigar silərgə bəht-bərikət ata kəlojəy, silərnəi Əz panağıda sakliojəy; **25** Pərvərdigar yüzünü silərning üstünglərdə yorutup, silərgə xapaət kəlojəy; **26** Pərvərdigar yüzünü üstünglər oja karitip kətürüp, silərgə hatırjəmlik bərgəy!» — dəp tiləngər. **27** Ular

xundak kilipli namimni Israillar oja üstigə kənduridu wə Mən ular oja bəht-bərikət ata kilişən.

7 Musa ibadət qədirini tikligən künü, u qədirni məsih kilipli maylap mukəddəs kildi, xundakla uning iqidiki barlıq əswab-jabduklar, kurbangah wə uning barlıq əqəm-əswablarını məsih kilipli maylap mukəddəs kildi; xü künü xundak boldiki, Israillar əmirləri, yəni ularning ata jəmətining baxlıkları bolovan, kəbila əmirləri kelipli hədiyələrini sundı; xü kəbililərning əmirləri sanaktın etküzüx ixiqə nazarət kılıqçular idi. **3** Ular ezlirinəng hədiyələrini Pərvərdigarning həzurioja hazır kiliixti, kəltürulgən bu hədiyələr jəməy bolup altə harwa, on ikki eküzindən ibarət idi; hər ikki əmir birlixip birləşdi, sayiwaşlık harwa, hərbər əmir birdin eküz elüp kəldi; ular bu hədiyələrən qədirinəng aldiqə əkilixti. **4** Pərvərdigar Musaçoja sez kilipli: — **5** Jamaat qədirinəng ixliroja ixlitix təqibin sən bu nərsilərni kəbul kilipli, Lawiyalarning hərbirinəng bejiridiojan ixliroja boyiqə ularning ixlitixigə bərgin, — dedi. **6** Xuning bilən Musa harwa bilən eküzlərni kəbul kilipli Lawiyalar oja tapxurup bərdi. **7** U Gərxon əwlədlirinəng kilipli ixlitixi asasən, ular oja ikki harwa bilən tət eküz bərdi. **8** Mərəri əwlədlirinəng kilipli ixlitixi asasən, ular oja tət harwa bilən səkkiz eküz bərdi; ularning həmmisi kəhən Harunning oqlu İtamar oja karayıttı; **9** lekin in Kohatning əwlədlirinəng həqənmə bərmidi; qünki ular mukəddəs nərsilərni ketürtükə mas'ul idi; demək, ular məs'ul bolovan nərsilərni eż mürisidə ketürət. **10** Kurbangah maylinip məsihənləngən künü, uni Hudaşa beqixlax yolda əmirlər sunulidiojan hədiyələrini elip kəlip, kurbangah aldiqə koyuxti. **11** Pərvərdigar Musaçoja: — Ular kurbangahını beqixlax yolda hədiyələrini sunsun; hərbər əmir eż künidə sunsun, — dedi. **12** Birinci künü hədiyə sunoquqi Yəhuda kəbilisidin Amminadabning oqlu Nahxon boldi. **13** U sunoqan hədiyə eojirlikli bir yüz ottuz xəkəl kilipli ixlitix legən, eojirlikli yətmix xəkəl kilipli ixlitix legən, das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninən elqəm birləşdi, boyiqə elqəndi; axlıq hədiyə bolusun dəp ikkisiqə zaytun meyi arilaxturulən esil un toldurulənəndi; **14** on xəkəl eojirlikə, huxbuy toldurulənəndi altun piyalə; **15** kəydürmə kurbanlık üçün bir ərkək torpak, bir koqçar, bir yaxlık bir ərkək koza; **16** gunah kurbanlık üçün bir teke; **17** inaqlıq kurbanlık üçün ikki buķa, bəx koqçar, bəx teke, bir yaxlık bəx ərkək koza; bular Amminadabning oqlu Nahxon sunoqan hədiyələr idi. **18** İkkinci künü hədiyə sunoquqi Issakarning əmiri Zuarning oqlu Nətanəl boldi. **19** U sunoqan hədiyə eojirlikli bir yüz ottuz xəkəl kilipli ixlitix legən, eojirlikli yətmix xəkəl kilipli ixlitix legən, das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninən elqəm birləşdi, boyiqə elqəndi; axlıq hədiyə bolusun dəp ikkisiqə zaytun meyi arilaxturulən esil un toldurulənəndi; **20** on xəkəl eojirlikə, huxbuy toldurulənəndi altun piyalə; **21** kəydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqçar, bir yaxlık bir ərkək koza; **22** gunah kurbanlık üçün bir teke; **23** inaqlıq kurbanlık üçün ikki buķa, bəx koqçar, bəx teke, bir yaxlık bəx ərkək koza; bular Zuarning oqlu Nətanəl sunoqan hədiyələr idi. **24** Üçüncü künü hədiyə sunoquqi Zəbulun əwlədlirinəng əmiri Həlonning oqlu Eliaħ boldi. **25** U sunoqan hədiyə eojirlikli bir yüz ottuz xəkəl kilipli ixlitix legən, eojirlikli yətmix xəkəl kilipli ixlitix legən, das bolup, bular mukəddəs jaydiki xəkəlninən elqəm birləşdi, boyiqə elqəndi; axlıq hədiyə bolusun dəp ikkisiqə zaytun meyi arilaxturulən esil un toldurulənəndi; **26** on xəkəl eojirlikə, huxbuy toldurulənəndi altun piyalə; **27** kəydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqçar, bir yaxlık bir ərkək koza; **28** gunah kurbanlık üçün bir teke; **29** inaqlıq kurbanlık üçün ikki buķa, bəx koqçar, bəx

teka, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Hələnning oqlı Eliab sunojan hədiyələr idi. **30** Tətinqi künü hədiyə sunoquqi Rubən əwladlırinin əmiri Xiderning oqlı əlizur boldi. **31** U sunojan hədiyə eoşirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eoşirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddas jaydiki xəkəlninə elqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturulojan esil un tolduruləjanidi; **32** on xəkəl eoşirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **33** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kəza; **34** gunah kurbanlıki üçün bir tekə; **35** inaklıq kurbanlıki üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Xiderning oqlı Xelumiylə boldi. **37** U sunojan hədiyə eoşirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eoşirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddas jaydiki xəkəlninə elqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturulojan esil un tolduruləjanidi; **38** on xəkəl eoşirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **39** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kəza; **40** gunah kurbanlıki üçün bir tekə; **41** inaklıq kurbanlıki üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Zuri-xaddayning oqlı Xelumiylə sunojan hədiyələr idi. **42** Altinqi künü hədiyə sunoquqi Gad əwladlırinin əmiri Deuelning oqlı Əliasəf boldi. **43** U sunojan hədiyə eoşirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eoşirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddas jaydiki xəkəlninə elqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturulojan esil un tolduruləjanidi; **44** on xəkəl eoşirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **45** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kəza; **46** gunah kurbanlıki üçün bir tekə; **47** inaklıq kurbanlıki üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Deuelning oqlı Əliasəf sunojan hədiyələr idi. **48** Yətinqi künü hədiyə sunoquqi Əfraim əwladlırinin əmiri Ammiühudning oqlı Əlixama boldi. **49** U sunojan hədiyə eoşirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eoşirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddas jaydiki xəkəlninə elqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturulojan esil un tolduruləjanidi; **50** on xəkəl eoşirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **51** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kəza; **52** gunah kurbanlıki üçün bir tekə; **53** inaklıq kurbanlıki üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Ammiühudning oqlı Əlixama sunojan hədiyələr idi. **54** Səkkizinqi künü hədiyə sunoquqi Manassəh əwladlırinin əmiri Pidahzurning oqlı Gamaliylə boldi. **55** U sunojan hədiyə eoşirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eoşirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddas jaydiki xəkəlninə elqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturulojan esil un tolduruləjanidi; **56** on xəkəl eoşirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **57** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kəza; **58** gunah kurbanlıki üçün bir tekə; **59** inaklıq kurbanlıki üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Pidahzurning oqlı Gamaliylə sunojan hədiyələr idi. **60** Tokkuzinqi künü hədiyə sunoquqi Benyamin əwladlırinin əmiri Gideonining oqlı Abidan boldi. **61** U sunojan hədiyə eoşirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eoşirlik yətmix

xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddas jaydiki xəkəlninə elqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturulojan esil un tolduruləjanidi; **62** on xəkəl eoşirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **63** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kəza; **64** gunah kurbanlıki üçün bir tekə; **65** inaklıq kurbanlıki üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Gideonining oqlı Abidan sunojan hədiyələr idi. **66** Oninqi künü hədiyə sunoquqi Dan əwladlırinin əmiri Ammixaddayning oqlı Ahıəzər boldi. **67** U sunojan hədiyə eoşirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eoşirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddas jaydiki xəkəlninə elqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturulojan esil un tolduruləjanidi; **68** on xəkəl eoşirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **69** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kəza; **70** gunah kurbanlıki üçün bir tekə; **71** inaklıq kurbanlıki üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Ammixaddayning oqlı Ahıəzər sunojan hədiyələr idi. **72** On birinqi künü hədiyə sunoquqi Axır əwladlırinin əmiri Okranning oqlı Pagiyəl boldi. **73** U sunojan hədiyə eoşirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eoşirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddas jaydiki xəkəlninə elqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturulojan esil un tolduruləjanidi; **74** on xəkəl eoşirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **75** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kəza; **76** gunah kurbanlıki üçün bir tekə; **77** inaklıq kurbanlıki üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Okranning oqlı Pagiyəl sunojan hədiyələr idi. **78** On ikkinqi künü hədiyə sunoquqi Naftali əwladlırinin əmiri Enanning oqlı Ahıra boldi. **79** U sunojan hədiyə eoşirlik bir yüz ottuz xəkəl kelidiqan bir kümüx legən, eoşirlik yətmix xəkəl kelidiqan bir kümüx das bolup, bular mukəddas jaydiki xəkəlninə elqəm birliki boyiqə əlqəndi; axlıq hədiyə bolsun dəp ikkisiqə zəytun meyi arilaxturulojan esil un tolduruləjanidi; **80** on xəkəl eoşirlikta, huxbuy tolduruləjan bir altun piyalə; **81** keydürmə kurbanlık üçün bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bir ərkək kəza; **82** gunah kurbanlıki üçün bir tekə; **83** inaklıq kurbanlıki üçün ikki buğa, bəx koqkar, bəx tekə, bir yaxlıq bəx ərkək kəza; bular Enanning oqlı Ahıra sunojan hədiyələr idi. **84** Kurbangah, maylinip məsihləngən künində, Israil əmirliyi kurbangahka sunojan hədiyələr: — jəmiy on ikki kümüx legən, on ikki kümüx das, on ikki altun piyalə boldi, **85** hərbir kümüx legənninə eoşirlik bir yüz ottuz xəkəl, hərbir kümüx dasning eoşirlik yətmix xəkəl idi; muxu qaqa-kuqioja kətkən kümüx mukəddas jaydiki xəkəlninə elqəm birliki boyiqə əlqəngəndə, jəmiy ikki ming tət yüz xəkəl qıktı; **86** huxbuy bilən tolduruləjan altun piyalə on ikki bolup, mukəddas jaydiki xəkəlninə elqəm birliki boyiqə əlqəngəndə, hərbir altun piyalının eoşirlik on xəkəl qıktı; bu altun piyalılarning altuni jəmiy bir yüz yigirmə xəkəl qıktı; **87** keydürmə kurbanlıklar üçün bolən mallar: — jəmiy on ikki torpak, on ikki koqkar, on ikki bir yaxlıq ərkək kəza idi, hərbiri tegixlik axlıq hədiyələr bilən billsa sunuldu; on ikki tekə gunah kurbanlıki üçün sunuldu; **88** inaklıq kurbanlıkları üçün sunulqını jəmiy yigirmə tət buğa, atmix koqkar, atmix tekə, bir yaxlıq atmix ərkək kəza idi. Kurbangah, maylinip məsihlənin, uni Hudaşa beqixlax yolidə sunulqan hədiyələr mana muxular. **89** Musa [Pərvərdigar] bilən sezləkili jamaət qedirioğa kırğın qeoçıda, u «həkiküm-guwaḥlıq sanduķi»ning

üstidiki «kafarət tahtı»ning ikki təripidiki kerubning otturisidin uning əzигə gəp kılqan awazini anglap turdi; Pərvərdigar xu yolda uningə saz kılatti.

8 Pərvərdigar Musaqa saz kılıp: — **2** Sən Hərunoşa: «Sən qiraqlar yakıdıcıdan qaoğda yəttə qiraqlarıng həmmisi qiraqdanning aldını yorutidıqan bolsun» dəp etiy koy, — dedi. **3** Hərun xundak kıldı; u qiraqlardan üstidiki qiraqların həmmisini yandurup, huddi Pərvərdigarning Musaqa eytkinidək, qiraqları nurunu qiraqdanning aldını yorutidıqan kılıp koydı. **4** Qiraqdanning yasılıxi mundak; u altundır bolqə bilən sokup yaşalojan, putidin güllürigiça bolqə bilən sokup qikirilojan. Pərvərdigar Musaqa kərsətkən nushidək, u qiraqdannı xundak yasatı. **5** Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — **6** Sən Israillarning iqidin Lawiyarlarnı tallap qıkıp paklıojın. **7** Ularnı paklaş üçün ularoja mundak kıl: «kafarət süy»ni ularning bədinəq qaqkin; andin ular ezliri pütün bədinini ustura bilən qüxtürsün, kiyimlərini yuyup əzini pak kilsun. **8** Andin keyin ular bir torpaq bilən xuningə saz koxup axlıq hədiyəsini, yəni zəytun meyi iləxtürulgən esil unni kəltürsün; sən gunah kurbanlıq üçün yəna bir torpaqını kəltür. **9** Sən Lawiyarlarnı jamaat qedirinən aldiqə kəltür wə pütün Israil jamaitini yiojip kəl; **10** Lawiyarlarnı Pərvərdigarning həzurioja hazır kılıojın; andin Israillar kılıp kollirinə ularning üstigə koysun. **11** Hərun Lawiyarlarnı Israillarning «pulanglatma kurbanlıq» süpitidə Pərvərdigarning hismitini kilsun dəp, Pərvərdigar oja hədiyə kilsun. **12** Lawiyalar kollirinə həlki iki torpaqning bexiqə koysun; sən birini gunah kurbanlıq bolsun, birini keydtürmə kurbanlıq bolsun, Lawiyalar üçün kafarət kəltürsün dəp Pərvərdigar oja sunojin. **13** Sən andin Lawiyarlarnı Hərun bilən uning oqullırinən aldida turozup, ularnı pulanglatma kurbanlıq süpitidə hədiyə kıl. **14** Lawiyalar Meningki bolsun dəp, sən Lawiyarlarnı yəna xu tərikidə Israillardin ayırp qık. **15** Andin Lawiyalar kirip jamaat qedirinən ixlirləri kılısa bolidü; sən ularnı paklandur, ularnı pulanglatma kurbanlıq süpitidə hədiyə kıl. **16** Qünki ular Israillar iqidə pütünlyə Manga atalojan; Mening ularnı Meningki bolsun dəp tallixim ularnı Israillarning arısida balyatkuning tunji mewisi ornida koypolanlıqimdır. **17** Qünki Israillarning tunjisı, məyli u insan yaki haywan bolsun, pütünlyə Manga təwədər; Men Misir zemininda barlıq tunjilarını eltürgən künü ularnı Əzümga mukaddəs kılıp eliwaləolanıdım. **18** Mening Lawiyarlarnı u yol bilən tallixim ularnı Israillarning iqidikı tunjılırinən ornida koypuxum üçündür. **19** Wə jamaat qediridə Israillarning hismitidə bolsun wə Israillarning [gunahını tilap] kafarət kəltürsün, xuningdək Israillar mukaddəs jayqə yekin laxkanda ular arısında bala-kaza qıkımsıñ dəp. Mən Israillar iqidin Lawiyarlarnı Hərun bilən uning oqullırıqə bərdim. **20** Musa, Hərun wə pütkül Israil jamaiti Lawiyarlarnı xundak kıldı; Pərvərdigarning Lawiyalar toqruluk Musaqa buyruqonidək Israillar həmmisini bəja kəltürdü. **21** Lawiyalar xundak kılıp ezlirini [gunahının] paklap, kiyim-keqəklirini yuyup pakızılıdi; Hərun ularnı pulanglatma kurbanlıq süpitidə Pərvərdigar oja hədiyə kıldı; Hərun yəna ularnı paklavxa [gunahını tilap] kafarət kıldı. **22** Andin keyin Lawiyalar kirip Hərunning aldida, xundakla uning oqullırinən aldida, jamaat qediri iqidiki ixlarnı kılıxka kirixti; Pərvərdigar Lawiyalar toqruluk Musaqa kəndək buyruqan bolsa, Israillar uni xu boyiqə bəja kəltürdü. **23** Pərvərdigar Musaqa saz kılıp mundak dedi: — **24** Lawiyarlarning wəzipisi mundak bolsun: — Yigirmə bəx yaxtin yukiriləri kirip jamaat qediri iqidiki ixlarnı kılıxka səpkə kirsun; **25** əllik yaxka yətkəndin keyin səptin qekinip xu hizmətni kilmisun; **26** lekin ular jamaat

qediri iqida kerindaxlırija yardımoxlip, ularning hajətliridin qıqxıka bolidü, əmma qedirdikə rəsmiy wəzipidə bolmisun. Lawiyarlarning wəzipiləri həkkidə ularoja ənə xundak kıl.

9 Misir zeminiñ qikkəndin keyinkı ikkinçi yili birinqi ayda, Pərvərdigar Sinay qəlidə Musaqa buyrup: — **2** Israillar bekitilgən wakıttı etüp ketix həytini etküzsün; **3** yəni muxu aynıgən on tetinqi künü gugumda, bekitilgən wakıttı, barlıq balgilıma wə kəida-tərtip boyiqə həytini etküzungürlər, — dedi. **4** Xuning bilən Musa Israillar oja saz kılıp etüp ketix həytini etküzungünləri buyrudi. **5** Ular birinqi aynıgən on tetinqi künü gugumda, Sinay qəlidə etüp ketix həytini etküzdü; Pərvərdigar Musaqa kəndək buyruqan bolsa, Israillar xundak kıldı. **6** Bir nəqqəylən bir elükə tegip ketip napak bolup kəlojanlıq üçün, ular xu künə etüp ketix həytini etküzəldimidi-də, ular xu künə Musa bilən Hərunning aldiqə keliç Musaqa: — **7** Biz etüp kəlojan adəmgə tegip ketip napak bolup kəlojan bolsakmu, lekin nemixə Israillarning qatarida, bekitilgən wakıttı Pərvərdigar oja sunuxka kerək bolojinini elip kelixtin rət kılınimiz? — deyixti. **8** — Tohtap turunglar, mən berip Pərvərdigar silər toopranglarda nəmə buyruydikin, anglap bakay, — dedi Musa ularoja. **9** Pərvərdigar Musaqa saz kılıp mundak dedi: — **10** Sən Israillar oja mundak degin: «Silər wə silərning əwlədirilərən iqida bəzilər elülkərgə tegip ketip napak bolup kəlojan bolsa yaki uzak, səpər təstidə bolsa, ular yənilə Pərvərdigar üçün etüp ketix həytini etküzungəkə bolidü. **11** Undak kixilər ikkinçi aynıgən on tetinqi künü gugumda həytini etküzsün; [həyt taamini] petir nan wə aqqık kektatlar bilən billə yesun; **12** ulardın ətigə azrakmu kəldürmisun wə [közüsining] ustıhanlıridən birərsinimə sunduroquqi bolmisun; ular həytini etüp ketix həytinən barlıq bəlgilimiləri boyiqə etküzsün. **13** Həlbuki, pak bolqan, səpər təstidimə bolmiojan əmma etüp ketix həytini etküzungəkə etibar bərmigən kixi bolsa eż həlkidin üzüp taxlinidü; qünki bekitilgən wakıttı Pərvərdigar oja sunuxka kerək bolojinini sunmiojanlıq üçün, u eż gunahını eż üstigə alidü. **14** Əgər aranglarda turuwatkan yat əllik bir musapir Pərvərdigar üçün etüp ketix həytini etküzungünləri halisa, u etüp ketix həytini etoprısidiki bəlgilimə wə kəida-tərtip boyiqə etküzsün; yat əllik musapirlar üçün wə zəminda tuqulojanlar üçünmu aranglarda xu birlər nizam bolsun. **15** İbadət qediri tikləngən künə, bulut ibadət qedirini, yəni həküm-guwałhıq qedirini kaplap turdu; kəqtin təki ətigəngiqə, bulut huddi ottək ibadət qedirinən təstidə turdu. **16** Daim xundak bolatti; [kündüzi] bulut ibadət qedirini kaplap turatti, keqisi u otka oxhaytti. **17** Qaşanıqı bulut jamaat qedirinən təstidin ketürüləsə, Israillar yoloja qikatti; bulut kəyərdə tohtisa, Israillar xu yarda bargah tikatti. **18** Israillar Pərvərdigarning buyruki boyiqə mangattı, Pərvərdigarning buyruki boyiqə bargah tikatti; bulut ibadət qedirinən təstidə kanqə uzak tohtisa, ular bargahta xunqə uzak turattı. **19** Bulut ibadət qedirinən təstidə heli künlərgiqə tohtap tursa, Israillarmu Pərvərdigarning kərsitmisiñ tutup saparqə qıkmayıttı; **20** mubada bulut ibadət qedirinən təstidə pəkətə birnəqqə künla tohtisa, ular Pərvərdigarning buyruki boyiqə xu wakıttı bargah, kurup yatatti, andin yəna Pərvərdigarning buyruki boyiqə səpərgə atlinatti. **21** Wə mubada bulut pəkətə kəqtin ətigəngiqə tohtap, əttigəndə bulut yəna ketürüləsə, ular yəna yoloja qikatti; məyli kündüzi yaki keqisi bulut ketürüləsila, ular səpərgə qikatti. **22** Bulut ibadət qedirinən təstidə uzunräk tursa, məyli ikki kün, bir ay, bir yıl tursımı, Israillar yoloja qıkmay bargahta turuwerətti; lekin bulut ketürüləp mangsila ular səpirini dawamlaxturattı. **23** Pərvərdigarning buyruki bilən ular bargah, kurattı, Pərvərdigarning buyruki bilən ular

səpərni dawamlaxturttı; ular Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən bərgən əmri boyiqə, Pərvərdigarning kərsitmisiñ tutattı.

10 Pərvərdigar Musaçşa söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən ezzüngə ikki kanay yasatkin; ularnı kümüxtin söktür. Ular jamaətni yioqışka, xundakla jamaətni bargahlarını yioqıxturup yoloq qırixıq qakırıx üçün ixtililidü. **3** İkki kanay qelinqəndən pütkül jamaət sening yeningoja jamaət qederi darwazisining alidıqə yioqılıdiqan bolsun. **4** Əgər yaloquz biri qelinsa, əmirliri, yəni mingliqan Israillarning mingbexiliri sening yeningoja keliq yioqlısun. **5** Silər kattik yukiriş awaz bilən qaloqanda kün qırix tərəptiki bargahlar yoloq qıksun. **6** Andin silər ikkinçi ketim kattik, yukiriş awaz bilən qaloqanda jənub tərəptiki bargahlar yoloq qıksun; ular yoloq qıkkən qaoqda kanay kattik, yukiriş awaz bilən qalmangalar; **7** Jamaətni yioqılıqka qakırıdiqan qaoqda, kanay qelinglər, əmma kattik, yukiriş awaz bilən qalmangalar; **8** Həruning əwlədləri, kahin bolоjanlar kanaylarnı qalsun; bular silərgə əwlədəmu-əwləd bir əbədiy bəlgilimə bolsun. **9** Əgər silər əz zemininglarda silərgə zulum salqan düxmininglər bilən jəng kiliqxı qıksanglar, kattik, yukiriş awaz bilən qelinglər. Xuning bilən ezzünglarning Hudasi bolqan Pərvərdigarning alidda yad etilip, düxmininglardin kutulisilər. **10** Buningdin baxka, huxal künliiringlarda, bekitilən həytliyrlərdən wə aynıng birinci künliridə, silər kəydürmə kurbanlıq wə inaklık kurbanlıklarını sunojininglarda, kurbanlıklärning alidda turup kanay qelinglər; xuning bilən [kanaylar] silərni Hudayinglara qəslətküqi boludı; Mən Hudayinglara Pərvərdigardurmən. **11** İkkinçi yili, ikkinçi aynıng yığırminojni kün bulut həküm-guwahlıq qedirinən üstidin ketürüldi; **12** xuning bilən Israillar Sinay qəlidin qıkip, yol elip səpərlirini baxlıdı; bulut Paran qəlidə tohtidi. **13** Bu ularning birinci ketim Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən kılıqan əmri boyiqə yoloq qıkxi boldı. **14** Yəhuda bargahı ezzinən tuoji astida koxun-koxun bolup aldi bilən yoloq qıktı; koxunning baxlıkı Amminadabning oöqli Nahxon idi. **15** Issakar kəbilisi koxuning baxlıkı Zuarning oöqli Nətanəl idi. **16** Zəbulun kəbilisi koxuning baxlıkı Helonning oöqli Eliaib idi. **17** Andin ibadət qediri quwulup, Garxonning əwlədləri bilən Mararining əwlədləri uni ketürüp yoloq qıktı. **18** Rubən bargahı ezzinən tuoji astida koxun-koxun bolup yoloq qıktı; koxunning baxlıkı Xidərnəng oöqli Əlizur idi. **19** Ximeon kəbilisi koxuning baxlıkı Zuri-xaddayning oöqli Xelumiylə idi. **20** Gad kəbilisi koxuning baxlıkı Deuəlnıng oöqli Əliasəf idi. **21** Andin Kohatlar mukəddəs buyumlarnı ketürüp yoloq qıktı; ular yetip kelixin burun ibadət qedirini [ketürgüqilər] keliq uni tikləp koyuxşanıdi. **22** Əfraim bargahı ezzinən tuoji astida koxun-koxun bolup yoloq qıktı; koxunning baxlıkı Ammihudning oöqli Əlixama idi. **23** Manassəh kəbilisi koxuning baxlıkı Pidahzurnıng oöqli Gamaliylə idi. **24** Binyamin kəbilisi koxuning baxlıkı Gideonining oöqli Abidən idi. **25** Dan bargahı həmmə bargahlarning arkə muhəzişətqisi bolup, ezzinən tuoji astida koxun-koxun bolup yoloq qıktı; koxunning baxlıkı Ammixaddayning oöqli Ahiəzər idi. **26** Axır kəbilisi koxuning baxlıkı Okranning oöqli Pagiyəl idi. **27** Naftali kəbilisi koxuning baxlıkı Enanning oöqli Ahıra idi. **28** Bular Israillar yoloq qıkkəndə koxun-koxun bolup mengix tərtipi idi; ular xu tərikidə yoloq qıktı. **29** Musa ezzinən keynatisi, Midiyarlıq Reüəlnıng oöqli Hobabkə: — Biz Pərvərdigar wədə kılıqan yərgə karap səpər kiliwatımız, U: «Mən u yərni silərgə miras kılıp berimən» değən; əzlirinəng biz bilən billə mengixlirini etünimən, biz siligə yahxi karayımz,

qünki Pərvərdigar Israil toqqruluk bəht-saadət ata kılımən dəp wədə bərgən, — dedi. **30** Lekin Hobab Musaçşa: — Yak, mən ez yurtum, ez uruk-tuoqşanlırimoja ketimən, — dedi.

31 Musa uningoja: Bizindən ayırılp katmışıl; qünki sili qəldə kəndak bargah kuriximiz kerəklikini bilila, sili bizə kəz bolup bərsilə. **32** Xundak boliduki, biz bilən billə barsıla, kəlgüsidiə Pərvərdigar bizə kəndak yahxılıq kilsə, bizmə siligə xundak kılımızı — dedi. **33** Israillar Pərvərdigar teojudın yoloq qıkip üç kün yol mangdi; Pərvərdigarning əhdə sandukj ularoja aram alidıqan yər idzəp ularning alidda tıq kün yol baxlap mangdi. **34** Ular qedirlirini yioqıxturup yoloq qakırıdiqan qaoqlarda, Pərvərdigarning bulutlu həman ularning üstidə bolatti. **35** Əhdə sandukj yoloq qakırıdiqan qaoqda Musa: «Ornungdin turqoysan, i Pərvərdigar; düxmənlirin tiripən bolsun; Sanga eqlər yüzüngin aliddin qaqsun!» — dəyti. **36** Əhdə sandukj tohtiyan qaoqda u: «Kəytip kəlgəysən, i Pərvərdigar, mingliqan-tümənligən Israil həlkə arisoja kəytip kəlgəysən!» — dəyti.

11 Wə xundak boldiki, həlk oqotuldixatti, ularning qotuladxılıri Pərvərdigarning kulikiqə yetip intayın razıl anglandı; U bu sözələri anglıdi wə Uning oqəzipi kozqaldı; Pərvərdigarning ot-yalkuni ularning arısida tutixip, bargahning qetidiyi bəzilərni kəydürütxək baxlıdı. **2** Həlk bu qaoqda Musaçşa yalwuriwidı, Musa Pərvərdigardin tilidi; xuning bilən ot pəsiyip eqti. **3** Pərvərdigarning otı ularning otturisida tutaxşanlıq üçün u u yərgə «Taberəh» dəp at koydi. **4** Əlarning arısidi xaloqt kixilərnin napsı takıldıq kətti, Israillarmu yəna yioqlaxka baxlıdı: «Əmdi bizgə kim gəx beridu? **5** Helimu esimizdiki, biz Misirdiki qaoqlarda pul həjlimə turupmu belik yeyələyytuk, yənə tərhəmək, tavuz, piyaz wə küdə piyaz bilən samsakmu bar idi. **6** Mana bu yərdə hazır kəz aldimizda mannadın baxka həqnemə yok, əmdi bizning jenimizmu kürup ketiwaitidü» deyixti. **7** Manna goya yumoqşusüt urukıqə, kərünüxi goya kəhrivəraqa ohxayıttı. **8** Kixilər uyan-buyan qepip uni yioqip, bəzidə yaroqunqakta ezip, bəzidə həwənqida sokup, ya bəzidə kazanda pixurup nan kiliq yəytti; təm zəytn maylık toqqlarqa ohxayıttı. **9** Keqidə bargahka xəbnəm qıpkəndə, mannamu xuning üstigə qıxətti. **10** Musa həlkning ailmu-aılə hərbiri ez qedirinən ixiki alidda yioqə-zar kilixiyatkinini anglıdi; buningqə Pərvərdigarning oqəzipi kattik kozqaldı, bu ix Musanıng nəziridimə yaman kəründi. **11** Musa Pərvərdigaroja: — Sən bu barlıq həlkning eojir yükini manga artıp koyup, mən külungni nemixə bundak kiynaysən; nemixə mən Sening aldingda iiltipat tapmaymən? **12** Ya mən bu pütün həlkə hamildər bolup, ularni tuoqşummu? Sən tehi manga: «Sən ularni Mən kəsəm iqip ularning atabowliriloja miras kılıqan xu yərgə yətküzgüq, huddi bakkən atisi əməqaktiki bowaknı baoqrioja aloqandək baoqringoja elip ketürüp mang» dəwətisən? **13** Mən bu həlkə nədİN gəx teHIP bəralaymon? Qünki ular manga yioqlap: «Sən bizgə yegidək gəx teHIP bər!» deyixməktə. **14** Mən bu həlkən ketürütxni yaloqz üstümgə elip ketəlməydiqənən, bu ix manga bək eojir keliwatidü. **15** Əgər Sən manga muxundak muamilə kilməkqi bolsang, mən etünüp kalyal, bu harab həlitimni manga kərsətməy, iiltipat kiliq meni əltürüwət! — dedi. **16** Pərvərdigar Musaçşa mundak dedi: — Israel aksakalları iqidin, sən yenimoja tonuydiyan həlk aksakalları wə bağlardın yətmixni tallap yioqkin, ularnı jamaət qedirinən alidıqə ekəl. Əlar sening bilən billə xu yərdə tursun. **17** Mən xu yərgə qüçüp sening bilən sezliximən; wə sening üstüngə turuwtəkən Rohnı elip ularning üstigimə bəlüp koyimən. Xuning bilən ular sən bilən

billə həlkni ketürəx məs'uliyitini üstigə alıdu, andin sən uni əzüng yalozuq ketürməydiqan bolisən. **18** Sən həlkə mundak degin: «Ətə gex yiixikə təyyarlinip eżənglərni [Hudaşa] atap paklanglar; qünki silər Pərvərdigarning külükini aqritip yioqlap: «Əmdı kim bizgə gex beridu? Ah, Misirdiki həlimiz bək yahxi id!» deganidinqilar əmasmu? Pərvərdigar dərwaka silərgə gex beridu, silər uningdin yəysilər. **19** Silər bir kün, ikki kün əməs, bəx kün, on kün əməs, yığırma künnum əməs, **20** bəlkı pütün bir ay yəysilər, taki burninglardın etilip qikip he bolouqça yəysilər; qünki silər aranglarda turuwatkan Pərvərdigarnı mənsitməy, uning aldida yioqlap turup: «Biz nemə üçün Misirdin qıktuk?» — dedinglar». **21** Musa: — Mən ularning arısında turuwatkan bu həlkənin yoloja qıkalaydiqan ərkəklər alta yüh ming tursa, Sən tehi: «Mən ularmı gex yəydiqan, hətta pütün bir ay gex yəydiqan kılımən» dəysən; **22** əmisiş koy, kala padilirining həmmisi soyulsala ularqa yetəmdü? Yaki denizdiki həmmə belik ularqa tutup berilsə, ularning yiixigə yitərmə? — dedi. **23** Xuning bilən Pərvərdigar Musaşa: — Pərvərdigarning koli kışka bolup kaptimu? Əmdi körüp bakkına, Mening sanga degen səzüm əməlgə axurulandu-yok? — dedi. **24** Xuning bilən Musa qikip Pərvərdigarning səzini həlkə yətküzdü wə həlk iqidiki aksakallardin yətmix adəmni tallap yioqip ularnı jamaət qedirining ətrapida turozdu. **25** Andin Pərvərdigar bulut iqidin qüxüp, Musa bilən sezlixip, uningdiki Rohtin elip yətmix aksakalqa qoydı; Roh, ularning üstiga konuxi bilən ular bekarət berixkə kirixti. Lekin xu wakittin keyin ular undak kılımdı. **26** Lekin u qaçda ulardın ikki adəm bargahta қaldı; birsinim ismi əldad, ikinqisi Medad idi (ular aslıda aksakallarning arısında tizimlananıdi, lekin ibadət qedirioqa qıkmay kalojanıdi). Roh, ularning üstidimən kondı wə ular bargah, iqida bekarət berixkə baxıldı. **27** Yax bir yigit yüksürüp kelip Musaşa: — Əldad bilən Medad bargahta bekarət beriwaitidu, — dedi. **28** Musanıng hizmətkarı, Musa talliojan sərhil yigitliridin biri, Nunning oöli Yəxua kopup: — I hojam Musa, ularni tosuqayla, — dedi. **29** Lekin Musa uningoşa: — Sən menin səwəbimdin hasat kiliwatımsa? Pərvərdigarning pütün həlkə payoqbər bolup katsa idi, Pərvərdigar Əzining Rojhını ularning üstigə koysa idil! — dedi. **30** Xuning bilən Musa bilən Israfil aksakallırının həmmisi bargahtı kəytip ketixti. **31** Əmdi Pərvərdigar aliddin bir xamal qikip, u dengiz tərəptin bədünilərni uqurtup kelip, bargahtı ətrapıqo yeyiwatti; bədünillər bargahtı u təripidimə bir künlük yol, bu təripidimə bir künlik yol kəlgüdək kəplidi. **32** Həlk ornidin turup pütküllə xu künü, xu keqisi wə ətisi pütün kün bədünə tutup yioqdi, əng az deqənlirimi alahazəl ikki homir yioqdi; ular bularını bargahtıq tət ətrapıqo əzliyi üçün yeyixti. **33** Ular gəxnı qaynap ezip bolmay, gex tehi qıxları arısında turoqanda, Pərvərdigarning oqazipi ularqa kozojılıp, həlkni intayın eoqır bir waba bilən urdi. **34** Xunga kixiler xu yərni «Kibrot-Hattawah» dəp atidi; qünki ular xu yərda nəpsi takıldıqan kixiləri yərlikkə koyojanıdi. **35** Keyin həlk Kibrot-Hattawahın yoloja qikip Hazirottı kelip, Hazirottu tohtiđi.

12 Məriyəm bilən Hərun Musanıng həbəxlilik kıznı hotunlukka alojını üçün uningoşa karxi səz kıldı (qünki həbəxlilik bir kızını alojanıdi). **2** Ular: — Pərvərdigar pəkət Musa bilənlə sezlixip, biz bilən sezləxməptimus? — deyixti. Bu gəpni Pərvərdigar anglıdi. **3** Musa degen bu adəm intayın kəmtərəməmin adam bolup, bu tərəpta yar yüzdikilər arısında uning aldiqə etidiqinə yok idi. **4** Pərvərdigar Musa, Hərun wə Məriyəmə tuyuksız: — Silər üqüngərlər jamaət qedirioqa kelinglər,

— dedi. Üqilisi qikip kıldı. **5** Andin Pərvərdigar [ərxtin] bulut türwüki iqidə qüxüp, jamaət qedirining aldida tohətp, Hərun bilən Məryəmni kılqırıwidı, ular aldiqə kıldı. **6** U ularqa: — Əmdi silər gepimni anglangalar, əgər silərning aranglarda payoqbər bolsa, Mən Pərvərdigar alamat kərənixtə uningoşa Əzünni ayan kılımən, qüxicə uning bilən sezliximən. **7** Lekin kulum Musaşa nisbətən undak əməs; u barlıq ailəm iqidə tolimu sadıkтур; **8** Mən uning bilən tepixmək eytip olturnay, yüzmü yüz turup biwasitə səzliximən; u Mən Pərvərdigarning kiyapitini kərələydy. Əmdi silər nemixkə kulum Musa toqıruluk yaman gəp kılıxtin qorkmidinqilar? — dedi. **9** Pərvərdigarning otluk oqazipi ularqa kozojaldi wə u ketip kıldı. **10** Xuning bilən bulut jamaət qediri üstidin kətti, wə mana, Məryəm huddi ap'ak kardək pesə-mahaw bolup kətti; Hərun burulup Məryəmga kariwidı, mana, u pesə-mahaw bolup kalojanıdi. **11** Hərun Musaşa: — Way hojam! Nadanlık, kılıp gunah ətküüzük koyqanlığımız səwəbindin bu gunahı bizning üstimizgə artımqıysan. **12** U huddi anisining korsikidin qıkkandıla badını yerim qırıq, elük tuqulojan balıdək bolup kalmıqayı! — dedi. **13** Xuning bilən Musa Pərvərdigaroja: — I Təngri, uning kesilini sakaytiwatkən bolsang, — dəp nida kıldı. **14** Pərvərdigar Musaşa: — Əgər atisi uning yüzigə tükürgən bolsa, u yətə kün hijilqılıq iqidə turojan bolatti əməsmu? Əmdi u bargahning sırtıqə yətə kün kamap koyulsun, andin u kaytip kəlsun, — dedi. **15** Xuning bilən Məryəm bargah sırtıqə yətə kün kamap koyuldu, taki Məryəm kəytip kəlgüçə həlk yoloja qıkmay turup turdi. **16** Andin keyin həlk Hazirottı yoloja qikip, Paran qəlidə bargah kurdı.

13 Pərvərdigar Musaşa səz kılıp: — **2** Mən Israillarqa miras kılıp bərən Kanaan zeminini qarlap kelixə adəmlərni əwətkin; hərbir ata jəmetkə təwə kəbilidin bərdin adəm qırırlısun, ular eż kəbilisidiki əmir bəlsun, — dedi. **3** Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə, ularnı Paran qəlidin yoloja saldı; ularning həmmisi Israillarning baxlırı idi. **4** Təwəndikilər ularning isimləri: — Rubən kəbilisidin Zakkurning oöli Xammuya, **5** Ximeon kəbilisidin Horining oöli Xafat, **6** Yəhuda kəbilisidin Yəfənnəhəning oöli Kaləb, **7** İssakar kəbilisidin Yüstiپing oöli Igäl, **8** Əfrain kəbilisidin Nunning oöli Həxiya, **9** Binyamin kəbilisidin Rafuning oöli Palti, **10** Zəbulun kəbilisidin Sodining oöli Gaddiyəl, **11** Yusüp kəbilisidin, yəni Manassəh kəbilisidin Susining oöli Gaddi, **12** Dan kəbilisidin Gimallining oöli Ammiyəl, **13** Axir kəbilisidin Mikailning oöli Satur, **14** Naftali kəbilisidin Wofsining oöli Nahbi, **15** Gad kəbilisidin Makining oöli Geul. **16** Mana bular Musa qarlap kelinglər dəp Kanaan zeminəqə əwətkən adəmlərning ismi. Musa Nunning oöli Həxiyanı Yəhoxuya dəp atidi. **17** Musa ularnı qarlap kelixə Kanaanoja səpərəwər kılıp: — Silər muxu yərdin Nəgəw qəli tərəpkə karap menginglər, andin taqlıq rayonqa qıkıngılar. **18** U yərning kəndək ikənlilikini, u yərdikilərning küplük-ajızılığını, az yaki kəplükini kerüp bekinglər; **19** ular turuwatkan yərning kəndək ikənlilikini, yahxi-yamanlığını kərənglər; ular turuwatkan xəhərlərning kəndək ikənlilikini, bargahtı xəhər yaki sepil-kələlik xəhər ikənlilikini; **20** u yərning munbət yaki munbatlıq ikənlilikini, dəl-dərəhlirinən bar-yołukını kerüp kelinglər. Yürəkləkrək bolup, mewə-qiwiliridin aloqə kelinglər, — dedi. Bu qədəl üzüm pixip kalojan wakıt idi. **21** Ular xu tərəplərgə qikip, zəminni Zin qəlidin tartıp təkamat eqizining yenidiyi Rəhəbəkqə berip qarlxatı. **22** Ular jənub tərəpta Həbron oja bardı, u yərlərdə Anakıyların əwlədliridin Ahiman, Xixay, Talmay deqənlər olturnuxluk idi. Əslidə Həbron xəhəri Misirdiki Zoan xəhəridin

yätte yil ilgiri yasalojanidi. **23** Ular «Əxkol jilojsi»oja kəldi, u yərdə bir sap üzümi bar bir üzüm xehini kesip, bir baldakğa esip ikki adəmga ketürgütüp mangdi; ular azraq anar bilən ənjürmü elip kaytip kəldi. **24** Israillar xu yərdə kesiwalojan əxu üzüm sawəbidin u yar «Əxkol jilojsi» ([«üzüm sapıki jilojsi»]) dəp ataldi. **25** Ular kırık kündin keyin u yarłerni qarlap tütigip, kaytip kəldi. **26** Ular kelip, Paran qəllükidiki Qadaxta Musa, Hərun wə pütün Israil jamaiti bilən kəruxtı. Ular ikkiyləngə həm pütktül Israil jamaitigə məlumat bərdi həm zemining mewilirini ularoja kərsətti. **27** Ular Musaqa məlumat berip: — Biz ezləri beringlar debyn yərlərgə barduk, rasttinla süt bilən həsəl ekip turidiojan yer ikan, mana bular xu yərning mewiliri. **28** Birak u yerdikilər bak kişiştüngür ikən, xəhərlər sepilliç bolup həm puhta -ħəywətlik ikən. Uning üstügi, biz u yərdə Anakıylarning əwladlinimini kərdük. **29** Amaləklər jənub tərəpta turidikən; Hittiyalar, Yobusiyalar, Amoriyalar taqlarda turidikən; Kəanañiylar dengiz boyılırda wə lordan dəryası boyılırda turidikən, — dedi. **30** Kaləb Musaning alidda kəpçiklini tinqitip: — Biz dərhəl atlınip berip u yərni igiləyl! Qünki biz qoqum oqalip kelimiz — dedi. **31** Lekin uning bilən billa qıkkən baxxılars bolsa: — Ular bizdin künlük ikən, xunga ularoja hujum kılısk bolmayıdu, — deyixti. **32** Andin qarlıquqlar ezləri qarlap kəlgən zemining əhwalidin Israillarоja yaman məlumat berip: — Biz kırıp qarlap etkən zemin bolsa ez ahalisini yəydiqan zemin ikan; biz u yərdə kərgənlərinin hammisi yoqan adəmlər ikan. **33** Biz u yarlırdə «Nəfiliyər» debyn [gigant] adəmlərni kərdük (dərvəzə Anakıylarning əwladları Nəfiliyərдин qıkkandur); biz ezmizgə karisak qekətkidək turidikənmiz, biz ularojumu xundak kərinidikənmiz, — dedi.

14 Xuning bilən barlık jamaət dad-pəryad ketürüp yioqlidi; ular keçiqa yişa-zar kılıxip qıktı. **2** Israillar Musa bilən Hərunoja tapa-tənə kılıp: — Biz baldurla Misirdə elüp kətsək boptikan! Muxu qel-jəzirəde elüp kətsək boptikan! **3** Pərvərdigar nemixka bizni kılıq astida əlsun, hotun bala-qakılırimiz bulinip, [düxmənning] oljisı bolsun dəp bizni bu yərəga baxlap kəlgəndu! Uningdin kərə, Misiroja kaytip kətkinimiz yahxi əməsmu? — dəp qotuldaxti. **4** Xuning bilən ular bir-biriga: — Baxkidan bir baxlık tiklep Misiroja kaytip ketəyli, — deyixti. **5** Musa bilən Hərun pütün Israil jamaiti aldida yikilip düm yatti. **6** Xu yərni qarlap kərgənlər iqidiki Nunning oqlı Yəxua bilən Yəfunnahning oqlı Kaləb kiyimlirini yirtip, **7** pütün Israil jamaətlikigə: — Biz qarlap kelixka etüp baroqan zemin intayin bək yahxi zemin ikan. **8** Əger Pərvərdigar bizdin seyünsə, bizni xu zeminoja, yani həsəl bilən süt ekip turidiojan xu zeminoja baxlap berip, uni bizgə beridu. **9** Silər pəkət Pərvərdigaroja asılık kilmanglar! U zeminidikilərdin korkmanglar, qünkü ular bizgə nisbətən bir ojizadur; ularning panahdarlırı ulardın kətti. Pərvərdigar bolsa biz bilən billə; ulardın korkmanglar, — dedi. **10** Halbüki, pütkül jamaət tərəp-tərəptin: — U ikkisinə qalma-kesək kılıp eltürüwtəyli, deyixti. Lekin Pərvərdigarning julasi jamaət qədirida Israillarоja ayan boldi. **11** Pərvərdigar Musaqa: — Bu həlk Meni qaçanojqıç ixinixməydikən? **12** Mən ularını waba bilən urup yokitımən, xuning bilən seni ulardın tehimu qong wə կdərtlik bir əl kılımən, — dedi. **13** Musa bolsa Pərvərdigaroja mundaq dedi: — «Bundak bolidiojan bolsa bu ixni misirliklər anglap kəlidür, qunki Sən uluq kudriting bilən bu həlkəni ularning arısından elip qıkkəniding; **14** wə Misirliklər bu ixni xu zemindiki həlkərgimü eytidü. U zemindiki aħalimū

Sən Pərvərdigarning bu həlkəning arısida ikənlikingni, Sən Pərvərdigarning ularning alidda yüzmuyüz kərungənlikingni, Sening bulutling daim ularoja saya qıxırüp kələnglikini, xundakla Sening kündüzi bulut tüvrükidə, keqisi ot tüvrükidə ularning alidda mangonəlikingni angliojanidi. **15** Əmdi Sən bu həlkəni huddi bir adəmni eltırgəndək eltıruwətsəng, Sening nam-xehritingni angliojan əllərnin hammisi: **16** «Pərvərdigar bu həlkəni Əzi ularoja berixka kəsəm kılıqan zeminoja baxlap baralmaydiojanlıq üçün, xunga ularni əxu qel-jəzirəde eltıruwətiptu» dəp kəlidü. **17** Əmdi etünimənki, Rəbbim kudritingni jari kıldurqaysən, Əzüngning: **18** «Pərvərdigar asanlıqqa aqqıqlanmayıdu, Uning mehri-muhabbiti texip turidu; U gunah, wa itaatsizlikni keqürnidü, lekin gunahkarları hərgiz gunahsız dəp karımaydu, atilarning kəbihlikini atisidin balisliqıq, hətta nəwərə-qəwriliriqiqa ularning üstüg yükləydi» deginindək kılıqaysən. **19** Mehriy-xəpkitingning kəngriliki boyıq, Misirdiki qaodqın taki həzirojıq daim keqürüp kəlginindək, bu həlkəning kəbihlikini keqürgəysən!». **20** Parwərdigar: — «Boptu, san degəndək ularni keqürdüm. **21** Lekin Əz hayatım bilən kəsəm kılımənki, pütkül yər yəzzi Mən Pərvərdigarning xan-xəripi bilən tolidu. **22** Halbüki, Mening julayimni, Misirdə wə qel-jəzirəde kərsətən məjizilik alamətlirimni kərüp turupmu Meni muxundak on ketimlap sinap yəna awazimoja kulaq salmiojanlar, **23** Mən kəsəm ipip ularning ata-bowlirijoja miras kılıp beriman debyn u zeminni hərgiz kerəlməydu; Meni mənsitmığnlərdin birinu u yurtin kərəlməydu. **24** Lekin əzidə baxlıqə bir rohning bolojını, pütün kəlbil bilən Manga əgəxkini üçün kulum Kaləbni u kırğın yərəga baxlap kirimən; uning əwladlırimu u yərəga mirashor bolidu. **25** (xu qaodqın Amaləklər bilən Kəanañiylar [taqlıq] jilojsılarda turuwattati) — Əta silər yoluñgardin burulup, Kızıl Dengizə baridiojan yol bilən mengip qelgə səpar kılıngılar» — dedi. **26** Pərvərdigar Musa bilən Hərunoja sez kılıp mundak dedi: **27** — Mən Mening yaman gepimni kılıp qotuldixidiojan bu rəzil jamaətə kəqañojqıç qidixim kerək? Israillarning Mening yaman gepimni kılıqanlıri, xu [tohtawsız] qotuldaxlırinin hammisini anglidim. **28** Sən ularoja: — Pərvərdigan mundak daydu: «Mən hayatım bilən kəsəm kılımənki, həp, Mən silərgə kəlikiməqə kırğın səzliñgılar boyıq muamilə kilmaydiqan bolsam! **29** Silərning eltküngürlər, muxu qolda yatidu; silərning iqinglardə sanaktion etküzülgənlər, yəni yexi yigirmidin axkan, Mening yaman gepimni kılıp qotuldiojanlarının hammisi pütün sani boyıqə **30** Silərgə kol ketürüp [kəsəm kılıp], turalıqunglar kılıp beriman debyn zeminoja həq kərəlməydu; pəkət Yəfunnahning oqlı Kaləb bilən Nunning oqlı Yəxuala kiridu. **31** Silərning kiqik balılıringlar, yəni «Bulinip, düxmənning oljisı bolup kəlidü» deyilgənləri Mən baxlap kirimən, ular silər kəmsitkən u zemindin bəhrimən bolidu. **32** Birak silər bolsanglar, silər yikilip, eltküngələr bu qolda kəlidü. **33** Silərning balılıringlar buzukluk-wapasızlıkinglarning əlimini tartip, eltküngələr qolda kələqənqə, bu qolda kırık yil sərgordan bolup yürüdü. **34** Silərning xu zeminni qarlıqon künliiringlarning sani boyıqə, kırık künning hərbir künimi bir yil həsəblap, kəbihlikliringlarnı kırık yil ez üstüngərləroja elip yürüsilər; xu qaodqın Mening eziñgardin yatlaqxınınning nema ikənlikini bilip yetisilər — degin. **35** Mən Pərvərdigar xundak degənikənən, yiojılıp Manga karxi qıkkən bu rəzil həlk jamaitiga Mən qoqum xundak kılımən; ular muxu qel-jəzirəde yəwetilidu, xu yərdə olidu. **36** Musa u zeminni qarlap kelixkə əwətənələr kaytip kəlgəndə, u zemin tooruluk yaman həwər elip kelix bilən pütün jamaətni qotulditip, Musaning yaman gepini kılıquzojanlar, **37**

yənə u zemin toqıruluk yaman həwər əkəlgən bu kixilərning həmmisi waba kesili tegip Pərvərdigarning aldida əldi. **38** Zemini qarlap kelixkə baroşan adamlar idiqin pəkət Nunning oqlı Yəxua bilən Yəfunnəhning oqlı Kaləbla həyat kıldı. **39** Musa bu gəplərni pütkül Israfil jamaitiga eytiwidir, həmmisi bək həsrət qəkti. **40** Ular atığın tangatkanda turup təqək qikip: — Mana biz kəldük! Pərvərdigar eytən yurtka qikip hujum kılıylı; qünki biz gunah kıldıuk, — deyixti. **41** — Silər yənə nemixkə Pərvərdigarning əmrigə hilalıq kılısilər? — dedi Musa, — Bu ix oqlılıklı bolmayıdu! **42** Pərvərdigar aranglarda bolməqəqkə, düxmənning kılıqi astida elüp, məoqlup bolmaslıkinglər üçün hujumqa qıkıngalar. **43** Qünki Amaləklər bilən Kənaaniylar u yurta, silərning aldinglarda turidu; silər kılıq astida elüp ketisilər; qünki silər Pərvərdigardin tenip kəttinglər, Pərvərdigar silər bilən billə bolmayıdu. **44** Lekin, gərgə Pərvərdigarning əhdə sandukı wə Musa bargahtın közəqləməqən bolsımı, ular yənilə eż maylıqə təqək qikip hujumqa etti. **45** Xuning bilən Amaləklər bilən xu təqədə turuxluq Kənaaniylar qüxüp ularni taki Hormahojıqə koopləp, bitqit kılıp kırçın kıldı.

15 Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillaroja mundak degin: — Silər makanlixixinglər üçün silərgə təkdim kılıp beridiojan zeminoja kirğən qeojinqarda, **3** agar Pərvərdigaroja atap otta sunulidiojan, uningoja huxbuy bolsun dəp birər hədiyə-kurbanlıq kılmakçıqı bolsanglar, kurbanlıq kala yaki koy-eqkə padisidin bolsun. U keydürmə kurbanlıq bolsun, kəsəmni ada kılıx kurbanlıqı bolsun, ihtiyyarı kurbanlıq yaki silərgə bekitilgən heytlardiki zərür kurbanlıq bolsun, **4** kurbanlıq sunoqqu kixi Pərvərdigaroja atioqinoja bir axlıq hədiyəsinə qoxup kəltürsun. Keydürmə kurbanlıq yaki baxkə kurbanlıq koza bolsa, undakta axlıq hədiyəsi zaytun meyidin bir hinnin təttin biri iləxtürülən esil undin əfəhəning ondin bisi bolsun; uningoja yənə xarab hədiyəsi süpitidə təttin biri hın xarabını kuxup sunsun. **6** Kurbanlıq koqkar bolsa, sən uningoja axlıq hədiyəsi süpitidə üqtin bir hın zəytun meyi iləxtürülən esil undin əfəhəning ondin ikkisi bolsun **7** wə xarab hədiyəsi süpitidə təttin bir hın xarabını kuxup sunsun; bular Pərvərdigaroja huxbuy qıkarsun dəp sunulsun. **8** Əgər sən Pərvərdigaroja keydürmə kurbanlıq, yaki kəsəmni ada kılıx kurbanlıq yaki inaqlıq kurbanlıqı süpitidə torpak atiojan bolsang, **9** undakta torpakka axlıq hədiyə süpitidə yerim hın zəytun meyi iləxtürülən esil undin əfəhəning ondin üçini, **10** xarab hədiyə süpitidə yerim hın xarabını koxup sunoqin; bular Pərvərdigaroja atılıp otta sunulup, huxbuy qıkarsun dəp kəltürüsün. **11** Hərbir sunulojan torpak, koqkar, koza yaki oqlaklıq nisbətən muxundak kılınsun. **12** Silər sunidiojininglarning sani boyiqə, hərhil kurbanlıqning sanioja қarap xundak kılısilər. **13** Xu zemində tuqulqanlarning həmmisi Parwərdigaroja huxbuy qıkarsun dəp, otta sunulidiojan kurbanlıq kılmakçıqı bolsa ənə xundak kilsun. **14** Xuningdək silər bilən billə turuwatkan musapir yaki əwladmu-əwlad silər bilən billə turuwatkanlar bolsa, huxbuy qıkarsun dəp otta sunulidiojan kurbanlıq kılmakçıqı bolsa, silər kəndak kılıqan bolsanglar, ularmu xundak kilsun. **15** Pütkül jamaətə, məyli silər bolunglar yaki silər bilən billə turuwatkan musapir bolsun, həmminglər üçün ohxax bir bəlgilimə bolidu; silər üçün dəwrmu-dəwr əbədiy bir bəlgilimə bolidu; Parwərdigiar alidda silər kəndak bolsanglar, musapirlarımı xundaktur. **16** Silərgimi, aranglarda turuwatkan musapirlaromu ohxax bir ənənə-bəlgilimə, ohxax bir həküm bolsun. **17** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **18** Sən Israillaroja söz

kılıp ularqa mundaq degin: — «Silər Mən silərnı əkiridiojan zeminoja yetip baroşanda, **19** xu yərdin qıkkən axlıqı yəydiqən qeojinqarda, Pərvərdigaroja bir «ketürma hədiyə» təkdim kilinglər. **20** Silər hərbir yengi hemirdin pişkan nanlardin birini «ketürma hədiyə» kılıp təkdim kilinglər; silər uni təkdim kılıqanda huddi hamannıng «ketürma hədiyə»sigə ohxax bolsun. **21** Dəwrdin-dəwrga silər dəsləpkı hosuldin qıkkən hemirdin bir nanni «ketürma hədiyə» süpitidə Pərvərdigaroja sununqlar. **22** Əgər silər əzüngərlər bilməy ezip gunah kılıp, Pərvərdigarning Musaqa buyruqan bu barlıq əmirlirigə əməl kilməqənən bolsanglar, **23** yəni Pərvərdigar buyruqan kündin etibarən barlıq əwlədliləringləriqə Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən silərgə buyruqan barlıq ixliroqə əməl kilməqənən bolsanglar, **24** jamaət xundak birər gunahning bilməy etküzülgənlilikidin həwərsiz bolsa, undakta pütkül jamaət Pərvərdigaroja huxbuy qıkarsun dəp yax bir torpakni keydürmə kurbanlıq süpitidə sunsun həmdə kəida-nizam boyiqə uningoja munasiviatlıq axlıq hədiyə bilən xarab hədiyəni koxup sunsun, wə uning üstiga bir tekini gunah kurbanlıqı süpitidə sunsun. **25** Xu yol bilən kahin pütkül Israfil jamaiti üçün kafarət kəltürüp, bu gunah ulardin kəqürüm kılınidu; qünki bu bilməy etküzülp koyqan gunah wə ular əzlinin bilməy etküzülp koyqan gunahı üçün kurbanlıq, yəni Pərvərdigaroja atap otta sunulidiojan kurbanlıq wə gunah kurbanlıqını birlikə Pərvərdigar aldiqə sunoqan. **26** Bu gunah pütkül Israfil jamaiti bilən ularning arısında turuwatkan musapirlarının həmmisidin kəqürüm kılınidu, qünki bu pütkül həlkə bilməy turup etküzülp koyqan gunahırtur. **27** Əgər bir kixi bilməstən gunah kılıp koyqan bolsa, u bir yaqlık bir qixi oqlaklıqı gunah kurbanlıqı süpitidə sunsun. **28** Kahin xu yol bilən bilməy gunah kılıp koyqan adəm üçün kafarət kəltürür; uning üçün kafarət kəltürsə uning Pərvərdigar alidda bilməy etküzüqən gunahı uningdin kəqürüm kılınidu. **29** Bilməy birər səwənlilik etküzülp koyqan barlıq kixilərgə, məyli xu zemində tuqulqan Israillar bolsun yaki ularning arısında turuwatkan musapirlarоja bolsun, — silərning həmminglərə ohxax bir ənənə-bəlgilimə tətbiklinidu. **30** Lekin yürikini kaptək kılıp ix kərgən kixi, məyli u zemində tuqulqan bolsun yaki musapir bolsun, Parwərdigaroja həkərət kəltürən bolidu; u haman eż həlkidin üzüp taxlinidu. **31** U Pərvərdigarning səzini mənsitməqənək, Pərvərdigarning əmrigə hilalıq kılıqanı; xuning üçün u qöküm üzüp taxlinidu; gunahı ezininqə bəxioqə qüxidu. **32** Israillar qeljəziridiki wəkətliridə, bir kixining xabat künida otun tərgənlilik baykaldı. **33** Otun teriwatkanlığını baykəp kaloqlanlar uni Musa, Hərən wə pütkül jamaətning aldiqə elip kəldi. **34** Uni kəndak bir tərəp kılıx kerəklik tehi kərsitilməqəkə, ular uni kamap koydi. **35** Pərvərdigar Musaqa: — U adəm əltürülmisə bolmayıdu; pütkün jamaət uni bargahning texiqə əpəqkıp qalma-kesək kılıp əltürüsün, — dedi. **36** Andin pütkün jamaət u adənni bargah sertiqə əpəqkıp, huddi Pərvərdigar Musaqa buyruqandek, qalma-kesək kılıp əltürdü. **37** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundak dedi: — **38** Sən Israillaroja mundak degin, ular əwladmu-əwlad kiyim-keqəklirininq qərisigə quqılları tutsun həm burjikidiki quqıllırıninq hərbirigə kək xoyna tiqip koysun; **39** bu hil quqıllar silərning uni tiqip turuxunglar üçün bolidu; uni kergənda Parwərdigarning barlıq əmirlirini esinqlarda tutup, ularqa əməl kılıxinglər üçün bu silərgə bir əslətmə bolidu; xuningdək silərning həzirlikdək əzüngərlarning kənglüngərlər wə kəzüngərlarning kəynigə kirip, katırap buzuqluk kılıp kətməsliklər, **40** Mening barlıq əmirlirimni əstə tutuxunglar həm uningoja əməl kılıp, Hudayıngləroja atap pak-mukəddəs

boluxunglar üçün bolsun. **41** Mən Hudayinglar bolux üçün silərni Misir zeminidin elip qıkkən Pərvərdigardurmən; Mən Pərvərdigar Hudayinglardurman.

16 Lawiyning əwrisi, Kohatning nəwrisi, Izħarning oqlı

Korah wə Rubənninq əwlədliridin Eliabning oquşulları Datan bilən Abiram wə Pələtning oqlı On **2** Israillar iqidiki jamaət əmirləri bolğan, jamaət iqidin saylap qıkkıloq metiwiərlərin ikki yüz əllik kixini baxlap kelip Musaqa əxarxi qıktı. **3** Ular yiçilip Musaqa əxarxi həm Hərunoqa əxarxi qıkip: — Silər həddinglərdin bək axtinglar, pütkül jamaətning həmmisi pak-mukəddəs, Pərvərdigarnı ularning arisida, xundak turuoşluk silər nemə dəp eziünglərni Pərvərdigarnı jamaaitidin tüstün əyousular? — dedi. **4** Musa ularning gepini anglap düm yiçilip, Korah bilən uning guruhiđikilərgə sez kılıp: — Əta ətigəndə Pərvərdigar kimlərnin Əzığə mənsup ikeñlikini, kimlərnin pak-mukəddəs ikeñlikini ayan kılıdu; xu kixim Əzığa yekinlaxturidu; kimni tallıqan bolsa, uni Əzığə yekinlaxturidu. **6** Silər mundak kılıngalar: — Sən Korah wə sening guruhiđikilər həmmisi huxbuydanları əpkelingər; **7** ətə Pərvərdigarnıng aldida huxbuydanları ot yekip, huxbuynı uning üstiga koyungalar; Pərvərdigar kimni tallısa, xu mukəddəs-pək bolğan bolsun! Əy silər Lawiyalar, həddinglərdin bək axtinglar! — dedi. **8** Musa yənə Korahlıq: — I Lawiyalar, gepiməgə kulak selingər. **9** Israillining Hudasi Pərvərdigär silərni Əzinin qədirininq ixlini kılısun dəp həmdə jamaətning aldida ularning hizmitidə bolsun dəp Əzığa yekinlaxturuş üçün silərni Israill jamaaitidin ayrip qıkkən — yəni Pərvərdigar seni wə sening həmmə kerindaxliring bolğan Lawiyning əwlədlirini birkəd Əzığə yekinlaxturojanlıq silərqa qıkkı ixmu? Silər yənə tehi kahinlik wəzipisini tama kiliwatamsıller? **11** Xu wəjidiñ sən wə sening guruhiđikilər həmmisi yiçilip Pərvərdigaroja əxarxi qıkwetisilər-də; Hərun nemidi, silər uning üstidin xunqılık aqırınip oqotuldixip kətküdək? — dedi. **12** Musa Eliabning oqlı Datan bilən Abiramni kılqırıp kelişkə adəm əwətiwidi, ular: — Barmaymız! **13** Sening bizni süt bilən həsəl akidiojan zemindin baxlap qıkip bu qəl-jəziridə eltərməkqi boləjanlıqning ezi qıkkı ixmu? Sən tehi eziüngi padixah hesablap bizning üstimidin həkümranlık kilməkqımı? **14** Həlbuki, sən bizni süt bilən həsəl akidiojan yurtka baxlap kəlmidim, etiz wə üzümzarlıklarınım bizga miras kilip bermidim. Sən bu həkning keziniñ oyuwalmaqqımı? Biz barmaymız! — dedi. **15** Buni anglap Musa kəttik oqəzəplinip Pərvərdigaroja: — Ularning sowoqat-hədiyəsigə etibar kilməqaysən; mən ularning hətta birər exikinimə tartıwalmıdim, birər adımidim həq ziyan-zəhmət yətküzmədim, — dedi. **16** Musa Korahlıq: — Əta sən wə sening guruhiđikilər — sən, ular wə Hərun Pərvərdigarnı aldişa kelingər. **17** Hərbiringlər eziünglarning huxbuydanlırlarıñ əkilip uning üstiga huxbuynı selingər; hərbiringlər eziünglarning huxbuydanlırlarıñ, yəni jəmiy ikki yüz əllik huxbuydanı elip uni Pərvərdigarnıng həzurında tutup turunglar; sənmə, Hərunmu hərbiringlər eż huxbuydanlırlarıñ elip kelingər, — dedi. **18** Xuning bilən hərbir adəm eziñ huxbuydanını elip, otni yekip, huxbuyselip, Musa wə Hərun bilən birləktə jamaət qədirininq dərwazisi aldişa keliwidi, Pərvərdigarnıng julası pütkül jamaətkə ayan boldi. **20** Pərvərdigar Musa bilən Hərunoqa sez kılıp: — **21** Silər bu həkning arisidin neri turunglar, mən kez yumup aqquşə ularnı yutuwetimən, — dewidi, **22** Musa bilən Hərun düm yiçilip: — I Təngrim, barlıq, et igilirining rohlırinin-

Hudasi, bir adəm gunah kilsa, oqəzipingni pütün jamaətkə qaqqamsən? — dedi. **23** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp: — **24** Sən jamaətkə: «Silər Korah, Datan wə Abiramning turar jaylıridin ayrilip ulardin neri ketinglər» — dəp buyruk bər, — dedi. **25** Xuning bilən Musa ornidin turup Datan bilən Abiram tərapka karap mangdi; Israıl aksakallırımı uningçoşa əgixip mangdi. **26** Musa jamaətkə: — Silərdin ettinimən, bu rəzil adəmlərning qədiriliridin yırak ketinglər, ularning barlıq gunahlıları səwəbidin ular bilən billə wəyrən bolmaslıqninglər üçün ularning heqnərsəsisə qəl təgkiüzənglər, — dedi. **27** Xuning bilən jamaət Korah, Datan, Abiramning qədirilirininq tətərapidin neri kətti; Datan bilən Abiram bolsa eż ayallırını, oqul-kızlırını wə bowaklırını elip qıkip eż qədirininq ixiki alıldı turdi. **28** Musa: — Buningdin silər xuni bilisilərki, bu ixlarning həmmisi menin könglümdin qıkkən əməs, bəlkı Pərvərdigar meni ularnı ada kilişkə əwətkən: **29** — əgər bu adəmlərning elümi adəttiki adəmlərning elümiyə ohxax bolidiojan yaki ularning bexioqa qüxidiqan kışmatlər adəttiki adəmlər duqar bolidiojan kışmatlərgə ohxax bolidiojan bolsa, Pərvərdigar meni əwətmigen bolatti. **30** Əgər Pərvərdigar yengi bir ixni kılıp, yər aqzını eqip ularnı wə ularning pütün nərsisini yutup ketixi bilən, ular tirikla təhətsaraşa qüxüp kətsə, u qaçda silər bu adəmlərning Pərvərdigarnı mənsitmığonlini bilip kalisilər, — dedi. (**Sheol h7585**) **31** Musaning bu gepi ahirlixxi bilañla ularning puti astidiki yər yerildi. **32** Yər aqzını eqip ularnı barlıq ailsidikilər bilən, xuningdək Korahlıq təwə həmmə adəmlərni köyməy təəllükətləri bilən koxup yutup kətti. **33** Xundak kılıp, ular wə ularning təwəsidiķilərning həmmisi tırıkla təhətsaraşa qüxüp kətti, yər ularning üstida yepildi. Ular xu yəl bilən jamaətning arisidin yokaldi. (**Sheol h7585**) **34** Ularning ətrapida turojan Israillarning həmmisi ularning nalisini anglap: «Yər biznim yutup ketərmikin!» deyixip kəqixti. **35** Andin Pərvərdigarnıng alididin bir ot qıkip, huxbuysunuwatlıq hələki iki yüz əllik adəmnimə yutup kətti. **36** Pərvərdigar Musaqa mundak dedi: — **37** Sən kahin Hərunning oqlı Əliazaroja buyruqin, u huxbuydanları ot arisidin teriwalip, qoqlırını yıraklaraşa qeqiwtasun, qunkı u huxbuydanlar Hudaqa ataloqandur; **38** xunga əzinin genioza ezi zəmin bolğan gunahkarlarning huxbuydanlırlarını teriwalojin; ular kurbangahı kaprax üçün sokup nepiz tünikə kiliłsın, qunkı bu huxbuydanları əslidə Pərvərdigarnıng həzurija sunulup uningçoşa atılıp mukəddəs kiliñojan. Xundak kılıp ular keyin Israillarqa ibrat bolidiojan ixarət-balğa bolidu. **39** Xuning bilən kahin Əliazar otta keydürüwetilgənlər sunoqan mis huxbuydanları teriwaldi; ular kurbangahı kaplıtxıq nepiz tünikə kılıp sokıldı. **40** Xuning bilən [kurbangahıng bu kaplımisi] Hərunning əwlədlirioja yat adəmlərning huddi Korah bilən uning guruhiđikilərgə ohxax kışmatka kəlməslikə üçün, Pərvərdigarnıng həzurida huxbuysə kəydiürükə yekinlaxmaslıqıça Israillar üçün bir əslətmə boldi. Bu Pərvərdigarnıng Musaning wastisi bilən Əliazaroja buyruqanlıridur. **41** Ətisi pütkül Israıl jamaaiti Musa bilən Hərunning yaman gepini kılıp: — Silər Pərvərdigarnıng həlkini eltürdüngərlər, — dəp oqotuldaxtı. **42** Wə xundak bolidi, jamaət Musa bilən Hərunoqa hujum kilişkə yiçiliwatkanda, jamaət burulup jamaət qədiriqa kəriwidi, wə mana, bulut qədirini kaplıwaldı həm Pərvərdigarnıng julası ayan boldi. **43** Xuning bilən Musa bilən Hərun jamaət qədirininq aldişa berip turdi. **44** Pərvərdigar Musaqa sez kılıp: — **45** Mən kezni yumup aqquşə ularnı yokitip taxlıxim üçün ikinglər bu jamaəttin qıkip neri ketinglər, — dəp buyruwidı, ikkiylən yiçilip yərdə

düm yatti. **46** Musa Ḥarunoqa: — Sən huxbuydannı elip uningoja kurbangahtıki ottin sal, uningoja huxbuy koyup, ular üçün kafarət kəltürükə tezlikə jamaətning arisioja apar; qünki կəhr-ojəzəp Pərvərdigarning aldidin qıktı, waba baskılı turdi, — dedi. **47** Ḥarun Musanıng deginidək kılıp, huxbuydannı elip jamaətning arisioja yığıriüp kirdi; wə mana, waba kixilərnin arısında baxlanqanıdı; u huxbuynı huxbuydanıja selip, həlk üçün kafarət kəltürdi. **48** U elütiklər bilən tırıklar otturisida turuwidi, waba tohtidi. **49** Korahıning wəkəsi munasiwitı bilən əlgənlərin baxlaşa, waba səwəbidin əlgənlər on tət ming yətta yüz kixi boldi. **50** Ḥarun jamaət qedirining dərvazisi yenida turoqan Musanıng yenioja yenip kıldı; waba tohtidi.

17 Pərvərdigar Musaοja sez kılıp mundak dedi: — **2** «Sən Israillarqa sez kılıp, ulardin ata jəmati boyiqə, hər kəbilining əmiridin birdin on ikki həsa alojin; sən ularning hərbirinin ismini ezzining həsisioja yezip koyoqin. **3** Lawiy kəbilisinin həsisioja Ḥarunning ismini yazoqin, qünki hərbir ata jəmet kəbilə baxlıkı üçün bir həsa wəkil boldu. **4** Sən bu həsilarnı jamaət qediridiki həküm-guwaḥlık [sandukınıng] aldiqə, yəni Mən sening bilən kerüxidilən yərgə koyoqin. **5** Wə xundak boliduki, Mən tallıqan kixininig bolsa, uning həsisi bih süridü; xundak kılıp Israillarning silərgə oquduraxşan gəplirini tohittip Manga anglanmaydıqan kılıwetimən». **6** Xuning bilən Musa Israillarqa xundak sez kıldı; ularning həmmə əmirləri uningoja birdin həsini, jəmiy bolup on ikki həsini bərdi; hərbir ata jəmatka bir həsa wəkil boldi, Ḥarunning həsimimə xularning iqidə idi. **7** Musa həsilarnı həküm-guwaḥlık qedirioja əkirip Pərvərdigarning huzurioja koydi. **8** Wə xundak boldiki, Musa etisi həküm-guwaḥlık qedirioja kiriwidı, mana, Lawiy jəmətigə wəkil bolən Ḥarunning həsisi bih sürüp, oqunqılap, qeqəkləp, badam qızıxnəndi. **9** Musa əsərlərinin həmmisini Pərvərdigarning aldidin elip qıkip, Israıl halkığa kərsətti; ular kərgəndin keyin hərkim eż həsilini elip ketixti. **10** Pərvərdigar Musaοja: — Xu asılık kılıqları balilarqa bir agah bəlgisi bolsun dəp Ḥarunning həsimini həküm-guwaḥning aldiqə əkirip koyoqin. Xundak kılısgan sən ularning oquduraxşan gəplirini tohittip, Manga anglanmaydıqan kilişan; ularmu xuning bilən elüp kətməydi, — dedi. **11** Musa xundak kıldı; Pərvərdigar eziqə kəndək buyruqan bolsa u xundak kıldı. **12** Israillar Musaοja sez kılıp: — Biz nəpəstin əlavə dəwətimiz, biz tütgəxtük, biz həmmimiz tütgəxtük! **13** Pərvərdigarning ibadət qedirioja yekinlaxşanlar əlməy kəlməydi, xundak ikən, biz həmmimiz mutlak nəpəstin kəliximiz kerəkmu? — deyixti.

18 Pərvərdigar Ḥarunoqa mundak dedi: — Sən, oquylliring wa ata jəmətingdikilər sening bilən birlikə mukəddəs jayoja munasiwətlik bolən gunahnı, xuningdək sən wə oquylliring birlikə kahinlik wəzipisigə munasiwətlik bolən gunahnı üstünglərgə alisilər. **2** Sən kerindaxlıring bolən Lawiy kəbilisidikilərni, yəni ata-bowliringning kəbilisidikilərni eżüng bilən birləxtür həm ularını hizmitingni kılıxi üçün baxlap elip kəl; birək sən bilən oquylliring sening bilən birlikə həküm-guwaḥlık qediri aldida hizmətlərni kilsun. **3** Ular sening buyruklerinqoja tayyar turup, xundakla qedirdiki barlık hizmət-wəzipisini etəydi; pəkət mukəddəs jaydiki qəqa-quqa əswablarqa wə kurbangahka yekinlaxmisun; undak kilsə, ularmu, silərmə elüp ketisilər. **4** Ular sening bilən birlixip, jamaət qediridiki wəzipini etəp, kılıdılqan hərbir ixini kilsun; pəkət həq yet kixilar silərgə yekinlaxmisun. **5** Կəhr-ojəzəp yəna Israillarning bexiqə qüxmisün üçün, sələr mukəddəs jaydiki wəzipə bilən kurbangahdiki wəzipini etəxkə məs'ul

bolunglar. **6** Mana, Mən Əzüm silərning kerindaxlıringlər bolən Lawiyları Israillar iqidin tallap qıktım; ular jamaət qedirining ixlirini kiliqxə Pərvərdigaroja təkdim kiliñojan bolup, silərgə sowoja süpitidə ata kiliñojan. **7** Lekin sən wə oquylliring sening bilən birlikə kahinlik wəzipənglərə turup, kurbangahıki barlıq ixlarnı həm pərdə iqidiki ixlarnı bejiringlar; silərning wəzipənglər xundaq bolsun. Kahinlik wəzipisini, hizmitimə boluxunglar üçün silərgə sowoja kılıp bərdim; yat adamlar yekinlxasxa, eltürüwetilsün. **8** Pərvərdigar Ḥarunoqa mundak dedi: — Mən Manga sunulojan ketürmə hədiyələrni, yəni Israillar Manga mukəddəs dəp atiojan barlıq nərsilərni ültüxünglər bolsun dəp, mana mənggülük bəlgilimə bilən sanga wə sening əvladlıringə təkdim kildim. **9** Israillar otta sunidojan, «əng mukəddəs» nərsilərdin silərgə munular kəldurup berilidü: — ularning Manga atap sunoqan barlıq nərsiləri, yəni barlıq axılık hədiyələrdin, barlıq gunah kurbanlıklıridin, barlıq itaatsizlik kurbanlıklıridin «əng mukəddəs» həsablanqanlıri, sanga wə əvladlıringə ata kilinidü. **10** Sən xu [ültüxüngni] «əng mukəddəs» süpitidə yegin, silərdin bolən hərbir ər kixi uni yesun; u sanga «əng mukəddəs» dəp bilinsün. **11** Munuların sening bolidü: — Israillarning sowoqatlıri iqidin ketürmə hədiyələr, barlıq pulanglatma hədiyələr sening; Mən ularnı sanga, xundakla oquylliring bilən kizitringə manggülük bəlgilimə bilən təkdim kildim; sening eyüngdiki hərbir pak adəm uningdin yesə bolidü. **12** Zəytun meyidin əng esilini, yengi xarabtin əng esilini, xundakla axılıktın əng esilini, yəni Israillar Pərvərdigaroja atap sunoqan dəsləpki pişqan məhsulatların həmmisini Mən sanga təkdim kılıp bərdim. **13** Ular yardin elip Pərvərdigaroja atap əkəlgən dəsləpki pişqan nərsilərning həmmisini sening bolsun; eyüngdiki hərbir pak adəm uningdin yesə bolidü. **14** Israilda Hudaqə mutlak atılıdılqan hərbir nərsə sening bolidü. **15** Ular Pərvərdigaroja atap kəltüridilən barlıq janiwarlarning tunjılırları, məyli insan yaki ulaq-qarpay bolsun sening bolidü; əlbuki, insanlarning tunjılırlarını bolsa ularını teləm teləp yanduruwalsun wə napak haywanlarning tunjılırlarını teləm teləp yanduruwalsun. **16** Teləm teləx kerak bolənlar üçün yexi bir aylıqtın axşanda teləm puli telənsün; ularqa sən tohtatkan bahə boyiqə, yəni mukəddəs jaydiki xəkalning olğam birliki boyiqə (bir xəkal yığırma gərahdır) bahə koyup, bəx kümük xəkəl al. **17** Pəkət tunji kala, tunji koy yaki tunji oonlakka teləm alsang bolmayıdu; ularning həmmisi mukəddastur. Sən ularning əkinini kurbangahka qeqip, meyini Pərvərdigaroja atap otta sunulidılqan, Uningoja huxbuy kəltüridilən kurbanlıq süpitidə keydürgin. **18** Ularning gəxi sening bolidü; huddi «kötürmə hədiyə» kiliñojan təx wə ong arkə putioja ohxax, sanga təwə bolidü. **19** Israillar Pərvərdigaroja atap sunoqan mukəddəs nərsilər iqidiki ketürmə hədiyə-kurbanlığının həmmisini Mən sanga wə sening bilən billa turuwtan oqul-kizitringə manggülük bəlgilimə bilən təkdim kildim. Bu Pərvərdigar alidə sanga wə sening bilən billa turuwtan əvladlıring üçün mənggülük tuzluk əhədə bolidü. **20** Pərvərdigar Ḥarunoqa mundak dedi: — [Israel] zemində sening heqkəndək mirasıng bolmayıdu, ularning arisidimu heqkəndək nesiwang bolmayıdu; Israillar arısında mana Mən Əzüm sening nesiwang, sening mirasıngdurmen. **21** Lawiyları bolsa, ularning etəydiqan hizmətləri, yəni jamaət qediridiki hizmiti üçün, mana Mən Israilda təkdim kiliñojan barlıq «ondin bir ilüx»ning həmmisini ularqa miras kılıp bərgənmən. **22** Buningdin keyin, gunahkar bolup elüp kətməsliki üçün, Israillar jamaət qedirioja yekinlaxmisun. **23**

Jamaət qediridiki hizmətni bolsa, uni etigüqilər pəkət Lawiyalarla bolidu wə xu ixta bolqan gunahını ezləri üstiga alıd, bu silər üçün əvladmu-əwlad mənggülük bir bəlgilimə bolidu; ularning Israillarning iqidə heqkəndək mirasi bolmayıdu. **24** Qünki Israillarning Pərvərdigarə qədər kətürma hədiyə süpitidə sunqan «ondin bir tiliüx»ni Lawiyalarqa miras kilip təkdmə kılıdqan boldum; xunga Mən ular toopruluk; Israillar iqida heqkəndək mirasi bolsa bolmayıdu, — dedim. **25** Pərvərdigar Musaqa mundaq dedi: — **26** Sən Lawiyalarqa eytkin: «Silər Israillarning əolidin Mən silərgə miras bolsun dəp təkdmə kılıqan «ondin bir tiliüx»ni aloqan ikənsilər, silər xu ondin bir üliixning yənə ondin bir üliuxini ayrip, uni Pərvərdigarə qədər kətürma hədiyə süpitidə sununglar. **27** Bu yol bilan silarnıng xu «kətürma hədiyə»ngərlər silərgə «hamandiki axlıqınlardır»nın həm «xarab kəlqikidiki tolup taxşan xarabinglər»nın ataloqları hesablinidü. **28** Bundaq bolqanda, silər Israillarning əolidin aloqan ondin bir üliuxning həmmisindən Pərvərdigarə qədər kətürma hədiyə sunisilər; silər Pərvərdigarə qədər ataloqan xu «kətürma hədiyə»ni kahin Hərunqa beringlər. **29** Silərgə təkdmə kılıdqan barlıq nərsilərdin əng esilini elip xularni mukəddəs hesablap «Pərvərdigarə qədər ataloqan toluk kətürma hədiyə» süpitidə sununglar». **30** Xunga sən Lawiyalarqa eytkinki, «Silər xulardın əng esilini kətürüp sunsanglar, bu silər Lawiyalarning hamandiki axlıqınlardır wə xarab kəlqikidiki xarabinglərə oxhax hesablinidü. **31** Xundak kılıqandın keyin silər wə eydikilirinqərlər xu «ondin bir tiliüx»lərni halıqan yərdə yesəngərlər bolidu, qünki bu silərning jamaət qediridiki hizmitlərlərlərindən in'ami bolidu; **32** Silər [xu tiliüxlərdin] əng esilini kətürüp sunsanglar, muxu ixıngalar sowabidin gunahkar bolmaysılər. Undak kılısangular silər Israillar ataloqan mukəddəs nərsilərni bulojmaysılər, xuning bilən elməysılər».

19 Pərvərdigar Musa bilən Hərunqa söz kılıp mundaq dedi: — **2** Mən Pərvərdigar əmr kılıqan kanun-bəlgilimə xuki: — Sən Israillarqa buyruqın, ular bejirim, nükşənsiz, boyunturuk selimiqoşan kızıl yax siyirdin birni sening yeningqo əkəlsün. **3** Sən siyirni kahin Əliazaroqa tapxur, u uni qədirgahning sırtıqə əpqıksun, andin birsəsi siyirni uning alidda boozuzlisun. **4** Kahin Əliazar barmikini qanoja miləp, jamaət qədirinən aldioq qaritip yəttə mərtəm qaqsun. **5** Andin birsəsi Əliazarning kez alidda pütküli siyirni keydiürsun, yəni uning terisi, gəxi, keni wə tezəklirini keydiürsun. **6** Kahin kədir yaqıqı, zofa esümlüki wə kizil rahntı siyir keydürüldiğən otka taxlısun. **7** Andin kahin eż kiyimini yusun wə bədinini suda yusun, andin keyin bargahlıqə kirixkə bolidu; lekin kahin kəq kirgüçə napak sanalsun. **8** Siyirni kəydürgən kiximu kiyimlərini su bilən yuyup, eż bədinini suda yusun, andin u kəq kirgüçə napak sanalsun. **9** Pak bir adəm siyirning küllini yioqip bargahning sırtidiki pak bir yergə koysun; u Israil jamaatı üçün «napaklikni qıkarouqı su»nı yasaxkə xu yərdə sakljansun, u bir «gunahlı pakliojuqı»dur. **10** Siyirning küllini yiojixturaqan adəm ezininq kiyimlərini yusun wə kəq kirgüçə napak sanalsun. Bu Israillarqa wə ularning arısida turuwtakan müsapırlarqa mənggülük kanun-bəlgilimə bolidu. **11** — Əlliķa, yəni hərkəndək elən kixinin jəsitiqə tegip katkan hərbir kixi yətta kün napak sanilidü. **12** U adəm üçinqi künii [xu su] bilən ezini paklisun, həmdə yəttingi künimə paklisun, andin u pak sanilidü; əgər u üçinqi künii həmdə yəttingi künii ezini paklimisa, pak sanalmaydu. **13** Hərkəndək adəm elükə, yəni hərkəndək elən kixinin jəsitiqə tegip katşa, həmdə ezini paklimisa, Pərvərdigarın qedirini bulojqan bolidu; xu kixi Israil arısından üzüp taxlinidü; qünki «napaklikni qıkarouqı

su» uningqo seplimiqəqkə, u napak sanilidü; uning napaklikı tehiqə üstidə turidü. **14** Əgər birər kixi bir qədir iqidə elüp kaloqan bolsa, u toopruluk kanun-bəlgilimə mundaq bolidü: — xu qediroq kirən hərbirsə wə qedirdə turup kaloqanlarning hərbiri yətta kün napak sanilidü. **15** Hərbir oquk turoqan, aqzıq seplimiqoşan qəqa-kuqılarning həmmisi napak sanilidü. **16** Xuningdək dalada kılıq-xəməxə bilən eltürüləngərlərə, yaki ezi elüp kaloqanning elükgə, yaki adəmning ustihininiqə yaki əbrisigə təgkən hərbir kixi yətə küngiqə napak sanilidü. **17** Kixilər bu napak kixi üçün «paklanduroquqı kurbanlıq»ning küləldin azrak elip komzəkkə selip, ularning üstigə ekin su kuysun. **18** Andin pak bir kixi zofa esümlükini elip xu suqə təgküzüp uni qediroq wa iqidiki barlıq qəqa-kuqılardən həm xu yərdə turoqan barlıq, kixilərning üstigə sepiq koysun, wə yənə uni ustihanoja, eltürüləngə yaki kəbriga təgkən kixinin üstigə sepiq koysun. **19** Üçinqi künii wə yəttingi künii həlikə pak adəm [pak bolimojan adəmlərning] üstigə xu suni sepiq koysun; xundak kılıqanda, yəttingi künigə kəlgəndə u kixi paklanqan bolidü; andin u kixi kiyimlərini yuyup, bədinini suda yusun, kəq kirgəndə u pak sanilidü. **20** Lekin napak bolup kelip, eżini paklimiqoşan kixi Pərvərdigarning mukəddəs jayini buloqiojini üçün, jamaət arısından üzüp taxlinidü; «napaklikni qıkarouqı su» uning üstigə seplimiqən, xunga u napak sanilidü. **21** Bu Israillarqa mənggülük bəlgilimə bolidü, «napaklikni qıkarouqı su»nı səpkən kixi bolsa eżinin kiyimlərini yusun wə «napaklikni qıkarouqı su»qə təgkən kixi kəq kirgüçə napak sanalsun. **22** Napak kixi təgkən hərkəndək nərsimə napak sanilidü; bu nərsilərgə təgkən kixilərmə kəq kirgüçə napak sanalsun.

20 Birinqi ayning iqidə Israillar, yəni pütkül Israel jamaatı Zin qelqə yetip kelip, Ədəxətə turup kəldi; Məryəm xu yərdə wapat boldi wə xu yərgə dəpnə kılindi. **2** Jamaətə iqidiojanıja su yok idi, ular yioqip Musa bilən Hərunqa hüjum kılıqılı turdi. **3** Həlk Musa bilən təqixip: — Kərindaxlırimiz Pərvərdigarning alidda elən qəoşa bizmə billə elsək optikən! **4** Silər nema üçün biz wə qarpayırlırmızınu bu yarda elüp kətsən dəp, Pərvərdigarning jamaatını bu qəl-jəziriga baxlap kəldingərlər? **5** Silər nema üçün bizni Misirdən elip qıkip bundak dəhəxətlək yərgə əkəldingərlər? Bu yərdə ya terikqilik kılıqılı yər bolmisa, ya ənjür, üzüm, anar bolmisa, iqidiojanıja sumu bolmisa, — deyixti. **6** Xuning bilən Musa bilən Hərun jamaatın ayrılip jamaət qədirinən darwazisi aldiqə kelip diuum yikiliwidü, Pərvərdigarning julası u ikkisiga ayan boldi. **7** Pərvərdigar Musaqa söz kılıp mundaq dedi: — **8** Həsinə kəlungsə al, andin sən akang Hərun bilən birləktə jamaətni yioqip, ularning kez aliddidə koram taxqa buyruk kıl; xundak kılıqəng koram tax eż süyini qıkiridu; xu yəl bilən sən ularoja su qıkirip, jamaət wə qarpayırlı iqidiojanıja su berisən. **9** Xuning bilən Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə Pərvərdigarning huzuridin hasini aldi. **10** Musa bilən Hərun ikkisi jamaətni koram taxning aldiqə yioqdi wə Musa ularoja: — Gepiməq kulak selinglər, i asıylar! Biz silərgə bu koram taxtin su qıkirip berəyilim? — dedi. **11** Andin Musa hasisi bilən koram taxni ikki ketim uruwidi, nahayıti keş su ekip qıktı, sudin jamaətmə, qarpaylarmu iqixti. **12** Pərvərdigar Musa bilən Hərunqa: — Silər Manga ixənməy, Israillar alidda Meni mukəddəs dəp hərmətləmigininglər üçün, ikkingəlarning bu jamaatını Mən ularoja təkdmə kılıp bərgən zeminoja baxlap kirixingləroja yol koymaymən, — dedi. **13** Su qıkirilojan jay «Məribah, sulur» dəp ataloqan; Israillar xu yərdə Pərvərdigar bilən takallaxşanlıq üçün, ularning otturisida Əzininq mukəddəs ikənlilikini kersətti. **14** Musa Ədəxətin Edom

padixahı bilən kərübüñkə əlqi əwətip uningoja: «Kerindaxlıri Israil mundak dəydi: — Biz tartıwatqan jəbr-japaların qandaklılıq ezlirigə məlum, **15** bizning ata-bowlirimiz Misiroqa qüxkən bolup, biz Misirdə uzak zaman turup kəttük; misirlilər bizgim, bizning ata-bowlirimiz qızımız yaman muamla kıldı; **16** biz Pərvərdigarə qız yeliniweduk, U bizning zarımızqə kulaq selip, Pərixtə əwətip bizni Misirdin elip qıktı. Hazır mana, biz ezlirininq qəgrisiqə jaylaxşan Kadəx degən bir xəhərdə turuwaitimiz. **17** Əmdi bizning zeminliridin etüxişimzə ruhsət kilojan bolsila, biz etiz-erik wə tütümzarlıklardın etməymiz, kuduqlarıngladın sumu iqməymiz; «Han yolu» bilən mengip qəgriliridin etüp kətküqə ong-soloja burulmaymız» — dedi. **18** Lekin Edomlar uningoja: «Silarning bizning zeminimizdən etüxünglərgə bolmayıdu, etimən desəngərlə kılıq kötürüp silərgə jənggə qıkimiz» — dedi. **19** Israillar uningoja: «Biz «ketürlügən yol» bilən mangımız, ozimiz wə mallimiz süyünglarnı işsak, nərhi boyiqə həkkini berimiz; biz peşət piyadə etüp ketimiz, baxşka həq taliplimiz yok» dewidi, **20** Edom padixahı: «Yak, Ətməysilər!» dedi. Edom [padixahı] nahayıti keş adimini baxlap qıkip Israillarə zor həywə kərsətti. **21** Xundak kılıp Edomlar Israillarning ularning təwəlikidin etüxigə ənə xu yosunda yol koymidi; xuning bilən Israillar Edomlarning aliddin burulup kətti. **22** Ular Kədəxtin yoloja qıktı; pütkül Israil həlkə Hər teojoja kıldı. **23** Pərvərdigar Edomning qəgrisidiki Hər teojoja Musa bilən Hərunoşa sez kılıp mundak dedi: — **24** Hərun əz həlkəlirigə koxulup ketidi; ikkingələr Məribəh, suluri degən jayda Mening əmrimgə hiləplik kılıqininglər üçün, uning Mən Israillarə təkdim kılıp bərgən zeminoja kirixigə bolmayıdu. **25** Sən Hərun bilən oqlı Əliazarnı elip Hər teojoja qıkkın; **26** Hərunun kiymılını saldurup, oqlı Əliazaroja kiydürüp koy; Hərun xu yarda olup, əz həlkəlirigə koxulidu. **27** Musa Pərvərdigarning deginidak kıldı, üqşəyən pütkül jamaətning kəz aldida Hər teojoja qıktı. **28** Musa Hərunun kiymılını saldurup uning oqlı Əliazaroja kiydürüp koydi; Hərun taqnoing qokkısında əldi. Andin Musa bilən Əliazar taqdin qıxüp kəldi. **29** Pütkül jamaət Hərunun eləğənlilikini bildi; xuning bilən pütün Israil jəməti Hərun üçün ottuz kün matəm tutti.

21 Jənubta turuxluk Arad məmlikiting Kanaaniylardın boğan padixahı Israillarning Atarim yoli bilən keliwatqanlığını anglap, qıkip ular bilən sokuxup, nəqqəylənni tutğun kılıp kətti. **2** Andin Israillar Pərvərdigarə qəsəm iqiş: «Əgar bu həlkəni bizning kəlimizə pütiünləy tapxuridıqan bolsang, ularning xəhərlərini wəyrən kılıp taxlaymınız» — dedi. **3** Pərvərdigar Israillarning pəryadını anglap, Kanaaniylarını ularning kolioja tapxurdı, xuning bilən ular Kanaaniylarını ularning xəhərləri bilən koxup wəyrən kıldı; xu səwəbtin ular xu yərni «Hormah» dəp atidi. **4** Ular Hər teojojin yoloja qıkip, Edom zeminini aylinip etüx üçün, Kızıl dengiz boyidiki yolni boylap mangdi; həlkə muxu yol səwəbidin kənglida tolimu takətsiz bolup, **5** Hudaçoja wə Musaqa ərəxi qıkip: — Silər nəmə üçün bizni əl-qəjərizdə əlsün dəp Misir zeminidin baxlap qıkkansıllər? Bu yərda ya axılık, ya su yok, kənglimiz bu ərziməs nanlardınizar boldi, deyixti. **6** Xu səwəbtin Pərvərdigar ularning arisoja zəhərlilik yılanları əwətti; yılanlar ularnı qaqkı, xu səwəbtin Israillardın nuroqun adəm olup kətti. **7** Həlkə Musaning aldiqa kelip uningoja: — Biz aqzımıznı buzup, Pərvərdigarə qəm sanga hujum kılıp, yaman gəp kılıp gunah kıldıq; Pərvərdigarə tilawat kilsəng, u bu yılanlarnı arimizdən elip kətkəy, — dewidi, Musa həlkə üçün dua kıldı. **8** Pərvərdigar Musaqa: — Sən bir zəhərlilik yılanıñə xəklini yasap hadiqa esip koyojin; yılan qəkiwalojan hərbiri uningoja

kərisila kayaqətəkə erixidu, — dedi. **9** Musa mistin bir yilan yasitip hadiqa esip koydi; wə xundak boldiki, yilan birkimni qəkiwalojan bolsa, u bu mis yilanoja kərisila, ular həyat kıldı. **10** Israillar yənə yoloja qıkip Obotka kelip qədir tiki. **11** Yənə Obottin yoloja qıkip, Moab zeminininq uludila kün qıqış tərəptiki İya-lbarimoja kelip qədir tiki. **12** Ular yənə u yərdin yoloja qıkip Zərad jılıqisida qədir tiki. **13** Yənə u yərdin mengip Amoriylarning zeminininq qətidin qıkip qəl-bayawandin etüp, ekip turoqan Arnon dəryasining u ketida qədir tiki (qənki Arnon dəryası Moabiylarning qəgrisi bolup, Moabiylar bilən Amoriylarning otturisida idi). **14** Xunga «Pərvərdigarning jəngnamisi» deqan kitabta: — «Sufahdiki Wahab wə dərya-wadiliri, Arnon dəryası wə jılıqilirininq yanbaqırıları, Arning turalqusiojqə yetip, Moabning qəgrisiqə qüxidü» dəp pütilgənədi. **16** [Israillar] yənə u yərdin mengip Bəərə koldi; [Bəər] kuduq degən mənida bolup, ilgiri Pərvərdigar Musaqa: «Sən həlkəni yiş, Mən ularqa iqidiojan su berəy» deqəndə xu kuduqnu kəzəd tutkən. **17** Xu qəoçda Israillar munu nahxini eytixkan: — «Ah kuduq, qıksun süyüng bulduklap, Nahxa eytinglər, kuduqka beojixlap: **18** Bu kuduqni əmirlər, Həlkəning kattılırili kəzəjan, Kənun qıkarəququning səzi bilən, Həsilirli bilən kəzəjan». Israillar qəl-bayawandin yənə Mattanahķa, **19** Mattanahķın Nahəliyəlgə, Nahəliyəldin Bamotka, **20** Bamottin Moab dalasidiki jılıqoja, yənə qəl-bayawan tarəpkə karap turoqan Pisqah teojojin qokkisiqə yetip bardi. **21** Israillar Amoriylarning padixahı Sihonning aldiqa əlqilərnə əwətip: **22** — Bizning əz zeminliridin etüwelixinimzə ijjazət bərgəyla; biz silineng etizliklirioja wə üzümzərliliklirioja kirməymiz, kuduqlarından sumu iqməymiz; təwəliridin etüp kətküqə «Han yolu»ndan qıkmaymız, — dedi. **23** Sihon Israillarını əz qəgrisidin etkili koymaya əkəməstir, əksiqə u Israillar bilən sokuxımən dəp, ezininq barlık həlkini yişip qelqə karap atləndi. U Yahəzoja kelip Israiloja hujum kıldı. **24** Israillar uni kılıq bilən qepip əltürüp, uning yurtini Arnon dəryasidin Yabbok dəryasiojqə, yəni Ammoniyarning qəgrisiqə igilidi; Ammoniyarning qəgrisi bolsa bək mustəhəkəm idi. **25** Israillar bu yərdiki həmmə xəhərnı igilidi həm Amoriylarning xəhərliriga, yəni Həxbənoqa wə uningoja təwa barlık yeza-kıxlaklarojumu kirip orunlaştı. **26** Qünki Həxbən əslidə Amoriylarning padixahı Sihonning mərkəziyə xəhəri idi; Sihon əslidə Moabning ilgirkili padixahı bilən sokuxkan, uning Arnon dəryasiojqə bołojan həmmə zeminini tərtiwalənədi. **27** Xu səwəbtin xairlar: — «Həxbənoqa kelinglər! Mana Sihonning xəhəri yengiwaxtin kürulsun, Sihonning xəhəri məhkəm kılinsun. **28** Qünki Həxbənning ezipin qıktı bir ot, Sihonning xəhəridin bir yalkun yalkunlap, Yutuwətti Moabtiki Ar xəhərinə, Arnodndiki egiz jaylarning əmirlərini. **29** Way sanga əy Moab! Həy Kemoxning ümmiti, tūgəxtinqılar! Qünki [Kemox] əz oqqullırını əqəkənəqə aylandurdu, Kızlırını asırılıkkə berip, Amoriylarning padixahı Sihonqa tutup bərdi! **30** Biz ularını yikitiwəttük, Həxbən taki Diboniqja hələk boldi; Biz hətta Nofahķiqə (Nofahķin Mədəbaşa yetidi) ularning yurtini wəyrən kiliwəttük! — dəp xəir yezixkənədi. **31** Xuning bilən Israillar ənə xu tərikidə Amoriylarning yurtioja orunlaştı. **32** Musa Yaazərnı qarlap keliqxı karlıqıqlınları əwətti; andin Israillar Yaazərnı qarlap keliqxı karlıqıqlınları ixtəş kılıp, u yerlərdiki Amoriylarını yeridin kooqlıwətti. **33** Xuningdin keyin Israillar burulup, Baxanning yolini boylap mangdi; Baxanning padixahı Oğ wə uning barlık həlkə qıkip ədrəyədə Israillar bilən jəng kılıqxə səp tüzdi. **34** Pərvərdigar Musaqa: — Korkma, Mən uni, uning barlık həlkə həm zeminini kolungoja tapxurimən; sən uni ilgiri Həxbənda

turuxluk Amoriylarning padixahı Sihonni kılıoändek kılısən, — dedi. **35** Xuning bilən ular Oğ bilən uning oqullurini həm barlık həlkining birini köymay kırıp taxlıdi wə uning zeminini iglidi.

22 Israillar yənə yoloqa qıkıp Moab tüzlənglikliridə, yəni Iordan dəryasının xərk təripidə, Yerihoning udulida qədir tiki. **2** Israillarning Amoriylarо kılıoan ixlinin həmmisini Zipporning oqlı Balak kərüp turoqanıdi. **3** Moablar həlkint intayın körkuxtı, qünki ular bək kəp idi; Moabiylar Israillarning səwəbidin bak alazkadə bolup ketixti. **4** Moabiylar Midiyan aksakallırıq: «Bu bir top adəm əstrapimizdi həmma nərsini, huddi kala etidiki otnı yalmıçındək yalmış yap ketidiojan boldı» — deyixti. U qəođda Zipporning oqlı Balak Moabning padixahı idi. **5** U əqlilərni Beorning oqlı Balaamning aldioqa, Balaamning ana yurdidiki uluq darya boyidiki Petor xəhirişa berip, Balaamni qakırıp kelixxa əwətip; padixahımız: — «Kərisila, bir həlk Misirdin qıkkanıdi; mana, ular pütün zeminoqa yamrap kətti, mana ular bizning udulimizoja keliq qıxtı. **6** Ular meningdin küqlük bolojaqka, əmdi əzlları kelipli bu həlkni mən üçün bir karoçap bərgən bolsila; bəlkim mən ularni yengip, bu zemindin kooqlap qırırixım mumkin; qünki əzlları kimgə bəht tilisilə xuning bəht kujidiojanlığını, kimni karoçisila, xuning karoçixa kalidiojanlığını bilmən» daydu, dənglər, — dedi. **7** Moabning aksakallırı bilən Midiyanning aksakallırı kollırıda pal selix in'amlırını elip mangdi; ular Balaamning aldioja keliip Balakning gəplərinri yatküzdü. **8** Balaam ularoqa: — Bügün ahxam muxu yərdə konup kelinglər, mən Pərvərdigarning manga kılıoan sezi boyiqə silərgə jawap yətküzimən, — dedi. Xuning bilən Moabning xu əmirləri Balaamningkida konup kaldi. **9** Huda Balaamningkigə keliip: — Sening bilən bills turoqan bu adəmlər kim? — dewidi, **10** Balaam Hudaqası: — Moab padixahı Zipporning oqlı Balak əqlilərni əwətip manga: **11** «Kərisila, Misirdin bir həlk qıkkanıdi, ular pütün zeminoqa yamrap kətti; bu yərgə keliip menin üçün ularni karoçap bərsilə, xundak kılısla bəlkim ularni yengip, bu yardin koqlıwetəlxim mumkin» — dedi, — dedi. **12** Huda Balaamoja: Sən ular bilən billə barsang bolmaydu, u həlkni karoçisangmu bolmaydu, qünki ularoja bəht-bərikət ata kiliqan, — dedi. **13** Balaam atığan turup Balakning əməldarlırları: — Silər əz yurtungularoja kaytip ketinglər, qünki Pərvərdigarning menin silər bilən billə beriximoja ruhsət kilmidi, — dedi. **14** Moabning əməldarlırları kopup Balakning yenioqa keliip uningoja: — Balaam biz bilən billə keliixə unimidi, — dedi. **15** Xuning bilən Balak tehimu kəp wə tehimu mətiwər əməldarları əwətti, **16** Ular Balaamning aldioja keliip uningoja: — «Zipporning oqlı Balak mundak daydu: — Həqnəma silining yenimoja keliixlirini tosumiojat; **17** qünki mən əzllarını zor xan-xəhrətka iğə kılımın; nemə desilə makul dəymən; xunga manga əxu həlkni karoçap bərsilə bolidu», — dedi. **18** Balaam Balakning hizmatkarlırıoja jawabəri: — Balak manga ezingin altun-kümütxəklik toləjan əz eyini bərsim, maylı qong yaki qıçıq ix kılıy, Hudayım Pərvərdigarning manga buyruqlarından həlkip ketəlməymən. **19** Silərmə bügüñ ahxam muxu yərdə konup kelinglər, Pərvərdigar yəna xu ixlar tooprısında manga nemə dəydikin, xuni билə, — dedi. **20** Xu keçisi Huda Balaamningkigə keliip uningoja: — U kixilər seni təklip kiliplə kəlgən bolsa, ular bilən billə baroqin, lekin sən Mening sanga etidiojanlırim boyiqə ix kiliixing kerək, — dedi. **21** Balaam atığan turup exikini tokup Moabning əmirləri bilən billə mangdi. **22** Huda Balaamning mangonanlığından oqəzəpləndi; Pərvərdigarning Pərixtisi uni tosuska yolda turattı. U xu qəođda exikigə minip ikki oqulami bilən billə ketiwattatı. **23** Mada exək Pərvərdigarning Pərixtisinə koliqə qılıq alojan

halda yolda turoqanlıkini kərüp, yoldın qıkıp etizlik bilən mengiwidi, Balaam exəknı yoloqa qıkıp mengixkə dumbalap urdi. **24** Pərvərdigarning Pərixtisi ikki taripi tosma tam bilən tosaloqan üzümzarlıktı tar bir yolda turuwaldı. **25** Exək Pərvərdigarning Pərixtisini kərüp, taməqə kistilip mengip, Balaamning putini taməqə kistap yarilandurup koydi; Balaam exəknı yəna dumbalıdı. **26** Pərvərdigarning Pərixtisi bolsa yənə aldioqıraq berip, ong ya soloja buruluxka bolmaydiqan tehimu tar bir yərdə kütüp turdi. **27** Exək Pərvərdigarning Pərixtisini kərüp mangmay, Balaamning astida yetiwaldı; Balaam kättik hapa bolup, exəknı həsisi bilən kättik dumbalap kətti. **28** Bu qəođda Pərvərdigar exəkkə zuwan kirgüzüwidi, exək Balaamoja: — Meni üq ketim dumbalaydiqanə sanga nəmə yamanlıq kiptimən? — dewidi, **29** Balaam exəkkə: — Sən meni sətləxtürdüng, kolumna kılıqə bolojan bolsa idi, seni qepip oliturawtəttim! — dedi. **30** Exək Balaamoja: — Mən seningki bolojniimdin tartip minip kəlgən exiking mən əmasmu? Ilgiri mən sanga muxundak kılıx aditim bolup bakkənmə? — dewidi, — Yak, — dedi [Balaam]. **31** Óna xu qəođda Pərvərdigar Balaamning kəzərlərini aqtı, Balaam Pərvərdigarning Pərixtisinə kılıqını ojlipidin qakırıp, yolda turoqanlıkını kərdi; u yərgə bexini koyup səjdə kıldı. **32** Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja: — Sən exikingni nemə üçün üq ketim dumbalaysan? Kariojina, mangojan yolung Mening nəzirimdə tətür bolojaqka, seni tosuska qıkkuqi Mən Əzüm idim. **33** Exək Meni kərüp üq ketim Mening aldimdən burulup kətti; əgar exək Mening aldimdən burulup kətmigən bolsa, Mən allıqanən seni eltürüp exəknı tirik kaldurojan bolattı, — dedi. **34** Balaam Pərvərdigarning Pərixtisi: — Mən gunahkarman, Əzliniring yolda meni tosus turoqanlıklarını kerməptimən; mubada əmdi menin berixim nəzərləridə razıl kərünsə, man kayıtip ketay, — dedi. **35** Pərvərdigarning Pərixtisi Balaamoja yəna: — Boptu, bu kixilər bilən billə baroqin, birək pəkət Mən sanga degən səznələ degin, — dedi. Xuning bilən Balaam Balakning əməldarlırları bilən billə mangdi. **36** Balak Balaamni keliwetiptu dəp anglap, kərxi elix üçün Moabning Arnon dəryasının boyidiki, qegrining əng beşidiki xəhirişa kəldi: **37** — Mən silini qakırıxa xunqə jiddiy elqi əwətəkənidim, nemə üçün keliixə unimidi? Man silini xan-xəhrətə igə kılalmyttimmi? — dedi Balak Balaamoja. **38** — Kərisila, mana kəldiməq, əmdi mən əz aldiməq birnəmə deyəlyattimmi? — dedi Balaam, — Huda aqzimoja nemə gapni salsa, man xunila dayman. **39** Balaam Balak bilən billə yoloqa qıkıp Kiriat-Huzotka kəldi. **40** Balak kala, koylarnı soyup kurbanlıq kilipl, ularning gəxidin Balaam wa uning bilən billə bolovan əmirlərgə əwətip bərdi. **41** Andin Balak atisi səhərdə Balaamni Baalning egiz jaylirioja elip qıktı; u xu yərdin Israil həlkining əng qəttiki bir kismini kərdi.

23 Balaam Balakka: — Sili muxu yərgə manga yəttə kurbangah yasitip bərsilə, muxu yərgə yənə yəttə buka bilən yəttə koxkarmu hazırlıpl bərsilə, — dedi. **2** Balak Balaamning deginidək kilipl bordı; Balak bilən Balaam ikkisi hərbir kurbangahka kurbanlıq kiliixə bərdin buka bilən birdin koxkar sundı. **3** Balaam Balakka: — Sili əz keydirmə kurbanlıklarının yenida tursila, mən aldioja barımən, Pərvərdigar menin bilən kərtixüxkə kələmdikin? U manga nemə dəp kərsətmə bərsə, mən əzlirigə xuni dəp berimən, — dedi wə bir dəngə qıktı. **4** Huda Balaam bilən kəruxtı; Balaam Hudaqası: — Mən yəttə kurbangah hazırlattım, hərbir kurbangahka kurbanlıq süpitidə birdin buka bilən birdin koxkar sundum, — dedi. **5** Pərvərdigar Balaamning aqzıqıa bir səzni selip: — Balakning yenioqa kaytip berip uningoja mundak,

mundak degin, — dedi. **6** Xuning bilən u Balakning yenioja kaytip bardı. Mana, u wə Moabning barlıq əmirliri uning kəydürmə kurbanlığının yenida turatti. **7** Balaam kalam sezinə aqzıjoa elip mundak dedi: — Balak, meni Aram degən yurttin, Moab xahi Balak meni maxriq taqolırıdin elip kelip, Mundak dedi: — Kəl, menin üçün Yakupni karojiqin. Kəl, Israilni rasa bir seküp eyibligin. **8** Təngri Əzi karojimiqan birawni mən əndək, karojay? Pərvərdigar Əzi seküp eyiblimigən birawni mən əndək seküp ayıbley? **9** Mən koram taxlarning qoşkılırida turup uni kərməktimən, Dönglərdə turup uningoja nəzər salmaqtımən; Mana, ular yakkə yaxaydiqan bir kowm, Ular baxxa kowmların qatarida sanalmaydu. **10** Yakupning topilirini kim hesablaş qıkalaydu? Həttə Israılning təttin birinimi kim sanap qıkalaydu? Mening jenim həkkənayining əlümidək əlsün, Mening ahirim uningkidək bolojay! **11** Balak Balaamoja karap: — Sən manga nəmə kiliwatisən?! Mən seni düxmənlirimini karop berixə qakırtıkanı tursam, mana sən eksiqə pütünləy ularoja amat tilidinq! — dedi. **12** — Pərvərdigarning aqzimoja salojinini yətküzükə kengül koymisam bolamtı? — dəp jawap bərdi Balaam. **13** Balak Balaamoja: — Mening bilən billə baxxa bir yərgə barsila, ularni xu yərdin kərələyla; birək ularning həmmisini əməs, ularning qeagridiki bir kışminila kərələyla; sili xu yərdə turup ularni mən üçün karopbarsıla, — dedi. **14** Xuning bilən Balak Balaamını «Zofimming dalası»nın, Pisgah teojuining qoşkisiqə baxlap berip, xu yərdə yəttə kurbangah saldurup, hərbir kurbangahka kurbanlık süpitidə birdin buğa, birdin koxçar sundı. **15** Balaam Balakka: — Sili muxu yərdə əzlirininq kəydürmə kurbanlıqlarının yenida turup tursila, man awu yakkə berip kərəxüp kelyə, — dedi. **16** Pərvərdigar Balaam bilən kərəxüp, uning aqzıjoa bir sezin selip: — Sən Balakning yenioja kaytip uningoja mundak, mundak degin, — dedi. **17** Balaam Balakning yenioja kaytip kəlgəndə, mana, u wə Moabning barlıq əmirliri uning kəydürmə kurbanlığının yenida turatti. — Pərvərdigar nemə dedi? — dəp soridi Balak. **18** Balaam kalam sezinə aqzıjoa elip mundak dedi: — «Həy Balak, san kopup angliojin, Ah, Zipporniŋ oqli, manga kulaq salojin. **19** Təngri insan əməstür, U yaloğun etymaydu. Yaki adəm balisimus əməstür, U puxayman kılımdaydu. U degənlikən, ixşa axurmay kalamdu? U səz kılıqanıkən, wujudka qıksamay kalamdu? **20** Mana, manga «bərikatlı» dəp tapxurului, U bərikətliginkən, buni man yandurlaymamən. **21** U Yakupta heq gunah kermigan, Israılda naħeklikni uqratmiojan. Hudasi Pərvərdigar uning bilən billə, Padixaňning təntəna awazi uning arisididur. **22** Təngri uni Misirdin elip qıkkən; Uningda yawa kaliningkidək küq bardur. **23** Qünki Yakuplaroja əpsun karoja kəlməydu, Israillarojumu pal karoja kəlməydu. Wakti-saiti kəlgəndə, Yakup bilən Israıl toqrisida: — «Təngri nəkədən karamət ix kılıp bərgən-hə!» Dəp jakarlanmay kalmayıdu! **24** Mana, bu kowm qixi xirdək kəpidi, ərkək xirdək kəddini ruslaydu; Əzi owlıqan owni yemigüqə, Öltürgənlərinən kənini iqmiqüqə, Hərgiz yatmaydu!. **25** Balak Balaamoja: — Boldi, sili ularnı azraqmu karojimisi, ularoja amətəm tilimisəl! — dedi. **26** Balaam Balakka jawab kılıp: — Mən siliga: — «Pərvərdigarning manga eytkanlırininq həmmisiga əmal kilmisam bolmayıdu» degen əməsmidim? — dedi. **27** Balak Balaamoja: — Kəlsilə, mən silini baxxa bir yərgə apıray, Hudanıng nəziridə sili xu yərdə turup ularni karojaxlıri muwapıq tepilarmikin? — dedi. **28** Xuning bilən Balak Balaamni baxlap, qel-bayawanoja karaydiqan Peor teojuining qoşkisiqə kəldi. **29** Balaam Balakka: — Sili bu yərda manga yəttə kurbangah saldurup barsıla, yəttə buğa bilən yəttə

koxkarmu təyyarlap bərsilə, — dedi. **30** Balaq Balaamning deginidək kıldı, hərbir kurbangahka bardin buğa bilən bardin koxçar sundı.

24 Balaam Pərvərdigarning Israillarоja bəht-bərikət ata kılıxni muwapıq kərgənlikini kərəp yetip, alındıq [ikki] ketimkidakidək sehir ixliitixə barmidi, bəlkı yüzini qel-bayawan tərpək karatti. **2** Balaam bexini kettürüp Israillarının kəbile boyıqə qedirlarda olturaklıxanlığını kərdi, Hudanıng Rohı uning üstüqə qüxti. **3** Xuning bilən aqzıjoa kalam sezinə elip mundak dedi: — «Beorning oqli Balaam yətküzidiqan kalam sezi, Kezi eqilmiojan adamıng eytidiojan kalam sezi, **4** Yəni Təngrinin sezlirini angliojuqi, Həmmigə Kadırning alamat kərünüxini kərgüqi, Mana əmdi kezi eqilip düm yikilojan kixi yətküzən kalam sezi: — **5** Ah Yakup, qedirlirinq nəkədər güzel, Turaloqluring nəkədər güzel, ah, Israill! **6** Goya kengəygən dərya wadiliridək, Huddi dərya boyidiki baqlardək, Goya Pərvərdigar tipik estürgən ud dərəhliridək, Dərya boyidiki kədir dərəhliridək; **7** Sular uning soqlırların ekip qikidu, Əwlədləri siyi mol jaylarda bolidu; Padixaň Agagdin exip ketidü, Uning padixaňlıq üstün kılınip güllinidü. **8** Təngri uni Misirdin elip qıkkən, Uningda yawa bukjining küqi bardur; Düxmən əllərni u yəp ketidü, Ustihanırlarını ezip taxlaydu, Okya etip ularni texip taxlaydu. **9** U baojirlap yatsa, ərkək xirdək, Yatsa həm qixi xirdək, Kim uni kozojitxka petinər? Kim sanga bəht-bərikət tilisə, bəht-bərikət tapidu. Kim semi karojişa, karojişka ketidü». **10** Balak Balaamoja aqqiklinip, kolini koliqa urup kətti; Balak Balaamoja: — Mən silini dükminimni karop berixə kiąqkirtanıdım wə mana, sili üq ketim pütünləy ularoja amat tilidilə! **11** Əmdi tezdirin yurtliroja keçip kətsilə; mən əslidə silining izzət-hərmətlərini katta kılay degənidim, mana Pərvərdigar silini bu katta izzət-hərmətə nail boluxtin tosup kəydi, — dedi. **12** Balaam Balakka: — Mən əslidə əzlirininq alqılırlığı: **13** «Balak manga ezining altın-kümüükəlik təlojan ez eyini bərsimu, Pərvərdigarning buyruqinidin əhəkə, ez maylimqə yahxi-yaman ix kılalmaymən; Pərvərdigar mənəmə desə, mən xuni dəymən» degen əməsmidim? **14** Əmdi man ez həlkiməgə kaytimən; kəlsilə, mən əzlirigə bu həlkning künənlərinə hərəkətində silinen həlkəlrigə kəndək muamilə kılıdılqanlığının eytip bərəy, — dedi. **15** U kalam sezinə aqzıjoa elip mundak dedi: — Beorning oqli Balaam yətküzidiqan kalam sezi, Kezli eqilmiojan kixi eytkan kalam sezi, **16** Təngrinin sezlirini angliojuqi, Həmmidin Aliyning wəhiylirini bilgüqi, Həmmigə Kadırning alamat kərünüxini kərgüqi, Mana əmdi kezi eqilən düm yikilojan kixi yətküzidiqan kalam sezi: — **17** Mən Uni kərimən, lekin hazır əməs; Mən Uningoja karaymən, lekin yekin yordin əməs; Yakuptın qıklär bir yultuz, Ketürülər Israıldın bir xahana həsa; Qekiwetər və Moabning qekisini, Barlıq Xətlərninəng bexini yanğıyu. **18** Edom uningoja təwə bolidu, Yənə tehi dükminə Seirlar uningoja təwə bolidu; Israıl bolsa baturluk kılıdu. **19** Yakuptın qıklär biri səltənat süridü, Xəhərdə kələqən həmməyənlənni yokitidü». **20** Andin Balaam Amaləknı kərəp, mundak kalam sezinə etti: — «Amalək idi əslı əllər arisida bax, Əmdi halakəttür təkdir-kısmıti». **21** Andin Balaam Keniylərni kərəp mundak kalam sezinə etti: — «Sening makaning mustəhkəm bolup, Qanggang koram tax iqidə bolsimu, **22** Lekin silar Keniylər halak kılınip turisilər; Taki Axur silərni tutkun kılıp kətküçə». **23** Balaam yənə kalam sezinə dawam kılıp mundak dedi: — «Ah, Təngri bu ixlərni kılıqan qeojda, Kim tirk kəlixə kadir bolar? **24** Kittim tərəpliridin kemilər kəlip, Zulum-zəhmət salidu Axuroja, Zulum-zəhmət salidu Ebərgə; Lekin [Kittimdin kəlgüqi] ezmə

halakatka yüzlünər. **25** Xuning bilən Balaam ornidin kopup eż yurtioja kaytti; Balakmu eż yolioja mangdi.

25 Israillar Xittimda turojan məzgilda, həlk Moab kızlırı bilən buzukluk kılıxka berilip kəttı. **2** U kızlar Israillarnı eż ilahlırijo atalojan kurbanlıqlarо qatnixixa qakıldı; [Israillarmu] kurbanlıqlardın yəydiqojan, ularning ilahlırijo birliktə qoşunidiojan boldı. **3** Israillar Baal-Peor bilən ənə xu tərikidə baqılınıp kətkənlilik üçün, Pərvərdigarning Israillarо aqqiki kozqaldı. **4** Pərvərdigar Musaşa: — Pərvərdigarning kattik oşəzpi Israillarо qüxmisun üçün, həlkning əmirlirininq həmmisini tutup, ularni Mening aldımda aptaptä esip koyojin, — dedi. **5** Xuning bilən Musa Israilning sorakqılırioja: — Silər berip hərbiringlar özünglarning Baal-Peor bilən baqılınıp kətkən adəmlərini əltütüwetinqlar, — dedi. **6** Wa Musa pütükül Israil jamaiti bilən jamaət qədirininq dərwazisi alddı yığa-zar kılıp turuwatkanda, mana Israillardin biraylon kəlip ularning kəz aldıldı Midiyaniy bir kızını eż kərindaxlirining yenioja elip mangdi. **7** Kəhin Hərunctiong nəwrisi, Əliazarning oοqli Finihas buni kərüp, jamaət iqidin qoptı-də, kolioja nəyzə elip, **8** həlikı Israil adəmning arkısidin qədirininq iqtirigə kirip, kiz bilən ikkisininə karnioja nəyzə tikiwətti. Israillar arısida tarkalojan waba ənə xu qaqdila tohtidi. **9** Xu qaqdıa waba tegip eləgənlər jəmiy yigirmə tət ming adəmgə yətkəndi. **10** Andin Pərvərdigar Musaşa mundak dedi: — **11** — «Kəhin Hərunctiong nəwrisi, Əliazarning oοqli Finihas Meni dəp wapasılıkka bolovan həsитimini eż həsiti bilip, Mening Israillarо boローン oqəzipimni yandurdu. Xunga gərqə Mən wapasılıkka boローン həsitudin oqəzplangan bolsammu, Israillarnı yokitiwetmidim. **12** Xunga sən: — «Mana, Mən uningoja ez aman-hatirjəmlək əhdənni təkdim kılımən! **13** Bu [əhde] uningoja wə uning əwlədlirijo təwə bolidiojan mənggülük kahinlik əhdisi bolidu, qunkı u eż Hudasını dəp wapasılıkka həsət kılıp, Israillar üçün kafarət kəltürdü» — dəp jakarlıqin». **14** Əltütürlən yəni həlikı Midiyaniy kiz bilən billə əltütürlən Israil adəmning ismi Zimri bolup, Saluning oοqli, Ximeon kəbilisidiki bir jəmətning əmiri idi. **15** Əltütürlən Midiyaniy kızning ismi Kozbi bolup, Zurning kizi idi; Zur bolsa Midiyaniy bir kəbilineng baxlıkı idi. **16** Pərvərdigar Musaşa: — **17** Sən Midiyaniylarо aram bərməy zərbə bərgin; **18** Qunkı ular hıyle-mikir ixlitip silərgə aram bərmigən; Peordiki ixta, xundakla ularning singlisi boローン Midiyanning bir əmirininq kizi Kozbinining ixidimu hıyle-mikir ixlitip silərnı azdurojan, — dedi. Kozbi waba tarkalojan künida Peordiki ix səwəbidin əltürlüldi.

26 Wabadin keyin Pərvərdigar Musa bilən Hərunctiong oοqli Əliazaroja sez kılıp: — **2** Silər pütükül Israillarning jamaəti iqidə yigirmə yaxtin axkan, jənggə qıkalaydiojanları ata jəməti boyiqə həsəbləp sanaktion etküzunglər, — dedi. **3** Xuning bilən Musa bilən kəhin Əliazor Moab tüzlənglikliridə, yəni Yerihoning yenidiki Iordan dəryasining boyida Israillar bilən sezlixip ularoja: **4** «Pərvərdigarning Musa wə Misirdin qıkkən Israillarо buyruqını boyiqə, silərdin yigirmə yaxtin axkanlarning həmmisi [tizimlinip] sanaktion etküzülliği kerək» — dəp ukrturdu. [tizimlitilojan sanlar mundak boldı]: — **5** Israilning tunji oοqli Rubən idi. Rubənning əwlədləri, yəni Hənuknıng nəslidin boローン Hanuk jəməti; Palluning nəslidin boローン Pallu jəməti; **6** Həzron nəslidin boローン Həzron jəməti; Karmi nəslidin boローン Karmi jəməti. **7** Bular Rubənning jəmətləri bolup, ulardın sanaktion etküzüllini jəmiy kırık üç ming yətta yüz ottuz kixi boldı. **8** Palluning oοqli Eliab; **9** Eliabning oqulları Nimual, Datan, Abiram idi. Datan bilən Abiram əslidə jamaət

iqidin qakırılojan metiwarlər bolsimu, Korah guruhidikilər Pərvərdigar bilən takallaxkanda, ular bilən birlip Musa wə Harun bilən takallaxkanidi. **10** Yer aozzini eqip ularni Korah, bilən birgə yutup kətkən; xu qaqdıa Korah guruhidikilərning hammisi eləgn; baxkilaroja ibrat bolsun dap, ot uning ikki yüz əllik adimini yutup kətkən. **11** Lekin Korahning əwlədləri elüp kətmigən. **12** Ximeonning əwlədləri, jəmat boyiqə, Nəmuəlning nəslidin boローン Nəmuəl jəməti; Yamin nəslidin boローン Yamin jəməti; Yakın nəslidin boローン Yakın jəməti; **13** Zərah nəslidin boローン Zərah jəməti; Saul nəslidin boローン Saul jəməti. **14** Bular Ximeonning jəmətləri bolup, jəmiy yigirmə ikki ming ikki yüz adəm qıktı. **15** Gad kəbilisidin, jəmat boyiqə, Zəfon nəslidin boローン Zəfon jəməti; Haggi nəslidin boローン Haggi jəməti; xuni nəslidin boローン xuni jəməti; **16** Ozni nəslidin boローン Ozni jəməti; eri nəslidin boローン eri jəməti; **17** Arod nəslidin boローン Arod jəməti; Arəli nəslidin boローン Arəli jəməti. **18** Bular Gad əwlədlərinin jəmətləri bolup, ular jəmətləri boyiqə sanaktion etküzungləndə jəmiy kırık ming bəx yüz adəm qıktı. **19** Yəhudanıng oqulları Er bilən Onan idi; bu ikkisi Kanaan zeminida elüp kətkən. **20** Yəhudanıng əwlədləri Həzronning nəslidin boローン Həzron jəməti; Həmulning nəslidin boローン Həmul jəməti. **22** Bular Yəhudanıng jəmətləri bolup, ular jəmat boyiqə sanaktion etküzungləndə jəmiy yətmix alta ming bəx yüz adəm qıktı. **23** Issakarning əwlədləri, jəmat boyiqə, Tolanıng nəslidin boローン Tola jəməti; Puahning nəslidin boローン Puah jəməti; **24** Yaxubning nəslidin boローン Yaxub jəməti; Ximronning nəslidin boローン Ximron jəməti. **25** Bular Issakarning jəmətləri bolup, ular jəmat boyiqə sanaktion etküzungləndə jəmiy atmix tət ming üç yüz adəm qıktı. **26** Zəbulunning əwlədləri, jəməti boyiqə, Sərədnıng nəslidin boローン Sərəd jəməti; Elon nəslidin boローン Elon jəməti; Jahliyəlning nəslidin boローン Jahliyəl jəməti. **27** Bular Zəbulunning jəmətləri bolup, ular jəmat boyiqə sanaktion etküzungləndə jəmiy atmix ming bəx yüz adəm qıktı. **28** Yüstiñping oqulları: — jəmat boyiqə, Manassəh bilən Əfram idı. **29** Manassəhning əwlədləri: — Makirning nəslidin boローン Makir jəməti (Makirdin Gilead tərəlgən), Gileadning nəslidin boローン Gilead jəməti idı. **30** Təwəndikilər Gileadning əwlədləri: — Yəzərning nəslidin boローン Yəzər jəməti; Həlkəning nəslidin boローン Həlek jəməti; **31** Asriyalıning nəslidin boローン Asriyal jəməti; Xəkəmning nəslidin boローン Xəkəm jəməti; **32** Xəmidanıng nəslidin boローン Xəmida jəməti; Həfərning nəslidin boローン Həfər jəməti. **33** Həfərning oοqli Zəlofihad oοql pərzənt kərməy kiz pərzənt kərgən; Zəlofihadning kızlırinining ismi Mahləh, Noah, Hoglah, Milkah, Tirzah idi. **34** Bular Manassəhning jəmətləri bolup, sanaktion etküzungləndə jəmiy əllik ikki ming bəx yüz adəm qıktı. **35** Təwəndikilər Əframıning əwlədləri, jəməti boyiqə: — Xutilaħning nəslidin boローン Xutilaħ jəməti; Bəkərning nəslidin boローン Bəkər jəməti; Tahanning nəslidin boローン Tahən jəməti. **36** Xutilanıng əwlədləri Eranning nəslidin boローン Eran jəməti. **37** Mana bular Əframıng əwlədlərinin jəmətləri bolup, hərkəs jəmətləri boyiqə sanaktion etküzungləndə jəmiy ottuz ikki ming bəx yüz adəm qıktı. Jəmətləri boyiqə, ularning həmmisi Yüstiñping əwlədləri idi. **38** Binyamıning əwlədləri, jəməti boyiqə, Belanıng nəslidin bo\$_['Bela jəməti; Axbelıning nəslidin bo\$_['Axbel jəməti; Ahiramıning nəslidin bo\$_['Ahiram jəməti; **39** Xəufamıning nəslidin bo\$_['Xufam jəməti; Hufamıning nəslidin bo\$_['Hufam jəməti. **40** Ard bilən Naaman Belanıng oqulları idi;

Ardning nəslidin boローン Ard jəməti; Naamanning nəslidin boローン Naaman jəməti. **41** Bular Binyaminning əwlədləri bolup, jəmət boyığa sanaktın etküzülgəndə jəmiy kırıq bax ming alta yüz adəm qıktı. **42** Təwəndikilər Danning əwlədləri bolup, jəmət boyığa, Xuhəmnning nəslidin boローン Xuhəm jəməti; jəmət boyığa bular Danning jəmətləri idi. **43** Xuhəmnning həmmə jəməti sanaktın etküzülgəndə jəmiy atmış tət ming tət yüz adəm qıktı. **44** Axirning əwlədləri, jəmət boyığa, Yimnahıning nəslidin boローン Yimnah jəməti; Yexwinning nəslidin boローン Yexwi jəməti; Beriyahning nəslidin boローン Beriyah jəməti. **45** Beriyahning əwlədləri, jəmət boyığa, Həbərnıng nəslidin boローン Həber jəməti; Malkiəlning nəslidin boローン Malkiel jəməti. **46** Axirning kızının ismi Serəh idi. **47** Bular Axır əwlədlərinin jəmətləri bolup, ular jəmət boyığa sanaktın etküzülgəndə jəmiy əllik üq ming tət yüz adəm qıktı. **48** Naftalining əwlədləri, jəmət boyığa, Yahziəlnıng nəslidin boローン Yahziəl jəməti; Gunining nəslidin boローン Guni jəməti; **49** Yəzərnıng nəslidin boローン Yəzər jəməti; Xilləmning nəslidin boローン Xilləm jəməti. **50** Bular Naftalining jəmətləri bolup, jəmat boyığa sanaktın etküzülgəndə jəmiy kırıq bax ming tət yüz adəm qıktı. **51** Yukarıklılar Israillardın sanaktın etküzülgənlər bolup, jəmiy alta yüz bir ming yəttə yüz ottu adəm qıktı. **52** Pərvərdigar Musaoqa sez kılıp mundak dedi: — **53** Zemin muxularoğa royhətkə elinoğan san boyığa miras kılıp təksim kılinsun. **54** Mirasni adəm sani keş qəbililərgə keprək, adəm sani az qəbililərgə azzak bəl; miras royhəttin etküzülgən adəm sanıqə karap hərbir adəməgə bəltüp berilsun. **55** Həlbuki, zemini qək taxlinix yoli bilən belünsün; ular miraska ezlirinət atə jəmat-qəbilisining nami boyığa warislik kilsun. **56** Miras ularoğa qək taxlay yoli bilən adəm sanining az-keplükigə karap hərbir [ailə-jəmətkə] bəltüp berilsun. **57** Təwəndikilər ata jəmət boyığa sanaktın etküzülgən Lawıylar: — Gərxonning nəslidin boローン Gərxon jəməti; Kohatning nəslidin boローン Kohat jəməti; Mərarining nəslidin boローン Mərəri jəməti. **58** Bular Lawıylarning jəmətləri: — Libni jəməti, Hébron jəməti, Mahlı jəməti, Muxi jəməti, Korah jəməti. Kohattin Amram tərəlgən. **59** Amramning ayalining ismi Yokəbəd bolup, Lawiynıng Misirdə tuqulqoşan kizi idi; u Amramışa Hərən, Musa wə uların aqısı Maryəmni tuqup bərgən. **60** Hərundin Nadab, Abiħu, Əliazar, İtamar tərəlgən. **61** Lekin Nadab bilən Abiħu Pərvərdigarnıng adıqə oqyrıyı bir otñi sunqoşan elüp kətkən. **62** Lawıylar iqidə bir ayliktin axkən barlıq ərkəklər sanaktın etküzülgəndə jəmiy yığırma üq ming adəm qıktı. Ular Israillar iqidə sanaktın etküzülmigən, qənki ularoğa Israillar iqidə heqkəndək miras [zemini] bəltüp berilmigən. **63** Yukırıda eytılqan adəmlər Moab tüzlənglikliridə, Yerihoning uludilidiki İordan dəryası boyida Musa bilən kahin Əliazar təripidin sanaktın etküzülgən Israillardur. **64** Birak bu adəmlər iqidə Musa bilən kahin Hərən ilgiri Sinay qəlidə sanaktın etküzüngəndə sanaktın etküzülgən birmu adəm yok idi. **65** Qənki Pərvərdigar ular tooprısında: «Ular qeldə elməy kalmayıdu» dəp eytkənidi. Xunga, Yəfunnəhning oqlı Kalab bilən Nunning oqlı Yəxuadın baxka birimu kalmıqan.

27 Yüsünping oqlı Manassəhnıng nəslidin boローン jəmətlər iqidə Manassəhnıng qəwrisi, Makirning awrisi, Gileadning nəwrişı, Həfərnıng oqlı Zəlofihadıning kızlırı bolup, ularınning ismi Mahlah, Noah, Həqlah, Milkah, wə Tirzah idi. **2** Ular jamaət qədirinən dərvazisi adıqə kelip, Musa bilən kahin Əliazar wə əmirlər bilən pütkül jamaətning alidda turup: **3** — Bizning atımız qəlda elüp kətkən; u yərdə Pərvərdigarоja hujum kılılıq yiojılıqlanlardın əməs, yəni Korah guruhidikilərdin əməs; u bəlkı e gunahı iqidə əlgən, wə uning oqul pərzənti yok idi.

4 Nemə üçün atimizning oqlı yokluğunu səwəblilik uning name uning jəmətidin əqrürüwetiliđ? Əzlirinə bizgə atimizning kerindaxlıri katarida miras bəlüp berixlirini etünimiz, — dedi. **5** Musa ularning bu ixini Pərvərdigarnıng aldioja koydi. **6** Pərvərdigar Musaoqa sez kılıp mundak dedi: — **7** Zəlofihadıning kızlırinin eytikni durus, san qokum ularoşa atisining kerindaxlıri katarida miras bər; ularning atisining mirasını ularoşa etküzüp bərgin. **8** Sən Israillarоja eytik: «Bir adəm əlüp kətkən qəođa uning oqlı bolmisa, undakta silər uning mirasını kçıjoşa etküzüp beringlar. **9** Kçızi bolmisa, mirasını kerindaxlırija beringlar. **10** Kerindaxlıri bolmisa, mirasını ata jəmət taojılırija beringlar. **11** Əğər uning atisining kerindaxlıri bolmisa, undakta uning mirasını uning jəmetidiki əng yekin bir tuşkinioşa beringlar; u adəm uning mirasiqə iğə bolsun. Bu Pərvərdigar Musaoqa buyruqandək, Israillarоja qüxtürülən həküm, kanun-bəlgilimə bolup kalsun». **12** Pərvərdigar Musaoqa: — Sən mawu Abarim teojoja qıkip, Mən Israillarоja təkdim kılıqan zəminə qarap bək. **13** Kerüp bolqəndin keyin sonnunu akang Hərunıja ohxax ez həkkiringə koxulisan. **14** Qənki Zin qəlidə, jamaət jedəl qıkarçojan qəođa, ikkinglər Mening buyrukimoşa asiylik kılıp, suning ixida (Zin qəlidə, Kədəxtiki «Məribəh suluri» degen jayda) Meni jamaətning alidda mukəddəs dəp hərmətləmidinglər, — dedi. **15** Musa Pərvərdigarоja sez kılıp: **16** — I Pərvərdigar, barlıq at igilirinən rohlırinən Hudası, Əz jamaitinin padiqisiz padidək bolup kəlixinən aldımı elix üçün jamaətni idarə kılıdıcıjan, ularning aldioja kirip qıkalayıdojan, ularını baxlap mangalayıdojan bir adəmni tikləp berixingni tiləymən, — dedi. **18** Sən Nunning oqlı Yəxuani talliqin, — dedi Pərvərdigar Musaoqa, — Uningda Rohim bar, sən kolungı uning bəxiyoja koy, **19** uni kahin Əliazar wə barlıq jamaətning alidda turoquzup wəzipiga koy. **20** Sən pütkül Israil jamaiti uning gepiğə kirixi üçün eżüngüning izzət-xəhrıtingdin bir kışmini uningoja bərgin. **21** U kahin Əliazarning alidda tursun, [Əliazar] urimning həkümünü wasitə kılıp turup, Pərvərdigarnıng həzurida uning üçün yol sorisun; Israil həlkə, yəni pütkül jamaət uning buyruki bilən qıkidu, uning buyruki bilən kirixi kerək. **22** Xuning bilən Musa Pərvərdigarnıng buyruki boyığa ix kərüp, Yəxuani baxlap kılıp, kahin Əliazarning wə barlıq jamaətning alidda turoquzdi; **23** [Əliazar] kolini uning bəxiyoja koyup, uni Pərvərdigarnıng Musanıng wasitisi bilən buyruqinidək wəzipiga koydi.

28 Pərvərdigar Musaoqa sez kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillarоja buyrup: — «Manga sunulqan hədiyə-kurbanlıklarını, yəni Manga ozuk bolidiojan, huxbuq kultüridiojan otta sunulidiojan hədiyə-kurbanlıklärini bolsa, silər hərbirini bekitilgən kəralıda sunuxkə kəngül köyungalar» — degin. **3** Sən ularoşa yənə: «Silərning Pərvərdigarоja atap otta sunidiojan kəydürmə kurbanlıqların mundak bolidu: — hər künə bejirim bir yaxlıq ərkək kozidin ikkini daimiy kəydürmə kurbanlık kılıngılar. **4** Ətigini birni, gugumda birni sunungular; **5** yənə təttin bir həndin soküp qıkırıldığan zəytun meyi iləxtürülən esil undin ondın bir əfəhni axlıq hədiyə süpitidə sunungular. **6** Sinay teojoja bəlgiləngən, Pərvərdigarоja atap huxbuq qıkarsun dəp, otta sunulidiojan daimiy kəydürmə kurbanlıq mana xudur. **7** Hərbir kəza üçün uningoja koxulidiojan xarab hədiyəsi təttin bir hın xarab bolidu; ekitma iqimlik boローン xarab hədiyəsi mukəddəs jayda Pərvərdigarоja sunup tekəlsün. **8** Sən ikkinqi bir kozinizi gugumda sunoñin; uni ətigənkidək axlıq hədiyəsi wə xarab hədiyəsi bilən koxup sunoñin; u huxbuq kəltürtüx üçün Pərvərdigarоja atap otta sunulidiojan kəydürmə kurbanlıq bolidu. **9** — Xabat künə bejirim bir yaxlıq ikki ərkək

köza sunulsun; uningoja koxup zayıtun meyi iləxtürülən esil undin əfahning ondin ikkisi axlıq hədiyə süpitidə sunulsun wə xarab hədiyəsi sunulsun; **10** bu hərbir xabat künida sunulidiqan xabat künidiki kurbanlıktır; uning bilən daimiy keydirmə kurbanlık wə koxumqa sunulidiqan xarab hədiyəsi billə sunulsun. **11** — Hər ayning birinqi künü Pərvərdigarə atılıdiqan keydirmə kurbanlık sunungalar; yəni ikki yax torpak, bir koqkar, bir yaxlıq bejirim yəttə ərkək kozını sunungalar. **12** Hər torpak bexioja zayıtun meyi iləxtürülən esil undin əfahning ondin üçi axlıq hədiyə süpitidə, koxkarə zayıtun meyi iləxtürülən esil undin əfahning ondin ikkisi axlıq hədiyə süpitidə, **13** hərbir kəza bexioja zayıtun meyi iləxtürülən esil undin əfahning ondin biri axlıq hədiyə süpitidə sunulsun; bu Pərvərdigarə ota sunulidiqan, huxbuq qılıkridiqan bir keydirmə kurbanlıktır. **14** Ularning xarab hədiyalıları bolsa: — hərbir torpak bexioja xarabtin yerim hin, koxkar bexioja hinnin üqtin biri, hərbir kəza bexioja hinnin təttin biri sunulsun. Bu hər ayda sunulidiqan aylık keydirmə kurbanlık bolup, yilning hər eyida xundak kılinsun. **15** Bularning üstiga Pərvərdigarə atılıdiqan gunah kurbanlık süpitidə bir teka sunulsun; xularning həmmisi daimiy keydirmə kurbanlık wə koxumqa xarab hədiyəsi bilən billə sunulsun. **16** Birinqi ayning on tetinqi künü Pərvərdigarə atalojan «etüp ketix» [közisi sunulsun]. **17** Xu ayning on bəxinqi künü heyt baxlinidü; yəttə kün pefir nan yeyilsun. **18** Birinqi künü mukəddəs yioqılıq etküzülsün, heqkandak ix-əməgək kilməslikinqalar kerək, **19** xu künü otta sunulidiqan, Pərvərdigarə atalojan keydirmə kurbanlık süpitidə yax torpaktın ikkini, bir koqkar wə yəttə bir yaxlıq ərkək kəza sunungalar; ular aldinglarda bejirim kərünsün; **20** xularqa koxulidiqan axlıq hədiyələri zayıtun meyi iləxtürülən esil un bolup, hərbir torpak bexioja əfahning ondin üçi, koqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **21** xu yəttə kəza bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **22** xuningdək [gunahıngılar] üçün kafarə kəltürüxkə gunah kurbanlıq süpitidə bir teka sunulsun. **23** Bularning həmmisini etığanlıq keydirmə kurbanlık, yəni daimiy keydirmə kurbanlıktın ayrım sunungalar. **24** Silər bu tarikidə uda yəttə kün Pərvərdigarə atap otta sunulidiqan, huxbuq kəltüridiqan axundak hədiyə-kurbanlıkları sunungalar; xularning həmmisi daimiy keydirmə kurbanlık wə koxup sunulidiqan xarab hədiyəsinin sirtida sunuldu. **25** Yəttinqi künü mukəddəs yioqılıq etküzüngərlər, xu kün heqkandak ix-əməgək kiliqxə bolmayıdu. **26** «Daşlapçı orma» künü, yəni «həptilər heyt»ınlarda silər yengi axlıq hədiyəni Pərvərdigarə sunçan qaçda mukəddəs yioqılıq etküzüngərlər; heqkandak ix-əməgək kilməngərlər. **27** Silər Pərvərdigarə atalojan, huxbuq kəltüridiqan keydirmə kurbanlık süpitidə yax torpaktın ikkini, koqkardin birni, bir yaxlıq ərkək kozidin yəttini sunungalar. **28** Xularqa koxup sunulidiqan axlıq hədiyə zayıtun meyi iləxtürülən esil undin bolup, hərbir torpak bexioja əfahning ondin üçi, koqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **29** xu yəttə kəza bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **30** xuningdək silərnəng [gunahıngılar üçün] kafarə kəltürüxkə [gunah kurbanlıq süpitidə] bir teka sunulsun. **31** Xularning həmmisi daimiy keydirmə kurbanlık wə uning axlıq hədiyəsi qoxup (bularning həmmisi aldinglarda bejirim kərünsün), xarab hədiyalıları bilən billə sunulsun.

29 Yəttinqi ayning birinqi künü silər mukəddəs yioqılıq etküzüngərlər; [u künü] heqkandak ix-əməgək kilməslikinqalar kerək. Bu silər üçün kanaylar qəlinidiqan künü bolidu. **2** Silər Pərvərdigarə atalojan, huxbuq kəltüridiqan keydirmə kurbanlık süpitidə yax bir torpak, bir koqkar, yəttə bir yaxlik

bejirim ərkək kozını sunungalar. **3** Xularqa koxup sunulidiqan axlıq hədiyə zayıtun meyi iləxtürülən esil undin bolup, hərbir torpak bexioja əfahning ondin üçi, koqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **4** xu yəttə kəza bexioja əfahning ondin biri sunulsun; **5** xuningdək silərnəng [gunahıngılar üçün] kafarə kəltürüxkə gunah kurbanlıq süpitidə bir teka sunulsun. **6** Xularni ayning birinqi künidiki keydirmə kurbanlık wə uningoja koxumqa bolqan axlıq hədiyəsi, daimiy keydirmə kurbanlık, uningoja koxumqa bolqan axlıq hədiyəsi wə bularqa koxulidiqan xarab hədiyələrinin sirtida sunungalar; bularning həmmisi hərbiri bəlgilimə boyiqə Pərvərdigarə atap otta huxbuq kəltürüsün dəp sunulsun. **7** Yəttinqi ayning oninqi künü silər mukəddəs yioqılıq etküzüngərlər; nəpsinqərləri tartip ezungləri tewən tutungalar. U kün heqkandak ix-əməgək kiliqxə bolmayıdu. **8** Silər Pərvərdigarə atalojan, huxbuq kəltüridiqan keydirmə kurbanlık süpitidə yax bir torpak, bir koqkar, bir yaxlıq ərkək kozidin yəttini sunungalar (bularning həmmisi aldinglarda bejirim kərünsün). **9** Xularqa koxup sunulidiqan axlıq hədiyə zayıtun meyi iləxtürülən esil undin bolup, hərbir torpak bexioja əfahning ondin üçi, koqkar bexioja əfahning ondin birini, **10** xu yəttə kəza bexioja əfahning ondin birini, **11** xuningdək gunah kurbanlıq süpitidə bir teka sunungalar; ularning həmmisi kafarə künidiki gunah kurbanlığı, daimiy keydirmə kurbanlık, uning koxumqa axlıq hədiyəsi wə bularning xarab hədiyələri billə sunulsun. **12** Yəttinqi ayning on bəxinqi künü mukəddəs yioqılıq etküzüngərlər; u kün heqkandak ix-əməgək kiliqxə bolmayıdu. Pərvərdigarə atap yəttə kün heyt kiliqxərlər; **13** silər Pərvərdigarə atap, huxbuq kəltürüsün dəp otta sunulidiqan keydirmə kurbanlık süpitidə yax torpaktın on üçni, ikki koqkar, bir yaxlıq ərkək kozidin on tetni sunungalar (xular həmmisi bejirim bolsun). **14** Xularqa koxup sunulidiqan axlıq hədiyə zayıtun meyi iləxtürülən esil undin bolup, on üç torpak bexioja əfahning ondin üçi, ikki koqkar bexioja əfahning ondin ikkisi, **15** on tət kəza bexioja əfahning ondin birini, **16** xuningdək gunah kurbanlıq süpitidə bir teka sunungalar; xularning üstiga daimiy keydirmə kurbanlık, uning koxumqa axlıq hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **17** İkkinci künü yax torpaktın on ikkini, ikki koqkar, bir yaxlıq ərkək kozidin on tetni sunungalar (xular həmmisi bejirim bolsun) **18** wə xundakla torpaktar, koqkarlar wə ərkək kozılarning saniqə karap bəlgilimə boyiqə koxumqa sunulidiqan axlıq hədiyələri bilən xarab hədiyalılarını sunungalar. **19** Xuningdək gunah kurbanlıq süpitidə bir teka sunungalar; xularning üstiga daimiy keydirmə kurbanlık, uning koxumqa axlıq hədiyəsi wə xularning xarab hədiyələri billə sunulsun. **20** Üçinqi künü bir yax torpaktın on birni, ikki koqkar, bir yaxlıq ərkək kozidin on tetni sunungalar (xular həmmisi bejirim bolsun) **21** wə xundakla torpaktar, koqkarlar wə ərkək kozılarning saniqə karap bəlgilimə boyiqə koxumqa sunulidiqan axlıq hədiyələri bilən xarab hədiyalılarını sunungalar; **22** xuningdək gunah kurbanlıq süpitidə bir teka sunungalar; xularning üstiga daimiy keydirmə kurbanlık, uning koxumqa axlıq hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **23** Tetinqi künü yax torpaktın onni, ikki koqkar, bir yaxlıq ərkək kozidin on tetni sunungalar (xular həmmisi bejirim bolsun) **24** wə xundakla torpaktar, koqkarlar wə ərkək kozılarning saniqə karap bəlgilimə boyiqə koxumqa sunulidiqan axlıq hədiyələri bilən xarab hədiyələrini sunungalar; **25** xuningdək gunah kurbanlıq süpitidə bir teka sunungalar; xularning üstiga daimiy keydirmə kurbanlık, uning koxumqa axlıq hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **26** Bəxinqi künü yax torpaktın tokkuznı,

ikki koqkar, bir yaxlik ərkək kozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **27** wə xundakla torpaklar, koqkarlar wə ərkək kozilarining sanişa karap bəlgilimə boyiqə koxumqa sunulidiojan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **28** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstiga daimiy keydürmə kurbanlık, uning koxumqa axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **29** Altinqi künü yax torpaktın səkkizini, ikki koqkar, bir yaxlik ərkək kozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **30** wə xundakla torpaklar, koqkarlar wə ərkək kozilarining sanişa karap bəlgilimə boyiqə koxumqa sunulidiojan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **31** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstiga daimiy keydürmə kurbanlık, uning koxumqa axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **32** Yəttinqi künü yax torpaktın yəttini, ikki koqkar, bir yaxlik ərkək kozidin on tətni sununglar (xular həmmisi bejirim bolsun) **33** wə xundakla torpaklar, koqkarlar wə ərkək kozilarining sanişa karap bəlgilimə boyiqə koxumqa sunulidiojan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **34** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidə bir tekə sununglar; xularning üstiga daimiy keydürmə kurbanlık, uning koxumqa axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **35** Səkkizinqi künü silər mukəddəs yiojılıx etküzungürlər; u künü heqkəndak ix-amgək kilmangılar. **36** Silər Pərvərdigaroja atap, huxuby kəltürüsün dəp otta sunulidiojan keydürmə kurbanlık süpitidə bir torpak, bir koqkar wə bir yaxlik ərkək kozidin on tətni (xular həmmisi bejirim bolsun) **37** həmdə torpak, koqkar wə ərkək kozilarining sanişa karap, bəlgilimə boyiqə koxumqa sunulidiojan axlik hədiyəliri bilən xarab hədiyəlirini sununglar; **38** xuningdək gunah kurbanlıki süpitidimə bir tekə sununglar; xularning üstiga daimiy keydürmə kurbanlık, uning koxumqa axlik hədiyəsi wə xarab hədiyəsi billə sunulsun. **39** Bəlgiləngən heytliringlərdə Pərvərdigaroja atap sunulidiojan kurbanlık-hədiyələr ənə xulardur; silərnin kəsəməgə baolıq yaki ihtiyanın sunidioqlanırınlıqlar, keydürmə kurbanlıklırlıqlar, axlik hədiyərlırlıqlar, xarab hədiyərlırlıqlar wə inaklık kurbanlıklırlıqlar bolsa, ularning sırtididur. **40** Xundak kılıp, Musa Pərvərdigarning eziqə buyruqanlırinin həmmisini qaldurmay Israillar oqturdu.

30 Musa Israillarning kəbilə baxlıklıriqa söz kılıp mundak dedi: — Pərvərdigarning buyruqanlırları mundak: — **2** Əgər biraw Pərvərdigaroja kəsəni iqtənən bolsa yaki ez-ezini qəkləkinqəi bolup kəsəm iqtənən bolsa, ləwzidin käytixkə bolmayıdu, haman aqzidin qıkkən həmma gəp boyiqə ix tutuxi kerək. **3** Kız bala yax bolup, tehi atisining eyidiqi qaçıda, ez-ezini qəkləkə toopruluk Pərvərdigaroja kəsəm bərgən bolsa, **4** əməmə atisi kizining kəsimini yaki ez-ezini qəkləkə tooprusunda bərgən wədilisini anglojan wə kizining alidda ündiməy xük turojan bolsa, undakta uning barlık kəsəmləri wə ez-ezini qəkləkə tooprusunda kələjən həmma wədisi inawətlik bolidu. **5** Lekin kizining atisi anglojan qaçıda uni toşkan bolsa, uning kələjən kəsəmləri yaki ez-ezini qəkləkə tooprusunda kələjən wədiliridin heqbi inawətlik bolmayıdu; atisi uni toşkan boləraq, Pərvərdigarmu uni kəqürüdu. **6** — Əgər u kəsəm kələjən yaki ez-ezini qəkləkə aqzida təntəklik bilən wədə kələjən haləttə ərgə təqən bolsa, **7** eri xuni anglojan bolsa, lekin anglojan künü ündiməy xük turojan bolsa, undakta uning kələjən kəsəmləri yaki ez-ezini qəkləkə kələjən gaqları inawətlik bolidu. **8** Əgər eri anglojan künü uni toşkan bolsa, uning kələjən kəsimini wə ez-ezini qəkləkə toopruluk aqzidin qıkarojan təntək gaqlırını bikar kilsə, undakta ular inawətsiz bolidu; Pərvərdigar unı

kəqürüdu. **9** Lekin tul hotun yaki eridin ajrixip kətkən hotunlar kələjən kəsəm, yəni uning ezini qəkləkə toopruluk kələjən barlık wədiliri bolsa inawətlik bolidu. **10** Əgər u erining eyidə kəsəm kələjən yaki ez-ezini qəkləkə toopruluk kəsəm-wədə iqtənə, **11** eri anglap turuluk xük turuwelip tosmiqən bolsa, undakta uning barlık kələjən kəsəmləri wə ez-ezini qəkləkə toopruluk kələjən barlık wədiliri inawətlik bolidu. **12** Lekin uning eri anglap turojan qaçıda uning kəsəm-wədilirini enik rət kələjən bolsa, ayal aqzidin qıkarojan wədə berix wə ez-ezini qəkləkə turux toopruluk kələjən barlık wədilirinin heqkəsisi inawətlik bolmayıdu; uning eri bularni rət kələjən boləraq, Pərvərdigar uni kəqürüdu. **13** Ayalning bərgən wədilisini wə uning qıdad turup eziünni qəklaymən dəp kələjən kəsəm-wədilisini uning eri inawətlikmə kılalaydu, inawətsiznə kılalaydu. **14** Əgər uning eri hərkəni uning alidda xük turuwelip gəp kilmisa, undakta uning bərgən barlık kələjən kəsəmlərini wə ez-ezini qəkləkə turux toopruluk kələjən həmma wədilirini inawətlik kələjənləri hesablinidü; qünki erining anglap turojan kündə gəp kilmay xük turojanlılı uning ayalining kəsəm-wədilirini küqə igə kələjənləridur. **15** Lekin eri ayalining kəsəm-wədilirini anglap naħayiti uzaq wəkitlərdən keyin andin uning kəsəm-wədilirini inawətsiz kilsə, undakta u ayalining gunahını ez üstigə alojan bolidu. **16** Yukirkılar Pərvərdigarning Musaqa buyruqanlırları, yəni eri bilən ayalı, ata bilən ez eyidə turuwatqan, tehi yaxlıkıda boləjan kizi otturisidiki nizam-bəlgimilərdür.

31 Pərvərdigar Musaqa söz kılıp: — **2** Sən Midiyənərən Israillarning intikamını al, andin ez həlkəlirinqə koxulisən, — dedi. **3** Musa həlkə mundak dedi: — Aranglardın jənggə qırixıq bir türküm adəmlərni koralandurunqlar; andin ular Midiyənərən Pərvərdigar üçün intikam elixə atlansun. **4** Silər Israillarning hərbir kəbilisidin jəng kiliqxə mingdin adəm mangdurunqlar. **5** Xuning bilən təmənləğən Israfil həlkəninə hər kəbilisidin mingdin, jəmiy on ikki ming adam jəng kiliqxə koralanduruldu. **6** Musa hər kəbilidin mingdin adamını jəng kiliqxə mangurdur, həmdə əliazarnıq oqlı Finihəsnı ular bilən bille mangurdur, Finihəsninq kolida mukəddəs əswablар wə aqah kanay bar idi. **7** Ular Pərvərdigarning Musaqa buyruqını boyiqə Midiyənərlər bilən sokuxkılı qıkip, ərkəklərninə həmmisini eltürüwattı; **8** muxu eltürülgənlərdən baxka, yənə Midiyanning əwi, Rəkəm, Zur, Hur wə Rəba degen bəx padixahını eltürdü; yənə Beorning oqlı Balaamni kiliq bilən qepip taxlıdi. **9** Israillar Midiyənərlərinə hotun-kızlırları wə balılırini tutkun kılıp kətti, yənə ularning pütün qarwa malları, köy padiliri wə mal-mülükürləri olja kıldı; **10** ular turuwatqan yərlərdəki barlık xəhər wə barlık bargahlıriqa ot koyuwatti; **11** ular adəm bolsun mal bolsun barlık qənəymət, barlık oljini elip kətti; **12** ular tutkun əsirlərni həm olja-qənəymətini Moab təzləngliklirigə, İordan dərəsi boyioja jaylxakən Yerihoning uludilidiq bargahı qılıp, Musa bilən kahin əliazaroja, xundakla Israillarning jamaaitigə tapxurdu. **13** Musa, kahin əliazər wə jamaatning barlık əmirləri bargahıning sırtıqə qıkip ularını karxı aldı. **14** Lekin Musa jəngdən käytikan hərbəyi sərdarlar oq, yəni mingbexi, yüzbexilar oqapa bolup: — **15** Silər ayallarning həmmisini tirik qaldurdungularmu? **16** Kərangular, dəl xular Balaamning hıylə-məslılıhəti bilən Peordiki ixtə Israillar Pərvərdigar alidda gunahqə patkuzuxi bilən, Pərvərdigarning jamaaitigə waba yaqdırulmuşu eməsmu? **17** Əmdi silər barlık oqul balılırni eltürüwetinqərlər, ərlər bilən munasiwət etküzgən ayallarnı köymə eltürüwetinqərlər. **18** Biraq yax kızlar, yəni ərlər bilən munasiwət etküzməgnərləri bolsa, əzliringlər oqapa tirik qaldurunqlar. **19** Silər bargah sırtida yəttə kün qedir

tikip turunglar; adəm oltürgən wə elükka təgkən hərkim üqinqi künı wə yəttinqi künı ezip kilsun; silər wə silər asır kılıjan kixilərnin həmmisi xundak kilsun. **20** Barlıq kiyim-keşək, terə əswab türkünilər, tiwitta tokulojan barlıq nərsilər həm yaqəq əswab-üskünlərnin həmmisini paklangalar, — dedi. **21** Kahin Əliazar jənggə qikip çaytkan ləxkərlərgə: — Mana Pərvərdigar Musaçqa buyruqan kanun-bəlgilimə: **22** altun, kümüx, mis, təmür, kələy, kəqoxun qatarlıq **23** otka qidamlıq nərsilərnin həmmisini ottin etkütüzunglar, xundak kilsanglar pak hesablinidu; xundaktimu, yənilə «napaklıknı qikarouqi su» bilən pakizlangalar; otka qidamsız nərsiləri xu sudin etkütüzunglar. **24** Yəttinqi künı kiyimlirinqərini yuyunglar, andin silər pak hesablinisilər; andin keyin bargahla kirsəngər bolidu, — dedi. **25** Pərvərdigar Musaçqa sez kılıp mundak dedi: — **26** Sən kahin Əliazar wə jamaət iqidiki kəbilə kattılıri bilən birlikə elinojan olja-oşanımatıng, adəm bolsun, qarpay bolsun, xularning omumiy sanını hesablap qikkən; **27** olja-oşanımatı ikkiga bel, yerimini jənggə qikkanlarqə bar, kalojan yerimini barlıq jamaətka bər. **28** Sən yəna qikip jənggə katnaxqan ləxkərlər alidiojan adəm, kala, exək yaki koy padiliridin bəx yüzdin birini Pərvərdigaroja atalojan tülüx bolsun dəp ayriqin; **29** silər xuni ləxkərlərgə təwə bolqan yerimidin elip Pərvərdigaroja atalojan «kətürmə hədiyyə» süpitidə kahin Əliazaroja tapxurunglar. **30** Israillarqə təwa bolqan yerimining adəm, kala, exək, koy padiliri, xundakla hərhil haywanlardın əlliktin birini Pərvərdigarning jamaət qediroja karaxqə mas'ul bolqan Lawiyalaroja beringlar. **31** Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazar Pərvərdigarning Musaçqa buyruqinidək kıldı. **32** Əmdi olja-oşanımat, yəni jənggə qikkan ləxkərlər eliwalqan nərsilərdin kalqını koy jəmiy altə yüz yətmix bax ming, **33** kala yətmix ikki ming, **34** exək atmix bir ming, **35** ərkəklər bilən munasiwət etküzmigən kızlar ottuz ikki ming qikti. **36** Jənggə qikkanlarning tülüxi, yəni ularqə təwə yerimi, koy jəmiy üq yüz ottuz yəttə ming bəx yüz; **37** bu koy padiliridin Pərvərdigaroja atalojını altə yüz yətmix bəx boldi; **38** kala ottuz altə ming, buningdin Pərvərdigarning atalojını yətmix ikki boldi. **39** Exək ottuz ming bax yüz qikti, buningdin Pərvərdigarning atalojını atmix bir boldi. **40** Adam on altə ming qikti, buningdin Pərvərdigaroja atalojını ottuz ikki adəm boldi. **41** Musa Pərvərdigar eziqə buyruqını boyiqə Pərvərdigarning sunulidiojan «kətürmə hədiyyə» bolqan tülüxni kahin Əliazaroja tapxurup bərdi. **42** Israillarqə təwa bolqan yerimi, yəni Musa jənggə qikip kəlgənlərdin elip bəlüp bərgini — **43** jamaətka təwə bolqan xu yerimi — koy üq yüz ottuz yəttə ming bəx yüz, **44** kala ottuz altə ming, **45** exək ottuz ming bəx yüz, **46** adəm on altə ming idi. **47** Musa Pərvərdigar eziqə buyruqını boyiqə, Israillarqə təwa bolqan xu yerimining, məyli adəm yaki hayvan bolsun, əlliktin birini ayrip elip Pərvərdigarning ibadət qediroja karaxqə mas'ul bolqan Lawiyalaroja tapxurup bərdi. **48** Pütküll koxunning sərdarları, ming bexi, yüz bexiliri Musa bilən kerükkili keliq, **49** Musaçqa: — Hizmətkarlırinin kol astida jəng kılıjan ləxkərlərnin omumiy sanını sanaktın etküzsək birimə kəm qikindi. **50** Xunga, mana Pərvərdigarning həzurunda ezimizning gunahının kafarlıti üqün hərkəysimiz erixkanları Pərvərdigarning atalojan hədiyyə kılımımız — altun buyumlar, put-kol zənjirliri, biləzük, möhür üzük, zirə-halka, marjanlarning həmmisini elip kəldük, — dedi. **51** Xuning bilən Musa bilən kahin Əliazar ular əkəlgən altunlarnı, yəni altında yasalıqan hərhil buyumlarnı aldı. **52** Ularning ming bexi wə yüz bexiliridin alojını Pərvərdigarning atalojan «kətürmə hədiyyə» süpitidə sunuldu; barlıq altun jəmiy on altə ming yəttə yüz

allik xəkəl qikti **53** (ləxkərlərnin hərbiri ezləri üçün məlülükni bulang-talang kixixanidi). **54** Musa bilən kahin Əliazar ming bexi wə yüz bexilirininqə kolidin altunni elip, jamaət qedirininq iqiqə əkirip, uni Pərvərdigarning həzurunda Israillar üçün yadnamə kıldı.

32 Rubənninq əwlədləri bilən Gadning əwlədlirininq kala padilirli tolimu keşəyganidi; ularning Yaazerning zemini bilən Gileadning zemininqə kezi qüxti; wə mana, xu zemin qarwa bekixə mas kəlidiojan yər idı. **2** Xunga ular Musa, kahin Əliazar wə jamaətninq əmirlirininq adlioja keliq ularqə: — **3** Atarot, Dibon, Yaazər, Nımrəh, Həxbər, Ələaləh, Səbam, Nebo, Bəon degen yərlər, **4** yəni Israıl jamaatı alidda Pərvərdigar məqələp kılıp bərgən yərlər bolup, qarwa bekixə bap yərlər ikən, kullirininqə qarwa meli bar, — dedi **5** wə yəna: — Əgar silining aldiliridə iltipatlirioja erixkən bolsak, bizni İordan dəryasidin et deməy, bu yərni bizgə miras kılıp bərsilə, — dedi. **6** Musa Gadning əwlədləri bilən Rubənninq əwlədlirioja: — Kərindaxlıringər jənggə qikkan waktida silər muxu yərde turamtıngər? **7** Silər nemə üçün Israillarinq [dəryadın] etüp Pərvərdigar ularqə ata kılıp bərgən zeminoja kırıxiqə kengullarını sowutisilər? **8** Ilgiri mən Qادax-Barneadın atabowliringləri xu zeminni qarlap kəlixə əwətkinimdə ularmu xundak kixixanidi. **9** Ular əxkol jilojisioja qikip, u zeminni kerüp, Israillarinq kenglini Pərvərdigar ata kılıp bərgən zeminoja kırıxtıq sowutkən. **10** Xu qaçıda Pərvərdigarning aqqiki keliq kəsəm kılıp: **11** «Misirdin qikkan yığırma yaxtin yukirilar qın kənglidin Manga əgəxmigəqka, ular Mən İbrahim, İshək, Yakuplaroja «Sılərgə ata kılımən» dəp kəsəm kılıjan zeminni kərsə, [Mən Pərvərdigar bolmay ketəyl! **12** Əpəkət kənizziylərdin bolqan Yəfunnəhning oöqli Kaləb bilən Nunning oöqli Yəxuala Manga qın kənglidin əgəxən bolqəqə, zeminni kerələydi», deyənidir. **13** Xuning bilən Pərvərdigarning Israillarqə aqqiki kozojaləqə, Pərvərdigarning alidda razıl bolqanlı kılıjan əxu bərəvlədələp tütigüqə, u ularni qəl-bayawanda kırık yil sərgərdənləkta yürgüzdü. **14** Əmdi mana, gunahkarlırların əwləldəri bolqan silərmə ata-bowanglarning izini besip Pərvərdigarning Israillarqə bolqan kəttik, əqəzipini tehimu kəzərimaqki bopsilər-də! **15** Əgar silər uninqoşa aqixixtin burulup kətsənglər, undakta U [Israilların] yəna qəl-bayawanoşa taxliwetidü, bu haldə silər bu barlıq həlkəni harab kılıjan bolisilər, — dedi. **16** İkki kəbilining adamları Musanıng alidioja keliq uninqoşa: — Biz bu yərdə mallirimizə qotan, balılırimizə qə'lə-xəhər salayı. **17** Biz bolsak kərallinip, Israillarqə eziqə təwa jaylirioja baxlap baroqə sapning alidda mangımız; bu zemindiki yat həlkələr səwəblək, bizning kiqik balılırimiz mustəhkəm xəhərlərdə turuxi kerək. **18** Israillar öz miraslırioja iğə bolmioqubəz qeyimizgə hərgiz qaytmaymır. **19** Qünki biz ular bilən İordan dəryasining kün petix təripidiki zeminoja yaki uninqindimə yiraktıki zeminoja təng igidər bolmamız, qünki mirasımız İordan dəryasining bu təripida, yəni kün qikixtidur, — dedi. **20** Musa ularqə: — Əgar xundak kilsanglar, yəni Pərvərdigarning alidda kərallinip jənggə qikip, **21** silərdin kərallanqanlarning həmmisi İordan dəryasidin etüp, Pərvərdigar əz diüxmənlərini ularning zeminiñin kəqələp qikirip bolqanda, **22** xu zemin Pərvərdigar alidda boysundurulup bolqanda andin çaytsanglar, silər Pərvərdigar wə Israillar alidda gunahsız hesablinisilər; bu zemində Pərvərdigar alidda silərgə miras kılıp berili. **23** Lekin bundak kilmisanglar, mana, Pərvərdigar alidda gunahkar bolisilər, xuni obdan bilixinglər kerəkki, gunahqıllar özünglərni koopləp bexinglərə qüxidü. **24** Əmdi silər aqzinglardın qikkan gepinglər boyiqə

ix tutunglar, baliliringlar üçün xəhər, koy padiliringlar üçün koton selinglar, — dedi. **25** Gadning əwlədləri bilən Rubənninq əwlədləri Musaçı: — Kulliri oqjam eytkinidək kılıdu. **26** Hotun-bala qakılırimız, kalılar wə barlık qarpaylırimız Gileadning hərkəysi xəhərlirdə kılıdu; **27** Lekin kulliri, jənggə tayyarlinin korallanoğanlarning hərbəri oqjam eytəndək [dəryadin] etüp Pərvərdigarning alddida jəng kılıdu, — dedi. **28** Xuning bilən Musa ular toorurluk kahin Əliazar bilən Nunning oqlı Yəxuaşa wə Israilning barlık kəbile baxılıklarıqə tapılal, **29** ularqa: — Əgər Gadning əwlədləri bilən Rubənninq əwlədləri korallinip Pərvərdigarning alddida jənggə qikixka silər bilən birlikə lordan dəryasidin ətsə, u zemin silörning aldinglarda boy sundurulsa, undakta silər Gilead zeminiñi ularqa miras kılıp beringlar. **30** Əgər ular korallinip silər bilən bila etməymiz desə, undakta ularning mirasi aranglarda, yəni Kəanaan zeminiñi bolsun, — dedi. **31** Gadning əwlədləri bilən Rubənninq əwlədləri: — Pərvərdigar kullırıqə kəndak buyruqan bolsa, biz xundak kılımiz. **32** Biz korallinip Pərvərdigarning alddida daryadin etüp Kəanaan zeminiñi kirimiz, andin lordan dəryasining bu yekidiki zemin bizgə miras kılıp berilidiqən bolidu, — deyixti. **33** Xuning bilən Musa Amoriylarning padixahı Sihonning padixahlıklı bilən Baxanning padixahı Ognıng padixahlıklını, zemin wə təwəsidiñi xəhərlərni, ətrapidiki xəhərlər bilən koxup, həmmisini Gadning əwlədləriqə, Rubənninq əwlədləriqə wə Yüsiüpning oqlı Manassəhəning yerim kəbilisiga bərdi. **34** Gadning əwlədləri Dibon, Atarot, Aroer, **35** Atrot-Xofan, Yaazar, Yögbihah, **36** Bəyt-Nimrah, Bəyt-Həran katarlıq mustəhkəm xəhərlərni saldı wə xundakla kotanlarnı saldı. **37** Rubənninq əwlədləri [yengidin] Həxbon, Əlaaləh, Kiriyatim, **38** Nebo, Baal-Meon (yükiriki isimlər ezsərtılğan) wə Sibmahını saldı; həm ular salaşın xəhərlərge yengidin nam bordı. **39** Manassəhəning oqlı Makirning əwlədləri Gileadka yürüx kılıp, u yərni elip, xu yərdə turuxluk Amoriylarnı kooziwlətti. **40** Xuning bilən Musa Gileadni Manassəhəning oqlı Makiroja beriwidi, u xu yərdə turup kaldi. **41** Manassəhəning oqlı Yair Amoriylarning yeza-kıxlaklarını hujum kılıp elip, bu yeza-kıxlaklarını Həwot-Yair dəp atıldı. **42** Nobah Kinat wə uninqoşa karaxlıq yeza-kıxlaklarını hujum kılıp elip Kinatni eż ismi bilən Nobah dəp atıldı.

33 Təwəndikilər eż koxunlari boyiqə, Musa bilən Hərəunning yetəkqiliki astıda Misir zeminiñin qikqan Israillarning mangoran yollırıdur; **2** Musa Pərvərdigarning əmri boyiqə, ezlirininq səpar kılɔjan yollarını pütüp koydi, ularning səpar kılɔjan yolları mundak: — **3** Birinqi aynıng on bəixinqi künü [Israillar] Ramsəs xəhəridin səpərgə qıkı; etüp ketix həytininq etisi ular barlık Misirliklarning kez alddida mərdanilik bilən yoloça qıkı. **4** Bu qaçında Misirliklər ularning arisidiki Pərvərdigar təripidin eltürülənlərni, yəni barlık tunji oqullırinı dəpnə kiliwatkanı; Pərvərdigar Misirliklarning mabudlirining üstidin həküm qüxtürdi. **5** Israillar Ramsəstin yoloça qikip Sukkotka berip qədir tiki. **6** Ular Sukkottin yoloça qikip qel-bayawanning ayiojiddi Etamoja berip qədir tiki. **7** Etamidin yoloça qikip, aylınip Baal-Zefonnıng uludidiki Pi-Hahirotka berip Migdolning alddida qədir tiki. **8** Pi-hahirottin yoloça qikip, dengizning otturisidin etüp, Etam qəlidə tük kün yol yürüp Marahda qədir tiki. **9** Marahdin yoloça qikip Elimga kəldi; Elimda on iki bulak bilən yətmix horma dərihi bar idi; ular xu yərdə qədir tiki. **10** Elimdin yoloça qikip Kızıl Dengiz boyida qədir tiki. **11** Kızıl Dengizdən yoloça qikip Sin qəlidə qədir tiki. **12** Sin qəlidən yoloça qikip Dofkahka kılıp qədir tiki. **13** Dofkahdin yoloça qikip Aluxka berip qədir tiki. **14** Andin keyin Aluxtin yoloça qikip Rifidimoja kılıp qədir tiki,

u yərdə həlkə iqidiojan su tepilməy kəldi. **15** Rifidimdin yoloça qikip, Sinay qəlidin yoloça qikip Kibrot-Hattawahka kılıp qədir tiki. **17** Kibrot-hattawahdin yoloça qikip Hazirottu qədir tiki. **18** Hazirottu yoloça qikip Ritmahdə qədir tiki. **19** Ritmahdin yoloça qikip Rimmon-Pərəzədə qədir tiki. **20** Rimmon-Pərəzədin yoloça qikip Libnahda qədir tiki. **21** Libnahdin yoloça qikip Rissahda qədir tiki. **22** Rissahdin yoloça qikip Kəhəlatahda qədir tiki. **23** Kəhəlatahda qədir tiki. **24** Xafir teojudə qədir tiki. **25** Xafir teojudə qədir tiki. **26** Makhilottu yoloça qikip Tahatta qədir tiki. **27** Tahattin yoloça qikip Tərahda qədir tiki. **28** Tərahda qədir tiki. **29** Mitkahda qədir tiki. **30** Həxmonahtın yoloça qikip Moxərotta qədir tiki. **31** Moxərottin yoloça qikip Bənə-Yaakandə qədir tiki. **32** Bənə-Yaakandın yoloça qikip Hor-Hagidgadķa berip qədir tiki. **33** Hor-Hagidgadķin yoloça qikip Yotbatəhət qədir tiki. **34** Yotbatəhət yoloça qikip Abronahka kılıp qədir tiki. **35** Abronahət yoloça qikip Əzion-Gəbərdin yoloça qikip Zin qəlidə, yəni Kədəxtə qədir tiki. **37** Kədəxtin yoloça qikip Edom zeminining qebrisidiki Hor teojudə qədir tiki. **38** Israillar Misir zeminiñin qikqandıñ keyinkı kırıqinqı yili bəixinqi aynıng bəixinqi künü, kahin Harun Pərvərdigarning əmri boyiqə Hor teojuqə qikip xu yerdə əldi. **39** Harun Hor teojudə olğan qeojudə bir yüz yigirmə tük yaxta idi. **40** U qaçında, Kəanaan zeminining jənubida turuxluk Kəanaaniylarning padixahı Arad Israillar keliwetiptü dəp anglojanı. **41** Israillar Hor teojudin yoloça qikip Zalmonahda qədir tiki. **42** Zalmonahdin yoloça qikip Punonoja kılıp qədir tiki. **43** Punondin yoloça qikip Obotka kılıp qədir tiki. **44** Obottin yoloça qikip Moabning qebrisidiki İyə-Abarimoja kılıp qədir tiki. **45** İyimdin yoloça qikip Dibon-Gadka kılıp qədir tiki. **46** Dibon-Gadtin yoloça qikip Almon-Diblatayimoja kılıp qədir tiki. **47** Almon-Diblatayimdin yoloça qikip Neboning alidiki Abarim taqlıkiqə kılıp qədir tiki. **48** Abarim taqlıkidin yoloça qikip Yerihoning uludilə lordan dəryasining boyidiki Moab tüzəngliklirida qədir tiki. **49** Moab tüzəngliklirida lordan dəryasini boylap tikkən qədirliri Bəyt-Yəximottin tartip Abel-Xittimoja bardı. **50** Pərvərdigar Moab tüzənglikliridiki lordan dəryası boyida Yerihoning uludilə Musaçı söz kılıp mundak dedi: — **51** San Israillarqa söz kılıp mundak buyruqın: — «Silər lordan dəryasidin etüp Kəanaan zeminiñi kalğan qeoqinglarda, **52** zemindiki barlık turuwtəkənləri aldinglərdin həydiwetinglər, ularning barlık oyma, kuyuma butlurını qekip taxlangalar həm barlık «yüükri jay»lını wəyrən kılıp taxlangalar. **53** Silər xu zeminni ilgiləp makanlixinglər, qünki Mən u zeminni silərgə miras kılıp bərgənəm». **54** Silər jəmat boyiqə qək taxlap, zeminni əzünglərgə miras kılıp elinglər; adımı kəprəklərgə keprak miras bələp beringlər; adımı azraklaroja azrak miras bələp beringlər; qək taxlançanda kimlərgə kəyər qikqan bolsa, xu yər uninqoşa mirasi bolsun; silər miraskə ata kəbilə-jəmat boyiqə warislik kılıngılar. **55** Halbüki, əgər u zemində turuwtəkənləri aldinglərdin həydiwetmisişəngərlər, uların kılıp kələqənlər qokum kezinqiñərə tikan, bikininqərlərə yantak bolup sanjılıdu, turoqan zeminiñlarda silərni parakəndə kılıdu; **56** wə xundak boliduki, Mən əslidə ularqa kəndak muamilə kilməkqı boləjan bolsam, silərgə xundak muamilə bolımən».

34 Pərvərdigar Musaçı söz kılıp mundak dedi: — **2** Sən Israillarqa söz kılıp mundak buyruqın: «Silər Kəanaan zeminiñi kırğıq qaçnda, silərgə miras boluxka təksim

kilnidiojan zemin Kanaan zemini bolidu; zeminning bekitilgən jay-qəralıri mundak bolidu: — 3 Silərning jənub təripinglər Zin qəlidin baxlap Edom qərmişoja takəlsun; andin jənub tərəptiki qərangler «Xor dengizi»ning jənub təripining əng ayiojoja yətsun; 4 xu yərdin qərangler «Serik Exək dawini»ning jənub təripidin burulup zinoja etsun; uning ayioji toptoqra Kadəx-Barneaning jənubida bolidu; andin u yərdin yənə Həzar-Addarəqa berip, Azmonoja tutixidu; 5 andin qegra Azmondin burulup mengip, Misir ekiniyoja baridu wə dengiziqə tutixidu. 6 Kün petix tərəptə qərangler «Uluq dengiz»ning əzi bolidu, yəni uning boyliri bolidu; mana bu silərning kün petix tərəptiki qərangler bolidu. 7 Ximal tərəptiki qərangler mundak bolidu: — «Uluq dengiz»din baxlap hər teqiojoja pasıl sizilsun; 8 pasıl sizişki Hər teqidin baxlap Hamat eçiqiyoja sozulup, andin qegra Zədadoja tutaxsun; 9 qegra yənə Zifronoja etüp Həzar-Enanda ahirlaxsun; mana bu silərning ximaliy qərangler bolidu. 10 Andin xərkij qegrayinglarning pasıl sizişki Həzar-Enandın Xefamojiqa sizilsun. 11 Bu qogra Xefamdin Ayinning kün qıkış təripidiki Riblahka qüxitidu; andin qogra xu yərdin qüxüp Kinnərət dengizining dawinidin etüp kün qıkış tərəpkə tutixidu. 12 Andin qogra təwənləp İordan dəryasını boylap qüxüp, Xor Dengiziqə yətsun. Mana bu qərəclar bilən bekitilgən zemininglər bolidu». 13 Musa Israillarəqa sez kılıp mundak dəp buyrudi: — «Mana bu Pərvərdigar tokkuz kəbilsə wə yerim kəbiligə takdim kılınsun dəp buyruqan, qək taxlinix arkilik ezüngəlar warislik kılıdiqən zemininglər bolidu; 14 qünki Rubən kəbilisidikilər atə jəmati boyiqə wə Gad kəbilisidikilər atə jəmati boyiqə ez mirasiyo allıkaqan warislik kılıp uni igiligən, Manassəhning yerim kəbilisimusu ez mirasiyo warislik kılıp uni igiligən; 15 Bu ikki kəbilsə wə yerim kəbile Yerihoning udulida, İordan dəryasının xərkij kiroqikidiki kün qıkış tərəptə ez miraslarını elip bolən». 16 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — 17 Təwəndikilər zeminni silərgə təksim kılıp bərgüqilərnin isimliyi: — Kahin Əliazar wə Nunning oqlu Yəxua. 18 Silərmə yənə zemin təksim kılıxka yardımılıx üçün hər kəbilidin birdin əmir tallap beringlar. 19 Bularning ismi mundak: — Yəhuda kəbilisidin Yəfunnəhəning oqlu Kaləb. 20 Ximeon kəbilisidikilərdin Ammilihudning oqlu Xəmual. 21 Binyamin kəbilisidin Kislonning oqlu Əlidad. 22 Dan kəbilisidikilərdin Yolgilining oqlu, əmir Bukki idı. 23 Yüşünping əwləldiridin: — Manassəh kəbilisidikilərdin Əfdöning oqlu əmir Hənniyal. 24 Həm Əfram kəbilisidikilərdin Xiftanning oqlu əmir Komual. 25 Zəbulun kəbilisidikilərdin Parnakning oqlu əmir Əlizafan; 26 İssakar kəbilisidikilərdin Azzanning oqlu əmir Paltiyal; 27 Axır kəbilisidikilərdin Xelomining oqlu əmir Ahihud; 28 Naftali kəbilisidikilərdin Ammilihudning oqlu əmir Pədahəl idı. 29 Mana bular Pərvərdigar əmr kılıp Israillarəqa Kanaan zeminidiki miraslarını təksim kılıxka bekitkənlər idi.

35 Pərvərdigar Yerihoning udulida, İordan dəryasının boyidiki Moab tūzlaklıklırda Musaqa sez kılıp mundak dedi: — 2 Sən Israillarəqa mundak əmr kıl, ular miras kılıp erixkən zemindiki bəzi xəhərlərni Lawiyarlarning olturnuxioja bərsun; u xəhərlərning epqərisidiki yaylaklärni Lawiyarlərə bərsun. 3 Xundak kılıp ularning turidiojan xəhərləri bolidu wə xu xəhərlərgə təwə yaylaklärəja ularning qarpayılı, baxka mal-mülükliyi həmdə barlıq həyvanları orunlaxturulidu. 4 Silər Lawiyarlərə beridiojan xəhərlərdiki yaylaklär sepilidin baxlap hesablıqanda ming gəz bərsun. 5 Silər yənə xəhər sırtidin kün qıkış tərəpkə karap ikki ming gəz, jənub tərəpkə karap ikki ming gəz, kün petix tərəpkə karap ikki ming gəz, ximal tərəpkə karap ikki ming gəz elqənglər, xəhər otturuda bərsun;

xəhərlər ətrapidiki muxı yərlər ular üçün yaylaqlar bərsun. 6 Silər Lawiyarlərə bərgən xəhərlər iqidə altə xəhər «panahlık xəhəri» bərsun; silər xularni adəm eltürüp koyojan kixilerning xu xəhərlərgə keçip beriwelliçioja bikitinglər; bulardan baxxa ularça yənə kırıq ikki xəhər beringlar. 7 Silər Lawiyarlərə beridiojan xəhərlər jəməy kırıq səkkiz bolup, xu xəhərlər bilən ularça təwə yaylaqlar ularça berilsun. 8 Silər ularça beridiojan xu xəhərlər Israillar miras kılıjan təwəliklərdin bərsun; adımı keprək boloğanlardın keprək, adımı azrak boloğanlardın azrak elinglər; hərbir kəbilə özügə təksim kılınojan miraska asasən xəhərlərdin bəzilərini elip Lawiyarlərə təksim kılıp bərsun. 9 Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — 10 Sən Israillarəqa mundak degin: «Silər İordan dəryasının etüp Kanaan zeminiqə kirgininglər, 11 tasadipiyliktin adəm eltürüp koyojanlarning panahlinixi üçün keçip beriwelliçioja birnəqqə xəhər tallap bekitinglər. 12 Xundak kılıjanda bu xəhərlər adəm eltürgüqi təki jamaət alıldı sorakqa tətiloquqə, kisaskarning eltürüp koyuxidin panahlinidiojan xəhərlər bolidu. 13 Silər bekitkən bu xəhərlər silergə panahlinidiojan alta xəhər bolidu. 14 Panahlık xəhəri üçün İordan dəryasının kün qıkış təripidə üq xəhər, Kanaan zeminidimu üq xəhərnı ayrip koyunglar. 15 Bu altə xəhər Israillar, yat əldikilər wə ularning arisida arılıxip olturojan müsapırlar üçün panahlık xəhərləri bərsun; tasadipiyliktin adəm eltürüp koyojan hərbir kixi xu yərlərgə keçiqəkə bolidu. 16 — Ağır biraw temür əswab bilən urup adəm eltürüp koyojan bolsa, u kəstən adəm eltürgən katil bolidu; kəstən adəm eltürgüqi jəzmən eltürlüxi kerək. 17 Ağır biraw kol ketürüp adəm eltürgüdək tax bilən urup adəm eltürüp koyojan bolsa, u kəstən adəm eltürgən katil bolidu; kəstən adəm eltürgüqi jəzmən eltürlüxi kerək. 18 Ağır biraw adəm eltürgüdək kaltək bilən urup adəm eltürüp koyojan bolsa, u kəstən adəm eltürgən katil bolidu; kəstən adəm eltürgüqi jəzmən eltürlüxi kerək. 19 Kan kisas aloquqi kixi xu katilni eltürsən; u katilni uqratkan yeridə eltürsən. 20 Ağır biraw eqmənlik bilən birsini ittipit yikitiwtip yaki məkəp turup birər nərsə etip eltürüp koyojan bolsa, 21 yaki eçəkxip mutx bilən urup eltürüp koyojan bolsa, adəm uroquqi jəzmən eltürlüxi kerək, qünki u katil bolidu; kan kisas aloquqi kixi katilni uqrıqan yərdə eltürlüwətsun. 22 Lekin u adəmmin qəfi yok, tasadipiy ittipit yaki məksətsizlə birər nərsə etip, 23 yaki adəm eltürgüdək hərkəndək bir taxnı adəmni kərməy etip selip, adam eltürüp koyojan bolsa, uning aslıda uningoşa həqkəndək eçı bolmisa, uningoşa ziyanxəlik kılıx niyitimu bolmisa; 24 bundak əhəwalda, jamaət xu kanun-həkimiylərgə asasən adəm eltürgüqi bilən kan kisas aloquqi otturısında kesim kilsun. 25 Jamaət tasadipiy adəm eltürüp koyoquqını kan kisas aloquqi kixining kolidin jəzmən kütkuzuwalınsı; ular uni keçip beriwaləjan panahlık xəhərigə [aman-esən] kəyturup bərsun; andin mükəddəs may bilən məsihələngən bax kahin elüp kətküqə wə xu xəhərdə tursun. 26 Lekin tasadipiyliktin adəm eltürüp koyojan kixi ağır keçip beriwaləjan panahlık xəhərinin təwəsidin qıkıp kətkən bolsa, 27 xundakla kan kisas aloquqi kixi uni panahlık xəhərinin pasillirinən sirtida uqrıtip kəlip eltürlüwətsən bolsa, undakta kan kisas aloquqi kixi teküx gunahını tartmaydu; 28 qünki tasadipiyliktin adəm eltürüp koyojan kixi aslıda bax kahin elüp kətküqə panahlık xəhəridə turuxi kerək idı; bax kahin elüp kətkəndin keyin ez təwəliklə boloğan zeminoja kätiplər baxsa bolidu. 29 — Bular silər turuxluk həmmə yərdə əwlədli - əwləd kanun-bəlgilimilər bərsun. 30 Baxka birsini eltürgən katilni bolsa, birnəqqə guwahqinqin guwahlıqidin keyin andin eltürüxkə bolidu; lekin

pəkət birlə guwahlıqining guwahlıqlik bolsa, u uni eltürüxning səwabi bolməydu. **31** Əlümgə layık gunah ətküzənlərgə, yəni kəstən adam əltürgənlər üçün silər heqkəndək, tələm pulini kət'iy kobul kılmangalar; undak kixi jəzmən eltürülüxi kerək. **32** Xuningdək panaqlik xəhərgə keqip beriwaloqan kixi üçün bax kahın elüp ketixtin ilgiri ez yerigə kaytip keliwelixioq heqkəndək tələm pulini kət'iy kobul kılmangalar. **33** Xundak kilsanglar, əzünglar turoqan zeminni bulojoqan bolmaysılər, qünki kan zeminni buloqaydu; zemində təkiilgən ənənə dəl xu ənnəni təkkən kixininə ez ənənidin baxxa heqkəndək kafarət kəltürükə bolməydu. **34** Əzünglar olturoqan zeminni, yəni Mən Əzüüm makan kılqan zeminni buloqimanglar; qünki Mən Pərvərdigar Israillar arısida makan tutkuqidurmən.

36 Yüsüp əwlədlirining jəmətliridin Manassəhning nəvrisi, Makirning oğlı Gileadning əwlədlirining jəmət baxlıkları Musa wə Israillarning kattılıri bolqan əmirlərinə aldıqə kelip mundak dedi: — **2** «Pərvərdigar ilgiri oqojamqa qək taxlap zeminni Israil həlkigə miras kılıp təksim kılıp berixni buyruqan; oqojammu Pərvərdigarning kerindiximiz Zəlofihadning mirasını uning kızılırioq təksim kılıp berix toqrisidiki buyrukınımu alojan. **3** Lekin, ular Israillarning baxxa əbilisidikilərgə yatlık bolup kətsə, ularning mirasımı ata-bowilirimizning mirasidin qıkip ularning ərlirining əbilisining mirasiqə qoxulup ketidü; undak bolqanda biz qək taxlap erikxan miras tügəydu. **4** Israillarning «azadlık yili» kəlgəndə ularning mirası ularning ərlirining əbilisining mirasiqə qoxulup ketidü; bundak bolqanda ularning mirası bizning ata-bowilirimizning mirasidin elip ketildi». **5** Musa Pərvərdigarning sezi boyiqə Israillaroqə sez kılıp mundak əmr kılıp: — Yüsüp əbilisidikilər toqra eytidü. **6** Zəlofihadning kızları toqrisida Pərvərdigarning buyruqını mundak: «Ular əzləri haliqan ərgə yatlık bolsa boluweridü, lekin ez jəməti, ez ata əbilisidin bolqan biriga yatlık boluxi kerək. **7** Xundak bolqanda Israillarning mirası bir əbilidin yənə bir əbiligə yetkilip kətməydu; Israillarning hərbiri ez ata-bowilirining əbilisining mirasını qing tutup koyup bərməsləki kerək. **8** Israillarning hərbiri ez ata-bowilirining mirasını igiləx üçün Israil əbililiridin mirasına kılqan hərbir kız-ayal ez ata-bowilirining əbilisidin bolqan birsəgə yatlık boluxi kerək. **9** Muxundak bolqanda, Israillarning mirası bir əbilidin yənə bir əbiligə yetkilip kətməydu; qünki Israil əbililirii ez mirasını əolidin bərməsləki kerək, — dedi. **10** Pərvərdigar Musaqa qandak əmr kılqan bolsa, Zəlofihadning kızlirimu xundak kıldı. **11** Zəlofihadning kızlıridin Mahlah, Tirzah, Höglah, Milkah wə Noahlar ez taoqilirining oqullirioq yatlık boldi. **12** Ular Yüsüpninə oğlu Manassəhning əwlədlirining jəmətdikilərgə yatlık boldi; ularning mirası yənilə atışının əbilisi iqidə əldə etdi. **13** Bular Pərvərdigar Yerihonung udulida, İordan dəryasının boyidiki Moab tüzlənglikliridə Musanıng wasitisi bilən Israillarqə buyruqan əmrlər wə həkümlərdür.

Қанун xərhi

1 Təwəndə hatiriləngini Musanıng İordan dəryasining xərkijy təripidiki Paran bilən Tofal, Laban, Həzirot, Di-Zahabning otturisida, yəni Sufning udulidiki qəl-tüzlənglikdə, pütküll Israiloja eytkən səzləridür: — **2** Hərəb teojudin qıkıp, Seir teojuining yoli bilən Kədəx-barneaoja baroquqə jəmiy on bir künlük yol idi. **3** Həlbuki, Musa bu barlık səzlərni Pərvərdigarning ularnı dəp eziq tapiliojinə boyiqə Israillarəja eytkən wakti kırıqınqı yili, on birlinqi ayning birlinqi küni boldi; **4** bu wakit Musa Həxbonni paytaht kılıqan Amoriylarning padixahı Sihonni wə Axtarot wə Ədrəyni paytaht kılıqan Baxanning padixahı Ogni məoplup kılıqandin keyinki məzgil idi. **5** Xuning bilən İordan dəryasining xərkijy təripidiki Moab zeminidə Musa [raçyoğambər] bu қanun-talimini xərhəlxəkə baxlap, mundak dedi: — **6** «Pərvərdigar Hudayimiz Hərab teojida bizgə sez kılıp: — «Silərning muxu taq atrapida turojan waktinglər yetərlik boldi; **7** əmdı burulup səpərgə atlınip, Amoriylar turuwatkan egizlikkə wə uningoja yekinolojan barlık jaylarəja, jümlidin Arabah tüzlənglikdə, taqlıklarəja, oymanlıkkə, janubka, dengiz boylilioja, uluq dəryə, yəni Əfrat dəryasılıqə Qanaaniylarning zeminioja həm Liwan zeminioja beringilar. **8** Mana, Mən xu zemininni silərning aldinglarəja koydum; kiringlar, Pərvərdigar ata-bowlilirinqlərəja, yəni İbrahim, İshək, Yaqub wə ularning ovladlırija: «Silərgə berimən» dəp kəsəm kılıqan zeminini igilənglər» — deganidi. **9** Xunga Mən xu qəoşda silərgə: — «Mən yükünglərni yalouz kətürləməymən. **10** Pərvərdigar Hudayinglər silərni keşpətti; mana, bugün silər asmandiki yultuzlardək nuroqunsılar. **11** Ata-bowlıglarning Hudasiolojan Pərvərdigar dərwəkə silərni hazırlıdin yənə ming həssə kəpəytik, xundakla wəda kılıqinidək silərgə bəht-bərikət ata kılıqayı! **12** Lekin mən eziüm yalouz kəndakmu silərning jəpalırları, yükünglərni wə talax-tartixinglərni kətürləyman? **13** Əzungular üçün hərkəysi kəbililirinqlərdin danixmən, yorutulmuş metiwrələrni tallangalar, mən ularni üstünlərgə yolbboxqi kılımən» — dedim. **14** Silər bolsanglar manga: — «Sening eytkinjiniyahxi gəp boldi», dedinglar. **15** Xuning bilən mən kəbililirinqlərdin munawər adamlarını, yəni danixmən həm metiwr adamlarını tallap, üstünlərgə yolbboxqi kılıp, mingbəxi, yüzbəxi, əllibəxi wə onbəxi kılıp təyinləp, kəbililirinqlər üçün hərhil əməllərni tutuxka tiklidim. **16** Xu qəoşda mən aranglardiki soraqşilarəja: «Kerindaxliringlər arisidiki ərz-dəwalarnı soranglar, kerindax bilən kerindaxning otturisida wə pukräying bilən koxna olturojan yaka yurtluklär otturisida adil həküm qıkiringlar; **17** həküm qıkaroqanda həqkəndək kixinin yüz-hatirisini kilmangalar; maylı kiqiq bəlsun, qong bəlsən silər həmmisiningla ixlirini soranglar. Silər insanlarning səlitidin körkməsliliklərə kerək, qünki muxu həküm qıkırıx ixi Hudaşa təwə ixtur. Silərgə təs qüxicidən ix bəlsən, meninq aldiməna elip kelinguşlar, mən uni anglyamən» — dedim. **18** Əyni qəoşda mən kılıxka kerəkolojan barlık ixlar tooruluk tapiliojanmən. **19** Biz Pərvərdigar Hudayimiz bizgə buyruqandək Hərəbtin qıkıp, Amoriylarning taqlıkoja barduk wə silər xu yoldiki bipayan, dəhxətlik qəlini kerdunglar; biz uninq həmmisidin etüp, Kədəx-Barneaoja kəldük. **20** Wə mən silərgə: — «Silər Pərvərdigar Hudayimiz bizgə ata kılıdiqan, Amoriylarning teojoja yetip kəldük. **21** Mana, Pərvərdigar Hudayinglər bu zeminini aldinglarəja koydi; ata-bowlıglarning Hudasi Pərvərdigar silərgə eytkəndək, xu yərəq qıkıp uni igilənglər; korkmangalar, həq hodukmangalar» — dedim. **22** Xuning bilən silər həmminglər yenimoja kelip

manga: — «Biz zeminoja kirixtin ilgiri aldin adəmlərni əwətəli; ular biz üçün u yərni kezitip, qıkiximiz kerəkolojan yol wə biz uqrayıdoqan xəhərlər tooruluk həvar yətküsün» — dedinglar. **23** Bu ix nazirimgə muwapik kərünüp, mən aranglardın on ikki adəmni, yəni hərkəysi kəbilidin birdin adəmni tallidim. **24** Ular wələqə atlınip taqə berip, əxkol jılıqisəq qüxicip u yərni təkxütrüp kərtüxti. **25** Ular kollırıqə xu zemindiki mewilərdin elip bizgə kəltirdi wə məlumat berip: «Pərvərdigar Hudayimiz bizgə təkđim kılıqan bu zemin yahxidur» — dedi. **26** Həlbuki, silər zeminoja qıkıxka unimidinglar, Pərvərdigar Hudayinglarning əmriga karxi qıkıp Uningoja asiylik kildinglar **27** wə ez qedirinqlarda kəkçəp: «Pərvərdigar bizgə eq bəloqanlığidin bizni Amoriylarning kılıqə tapxurup halak kılıx tünqin Misir zeminidin qıkaroqan. **28** Əmdı biz nəqə bararmış? Qünki kerindaxlirimiz: «Xu yərdik adəmlər bəzindin qong həm ezig bir həlk ikən; ularning xəhərləri intayın qong, seplili asmanqa takixidikan; uning üstügə biz xu yərdə Anakıylarnı bayķıdık», dəp kənglimizni parakanda kılıwtötti» — dedinglar. **29** Xunga mən silərgə: «Korkmangalar, ularning aldida dəkkə-dükkigə qüxmənglər; **30** silərning aldinglarda mangidən Pərvərdigar Hudayinglər Misir zeminidə kez aldinglarda barlık kılıqanlırlıdək silər üçün jəng kılıdu; **31** silər yənə qəl-bayawandımu barlık mangojan yolliringlarda muxu yərəq yetip kəlgüqə insan ez oölini kuqıqida ketürginidək Pərvərdigar Hudayinglarningmu silərni ketürginini kerdunglar. **32** Xuningdak gərqə U yənə keqidə otta, kündüzdə bulut iqida silərning aldinglarda mengip, bərəqə tikkidək yərlərini izdəp tepix üçün yürgən bəlsim, bu ixta Pərvərdigar Hudayinglərə qıxənnindən yığınçılıqlar. **34** Pərvərdigar bu silərni kılıqan awazınları anglap oqəzəplinip: **35** «Bu rəzil dərwəkilişidin həqbiş adam hərkəndək yol bilən Mən ata-bowlırija təkđim kılıxni kəsəm kılıqan bu yahxi zeminni kərgüqi bolmayıd! **36** Pəkət Yəfunnahıng oqlı Kaləb pütün kəlbi bilən Pərvərdigarəja əgəxkəqə, xula zeminni keridü wə u ez puti bilən kezip qıkqan barlık yərni uningoja wə uninq balılırija berimən» — dəp kəsəm kıldı. **37** Xu qəoşda Pərvərdigar silərning səwəbinglərin məndinmə aqqiklandı wə: «Sənmə xu yərgə kərgüqi bolmaysan. **38** lekin aldingda hizmətə turuwatkan Nunning oqlı Yəxua kırəlyüd. Uni küqləndürjin, qünki u Israillarını uningoja miras kılduridu. **39** Xuningdak silərning: «Ular [düxmənlərning] oljisə bolup kəlidü» degen kiqiq balılıringlar, yəni bügündü kündə yahxi-yamanı pərk, etlmədiqən balılıringlar bolsa, kirdid; Mən u yərni ularəja ata kılıman wə ular uni igilaydu. **40** Lekin silər bolsanglar, burulup Kızıl Dengizə baridən qəl-bayawanoja kəyättinglər» — dedi. **41** Xu qəoşda silər manga jawab berip: «Biz dərwəkə Pərvərdigar aldida gunah sadir kıldı. Xuning üçün biz hazır Pərvərdigar Hudayimiz bizgə kılıqan barlık əmri boyiqə jəng kılıqılı qıkımız» — dedinglar. Xuning bilən silərning hərbiringlər ez beximqiliq kılıp koral-yaraklırlarınlı esip, taqə qıkımkəq boldunglar. **42** Lekin Pərvərdigar manga: Ularəja: — «Qıkıngalar, jəng kilmangalar, qünki Mən aranglardı əməsmən; silər qokum düxmənliringlər aldida məoplup bəlisərlər», degin, dedi. **43** Mən silərgə sez kıldı, lekin silər kulak salmidinglər, bəlkı Pərvərdigarın şeziqə karxi qıkıp asiylik kılıp, ez beximqiliq kılıp taqə qıktinglər. **44** Lekin taqədə turojan Amoriylar silərgə karxi atlınip, bir top hərildək silərni taki Horməhəqiqə koçlap, Seirda silərni kılıqlap eltiirdi. **45** Silər kəyatiq kelip Pərvərdigar aldida yioqazar ketürdünglər, əmma Pərvərdigar pəryadinglərini anglimidi, ya uningoja kulaq salmadi. **46** Xuning bilən silər Kədəxətə

nuroqun künler turup qaldinglar — silər qanq künler xu yərdə turdunglar!

2 Andin biz burulup, Pərvərdigar manga eytkəndək Kızıl dengizə baridioqan yol bilən sapərgə atlanduk; biz nuroqun künler Seir teozi ətrapida aylinip yürdük. **2** Pərvərdigar manga söz kılıp: — **3** «Silərning muxu taojni aylinip turojan waktinglar yetərlik boldi; əmdi ximal tərəpkə burulunglar.

4 Həlkə: — Silər Seirdə turuwatkan ərindixinglar əsawlarning qebrisidin etidioqan boldunglar; ular silerdin körküdu, xunga bək ehtiyat kılıp, **5** ularoja jəng kozojimanglar; qünki Mən silərgə ularning zeminidin hətta tapanqılık yərniñü bərmeymən; qünki Seir teojniñü əsawoja miras kılıp bərdim.

6 Silər ularoja pul tələp ozuk-tülükti setiwinglar, pul tələp su setiwinglar. **7** Qünki Pərvərdigar Hudayinglar kolunglardıñ barlıq ajırını bəriatkləp kəlgən; U silərning bu bipayan qel-bayawandın mengip ettiwatkininqarda həmmini bildi; Pərvərdigar Hudayinglar bu kırık yıl silər bilən billə boldi; həq nərsidin kəm bolmildinglar» — dedi.

8 Xuning bilən biz Seirdə turuwatkan ərindaxlirimiz əsawlarning zeminidin wə Arabah tüzlənglikidin, xundakla Elat wə Ezion-Gəbərdin etüp, burulup Moabdiyi qel-bayawan yoli bilən mangduk.

9 Pərvərdigar manga: «Moabiyarlarnı awarə kilmanglar yaki ularoja jəng kozojimanglar; qünki Mən ularning zeminini silərgə miras kılıp bərmeymən; qünki Mən Ar xəhər-zeminiñü Lutning əwlədlirioja miras kılıp bərdim» — dedi **10** (əmilyər əslidə xu yərdə turutti; ular Anakiylaroja ohxax kütlük, sani kəp, egiz boyulk bir həlk idi).

11 Ular Anakiylardək «gigantlar» dap hesablinidü; lekin Moabiyarlarnı «əmilyər» dap ataydu.

12 Seirdə əslidə Həriylar turutti; lekin əsawlar Həriylarnı zeminidin həydiwetip, ularni yokitip orniqə olturakläxti — huddi Israillar Mənki Pərvərdigar ularoja təkdim kılıjan, ularning təwəliki bołożan zeminoja kılıqınıça ohxax).

13 [Pərvərdigar:] «Əmdi həzir ornunglardın turup Zərad ekinidin etünglər» dedi. Buni anglap biz Zərad ekinidin ettük.

14 Kədax-Barneadın ayrırilip Zərad ekinidin etküqə bołożan künler ottuz səkkiz yil boldi; bu dəl huddi Pərvərdigar ularoja əsəmə kılıqınıdək, u dəwirdiki jəngqılər bargahtın pütünley yokitılıqlıq bołożan arılıktı wakıt idi.

15 Dərwəkə Pərvərdigarning koli ularını bargahtın yokitip tütgatküqe ularını həlak kılıixa karxi qıçınanı.

16 Wə xundak boldiki, xu jəngqıllar olıup həlk arisidin pütünley tütigindin keyin, **17** Pərvərdigar manga söz kılıp: — **18** «Silər bugün Moabning, yəni Arning qebrisidin etisilər.

19 Xuning bilən silər Ammoniyarlaroja yekin kelisiñə; əmma ularını awara kilmanglar yaki ularoja jəng kozojimanglar; qünki Mən Ammoniyarlarning zeminini silərgə miras kılıp bərmeymən; qünki Mən uni Lutning əwlədlirioja miras kılıp bərdim» — dedi.

20 (bu zeminim «gigantlarning zemini» hesablinidü; qünki ilgiri gigantlar xu yərdə turojanı; Ammoniyalar ularını «Zamzumlar» dap ataydu).

21 Ular Anakiylaroja ohxax kütlük, sani kəp, egiz boyulk bir həlk idi. Pərvərdigar ularını [Ammoniyarlarning] alıda yokitixi bilən [Ammoniyalar] ularını zeminidin məhrum kılıp, ularning orniqə olturakläxkanidi.

22 Pərvərdigar Seirdə turojan əsawlar üçünmu ohxax ix kıldı, ularning alidin Həriylarını yokattı; xuning bilən əsawlar ularını zeminidin məhrum kılıp, bügüntə qədər ularning orniqə olturakläxkanidi.

23 Wə Gaza xəhərliqə kənt-kıxlaklarda olturakläxkan awwiylarını bolsa, Kaftordin qıçınan Kaftorıylar yokitip, ularning orniqə olturakläxti).

24 — «Əmdi ornunglardın kozojilinglar, əspirinqlar oja qıkinglar; Arnon dəryasidin etünglər; mana, Mən Həxbonnin padixahı Amoriy Sihonni wə uning zemininim kolunglar oja tapxurdum; ixni baxlanglar, zeminiñü igiləxkə, uning bilən jəng kılıixa

qıkinglar; **25** Mən bugündin baxlap silərning körkunqunglar wə wəhxitinqarnı pütküll asman astidiki həlkər üstüq qüxürimən; ular silərning həwiringlarnı anglap silərning tüpayınglardın titrəp dəkkə-dükkiga qüxicidü».

26 Xu qəođa mən Həxbonnin padixahı Sihonqa Kədəmot qəlidin elqilərnə əwətip, tinqlik salımı yollap: — **27** «Bizning zeminingdin etüxiimizgə yol koyojaysən; ongoça, soloşa burulmay, pəkətlə yoldın qıkmay mangımız. **28** Son manga ozuk-tülüktüni puloja setip berisən, suni puloja setip berisən; biz pəkətlə piyada mengip ettimiz, halas.

29 Seirdə turuwatkan əsawlar, Arda turuwatkan Moabiylar bizgə muamilə kılqandək sənmə biz lordan dəryasidin etüp, Pərvərdigar Hudayımız bizgə təkdim kılıdiqan zeminoja kırğıqça xundak muamilə kılqojasən» — dedim.

30 Lekin Həxbonnin padixahı Sihonning bizning yərdin etüxiimizgə yol koyojusə yok idi; qünki Pərvərdigar Hudayinglar uni silərning kolunglar oja tapxurux üçün uning roh-kəlbini kättik, kənglini jaħil kılıwatkən (bugünkü aħwəl dərwəkə xundak).

31 Pərvərdigar manga: «Mana, Men aldinglarda Sihonni wə uning zeminini silərgə tapxuruxka baxlıdim; ixni baxlanglar, uning zeminini igiləx üçün uni ixojal kılıixa kirixinglar» — dedi.

32 Sihon dərwəkə ezi wə barlıq həlkə biz bilən kərxilixir üçün jəng kılıixa Yaħaçoja qıktı.

33 Lekin Pərvərdigar Hudayımız uni bizning aldimizda kəlimiz oja tapxurdı; biz uning eżini, oqqullırını wə barlıq həlkini urup maolup kıldı.

34 Xu qəođa biz uning barlıq xəhərlərini ixojal kılıp ularını pütünley həlak kıldı;

ulardiki barlıq, ərkək, kız-ayal wə balılları birinimü koymay yokattuk; ulardın heqkəsini tirik koymiduk.

35 Biz pəkət əzlimiz üçün qarwa mallırını wə ixojal kılıjan xəhərlərdin olja oqniymət alduk,

36 Arnon dəryası boyidiki Aroərdin wə xu yərdiki jilojiddiki xəhərdin tartip Gileadkığę heqkəndək xəhər bizgə təng kelelmidi; Pərvərdigar Hudayımız bizning aldimizda həmmisini məqəlubiyətka uqratti.

37 Həlbuki, silər Ammoniyarlarning zeminoja, qebrisı bołożan pütküll Yabbok wadisi oja, taqdiki xəhərlərgə yaki Pərvərdigar Hudayımız bizgə mən'i kılıjan hərkəysı yərgə yekin laxmidinger.

3 Andin biz burulup, Baxanoja baridioqan yol bilən qıkp mangduk; Baxanning padixahı Oġa wə barlıq həlkə bizgə kərxi jəng kılıixa ədrayga qıktı.

2 Pərvərdigar manga: «Uningdin körkmiqin; qünki Mən uni, uning həlkə wə zeminini kolung oja tapxurdum; Həxbonda turojan Amoriyarlarning padixahı Sihonni nemə kılıjan bolsa, unimu xundak kılısən» — dedi.

3 Pərvərdigar Hudayımız dərwəkə Baxanning padixahı Oġni wə barlıq həlkini kəlimiz oja tapxurdı; biz uningoja hujum kılıp ulardın heqkimni kəldurmay kıldı.

4 Xu wakatı biz uning barlıq xəhərlərini ixojal kıldı; biz uning xəhərlərinidin igilimigən birsimiñü kalmıdı.

Bular Baxandiki Oġning padixahılıkı, yəni pütküll Argob rayonu bolup, jəməti atmış xəhər idi.

5 Bu xəhərlərning həmmisi egiz sepillar wə baldaqlıq kowuklari bilən mustəħkəm kılınojanıdi; ularoja қaraxlıq, yeza-kəntlər intayın kep idi.

6 Buz ularını Həxbonnin padixahı Sihonni kılıqınımizdək təltəküs yokattuk — Barlıq xəhərlər, ərlər, ayal-balılları koymay həmmisini təltəküs yokattuk.

7 Biz pəkət əzlimiz üçün barlıq qarwa-mallarnı wə xəhərlərdin olja oqniymət alduk.

8 Xu qəođa biz lordan dəryasining xərk təripidə turuxluk Amoriyarlarning ikki padixahının kəlidin zeminini, yəni Arnon dəryasidin Hərmon teojojqə bołożan zeminini tartıwaldı.

9 (Hərmon teojniñü Zidoniylar «Siron», Amoriyalar «Senir» dəp ataydu);

10 Biz yənə tüzənləqliktiki barlıq xəhərlər, pütküll Gilead wə Baxan padixahı oġning padixahılıkiddi Salikah, wə ədrəy xəhərlirigiqə, Baxanning barlıq zeminini igilidük.

11 (xu qəođa gigantlarning kəldükidin pəkət Baxanning padixahı

Og kalqanidi; uning kariwiti temürdin yasalojanidi; mana, u Ammoniyarning Rabbah xəhirdə sakliniwatmamdu? Uning uzunlukli tokkuz gəz, kəngqliki tet gəz. «Gəz» – adəttiki adamning jeyniki əlqəm kiliqan). **12** Biz xu qaqda igiligin semin mundak; – Arnon dəryası yenidiki Aroət xəhirdin tartip, Gilead təqşlikining yerimini wə uningdiki xəhərlərni Ruben wə Gad kəbilisidikilərgə təkdim kildim; **13** Gileadning kalqan zemini wə Og padixahning zemini bolqan pütkül Baxanni mən Manassəhning yerim kəbilisigə təkdim kildim (pütkül Argob rayoni, yəni pütkül Baxan «gigantlarining zemini» deyilidü). **14** Manassəhning oqları Yair pütkül Argob rayonini, yəni Baxanni Gəxuriylar wə Maakatiylarining qegrisiqipa igiligan wə uni ez ismi bilən «Hawwot-Yair» dəp atıqan. Bügüngə ədərə u xundak atalmakta. **15** Gileadni bolsa mən Makiroja təkdim kildim. **16** Rubəndikilər wa Gadtiliklərə mən Gileadtin Arnon dəryasinoqo (wadining otturisi qeraq idi), xundakla Ammoniyarning qegrasi bolqan Yabbok dəryasinoqo bolqan zeminni təkdim kildim; **17** yəna Pisgah, təqşlik astida yatkan Arabah tüzlənglikli (taqşlik tüzlənglikning xərkij təripida) wə İordan dəryasining Kinnərat kəlidin tartip Tuz dengizinoqə bolqan kismini ularoja qeraq kılıp bərdim. **18** Mən xu qaqda silərgə: – Pərvərdigar Hudayinglər eziy়ünlərinə təallükatinglər bolsun dəp igilixinglər üçün bu zeminni silərgə ata kiliqan; aranglardiki jengiqlər jengə təyyarlinip korallanıqan haldə kərindaxlıringlər bolqan Irsailarnıng aldida dəryadin etünglər; **19** Pəkət bala-qakılıringlər wə mal-qarwiliringlər (mal-qarwiliringlarning keplikini bilimən) mən silərgə təksim kiliqan xəhərlərda qalsun; **20** Pərvərdigar kərindaxlıringləroja silərninq aram aloqinqardək aram bərgüqə, ular Pərvərdigar Hudayinglər İordan dəryasining u təripida ularoja təkdim kiliqan zeminni igiligungə ular bilən birga [jəng kilinglər]; andin silar hərbiringlər mən silərgə təksim kiliqan ezi təallükatingləroja kaytisilər» – dəp tapiliojanmən. **21** Xu qaqdimu mən Yəxuaqa: «Sən Pərvərdigar Hudayinglarning muxu ikki padixahka kiliqanlırinining həmmisini ezi kezüng bilən kerdüng; Pərvərdigar sən baridiojan yerdiki padixahlıklarnımu xuningçoja oxhax kılıdu. **22** Silər ulardın körkmanglar; qünki Pərvərdigar Hudayinglər ezi silər üçün jəng kılıdu» – dəp tapiliojanmən. **23** Xu qaqda mən Pərvərdigardin etünüp: – **24** «İ Rəb Pərvərdigar, Sən Əz kılungoja Əz uluolukqı wə kūqlılk kolungni ayan kılıxka kirixting; qünki məyli asmanlarda yaki zemində bolsun Sening kiliqanlıringoja wə kūq-kudritdinggə təng kəlgüdək xundak ilah barmu? **25** Səndin etünümənki, meni İordan dəryasidin etüp, xu yerdiki yahxi zeminni – Xu yahxi taqşlikni wə Liwanni kərükə nesip kiliqaysən», – dedim. **26** Lekin Pərvərdigar silərninq səwəbinglər tüpyəlidin manga oqəzplinip iltiyajimoja kulaq salmadi, bəlkı manga: «Boldi, bəs! Bu ixni alimdə ikkinçi tiləqə aloqası bolma. **27** Sən Pisgaqning qokkisiqə qıkıp bexingni ketürtüp, ezi kezüng bilən məqrıbka, ximaloja, janubka wə məxrilikə tikilip kara; qünki sən muxu İordan dəryasidin etməysən. **28** Yəxuaqa wəzipini tapiliojin, uni riqəbtələndürüp yürəklik kıl; qünki u bu həlkinqing aliddin etüp sən keridiojan xu zeminoja ularni iğə kiliqozidu» – dedi. **29** Xuning bilən biz Bayt-Peorning udulidiki wadida turup kalkdu.

4 – Əmdi, i Israil, mən silərgə egitidiojan muxu bəlgilimilərgə həm həkümlərgə kulaq selinglər; ularoja əməl kilsanglar həyatlıq tapisilər wə xundakla ata-bowliringlarning Hudasi Pərvərdigar silərgə təksim kiliqanlıq zeminoja kirip uni igiləysilər. **2** Mən silərgə tapxuridiojan Pərvərdigar Hudayinglarning muxu əmririgə əməl kiliqinxalr üçün, mən

silərgə əmr kiliqan sezgə həqnemini koxmanglar həmdə uningdin həqnemini qıkırıwətmənglər. **3** Silər ezi kezliqnglər bilən Pərvərdigarning Baal-Peorning tüpyəlidin kiliqan ixlini kərgənsilər; qünki Baal-Peoroja əgəxəkənlərning həmmisini Pərvərdigar Hudayinglər aranglardın yokatti; **4** Lekin Pərvərdigar Hudayinglər qing baqlanojanlardın hərbiringlər bügüngə ədərə həyat turuwasılırlər. **5** Mana, mən Pərvərdigar Hudayim manga əmr kiliqandək, kirip igiləydiqan zemində turoqanda ularoja əməl kilsun dəp silərgə bəlgilimə həm həkümlərini egiättim. **6** Silər ularni qing tutup əməl kilinglər; qünki xundak kilsanglar bu həkümlərning həmmisini anglojan həlkələrinə kez aldida silərninq dana wə yorutulojan bir həm ikenliklər ispatlinidü; ular dərwəkə: «Bu uluq əl dərhəkikət dana həm yorutulojan bir həlk iken» – dəydu. **7** Qünki Pərvərdigar Hudayimizning bizning Uningoja nida kiliqan hərbini tiləklirimizdə bizgə yekin turojinidə, oziqə yekin turoqan bir Hudasi bolqan bizgə oxhax baxka bir uluq əl barmu? **8** Mən aldingləroja köyojan muxu pütkül əkanundikidək adil bəlgilimilər həm həkümlərgə iğə bolqan silərdək baxka bir uluq əl barmu? **9** Əz kezünglər bilən kərgən ixlni untumaslıqnglər, hətta əmrünglərinə barlık künnlridə kəlbinglərdin qıqarmaslıqnglər üçün əzüngləroja ehtiyat kilinglər wə iħlaslıq bilən kəlbinglərni [ezixtin] saklangalar; xuningdak silər kərgininqlərni baliliringləroja wə baliliringlərinən ballirılıqya yatkızıngular; **10** Silər Horəb teojudə Pərvərdigar Hudayinglarning aldida turoqan künii Pərvərdigar manga: «Həlkni Mening səzliyimni anglixı üçün yenimoja yiojkin; xuning bilən ular səzliyimni eginip, yər yüzidiki barlık, künnlridə Mandin əymindin wə baliliriqə egitidü» – degənədir. **11** Silər yekin kelip taqning tütüwida turdunglar; bu taqning oti asmanlarning baqriqoqqa keyüp yətti, həmdə əħarangojuluk, bulutlar wə sur taqni kaplıdi; **12** Pərvərdigar otning otturisidin silərgə səz kıldı; silər səzlerning sadasını anglidinqlar, lekin həq xəklini kərmidinqlar; silər pəkət bir awazni anglidinqlar. **13** Wə Xu qaqda silərgə əmr kiliqan ahdisini, yəni «on əmrini ayan kıldı wə ularni ikki tax tahtay tüstiga pütti. **14** Wə Xu qaqda Pərvərdigar manga əmr kiliq, silər dəryadin etüp igiləydiqan zemində ularni ularoja əməl kiliqinxalr üçün silərgə bəlgilimilər həm həkümlərini egixtixi tapılıdi. **15** Əzüngləroja nahayıti ehtiyat kilinglərki (qünki Pərvərdigar Horəb teojudə ot turrisidin silərgə səz kiliqanda həqkandak xəklini kərmigansıllar), **16** əzünglərinə bulqap, məyli ərkək yaki ayal sürifida, məyli yər yüzidiki hərkəndək hayvan yaki asmando uqidiojan hərkəndək kux bolsun, məyli yər yəzidə hərkəndək əmiligiqi haywan yaki yər astidiki sulardiki hərkəndək belik bolsun, ularning süritidə həqkandak xəkil-kiyapəttiki oyma butni əzünglər üçün yasimanglar, **19** yaki xuningdək, bexinglərinə ketürüp asmanlar oja karap, kuyax, ay, yultuzlar, yəni pütkül samawi əxunnu körüp, kənglünglər mayıl bolup ularoja bax egip kullukjəoja kirmanglar; qünki Pərvərdigar Hudayinglər bularni pütkül asman astidiki barlık həlkələr üçün orunluxturoqan. **20** Lekin silərni bolsa Pərvərdigar Əz mirasi bolqan bir həlkə boluxunglar üçün «təmür tawrax humdanı»din, yəni Misirdin elip qıktı. **21** Lekin Pərvərdigar silərninq wajenglərdin manga oqəzplinip, Pərvərdigar Hudayinglər silərgə miras bolux üçün ata kiliqanlıq yahxi zemin töprüsida: – «Sən xu yərəq kirixə İordan dəryasidin etməysən» dəp kəsəm kıldı. **22** Xunga mən muxu zemində elüxüm mükərrər, İordan dəryasidin etməymən; biraq silər bolsanglar uningdin etüp xu yahxi zeminni igiləysilər. **23** Pərvərdigar Hudayinglarning silər bilən tüzən

ahdisini untumaslikinglar, xundakla ezunglar üçün Pərvərdigar Hudayinglar silergə mən'i kilojan oyma butni yaki hərkəndək nərsining xəkil-kiyapıtını yasimaslikinglar üçün ezunglarqa hezi bolunglar. **24** Qünki Pərvərdigar Hudayinglar həmmmini yutkuqı bir ot, wapasızlıqqa həsat kiloqu bir Hudadur. **25** Silər parzəntlər, parzəntinglarning parzəntlirini kerüp, zemində uzaq wakıt turoqandan keyin, birhil xəkil-kiyapətə bolojan oyma butni yasojan, xuningdək Pərvərdigar Hudayinglarnı rənjitip uning nazişirdə rəzil bolojannı kilip ezunglarqa buluojoan bolsanglar, **26** mən asman-zeminni üstünglarqa guwahlıqı boluxka qakırımən, silər İordan dəryasının etüp, igilaydiqan xu zemindin tezla pütünləy yok kiliñisilər; silərning uningdə pütünləy yok kiliñisilər. **27** Pərvərdigar silərni barlıq həlkələr arisoja tarkitidu, Pərvərdigarning silərni həydixi bilən silər xu əllər arisida kiçik bir kəldük bolisilər. **28** Silər xu yərlərdə turup yaqaqtañ yaki taxtin yasalojan, nə korəlməydiqan, nə angliyalmaydiqan, nə yeməydiqan, nə puralmaydiqan, pəkət insanning kəlining yasiqini bolojan ilahlarning kullukda bolisilər. **29** Silər xu yərlərdə Pərvərdigar Hudayinglarnı izdəysilər; pütün kəlbingsilər wə pütün jeninqilər bilən uni izdisanglar, uni tapisilər. **30** Silər eçir azab-ökubət tartkinqinglarda, bu ixlarning həmmisi bexinglarqa qıväkəndə, silər Pərvərdigar Hudayinglarqa yenip kelisilər wə uning awazioja kulak salisilər. **31** Qünki Pərvərdigar Hudayinglarnı rəhimdil bir Hudadur; U silərni taxliwətməydu, nə halak kilməydu, nə ata-bowiliringlər bilən kəsəm iqiç tüzgən əhdisini həq unutməydu. **32** Əmdi, silərdin ilgiri, Huda insanni yər yüzidə yaratkan künnidin tartip etkan künnlər toçruluk sürüxtə kilinglər, xundakla asmanınlarning bir qetidin yəna bir qetiçiqə sürüxtə kilinglərki, muxuningço oxhax uluq bix bilup bakkamnu? Uningoja oxhax bir ixni anglap bakkamnu? **33** Silərgə oxhax, Hudanıng ot iqidin qıkkan awazını anglap tırık kalojan baxka bir həlkə barmu? **34** Pərvərdigar Hudayinglars kez aldinglarda silər üçün Misir zeminidə kılqanlıridak, kiyin sinaklar bilən, möjizilik alamatlar bilən, karamətlər bilən, urux bilən, küqlük kol həm uzitilojan bilək bilən wə dəhəxətlik wəhəimilər bilən silərdin baxka bir həlkəni yat bir əlning arisidin qıkırıp Əzığə has kılıx üçün kelip urunup bakkamnu? **35** Pərvərdigarlardı Hudadur, uningdin baxka birsi yoktur, dəp biliçinqilər üçün silər bu [uluq] ixlarnı kərtixə müyassar kılınoqansilər. **36** Silərgə təlim beriz üçün U asmanınlardın silərgə Əz awazını anglatiti; U yər yüzidə Əzining uluq otini kərsətti; silər xu otning otturisidinnum uning awazını anglıdinglər. **37** Uning əstigə, ata-bowliringlarqa baqlılojan muhəbbiti tüpayıldın həmdə ularning keyinkı əwlədlərini tallıqanlıq üçün, U silərni Misirdin xəhsan Əzi zor kədrəti bilən kütküzup qıçırdı; **38** U xuningdək silərning aldinglardin ezunglardin kep wə küglük bolojan allərnin zeminidin həydəp, silərni uningoja kirgüzüp, uni bugünkü kiündikidək silərgə miras kılıx üqünmu xundak kılıqandur. **39** Xunga bugün xuni biliq köyunglarki wə köenglüglarning xuningço belünglarki, Pərvərdigar yukiridiki asmanınlardan bolsun, astidiki yər-zemində bolsun Hudadur; Uningdin baxka həqbırı yoktur. **40** Xuningdək silərning wə keyinkı balilar-əwlədliringlarning əhəwalı yahxi bolux üçün, Pərvərdigar Hudayinglars silərgə ata kılıdiqan zemində künnliringlarning uzun, hətta mənggülük kılıx üçün man bugünkü kündə silərgə tapilawatkan Uning bəlgilimiliri wə əmrilirini tutungular. **41** Andin Musa İordan dəryasining xərkəy taripidə üq xəhəri ayrip bekitti; **42** məksiti, həqkəndək eç-adawiti bolmay, tasadıipyi koxnisini əltürüp koysa, əltürgən kixi xu yərlərgə, yəni xu

Xəhərlərdin biriga keçip berip aman-esan kelixtin ibarət idi. **43** Bu xəhərlər bolsa: — Rubənlərning zeminidin qel-bayawandıki Bəzər, Gadlarning zeminidin Gileadlıtı Ramot, Manassəhlərning zeminidin Baxandıki Golandin ibarət idi. **44** Musa Israillarning aldiqo qoçoğan қanun mana tewəndikidək: — **45** (bular bolsa Israillar Misirdin qıkkında Musa [peyəyəmber] ularoja jakarlıqan agah-guwahlar, bəlgilimlər həm həkümlərdür; **46** Musa wə Israillar Misirdin qıkkanda Amoriylarning Həxbon xəhirdə turulxuk padixahı Sihonni oltırıgnı; Musa bu amrlərni Sihonning zeminində, İordan dəryasining xərk təripidə, Bəyt-Peorning uludulidiki wadida Israillarqa jakarlıqan. **47** Xu qaçda Israillar [Sihonning] wə Baxanning padixahı Ogning zeminini, yəni İordan dəryasining kün petix təripidiki Amoriylarning ikki padixahının zemininimə igiliginəni; **48** ularning zemini Arnon dəryasining kirokiddiki Aroərdin tartip Sion (yəni Hərmon) teqiojıq, **49** xundakla İordan dəryasining xərk təripidiki pütkül Arabah tützlənglikli wa Pisgah, teqining bağırija jaylaxşan «Tützlənglikti dengiz»ojuq idi).

5 Xuning bilən Musa pütkül Israilni qakirip ularoja mundak dedi: — «İ Israil, mən bugün կulaklırlarılaro anglıtiwatçan bu bəlgilimlərgə həm həkümlərgə կulak selinglar, ularni əgininglər, ularoja əməl kılıxka kəngıl bəltinglər! 2 Pərvərdigar Hudayimiz biz bilən Hərab teqida əhdə tüzdi. **3** Bu əhdinə Pərvərdigar ata-bowlilimiz bilən tüzən əmas, balki biz bilən, yəni bugünkü kündə tirik կaləjan bislər bilən tüzdi. **4** Taqda ot iqidə turup Pərvərdigar silər bilən yüz turana səzəlxənəndi **5** (xu qaçda silərgə Pərvərdigarning söz-kalamını jakar lax üçün mən silər wə Pərvərdigarning otturisida turoqanidim; silər otning aldida korkup, taqşa qikixni halimidinglər). **6** U mundak dedi: — «Mən seni Misir zeminidin, yəni «kulluk makani»nın qıkoçoğan Pərvərdigaring Hudadurmən. **7** Sening Məndin baxğa heqkandaq ilahıng bolmayıdu. **8** Sən eziung üçün məyli yuķiridiki asmanda bolsun, məyli təwəndiki zemində bolsun, yaki yər astidiki sularda bolsun, hərkəndək nərsinинг kiyapitidiki heqkandak oyma xəkilni yasima; **9** Sən bundak nərsilərgə bax urma yaki ularning küllük oja kirma. Qünki Mənki Pərvərdigar Hudaying wapasızlıqlıq həsət kiloquçı Hudadurmən. Məndin nəprətləngləndirin kəbihliklərinə ezliriga, oqullirijo, hətta nowra-qəwrilirigə qüsürimən. **10** Emənən Meni seviyojan wə əmrlirimmi tutidiojanlaro ming əwladiqıq ezzerməs mehribanlıq kərsitmən. **11** Pərvərdigar Hudayingning namini қalaymikan tiloja alma; qünki kimdəkim namini қalaymikan tiloja alsə, Pərvərdigar uni gunahkar hesablimay kalmaydu. **12** Pərvərdigar Hudaying sanga əmr kılıqandək xabat künini mukəddas dəp biliq tut, uningoja əmal kıl. **13** Alta kün ixləp barlıq ixliringni tügətkin; **14** lekin yöttingi künri Pərvərdigar Hudayingoja atalojan xabat künidur. Sən xu kün heqkandak ix kilməsən; məyli sən yaki oqlung bolsun, məyli kizinq, məyli kulung, məyli dediking, məyli bukang, məyli exiking, məyli hərkəndək baxşa ulioqing, yaki sən bilən bir yərda turuwatkan müsapir bolsun, heqkandak ix kilmisun; xuning bilən kulung wə dediking səndək aramı alaydu. **15** Sən eziungning əslidə Misir zeminida kul bolojanlıqningi, Pərvərdigar Hudaying küqlük қoli wə uzatqan biliki bilən seni xu yərdin qıkoçoğanlığını esingdə tut; xu səwəbtin Pərvərdigar Hudaying sanga xabat künini tutuxni əmr kılıqan. **16** Pərvərdigar Hudaying sanga əmr kılıqandak ata-anangni hərmət kıl. Xundak kilsang Pərvərdigar Hudaying sanga ata kilmakçı bolojan zemində uzun emür kərisən, haling yahxi bolidu. **17** Katiilik kılma. **18** Həm zina kılma. **19** Həm ooprilik kılma. **20** Həm koxnang toopruluk yaloqan güwahlıq harma. **21** Həm koxnaneninə yalalını tama kılma wə

nə uning eyi, uning etizi, uning kuli, nə uning dediki, nə uning kalisi, nə uning exikiga yaki қoxnangning hərkəndək baxka nərsisigə kez kiringni salma». **22** — bu sezlərni Pərvərdigar təqədə, ot, bulut wə sürlük қarangoşluk iqidin küqlük awazi bilən silərning pütkülmajaitinglaroja eytikan wə ularoja həq baxka [sezlərni] қoxmiojan; u ularni ikki tax tahtayoja pütüp manga tapxurdi. **23** Wə xundak boldiki, қarangoşluktin qıkkən awazni angliojininglarda wə otluk taoj keyginidə silər, yəni қabilə baxlıklıringlar wə aksakkalliringlar yenimoja kəlip: — **24** «Mana, Pərvərdigar Hudayimiz ez xan-xəripi wə uluoşlukini ayan kıldı wə biz uning awazini ot otturisidən angliduk, xuning bilən biz bugünkü kündə Huda insanlar bilən sezləxkan bolsimu, ularning tirik қalojanlığını kerdik. **25** Əmdı biž jenimizoja təwakkıl kılıximizning nəmə hajiti? Qünki muxu dəhəxtəlik ot bizni yutuwetidü. Əgər biz Pərvərdigar Hudayimizning awazını anglawarsək olüp ketimiz. **26** Qünki ot igiliridin hayat igisi Hudanıg otning otturisidən sezlığən awazını anglap, bızdək tirik turuwatqanlardın kim bar? **27** San ezung Pərvərdigar Hudayimizoja yekinlixip, uning sezlığənlirinən həmmisini anglojin; andin Pərvərdigar Hudayimiz sanga sezlığənlirinən həmmisini bizgə eytip berisən; xuning bilən biz uni anglap əməl kılımiz» — dedinglar. **28** Pərvərdigar silərning bu manga eytikan sezliringlarnı anglap manga: «Bu həlkning sanga eytikan sezlərini anglidim; ularning barlıq eytikan sezləri durustur. **29** Kaxki ularda Məndin korkup, əmrlirimni izqıl tutidiqan bir kəlb bolsidi, ularning həli wə balılıringning həli mənggüga yahxi bolatti! **30** Sən berip ularoja: «Qədirinqlaroja kayingtlar» — degin. **31** Sən bolsang yenimə turojin; Mən senin ularoja egitixing kerək bolojan əmlər, bəlgilimilər wə həkümlərning həmmisini sanga eytip berimən; xuning bilən ular Mən ularoja təwəlik kılıp beridiojan zemində turup bularoja əməl kılıdiojan bolidü. **32** Əmdı Pərvərdigar Hudayinqlar silərgə əmr kılıqandək kilişkə kengül bələnglər; uningdin ong wə soloja taymanglar! **33** Pərvərdigar Hudayinqlar silərgə əmr kılıjan barlıq yollırıda menginglər; xundak kilsanglar hayatıq tepip, halinglər yahxi bolidü wə silər igidarıqılık kılıdiojan zemində turup künliringlər uzun bolidü».

6 «Mana, bular Pərvərdigar manga silər [dəryadin] etüp igiləydiqan zemində turojininglarda ularoja əməl kilişinglər üçün silərgə egitixni tapiliojan əmrler, bəlgilimilər həm həkümlərdür: — **2** (xuning bilən silər, yəni sən ezung, oolung wə nəvrəng barlıq tirik künliringlarda Pərvərdigar Hudayinqlardin korkup, man silərgə tapilawatqan uning barlıq bəlgilimə wə əmrlerini tutisilər, xundakla uzun künlnəri kərisilər. **3** Sən, i Israıl, ularni anglap əməl kilişkə kengül koyunglar; xuning bilən ata-bowliringlarning Hudasi Pərvərdigar silərgə deginidək, süt bilən həsəl ekip turidiojan mumbət zemində turup, halinglər yahxi bolidü wə saninglər intayın kəpiyidü): — **4** — Anglanglar, əy Israıl: — Pərvərdigar Hudayimiz, Pərvərdigar bir birliktür; **5** sən Pərvərdigar Hudayingni pütün kəlbing bilən, pütün jening bilən wə pütün küqüng bilən seygin. **6** Mən sanga bugün tapiliojan bu sezlər kəlbingdə bolsun; **7** Sən ularni balılıringoja singdürüp eğət, məyli eydə olturoqanda, yolda mangojanda, ornungda yatkanda wə ornungdin turuwatqanda hər wakit ular toorquluk sezlığın; **8** ularni kəlungsən [əslətmə]-belə kiliplə təngiwal, pezanəngə qəxkidlek simwol kiliplə orniwti; **9** San ularni əyindikdi kexəkliringga wə dərwaziliringoja pütükzüngin. **10** Wə Pərvərdigar Hudaying seni kəsəm kiliplə ata-bowliringoja, yəni İbrahim, İshək wə Yaqubka wəda kılıjan zemini sanga ata kiliç üçün seni uningoja baxlıqanda, — ezung kurmiojan uluoj wə esil xəhərlərgə, **11** ezung bisatlık kılımiojan allıkənən esil

bisatlık kılınojan eylərgə, ezung kolimiojan, allıkənən kolanojan kuduklaroja, ezung tikmigən üzümzərlər wə zəyntunzərlərə mayəssər kiliñixing bilən sən yəp toyunoğanın keyin, **12** — əyni qəoşa seni Misir zeminidin, yəni «kulluk makani»dən qıkaroqan Pərvərdigarnı untuxtin hezi bol. **13** San Pərvərdigar Hudayingdin korkkın, ibaditidə bolojin wə kəsəm kilsang uning nami bilənla kəsəm iqkin. **14** Silər baxka ilahılar, yəni ətrapingdi ki əllərning ilahılarını kət'iy izdimənglər; **15** Qünki aranglarda turuwatqan Pərvərdigar Hudaying wapasizlikə həsət kilojuqi Təngridur. [Əgər xundak kilsang] Pərvərdigar Hudayinchnıq əqəzipi sanga kəzəqilip, U seni yər yüzidin yokatmay kəlməydi. **16** Silər Pərvərdigar Hudayinqləri Massahətə siniqəndək Uni sinimanglar. **17** Pərvərdigar Hudayinqlarning əmrlerini, silərgə tapiliojan guwah-həkümli wə bəlgimilərini kəngil koyup tutunglar. **18** Pərvərdigar Hudayinqlarning nəziridə durus wə yahxi bolqanı kiliqlər; xundak kiloqanda halinglər yahxi bolidü wə Pərvərdigar ata-bowliringlərə berixkə kəsəm kiliçan zeminoja kiriş uni igiləysilər, **19** xundakla Pərvərdigar wada kılıqandək barlıq düxmənliringlərini aldinglərin həydəp qikiriwetisilər. **20** Kəlgüsida oolung səndin: — «Pərvərdigar Hudayimiz silərgə tapiliojan agah-guwah, bəlgilimə həm həkümlər nemə?» dəp sorisa, **21** sən oolungoja mundak dəysən: «Biz əslidə Misirdə Pirawnning kulları ikenmiz; birək Pərvərdigar bizni Misirdin kılıqlıq bir kol bilən qıkaroqan. **22** Pərvərdigar kez aldımızda uluoj həm dəhəxtəlik mejizilik alamatları wə karamətlərni kərsitip, Pirawnning üstigə həm uning barlıq ailisidiklərning üstigə qüixirdi; **23** U ata-bowlirimizə kəsəm iqip wəde kılıjan zeminoja bizga ata kilipli, uningoja baxlaq kirişkə xu yərində yetəkliq qıkaroqan. **24** Pərvərdigar bizgə bu barlıq bəlgilimilərni tutuxni, Pərvərdigar Hudayimizdən korkuxni tapiliojan; U həlimizning daim yahxi boluxi wə bizning bugünkidak tirik saklanqandək, Uning panahında boluxımız üçün xundak tapilioqandur; **25** wə Pərvərdigar Hudayimizning alidə u bizgə tapilioqandək bu barlıq əmrlərgə əməl kilişkə kəngül bəlsək bu biz üçün həkənənlilik bolidü».

7 Pərvərdigar Hudaying seni hazır igləxə ketiwatqan zeminoja baxlap kirğızgəndin keyin, aldingdin kəp yat əlmillətlərni, yəni Hıttiyalar, Gırgaxiyalar, Amoriyalar, Kanaaniyalar, Pərizziyalar, Hıwiylar, Yəbusiyalar — səndin kuiqlik əlmillətlərni həydiwetidü. **2** Əmdı Pərvərdigar Hudaying aldingda ularnı kəlungsən tapxuruxi bilən sən ularoja hujum kiliçiningda, sən ularni təltəküs yokiçitixing kerək; ular bilən həq əhədə tütüxingga wə ularoja həq rəhəm kiliçingoja bolmayıdu. **3** Sening ular bilən nikahlıxingoja bolmayıdu; sən kiziçinə ularning ooullirioja berixingimü wə ularning kızını oolungoja elip berixingimü bolmayıdu; **4** qünki ular oolungni Manga əgixtintən eziktritudu wə xuning bilən ooulluring baxka ilahılaroja qokunidü; u qəoşa Pərvərdigarning əqəzipi silərgə kəzəqilip, silərni tezla yokiçitü. **5** Sən ularoja xundak muamila kiliçinkin, ularning kurbangəhlirini buzuwetinglər, but tüwüklərini qekiqwetinglər, axərah butlirini kesiwetinglər wə oyma butlirini ot bilən keydürüwetinglər; **6** qünki silər Pərvərdigar Hudayinqlərə pak-mukəddəs bir həlkətursilər; Pərvərdigar Hudayinqlar silərni yər yüzidiki barlıq baxka həlkəldən üstün kilipli, Əzığa has bir həlk boluxqə tallıwalıqan. **7** Pərvərdigarning silərgə mehir qüçüp silərni tallıwalıqini silərning baxka həlkəldən kəp bolqanlıqinglər üçün əməs, əməliyətə silər barlıq həlkər arisida ong az idinglər, **8** Pərvərdigarning silərni seyginə səwəbidiñ wə ata-bowliringlər alidə bərgən kəsiminə sadık bolqanlıq üçün Pərvərdigar

silerni küçük kol bilen kutkuçup, hərlük bədili tələp «kulluk makanı»dır, yəni Misir padixahı Pirəvnning kolidin qıkarojan. **9** Xunga silər Pərvərdigar Hudayinglarning bərəkət Huda, wədisi turoquçı Təngri ikənlilikini bilişinglər kerək; U əzini seyüp, əmrlirini tutkalarqo ming dawrgıqə eżgərməs mehir kərsitip əhdidi turoquçıdır; **10** lekin Əziga eəqmənlərning ixilərini ez bexioja oquq-axkara qüxtürüp, ularını yokitidu; Əziga eəqmənlərning hərbirigə ezi kılıqan ixilərini ularning bexioja oquq-axkara qayturuşka həyal kilməydi. **11** Silər Mən bugün silərgə tapiliojan əmr, bəlgilimilər həm həkümələrgə əməl kiliş üçün ularını qing tutunglar. **12** Qokum xundak boliduki, bu bəlgilimilərgə kulak selip, kəngül koyup əməl kilisanglar, Pərvərdigar Hudayinglər ata-bowliringlərə kəsəm bilən wədə kılıqan əhdə wə mehərnı silərgə kərsitip turidu; **13** Seni seyüp bərikatlep, ata-bowliringlərə kəsəm bilən sanga berixə wədə kılıqan zemində turoquzup kəpəyti; xu yərdə pərzəntiliringni, yer-tuprikingdiki məhsulatlarnı, buqdiyinги, yengi xarabingni, zəytun meyyningi, kaliliringning naslini wə koylıringning kozilərini bərikatlep kəpəyti. **14** San barlık ellərdin ziyyada bəht-bərikət kərisən; arangda, ər-ayal yaki mal-qarwang arisida heq tuqımaslık bolmayıdu; **15** Pərvərdigar səndin barlık kesəllərni neri kılıdu wə sən eəzung kərgən Misirdiki dəhəxətlik wabalardin həqkəysisini üstüngə salmaydu, bəlkı sanga eq bolqanlarqo salidu. **16** Sən Pərvərdigar sanga tapxurojan barlık həlkələrni yokitifixing kerək; sən ularını kərgəndə, ularqa heq rəhim kılmaslıking kerək, sən ularning ilahlırinin külükkoja kirmsalıking kerək; əgər xundak kılısgang, bu ix sanga kiltak bolidu. **17** Əgər sən kənglüngə: «Bu əllər mandın küçük; man kəndak kiliş ularını zeminidin koqlıwetəlyaman?» — desəng, **18** ulardın körkənə; Pərvərdigar Hudayingning Pirəvn həm barlık Misirliklərni kəndak kılıqanlığını əsligin, **19** — yəni Pərvərdigar Hudaying seni xu yərdin qikirix üçün wasitə kılıqan, əz kəzüng bilən kərgən dəhəxətlik həküm-sınaqlar, möjizilik alamətlər wə karamətlər, kiqlik kol wə sozulajan biləknii məhkəm esingdə tut; Pərvərdigar sən korkuwatkan barlık həlkənumu xundak kılıdu. **20** Uning üstüngə Pərvərdigar Hudaying təki ularning səndin yoxurunujan kəldulkili yokitiloquqə ularning arisioja serik şəhərlərni əwətidü; **21** Sən ulardın korkmaslıking kerək; qünki Pərvərdigar Hudaying arangdidur; U uluoj wə dəhəxətlik bir İləhdür. **22** Pərvərdigar Hudaying xu əllərni aldingdin padınpayıp həydəydü; sən ularını bıraqla yokitiwetəlməysən; bıraqla yokitiwətəkən təkdiridim, daladiki həyanları kepiyip, üstüngə basturup kelxi mumkin. **23** Lekin aldingoja ilgiriləp mangojiningdə Pərvərdigar Hudaying ularını kəlungsıja tapxuridu wə ularını parakəndə kiliş, yokitiloquqə dəkkə-dükkigə salidu. **24** U ularning padixahıllarını kəlungsıja tapxuridu, sən ularning namlırinimü asman astidin yok kilişen; ularını yokatkuçqə heqbir adəm aldingda turalmayıdu. **25** Silər ularning eyma butini ot bilən keydürüwetinqlər; kez kırınglarnı xularning üstidiki altun-kümütxək salmanglar, ularını almanglar; bolmisa wə silərgə kiltak bolidu; qünki u Pərvərdigar Hudaying alidda yirginqlik bir nərsidur. **26** Sən həqkəndak yirginqlik nərsini eyüngə elip kalmə; bolmisa sən uningoja oxhax lənətlək nərsə bolup kalisən; sən uningdin kəttik yirğan, uningoja mutlak nəprətlən; qünki u lənətlək bir nərsidur.

8 Mən silərgə bugün tapiliojan bu barlık əmrlərgə əməl kilişkə kəngül koyunqlar; xundak kılıqanda silər həyat bolisilər, kepiyisilər wə Pərvərdigar ata-bowliringlərə kəsəm kiliş wədə kılıqan zeminoja kirip uni igiləysilər. **2** Pərvərdigar Hudaying seni təwən kiliş, kənglüngdə nemə

barlikini, uning əmrlirini tutidiqən-tutmaydiqənlikinqni biley dəp seni sinax üçün bu kırık yil qəl-bayawanda yetəkləğən yolni əsligin. **3** Dərwałqə u seni təwən kiliş, seni aq koyup, sən əslidə bilməydiqən, xundakla ata-bowliring kerüp bakmiojan «manna» bilən ozuklandurojan; U sanga insan peşət yeməklik bilənla əmas, bəlkı Pərvərdigar Hudayingning aqzidin qikkən barlıq sezləri bilənmə yaxaydiqənlikini bildirük üçün xundak kılıdı. **4** Bu kırık yıldada kiyim-keqiking konirimidi, putung ixxip kətmidi. **5** Sən xuni bilip koyojinkı, adəm ez oqlını tərbiyiləndək, Pərvərdigar Hudaying seni tərbiyiləydi; **6** Xunga sən Uning yollarında mengip wə Uningdin korkup, Pərvərdigar Hudayingning əmrlirini tutğun. **7** Qünki Pərvərdigar Hudaying seni yahxi bir zeminoja — erik-ekinləri, bulakları wə jiloşa-dənglərdə uroqup qikidiojan uluq suluri bar bir zeminoja — **8** buqday wəarpa, üzüm talları, anjür dərəhləri wə anarlıri bar bir zeminoja, zaytun dərəhləri wə həsəl bar bir zeminoja, **9** — sən həqəmənidin kəmlik tartmay ozukluk yəydiqən bir zeminoja — taxlıri temür, taqlırırdın mis kolaydiqən bir zeminoja yetəkləp kirdi; **10** sən xu yərdə yəp toyunışən wə Pərvərdigar Hudaying sanga ata kılıqan xu yahxi zemin üçün uningoja təxəkkür-mədhiyə eytisən. **11** Mən sanga bugün tapiliojan Pərvərdigar Hudayingning əmrlirli, bəlgilimilər həm həkümlərini tutmaslıktın, Uni untup kelixitin həzi bol; **12** bolmisa, sən yəp toyunışəndən keyin, esil eylərni kürup ularda olturaklıxkandin keyin, **13** kala-koj padiliring kəpiyip, altun-kümütxüng, xundakla sening barlıking kəpəyəgəndin keyin, **14** kənglüng məqrurlurlinip sən Misir zeminidin, yəni «kulluk makanı»nın qikirip kutkuçozan Pərvərdigar Hudayingni untusən; **15** (U seni biyapan wə dəhəxətlik qəl-bayawandın, yəni zəhərlər yılanları wə qayanlar kaplap kətkən, susırap kəcəjirap katkan bir qəl-bayawandın yetəkləp qikkən, xu yərdə sanga qağımkə texidin su qikirip bərgən, **16** sən ezzini təwən tutsun dəp sinap, sanga ahih rahət-bərikət kərsitix üçün qəl-bayawanda ata-bowliring kerüp bakmiojan «manna» bilən ozuklandurojan) **17** — əgər uni untusang, kənglüngdə: «Əz küfüm, əz kolumning կudriti meni muxu delectə erixtərgən» deyixing mumkin. **18** Xunga Pərvərdigar Hudayingning Əzi seni delectə erixtərgüni կudratni bərgüqi ikənlilikini əsləp, Uni esingdə tut; xuning bilən u ata-bowliringlərə kəsəm kiliş wədə kılıqan əhdini bugünkü kündikidək məhkəm kılıdu. **19** Əgər sən Pərvərdigar Hudayingni kəqanıki untusang, baxqa ilahılarqo agəxsəng, ularning kəllükida bolup ularqa bax ursang, man silərgə bugün xu agahı berəyki, xundak boliduki, silar təltəkiş halak bolisilər. **20** Pərvərdigar kez aldinglarda yokitiwətəkən ellərdək silərmə yokitilisilər; qünki silər Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja kulak salmiojansılər.

9 Angla, i Israil! Sən bugün eəzungdin qong wə küçükli ellərgə igə bolux üçün, sepilliri asmanoja takixidiojan qong xəhərlərni igiləx üçün, Anakıylarnı kəşələp qikirix üçün İordan dəryasidin etisən (sən ularını bilisən, ular toqurluk «kim Anakıylar aliddə turalısim!» dəp angliqənsən). **3** Sən bugünkü kündə xuni bilip koyojinkı, sening aldingda mangooqı Pərvərdigar Hudayingning Əzidur, U yalmap yutkuqi ottur; u muxu əlləri halak kılıdu, aldingda ularını tezdirin yikitudi; sən ularning təwəlikini igiləp, Pərvərdigar sanga eytəndək ularını tezdirin yokitisən. **4** Pərvərdigar ularını aldingdin həydigəndə sən kənglüngdə: «Həkəkaniylikim səwəbədin Pərvərdigar meni zeminni igiləx üçün uningoja yetəkləp kirdi» demənin; bəlkı xu əllərning rəzilliki tüpəylidin Pərvərdigar sening aldingda ularını təəllükətinin məhrum kılıdu. **5** Sən ularning zeminoja

kirip uni igilixing sening həkkaniyi bolqanlıkingdin yaki kənglüngning durusluqidin əməs, bəlkı bu əllərning rəzzilikidin wə Pərvərdigar ata-bowlirinq İbrahim, İshak wə Yakupka kəsəm kılıqan səzигə əməl kılıx üçünmu Pərvərdigar Hudaying ularni sening alındıgda təllükətadın məhrum kılıdu. **6** Əmdi xuni bilip koyojinkı, Pərvərdigar Hudaying bu yahxi zemini sanga miras kılıqını sening həkkaniyilikidin əməs, qünki sən əslı boyni kattik bir həlkəsen. **7** Əmdi sening qəl-bayawanda Pərvərdigar Hudayingni kəndak oqəzəpləndürəgnəlikingni esində tutkın — Uni untuma. Sən Misir zeminidin qıkkən kündin beri təki bu yərgə kəlgüçə Pərvərdigaroq aşıyılık kılıp kəlding. **8** Silər Hərəb teoqıda Pərvərdigarnı oqəzəpləndürəgnə wə Pərvərdigar silərgə aqqiklinip, silərnı həlak kilməkqı boldi. **9** Xu qaçında mən tax tahtaylarnı, yəni Pərvərdigar silə bilən tüzgən əhdə tahtaylını tapxuruwelix üçün taoqka qıkkənidim; mən təqədə kırık, keqə-kündüz turдум (mən na tamak yemidim, nə su iqmidim); **10** Xuning bilən Pərvərdigar manga: «Ornungdin turoqin, muxu yərdin qızıkin; qünki sən Misirdin qıkarajan həlkinq ezlirini bulojudi; ular tezla Mən ularoq tapiliojan yoldın qətnəp ezlirigə kuyma bir butnı yasidi» dedi. **11** Pərvərdigar manga sez kılıp: «Mən bu həlkni kərüp yəttim; mana, u boyni kattik bir həlkət. **14** Meni tosma, Mən ularni yokitimanı, ularning namını asşmannı tegidin eqürütwemim wə xundak kılıp, semi ularindı qong wə uluq bir həlk kılıman» — dedi. **15** Mən burulup, təqədən qüxtüm; təqə bolsa ot bilən yalkunlawatatti; ikki əhdə tahtiyi ikki kolumnada idi. **16** Mən kərdüm, mana silər Pərvərdigar Hudayinglar aldida gunah kılıpsırlar; silər eziñgər üçün kuyma bir mozayni yasapsırlar; silər tezla Pərvərdigar silərgə tapiliojan yoldın qətnəp ketipsiylər. **17** Mən ikki tahtayni ikki kolumna elip, qərüp taxlap, ularni kəz aldinglarda qekiwəttim. **18** Silər Pərvərdigarnı oqəzəpləndürüp barlıq etküzən gunahinglər, yəni Pərvərdigarning nəziridə razıl bolqanı kılıqinlinglar üçün, yənə awwalkıdək Pərvərdigar aldida yikilip, kırık keqə-kündüz düm yattım (mən həq nərsə yemidim, su iqmidim) **19** qünki mən Pərvərdigarning silərni yokitideojan kattik oqəzipi həm kəhridin körktüm. Parwərdigar xu qaçdırıq mening tilikimni angıldı. **20** Pərvərdigar Hərundin oqəzəplini, unimu yokatmakçı boldi; mən Hərən üçünmu dua kildim. **21** Mən silərning gunahinglarnı, yəni yasiojan mozayni elip uni otta keydirdüm wə uni yanjiq kukum-talqan kılıp eziwəttim; uning topisini elip təqədən qüxicidən erik süyigə qeqiwəttim **22** (silər yənə Tabərah, Massah, Kibrot-Hattawahdimu Pərvərdigarnı oqəzəpləndürdünglər). **23** Pərvərdigar silərni Qadəx-Barneadın [Kanaanoja] mangdurmakçı bolup silərgə: «Qikip, Mən silərgə təkdiim kılıqan zemini igilənglər» — degəndim, silər Uning sezigə karxi qikip asılık kıldinglər, nə Uningoja ixənmidnglər, nə awazioja həq kulaq saldınglər. **24** Mən silərni tonuqan kündin tartip silər Pərvərdigardır Hudayingləroq asılık kılıp kəldinglər). **25** Xuning bilən mən axu qaçında Pərvərdigar aldida özünni yərgə etip yəna kırık keqə-kündüz düm yattım; dərəwəkə düm yattım; qünki Pərvərdigar silərgə karap «ularni yokitiman» degəndidi. **26** Xunga mən Pərvərdigaroq dua kılıp: «İ Rəb Pərvərdigar, Sən Əz uluqlukung arkılık Əzung üçün hərlük bədili tələp setiwalojan, Misirdin küqlük ələng bilən qıkarajan Əz həlkinq bolqan mirasingni yokatmioqaysən; **27**

Əz külüiring İbrahim, İshak wə Yakupni esində tutkəysən; bu həlkinq baxbax takılıkçıja, ularning rəzilliki yaki gunahıqa karımıoqaysən; **28** bolmisa, sən bizni elip qıkkən xu zemindikilər: «Pərvərdigar bu həlkni ularoq wədə kılıqan zemini igiləxək elip kirəlməydiqənlik üçün wə ularoq nəprətləngini tüpəlidin ularını qel-bayawanda yokitixa [Misirdin] qıqardı» — dəydi. **29** Kəndakla bolmisun, ular zor küqüng wə uzartılıqan biliking bilən [Misirdin] qıkarajan həlkinq wə sening mirasingdur» — dedim.

10 Xu qaçında Pərvərdigar manga: «Əzung üçün awwalkıdək ikki tax tahtayni oyup qikip, təoqka yenimoja kal. Əzungga yaqoqtaqın bir sanduk yasiyin. **2** Mən bu tahtaylaroq sən qekiqətən awwalkı tahtaylardıki sezləri yazımın; sən ularını sandukka koyışın» — dedi. **3** Xuning bilən mən akatsiyə yaqıqidin bir sanduk yasidim, awwalkıdək ikki tax tahtay oyup qiktim; ikki tahtayni kolumnada ketürüp taoqka qiktim. **4** Pərvərdigar aslıda ot iqidin təqədə jamaət yiqiylanın kündə silərgə eytən xu on əmrni awwalkı püttüktək tahtaylaroq yazdı; Pərvərdigar ularni manga tapxurdi. **5** Mən burulup təqədən qüxtüp tahtaylarnı əzüm yasiyən sandukka koydum; Pərvərdigar manga tapiliojinidək ular tehi uningda turmacta. **6** Xu qaçında Israiller Bəərot-Bəə-Yaakandın Mosərahəkə yol elip mangdi; Hərən xu yərdə eldi wə xu yərdə dəpnə kılındı; uning oqlı Əliazar uning ornını besip kahinlik kıldı. **7** Israiller xu yərdin Gudgodahə, andın Gudgodahın Yotbatəhəkə səpər kıldı (Yotbatəhəkə erik-ekini mol yərdür). **8** Xu qaçında Pərvərdigar əhdə sandukını ketüriixkə, Pərvərdigarning aldida hizmitidə turup uning namida baht-bərikət tiləxkə Lawiy kəbilisini eziqə tallap ayridi. Wə bügüngə kədər xundak boluwatidu. **9** Xunga Lawiy kəbilisining [İsrail] kerindaxlırı iqidə nesivi yaki mirası yoktur; Pərvərdigar uningəqə eytəkəndək, Pərvərdigar Əzi uning mirasidur. **10** Mən əmdi awwalkı künlərdikidək kırık keqə-kündüz Pərvərdigar aldida təqədə turдум; Pərvərdigar xu qaçdimu tilikimə kulaq saldı; u silərni yokatmadı. **11** Pərvərdigar manga: «Ornungdin tur, həlkni baxlap aldida yol alojn; xuning bilən ular Mən ularoq təkdiim kılıxka atabowliriroqə kəsəm kılıp wədə kılıqan zemini igiləx üçün uningoja kirsun» — dedi. **12** Əmdi, i Israel, Pərvərdigar Hudaying səndin nema tələp kılıdu? — Haling yahxi bolsun dəp menin bugün silərgə muxu tapilioqanlırmıdin baxka narsını tələp kılarmu? — Uning tələp kılıjını bolsa Pərvərdigar Hudayingdin körkup, Uning kərsətkən barlıq yollırıda mengip, Uni seyüp, pütkül kəlbing wə pütkül jeninq bilən Pərvərdigar Hudayingning hizmitidə bolup, Pərvərdigarning əmrləri wə bəlgilimilirini tutuxtin ibarət əməsmu? **14** Mana, asmanlar wə asmanınrları asmini Pərvərdigar Hudayingoja mansuptur; yər yəzə wə uningdiki həmmə nərsilərə Uningoja mansuptur. **15** Halbüki, Pərvərdigar pəkət ata-bowlirinqlardın seyünüp, ularını seydi wə xuning bilən bügünkidək barlıq əllər arisidin atabowlirinqləringen keyinkı nəslini, yəni silərni taliidi. **16** Xunga kənglünglərni hətnilik kilinglər, boynunglarnı yəna kattik kılımganlar. **17** Qünki Pərvərdigar Hudayinglər hudalarıng Hudasi, rəblərning Rabbi, uluq İlah, Kudratlık wə Dəhəxətlik Bolojuqı, insanlarning yüz-hatırısını kilmioquqı, heqkəndək parını almioquqidur; **18** U yetim-yesir wə tul hotunlarning dəwasını soraydu, musapirni seyüp uningoja yemək-iqmək wə kiyim-keqəknə bərgüqidur. **19** Xunga silərmi musapirni seyüxünglər kerək; qünki silərmi Misir zemində musapir idinglər. **20** Sən Pərvərdigar Hudayingdin körkən; sən Uning ibaditida bolqın, Uningoja başlanqıñ wə [pəkət] Uning namidila kəsəm iqkin. **21** U sən üçün ez kezüng bilən kərgən

bu uluq wə dəlxətlik ixlarnı kılɔjan; U sən madhiyiləydiqan, sening Hudayingdur; **22** ata-bowliring jəmiy yətmix jan Misiroja qüzkənid; wə hazır Pərvərdigar Hudaying seni asmandiki yultuzlardək kəp kıldı.

11 Əmdi sən Pərvərdigar Hudayingni seygin, Uning tapiliojını, bəlgilimlirini, həkümlerini həm əmrlerini izqil tutkin. **2** Xu ixlarnı bügün esinqarda tutunglar, qünki man Pərvərdigar Hudayingning jaza-təriyisi, uluqluq, küqlük koli wə uzartılıqan biliklini, Misir zeminidə Misir padixağı Pirəwngə həm uning pütükəl zemini üstigə kərsətkən mejizilik alamətləri wə kılɔjanlarını kərmigən barlıiringlarqa sezlimaymən **4** (qünki ular [Pərvərdigarning] Misirning koxunu, ularning atlari, ularning jəng hərwliriqə kılɔjan ixlri, yəni Kızıl Dengizning suluri bilən ularını öqrək kili, üzül-kesil halak kılɔjanlıq, **5** Uning silər muxu yərgə kəlgüqə silərgə nemə kılɔjanlıq, **6** Uning Rubənninə əwlədi, Eliabning oojulliri Datan wə Abiramoja nemə kılɔjanlıq, yəni pütün Israillar arisida yər yüzining aqzını kəndək ekip ularını ailisidikiləri wə qedirliri bilən koxup barlıq təllukatlıri bilən yutuwətənlikini kərmiganidi); **7** [mən balkı silərgə sez kılımın]; qünki silərning kezliiringlar Pərvərdigar kılɔjan barlıq uluq ixlarnı kərdi. **8** Əmdi, man silərgə bügün tapiliojan barlıq əmrlerini tutunglar; xundak kilsanglar küqlinip, hazır etüp igiliməkqi bolovan zeminoja kirip uni igiləysilər **9** wə Pərvərdigar ata-bowliringlarqa kəsəm kilipləri həm əwlədliriqə berixkə wədə kılɔjan zemində, yəni süt bilən həsəl ekip turidiqan munbat bir zemində turup uzun emtür kərisilər. **10** Qünki silər igiləxka kiridiqan xu zemin silər qıkkən Misir zeminidək əməs; u yər bolsa, silər uningoja uruq qaqqəndin keyin putunglar bilən suqırıdojan kektatlıqtək zemin idi; **11** birək silər igiləxka etidiojan xu zemin bolsa taq-jilojılıri bolovan bir zemindur; u asmandiki yamoqurdın su iqidu, **12** u Pərvərdigar Hudaying Əzi əzizləydiqan bir zemindur; qünki Pərvərdigar Hudayingning kəzləri yınlıng bəxidin yınlıng ahirioja üzlüksiz uningoja tikildi. **13** Xundak boliduki, silər Pərvərdigar Hudayinglarnı seyüp, pütükəl kəlbınglar wə pütükəl jeninqərləri bilən uning ibaditidə bolus üqün man silərgə bügün tapiliojan amrlarga kəngül koyup kulak salsanglar, **14** U: «Mən zemininglarqa ez pəslidə yamoqur, yəni dəsləpkı wə keyinkı yamoqurlarını ata kılımın; xuning bilən axılıkiringlar, yengi xarabinglar wə zəytun meyinglərni yiojalasılər; **15** Mən xundakla mal-waralıring üçün ot-qəp berimən; sən yəp-iqip toyunisən» — dəydu. **16** Kəlbınglar aldinip, baxka ilahlarning kullukloja kirip, ularqa qoqunup kətmaslıkinglar üçün əzünglarqa hezi bolungalar; **17** bolmisa, Pərvərdigarning qəzipi silərgə kozojılıp, yamoqur yaqımaslıq üçün asmanları etiwtetip yamoqur yaqdurmaya, tuperak məhsulatlınızı bərməydi wə Pərvərdigar silərgə ata kılidiqan munbat zemindən yoxitilisilər. **18** Silər mening bu sezlirmi kəlbınglarqa püküplər jeninqərlərda saklangalar, kolunglarqa fəslətməl-balğalıq kiliplər tengiwelinglar, pexanənglərgə kaxkidak simwol kiliplər ornitwelinglar; **19** Silər ularını ballıringlarqa egitilisilər; eydə olturojininqarda, yolda mengiwatqininqarda, yatqininqarda wə orundın köpkininqarda ular toopruluk sezləngər; **20** Ularnı eyünglərdiki kexəklərgə wə dərvaziliringlarqa pütükəl koyungalar. **21** Xuning bilən silərning Pərvərdigar ata-bowliringlarqa berixkə kəsəm kiliplər wədə kılɔjan zemində turidiqan kənlürlərinə wə balıringlarning kənləri uzun bolidu, yər yüzidiki kənlürlərinə asmanın kənliridək bolidu. **22** Mən bügünkü kündə silərgə tapiliojan bu pütükəl əmrni ihlas bilən tutsanglar, yəni Pərvərdigar Hudayinglarnı seyüp, uning

barlıq yollarida mengixinglar bilən uningoja baqlansanglar, **23** undakta Pərvərdigar silərning kez aldinglarda bu barlıq əllərni zeminidin məhrum kiliplər həydaydu wə silər əzünglərin qong wə kütülik əllərning təllukatını igiləysilər. **24** Tapininglar dəssigən hərbər jay silərningki bolidu; qengrənglər qəl-bayawandın tartıp, Liwanqıqə wə [əfrət] dəryasidin Ottura Dengizojiqə bolidu. **25** Həqkim aldinglarda turalmaydu; Pərvərdigar Hudayinglər silərgə eytkinidək, silərdin bolovan korkunq wə dəlxətni silər dəssigən barlıq jaylar tüstigə salidu. **26** Mana, mən bügün aldingləroja bəht-bərikət wə lənətni koyımən; **27** Mən silərgə bügün tapiliojan Pərvərdigar Hudayinglarning əmrliriga itaat kılımsanglar, bəht-bərikət bolidu; **28** Pərvərdigar Hudayinglarning əmrliriga itaat kılımsanglar, belki silər tonumıqan baxka ilahləroja əgixip, mən bügün tapiliojan yoldın qətnəp kətsanglar, silərgə lənət qüxicidu. **29** Xundak kiliqxıngalar kerəkki, Pərvərdigar Hudayinglarsiləri silər igiləxka kirditən zeminoja elip kirkəndin keyin, bəht-bərikətni Gərizim teqiqi təsidi wə lənətni əbal teqiqi təsidi turup jakarlaysilər. **30** Bu [taqlar] İordan dəryasining karxi təripidə, Gilgalning udulidiki Arabah tüzənglikidə turuwatkan Kanaaniylarning zeminida, məorib yolinən arkısında, Morəhtiki dub dərəhlirigə yekin yərdə əməsmə? **31** Qünki silər Pərvərdigar Hudayinglarsilərgə təkdim kiliwatqan zeminni igiləxkə üzqün uningoja kırıxa İordan dəryasidin etisilər; silər dərəvəkə uni igiləysilər wə uningda olutraklıxisilər. **32** Silər mən aldingləroja koyojan bu barlıq həkümlər wə bəlgilimlərgə əməl kiliqxə kəngül koyungalar.

12 Ata-bowliringlarning Hudasi bolovan Pərvərdigar silərning igilixinglarqa beridiojan zemində turoqanda, yər yüzidiki barlıq kənlürləringlarda kəngül koyup tutuxunglar kerək bolovan bəlgilimlər həm həkümlər mana munulardur: — **2** Silər həydəp qıkarajan əllərning egiz taoqlar, dəngər wə hərbər yexil dərah astidiki ez ilahlırinəng kullaçkida bolovan ibadatgahlırları təltəküs yokitixinglar kerək; **3** Ələrning kurbangahlırları buzungalar, bur türvüklərini qekinqərlər wə axərahırlarını ot bilən kəydtürütewetinglər; ilahlırinəng oyma məbudlularını kesip taxlangalar; ularning isim-namlarınınu xu yərdin yokitixinglar kerək. **4** Silər Pərvərdigar Hudayinglarning hizmitidə ulardək kilmangalar, **5** balkı Pərvərdigar Hudayinglarsı Əz namini tikləx üçün barlıq kəbililiringlarning zemini ləri arisidin talliojan, Əz turaloşusı bolovan jayni izdənglər, xu yərgə kelinqalar; **6** xu yərgə silər keydürmə wə inaklıq katarlık kurbanlıqınları, məhsulatlıringlərin ondın biri bolovan əxrilərni, kolunglardıki ketürmə hədiyələrni, kəsəmgə baqlıq hədiyələrni, ihtiyyarı hədiyələrni wə koy-kala padiliringlarning tunji balırlarını əkilisilər; **7** Silər ailəngdikilər bilən koxulup xu yərdə Pərvərdigar Hudayinglarning addida ziyanat kilingalar, silər Pərvərdigar Hudayinglarsilərni bərikətləğən kol əmgikiringlarning mewisidin xadlinisilər. **8** Silər biz bügün kiliqinimizdək, yəni hərbiringlər ez bilginqinqərlər kiliqininqardək kilməslikinqərlər kerək; **9** Qünki Pərvərdigar Hudayinglarsilərgə beridiojan aramlıq həm miraska tehi yetip kəlmənidər. **10** Biraq silər İordan dəryasidin etüp, Pərvərdigar Hudayinglarsilərgə miras kiliplər beridiojan zeminoja olutraklıxəndən keyin, xundakla u silərni ətrapinqardıki barlıq dükənləringlərin kutkuzup aram bərgəndin keyin, silər tinq-aman turoqanda, **11** xu qaoqda Pərvərdigar Hudayinglarsı Əz namini koyidiojan bir jay bolidu; silər xu yərgə keydürmə wə inaklıq katarlık kurbanlıqınları, məhsulatlıringlərin ondın biri bolovan əxrilərni, kolunglardıki ketürmə hədiyələrni wə Pərvərdigaroja atap kəsəm kiliplər esil hədiyələrni əkilisilər; **12** wə Pərvərdigar Hudayinglarsı aldida xadlinisilər, yəni silər,

oşul-kızlıringlar, kul-dedəkliringlar wə silər bilən bir yərdə turuwatkan Lawiyalar (qünki ularning aranglarda həqkandak nesiwişi yaxı mirası yoktur) həmminglər xadlinisilər. **13** Sən kəydürmə kurbanlıkliringni ulul kəlgən jaylarda kılmaslıq üçün kəngül koyojin; **14** Pəkət Pərvərdigar həmma kəbilliliringning zeminliarı arisidin tallıqan jayda kəydürmə kurbanlıkliringni kıl wə xu jayda menin sanga barlık tapiliojinimoja əməl kıl. **15** Həlbuki, sən kənglüng tartkınıqə Pərvərdigar Hudaying seni bərikətligini boyiqə xəhər-yeziliringda halal hayvanlarnı soyup (huddi jərən yaxı keyik gəxidin yegəngə oxhax), gəx yesəng bolidu; məyli pak, məyli napak kixilər bolsun ularning gəxini yesə bolidu. **16** Silər pəkət uni keni bilən koxup yeməslikinglər kerək; silər keniini su tekkəndək yərgə teküwetxinglər kerək. **17** Sən axlıktın, yengi xarabtin, zəytun meyidin ondın biri boləjan exriliringni yaxı kala-köy padiliringning tunji balılırinini, yaxı kəsəmgə baqlik hədiyliringni, ihtiyyatlı hədiyliringni yaxı kolungdiki kətirmə hədiyliringni xəhər-yeziliringda yeməsliking kerək; **18** bəlkı bularını Pərvərdigar Hudaying alıldı, Pərvərdigar Hudaying tallayıqan jayda yeyixing kerək, yəni sən, oqlung, kizing, kul-dediking wə sən bilən bir yərdə turuwatkan Lawiyalar birgə yesəng bolidu; wə sən Pərvərdigar Hudaying alıldı əmgikingning barlık mewisidin xadlinisən. **19** Əzüngə hezi bolojinki, sən zemində turojan barlık künliringdə Lawiyardin waz kaqməsliking kerək. **20** Pərvərdigar Hudaying sanga wada kılqandək qegraliringni kengətkəndə, sən kənglüng tartip: «gəx yəymən» desəng, sən kənglüngning tartkınıqə gəx yesəng bolidu. **21** Əgər Pərvərdigar Hudayinglər Əz namini koyuxka tallyadıqan jay səndin bək yırak bolsa, sən Pərvərdigar sanga təkdim kılqan kala-koylardın elip soyışan; sən sanga tapiliojandək ularını soyışan wə xəhər-yeziliring iqida kənglüng tartkınıqə boozulap yəysən. **22** Jərən yaxı keyik yegəndək ularını yəysən; məyli pak məyli napak kixilər bolsun uning gəxidin yesə bolidu. **23** Pəkət xuningdin hezi bolojinki, ularning keniini yemə; qünki jan deyən kənidur; sən gəxni jan bilən koxup yeməsliking kerək. **24** Sən ənni yeməsliking kerək; bəlkı uni suni yərgə tekkəndək yərgə teküwət. **25** Sən uni yeməsliking kerək; xundak kilsang halinq wə səndin keyinkı balılıringning həli yahxi bolidu; qünki sən Pərvərdigarning nəziridə durus bolojanni kılqan bolisən. **26** Birək səndiki Pərvərdigaroja atiojan wə kəsəmgə baqlik nərsiləri Bolsa, sən ularını elip Pərvərdigar tallayıqan jayqa apirişən; **27** sən [xu yərda] Pərvərdigar Hudayingning kurbangahı üstidə kəydürmə kurbanlıkliringni, gəx bilən keniini sunojin; baxqə kurbanlıkliringning keniinimü Pərvərdigar Hudayingning kurbangahı üstidə kuyojin wə gəxini yegin. **28** Sən sanga tapiliojan bu barlık sezlərgə kulaq selip kəngül belgin. Xundak kilsang, Pərvərdigar Hudayinglarning nəziridə yahxi wə durus bolojanni kılqan bolisən wə ez halinq wə səndin keyinkı əwlədliringning həli yahxi bolidu. **29** Pərvərdigar Hudaying sən baridiqan yəldiki əllərning zeminiini igilişin üçün ularını sening alındıqda yoktitid. Xu qəoşa, sən ularning zeminiini igiləp xu yərda turojinqanda, **30** Xu əller alındıqda yoxitiloqandın keyin, ularning izidin mengixkə eziqturulmaslıqın üçün əzüngə hezi bol wə: — «Bu əller ez ilahlıringin ibaditini qandaq tutkən bolojyid? Mənmu xundak kılıp bakayqul!» dap ularning ilahlırını heq izdimə. **31** Sən Pərvərdigar Hudayingning hizmitidə durus bolojiningda kət'iy ularning yoli boyiqə ix tutmaslıking kerək; qünki nemə ix Pərvərdigaroja yirginqlik bolsa, nema ix Uningoja nəprətlik bolsa, ular ez ilahlıri üçün xu ixlarnı kılqan; ular hətta ez oqullarını wə kızlırinimü ilahlıriqə atap otta kəydürüp kəlgən.

32 Mən silərgə tapiliojanlıki əməllərgə əməl kılıxka kəngül belünglər; uningoja heq nemə koxmanglar, uningdin heq nərsini qıkırıwtmənglər.

13 Əgər aranglardin pəyojəmbər yaxı qüx kərgüqi qikip, silərgə məlum bir mejizilik alamat yaxı karamatni kərsitip berəy desə **2** wə u silərgə aldin'ala degən mejizilik alamat yaxı karamat əməlgə axurulsa, əmma xuning bilən munasiwtəlik «baxqə ilahlarqa (yəni silər tonumiqan ilahlarqa) əgixaylı» wə «ularning kullukda bolaylıs desə, **3** xu pəyojəmbər yaxı qüx kərgüqinən sözlrigə kulaq salmanglar; qünki xu tapa Pərvərdigar Hudayinglər silərninq uni, yəni Pərvərdigar Hudayinglər pütün kəlbinglər wə pütün jeninqər bilən səyidiojan-seyməydiqinqər bilix üçün sinawatkan bolidu. **4** Silər Pərvərdigar Hudayinglərə əgixip mengixinglər kerək; silər Uningdin korkunglar, əmrlirini tutunglar, Uning awazıqə kulaq selinglər; silər Uning hizmitidə bolup Uningoja baoqlininglər. **5** Xu pəyojəmbər yaxı qüx kərgüqi bolsa elüməgə məhkum kılıñixi kerək; qünki u silərni Misir zemindin kutkuzup qıçarojan, yəni «küllük makanı»dən hərlük bədili tələp kutkuzup Pərvərdigar Hudayinglərə asılık kılıxni kətrətti, xundakla Pərvərdigar Hudayinglər seni mengixkə əmr kılqan yoldın eziqturuxka urundi; silər muxundək rəzillikni aranglardin yoxitinxinglər kerək. **6** Kerindixing, məli anangning oqlı yaxı ez oqlung yaxı kizing, jan-jigirinqə bolonq ayaling yaxı jan dostung astirtin seni azdurmakçıqı bolup: «Baraylı, baxqə ilahlarning kullukqa kirayli» desə, yəni eziüng yaxı atbowiliring heq tonumaydiqan, ətrapinqdiki əllərning ilahlıri bolsun, yekin bolsun, yırak bolsun, hətta yər yüzining bu qetida yaxı u qetida bolsun, xularning kullukqa kirayli desə, **8** undakta sən uningoja koxulma yaxı uningoja kulaq salma; sən uni heq ayima, uningoja rəhəm kılma wə uning gunahını heq yoxurma; **9** qəndakla bolmisən, uni eltürqin; uni eltürükə tunji kəl salquçı sən bol, andin barlık həlkinq kolliri əgixip xundak kilsən. **10** U seni Misir zemindin, «küllük makanı»dən kutkuzup qıçarojan Pərvərdigar Hudayingni taxlaxqa eziqturmakçıqı boldi, xunga sən uni eltürüküng, qalma-kesək kılıxinq kerək; **11** Xuning bilən pütkül Israil anglayıd, körküd, xuningdin keyin yəna xundak rəzil ixni aranglarda kılımdayd. **12** Əgər Pərvərdigar Hudaying oltraraklixixkə sanga təkdim kılqan məlum bir xəhərda: «Arimizdin bəzi rəzil adamlar qikip: «Baraylı, baxqə ilahlarning kullukda bolaylı» dəp silər heq tonumaydiqan ilahlarqa əgixixkə ez xəhəridikilərni eziqturdı» degən həwərni anglisang, **14** xu haman təkxürüp sürtüxtə kıl; rast bolsa, dərwəkə bu yirginqlik ix aranglarda yüz bərgənləki ispatlanıjan bolsa, **15** undakda sən xu xəhərdikilərni kiliq bilən eltürüp, bu xəhərni wə uning iqidiki barlık nərsilərni, jümlidin mal-waranlırını taltəküs halak kılımat. **16** Uningdiki barlık oljini otturidiki qong məydanıq yiojip, xu xəhərni barlık oljisi bilən koxup Pərvərdigar Hudayingoja atalojan kəydürmə kurbanlıktək ot bilən kəydürüp; wə məngügə harabılık bolidu — kəytidin kürulmaslık kerək. **17** Təltəküs halakətə bekitilgən heqbir nərsə kolungeja qaplaxmısın; xundak kilsang Pərvərdigar əqzipidin yenip sanga rəhəm kərsitid; U sanga iqini aqritip, ata-bowliringoja kəsəm kılqandək seni kəpəytid. **18** Sən mən bugün tapiliojan Pərvərdigar Hudayingning barlık əmrlirini tutup, uning nəziridə durus bolojanni kılıx üçün awazıqə kulaq salsang, halinq xundak yahxi bolidu.

14 Silər Pərvərdigar Hudayinglarning pərzəntiliridursilər; əlgənlər tıqın bədininglərni heq kəsməslikinglər kerək wə yaxı manglay qeqinqərni kırıp takır kılmaslıkinglər kerək;

2 qünki sən Pərvərdigar Hudayingoşa atalojan mukaddəs bir həlkətursən; Pərvərdigar yər yüzidiki barlıq həlkələr arisidin Əzining alahıda gehirli bolojan bir həlkə boluxı üçün seni tallıqandur. **3** Sən həqkəndak yirginqlik nərsini yeməsliking kerək. **4** Təwəndikilər silər yeyixkə bolidiqan haywanlar: — kala, koy, eąka; **5** keyik, jərən, buçə, yawa eąka, aħu, bəkən, yawa koy, **6** xundakla həyvanlar iqida tuyaklıri pütünləy aqımaq (tuyaklıri pütünləy yerik) həm kəxigüqi haywanlarning hərhilini yesənglər bolidu. **7** Lekin, kəxigüqi yaki aqımaq tuyaklıq həywanlardın təwəndikilərni yeməslikinglər kerək: — Təgə, toxkan wə suoğur (qünki ular kəxigüqi bolojını bilən tuyikə aqımaq, eməstür. Xunga ular silərgə haram bolidu). **8** Qoxka bolsa tuyaklıri aqımaq bolojını bilən kəximigini üçün silərgə haram bolidu. Xundak haywanlarning gəxini yeməslikinglər kerək wə həm elüklirigə təgəmslikinglər kerək. **9** Suda yaxayıdojan janıwırlardın təwəndikilərni yeyixkə bolidu: — sudiki janıwırlardın kanitı wə käsiraklıri bolojanlarnı yeyixkə bolidu, **10** lekin kanitı wə käsiraklıri bolmioqlanı yeməslikinglər kerək; ular silərgə nisbatən haram bolidu. **11** Barlıq halal kəxlərni yesənglər bolidu; **12** birək, təwəndiki uqar-kanatlname yeməslikinglər kerək: yəni bürküt, tapkux-əqeqlər, dengiz bürkütü, **13** қarlıqəq qayrukluq sar, laqin, kərultaz-tapkuxlar wə ularning hilliri, **14** həmmə қaoqa-ķozounlar wə ularning hilliri, **15** müxükyapılak, tegikux, qayka, sar wə ularning hilliri, **16** lıuwkux, ibis, ak kū, **17** sakıykux, belik-alouq, karna, **18** ləylək, turna wə uning hilliri, həpüp bilən xəpərəng degənlər silərgə haram sanalsun. **19** Hərbir ənatlıq əməliliyi qanaxarətlər bolsa silərgə nisbatən haram bolidu; ularnı yeməslikinglər kerək. **20** Silər barlıq halal kəxlərni yesənglər bolidu. **21** Silər həqkəndak eliük janwarnı yeməslikinglər kerək; silər undak nərsini xəhər-yezanglar iqida turuwatkan musapirlarqə beringlər; ular uningdin yesə bolidu yaki uni yat əlliklärə setiwtəsimu bolidu; qünki sən Pərvərdigar Hudayingoşa atalojan mukaddəs bir həlkətursən. Sən oqlaknı anisining sütidə əyaniştip pixursang bolmayıdu. **22** Sən jəzman hər yili etizdiki həmmə terikqılıq mahsulatliringning ondın birini ayrıxıng kerək; **23** son xularnı, yəni axılık, yengi xarabing, zaytun meyinguň ondın birini Pərvərdigar Hudayingning alidda, yəni U Əz namını kəlduruxka tallayıdojan jayda yə, xundakla kala-koy padiliridin ayrılojan tunji balılırinı xu yərdə yə; xundak, kilsang Pərvərdigar Hudayingdin daim kərkuxnı əginisan. **24** Wə Pərvərdigar Hudaying seni bərikətligändə, U Əz namını kəlduruxka tallıqan xu jay səndin intayın yırak bolup, məhsulatliringni xu yərgə apıralmioqudak bolsang, **25** sən xu qaoğda uni puloja setip, pulni kolungoja tengip, Pərvərdigar Hudaying tallıqan jayqa baroqın wə **26** wə kənglüng nemə tartsa, məyli kala, koy, məy-xarab, musəlləs bolsun, yaki xuningdak kənglüng tartkən hərkəndək nərsini xu puloja alsang bolidu; andin sən wə eyüngidikər xu yərdə uningdin yəp-iqip, Pərvərdigar Hudaying alidda xad-huram bolisiłər. **27** Xəhər-yezilirində turuwatkan Lawıylarını untumaslıking kerək, qünki aranglarda uning həqkəndak nesiwişi yaki mirasi yok. **28** Hər üç yilning ahirida sən xu yıldıki məhsulatliringindən ondın birini exra kiliq piqar; sən uni xəhər-yezilirində iqida topla; **29** xuning bilən Lawıylar (qünki aranglarda uning həqkəndak nesiwişi yaki mirası yok), musapir, yetim-yesirler wə tul hotunlar kelip uningdin yap toyunsun; xundak kilsang Pərvərdigar Hudaying kolungdiki barlık mewini bərikətləydi.

15 Hərbir yətə yilning ahirida sən bir «halas kılıx»nı jakarlıqin. **2** Bu «halas kılıx» mundak bolidu: — barlık

kərz igiliri qoxnisioqa bərgən kərzni kəqürüm kılıxi kerək; uni qoxnisidin yaki kerindixidin tələp kılmaslıki kerək; qünki Pərvərdigar alidda bir «halas kılıx» jakarlandı. **3** Qətəlliktin bolsa tələp kılıxka bolidu; lekin kerindixingda bolojan kərzni kəqürüm kılıxing kerək. **4** Həlbuki, aranglarda həjatmənlər bolmayıdu; qünki Pərvərdigar Hudaying silərgə miras bolux üçün igilixinglarqə beridiqan xu zemində turoqinində seni ziyyəda bərikətləydi; **5** Pəkət silər Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja կulaq selip, mən silərgə bugün tapilioqan bu pütün əmrəgə əməl kılıxka kəngül bəlsənglər xundak bolidu. **6** Qünki Pərvərdigar Hudaying sanga wədə kılıqandək u seni bərikətləydi; sən kep əllərgə kapalıtlık elip kərz berisən, lekin ulardin kərz alməyən; sən kep əllər üstigə həküm sürisən, lekin ular üstündən həküm sürməydi. **7** Pərvərdigar Hudaying sanga beridiqan zemində xəhər-yezanglar iqida turuwatkan kerindaxliring arisidin kəmbəqəpli bir adəm bolsa, sən uningoja kənglüngni kəttik kılma yaki hajiti qüxkən kerindixingə qolungnu yumuwalma; **8** sən bəlkə sehiyilik bilən uningoja qolungnu oquq kıl wə uningda nəmə kəm bolsa qokum hajitidin qikip uningoja etnə berip tur. **9** Kənglüngdə namrat kerindixingdin aqırnip: Yətinqi yıl, yəni «halas yılı» yekinlaştı, dəp rəzil oyda boluxtin, uningoja həq nərsə bərməsliktin həzi boli; xundak bolup қalsa u sening toorqangda Pərvərdigarə pəryad kəfürüxi bilən bu ix sanga gunah hesablinidu. **10** Sən qokum uningoja sehiyilik bilən bərgin; uningoja bərgininə kənglüngdə narazı bolma; qünki bu ix üçün Pərvərdigar Hudaying seni barlıq ixliringda wə kolungdiki barlıq əməkkingdə bərikətləydi. **11** Qünki kəmbəqəplər zemindin yokap kətməydü; xunga mən sanga: «Sən sehiyilik, bilən zemindikin kerindixingə, yəni sening namratlıringə qolungnu aqkin» — dap tapılıdim. **12** Sening kerindixing, maylı ibraniyər yaki ibraniyə ayal bolsun sanga setiloqan bolsa, u altə yil kullukunda bolidu, andin yətinqi yıldida sən uni ezüngdin halas kiliq koyuwat. **13** Uni koyuwatkəndə қuruk kəl koyuwatsəng bolmayıdu; **14** sən qokum koyliringdin, haminingdin wə xarab kəlqikingdin təkdiñ kılıxing kerək; Pərvərdigar Hudaying seni bərikətlığını boyiqə san uningoja bər. **15** Sening aslıda Misir zemində kül boloqanlıkingni, xuningdək Pərvərdigar Hudaying seni hərlük bədili tələp kətküzəjanlıkingini yadıngda tut; xunga mən bütün bu ixni sanga tapılıdim. **16** Həlbuki, xu kolung sanga: «mən səndin kətməymən» desə (qünki səni wə ailəngiklərni seyid, sening bilən həli yahxi bolidu) **17** — xu qaoğda san bigizni elip uning kəliqini ixiñta təx. Xuning bilən u mənggügə sening kolung bolidu. Xuningdək dedikinggimu xundak muamilə kiliqin. **18** [Kulungi] yeningdin koyuwetix sanga eojir kəlmisun; qünki u kullukunda altə yil boloqaqka, kimmiti mədikarningkidin ikki həssə artuk bolidu; [uni koyuwatsəng] Pərvərdigar Hudaying barlıq ixliringda seni bərikətləydi. **19** Kaliliring wə koyliring arisidə tuqulqan barlıq tunji ərkək mozay-koziliringni Pərvərdigar Hudayingoşa ata; kaliliringning tunjisini həqkəndak əməgəkkə salma, koyliringning tunjisini kirkima. **20** Sən wə eyüngidikər hər yili xu melingni Pərvərdigar Hudaying alidda, Pərvərdigar tallayıdojan jayda yənglər. **21** Biraq [xu] haywanlarning bir yeri meyip bolsa, maylı u məjruh, kor yaki uningda hərkəndək nuksan bolsa, uni Pərvərdigar Hudayingoşa kurbanlıq kılmaslıking kerək. **22** Bəlkə uni xəhər-yezanglar iqida yesəng bolidu; kixilar maylı pak yaki napak bolsun, uni jərən yaki keyikni yegəndək yesə bolidu. **23** Pəkət sən uning kənini yema; kənini suni yərgə təkkəndək təküwət.

16

Abib eyini alahıda esingdə tut wə etüp ketix həytini Pərvərdigar Hudayingoja atap təbrikligin; qünki Pərvərdigar Hudaying seni Abib eyida Misirdin keqidə qıkarojan. **2** Sən «etüp ketix həyti»ning melini (məylı koy yaki kala padisidin bolsun) Pərvərdigar Hudaying tallap bekitidiojan jayda uningoja atap kurbanlıq kılıojı; **3** xundakla sən həqkandak boldurulqoan nanni yemasliking kerək; san uning bilən yətta kün petir nan, yəni «külpət nerii»ni yeyixing kerək; qünki sən Misir zeminidin aldiraxılıqta qıkğıting; xuning bilən sən əmrüngning barlıq künlüridə Misir zeminidin qıkkan xu künni yadıngda tutkaysən. **4** Yətta kün qəgraliring iqidə, eyüngdə həqkandak eçitkə tepilmisün; san bırinqi künü kəqta kılıjan kurbanlıq gəxələrni ətigəngə kaldurməsliking kerək. **5** Sən etüp ketix həyti kurbanlığını Pərvərdigar Hudaying sanga təkdim kılıdiqan xəhər-yezilirning hərkandikida kilsang bolmayıdu; **6** bəlkı etüp ketix həyti kurbanlığını sən Pərvərdigar Hudaying Əz namını turouzux üçün tallayıqan jaydila kıl; uni kaqkurun, kün petix waktida, yəni Misirdin qıkqandiki wakıtka oxhax wakıttı kilsan. **7** Uni Parvardigar Hudaying tallayıqan jayda pixurup yegin; andin ətigəndə qedirliringoja kaytsang bolidu. **8** Sən altə kün petir nan yəysən; yəttinqi künü Pərvərdigar Hudaying aldida təntənilik sorun künü bolidu; sən həqkandak ix-əməgək kilməsən. **9** Andin yətta həptini sanaysən; axlıkkə oruçak saloqandan baxlap yətta həptini sanaxkə baxlaysan; **10** andin sən «həptilər həyti»ni Pərvərdigar Hudaying aldida kolungdiki ihtiyyarı hədiya bilən etküzisən; Pərvərdigar Hudaying sanga bərikətliginə karap uni ihtiyyarən sunisən. **11** Xuning bilən sən Pərvərdigar Hudaying aldida, U Əz namını turouzuxka tallayıqan jayda xadlinisən; san eziung, oqlung, kizing, kulung, dediking, sən bilən bir yərda turuwartkan Lawıylar, aranglardiki musapırlar, yetim-yesirələr wə tul hotunlar xadlinisələr. **12** Sən xuning bilən əslida Misirda kül boloqanlıqningi esinggə kəltürüp, bu barlık bəlgilimilərni tutup əmal kılıojı. **13** Sən «kəpilər həyti»ni yətta kün etküzisən; sən haman wə xarab kəlqikningi yioğkan qeoqingda, oqlung, kizing, kulung, dediking, xəhər dərwazisi iqida turidiojan Lawıylar, musapırlar, yetim-yesirələr wə tul hotunlar xu həyttə xadlinisələr. **15** Pərvərdigar tallayıqan jayda sən yətta kün Pərvərdigar Hudaying aldida həyt etküzisən; qünki Pərvərdigar Hudaying barlıq məhsulatlıringə, kolung kılıjan ixlarda seni bərikətləydu wə sən dərwəkə pütünləy xadlinisən. **16** Yilda üç kətim, petir nan həyti, həptilər həyti wə kapilar həytida sening barlıq ərkəklirig Pərvərdigar Hudaying aldida, u tallayıqan jayda hazır boluxi kerək; ular Pərvərdigar aldida kuruq kol hazır bolsa bolmayıdu; **17** bəlkı Pərvərdigar Hudayingning sanga təkdim kılıjan bərikiti boyiqə hərbiri kolidin kelixiqə sunsun. **18** Həlkning üstidin adalet yürügüüp adil həküm qıkrixqı üçün, sən Pərvərdigar Hudaying sanga təkdim kılıdiqan barlıq xəhər-yezilirinq iqida hərbir kəbilidə sorakçı wə əməldarları bekitixing kerək. **19** Adaletni burmilisang bolmayıdu; adəmlərgə yüz-hatırı kilsang bolmayıdu; para alsang bolmayıdu; para bolsa aqilanılərning kezəlirini kor kılıju həm adıllarning səzlərini burmilaydu. **20** Sən mutlak adalətni izdixing kerək; xundak kilsang hayat kerisən həmdə Pərvərdigar Hudaying sanga təkdim kılıdiqan zeminni igiləsən. **21** Sən eziung üçün yasayıqan Pərvərdigar Hudayingning kurbangalining ətrapıqa «axərah» buti kilinidiojan həqkandak dərəh tikməsliking kerək **22** wə eziung üçün həqkandak but tüvrüki tikliməsliking kerək; undak nərsilər Pərvərdigar Hudayingoja yirginqliktur.

17

Pərvərdigar Hudayingoja hərkandak nükşəni yaki baxka kəməqliki bolojan kala yaki koynı kurbanlıq süpitidə sunmasliking kerək; qünki undak kılıx Pərvərdigar Hudayingoja yirginqliktur. **2** Pərvərdigar Hudaying sanga təkdim kılıdiqan xəhər-yezang iqida ar bolsun, ayal bolsun, birsinən Pərvərdigar Hudayingning aldida birər rəzil ixni kılıjanlıkı - Uning əhdisigə hilaplık kılıjanlıkı, baxka ilahlarqa (məsilən, Mən sanga ibadət kılıxka mən i kılıjan kuyax, ay yaki pütükəl samawi koxun bolojan yultuzlarqa), ibadət kılıp ularoja bax urojanlıkı baykalsa, **4** - xundak bir ixtin həwər tapşan yaki uni anglojan bolsang, undakta sən əstiyidillik bilən sürüxtürgin; bu ix ispatlinip rast qıksa, dərwəkə Israildə xundak yirginqlik ix kılınoqan bolsa, **5** sən xu rəzil ixni kılıjan er yaki ayalni dərwazilirinqə elip qıkip, xu er yaki ayalni olumgə məhkum kılıp qalma-kesək kılıxing kerək. **6** Birsini olumgə məhkum kılıx üçün ikki-tüq guwahqining sozləri boluxi kerək. Birsini birlə guwahqining sezi bilən eltürükə bolmayıdu. **7** Əltürülidiojan awwal guwahqılar kol salsun, andin barlıq həlk kol salsun; xundak kilsanglar silər rəzzillikni aranglardın həydiwetisilər. **8** Xəhər-yezanglarda həküm qıkrixqə sanga təs kılıdiqan bir ix qıksa, məylı hun dəwasi, hək-tələp dəwasi yaki zorawanlıq dəwasida, hərkandak talax-tartix bolsa ornunglardın turup Pərvərdigar Hudaying tallayıqan jayqa beringlar. **9** Silər Lawiy kahinlarning wə xu qaçqıda bolidiojan sorakçı bağning yenioja barisilər wə ulardın həküm soraysılar; ular silər üçün həküm qıkırıdu. **10** Silər Pərvərdigar tallayıqan axu yərə turoqlanıring silərgə taxpuridiojan həküm sezi boyiqə ijra kilişilər; ularning silərgə kərsətkinining həmmisigə əməl kılıp kengil bələxünglər kerək. **11** Silər ularning silərgə kərsətkən kanun həkümü boyiqə, qıkırıdojan kararı boyiqə kilişilər; ular silərgə taxpuridiojan sezin ong ya soloja qətnəp katməngələr. **12** Wə baxbaxtaklık kılıp, Pərvərdigar Hudayingning hizmiti üçün xu yərə turidiojan kahinoja yaki sorakçı bağka kulaq salmiojan kixi bolsa, xu adəm olumgə məhkum bolidu; xuning bilən silər rəzzillikni Israildin həydəp qıkırıslər. **13** Xundakla, barlıq həlk bularni anglap körküdə wə yənə baxbaxtaklık kilməydu. **14** Sən Pərvərdigar Hudaying sanga təkdim kılıdiqan zeminoqa kirip uni igiligəndə, xundakla uningu turoqanda: «Mən atrapımdıki əllərnin qidək eziungə bir padixaq tikliməqimən» desəng, **15** xu qaçqıda sən eziungga pakət Pərvərdigar Hudaying tallayıqinini titlaysan; üstünggə kərindəx bolmiojan qətəllikni bekitiməsliking kerək. **16** [Padixah] bolsa ezi üçün atlarnı kepəytəmsiqli yaki atlarnı kepəytəmən dəp həlkni Misiroqa kayturməslıki kerək; qünki Pərvərdigar silərgə: «Silər xu yol bilən hərgiz kaytmaslikınglar kerək» degenidi. **17** Padixah, kep ayallarnı ezi əmrigə almaslıki kerək; bolmisa uning kengli ezip ketixi mumkin. U ezi üçün altun-kümüxnı kepəytəmsiqli kerək. **18** Padixahlıq tahtığa olturoqinida u ezi üçün Lawiy kahinlarning aldida muxu ənanı bir dəptərəq əqətrüp pütüxi kerək. **19** Xu dəptərəq uning yenida daim boluxi wə uni əmrinən barlıq, künlüridə okuxi kerək; xundak kilsa u Pərvərdigar Hudasidin körkup, muxu ənanıng səzləri wə bəlgilimilərini tutup ularoja əməl kılıxın eginidu. **20** Xundakla uning kengli kərindəxliyi alıddı həkawurlixip katməydu, bu əmərlərin ong ya soloja qətnəp katməydu wə xuningdək Israıl arisida uning wə oqullurining padixaqlik künlüri kep bolidu.

18

Lawiy kahinlər wə xuningdək barlıq Lawıylar kəbilisinən Israilda həqkandak nəsiwi yaki mirasi bolmayıdu; ular Pərvərdigar oja atap otta sunulidiojan kurbanlıklardın wə [Pərvərdigarning] mirasidin yeyixkə bolidu, **2** Bırak ularning kərindəxliyi arisida həqkandak mirası bolmayıdu; Pərvərdigar Hudayingoja yirginqliktur.

eytkandək, U Əzi ularning mirasidur. **3** KəhİNlarning kurbanlıq kılıdıcıjan həlkətin alidiqan ülüxi mundak; — (məyli kala yaki koy bolsun) kol, engək gəxi wə üçqay-kərini kahinlaraqə beriliidu. **4** Silərnin axlıqliqlardin, yengi xarabinglardin wə zayıtn meyinglardin dəsləpki pixxan həsolni wə koyliringlardin dəsləpki kirkiləjan yungni uningoja berisilər; **5** qünki Pərvərdigar Hudaying uni wə uning əwladlarını Əz namida hizmitidə daim turuxka barlıq əkbilirilərlər iqidin tallıwalojan. **6** Əgər Lawiy bolovan bir adəm pütküll Israildiki hərkəndək xəhər-yezidin, yəni ezi makan laxşan jaydin qikip, Pərvərdigar tallayıdıcıjan jayqa kəlsa **7** wə xu yərdə Pərvərdigar aldida turoquqi barlıq kerindaxlıriqə ohxax Pərvərdigar Hudasinin namida hizmətə turoqan bolsa, **8** undakta (məyli u atisidin kalojan mirasını setiwtəkən yaki setiwtəməgen bolsun) uning yəydiqan ülüxi kerindaxlırinigidək boluxi kerək. **9** Sən Pərvərdigar Hudaying sanga beridiojan zeminoja kırğın qaçda, sən xu yərdiki əllərning yirginliklə adətlərinin egnəməslilikin kerak. **10** Aranglarda ez oqlı yaki kızını ottin etküzidiqan, palqılık, rəmqılık, əpsaniylilik, judagərlik **11** yaki dəmədiqılık kılouqi yaki jinkəx, sehircər yaki olğanlərdin yol sorisojuqi heqkəndək kixi bolmisun; **12** qünki bundak ixlarnı kılıdıcıjan hərkəndək kixi Pərvərdigaroja nəprətlik bolidu; bu yirginlik ixlər tüpəylidin Pərvərdigar Hudaying xu əllərni aldinglardin həydəp qikiridu. **13** Sən Pərvərdigar Hudaying aldida əyibsz mukəmməl boluxung kerak; **14** qünki san zemindin həydədiqan bu əllər rəmqilər wə palqılar oja kulak salıdu; birak Pərvərdigar Hudaying seni undak kılıxka yol koymaydu. **15** Pərvərdigar Hudaying silər üçün aranglardin, kerindaxlıringələrin arisidin manga ohxaydiqan bir pəyəqəmbər turozıdu; silər uningoja kulak selinglar. **16** Bu silər Hərəb teoqida yiojilojan kündə Pərvərdigar Hudayinglardin: «Parvərdigar Hudayimning awazini yəna anglimaylı, bu dəhəxtətlik otnı kərməyli, bolmisa əltüp ketimiz» dəp tələp kılıjiningləroja pütünley mas kelidu. **17** Xu qaçda Pərvərdigar manga: «Ularning manga degən səzi yahxi boldi. **18** Mən ularoja kerindaxlıri arisidin sanga ohxaydiqan bir pəyəqəmbəni turozımın, Mən Əz sezlirimmi uning aqzıqə salımən wə u Mən uningoja barlıq tapiliojinimni ularoja sezləyədu. **19** Wə xundak boliduki, u Mening namimdə dəydiqan sezlirməgə kulak salmaydiqan hərkəndək kixi bolsa, Mən uningdin hesab alıman. **20** Əmma Mening namimdə baxbaxtaklık kılıp Mən uningoja tapiliojan birər səzni sezləsi yaki baxxə ilahıarning namida sez kılıdıcıjan pəyəqəmbər bolsa, xu pəyəqəmbər əltürülsün. **21** Əgər san kənglüngədə: «Pərvərdigar kılımiojan sezni kəndak park etimiz» desəng, **22** bir pəyəqəmbər Pərvərdigarning namida sez kılıjan bolsa wə u bexarət kılıjan ix toqra qıkımsa yaki əməlgə axurulmisa, undakta bu sez Pərvərdigardin qıkımiojan; xu pəyəqəmbər baxbaxtaklık bilən sezligən dəp, uningdin korkma.

19 Pərvərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zemindiki tapılerni silərnin aldinglardin üzüp taxlıqan waktida wə silər xundakla ularning xəhərliri wə eyliridə turozininglarda, **2** silər xu qaçda Pərvərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zemində üq xəhərni ayrim kılıxinglar kerak; **3** xundakla, adəm əltürgən hərbir kixi xu yərlərgə, xu xəhərlərni biriga keqip beriwalısun dəp yol hazırlap, Pərvərdigar Hudayinglar miras boluxka silərgə beridiojan zemini üq rayonoja bəlisilər. **4** Tirik kəlix üçün xu yərlərgə keqip beriwalojan, adəm əltürgən kixi tooruluk balgilima mundak; — u əxoxnisini tasadiyılıktın urup əltürüp koyojan, xundakla əslida uningoja eq-adawitli bolmiojan bolsa, xu yərgə keqip beriwalasa bolidu. **5** Məsilən, u əxoxnis bilən otun kesixkə ormanoja kırğın bolup, dərəhni

kesixkə paltini ketürgəndə palta bexi sepidin ajrap ketip əxoxnisioja tegip ketip uni əltürüp koysa, undakta jawabkar kixi bu xəhərlərdin biriga keqip beriwalip hayat kalidu; **6** bolmisa, kan kisasi aloquqı oqəzipi kaynıcıqanda adəm əltürgən kixinı kooqlaydu wə yol uzun boloqaqka, uningoja yetixiwelip əltürtüwetixi mümkün; əməliyətə, u kixi elümgə layik əməs, qünki uning əslida əxoxnisioja heqkəndək eq-adawiti yok idi. **7** Xunga mən silərgə: «Əzüngular xundak üq xəhərni ayrixinglar kerək» dəp əmr kılıman. **8** Pərvərdigar Hudayinglar ata-bowliringlərə qəsəm kılıqinidək qegrayinglərini kengəytixni, ata-bowliringlərə wədə kılıjan barlıq zeminni silərgə təkdim kılıxni halaydu; **9** silər Pərvərdigar Hudayingları seyük wə uning yollırıda daim mengix üçün mən silərgə bugün tapiliojan u əmərnə tutsanglarla U xundak kılıdu, undakta silərmə ezungular üçün bu üq xəhərdin baxxə yəna üq xəhərni əxoxnisilər. **10** Wə xundak kilsanglar Pərvərdigar Hudayinglar silərgə miras kılıp təkdim kılıdıcıjan zemin arısında naħək kan tekilməydu wə xuningdək gadininqlərə hun gunahı qıxməydu. **11** Lekin birsi əxoxnisioja eq-adawat tutkən bolsa, paylap turup uningoja hujum kılıp, urup əltüriwətsə wə xu xəhərlərdin biriga keqip beriwalojan bolsa, **12** undakta uning ez xəhəridiki aksakallar adəm əwətip uni xu yərdin yandurup kelixi kerək, andin uni əltürişlən dəp «qan kisasi aloquqı»ning kolioja tapxuruxi kerək. **13** Sən uni həq ayimiojin, xundak kılıqında Israildin tekülgən gunahsız kənnin deoqını taziliqan bolisilər; andin halinglər yahxi bolidu. **14** Pərvərdigar Hudaying sanga igiləx üçün təkdim kılıdıcıjan zemində burunkılar miras yeringədə bekitikən, əxoxnangın pasıl texini yetkiməslilik kerək. **15** Məlüm jinayat yaki gunah tooprisida birsiga «U gunah kılıjan» dəp ərzixikəyat kılıxta yaloquz birlər guwahqı bolsa kupaya kilmaydu, bəlkı həmma ix ikki yaki üq guwahqının sezi bilən bekitilsün. **16** Birsi tooruluk «palanqı-pokunjı gunah kılıjan» dəp ərz kılıdıcıjan kara niyətlik bir guwahqı qıkṣa, **17** dəwalixip kılıjan ikki adəm Pərvərdigarning aldida, xu künnlərdə bolidiojan kahinlər wə sorakçı bəglər aldida hazır bolsun; **18** sorakçı bəglər astayidilliğ bilən təkxürüsün; əgər heliki guwahqı yaloqan guwahqı bolup, ez kerindixi tooruluk yaloqan guwahhık bərgən bolsa, **19** undakta, silər dal u kerindixi qılımkı bolqonidək uningoju xundak kılıngalar. Xundak kilsanglar rəzillikni aranglardin yoxitilər. **20** Kılıjan həlkəmu bu ixni anglaydu wə körküdu wə xundakla, aranglarda undak rəzil ixni yənə kilmaydu. **21** Silər həq rəhəm kilmangalar; janqa jan, kezə kez, qızqə qix, koloja kol, putkə put elinsun.

20 Əgər sən düxmənliringə jəng kılıqili qikip, at wə jəng harwilirini, xundakla əzüngdin kəp bolovan bir əlni kərsəng, ulardın həq korkma. Qünki seni Misir zemiridin qıkırıp kəlgən Pərvərdigar Hudaying Əz sən bilən billidur. **2** Silər jəngə qıkış alıda kahin ezi aldioja qikip həlkəkə sez kılıp **3** ularoja: Əy Israel, aranglalar! Silər bugün düxmənliringələr bilən sokuxus alıda turuwatisilər. Kengüllirinqlər jür'ətsiz bolmisun; korkmanglar, titriməngər, ularning səwəbidin dəkkə-dükkigə qıxməngər; **4** qünki Pərvərdigar Hudaying Əz düxmənliringələr üstidin ojəlibə kılıxinglar üçün silər bilən billə jəngə qıkıdu — dəp eytsun. **5** Xu qaçda əməldərlər həlkəkə mundaq desun: — «Aranglarda bir yengi ey selip, uni [Hudaşa] atimiojan birsə barmu? Undakta u ez eyigə yenip kətsun, bolmisa u jəngdə əltüp ketip, baxxə kixi kəlip uni [Hudaşa] atixi mumkin. **6** Tək selip üzümzar bərpə kılıp, təhi uning mewisini yemigən birkim barmu? Bar bolsa eyigə yenip kətsun, bolmisa u jəngdə əltüp kətsə, baxxə kixi kəlip uning mewisini yeyixi mumkin. **7** Bir kiz bilən wədiləxkən

bolup, tehi uni ez əmrıgə almıojan birkim bolsa, u eyigə yenip kətsun, bolmisa u jəngdə elüp kətsə, baxka kixi kelip uni əziga hotunlukka elixi mumkin». **8** Andin mənsəpdarlar həlkəqə yəna səzlep: «Korkup kətkən, jür'ətsiz birkim barmu? U eyiga yenip kətsun. Bolmisa kərindaxlirinen yürükimü uningdişk jasaratsız bolup kelixi mumkin» dəp eytsun. **9** Əməldarlar həlkəqə xularni eytkəndin keyin ular halkning alidda yetəqilik kiliçka koxunlarqa sərdarları tiklisun. **10** Silər hujum kiliçka məlum bir xəhərgə yekin laxkinqinglarda awwal uningoja sülhli tooprısida səz kilinglar. **11** Əgər ular sülhini halaymiz, dəp jawab berip ez dərwazilirini silərgə aqsa, undakta uningda turuwatkan həmmə həlkəqə bekiniq külüllük həxarda bolidu. **12** Lekin silər bilən sülhli kiliçka unimay, bəlkı silər bilən jəng kilməkçi bolsa silər uni korxanglar. **13** Pərvərdigar Hudayinglar uni kolunglarqa tapxurojanda uningdiqi hərbir ərkəknı kılıqlap oltırıngular; **14** lekin ayallar bilən balılırlar, kala bilən xəhərdiki həmmə nərsini, yəni barlıq əqənimyətni ezsünglərə olja kiliç elinglər; Pərvərdigar Hudayinglar ez düxmənlirinqardın silergə elip bərgən oljidin yap seyünisilər. **15** Silərdin yırakta bolovan, [zeminəqə təwə bolmiojan] əllərning xəhərlirigə xundak kilinglar. **16** Lekin Pərvərdigar Hudayinglar silərgə miras kiliç beridiojan zemindiki əllərning xəhərlirini bolsa, ularning iqidiki tiniqi bar həq nərsini tırık koymay, **17** bəlkı Pərvərdigar Hudayinglar silərgə buyruqəndək Hittiyalar bilən Amoriylar, Kanaanıylar bilən Pərizziylar, Hiyiylar bilən Yəbusiyarning həmmisini telteküs yokitixinglar kerək. **18** Bolmisa, ular ez ilahlırijo qoqunuxti həmmə yirginqlik ixlirini silərgə egitip, Pərvərdigar Hudayinglarqa gunah kiliqdojan bolisiiler. **19** Bir xəhərnı igilox üçün uzun wakıt jəng kiliç korxap turuxka toqra kəlsa, uning ətrapidiki dərəhlərni palta bilən kesip wayran kılmangalar; qünki ularning mewisini yesənglar bolidu. Xunga ularni kəsmənglər; qünki daladiki dərəhlər körxiwelik kerək bolovan adəmmidi? **20** Lekin silər mewilik dərəhə əməs dəp bilgən dərəhlərni kesip yokitip, silər bilən sokuxkən xəhərnı hujum kiliç oqulitixə xu dərəhlərdin istihkam-potəylərni yasisanglar bolidu.

21 Əgər Pərvərdigar Hudayinglar silərgə miras kiliç igiləxkə beridiojan zemində, dalada oltırılgən bir jəsət teplisa, əmma uni əltürgən adəm məlum bolmisa, **2** əksəkalliringlar bilən sorakqi bəgliringlar qikip əltük tepliojan yər bilən ətrapidiki xəhərlərning arılığını əlqisun; **3** əltürülküning jəsitigə əng yekin xəhərning əksəkalları bolsa ixka selinmiojan, boyuntoroqmu selinmiojan inək teplik kalsun; **4** xu xəhərning əksəkalları inakni süyi tohtimay akidiojan, həydiplil terilmiqan bir jilojə elip berip, xu jilojining əzidə inəkninq boynını sunduruvətsun; **5** xu qaçıda Lawiyrning əwlədları bolovan kahinlər ularning kəxioja kəlsun; qünki Pərvərdigar Hudayinglar ularnı Əzining alıda hizmətə bolup, Pərvərdigarning namida bəht-barikət tiləxkə tallıqandur. Hərbir dəwa wə hərbir tayak jazası ularning səzi boyiąqə kesilsun. **6** Əltürülküning jəsitigə əng yekin xəhərdiki əksəkallarning həmmisi xu jilojə kelip, boynı sundurulmuş inəkninq üstidə turup, kollirini yuyup **7** guwahlıq berip: «Köllirimiz bolsa bu kənni tekəmidi, kezlihimiz bu ixni kermidi; **8** əy Pərvərdigar, Sən Əzüng hərlük badılı təlep kütküzojan həlkinq Israilni kəqürəysən wə nahək akğan kənnin gunahını Israil həlkinqə artmioqaysən» — desun; xundak kiliç bu kən gunahıja kafarət kəltürülən bolidu. **9** Silər xundak kiliç Pərvərdigarning nəziridə toqra bolovanı kiliç nahək təkülən kənnin gunahını ezsünglərin qikiriwətən bolisieler. **10** Əgər silər düxmənlirinqardın bilən jəng kiliçli qikkininqardı-

Pərvərdigar Hudayinglar ularni kolunglarqa bərgəq, ulardin əsir alojan bolsanglar, **11** bu əsirlərinin arisidi qiraylık bir ayalni kerüp, kenglüng uningoja qüxtüp, uni əmrinçə elixni halisang, **12** undakta uni eyüngga elip baroqin; u qeqini qıxırıp, tırnaklarını yasap, **13** əsirləkta kiyən kiyimlirini selip, eyüngdə olturup toluk bir ay ata-anisi tückün matəm totsun; andin sən uning kexioja kirip uni ezsüngga ayal kiliç uningoja ər bolsang bolidu. **14** Keyin, əgərda kenglüng uningdin seyünnişi, u kəyərni halisa, baroqili koyuxung kerək; uni puloja satmiojin wə uningoja dedətək muamilə kilmiojin, qünki sən uningoja yekinlik kiliç uyat kılqojansən. **15** Əgər birsining ikki ayalı bolup ularning biriga amraklıq, yəna biriga eqlük kılqojan bolsa wə amrak wə eq bolqan hər ikkisidin oqul tuqulqojan bolsa, tunjisini eq ayalidin tapkan bolsa **16** undakta u kixi oqullirioja barını miras üçün iləxträür bərgən künidə eq ayalining oqlı, yəni uning tunji oqlining orniyoja amrak ayalining oqlini tunji oqlum dəp etirap kilsun; qünki bu uning küç-küwweti bar waktidiki dəsləpkə mewisidur; tunji oqulluk höküğü uningki bolqaqə, atisi barlıq mal-müllüktin uningoja ikki tülüx miras bərsun. **18** Əgər birsining baxbaxtaş wə itaetsiz oqlı bolsa, u nə atisining sezigə, nə anisining sezigə kulaq salmay, hətta tayaq-tərbiyim kar kılmay, ularning gepini yənilə anglimisa, **19** Uning ata-anisi uni tutup, xəhərning dərwazisioja elip berip, xəhərning əksəkallırının kəxioja kəltürüsün; **20** ular xəhərning əksəkallırıoja ərz kiliç: — «Bu oqlımızı baxbaxtaşlıq wə itaetsizlik kiliç, sezimizni anglimay yürüdu; u nəpsi yaman, xarabhor bolup kəldi» dəp eytsun. **21** Xuning bilən xəhərning həmmə həlkə bir bolup uni qalma-kesək kiliç oltırusun. Silər bu yol bilən ezsünglərdin razılıklı qikiriwətsilər; pütkül Israil bu ixni anglap körkidiqan bolidu. **22** Əgər birsi ölüm jazasiqə layık gunah sadır kiliç, əltürülən bolsa wə jəsитini bir dərəhkə esip koyojan bolsanglar, **23** əltüki keqiqə dərəhətə kalmisun; qandakla bolmisun, silər dərəhkə esiləqəqini xu kündə kəməwetinglər (qünki kimdəkim [dərəhkə] esiləqan bolsa, Huda təripidin lənətə kəldurulmuş kixi hesablini). Xundak kılısganglar, Pərvərdigar Hudayinglar silərgə miras kiliç bərgən zeminni bulqojimojan bolisieler.

22 Sən kerindixning kalisi ya köyi ezip kətkinini kərsəng, qatığınq bolmay yürəmə; qandakla bolmisun, uni kerindixning kəxioja yətküzip bar. **2** Əgərda kerindixing sənəg yekin olturmışa wə yaki igisini tonumisang, xu həywannı ez eyüngə elip kelip, kerindixing uni izdəp kəlgüçə ezsüng saklap andin uningoja tapxurup bərgin. **3** Sən ohxaxla uning yitkən exiki yaki kiyimlirinumu xundak kıl; xandakla kerindixning hərkəndək, yitkən narsisini tepiwalsang, unumu xundak kiliçin; sən ezsüngni bu ixtin kəqurmiojin. **4** Əgər kerindixning exiki yaki kalisining yolda yikilip qüxkinini kərsəng, sən bu əhwaldın ezsüngni kəqurmiojin; kerindixingəqə yardəmlilix uliojini tartip turoquzojin. **5** Ayal kixi bolsa ərlərning kiyimini kiymisun; xuningəqə ohxaxla ər kixi ayal kixining kiyimini kiymisun; qünki kimki xundak kilsə, Pərvərdigar Hudayingning alidda yirginqlik bolidu. **6** Əgər sən yolda ketiwetip, bir dərəhətə yaki yərda balılır yaki tuhumlular bolovan kəxning uwisiqə uqrısan, anis tuhum yaki balılırını besip yatqan bolsa, ana-balılırını birakla almiojin; **7** həq bolmiojanda sən anisini koyuwetip, balılırını alsang bolidu; xundak kılısgang sənəg yahxi bolup uzun əmür kərisən. **8** Yenigi bir ey salsang, egyptəqə bir tosma tam yasiqin; bolmisa birsə uningdin yikilip qüxsə, ezsüngə kan tektülük gunahını kəltürüxüng mumkin. **9** Əz üzümzarlıkingə ikki hil uruk

qaqmiojin; bolmisa teriqiningning həmmisi wə üzümzarlığının məhsulatlari buloqanın hesablinidü. **10** Sən kala bilən exakni birgə koxup yər həydimigin. **11** Yung wə kanaptin ibarət iki hil yiptin tokolojan kiyimni kiyigün. **12** Sən yepinojan tonungning tet burjikigə pəptik koyojin. **13** Əger biri hotun elip uningoja yekinqılık kılɔqandin keyin uningoja eq bolup, **14** Uning yaman gepini kılıp, uningoja bətnam qaplap, ərz kılıp: «Man bu hotunni aldim, lekin uningoja yekinqılık kılsam uning kiz əməslikini bildim» desə, **15** undakta kızning atanisi kızning paklık ispatini elip xələr dərwazisida olturojan xəhərnin aksakallarıraqa kəltürsun, **16** andin kızning atisi aksakallarqa söz kılıp: «Men kizimni bu kixigə hotunlukka bərdim, lekin uningoja eq bolup kaldi; **17** wa mana, u uning yaman gepini kılıp, bətnam qaplap ərz kılıp: «Kizingning kiz əməslikini bildim» dəydə. Bırak mana kizimning paklık ispatı» dəp, ispat rəhətni aksakalların aldıra yeyip koysun. **18** U wakıttı xəhərnin aksakalları erini tutup uningoja tayak-təribyə berip, **19** Israildiki bir pak kızning yaman gepini kılıp, uningoja bətnam qaplidiq dəp, yüz xəkel kümüx telətsun; andin ular pulni kızning atisioja bərsun dəp bekitsun. Əmma kiz bolsa xu kixinin hotuni bolup turiwerixi kerək; ər pütün əmrirdə uni koyp bərsə bolmaydu. **20** Lekin bu söz rast qıkıp, kızning paklık ispatı bolmisa, **21** kizni atisining eyining dərwazisi aldiqə aparsun wə atisining eyidə buzuluk kılıp Israilning iqidə xərməndilik kılɔqanlıq üçün uning xəhərinin adəmləri xu yərədə uni qalma-kesək kılıp eltürüsən. Xundak kılɔqininglarda silər əzünglardın rəzillikni qıkırıwetisilər. **22** Əger birsi eri bar hotun bilən zina kılıp tutulup kalsə, zina kilişkən ər hotun ikkilisi eltürüsən. Xundak kılɔqanda Israilning iqidin rəzillikni qıkırıwetisilər. **23** Əger birsi xəhərdə biraw bilən wədiləxip koyojan bir kizni uqrıtıp, uning bilən billə bolsa, **24** ikkilisini xəhərnin dərwazisioja elip qıkıp qalma-kesək kılıp eltürüngərlər; kiz bolsa xəhərdə turup warkirəmiojını üçün, ər bolsa baxkisining wədiləxkən kizi bilən yatkını üçün eltürüsən. Xundak kılıp, silər əzünglardın rəzillikni qıkırıwetisilər. **25** Əger er kixi baxkisi bilən wədiləxkən kizni dalada uqrıtıp, uni tutuwelip uning bilən yatsa, pəkət kiz bilən yatkən ər kixi eltürüsən. **26** Kızıqəzə bolsa, heqnəmə kilmanglar, qunki kizning ezidə olıtməgə layik heq gunah yok. Bu ix bolsa birsi xoxtisioja hujum kılıp uni eltürwətkəngə oxhax ixtur. **27** Qunki u baxkisioja wədiləxkən kizni dalada tutuwaloqanda, kiz towliqən bolismi uni kutkuçozudak kixi teplimiojan. **28** Əger birsi birər ər bilən wədiləxmiğən kizni tutuwelip, uning bilən yetip ər ikkisi tutulsə, **29** kiz bilən yatkən adam kizoja yekinqılık kılıp har kılɔqını üçün kızning atisioja əllik xəkel kümüx berixi kerək; andin kizni əzığə hotun kılıp elixi kerək; u pütkül əmrirdə uni koyp bərsə bolmaydu. **30** Həqkim atisining hotununu almaslığı kerək, atisining yotkınıni aqmaslığı kerək.

23 Kimki sokulux yaki kesilix tüpəylidin ahta kiliwetilən bolsa, Pərvərdigarning jamaitigə kirmisun. **2** Kimki əhərəmdin tuqulqan bolsa Pərvərdigarning jamaitigə kırılmış; oninqi əwlədiqioqə mundaklardın heqkim Pərvərdigarning jamaitigə kirmisun. **3** Həqbir Ammoniy wə ya heqbir Moabiy Pərvərdigarning jamaitigə kirmisun; oninqi əwlədiqioqə ulardın heqkim Pərvərdigarning jamaitigə hərgiz kirmisun. **4** Səwəb xuki, silər Misirdin qıkķininglarda ular aldinglarqa yeməklilik, su elip qıkñmida wa silərgə ziyankaxlik kilişkə silərni karopisun dap, Aram-Naharaimdiki Petorluk Beorning oqlı Balaañni yallidi. **5** Lekin Pərvərdigär Hudayinglar bolsa Balaamning səzini anglimay, bəlkı silər üçün karopixni bərikətkə aylanduruwətti; qunki Pərvərdigär Hudayinglar silərgə muhəbbət baqlıqjan. **6**

Silər həmmə künliringlarda [Ammoniyalar wə Moabiylar]ning aman-əsənlilik wə bəhtini hərgiz istiməngərlər. **7** Lekin Edomiyalar kərindixinglər boloqə, ularça nəprət bilən karimanglar. Misirliklərə qırmızı nəprət bilən karimanglar, qunki silər ularning zəminəda musapır bolup turojanıdinglər. **8** Bularning üçinqi əwlədin tuqulqan balılar Pərvərdigarning ibadat jamaitigə kirsə bolidü. **9** Dükənlərliringə karxi jənggə qıkıp qədir tiksəng, hərhil napaklıktın ehtiyat kılɔqın. **10** Əger aranglarda keqisi birsi qıxıda Xəytən atləp napak bolovan bolsa, u qedirgahdın qıkıp kətsən; qedirgahka udulla kirmisun; **11** kəqkurun kirgəndə u suoja qıxıup, kün patkanda qedirgahqə yenip kirsun. **12** [Hajitinglər] üçün qedirgahning sırtida bir jayinglar bolsun; tərətkə xu yərəgə beringərlər. **13** Saymanlıring iqidə bir gürjək bolsun; san sırtta tərətkə oltursang, uning bilən ərək kolap təritingni kəmiwət. **14** Qunki Pərvərdigär Hudaying seni kütkuzxə, dükənlərliringni aldinglarqa tapxuruxka qedirgahing otturusıda yürüdü; xunga sening qedirgahing pak bolsun. Bolmisa U seningkida birar paskinilik kersə səndin ayrırilip ketixi mumkin. **15** Əzə hujisidin keqip yeningə qəlgən kulni ez hujisioja tutup bərmigən. **16** U aranglarda silər bilən billə turup, kəysi xəhərnin dərwazisi iqidə kəysi yərni tallisa, xu yərdə tursun. Silər uningoja zulum kilmanglar. **17** Israılning kızlıtrininq arısında heqbir paħixa bolmisun, Israılning oqullırırininq arısında heqbir paħixa həzilək bolmisun. **18** Bir əsənməni bəja kəltürmək üçün Pərvərdigär Hudayinglarning eyigə paħixining pulini yaki həziləknin pulini kəltürmigən; qunki bu ikkisi Pərvərdigär Hudayingning aliddə yirginqliktur. **19** Silər əz kərindixinglərin əsüm almanglar; pulning əsümü bolsun, axlıñğın əsümü bolsun yaki hərkəndək əsüm aləudək baxka nərsinən əsümüni alsanglar bolmaydu. **20** Əmma qatallıktın əsüm almanglar, Xundak kilsanglar Pərvərdigär Hudayinglər silər uni igiləxkə kiridiojan zəminda, kolliringlarning barlıq əməgikidə silərgə bərikət beridü. **21** Sən Pərvərdigär Hudaying aliddə bir nərsini ataxkə əsəm kıləmən, kəsəm kılɔqan bolsang, uningoja əməl kilişkə hayal kılma. Bolmisa, Pərvərdigär Hudaying uni səndin tələp kılɔqınında gunahkar bolisen. **22** Lekin əger san bir nərsini ataxkə əsəm kıləmən, u sanga heq gunah bolmaydu. **23** Aqzindən qıkqanoşa əməl kılɔqın; Pərvərdigär Hudayingə qəsəm kılip atiojiningni, yəni aqzindən səzi boyığə ihtiyyatlı hədiyəngəni sunuxung kerək. **24** Sən xoxtisiojan taliqkoja kirsəng halıqiningqə yəp toyun, əmma kaqa-kuqangoja elip mangmiojan. **25** Koxtisiojanpixkən ziraətlilikə kirsəng, kolung bilən ziraətninq bexini üzüp alsang bolidü; əmma xoxtisiojan ziraətlirigə orojək salojuqi bolma.

24 Əger birsi bir ayalni əmrigə aloqandin keyin uningda birər sət ixni bilip, uningdin seyünmişə, undakta u talak hetini pütüp, uning koliqə berixi kerək; andin uni ez eyidin qıkırıwətsə bolidü. **2** Ayal uning eyidin qıkqandın keyin baxkə ergə təqsəsə bolidü. **3** Bu ikkinçi ərəmu uni yaman kərüp, talak hetini yezip koliqə berip uni ez eyidin qıkırıwətsə yaki uni aloqan ikkinçi eri olıup kətsə **4** uni koyp bərgən awwälki eri uni napak həsablaş, ikkinçi ketim hotunlukka almisun; qunki undak kilsə, Pərvərdigarning aliddə yirginqlik ix bolidü. Sən Pərvərdigär Hudaying sənqə miras kılip beridiqən zəmininng üstügə gunah yüklimin. **5** Əger birkim yeginidin hotun aloqan bolsa uningoja nə jənggə qıkix, nə baxkə birər ixka buyrulmisun; u baxkə aloqan hotunini hux kiliş üçün bir yiloqışa ərkin-azad bolup eyidə oltursun. **6** Həqkim yaroqunqak, yaki tütgənninqi üsti texini kapalətkə almışun; qunki bu ix birsining həyatını kapalətkə aloqandək bolidü. **7** Əger birkim Israilliardın bolovan

kerindixining birini bulap kelip, uni kıldək ixlətsə wə yaki uni setiwtəsa xu bulangıq əltürülüsün; silər xundak kilsanglar aranglardın razılıklı qıkırıwtisilər. **8** Pesa-mahaw wabası pəyda bolsa, əzüngalarqa pəhəs bolunglar, Lawiy kahılarning silərgə barlıq kərsətkinini kilinglar; mən ularoşa kändək əmr kilojan bolsam xuningqə kəngül koyup əməl kilinglar. **9** Misirdin qıkkininqlarda Pərvərdigar Hudayinglarning yolda Məryəmə kändək kilojinini əşka elinglar. **10** Əgər sən eż buradər-koxnangoja kərz bərsəng, kapalət elix üçün eyigə kirmigin; **11** bəlkı taxkırıda turup tur; sanga kərzdər kixi ezi sanga beridiojan kapalətni taxkırıja elip qığsun. **12** Xu kixi yoksul bolsa sən uningdin kapalətkə alojan [kiymnni] yepinip uhlimiqaysan; **13** Həq bolmijoanda sən bəlkı kapalətni kün patkanda uningoja kəyturup bərgin; xundak kilsang wə eż tonini yepinip uhliojanda, sanga bəht-bərkət tiləydu. Xundak kilsang bu ix sanga Pərvərdigar Hudayingning alidda həkkənlilik sanılıdu. **14** Ajiz, namrat mədikarоja nahəklik kılma, məyli u kerindaxliringlardın bolsun yaki yəza-xəhərliringlarda turojan musapirlardin bolsun. **15** U namratlıktın eż həkkigə intizar bolojqəkə, u ixligən xu kün kün petixtin burun həkkini qokum bərgin; bolmisa, u sening toorxangda Pərvərdigaroja pəryad kətüridu, bu ix gunah bolup bexingqə qüxicid. **16** Balilirining jinayiti üçün ata əltürülümisun, balilarmu atining jinayiti üçün əltürülümisun; bəlkı jinayiti bar bolojan hərbir kixi eż gunahı üçün olüm jazasını tartsun. **17** Sən musapir yaki yetim toorxisdiki həkümni burmilma; tul ayalning kiymıqəkklirinumu kapalətkə alma, **18** bəlkı eżüngning Misirda kül bolup Pərvərdigar Hudaying seni xu yərdin hər kiliplət kütküzüp kalginini yadingqə kəltürgin. Xunga mən sanga buningqə əməl kilojin dəp buyruymən. **19** Sən etizlikinqning həsulunu yioğkiningga bit baqı onqini untup kalojan bolsang, uni elip kelix üçün yenip barmiqiçin; u onqə musapir, yetim-yesir wə tul hotunoja təgsun. Xundak kilojanda Pərvərdigar Hudaying sening kolliringning barlıq əmgikini bərkətləydi. **20** Zəytun dərihingni kákkiningdin keyin xahlırıda kalojanlarını kayaq kəkma; kaldukluları musapir, yetim-yesir wə tul hotunoja təgsun. **21** Üzümzarlıkingning üzümlərinini yiçip boloqandın keyin waxang kilmiojin. Kaldukluları musapir, yetim-yesir wə tul hotunoja təgsun. **22** Eżüngning Misir zeminidə kül boloqiningni yadingqə kəltürgin; xunga mən sanga buningqə əməl kilojin dəp buyruymən.

25 Əgər ikki kixi birnərsini talixip kelip, həküm berixni tələp kiliplət sot aldiqə kəlsə, undakta soraqçılar dəwəoja həküm qıkırıp həkdarnı hək, gunahı bar adəmni gunahkar dəp jakarlisun. **2** Əgər gunahkar adəm dərriga layik bolsa, soraqçı uni eziñin alidda yergə yatküzüp, uning kilojan gunahıja layik sanap dərrilisun. **3** Lekin pəkət kırıq dərrila urulsun; xuningdin ziyyadə urulmisun, kəp urulsa xu kerindixing kez aldingda kəmsitilən bolidu. **4** Sən haman tepiwtən kalininq aqzını boqmioqin. **5** Əgər bir yerdə turidiojan kerindax akainilarıng biri bala yüzü kerməy olüp kətsə, əlgən kixinin ayali yat bir kixığa tagmisun; bəlkı uning erining birtuoqan kerindixi uning kəxiqə kirip uni hotunlukka elip, birtuoqan kerindaxlıq burqını ada kilsun; **6** əlgən kerindixining ismi Israildin əqrürülməsli üçün ayalning tunji balisoja uning ismi koyulsun. **7** Lekin əgər bu kixi yənggisini elixni halimisa, yəngisi [xəhər] dərvazisidiki aksakallarning kəxiqə berip: «Erimming birtuoqan kerindixi eż kerindixining ismini Israilda kalduruxka unimiidi; u mən üçün birtuoqan kerindaxlıq burqını ada klixıqə unimiidi», dəp eytsun. **8** Andin uning xəhəridiki aksakallar uni qakırtıp uningoja nəsihət kilsun; əgər u: «Mən uni

hotunlukka elixni halimaymən», dəp qing turuwalsa, **9** yənggi aksakallarning kez alidda uning kəxiqə berip, uning putidin kəxini saldurup, yüzigə tekürüp: «Bir tuqşan kerindixi üçün ailə kuruxka unimiqət kixığə xundak kilsins!» dəp jakarlisun. **10** Xu kixinin namı Israillning iqida: «Kəxi selinoqquqining eyi» dəp atalsun. **11** Əgər ikki adəm bir-biri bilən uruxup kalojinida birinə ayalı eż erigə yاردamlıxip erini uroqquqining kolidin ajratmaqçı bolup, kolini uzitip uroqquqining jan yerini tutuwalsa, **12** undakta sən uningoja həq rəhim kilmay kolini kesiwət. **13** Sening haltangda qong-kiqik ikki hil taraza texi bolmisun. **14** Əyündə qong-kiqik ikki hil əfəh saklama. **15** Taraza texing toptooqra, durus bolsun; əfahıngmu toptooqra, durus bolsun. Xundaq kilsang Pərvərdigar Hudaying sanga beridiojan zeminda əmrürüz uzun bolidu. **16** Qünki kimki xundak ixlar kilsa, kimki nahək ix kilsa, Hudaying Pərvərdigarning alidda yırqınlıq sanılıdu. **17** Misirdin qıkıp keliwatqıninglarda Amaləklerning silərgə nema kilojinini esinglarda tutunglar; **18** ular Hudadin korkmay, yolda silərgə uqrəp, silər herip-qarqap halinglar kalmıqjan qaçıda, kəyninglarda kalojan ajiz kixilərni urup yokatmidimu? U Hudadin həq korkmadi. **19** Xunga, Pərvərdigar Hudaying mirasing bolsun dəp sanga igiləxə beridiojan zeminda, Pərvərdigar Hudaying ətrapıngdiki barlıq düxmənlirringdin amanlıq bərginidə, Amaləklerning namini asmanning tegida əslənmigüdək dərijida əqrürüwət; bu ixni unutma.

26 Sən Pərvərdigar Hudaying sanga miras kiliplət beridiojan zeminoja kirip uni eżüngning kiliplət olturaklxkanda, **2** Pərvərdigar Hudaying sanga beridiojan zeminning həsulunu alojanda, sən yərning dəsləpkı pixkan mewisini elip, sewətək selip Pərvərdigar Hudaying Əz naminı koyuxka tallaydiojan jayoja elip berixing kerək; **3** andin xu wakıttiki kahinning kəxiqə kəltürgin, uningoja: «Pərvərdigar Əzi bizə berixkə ata-bowlirimizoja կəsəm kilojan zeminoja kirdim, bugün mən Pərvərdigar Hudayingning alidda xundak boloqinioqa guwahləmən», dəp eytisən. **4** Kahin sewətni kolundan elip uni Pərvərdigar Hudayingning kurbangahining alidda koyidu; **5** andin sən Pərvərdigar Hudayingning alidda sez kılıp mundak dəysən: — «Mening atam əslı qərib bir aramı id; Misiroja qırixüp olturaklxasti; ular xu yərdə səni az musapir bolsimus, barqanseri kəpiyi uluq, küqlük, qong bir həlk boldi. **6** Lekin Misirliklär bizə qattık kolluk kiliplət, zulum selip bizni eojır əmgəkkə saldı. **7** Əmma biz ata-bowlirimizning Hudasi Pərvərdigaroja pəryad kiliwidik, Pərvərdigar awazimizni anglap biz tartıwtən harlik, japa wə zulumoja nəzirini saldı. **8** Xuning bilən Pərvərdigar kiiqlik koli wə uzartkan bilək, dəhəxətlər wə mejizilik alamətlər wə karamatlırlar bilən bizni Misirdin qıkırıp **9** bizni bu yergə elip kiliplət bu zeminoja, yəni süt bilən həsəl ekip turidiojan bir zeminoja iğə kıldı! **10** Əmdi mana, ay Pərvərdigar, sən Manga bərgənə bu zeminning mewisining dəsləpkı pixkinini sening kəxingoja əkəldim», dəysən. Xularni dəp, sewətni Pərvərdigar Hudayingning həzurında koyup, Pərvərdigar Hudayingning alidda səjdə kilişən; **11** xundak kiliplət sən wə əyüngdikilər Pərvərdigar Hudayingning silərgə ata kilojan həmmə nemətliridin hux bolunglar; əzüng, Lawiyalar wə aranglarda turidiojan musapirlar koxulup xadlininqlar. **12** Sən hər üçinqi yıldı, yəni ondin biri bolojan əxra yıldıda həmmə həsulungning ondin birini əxra ayırip boloqandan keyin, sən Lawiy bilən musapiroja, yetim-yesir, tul hotunlarqə dərvaziliringning iqida xulardın yəp toyunsun dəp berisən; **13** wə sən Pərvərdigar Hudayingning alidda sez kiliplət xundak dəysən: «Mən əyündin [Hudaqə] mukəddəs

kılınojan nərsilərni ayırıp elip qıçıq, sən Manga tapiliojan əmr boyıqə bularnı Lawiy bilən musapiroja, yetim-yesir, tul hotunlarqa bərdim; mən Sening əmrliringning həqbırını na buzmidim, nə həqçaqan unutmidim; **14** matəm tutkənlirimda xulardin həqnemini yemidim, napak əhalət turup buningdin birləminə alımdım; əlgən kixığa atap buningdin həqnemə bərmidim, bəlkı Pərvərdigar Hudayimning awazını anglap hər ixta Sən manga əmr kılıqining boyıqə kıldı. **15** Əmdi Sən mükəddəs makانing bolqan asmanlardın nəzər selip Əz həlkinq Israelni, xundakla ata-bowlırlımoza kəsəm bilən kılıqan wədəng boyıqə, həsəl bilən süt akıdıcıqan, bizgə bərgən bu zemiñni bərikatlıqaysən». **16** Bügün Pərvərdigar Hudaying bu bəlgilimilərgə həm həkümlərgə əməl kılıxka əmr kıldı; pütün kəlbinq, pütün jeninq bilən ularnı tutup ularqa əməl kıl. **17** Sən bütün Pərvərdigarnı əzüngineng Hudaying boluxka, xundakla Uning yollırıda mengixkə, Uning bəlgilimilirigə, Uning əmrlirigə, Uning həkümlirigə əməl kılıp Uning awazioja kulak selixkə kobul kıldığ; **18** wə Pərvərdigar bolsa bügüñ silerni Əzining has həlkı boluxka, Uning barlıq əmrlirini tutuxka (U silərgə wədə kılıqandək) silerni kobul kıldı. **19** Xundak bolsa, U silərgə izzət, nam-xəhrət wə xan-xərəp berip, Əzi yaratkan barlıq əllərdin silərni üstün kılıdu. Buning bilən silər Uning eytkinidək, Pərvərdigar Hudayinglar üçün mukəddəs bir həlkə bolisilər.

27 Musa wə Israelning aksakalları həlkəkə buyrup mundak dedi: — «Mən bugün silərgə tapiliojan bu barlıq əmrni tutungular. **2** Iordan dəryasının etüp Pərvərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan zeminoja kırğan kündə, siler qong-qong taxlarnı tikləp ularnı hak bilən akartıqlar; **3** andin ata-bowlırlıqarning Hudasi Pərvərdigar silərgə wədə kılıqinidək, Pərvərdigar Hudayinglar silərgə beridiojan, süt bilən həsəl ekip turidiojan zeminoja kirixinglar üçün dəryadın etkininqlərda, bu ənununing həmmə səzlərini xu taxlarqa pütüp koyunglar. **4** Silər Iordan dəryasının etüp, menin bugünkü əmrini boyıqə xu taxlarnı Ebal teoqıda tikləp, ularnı hak bilən akartıqlar. **5** Silər xu yərdə Pərvərdigar Hudayinglar üçün temür əswab təqmigən taxlardın kurbangahı yasangalar; **6** Pərvərdigar Hudayinglarning bu kurbangahı yonulmiojan, pütün taxlardın yasalsun; uning üstidə keydürmə kurbanlıklarınu Hudayinglar Pərvərdigaroja atap sununqlar, **7** wə xu yərdə inaklık kurbanlıklırını sununqlar, ulardin yəp Pərvərdigar Hudayinglarning həzurida xadlinqlar. **8** Silər xu taxlar üstigə bu ənununing həmmə səzlərini enik pütüp koyunglar». **9** Andin Musa bilən Lawiy kahinlər pütkü'l Israiloja söz kılıp: «Əy Israel, xük turup anglangalar! Silər bugün Pərvərdigar Hudayinglarning həlkə boldunglar. **10** Əmdi Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja kulak selip, mən bugün silərgə tapiliojan uning əmrliri wə bəlgilimilirigə əməl kılıqlar» — deyixti. **11** Xu künü Musa həlkəkə əmr kılıp mundak dedi: — **12** Silər Iordan dəryasının etkəndin keyin, bular, yəni Ximeon, Lawiy, Yəhudə, Issakar, Yüsüp bilən Binyaminlər Gərizim teoqining üstidə turup, həlkəkə bəht-bərikət tilisun. **13** Bular, yəni Rubən, Gad, Axır, Zəbulun, Dan bilən Naftali Ebal teoqining üstidə lənat okuxka tursun. **14** U wakitta Lawiyalar Israillarning həmmisiqə yukarı awaz bilən: — **15** «Kimki hünərwənninq koli bilən birər oyma yaki kuyuma məbudni yasap qıksa (Pərvərdigar alidda yirginqılıq ixtur!), uni yoxurunqə tikləp koysa lənətkə əksər» — dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **16** «Kimki ata-anisini kezgə ilmişə lənətkə əksər» — dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **17** «Kimki koxnisining pasıl texini yekkisa lənətkə əksər», — dəp jakarlisun. Andin

həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **18** «Kimki bir korni yoldın azdursa lənətkə əksər» — dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **19** «Kimki musapir, yetim-yesir wə tul hotun tooprisidiki həkümlü burmılısa, lənətkə əksər» — dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **20** «Kimki atisining hotuni bilən yatsa, atisining yotkinini aqcan bolqاقka lənətkə əksər» — dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: Amin! — desun. **21** «Kimki haywan bilən munasiwət əksər yatsa lənətkə əksər» — dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: Amin! — desun. **22** «Kimki atisining kizi yaki anisining kizi bolqan ez həmxırısı bilən yatsa lənətkə əksər» — dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: Amin! — desun. **23** «Kimki keynanisi bilən yatsa lənətkə əksər» — dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: Amin! — desun. **24** «Kimki koxnisini paylap turup yoxurun olıltısa lənətkə əksər» — dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **25** «Kimki gunahsız adəmni əltürüp uning kəni üçün hək alsə lənətkə əksər» — dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun. **26** «Kimki bu ənununing səzlərige kengül bəlməy, uningoja əməl kılıxta qing turmisa, lənətkə əksər» — dəp jakarlisun. Andin həlkinq həmmisi jawabən: — Amin! desun.

28 Əger sən Pərvərdigar Hudayingning sezini anglap, Uning man bugün sanga tapxuridiojan əmrlirigə əməl kılıxka kengül bəlsəng, Hudaying Pərvərdigar seni yer yüzidiki həmmə əllərning üstigə qong kılıdu; **2** Pərvərdigar Hudayingning sezini anglisang bu həmmə bəht-bərikətlər sanga aqixip üstüngə qüixidu: — **3** Sən xəhərdə bəht-bərikətlək bolisən, səhradimu bəht-bərikətlək bolisən. **4** Balyatkungning mewisi bilən yeringning mewisi, qarpayliringning mewisi, yəni kalangning nasillili wə koy padilirin tuqojını bolsa, bəht-bərikətlək bolidu. **5** Sewiting bəht-bərikətlək bolidu, təngnəngmu bəht-bərikətlək bolidu. **6** Sən kirsəngmu bəht-bərikətlək bolisən, qıksəngmu bəht-bərikətlək bolisən. **7** Sanga karxi qıkkən düxmənliringni Pərvərdigar alındıda məqlup kılıdu; ular bir yol bilən sanga hujumqa kelip, yetta yol bilən alındıdin qaçıdu. **8** Sening ambarliringda wə kolung bilən kılıdqıjan barlıq ixliringda Pərvərdigar üstüngə bəht-bərikət buyruyu; Pərvərdigar Hudaying sanga beridiojan zemində U seni bərikətləydi. **9** Əger sən Pərvərdigar Hudayingning əmrlirini tutup yollırıda mangsang, Əzi kəsəm bilən sanga wədə kılıqandək Pərvərdigar seni tikləp Əziga mükəddəs bir həlk kılıdu. **10** Xuning bilən yer yüzidiki həmmə həlkələr sening Pərvərdigarning nami bilən atalojiningni kerüp səndin körküdü. **11** Pərvərdigar seni yaxnitidu; sanga berixkə ata-bowlırlıqqa kəsəm bilən wədə kılıqan zemində seni ez bədininning mewisi bilən qarpayliringning mewisi wə yeringning mewisinə mol wə bərkətlək kılıdu. **12** Pərvərdigar sening zeminingə qızı waqtida yamoqur berip kolliringning həmmə ixlirini bərikətləx üçün ez həzinisi bolqan asmannı sanga aqidu; ezüng həq kimdin kərz almaysən, bəlkı kəp əllərgə kərz berisən. **13** Pərvərdigar seni kuyruk əməs, bax kılıdu; sən pəkət təsti bolup, asti bolmaysən. Əger mən silərgə bugün tapiliojan Pərvərdigar Hudayingning əmrlirigə kulak selip, ularnı tutup əməl əksər, **14** xundakla mən bugün silərgə buyruqan həmmə səzləriñi həq biridin ong yaki solqa qətnəp katmışəng, baxka ilahlarqa aqixip kullukloqa kirmisəng, xundak bolidu. **15** Lekin xundak boliduki, əger Pərvərdigar Hudayingning awazioja kulak salmay, mən bugün silərgə tapiliojan uning barlıq əmrliri bilən bəlgilimilirini tutmisanglar həm ularqa əməl kilmisanglar, bu lənətlərning həmmisi sanga aqixip üstüngə qüixidu: — **16** Sən xəhərdə

lənətkə kəlisən, səhəradimu lənətkə kəlisən. **17** Sewiting lənətkə kalidu, təngnəngmu lənətkə kalidu. **18** Balyatkungning mewisi, yeringning mewisi, kalangning nəsilliri wə koy padiliringning tuqkını lənətkə kalidu. **19** Sən kirsəngmu lənətkə kəlisən, qıxsangmu lənətkə kəlisən. **20** Sening Pərvərdigarnı taxlıoqan rəzil kilmixliring üçün u sən yok kılınoquq, təzdiñ əhalak kılınoquq, kələng kılıoqan barlıq ixliringda sening üstünggə lənət, parakəndilik wə dəxnəm qüxürüdu. **21** Pərvərdigar sən igiləkxə kıradiojan zemindin seni yokatkuqə sanga waba qaplaxturidu. **22** Pərvərdigar seni sil-waba kesili, kezik kesili, yalluoluk kesili wə bəzgək kesiliga giriptar kılıp, kuroqaklıq, qawirix apiti wə hal apitigə muptila kılıdu. Bu apetlər sən yok kılınoquq seni koçlaydu. **23** Bexingning üstidiki asmanı mistak, ayojinqning astidiki yər temürdək bolidu. **24** Pərvərdigar sening zeminingda yaqjidojan yamoqurnı topa-qang wə kum kılıdu; ular taki sən əhalak bolouqə asmandın üstünggə qüxidu. **25** Pərvərdigar Əzi seni düxmənliringning alidda məqlup kılıdu. Sən ularqa karxi bir yol bilen berip, ularning aliddin yetti yol bilən əqəsən; yər yüzdikli hämmə əllərni dəkkə-dükkiga salidiojan obyekt bolup kəlisilər. **26** Əhlüklininglər asmandiki barlıq uqar-kanatlar bilən yər yüzdikli həyanlarlaşa yəm bolidu; ularni həydiwetidiojan heqkim qıkmayıdu. **27** Pərvərdigar seni Misirdiki sakaymas yara-qakılıri, qikan-hürrəklər, təmrətka, kiqixkək bilən uridu. **28** Pərvərdigar seni saranglık, korluk wə parakəndilik bilən uridu. **29** Sən küpkündüzdə kor kixi karangoquda təmtiligəndək tamtiləp yürisən, barlıq yolliring akmayıdu; sən kündin-kiitungə paşət zulum bilən bulanglıqlikə uqrıoquqı bolisən, seni kütküzidiojan heqkim qıkmayıdu. **30** Sən bir hotun bilən wadıləxsəng baxkə bir adəm uning bilən yatiđu; eyni salsang uningda olturalmaysən, tək tikkən bolsang mewisini yeyəlməysən. **31** Kalang kezliringning alidda soyulidu, lekin gəxidin yeyəlməysən; karap turup exiking səndin bulap ketiliđu, sanga yenip kəlməydu. Kəyliring düxmənliringning kəlioja qüxüp ketidu, ularni yandurup kelişkə yardəmgə heqkim qıkmayıdu. **32** Ooqul bilən kızliring baxkə bir əlning kəlioja qüxüp, kezliring pütün kün ularqa təlmürük bilən qarqaydu; lekin kələng ularni kütküzükə amalsız kılıdu. **33** Yeringning məhsulatlıri bilən əmgikinqning barlıq, mewisini sən tonumayıdojan bir al yəp ketidu; sən barlıq künliringdə ezelip zulum tartışən; **34** Kəzliring kərgən ixlardın sən sarang bolup ketisən. **35** Pərvərdigar seni tapiningdin qoikkəngiqa, tizing bilən paqək-pütliringçiqa sakaymas dəhxətlik yara-qakılar bilən uridu. **36** Pərvərdigar seni ez üstünggə tikligən padixahıngə qoxup ezung wə ata-bowliring tonumiojan bir əlgə tutup beridu. Sən xu yərdə turup yaqoq wə taxtin yasalojan baxkə ilahlarlaşa qokunisən. **37** Sən Pərvərdigar seni elip baridiojan hämmə əllər arısida wəhîmə, səz-qəşək wə tapa-təninig obyekti bolup kəlisən. **38** Sən etizlikkə berip kəp uruk əqəsən, lekin qekətkilər ularni yap ketip, uningdin az yiojip kəlisən. **39** Tallarnı tipik pərwix kilsangmu, ularni kurtular yap ketip, nə mewisini yiojalımsən, na xarab iqləməysən. **40** Zeminingning hər yeridə zəytən baqlırlıq bolismu, uning meyi bilən bədiningni məsihələp mayliyalmaysən; qunki dərəhlərdiki mewilər pixmayla qüxüp ketidu. **41** Ooqul wə kiz perzant kərsəngmu, lekin ular yeningga turmaydu; qunki ular sürgün bolup ketidu. **42** Sening hərbir dərihing bilən yeringning barlıq məhsulatlarını qekətkilər ezingin kılıdu. **43** Aranglarda turuwatkan musapir səndin baroqanseri üstüñ bolup, sən baroqanseri təwən bolup kəlisən. **44** U sanga kərz bərgüqi bolidu, əmma sən uningə qərz bərləməysən. U bax bolidu, sən kuyruk bolisən. **45** Sən Pərvərdigar

Hudayingning awazioja kulaq salmay, U sanga tapiliojan əmr wə balgilimilərni tutmiojining üçün bu lənətlərning hämmisi sən əhalak kılınoquq seni koçlap yetip, üstünggə qüxidu. **46** U lənətlər eziñ wə nəslinqning üstigə mənggülük qüxidiojan mejizilik alamat wə karamət bolup kılıdu. **47** Sən kəngriqlikə xadılıq wə kəngül huxluķı bilən Pərvərdigar Hudayingning kullukida bolmioqaqka, **48** buning orniqə sən aqlıq wə ussuzluk, yalingaqliq wə hər nərsining kəmçiklikdə bolup Pərvərdigar sanga karxi əwətidiqən düxmənliringning kullukida bolup kəlisən; U seni əhalak kılıoquqə boynungoja təmür boyunturukni salidu. **49** Pərvərdigar yırakṭın, yəni yər yüzinig qətidin sən tilini bilməydiqən, bürkütök xungoqup keldiojan bir əhni sanga karxi əwətidi. **50** U əlpazi əxəddiy, kerilarqa yüz-hatira kilmaydojan wə yaqlaroja mehr kərsətməydiqən bir əl bolidu. **51** U sən əhalak bolouqə, qarwiliringning nəslə bilən yeringning məhsulatlıri yəp ketidu; qunki u sən yokitip bolimioquqə sanga nə axlıq, nə yengi xarab, nə zəyton Meyi, nə kalangning mozayliri nə koy padiliringning koziliridin bir nemini koymaydu. **52** Sən təyanojan pütkül zeminingdiki hämmə egiz, məhkəm seppilliring erüliq qüxküqə, u pütkül zeminingdiki barlıq dərwaziliring alidioja kelip, sən körxiwalidu; u Pərvərdigar Hudaying sanga bərgən zeminingning hər yeridiki hämmə dərwaziliring alidioja kelip, sən körxiwalidu. **53** Xu wakıttı düxmənliringning kistap kelixləri bilən bolovan kamal-kıstangning azab-əkubətləri içidə, Pərvərdigar Hudaying sanga ata kəliojan, ez teningning mewisi bolovan oqşulliringning gəxini wə kızliringning gəxini yəysən. **54** Wə xundak boliduki, aranglardiki nazuk, intayın siliq-sipayə bir adəm kərindixi, kuqıjdiki ayalı, xundakla tehi tırık balılıridin kızojinip, ularqa yaman kezi bilən karaydu; **55** xunga, düxmənliringning kamal-iskənjiśidə sən ez dərwaziliring içidə kijnalojiningda heqnemə kalmıqanlıq üçün, u əzi yəwətən balılırinin gəxidin ularning heqkəsiyisə qazrakmu bərməydu. **56** Aranglardiki əslidə nazuk wə siliq-sipayə bolovan, siliq-sipayılık wə nazuklukdən puti bilən yərgə dəssəxnimü halimayıdojan ayal kuqıjdiki eri, oooqul-kiz pərzəntləridin kızojinip, ularqa yaman kezi bilən karaydu; qunki düxmənliringning kamal-iskənjiśi bilən sən ez dərwaziliring içidə kijnalojiningda heqnarsa kalmıoqaqka, u ez puti arılıkdan qıkkən bala həmrəhı bilən əzi tuqcan balılırinin yoxurunqə yəydu. **58** Sən bu kitabta pütülmən wə kanunning hərəkəti sezzirigə əməl kilişkə kəngül belmişən, Pərvərdigar Hudayingning uluq wə həywətlik namidin körkəmisang, **59** Pərvərdigar sening üstünggə qüxüridiojan wabalar həm nəslinqning üstigə qüxüridiojan wabalarnı ajayib kılıdu; U dəhxətlik, uzakka sozulidiojan wabalarnı wə eoqır, uzakka sozulidiojan kesəllərnı üstünggə wə nəslinqə qüxüridu; **60** Pərvərdigar sən körkədiqən, Misirdiki barlıq kesəllərnı üstünggə qüxürip, sanga qaplaxturidu. **61** Xuningdək bu kanuniy kitabta pütülmən hämmə kesel wə hämmə wabanımı Pərvərdigar taki sən əhalak bolouqə üstünggə qüxüridu. **62** Xuning bilən əslidə asmandıki yultuzlarda nuroğun bolsanglarmu, əmdilikdə az bir türküm kixilər bolup kəlisilər; qunki silər Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja kulaq salmidinglər. **63** Wə xundak boliduki, Pərvərdigar ilgiri silərgə yahxılıq kılıp, silərni awutkınidin seyjüngəndək, U əmdi silərni yokitip əhalak kiliđiojanidin seyjünidü; xuning bilən silər igiləkə kıradiojan zemindin yulup taxlinisər. **64** Pərvərdigar silərni yər yüzinig bu qətidin u qətiqiqə bolovan hämmə əllərning arisoja tarkıtı; silər ezunglər yaki ata-bowliringlər tonumiojan yaqoq bilən taxtin yasalojan ilahlarning kullukida bolisilər; **65** Silər u əllərning arısida nə aram tapalmaysilər, nə tapininglər

tirəp turoqudsək həq məzmut jay bolmayıdu; Pərvərdigar bəlkı xu yərdə silərnin kənglünglarnı ojuwalaxturup titritip, kezünglarnı ərangojulaxturup jeninqlarnı solaxturidu. **66** Silər karap turup jeninqlарı kıldı esikliklək turidu; silər keqə-kündüz dəkkə-dükkidə bolup jenimindən ayrıılıp kalarmanın - dap korkisılər; **67** kenglüngni başkan wəhima wə parakəndiqilik wə kezlıring kergən korüntüxlər tüpəylidinə atığını: «Kaxki kəq bolsıdır!», kəqtə bolsa: «Kaxki ətigən bolsıdır!» dəysən. **68** Pərvərdigar silərgə wədə kılıp: «Silər bu yolni ikkinçi yənə kerməysilər» deyən xu yol bilən silərni kemigə qüsürüp Misirə yanduridu. Silər xu yərdə düxmənliringləroja əldədək boluxka əzünglarnı satisilər, lekin silərni aloqlı adəm qıkmayıdu.

29 Təwəndikilər Pərvərdigar Israillar bilən əhdə baqı lax üçün Moab zeminida Musaqa tapiliojan sezlərdür. Bu əhdə Pərvərdigar ular bilən Hərəbdə kilojan əhdidin baxka bir əhdə idi. **2** Musa pütkü'l Israilni qəkərəp ularoja mundak dedi: «Silər Pərvərdigarning Misir zeminida Pirawngə, uning barlıq hizmətkarları wə zemining həmmə yeridə kəz alındılgarda nema ix kilojinini kerdünglər, **3** yəni xu qong apətlər bilən uluq möjizinilək alamət wə karamətlərni əz kezünglər bilən kerdünglər. **4** Lekin Pərvərdigar silərgə bügüngiçə qüsəngüdək kəngül, kəngüdək kəz wə angliojudak kulak bərmidi. **5** Mən kırık, yil silərni bayawanda yetəkləp yurdüm; xu wakıtlarda üstünglardiki kiyimliringlər konirımıdi, putunglardiki kəxinqlarmu konirap kətmidi. **6** Huda Əzining silərning Pərvərdigar Hudayinglər ikeñlikini bilsun dəp, silərgə yeyixkə nan, iqixkə xarab yaki küçükliq iqimlik nesip kilmidi. **7** Silər bu jayoja yetip kəlgininglarda Həxbonning padixağı Sihon bilən Baxanning padixağı Og biz bilən jəng kələqli qıktı; əmma biz ularnı urup məəqlup kildük; **8** biz ularning zemirinlərini elip Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhninən yerim kəbilisiga miras kılıp bərdük. **9** Əmədi silər həmmə ixliringlarda rawaj tepix üçün bu əhdining sezlərini tutup, ularoja əməl kilinglər. **10** Bügün həmmünglər - kəbila baxlıklıringlər, akskällirinqlər, emaldarlıringlər, xuningdək Israillning həmmə ərləri, **11** kiqik balılıringlər, ayalliringlər, qədirgahınglarda turuwatlıq musapirlər, xundakla otun kəsküqlüringlər wə su toxuoquqlıringlər, həmmünglər Pərvərdigarning aliddə hazır turuwtasisi; **12** məksət xuki, Pərvərdigar Hudayinglarning əhdisigə, yəni Pərvərdigar Hudayinglər bugün silərgə bərgən kəsimi bilən baqılıqan əhdigə dahil boluxunglər üçündür, **13** Wə xuning bilən təng U silərni bugün Əziga has bir həll kılıp silərgə wədə kiloqinidək, ata-bowliringləroja, yəni İbrahim, İshak wə Yakupka kilojan kəsimi boyiąq ezi silərgə Huda boluxtur. **14** Lekin mən bu əhdə wə kəsəmnı yaloquz silər bilənlə əməs, **15** bəlkı biğün biz bilən bu yərdə Pərvərdigar Hudayimizning aliddə turuwtəkənlər, xundakla bugün bu yərdə biz bilən birgə bolmioqan kixilərning həmmisi bilənmə tütüxişən. **16** (qünki silər bizning Misir zeminida kəndə turoqanlığımız wə səpirimizdə əllərning otturisidin kəndə ettiq kəlginiñimizni obdan bilisilər; **17** Silər ularning arisidiki yirginlik nərsilərni, ularning arisidiki yaqəq, tax, altun wə kümüxtin yasalojan butlarnı kerdünglər). **18** Əhdidinən məksəti bolsa, silərning aranglardıki hərbir ər, hərbir ayal, hərbir ailə wə hərbir kəbililiringlərdən bugün kəngül Pərvərdigar Hudayimizdən yenip, xu əllərning ilahlırinin kullukçıja kirip ketidiojan həq kixi bolmisun, xundakla aranglarda et süyi wə əman qıkiridiojan yiltiz pəydə bolup kalmisun üçündür. **19** Dərwəkə xundak boliduki, xu lənət sezlərini anglıqanda ez kənglidə eze-

ezini bəht-bərikətlək sanap: «Mən қanqə baxbaxtaqlıq bilən mangsammu, tinq-amanlıqta turiwerimən», degiçi xundak bir kixi bolidu; nətijidə, nəm yərmə qangkak yergə ohxaxla wəyrən kilinidü. **20** Pərvərdigar mundak kixini əpu kilmaydu, bəlkı Pərvərdigarning oqazipi bilən otluq kəhri tititündək xu kixığa qüxicid; bu kitabita pütülgən həmmə lənətər uning bexioqə qüxicid; Pərvərdigar uning ismini asmanınning tegidin eqüridü. **21** Pərvərdigar bu kanun kitabida pütülgən əhdidinə həmmə lənətli boyiqə Israilning barlıq, kəbililiridin uni ayrip qikip, apətkə muptila kiliid. **22** Kəlgüsü dəwrə bolsa, yəni silərdin keyin qıkidiojan balılıringlər wə xundakla yirək yurttin kəlgən musapirlər Pərvərdigar xu zemining üstigə əwətənən balayı'apətlər bilən kesəllərni keridü; **23** Pərvərdigar oqazipi wə kəhri bilən wəyrən kilojan Sodom, Gomorra, Admah, wə Zəboimlarning wəyrənqılıklıdək zemining həmmə yeri güngürlüxip, xorlixip, keyüp kətkinini, terikqılıkmu, hoşulmu bolmioqinini, ot-qəpmu ünmiginini keridü; **24** buni kərgənlər, hətta həmmə əl-yurt: «Nemixkə Pərvərdigar bu zeminoja mundak kiloqandu? Nemixkə Uning oqazipi xunqə kattik, əxəddiy bolqandu?» dəp soraydu; **25** andın ularoja jawab berilip: «Ular ata-bowlirilərindən Hudasi Pərvərdigarning ularını Misir zeminidən kütkəzup qıkarıqında ular bilən bekitkən əhdini taxlap, **26** berip ularning nesiwisi bolmioqan, əzimu tonumioqan ilahılrıning kullukçıja kirip, ularoja qokunoqını üçün xundak boldi. **27** Mana bu sawabtin Pərvərdigarning oqazipi bu zeminoja tutixip, bu kitabita pütülgən həmmə lənətər uning üstigə kaltırdı. **28** Xuning üçün Pərvərdigar oqazəp, aqıq wə zor kəhr bilən ularını yurtidin yulup, baxka bir yurtka taxlıdı - deyildi. **29** Hərbir yoxurun sirlar bolsa Pərvərdigar Hudayimizningkədir; lekin hərkəndək akskarlananən wəhşilər bolsa bu əzəmətli sezlərə əməl kılıxımız üçün əbədgəqə biz wə balılırimizningkədir.

30 Wə xundak boliduki, bu barlıq, ixlar, yəni man sening alındıqda koyojan bu bərikət bilən lənat bexinqə qüsəkinidə, Pərvərdigar Hudaying seni həydiwətənən əllərning arisida turup bularını esingga elip kəngül bəlüp, **2** ezingə wə balılıring Pərvərdigar Hudayingning yenoja yenip Uning awazioja kulaq selip, mən bugün sanga əmr kələqən barlıq ixlaroja pütün kəlbinqə wə pütün jeninq bilən itaat kilsang, **3** xu qəqəda Pərvərdigar Hudaying seni sürgünlükten kəyturup, sanga iqini aqırıtip, Pərvərdigar Hudaying Əzî həydiwətənən əllərdin yioqip kiliid. **4** Gərqə aranglardıñ hətta asmanlarning qetiqiqimə həydiqip kətkənlər bolsimu, Pərvərdigar Hudaying seni xu yərdin yioqip jəm kılıp kiliid. **5** Pərvərdigar Hudaying seni ata-bowliringning təwələki bolqan zeminoja kəltüridü wə sən uni igiləysən; U sanga yahxilik kılıp ata-bowliringning sanidin ziyyəda kep kiliid; **6** Pərvərdigar Hudayingni pütün kəlbinqə, pütün jeninq bilən səyüxkə Pərvərdigar Hudaying kəlbinqəni wə nəsilliringning kəlbini hətnə kiliid; xuning bilən silər hayat yaxayışılər. **7** Xundakla Pərvərdigar Hudayinglər bu həmmə lənətərni düixmənliringlarning üstigə, silərgə nepratlinidiojanlarning üstigə, silərgə ziyankaxlik kilojanlarning üstigə qüsürüdü. **8** Silər bolsanglar yenip keliip Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja kulaq selip, mən bugün silərgə tapılıqan həmmə əmrlirigə əməl kilişilər. **9** Xundak kilsanglar, Pərvərdigar Hudayinglər kolliringlarning həmmə ixida, bədiniñlarning mewisini, qarpay malliringlarning mewisini wə yeringning mewisiniñi awutup silərni zor yaxnitidü. Qünki Pərvərdigar silərning ata-bowliringləroja yahxilik kilixtin səyüngəndək, silərgə yahxilik kilixtin seyündü. **10** Silər Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja kulaq selip, bu

kanun kitabida pütülgən əmrlər bilən bəlgilimilərni tutup, pütün kəlbingər, pütün jeninqər bilən Pərvərdigar Hudayinglarning təripiqə burulsanglarla, xundak bolidu. **11** Qünki mən bugün sanga tapilioqan bu əmr sən üçün karamat ix əməs yaki səndin yırakmu əməs. **12** Bu əmr asmannıng üstidə əməs, sening: «Bizning uningoja əmal kilmikimiz üçün kim asmanoja qikip uni elip qüxüp bizgə anglitidu?» deyixingning hajiti bolmayıdu. **13** Wə xuningdək bu əmr dengizning təripidimə əməstur, sening: «Bizning uningoja əmal kilmikimiz üçün kim dengizdin etüp, uni elip kelip bizgə anglitidu» deyixingning hajiti bolmayıdu. **14** Qünki bu söz bolsa uningoja əmal kilmikim üçün sanga bək yekin, yəni aqzinqda wə kənglüngdə bardur. **15** Mana, mən bugün aldinglarda həyat bilən yahxılık, olum bilən yamanlıknı koyдум; **16** qünki ezmən sanga həkim berip: — Silar Pərvərdigar Hudayinglarnı seyüp, Nuning yollarına mengip, əmrliri, bəlgilimiləri həm həkümlərinə əmal kilişənlər, dəp bugün silərgə tapılıdm; xundak kilsəngərlər siler yaxap awup, uni igiləxkə kiridiqan zəminənə baroqininglarda Pərvərdigar Hudayinglər silərni bərikətlaydu. **17** Lekin əgər kənglüngni tətür kiliş, kulak salmay azdurulup, baxka ilahlaroja bax urup qoquqılı tursang, **18** mən xuni bugün silərgə aqahəndurup eytip koyayki, silər hələk bolmay kalmaysılər; silər uni igiləxkə İordan dəryasının etüp baridiqan zəminənə kırqinilərdə uzun əmür kerəlməysilər. **19** Mən bugün həyat bilən olümni, bərikət bilən lanətni aldingda koyojinimoja asman bilən zəminini üstüngə guwah, boluxka qakirımən; əmdi eziüng wə nəslinq yaxay desənglər, həyatni tallıwl; **20** Pərvərdigar Hudayingni seyüp, Nuning awazioja kulak selip, Uningoja baqlanqın; qünki U Əzi sening hayatıng wə əmrinəng uzunlukduru; qünki xundak kilsəng Pərvərdigar ata-bowliring bolovan İbrahim, İshək wə Yaqupka: «Mən silərgə uni berimən» dəp əsəm kiliş wədə kilojan zemində turisən».

31 Andin Musa berip həmma Israillərə söz kıldı; **2** u mundak dedi: «Mən bugün bir yüz yigirmə yaxka kirdim; əmdi silərgə sərdar yaki baxlıqnuqı bolalmaymən. Pərvərdigar manga: Sən bu İordan dəryasının ətməysən, degenəni. **3** Lekin Pərvərdigar Hudayinglər Əzi silərni yetəkləp [dəryadın] etüp, bu əllərni aldinglarda wəyrən kilişdi; xuning bilən ularning mal-mülküni igiləysilər; Pərvərdigarning eytkinidək, Yəxua silərning aldinglarda baxlap [dəryadın] etidi. **4** Parvardigar Sihon bilən Oğ degen ikki Amoriy padixağı wə ularning zəminini hələk kilişəndək, u bu əllərgimu xundak kilişdi. **5** Əmma Pərvərdigar ularni kolunglaroja tapxurojinida, mən silərgə tapilioqan pütükil əmr boyiqə ularoja muamilə kilişilər. **6** Jür'ətlək wə əksər bolunglar, ularning aldida titrimənglər, ulardin heq qorkmangalar; qünki silar bilən birgə baroqı Pərvərdigar Hudayinglər Əzidur; U silərdin waz kəqməydi, silərni hərgiz taxliwətməydi!». **7** Andin Musa Yəxuanı qakirip pütükil Israilning kez alıldı uningoja söz kiliş: «Sən jür'ətlək wə əksər bolqın; qünki bu hələk Pərvərdigar ularning ata-bowliriqa əsəm kiliş berixkə wədə kilojan zəminənə kırqändə sən ular bilən billə berixing kerək; sən ularoja uni ilgilip miras kildürisən. **8** Mana, sening aldingda mangoqı Pərvərdigar Əzidur; U sən bilən billə bolup səndin waz kəqməydi, seni hərgiz taxliwətməydi! Sən korkmiojin, parakəndə bolma!» — dedi. **9** Musa bu kanununu yezip bolup, uni Pərvərdigarning əhdə sandukını ketüridi qan Lawiyalaroja buyrup mundak dedi: **10** Musa ularoja mundak, buyrudi: — «Hər yəttə yilning ahırkı yılıda, yəni azadlıq yili dəp bekitilgən wakıttı, «kəpilər heyti» baxlanqanda, **11** Israilning həmmisi keliş Pərvərdigar Hudayingning huzurida

jəm bolux üçün u tallayıqan jayoja yiçilojanda, uni anglisun dəp pütükil Israilning aldida bu kanunni okup berisən. **12** Xuning üçün [xu qaqdə] barlik, həlkəni, ər bolsun, ayal bolsun, bala bolsun, kowukliringning iqidə turuwatkən musapir bolsun, ularning həmmisi anglap, eginip, Pərvərdigar Hudayinglərdən körkup, bu kanunun barlik sezlərini tutup uningoja əmal kilsən, dəp ularni yiçkin. **13** Xundak bolsa, ularning bu kanunni tonumiojan balılırimu uni anglap eginip, silər igiləxkə İordan dəryasının etüp baridiqan zemində yaxiojan barlıq künləridə Pərvərdigar Hudayinglərdən körkidiqan bolidu. **14** Andin Pərvərdigar Musa oja sez kiliş: «Mana sening elidiqan wakting yekinlixip kaldi. Əmdi Yəxuanı qakirōqin, ikkingər jamaat qədiriə berip xu yərdə hazır bolunglar. Mən uningoja wazipə tapxurimən» dedi. Xuning bilən Musa bilən Yəxua ikkisi berip, jamaat qədiridən hazır boldı. **15** Pərvərdigar bulut tüwrükining iqidə keründü; bulut tüvrüki qədirinən dörwazısının üstidə tohtidi. **16** Pərvərdigar Musa oja mundak dedi: «Mana, sən ata-bowliringning kəxidə uhlax alıldı turisən; andin bu həlk əkozulip, baridiqan zemindək yat ilahlaroja əgixip buzukqılık kiliş, Meni taxlap, Mən ular bilən baqlıqan əhdini buzdı. **17** Xu wakıttı Mening oqəzipim ularoja tutixip, Mən ularnimu taxlap, uların yüzümü yoxurıman. Ular yutuwetilidü, kəp balayı'apət wə küləptər bexioja qüxidü wə ular xu wakıttı: «Xübəhsizki, Hudayimiz arimizda bolmiojını üçün, bu balalar beximizə qüxti» — dəydi. **18** Lekin Mən ularının baxka ilahlaroja mayıl bolup əgixip, kilojan həmma rəzvilikləri üçün xu künə yüzümü pütünləy yoxurıman. **19** Əmdi silər eziünglər üçün bu oqəzəlni pütüp, uni Israillərə qəgitinqər; bu oqəzələn keyin Israillarning əyibiga Mən üçün guwahqı bolux üçün uni ularning aqzıqıa saloqın. **20** Qünki Mən ularını Mən ata-bowliriqa əsəm bilən wədə kilojan, süt bilən həsəl ekip turidiqan yurtka kırqımızın; andin ular yəp toyup, səmrigəndə baxka ilahlaroja əgixip, ularning küllükqoja kirdü wə Meni kezgə ilməy əhdəmni buzdı. **21** Əmma xundak boliduki, kəp balayı'apətər bilən küləptər ularning bexioja qüxkinidə, bu oqəzəl ularni əyibləp guwahqı beridü; qünki bu oqəzəl ularning əwlədrilirinən aqzıda untilməydi. Qünki Mən ularını ularoja əsəm bilən wədə kilojan zəminənə tehi kırqızıñayla ularning nema hiyal kiliwatqınıñi obdan bilimən». **22** Xularni dəp, Musa xu künə bu oqəzəlni yezip, Israillərə qəgətti. **23** Andin [Pərvərdigar] Nunning oqılı Yəxuaqoja: «Jür'ətlək wə əksər bolqın, qünki sən Mən Israillərə əsəm bilən wədə kilojan zəminənə ularnı baxlap kırısan wə Mən sən bilən billə boliman» dəp əmr kıldı. **24** Musa bu kanunun sezlərini bir kitabğa pütünləy yezip bololandın keyin **25** u Pərvərdigarning əhdə sandukını ketürip mangojan Lawiyalaroja buyrup mundak dedi: **26** — Bu kanun kitabını silərning əyiblərgə guwahqı bolup turuxi üçün Pərvərdigar Hudayinglarning əhdə sandukının yenioja koyunqlar. **27** Qünki mən silərning asiy wə boynunqlar kəttik ikanlıkingləri bilimən. Mana, mən tehi aranglarda tırık tursam Pərvərdigaroja asılık kiliş kəldinglər; olümündən keyin silər tehimu xundak kilişilər! **28** Mən ularning kulaqlarıqa bu sezlərning həmmisini anglitixim üçün, xundakla yər bilən asmannı ularning əyibiga guwahqı boluxka qakirixim üçün əmdi meninq adımoja kəbililirinqərlərinə həmma aksakalları wə əməldərlərinə yiçinqərlər. **29** Qünki olümündən keyin silərning tüptin buzulup, mən silərgə əmr kilojan yoldın qətnəp ketidiojiningləri bilimən. Xuning bilən künlərning ahiridə küləptər bexinqərlərə qüxidü; qünki silər Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolovanı kiliş, kolliringlərinə ixlili bilən uning oqəzipini əkozulayışılər». **30** Andin Musa Israillarning pütükil

jamaiti aldida bu oqazolning tekistini baxtin-ahiroiqə okup bərdi: —

32 «Kulak selinglar, ay asmanlar, mən sözləy; Aozzimning sezlirini angla, i yər-zemin! 2 Təlimim bolsa yamoqurdak yaqidu, Səzlirim xəbnəmdək tamidu, Yumran ot-qəp üstigə qüxkən sim-sim yamoqurdək, Kekzarlıqning üstigə qüxkən hasiyətlək yamoqurdək bolidu. 3 Qünki mən Pərvərdigarning namini bayan kılımın; Əmdi Hudayimizni uluq dəp jakarlanglar! 4 U koram taxt, Uning əməlleri mukəmməldür; Uning barlık yolları həkkaniyydur. U naħəklili yok, wapadar bir Huda, Adil wə diyanstilik. 5 Əmma [Əz həlk] uningoja buzukluk kıldı; Ularning kilmixliri Uning Əz balilirininkidək bolmidi — mana bu ularning ayibidur! Ular əgrı wə iplas bir nəsildur! 6 Əy əhmək wə nadan həlk, Parwərdigarning yahxılıkını xundak yanduramsən? U seni bədəl tələp hər kılajan atang əməsmə? U seni yaritip, seni tikligən əməsmə? 7 Ətkən kürnlərni esingga alojin, Dawrdin-dəwrgiqə etkən yillarnı oyliojon; Atangdin sora, u sanga dəp beridu; Akşakalliringoja soal koy, ular seni həwərləndüridu. 8 Həmmidin aliy bolouqi əllərning ültixini ularoja üləxtürgəndə, Adəm'atining porzəntlərini bir-biridin belgini, U həlkələrning qegrilirini Israfil balilirininq sənijoja karap bekitkən. 9 Qünki Pərvərdigarning nesiwişi bolsa uningoja has bolouq həlkidur; Yakup huddi qək taxlinip qılkandak, Uning mirasidur. 10 U uni qəl bir zemində, Xamal hluwləydiqən dəhəxtlik bir bayawanda uniaptı; Uni orap ətrapida koçqap turdi, Uni kez kariquqidak saklıdi; 11 Huddi bürküt ez qanggısını təwritip, Balilirininq üstida pərvəz kılıp, Kanatlırını yeyip ularni pəylirining üstigə elip kətütiginidək, 12 Pərvərdigarmu uningoja xundak yaloquz yetəkqılık kıldı; Həqkandak yat ilah uning bilən billə əməs idi. 13 U yər yüzininq egiz jaylirioja mindirdi, Wə u etizlikning məhsulatidin yedi, U uningoja kiya taxtin həsəl xoritip, Qakmək texidin zaytun meyi xoratti; 14 Sanga kala kaymikə bilən koy sütinı iqliküzip, Koziłarning yeşini, Baxandiki koqkarlar wə tekilərning gexini yegüzip, Esil buqədayning esil danlıridin yegüzdü, Sən bolsang üzüm keni bolouq sap xarabni iqtinq. 15 Lekin Yəxurun səmripl təpkək bolup kəldi; Bərhək, sən səmripl kətting, Bordilip kətting, Toyunup kətting! U özini yaratkan Təngrini taxlap, Əz nijatining Koram Texini kezgə ilmidə. 16 Ular bolsa yat ilahlaroja ağıxip Uning wapasızlıkka bolouq həsitini kozoji, Yirginqlik ixalar bilən Uning oqazipini kəltürdü. 17 Ular Iga-Təngrisi əməs jinlaroja, Əzi bilməydiqən ilahlaroja, Ata-bowlirrimu korkmaydiojan, Yengi pəyda bolup kələjən ilahlaroja kurbanlıq kıldı. 18 Sən ezungni tərəldürgən Koram Taxni kəenglüngdin qıqarding, Seni apiridə kılajan Təngrini untudung. 19 Parwərdigar buni kərüp, Oqul-kızılırinin Uning aqqikini kəltürginidin, ulardin bizar bolup mundak dedi: — 20 «Mən uların yüzünni yoxurımən, Ularning akiwitini kərüp bakay; Qünki ular iplas bir nəsildur, Kəlbidə wapadarlıq yok balillardur. 21 Iga-təngrisi əməslər bilən həsitimi kəltürdü, Ərziməs məbədli bilən kəhrimni kozoji; Xunga «həq həlk əməs» bolouq bir həlk arkılıq ularning həsitini kozojaymən, Nadan bir əl arkılıq ularning aqqikini kəltürimən. 22 Qünki Mening oqazipimdin bir ot tutaxti; U təhtisaraning tegigiqə kəyüp baridu, U yər bilən uning məhsulatini yəp ketidu, Wə təqəlarning ullirinimu tutaxturidu. (*Sheol h7585*) 23 Mən ularning üstigə balayı'apətlərni dəwilaymən; Ya-əkliromni birni koymay ularoja atimən. 24 Ular aqarqılıktın yegiləp ketidu, Tomuz issik, wə wabaninq næxtərləri təripidin yəp ketiliidu; ularoja karxi yirtkəq haywanlarning qixlirini, Topida əmliliqülərninq zəhərinini əwətimən. 25 Taxkirida kılıq ularni musibətkə salidu,

Iqkirdə wəhjimə basidu; U yigit bilən kizni, Əmqəktiki bala bilən ak qaqlıki həmmisini yoktidu. 26 Mən: «Ularnı qepiwetimən, İnsanlarning arisidin ularning namini eqürimən» — dəyttim, 27 Birak düxmənning məshirə kılıxidin körkəm; Israfil rəkəbli bu ixni hata qüxinip: — Bu ix bizning kolumizning kükütlükliyidin bolouq bolsa kerək, Pərvərdigar buni həq kilmidi» demisun dap, [bu ixni kilmidim]. 28 Israfil nəsihəttin məhərum bolouq bir əl, Ularning həq əkil-pəmi yoktur. 29 Ah, ular dana bolsidi! Xundak bolsa buni qüxinip, Əz akıvitə kəndak bolidiojinini oylaytta! 30 Əgər ularning Koram Texi ularni setiwtəmigən bolsa, Pərvərdigar ularni [düxmənlirigə] taxlap bərmigən bolsa, Bir kixi kəndakmu ming kixini ez aliddin hədiyələyətti?, İkki kixi kəndakmu on ming kixini kaquralaytta? 31 Qünki baxķıllarning koram texi bolsa bizning Koram Teximizdək əməstür. Buningoja düxmənlərimiz əzliyi guwahlıq borsun! 32 Qünki ularning üzüm teli Sodomining üçüm telidin, Gomorraning etizliklərindən qıkkandur; Üzümləri zəhərlik üzümlərdür, Ularning hərbir sapıki aqıqetur, 33 Xarabi bolsa əjdihalarning zəhəridur, Kobralarning əjəllik zəhəridur. 34 [Pərvərdigar]: «Bularning [həmmisi] Meningkida saklaklıq əməsmə? Əz həzinilirimdə məhəurləngən əməsmə? 35 İntikam Meningkidur, Yamanlıknı kəyturuxmu xundak, Bular ular putlixidiojan wakıtkıqə saklaklıq turidu, Qünki ularning balayı'apətlək kiuni yekinləxmakta, Ularning beixoja qüxicidən ixlar bolsa tez kəliyatidu. 36 Qünki Pərvərdigar ularning kūqi tūğəp kətkənləkin, ularning [aziyip], hətta ajiz yaki meyipləringəm qalmıqojinini kərgəndə, U Əz həlkining üstigə həküm qıkirdu, Əz bəndilirigə mehri-xəpkət kərsitidu. 37 U wakıtta U mundak daydu: «Kəni, ularning ilahları? Əz tayan qılajan koram texi əmdi kəyərdiridur? 38 Ularning etküzən qurbanlıklarıning yeqəni yegən, Ularning xarab hədiyələridiki xarabını iğkanlar kəyargə kətti? Əmdi ular ornidin turup silərgə yardım berip, panaħinglar bolsun! 39 Əmdi Mən Əzium, pəkət Mənla «Xu»durmən, Manga həmrəh həqkəndək ilahning yoklukunu kerüp bilinglar. Mən eltürüp tirildürimən, Zəhimləndürüp sakayıtmən; Wə həqkim Mening kolumdən կutkuzałmaydu. 40 Qünki Mən kolumni asmanlarıqə kətürüp: — «Əbadgiqə hayatturman» dəp eytip, 41 Qaқnap turidiojan kılıqimni ittik kılımən, Mening kolum adəlatnı koral kılıp tutidu, Düxmənlərimdən intikam alımən, Məndin nəprətləngüqilərninq kılıqənlərini ularoja yandurımən! 42 Mən ya oklirimni kan iqliküzip məst kılıman, Mening kılıqim gəx yəydi, Mən ularni eltürulgənlər bilən asırlərning kənini, Düxmənning sərdarlırinə baxlırını yəp-iqidiqən kılımən». 43 Əy allər, Uning həlkə bilən billə xadlininqlar, Qünki U Əz bəndilirininq kenining intikamini alıdu, Əz düxmənlirigə qıkas yanduridu, Əz zemini bilən həlkə tūqın kəqürüm-kafarət kəltürüp beridu». 44 Əmdi Musa bilən Nunning oqlu Yəxua kelip bu oqazolning barlık sezlərini həlkəning alıda okup bərdi. 45 Andin Musa bu həmmə sezlərni barlık Israfil aldida ahirlaxturup 46 ularoja sez kılıp: «Mən bugün otturangarda silərni agaħlandurup guwahlıq bərgen bu barlık sezlərgə kengül bəlünqlər; silər buların balılırlarıraqa tapılıp: «Bu kənunning həmmə sezlərigə əməl kılıxla kengül koyunglar» dəp buyruxungular kerək. 47 Qünki bu sez silarga munasiwatsız, kuruk sez əməs, belki silerning hayatinglardur! Silər u zeminni igiləxkə lordan dəryasidin etisilər; etkəndin keyin u zemində bu sez arkılıq uzun əmür kərisilər» — dedi. 48 Yənə xu kiuni Pərvərdigar Musaqa sez kılıp mundak dedi: — 49 Sən uxbu Abarim teojoja, yəni Yerihoning utturidiki, Moabning zeminidiki Nebo teojoja qıkkın wə xu yərdə Mən Israilləroja ez təwələki bolux üçün

beridiojan Kanaan zeminini kərgin. **50** Andin akang Hərən Hər teojudə olüp eż həlkəlirigə koxulogandək, sənmü qikidiojan xu taşa olüp həlkəliringə koxulojin; **51** qünki silər Zin qəlidiki Məribəh-Şadəxning sulirining yenioja baroşanda, ikkinglar Israillarning arisida Manga wapazılık kərsitip, Israillarning arisida Meni «mukəddəs» dəp hərmətləmidinglar. **52** Xunga san Israillaroja beridiojan xu zeminni udulungda kerisen, lekin uningoja kirəlməyən.

33 Hudanıng adımı bolovan Musanıng olümidin ilgiri Israillarnı bərikətəlxəkə tiligən bəht-tilekli munular: — **2** U mundak dedi: — «Pərvərdigar Əzi Sinay teojudin kelip, Seirdin qikip [İsrail] üstigə parlidi; Paran teojudin payda bolup qaknidi, U tümənlığın mukəddəslərning otturisidin qikip kaldi; Ong qəlidin Israiloja atalojan oltluq bir kanun qıktı. **3** Dərhəkikət, U həlkəni seyid; Sening barlıq mukəddəs bəndiliring ələlungdidur; Ularning hərbəri ayioqinq aldida olturup, Səzliringə tuyassər bolidu. **4** Musa bizgə bir kanun buyrup, Buni Yakupning jamaitiga miras kılıp bərdi; **5** Həlkəning sərdarları jəm bolup, Israillning kəbililəri bir yərgə yioqilojanda, U Yəxurunning otturisida padixahdək boldi. **6** «Rubən bolsa, adəmləri olüp kətməy, hayat tursun; Uning adamları az bolmisun». **7** [Musa]ning Yəhədu tooprısında tiligən bəhti mundak: — «Yəhudanıng awazını angloqaysan, Pərvərdigar; Uni eż halkiga kəbul kilduroqaysan; Uning kollorları ular üçün kürəx kilsən; Əmdi eżini əzgüçilərə karxi turuxka uningoja madət bolqaysan». **8** U Lawiy tooprısında mundak dedi: — «Sening urim wə tummim taxliring Sening bu mukəddəs bəndəngə tapxurulovan; Sən uni Massahda siniding, Məribəhning sulirining yenida uning bilən talaxting. **9** U eż ata-anisi tooprısında: «Ularqa yüz-hatırə kilmayman», dəp etti, Əz kerindaxlırinin heq yüzini kilmay, Əz balılırinim tonuxni halimay, Bəlkı Sening sezungə əməl kılıp, əhdəngi qing tutti. **10** Mana, [Lawiyalar] Yakupka həkümürlərinin ukturridi, Ular Israiloja kanununuñnu eğitiđi; Ular dimiqingoja huxbuyni sunidu, Kurbangahıngə pütün keydirmə kurbanlıkları kəltüridü. **11** I Pərvərdigar, uning təəllükətinə barikətləgəysən, Uning kollorining ajri Seni hux kıləjudək bolqay, Uningoja karxi qıkkanlar wə uningdin nəprətləngənlər bolsa, Ularnı kopalmaçıquđak haldə bəllirini sunduroqaysən!» **12** U Binyamin tooprısında mundak dedi: — «Pərvərdigarning seygini bolsa, U Nuning yenida bihətər makan kılıdu, Pərvərdigar sayə bolup pütün kün uni saklaydu, U uni mürsisi otturisida makanluxturidu» **13** Yusüp tooprısında u mundak dedi: — «Uning zemini Pərvərdigar təripidin bərikətələk bolqay! Asmanlarning esil nemətləri bilən, Xəbənm bilən, Yər tegidiki nemətləri bilən, **14** Kündin hasil bolidojan esil məhsulatlari bilən, Aydin hasil bolidojan esil nemətləri bilən, **15** Ədimlik təqəlların aliy nemətləri bilən, Məngülliük dəngələrning esil nemətləri bilən, **16** Yərning esil nemətləri wə uningoja tolojan həmmə məwjudatlıri bilən, Azqanlıktə turoqqu Zatning xapaiti bilən bərikətlənsün! Bularning həmmisi Yüsüpninq bexioqa, Yəni eż kerindaxlıridin ayrıloqanning qokkisiqa qüxsun. **17** Uning həywisi eż bukisining tunjisidəktur; Uning müngüzləri yawa kalining müngüzləridəktur, Ular bilən u əl-yurtlarning həmmisini bırakla yər yuzininq qatlırigiqa üsidi. Mana Əfraimning tümenligen adəmləri, Manassəhning mingliqan adəmləri xundaq bolidu». **18** Zəbulun tooprısında u mundak dedi: — «Əy Zəbulun, sən qikkimində xadlanojin; Əy sən Issakar, eż qedirlirində hux bolqin! **19** Mana ular həlkələri təqək qakırıdu, Xu yarda ular həkkəniliylikning kurbanlıklarını sunidu, Qünki ular dengizdiki mol delətlərni, Kuməja kemülgən gehərlərni sümürüp ularqa tuyassər

bolidu». **20** Gad tooprısida u mundak dedi: — «Gadning zeminini kengəytkiqigə bəht-bərikət bolqay; Gad bolsa qixi xirdək olturaklıxtı; U bilək həm bax terisini titma-titma kiliwetidü; **21** Xu yərdə u əng esil nesiwini tallıwaldı; Qünki xu yərdim u həküm bekitkiqining iülüxi bolovan jay saklakluktur; U həlkəning sərdarları bilər kəlip, Israıl bilən birgə Pərvərdigarning adalitə bilən həkümlərini yürgütədi». **22** Dan tooprısida u mundak dedi: — «Dan bolsa yax bir xirdur; U Baxandın taklap etidü». **23** Naftali tooprısida u mundak dedi: — «Əy Naftali, iltipatka toyunoqənsən, Pərvərdigar təripidin kəlgən bəht-bərikətkə tolup, Məoqırıp bilən jənubni eziungə mülük kılıp igiləysən». **24** Axır tooprısida u mundak dedi: — «Axır oqçular bilən bərikətlinidü; U kerindaxlıri arisida iltipat kersun; Puti mayqa qılansun. **25** Dərwaza baldaklıringə təmür bilən mistin bolidu; Künlikiring kəndak bolsa, kücküngmu xuningə muwapik təng bolidu». **26** — « Əy Yəxurun, Təngriŋdək baxxa heqkim yoktur; U sanga yardıməgə asmanlar üstigə, Zor həywisi bilən bulutlarning üstigə minip kəlidü. **27** Əzəliy Huda sening baxpanahingdur, Astingda əbədiy biləklər turidu. U sening aldingdin dükxmənni həydəp: — «Ularnı əhalək kiloqin!» dəp [saga] buyruyu. **28** Xuning bilən İsrail axlık bilən yengi xarab mol bolovan bir zemində turup, Yalozuz aman-esən makan tutidu, Yakupning buluki ohxaxla aman-esən bolidu; Uning asmanlırimu xəbənmə temitip turidu. **29** Bəhtliksən, i İsrail! Sandək Pərvərdigarning Əzi kütküzəpan həlkətin yənə kim bar? U bolsa sening mədətkar kalkining, Həywətlik kiliqindur! Sening dükənlərləng ranga zəiplip boy sunidu; Sən ularning egiz jaylirida dəssəp mangisən».

34 Andin Musa Moabning tüzənləqlikləridin qikip Nebo teojuding üstigə, yəni Yerihoning utturisidiki Pisgah teojuding qokkisiqa qıktı. Xu yarda Pərvərdigar uningoja pütükəl zeminni kərsətti; Gileadtin Danojıq, **2** pütükəl Naftali bilən Əfraim wə Manassəhning zemini, Yəhudanıng pütükəl zemini bilən koxup məqrıbitki dengizojiq, **3** jənubtiki Nəgəv zemini, «Horma xəhiri» dəp atalojan Yeriho wadisidiki tüzənləqliki Zoar xəhiriqə kədər, həmməni uningoja kərsətti. **4** Andin Pərvərdigar uningoja sez kılıp: «Mən kəsəm kılıp: «Bu zeminni sening nəslingga berimən» dəp İbrahim, İshək wə Yakupka wədə kılajan zemin mana muxudur. Əmdi sanga uni eż kezüng bilən kərrixə nesip kıldı, lekin sən xu yərgə etüp kirəlməyən» dedi. **5** Andin Pərvərdigarning eytkinidək, Pərvərdigarning kuli Musa xu yərdə, yəni Moabning zeminida wapat boldi. **6** U uni Moabning zeminidiki taoj qılıqisida, Bayt-Peornıng utturisida dəpnə kıldı; uning kəbrisining kəyərdə ikənlilikinə büğüngiheqkim bilmeydüd. **7** Musa wapat bolovan wakıtta bir yüz yığırma yaxka kırğanı, lekin kezliyi heq torlaqxıjan wə maqdurdırın heq kətmigənidü. **8** Israillar Musa üçün Moabdiki tüzənləqlikə ottu küngiç matəm tuttu. Xuning bilən Musa üçün matəm tutup yioqlaydiqan künələr tūğiganıdi. **9** Musa kollorunu uning üstigə koyojaqqa, Nunning oqlı Yəxua danalıq bərgüqi Roh bilən tolojanıdi. Xuning bilən Israillar uningoja itaət kılıp, Pərvərdigarning Musaqa buyruqınıdək kıldı. **10** Musadin keyin uningdək Pərvərdigar bilən yüz turanə sezləxkən ikkinçi bir pəyoqəmbər İsrail iqidə qıkmidi; **11** Pərvərdigarning uni Misir zeminiqa əwətixi bilən u xu yarda Pirawnga, uning hizmetkarları wə pütükəl zemindikilər alidda kərsətkən həmmə mejizilik alamət wə karamətlərgə, **12** ayan kılınojan xu barlıq uluq kudratkə wə Musanıng pütükəl İsrailning kez alidda kərsətkən barlıq dəhəxətlik həywısigə təng turojudək heqkəndək adəm qıkmidi.

Yəxua

1 Wə Pərvərdigarning külü bolovan Musa wapat bolovan din keyin xundak boldiki, Pərvərdigar Musaning hizmətkarı, Nunning oqlı Yəxuaçşa sez kılıp mundaq dedi: — **2** Mening kulum Musa wapat boldi. Əmdı sən kozojılıp, bu həlkning həmmisini baxlap lordan dəryasidin etüp, Mən ularqa, yəni Israillarqa təkdim kılıdiqan zeminoqa kirgin. **3** Mən Musaçşa eytキンimdak, putunglarning tapını kəyərgə tagkən bolsa, xu jayni silərgə bərdim; **4** qərənglər qel-bayawandın tartıp Liwanıqə, Hittiyarning zeminini ez iqiqə elip, Əfrat daryasidin kün petixti Ottura Dengiziqə boldid. **5** Sening barlık həyat künliringdə heqkim sanga xarxi turalmayıdu. Mən Əzüm Musa bilən billə bolovandek sening bilən billə bolup, seni hərgiz taxliwətməymən. **6** Sən jür'ətlik wə kəysər bolovin; qünki sən bu həlkni Mən ata-bowilirioja berixka қasəm bilən wəda kılajan zeminoqa mirashor kılıp igilitisən. **7** Mening kulum Musa sanga buyruqan barlık қanunuqa əməl kılıxka köngül bəlüp, kət'iy jür'ətlik wə tolimu kəysər bolovin; sən kəyərgila barsang ixliring qələbilik boluxi üçün uningdin ya ong ya soloja qətnəp katma; **8** bu қanun kitabını ez aqzinqdin neri kilmay, uning iqida pütləğənning həmmisini tutup, uni keqə-kündüz zikir kılıp oyla; xundak kilsəng yollırıldıqda qələbilik bolup, eziñg ronak tapışən. **9** Mana sanga: — Jür'ətlik wə kəysər bol, dəp buyruqanidimo? Xunga həq wəhimiga qüxmə, yürəksiz bolma; qünki kəyərgə barsang Pərvərdigar Hudaying sən bilən birgidur. **10** Xuning bilən Yəxua həlkning baxlırioja buyrup: — **11** Silər qedirgahtın etüp həlkə: — Əzünglar üçün ozuk-tüllük təyyar kilinglər, qünki üç kün toxkanda silər lordan dəryasidin etüp Pərvərdigar Hudayinglər silərgə beridiojan zeminni igiləx üçün kirisilər, — dənglər, dedi. **12** Yəxua Rubənlər bilən Gadlar wə Manassəhning yerim қabilisigə sez kılıp: — **13** Hudanıng külü bolovan Musanıng silərgə buyrup: — Pərvərdigar Hudayinglər silərgə aramlıq ata kılıp bu zeminni silərgə bərgən, dəp eytkinini esinglarda tutunglar. **14** Hotun bala-qakşanglar wə qarpayliringlər Musa ezi silərgə təkşim kılıjan, lordan dəryasining bu təripidiki zemində kalsun, lekin aranglarda қanqılık batur palwan bolsanglar, silər ez kerindaxliringlarning aldida səptə turup ularqa yardım berip jang kilinglər; taki Pərvərdigar Hudayinglər kerindaxliringləroja silərgə ata kılıjınıqə ohxax aram ata kılıp, kerindaxliringləroja u ularqa miras kılıp beridiojan zeminni igilətgüqə xundak kilinglər. Andin silər təwəlikinglər bolovan zeminni, yəni Hudanıng külü bolovan Musa silərgə təkşim kılıjan, lordan dəryasining kün qıkıx təripidiki bu zeminni igiləx üçün kəytip beringlər, — dedi. **16** Ular Yəxuaçşa jawab berip: — San bizə amr kılıqanning həmmisigə əməl kılımiz, san bizni kəyərgə əwətsəng, xu yərgə barımız. **17** Biz həmmə ixta Musanıng sezikə kulak saloñimizdak sanga kulak salımız; birdinbir tilikimiz, Pərvərdigar Hudaying Musa bilən billə bolovandek sening bilənmü billə bolovay! **18** Kimki sening əmrinenga itaatsizlik kılıp, san bizə buyruqan hərkəndək, sezliringgə kulak salmisa, oltürülidü! San pəkətlə jür'ətlik wə kəysər bolovin, — dedi.

2 Andin keyin Nunning oqlı Yəxua ikki qarlıqçıını Xittimdin əwətip ularqa: — Silər berip u zeminni, bolupmu Yerihoxəhiri qarlap kelinglər, dedi. Xuning bilən ular u yərgə berip, Rahab atlıq bir pahixining eyiqə kirip kondı. **2** Lekin birsə kelip Yerihoxa padixağı: — Bugün keqə Israillardin birnəqqə kixi bu zeminni qarlıqlı kəptu, dəp həwər yətküzdü.

3 Xuning bilən Yerihoxa padixağı Rahabning kəxiqə adəm əwətip: — Sening kexingoja kelip, eyünggə kirgən xu xixilərni bizə tapxurup bərgin, qünki ular bu zemimning hər yerini paylıqılı kəptü, — dedi. **4** Lekin u ayal u ikki xixini elip qikip yoxurup koyojanıdi; u jawab berip: — Dərvəzəkə bu xixilər menin keximoja kəldi, lekin man ularning nədlin kəlgənləkini bilmidim; **5** karangojan qübüüp, kowuknı etidiqan wakıt kəlgəndə xundak boldiki, bu adamlər qikip kətti. Mən ularning kəyərgə kətkinini bilməymən. Ularnı tezdirin kooqlisanglar, qokum yetixialisılər, — dedi. **6** Lekin u ayal ularni egzığə elip qikip, egzining üstidə rətəp yeyip koyojan ziojir pahallırının astioja yoxurup koyojanıdi. **7** U wakıttı ularning kəynidin izdəp kooqlıqıqlar lordan dəryasining yoli bilən qikip dərya keqiklirigə kooqlap bardi. Ularnı kooqlıqıqlar xəhərdin qikixi bilənla, xəhərninq kowukj takaldı. **8** Xu wakıttı, u ikkiylən tehi ulhaxķa yatmiojanıdi, Rahab egzığə qikip ularning kexioja berip **9** ularqa: — Pərvərdigarning bu zeminni silərgə miras kılıp bərgənlilikini, xundakla silərdin bolovan wəhimənglər bizlərgə qübüüp, bu zemindikilernin həmmisi aldinglarda həlidin ketay deginini bilmən; **10** qünki biz silər Misirdin qikkininglarda Pərvərdigarning aldinglarda Kızıl Dengizni korutkanlığını, xundakla silərning lordan dəryasining u təripidiki Amoriyların ikki padixağı Sihon bilən Ogni kəndək kılıqanlıqlarını, ularnı mutlək yokatkanlıqları anglıdük. **11** Buni anglap yürükimiz su bolup, silərning səwəbinglərdin hərkəyisimizning rohı qikip kətti. Qünki Pərvərdigar Hudayinglər bolsa yukırıda, asmanlarning həmdə təwəndə yərning Hudasıdır. **12** Əmdı silərdin etünimənki, mən silərgə kərsətkən həmmittim üçün silərnu menin atamming jəmətiga həmmət kılıxka Pərvərdigarning nami bilən manga қasəm kilinglər, xundakla ata-anamni, aka-uka, aqa-singil kerindaxlirimni wə ularqa təwa barlikioja qekilməslıkinglər, jenimizni tirik kəldürup, elümidin kutkuzuxunglar toqrisida manga bir kapalət bəlgisini beringlər, — dedi. **14** İkkıylən uningoja: — Əgər sən bu iximizni axkarılap koymisang, silər jeninqlərdin ayrılsanglar, bizmə jenimizdən ayrıloqaymınız! Xuningdək xundak bolduki, Pərvərdigar bizə bu zeminni iğə kılıquzonda, biz jəzmnən silərgə məlribanlarqə wə səmimiyyə muamilidə bolimiz, dedi. **15** Xuning bilən ayal uların pənjiridin bir tana bilən qüxtürüp koydi (qünki uning eyi xəhərninq sepilidə bolup, u sepilinğ üstidə olтурattyı). **16** Ayal u ikkisi: — Kooqlıqıqlar silərgə uqrap kalmalılığı üçün, taoqka qikip, u yerdə üç kün yoxurunup turunglar; kooqlıqıqlar xəhərgə kaytip kəlgəndin keyin, andin silər ez yoluñlarqa mangsanglar boldu, — dedi. **17** İkkisi ayalıja: — Əgər sən bizning deginimizdək kilmisang, sən bizə kılıquzojan қəsəmdin halas bolimiz: — **18** Mana, biz zeminoqa kirgən qaçda, sən bizni qüxürüxkə ixlatkən bu kızıl tanini pənjirigə baoqlap koyojin; andin atan-anangni, aka-uka kerindaxliringni, xundakla atangning barlık jəmətidikilərni eyünggə, eziñgə yiojip jəm kılıjin. **19** Xundak bolduki, eyüngning ixlilikdən taxkirişa qıkkən hərkəmining kəni ez bexida boldi; biz uningoja məs'ul əməsmiz; lekin biraw eyüngdə sən bilən billə bolovan birsininq üstigə kol salsa, undakta uning kəni bizning beximizə qüxkəy! **20** Əgər sən bu iximizni axkarılap koysang, sən bizə kılıquzojan bu қəsəmdin halas bolimiz, — dedi. **21** Rahab jawab berip: — Silərning degininqlərdək bolsun dəp, ularnı yoloqə selip koydi. Ular kətkəndin keyin, ayal pənjirigə u kızıl tanini baoqlap koydi. **22** U ikkisi u yərdin ayrılip, taoqka qikip, kooqlıqıqlar [xəhərgə] kaytip kətküqə u yerdə üç kün turdi. Kooqlıqıqlar yol boyidiki həmmə yərni izdəpmu ularnı tapalmıdı. **23** Andin bu ikkisi

taqdın qüxüp, kayıtip mangdi; ular dəryadin etüp, Nunning oolı Yəxuaning kəxişa kelip, bexidin kəqürənlirininq həmmisini uningoşa dəp bərdi. **24** Ular Yəxuaqa: — Pərvərdigar dərwəkə barlıq zeminni kəlimizə tapxurdu; zminda turuwatkanlarning həmmisi bizning tüpoylimizdin rohi qikip kətti, — dedi.

3 Yəxua ətisi tang sahərdə turup, pütküll Israil bilən Xittimdin ayrılip İordan dəryasında kəldi; ular dəryadin etküqə xu yərdə bargah tikip turdu. **2** Üq kün toxup, sərdarlar qedirgahın etüp, **3** həlkə əmr kılıp: — Silər Pərvərdigar Hudayinglarning əhədə sandukını, yəni Lawiyarning uni ketürüp mangojinini kərgən haman, turojan ornunglardın kəzənilip, əhədə sandukının kəynidin əgixip mengingilər. **4** Lekin uning bilən silərning arılıkinglarda ikki ming gəz arılık əksər; kəysi yol bilən mangidiojininglarnı bilixinglər üçün, uningoşa yekin laxmanglar; qünki silər ilgiri muxu yol bilən mengip bakımöqansırlar, — dedi. **5** Yəxua həlkə: — Əzünglərni pak-mükəddəs kılıngalar, qünki ətə Pərvərdigar aranglarda möjizə-karamətlərni kərsitudu, — dedi. **6** Andin Yəxua kahinlərə: — Əhədə sandukını ketürüp həlkəning aldida dəryadin etünglər, dəp buyruwidi, ular əhədə sandukını elip həlkəning aldida mangdi. **7** Pərvərdigar Yəxuaqa söz kılıp: — Həmmə Israilning Mening Musa bilən billə boloxınımdək, sening bilənmə billə bolodiqanlıqimni bilixi türün bügündün etibarən seni ularning nazırıda qong kılımnı. **8** Əmdi san əhədə sandukını ketürgən kahinlərə: — Silər İordan dəryasının süyining boyioşa yetip kəlgəndə, İordan dəryası işqədə turunqlar, — degin, — dedi. **9** Yəxua Israillərə: — Bu yakka kelinglər, Pərvərdigar Hudayinglarning sezin anganglar, dedi. **10** Andin Yəxua: — Mana, silər xu ix arkılık mənggülük hayat Təngrining aranglarda ikənlilikini, xundakla Uning silərning aldinglardin Hittiylər, Gırgaxıylar, Amoriylar, Kanaaniylar, Pərizziylar, Hiwiylar, Yəbusiyarnı həydiwetidiojanalıqini bilisilər — pütküll yər-zeminninig işgisiñən əhədə sandukı silərning aldinglarda İordan dəryası iqidin etküzüldü. **12** Əmdi Israilning kəbililəridin on ikki adəmni tallangır, hərkəysi kəbilidin birdin bolsun; **13** xundak boldiki, pütküll yər-zeminninig işgi bolovan Pərvərdigarning əhədə sandukını ketürgən kahinlarning tapını İordan dəryasının süyiga təqkəndə, İordan dəryasının süyi, yəni bax ekinidin ekip kəlgən sular üzüp taxlinip, dərya ketürülüp dəng boldı, — dedi. **14** Əmdi xundak boldiki, həlk qedirliridin qikip İordan dəryasının etməkqi bolovanda, əhədə sandukını ketürgən kahinlar həlkəning aldida mangdi; **15** əhədə sandukunu ketürgüçilər İordan dəryasında yetip kelip, putlular suqo tegixi bilenla (orma waktida İordan dəryasının süyi dəryanıng ikki kiroqividin texip qıkıldı), **16** yüksər ekindiki sular heli yıraklıla, Zarəttanning yenidiki Adəm xəhərinin yenida tohbat, dəng boldı; Arabah tüzlənglikli boyidici dengizə, yəni «Xor Dengizi»ə qikip qızıxıwatkən keyinkı ekimi üzültüp kəldi; həlk bolsa Yerihon xəhərinin uludilin [dəryadın] etüp mangdi. **17** Pütküll Israil kuruş yərnini dassap, barlıq həlk İordan dəryasının pütünləy etüp boloxuqılık, Pərvərdigarning əhədə sandukunu ketürgən kahinlar İordan dəryasının otturisida kuruş yərdə məzmut turdu.

4 Pütküll həlk İordan dəryasının tamamən etüp bolovanda, Pərvərdigar Yəxuaqa söz kılıp: — **2** Həlkəning arisidin on ikki adəmni tallıqın, hər kəbilidin birdin adəmni, **3** ularə: — Silər İordan dəryasının otturisidin, kahinlarning putlular məzmut turojan jaydin on ikki taxni elip, ularını ketürüp kelip ezungular bügün keçə bargah tikidiojan yergə koyunglar, degin, dedi. **4** Xuning bilən Yəxua hər kəbilidin birdin adəmni,

yəni Israillər arisidin tallıqan on ikki kixini qakıldı; **5** andin Yəxua ularə: — Silər İordan dəryasının otturisə qüxüp Pərvərdigar Hudayinglarning əhədə sandukının aldiyo berip, Israilning on ikki kəbilisining sənədə mas haldə birdin taxni elip mürənglərgə koyungular. **6** Qünki bu aranglarda bir əslətmə-bəlgə bolidu; kəlgüsidiə balılırlırlar: — Bu taxlarning silərgə nema əhəmiyyəti bar? — dəp sorap əksər, silər ularə: — **7** İordan dəryasının suluri Pərvərdigarning əhədə sandukının aldiça üzüp koyuldu; [əhədə sanduk] İordan dəryasının etküzülgəndə İordan dəryasının suluri üzüp koyuldu; xunga bu taxlar Israillərə mənggülük bir əslətmə-bəlgə bolidu, — dəp jawap berisilər. **8** Xuning bilən Israillər Yəxua ularə buyruqandək kildi. Pərvərdigarning Yəxuaqa kılçan əmri boyiqə Israilning kəbililərinin sənədə muwapik İordan dəryasının otturisidin on ikki taxni elip, konidiojan jayda ketürüp berip, xu yərdə koyup kəydi. **9** Buningdən baxıb Yəxua İordan dəryasının otturisida əhədə sandukını ketürgən kahinlarning putluları mustəhkəm turojan jayda on ikki taxni tikləp kəydi. Bu taxlar bolsa büyüngiça xu yərdə turdu. **10** Pərvərdigar Yəxuaqa həlkə eytixə tapiliojan barlıq ixlər orunlançquqılık, yəni Musa əslidə Yəxuaqa buyruqanlırinin həmmisi bəja kəltürlülgə, əhədə sandukunu ketürgən kahinlər İordan dəryasının otturisida tohbat turdu. Həlk xu yərdin tezdir etüwatattı. **11** Xundak boldiki, barlıq halk tamaman etüp bolovanda, Pərvərdigarning [əhədə] sandukı bilən kahinlər həlkəning aldıdını etti. **12** Rubənərlə bilən Gadlar və Manassəhning yerim kəbilisidikilərmə Musanıng ularə buyruqonidək səptə tütüp Israillarning aldiça dəryadin etti. **13** Jəmiy bolup kərirk mingqə korallanqan kixi Pərvərdigarning aldiçin etüp, Yerihon tüzlənglikliqə kelip, jəng kilişkə təyyar turdu. **14** U künii Pərvərdigar Yəxuaqa pütküll Israilning nazırıda qong kıldı; ular uning pütün əmrində Musadin korkəndək uningdinmə korkəti. **15** Pərvərdigar Yəxuaqa söz kılıp: — **16** Həküm-guwałlıq sandukunu ketürgən kahinlərə: — İordan dəryasının qıkıqlar, dəp buyruqın, dedi. **17** Xunga Yəxua kahinlərə: — İordan dəryasının qıkıqlar, dəp buyruq. **18** Xundak boldiki, Pərvərdigarning əhədə sandukunu ketürgən kahinlər İordan dəryasının otturisidin qikip, putluların tapını kurukluknı dəssixi bilənla, İordan dəryasının süyi yənə ez jayıqə kayıtip kelip, awwalıqdək ikki kiroqikiojqə texip ekixığa baxlıdı. **19** Həlk bolsa birinqi aynıqə oninqi künii İordan dəryasının etüp, Yerihonun xəhərinin əq qat təripidiki Gilgalə qelip qədirəq tiki. **20** Ular İordan dəryasının aloqə kəlgən on ikki taxni bolsa, Yəxua ularını Gilgalda tikləp kəydi; **21** andin Israillərə: — Keyin balılırlırlar ez atılıridin: — Bu taxlarning əhəmiyyəti nema, dəp sorisa, **22** silər balılırlırlarə qumdaq ukturup koyungular: — «Israil ilgiri kuruş yərnini dəssəp İordan dəryasının etkənidə; **23** qünki Pərvərdigar Hudayinglər biz Kızıl Dengizdən etküqə aldimizdə uning sulurını kuruşut bergəndək, Pərvərdigar Hudayinglər silər etküqə aldinglarda İordan dəryasının süyini kuruşut bərdi; **24** yər yəzidiki barlıq əllər Pərvərdigarning kəlinin qanqlıq külliylükünü bilsin, xundakla silərning Pərvərdigar Hudayinglərin həmixin korkuxunglar üçün U xundak kıldı» — dedi.

5 Xundak boldiki, İordan dəryasının qərb təripidiki Amoriylarning həmmə padixaşlırları bilən dengizning yenidiki Kanaaniylarning həmmə padixaşlırları Pərvərdigarning Israillər etüp kətkiçəqə ularınqaldı İordan sulurunu qandaq kuruşut bərgəndək, Pərvərdigar Hudayinglər silər etküqə aldinglarda İordan dəryasının süyini kuruşut bərdi; **24** yər yəzidiki barlıq əllər Pərvərdigarning kəlinin qanqlıq külliylükünü bilsin, xundakla silərning Pərvərdigar Hudayinglərin həmixin korkuxunglar üçün U xundak kıldı» — dedi. **3** Xuning bilən Yəxua qakmak

taxliridin piqaklarni yasap, Israillarni «Hətnilik dəngluki»da hətnə kıldı. **4** Yəxuaning ularni hətnə kılıxingin səwəbi xu idiki, Misirdin qıkkən jənggə yariqudək həmmə ərkəklər Misirdin qıkkəndin keyin qəllükning yolidə elüp tütigənidi. **5** Qünki Misirdin qıkkən barlıq həlk hətnə kılıqonan bolsımı, lekin Misirdin qıkip qəllükning yolidə yürgən wakittə Israil arısında tuquşalarınarning həmmisi hətnisiz kaloqanidi; **6** Qünki əslida Pərvərdigarning awazıqə kulaq salmışdır, Misirdin qıkkən həlk iqidiki jənggə yariqudək barlık ərkəklər elüp tütigəqə Israillar kırıq yil qəldə yürgənidi; Pərvərdigar ularoja: — Silərnı Mən ata-bowliringlaroja berixkə əsəm bilən wədə kılıqan zeminni, yəni süt bilən həsəl akidəqan yurtnı kergüçilər kilmaymən, dəp əsəm kılıqanidi. **7** Lekin Pərvərdigar ularning ornını basturojan əwlədləri bolsa, yolda hətnə kılımçılaqqa, Yəxua ezi ularni hətnə kıldı. **8** Barlıq həlk hətnə kılınip, sakayoqulqı qedirilirdi, eż orunluridin qıkmay turdi. **9** U wakittə Pərvərdigar Yəxuaşa: — Bügün Mən Misirning ar-nomusunu üstüngardin yumılıtiwəttim, dedi. Xuning bilən u jayqa «Gilgal» dəp nam koyulup, taki bügüngiqa xundak atalmaktə. **10** Xuning bilən Israillar Gilgaldə qədir tipik turdi. Birinci aynıng on tətinqi künü ahximi Yerihə diyarining tülzənglikləridə «ötüp ketix həyti»ni etküzdi. **11** «Otüp ketix həyti»ning ətisi ular xu yərning axlıq məhsulatlının yedi, jümlidin xu künü petir nanları wə əkəməqlərni yedi. **12** Ular xu zemining axlıq məhsulatlının yegəndin keyin, ətisi «manna»ning qıxıtxı tohtidi. Xu wakittin tartip Israillar oja heq manna bolmadi; xu yilda ular Kanaan zemininə məhsulatlının yedi. **13** Əmma Yəxua Yerihoo yekin kəlgəndə, bexini ketürüp kəriwidi, mana uning alıda suoruluron kılıqını tutup turoqan bir adəm turattı. Yəxua uning kəxiqə berip uningdin: — Sən biz tarəptim, yaki düxmənlirimiz tarəptim? — dəp soridi. **14** U jawab berip: — Yak, undak əməs, bəlkı Mən Pərvərdigarning koxunlurining Sərdarı bolup kəldim — dedi. Yəxua yərgə düm yiklip sajdə kiliq uningoja: — Rəbbimning kuliqə nemə tapxuruklari barkin? — dəp soridi. **15** Pərvərdigarning koxunining Sərdarı Yəxuaşa: — Putungidiki kəxinqni saloqın, qünki sən turoqan yar mukəddəs jaydur, dewidi, Yəxua xundak kıldı.

6 Yerihə sepilining kowuk-dərvaziləri Israillarning səwəbidin məhkəm etilip, heqkim qıkalmayıtti, heqkim kirəlməyitti. **2** Pərvərdigar Yəxuaşa söz kiliq: — Mana, Mən Yerihə xəhərini, padixaşını həmdə batur jəngqilirini kolungoja tapxurdum. **3** Əmdi silər, yəni barlıq jəngqilar xəhərni bir ketim aylinip menginglər; altə küngiqa hər künü xundak kilinglar. **4** Həmdə yətə kahin əhəda sandukining aldida koqkar müngüzidin etilən yətə burojını ketürüp mangsun; yətinqi küniga kəlgəndə silər xəhərni yətə ketim aylinilər; kahinlar burojlarnı qalsun. **5** Xundak boldi, ular koqkar burojluları bilən sozup bir awaz qıkarojinida, barlıq kixılər burojining awazını anglap, kəttik təntənə kiliq towlisun; buning bilən xəhərning sepiylleri tegidin ərtülp qıxıdu, hərbir adəm aldioja karap etilip kiridi, — dedi. **6** Xuning bilən Nunning oqli Yəxua kahinlarnı qakırıp ularoja: — Silər əhəda sandukini ketürüp menginglər; yətə kahin Pərvərdigarning əhəda sandukining aldida yətə koqkar burojını ketürüp mangsun, dedi **7** U həlkə: — Qıkip xəhərni aylininglər; korallik ləxkərlər Pərvərdigarning əhəda sandukining aldida mangsun, dedi. **8** Yəxua buni həlkə buyruqandın keyin, Pərvərdigarning aldida yətə koqkar burojını ketürən yətə kahin aldioja mengip burojlarnı qaldı; Pərvərdigarning əhəda sandukı bolsa ularning kəynidin elip mengildi. **9** Korallik ləxkərlər buroja qeliwatqan kahinlarning aldida mangdi;

əhəda sandukining arkidin koqdiqoqı koxun əgixip mangdi. Kahinlar mangəqə buroja qalatti. **10** Yəxua həlkə buyrup: — Mən silərgə: «Towlanglar» demigiqə nə towlimanglar, nə awazıngırları qıqarmanglar, nə aqzıngırlardın heqbir səzmu qıkmışın; lekin silərgə «Towlanglar» deqan künidə, xu qəqədə towlanglar, — deqanidi. **11** Xu tərikiqə ular Pərvərdigarning əhəda sandukini ketürüp xəhərni bir aylandı. Halayıq qedirgahıqə kaytip kelip, qedirgahda kəndi. **12** Ətisi Yəxua tang səhərdə köpti, kahinlarmu Pərvərdigarning əhəda sandukini yənə ketürdü; **13** Pərvərdigarning əhəda sandukining aldida yətə koqkar burojisini ketürən yətə kahin aldioja mengip tohitmay qelip mangatti; [kahinlər] mangəqə buroja qaloqanda, korallik ləxkərlər ularning alıda mangdi, arkidin koqdiqoqı koxun əgixip mangdi. **14** İkkinci künimə ular xəhərning ətrapını bir ketim aylinip, yəna qedirgahıqə yenip kəldi. Ular alta küngiqa xundak kiliq turdi. **15** Yətinqi küni ular tang səhərdə kopup, ohxax halətə yətə ketim xəhərning ətrapını aylandı; pəkət xu künilə ular xəhərning ətrapını yətə ketim aylandı. **16** Yətinqi ketim aylinip bolup, kahinlar buroja qaloqanda Yəxua həlkə: — Əmdi towlanglar! Qünki Pərvərdigar xəhərni silərgə tapxurup bərdi! **17** Lekin xəhər wə uning iqidiki barlıq nəsilər Pərvərdigaroja mutlak ataloqanlıkı türqün [silərgə] «haram»dur; pəkət pañixa ayal Rahab bilən uning pütün eyidikilərlə aman kalsun; qünki u biz əwətkən əlqılırimizi yoxurup koyojanidi. **18** Lekin silər əndəkəla bolmisun «haram» dəp bekitilən nəsilərdin ezüngləri tartıngalar; bolmisa, «haram» kılıqonan nəsilərdin elixinglər bilən ezünglərinə haram kiliq, Israilning qedirgahınımu haram kiliq uning iştigə apət qıxırisılər. **19** Əmma barlıq altun-kümüx, mis wə təmürdin bolqan nəsilər bolsa Pərvərdigaroja mukaddəs kiliqunsun; ular Pərvərdigarning hazinisigə kirğızılsun, — dedi. **20** Xuning bilən həlk towlixip, kahinlar buroja qaldı. Xundak boldiki, həlk buroja awazını angliojinidə intayın kəttik towliwidə, sepil tegidin ərtülp qıxtı; həlk uning iştidin etüp, hərbiri eż aldioja atlinip kirip, xəhərni ixqal kıldı. **21** Ular ər-ayal bolsun, kəri-yax bolsun, koy-kala wə exəklər bolsun xəhər iqidiki həmmini kiliqlap yokattı. **22** Yəxua u zemini qarlap kəlgən ikki adəmə: — Silər u pañixa hotunning eyiğə kiriq, uningoja bərəqə kəsiminglər boyiqə uni wə uningoja təwə bolqanlarning həmmisini elip qıqıqlar, dedi. **23** Xuning bilən ikki qarlıqıqı yax yigit kiriq, Rahabnı ata-anisini bilən kerindaxlıriqə koxup həmmə nəsiləri bilən elip qıktı; ular uning barlıq uruk-tuqənlarını elip kelip, ularni Israilning qedirgahının sırtıqə orunluxturup koydı. **24** Halayıq xəhərni wə xəhər iqidiki həmmə nəsiləri ot yekip keydürüwətti. Pəkət altun-kümüx, mis wə təmürdin bolqan qaqa-kuqa əswablarnı yiqüp, Pərvərdigarning eyining həzinisigə əkirip koydi. **25** Lekin Yəxua pañixa ayal Rahabnı, ata jəmtədikilərni wə uningoja təwə bolqanlının həmmisini tırık saklap kəldi; u bügüngiqa Israil arısında turuwatidu; qünki u Yəxua Yerihoni qarłaxkə əwətkən əlqılırmizi yoxurup koyojanidi. **26** U qəqədə Yəxua ağah-bəxərət berip: — Bu Yerihə xəhərini kəytidin yasaxka kopyan kixi Pərvərdigarning aldida kərqiç astida bolidə; u xəhərning ulını salojanda tunji oqlidin ayrıldı, xəhərning kowuklularını orunluxturadiojan qəqədə kiqik oqlidinmə ayrıldı, — dedi. **27** Pərvərdigar Yəxua bilən billə idi; uning nam-xəhərəti pütkül zeminoqə kəng tarkaldi.

7 Lekin Israil «haram» nəsilər üstidə itaətsizlik kıldı; qünki Yahuda əkbilisidin bolqan Zərahıng əwrisi, Zabdining nəwrisi, Karminin oqli Akan deqan kixi haram dəp bekitilən nəsilərdin aloqanidi. Buning bilən Pərvərdigarning oqəzipi Israiloja kozojaldı. **2** Yəxua Yerihodin Bəyt-əlning xərk təripidiki

Bəyt-Awənning yenida bolqan Ayı xəhirişə bərnəqqə adəm əwətip ularqa: — U yərgə qikip u zeminni qarlap kelinglər, dəp buyruđi. Xuning bilən u adamlar qikip Ayı zemini qarlap kəldi. **3** Ular kaytip kelip, Yəxuaqa: — Həmmə həlkinq u yərgə berixining hajtıcı yok ikən, iki-tüq mingqə adəm bolsila ayoşa hujum kılıp [uni igiliyələydi;] u yərdə olturuxluk kixilər az bolqaqka, pütükül həlkni awara kılıp u yərgə əwətmigin, — dedi. **4** Xuning bilən həlkintin üq mingqə kixi u yərgə qikti; lekin bular Ayining adəmləri aliddin keçip ketixti. **5** Ayining adəmləri ulardin ottuz altıqə kixini urup oltıldı; kalojanları sepił kowukning aliddin Xebarimoqə kooqlap berip, u yordiki dawanda ularını urup məçəlup kıldı. Andin həlkinq yürüki su bolup, kattık sarasımqa qıxtı. **6** Yəxua kiyimlirini yırtıp, Israillning aksakalları Pərvərdigarning shəhəndə sandukining alidda yərgə dünd yiklip, baxlırioşa topılarnı qeqip, u yərdə kəq kırğıqşa yetip kəldi. **7** Yəxua: — Ah, Rəb Pərvərdig, sən bizni Amoriylarning kolioşa tapxurup halak kılıx üçün, bu həlkni nemixə lordan dəryasining bu təripigə etküzgənsən! Biz lordan dəryasining u təripida turuwaṛənən bolsak boptikan! **8** Əy Rəbbim! Israıl ez düxmənlirinən aliddin burulup kaqkan yərda mən nemimə deyələymən? **9** Kanaaniylar, xundakla zemində barlıq turuwatkanlar buni anglısa bizni kapsiweiplə yər yüzidin namımızni üzüp taxlaydu; xu qaçda Sən uluq nam-xəhirişting üçün nemilərni kılısan?! — dedi. **10** Lekin Pərvərdigar Yəxuaqa jawab berip mundak dədi: — «Ornungdin kəp! Nemixə xundak düm yatisan! **11** Israıl gunah kıldı! Ular yənə Mən ularqa tapilioşan shədəmgə hilaplıq kılıp, haram dəp bekitilgən nərsilərdin elip, ooprilik kılıp, aldamqılıq kılıp həm haram bekitilgənni öz mallirinən arisoşa tikip koydi. **12** Xunga Israillər düxmənlirinən alidda tik turalmayıd; ular ezlirinə «haram» kılıp bekitip, mutlak yokitilixə yüzləngəqə, düxmənlirinən aliddin burulup arkisioşa kaçıdu. Əgar silər «haram» dəp bekitilgənni aranglardın tamamən yok kilmisanglar, mundin keyin mən silər bilən billə bolmayımən. **13** Əmdı sən turup həlkni pak-mukəddəs kılıp ularqa: — «Ətə üçün ezunglarnı pak kilinglər; qünki Israillning Hudasi Pərvərdigar xundak dəydi: — Əy Israıl, sənda «haram» dəp bekitilgən nərsə bardur; bu haram nərsini aranglardın yok, kilmioquqılıq düxmənlirinən alidda tik turalmaysılər. **14** Ətə səhərdə silər kəbila boyiqə hazır kiliñisilər; xundak boliduki, Pərvərdigar bekitkən kəbila jəmat-jəmatı boyığa birdin-birdin aldioja kəlsün; Pərvərdigar bekitkən jəmat aile-aile boyığa birdin-birdin hazır bolup aldioja kəlsün; andin Pərvərdigar bekitkən ailidiki ərkəklər birdin-birdin aldioqa keliplə hazır bolsun. **15** Xundak boliduki, haram dəp bekitilgən nərsini ez yenida saklioşan kixi tepiloşanda, Pərvərdigarning əhdisigə hilaplık kələşənlilik üçün həm xundakla Israıl iqidə rəzzillik sadir kılıqını üçün u wə uningoşa barlıq təwə bolqanlar otta keydürülsün, — dəydi, — dəp eytkin». **16** Yəxua otisi tang səhərdə turup Israillni aldioja yiojip, kəbilə-kəbilini hazır kiliwidı, Yəhuda kəbilisi bekitildi; **17** U Yəhūdanıñ jəmatlini hazır kiliwidı, Zarhiylar jəmatı bekitildi. U Zarhiylar jəmatini aile-aile boyığa aldioja kəltürüwidı, Zabdi degən kixi bekitildi. **18** Zabdi ez ailisidiki ərkəklərni birdin-birdin hazır kiliwidı, Yəhuda kəbilisindən Zərahning əwlədi, Zabdining nəvrəsi, Karmining oölli Akən bekitildi. **19** Xuning bilən Yəxua Akanoqa: — Əy oqlum, Israillning Hudasi Pərvərdigaroşa xanxərəpnı kayturup berip, [Uning hərəmti üçün] kələşənlirinən ikrar kılıqın; məndin həqnemini yoxurmay, kələşənlining həmmisini manga eytkin, dedi. **20** Akən Yəxuaqa jawab berip: — Mən dərəvəkə Israillning Hudasi Pərvərdigar alidda gunah kılıp, mundak-mundak kıldı: **21** mən oljining arisidin

Xinarda qıkkən qıraylıq bir tonoşa, iki yüz xəkel kümüx, əllik xəkel eqirilikti altun tahtıqa kezüm kizirip ularni eliwaldım. Mana, bu nərsilərni qedirimning otturisidiki yərgə kəmüt koydum, kümüx ularning astida, — dedi. **22** Xularni dewidi, Yəxua elqilərni əwətti, ular qediroşa yığıüp bardi wə mana, nərsilər darwəkə qedirdə yoxurukluk bolup, kümüx bularlung astida idi. **23** Ular bu nərsilərni qedirdin elip qikip Yəxuaqa, xundakla barlıq Israillarning kəxişa kəltürüp, Pərvərdigarning aldiqa koydi. **24** Andin Yəxua bilən pütükül Israıl jamaiti kopup Zərahning oölli Akənni, kümüx, ton wə altut tahta bilən koxup, uning oqulları bilən kızılırını, uylırı bilən exəklərini, koylari, qediri bilən barlıq təwəliklərini elip Akor jiloşışa kəltürdü. **25** Yəxua Akanoqa: — Sən beximizə qanqılık apat kəltürdü! Mana, büğün Pərvərdigar sening üstüngə apat kəltürdü, — dedi. Andin pütükül Israıl jamaiti uni qalma-kesək kılıp oltıldı. Ular ailisidiklərinə qalma-kesək kılıp oltırğondın keyin, həmmini otta keydürüwətti. **26** Andin halayık bir qong dəwə taxni uning üstügə dəwiləp koydi. Bügüngə kədər u u yərdə turmatka. Buning bilən Pərvərdigarning oqazipı yandi. Xuning bilən xu yərgə «Apet jiloşısı» [«(Akən jiloşısı)»] dəp nam koyuldu wə bu künqiqə xundak atalmakta.

8 Pərvərdigar Yəxuaqa: — Sən heq korkma, həm hodukmiojin. Turup, barlıq jəngqilərni ezung bilən elip, Ayı xəhirişə qıkkın. Mana, Mən Ayining padixahı, halkı, xəhiri wə zeminini koxup sening kolungoşa tapxurdum. **2** San Yeriko bilən uning padixahıçoşa kəndak kələşən bolsang Ayı xəhiri bilən uning padixahıçoju xundak kılısan. Pəkət silər bu ketim xəhərdin olja wə qarpaylarnı alsanglar bolidu. Əmdı sən xəhərning kəyni təripigə hujum kılıxka pistirma koyojın, — dedi. **3** Xuning bilən, Yəxua bilən həmmə jəngqilər kəzqilip, ayoşa hujum kılıxka qıktı. Yəxua ottuż ming batur jəngqini iloqap keçidə ularni mangdurdı **4** wə ularqa mundak tapılıdi: — «Silər aqah bolup, xəhərdin bək nerİ kətməy xəhərning kəynida məkünüp turup, həmminglər bəktürmə hujumqa təyyar turunqlar. **5** Mən əzüm bilən kələşən həmmə kixilərni elip xəhərgə yekin barımən; xundak boliduki, ular baldurkidak aldimizoşa qikip hujum kılıqanda, biz ularning aliddin kaçıımız; **6** ular jəzəmən bizning kəynimizdən kəqolaydu; ular: «Israillər baldurkidak aldimizdən keçip kəttİ» dəp oylayıdu, biz ularnı azdurup xəhərdin yirak elip qikimiz. Xuning üçün biz ularning aliddin kaçıımız. **7** U wakıttı silər bəktürmidin kopup qikip, xəhərni ixoşal kilinglər; qünki Pərvərdigar Hudayinglər bu xəhərni silərning kolunglaroşa tapxurdu. **8** Xəhərni ixoşal kılıqandan keyin Pərvərdigarning tapilioşanı boyığa u xəhərni ot yekip keydürüwetinqərlər. Mana, mən silərgə əmr bərdim». **9** Yəxua ularını yoloşa saldı, ular berip Bəyt-əl bilən Ayining otturisida, Ayining oqər təripida bəktürmə selip marap olturdu. Yəxua bolsa u keşisi həlkinq arisida kondı. **10** Ətisi sahət Yəxua kopup, həlkni yiojip təkxürüdi; andin u Israillning aksakalları bilən billə həlkinq alidda Ayioşa karxi mangdi. **11** Uning bilən billə bolqan həmma jəngqilərmə uning bilən qikip, xəhərning aliddioja yekin berip, Ayining ximal təripidə qedir tiki. Ular qıxkan jay bilən Ayining otturisida bir jiloşa bar idi. **12** Yəxua bəx mingqə adəmni tallap elip berip, Bəyt-əl bilən Ayining otturisida, xəhərning oqər təripida bəktürmə turuqozşanıdi. **13** Xundak kılıp, barlıq həlk, yəni xəhərning ximal təripidiki bargaştı koxun bilən oqər təripidiki pistirma koxun orunluxturup beləndi. Xu keşisi Yəxua ezi jilojining otturisioşa qıxtı. **14** Ayining padixahı xu əhwalını kərdi wə xəhərdikilər aldirap səhər kəpuxtı; padixah bilən barlıq həlkı Israıl bilən soküxux üçün bəlgiləngən wakıttı Arabah tützlənglikə qıktı. Lekin

padixahning xəhərning kəynidiki pistirma қoxundin həwiri yok idi. **15** Yəxua bilən barlıq Israil bolsa əzlini ulardin yengilgəngə selip, qel tərəpkə qəfti. **16** Xəhərdə bar həlkinqing həmmisi ularni koojlaxka qəkirlidi; ular kelip Yəxuanı koojlıqanda, ular azdurulup xəhərdin yırak kılındı. **17** Ayi bilən Bayt-Əlning iqida Israilni koojlaxka qıkmıqan heqbir ər kixi kalmıdi; ular xəhərni oquk koyup, həmmisi Israilni koojlap qıkıp kətti. **18** U wakittə Pərvərdigar Yəxuaqa: — Kolungdiki nəyzini ayioşa karitip uzatkin; qünki Mən uni sening koluñgoja tapxurdum, — dewidi, Yəxua əkolidiki nəyzini xəhərgə karitip uzatti. **19** U əkolidiki nəyzini uzatqan əhaman pistirmida yatqanlar yajidin tezla qıkıp, yügürgininqə xəhərgə etilip kirip, uni ixojal kılıp xuan ot yekip keydürüwətti. **20** Ayining adəmləri burulup kəriwidi, mana xəhərdin asman-palak ərləwatın tüttünni kerdil, ya u yakka ya bu yakka qayaçlı desə, heq hali kalmıqanıdi; qel tərəpkə kaqkan Israillar burulup əzlini koojlap keliwatqanlarqa hujum kıldı. **21** Yəxua bilən barlıq Israil pistirma қoxunning xəhərni elip boloqanlıkini, xundakla xəhərdin tüttünnin erlap qıkqınıni kerüp, yenip kelip, Ayining adəmlərini eltürgili turdi. **22** Xuning bilən bir wakittə xəhərni alojanlarmu xəhərdin qıkıp ularqa hujum kıldı. Xuning bilən ular Israillarning otturisida, bəziliri bu tərəptin, bəziliri u tərəptin kapsılıp kıldı. Israillar ularning heqbirini koymay, həmmisini eltüriwətti. **23** Ular Ayining padixahını tirk tutup, Yəxuaning alioşa elip bardı. **24** Israil dalađda uqriojan barlıq ayılıklarnı, yəni əzlini qəlgiqə koojlap kəlgənləri kırıp yokatqandın keyin (ularning həmmisi kiliqlinip yokitiloqanıti), barlıq Israil Ayioşa yenip kelip, u yərdikilərni kiliqlap əltürdü. **25** Xundak boldiki, xu künida əltürülən ar-ayallar, yəni ayılıklärin həmmisi on ikki ming adəm idi. **26** Qünki Yəxua Ayida turuwatqan həmmə adəm yokitilmıqə qolidiki uztutup turoqan nəyzisini yiqəməqanıdi. **27** Həlbuki, Pərvərdigarning Yəxuaqa buyruqan səzi boyiąq Israillar xəhərdiki qarpay bilən oljini əzli üqün aldı. **28** Andin Yəxua Ayi xəhərini keydürüp, uni əbədgıqə Harabilik dəwisiqə aylanduruwətti; taki bügüngiqa u xundak turmaqtı. **29** Ayining padixahını bolsa, u bir dərhəkə asturup, u yərdə kəqkiqə turoquzdi. Kün patkanda Yəxua əmr kiliwidı, kixilar uning əlükini dərəhtin qüfürüp, uni xəhərning kowukning alioşa taxlap, üstigə qong bir dəwə taxni dəwiliwətti; bu tax dəwisi bügüngiqa turmaqtı. **30** Andin Yəxua Ebal teoqida Israilning Hudasi Pərvərdigaroja kurbangah yasidi. **31** Pərvərdigarning kuli Musaning Israileşa buyruqını boyiąq, Musaçıq nazıl kiliñoran ənan kitabida püttiləndək, kurbangah heqbir təmür əswab təkgüzülmigən pütün taxlardın yasaloqanıdi. Uning üstida həlk Pərvərdigaroja atap keydurmə kurbanlıklar wə inaklık kurbanlıkları sunup turdi. **32** Xu yərdə Yəxua uning taxlirinən üstigə pütküll Israilning alidda Musa pütkən ənanı keqürüp pütüp koydi. **33** Andin pütküll Israil həlkı, ularning aksakalları, əməldarları bilən həkimləri, maylı musapirlar bolsun yaki ularning arisida tuqulqanlar bolsun, həmmisi Pərvərdigarning əhəda sandukının ikki taripidə, əhəda sandukunu kətürən kahinlər boļan Lawilyarning alidda ərə turdi; Pərvərdigarning kuli Musaning dəsləptə buyruqını boyiąq, Israillarning bəht-bərikitini tiləxkə həlkinqing yerimi Gərizim teoqı alidda, yəna bir yerimi Ebal teoqı alidda turdi. **34** Andin Yəxua ənan kitabida pütülgənning həmmisiqə muwapiq ənanidiki həmmə sezlərni, jümlidin baht-bərikət sezləri wə lənət sezlərini okup bərdi. **35** Yəxua bularnı pütküll Israil jamaatığə, jümlidin ayallar, balilar wə ularning arisida turuwatqan musapirlarоja okup bərdi; Musaning barlıq buyruqanlıridin heqbir səzni kəldurmidi.

9 Əmdi xundak boldiki, İordan dəryasining oqərb təripidiki, yəni taoşlıq rayondiki, Xəfəlah oymanlıqidiki, Uluq Dengiz boyidiki, Liwanning uduliojqə sozulənən barlıq yurtlardıki padixahlar wə xuningdək Hıtiylar, Amoriylar, Kəanaanıylar, Pərziyyələr, Hıwiylar, Yəbusiylarning padixahları bu ixtin həwər tapkanda, **2** həmmisi bir bolup Yəxua bilən Israiloja kərxı jäg kiliqili ittipaklaştı. **3** Əmma Gibeon əhaliləri Yəxuaning Yeriho bilən Ayioşa nemə kiliqinini angloqanda, **4** ular hiylə-mikir ixli tip, əzlini [uzun] səpərdə bolojandək kərsitip, exəklərgə kona taoşar-hurjun bilən kona, yirtik-yamaq xarab tulumlarını artıp, **5** putlirioja yamak qıtxən kona kəxlərni kiyip, kona jul-jul eginlərni üstiga oriojan idi; ular sapərgə alojan nanlarning həmmisi pahtiliqip kurup kətkənidi. **6** Əlar Gilgal qedirgahıqə berip Yəxuaning kexioşa kirip uning bilən Israillarоja: — Biz yırak yurttin kaldık; biz bilən əhəda tüzəşəngər, dedi. **7** Lekin Israillar Hıwiylarоja jawab berip: — Silər bizning arımidə turuwatqan muxu yərlilikər boluxungular mumkin; undakta biz silə bilən kəndəkmu əhəda tüzümüz? — dedi. **8** Əlar Yəxuaqa: — Biz sening kulliringmiz, dedi. Yəxua ənardin: — Silər kim, kəyərdin kəldinglər? — dəp soridi. **9** Əlar uningoja jawab berip: — Sening kulliring bolsa Pərvərdigar Hudayingning namini angloqanlıq üçün nahayıti yırak yurttin kəldi. Qünki biz Uning nam-xəhrətini wə Uning Misirdə kiliqan həmmə ixilrini, **10** xundakla Uning İordanning u təripidiki Amoriylarning ikki padixahı, yəni Həxbonninq padixahı Sihon bilən Axtarotta turuatkul Baxanning padixahı Ogka nemə kiliqinini anglidük. **11** Xunga aksakallırımız bilən yurtta turoquq həmmə həlk bizgə səz kılıp: — Kolunglarоja səpərgə lazımlıq ozuk-tülülik elip, berip Israillar bilən kərtüxüp ularоja: «Biz silərning kulluklungarda bolimiz; xunga biz bilən əhəda tüzüngər», dəngər, dəp bizni əwtətti. **12** Silərning kexinglarоja kərap yoloq qıckan künidə biz sapırımız üçün eyimizdən alojan nan issik idi, mana hazır u kərəp, pahtiliqip ketiptu. **13** Bu xarab tulumlıri bolsa xarab kəqilioqanda yengi idi, mana əmdi yirtlip ketiptu. Biz kiyən bu kiyimlər wə kəxlər səpərning intayın uzunlukidin konirap kətti, — dedi. **14** Xuning bilən Israillar ularning ozuk-tülülikidin azrak aldi, lekin Pərvərdigardin yol sorimidi. **15** Xundak kılıp, Yəxua ular bilən sülhi tüzüüp, ularni tirk koyuxkə ular bilən əhəd baqlıdı; jamaət əmirlirrimi ularоja kəsəm kılıp bərdi. **16** Ular əhəda baqlıqip üç kündin keyin, bu həlkinqing əzlinrigə koxna ikənlilikini, əzlinring arisida olturnuxluk ikənləki ularоja məlum boldı. **17** Israillar sapırını dawamlaxturup üçinqi künü ularning xəhərlirəq yetip kəldi; ularning xəhərlili Gibeon, Kəfirah, Bəerot bilən Kiriat-yearim idi. **18** Jamaətning əmirliri ilgiri Israilning Hudasi Pərvərdigarning nami bilən ularоja kəsəm kiliqan boloqaqka, Israillar ularоja hujum kılmidi. Buning bilən pütküll jamaət əmirlər üstidin oqotuldaxkili turdi. **19** Lekin əmirlərning həmmisi pütküll jamaətkə: — Biz ularоja Israilning Hudasi Pərvərdigarning [nami] bilən kəsəm kılıp bərgəqkə, ularоja kol təkgüzəlməyimiz. **20** Biz ularоja kiliqan kəsəmimiz tütəplidin, üstimizgə oqəzəp qüxməsləki üçün ularni tirk kəldəruxmız kerək; ularоja xundak kilmisək bolmayıdu, dedi. **21** Andin əmirlər jamaətkə yənə: — Ularnı tirk koyungular; həlbuki, ular pütküll jamaət üçün otun yaroqığı wə su toxuqoqular bolidu, dedi. Bu ix əmirlər jamaətkə degəndək boldı. **22** U wakittə Yəxua ularni qakırıp ularоja: — Silər arımidəki yərliliklər turup, nemixkə biz yırakṭın kəldük, dəp bizni alditiongər! **23** Buning üçün silə əmdi lənətə kəlip, aranglarda Hudayimning eyi üçün otun yaridiojan wə su toxuqoqular kələk boluxtin birər adəmmu mustəsna bolmayıdu, — dedi. **24** Xuning bilən ular Yəxuaqa jawab berip: — Pərvərdigar Hudayingning Əz kuli

bolojan Musaqa əmr kılıp, barlıq zeminni silergə berixkə, xundakla zemində turuwatkanlarning həmmisini aldinglardın yokitixxə wədə kıləjanlıki kulliring bolojan pekirlarоja enik məlum kılındı; xunga biz silərning tüpəylinglardın jenimizdən jəzəmən ayrılip kəlimiz dəp wəhimiş qüxtüp, bu ixni kılıp salduk. **25** Əndi bizi kəlungsə qüxtük; nəzirinə nəmə yahxi wə durus kərtünsə xuni kılıjin, — dedi. **26** Yəxua ənə xundak kılıx bilən ularni Israilning kəlidin kutkuzdi; Israillar ularni əltürmidi. **27** Lekin xu künü Yəxua Pərvərdigar tallaydiojan jayda jamaat üçün wə Pərvərdigarning kurbangahı üçün ularni otun yarouqılar wə su toxouqılar dəp bekitti. Ular biğünə qədər xundak kılıp kalmaktə.

10 Xundak boldiki, Yerusalemning padixahı Adoni-zədək Yəxuaning Ayi xəhirini ixçal kılıp, uni mutlak yoxatkanlığını, Yeriho bilən uning padixahıqə kılıjinidək, Ayi bilən uning padixahıqımı xundak kılıjınıni, Gibeonda olturoquqların Israil bilən sülh tüziüp, ularning arısida turuwatkanlığını anglap, **2** u wə həlkə kəttik korktı; qünki Gibeon bolsa Ayidin qong xəhər bolup, paytaht xəhərlirdək idi; uning həmmə adəmləri tolımı batur palwanları idi. **3** Xuning bilən Yerusalemning padixahı Adoni-zədək Hebronning padixahı Həham, Yarmutning padixahı Piram, Lakixning padixahı Yafiya wə Əglonning padixahı Dərbəgə həwər əwətip: — **4** Mening iməmoja kəlip Gibeonlara hujum kılıxımız üçün manga mədat beringlər; qünki ular bolsa Yəxua wə Israillar bilən sülh tüzüwaldi, — dedi. **5** Xundak kılıp Amoriylarning bax padixahı, yəni Yerusalemning padixahı, Hebronning padixahı, Yarmutning padixahı, Lakixning padixahı wə Əglonning padixahı — ular əzliyi barlıq koxunlari bilən billə qikip, Gibeonning udulida bargah tikip, uningoja hujum kıldı. **6** Buning bilən Gibeonliklər Gilgaldiki qedirgahı, Yəxuaning kəxiqə adam əwətip: — Sən eż kulliringni taxliwətməy, dərhal kəximizə kəlip mədət berip, bizini kutkuzojin; qünki taqlıq rayonda olturuxluk Amoriylarning barlıq padixahıları birləşip bizə hujum kıldı, — dedi. **7** Buni anglap Yəxua barlıq jəngqilərni, jümlidin həmmə batur palwanları elip Gilgaldin yoloja qıktı. **8** Pərvərdigar Yəxuaqa: — Uldardin korkmijoq; qünki Mən ularni sening kəlungsə tapxurdum, ularning həqbiri aldingda put tirəp turalmayıdu, — dedi. **9** Yəxua Gilgaldin qikip pütün keşə mengip ularning üstigə tuyusksız qüxtü. **10** Pərvərdigar ularni Israilning alidda tiripən kıldı, Yəxua ularni Gibeonda kəttik məoşlup kılıp kırıp, Bəyt-Horonoja qıkıcıqan dawan yolidə kooqlap, Azikah bilən Makkədahıqə sürüp-tokay kıldı. **11** Ular Israildin keqip, Bəyt-Horonning dawanidin qüxtüwatkannda, Pərvərdigar taki ular Azikahka yətküqə asmandın ularning üstigə qong-qong məldür-taxlarnı yaqdurdı. Ular əldi; muxu meldürlər bilən əltürüləngənlər Israillar kılıqlap əltürgənlərdən kəp idi. **12** Andin Yəxua Pərvərdigaroja səz kıldı, — yəni Pərvərdigar Amoriylarını Israilning aldioja tapxurqan künida u Israilning kez alidda Pərvərdigaroja mundaq dedi: — «Ey kuyax, Gibeon üstida tohtap tur! Ey ay, Ayjalon jilojsı üstida tohtap tur!» **13** Xuni dewidi, həlkə dükəmənlərdən intikam elip boloquqılık kuyax mangmay tohtap turdi, aymu tohtap turdi. Bu wəkə Yaxarning kitabida pütülgən əməsmidi? Kuyax təhminən pütün bir kün asmanning otturisida tohtap oltruxkə aldırımıdi. **14** Pərvərdigar bir insanning nidasıqə kulaq salqan xundak bir kün ilgiri bolup bəkmioqan wa keyinmü bolup bəkmidi; qünki Pərvərdigar Israil üçün jəng kıldı. **15** Andin Yəxua bilən pütükli Israil Gilgaldiki qedirgahı yenip kəldi. **16** Əmma u bəx padixah bolsa keqip Makkədahıtki qəroja yoxuruniwaldı. **17** Xuning bilən birsı Yəxuaqa məlum

kılıp: — U bəx padixah tepildi; ular Makkədahıtki qəroja yoxuruniwaptu, dedi. **18** Yəxua: — Undak bolsa oqarın aqzıqıa qong-qong taxlarnı yumilitip koyunglar, andin uning alidda adəmlərni kəzətkə koyunglar. **19** Lekin silər tohtap kalmay dükəmənlərlərini kooqlap kəyndi kələjanlarnı kiringlər; ularni ez xəhərliriga kırğızmangalar, qünki Pərvərdigar Hudayinglər ularni kələjanlarqə tapxurup bərdi, — dedi. **20** Andin xundak boldiki, Yəxua bilən Israillar bularni kırıp kəttik məoşlup kılıp yokattı; lekin keqip kütuləjan bir kəldək mustəhkəm xəhərlirigə kiriwaldi. **21** Andin barlıq həlkə Makkədahıtki qedirgahı, Yəxuaning kəxiqə tinq-salamət yenip kəldi. Həqkim Israillarə qarxi eqiz eqiqək jürət kılalmıdı. **22** Yəxua: — Oqarın aqzını eqip, u bəx padixahını qərdin qikirip menin kəximəqə elip kelinglər, — dedi. **23** Ular xundak kılıp bəx padixahını, yəni Yerusalemning padixahı, Hebronning padixahı, Yarmutning padixahı, Lakixning padixahı wə Əglonning padixahını qərdin qikirip uning kəxiqə elip kəldi. **24** U padixahılar Yəxuaning kəxiqə kəltürüləndə, Yəxua Israilning həmmə adəmlərini qakirip, ezi bilən jəngə qıkqan ləxkər sərdarlırioja: — Kelip putlirlərini bu padixahlarning gadinigo koyunglar, — dedi. Xundak dewidi, ular kelip putlirlərini ularning gədənlərige koydi. **25** Andin Yəxua ularoja: — Korkmangalar wə həq hədükmgangalar, kəysər wə oqyratlıq bolungalar; qünki Pərvərdigar silər hujum kılıqan barlıq dükəmənlərlərinə xundak ixni kılıdu, — dedi. **26** Andin Yəxua padixahları kılıqlap əltürüp, jəstlərini bəx dərəhə esip koydi; ular dərəhlərning üstida kəqkiqə esiklik tirdi. **27** Kün patkanda Yəxuaning buyruki bilən kixilər elüklərni dərəhlərdən qüxtürüp, ular ilgiri yoxurunojan qəroja taxlap, oqarın aqzıqıa qong-qong taxlarnı koyup koydi. Bu taxlar təki büküngə kədər xu yərdə turmaka. **28** U künü Yəxua Makkədahımi ixçal kılıp, uning padixahı bilən xəhəridiki həmmə həlkəning birinimə koymay kılıqlap mutlək yokattı; u Yerihoning padixahıqə kılıjinidək Makkədahıning padixahıqımı xundak kıldı. **29** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar Makkədahıtnı qikip, Libnahka berip Libnah xəhərigə hujum kıldı. **30** Pərvərdigar unimu padixahı bilən koxup Israilning kəlioja tapxurup bərdi; Yəxua uni kılıq bilən urup, xəhəridiki həmmə həlkəning birinimə koymay kılıqlap əltürdü; u Yerihoning padixahıqə kılıjinidək uning padixahıqımı xundak kıldı. **31** Andin Yəxua bilən barlıq Israill Libnahdın qikip, Lakixka berip, uni kamal kılıp uningoja hujum kıldı. **32** Pərvərdigar Lakixni Israilning kəlioja tapxurudi; ular ikkingi küniliha uni kılıq bilən elip, dəl Libnahka kılıjinidək, xəhəridiki həlkəning birinimə koymay kılıqlap əltürdü. **33** U wakıttı Gəzərning padixahı Həram Lakix xəhərigə mədət berix üçün qikip kəldi; lekin Yəxua uni barlıq adəmləri bilən koxup urup, uların həqkimni tırık koymay əltürdü. **34** Andin Yəxua bilən barlıq Israill Lakixtin qikip, Əglonqə berip uni kamal kılıp, u xəhərgə hujum kıldı. **35** Ular xu künü xəhərnı elip, uningdiki adəmlərni kılıqlıdı; xu künü Yəxua xəhərdiki barlıq kixilərni təltəküs yoxattı; u dəl Lakixka kılıjinidək, ularojımı xundak kıldı. **36** Andin Yəxua bilən Israilning həmmisi Əglondin qikip Həbrənoja berip, u xəhərgə hujum kıldı. **37** Ular uni elip, dəl Əglonda kılıqandək uning padixahını kılıqlap, uningoja karaxlik həmmə yəza-kəntlərinə elip, ularning iqida oltruxluk həmmə adəmning həqbırını koymay kılıqlap yoxattı. Yəxua xəhərnı wə iqidiki barlıq adəmlərni mutlək yokattı. **38** Andin Yəxua bilən barlıq Israillar Dəbirgə berip, u xəhərgə hujum kıldı. **39** U xəhərnı elip wə uningoja karaxlik həmmə yəza-kəntlərinə kılıq bilən urup, padixahını tutup, bulardığı barlıq adəmlərning həqbırını koymay təltəküs yoxattı. Yəxua Həbrənoja kılıjinidək, Libnahka wə uning padixahıqə kılıjinidək, Dəbir bilən uning

padixahiqimu xundak kildi. **40** Bu tarikide Yəxua xu pütün yurtini, yəni taoşlıq rayonni, jənubiy Nəgəw yurtini, Xəfəlah oymalıklärini, dawandiki yurtları hujum kılıp elip, həmmə yurtni ixçal kılıp barlıq padixahları bilən məoqlup kıldı. Israelning Hudasi Pərvərdigar buyruqınıdək, u həqkimni koymay, bəlkı nəpəsi barlarning həmmisini mətlək yokatti. **41** Yəxua Kədəx-Barnedan tartip Gəzaçıqə bolğalar yurtları, xuningdək Goxənning pütküllə yurtini taki Gibeonojiqimu hujum bilən aldı. **42** Bu kətimki uruxta Yəxua bu padixahları məoqlup kılıp, ularning zeminini igiliyi. Qünki Israelning Hudası Pərvərdigar Israil tərəptə turup jəng kıldı. **43** Andin Yəxua bilən barlıq Israil Gilgaldiki qədirgahka yenip kəldi.

11 Əmma Hazorning padixahı Yabin bularni anglap Madonning padixahı Yobab bilən Ximronning padixahı wə Aksafning padixahiqası adəm əwətti, **2** xundakla ximaldiki taoşlıq rayondiki padixahlarqa, Kinnarotning jənubidiki tüzlənglik, oymalıq wə əqrəbtiki Dor egizlikidiki həmmə padixahlarqa elçi əwətti; **3** U yənə xərk bilən qərb tərəptiki Kəanañiyalar, Amoriylar, Hittiyalar, Pərizziylər bilən taoşlıq rayondiki Yəbusiyalar wə Hərmon teqininq etikidiki Mizpah yurtida turuwatkan Hiyilərni qakirdı. **4** Ular, yəni padixahları wə barlıq əxunlari qikti; ularning sani dengiz sahiliidiki kumdək kəp idi, ularning nuroqun at wə jəng hərwlirini bar idi. **5** Bu həmmə padixahları bir bolup yiojılıp, Israil bilən jəng kılıx üçün Mərom sulurining boyida qedirlərni titki. **6** Lekin Pərvərdigar Yəxuaqa: — San ulardın heq korkmiojin; qünki Mən ətə muxi wakıtlarda ularning həmmisini Israelning aldida halakatkə tapxurımən. Sən ularning atliniring pəylirini kesip, hərwlirini otta keydürüwetisən, — dedi. **7** Buni anglap Yəxua bilən uning həmmə jəngqiliri Mərom sulurining yenioqa berip, ularning üstiga tuyukşız qüxüp hujum kıldı. **8** Pərvərdigar ularni Israelning kolıqə tapxurdu; ularni urup Qong Zidon wə Misrafot-Mayimojıq, xundakla xərk təraplıki Mizpah wadisinqiça sürüp berip, ulardin heqbirini koymay kiliqlap əltürdi. **9** Yəxua Pərvərdigarning eziqə buyruqınıdək kılıp, ularning atliniring pəylirini kesip, hərwlirini otta keydürüwetti. **10** Xu qaçqıda Yəxua kaytip berip, Hazorni ixçal kılıp, uning padixahını kiliqlap əltürdi. Hazor bolsa xu dəvrlerdə axu barlıq əllərning bexi idi. **11** [İsraillar] xəhər iqidə olturnuxluk həmmisini kiliqlap əltürüp, heq nəpəs igisini koymay həmmisini üzül-kesil yokatti; Hazorni Yəxua otta keydürüwətti, **12** Xu padixahların barlıq paytaht xəhərlərini elip, ularning padixahlarını məoqlup kıldı; Pərvərdigarning kuli bolən Musa buyruqınıdək, u ularni kiliqlap üzül-kesil yokatti. **13** Lekin egizlikkə selinən xəhərlərni bolsa, Israil keydürürmidi; Yəxua ulardın pekət Hazornila keydürüwətti. **14** Israillar bu xəhərlərdiki əqənimətlərni wə qarpayınları əzlirigə olja kılıp aldı, lekin iqidiki həmmə adamlarını kiliqlap yokatti; ular birmə nəpəs igisini tirk koymidi. **15** Pərvərdigar Əz kuli bolən Musaqa nəmə buyruqən bolsa, Musamu Yəxuaqa xuni buyruqənidi wə Yəxuanu xundak kıldı. U Pərvərdigarning Musaqa buyruqının həqnemini kaldurmay həmmmini xu boyiqə ada kıldı. **16** Xu tarikide Yəxua xu zeminning həmmisini, yəni taoşlıq rayondiki zeminlərni, barlık jənubiy Nəgəw zeminini, barlıq Goxən zeminini, oymalıklärini, tüzlənglikti zeminlərni wə Israelning taoşlıq rayonlarını wə Xəfəlah oymalıklärini, **17** Seir dawininqiça sozulojan Halak teqindən taki Hərmon teqininq etikidiki Liwan jilojisiqa jaylaxkan Baal-Gadkiqə bolən zeminini igiliyi; u ularning həmmə padixahlarını tutup ularni olümə möhküm kıldı. **18** Xu tarikide Yəxua bu həmmə padixahlar bilən uzun

wakit jəng kıldı. **19** Gibeonda olturaklıxkan Hiyılardın baxğı, heqbir xəhər Israil bilən sulu tüzmidi. Israil ularning həmmisini jəng arkılıklə aldı. **20** Qünki ularning kənglininq kattik klinixi, Israil bilən jəng kılıx niyitidə bolux Pərvərdigardin idi; buning məksəti, ularning üzül-kesil yokitilixi; yəni, ularqa heq rəhim klinimay, əksipa Pərvərdigar Musaqa buyruqınıdək ularning yokitilixi üçün idi. **21** U wakıttı Yəxua kəlip Anakiyalarqa hujum kılıp ularni taoşlıq rayondın, Həbrondın, Dəbardin, Anabdin, Yəhudanıng həmmə taoşlıq rayoni bilən Israelning həmmə taoşlıq rayonidin yokatti; Yəxua ularni xəhərləri bilən koxup üzül-kesil yokatti. **22** Xuning bilən Israillarning zeminida Anakiyardın heqbırımı kəldurulmudi; pəkət Gaza, Gat wə Axodda birnaqqısila kaldi. **23** Xu tarikide Yəxua Pərvərdigar Musaqa wədə kılqandək pütküllə zeminni aldı; Yəxua uni Israilioja ularning əxun-ķabilisi boyiqə miras kılıp təkşim kıldı. Andin zəmin jəngdən aram taptı.

12 Israil İordan dəryasining u təripidə, yəni kün qikix təripidə [ikkı] padixahnı əltürdi. Ular ularning zeminini, yəni Arnon dəryasının tartip Hərmon taoşlıqıja tutaxkən zemin bilən xərk tərəptiki barlıq Arabəh tüzlənglikini igiliyi. Xu [ikkı] padixahlar bolsa: — **2** [birsi] Həxbonda turuxluk Amoriylarning padixahı Sihon; u Aroor (Aroor Arnon dəryasining boyida) wə Arnon jilojisidiki xəhərdin tartip, Gileadning yerimini ez iqiqə alojan Yabbok daryasinqiça (bu Ammoniyarning qərəsi id) bolən yərlərdə səltənat kiliati; **3** u səltənat kılajan zemin yəna xərk tərəptiki Kinnərot dendizidin tartip Arabəh dengizinqiça, yəni Xor dengizinqiça sozulojan Arabəh tüzlənglikini, xundakla xərk tərəptiki Bəyt-Yaximotka baridiqan yolni wə janub təripidə Pisgah teqininq dawanlırinin qətiqiqə sozulojan zeminni ez iqiqə alatti. **4** Uningdin baxğı Israil Baxan padixahi Ogning zeminini aldı; u Rəfiyiyalar [deyilidiojan gigantlarning] kəldükidin biri idi (ular Axtarot wə Ədraydə turattı). **5** U Hərmon teqidiki yurtlarqa, Salkah wə pütküllə Baxan zeminoja, yəni Gaxuriylar bilən Maakatıylarning qərisiqliqə, xuningdək Gileadning yerimə, taki Həxbonning padixahı Sihonning qərisiqliqə səltənat kiliati. **6** Pərvərdigarning kuli bolən Musa bilən Israillar bularqa hujum kılıp məoqlup kılənəti wə Pərvərdigarning kuli Musa xu zeminini Rubənlərgə, Gadlıraqa wə Manassəhning yerim əxun-ķabilisə miras kılıp bərgənidi. **7** Təwəndikilər Yəxua bilən Israillar İordan dəryasining əqrəb təripidə hujum kılıp məoqlup kılənət padixahlardur; ularning zemini Liwan jilojisidiki Baal-Gadtin tartip, Seirning dawanlırinin yenidiki Halak teqiojqə bolən zeminlərdin ibarət idi. Yəxua bu zeminlərni Israelning əxun-ķabilisə boyiqə ularqa miras kılıp bərdi, **8** jümlidin taoşlıq yurtini, Xəfəlah oymalıklärini, Arabəh tüzlənglikini, egizlikləki dawanlarnı, qəllükni wə jənubtiki Nəgəw zeminini, Hittiyalar, Amoriylar, Kəanañiyalar, Pərizziylər, Hiyilar wə Yəbusiyarning zeminlərini belüp bərdi: — **9** Ularning padixahlırinin biri Yerihoning padixahı, biri Bəyt-Əlning yenidiki Ayining padixahı, **10** biri Yerusalemning padixahı, biri Həbronnıng padixahı, **11** biri Yarmutning padixahı, biri Lakixning padixahı, **12** biri Əglonning padixahı, biri Gəzarnıng padixahı, **13** biri Dəbirning padixahı, biri Gədərnıng padixahı, **14** biri Horməhning padixahı, biri Aradning padixahı, **15** biri Libnahıning padixahı, biri Adullamning padixahı, **16** biri Makkədəhning padixahı, biri Bəyt-Əlning padixahı, **17** biri Tappuahıning padixahı, biri Həfərnıng padixahı, **18** biri Afşənning padixahı, biri Laxaronning padixahı, **19** biri Madonning padixahı, biri Hazorning padixahı, **20** biri Ximron-Məronning padixahı, biri Akşafning padixahı,

21 biri Taanakning padixahı, biri Mægiddoning padixahı, **22** biri Kædæxning padixahı, biri Karmælning yenidiki Yokneamning padixahı, **23** biri Dor egizlikidiki Dorning padixahı, biri Goyimning padixahı, **24** biri Tirzähning padixahı bolup, jəmīy ottuz bir padixahı idi.

13 Əmma Yəxua yaxinip, yexi heli bir yərgə berip kalojanidi. Pərvərdigar uningoja mundak dedi: — «Son əmdi kərip kaldıng, yexingu qongiyip қaldı, lekin yənə igilinixi kerak bolovan nuroqun zemin bar. **2** Bu zeminlər bolsa munular: — Filistiyarlarning wə Gəxuriylarning barlıq yurtlari, **3** yəni Misirning xərk təripidiki Xihor daryasının tartip, ximal təripidiki Əkrən xəhriuning qebraliriojqə sozulajan yərlər (xu yurt Qanaaniylarning zemini hesablinatti), jümlidin Gaza, Axdod, Axkelon, Gat wə Əkrondiki bəx Filistiy əmir baxkuriadiojan yurtlar bilən Awwiyarlarning jənub tərəptiki yurtlari; Zidoniyoja təwə bolovan Məarahdin tartip Afak bilən Amoriylarning qebrasijoqə bolovan Qanaaniylarning barlık zemini; **5** Gəbaliylarning zemini wə barlıq Liwan zemini, yəni kün qikix tərəptiki Hərmon teoçining etikidiki Baal-gadtin tartip, Hamat rayonıqa kirix eçqizojqə bolovan zeminlər; **6** Liwandın tartip Misrapot-Mayimojqə sozulajan taqılıqta barlık olturuwatqanlarning, yəni Zidoniylarning zemini qatarlıqlardın ibarəttur. Bu zemindiki həlkinqing həmmisini Mən Israil alidin koqlıwiemint. Xunga son qoqum Mening sanga buyruqojin boyiqə buni qək taxlap Israilliklərə miras kılıp təkşim kılıp berixing kerək. **7** Son əmdi bu zeminlərni tokkuz kəbila bilən Manassəhninq yerim kəbilisigə miras kılıp belgin». **8** Rubənlər bilən Gadlar bolsa, [Manassəhninq yerim kəbilisi] bilən birlikdə İordan dəryasining u keti, yəni xərk təripidə Musanıng ularoja bərgən mirasijoja iğə boldi; buni Pərvərdigarning kuli bolovan Musa ularoja miras kılıp bərgənidi: — **9** Ularning zeminləri Arnon jilojsinining boyidiki Aroordin tartip, jümlidin jilojining otturisidiki xəhər wə Diboniqja sozulajan Mədəba tüzlənglik, **10** Həxbonda səltənat kələqan, Amoriylarning padixahı Sihonning Ammoniyarlarning qebrisijoqə bolovan həmmə xəhərlər; **11** Gilead bilən Gəxuriylar wə Maakatiylarning qət yurtlari, Hərmon teoçining həmmisi wə Salkahçıqa sozulajan barlıq Baxan zemini; **12** [Gigantlar bolovan] Rəfayıylarning kaldık nəslidin bolovan Axtarot bilən ədraydə səltənat kələqan Ogning Baxandiki pütükül padixahlıq zeminidin ibarət idi; muxu zemindikilərni Musa məoplul kılıp, zeminlioja iğə boldi. **13** Lekin Israillar Gəxuriylar bilən Maakatiylarnı eż yurtliridin koqlıwiemidi; xunga Gəxuriylar bilən Maakatiylar bügüngiqa Israil arısida turmaktı. **14** Lekin [Musa] Lawiy kəbilisigə həq miras zeminni bərmigən; Israilning Hudasi Pərvərdigar ularoja eytkinidək, Pərvərdigaroja atap otta sunulajan kürbanlıklär ularning mirasidur. **15** Musa Rubənlər kəbilisigə, jəmat-aililiri boyiqə yurtlari miras kılıp bərdi. **16** Ularning zemini bolsa Arnon jilojsinining yenidiki Aroordin tartip, jilojining otturisidiki xəhər wə Mədəbaning yenidiki pütükül tüzlənglik, **17** Həxbon wə uningoja karaxlik tüzlənglikdiki həmmə xəhərlər, Dibon, Bamot-Baal, Bəyt-Baal-Meon, **18** Yahaz, Kədəmot, Məfaat, **19** Kiriyatayim, Sibmah, wə «Jiloja teoј»diki Zərət-Xahar, **20** Bəyt-Peor, Pisgah teoјidiki dawanlar, Bəyt-Yəximot, **21** tüzlənglikdiki barlıq xəhərlər wə Həxbonda səltənat kələqan, Amoriylarning padixahı bolovan Sihonning pütükül səltənitining zeminini ez iğja aldı. Bu padixah wə uningoja bilən xu yurtta olturnuxluk, [Sihonqa] bekinojan sərdərlər Əwi, Rəkəm, Zur, Hur wə Rəba qatarlik Midiyən əmirləri bolsa Musa təripidin əltürülgenidi. **22** Xu wakıttı Israillar eltürgənlər iğidə Beorning oqlu palçı Balaammu bar idi; unimu ular kiliqlap eltürgənidi. **23** Rubənlərning

zeminining qebrası İordan dəryasining ezi idi. Rubənlərning jəmat-aililiri boyiqə ularoja bələngən mirası mana bu xəhərlər bilən kənt-kıxlaklıları idi. **24** Musa yənə Gad kəbilisigə, yəni Gadlarning jəmat-aililiri boyiqə ularoja miras bolup bərgənidi. **25** Ularning zeminləri bolsa Yaazər bilən Gileadning barlıq xəhərləri, Ammoniyarlarning zeminining yerimi taki Rabbah alidiki Aroergiqa, **26** Həxbondin tartip Ramat-Mizpəh, wə Bətonimojqə, Mahənayimdin tartip Dəbirning qebrisijoqə, **27** jilojoja jaylaxkan Bəyt-Həram, Bəyt-Nimrah, Sukkot wə Zafonlar, Həxbonning padixahı Sihonning səltənitining İordan dəryasining xərkjy ketidiki kalojan kismi, dəryani yakılüp Kinnarət Dengizining u bexiqiqli idı. **28** Gadlarning jəmat-aililiri boyiqə ularoja bələngən mirası mana bu xəhərlər bilən kənt-kıxlaklıları idi. **29** Musa Manassəhninq yerim kəbilisigə miras bərgənidi; Manassəhninq yerim kəbilisigə jəmat-aililiri boyiqə bu miras bolup berilgənidi: — **30** zeminləri Mahənayimdin tartip, pütükül Baxan zemini, Baxanning padixahı Ogning pütükül səltənitining zemini wə Yairning barlıq yeza-kəntləri (bu yezakontlar Baxanning eziqə jaylaxkan bolup, jəmiy atmış idi), **31** Gileadning yerimi bilən Baxan padixahı Ogning səltənitidiki Axtarot wə ədray xəhərləri Manassəhninq oqlu Makirning əwladija təwə kiliqan bolup, Makirlarning yerim kismiqa jəmat-aililiri boyiqə miras kılıp bolup berilgənidi. **32** Musa İordan dəryasining xərkjy ketida, Yerihoning udulida, Moabning tüzlənglikləridə bolovan waqtida bələp bərgən miraslar mana bu zeminlər idi. **33** Lekin Musa Lawiy kəbilisigə həq miras zeminni təkdim kilmidi; Israilning Hudasi Pərvərdigar ularoja eytkinidək, U Əzî ularning mirasidur.

14 Israillarning Qanaan zeminidin alojan mirasları təwəndikidək; Eliazar kahin bilən Nunning oqlu Yəxua wə Israil kəbililiridiki jəmat-aila baxlıkları muxu mirasları ularoja bələp bərgən. **2** Pərvərdigar Musanıng wasitisi bilən tokkuz yerim kəbile tooprisida buyruqojinidək, ularning hərbirinin ilüxi qək taxlap bilən bələp berildi. **3** Qünki kalojan ikki kəbile bilən Manassəhninq yerim kəbilisining mirasını bolsa Musa İordan dəryasining u təripida ularoja təkşim kiliqanidi; lekin u Lawiyalaroja ularning arısında həq miras bərmigənidi. **4** (Yütipləning əwlədləri Manassəh wə Əfraim degen ikki kəbiligə bələngənidi. Lawiyalaroja bolsa, turuxka bolidiojan xəhərlər bekitiliplə, xundakla xu xəhərlərgə təwə yaylaqlardın qarpayılırini bağıdiojan wə mal-mülükllərinə orunlaxturidiojan yərlərdin baxlaş ularoja həq ilüxləri bərmigənidi). **5** Pərvərdigar Musa oqa qandaq buyruqjan bolsa, Israillar xundaq kılıp zeminni bələtxüwalı. **6** Yəhədələr Gilgalqa, Yəxuaning kəxiqə kəldi, Kənizziy Yəfunnəhning oqlu Kaləb Yəxuaqa mundak dedi: — «Pərvərdigar Əz adımı bolovan Musa oqa mən bilən sening tooprangda Kədəx-Barneada nemə degənlikini bilişənəni; **7** Pərvərdigarning adımı Musa meni Kədəx-Barneadin zeminni qarlap kelişə awətəndə, mən kırıq yaxta idim; qin [etikadlı] kenglüm bilən uningoja həwər yetküzgenidim. **8** Əmma mən bilən qıkkən kerindaxlırim həlkinq kenglini su kiliwətəndə. Lekin mən bolsam pütün kəlbim bilən Pərvərdigar Hudayımoja əgəxtim. **9** U künü Musa kəsəm kılıp: — «Son pütün kəlbinq bilən Pərvərdigar Hudayımoja əgəxkining üçün, sening putung dəssığan zemin jəzman əbədgiqə sening bilən nəslinəning mirası boludu» — degənidi. **10** — Mana Israil qəlda sərgərdən bolup yüksəndə, Pərvərdigar Musa oqa xu sezlərni degen künidin keyinkı kırıq bəx yil iğidə Əzî eytkinidək meni tirik saklıdı. Mana mən bügün səksən bəx yaxka kirdim. **11** Mən muxu kündimü Musa meni qar laxxa əwətən kündidikdək küqlükən, məyli jəng keliqə bolsun yaki bir yərgə berip-kelix bolsun,

mening yənilə baldurkidak küq-dərmanım bardur. **12** Əmdi Pərvərdigar xu künidə wədə kılajan bu təqəlik yurtni manga miras kılıp bərgin; qünkü u künü sənmu u yərdə Anakıylar turidiqanlığını, xundakla qong həm mustəhkəm xəhərlər barlıklını anglıdingoş. Lekin Pərvərdigar man bilən bille bolsila, Pərvərdigar eytkinidək mən ularını kooqliwetimən». **13** Buni anglap Yəxua Yəfunnahning oqlı Kaləbkə bəht-bərikət tiləp, Hébronni uningoja miras kılıp bərdi. **14** Xunga Hébron taki bügüngiqə Kənizziy Yəfunnahning oqlı Kaləbning mirası bolup turmakta; qünkü u pütün kəlbi bilən Israilning Hudasi Pərvərdigaroja əgəxən **15** (ilgiri Hébron bolsa Kiriat-Arba dəp atıllati. Arba deyən adəm Anakıylar arısında əng dangki qıkışan adəm idi). Xundak kılıp zemin jəngdin aramaptı.

15 Yəhudalar kəbilisining mirası bolsa jəmat-aillilri boyığa qək taxlinip erixkən zemin bolup, jənubiy tərəpning uqi Edomning qebrisioja wə Zin qələgə tutaxtı; **2** jənubiy qebris «Xor dengizi»ning ayiojidin, yəni jənubiy tərəpkə qokqayıp qıkkən koltukṭın baxlinip, **3** «Seriķ Exak dawini»ning janub taripidin etüp, Zinoja tutaxtı; andin Kədəx-Barneanıng janubini yakılap Həzronoja etüp, Addaroja berip, Karkaaħka burulup, **4** Azmonoja etüp Misir ekini bilən qıkıp, uqi dengizəqə takıixatti. Bu ularning janubiy qebris idi. **5** Xərkij qebrisı bolsa Xor dengizidin lordan dəryasining dengizəqə kuyulidiojan eoziojiqə idi; ximaliy qebrisı bolsa dengizning lordan dəryasining dengizəqə kuyulidiojan eoziojidin baxlinip, **6** andin Bayt-Höglahqa berip, Bayt-Arabañıng ximalidin etüp, Rubənnıng oqlı Bohanning texining kexiqiojə idi; **7** andin qegra Akor jilojsidin Dəbirkə karap etüp, u yərdin ximal taripigə burulup, jilojining janub təripidiki Adummimoja qikidiojan dawanning udulidiki Gilgalqa yetip berip, andin Ən-Xəməx suliridin etüp, Ən-Rogəl bulkiqə tutixatti; **8** u yərdin «Bən-Hinnomning jilojsisi»qa qıkıp, Yəbusiylar egizlikidin, yəni Yerusalemning janub təripidiki dawandın etüp, andin Hinnom jilojsinining aldiqə, yəni oqrəb tərəpkə, Rəfayiylarning jilojsinining ximaliy beoxidiki taqning qoqqisoja qıktı; **9** qegra bu taqning qoqqisidin Nəftoħə siuiyin bulkiqə berip, andin Əfron teojdiki xəhərlirineng yeni bilən qıkıp, u yərdin Baaləh (yəni Kiriat-Yearim)qa yetip berip, **10** andin Baalahtın etüp, oqrəb təripigə əkərilip Seir teojoja berip, Yearim teojo (yəni Kesalon)ning ximaliy baoqridin etüp, Bayt-Xəməxka qüxüp, Timnahṭin etti; **11** andin ximaloja karap əkronning dawini bilən qıkıp Xikronoja etüp, Baaləh teojoining yenioja tutixip, Yabnaelgə yetip, andin uqi dengizəqə takaxxanidi. **12** Oqrəb təripidiki qebrisı bolsa dengiz boyliri idi. Yəhudalarning jəmat-aillilri boyığə ularqa tohtitojlan tət təripidiki qegra mana xu idi. **13** Yəfunnahning oqlı Kaləbəga bolsa, Pərvərdigarnıng Yəxuaçoja bərgən əmri boyığa, uningoja Yəhudalarning arısında bir ültüx, yəni Anakning atisi Arbaning xəhəri boləjan Hébron ata kılındı. **14** Kaləb xu yərdin Xexay, Ahiman wə Talmay deyən üq Anakıynı kooqlıwtı; ular üqi Anakning əwlədi idi. **15** Andin xu yərdin qıkıp, Dəbirə turuwatkanlarqa hujum kıldı (ilgiri Dəbirning nami Kiriat-Səfər idi). **16** Kaləb: — Kimki Kiriat-Səfərgə hujum kılıp uni alsa, uningoja kizim Aksahni hotunlukka berimən, degəndi. **17** Kaləbning ukisi Kenazning oqlı Otniyəl uni ixojal kıldı, Kaləb uningoja kizi Aksahni hotunlukka bərdi. **18** Xundak boldiki, kız yatlıq bolup uning kexiqə barar qaçşa, erini atisidin bir parqə yər soraxxa ündidi. Aksah exəktin qüixüxiga Kaləb uningdin: — Sening nemə təliping bar? — dəp soridi. **19** U jawab berip: — Meni alahidə bir bərikətligəysən; sən manga Nəgəwdin [kəoŋjirak] yər bərgənikənsən, manga birnəqqə bulaknimu bərgəysən,

— dedi. Xuni dewidi, Kaləb uningoja üstün bulaklar bilən astin bulakları bərdi. **20** Təwəndikilər Yəhuda kəbilisigə ularning jəmat-aillilri boyığə təqəkən miras ülüxlərdür: — **21** Yəhuda kəbilisining əng jənubioja jaylaxkan, Edom qebrisı tərapkı xəhərlər: — Kabzəl, Edər, Yagur, **22** Kinal, Dimonah, Adadah, **23** Kədəx, Hazor, Yitnan, **24** Zif, Təlem, Bealot, **25** Hazor-hadattah, Keriot-Həzron (yəni Hazor), **26** Amam, Sema, Moladah, **27** Həzar-Gaddah, Həxmon, Bəyt-Pəlat, **28** Həzar-Xual, Bəər-Xeba, Biziotiya, **29** Baalah, Ijim, Ezəm, **30** Əltolad, Kesil, Hormah, **31** Ziklag, Madmannah, Sansannah, **32** Libaot, Xilhim, Ayin wə Rimmon katarlıklär jəmiy yigirmə tokkuz xəhər wə ularqa karaxlıq kənt-kıxlaklar idi. **33** Xəfəlah, oymanalıkindiki xəhərlər bolsa Əxtaol, Zoreah, Axnah, **34** Zanoah, Ən-Gannim, Tappuah, Ənam, **35** Yarmut, Adullam, Sokoh, Azikah, **36** Xaarayim, Aditaim, Gədərah wə Gədərotaim bolup, jəmiy on tet xəhər wə ularqa karaxlıq kənt-kıxlaklar idi. **37** Bulardin baxka yənə Zinan, Hadaxah, Migdal-Gad, **38** Dilean, Mizpah, Yoqtələ, **39** Lakix, Bozkat, Əglon, **40** Kabbon, Laħmas, Kħitix, **41** Gədərot, Bəyt-Dagon, Naamah wə Makkədəh bolup, jəmiy on alta xəhər wə ularqa karaxlıq kənt-kıxlaklar idi. **42** Buningdin baxka yənə Libnah, Etər, Axan, **43** Yəftah, Axnah, Nəzib, **44** Keilah, Akzib wə Marəxəh bolup, jəmiy tokkuz xəhər wə yənə ularqa karaxlıq kənt-kıxlaklarmu bar idi; **45** yənə Əkron bilən uningoja karaxlıq yeza-kəntlər, **46** xundakla əkronning oqrəb taripidin tartip Axododning yenidiki hamma xəhərlər bilən ularning kənt-kıxlaklari koxulup, **47** Axod wə uningoja karaxlıq yezilar wə kənt-kıxlaklar, Gaza xəhəri wə xundakla Misir ekinojiojə wə Uluq dengizning kiroqiqiojə, uningoja karaxlıq yezilar wə kənt-kıxlaklar bar idi. **48** Taqılıq rayonidiki xəhərlər: — Xamir, Yattir, Sokoh, **49** Dannah, Kiriat-Sannah (yəni Dəbir), **50** Anab, Əxtamoh, Anim, **51** Goxən, Holon wə Giloh bolup, jəmiy on bir xəhər wə ularqa karaxlıq kənt-kıxlaklar idi. **52** Buningdin baxka yənə Arab, Dumah, Exan, **53** Yanim, Bəyt-Tappuah, Afikah, **54** Əumtah, Kiriat-Arba (yəni Hébron) wə Zior bolup, jəmiy tokkuz xəhər wə ularqa karaxlıq kənt-kıxlaklar bar idi. **55** Buningdin baxka yənə Maon, Karmel, Zif, Yuttah, **56** Yizrəl, Yokdeam, Zanoah, **57** Kayin, Gibeah wə Timnah bolup, jəmiy on xəhər wə ularqa karaxlıq kənt-kıxlaklar bar idi. **58** Buningdin baxka yənə Ḥalħul, Bəyt-Zur, Gədər, **59** Maarat, Bəyt-Anot wə Əltəkon bolup, jəmiy alta xəhər wə ularqa karaxlıq kənt-kıxlaklar bar idi. **60** Buningdin baxka yənə Kiriat-Baal (yəni Kiriat-Yearim) wə Rabbah, deyən ikki xəhər wə ularqa karaxlıq kənt-kıxlaklar bar idi. **61** Qəldiki xəhərlər bolsa: — Bəyt-Arabah, Middin, Səkkah, **62** Nibxan, «Xor Xəhəri» wə Ən-Gedi, jəmiy alta xəhər wə ularqa karaxlıq kənt-kıxlaklar idi. **63** Lekin Yerusalemda olturnukluk Yəbusiylarını bolsa Yəhudalar kooqlıwtəlmigən; xunga ta bügüngiqə Yəbusiylar Yəhudalar bilən Yerusalemda billə turmakta.

16 Yüstünpinq əwlədlirioja qək taxlinip qıkkən miras zemin bolsa Yerihoqa tutax boləjan lordan dəryasidin tartip, Yerihonning xərk taripidiki kəllərgiojə boləjan yurtlar wə Yerihodin qıkıp, qəldin etüp Bəyt-Ələnin taqılıq rayonioja sozulojan yurtlar idi. **2** Qebrisı Bəyt-Ələnin tartip Luzqa, andin Arkiylarning qebrisidiki Atarotqa yetip, **3** andin oqrəb təripigə berip, Yaflatiylarning qebrisioja tutixip, Astin Bəyt-Horonning qetiqə qüxüp, Gəzərgə berip dengizdə ahrılxatti. **4** Yüstünpinq əwlədlirli, yəni Manassəh bilən Əfraimlər erixkən miras ülüxi mana xu idi. **5** Əfraimlarning jəmat-ailliri boyığə alojan zeminiñning qebrisı təwəndikidək: — miras zeminiñning xərk tərapkı qebrisı Atarot-Addardin tartip üstün Bəyt-Horonojiojə yetip, **6** andin dengizəqə berip ximaloja karap Mikmitatka qıktı;

andin yənə xərk təripidiki Taanat-Xilohka kayırılıp, uningdin ətüp xərk tərəpkə karap Yanoahka, 7 Yanoahdin qüxüp Atarot bilən Naaratka yetip, Yerihoşa tutixip İordan dəryasında qıktı. 8 Qegra Tappuahdin oqrəb tərəpkə qıkip Kanah ekinioqış berip, dengizə yetip ayaqlaxtı. Əfraimning kəbilisigə, yəni ularning jəmat-ailliliriga təqkən miras üləxi xu idi. 9 Buningdin baxka əfraimlər üçün Manassəhning mirasının otturisida birnəqqə xəhərlər ayrıloşanıdı; bu ayrıloşan xəhərlərinin həmmisi karaxlık kənt-kıxlakları bilən köxuloşanıdı. 10 Əmma [əfraimlər] Gəzərdə olturuxluq Kanaaniylarını kooqlıwətməgənidi; xunga Kanaaniylar ta bügüngiçə əfraimning arısında turup, məhsus həxarqi mədiklar bolup turmağa.

17 Manassəh Yüsüpnəng tunji ooqli boloqka, uning kəbilisigimu qək taxlinip miras berilgən. Manassəhning tunji ooqli Makirning [əwlədləri] (Makir Gileadning atisi idi) batur palwan boloqka, ularoja Gilead bilən Baxan miras kılıp berildi. **2** Manassəhning kələşən əwlədlərimi, jümlidin Abiezərlər, Hələklər, Asrıəllər, Xəkamlər, Həfərlər bilən Xemidalar əz jəmat-aillilri boyiqş miras üləxini aldı. Bular bolsa Yüsüpnəng ooqli Manassəhning əz jəmat-aillilri idi. **3** Əmmə Manassəhning qəwrisi, Makirning əwrisi, Gileadning əwrisi, Həfərnəring ooqli Zəlofihadning oooqlı pərzəntləri yok bolup, pəkət kızlırlı bar idi. Uning kızlırinin isimləri Mahlah, Noah, Hoglal, Milkah, wa Tirzah, idi. **4** Ular kahin Əliazar bilən Nunning ooqli Yəxua wə əmirlərning kəxioqa berip ularoja: — Pərvərdigar Musaqa biz tooruluk kərindəxəlrimiz kətaradı miras berixka əmr kələşənidir, dedi. Xuni dewidi, [Yəxua] Pərvərdigarning əmri boyiqş ularning atisining kərindəxəlri kətaradı ularoja miras bərdi. **5** Buning bilən İordan dəryasının u təripidiki Gilead bilən Baxan zəminləridin baxka, Manassəhkə yənə on üləxi yar berildi. **6** Qünki Manassəhning kızlıri uning oqullurunun kətaradı miraska iga boləşənidir; Gilead zəminini Manassəhning kələşən əwlədləriçə tagkənidir. **7** Manassəhning zəminininq qərisi bolsa Axirdın tarтип Xəkəmnin utturdıki Mikmitatka berip, andin jənub təripigə kayırılıp, Ən-Tappuahda turoqularning jayioqış tutixatti. **8** Qünki Tappuahning zəminini bolsa Manassəhga tagkənidir; lekin Manassəhning qərisi idiki Tappuah xəhəri əfraimoja təwa idi. **9** Qərisi u yərdin Kanah ekinioq qüxüp, jilojining jənub təripi bilən qıktı. U yərdiki xəhərlər bolsa Manassəhning xəhərlirinən arısında bolsumu, əfraimoja təgdi. Manassəhning qərisi jilojining ximal təripi bilən berip dengizə yetip ahrılxatti. **10** Jilojining jənub təripidiki zəmin əfraimoja, ximal təripidiki zəmin Manassəhkə təwa idi; oqrəb təripininq qərisi dengiz idi. Ələrning zəminini ximal tartipida Axirning üləxiqığış yetip, xərk təripi Issakarning üləxiqış tutaxşanıdı. **11** Manassəhkimti Issak bilən Axirning üləxləri idiqin Bəyt-Xean wə uningə qaraxlık kəntlər, Ibleam bilən uningə qaraxlık kəntlər, Dor ahalisi bilən Doroja qaraxlık kəntlər, Ən-Dor ahalisi bilən Ən-Doroja qaraxlık kəntlər, Taanak ahalisi bilən Taanakka qaraxlık kəntlər wə Megiddo ahalisi bilən Megiddoja qaraxlık kəntlər, yəni «Üq Egizlik» deyən yurt təgdi. **12** Lekin Manassəh bu xəhərdikilərni kooqlıwətəlmidi; Kanaaniylar xu yurtlarda turuwerixə niyət baqlışənidir. **13** Israillar barəqənsəri küqəygəqə Kanaaniylarını əzlirigə həxarqi kılıp bekündürdü, lekin ularını əz yəlrividin mutlək kooqlıwətəlmidi. **14** Yüsüplər bolsa Yəxuaqə: — Bizlər Pərvərdigar hazırlıqış xundak bərikətləp kəlgən, qong bir həlk tursak, sən nemixə qək taxla bilən bizə pəkət bir üləxi miras, bir parçə yərlə bərding? — dedi. **15** Yəxua ularoja jawab berip: — Əgər silər qong bir həlk bolsanglar, əfraimning təqəlik yurti silərgə tar kəlgən bolsa, ormanoja berip yərdidi

Pərizziylər bilən [gigant] Rəfəfiylər yurtida dərəhlərni kesip, ezişlər üçün bir jayni qikiriwelingər, dedi. **16** Lekin Yüsüplər: — Taqlık yurt bizə yətməydü; xuning bilən bir wakıtta jilojada turuwatkanlar, maylı Bəyt-Xeanda wə uningə karaxlık kəntlərda bolsun yaki Yızrəl jilojisidə turuwatkan Kanaaniylar bolsun, həmmisining temürdün jeng hərwiliri bar ikan, dedi. **17** Xundak dewidi, Yəxua Yüsüp jəmati boləşən əfraim bilən Manassəhgə sez kılıp: — Silər dərvəkə qong bir həlkisələr wə zor küqüngələr bardur; xunga silərgə pəkət bir üləxla miras berilsə bolmaydu; **18** axu pütükli taqlık yurtmu silərgə berilişidir; gərqə ormanlıq bolsumu, silər uni kesip boxitisilər wə uning ətraplıriqını işə bolisilər; Kanaaniylarının temür jeng hərwiliri bar, xundakla küqlük bolsumu, silər ularını həydəp qikirivitələysilər, — dedi.

18 Pütükli Israillar jamaiti Xilohka yioqılıp, u yərdə ibadət qediri tiki. Gərqə zemin ularning aldida boysunduruləşən bolsumu, **2** lekin Israillar arısında əz miras üləxi tehi təksim kəlinmişən yatta kəbila kələşənidir. **3** Xunga Yəxua Israillarqa mundaq dedi: — «Ata-bowiliringlarning Hudasi Pərvərdigar silərgə bərgən bu zəminni kələnglərə elixka susluk kılıp kaqanoqışa kəynigə sürüsilər? **4** Silər ezişlər üçün hər kəbilidin üq adəmni tallanglar; mən ulanı kəzozılıp bu pütükli zəminininq aylınip qıkip, uni hərbir kəbila əz miras üləxiqışa muvəpiq sizip-hatırılxəkə, andin kəximəqə yenip kelixkə əwətimən. **5** Ular zəminini yətə üləxkə bəlsən; lekin Yəhuda kəbilisli bolsa jənubtiki əz üləxi zəminidə turiwərsun, Yüsüpnəng jəmatimu ximal tərəptiki əz üləxi zəminidə turiwərsun. **6** Silər zəminini yətə üləxkə bəlüp, pasilini hatırıləp sizip yenimoja kelinglər; andin mən Pərvərdigar Hudayimizning aldida bu yarda silər üçün qək taxlaymən. **7** Əmma Lawiyarning bolsa, aranglarda üləxi bolmayıdu, qünki Pərvərdigarning kahinlikli ularning mirasidur. Gad bilən Rubən wə Manassəh, yerim kəbilisi bolsa İordan dəryasının u keti, xərk təripidə Pərvərdigarning külü boləşən Musa ularоja miras kılıp bərgən yərlərni alıqənan aloqandır». **8** [Zəminini hatırılxəkə bekitikən] kixilər kəzozılıp yoloja qikkəndə, Yəxua ularoja qattık jekiləp: — Silər berip zəminni aylınip, uni sizip-hatırıləp menin kəximəqə yenip kelinglər; andin mən muxu yərdə, Xilohning eziđə Pərvərdigarning aldida silər üçün qək taxlaymən, dedi. **9** Xundak dewidi, bu adəmlər berip zəminni aylınip, uni sizip-hatırıləp, xəhərlər boyiqş yətə üləxkə bəlüp, hatırıgə sizip, Xilohdiki qədirgəhə, Yəxuaning kəxioqa yenip kəldi. **10** Andin Yəxua Xiloha Pərvərdigarning aldida ular üçün qək taxlıdı wə xu yərdə kəbila-jəmati boyiqş zəminni Israillarqa təksim kılıp bərdi. **11** Binyaminlər kəbilisigə jəmat-aillilri boyiqş qək tartıldı; ular qək arkılık erixkən zəmin Yəhudalar bilən Yüsüplərning zəminini otturisidiki yurt boldi. **12** Ularning ximalı qərisi İordan dəryasından baxlap, Yerihoning ximal təripidiki dawanni yandap, oqrəb təripigə karap təqəlik yurtka qıkip wə Bəyt-Awənninq qələğə tutixatti; **13** andin Luzoja qıkip, luz, yəni Bəyt-Əlninq jənub təripini yandap etüp, astin Bəyt-Horonning jənubidiki təqəkə yekin Atarot-Addaroja qıxtı; **14** qəgra xu yərdin ətüp oqrəbtin jənubka kayırılıp, Bəyt-Horonning jənubining udulidiki təqədən Yəhudalarınə xəhərlərinin biri boləşən Kiriat-Baal (yəni Kiriat-Yearim)əja tutaxtı. Bu oqrəb tərapning qərisi idi. **15** Jənub tərapning qərisi Kiriat-Yearimning qədidi baxlap oqrəb təripigə mengip, Nəftəoştəkə su mənbəsigə tutaxtı; **16** qəgra andin Rəfəfiylarning jilojisining ximal təripigə jaylaşkan Bən-Hinnomning jilojisining udulidiki təqəning bəxioqa qüxüp, andin Hinnomning jilojisə bilən yənə qüxüp, Yəbusiyarlarning egezlikininq jənub təripi bilən mengip,

andin Ən-Rogal bulikıqə yətti; **17** andin ximal təripiga kayrilip Ən-Xəməx bulikidin ətüp, Adullam dawining udulidiki Gəlilotka berip, Rubənninq oqlı Bohanning texiə qüxtüp, **18** wə Arabah tüzənglikining ximal təripidiki ezigzliktin ətüp, Arabah tüzənglikə qüxti. **19** Andin qeraq ximal təripiga qıkıp Bəyt-Həqiqətning dawinoğla tutixip, İordan dəryasining jənubiyə eojizida, yəni Xor dengizining ximalı koltukında ahlaxtı. Bu jənub tərəpning qegrisi idi. **20** Xərk qegrisi bolsa İordan dəryasining ezi idı. Bu Binyaminlarning ülüxi bolup, ularoja jəmat-ailliri boyıqə tohitiləjan miras zeminining qegrisi xu idı. **21** Binyaminlar kəbilisiga jəmat-aillirili boyıqə təqən xəhərlər bolsa tewəndiklərdür: — Yerihə, Bəyt-Həqiqət, Emək-Kazız, **22** Bəyt-Arabah, Zəmarayım, Bəyt-Əl, **23** Awwim, Parah, Ofrah, **24** Kəfar-Haamonay, Ofni wə Geba bolup, jəmiy on ikki xəhər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlakları idı; **25** Buningdin baxxa Gibeon, Ramah, Bəerot, **26** Mizpah, Kofirah, Mozah, **27** Rəkəm, İrpəl, Taralah, **28** Zəlah, Hə-Ələf, Yəbusi (yəni Yerusalem), Gibeon, wə Kiriat bolup, jəmiy on tət xəhər wə uningoğra karaxlık kənt-kıxlaklarmı bar idı. Bu bolsa Binyaminlarning miras ülüxi bolup, jəmat-aillirili boyıqə ularoja berilgənidi.

19 İlkinqi qək Ximeonoğla qıktı, yəni Ximeonlar kəbilisiga jəmat-aillirili boyıqə tartıldı; ularning mirası bolsa Yəhudalarıning miras ülüxining arısida idi. **2** Ularning erixkən mirası iqidə Bəər-Xeba, Xeba, Moladah, **3** Həzər-Xual, Balah, Ezəm, **4** Əltəlad, Bitul, Hormah, **5** Ziklag, Bəyt-Markabot, Həzər-Susah, **6** Bəyt-Libaot wə Xaruhən bolup, jəmiy on üq xəhər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlakları idı. **7** Buningdin baxxa yənə Ayin, Rimmon, Etər, Axan bolup, jəmiy tət xəhər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlakları **8** Həmdə jənub tərəptiki Baalat-Bəər (yəni jənubdiki Ramah) oqıqə boləjan bu [tət] xəhərninq ətrapidiki həmma kənt-kıxlaklarmı bar idı. Bular Ximeonlar kəbilisining ülüxi bolup, jəmat-aillirili boyıqə erixkən mirası idi. **9** Ximeonlarning miras ülüxi Yəhudalarıning ülüxining iqidin elip berildi; qunki Yəhudalarıning miras ülüxi ezlirigə keplük kəlojanidi, xunga Ximeonlarning miras ülüxi ularning miras ülüxining iqidin berildi. **10** Üçinqi qək Zəbulunlular kəbilisiga jəmat-aillirili boyıqə tartıldı; ularning miras qegrisi Saridka baratti, **11** qegrisi oqrəb tərəpta Marealaħka berip Dabbəxətkə yetip Yokeamning udulidiki ekinəqə tutixatti; **12** U Saridtin xərk təripiga kayrilip, kün qikixə burulup Kislot-Tabor yurtiəsi tutixip, Dabiratka ətüp, Yafiyəqə bardi; **13** andin xu yərdin u xərk təripiga kün qikixə [yənə] burulup, Gat-Həfər wə Ət-Kazinoğla kəlip Neahħka sozulojan Rimmon yurtiəsi yetip bardi. **14** Andin u yərdin ximal tərəpkə kayrilip, Hannatonaqə yetip berip, Yiftah-Əlning jilojsisida ahlaxtı. **15** Ularning ülüxi yənə Kattat, Nahalal, Ximron, Yidalah wə Bəyt-Ləhəmnimə orap, jəmiy on ikki xəhər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlaklarnı oqıqə alatti. **16** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlaklar Zəbulunlarning miras ülüxi bolup, jəmat-aillirili boyıqə ularoja berilgənidi. **17** Tetinqi qək Issakaroğla qıktı, yəni Issakarlar kəbilisiga jəmat-aillirili boyıqə tartıldı; **18** ularoja berilgən yurtlar Yizrəelgəqə bolup, Kəsullot, Xunəm, **19** Həfarayım, Xion, Anaħħarat, **20** Rabbit, Kixion, Ebəz, **21** Rəmat, Ən-Gannim, Ən-Haddah wə Bəyt-Pazzənzi ez iqığa aldı; **22** andin qegrisi Tabor, Xahazimah wə Bəyt-Xəməxə yetip, İordan dəryasında ahlaxtı; ularning ülüxi jəmiy on altə xəhər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlaklar idi. **23** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlaklar Issakarlarning miras ülüxi bolup, jəmat-aillirili boyıqə ularoja berilgənidi. **24** Bəxinqi qək Axırlar kəbilisiga jəmat-aillirili boyıqə tartıldı; **25** ularning zemini Həlkət, Hali, Bətən,

Aksaf, **26** Allammələk, Amead wə Mixalni ez iqığa aldı; qegrisi oqrəb tərəpta Karməl bilən Xihor-Libnatka tutixip, **27** andin xərk tərəpkə kayrilip Bəyt-Dagonə berip, Zəbulun [zemini] bilən Yiftah-Əl jilojsisining ximal təripidin ətüp, Bəyt-Emək bilən Neigalə yetip berip Kabulning ximal təripə qıktı; **28** Ebron, Rahob, Hammon wə Kanahni ez iqığa elip Qong Zidonqa yetip bardi. **29** andin qegrisi Ramah təripiga kayrilip, Tur degən mustahkəm xəhərgə berip, Hosahka kayrilip, Akzib bilən Həbəlgə tutax boləjan dengizda ahlaxtı; **30** zemini Ummah, Afək wə Rəħobnimə ez iqığa alojan; jəmiy yigirmə ikki xəhər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlaklarnı ez iqığa alojanidi. **31** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlaklar Axırlarning miras ülüxi bolup, jəmat-aillirili boyıqə ularoja berilgənidi. **32** Altinqi qək Naftalioğla qıktı, yəni Naftalilar kəbilisiga jəmat-aillirili boyıqə tartıldı; **33** ularning qegrisi bolsa Hələftin qıkıp, Zaananımdiki dub dörihidin ətüp, Adam-Nəkəb wə Yəbnəeldin qıkıp, Lakkuməja yetip İordan dəryasında berip ahlaxtı. **34** Andin oqrəb tərəpkə kayrilip Aznot-Taborqa berip, xu yərdin Hukkokka qıkıp, jənubta Zəbulunning ülüx zeminiəqə tutixip, ximalda Axirning ülüx zeminiəqə yetip, kün qıkış təripidə İordan dəryasining yenida, Yəhudanıng ülüx zeminiəqə ulaxtı. **35** Naftalining mustahkəm xəhərləri Ziddim, Zər, Həmmat, Rakkat, Kinnərət, **36** Adamah, Ramah, Həzor, **37** Kədəx, Ədray, Ən-Həzor, **38** Yiron, Migdal-Əl, Həzəm, Bəyt-Anat wə Bəyt-Xəməxələr bolup, jəmiy on tokkuz xəhər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlakları idı. **39** Bu bolsa, yəni bu xəhərlər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlaklar Naftalilar kəbilisining miras ülüxi bolup, jəmat-aillirili boyıqə ularoja berilgənidi. **40** Yəttinqi qək Danlarning kəbilisiga qıktı; u ularning jəmat-aillirili boyıqə tartıldı. **41** Ularning miras zemini bolsa Zoreah, Əxtəol, Ir-Xəməx, **42** Xaalabbın, Ayjalon, Yitlah, **43** Elon, Timnatah, Əkron, **44** Əl-təkəh, Gibbeton, Baalat, **45** Yəħud, Bənə-Barak, Gat-Rimmon, **46** Mə-Yarkon, Rakkon wə Yafoning udulidiki yurtnı ez iqığa aldı. **47** Lekin Danlarning zemini ez kəolidin kətkən boləjaqka, Danlar qıkıp Ləxəmgə hujum kılıp uni ixoqal kıldı; ahalisini kılıqlap yokitip, u yəni eziñin kılıp makanlaştı; andin ular Ləxəmgə atisi Danning ismini koyup, uni Dan dəp atidi. **48** Mana bular, yəni bu xəhərlər wə ularoja karaxlık kənt-kıxlaklar Danlar kəbilisiga, ularning jəmat-aillirili boyıqə miras kılıp berilgənidi. **49** Bu tərikəda [İsrailliər] zemini qegrə-qeraqa boyıqə bəlüp boldi; andin ular Nunning oolı Yəħuxaqə ez arısından miras bəlüp bardi. **50** Pərvərdigarning buyruķi boyıqə Yəħuxa tiliginiñdek uningoğra Əfraim taqılık yurtidiki Timnət-Serah dejan xəhərni bardi; buning bilən u xəhərni kurup qıkıp, uningda turdi. **51** Mana bular Əliazar kaḥin bilən Nunning oolı Yəħuxa wə Israilning kəbələ-jəmatlirlirining kattabaxlıri bir bolup Xiloħda, jamaət qədirining dərwazisinin aldida turup, Pərvərdigarning aldida qək taxlap bəlüp təkşim kəlojan miraslardur. Bu tərikəda ular zeminniñ təkşimatını tıtgətti.

20 Pərvərdigar Yəħuxaqə sez kılıp mundak dedi: — **2** Sən İsraillarəqə mundak deqin: — «Əzüüm Musanıng wasitisi bilən silərgə buyruqandək, ezunglar üçün «panahlık xəhərlər»ni tallap bekitinglar; **3** bilməy, tasadiyiqliktin adam urup eltürüp koyojan hərkəndək kixi u xəhərlərgə kəqip kətsun. Buning bilən bu xəhərlər silərgə kan intikamini aloquqidin panahgħa bolidu. **4** [Adəmni xundak eltürgən] kixi bu xəhərlərinin biriğa kəqip berip, xəhərning kowukijoqə kəlip, xu yərdə xəhərning aksakalliriəqə ez əħwali ni eysut; ular uni eżiġa kobul kılıp xəhərgə kırküüt, uning eżliri bilən billə turuxiəqə uningoğra jay bərsun. **5** Əmdi kən kisasiñ aloquqi uni kooqlap kəlsə, ular adəm eltürgən kixini kisaskarning

kolioqa tapxurup bərmisun; qünki xu kixinining burundin eż qoxnisioja heq eż-adawiti bolmiojan, bəlkı tasadipiy urup ełtürüp koyoran. **6** [Adam ełtürgən] kixi jamaat alıldı sorak kilinoğuşqı xu xəhərdə tursun; andın xu wakıttiki bax kahin ełüp kətkəndə, u xu xəhərdin ayrılip, eż xəhərigə, yəni keqip qıkkən xəhərdiki eyigə yenip kəlsün. **7** Xuning bilən ular Naftali taqlıq yurtidiki Kadəxni, Əfraimning taqlıq yurtidiki Xəkəmni wə Yəhūdaning taqlıq yurtidiki Kiriət-Arba, yəni Həbroni, **8** Yerihoning xərk təripidiki, İordan dəryasının u kətidiki Rubən əbilisining zeminidin tüzünlənglikning qəlidiki Bəzərni, Gad əbilisining zeminidin Gileadlıki Ramotni wə Manassəh əbilisining zeminidin Baxandıki Golanni tallap bekitti. **9** Mana bu xəhərlər barlıq Israillar wə ularning arısında turuwtəkən musapirlar üçün panahgah boluxla bekitilgən xəhərlərdür; kimki bilməy, tasadipliklən adəm ełtürgən bolsa, uning jamaat alıldı sorak klinixidin burun, kan qışaskarning kolida əlməsləki üçün xu xəhərlərgə keqip ketixək bu xəhərlər bekitilgən.

21 U wakitta Lawiy jəmətlirining kattiwaxlıri kahin Əliazar, Nunning oğlu Yəxua wə Israil əbilisilərinin kattiwaxlırinin kəxioja berip, **2** Kanaan zeminidiki Xilohda ularqa: — Musaning wasitisi arkılık Pərvərdigar biz toorurluk; «Ularqa turuxka xəhərlərni, malları üçün yaylaqlarını koxup bərgin», dəp eytkən, dedi. **3** Xuni dewildi, Israillar Pərvərdigarning emri boyiqş eż miras ülüxləridin munu xəhərlər bilən yaylaqlarını koxup Lawiyalarqa bardi: — **4** birinqi taxlanoğan qək Kohat jəmətliriga qıktı; qək taxlinip, Lawiyalar iqidiki kahin Hərunning əwlədlirioja Yəhuda əbilisi, Ximeon əbilisi wə Binyamin əbilisining zeminləridin on üç xəhər bekitildi; **5** Andin Kohatning kalojan əwlədlirioja qək taxlinip, Əfraim əbilə-jəmətlirining zeminidin, Dan əbilisining zeminidin wə Manassəh, yerim əbilisining zeminləridin on xəhər bekitildi. **6** Gerxonning əwlədlirioja qək taxlinip, Issakar əbilə-jəmətlirining zeminidin, Axır əbilisining zeminidin, Naftali əbilisining zeminidin wə Manassəhning yənə bir yerim əbilisining zeminidin on üç xəhər bekitildi. **7** Mararining əwlədlirioja, jəmat-aililiyi boyiqş qək taxlinip, Ruben əbilisining zeminidin, Gad əbilisining zeminidin wə Zəbulun əbilisining zeminidin on ikki xəhər bekitildi. **8** Bu tərikidə Pərvərdigar Musaning wasitisi bilən buyruqjinidək Israillar qək taxlap bu xəhərlər bilən yaylaqlarını koxup, Lawiyalarqa bərdi. **9** Ular Yəhūdaning əbilisi bilən Ximeonning əbilisining zeminidin təwəndə tizimlənən munu xəhərlərni bərdi: — **10** (qək taxlanoğanda, Lawiyalarning nəslı bolovan Kohatlar jəmətdikii Hərunning əwlədlirioja birinqi qək qıkkəqə munu xəhərlər berildi): — **11** ularqa Yəhūdaning taqlıq rayonidiki Kiriət-Arba (Arba Anakning atisi idi), yəni Həbron bilən ətrapidiki yaylaqlarını koxup bərdi. **12** Lekin xəhərgə təwə etizlər bilən kənt-kıxlakları Yəfunnəhəng oğlu Kaləbkə miras kılıp bərdi. **13** Xundak kılıp ular Hərun kahinining əwlədlirioja adəm ełtürgən kixilər panahglinidən xəhər Həbron wə yaylaqlarını, yənə ularqa Libnah bilən yaylaqlarını, **14** Yattir bilən yaylaqlarını, Əxtəmoa bilən yaylaqlarını, **15** Holon bilən yaylaqlarını, Dəbir bilən yaylaqlarını, **16** Ayin bilən yaylaqlarını, Yuttah bilən yaylaqlarını, Bəyt-Xəməx bilən yaylaqlarını bərdi; bu ikki əbilisining zeminləridin jəmiy tokkuz xəhərni bərdi. **17** Mundin baxka ularqa Binyamin əbilisining zeminidin Gibeon bilən yaylaqlarını, Geba bilən yaylaqlarını, **18** Anatot bilən yaylaqlarını, Almon bilən yaylaqlarını koxup jəmiy tət xəhər bərdi. **19** Bu tərikidə kahinlər, yəni Hərunning əwlədlirioja bekitilgən xəhərlər on üç boldi; bular ətrapidiki yaylaqları bilən

berildi. **20** Ular yənə Lawiyalarning nəslidin bolovan Kohatning kalojan jəmətlirigimə xəhərlərni bərdi. Qək taxlap bilən ularqa bekitilgən xəhərlər munular: — ularqa Əfraim əbilisining zeminidin **21** Əfraimning taqlıq rayonidiki adəm ełtürgən kixilər panahglinidən xəhər Xəkəm bilən yaylaqlarını, yənə Gəzər bilən yaylaqları, **22** Kibzaim bilən yaylaqları wə Bəyt-Həron bilən yaylaqları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi; **23** buningdin baxka Dan əbilisining zeminidin əltəkəh bilən yaylaqları, Gibbeton bilən yaylaqları, **24** Ayjalon bilən yaylaqları wə Gat-Rimmon bilən yaylaqları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **25** Buningdin baxka Manassəh, yerim əbilisining zeminidin Taanak bilən yaylaqları, Gat-Rimmon bilən yaylaqları bolup, jəmiy ikki xəhərni bərdi. **26** Bu tərikidə Kohatarning kalojan jəmətliriga bekitilgən xəhərlər on boldı; bular ətrapidiki yaylaqları bilən berildi. **27** Lawiyalarning jəmətlirindən bolovan Gərxonlarqa bolsa ular Manassəhning yerim əbilisining zeminidin adəm ełtürgən kixilər panahglinidən xəhər Baxandıki Golan bilən yaylaqlarını, xundakla Bəxterəh bilən yaylaqlarını, jəmiy ikki xəhərni bərdi; **28** yənə Issakar əbilisining zeminidin Kixion bilən yaylaqları, Dabirat bilən yaylaqları, **29** Yarmut bilən yaylaqları wə Ən-Gannim bilən yaylaqları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi; **30** buningdin baxka Axır əbilisining zeminidin Mixal bilən yaylaqları, Abdon bilən yaylaqları, **31** Həlkət bilən yaylaqları wə Rəhəb bilən yaylaqları bolup, jəmiy bolup tət xəhərni bərdi; **32** buningdin baxka Naftali əbilisining zeminidin adəm ełtürgən kixilər panahglinidən xəhər Galiliyədiki Kədəx bilən yaylaqlarını, yənə Hammot-Dor bilən yaylaqları wə Kartan bilən ətrapidiki yaylaqları bolup, jəmiyy üç xəhərni bərdi. **33** Bu tərikidə Gərxonlarqa bekitilgən xəhərlər on üç boldı; bular ətrapidiki yaylaqları bilən berildi. **34** Kalojan Lawiyalarqa, yəni Mərrəvərələr jəmətlirigə Zəbulun əbilisining zeminidin Yokneam bilən yaylaqları, Kartah bilən yaylaqları, **35** Dimnah bilən yaylaqları wə Nahələl bilən yaylaqları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **36** Buningdin baxka Rubən əbilisining zeminidin Bəzər bilən yaylaqları, Yahaz bilən yaylaqları, **37** Kədəmət bilən yaylaqları wə Məfaat bilən yaylaqları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **38** Buningdin baxka Gad əbilisining zeminidin adəm ełtürgən kixilər panahglinidən xəhər Gileadlıki Ramot bilən yaylaqlarını, yənə Maħanayim bilən yaylaqları, **39** Həzbon bilən yaylaqları wə Jaazər bilən yaylaqları bolup, jəmiy tət xəhərni bərdi. **40** Bular bolsa kalojan Lawiyalarning jəmətlirigə, yəni Mararilar jəmətlirigə bekitilgən barlıq xəhərlərdür; ularqa qək taxlinix bilən bekitilgən ülüxi on ikki xəhər idi. **41** Israillarning zemini iqidin Lawiyalarqa bekitip bekitilgən xəhərlər jəmiy kırıq səkkiz idi; bular ətrapidiki yaylaqları bilən berildi. **42** Bu xəhərlərinin hərbirinə ətrapida yaylaqları bar idi; xəhərlərning həmmisi xundak idi. **43** Pərvərdigar xu tərikidə Israillarning ata-bowliriyoja berixkə əşəm bilən wəda kılajan pütküll zəminni ularqa bərdi; ular kələp uni igiləp, u yərdə olturdı. **44** U wakitta Pərvərdigar ilgiri ularning ata-bowliriyoja əşəm bilən wəda kılajanindək, ularqa hər ətrapida tinq-aramlıq bərdi; ularning düxmənləridin həqkəndikli ularning alıldı kəddini rusluk tik turalmayıttı; bəlkı Pərvərdigar həmmə düxmənlərinin ularning kolioqa tapxurdi. **45** Pərvərdigarning Israillining jəmətigə wəda kılajan himmətləridin həqbiyi kalduруlmay əməlgə axuruldu.

22 U wakitta Yəxua Rubənlər, Gadlar wə Manassəh, yerim əbilisidikilərni qakırıp ularqa: — **2** Silər bolsanglar Pərvərdigarning kuli Musaning silərgə buyruqjininə həmmisigə əməl kıldingər, mening silərgə emr kılajan barlıq sezlərimgi kulaq saldingər; **3** silər bu nuroqun künldərə

taki bügüngə kədər kərindaxliringlarnı taxliwətməy, bəlkı Pərvərdigar Hudayinglər [silərgə] əmr kılıqan wəzipini tutup kəldinglər; **4** əmdi Pərvərdigar Hudayinglər wədə kılıqınıdək, kərindaxliringlərə aramlıq bərdi; xunga silər Pərvərdigarning kuli Musa lordan dəryasining təripidə silərgə bərgən miras zemininglərə, ez qedirliringlərə kəytip beringlər. **5** Pəkətla Pərvərdigarning kuli Musa silərgə buyrup tapxurçan kanun-əmrlərgə əmel kılıxka, yəni Pərvərdigar Hudayinglarnı seyüp, Uning barlık yollarında mengip, əmrlerini tutup uningoja baqlınip, pütün kəlbinglər wə pütün jan-dilinglər bilən Uning hizmitidə boluxka ilhas bilen kəngül belünglər, — dedi. **6** Xuning bilən Yəxua ularnı bəht-bərikət tiləp, yoloja saldı; ular ez qedirlirliqə kəytip ketixti. **7** Manassəh, yerim kəbilisiga bolsa Musa ularoja Baxanni miras kılıp bərgənidi; yənə bir yerim kəbiligə Yəxua lordan dəryasining bu keti, yəni əqrəb təripidə ularning kərindaxliringin arısida miras bərdi. Yəxua ularnı ez qedirlirliqə kəytix yolioja saloqan waktida, ular oğlunu bəht-bərikət tiləp, **8** ularqa: — İntayın kəp bayılıklar, intayın kəp qarpaylarnı, xundakla kəp mikdarda kümük, altun, mis, təmür wə kiyim-keqaklırları elip, ez qediringlərə kəytip beringlər; düxmənliringlərin alojan oljini kərindaxliringlərə üləxtürüp beringlər, dedi. **9** U wağıtta Rubənlər, Gadlar wə Manassəh, yerim kəbilisi Çanaan zeminidiki Xilohdin qıkıp Israillardin ayrırilip, Pərvərdigarning Musanıng wasitisi bilən kılıqan əmri boyiqə ularningar təllükati boləjan ez miras zemini Gilead yurtiqa karap kəytip mangdi. **10** Rubənlər, Gadlar wə Manassəh, yerim kəbilisi Çanaan zeminidiki lordan dəryasining boyidiki Gəlilotka yetip kəlgəndə, və yərdə lordan dəryasining boyida bir kurbangahı yasıdı; kurbangah, nahayıti qong wə həywətlik yasaloqanıdi. **11** Israillarqa: «Mana Rubənlər, Gadlar wə Manassəh, yerim kəbilisi Çanaan zeminidiki lordan dəryasining u kətidiki Gəlilotta, yəni Israillarning udulida bir kurbangahı yasaptu» deyən həwər anglandı. **12** Israillar bu həwərnı anglojan həman, ularning pütkülm jamaiti ular bilən uruxux üçün Xilohka toplandi. **13** U wağıtta Israillar kahin Əliazarning oqlı Finihsəni Gilead zeminidiki Rubənlər, Gadlar wə Manassəh, yerim kəbilisiga mangdurdı. **14** Wə xundakla uning bilən oñ əmirni, Israillarning hərbir kəbilisidin jəmet baxlıkı boləjan birdin əmirni uningoja həmrəh kılıp əwətti; hərbir əmir hərkəsi atə jəməttiki mingliojan Israillarning kattiwexi idi. **15** Bular əmdi Gilead zeminiqa, Rubənlər, Gadlar wə Manassəh, yerim kəbilisiga kəlip ularqa: — **16** Mana Pərvərdigarning pütkülm jamaiti silərgə mundaq daydu: «Silərning Pərvərdigaroja əgixixtin yenip, ezunglarə kurbangahı yasap, Israillarning Hudasidin yüz ərüp, Pərvərdigaroja əsiylik kılıp etkiüzgən bu rəzilliklər zadi kəndək ix? **17** Peorda burun etkiüzgən kəbihilikimiz bizə yetip axmasmu? Gərqə Pərvərdigarning jamaitining bəxiqə waba qüxkən bolsimu, biz tehi bügüngə kədər bu ixtin əzimizni paklandurmıdük. **18** Silər bügüñ Pərvərdigaroja əsiylik kılıqan boləqək, u jəzmən əta Israillarning pütkülm jamaitiga əqəzəplinidü. **19** Halbüki, mubadə silər miras kılıp alojan zemin napak bolup kələqan bolsa, Pərvərdigarning təwəlli kələqan zeminoja, Uning qediri tiklangən yurtka yenip kəlip, arımidə miras elinglər. Pəkət Pərvərdigar Hudayimizning kurbangahının baxxə ezunglar üçün kurbangah yasax bilən Pərvərdigaroja wə bizişərgə əsiylik kilmanglar. **20** Zərahning oqlı Akən həram bekitilgən nərsilərdin elip, itaatsizlik kılıqan əməsmu? Xu səwəbtin kəbihiliyi üçün yalçın ular əltürülü kalmay, Pərvərdigarning əqəziyi yəna pütkülm Israil jamaitining üstigə qüxkən əməsmu?».

21 Xuning bilən Rubənlər, Gadlar wə Manassəh yerim kəbilisi mingliojan Israillarning kattiwaxlirioja jawab berip mundak dedi: — **22** «İlahlarning ilahi Pərvərdigardur! İlahlarning ilahi boləjan Pərvərdigar Əzî buni bilidü, Israilmu uni bilgəy! Əgər bu ix asılık bolsa yaki Pərvərdigaroja itaatsizlik bolsa, əmdi bizişəri bütün əlümdin ayimanglar! **23** Əgər bizning ezimiz üçün kurbangahı yasiximiz Pərvərdigaroja əgixixtin yenix üçün boləjan bolsa, xundakla kurbangahının üstidə kəydürmə kurbanlıq sunux, axlıq əhdiyalırını sunux, inaklıq kurbanlıklarını sunux üçün boləjan bolsa, undakta Pərvərdigar Əzî bu ix toqıruluk bizdin hesab alsun; **24** əksiqə bu ixni kılıximizning səwəbi həkikətan xuki, kalğüsida silerning balılıringlər bizning bilalırırmızqo: «Silərning Israillarning Hudasi Pərvərdigar bilən kəndək munasibitlinglər bar? **25** Əy Rubənlər wə Gadlar, Pərvərdigar biz bilən silərning otturımzdə lordan dəryasını qəgra kılıp koypən əməsmu? Xunga silərning Pərvərdigardin həqkəndək nesiwənglər yoktur!» deyixidin əndixə kıldıq. **26** Xunga bizi: «Körop bir kurbangah yasayı; lekin bu kəydürmə kurbanlıklar üçünümə əməs, baxxə hil kurbanlıklar üçünümə əməs, **27** bəlkı kalğüsida Pərvərdigarning aldida kəydürmə kurbanlıklarımız bilən baxxə hil kurbanlıklarımız wə inaklıq kurbanlıklarımız bilən uning ibaditidə boluximiz üçün, silər wə bizning otturımzdə, xundakla keyinki dəwrlerimizdə bir əslətmə guwahlıq bolsun üçün uni yasidük; balılıringlarning kalğüsida bilalırırmızqo «Pərvərdigardin həqkəndək nesiwənglər yok» deməsləki üçün xundak kıldıq. **28** Əgər ular kalğüsida biz bilən əwladırırmızqo xundak desə, biz jawab berip: «Mana, kəydürmə kurbanlıq sunux üçün yaki baxxə hil kurbanlıklarını sunux üçün yasaloqan əməs, bəlkı silər bilən bizning otturımzdə bir guwahlıq bolsun dap yasaloqan, bu Pərvərdigarning ata-bowilirimiz yasiojan kurbangahının əndizisidurl» deyəlyəmiz. **29** Pərvərdigaroja əsiylik kılıp, Pərvərdigaroja əgixixtin yenip, Pərvərdigar Hudayimizning qədirinining aldida turojan kurbangahın baxxə ikkinçi bir kurbangahı yasap, uning üstidə kəydürmə kurbanlıq, axlıq əhdiyalər wə baxxə hil kurbanlıklarını etkizük niyyiti bizdin neri boløyəl». **30** Kahin Finihs wə uning bilən billə kəlgən jamaat əmirli, yəni mingliojan Israillarning kattiwaxliria Rubənlər, Gadlar wə Manassəhlerinin eytkan səzlini angloqanda ular xuningdin hux boldi. **31** Əliazarning oqlı kahin Finihs Rubənlər, Gadlar wə Manassəhlerə: — Silər Pərvərdigaroja bu itaatsizlik kılımçıqinqilər üçün Pərvərdigarning otturımzdə turuwtəkənlilikini əmdi bildük; silər bu ix bilən Israilların Pərvərdigarning kəlidin kütkuzdunglar, dedi. **32** Andin Əliazar kahinning oqlı Finihs bilən əmirlər Rubənlər wə Gadlarning yenidin, Gilead zemini qıkıp Çanaan zeminiqa Israillarning yenoja yenip kəlip bu həwərnı ularqa dəp bərdi. **33** Bu ix Israillarning nəziridə yahxi kəründü; Israillar Hudaqə həmdusuna eytip, Rubənlər bilən Gadlar oja hujum kılıp, ular bilən uruxup ularning turuwtəkən zeminiyi wayran kilaylı, deyən gəpni ikkinçi tiləja almındı. **34** Rubənlər bilən Gadlar bu kurbangahka «Guwahlıq» dəp at kəydi; qünki ular: — «U arımidə Pərvərdigarning Huda ikənlilikiga guwahtur» dedi.

23 Pərvərdigar Israiloşa ətrapidiki düxmənliridin aram berip uzun zamanlar etüp, xundakla Yəxua kərip, yeximu qongiyip kələqəndə, **2** Yəxua pütkülm Israillni, ularning aksaşallırını, baxlıklärı, həkim-sorakşılrı bilən bağ-əməldarlarını qakırıp ularqa mundaq dedi: — «Mən kərip kəldim, yeximmi qongiyip kəldi. **3** Pərvərdigar Hudayinglarning silar üçün muxu yərdiki barlıq taipilərgə kəndək ixlarını kələqinini ezunglar kerdünglər; qünki silər tərəptə turup jəng kələqinə

Pərvərdigar Hudayinglар Əzidur. **4** Mana, mən ezm yokatkan həmmə əllərning zeminliri bilən kələjan bu taipilərnin zeminlirini koxup kəbilə-jəmətinglər boyiqə qək taxlap lordan dəryasının tartip kün petix tərəptiki Uluq Dəngizojıqə, silərgə miras kılıp təkşim kılıp bərdim. **5** Pərvərdigar Hudayinglər Əzi ularnı aldinglardın kooqlap qıkırıp, kəzünglardın neri kılıp, Pərvərdigar Hudayinglər silərgə eytkinidək silər ularning zeminiqə iğə bolisilər. **6** Xunga silər tolimu kəysər bolup Musaning қanun kitabida pütülgənnin həmmisini tutup, ong ya soloja qətnəp kətməy, uningoja əmal kiliçka köngül belünglər; **7** xundak kılıp, aranglarda kəlip kələjan bu taipilər bilən bardi-kəldi kilmanglar; xuningdək ularning ilahlırinin namlarını tiləqə almanglar yaki ularning nami bilən կəsəm kilmanglar; ularqa ibadət kilmanglar, ularqa bax urmanglar; **8** bəlkı bügüngiç qəlojinqinglardək, Pərvərdigar Hudayingləroja baqlinip turunglar. **9** Qünki Pərvərdigar aldinglardın qong-qong wə kütlük əllərni kooqlap qıkırıwtəkdür; bügüngiç heqkəndək adəm aldinglarda put tırap turulmadi. **10** Pərvərdigar Hudayinglər silərgə eytkin boyiqə silər tərəptə turup jəng kılıçını üçün silərdin bir adimlinglər ularning ming adimini tiripirən kılıdu. **11** Xunga Pərvərdigar Hudayinglərni səyüp üçün əz kənglüngləroja qəttik səgək bolunglar! **12** Qünki əgər silər Uningdin yüz əriup aranglarda kələjan bu əllər bilən arilixip-baqlinip, ular bilən koda-baja bolup, ular bilən berix-kelix kilsanglar, **13** undakta silərgə xu ix ayan bolsunki, Pərvərdigar Hudayinglər aldinglardın bu əllərni ikkinqi kooqlap qıkarmayıdu, bəlkı bular silərgə kapkən wə kiltək bolup, bikinqingləroja kamqa bolup qüxüp, kezünglərgə tikən bolup sanjılıdu; ahirdə Pərvərdigar Hudayinglər silərgə bərgən bu yahxi zemindən möhrüm bolup yokılısılər. **14** Mana, mən bügün barlık adəmlər mukərrər besip etidiojan yolni mangımən; ularning pütün dilinglər wə wujudungləroja xu roxənki, Pərvərdigar Hudayinglarning silər toojruluk kələjan mubarək wədilirininq heqbiyi əməlgə axurulmay kalmidi; həmmisi silər üçün bəja kəltürülüp, heqkəysisi yerdə kalmidi. **15** Lekin silər Pərvərdigar Hudayinglarning silərgə əmr kılıp tohtatkan əhdisini buzoqanda, Pərvərdigar Hudayinglər silərgə wəda kələjan həmma berikət tüstünglərgə qüxürlügəndək, xundak boliduki, Pərvərdigar Hudayinglər silərni Əzi silərgə bərgən zemindən yokatkuqə barlıq agaş kələjan ixni qüxüridü; silər berip, [uning əhdisini buzup] baxkə ilahlarqa ibadət kılıp bax ursanglar, Parwərdigarning oqzipi silərgə tutixip, silərni Əzi silərgə bərgən yahxi zemindən tezla yok kılıdu».

24 Andin Yəxua Israilning həmmə əkbililirini Xəkəmgə yişip, Israilning aksaqları, baxlıkları, hakim-sotqları bilən bəg-əməldarlarını qakırdı; ular eziurini Hudaning huzuriqə həzir kələjanda **2** Yəxua pütkül həlkə: Israilning Hudasi Pərvərdigar: — «Qədimki zamanda ata-bowliringlər, jümlidin İbrahim bilən Nahorning atisi Tərah dəryanıq u taripida olturnatti; ular baxkə ilahlarning kullukida bolətti. **3** Lekin Mən atanglar İbrahimni dəryanıq u taripidin elip kelip, uni baxlap pütkül Kanaan zeminini aylandurup, uning nəslini awutup uningoja İshaknı bərdim. **4** Andin Mən İshakğa Yakup bilən Əsawni bərdim; Əsawəja Seir taqılık rayonunu təwəlik kılıp bərdim, Yakup bilən oozulları bolsa Misiroja qüxüp bardi. **5** Keyinrək Mən Müsa bilən Hərunni əwətip, Misirliklər arısında amallırımlı bilən ularqə dəlxətlik wabalarnı qüxüründü; andin silərni xu yərdin elip qıktım. **6** Mən bu tərikədə ata-bowliringlərni Misirdin elip qıkıp, ular [Kızıl] Dengizə yetip kəlginidə, misirliklər jəng hərwilir wə atlık əskərləri bilən ata-bowliringlərni kooqlap dengizojıqə kəldi. **7** Israillar xuan

Pərvərdigaroja nida kiliwidı, U silər bilən Misirliklarning arisioja tum karangoqluq qüxtürdi; andin denginizin ularning üstüqə basturup yaptı. Silər Əz kezleringlər bilən Mening Misirdə nemə kılıçinimni kərdünglər; andin silər uzun wakitkiqə qəldə turdunglar. **8** Keyinrək Mən silərni lordan dəryasının u taripidə turojan Amoriylarning zeminiqə baxlap kaldım; ular silər bilən sokuxkanda mən ularni kəlunqlarqa berip, silər ularning zeminini igilidinqilar. Mən ularni aldinglardın yokitiwəttim. **9** U wakitta Moabning padixahı, Zipporning oqlı Balak kəpup, Israil bilən jənggə qüxti wə silərni kərəqəx üqün Beorning oqlı Balaamni qakırıp kəldi; **10** lekin Mən Balaamning sezığə kulaq salmidim; xuning bilən u silərgə kəyta-kəyta bəhət-berikət tilidi wə Mən silərni [Balakning] kəlidin kutkuzdum. **11** Keyinrək silər lordan dəryasının ettip Yerihooja barəyində Yerihoning adəmləri Amoriylar, Pərizziylər, Kanaaniylar, Hittiyalar, Gırgaxiyalar, Hıwiylar wə Yəbusiylər silər bilən uruxkə kopkını bilən Mən ularni kolunglarqa tapxurup bərdim; **12** Mən aldinglərə serik hərəni əwətim, serik hərə Amoriylarning ikkila padixahını həydiwətəndək ularnimu həydiwətti; bu ix silərning kiliqinqilar yaki okyayinglar bilən bolmıldı. **13** Mən silərgə əz kolunglar bilən əmgək singdurmigən bir zeminni, eziunglar yasimiqən xəhərlərni bərdim, wə silər xularda makan kıldınglar; eziunglar tikmigən tüzümzarlıqlar bilən zaytunzarlıqlardın mewilirini yəwatisilər» daydu, — dedi. **14** — Xunga əmdi silər Parwərdigardin korkup iħlasmənlik wə həqiqət iqidə uning ibaditidə bolunglar; ata-bowliringlər dəryanıq u taripidə wə Misirdə qoqunojan ilahlarnı taxlap, pəkət Parwərdigarning kullukida bolunglar. **15** Lekin əgər Parwərdigarning ibaditi silərgə yaman körünsə, kimə ibadət kılıdıcıqinqlərni talliwinglər — məyli ata-bowliringlər dəryanıq u taripidə turojan qoqunojan ilahlar bolsun yaki silər turuwatkan zemindiki Amoriylarning ilahlıri bolsun, ularni tallanglar; lekin mən bilən eyümdikilər bolsak Parwərdigarning ibaditidə bolimiz, — dedi. **16** Həlk jawab berip: — Pərvərdigarnı tərk etip baxkə ilahlarning ibaditidə bolux bizdən neri bolsun! **17** Qünki biz bilən ata-bowlirimizni «kulluk makani» boləjan Misir zemindin qıkırıp, kəzimizning alidda bu qong mejiziliklə alamətləri kərsitip, kəysi yolda mangmaylı, kəysi həlkinqən arisidin etməyili, bizni saklıqınuqı Pərvərdigar Hudayımız Əzidur! **18** Pərvərdigar wə zemində turojan barlık taipilərni, jümlidin Amoriylarnı aliddimizin kooqliwati; xunga bizmuz Parwərdigarning ibaditidə bolimiz; qünki U bizning Tangrimizdur! — dedi. **19** Yəxua həlkə: — Silər Pərvərdigarning ibaditidə bolalmaysılər, qünki U mukəddəs bin Hudadur; U wapasızlıkkə həsət kıləquqı bir Təngri boloqaqka, itaetsizlikliringlər bilən gunahliringlərni kəqürəlməydi. **20** Əgər silər Pərvərdigarnı taxlap, yat ilahlarqa qoqunojan bolsanglar Ümu silərdin yüz əriup, silərgə yahxilik kılıp kəlgənning ornida silərgə bala kəltürüp yokıldı, — dedi. **21** Lekin həlk Yəxuaqa jawab berip: — Hərgiz undak bolməydi! Biz Pərvərdigarning ibaditidə bolimiz, — dedi. **22** Buni anglap Yəxua həlkə: — Əzünglarning Pərvərdigarnı, Uning ibaditidə boluxni talliqlanlıqlarıqloja əz-əzünglərə quwahqı boldunglar, dewidi, ular: — Əzimiz guwahlı! — dəp jawab berixti. **23** U: — Undak bolsa əmdi aranglardiki yat ilahlarnı qıkırıp taxliwetip, kənglünglərni Israilning Hudasi Pərvərdigaroja intiliqiojan kiliqlar, dedi. **24** Həlk Yəxuaqa jawab berip: — Biz Pərvərdigar Hudayımızning ibaditidə bolup, uning awaziojıla kulaq salidiojan bolimiz, dedi. **25** Xuning bilən Yəxua u künü həlk bilən əhdə baqlıqip, Xəkəmdə ular üçün həküm-bəlgilimilərni tohitiq bərdi. **26** Andin Yəxua

bu həmmə sezlərni Pərvərdigarning қанун kitabıq pütüp, yooqan bir taxni elip kəlip, uni Pərvərdigarning mukəddəs jayining yenidiki dub dərihining astıqə tikləp koydi. **27** Andin Yəxua həlkə: — Mana bu tax bolsa bizgə guwah bolup turidu; qunkı u Pərvərdigarning bizgə kılqan həmmə sezlərini anglap turdi; u Pərvərdigar Hudayinglardın tanmaslıkinglar üçün üstünglarda guwahqı bolup turidu, — dedi. **28** Yəxua xularni dəp həlkəni yoloqə selip, hərbirini eż miras yeriga yandurdi. **29** Bu ixlardin keyin Nunning oğlı, Pərvərdigarning կuli Yəxua bir yüz on yexida wapat boldi. **30** Ular uni elip berip, Əfraim taoqlik rayonida, Gaax teoqininq ximal təripidiki eż miras ülüxi bolojan Timmat-Seraḥ degən jayda dəpnə kıldı. **31** Yəxuaning pütkül hayat künliridə, xundakla Yəxuadin keyin կalojan, Pərvərdigarning Israil üçün kılqan həmmə mejizilik əməllirini obdan bilidiojan akşakallarning pütkül hayat künliridimu Israil Pərvərdigarning ibaditidə bolup turdi. **32** Yüsiüpning səngəklirini bolsa, Israillar ularni Misirdin elip kəlgənidi. Ular bularnı Xəkəmga elip berip, Yakup Xəkəmning atisi Həmorninq oqulliridin yüz kəsitaḥ kümüixka setiwalojan yerdə dəpnə kıldı. Xu yər Yüsiplərning miras ülüxi bolup kaldi. **33** Hərunning oğlı Əliazarmu wapat boldi; ular uni oğlı Finihaska miras kiliq berilgən Əfraimning taoqlik rayonidiki Gibeal degən jayda dəpnə kıldı.

Batur Hakimlar

1 Wə Yaxua wapat bolqojandin keyin xundak boldiki, Israillar Pərvərdigardin: — Bizdin kim awwal qikip Kanaaniylar bilən sokuxsus? — dəp sordi. **2** Pərvərdigar söz kılıp: — Yəhuda qiksus; mana, Mən zeminni uning kolioja tapxurdum, — dedi. **3** U wakitta Yəhuda akisi Ximeonoja: — Sən mening bilən billə Kanaaniylar bilən sokuxuxkə, manga qək taxlinip miras kilinojan zeminoja qiksang, manmۇ sanga qək taxlinip miras kilinojan zeminoja san bilən billə qikip [sokuximən], dewidi, Ximeon uning bilən billə qiki. **4** Yəhuda u yərgə qikçanda, Pərvərdigar Kanaaniylar wə Pərizziylerni ularning kolioja tapxurdi. Xuning bilən ular vezət deyən jayda ularını urup kırıp, on ming adiminı eltürdi. **5** Ular Bezəktə Adoni-Bezək deyən padixah bilən uqrrixip kılıp, uning bilən sokuxup Kanaaniylar bilən Pərizziylerni urup kirdi. **6** Adoni-bezək qaptı, ular kooqlap berip, uni tutuwelip, kollirining qong barmikə bilən putlirinining qong barmikini kesiwattı. **7** Xuning bilən Adoni-Bezək: — Əyni qəoqda kollirining qong barmikə bilən putlirinining qong barmikə kesiwetilgən yətmix padixah dastihininning tegidiki uwaklarnı terip yeganidi. Mana əmdi Huda mening kıləolanlırmınnı ezümgə yandurdu, dedi. Andin ular uni Yerusaleməqə elip bardi, keyin u xu yərda əldi. **8** Yəhudalar Yerusaleməqə hujum kılıp xəhərnı ixojal kıldı; ular u yərda olturopuçularını kılıqlap kırıp, xəhərgə ot koyuwattı. **9** Andin Yəhudalar qüçüp, təqəlik rayon, jənubdikı Nəgəwən wə Xəfələh, oymalıkdı turuwatkan Kanaaniylar bilən sokuxti. **10** Andin Yəhudalar Həbrondiki Kanaaniylar oja hujum kılıp, Xəxay, Alhiman wə Talmaylarnı urup kirdi (ilgiri Həbron «Kiriat-Arbə» dəp atilatti). **11** Andin ular u yərdirin qikip, Dəbərdə turuwatkanlar oja hujum kıldı (ilgiri Dəbir «Kiriat-Səfər» dəp atilatti). **12** Kaləb: — Kimki Kiriat-Səfərgə hujum kılıp uni alsə, uningoja kızımı Aksalnı hotunlukka bərdi. **13** Kaləbning ukisi Kenazning oqlı Otniyəl uni ixojal kıldı, Kaləb uningoja kızımı Aksalnı hotunlukka berimən, deyəndi. **14** Wə xundak boldiki, kiz [yatlıq bolup] uning kexiqə barar qaoqda, erini atisidin bir parqə yər soraxkə ündidi. Aksah exəktin qüixüxigə Kaləb uningdin: — Səninq nəmə təliping bar? — dəp sordi. **15** U jawab berip: — Meni alahidə bir bərikətligəysən; sən manga Nəgawdin [kaonjirak] yər bərganıksən, manga birnəqqə bulaknimu bərgəysən, dedi. Xuni dewidi, Kaləb uningoja üstün bulaklar bilən astın bulaklarnı bərdi. **16** Musaning keynatisining əwləldirli bolovan Keniylər Yəhudaçqa əoxulup «Hərmilik, Xəhər»dən qikip Aradning jenub təripidiki Yəhuda qələgə berip, xu yərdiki həlk bilən billə turoqanı. **17** Yəhuda bolsa akisi Ximeon bilən billə berip, Zəfat xəhəridə turuwatkan Kanaaniylarını urup kırıp, xəhərnı mutlək wəyran kıldı; xuning bilən xəhərning ismi «Hormah» dəp atalojan. **18** Andin Yəhudalar Gaza bilən uning ətrapini, Axkelon bilən uning ətrapini, Əkron bilən uning ətrapini igilişdi. **19** Pərvərdigar Yəhuda bilən billə boloşaq, ular təqəlik yurtını məoqlup kılıp aldı; lekin jılıqidikilərni bolsa, ularning temür jəng həwilirli boloşaqka, ularını zeminindin kooqlıwetəlmidi. **20** Ular Musaning buyruqoinidak Həbronnı Kaləbka bərdi. Xuning bilən Kaləb Anakning üç oqlunu u yərdin kooqlıwətti. **21** Lekin Binyaminlar bolsa Yerusalemədə olturnuwatkan Yəbusiyarlarnı kooqlap qikiriwetəldi; xunga ta bügüngiçə Yəbusiyalar Binyaminlar bilən Yerusalemədə billə turmakta. **22** Yüsüpninq jəməti Bayt-Əlga hujum kıldı; Pərvərdigar ular bilən billə idi. **23** Yüsüpninq jəməti Bayt-Əlninq əħħalini bilip kelixkə qarlıqcuqlarını əwətti (ilgiri xəhərning nami Luz idi). **24** Qarlıqcuqlar xəhərdin bir kixinin qikip keliwatkınıñ baykap uningoja: — Xəhərgə kiridiojan

yolni bizga kersitip koysang, sanga xapaət kersitimiz, — dedi. **25** Xuning bilən xu kixi xəhərgə kiridiojan yolni ularqa kersitip koydi. Ular berip xəhərdikilərni urup kiliqlidi; lekin u adəm bilən aılısidikilərni aman koydi. **26** U adəm keyin Hittiyarlarning zeminiçə berip, xu yərda bir xəhər bərpə kılıp, namini Luz dap atidi. Ta bügüngiçə uning nami xundak atalmakta. **27** Lekin Manassəhələr bolsa Bəyt-Xeanni wa uningoja əkaraxlıq kəntlərni, Taanaknı wə uningoja əkaraxlıq kəntlərni ixojal kilmidi; ular Dor wə uningoja əkaraxlıq kəntlərdiki həlkəni, Ibleam wə uningoja əkaraxlıq kəntlərdiki həlkəni, Megiddo wə uningoja əkaraxlıq kəntlərdiki həlkəni kooqlıwətmidi, zeminni almidi; Kanaaniylar xu zemində turuwerixkə bel baqlıqanı. **28** Israıl barçoqanseri küqayqaqkə Kanaaniylarını ezliriga həxarqı kılıp bekindurdu, lekin ularını ez yərliridin pütünləy kooqlıwətmidi. **29** Əfraimlarmu Gəzərdə turuwatkan Kanaaniylarını kooqlıwətmidi; xuning bilən Kanaaniylar Gəzərdə ular bilən billə turiwərdi. **30** Zəbulun nə Kırtronda turuwatkanları nə Nahəlolda turuwatkanları kooqlıwətmidi; xuning bilən Kanaaniylar ularning arısında olturaklıxip, ularqa həxarqı mədikar boldi. **31** Axır bolsa nə Akkoda turuwatkanları nə Zidonda turuwatkanları kooqlıwətmidi, xundakla Ahlab, Akzib, Həlbəh, Afək Rəhəblarda turuwatkanlarını kooqlıwətmidi. **32** Xuning bilən Axırlar xu zemində turuwatkanlarning arısında, yəni Kanaaniyların arısında olturaklıxip kəldi; ular Kanaaniylarını ez yeridin kooqlıwətmidi. **33** Naftalılar nə Bayt-Xəməxtə turuwatkanları nə Bayt-Anatta turuwatkanları kooqlıwətmidi; xuning bilən ular xu zemində turuwatkanlarning arısında, yəni Kanaaniyların arısında olturaklıxip kəldi; Bayt-Xəməx wə Bayt-Anatiki həlk ularqa həxarqı mədikar boldi. **34** Amoriylar Danlarnı təqəlik rayonu məjburiy həydəp qikirietip, ularını jiloşa-tüzlənglikkə qüçüixa yol koymidi. **35** Amoriylar Hərəs teoqi, Ayalon wə Xaalbimdə turuwerixkə niyət baqlıqanı; lekin Yüsüp jəmətininq koli kütqaygəndə, Kanaaniylar ularqa həxarqı mədikar boldi. **36** Amoriyların qəgrisi bolsa «Seriç Exək dawini»din koram texiqə etüp yukarı təripigə baratti.

2 Pərvərdigarning Pərixtisi Gilgaldin Bokimoja kılıp: — Mən silərni Misirdin qikirip, ata-bowlirinqilarqa kəsəm kılıp bərgən zeminoja elip kılıp: «Mən silə bilən kıləjan əhdəmni əbadığa bikar kilməymən; **2** Lekin silə bu zeminninə həlkə bilən həqkəndək əhdə baqlımlıngar, bəlkı ularning kurbangahlırını buzup taxlixinglar kerək» — degənidim; lekin silə Mening awazimoja kulağ salmidıngar. Bu silərning nemə kiliqininqalar?! **3** Xunga Mən [xu qəoqda] silərgə: «[Xundak kilsanglar] uları silərning aldinglərdin kooqlıwətməyən; ular bikininqilarqa yantak bolup sanjılıdıcı, ularning iləhəlliri silərgə tor-tuzak bolidu» — dəp agaħlandurdum, — dedi. **4** Pərvərdigarning Pərixtisi barlık Israillaroja bularını degəndə, ular iün selip yiçlap ketixti. **5** Xuning bilən bu jayning nami «Bokim» dəp koyıldı; ular xu yərda Pərvərdigaroja atap kurbanlıkları sundı. **6** Yəxua həlkəni tarkitiwetiwi, Israillar hərkəsiyi ezliriga miras kiliqojan zeminni igilax üçün kaytip ketixti. **7** Yəxuaning pütükli hayat künlińridə, xundakla Yəxuadın keyin ələqən, Pərvərdigarning Israıl üçün kıləjan həmmə karamət əməllirini obdan bilgən aksakallarning pütükli hayat künlińridim [Israıl] həlkə Pərvərdigarning ibaditidə bolup turdi. **8** Əmdi Nunning oqlı, Pərvərdigarning kuli Yəxua bir yüz on yexida wapat boldi. **9** Ular uni elip berip, əfraim təqəlik rayonida, Gaax teoqininq ximal təripidiki ez miras üllixi bolovan Timnat-Serah deyən jayda dəpne kıldı. **10** Bu dawdikilərinin həmmisi [elüp] ez ata-bowlirioqa əoxulup kətti; uların keyin Pərvərdigarnımu tonumaydiqan, xundakla uning Israıl üçün

kilojan əməllirini bilmigən bir dəwr pəyda boldı. **11** Xuningdin tartip Israil Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloqanni kılıp Baal-butlarning ibaditigə kirixti. **12** Ular əzlirini Misir zeminidin qıkırıp elip kəlgən ata-bowilirining Hudasi Pərvərdigarnı taxlap, ətrapidiki taipilərinin ilahlıridin boloqan yat ilahlarqa əgixip, ularqa bax urup, Pərvərdigarning qəzipini kozojidi. **13** Ular Pərvərdigarnı taxlap, Baal wə Axaraharning küllükioja kirixti. **14** Buning bilən Pərvərdigarning oqəzipi Israiloja tutixip, harab kılınsın dəp, ularni talan-taraj kiloquqlarınning kolioja taxlap bərdi, yənə ətrapidiki düxmənlirinining kolioja tapxurup bərdi; xuning bilən ular düxmənlirinining aldida bax ketürəlmidi. **15** Ular əyargə barmisun, Pərvərdigarning koli ularni apət bilən urdi, huddi Pərvərdigarning deginidək, wə Pərvərdigarning ularço qəsəm kiloqinidək, ular tolimu azablıq halətkə qüçüp kıldı. **16** Andin Pərvərdigar [ularning arisidin] batur hakimlarnı turozdu, ular [İsrailların] talan-taraj kiloquqlarınning kolidin kutkuzup qıktı. **17** Xundaktimu, ular eż həkimlirioja kulağ salımıdi; aksıqə ular yet ilahlarqa əgixip buzukluk kılıp, ularqa bax urup qoşkundi; ata-bowilirining mangajan yolidin, yəni Pərvərdigarning əmərlirigə itaat kılıx yolidin tezla qıkıp kətti; ular heq itaat kılımdı. **18** Pərvərdigar əqanakı ular üçün batur hakimlarnı turozsa, Pərvərdigar haman xu batur həkim bilən bille bolatti, batur həkimning hayat kiünleridə ularni düxmənlirinining kolidin kutkuzup qıktı; qünki ularnı harlap əzgənər tüpəylidin ketürülən ah-zarlarnı anglojan Pərvərdigar ularço iqini aqritatti. **19** Lekin batur həkim olüp ketixi bilənlə, ular arkışioja yenip, yet ilahlarqa əgixip, ularning külükkioja kirip, ularqa bax uruxup, əzlirini ata-bowiliridinmüziyada bulqayıtti; ular nu xu kilmixlərinin tohtimaytti, nə eż jahıl yolidin heq yanmayıttı. **20** Xuning bilən Pərvərdigarning oqəzipi Israiloja kattik tutaxtı, U: — «Bu həlk Mən ularning ata-bowilirioja tapilioqan əhdənni buzup, awazimoja kulağ salmiojını üçün, **21** buningdin keyin Mən Yəxua elgəndə bu yurtta kəldurojan taipilərdin heqbirini ularning alddidin kooplıwtəməymən; **22** buningdiki məksət, Mən xular arkılık Israillinq ularning ata-bowilirili tutkandək, Mən Pərvərdigarning yolını tutup mangidiojan-mangamayıdıcıqlanlığını sinayman» — dedi. **23** Xuning bilən Pərvərdigar xu taipilərni kəldurup, ularni nə dərhalla zeminidin məhrum kılıp kooplıwtəmədi nə Yəxuaning koliojumu tapxurup bərmigənidi.

3 Təwəndikilər Pərvərdigar Əanaaniylar bilən boloqan jəngni bexidin ətkiüzəmigən Israillinq [əwlədlirini] sinax üçün kəldurup koyqan taipiler **2** (U Israillarning əwlədlirini, bolupmu jəng-uruxlarnı kəriup bəkmiojanınları pəkət jəngni əğünsün dəp kəldurojanı): — **3** — ular Filistiyaların bax əmirlik, barlıq Əanaaniylar, Zidonluqlar wə Baal-Hərmon teojudin tartip Hamat eoqiziqə Liwan təqəliyida turuwtəkən Hiyiylar idı; **4** Ularnı kəldurup koyxtiki məksəti Israillni sinax, yəni ularning Pərvərdigarning Musanıng wasitisi bilən ata-bowilirioja buyruqan əmərlirini tutidiojan-tutmaydiqanlığını bilix üçün idi. **5** Xuning bilən Israillar Əanaaniylar, yəni Hiyiylar, Amoriylar, Pərizziylar, Hiyiylar wə Yəbusiylar arisida turdi; **6** Israillar ularning kızlırlıqə eylinip, eż kızlırları ularning oqullarırlıqə berip, ularning ilahlırinining külükkioja kirdi. **7** Israillar Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloqanni kılıp, eż Hudasi Pərvərdigarnı untup, Baallar wə Axaraharning külükkioja kirdi. **8** Xuning bilən Pərvərdigarning oqəzipi Israiloja tutixip, ularni Aram-Naharaimning padixağı Kuxan-Rixataimning kolioja tapxurdu. Bu tərkidə Israillar səkkiz yiloqə Kuxan-Rixataimoja bekindi boldi. **9** Israillar Pərvərdigaroja pəyad kətürəmdə,

Pərvərdigar ular üçün bir kutkuzoquqını turozup, u ularni kutkuzdi. U kixi Kaləbning inisi Kenazning oqlı Otniyəl idi. **10** Pərvərdigarning Rohı uning üstigə qüçüp, u Israiloja həkimlik kıldı; u jənggə qikəwidə, Pərvərdigar Aramning padixağı Kuxan-Rixataimni uning kolioja tapxurdu; buning bilən Kuxan-Rixataimning üstidin oqalib kıldı. **11** Xuningdin keyin zemində kırık yiloqə amanlıq boldi; Kenazning oqlı Otniyəl aləmdin etti. **12** Andin Israillar yənə Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloqanni kıldı; ular Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloqanni kiloqąqka, u Moabning padixağı əglonni Israil bilən karixilixkə kütləndirdi. **13** U Ammoniyalar wə Amaləkiyların eziqə tartip, jənggə qikəp Israillni urup kırıp, «Hormilik Xələr»ni ixqal kıldı. **14** Buning bilən Israillar on səkkiz yiloqə Moabning padixağı əglonqa bekindi boldi. **15** Xuning bilən Israillar Pərvərdigaroja pəyad kətürdi; Pərvərdigar ular üçün bir kutkuzoquqı, yəni Binyamin əkbilisindən bolovan Görəninq oqlı əhudni turozdu; u solhay idi. Israil uning koli bilən Moabning padixağı əglonqa sowoqat əwətti. **16** Əmdi əhud eziqə bir gaz üzənlükə ikki bislik bir xəmxər yasatkanıdi; uni kiyimining iqiqə, ong yotisining üstigə kisturuwaldı; **17** U xu haletta sowoqatni Moabning padixağı əglonning aldiqə elip kıldı. Əglon tolimu semiz bir adəm idi. **18** Əhud sowoqatni təkdim kılıp bolqandan keyin, sowoqatni ketürüp kəlgən kixilərni kətküzuwətti; **19** andin ezi Gilgalning yenidiki tax oymilar bar jaydin yenip, padixaħning kəxiqə kelip: — Əy padixaħ, məndə əzlırigə dəydiqən bir məhəpiyətlik bar idı, — dewidi, padixaħ: — Jim tur! — dedi. Xuning bilən ətrapidiki hizmatkarların həmmisi sırtka qıkıp kətti. **20** Andin əhud padixaħning aldiqə kıldı; padixaħ yaloquz salkın balihanıda olturnattı. Əhud: — Məndə sili üçün Hudadin kəlgən bir sez bar, dewidi, padixaħ orundukturın kopup ərə turdi. **21** Xuning bilən əhud sol kolini uzitip ong yotisidin xəmxərni suqurup elip, uning korsiķioja tıktı. **22** Xundak kılıp xəmxərnin dəstisimusu tıoji bilən koxulup kirip kətti, semiz eti xəmxərni kişiwaloqąqka, əhud xəmxərni korsiķidin tartip qikəriwalmıdi; tıqqay-poki arkidin qıktı. **23** Andin əhud dalanoja qıkıp, balihanining ixiklərini iqidin etip kuluplap kəydi. **24** U qıkıp kətəkəndə, padixaħning hizmətqiləri kəlip karisa, balihanining ixikləri küləpləklilik idı. Ular: — Padixaħ, salkın eydə qong tərəkət olturoqan bolsa kerək, ded oylidi. **25** Ular uzun saklap kirmisək sət bolarmış da oylaxtı; u yənilə balihanining ixiklərini aqmiojandın keyin, aqquqni elip ixiklərni eqiwidə, mana, hojisininq yərda elük yatkınıni kerdi. **26** Əmdi ular ikkiliniq kərap turoqan waktida, əhud keqip qikkanıdi; u tax oymilar bar jaydin etüp, Seirahka keqip kəlgənidi. **27** Xu yərgə yətkəndə, u Əfraim təqəli rayonunda kanay qeliwidi, Israillar uning bilən birgə təqəli rayonundan qıxtı, u aldida yol baxlap mangdi. **28** U ularqa: — Manga əgixip yürüngərlər, qünki Pərvərdigar düxmininglər Moabılarnı könulgalarqa tapxurdu, — dewidi, ular uningoja əgixip qüçüp, lordan dəryasının keqiklərini tosus, heqkimni etküzmidi. **29** U wakıtta ular Moabılardın on mingə əskərni eltürdü; bularning həmmisi təməl palwanlar idı; uların heqbir adəm keqip kütulalmıdi. **30** Xu künü Moab Israilning kolida besikuruldu. Zemin səksən yiloqə aman-tingqliktə turdi. **31** Əhəddin keyin Anatning oqlı Xamgar həkim boldi; u alta yüz Filistiyalıknı bırakla kala sanjiqə bilən eltürdü; umu Israillən kutkuzdi.

4 Əmdi əhud wapat bolqandan keyin Israillar Pərvərdigarning nəziridə yənə rəzil boloqanni kılıqlı turdi. **2** Xuning bilən Pərvərdigar ularni Əanaaniyların padixağı Yabinning kolioja taxlap bərdi. Yabin Həzər xəhəridə saltənat kılattı; uning koxun sərdarining ismi Sisera bolup, u Həroxət-Goyim degen xəhərdə

turattı. **3** Israillar Pərvərdigar oja nələ-pəryad kətirdi, qünki Yabinnin tokkuz yüz təmür jəng hərwisi bolup, Israillar oja yığırma yıldın buyan tolimu zulum kılıp kəlgənidi. **4** U wakıttı Lapidotning hotuni Dəborah, deqan ayal pəyəqəmbər Israiloja həkim idi. **5** U Əfraim taqlıqidiki Ramalı bilən Bayt-Əlning otturisidiki «Dəborahnıng horma dərihi»ning tüwidi olтурattı; barlıq Israillar dəwalırı tooqrisida həküm soriqili uning kəxioja kelətti. **6** U adəm əwətip Naftali yurtidiki Kədəxtin Abinoamning oqlı Barańı qakırtıp kəlip, uningoja: — Mana, Israılning Hudasi Pərvərdigar [mundak] əmr kəlojan əməsmə?! U: — Sən berip Naftalilar kəbilisi həm Zəbulun kəbilisidin on ming adəmni eziung bilən billə elip Tabor teojoja qıkıq; **7** xuning bilən Mən Yabinnin koxun sərdarı Siserani jəng hərwiliri wa koxunlari bilən koxup Kixon ekinining boyioja, sening kəxinoja baroqası niyətkə selip, uni kolungoja tapxurımın degon, — dedi. **8** Barak uningoja: — Əgər sən mən bilən billə barsang, mənmə barımən. Sən mən bilən barmışang, mənmə barmaymən! — dedi. **9** Dəborah, jawabən: — Maşul, mən sən bilən barsam baray; həlbuki, sapiring sanga həq xan-xərap kəltürməydi; qünki Pərvərdigar Siserani bir ayal kixining kəlioja tapxuridu, — dedi. Xuning bilən Dəborah kəlipup Barak bilən billə Kədəxkə mangdi. **10** Barak Zəbulunlar wə Naftalilarnı Kədəxkə qakırttı; xuning bilən on ming adəm uningoja əgəxti; Dəborahı uning bilən qıktı **11** (xu qaçda keniylərdin bolovan Həber ezini Musanıng keynatısi Höbabning naşlıdin bolovan keniylərdin ayırip qıkıq, Kədəxning yenidiki Zaanaimning dub dərihining yenida qədir tikkənidir). **12** Əmdi Sisera: — Abinoamning oqlı Barak Tabor teojoja qıkıptı, deqan həwər yətküzüldi. **13** Xuni anglap Sisera barlıq, jəng hərwilirini, yəni tokkuz yüz təmür jəng hərwisini wa barlıq askerlərini yioqip, Həroxət-Goyimdin qıkıq, Kixon ekinining yenida toplidi. **14** Dəborah Barakkə: — Kopkin; bütün Pərvərdigar Siserani sening kolungoja tapxuridıjan kündür. Mana, Pərvərdigar aldingda yol baxlıoji qıktı əməsmə?! — dedi. Xuni dewidi, Barak wə on ming adəm uningoja əgixip Tabor teojojin qıxtı. **15** Pərvərdigar Siserani, uning həmmə jəng hərwiliri wa barlıq koxununu koxup Barańıñ kılıqı alidda tiripirən kıldı; Sisera ezi jəng hərwisidin qıxiüp, piyada keqip kətti. **16** Barak, jəng hərwilirini wa koxunnu Həroxət-Goyimqıq kooqlap bardı; Siseranıng barlıq koxunu kılıq astıda yikıldı, birimə kalmıdı. **17** Lekin Sisera piyadə keqip, Keniylərdin bolovan Həbərnıng ayalı Yaślıning qediroja bardı; qünki Hażorning padixaḥı Yabin bilən Keniylərdin bolovan Həbərnıng jəmatlı otturisida dostluk alaklısı bar idi. **18** Yaślı Siserani karxi elixkə qıkıq uningoja: — Əy hojam, kirginə! Korkma, meningkigə kirgin, dedi. Xuning bilən Sisera uning qediroja kirdi, u uning üstigə yotkan yepip koydi. **19** U uningoja: — Mən ussap kəttim, manga bir otlam su bərgina, dewidi, ayal berip süt tulumini eqip, uningoja iqtüzüp, andin yəna uni yepip koydi. **20** Andin Sisera uningoja: — Sən qedirinig ixikida saklap turoqın. Birkim kəlip səndin: — Bu yərdə birərsi barmu, dəp sorisa, yok dəp jawab bargın, — dedi. **21** Əmdi Həbərnıng ayalı Yaślı kopup, bir qədir kozukını elip, kəlidə bəlkini tutkınıq xərə qıqarmay uning kəxioja bardı; u həriq kətkəqə, kəttik uhlap kətkenidi. Yaślı uning qekisiga kozuknı xundak kəktiki, kozuk qekisidin etiüp yergə kirip kətti. Buning bilən u əldi. **22** Xu qaçda, Barak Siserani kooqlap kəldi, Yaślı aldioja qıkıq uningoja: — Kəlgin, sən izdəp kalğan adəmni sanga kərsitəy, — dedi. U uning qediroja kirip kəriwidı, mana Sisera əlük yatatti, kozuk tehiqə qekisiga kekliklik turattı. **23** Xundak kəlip, Huda xu künı Kanaan padixaḥı Yabinni Israillarning alidda təwən kıldı. **24** Xu wakıttın tartip Israillar baroqanseri

küqiyip, Kanaan padixaḥı Yabindin üstünlükni igilidi; ahirdə ular Kanaan padixaḥı Yabinni yokatti.

5 Xu künı Dəborah, wə Abinoamning oqlı Barak mundak nəzmə okudi: — 2 Israilda yetəqəqilər yol baxlıojını üçün, Həlk ihtiyarən ezlərini pida kəlojını üçün, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə okungular! **3** Əy padixaḥalar, anglangalar, Əy əmirlər, kulaq selinglər! Mən, mən Pərvərdigar oja atap nəzmə okuymən, Mən Israılning Hudasi Pərvərdigar oja küy etimən. **4** Pərvərdigar, sən Seirdin qıkkiningda, Edomning yaylıqidin qıkıp yürük kəlojiningda, Yər titrap, asmanlardın sular tamçıdı, Xundak, bulutlar yamoqurlarını yaqdurdı; **5** Taoqlar Pərvərdigarning alidda təwərəndi, Ənə Sinay teojoju təwrinip kətti, Israılning Hudasi Pərvərdigarning alidda. **6** Anatning oqlı Xamgarning künlliridə, Həm Yaślıning künlliridə, Qong yollar taxlinip kəlip, Yoluqlar aqri-tokay qıqır yollar bilən mangatti; **7** Israilda ezmətlər yokaq kətti, Takı manki Dəborah kəzəqilip, Israilda bir ana süpitidə pəyda bolojinimoqıq. **8** [Israillar] yengi ilahılları tallidi; Urux dərvazilirioja yetip kəldi. Kırık mingqə Israilliğin arısida, Ya bir kalkan ya bir nəyzə teplisişiqu? **9** Kəlbim Israılning əmirlirigə kayildur, Ular həlk arısida ezlərini ihtiyarən pida kıldı; Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə okungular! **10** I ak exəklərgə mingənlər, I nəpis zilqılerning üstidə olturoqanlar, I yolda yürgənlər, köngül bəlünqlər! **11** Su əkilidicən jaylarda olja belixtiwatkənlərinin juxkun awazılırı anglangalar! Ular xu yərlərdə Pərvərdigarning həkkənəyi eməllirini mədhiyiləp, Uning Israildəki əzmətliririn həkkəniy eməllirini tariplixidu. Xu wakıttı Pərvərdigarning həlkı qıxiüp dərvazilaroja yetip kəlip: — **12** «! Dəborah, oyoran, oyoran! Oyoran, oyoran, oqəzəl eytkin! Ornundin tur, i Barak, Əsirliringni yalap mang, i Abinoamning oqlı!» — deyixidu. **13** Mana həlkəning az bir kəldisi aliyjanablaroja əgixix üçün qıxtı, Pərvərdigarning həlkə yenimoja palwan kəbi qıxiüp kəldi. **14** Mana, Əfraimlardin Amalaktə yiltiz tartip kəlojənlər kəldi; Mana, Binyamınlarmu kəwmilirinqoja koxulup əgixip kəldi; Makirdin əmirlər qıxiüp kəldi, Zəbulundın sərdarlıq hasısını tutkənlər yetip kəldi. **15** Issakarın əmirlirli Dəborahıja koxuldı; Barak nemə kəlojan bolsa Issakarmu xundak kəlip, Uning kəyinin jilojoja tap basturup etilip qıxtı! Rubənnıng ailə-jəmatlıridikilərinin arısında xunqə uluq niyetlər kəblərigrə pükülgənidir! **16** Sən nemixkə kətanlarning iqidə turup, Koylaroja qelinojan nəynin awazını anglaxı halap kəlding? Rubənnıng ailə-jəmatlıridikilərinin arısında xunqə uluq niyetlər kəblərigrə pükülgənidir! **17** Gileadlar bolsa İordan dəryasining u təripidə turup kəldi; Danlarmu nemixkə kemilərning yenida tohtap kəldi? Axırlar bolsa dengiz boyida [jim] olturuwaldı, Dengiz koltuklırıda turup kəldi. **18** Zəbulunlar janlırinin elümgə təwəkkül kıldı; Naftalılların jəng maydanidiki yukarı jaylarda həm xundak kıldı! **19** Padixaḥalar həmmisi kəlip, sokuxtı, Kanaanlırların padixaḥlırimu uruxka qıktı; Taanakta, Megiddoning su boyılırda uruxtı. Lekin bir'azm Kümxıx olja alalmıdı! **20** Asmanlarda yulutzlarmu jəng kıldı, Orbitiliridin Siseraqə karxi jənggə atləndi. **21** Kixon dəryasining ekini [düxmənni] ekitip kətti; Xu ədəmidim dərya, u Kixon dəryasidur! Əy mening jenim, pütün küqüng bilən aloja baskın! **22** Ularning atlirinig tuwaklıri takirang-takirang kılmakta, Tolparlıri qapmakta, qapmakta. **23** Mərozoja lənət okungular, dəydi Pərvərdigarning Pərixisti, U yərdə olturoqulılar oja lənət okungular, Kattik lənət okungular; Qunki ular Pərvərdigar oja yardımə kəlmidi. **24** Ayallar iqidə kəniyilik Həbərnıng ayalı Yaślı bəht-bərikətlənsün, Qedirdə turoqan ayallar iqidə u bəht-bərikət

tapsun! **25** Sisera su soriwidi, u uningoja süt bərdi, Esilzadılərgə layık bir kağıda kaymak tutti; **26** U sol kolini qeder közükçioja, Öng kolini temürqineng bokjioja uzattı; Siserani urup, Bax səngükini qekip, Qekisidin yanjiplə etküziwətti. **27** Sisera uning ikki putining arılıqioja kiyasydi, U yıklädi, u [ələktək] yatti, U uning ikki putining arılıqioja kiyasydi, u yıklädi, Kiyssayçan yərdə u yıkläip, jan bərdi. **28** Siseranıg anisi pənjjiridin sırtka səp saldı, U pənjjirineng rujikidin towlap: — «Uning jəng hərwisi nemixə xunqə uzakkıqə kalmayıd? Jəng hərwilirineng atlirineng tuyak sadası nemixə xunqə hayal bolıdu? — dedi. **29** Uning dedəkləri arısida danalar jawab beridu, Xundakla, u dərəwkə eż-eziga jawab beridu: — **30** «Ular ojlıllırını yioqip bəltixüwatın bolmısın yənə?! Hərbir ərkəkkə [ayaq astı kılıxıq] bir-ikkidin kiz təkəndü, Siseraqə rəngdar kiyimlər, Güllə kəxtiləngən rəngdar kiyimlərdin olja təkəndü, Bulangqineng boynıqə aldi-kaynı kəxtiləngən rəngdar kiyimlər təkən bolsa kerək! **31** Pərvərdigar, Sening barlıq düxmənliring ənə xundak yokutuləq! Lekin Seni seygarın kuyaxnung ərləwətəndikdi kudritidək küçlüklə boloqay!». Xuning bilən zemin kırık yiloqə tinq-amalanlıq taptı.

6 Israillar Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqannı kıldı; xuning bilən Pərvərdigar ularını yəttə yiloqə Midiyaniylarning kolioja tapxurup bərdi. **2** U wakıttı Midiyaniylar Israillenin üstidin oqalib keli, Israill Midiyaniylarning səwəbidiñ ezliri üçün taqlardın, engürürəldin wa қoram taxlardın panah jaylarnı yasidi. **3** Hər ketim Israillar uruk terioşanda xundak bolattiki, Midiyaniylar, Amaləkylər wə məxrəktikilər keliplərə hujum kılatti. **4** Ularə hujum kılıxıq bargahlarını tikip, zemindiki həsulni wəyran kilipli, Gazaqıqə Israiloja həqkandak axılıq kəldurmayı, ularning koy, kala, exəkkirinimə elip ketətti. **5** Qünki ular qekatkilərdək kəp bolup, eż mal-qarwilir wə qedirlirini elip kelətti; ularning adəmləri wə teglirli san-sanaksız bolup, zeminni wəyran kılıx üçün tajawuz kılattı. **6** Xuning bilən Israill Midiyaniylarning alidda tolumu har halatka qırixüp kıldı; andin Israillar Pərvərdigaroja nəl-pəryad kətirdi. **7** Midiyaniylarning dəstidin Israill Pərvərdigaroja paryad kətürğinidə xundak boldiki, **8** Pərvərdigar Israiloja bir pəyərəmbərnı əwətti. U keliplərə: — Israillning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən silərni Misirdin qıkırıp, «kulluk makani»din elip qıkkənidim; **9** silərni misirliliklarning kolidin, xundakla silərə barlıq zulum kiloquqlarning kolidin kutkuzup, ularni aldinglərdin kooqliwetip, ularning zeminini silərə bərdim **10** wə silərə: «Mana, Mən Pərvərdigar silerning Hudayinglardurmən; silər Amoriylarning zeminində turojinıqlar bilən ularning ilətliridin korkmangalar» deyənidim. Lekin silər Mening awazımoja kulaq salmidinglər», — dedi. **11** Andin Pərvərdigarning Pərixtisi keliplərə Ofrah deyən jayda Abiezər jəmatidiki Yoaxka tawa bolqan dub dərihining tūwidə olturdu. U wakıttı [Yoaxning] oöli Gideon Midiyaniylarning [bulangqılıkjdin] saklinix tıqün xarab kelqiki iqidə buoqday tepiwatatti. **12** Pərvərdigarning Pərixtisi uningoja kərünüp: — Əy jasarətlik palwan, Pərvərdigar sən bilən billidur! — dedi. **13** Gideon uningoja jawab berip: — I hojam, agar Pərvərdigar biz bilən billa bolqan bolsa, bu kərgülükler nemixə üstimizgə kaldı? Ata-bowliririmiz bizgə sezelə bərgən uning barlıq möjiziləri keni? Bular toqrisida atabowlirilimiz: «Mana, Pərvərdigar bizni Misirdin qıkırıp kəlmigənmidi?» — dedi. Lekin bügünki kündə Pərvərdigar bizni taxlap, Midiyanning kolioja tapxurup bərdi! — dedi. **14** Pərvərdigar uningoja karap: — Sən muxu kütünggə tayinip,

berip Israilli Midiyanning kolidin kutkuzojin! Mana, Mən seni əwtəkən əməsmu? — dedi. **15** Gideon Uningoja: — I Rab, mən Israilli kändək kutkuzalamən? Mening ailəm bolsa Manassəh, kəbilisi iqidə əng namriti, özüm atamning jəmətidə əng kiqikidurmən, — dedi. **16** Pərvərdigar uningoja: — Mən jazmən sən bilən billa boliman; xunga sən Midiyarlarnı bir adamni uroqandak urup kırısan, — dedi. **17** Gideon Uningoja iltija kilipli: — Mən nəzirində iltipat tapkan bolsam, mən bilən sezləxtiqineng həkikətən Sən Əzüng ikanlılığı bir alamət kərsətkəysən; **18** etünimən, mən yenip keliplə eż hədiyə-kurbanlığımı aldingoja koyqouq bu yərdin kətmigəysən, — dedi. U jawab berip: — Sən yenip kəlgüqs kütimən, dedi. **19** Gideon berip [eyga] kirip bir oqlaknı tayyarlap, bir əfah esil undin petir nan pixurup, gəxnı sewətə selip, xorpsini korioqa usup bularını uning kexioja elip kelipli, uningoja sundi (U tehiqə dub dərihining tūwidə olturatti). **20** Andin Hudanıg Pərixtisi uningoja: — Bu gəx bilən petir nanlarnı elip berip, muxu yardıki [koram] taxning üstigə koyup, xorpini tekkin, — dewidi, u xundak kıldı. **21** Pərvərdigarning Pərixtisi kolidiki həsini uzitip ugını gəx bilən petir nanlarə takküziwidə, [koram] taxtin ot qıkıp, gəx bilən petir nanlarnı yəp kətti. Xu əhaman Pərvərdigarning Pərixtisimu uning kezidin qayib boldi. **22** Xuning bilən Gideon uning Pərvərdigarning Pərixtisi ikanlığını bilip: — Apla, i Rab Pərvərdigar! Qataq boldi, qünki mən Pərvərdigarning Pərixtisi bilən yüzmüzүү kərüküp kaldı...! — dedi. **23** Lekin Pərvərdigar uningoja: — Hatırjəm boloin! Korkmiojin, elməysən, — dedi. **24** Xuning bilən Gideon Pərvərdigaroja atap u yərdə bər kurbangah yasap, uning ismini «Yahwəh-alom» dəp atidi. Bu kurbangah, ta büğünqə Abiezər jəmətinin Ofrah, deyən jayida bar. **25** U keqisi Pərvərdigar uningoja: — Sən atangning [qong] bukisi wa yəttə yaxlıq ikkinqi bukisini elip atangoja təwə bolqan Baal kurbangahını erüp, uning yenidiki Axərah butini kesiwətkin. **26** Andin muxu қorojanıng üstigə Pərvərdigar Hudayingoja ataloqan, bəlgiləngən rəsim boyiqə bir kurbangah yasap, ikkinqi bi bukini elip, eżüng kesiwətkən Axərahning parçılırını otun kiliplə kalap, uni keydürümə kurbanlık kılıqin, — dedi. **27** Xuning bilən Gideon eż hisznətlilərinin on adəmni elip berip, Pərvərdigarning eżiga eytkinidək kıldı; lekin u atisining eyidikilərdin wə xəhər adəmlərinin korkkını üçün, u bu ixni kündüzi kilmay, keqisi kıldı. **28** Ətisi sahərdə xəhər həlkə kopup kərmişə, mana, Baal kurbangahı eriwtılğan, uning yenidiki Axərah buti kesiwətgənlidi wə yengi yasaloqan kurbangahning üstida ikkinqi buka kurbanlık kılıqanıdi. **29** Buni kərüp ular bir-birigə: — Bu ixni kim kılıqandu? — deyixti. Ular sürüxtüriwi, buni Yoaxning oöli Gideonning kılıqanlığı məlum boldi. **30** Xuning üçün xəhərning adəmləri Yoaxka: — Oqlungnu qıkırıp bərgin! U Baal kurbangahını erüp, uning yenidiki Axərahı kesiwətkini üçün eltürünsün! — dedi. **31** Birək Yoax eżiga kərxilixixkə turoqan kəpçilikə jawab berip: — Silər Baal üçün dəwälaxmaqçıqimusilər? Silər uni kutkuzmakçımu? Kimki uning tooqrisida dəwälaxsa ətigə kalmay elümgə məhkum kılınsun! Əger Baal dərəwkə bir huda bolsa, undakta uning kurbangahını birsər əriwtəkini üçün, u xu adəm bilən ezi dəwälaxsun! — dedi. **32** Bu sawabtin [atısı] Gideonni «Yərubbaal» dəp atidi, qünki [atısı]: «U Baalning kurbangahını əriwtəkini üçün, Baal ezi uning bilən dəwälaxsun!» deyəndi. **33** Əmma Midiyan, Amaləkələr wə məxrəktikilərning həmmisi yioqılıp, [İordan] dəryasidin etüp Yızrəl jılıqisida qedirlirini tikixti. **34** U wakıttı Pərvərdigarning Rohi Gideonning üstigə qüxti; u kanay

qeliwidi, Abiezər jəmətidikilər yiojılıp uning kəynidin əgixip mangdi. **35** Andin u əlqılerni Manassəhning zeminiçə berip, u yərni aylınip kelixkə əwatiwidi, Manassəhler yiojılıp uningçə əgixip kəldi. U Axırlarоja, Zəbulunlarоja wа Naftalilarоja əlqi əwatiwidi, ularmu uning aldiçə qıkvıxtı. **36** Gideon Hudaçə: — Əger Sən həkikətən eytkiningdək meninq kolumn bilən Israilni kutkuzidiojan bolsang, **37** Undakta mana, mən hamanoçə bir parqə koy terisi koyp əyimən; əgər pəkət terinin tüstigila xəbnəm qüxtüp, qərisidiki yərlərning həmmisi kuruk tursa, mən Əzüng eytkiningdək meninq kolumn arklılıq Israilni kutkuzmaqçı bolqiningni bilimən, — dedi. **38** Ix dərvəkə xundak boldi. Ətisi sahərdə Gideon kopup, yungni sikiwidi, liğ bir piyalə xəbnəm süyi qıktı. **39** Andin Gideon Hudaçə yəna: Ojəzipingni manga kozojimiqaysən, mən pəkət muxu bir ketimla dəymən! Səndin etünəy, mən pəkət yənəb u ketim bu terə bilən sinap bacayı; iltiya klimənki, əmdi bu ketim pəkət terə kuruk bolup, qərisidiki yərning həmmisigə xəbnəm qüxtəy, — dedi. **40** Bu keqisimü Huda xundak kıldı; dərvəkə pəkət terilə kuruk bolup, qərisidiki yərning həmmisigə xəbnəm qüxtənidi.

7 Yərubbaal (yəni Gideon) wa eziqə koxulqan həmmə həlk ətisi sahər kopup, Harod deqən bulakning yeniçə berip qedir tiki. Midiyaniylarning ləxkərgahı bolsa uning ximal taripide, Morəh egizlikinining yenidiki jilojida idi. **2** Əmdi Pərvərdigar Gideonça: — Sanga əgəxən həlkinqan sani intayın kəp, xunga Mən Midiyaniylarnı ularning koliçə tapxurallmayın. Bolmisa Israil: «Əzimizini ezimizning koli kutkuzdi» dap mahtinip ketixi mumkin. **3** Xuning üçün sən əmdi həlkə: «Kimlər korkup titrək başkan bolsa, ular Gilead teojudin yenip kətsən» dap jakarliojin — dedi. Xuning bilən həlkinqan arisidin yigirmə ikki ming kixi käytip ketip, pəkət on mingila keliç kəldi. **4** Pərvərdigar Gideonça yəna: — Həlkinqan sani yənilə intayın kəp; əmdi sən bularni suning lewigə elip kalgin. U yarda Mən ularnı sən üçün sinaktin etküzəy; Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barsun desəm», u sən bilən barsun; lekin Mən kimni kərsitip: «U sən bilən barmisun» desəm, u sən bilən barmisun, — dedi. **5** Xuning bilən Gideon həlkinqan suning lewigə elip kəldi. Pərvərdigar uningoja: — Kimki it su iqlikandə tili bilən yalap su iqsə, ularını ayrim bir tərəpta turquzozın; həm kimki tizlinip turup su iqsə, ularını ayrim bir tarapta turquzozın, — dedi. **6** Xundak boldiki, oqumini aqzıçə təkətzüüp yalap su iqlikənlərdin üq yüzü qıktı. Kalojanlarning həmmisi tizlinip turup su iqtı. **7** Andin Pərvərdigar Gideonça: — Mən muxu suni yalap iqlikən üq yüz adəmning koli bilən silərni kutkuzup, Midiyanni sening kolungçə tapxuriman; lekin kalojan həlk bolsa həmmisi ez jayıqə yenip kətsən, — dedi. **8** Xuning bilən bu [üq yüz adəm] ozuq-tütlük wa kanaylırını koliçə elixti; Gideon Israillining kalojan barlıq adəmlirini ez qədiriçə käyturutewip, pəkət xu üq yüz adəmni elip kəldi. Əmdi Midiyaniylarning ləxkərgahı bolsa ularning təwən təripidiki jilojida idi. **9** Xu keqisi xundak boldiki, Pərvərdigar uningoja: — Sən kopup ləxkərgahkə qüxtən, qünki Mən uni sening kolungçə tapxurdum; **10** əgər sən qüxtətin körksang, ez hizmətkaring Purahni billa elip ləxkərgahkə qüxtən. **11** Sən ularning nemə deyixiwatçınını anglaysən, andin sən ləxkərgahkə [hujum kiliç] qüxtəkə jürət kılalaysən, dedi. Buni anglap u hizmətkari Purahni elip ləxkərgahning qətidiki aşkarlərning yeniçə bardı. **12** Mana Midyan, Amalek wa barlıq məxrəktilər qekətkilərdək kəp bolup, jilojining boyioçə yeyilojanidi; ularning tegiliri kəplikidin dengiz sahilidiki kumdaç həddi-hesabsız idi. **13** Gideon baroqanda, mana, u yərdə birsə həmrəhçə kərgən qüxini səzləp beriwtattı: — Mana, mən bir qüx kərdüm,

qüxümədə mana, bir arpa tokiqi Midiyanning ləxkərgahıçə domulap qüxtüpədək; u qədiriçə keliç sokuluptidək, xuning bilən qədir erülüp, düm kəmtürülüp ketip — dəwatatti. **14** Uning həmrəhçə jawabən təbir berip: — Buning mənisi xuki, u tokaq Yoaixning oqlı, Israillik adam Gideonning kiliqindin baxka narsa əməstür; Huda Midiyian wa uning barlıq koxunini uning koliçə tapxuruptu, dedi. **15** Xundak boldiki, Gideon bu qüxnı wə uning berilgən tabirini anglap, səjdə kıldı. Andin u Israillning ləxkərgahıçə yenip keliç: — Kopunglar, Pərvərdigar Midiyanning ləxkərgahını kəlunqlarоja tapxurdi, — dedi. **16** Xuning bilən u bu üq yüz adəmni üq guruppiçə belüp, həmmisinin koliçə birdin kanay bilən birdin kuruk komzəknı bərdi; hərbir komzak iqida birdin məx'əl koyuldu. **17** U ularqa: — Silər manga karap, meninq kiliqinimdək kilinglər. Mana, mən ləxkərgahıññ kəxiçə baroqanda, nemə kilsəm, silərmə xuni kilinglər; **18** mən wə man bilən həmrəh bolup mangajan barlıq adəmlər kanay qalsak, silərmə ləxkərgahıññ qərisidə turup kanay qelinglər wə: «Pərvərdigar üqün həm Gideon üqün!» dap towlanglar, — dedi. **19** Keyinkı yerim keqilik kəzətninq baxlinixida, kəzətqılər yengidin alməkxanda, Gideon wə uning bilən billə bolqan yüz adəm ləxkərgahıññ kəxiçə kəldi; andin ular kanay qelip kolliridiki komzəklərini qakçı. **20** Xu haman üq guruppidikilərning həmmisi kanay qelip, komzəklərini qekip, sol kollırıda məx'əllərni tutup, ong kollırıda kanaylarni elip: — Parwərdigarçoja wə Gideonçoja atalaqan kiliç! — dap towlaşqınıq, **21** ularning hərbirə ləxkərgahıññ ətrapida, ez jayida turuxti; yaw koxunu tərəp-tərəpkə petirap, warkırap-jarkırıjan peti kaqqılı turdi. **22** Bu üq yüz adəm kanay qaloqanda, Pərvərdigar pütükli ləxkərgahıtyı yaw ləxkərlərini bir-birini kiliqlaxka selip koydi, xuning bilən yaw koxunu Zerərahkə baridiqən yoldıki Bayt-Xittah tərəpkə qakçı; ular Tabbatning yenidiki Abəl-Məhələhning qəgrisiçioçə qakçı. **23** Andin Naftali, Axır wə pütükli Manassəhning kəbililiridin Israillar qakırıp kelindi wə ular Midiyaniylarnı kooqlıdı. **24** Xuning bilən Gideon Əfraim pütükli taqlıqini arılap kelixkə əlqılerni əwətip Əfraimlarоja: — «Silər qüxtüp Midiyaniylarоja hujum kilinglər, Bəyt-Barahkığa, xundakla İordan dəryasılıqə barlıq, ekin keqiklərini igiləp, ularını tosuwelinglər», dedi. Xuning bilən Əfraimning həmmə adəmləri yiojılıp, Bəyt-Barahkığa wə İordan dəryasılıqə barlıq, ekin keqiklərini igilədi. **25** Ular Midiyanning Orəb wə Zəəb deqən ikki əmərinin tutuwaldi; Orəbni ular «Orəb koram texi» üstidə, Zəəbni «Zəəb xarab keliçgi» da eltürdi, Midiyaniylarnı kooqlap berip, Orəb wə Zəəbning baxlırını elip, İordan dəryasının təripiga Gideonning kəxiçə kəldi.

8 (Keyin, Əfraimlar uningoja: — Sən nemixkə bizgə xundak muamilə kilişən, Midiyaniylar bilən sokuxkə qıkkında, bizni qakırımdıngóq, dəp uning bilən kattik deyixip kətti. **2** U ularqa jawabən: — Meninq kiliqanlırimni kandakmu silərning kiliqiningerlərə təngləxtürgili bolsun? Əfraimming üzümlərni pasangdıcıjını, Abieəzərlərning üzüm üzgünidin artuk əməsmu? **3** Huda Midiyanning əmirliri Orəb bilən Zəəbni kolunglarоja tapxurojan yərdə, meninq kolumdin kəlginini kandakmu silərning kiliqiningerlərə təngləxtürgili bolsun? — dedi. Xundak dewidi, ularning uningoja bolqan aqqiki yandi). **4** Əmdi Gideon İordan dəryasının boyioçə yetip kəldi. U wə eziqə həmrəh bolqan üq yüz adəm hərəp kətkən bolısimu, ular yənilə Midiyaniylarnı kooqlap dəryadin etti. **5** Gideon Sukkot xəhiridikilərə: — Məngə həmrəh bolup kəlgən kixilergə nan bərsənglər, qünki ular hərəp-qarqap kətti. Biz Midiyanning ikki padixaḥə Zəəbəh wə Zalmunnanı kooqlap ketip barımız, — dedi. **6** Lekin Sukkotning qonglıri jawab berip:

— Zəbah wə Zalmunna hazır sening kolungoja qüxtimu?!

Biz sening muxlu ləxkərliringgə nan berənduk?! — dedi. 7 Gideon: — Həp! Xundak bolojini üçün Pərvərdigar Zəbah wə Zalmunnanı menin kolumqoja tapxurojanda, ətliringlarnı qəldiki yantak wə xoha bilən hamanda təpimən, — dedi.

8 Gideon u yerdin Pənualgelə berip, u yerdiki adamları gimu xundak dewidi, Pənualdiki kixilermu uningoja Sukkottikilərdak jawab bərdi.

9 U Pənuaəldikilərgə: — Mən oqlıbə bilən yenip kəlginimdə, bu munaringlarnı ərtiwtimən, — dedi.

10 U qəqda Zəbah wə Zalmunna Karkor degən jayda idi; ular bilən mangajan koxunda on bəx mingqa ləkkər bar idi. Bular bolsa maxriklərlərning pütküllə koxunidin kelip kələşanlırı idi, qünki ulardın kılıq tutkənləridin bir yüz yigirma minge əltürüləngəndi.

11 Gideon bolsa Nobah wə Yoghbiləhning xərkidiki keqmənər yoli bilən qıkip Midiyanning ləxkərgahıqə hujum kılıp, ularni tarmar kıldı; qünki ləxkərgahtılıklar tolumu əndixsiz turojanıdi.

12 Zəbah wə Zalmunna keqip kətti; Gideon kəynidin koqlap berip, Midiyanning bu ikki padixahı Zəbah wə Zalmunnanı tutuwaldı; pütküllə ləxkərgahtılıkları alakzadə kılıp tiripən kiliwətti.

13 Andin Yoaxning oqlı Gideon Həras dawinidin etüp, jəngdin kaytip kəldi.

14 U Sukkotluk bir yax yigitni tutuwelip, uningdin sürüxtə kiliwidi, yigit uningoja Sukkotning qongliri wə aksakallırının isimlərini yezip bərdi. Ular jəmiy bolup yətmix yəttə adəm idi.

15 Andin Gideon Sukkotning adamlarının kexioja yetip baroqanda: — Silər meni zangılık kılıp: «Zəbah wə Zalmunna hazır senin kolungoja qüxtimu? Biz sening bilən billə mangajan muxu hərçin adəmlirinən nan berənduk?» deyənidilər! Mana, u Zəbah wə Zalmunna degnənlər! — dedi.

16 Xuni dəp u xəhərninq aksakallarını tutup kelip, qəldiki yantak bilən xohilarnı elip kelip, ular bilən Sukkotning adamlarını urup adıpinə bərdi.

17 Andin u Pənuaəlninq munarını ərüp, xəhərdiki adamlarını əltürdü.

18 Gideon Zəbah wə Zalmunnanı sorak kılıp: — Silər ikkinglər Taborda əltürgən adamlar kandak adəmlər idi? — dəp soriwidə, ular jawab berip: — Ular sanga intayın ohxayıttı; ularning hərbəri xahzadidək idi, — dedi.

19 U buni anglap: — Ular mening bir tuqşanlırmıdur, biz bir anining oqullarımız. Pərvərdigarning hayatı bilən əsəm kilişənki, silər əyni wakıttə ularını tırık koyqan bolsanglar, mən silərni hərgiz əltürməydim, — dedi;

20 Xuning bilən u qong oqlı Yətərgə: — Sən kopup bularını əltürgin, — dedi. Lekin oqlı qıkip boloqça körküp, kılıqını suqurmidi.

21 Xuning bilən Zəbah wə Zalmunna: — San eziung kopup bizni əltürgin; qünki adəm kandak bolsa küqimü xundak bolidu, — dedi.

Xundak dewidi, Gideon kopup Zəbah wə Zalmunnanı əltürdü. U təgilirinin boynidiki hılal ay xəkillik bezəklərini eliwaldı.

22 Andin Israillar Gideonə: — Sən bizni Midiyanning kolidin kütküzənəkənsən, eziung bizgə padixah bolojin; oqlung wə oqlungning oqlılmı bizning üstimizgə həküm sürsün, — dedi.

23 Əmma Gideon ularoja jawab berip: — Mən əstünglərgə səltənət kilməyman, oqlummu əstünglərgə səltənət kilməydə; bəlli Parwərdigar Əzi əstünglərgə səltənət kılıdu, dedi.

24 Andin Gideon ularoja yənə: — Silərgə pəkət birlə iltimasım bar: — Hər biringlər əz oljanglardın hälkə-zerilərni manga beringlər, dedi (Midiyalar Ismaillardın boloqça, hərbəri altun zira-hälkilərni takayıttı).

25 Ular jawabən: — Berixkə razımız, dəp yərgə bir yepinqini selip, hərbəri uning üstigə oljisidin zira-hälkilərni elip taxlıdı.

26 U sorap yioqşan altun zirilərninq eoqırılıkı bir ming yəttə yüz xəkəl altun idi, buningdin baxxa Midyan padixahlıları eoziqə aşkan hılal ay xəkillik buyumlar, zunnar, uqisioja kiyənə sesün eginlər wə təgilirning boynioja aşkan altun zənjirlərəmə bar idi.

27 Gideon bu nərsilərdin bir

afod yasitip, ez xəhiri Ofrahta qoyup kəydi. Nətijidə, pütküll Israel uni izdəp buzukqılıq kıldı. Buning bilən bu nərsə Gideon wə uning pütün ailsığa bir tor-tuzak boldı.

28 Midiyaniylar xu tərkidə Israillarning alddı boysundurulup, ickinqi bax kətürəlmidi; zemin Gideonning künlürde kırık yiloqıq tinqaramıllıq taptı.

29 Yoaxning oqlı Yərubaal kəytip berip, ez eyida olturdu.

30 Gideonning ayalları kəp boloqça, uning puxtidin yətmix oqlu terəldi.

31 Xəkəmdə uning bir kenizikimə bar idi; u uningoja bir oqlu tuqşup bərdi, Gideon uning ismini «Abimələk» dəp kəydi.

32 Yoaxning oqlı Gideon uzun əmür kərüp, kərip aləmdin etti. U Abiezərlərgə təwə bolovan Ofrahda, ez atisi Yoaxning kəbrisiqə dəpnə kılındı.

33 Gideon əlgəndin keyin Israillar kaynığa yenip, Baal butliriqə əgixip buzukqılıq kıldı wə «Baal-Berit»in ezlirinə ilahi kılıp bekitti.

34 Xundak kılıp Israillar ezlirini ətrapidiki barlıq dükənməlinin kolidin kütküzənən əz Hədasi Pərvərdigarnı untudi

35 wə xuningdək Gideonning Israiloja kılıqan həmmə yahxılıklarını həq əsliməy, Yərubaal (yəni Gideon)ning jəmətigə həqbiş mehribanlıq kərsətmidi.

9 Əmədi Yərubaalning oqlı Abimələk Xəkəmdiki anisining aka-ukilirinən kexioja berip, ular wə anisining atisining pütküllə jəmətədikilərgə:

— 2 Silər Xəkəmdiki barlıq adamlarının kılıkçıja səz kılıp ularoja: «Silər üçün yətmix kixi, yəni Yərubaalning oqulları əstünglərgə həküm sürgünü yahximu yaki birlə adəmning əstünglərdin həküm sürgünü yahximu? Esinglarda bolsunki, mən silarning kan-kerindixinglərmən» — deyən gepimni yətküzunglər, — dedi.

3 Xuning bilən uning anisining aka-ukilir u toopruluk bu gəplərning həmmisini Xəkəmdikilərning kulaklırioja etti. Ularning kəngli Abimələkka mayıl bolup: — U bizning kerindiximiz ikənoju, diyixip,

4 Baal-Beritning buthanisidin yətmix xəkəl kümüxnə elip, uningoja bərdi. Bu pul bilən Abimələk birmünəqə bikar tələp lükqəlkərni yallap, ularoja bax boldı.

5 Andin u Ofrahka, atisining eyigə berip ezinin aka-ukilir, yəni Yərubaalning oqulları bolup jəmiy yətmix adəmni bir taxning əstidə əltürtüwətti. Lekin Yərubaalning kılıq oqlı Yotam yoxuruniwaləqə, kutulup kıldı.

6 Andin pütküll Xəkəmdikilər wa Bayt-Millədikilərning həmmisi yioqılıxip berip Abimələknin Xəkəmdiki dub dərihining tütvidə padixah kılıp tikli.

7 Bu hawar Yotamoja yətküzüldi; u berip Gərizim teqininq qoqqışoja qıkip, u yərdə turup yukarı awazda kəpçilikka tovlap: — Əy Xəkəm qongliri, mening səzümgə kulaq selinglər, andin Hudamu silərgə kulaq salıdu.

8 Künlərdin bir künü dərəhlər ezlirinən əstigə həküm süridiqən bir dərəhnin masihləp padixah, tikləxkə izdəp qıkip, zəytun dərihiga: — Üstimizgə padixah bolup bərgin, dəptikan.

9 Zəytun dərihi ularoja jawab berip: — Hudaqə wə insanlar oja bolovan hərmətni ipadıləydiqən meyimni taxlap, baxxa dərəhlərinən əstidə turup pulanglaşka ketəmdim? — dəptu.

10 Buni anglap dərəhlər ənjür dərihining kexioja berip: — Sən kılıp üstimizgə padixah bolojin, dəp ijtia kılıptu;

11 Ənjür dərihi ularoja jawab berip: — Mən əz xırnam bilən yahxi mewəmnı taxlap, baxxa dərəhlərinən əstidə turup pulanglaşka ketəmdim? — dəptu.

12 Xuning bilən dərəhlər üzüm tallıqining kexioja berip: — Sən kılıp bizning üstimizgə padixah bolojin, dəptu,

13 üzüm teli ularoja jawab berip: — Mən Huda bilən adəmlərni hux kılıdqən yengi xarabni taxlap, baxxa dərəhlərinən əstidə turup pulanglaşka ketəmdim? — dəptu.

14 Andin dərəhlərinən həmmisi azojanın kexioja berip: — Sən kılıp bizning üstimizgə padixah bolojin, dəptu;

15 azojan ularoja jawab berip: — Əgər silər meni səmimiyyi niyitinglər bilən əstünglərgə padixah kılıxını halisanglar, kılıp mening sayəmning astida panahlininglər;

bolmisa, azojandin bir ot qıkıdu wə Liwanning keder dərəhlirini yəp ketidü! — dəptü. **16** Əgər silerning Abimələknı padixah kılıqininger rast səmimi wə durus niyet bilən bolqan bolsa, Yərubbaal wə uning aulisidikilərgə yahxilik kılıqan, uning kılıqan əməlleri boyiqə uningoja kəyturoqan bolsanglar — **17** (qünki atam silər üçün jəng kilip, eż jenini hətərgə təwəkkul kılıp silərnı Midiyanning kolidin kutkuzdu! **18** Lekin silə bugün atamning jəmətigə karxi kozojılıp, uning ooujllirini, jəmiy yətmix adəmni bir taxning üstidə əltürüp, uning dedikining oqlı Abimələknı tuqkinqinler bolqını üçün Xəkəm həlkinqing üstigə padixah kılıp tikləpsilərlə! **19** — Əmdi eger silə Yərubbaal wə jəmətigə səmimi wə durus muamılə kılıqan bolsanglar, silə Abimaləktin huxallıq tapkışlırlar, umu silardin huxallıq tapkay! **20** Lekin bolmisa, Abimələktin ot qıkıp, Xəkəmdikilər wə Bəyt-Milloning həlkini yəp kətsən; xundakla, Xəkəmdikilər wə Bəyt-Milloning həlkini ot qıkıp, Abimələknı yəp kətsən! — dedi. **21** Yotam kerindixi Abimələktin korkup, keçip Bərə degən jayqa berip, u yərdə olturaklıxip kıldı. **22** Abimələk Israiloja üq yil səltənat kıldı. **23** Huda Abimələk bilən Xəkəmning adəmləri otturisoja bir yaman roh əwətti; xuning bilən Xəkəmdikilər Abimələkkə asiylik kılıxka kozojaldı. **24** Buning məksiti, Yərubbaalning yətmix oqlıqə kılıqan zorawanlıq wə kan kəzəni ularni əltürgən kerindixi Abimələknin boynioja qüxürük, xundakla eż aka-ukilirini əltürükə uni kollap-kuwwatlıqın Xəkəmdiki kixilarning bexioja qüxürütixin ibarət idi. **25** Xəkəmdiki kixilər Abimaləknı tutmaqçı bolup, taqlarning qoqqılırioja paylakqınları bektürmə kılıp turoquzdu; ular u yərdin etkən yoluqınlarning həmmisini bulang-talang kıldı. Bu ix Abimələkka yetkizüldü. **26** Əbədninq oqlı Gaal eż aka-ukiliri bilən Xəkəmgə keçip keliwidi, Xəkəmdiki kixilər uningoja ixənq baqlap uni eż yar-yəqliki kıldı. **27** Xundak kılıp ular xəhərdin etizlikə qıkıp, üzümzərlarning üzümlərini üzüb sikip, xarab yasap, xadlik kılıp eż butining ibadəthanisoja kirip, yəpiqixip Abimələknin üstidin lənət okuqılı turdi. **28** Əbədninq oqlı Gaal: — Abimələk degən kim idi? Xəkəm degən nemə idi, biz nemə dəp uningoja hiznət kılqudakmız?! U Yərubbaalning oqlı əməsmü? Zəbul uning nazatətqisi əməsmü? Silar Xəkəmning atisi Hamorning adəmlirininq hizmitidə bolsanglar bolidü! Biz nemixka Abimələknin hizmitidə bolidikənmiz? **29** Kaxki bu həlk meninq kol astımda bolsa idü! U qaoqda mən Abimələknı həydiwtəttim! Mən Abimələkka: — Oz koxunining keşəypit, jənggə qıkkin! — degən bolattim. **30** Əmdi xəhər baxlıkı Zəbul əbədninq oqlı Gaalning bu sözlerini anglioqınıda, aqqıki kılıp, **31** əqlilərni Abimələknin kexioja yoxurunqa əwətip: «Man, Gaalning oqlı kerindaxlıri bilən Xəkəmgə keliwatidü; mana, xəhərni siligə karxi qıqxıka kütritiwatidü. **32** Xunga sili adəmlərini elip bugün keqə [xəhər] ətrapidiki etizlikə berip marap olturoqayla; **33** əta kün qıkkan haman kozojılıp xəhərgə hujum kılıjayla; u wa uning adəmliri siligə karxi qıkkanda, sili əhwalıqara karap uningoja takabil turoqayla, — dedi. **34** Buni anglap, Abimələk həmmə adəmlərini elip, keçisi qıkıp, tət topqə bəlünüp, yoxurunup Xəkəmgə hujum kılıxka marap olturdu. **35** Əbədninq oqlı Gaal sırtka qıkıp xəhərninq dərvazisida əra turoqanda, Abiməlek eż adəmləri bilən yoxurunoqan jaydin qıkğı. **36** Gaal həlkni kərüp Zəbulqoja: — Mana təq qoqqılıridin adəmlər qüxiwatidü, dedi. Lekin Zəbul uningoja jawabə: — Taqlarning kələnggisi sanga adəmlərdək kərünidü, — dedi. **37** Gaal yəna sez kılıp: Mana, bir top adəmlər dənglərdin qüxiüp keliwatidü, yəna bir top adəmlər «Palqılnarning dub dərihi»ning yoli bilən keliwatidü, — dedi. **38** Andin Zəbul uningoja: — Sening: «Abimələk degən kim idi, biz uning hizmitidə bolattukmu?»

dəp qong gəp kılıqan aqzinq hazır kəni? Mana bular sən kezgə ilmiqən həlk əməsmü? Əmdi qıkıp ular bilən sokuxup bakkın! — dedi. **39** Xuning bilən Gaal Xəkəmdikilər bilən qıkıp Abimələk bilən sokuxuxka baxladı. **40** Lekin Abimələk uni məqəlup kılıp koqlıdı; u uning alididin qaqtı, xundakla nuroqun yarılanqan adəmlər xəhərninq dərvazisiojqı yetixip katkəndi. **41** Andin Abimələk Arumahda turup kıldı. Zəbul bolsa Gaal wə uning kerindaxlırını koqlap, ularning Xəkəmdə turuxioja yol koymidi. **42** Ətisi [Gaaldikilər] dalaşa qıkğı; bu həwər Abimələkka yətkəndə **43** u həlkini elip, ularni üq topqa bəlüp, dalada yoxurunup marap turdu; u karap turuwidi, Xəkəm həlkı xəhərdin qıkğı. U kopup ularqa hujum kıldı. **44** Abimələk wə uning bilən bolqan birinqi top atlınip xəhərninq dərvazisining aldişa besip berip, u yərdə turdu; kılıqan ikki top etlip berip dalada turoqan adəmlərgə hujum kılıp ularni kiriwətti. **45** Xu tərikidə Abimələk pütün bir kün xəhərgə hujum kılıp, uni elip, uningdə turuwtən həlkni əltürüp, xəhərni hanivayran kılıp tüstigə tuzlarnı qeqiwatti. **46** Xəkəm munaridiki adəmlərning həmmisi buni anglap, Berit degən butning ibadəthanisidiki korojanoja kiriwaldi. **47** Xəkəm munaridiki adəmlər bir yərgə yiqiliwaptu, degən həwər Abimələkka yətti. **48** Xuning bilən Abimələk adəmlərini elip Zalmon teqioja qıkğı; u kılıqan paltini elip dərhəning bir xehini kesip elip, əxnisiqə koyup, andin ezi bilən bolqan həlkə: — Mening nema kılıqinimni kerdünglər, əmdi silərmə tezidin xundak kılıngalar, — dedi. **49** Buni anglap həlkinqə hərbəri Abimələktək birdin xahni kesip elip, uningoja əgixip berip, xahlarnı korojanning yenioja dəwiləp, ot koyup korojan wə uningda bolqanları keydürüwətti. Buning bilən Xəkəmning munaridiki həmmə adəmlər, jomiy mingqə ər-ayal eldi. **50** Andin Abimələk Təbəzəgə berip, u yərdə bargağ kurup Təbəzək körxap, hujum kılıp uni ixqal kıldı. **51** Lekin xəhərninq otturisida mustahkəm bir munar bar idi; barlıq ər-ayal, jümlidin xəhərninq həmmə qongliri u yərgə keşip berip, dərwazini iqidin takəp, munarning tüstigə qıkıwaldı. **52** Abimələk munaroja hujum kılıp, uningoja ot koyuxka munarning dərwazisioja yekinläxkəndə, **53** bir ayal yaroqunqakning tüstinkü texini Abimələknin bexioja etip uning bax süngikini sunduriwətti. **54** Andin Abimələk dərhal eż yariqini ketürgüqyi yigitni qakırıp uningoja: — Kılıqinqni suqurup meni əltürüwətkin; bolmisa, həlk meninq toqramda: «Bir ayal kixi uni əltürüwətiptü» deyixidü, — dedi. Buni anglap yigit uni sanjip əltürüwətti. **55** Andin Israılning adəmləri Abimaləknin eliginini kərüp, ularning həmmisi eż jaylirioja kəytip ketixti. **56** Xundak kılıp Huda Abimələknin ezininq yətmix aka-ukisini əltürüp, atisiqə kılıqan rəzillikini uning eż bexioja yandurdı; **57** xuningdək Huda Xəkəmning adəmləri kılıqan barlık yamanlıklarını ularning bexioja yandurup qüxürdü. Buning bilən Yərubbaalning oqlı Yotam eytkən lənət ularning tüstigə kəldi.

10 Abimələktin keyin Issakar kəbilisidin bolqan Dodoning nəvrisi, Puahning oqlı Tola degən kixi Israılñi kutkuzuxa turdu; u Əframming taqlırıdiki Xamir degən jayda turattı; **2** u Israiloja yigirmə üq yil hakim bolup aləmdin etti wə Xamirda dəpnə kılındı. **3** Uningdin keyin Gileadlik Yair turdu; u Israiloja yigirmə ikki yil hakim boldi. **4** Uning ottuz oqlı bolup, ular ottuz təhəygə minip yürətti. Ular ottuz xəhərgə igidarpilik kılıttı; bu xəhərlər Gilead yurtida bolup, ta bügüngiçə «Yairning kantlırı» dəp atalmakta. **5** Yair wapat bolup, Kamonda dəpnə kılındı. **6** Lekin Israillar yəna Parwərdigarning nəziridə razıl bolqanı kılıp, Baal bilən Axərah, butlıroja bax urup, xundakla Suriyəning ilahlıları, Zidondikilərning ilahlıları, Moabning ilahlıları, Ammoniyarning ilahlıları wə Filistylərning ilahlırinin ibadıtigə

kirip, Pərvərdigarnı taxlap, uningoja ibadətə bolmdı. 7 Xuning bilən Pərvərdigarning oqızı Israılqa kəzənilip, ularnı Filistiyarlarning wə Ammoniyarlarning kəlioja taxlap bərdi. 8 Bular bolsa xu yili Israilların kəttik besip azdır; andin ular İordan dəryasının məxrikdir tərəfdə Amoriylarning zeminidiki Gileadta olturuxluk barlıq Israıl həlkigə on səkkiz yiloqla zulum kıldı. 9 Ammoniyalar yənə İordan dəryasının etüp, Yəhūda, Binyamin wə Əfraim jəmətigə karxi hujum kıldı; xuning bilən pütkül Israıl kəttik azablandı. 10 Xuning bilən Israillar Pərvərdigarçı pəryad kılıp: — Biz sanga gunah kılduk, eż Hudayimizni taxlap, Baal butlirinən kullukloja kirip kattuk, dedi. 11 Pərvərdigar Israillarçı: — Mən silərnı misiriliklərdin, Amoriylardin, Ammoniyarlardin wə Filistiyarlardin kütküzəjan əməsəmidim? 12 Zidoniylar, Amaləklər wə Maonlar kəlip silərgə zulum kələjində, Manga pəryad kələjininglərdə silərnin ularning kəlidin kütküzəjan əməsəmidim? 13 Xundaktımı, silər yənə Meni taxlap, yat ilahlarning kullukloja kirdinglər. Mən silərnı əmdi kütküzəyməyən! 14 Əmdi berip eziüngərlər talliojan ilahlarqa pəryad kilinglər, kiyinqılıkka ələqən qeoqinglərdə xular silərnı kütkuzsun, — dedi. 15 Əmma Israillar Pərvərdigarçı yalwurup: — Biz gunah kıldı! Əmdi nəziringga nemə yahxi kərinsə bizgə xundak kələjin, bizni pəkət muxu bir kətimlə kütküzəualoqaysan! — dedi. 16 Xuning bilən Israıl yat ilahları eż arısından qırıp taxlap, Pərvərdigarning ibaditiga kirişti; [Pərvərdigar] Israilliň tartıwatkan azab-əkubətlərinini kərüp, kengli yerim boldı. 17 Xu wakıttı Ammoniyalar toplonlin Gileadta qedirgah, tikti; Israilların yiojılıp kəlip Mizpaḥoja qüxüp qedirgah, tikti. 18 Gileadtki həlkinqən qongləri əzara: — Kim Ammoniyalar bilən sokuxukxa baxlamıqı bolsa, u barlık Gileadtikilərgə bax bolidu, dedi.

11 Xu qəoşa Gileadlik Yəftəhə degən kixi batur palwan idi. U bir pañixa ayalning oqılı bolup, Gileadtnı tərəlgəndi. 2 Lekin Gileadning ez ayalı uningoja birnəqqə oqılı bala tuçup bərgəndi; bu ayaldın tuçulqan oqulları qong boləğanda Yəftəhən eyidin kooqlap: — Sən baxka hotundan boləğan oqul boləqəqə, atımızning eyidin mirasqı ığa bolmaysan, — dedi. 3 Xuning bilən Yəftəhə kərindəxliridin keqip, Tob degən zemində turup kəldi. Xu yərde birmunqə bikar tələpler Yəftəhəning ətrapişa bir-birləp yiojıldı. Ular uning bilən kiriq kılıp yürətti. 4 Əmma birnəqqə wakıt etkəndə Ammoniyalar Israıl bilən sokuxukça qıktı. 5 Ammoniyalar Israılqa hujum kələjində Gileadning aksakallılıri Yəftəhəni Tob zeminidin elip kəlməkçi bolup uning yenioja bardı. 6 Ular berip Yəftəhə kəltija kılıp: — Bizning Ammoniyalar bilən urux kılıxımız üçün sən keliq bizgə sərdar bolup bərgin, — dedi. 7 Yəftəhə Gileadning aksakallılırioja jawabən: — Siler meni eż kərüp atamning jəmətindin həydəwtəkənidirələrə, əmdi bexingləroja balayı apət qüxkəndə kəndaksıgə mening kəxiromoja keliq kaldınlardı, — dedi. 8 Gileadning aksakallılıri Yəftəhə: — Durus, lekin seni biz bilən billə berip Ammoniyalarqa karxi jəng kılıp, Gileadta həmmə olturuwatçanlarqa bax bolsun dəp, kəxinqoja kəldük, — dedi. 9 Yəftəhə Gileadning aksakallılıridin: — Əgar silər meni Ammoniyalar bilən sokuxukça yandurup baroqinoglarda, Pərvərdigar ularını mening kolumna tapxursa, man silərgə bax bolamdimən? — dəp soridi. 10 Gileadning aksakallılıri Yəftəhəkə jawab berip: — Eytkinindək kilmisək, Pərvərdigar Əzi arımdızda guwah bolup həküm qıqarsun! — dedi. 11 Buni anglap Yəftəhə Gileadning aksakallılıri bilən bardı; həlk, uni ezlirgə həm bax həm sərdar kılıp tikildi. Yəftəhə Mizpaḥoja baroqanda həmmə sezlirini Pərvərdigarning alidda bayan kıldı. 12 Andin Yəftəhə, Ammoniyarlarning padixahiyoja

əlqilərni əwətip, uningdin: — Mening zeminimoja besip kirip, mən bilən sokuxukça məndə nemə həkkinqə bar idı? — dəp soridi. 13 Ammoniyarlarning padixahı Yəftəhəning əlqılırigə jawab berip: — Qünki Israillar Misirdin qıkıp kəlgəndə ular Arnon dəryasının tartıp [ximəldiki] Yabbok ekiniqiqə wə [çərəbtə] İordan dəryasınınqə mening zeminimni bulup igiliwaloqanıdi. Əmdi sən bu yərlərni tinqlik bilən manga yandurup bər! — dedi. 14 Yəftəhə əlqilərni Ammoniyarlarning padixahının kəxiqə yənə əwətip 15 uningoja: — Yəftəhə sez kılıp mundak dəydi: «Israıl na Moabning zeminini na Ammonning zeminini igilimidi, 16 bəlkı ular Misirdin qıkıp kəlgəndə qəl-bayawanda mengip Kızıl dengizdən etüp, andin Kədəx degen jayoja yetip kəlgəndi; 17 xu qəoşa Israilliklər Edom padixahının kəxiqə əlqilər əwətip: «Zeminləridin kesip ettiwelikxə iżazət bərgayla» dəp soridi, Edom padixahı unimiqanıdi. Xuning bilən ular Moab padixahının kəxiqə [iltija bilən] əlqilərni əwətsə, umu koxulmioqanıdi. Xu səwəbtin Israillar Kədəxə turup kələqən; 18 andin ular qəl-bayawan bilən mengip Edom zemini bilən Moab zeminini aylinip etüp, Moab zeminining xərk təripidin kəlip, ahiyida Arnon dəryasının xu ketida qədir tiktı. Ular Moabning qəgrisi iqığa kirmidi; qünki Arnon dəryası Moabning qərasidur. 19 Andin Israıl Amoriylarning padixahı Sihonoja, yəni Həxbonning padixahının kəxiqə əlqilərni əwətip: «Bizning zeminlərinən iqidin etüp ez jayimizoja beriwelliximəzə iżazət bərgayla» — dedi. 20 Lekin Sihon Israılqa ixənq kılalımay, yurtidin etkili köymidi; u bəlkı həlkələrinin həmmisini yiojip, Jahzah, degən jayoja qüxüp qedirgah tikip, Israıl bilən uruxti. 21 Əmma Israillining Hudasi Pərvərdigar Sihonni barlıq həlkə bilən koxup Israillinq kəlioja tapxurdi, Israillar ularını urup kirdi. Andin Israıl xu yərde olturuxluk Amoriylarning həmmə zeminini igili. 22 Arnon dəryasının tartıp Yabbok ekiniqiqə, qəl-bayawandın tartıp İordan dəryasınınqə Amoriylarning pütkül zeminini igili. 23 Israillining Hudasi Pərvərdigar Amoriylarnı Əz həlkə boləğən Israillinq aliddin kooqlap qıvardı, əmdi sən xu yurtka igə bolmaqimisən? 24 Sening ilahinq Kəmox sanga igilətkən yərgə eziüng ığa boldungou? Xuning oħħax Pərvərdigar Hudayimiz aldimizdən həydiq qikiriatkən həlkinqən yeriçə bolsa, bizmū xuningoja ığa bolimiz. 25 Əmdi sən dərəwəkə Moabning padixahı boləğən Zipporning oqılı Balaktinmu küqlükmü? U qəoşa Israıl bilən tirkəxən yakı Israıl bilən jəng kılıxka jürət kələqən? 26 Yənə kəlip, Israıl Həxbon wə uningoja karaxlik, yeza-kıxlaklarda, Aroər wə uningoja karaxlik yeza-kıxlaklarda həmdə Arnon dəryasining boyidiki barlıq xəhərlərdə üq yüz yil makan tutup olturoqan wakıtlarda, nemixə silər xu yərlərni kəyturuwalımdıngılardı. 27 Xunga mən sanga gunah kilmidim, bəlkı manga tajawuz kılıp, yamanlıq kılıquçı sən eziüngdursən. Birdinbir adalət qikarouqı Pərvərdigar Əzi bügün Israillar bilən Ammoniyarlarning otturısında həküm qıqarsun!» — dedi. 28 Lekin Ammoniyarlarning padixahı Yəftəhəning əlqi əwətip eytən sezlirini tingximi. 29 Xu wakıttı Pərvərdigarning Rohi Yəftəhəning üstigə qüxüp, u [küwwətlinip] Gilead bilən Manassəhələrning yurtidin etüp Gileadtki Mizpaḥa berip, andin Gileadtki Mizpaḥa Ammoniyalar tərəpkə mangdi. 30 Xu qəoşa Yəftəhə Pərvərdigarçı kəsam iqiç: — Əgar Sən dərəwəkə Ammoniyarlarnı kolumna tutup bərsəng, 31 undakta mən Ammoniyarlarning kəxidin tinq-amən yenip kəlgənimdə, eyümning ixikidin qıkıp manga tunji yolukkını Pərvərdigarçı atalojan bolidu, mən uni kəydürmə kurbanlık kılımən, — dedi. 32 Xuning bilən Yəftəhə qıkıp Ammoniyalar bilən sokuxkılı ular tərəpkə etti; Pərvərdigar ularını uning kəlioja tapxurdi. 33

Xuning bilən u Aroərdin tartip Minnitkiqə ularnı kattık urup kirip, yigirmə xəhərni elip, Abəl-Keramimojiqim yetip bardi. Buning bilən Ammoniyalar Israileşa boysunduruldu. **34** Andin Yəftah Mizpahka kaytip eyigə kəlgəndə eż kizi dəp qelip ussul oynap uning aldiqə kerükxili qıktı. Bu uning yalqız kizi bolup, uningdin baxkə heq oqul-kizi yok idi. **35** U uni kergəndə eż igininlərini yırtıp: — Ah, ah, menin kımız! Sən meni intayın yaman haloşa qüxtürdung, meni dərdkə qüxtürgüçilərdin biri bolup kəlding; qünki mən Pərvərdigarə aqzimni eqip, eytən gepimdin yeniwalalmaymən, — dedi. **36** Kizi uningoşa: — Əy ata, Pərvərdigarə aqzingini eqip wəda kiloşan bolsang, aqzingidin qıkkını boyıqa, manga xuni kılıqin; qünki Pərvərdigar sening düxənlirling bolşan Ammoniyalardın intikamingni elip bardi, — dedi. **37** Andin u atisioşa yəna: — Mening xu iłtmasimmi köbul kərginkin, manga ikki aylık mehələt bərsən; mən kiz dostlirim bilən berip təqlərlərə yürüp, kızlıkim üçün matəm tutuwalay, — dedi. **38** Atisi jawab berip: — Baroqin, dedi. Uningoşa ikki aylık mehələt berip dalaqə əwətti. U berip, kiz dostlirlərini elip təqlərlərə qikip, ikki ayoqıq ezinin kiz peti kalojiniqə ah-zar kəttürüp yioşlap yürdü. **39** Xundak boldiki, u ikki aydın keyin atisining kəxiqə yenip kəlgəndə, atisi uning üstigə kiloşan kəsimini bəja kəltürdü. Bu kiz bolsa heq ər kixığa yekin laxmöqəzanı. Xuning bilən Israilda xundak bir ərpədət pəyda boldiki, **40** hər yili Israileşa kızlıri eydin qikip Yəftahlıqın kızını tet kün əsləp hafifləydiqən boldı.

12 Lekin Əfraimiyalar bolsa toplixip Zafon tərəpkə etüp Yəftahka soal koyup: — Sən Ammoniyalar bilən jəng kılɔlı barqinində nemixkə bizni billa berixkə qakırmaysən? Əmdi biz əyüngni eztüng bilən koxup otta kəydürütəmiz, — dedi. **2** Yəftah ularoşa jawab berip: — Mən bilən halkım Ammoniyalarə əksər kattık, jəng kiliwatqanda, silərni qakırsam, meni ularning kolidin kütküzmidinqlər. **3** Silörning kelip meni kütküzmaydiqənliliklərini kerüp, jenimni alkınımoja elip koyup, Ammoniyalarə hujum kiliçkə atləndim, Pərvərdigar ularnı kolumqa tapxurdı. Əmdi silər nemixkə bügün kelip manga hujum kilmakqışılər? — dedi. **4** Lekin Əfraimlar Gileadlarnı [häkaratləp]: — Silər i Gileadlar, Əfraimning arısında wə Manassəhninq arısında turuwtəkən musapirlar, Əfraimda turuwtəkən kaqınsıslar, halas! — dedi. Xuning bilən Yəftah barlıq Gileadtilərni yioşip Əfraim bilən sokuxtı. Ular Əfraimləri urup kirip məcləp kıldı. **5** Andin Gileadtilər İordan dəryasining keqiklərini tosus, Əfraimləri ətküzmidi. Xundak boldiki, Əfraimlik birər қaqkon keqikkə kelip: — Meni ətkili koyojin, desə Gileadtilər uningdin: — Sən Əfraimiyum? — dəp sorayı. U xiki «yak» desə, **6** ular uningoşa: — «Xibolat» degin! — daytti. Əgar u xiki natoqra tələppuz kılıp «sibolat» dəp jawab berip kalsə, ular uni tutup lordan dəryasining keqikininq yenida eltürütəwətti. Xu tərikdirə xu wakıttı kırıq ikki mingqə Əfraimiy əltürüldi. **7** Yəftah, altə yil Israileşa hakim boldi. Andin Gileadlı Yəftah, aləmdin etüp, Gilead xəhərlərinin birida dəpnə kıldı. **8** Uningdin keyin Bəyt-Ləhəmlik İbzən Israileşa hakim boldi. **9** Uning ottuz oqlı, ottuz kizi bolup, ottuz kızını sırtqa ergə berip, sırttın ottuz kızını oqullırıraq elip bərdi. U yəttə yiloqıq Israileşa hakim boldi. **10** Andin İbzən əlüp, Bəyt-Ləhəmdə dəpnə kıldı. **11** Uningdin keyin Zəbulun kəbilisindən bolşan Elon Israileşa hakim bolup, on yil Israilda həküm sürdi. **12** Andin Zəbulun kəbilisindən bolşan Elon əlüp, Zəbulun zəminindəki Ajyalon degen jayda dəpnə kıldı. **13** Uningdin keyin Piratonluk Hılləlninq oqlı Abdon Israileşa hakim boldi. **14** Uning kırıq oqlı wə ottuz nəvrisi bar idi. Ular yətmix exəkkə minip mangatti. U Israileşa səkkiz yil hakim

boldı. **15** Andin Piratonluk Hılləlninq oqlı Abdon əlüp, Əfraim zeminida, Amaləklərning təqəlik rayonidiki Piraton degen jayda dəpnə kıldı.

13 Lekin Israillar Pərvərdigarning nəziridə yənə rəzil bolənni kıldı; xuning bilən Pərvərdigar ularnı kırıq yiloqıq Filistilərning kolıq taxlap koydi. **2** Xu qəođda Zoreah degen jayda, Dan jəmətidin bolşan, Manoah isimlik bir kixi bar idi. Uning ayali tuqımas bolup, heq balisi yok idi. **3** Pərvərdigarning Pərixtisi bu ayalətə ayan bolup uningoşa: — Mana, sən tuqımas bolqininq üçün bala tuqımiding; lekin əmdi sən hamildar bolup bir oqul tuqışən. **4** Əmma sən sağak bolup, xarab yaki küqlük hərək iqşə, heq napak nərsinimə yemigin. **5** Qünki mana, sən hamildar bolup bir oqul tuqışən. Bu bala anisining korsikidiki qaođin tartip Hudaşa atalojan «nazariy» bolidiojini üçün, uning bəxiqə hərgiz ustira selinmisun. U Israileşni Filistilərning kolidin kütkuzux ixini baxlaydu, — dedi. **6** Ayal erinin kəxiqə berip, uningoşa: — Mana, Hudanıng bir adımı yenimoja kəldi; uning turki Hudanıng Pərixtisidək, intayın dəhəxtəlik ikən; lekin mən uningdin: «Nədən kəlding» dəp sorimidim, umu ez nam-xəripini manga dəp bermidi. **7** U manga: — «Mana, sən hamildar bolup bir oqul tuqışən; u bala anisining korsikidiki qaođin tartip elidiojan künigiqə Hudaşa atalojan bir nazariy bolidiojan boləqəçə, əmdi sən xarab yaki küqlük hərək iqşə wə heq napak nərsinimə yemigin» dedi, — dedi. **8** Buni anglap Manoah Pərvərdigarə dua kılıp: — Ah Robbim, Sən bu yərgə əwətəkn Hudanıng adımı bizgə yənə kəlip, tuqulidiojan balıqə nemə kılıxımız kerəklikini eğitip koysun, dəp iltija kıldı. **9** Huda Manoahıng duasını anglıdi; ayal etiqlik oltuoqinida, Hudanıng Pərixtisi yənə uning kəxiqə kəldi. Əmma uning eri Manoah uning kəxida yok idi. **10** Andin ayal dərhal yığırüp berip, eriğə həwər berip: — Mana, həlikə künə yenimoja kəlgən adəm manga yəna kəründi, dewidi, **11** Manoah dərhal kopyup ayalının kəynidin mengip, u adəmning kəxiqə kəlip: — Bu ayalətə kelip sez kılıqan adəm sənmə? — dəp soridi, u jawabən: — Xundak, məndürmən, dedi. **12** Manoah uningoşa: — Eytən səzliring bəja kəltürüləndə, bala kəsi tərikdirə qong kılınxı kerək, u nemə ixləni kılıdu? — dəp soridi. **13** Pərvərdigarning Pərixtisi Manoahka jawab berip: — Mən bu ayalətə eytən nərsilərinə həmmisindən u həzi bolup eziyi tartsun; **14** u üzüm telidin qıkkən heqkəndə nərsidin yemisin, xarab yaki küqlük hərək iqşə, heq napak nərsilərdin yemisin; mən uningoşa barlıq əmr kılıqinimni tutsun, dedi. **15** Manoah Pərvərdigarning Pərixtisigə: — İltipat kılıp, kətməy tursila, ezişrigə bir oqlak təyyarlaylı, dewidi, **16** Pərvərdigarning Pərixtisi Manoahka jawab berip: — Sən Meni tutup kalsangmu, Mən neningdin yeməymən; əgar sən birər kəydürmə kurbanlıq sunmakçı bolsang, uni Pərvərdigarəna atap sunuxung kerək, dedi (uning xundak deyixinin səwəbi, Manoah uning Pərvərdigarning Pərixtisi ikənlərini bilmigənidi). **17** Andin Manoah Pərvərdigarning Pərixtisidən: — Əzilrinin nam-xəripi nemidu? Etiy bərgən bolsila, səzliri əməlgə axuruloqinida, siliga hərəmitimizni bildürəttük, — dedi. **18** Pərvərdigarning Pərixtisi uningoşa jawabən: — Namimni sorap kaldingoju? Mening namim karamət tilsimattur, — dedi. **19** Xuning bilən Manoah oqlak bilən axlıq hədiyəsini elip berip uni kəoram taxning üstidə Pərvərdigarəna atap sundı. Pərvərdigarning Pərixtisi ularning kez aliddə ajayıp karamət bi ixni kılıp kərsətti; Manoah, wə ayali karap turdi. **20** Xundak boldiki, ot yalkunu kurbangahtın asmanoja kəttürulgəndə, Pərvərdigarning Pərixtisimə kurbangahtın qıkkən ot yalkunu iqidə yukarıqə qikip kətti. Manoah bilən ayali buni kərüp,

ezlirini yərgə taxlap yüzlerini yərgə keyp düm yatti. **21** Xuningdin keyin Pərvərdigarning Pərixtisi Manoahka wə uning ayalioja käyta körümüdi. Manoah xu wakitta uning Pərvərdigarning Pərixtisi ikənlilikini bildi. **22** Andin Manoah ayalioja: — Mana, biz qoqum elimiz, qünki biz Hudani kerduklı dedi. **23** Lekin ayal uningoja jawab berip: — Əgər Pərvərdigar bizni oltürükə layik kərgən bolsa, undakta u keydürmə kurbanlıq bilən axlıq hədiyəni kəlimizdən köbul kilmiojan bolatti, bu ixnimu kərsətmigən bolatti wə xundakla bundak sezlərni bizgə eytmiojan bolatti, — dedi. **24** Xu ixtin keyin ayal bir oojul tuqdı, uning ismini Ximxon koydi. Bu bala esüp, qong boldi wə Pərvərdigar uni bərikətlidi. **25** Zoreah bilən əxtaolning otturisidiki Maḥənəh-Danda Pərvərdigarning Rohi uningoja ez təsirini kərsitixkə baxıldı.

14 Bir wakitta, Ximxon Timnahka qüxüp, u yərdə bir kızını kerdil; u Filistiy kızlıridin biri idi. **2** U xu yərdin qikip atanisining yenioja käytip: — Mən Timnahda Filistiy kızlıridin birini kerdüm, uni manga hotunluqə elip beringlar, — dedi. **3** Bırak ata-anisi uningoja: — Kerindaxlirningin kızlırinining iqida yaki bizning pütükli kowmimizning arisidin sanga bir kiz qıkmaması? Nemixka hətnisiz bolоjan Filistiylərning kexioja berip, uların hotun almakçı bolisən? — dedi; əmma Ximxon atisoja: — Uni manga elip bərgin, qünki u manga bək yaktı, — dedi. **4** Uning ata-anisi bu ixning Pərvərdigar təripidin bolonjinini bilmidi. Qünki Filistiyler xu qəqəda Israil təsidiñin həküm sürüp turoqan bolоaqqa, U Filistiylərgə takəbil turuxka pursat yaratmakçı idi. **5** Əmdı Ximxon ata-anisi bilən Timnahka qüxti; ular Timnahdiki üzümzarlıklarоja yetip kəlgəndə, mana bir yax xir hərkirigən peti uningoja etildi. **6** Xuan Pərvərdigarning Rohi uning üstigə qüxüp, u kolida heqnemə bolmiojan halətə xirni tutup, uni oqlakni yırtıkdək yırtıp titma-titma kiliwəti. Lekin bu ixni ata-anisoja demidi. **7** Andin u [Timnahka] qüxüp, u kiz bilən paranglatxi, u kiz Ximxojoa bək yarap kətti. **8** Birməzgildin keyin u kizni elip kelix üçün käyta baroqanda, xirning olıtkını kerüp bakay də yoldın burulup kariwidı, mana xirning iskilitininq iqida bir top həsəl hərilirili bilən həsəl turattı. **9** U həsəldin oqumioja elip yəp mangdi; ata-anisining yenioja kəlgəndə, ularojumu bərdi, ularmu yedi, lekin ezininə həsəlni xirning iskilitininq iqidin elip kəlginini ularoja demidi. **10** Uning atisi [uningoja həmrəh bolup] qüxüp kizning eyigə kəldi, u yərdə Ximxon bir ziyanat bərdi, qünki burundinla toy kılıdiqan yigitlər xundak kılıdiqan rasm-kaidə bar idi. **11** Ular Ximxonni kerüp, uningoja həmrəh boluxka ottu yigitni tezip kəldi; ular uningoja həmrəh boldi. **12** Ximxon ularoja: — Mən silərdin bir tepixmak soray, əgər silər ziyyərət kılıni dijan yətə kün iqida uning mənisini manga dəp berəlisəngər, mən silərgə ottu dana kanap keynək bilən ottu yürüx egin berimən; **13** Əgər uni yexip berəlmisəngər, silər manga ottu dana kanap keynək bilən ottu yürüx egin beringlar, — dedi. Ular uningoja: — Makul, undak bolsa tepixmikəngini eytkin, kəni anglaylı, — dedi. **14** U ularoja: — Yeyilidiojini yegüqininq iqidin qıktı; tatlık kütütgüngürning iqidin qıktı, [bu nemə]? — dedi. Ular tiq küngiqə bu tepixmakni tapalmıdi. **15** Yəttinqi künü xundak boldiki, ular Ximxonning ayalininq kexioja berip: — Sən eringni aldap-sıylap, tepixmäkninq mənisini bizgə eytip berixkə makul kilojin; bolmisa seni atangning eyi bilən koxup keydürüwtetimiz, Silər bizni yokşul kiliixka bu yərgə qakirojanmu?! — dedi. **16** Ximxonning ayal uning alidda yioqlap turup: — Sən manga eq, meni pəkət söyməsən; sən mening kowmiminning baliliridin bir tepixmäkninq soriding, əmma manga mənisini eytip bərmidinq,

dəp yioqliqili turdi. Ximxon uningoja jawabən: — Mana, mən uni ata-anamojumu dəp bərmigən tursam, sanga dəp berəmdim? — dedi. **17** Ziyapət ötküzülgən yətə künida u erining alıdına yioqlaplə yürdü. Xundak boldiki, yəttinqi künü bolqanda ayalı uni kistap turuwalqaqqa, uningoja tepixmäkninq mənisini eytip bərdi. Andin ayal berip ez həlkining adəmlirigə tepixmäkninq mənisini dəp bərdi. **18** Xuning bilən yəttinqi künü kün patmasta, xəhərninq adəmliri uningoja jawab berip: — Həsəldinmu tatlıki barmu? Xirdinmu küqtüngüri barmu? — dedi. U ularoja jawab berip: — Əgər silər menin inikim bilən yər aqdurmiojan bolsanglar, tepixmikəni hərgiz tapalmayıtinglər! — dedi. **19** U wakitta Pərvərdigarning Rohi uning üstigə qüxti; u Axkelonoqa qüxüp, Axkelondikilərdin ottuz xixini oltırıup, uların olja elip, oljidin iginlərni elip kelip, tepixmäkninq mənisini yexip bərgənlərgə bərdi. Xuningdək Ximxonning əqəzipi kelip, atanisining eyigə yenip kətti. **20** Andin Ximxonning ayalı Ximxonning həmrəhliridin koldax bolovan yigitkə təwə kılındı.

15 Əmma birnəqqə wakit etüp buçday orux məzgili kəlgəndə xundak boldiki, Ximxon bir oqlaknı elip ez ayalininq eyigə berip: «Mən hotunumning kexioja uning hujrisioja kirimən» dedi. Lekin ayalininq atisi uni iqtirkirə kirixigə yol koymidi. **2** Keynətisi uningoja: — Mən həkikətən sizni uningoja mutlak eq bolup kətti, dəp oyildim; xunga mən uni sizininq koldixingizə beriwtəkənidim. Halbüki, uning kiçik singlisli uningdin tehimu qırayılkı? Uning orniqə xuni alojan bolsingiz! — dedi. **3** Əmma Ximxon ularoja: — Əmdı mən bu kətim Filistiylərgə ziyan yətküzsəm, manga gunah bolmaydu! — dedi. **4** Xuni dəp Ximxon berip üq yüz qılberini tutup kelip, otkaxlarnı təyyarlap, qılberilərni jüplər kuyruklini bir-birigə qetip, ikki kuyrikining otturisioja bardin otkaxnı astı; **5** otkaxlaroja ot yekip qılberilərni elip berip, Filistiylərning etizdiki ormiojan ziraatlırigə koyup bərdi. Xuning bilən u dəwa-dəwa ənqilərni, orulmiojan ziraatlarnı, xundakla zaytun baoqlırinimü keydürüwtətti. **6** Filistiylər buni kerüp: Buni kim kıldı, — dəp sorisa, həlk jawab berip: — Timnahlik adəmning kuyı oqlıq Ximxon kıldı; keynətisi uning ayalini uning koldixioja beriwtəkini üçün xundak kıldı, — dedi. Xuning bilən Filistiylər qikip, u ayal bilən atisini otta keydürüwtətti. **7** Ximxon ularoja: — Silər xundak kılıqininqlar üçün, man silərdin intikam almay boldi kilmayman, — dedi. **8** Xuning bilən Ximxon ularını kır-qap kılıp kətl kiliwəti; andin u berip Etam kəram texining əngkiridə turdi. **9** U wakitta Filistiylər qikip, Yəhūda yurtida qedir tikip, Lehî degən jayda yeyildi. **10** Yəhūdalar bolsa: — Nemixka bizgə hujum kilmakçı bolisilər? — dewidi, ular jawab berip: — Biz Ximxonni tutup baqlap, u bizgə kəndak kılıqan bolsa, bizmə uningoja xundak kılımımız, dəp qıktuk, — dedi. **11** Xuning bilən Yəhūda yurtidiki üq ming kixi Etam kəram texining əngkirigə qüxüp, Ximxonə: — Sən Filistiylərning üstimizdən həküm stirüwtəkiniñi bilməmsən? Xuni bilip turup, sən nemixka bizgə xundak kıldığ? — dedi. U ularoja: — Ular manga kılıqandək, məmmə ularoja kıldı, dəp jawab bərdi. **12** Ular uningoja: — Biz seni baqlap Filistiylərning koliqə tapxurup berix üçün kəldük, dewidi, Ximxon ularoja: — «Biz ezmiz sanga hujum kılıp olıtmaymır», dəp manga kəsəm kilinglər, dedi. **13** Ular uningoja: — Seni olıtmaymır; pəkət seni qing baqlap, ularning koliqə tapxurup berimiz; hərgiz elümgə məhkəm kilmaymır, dəp jawab bərdi. Xuni dəp ular ikki yengi arojamqa bilən uni baqlap, kəram taxning üstidin elip mangdi. **14** U Lehiga kəlgəndə, Filistiylər warkıraxkınıqə uning alıdına yügürxüüp kəldi. Əmma Pərvərdigarning Rohi uning üstigə qüxüp, kollırını baqlıqan arojamqlar ot tutaxkan

kəndir yiptek üzüllüp, tügülər kolliridin yexilip kətti. **15** Andin u exəkninq yengi bir engək səngikini kərüp, kolini uzitipla elip, uning bilən ming adəmni urup eltürdi. **16** Ximxon: — «Exəkninq bir engək səngiki bilən adəmlərni eltürüp, Ularnı dəwə-dəwə kiliwəttim, Exəkninq bir engək səngiki bilən ming adəmni eltürdüml!» — dedi. **17** Bularnı dəp exəkninq engək səngikini taxliwətti. Xuningdak u xu jaqoja «Rəmot-Lehj» dəp nam koydi. **18** U intayın ussap Pərvərdigarəja pəryad kılıp: — Sən Əz kılungning koli bilən bunqə qong nusrətni barlıkka kəltürdüng, əmdi mən hazır ussuzluktin elüp, hətnisizlərninq kolioja qüxüp kalarənməmu? — dedi. **19** Xuning bilən Huda lehidi ki azgalı yardı, su uningdin uroqup qıktı. Ximxon iqip, rohı uroqup jan kirdi. Bu sawabtin bu [bulakka] «Ən-Hakkora» dəp nam koyuldı; ta bügüngiçə u Lehjə bar. **20** Ximxon Filistiyərning dəwrədə yigirmə yiloqış Israileşə hakim boldi.

21 Andin Ximxon Gəzaşa bardı, u yərdə bir pañixa ayalnı kerüp, kərip uning bilən yekinqılıq kıldı. **22** Lekin Gazalıklär birsining; — Ximxon bu yərgə kəldi, deginini anglap, [xələrnı] korxap, keçiqa xələrninq kowukuda ün qıckarmay marap turdi wə: Ətə tang yoruojanda uni eltürümüz, — deyixti. **3** Ximxon yerim keçigiqə yatti; andin ornidin turup xəhər kowukining ikki kənitintut, uni ikki kexi kəwə baldak-takki bilən koxup, bırakla komurup, əxnisigə artıp Hebronning udulidiki taqlıq elip qıkıp kətti. **4** Keyin u Sorak jılıqısida olturuxluk Dililah isimlik bir ayalnı kerüp, uningoja arix bolup kəldi. **5** Buni bilip Filistiyərning əmirliri u ayalning kəxioja berip umingoja: — Sən uni aldad, uning küqtüngürlükining zadi nədin bołożanlığını kolap sorap, bizning kandak kilsək uni yengəlyidojanlıklımızı, uni baqlap boysunduralaydojanlıklımızı eytip bərsəng, biz hərbirimiz sanga bir ming bir yüz kümüx təngə berimiz, — dedi. **6** Xuning bilən Dililah Ximxondın: — Sən küqtüngürlüküngning zadi nadın bołożanlığını, xundakla kandak kılıqanda seni baqlap boysunduroğlu bolidiojanlığını eytip bərgin! — dedi. **7** Ximxon uningoja jawabən: — Adamlar meni yəttə tal kərulutmiqən yengi ya kiriqi bilən baqlısa, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup kəliman, — dedi. **8** Xuning bilən Filistiyərning əmirliri yəttə tal kərulutmiqən yengi ya kiriqini elip kılıp, bu ayalqa beriwidi, u bu kiriqlər bilən uni baqlap koydi **9** (Dililah birnəqqə adəmni hujrida paylap turuxka yoxurup koyojanı). U Ximxonqa: — Əy Ximxon, Filistiyər seni tutkılı kəldi! — dedi. U kəpup kiriqlərni qığə xoyna otta keyüp üzüllüp kətkəndək üzüllətti. Xuning bilən uning küqtüngürlükining siri axkarilanımdı. **10** Buni kerüp Dililah Ximxonqa: — Mana, sən meni aldad, manga yaloqan eytipsən! Əmdi manga seni nemə bilən baqlısa bolidiojanlığını eytip bərgin, — dedi. **11** U jawap berip: — Adamlar meni heq işlätməq yəni aroqamqa bilən baqlısa, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup kəliman, — dedi. **12** Xuning bilən Dililah yengi aroqamqa elip kılıp, uni baqlap: — Əy Ximxon, Filistiyər seni tutkılı kəldi! — dedi (əslida birnaqqə adəm hujrida yoxurunup, uni paylap turuxkanı). Lekin Ximxon əz kəlidiki aroqamıları yipni üzgəndək tütüp taxlıdı. **13** Buni kerüp Dililah Ximxonqa: — Sən həziroqıq meni aldapsən, manga yaloqan eytipsən; əmdi manga seni nemə bilən baqlısa bolidiojanlığını eytip bərgin, — dedi. U jawap berip: — San menin bexiındıki yəttə örüm qaqqı dukandığı erüx yip bilən koxup erüp koysangla bolidu, — dedi. **14** Xuning bilən [Ximxon uhliqında u uning bexiındı yəttə tal qaqqı erüx yip bilən koxup erüp], kozukka baqlap koyup uningoja: — Əy Ximxon, Filistiyər seni tutkılı kəldi! — dedi. Ximxon uykudin oyqinip, erüx yip bilən kozuknu bırakla tartip yuliwətti. **15** Andin ayal uningoja: — Manga kenglüng yok

turup, kəndaksıgə sanga arix boldum, dəysən? Sən meni üç ketim aldad, küqtüngürlüküngning nədin bołożanlığını manga eytip bərmidinqo, — dedi. **16** Uning hərkünü sezlizi bilən uni kistaxliri wə yalwuruxliri bilən Ximxonning əlgidək iqi puxti wə xundak boldiki, **17** u kənglidiki sirini koymay uningoja axkara kılıp: — Mən anamning korsikidiki qəođin tartip Hudaqa atılıp nazariy bołożının üçün, beximoja hərgiz ustira selinip bakmiojan; əgar menin qeçim qüxtürüwetilsə, küqmə məndin ketip, mən ajizlap baxka adəmlərdək bolup kəlimən, — dedi. **18** Dililah uning ezigə kənglidiki həmmə sirini dəp bərginini kerüp, Filistiyərning əmirlirini qarkırıp keliykə adəm mangdurup: — «Bu kətim silər yənə bir qıkinglar, qünki Ximxon kənglidiki həmmə sirini manga axkara kıldı» dedi. Xuning bilən Filistiyərning əmirlirini kollirioja kümüxləri elip, uning kəxioja qıktı. **19** Andin Dililah uni ez yotisoja yatkuzup, ulhitip koyup, bir adəmni qakırıp kırıp uning bexiındıki yəttə örüm qaqqı qüxtürüwətti; xundak kılıp u Ximxonning bozak kılınlıqına baxlıqnu boldı. Ximxon küçidin katkenidi. **20** U: — Əy Ximxon, Filistiyər seni tutkılı kəldi! — dewidi, u uykudin oyqinip: — Mən ornumdun turup, ilgiriki birkənqə kətimkədək, boxinin ketimən, dəp oylidi. Lekin u Pərvərdigarning əzidin kətkinini bilməydi. **21** Xuning bilən, Filistiyər uni tutuwelip, kəzlinəri oyup, Gəzaşa elip qüxüp, uni mis zənjirlər bilən baqlap, zindanda tartıtxa saldı. **22** Lekin bexiındıki qüxtürüwetilgən qeqi yənə esitəkə baxlıdı. **23** Keyin, Filistiyərning əmirlirini ez ilahi bołożan Dagon üçün qong bir kurbanlıq etküzükə həm təbrikələp xadlinixkə yioqıldı. Qünki ular: — Mana, ilahımız düxminimiz bolossen Ximxonni kəlimizoja tapxurup bərdi, — deyixti. **24** Həlk Ximxonni kergəndə, əz ilahını dənglap: — Ilahımız bolsa, yurtimizni wəyrən kılıquqını, adəmlrimizni kep eltürən düxminimizni kəlimizoja qüxtürüp bərdi! — deyixti. **25** Ular taza xad-huramlıq kəypiga qəmüp: — Ximxon kəltürülüsün, u bizgə bir oyun kərsitip bərsün, deyixti; ular Ximxonni zindandin elip qıktı. U uların aliddə oyun kərsətti. Əmdi ular uni ikki tūvrükning otturisida tohtitip koyojanı. **26** Xuning bilən Ximxon kolını tutup turoqan yigitkə: — Meni koyuwət, eyni kətürüp turoqan tūvrükərni silap, ularqa yeliniliwalılı koyojasən, — dedi. **27** U qaçda ey ər-ayallar bilən lik tolqanıdi, Filistiyərning əmirlirinə həmmisimə xu yərdə idi; əgizdümü Ximxonning kəsritiwaqunuyunu kərəwtək təhminən üq mingqə ər-ayal bar idi. **28** Ximxon Parwərdigarəja nida kılıp: — Əy Rab Parwərdigar, meni yad kılıp pakət muxu bir kətim manga kılıq ata kılıqasən; i Huda, xuning bilən ikki kezümninq intikəmini Filistiyərəndin bir yolila aloquzoqasən! — dedi. **29** Ximxon xularni dəp eyni kətürüp turoqan otturidiki ikki tūvrükni tutuwaldı; birini ong koli bilən, yənə birini sol koli bilən tutup, ularqa tayınip turdi. **30** Andin: «Filistiyər bilən birlikə elüp kətsəm» dəp bədinini ekip kūqını yioqip [ittirividi], ey ərəliup, u yərdiki əmirlər bilən barlık halkıngı istığa qüxti. Buning bilən ez ölümü bilən eltürən adəmlər uning tırık waktida eltürənləridin kep boldı. **31** Andin keyin uning kərindaxlırı wə atisining barlık jəməti qüxüp, uni kətürüp, Zoreah bilən Əxtəaochning otturisioja elip berip, atisi Manoahning kəbrisidə dəpnə kıldı. U yigirmə yil Israileşə hakim bołożanıdi.

32 Əfraimning taqlırıda Mikah isimlik bir kixi bar idi. **2** U anisoja: — Sənen hələkli bir ming bir yüz kümüx təngəng ooprılap ketilganı; san tanggilərni karçıqıding wə buni manga dəp bərding. Mana, kümüx manda, uni man aloqandım, dewidi, anisi: — Əy ooqlum, Pərvərdigar seni bərikətləgəy!, — dedi. **3** Mikah bu bir ming bir yüz kümüx tənggini anisoja

yandurup bərdi. Anisi: — Mən əslidə bu pulni sən oqlumnni dəp Pərvərdigar oja beoixlap, uning bilən oyma but wə kuyuma but yasaxka atıwatkənidim; əmdi yanılı sanga berəy, dedi. **4** Lekin Mikah kümüxni anisioja karyturup bərdi; anisi uningdin ikki yüz kümüx tənggini elip bir zərgərgə berip, bir oyma but bilən bir kuyuma but yasatti; ular Mikahning eyigə koyup koyuldu. **5** Mikah, deqən bu kixi əslidə bir buthana pəyda kılɔjan, xuningdək əzığa bir afod bilən birnəqqə «tərafim»ni yasiqanıdi; andin eż oqullırıdin birini kahinlikkə məhsus təyinləp, uni əzığa kahin kıldı. **6** Xu künlərdə Israildə həq padixah bolmadi; hərkim eż nəziridə yahxi kerüngənni kılatti. **7** Yəhūda jəmatining təwasidiki Bəyt-Ləhəmdə Lawiy kəbilisidin bołożan bir yigit bar idi; u xu yarda musapir bolup turup kalɔjanidi. **8** Bu yigit bir jay tepit turay dəp, Yəhūdalarning yurtidiki Bəyt-Ləhəm xəhəridin qıktı. U səpar kılıp, Əfraim taqılıqoja, Mikahning eyigə kelip qıxtı. **9** Mikah uningdin: — Kəyərdin kəlding, dəp sorıwidı, u uningoja jawabən: — Man Yəhūdalarning yurtidiki Bəyt-Ləhəmlik bir Lawiyəmən, bir jay tepit turay dəp qıktım, — dedi. **10** Mikah uningoja: — Undak bolsa mən bilən turup, manga həm ata həm kahin bolup bərgin; mən sanga hər yili on kümüx tənggə, bir yürüx egin wə kündilik yemək-iqmikingni berəy, — dedi. Buni anglap Lawiy kixi uningkiga kirdi. **11** Lawiy u kixi bilən turuxka razi boldi; yigit xu kixiga eż oqullırıdin biridək bolup kıldı. **12** Andin Mikah bu Lawiy kixini [kahinlikkə] məhsus təyinlidi. Xuning bilən [Lawiy] yigit uningoja kahin bolup, Mikahning eyida turup kıldı. **13** Andin Mikah: — Bir Lawiy kixi manga kahin bololojni üçün, Pərvərdigarning manga yahxilik kılıdiqınıni biliman, — dedi.

18 Xu künlərdə Israilda həq padixah bolmadi; xundakla xu künlərdə Danlarning kəbilisi ezliriga olturaklıxix üçün jay izdəwətənəni, qunkı xu künqiqə ular Israfilərini arısında qək taxlinip bekitilgən miras zeminoja erixmigonidi. **2** Xuning bilən Danlar pütkül jəmatidin Zoreah wə Əxtəolda olturuxluğ bəx palwanı zeminni qarlap kelikxə awətti wə ularoja tapılıp: — Silər berip zeminni qarlap kelenglər, dedi. Ular səpar kılıp Əfraim taqılıq yurtiqa kelip Mikahning eyigə qıxpı u yərdə kondı. **3** Ular Mikahning eyining yenida turojiniда Lawiy yigitning awazını tonup, uning kexioja kirip uningdin: — Seni kim bu jayoja elip kəldi? Bu yərdə nemə ix kılısan? Bu jayda nemigə erixting? — dəp soridi. **4** U ularoja jawabən: — Mikah manga mundağ-mundağ kılıp, meni yallap əzığa kahin kıldı, dedi. **5** Buni anglap ular uningoja: — Undak bolsa bizning mangajan səpirimizning onguxulk bolidiojan-bolmaydiqənləkini bilmikimiz üçün, Hudadin sorap bərgin, — dedi. **6** Kəhən ularoja: — Hatırjəm beriwingler. Mangajan yonulular Pərvərdigarning alididur, — dedi. **7** Xuning bilən bəx adəm qıkip, Laix deqən jayoja yetip kəldi. Ular u yərdiki həlkəning tinq-aman yaxwətkinini, turmuxuning Zidoniylarning erp-adətləri boyiąqə ikenlikini, hatırjəmlik wə rəhət iqidə turuwatkinini kərdi; xu zemində ularını har kılouqı həqkəndək həqkəndər yok idi; ular Zidoniylərindən yırakta turattı, xundakla baxxıllar bilənmə həqkəndək bardı-kəldi kılıxmayıttı. **8** [Bəx palwan] Zoreah wə Əxtəoloja eż kerindaxlırinin kexioja kəytiplər kəldi. Kerindaxlırları ulardın: — Nemə həwər elip kəldinglər? — dəp soridi. **9** Ular jawabən: — Biz kopyup ularoja hujum kılayı! Qunkı biz xu zeminni qarlap kəldük, mana, u intayın yahxi bir yurt iken. Əmdi nemixka kimir kilmay jim olturnisərlər? Əmdi dərhəl berip, u yurtını elixə azmənglərni azmənglər, berip hujum kılıp zeminni igilənglər. **10** U yergə baroqininqarda silər tinq-aman turuwatkan bir həlkəni, hər

ətrapıqə sozulojan kəng-azadə bir zeminni kərisilər! Huda u yərni silərnin qolunglarqa tapxuroqandur. U yurtta yər yüzidə tepili dijən barlıq nərsilərdin həqbırı kəm əməs, dedi. **11** Xuning bilən Danlarning jəmatidin altə yüz adəm jənggə korallinip, Zoreah wə Əxtəoldin qıkip mangdi. **12** Ular Yəhūda yurtidiki Kiriət-Yearim deqən jayoja berip, qədir tiki (xunga bu jay taki bügüngiqa «Danning ləxkərgahı» dəp atalmakta; u Kiriət-Yearimning arkə təripigə Jaylaxkanidi). **13** Andin ular u yərdin Əfraim taqılıq rayonıqa berip, Mikahning eyigə yetip kəldi. **14** Laix yurtiqa qar lax üçün barojan bəx kixi eż kerindaxlıriqa: — Biləmsilər? Bu eydə bir afod toni, birnəqqə tərafim butliri, bir oyma məbəd wə kuyuma məbəd bardur! Əmdi kəndak kiliqxıngalar kerəkləkini oylixıngalar! — dedi. **15** Ular burulup Lawiy yigitning eyigə (Mikahqə təwə eygə) kirip uningdin hal soridi. **16** Dan kəbilisidin bołożan jəng korallarını kətürən altə yüz kixi dərvaza alidda turup turdi. **17** U zemini qar laxka barojan bəx adəm [buthanıqə] kirip, oyma but, afod toni, tərafim butliri wə kuyuma butni elip qıktı. Kəhən jəng korallarını kətürən altə yüz kixi bilən billə dərvazida turattı. **18** Bu bəx adəm Mikahning eyigə kirip oyma but, afod tonini, tərafim butliri wə kuyuma butni elip qıkkanda kahin ulardın: — Bu nemə kılıqininqalar?! — dəp soridi. **19** Ular uningoja: — Ün qıksamay, aqzıngni qolung bilən etip, biz bilən mengip, bizgə həm ata həm kahin bolup bərgin. Sening pəkət bir adəmning eyidikilərgə kahin boloxuning yahxımı, yaki Israillning bir jəmati bołożan pütün bir kəbiləgə kahin boloxuning yahxımı? — dedi. **20** Xundak dəwidə, kahinning kəngli hux bolup, afod, tərafim butliri wə oyma məbədini elip həlkəning arisoja kirip turdi. **21** Andin ular burulup, u yərdin kəttı; ular balılırı wə qarpaylarnı wə yük-taklırının həmmisini aldida mangduruwətənədi. **22** Mikahning eyidin heli yıraklıqanda Mikahning eyining etrapidiki həlkələr yiojılıp, Danlar oqoqlap yetixti. **23** Ular Danlarnı towlap qakirdı, Danlar burulup Mikahqə: — Sanga nemə boldi, bunqıwila kəp həlkəni yiojıp kelip nemə kilməkqısan?! — dedi. **24** U jawab berip: — Silər man yasatqan məbədlərni kahinim bilən koxup aldinglər, andin kəttinglər! Manga yanə nemə kaldı?! Xundak turukluk, silər tehi: «Sanga nemə boldi?» — dəwətisiləroq! — dedi. **25** Danlar uningoja: — Ünqıgnı qıarma, bolmisa aqqıki yaman kixılər seni tutuwelip, seni wə ailəngdikilərni janlıridin juda kılımisun, yəna, — dedi. **26** Buların dəp Danlar eż yiojıqı mangdı; Mikah, ularning eziđin küçük ikenlikini kəriüp, yenip eż eyigə kattı. **27** Ular Mikah yasatkuzoqan nərsilər wə uning kahinini elip, Laixka hujum kıldı; u yordiki həlkə tinqaman wə hatırjəm turuwatkanıdi; ular ularını kılıqlap kirip, xəhərni otta kəydürütüwətti. **28** Xəhərni kütkuzojudək həq adəm qıkimidi; qunkı bu xəhər Zidondin yırakta idi, həlkə həqkim bilən bardı-kəldi kılıxmayıttı. Xəhər Bəyt-Rəhəbning yenidiki jilojıda idi. Danlar xəhərni kaytidin kurup, olturaklıxtı. **29** Ular bu xəhərgə Israillning oqullırıdin bołożan, eż atisi Damning isminni koyup Dan dəp atidi. Ilgiri u xəhərning nami Laix idi. **30** Danlar xu yərdə bu oyma butni əzlırigə tikiłdı; Musanıqə oqlı Gərxomning əwlədi Yonatan wə uning oqullırı bolsa xu zeminnin həlkə stırgın boluxka elip ketilgən künqiqə Danlarning kəbilisigə kahin bolup turqanıdi. **31** Hudanıqə xiłoha turoqan barlıq wəkətlərda, Danlar ezləri üçün tikliqən, Mikah yasatkuzoqan oyma məbəd [Danda] turqozuldu.

19 Israilda tehi padixah tiklənmigən xu künlərdə, Əfraim taqılıq rayonıning qət təripida olturuxluğ bir Lawiy kixi bar idi; u Yəhūda yurtidiki Bəyt-Ləhəmlik bir kıznı kenizəlikkə aldi. **2** Lekin u kenizək erigə wapasızlıq kılıp, uning yenidin

qikip, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə atisining eyiga berip, tət ayqa turdi. **3** U wakitta uning eri kopup kenizikigə yahxi gəplərni kılıp, kənglini elip yandurup kelikə kenizikining yenioja kaldi. U bir hizmətkarını wə ikki exənki elip bardı. Kenizək erini atisining eyiga elip kirdi; atisi uni kərüp hux bolup kərxi aldi. **4** Uning keynatisi, yəni kızning atisi uni tutup kaldi, u yərda üq künqiqə yəp-iqip, uning bilən yetip kosti. **5** Tətinqi künü Lawiy kixi səhər kopup mangojili təyyarlini widi, kenizikining atisi kuy'ooqloja: — Bir toorram nan yəp yürükingni kuvvətləndürüp andin mangojin, — dedi. **6** Xuning bilən ular ikkisi olтурup billə yəp-iqip tamaklandı. Kızning atisi u kixığa: — Səndin etünəy, bu keşimə kənojin, kənglüng eqilsun, dedi. **7** Bu kixi mangojili kopuwidi, lekin keynatisi uni zorlap, yəna elip kaldi, u yəna bir kün kəndi. **8** Baxinqi künü u səhər kopup mangojili təyyarlandı, lekin kızning atisi uningoja: — [Awwal] yürükingni kuvvətləndürjin, dedi. Xuning bilən ular ikkisi kün egilgülqə olтурup, billə tamaklandı. **9** Andin bu kixi keniziki wə hizmətkarını elip mangojili təyyarlini widi, keynatisi, yəni kizning dadasi uningoja: — Mana, kəq kirəy dawatidu, sandin etünəy, bu yərda yəna bir keşini etküzünglər; mana, kün məoqrıkkə egilipti, bu yərda kənojin, kənglüng eqilsun; andin etə səhərdə yoloja qikip, əyünglərgə ketinglar, — dedi. **10** Lekin u kixi əmdi yəna bir keşə konuxka unimay, kopup yoloja qikip Yəbusuning, yəni Yerusalemning udulioja kaldi. Uning bilən bilsə ikki toküklük exak wə keniziki bar idi. **11** Ular Yəbuska yekin kəlgənda kün olтурup dap kaləqaqla, hizmətkarı ojojisioja: — Yəbusilarning bu xəhiringə kirip, xu yərda konaylı, dedi. **12** Lekin ojojisı uningoja jawab berip: — Biz Israillər turmaydiaoq, yət allər turidioqan xəhərgə kirməyə, bəlkı Gibeahka etüp ketəyli, dedi. **13** Andin u yəna hizmətkarioja: — Kəlgin, biz yekindiki jaylardın birigə barayı, Gibeahda yaki Ramahda konaylı, dedi. **14** Xuning bilən ular mengip, Binyamin yurtidiki Gibeahning yenioja yetip baroqanda kün olturojanidi. **15** Ular Gibeahka kirip, u yərda konmaqçı boldi; xəhərning qong məydaniqə kirip olturuxti; lekin heqkim ularni konduruxka eyigə taklip kilmidi. **16** Həlbuki, u keşisi kəri bir adam ixini tütgitip, etizlikdən yenip keliwatkənidi. U aslidə Əfraim taqlıq rayonılık adəm idi, u Gibeahda müsapır bolup, olturaklıqip kaləjanidi; lekin u yərdiki həlkələr Binyaminlərdən idi. **17** U bexini kətürüp karap, bu yoluqinən xəhərning məydənida olturojinini kərəp uningdin: — Kəyərdin kəlding? Kəyərgə barışan? — dəp soridi. **18** U jawab berip: — Biz Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmdin Əfraim taqlıqinə qat yakılırioja ketip barımız; man aslı xu jaydin bolup, Yəhuda yurtidiki Bəyt-Ləhəmgə baroqanidim; ixlirim Pərvərdigarning eyigə munasiwətlik idi; lekin bu yərde heq kim meni eyigə təklip kilmidi. **19** Bizning exəklirrimizgə beridioqan saman wə boozuzımız bar, əzüm, dedəkləri, xundakla kəminiliring bilən bołożan yigittikmu nan wə xarablar bar, bizə heq nema kəm əməs, — dedi. **20** Buni anglap keri kixi: — Tinq-amən bołożaysan; siləring mohtajlirlarınarning həmmisi menin istütməgə bolsun, əməma koçida yatmanglar! — dəp, **21** uni ez eyigə elip berip, exəklirigə yəm bərdi. Mehmanlar putlurunu yuyup, yəp-iqip ojızalandı. **22** Ular kənglidlə hux bolup turqinidən, mana, xəhərning adəmliridin bırnəqqöylen, yəni birkənqə lükqək kəlip eyni körxiwelip, ixikni urup-kəkijip, eyning igisi bołożan keri kixığa: — Sening eyüngə kələğen xu kixini bizə qikirip bərgin, uning bilən yekinqılık kılımımız, — dedi. **23** Buni anglap əy igisi ularning kəxioja qikip ularoja: — Bolmaydu, əy buradərlirim, silərdin etünüp kəlav, mundak rəzillikni kilmanglar; bu kixi menin eyümgə mehman bolup kəlgənəkən, silə bundak iplaslik kilmanglar. **24** Mana, menin

pak bir kizim bar, yəna u kixining keniziki bar. Mən ularni kəxinglaroja qikirip berəy, silər ularni ayaq asti kilsanglar möyli, naziringlaroja nemə hux yaxşa ularni xundak kilinglar, lekin bu kixiga muxundak iplaslik ixni kilmanglar, — dedi. **25** Lekin u adəmlər uningoja kulak salmida; yoluqı keniziki ularning aldioja sərəp qikirip bardı. ular uning bilən bilsə bolup kəqtin ətigəngiqə ayaq asti kıldı; ular tang yoruqanda andin uni koyup bərdi. **26** Qokan tang səhərdə kätip kelip, uning ojojisı kənojan əyning dərvazisining bosuojisioja kəlgəndə yikilip kelip, tang atkuqə xu yərda yetip kəldi. **27** Ətigəndə uning ojojisı kopup əyning ixikini ekip, yoloja qıkmaqçı bolup texioja qıkıldı, mana, uning keniziki bołożan qokan əyning dərvazisi alidda kolları bosuoqining üstüga koyukluk haldə yatatti. **28** U uningoja: — Kopkin, biz mangaylı, dedi. Lekin qokan heqbir jawab bərmidi. Xuning bilən u qokanni exəkkə artıp, kozılip oz eyigə yürüp kosti. **29** Ez eyigə kəlgəndə, piqənli elip kenizikining jəsitini səngəkləri boyiqə on ikki parçə kilipli, pütkül Israil yurtininq qət-yakılırioqıqə əwətti. **30** Xundak boldiki, buni kergənlərinin həmmisi: «Israil Misirdin qıkkan kündin tartip bügüngiqə bundak ix bolup bakmioqanidi yaki kərəlülə bakmioqanidi. Əndi bu ixni obdan oylixip, kəndək klix kerəklərini məslihətliyəli» — deyixti.

20 Xuning bilən Israillarning həmmisi qikip, jamaət Dandin tərtip Bəər-Xəbaqıqə yiojılıp Gilead zeminining həlkə bilən koxulup Mizpahda, Parwərdigarning aldioja kelip bir adəmdək boldi. **2** Pütkül kəwməning qonglıri, yəni Israilning həmmə kəbilisining baxlıkları Hudanıng həlkining jamaiti arısida hazır boldi. Jamaət jəmiy bolup tət yüz ming kiliq tutkan piyadə əskər idi. **3** (Binyaminlar Israillning Mizpahda jəm bolossenin əmdi hawər tapşanıdı). Israillar sürüxtə kilipl: «Bu rəzil ix kəndək yüz bardi?» — dəp soridi. **4** Əltürülən qokanning eri Lawiy kixi jawab berip mundaq dedi: — «Mən bolsam ez kenizikimini elip, Binyaminning Gibeah xəhiringə kənojili baroqanidim; **5** Gibeahning adəmləri keqidə manga hujum kilməkçı bolup, meni dəp eyni körxiwaldı. Ular meni əltürüxnı kəstlidi, kenizikimini bolsa ular ayaq asti kilipl əltürüwətti. **6** Xuning bilən man kenizikimning jəsitsini parçaparçə kilipl, kixilərgə kəttürküzüp Israillning mirası bołożan zeminning hərbir yurtioja əwəttim. Qünki ular Israil iqidə pasıqlik wə iplaslik kıldı. **7** Mana, əy barlıq Israillər, silər həmminglər oylınip, məslihət kərsitinglər». **8** Xuning bilən həmmə həlk bir adəmdək kopup: — Arimizdin nə heqkim ez qədirigə barmisun nə heqkim ez eyigə kaytmisun, **9** bəlkı biz Gibeahka xundak kiliyılı: — Biz qək taxlap uningoja hujum kiliyili; **10** biz Israillning həmmə kəbilisidiklərindən yuzning iqidin onni, mingdin yüzünü, on mingdin mingni tallap qikip, ularni həlk üqün ozuk-talqan yətküzütxə təyinləyi. Xundak kilipl həlk Binyamin yurtidiki Gibeah xəhiringə berip, ularning Israil iqidə kilişən barlıq iplaslikini ularning ez bexioja yandursun, — deyixti. **11** Xuning bilən Israillning həmmə adəmləri bir adəmdək bolup, u xəhərgə hujum kilişəxə topolandı. **12** Andin Israil kəbililəri Binyaminning barlıq jəmətlirigə əlqi əwətip: — Aranglarda yüz bərgən bu rəzzilik zadi nemə ix? **13** Əmdi Gibeahdiki bu lükqəklərni bizə tutup beringlər. Xuning bilən biz ularni ölüməngə mahkum kilipl, Israildin rəzzilikni yok kiliyili, — dedi. Lekin Binyaminlar ez kerindaxlıri bołożan Israillarning səzini tingiximi, **14** bəlkı Binyaminlar Israiloja karxi jəng klix üqün xəhər-xəhərlərdin kəlip Gibeahda yiojıldı. **15** U wakitta Binyaminlərdin xəhər-xəhərlərdin tizimlənənlər yigirmə altə ming kiliq tutkan ərkək idi. Uningdin baxka Gibeahdən hillanojan yətə yüz əskər bar idi. **16** Bu pütkül koxun arısida

hillanojan yətə yüz solhay əskər bolup, saloqoja taxni selip nixanoja atsa, kılqimu keyip katmayıtti. **17** Binyamin kəbilisindən baxka, Israilling adamları sanaktın etkizüliwidi, kılıq tutkanlar tət yüz ming ərkək qılıqtı; bularning həmmisi jəngqilər idi. **18** Israeil kopup Bayt-ələgə qıkıp Hudadin: — Bizning arimizdən kim awal qıkıp Binyaminlar bilən sokuxsun, dəp soriwidi, Pərvərdigar jawab berip: — Yəhuda [awwall] qıksun, dedi. **19** Xuning bilən Israillar etisi sahər kopup Gibeahning udulida qedirgah tiki. **20** Andin Israilling adamları Binyamin bilən uruxuxka qıkıp, Gibeahning yenida raslinip ularoja karxi səp tützdi. **21** Xu küni Binyaminlar Gibeahdin qıkıp, Israildin yigirma ikki ming kixini eltürüp, yərgə yeksan kiliwətti. **22** Lekin Israilling adamları jasərtəkə kelip, awwalkı künə sap tützən jayda ikkinqi künə yənə sap tützdi. **23** [sap tützüxtin awwalkı axhixim] Israeil Pərvərdigarning aldioja berip, kəq kirgiqə pəryad kılıp yiçlap, Pərvərdigardin yol sorap: — Biz ez kerindiximiz boローン Binyamin nəsilləri bilən yənə uruxuxka qıksaq bolandu, bolmandu? — dəp soriwidi, Pərvərdigar jawab berip: — Ularoja hujum kilinglər, dedi. **24** Xuning bilən Israillar ikkinqi künə Binyaminlar oja yekin kelip hujum kıldı. **25** Binyaminmu ikkinqi künə Gibeahdin qıkıp Israillar bilən sokuxup, ularning on səkkiz ming adiminə eltürüp, yərgə yeksan kiliwətti; bularning həmmisi kılıq tutkanlardın idi. **26** Andin Israillarning həmmisi, yəni pütün koxun kopup Bayt-ələgə qıkıp yiçlap, xu küni Pərvərdigarning aliddən kəqkiqə roza tutup, Pərvərdigarning aliddə keydurmə kurbanlıq bilən inaqlıq kurbanlıq etküzdi. **27** Xu kün'lərdə Hudaning əhdə sanduğü xu yərde bolup, Həruning əwlədi, Əliazarnıñ oqlı Finihs uning aliddə hizmet kılaltı; xuning bilən Israillar Pərvərdigardin yol sorap: — Biz ez kerindiximiz boローン Binyaminnıñ nəsilləri bilən yənə uruxuxka qıksamduk yakı tohtap kalamduk? — dəp soridi; Pərvərdigar jawabən: — Qıkinglər, qünki əta Mən ularını sening kolungoja tapxurımən, dedi. **29** Buni anglap Israeil həlkı Gibeahning ətrapioja əskərlərni pistirma koydi; **30** üçinqi künə Israillar ilgiriki ikki kətimkidak Binyaminlar oja hujum kilişkə Gibeahning udulioja kelip sap tützdi. **31** Binyamin [Israeil] həlkigə karxi jənggə qikiwidı, həlk ularını xəhərdin azdurup qılıqtı. Ular Bayt-ələgə qıkıdıcıyan yol wa Gibeahka baridiojan yolning üstidə həm dalada həlkəni ilgiriki ikki kətimkidak urup kirojlı turdi. Israilling adamlırıdin ottuzqə kixini eltürdi. **32** Binyaminlar: — Ular yənəla awwalkıdən məoqlup boldı, — deyixti. Əmma Israeil: — Bizlər keçip ularını xəhərdin agaxturiüp qıkıp, yollarqa elip qıçayı, dəp məslihətlixiwaloqanıdi. **33** Xuning bilən Israilling həmma adamları ez jayidin kopup Baal-Tamaroja berip sap tützdi, pistirmida turojan Israillarmu əz jayidin, yəni Gebadiki qıməndin qıkıp kəldi. **34** Israilling arisidin sərhil on ming kixi Gibeahning udulidin uningoja hujum kıldı, jəng kattik boldı. Lekin Binyaminlar əzlininig üstiga bala yekinləxjinini bilməy kəldi. **35** Pərvərdigar Binyaminları Israilling aliddə məoqlup kılıqlaqka, ular u künə Binyaminlardın yigirmə bəx ming bir yüz kılıq tutkan adəmni eltürdi. **36** Əmdi Binyaminlar əzlininig məoqlup bołojınıni kərdi. Israilling adamları əslidə Gibeahka koyojan pistirmidiki kixilirigə ixənq kılıp, Binyaminları aldap, aliddə qekingənidü. **37** U wakıttı pistirmidikilər tezdirin atlinip Gibeahka hujum kılıp besip kırıp, xəhərdikilərnin həmmisini kılıqlap kıldı. **38** Israillar əslidə pistirmidikilər bilən aldin'ala nixan üçün balğa bekitkənidü, yəni xəhərgə ot kuyup, kelin tütün tüwrtükining asmanoja kətürülüxini bəlgə kılışkə kelixiwaloqanıdi. **39** Xunga Israilling adamları uruxtin waktinqə qekingəndə, Binyaminlar Israilling adəmlərini urup sokup, ottuzqə kixini eltürüp: —

Manə, Israeil awwalki jəngdikidək aldımızda xaksız tarmar bolidu, — deyixti. **40** Lekin xəhərning iqidin tütün tüwrtük ərləp qıkkanda, Binyaminlar kəyniqə burulup kariwidi, mana, pütkül xəhər is-tütük bolup asmanlar oja ketürülüp ketiwatatti. **41** Xu haman Israilling adamları burulup yenip kəldi, Binyaminning adəmləri bolsa: Bizga bala yekinləxti dəp, wəhimigə qüxti. **42** Ular Israillarning aliddin burulup qəllükə mangidiojan yol bilən keçip kətti; lekin jəng ularning kəynidin iz besip mangdi; etrapidiki hərkəsisi xəhərlərdin adamları qıkıp ularını arioja elip əhalək kıldı. **43** Xu tərikiðə ular Binyaminlarnı korxiwaldı, ularını kün qıqış taripidiki Gebanıng udulioja tohitmay koçlap berip, qaylap eltürdi. **44** Buning bilən Binyaminlardın on səkkiz ming kixi eldi, ularning həmmisi batur palwanlar idi. **45** Baxxılıri burulup qel tərəpkə keçip, Rimmon qoram texioja bardı; əmma Israillar yollarda huddi basax tərgəndək ulardın bəx ming adəmni eltürdi; andin ularning kəynidin Gidomojqa koçlap berip, yəna ikki ming adəmni eltürdi. **46** U künə Binyaminlardın eltürləşənlər yigirmə bəx ming adam idi. Bularning həmmisi palwanlar bolup, kılıq tutkanlar idi. **47** Əlbuki, ularların pəkət alta yüz adəm kalojanıdi, ular burulup qel tərəpkə keçip, Rimmondiki tik yaroja bardı. Ular Rimmondiki tik yarda tət ay turdi. **48** Israillar yənə Binyaminlarning zeminiqə yenip kelip, həmmə xəhərlərdiki adamları, qarpayaları həm uqroqanlarning həmmisini kılıq bilən kiriwətti, xundakla ot kuyup, udul kələğən xəhərlərinin həmmisini keydürüwətti.

21 Əslidə Israilling adamları Mizpahda kəsəm kilihip: — Bizning iqimizdən heqkim ez kızını Binyaminlar oja hotunlukka bərmisun, — deyixkəndi. **2** Xuning üçün həlk Bayt-ələgə kelip, u yərde kəq kirgiqə Hudaning aliddə pəryad kətürüp kattik yiçlip: — **3** Əy Israilling Hudasi Pərvərdigar, Israilda nemixkə xundak ix yüz beridu, nemixkə Israilling kəbililiridin biri yokap kətsun? — deyixti. **4** Ətisi həlk sahə kopup, u yərde kurbangah yasap, keydirmə kurbanlıq wə inaqlıq kurbanlıkları sundı. **5** Israillar əzara: — Israilling hərkəsi kəbililiridin jamaətə koxulup Pərvərdigarning aliddə hazır boluxka kəlmigən kimlər bar? — dəp soraxtı, qünki ular kimki Mizpahka Pərvərdigarning aliddə hazır bolmisa, u xəksiz elümgə məhküm kılınsun, dəp kattik kəsəm kilişkənidi. **6** Israeil ez kerindixi boローン Binyamin toorluk puxayman kılıp: — Mana, əmdi Israeil arisidin bir kəbilsə üzüwetildi. **7** Biz Pərvərdigarning namida bizning iqimizdən heqkaysımız ez kizimizni Binyaminlar oja hotunlukka bərməymiz, — dəp kəsəm kilojanıdu; əmdi kəndək kılısk ulardın kalojanlarını hotunluk kılalaymız — deyixti. **8** Ular yənə əzara: — Israel kəbililiridin kaysisi Mizpahka, Pərvərdigarning aldioja qıkmıdi? — dəp soraxtı. Mana, Yabəx-Gileadlıklärin heqkaysisi qedirgahkə, jamaətə koxuluxka kəlmiganıdi. **9** Qünki həlkni sanap kərgəndə Yabəx-Gileadning adamlırıdin u yərde heqkim yok idi. **10** Xuning bilən jamaət on ikki ming palwanı u yərgə əwətip, ularoja tapılap: — Yabəx-Gileadta turuwtəkənləri, jümlidin ayallar wa balılları urup-kırıp kılıqlap eltüriwetinqlər; **11** xundak kilinglərki, barlık, ərkəklərni wə ərlər bilən billə boローン barlık ayalları eltüriwetinqlər, dedi. **12** Ular xundak kılıp Yabəx-Gileadtiki həlkining iqidə tehi ərlər bilən billə bolup bakmiojan tət yüz kizni tepip, ularını tutup Kanaan zeminidiki Xilohkə, qedirgahqa elip kəldi. **13** Andin pütkül jamaət Rimmondiki tik yardımı Binyaminlar oja adəm əwətip, ularoja tinqliq salımını jakarlıdı. **14** Xuning bilən Binyaminlar kəytip kıldı; Israillar Yabəx-Gileadtiki həyat kalojan kızlarını ularoja hotunlukka bərdi, lekin bular ularoja yetixmədi. **15** Wə həlk Binyamin toorluk puxayman kıldı; qünki Pərvərdigar

Israilning kəbililirining arısida kömük pəyda kılıp koyqanıdi.

16 Bu wakıtta jamaətning aksakalları: — Binyaminning kızayılları yokutiwtıldı, əmdi biz kandaq kilsək қalojanırlarını hotunluk kılalaymız, — dedi. **17** Andin yənə: — Binyamindin keqip kutulqan kaldisioqa miras saklinixi kerəkki, Israilning bir kəbilisumu eçüp kərməsligi kerək. **18** Pəkət bızla kızlırimizni ularqa hotunlukka bərsək bolmayıdu, qünki Israillar: «Əz kizini Binyaminlarqa hotunlukka bərgən kixi lənətkə қalsun!» dəp kəsəm kılıxkan, — deyixti. **19** Ular yənə: — Mana, Bəyt-Əlning ximal təripidiki, Bəyt-Əldin Xəkəmgə qikidiojan yolning xərk təripidiki, Libonañning janub təripidiki Xiloğda hər yili Parwərdigarning bir həyti bolup turidi, — dedi.

20 Andin Israillar Binyaminlarqa buyrup: — Silər berip, [xu yərdiki] üzümzarlıqlarqa yoxuruniwelinglar. **21** Kəzitip turulqlar, қaçaniki Xiloğdiki kızlarning usul oyniojili qıkqınını kərsənglər, üzümzarlıqlardın qıkçı hərbiringlar Xiloğning kızliridin birini ezunglarqa hotunlukka elip keqinglar, andin Binyaminning zeminoja ketinglar. **22** Xundak boliduki, əgər ularning atılıri ya aka-ukiliri kelip bizgə pəryad kətürsa, biz ularqa: «Bizgə yüz-hatırə kılıp, ularqa yol köyunglar, qünki biz jəngdə ularning həmmisiğa hotunlukka toluk birdin kız alalmıduk; uning üstigə silər bu ketim kızliringlarnı ez ihtiyyarlıqlar bilən ularqa bərmidinqalar; ihtiyanən bərgən bolsanglar, gunahqə tartılattingilar», dəymiz, — dedi. **23** Binyaminlar xundak kılıp sanı boyiqə usul oynaydiqan kızlardın ezlirigə hotunlukka elip keqip, ez miras zeminoja kaytip berip, xəhərlərni yənə yasap u yərdə turdi. **24** U wakıtta Israil u yərdin ayrılip, hərbiri ez kəbililiri wə jəmətiga yenip bardı, andin hərbiri ez miras zeminoja kətti. **25** Xu künlərde Israilda heq padixah bolmidi; hərkim ez nəziridə yahxi kerüngənni kılatti.

Rut

1 [Batur] Hakimlar héküm sürgən məzgildə xundak boldiki, zemində aqarçılıq yüz bərdi. Xu wakitta bir adəm ayalı wə ikki oqlunu elip Yəhuda zeminidiki Bəyt-Ləhəmdin qikip, Moabning sahralırıda bir məzgil turup kelixə bardi. **2** U kixining ismi Əlimələk, ayalining ismi Naomi, ikki oqluning ismi Mahlon bilən Kilyon idi. Ular Bəyt-Ləhəmdə olturnukluk, Əfrat jəmatidin idi. Ular Moabning sahrasıqə kelip xu yarda olturnałaxtı. **3** Keyin Naomining eri Əlimələk oldu; ayalı ikki oqlı bilən kaldı. **4** Ular Moab kızıliridin eziřrigə hotun aldı. Birining eti Orpah, yənə birinəti Rut idi. Ular xu yarda on yıldak turdi. **5** Mahlon bilən Kilyon hər ikkisi oldu; xuning bilən apisi eri həm oqulluridin ayrıılıp yaloqz kaldi. **6** Xuning bilən ayal ikki kelini bilən kopup Moabning sahrasidin kaytip katməkqı boldi; qünki u Pərvardigarning Əz həlkini yoklap, axlik bergenlikli tooprısidiki həwərni Moabning sahrasıda turup anglojanidi. **7** Xuning bilən u ikki kelini bilən billə turoqan yeridin qikip, Yəhuda zeminiqə kaytixka yoloqz qikti. **8** Naomi ikki keliniga: — hər ikkinglər kaytip ez ananglarning eyigə beringlər. Silerning mərhümlərəqə wə manga mehribanlıq kərsətkininqlardək Pərvardigarmı silərgə mehribanlıq kərsətkə! **9** Pərvardigar silər ikkinglərə ez eringlarning eyidə aram tapkuzoqay! — dəp, ularını seyüp koydi. Ular hərkirap yioļixip **10** uningoja: — Yak, biz qökən sening bilən təng ez həlkinqing yenioqa kaytimiz, — deyixti. **11** Lekin Naomi: — Yenip ketinglər, ay kızlirim! Nemixka mening bilən barmaqçısilər? Korsikimda silərgə ar bolqujudəq oqullar barmu? **12** Yenip ketinglər, ay kızlirim! Qünki man kerip katkəqə, ərgə tegixə yarimaymən. Dərhəkikətən bügün keqə bir ərlik boluxka, xundakla oojulluk boluxka ümid bar degəndim, **13** ular yigit bolquqə səwr kılıp turattinglarmu? Ularnı dəp baxka ərgə təqməy saklap turattinglarmu? Yak, bolmaydu, kızlirim! Qünki Pərvardigarning koli manga karxi bolup meni azabladyiqini üçün, mən tartidiqan dard-ələm silerningkidin tehimu eojir bolidi, — dedi. **14** Ular yəna hərkirap yioļaxtı. Orpah keynanisini seyüp hoxlastı, lekin Rut uni qing kuqaklap turuwaldı. **15** Naomi uningoja: — Mana, kelin singling ez həlkə bilən ilahılrining yenioqa yenip kətt! Sənmə kelin singlingning kəynidin yenip kətkin! — dedi. **16** Lekin Rut jawabən: — Mening sening yeningdin ketiximni wə sanga əgixix niyitimdin yenixni etünmə; qünki sən nəga barsang mənmu xu yərgə barımən; sən nədə konsang mənmu xu yərdə könimən; sening həlkinq meningmu həlkimdir wə sening Hudaying meningmu Hudayimdir. **17** Sən nədə əlsəng mənmu xu yərdə eliman wə xu yərdə yatımən; olümdin baxkısı meni səndin ayriwətsə Pərvərdigar meni ursun həm uningdin axurup jazalısun! — dedi. **18** Naomi uning eziga egiqip berixka kət'iy niyət kiloqinini kerüp, uningoja yənə eojiz aqmidi. **19** İkkisi mengip Bəyt-Ləhəmgə yetip kəldi. Xundak boldiki, ular Bəyt-Ləhəmgə yetip kəlgini pütükil xəhərdikilər ularnı kerüp zilziliqə kəldi. Ayallar bolsa: — Bu rasttinla Naomiimidə! — deyixti. **20** U ularəqə jawabən: — Meni Naomi deməy, bəlkı «Mara» dənglər; qünki Həmmigə Kadir manga zərdəb yutkuzdi. **21** Tokkuzum təl haləttə bu yərdin qiktim; lekin Pərvərdigar meni kuruk kaytkuzdi. Pərvərdigar meni əyibləp guwahlıq bərdi, Həmmigə Kadir meni harliojanikən, nemixə meni Naomi dəysilər? — dedi. **22** Xundak kılıp Naomi bilən kelini Moab kişi Rut Moabning sahrasidin kaytip kəldi; ular ikkisi Bəyt-Ləhəmgə yetip kelixi bilən təng arpa ormisi baxlanqanidi.

2 Naomining erigə tuqışan kelidiqan Boaz isimlik bir adəm bar idı. U Əlimələkninq jəmatidin bolup, intayın bay adəm idi. **2** Moab kişi Rut Naomiqə: — Mən etizlikə baray, birərkimming nəziridə iltpat tezip, uming kəynidin mengip arpa baxaklarını tərsəm? — dedi. U uningoja: — Baroqin, ay kımız, dedi. **3** Xuning bilən u qikip etizliklərə kelip, u yərdə ormqıqlarınq kəynidin baxak tardi. Bəhtigə yarixa, dəl u kəlgən etizlik Əlimələkninq jəmati boloqan Boazning etizlikləri idi. **4** Mana, u wakitta Boaz Bəyt-Ləhəmdin qikip kelip, ormqıqlar bilən salamlixip: — Pərvərdigar silər bilən billə boloqay! — dedi. Ular uningoja jawabən: — Pərvərdigar sanga bəht-bərikət ata kılıqay! — dedi. **5** Boaz ormqıqlarınq üstığa nazarətəkə koyulqan hizmətkaridin: — Bu yax qokan kimning kizi bolidu? — dəp soridi. **6** Ormqıqlarınq üstığa koyulqan hizmətkar jawab berip: — Bu Naomi bilən billə Moabning sahrasidin kaytip kəlgən Moabiq qokan bolidu. **7** U: «Ormqıqlarınq kəynidin enqilərning arisidik qeqiliq kətkən baxakları teriwalaymu?» dəp tələp kıldı. Andin u kelip atığindən həzirliqə ixławatidu; u pakət kəpida bir'az dəməldi, — dedi. **8** Boaz Rutka: — ay kımız, anglawatamsən?! Sən baxak tərgili baxka bir kimning etizlikqıa barmiojin, bu yərdinmu kətmə, mening dedəklərim bilən birgə muxu yərdə turoqin. **9** Dikət kılıqin, kaysı etizda orma oroqan bolsa, [dedəklərgə] egiqip baroqin. Mən yigitlərgə: Uningoja qekilmənglər, dəp tapılıq koydum! Əger ussap kalsang berip, idixlərdin yigitlərim [küdükətin] tərkən sudin iğkin, — dedi. **10** Rut özini yərgə etip tizlinip, bexini yərgə təqküzip təzim kılıp, uningoja: — Mən bir bigənə tursam, nemixə manga xunqə qəməhorluq kılıqudak nəzirində xunqılıq iltpat tapkənmən? — dedi. **11** Boaz uningoja jawabən: — Ering elüp kətkəndin keyin keynanangoja kılıqanlırning həmmisi, xundakla sening ata-anangni wə ez wətinqindən kəndək ayrılip, san burun tonumayıdıqan bir həlkinq arisioqa kəlgining manga pütünləy ayan boldi; **12** Pərvərdigar kılıqininoja muwapik sanga yanduroqay, sən kanatlırinə tegidə panah izdigiş Israelning Hudasi Pərvərdigar təripidin sanga uning toluk in'ami berilgəy, dedi. **13** Rut jawabən: — Əy hojam, nəzirində iltpat tapkəymən; mən sening dediking boluxkımı yarimisammu, sən manga təsali berip, dedikinggə mehribanə sezlərni kılding, — dedi. **14** Tamaq waktida Boaz uningoja: — Kəni, buyakça kəlgin, nandin yə, nanni sirkigə tegürgin! — dedi. Rut ormqıqlarınq yenioqa kılıp olturdı; Boaz komaqtin elip uningoja tutti. U uningdin toyoluqə yedi wə yəna azraq axurup koydi. **15** U baxak tərgili kopkanda, Boaz yigitlrigə buyrup: — Uni hətta enqilərning arisida baxak tərgili koyunglar, uni həq hijaləttə kaldurmanglar. **16** Hətta həm uning üçün azraq baxakları enqilərdin ətəy ayrip, uningoja tərgili qüxtürüp koyunglar, uni həq əyibləmənglər, dedi. **17** Xundak kılıp u kəqkiqə etizlikta baxak tardi, teriwalqanlırını sokkanda, təhminin bir əfaq, arpa qikti. **18** Andin u arpisiini elip, xəhərgə kirdi, keynanisi uning tərgan [arpisinil] kərdi; u yəna u yəp toyunoqandın keyin saklap koyojinini qıkırqı uningoja bərdi. **19** Keynanisi uningoja: — Sən bugün nədə baxak tərdind, nədə ixlidinq? Sənə qəməhorluq kılıqan xixə kixığə bəht-bərikət ata kılınoqay! — dedi. U keynanisoqa kimningkidə ix kiloqinini eytip: — Mən bugün ixligən etizning işinişinə ismi Boaz iken, dedi. **20** Naomi kelinige: — Tiriklərgimi, əlgənlərgimi mehribanlıq kılıxtn bax tartmioqan kixi Pərvərdigardin bəht-bərikət kərgəy! — dedi. Andin Naomi uningoja yəna: — U adəm bizning yekin tuqışkimizdur, u bizni kutkuzałaydioqan həmjəmatlərdin biridur, — dedi. **21** Moab kişi Rut yəna: — U manga yəna: «Mening yigitlərim pütün həsulnumi yioşip bolquqə ular bilən

birgə bolojin» dedi, — dedi. **22** Naomi kelini Rutka: — Əy kizim, birsining sanga yamanlıq kılmaslıq üçün baxkısınıng etizlikioja barmay, uning dedəkləri bilən billə qıkip ixlisəng yahxidur, dedi. **23** Xuning bilən arpa wə buğday həsuli yiqoılıp bolouqqa, Rut Boazning dedəkləri bilən yürüp baxak tərdi. U keynanası bilən billə turuwaṛdi.

3 Xu künlərdə, keynanisi Naomi uningoja: — Əy kizim, hal-əhwalingning yahxi boluxi üçün, sening aram-bəhtingni izdiməymənmu? **2** Sən dedəkləri bilən ixlığən Boaz bizgə tuşqan kelidu əməsməs! Mana, bügün ahxam u hamanda arpa soruydu. **3** Əmdi sən yuyunup-tarınip, ezsüngər atırılık may sürüüp, [esil] kiyimlirəngni kiyip, hamanoja qüxiñ; lekin u ər kixi yap-iqip bolmioğuqa, ezsüngni uningoja kərsətmigin. **4** U yatkanda uning uhləydiojan yerini kerüwal. Andin sən kirip, ayaq təripini eqip, xu yerdə yetiwalojin. Andin u sanga nemə kılıx kerəkləkini eytidü, — dedi. **5** Rut uningoja: — Sən nemə desəng mən xuni kılımən, — dedi. **6** U hamanoja qüxiñ, keynanisi uningoja tapiliojandək kıldı. **7** Boaz yep-iqip, kənglini hux kılıp qəxninq ayiojoja berip yattı. Andin Rut xəpə qikarmay kəlip, ayaq təripini eqip, xu yerdə yattı. **8** Yerim keqidə Boaz qeqüp, aldiqə engixkəndə, mana bir ayal ayiojida yatattı! **9** Kim sən?! — dəp soridi u. Rut jawabən: — Mən hisznətkaring Rut bolımən. Sən mening həmjəmat-nijatkarım bolojining üçün hizmətkaringning üstiga tonungnuñ etikini yeyip koyqaysan, — dedi. **10** U jawabən: — Əy kizim, Pərwərdigardin bəht-bərikət tapkəysən! Sening keyin kərsətkən sadakət-mehribanlıqıng ilgiri kərsətkininqindinmü artuktur; qünki [seni idzidən] yigitlər, məyli kəmbəqəl bolsun, bay bolsun, ularning kəynidin kətmidinq. **11** Kizim, əmdi korkmiojin! Deginingning həmmisini orundap beriman; qünki pütkü'l xəhərimizdi metiwarlar seni pəzilətlək ayal dəp biliđi. **12** Durus, sanga həmjəmat-nijatkar bolojinim rast; lekin sening məndin yekinrək yəna bir həmjəmatıng bar. **13** Əmdi keçiqə bu yerdə kəlojin; etə səhərdə əgər u həmjəmatlık həkukioja ixitip seni elixni halisa, u alsun; lekin həmjəmatlık həkukı boyiąsa seni almissa, Pərwərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, man sanga həmjəmatlık kılıp seni alay. Tang atkuqə bu yerdə yetip turqin! — dedi. **14** U uning ayiojida tang atkuqə yetip, kixilər bir-birinə tonuquđak boluxtın burun koptı. Qünki Boaz: — bir ayalning hamanoja kəlginiñi həqkim bilmisun, dəp eytənəndi. **15** U yəna [Rutka]: — Sən kiyən yepinqini eqip turqin, dedi. U uni eqip turuwidi, Boaz arpıdin altə kəməqən kəmləp berip, uning exnisigə artıp koydi. Andin u xəhərgə kirdi. **16** Rut keynanisining yenioja kəldi. U: — Əy kizim, san hazır kim?! — dəp soridi. Xuning bilən u keynanisioja u kixininq kılıqanlırinin həmmisini dəp bərdi. **17** U: — U bu altə kəməqən arpini manga bərdi, qünki u: «keynanangning yenioja kuruq kəl kayıtip barmiojin» dedi, — dedi. **18** Naomi: — Əy kizim, bu ixning ahiřininq kəndək bolidiojiniñi bilgüqə muxu yerdə təhir kılıjin; qünki u adam bügün muxu ixni pütküzməy aram almadı, dedi.

4 Boaz xəhər dərwazisioja qıkip, xu yerdə olturdi. Mana, u waqıtta Boaz eytənək həlikə həmjəmatlık həkukioja iga kixi keliwatatti. Boaz uningoja: — Əy buradər, kəlip bu yarda olturojin, dewidi, u kəlip olturdi. **2** Andin Boaz xəhərning aksakallırıdin on adəmni qakırıp, ularoqımı: — Bu yerdə olturunglar, dedi. Ular olturojanda **3** u həmjəmatlık həkukioja igə kixığa: — Moabning səhərasidin yenip kəlgən Naomi kerindiximiz əlimələkkə təwə xu zeminni satmakçı boluwatidi. **4** Xunga mən muxu ixni sanga həwərləndürməkçi idim,

xundakla muxu yerdə olturojanlarning aldida wa həlkimning aksakallırıning aldida «Buni setiwalojin» deməkqimən. Sən əger həmjəmatlık həkukioja asasən alay desəng, alojin; həmjəmatlık kilməy, almamışın desəng, manga eytən, mən buni biləy; qünki səndin [awwall] baxkısınıng həmjəmatlık həkuki bolmuydu; andin sandin keyin mening həkukum bar, dedi. U kixi: — Həmjəmatlık kılıp uni alımən, dedi. **5** Boaz uningoja: — Undakta yərni Naomining kəlidin alojan künidə mərhümning mirasişa uning nami bilən atalojan birər əwlədi қalduruluxi üçün mərhümning ayali, Moab kizi Rutnunu elixing kerək, — dedi. **6** Həmjəmat kixi: — Undak bolsa həmjəmatlık həkukumni ixitip [etizni] alsam bolmioquđak; alsam ez mirasimoja ziyan yetküzgüdəkman. Həmjəmatlık həkukini sən ezsüng ixitip, yərni setiwalojin; mən ixitalməyman, dedi. **7** Kədimki wakitlarda Israilda həmjəmatlık həkukioja yaki alməxturux-tegixix ixişa munasiwtılık mundak bir rəsim-kədər bar idi: — ixni koşmə üçün bir tərəp ez kəxini selip, ikkinçi tərəpkə berətti. Israilda soda-setikni bekitixa manə muxundak bir usul bar idi. **8** Xunga həmjəmat həkukioja iga kixi Boazoja: — Sən uni alojin, dəp, ez kəxini seliwi. **9** Boaz aksakkallaroja wə keqəpilikka: — Silər bütüñ meninq əlimələk kə təwə bolovan həmmini, xundakla Kilyon bilən Mahlonqa təwə bolovan həmmini Naomining kəlidin aloqinimoja guwahtursıslər. **10** Uning üstiga mərhümning nami kerindaxlıri arisidin wə xəhərinin derwazisidin eqrürüləsli üçün marhümning mirasişa uning nami bolovan [birər əwlədi] қaldurulsun üçün Mahlonning ayali, Moab kizi Rutni hotunlukça aldım. Silər bütüñ buningə guwahtursıslər, dedi. **11** Dərwazida turojan həmma həlk bilən aksakkallar: — Biz guwahturmız. Pərwərdigar sening eyüngə kirən ayalını Israillning jəmatini barpa kılıqan Rahilə bilən Leyah ikkisidək kılıqay; sən ezsüng əfrətə, jəmati iqidə bayaxat bolup, Bayt-Ləhəmdə nam-izziting ziyyəda bolqay; **12** Pərwərdigar sanga bu yax qokandin tapkuzidiojan nəslinq tütəpəlidin sening jəmatinq Tamar Yəhudaşa tuqoup bərgən Pərəzning jəmatidək bolqay! — dedi. **13** Andin Boaz Rutni əmriga elip, uningoja yekinlik kıldı. Pərwərdigar uningoja xapaat kılıp, u əhamilidar bolup bir oqul tuqdı. **14** Kızayallar Naomiyoja: — Israillning arisida sanga həmjəmat-nijatkar nəslini üzüp koymıqən Pərwərdigaroja təxəkkür-mədhıyə kəyturulsun! Xu nəslinqning nami Israilda izzət-abruyluk bolqay! **15** U sanga jeninqi yengiliqə həm kəriqinində seni azizliqqu bolidi; qünki seni seyidiojan, sanga yəttə oquldin əwzal bolovan kelining uni tuqdı, — dedi. **16** Naomi balini elip, baqrija bastı wa uningoja bakküqi ana boldi. **17** Uningoja koxna bolovan ayallar «Naomiyoja bir bala tuquldı» dəp, uningoja isim koydi. Ular uningoja «Obəd» dəp at koydi. U Yəssəning atisi boldi, Yəssə Dawutning atisi boldi. **18** Pərəzning nəsəbnamisi təwəndikidəktur: — Pərəzdin Həzron terəldi, **19** Həzronndin Ram terəldi, Ramdin Amminadab terəldi, **20** Amminadabtin Nahxon terəldi, Nahxonndin Salmon terəldi, **21** Salmonndin Boaz terəldi, Boazdin Obəd terəldi, **22** Obədtin Yəssə terəldi wa Yəssədin Dawut terəldi.

Samu'il 1

1 Əfraim taqlıqidiki Ramataim-Zofimda əlkanañ isimlik bir kixi bar idi. U əfraimlik bolup, Yərohamning oqlı, Yəroham Elibuning oqlı, Elihu Tohuning oqlı, Tohu Zufning oqlı idi. **2** Uning ikki ayali bar idi. Birsining ismi Hannah, yənə birsining ismi Pəninnah idi. Pəninnahning balılıri bar idi, lekin Hannahning balisi yok idi. **3** Bu adam hər yili ez xəhəridin samawi koxunlarning Sərdari bolοjan Pərvərdigarоja sajda kılıp kurbanlıq sunoqılı Xilohqa baratti. U yerdə əlinin Hofniy wə Finihas degen ikki oqçı Pərvərdigarning kahniliri bolup ixleytti. **4** Hər ketim əlkanañ kurbanlıq kılıqan künidə u [kurbanlıktın] ayali Pəninnah wə uning hərbir oqul-kızılırlıqı ezi tülükini berəti. **5** Əmma Hannahıqə bolsa u ikki həssilik tülüx berətti; qünki u Hannahıni tolimu seyitti. Lekin Pərvərdigar uni tuqmas kılıqanidi. **6** Pərvərdigarning uni tuqmas kılıqanlığının uning kündəx rəkibi [Pəninnah, Hannahıni] azabrax üçün uning bilən qattık kerixatti. **7** Wə hər yili, Hannah, hər ketim Pərvərdigarning eyigə qıkkanda, [Pəninnah] uningoja azar berətti. Pəninnah xundak kılıqaqka, u yiojalap həq nema yeməytti. **8** Ahiri uning eri əlkanañ uningoja: — I Hannah, nemixka yioqlasın? Nemixka birnarsa yeməysən? Nemixka könglüng azar yəydi? Mən eżüm sanga on oquldun əwzəl əməsmü? — dedi. **9** Ular Xilohda wə-ipqəndin keyin (əli degen kahin xu qaçda Pərvərdigarning ibadəthanisining ixiki yenidiki orundukta oltruratti) Hannah dastihindən turdi; **10** u kattık azab iqidə Pərvərdigarоja dua kılıp zar-zar yioqlaytti. **11** U kəşam iqidə: — I samawi koxunlarning Sərdarı bolοjan Pərvərdigar, əger dedikingning dərdigə yetip, meni yad etip dedikingni untumay, bəlkı dedikinggə bir oqul bala ata kilsang, uni pütün əmrinинг künliridə Sən Pərvərdigarоja beqixlaymən; uning bexioja ustira həqqaqan selinmaydu, dedi. **12** U Pərvərdigarning alidda duasını dawam kiliwatkanda, əli uning aqzıqıa қarap turdu; **13** qünki Hannah duani iqidə kılıqaqka ləwləri midirlawatkını bilən awazi anglanmayıtti. Xunga əli uni məst bolup kaptu, dəp oylidi. **14** Əli uningoja: — Kəqanoqıqə məst yürisən? Xarabingni eżüngdin neri kıl, dedi. **15** Lekin Hannah, jawabın: — Undak əməs, i oqjam! Kəngli sunuk bir məzlummən. Mən xarabmu, hərəkəm iqmidiñ, bəlkı jenim dardını Pərvərdigarning alidda tektüüm; **16** dedəklirini yaman hotun dəp bilmigəyla. Qünki mening zor dərdim wə azablırımın bu küngiqə xundak nida kiliwatmən, dedi. **17** Əli uningoja jawab berip: — Tinq-amən kəytikin; Israilning Hudasi Əzidin tiligən iltijayingni ijabət kılıqay, dedi. **18** Hannah: — Dedəkliri kəz aldilirida iltipat tapkay, dedi. U xularni dəp qıkip, qızı yedi wə xuningdin keyin qırayıda ilgirkidək oqəmkinlik kərənmidı. **19** Ular ətisi tang səhərda ornidin turup Pərvərdigarning hüzurida sajda kılıp bolup, Ramahdiki eyigə yenip kəldi. Əlkanañ ayali Hannahıqə yekinqılıq kıldı; Pərvərdigar uni əslığanıdi. **20** Hannah, həmilidər bolup, wakti-saiti toxup, bir oqul tuqdi. U: «Mən uni Pərvərdigardin tiləp aldım» dəp, ismini Samuil kəydi. **21** Uning eri əlkanañ eyidiki əmmisi bilən Pərvərdigarоja atidiojan hər yillik kurbanlıq kılıjılı wə kılıqan əksimini ada kiliç üçün Xilohqa qıktı. **22** Lekin Hannah billə barmay erige: — Bala əmqəktin ayrıloqandila andin mən uning Pərvərdigarning alidda hazır boluxi üçün uni elip barıman; xuning bilən u u yerdə mənggü turidu, dedi. **23** Eri əlkanañ uningoja: — Əzüngə nemə yahxi kərünsə, xuni kılıqın. Uni əmqəktin ayriqoqça turup turoqın. Pərvərdigar Əz səz-kalamıqə əməl kılıqay, dedi. Ayali eydə kılıp balisi əmqəktin ayrıloqça emitti. **24** Balisi əmqəktin ayrıloqandın keyin u uni elip, xundakla üq

buka, bir əfəh un wə bir tulum xarabni elip Pərvərdigarning Xilohdiki eyigə apardi. Bala bolsa tehi kiqik idi. **25** Ular bir bukını soyup balını əlinin kəxiqə elip kəldi. **26** Xuning bilən Hannah [uningoja]: — I oqjam, əzliirdə hayat rast bolqonidək, bu yerdə silinen kaxlırlıda turup Pərvərdigarоja nida kılıqan məzələ mən bolıman, dedi. **27** Mən muxi oqul bala tıqün dua kildim wə mana, Pərvərdigar mening tiligən iltijayimni ijabət kıldı. **28** Əmdi hazır mən uni Pərvərdigarоja tapxurup bardim. Əmriniring əmməm künliridə u Pərvərdigarоja beqixlanqan bolidu, dedi. Xuning bilən ular u yerdə Pərvərdigarоja səjdə kıldı.

2 Hannah dua kılıp mundak dedi: — «Mening kəlbim Pərvərdigar bilən yayraydu, Mening münggüzüm Pərvərdigar bilən egiz kətürildi; Aozım díixmənlirimming alidda təntənlilikə eqildi; Qünki Sening nijatingdin xadlinimən. **2** Pərvərdigardək mukəddəs bolquqı yoktur; Qünki Səndin baxka həq kim yok, Hudayimizdək həq uyultax yoktur. **3** I insanlar, kibirlik səzlinglərni kəpəytiwərməngələr, Yoqan gəplərni aqzınglardın qıkarımganlar; Qünki Pərvərdigar bilim-hidayətə igə Hudadur. Insanlarning əməlleri Uning taripidin tarazida tərtildi. **4** Palwanlarning ok-yalırı sundurıldı; Lekin putlixip yikiloqanlarning beli bolsa kudrat bilən baqlandı. **5** Korsiki tok bolοjanlar nan tepix üçün özini yallanmılıkka bərdi; Lekin aq kaloqanlar hazırlıq kalmıdı; Hətta tuqmas ayal yəttini tuqıldı; Lekin kep balılıq bolοjan solixip ketidü. **6** Pərvərdigar həm eltüridü, həm hayat beridü; U adamnı təhtisaraqə qüxüridü, u yerdin yəna turouzidü; (*Sheol h7585*) **7** Pərvərdigar adamnı həm namrat kiliwetidü, həm bay kılıdu; U kixini həm pəs kılıdu, həm egiz kətüridü. **8** U ezi miskinni topidin kopuridü, Kioqliktın yokşulu kətüridü; Ularnı esilzadılər arısında təng olturoqzidü; Ularnı xan-xərəplik təhtigə miras kildiridü; Qünki yərning tüvrükləri Pərvərdigarningkidür; U Əzi dunyani ularning üstiga saloqanıdi. **9** Əz mukəddəs bəndilirinən putluları U məzmut kılıdu; Əmma rəzillər bolsa, karangoquda xükkəlinidü; Qünki həqkim əz kudriti bilən nusrət tapmaydu. **10** Pərvərdigar bilən kərəlxançalar parə-parə kiliwetildü; U Əzi asmanlardın ularıqə karxi güldürdüyü. Pərvərdigar yər yüzining qətlirigə həküm qırıldı; U Əzi tikilən padixahka kudrat beridü, U Əzi məsihliginin münggüzünü egiz kətüridü!. **11** Əlkanañ bolsa Ramahdiki əz eyigə yenip bardi. Bala bolsa əlinin kəxida Pərvərdigarоja hizmat kılıp kəldi. **12** Əmma əlinin oqulları intayin yaman xikilərdin bolup, Pərvərdigarnı tonumaytti. **13** Kahinlarning həlkərgə mundak aditı bolοjan: — Birsi kurbanlıq kılıp, gəx kaynap pixiwatkanda kahinning hizmətkarı kılıp üq tillik qanggakı kolida tutup **14** dax, қazan, dangkan yakı korininq iqiqə sanjip, qanggakı nema elinojan bolsa kahin xuni əziga alatti. Ularning Xilohqa [kurbanlıq kılıjılı] kələmən əmməm Israilliərə xundak aditi bolοjan. **15** Xundakla hətta yaqını keydürməsta kahinning hizmətkarı kılıp kurbanlıq kiliwatkan adımgə: — Kahinoqə kawap üçün gəx bergin, qünki u səndin kaynap pixikan gəx kobul kilmaydu, bəlkı ham gəx lazıim, daytti. **16** Əger kurbanlıq kılıquçı uningoja: — Awwal yeqı keydürüllüp bəlsün, andin nemini halisang xuni alopın, desə, u: — Bolmaydu, manga dərħal bər! Bolmisa məjburiy alımən, dəy়ti; **17** Xundak kılıp bu ikki yaxning gunahı Pərvərdigarning alidda tolimu eojır bolοjanidi; qünki uning sawəbidiñ hək Pərvərdigarоja atiojan kurbanlıklär kezgə ilimmaywatatti. **18** Əmma Samuil narasında bala bolup kanaptın tokulqan bir əfodni kiyip Pərvərdigarning alidda hizmat kılatti. **19** Buningdin baxka uning anisi hər yilda uningoja bir kiqik ton tikip, hər yillik kurbanlıq kılıjılı eri

bilən barqanda aloqa kelətti. **20** Əli Əlkanaħ wə ayalioqa bəht tiləp dua kılıp: — «Ayalingning Pərvərdigaroja beoqılioqininin ornişa sanga uningdin baxka nəsil bərgay, dedi. Andin bu ikkisi əz əyiga yandi. **21** Xuning bilən Pərvərdigar Hannahıni yoklap bərikətləp, u hamilidar bolup jəməy üç oqul wə iki kız tuşdu. Kiçik Samuil bolsa Pərvərdigarning aldida turup esüwattati. **22** Əli bək kerip kətənidi. U oqullirininq pütkül Israiloqa həmma kıləjanlırını anglıdi həm jamaət qedirining ixikidə hizmat kılıdıcıyan ayallar bilən yatkıninimu anglıdi. **23** U ularoja: — Silər nemə üçün xundak ixlarnı kılısilər? Qünki bu həlkəning həmmisidin silərning yamanlıkları angławatımən, dedi. **24** Bolmaydu, i oqullirim! Mən anglıoqan bu hawər yahxi əməs, Pərvərdigarning halkını azdurupsılar. **25** Əgər bir adəm yəna bir adəmə gunah kilsə, baxxa birsi uning üçün Hudanın rəhim sorisa bolidu; lekin əgər birsi Pərvərdigaroja gunah kilsə, kim uning gunahını tiliyələydi? — dedi. Lekin ular atisining sezığa kulak salımı; qünki Pərvərdigar ularnı eltürxni niyat kılıqanıdi. **26** Əmma Samuil degen bala esüwattati, Pərvərdigar həm adəmlərning aldida iltipat tapkanıdi. **27** Hudanıng bir adımı Əlinin yenioqa keliq mundaq dedi: — Pərvərdigar xundak dəydu: «Misirda, Pirəwnningkidə turoqanda Əzümnı atangning jəmatığə oquq ayan kılımidimmi? **28** Mən uni kahjinim bolux, Əz kurbangahımda kurbanlık kılıx, huxbu yekix wə Mening aldimda əfod tonini keyip hizmat kılıkla Israılning həmma kəbililiridin tallimiqanıdimmi? Xuningdək Mən Israılning otta keydürüdiqan həmma kurbanlıklarını atangoqa tapxurup təkdiim kılıqan əməsəm? **29** Nemixka Mən buyruqan, turaloju jayimdi ki kurbanlıkmı bilən axlıq hədiyələrinə dəpsəndə kılısilər? Nemixka həlkəm Israıl kəltürgən həmma hədiyələrning esildin ezliringlərni semritip, eż oqullirilərning hərmitini Meningkidin üstün kılısan? **30** Uning üçün Israılning Hudasi Pərvərdigar mundaq dəydu: «Mən dərhəkikət sening wə atangning jəmatidikilər Mening aldimda hizmitimdə mənggү mangidu, dəp eytkanıdım; lekin əmdi Mən Pərvərdigar xuni dəymənki, bu ix hazır Məndin neri bolsun! Meni hərmət kılıqanları Mən hərmət kılıman, lekin Meni kəmsitkənlər pəş karılıdu. **31** Mana xundak künər keliduki, sening bilikingni wə atangning jəmatining bilikini təng kesiwetimən; xuning bilən jəmatində birmu kəriqan adəm teplimaydu! **32** Sən turaloju jayimda dərd-kəyən kərisən; İsraillar hərkəndən həzur-bəhtni kərgini bilən, sening jəmatində əbədgıqə birmu kəriqan adəm teplimaydu. **33** Wə Mən kurbangahımnıng hizmitidin üzüp taxlimiqan adıming bar bolsa, u kəzərliringning hıralixxi bilən jeninqning azablınixioqa səwəb bolidu. Jəmatində tuoqluqanlarning həmmisi baloqattın etməy elidu. **34** Sanga bu ixlarnı ispatlaxka, iki oqlung Hofnıy bilən Finihasning begioqa qüxicidən mundak bir alamət bəxarət bolidu: — ularning ikkilisi bir kündə elidu. **35** Əmma Əzümgə Rohim wə dilimdi ki niyitim boyiqə ix keridiqan sadık, bir kahjinin tiklaymən; Mən uningoja məzmut bir jəmat kürimən; u Mening məsih kılıqinimminin aldida mangğu mengip hizmat kılıdu. **36** Xundak boliduki, sening jəmatindikilərdin hərbir tirik kələqanlar bir sər kütüm wə bir qıxləm nan tiləxka uning aldioqa keliq uningoja təzim kılıp: «Kahjinlıq hizmətləridin manga bir orun bərsilə, yegili bir qıxləm nan tapay dəp eytidioqan bolidu» dəydu.

3 Samuil degen bala bolsa əlinin aldida Pərvərdigarning hizmitidə bolətti. Əmdi Pərvərdigarning sezi u künlerdə kəm idi; wəhylilik kerüñülxərəmə kəp əməs idi. **2** Wə xundak boldiki, bir künə əli ornida yatkanıdi (uning kezəliri torlixip kərməs bolup kalay degənidi) **3** Hudanıng qırıoji tehi eqmigən bolup, Samuil

Pərvərdigarning ibadəthanisida, Hudanıng əhədə sandukıqa yekinla yərdə yatatti. **4** Pərvərdigar Samuilni qakıldı. U: — Mana mən bu yərdə, dedi. **5** U əlinin kəxioqa yürüp berip: — Mana mən, meni qakırdingoq, dedi. Lekin u jawab berip: — Mən qakırmıdim; kətiyip berip yatkın, dedi. Xuning bilən u berip yattı. **6** Pərvərdigar yənə: «Samuıl!» dəp qakıldı. Samuil kəpup əlinin kəxioqa berip: Mana mən, meni qakırdingoq, dedi. Lekin u jawab berip: — Mən qakırmıdim i oqlum, yənə berip yatkın, dedi. **7** Samuil Pərvərdigarnı tehi tonumiojanıdı; Pərvərdigarning sezi uningoja tehi ayan kılınmiojanıdı. **8** Lekin Pərvərdigar yənə əqinqi kətim: «Samuıl!» dəp qakıldı; u kəpup əlinin kəxioqa berip: — Mana mən; sən meni qakırding, dedi. U wakıttı Əli Pərvərdigar balını qakırıptı, dəp bilip yetti. **9** Xuning bilən Əli Samuiloja: — Berip yatkın. U əgər seni qakırsa, sən: — I Pərvərdigar, sez kılıqin, qünki kulung anglaydu, dəp eytkin, dewidi, Samuil berip ornında yattı. **10** Wə Pərvərdigar kəlip yekin turup ilgirkidək: — «Samuıl, Samuıl!» dəp qakıldı. Samuıl: — Sez kılıqin, qünki kulung anglaydu, dəp jawab bərdi. **11** Pərvərdigar Samuiloja: — Mana Mən anglıoqanlarning ikki kulukını zingildatkdak bir ixni Israılning arısında kilməqimən. **12** Xu künidə Mən burun Əlinin jəmatidikilər tooprısında eytkinimning həmmisini uning üstigə qüxürimən; baxtin ahiroqıqə ada kılımən! **13** Qünki əzığə ayan bolojan kəbihlik tüpəlyidin Mən uningoja, sening jəmatindən mənggülük həküm qıckarmakqımən, dəp eytkanmən; qünki u oqullirininq iplaslığını bilip turup ularnı tosmidi. **14** Uning üçün Əlinin jəmatidikilərgə kəsəm kılıqanmənki, əlinin jəmatidikilərning kəbihlikli məyli kurbanlık bilən bolsun, məyli hədiyə bilən bolsun kafrat kılınmay, obədgıqə kəqürüm kılınmay, dedi. **15** Samuil ətisi tang atkuqə yetip, andin Pərvərdigarning eyining ixlilikini aqtı. Əmma Samuil wəhylilik kerüñüxi ələgə eytixt korktı. **16** Lekin Əli Samuılın qakırıp: — I Samuil oqlum, dedi. U: — Mana mən, dəp jawab bərdi. **17** U: — U sanga nemə səz kıldı? Səndin ətünəy, uni məndin yoxurmiojin. Əgər Uning sanga eytkanlırinin birini manga eytməy koysang, Huda deginini sening bexinqoja qüxürsün wə uningdin artuk qüxürsün! — dedi. **18** Xuning bilən Samuil uningoja heqnemini kəldürmay həmmimən dəp bərdi. Əli: — Mana, U Pərvərdigardur; U nemini layık tapsa, xumi kilsün, dedi. **19** Samuil əsüb qong boluwattati wə Pərvərdigar uning bilən billə bolup, uning eytkan bexarətlik səzliyindən heqkəysisini yərdə kəldürmaytti. **20** Xuning bilən pütkül Israıl Dandin tarтип Bær-Xəbaqıqə Samuılning Pərvərdigarning pəyojəmbiri kılıp tikləngənlilikini bilip yetti. **21** Xu wakıttı Pərvərdigar Xiloğda Əzini yənə ayan kıldı. Qünki Pərvərdigar Xiloğda Əz söz-kalami arkılık Samuiloja Əzini ayan kıldı; wə Samuil Uning sezinə pütkül Israiloja yətküzdü.

4 U wakıttı Israıl Filistiyər bilən jəng kılıqılı qikip əbən-Əzərgə yekin jayda bargah-qedirlərni tikti. Filistiyərələr Afak degen jayda bargah-qedirlərni tikti. **2** Filistiyərələr İsraillar bilən soxukxılı səp tiziş turdu. Jəng kengəygəndə Israıl Filistiyərələr aliddə tarmar boldı; Filistiyərələr ularning jəng səpliridin tət mingqa adəmni əltürdü. **3** Halayık, bargahka yenip kəlgəndə, Israılning aksakalları: — Nemixka Pərvərdigar bügün bizni Filistiyərələr təripidin tarmar kıldırdı! Biz Xiloğdin Pərvərdigarning əhədə sandukını kəximizoja elip keləylə; u arımidə bolsa, bizni düxminimizning kəlidin kutkuşudu, dedi. **4** Xu qaptın keyin halayık Xiloğda adam mangdurup, xu yerdin kerublarning otturısında olтурqan samawi koxunlarının Sərdarı Pərvərdigarning əhədə sandukını elip ketürüp kəldi. Xuningdək Əlinin ikki oqlu Hofnıy bilən Finihasmu Hudanıng əhədə

sanduk bilən billə kəldi. **5** Wə xundak boldiki, Pərvərdigarning əhdə sanduk bilən ləxkərgahıqə elip kelinəndə pütküll Isrlai yərni təvrətküdək küqlük bir qukan ketürüxti. **6** Filistiyalar küqlük təntənə awazını anglap: — Ibraniylarning ləxkərgahıdın anglananı bu küqlük qukan nema wajidin qikkandı, dəp eytixti. Arkıdinla ular Pərvərdigarning əhdə sandukiniñ ularning ləxkərgahıqə kəltürüljinini bilip yətti. **7** Xuning bilən Filistiyalar korkup: — İləhələr ularning ləxkərgahıqə kəpti, halimizoja way! Mundak, ix bu waqtılıqə heq bolovan əməs, deyixti. **8** Halimizoja way! Bizni bu կұdratlık ilahlarning қolidin kim kutkuzidu? Mana bayawanda misirliklarnı türlik bala-wabalar bilən urojan ilahılar dəl xulardur! **9** I Filistiyalar, eziñirinqlarnı jəsər kərsitip ərkəktək turungular Bolmisa, ibraniylar bizga kul bolqandak biz ularoqa kul bolımız; ərkəktək bolup jəng kilingilar! — dedi. **10** Xuning bilən Filistiyalar Israillar bilən jəng kıldı. Isrlai tarmar klinip, hərbiri tərəp-tərəpkə oz qedirigə bədər qaqtı. Jongda kattik kiroqinqılık bolup, Israildin ottuz ming piyada əskər eltürüldi. **11** Pərvərdigarning əhdə sandukı olja bolup kəttı wa əlining ikki oofli Hofniy bilən Finihasmu eltürüldi. **12** Xu künü bir Binyaminlik jəng məydanidin keçip kiyim-keqəklri yirtik, üstibexi topa-qang halda Xilohqa yığırıp kəldi. **13** U yetip kəlgəndə, mana əli yolning qetidə əz orundukida olturup takıtitək bolup kütüwatatti; uning kengli Pərvərdigarning əhdə sandukiniñ qemədi parixan idi. U xixi həwərnı yetküzgili xəhərgə kirgəndə, pütküll xəhər paryad-qukan ketürdi. **14** Əli pəryad sadasını anglap: — Bu zadi nema warang-qurung? dəp soridi. U xixi aldirap kelip əliqə həwər bərdi **15** (əli toksan səkkiz yaxka kirgən, kezliyi kətip kalojan bolup, kərməyitti). **16** U xixi əliqə: — Men jongdin kaytip kəlgən kiximən, bugün jəng məydanidin keçip kəldim, dedi. Əli: — I oqlum, nema ix yüz bərdi? — dəp soridi. **17** Hawərqi jawab berip: — Isrlai Filistiyaların aliddin bədər qaqtı. Həlk arisida kattik kiroqinqılık boldil Sening ikki oqlung, Hofniy bilən Finihasmu əldi həmdə Hudanıng əhdə sandukumu olja bolup kəttı, dedi. **18** Wə xundak boldiki, həwərqi Hudanıng əhdə sandukunu tiloja aloqanda, əli dərwazining yenidiki orunduktin kaynığa yikilip qüxüp, boynı sunup əldi; qünki u kerip, bədinimə eojırlixip kətkəndi. U kırıq yil Isrlailning hakimi bolqanidi. **19** Uning kelini, yəni Finihasnıng ayali hamilidar bolup tuqquşka az kalojanidi. U Hudanıng əhdə sandukiniñ olja bolup kətkənlilikə wə kiyinatısı bilən erinmungı eləgnəlik həwirini angloqanda, birdində kattik, tolqap tutup, pütkülli balını tuqdi. **20** U eləy dəp kalojanda, qərisidə turojan ayallar: — Korknıyorın, san oqul bala tuqquđung, dedi. Lekin u buningqə jawabmu bərmidi həm kengil belmədi. **21** U: «Xan-xərəp Israildin kətti» dəp balioja «İhabod» dəp isim koydi; qünki Hudanıng əhdə sandukı olja bolup kətkən həm keyinatısı bilən erimə eləgnədi. **22** U yəna: — Xan-xərəp Israildin kətti; qünki Hudanıng əhdə sandukı olja bolup kətti! — dedi.

5 Filistiyalar Hudanıng əhdə sandukunu olja elip, uni əbən-əzardin elip Axdodkə bardi. **2** U yerdə Filistiyalar Hudanıng əhdə sandukunu elip Dagon buthanisoja əkirip, Dagon dejan butning yenioja koydi. **3** Axdoddikilər etisi sahər kopup kəlsa, mana Dagon buti Pərvərdigarning əhdə sandukiniñ aldida yikilojiniqə düm yatatti. Xunga ular Dagon butni elip yəna əz ornida turojuzup koydi. **4** Lekin etisi sahər kopup kəlsa, mana, Dagon Pərvərdigarning əhdə sandukiniñ aldida yikilojiniqə düm yatatti; Dagonning bexi həm kolliri bosuojda qekilojanidi; Dagonning pokət beliksiman teni kalojanidi. **5** Xunga bügüngə kədər Axdodta ya Dagonning kañınları bolsun ya Dagonning buthanisoja kirgūqlar bolsun,

Dagonning bosuojisoja dəssiməydu. **6** Andin Pərvərdigarning koli Axdoddikilərning üstigə kattik qüxüp, ularni wəyrən kilipl, Axdod bilən ətrapidikilərni hürräk kesili bilən urdi. **7** Axdoddikilər bularını körüp: — Isrlailning Hudasining əhdə sandukı biziñlerda turmisün! Qünki uning koli bizni wə ilahımız Dagonni kattik besiwaldi, deyixti. **8** Xuning bilən ular adəm mangdurup Filistiyaların hamma oojilirini qakırtıp jəm kilipl ulardin: — Isrlailning Hudasining əhdə sandukını kəndək bir tərəp kilişimiz? dəp soridi. Ular: — Isrlailning Hudasining əhdə sandukı Gatka qət yol bilən yetkəlsün, dəp jawab berixti. Xuning bilən ular Isrlailning Hudasining əhdə sandukını u yərgə qət yol bilən yetkidi. **9** Wə xundak boldiki, ular uni qət yol bilən yetkigändin keyin Pərvərdigarning koli u xəhərgə qüxüp kixilərni kattik sarasimiga qüxürdü. U kiqıklardın tartip qonglarojiqə xəhərdikilərni urdi, ular hürräk kesiliqə giriptar boldi. **10** Xuning bilən ular Hudanıng əhdə sandukını əkronaqə əwtətti. Lekin Hudanıng əhdə sandukı əkronaqə yetip kəlgəndə, əkrondikilər pəryad kilipl: — Biz bilən həlkimizni əltürüň üçün ular Isrlailning Hudasining əhdə sandukunu bizgə yetkidi! — dedi. **11** Ular adəm mangdurup Filistiyaların oojilirini kiqqartip jəm kilipl ularoja: — Biz bilən həlkimizni əltürməslikü üçün Isrlailning Hudasining əhdə sandukunu bu yerdin əz jayioja kətkütinglər, dedi; qünki kattik wəhima xəhərni başkanıdi; Hudanıng koli ularning üstigə tolimu eojir qüxənədi. **12** Əlmigən adəmlər bolsa hürräk kesili bilən urulup, xəhərnıng pəryadi asmanıqə ketürüldi.

6 Pərvərdigarning əhdə sandukı Filistiyaların yurtida yətə ay turdi. **2** Filistiyalar kañınlar bilən palqılarnı qakırip ularoja: — Pərvərdigarning əhdə sandukunu kəndək kilişimiz? Uni kəndək kilipl əz jayioja əwətələyimiz? Yol kərsitinglər, dedi. **3** Ular: — Əgər Isrlailning Hudasining əhdə sandukunu kəyturup əwətsənglər, kuruk əwətmənglər, heq bolmioqanda uning bilən və «itaatsizlik kurbanlığında birgə əwətixinglər» zeritürdər, dedi. Xundak kılıqanda xipa tapisilər, xundaqla Uning kolining nema üçün silərdin ayrılmışanlığını bilisilər, dedi. **4** Ular: — Biz nemini itaatsizlik kurbanlığında kilipl əwətimiz? — dəp soridi. Ular: — Filistiyaların oojilirining səni bəx; xunga bax altun hürräk wə bəx altun qaxkan yasap əwətinglər; qünki silərgə wə oqjanglaroja ohxaxla bala-kaza qüxti. **5** Hürräkliringlarning xəklini wə zemininglarnı wəyrən kiliđioqan qaxqanlarning xəklini nəkix kilipl Yasap, Isrlailning Hudasiqə xan-xərəp kəltürünglər. Xuning bilən u bəlkim silərning, ilahlırimizning wə zemininglarning üstini başkan kolını yeniklitərməkin: — **6** Misirliklər bilən Pirəwn əz kengüllərini kattik kılıqandək silərmə nemixkə əz kenglünglərni kattik kiliisilər? U misirliklərə zor kattik kolluk kərsətkəndin keyin, ular Israillarını koyup bərmidimə, ular xuning bilən kaytip kəlmidimə? **7** Əmədi yengi bir hərwa yasap, tehi boyunturukka kendürüləmigən mozaylik ikki inəknı hərviyoja koxungular; ulardın mozaylirini ayrip, eydə elip kelingər; **8** andin Pərvərdigarning əhdə sandukunu ketürüp hərviyoja selinglər; wə uningoja əwətidiqən itaatsizlik kurbanlığında kiliđioqan altun buyumlarnı bir kapka selip sandukka yandap koyungular wə sanduknu xu peti mangdurunglar; **9** andin ərap turunglar. Əgər hərwa Isrlai qebrisidiki yol bilən Bəyt-Xəməxə mangsa, bizgə kəlgən xu qong bala-kazanı qüxürgüqininq ezi Pərvərdigər bolidu. Undak bolmisa, bizni urojan Uning koli əməs, bəlkı bizgə qüxkən tasadipilik bolidu, halas, deyixti. **10** Xuning bilən Filistiyalar xundak kıldı. Ular Mozaylik ikki inəknı hərviyoja koxup, mozaylirini eydə solap koyup, **11** Pərvərdigarning əhdə sandukunu hərviyoja selip, altun qaxkan wə kuyuma hürräklər qaçılanıqən kəpni uningoja yandap

koydi. **12** Inəklər Bəyt-Xəməxkə baridioğan yol bilən uldu yürüp kətti. Ular ketürülən yol bilən mangaq mərəyetti, ya ong tərəpkə ya sol tərəpkə keyip kətnidi. Filistiyarlarning ojolilari ularning arkisidin Bəyt-Xəməxning qərmişioğla bardi. **13** Bəyt-Xəməxtikilər jilojida buğday oruwartular, ular baxlırını ketürüp əhədə sandukını kərəp hux boluxti. **14** Harwa Bəyt-Xəməxlik Yəxuaning etizlikləri kəlip, u yerdiki bir qong taxning yenida tohtap kəldi. Ular hərwini qekip, ikki inakni Pərvərdigaroja atap kəydürmə kurbanlıq kıldı. **15** Lawıylar Pərvərdigarning əhədə sandukı bilən altun buyumlar bar əkpni qüxürüp qong taxning üstiga koydi. Xu künü Bəyt-Xəməxtikilər Pərvərdigaroja kəydürmə kurbanlıklar wə baxka kurbanlıklarnı kıldı. **16** Filistiyarlarning bax ojolisi bularını kərəp xu künü əkronuqaytip kətti. **17** Filistiyarlarning Pərvərdigaroja itaətsizlik kurbanlıkı kılıp bərgən altun hürrikili: — Axdod üçün bir, Gaza üçün bir, Axkelon üçün bir, Gat üçün bir wə Əkrən üçün bir idi. **18** Altun qaxqanlarning sani bolsa Filistiyarlarning bax ojolisoja təwə barlıq xəhərninq sani bilən barawər idi. Bu xəhərlər sepiillik, xəhərlər wə ularqa karaxlıq səhra-kəntlərni, xundakla ular Pərvərdigarning əhədə sandukını kəyoqan qong qimənzərəjə qəmmə jayni eż iqişa alatti. Bu qimənzər hazırlı Bəyt-Xəməxlik Yəxuaning etizlikdə bar. **19** Əmma Bəyt-Xəməxtikilər eż məyliqə əhədə sandukining iqişa kariojini üçün Pərvərdigar ulardin yətmix adəmni, jümlidin qonglardın əlliñni urdi. Pərvərdigar həlkəni mundak qattık uroqanlıq üçün pütün həlk matəm tutti. **20** Bəyt-Xəməxtikilər: — Bu mukəddəs Huda Pərvərdigarning alidda kim eṛə turalaydu? Əhədə sandukı bizning bu yərdin kimning kəxiqə apirləxi kerək? — dedi. **21** Andin ular Kiriat-Yearimdikilərə oqlularını əwitiq: — Filistiyarl Pərvərdigarning əhədə sandukını kəyturup bərdi. Bu yərgə kəlip uni əzüngalaroja elip ketinglər, dedi.

7 Xuning bilən Kiriat-Yearimdiki adamlar kəlip Pərvərdigarning əhədə sandukını elip qikip, dəngning üstidiki Abinadabning eyidə koydi wə uning oqlı əliazarnı əhədə sandukı qaraqxə Pərvərdigaroja atap bekitti. **2** Əhədə sandukı Kiriat-Yearimda koyulduğandır tartip uzun wakit, yəni yigirmə yil eṭti. Israilning pütkülmə jəmati Pərvərdigarnı seqindii. **3** Wə Samuil Israilning pütkülmə jəmatığa: — Əgər pütün kəlbinqilar bilən Pərvərdigarning yeniqəyi kətip, yatırlıq ilahıları bilən Axtarotlarnı ez aranglandırın yoktip, kenglügnarımlı Pərvərdigaroja baqlap, has Uning ibaditidila bolsanglar U silərni Filistiyarlarning kolidin kütkuzidu, dedi. **4** Xuning bilən Israil Baallar bilən Axtarotlarnı taxlap has Pərvərdigarning ibaditidila boldi. **5** Andin Samuil: — Pütkülmə Israillni Mizpah xəhəriqə jəm kılışanglar, mən silər üçün Pərvərdigarning alidda dua kılalay, dedi. **6** Əmdi ular Mizpahka jəm bolup, u yerdə su tartip uni Pərvərdigar aldiqə kuydi wa u künü roza tutup: — Biz Pərvərdigarning alidda gunah sadır kıldıq, dedi. Xuning bilən Samuil Mizpahla Israillarning ərz-dəwələri üstidin həküm qıçırdı. **7** Filistiyarl Israillarning Mizpahda jəm bolojınıñ angildi; Filistiyarlarning ojolilari Israill bilən jəng kiloqılı qıktı. Israillar bunı anglap Filistiyarlardın körkti. **8** Israillar Samuilqa: — Biz üçün Pərvərdigar Hudayımız bizni Filistiyarlarning kolidin kütkuzuxi üçün uningoja nida kilixtin tohimiqin, dedi. **9** Samuil anisini emiwtəkən bir əkozunu elip toluk bir kəydürmə kurbanlık kılıp Pərvərdigaroja sundı; Samuil Israilning həkkidə Pərvərdigaroja pəryad ketürdü; Pərvərdigar duasını angildi. **10** Samuil kəydürmə kurbanlık kiliwtəkən Filistiyarl Israill bilən soküxkili yekinlap kəldi. Lekin Pərvərdigar xu künü Filistiyarlarning üstiga qattık güldürməmə güldürlitip ularni

alakzadə kiliwətti; xuning bilən ular Israill alidda tarmar boldi. **11** Israillar Mizpahın qikip ularni Bəyt-Karning tüwigiqə koopləp kirdi. **12** U wakitta Samuil bir taxni elip, uni Mizpah bilən xənning otturisida tikləp: — «Pərvərdigar bizgə həziroqıqə yardım beriwtidü» — dəp uni əbən-Əzər dəp atidi. **13** Xuning bilən Filistiyarl besikip Israillning zeminoja yənə tajawuz kilmidi; Samuil [hakim] boloqan barlıq, künlərdə Pərvərdigarning koli Filistiyarlarning üstiga əkarxi boldi; **14** xundak kılıp əkrondin tartip Gatkiqə Filistiyarl Israilldin eliwalıjan xəhərlərning həmmisi Israiloja yanduruldu; xəhərlərgə təwə zeminlarnımı Israill Filistiyarlarning kolidin yandurup aldı. Buningdin baxka Israill bilən Amoriylar otturisida tinqliq boldi. **15** Samuil bolsa pütün emridə Israillni soridi. **16** Hər yili u Bəyt-Əl, Gilgal wə Mizpahları aylinip, muxu yərlərdə Israill üstidin həküm yürgüzətti. **17** Andin u Ramahqə yenip baratti; qünki uning eyi xu yorda idı həm u u yərdimli Israill üstidin həküm yürgüzətti. U u yərdimli Pərvərdigaroja bir ərbəngə yasoqanıdi.

8 Xundak boldiki, Samuil kəriqanda oqullarını Israiloja həkim kılıp koydi. **2** Uning tunjisining ismi Yoel bolup, ikinqisining ismi Abiyah, idi. Bular Bəor-Xebada həkimlik kıldı. **3** Lekin oqulları uning yollarında yürməyetti, belki manpətəni kezlep etip, parılları yəp, hək-nəhəkni astin-üstün kıldı. **4** U wakitta Israillning həmmə aksakalları Ramahda jəm bolup Samuilning kəxiqə kəlip **5** uningoja: — Mana sən kəriding, oqullarına bolsa sening yollarında yürməyidər. Barlıq, allərdə boloqandak üstimizgə həküm süridiğən bir padixah, bekitkin, dedi. **6** Ularning «Üstimizgə həküm süridiğən bir padixah, bekitkin» degini Samuilning kəngligə eojir kəldi. Samuil Pərvərdigaroja dua kiliwidü, **7** Pərvərdigar Samuilqa jawabən: — Həlk sanga hərnemə eytsa ularqa kulaq saloqin; qünki ular seni əməs, bəlkı «Üstimizgə padixah bolmusun» dəp Meni taxlidi. **8** Mən ularni Misirdin qıçarıqan kündin tartip bugünkü küngiqa ular xundak ixlərni kılıp, Meni taxlap baxka ilahılarqa ibadat kılıp kəlgən. Əmdi ular sanga həm xundak kıldı. **9** Xuning üçün ularning səzığə unioqin. Lekin ularni qattık aqahalandurup kəlgəsida ularning üstida səltənət kiliidiqan padixahning ularını kəndə baxkuriqanlıqını bildürən, dedi. **10** Samuil ezdin bir padixah, səriqən həlkə, Pərvərdigarning etykiqininq həmmisini dəp bərdi. **11** U: — Üstünlərdə salənət kiliidiqan padixahning tutidiqan yoli mundak bolidu: — U oqulliringlərinə ez ixioqə koyup, jəng hərwilirini həydəxə, atlıq əskərləri boluxka salidu; ular uning hərwilirining alidda yügüridü; **12** ularını ezi üçün ming bexi wə ellik bexi boluxka, yerini həydəxə, həsolunu oruxka, jəng koralları bilən harwa əswablırını yasaxka salidu. **13** Kızılırlıqları etir yasaxka, tamak, etixka wə nan yekixka salidu. **14** Əng esil zəminlirlər, üzümzərlirlər bilən zəytunluqlırların tartıtwipləq həzmətkarlırları beridü. **15** U urukqınlardın, üzümzərlirlərların həsoludan ondin bir tiliküni ezingin oqıdaları wə hizmetkarlırları beliplə beridü. **16** U külərlərlər, dedaklirlərlər, əng kəlixən yigitlirlərlərini wə exəkliqərlərni ez ixioqə salidu. **17** U külərlərlərin ondin bir tiliküni aliđu; silər uning kül-hizmətkarlırları bolisilər. **18** Silər u kündə əzüngalaroja tallıqan padixah, tütəyliđin pəryad ketürisilər; lekin Pərvərdigar u künidə silərgə kulaq salmaydu, dedi. **19** Həlk bolsa Samuilning səzığə kulaq salmayı: — Yak, bəlkı üstimizgə salənət kiliidiqan bir padixah bolsun, dedi. **20** — Xundak kılıp biz baxka hərbir allərgə ohxax bolimiz; bizning padixahımız üstimizdən həküm qıçıraq, bizini baxlaydu wə biz üçün jəng kılıdu, dedi. **21** Samuil həlkəning həmmə səzərlərini anglap, ularni Pərvərdigaroja yətküzdü. **22** Pərvərdigar

əmdi Samuilqa: — Sən ularning sezigə kulak selip, ularqa bir padıxəh bekitkin, dedi. Samuil Israillarqa: — Hərbiringlər əz xəhiringləroja kəytinglər, dedi.

9 Binyamin kəbilisidin Kix atlıq bir kixi bar idi. U Abiəlning oqlı, Abial Zerorning oqlı, Zeror Bikoratning oqlı, Bikorat Afiyaning oqlı idi; Afiya bolsa Binyaminlik idi. U ezi batur wə dələtmən kixi idi. **2** Kixning Saul isimlik, esil wə huxhuy bir oqlı bar idi. Israillar arısında uningdin qıraylıq adam yok idi; u xundak egiz boyukluk ər idiki, həlkinqən hərkəndikü uning mürisigimə kəlməydi. **3** Saulning atisi kixning exəkləri yitip kətkənid. Buning bilən Kix oqlı Sauloja: — Sən hizmətkarlardın birini əzüng bilən billə elip, exəklərni tezip kəlgin, dedi. **4** Ular berip əfrəim edirlikdindən etüp, Xalıxalə zeminini kezip, ularını izdəp tapalmıdı; ular Xaalim zeminidinən etti, exəklər u yərdimən yok idi. Andin Binyamin zeminini kezip etti, ularını yənə tapalmıdı. **5** Ular Zuf zeminiqə yətkəndə Saul ezi bilən kəlgən hizmətkarioja: — Bolə, eygə yanayı; bolmisa atam exəklərdin ənsirməy, əksiqə bizning əjemimizni yəp ketərmiki, dedi. **6** Lekin u uningoja: — Mana, bu xəhərdə Hudanıng bir adımı bar. U məhtərəm bir adam, hər nəmə desə əmələgə axmay kalmayıd. Əmdi u yergə barayı; u bizgə baridiqən yolimizni kərsitip koyarmikin, dedi. **7** Xunga Saul hizmətkarioja: — Lekin uning yenioja barsaq, u kixığa nemə berimiz? Qünki hurjunlirimizda nan tūğəp kəldi, kəlimizda Hudanıng adimiga bərgüdək səwojtimiz yok. Yenimizdə yənə nemə bar? — dedi. **8** Hizmətkar Sauloja jawab berip: — Mana kolumnada qarak xəkkəl kümüx bar. Mangidiqən yolimizni dəp bərsun, Hudanıng adimiga xuni beray, dedi **9** (burun Israilda bir adam Hudadin yol sorımkıqı bolsa: — Kelinglər, aldin kərgüqininqəxioja barayı, dəytə. Hazır «pəyoqəmbər» degənni etkən zamanda «aldın kərgüqi» dəytti). **10** Saul hizmətkarioja: — Məslihəting yahxi boldi. Biz mangaylı, dedi. Xuning bilən ular Hudanıng adımı turojan xəhərgə bardı. **11** Ular xəhərgə qikidiqən yolda kətiwatkanda, su tartkılı qıkqan birnəqqə kizoja uqrıdi wə ulardın: — Aldın kərgüqi muxu yərdimə? — dəp soridi. **12** Ular jawab berip: — Xundak, Mana u aldinglarda turidu; tez beringlər, qünki halayık bügüñ [xəhərninq] yukiri jayida kurbanlıq kilməkqı, xunga u bügüñ xəhərgə kirdi. **13** U [kurbanlıqlı] yeyixkə tehi yukiri jayqa qıkmay turupla, silər uning bilən xəhərdə uqrıxisilər. Həlk u kəlmigüqə taam yeməydi, qünki u awwal kurbanlıknı bərikatlıydu; andin qakirilojan mehmanlar taaməqə eoqız tegidü. Hazır qikinqər, qünki bu dəl uni tapaklı bolidiqən wəkət, dedi. **14** Ular xəhərgə qikip xəhər mərkizigə kəlgəndə, mana Samuil yukiri jayqa qikixka ularqa karap keliyatatti. **15** Pərvərdigar Saul kelixtin bir kün ilgiri Samuilqa: — **16** — Ətə muxu wəkiltərə Man yeningoja Binyamin zeminidin bir adamını əwətimən. Sən uni Mening həlkim Israillərin üstügə əmir boluxkə məsih kəlojin. U Mening həlkimni Filistylərlərin kolidin kütküzidü. Qünki Mening həlkimning pəryadı Manga yətkini üçün ularqa tiltip bilən kəridim, — dedi. **17** Samuil Saulni kergəndə Pərvərdigar uningoja: — Mana, Mən sanga sez kılçan adəm muxudur. Bu adəm Mening həlkimning üstidə səltənət kildi, dəp izħar kıldı. **18** Saul dərwazida turojan Samuilning kəxioja berip: Silidin soray, aldin kərgüqininqəyi nədə, dəp soridi. **19** Samuil Sauloja: — Aldın kərgüqi mən əzüm xu. Məndin awwal yukiri jayqa qikkən. Bügün silər man bilən taam yəysilər; əta seni uzutup qikkəndə, kənglüngdiki hərbir ixlərni sanga dəp berəy, — dəp jawab bərdi. **20** Əmma üç kün burun yitip kətkən exəklərdin bolsa, əndixə kilmiojin; ular tepildi. Əmdi Israillning həmmə arzusı kimgə mayıl? Sanga wə atangning

pütküllə jəmətigə əməsmə? — dedi. **21** Saul jawab berip: — Mən Israıl kəbililəri iqidiki əng kiçik kəbilə bolovan Binyamindin, jəmatimmu Binyamin kəbilisi iqidiki əng kiçiki tursa? Nəmə üçün bu səzlərni manga dayla? — dedi. **22** Samuil bolsa Saulni wə hizmətkarını baxlap, mehmanhana eyigə kirdi wə ularna qakirilojanlarning arısında terdə olturquzdu. Ular ottuqzə adəm idi. **23** Samuil axpəzə: — Mən saklap koyojin dəp, sanga tapxurojan həlikəi taamni elip kəlgin, dedi. **24** Xuning bilən axpəz saklap koyojan qong ajritilojan kolni elip Saulning aldiqə koydi. Samuil: — Mana, [sanga] saklap koyulqını xudur! Uni aldingoja elip yegin; qünki u mən həlkəni qakirilojan qeojimdə atayın sanga atap elip koyojandın tartıp bu bekitilən wəkiktiqə saklandı, dedi. Xuning bilən u küni Saul bilən Samuil tamakta billə boldi. **25** Ular yukiri jaydin qüçüp xəhərgə kirdi, [Samuil] egzidə Saul bilən sezləxti. **26** Ətisi tang xəhərdə orundın turojan Samuil Saulni ogzidin qakirip: — Ornundıñ tur, mən seni uzutup koyay, dedi. Saul orundın turdi wə ikkisi billə qikti, — həm u Samuil bilən billə koqioja qikti. **27** Ular xəhərninqəy ayojoqa kətiwatkanda, Samuil Sauloja: Hizmətkarəqə aldimizda mangoqə turojin, dəp buyruqin, dedi. U xundak kıldı. Andin Samuil: — Sən turup tur, Pərvərdigarning səz-kalamını sanga yətküzəy, dedi.

10 Samuil bir may komzikini elip uning bexioja teküp uni seyüp mundak dedi: — «Mana bu, Pərvərdigarning seni Əz mirasiqə əmir boluxkə məsih kəlojini əməsmə? **2** Sən bugün məndin ayrıloqandin keyin Binyamin zeminining qebrisidiki Zəlzəhəqə yetip baroqinində Rahiləning kəbrisinən yenida sanga ikki kixi uqrayıdu; ular sanga: «Sən izdəp baroqan exəklər tepildi, wə mana, atang exəklərdin əqəm kilmay, bəlkı silər üçün: Oqlumni qəndək kılıp taparmən, dəp ənsiriməktə» dəp eytidü. **3** Sən u yərdin mengip, Tabordiki dub dərihigə yətkəndə Pərvərdigarning aldiqə berix üçün Bəyt-Ələq qikip kətiwatkən üq kixığa uqraysın. Ular əlini biri üq oqlak, biri üq nan wə yənə biri bir tulum xarabni kətərürp kəlidü. **4** — Ular sanga salam kılıp ikki nannı sunıdu; sunə bərginini kolliridin aloqin. **5** Andin sən «Hudaqə [ataloqə] Gibeah xəhərigə barisən (u yərdə Filistylərning bir ləxkərgəhə bar); sən xu xəhərgə kəlsəng qiltar, təmbur, nəy wə lirilərni kətərürp yukiri jaydin qüçkən bir bələk pəyoqəmbərlər sanga uqrayıdu. Ular bəxərətlək sezlərni kiliđi. **6** Xuning bilən Pərvərdigarning Rohi sening wujudunge qüixidu, sən ular bilən birlikdə bəxərətlək sezlərni kilişən wə yengi bir adam bolisən. **7** Muxu alamatlər sanga kəlgəndə, kəlungdin nemə kəlsə xuni kəlojin. Qünki Huda sən bilən billidur. **8** Andin məndin ilgiri Gilgalqa qüçüp kəydürmə kurbanlıklär sunux wə inək kurbanlıklär kılıx üçün kəlimən. Mən yeningoja berip, nemə kiliñix kerəklini ukşturmoqça, meni yəttə kün saklap turojin». **9** Wə xundak boldiki, u burulup Samuildeyndən ayrıloqanda Huda uningoja yengi bir kəlb ata kıldı; wə bu alamatlərning həmmisi axu küni əməldə kərsitildi. **10** Ular Gibeahəqə yetip kəlgəndə mana, bir bələk pəyoqəmbərlər uningoja uqrıdi; Hudanıng Rohi uning wujudioja qüxti, buning bilən u ularning arısında bəxərət kiliçkə baxlıdi. **11** Uni ilgiri tonuydiqənlərning həmmisi uning pəyoqəmbərlərning arısında bəxərət kəlojini kərgəndə ular bir-birigə: — Kixning oqlıqə nemə boptu? Saulmu pəyoqəmbərlərdin biri boldimu nema? — deyixti. **12** Əmma yərlik bir adəm: — Bularning atılıri kimlər? — dedi. Xuning bilən: «Saulmu pəyoqəmbərlərning birimidü?» dəyidən gəp payda boldi. **13** Əmdi Saul bəxərətlək sezlərni kiliçləp, yukiri jayqa qikip kətti. **14** Saulning taqısı uningdin wə uning hizmətkaridin: — Nəgə berip kəldinglər? — dəp soridi.

U: — Exəklərni izdigiли qıktuk; lekin ularni tapalmay Samuilning kəxiжa barduk, dedi. **15** Saulning taoisi: — Samuilning silergə nema deginini manga eytip bərgina, dedi. **16** Saul taoisiqo: — U jəzm bilən bizə exəklər tepildi, dəp həwər bərdi, dedi. Lekin Samuilning padixahlıq ixi tooruluk eytkan sezinı uningə dəp bərmidi. **17** Samuil əmdi həlkni Pərvərdigarning aldiжa jəm bolunglar dəp, Mizpahka qakirdi. **18** U Israiloja: — Israelning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən silər Israileni Misirdin qıkırıp misirliklarning kəlidin azad kılıp, silergə zulum kılıqan həmmə padixahlıklarning kəlidin kutkuzdum. **19** Lekin bügünkü kündə silərni bexinglarqa qıxınan barlıq balayı apatlərdin wa barlıq muxakkətlərdin kutkuzoquи Hudayinglardın waz keqip uningə: «Yak. Üstümizgə bir padixah, bekitip bərgəysən» — dedinglər. Əmdi eзünglarnı kəbilənglər boyiqə, jəmatinqlər boyiqə Pərvərdigarning aldiжa hazır kılıqlar — dedi. **20** Xuning bilən Samuil Israilening həmmə kəbililərini aldiжa jəm kılıp, qək taxliwid, qək Binyamin kəbilisigə qıkti. **21** U Binyamin kəbilisini jəmat-jəmatlıri boyiqə ez aldiжa kəltürüp qək taxliwid, qək Matrining jəmatığa qıkti. Andin keyin yənə qək taxliwid, Kixning ooglu Sauloja qıkti. Ular uni izdiwidi, əmma uni tapalmidi. **22** Xunga ular Pərvərdigardin yənə: — U kixi bu yərgə keləmdü? — dəp soridi. Pərvərdigar jawabən: — Mana, u yüksək-taklarning arisoja yoxuruniwaldi, dedi. **23** Xunga ular yügüüp berip uni xu yərdin elip kəldi. U həlkniŋ otturisida turqanda halayikning boyi uning mürüsigumu kəlmidi. **24** Samuil barlıq həlkə: — Əmdi Pərvərdigar tallıqan kixığa karanglar! Dərwəkə barlik həlkning iqidə uningə yetidiojan birsı yoktur, dedi. Wa həlkning həmmisi: — Padixah, yaxisun! — dəp towlxatı. **25** Samuil həlkə padixahlıq hükük-kanunlarını ukturdi wa uni oram yazma kılıp yezip qıkıp, Pərvərdigarning aldiжa koydi. Andin Samuil həmmə həlkni, hərkəyisini ez eylirigə kəyturdi. **26** Saulmu həm Gibeahdiki eýigə kəytti; kəngüllüri Huda təripidin təsirləndürulgən bir türküm batur kixi uning bilən billə bardı. **27** Lekin birnəqqə rəzil kixi: — Bu kixi kəndakmu bizni kutkuzalısın? — dəp uni kəmsitip uningə həq səwoyat bərmidi; əmma u anglimaslıkka saldı.

11 Xu waкitta Ammoniy Nahax qıkıp Yabəx-Gileadni muhəsirigə aldi. Yabəxning həmmə adəmları Nahaxka: — Əgər biz bilən əhədə tüzsəng, sanga boy sunimiz, dedi. **2** Lekin Ammoniy Nahax ularoja: — Pütküл Israiloja dəxnəm kılıx üçün hər biringlarning ong kezini oyup andin silər bilən əhədə kılay, dedi. **3** Yabəxning aksakalları uningə: — Bizgə yətta kün mehəlet bərgin; biz Israilening pütküл yurtişa alqılerni mangdurup andin keyin bizni kutkuzidiojan adəm qıkmışa, ezişim qıkıp sanga təslim bolımız, dedi. **4** Əmdi əlqlər Saulning xələri Gibeahqə kəlip muxu sözlərni həlkning kılıkçıja yətküzdi; həmmə həlk pəryad kətürüp yiqıldı. **5** Wa mana, Saul etizlikidin qıkıp kalıları həydəp keliwatatti, u: — Həlk, nəmə dəp yioplaydu, dəp soridi. Ular Yabəxtin kəlgən kixılerning sözlərini uningə dəp bərdi. **6** Saul bu sözlərni anglojanda Hudanıng Rohı uning üstigə kəlip, uning qəzipi kəttik kəzozaldı. **7** U bir jüp uyni qepip parçılalp, parçılırını əlqlərning koli arkılıq pütküл Israile zeminiqə tarkitip: — Hər kim kəlip Saul bilən Samuilqa əgəxmisə, ularning uyılırımı muxuningə oħħax kılınlıdu, dedi. Xuning bilən Pərvərdigarning korkunqi həlkning üstigə qüxti; xundak boldiki, ular ittipaklıxip bin adəmdək jənggə qıkti. **8** Saul ularni Bezek [degen jayda] sanıqanda Israillar üç yüz ming, Yəhudanıng adəmları bolsa ottu ming qıktı. **9** Ular kəlgən əlqlərgə: — Gileadtiki Yabəxning adəmlarıga xundak eytinglərki, ətə kün qüx bolqanda nijat silərgə kelidü,

dedi. Əlqlər berip xuni Gileadtiki Yabəxlıklarqa yətküzdi; ular intayın huxal boluxti. **10** Xuning bilən Yabəxtikilər: — Ətə biz kəxingləroja qıkıp [təslim bolımız], silər bizni kəndak kılıxka layik kərsənglər, xundak kılıngalar, dedi. **11** Ətisi xundak boldiki, Saul həlkni üç bełək kıldı; ular keqə tətiniqi jesəkə ləxkərgahqa kirip Ammoniyaları kün qüx bolqoqə urup kirdi. Tirik əlqləşənlər bolsa xundak parakanda boldiki, ulardin ikki adəmmu bir yərgə keləlmidi. **12** Həlk əmdi Samuiloja: — Bizning üstümizgə Saul padixah bolmisun dəp eytkanlar kimlər? Bu kixilərni kəltürüp, ularni əltürəyli, dedi. **13** Lekin Saul: — Bugün həqkim əltürülmişsun. Qünki bugün Pərvərdigar Israile şəhərinə nusrat bərdi, dedi. **14** Samuil həlkə: — Kəni, Gileadka berip u yərda padixahlıknı yengibaxtin tikləyli, dəp etti. **15** Xuni dewidi, həmmə həlk Gileadka berip Gileadta Pərvərdigarning alıda Saulni padixah kıldı; ular u yərda Pərvərdigarning alıda inaklıq kurbanlıklarını kəltürdü. Saul həm xuningdək barlıq Israile xu yərde zor huxallıkkə qəmdı.

12 Samuil pütküл Israiloja: — Mana, mən silərning barlık eytkan sözlərlərini anglap üstüngləroja bir padixah koydum; **2** Mana əmdi padixah silərning aldinglarda yürməktə, mən bolsam kerip bexim akardı; mana, menin oqullarırimu aranglarda turidu. Yaxlıkımızdır tartıp bu küngişə silərning aldinglarda mengip kəldim. **3** Mana bu yərde turuptiman. Pərvərdigarning alıda wə uning maslıq kılınoğının alıda manga ərzinqər bolsa dəweringlər; kimning uyını tariwaldım? Kimning exikini tariwaldım? Kimning həkkini kimdir? Kimə zulum kıldıñ? Yaki man kezümin kor kılıx üçün kimdin para aldim? Xundak bolsa dənglər, wə mən uni silərgə teləp beriman, dedi. **4** Ular jawab berip: — Sən bizning həkkimizi yemiding, həqkimə zulum kılımiding wə həq kixinining kəlidin birər nərsinimə eliwalımiding, dedi. **5** U ularoja: — Məndə həq həkkinglər kəlmioqanlıkıja Pərvərdigar silərgə guwah bolup wə uning maslıq kılıqını həm bugün guwahqı bolsun, dewidi, ular: — U guwahlıqtır, dedi. **6** Samuil həlkə mundak dedi: «Musa bilən Hərunni tikləp ata-bowiliringlərni Misir zeminiñ qıkarloqquı bolsa Pərvərdigardur. **7** Əmdi ornunglardın turunglar, mən Pərvərdigarning alıda Pərvərdigarning silərgə wə ata-bowiliringləroja yürgüzən həkkaniyətini silərning aldingləroja koyuxka sez kılay. **8** Yakup Misirə qırıngın keyin ata-bowiliringlər Pərvərdigaroja pəryad kılıqanda, Pərvərdigar Musa bilən Hərunni əwətti. Ular ata-bowiliringlərni Misirdin qıkırıp bu yərda olturaklaxturdu. **9** Əmma ular ez Hudasi Pərvərdigarnı untudi; xunga ularni Həzorning koxunidiki sədar Siseranıñ kolioja, Filistylərning kolioja həm Moabning padixahının kolioja tapxurup bərdi; bular ular bilən jəng kilixti. **10** Xuning bilən ular Pərvərdigaroja pəryad kılıp: «Biz gunah kılıp Pərvərdigarnı taxlap Baallar wə Axtarotlarning ibaditidə bolduk; əmma əmdi bizni dixmənlərimizning kəlidin kutkuzoqin, biz sanga ibadət kılımiz» dedi. **11** Wa Pərvərdigar Yərubaal, Bedan, Yəftah wə Samuili əwətip, etrapinglardı dixmənləringlərning kəlidin silərni kutkuzdu, xuning bilən tinqaman turuwtanqanıdinglər. **12** Lekin Hudayinglar Pərvərdigar Əzi padixahıngılar bolsunu, Ammonning padixahı Nahaxning silərgə karxi kopkinini kərgininqarda silər: Yak! Bir padixah üstümizgə səltənət kılısun dəp manga eytinglər. **13** Əmdi silər halap tallıqan, silər tiligən padixahka karanglar; mana, Pərvərdigar silərning üstüngləroja bir padixah koydi. **14** Əgar silər Pərvərdigardin korkup, uning kullukida bolup, Uning awaziqə kulaklırlarıngı selip, Uning əmriga asılık kilmisangler, silər həm üstünglərda səltənət kılıqan padixah Hudayinglar Pərvərdigaroja əgəxəsənglər, əmdi silərgə yahxi

bolidu. **15** Lekin Pərvərdigarning səziga kulaq salmay, bəlki Pərvərdigarning əmrigə asiylik kilsanglar, Pərvərdigarning koli ata-bowliringlar oja karxi bołojandak silərgimu karxi bolidu. **16** Əmdi turunglar, Pərvərdigar kezleringlarning alıldı kılıdiqan uluoj karamatni kərunglar! **17** Bugün buñday oridiojan wakit əmasmu? Mən Pərvərdigaroja nida kılay, U güldürmama bilən yamoqur yaqdırıdu. Xuning bilən silerning bir padixah tiligininglarning Pərvərdigarning nəzirida zor rəzzillik ikənləkini kərüp yetisilər». **18** Andin Samuil Pərvərdigaroja nida kıldı; xuning bilən Pərvərdigar xu künü güldürmama bilən yamoqur yaqdurdı. Həlk Pərvərdigardin wə Samuidin bək körkti. **19** Həlkning həmmisi Samuiloja: — Hudaying Pərvərdigaroja bizni əlmisin dəp kəminilirinq üçün dua kiloqan; qünki həmmə gunahlırimizning üstigə yənə yamanlıq axurp əzimizgə bir padixah tilidük, dedi. **20** Samuil həlkə mundak dedi: — Korkmanglar; silər dərwəkə bu həmma rəzillikni kılqansılar, lekin əmdi Pərvərdigaroja agixixin qətniməy, pütkül kəngülliringlar bilən Pərvərdigarning ibaditidə bolunglar; **21** adəməgə payda yətküzmaydiqan yaki adəmni kütkuzalmayıdiqan bühədə ixlarnı izdəp, yoldın ezip kətmənglar; qünki ularning tayini yoktur. **22** Qünki Pərvərdigar Əz uluoj nami üqün Əz həlkini taxlimaydu; qünki Pərvərdigar silərni Əz həlk kılıxını layık kərgəndür. **23** Manga nisbatən, silər üçün dua klıxıtin tohtax bilən Pərvərdigaroja gunah kiliç məndin neri bolsun; bəlki mən silergə yahxi wə durus yolni egitimən. **24** Pəkət silər Pərvərdigardin korkup pütkül kəngülliringlar wə həkkikət bilən uning ibaditidə bolunglar; qünki silər üçün kılajan uluoj karamatlərgə karanglar! **25** Lekin yamanlıq kilsanglar, həm əzüngərlər həm padixahınglar həlak kiliñisilər».

13 Saul [ottuz] yaxta padixah bolup Israilning üstdə ikki yil səltənət kılqandin keyin **2** Əzığə Israildin üç ming adəmni iləşəp aldi. İkki mingi Mikmaxta wə Bayt-Əl taqlırında Saulning kəxida, bir mingi Binyamin zeminidiki Gibeahda Yonatanning kəxida idi. Əmma u kəlajan həlkning hərbirini ez eylirigə kətküziwatti. **3** Yonatan bolsa Filistylərnin Gebadiki ləxkərgahıqə hujum kıldı, Filistylər buningdin hawər tapti. Saul bolsa: — Piütkül zemindiki ibraniylar anglap oyqansun dəp, kanay qaldurdu. **4** Pütkül Israil Saulning Filistylərnin ləxkərgahıqə hujum kılqanlıigidin həmdə Israilning Filistylərgə nəpratlinidiojanlıigidin həwər tapti. Həlk Saulning kəynidin Gilgalqa berip yiçildi. **5** Filistylərdin Israil bilən jəng kılqılı üq ming jəng hərwisi, altə ming atlik ləxkar wə dengiz sahilidiki kündək kəp piyada ləxkar yiçildi. Ular kelip Bayt-Awənninq xərk təripidik Mikmaxta bargah tiktı. **6** Israilning adəmləri ezlirininq kattık hiyim-hətərdə kaloqanlığını qırıqlarıraqa, qatqallıklärəq, kiya taxlıklärəq, yukarı jaylarqa wə azgallarqa yoxuruneliyisti; **7** [bəzi] Ibraniylar İordan dəryasidin etüp, Gad wə Gileadning zeminoja keqip bardı. Lekin Saul Gilgalda kıldı, adəmlirininq həmmisi uningoja titrigən həlda əgəxti. **8** Əmdi Saul Samuil uningoja bekitkən wakıtkıqə yəttə kün kitüp turdu; lekin Samuil Gilgalqa kəlmidi, həlk uningdin tarilip kətkili turdu. **9** Saul: — Kəydürmə kurbanlıq bilən inaklıq kurbanlıklarını bu yərə — yenimoja elip kelinglər, dedi. Andin u ezi kəydürmə kurbanlıq etküzdi. **10** Wə xundak boldiki, u kəydürmə kurbanlıq tūxitigi bilənla, mana Samuil kəldi. Saul uningoja salam kılqılı aldiqə qıktı. **11** Lekin Samuil: — Nəmə ixlarnı kıldığ! — dəp soridi. Saul: — Həlk məndin tarilip kətkənləkini, silinen bekitkən wakıttı kəlmiganlıklarını, Filistylərnin Mikmaxta yiçiləjinini kərdüm, **12** mən iqimədə: Əmdi Filistylər Gilgalqa qüxüp manga hujum

kılmakqi, mən bolsam tehi Pərvərdigaroja iltija kılmidim, dedim. Xunga keydürmə kurbanlıq kılıxqa əzümni məjburlidim, dedi. **13** Samuil Sauloja: — Sən əhməklik kıldıq; sən Hudaying Pərvərdigar sanga buyruqan əmrni tutmiding; xundak kiloqan bolsang Pərvərdigar Israilning üstdikini səltənətinginə məngü mustəhkəm kıllatdı, dedi. **14** Lekin əmdi səltənəting mustəhkəm turmaydu. Pərvərdigar Əz kənglidikidək muwapik bir adəmni izdəp taptı. Pərvərdigar uni Əz həlkining baxlamqısı kıldı, qünki sən Pərvərdigar sanga buyruqannı tutmiding, dedi. **15** Andin Samuil ornidin turup Gilgaldin ketip Binyamin zeminidiki Gibeahqa bardı. Saul bolsa ez yenidiki adəmlərni sanidi; ular alta yüzqə qıktı. **16** Saul bilən oqlı Yonatan wə ularning kəxida kılajan həlk Binyamin zeminidiki Gebada kəlip kıldı, Filistylər bolsa Mikmaxta bargah tikkenidi. **17** Karakqalar daim Filistylərnin bargahının qıkip üç bəlkəkə belünətti. Bir bəlkə Xual zeminidiki Orfəhəqə baridiqan yoloja atlınati, **18** bir bəlek Bəyt-Horonqa baridiqan yol bilən mangatti, yənə bir bəlek qəlning qətidiki Zəboim jılıqsiqə karaydiqan zemindiki yoloja mangatti. **19** Əmma pütkül Israil zeminida həqbirə temürqi tepilmaytti; qünki Filistylər: — İbraniylar əzlirigə kiliq yaki nəyə yasiyalımsun, dəp oylaytti. **20** Bu səwəbtin İsaillar həmmisi sapan qıxları, kətmənlərini, paltılırını wə oroqaklırini bislax üçün Filistylərnin kəxiqə baratti. **21** Ular sapan qıxları wə kətmənlər üçün üqtin ikki xəkəl, jotu, palta wə ziħlarnı bislax üçün üqtin bir xəkəlni tələyitti. **22** Xunga urux bolqanda Saul wə Yonatanning kəxidiki həlkning həqbırıda kiliq ya nəyə yok idi; pəkət Saul bilən oqlı Yonatandila bar idi. **23** U wakitta Filistylərnin bir karawullar ətriti Mikmaxtiki dawanoğa qıkkənidi.

14 Bir künü Saulning oqlı Yonatan yaraq kətürgüçisiga: — Kəlgin, udulimizdiki Filistylərnin karawullar ətritinin yenioja qıkalı, dedi. Əmma u atisioqa həqnemə demidi. **2** Saul bolsa Gibeahning qətidiki Migrondiki anar dərihining tegidə kıldı. Uning kəxidiki həlk altə yüzqə idi **3** (u wakıttı əfdoni Ahitubing oqlı, İhabodning akisi Ahiyah, kiyetti; u Xiləhdə turuwatkan, Pərvərdigarning kahini idi. Ahitub Finiħasning oqlı, Finiħas əlining oqlı idi). Həlk bolsa Yonatanning kətkinlikini bilmigənidi. **4** Yonatan Filistylərnin karawullar ətriti tərəpkə etməkqi bolqan dawanninq ikki təripidə tüwrüktək tik kiya taxlar bar idi. Birining nami Bozəz, yənə birining nami Sənəh idi. **5** Bir kiya tax ximaliy təripidə bolup, Miħmax bilən karixip turatti, yənə biri jəbub təripidə Gebaninq udulida idi. **6** Yonatan yaraq kətürgüçisiga: — Kəl, bu haṭnisizlərnin karawullar ətritiga qıkalı; Pərvərdigar biz üçün bir ix kilsa ejəb əməs, qünki Pərvərdigarning kutkuzuxi üçün adamlarınq kəp yaki az boluxi həq tosalıq bolmayıdu, dedi. **7** Uning yaraq kətürgüçisi uningoja: — Kənglüngdə hər nəmə bolsa xuni kılqın; baroqın, mana, kənglüng nemini halisa mən sən bilən billiman, dedi. **8** Yonatan: — Mana, biz u adəmlər tərəpkə qıkip ezmizini ularqa kərsityalı; **9** Əger ular bizgə: — Biz silərning kexinglərə baroqqa turup turunglar, desə ularning kəxiqə qıkmay ez jayimizda turup turaylı; **10** lekin ular: — Bizning kəximizoja qıkinglar, desə, qıkalı. Qünki xundak bolsa Pərvərdigar ularnı kəlimizoja beripti, dəp bilimiz; muxundak ix bizgə bir bexarət bolıdu, dedi. **11** İkkiylən ezin Filistylərnin karawullar ətritiga kərsatti. Filistylər: — Mana, İbraniylar ezin yoxuroqan azgallardın qıkiyatidu, dedi. **12** Ətrəttikilər Yonatan bilən yaraq kətürgüçisə: — Bizgə qıkinglər, biz silərgə bir nərsini kərsitip koyımız, dedi. Yonatan yaraq kətürgüçisə: — Manga əgixip qıkkın; qünki Pərvərdigar ularnı Israilning kolioqa bərdi, dedi. **13** Yonatan kol-putlrlı bilən əmüləp qıktı, yaraq

kötürgüçisi kăynidin uningoja ägäxti. Filistilər Yonatanning alıldıda yikilixi; yaraqötürgüçisi kăynidin kelip ularni kətl kıldı. **14** Xu tunji hujumda Yonatan bilən yaraqötürgüçisi təhminən yerim köxlük yərdə öltürgənlər yigirmidək adam idil. **15** Andin ləxkərgahdikərnə, dalada turuwatkanları, barlık ətərlərdikilərni wə bulang-talang kılıquqlarını titrək bastı. Ular həm titrəp korktu, yormu tawrinip kətti; qünki bu qong korkunq Huda təripidin kəlgənidi. **16** Əmdi Binyamin zemini diki Gibeahda turuwatkan paylaqları kerdiki, mana, ləxkər topları tarmar bolup uyan-buyan yüksürüp kətti. **17** Saul kəxidiki həlkə: Adəmlirimizni sanap kimning bu yərdin kətkənlilikini eniklangılar, dedi. Ular saniwidi, mana, Yonatan bilən yaraqötürgüçisi yön qıktı. **18** Saul Ahiyahqə: — Hudanıng əhəndə sandukını elip kəlgən, dedi. Qünki u wakitta Hudanıng əhəndə sandukı Israilning arisida idi. **19** Saul kahinoja sez kiliwatkanda Filistiyörning ləxkərgahıda bolovan opqlwa baroşansı kückip kətti. Saul kahinoja: — Kolumnigi yioqkin, dedi. **20** Andin Saul wə uning bilən bolovan həmmə həlk yioqlip jənggə qıktı; wə mana, Filistiyörning hərbiri ez səpdiqoja kärxi kılıq kətürüp zor parakəndlilik boldi. **21** U wakittin ilgiri Filistiyörning arisida bolovan, ular bilən billə ləxkərgahının ətrapiqə qıkkən İbraniylar bar idı; ularnu Saul wə Yonatan bilən billə bolovan Israillarqa əxuldü. **22** Xuningdək Əfraim taqlırıda eżini yoxurojan Israillar Filistiyörning kąqkinini anglioqanda sokuxka qıkip ularnı ķoqlidi. **23** Xuning bilən Pərvərdigar u künü Israiloja nusrət bərdi. Sokux Bayt-Awənnıng u təripigə etti. **24** Ləkin Israilning adəmlirli u künü zor besim astida kaldı. Qünki Saul ularqa kəsəm iğküzü: — Mən düxmənlirimdin intikam almiuşqa kəq boluxtın ilgiri taam yegan kixiga lənat bolsun, dəp eytkənidi. Xuning üçün həlkətin heqkim taam yemidi. **25** Əmma barlık zemindiki koxun bir ormanlıkka kırğındə yer yüzidə həsəl bar idı. **26** Həlk ormanlıkka kırğındə, mana bu həsəl ekip turattı; lekin heqkim kolini aqzıqə kətürəmidi, qünki həlk kəsəmdin körkətti. **27** Ləkin Yonatan atisining həlkə kəsəm iğküzənlikini anglimiqanı. Xunga u kolidiki hasını sunup uqını həsəl kənikigə tikip koli bilən aqzıqə saldı. Xundak kılıp kezli rurlandı. **28** Əmma həlkətin biri: Sening atang həlkə qing kəsəm iğküzü: — Bügün taam yegan kixiga lənat bolsun! dəp eytkənidi. Xuning üçün həlk həlsizlinip kətti, dedi. **29** Yonatan: — Mening atam zeminoja azar bərdi; əkarqlar, bu həsəldin kiqikkinə tetixim bilənlə kezlinning xunqa nurlanqınıni kərmidilərmə? **30** Həlk, bugün düxmanlordin tartıwaloqan ojidian haliojinini yegan bolsa Filistiyörning arisidiki kiroqinqılıq tehimu zor bolmasındı? — dedi. **31** Axu künü ular Mikmaxtin tartıp Filistiyörni koojlap Ayjalonqıqə urup kırıxtı; həlk tola həriq kətkənidı. **32** Xuning bilən həlk olja üstigə etilip berip, koy, kala wə mozaylarnı tutup xu yerdila soydi. Andin həlk gəxni kənni adalıwətməyə yedi. **33** Sauloja həwar kelip: Mana, həlk kənni adalıwətməyə yəp, Pərvərdigarqə gunah kiliwatidü, dəp eytildi. U: Silər Pərvərdigarqə asılıq kıldığları! Əmdi bu yergə yenimoja qong bir taxni domilítip kelinglər, dedi. **34** Saul yəna: Silər həlkənin arisioja qıkip ularqa: Hərbiri ez kalısını, ez koyını kəximəqə elip kelip bu yərdə soyup yesun; lekin gəxni kənni adalıwətmə yəp, Pərvərdigarqə gunah kilmanglar, dəngər, dedi. Bu keqə həlkənin həmmisi hərbiri ez kalısını elip kelip u yərdə soydi. **35** Saul bolsa Pərvərdigarqə bir kurbangah yasidi. Bu uning Pərvərdigarqə yasiqan tunji kurbangahı idi. **36** Saul: — Bu keqida Filistiyörning peyiq qıxpı, ətə tang atkuqa ularni talap heq birini tirik koymayı, dedi. Həlk: — Nema sanga yahxi kerünsə xuni kilojin, dəp jawab bərdi. Ləkin kahin

sez kılıp: — Pərvərdigarning yenoja kirip [yolyoruk sorap] qıkalı, dedi. **37** Saul Hudadin: — Ya Filistiyörning kăynidin qübüymü? Sən ularni Israilning koliqə tapxuramsın? — dəp soridi. Ləkin u künü U uningoja heq jawab bərmidi. **38** Saul: — I həlkənin həmmə qonglıri, bu yergə qıkıngılar. Bugün kim gunah kılıqanlığını eniklap bekinglar. **39** Qünki Israiloja nusrət bərgən Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kiliwənki, bu gunah hətta oqlum Yonatanda təpilsim u jəzmən əltüriülsün, dedi. Ləkin pütkül həlkətin heqkim uningoja jawab bərmidi. **40** Andin u pütkül Israiloja: — Silər bir tərəptə turunglar, mən oqlum Yonatan yəna bir tərəptə turaylı, dedi. Həlk uningoja: — Nema sanga yahxi kerünsə, xuni kilojin, dedi. **41** Saul Israillning Hudasi Pərvərdigarqə: — Bu qək bilən aynı əhəwalı axkara kılıqaysın, dedi. Qək bolsa Saul bilən Yonatanni kərsətti, həlk kutuldi. **42** Saul: — Mening bilən oqlum Yonatanning otturisioja qək taxlangılar, dedi. Xundak kılıwidı, qək Yonatanoja qıktı. **43** Saul Yonatanoja: — Kilojinqinən manga eytkin, dedi. Yonatan uningoja: — Kolumdiki hasa bilən kiqikkinə həsəl elip tetip baktım wə mana, xuning üçün mən elüməgə məhkum boldum! — dəp jawab bərdi. **44** Saul: — Sən qokum elütxüng kerək, i Yonatan; undak kilmisəm, Huda manga sening bexingə qüvkəndinmu artuk qüxtürsun! — dedi. **45** Ləkin həlk Sauloja: — Israilde bu uluq nusrətni kazanqan Yonatan əltürüləmdü? Bundak ix bizdin neri boloxay! Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kiliwənki, uning bexidin bir tal qaq yergə qıxməydi; qünki bugünkü ixni u Hudanıng yardımını bilən əməlgə axurdi, dedi. Xundak kılıp həlk Yonatanni əltümdin halas kıldı. **46** Andin Saul Filistiyörni koojlaqtıñ tohtıdi; Filistiyörlerə qayiąqə kaytip kətti. **47** Xundak kılıp Saul Israillıng səltənitin eżining kıldı; andin u qərisidiki düxmənlirigə, yəni Moablar, Ammoniyalar, Edomiyalar, Zobahdiki padixaşalar wə Filistiyörə hujum kıldı. U kayısı tərəpkə yüzlənsə oqalip kelətti. **48** U zor jasarət kərsitip Amaləklərni urup Israillni bulang-talang kılıquqlardın kütkəzdi. **49** Saulning oqulları Yonatan, Yixwi wə Malki-Xua idi; uning ikki kızızının ismi bolsa — qongining Merab, kiqikining Mikal idi. **50** Saulning ayalining ismi Ahinoam bolup, u Ahimaaznıng kizi idi. Saulning koxununing sərdarı Abnər idi; u Saulning taqlısı Nərning oqlı idi. **51** Saulning atisi Kix wə Abnərning atisi Nər bolsa, ikkisi Abiəlning oqulları idi. **52** Saul pütkül əmrirdə Filistiyörler bilən kəttik jəngdə bolup turdi. Saul ozi hərqaqan batur ya palwanlarını kərsə, uni ez hizmitigə salatti.

15 Əmdi Samuil Sauloja: — Pərvərdigar seni Əz həlkə Israel üstigə padixaḥ, bolux tūqın masih kılıqılı meni əwətkənidi; əmdi Pərvərdigarning sezini anglioqın. **2** Samawi koxunlarıning Sərdarı boloxan Pərvərdigar mundak dəydi: — Mən Amaləklərning Israiloja kılıqan muaməlisini, yəni Israel Misirdin qıkkəndə ularning yolda ularoja kəndak kəxilik kərsətkənlilikini kənglümgə pütkənmən. **3** Əmdi berip Amaləklərni urup ularning həmmisini wayran kılıp ularni heq ayimaya, ər bolsun, ayal bolsun, eşmür bolsun, bowak bolsun, kala-koy, tegə wə ixək həmmisini yokatqın, dedi. **4** Saul həlkəni jəm kılıp ularni Təlaim xəhiridə saniwidi, ikki yüz ming piyadə əskər, Yəhudə kəbilisidin on ming adəm qıktı. **5** Saul Amaləklərning xəhirigə kəlgəndə xu yərdiki wadida bektürmə koydi. **6** Andin Saul Keniyərlərə: — Qıkip ketinglər, silərni ular bilən koxup yokatmaslıkim üçün Amaləklərning arisidin qıkip ketinglər; qünki Israel Misirdin qıkkəndə ularning həmmisigə mehribanlıq kərsətkənsilər, dedi. Xuning bilən Keniyərlər Amaləklərindən qıkip kətti. **7** Əmdi Saul Amaləklərni Hawilahdən tartıp Misirning udulidiki Xuroqıqə koojlap urdi.

8 U Amaləklərning padixahı Agagnı tirk tutti, əmma barlik həlkni kılıq bisi bilən pütünləy yokətti. **9** Lekin Saul bilən həlk Agagnı ayidi wə koy-kala, bordalojan mal wə kozilardin əng esillərning həmmisini, jümlidin nəmə yahxi bolsa xuni ayap ularnı ḥalak kılıxka koli barəmidi; lekin nema yarimas wə zəip bolsa xularning həmmisini ular yokətti. **10** Xuning bilən Pərvərdigarning sezi Samuilqa kelip mundak deyildi: — **11** «Saulni padixah kılıqinimoja puxayman kıldım, qünki u manga əgixintin yenip Mening səzümgə əməl kılınmadi». Samuil azar qekip pütükül bir keqə Pərvərdigarə pəryad kətürdi. **12** Ətisi Samuil Saulning aldioja qızıq üçün tang səhərdila ornidin turdi. Samuilqa: — Saul Karmalga bardi wə mana, u eziqə bir abidə turozup andin yenip Gilgalqa qüxipti, degen həvar berildi. **13** Samuil Saulning kexiqə kəlgändə Saul uningoja: — Pərvərdigar seni mubarəkligə! Pərvərdigarning sezlirigə əməl kıldım, dedi. **14** Lekin Samuil: — Undak bolsa kılıqinimoja angloanan koyning merixi bilən mən angławatkan kalining merixi zadi nədin kəldi? — dedi. **15** Saul jawab berip: — Ular Amaləklərdin elip kelindi; qünki həlk Hudaying Pərvərdigarə qurbanlıq kılıx üçün koy-kalining esillirini ayap kəldurup koydı; kələqinini bolsa pütünləy yokəttik, dedi. **16** Samuil Sauloja: — Koy, bu gepingni! Mən Pərvərdigarning bu keqə manga nemə deginini sanga eytip berəy, dedi. U uningoja: — Eytikin, dedi. **17** Samuil mundak dedi: — Əz nəzirində kiçik həsablanojan wəktindələ Pərvərdigar seni Israilning üstiga padixah bolsun dəp, masih kılıxi bilən sən Israel əkbəllilirinən bəxi boləjan əməsmidir? **18** Andin Pərvərdigar seni: — Sən berip gunahkar Amaləklərni ḥalak kələqin; ularnı yokətkuqə ular bilən sokuxkın, dəp əwətkanidi. **19** Əmdi nemixə Pərvərdigarning sezığa kulak salmay, bəlkı olja üstiga düm qüxiq, Pərvərdigarning nəziridə yaman bolqənni kilding? **20** Saul Samuilqa: — Mən həkikətən Pərvərdigarning sezığa kulak saldimoj! Pərvərdigar meni əwətkən yol bilən mangdim wə Amaləklərning padixahı Agagnı elip kelip Amaləklərning ezzini pütünləy yokəttim. **21** Əməma həlk bolsa oljidin koy bilən kala, yəni yoxitixə bekitilən narsilərdin əng esilini elip Hudaying Pərvərdigarə Gilgalda qurbanlıq kılıx üçün elip kəldi, dedi. **22** Samuil: — Pərvərdigar keydürmə qurbanlıklar bilən təxəkkün qurbanlıklarını koltürtüxtin səyinəmdü, ya Pərvərdigarning sezığa itaat kılıxtin sütünəmdü? Mana itaat kilmaklık qurbanlık kilmaklğıntın əwəz, köngül koyux koşqar yeqinini sunuxtin əwəldurdur. **23** Qünki asılılık bolsa jagudarlıq gunahı bilən ohxaxtur, Baxpxataqlıq kəbihlik wə butpəraslıkka barawərdur. Sən Pərvərdigarning sezinə taxliqininq üçün, Pərvərdigar seni taxlap padixahlıktın məhərum kıldı, — dedi. **24** Saul Samuilqa: — Mən gunah sadir kıldım, qünki mən Pərvərdigarning əmriddin wə sening səzüngdinmu qıktım; qünki mən həltin körküp ularning sezığa kirdim. **25** Əmdi gunahımı əpu kələqin; menin Pərvərdigarə sejədə kılıxım üçün menin bilən kəytip baroqin, dedi. **26** Samuil Sauloja: — Mən sening bilən kəytip barmaymən; qünki sən Pərvərdigarning sezinə taxliqansən, wə Pərvərdigar seni taxlap padixahlıktın məhərum kıldı, dedi. **27** Samuil ketixə burulqinida Saul uning tonininq pexini tutuwaldı, u yırtılıp kətti. **28** Samuil uningoja: — Pərvərdigar bügün Israilning padixahlıkını sendin yırtıp elip səndin əwəzəl boləjan bir yekininoja tapxurdi. **29** Israilning Janabiy Aliyisi Bolqoqı yaloqan səzliməydu yaki niyitidin yanmayıdu; qünki u adəm balisidək niyitidin yanqoqı əməstur, dedi. **30** Saul: — Mən gunah sadir kıldım. Lekin həlkimning əksəkallırıning wə Israilning aldiда manga izzət kiliп mening bilən yenip baroqin; xuning bilən Hudaying Pərvərdigarə

səjdə kılalaymən, dedi. **31** Xuning bilən Samuil Saul bilən yenip bardi wə Saul Pərvərdigarəja səjdə kıldı. **32** Andin Samuil: — Amaləklərning padixahı Agagnı menin aldimoja elip kelinqilar, dedi. Agag bolsa huxulk bilən uning kəxioja bardi. Agag kənglide: — Xübhəsizki, elüm dəhəxiti etüp kətti, dedi. **33** Əməma Samuil: — Sening kiliqinq hotunlarnı balisiz kılıqandak sening anangmu hotunlarning arısında balisiz bolidu, dewidi, Samuil Agagnı Gilgalda Pərvərdigarning aldiда qanap parə-parə kıldı. **34** Andin Samuil Ramahqə bardi. Saul bolsa «Saulning yurti Gibeah» degen jaydiki eyigə qıkip kətti. **35** Samuil elğan künigiqə Saul bilən kəyta kerüxmidi. Əməma Samuil Saul üçün қayouqordu. Pərvərdigar Saulni Israilning üstügə padixah kələqənlilikdən əpsuslandı.

16 Pərvərdigar Samuilqa: — Sən қaçanqıqə Saul üçün қayourup yürisən? Mən uni Israiloja səltənət kılıxtin məhərum kiliп taxliqan əməsmə? Münggüzungi zəytun meyi bilən toldurup baroqin. Mən seni Bayt-Ləhəmlik Yəssəning kexiqə əwətimən. Uning oqullırından padixah boluxka ezümgə birmi bekittim, dedi. **2** Samuil bolsa: — Mən kəndək barımən? Saul bu ixni angla meni əltürtüwtidil! — dedi. Pərvərdigar: — Əzüting bilən bir inakni aloqə berip Pərvərdigarəja qurbanlıq kılıx üçün kəldim, degin. **3** Yəssəni qurbanlıkqə qakıroqin, andin Mən sanga kılıdıcıjinigni ayan kılımən; wə Mən sanga degen birsini Əzüm üçün masih kələqin, dedi. **4** Samuil Pərvərdigarning deginini ada kiliп Bayt-Ləhəmga bardi. Yetip kəlgändə xəhərning əksəkalları titrigen haldə qıkip: — Bizgə tinq-amanlıq elip kəldingmu? — dəp soridi. **5** U: — Tinq-amanlıq elip kəldim; Pərvərdigarəja qurbanlıq sunuxka kəldim. Silər ezünglərni haramdin paklap mən bilən billə qurbanlıkqə kelinqilar, dedi. Xuning bilən u Yəssə bilən oqullırını halal kiliп qurbanlıkqə qakırdı. **6** Ular kəlgändə Samuil Eliabni kerüp iqida: — Pərvərdigarning məsih kılıdıcıjni xübhəsizki Əzining aldiда turidu, dedi. **7** Lekin Pərvərdigar Samuilqa: — Uning tək-i-türkiyə yaki boyioja karımıqin. Mən uni xalliwəttim, qünki Huda insan kərgəndək kərməydi; insan bolsa sırtkı kiyapıtiga karaydu, lekin Pərvərdigar kəlbəgə karaydu, dedi. **8** Andin Yəssə Abinadabni qakırip Samuilning aldiđin etküzdi. Əməma Samuil: — Pərvərdigar buni həm tallimidi, dedi. **9** Andin Yəssə Xammalı uning aldiđin etküzdi. Əməma Samuil: — Pərvərdigar buni həm tallimidi, dedi. **10** Xuningə oqullırıning yəttisini Samuilning aldiđin etküzdi. Lekin Samuil Yəssəgə: — Pərvərdigar bularını həm tallimidi, dedi. **11** Samuil Yəssədin: — Barlıq yigitlər muxularmu? — dəp soridi. U: — Həmmidin kiçiki kəldi. Lekin mana, u koy bekiyatidu, dedi. Samuil Yəssəgə: — Uni qakırtip elip kələqin, qünki u kəlmigüqə dəstidənə olturmaymız, dedi. **12** [Yəssə] adəm mangdurup uni kəltərdi. U qirayida kan yürüp turidioqan, kezliyi qırayılık wə kelexikən yigit idi. Pərvərdigar: — Kəpup uni məsih kələqin, qünki [Mening taliqinim] xudur! dedi. **13** Samuil may münggüzini elip uni kərindaxlırininə arısında masih kıldı. U kündin tartip Pərvərdigarning Rohi Dawutning wujudioqə qüxti. Samuil bolsa kəpup Ramahqə kətti. **14** Əmdi Pərvərdigarning Rohi Sauldin kətkənidi, wə Pərvərdigar təripidin bir yaman roh uni pərişan kıldı. **15** Saulning hizmetkarlırı uningoja: — Mana Huda təripidin bir yaman roh, seni pərişan kıldı. **16** Əmdi qojımız ezləri aldiliridiki hizmetkarlırını dərħal buyruqaylıki, ular qiltar qelişkə usta adamnı tapsın; wə xundak boliduki, Huda təripidin yaman roh təstirliqə kəlsa u qiltar qalsun, uning bilən həlliri obdan bolidu, dedi. **17** Saul hizmetkarlırioja: — Mening üçün qiltar qelişkə usta bir adəmni tepip kəximoja elip kelinqilar, dedi. **18** Əqlamlardın biri uningoja: — Mana

Bəyt-Ləhəmlik Yəssəninq qiltarоја usta bir oqlını kerdüm. U ezi batur bir jəngqi, gəptə hoxyar wə kelixkən adəm ikən, xundakla Pərvərdigar uning bilən billə ikən, dedi. **19** Xuning bilən Saul Yəssəgə əqlilərin mangdurup: — Koy bakidiojan oqlung Dawutni manga awatkin, dəp eytti. **20** Yəssa bir exakni təyyarlap uningəqə nan bilən bir tulum xarab wə bir oqlaknı artip, bularnı oqlı Dawutning koli bilən Sauloja əwətti. **21** Xuning bilən Dawut Saulning kəxioja keliq uning aldida turdi. Saul uningoja tolimu amraq idı; u Saulning yaraqə kətürgüçisi boldi. **22** Andin Saul Yəssəgə həwər əwətip: — Dawut menig aldimda tursun; qünki u naziriməgə yakti, dəp eytti. **23** Əmdi xundak boliduki, u [yaman] roh Huda təripidin Saulning üstiga kəlgəndə Dawut qiltarnı elip koli bilən qaldı. Buning bilən Saul aram tepip hali obdan bolup yaman roh uningdin qikip kətti.

17 Əmma Filistiyalar jəng kılıx üçün koxunlınızı yiođdi. Ular Yəhūdaqə təwə Sokohda jəm bolup, Sokoh bilən Azikah otturisidiki Əfəs-Dammimda qedirlərni tikti. **2** Saul bilən Israilların jəm bolup Elah jilojsisidə qedirlərini tikip Filistiyalar bilən jəng kılıqli sap tützdi. **3** Filistiyalar bir tarəptiki taqədə, Israillar yənə bir tarəptiki taqədə turattı; otturisidə jiloja bar idı. **4** Xu wakıttı Filistiyalarning ləxkərgahından Gatlıq Goliat isimlik bər qempion palwan qikip kəldi. Uning eginzliklətə gəz bir oqeriq idı. **5** Bexioja mis dubulqo, uqisoja kasıraklık sawut kiyarındı. Uning bu mis sawutu bolsa bəx ming xəkəl keletti. **6** Paqaklıriq mistin tizlik bacılıqjan, oxnisığa mis atma nayza kisturiwaloqanıdı. **7** Uning nəyzisinin sepi bolsa bapkarning hadisidək idı; nəyzisinin bexi altə ming xəkəl keletti; kalkan kətürgüçisi uning aldida mangatti. **8** U ornida turup Israillining koxunlarioja mundak towlaytti: — «Silər nemixkə jəng kılıx üçün sap tüzgənsilər? Mən Filistiy əməsmə? Silər bolsanglar Saulning kullarıriq? Aranglardın bir adəmni tallap qikinqər, u mən bilən elixixa qüxsün! **9** U mən bilən elixip meni urup əltürəslə, biz silərnin kullarırlar bolımız. Lekin mən uni məoşlup kiliq əltürəsən, silər bizning kullırımız bolup bizning hizmitimizdə bolusılər». **10** Xu Filistiy yənə sez kiliplə: — Mən bugün Israillining koxunioja həkarət kildiməq? Silər bir adəmni qikiringlar, biz elixaylı! — dedi. **11** Saul bilən həmmə Israill bu Filistiyining səzlərini anglap, alakzadə bolup bək korktı. **12** Dawut Yəhūda yurtidiki Bəyt-Ləhəmdə olturukluk Yəssə deyən Əfratlıq adəmning oqlı idı. Yəssəninq səkkiz oqlı bar idı. Saulning künləridə u heli yaxinip қaloqanıdı. **13** Yəssəninq üq qong oqlı Saul bilən jənggə qikkanıdı. Jənggə qikkan üq oqulnun tunjisining ismi Eliab, ikkinqisining ismi Abinadab wə üçinqisining Xammah idı. **14** Dawut həmmidin qikiki idı. Üq qong oqlı Sauloja ağıxip qikkanıdı. **15** Bəzidə Dawut Saulning kəxidin əz atisining koylirini belkix üçün kaytip keletti. **16** Axu Filistiy bolsa kirk küngiqilik hər atıqən wə kəqtə qikip turdi. **17** Yəssə oqlı Dawutka: — Bu efaħ, komaqına wə bu on nannı elip ləxkərgahıqə tez berip akiliringə bergin, **18** bu on parqə kurutni ularning mingbexoja berip akiliringning əhəwalını sorap ularning kepil hetini elip kəlgən, dedi. **19** Saul, xu [üq oqul] wə Israillining həmmə adəmləri Elah jilojsisidə turup Filistiyalərə karxi jəng kılatti. **20** Dawut bolsa atisi səhər kopup koylarnı bir baķkuqining koliqə tapxurup, axlık-tüllükni elip Yəssə uningoja tapilioqandak, koxun istiħkamoja yətəkəndə, jənggə qikidojan ləxkərlər serən ketürüwatkanıdı. **21** Israill wə Filistiyalar bir-birigə udulmu'udul turup soxukşa sap tützdi. **22** Dawut bolsa elip kəlgən nərsilərni yüks-taklarə qarioqunining koliqə tapxurup sap arisoja yügürtüp berip akiliridin tinqlik soridi. **23** Ular bilən səzləxip turoqanda, Filistiyalərden bolovan Goliat deyən qempion palwan Filistiyalarning sepidin qikip yənə

həlikə gəpni kıldı; Dawut uni anglidi. **24** Israillning həmmə adəmləri bu adəmni kərgəndə qeqip ketixti wə bək korktı. **25** Israillning adəmləri bir-birigə: — Qikıwatkan bu adəmni kerdünglərmə! U Israiloja həkarət kılıx üçün qikidu. Xundak boliduki, uni eltürgən adəmgə padixah kep mal-mülük in'am kılıdu, ez kızını uningoja hotunlukkə beridü həm atisining jəmtəni Israill təwəsidi baj-alwandın halas kılıdu, dedi. **26** Dawut ez yenida turojan adəmlərдин: — Bu Filistiyini eltürüp Israiloja kılınojan xu həkarətni yokatkan kixigə nemə kılınidu? Qünki bu hətnisiz Filistiy zadi kim? U kəndakşığə mənggү həyat boluqı Hudanıng koxunlirioja həkarət kılıxka petinidu? — dedi. **27** halayıq uningoja alındıkların degən sezi boyiqə jawab berip: — Uni eltürgən kixigə mundak-mundak kılınidu, dedi. **28** Lekin uning qong akisi Eliab uning u adəmlər bilən səzləxkinini anglap kıldı; Eliabning Dawutka aqqiki keliplə: — Nemixkə bu yorga kəlding? Qoldıku u azojına kojni kimqə taxlap koydung? Mən kibirlikingni wə kənglüngning yamanlığını bilimən. San alayıtan jəngni kergili kəlding, dedi. **29** Dawut: — Mən nema kıldım? Pəkət bir sez kılsam bolmamdi? — dedi. **30** Dawut burulup baxxisidin aldinkidək soridi, həlk aldida eytkəndək uningoja jawab bərdi. **31** Əmma birsi Dawutning eytkən səzlərini anglap keliq Sauloja yətkützdi; u Dawutni qakırtıp kıldı. **32** Dawut Sauloja: — Bu kixinin səwəbidin heqkimning yürüki su bolmışın. Silining kulları bu Filistiy bilən soxukxılı qikidu, dedi. **33** Saul Dawutka: — San bu Filistiy bilən soxukxılı barsang bolmayıdu! San tehi yax, əmma u yaxlığının tartıpla jəngqi idı, dedi. **34** Dawut Sauloja: — Kulları ez atisining koylərini bekip kəldim. Bir xır yaki eyik keliq padidin bir kozını elip kətsə, **35** mən uning kəynidin kooplap uni urup kozını aqzidin kutkuzup allattim. Əgar kopup manga hujum kılsa mən uni yaylıdin tutuwelip urup əltürəttim. **36** Kulları həm xır həm eyikni eltürgən; bu hətnisiz Filistiyumu ularıqə ohxax bolidu. Qünki u mənggү həyat boluqı Hudanıng koxunioja həkarət kəltürdi — dedi. **37** Dawut səzini dawam kiliplə: — Meni xirning qanggilidin wə eyikning qanggilidin kutkuzojan Pərvərdigar ohxaxla bu Filistiyning kolidin kutkuzidü, dedi. Saul Dawutka: — Baroqin, Pərvərdigar sening bilən billə bolqaj, dedi. **38** Andin Saul Dawutka ez jəng kiyimlərini kiygüzüp, bexioja mis dubulqını takəp wə uningoja bir jəng sawutunu kiygüzdi. **39** Dawut bolsa Saulning kiliqini kiyimming tıstığa esip, mengip baktı; qünki u bularnı kiyip bakmioqanıdı. Xuning bilən Dawut Sauloja: — Mən bularnı kiyip mangalnamydikənmən; qünki burun kiyip bakmioqan, dəp ularnı seliwtəti. **40** U koliqə hasisini elip, eriktin bəx siliq, tax iloqap padidiq həltisining yanquqioja saldı; u salqusunu koliqə elip Filistiyə yekin bardı. **41** Filistiy bolsa qikip Dawutka yekinlaxtı, kalkan kətürgüçisimə uning aldida mangdi. **42** Filistiy Dawutka birkur səpselpip karap məşhira kıldı. Qünki u tehi yax, buqday englük wə kelixkən yigit idi. **43** Filistiy Dawutka: — San həsa ketürüp aldimoja kapsən? San meni it dəp oylap kəldingmu? — dəp ez butlirinən namlılarını tiləp Dawutni kərojidi. **44** Filistiy Dawutka yəna: — Bu yakka kəl, mən gəxtingin asmandıki uqar-kanatlarə wə dalalardıki yirtkuqlarə yəm kılımən, dedi. **45** Dawut Filistiyka: — San kiliq, nəyzə wə atma nayzını ketürüp manga hujum kiliqili kəlding; lekin mən san həkarət kılıqan, Israillning koxunlirinining Hudasi bolqan Pərvərdigarning nami bilən aldingoja hujunoja qiktim — dedi. **46** «Dəl bugün Pərvərdigar seni mening kolumoja tapxurudu. Mən seni eltürüp bexingni kesip alıman; mən ləxkərgahıdki Filistiyalarning jəsətlərinimə asmandıki uqar-kanatlarə wə dalalardıki yirtkuqlarıqə yəm kılımən. Buning bilən pütkül jahən Israilda bir Hudanıng bar

ikənlikini biliðu **47** wə bu pütkül jamaæt Pərvərdigarning nusrat berixininq kılıq, nəyzə bilən əməs ikənlikini biliðu; qünki bu jəng bolsa Pərvərdigarningkidur, U seni kolimizəqə tapxuridu». **48** Filistiy Dawutka hujum kılıqlı kopup yekin kəlgəndə Dawut uningoja hujum kılıqlı Filistiy xoçunining sepiqə karap yügürdi. **49** Dawut kolini halsisiqə tikip bir taxnı qıkırıp salquqə selip Filistiygə karitip attı; tax Filistiyning pehanisigə təgdi. Tax uning pehanisigə petip kətti, u düm qüxüp yərgə yikildi. **50** Xundak kılıp Dawut Filistiyini saloqı wə tax bilən məoqlup kılıp uni urup eltürdi; Dawutning kolida həq kılıq yok idi. **51** Dawut yığırüp berip, Filistiyning üstida turup, kılıqını kınınidin tartip elip uni eltürdi, uning bexini aldı. Filistiyler ez baturineng elginini kerüpla, bədər kaqtı. **52** İsrailar bilən Yəhudalar bolsa ornidin kopup sərən selixip Filistiylərnin jilojiojqı wə əkron dərwaziliriojqı kəynidin kooqlap kəldi; eltürülən Filistiylar Xaaraimoja baridioqan yolda Gət wə əkronoqı yetip kətkəndi. **53** İsrail Filistiylərnin kooqlaxtin yenip kelip ularning ləxkərgahını bulang-talang kıldı. **54** Dawut Filistiyning bexini Yerusaleməqə elip bardı; uning yariojini bolsa ez qediroqa koydi. **55** Saul Dawutning Filistiyning aldioqa qıkkinini kərgəndə koxunning sərdarı Abnərdin: — Abnər, bu yigit kimning oqlı? — dəp soridi. Abnər: — I padixah, həyateng bilən kəsəm kılımənki, bilməymən, dedi. **56** Padixah: — Bu yigit kimning oqlı ikən dəp sorap bəkşin, dedi. **57** Dawut Filistiyini kirip kaytip kəlgəndə Abnər uni padixahning kəxioja elip bardı; Filistiyning bexi tehiqə uning kolida turattı. **58** Saul uningdin: — I yigit, kimning oqlısan? dəp soridi. Dawut: — Mən silininq kulları Bəyt-Ləhəmlik Yəssəning oqlımən, dəp jawab bərdi.

18 Dawut bilən Saulning sehbiti ayaqlaxkanda, Yonatanning kənglii Dawutning kəngligə xundak bəqəlandiki, uni ez Jenidək seydi. **2** Saul bolsa u künri uni ez yenidə elip kelip, uni atisining eyigə kəytkili koymidi. **3** Yonatan Dawut bilən əhəda kilixti; qünki u uni ez Jenidək seyätti. **4** Yonatan uqisidikı tonni selip Dawutka bərdi, yənə jəng kiyimlərini, jümlidin hətta kiliqi, okysı wə kəmərinimini uningoja bərdi. **5** Saul Dawutni nəqila əwətsə u xu yərgə baratti, xundakla ixlarnı jayda kılatti. Xuning üçün Saul uni ləxkərlərning üstiga koydi. Bu ix barlık, həlkə wə həm Saulning hizmətkarlıriojumu yaktı. **6** Dawut Filistiyini eltürüp keçpilik bilən yanqanda Israilning həmmə xəhərliridiki kız-ayallar Saulni nahxa eytip usul oynap kərxi alojili qıkçı; ular huxluk iqidə dap wə üqtar bilən nəqəmə qelixti. **7** Kız-ayallar nəqəmə qaloqanda: — Saul minglap eltürdi, wə Dawut on minglap eltürdi, dəp okuxatti. **8** Buni anglap Saul nahayiti hapa boldi; bu sez uning kəngligə təgdi. U: — Dawutka on minglap hesablandı, əmma məngə pakət minglap hesablandı; əmdi padixahlıktın baxka uningoja heqnrəsə kəm əməs, dedi. **9** Xu kündin tartip Saul Dawutni kəzələp yürüd. **10** Ətisi Huda təripidin kabahətlək bir roh Saulning üstigə qüxti wə u eyidə kalaymikan jeyligili turdi. Əmdi Dawut baxka wəkijitikidək kolı bilən qiltar qaldı; Saulning kolida nəyyəzə bar idi. **11** Saul: — Dawutni taməqə nəyyəzə bilən əkdiwetimən dəp, nəyyini attı; lekin Dawut ikki kətim əzini daldıqə aldi. **12** Pərvərdigarning Dawut bilənlə bolup, əzidin yiraklap kətkini üçün Saul Dawuttin korkəttı. **13** Xuning üçün Saul Dawutni ez yenidin ayrip, uni ləxkərlərgə mingbexi kılıp koydi; u ləxkərlərni elip jənggə qıkçı turattı. **14** Dawut bolsa həmmə ixlarnı pam bilən kılattı; qünki Pərvərdigar uning bilən billə idi. **15** Saul uning pemlik ikənlikini kərüp uningdin bək korkattı. **16** Əmma pütkül Israil bilən Yəhudə həlkə Dawutni seyətti; qünki u ularnı yetəkləp jənggə qıkçı. **17** Saul Dawutka: — Mana, qong kımız Merab — mən uni sanga hotunlukka bərgüm bar. Sən pəkət

hizmitimə jan-pida bolup, Pərvərdigarning jəngliridə kürəx kilojin, dedi. Qünki Saul iqidə: — U menin kolum bilən əməs, bəlkı Filistiylərinin koli bilən yokitilsun, dəp hiyal kılıjanıdi. **18** Əmma Dawut Sauloja: — Mən kim idim, menin atamning jəmati İsrail arısında nemə idi, mən kandaqmū padixahning kuyı'oqlı bolay? — dedi. **19** Lekin Saulning kizi Merab Dawutka berildiğən wakıttı, u Məhələtlik Adrialgə hotunlukka berildi. **20** Əmma Saulning kizi Mikalning kənglii Dawutka qüxkəndi. Baxçilar buni Sauloja eytti, bu ixtin Saul hux boldi. **21** Saul: — Kizimni Dawutka berəy, u uningoja bir sırtmaq bolup, Filistiylərinin kolida yokitilsun, dəp oylidi. Xuning bilən Saul Dawutka: — Bugün ikkinçi kətim kuyı'oqlum bolisən, dedi. **22** Saul ez əqləmləri: — Dawutka astirtin: — Mana, padixah sandın seyinidin, wə həmmə əqləmləri sanga amrak. Xuning üçün padixahning kuyı'oqlı boloin, dəp eytinglər, dəp tapılıdi. **23** Saulning əqləmləri bu sezlərni Dawutning kılıqına yətküzdü. Lekin Dawut: — Nəzirinqarda padixahning kuyı'oqlı bolux qıkçı ixmu? Mən bolsam bir kəmbəqəl wə ətiwarsız adəmmən — dedi. **24** Saulning əqləmləri Sauloja Dawutning degənlərini ez əyni yətküzdü. **25** Saul: — Silər Dawutka: — Padixah sanga baxça toyluq, alozumaydu, pəkət padixah, dütəmənləridin intikam elix üçün yüz Filistiyning hətnilikinə alidu, dəp eytinglər, dedi (Saulning məksiti bolsa Dawutni Filistiylərinin kolida yokıtix idi). **26** Əqləmlər bu sezlərni Dawutka yətküzdü; padixahning kuyı'oqlı bolux Dawutka yekip kaldi. Əmdi bekitilən mehəlt toxnmaya, **27** Dawut turup ez adəmliyi bilən qıkçı ikki yüz Filistiyini eltürdi. Dawut ularning hətnilikini kəsip elip padixahning kuyı'oqlı bolux üçün bularning həmmisini padixahka tapxurdi. Saul kizi Mikalni uningoja hotunlukka bərdi. **28** Saul Pərvərdigarning Dawut bilən billə ikənlikini wə ez kizi Mikalning uni seyidiqarlıkinin kərüp **29** Dawuttin tehimu korktı. Xuning bilən Saul üzülsiz Dawutka dütəmən boldi. **30** Filistiylərinin əmirləri daim sokuxka qıkçı; əmma hər kətim qıkışla Dawutning ixləri Saulning həmmə hizmətkarlırinin qırmızı muvəppəkçiyətlək bolattı; xuning bilən uning nəmi [halayıq] təripidin tolimu hərmətkə sazawər bolattı.

19 Saul ez oqlı Yonatan wə həmmə hizmətkarlırigə Dawutni eltürütüka buyruk kıldı. Lekin Saulning oqlı Yonatan Dawutka bək amrak idi. **2** Yonatan Dawutka: — Atam Saul seni eltürməkqı; əmdi atə ətigən kəttik ehtiyat kılıojin, bir məhpiy jayni teipip eziüngi yoxurojin; **3** man eziüm qıkçı sən yoxurunqan etizlikə berip atamning yenidə turup atam bilən sening toorqanda sezləxip bakay; ahwalni enik bilgəndin keyin sənəqə həwər kılay, dedi. **4** Yonatan atisi Sauloja Dawutning yahxi gəpini kılıp: — Padixah, ez hizmətkarioja, yəni Dawutka yamanlık kilmioqay! Qünki u sanga gunah kilmioqan; bolki uning əməlləri ezungə kəp yahxılıqlarını elip kələn: — **5** u ez Jenini alkınıqo elip kopup heliki Filistiyini eltürdi wə xuning bilən Pərvərdigar pütkül Israil üçün qong nusrat bərdi. Xu qaçda sən eziüng kərüp hux bolovan əməsmə? Əmdilikdə nemixkə Dawutni səwəbsiz eltürüp nahək kən təküp gunahkar bolmakçı bolisən? — dedi. **6** Saul Yonatanning sezikə kirdi. U: — Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, u elüməgə məhkəm kiliñimaydu, dedi. **7** Andin Yonatan Dawutni qákırıp, Dawutka bolovan ixlarning həmmisini dəp bərdi. Andin keyin Yonatan Dawutni Saulning kəxioja elip kəldi wə u ilgirkidək uning hizmitidə boldi. **8** Əmma yənə jəng boldi; Dawut qıkçı Filistiylər bilən jəng kılıp, ularnı kəttik kırıp məoqlup kıldı; ular uning alidin bədər kəqisti. **9** Əmdi Pərvərdigar təripidin kabahətlək bir roh yənə Saulni bastı. U ez eyidə kolida nəyyisini tutup olтурattı;

Dawut bolsa koli bilən saz qelip turatti. **10** Saul nəyzə bilən Dawutni sanıp taməqə kədəp köyməkçi boliwidi, lekin Dawut özini қaquruwaldi, nəyəz taməqə kədəp kəldi. Dawut xu keqisi keqip kutuldi. **11** Saul birnəqqə qaparmənlərni Dawutning eygipə əwətip uni paylap turup atisi tang yoruoqanda uni eltürükə mangdurdı. Əmma Dawutning ayali Mikal uningoja: — Əgər bu keqə jeningni elip kəqmışang, ətə eltürülisən, dedi. **12** Xunga Mikal Dawutni pənjirdin qütürüp koydi. Xundak kilipli u keqip kutuldi. **13** Andin Mikal bir «tarafim» butni elip kariwatka yatkuzup, bexioja eąqə yungidin kılınojan bir yastukni koyup, ədiyal bilən yepip koydi. **14** Saul Dawutni tutux üçün qaparmənlərni əwətkəndə Mikal: — U aqırıp kəldi, dedi. **15** Saul qaparmənlərni [kayıtidin] əwətip: — Uni kariwat bilən koxup elip kelenglər, uni eltürimən, dəp buyrudü. **16** Qaparmənlər kirgəndə, mana kariwata bu but yattati, bexioja eąqə yungidin kılınojan yastuk koyulqanıdi. **17** Saul Mikaloja: — Nemixə meni bundak adlap, dixminmni қaquruwetisən? — dedi. Mikal Sauloja jawab berip: — U: «Meni koyuwatkin; bolmisa seni eltürüwetimən» dedi, dedi. **18** Dawut keqip kutulup, Ramahka Samuilning kəxioja berip, Saulning uningoja kılıqanlırinin həmmisini dəp bərdi. Andin u Samuil bilən Nayotka berip olturnaklastı. **19** Birsi Sauloja: — Dawut Ramahdiki Nayotta bar ikən, dəp həwər bərdi. **20** Saul Dawutni tutup kelikə qaparmənlərni mangdurdı. Əmma ular yetip baroqanda pəyəqəmbərlərinin bir jamaiti bexarət beriwaqtqanlığını wa Samuilningnum ularning arisida turup ularqa nazərtqılık kiliwatqanlığını kərdi; xundak boldiki, Hudanıng Rohı Saulning qaparmənlərinin wujudiçimə qüxtüp, ularmu həm bexarət berixka baxlıdı. **21** Bu həwər Sauloja eytildi; u yəna baxka qaparmənlərni əwətti, lekin ularmu bexarət berixka qüxti. Andin Saul üçinqi ketim yəna qaparmənlərni mangdurdı. Ularmu həm bexarət berixka qüxti. **22** Andin Saul ezi Ramahka berip, Səkudiki qong kudukka yetip kəlgəndə, «Samuil bilən Dawut nədə?» — dəp soridi. Birsi: — Ular Ramahdiki Nayotta bar ikən, dəp jawab bərdi. **23** Xunga u Ramahdiki Nayotka yetip kəldi; Hudanıng Rohı uning wujudiçimə qüxti; xuning bilən umu piyada məngip Ramahdiki Nayotka baroqə bexarət berip mangdi. **24** U hətta kiyimlərini seliwtip Samuilning aldida bexarət bərdi; pütün bir keqə wə pütün bir kündüz u yərdə yalingaq yatti. Buning bilən: — «Saulmu pəyəqəmbərlərdinmə?» dəydiojan gəp pəyda boldi.

20 Dawut Ramahdiki Nayottin keqip Yonatanın kəxioja berip uningoja: — Mən nemə kiliptimən? Nemə əbəhlik kiliptimən? Atang aldida nemə gunah kiliptimən, u mening jenimni almakçı boluwatidu? — dedi. **2** U uningoja: — Yokşu, bundak ix nerı bolsun! San olmaysın. Qong ix bilsən, kiçik ix bolsun atam manga deməy köyməydi. Nemixə atam bu ixni məndin yoxuridikinə? Hərgiz undak bolmaydu, dedi. **3** Lekin Dawut yəna kəsəm kilipli: — Atang sening nəzirində iltipat tapkınınni jəzəm bilədi. Xunga u kəngli: — Yonatan buni bilip kalmışın; bolmisa uningoja azar bolidu, degandu. Lekin Pərvərdigarning hayatı bilən, jeninqə wə hayating bilən aldingda kəsəm kılımənki, manga əlümning arılık bir kədəmlə kəldi, dedi. **4** Yonatan Dawutka: — Kənglüng nemini halisa xuni kılıy, dedi. **5** Dawut Yonatanqa mundak dedi: — Mana ətə «yengi ay» bolidu; man adəttikidək padixah bilən həmdastihan bolmısın bolmaydu. Lekin meni koyup bərgin, man üçinqi künü ahximiqiqliqə dalada mekünüwwalay. **6** Atang mening sorunda yolkılıkımı körüp sorısa, sən uningoja: «Dawut məndin eż xəhiri Bəyt-Ləhəmgə tezrək berip kelixkə jiddiy ruhsət soridi, qunki u yərdə pütküll ailisi üçün bir yilliç kurbanlıq etküzidikən»,

degin, dedi. **7** Əgər u: — Obdan boptu, desə, kulgung tinqaman bolidu: — Lekin u aqqıqlansa, uning manga yamanlık kılıxını niyat kılıqanlıigidin guman kilmiojin. **8** San kulgungça iltipat kərsətkin; qunki sən ezung bilən Pərvərdigarning aldida kulgungı əhdiləxtürgənsən. Lekin əgər mənda bir yamanlık bolsa sən ezungla meni eltürğin; meni elip berip atangoja tapxuruxning nemə hajiti? — dedi. **9** Yonatan: — Undak hiyal səndin neri bolsun! Əgər atamning sanga yamanlık kılıdiqan niyiti barlıqını bilip kəlsəm, sanga dəyttim əməsmə? — dedi. **10** Dawut Yonatanqa: — Əgər atang sanga kəttik gəp bilən jawab bərsə, kim manga həwər beridur? — dedi. **11** Yonatan Dawutka: — Kəlgin, dalaqə qıkayı, dedi. Xuning bilən ikkisi dalaqə qıktı. **12** Yonatan Dawutka mundak dedi: — Israilning Hudasi Pərvərdigar manga [guwahki], mən ətə yaki egünlükə muxu wakıtta atamning niyitini bilip, sanga iltipatlıq bolsa, mən adam mangdurup sanga məlum kilməmdim? **13** Əgər atam sanga yamanlık kılımkıqı bolsa, mən seni tinq-amən yoloja selix üçün sanga adəm əwətip həwər bərmisəm, Pərvərdigar manga sening bexingə qüvkəndinmə artuk qüxtürsən; əmdi Pərvərdigar atam bilən billə boloqändək sening bilən billə bolsun. **14** Həyatla bolsam meni əlmisin dəp Pərvərdigarning məhrəbanlığını manga kərsətkəysən. **15** Mən əlüp kətkən təkdirdim, əydikilirimdən həm həq wakıt məhrəbanlığının üzümagısan; Pərvərdigar san Dawutning həmmə dixmənlərinin yar yüzidin yokatqandır keyinmu xundak kılıqəysən». **16** Xuning bilən Yonatan Dawutning jəməti bilən əhədə kılıxip: — Pərvərdigar Dawutning düxmənləridin hesab əlsün, dedi. **17** Andin Yonatan vənə əzinin Dawutka bolojan muhəbbəti bilən uningoja kəsəm kıldurdı; qunki u uni oz Jenidək seyyəti. **18** Yonatan Dawutka mundak dedi: — Ətə yengi ay bolidu. Mana sening ornung box kəlidü, xixilər sening yokluğında dikkət kılıdu. **19** Üçinqi künü sən qüxtüp aldinkı ketim bu ixka yolukkingədə əzüngni yoxuroqan jayoja berip «Ezel» degən taxning yenida turup turojin. **20** Nən taxning yenidiki bir jayoja huddi nixanni ərələqəndək üq pay ya oki atay. **21** Andin qulamnı mangdurup: — «Ya oklirini tepip kəlgin» — daymən. Əgər mən qulamoja: — Ənə, oklar arkə tarapta turidu, ularni elip kal, desəm, sən qikip yenimoja kəlgin; xundak boloqanda, Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, sən üçün tinq-amənlik bolidu, heq ix bolmayıdu. **22** Lekin qulaməjə: — Ənə, oklar aldingda turidu, desəm, sən kətkin, qunki undak bolsa, Pərvərdigar seni katkızıwatkən bolidu. **23** Əmədlilikə mən bilən sən sezləxən ix tooruluk, Pərvərdigar sən bilən mening otturimda guwahqıdur. **24** Xuning bilən Dawut dalada mekünüwwalı. Yengi ay kəlgəndə, padixah taam yegili dastihanda olturdu. **25** Padixah bolsa burunkidəkla eż ornida tamning yenidiki tərdə olturdu. Yonatan ornidin turdi, Abnər Saulning yenida olturdu. Lekin Dawutning orni box kəldi. **26** Əmma Saul u künü heqnemə demiidi. Qunki u: — Dawutka bir ix boldi, u napak bolup kəldi. U jəzəman napak bolup kaptu, dəp oyıldı. **27** Lekin Dawutning orni yengi ayninqətisimə, yəni ayninqətisimə ikininqi künimə box idi. Saul oqlı Yonatanın: — Nemixə Yəssəninqə oqlı yaki tünütqin yaki bütün tamakka kəlməydi, dəp soridi. **28** Yonatan Sauloja jawab berip: — Dawut Bayt-Ləhəmgə baroqı məndin jiddiy ruhsət sorap: — **29** Mening beriximəjə ruhsət kılıqın, ailmizninqə xəhərdə bir kurbanlıq ixi boloq akam mening beriximəjə eytipti; əgər sening nəzirində iltipat tapkən bolsam kerindaxlırim bilən kərtixüp kelixkə ruhsət bərgin, dedi. Xunga u padixahıning dastihiniqə kəlmidi, dedi. **30** Saulning Yonatanqa kəttik oqzipi kəlip: — I buzuk, kaj hotunning oqlı, nemixə Yəssəninqə oqlını əzüngə tallap,

ezüngi xərməndə kəlip wə anangni nomuska kəyojiningni bilməmdimən? **31** Əger Yəssəning oqlı yər yüzidə tirk bolsila, sən həm sening padixahlığını mustəhkəm bolmayıdu. Xunga əmdi adəm əwətip uni menin kəximoja elip kəlgin, qünki u elümə məhkəmdür! — dedi. **32** Yonatan atisi Suləqə jawab berip: — U nemixkə elümə məhkəm kılınıxi kerək? U nema kiptu? — dedi. **33** Andin Saul Yonatanqa sanjix üçün uningoja nəyzini attı; buning bilən Yonatan atisining Dawutni eltürməkqı bolojanlığını enik bilip yətti. **34** Yonatan bolsa kəttik aqqiklap dastihandin kopup kətti wə yengi ayning ikkinqi künri həq taam yemidi. Qünki atisining Dawutni xundak hakarətlixi uningoja kəttik azar bolojanıdi. **35** Ətisi Yonatan dalaçə qıkıp Dawut bilən kelişkən jayqa bardi. Uning bilən bir kicik əqləm billə bardi. **36** U əqləmə: — Sən yügür, mən atkan ya oklırını təpik kəlgin, dedi. Əqləm yügürdi, u bir okni uning aldi təripigə attı. **37** Əqləm Yonatan atkan ok qızıxn jayqa kəlgəndə Yonatan əqləməni qakırıp: — Ok sening aldi təripində turmadu? — dedi. **38** Andin Yonatan əqləməni yənə qakırıp: — Bol, ittik bol, həyal bolmiojin! — dedi. Yonatanning əqləməni ya okını yioqip oyojisə elip kəldi. **39** Lekin əqləməning bolojan ixtin həwiri uğ idi. Buni yaloz Yonatan bilən Dawutla bilətti. **40** Andin Yonatan əqləməni yaraqlarını berip uningoja: — Ular ni xəhərgə elip kətkin, dedi. **41** Əqləm kətkəndin keyin Dawut [taxning] jənub təripidin qıkıp yarga yikilip üq ketim təzim kıldı. Ular bir-birini seyüxti, bir-biriga esilişip yioplaxtı, bolupmu Dawut kəttik yioqlıdı. **42** Yonatan Dawutka: — Səpirinq tinq-aman bolsun; qünki biz ikkimiz: — Pərvərdigar menin bilən senin otturungunda wə menin nəslim bilən senin nəslinq otturuisida məngügüə guwah, bolsun, dəp Pərvərdigarning nami bilən kəsəm iqlikkən, dedi. Dawut ornidin kopup mangdi, Yonatannu xəhərgə kırıp kətti.

21 Dawut əmdi Nobka kəlip Ahimələk kahının kəxioja bardi. Lekin Ahimələk Dawutni kərgəndə titrəp korkup uningoja: — Nemixkə birimi sən bilən kalmayı yaloz kəlding? — dedi. **2** Dawut Ahimələk kahinoja: — Padixah manga məlum bir ixni buyurup: — Mən sanga buyruqan ix yaki sanga tapilojan yolyoruk tooprisidin həqkim birnəməni bilmisən, degenidə. Əz əqləmlərimni bolsa məlum bir jayqa berixkə bekitip koydum. **3** Əmdi kələlungda nəma bar? Bəx nan, yaki nəma bolsa, xuni manga bərgin, dedi. **4** Kəhin Dawutka jawab berip: — Kələmdə adəttiki nan yok, pəkət mukəddəs nan bar. Əger əqləmlər ayallarqa yekinləxmiqan bolsa yesə rawa bolidu, dedi. **5** Dawut kahinoja jawab berip: — Bərlək, mən baxxa wəkiltlarda qıkkınimoja oxhax, ayallar bizdin yirak bolojili üq kün boldi. Mən [hərkətəm] qıkkında, gərqə adəttiki səpər bolsimu, əqləmlərning kaqılıri pak bolidiojan yerdə, bugün ular wə kaqılıri tehimu pak bolmamdu, dedi. **6** Xuning bilən kəhin uningoja mukəddəs nandın bərdi, qünki bu yərdə «təkədmən»dən baxxa həqkəndən nan yok idı. Bu nan Pərvərdigarning huzurişa yengi issik, nan koyulqan künri alməxturulqan nənlər idi **7** (Lekin u künri Saulning hizmətkarlıridin məlum birsə u yərda Pərvərdigarning huzurida kəldərələnən). Uning ismi Doəg bolup Saulning padıqilirininq qongi idi). **8** Dawut Ahimələkka: — Kələlungda nəyza yaki kiliq yokmu? Padixah tapxurojan ix jiddiy bolojqə yaki kiliq yaki baxxa yaraqlırmı elip keləmdim, dedi. **9** Kəhin: — Sən Eləh jilojisidə eltürən Filistiy Goliatning kiliqini bu yərdə bar, u əfodning kəynidə, bir parqə rəhtka oraklıq haldə turidu. Halisang aloqin, uningdin baxxısı yok, dedi. Dawut: — Bu təngdixi yok kiliqtur, xuni manga bərgin, dedi. **10** Dawut u künri kopup Sauldin keqip

Gatning padixahı Akixming kəxioja bardi. **11** Lekin Akixning hizmətkarlıri uningoja: — Bu zeminning padixahı Dawut əməsmu? Uning tooprisidə kiz-ayallar bir-birigə: — Saul minglap əltürdi, Wə Dawut on minglap əltürdi, — dəp nahxa-oqəzəl oğuxup ussul oyniąqan əməsmu, dedi. **12** Dawut bu sezlərni kengligə püküp Gatning padixahı Akixtin bək körkti. **13** Xuning üçün ularning kəz alılda əzinin yürüx-turuxlarını ezbərtip, ularning kolida turojan waktida əzinini sarangdək kərsətti; u dərəwazilarning ixiklirigə jijip, tüktürkini sakılıja akturatti. **14** Akix hizmətkarlıroja: — Mana bu adəmning saranglığını kərməsilsər? Uni nemixkə menin aldimoja elip kəldinglər? **15** Məndə saranglar kəməqilmidi? Silər bu kixini aldimoja saranglık kılıqılı elip kəldinglərə? Bu adəm menin eyümgə kirixi kerəkmə? — dedi.

22 Dawut u yərdin ketip Adullamdiki əqaroja қaqtı. Uning kərindaxlıri bilən atisining pütkül jəməti buni anglap uning kəxioja bardi. **2** Ezilən, kərzdar bolojan wə dardmənlərning əmməsi yioqip uning yenioja kəldi wə u ularning sərdarı boldi. Uningə qoxulqalar adamlar bolsa tət yüzqə idi. **3** Dawut u yərdin qıkıp Moabdiki Mizpahka berip Moabning padixahıdından: — Hudanıng meni nəmə kılıdıcıojinini bilginqə, ata-anamning bu yərgə kəlip aranglarda turuxioja yol koyqayla, dəp tələp kıldı. **4** Dawut atisi wə anisini Moabning padixahının kəxioja elip kəldi. Dawut kərojanda turojan pütkül künlərdə ata-anisi uning bilən billə turdu. **5** Əmma Gad pəyərəmbər Dawutka: — Korojanda turmay, bu yərdin qıkıp, Yəhuda zeminişa baroqin, dedi. Xuning bilən Dawut u yərdin ayrılip, Hərət ormanlıkoja bardi. **6** Saul Dawutning nədə turutənlikdən həwər taptı. Saul bu wəkittə Ramahdiki Gibeahda ezig bir jayda yulquun dərhinining tüwidə oltrattı. Uning kolida nəyzisi bar idı, barlıq hizmətkarlıri qorisida turattı. **7** Saul qorisida turojan hizmətkarlıroja: — I Binyaminliklər, kulałk selinglər! Yəssəning oqlı hər biringlarqa etizlər bilən üzümzərlərni təkşim kiliplə berəndə? Həmmüngləri ming bexi wə yüz bexi kılardu? **8** Silər həmmünglər manga kəst kildinglər, əz oqlumning Yəssəning oqlı bilən ehədə kilişkini həqkim manga ukтурmadı. Həq kaysinglər manga iq aqoritmidinglər yaki əz oqlumning menin hizmətkarımı manga yoxurun hujum kiliixka kütratkınıdin manga həwər bərmidinglər, dedi. **9** Andin Saulning hizmətkarlırininq iqiqə kiriwaloqan Doəg: — «Mən Yəssəning oqlining Nobka Ahitubning oqlı Ahimələknin kəxioja kəlginini kerdüm, **10** — Ahimələk uning üçün Pərvərdigardin yol soridi wə uningoja ozuk-tülik bilən Filistiy Goliatning kiliqini bərdi» — dedi. **11** Padixah adəm əwətip Ahitubning oqlı kəhin Ahimələknini, xundakla uning atisining pütkül jəmətinin, yəni Nobdiki kahinlərinin qakırtıp kıldı. Ularning əmməsi padixahının kəxioja kəldi. **12** Saul: — I Ahitubning oqlı angliojin, dedi. U: — I oqojam, mana man, dedi. **13** Saul uningoja: — Nemixkə silər, sən bilən Yəssəning oqlı, manga kəst kilişilər? Sən uningoja nan wə kiliq berip, uning üçün Hudadin yol soridinqo? Mana əmdi u bügünkidek manga hujum kilməkqı bolup paylap yürüməktə! — dedi. **14** Ahimələk padixahka jawab berip: — Silining barlıq hizmətkarlırininq arisida Dawutdək sadık kim bar? U padixahning kiyi'oqlı, silining məhpəli maslıhətlirigə ixtirak kılıqnu wə ordiləri iqidə izzətlilik əməsmidi? **15** Mən pəkət uning üçün Hudadin yol soraxni bütünlə baxlıdimmə? [Asiylik] kiliq məndin neri bollsın! Padixah, əz kulinin wə atamının pütkül jəmətinin əyibə kəyrumiuqayla, qünki külərininq bu ixtin kiliq həwiri yok, dedi. **16** Lekin padixah: — I Ahimələk, sən elisən, sən wə atangning pütkül jəməti qöküm elisilər, dedi. **17** Padixah əz

qərisidiki qaparmənlirigə: — Mang, Pərvərdigarning kahinlərini eltürünglər! Qünki ular həm Dawutka həmdəm boldı həm uning qəkqinini biliq turup manga həvar bərmidi, dedi. Lekin padixahıng kəl astidikiləri Pərvərdigarning kahinlərini eltürüxkə kol ketürgili unimidi. **18** Əmdi padixah Doağka: — Sən berip kahinlərni eltürüwətəkin, dedi. Edomluq Doağ berip kahinlərni eltürdü; bu küni u kanaptın tokuloqan əfod kiygən səksən bəz adəmni eltürdü. **19** Andin u kahinlərning xəhiri Nobda olturoquqlarını kirdi, yəni ər wə ayallar, balilar wə bowaklar, kala, exək, köylər — həmmisini kılıqlıdi. **20** Əmma Ahitubning oqlu Ahimaləknəng Abiyatar deyən bir oqlu kutulup Dawutning kəxiqə kəqip kəldi. **21** Abiyatar Dawutka Saul Pərvərdigarning kahinlərini eltürdü, dəp həvar bərdi. **22** Dawut Abiyataroqa: — U kün Doağning u yərdə ikənlikini kərüp, uning jəzmən Sauloja həvar beridinqinini bilgənidim. Mən atanğıng pütükli jəmatining eltürülüxigə zəmin boldum, dedi. **23** Mən bilən billa turoqın, həq korkmioqın. Qünki menin jenimmi almaqçı bolqanlar sening jeninimən həm almaqçı. Mening kəximda bihətər turisən, dedi.

23 Birsəi Dawutka həvar berip: — Mana Filistiyalar Keilahqə hujum kılıp hamamları bulap-talimakta, dedi. **2** Dawut Pərvərdigardin: — Mən berip bu Filistiyərlərə zərbə berimənmə? — dəp soridi. Pərvərdigar Dawutka: — Berip Filistiyərlərə zərbə berip Keilahni azad kılıqin, dedi. **3** Lekin Dawutning adəmləri uningoşa: — Mana biz Yəhūda zemində turupmu korkiwatkan yərdə, Keilahqə berip Filistiyərlərning koxunlarioqa hujum kılsak kəndak bolar? — dedi. **4** Xunga Dawut yənə bir ketim Pərvərdigardin soriwidə, Pərvərdigar uningoşa jawab berip: — Sən ornungdin turup Keilahqə barojin; qünki Mən Filistiyərnı kəlungsətəp xurimən, dedi. **5** Buning bilən Dawut əz adəmləri bilən Keilahqə berip Filistiyalar bilən sokuxup, mallarını olja kılıp, ularnı kattik kirdi. Dawut xundak kılıp Keilahda turuwaqtanları kütküzdü. **6** Əmdi Ahimaləknəng oqlu Abiyatar Keilahqə kəqip keliq Dawutning kəxiqə kəlgəndə, uning kolidə əfod bar idi. **7** Birsəi Sauloja, Dawut Keilahqə kəpti, dəp həvar bərdi. Saul: — Əmdi Huda uni menin kolumna taxlap təpxurdı. Qünki u dərvaziləri wa taqaklari bar xəhərə kirgəqə solunup kaldi, dedi. **8** Əmdi Saul Dawut bilən adəmlərini mühasirigə elix üçün həmmə həlkəni Keilahqə berip jəng kilişkə qakirdi. **9** Dawut Saulning əzini kəstləydiqənlilikini biliq, Abiyatar kahinoşa: — Əfdəni elip kəlgən, dedi. **10** Andin Dawut: — I Israilning Hudasi Pərvərdigar, mənki Sening külung Saulning bu xəhərnı menin səwəbimdin harab kılıx üçün Keilahqə kelikkə kəstləwatkanlıknı eniç anglidi. **11** Keilahdikilər meni uning koliqə tutup berərmə? Saul əz bəndəng anglioändək bu yərə kelərmə? I Israilning Hudasi Pərvərdigar, Sandin etünimənki, əz bəndənggə bildürgəysən, dedi. Pərvərdigar: — U bı yərə kelidü, dedi. **12** Dawut yənə: — Keilahtikilər meni wə adəmlərimni Saulning koliqə tutup berərmə, dedi. Pərvərdigar: — Ular silənli tutup beridü, dedi. **13** Əmdi Dawut adəmləri bilən (təhminən altə yüzqə) ornidin turup Keilahtdin qikip, ezlili baralaydiqən tərəpkə karap kətti. Sauloja, Dawut Keilahtin keqiptu dəp həvar berilgəndə u uni kəqolxaxqə qikəndi. **14** Dawut bolsa qəldiki kərojan-kıyalarda həmdə Zif qəlining təqəlirida turdi. Saul uni hər küni izdəyti; lekin Huda uni uning koliqə tapxurmidi. **15** Əmdi Dawut Saulning əzini eltürügili qikidiqənlilikini baykap kaldi. Xu qaoqda u Zif qəlidiki bir ormanlıktə turatti. **16** Saulning oqlu Yonatan bolsa ormanlıktə qikip Dawutning kəxiqə berip, uni Huda arklıq riqbətləndürüp uningoşa: — **17** Korkmioqın; qünki atam Saulning koli seni tapalmaydu. Sən bəlkı Israilning üstidə padixah bolisən, mən

bolsam sening wəziring bolimən, buni atam Saulmu biliş, dedi. **18** Andin ular ikiylən Pərvərdigarning aldida əhdə kılıxtı; Dawut bolsa, ormanlıktə turup kaldi, Yonatan əz eyiga yenip kətti. **19** Xuningdin keyin Ziftikilər Gibeahṭa turuwaqtan Saulning kəxiqə kəlip: — Mana, Dawut Hakılıhəng egizlikidiki Yəximonnaqın jənubi təripiga jaylaşkan ormanlıktiki kərojanlarda yoxuruniwaldı, bilməndilə? **20** Xunga, i padixah, kəqan kəngillili tartsa xu qaoqda kəlsilə; bizning burqımız uni padixahıng kəliqə tutup berixtur, dedi. **21** Saul: Manga iq aqrıtkınınqlar üçün Pərvərdigar silergə bəht ata kılqayı. **22** Əmdi silərdin etünimənki, berip zadi kəysi yərdə turidiqinini jəzməltərtünglər, uning iz-derikini enikləp, wə kimning uni kərgənlikini bilip kelinglər; qünki kixilər eytixiqə u intayın hıylığır ikən, dedi. **23** Xunga berip, uning yoxurunoğan barlık məhəpiy jaylırını eniç kərüp kelinglər, yenimoja yenip keliq manga aynıny eytinglər. Andin mən silər bilən billa barımən; wə xundak boliduki, ağar u zemində bolsila, mən Yəhūdiylarning mingliqənlərinə arisidin uni izdəp təpimən, dedi. **24** Ular kəpəp Sauldin ilgiri Zifka bardı; lekin Dawut əz adəmləri bilən Maon qəllükidiki Yəximonnaqın jənub təripidiki Arabah tüzənləqlikədə turuwaqtattı. **25** Saul adəmləri bilən Dawutni izdəp bardi. Kixilər bu həvərnı Dawutka etti; xuning bilən u qüxtüp, kiyəqə berip Maon qəlidə turdi. Saul buni anglap Dawutning kəynidin kəoqlap Maonning qələqə qikəti. **26** Saul təqənning bu təripida mangdi, əmma Dawut adəmləri bilən təqənning u təripida mangdi. Dawut Sauldin keqix üçün aldiriwaqtcanıdı; lekin Saul adəmləri bilən Dawut wə uning adəmlərini tutimiz dəp ularını kərəqəli turdi. **27** Əmma bir həvrəqi Saulning kəxiqə keliq uningoşa: — Filistiyalar zeminimizning jənub təripiga kirip bulang-talang kəliwətidü, tezdirin qaytsıla, dedi. **28** Xuning bilən Saul yenip Dawutni kəqolxaxqən tohtap Filistiyalar bilən sokuxkili qikəti. Xunga u yer Sela-Hammahlekot dəp ataldı. **29** Dawut bolsa u yərdin qikip ən-Gədining təqə-kojənlikdə turdi.

24 Saul Filistiyərnı kəoqlap qikirip yanoqanda uningoşa: — Mana, Dawut ən-Gədidi qəlda turuwestiptü, deyən həvar berildi. **2** Saul əmdi pütükli Israildin hillanojan üç ming adəmni elip Dawut bilən adəmlərini izdigili “Yawa tekilə” koram taxlikioqa qikəti. **3** U yolning yenidiki koy kotañlarioqa kəlgəndə, xu yərdə bir qərə bar idi. U tərət kılıx tünqin qərəqə kirdi; Dawut bilən adəmləri qərəning iqkirisiə olturnattı. **4** Dawutning adəmləri uningoşa: — Mana Pərvərdigarning sanga: — Əz dütəmininə sening kəlungsətəp berimən, nemə sanga layik kərünsə xuni kılıqin, deyən küni dəl muxu kün ikən, dedi. Dawut kəpəp Saulning tonining pexini tuydurmay kesiwaldı. **5** Lekin Saulning tonining pexini kaskını üçün Dawut kəngliðə kəttik əpsuslandı. **6** U əz adəmlirigə: — Pərvərdigar meni Pərvərdigar! Əzi məsih kəlojan oqojamoqa bundak kolumni uzartıxtın saklısun, qünki u Pərvərdigarning məsihliginidur, dedi. **7** Xu səz bilən Dawut əz adəmlərini tosus Sauloja qəkilojili koymıldı. Saul bolsa kəpəp oqardın qikip ez yolioqə kattı. **8** Andin Dawutmu turup oqardın qikip Saulning kəynidin: — I oqojam padixah! — dəp qakirdi. Saul kəyinə qərəwidi, Dawut eğilip yüzünü yərə yakkan halda təzim kıldı. **9** Dawut Sauloja mundak dedi: — «Mana, Dawut seni kəstləxkə pursət izdəwətidü, dəydiqən kixilərning səzığə nemixkə kulaq salıla? **10** Mana bügün əz kezli bilən kerdilik, Pərvərdigar bügün oqarda silini əz kolumna bərgənidi. Bezilər manga uni eltürüwətəkin, dedi; lekin man silini ayap: — Oqojamoqa kolumni uzartmayman, qünki u Pərvərdigarning məsihliginidur, dedim. **11** Karisila, i ata, kolumnidə tonlirinən pexigə. Silini eltürməy tonlirinən pexini kəskənlikimdin xuni bilsiləki, kənglümədə siligə ya

yamanlık ya asiylik yok, siligə gunah kilojinim yok, lekin sili jenimni alojili paylimaktıla. **12** Pərvərdigar mən bilən silining otturımızda həküm kilsun, menin hesabimni silidin Pərvərdigar alsun; lekin menin kolumna siligə kətürülməydü. **13** Konilar: — «Rəzillik rəzzillərdin qıkıdu» dəp eytkanikan, lekin eż kolumna siligə kətürülməydi. **14** Israilning taxipahı kimni tutkılı qıktı? Kimni kooqlap yürüdi? Bir ellititni, halas! Yaloquz bir bürgini, halas! **15** Pərvərdigar sorakqi bolup mən bilən silining otturımızda həküm qıqarsun! U hək-nahəkni ayırı, dəwayimni sorap meni silining kolliridin halas kılıp, adalət yürgürgəylə! — dedi. **16** Dawut Sauloja bu səzlərni eytkəndə Saul: — Bu sening awazingmu, i oqlum Dawut? — dedi. Andin Saul yukarı awaz bilən yiyoqlap ketti. **17** U Dawutka: — Sən məndin adılsın, qünki sən manga yahxilik käyturdung, lekin mən sanga yamanlık käyturdum. **18** Sən bütün manga yahxilik kılqanlığında obdan korsitip bording, Pərvərdigar meni kolungoja tapxuroqan bolsimu, sən meni eltürmürdə. **19** Birsə eż dükminini tapsa, uni aman-esən katkılı koyamdu? Pərvərdigar sening manga bugün kılqan yahxilikinq üçün sanga yahxilik yandurqay. **20** Əmdi mana, xuni bildimki, sən jəzmən padixaḥ bolısan, Israilning padixahlıki sening kolundga tiklinidu. **21** Lekin hazır Pərvərdigar bilən manga kəsəm kılqinkı, məndin keyin menin nəslimni yokatmay, namimni atamning jəmətidin eşqürmigəysən», dedi. **22** Xuning bilən Dawut Sauloja kəsəm kıldı. Saul eż eyigə yenip kətti; Dawut adamları bilən korojan-kıyaqa qıkip xu yarda turdi.

25 Samuil eldi. Pütkül Israil yiojılıp uning üçün matəm tutti; ular uni uning Ramahdiki eyidə dəpna kıldı. Dawut bolsa kəpup Paran qələgə bardi. **2** Əmdi tirkqılıki Karmalda bolojan, Maonda oltrurulkük bir adam bar idi. Bu kixi bək bay bolup üq ming koy, bir ming eıkisi bar idi. U eż koylirini Karmalda kırkıwattati. **3** U adamning ismi Nabal bolup, ayalining ismi Abigail idi; ayali həm pəm-parasatlık həm apt-turki qırayılık, lekin eri kattik kol wə razil idi; u Kaləbning əwlənidin idi. **4** Dawut qəldə turup Nabalning eż koylirini kirkıydojanlığını anglaşdı. **5** On yax yigitni u yərgə mangdurup ularoja: — Silər Karmalga qıkip Nabalning kəxiqə berip, məndin uningoja salam eytinglar. **6** Uningoja: — «Yaxiqəysən; sizga tinq-amanlıq boloqay, eyingizga tinq-amanlıq boloqay, həmmə barlıkingizə tinq-amanlıq boloqay! **7** Mən kirkıqoquqlarınning sizdə ix baxlıqanlığını anglıdim. Sizning padiqiliringiz biz tərəplərdə turoqanda ularoja həq zəhmə yətküzmidük; biz Karmalda turoqan waqtta ularning həq tərsisi yitip kətmidi. **8** Eż yigitliringizdən sorisingiz ular sizgə dəp beridu. Xunga biz kütluq bir künida kəldük, xunga yigitlirimiz nəziriringizdə iltipat tapsın; eż kəlqinəqə nemə qıksa xuni kəminiliringizgə wə oqlıngiz Dawutka nemə qıksa xuni bərgəysiz», dəngərlər, — dedi. **9** Dawutning yigitliri u yərgə berip bu gəplərnin həmmisini Dawutning namida uningoja eyitip andin jım turup sakıldı. **10** Nabal Dawutning hizmətkarlıriqə jawab berip: — Dawut degən kim? Yəssənəng oqlı degən kim? Bu künlerdə eż oqojılırını taxlap ketiwatkan hizmətkarlar tola. **11** Mən eżümning yemək-iqməklirimi wə yung kırkuquqlırimoja soyovan gəxni kəlgən jayı naməlum bolojan kixilərgə berəmdim? — dedi. **12** Dawutning yigitliri kəlgən yolioja yenip kətti. Yenip kəlip ular Dawutka həmmə gəpmi dəp bərdi. **13** Dawut eż adəmlirigə: — Hər biringələr eż kiliqinglarnı esinglər, dedi. Xuning bilən hərbiri eż kiliqini [tasmisoja] asti, Dawutmu eż kiliqini asti. Andin tet yüzqə adəm Dawut bilən qıktı, wə ikki yüz kixi jabduqlar bilən kıldı. **14** Əmma Nabalning hizmətkarlıridin biri uning ayali Abigailoja: — Dawut əlqılerni qeldin oqojimizoja

salam berixkə əwətkənək; lekin u ularni tillap kayip kətti. **15** Bu adəmlər bolsa, bizə kəp yahxilik kılqan. Biz dalada ularning yənida yüksən waqtılırmızda bizə həq yamanlık kəlmidi, bizning həq nərsimizmu yitip kətmigənidi. **16** Biz ularoja yekin jaya koy bakkən waqtta ular keşqə-kündüz bizə sepidək bolojanidi. **17** Əmdi bu ixtin həwardar boldila, kəndak kılıx keraklikini oylixip bakkayla. Bolmisa, oqojimizoja wə pütkül eydikilirigə bir bala-kaza kəlməy kalmadı. U xunqə kaj bir adamki, heqkim uningoja səz kiliqxə petinalmaydu, dedi. **18** Abigail dərhal ikki yüz nan, ikki tulum xarab, bəx pixurulojan koy, bəx seah, komaq, bir yüz kixmix poxkili, ikki yüz ənjür poxkili elip exaklərgə artıp **19** eż yigitlirigə: — Mening alımda beringlər; mana, mən kayninglardın baray, dedi. Lekin u eż eri Nabalıja bu ixni demidi. **20** U eż exikigə minip taqning etikidin qıpkəndə, mana Dawut adamları bilən uning udulişa qıtxüp uning bilən uqraxtı. **21** Dawut əslidə: — Mən bu kixinining melini qəldə bikardın bikar koojad, uning barlıqidin heqnemini yittürgüzmigənənidim; lekin u yahxilikning ornida manga yamanlık kıldı. **22** Uning adamlarının atığa birər ərkəknə kəldurup koysam, Huda mən Dawutni uningdinmu artuk jazalıqay, degenidi. **23** Abigail Dawutni kərüp, aldirap exəktin qıtxüp, Dawutning aldida yikılıp yüzünü yərgə yekip təzim kıldı; **24** uning putlirioja esilip mundaq dedi: — «I oqojam, bu kəbihlik manga hesablansun; əmdi xuni etiünimankı, dedəklirinin siligə səz kiliqxə ijazət kılıp, dediklirinin seziqə kulak saloqlaya: — **25** etiünimankı, oqojam bu rəzil adəm Nabalıja pişənt kilmioqlaya; qünki uning mijəzi huddi ismiqə oxhaxtur; uning ismi «kaj», dərwəkə uningda kajlik tolımı eojirdur. Lekin mən dedəkləri bolsa oqojam əwətkən yigitlərni kermidim. **26** Əmdi i oqojam, Pərvərdigarning hayatı bilən wa sening jenin bilən kəsəm iqimənki, Pərvərdigar silini eż kolliri bilən kan teküp intikam elixtin saklıdı. Əmdi dükənlərim, sili oqojamoja yamanlık kilməkqi bolojanlarımı Nabalıja ohxax bolsun. **27** Əmdi dedəkləri oqojamoja elip kəlgən bu səwoqat bolsa oqojamoja əgəxkən yigitlərgə təksim kilinsün. **28** Sildin etiünimankı, dedəklirinin səwənləkini kəqürgeylə; qünki sili, i oqojam Pərvərdigarning jönglərini kılıp kələgnələri üçün, barlık künirlidə silidə yamanlık təplimciğini üçün Pərvərdigar jəzmən jəmətlərini məzmut kıldı. **29** Birsə kəpup silini kooqlap janlırını izdisa, sili oqojamning jeni Pərvərdigar Hudalırının kəxidili tirkilər həltisi iqidə orılıp saklındı, lekin dükənlərinin janlırını bolsa, u saloqoja selip qərtüp taxlaydu. **30** Əmdi Pərvərdigar sili oqojam toqrisida eytən barlık yahxi wədilirigə əmal kılıp, silini Israiloja bax kılqanda xundak boliduki, **31** sili oqojamning nahək kan tekümgənlilikli yaki eż intikamlarını almiojanlıkları üçün kəngüllirigə putlikaxang yaki dərd bolmayıdu. Wə Pərvərdigar oqojamoja nusrat bərginidə sili eż dedəklirini yad kılqayla». **32** Dawut Abigailoja: — Seni bütün menin bilən uqrrixıxa əwətkən Israilning Hudasi Pərvərdigaroja təxəkkür-madhiyə käyturuluoja! **33** Əmdi əkil-parasitingə barikalla, sangımı barikalla! Qünki sən bütün meni eż kolumn bilən kan teküp intikam elixtin tostung. **34** Lekin meni sanga ziyan-zəhmət yətküzüxtin saklıqojan Israilning Hudasi Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kilişənki, sən menin aldimoja tezlinip kəlmigən bolsang, Nabalning adəmlarından həq ərkək atığa tirik kalmış idi, dedi. **35** Andin Dawut uning eziqə kəltürgən nərsilərini kolidin tapxurup elip uningoja: — Tinq-aman əyüngə baroqin, mana səzliringə kulak selip, kəngüngi kobul kıldı, dedi. **36** Abigail Nabalning kəxiqə kıldı; mana, u eyidə xahənə ziyanəttək bir ziyanət ətküzuwatattı. Nabal kənglidə huxal

idi wə intayin məst bolup kətkənidı. Xunga Abigail ətisi tang atkuqə uningoja həq nemə demidi. **37** Lekin ətisi Nabal məstliktin yexilgəndə ayal uningoja bolovan wəkələrni dəp beriwidı, uning yüriki əlgəndək bolup, ezi taxtək bolup kaldı. **38** Wə xundak boldiki, təhminən on kündin keyin Nabalni Pərvərdigar urdi wa u eldi. **39** Dawut Nabalning əlginini anglap; — Pərvərdigar mubarəktür. Qünki U mən Nabalın tartkən həkarət tükün dəwayimni sorap Əz kulinı yamanlıktın saklıdı; əksiqə Pərvərdigar Nabalning yamanlığını ez bexişa yandurdi, dedi. Andin Abigailni ez əmrimgə alay dəp, uningoja sez kılıqli alqı mangdurdı. **40** Dawutning hismətkarlıri Karmalga Abigailning kəxişa kəlip uningoja: — Seni əmrimgə alay dəp Dawut sanga sez kılıqli bizni əwətti, dedi. **41** Abigail bolsa kopup yüzini yərgə təkükədək təzim kılıp: — Mana, dediking ojojamming hismətkarlırinin puttlarını yuyuxka kul bolsun, dedi. **42** Andin Abigail xu haman oxıgo həmrəh bolovan bax qərisi bilən exəkkə minip Dawutning alqılırinin kəynidin berip, uning ayalı boldı. **43** Dawut Yızrəellik Ahlınoamnı həm hotunlukka alojanıdi. Xuning bilən bu ikkisi uningoja hotun boldı. **44** Lekin Saul Dawutka hotun kılıp bərgən kizi Mıkalnı Gallimdiki Laixning oqlı Faltıqa hotunlukka bərgənidi.

26 Əmdi Zifliklər Gibeahoja Saulning kəxişa kəlip: — Dawut Yəximonoja yekin Həkilih egizlikigə yoxurunuwaptu əməsmü? — dedi. **2** Saul kopup Israildin hillanıqan üç ming adəmni elip, Zif qəlidi Dawutni izdigili u yərgə bardi. **3** Saul bolsa yol boyida, Yəximonoja yekin Həkilih egizlikida qedir tiki. Dawut qəldə turuwatattı; u Saulning qələgə ez kəynidin qıkkınidin həwər tapkanda **4** Dawut paylaqqlarını mangdurup Saulning rastla kəlganlıkini bildi. **5** Dawut kopup Saul qedir tikkən jayoja bardi; u Saul bilən koxun sərdarı, Nərning oqlı Abnər yatkan yərni kerdı. Saul bolsa koxun istikhkami iqida uhlap yatkanidi, adəmliri qedirlirini uning ətrapıqo tikkenidi. **6** Dawut əmdi Hıttiylardın bolovan Ahiməlk wə Yoabning inişi Zəruiyaning oqlı Abixayoya: — Kim mən bilən ləxkərgahoja qüxtüp, Saulning yenioja baridu? — dəp soridi. Abixay: — Mana sening bilən baray, dedi. **7** Xuning bilən Dawut wə Abixay keşqida koxun bar yərgə beriwidı, mana Saul koxun istikhkami iqida uhlap yatkanidi; uning nəyzisi təkiyisining yenida yərgə qədəklik turatti; Abnər bilən adəmliri uning ətrapida yatatti. **8** Abixay Dawutka: — Huda bugün dütixminingni kəlungsıja tapxurdi. Səndin etümimənki, manga nəyzə bilən birlə sanjıp uni yərgə qədəklik turatti; Abnər bilən adəmliri uning ətrapida yatatti. **9** Dawut Abixayoya: — Uni yokatmışın. Kim Pərvərdigarning məsih kılıqınıja kol uzitip gunahıja tارتımlıjan? — dedi. **10** Dawut yənə: — Pərvərdigarning hayatı bilən [kəsəm kılımənki], Pərvərdigar jəzmən uni uridu; ya uning olidiqan künii kelidu ya u jənggə qüxtüp həlak bolidu. **11** Pərvərdigar meni Pərvərdigarning masihliginigə kol uzitixidin saklıqayı! Əmma uning bekidiki nəyzə bilən su idixini alojin, andin ketəyli, dedi. **12** Xuning bilən Dawut nəyzə bilən idixni Saulning bexinining yenidin elip, ikkisi qıkıp kətti. Əmma həqkim kərmidi, tuyupmu kalmidi həm oyqınip kətmidi, bəlkı həmmisi uhlawərdi; qünki Pərvərdigar bir kəttik uykuni ularning üstigə qüxtürgənidı. **13** Dawut uduldiki tərəpkə etüp yırakrak bir dəngning təpəsida turdu; ularning arılık yırak idi. **14** Dawut koxun bilən Nərning oqlı Abnərə towlap: — Jawab bərməmsən, i Abnər! — dedi. Abnər: — Padıxahıka towlioju ki sim sən? — dedi. **15** Dawut Abnərə: — Sən batur əməsmü? Israilda sanga kim təng keləsləydü? Nemixka ojojang padıxahıni koödümidində? Qünki həlkətin bir kixi ojojang padıxahıni hələk kılıqli kiriptu. **16** Sening bundak kılıqının

yahxi əməs! Pərvərdigarning hayatı bilən [kəsəm kılımənki], Pərvərdigar məsih kılıqan ojojanglarnı koödümiojanlıkinglar üçün olımgə layik boldunglar. Əmdi padıxahıning nəyzisi wa beixinig yenidiki su idixinin kəyərdililikgə əkarap bekinqilar, dedi. **17** Saul Dawutning awazını tonup: — Bu sening awazingmu, i oqlum Dawut! — dedi. Dawut: — I ojojam padıxah, bu mening awazimdur, dedi. **18** U yənə: — Nemixka ojojam ez kulinı mundak kooqlaydu? Mən nemə kılıptımən? Kolumna nemə yamanlıq bar? **19** Əmdi ojojam padıxah, ez kulininə səziga kulaq salojay. Pərvərdigar silini manga karxi kozotqatkan bolsa bir hədiyə-kurbanlıq uning kənglini razi kılıqay; lekin insan balılırlı bolsa, ular Pərvərdigarning alidda lənətkə kəlsun, qünki ularning əmdi meni Pərvərdigarning mirasidin bəhrimən boluxtin məhərəm kılıp, meni baxxa ilahlarə ibadət kıl, degini bolidu. **20** Əmdi menin kənim Pərvərdigarning huzuridin yırak yərgə tekülmisun; qünki taqlarda bir kəkklini owlıqandək Israilning padıxahı bir yalozub bürgini izdigili qıkıptu, dedi. **21** Saul: — Mana gunah kıldırm; yenip kəlgin i oqlum Dawut; menin jenim bugün kezlirində əziz sanaloqını üçün mən sanga bundın keyin həq ziyan-zəhmət yətküzəyməm; mana, əhməklik kıldım, bək eziptimən, dedi. **22** Dawut jawab berip: — Mana padıxahıning nəyzisi, əqlamlardın biri kəlip uni yandurup alsun. **23** Pərvərdigar hər adamning həkkəniyilik bilən sadıklikçıja əkarap yanduroqay. Qünki bugün Pərvərdigar silini menin kolumna tapxurdu, lekin mən Pərvərdigarning masihliginigə kol uzitixin halimidim. **24** Mana, bugün silinen janlıri menin kezlirimdə əziz bolonqandək menin jenim Pərvərdigarning kezidə əziz bolojay, u meni həmmə awariqılıktin kütküzoqay, dedi. **25** Saul Dawutka: — Əy oqlum Dawut, bərikətləngəysən. San jəzmən uluq ixlarnı kılısan, ixliring jəzmən rawajlıq bolidu, dedi. Andin Dawut ez yolioqa kətti, Saulmu ez jayoqa yenip bardi.

27 Dawut kənglidə: — Həman bir künü Saulning kolida halak bolidoqan ohxaymən. Xunga Filistiylərnin zeminiqə tezdiri kəqip ketiximdir baxxa amal yok. Xundak kılsam Saul Israıl zemini iqidə meni tepixtin ümidsizlinip, izdəxtin kol üzidü, wa mən uning kolidin kutuliman, dəp oylidi. **2** Xuning bilən Dawut kopup uningoja əgəxkən altə yüz adəmni elip Gatning padıxahı Maokning oqlı Akixning kəxişa bardi. **3** Əmdi Dawut wə adamları, yəni hərbəri ez aılısılıkilar bilən billə Gatta Akix bilən turdu. Dawut ikki ayalı, yəni Yızrəellik Ahlınoam wə Nabalning tul hotuni Karməllik Abigail bilən billə xu yərdə turdu. **4** Saul: — Dawut Gatka qəkıptu, degən həwərni anglojanda, uni yənə izdəp yürəmidi. **5** Dawut Akixkə: — Əger kezlininən alidda iltipat tapkən bolsam, olturuxum üçün səhəradıki bir xəhərdin bızığa bir jay bərgəyə; külung kəndakmə xəhana xəhərdə silininq kaxlırida tursun, dedi. **6** U künü Akix uningoja Ziklag xəhərini bərdi. Xuning üçün Ziklag bügünki künigə Yəhədü padıxahıraqa təwə bolup kəlməktə. **7** Dawut Filistiylərnin zeminiqə turqan wakit bir yil tət ay boldı. **8** Dawut bolsa ez adamları bilən qıkıp Gəxuriyalarqa, Gəzriylərgə wa Amaleklərgə hujum kılıp, ularnı bulang-talang kılıp turatti (qünki ular kədimdin tartip Xuriqa kirix yoldın tartip Misir zeminiojqə bolovan xu yurta turatti). **9** Dawut [hərkətim] zemindikilərni kirip ər yaki ayal bolsun, birnimü tirik kəldurmatty wə köy, kala, exək, tegə wə kiyim-keqəklərni elip Akixning yenioja yenip kelətti. **10** Akix: — Bügün kəysi jaylarnı bulang-talang kıldındılar, dəp soraytti; Dawut: — Yəhədü zeminiqənin janub taripini, Yərahməallılıklorning janub təripini, Keniyələrning janub təripini bulang-talang kıldıuk, dəyitti. **11** Dawut ər yaki ayallarning birinimu Gatka tirik

elip kalmaytti; qünki u: — Ular bizning toorimizdin, «Dawut undak-mundak қildi» dəp gəp kılıxi mumkin, daytti. Dawut Filistiyörning zeminiда turojan waqtida u daim xundak kılatti. **12** Xunga Akış Dawutka ixəndi: — «Əmdi u həlkı Israilni özidin səskandırıwatti; mening hizmitimdə mənggү kül bolidu», dəp oylidi.

28 U künlərdə Filistiyalar Israiloqa karxi jang kılıx üçün ez koxunlarını yioqdi. Akış Dawutka: — Bilixing kerəkki, adəmliringni elip menin bilən jəzmən jənggə qikjixing lazım, dedi. **2** Dawut Akışka: — Undakta sili kullirin nemə kılalıdyoqanlığını bilip kılıla — dedi. Akış Dawutka: — Mana, seni eziümgə mənggülük pasiban kılıy, dedi. **3** (Samuil elgənidi) wa pütküll Israil uning üçün matəm tutup uni ez xəhiri boローン Ramahda dəpnə kılıqanidi. Saul bolsa jinkəxlər bilən palqıllarnı zemindin kooqlap qıqardı). **4** Filistiyalar toplixip qikip Xunəmdə qədir tiki. Saulmu həm pütküll Israilni yioqip, Gilboahda qədir tiki. **5** Saul əmdi Filistiyörning koxun bargahını kərgəndə korkup, yürüki su bolup kətti. **6** Saul Pərvərdigardin yol soridi; lekin Pərvərdigar ya qüx bilən ya «urim» bilən ya payəqəmbərlər arkılık uningoja jawab bərmidi. **7** Xuning bilən Saul hizmətkarlıroja: — Manga palqi jinkəx bir hotunni tezip beringlar, mən berip uningdin yol soray, dedi. Hizmətkarlıri uningoja: — Ən-Dorda jinkəx bir hotun bar ikan, dedi. **8** Saul niqəblinip, baxka kiyimləri kiyip ikki adəmni həmrəh kılıp bardi. Ular keqisi berip hotunning kəxiqə kəldi. U hotunoja: — Manga jin qakirip pal ekip, mən degan birsini kəximoja kəltürgin, dedi. **9** Hotun uningoja: — Mana, Saulning kılıqanlırını, yəni zemindin jinkəxlərni wə palqılları yokatkanlığını eziüng bilisən; nemixka meni eltürükə jenimoja tuzak koyışan, dedi. **10** Saul uningoja Pərvərdigar bilən kəsəm kılıp: — Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, bu ix üçün sanga jaza bolmayıd, dedi. **11** Hotun: — Sanga kimmi qikiriman? — dəp sordi. U: — Manga Samuilni qikarojin, dedi. **12** Hotun Samuilni kərgəndə kattik, awaz bilən qırkırdı, andin Sauloja: — Nemixka meni gollaysən? Sən eziüng Sauloju! — dedi. **13** Padixaḥ uningoja: — Korkmiojin! Nemini kerdüng? — dedi. U Sauloja: — Mən bir iləhəning yerdin qikkini kerdüm, dedi. **14** U: — Uning kiyapiti qandaq ikən? dedi. Hotun: — Keri bir boway qikətiyatdu; u yepinqə kiyənəkən, dedi. Saul: — U Samuil ikən, dəp bilip, yüzünü yərgə yekip təzim kıldı. **15** Samuil Sauloja: — Nemixka meni awarə kılıp qikarding? — dedi. Saul: — Mən tolimu pərixan boldum; qünki Filistiyalar manga karxi jeng kiliyatidu, wə Huda məndin yiraklap, manga yaki payəqəmbərlər arkılık yaki qüxlər arkılık həq jawab bərməyati. Xunga menin nemə kılıxim keraklikini manga bildürgeysən dəp, seni qakirdim, dedi. **16** Samuil: — Pərvərdigar səndin yiraklap, dükxmining bolqalandın keyin nemixka məndin məslihət soraysən? — dedi. **17** — Pərvərdigar Əzi üçün mən arkılık eytkinini kıldı; Pərvərdigar padixaḥlıknı ələngindin yırtıp elip, koxnangoja, yəni Dawutka bərdi. **18** Sən Pərvərdigarning sezığo kulağ salmay, uning Amaləklərgə əkaratkan kattik oqəzipini yürgüzmigining üçün Pərvərdigar bugün sanga xu ixni kıldı. **19** Pərvərdigar eziüng bilən Israilmu Filistiyörning kolioqa tapxuridu; atə sən wə oqulliring menin bilən billə bolisiłər; wə Pərvərdigar Israilmıng koxuninimu Filistiyörning kolioqa tapxuridu, dedi. **20** Saul xuan yergə dum yikildi, Samuilning sezliridin kattik korkup kətti; bir keqə-kündüt tamakmu yemigəqə, maqdırımı kalmidi. **21** Ayal əmdi Saulning kəxiqə berip uning tolimu pərixan bolojinini kərüp, uningoja: — Mana, dedəkləri jenini alkinoja elip koyup tapiliojanlıroja binaən kıldı. **22** Əmdi silidin etünimən,

dediklirinинг sezığo kirgəyla; meni silining aldilirioja bir qıxləmnan kəltürükə unoqayla; xuning bilən sili yəp kuuwat tezip andin ez yollarıroja ketəleyla, dedi. **23** Lekin u rət kılıp: — Yeməymən, dəp unimidı. Uning hizmətkarlıri həm ayalmayı yeyixni uningoja dəwət kılıxtı; u yərdin kopup kariwatta olturdu. **24** Ayalning eyidə bir bordak mozay bar idi. U dərhəl uni soydi; həm hemir yuqurup petir nam pixürüp bərdi. **25** U uni Saul bilən hizmətkarlırinin aldioja koydi. Ular yəp bolup, xu keqisi kətti.

29 Filistiyalar həmmə koxunlarını yioqip Afakta jəm kıldı; Israillar Yızrəelidiki bulakning yenida qədir tiki. **2** Filistiyörning sərdarları yüz yaki mingdin əşkərnı baxlap, səp tiziş kəldi; uların kəynidin Dawut əz adəmlerini baxlap Akış bilən qikip səp tüzdi. **3** Filistiyörning əmirləri: — Bu İbraniylar bu yərda nemə ix kılıdi? — dedi. Akış Filistiyörning əmirləri: — Bu Israillıng padixaḥı Saulıng hizmətkarı Dawut əməsmu? U bu yərda birlənqə kön, birlənqə yillardın beri mən bilən turojan əməsmu? U manga kəlgən kündin tartip bu küngiqə uningdin həq əyib baykimidim, dedi. **4** Əmma Filistiyörning əmirləri uningoja aqqiklandı. Filistiyörning əmirləri uningoja: — Uni kayturuwat! Bu kixi sən eziüng uningoja orunlaştırojan jayqə katsun; biz bilən billə sokuxka qüxmisin, bolmisa, u sokuxta bizgə rəkib bolup kılıxi mumkin. Bu adəm əz oqoji bilən nemisi arkılık yarixidü? Bu adəmlərənən bacırını elix bilən bolmamdu! **5** Bu kiz-ayallar burun uning toprısında usul oynap koxak, kətiş: — Saul minglap eltürdi, wə Dawut on minglap eltürdi, degen Dawut əməsmu? — dedi. **6** Akış Dawutni qakirip uningoja: — Pərvərdigarning həyatı bilən [kəsəm kılıp eytimənki], sən durus adəmsən, sening menin bilən ləxkərgahda hizmətə boluxung kezlirimdə yahxi ixtur; qünki manga kəlgən kündin tartip bu küngiqə səndin həq yamanlık baykimidim. Lekin sən əmirlərgə yakmapsən. **7** Xunga tinqaman yenip kətkin, bolmisa Filistiyörning əmirlərini narazi kılıp koyışan, dedi. **8** Dawut Akışka: — Mən nemə kıldım? Silining kaxlırioja kəlgən kündin tartip bu küngiqə kılıqan kaysı [yamanlıkım] üçün meni oqojam padixaḥıning dükənlərini bilən sokukxılı baroquzmayla? — dedi. **9** Akış Dawutka jawab berip: — Kezlirimdə Hudanıng bir pərixtisidək manga yahxi ikenlikingni bilimən. Lekin Filistiyörning əmirləri seni biz bilən billə jəngə qikmisun dəwətidü, dedi. **10** Xunga atə səhərdə kopunglar, eziüng wə billə kəlgənlər, yəni mən hojəngning hizmətkarlıri; səhərdə kopunglar, tang yoruxi bilən qikip ketinglər, dedi. **11** Xunga Dawut əz adəmlerini bilən səhərdə turup Filistiyörning zeminiqə mangdi. Filistiyalar bolsa Yızrəelga qıktı.

30 Xundak boldiki, Dawut wə adəmlerini üçinqi künü Ziklagka yetip kəldi; mana, Amaləklər janub tərəpkə wə Ziklagka hujum kılıp, Ziklagni wayran kılıp ot koyup keydiřirənidi. **2** Ular xəhərdiki kiz-ayallarını, qong bolsun, kiqış bolsun, ularning həmmisini əsirgə aldi. Ulardin həqkimni eltürməy, həmmisini elip, yolioja qikqanidi. **3** Dawut əz adəmlerini bilən xəhərgə kərgəndə, mana, xəhər allikəqan kəyüp tūğigənidü; ularning ayalları wə oqul-ķızlırları əsirgə elinojanidi. **4** Əmdi Dawut wə uning bilən billə bolügen həlk kattik yioqa-zar ketirüxti, taki maqduri kalmaqıqə yioqlaxtı. **5** Dawutning ikki ayalı, Yızrəelik Ahinoam bilən Karməllik Nabaldın tul kələjan Abigailmu əsirgə elinojanidi. **6** Dawut kattik azablandı; qünki barlık halayık, hərbəri wə oqul-ķızlırları üçün kəyüp keydiřirənidi. Əmma Dawut eziüng Hudasi Pərvərdigardin kütq-kuwwatlındırdı. **7** Dawut Ahimələknin oqlı kahin Abiyataroja: — Əfodni yenimoja

elip kəlgin, dedi. **8** Dawut Pərvərdigardin: — Bu қoxunni koojlaymu? Ularqa yetixələrmənmü? — dəp sordi. U: — Kooqla; sən jəzmən ularqa yetixiwalısan həm həmmisini katurup kələlaysan, dedi. **9** Dawut wə uning bilən billə boləjan altə yüz adəm berip Besor wadisiqə yetip kəlgəndə, kaynidə serülüp kalojanlar xu yərdə kəldi. **10** Dawut ezi tət yüz adəm bilən dawamılık kooqlap mangdi; ikki yüz adəm həlsirap kətkəqka, Besor wadisidin etəlməy kəynidə kalojanidi. **11** Ular dalada Misirlik bir adəmni uqrattı. Ular uni Dawutning kəxioja elip kelip, uningoja nan berip yegüzdü, su ieqküzdü; **12** uningoja bir parqə ənjür poxkili bilən ikki kixmix poxkilinimu bərdi. U bularni yəp, uningoja kəytidin jan kirdi; qünki u təq keqəkündüz nən yemigən, sumu iqmiqənidi. **13** Dawut uningdin: — Sən kimga təwə? Sən kəyərlisksən? — dəp sordi. U: — Mən Misirlik yigit bolup, bir Amaləknıng külümən. Lekin mən üq kün ilgiri kesəl bolup kaloqaqka, ojojam meni taxliwətti. **14** Biz əslı Kərətiylərning yurtining jənub təripigə wə Yəhəluda zəminiqə wa Kaləbniñ zəmininining jənub təripigə hujum kılıp bulang-talang kıldı; xundakla Ziklagni kəydürütəkənidük, dedi. **15** Dawut uningdin: — Bizni u [düxmen] қoxunu tərəpkə baxlap baralamsən, dedi. U: — Hudanıng nami bilən mən seni əltürməymən, seni ojojangning koliojumu tutup bərməymən dəp kəsəm kilsila, silini u қoxunning kəxioja baxlap baray, dedi. **16** Uni u yərgə baxlap baroçanda, mana ular pütkül yərgə yeyilip, yəp-iqip Filistiylerning zəminidin həm Yəhəluda zəminidin aloğan qong oljılıridin hux bolup usşul oyınıxiwatıttı. **17** Əmma Dawut xu künü gugumdin tartıp ikkinçi künü kəqkiqə ularni urup kirdi. Təgigə minip bədər kəqkən tət yüz yigittin baxxa heqbir adəm keqip kutulmudi; **18** wə Dawut Amaləklər buluwaləjan həmmə nərsini yandurup aldı; ezining ikki ayalinimu kütkuzuwaldı. **19** Amaləklər elip kətkən oqul-kız, mal-mütlüklər wə baxxa həmmə nərsini Dawut ulardin kəyturuwaldı. Həqnema, qong bolsun kiqik bolsun qüxtüp kalmıqənidi. **20** [Dawutning adəmlidi] kəyturuwaləjan mallirining aldioja [olja alojan] baxxa koy wə kala padılarnı selip həydəp ketiwatatti. [Uning adəmliri] ketiwetip: — Bular Dawutning oljisı, deyixti; Dawut ularning həmmisini ezigə aldı. **21** Dawut həlsizlinip ezi bilən billə baralıqan Besor wadisining boyida kəldurup kətkən ikki yüz adəmnıng kəxioja yetip kəldi; ular Dawut wə uning bilən kəlgən adəmlərinin aldioja qıktı, Dawut həlkəning kəxioja berip ularqa salam kıldı. **22** Lekin Dawut bilən baroçanıning arisidiki razil adamlar wə arzımaslərinin həmmisi kəpup: — Bular biz bilən barmıqojandın keyin biz yandurup aloğan oljidin ularqa heq nemə bərməyli. Ular pakət hərbiri eəz hotun-balılırini elip kətsun, dedi. **23** Əmma Dawut: — Yak, i buradərlirim; Pərvərdigar bizgə təkşim kələqənni [ularqımu təkşim] kilmisək bolmayıdu. Qünki U bizni kəoqdap bizningkığa tajawuz kələqənlarnı kəlimizoja tapxurdi. **24** Bu ixta kim silergə makul dəydi? Qünki sokuxkə qüxkənning ültüxi əndək bolsa yüksəkələrə karioquqılarningmə ültüxi xundak bolidu; həmmə adəm tang bələixsun — dedi. **25** Xu kündin tartıp bu Israel üçün həküm-balgilima kılıp bekitildi. Bügüngiçə həm xundak, **26** Dawut Ziklagka yetip kəlgəndə, oljidin dostluları boləjan Yəhəluda aksakallırıqə əwətip: — Mana, Pərvərdigarning diixmanlıridin alojan olja silergə bir sowoqat bolsun, dedi. **27** U oljidin həm Bayt-Əldikilərgə, jənubiy Ramottikilərgə, Yattirdikilərgə, **28** Aroərdikilərgə, Sifmottikilərgə, Əxtəmoadikilərgə, **29** Rakaldikilərgə, Yərahməlliklərning xəhərliridikilərgə wə Keniylərning xəhərliridikilərgə, **30** Hormahətikilərgə, Köraxandikilərgə,

Atakṭikilərgə, **31** Hebrondikilərgə wə Dawut wə adəmleri billə yürgən həmmə yərdikilərgə sowoqat əwətti.

31 Əmdi Filistiyler Israil bilən jəng kildi. Israilning adəmleri Filistiylerning aliddin keqip, Gilboa teqjida kirip yikitildi. **2** Filistiyler Saul wə uning oqullarını tap besip kooqlawatatti. Filistiyler bolsa Saulning oqulları Yonatan, Abinadab, Məlkixuanı urup oltürdü. **3** Saulning ətrapını urux kaplıdı; okyaqılar Saulqa yetixti; u ya oki bilən eojir yarilandurdu. **4** Andin Saul yaraq ketürgüqisiga: — Kiliqinqi suqurup meni sanjip əltürwətken; bolmisa bu hətnisizlər kəlip meni sanjip, meni horlukka koyuxi mumkin, dedi. Lekin yaraq ketürgüqisi intayın korkup ketip, unimidi. Xuning bilən Saul kiliqni elip tüstigə ezzini taxlıdi. **5** Yaraq ketürgüqisi Saulning elginini kərüp, umu ohxaxla ezzini kiliqning üstügə taxlap uning bilən tang əldi. **6** Xuning bilən Saul, üq oqlı, yaraq ketürgüqisi wə uning həmmə adəmleri xu kündə bıraklaşla əldi. **7** Əmdi wadining u təripidiki həmdə Jordan dəryasining bu yekidiki İsaillar əskərlərinin kəqkənlərini wə Saul bilən oqullarının elginini kərginidə, xəhərlərni taxlap qaqtı, Filistiyler kəlip u jaylarda orunlaxtı. **8** Əmdi xundak boldiki, atisi Filistiyler əltürülənlərning kiyim-keqəklərini salduruwalolju kəlgəndə Gilboa teqjida Saul bilən oqullarının elük yatkanlığını kerdı. **9** Ular uning bexini kesip sawut-yaraqlılarını saldurup bularni Filistiylerning zəmininiring həmmə yarlırigə apirip buthanılırida wə həlkəning arısida bu hux həwərnı tarķatti. **10** Ular uning sawut-yaraqlılarını Axtarot buthanısa koyup elükini Bəyt-Xan xəhəridiki sepilöja esip kəydi. **11** Əmdi Yabəx-Gileadta olturnuqular Filistiylerning Saulqa nema kiloqinini anglıqanda **12** ularning iqidiki həmmə baturlar atlinip keqiqə mengip, Saul bilən oqullarının əltüklərini Bəyt-Xandiki seplidin qüsürüp, ularni Yabəxka elip berip u yərdə kəydürdü. **13** Andin ularning səngəklərini Yabəxtiki yuləqunning tūwigə dəpnə kəlip yəttə kün roza tuttu.

Samu'il 2

1 Saul əlgəndin keyin, Dawut Amaləklərni kirojin kılıp yenip kəlgəndə, u Ziklagda ikki kün turdi. **2** Üqinqi künü xundak boldiki, mana Saulning ləkkərgahıdın kiyimi yirtik wa bexioja topa-qang qaqqan bir adam kəldi. U Dawutning əkəxioja kəlgəndə, yərgə yikilip bax urdi. **3** Dawut uningdin: Nədin kəlding? dəp soridi. U jawap berip: Israilning ləkkərgahıdın keçip kəldim — dedi. **4** Dawut uningdin: Ix kəndak boldi? Manga dəp bərgin, dedi. U: Həlk jəngdin qəqtı, həlkətin bak jık kixi soküxtə eldi. Saul bilən oöli Yonatanmu eldi, — dedi. **5** Dawut həwər elip kəlgən yigittin: Saul bilən oöli Yonatanning əlginini kəndak bilding? — dəp soridi. **6** Uningoja həwər bərgən yigit: Man tasadipiy Gilboa teojoja qıkkənidim, mana Saul nəyzigə yelinip turuptu; jang hərwiliri wə atlıklar uningoja hujum kılıp uni koçławatattı. **7** U kəyniga karap meni kerüp qaqqırdı. Mən «Mana mən», dedim. **8** U: Əzüng kim bolisən, dəp məndin soriwidi, mən Amaləklərdinmən, dedim. **9** U yənə manga: Üstümdə turup meni eltürütüwətkin; gərqə jenim məndə bolsimu, mən bək azaplinip ketiwatiman — dedi. **10** Xunga mən uning üstidə turup, uni əltürdüüm, qünki, u xu əldə yikilsila, tırıl əlməydiqanlığını biləttim. Andin bexidiki tajni wə bilikdiki biləzükni elip muxu yərgə oqojamoqa elip kəldim, — dedi. **11** Xuan Dawut eż kiyimlərinə yirtip, tilma-tilma kiliwətti; uning bilən boローン barlıq adəmlərmü həm xundak kıldı. **12** Ular Saul bilən oöli Yonatan üçün, Pərvərdigarning həlkü üçün, xundakla Israilning jəməti üçün matəm tutup ah-zar kətürüp kaqqıqa roza tutti; qünki ular kiliq astida yikilip kaza kılıqanı. **13** Dawut uning eżiga həwər bərgən yigittin: Kəyərdin sən? — dəp soridi. U: Mən bir Amalək musapirinş oqlımən — dedi. **14** Dawut uningoja: Sən kəndakmu Pərvərdigarning məsih kılıqını həlak kılıxka əkolungunu sozuxtın körkmidi? — dedi. **15** Andin Dawut eż oqlamlıridin birini qakirip uningoja: Buyakka kəl, uningoja etlip berip, uni əltürgin — dəp buyrudi. Xuning bilən u uni uruwidi, [Amalək] eldi. **16** Dawut uningoja: Kən kərzinq bexingoja qüxsun! Qünki eż aqzinq Pərvərdigarning məsih kılıqınıni əltürginindən güwaħħlik berip ayiblidi, — dedi. **17** Xuning bilən Dawut Saul bilən oöli Yonatan üçün matəm tutup mundak bir nəzəmə okudu **18** («Okya» dəp atalojan bu nəzəmini pütkül Yəhədu həlkigə egingilər, dəp buyrudi. Dərwəkə u «Yaxar» degen kitabta pütilgənidi): — **19** — I Israil, sening güzəl əzizing yüksəri jayliringda kirojin bolup yatiđu! Palwanlar xundak dəhəxətlik yikildi! **20** Gat xəhəridə bu həwərnı bərmənglər, Axkelonning koqılırida uni elan kilmənglər, Filistiyining kızılırları xadlanmışın, Hatnisižlərning kızılırları təntənə kilmisin! **21** İ Gilboa taçlırlı, üstünglar oqa na xəbnəm bolmışın, nə yamoq qüxmisin, Nə silərdə kətürüləmə hədiyələr üçün həsul beridiojan etizlər yənə kərənmisin! Qünki u yərdə palwanlarning kalkını bulğandı; Saulning kalkını yaq bilən sürülməydiqan boldı. **22** Kırılıdıcıqların kənini tekənay, Palwanlarning tenidiki yeqoñını qapmay, Yonatanning okyası heqkaqan [jəngdin] yanqoñ əməs, Saulning kiliqi heqkaqan kiniqə çaytikan əməs. **23** Saul bilən Yonatan həyat wəktidə seyümlük həm yekimlik idi, Ular əltümidi muhəbbitidin bir-biridin ayrılmıdi; Ular bürkütəldən qaqqan, xirlərdən kütüllük idi. **24** I Israil kızılırları, Saul üçün yoqqları, U silərni bezəp kizoqun kiyimlərni kiydürüp, Kiyimlirinqələrni altun zibū-zinnat bilən ziñnətləgənidi. **25** Palwanlar kaskin jəngdə xundak dəhəxətlik yikildi! Yonatan yüksəri jayliringda kirojin bolup yatiđu! **26** Sən üçün həsrətə kəldim, i inim Yonatan! Manga xunqə

seyümlük idin! Manga boローン muhəbbiting kaltış idi, Hətta kiz-ayallarning muhəbbitidin artuk idi. **27** Palwanlar xundak dəhəxətlik yikildi! Jəng koralırlı xundak dəhəxətlik wəyrən kılındı!

2 Andin keyin Dawut Pərvərdigardin yol sorap: Yəhədu xəhərlirining birigə qıkaymu? dedi; Pərvərdigar uningoja: — Qıkkın, dedi. Dawut, nəgə qıkay? — dəp soriwidi, U: Hebronqa qıkkın — dedi. **2** Xuning bilən Dawut ikki ayali bilən, yəni Yızrəəllik Ahinoam wə əslı Karməllik Nabalning ayali boローン Abigail bilən u yərgə qıktı. **3** Dawut uning bilən birigə boローン adəmlərinə hərbirini həm ularning hərbiri eż əyidikilərni u yərgə elip qıktı; ular Hebronning xəhərliridə olturnaklxı. **4** Yəhədudaning adəmlirumu u yərgə kelipl Dawutni Yəhədu jəmətigə padixaḥ boluxka masih kıldı. Dawutka Saulni dəpnə kılıqanlar Yabəx-Gileadtilikər, dəp həwər berildi; **5** Dawut Yabəx-Gileadtilikərə əqlilər əwətip ularoja: — «Ojolanglar boローン Sauloja xundak yahxilik kılıp, uni dəpnə kılıqinlinglar üçün Pərvərdigar silərgə baht-bərikət ata kılıqay. **6** Pərvərdigar silərgimu mehribanlıq wə eż wapalıñığın kərsətkəy; silər bundak kılıqinlinglar üçün mənmə bu yahxiliklərni silərgə kəyturımen. **7** Əmdi hazır qəyəratlık bolunglar; qünki ojolanglar Saul eldi, Yəhədu jəməti meni məsih kılıp, ezlirigə padixaḥ kıldı» — dəp həwər yətküzdü. **8** Əmma Saulning koxuning sərdarı Nərning oöli Abnər Saulning uöli Ixboxətni Mahənaimoja elip berip, **9** uni Gileadka, Gəxuriylarqa, Yızrəelga, Əfraiməqa, Binyaminəqa wə xundakla pütkül Israiloja padixaḥ kıldı. **10** Saulning oöli Ixboxət padixaḥ boローンda kırıq yaxka kırğanı. U Israilning üstidə ikki yıl səltənət kıldı. Həlbuki, Yəhədu jəməti Dawutka əgixətti. **11** Dawutning Hebronda Yəhədu jəməti üstidə səltənət kılıqan waqtı yətə yil altə ay boldı. **12** [Bir kün] Nərning oöli Abnər Saulning oöli Ixboxətnin adəmləri bilən Mahənaimdin qıkip Gibeonqa bardi. **13** Xu qəçdə Zəruyanıng oöqli Yoab bilən Dawutning adəmləri qıkip ular bilən Gibeondiki kelning yenida uqraxtı. Ulardın bir tərəp kəlning u yekəndə, yəna bir tərəp kelning bu yekəndə olturdu. **14** Abnər Yoabqa: Yigitlər kopup aldimizda elixip oynusun — dedi. Yoab: Kopsun — dedi. **15** Ular bekitilən san boyiqə Binyamin bilən Saulning oöqli Ixboxət tərapthin on ikki kixi wa Dawutning adəmləridin on ikki kixi qıkip otturıoja etti. **16** Ular bir-birininq bexini kamallap tutup hərbiri rakibininq kiliqi bilən sanjixti, həmmisi yikilip eldi. Xuning bilən u yər «Kiliq bislirining etizi» dəp ataldi; u Gibeonidur. **17** U kündiki boローン soküxus intayin əxəddiy boldi; Abnər bilən Israilning adəmləri Dawutning adəmləri təripidin məqlup kılındı. **18** Xu yerdə Zəruyanıng oöulları Yoab, Abixay wə Asahəl degen üçəylən bar idi. Asahəl huddi daladılar jərəndək qaqqan idi. **19** Asahəl Abnərnəng kəyidin koołlap yürüdürdi; Abnərgə əgixip onqoja yaki soloja burulmay tap besip kooqlıdı. **20** Abnər kəyiniga karap: Sən Asahəlmusun? — dəp soridi. U: — Xundak, mən xu, dəp jawab bərdi. **21** Abnər uningoja: Ya onqoja ya soloja burulup yigitlərinə hujum kılıp uning yariqini eżiñgə tarzialojin, dedi. Ləkin Asahəl uni kooqlaxtin buruluxka unimidi. **22** Abnər Asahəlgə yənə: Meni əmdi kooqlimay burulup kətkin; mən seni nemə dəp urup yikitkudəkmən? Undak kılsam akang Yoabning alidda kəndakmu yüzümnı kətürüləyəmən? — dedi. **23** Ləkin Asahəl yanılıla kooqlaxtin tohti mididi; xuning bilən Abnər nəyzisiniñ tutkuqını uning korsikiqə tikwətti. Nəyza dümbisini tixip qıktı; u xu yərdə yikilip eldi. Xundak boldiki, Asahəl yikilip əlgən yərgə hazır kelidiqən hərbir kixilər u yərdə tohtap kəlidü. **24** Xuning bilən Yoab bilən Abixay Abnərnı kooqlaxti. Kün

patkanda ular Gibeonning qoligə mangidioqan yolning boyioja, Giah yezisining udulidiki Ammah edirlikioja yetip kəldi; **25** Binyaminlar bolsa Abnərning kəynidə koxundak səp bolup, bir dəng təpisigə qikip turdu. **26** Abnər Yoabni qakirip: Kılıq daim adəmləri yəp turuxi kerəkmü? Bu ixlarning akıwi pəkət eq-adadəttin ibarət bolidiojanlığını bilməmsən? San qaçanoqıa həlkələrgə: «Kərindaxliringlarnı kooqlaxtin tohtanglary dap buyrumay turiwerisən? **27** Yoab: Hudanıng hayatı bilən kəsəm kılımənki, əgər sən muxu səzni kilmioqan bolsang, keqpilikning heqbirı kərindaxlirini kooqlaxtin atığəngiqimə yanmayıttı — dedi. **28** Buning bilən Yoab kanay qaldı; həmmə [Yəhūdalar] xuan tohtidi wə kayta Israfilni kooqlımidı, ular bilən kayta jəng kilixmidi. **29** Abnər bilən adəmləri bolsa keqiqə mengip, Arabah tützlənglikidin qikip, İordan dəryasidin etüb Bitron deyən pütkül yurtnı kezip etüb, Mahanayimoja yetip kəldi. **30** Yoab Abnərnı kooqlaxtin yenip barlıq adəmlərini jəm kıldı. Asahəldin baxxá Dawutning oqulamlırıdin on tokkuz adəm yok qiki; **31** Lekin Dawutning adəmləri Binyaminlardin wə Abnərning adəmləridin üç yüz atmix kixini urup eltürgəndi. **32** Ular Asahəlni elip Bəyt-Ləhəmdə ez atisining kəbrisidə dəpnə kıldı; andin Yoab bilən adəmləri keqiqə mengip, tangatkanda Hebronqa yetip kəldi.

3 Halbuki, Saulning jəmati bilən Dawutning jəmati ottursidiki jəng uzun wakitkigə dawamlaxtı; Dawutning jəmati barqanseri küçqeydi, lekin Saulning jəmati barqanseri ajizlaxmakta idi. **2** Həbronda Dawut bir kənqə oqulluk boldı, uning tunjisi Amnon bolup, Yızrəllik Ahinoamdin tuquldı; **3** ikkinqisi Kileab bolup Karməllik Nabalning ayalı bolovan Abigaildin tuquldı. Üqinqisi Abxalom idi. U Gəxorning padixahi Talmayning kizi Maakahdin tuquloğanı, **4** tetinqisi Adoniya bolup Haggittin tuquloğan idi. Baxinqisi Xəfatiya bolup Abitaldin tuquloğan idi. **5** Altinqisi Yitriam bolup Dawutning ayalı Əglahdin tuquldı. Dawutning bu alta oqlining həmmisi Həbronda tuquldı. **6** Saulning jəmati bilən Dawutning jəmati ottursidiki jəng dawamıda, Abnər Saulning jəmatidə ez həkükini küçqeyti. **7** Əmdi Saulning bir kiniziki bar idi; u Ayahning kizi bolup, ismi Rizpəh idi. Bir kün İxboxat Abnərə; Nemixə atamning kiniziki bilən bills boldung? — dedi. **8** Abnər İxboxətninq bu sezlirigə intayın aqqikilinip mundak dedi: — «Mən bugünkü kündimə atang Saulning jəmatiga, uning uruk-tuoqşanlıriqə wə dostlrioqə məhrəbanlıq kərsitip, seni Dawutning kolioqə tapxurmoqan tursam, meni Yəhūdələqə təwə bi itining bexidək kərüp, bügün bu hotun üçün meni gunahka buyrumakqimusən? **9** Mən Pərvərdigarning Dawutka kəsəm bilən wədə kələjinidək kilmisən Huda mənki Abnərni kattık ursun wə uningin artuk ursun! **10** — yəni, padixahıknı Saulning jəmətidin yətkəp, Dawutning təhtini Dandin Bəər-Xebaqıqə pütkül Israel bilən Yəhūdaning üstüqə tiklimisəm!». **11** İxboxat Abnərdin korkup, uningoja jawaban bir eqiz sez kiliqxımı jür'ət kılalmıdi. **12** Abnər bolsa ezi üçün əlqılerni Dawutning kəxiqə mangdurup uningoja: Zemir kimningki? Mən bilən əhdə tützin, menin kolumn sening təripində bolup, pütkül Israfilni sanga mayıl kılımən — dedi. **13** Dawut jawab berip: — Bolidu, mən san bilən əhdə kılıy. Pəkət birlə ixni tələp kılıy; menin kəximəqə kəlgəndə Saulning kizi Mikalnı elip kəlmisəng, yüzümni kerəlməysən, dedi. **14** Andin Dawut İxboxətninq kəxiqə alqılerni mangdurup: Mən bir yüz Filistiyning hətniləki bədili bilən aloan ayalım Mikalnı manga qayturup bərgin — dedi. **15** İxboxat adam əwtəp Mikalnı uning eridin, yəni Laixning oqlı Paltiyəldin elip kəldi. **16** Lekin uning eri Bahurimoqə uning kəynidin yoqloqan peti

əgixip mangdi. Ahir berip Abnər uningoja: — Yenip kətkin, dewidi, u kaytip kətti. **17** Əmdi Abnər Israilning akşakallırıq: Silər burun Dawut üstimizgə padixah, bolsun, deyən arzu-istəktə boldunglar. **18** Əmdi hazır hərikət kilinglər; qünki Parwərdigar Dawut toorisidə: — Kul-bəndəm Dawutning koli bilən Israfil həlkəmni Filistylərlarning kəlidin, xundakla barlıq düxmənlirinə kəlidin kütküziman, — degəndi. **19** Abnər yənə Binyaminlarning kılıkçıımı muxu sezlərni eyti. Andin Israfil bilən Binyaminning pütkül jəmətining arzu-istəklərini Dawutning kılıkçıqa eytixə Həbronqa bardi. **20** xundak kılıp Abnər yigirmə adəmning həmrəhlikidə Həbronqa Dawutning kəxiqə kəlgəndə Dawut Abnər wə uning adəmlirigə bir ziyyat təyyarlıdı. **21** Abnər Dawutka: Mən kozorilip pütkül Israillni oqojam padixahıng aldiqə jəm kılıy, ular sening bilən əhdə kilişxun, andin sən ez kənglüng həliqənanning barlıqi üstidin səltəntən kələydiqən bolısan, dedi. Xuning bilən Dawut Abnərni yoloja selip koydi, u aman-esən kaytip kətti. **22** Mana, xu əsnada Dawutning adəmləri bilən Yoab bir yərgə hujum kılıp nuroqun ola elip kaytip kəldi. Lekin Abnər xu qəqədə Həbronda Dawutning kəxida yok idi; qünki Dawutning üzitip koyuxi bilən aman-esən kaytip kətkəndi. **23** Yoab wə uning bilən bołożan pütkül koxun yetip kəlgəndə, həlk uningoja: Nərning oqlı Abnər padixahıning kəxiqə kəldi, padixah uni yoloja selip koyuxi bilən u aman-esən kaytip kətti — dedi. **24** Andin Yoab padixahıning kəxiqə berip: Bu sening nəmə kılıjınıng?! Mana, Abnər kəxinqoja kaptı! Nemixə uni yoloja selip koydung? U hazır ketip! **25** Sən Nərning oqlı Abnərni bilisənə! Uning kəlexi jəzmən seni aladx üçün, sening qikip-kiridiojan yolungni, xundakla barlıq ix-paalitingini biliwləş üqündür, — dedi. **26** Yoab Dawutning kəxidin qikixi bilən u həwərəqlərni Abnərning kəynidin mangdurdı. Ular uni Sirah, kudukining yenidin yandurup elip kəldi; lekin Dawut bu ixtin bihəwər idi. **27** Abnər Həbronqa yenip kəlgəndə Yoab uni xəhər kowukida uqrıtip, «Sanga dəydiojan məhpip səzüm bar idi» dəp uni bir qətkə əkilip u yerdə inisi Asahəlning kan kisasını elix üçün korsikioja piqak saldı, xuning bilən u əldi. **28** Keyin, Dawut bu ixni anglap: Mən wə padixahlıkim Pərvərdigarning aldida Nərning oqlı Abnərning akkən kəni üçün məngüy bigunahdurmış; **29** [uning kənini akkəuzux] gunahı Yoabning bəxioja wə atisining jəmətining bəxioja käyənən bolup qıxsun; Yoabning ailisidin akma yara kesili, yaki mahaw kesili, yaki həsiqə təyanoquqı, kiliqtin elgüqi yaki ax-tülüksizlər eksümisün! — dedi. **30** Xundak kılıp, Abnər Gibeondiki jəngdə ularning inisi Asahəlni öltürgini üçün, Yoab bilən inisi Abixay uni öltürdü. **31** Dawut Yoabka wə uningoja əgəxəkən barlıq həlkəkə: Kiyimliringlarnı yirtınglar! Bəz kiyim kiyıngalar! Abnərning [meyiti] aldida matəm tutunglar! dedi. Dawut padixah [Abnərning] jinazisining kəynidin mangdi. **32** Ular Abnərni Həbronda dəpnə kıldı, padixah Abnərning kəbrisining yenida awazını ketürüp yoqlidi; həlkning həmmisimə yoqlaxtı. **33** Padixah Abnər üçün mərsiya okup: — «Abnərning ahımkətək elgini tooriymu? **34** Kolliring baqlaqlıq bolmısımı, Putlurung ixkəllik bolmısımı, Lekin sən kixilərninq rəzillərninq kələdək yikiləjinidək, yikilip elgənsən!» — dedi. Xuning bilən həlkning həmmisi uning üçün yənə yoqlaxtı. **35** Andin barlıq həlk Dawutning yeniqə keli, uningoja kün patkuqə tamak yeyixin etti. Əmma Dawut kəsəm iqip: Mən kün patmasta ya nan ya baxxə hərkəndək nərsini tetisam, Huda meni ursun yaki uningdin artuk jazalisun, — dedi. **36** Barlıq həlk buni baykap, bu ixtin razi boldı; əmaliyətə padixah kilojan hərbir ix barlıq həlkəni razi kılatti. **37** Xuning bilən barlıq həlk, xundakla pütkül Israel xu künü Nərning oqlı

Abnörning өлтүрлихинең padixaхнинг көрсөтмиси әмәслікіні билip yətti. **38** Padixaһ ez hizmetkarlırioja: Biləmsilər? Bugün Israilda bir sərdar, uluq bir zat yikildi! **39** Gərqə mən Məsil, kılınip padixaһ tıklıngən bolsammu, mən ajiz bir bəndimən. Bu adamlar, yəni Zərvuiyaning oqullitrining wəhxiyilikini man ketüralmığıdakman; Pərvərdigar razıllık kıloloquning rəzzillikini ez bexoja kaytursun! – dedi.

4 Saulning oqli Abnörning Hebronda elginiñ angloqanda koli boxixip kətti, barlıq Israil dəkkə-dükkigə qüxti. **2** Saulning oqlining koxunining aldin yürər kismida ikki sərdarı bolup, birinini ismi Baanah, yəna birinini ismi Rakab idi. Ular Binyamin kəbilisidin bolojan Bəerotluq Rımmomning oqulları idı (qünki Bəerot Binyamin kəbilisigə təwa hesablinatti; **3** lekin Bəerotluqlar Gittaimoja kəqip berip u yerdə bu küngiqə musapirdək yaxawatidu). **4** Saulning oqli Yonatanning bir oqli bolup, puti aksak idi. Saul bilən Yonatanning əlgənlilik toopruluk həwər Yızrəlgə yətkəndə, u bəx yaxqa kirğan idi. Inik anisi uni elip qaqtı; lekin xundak boldiki, u aldrırap yügürgəqə, bala qüxup ketip, aksak bolup kalojanidi. Uning ismi Məfiboxat idi. **5** Əmdı bir künı Bəerotlok Rımmomning oqulları Rakab bilən Baanah qıngki qüx waqtida Ibboxətning eyigə bardi. Ibboxət qüxlük uykunda uhlawatkanidi. **6** Ular buqday alımız degnəni bahana kılıp, eyinim iğkirigə kirip, Ibboxətning korsikioja [piqak] sanjidi. Andin Rakab wə Baanah kəqip kətti **7** (ular Ibboxət hujrisida kariwatta yatkınıda, eyigə kirip, uni əltürgənidi). Ular uning kallisini kesip, andin kallisini elip keqiqə Arabah tüzlənglikidin mengip etti. **8** Ular Ibboxətning kallisini Hebronqa, Dawutning kexioja elip berip, padixaħka: Mana, bu janablirining jenini izdigan düxmənliri Saulning oqli Ibboxətning kallisi! Bugün Pərvərdigar oqojam padixaħni Saul bilən nəslidin intikam elixka muysass kıldı – dedi. **9** Dawut Bəerotluq Rımmomning oqulları Rakab bilən inisi Baanahqa: Meni barlıq kiyinqılıklardın kutkużojan Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, **10** burun bırsı Dawutka hux həwər elip kəldim, dəp oylap, manga: – Mana, Saul eldi, dəp kəlgəndə, mən uni elip Ziklagta əltürwettim. Berhək, mana bu uning yətküzən həwirining mukapati bolojanidi! **11** Əmdı man xundak kılıjan yərda, razıl adamlar ez eyidə orunda yatkan bir həkkənayı kixini əltürgən bolsa, mən nemə kılay?! Uning akğan kən kərznı silərning kəlulgardın elip, silərnı yər yüzidin yokatmamdim? – dedi. **12** Dawut oqlamlarıroja buyruk kiliwidı, ular bularını kətl kıldı. Ularning kəl-putlirini kesip, ularını Hebrondiki kəlning yenida esip koydı; lekin ular Ibboxətning bexini elip Hebronda Abnörning kəbrisidə dəpnə kıldı.

5 Andin keyin Israileñin barlıq kəbililiri Hebronqa Dawutning kexioja kəlip: Kərəsila, biz ezelirining et-səngəkliridurmız! **2** Burun Saul bizning üstümizdə səltənat kılqandımı Israil həlkigə jingga qikip-kirixkə yolbaqxı bolojar ezliri idila; Pərvərdigar siliga: Sən Mening həlkim! Israileñin padıqisi bolup, ularını bakışan, Israileñin əmri bolısan, degəndi – dedi. **3** Xuning bilən Israileñin həmmə aksakalları Hebronqa padixaħning kexioja kıldı; Dawut padixaħ Hebronda, Pərvərdigarning aldida ular bilən əhədə tüzüxti. Andin ular Dawutni Israileñoja padixaħ boluxkə masıl kıldı. **4** Dawut padixaħ bolopanda ottu yaxqa kirğan bolup, kırık yıl səltənat kıldı. **5** U Hebronda Yəhūdanıñ üstidə yätta yil altə ay səltənat kılıp, Yerusalemda pütkül Israil bilən Yəhūdanıñ üstidə ottu üç yil səltənat kıldı. **6** Padixaħ ez adəmları bilən Yerusalemə qikip, xu zemində turojan Yəbusiyalar bilən jäŋ kılqılı bardi. Ular Dawutka: Sən bu yərgə kırəlməsən, bəlki hətta korlar bilən aksaklar seni qekindüridul!

– dedi. Qünki ular: «Dawut bu yərgə kət'iy kiralmayıdu», dəp oylayıttı. **7** Lekin Dawut Zion korojinini aldı (bu yər Dawutning xəhiri dəp atıldı). **8** Dawut u künü: Kimki Yəbusiyaları uray desə süngiç bilən qıqxı kerək, andin u Dawut kın-kinidin eq kəridiqan bo kor, aksaklar bilən [hesablıxalydu], dedi. Xuning bilən «Korlar ya aksaklar eygə kirmsün» dəydiojan makal payda boldı. **9** Xundak kılıp Dawut korojanda turdi wə u yərni «Dawutning xəhiri» dəp atidi. Dawut xəhərning ətrapişa Millodin tartıp iq tərəpkıq imarət saldı. **10** Dawut baroqanseri կudrat taptı; samawiy koxunlarning Sərdarı bolojan Huda Pərvərdigar uning bilən billə idi. **11** Turninq padixaħı Hiram Dawutning kexioja əlqilərni əwattı wə ular bilən koxup, kədir yaqaqlırlı, yaqaqqırlar wa taxqılları əwətti; ular Dawut üçün bir orda yasap bərdi. **12** Dawut Pərvərdigarning ezini Israileñoja padixaħı tıklep, ez həlkı Israil üçün əzinining padixaħığını gülləndürgünlikini bilip yətti. **13** Dawut Hebrondın kəlgəndin keyin Yerusalemıñ yəna ayallarını wə kenizəklərni aldı; xuning bilən Dawutka yəna kep oqul-kızlar tuquldı. **14** Yerusalemda uningdin tuquşoqlarınarning isimləri mana mundak idi: Xammua, Xobab, Natan, Sulayman, **15** İbhar, Elixua, Nəfəg, Yafiya, **16** Elixama, Eliada wə Elifalət. **17** Filistiyalar Dawutning Israileñoja padixaħı boluxkə məsihələnginini angloqanda, ular həmmisi Dawutni tutkılı qıktı, Dawut buni anglaplə, korojanoja qüxti. **18** Filistiyalar kəlip «Rəfayım jılıqısı»da yeyilib turdi; **19** Dawut Pərvərdigardin yol sorap: Filistiyalarda kərxi atlınaymu? Ülərni kolumna tapxurarsənmə? – dedi. Pərvərdigar Dawutka: Qıkkı! Qünki, Mən Filistiyərni jəzmən kolungoja tapxurımən – dedi. **20** U wakıttı Dawut Baal-Pərazimoja bardi. U yərde Dawut ularını tarmar kıldı. U: – «Pərvərdigar menin almıda dixmənlirim üstigə huddi kəlkün yarını elip kətəndək besüp kirdi» – dedi. Xuning bilən u yərni «Baal-Perazim» dəp atidi. **21** Filistiyalar u yərde ez məbuditlərini taxlap kətti; Dawut bilən adəmləri ularni elip kətti. **22** Əmdı Filistiyalar yəna qikip «Rəfayım jılıqısı»da yeyilib turdi. **23** Dawut Pərvərdigardin yol soridi. Pərvərdigar: Sən u yərgə qıkmay, bəlki ularning kəynidin aylınip etip üjma dərahlırinin udulidin hujum kılɔjin – dedi, **24** Xundak boliduki, sən üjma dərahlıkinin üstidin yaqoq tıwixini anglixing bilənən dərhəl atlın; qünki xu tapta Pərvərdigar Filistiyərning koxuniyoja hujumqa qıkçan bolidu, – dedi. **25** Dawut Pərvərdigarning uningoja əmr kılɔjinidək kılıp, Filistiyərni Gəzərgiqə kəoqlap kirdi.

6 Dawut Israileñin arisidin barlıq sərhil adəmlərini yiojividi, bular ottuz ming qıktı. **2** Andin Dawut wə uningoja əgəxənərlərinə həmmisi Hudanıñ əhədə sandukını yetkəp kəlix üçün Yəhūdadıki Baalahəja qıktı; sanduk [muqəddas] namı bilən, yəni kerubularının otturisida olturqoçı samawiy koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigarning nami bilən atalojanidi. **3** Ular Hudanıñ əhədə sandukını dəngdə olturuxluk Abinadabning eyidə yengi bir hərwiyoja selip, uni xu yərdin elip qıktı. Abinadabning oqulları Uzzah bilən Ahijo u yengi hərwiyi həyədidi. **4** Ular hərwiyi Hudanıñ əhədə sandukı bilən dəngdə olturuxluk Abinadabning eyidin elip qıktı; Ahijo əhədə sandukining alidda mangdi. **5** Dawut bilən pütkül Israil jəmatidikilər Pərvərdigarning aldida təntənə kılıp kuy okup qıltar, təmbur, dap, dağa-dumbak wə qanglar qelip usul oynidi. **6** Lekin ular Nakonning haminoja kəlgəndə, kalilar aldiqə müdürüp kətənəkləi üçün, Uzzah kolini sozup Hudanıñ əhədə sandukını tutiwalı. **7** Pərvərdigarning opçizi Uzzahka kozozaldı; u hata kılqını üçün, uni Huda xu yərde urdi. Xuning bilən Uzzah Hudanıñ əhədə sandukining yenioja yikilipli olıdı. **8** Lekin Dawut bolsa Pərvərdigarning Uzzahıñ

tenini bəskənlilikgə aqqıllandı wə u yərni «Pərəz-Uzzah» dəp atidi; u yər bugünkü künqiqə xundak atılıdu. **9** U künü Dawut Pərvərdigardin қorkup: Pərvərdigarning əhdə sandukını əzümmüngkigə kaysi yol bilən əkelərmən? — dedi. **10** Xuning üçün Dawut Pərvərdigarning əhdə sandukını «Dawut xəhiri»ga, ezininqiqə yetkənni halımidı; Dawut uni elip berip, Gatlık Obəd-Edomning eyida kəldurdi. **11** Pərvərdigarning əhdə sandukı Gatlık Obəd-Edomning eyidü tūq ay turdi; Pərvərdigar Obəd-Edom wə uning pütkül əyidikilərni bərikətlidi. **12** Dawut padixahqə: — «Pərvərdigar Əz əhdə sandukı wəjidin Obəd-Edom wə uning barını bərikətlidi» dəp eytildi. Xunga Dawut Hudanıng əhdə sandukını Obəd-Edomning eyidin elip qikip, huxluq bilən Dawutning xəhiriqə elip kəldi. **13** Pərvərdigarning sandukını ketürgenlər alta əkəm mengip, xundak boldiki, u bir buka bilən bir bordak mozayni kürbanlıq kıldı. **14** Dawut bolsa kanap əfodni kiyip Pərvərdigarning alidda künqining bariqə ussul oynaytti; **15** Dawut bilən Israilning pütkül jəməti təntənə kilip warkirix, kanay qelxip Pərvərdigarning əhdə sandukını elip qikiwatatti. **16** Pərvərdigarning əhdə sandukı Dawutning xəhiriqə elip kirilginidə, Saulning kizi Mikal derizidin əkarap, Dawut padixahning səkrəp Pərvərdigarning alidda ussul oynawat-kanlığını kərəp, uni ez kenglidə mənsitmidı. **17** Ular Pərvərdigarning əhdə sandukını elip kirip, Dawut uning üçün tiktürgən qedirning otursıda koydı. Andin Dawut Pərvərdigarning alidda keydürmə kürbanlıq bilən inaqlıq kürbanlıklarını sundı. **18** Dawut keydürmə kürbanlıq bilən inaqlıq kürbanlıklarını kəltürüp bolup, halayılkə samawiy қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigarning namida bəht-bəriyat tilidi. **19** U pütkül Israil jamaıtiga, ər bilən ayallarının hərbirığa birdin kotorumaq, birdin horma poxkili wə birdin üzüm poxkili təksim kilip bərdi. Andin həllknıng hərbiri ez eyiga yenip kətti. **20** Dawut ez ailisidikilərni mubarəkləx üçün yenip kəlgəndə, Saulning kizi Mikal uning aldişa qikip: Bugün Israilning padixahı ezini xunqə xərəplik kərsəttimi, əkandak? U huiddi pəs bir adəmning nomussızlaqə ezini yalingaqlojinoja olhxax, hizmətkarlırinin dedəklirininqə kəz alidda ezini yalingaqlıdı! **21** Dawut Mikaloja: Undak [xadlançınım] Pərvərdigar alidda idi. U atang wə uning pütkül jəmətinə erüp, meni Pərvərdigarning həlkı bolovan Israil təstiga baxlamqı kilip tikiidi. Xunga mən Pərvərdigarning alidda ussul oynayman! **22** Əməliyətə mən əzümmü tehimu orzmış kiliq, ez nəzirimdə eziüm tewan boluxka raziman. Lekin sən eytən u dedaklarning nəziridə bolsa, hərmətkə sazawər boliman — dedi. **23** Saulning kizi Mikal bolsa, elidişan künqiqə bala tuqomidi.

7 Padixah ez ordısında turattı, Pərvərdigar uningoja ətrapidiki barlıq düxmənliridin aram bərgəndin keyin, **2** padixah Natan pəyoqəmbərgə: Mana kara, mən kədir yaqıqidin yasaloqan eydə olturiman, lekin Hudanıng əhdə sandukı bir qidirning iqida turuwatıdu — dedi. **3** Natan padixahka jawap berip: Kənglündə nemə oyliqininqə bolsa, xuni kılqın; qünki Pərvərdigar sening bilən billidur — dedi. **4** Lekin keçidə xundak boldiki, Pərvərdigarning sezi Natanıqə kelip mundak deyildi: **5** — Berip kulum Dawutka degin: «Pərvərdigar: — «Sən dərwəkə Manga turidioqanqa ey salmaqqimusən?» — dəydu. **6** — «Man Israillarnı Misirdin qıklärəndin tartıp, bu künqiqə bir eydə olturmidim, bəlkı bir qedirni makan kiliq, kezip yurdum. **7** Man Əzümmən barlıq Israillar bilən yürgən əhammə yərlərdə, həllkim Israillni padiqı bolup beşikxə əmr kılqanlarqa, yəni Israilning hərkəndək əkbilisining bir [yətəkqisigö]: Nemixə Manga kədir yaqəqtin bir ey yasimaysılər? — dəp bəkkənmə! **8** Əmədi kulum Dawutka mundak degin: — Samawiy қoxunlarning Sərdarı

bolovan Pərvərdigar: — Seni həlkim Israiloja baxlamqi kılıp tikləx üçün seni yaylaqlardın, köy bekixtin elip kəldim, — dəydü, **9** — wə maylı kəyərgə barmiojin, Mən haman sening bilən billa boldum wə sening aldingdin barlık düxmənlirinqni yokitip kəldim; yər yüzidiki uluqlar nam-xəhrətkə iğə bolonqandə seni uluq nam-xəhrətkə sazawər kildim. **10** Mən həlkim bolovan Israiloja bir jayni bekitip, ularni xu yərdə tikip estüriman; xuning bilən ular öz zeminida turidiojan, parakəndiqiliğə uqrımaydiojan bolidu. Rəzzillər dəsləptidikidək, xundakla Mən həlkim Israil təstiga həkümranlıq kılıxıqə hakimlarnı təyinlənən künnlərdidikidək, ularqa kaytidin zulum salmaydu. Men hazır sanga əhammə düxmənlirinqdin aram bərdim. Əmədi Mənki Pərvərdigar sanga xuni eytip koyayki, Mən sening üçün bir eyni kürup berimən! — dəydu. **12** «Künnliring toxup, ata-bolwirling bilən [əlümdə] uhliojiningda, Mən ez puxtingdin bolovan nəslingin sening ornungda turozup, padixahlığını məzmut kılıman. **13** Mening namim üçün bir eyni yasoquqı u bolidu, wə Mən uning padixahlıq təhtini əbədgıqə məstəhkəm kılıman. **14** Mən uningoja ata boliman, u Manga oqul bolidu. Əger u əkbəhəlik kilsa, uningoja insanların tayıki bilən wə adəm balılırinin sawak-dumbalaxlıri bilən təribyə berimən. **15** Əməma Mən sening aldingda ərüwətən Sauldin mehîr-xəpkitimiñi juda kılqiniməndək, uningoja mehîr-xəpkitimiñi juda kılmayıman. **16** Xuning bilən sening eyüng wə sening padixahlığında aldingda həmixinə məzmut kılınidü; tahting əbədgıqə məzmut turozuludur. **17** Natan bu barlıq sezlər wə barlıq wəhiyi heqnəmə əkaldurmay, Dawutka eytip bərdi. **18** Andin Dawut padixah kiriq, Pərvərdigarning alidda olturup mundak dedi: «İ, Rəb Pərvərdigar, man zadi kim idim, mening eyüm nema idi, Sən meni muxu dərijiga keturgüdək? **19** Lekin, i Rəb Pərvərdigar, [mening bu mortiwəm] Sening nəzirində kiqikkina bir ix əsəbləndi; qünki Sən mən külungning eyining yırak kəlgüsü tooqruluk sezlidinq; bu əhammila adəmgə daim bolidişan ixmu, i, Rəb Pərvərdigar? **20** Əmədi Dawut Sanga yənə nemə desun? Sən Əz külungni tonuyəsən, i, Rəb Pərvərdigar! **21** Sən sez-wədəng wəjidin, Əz kənglüngdikigə asasən bu uluq ixning əhammisiñi külung bilsun dap bekitip kılqansan. **22** Xunga Sən uluqşən, i Pərvərdigar; külaklımızın barlıq anglojiniñidək, Sening təngdixing yok, Səndin baxka heqkandaqı ilah yoktur. **23** Həlkinq Israildək yənə baxka bir əl barmu, ular jahanda alahidə turidu? — Qünki [Sən] Huda ularını Misirdin kütküzup Əzüngə has bir həlk kiliq üçün, xundakla nam-xəhrətkə iğə bolux üçün, Əzüng barding; Sən Əzüng üçün Misirdin, əllərdin wə ularning ilahlıridin kütküzup qıkkən həlkinq alidda zemining üçün uluq wə dəhəxtəlik ixlərni kılding. **24** Sən həlkinq Israillni Əzüng üçün əbədgıqə bir həlk boluxka bekitting; Sən, i Pərvərdigar, ularning Hudasi boldung. **25** Əmədi həzir, i Pərvərdigar Huda, Əz külung wə uning eyi tooqrisida eytən wədəngə əbədgıqə məzmut əməl kılqın; Sən deganliring boyiqə ixni ada kılqaysan! **26** Sening namingə əbədgıqə uluqlinip: — Samawiy қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar Israilning təstidə turidiojan Hudadur, dəp eytilsun, xundakla Əz külungning ey-sulalisi sening aldingda məzmut turozulusun. **27** Qünki Sən, i Samawiy қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, Israilning Hudasi Əz külungqa: Man sanga bir ey-sulalı kürup berimən, dəp wəhiy kılding; xunga külung bu duani sening aldingda kiliqxə jür'at kıldı. **28** Əmədi sən, i Rəb Pərvərdigar, birdinbir Hudadursən, Sening sezlirinq həkikəttür wə Sən bu bəht-iltipatni Əz külungqa wədə kılding; **29** xunga külungning ey-jəmətini Sening aldingda mənggü turuxka nesip kiliq bərikətligəysən; qünki Sən, i Rəb Pərvərdigar, buni wədə

kilojansən; bu bəht-iltipating bilən Əz қulungning ey-jeməti əbədgiqə bəht-iltipatka nesip bolidu».

8 Bu ixlardın keyin xundak boldiki, Dawut Filistiyrlərgə hujum kılıp, ularni boysundurdi. Xundak kılıp, Dawut Filistiylərning kolidin mərkəzi xəhərning hökükini aldı. **2** U həm Moabiyarə hujum kılıp, ularnimu məoplup kıldı. U ularni yərgə yatkuzup, tana bilən əlqəp, ikki tana kəlgənlərni eltürdi, bir tana kəlgənlərni tırık kaldu. Moabiyarə bolsa Dawutka bekini, uningoja selik tapxurdi. **3** Andin Zobahning padixahı Rəhəbning oqlı Hədad'ezər Əfrat dəryasında qıkip, xu yurdiki hakimiyyəti əzizəgə kəytidin tariwilmaqçı bolonqanda, Dawut uningoja hujum kılıp, məoplup kıldı. **4** Dawut uning köxonunidin bir ming yəttə yüz atlıq əskərni wə yigirmə ming piyadə əskərni əsir kıldı; Dawut harwa atlirining piyini kastırı, lekin eziqə yüz hərəlik, atni kaldu. **5** Dəməxkətiki Suriylər Zobahning padixahı Hədad'ezergə yardım berix üçün qıktı, lekin Dawut Suriylərin yigirmə ikki ming adəmni eltürdi. **6** Andin Dawut bırnəqqə bargah əskərlərini Dəməxkətiki Suriylərning zeminida turoquzdu; xuning bilən Suriylər Dawutka bekini, uningoja selik tapxurdi. Dawut kəyərgə barsa, Pərvərdigar uningoja nusrat berätti. **7** Dawut Hədad'ezərning əqləmləriqə təminləngən altun kalkannı tartiwelip, Yerusaleməqə kəltərdi. **8** wə Hədad'ezərning xəhərləri bolonq Bita, bilən Birotay xəhərləridinmən intayın kep misni koloja qüixirdi. **9** Hamatning padixahı Toy Dawutning Hədad'ezərning pütün köxonunu məoplup kılıjinini anglap, **10** ez oqlı Yoramı Dawutning halını soraxkə wa Dawutning Hədad'ezər bilən jəng kılıp uni məoplup kılıjiniqə uni tabrikəlxəkə əwətti. Qünki Hədad'ezər daim Toy bilən jəng kılıp keliwatatti. Yoram bolsa kümüx, altun wə mis qaqşa-buyumlarnı elip kəldi. **11** Dawut padixahı muxularını wə ezi bekindurojan həmmə əllərdin, jümlidin Suriylərdin, Moabiyardın, Ammoniyardın, Filistiyrlərdin wə Amaləklərdin olja alojan altun-kümütxilərini Pərvərdigarə atap beqixıldı. Bular Zobahning padixahı Rəhəbning oqlı Hədad'ezərdin alojan oljini ez iqiqə alıdu. **12** Dawut Suriylərni məoplup kılıp, yəni on səkkiz ming adəmni «Xor wadisi»da əltürüp yanqanda, uning nam-danglık heli qıqıqəndi. **14** U Edomda əskər bargahlırinı turoquzdu; pütün Edomda bargahlırnı kurdı. Xuning bilən Edomiyarning həmmisi Dawutka bekindi. Dawut kəyərgə barsa, Pərvərdigar uningoja nusrat berätti. **15** Dawut pütküllə Israil üstigə səltənət kıldı; u pütküllə həlkini sorap, adil həkümlər qıkirip adəlat yürügtətti. **16** Zəruiyaning oqlı Yoab köxunning sərdarı boldi; Ahiludning oqlı Yəhəoxafat mirza boldi; **17** Ahitubning oqlı Zadok bilən Abiyatarning oqlı Ahimələk kahin boldi; Seraya diwan begi boldi. **18** Yəhəoyadanıng oqlı Binaya Kərətiylər bilən Pəlatiylərning yolbaxqısı boldi; Dawutning oqlıllarını kahin boldi.

9 Dawut: Saulning eyidin tırık kəlojan birərsi barmikin, bar bolsa mən Yonatanning hərmitidə uningoja xapaət kərsitəy? — dedi. **2** Əmədi Saulning ailisidikli Ziba deqan bir hizmətkar kəlojanidi. Ular uni Dawutning kəxioja qakırdı. Kəlgəndə, padixah uningdin: Sən Zibamu? dəp soridi. U: Pekir mən xu! — dedi. **3** Padixah: Saulning ailisidin birərsi tırık kəldim! Mən uningoja Hudanıng xapaitini kərsitəy dəwətiman, — dedi. Ziba padixah: Yonatanning bir oqlı tırık kəldi; uning ikki puti aksaydu — dedi. **4** Padixah uningdin: U kəyərdə, dəp soridi. Ziba padixah: U Lo-Dibarda, Ammiəlnıng oqlı Makirning eyidə turidu — dedi. **5** Xunga Dawut padixah kixi əwətip uni Lo-Dibardin, Ammiəlnıng oqlı Makirning eyidin elip kəldi. **6** Saulning nəwrisi, Yonatanning oqlı Məfiboxat Dawutning

aldoja kəlgəndə, yüzini yərgə yikip, təzim kıldı. Dawut: [Sən] Məfiboxatmu? — dəp qakıriwidi, u: Pekir xu! — dəp jawap kəyturdi. **7** Dawut uningoja: Korkmiojin, atang Yonatan üçün, sanga xapaət kilmay kalmaymən; bowang Saulning həmmə yər-zəminilərini sanga kəyturup beray, san həmixə mening dastihinimdin əqizalınışın — dedi. **8** Məfiboxat təzim kılıp: Külung nema idi, məndək bir əltük it aliyları əkdirliğidək nema idim? — dedi. **9** Andin padixah, Saulning hizmətkarları Zibani qakırıp uningoja: Saulning wə pütküllə ailisinin həmmə təlləlkətinə mana mən oqojangning oqlining kolioja bərdim. **10** Sən bilən oqlılliring wə hizmətkarlıring uning üçün xu zemində teriqqlik kılıp, qıkkən məhsulatlınızı oqojangning oqlıqa yeyixə tapxurunglar. Olojangning oqlı Məfiboxat mən bilən həmixə həmdastihənən bolup əqizalınıdu, — dedi (Zibani on bəx oqlı wə yigirmə hizmətkarları bar idi). **11** Ziba padixah: Qojojam padixah kullırıqə buyruqənnin həmmisigə komilinilə əməl kıldı, — dedi. Padixah, Dawut [yənə]: Məfiboxat bolsa padixahning bir oqlılässik dastihinimdin taam yesun — [dedi]. **12** Məfiboxatın Mika deqan qıqık bir oqlı bar idi. Zibani eyidə turuwtəkənlərning həmmisi Məfiboxatın hizmətkarları boldi. **13** Əmədi Məfiboxat Yerusalemdə turattı; qünki u həmixə padixahning dastihinidin taam yəp turattı. Uning ikki puti aksak idi.

10 Keyin xundak ix boldiki, Ammoniyarning padixahı əldi wə uning Hanun deqən oqlı ornida padixah boldi. **2** Dawut bolsa: Uning atisi manga iltipat kərsətkəndək mən Nahaxning oqlı Hanunoja iltipat kərsitəy, — dedi. Andin Dawut atisining pətisigə [Hanunning] kənglini soraxkə ez hizmətkarlıridən bırnəqqını mangdurdı. Dawutning hizmətkarları Ammoniyarning zeminiqə kəlgəndə, **3** Ammoniyarning əməldarlıri oqoji Hanunoja: Sili Dawutni rastla atılırinen hərəmti üçün kaxlırıqə kəngül sorap adəm əwətipti, dəp kəramla? Dawutning hizmətkarlırinə kaxlırıqə əwətkini xəhərni paylap uningdin məlumat elix, andin bu xəhərni aqdurux üçün əməsmə? — dedi. **4** Xuning bilən Hanun Dawutning hizmətkarlırinə tutup, sakallırining yerimini qüxtürüp, kiyimlirinən bəldin təwinini kəstürüp, ketini ekip kəktüzüwətti. **5** Bu həwər Dawutka yəktüzüldi; u ularni kütüwelikə aldiqə adəm mangdurdı; qünki ular intayın nomus həs kəlojanidi. Padixah ularqa: Sakal-burutunglar əskiqilik Yeriho xəhiridə turup, andin yenip kelinglər, — dedi. **6** Ammoniyalar əzliyinən Dawutning nəpritigə uqrıçanlığını bilip, adəm əwətip Bəyt-Rəhəbdiki Suriylər bilən Zobahdiki Suriylərdin yigirmə ming piyadə əskər, Maakahning padixahıdin bir ming adəm wə Təbədiki adəmlərdin on ikki ming adəmni yallap kəldi. **7** Dawut buni anglap, Yoabning pütküllə jängiwar köxonunu [ularning aldiqə] mangdurdı. **8** Ammoniyalar qıqık xəhərning dərwazisining aldida səp tüzidi; Zoba, bilən Rəhəbdiki Suriylər wə Tob bilən Maakahning adamları dalada səp tüzidi; **9** Yoab jängning aldı həm kəynidin bolidiqənlikinqə kezi yetip, Israildən bir kisiş sərhil adəmləri iləqə, Suriylərgə karxi səp tüzidi; **10** kəlojanlarnı Ammoniyalarqa karxi səp tizişin dəp inisi Abixayning kəlioja tapxurp, uningoja: **11** — Əgər Suriylər manga küqlük kəlsə, sən manga yardım bərgaysan; emmə Ammoniyalar sanga küqlük kəlsə, man berip sanga yardım berəy. **12** Jür-əltik bolonjin! Əz həlkimiz üçün wə Hudayıznıng xəhərləri üçün baturluk kılıayı. Pərvərdigar Əzığə layik kərtinginini kəlojayı! — dedi. **13** Əmədi Yoab wə uning bilən bolonjə adamlar Suriylərgə hujum kılıqlı qıktı; Suriylər uning aldiça kaqtı. **14** Ammoniyalar Suriylərning əqəmənini kərgəndə, ularmu Abixaydin keçip, xəhərgə kiriwaldı. Yoab

bolsa Ammoniyalar bilən jəng kılıxtin qekinip, Yerusaleməqə yəniq kəldi. **15** Suriylər bolsa ezlirinen Israillarning aldi məoşlup bolojinini kərgəndə, yənə jam boluxti. **16** Hədad'ezər adamları əwətip, [əfrət] dəryasining nerı təripidi Suriyənəri [yardəməgə] qakırıp, ularni yetkəp kəldi; ular Helam xəhiriqa kəlgəndə, Hədad'ezərning əxununing sərdarı Xobak ularoja baxqılıq kıldı. **17** Bu həwər Dawutka yətkanda, u pütküll Israillni yioqdurup, İordan dəryasidin etti, Helam xəhiriqa bardı. Suriylər Dawutka karxi səp tipiz, uningoja hujum kıldı. **18** Suriylər yənə Israildin qəqtı. Dawut bolsa yəttə yüz jəng hərwilikni, kırık ming atlıq əskərnı kirdi həm əxununing sərdarı Xobakni u yerdə oltürdi. **19** Hədad'ezərgə bekinqojan həmmə padixahlar ezlirinen Israıl alddı yengilginini kərgəndə, Israıl bilən sülh kılıxip ularoja bekindi. Xuningdin keyin Suriylər Ammoniyalaroja yənə yardəm birixə jür'ət kılalmıdı.

11 Xundak boldiki, yengi yılning bexida, padixahlar jənggə atlanoğan wakitta Dawut Yoabni adamları bilən həmdə həmmə Israillni jənggə mangurdı; ular Ammoniyalarning zeminini wəyrən kılıp, Rabbah xəhiriini muhəsirigə aldı. Lekin Dawut Yerusalemda kəldi. **2** Bir küni qaçı Dawut kariwattin kopup, padixah, ordisining egizisidə aylınip yürütti; egzidin u munqida yuyuniwatkan bir aynalı kəndi. Bu aylə bək qırılıq idi. **3** Dawut adəm əwətip, ayalingin həwirini soridi; birsə uningoja: — Bu Eliamning kizi, Hittiy Uriyaning ayali Bat-Xeba əməsmə? — dedi. **4** Dawut kixi əwətip, uni kəxioja əkaltırıldı (u wakitta u adəttin pakliniwatkanı). U uning kəxioja kəlgəndə, Dawut uning bilən billə boldi; andin u ez eyigə yenip kətti. **5** Xuning bilən u ayal əhamildar boldi, həm Dawutka: Mening boyumda kaptu, dəp həwər əwtəti. **6** Xuning bilən Dawut Yoabka həwər yətküzip: Hittiy Uriyanı mening kəximəqə əwatinglər, dedi. Yoab Uriyanı Dawutning kəxioja mangurdı. **7** Uriya Dawutning kəxioja kəlgəndə, u Yoabning halını, həlkning halını wə jəng əhwalını soridi. **8** Andin Dawut Uriyaqə: Ez eyüngge berip putliringin yuqin, dedi. Uriya padixaḥının ordisindən qıkqanda, padixah, kaynidin uningoja bir sowoja əwtəti. **9** Lekin Uriya ez eyigə barmay, padixaḥının ordisining dərvazisidə, oyojsininq baxka kul-hizmətkarlirining arisida yatti. **10** Ular Dawutka: Uriya ez eyigə barmidi, dəp həwər bərdi. Dawut Uriyadın: Sən yırak səpərdin kəlding əməsmə? Nemixkə ez eyünggə kətmidir? — dəp soridi. **11** Uriya Dawutka: Mana, ahdə sandukı, Israillar wə Yəhudalar bolsa kapılarda turup, oyojam Yoab bilən oyojamning hizmətkarlari oquq daldala qədir tikip yetiwartsa, man yəp-iqip, ayalm bilən yetixə eyüngə baraymu? Sening jeninq bilən wə həyatinq bilən kəsəm kılımənki, mən undak ixni kılımymən — dedi. **12** Dawut Uriyaqə: Bügün bu yərda kalojn, atə seni kətküzmetin, — dedi. Uriya u künə wə ətisi Yerusalemda kəldi. **13** Dawut uni qakırıp həmdastihanı kılıp, yəp-iqüzip məst kıldı. Lekin xu keçisi Uriya ez eyigə barmay, qıkip oyojsininq kul-hizmətkarlirining arisida ez kariwitida uhlidi. **14** Ətisi Dawut Yoabka hət yezip, Uriyaning aloraq ketixigə bərdi. **15** Hətta u: Uriyanı sokux əng kəskin bolidiojan aldin ki səpət turoquzoin, andin uning əltürülüxi tükün uningdin qekinip turunglar, dəp yazoqanidi. **16** Xuning bilən Yoab xəhərni kezitip, Uriyanı palwanlar [kəskin sokuxkan] yərgə mangurdı. **17** Xəhərdiki adamlar qıkip, Yoab bilən sokuxkanda həlkötin, yəni Dawutning adamlarından birnaqqisi yikildi; Uriyamu oldu. **18** Yoab adəm əwətip jəngning həmmə wəkəliridin Dawutka həwər bərdi. **19** U həwərqə mundaq tapılıdi: Padixaḥka jəngning həmmə wəkəlirini dəp bolojinında, **20** əgər padixah qəzəplinip seningdin: Sokuxkanda nemixkə xəhər sepiiloja xundak yekin bardinglər? Ularning sepilidin ya atidioqanlığını

bilməmtinqilar? **21** Yərubbəxətninq ooqli Abimələknı kim elətürqinini bilməmsən? Bir hotun seplidin uningoja bir parqə yarçunqak texini etip, u Təbəz xəhirdə olmındım? Nemixkə sepiloja undak yekin bardinglər? — Desə, sən: Silininq kulları Hittiy Uriyamu oldu, dəp eytkin — dedi. **22** Həwərqə berip Yoab uningoja tapxurup əwətkan həwərning həmmisini Dawutka dəp bərdi. **23** Həwərqə Dawutka: Dütəmənlər bizdən kütlük kəlip, dalada bizgə hujum kıldı; lekin biz ularoja zərbə berip qekindürüp, xəhərning dərvazisiziqə qoşuldu. **24** Andin ya atkuqilar seplidin kul-hizmətkarliringoja ya etip, padixaḥning kul-hizmətkarliridin birnaqqını əltürdü. Kulları Uriyamu oldu — dedi. **25** Dawut hawərqığa: Yoabka mundaq degin: — Bu ix nəzirində eoqir bolmisun, kılıq ya uni ya buni yəydi; xəhərgə bolən hujuminglarnı kəttik kılıp, uni oqlitlinglər, dəp eytip uni jür'ətləndürün — dedi. **26** Uriyaning ayali eri Uriyaning olgınını anglap, eri üçün matəm tutti. **27** Matəm künli etkəndə Dawut adəm əwətip uni ordisiqa kəltürdi. Xuning bilən u Dawutning ayali bolup, uningoja bir oquq tuqdı. Lekin Dawutning kılıqan ixi Perwərdigarning nəziridə rəzil idi.

12 Pərwərdigar Natanojı Dawutning kəxioja mangurdur. U Dawutning kəxioja kəlip uningoja mundaq dedi: «Bir xəhərdə ikki adəm bar bolup, birsə bay, yənə birsə kəmbəoşəl id. **2** Bayning intayın tola koy wə kala padiliri bar id. **3** Lekin kəmbəoşəlning ozi setiwiçip bəkçan kılıq bir saqılıq kozidin baxka bir nərsisi yok idi. Qoza kəmbəoşəlning eyidə balılırlı bilən təng esüp qong boldi. Qoza uning yeginidin yəp, uning iqkinidin iqip, uning kəqikidə uhlidi; uning nəziridə u ez kızıdək idi. **4** Bir künə bir yoluqı bayningkığa kəldi. Əmma u eyigə kəlgən mehman tükün ezininq koy yaki kala padiliridin birini yegüzüxkə təyyarlaqxə kezi kiymay, bəlki kəmbəoşəlning kozisini tartiweiş soypur, kəlgən mehman tükün təyyarlıdi. **5** Dawut buni anglap u kixiga kəttik oqzapləndi. U Natanojı: Pərwərdigarning hayatı bilən [kəsəm kılımənki], xuni kılıqan adəm əltümə layıktur! **6** U heq rəhimdillik kərsətməy bu ixni kılıjını tükün kozioja tet həssə teləm təlisün — dedi. **7** Natan Dawutka: Sən dəl xu xigidursən! Israillning Hudasi Pərwərdigar mundaq daydu: «Mən seni Israillning üstidə padixaḥ bolaklı məsih kıldım wə Saulning kolidin kütkuzdum; **8** Mən oyojangning jəmatini sanga berip, oyojangning ayallırını kəqikinqoja yatkuzup, Israillning jəmati bilən Yəhūdanıng jəmatini sanga bərdim. Əgər sən buni az kərgən bolsang, Mən sanga yənə həssiləp berəttim; **9** Nemixkə Pərwərdigarning sezinə kezgə ilmay, uning nəziridə rəzil bolqənni kıldığ? Sən Hittiy Uriyanı kılıq bilən əltürgüzüip, uning ayalını eziunggə ayal kıldığ, sən uni Ammoniyalarning kiliqi bilən katlı kıldığ. **10** Əmdi sən Meni kezgə ilmay, Hittiy Uriyaning ayalını eziunggə ayal kılıjining tükün, kılıq sening eyüngindən ayrılmayıd». **11** Pərwərdigar mundaq daydu: — «Mən ez eyüngindən sanga yamanlık kəltürüp, kəzli ringning alidda ayalliringni elip, sanga yekin birsigə berimən, u bolsa kükpiündüzdə ayalliring bilən yatidu. **12** Sən bolsang u ixni mahpiy kıldığ, lekin Mən bu ixni pütküll Israillning alddıa kündüzə kılımən» — dedi. **13** Dawut Natanojı: — Mən Pərwərdigarning alddıa gunah kıldım — dedi. Natan Dawutka: Pərwərdigar həm gunahıngidin etti; sən elməysən. **14** Halbüki, bu ix bilən Pərwərdigarning dütəmənlirigə kupurluk kılıkça pursat bərgininq tükün, seningdin tuqulqojan oquq bala qoqum olidu, — dedi. **15** Xuning bilən Natan ez eyigə kaytip kətti. Pərwərdigar Uriyaning ayalidin Dawutka tuqulqojan balını xundak urdiki, u kəttik kesə boldi. **16** Dawut bala həkkidə Hudaqə yelindi. U roza tutup, keqilərdə iqkirigə kırıp yərda düm yatatti. **17** Uning jəmatining aksakalları kopup

uning kexioja berip, uni yerdin kopurmakqi boldi; lekin u unimidi wə ular bilen tamak yeyixini rət kıldı. **18** Yəttinqi küni bala eldi. Dawutning hizmətkarlıri bala eldi, deyən həwərni uningoja berixinə korkup: «Bala tirk wakıti padıxah bizning sezlirimizgə kulak salmadi, əmdi bizi kəndakmu uningoja bala eldi, dəp həwər berimiz? U ezini zahimləndürüxi mumkin!» — deyixti. **19** Lekin Dawut hizmətkarlırinin piqirlaxjinini kərüp, balining əlginini ukəti. Xunga Dawut hizmətkarlıridin: Bala əldim? dəp soridi. Ular: Əldi, — dəp jawab bərdi. **20** Xuning bilən Dawut yerdin kopup, yuyunup, [huxbuy] may bilən məsihlinip, kiyimlirini yənggülxəp, Pərvərdigarning eyiga kirip ibadət kıldı; andin ez eyigə kəytip eziqə tamak əkəltürüp yedi. **21** Hizmətkarlıri uningoja: Silinen bu nema kıləjanları? Bala tirk qəoşa roza tutup yioqlidila, lekin bala əlgəndin keyin kopup tamak yedila, — dedi. **22** U: Mən: «Kim bilsun, Pərvərdigar manga xapaət kərsitip, balını tirk kəldurarmıkin» — dəp oylap, bala tirk wakıttı roza tutup yioqlidim. **23** Lekin əmdi u əlgəndin keyin nemixə roza tutay? Mən uni yandurup alalaymənəm? Mən uning yenioja barımən, lekin u yenimoja yenip keləlməydi, — dedi. **24** Dawut ayali Bat-Xebaqa təsəlli bərdi. U uning kexioja kirip uning bilən yatti; u bir oouj tuqiwidi, Dawut uni Sulayman dəp atidi. Pərvərdigar uni seydi, **25** wə Natan pəyojəmbər arkılık wəhiy yətküzüp, uningoja Pərvərdigar üçün «Yəddidiya» dəp isim kəydi. **26** Yoab Ammoniyarnıñ xahana paytehti Rabbahka hujum kiliп uni aldi. **27** Andin Yoab həwərqiləriñ Dawutning kexioja mangdurup: Mən Rabbahka hujum kiliп, xəhərnıng su bar kismini aldım. **28** Həzir sən kələjan əskərləriñ yioqip, xəhərnı kəmal kiliп, uni ixqal kiliqin; bolmisa mən xəhərnı alsam, mening ismim bilən atılıxi mumkin — dedi. **29** Xunga Dawut həmmə həlkəni jən kiliп, Rabbahka hujum kiliп uni aldi. **30** U ularning padixahının tajini uning bexidin aldı. Uning üstidiki altunning eoqırlioji bir talant idi, wə uning kəzidə bir gəhər bar idi. Kixilər bu tajni Dawutning bexioja kiygüzdi, Dawut bolsa u xəhərdin nuroqun olja aldi. **31** Əmma u yərdiki həlkəni xəhərdin qikirip ularni hərə, haman tepidiojan tırnilar wə təmür paltılar bilən ixlətti yaki humdanda kattik, əmgəkkə saldı; Dawut Ammoniyarnıñ həmmə xəhərləridə xundak kıldı; andin Dawut barlık həlk bilən Yerusaleməqə yenip kəldi.

13 Dawutning oouj Abxalomning Tamar degən qiraylık bir singlisı bar idi. Bu ixlardın keyin, Dawutning ooujı Amnon uningoja axıq bolup kəldi. **2** Amnon singlisı Tamarning ixtıda xunqə dərd tarttiki, u kesəl bolup kəldi. Əmma Tamar tehi kız idi; xuning bilən Amnonça uni bir ix kılıx mumkin bolmayıdışandək kəründi. **3** Lekin Amnonning Yonadab isimlik bir dosti bar idi. U Dawutning akisi Ximeahning ooujı idi. Bu Yonadab tolimu hiyligər bir kixi idi. **4** U Amnonça: Sən padixahıñ ooujı turup, nemixə kündin künqə bundak jüdəp ketisən? Kəni, manga eytip bər, dedi. Amnon uningoja: Mən inim Abxalomning singlisı Tamarəxa axıq boldum, dedi. **5** Yonadab uningoja: Sən aqırıp orun tutup, yetip kələjan boluwal; atang seni kərgili kəlgəndə uningoja: Singlim Tamar keliп manga tamak bərsun; uning tamak ətkinini kərüküm üçün, aldimda tamak etip bərsun, mən uning kolidin tamak yay, dəp eytkin, dedi. **6** Xuning bilən Amnon yetiweiip ezini kesəl kərsətti. Padixah uni kərgili kəlgəndə, Amnon padixahka: Ətünimən, singlim Tamar bu yərgə keliп, manga ikki kəturmaq təyyar kiliп bərsun, andin mən uning kolidin elip yay, dedi. **7** Xuning bilən Dawut ordisoja adəm əwətip Tamarça: Sandın ətünimənki, akang Amnonning eyigə berip, uningoja yegüdək bir nemə təyyarlap bərgin, dəp eytti. **8** Tamar Amnonning

eyiga bardi; u yatkanidi. U un elip yuoqurup, kəturmaqlarıñ kez aldida ətti. **9** Andin u kəturmaqni kazandin elip, uning aldiјə koydi. Lekin u yigili unimidi; u: — Həmmə adəm mening keximdin qikip kətsun, dedi. Xuning bilən həmmə kixilər uning kəxidin qikip kətti. **10** Andin Amnon Tamarça: Taamni iqrirkiri hujrioja elip kərigin, andin kolungdin elip yəymən, — dedi. Tamar ezi ətkən kəturmaqni iqrirkiri hujrioja, akisi Amnonning kexioja elip kirdi. **11** Tamar ularnı uningoja jegüzüp koymaqçı boluwidi, u uni tutuwelip: I singlim, kəl! Mən bilən yatkın! dedi. **12** Lekin u uningoja jawab berip: Yak, i aka, meni nomuska koymioqın! Israilda bundak ix yok! Sən bundak pəskəxlilik kilmioqın! **13** Mən bu xərməndiqiliğin kəndakmu kətürüp yürəleyəmən?! Sən bolsang Israilearning arisidiki əhməklərdin bolup kəlisən. Ətünüp kəlay, pəkət padixahka desəngla, u meni sənqə təwə boluxtin tosimayıd, — dedi. **14** Lekin u uning səzığə kulak salmadi. U uningdin küləklə keliп, uni zorlap ayaq asti kiliп uning bilən yatti. **15** Andin Amnon uningoja intayın kətikkı nəprətləndi; uning uningoja bolovan nəprəti uningoja bolovan əslidiki muhəbbətidin ziyyədə boldi. Amnon uningoja: Kopup, yokal! — dedi. **16** Tamar uningoja: Yak! Meni həydigən gunahıng sən həli manga kələjan xu ixtin bəttərdür, dedi. Lekin Amnon uningoja kulak salmadi, **17** bəlkı hizmitidiki yax yigitni qakirip: Bu [hotunni] manga qaplaxturmay, sırtka qikirivət, andin ixtikni takəp koy, dedi. **18** Tamar tolimu rəngdar bir kenglik kiygonidi; qünki padixahıñ tehi yatlık bolmioqan kizləri xundak kiyim kiyətti. Amnonning hizmətkarlıri uni koçlaq qikirip, ixtikni takıwaldı. **19** Tamar bexioja kül qeqip, kiygən rəngdar kenglikini yırtip, kolını bexioja koyup yioqlıjan peti ketiwatatti. **20** Akisi Abxalom uningoja: Akang Amnon sən bilən yattımu? Həzirqə jım turqojin, singlim. U sening akang əməsmə? Bu ixni kənglüğgə almioqın, — dedi. Tamar akisi Abxalomning eyida kengli sunuk haldə turup kəldi. **21** Dawut padixahıñ bolovan barlık ixlərni anglap intayın aqqıklärədi. **22** Abxalom bolsa Amnonça ya yahxi, ya yaman həq gəp kilmidi. Qünki Abxalom singlisli Tamarni Amnonning horlıqanlığından uni eq kərətti. **23** Toluk ikki yıl etüp, əfraiməqə yekin Baal-Hazorda Abxalomning kirkioquluları köylərini kirkıwatattı; u padixahıñ həmmə ooullırını taklip kıldı. **24** Abxalom padixahıñ kexioja keliп: Mana kulları köylərini kirkitiwatidu, padixah wə hizmətkarlırinin silinilən kulları bilən bille berixini etünimən, — dedi. **25** Padixah Abxalomqa: Yak, ooujın, biz həmmimiz barmayı, sənqə qoşus, — dedi. Abxalom xunqə desim, u barojuñ unimidi, bəlkı uningoja amət tilidi. **26** Lekin Abxalom: Əgər berixkə unimisila, akam Amnonni biz bilən barojuñ koysila, — dedi. Padixah uningdin: Nemixə u sening bilən baridu? — dəp soridi. **27** Əmma Abxalom uni kəp zorlöjini tiqün un Amnonning, xundakla padixahıñ həmmə ooullırınıning uning bilən bille berixioja koxuldu. **28** Abxalom eż oqulamlıroja buyrup: Sağək turunglar, Amnon xarab iqip hux kəyp bologunda, mən silergə Amnonni urungular desəm, uni dərhal əltürüngrələr. Korkmangalar! Bularını silergə buyruqcuqı mən əməsmə? Jürətlik bolup baturluq kərsitingər — dedi. **29** Xuning bilən Abxalomning oqulamları Amnonça Abxalom ezi buyruqandək kıldı. Xuan padixahıñ həmmə ooulları kopup, hər biri ez keçirioja minip kəqtı. **30** Xundak boldiki, ular tehi yolda keçip ketiwatkənda, «Abxalom padixahıñ həmmə ooullırını əltürdi. Ularning həq biri kalmidi» deyən həwər Dawutka yətküzüldi. **31** Padixah kopup kiyimlirini yırtip yərdə dum yatti; uning həmmə kül-hizmətkarlıri bolsa kiyimliri yırtık haldə yenida turətti. **32** Əmma Dawutning akisi Ximeahning ooujı Yonadab uningoja: — Olojam, ular

padixahning oqulliri bolqan həmmə yigitləri əltürdi, dəp hiyal kəlmisila. Qünki pəkət Amnon əldi; u ix Amnonning Abxalomning singlisı Tamarni har kılıçan kündin baxlap Abxalomning aqzidin qıqarmıqan niyiti idi. **33** Əmdi oqojam padixah: «Padixahning həmmə oqulları əldi» degen oyda bolup kəngüllərini biaram kəlmisila. Qünki pəkət Amnonla əldi – dedi. **34** Abxalom bolsa keqip kətkənidi. [Yerusealemidiki] kezətqi oqulam қarıwidi, mana, oqərb təripidin taoqning yenidiki yol bilən nuroğun adəmlər keliwatatti. **35** Yonadab padixah: Mana, padixahning oqulları kəldi. Dəl kulliri degəndək boldi – dedi. **36** Sezini tütip turıwidi, padixahning oqulları kelip kəttik yoqa-zar kıldı. Padixah, bilən hizmətkarlırimu kəttik yoqlaxtı. **37** Lekin Abxalom bolsa Gəxurning padixahı, Ammilihduning oqli Talmayning kexiqə bardi. Dawut oqlı üçün hər künü həza tutup kəyəqurdu. **38** Abxalom keqip, Gəxuroja berip u yərdə üq yil turdu. **39** Dawut padixahning kəlbini Abxalomning yenoja berixkə intzar boldi; qünki u Ammonoja nisbətən təsəlli tapşanı, qünki u elgənidir.

14 Əmdi Zəruiyaning oqli Yoab padixah, kəlbining Abxalomqa talmüriyatçılarını baykıdı. **2** Xuning üçün Yoab Təkoqaq adəm əwətip u yerdin danixmən bir hotunni əkəldürüp uningoja: Səndin etünəy, ezungni matəm tutkən kixidək kərsitip karılık kiyimi kiyip, ezungni ətirlik may bilən yaqılım, bəlkı ezungni elgüqi üçün uzun wakıt həzərən bolqan ayaldək kılıp **3** [Dawut] padixahning kexiqə berip uningoja mundak degin, – dedi. Xundak kılıp, Yoab deməkki bolqanlırinu u ayalqa eğətti. **4** Xuning bilən Təkoalıq bu ayal padixahning aldiqə berip, təzim kılıp, bax urup: I padixahım, meni kütküziwaloqyla, – dedi. **5** Padixah uningdin: Nəmə dərding bar? dəp soridi. U jawap berip: Mən dərwəkə bir tul hotunmən! Erim olüp kətti; **6** Dedəklirinən ikki oqli bar idi. İkkisi etizlikə uruxup kəlip, ariqa qıxıdıcıqan adəm bolmılqəqka, biri yənə birini urup əltürüp koydu. **7** Mana, həzir pütün eydikilər dedəkliriga қarxi kopup, inisini əltürginini bizə tutup bərgin; inisining jenini elip, kətl kılıqını üçün biz dənənə jan alımız. Xuning bilənmə miras aloquqını yokitmış, dəwətidü. Ular xundak kılıp yalqız kələjən qoqumni eçürüp, erimə nə nam na yər yüzida əwladmu kəldurojılı koymayıdu, – dedi. **8** Padixah ayalqa: Öyüngə baroqın, man əhvaloqa қarap sən toqıruluk höküm qıkırıman, – dedi. **9** Təkoalıq ayal padixah: I, oqojam padixah, bu ixta gunah bolsa, həmmisi mening bilən atamning jəməti üstidə bolsun, padixah wə uning təhti bilən munasiwətsiz bolsun, – dedi. **10** Padixah: Birər kim sanga [bu toqıruluk] gəp kilsə, uni mening kəximəja elip kəlgin, u seni yənə awara kılmaydioqan bolidu, – dedi. **11** Ayal jawab berip: Undakta padixah, Pərvərdigar Hudalırını yad kılıçayla, kanoşa kan intikam aloquqınlıqning oqlumunu yokatmaslıq üçün, ularning halak kılıxıqaya yol koymıqayla, – dedi. Padixah: Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, Sening oqlunglıng bir tal qeqi yergə qıxmadyad, – dedi. **12** Lekin ayal: Dedəkliri oqojam padixahla yənə bir sezni degili koqoqayla, dewidi, u: Eytkin – dedi. **13** Ayal yənə mundak dedi: Əmdi sili nemixka Hudanıng həlkigə xuningə oħħax ziyānlik bir ixni niyət kıldı? Padixah xu geçi bilən əzini gunahkar kılıp bekitiwatidu, qünki u əzi paliojan kixini kəyturup əkəlmidi. **14** Dərwəkə həmmimiz qoqum elüp, yergə təkülən, kəytidin yioqıwalıqlı bolmaydioqan südək bolimiz. Lekin Huda adəmning jenini elixkə əməs, bəlkı Θ palanojinini Θıqə kəyturup əkilixkə ilaj kıldı. **15** Əməliyətə, mening oqojam padixahla xu ix toqrisidin sez kılıqılı keliximning səwəbi, həlk meni korkattı. Lekin dedəkliri: Bu gəpni padixahka

eytay! Padixah bəlkim ez qərisining iltimasını bəja kəltürər, degen oyda boldi. **16** Qünki padixah anglixı mumkin, qərisini həm oqlumnu Hudanıng mirasidin təng yokatmaqçı bolqan kixining kolidin kütkuzup kalar. **17** Xunga dedəkliri, oqojam padixahning sezə manga aramlıq berər, dəp oyliydim. Qünki oqojam padixah Hudanıng bir pərixtisidək yahxi-yamanni park atküqidur. Pərvərdigar Hudalırı sili bilən billə bolqay! **18** Padixah ayalqa jawab berip: Səndin etünimənki, mən səndin soriməkçı bolqan ixni məndin yoxurmioqaysən, dedi. Ayal: Oqojam padixah, sezə kilsilə, dedi. **19** Padixah: Bu gəplirinqning həmmisi Yoabning kərsətmisim, kəndak? – dedi. Ayal jawab berip: I, oqojam padixah, silining janlıri bilən kəsəm kılımankı, oqojam padixah eytənərlər ongojumu, solojumu käymədiqən həkikəttur. Dərwəkə silining kulları Yoab manga xuni tapılıp, bu sezlərni dedəklirinən aqzioja saldı. **20** Yoabning bundak kılıxı bu ixni həl kılıx üçün idi. Oqojamming danalıq Hudanıng bir pərixtisiningidək ikən, zməndə yüz beriwartkan həmmə ixlərini biliđikan, – dedi. **21** Xuning bilən padixah Yoabka: Maķul! Mana, bu ixka ijazə bardım. Berip u yigit Abxalomni elip kəlgin, dedi. **22** Yoab yergə yikilip bax urup, padixahka bəht-bərikə tilidi. Andin Yoab: I oqojam padixah, ez külungning təlipigə ijazə bərginindən, ez külungning sening aldingda itlipat tapkınıni bügün bildim, – dedi. **23** Andin Yoab kozojılıp, Gəxuroja berip Abxalomnu Yeruseleməja elip kəldi. **24** Əmma padixah: – U mening yüzümnı kərməy, ez eyiga barsun, degenidi. Xunga Abxalom padixahning yüzünü kərməy, ez eyiga kətti. **25** Əmdi pütkül Israil təwəsidiə Abxalomdək qıraylıq dəp mahtaloqan adəm yok idi. Tapinidin tartıp qoqqusiojqıqında heq əyib yok idi. **26** Uning qeqini qüxürəndə u hər yilning ahirida qeqini qüxürətti; qeqi eçirlixip kətkaqka, xunga uni qüxürətti, qeqini padixahning «əlqəm taraza»si bilən tartsa ikki yüz xəkəl qıktı. **27** Abxalomdin üq oqul wə Tamar isimlik bir kız tuquldı. Kizi tolimu qıraylıq idi. **28** Abxalom padixahning yüzünü kərməy, Yeruselemdə toptocoraqa ikki yıl toxquqə turdi; **29** Abxalom Yoabka adəm mangdurup, əzini padixahning kexiqə əwətixini etündi, əmma u kəlgili unimidi. Abxalom ikkinçi kətim uning yenoja adəm əwətidi, lekin Yoab kelixni halımıdi. **30** Xuning bilən Abxalom ez hizmətkarlırioq: – Yoabning meningkigə yandax arpa teriklik bir parqa etizlikə bar. Berip uningoja ot koynular, dəp buyrudi. Xundak kılıp, Abxalomning hizmətkarlıri Yoabning bu bir parqa etizlikəja ot koydu. **31** Andin Yoab kozojılıp Abxalomning eyiga kirip uningdin: Nemixka hizmətkarlıring etizlikimoja ot koydi! – dəp soridi. **32** Abxalom Yoabka jawab berip: Mana, mən sanga adəm əwətip: Kəximəja kəlsun, andin padixahning kexiqə manga wakalitən baroquzup uningoja: Mən nemixka Gəxurdın yenip kəlgəndimən? U yərdə kəlsəm, yahxi bolattikən, dəp eytəküzəkçı idim. Əmdi padixah bilən didar laxsam dəymən; məndə kəbəlikliq bolsa, u meni əltürşən, – dedi. **33** Xuning bilən Yoab padixahning kexiqə berip, uningoja bu həwərnı yətküzdü. Padixah Abxalomnu qakırdı; u padixahning kexiqə kelip, padixahning alidda təzim kılıp bax urdi; padixah Abxalomni səydi.

15 Bu ixlardın keyin Abxalom ezigə jəng hərwisi bilən atlarnı təyyarlatdı həm ez aliddə yügürdioqan allik əskəri bekitti. **2** Abxalom tang səhərdə kopup, dərvəzioja baridioqan yolning yenida turattı. Kəqan birsi dəwəyimni kəssun dəp, padixahka orz tutkılı kəlsə, Abxalom uni qakırip: Sən kəysi xəhərdin kəlding, – dəp soraydı. U kixi: Külung Israilning palanqı əkbilisidin kəldi, desə, **3** Abxalom uningoja: Mana, dəwəyinqələr durus wə hək ikən, lekin padixah təripidin ezigə

wakalitən ərzinqni anglaxkə koyulojan adəm yok, dəyitti. **4** Andin Abxalom yənə: Kaxki, mən zemində sorakçı kılınsam'ıdı, hər kimning ərzi yaki dəwayı bolup, menin kəsiməja kəlsə, uningoja adalət kərsitəttim! — dəyitti. **5** Birkim uningoja təzim kılɔlılı aldiqa barsa, Abxalom kolını uzutup, uni tutup seyətti. **6** Abxalom xundak kılıp padixahning həküm qıkırıxiqə kəlgən Israilning hərbini adamlarının kengüllərini utuwalatlı. **7** Tət yil etkəndə, Abxalom padixahqə: Mening Həbronda Pərvərdigarqə iqtən kəsimimni ada kılıxım üçün, xu yərgə berixkə ijazət bərsəng; **8** qünki kulgung Suriyadiki Gəxurda turqinimdə kəsəm iqi: Əgər Pərvərdigar meni Yerusaleməja kəytursa, man Pərvərdigarqə ibadət kılımən, dəp eytkənidi, — dedi. **9** Padixah uningoja: Tinç-aman berip kəlgin, dewidi, u kəzənilip Həbrondan kətti. **10** Lekin Abxalom Israilning həmmə kabılırlığın məhpiy əlqlərnini mangdurup: Buroj awazını anglojininqarda: «Abxalom Həbronda padixah boldıl» dəp elan kilinglar, dedi. **11** Əmdi ikki yüz adəm təklip bilən Abxalom bilən birgə Yerusaleməndin barəqanidi. Ular həqiqiyə əhwaldin bihəwər boloqaqka, saddılık bilən barəqanidi. **12** Abxalon kurbanlıq etküzgəndə, u adəm əwətip Dawutning məsləhətqisi bolovan Gilohluk Ahitoftalı eż xəhiri Gilohdın elip kəldi. Xuning bilən kəst barəqanseri küqayı, Abxaloməja əgəxənlər barəqanseri kəpiyüwatattı. **13** Dawutqə bir həwərqi kəlip: Israilning adamlarının kengüllərini Abxaloməja mayıl boldı, — dedi. **14** Xuning bilən Dawut Yerusalemənda uning bilən bolovan həmmə kul-hizmətkarlıriqə: Kopup kaqaylıl Bolmisa, Abxalomdin kutulalmaymış. İttik ketəylə; bolmisa, u tuyuksız üstümzə besip kəlip, bizə balə kəltürüp xəhər həlkini kılıq bisi bilən uridu, dedi. **15** Padixahning kul-hizmətkarlıri padixahqə: Ojojam padixah, nema bekitəs, xuni kılımınız, dedi. **16** Xuning bilən padixah pütün alisidikilərini elip, qıkıp kətti; əmma padixah kenizəkliridin onni ordioja karaxka koydi. **17** Padixah, qıkıp kətkəndə həmmə həlk uningoja əgəxti; ular Bayt-Mərhəkta turup kəldi. **18** Həmmə hizmətkarlıri uning bilən billə [Kidron ekinidin] ettiwətattı; barlıq Kərətiylər, barlıq Pəlatiylər, barlıq Gatlıklar, yəni Gat xəhiridin qıkıp uningoja əgəxən altə yüz adəm padixahning aliddə mangattı. **19** Padixah, Gatlık Ittayqə: Sən nemixəkə biz bilən barisən? Yenip berip padixahning kəxida turojin; qünki sən eż yurtundın musapir bolup palanojansən. **20** Sən pəkət tünütünlə kəlding, mən bütün kəndakşığə seni eżüm bilən billə sərsən kiliy? Mən bolsam, nəğə baralısam, xu yərgə barıman. Kerindaxliringni elip yenip ketkən; Hudanıng rəhîm-xəpkəti wə həkikəti sanga yar boloqay! — dedi. **21** Lekin Ittay padixahqə jawab berip: Pərvərdigarning hayatı bilən wə ojojam padixahning hayatı bilən kəsəm kılımənki, məyli hayat yaki mamət bolsun, ojojam padixah kəyərdə bolsa, kulgung xu yərdimə bolidu! — dedi. **22** Dawut Ittayqə: Əmdi sənmə berip [eñindin] etkin, dedi. Xuning bilən Gatlık Ittay həmmə adamları wə uning bilən mangojan barlıq bala-qakılırı etüp kətti. **23** Həmmə həlk ettiwətəkəndə, pütkülxu yurttikilər kəttik awaz bilən yiojıldı. Padixah, eźimi Kidron ekinidin etkəndə, barlıq həlk qəllük təripigə karap yoldı. **24** Wə mana, Zadok bilən Lawiylar mu Hudanıng əhədə sandukını ketürüp billə kəldi; ular Hudanıng əhədə sandukını yərdə koydu. Barlıq həlk xəhərdin qıkıp etküqə Abiyatar bolsa, kurbanlıklärni sunup turatı. **25** Padixah, Zadokqə: Hudanıng əhədə sandukını xəhərgə yandurup elip kirgin. Mən əgər Pərvərdigarning kezdirirdə iltipat tapsam, U qoqum meni yandurup kelidu wə U manga əhədə sandukını wə Əz makanını yənə kərgüzdü; **26** lekin U menin toqramada: Səndin hursənlilikm yok, desə, mana mən; U meni kəndək kılıxni layık kersə, xundak kılsın, — dedi. **27** Padixah, kahin Zadokqə:

Sən aldin kərgüqi əməsmə? Sən wə eż oolung Ahimaaz wə Abiyatarning oqli Yonatan, yəni ikkinglarning ikki oolungular sanga həmrəh bolup tinç-aman xəhərgə kəytikin. **28** Mana, mən silərdin həwər kəlgüçə qəldiki etkəllərdə tüttip turay, — dedi. **29** Xuning bilən Zadok bilən Abiyatar Hudanıng əhədə sandukını Yerusaleməja kəyturup berip, u yarda qaldı. **30** Lekin Dawut Zəytun teojoja qıkkanda, bexini yepip yalang ayaq bolup yiçławatattı; uning bilən bolovan həmmə həlkning hərbəri bexini yepip yiçlap qıkiwatattı. **31** Birsi kəlip Dawutqə: Ahitoftalı Abxalomning kəstigə katnaxkanlar iqida ikən, dedi. Xuning bilən Dawut dua kılıp: I Pərvərdigar, Ahitoftalning məsləhətini əhməkənlilikka aylanduroqaysən, dedi. **32** Dawut taqning qoikkisiqə, yəni adətə u məhsus Hudaqa ibadət kılıdiqan jayço yətkəndə, Arkilik Huxay tonı yirtik, bexioqa topa-qang qeqiylan halda uning aldioja kəldi. **33** Dawut uningoja: Mening bilən barsang, manga yük bolup kalısan; **34** əkinin xəhərgə kəytip berip Abxaloməja: I padixah, mən bügüngə ədərət atangning kul-hizmətkarlı boloqandək, əmdi sening kul-hizmətkarlıq bolay, disang, sən mən üçün Ahitoftalning məsləhətini bikar kılıwtəlaysən. **35** Mana Zadok wə Abiyatar degən kahinlarmu xu yərdə sən bilən billə bolidu əməsmə? Padixahning ordisidin nemə anglisang, Zadok bilən Abiyatar kahinlərə qətkin. **36** mana, ularning ikki oqli, yəni Zadokning oqli Ahimaaz bilən Abiyatarning oqli Yonatanınu xu yərdə ularning yenida turidu. Hərnəma anglisang, ular arkılık manga həwər yətküzgün — dedi. **37** Xuning bilən Dawutning dosti Huxay xəhərgə bardı; Abxalommu dəl xu qəođda Yerusaleməja kirdi.

16 Dawut taqning qoikkisidin əmdilə etüxigə Məfiboxətninq hizmətkarlı Ziba ikki yüz nan, bir yüz kixmix poxkili, yüz yazılık, mewa poxkili wə bir tulum xarabını ikki exakkə artip uning aldioja qıktı. **2** Padixah, Zibaqə: Bularni nemə üçün əkaldıq? dedi. Ziba: Exəklərni padixahning alisidikilər menixi üçün, nanlar bilən yaşlıq miwilərni qulamlarlung yeyişi üçün, xarabni qəldə herip kətkənlərning iqixi üçün əkaldım — dedi. **3** Padixah: Ojojangning oqli nəda? — dəp soridi. Ziba padixahqə jawab berip: U yanıla Yerusaleməda kəldi, qünki u: Bugün Israfil jəmətidikilər atamning padixahlığını manga yandurup beridu, dəp olturnu — dedi. **4** Padixah, Zibaqə: Mana Məfiboxətninq həmmisi sanga təwə bolsun, dewidi, Ziba: Mən siligə təzim kılımən; silining aldilirida iltipat tapsam, i ojojam padixah, — dedi. **5** Dawut padixah Bahurimoja kəlgəndə, mana Saulning jəmətidin bolovan, Geranıng oqli Ximəy isimlik bir adam xu yərdin uning aldioja qıktı; u bu yakka kəlgəq kimdə birini kəroqawatattı. **6** U Dawutning eziqə wə Dawut padixahning barlıq hizmətkarlıriqə karap taxlarnı attı; həmmə həlk bilən barlıq palwanlar padixahning ong təripidə wə sol təripidə turatti. **7** Ximəy kəroqə: Yokal, yokal, həy sən kənhor, iplas! **8** Sən Saulning ornında padixah boldung, lekin Pərvərdigar uning jəmətinin kəlini sening bexingoja kəyturdı; əmdi Pərvərdigar padixahlıknı oolung Abxalomning kolioja bərdi; mana, ezungning razilliking sening tüstüngə qüxti, qünki sən bir kənhrsən! — dedi. **9** Zəruuiyaning oqli Abixay padixahqə: Nemixəkə bu elük it ojojam padixahni kəroqisun? U yərgə berip uning bexini kəskili manga ijazət bargaysan! — dedi. **10** Lekin padixah: I Zəruuiyaning oqulları, menin bilən nema karinglar? U kəroqisə kəroqisun! Əgər Pərvərdigar uningoja, Dawutni kəroqiojn, dəp eytkən bolsa, undakta kim uningoja: Nemixəkə bundak kılısan? — deyəlisun? **11** Dawut Abixayqə wə barlıq hizmətkarlıriqə: Mana eż puxtumdin bolovan oqlum menin jenimni izdигən yərdə, bu

Binyamin kixi uningdin artukraq kilmamdu? Uni қароjoqili koyojin, qunki Pərvərdigar uningoja xundak buyruptu. **12** Pərvərdigar bəlkim mening dardlirimni nəzirigə elip, bu adəmning bügün meni қarоjоanlırinin ornda manga yahxil yandurur, dedi. **13** Xuning bilən Dawut ezeləmliri bilən yolda mengiwardi. Ximay bolsa Dawutning uludildiki taoq baqrıda mangojaq karojaytta həm tax etip topa-qang qaqqatti. **14** Padixah wə uning bilən boləjan həlkning həmmisi herip, mənzilgə baroqanda u yərdə aram aldi. **15** Əmdi Abxalom barlıq Israillar bilən Yerusalemoja kəldi; Ahitofel uning bilən billə idi. **16** Dawutning dosti arkilik Huxay Abxalomning kexioja kəlgəndə, u Abxalomqa: Padixah yaxisun! Padixah yaxisun! — dedi. **17** Abxalom Huxayoja: Bu sening dostungoja kərsitidioqan himmitingmu? Nemixə dostung bilən barmidinq? — dedi. **18** Huxay Abxalomqa: Yak, undak əməs, bəlkı Pərvərdigar wə bu həlk həmmədə Israillarning həmmisi kimni tallisa, man uningoja təwə bolay wə uning yenida turiman. **19** Xuningdin baxxā kimning himmitidə bolay? Uning oqlining kexida hizmat kilməmdim? Sening atangning kexida hizmet kiləndək, əmdi sening kexingda hizmet kılay, — dedi. **20** Andin Abxalom Ahitofələ: Məslihətlip yol kərsitinglər; kəndak kilsək bolar? — dedi. **21** Ahitofel Abxalomqa: Atangning ordisioja қarоjili koyojan kenizəkləri bilən billə yatkın; xuning bilən pütkül Israile sening eżüngü atangoja nəpratlık kılqanlığında angelaydu; xundak kılıp sanga əgəxkənlərinəng kollırı kılqlandırılıdu, dedi. **22** Xuning bilən ular Abxalom üçün ordininq eżisidə bir qədir titki; Abxalom həmmə Israillning kəzləri alıldı ezelətisining kenizəkləri bilən billə boldi. **23** U künlərdə Ahitofelning bərgən məslihəti huddi kixi Hudadın sorap erixən sez-kaləmdək hesablinatti. Uning Dawutka wə Abxalomqa bərgən həmmə məslihətimi həm xundak kərilətti.

17 Ahitofel Abxalomqa: Manga on ikki ming adəmni talliweişkə ruhsat bərsəng, mən bugün keqə kəzəqili, Dawutni koqlay; **2** Mən uning üstigə qüxkinimdə u herip, kollırı ajiz bolidu; mən uni alakəzədə kılıwetimən, xundakla uning bilən boləjan barlıq həlk kəqidu. Mən pəkət padixahnilə urup eltürimən, **3** andin həmmə həlkni sanga bekindürüp kəyturimən. Sən izdигən adəm yokalsa, həmmə həlk sening kexingoja kəytidü; xuning bilən həmmə həlk aman-əsən kəlidü, dedi. **4** Bu məslihət Abxalomqa wə Israillining barlıq akşakallırıqə yakçı, **5** lekin Abxalom: Arkilik, Huxaynimu qakiringlar; uning sezinimu angelayli, — dedi. **6** Huxay Abxalomning kexioja kəlgəndə, Abxalom uningoja: Ahitofel mundak-mundak etti; u degəndək kılaylimu? Bolmisa, sən bir məslihət bərgin, — dedi. **7** Huxay Abxalomqa: Ahitofelning bu wakıttı bərgən məslihəti yahxi əməs, — dedi. **8** Huxay yənə mundak dedi: «Sən atang bilən adəmlirini bilisəno — ular palwanlardur, hazır daladiki baliliridin juda kiliñojan qixi eyikətə pəyli yaman. Atang bolsa həkkikiy jəngqidür, ezeləmliri bilən birga köymədu. **9** Mana u hazır bir ojarda ya baxxā bir yərdə məkininüwaləjan bolsa kerək. Mubada u awwlə həlkımız üstigə qüxsə xuni angliojan hərkim: Abxalomqa əgəxkənlər kirojinqlikka uqraptu, — dəydi. **10** U wakıttı hətta xır yürək palwanlarning yürəklirimi su bolup ketidü; qunki pütkül Israile atangning batur ikənlilikini, xundakla uningoja əgəxkənlərinəng palwan ikənlilikini bilidu. **11** Xunga məslihətim xuki, pütkül Israile Dandin tartip Bərə-Xəbaqıqa sening kexingoja tez yioqlısun (ular dengizdiki kumlardək kəptur!). Sən eżüng ularnı baxlap jənggə qıqqın. **12** Biz uni kəyərdə tapsak, xəbnəm yərgə qüxkəndək uning üstigə qüxəylə.

Xuning bilən uning ezi wə uning bilən boləjan kixilərdin həq kimmə kalmayıdu. **13** Əgər u bir xəhərgə kiriwalsımı, pütkül Israile xu yərgə arojamqları elip kelip, xəhərnı hətta uningdi kiqiq xeojl-taxlarnı qaldurmaya sərəp əkilip, dərya jiloqisoşa taxliwetimiz. **14** Abxalom bilən Israillning həmmə adəmliri: Arkilik Huxayning məslihəti Ahitofelning məslihətidin yahxi ikən, deyixti. Qunki Pərvərdigar Abxalomning bexioqa bala kəlsun dəp, Ahitofelning yahxi məslihətinəng bikar klinixini bekitkənidi. **15** Huxay Zadok bilən Abiyatar kahinləroja: Ahitofelning Abxalom bilən Israillning akşakallırıqə bərgən məslihəti mundak-mundak, əmma mening məslihətim bolsa mundak-mundak; **16** hazır silar dərhal adam əwətip Dawutka: Bu keçidə qelning keqikliridə konnay, bəlkı tez etip ketinglər, bolmisa padixah wə uning bilən boləjan həmmə həlk halak boluxi mumkin, dəp yətkütünglər — dedi. **17** U wakıttı Yonatanı Ahimaaž Ən-Rogaldə küttüp turattı; ular baxxālarning kerüp kəlməslikü üçün xəhərgə kirmidi; bir dedəknəng qıkip ularəha hawar berixi bekitildi. Əlar berip Dawut padixahkə həwərni yətküzdi. **18** Lekin bir yax yigit ularını kerüp kelip, Abxalomqa dəp koydi. Əmma bu ikkiylən ittic berip, Bahurimdiki bir adəmning əyigə kirdi. Bu adəmning höylisidə kuduč bar idı; ular xuningdoja qüxüip yoxurundi. **19** Uning ayali kudučning aqzioja yapkuqını yepip üstigə sokulojan buqdayını təküp koydi; xuning bilən həq ix aksarılanmıdı. **20** Abxalomning hizmetkarları əyqə kirip ayalning kexioja kelip: Ahimaaž bilən Yonatan kəyərdə? — dəp soridi. Ayal: Əlar erikin etip kətti, dedi. Kəlgənlər ularını izdəp tapalmay, Yerusalemoja kəytip kətti. **21** Ular kətəkəndin keyin, bu ikkiylən kudučtin qıkip, berip Dawut padixahkə hawar bərdi. Əlar Dawutka: Kopup, sudin etkin; qunki Ahitofel seni tutux üçün xundak məslihət beripti, — dedi. **22** Xuning bilən Dawut wə uning bilən boləjan barlıq həlk kəzəqili lordan dəryasidin etti; tang atkuqə lordan dəryasidin etmigən həqkim kalmidi. **23** Ahitofel ezelə məslihətinə qəbul kilməqanlığını kerüp exikini tokup, ezelə xəhəridiki əyigə berip, əyidiklərgə wəsiyat tapxuroqandan keyin, esilip eliwaldi. U ezelətisining kəbrisiədə dəpnə kılındı. **24** Xu arılıqta Dawut Maḥənaimoja yetip kəlgəndi, Abxalom wə uning bilən boləjan Israillining həmmə adəmlirimi lordan dəryasidin ettip boləjanıdi. **25** Abxalom Yoabning ornida Amasanı xoquunning üstigə sərdar kılıp koydi. Amasa bolsa Yitra isimlik bir Israilliç kixinin ooli idı. U kixi Nahaxning kizi Abigail bilən yekinqılıq kılqanıdi. Nahax Yoabning anisi Zəruuya bilən aqa-singil idı. **26** Israile bilən Abxalom Gileadning zeminida bargaq tiki. **27** Dawut Maḥənaimoja yetip kəlgəndə, Ammoniyarning Rabbah xəhiridin boləjan Nahaxning oöli Xobi bilən Lo-Dibarlıq Ammielning oöli Makir wə Rogelimdin boləjan Gileadlik Barzillay degənlər **28** yotkan-kerpa, das, qaqakuqa, buqday, arpa, un, komaq, purqak, kızıl max, kuruqan purqaklar, **29** hasəl, kaymak wə köylərni kəltürüp, kala sütidə kiliñojan kurut-irimqik qatarlıklärni Dawut bilən həlkəkə yeyix üçün elip keldi, qunki ular: Xübhisizki, həlk qəldə herip-eqip, usşap kətkəndü, dəp oylijanıdi.

18 Dawut ezi bilən boləjan həlkni yiojip editlidi wə ularning üstigə mingbəxi bilən yüzbəxi koydi. **2** Andin Dawut həlkni üç bələkka bələp jənggə qıqاردى; biringi bələkni Yoabning əkol astida, ikinçi bələkni Zəruuiyanıg oöli, Yoabning inisi Abixayning əkol astida wə türinqi bələkni Gatlik İttayning əkol astida koydi. Padixah həlkəkə: Bərəhək, mənəm siłər bilən jənggə qıqiman, dedi. **3** Lekin həlk: Sili qıqmışla, əgar biz kəqasak dixmən bizgə pərwa kilmaydu; hətta yerimizə elüp kətsəkmə bizgə pərwa kilmaydu. Qunki ezliri bizning on mingimizgə

barawər bolila. Yahxisi sili xəhərdə turup bizgə həmdəm boluxka təyyar turoqayla, dedi. **4** Padixah ularoja: Silərgə nəmə layik körünsə, xuni kılımən, — dedi. Xuning bilən həlk yüzdin, mingdin bolup xəhərdin qıkiwatkanda, padixah dərwazining yenida turdi. **5** Padixah Yoab bilən Abxay w İttayyoja: Mən üçün Abxalomqa yahxi muamilidə bolup ayanglar, dedi. Padixahning [həmmə sərdarlıri] Abxalom toorisidə xundak tapiliojinida, barlıq həlk tapiliojinini anglıdi. **6** Andin həlk Israil bilən soküxkili məydanoja qıktı; soküx Əfraimning ormanlığında boldi. **7** U yərdə Israil Dawutning adəmliridin məələləp boldi. U küni ular qətlik kiroqın kılindi — yigirmə mingi eldi. **8** Soküx xu zeminoja yeyildi; ormanlık yawatkanəl kılıqta elgənlərin kep boldi. **9** Abxalom Dawutning oqlamları bilən tuyuksız uqrıqı kıldı; Abxalom ez keçirioja minip, qong dub dərihining koyuk xahlirinə tegidin etkəndə, uning bexi dərəh xehioja kəplixip kəlip, u esilip kıldı; u mingən keçir bolsa aldioja ketip kıldı. **10** Birsə bunı kərüp Yoabka həwər berip: Mana, mən Abxalomning bir dub dərihida sanggilap turojinini kərdüm, dedi. **11** Yoab həwər bərgən adəmə: Neməl Sən uni kərüp turup, nemixə uni urup əltürüp yərgə qüixürmid? Xundak kılqan bolsang, sanga on kümüx tənggə wə bir kəmər berəttim, — dedi. **12** U adəm Yoabka: Kolumna ming kümüx tənggə təqsimü, kolumni padixahning oqlıqja uzatmayttım! Qünki padixahning həmmimiz aldida sanga, Abixayyoja w İttayyoja: Mening üçün hər biringlər Abxalomni ayanglar, dəp buyruqınızı anglıdık. **13** Əgər mən ez jenimni təwakkul kılıp, xundak kılqan bolsam (hərkəndək ix padixahın yoxurun kalmayıdu!) sən meni taxlap, düxməning katarida kərətting, — dedi. **14** Yoab: Səninq bilən bundak deyixikə qolam yok! — dedi-də, kəliqə üiq nayzını elip dərətəhə sanggiləklik haldə tirik turoqan Abxalomning yürikə sanjidi. **15** Andin Yoabning yaraqı ketürgüçisi bolqan on oqlam Abxalomning qərisigə yiojılıp, uni urup əltürdü. **16** Andin Yoab kanay qaldı; həlk Israilni koqlaxtin yandı; qünki Yoab əxunnu qekinixkə qakıldı. **17** Ular Abxalomni ormanlıktı qong bir azgalqa taxlap tüstiga nuroqun taxlarnı dewiləp kəydi. Israillar bolsa keçip hərbiri ez makaniqə kətti. **18** Abxalom tirik wəktidə padixah wadisida eziqə bir abidə turquzəjanıdı. Qünki u: Mening namimni kəldurdıqənə oqlum yok dəp, u tax abidini ez nami bilən atıqənəti. Xuning bilən bu tax bügüngə kədər «Abxalomning yadikari» dəp atılıdu. **19** Zadokning oqlı Ahimaaz [Yoabka]: Pərvərdigar seni düxmənlirinən kütküzəp san üçün intikəm aldi, dəp padixahka həwər berixkə meni dərhəl mangozozuin, — dedi. **20** Lekin Yoab uningoja: Sən bugün həwər bərməysən, bəlki baxkə bir küni həwər berisən; padixahning oqlı elğini tüpəylidin, bugün həwər bərməysən, dedi. **21** Xuning bilən Yoab Kuxiyooja: Berip padixahka kergininqi dəp bərgin, dedi. Kuxiyilik Yoabka təzim kılıp yügürüp kətti. **22** Lekin Zadokning oqlı Ahimaaz Yoabka yanə: Kəndakla bolmısın bu Kuxiyining kəynidin yügürükə manga ijazət bərgin, — dedi. Yoab: I oqlum, sanga həqkəndək seyinçik bərgüdök həwər bolmisa, nemixə yügürükni halaysən? — dedi. **23** U yəna: Kəndakla bolmısın, meni yügürüzgin, dedi. Yoab uningoja: Mang, yügür, dewidi, Ahimaaz lordan dəryasidiki tülzənlək bilən yügürük Kuxiyığa yetixip uningdin etüp kətti. **24** Dawut iqlik-taxkı darwazining otturisidə olturnattı. Kezətqi dərwazining egzsidin sepilning üstigə qıkip, bexini ketürtüp kariwidi, mana bir adəmning yügürüp keliwatqınıni kərdi. **25** Kezətqi warqırap padixahka həwər bərdi. Padixah: Əgər u yaloquz bolsa uningda qoşum həwər bar, dedi. Həwərqi bolsa yekinlixip keliwatatti. **26** Andin kezətqi yəna bir adəmning yügürüp kəlgini kərdi. Kezətqi

dərwaziwängə: Mana yəna bir adəm yaloquz yügürüp keliwatidü, — dedi. Padixah: Bumu həwərqi ikən, dedi. **27** Kezətqi: Awwalkısinin yügürüxi manga Zadokning oqlı Ahimaazning yügürxidək kəründi, — dedi. Padixah: U yahxi adəm, hux həwə yətküzidü, — dedi. **28** Ahimaaz padixahka towlap: Salalı dəp padixahka yüzini yergə təkküzip tazim kılıp: Ojojam padixahka ziyan yətkürtükə kollırını ketürgən adəmlərni məoplubiyətə muptila kılqan Pərvərdigar Hudalırı mubarəktur! — dedi. **29** Padixah: Abxalom salamətmə? — dəp soridi. Ahimaaz jawab berip: Yoab padixahning kuli wə pekirlərini mangduroğanda, pekirkixilərning qong kalaymikanlıqını kərdüm, lekin nəmə ix boļanlığını bilmidiim, — dedi. **30** Padixah: Boldı, buyakta turup turoqin, dedi. U bir tarəpkə berip turdi. **31** Wa mana, Kuxiy yetip kəldi; Kuxiy: Ojojam padixah hux həwərnı angloqayla. Pərvərdigar bugün asılık kılıp kozojələn həmmisindən silini kutkuzup, ularindən intikəm aldi, dedi. **32** Padixah Kuxiyooja: Yigit Abxalom salamatmu? — dəp soridi. Kuxiy: Ojojam padixahning düxmənləri wə silini kəstləxkə kozojələnlərning həmmisi u yigitə oxhax bolsun! — dedi. **33** Padixah tolimu azablinip, dərwazining təpisidiki balihəniqə yioqliqan peti qıktı; u mangojaq: I oqlum Abxalom! I oqlum, oqlum Abxalom! Kaxki, mən sening ornungda əlsəm bolmasmidtı! I Abxalom, mening oqlum, mening oqlum! dedi.

19 Birsə Yoabka: Padixah Abxalom üçün yioqlap matəm tutmakta, dəp həwər bərdi. **2** Xuning bilən xu kündiki nusrat həlk üçün musibətə aylandı; qünki həlk xu künidə: Padixah ez oqlı üçün kəyək-häsrət tartıwati, dəp anglıdi. **3** U küni həlk sokuxtın keçip hijalatə kılqan adəmlərdək, oqırılıkqə xəhərgə kirdi. **4** Padixah yüzini yepip: I, oqlum Abxalom, i Abxalom, meninq oqlum, meninq oqlum! — dəp kəttik awaz bilən pəryad kətirdi. **5** Lekin Yoab padixahning eyigə kirip, uning keçioja kəlip: Ez jenigni, oqullırıq bilən kizihringning jenini, ayallırıqning jeni bilən kenizkiliqringning jenini kütküzojan həmmə hizmətkarlarning yüzini sən bugün hijalatə kəldurdung! **6** Sən ezunga nəpratlinidioqlanları seyisen, seni seyidəqlərlərə nəpratlinidioqlandək kilişən! Qünki sən bugün sərdarlıringni yaki hizmətkarlıringni nəzirində həqnərsə əməs degəndək kıldıq! Qünki bugün Abxalom tirik kəlip, biz həmmimiz elgən bolsak, nəzirində yahxi bolattıkən, dəp bilip yəttim. **7** Əmdi qıkip hizmətkarlıringning kengliga təsəlli bərgin; qünki man Parvərdigar bilən əsəm kılımənki, əgər qıkmışang, bugün keçə həq adəm sening bilən kəlməydi. Bu bala yaxlıqindən tartıp bugünkü küngiçə üstüngə qırxən hərkəndək baladın eojir bolidü, — dedi. **8** Xuning bilən padixah qıkip dərwazida olturdu, deqən həwər yətküzülgəndə, ularning həmmisi padixahning keçioja kıldı. Əmma Israillar bolsa həmmisi keçip, ez eyigə kəytip kətti. **9** Əmdi Israil əabilisidiki həmmə həlk oqluqla kələxip: Padixah, bizni düxmənlirimizning kəlidin azad kılqan, bizni Filistylərning kəlidin kütküzojanıdı. Əmma, u hazır Abxalom tüpəylidin zəmindin özini qaqruruwatidu. **10** Lekin biz tüstimizə padixah boluxka məsih kılqan Abxalom bolsa jəngdə eldi. Əmdi nemixə padixahı yandurup elip kəlixəkə gəp kılınaysılar? deyixti. **11** Dawut padixah, Zadok bilən Abiyatah kahinlərə adəm əwətip: Silər Yəhūdaning aksaqlarıraqa: [Padixah mundak dəydi]: — Həmmə Israillarning padixahını ordisiqa kəyturup kəlyili, deyixkən təliplirining həmmisi padixahning kəlikioja yetkin yərdə, nemixə silər bu ixtə ulardın keyin kəlisilər? **12** Silər meninq kerindaxlırim, meninq ət-ustihanlırim turup, nemixə padixahı elip kəlixətə həmmisindən keyin kəlisilər?!

dənglər. **13** Wə xundakla yənə Amasaçımı: Padixah mundak dəydu: — Sən mening et-ustihanlırim əməmsusən? Əgər seni Yoabning ornida mening kəximda daim turidişən koxunning sərdarı kilmışam, Huda meni ursun həm uningdin artuk jazalisun — dənglər, — dedi. **14** Buning bilən Vəhəudadiki adəmlərinə kəngüllərini bir adəmning kənglidək eziqə mayıl kıldı. Ular padixahla adəm mangdurup; Sən eziqə bilən həmmə hizmətkarlıring birgə yenip kelinqılar, dəp həwər yətküzdi. **15** Xuning bilən padixah yenip İordan dəryasında qəldi. Vəhəudadiki adəmlər padixahını İordan dəryasının etküzümüz dəp, padixahının aldiqə Gilgalıqə baroqanı. **16** Bahurimdin qıkkən Binyaminlik Geranıng oqlı Ximəy aldırıp kelip, Vəhəudadiki adəmlər bilən qüçüp, padixahının aldiqə qıktı. **17** Ximəygə Binyamin kəbilisidin ming adəm əgəxti; ular bilən Saulning jəmatida hizmətkar boloqan Ziba, uning on bəx oqlı wə yigirmə hizmətkarlıni uningoja koxulup kəldi; bularning həmmisi İordan dəryasının etüp padixahning aldiqə qıktı. **18** Bir kema padixahning ihiyariqə koyulup, aila tawabiatlarını etküzük üçün uyan-buyan etüp yürütti. Padixah, İordan dəryasının etkəndə, Geranıng oqlı Ximəy kelip uning aliddə yikilip turup **19** padixahka: Ojojam kulliriqə kəbihlik sanimoqayla; ojojam padixah Yerusalemın qıkkən kündə kullirinin kilojan kəbihlikini əslirigə kəltürmigəyla; u padixahning kəngliga kəlmisin. **20** Qünki kulliri ezining gunah kəliojinimni obdan biliđi; xunga mana, mən Yüşüpnıng jəmatidin həmmidin awval bügün ojojam padixahını karxi elizka qıktımmən, — dedi. **21** Zəruyanıng oqlı Abixay buni anglap: Ximəy Pərvərdigarning məsih kəliojinini kəroqojan tursa, elümgə məhəkum kəlinix lazım bolmadı? — dedi. **22** Lekin Dawut: I: Zəruyanıng oqulları, silənning mening bilən nema karingılar? Bügün silə manga karxi qılımkəqimisərlər? Bügünki kündə Israilde adəmlər elümgə məhəkum kəlinixi kerəkmə? Bügün Israiloja padixah, ikənlikimni bilməymənmə? — dedi. **23** Andin padixah Ximəygə: Sən əlməysən, — dedi. Padixah uningoja kəsəm kıldı. **24** Əmdi Saulning nəwrisi Məfiboxat padixahını karxi alojılı kıldı. Padixah katkın kündin tartıp sak-salamət kəytip kəlgən künqiqə, u ya putlirinən tırnikini almışqan ya sakılıni yasımıqan wə yaki kiyimlərini yumiojanıdi. **25** U padixahını karxi alojılı Yerusalemın kəlgəndə, padixah uningdin: I Məfiboxat, nemixə mening bilən barmidinq? — dəp soridi. **26** U: I, ojojam padixah, kulliri aksak boloqaqka, exikimni tokup, minip padixah bilən billə barayı, dedim. Əmma hizmətkarım meni aldad koyuptu; **27** U yənə ojojam padixahning aldida kullirinin oqayıwtını kıldı. Lekin ojojam padixah, Hudanıng bir pərixtisidaktur; xuning üçün silige nema layık kerünse, xuni kiloqayla. **28** Qünki atamning jəmatinə həmmisi ojojam padixahning aldida olğan adəmlərdək idi; lekin sili ez kullirini ezliri bilən həmdastıhan boloqanlar arısında koydila; mening padixahning aldida pəryad kəliojə nema həkkim bar? — dedi. **29** Padixah uningoja: Nemixə ixliring tooqrisida seziwlerisən? Mening həkümüm, sən bilən Ziba yərlərni belətixwelinqlər, — dedi. **30** Məfiboxat padixahka: Ojojam padixah aman-əsan ez eyigə kəlgəndin keyin, Ziba həmmisini alsimu razımən! — dedi. **31** Gileadlıq Barzillaymu Rogelimdin qıxıp padixahını İordan dəryasının etküzüüp koyuxkə kelip, padixah bilən billə İordan dəryasının etti. **32** Əmdi Barzillay heli yaxanoqan bir adəm bolup, səksən yaxqa kirgənidi. Padixah, Mahanaimda turoqan wakitta, uni kamdijoqan dəl muxu adəm idi; qünki u heli katta bir kixi idi. **33** Padixah Barzillayqa: Mening bilən baroqin, mən səndin Yerusalemda ezsümninqidə həwər alımən, dedi. **34** Lekin Barzillay padixahka: Mening birnəqqə

künlikə emrüm kaloqandu, padixah bilən birgə Yerusalemoja baramdim? **35** Kulliri səksən yaxqa kirdim. Yahxi-yamanni yənə pərk etəlaymənmə? Yəp-iqkinməng təmimi tetalədim? Yigit nəoqmıqilər bilən kız nəoqmıqilərning awazını anglıyalıdım? Nemixə kulliri ojojam padixaqə yənə yük bolımən? **36** Kulliri pakət padixahını İordan dəryasının etküzüüp andin azrak üzitip koyay değən; padixah, buning üçün nemixə manga xunqə xapaqt kersitidilə? **37** Kullirinin eləgəndə ez xəhiriimdə, atam bilən anamning kəbrisining yenida yetixim üçün kəytip ketixığa ijjazət bərgəylə. Əmdi mana, bu yərdə ez kulliri Kimhəm bar əməsmə? U ojojam padixah bilən etüp barsun, uningoja ezlirigə nema layik kerünse xuni kiloqayla, — dedi. **38** Padixah: Kimhəm mening bilən etüp barsun; sanga nema layik kerünse uningoja xuni kiliy, xundakla sən mandin hər nema sorisang, sanga kilişən, — dedi. **39** Andin həlkinqən həmmisi İordan dəryasının etti, padixahı etti. Andin padixah Barzillaynı soyıup uningoja bəht tilidi; Barzillay ez yurtiqa yenip kətti. **40** Padixah, Gilgalıqə qıktı, Kimhəm uning bilən bardı. Vəhəudadiki barlıq adəmlər bilən Israeilning həlkining yerimi padixahını dəryadin etküzüüp üzitip koyogənidi. **41** Andin mana, Israeilning barlıq adəmlərini padixahning kəxioja kelip: Nemixə kərindaxlırlımız Vəhəudanıng adəmlərini ooprilikqə padixahını wə padixahning ailə-tawabiatlarını, xundakla Dawutka əgəxən həmmə adəmlərni İordan dəryasının etküzüküxkə müvəssər bolidu? — dedi. **42** Vəhəudanıng həmmə adəmləri Israeilning adəmliriga jawap berip: Qünki padixah bilən bizning tuoqcanqılıklımız bar, nemixə bu iş üçün bizdən hapa bolisilsər? Biz padixahningkidin bir nemini yidükəm, yaki u bizgə bir in'am bərdimə? — dedi. **43** Israeilning adəmləri Vəhəudanıng adəmliriga jawab berip: Kəbilə boyiqə aloqanda, padixahning [on ikki] ülüxtin oni bizgə təwədər, silergə nisbətən bizning Dawut bilən tehimu qongräk buradərqılıklımız bar. Nemixə bizni kezgə ilməsilsər? Padixahımıznı yandurup elip kelişkə awwal təxəbbus kəliojanlar biz əməsmidük? — dedi. Əmma Vəhəudanıng adəmlirinən sözələri Israeilning adəmlərinən tehimu kattik idi.

20 Wə xundak boldiki, xu yərdə Binyamin kəbilisidin, Bikrining oqlı Xeba isimlik bir iplas bar idi. U kanay qelip: — Bizning Dawutta heqkəndək ortak nesivimiz yok; Yassənəng oqlidin heqkəndək mirasımız yok! I Israeil, hərbirlirinqələr ez eyünglərgə yenip ketinglər, — dedi. **2** Xuning bilən Israeilning həmmə adəmləri Dawuttin yenip Bikrining oqlı Xebaqa əgəxti. Lekin Vəhəudanıng adəmləri İordan dəryasının tartıp Yerusalemıqə ez padixahıqə qıng baqlılinip, uningoja əgəxti. **3** Dawut Yerusalemıqə kəlip ordisoqə kirdi. Padixah ordioqa karaxqa koyup katkın axu on kenizəknin bir eygə kamap koydi. U ularni baktı, lekin ularqa yekinqılık kılımındı. Xuning bilən ular u yərdə tul ayallardək əlgüqə kamaloqan peti turdi. **4** Andin padixah, Amasaqa: Üq kün iqidə Vəhəudanıng adəmlərini qakırıp, yioqip kalıgn; eżüngüm bu yərdə hazır bolοqin, dedi. **5** Xuning bilən Amasa Vəhəudanıng adəmlərini qakırıp yioqılı bardi. Lekin uning undak kilixi padixah bekitkən wakittin keyin kaldi, **6** u wakitta Dawut Abixayoqa: Əmdi Bikrining oqlı Xeba bizgə qıxırıcıloq apət Abxalomning qıxırınidin tehimu yaman bolidu. Əmdi ojojangning hizmətkarlarını elip ularni kooqlap baroqin. Bolmisa, u mustəhkəm xəhərlərni igiliwəlip, bizzidin ezini qəkuruxi mümkün, — dedi. **7** Xuning bilən Yoabning adəmləri wə Kərətiylər, Pələtiylər, xundakla barlıq palwanlıq uningoja əgixip qıktı; ular Yerusalemın qıkip, Bikrining oqlı Xebani kooqlıqılı bardi. **8** Ular Gibeondiki koram taxka yekin kəlgəndə Amasa ularning aldiqə qıktı. Yoab təstibəxioja jəng libasını kiyip, beliga ojlaplık, bir kiliqini aşkan

kəmər baqlıqanıdi. U aldişa mengiwidi, kılıq oqilaptin qüxüp kətti. **9** Yoab Amasadin: Tinqlikmu, inim? — dəp soridi. Yoab Amasani seyməkqi bolopändək ong koli bilən uni sakılıdin tutti. **10** Amasa Yoabning yənə bir kolidə kılıq barlıqoja dikkət kilmidi. Yoab uning körsikləqə xundak tiktiki, tıqaylıri qıkıp yərgə qüxti. İkkinqi ketim selixning hajiti kalmıqanıdi; qünki u eldi. Andin Yoab bilən inisi Abixay Bikrining oqlı Xebani kooqlıqılı kətti. **11** Yoabning oqlamlırıdin biri Amasanıng yenida turup: Kim Yoab tərəptə turup Dawutni kollisa, Yoabka əgəxsun, dəytii. **12** Əmma Amasa eż kənida yumilinip, yolning ottursida yatatti; uni kergən həlkning hərbiri tohtaytti. U kixi həmmə həlkning tohtiojinini kerüp, Amasanıng jəsitini yoldın etizlikə tartıp koydi həm bin kiyimni uning üstiga taxlıdi. **13** Jəsat yoldın yətkəlgəndin keyin həlkning həmmisi Bikrining oqlı Xebani kooqlıqılı Yoabka əgəxti. **14** Xeba bolsa Bayt-Maakahdiki Abəlgıqə wa Beriylıkların yurtingin həmmə yərlirinini kezib Israilning həmmə kəbililiridin etti. [Beriylıklərmə] jam bolup uningoja ağıxip bardi. **15** Xuning bilən Yoab wa adəmliri kelip, Bayt-Maakahdiki Abəlda uni muhəsirigə aldi. Ular xəhərning qərisidiki sepilning udulida bir istihkam saldı; Yoabka əgəxənlərning həmmisi kelip, sepilni erütxə bazojanlawatkanda, **16** Danixmən bir hotun xəhərdin towlap: Kulał selinglar! Kulał selinglar! Yoabni bu yərgə qakırıp kelinglər, menin uning bilən sezləxməkqi boloinimini uningoja eytinglər, — dedi. **17** U yekin kəlgənda hotun uningdin: Sili Yoabmu? — dəp soridi. U: Xundak, man xu, dedi. Hotun uningoja: Dedəklirinинг sezini anglioşayla, dedi. U: Anglawatımən, dedi. **18** Hotun: Konilarda Abəlda maslıhat tapkı, andin maslıhilər həl kılınlı, degeñ gəp bar; **19** Israilning tinq wə memin bəndiliridin biriman; sili hazır Israildiki ana kəbi qong bir xəhərni harap kılıwatıldı; nemixkə Pərvərdigarning mirasını yokatmakçı bolila? — dedi. **20** Yoab jawap berip: Undak ix məndin neri bolsun! Məndin neri bolsun! Mening həqnemini yutuwalıqum yaki yokatkum yoktur; **21** ix undak əməs, bəlkı Əfraimdiki edirliklətin Bikrining oqlı Xeba degeñ bir adəm Dawut padixahqə karxi qolını kətürüptü. Pəkət uni taxpursanglar, andin xəhərdin ketimən, dedi. Hotun Yoabka: Mana uning bexi sepildin siliqə taxlinidü, — dedi. **22** Andin hotun eż danalıki bilən həmmə həlkə maslıhat saldı; ular Bikrining oqlı Xebanıng beinxı kesip, Yoabka taxlap bərdi. Yoab kanay qaldı, uning adamları xuni anglap, xəhərdin ketip, hərbiri ez eyigə käytti. Yoab Yerusalemə moja padixahning kəxiqə bardi. **23** Əmədi Yoab pütüküll Israilning koxunining sərdarı idi; Yəhəyadanıng oqlı Binaya bolsa Karətiylər bilən Pələtiylərning üstigə sərdar boldi. **24** Adoniram baj-alwanoqa bax boldi, Ahıludning oqlı Yəhəoxafat bolsa diwan begi boldi; **25** Xewa katip, Zadok bilən Abiyatar kahin idi; **26** Yairlıq Ira bolsa Dawutka has kahin boldi.

21 Əməma Dawutning künliridə uda üq yil aqarqılık boldi. Dawut uning toopruluk Pərvərdigardin soridi. Pərvərdigar uningoja: Aqarqılık, Saul wə uning kənhor jəmətidikilər səwəbədin, yəni uning Gibeonluklarnı kırqın kiloqinidin boldi, dedi. **2** Padixah Gibeonluklarnı qakırıp, ular bilən sezləxti (Gibeonluklar Israillardin əməs idi, bəlkı Amoriylarning bir kəldisi idi. Israil əslidə ular bilən əhəda kılıp kəsəm iqtənidi; lekin Saul Israil wə Yəhudalarqa bolovan kızıqılık bilən ularını eltürtütxə intilgənidi). **3** Dawut Gibeonluklarqa: Silərgə nemə kılıp bera? Man kəndək kılıp bu gunahni kafarat kılıp yapsam, andin silər Pərvərdigarning mirasijo bəht-bərikət tiliyələysilər? — dedi. **4** Gibeonluklar uningoja: Bizning Saul wə uning jəmətidikilərdin altun-kümüx

sorax həkkimiz yok, wə bizning səwəbimizdən Israildin bir adəmnimə olımgə məhkum kıldurux həkkimiz yok, dedi. Dawut: Silər nemə desənglər, mən xundak kılıy, dedi. **5** Ular padixahqə: Burun bizni yokatmakçı bolovan, bizni Israilning barlık pasilları iqidə turoqudək yeri kalmışın dəp, bizni halak həlikə kəstligən həlikə kixining, **6** hazır uning ərkək naslidin yəttisi bizgə tapxurup berilsun, biz Pərvərdigarning talliojını bolovan Saulning Gibeah xəhəridə, Pərvərdigarning aldida ularni olıltırıp, esip koyaylı, dedi. Padixah: — Mən silergə qoqum tapxurup berimən, dedi. **7** Lekin Dawut bilən Saulning oqlı Yonatanning Pərvərdigar aldida iqixkən kasımı wəjidin padixah, Saulning nəvrisi, Yonatanning oqlı Məfiboxatı ayidi. **8** Padixah Ayahning kizi Rizpahning Sauloja tuşup bərgən ikki oqlı Armoni wə Məfiboxatı wə Saulning kizi Mikal Məhərolatlıq Barzillayning oqlı Adrial üçün bekıwalojan bəx ooujını tutup, **9** Gibeonluklarning kolioja tapxurdu. Bular uların dəngdə Pərvərdigarning kolioja tapxurdu. Bu yəttaylən bir kündə olıltırıldı; ular eltüriulganda arpa ormısı alındığı künlər idi. **10** Andin Ayahning kizi Rizpah bəz rahtni elip, koram üstigə yeyip saldı. U orma baxlanojudan tartip asmandın yamoğur qızkən waqtıqə, u yərdə olturnup kündüzi kuxlarning jəsətlərning üstigə konuxioja, keqisi yirtküqlarning ularını dəssəp qaylıxığa yol koymıdi. **11** Birsi Saulning keniziki, Ayahning kizi Rizpahning kılıqanlırını Dawutka eytti. **12** Xuning bilən Dawut Yabəx-Gileadtilərning kəxiqə berip, u yərdin Saulning wə uning oqlı Yonatanning səngəklirini elip kəldi (Filistilər Gilboada Saulni eltürgən kündə ularning jəsətlərini Bəyt-Xandiki məydanda esip koyohanı; Yabəx-Gileadtilikər əslidə bularni xu yərdin ooprilikqə elip katkonidi). **13** Dawut Saul bilən uning oqlı Yonatanning səngəklirini xu yərdin elip kəldi; ular esip eltüriulgən yəttaylənning səngəklirinimi yioip koydi, **14** andin xularni Saul bilən oqlı Yonatanning səngəklirini bilən Binyamin zəminidiki Zelada, atisi kixning kəbrisidə dəpnə kıldı. Ular padixah əmr kılıqandək kıldı. Andin Huda [həlkning] zemin toopruluk dualırını ijabat kıldı. **15** Filistilər bilən Israilning ottursida yənə jəng boldi, Dawut eż adəmları bilən qüxüp, Filistilər bilən sokuxtı. Əməma Dawut tolimu qarqap kətti; **16** Rafahning əwlədliridin bolovan Ixbi-Binob Dawutni eltürməkçı idı; uning mis nəyzisining eoşirlikü tıq yüz xəkəl idi; uningoja yənə yengi sawut baqıqlıqlı idı. **17** Lekin Zəruyanıng oqlı Abixay uningoja yardıməgə kelip Filistiyini kiliqlap eltürtü. Xu künii Dawutning adəmları uningoja kasəm kılıp: Sən yənə biz bilən jənggə qıkmıqın! Bolmisa Israilning qırıqı eqüp kəlidü, — dedi. **18** Bu ixtin keyin xundak boldiki, Gobta Filistilər bilən yənə jəng boldi; u wakıttı Huxatlıq Sibbikay Rafahning əwlədin bolovan Safni olıltırıldı. **19** Gobta yənə bir ketim Filistilər bilən jəng boldi; u qəođda Bəyt-Ləhəmlik Yairning oqlı Əl-Hanan Gatlıq Goliatınrıning inisini olıltırıldı. Uning nəyzisining sepi bapkarnıng hadisidək idi. **20** Yənə bir jəng Gatta boldi; u yərdə egiz boyulkı bir adəm bar idı, kollırımining altıdin barmaklıri, puthirining altıdin barmaklıri bolup jəməyi yigirmə tet barmıki bar idı. U həm Rafahning əwlədi idı. **21** U Israillarning alıdida turup ularını mazak kıldı; lekin Dawutning akisi Ximianyanı oqlı Yonatanı uni olıltırıldı. **22** Bu tət kixi Gatlıq Rafahning əwlədi bolup, həmmisi Dawutning kolidə yaki uning hizmatkarlırinin kolidə olıltırıldı.

22 Pərvərdigar uni barlık düxmənliridin həm Saul padixahning kolidin kutkuzojan künü, u Pərvərdigarqa bu künini eytti: — **2** U mundak dedi: — Pərvərdigar menin hada teoim, menin korojınım, menin nijatkarımdur! **3** Huda menin koraṁ teximdir, mən Uningoja tayinimən — U menin

kalkinim, mening kutkuzoquqi münggüzüm, Mening egiz munarim wə baxpanahım, mening kutkuzoquqimdir; Sən meni zorawanlardın kutkuzisən! **4** Mədhiyilərgə layık Pərvərdigarə mən nida kılımən, Xundak kılıp, mən düxmənlirimdin kutkuzulımən; **5** Qünki elümning asarətləri meni korkixaldi, İlhasızlarning yamrap ketixi meni korkitiwatti; **6** Tehtisaranan tanilari meni qirmiwaldi, Ölüm sirtmaklıri aldimoqa kəldi. (**Sheol h7585**) **7** Kiyinalojinimda mən Pərvərdigarə nida kildim, Hudayimoja pəryad kətirdüm; U ibadəthanisidin awazimni anglidi, Mening pəryadim Uning kulikioja kirdi. **8** Andin yər-zemin təwərəp silkinip kətti, Asmanlarning ulliri dəhəxətlək təwərəndi, silkinip kətti; Qünki U oqəzəpləndi. **9** Uning dimiqjindin is erlep turatti, Aqzidin qıkkın ot həmmisini yutuwatti; Uningdin kəmrə qooqları qıktı; **10** U asmanlarnı engixtürəp ekip qüxti, Puti astida tum karangoçuluq idı. **11** U bir kerub üstüda pərwaz kıldı, U xamalning kanatlırida kərəndi. **12** U karangoçuluknı, xundakla yiojilojan sularını, Asmanlarning koyuk bulutlarını, Əz atrapida qediri kıldı. **13** Uning alidda turojan yorukluktin, Otluk qooqlar qıkip etti; **14** Pərvərdigar asmanda güldürtlidi; Həmmidin aliy Bolqoqu awazini yangratti; **15** Bərhək, U oklirini etip, [düxmənlirimmi] tarkitiwatti; Qakmaklarnı qakturup, ularnı kiykas-sürəngə saldı; **16** Xuning bilən dengizning təkti kərinüp kəldi, Aləmnin ulliri akkarlandı, Pərvərdigarning tənbihli bilən, Dimiqjinin nəpişinən zərbisi bilən. **17** U yükridin kolını üzütip, meni tutti; Meni uluq sulardın tartip aldı. **18** U meni küqlük düxminimdin, Manga eqmənlərdin kutkuzdi; Qünki ular məndin küqlülədi. **19** Külpətkə uqrıqan künümədə, ular manga karxi hujumə etti; Birak Pərvərdigar menin tayanoqan idı. **20** U meni kangri-azadə bir jayoja elip qıkırdı; U meni kutkuzdi, qünki U məndin hursən boldi. **21** Pərvərdigar həkkaniylıkmə qarap manga iltipat kərsətti; Kolumning halallikini U manga kayturdı; **22** Qünki Pərvərdigarning yollarını tutup kəldim; Rəzzilik kılıp Hudayimdirn ayrırilip kətmidi; **23** Qünki uning barlıq həkümləri aldimidur; Mən Uning bölgilimiliridin qətnəp kətmidi; **24** Mən Uning bilən oqubarsız yurdum, Əzünni gunahtın neri kildim. **25** Wə Pərvərdigar həkkaniylıkmə qarap, Kəz alidda boləjan həllallikmə boyiąqə kılqanlırını kəytirdi. **26** Wapadar-mehribanlaroşa Əzüngi wapadar-mehriban kərsișən; Oqubarsızlaroşa Əzüngi oqubarsız kərsișən; **27** Sap dilliklərə Əzüngi sap dillik kərsișən; Tətürlərgə Əzüngi tətür kərsișən; **28** Qünki Sən ajız memin həlkni kutkuzisan; Birak kezliringni tekəbbur üstiga tikip, ularnı xərməndə kılısan; **29** Qünki Sən Pərvərdigar menin qıraqımdursən; Pərvərdigar meni başkan karangoçuluknı nurlandurdu; **30** Qünki Sən arkılık düxmən koxunu arisidin yügürüp ettüm; Sən Hudayim arkılık mən sepildin atlap ettüm. **31** Təngrim — Uning yoli mukəmməldür; Pərvərdigarning sezi sinap ispatlanıqandur; U Əziga tayanoqanlarning həmmisigə kalkandur. **32** Qünki Pərvərdigardin baxkə yəna kim ilahltur? Bizning Hudayimizdən baxkə kim koram taxtur? **33** Təngri menin mustəhkəm korojindür; U yolumu mukəmməl, tüp-tüp kılıdu; **34** U menin putlirimni keyikningidək kılıdu; U meni yuxarı jaylırimə qarapuzidu; **35** Kollırımmı urux kılıxka eğitidu, Xunglaşka biləklirim mis kamanni kerəleydi; **36** Sən manga nijatingdiki kalkənni bərding, Səning mulayim kəmtərliking meni uluq kıldı. **37** Sən kədməlim rəstidiki jayni kəng kilding, Mening putlirim teyiliq kətmidi. **38** Mən düxmənlirimmi kooqlap yokattim, Ular əhalək bolmioqqa həq yanmidim. **39** Kaya turalmioqudək kılıp, ularnı əhalək kılıp yanjidim, Ular putlirim astida yıklidi. **40** Sən jəng kılıxka kütüq bilən belimni baqlıding;

Sən manga hujum kılqanlarnı putum astida egildürdüng; **41** Düxmənlirimni manga arkını kılıp qaqquzdung, Xuning bilən mən manga eqmənlərni yokattim. **42** Ular təlmürdi, biraq kutkuzidiojan heqkim yok idi; Hətta Pərvərdigarə kariwidi, Umu ularoja jawab bərmidi. **43** Mən ularnı sokup yordiki topidak kılıwəttim; Koqidiki patkaktek mən ularnı qayıliwəttim; Ularning üstdidin petikdiwəttim. **44** Sən meni həlkimning nizaliridin kutkuzoqansən; Sən meni əllərning bexi boluxka saklıding; Manga yat boləjan bir həlk hizmitimdə bolmaqta. **45** Yat əldikilər manga zəiplip təslim bolud; Anglixı bilənla ular manga itaat kılıdu; **46** Yat əldikilər qüzkünlip ketidü; Ular ez istiħkamliridin titrigan haldə qıkip kelidü; **47** Pərvərdigar hayattur! Mening Koram Texim mubaraklənsun; Nijatim boləjan koram tax Huda aliydur, dəp mədhiyilənsun! **48** U, yəni mən üçün toluk kıjas aloqası Təngri, Həlkərnı manga boyasduruqquşdır; **49** U meni düxmənlirimin arisidin qıkarajan; Bərhək, Sən meni manga hujum kılqanlardın yukiri kətirdüng; Zorawan adamdin Sən meni kutuldurdurd. **50** Muxu sawəblik man əllər arisida sanga təxəkkür eytimən, i Pərvərdigar; Nämningni uluçoqap külərnəi eytimən; **51** U bolsa Əzi tikligən padixaħlaqə zor kutkuzuxlarnı beqiqlaydu; Əzi məsih kılqinoja, Yəni Dawutka həm uning nəsligə mənggүgə eżgərməs muhəbbətni kərsitidu.

23 Təwəndikilər Dawutning ahirki sözləridur: — Yəssəning oqlı Dawutning bekariti, Yukiri mərtiwigə kətürülgən, Yakupning Hudasi tərəpidin məsihənəngən, Israilning seyümlük kuyqısining bekarət sözləri mana: — **2** Pərvərdigarning Rohi mən arkılık söz kıldı, Uning sözləri tilimdir. **3** Israilning Hudasi söz kıldı, Israilning Koram Texi manga xundak dedi: — Kimki adəmlərinin arisida adalət bilən səltənat kilsə, Kimki Hudadin korkix bilən səltənat kilsə, **4** U kuyax qıkkəndiki tang nuridək, Bulutsız səhərdək bolud, Yamozurdın keyin aşman süzük boluxi bilən, Yumran mayıslar tıpraklin qıķıdu, mana u xundak bolud. **5** Bərhək, menin eyüm Təngri alidda xundak əməsmə? Qünki U mən bilən mənggülük əhədə tündi, Bu əhədə həmmə ixlarda mupəssal həmə mustəhkəmdür; Qünki menin barlıq nijatlık ixlirimmi, Həmmə intizarlıkimi, U bərk uroquzmamı? **6** Lekin iplaslarining həmmisi tikenlərdək, Heqkim kolida tutalmioqqa, qəriwetilidü. **7** Ularoja kol uzatkuqı ezini təmür koral wə nəyzə sepi bilən korallandurmisa bolmayıdu; Ular əhaman turojan yeridə otta kəydürüwetlidü! **8** Dawutning palwanlırinin isimləri təwəndikidək hatırılangandur: — Tahkimonluq, Yoxab-Baxsabət sərdarlarining bexi idi. U bir kətimlik jəngdə nəyzə oynitip, səkkiz yüz adəmni eltürgəndi. **9** Keyinkisi Ahohiy Dodonin oqlı Əliazar idi; Filistilər yiojılıp jəng kilmakçı boldi; xu wakitta Dawut wa uningoja həmrəh bolup qıkkən üq palwan ularını jənggə qıkırdı; Əliazar xu üqtin biri idi. Lekin Israiller qekindi; **10** u kozqılıp, taki beliki telip, koli kılıqka qaplıxip kalıqça Filistilərini kıldı. U kün Pərvərdigar Israillarnı qong nusratkə erixtirdi. Həlk uning kəxioja kaytkanda pəkət olja yiojix ixila kələqanıdi. **11** Wə uningdin keyinkisi Hərarlık Agiyning oqlı Xammah idi. Bir kün Filistilər koxun bolup yiojloqanıdi; yekin ətrapta koyuk eskan bir kizıl maxlik bar idi. Kixilar Filistilərning aliddin qaqqanıdi, **12** Xammah bolsa kizıl maxlik otturısında məzmut turup, uni koojdap Filistilərini kıldı; xuning bilən Pərvərdigar [Israillarə] oqayət zor nusrat ata kıldı. **13** Orma waqtida ottuq yolbaqxı iqidin yənə üqi Adullamming oqarioja qüxüp, Dawutning yenoja kıldı. Filistilərlarning koxunu Refayim wadişisə qarabaq kurojanıdi; **14** u qəođda Dawut koroqanda idi, Filistilərlarning kəravululgahı bolsa Bəyt-Ləhəmdə idi. **15** Dawut ussap: Ah, birsı manga Bəyt-

Ləhəmning dərwazisining yenidiki kuduktur su əkilip bərgən bolsa yahxi bolatti! – dedi. **16** Bu üq palwan Filistylərnin ləkxərgahından bəsiüp etüp, Bəyt-Ləhəmning dərwazisining yenidiki kuduktur su tartti wə Dawutka elip kəldi; lekin u uningdin iqliki unimidi, bəlkı suni Pərvərdigarqo atap təkəp: **17** — I Pərvərdigar, bundak ix məndin neri bolsun! Bu üq adəmning eə häyatiqa tawakkul kılıp berip əkəlgən bu su ularning kənija ohxax əməsmü! — dedi. Xuning üçün u iqxıxə unimidi. Bu üq palwan kılıqan ixlar dəl xular idi. **18** Zəruiyaning ooqli Yoabning inisi Abixay bu üçininq bexi idi. U üq yüz adəm bilən əksilixip nəyzisini pikiritip ulurnı eltürğən. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə nami qıkkənidi. **19** U bu üqəylənnəng iqidə əng hərmətliyi idı, xunga ularning bexi idi; lekin u awwalkı üqəyləngə yətmətti. **20** Yəhəyadaning ooqli Binaya Kabzəldin bolup, bir batur palwan idi; u kep kəltis ixlarnı kılıqan. U Moabiy Arialninq ikki oqlını eltürğən. Yənə kar yaşaşın bir künü azgaloja qüxüp, bir xırni eltürğənidi. **21** U həm küqtüngür bir misirlilikni eltürğənidi. Misirlilikning kolida bir nəyzə bar idi, lekin Binayanıng kolida bir hasila bar idi. U misirlilikning kolidin nəyzisini tartiwelip, ez nəyzisi bilən uni eltürdi. **22** Bu ixlarnı Yəhəyadaning ooqli Binaya kılıqan bolup, u üq palwan arısında nam qıkkənənidi. **23** U ottuz yolbaxaqi iqidə hərmətliyi idı. Lekin u awwalkı üq palwanıqə yətmətti. Dawut uni ezininq pasiban begi kıldı. **24** Ottuz yolbaxaqi iqidə Yoabning inisi Asaħal, Bəyt-Ləhəmlik Dodoninq ooqli el-Hanān bar idi. **25** [Buningdin baxxą]: Hərodluk Xammah, Hərodluk Elika, **26** Patlılık Hələz, Təkoalik İkkəxninq ooqli Ira, **27** Anatotluq Abiezər, Huxatlık Mibonnay, **28** Ahoħluk Zalmon, Nitofatlık Maħaray, **29** Nitofatlık Baanahninq ooqli Holab, Binyaminlardin Gibeħahlık Ribayning ooqli Ittyat, **30** Piratonluq Binaya, Gaax wadiliridin Hidday, **31** Arbatlık Abi-Albon, Barħumluq Azmawat, **32** Xaalbonluq Əliyahba, Yaxənninq ooqulları, Hərarlıq Xammalninq [ooqli] Yonatan, Hərarlıq Xararning ooqli Ahijam, **34** Maakatiy Ahasbayning ooqli Əliflət, Gilonluq Ahitofəlninq ooqli Eliyam, **35** Karməllik Həzray, Arbilik Paaray, **36** Zobaħdin bolqan Natanning ooqli Igħal, Gadliq Banni, **37** Ammoniy Zələk, Bəerotluq Naharay (u Zəruiyaning ooqli Yoabning yaraq ketürügüsi idi), **38** Yitriilik Ira, Yitriilik Garəb **39** wa Hıttiy Uriya qatariklär bolup, ularning həmmisi ottuz xixi idi.

24 Pərvərdigarning ożepizi Israilejha yənə kozoqaldı. Xuning bilən U ularni jazalax üçün Dawutni kozojiwidi, u adəm qikirip, ularqa: — Israillar bilən Yəħudaliklarning sanini al, dedi. **2** Padixah eż yenida turojan koxun sərdarı Yoabka: Barojin, Dandin tartip Bəer-Xebaqiqə Israillining həmmə kəbililirininq yurtlını kezip, halknı sanap qıqqın, mən həlkning sanini biləy, dedi. **3** Yoab padixahka: Bu həlk hazır məyli kənqilik bolsun, Pərvərdigar Hudaying ularning sanini yüz hässa axuroqay. Buni oqojam padixah eż kezi bilən kərgəy! Lekin oqojam padixah, nemixka bu ixtin hux bolidikin? — dedi. **4** Əmma Yoab bilən koxunning baxka sərdarları unimismi, padixahning yarlıkı ulardın küplük idi; xuning bilən Yoab bilən koxunning baxka sərdarları Israillinen həlkini saniojili padixahning keşidin qıktı. **5** Ular Jordan deryasidin etüp Yaazerga yekin Gad wadisidə Aroərda, yənə xəhərninq jənub təripida bargaħ tiki. **6** Andin ular Gileadka wə Tahtim-Hodxining yurtijo kəldi. Andin Dan-Yaanıqə kelip aylinip Zidonoja bardı. **7** Andin ular Tur degən korojanlıq xəhərgə, xundakla Hıwiylar bilən Kanaaniylarning həmmə xəhərliriga kəldi; andin ular Yəħuda yurtining jənub təripiga, xu yərdiki Bəer-Xebaqiqə bardı. **8** Xundak kılıp ular pütkül zeminni kezip, tokkuz aq yiğirmə kün etkəndin keyin, Yerusalemoja yenip kəldi. **9** Yoab padixahka

həlkning sanini məlum kılıp: Israilda kılıq kətürələydiqən baturdin səkkiz yüz mingi, Yəħudada bəx yüz mingi bar ikən, dedi. **10** Dawut həlkning sanini alojandın keyin, wijdani azablandı wə Pərvərdigarqo: Bu kılıjinim eojar gunah boluntu. I Pərvərdigar, kılungning kəbəhlilikini kətürüwətksəs; qünki mən tolımı ahməkənlilik kiptiman, dedi. **11** Dawut etigəndə turoqanda Pərvərdigarning sezi Dawutning aldin kergüqisi bolqan Gad pəyojəmbərgə kılıp: **12** — «Berip Dawutka eytkin, Pərvərdigar: — Mən üq [bala-kazanı] aldingoja koyımən, ularning birini talliwalojin, mən xuni üstüngə qüxürimən, dəydü — degin» — deyildi. **13** Xuning bilən Gad Dawutning kənija kılıp buni uningoja dedi. U uningoja: «Yəttə yiloqıqə zeminingda aqarqılıq sanga bolsunmu? Yəki düxmanlırlıq üq ayojqə seni koçjal, san ulardin kaqamsən? Wə yaki üq küngiçə zeminingda waba tarkəlsunmu? Əmdi sən obdan oylap, bir nema degin, mən meni əwətküçiqə nema dap jawap berəy?» — dedi. **14** Dawut Gadka: Mən tolımı tənglikla kəldim! Səndin etüñayki, biz Pərvərdigarning kənija qixaylı; qünki Uning rəhimbilliliği zordur; insanning kənija pəkət qüxüp kalmaqayman! — dedi. **15** Xuning bilən Pərvərdigar atığändin tartip bekitilgər wəkītqiqə waba qüxürdi. Dandin tartip Bəer-Xebaqiqə yətmix ming adəm oldu. **16** Əmdi pərixtə kəolini Yerusalemoja uzutup xəhərni ħalak kılıy degəndə, Pərvərdigar eojar həkümənidən puxayman kılıp, halknı ħalak kılıwatkan Pərixtixa: Əmdi boldi kılıqin; kılungni yioqkin, — dedi. U wakıtta Pərvərdigarning Pərixtisi Yəbusiy Arawnahning haminiñen yənida idi. **17** Dawut halkni yokiwitəkən pərixtini kərgəndə Pərvərdigarqo: Mana, gunah kılıqan mən, kəbihlik kılıquqi məndurman. Lekin bu koyer bolsa nema kıldı? Sening kolum mening üstümgə wə atamning jəmatining üstiga qüxsün! — dedi. **18** Xu künü Gad Dawutning kənija kılıp uningoja: Berip Yəbusiy Arawnahning haminiñə Pərvərdigarqo atap bir kurbangah yasiojin, dedi. **19** Dawut Gadning sezi boyiqə Pərvərdigar buyruqəndək kıldı. **20** Arawnah karap padixah, bilən hizmatkarlarning eż təripiga keliwitəkini kerüp, aldiqa qikip padixahning alidə yüzini yergə takküzip, tazim kıldı. **21** Arawnah: Ojəjam padixah nemə ix bilən kullirining aldiqa kəldiliğin? — dəp soridi. Dawut: Həlkning arısında wabani tohitix üçün, bu hamannı səndin setiwlip, bu yərdə Pərvərdigarqo bir kurbangah yasiojin kəldim, — dedi. **22** Arawnah Dawutka: Ojəjam padixah eżliri nemini halisla xuni elip kurbanlıq kılısla. Mana bu yərdə keydürma kurbanlıq, üçün kalilar bar, otun kılıxķa haman tepidiçən tirnilar bilən kalilar ning boyunturuklari bar. **23** I padixah, buning həmmisini mənki [Arawnah] padixahka təkdim kılıy, dedi. U yənə padixahka: Pərvərdigar Hudaliri silini kobul kılıp xəpkət kərsətkey, dedi. **24** Padixah Arawnahqo: Yak, qandakla bolmisun bularni səndin ez nərhida setiwlismən bolmayıdu. Mən bədəl teliməy Pərvərdigar Hudayimoja keydürmə kurbanlıklarnı hərgiz sunmaymən, — dedi. Andin Dawut haman bilən kalilarını ellik xəkəl kümüökə setiwaldi. **25** Andin Dawut u yərdə Pərvərdigarqo bir kurbangah yasap, keydürmə kurbanlıklär bilən inaklı kurbanlıklärı kıldı. Pərvərdigar zemin üçün kılıqan dualarnı kobul kılıp, waba Israillining arısida tohtidi.

Padixahlar 1

1 Dawut padixah heli yaxinip kaloqanidi; uni yotkan-adiyal bilen yapsimu, u issimaytti. **2** Hizmetkarliri uningoja: — Olojam padixah ezliri üçün, aldilirida turidiojan bir pak kiz tapkuzayli; u padixahtin hawer elip, silining kuqaklirida yatsun; xuning bilen ojojam padixah issiya — dedi. **3** Ular pütkül Isral zeminini kezip güzel bir kizni izdep yürüp, ahiri Xunamlik Abixagni teipi padixahtning aldioja elip keldi. **4** Kiz intayin güzel idi; u padixahtin hawer elip uning hizmitida bolatti, amma padixaht uningoja yekinqilik kilmaytti. **5** Emma Haggitning oqli Adoniya mertiwisi ketürmekqi bolup: «Mən padixah boliman!» dedi. U eziqo jäng harwiliri bilen atliklarni wə alidda yüridiojan allik askarni təyyar kildi **6** (uning atisi heqqaqan: «Nemixka bundak kilişen?») — dəp, uningoja tənbih-tərbiyə beripmu bəkmioqanidi həm u nahayiti kelixkan yigit bolup, anisi uni Abxalomdin keyin tuqşanidi). **7** U Zəruiyaning oqli Yoab wə kañin Abiyatar bilen məslihət kiliçip turdi. Ular bolsa Adoniyaşa əgixip uningoja yardəm berətti. **8** Lekin kañin Zadok wə Yəhoyadaning oqli Binaya, Natan pəyoğambər, Ximəy, Ray wə Dawutning ez palwanlıri Adoniyaşa əgəxəmidi. **9** Adoniya koy, kala wə bordiojan torpaktarnı Ən-Rogolning yenidiki Zohələt degen taxta soydurup, həmmə aka-ukilirini, yəni padixahtning oqulları bilen padixahtning hizmitidə bolop həmmə Yəhudalarını qakirdi. **10** Lekin Natan pəyoğambər, Binaya, palwanlar wə ez inisi Sulaymanni u qakirmidi. **11** Natan bolsa Sulaymanning anisi Bat-Xebaşa: — «Anglimidimgü! Haggitning oqli Adoniya padixah boldi, lekin ojojimiz Dawut uningdin həwərsiz. **12** Əmdi mana, ez jening wə oqlung Sulaymanning jenini kütkuzuxka mening sanga bir məslihət beriximka ijazət bərgəysən. **13** Dawut padixahtning aldioja berip uningoja: — Olojam padixah ezliri kəsəm kılıp ez kəminiliriga wədə kılıp: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixaht bolup tahtimdə oltrurdu» degen əməsəmidilə? Xundak turulkük nemixka Adoniya padixaht boldi? — degin. **14** Mana, padixaht bilən sezlixip turoqinində, mənənu sening kayningdin kirip sezüngni ispatlaymən, — dedi. **15** Bat-Xeba iğkiri eygə padixahtning kexioja kirdi (padixaht tolumu kerip kətkənidə, Xunamlik Abixag padixahtning hizmitidə boluwattati). **16** Bat-Xeba padixahtka engixip təzim kildi. Padixaht: — Nema təliping bar? — dəp soridi. **17** U uningoja: — I ojojam, sili Pərvərdigar Hudaliri bilən ez dedəklirigə: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixah bolup tahtimdə oltrurdu» — dəp kəsəm kiloqanidila. **18** Əmdi mana, Adoniya padixaht boldi! Lekin i ojojam padixaht, silining uningdin həwərliri yok. **19** U kep kalilarni, bordak, torpaktar bilən köylərnin soydurup, padixahtning həmmə oqullırını, Abiyatar kañinni wə koxunning sərdarı Yoabni qakirdi. Lekin kulliri Sulaymanni u qakirmidi. **20** Əmdi, i ojojam padixaht, pütkül Isralinling kəzli siliga tikilməktə, ular ojojam padixahtning ezliridin keyin təhtlidirə kimning oltridiojanlıko tooprısında ularqa həwər berixlirini kütixiwatidu; **21** bir kararqa kalmışla, ojojam padixaht, ez ata-bowiliri bilən billə uhlaxka kətkəndin keyin, mən bilən oqlum Sulayman gunahkar sanılıp kalarmızmikin, — dedi. **22** Mana, u tehi padixaht bilən sezlixip turoqinida Natan pəyoğambərmə kiriş keldi. **23** Ular padixahtka: — Natan pəyoğambər keldi, dəp həwər bərdi. U padixahtning aldioja kiripla, yüzini yergə yekip turup padixahtka təzim kildi. **24** Natan: — I ojojam padixaht, sili Adoniya məndin keyin padixaht bolup menin təhtimdə oltrurdu, dəp eytkanidilim? **25** Qunki u bugün qüxüp, kep buķa, bordiojan torpaktar

bilən köylərnin soydurup, padixahtning həmmə oqullırını, koxunning sərdarlarını, Abiyatar kañinni qakirdi; wə mana, ular uning aldida yəp-içip: «Yaxisun padixaht Adoniyal!» — dəp towlaxmakta. **26** Lekin kulliri bolovan meni, Zadok kañinni, Yəhoyadaning oqli Binayani wə kulliri bolovan Sulaymanni u qakirmidi. **27** Olojam padixaht kimning ezliridin keyin ojojam padixahtning tahtida oltridiojanlığını ez kullirioqa ukturmay u ixni buyrudilim? — dedi. **28** Dawut padixaht: — Bat-Xebani aldimoja qıqkiringlar, dedi. U padixahtning aldioja kiriş, uning aldida turdi. **29** Padixaht bolsa: — Jenimni həmmə kiyinqılıktın kütkuzoqan Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kilmənki, **30** mən əslidə Israilning Hudasi Pərvərdigar bilən sanga kəsəm kılıp: «Sening oqlung Sulayman məndin keyin padixaht bolup ornumda menin təhtimdə oltrurdu» — dəp eytkinimdək, bügünkü kündə mən bu ixni qoqum wujudka qıkırımən, — dedi. **31** Wə Bat-Xeba yüzünü yergə yekip turup padixahtka təzim kılıp: — Olojam Dawut padixaht əbədiy yaxisun! — dedi. **32** Dawut padixaht: — Zadok kañinni, Natan pəyoğambərni, Yəhoyadaning oqli Binayani aldimoja qakiringlar, dedi. Ular padixahtning aldioja keldi. **33** Padixaht ularqa: — Ojojanglarning hizmetkarlarını əzünglarqa koxup, Sulaymanni ez keçirime mindürüp, Gihonoqa elip beringlar; **34** u yerdə Zadok kañin bilən Natan pəyoğambər uni Israilning üstügə padixaht boluxka məsih kilsun. Andin kanay qelip: — Sulayman padixaht yaxisun! — dəp towlanglar. **35** Andin u tahtimdə oltruruxka bu yergə kəlgəndə, uningoja əgixip mengingilar; u menin ornumda padixaht boldu; qunki mən uni Israil bilən Yəhudanıng üstügə padixaht boluxka təyinlidim, — dedi. **36** Yəhoyadaning oqli Binaya padixahtka jawab berip: — Amir! Olojam padixahtning Hudasi Pərvərdigarmu xundak buyrusun! **37** Pərvərdigar ojojam padixaht bilən billə bololandək, Sulayman bilən billə bolup, uning tahtini ojojam Dawut padixahtningkidin tehimu uluoq kılçay! — dedi. **38** Zadok kañin, Natan pəyoğambər, Yəhoyadaning oqli Binaya wə Kərətiylər bilən Pələtiylər qüxüp, Sulaymanni Dawut padixahtning keçirioqa mindürüp, Gihonoqa elip bardı. **39** Zadok kañin ibadət qediridin may bilən tolqan bir müggügnü elip, Sulaymanni məsih kildi. Andin ular kanay qaldı. Həlkəning həmmisi: — Sulayman padixaht yaxisun! — dəp towlaxti. **40** Həlkəning həmmisi uning kəynidin əgixip, sunay qelip zor xadlik bilən yər yerojudək tətənə kilixti. **41** Əmdi Adoniya wə uning bilən jəm bolovan məhmənlər ojızalınip qıkkanda, xuni anglidi. Yoab kanay awazını anglıqanda: — Nemixka xəhərdə xunqə kiykəs-sürən selinidü? — dəp soridi. **42** U tehi sezini tütgətməyla, mana Abiyatar kañinining oqli Yonatan keldi. Adoniya uningoja: — Kirgin, kəysər adəmsən, qoqum bizgə hux həwər elip kəlding, — dedi. **43** Yonatan Adoniyaşa jawab berip: — Undak əməs! Ojojimiz Dawut padixaht, Sulaymanni padixaht kıldı! **44** Wə padixaht ezi uningoja Zadok kañinni, Natan pəyoğambərni, Yəhoyadaning oqli Binayani wə Kərətiylər bilən Pələtiylərni həmrəh kılıp əwətip, uni padixahtning keçirioqa mindürdü; **45** andin Zadok kañin bilən Natan pəyoğambər uni padixaht boluxka Gihonda məsih kıldı. Ular u yerdin qıcip xadlik kılıp, pütkül xəhərni kiykəs-sürən bilən lərzığa saldı. Siz angławatkan sada dəl xudur. **46** Uning üstügə Sulayman hazır padixahtlıq tahtida oltruriwatidu. **47** Yəna keliş padixahtning hizmetkarlıri keliş ojojimiz Dawut padixahtka: «Hudaliri Sulaymanning namini siliningkidin əwəz kılıp, tahtını siliningkidin uluoq kılçay!» — dəp bəht tiləp mubarəkəlxəkə kelixti. Padixaht ezi yatkan orunda sajdə kıldı. **48** wə padixaht: — «Bugün menin təhtimə olturoquqı birsini təyinligən, ez kezlinimgə xuni

kergüzgən Israilning Hudasi Pərvərdigar mubarəklənsun!» — dedi — dedi. **49** Xuni anglap Adoniyaning barlıq mehmanları hodukup, ornidin kopup hərbiri eż yolioşa kətti. **50** Adoniya bolsa Sulaymandın korkup, ornidin kopup, [ibadət qedirioşa] berip kurbangahning münggüzlərini tutti. **51** Sulaymanoşa xundak hawər berilip: — «Adoniya Sulayman padixahtın korkudu; qünki mana, u kurbangahning münggüzlərini tutup turup: — «Sulayman padixaḥ bugün manga xuni կəsəm kilsunki, u eż kulinı kiliq bilən əltürməslikkə wədə kılçay» dedi», — deyildi. **52** Sulayman: — U durus adəm bolsa bexidin bir tal qaş yərgə qüxməydü. Lekin uningda rəzillik teplisə, elidu, dedi. **53** Sulayman padixaḥ adəm əvitip uni kurbangahdin elip kəldi. U kelip Sulayman padixaḥning aldida engixip təzim kıldı. Sulayman uningoşa: — Oz eyüngə kətkin, — dedi.

2 Dawutning olidiojan wakti yekinlaxkanda, oğlı Sulaymanoşa tapılap mundak dedi: — **2** «Əmdi yər yüzdikilərnin həmmisi baridiojan yol bilən ketimən. Yürlük bolup, ərkətək bolıjan! **3** Sən barlıq kılıwatkan ixliringda həmdə barlıq niyat kılçan ixliringda rawaj tepixing üçün Musaça qıxtırılgan kanunda pütülgəndək, Pərvərdigar Hidaye ning yollarında mengip, Uning bəlgilimiliri, Uning əmriliri, Uning həkümülleri wə agah-guwałılıkları qıng turup, Uning tapxurukını qıng tutkın. **4** Xundak kılçanda Pərvərdigar manga: «Əgar əwladlıring eż yolioşa kengül beliüp, Mening aldimda pütün kəlbini wa pütün jeni bilən həkikətə mangsa, sanga əwladıngdin Israilning təhtida əlturuxka bir zat kəm bolmayıdu» dəp eytkən seziqə əməl kıldı. **5** Əmma Zəruiyaning oğlı Yoabning manga kılçinini, yəni uning ezi kəndak kılıp Israilning қoxunidiki ikki sərdarnı, yəni Nerianing oğlı Abnər bilən Yətərning oğlı Amasani urup əltürüp, tinq məzgildə jəngda tekülgəndək kən teküp, beligə baqlıqjan kəmərgə wə putiqə kiyqan kəxigə jəngda tekülgəndək kən qeqip, daqı kılçanlıkını bilisen. **6** Sən uni danalıkingoşa muwapiş bir tarap kılıp, uning ak bexirining gərgə salamət qıxişxığa yol koymıqəysən. (**Sheol h7585**) **7** Lekin Gileadlık Barzillayning oqullarıqə mehribanlık kərsitip, dastılıhingdin nam yegüzgin; qünki mən akang Abxalomdin kaqınımda, ular yenimoja kelip manga xundak kılçan. **8** Wa mana Bahurimdin kəlgən Binyamin қabilisidin Geranıng oğlı Ximəy yeningda turidu. U mən Maḥanaimoşa baridiojanda, əxəddiy lənət bilən meni kərojidi. Keyin u İordan dəryasında berip menin aldimoja kəlgəndə, mən Pərvərdigarning [namı] bilən uningoşa: «Seni kiliq bilən əltürməyən» dəp կəsəm kildim. **9** Əmma hazır uni gunahsız dəp sanımojin. Əzüng dana kixi bolqəndin keyin uningoşa kəndak kılıxını bilisən; hərhalda uning ak bexini qanitip gərgə qıxişgən». (**Sheol h7585**) **10** Dawut eż ata-bowları bilən bir yərdə ühlidi. U «Dawutning xəhiri» [değən jayda] dəpnə kılindi. **11** Dawutning Israiloşa səltənət kılçanı wakti kırık yil idi; u Hebronda yetta yil səltənət kılıp, Yerusalemda ottuz üç yil səltənət kıldı. **12** Sulayman atisi Dawutning təhtidə əlturdu; uning səltənəti heli mustəhkamləndi. **13** Əmma Haggitning oğlı Adoniya Sulaymannıng anisi Bat-Xebanıng kəxişa bardı. U uningdin: — Tinqliq məksitidə kəldingmu? — dəp soridi. U: — Xundak, tinqliq məksitidə, dedi. **14** U yəne: — Sanga bir seziüm bar idi, dedi. U: — Seziñgni eytkin, dedi. **15** U: — Bilisənki, padixaḥlik əslidə meninğı idi, wa pütün Israil meni padixaḥ bolidu dəp, manga karayıtti. Lekin padixaḥlik məndin ketip, inimning ilkiga ətti; qünki Pərvərdigarning iradisi bilən uningki boldi. **16** Əmdi sanga bir iltimasın bar. Meni yandurmıqin, dedi. U: — Eytkin, dedi. **17** U: — Səndin etünimən, Sulayman padixaḥkə mən üçün eytkinkin — qünki u sanga yak deməydi! — U

Xunamlıq Abixagni manga hotunlukka bərsun, dedi. **18** Bat-Xeba: — Makul; sən üçün padixaḥkə səz kılay, dedi. **19** Bat-Xeba Adoniya üçün səz kılıqlı Sulayman padixaḥning aldişa bardı. Padixaḥ kopup aldişa berip, anisoşa təzim kıldı. Andin təhtiga berip əlturup padixaḥning anisoşa bir təhtini kəltərdi. Xuning bilən uning ong yenida əlturup, uningoşa: — **20** Sanga kiqikkina bir iltimasın bar. Meni yandurmıqin, dedi. Padixaḥ, uningoşa: — I ana, sorawərgin, mən seni yandurmaymən, dedi. **21** U: — Akang Adoniya oşa Xunamlıq Abixagni hotunlukka bərgüzgin, dedi. **22** Sulayman padixaḥ, jawab berip anisoşa: — Nemixkə Adoniya üçün Xunamlıq Abixagni soraysan? U akam bolqanıkan, uning üçün, Abiyatar kahin üçün wə Zəruiyaning oğlı Yoab üçün padixaḥlıknımı sorimamsən! — dedi. **23** Sulayman padixaḥ, Pərvərdigar bilən կəsəm kılıp mundak dedi: — Adoniya xu sözni kılıçını üçün elmişə, Huda meni ursun yaki uningin artuk jazalısun! **24** Mening ornumni mustəhkəm kılçan, atamning təhtidə əlturquzojan, Oz wadiş boyiqə manga bir eyni kurojan Pərvərdigarning hayatı bilən կəsəm kılımənki, Adoniya bugün elümgə məhküm kılınidu, dedi. **25** Xuning bilən Sulayman padixaḥ Yəhəyadaning oğlı Binayani bu ixka əwətti; u uni qepip əltürdü. **26** Padixaḥ Abiyatar kahinoşa: — Mang, Anatottiki ez etizlikingoşa baroqin. Sən elümgə layiksən, lekin san Rab Pərvərdigarning əhədə sanduqını atam Dawutning aldida ketürgənlilik təpəylidin, wə atamning tərkən həmmə azab-əkubətləridə uningoşa həmdərdə bolqıning üçün, mən hazır seni elümgə məhkum kilmaymən, dedi. **27** Andin Sulayman Abiyatarnı Pərvərdigaroşa kahin boluxtin juda kılıp həydi. Xuning bilən Pərvərdigarning əlinin jəməti toopruluk Xiləhdə eytkən sezi əmələk axurldı. **28** Buning hawiri Yoabka yətkəndə (qünki Yoab Abxalom oğası əgəxmişən bolsimus, Adoniya oşa əgəxənidi) Yoab Pərvərdigarning qedirioşa keqip kurbangahning münggüzlərini tutti. **29** Sulayman padixaḥkə: «Maria, Yoab Pərvərdigarning qedirioşa keqip berip, kurbangahning yenida turidu» degən hawər yətküzüldi. Sulayman Yəhəyadaning oğlı Binayani xu yərgə əwətip: — Mang, uni əltürüwətkin, dedi. **30** Binaya Pərvərdigarning qedirioşa berip uningoşa: — «Padixaḥ, seni buyakka qıksın!» dedi, dedi. U: — Yak, muxu yerdə əlimən, dedi. Binaya padixaḥning yəniqə kəytip uningoşa hawər berip: — Yoab mundak-mundak dedi, manga xundak jawab bərdi, dedi. **31** Padixaḥ uningoşa: — U ezi degəndək kılıp, uni qepip əltürçin wə uni dəpana kılıçın. Xuning bilən Yoab təkkən nahək kan məndin wə atamning jəmətidin ketürlüliq kətkəy. **32** Xundak kılıp atam Dawut bihawər əhəwaldə u eziđin adil wə esil ikki adəmni, yəni Israilning қoxunining sərdarı nərning oğlı Abnər bilən Yəhəyadaning қoxunining sərdarı Yətərning oğlı Amasani kiliqliojini üçün, Pərvərdigar u təkkən қanni eż bexioşa yanduridu. **33** Əlarning kəni Yoabning bexi wə naşlining bexioşa məngəy yançay; lekin Dawut, uning nasli, jəməti wə tahtiga əbadıl-əbadıqıq Pərvərdigardin tinq-hatırjəmlik bolçay, dedi. **34** Yəhəyadaning oğlı Binaya qıçıq uni qepip, elümgə məhkum kıldı. Andin u qeldiki eż eyidə dəpnə kılindi. **35** Padixaḥ Yəhəyadaning oğlı Binayani uning orniyoşa қoxunning sərdarı kıldı; padixaḥ Abiyatarning orniyoşa Zadokni kahin kılıp təyinlidi. **36** Andin keyin padixaḥ Ximəyni qakırıp uningoşa: — Yerusalemda eziñgə bir ey selip u yarda əlturoqin. Baxkə heq yərgə qıckma. **37** Əger sən qıçıq Kidron jilojsidin ətsəng, xuni eniç bilip koyki, xu kündə sən xəksiz əlisən. Sening kəning eż bexioşa qıxicid, dedi. **38** Ximəy padixaḥkə: — Olojamning sezi bərhəktür. Olojam padixaḥ eytkəndək kulları xundak kılıdu, dedi. Xuning bilən Ximəy uzun wəkətkiqə Yerusalemda turdi.

39 Üq yıldın keyin xundak boldiki, Ximəyning kulliridin ikkisi keçip Maakahning oqlı, Gatning padixaḥı Akixning kəxioja bardi. Ximəyə: — Mana kulliring Gat xəhirdə turidu, degen həwər yətküzüldi. **40** Ximəy exikini toküp kullirini izdigili Gatka, Akixning yəniqə bardi. Andin u yenip eż kullirini Gattin elip kəldi. **41** Sulaymanoja: — Ximəy Yerusalemın Gatka berip kəldi, dəp həwər yətküzüldi. **42** Padixaḥ Ximəyni qakırtıp uningoja: — Mən seni Pərvərdigar bilən kəsəm kıldırap: — Xuni enik bilip koyki, sən kəysi künii qikip birər yərgə barojan bolsang, sən xu künidə xəksiz elisən, dəp agahlındurup eytniqanmidim? Əzüngmu, mən angliojan səz bərhək, degənidinqo? **43** Xundak bolqanıkən, nemixə eżüng Pərvərdigar aldida kılqan kəsiminqni buzup, mən sanga buyruqan buyrukumnu tutmiding? — dedi. **44** Padixaḥ Ximəyə yəna: Sən atam Dawutka kılqan həmmə rəzzillikni obdan bilisən, u könglüngə ayandur. Mana Pərvərdigar razıllikingni eż beexojoja yanduridu. **45** Lekin Sulayman padixaḥ bolsa bərikətlinip, Dawutning tahti Pərvərdigarnıgaldida abədil abəd mustəhkəm kılınlıd, dedi. **46** Andin padixaḥning buyruki bilən Yəhəyadanıng oqlı Binaya qikip uni qepip oltırıldı. Padixaḥlıq bolsa Sulaymannıg kolida mustəhkəm kılındı.

3 Sulayman Misirning padixaḥı Pirəwn bilən ittipak tütüp Pirəwnning kızını hotunlukka aldi. Əz ordisi, Pərvərdigarning eyi wə Yerusalemıng qərisidiki sepihlı yasap pütküzüqilik u uni «Dawutning xəhiri»gə apırıp turozuzdi. **2** Xu wəkiltarda Pərvərdigarning nami üçün bir ibadəthana yasalmıqını üçün halk «yüükri jaylar»da kurbanlıklarını kılattı. **3** Sulayman Pərvərdigarnı səyüp, atisi Dawutning bəlgilənliridə mangatti. Pəkət «yüükri jaylar»da kurbanlık kılıp huxbu yakaqtı. **4** Padixaḥ kurbanlık kılıqlı Gibeonqa bardi; qünki u yər «uluoq yukiri jay» idi. Sulayman u yərdiki kurbangahda bir ming keydürmə kurbanlık sundı. **5** Pərvərdigar Gibeonda Sulaymanoja keçisi qıxıda kərəndi. Huda uningoja: — Mening sanga nemə berixmni layik tapsang, xuni tiligin, dedi. **6** Sulayman jawabən mundak dedi: — Kulgul atam Dawut Sening aldingda həkikət, həkkənliylik wə kenglining samimiliylik bilən mangonanlıkı bilən Sən uningoja zor mehribanlıknı kərsətkəniding; wə Sən xu zor mehribanlıknı dawam kılıp, bugünkü kündikidək eż tahtida olturojılı uningoja bir oqlu bərding. **7** Əmdı i Pərvərdigar Hudayim, kulgulnı atam Dawutning ornida padixaḥ kıldıldı. Əmma mən paşat bir gedək bala halas, qikix-kirixnim bilməymən. **8** Əz kulgul Sən tallıqan həlkinq, keplikidin sanap bolmaydiqan hesabsız uluoq bir halk arısında turidu. **9** Xunga Əz kulgungaq həlkinqning üstidə həküm kılıxqa yahxi-yamannı pərk etidiojan oyojak bir kəlbni bərgəysən; bolımsa, kim bu uluoq həlkinq üstüga həküm kılalısun? — dedi. **10** Sulaymannıg xuni tilikini Rəbni hux kıldı. **11** Huda uningoja: — Sən xuni tiligining üçün — Ya eżüng üçün uzun emür tilimay, ya eżüng üçün delət-baylıq tilimay, ya düzəmərlirinqning janlırını tilimay, bəlki toqra həküm kılıqlı oyojak boluxqa eżüng üçün əkil-parasətni tiligining üçün, **12** mana, səzüng boyiqə xundak kıldı. Mana sanga xundak dana wə yorutulojan kəlbni bərdimki, səndin ilgiri sanga ohxaydiqını bolmiojan, səndin keyinmu sanga ohxaydiqını bolmaydu. **13** Mən sən tilimigan nərsinim, yeni delət-baylıq wə xan-xəhrətni sanga bardım. Xuning bilən barlık kūnlirində padixaḥlarning arısida sanga ohxax bolidiqini qıkırmayıdu. **14** Əgər atang Dawut mangojadək Mening yollarımda mengip, bəlgilimlirim wə əmrlirimmi tutsgas kūnlirinqini uzartıman, dedi. **15** Sulayman oyoqanoqanda, mana bu bir qıx idi. U Yerusalemə qelip Pərvərdigarning əhdə sandukınınıñ aldioja

kelip, ərə turup keydürmə kurbanlıqlarını kılıp, təxəkkür kurbanlıklarını etküzüp, həmmə hizmətkarlıroja ziyanət kılıp bərdi. **16** Xuningdin keyin ikki pahıxa ayal padixaḥning kəxioja kelip uning alidda turidu. **17** Birinqi ayal: — I ojojam! Mən wə bu hotun bir eydə olturnız; u mən bilen eydə turojinida bir balını tuşdım. **18** Mən balını tuşup üç kündin keyin u hotunnu bir balı tuşdım. Biz ikkiylən yərdə olurduk; eydə bizdən baxka həq yat adəm yok idi, yaloquz biz ikkiylən eydə idük. **19** Xu keqidə bu hotunning balısı əldi; qünki u balisini besip əltürüp koyqanıdi. **20** U yerim keqidə kopup dedəkları uhlap kaloqanda, yenimdin oqlumlu elip eż kuqıkoja selip, ezining elğan oqlını mening kuqıkoja selip koyuptu. **21** Ətisi kopup bala məni emitay desəm mana əltüb turidu. Lekin ətgändə karisam, u mən tuşqan bala əməs idi, dedi. **22** İkkinqi ayal: — Yak, undak əməs. Tirik kalojını mening oqlum, elgini sening oqlung, dedi. Lekin birinqi ayal: — Yak, elgini sening oqlung, tirik kalojını mening oqlum, dedi. Ular xu əltürətə padixaḥning alidda talixip turattı. **23** Padixaḥ: — Biri: «Tirik kalojını mening oqlum, elgini sening oqlung» dəydi. Əmma yəna biri: «Yak, elgini sening oqlung, tirik kalojını mening oqlum» dəydi, dedi. **24** Padixaḥ: Manga bir kılıq elip kelinglər, dedi. Ular kılıqni padixaḥla elip kəlgəndə **25** padixaḥ: Tirik balını otturidin kesip ikki parqə kılıp yerimini birığa, yəna bir yerimini ikkinqisiga beringlər, dedi. **26** U wəkittə tirik balining anisi eż balisoja iqini aqritip padixaḥla: — Ah ojojam! Tirik balını uningoja bərsilsə, hərgiz uni əltürmigayla! — dəp yalwurdi. Lekin ikkinqisi: — Uni nə meningki nə seningki kılmayı, otturidin kesinglər, dedi. **27** Padixaḥ jawabən: — Tirik balını uningoja beringlər, uni həq əltürməngərlər; qünki bu balining anisi xudur, dedi. **28** Pütük Israel padixaḥning kılqan həkümü tooprısında angılı wə ular padixaḥtın korktı, qünki ular Hudanıng adıl həkümərnı qıkırx danalıqınıning uningunda barlığını kərdi.

4 Sulayman padixaḥ pütüköl Israel oqlu padixaḥ boldı. **2** Uning qong əməldarlırları munular: — Zədəknin oqlı Azriya kahin idi; **3** Xixanıng oqlulları Elihorəf wə Ahiyah, katiplar idi; Ahihudning oqlı Yəhoxafat diwanbegi idi; **4** Yəhəyadanıng oqlı Binaya qoxunıng bax sərdarı idi. Zədək bilən Abiyatar kahinlər idi; **5** Natanning oqlı Azriya nazarət begi, Natanning yəna bir oqlı Zubad həm kahin wə padixaḥning məslihətqisi idi. **6** Ahixar ordining oyojidarı, Abdanıng oqlı Adoniram bajalwan begi idi. **7** Pütüköl Israel zəminidə Sulayman padixaḥning ezi üçün wə ordidikiləri üçün yemək-iqmək təminləydiqan, on ikki nazarətqi təyinləngənidi; ularning hərbəri yilda bir aydın yemək-iqmək təminləxkə məs'ul idi. **8** ularning ismi təwəndə hatırılängən: Əfraim taqlıq rayonıqə Bən-Hur; **9** Makaz, Xaalbim, Bəyt-Xəməx wə Elon-Bəyt-Hənanıqə Bən-Dəkər; **10** Arubotka Bən-Həsəd; u yəna Sokoh wə Həfər degen barlıq yurtkumu məs'ul idi; **11** u yəna Nafat-Doroja Bən-Abinadab (u Sulaymannıg kizi Tafatni hotunlukka alojan); **12** Taanak, Məğidli wə Yizrəelning təwənkı təripidiki Zarətanıng yenida bolovan pütüköl Bəyt-Xanoja, xundakla Bəyt-Xandin tartıp Abəl-Məhələhəqiqə, Jokneamdin etküqə bolovan zəminlərə qədəmliyinə qızı Baana; **13** Ramot-Gileadka Bən-Gəbər; u yəna Gilead yurtiqa jaylaxkan, Manassəhning oqlı Yairoja təwə bolovan kəntlər wə həm Baxandıki yurt Argob, jümlidin u yərdiki sepili, mis baldaklıq kowukluları bolovan atmix qong xəhərgimü məs'ul idi. **14** Mahanaimoja İddoning oqlı Ahinadab; **15** Naftaliqə Ahimaaz (u Sulaymannıg kizi Basimatni hotunlukka alojanıdi). **16** Axır wə Alothka Huxayning oqlı Baanah; **17** Issakaroqa Paruahning oqlı Yəhoxafat; **18** Binyamin zəminioqa Elanıng oqlı Ximəy; **19** Gilead zəminioqa (əslidə Amoriyların)

padixahı Sihon wə Baxanning padixahı Ogning zemini idi) Urining oqlı Gəbər. U xu yurtka birdinbir nazarətqi idi. **20** Yəhuda bilən Israilling adamları dengiz sahilidiki kumdaq nuroğun idi. Ular yəp-iqip, huxallıq kılatti. **21** Wə Sulayman bolsa [Əfrat] dəryasının tartip Filistilərlərning zeminoğa wə Misirning qəralırionqa bolğan həmmə padixahlıklärning üstidə saltənat kılatti. Ular ulpan kaltürüp Sulaymannıng pütün əmrində uning hizmitidə bolatti. **22** Sulaymannıng ordisioja ketidiqan künlük təminat üçün ottuz kor taskıqan ak un, atmix kor kara un, **23** on bordıqan uy, yaylaqtın kəltürlülgən yigirma uy, yüz koy ketətti; buningdin baxka buğular, jərənələr, kiyikler wə bordıqan tohular lazım idi. **24** Qünki u Tifsaḥdin tartip Gazaqıq, [Əfrat] dəryasının bu taripdiki həmmə yurtlarning üstidə, yəni [Əfrat] dəryasının bu taripdiki barlık padixahıklärning üstidə həküm sürətti; uning tət ətrapı tinq idi. **25** Sulaymannıng pütük künlirdə Dandin tartip Bəor-Xəbaqıqə Yəhuda bilən Israel adamlarının hərbiri eż üzüm teli wə eż anjür dərihining tegidə aman-esən olturnattı. **26** Sulaymannıng jäŋ harwilirinen atlıri üçün tət ming athanisi, on ikki ming qəwəndizi bar idi. **27** Məzkur nazarətqılərnin hərbiri eżiga bekitilgər ayda Sulayman padixahı wə uning dastihinoja kəlgənərnin həmmisining yemək-iqməklərini keməytməy təminlaytı. **28** Həlk bolsa hərbiri eżiga bekitilgən norma boyıqə at-keşirlər üçün arpa bilən samanları [nazarətiqilər bar] yergə elip kelətti. **29** Huda Sulaymanıq dengiz sahilidiki kumdaq danalik, intayın mol pəm-parasət atı kılıp, uning kəlbini kəng kılıp zor yorutti. **30** Xuning bilən Sulaymannıng danalıki barlık xərkətkilərnin danalıqidin wə Misirdiki barlık danalıktı axtı. **31** Qünki u barlık adamlarından, jümlidin əzrahılık. Etan bilən Maholning oqulları Hemən, Kalkol wə Darda deqənlərdən dana idi; wə uning xəhrəti ətrapidiki həmmə əllər arısında yeyildi. **32** U eytkən pənd-nəsihət üç ming idi; uning xeir-küyləri bir ming bəx idi. **33** U Liwandikı kədir dərihidin tartip tamda əsidiqan lepəkgülgiqə dərəh-giyahlarning həmmisini bayan kılıp hatırılığınası; u yənə mal wə hayvanlar, kuxlar, həxarət-əmiligüçilər wə beliklər toqırısında bayan kılıp hatırılığınası. **34** Sulaymannıng danalıkinı anglıqılı kixılər barlık əllərdin kelətti, xundakla uning danalıki toqıruluk həwər tapşan yər yüzidiki həmmə padixahıklärin kixılər kəlməktə idi.

5 Turning padixahı Hiram Sulaymannı atisining ornoja padixah, boluxka məsih, kılınojan dəp anglap, eż hizmətkarlarını uning kəxişa əwətti; qünki Hiram Dawutnı izqıl seygüqi idi. **2** Sulayman Hıramıq adəm əwitiq mundaq uqurnı yətküzdü: — **3** «Əzüng bilisənki, atam Dawutnıñ dükənlerini Pərvərdigar uning puti astioja koypaq, u ətrapida hər tərəptə jäŋ kəlojanlık tüپəylidin Pərvərdigar Hudاسning namioja bir ibadəthanı yasiyalımdı. **4** Əmdi hazır Parwərdigar Hudayın manga həmmə tərəptin aram bərdi; həqbir dükənim yok, həqbir bala-kaza yok. **5** Mana, Pərvərdigarnıñ atam Dawutka: «Mən sening ornungoja eż tahtıngə olturqozjan oqlıng bolsa, u mening namimoja bir ibadəthana yasaydu» dəp eytkinidək, mən Pərvərdigar Hudayınnıñ namioja bir ibadəthana yasay dəp niyat kıldırmı; **6** Əmdi mən üçün [adəmliringə] Liwandın kədir dərəhlərini kesinglər, dəp yarlıq qübürgin; mening hizmətkarlırmı sening hizmətkarlıringoja həmdəmdə bolidu. Sening bekitininq boyıqə hizmətkarlıringoja beriliqoja ix həkkini sanga təlyəmən; qünki eżüngə ayankı, dərəh kesixtə arımidə həqkim Zidondikilərdək usta əməs». **7** Hiram Sulaymannıng sezinı anglıqanda intayın huxal bolup: — Bugün bu uluq həlk üstigə həküm sürüxkə Dawutka xundak dana bir oqul bərgən Pərvərdigarə qəxəkkür eytilsun! —

dedi. **8** Hiram Sulaymanıq adəm əwitiq: — Sən manga koyojan tələplirinqi anglap kəbul kıldırmı. Mən sening kədir yaqıqi wə arqa yaqıqi toqıruluk arzu kəlojanlıringning həmmisini ada kılımən; **9** Mening hizmətkarlırmı xularını Liwandın dengizə apıridu; mən ularnı sal kılıp baqlap, dengiz bilən sən manga bekitkən yergə yətküziman, andin xu yərdə ularını yəxküziman. Xuning bilən sən ularını tapxuruwelip, elip ketisən. Buning həsabıqə sən tələplirim boyıqə ordidikilirim üçün yemək-iqmək təminligəysən, — dedi. **10** Xundak kılıp, Hiram Sulaymanıq barlıq təlipi boyıqə kədir yaqəqləri wə arqa yaqəqlərini bərdi. **11** Sulayman Hıramıq ordidikilirinin yemək-iqmikigə yigirmə ming kor buqday wə yigirmə bat sap zəytun meyini əwətip bərdi. Hər yili Sulayman Hıramıq xundak berətti. **12** Pərvərdigar Sulaymanıq wəda kəloqandək uningoja danalıq bərgənidı. Hiram bilən Sulaymannıng arısida inaklıq bolup, ikkisi ohdu tütüx. **13** Sulayman padixah, pütün Israildin həxaroja ixləmqlərni bekitti, ularning sanı ottuq ming idi. **14** U bularını newət bilən hər ayda on mingdin Liwanda əwətətti; xundak kılıp, ular bir ay Liwanda tursa, ikki ay eyidə turdu. Adoniram həxarqılanan üstidə turattı. **15** Sulaymannıng yətmix ming həmmili, təqəllarda ixleydiqan səksən ming taxqısı bar idi. **16** Uningdin baxka Sulaymannıng mənsəpdarlıridən ix üstigə kəyulojan üç ming üç yüz ix bexi bar idi; ular ixləmqlərini baxkərətti. **17** Padixah yılrik qüxbürəti bilən ular ibadəthanining ulini seliñkə yonulqan, qong wə kimmiyyət taxlarnı kesip kəltürdü. **18** Wə Sulaymannıng tamqılıri bilən Hıramıng tamqılıri wə Gəballiklər koxulup taxlarnı oyup, eyni yasax üçün yaqəq həm taxlarnı təyyarlap kəydi.

6 Israillar Misirdin qıkkəndin keyinkı tət yüz səksininqi yili, Sulaymannıng Israilling üstidiki saltənitininq tətininqi yilining ikkinçi eyidə, yəni Zif eyidə u Pərvərdigarnıng eyini yasaxkə baxlıdı. **2** Sulayman padixah, Pərvərdigarnıq yasiqan ibadəthanining uzunluqı atmış gəz, kənglikli yigirmə gəz wə egiqliki ottuq gəz idi. **3** Ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning alidiki aywanning uzunluqı ibadəthanining kənglikli bilən bararə bولup, yigirmə gəz idi. Ibadəthanining alidiki aywanning kənglikli on gəz idi. **4** U ibadəthanoja rojaklik derizapanjırılornı ornattı. **5** Ibadəthana temiqə, yəni mukəddəs jay wə «kalamhəna»ning temiqə yandax [üç kəwətlilik] bir imarətni saldı wə uning iqiqə hujrlarını yasidi. **6** [Taxkırıki imarətnıq] təwənki kəwətininq kənglikli bəx gəz, ottura kəwətininq kənglikli altə gəz, üçinqi kəwətininq kənglikli yəttə gəz idi. Qünki ibadəthanining taxki temida limləri ornatkan texüklər bolmaslıq üçün u taməqə təkqə qırıqlarıqanı. **7** Ibadəthana pütünləy təyyar kılıp elip kelingən taxlardin bina kılınojanı. Xundak kılıqanda, uni yasiqan wakıtta nə bolqə nə palta nə baxka təmür əswablarning awazı u yərdə həq anglanmayıttı. **8** Təwənki kəwətninq hujrlırırinin kirix ixiki ibadəthanining ong taripidə idi; bir aylanma palampayı ottura kəwətə andin ottura kəwəttin üçinqi kəwətə qıktı. **9** Xundak kılıp [Sulayman] ibadəthanını yasap pütürdü. Ibadəthanining üstigə har-limləri bekitip, uni kədir tahtalar bilən kaplıdı. **10** U ibadəthanoja yandax imarətninq kəwətlirining egiqlikini bəx gəzdiñ kıldı. Xu imarətninq kəwətləri ibadəthanoja kədir limliri arkılıq tutuxulkul idı. **11** Pərvərdigarnıq sezi Sulaymanıq kılıp mundaq deyildiki: — **12** «Sən Manga yasawatkanı bu ibadəthanoja kəlsək, əger sən bəlgilimilirimdə mengip, həkümlirimə riayə kılıp, barlık əmrlirimi tutup ularda mangsang, Mən atang Dawutka sən toqıruluk eytkən sezümgə əməl kılımən; **13** Mən Israillarının arısında makan kılıp eż həlkim Israillni əsla taxlimaymən». **14** Sulayman ibadəthanını

yasap püttürdi. **15** Ibadəthanining tamlırının iq təripini u kədir tahtaylıri bilən yasap, ibadəthanining tegidin tartip torusuning limliriojqə yaqıq bilən kaplıdı; wə arqa tahtaylıri bilən ibadəthanıqə pul yatıqzdu. **16** U ibadəthanining arkə temidin yığırma gəz elqəp ara tam yasap, iqkirihi hanını hasil kıldı; u tegidin tartip torus limliriojqə kədir tahtaylıri bilən kaplıdı. Bu əng iqkirihi hana bolup, yəni «kalamhanə», «əng mukaddəs jay» idi. **17** Uning alddidik ey, yəni mukaddəs hanining uzunluki kərək gəz idi. **18** Ibadəthanining iqlik tamlırıqə kəpək wa qeqəkninq nushiliri nəkix kılınojanı. Ibadəthana pütünləy kədir tahtaylar bilən kaplanojanı. Həq tax kerünməytti. **19** Pərvərdigarning əhədə sanduğunu u yərda koyux üçün, ibadəthanining iqlikirdiki kalamhanını yasidi. **20** Kalamhanining uzunluki yığırma gəz, tooprısi yığırma gəz, egizlikli yığırma gəz idi; u uni sap altundın kaplıdı, xundakla əldidiki kədir yaqıqlıq kurbangahınımu xundak kaplıdı. **21** Sulayman ibadəthanining iqini sap altun bilən kaplıdı; u iqlik kalamhanining aldinı altun zənjirlər bilən tosidi; kalamhanını altun bilən kaplıdı. **22** Xu tarıkida u pütük ibadəthanını, yəni pütükib ibadəthanining iqini altun bilən toluk kaplıojanı. Kalamhanıqə təəllük bolovan kurbangahınımu pütünləy altun bilən kaplıojanı. **23** Kalamhanıqə u zayıtun yaqıqidin ikki kerubning xəklini yasidi. Hərbirining egizlikli on gəz idi. **24** Bir kerubning bir əkanitining uzunluki bəx gəz wə yənə bir əkanitining uzunluki həm bəx gəz bolup, bir əkanitining uqıdınıñ yənə bir əkanitining uqıqıqı on gəz idi. **25** İkkinçi kerubning ikki əkaniti koxulup on gəz idi. İkki kerubning qong-qıqılıkli wə xəkli ohxax idi. **26** Bir kerubning egizlikli on gəz bolup, ikkinçi kerubnungimü həm xundak idi. **27** U kerublarnı iqlikiri hanıda koydi. Kerublarning əkanatlıri yeyilip turatti. Birsining bir əkaniti bir taməqə tegip, ikkinçisinin əkaniti udulidiki taməqə tegip turatti; ikkisining iqlidiki əkanatlıri hanining otturısında bir-biriga tegixip turatti. **28** U kerublarnı altun bilən kaplıdı. **29** U ibadəthanining tamlırının pütükil iq qərsini, yəni iqlikiri hanining wə həm taxkirihi hanining qərisini kerub bilən horma dərəhlirinin xəkillərini wə qeqək nushiliri bilən nəkix kıldı. **30** Ibadəthanining polini, yəni iqlikiri hanining həm taxkirihi haniningkini altun bilən kaplıdı. **31** Kalamhanining kırıx eçiqizoja u zayıtun yaqıqidin etilgən kox ixiklərni yasidi. Ixiklərnin kexəkləri wə bəxi eyninq tooprısının bəxtin bir kismı idi. **32** Bu kox ixiklər zayıtun yaqıqidin etilgənidir; u ixiklərnin üstigə kerublar, horma dərəhləri wə qeqək nushiliri nəkix kılınilip zinnatlanganıdır; u ixiklərni, jümlidin kerub bilən horma dərəhlirinin nəkixlərini altun bilən kaplıdı. **33** Ibadəthanining taxkı hanisining ixikininq kexəklərini zayıtun yaqıqidin yasidi; ular eyninq tooprısining təttin bir kismı idi; **34** kox əkanatlı ixik bolsa arqa yaqıqidin yasaldi. Bir əkaniti yeyilip kətlənəti, ikkinçi əkanitımı yeyilip kətlənəti. **35** U ularning üstigə kerublar, horma dərəhləri wə qeqək nushilərini nəkix kıldı; andin ularning üstigə, jümlidin nəkixlər üstigə altun kaplıdı. **36** Iqlikiri həylinin temimi bolsa u üq kəwət yonulovan tax bilən bir kəwət kədir yaqıqidin yasidi. **37** [Sulaymannıgə səltənətinin] tətininq yilining Zif eyida Pərvərdigarning ibadəthanisining ulı selindii. **38** Wə on birinqi yilining Bul eyida, yəni səkkizinci ayda ibadəthanining həqyeri kaldurulmay, layihə boyiqı pütünləy tamam boldi. Xundak kılıp uning eyni yasixioja yətta yil kətti.

7 Sulayman ez ordisini bolsa, on üq yilda yasap püttürdi. **2** U yasiojan bu «Liwan orminni sarıyi»ning uzunlukını yüz gəz, kənglikini əllik gəz wə egizlikini ottuz gəz kıldı. Kədir yaqıqi tüwrükidin tət kətar wə tüwrüklerning üstigə kədir limliri koyulovanı. **3** Tüwrüklerning üstidiki lim kətürüp

turoqan eğzisimü kədir yaqıqidin idi. Limlər jəmiy kərək bəx bolup hər kətarda on bəxtin idi. **4** Uning üq kəwət derizisi bar idi, üq kəwəttiki derizilar bir-biriga udulmu'udul idi. **5** Barlık ixiklər wə kexəklər tət qasılıq kılınoqzandı; ixiklər üq keznəklək bolup, ixiklər bir-biriga udulmu'udul idi. **6** U uzunluğunu əllik gəz, tooprısını ottuz gəz kilipli, tüwrüklih bir dəhliz yasidi; uning alddida yənə bir dəhliz bar idi, wə uning alddida yənə tüwrükli aywan bar idi. **7** Andin keyin u sorak soraydiojan təhti üçün «Sorak dəhlizli» dəp atalojan yənə bir dəhlizini yasidi. U dəhlizning tegidin tartip torusuning limliriojqə kədir yaqıqi bilən kaplanojanı. **8** [Sulayman] ezi olтурadiojan saray, yəni dəhlizning arkə həylişiqə jaylaşxaşan sarayning layihisi «[sorak] eyiñningkigə ohxax idi. Sulayman ez əmrigə alojan Pirəvnning kizi üçün xu dəhlizgə ohxax bir sarayını yasatti. **9** Bu imarətlərinən həmmisi iqlikiri tamlırıdın tartip qong həylinin tamlırıqə, ulidin tartip egininən pəwaziojqə kimmət taxlardın, yəni elqəm boyiqı oyulup andin iq-texi hərə bilən kesilən taxlardın yasalojanı. **10** Ulları bolsa qong wə kimmət taxlardın, uzunluki on gəz wə səkkiz gəz bolovan taxlardın kılınojanı. **11** Ullarning üstigə yənə bekitilən elqəm boyiqı oyulovan kimmət esil taxlar wə kədir limliri koyulovanı. **12** Qong həylinin qərisidiki tam üq kəwət oyulovan tax wə bir kəwət yonulovan kədir limliridin yasalojanı. Pərvərdigarning ibadəthanisining iqlikiri həylişinə temi wə yənə ordidiki dəhlizinə temimu xundak yasalojanı. **13** Sulayman padixaḥə adəm əwtəp Hiramni turdın kəltürdi. **14** U xiki Naftali əkbilisidin bolovan bir tul hotunning oqlı bolup, atisi turluk bir miskər idi. Hiram miskərqlikə tərlük ilxənlər kılıxla tolimu ustası, pəm-parasətlək wə bilimlik idı. U Sulayman padixaḥənə kəxioja kelipli, uning həməma ixini kıldı. **15** U ezi ikki tüwrükni mistin yasidi. Hərbir tüwrükning egizlikli on səkkiz gəz bolup, aylanması on ikki gəz idi. **16** Bu tüwrüklerning üstigə koyux üçün mistin ikki tajni kuyup yasap, uning üstigə koydi. Bir tajning egizlikli bəx gəz, ikkinçi tajning egizlikimü bəx gəz idi. **17** Tüwrüklerning təpisidiki tajlar torlarqa ohxax zinnatlinip, zənjirlər wə torlanovan halkılar bilən tokukluk idı. Bir tajning xundak yətə kətar tor halkılırları bar idi, ikkinçi tajningmu həm xundak yətə kətar tor halkılırları bar idi. **18** U yənə anarları, yəni tüwrüklerning üstidiki hərbir tajni yepip turidiyan tor halkılarining üstigə ikki kətar anarnı yasidi. U birinqi wə ikkinçi tajojumu ohxaxla xundak kıldı. **19** Aywandiki tüwrüklerning üstidiki tajlırları nilupər xəkkiliklək bolup, egizlikli tət gəzdir idı. **20** İkki tüwrükning tajlıridiki tor halkılırlıqə yekin tompiyip qıkkən jayning üstidə kəwətmə-kəwət qəridən ikki yüz anar nushisi bar idi. İkkinçi tajning qərisimü ohxax idi. **21** U tüwrüklerni ibadəthanining alddidik aywanoja tiklidi. Ong təripigə birni tikləp namini «Yakın», sol təripigə birni tikləp, namini «Boaz» atidi. **22** Tüwrüklerning üsti nilupər xəklidə yasalojanı. Buning bilən tüwrüklerning ixliri pütkənidi. **23** U mistin «dengiz» dəp atalojan yoqan das yasidi. Uning bir girwikidin yənə bir girwikigiqə on gəz kelətti. Uning aylamısı ottuz gəz idi. **24** Dasning girwikkə astı qəridəp kəpək nushiləri bilən zinnatlanganıdır. Bular dasning qərisinən hərbir gezigə undin, ikki kətar koyulovan işti. Ular das bilən bir wakıtta kuyup qıkrılojanı. **25** Das on ikki buxə xəkli üstidə turqozulovanı. Bularning üqi ximal tərəpkə, üqi ojərb tərəpkə, üqi jənub tərəpkə, üqi xərk tərəpkə yüzləngənidir. «dengiz» bularning üstidə idi; ularning arkısı iq təripidə idi. **26** Dasning kelinlikli alıqanning kənglikidək bolup, uning girwikkə piyalining girwikidək, xəkli eçılojan nilupərdək idi. Uningoja ikki ming bat su sıqattı. **27** Uningdin baxxə u mistin on təglikni yasidi. Hərbir

təglilking uzunluki tət gəz, kəngqliki tət gəz bolup, egizlikü üq gəz idi. **28** Bu təglilklər xundak yasalojanidiki, ularning [rəsimlik] tahtılıri bar idi; tahtılıri ramkilar iqiqə ornitilojanidi. **29** Ramkilarning otturisidiki rəsim tahtaylırlıda wə ramkilarning ezipidimə xırlar, bukjarlар wə kerublarning sürətlək zinnətləri bar idi; xırlar wə bukjalarning astı wə üstü zənjirşiman gül qəmbirək xakkında zinnətləngənidi. **30** Hərbir təglilking mis okliri bilən tət qaqı bar idi; təglilking dasnı kətürüp turidiojan tət burjikidə jazisi bar idi; das astidiki putlirininq hər təripida torlanojan kuyuma gül xahlıri ornitilojanidi. **31** Hər təglilking iqidə qongkurlukı bir gəz kelidiojan «kiqik təglik» bolup, aqzi dűgilek idi; kiqik təglilking uzunluki bir yerim gəz idi; aqzininq ətrapıda naqıxlər bar idi; ularning ramkiliri dűgilek amas, bəlkı tət qasılıq idi. **32** Tət qaqı rəsimlik tahtaylırlı astida bolup, ularning okliri təglilikə bekitilgənidi. Hərbir qaqking egizlikli bir yerim gəz idi. **33** Qaklarning kurulmisi jong həwirlirininq qaklıridək idi. ularning kazanlırları, kaskanlırları, qetikləri wə oklirininq hammisi mistin kuyulojanidi. **34** Hərbir təglilking tət burjikidə birdin tət tutkuqı bar idi; ular təglilkinin qikip turattı wə ular təglilik bilən təng kuyulojan. **35** Hərbir təglilking təpisidə egizlikli yerim gəz kelidiojan bir yumilək jaza bar idi. Hərbir təglilking təpisidə tirək wə rəsimlik tahtaylırlı bar idi. Ular təglilik bilən təng kuyulojan. **36** U muxu tirək wə rəsim tahtaylırlidiki box orunlarqa kerub, xır wə horma dərəhlirininq nushilirini wə qərisigə torlanojan gül xahlırinı nəkəx kıldı. **37** Xu tərikidə u muxu on təglilki yasap boldi. Həmmisi bir nushida kuyulup, ohxax qonglukta wə xakkında idi. **38** U mistin on das yasiojan bolup, hərbir daskə kırık bat su sıyojati; hərbir dasning tooprısı tət gəz idi. On təglilking həbərinining təpisidə birdin das bar idi. **39** U bəxni ibadəthanining ong yenida wə bəxni ibadəthanining sol yenida koydi; mis dengizini ibadəthanining ong təripiga, yəni xərkəy jənub təripiga koydi. **40** Hiram xularqa təəllük das, kürək wə qəqa-quqılarnımu yasap təyyar kıldı. Xundak kılıp Hiram Sulayman padixah üçün Pərvərdigarning eyining barlıq kurulux hizmitini pütküzdi: — **41** ikki türvük, ikki türvrükning üstdidiki apkursiman ikki bax wə bu ikki baxnı yepip turidiojan ikki torni yasitip püttürdi, **42** xu ikki tor üstigə qayqılastıruloojan tət yüz anarnı yasatti. Bir torda ikki qatar anar bolup, türvük təstidiki; apkursiman ikki baxnı yepip turatti. **43** U on das təglilik wə das təglilikə qoyulidiojan on «yuyux deseni», **44** «mis dengiz» wə uning astidiki on ikki mis bukını yasatqızdı, **45** kazanları, kürəklərni wə qəqa-quqılarnımu təyyar kıldı. Hiram Pərvərdigarning eyi üçün Sulayman padixahning əmri bilən yasiojan bu həmmə nərsilər parkıraydiojan mistin idi. **46** Padixah ularnı İordan tüzənlənglikdə, Sukkot bilən Zarətanning otturisida, [xu yərdik] seqizlayda kəlip yasap, kuydurup qıktı. **47** Bu nərsilər xunqə kep bolоraqqa, Sulayman ularning eqiqlikini elqimidi. Xuning bilən misning eqiqliki məlum bolmidi. **48** Sulayman yəna Pərvərdigarning eyi iqidiki barlıq əswablarnı yasatti; — yəni altun huxbuylagħi, «taķidim nan» qoyulidiojan altun xırəni, **49** Kalamhana alidda turidiojan sap altun qiraqlarınları (bəxni on yenida, bəxni sol yenida) yasatti; wə xulnering gülsiman zinnətlərini, qiraqlarını, qiraqlıksıqlarını altundan yasatti; **50** das-piyalılarını, piqaklılarını, qaqılırını, təhsilirini wə küldənlarning hammisini sap altundan yasatti; u iqqiriki hanining, yəni əng mukəddəs jayning katlinidiojan, kox əqənatlıq ixiklərninə girəlirini wə eydiki mukəddəs jayning [ixiklirinə] girəlirini altundan yasatti. **51** Sulayman padixah Pərvərdigarning eyi üçün kılduridiojan həmmə kəruluxlar tamam bolqanda, u atisi Dawut [Hudaqa] atiojan nərsilərni

(yəni kümük, altun wə türlik baxxqa buyumlarnı) əkəltürüp Pərvərdigarning eyining həzinilirigə koydurdı.

8 Xu qəođda Sulayman Pərvərdigarning əhdə sandukını «Dawut xəhiri» din, yəni Ziordin yetkəp kelix üçün Israil aksakallırını, kəbila bağlırını wə Israil jəmətlirinən bəglərini Yerusalem oja eż yenioja yioqılıxqa qakırdı. **2** Buning üçün Israilning həmmə adəmləri Etanim eyida, yəni yəttinqi aydiki bekitilgən heyttə Sulayman padixaḥning kexioja yioqıldı. **3** Israilning həmmə aksakallırı yetip kəlganda Lawiyalar əhdə sandukını kətürüp [mangdi]. **4** Ular Parwərdigarning əhdə sandukunu, jamaat qədiri bilən uning iqidiki barlık mukəddəs buyumlarnı kətürüp elip qıktı. Kahinlər bilən Lawiyalar muxulnarı elip qıktı. **5** Sulayman padixaḥ wə uning aldiqo yioqılojan barlık Israil jamaitə əhdə sandukının alidda mengip, keplikidin sanını elip bolmaydiojan san-sanaksız koy bilən kalilərni kurbanlıq kılıxatti. **6** Kahinlər Pərvərdigarning əhdə sandukunu eż jayioja, ibadəthanining iqliki «kalamhanəsiqə», yəni əng mukəddəs jayioja elip kirip, kerublarning kanatlırinining astioja koydı. **7** Qünki kerublarning yeyilip turojan kanitə əhdə sandukının orni üstida boloqaqka, əhdə sandukı bilən uni kətürüp turidiojan baldakları yepip turattı. **8** Bu baldaklar nahayıti uzun boloqaqka, kalamhaninin aliddiki mukəddəs jayda turup, əhdə sandukının yenidiki ikki baldakning uqlırını kergili bolatti, birak eyning sırtında ulurnı kergili bolmayıttı; bu baldaklar təki büğünqə kədər xu yərdə turmaqtı. **9** Əhdə sandukının iqidə Musa pəyoqəmbər Hərəb teojudə turoqanda iqliqə salojan ikki tax tahtidin baxxqa heqnarsə yok idi (Israillar Misir zeminidin qıkkəndin keyin Pərvərdigər ular bilən hərəbdə əhdə tüzgənidi). **10** Wə xundak boldiki, kahinlər mukəddəs jaydin qikqiojla, bir bulut Pərvərdigarning ibadəthanisini kaplıwaldı. **11** Kahinlər bulut tüpəylidin eż wəzipilirini etəkə erə turalmayıttı; qünki Pərvərdigarning julası Pərvərdigarning eyini toldurojanidi. **12** Bu pəytə Sulayman: — Pərvərdigər tum karangoçluk iqidə turimən, dəp eytkanidi; **13** lekin, [i Pərvərdigər], mən dərvəxə Sening üçün bir həyəwtlik makan bolsun dəp, Sən mənggü turidiojan bir əyni yasidim, dedi. **14** Andin padixah burulup barlık Israil jamaitığa bəhə tilidi; Israilning barlıq jamaiti uning alidda turattı. **15** U mundak dedi: — «Israilning Hudasi Pərvərdigar oqa təkkürk-mədhiyə bolqay! U eż aqzi bilən atam Dawutka wədə kiloqanidi wə Əz koli bilən uni əməlgə axurdi. U Dawutka yənə: — **16** «Mən Əz həlkim Israilni Misir zeminidin elip qikqan kündin buyan namim üçün bu yərdə bir ey salay dəp Israilning hərkəysisi əqibətlirinən xəhərliridin heqkəysisini tallimidi; birak həlkim bolqan Israiloja həkümənənlək kilsən dəp Dawutni tallidim» deqanidi. **17** Əmdi atam Dawutning Israilning Hudasi Pərvərdigarning namiqə atap bir ey selix arzu-niyiti bar idi. **18** Birak Pərvərdigər atam Dawutka: «Kənglüngdə Mening namimoja bir ey yasaxqa kilojan niyiting yaxhidur; **19** emmə xu eyni san yasimaysən, bəlkı sening puxtungidən bolidiojan oqlung, u Mening namimoja atap xu eyni salidu», deqənidi. **20** Mana əmdi Pərvərdigər Əz sezikə əməl kıldı. Mən Pərvərdigər wədə kiloqanidək, atamning ornını besip, Israilning təhtiga olturdum; Israilning Hudasi Pərvərdigarning namiqə atap bu əyni saldim. **21** Əydə əhdə sandukı üçün bir jayni rastlidim; əhdə sandukı iqidə Pərvərdigarning atabowlırimizni Misir zeminidin elip qikqanda, ular bilən tüzgən əhdə [tahtılırı] bardur». **22** Andin Sulayman Israilning barlıq jamaitığa yüzlənilip, Pərvərdigarning kurbangahinin alidda turup, kollırını asmanqa karitip kətürüp **23** mundaq dua kıldı: — «İ Israilning Hudasi Pərvərdigər! Nə yukiriki asmandı

nə təwənki yərdə səndək Huda yoktur; aldingda pütün kəlbİ bilən mangidiojan kulliring üçün əhdəngdə turup əzgərməs mühabbitingni kərsatküqisən. **24** Qünki Sən Əz kulung atam Dawutka bərgən wədidi tirdung; Sən Əz aqzinq bilən eytkan səzüngə mana bügünkidək Əz kulung bilən əməl kilding. **25** Əmdi həzir, i Israilning Hudasi Pərvərdigar, Əz kulung atam Dawutka: — «Əgər sening əwlədliring ez yollırıqa səgək bolup sən Mening aldimda mangoğandək mangidiojan bolsa, sanga əwlədingdin Israilning təhtidə olturidiojan bir zat kəm bolmaydu» dəp bərgən wədəngdə turojaysən. **26** Əmdi həzir, i Israilning Hudasi, Sən kulung Dawutka eytkan sezliring əməlga axuruloq, dəp ettinimən! **27** Lekin Huda Əzi rastla yer yəzida makan kılamdu? Mana, asmanlar bilən asmanlarning asmini seni siqdurlamıq yərdə, mən yasiojan bu ey қandakmu Sening makaning bolalısun?! **28** Lekin i Pərvərdigar Hudayim, kuluning duasi bilən iltijsioja kulak selip, kuluningliğin bugün Sanga ketürən nidası wa tilikini angliojaysən; **29** xuning bilən Əz kezərlingni keqə-kündüz bu eygə, yəni Sən: «Mening namim u yərdə ayan bolsun» dəp eytkan jayəja keqə-kündüz tikkəysən; Əz kulungning u jayəja қarap kilojan duasiqa kulak saloqaysən. **30** kulung wə həlkinq Israil bu jayəja қarap dua kilojan qaojdə, ularning iltijsioja kulak selip, Əz makaning kilojan asmanlardın turup angliojaysən, angliojiningda ularni kəqürgəysən. **31** Əgər birsə ez қoxnisioja gunah kilsə wa xundakla ixning rastyalıqanlığını bekitix üçün kəsəm iqtikülsə, bu kəsəm bu eydiki kurbangahingning aldiqə kəlsə, **32** Sən kəsəmnin asmandan turup anglap, amal kılıp əz bəndiliring otturısida əhəküm qıkarojaysən; gunahı bar adəmni gunahqa tartıp, ez yolinin əz bexişa yandurup, gunahsız adəmni aklap, ez adilliqliqa қarap uningoja əhkəkini bərgəysən. **33** Əz həlkinq Israil Sening aldingda gunah kilojını üçün düxməndin yengilsə, Sanga kaytip bu eydə turup, namingni etirap kılıp, Sanga dua bilən iltija kilsə, **34** Sən asmandan anglap, Əz həlkinq Israilning gunahını kəqürüp, ularni Sən ata-bowlirioja təkdim kilojan zeminoja kəyturup kəlgəysən. **35** Ular Sanga gunah kilojını üçün asman etilip yamoqur yaqınmadıqan kılıwetilgən bolsa, lekin ular bu jayəja қarap Sanga dua kılıp namingni etirap kılıp, Sening ularni kiyinqılıkka saloqining tüpaylidin əz gunahının yenip towa kilsə, **36** Sən asmandan turup kulak selip, kulliringning wə həlkinq Israilning gunahını kəqürgəysən; qünki Sən ularoja mengix kerək bolajan yahxi yolni eğitisin wə Əz həlkinqa miras kılıp bərgən zeminning üstüga yamoqur yaqdurisan! **37** Əgər zemində aqarqılık ya waba bolsa, ya ziraatlar Dan almışa ya hal qüxsə ya uni qekətkilər yaki qekətkə liqinkılıri besiwasla, ya düxmənlər ularning zemindiki xəhərlirininq kowuklırioja hujum kılıp körxiwalsa, ya hərkəndək apat ya kesəllik bolsa, **38** Sening həlkinq bolajan Israildiki hərkəndək kixi əz kənglidiki wabani bilip, ulardın hərkəysisi kixi kollırını bu eygə sunup, hərkəndək dua yaki iltija kilojan bolsa, **39** əmdi Sən turuwatkan makaning asmandan turup anglap, kəqürüm kilojaysən; Sən hərbir adəmning kəlbini bilgəqə, amal kılıp eziñinig yollırını əzizə yandurujaysən (qünki Sənələr, yaloqz Sənələr həmmə insan balılırininq kəlbərini bilgiquşdurən); **40** xundak kılıp, ular Sən ata-bowlirimizə təkdim kilojan zemində olтурup əmrinинг həmmə künliridə səndin korkidiojan bolidü. **41** Əz həlkinq Israildin bolmiojan, Sening uluoq naming tüpaylidin yirak-yiraklırdın kəlgən musapir bolsa **42** (qünki ular Sening uluoq naming, kudratlılıq kolung wə sozojan biliking töörisida angliylaydu), — undak birsə kılıp bu ey tərəpkə қarap dua kilsə, **43** Sən turuwatkan makaning bolajan asmanlarda uningoja kulak selip, u musapir Sanga nida kılıp tiliginining həmmisigə

muwapiq kilojaysən; xuning bilən yər yüzidiki barlıq, ellər namingni tonup yetip, Əz həlkinq Israildək Səndin korkidiojan bolup, mən yasiojan bu eyning Sening naming bilən atalojinini biliđu. **44** Əgər Sening həlkinq Sening tapxurukung bilən düxminli bilən jəng kiliixka qıkkanda, Sən talliojan bu xəhərgə, xundakla man namingıqə atap yasiojan bu ey tərəpkə қarap Sən Pərvərdigar oja dua kilsə, **45** Sən asmanlarda turup ularning duasi bilən iltijsioja kulak selip, ularni nusrətə erixtürgəysən. **46** Əgər ular sanga gunah sadir kilojan bolsa (qünki gunah kilmaydiqan heqkixi yoktur) Sən ularoja oqəzəplinip, ularni düxmənlirininq kolioja tapxurujan bolsang, bular ularni yirak-yekinoja, ezelirining zeminoja sürgün kılıp elip barojan bolsa, **47** lekin ular sürgün kılınojan yurtta əs-hoxini teip towa kılıp, əzi sürgün bolajan yurtta Sanga: — Biz gunah kılıp, kəbəhlikkə berilip Səndin yüz ərüp kəttük, dəp yelinsə, **48** — əgər ularni sürgün kılıçan düxmənlirininq zeminiđa pütün kəlbİ wa pütün janidin Sening təripinggə yenip, Sən ularning ata-bowlirioja təkdim kilojan zeminoja, Sən talliojan xəhər tərəpkə wa mən namingıqə atap yasiojan bu ey tərəpkə yüzini kılıp, Sanga қarap dua kilsə, **49** Sən turuwatkan makaning bolajan asmanlarda turup ularning duasi wə iltijsini anglap ular üçün əhəküm qıkirip, **50** Əz həlkinqning Sanga sadir kilojan gunahını, Sanga etküzən həmmə itaatsizliklirini kəqürüm kilojaysən wə ularni sürgün kilojanlarning alidda ularoja rəhimbə tapkuzqoysənki, xular ularoja rəhimbə kilsən **51** (qünki ular Əzüng Misirdin, yəni temür tavlaç peqidin qıkarojan Əz həlkinq wə Əz mirasingdür); **52** Sening kezərling Əz kuluning iltijsioja wə Əz həlkinqning iltijsioja oquq bolojay, ular hər ixta sanga nida kılıp tiliginidə ularoja kulak saloqaysən; **53** qünki Sən ata-bowlirimizən Misirdin qıkarojiningda Əz kulung Musa arkılık eytkinindək, Sən həlkinqi Əzünggə has mirasing bolsun dəp, yər yüzidiki həmmə əller arisidin ularni ayrim elip tallidinq, i Rəb Pərvərdigar!». **54** Sulayman Pərvərdigar oja xu barlıq dua wə iltjalirini kılıp bolojanda, kollarını asmanoja қarap kətürüp Pərvərdigarning kurbangahining alidda tizlinip turojan yardin kopup, **55** əre turup Israilning barlık jamaitigə yukiri awazda baht tiləp mundaq dedi: — **56** «Uning barlık wədə kılıqını boyığə Əz həlkinq Israile aram bərgən Pərvərdigar mubarəktür! U Əz kuli Musaning wasitisi bilən kilojan həmmə mehribanı wədilərninq heqbirə yərdə kalmidi! **57** Pərvərdigar Hudayimiz ata-bowlirimiz bilən bolojandək biz bilən billə bolojay; U na bızdın waz kaqmışın na bizni taxlimışun; **58** buning bilən U kəlbimizni Uning yollarıda mengixka, Əzi ata-bowlirimizə buyruqan əmrlər, balgilimilər wə əhəkümlərni tutuxka Əzizə mayıl kılıqay; **59** mening Pərvərdigarning alidda iltija kilojan bu səzlirim keqə-kündüz Pərvərdigar Hudayimizning yenida tursun; xuning bilən Əz kulung üçün toqra əhəküm kılıp, həlkinq Isral üçün toqra əhəküm kılıp, hər kündiki dərdigə yətkəysən; **60** xuning bilən yər yüzidiki həmmə əller Pərvərdigar Əzi Hudadur, Uningdin baxkisi heqkaysisi yoktur dəp bilgəy, **61** xundakla bütün kilojiningləroja ohxax Uning bəlgilimiliridə mengixka wə əmrlərinin tutuxka kəlbəngilər Pərvərdigar Hudayimizə mukəmməl bolojay!». **62** Wə padixaḥ, pütün Israil bilən Billə Pərvərdigarning alidda kurbanlıklärini kıldı. **63** Sulayman Pərvərdigar oja inaklıq kurbanlık stüpitidə yigirme ikki ming kala wa bir yüz yigirme ming koy kurbanlık kıldı. Padixaḥ bilən barlıq Israillar xundak kılıp Pərvərdigarning eyini uningoja beqiqxıldı. **64** Xu künü padixaḥ Pərvərdigarning eyining aliddiki höylisining otturısını ayrip mukəddəs kılıp, u yərdə keydürmə kurbanlıklar, axlıq hədiyələri wə inaklıq kurbanlıqlırininq yaqolırını sundı; qünki Pərvərdigarning

aldida turoqan mis kurbangaq keydurmə kurbanlıqlar, axlik hədiyaliri wə inaklık kurbanlıqlarının yaqılırını köbul kılıxka kiqik kəldi. **65** Xuning bilən u wakıttə Sulayman wə uning bilən bolovan pütün Israil, yəni Hamat rayonıqə kirix eojizidin tərtip Misir ekinioğluqə həmmə yərlərdin kəlgən zor bir jamaat Pərvərdigar Hudayimizning aldida yətə kün wə yanə yetta kün, jəmiy on tət künqılıqlik həyt etküzdi. **66** Səkkizinqi kündə u həlkni kəyturdı; ular padixaḥning bəhtini tilidi; andin ular Pərvərdigarning Əz külü Dawutka wə həlkı Israiloja kələqan yahxılıkları üçün kəlbidə xad-huram bolup ez ey-qedirliriga kəyatip kətti.

9 Sulayman Pərvərdigarning eyi, padixaḥ ordisi wə xundakla kuruxni arzu kələqan baxka kuruluxlarnı kenglidikidən pütküzüp bolqanda, **2** Pərvərdigar Sulaymanıqə Gibeonda kərtüngəndək əmdi ikkinqi ketim uningoja kəründi. **3** Pərvərdigar uningoja mundaq dedi: — «Sən Mening aldimda kələqan dua wə iltijayingni anglidim; Mening namim uningda əbədgıqə ayan kılınıxi üçün, sən yasiqan bu eyni Əzümgə mukəddas kıldımdim. Mening kəzərim wə kənglüm xu yərdə həmixinə bolidu. **4** San bolsang, atang Dawutning aldimda mangojinidak, sənmə sanga buyruqinimnən həmmisigə muwapik əməl kiliş üçün, bəlgilimilirim wə həkümərimni tutup, pak kəngül wə durusluq bilən aldimda mangosang. **5** Mən əmdi atang Dawutka: «Israilling töftidə sanga əwlədingin oltruruxka bir zat kəm bolmayıd» dəp wəda kələqinimdək, Mən padixaḥlıq töftingni Israilling töftidə əbədgıqə məhkəm kılımən. **6** Lekin eziung ya oqulliring Manga əgixixtin waz keqip Mən aldinglarda kəyoqan əmrərim bilən bəlgilimilirimni tutmay, bəlkı baxka ilahıklärınə kəllükəjə kirip ularoja səjdə kəlsənglər, **7** xu qəođda Mən Israillni ularoja təkdim kələqan zeminidin üzüp qıkırıman; wə Əz namimni kərsitixkə Əzümgə mukəddas kələqan bu eyni nəzirimdin taxlayman wə Israıl həmmə həlkələr arısında sez-qeqək wə tapa-tənininə obyekti bolidu; **8** Bu ey gərgə hazır kərkəm kərtünsim, xu zamanda uningdin etkənlərnən həmmisi zor həyran kəlixip ixtirkirtip: «Pərvərdigar bu zeminoja wə bu eynə nemixə xundak kildi?» dəp soraydu. **9** Kixilər: — Qünki [zemindiki hölkələr] ez ata-bowlurini Misir zemindin qıkarajan Pərvərdigar Hudasını taxlap, ezlirini baxka ilahılar oja baqlap, ularoja səjdə kəlip kəllükəjə boloqanlıq üçün, Pərvərdigar bu pütkül küləpnəti ularning bexiqə qüxürüptü, dəp jawab beridu. **10** Xundak boldiki, yigirmə yil etüp, Sulayman u ikki eyni, yəni Pərvərdigarning eyi bilən padixaḥ eyini yasap bolojandın keyin, **11** Turning padixaḥı Hiram Sulaymanıqə barlıq tələpləri boyıqə kədir dərəhlili, arqa dərəhlili wə altun təmənligini üçün Sulayman padixaḥ uningoja Galiliya əlkisidin yigirmə xəhərni bərdi. **12** Hiram Sulayman uningoja bərgən xəhərləri kerükə Turdin qikip kəldi; lekin ular uningoja həq yakmidi. **13** U: — Həy buradırı, sən muxu manga bərgininq zadi kəndak xəhərlər?! — dedi. U ularni «Kəbuluning yurti» dəp atidi, wə ular bügünki künqılıq xundak atılıdu. **14** Hiram bolsa padixaḥka bir yüz yigirmə talant altun əwətkənidi. **15** Sulayman padixaḥ Pərvərdigarning eyini, ez eyini, Milloni, Yerusalemning sepilini, Hazorni, Məgiddoni wə Gəzər xəhərlərini yasax üçün həxaroja tutkən ixligiçilərning ixliri mundak: — **16** (Misirning padixaḥı Pirəvn qikip Gəzərgə hujum kilipləp, uni otta keydürüp, xəhərdə turuwtəkən Kəanañylarını kərip, xəhərni toy sowojişı süpitidə Sulaymannıqə hotunu bolovan ez kiziqa bərgənədi) **17** Sulayman Gəzər bilən təwənki Bayt-Horonu bina kıldı; **18** u Baalat bilən ez zemindikə qelgə jaylaxkan Tadmornımu yengidin yasidi, **19** xundakla eziqə has həmmə ambar xəhərlərini, «jəng hərəwi xəhərləri»ni, «atlıklar

xəhərləri»ni wə Yerusalemda, Liwanda wə ezi soraydiojan barlıq zemində haliojinini bina kıldı. **20** Israillardin bolmiojan Amoriylar, Hittiyalar, Pərizziylar, Hiyiyalar wə Yəbusiyillardın [Israil] zeminida kəlip əqləqlərlarning həmmisini bolsa, **21** Sulayman bularnı, yəni Israillər pütünləy yokitalmiojan əllərning kəldükən əqlədlərini kəllük həxaroja tutti. Ular bugünkü künqılıq xundak bolup kəldi. **22** Lekin Sulayman Israillardin həqkimni kıl kılmayı, bəlkı ularını ləxkər, hizmətkar, həkümərəməldər, hərwa bilən atlıklärning sərdarları kıldı. **23** Buların Sulaymannıqə ixlirini baxkərudiojan, yəni ixligiçilərning üstigə koyulmuş qong nazarətqilar bəx yüz allik idi. **24** Pirawnnıq kizi Dawutning xəhəridin keqüp Sulayman uning üçün yasiqan eydə olturoqinida, u Millə kələşini yasidi. **25** Sulayman Pərvərdigarın yasiqan kurbangahda yıldə üç kətim kəydürmə kurbanlıqlar bilən inaklık kurbanlıqlarını sunatti wə Pərvərdigarning alididik [huxbuyqah] huxbuy yakattı. Xu tərikidə u ibadəthanining ixlirini pütküzdi. **26** Sulayman padixaḥı Ezion-Gəbərdə bir türküm kemilərini yasidi. U yər bolsa Edom zemində, Kızıl Dengiz boyidiki Elatning yenida idi. **27** Hiram ez hizmətkarlı, yəni dengizqılıqlı obdan bilidiojan nəqqə kemiqilərni Sulaymannıqə hizmətkarlıriqə əksərləp kemilərdə ixləxkə əwətti. **28** Ular Ofiroja berip, u yərdin tət yüz yigirmə talant altunni elip kəlip, Sulayman padixaḥka apardı.

10 Xebanıng ayal padixaḥı bolsa Sulaymannıqə Pərvərdigarning nami bilən baqlinixlik bolqan dangxəhritini anglap, uni kiyin qigix-soallar bilən siniojli kəldi. **2** U huxbuy buyumlar, intayin tola altun wə yakut-gehərlər artılojan təgilərni elip, qong dəbdəbə bilən Yerusaleməqə kəldi. Sulaymannıqə kəsiqə kəlgəndə ez kəngliligə piükken həmmə ix toqıruluk uning bilən sezləxti. **3** Sulayman uning həmmə soriqanlıriqə jawab bərdi. Həqnəmə padixaḥka karangoju əməs idi, bəlkı həmmisidə uningoja jawab bərdi. **4** Xebanıng ayal padixaḥı Sulaymannıqə danalikqə, yasiqan orda-sarayoja, **5** dastihandiki taamlarоja, əməldarlarining katar-katar oltruxliriqə, hizmətkarlırinə qatar-qatar turuxliriqə, ularning kiyən kiyimlirigə, uning sakıyliriqə wə uning Pərvərdigarning eyidə atap sunoqan kəydürmə kurbanlıqları qarap, üni iqiqə qüxüp kətti. **6** U padixaḥka: — Mən ez yurtumda silining ixliri wə danalikləri tooprısında angliojan həwər rast ikən; **7** Əməmə mən kəlip ez kəzərim bilən kərmigiliqə bu sezlərgə ixənmigənidim; wə mana, mən yeriminimə anglimiojan ikenmən; silining danalikləri bilən barikət-bayaxatlıqları mən angliojan həwərdin ziyadə ikən. **8** Silining adəmləri nemidəngən bəhətlək-hə! Həmixinə silining aldimirdə turup danaliklərini anglaydiojan bu hizmətkarlar nağdar bəhəltik! **9** Silidin seyüngən, silini Israilling töftigə olturoquzan Pərvərdigar Hudalırı mubaraktur! Pərvərdigar Israiloja məngüllük baqlıqojan muhəbbiti üçün, U silini toopra həküm wə adalət sürgili padixaḥ kıldı, dedi. **10** U padixaḥka bir yüz yigirmə talant altun, intayin kəp huxbuy buyumlar wə yakut-gehərlərni səwoja kıldı. Xebanıng ayal padixaḥı Sulayman padixaḥka sunoqan xunqə zor miqdardiki huxbuy buyumlar uningdin keyin həq kerüngən əməs **11** (Hiramıng Ofirdin altun əpkəlidiojan kemilərimü Ofirdin yənə intayin zor miqdardiki sandal yaqıçı wə yakut-gehərlərni elip kəldi. **12** Padixaḥı səndəl yaqıqidin Pərvərdigarning eyi üçün wə padixaḥning ordisi üçün poləmpəy-salasunlar yasatti həm nəqşə-nawaqlar üçün qıltalar wə sazlarını xuningdin yasatı. Xu wakıttın keyin xundak, zor miqdardiki esil sandal yaqıçı bu wakitqılıq həq kəltürülmədi ya kerülüp bəkmədi). **13** Sulayman padixaḥı Xebanıng ayal padixaḥıqə ez xahənə sahawitidin

bərgəndin baxka, ayal padixaḥning kengli tartkan həmmimi – nemə sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarlıri bilən yoloq qıkip əz yurtiçə qaytip kətti. **14** Sulaymanoja hər yili kəltərləğən altunning ezi altə yüz atmış altə talant idi. **15** Bu kirimdin baxka, tijaratçılarından, okatçılarning sodisidin, barlık Ərəbiya padixaḥlıridin wə ez zeminidiki əməldarlardın həm altun kəltərildi. **16** Sulayman padixaḥ ikki yüz qong sıparni sokturnıd wə hər sıparoja altə yüz xəkel altun kətti; **17** xundakla üq yüz kalkənni yapılaplanıq altundın yasidi; hərbir kalkənni yasaxka üq mina altun ixtildi; padixaḥ ularını «Liwan ormini sariyi»qə esip koydi. **18** Padixaḥ pil qixliridin qong bir təhtni yasap, uni tawlanıqan altun bilən kaplatti. **19** Təhtning alta kəwətlik pelearəpiyi bar idi. Təhtning bax yelenqüki yumilək bolup, orundukning ikki yenida tayanoquqisi bar idi, hərbir tayanoquqning yenida birdin əra turojan xırning həykili bar idi. **20** Alta kəwətlik pelearəpoyning üstüdə, ong wə sol təripidə əra turojan on ikki xırning həykili bolup, hərbir baskıqning ongsol təripidə birdin bar idi; baxka heqkəndak, əlda uningoja ohxax yasalojını yok idi. **21** Sulayman padixaḥning barlık jampiyalılıri altundın yasalojan; «Liwan ormini sariyi»diki barlık kaqa-kuqılar tawlanıqan altundın yasalojan; ularning heqkəysisi kümüxtin yasalmıqan; Sulaymanning künnliridə kümük həqnemigə ərziməytti. **22** Qünki padixaḥka karaxlik dengizdə yüridiqlən, Hiramning kemilirigə koxulup «Tərxix kəmə» atrifimə bar idi; «Tərxix kəmə atrifi» üq yıldı bir kətim kelip altun-kümük, pil qixliri, maymunlar wə tozlarını əkəlli. **23** Sulayman padixaḥ yər yəzidiki barlık padixaḥlırdın bayılıcta wə danalıktı üstün idi. **24** Huda Sulaymannıng kengligə salojan danalıknı anganax üqün yər yəzidikilər həmmisi uning bilən didarlixix arzusı bilən kələtti. **25** Kəlgənlerning həmmisi əz sowoqitini elip kelətti; yəni kümük kaqa-kuqılar, altun kaqa-kuqılar, kiyim-keqəklər, dubulqo-sawutlar, tetiklular, atlar wə keqirlərni elip kelətti. Ular hər yili bəlgiliklik miqdarda xundak kılatti. **26** Wə Sulayman jəng hərəkəti wə atlık əskərlərni yioqdi; uning bir ming tət yüz jəng hərəkəsi, on ikki ming atlık əskəri bar idi; u ularını «jəng hərəkəsi xəhərlirli»qə wə ezi turuwatkan Yerusalemıq orunlaxturdu. **27** Padixaḥ Yerusalemda kümüxnı taxtə kep, kədir dərəhlirini jənubiy tüzənləqliktiki üjma dərəhlirigə ohxax nuroqun kıldı. **28** Sulayman aləjan atlar Misirdin wə Kuwədin idi; padixaḥning tijaratçıları ularını Kuwədin bekitilən bahadə allati. **29** Misirdin elip kələğen bir jəng hərəkəsinən bahası altə yüz kümük tangga, hər at bolsa yüz əllik təngə idi; wə ular yanə Hittiyalarning padixaḥlırı həm Suriya padixaḥlırı üçünmu ohxax bahadə elip qıktı.

11 Lekin Sulayman padixaḥning kengli Pirəvnning kızidin baxka kep qətəllik ayallarоja, jümlidin Moabiy, Ammoniy, Edomiy, Zidoniy, Hittiy ayallarıqə qüxkənid. **2** Pərvərdigar əslidə muxu əllər toorluluk Israillarоja: «Ularning kızlarını izdəp barəngalar, wə ularını silərnəngkilərə kırğızməngərlər; qünki ular kengülliringlərni qokum əz məbdulriçoja azduridur» dəp agahlandıroqan. Birak Sulaymannıng kengli dal xularoqa bəqəndi. **3** Uning yəttə yüz ayali, yəni hanixi wə üq yüz keniziki bar idi; ayalları uning kenglini azdurup buriwətənədi. **4** Xundak boldiki, Sulayman yaxanıqanda, uning ayalları uning kenglini baxka ilahlarоja azdurup buriwətə; xuning üqün uning kengli atisi Dawutningkidək Pərvərdigar Hudasiqə mutlak sadık bolmadi. **5** Xunga Sulayman Zidoniylarning məbudi Axtarotni, Ammoniyalarning yirginqlik məbudi Milkomni izdi; **6** Xuning bilən Sulayman Pərvərdigarning nəziridə razıllıq kıldı; u atisi Dawut Pərvərdigarоja əgəxkəndək izqillik bilən əgəxmidi. **7** Andin Sulayman Yerusalem alındığı edirlikə

Moabiyalarning yirginqlik məbudi Kemox həm Ammoniyalarning yirginqlik məbudi Milkom üçün bir «yukiri jay»nı yasidi; **8** xuningdək əzining məbdulriçoja huxbuq yakidiqon wə kurbanlıq kılıdiqon hərbir yat əllik ayali üçünmu xundak kıldı; **9** Xunga Pərvərdigar Sulaymandın rənjidi; gərgə U uningoja ikki kətim kərtiğən bolsimu, xundakla uningoja dəl muxu ix toorluluk, yəni baxka ilahları izdiməslikini tapilioqan bolsimu, uning kengli Israilning Hudasi Pərvərdigardin aynip kətti; u Pərvərdigarning tapilioqinoja əməl kilmidi. **11** Xuning üçün Pərvərdigar Sulaymanoja mundak dedi: — «Sən xundak kiliwerip, Mening sanga buyruqan əhdəm bilən balgilirrimi tutmioqinäng üqün, Mən jəzmən padixaḥlıknı səndin yirtiwetip hizmetkarinqə berimən. **12** Lekin atang Dawutning wejidiñ sening əz kənlirində Mən xundak kilmayman, bəlkı oqlungning kolidin uni yirtiwetimən. **13** Lekin pütün padixaḥlıknı uningdən yirtiwetməyən, bəlkı kulum Dawutning wejidiñ wə Əzüm tallionı Yerusalem üçün oqlungoja bir kəbilini kəldürup koyiman». **14** Əmma Pərvərdigar Sulaymanoja bəi dükən, yəni Edomluq Hədadını kəzəjidi, u kixi Edomning padixaḥning nəslidin idi. **15** Əslidə Dawut Edom bilən [jəng kilojan] wakitta, koxunning sərdarı Yoab Edomning həmmə ərlərini yokatkanı (qünki Edomdiki həmmə ərlərni yokatquqə, Yoab bilən barlık Israillar u yerdə alta ay turoqanıdır); u eltürtülgənləri kəmgili qıpkanda **17** Hədad atisining birnəqə Edomiy hizmetçiləri bilən Misiroja keqip katkəndi. Hədad u qaçda qıqıq bala idi. **18** Ular Midyan zeminidin qıqıq Paranoja kəldi. Ular Parandın birnəqə adəmni elip əzlirigə koxup Misiroja, yəni Misirning padixaḥı Pirəvnning kexiqoja kəldi. Pirəvn uningoja bir ey təkşim kılıp, ozuk-tülükmü təminlidi həmdə bir parqə yernimə uningoja təkdim kıldı. **19** Hədad Pirəvnning nəziridə kep ixtipat tapkən bolup, u əz hotunining singlisini, yəni Tahpənəs hanixning singlisini uningoja hotun kılıp bərdi. **20** Tahpənəsnıng singlisini uningoja bir oqul, Genubatni tuqup bərdi. Tahpənəs Pirəvnning ordısında uni əzi qong kıldı. Andin Genubat Pirəvnning ailisi, yəni Pirəvnning oqulları arısında turdi. **21** Hədad Misirdə: «Dawut ata-bowilirinən arısında uhlap kəldi» wə «Koxunning sərdarı Yoabu əldi» dəp anglojanda Pirəvnə: — Mening əz yurtumoja beriximoja ijażət kılıqayla, dedi. **22** Pirəvn uningoja: — Sening ey yurtumoja barəy deginən nemə deginim, menin keximda sanga nemə kəmlik kılıdu? — dedi. U jawabən: — Həq narsa kam amas, amma nemila bolmuşun meni katkili koyqayla, dedi. **23** Huda Sulaymanoja yanə bir dixminini kəzəjidi; u bolsa qoqisi, yəni Zobahıng padixaḥı Hədad'ezərning yenidin keqip kətkən Eliadanıq oqlı Rəzon idi. **24** Dawut [Zobahıklärni] kətl kılıqanda Rəzon ulardin bir top adəmni əziqə toplap ularning sərdarı boldi. Andin keyin bular Dəməxkəkə berip u yerdə turup, Dəməxkəkənədən həküm sürdi. **25** Xuning bilən Hədad Israileqə awarıqılıq tuqduruqandın baxka, Rəzon Sulaymannıng barlık künnliridə Israilenin dükəmini idı; u Israelin eq kerətti, əzi Suriyə üstüdə padixaḥı idı. **26** Sulaymannıng Yəroboam degen bir hizmetkarı bar idi. U Zərədahdın kəlgən Əfraimiy Nibatning oqlı bolup, anisi Zəruəh isimlik bir tul ayalı idi. Yəroboamı padixaḥı kaxri qıktı. **27** Uning padixaḥı kaxri qıqıxtı sawabi mundak idi: Sulayman Millə kəl'əsini yasılqanda, atisi Dawutning xəhərlidiki sepilning bir besükini yasawatatti; **28** Yəroboam kawul kəysər yigit idi; Sulayman yigitning ixqan wə qakqan ikenlikini kərəp, uni Yüsüpning jəmətgə buyruloqan ixning üstigə koydi. **29** Xu künnlərdə Yəroboam Yerusalemın qıkiwatlaşdırıldı, u izdəvətən Xiloh'luk Ahiyah pəyəqəmbər uni yolda uqrattı. Ahiyah, yipyengi bir

tonni kiywalojanidi. Ikkisi dalada yaloquz kaloqanda **30** Ahiyah üstidiki tonni kolioja elip, uni yirtip on ikki parqə qılıp **31** Yəroboam oja mundak dedi: — «Əzüngə on parqını alojin; qünki Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — «Mana, padixahlıkni Sulaymanning kolidin yırtıwtıp on kəbilini sanga beriman. **32** Bırak Əulum Dawutning wajidin wə Yerusalem, yəni Israilning həmmə kəbililiridin tallıqan xəhər üçün bir kəbila uningoja əkalidu. **33** — Qünki ular Meni taxlap Zidoniylarning ayal məbudi Axtarotka, Moabiylarning məbudi Kemoxka wə Ammoniylarning məbudi Milkomoja səjdə kılıp, uning atisi Dawutning kılınojnidek kilmay, Mening bəlgilimilirin bilən həkümürimə əməl kilmay, nazirimdə durus bolqannı kilmidi, Mening yollırımda mangmidi; **34** lekin pütkül padixahlıknı uning kolidin tartiwalmayım; qünki Mən tallıqan, Əz əmrlerim wə bəlgilimilirimni tutkən əulum Dawutni dəp, uning emrinin barlıq künliridə uni həküm sürgüci kılıp kaldurimən. **35** Əmma padixahlıknı uning oqlining kolidin tartip elip, sanga beriman, yəni on kəbilini beriman. **36** Lekin Mening namimming xu yərdə boluxioja Əzüm tallıqan xəhər Yerusalemda, Mening aldimda əulum Dawut üçün həmixə yoruk bir qiraq bolsun dəp, uning oqlıoji bir kəbilini berəy. **37** Mən seni tallap, seni barlıq halıqan yərlər üstidə həküm sürgüzimən, sən Israiloja padixah bolisən. **38** Wə xundak boliduki, əgər sən həmmə buyruqoşanırmı anglap, Mening yollırımda mengip, nəzirimdə durus bolqannı kılıp, əulum Dawut kiloqandak Mening bəlgilirim bilən əmrlerimni tutsang, əmdi Mən sən bilən bilmə bolımən wə Dawutka bir jəmat tikliginimdək, sangımı mustəhkəm bir jəmat tiklaymən wə Israillni sanga təkdim kilişən. **39** Dawutning naşlini xu ixlər tüpəlyindən harlap pəs kilişən, lekin mənggülük əməs». **40** Xuning üçün Sulayman Yəroboamı əltürükə pursat izdəyti. Lekin Yəroboam keqip Misirning padixahı Xixakning kəxişa bardı; Sulayman əlqıq u Misirdə turdi. **41** Sulaymanning baxxa ixləri, uning həmmə kiloqan əməlliri wə uning danalıqı bolsa «Sulaymannıñ əməlliri» degen kitabka pütülgən əməsmidi? **42** Sulaymannıñ Yerusalemda Israillning üstidə həküm sürgən wakti kırık yıl boldı. **43** Sulayman ata-bowlirinining arısında uhlıdi wə atisi Dawutning xəhəridə dəpnə kilişdi. Andin oqlı Rəhəboam ornida padixah boldı.

12 Rəhəboam Xəkəmgə bardı; qünki pütkül Israıl uni padixah tikligili Xəkəmgə kəlgənidi. **2** Nibatning oqlı Yəroboam xu ixni anglozanda, xundak boldiki, u tehi Misirdə idi (qünki Yəroboam Sulayman padixahtın keqip Misirdə turuwaqtatti). **3** Əmdi ular adəm əwətip uni qakırtıp kəldi. Xuning bilən Yəroboam wə pütkül Israıl jamaiti keli pətəkli Rəhəboam oja sez kılıp: **4** — Silining atılıri boynımızqa saloqan boyunturukunu eojir kıldı. Sili əmdi atılırinin bizga koyqan kəttik tələpləri bilən eojir boyunturukunu yeniklitip bərsilə, silining hizmətliridə bolimiz, deyixti. **5** Ular oja: — Həzirqə kəytiq əq kündin keyin andin kəximoja yənə kelinglər, dedi. Xuning bilən həlk tarilip kətti. **6** Rəhəboam padixah ez atisi Sulayman hayat waktida uning hizmitidə turoqan moysiptərindən məslihət sorap: — Bu həlkə beridioqan jawabım toqrisida nema məslihət kərsitisilər? — dedi. **7** Ular uningoja: — Əgər sili razılık bilən bugün bu həlkning hizmitidə bolımən desilə, (wa dərwəkə ularning hizmitidə bolsila) ularoja yahxi sezlər bilən jawab kilsilə, ular silining barlıq künliridə hizmətliridə bolidu, dedi. **8** Lekin u moysiptərindən kərsətən məslihətini kayrip koyp, ezi bilən qong bolən, aldida hizmitidə boluwaqtən yaxlardın məslihət sorap **9** ularoja: — Manga «Silining atılıri bizgə saloqan boyunturukunu yeniklətkəylə» dəp tiligən bu həlkə

jawab beriximiz toqrluluk kəndək məslihət berisilər? — dedi. **10** Uning bilən qong bolən bu yaxlar uningoja: — «Silining atılıri boyunturukumizi eojir kıldı, əmdi sili uni bizgə yenik kiloqayla» dəp eytən bu həlkə səz kılıp: — «Mening qimqılak barmıkim atamming belidin tomräktür. **11** Atam silərgə eojir boyunturuknu saloqan, lekin mən boyunturukunglarnı tehimu eojir kilişən. Atam silərgə kamqıllar bilən tənbih-tərbiya bərgən bolsa, mən silərgə «qayanlık kamqıllar» bilən tənbih berimən», degəyla, — dedi. **12** Rəhəboam padixah ularoja: «Üq kündin keyin andin kəximoja yənə kelinglər» deginidək, Yəroboam wə barlıq həlk üqinqi künü uning kəxişa kəldi. **13** Padixah moysiptərindən uningoja bərgən məslihətini taxlap, həlkə kəttiklik bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məslihəti boyiqə ularoja: — Atam silərgə eojir boyunturuknu saloqan, lekin mən boyunturukunglarnı tehimu eojir kilişən. Atam silərgə kamqıllar bilən tənbih-tərbiya bərgən bolsa mən silərgə «qayanlık kamqıllar» bilən tənbih-tərbiya berimən, dedi. **15** Xuning bilən padixah həlkning sezin anglimidi. Bu ix Pərvərdigar təripidən bolən; qünki buning bilən Pərvərdigarning Xilohluq Ahiyahning wasitisidə Nibatning oqlı Yəroboam oja eytən sezi əməlgə axurulidioqan boldi. **16** Pütkül Israıl padixahıning ularning seziga kulaş salmiojını kərgəndə həlk padixahı jawab berip: — Dawuttin bizgə nema nesiwə bar? Yəssənəng oqlıda bizning həq mirasımız yoktur! Əz ey-qedirlirinqərəqə kəytinglər, i Israıl! I Dawut, sən ez jəmatindən igə bol, — dedi. Xuning bilən Israillar ez ey-qedirlirinqə kəytiq ketixti. **17** Əmma Yəhuda xəhərliridə olturoqan Israillarоja bolsa, Yəroboam ularning ətüstə həküm sürdi. **18** Rəhəboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israillarоja əwətti, lekin pütkül Israıl uni qalma-kesək kılıp əltürdi. U qəqədə Rəhəboam padixah aldırıp, ezingin jəng hərvişioja qıkıp, Yerusalem oja tikiwətti. **19** Xu tərikidə Israıl Dawutning jəmatidin yüz erüp, bügüngə kədər uningoja karxi qıkıp kəldi. **20** Israillər həmmisi Yəroboamning yenip kəlgənlikini anglozanda, adəm əwətip uni həlkning jamaitigə qağırdı. Ular uni pütkül Israillər ətüstə rəsmiy padixah kıldı. Yəhuda kəbilisidən baxxa həqkim Dawutning jəmatigə əgəxəmədi. **21** Rəhəboam Yerusalem oja kəytiq keli pətəkli, Israillər jəmati bilən jəng kılıp, padixahlıknı Sulaymannıñ oqlı bolən ezigə kəyturup əkilix üçün Yəhūdaning pütkül jəmatidin wə Binyamin kəbilisidən bir yüz səksən ming hillançan jənggiwar əskəri toplidi. **22** Lekin Hudanıng sezi Hudanıng adımı Xemaya oja keli pətəkli: — **23** «Yəhūdaning padixahı, Sulaymannıñ oqlı Rəhəboam oja, pütün Yəhuda bilən Binyaminning jəmatigə wə həlkning kələnlirioja sez kılıp: — **24** «Pərvərdigar mundak dəydi: — Hujum oja qıkmangalar, kerindaxliringlar Israillar bilən jəng kılmangalar; hərbiringlar ez eyüngərəqə kəytiq ketinglər; qünki bu ix Məndindur», degin — deyildi. Ular Pərvərdigarning seziga kulaş saldı. Pərvərdigarning sezi boyiqə ular eylirigə kəytiq kətti. **25** Yəroboam bolsa əfram təqəllükidə Xəkəm xəhirini yasap xu yərdə turdi; keyin u yardin qıkıp Pənəulni yasidi. **26** Rəhəboam kəngilida ez-ezığa: — Əmdi padixahı Dawutning jəmatiga yenixi mumkin. **27** Əgər bu həlk Pərvərdigarning eyidə kürbanlıq kılıxka Yerusalem oja qıksa, bu həlkning kəlbli ez oqojisi, yəni Yəhuda padixahı Rəhəboam oja yənə mayıl bolidu, andin ular meni əltürüp yənə Yəhuda padixahı Rəhəboamning təripigə yanarmıkin, dedi. **28** Padixah məslihət sorap, altundın ikki mozay həyklini yasitip həlkə: — Yerusalem oja qıqxı silərgə eojir kelidu. I Israıl, mana silərnı Misir zeminidin qıkarajan ilahılar! — dedi. **29** Birini u Bəyt-Əldə, yənə birini Danda turoquzup koysi. **30** Bu ix gunahkə səwəb boldi, qünki həlk mozaylırinin birinə alıda

bax urojılı hətta Danojqıqə baratti. **31** U həm «egiz jaylar»da [ibadət] eylirini yasidi wə həm Lawiyidin bolmiojan adəmlərni kahin kılıp təyinləp koydi. **32** Yəroboam yənə səkkizinqi ayning on bəxinqi kününi huddi Yəhūdaning zeminidiki heytkə ohxax bir həyt kılıp bekti. U ezi kurbangah üstügə kurbanlık kılıqlı qıktı. Xundak kılıp u Bayt-Əldə ezi ətküzgən mozay məbdulirigə kurbanlık ətküzdi. U yənə Bayt-Əldə salduroqan xu «egiz jaylar» üçün kahinlarnı təyinlidi. **33** U Bayt-Əldə yasiojan kurbangah üstügə səkkizinqi ayning on bəxinqi künü (bu ay-künni u ez məylinqə talliqanıdı) kurbanlıklarnı sunuxka qıktı; xu tərkida u Israillarqa bir həyt yarattı; u ezi kurbangah üstügə kurbanlıklarnı sundı wə huxbu yaktı.

13 Wə mana, Pərvərdigarning buyruki bilən Hudanıng bir adımı Yəhūdadın qıkip Bayt-Əlgə kəldi; xu pəyətt Yəroboam huxbu yekixxä kurbangalıning yenida turattı; **2** xu adəm kurbangahoja қarap Pərvərdigarning əmri bilən qakırıp: — I kurbangah, i kurbangah! Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana Dawutning jəmtətide Yosiya isimlik bir oçul tuqulidu. U bolsa sening üstüngə huxbu yaxkan «yukiri jaylar»diki kahinlarnı soypur kurbanlık kılılı; xundakla sening üstüngədə adəm səngaklıri keydürülidil! — dedi. **3** U künü u bir bexaratlık alamətni jakarlap: Pərvərdigarning muxu sözünü ispatlaydiqon alamət xu boliduki: — Mana, kurbangah yerilip, üstidiki küllər tekülliüp ketidü, — dedi. **4** Wə xundak boldiki, Yəroboam padixah Hudanıng adimininqin Bayt-Əldiki kurbangahka қarap jakarlioqan sözünü angloqanda, u kurbangalıha turup kolini sozup: — Uni tutunglar, dedi. Lekin uningoja karitip sozoran koli xuning bilən xu peti kurup kətti, uni eziqə yənə yiqəalmidi. **5** Andin Hudanıng adımı Pərvərdigarning sözü bilən eytkən məjizilik alamət yüz berip, kurbangah həm yerilip üstidiki küllər tekülliüp kətti. **6** Padixaḥ, Hudanıng adimidin: — Pərvərdigar Hudayingdin mening həkkimdə etüngəysənki, kolumni osliga kəltürəy, dəp yalwurdi. Hudanıng adımı pərvərdigarning iltipatini etünginidə, padixahning koli yənə eziqə yiçilip əsligə kəltürəli. **7** Padixaḥ Hudanıng adimigə: — Mening bilən eyümgə berip ezungını kutlanduroqin, mən sanga in'am beray, dedi. **8** Lekin Hudanıng adımı padixaḥka jawab berip: — San manga ordangning yerimini bərsəngmu, sening bilen barmaymən yaki bu yərdə nan yəp su iqşaymən. **9** Qünki Pərvərdigar Əz sözünü yətküzüp manga buyrup: «San nə nan yemə nə su iqşə, baroqan yolung bilən käytip kəlmə» deyən, dedi. **10** Xuning bilən u Bayt-Əlgə kəlgən yol bilən əməs, bəlkı baxka bir yol bilən käytip kətti. **11** Lekin Bayt-Əldə yaxanoxanıq bir pəyojəmbər turattı. Uning oqulları kelipli Hudanıng adimininq u künü Bayt-Əldə kılıqan barlık, əməllirinu uningoja dəp bərdi, xundakla uning padixaḥka kılıqan sezlirinimü atisioja eytip bərdi. **12** Atisi ulardin, u kəysi yol bilən kətti, dəp soridi; qünki oqulları Yəhūdadın kəlgən Hudanıng adimininq kəysi yol bilən kətkinini kərgənidi. **13** U oqullarıqoja: — Manga exəknı tokup beringlar, dəp tapılıdi. Ular uningoja exəknı tokup bərgəndə u uningoja minip **14** Hudanıng adimininq kaynidin koçqlap kətti. U uni bir dub dərihining astida olturoqan yeridin tepip uningdin: — Yəhūdadın kəlgən Hudanıng adimi sənmü? — dəp soridi. U: — Mən xu, dəp jawab bərdi. **15** U uningoja: — Mening bilən eyümgə berip nan yegin, dedi. **16** U jawabən: — Mən nə sening bilən käytalmaymən, nə seningkiga kırılmaymən; man nə bu yərdə sening bilən nan yəp su iqşəlmaymən; **17** qünki Pərvərdigar əz sözü bilən manga tapılıp: «U yərdə nan yemə, su iqşigin; baroqan yolung bilən käytip kəlmigin» deyən, dedi. **18** [Keri pəyojəmbər] uningoja: — Mən həm səndək bir pəyojəmbərdurmən; wə bir pərixtə Pərvərdigarning sözünü

manga yətküzüp: — «Uningoja nan yegürüp, su iqlikügili əzüng bilən əyüngə yandurup kəl» dedi, dəp eytti. Lekin u xuni dəp uningoja yalojan eytiwatattı. **19** Xuning bilən [Hudanıng adımı] uning bilən yenip eydə nan yəp su iqşti. **20** Lekin ular dastihanda olturoqinida, Pərvərdigarning sezi uni yandurup əkəlgən keri pəyojəmbərgə kəldi. **21** U Yəhūdadın kəlgən Hudanıng adimin qakırıp: — Pərvərdigar mundak dəydi: — «San Pərvərdigarning sezigə itaatsizlik kılıp, Pərvərdigar Hudayingning buyruqan əmrini tutmay, **22** bəlkı yenip, U sanga: — Nan yemə, su iqşə, dəp mən'i kılıqan yərdə nan yəp su iqlikinin tüpəylidin, jəsiting ata-bowliringning kəbrisidə kemülməydi», dəp towldı. **23** Wə xundak boldiki, Hudanıng adımı nan yəp su iqşip boloqanda, uningoja, yəni ezi yandurup əkəlgən pəyojəmbərgə exəknı tokup bərdi. **24** U yoloja qıktı. Ketiwatkinida, yolda uningoja bir xır uqrəp, uni əltürüwəti. Xuning bilən uning olıuki yolda taxlinip kəldi, exiki bolsa uning yenida turattı; xirmu jəsətning yenida turattı. **25** Mana binəqqə adəm etüp ketiwetip, yolda taxlinip kələqən jəsət bilən jəsətning yenida turoqan xirni kərdi; ular keri pəyojəmbər turoqan xəhərgə kelipli u yərdə xu həwərnı yətküzdi. **26** Uni yoldin yanduroqan pəyojəmbər buni anglap: — U dəl Pərvərdigarning sezigə itaatsizlik kılıqan Hudanıng adimidur. Xunga Pərvərdigar uni xirosa tapxurdı; Pərvərdigar uningoja kılıqan sezi boyiqə xır uni titma-titma kılıp əltürdi, dedi. **27** U oqullarıqoja: — Manga exəknı tokup beringlər, dedi; ular uni tokup bərdi. **28** U yolda taxlaklıq jəsət bilən jəsətning yenida turoqan exək wə xirni taptı. Xir bolsa nə jəsətni yemigənidi nə exəknimət taliqoqanıdı. **29** Pəyojəmbər Hudanıng adimininq jəsətinili elip exəkkə artıp yandi. Keri pəyojəmbər uning üçün matam tutup uni dəpnə kılıqlı xəhərgə kirdi. **30** U jəsətni əz kəbristanlıkında koydi. Ular uning üçün matam tutup: — Ah buradırı! — dəp pəryad ketürdü. **31** Uni dəpnə kılıqandın keyin u əz oqullarıqoja: — Mən elgəndə meni Hudanıng adımı dəpnə kılıqan gərgə dəpnə kilinglər; mening səngaklirimni uning səngaklirinining yenida koyunglar; **32** qünki u Pərvərdigarning buyruki bilən Bayt-Əldiki kurbangahka karioqan wə Samariyadıki xəhərloruning «yukiri jay»liridiki [ibadət] eylirigə karioqan, uning jar kılıqan sezi əmələgə axurulmay kalmayıd, — dedi. **33** Lekin Yəroboam bu wəkədin keyinmə əz rəzil yoldın yanmaya, bəlkı «yukiri jaylar»qa hərhilə həlkənin kahinlarnı tayınlidi; kim halisa, u xuni «mukəddəs kılıp» [kahinlik mənsipiğe] beqoixlaytti; xuning bilən ular «yukiri jaylar»da [kurbanlık kılıxka] kahin bolatti. **34** Xu ix tüpəylidin Yəroboam jəmətiniñ hesabiqə gunah bolup, ularning yər yuzidin üzüpli elinip halak boluxıqə sawəb boldi.

14 U wakitta Yəroboamning ooqli Abiyah kesəl bolup kəldi. **2** Yəroboam ayalıqoja: — Ornungdin kopup, heçkim sening Yəroboamning ayali ikənlikingni tonumiqqudək kılıp ez kiyapitingni ezzortip, Xilohka barojin. Mana manga: «Bu həlkəning üstidə padixaḥ bolısan» dəp eytkən Ahiyah pəyojəmbər u yərdə olturidu. **3** Qolungoja on nan, binəqqə poxkal, bir kütə həsalnı elip uning kəxiqə barojin. U yigitimizing nemə bolidioqanlıkını sanga dəp beridu, dedi. **4** Yəroboamning ayali xundak kılıp, Xilohka berip Ahiyahning eyiğə kəldi. Ahiyahning kezlikeri kərliktin kor bolup kərəlməyti. **5** Lekin Pərvərdigar Ahiyahka: — Mana, Yəroboamning ayali əz oqılı tooprısında səndin soriqili kelidü, qünki u kesəldür. Uningoja mundak-mundak degin; qünki u kəlgəndə baxka kiyapətəkə kiriwalıqan bolidü, dəp eytkənidi. **6** U ixiktin kərgəndə Ahiyah, ayaq tiwxini anglap mundak dedi: — «Həy, Yəroboamning ayali, kirgin; nemixkə baxka kiyapətəkə kiriwalding? Sanga bir xum həwərnı berix manga buyruldi. **7** Berip Yəroboamoja

mundak degin: — «İsrailning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən seni həlkinqing arisidin elip ketürüp, eż həlkim İsrailoja həkümran kılıp **8** Padixaḥlıqni Dawutning jəmatidin yirtiwetip, sanga bərdim; lekin sən Mening əmrilrimni tutup, nəzirimdə pəkət durus bolqannıñ kılıxta pütün kəlbidin manga aqəxkən kulum Dawutka ohxax bolmiding, **9** Bəlkı eztüngdin ilgiri kalğınlerning həmmisidin artuk razillik kılıp, mening oqəzipimni kozoqap, Meni arkangoşa taxlap, berip eztüngga oşayriy ilahınları, kuyuma məbdulnarı yasatting. **10** Xuning üçün Mən Yəroboamning jəmatiga bala qüxürüp, Yəroboamning İsraildiki handanidin həmma ərkəknı, hətta ajiz yaki meyip bolsımı həmmisini üzüp taxlaymən, adamlar pok-tezəklərni süpürgandək Yəroboamning jəmatidin kalojınıny yok boluoqça süpürimən. **11** Yəroboamdın bolqanlardın xəhərdə elginini itlər yəydə; səhərda elginini asmandiki kuxlar yəydə. Qünki Pərvərdigar xundak, soz kılıqandur. **12** Əmdi sən bolsang, kopup eż eyüngərə barqın; ayioqing xəhərgə kirğın haman, bala olıdu. **13** Pütün İsrail uning üçün matam tutup uni dəpnə kılıdu. Qünki Yəroboamning jəmatidin kəbrigə koyuldiqan yaloquz xula bolidu; qünki Yəroboamning jəmatining arisida İsrailning Hudasi Pərvərdigarning alidda pəkət xuningda pəzilət tepildi. **14** Əmdi Pərvərdigar Əzigə Yəroboamning jəmatini üzüp taxlaydiqan, İsrailning üstigə həküm süridiqlən bir padixaḥni tikləydu. Dərhəkikət, u pat arida bolidu! **15** Pərvərdigarn İsrailni urup, huddi suda lingxip kalojan kumuxtak kılıp koysi, ata-bowlirliqa takdim kilojan bu yahxi zemindin komurup, ularnı [əfrat] dəryasining u təripiga tarkitidu; qünki ular eziqə «Axərah butlar»ni yasap Pərvərdigarning oqəzipini koziqıldı. **16** Yəroboamning sadır kilojan gunahları tüپaylidin, uning İsrailni gunah kildi. Huda İsrailni taxlap beridul». **17** Xuning bilər Yəroboamning ayali kopup, yoloja qikip Tirzahka kaytip kəldi. U eyining bosuojisidin atlxiyoja bala oldu. **18** Ular uni dəpnə kıldı. Pərvərdigarning Əz kuli Ahiyah pəyəqəmbər arkılık eytən səzidək, pütün İsrail uning üçün matəm tutti. **19** Əmdi Yəroboamning baxka ixliri, yəni jəngliri wə kəndak səltənat kilojanlıri toqırısında mana, «İsrail padixaḥlırinin tarih-təzkiriliri» degen kitabta pütülgəndür. **20** Yəroboamning səltənat kilojan wakti yigirmə ikki yıl bolup, u eż ata-bowlirinining arisida uhlidi. Ooğlu Nadab uning ornida həküm sürdi. **21** Wa Sulaymannı oqlı Rəhəboam bolsa Yəhudanıng üstigə həküm sürdi. Rəhəboam padixaḥ bolqanda kırık, bir yaxka kirganidi; u Pərvərdigarning Əz namini ayan kilix üçün, İsrailning həmma qəbiliilları arisidin tallıqan Yerusalem xəhəridə on yəttə yil həküm sürdi; uning anisining ismi Naamah bolup, Ammoniy idi. **22** Yəhudalar bolsa Pərvərdigarning nəziridə yamanlıq kıldı; ular eż ata-bowlirli sadır kilojanlıridin ziyyadə gunahları kılıp, uning həsətlük oqəzipini kozoqıjanıdi. **23** Qünki ular «yukarı jaylar»ni, «but türvük»ləri wə həm hərbir egiş denglər üstidə, hərbir kək dərəhlərning astida «Axərah» butları yasidi. **24** Wa zemində kaşıpiy baqqıwazlarmı bar idi. Ular Pərvərdigarn əslidə Israillarning aliddin həydəp qıkaroqan allərning barlık yirginqlik həram ixlirini kılatti. **25** Rəhəboam padixaḥning səltənitining baxinqı yıldında xundak boldiki, Misirning padixaḥı Xixak Yerusalemıq hujum kıldı. **26** U Pərvərdigarning eyidiki gehər-baylıqları həm padixaḥning ordisiidiki gehər-baylıqları elip kətti; u həmmisini, jümlidin Sulayman yasatkan altun siparlarnımu elip kətti. **27** Ularning ornida Rəhəboam padixaḥ mistin birmunqə sipar-kalkanlar yasitip, ularnı padixaḥ, ordisining kırıx yolini saklaydiqan pasiban bəglirinинг kolıqı tapxurdi. **28** Xundak kılıp, padixaḥ hər ketim Pərvərdigarning

eyigə kiridiqan qaçda, pasibanlar u sipar-kalkanları ketürüp qıktı, andın ularnı yənə pasibanhənioşa əkirip koyuxattı. **29** Əmma Rəhəboamning baxka ixliri wə kılıqının həmmisi «Yəhuda padixaḥlırinin tarih-təzkiriliri» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **30** Rəhəboam bilən Yəroboam barlık künliridə bir-biri bilən jəng kılıxip turoqanıdi. **31** Rəhəboam eż ata-bowlirinining arisida uhlidi wə «Dawutning xəhəri»də dəpnə kılındı. Uning anisining ismi Naamah bolup, bir Ammoniy idi. Rəhəboamning oqlı Abiyam anisining ornida padixaḥ boldi.

15 Nibatning oqlı Yəroboam padixaḥning səltənitining on səkkizinci yıldida Abiyam Yəhudanıng üstigə padixaḥ, bolup **2** Yerusalemda iż yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Maakah bolup, Abixalomning kizi idi. **3** Abiyamning kəlbı bowisi Dawutning könglidək Hudasi Pərvərdigaroja pütünləy beqixalanınan amas idi, bəlkı atisi Rəhəboamning uningdin İlgi kılıqan barlık gunahlırida mangatti. **4** Xundaktimu Dawutning səwəbidin Hudasi Pərvərdigarn Yerusalemda uningoşa [yoruk] bir qıraqnıñ kəldurux üçün, Dawutning əwlədini uningdin keyinmu tikləp turozuzdi wə Yerusalemni köqdidi. **5** Qünki Dawut Pərvərdigarning nəziridə durus bolqanni kılıp, Hittiy Uriyaşa kılıqanlıridən baxka emrinin həmma künliridə Pərvərdigarn uningoşa əmr kılıqanlıridən qıkmıdı. **6** Əmdi [Abiyamning] pütün əmriddə Rəhəboam bilər Yəroboam bir-biri bilən jəng kılıxip turdu. **7** Abiyamning baxka ixliri wə kılıqanlırinin həmmisi «Yəhuda padixaḥlırinin tarih-təzkiriliri» degen kitabta pütülgən əməsmidi? Abiyam bilər Yəroboam bir-biri bilən jəng kılıxip turattı. **8** Abiyam eż ata-bowlirinining arisida uhlidi; ular uni «Dawutning xəhəri»də dəpnə kıldı. Andin oqlı Asa ornida padixaḥ boldi. **9** İsrailning padixaḥı Yəroboam səltənitining yigirminci yıldida Asa Yəhudanıng üstigə padixaḥ, bolup **10** Yerusalemda kırık bir yil səltənat kıldı. Uning qong anisining ismi Maakah bolup, Abixalomning kizi idi. **11** Asa atisi Dawut kılıqandək Pərvərdigarning nəziridə durus bolqanni kıldı. **12** U kaşıpiy baqqıwazlarnı zemindin həydəp, ata-bowlirli yasatkan həmma yirginqlik məbədlərni yokitiwətti. **13** U yənə qong anisi Maakahı yirginqlik bir «Axərah» türvükni yasiojını üçün hanıxlıq mərtiwişidin qızdırıwətti. Asa bu yirginqlik butni kəsim Kidron jilojsida keydürüwətti. **14** «Yukarı jaylar» yokitilmisimi, Asanıng kəlbı emrinin barlık künliridə Pərvərdigaroja pütünləy beqixalanıjanıdi. **15** Həm atisi həm u ezi [Pərvərdigaroja] atap yasiojan nərsilərni, jümlidin kümüx bilən altunni wə türlik qaka-kuqılları Pərvərdigarning eyigə kəltürdü. **16** Əmdi Asa wə İsrailning padixaḥı Baaxa barlık künliridə bir-biri bilən jəng kılıxip turdu. **17** İsrailning padixaḥı Baaxa Yəhudəoşa karxi hujum kıldı; həqkim Yəhudanıng padixaḥı Asa bilən bardi-kaldi kilmisün dəp, Ramah xəhərinə məhkəm kılıp yasidi. **18** U wakıttı Asa Pərvərdigarning eyidiki həzinilərdə kalojan barlık altunkümüx wə padixaḥning ordisiidiki həzinilərdə kalojan altunkümüxnı elip hizmetkarlırinin kolıqı tapxurdi; andin Asa padixaḥı ularnı Dəməxkətə turuxluk Suriyə padixaḥı Həzionning nawrisi, Tabrimonning oqlı Bən-Hədadəkə əwətti wə xular bilən bu həwərni yətküziüp: — **19** «Mening atam bilən silining atılırinining arisida bolqandək mən bilən silining arılırida bir əhədə bəlsən. Mana, siliq kümüx bilən altundın hədiya əwəttim; əmdi İsrailning padixaḥı Baaxa bilən bolqan əhdiliridin kollırınıñ üzsilə; xuning bilən u meni əmal kılıxın kol üzsun» — dedi. **20** Bən-Hədadə Asa padixaḥning səzığa əkirip, ez koxununing sərdarlarını İsrailning xəhərlirigə hujum kılıxka əwteti, Ijon, Dan, Bəyt-Maakahdiki Abəl, pütükli Kinnərət yurti bilən Naftalinin pütükli zeminini bekindurdu. **21** Baaxa bu həwərni

anglap, Ramah istihkamini yasaxtin kolini yioqip, Tirzaħka berip turdu. **22** Asa padixah bolsa pütkül Yəħudaning adamlarini heqbirini koymay qakirip yioqip; ular Baaxa Ramah xəhiriini yasaxka ixlətkən taxlar bilən yaqaqlarni Ramahṭin toxup elip katti. Asa padixah muxularni ixlit Binyamin zeminidiki Gebani wa Mizpahni məhkəm kılıp yasidi. **23** Əmdi Asanining baxka ixliri, uning zor kudriti, uning kılɔjinining həmmisi, xundakla yasiojan xəhərlər tooprısında «Yəħuda padixahlırinining tarikh-təzkiriləri» degen kitabta pütləğən əməsmidi? Lekin kəriqənda, uning putida bir kesəl pəydə boldi. **24** Asa ez ata-bowlilari arisida uhlidi wa Dawutnun xəhəridə dəpnə kılındı. Andin uning oqli Yəħoxafat ornidə padixah boldi. **25** Yəħudaning padixahı Asanining səltənitinining ikkinçi yılıda Yəroboamning oqli Nadab Israil üstügə həküm sürüxkə baxlıdı; u Israiloja ikki yil padixah boldi. **26** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqannı kılıp atisining yolidə mengip, atisining Israilni gunahka putlaxtuoran gunahlırida mangdi. **27** Lekin Issakar jəmatidin bolqan Ahiyahning oqli Baaxa uningoja kəst kılıp, uni Filistiyörənin təwasidiki Gibbetonda eltürdi. Xu qaqdə Nadab pütün Israillar bilən birləktə Gibbetonə qorxap hujum kılıwatattı. **28** Yəħuda padixahı Asanining səltənitinining üçüncü yılıda Baaxa Nadabni eltürüp, ezi uning ornidə padixah boldi. **29** Wə xundak boldiki, u padixah bolqanda Yəroboamning pütkül jəmatini qepip eltürdi; Parwərdigarning kuli Xilohluk, Ahiyahning wasitisi bilən eytən sezi əməlgə axurulup, u Yəroboamning jəmatidin nəpisli barlarnı birinimü koymay pütləñy yokətti. **30** Bu ix Yəroboamning sadır kılɔjan gunahlıri həm uning Israilni gunahka putlaxtuoran gunahlıri tüپəylidin boldi; u xular bilən Israilling Hudasi Pərvərdigarning oqazipini kättik kozojonanı. **31** Nadabning baxka ixliri bilən kılɔnlarının həmmisi «Israıl padixahlırinining tarikh-təzkiriləri» degen kitabta pütləğən əməsmidi? **32** Asa wə Israilling padixahı Baaxa barlık künərlidə bir-biri bilən jəng kılıxip turdu. **33** Yəħudaning padixahı Asanining səltənitinining üçüncü yılıda Ahiyahning oqli Baaxa pütün Israıl üstügə Tirzaħta həküm sürüxkə baxlıdı; u yigirma tət yil səltənat kıldı. **34** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kıldı; u Yəroboamning yolidə yürüp, Israilni gunahka patkuzojan gunahlıda mangdi.

16 Pərvərdigarning sezi Hənanining oqli Yəħuqa kelip Baaxani əyibləp mundak deyildi: — **2** «Mana, Mən seni topa-qang iqidin qikirip, həlkim Israiloja həkümran kılıp koydum. Lekin sən Yəroboamning yolidə yürüp həlkini Israilni gunahka putlaxturdung, ular gunahlıri bilən oqazipimni kozoji. **3** Mana, Mən Baaxani ez jəmati bilən süpürüp yoküp, jəmatinqni Nibatning oqli Yəroboamning jəmatığa ohxax kılımın. **4** Baaxadin bolqanlardın xəhərdə elçinini itlar yəydi; səhəradə elçinini asmandıki əşxələr yəydi». **5** Baaxanıng baxka ixliri wa uning kılɔnları bilən kudriti tooprısında «Israıl padixahlırinining tarikh-təzkiriləri» degen kitabta pütləğən əməsmidi? **6** Baaxa ez ata-bowlilari arisida uhlidi wə Tirzaħta dəpnə kılındı; andin uning oqli Elah ornidə padixah boldi. **7** Baaxanıng Pərvərdigarning nəziridə kılɔjan barlık rəzzilliKİ tüپəylidin, Pərvərdigarning Baaxanıng bexiqə wa uning jəmatining bexiqə qüsürgini toqraquluk, sezi Hənanining oqli Yəħu pəyəombər arkilik, berilgəndi. Qünki u Yəroboamning jəmati kılɔjniqə ohxax kılıp ez kollirinen ixliri (jümlidin Yəroboamning jəmatini qepip eltürgənləki) bilən Pərvərdigarning oqazipini kozoji. **8** Yəħuda padixahı Asanining səltənitinining yigirma altinqi yılıda, Baaxanıng oqli Elah, Tirzaħta Israiloja padixah, bolup, ikki yil səltənat kıldı. **9** Lekin uning jəng hərwilirinen yerimiqə sərdar bolqan hizmətkarı Zimri uningoja kəst kıldı; [Elah]

Tirzaħta Tirzaħtiki ordisidiki oqojdar Arzaning eyiðə xarab iqip məst bolojanda **10** Zimri kirip uni qepip eltürdi. Bu wakıt Yəħudaning padixahı Asanining səltənitinining yigirma yettinqi yili idi. Zimri Elaħning ornidə padixah boldi. **11** U padixah bolup ez təhtide olturuxi bilən u Baaxanıng barlik jəmatini qepip eltürdi; u uning uruk-tuqquşanı wa dostliridin bir ərkəknim tirk kaldurmidi. **12** Xundak kılıp Zimri Pərvərdigarning Yəħu pəyəombər arkilik Baaxani əyibləgə sezini əməlgə axurup, Baaxanıng pütkül jəmatini yokətti. **13** Bu ix Baaxanıng barlik gunahlıri bilən uning oqli Elaħning gunahlıri, jümlidin ularning Israillni gunahka putlaxtuoran gunahlıri, ərzimas butliri bilən Israillning Hudasi Pərvərdigarning oqazipini kozojap, xundak boldi. **14** Elaħning baxka ixliri wa kılɔnlarının həmmisi «Israıl padixahlırinining tarikh-təzkiriləri» degen kitabta pütləğən əməsmidi? **15** Yəħudaning padixahı Asanining səltənitinining yigirma yettinqi yılıda Zimri Tirzaħta yetta kün səltənat kıldı. Hellik Filistylərgə təwa bolqan Gibbetonni körxiwelip bargħ tikkəndi. **16** Bargħadha turoqan halayik: — «Zimri kəst kılıp padixahni eltürdi» dəp anglidi. Xuning bilən pütkül Israıl xu künü bargħadha koxunning sardari Omrini Israiloja padixah kıldı. **17** Andin Omri Israillning həmmisini yetəkləp, Gibbetondin qikip, Tirzaħni körxidi. **18** Wə xundak boldiki, Zimri xəhərning elinəqanlığını kərüp, padixah ordisidiki körqanqa kirip, ordioqa ot koyuwatti, ezi keyüp oldu. **19** Bu ix eziñin gunahlıri üçün, yəni Parwərdigarning nəziridə razıllik kılıp, Yəroboamning yolidə yürüp, Israilni gunahka putlaxtuoran gunahta mangojini üçün xundak boldi. **20** Zimrining baxka ixliri wə kəst kılɔnjini tooprısında «Israıl padixahlırinining tarikh-təzkiriləri» degen kitabta pütləğən əməsmidi? **21** Əmma Israıl həlkı ikkiqə beləniüp, ularning yerimi Ginatning oqli Tibnini padixah kılıxka uningoja əgəxti; baxka yerimi bolsa Omrigə əgəxti. **22** Əmdi Omrigə əgəxkən həlk Ginatning oqli Tibniga əgəxkən halktin külliük qıktı. Tibni oldu; Omri padixah boldi. **23** Yəħudaning padixahı asanining ottuz birinqi yılıda Omri Israiloja padixah bolup on ikki yil səltənat kıldı. U Tirzaħta altə yil səltənat kıldı. **24** U Xəmərdin Samariya ezigizlikini ikki talant kümüxkə setiwellip, xu ezigizlik üstügə kuruluxları selip bir xəhər bina kılıp, uni ezigizlikning asly igisi Xəmərning namı bilən «Samariya» dəp atidi. **25** Omri Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqanni kıldı, eziñin ilgiriki padixahlıarning həmmisidin bəttər bolup yamanlık kıldı. **26** U Nibatning oqli Yəroboamning həmmə yollarında, xundakla jümlidin uning Israilni gunahka putlaxtuoran gunahı iqidə mangdi; ular ərzimas butliri bilən Israillning Hudasi Pərvərdigarning oqazipini kozoji. **27** Omrining baxka ixliri, uning kılɔnlarının həmmisi, kərsətkən kudriti tooprısında «Israıl padixahlırinining tarikh-təzkiriləri» degen kitabta pütləğən əməsmidi? **28** Omri ata-bowlilari arisida uhlidi wə Samariyədə dəpnə kıldı. Andin uning oqli Ahəb ornidə padixah boldi. **29** Yəħuda padixahı Asanining səltənitinining ottuz sakkızinqi yılıda Omrining oqli Ahəb Israiloja padixah boldi. Omrining oqli Ahəb Samariyədə yigirmə ikki yil Israillining səltənat kıldı. **30** Əmma Omrining oqli Ahəb Pərvərdigarning nəziridə eziñin ilgirkilərning həmmisidin axurup yamanlık kıldı. **31** Wə xundak boldiki, u Nibatning oqli Yəroboamning gunahlırı yürüx anqa eçir gunah, əməstək, u Zidoniylarning padixahı Əbaalning kizi Yizəbelni hotunlukka aldi wa xuning bilən u Baal degen butning kullukida bolup, uningoja sajda kıldı. **32** U Samariyədə yasiojan Baalning buthanisi iqiğe Baaloja bir kurbangah yasidi. **33** Ahəb həm bir «Axərah but»nimu yasatti; Ahəb xundak kılıp uningdin burun etkən Israillning həmmə padixahlırinining Israillning Hudasi Pərvərdigarning oqazipini

kəzəpijan ixliridin axurup yamanlık kıldı. **34** Uning künlirida Bəyt-əllik Hiyl Yeriho xəhirini yasidi; lekin u uning ulini saloşanda tunji oqlı Abiram oldu; wə dərwazilirini saloşanda uning kənji oqlı Səgub oldu; xuning bilən Pərvərdigarning nunning oqlı Yəxua arkılık [Yeriho toqrluk] eytkən səzi əməlgə axuruldu.

17 Əmdi Gileadta turuwatkanlardan bolovan Tixbilik Iliyas Həbəka: — Mən hizmitdə turuwatkan Israılning Hudasi Pərvərdigarning hayatı bilən қəsəm kılımənki, menin seziümsiz bu yillarda nə xəbnəm nə yamoqr qüxməydi, dedi. **2** Andin Pərvərdigarning səzi uningoja kelip: — **3** Bu yərdin ketip, maxrik tərəpkə berip, İordan dəryasining u taripidiki kerit ekinining boyida ezungni yoxurojin; **4** wə xundak bolduki, san ekinning süyidin iqisən; mana, sanga u yərdə ozuk yətküzipl berixkə қaoja-kuzojuṇlarnı buyrudum, deyildi. **5** Xuning bilən u Pərvərdigar buyruqandək kılıp, İordan dəryasining u taripidiki kerit ekininqə berip, u yərdə turdi. **6** Қaoja-kuzojuṇlar ətigändə nan bilən gəx, hər qaqtə yəna nan bilən gəx yətküzipl berətti. U ezi ekinning süyidin iqetti. **7** Lekin zəminda yamoqr yaqmiojını üçün birməzgildin keyin ekin su kurup kattı. **8** U waqtitta Pərvərdigarning səzi uningoja kelip: — **9** Ornundin turup Zidondiki Zarafatka berip, u yərdə turojin; mana, Mən u yərdiki bir tul hotunni seni bekişkə buyrudum, deyildi. **10** U ornnidin turup Zarafatka berip, xəhərning dərwazisiqə kəlgəndə, mana u yərdə bir tul hotun otun terip turatti. U tul hotunni qakirip: — Ətinimən, қaqıda manga iqliki azrak su elip kəlgəysən, dedi. **11** U su alojılı mangoçanda, u yənə: — Ətinimən, manga kolungda bir qıxləm nanmu aloraq kəlgəysən, dedi. **12** Əmma u: — Pərvərdigar Hudayingning hayatı bilən, sanga қəsəm kılımənki, məndə heq nan yok, pəkət idixti bir qangal un, kozida azojınə may bar, mana ikki tal otun teriyatımən; andin berip eżüm bilən oojlumqa nan etip, uni yəp elimiz, dedi. **13** Iliyas uningoja: — Korkmiojin; berip eytkinindək kılıpin; lekin awwal bir kiqik tokraq etip, manga elip kəlgin; andin eżün bilən oojlungoja nan ətkin. **14** Qünki Israılning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — «Pərvərdigar yər yüziga yamoqr yaqdurdurıjan küngiqlik idixtiki u tütgməydi wə kozidiki may keməyməydi», dedi. **15** Xuning bilən u berip, Iliyasning eytkinindək kıldı wə u, Iliyas wə ayalning əyidikilər heli künrlərgiqə yedi. **16** Pərvərdigarning Iliyas arkılık eytkən səzi boyiąq, idixtiki un tütgimidi wə kozidiki maymu keməymidi. **17** Xu ixlardın keyin xundak boldiki, eyning igisi bolovan bu ayalning oqlı kesal boldı. Uning kesili xundak eoirlixip kattiki, uningu da napas kalmidi. **18** Ayal Iliyaska: — I Hudanıng adımı, menin sən bilən nəmə alakəm bar idı? Sən gunahımnı yadka kəltürüp, oojlumning jenioja zamir boluxkə kəldingmu? — dedi. **19** U uningoja: — Oojlungni kəlumqa bərgin, dəp uni uning kuqıqidin elip ezi olturojan balihanoja elip qıkıp eż ornoja koyup, **20** Pərvərdigaroja pəryad kılıp: — I Hudayim Pərvərdigar, men mehman bolovan bu tul hotunning oqlını əltürük bilən uning bexiójumu bala qüxürdungmu? — dəp nida kıldı. **21** U balining üstigə üq kətim ezzini qaplap, Pərvərdigaroja pəryad kılıp: — I Pərvərdigar Hudayim, bu balining jeni ezigə yəna yenip kirsun! — dəp nida kıldı. **22** Pərvərdigar Iliyasning pəryadını anglıdi; balining jeni uningoja yenip kirixi bilən u tirildi. **23** Iliyas balını balihanidin elip qüxüp, eygə kirip, anisoja tapxurup bərdi. Iliyas: — Mana oojlung tirikurt, dedi. **24** Ayal Iliyaska: — Mən xu ix arkılık əmdi senin Hudanıng adımı ikənlilikini, aqzingdin qıkkən Pərvərdigarning səzi həkikət ikənlilikini bildim, dedi.

18 Uzun wakit ətüp, Pərvərdigarning səzi [kuroqakqılıkning] üçinqi yilda Iliyaska kelip: — Sən berip ezungni Aḥabning alidda ayan kılıpjın, wə Mən yər yüzigə yamoqr yaqdurıman, deyildi. **2** Xuning bilən Iliyas ezzini Aḥabning alidda ayan kılıjlı qıkip kattı. Aqarqlik bolsa Samariyədə kattı idi. **3** Aḥab ordisidiki oqojdar Obadiya qakirdı (Obadiya tolimu təkəwadər kixi bolup Parwərdigardin intayin korkattı). **4** Yızəbel Pərvərdigarning pəyoğəmbərlirini əltürüp yokitiwatkanda Obadiya yüz pəyoğəmbərnı elip əllikitin-əllikitin ayrim-ayrim ikki oqaroja yoxurup, ularnı nan wə su bilən bəkənədi). **5** Aḥab Obadiyaqə: — Zeminni kezip həmmə bulak wə həmmə jilojılarqa berip bəkkən; u yərlərdə at-keçirirləri tirik saklıqıduk ot-qep teplərmişik? Xundaq bolsa bizning ulaçlırlımızın bir kışmını soymayı turalarımız, dedi. **6** Ular hərbəri jaylarqa belünüp mangdi; Aḥab eż aldiqə mangdi, Obadiyamu eż aldiqə mangdi. **7** Obadiya eż yolda ketip barənda, mana, uningoja Iliyas uqrıdi. U uni tonup yərgə yiklip düm yetip: Bu rast sən, oqojam Iliyasmu? — dəp soridi. **8** U uningoja: — Bu mən. Berip eż oqojangoja: — Iliyas kaytip kəldi! dəp eytkin, dedi. **9** U Iliyaska mundaq dedi: — «Sən kəndaksıgə kəminəngni əltürgili Aḥabning kolioja tapxurmakçı bolisən, mən zadi nemə gunah kıldım? **10** Əz Hudaying Pərvərdigarning hayatı bilən қəsəm kılımənki, oqojam adəm əwətip seni izdimigən heq əl wə məmlikat kalmidi. Xu əl, məmlikətlər: «U bu yarda yok» desə, padixah ularqa seni tapalmıqojaqə қəsəm iküzdü. **11** Lekin sən manga hazır: — «Berip oqojangoja: — Iliyas kaytip kəldi! degin» — dəysən! **12** Mən kexingdin kətkəndin keyin, Pərvərdigarning Rohi seni mən bilmigən yərgə elip barıdu; xundakta mən Aḥabka həwər yətküzipl, lekin u seni tapalmışa, meni əltürüdü. Əməliyətə, kəminəng yaxlıkımızdır tartip Pərvərdigardin korkup kəlgənmən. **13** Yızəbel Pərvərdigarning pəyoğəmbərlirini əltürgəndə mening kəndak kılıqinim, yəni mən Pərvərdigarning pəyoğəmbərliridin yüzni əllikitin-əllikitin ayrim-ayrim ikki oqaroja yoxurup, ularnı nan wə su bilən təminləp bəkənlikim sən oqojamoja məlum kiliqənaməməsəm? **14** Əmdi sən hazır manga: — «Berip oqojangoja: — Mana Iliyas kəldi degin», — deding. Xundak kilsəm u meni əltüridül». **15** Lekin Iliyas: — Mən hizmitdə turuwatkan samawi köxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigarning hayatı bilən қəsəm kılımənki, mən jəzmən bugün uning alidda ayan bolımən, dedi. **16** Xuning bilən Obadiya Aḥabning kəxişa berip uningoja həwər bərdi. Aḥab Iliyas bilən kərtükhili bardi. **17** Aḥab Iliyasnı kərgəndə uningoja: — Bu sanmu, i Israılqa bala kəltürgüqi?! — dedi. **18** U jawab berip: — Israılqa bala kəltürgüqi man əməs, bəlkı sən bilən atangning jəmatidikilər! Qünki silər Pərvərdigarning əmrələrini taxlap Baal degən butlar oja tayinip əgəxənsilər. **19** Əmdi adəm əwətip Karmal teoqıda pütkül Israılñi yenimoja jəm kıl, xundakla Yızəbelning dastlıhının ojızalnidiojan Baalning tət yüz allik pəyoğəmbiri bilən Axərahıng tət yüz pəyoğəmbirini yioğdur, — dedi. **20** Xuning bilən Aḥab Israillarning həmmisiqə adamları əwətip, pəyoğəmbərlərin Karmal teoqıja yioğdurdı. **21** Iliyas barlıq, həlkə yekin kelip: — Қaqanojqə ikki pikir arisaldi turisilər? Əgar Pərvərdigar Huda bolsa, uningoja əgixinglar; Baal Huda bolsa, uningoja agixinglar, dedi. Əmma həlk uningoja jawab bərməy, tün-tin qıckarmıdı. **22** Iliyas həlkə: — Pərvərdigarning pəyoğəmbərliridin pəkət mən yalçuz kəldim. Əmma Baalning pəyoğəmbərləri tət yüz əllik kixidur. **23** Əmdi bizgə ikki buğa berilsün. Ular ezlirigə bir buğını tallap, soyup parçılqot unoning üstigə koysun, əmma ot yakmısın. Mənmu baxxa bir buğını təyyar kılıp ot yakmaya otunning

üstiga koyay. **24** Silar bolsanglar, ez ilahinqlarning namini qakirip nida kilinglar. Mən bolsam, Pərvərdigarning namini qakirip nida kilişmən. Käysi Huda ot bilən jawab bərsə, xu Huda bolsun, dedi. Həmmə həlk: — Bu obdan gəp, dəp jawab bərdi. **25** Ilyas Baalning pəyəqəmbarlıriga: Silar kep bolqaj awwal ezungular üçün bir bukini tallap təyyar kilinglar; andin heq ot yakmay ez ilahinqlarning namini kiqkirip nida kilinglar, dedi. **26** Ular uning degini boyiqə ezlirigə berilgən bukını elip uni təyyar kıldı. Ətigəndin qüxkiqə ular Baalning namini kiqkirip: — I Baal, bizə jawab bərgin! dəp nida kıldı. Lekin heq awaz yaki heq jawab bolmadi. Ular raslanıjan kurbangah qorisida tohitmay sakratty. **27** Qix kirgənda Ilyas ularını zanglık kılıp: — Ünlükək kiqkirınglar; qünki bir ilah eməsmən? Bəlkim u qongkır hiyalqa qəniüp kətkəndə, yaki ix bilən qikip kətkəndə, yaki bir səpərgə qikip kətkəndə? Yaki bolmisa u uhlawatkan boluxi mumkin, uni oyqitixinglar kerək?! — dedi. **28** Ular tehimü ünlük qakirip ez kaidisi boyiqə kənoja milinip kətküqə ezlirini kılıq wə nəyyə bilən tilati. **29** Qüxtin keyin ular «bexarət beriわtqan» halətkə qüxüp kaqliq kurbanlık waktiqiqa xu haləttə turdi. Lekin heq awaz anglanmadi, yaki jawab bərgüqi yaki ijabat kılıquçı malum bolmadi. **30** Ilyas həmmə həlkək: — Yenimoja yekin kelinglar, dedi. Həmmə həlk uningoja yekin kəlgəndin keyin u Pərvərdigarning xu yerdiki yikitişqan kurbangahını kaytidin kurup qikti. **31** Ilyas on ikki taxni aldı. Bu taxlarning sanı Pərvərdigarning «Naming Israil bolsun» degen sözünü tapxuruwalçan Yaqupning oqulliridin qikkan əbililərnin sani bilən oxhax idi. **32** Xu taxlardin u Pərvərdigarning nami bilən bir kurbangahını yasidi. U kurbangahning qorisida ikki seäh dan patkudak azgal kolidi. **33** Andin u otunni rastlap, bukini parqılap otunning tepisiga koydi. **34** U: — Tət idixi suşa toxkuzup uni keydirmə kurbanlık wə otunning üstiga təküngler, — dedi. Andin: Yəna bir ketim kilinglar — dewidi, ular xundak kıldı. U yəna: — Üçinqi mərtiwa xundak kilinglar, dedi. Ular üçinqi mərtiwa xundak kılıqanda **35** su kurbangahning qorisidin ekip qüxüp, kolonjan azgalnimu su bilən toldurdu. **36** Kaqlıq kurbanlıkning wakti kəlgəndə Ilyas payoqəmbar kurbanlıkka yekin kelip mundak dua kıldı: — Əy Pərvərdigar, İbrahim bilən İshak wə Israılning Hudasi, Əzüngning Israılda Huda bolojinginə axkara kılıqaysən, xundakla menin Sening kulung bolup bularning həmmisini buyrukung bilən kılıqanlıkmı bügün bildürgəysən. **37** Manga ijabat kılıqaysən, ay Pərvərdigar, ijabat kılıqaysən; xuning bilən bu həlkə sən Pərvərdigarning Huda ikenlikinə həmdə ularning kələblərini toorpa yoloja yandurouqı ezung ikenlikinə bildürgəysən, dedi. **38** Xuning bilən Pərvərdigarning oti qüxüp keydürmə kurbanlıknı, otunni, taxlarnı wə topını keydürüp azgaldiki sunimu yokitiwatti. **39** Həlkəlarning həmmisi buni kerüpla, ular düm yikiliп: — Pərvərdigar, u Hudadur, Pərvərdigar, u Hudadur, deyixti. **40** Ilyas həlkə buyrup: — Baalning pəyəqəmbarlarını tutunglar, heqkaysını koyup bərmənglər, — dedi. Ular ularını tutkunda Ilyas ularını kixun jilojisoja elip berip, u yərdə kətl kıldırdı. **41** Ilyas Ahabka bolsa: — Qikip yəp-iqkin. Qünki kättik yamoqurning xaldirlıqın awazi anglanmakta, — dedi. **42** Ahab kopup yəp-iqix üçün qikti. Əmma Ilyas Karmalning qokkisiqə qikip yarga engixip, bexini tizining otturisiqə koyup tizlinip **43** hizmətkarioja: — Qikip dengiz tərpəkə kariojin, dedi. U qikip səpselip karap: — Həqnərsə kərünməydi, dedi. U jəmiy yəttə ketim: — Berip karap bakkın, dəp buyrudi. **44** Yəttinqi ketim kəlgəndə u: — Mana, dengizdən qikwatkan, adəm alıkınıdək qikik bir bulutni kərdum — dedi. Ilyas uningoja: — Qikip Ahabka: — «Hərwini

ketip təwəngə qüxkin, bolmisa yamoqur seni tosuvalidu», dəp eytkin, — dedi. **45** Angoquş asman bulut bilən tutulup, boran qikip kättik bir yamoqur yaqdı. Ahab hərwioja qikip Yızrələgə kətti. **46** Pərvərdigarning koli Ilyasning wujjudida turoqaj, u belini baqlaş Ahabning aldida Yızrələning kirix eqiqiçiqə yügürüp mangdi.

19 Lekin Ahab Ilyasning həmmə kılıqını, jümlidin həmmə pəyəqəmbarları kılıqlap əltürginini Yızbəlgə eytip bərdi. **2** Yızbəl bolsa Ilyasqa bir həwərqi əwətip: — Əgər atə muxu wakıtçıqə sən xularıjan kılıqinindək mən sening jeninqi oxhax kilmışam, ilahlar magimiu xundak kilsun həmdə uningdinnum ziyyadə kilsun! — dəp eytkuzdi. **3** U buni bilgəndə, ez jenini kütküzənək üçün keçip Yəhuda təwasidiki Bəər-Xebaqə bardi. U u yərdə ez hizmətkarını қaldurup koyup, **4** Əzi qəlning iqiqə karap bir kün yol mangdi. U u yərdiki bir xiwakning kəxiqə kelip uning astida olturnup, ezzining elümiğə tilək tiləp: — I Pərvərdigar əmdi boldi, jenimni aloqin; nemila degənilən mən ata-bowlirimindən artuk əməsmən, — dedi. **5** U xu xiwak, astida yetip uhlap kaldi. Mana bir parixta uni nokup uningoja: — Kopup, nan yegin, dedi. **6** U karısa bexida kizik qooqlarda pixiwatkan bir poxkal wə bir koza su turattı. U yəpiqip yənə uhlıqılı yatti. **7** Andin Pərvərdigarning pərixtisi yənə kelip ikkinçi ketim uni nokup uningoja: — Kopup nan yegin. Bolmisa yolungning eqirin kətürlənməsən, dedi. **8** U kopup yəp-iqtı. Xu taamdin aloqan kūwət bilən u kırıq keqə-kündüz mengip Hudanıng teoqı Hərəbgə yetip bardi. **9** U yərdiki qarоja kirip kondı. Wə mana, Pərvərdigarning sezi uningoja kelip mundak deyildi: — Ilyas, bu yərdə nemə kiliwatisən? **10** U jawab berip: — Samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Huda Pərvərdigar üçün zor otluk muhəbbət bilən həsət kıldı. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap kurbangahlıringni yikitip, Sening pəyəqəmbarlıringni kılıq bilən eltürdü. Mən, yaloquz mənla kıldım wə ular menin jenimni alojili kəstławatidu, dedi. **11** U uningoja: — Qikip, Pərvərdigarining aldida taoğda turoqin, dedi. Mana, Pərvərdigar otta əməs idi. Ottin keyin boxķına, mulayim bir awaz anglandı. **12** Wə xundak boldiki, Ilyas xuni anglap, yüzini yepinqisi bilən orap qərning aqzijoja berip turdu. Mana, bir awaz qikip uningoja: — Ilyas, san bu yərdə nemə kiliwatisən? — dedi. **14** U jawab berip: — Samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Huda Pərvərdigar üçün zor otluk muhəbbət bilən həsət kıldı. Qünki Israillar Sening əhdəngni taxlap kurbangahlıringni yikitip, Sening pəyəqəmbarlıringni kılıq bilən eltürdü. Mən yaloquz mənla kıldım wə ular menin jenimni alojili kəstławatidu, dedi. **15** Parvərdigar uningoja mundak dedi: — Baroqin, kəlgən yolung bilən käytip, andin Dəməxkñinq qələgə baroqin. U yərgə barçında Həzəəlni Suriya üstigə padixah boluxka məsih kılıqin. **16** Andin Nimxining oqlı Yəhəuni Israılning üstigə padixah boluxka məsih kılıqin; ez ornungoja pəyəqəmbar boluxka Abəl-Məhələlik Xafatning oqlı Elixanımu məsih kılıqin. **17** Wə xundak boliduki, Həzəəlnin kılıqidin keçip kutulqan hərbirini Yəhə əltürdü; Yəhəning kılıqidin keçip kutulqan hərbirini Elixə əltürdü. **18** Lekin Israılda yəttə ming kixini, yəni Baalning aldida tizlərini pükmiğən wə uningoja aqzını soyğümşənək hərbirini özümgə saklap қaldurdum, — dedi. **19** U u yərdin qikip, Xafatning oqlı Elixani taptı. U qaoğda u yər həydəwətattı; uning aldida on ikki jüp

uy bar idi, u on ikkinqisi bilən kox həydəwətattı. Ilyas kelip uning üstigə ez yepinqisini taxlap artıp köydi. **20** U ulyarnı taxlap İlyasning käynidin yığırüp kelip: — Meni berip atam bilən anamni seygili köyojin, andin mən kelip sanga əgixəy, — dedi. **21** U uningoşa: — Käytkin; mən sanga nemə kıldımd? — dedi. **22** U uningdin ayrılip, ezi ixletkən bir jüp uyni soyup, ularning jabdukını otun kılıp, gəxini pixurup həlkə beriwidı, ular yedi. Andin u ornidin kopup İlyasning käynidin əgixip, uning hizmitidə boldi.

20 Suriyəning padixağı Bən-Hədad pütkül köxonunu jəm kıldı; u ottu ikki padixağını at wə jəng hərwlili bilən elip qikip, Samariyəga körxap hujum kıldı. **2** U alqılerni xəhərgə kırğızüp Israilning padixağı Ahəbning kəxiqə əwətip uningoşa: — **3** «Bən-Hədad mundak dəydu: — Sening kümük bilən altunung, sening əng qıraylıq hotunliring bilən baliliringmu meningkidür» dəp yətküzdü. **4** Israilning padixağı uningoşa: — I ojoram padixağı, sili eytkənliridək mən eziüm wə barlıkım silinengidur, dəp jawab bərdi. **5** Əlqılər yənə kelip: — «Bən-Hədad sez kılıp mundak dəydu: — Sanga dərvəzə: — Sening kümük bilən altunungni, sening hotunliring bilən baliliringni manga tapxurup berisən, degen həwərni əwəttim. **6** Lekin əta muxu wakitlarda hizmətkarlırimi yeningə əwətimən; ular ordang bilən hizmətkarlıringning eylirini ahturup, sening kezlinirdə nema əziz bolsa, ular xuni kəliqə elip kəlidü» — dedi. **7** U wakitta Israilning padixağı zemindiki həmma aksakallarnı qakırıp ularoğa: — Bu xikining kəndək awarıqılık qıçarmakçı bolonanlığını bilip kelinglər. U manga həwər əwətip məndin hotunlirim bilən balilirim, kümük bilən altunlirimni təlep kılıqında mən uningoşa yak demidim, dedi. **8** Barlık aksakallar bilən həlkəning həmmisi uningoşa: — Kulaq salmışın, uningoşa makul deməgin, dedi. **9** Buning bilən u Bən-Hədadning alqılırlığı: — Ojoram padixağka, sili adəm əwətip, ezi kəminiliridin dəsləpta soriqənning həmmisini ada kılımən; lekin keyinkisiga makul deyəlməyman, dəp beringlar, — dedi. Əlqılər yenip berip xu səzni yətküzdü. **10** Bən-Hədad uningoşa yənə həwər əwətip: — «Pütkül Samariya xəhəridə manga əgəxkənlərinin kollirioqa oqumlıqdək topa keliş kalsa, ilahlar mangımı xundak kilsun wə uningdün axurup kilsun!» — dedi. **11** Lekin Israilning padixağı jawab berip: — «Sawut-korollar bilən jabduñouqı sawut-korallardın yexingiyidək mahtinip katmışuns!» dəp eytinglər, — dedi. **12** Bən-Hədad bu səzni angloqanda hərkəysi padixağalar bilən qedirlirida xarab iqixiwatattı. U hizmətkarlırioşa: — Səpkə tizilinglər, dedi. Xuni dewidi, ular xəhərgə hujum kılıxka tizilixti. **13** U wakitta bir pəyəmbər Israilning padixağı Ahəbning kəxiqə kelip: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Bu zor bir top adəmni kərdüngmü? Mana, Mən bu kündi ularını sening kolungoqa tapxuriman; xuning bilən san Mening Pərvərdigar ikenlikimni bilisən», dedi. **14** Ahəb: — Kimning wasitisi bilən bolidü? dəp soridi. U: — Pərvərdigar mundak dəydu: «Waliylarning oqulamları bilən bolidü», dedi. U yənə: — Kim hujumnu baxlaydu? — dəp soridi. U: — Sən eziüğ, dedi. **15** U wakitta waliylarning oqulamlarını saniwidi, ularning səni ikki yüz ottu ikki nəpər qikti. Andin keyin u həmma həlkəni, yəni barlık Israillarnı saniwidi, ularning səni yətə ming nəpər qikti. **16** Israillar xəhərdin qüx waktida qikti. Bən-Hədad bilən xu padixağalar, yəni yardımçı kəlgən ottuz ikki padixağ bolsa qedirlirida xarab iqip məst boluxkanidi. **17** Waliylarning oqulamları yürüxtə awwal mangdi. Bən-hədad adəm əwətiwidı, ular uningoşa həwər berip: — «Samariyədən adəmlər kəliwatidü» — dedi. **18** U: — Əgar sülhi tüzüxkə qıkkən bolsa ularını tirik tutunglar, əgər sokuxkili qıkkən bolsımı ularını tirik

tutunglar, dedi. **19** Əmdi waliylarning bu oqulamları wə ularning käynidiki köxun xəhərdin qikip, **20** hərbiri ezigə uqrıqan adəmni qepip eltürdi. Suriyər əqtı; Israillarını koqlıdı. Suriyəning padixağı Bən-Hədad bolsa atka minip atlıklar bilən keqip kutuldı. **21** Israilning padixağı qikip həm atlıklarını həm jəng hərwlirini bitqit kılıp Suriyərən kəttik kır-qap kıldı. **22** Pəyəmbər yənə Israilning padixağının kəxiqə kelip uningoşa: — Əzüngni mustəhkamləp, eziüngni obdan dəngəsəp, nemə kiliqxı kerəklikini oylap bakkın. Qünki kelər yili atiyazda Suriyəning padixağı sən bilən jəng kılıqli yənə qikidu, dedi. **23** Suriyəning padixağının hizmətkarlıri uningoşa mundak dedi: — «Ularning ilahi taoj ilahi bololaşqa, ular bizgə küqlük kəldi. Lekin biz tüzünləqliktə ular bilən sokusxsak, jəzmen ularqa küqlük kelimiz. **24** Əmdi xundak kılıqaylılı, padixağlarning hərbirini ezi mənsipidin qüfürüp, ularning ornida waliylarını tikliqyə. **25** Andin sili məhrum bolovan köxunlirıja barawər bolovan yənə bir köxunnı, yəni atning orniqə at, hərwinin orniqə hərwa təyyar kıldırup əzlirigə yioqkayla; biz tüzünləqliktə ular bilən sokusxayılı; xuning bilən ularqa küqlük kalmənduk?». U ularning səzığə kulaq selip xundak kıldı. **26** Keyinki yili atiyazda Bən-Hədad Suriyərni editlap toluk yiojip, Israillə bilən jəng kılıqli Afək xəhərigə qikti. **27** Israillarını əzlirini editlap, ozuk-tülük təyyarlap, ular bilən jəng kılıxka qikti. Israillar ularning udulidə bargaq tikliwidı, Suriyərning aliddə huddi ikki top qıqıq oqlak padisidək kəründü. Lekin Suriyər pütkül zeminni kaplıqanıdı. **28** Əmma Hudanıng adımı Israilning padixağının kəxiqə keliip uningoşa: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Suriyər: Pərvərdigar taoj ilahidur, jılıqların ilahi əmas, dəp eytkin üqün, Man bu zor bir top adəmning həmmisini sening kolungoqa tapxuriman; xuning bilən sələr Mening Pərvərdigar ikenlikim bilip yetisilər», dedi. **29** İkki tərəp yətə kiin bir-birinən udulidə bargahlırida turdi. Yətinqi künü sokux baxlandı. Israillar bir kündə Suriyərдин yüz ming piyadə əskərni eltürdi. **30** Kələşənlər Afək xəhərigə keqip kiriwaldı; lekin sepili ərətlip ulardin yigirmə yətə ming adəmning üstigə qüxiüp besip eltürdi. Bən-Hədad ezi bədər keqip xəhərgə kiriip iqtiridiki bir eygə meküwaldi. **31** Hizmətkarlıri uningoşa: — Mana biz Israilning padixağlarını rəhimplik padixağalar dəp anglıduk; xuning üçün bəllirimizgə bəzəqəlap baxlırimizoşa kula yeqəp Israilning padixağioqa təslimqə qikayli. U silinling janlırları ayarmikin? — dedi. **32** Xuning bilən ular bəlliriga bezəqəlap baxlırioşa kula yeqəp Israilning padixağının kəxiqə berip uningoşa: — Kəminiliri Bən-Hədad: «Jenimni ayıqayla», dəp itliaj kıldı, dedi. U bolsa: — U tehi hayatmu? U mening buradırı, dedi. **33** Bu adəmlər bu səzni yahxılıkning alamiti, dəp oylap, dərhalla uning bu səzini qing tutuwelip: — Bən-Hədad silinling buradərliridur! — dedi. U: — Uni elip kelinglər, dəp buyrudi. Xuning bilən Bən-Hədad uning kəxiqə qikti; xuning bilən u uni kəolidin tartıp jəng hərwişioqa qikardı. **34** Bən-Hədad uningoşa: — Mening atam silinling atılıridin alojan xəhərlərni siliqə kətyurup berəy. Atam Samariyədə rəstə-bazarlırını tikligəndək sili ezləri üçün Dəməxkətə rəstə-bazarlarnı tikləyla, — dedi. Ahəb: — Bu xərt bilən seni koyup berəy, dedi. Xuning bilən ikkisi ehədə kilixti wə u ni koyup bardi. **35** Pəyəmbərlarning xəgitlirinən biri Pərvərdigarning buyrukı bilən yənə birigə: — Səndin etüni mən, meni uroqin, dedi. Lekin u adəm uni uroqılı unimi. **36** Xuning bilən u uningoşa: — Sən Pərvərdigarning səzini anglimiojining üçün mana bu yərdin kətkinidə bir xır seni booup eltürdi, — dedi. U uning yenidin qıkkanda, uningoşa bir xır uqrap uni eltürdi. **37** Andin keyin u yənə bir adəmni

tepiq uningoja: — Səndin ətinimən, meni urojin, dedi. U adəm uni kattik urup zahimləndirdi. **38** Andin pəyəqəmbər berip ez kiyapitini ezsərtip, kezlini tengik bilən tengip yol boyida padixaḥıni kütüp turdi. **39** Padixaḥı xu yərdin ətkənda u padixaḥıni qakırıp: — Kəminiliri kaşkin jəng məydaniqə qıkqanlıdım, wə mana, bir adam manga burulup, bir kixini tapxurup: «Bu kixığa qing kariojin, hərkəndək səwəbtin u yokap kətsə, sən ez Jeningni uning jenining orniqə tələysən; bolmisa bir talant kümüx tələysən», dedi. **40** Lekin mən kəminiliri u-bu ix bilən bənd bolup ketip, uni yokitip koydum, dedi. Israilning padixaḥı uningoja: — Əzüng bekitkinindək sanga həküm kilinid! — dedi. **41** U dərħal kezliridin tengikni eliwti; Israilning padixaḥı uni tonup uning pəyəqəmbərlərdin biri ikanlıkini kerdil. **42** Pəyəqəmbər uningoja: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən hələkətka bekitkən adəmni kolungdin kütuloliq kyojinqing üçün sening jeninq uning jenining ornida elinidu; sening həlkinq uning həlkinqing ornida elinidu», dedi. **43** Xuning bilən Israilning padixaḥı hapa bolup, oqxılıkka qəmən həlda Samariyəga kaytip ordisoja kirdi.

21 Bu ixlardın keyin xundak boldiki, Yızrəllilik Nabotning Yızrələdə, Samariyəning padixaḥı Ahəbning ordisining yenida bir üzümzarlıq bar idi. **2** Ahəb Nabotka söz kılıp: — Əz üzümzarlıqning manga bərgin, menin eyümgə yekin boloqaq, uni bir say-kötktəlik bacı kilay. Uning ornida sanga obdanraq bir üzümzarlıq berəy yaki layık kərsəng bahasını nək berimən, dedi. **3** Əmma Nabot Ahəbkə: — Pərvərdigar meni ata-bowilirriming mirasını sanga setixni məndin neri kilsun, dedi. **4** Ahəb Yızrəllilik Nabotning: «Ata-bowilirriming mirasını sanga bərməymən» dəp eytkən sözüdən hapa bolup oqxılıkka qəmən həlda ordisoja kaytti; u kariwatta yetip yüzünü [tam] tərəpkə ərüp nanmu yemidi. **5** Hotuni Yızəbel uning kəxiqə kılıp: Rojhıy kəyipiyatinq nemixə xunqə tewən, nemixənan yemaysan? — dedi. **6** U uningoja: — Mən Yızrəllilik Nabotka söz kılıp: «Üzümzarlıqning manga pulçu bərsəng, yaki layık kərsəng uning orniqə baxka üzümzarlıq berəy» dedim. Lekin u: «Sanga üzümzarlıqını bərməymən» dedi, — dedi. **7** Hotuni Yızəbel uningoja: — San hazır Israillning üstiga səltənat kılouqı əməsmi? Kopup nan yəp, kəngləngni hux kılolin; mən sanga Yızrəllilik Nabotning üzümzarlıqını erixtürimən, dedi. **8** Andin u Ahəbning namida bir hət yezip, üstigə uning məhəvrini besip, hətni Nabotning xəhəridə uning bilən turuwatkan aksakallar wə metiwlərgə əwətti. **9** Hətta u mundak yazəqanidi: — «Roza tutux kerək dəp buyrup, həlkinq arısında Nabotni terdə olturoquzıq; **10** ikki adəmni, yəni Beliyalning balisini uning uludəla olturoquzup, ularını Nabotning üstidin ərz kılouzup: «San Hudəoqa wə padixaḥıka lənət oklundug» dəp guwahlıq bərgüzüngər. Andin uni elip qıkıp qalma-kesək kılıp eltürünqlər». **11** Xəhərning adəmləri, yəni uning xəhəridə turuwatkan aksakallar bilən metiwlərlə Yızəbalning ularoja əwətən hetida pütiłgandak kıldı; **12** ular rozini buyrup, həlkinq arısında Nabotni terdə olturoquzdi. **13** Andin u ikki adəm, yəni Beliyalning balılırı həlkinqaldida Nabot üstidin ərz kılıp: «Nabot Hudəoqa wə padixaḥıka dəxnəm kıldı» dəp guwahlıq bərdi. Xuning bilən ular Nabotni xəhərning taxkırıqə sərəp elip qıkıp, taxlar bilən qalma-kesək kılıp eltürdi. **14** Andin ular Yızəbelgə adəm əwətip: «Nabot qalma-kesək kılıp eltürüldi» dəp həvar bərdi. **15** Yızəbel Nabotning qalma-kesək kılınilip eltürülənləkini anglioqanda Ahəbkə: Kopup, Yızrəllilik Nabotning sanga pulçu bərgili unimiqən üzümzarlıqını tapxurup aloqın; qunki Nabot həyat əməs, bəlkı əldi, dedi. **16** Xundak boldiki, Ahəb Nabotning əlgənlilikini

anglap, Yızrəllilik Nabotning üzümzarlıqını igiləx üçün xu yərgə bardi. **17** Lekin Pərvərdigarning sezi Tixbilik İlyiasha kəlip mundak deyildi: — **18** «Kopup berip, Samariyədə oltruxluk Israil padixaḥı Ahəb bilən uqraxkın; mana u Nabotning üzümzarlıqını turidu; qunki uni igiliwelix üçün u yərgə bardi. **19** Uningoja: — «Adam eltırdıngmu, yerini igiliwaldıngmu?» — degin. Andin uningoja yənə sez kılıp: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Nabotning kənini itlar yalıqan jayda sening keningnimə itlar yalaydu» — degin. **20** Ahəb İlyiasha: — I dütixminim, meni taftingmu? — dedi. U jawabən mundak dedi: — Rast, man seni taftim; qunki sən Pərvərdigarning nəziridə razılık kılıx üçün eziungni setiwtätting. **21** Pərvərdigar: «Mana, Mən üstüngə bala qüxürüp naşlingni yokitip, sən Ahəbning Israilda əkalən jəmatidiki həmmə ərkəknı, hətta ajiz yaki meyip bolsun, həmmisini üzüp yokitmən; **22** wə sən Mening oqzipimni kozçap Israilini gunahka azdurojinqing üçün sening jəmatinqni Nibatning oolqı Yəroboamning jəmati wə Ahiyahning oolqı Baaxanıng jəmatığə ohxax kılımən» — dəydu, — dedi. **23** — Yızəbel toqrisidimu Pərvərdigar söz kılıp: «Yızrəlning sepilining texida itlar Yızəbelni yəydi. **24** Ahəbning jəmatidikilərdin xəhərdə əlgənlərni itlar yəydi; səhərada əlgənlərni bolsa asmandiki kuxlar yəydi» dedi **25** (Bərhək, hotuni Yızəbelning kütritixli bilən Pərvərdigarning nəziridə razılık kılıqli ezzini satkan Ahəbdək həqkim yok idi. **26** U Pərvərdigar Israillarının aliddin həydəp koqlıwətən Amoriylarning kılıqinidak kılıp, yirginqlik butlarqa tayinip əgixip, lənətlək ixlərni kılatti). **27** Lekin Ahəb bu səzələri anglioqanda ez kiyimlərinin yirtip bədimiga bəz yəgəp, roza tutti. U bez rahtta yatatti, jimjit mangatti. **28** U wakıttı Pərvərdigarning sezi Tixbilik İlyiasha kılıp: — **29** «Ahəbning Mening aldimda ezzini kandak təwan tutuwatkanlıqını kordüngmu? U ezzini Mening aldimda təwan tutuwatkanlıq tütəyəlidin, bu balanı uning künliridə kəltürməymən, bəlkı uning oolining künliridə uning jəmatığə kəltürimən» — deyildi.

22 Üq yilojqə Suriya bilən Israillning otturisida jəng bolmioqakə, ular tinqlikə etti. **2** Üqinqi yilda bolsa Yəhudanıng padixaḥı Yəhoxafat Israillning padixaḥını yoklap bardi. **3** Israillning padixaḥı ez hizmatkarlıq: — Gileadlı Ramot bizningki ikənlilikini bilisiləroq? Xundak ikən, nemixə biz jim olturnup, tehiqə Suriyəning padixaḥining kolidin uni almaymız? — dedi. **4** U Yəhoxafatka: — Jəng kılıqli mening bilən Gileadlı Ramotka berixqə makul bolamdlı? — dəp soridi. Yəhoxafat Israillning padixaḥıqə jawab berip: — Biz silining-mening dəp ayrimaymız; mening halkım ezlirininq halkıdır, mening atlirim silining atliridur, dedi. **5** Lekin Yəhoxafat Israillning padixaḥıqə: — Ətinimanki, bügün awwal Pərvərdigarning sezinə sorap kərgəyla, dedi. **6** Xuning bilən Israillning padixaḥı pəyəqəmbərləri, yəni tət yüzqə adəmni yiqoldurup ulardın: — Sokuxkılı Gileadlı Ramotka qılıksam bolandu, yok? — dəp soriwidi, ular: — Qikkın, Rab uni padixaḥning koliqə beridu, deyixti. **7** Lekin Yəhoxafat bolsa: — Bulardin baxqa, yol soriqudək Pərvərdigarning birə pəyəqəmbəri yokmu? — dəp soridi. **8** Israillning padixaḥı Yəhoxafatka jawab berip: — Pərvərdigardin yol soraydiqən yənə bir adəm bar; lekin u mening toqramda kütulgəni əməs, bəlkı balayı'apətni kersitip bəxarət bərgəqə, man uni eq kerimən. U bolsa İmlahning oolqı Mikayadur, dedi. Yəhoxafat: — I aliyları, sili undak demigayla, dedi. **9** Andin Israillining padixaḥı qakırını qakırıp uningoja: — Qakkan berip, İmlahning oolqı Mikayani qakırtıp kəl, dəp buyruđi. **10** Əmdı Israillning padixaḥı bilən Yəhudanıng padixaḥı Yəhoxafat xahənə kiyimlirini

kiyixip, Samariyoning dərwazisining aldidiki hamanda hərbiri ez təhtidə olturuxti. Ularning alidda pəyojəmbərlərning həmmisi bəxarət bərməktə idi. **11** Kənanahning oqlı Zədəkiya bolsa ezi təmürdün münggülərni yasap qıkıp: — Pərvərdigar mundak dəydi: — «Muxu münggülər bilən Suriylərni yokatqısu üzüp ursila», dedi. **12** Həmma pəyojəmbərlər xuningqo ohxaz bəxarət berip: «Gileadtiki Ramotka qıkıp sezsiz muwəppəkiyət kazinila; qünki Pərvərdigar uni padixahning koliqa tapxuridikən», deyixti. **13** Mikayani kılqırıqlı barojan həwərqı uningoja: — Mana, həmmə pəyojəmbərlər birdək padixahka yahxi həwər bərməktə; əmdi etünimən, sening sezungmu ularning sezi bilən birdək bolup, yahxi bir həwərnı bərgin, dedi. **14** Həmma Mikaya: — Pərvərdigarning hayatı bilən կəsam kılımənki, Pərvərdigar manga nemə eytsa, mən xuni eytimən, dedi. **15** U padixahning aldiqə kəlgəndə padixah uningdin: I Mikaya, jəng kılıqlı Gileadtiki Ramotka qıksaq bolandu, yok? — dəp soriwidı, u uningoja jawab berip: — Qıkıp muwəppəkiyət kazinisən; qünki Pərvərdigar xəhərni padixahning koliqa beridu, dedi. **16** Lekin padixah uningoja: — Mən sanga kənqə ketim Pərvərdigarning namida rast gəptin baxxısını manga eytməslikkə կəsəm iqtütüxüm kerək?! — dedi. **17** Mikaya: — Mən pütkül Israilning taqlarda padiqisiz köylərdə tarilip kətkənlilikini kərdüm. Pərvərdigar: «Bularning igisi yok; bularning hərbiri tinq-aman ez əyiga kəytsun», dedi, — dedi. **18** Israilning padixahı Yəhoxafatka: — Mana, man siligə «U menin toorramda kütłukni əməs, bəlkı həman balayı» apətni kərsitip bəxarət beridu, — demigənmənidim? — dedi. **19** Mikaya yənə: — Xunga Pərvərdigarning sezin anglojin; man Pərvərdigarning ez təhtidə olturoqanlığını, asmanınñ pütkül koxunları uning yenida, ong wə sol taripdə turoqanlığını kərdüm. **20** Pərvərdigar: «Kim Ahəbni Gileadtiki Ramotka qıkıp, xu yərədə һalak boluxka aldaydu?» — dedi. Birsı undak, birsı mundak deyixti; **21** xu wağıtta bir roh qıkıp Pərvərdigarning alidda turup: «Mən berip alday», dedi. Pərvərdigar uningdin: «Kəndək usul bilən aldaysən?» — dəp soriwidı, **22** u: — «Mən qıkıp uning həmmə pəyojəmbərlirining aqzıda yaloqançı bir roh bolımən», dedi. Pərvərdigar: — «Uni aldap ilkinggo alalaysən; berip xundak kil» — dedi. **23** Mana əmdi Pərvərdigar sening bu həmmə pəyojəmbərlirining aqzıda yaloqançı bir rohni saldı; Pərvərdigar sening tooqrangda balayı» apət kərsitip sezlidi» — dedi. **24** Xuni anglap Kənanahning oqlı Zədəkiya kelip Mikayaning kaqıtçıqa birni selip: — Pərvərdigarning Rohı käysi yol bilən məndin ettip, sanga sez kılıxka bardı?! — dedi. **25** Mikaya jawab berip: — Əzüngni yoxurux üçün iqtırıdiki əyga yügürgən künidə xuni kərisən, dedi. **26** Israilning padixahı əmdi: — Mikayani elip kəyturup berip, xəhər hakimi Amon bilən padixahning oqlı Yoaxka tapxurup, **27** ularoja tapılıp: «Padixah, mundak dəydi: — Uni zindanoja solap mən tinq-aman yenip kəlgüçilik kiyınan nan bilən suni az-az berip turunglar» — degin, dəp buyrudi. **28** Mikaya: — Əgər san həkikətən tinq-aman yenip kəlsəng, Pərvərdigar mening wasitəm bilən sez kilmiojan bolidu, dedi. Andin u yənə: — Əy jamaət, hərbiringlar anglangalar, dedi. **29** Israilning padixahı bilən Yəhədaning padixahı Yəhoxafatka: — Mən baxxka kiyapatka kirip jənggə qıkayı; sili bolsila ez kiyimlirini kiyip qıkkayla, dedi. Israilning padixahı baxxka kiyapet bilən jənggə qıkı. **31** Suriyoning padixahı jəng hərwiliri üstdikli ottuz ikki sərdaroja: — Qonglıri yaki kiqıkları bilən əməs, pəkət Israilning padixahı bilən sokuxungalar, dəp buyrudi. **32** wə xundak boldiki, jəng hərwilirining sərdarları Yəhoxafatni kərgəndə: — Uni qoqum

Israilning padixahı dəp, uningoja hujum kılaklı buruldu. Lekin Yəhoxafat pəryad kəttirdi. **33** Jəng hərwilirining sərdarları uning Israilning padixahı əməslikini kərgəndə uni koqlılim, burulup ketip kəlexti. **34** Əmma bərəylən karisoqla bir okya etiwi, ok Israilning padixahining sawutining mürsidiñ təwənki ulikdjin etüp təqdi. U hərwikexiga: Hərwini yandurup meni şəptin qıkarqın; qünki mən yaridar boldum, dedi. **35** U künü jəng baroqanseri kattik boldi. Padixah bolsa Suriylərning udulida ez jəng hərwisioja yelinip əre turdi. Zəhmidin keni hərwining tegiqiçə ekip, kəq kirgəndə u eldi. **36** Kün patarda koxun arısida bir kattik sada anglinip: — Hər adəm ez xəhiriqə yansun! Hərbiri ez yurtioja yenip katsun! — deyildi. **37** Padixah eldi, kixilər uni Samariyagə elip kıldı; ular padixahını Samariyadə dəpnə kıldı. **38** Birsı padixahning hərwisini Samariyening kəlidə [yuqonda] (bu keł palıhxə ayallar yuyunidiojan jay idı), Pərvərdigarning eytən sozi əməlgə axurulup, itlar uning kəminini yalidi. **39** Aħabning baxxka ixliri, kılıqlarının həmmisi, jümlidin uning yasiqan «epil qix sariy» wə bina kılıqan həmmə xəhərlər tooruluk «Israil padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **40** Aħab ata-bowlilri arısida uhlidi. Andin uning oqlı Aħaziya ornida padixah boldi. **41** Asanıng oqlı Yəhoxafat Israilning padixahı Aħabning səltənitining tətinqi yilida Yəħudaoja padixah boldi. **42** Yəhoxafat padixah bolonanda ottuz bəx yaxta idi, u Yerusalemda yığırma bəx yıl səltənat kıldı. Uning anisining ismi Azubaħ bolup, u Xillhining kizi idi. **43** U hər ixta atisi Asanıng barlık yollırıda yürüp, ulardın qıkmay Pərvərdigarning nəziridə durus bologannı kılattı. Pəkət «yukıri jaylar»la yokitilməjanıdi; halayıq yənilə «yukıri jaylar»da kurbanlık kılıp huxby yakattı. **44** Wa Yəhoxafat bilən Israilning padixahı otturısında tinqlik boldi. **45** Yəhoxafatning baxxka ixliri, uning kərsətkən kılđriti, kəndək jəng kılıqları toorısında «Yəħuda padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **46** U atisi asanıng künliridə zemindin koqlıwetilmigən kəspiy bəqqiwazlarnı zeminidin həydəp qıçardı. **47** U wağıtta Edomning padixahı yok idi, balki bir waliy həküm sürtətti. **48** Yəhoxafat Ofirdin altun elip kelix üçün bir «Tarrix kemə» ətritini kurdı. Lekin kemilər heqyrə baralmıdi; qünki ular ēzion-Geberda urulup wəyran bologanıdi. **49** U wağıtta Aħabning oqlı Aħaziya Yəhoxafatka: — Mening hizmatkarlırim sening hizmatkarlıring bilən kemilərda barsun, dedi. Lekin Yəhoxafat unimidi. **50** Yəhoxafat ez ata-bowlilri arısida uhlidi wə «Dawutning xəhiri»da ata-bowlilirining kəbrisidə dəpnə kılındı. Andin oqlı Yəħoram ornida padixah boldi. **51** Aħabning oqlı Aħaziya Yəħudanıng padixahı Yəhoxafatning səltənitining on yəttinqi yilida Samariyadə Israilning üstidə padixah bolup ikki yil səltənat kıldı. **52** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bologannı kılıp atisining yolidə wə anisining yolidə yürüp, xundaqla Israillni gunahka putlaxturəjan Nibatning oqlı Yəroboamning yolidə mangdi; **53** u atisi kılıqanning həmmisini kılıp, Baalning kullukida bolup, uningoja səjdə kılıp, Israilning Hudasi Pərvərdigarning oqəzipini қozojıdi.

Padixahlar 2

1 2 Ahaziya Samariyadə turoqanda [ordisidik] balihanining pənjiirisidin yikilip qüxüp, kesal bolup kaldi. U həwərqlərni əwətip ularoja: — Əkron xahiridiki ilah Baal-Zəbubdin mening toqramda, kesilidin sakiyamdu, dəp soranglar, dedi. **3** Lekin Pərvərdigarning Pərixtisi bolsa Tixbilik İliyasa: — Ornundin tur, Samariyə padixahınınıq alqılırinin aldioja berip, ularoja: — Israilde Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriqili mangdinglarmu? **4** Xuning üçün Pərvərdigar hazır mundak dediki: «Sən qıkkarı kariwattın qüxəlməysən; sən qokum elisən» degin, — dedi. Xuning bilən İliyas yoloja qıktı. **5** Həwərqlər padixahının yenoja käytip kaldi; u ulardin: Nemixkə yenip kəldinglər, dəp soridi. **6** Ular uningoja: — Bir adəm bızga uqrəp bızga: — Silənə əwatkan padixahının yenoja käytip berip uningoja: «Pərvərdigar mundak daydu: — Israilde Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriqili adəmlərni əwəttingmu? Xuning üçün sən qıkkarı kariwattın qüxəlməysən; sən qokum elisən!» dənglər, — dedi. **7** Padixah ulardin: Silərgə uqrəp bu sezlərni kələjan adəm kəndak adəm ikən? — dəp soridi. **8** Ular uningoja: U tüklük, beliga tasma baqlıqan adəm ikən, dedi. Padixah: U Tixbilik İliyas ikən, dedi. **9** Andin padixah bir əllikbexini kol astidiki əllik adımı bilən İliyasning kəxioja mangdurdur; bu kixi İliyasning kəxioja baroqanda, mana u bir dəngəng üstidə olturatti. U uningoja: I Hudanıng adimi, padixah seni qüxüp kəlsun! daydu, dedi. **10** Lekin İliyas əllikbexoja: Əgər mən Hudanıng adimi bolsam, asmandın ot qüxüp sən bilən əllik adımingni keydürsün, dəp jawab bərdi. Xuan asmandın ot qüxüp, uning ezi bilən əllik adımini keydürüwətti. **11** Xuning bilən padixah yənə bir əllikbexini uning kol astidiki əllik adımı bilən uning kəxioja mangdurdur. U uningoja: I Hudanıng adimi, padixah eytti: Seni dərhal qüxüp kəlsun! — dedi. **12** Lekin İliyas əllikbexoja: Əgər mən Hudanıng adimi bolsam, asmandın ot qüxüp sən bilən əllik adımingni keydürsün, dəp jawab bərdi. Xuan Hudanıng oti asmandın qüxüp uning ezi bilən əllik adımini keydürüwətti. **13** Padixah əmdi üqinqi bir əllikbexini kol astidiki əllik adımı bilən uning kəxioja mangdurdur; əllikbexi berip İliyasning aldioja qıkip, tizlinip uningoja yalvarup: I Hudanıng adimi, mening jenim bilən sening bu əllik kulungning janlıri nəzirində əziz bolsun! **14** Darwəkə, asmandın ot qüxüp, ilgiriki ikki əllikbexini ularning kol astidiki əllik adımı bilən keydürüwətti. Lekin hazır mening jenim sening nəzirində əziz bolsun, dedi. **15** Pərvərdigarning Pərixtisi İliyasa: Sən qüxüp uning bilən baroqin; uningdin körkməqin, dedi. U ornidin turup uning bilən qüxüp padixahının kəxioja berip **16** padixah: Pərvərdigar sez kılıp: «Israilde wəhiy soriqili bolidiqan Huda yokmu, Əkrondiki ilah Baal-Zəbubdin yol soriqili alqılerni əwəttingoju? Xuning üçün sən qıkkarı kariwattın qüxəlməysən; sən qokum elisən!» daydu, — dedi. **17** Xuning bilən İliyas degendək, Pərvərdigarning səzi boyiqə Ahaziya eldi. Uning oqlı bolmioqaqka, Yəhəoram uning ornida padixah boldi. Bu Yəhoxafatning oqlı, Yəhəuda padixahı Yəhəoramning ikkinqi yili idi. **18** Əmdi Ahazianing baxşa ixliri, uning kələjan əməllili bolsa, ular «İsrail padixahlırinin tarix-təzkirilir» degen kitabta pütülgən əməsmidi?

2 Pərvərdigar İliyasni kara kuyunda asmanoja ketürməkqi bolojan wakıttı İliyas bilən Elix Gilgaldin qıkip ketiwattatti. **2** İliyas Elixoqa: — Səndin etünimən, bu yərdə kələjin; qünki Pərvərdigar meni Bəyt-əlgə mangozuzdi. Elix: Pərvərdigarning

hayati bilən, wə sening hayating bilən əsəm kılımənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən! dedi. Xuning bilən Bəyt-əlgə qıxıp kəldi. **3** U wakıttı Bəyt-əldiki pəyoğambah xagirtliri Elixanıng kəxioja kelip uningoja: Biləmsən, Pərvərdigar bugün oqojangni sandın elip ketidü? — dedi. U: Bilimən; xülbeturunglar, dedi. **4** İliyas Elixoqa: — Səndin etünimənki, bu yərdə kələjin; qünki Pərvərdigar meni lordan dəryasinoja mangozuzdi, dedi. Elix: Pərvərdigarning hayatı bilən, wə sening hayating bilən əsəm kılımənki, seningdin hərgiz ayrılmaymən, dedi, xuning bilən ular ikkisi mengiwardı. **7** Əmdi pəyoğambah xagirtliridin əlli kixi berip, ularning uludila yıraktın karap turattı. Əmma u ikkiylən lordan dəryasining boyida tohtap turdu. **8** İliyas yepinqisini katlap, uning bilən suni uriwidi, su ikkigə beliňüp turdu; ular ikkisi kuruk yoldın etti. **9** Ətüp bołojandin keyin İliyas Elixoqa: Mən səndin ayrılmasta, sening ezung üçün məndin nemə tiliking bolsa, dəwərgin, dedi. Elix: Sening üstüngdə turoqan Rohning ikki həssisi üstümgə konsun, — dedi. **10** U: Bu tilikinggə erixmək kiyindur; mən səndin elip ketilgən waktimda, meni kerüp tursang, sanga xundak berilidü; bolmisa, berilməydu, — dedi. **11** Wə xundak boldiki, ular sözlixip mangozanda, mana, otluk bir jəng hərwisi bilən otluk, atlar namayan boldi; ular ikkisini iriyawıti wə İliyas kara kuyunda asmanoja ketürülüp kətti. **12** Elix buni kerüp: I atam, i atam, Isralining jəng hərwisi wə atlıq əskərləri! — dəp warkiridi. Andin u uni yənə kərəlmidi. U ez kiyimini tutup, ularni yirtip ikki parqə kiliwətti. **13** Andin u İliyasning uqisidin qüxüp kələjan yepinqisini yerdin elip, lordan dəryasining kiroqikəjə käytip kəldi. **14** U İliyasning üstidin qüxüp kələjan yepinqisi bilən suni urup: «İliyasning Hudasi Pərvərdigar nadidur?», dedi. Elix suni xundak uroqanda su ikkiga beliňundi; Elix sudin etüp kətti. **15** Yerihodiki pəyoğambah Xagirtliri kərxi kiroqakta turup uni kərdi wə: «İliyasning rohi Elixanıng üstididur» dəp uning aldioja berip, bax urup təzim kıldı. **16** Ular uningoja: Mana sening kəminilirən arısida əllik əzimat bar; etünim, bular oqojangni idzidili barsun, Pərvərdigarning Rohi balkım uni ketürüp taqların bir yeridə yaki jilojırların bir təripidə taxlap kəydimiki, dedi. Lekin u: Silər heq adəmni əwətmənglər, dedi. **17** Əmma ularning uni kistawerixi bilən u hijalət bolup: Adəm əwəttinglər, dedi. Xunga ular əllik kixini əwətti; bular üç kün uni izdidi, lekin heq tapalmidi. **18** Ular Elixanıng yenoja käytip kəlgəndə (u Yerihoda turuwatattı) u ularoja: Mən dərəwəkə silərgə «İzdəp barmanglar!» demidimmi? — dedi. **19** Xəhərdiki adamlar Elixoqa: Ojoram kərgəndək, xəhər ezi obdan jayıdudur, lekin su naqar wə tıprak tuqmastur, dedi. **20** U: Yengi bir koza elip kelip, iqığa tuz koyup, manga beringlar, dedi. Ular uni elip kelip uningoja bərdi. **21** U burulğın bəxioja berip uningoja tuzni tekti wə: Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən bu sularını sakayıttım; əmdi ulardin käfta elüm bolmayıdu wə yarının tuqmasılık bolmayıdu» — dedi. **22** Huddi Elixanıng eytkan bu səzidək, u su taki bügüngə kədər pak bolup kəldi. **23** Elix Yerihodin qıkip Bəyt-əlgə bardi. U yolda ketip baroqanda, bəzi balilar xəhərdin qıkip uni zanglıq kılıp: Qıkip kət, i takır bax! Qıkip kət, i takır bax! — dəp warkiraxtı. **24** U burulup ularoja karap Pərvərdigarning nami bilən ularoja lənat okudu;

xuning bilən ormanlıktın ikki qixi eyik qikip, balılardın kırıq ikkini yırtıwetti. **25** U yərdin ketip, Karməl teojoqa berip, u yərdin Samariyəga yenip bardi.

3 Yəhuda padixaḥı Yəhoxafatning səltənitining on səkkizinci yili, Ahəbning oqlı Yəhoram Samariyədə Israiloja padixaḥı bolup, on ikki yil səltənat kıldı. **2** U ezi Pərvərdigarning nəziridə rəzil bołoqanni kılatti, lekin atisi bilən anisi kilojan dərijidə əməs idi. U atisi yasatqan «Baal tūvrüki»ni elip taxlıdi. **3** Lekin u Israillni gunahqı putlaxturqan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlırida qing turup, ulardın həq yanmadı. **4** Moabning padixaḥı Mexa naħayit qong koqyı idi; u Israillning padixaḥıqə yüz ming koza həm yüz ming koqkarning yungını olpan kılatti. **5** Əmdi xundak boldiki, Ahəb olüp kətəndin keyin Moabning padixaḥı Israillning padixaḥıqə yüz erüdi. **6** U wakitta Yəhoram padixaḥı, Samariyadın qikip həmmə Israillni [jəng üçün] editildi. **7** U yəna adam əwitiq Yəhudanıng padixaḥı Yəhoxafatka həwər berip: Moabning padixaḥı məndin yüz eridi; Moab bilən sokuxkılı qıkamsən? — dedi. U: Qıkımən; bizdə meninq-seninq dəydiojan gəp yoktur, meninq həlkim seninq həlkinqidur, meninq atlirımlı seninq atliringdur, dedi. **8** U yəna: Kaysi yol bilən qıkayı, dəp soridi. Yəhoram: Biz Edom qəlininq yoli bilən qıkayı, dəp jawab bərdi. **9** Andin Israillning padixaḥı bilən Yəhudanıng padixaḥı Edomning padixaḥıqə koxulup mangdi. Ular yəttə kün aylınip yürüx kiloqandın keyin, koxun wə ular elip kəlgənət at-ulaqlarla su kalmıdı. **10** Israillning padixaḥı: Apla! Pərvərdigar biz üq padixaḥıni Moabning kolioqa qıxsun dəp, bir yergə jəm kilojan ohxaydu, dedi. **11** Lekin Yəhoxafat: Pərvərdigardin yol soriximiz üçün bu yərdə Pərvərdigarning bir pəyoqbırı yokmu? — dedi. Israillning padixaḥıning qakarlıridın biri: Iliyasning kolioqa su kuyup bərgən Xafatning oqlı Elixa bu yərdə bar, dedi. **12** Yəhoxafat: Pərvərdigarning söz-kalami uningga bar, dedi. Xuning bilən Israillning padixaḥı bilən Yəhoxafat wə Edomning padixaḥı uninq kəxiqə qüxtüp bardi. **13** Elixa Israillning padixaḥıqə: — Mening seninq bilən nemə karim! Əz atangning pəyoqbırıları bilən anangning pəyoqbırılrınlıq kəxiqə barojın, dedi. Israillning padixaḥı: Undak demigin; qünki Pərvərdigar bu üq padixaḥıni Moabning kolioqa tapxurux üçün jəm kilojan ohxaydu, — dedi. **14** Elixa: Mən hizmitida turuwatkar Pərvərdigarning hayatı bilən կəsam kılımənki, əgər Yəhudanıng padixaḥı Yəhoxafatning hərmitini kılımiojan bolsam, seni kəzgə ilmiojan yaki sanga կərimiojan bolattim. **15** Lekin əmdi berip bir sazqını manga elip kelinglər, — dedi. Sazqi saz qaloqanda, Pərvərdigarning koli uninq üstiga qüxti. **16** U: Parwərdigar söz kılıp: «Bu wadining həmmə yerigə ora kolanglar» dedi, — dedi andin yəna: **17** — Qünki Parwərdigar mundak daydu: «Silər ya xamat ya yamoqur kermisənglərmə, bu wadi suşa tolup, ezunglar bilən at-ulaqlırlıqlar həmmisi su iqisilər». **18** Lekin bu Pərvərdigarning nəziridə kikip iş bolup, u Moabnimu silorning kollırıqlarığa tapxurudu. **19** Silər barlık, mustahkəm xəhərlərni wə barlık esil xəhərlərni bəsüp etti, barlık yahxi dərəhlərni kesip taxlap, həmmə bulaklarnı tindurup, həmmə munbat ekinzarlıkı taxlar bilən kaplap harab kılılıslır» — dedi. **20** Wa atisi etığanlıq kurbanlıq sunulojan waqtida, mana, su Edom zemini tərəptin ekip kelip, həmmə yərni suşa toxkuzdi. **21** Əmma Moablarning həmmisi: Padixaḥılar biz bilən jəng kiloqli qikiptu, dəp angliojan bolup, sawut-kalkan kətüralığındak qong-kiqik həmmisi qegrada tizilip səptə turdi. **22** Ular atisi səhərdə kopup karisa, kün nuri ularning udulidiki su üstiga qıxkənidı; künning xolisida su ularoja kəndək kəründi. Ular: — **23** Bu kən! Padixaḥılar

uruxup bir-birini kirojan ohxaydu. I Moablар! Dərəhəl oljining üstiga qüxtüp belixiwalaylı! dedi. **24** Lekin ular Israillning ləxkərgahıqə yətkəndə, Israillar ornidin kopup Moablərə hujum kılıxi bilən ular bədər kəqtı. Israillar ularını sürüp-tokay kılıwetti. **25** Ular xəhərlərin wəyrən kılıp, hərbər adəm tax elip, həmmə munbat ekinzarlıkı tolduruwtküqə tax taxlıdi. Ular həmmə bulak-kuduqlarını tindurup, həmmə yahxi dərəhlərni kesiwetti. Ular Kir-Hərəsət xəhəridiki taxlardın baxka həq nemini qaldurmıdı. Xu xəhərgə bolsa, saloja atkuqılar uninqoja qərgiləp hujum kıldı. **26** Moabning padixaḥı jəngning əzигə ziyyədə kəttik kəlginini kerüp ezi bilən yəttə yüz kılıqwazni elip Edomning padixaḥıqə hujum kılıp bəsüp etiükə atləndi; lekin ular bəsüp etəlmidi. **27** Xuning bilən tahtığa warislik kiloquçı tunji oοqlını elip, sepilning tepisidə uni kəydürmə kurbanlıq kıldı. U wakitta Israıl Pərvərdigarning kəttik kəhrigə uqriqanıdı. Xuning bilən bu üq padixaḥı, Moab padixaḥıtin ayrılip, hərkəysisi ez yurtiqıa ketixti.

4 Pəyoqbırə xagirtliridin birining tul kalojan hotuni Elixaqə pəryad kılıp: Sening kulung bolovan mening erim olıptu. Bilisənki, sening kulung Pərvərdigardin körkəkan adəm idi. Əmdi kərz igisi meninq ikki oοqlumni küllükə aloqılı keldi. **2** Elixa uningdin: Sening üçün nemə kılıy? Deginə, əyündə neməng bar? — dəp soridi. U: Dediqinkeng eyidə kikip bir koza maydin baxka heqnrəsa yok, — dedi. **3** U: Berip həmmə koxnilirindən qəgün-koza, yəni box qəgün-kozilarnı etnə alojin, ular az bolmisun. **4** Andin ezung bilən oqqulliring eyə kirgin, ixiqni yepip həmmə qəgün-kozilaroja may kaqiliojin. Toxqanlırını bir qətək elip koqojin, — dedi. **5** Xuning bilən u u yərdin ayrılip oqqulları bilən eyə kirip ixiqni yaptı. Oqqulları qəgün-kozilarnı uninq aldioja elip kəlgəndə, u may kuydi. **6** Wə xundak boldiki, qəgün-kozilarning həmmisi toləzanda u oοqliqə: Yənə bir koza elip kəl, dedi. Əmma oqlı: Əmdi koza kalmıdı, dedi. U wakitta may tohtap kəldi. **7** Əmdi u berip Hudanıng adımıqə həwər yətküzdi. U: Berip maynı setiwat, kərzinqni tügətkin; andin kələqan pul bilən ezung wə oqqulliringning jenini bekiŋlər, dedi. **8** Bir künli Elixa Xunəm xəhirigə bardi. U yərdə bir bay ayal bar idı wə u unı eż eyidə tamakka tutup kəldi. Xuningdin keyin hərkəqən u yərdin etüp mangsa, u uninq eyiga kirip oqızalınlı. **9** Bir künli u eż erige: Bu yərdin daim etidiqən kixi Hudanıng bir mukəddəs adımı ikenlikini biliq yəttim. **10** Biz eżəzida uningoja bir kikiprak ey salayı. Uningoja eydə kariwat, xırə, orunduk wə qiraqdən təyyarlap berəyi; wə xundak bolsunki, u qaçanla yenimizə kəlsə xu eydə tursun, — dedi. **11** Əmdi pəyoqbırə bir künli u yergə kəlgəndə, xu balihanoja kirip yetip kəldi. **12** U eż hisznətkari Gəhəzinqə: Sən u Xunəmlik ayalnı qakıroqin, dedi. U uni qakıroqanda, ayal uninq kəxiqə kəldi. **13** Payəoqbırə hisznətkarioja: Sən uningoja: «Sili bizning oqemimizini yəp muxundak əzəlirini kep awara kıldı; mən sili üçün nemə kılıp berəy? Padixaḥıka yaki koxun sərdarioja birər tələplərinə yetküzəymə?» — deqin, dedi. Ayal buningoja jawab berip: — Mən eż həlkim arısida yaxawatimən, boldı! dedi. **14** Əmdi Elixa Gəhəzidin, uningoja nemə kılıp berix kerək? — dəp soridi. Gəhəzisi: Uning oοql balisi yok iken, wə erimu kəri ikən, dedi. **15** U: Uni qakıroqin, dedi. Ayalnı qakıriwidi, ayal ixiqkə kelip turdi. **16** Payəoqbırə uningoja: Kelər yili təhminən muxu wakitta kəqaklırlıda bir oqqulları bolıdu, dedi. U: Yak, i oqojam! I Hudanıng adımı, dedikingə yalojan eytmiojin, dedi. **17** Əmdi Elixa uningoja degəndək u ayal hamılıdar bolup, ikkinçi yili bekitilgən wakitta oοql tuəndi. **18** Bala eşüp qong boldı. Bir künli xundak boldiki, u atisi bar yergə, ormqıqların kəxiqə qikip kətti. **19** U atisioja:

Way bexim, way bexim, dəp waysidi. U hizmətkarioqa, uni anisining kəxişa elip baroqin, dedi. **20** U uni kətürüp anisining yenioşa apirip koydi. Bala anisining etikidə qükkigə olturdi, andin ełüp kıldı. **21** Andin anisi qikip, uni Hudanıng admiring eyidiki kariwatka yatkuzup koyup, ixikni yepip qikip kətti. **22** U erini qakirip uningoşa: Oqlamlardın birini mangdurojin, u bir exəknı elip kəlsün; mən uni qapturup, Hudanıng admiring kəxişa dərhal berip keləy, dedi. **23** Eri uningoşa: Nemixkə uning kəxişa bütüñ barisən? Bugün ya yengi ay ya xabat künü bolmisa, dedi. Ayali uningoşa, Həmmə ix tinqlik — dedi. **24** U exəknı tokutup oqlamışa: Ittik həydəp mang; mən demigüqa tohtimiqin, dedi. **25** Xuning bilən u Karməl teçiqə berip Hudanıng adimi aldişa kıldı. Wə xundak boldiki, Hudanıng adimi uni yıratkolına kərüp ez hizmətkarı Gəhəzioşa: Mana Xunəmlık ayal keliwati; **26** Sən uning aldişa yügürüp berip uningdin: Sili tinqlikmu? Ərliri tinqlikmu? Balılıri tinqlikmu? — dəp soriyojn, dedi. — Həmmə ix tinqlik, dəp eyti ayal. **27** Əmdi təqəq qikip Hudanıng admiring kəxişa kəlgəndə, u uning putlirini kəqaklıdi. Gəhəzə uning yenioşa berip uni ittiriwətməkqi boldi; lekin Hudanıng adimi: — Uni ez ihtiyyarioşa koyojin; qünki uning kəngli intayin sunuk wə Pərvərdigar bu ixni manga deməy yoxuruptu, dedi. **28** Ayal: Mən oqojamdin bir oqul tilidimmu? Manga yalojan səz kilmiojin, dəp sandın etünmidimmu? — dedi. **29** Pəyəqəmbər Gəhəzioşa: — Belingni qıng baoqlap, menin hasamni elip mangojin. Birsiga uqrısan, uningoşa salam kilmiojin, birsə sanga salam kilsə, sən uningoşa jawab bərmigin. Menin hasamni balining yüziga koyojin, dedi. **30** Balining anisi: Pərvərdigarning hayatı bilən wə sening hayingat bilən kəsəm klimənki, sandın ayrılmymən, dedi. Elixa ornidin turup uning kəynidin ağxeti. **31** Gəhəzə ulardın burun berip həsisini balining yüziga koyojanidi. Əmma heq awaz yaki tiwix qıkımı. Xuning bilən u yenip Elixanıng aldişa berip uningoşa: Bala oyojanmadi, dedi. **32** Elixa əyga kelip əkarisa, mana, bala uning kariwitida əlük yatatti. **33** U bala bilən ezini ayrim kəldurup, ixikni yepiwişip Pərvərdigaroja dua kıldı. **34** Andin u kariwatka qikip balining üstığa ezini koyup aqzını uning aqzıja, kezlini uning kezlrıga, kollırını uning kolliroja yekip yattı. Xuning bilən balining bədini issixka baxlıdi. **35** U qüxtüp eyda u yak-bu yakka mengip andin yənə kariwatka qikip yənə balining üstığa egildi. U wakitta bala yətta ketim qüxkürdi, andin kezlrinini aqtı. **36** Pəyəqəmbər Gəhəzənin qakirip uningoşa: Xunəmlık ayalı qakirojn, dedi. U uni qakirip koydi. U Elixanıng yenioşa kəlgəndə. U uningoşa: Oqlullarını kətürüp alsila, dedi. **37** U əyiga kiripla uning ayoğı aldişa yikilip düm yattı, bexi yərgə təgküdök təzim kıldı. Andin ez oqlunu kətürüp qikip kətti. **38** Elixa Gilgalova yenip bardı. Xu qəođda yurtta aqarqlıq bolanıdi. Pəyəqəmbərlərin xagirtliri Elixanıng yenida olturoqanda u ez hizmətkarioşa: Sən qong kazanni esip pəyəqəmbərlərin xagirtlirioşa xorpa pixurup bərgin, dedi. **39** Ulardın birsti otyax tərgili dalaqja qikip yawa kapak pelikini tepiş, uningdin yawa kapak üzüp etikini toldurup kelip, toqtrap kazanoja saldı; qünki ular bularning zyanılık ikənləkini bilməytti. **40** Andin ular yənglər dəp adəmlərgə usup bərdi. Lekin ular tamaknı yegili baxlıqanda: I Hudanıng adimi, kazanda elüm bar, dəp warkırxati. Həqkim uningdin yeyalmidi. **41** Elixa: Azrakkına un elip kelenglər, dedi. U xuni kazanoja taxlap: Həlkə wə usup bərgin, yesun, dedi. Wə mana, kazanda heq zəhər kalmidi. **42** Əmdi Baal-Xalıxaḥdin bir adəm kelip, Hudanıng admımgə arpa həsulinıng tunji mewisidin ax-nan, yəni yigirmə arpa nannı wə bir halta kək baxnı elip keliwidi, u: Həlkə yegili aldişa koyojin, dedi. **43** Uning hizmətkarı:

Xuni bir yüz adəmning aldida kəndak koyalaymən? dedi. Elixa: Həlkə yegili bərgin; qünki Pərvərdigar mundak dəydu: Ular yəydu wə uningdin exip kəlidü, dedi. **44** Xuning bilən u xuni ularning aldida koydi; ular yedi wə dəl Pərvərdigarning deginidək, uningdin exip kəldi.

5 Suriə padixahining koxun sərdarı Naaman ez oqojisinin alıddı tolımı kədirəndi wə izzətləndi, qünki Pərvərdigar uning kəli arkılık Suriyəga nusratlılar bərgənidil. U batur jəngqi bolojını bilən, lekin mahaw kesilige giriptar bolup kəlojanidi. **2** Əmdi Suriyıl top-top bolup, bulanglıqlik qikip Israeldin bir kiqik kızını tutup kələgnədi; bu kız Naamanning ayalining aylıñtımı kılətti. **3** U hanimoşa: Kaxki, menin oqojam Samariyədiki pəyəqəmbərninq kəxidə bolsidi! U uni mahaw kesilidin sakayıtkəsən», dəp pütülgənədi. **7** Israılning padixahi hətni okup bolup, ez kiyimlirini yirtip-yirtiwti wə: — Man Hudamu? Kixini eltürihp ham tirildürəyləmanymu? Nemixkə u kixi: — Bu adəmni mahaw kesilidin sakayıtkin, dəp həwələ kılıdu? Kəni, oylinip kərtinglər, u dərwəkə mən bilən jəng kələqli bahəna izdəydi, dedi. **8** Wə xundak boldiki, Hudanıng adimi Elixa Israılning padixahining ez kiyimlirini yirtkinini angliojanda, padixahka adəm əwətip: Nemixkə ez kiyimliringni yirtting? U kixi hazır bu yərgə kəlsün, andin u Israilda bir pəyəqəmbər bar ikən dəp bilidu, dedi. **9** Naaman atlırı wə jəng hərəwisi bilən kelip, Elixanıng eyining ixiki aldida tohtidi. **10** Elixa bir həwərqini mangdurup Naamanoşa: — Berip İordan dəryasında yətta ketim yuyunup kəlgin; xundak kilsang atlıring əsliga kelip pakız bolisən, dedi. **11** Lekin Naaman aqıqlınıq yenip kelip: — Mana, u qokum qikip, menin bilən kerixidü, era turup Hudasi Parwərdigarning namişa nida kiliq, [yara] jayıning təstidə kəlini silkiq, mahaw kesilini sakayıtdı, dəp oylap kələgnədim. **12** Dəməxkñinq dəryalırı, yəni Abarna bilən Farpar [dəryasining sulurı] Israılning həmmə suluridin yahxi əməsmu? Mən ularda yuyunsam pakiz bolmamdim? — dedi. U kəttik oqəzəplinip burulup yoloja qikti. **13** Lekin uning hizmətkarları uning kəxişa berip: — I atam, əgər pəyəqəmbər silığa eçir bir ixni tapılıqan bolsa, kılmasmılın? Undaq bolojan yərdə, u siliga suşa qüxtüp yuyunup, pakiz bolisila, deqan bolsa xundak kilmamlı? — deyixti. **14** Xunga u qüxtüp, Hudanıng admiring səziga binaən İordan dəryasında yətta ketim qəməldi. Xuning bilən uning eti paklinip, qikip balining etidək bolup sakayıdi. **15** Xuning bilən u barlıq həmrəhli bilən Hudanıng admiring kəxişa kaytip kelip, uning aldida turup: — Mana əmdi pütükül yar yüzüdə Israıldın baxka yərdə Huda yok ikən, dəp bilip yəttim; əmdi hazır, ez kəminəngdin bir sowoqatni köbul kələqin, dedi. **16** Lekin Elixa: Mən hizmitidə turuwtən Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm klimənki, heq nemini köbul kilməsnən, dedi. [Naaman] tola qıng turuwalısimu, heq köbul kilməndi. **17** Andin Naaman mundak dedi: — Əgər köbul kilməsing, kəminənggə topidin ikki keşir yük berilsün; qünki kəminəng bundın keyin Pərvərdigardin baxka heqkəndək ilahlaroja keydürmə kurbanlık yaki inaklıq kurbanlığını kəltüməydi. **18** Lekin Pərvərdigar kəminəngning xu bir ixini kəqürüm kələqay: oqojamning ezi Rımmomning

buthanisoja sejdə kilmak üçün kırğonda, menin kolumoja yelənsə mən Rimmonning buthanisida tiz piüksəm, muxu amalsız tiz pükkinim üçün Pərvərdigar mən kəminəngni kəqürəy, dedi. **19** Elix unaingoja: — Sən aman-hatırjəmlitkə kətkin, dedi. U uningdin ayrılip azojina yol mangi. **20** Lekin Hudanining adimi Elixaning hizmatkarı Gəhəzi kənglidə: — Mana, u Suriyalık Naaman elip kəlgən nərsiliridin ojojam həqnemini almay, uni bikar kətküzüwetiptu. Lekin Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm kılımənki, mən uning kəynidin yügürüp berip, uningdin azrak bir nərsə alay, dəp oyıldı. **21** Xuni dəp Gəhəzi Naamanning kəynidin bardi. Naaman bir kimning kəynidin yügürüp keliwatçınını kerüp, hərvisidin qıxüp uning aldiqa berip: Həmmə ix tinqlıkmı? — dəp soridi. **22** U: — Tinqlıq, — dedi, — əmma ojojam meni mangdurup: Mana əmdi Əfraim taqlıqidin pəyoqəmbərlərinin xagirtliridin ikisi yigit kəximoja kəldi. Bularqa bir talant kümüx bilən ikki kixlik kiyim bərsilə, dəp eytti, — dedi. **23** Naaman: — İkki talant kümüxni kobul kilojin, dəp uni zorlap ikki talant kümüxni ikki halitoja qeqip, ikki kixilik kiyimni qikirip bərdi. Bularni Naaman qulamlırividin ikki yigitkə yükdüzdü; ular Gəhəzining aldida bularni ketürüp mangdi. **24** U turojan dəngəg yətkəndə bularni ularning kolliridin elip eyigə tipk koydi; andin bu adamları kətküzüwətti. **25** Andin u oqojisining aldiqa kirip turdi. Elix unaingdin: — I Gəhəzi, nəgə berip kelding? — dəp soridi. U jawab berip: Külung həqyərgə barmidi, — dedi. **26** Elix unaingoja: — Məlum bir kixi hərvisidin qıxüp, kəyniga yenip, sening aldingoja kəlgəndə, menin rohim xu qaçıda sening bilən birgə baroqan əməsmü? Bu kixilər kümüx bilən kiyim, zayıtn baqlıri bilən üzümzarlar, koy bilən kala, malaylar bilən kenizəklərni kobul kılıdiojan wakıtmu? **27** Lekin hazır Naamanning mahaw kesili sanga həm nəslingga mənggügə qaplıxidu, — dedi. Xuning bilən u Elixaning kəxidin qıkkanda kardək ak bolup қaldı.

6 Pəyoqəmbərlərning xagirtliri Elixoja: — Mana bizgə sening aldingda turuwatkan yerimiz tar kəldi. **2** Iordan dəryasining boyioja berip, hərbimiz birdin yaqoq elip, xu yərdə turidiojanqa bir turalıq ey wasayı, — dedi. — Beringlar, dəp jawab bərdi u. **3** Əlarning biri yənə: — İltipat kiliq kəminiliring bilən birgə baroqin, dedi. U: — Billə baray, dedi. **4** U ular bilən mangdi. Əlarning daryasinoja berip, dərah kesikxə baxlıdi. **5** Lekin ularning biri dərah kesiwatkanda paltining bexi suşa qıxüp kətti. U warkirap: — Way ojojam, bu etnə alçan palta idi, dedi. **6** Hudanining adimi: Nəgə qüxti, dəp soridi. U qıxkən yərni kərsətip bardi. U bir xahni kesip, uni suşa taxliwidı, Paltining bexi ləyləp qıktı. **7** U: Uni kolungoja alojin, dewidi, u kixi kolını uzutup uni tutuwaldı. **8** Suriyəning padixahı Israil bilən jəng kiliwatatti. U eż hisznatkarlıri bilən məslıhətləxip, palanqi-pokunqi yərdə bargah tikimən, dəp bekitətti. **9** Hudanining adimi Israilning padixahı həwər əwitipti: — San palanqi-pokunqi yərge berixtin ehitiyat kilojin, qünki Suriylər u yergə qıxməkqı, dedi. **10** U waqtılarda Israilning padixahı Hudanining adimi eżigə kərsətkən jayoja adəm əwitipti u yərdiki adəmliriga ehitiyat kiliqxı agahlandırdı. Bundak ix birkənqə kətim boldı. **11** Buning səwəbədinin Suriyəning padixahı kənglidə kəttik aqqıqlinip, eż hisznatkarlarını qakırıp ulardin: — Arimizdin kimning Israilning padixahı təripida turidiojanlığını manga kersətip bərmənsilər?! — dəp soridi. **12** Lekin hisznatkarlırinin biri: — I ojojam padixah undak əmas; bəlli Israilda turidiojan Elixı deyən pəyoqəmber sən yatqan hujrangda kılıqan səzliringni Israil padixahı oja eytip beridu, — dedi. **13** U: Berip uning nədə iکənlilikini paylap kelinguş,

mən adəm mangdurup uni tutup kələy, dedi. Ular: — U Dotan xəhiridə ikən, dəp həwər kıldı. **14** Xuning bilən u xu yərgə atlıklar, jəng hərwiliri wə zor bir қoxunni mangdurdu. Ular keqisi yetip keliq xəhərni körxiwaldı. **15** Hudanining adimininq maliyi səhərdə turup qıksa, mana, bir atlıklar wə jəng hərwiliri қoxuni xəhərni körxiwalıqanıdi. Malay unaingoja: Apla, i ojojam, kəndak kələrmiz? — dedi. **16** Lekin u: Körkmiojin; mana biz bilən birgə bozojanlar ular bilən birgə bozojanlardın keptur, dedi. **17** Əmdi Elixı dua kılıp: I Pərvərdigar, malayimning kəzlrini kərəlyediojan kiliq aqkaysən, dedi. U wakıttı Pərvərdigar yigitning kəzlrini aqtı wə u əyni əhəwalı kərdi; mana, pütküllə təq Elixani qəridəp turojan yalkunluq at wə jəng hərwiliri bilən tolqanıdi. **18** Suryıtlar qıxüp u tərəpkə kəlgəndə, Elixı Pərvərdigar oja dua kılıp: Bu həlkəni korluk bilən uroqin, dedi. Xuning bilən U Elixaning tiliki boyiqə ularni korluk bilən uroqin. **19** Elixı ularoja: Bu [silər izdigin] yol əməs wə [silər izdigin] xəhər əməs; menin kəynimdən aqixinglar, silərni silər izdigin adəmniñ kəxioja baxlap baray, dəp ularni Samariyəgə baxlap bardi. **20** Wə xundak boldiki, ular Samariyəgə kırğında Elixı: I Pərvərdigar, ularning kəzlrini kərəlyediojan kiliq aqkaysən, dedi. Pərvərdigar ularning kəzlrini aqtı; wə mana, ular Samariyəning otturisida turattı. **21** Israelning padixahı ularni kərgəndə Elixadin: I atam, ularni eltürüwetəymu? Əlarnı eltürüwetəymu? dəp soridi. **22** U: — Sən ularni eltürmə; hətta eżing kiliq wə okyaying bilən əsir kılqanlıringni eltürməydiqən yerdə, bularni eltürükə bolaməti? Əksiqə, ularning aldiqə nan, su koyojin; xuning bilən ular yəp-iqip eż oqojisioja yenip kətsün, dedi. **23** Xundak kiliq, u ularoja qong ziyanbat bərdi; ular yəp-iqip bozojan keyin, andin ularni yoloza saldı. Ular oqojisining yenoja kaytti. Xuningin keyin Suriyədin bulangqılar xaykılılı Israilning zeminiqə käytä besip kirmidi. **24** Keyin xundak boldiki, Suriyəning padixahı Bən-Hədad pütküll қoxunini yiojip Samariyəni muhəsirigə aldi. **25** Xuning bilən Samariyadə zor aqarqılıq boldı. Ular uni xunqə uzun կamal kıldıki, bir exək bexi səksən xəkəl kümüxkə, wə kəptər mayikining bir qinisinin təttin biri bəx xəkəl kümüxkə yarayıttı. **26** Israelning padixahı sepihning üstdindən etkəndə, bir ayal unaingoja: I ojojam padixah, yardım bərginəl dəp pəryad ketürdi. **27** U: Əgər Pərvərdigar sanga yardım bərmisə, mən sanga kəndak yardım kiliy? Ya hamandın ya üzüm kələkividin yardım teplidim? — dedi. **28** Padixah əmdi unaingdin yənə: Nema dardıng bar? dəp soridi. U: Mana bu hotun manga: Oqlungnı bərgin, biz uni bugün yəyli. Əta bolsa menin oqlumni yaymır, dedi. **29** U wakıttı biz menin oqlumnu kaynitip pixurup yedük. Ətisi mən unaingoja: Əmdi sən oqlungnı bərgin, uni yəyli desəm, u eż oqlını yoxurup koydi, — dedi. **30** Padixah ayalning səzini anglap kiyimlirini yırtıp-yirtiwətti. U sepiilda ketiwtəkanda, həlk uning kiyimining iqığa, yəni etiə bez kiyənəlikini kertiq kəldi. **31** [Padixah]: — Əgar Xəfatning oqlı Elixaning bexi bügün tenidə kalsa, Huda menin beximni alsun wə uningdinmə artuk jazalısını! — dedi. **32** Əmma Elixı eż eyidə olтурattı; aksakallaremu uning bilən billə olтурıjanıdi. Padixah uning aldiqa bir adəmni mangdurqanıdi. Lekin u həwərqi u yərge yetip barmayla, Elixı aksakallaroja: — Mana bu jallatning balisining beximni alojılı adam mangdurqanlığını kerdünglarmu? Əmdi həwərqi kəlgəndə ixikni qing takap iqidin tiriwelinglar. Mana uning kəynidin kəlgən oqojisining kədimining awazi angliniwtmadu? — dedi. **33** U ular bilən səzlixiwatkanda, mana həwərqi uning kəxioja qıxüp keliq: «Padixah; «Mana bu balayı'apətnəng ezi Pərvərdigar

təripidin kəldi; mən zadi nemə dəp Pərvərdigar oq yənə ümid baqlıyalarmən?» dəydu, dedi.

7 Elix: Pərvərdigarning səzini anglanglar! Pərvərdigar mundak dəydu: — Ətə muxu wəkitlarda Samariyening dərəwazisida bir halta ak un bir xəkəlgə wə ikki halta arpa bir xəkəlgə setiliđu, — dedi. **2** Əmma padixaḥ belikini tutup mangajan koxun əməldarı bolsa, Hudanıñ adimiga: Mana, hətta Pərvərdigar asmanoqa tünglük aqsimu, undak ixning boluxi mumkinmu?! dedi. U: — Sən ez kezüng bilən kerisən, lekin xuningdin yeməysən, dedi. **3** Əmdi dərəwazining tütüdə tət mahaw kesili bar adəm olturatti. Ular bir-biriga: Nema üqün muxu yərdə olıññi küttüp olturımız? **4** Xəhərgə kiraylı desək, xəhərdə aqarqılık boloşaqka, u yərdə olısim; bu yərdə oltursakmu elizim. Kopup Suriylərnin ləxkərgahıqə ketəlyi. Ular bizni ayisa tırık kəlimiz; bizni əltürayı desə olısim, halas, — deyixti. **5** Xuni dap ular kaqkurun Suriylərnin ləxkərgahıqə barojılı köpti. Ləxkərgahının kexioja yetip kəlgəndə, mana həq kixi yok idi. **6** Qünki Pərvərdigar Suriylərnin ləxkərgahıqə jəng hərwiliril, atlar wə zor qong koxunning sadasını anglatkanidi. Xuni anglap ular bir-biriga: Mana, Israilning padixaḥı bixək Hittiyarning padixaḥılarını wə Misirliklarning padixaḥılarını üstimizqə hujum kılıqlı yallıwaptı, deyixti; **7** kaqkurun kozojılıq qedirlirini, at bilən exəklərini taxlap ləxkərgahını xu peti koyup, əz janlırını kutkuzuz üçün badər kaqşanidi. **8** Mahaw kesili bar adəmlər ləxkərgahning yenioja kəlip, bir qediroja kırıp, yəp-iqip uningdin kümüx bilən altunni wə kiyimlərni elip yoxurup koyuxti. Andin ular yenip kəlip, yəna bir qediroja kırıp u yordiki oljinimu elip yoxurup koyuxti. **9** Andin ular bir-biriga: Bizning bundak kılıqinımız durus əməs. Bugün kutluq həwər bar kündür, lekin biz tınmay turuwatımız. Səhərgiqə qalsak bu yamanlık beximizoqa qüxicid. Uning üqün əmdi berip padixaḥning ordisidikilərgə bu həwərni yatkiçayı, dedi. **10** Xuning bilən ular berip xəhərning dərəwazisidiki pasibanları qakırıp ularoq: Biz Suriylərnin ləxkərgahıqə qıksak, mana hekikim yok ikən, hətta adəmning xapasımı yoktur; bəlkı atlar baqlılaqlık, exəklər baqlaklılk bolup, qedirlər ayni peti turidü, dedi. **11** Dərəwazidiki pasibanlar xu həwərni towlap elan kılıp, padixaḥning ordisioja həwər yətküzdü. **12** Padixaḥ keqisi kopup hizmetkarlıriqə: — Mən Suriylərnin bizgə nema kilmakçı boloninin silərgə dəp berəy. Ular bizni aqarqılıkta kələjiniimizi bilip, ləxkərgahdin qıkıp dalada məkünütüwelip: — Israillar xəhərdin qiksa, biz ularni tırık tutup, andin xəhərgə kirələymiz, deyixən gəp, dedi. **13** Hizmetkarlıridin biri jawab berip: — Birnəqqə kixini xəhərdə kələjan atlardın bəxnı elip (ularning akıwiti bu yərdə kələjan Israilning barlık, kixilirininqidin, hətta halak boloşanlarıninqidin bəttər bolmayıdl!), ularni kərürəp kelixkə əwətəyli, dedi. **14** Xuning bilən ular ikki jəng hərwişi bilən ularoja kətidiqən atlarnı təyyar kıldı. Padixaḥ ularni Suriylərnin koxununing kəynidin əwətip: — Berip əhəwalını kərürəp kelinglər, dəp buyrudi. **15** Bular ularning idin lordan dəryasiojqə koqlap bardi; wə mana, pütkü yol boyi Suriylər aldirap kaqkanda taxliwətən kiyim-keşək wə hərhil əswab-üskünilər bilən tolojanidi. Əlqılər yenip kəlip padixaḥı xuni həwər kıldı. **16** U wakitta həlk qıkıp Suriylərnin ləxkərgahıdin oljilarnı talidi; xuning bilən Pərvərdigarning eytən səzidək, bir halta ak un bir xəkəlgə, ikki halta arpa bir xəkəlgə setildi. **17** Əmdi padixaḥ bilikini tutup mangajan həlikı əməldarnı dərəwazini baxkuruxka təyinləp koyşanidi. Əmdi halayık, dərəwazidin [etilip qıkkanda] uni dəssəp-qayıliwati wə xuning bilən u əldi. Bu ix padixaḥ Hudanıñ adimini tutmaqçı bolup, uning aldioja baroşanda, dəl Elixə eytəndək boldi. **18** Xuning

bilən Hudanıñ adimi padixaḥı eytən xu sez əməlgə axuruldi: «Ətə muxu wəkitlarda Samariyening dərəwazisida ikki halta arpa bir xəkəlgə wə bir halta ak, un bir xəkəlgə setiliđu». **19** Əmma həlikı əməldər Hudanıñ adimiga: — «Mana, hətta Pərvərdigar asmanoqa tünglük aqsimu, undak bir ixning boluxi mumkinmu?!» degenidi. U: — «Sən ez kezüng bilən kerisən, lekin xuningdin yeməysən», degenidi. **20** Uningoqa həm dal xundak boldi; qünki həlk uni dərəwazida dəssəp əltürgənədi.

8 Elix ezi oqlını tirildürgən ayalqa nəsihət kılıp: — Sən wə ez eydikiliring bilən berip, kəyərdə olturuquđek jay tapsang, u yarda turqin; qünki Parwendigar: — Aqarqılık bolsun, dəp bekitti. Bu aqarqılık zemində yəttə yiloğıq tūğiməydi, dedi. **2** Xuning bilən u ayal Hudanıñ adimi eytəndək ez eydikiliri bilən berip, Filistiyarlarning yurtida yəttə yiloğıq turdi.

3 Wə xundak boldiki, yəttə yil etkəndə, ayal Filistiyarlarning yurtidin yenip kəldi; u padixaḥtin eyi bilən zeminini eziqə kayturup berixni iłtimas kılqılı bardi. **4** Xu wakitta padixaḥ Hudanıñ adimining hizmətkari Gəhəzı bilən sezlilik uningoqa: — Elixə kələjan həmmə uluoq əməllərni manga bayan kılıp bərgin, dəwətətli. **5** Wə xundak boldiki, u padixaḥı Elixanıng kəndak kılıp bir əlükni tirildürgənəlikin dəp beriwaytında, Elixə oqlını tirildürgən xu ayal padixaḥtin əz eyi wə zeminini kayturup berixni iłtimas kılqılı kəldi. Gəhəzı: — I padixaḥ oqıjam, mana, bular mən eytən ayal wə Elixə əlümdin tirildürgən oqlı dəl xu, dedi. **6** Padixaḥ, ayaldın sorıwidı, u xu wəkəni uningoqa dəp bərdi. Xuning bilən padixaḥ, bir aqənatıñ bəlgiləp: — Uning həmmə təəllükatlırını yandurup bərgin wə xuningdək ez yurtidin katkən kündin tartip bu waqtılıq yeridin qıkkən həsuluning barlık kirimini uningoqa bərgin, dedi. **7** Əmdi Elixə Suriyəning padixaḥı Bən-Hədad kesel yatkınida Dəməxkəkə kəldi. Padixaḥı: Hudanıñ adımı bu yərgə kəldi, dəp həwər berildi. **8** Padixaḥ, Həzaələgə: — Əzüng bir swoja elip, Hudanıñ adimining aldioja berip uning bilən kerüxüp, u arkılık Pərvərdigardin meninq toorramda: «U bu keseldin sakiyamdu, sakaymadu» dəp sorıqin, — dedi.

9 Xuning bilən Həzaəl uning bilən kerüxükə bardi. U ezi bilən Dəməxktiki hərhil esil mallardin kırıq təqə swoja elip, uning aldioja berip: «Oqlung Suriyəning padixaḥı Bən-Hədad meni əwətip, bu keseldin sakiyimənmu, sakaymaymənmu?» dəp soraydı, — dedi. **10** Elixə uningoqa: — Berip uningoqa: — Qöküm sakiyışan, dəp eytən. Ləkin Pərvərdigar manga kəndakla bolmuşun u qöküm elidi, dəp wəhij kıldı, dedi. **11** Hudanıñ adımı taki Həzaəl hijil bolup kətküqə uningoqa tikilip karap turdi, andin Hudanıñ adimi yioqlaxka baxlıdı. **12** Həzaəl: — Ojoram nemixkə yioçlayla! dəp soridi. U: — Mən sening Israillar oqı kılıdiqən yaman ixlirininq bilimən; qünki sən ularning korojanlarını kəydürüp, yigitlərinə kılıq bilən əltüriüp, uxxaq balılırını qorup taxlap, əhamildar ayallırının Karnını yeriwetisən, dedi. **13** Həzaəl: — Mənki ittak bir külung nemə idim, undak uluoq ixlarnı kılalamtı? Elixə: — Pərvərdigar manga sening Suriyəning padixaḥı bolidiojanlıq inqni məlum kıldı, dedi. **14** U Elixanıng kəxidin qıkıp oqjisining yenioja bardi. Bən-hədad uningdin: — Elixə sanga nema dedi, dəp soridi. U: — U manga silining toorrlırıda, qöküm sakiydu, dəp eytti, dedi. **15** Ətisi Həzaəl bir parçə beznı elip, suça qılrap padixaḥning yüzünü ətti. Xuning bilən u əldi; wə Həzaəl uning ornidə padixaḥı boldi. **16** Israilning padixaḥı, Ahəbning oqlı Yoramning səltənitinənq bəxinqi yilida, Yəhəoxafat tehi Yəhəudanıñ padixaḥı waktida, Yəhəoxafatning oqlı Yəhəoram Yəhəudanıñ padixaḥı boldi. **17** U padixaḥ bolopanda ottu ikki yaxta bolup, Yerusalemda səkkiz yil səltənat kıldı. **18**

U Ahabning jəməti kələqəndək Israil padixahlirining yolidə yürüdi (qünki uning ayalı Ahabning kizi idi); u Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqənni kıldı. **19** Lekin Pərvərdigar Dawutka: — Sening bilən oqulliringoja «mənggү əqməydiqən qıraq» berimən degen wədisi tüpəylidin u Yəhədanı harab kılıxını halımıdi. **20** Uning künfləridə Edom Yəhədananı idarə kılıxıqə isyan kötürüp, azad bolup ez aldiqə bin padixahlıq tiklidi. **21** Xuning bilən Yoram həmmə jəng hərwilirli bilən yoloja qıkip Zair xəhiriqə etti. U keqisi ornidin turup, özini wə jəng hərwilirinən sərdarlarını korxiwalıqan Edomlarla qıjum kılıp, ularını məqlup kıldı; lekin ahirida [Yəhəda] ləxkərləri ez eylirigə keqip ketti. **22** Xuning bilən Edomlar Yəhədananı həkümranlılığın büğünginqə azad boldı. U wakitta Libnahmu isyan kötürüp azad boldı. **23** Əmdi Yoramning baxqa ixliri həm kələqənlərinin həmmisini bolsa «Yəhəda padixahlırinin tarix-təzkirilri» degen kitabta pütülgən əməsmidi? **24** Yoram ez ata-bowlırları arısında uhlidi wə «Dawutning xəhiri»də ata-bowlırinin yenida dəpnə kılındı. Ooqli Ahəziya uning ornida padixah boldı. **25** Israılning padixahı, Ahabning ooqli Yoramning səltənitining on ikkinqi yili, Yəhəda padixahı Yəhəramning ooqli Ahəziya Yəhədaqə padixah boldı. **26** Ahəziya padixah bolqəndə yigirmə ikki yaxta bolup, Yerusalemda bir yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Ataliya idi; u Israil padixahı Omrining kizi idi. **27** [Ahəziya] Ahabning jəmətinin yolidə yürüp Ahabning jəməti kələqəndək, Hudarıning nəziridə rəzil bolqənni kıldı; qünki Ahabning kuyuqlı bolup uningoja həmjəmet idi. **28** Ahabning ooqli Yoram Suriyəning padixahı Həzael bilən Gileadtki Ramotta sokuxkanda Ahəziya uningoja həmdəmlixip sokuxkə qıkkənidı. Suriyalar Yoramni zohimləndirdi. **29** Yoram padixah Ramahda Suriyə padixahı Həzael bilən sokuxkanda Suriyələrin yegən zəhəmini dawalitix üçün, Yızrəlgə yenip kəldi. Ahabning ooqli Yoram kesəl bolqəqə, Yəhədananı padixahı, Yəhəramning ooqli Ahəziya uni yoklıqılı Yızrəlgimə bardi.

9 Elixə pəyoğəmbər pəyoğəmbərlərinin xagirtliridin birini qəkərip, uningoja: — «Belingni bacılap bu may əqisini kolungoja elip, Gileadtki Ramotka baroqin. **2** U yarga baroqanda Nimxining nəvrisi, Yəhəxfatning ooqli Yəhəuni tezip, eyiga kirip, uni ez buradələri arısından ornidin turozup, iqtikiriki eyga baxlap kir. **3** Andin əqidiki mayni bexiqə kuyup: Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən seni Israiloja padixah boluxkə məsih kildim, degin; xuni dəp bolupla iixkni eqip, keqip qıkkın, həyal bolma» — dedi. **4** Xuning bilən xu yax pəyoğəmbər yigit Gileadtki Ramotka bardi. **5** U yərgə kəlgəndə, mana, koxunning sərdarları u yərdə olтурattı. U: — I sərdar, sanga bir seziñ bar, dedi. Yəhə: — Kəyəsimiqə? — dəp soridi. U: — Sanga, i sərdar, dedi. **6** U kopup eygə kirdi. Yigit bexiqə mayni kuyup uningoja mundak dedi: Israılning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən seni Pərvərdigarning həlkigə, işi Israiloja padixah boluxkə məsih kildim. **7** Sən ez oqojang Ahabning jəmətinini yokitısan; qünki ez kullırım pəyoğəmbərlərinin keni üçün wə Pərvərdigarning həmma kullirinən keni üçün Yızbəldin intikam alay. **8** Ahabning pütkül jəməti yokılıdu; Ahabning jəmətidin Israıldiki həmmə ərkəklərni hətta ajiz yaki meyip bolsun həmmisini həlak kılımən. **9** Mən Ahabning jəmətini Nibatning ooqli Yəroboamning jəmətidək wə Ahiyahning ooqli Baaxanıng jəmətidək yok kılımən. **10** Itlar Yızbelənli Yızrəldikli xu parqə yərdə yaydu. Həqkim uni dəpnə kilməydi». Xuni dəp bolupla yigit iixkni eqip keqip ketti. **11** Yəhə ez oqjisining hiszətkarlırinən kexiqə yenip qıkkənda, ular uningdin: — Həmmə ix tinqlikmu? Bu təlwə seni nemə ix

bilən izdəp kəptü? — dəp soridi. U ularqa: Silər xu kixi wə uning səpsətalırını bilisilər, — dedi. **12** Ular: Yalojan eytmə! Bizə dəp bərginəl dewidi, u: — U manga mundak-mundak dəp, Pərvərdigar mundak dəydu: — «Seni Israılning üstdə padixah boluxkə məsih kildim» dəp etti — dedi. **13** Xuning bilən ularning həmmisi tonlurunu selip, pələmpəydə yeyip uningoja payandaz kıldı. Ular kanay qelip: «Yəhə padixah boldil» dəp jakarlaxtı. **14** Xuning bilən Nimxining nəvrisi, Yəhəxfatning ooqli Yəhə Yoramnı kəstliməkqə boldı. U wakitta Yoram bilən barlık Israillar Gileadtki Ramotta turup, u Jayni Suriyəning padixahı Həzaəlning hujumidin muhəşpizət kiliwatattı. **15** Əmdi Yoram padixahı Suriyəning padixahı Həzaəl bilən sokuxkanda Suriyələrin yegan zəhmidin sakıçıyıq üçün Yızrəlgə yenip kəlgəndi. Yəhə bolsa [ezığa əgəxkənlərgə]: Silərgə layık kerünə, Yızrəlgə berip həwər bərgüdək həqkimini xəhərdin qəqur mangalar, degəndi. **16** Yəhə bir jəng hərvisini həydəp Yızrəlgə bardi, qünki Yoram u yərdə kesəl bilən yatkanidi (Yəhədananı padixahı Ahəziya Yoramnı yoklıqılı qüçüp kəlgəndi). **17** Əmdi kezətqi Yızrələning munarida turup, Yəhə katarlıq bir top adəmlərni kərdi. U: «Bir top adəmlərni kərdim» dedi. Yoram: Bir atlık kixini ularning aldiqə əwətinglər, u ulardin: — Həmmə ix tinqlikmu? — dəp sorisun, dedi. **18** Xuning bilən atlık bir kixi ularning aldiqə berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, dəp soridi, dedi. Yəhə: — Tinqlikmu, əməsmu, buning bilən nema karing? Burulup menin kaynimdin mang, — dedi. Kezətqi [padixahkə] həwər berip: — Həwərqi ularning kexiqə bardi, lekin kayıtip kəlmidi» — dedi. **19** Xuning bilən u yənə bir atlık kixini mangdurdı. U ularning aldiqə berip: — Padixah, həmmə ix tinqlikmu, dəp soridi, dedi. Yəhə: — Tinqlikmu, əməsmu, buning bilən nema karing? Burulup menin kaynimdin mang, dedi. **20** Kezətqi [padixahkə] həwər berip: — Həwərqi ularning kexiqə bardi, lekin kayıtip kəlmidi. Əmdi ularning hərwa həydixi Nimxining ooqli Yəhəning həydixidək ikən, qünki u tələwilərgə həydədu, dedi. **21** Yoram: — Hərwini ketinglər, dəp buyruwidı, uning jəng hərvisini kayıtip təyyarlıdı. Andin Israılning padixahı Yoram bilən Yəhədananı padixahı Ahəziya, hərbiri ez jəng hərvisiə olturup, Yəhəning aldiqə berixkə qıktı; ular uning bilən Yızrəllik Nabotning etizlikidə uqraxtı. **22** Yoram Yəhəni kərgəndə, — I Yəhə, həmmə ix tinqlikmu? dəp soridi. U: — Anang Yızbələning kılıqan buzukqılıkları wajadugərlik xunqə jik tursa, kəndakmu tinqlik boludı?! — dedi. **23** Xuning bilən Yoram hərwini yandurup Ahəziyaqa: «I Ahəziya, asılılıq!» dəp warkırap bədər qaqtı. **24** Yəhə okyasını koliqə elip, ok selip Yoramning [kəyni təripidin] uning ikki mürisining arılıkından attı. Ya öki uning yürükidin texip qıktı wə u ez hərvisiə yikiliq qüxti. **25** Yəhə ez yenidiki əməldəri Bidkarqa: Uni elip Yızrəllik Nabotning etizlikiqə taxliqin. Yadingda bolsunki, mən bilən san uning atisi Ahabning kaynidin billə mangoqanda, Pərvərdigar uning tooprısında mundak bir həküm-wahiyini eytikan: — **26** «Mən tünögün Nabotning keni bilən uning oqullirinən kənini kərdüm, dəydu Pərvərdigar: Mana bu [kan kərzini] dəl bu etizlikə sanga yandurıman, dəydu Pərvərdigar». Əmdi Pərvərdigarning xu sezi boyıqə, uni elip xu yərgə taxliqin, — dedi. **27** Yəhədananı padixahı Ahəziya buni kərgəndə «Bağdiki rawak yolu» bilən qaqtı. Lekin Yəhə uning kaynidin kooqlap: «Uni etinglər!» dəp buyruwidı, ular uni Ibleamning yenida, Gur egizlikiga qıkkən yolda attı. U Məgiddoqıqə keqip u yərdə eldi. **28** Xuning bilən uning hizmatkarlırı uming jəsítini jəng hərvisiə selip, Yerusalemə elip berip, «Dawutning xəhiri»də ata-bowlırinin yeniqə ez kəbrisidə dəpnə kıldı

29 (Ahabning oqli Yoramning saltənitining on birinqi yilida Ahaziya Yəhudaqa padixah bolqanidi). **30** Yəhū əmdi Yizrəlge kəldi, Yizəbel xuni anglap kezligə sürmə sürüp, qaqlirini tarap, derizidin karap turatti. **31** Yəhū dərwazidin kırğandə u uningoja: I Zimri, əz oqojangning katili, həmmə ix tinqlikmu? — dəp sordi. **32** Yəhū bexini ketürüp, derizigə karap turup: — Mən tərəptə turidiojan kim bar? dəp soriwidı, ikiyüq aqwat derizidin uningoja karidi. **33** U: Xu ayalni təwəngə taxlanglar, deyixigila, ular uni təwəngə taxlid. Xuning bilən uning keni həm taməjə həm atlarə qeqildi. U uni atlrioja dəssitip üstidin etüp kətti. **34** Andin u eygə kirip yəp-iqkəndin keyin: Bu lənitit ayalning jəsитини тəkkürüp, uni dəpnə qılıngılar. Qünki nemila bolmisun u padixahning məlikisidur, dedi. **35** Lekin ular uni dəpnə kiliwetəylə dəp beriwidı, uning bax səngiki, ayaqları wə qolining alkininidin baxka həq yerini tapalmıdi. **36** Ular yenip kelip bu həwərnin uningoja degəndə u: — Bu ix Pərvərdigar Əz kuli Tixbilik İlyas arkılık eytikan munu sezinin əməlgə axuruluxidur: — «Itlar Yizrəldiki xu parqa yərda Yizəbəlnin gəxini yəydu. **37** Yizəbəlnin əltüki sırtta, Yizrəldiki xu parqa yərda kəqədək yeyilib ketidin wə xuning bilən həqkim: «U Yizəbel ikən» deyəlməydi» — dedi.

10 Əmdi Samariyədə Ahabning yətmix oqli bar idi. Yəhū hətlərni yezip Samariyəgə, yəni Yizrəldiki əməldər-aksakallarə wə Ahabning jəmatidiki pasibanlarə əwtəti. Hətlərdə mundaq deyildi: — **2** «Silar bilən billə oqojanglarning oqullurı, jəng hərwiliri bilən atlar, korojanlıq xəhər wə sawut-korallarmu bardur; xundak bolqandin keyin bu hət silərgə təvkəndə, **3** əz oqojanglarning oqulluridin əng yahxisini tallap, əz atisining təhtiqə olturozup, oqojanglarning jəməti üçün sokuxka qılıqlar!». **4** Lekin ular dəkkə-dükkigə qüxtüp intayın körkuxup: Mana ikki padixah, uning aliddə put tirəp turalmıjan yərde, biz kəndakmu put tirəp turalayımız? — deyixti. **5** Xuning bilən orda bexi, xəhər baxlık, aksakallar bilən pasibanlar Yəhūqa həwər yətküzüp: Biz sening kulliringmiz; sən hərnemə buyrusang xuni kılımımız; həqkimini padixah kilmayımız. Sanga nəmə muwapik kerünsə xuni kılıqin, dəp etti. **6** Yəhū ikkinçi hətni yezip, həttə: — «Əger man tərəptə bolup, menin sezlirimgə kirixka razi bolsanglar əz oqojanglarning oqulluridin baxlırını elip, ətə muxu wakıttə Yizrəlgə, menin kəximəjə ularnı kəltürüngərlər. Əmdi padixahning oqullurı yətmix kixi bolup, ezlirini bəkən xəhərning uluolırının kexida turatti. **7** Hət ularoja təvkəndə ular xəhzadılerni, yətmixyələnnin həmmisini oltürüp, baxlırını sewtələrgə selip, Yizrələgə Yəhūqa əwtəti. **8** Bir həwərqi kelip Yəhūqa: Ular xəhzadılerning baxlırını elip kəldi, dəp həwər bərgəndə, u: Ularnı ikki dəwə kılıp, dərwazirinən aliddə ətə atığeqiçə koyungular, dedi. **9** Ətigəndə u qılıp, u yərde turup pütük halayıqka: Silər bigunaşılırlar; mana, mən ezüm oqojamoja kəst kilip uni oltürdüm; lekin bularning həmmisini kim qepip oltürdi? **10** Əmdi xuni bilinglarkı, Pərvərdigarning həq sezi, yəni Pərvərdigar Ahabning jəmati toqrisida eytiknidin heqbir səz yərde kalmaydu. Qünki Pərvərdigar Əz kuli İlyas arkılık eytikniça əməl kıldı, — dedi. **11** Andin keyin Yəhū Yizrəldə Ahabning jəmatidin qalqanlarning həmmisi, uning təripidiki barlıq arbablar, dost-aqinilları wə kahinlirini həq kimni kaldurmay oltürdi. **12** Andin u ornidin turup, Samariyəgə bardi. Yolda ketiwetip «padıqilarə təwə Bəyt-Əkəd»kə yətkəndə **13** Yəhū Yəhuda padixahı Ahaziyaning kərindaxlıri bilən uqraxtı. U ularindı: Silər kim? — dəp sordi. «Ahaziyaning kərindaxlıri, padixahning oqullurı wə hanixning oqulluridin həl soriqılı barımız, dedi. **14** U: Ularnı tirik tutungular! dəp buyrudi. Andin

adəmliri ularnı tirik tutti, andin həmmisini Bəyt-Əkədnin kudukjinən yenida oltürüp, ularning həq birini koymidi. Ular jəməj kırık iki adəm idı. **15** U u yərdin ketip baroçanda uning aldioja qıkkan Rəkabning oqli Yəhənadabka yoluqtı. U uningoja salam kılıp: Mening kənglüm sanga sadık bolqandək, sening kənglümə manga sadikmu? — dedi. Sadık, dedi Yəhənadab. Yəhū: — Undak bolsa kolungni manga bərgin, dedi. U kolini beriwidı, Yəhū uni jəng hərwiçə elip qılıp, əz yenida jay berip **16** uningoja: Mən bilən berip, Pərvərdigarə boylan kızojinlikimni kərgin, dedi. Xuning bilən u uni jəng hərwiçə olturozup həydəp mangdi. **17** U Samariyəgə kəlgändə Ahabning jəmatidin Samariyədə qalqanlarning həmmisini kirip tıtgatkiçə oltürdi. Bu ix Pərvərdigarning İliyəşka eytən sezinin əməlgə axurulux idı. **18** Andin Yəhū həmmə halayıkni yiodurup, ularoja mundak dedi: — Ahəb Baalning hizmitini az kılıqan, lekin Yəhū uning hizmitini kəp kıldı. **19** Buning üçün Baalning barlık pəyoğambərlərini, uning kulkılıkda boloqanlarning həmmisi bilən barlık kahinlirini manga qakiringlar; heqkim kalmışın, qünki Baaloja qong kurbanlıq sunuqum bar; hərkim hazır bolmisa jenidin mahrum bolidu, dedi. Lekin Yəhū bu ixni baalpərəslərni yokitix üçün hıyligərlik bilən kıldı. **20** Xuning bilən Yəhū: Baaloja has bir həyt bekitinglər, dewidi, ular xundak elan kıldı. **21** Yəhū pütükül Israiloja taklip əwətkəndə, barlıq baalpərəslər kıldı; ulardın heqbirini kam kalmay kıldı. Ular Baalning buthanisiça kıldı; xuning bilən Baalning buthanisi bu beixinid yənə bir bəxiojqəlik toldı. **22** U [murasim] kiyimi begiçə: Həmmə Baalpərəslərə [ibadət] kiyimlərinə əqikip bər, dewidi, u kiyimləri ularoja əqikip bərdi. **23** Yəhū bilən Rəkabning oqli Yəhənadab Baalning buthanisiça kirip baalparaslarda: Təkkürüp bekinglər, bu yərde Pərvərdigarning bəndiliridin heqbirini bolmisun, balkı pəkət baalpərəslər bolsun, dedi. **24** Ular təxəkkür kurbanlıkları bilən keydürmə kurbanlıklarını ətküzgili kıldı. Yəhū səksən adimini texida koyup ularoja: Mən silərnin ilkingləroja tapxurojan bu adəmlərdin birsə kolunglardın kəqip kətsə, jenining ornida jan berisilər, dedi. **25** Ular keydürmə kurbanlıkları ətküzüp boluxiqıla, Yəhū orda pasibanları wə sərdarlarə: Kirip ularni kətl kılıp, heqkimni qıkkılı koymangler, dəp buyrudi. Xuning bilən orda pasibanları bilən sərdarlar ularni kılıqı bisi bilən kətl kılıp, əlüklərini xu yərgə taxliwətti. Andin Baalning buthanisining iqtirkirə kirip **26** bət türvəklərni Baalning buthanisidin elip qılıp keydürüwətti. **27** Ular yəna Baalning türvək-həyəkilini qekip, Baalning buthanisini yikitiq uni bügüngə kədər həjəthaniçə aylandurdu. **28** Yəhū xu yol bilən Baalni Israel iqidin yok kıldı. **29** Yəhū Nibatning oqli Yəroboamning Israelni gunahka putlxurojan gunahlıridin, yəni Bəyt-Əl bilən Dandiki altun mozay butliridin özini yiöpmidi. **30** Pərvərdigar Yəhūqa: Sən obdan kıldığın; Mening nəzirimə muwapik kerünginini ada kılıp, Ahabning jəmatığa kənglümək həmmə niyatni bəja kılıp pütükzgining tiqün, sening oqulluridin tətinqi nəsligəq Israelning tahtıda oltrıdu, dedi. **31** Lekin Yəhū pütün kəlbidin Israelning Hudasi Pərvərdigarning mukəddəs kanunida mengixə kəngül bəlmidi; u Israelni gunahka putlxurojan Yəroboamning gunahlıridin neri turmidi. **32** Xu künlərdə Pərvərdigar Israelning zeminini kesip-kesip azaytixka baxlıdi. Qünki Həzəəl İordan dəryasının məxrək taripidin baxlap Israelning qəraliridin bəşüp etüp ularoja hujum kıldı; u barlıq Gilead yurtini, Arnon ilqisining yenidiki Aroərdin tartıp Gileadtın etüp Baxanojiçə, Gad, Rubən wə Manassəhning barlıq yurtlarını ixəjal kıldı. **34** Əmdi Yəhuning baxka əməlləri həm kılıqanlarning həmmisi, jümlidin səltənitining həmmə

kudriti «Israil padixaħlirining tarif-təzkiriliri» degən kitabta pütləğən əməsmidi? **35** Yəhū eż ata-bowlirli arısida uhlidi wə Samariyadə dəpənə kılındı. Andin oqlı Yəħoħaż uning ornida padixah boldi. **36** Yəħuning Israilning üstidə Samariyadə səltənət kılqan wakti yigirmə səkkiz yil idi.

11 Əmdi Ahaziyaning anisi Ataliya oqlining elginini kerganda, barlıq xah naşlini eltürrixka kozoqladı. **2** Lekin Yoram padixaħning kizi, yəni Ahaziyaning singlisı Yəħoħebea eltürülük alidda turoqan padixaħning oqullirining arısından Ahaziyaning oqlı Yoaxni oqırılıkqa elip qikip, uni wə inik anisini yastuk-kirlik ambiroja yoxurup koydi. Yoax xu yol bilən Ataliyadın yoxurup kelinip eltürülmidi. **3** Andin keyin [inik anisi] bilən Parwərdigarning eyida altə yilioqşa yoxurunup turdi. Xu wakitlarda Ataliya zemində səltənət kıldı. **4** Yəttinqi yili Yəħoyada adəm əwətip Kariylar həm orda pasibanlırinin yüzbexilirini Pərwərdigarning eyiga qakirtip kelip, ular bilən əhədə kılıxtı. U ularoja Pərwərdigarning eyida kəsəm iqtüzüp, padixaħning oqlını kersətti. **5** Andin ularoja buyrup: Mana silər kilixinglər kerək bolovan ix xuki: — Xabat künidə pasibanlık newiti kəlgən tüqtin biri padixaħning ordisida pasibanlık kezəti kilsun. **6** Üqtin biri Sür degən dərvazida tursun wə üqtin biri orda pasibanlar höylisinin kəynidiki dərvazada tursun; xundak kılıp silər orda üçün pasibanlık kılıslırlər. **7** Xabat künidə pasibanlık newitini kılıp bolovan tüqtin ikki kismi Pərwərdigarning eyida padixaħning kəxida pasibanlık kilsun. **8** Silər padixaħning atrapida turup, hərbiringlər kolunglarqa eż koralınglarnı elip, kimdəkim sepinglardin etkili urunsa uni eltürünglər; padixah qikip-kirsə uning bilən billa yürünglər, dedi. **9** Yüzbexilar kahin Yəħoyada barlıq tapilioqlarını bəja kəltürüxti; hərbir yüzbexi eż adəmlerini, həm xabat künidə pasibanlık newitigə kəlgənlərni həm pasibanlık newitidin yanqanalarnı kəldürup kıldı; andin Yəħoyada kahinning kəxiqə kıldı. **10** Kahin bolsa Dawut padixaħning Pərwərdigarning eyida saklaklık nəyzə wə kalkanlırını yüzbexilaroja tarkitip bərdi. **11** Orda pasibanlıri tizilip, hərbiri eż kolida koralın tutup, ibadəthanining on təripidin tartıp sol təripiqigə kurbangah bilən ibadəthanini boylap padixaħning atrapida turdi. **12** Yəħoyada xahzadını otturiqə qikirip uning bexiqə tajni kiygüzüp, uningoşa guwaħnamılerni berip, padixaħ boluxka [huxbuyp may bilən] məsih kıldı. Həmməylən qawak qelip: — «Padixah yaxisun!» dəp towlaxti. **13** Ataliya orda pasibanlırını bilən həlkən towlaxlirlarını anglojanda, Pərwərdigarning eyiga kirip, keçqılıknı arısıqə kıldı. **14** U kariwidi, mana padixaħ kaidə-rasim boyiqə tüwrükning yenida turatty. Padixaħning yenida əməldərlər bilən kanayqlarırlar tizilojanıdı; barlıq yurt həlkə xadlinip, kanay qelişətti. Buni kergən Ataliya kiyimlirini yirtip: — Asiylik, asiylik! — dəp warķirdi. **15** Əmma Yəħoyada kahin koxuno maş'ul bolovan yüzbexilaroja: Uni səplirinqlər otturisidin sırtqa qikriwetinqlər; kimdəkim uningoşa ağəxsə kiliqlansun, dəp buyurudi. Qünki kahin: — U Pərwərdigarning eyida eltürülmisun, dəp eytkanidi. **16** Xuning bilən ular uningoşa yol boxitip bərdi; wə u padixaħ ordisioja kiridiqan at yolioşa yetip kəlgəndə, ular u yerdə uni eltürdi. **17** Yəħoyada: — «Pərwərdigarning həlkə bolaylı!» dəp Pərwərdigarning wə padixaħ bilən həlkənotturisida bir əhədə tohtattı; padixaħ bilən həlkənotturisida həm bir əhədə baqländi. **18** Andin barlıq zemindiksi halk Baalning buthanisoja berip uni buzup taxlıdi; uning kurbangahları bilən məbdudlırını qekip para-parə kılıp, Baalning kahini Mattanmı kurbangahlarning aldiда eltürdi. Andin keyin [Yəħoyada] kahin Pərwərdigarning eyiga pasibanlarnı təyinlidi. **19** Andin u yüzbexilar, Kariylar, orda

pasibanlırı wə yurtning həmmə həlkini ezi bilən elip kelip, padixaħlı Pərwərdigarning eyidin baxlap qüxüp, ordidiki «Pasibanlarning dərvazısı»nın padixaħning ordisioja kırğızdi; Yoax padixaħlık təhtigə olturdu. **20** Yurtning barlıq həlkə xadlinatti; ular Ataliyanı padixaħning ordisining yenida kiliqlap oltürğəndin keyin, xəhər tinq bolup kəldi. **21** Yəħoħax yətə yaxka kırğında padixaħ, boldi.

12 Yəħuning səltənətinining yəttinqi yılıda Yəħoħax padixaħ boldi; u kırık yil Yerusalemdə səltənət kıldı. Uning anisi Bəər-Xebal Zibiyah idi. **2** Yəħoħax Yəħoyada kahin uningoşa nasiħat kılıp turoqan barlıq künllarda, Parwərdigarning naziridə durus bolqanni kıldı. **3** Pekeç «yukiri jaylar»la yokitilmidi; həlk yenila «yukiri jaylar»qa qikip kurbanlık kılıp huxbuyp yakattı. **4** Yəħoħax kahinlərə: — Pərwərdigarning eyiga Hudaqə atalojan həmmə pul, jümlidin royhəttin etküzülgən hər kixining baj puli, kəsəm iqtənlərning puli wə hərkim ihtiyyarı bilən Parwərdigarning eyiga beqixlap əkəlgən həmmə pulni. **5** Kahinlər hazırlanıqdan tapxuruwelip Parwərdigarning eyining kaysi yeri buzulojan bolsa, xu pulni ixlitip xularını ongxisun, dedi. **6** Lekin Yəħoħax padixaħning səltənətinining yigirmə üqinqi yilioqşa, kahinlər ibadəthanining buzulojan yərlirini tehiqə onglımojanı. **7** Andin Yəħoħax padixaħ, Yəħoyada kahin wə baxxa kahinlərni qakirip ularoja: — Nemixik ibadəthanining buzulojan yərlirini ongximidinglər? Mundin keyin həzinilərдин pul almanglar wə eżüngər ibadəthanining buzulojan yərlirini onglatmanglar, dedi. **8** Xuning bilən kahinlər makul boluxup: Biz buningdin keyin həlktin pul almaymiz həm əzimiz ibadəthanining buzulojan yərlirinimizi ongximaymiz, dedi. **9** Əmdi Yəħoyada kahin bir sandukni elip qikip, yapkuqidin bir texük texip uni kurbangahlınen yenioşa koydi; kixilər Parwərdigarning eyiga kırkındə, u ong təraptə turatty. Dərwazişa kərəydiqan kahinlər Parwərdigarning eyiga kəltürülgən barlıq pulni uningoşa salatti. **10** Wə xundak bolattiki, ular sanduqta kep pul qıxkənlərini kərsə, padixaħning katipini bilən bax kahin ibadəthanıqə qikip, Parwərdigarning eyidiki pulni hältiqə qiqip, sanap koyattı. **11** Andin ular Parwərdigarning eyini ongxaydiojan ix baxliriqa olqep-hesablı berətti. Ular bolsa uni Parwərdigarning eyini ongxaydiojan yaqoqqi bilən tamqılar, **12** taxqılar bilən taxtixarlaroja berətti. Ular muxu pulni Parwərdigarning eyining buzulojan yərlirini ongxaxxa lazım bolovan yaqoq bilən uyulqan taxlarnı setiwellixkə, xuningdək ibadəthanını ongxaxxa wə həmmə baxxa qikimoja ixlitetti. **13** Lekin Pərwərdigarning eyiga kəltürülgən pul ibadəthanıqə atılıdionan kümük ķaqakuqlar, piqaklar, piyalilar, kanaylar, ya altundın yaki kümüxtin yasalojan baxxa hərkəndək narsılerni yasitixkə ixtilimiyetti. **14** Ular bəlkə xu pulni ix bexilirioqa berip, Pərwərdigarning eyini onxitattı. **15** Ular pulni ix bejriġiqliərning ixləmqılərgə təksim kılıp berixi üçün tapxurattı; lekin uning hesawatını kilmayıttı; qünki bular insap bilən ix kilitti. **16** Lekin itaatsizlik kurbanlık puli bilən gunah kurbanlıkoja munasiwbətlik pullar Pərwərdigarning eyiga elip kelinməydi; u kahinlərə təwə ididi. **17** U wakıttı Suriya padixaħı Hazaäl Gat xəhərigə hujum kılıp, uni ixqal kıldı. Andin Hazaäl Yerusalemoja hujum kiliqxə yüzləndi. **18** Xuning bilən Yəħudanıq padixaħı Yəħoħax eż ata-bowlirli bolovan Yəħuda padixaħlıri Yəħoħafat, Yoram wə Ahaziya Pərwərdigaroja təkdim kılıqan həmmə mukəddəs bıuymaları, wə ezi təkdim kılıqanlırları Pərwərdigarning eyi həm padixaħning ordisining həziniliridin izdəp tapxan barlıq altunoşa koxup, həmmisini Suriyəning padixaħı Hazaäləgə əwətti; andin Hazaäl Yerusalemdin qekindi. **19** Yoaxning baxxa

əməlleri həm kılqanlırinining həmmisi «Yəhuda padixaḥlirining tarih-təzkiriliri» degen kitabta pütləğən əməsmidi? **20** Əmdi [Yəhəoaxning] hizmatkarlıri uningoja kəst kılıp Silla dawini təripidiki Millo կələsidi uni əltərdi. **21** Uning hizmatkarlıridin Ximeatning oqlı Yozakar wə Xomərning oqlı Yəhəzabad uni zəhimləndürdü, xuning bilən u əldi. U eż ata-bowliriniring arisida «Dawutning xəhiri»də dəpna kılindi. Oqlı Amaziya uning ornida padixaḥ boldi.

13 Ahəziyaning oqlı, Yəhūdaning padixaḥı Yoaxning səltənitining yigirmə üçünqi yili, Yəhūning oqlı Yəhəoahz Samariyadə Israiloja padixaḥ bolup, Samariyadə on yətə yil səltənat kıldı. **2** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bołożannı kılıp, Israilni gunahka putlauxturojan Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlıriqa əgixip mangdi; u ulardin heq qıkımızdı. **3** Buning üçün Pərvərdigarning oqəzipi Israiloja kəzəjaldı; u ularni Suriyəning padixaḥı Həzaalning wə Həzaalning oqlı Bən-Hədadning kolioja tapxurup bərdi. **4** Yəhəoahz Pərvərdigardin rəhəm tilidi; wə Pərvərdigar Israilning kisilip kalojanlıkinə kərtüp duasioja kulaq saldı. Qünki Suriyəning padixaḥı ularoja zulum kılıwattı. **5** Pərvərdigar Israiloja bir kütküzənəyi təyinlidi; xuning bilən ular Suriyəning kolidin azad bolup kütuldü. Keyin Israil yənə burunkidək ez ey-qədirlirlərə makanlaştı. **6** Lekin ular Israilni gunahka putlauxturojan Yəroboam jəmətining gunahlıridin qıkımızdı; ular yənilə xu yolda mangatti. Hətta Samariyadə bir «Axərah» butmu kalojanıdı. **7** [Suriyəning padixaḥı] Yəhəoahzə pəkət allik atlık ləxkərni, on jəng hərvisi bilən on ming piyadə əskirinila kəldurojanıdı. Qünki Yəhəoahzning [köxununu] yokitip hamandiki topaqandak kılıwtəknəndi. **8** Əmdi Yəhəoahzning baxka ixliri həm kilojanlırinining həmmisi, jümlidin səltənitining həmmə kudriti «Israil padixaḥlirining tarih-təzkiriliri» degen kitabta pütləğən əməsmidi? **9** Yəhəoahz ata-bowliriniring arisida uhlidi wə Samariyadə dəpna kılindi. Andin oqlı Yoax ornida padixaḥ boldi. **10** Yəhūdaning padixaḥı Yoaxning səltənitinindən ottu yətinqi yıldı Yəhəoahzning oqlı Yəhəoax Samariyadə Israiloja padixaḥ bolup, on altə yil səltənat kıldı. **11** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bołożannı kıldı; u Israilni gunahka putlauxturojan, Nibatning oqlı Yəroboamning gunahlırinining heqkaysisini taxlimidi; u xu yolda mangatti. **12** Əmdi Yoaxning baxka ixliri həm kilojanlırinining həmmisi, jümlidin uning Yəhūdaning padixaḥı Amaziya bilən jəng kılıp kərsətkən kudriti «Israil padixaḥlirining tarih-təzkiriliri» degen kitabta pütləğən əməsmidi? **13** Yoax ata-bowliriniring arisida uhlidi wə Yəroboam uning tahtığa olturdu. Yoax Samariyadə Israilning padixaḥləri arisida dəpnə kılindi. **14** Elixə eż ajılıni yətküzədionan kesə bilən yattı. Israilning padixaḥı Yoax uning xekioja kəlip uning yüzügə engixip yioqlap: I atam, i atam, Israilning jəng hərvisi həm atlık əskarlırlı! dəp pəryad ketərdi. **15** Elixə uningoja: Bir ya bilən ya oklırını kəltürgün, dedi. U ya bilən ya oklırını kəltürgəndə **16** Elixə Israilning padixaḥı: Kolungnı yaqo selip tutkın, dedi. U kolını koypanda Elixamu kollırını padixaḥning kollırining üstiga koyup, uningoja: **17** — Məxrək tərəptiki derizini aqkin, dedi. U uni aqkəndə Elixə: Atkin, dedi. U etiwid, Elixə uningoja: Mana bu Pərvərdigarning nusrat ya okidur. San Suriylərnin yoxatkuqə Afəktə ular bilən jəng kılısən, dedi. **18** Andin u: — Ya oklırını kolungoja alojin, dedi. Ularnı alojanda, Elixə Israilning padixaḥı: Ular bilən yərgə urojin, dedi. U üq kətim urup tohtidi. **19** Hudanıg adımı uningoja aqqılınip: San bəxaltə kətim uruxungoja toopra kelətti. Xundak kilojan bolsang, sən Suriylərnin urup yokitip üzül-kesil məoqlup kılattıq; lekin

əmdi Suriylərni urup, pəkət üq ketimla məoqlup kılalaysən, dedi. **20** Elixə əlüp dəpnə kılındı. Əmdi hər yili, yil bexida Moablardın top-top bulangqılar yurta parakəndiqılık salatı. **21** Bir künii xundak boldiki, həlk bir əlgən adəmni yərlilikə koyuwatkanda, mana, ular bir top bulangqıları kərə kaldı, ular jəsətni Elixanıng gerigə taxlıdı. Jasət Elixanıng ustihiniqə təkəndə, u tirilip, kopup tik turdi. **22** Əmma Suriyəning padixaḥı Həzaal bolsa Yəhəoahzning həmmə künliridə Israiloja zalimlik kılatti. **23** Lekin Pərvərdigar ularoja mehriban bolup iq aqritati; İbrahim bilən İshak wə Yakupka baqlıojan əhdisi tüpəyəlidin U ularoja iltipat kılıp, ularni bügüngə kədər əhalak kilməy, əz həzuridin qıkırwetixni halimiqənəndi. **24** Suriyəning padixaḥı Həzaal eldi wə oqlı Bən-Hədad uning ornida padixaḥ boldı. **25** Andin keyin Yəhəoahzning oqlı Yəhəoax Həzaalning oqlı Bən-Hədadning kolidin Həzaal əz atisi Yəhəoahzдин jəngdə tərtiwalıjan xəhərlərni yandurulwaldı. Yəhəoax unı urup, üq kətim məoqlup kılıp, xuning bilən Israilning xəhərlərini yandurulwaldı.

14 Israilning padixaḥı Yəhəoahzning oqlı Yoaxning səltənitining ikkinçi yıldında [Yəhəudadı] Yoaxning oqlı Amaziya Yəhəudəqə padixaḥ boldı. **2** Padixaḥ bołożanda u yigirmə bəx yaxka kirgənidi; u Yerusalemda yigirmə tokkuz yil səltənat kıldı. Uning anisi Yerusaleməlik Yəhəoddan idi. **3** Amaziya Pərvərdigarning nəziridə durus bołożannı kılatti, lekin əjdadi Dawut kılıqändək əməs, bəlkı atisi Yoaxning barlık kilojanlıri boyiąq ix kerətti. **4** Pəkət «yüküri jaylar»la yokitildi; həlk yanılıa «yüküri jaylar»qa qıkıp kurbanlık kılıp huxbuy yakattı. **5** Wə xundak boldiki, səltəniti uning kolidə mukim bołożanda, u padixaḥ atisini eltürgən hizmətkarlarını tutup əltərdi. **6** Lekin Musaoja qüxiyrüləğən kanun kitabida Pərvərdigarning: «Atilarnı oqqulları üçün elüməgə məhkum kiliçka bolmayıdə ya oqqullarını atılırı üçün elüməgə məhkum kiliçka bolmayıdu, bəlkı hərbəri ez gunahı üçün elüməgə mahkum kiliçsun» dəp pütləğən əmri boyiąq, u eltürgüqlarıñan balılırını elüməgə məhkum kılımdı. **7** U «Xor wadisi»da Edomiyardin on ming əskəri eltərdi wə jəng kılıp Selani ixəjal kılıp uni Yoxtəəl dəp atidi; bügüngiçə u xundak atılıp kəlməktə. **8** Andin keyin Amaziya Israilning padixaḥı Yəhūning nəvrəsi, Yəhəoahzning oqlı Yəhəoaxning aldiqə əqlilərni mangdurup: «Keni, [jəng məydanında] yüz turana kerüxəyli» dedi. **9** Israilning padixaḥı Yəhəoax Yəhūdaning padixaḥı Amaziyaqə olçı əwətip mundak səzlərni yatkızdi: — «Liwandıki tikən Liwandıki kədir dərihiqə səz əwətip: Əz kizingni oqluməqə hotunluğka bərgin, dedi. Lekin Liwandıki bir yawayı əhayvan ettiq ketiwetip, tikənni dassiwətti. **10** Sən dərəvəkə Edomning üstidin oqlıbə kıldıq; kenglündəq eż-ezüngidən maqrurlarıñip kətting, əmdi yayrap pahırlən, bırak eyda kalojn; nemixka bexingoja küləptə kəltürüp, ezungni wə ezung bilən Yəhūdanı baloja yikitsən?». **11** Əmma Amaziya kulaq salımıdi. Israilning padixaḥı Yəhəoax jəngə qıktı; xuning bilən u Yəhūdaning padixaḥı Amaziya bilən Yəhəudadı Bəyt-Xəməxtə uqrıxpı sokuxtı. **12** Yəhūdaning adəmları Israilning adəmları taripidin tiripirən kılınip, hərbəri ez eyigə kəqip kətti. **13** Wə Israilning padixaḥı Yəhəoax Bəyt-Xəməxtə Ahəziyaning nəvrəsi, Yəhəoaxning oqlı, Yəhūdaning padixaḥı Amaziyanı əsir kılıp, Yerusaleməqə elip bardi; u Yerusaleməning sepilining Əfraim dərvazisidin tartip burjak dərvazisiojqə bołożan tet yüz gəzlik bir bəlikini eriüwti. **14** U Pərvərdigarning eyidin həmdə padixaḥning ordisidiki həzinidin tepiłożan barlıq altun-kümük, həmmə qəqa-kuqılarnı buliwaldı wə kepillac süpitidə birnəqqətə tutkunını elip Samariyəgə yenip kətti. **15** Əmma Yəhəoaxning baxka ixliri həm kilojanlırinining

həmmisi, jümlidin uning Yəhudanıng padixahı Amaziya bilən jəng kılıp kərsətkən կudriti «İsrail padixahlırinin Tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütlügən əməsmidi? **16** Yəhoox əz ata-bowilirining arısida uhlidi wə Samariyədə Israilning padixahlırinin arısida dəpnə kılındı. Oqli Yəroboam uning orniqə padixah boldı. **17** Israilning padixahı Yəhəoħazniŋ oqli Yəhoox əlgəndin keyin, Yəhooxning oqli, Yəhudanıng padixahı Amaziya on bəx yil əmür kərdi. **18** Əmdi Amaziyanıng baxka əməlliri həm kələşənlərinin həmmisi «Yəhuda padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütlügən əməsmidi? **19** U Yerusalemda bəzilər uni қastłexkə kirixkənidi, Lakıx xəhıriga keçip kətti; lekin қastlıqüilər kaynidin Lakıxkə adəm əwətip u yerdə uni əltərdi. **20** Andin ular uni atlarqa artıp Yerusalemıqə elip bardı. U Yerusalemda ata-bowilirining arısida «Dawutning xəhiri»da dəpnə kılındı. **21** Yəhudanıng barlıq həlkı uning on altə yaxka kirən oqli Azariyanı tıklaq, uni atisi Amaziyanıng orniда padixah kıldı **22** (padixah atisi ata-bowilirining arısında uhliqəndin keyin, Elat xəhiriini kaytidin yasap, Yəhudaqə yənə təwa kiloqı del Azariya idi). **23** Yəhudanıng padixahı Yoaxning oqli Amaziyanıng səltənitining on bəxinqi yılıda, Israilning padixahı Yəhooxning oqli Yəroboam həküm sürüxkə baxlap, Samariyədə kirik bir yil səltənat kıldı. **24** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqənni kıldı; u Israilni gunahka putlaxturojan Nibatning oqli Yəroboamning gunahlırlırmı həqbirini taxlımdı. **25** Israilning Hudasi Pərvərdigarning əz kuli Gat-Əfərlik Amittayning oqli Yunus [پەيۋەمېر] arkılıq eytkan sezi əməlgə axurulup, u [ximalda] Hamat rayonıqə kirix eoqızdırın tartıp [jənubta] «Arabal, dengiz»-ıqıq Israilning qəgralırını kengətgəpti əsliga kəltərdi. **26** Qünki Pərvərdigar Israilning tartkən azablırinin intayın kəttik ikənlilikini kerdı; ajızlardı həm meyiplərdin baxka heqkim kalmıdi, Israiloja mədətkar yok idi. **27** Pərvərdigar: «Israilning namini asmanının astidin yokitımın» degən əməs idi; xunga U Yəhooxning oqli Yəroboamning koli bilən ularını կutkuzdi. **28** Əmdi Yəroboamning baxka ixliri həm kələşənlərinin həmmisi, jümlidin uning səltənitining կudriti wa қandak, jəng kılıp, əsl Yəhudaqə təwə bolqənni kılıldı. **29** Pərvərdigar: «Israilning namini asmanın astidin yokitımın» degən əməs idi; xunga U Yəhooxning oqli Yəroboamning koli bilən ularını կutkuzdi. **30** Əmdi Yəroboamning baxka ixliri həm kələşənlərinin həmmisi, jümlidin uning səltənitining կudriti wa қandak, jəng kılıp, əsl Yəhudaqə təwə bolqənni kılıldı. **31** Pərvərdigar: «Yəhuda padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütlügən əməsmidi? **32** Yəroboam at-a-bowiliri, yəni Israilning padixahlırinin arısında uhlidi wə oqli Zəkeriya uning orniда padixah boldı.

15 Israilning padixahı Yəroboamning səltənitining yığırma yətinqi yılıda Amaziyanıng oqli Azariya Yəhudanıng padixahı boldı. **2** On altə yaxka kirğanda padixah bolup Yerusalemda əllik ikki yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Yəkoliya bolup, u Yerusalemıq idi. **3** U atisi Amaziyanıng barlıq kələşənlərdək Pərvərdigarning nəziridə durus bolqənni kılıldı. **4** Pəkət «yukarı jaylar»la yokitilmidi; həlk yənilə «yukarı jaylar»-ıqa qılıp kurbanlıq kılıp huxbyu yakıldı. **5** Əmma Pərvərdigar padixahı urup, uning elümiqiqə uni mahaw kesiləq muptila kılıqlaşq, u ayrim eydə turattı wa padixahıning oqli Yotam ordını baxkərurp yurtnıng həlkiniñ üstüga həküm sürətti. **6** Azariyanıng baxka əməlliri həm kələşənlərinin həmmisi «Yəhuda padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütlügən əməsmidi? **7** Azariya ata-bowilirining arısında uhlidi; kixilər uni «Dawutning xəhiri»da ata-bowilirining arısında dəpnə kıldı. Oqli Yotam uning orniда padixah boldı. **8** Yəhuda padixahı Azariyanıng səltənitining ottu sakkitinqi yılıda, Yəroboamning oqli Zəkeriya Samariyədə Israiloja padixah bolup, altə ay səltənat kıldı. **9** U ata-bowiliri kılıqandək Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqənni kılatti; u

Israilni gunahka putlaxturojan Nibatning oqli Yəroboamning gunahlırlıdin qıkmıdı. **10** Yabəxning oqli Xallum uning oqla kəst kılıp, uni həlkning alidda urup əltərdi wə uning orniда padixah boldı. **11** Zəkeriyanıng baxka ixliri həm kələşənlərinin həmmisi «İsrail padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütlügən əməsmidi? **12** [Uning əltürülüxi] Pərvərdigarning Yəhəoħaz: — Sening oqulliring tətingi nəsligiqə Israilning təhətidə olтурdu, degən sezini əməlgə axurdi. Dərwəkə xundak boldı. **13** Yabəxning oqli Xallum Yəhuda padixahı Azariyanıng səltənitining ottu tokkuzinqi yılıda padixah bolup, Samariyədə toluk bir ay səltənat kıldı. **14** Gadining oqli Mənahəm Tirzahdin qıkip, Samariyəgə kılıp, Yabəxning oqli Xallumni xu yerdə urup əltərdi wə uning orniда padixah boldı. **15** Xallumning baxka ixliri, jümlidin uning kəst kilixləri, mana «İsrail padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütlügəndür. **16** Xu qəonda Mənahəm Tipsəx xəhırığa hujum kılıp, u yerdə turuwtənlərinin həmmisini əltərdi; u yənə Tirzahdin tartıp uning oqla təwə barlıq zəminlərinin wəyrən kıldı. Ular tən berip dərvəzini aqmioqını üçün xəhərgə xundak hujum kildiki, hətta uningdiki jimi hamildər ayalların Karnını yirtip əltərdi. **17** Yəhuda padixahı Azariya səltənitining ottu tokkuzinqi yılıda, Gadining oqli Mənahəm Israiloja padixah bolup, Samariyədə on yil səltənat kıldı. **18** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqənni kılıp, pütün emridə Israilni gunahka putlaxturojan Nibatning oqli Yəroboamning gunahlırlıdin qıkmıdı. **19** Asuriyəning padixahı Pul Israil zəminləriqə tajawuz kıldı; u waqtta Mənahəm: «Padixahlıkimning mustəhkəmlikli üçün manga yardım kılıqlayla» dəp uning oqla ming talant kümüx bərdi. **20** Mənahəm Asuriyəning padixahıja beridioğan xu pulni Israilning həmmə bay adəmlirigə baj selix bilən aldı; u hərbiridin əllik xəkal kümüx aldı. Xuning bilən Asuriyəning padixahı kaytip kətti wə bu zemində turup kalmıdı. **21** Mənahəmning baxka ixliri həm kələşənlərinin həmmisi «İsrail padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütlügən əməsmidi? **22** Mənahəm ata-bowilirining arısında uhlidi wə oqli Pəkahıya orniда padixah boldı. **23** Yəhuda padixahı Azariyanıng səltənitining allikinqi yılıda, Mənahəmning oqli Pəkahıya Samariyədə Israiloja padixah bolup, ikki yil səltənat kıldı. **24** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqənni kılıp, Israilni gunahka putlaxturojan Nibatning oqli Yəroboamning gunahlırlıdin qıkmıdı. **25** Wə uning sərdarı Rəmaliyanıng oqli Pikaħ, uning oqla kəst kılıp uni Samariyədə, padixah, ordisidiki kəl'əda əltərdi; xu ixta Argob bilən Ariyə wə əllik Gileadlık kixi Pikaħ tərəptə turdi; u Pəkahıyanı əltürüp uning orniда padixah boldı. **26** Pəkahıyanıng baxka ixliri həm kələşənlərinin həmmisi bolsa, mana «İsrail padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütlügəndür. **27** Yəhudanıng padixahı Azariyanıng səltənitining əllik ikkinqi yılıda, Rəmaliyanıng oqli Pikaħ, Samariyədə Israiloja padixah bolup, yığırma yil səltənat kıldı. **28** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqənni kılıp Israilni gunahka putlaxturojan Nibatning oqli Yəroboamning gunahlırlıdin qıkmıdı. **29** Israilning padixahı Pikaħning künləridə Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsər kılıp Iyon, Abel-Bayıt-Maakah, Yanoah, Kədəx, Həzor, Gilead, Galiliya, jümlülin Naftalinin pütkül zəminini ixçəl kılıp, xu yərdiki həlkni tutkun kılıp, Asuriyəgə elip bardı. **30** Əlahıning oqli Hoxiya Rəmaliyanıng oqli Pikaħoqa kəst kılıp uni əltərdi. Uzziyanıng oqli Yotamning səltənitining yığırma yılıda, u Pikaħning orniда padixah boldı. **31** Pikaħning baxka ixliri həm kələşənlərinin həmmisi bolsa, mana «İsrail padixahlırinin tarih-təzkiriliri» degən kitabta pütlügəndür. **32** Israilning padixahı Rəmaliyanıng oqli

Pikahning səltənitining ikkinçi yılıda, Uzziyaning oqlı Yotam Yəhudaqa padixah boldi. **33** U padixah boloğanda yigirmə bəx yaxka kirğan bolup, Yerusalemda on altı yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Yəruxa idi; u Zadokning kizi idi. **34** Yotam atisi Uzziyaning barlıq kılçanlıridak Pərvərdigarning nəziridə rus bologannı kılatti. **35** Peşət «yukarı jaylar»la yoxitildi; həlk yənilə «yukarı jaylar»oja qıkıp kürbanlık kılıp huxbu yakaqtı. Pərvərdigarning eyining «Yükirriki dərvaza»sini yasiqoqu xu idi. **36** Yotamning baxka ixliri həm kılçanlırinin həmmisi «İsrail padixahlırinin tarix-təzkirilri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **37** Xu qaoqlarda Pərvərdigar Suriyəning padixahı Rəzin bilən Rəmaliyaning oqlı Pikahni Yəhudaqa hujum kiliçka közöqidi. **38** Yotam ata-bowlilari arısida uhlidi wə ata-bowlilirining arısida atisi Dawutning xəhiri dəpnə kılindi. Oqlı Ahaz ornda padixah boldi.

16 Rəmaliyaning oqlı Pikahning on yəttinqi yılıda, Yotamning oqlı Ahaz Yəhudaqa padixah boldi. **2** Ahaz padixah boloğanda yigirmə yaxka kirğan bolup, Yerusalemda on altı yil səltənat kılçanıdi. U atisi Dawut kılçandək əməs, əksipa Pərvərdigarning nəziridə durus bologannı kılımdı. **3** U Israilning padixahlırinin yolidə mangattı, hətta Pərvərdigar Israilning aldidin həydəp qıçarqan əllərning yirginqliq gunahlırlıqına əgixip, ez oqlını ottin etküzip keydirdi. **4** U «yukarı jaylar»da, dənglərde wə hərbir kek dərahrların astida kürbanlık kılıp, kükjə keydürütti. **5** Xu wağıtta Suriyəning padixahı Rəzin bilən Israilning padixahı, Rəmaliyaning oqlı Pikah Yeruselemona hujum kılıp, [padixah] Ahazni muhasirigə elip körxiwalojını bilən, lekin uni məəqlup kılalmıdı. **6** Axu wağıtta Suriyəning padixahı Rəzin Elat xəhiri Suriyəgə kayturuwaldı wə xu yərdə turuwatkan Yəhudalarını həydəwətti. Andin Suriylar kelip u yərdə olturaklaxtı; ular büyüqiqə xu yərdə turmakta. **7** Ahaz Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsərgə əlqilərnə əwətip; Mən silinim kulları, silinim oqulları boliman; manga hujum kiliwatkan Suriyəning padixahının kolidin wə Israilning padixahının kolidin kutkuzuxka qıkkayla, dedi. **8** Xuni eytip Ahaz Pərvərdigarning eyi wə padixahının ordisidiki həzinilərdiki kümütx bilən altunni səwoqa kılıp, Asuriyəning padixahıqə əwətti. **9** Asuriyəning padixahı uning təlipigə əkuldü; xuning bilən Asuriyəning padixahı Dəməxkə hujum kılıp uni ixoal kıldı; uningdiki ahalini tutkun kılıp Kir xəhiriğə elip bardı wə Rəzinni eltürdi. **10** Ahaz padixah əmədi Asuriyəning padixahı Tiglat-Piləsər bilən kerixkili Dəməxkə bardı wə xundakla Dəməxkətiki kurbangahını kərdi. Andin Ahaz padixah xu kurbangahning rəsimini, uning barlıq yasılıx təpsilatlininə layihisini sizip, uni Uriya kahinoja yətküzdi. **11** Xuning bilən Uriya kahin Ahaz padixah Dəməxkətin əwətkən barlıq təpsilatlar boyiqə bir kurbangah yasıdi. Ahaz padixah Dəməxkətin yenip kəlməstə, Uriya kahin uni xundak təyyar kılçanıdi. **12** Padixah Dəməxkətin yenip kelip, kurbangahını kerüp, kurbangahka berip, uning üstigə kürbanlık sundı; **13** u kurbangahning üstigə kəydürmə kürbanlık wə axlıq hədiyəsini kəydürüp, «xarab hədiyə»sini təküp, «inaklıq kürbanlığı»ning kenini qaqtı. **14** Xundak kılıp u Pərvərdigarning huzurining aldidiki mis kurbangahni elip uni Pərvərdigarning eyi bilən ezinin kurbangahining otturisidin etküzip, ez kurbangahining ximal təripiga koydındı. **15** Ahaz padixah Uriya kahinoja buyruk kılıp; Muxu qong kurbangah üstigə etiğənlək kəydürmə kürbanlık bilən kəqlik axlıq hədiyəsini, padixahning kəydürmə kürbanlığı bilən axlıq hədiyəsini, əmmə yurtning pütün həlkininə kəydürmə kürbanlığı, axlıq hədiyə wə xarab hədiyələrini kəydürüp sunisən. Kəydürmə kürbanlıqların barlıq ənənləri

wə baxka kürbanlıqların barlıq ənənləri ubxu kürbanlıqning üstigə tekisən. Mis kurbangah bolsa menin yol sorixim üçün bolsun, dedi. **16** Xuning bilən Uriya kahin Ahaz padixah buyruqanning həmmisini ada kıldı. **17** Ahaz padixah, das təqliklirigə bekitilən tahtalarını kesip ajritip, dasları təqliklərinə eliwtəti; u mis «dengiz»ni tegidiki mis ularyning üstidin kəttürüp elip, uni tax tahtayı bir məydanoğa koydurdı. **18** U Asuriyə padixahını razi kılıx üçün Pərvərdigarning eyigə tutixidiojan «Xabat künidiki aywanlıq yol» bilən padixah taxkırıdin kiridiqan yolnı etiwtəti. **19** Ahazning baxka ixliri həm kılçanlırinin həmmisi «Yəhuda padixahlırinin tarix-təzkirilri» degən kitabta pütülgən əməsmidi? **20** Ahaz ez ata-bowlilari arısida uhlidi; u ata-bowlilirinin arısida «Dawutning xəhiri»də dəpnə kılindi; oqlı Həzərkiyə ornda padixah boldi.

17 Yəhudanıng padixahı Ahazning səltənitining on ikkinçi yılıda, Elahning oqlı Hoxiya Samariyədə Israileşə padixah bolup, tokkuz yil səltənat kıldı. **2** U Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqannı kılatti; lekin uningdin ilgiri etkən Israilning padixahlıridək undak razilik kilməytti. **3** Asuriyəning padixahı Xalmanəzər uningoşa hujum kılıçlı qıkkanda, Hoxiya uningoşa bekinip səwoqa-salam bərdi. **4** Əmmə Asuriyəning padixahı Hoxiyanın asılıy kılımkəi bolojinini baykıdi; qunkı Hoxiya burunkidək Asuriyəning padixahıqə yillik səwoqa-salam yollimay, bəlkı Misirning padixahı səwoqa alqılarnı mangduroqanıdi. Uning üçün Asuriyəning padixahı uni tutup, baqlap zindanıqə soliwtəti. **5** Andin Asuriyəning padixahı qıkıp pütük [Israil] zeminini talan-taraj kılıp, Samariyəni üç yiloqıqə kamal kıldı. **6** Hoxiyanın səltənitining tokkuzinqi yılıda, Asuriyəning padixahı Samariyəni ixoal kılıp, Israillarnı Asuriyəgə sürgün kılıp, ularnı Halaq xəhiri, Gozandiki Habor daryasining boyılırları wə Medialarınə xəhərlirigə orunlaxturdı. **7** Mana, xundak ixlər boldı; qunkı Israillar ezlirin Misirning padixahı Pirəwənninq kolidin kütükuz, Misir zemiridin qıçarqan Pərvərdigar Hudasiyə gunah kılıp baxka ilahlarda korkup **8** Pərvərdigar Israillarning aldidin həydəwətənən yət əlliklärning kaidə-bəlgilimilərində, xundakla Israilning padixahlıları ezlir qıçarqan kaidə-bəlgilimilərində mangoranıdi. **9** Wə Israillar ez Pərvərdigar Hudasiyə karxi qıkıp, yoxurunlarqə toorqa bolmioqan ixlərini kıldı; ular barlıq xəhərliridə kezət munaridin mustəhkəm korojanqıqə «yukarı jaylar»ni yasidi. **10** Ular əmmə egiz dənglərdə wə əmmə kek dərəhlərning astida «but türwürk» wə «Axərah» buti turquzdu. **11** Pərvərdigar ularning aldidin həydəp qıçarqan [yat] əlliklär kılçandək, ular əmmə «yukarı jaylar»da huxbu yakaqtı wə Pərvərdigarning əqəzipini kəltüridiqan hərhil rəzil ixlərini kılatti. **12** Gərqə Pərvərdigar ularoja: —«Bu ixni kilmənglər» degen bolsımı, ular butlarning küllükloja berilip kətkənidı. **13** Pərvərdigar əmmə pəyoğəmbərlər bilən əmmə aldin kərgüqlilərinə wasitisi bilən həm Israillni həm Yəhudani agahlandıdurup: Rəzil yolliringlərin yenip, ata-bowlilirələrə tapılanıqan wə küllirim bolqan pəyoğəmbərlər arkılık silərgə təstikliqan pütün kanunoşa boysunup, Mening əmrəlirim wə Mening bəlgilimilərimi tutunglar, degənidi. **14** Lekin ular kulaq salmay, Pərvərdigar Hudasiyə ixənmigən ata-bowlili kılçandək, boyunlurini kattıq kıldı. **15** Ular Uning bəlgilimilərini, xundakla U ularning ata-bowlili bilən tüzənəldidin wə ularqə tapxurqan agah-guwahlarnı qatka kaqqan; ular ərziməs nərsilərgə əgixip, ezlir ərziməs bolup qıktı; Pərvərdigar ularoja: —étrappinglardıki əlliklärning kılıqinidək kilmangalar, degen dəl xu əllərgə əgixip, rəzillik kılatti. **16** Ular Hudasiyə bolqan Pərvərdigarning barlıq əmrəlirini taxlap, ezlir üçün kuyuma məbəndlərni, yəni ikki

mozayni kydurdı, bir «Axerah but» kıldırdı, asmandıki nuroquniojan ay-yultuzlaroja bax urdi wə Baalning kullukioja kirdi. **17** Ular ez ooqılıri bilen kızılını ottin etküzdi, palqlıq wə jagudərlik ixlətti, xundakla Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqanıñ kılıx üçün, əslirini setip Uning oqazipini kozojidi. **18** Xuning üçün Pərvərdigar Israiloja intayın aqqiklinip, ularnı Əz nəziridin neri kıldı; Yəhudanıng köbilisidin baxka heqkaysisi ez [zeminida] kälđurulmidi. **19** Lekin Yəhudamu əz Hudasi Pərvərdigarning əmrlerini tutmadi, bəlkı Israil qıkojan kaidə-bəlgilimilər iqidə mangdi. **20** Uning üçün Pərvərdigar Israilenin barlıq nəslini qətkə kakdı; ularnı Əz nəziridin taxlıqan künigiqə [zeminida] harlıkka kälđurup, bulangıllarning kılıqoja tapxurup bardı. **21** U Israileni Dawutning jəmatidin tarijalıqanı. Ular Nibatning oonlı Yəroboamnı padixah kıldı wə Yəroboam bolsa Israileni Pərvərdigarning yolidin yandurup, ularnı eojır bir gunahqa patkuzup azdurdı. **22** Israillar Yəroboamning kılıqan həmmə gunahlırlıda yürüp, ulardin qıkımıdi. **23** Ahir berip Pərvərdigar Əz kulları bolqan pəyoğəmbərlarlung wasitisi bilen eytkandək, Israileni Əz naziridin neri kıldı; Israillar ez yurtidin Asuriyəgə elip ketilip, u yərda bügüngə kədər turup kəldi. **24** Əmma Asuriyəning padixahı Babil, Kuttah, Awwa, Hamat wə Səfarwaimdin həlkni yetkəp Israilenin orniqə Samariyəning xəhərliriga makanlxatırdı. Ular xuning bilen Samariyəgə igidərqılık kılıp xəhərlarda olturdu. **25** Wə xundak boldiki, ular u yərda daslaplı olturqınıda Pərvərdigardin korkmiojanı; Pərvərdigar ularnı kzymajıyma kılıdiojan birnəqqə xırlarını ularning arisoja əwətti. **26** Xuning bilen Asuriyəning padixahıqə həwər yatküzütlüp: — Sili yetkəp Samariyəning xəhərlirdə makanlxatırojan holkər xu yurtnıng ilahining kaidə-yosunlarını bilməydi; xunga U ularning arisoja xırlarını əwətti; mana bular ularını eltürməktə, qünki həlk yurtnıng ilahining kaidə-yosunlarını bilməydi, deyildi. **27** Xuning bilen Asuriyəning padixahı əmr kılıp: — Silər u yərdin elip kəlgən kahinlarning birini yəna u yərgə apiringlar; u u yərde turup, ularoja u yurtnıng ilahining kaidə-yosunlarını egətsun, — dedi. **28** Uning buyruki bilen ular Samariyədin yetkigən kahinlarning biri kelip, Bayt-Əldə turup Pərvərdigarning korkunçını ularoja egətti. **29** Lekin xu həlkərlərin hərbiri ez ilahlırinin butlırını yasap, Samariyəliklər salojan «yukarı jaylar»diki ibadətgahlar iqiqə turquzdi; hərbir həlk ezi turojan xəhərdə xundak kıldı. **30** Babilində kəlgənlər Sukkot-Binot deşan məbduni yasidi, Kuttin kəlgənlər Nərgal butni, Hamattin kəlgənlər Axima butni, **31** Awwiyalar Nibləz bilen Tartak butlarnı yasidi; Səfarwiyalar Səfarwaimdiki butlrı bolqan Adrammələk bilen Anammələkkə ez balılırını atap otta kəydirdi. **32** Ular əmdi muxundak hələttə Pərvərdigardin korkup, ez arisidiki hər türlik adəmlərni əzliyi üçün «yukarı jaylar»diki buthanılarda kurbanlıkları sunidiojan kahin kılıp bekitkən. **33** Ular Pərvərdigardin korkattı wə xuning bilen təng kəysi əldin kəlgən bolsa, xu əlning kaidə-yosunlıridə ez ilahlırinin kullağındı bołatı. **34** Bügüngə kədər ular ilgiriki adətlər boyiqə mengip kəlməktə; ular Pərvərdigardin korkmay, Pərvərdigardıslı dəp atıqan Yaqupning əwlədlilriqə tapılıqan bəlgilimilər wə həkümlər, kanun wə amrlarga muwapiq ix kərmaydu. **35** Pərvərdigar ular bilen bir aħda kılıxip ularoja buyrup: — «Baxka ilahlıardin korkmay, ularoja səjdə kılmay yaki ularoja bax urmay wə ularoja kurbanlık kilmanglar — **36** pəkət zor kudrat wə uzatkan biliki bilen silerni Misir zeminiidin qıkojan Pərvərdigardinla korkunglar, uningoja səjdə kilinglar wə uningoja kurbanlıq sununglar. **37** U silər üçün pütküzən bəlgilimilər, həkümlər, kanun wə əmrni bolsa, ularnı əbədgıqə

kengül belüp tutunglar; baxka ilahlıardin korkmanglar. **38** Mən silər bilən kılıqan əhdini untumanglar ya baxka ilahlıardin korkmanglar, **39** bəlkı Hudayinglar Pərvərdigardin korkunglar; wə U silerni həmmə düxmənlirinqarning kolidin kütküzidü — degənədi. **40** Lekin ular kulağ salmay, ilgiriki kaidə-yosunları yürgüzötti. **41** Muxu əllər xu tarikidə Pərvərdigardin korkattı həm oyma məbədlarning kullukida bolatti; ularning balılıri bilən balılırinin balılırimu xundak kılatti; ez ata-bowlılıri kəndak kılıqan bolsa, ularmu bügüngi künqiqə xundak kılıp kəldi.

18 Elahning oqli, Israilenin padixahı Hoxiyanıng səltənitining üçinqi yılıda, Yəhudanıng [sabık] padixahı Ahazning oqli Həzəkiya Yəhudəoja padixah boldı. **2** U padixah bolqanda yığırma bax yaxta bolup, Yerusalemda yığırma tokkuz yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Abi idi; u Zəkeriyanıng kizi idi. **3** Həzəkiya bolsa atisi Dawutning barlıq kılıqinidak, Pərvərdigarning nəziridə durus bolqanı kılatti. **4** U «yukarı jaylar»ni yokitip, «but tüwruk'lər»ni qekip «Axerah»larnı kesip taxlap, Musa yasatkan mis yilanni qekip parə-parə kılıp (qünki u qaoqıqə Israillar uningoja huxbu yakkatı), uningoja «Nəhuxtan!» dəp isim koydi. **5** Həzəkiya Israilenin Hudasi Pərvərdigaroja tayandi. Bu jəhəttə na uningdin keyin kəlgən na uningdin ilgiri etkən Yəhuda padixahlırinin arisidiki heqbirı uningoja yətmətti. **6** U Pərvərdigaroja qing baqlınip uningoja aqixintin qıkmay, bəlkı Pərvərdigar Musaqa buyruqan əmlərini tuttə. **7** Pərvərdigar uning bilen billə idi; u kaysila ixka qıksa xuningda rawajlıq bolatı. U Asuriya padixahının hakimiyitgə karxı qıkıp uningoja bekindi boluxtin yandi. **8** U Filistiyalıqə hujum kılıp ularnı Gaza xəhəri wə uning ətrapidiki zəminliriojqə, kezət munaridin mustahkəm koroqanojqə besip məolup kıldı. **9** Wə xundak boldiki, Həzəkiya padixahıning səltənitining tətinqi yılıda, yəni Israilenin [sabık] padixahı Elahning oqli Hoxiyanıng səltənitining yətinqi yılıda, Asuriyəning padixahı Xalmanəzər Samariyəgə hujum kılıp uni kamal kıldı. **10** Üq yıldın keyin ular xəhəni aldı; Həzəkiyanıning səltənitining tokkuzinqi yili, yəni Israile padixahı Hoxiyanıng səltənitining tokkuzinqi yılıda, Samariyə ixəjal kıldı. **11** Andin Asuriyəning padixahı Israilları Asuriyəgə elip ketip, ularnı Halahda, Gozandiki Habor dəryasining boyılırında wə Medialarning xəhərlidə makanlxatırdı. **12** Qünki ular ez Hudasi Pərvərdigarning awazioja itaat kılmedi, bəlkı Uning əhdisigə, yəni Pərvərdigarning kuli Musa buyruqanning həmmisigə hilalıq kıldı; ular yaki kulağ salmadi, yaki əməl kılmedi. **13** Həzəkiya padixahıning səltənitining on tətinqi yili, Asuriyəning padixahı Sənnaherib Yəhudanıng barlıq koroqanlıq xəhərliriga hujum kılıp qıkıp, ularnı ixəjal kıldı. **14** U wakıttı Yəhudanıng padixahı Həzəkiya Lakıxka adam əwətip, Asuriyəning padixahıqə: Mən gunahkar! Məndin qekinqayla, üstüməq hərnemə qüixürsılə xuni [teləyəmən], — dedi. Asuriyəning padixahı Həzəkiyaqə üq tuy talant kümüx bilən ottuz talant altun tohtitip koydi. **15** Həzəkiya Pərvərdigarning eyidiki wə padixahıning ordısının həzinisidiki barlıq kümüxnı elip bərdi. **16** Xuning bilen bir wakıttı Yəhudanıng padixahı Həzəkiya Pərvərdigarning eyining ixikliridin wə ezi əslidə kəplatkan ixik kexəkliridin altunni ajritip elip, Asuriyəning padixahıqə bərdi. **17** Xu qaçda Asuriyə padixahı Sənnaherib Tartan, Rab-Saris wə Rab-Xakəhlirini qong koxun bilen Lakıx xəhəridin Yerusaleməqə, Həzəkiyanıng yəniqə əwətti. Ular Yerusaleməqə qıkıp kəldi. Qılkəndə, ular kir yuqoqıllarning etizinin boyidiki yolda, yukiri kəlqəkninq norining bexoja kılıp turdu. **18** Ular padixahını qakıroqanda,

Hilkiyaning oqli, ordini baxkurdioqan Eliakim, ordining diwanbegi Xəbna wə Asafning oqli, orda mirzibegi Yoahlar ularning yenoja kəldi. **19** Wə Rab-Xakəh ularoja mundak dedi: — «Silər Həzəkiyaqa: — «Uluq padixah, yəni Asuriya padixahı sanga mundak dedi, dənglər: — Sening muxu ixəngən tayanganq zadi nemidi? **20** Sən: «Urux kılıxka tadbır-məslihətimiz həm küqimiz bar, daysan — bu pəkət bir kırık gəp, halas! — Sən zadi kiməgə tayinip manga karxi ekta kopisən? **21** Mana əmdi sən yerik bar axu komux hasa, yəni Misiroja tayinisən. Birsə uningoja yelənsə, uning kolioja sanjip kirid; Misir padixahı Pirəwngə tayanojanlarning həmmisi xundak bolidul! **22** Əgar silər manga: «Biz Hudayiniz bolovan Parwərdigaroja tayinimiz» — desənglər, Həzəkiya ezi Yəhudadikilərgə wə Yerusalem dikilərgə: «Silər pəkət Yerusalem dikimi muxu ibadətgah aldidil ibadət kılıxingler kerək» dəp, uningoja atalojan «yukarı jaylar»ni həm kurbangahları yok kiliwətti? Ular axu Parwərdigarning yukarı jayları əməsmidi? **23** Əmdi həzir hojayinim Asuriya padixahı bilən bir tohtaməqa kelinglər: — «Əgar silərə ularoja minələğidək əskərlirlərinə bolsa, man silərgə ikki ming atni bikarəqə berəyl! **24** Silərə undaklar bolmisa, hojayinimnən əməldərlərinən əng kiqiki bolovan bir ləxkər bexini qandakmu qekindürələysilər?! Gərqə silər jəng hərwililər wə atlarnı elix üçün Misiroja tayinisilər! **25** Mən muxu yərnı həlak kılıx üçün Parwərdigarsız kaldımmu? Qünki Parwərdigar manga: «Muxu zeminni həlak kılıxka qıkkın» — dedil!. **26** Eliakim, Xəbna wə Yoah, Rab-Xakəh: — Pekirliroja aramayı tilida səzləsilsə; biz buni qüixinimiz. Bizgə ibraniy tilida səzlimisələ, gəplri sepilda turojanlarning kılıqioja kirmisun! — dedi. **27** Bırak Rab-Xakəh: — Hojayinim meni muxu gapnı hojayinlərə wə silərgila eytişkə əwətkənmə! Muxu gapnı silər bilən birləktə sepilda olturojanlara deyixə əwətkən əməsmi? Qünki ular ez pokını yegüqi həm ez süydükini iqtüqi bolidul! — dedi. **28** Andin Rab-Xakəh ibraniy tilida yukarı awaz bilən: «Uluq padixah, yəni Asuriya padixahının səzlərini anglap koyungalar!» — dəp warkiridi. **29** — «Padixah mundak dəydu: — Həzəkiya silərni aldap koymışun! Qünki u silərni [padixahıñıñ] kolidin kütkuzalmayıd. **30** Uning silərni: — «Parwərdigar bizni jəzmən kütküzidü; muxu xəhər Asuriya padixahının kılıqioja qüçüp kətməydu» dəp Parwərdigaroja tayanduruxioşa yol koymanglar! **31** Həzəkiya qulaqlar salmanglar; qünki Asuriya padixahı mundak dəydu: — Mən bilən sülhli xip, mən tərəpkə etünglər; xundak kılışanglar hərbiringlər eziünglarning üzüm baringidin həm eziünglarning ənjin dərihidin mewa yəysilər, hərbiringlər ez su kelqikinglardın su iqisilər; **32** ta mən kəlip silərni buğdaylıq həm xarablıq bir zeminoja, neni, üzümzarlırı wə zaytun dərəhlili bar, həsəl qırıridoqan bir zeminoja, yəni zemininglərə ohxax bir zeminoja apirip koyouqə yəp-iqweringlər! Xuning bilən silər tırık kəlip, elməysilər! Həzəkiya silərgə: — «Parwərdigar bizni kütküzidü» desə uningoja kulaq salmanglar! **33** Əl-yurtlarning ilah-butlirinən biri ez zeminiini Asuriya padixahının kolidin kütkuzanmə! **34** Hamat wə Arpad deyən yurtlarning ilah-butlirli kəni? Səfarwaim, Hena wə Iwwah xəhərlirinən ilah-butlirli kəni? Ular Samariyəni mening kolumnidin kütkuzanmə! **35** Muxu əl-yurtlarning ilah-butliridin ez zeminiini kütkuzanən zadi kim bar? Xundak ikan, Parwərdigar Yerusalemni mening kolumnidin kütkuzalmadı? — dedi. **36** Əmma həlk süküt kiliq uningoja jawabən heqkəndək bir sez kilmidi; qünki padixahıñıñ buyrukı xuki: — «Uningoja jawab bərmənglər». **37** Andin Hilkiyaning oqli, ordini baxkurdioqan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə Asafning oqli, orda mirzibegi

Yoahlar kiyim-keqəklirini yırtıxp, Həzəkiyaning yenoja kelip, Rab-Xakəhning gəplirini uningoja uktdur.

19 Xundak boldiki, Həzəkiya buni anglioqanda, kiyim-keqəklirini yırtıp, ezini bez bilən kaplap Parwərdigarning ibadəthanisoja kirdi. **2** U Hilkiyaning oqli, ordini baxkurdioqan Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə kahinlarning aksakallırını bez kaplanojan peti Amozning oqli Yəxaya pəyoqəmbərgə əwətti. **3** Ular uningoja: — Həzəkiya mundak dəydu: — «Balılar tuqulay dəp kələqanda anining tuoqukdək həli kalmıqəndək, muxu kün awarıqılık, rəswa kılınidioqan, mazak kılınidioqan bir kündür. **4** Əz hojayını bołajan Asuriya padixahı tırık Hudanı mazak kılıxka əwətkən Rab-Xakəhning muxu barlık gəplirini Parwərdigar Hudaying nəzirigə elip tingxisa, bularını anglioqan Parwərdigar Hudaying xu gəpler üçün uning dəkkisini berərməkin! Xunga kəlip kələqan kəldisi üçün awazingni kətərüp, bir duayingni bərsəng» — dedi. **5** Xu gəpler bilən Həzəkiyaning hizmətkarları Yəxayanıñ aldiqə kəldi. **6** Yəxaya ularoja: — «Hojayinlərə: — Parwərdigar mundak dedi: — «Asuriya padixahının qaparmənlirinən sən anglioqan axu Manga kupurluk kılıqı qəpliridin körkmə; **7** Mana, Mən uningoja bir rohni kırğızmım; xuning bilən u bir iqtəvani anglap, ez yurtiqa kaytidı. Mən uni ez zeminidə turozup kılıq bilən öltürgizimən» — dənglər» — dedi. **8** Rab-Xakəh, ezi kələgn yoli bilən kaytip mangojarida, Asuriya padixahının Laqış xəhəridin qekinqənlərini anglap, Libnah xəhərigə karxi jəng kılıwıtan padixahıñıñ yenoja kəldi. **9** Qünki padixah: «Mana, Efiofiya padixahı Tırhakah sizgə karxi jəng kılmakçı bolup yoloq qıktı» degen həwərni anglioqanıdi. Lekin u yənə Həzəkiyaqa əqlilərni mundak hət bilən əwətti: — **10** «Silər Yəhuda padixahı Həzəkiyaqa mundak dəngarısaldilar: — «Sən tayinidioqan Hudayingning sanga: «Yerusalem Asuriya padixahının kılıqioja tapxurulmaydu» deginəgə aldanma; **11** mana, san Asuriya padixahıñıñ həmmə əl-yurtlari nemə kılıqənlərini, ularni ez ilah-butlirioja atap həlak kılıqənlərini anglioqansən; əmdi ezüng kütkuzulmasan? **12** Ata-bowilirim həlak kılıqən əllərning ez ilah-butliri ularni kütkuzanmənu? Gozan, Həran, Rəzəf xəhəridikilərniq, Teləssardə turojan Edənlərniq? **13** Hamat padixahı, Arpad padixahı, Səfarwaim, Hena həm Iwwah xəhərlirinən padixahlıri kəni?». **14** Xuning bilən Həzəkiya hətni əkəlgüqilərning kolidin elip okup qıktı. Andin u Parwərdigarning eyigə kirip, Parwərdigarning aldiqə hətni yeyip koydi. **15** Wə Həzəkiya Parwərdigaroja dua kiliq mundak dedi: — «I kerublar otturisida turojan Parwərdigar, Israilning Hudasi: — Sən Əzüngdursən, jahandiki barlık əl-yurtlarning üstidiki Huda pəkət Əzüngdursən; asman-zeminiñ Yaratkuqisən. **16** I Parwərdigar, kuliqinqni təwən kiliq anglioqaysən; kezüngni aqkaysan, i Parwərdigar, kergaysan; Sənnaheribning adam əwətip mənggü hayat Hudanı hakarətləp eytkən gəplirini anglioqaysən! **17** I Parwərdigar, Asuriya padixahlıri həkikətən həmmə yurtlarnı, xularıqə bekindi bolovan yurtlarnımı harabə kiliq, **18** ularning ilah-butlirləriñi otka taxliwətən; qünki ularning ilahlıları ilah, əməs, bəlkı insan koli bilən yasalqanlırı, yaoqaq wə tax, halas; xunga asuriylar ularni həlak kıldı. **19** Əmdi, i Parwərdigar Hudayımız, jahandiki barlık əl-yurtlarla de Sening, pəkət Seningla Parwərdigar ikenlikinqni bildürük üçün, bizni uning kolidin kütkuzoqaysən!». **20** Xuning bilən Amozning oqli Yəxaya Həzəkiyaqa sez əwətip mundak dedi: — — Israilning Hudasi Parwərdigar mundak dəydu: — «Sening Manga Sənnaherib tooprukluq kılıqan duayingni anglidim. **21** Parwərdigarning uningoja karita degen sezi xudurki: — «Pak kız, yəni Zionning kizi seni kəmsitidü, Seni

mazak kılıp kılıdu; Yerusalemning kizi kâyninggə karap bexini qaykaydu; **22** sən kimni mazak kılıp kupurluk kıldı? Sən kimgə karxi awazingni ketürüp, Nəzirinğı üstün kıldı? Israildiki Mükaddəs Bolqırçıqa karxi! **23** Əlqiliring arkılış sen Rəbni mazak kılıp; — «Mən nuroqunlioqan jäng hərwilirim bilən taq qoqqisoq, Liwan taqı baqrılırioqat yetip kəldimki, Uning egiz kədir dərəhlirini, esil karioqlaylarını kesiwetimən; Mən uning əng qət turaloqusioq, Uning əng bükl-baraksan ormanzarlıqoq kirip yetimən. **24** Əzüm kuduk kolap yaka yurtning siyini iqtim; Putumning uqidila mən Misirning barlık dərya-əstənglirini kürutiwättim — deding. **25** — Sən xuni anglap bəkməqjanmiding? Uzundın buyan Mən xuni bekitkənmənki, Kədimdin tartip xəkilləndürənəmənki, Hazır uni əməlgə axurdumki, Mana, sən kəl'ə-korojanlıq xəhərlərni harabilərgə aylandurdung; **26** Xuning bilən və yərdə turuwaqtlanar küqsızlinip, Yərgə karitip koyuldı, xərməndə kılındı; Ular oswiawınt ot-qoştak, Yurman kek qoşlardək, Əggidizi ot-qoşlar ezməy kürup kətkəndək boldı. **27** Birak sening olturoqiningini, ornungdin turoqiningini, qikip-kirgininingni wə Manga karxi ojaljirlıxip kətkiningni bilimən; **28** Sening Manga karxi ojaljirlıxip kətkənlilikning, həkawurlıxip kətkənlilikning kulikimoja yətkənlilik tüpəylidin, Mən karmikimni burningdin etküzimən, Yüginimni aqzingoqə saliman, Wə əzüng kəlgən yol bilən seni kəyturimən. **29** I [Həzəkiya], xu ix sanga alamat bexarət boliduki, Muxu yili ezlükidin eskan, İkkinqi yili xulardın qikkənlərmə silərnəng rizkinglər bolidu; Üqinqi yili bolsa teriysilər, orisilər, üzüm kəqətlərinə tikisilər; Ulardın qikkən mewilərni yəysilər. **30** Yəhədu jəmətinin keqip kütuləşin kaldısı bolsa yəna təwəngə karap yiltiz tartıdu, Yurkiroja karap mewa beridu. **31** Qünki Yerusalemdeñin bir kaldisi, Zion teoqidin keqip kütuləşinlar qıkidı; Samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigarning otluk muhəbbəti muxuni ada kılıdu. **32** Xunga, Pərvərdigar Asuriyə padixahı toopruluk mundak dəydu: — U nə muxu xəhərgə yetip kəlməydi, Nə uningoja bir tal okmu atmaydu; Nə kalkənni kətürüp aldioja kəlməydi, Nə uningoja karita kaxalarınımu yasimaydu. **33** U kayşı yol bilən kəlgən bolsa, U yol bilən kəytidi wə muxu xəhərgə kalmayıdu — dəydu Parvardigar, **34** — Qünki Əzüm üçün wə Menin kulum Dawut üçün uni ətrapidiki sepiłdək koçqap kütküzimən. **35** Xu keqip xundak boldiki, Pərvərdigarning Pəixtisi qikip, Asuriyəliklərning bargahında bir yüz səksən bəx ming əskəri urdi; mana, xixilər atığında ornidin turoqanda, ularning hammisining elgənlilikini kərdi! **36** Xunga Asuriyə padixahı Sənnaherib qekinip, yoloq qikip, Ninəwə xəhərigə kəytip turdi. **37** Wə xundak boldiki, u ez buti Nisrokning buthanısida uningoja qoqunuwatkanda, oqulları Adrammələk həm Xarezər uni kılıqlap eltürüwətti; andin ular bolsa Ararat degən yurtka keqip kətti. Uning oğlu Esarhəddon uning ornidə padixah boldı.

20 Xu künıldırda Həzəkiya ejal kaltürgüqi bir keselgə muptila boldı. Amozning oğlu Yəxaya pəyəqəmər uning kəxioqə berip, uningoja: — «Parvardigar mundak dəydu: — Əyüng toopruluk wəsiyat kılqın; qünki ejal kəldi, yaximəsan» — dedi. **21** [Həzəkiya] bolsa yüzünü tam tərəpkə kılıp Pərvərdigaroqı dua kılıp; — **31** Pərvərdigar, Sening aldingda menin həkikət wə pak dil bilən mengip yürgənlilikmi, nəzirin aldingda durus bolqan ixlarnı kılıqanlıqmi əsləp koyqaysın, — dedi. Wə Həzəkiya yioqlap ekip kətti. **4** Yəxaya qikip ordidiki ottura həylioqat yətməstə, Pərvərdigarning səzi uningoja yetip mundak deyildi: — **5** Yenip berip həkikimning baxlamqısı Həzəkiyaqa mundak degin: — «Pərvərdigar, atang Dawutning Hudasi mundak dəydu: — «Duayingni anglidim, kəz yaxlıringni kərdüm; mana,

Mən seni sakaytimən. Üqinqi künida Pərvərdigarning eyigə qıkışın. **6** Künliringgə Mən yəna on bəx yil koximən; xuning bilən Mən seni wə bu xəhərnı Asuriyə padixahının kolidin kütküzimən; Əzüm üçün wə kulum Dawut üçün Mən bu xəhərnı atrapidiki sepiłdək koçdaymən. **7** (Yəxaya bolsa: — «Ənjiur poxkili təyyarlanglar, dedi. Ular uni elip kəlip, yarisoq aqplivid, u sakaydi. **8** Həzəkiya Yəxayadın: Pərvərdigar meni sakaytip, üqinqi künı uning eyiga qıkıldığanlıqını ispatlaydiqanoja kəndək bəxərətlək alamat bolidu? — dəp soriqanıdi. **9** Yəxaya: — Pərvərdigarning Əzi eytən ixini jəzmon kılıdıcıqlığını sanga ispatlaq üçün Pərvərdigardin xundak bəxərətlək alamat boliduki, sən kuyaxning pələmpəy üstigə qüxkən sayisining on baskuq aldioja mengixi yaki on baskuq kəyniqə yenixini halamsən? — dedi. **10** Həzəkiya: Kuyax sayisining on baskuq aldioja mengixi asan; sayə on baskuq kəyniqə yansun, degonidi. **11** Xuning bilən Yəxaya pəyəqəmər Pərvərdigaroqı nida kıldı wə U kuyaxning Ahaz padixah kuroqan pələmpəy baskuqiləri üstigə qüxkən sayisini yandurup, on baskuq kəyniqə mangdurdu). **12** Xu pəyttə Baladanning oğlu Babil padixahı Merodak-Baladan, Həzəkiyanı kesəl bolup yetip kaptı, dəp anglap, hətlər hədiyə bilən əwətti. **13** Həzəkiya bolsa əlqılerning gepini tingxap, ularqa barlık həzinə-ambarlarını, kümüxnü, altunni, dora-dərmanları, sərhil maylarnı, sawut-korallar ambirdikli həmməni wə bayılıkların barlıqlını kersətti; ordisi wə püktül padixahlıq işidiki nərsilərdin Həzəkiya ularça kərsətməğen birimə kalmıdı. **14** Andin Yəxaya pəyəqəmər Həzəkiyanıng aldioja berip, uningində: — «Muxu xixilər nemə dedi? Ular seni yoklaşxa nədin kəlgən?» — dəp soriđi. Həzəkiya: — «Ular yırak bir yurttin, yəni Babildin kəlgən» — dedi. **15** Yəxaya yənə: — «Ular ordangda nemini kərdi?» — dəp soriđi. Həzəkiya: — «Ordamda bar nərsilərni ular kərdi; bayılıklırmıng arisidin mən ularqa kərsətməğen birimə kalmıdı» — dedi. **16** Yəxaya Həzəkiyaqa: Pərvərdigarning səzini anglap koyqın: — **17** — Mana xundak künlər kəliduki, ordangda bar nərsilər wə bügüngə kədər ata-bowliring toplap, saklap koyqan həmmə Babiləja elip ketiliđi; heqnərsa kalmayıdu — dəydu Pərvərdigar. **18** — Həmdə Babilliklər oqulliringni, yəni əzüngdin bolqan əwlədlirinqinə elip ketidə xuning bilən ular Babil padixahining ordisida aqwat bolidu. **19** Həzəkiya əmdi əz-əzığ «Əz künlərimdə bolsa aman-tinqlik, Hudanın həkikət-wapalıq bolmamdu?», dəp Yəxayaqa: — «Siz eytən Pərvərdigarning muxu sezi yahxi ikən» — dedi. **20** Həzəkiyanıng baxka əməlliři, jümlidin uning səltənitining kədridi, uning kəndək kılıp xəhərgə su təminləx üçün kel, xundakla su apiridioqan nor yasiqanlıq «Yəhədu padixahırinin tarıhtəzkirilirix» degen kitabta pütləğən əməsmidi? **21** Həzəkiya ata-bowliringinə arisida uhlidi; oğlu Manassəh ornidə padixah boldı.

21 Manassəh padixah bolqanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemda əllik bəx yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Həzfibah idi. **2** U Pərvərdigar Israillarning alidin həyəp qıkırıwətən yat əlliklərning yirginqlik adətlirigə oxhax ixlər bilən Pərvərdigarning nəziridə razıl bolqannı kıldı. **3** U atisi Həzəkiya buzup yokatqan «yukiri jaylar»nı kəytidin yasatti; u Baaloja atap kurbangahıları saldurup, Israillning padixahı Ahəb kılıqandək bir Axərah məbəd yasidi; u asmandığı nuroqunlioqan ay-yultuzlaroja bax urdi wə ularning kullukioja kirdi. **4** U Parvardigarning eyidimi kurbangahıları yasatti. Xu ibadəthana toopruluk Pərvərdigar: Mən Yerusalemda Menin namimni koyımən, degənidi. **5** U Pərvərdigarning eyining ikki høylisidə «asmanınng koxunu»qə kurbangahıları atap yasatti.

6 Θоз оолини ottin еткүзди; жадугарqilik bilen palqılık ixlətti, eziqajinkəxlər bilen əpsunqıllarnı bekitti; Pərvərdigarning nəziridə san-sanaksız rəzillikni kılıp uning oqazipini kozojidi. **7** U yasatkan «Axərah» oyma məbudni [Hudanıng] eyiga köydi. Xu ey toqroluk Pərvərdigar Dawutka wə uning oοlı Sulaymanqa: — «Bu eyda, xundakla Israılning həmmə kəbililirining zeminiñli arisidin Mən tallıqan Yerusalemda Θoz namimni əbadiqçə kaldurımən; **8** əgər Israıl pəkət Mən ularoja tapılıqan barlıq əmrlərgə, yəni Θoz kulum Musa ularoja buyruqan barlıq ənunona muwapik əməl kiliçka köngül koysila, Men ularning putlirini ata-bowliriqə təksim kılıqan bu zemindin kaytidin neri kilmaymən», degnəndi. **9** Lekin ular kulak salmaytti; xunglaxjumu, Manassəh ularnı xundak azdurdı, ular Pərvərdigar Israillarning alidin halak kılıqan yat əllikkəldrin axurup rəzillik kılatti. **10** Xunga Pərvərdigar Θoz kulları bołojan pəyərəmbərlərinin wasitisi arkılık mundak dedi: — **11** Yəhūdanıng padixahı Manassəh, bu yirğinqlik ixlərni kılıp, hətta uningdin ilgiri etkən Amoriylar kılıqan barlıq rəzilliktin ziyyade rəzillik kılıp, uning butliri bilan Yəhūdanımu gunahka azdurıjını üçün **12** Israılning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mana, Yerusalem bilən Yəhūdanıng üstigə xundak balayı'pat kəltürimənki, kimki uni anglisila կulaklırlı zingildap ketidi. **13** Mən Samariyəni elqığan tana wə Ahabning jəmətinə təkxürgən tik elqığışqı yip bilən Yerusalemni təkxürtimən; kixi qaqınrı qayqap sürtkəndin keyin düm kəmtürüp koyqəndək, Yerusalemni qayqap eriyəmən. **14** Mən mirasimning կalqoqlanırıdinumu waz keqip, dixmənlərinin kolioja tapxurımən; ularni həmmə duxmənləriqə bulang-talang obyekti wə olja kılıp beriman; **15** Qünki ular Mening nəzirimdə razil bołojanı kılıp, ularning ata-bowliri Misirdin qikkan kündin tartip bügüngiqə oqəzipimni kozojap kəldi». **16** Manassəh əmdi pütkül Yerusalemni bir qetidin yənə bir qetiqiça қanoja toldurup, kep nahək қan tekküzdü wə ohxaxla ezi қiliwatkan gunahı bilən Yəhūdalarnı azdurup, ularning Pərvərdigarning nəziridiki rəzillikni kiliçioja səwəb boldi. **17** Manassəhning baxka ixləri həm kılıqanlırinin həmmisi, jümlidin u sadır kılıqan gunah «Yəhūda padixahlırinin tarih-təzkirilri» degen kitabta pütlügən əməsmidi? **18** Manassəh ata-bowlirining arisida uhlidi wə eż eyining beqida, yəni Uzzahıning beqida dənpəna kılındı. Andin oοlı Amon uning ornida padixah boldi. **19** Amon padixah bołojanı yigirmə ikki yaxta bolup, Yerusalemda ikki yıl saltanat kıldı. Uning anisining ismi Məxulləmat idı; u Yotbahlıq Hərzuñning kizi idi. **20** Amon atisi Manassəh kılıqandək Pərvərdigarning nəziridə rəzil bołojanı kılatti. **21** U atisi mangojan barlıq yollarda mangatti; u atisi küllükjida bołojan butlarning küllükjida bolup, ularoja səjdə kılıp, **22** Pərvərdigarning yolidə yürməy, eż ata-bowlirining Hudasi Pərvərdigarnı tark kıldı. **23** Əmdi Amonning hizmətkarları padixahını kəstləp, uni eż ordisida eltürdi. **24** Lekin yurt halkı Amon padixahını kəstligənlərinin həmmisini eltürdi; andin yurt halkı uning ornida oοlı Yosiyani padixah kıldı. **25** Amonning baxka ixləri həm kılıqanlırinin həmmisi «Yəhūda padixahlırinin tarih-təzkirilri» degen kitabta pütlügən əməsmidi? **26** U Uzzahıning beqida eż kəbrisidə dənpəna kılındı. Andin oοlı Yosiya uning ornida padixah boldi.

22 Yosiya padixah bołojanında səkkiz yaxta bolup, Yerusalemda ottuz bir yıl saltanat kıldı. Uning anisining ismi Yədiddah idi; u Bozkatlıq Adayanıng kizi idi. **2** Yosiya Pərvərdigarning nəziridə durus bołojanı kılıp, hər ixta atisi Dawutning barlıq yolidə yürüp, na onqoşa nə soloşa qətnəp kətmidi. **3** Padixah Yosiya saltənitining on səkkizinci yıldida, padixah Məxulləmning

nəvrisi, Azalyanıng oοlı katip Xafanni Pərvərdigarning eyigə əwətip: **4** «Bax kahin Hılkıyanıng kexioja qikip xuni buyruqjını, u Pərvərdigarning eyigə elip kelingən, dərwaziwənlər həlktin yioqan pulni sanısun. **5** Andin ular Pərvərdigarning eyini ongxaydiqon ixlərni nazarət kılıquçı ixqilaroja tapxurup bərsün. Bular həm Pərvərdigarning eyidiki buzulqan yərlərni ongxaxka eydə ixligiqlərə, yəni yaqəqqıllar, tamqılar wə taxtixalaroja bərsün. Ular muxu pul bilən eyni ongxaxka lazım bolqan yaqəq bilən oyulojan taxlarnı setiwsun, degin» — dedi. **7** Lekin ularning kolioja tapxurulqan pulning hesabi kılınmadi. Qünki ular insap bilən ix kılatti. **8** Bax kahin Hılkıya katip Xafanoja: — Mən Pərvərdigarning eyidə bir Təwrat kitabınıaptım, dedi. Xuni eytip Hılkıya kitabını Xafanoja bərdi. U uni okudi. **9** Andin keyin katip Xafan padixahıng kexioja berip padixahıqə həwər berip: — Hizmətkarları ibadəthanıdiki pulni yiojip Pərvərdigarning eyini ongxaydiqon ix bexilirininq kolioja tapxurup bərdi, dedi. **10** Andin katip Xafan padixahıqə: Hılkıya manga bir kitabını bərdi, dedi. Andin Xafan padixahıqə uni okup bərdi. **11** Wə xundak boldiki, padixahı, Təwrat kitabının sezlərini angloqanda, eż kiymirləri yirtti. **12** Padixah Hılkıya kahin bilən Xafanning oοlı Ahıkmənoja, Mikayaning oοlı Akbor bilən Xafan katipə wə padixahıning hizmətkarı Asayaqı buyrup: — **13** Berip mən üçün wə həlk üçün, yəni pütkül Yəhūdadikilər üçün bu tepliqan kitabning sezləri toqrisida Pərvərdigardin yol soranglar. Qünki ata-bowlırımız bu kitabning sezlərige, uningdi ki bizerlər pütlüganlırigə əməl kiliçka kulak salmışanlıq tütəyildin Pərvərdigarning bizgə kozojalojan oqəzqi intayn dəhəxətlik, dedi. **14** Xuning bilən Hılkıya kahin, Ahıkm, Akbor, Xafan wə Asayalar Harhasning nəvrisi, Tikwhańning oοlı kiym-keqk begi Xallumning ayali ayal pəyərəmbə Huldahıning kexioja berip, uning bilən sezləxti. U Yerusalem xəhīrinin ikkinqi məhəllisidə oltrattı. **15** U ularoja mundak dəydu: — Israılning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — «Silərni əwətəkən kixığə mundak dənglər: — **16** Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana Mən Yəhūdanıng padixahı okupan kitabning həmmə sezlərini əməlgə axurup, bu jayoja wə bu yərdə turquqıllarоja balayı'pat qixürimən. **17** Qünki ular Meni taxlap, baxka ılahələrə huxbuy yekip, kollarının həmmə ixləri bilən Mening aqqıkmını kəltürdi. Uning üçün Mening kəhrim bu yərgə karap yandi həm eqürülməydi. **18** Lekin silərni Pərvərdigardin yol soriojili əwətəkən Yəhūdanıng padixahıqə bolsa xundak, danglar: San angloqan sezlər toqrisida Israılning Hudasi Pərvərdigar xundak dəydu: — **19** Qünki kənglüng yumxaq bolup, muxu jay wə uningda turquqıllarning wayranə wə lənətə aylandurulidiqanlıq toqrisida uları əyibləp eytkən sezlərimni angloqininqə, Pərvərdigarning aldida əzüngni təwən kılıp, kiyimliringni yirtip, Mening almımda yioqliqininq üçün, Mənmə duayingni anglidim, dəydu Pərvərdigar. **20** Buning üçün seni ata-bowlırıq bilən yioqılıxka, eż kəbrəngə aman-hatırjəmlik iqida berixka nesip kılımən; sening kezlerində Mən bu jay üstigə qixüridiqan barlıq, küləptərnəi kərməydi». Ular yenip berip, bu həwərni padixahıqə yatküzdü.

23 Padixah adəmlərini əwətip, Yəhūda bilən Yerusalemning həmmə aksaçallırını eż kexioja qakırtıp kəldi. **2** Padixah Pərvərdigarning eyigə qikti; barlıq Yəhūdadikilər kahinlər bilən pəyərəmbərlər, yəni barlıq həlk, əng kiqikidin tartip qongiojqə həmmisi uning bilən billə qikti. Andin u Pərvərdigarning eyidə tepliqan ahədə kitabının həmmə sezlərini ularoja okup bərdi. **3** Padixah tūwrukning yenida turup Pərvərdigarning aldida: — Pərvərdigaroja əgixip pütün kəlbim wə pütkül jenim bilən

Uning əmrlirini, həküm-guwahlıkları wə bəlgilimilirini tutup, ubxu kitabta pütləğən əhdigə əmal kılımən dəp əhdigə əzini baqlıdı. Xuning bilən həlkinqı həmmisimə əhədə aldida turup uningoja əzini baqlıdı. **4** Andin keyin padixaḥ bax kahin Hılkıya bilən orun basar kahinlərə qədəm darwaziwənlərə: — Baaloja, Axərah butğıja wə asmannıng barlıq koxuniqa atap yasalojan barlıq əswab-üskünlərni Pərvərdigarning eyidin qıkırwetinglar, dəp əmr kıldı; u bularnı Yerusalemning sırtida, Kidron etizlikidə keydürdi wə küllişini Bəyt-Ələgə elip bardi. **5** U Yəhūda padixaḥlirining Yəhūda xəhərliridiki «yukarı jaylar»da həmdə Yerusalemning ətrapliridiki «yukarı jaylar»da huxbuy yanduruxka tikligən but kahinlirini, xuningdak Baaloja, kuyaxka, ayoja, yultuz türkümlirigə həmdə asmannıng barlıq koxuniqa huxbuy yakquşularını ixtin hədiwətti. **6** U Pərvərdigarning eyidin Axərah butnı elip qıkıp Yerusalemning sırtıqə elip berip, Kidron jilojsiqa apırip xu yərdə koydürüp kukum-talkan kılıp ezip, topisini addiy pukralarının qəribiləri üstiga qeqiwətti. **7** Andin U Pərvərdigarning eyiğə jay laxkən bəqqıwazlarning turalqlarını qekip oqulatı; bu eylərdə yəna ayallar Axərah, butka qədir tokuytti. **8** U Yəhūda xəhərliridin barlıq kahinlərini qakırtıp, əzığa yioldı. Andin U Gəbadın tartip Bəər-Xəbaqıqə kahinlər huxbuy yakıdıcıqan «yukarı jaylar»ni buzup bulojuwətti; u «dərwazılardiki yukarı jaylar»ni qekip buzdu; bular «Xəhər baxlıqı Yaxuaning կուվիկուն»ın yenida, yəni xəhər kuwikkıja kırıq yolining sol təripidə idi. **9** (Əmdi «yukarı jaylar»diki kahinlarning Yerusalemda Pərvərdigarning kurbangahıja qıkixi qəkkəngənəndi; lekin ular dawamlıq əz kərindaxlırı bilən birgə pitir nanlardın yeyixigə müyəssər idi). **10** Yosiya heqkim əz oqlı yaki kızını Molakkə atap ottin etküzmişin dəp, Hınnomming oqlıning jilojsidiki Tofətnimü buzup bulojuwətti. **11** Pərvərdigarning eyiğə kirdiqən yolning eojizida Yəhūda padixaḥləri kuyaxkə takdim kılıp koyqan atlarnı xu yərdin yetkəp, «kuyax hərəkələri»ni otta keydürdi (ular [ibadəthanining] həylihərija jay laxkən, Natan-Mələk degeñ aqəwbatning eyining yenida turatti). **12** Padixaḥ yəna Yəhūda padixaḥləri Ahəzning balihanisining egzsida saldurojan kurbangahlarıni wa Manassəh Pərvərdigarning eyining ikki hoiyisiqə yasatkan kurbangahlarıni qekip kukum-talkan kiliwətti; u ularning topisini u yərdin elip, Kidron jilojsiqa qeqiwətti. **13** Israelning padixaḥı Sulayman Yerusalemning məxrək təripidə wə «Halak teoji»ning jənubioja Zidoniylarning yirginqlik buti Axtarot, Moabilarning yirginqlik buti Kemox wa Ammonlarning yirginqlik buti Milkomoqa atap yasatkan «yukarı jaylar»nimü padixaḥ, buzup bulojuwətti. **14** U but tüwrükənən parçılal, Axərah butlirini kesip yıkıtip, ular turojan yərlərni adəm səngəkləri bilən toldurdu. **15** U yəna Israelni gunahka putlaxturoman, Nibatning oqlı Yərəboam Bəyt-Ələdə saldurojan kurbangah bilən «yukarı jay»ni, ularını buzup qakıti, andin keyin «yukarı jay»ni keydürpuk kukum-talkan kiliwətti, Axərah butnimü keydüruwətti. **16** Yosiya burulup karap, taqdiki kəbrilərni kərüp, adəm əwətip kəbrilərdiki səngəklərinə kolap qıkırıp, kurbangah üstidə keydürdi, xu yəl bilən uni bulojuwətti. Bu ixlar Pərvərdigarning kamalını yətküzüp, dəl ularını aldin'ala bexarət kılıp jakarlıqan Hudanıg adiminining səzininə əmalgə axurluxı idi. **17** Andin Yosiya: Kez aldimdiki bu kəbra texi kimning? — dəp soridi. Xəhərdikilər uningoja: Bu Yəhūdadın kəlgən, silininq Bəyt-Əldiki kurbangahını bozujan muxu ixlirini bexarət kılqan Hudanıg adiminining kəbrisi ikən, dedi. **18** Yosiya: — Uni koyungalar, heqkim uning səngəklərini midirlətmisün, dəp buyrudi. Xuning bilən ular uning səngəklərini bilən Samariyədin kəlgən pəyəqəmbərninq

səngəklərığa heqkimni təkgüzəmidi. **19** Andin Yosiya Israilning padixaḥlıri Pərvərdigarning oqızipini közəqiojan, Samariyəning xəhərliridə yasatkan «yukarı jaylar»diki barlıq əylərni qaktı; u ularını Bəyt-Ələdə kılqandək kılıp, yokattı. **20** U yərlərdəki «yukarı jaylar»qa has bolqan hamməkahinlərini kurbangahıng üstidə oltırıp, kurbanlıq kıldı, andin ularning üstigə adam səngəklərini keydtirdi; u ahirdə Yerusaleməqə yenip bardi. **21** Padixaḥ barlıq həlkə yarlıq qüxirüp: — Bu əhdə kitabida pütləğəndək, Hudayingələr Pərvərdigaroja «etüp ketix heyti»ni etküzüngələr, dəp buyrudi. **22** «Batur hakimlər» Israilning üstidin həküm sürgən künlərdin tartip, nə Israil padixaḥlirining wakıtlırında nə Yəhūda padixaḥlirinin wakıtlırında undak bir «etüp ketix heyti» etküzüllük bacımıqanıdi; **23** Yosiya padixaḥning səltanitining on səkkizincə yıldıl, Pərvərdigaroja atap bu «etüp ketix heyti» Yerusalemda etküzüldi. **24** Xuningdək Yosiya Yəhūda yurtida wə Yerusalemda payda bolğan jinkəxlər wə palqılları, tərafım məbdulları, hərkəndək butlar wə barlıq, baxka lənətlək nərsilərni zemindin yokattı. Uning xundak kılıxining məksiti, Hılkıya kahin Pərvərdigarning eyidin tapkan kitabta hatırıləngən Təwrattiki sezlərgə əmal kılıxın ibarət idi. **25** Uningdək Musaqa qüxirülgən əkanunoja intilip pütün kəlbə, pütün jeni wə pütün küqi bilən Pərvərdigaroja kaytip, əzini beqiqılıqan bir padixaḥ uningdin ilgiri bolmioqanıdi wə uningdin keyimmu uningoja olhxaz birsi bolup bacımıdi. **26** Lekin Pərvərdigarning aqqiqi Manassəhning Əzini ranjıtən barlıq rəzillikləri tüpeylidin Yəhūdaqə tutaxşəndin keyin, Əzining xiddətlük oqızipidin yanmadı. **27** Pərvərdigar: — Israilni taxlioqandək Yəhūdanımu Əz kəzümdin neri kılımən wə Əzüm tallıqan bu xəhər Yerusalemı wə Mən: — «Menin namim xu yərdə bolidu» degen xu ibadəthanini tərk kılımən, dedi. **28** Yosiyaning baxka əməlliri həm kılqanlırinining həmmisi «Yəhūda padixaḥlirinin tarih-təzkiriləri» degen kitabta pütləğən əməsmidi? **29** Uning künləridə Misirning padixaḥı Pirəvn-Nəko Asuriyəning padixaḥıja hujum kılqılı Əfrət dəryasiqə bardi. U qəoqda Yosiya padixaḥı Pirəvn bilən soxukuxka qıktı; lekin Pirəvn uni kərüp Məgiddəda uni oltırdı. **30** Hizmətkarlırları uning ələkünü jəng hərvişiqə selip Məgiddədin Yerusaleməqə elip kəlip, uni ez kəbrisidə dəpnə kıldı. Yurt halkı Yosiyaning oqlı Yəhəoahəzni məsih kılıp, atisining ornida padixaḥ kıldı. **31** Yəhəoahəz padixaḥ bologunda yigirmə üq yaxta bolup, üq yərəsələndən səltənət kıldı. Uning anisining ismi Hamutal idi; u Libnahlıq Yərəməyanıq kizi idi. **32** Yəhəoahəz bowlılırları barlıq kılqanlırlırdək, Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqanı kıldı. **33** Əmdi Pirəvn-Nəko uning Yerusalemda səltənət kılmaslıkı üçün, uni Hamat yurtidiki Rıblahda solap koydi wə [Yəhūda] zəminiqə yüz talant kümüx bilən bir talant altun selik qüxirüd. **34** Andin Pirəvn-Nəko Yosiyaning oqlı Eliakimni atisining ornida padixaḥ kılıp, ismini Yəhəoakimoja ezbərtti. U Yəhəoahəzni ezi bilən Misirəqə elip kətti; Yəhəoahəz Misirəqə kəlip xu yərdə eldi. **35** Yəhəoakim kümüx bilən altunni Pirəwngə bardi; lekin Pirəwngıning xu buyrukını işra kılıp pulni tapxurux üçün yurtka hərbir adəmning qamioja karap baj-alwan koyqanıdi; altun wə kümüxnı wə yurtnıng həlkədən, hərbirigə saloqan elqəm boyiqə Pirəvn-Nəkoqə berixka yişəkəndi. **36** Yəhəoakim padixaḥ bologunda yigirmə bax yaxta bolup, on bir yıl Yerusalemda səltənət kıldı. Uning anisining ismi Zibidəl idi; u Rumahlıq Pədayanıq kizi idi. **37** Yəhəoakim bowlılırları barlıq kılqanlırlırdək Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqanı kilitləti.

24 Uning künləridə Babilning padixaḥı Nebokadnəsar [Yəhūdaqə] hujum kılıxka qıktı; Yəhəoakim uningoja

üq yiloqıq bekindi boldi, andin uningdin tenip uning həkümranlıkoja karxi qıktı. **2** Xu waqtılarda Pərvərdigarnı uningoja hujum kılıxıq Kaldıylar bulanglıqlar xaykisi, Suriylar bulanglıqlar xaykisi, Moabiylar bulanglıqlar xaykisi, wə Ammoniyalar bulanglıqlar xaykilirini kozoji; u ularnı Yəhudanı həlak kiliç üçün kozoji. Bu ixlar Pərvərdigarn Əz kulları bolovan pəyoqəmbərlər arkılıq agah kılovan söz-kalamining əməlgə axuruluxi idi. **3** Dərəwəkə Pərvərdigarning eytkinidək, Manassəhning gunahları tütəylidin Yəhudanı Əz kezdiridin neri kılıx üçün, bu ixlar ularning bexioja qıxtı. **4** Qünki [Manassəhning] nahək kan teküp, Yerusalemni nahək kanlar bilən təlduroqını tütəylidin, Pərvərdigarn [Yəhudalarnı] əpu kılıxka kengli unimaytti. **5** Yəhoakimning baxka ixliri həm kılolanırının həmmisi «Yəhuda padixaḥlirininq tarikh-təzkirilir» degən kitabta pütləğən əməsmidi? **6** Yəhoakim ata-bowlirininq arisida uhildi; oçlı Yəhoakin uning ornida padixaḥ boldi. **7** Misiрning padixaḥı bolsa ez yurtidin ikkinqi qıkmidi. Qünki Babilning padixaḥı «Misiр ekińi»dən tartıp Əfrat dəryasıqıq bolovan Misir padixaḥıqı təwə zəminni tartiwalıqanı. **8** Yəhoakin padixaḥı bolqanda on sakkız yaxta bolup, üq ay Yerusalemda səltənat kıldı. Uning anisining ismi Nəhuxta idi; u Yerusalemıq əlnatanning kizi idi. **9** Yəhoakin atisining barlık kılolanıridək Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolovanı kıldı. **10** Babilning padixaḥı Nebokadnasarning sərdarları Yerusaleməqə jəng kılılıq qıkip, xəhərnı қamal kıldı. **11** Uning sərdarları xəhərnı қamal kılıp turoqanda Nebokadnasar əzimu xəhərnıng sırtıqı qıktı. **12** Andin Yəhudanıng padixaḥı Yəhoakin bilən anisi, barlık hiszətkarları, əməldarları wə aqvatlıri Babil padixaḥıning aldiqı qıkip uningoja tən bardı. Xundak, kılıp Babilning padixaḥı ez səltənitininq sekkizinci yılıda uni asır kılıp tutti. **13** Nebokadnasar Pərvərdigarning eyidiki barlık həzinilər bilən padixaḥıning ordisidiki hazırlanı elip kətti; Pərvərdigarn agah bərginidək, u Israilning padixaḥı Sulayman Pərvərdigarning ibadəthanisi üçün yasatkan həmma altun qazaq-əswablarnı kesip sekti. **14** Yerusalemning barlık ahalisini, jümlidin həmma əməldarlar, həmma batur palwanlar, jəməy bolup on ming əsirni wə barlık hünərənlər wə temürqilərinə elip kətti; yurttiki halktın əng namratlardın baxka heqkim kalmidi. **15** U Yəhoakinni Babiləqə elip kətti wə xuningdək padixaḥıning anisini, padixaḥıning ayalıllarını, uning aqvatlırı wə yurttiki mətiwərlərni əsir kılıp Yerusalemındı Babiləqə elip bardı. **16** U batur-palwanlarning həmmisini (yətə ming idi), hünərən wə temürqilərni (jamıy bir ming idi) – bularning həmmisi jənggiwar adamlar bolup, Babilning padixaḥı ularnı əsir kılıp, Babiləqə elip kətti. **17** Andin Babilning padixaḥı Yəhoakinning taqisi Mattaniyani uning ornida padixaḥ kılıp, uning ismini Zədəkiyaoja eżgərtti. **18** Zədəkiya padixaḥı bolqanda yığırma bir yaxta bolup, on bir yıl Yerusalemda səltənat kıldı. Uning anisi Libnahlıq Yərəməyanıng kizi bolup, ismi Hamutal idi. **19** Zədəkiya Yəhoakimning barlık kılıqınıdək, Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolovanı kılıtti. **20** Pərvərdigarning Yerusaleməqə həm Yəhudadaqə karatkən oşəzipi tütəylidin, Pərvərdigarn ularnı Əz həzuridin həydiləwtküqə bolovan arılıqla, təwəndik ixlər yüz bərdi: – awwal, Zədəkiya Babil padixaḥıqı isyan kətirdi.

25 Andin xundaq boldiki, uning səltənitininq tokkuzinqı yili, oñinqı aying oñinqı künidə Babil padixaḥı Nebokadnasar pütkül koxunıqə yetəqqlik kılıp Yerusaleməqə hujum kılıxka kıldı; həmdə uni korxiwelip bargaḥ kurup, uning ətrapida kaxa-potəylərni kuruxtı. **2** Xuning bilən xəhər Zədəkiyanıng on birinqi yilioqıq muhəsiridə turdi. **3** Xu yili tətininqi aying

tokkuzinqı künü xəhərdə eojir kəhətqılık həmmini başkan wə zemindikilər üçünmu həq ax-ozuk kalmıqanıdi. **4** Xəhər sepili bəstüldi; barlık jənggiwar ləxkərlər kəqmakçı bolup, tün keqidə bədər tikiwetixti. Ular padixaḥıning baoqısişa yekin «ikki sepil» arılıkiddi dərvazidin ketixti (kaldıylar bolsa xəhərning həryenidə turattı). Ular [İordan jilojisidiki] «Arabañ tüzlənglikı»nı boylap keqixti. **5** Lekin kaldıylorning koxunu padixaḥıni kəçələp Yeriho tüzlənglikidə Zədəkiyaoja yetixti; uning püttün koxunu uningdin tarkılıp kətkənidi. **6** Wə ular padixaḥıni tutup, Riblah xəhīrigə, Babil padixaḥıning aldiqə apardı; ular xu yərde uning üstigə həküm qıktı. **7** [Babil padixaḥı] Zədəkiyanıng oqullarını uning kez aldıda kətl kıldı; andin Zədəkiyanıng kezlini oyuwtätti; u uni mis kixənlər bilən baoqlap, Babiləqə elip bardı. **8** Wə bəxinqi aying yəttinqi künidə (bu Babil padixaḥı Nebokadnəsarnıng on tokkuzinqı yili idi) Babil padixaḥıning hizmətkarı, pasiban begi Nebozar-Adan Yerusaleməqə yetip kıldı. **9** U Pərvərdigarning eyini, padixaḥıning ordisini wə xəhərdiki barlık eylərni keydürüwətti; barlık bəhəyət imarətlərgə u ot koyup keydürüwətti. **10** Wə pasiban begi yetəqqlikiddi kaldıylorning pütkül koxunu Yerusalemning ətrapidiki pütkül sepilini erüwətti. **11** Pasiban begi Nebozar-Adan xəhərdə kələn baxka kixilərni, Babil padixaḥı tərəpkə keqip təslim bolovanınları wə kələn hünərənlərni asır kılıp ularnı elip kətti. **12** Lekin pasiban begi zemindikı əng namratlarning bir kismını üzümzarlıqları parwiq kılıxka wə teriqqlik kılıxka kaldurdu. **13** Kaldıylər Pərvərdigarning eyidiki mistin yasalojan ikki tüwriknı, das təglilikini wə Pərvərdigarning eyidiki mistin yasalojan «dengiz»ni qehip, barlık mislirini Babiləqə elip kətti. **14** Ular yənə [ibadətta ixtilidilidən] idixlər, gürjək-bəlgürjəklər, lahxigirlər, piyala-taşlılar həm mistin yasalojan barlık əswablarnı elip kətti; **15** huxbuydanlar wə qaşılarnı bolsa, altundın yasalojan bolsımı, kümüxtin yasalojan bolsımı, ularning həmmisini pasiban begi elip kətti. **16** Wə Sulayman [padixaḥ] Pərvərdigarning eyi üçün mistin yasatkan ikki tüwriük wə «dengiz»ni, xundakla das təglilikini elip kətti; bu mis saymanlarning eojirlikini əlqəx mumkin əməs idi. **17** Birinqi tüwriknıng egizlikli on sakkız gəz, uning üstidiki tajı bolsa mis bolup, egiqlik üq gəz idi; uning püttün aylamıssı tor xəkildə həm anar nushisida bezəlgənidi, həmmisi mistin idi; ikkinqi tüwrikmü uningoja ohxax bolup, umu anar nushisida bezəlgənidi. **18** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bas kahin Seraya, orunbasar kahin Zəfaniya wə ibadəthanidiki üq nəper ixikbağarnımu əsirgəaldi. **19** U xəhərdin ləxkərlərini baxkuridiqan bir aqwat əməldarnı, xəhərdin tapkan orda məslihətqılıridən bəxını, yərlik həlkəni ləxkərlilikə tizimliqoğu, yəni koxunıning sərdarining katipini wə xəhərdin atmix nəper yərlik kixini tutti. **20** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularnı Babil padixaḥıning aldiqə, Riblahəqə elip bardı. **21** Babil padixaḥı Hamat zeminidiki Riblahda bu kixilərni kiliqlap eltürtüwətti. Xu yol bilən Yəhuda ez zeminidin sürgün kılındı. **22** Yəhuda zeminidə kələn kixilərni, yəni Babil padixaḥı Nebokadnasar kəldurojan kixilərni bolsa, u ularnı idarə kılıx üçün, ularning üstigə Xafanning nəwrisi, Alhikamning oqlı Gədaliyanı təyinlidi. **23** Dalada kələn Yəhudanıng ləxkər baxlıkları həm ləxkərlər Babil padixaḥıning Xafanning nawrisi, Alhikamning oqlı Gədaliyanı zemin üstigə həkümranlıq kılıxka bəlgiləqənlərini anglap kıldı; xuning bilən [bu ləxkər baxlıkları adəmli bilən] Mizpəh xəhīrigə, Gədaliyanıng yenioja kıldı; baxlıklar bolsa Nətəniyanıng oqlı Ixmail, Kareahning oqlı Yohanan, Nətəfatlıq Tanhumətninq oqlı Seraya wə Maakat jəmətidin birsining oqlı Jaazaniya idi. **24** Gədaliya ular wə

adəmlirigə: «Kaldıylərgə bekinixtin körkənglər; zemində olturnaklıxip Babil padixahıja bekininglər, xundak kilsanglar silərgə yahxi bolidu» dəp kəsəm kildi. **25** Əmdi yəttinqi ayda xundak boldiki, xahzadə Əlixamanın nəvrisi, Nətaniyaning oğlu Ixməl on adəm elip kelip, Gədaliyanı həm Mizpahda uning yenida turoqan Yəhudiylər wə Kaldıylərni urup əltürdi. **26** Xuning bilən barlıq həlk, kiqik bolsun, qong bolsun, wə ləxkər baxlıkları ornidin turup Misirə qirdi; qünki ular Kaldıylərdin körkətti. **27** Wə xundak boldiki, Yəhuda padixahı Yəhəoakin sürgün bolovan ottuz yəttinqi yili on ikkinqi aynıng yigirmə yəttinqi künü munu ix yüz bərdi; Əwil-Merodək Babilə padixah bolovan birinqi yili, Yəhuda padixahı Yəhəoakinning қəddini kəttürüp, uni zindandan qıkardı; **28** U uningoşa mulayim sez kilip, uning ornını ezi bilən birgə Babilə turoqan baxğa padixahlarining ornidin yukarı kildi; **29** Xuning bilən Yəhəoakin zindandıki kiyimlərini seliwtip, emrinin qalqan hərbir künidə hərdaim padixah bilən billə həmdastıhan boluxka tuyəssər boldı. **30** Uning nesivisi bolsa, [Babil] padixahının uningoşa beqəixliqən daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni uningoşa emrinin hərbir künü tuyəssər kılınqan.

Tarih-təzkirə 1

1 Adəm'ata, Xet, Enox, **2** Kenan, Məhələlə, Yarad, **3** Hanoh, Mətuxəlah, Ləməh, **4** Nuh. Nuhətin Xəm, Həm, Yafətler tərəlgən. **5** Yafətning oqulları Gomər, Magog, Maday, Yawan, Tubal, Məxək wə Tiras idi. **6** Gomərning oqulları Axkinaz, Difat wə Togarmah idi. **7** Yawanning oqulları Elixah, Tarxix idi, Kittiyalar bilən Rodaniylar uning əvladları idi. **8** Həmning oqulları kux, Misir, Put wə Qənaan idi. **9** Kuxning oqulları Seba, Həwilah, Sabtah, Raamah wə Sabtika idi. Raamaning oqli Xeba wə Dedan idi. **10** Kuxtın yənə Nimrod tərəlgən; u yər yüzida nahayıt zəbərdəs bir adəm bolup qıktı. **11** Misirning əvladları Ludiylar, Anamiyalar, Naftuhiyalar, **12** Patrosiyalar, Kasluhiyalar (Filişiyər Kasluhiyılardan qıkkən) wə Kaftoriyalar idi. **13** Qənaandın tunji oqul Zidon terilip, keyin yənə Hət tərəlgən. **14** Uning əvladları yənə Yəbusiyalar, Amoriyalar, Gırgaxiyalar, **15** Hıwiylar, Arkiylar, Siniylar, **16** Arwadiylar, Zəmariylar wə Hamatiylar idi. **17** Xəmning oqulları Elam, Axur, Arfahxad, Lud, Aram; [Aramning oqulları] Uz, Hul, Gətər, Məxək idi. **18** Arfahxadtın Xeləh tərəldi, Xelahtın Eber tərəldi. **19** Ebərdin ikki oqul tərəlgən bolup, birinin ismi Pələg idi, qünki u yaxioğan dəwrədə yer yüzü belünüp kəkəndi; Pələgninq inisining ismi Yoxtan idi. **20** Yoxtantan Almodad, Xələf, Hazarmawət, Yerəl, **21** Hədoram, Uzal, Diklah, **22** Ebal, Abimaəl, Xeba, **23** Ofir, Həwilah, Yobab tərəldi. Bularning həmmisi Yoxtanning oqulları idi. **24** Xəm, Arfahxat, Xeləh, **25** Eber, Pələg, Rəu, **26** Serug, Nahor, Terəh, **27** andin Abram dunyaqə kəldi (Abram bolsa İbrahimning ezi). **28** İbrahimning oqulları Ishək bilən Ismail idi. **29** Tewəndikilər ularning əvladları: Ismailning tunji oqli Nebayot bolup, kəloqlanlıri Kedar, Adbəəl, Mibsam, **30** Mixma, Dumah, Massa, Hədad, Tema, **31** Yətur, Nafix, Kədəməh; bularning həmmisi Ismailning oqulları idi. **32** İbrahimning tokili Kəturahdın tərəlgən oqulları Zimran, Yoxçan, Medan, Midiyan, Ixbək wə Xuəh idı. Yoxxanning oqulları Xeba bilən Dedan idi. **33** Midiyanning oqulları Əfah, Efar, Hənəh, Abida, Əldəah idi. Bularning həmmisi Kəturahninq əvladları. **34** İbrahimindən Ishək tərəldi. Ishəkinq oqulları Əsw bilən Israil idi. **35** Əswanning oqulları Elifaz, Reuəl, Yəux, Yaalam wə Korah idi. **36** Elifazning oqulları Teman, Omar, Zəfi, Gata, Kenaz, Timna wə Amalək idi. **37** Reuəlninq oqulları Naħat, Zərah, Xamməh bilən Mizzəh idi. **38** Seirning oqulları Lotan, Xobal, Zibion, Anah, Dixon, Ezər wə Dixan idi. **39** Hori bilən Həməm Lotanning oqulları idi (Timna Lotanning singlisidir). **40** Kobañning oqulları Alyan, Manaħat, Əbal, Xəfi bilən Onam idi. Zibionning oqulları Ayah bilən Anaħ idi. **41** Anaħning oqli Dixon idi. Dixonning oqulları Hamran, Əxbən, Itran bilən Keran idi. **42** Ezərninq oqulları Bilhan, Zaawan, Yaakan idi. Dixanning oqulları uz bilən Arran idi. **43** Israillarşa həkimərənlək kılıdiyan padixah bolmiojan zamanlarında, Edom zeminiqə padixah boloqlar munu kixilər: Beorning oqli Bela; uning paytahtı Dinhəbabah dəp atılıtti. **44** Bela elgəndin keyin Bozrahlıq Zərahning oqli Yobab uning orniqə padixah boldi. **45** Yobab elgəndin keyin Təmanlarning yurtidin boloqan Huxam uning orniqə padixah boldi. **46** Huxam elgəndin keyin Bedadning oqli Hədad uning orniqə padixah boldi; Hədad deyən bu adəm Moab dalasında Midiyanlarnı tərmər kəloqlan, uning paytahtining ismi Awit idi. **47** Hədad elgəndin keyin Masrakəhlək Samlaħ uning orniqə padixah boldi. **48** Samlaħ elgəndin keyin dərya boyidiki Rəhəbottin kələn Saul uning orniqə padixah boldi. **49** Saul elgəndin keyin Akborning oqli Baal-Hanən uning orniqə padixah boldi. **50** Baal-Hanən

əlgəndin keyin Hədad uning orniqə padixah boldi. Uning paytahtining ismi Pay idi. Uning ayalining ismi Məhətəbelə bolup, Məy-Zəhəbninq nəvrisi, Matrədning kizi idi. **51** Andin Hədad eldi. **52** Edomluqların kəbile baxlıkları: Kəbile baxlıkı Timna, kəbile baxlıkı Aliya, kəbile baxlıkı Yatət, kəbile baxlıkı Oħolibamah, kəbile baxlıkı Əlah, kəbile baxlıkı Pinon, **53** Kəbile baxlıkı Kenaz, kəbile baxlıkı Teman, kəbile baxlıkı Mibzar, **54** Kəbile baxlıkı Magdiyəl, kəbile baxlıkı İram; bularning həmmisi Edomdiki kəbile baxlıklıdır.

2 Israilning oqulları Rubən, Ximeon, Lawiy, Yəħuda, Issakar, Zəbulun, **2** Dan, Yüsüp, Binyamin, Naftali, Gad wə Axirdin ibarət. **3** Yəħudanıq oqli Er, Onan wə Xilah idi. Bu tıqayələn Qanaanlıq Xuyanıng kızidin boloqan. Yəħudanıng tunji oqli Er Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloqlanlığının Pərvərdigar uning jenini aloqan. **4** Yəħudadaqa kelini Tamardin Pəraz bilən Zərah, tərəlgən. Yəħudanıng jəmīy bəx oqli boloqan. **5** Pərəzning oqulları Həzron bilən Həmul idi. **6** Zərahıning oqulları Zimri, Etan, Heman, Kalkol bilən Dara қatarlıq bəx idi. **7** Karmining oqli Akar idi. Akar bolsa Huda lənət kəloqlan nərsini elip, «Israilo bala-kaza kəltürgüqi» bolup qıktı. **8** Etanıng oqli Azariya idi. **9** Həzrondın tərəlgən oqulları Yərahmiyəl, Ram wə Kaləb idi. **10** Amminadab Ramdin tərəlgən; Nahxon Amminadabtin tərəlgən; Nahxon Yəħuda kəbilisinin baxlıkı boloqan. **11** Salmon Nahxondin tərəlgən; Boaz Salmondin tərəlgən. **12** Obad Boazdin tərəlgən; Yəssə Obəddin tərəlgən. **13** Yəssəning oqullırının tunjiyi Eliab, ikkinqisi Abinadab, üçüncüsi Ximiya, **14** tetinqisi Nətənəl, bəxinqisi Radday, **15** altıncısı Ozəm, yətinqisi Dawut idi. **16** Zeruiya bilən Abigail ularning singlisidir. Zəruyanıng Abixay, Yoab wə Asahəl deyən üç oqli bar idi. **17** Amasa Abigaidin tərəldi; Amasanıng atisi Ismaillardin boloqan Yətər idi. **18** Kaləb Azubah (Yeriot dəpmu atılıdu)tin oqul kərdi; [Azubahtın] boloqan oqulları Yəxər, Xobab wə Ardon idi. **19** Azubah, əlgəndin keyin Kaləb yənə Əfrətni aldı; Əfrət uninguqə Hurni tuqqup bərdi. **20** Hurdin Uri tərəldi; Uridin Bəzaləl tərəldi. **21** Keyin Həzron Gileadning atisi Makirning kızını elip bir yastuķka bax koyuwindi (u atmix yaxka kirğändə uni aloqan), uningdin Səgub tərəldi. **22** Səgubtin Yair tərəldi; Yairning Gilead zeminidə yığırma üç xəhiri bar idi. **23** Gəxur bilən Aram xu yurtikilərdin «Yairning yəza-ķıxlaklırları», Kinatı wə uninguqə karaxlıq yezilar bolup jəmīy atmix yəza-xəhərni tartıwaldı. Yukirkilarning həmmisi Gileadning atisi Makirning əvladlıdır. **24** Həzron Kaləb-Əfrətəhədə əlgəndin keyin, ayalı Abiyah uninguqə Axborni tuqquçı; Axbor Təkoanıng atisi idi. **25** Həzronning tunji oqli Yərahmiyəlning oqulları Ram, Bunah, Orən, Ozəm wə Ahiyah idi. **26** Yərahmiyəlning Atarah deyən yənə bir ayalı bar idi, u Onamning anisi idi. **27** Yərahmiyəlning tunji oqli Ramming oqulları Maaz, Yamin wə Eker idi. **28** Onamning oqulları Xammay bilən Yada idi; Xammayning oqulları Nadab bilən Abixur idi. **29** Abixurnıng ayalining ismi Abihayıl bolup, Abihayıldın uninguqə Ahbən bilən Molid tərəldi. **30** Nadabning oqulları Sələd bilən Appayim id; Sələd tə əlgüqə oqul pərzənt kermigən. **31** Yixi Appayimning oqli; Xexan Yixining oqli; Ahlay Xexanning oqli idi. **32** Xammayning inisi Yadaning oqulları Yətər bilən Yonatan idi; Yətər təki əlgüqə oqul pərzənt kermigən. **33** Pələt bilən Zaza Yonatanning oqulları idi. Yukirkilarning həmmisi Yərahmiyəlning əvladlıdır. **34** Xexan kız pərzənt kərəp, oqul pərzənt kermigənidir; Xexanning Misirlik Yarha dəydiojan bir maliyi bar idi. **35** Xexan kızını maliyi Yarhaqə hotunlukka bərgən, uningdin Yarhaqə Attay tərəlgən. **36** Attaydin Natan; Natandin Zabad tərəlgən. **37**

Zabadtin Iflal; Iflaldin Obəd tərəlgən. **38** Obədtin Yəhū; Yəhuditin Azariya tərəlgən. **39** Azariyadın Hələz; Hələzin Əlasah tərəlgən. **40** Əlaşəltin Sismay; Sismaydin Xallum tərəlgən. **41** Xallumdin Yəkamiya; Yəkamiyadın Əlixama tərəlgən. **42** Yərahmılınlıñ inisi Kaləbning oqulları tewəndikilər: Mixa uning tunji oqlı bolup, Zifniñ atisi idi; Marixahmu uning oqlı bolup, Həbronning atisi idi. **43** Həbronning oqulları Korah, Tappuh, Rəkəm wə Xema idi. **44** Xemadin Raham tərəlgən; u Yorkeamning atisi idi; Xammay Rəkəmdin tərəlgən. **45** Maon Xammayning oqlı; Maon Bəyt-Zurning atisi idi. **46** Kaləbning tokili Əfəhdin Haran, Moza wə Gazaz tərəlgən. Hərandin Gazəz tərəlgən. **47** Yahdayning oqulları Rəgəm, Yotam, Gaxan, Palat, Əfəh wə Xaaflar idi. **48** Kaləbning tokili Maakahdin Xebar bilən Tirhanah tərəlgən; **49** Uningdin yənə Madmannahning atisi Xaaf, Makbinanıñ atisi wə Gibealıñning atisi Xiwa tərəlgən. Aksa Kaləbning kizi idi. **50** Yukirikilarning həmmisi Kaləbning əwlədləri. Əfratahning tunji oqlı Hurning oqulları: Kiriyat-Yearimning atisi Xobal, **51** Bəyt-Ləhəmnin atisi Salma, Bəyt-Gadərnin atisi Harof idi. **52** Kiriyat-Yearimning atisi Xobalning əwlədləri: Haroş, həmdə Manahatlarning yerimi idi. **53** Kiriyat-Yearim jəmətləridikilər itriyıl, putiyalar, xumatiyalar, mixräiyalar bolup, bu jəmətlərdin yənə zoratiylar bilən əxtayoliylar ayrıılıp qıqqan. **54** Salmaning əwlədləri Bəyt-Ləhəm bilən Nitofatlar, Atrot-Bəyt-Yoablар, Manahatlarning yerim kismi, zoriyalar, **55** Yabazda olturaklıxip kalojan Tawrat həttatlırları, yəni tiratiylar, ximyatiylar bilən sukatıylar idi. Bularning həmmisi keniyələr bolup, Rəkəb jəmətinin bowisi Hamatning əwlədləridin idi.

3 Dawutning Həbronda tuqulojan oqulları: tunji oqlı Amnon bolup, Yızrəllik Ahinoamdın boləjan; ikkinçi oqlı Daniyal Karməllik Abigaiddin boləjan; **2** iştirakçı oqlı Abxalom Gəxurnıñ padixahı Talmayning kizi Maakahdin boləjan; tetinqi oqlı Adoniya bolup, Haggittin boləjanidi; **3** bəxinqi oqlı Xəfatiya bolup, Abitalıñin boləjanidi; altinqi oqlı Itriyan bolup, uning ayali Əgləhdin boləjanı. **4** Bu altə oqul Dawuttin Həbronda tərəlgən; u Həbronda yətə yil altə ay, Yerusalemda bolsa ottuz üç yil səltənət kilojan. **5** Yerusalemda uningoja Ammiyəlning kizi Bat-Xuadın bu tətayül tərəlgən: ular Ximiyə, Xobab, Natan wə Sulayman idi. **6** Yənə Ibħar, Əlixama, Əlifalət, **7** Nogah, Nefag, Yafiya, **8** Əlixama, Əliyada, Əlifalət kətarlıq tokkuz oqul boləjan. **9** Bularning həmmisi Dawutning oqulları idi; uningdin baxka tokallırıldırın boləjan oqullar bar idi; Tamar ularning singlisidir. **10** Sulaymanning oqlı Rəhəboam, Rəhəboamning oqlı Abiya, Abiyanıñ oqlı Asa, Asanıñ oqlı Yəhəoxafat, **11** Yəhəoxafatıñ oqlı Yoram, Yoramıñ oqlı Əhəziya, Əhəziyanıñ oqlı Yoax, **12** Yoaxıñ oqlı Amaziya, Amaziyanıñ oqlı Azariya, Azariyanıñ oqlı Yotam, **13** Yotamıñ oqlı Əhəz, Əhəzning oqlı Həzakiya, Həzakiyanıñ oqlı Manassah, **14** Manassəhning oqlı Amon, Amonıñ oqlı Yosifa idi. **15** Yosiyaning oqulları: tunji oqlı Yohanən, ikkinçi oqlı Yəhəoakim, üçüncü oqlı Zədəkiya, tetinqi oqlı Xallum idi. **16** Yəhəoakimning oqulları: oqlı Yakoniyah, bilən oqlı Zədəkiya. **17** Sürgün kılınoğan Yakoniyahning oqulları: — Xealtı uning oqlı idi; **18** yənə Malkiram, Pədayah, Xənazzar, Yəkamiya, Hoxama wə Nəbədiya idi. **19** Pədayahning oqulları Zərubbəbel bilən Ximəy idi; Zərubbəbelning pərzəntləri: — Məxullam bilən Hənaniya wə ularning singlisidir. **20** Uning yənə Haxubah, Ohəl, Bərəkiya, Həsadiya, Yuxab-Həsəd kətarlıq, bəx oqlı bar idi. **21** Hənaniyanıñ oqulları Pilatiya wə Yəxaya idi; uning əwlədləri yənə Refayarın oqulları, Arnanıñ oqulları, Obadiyanıñ oqulları wə Xekaniyanıñ oqulları idi. **22** Xekaniyanıñ əwlədləri munular: uning oqlı Xemaya; Xemayanıñ oqulları Hattux, Yigeal, Bariya, Neariya,

Xafat bolup jəmiy altə idi. **23** Neariyanıñ oqulları Əlyoyinay, Həzəkiya, Azrikam bolup jəmiy üç idi. **24** Əlyoyinayning oqulları Hodawiya, Əliyaxib, Pəlaya, Akkub, Yohənan, Delaya, Anani bolup jəmiy yətə idi.

4 Yəhudanıñ oqulları Pərəz, Həzron, Karmi, Hur wə Xobal idi. **2** Xobalning oqlı Reayadin Jahat tərəldi; Jahattin Ahumay bilən Lahad tərəldi. Bular Zoratiy jəmətidin idi. **3** Etamning oqulları Yızrəl, Ixmə, İdbax idı; ularning singlisining ismi Həziliponi idi. **4** Gədörning atisi Pənuəl; Huxahnıñ atisi Ezər idi; bularning həmmisi Bəyt-Ləhəmnin atisi boləjan Əfratahning tunji oqlı Hurdin tərəlgən. **5** Təkoanıñ atisi Axhurnıñ Həlah wə Naarah degən iki ayalı bar idi. **6** Naarah, Axhuroja Ahuzzam, Həfər, Təməni, Axhaxtarını tuqup bordı; bularning həmmisi Naarahıñ oqulları. **7** Həlahıñ oqulları Zərət, Zohar bilən Ətnan wə **8** Koz idi; Kozdin Anob, Həzzibiba bilən Harumning oqlı Aharhəlnıñ jəmətləri tərəldi. **9** Yabəz əz kerindaxlıri iqidə həmmidin bək hərmətlik idi, anisi: «Tuqutı üstidə bək azaplandı» dəp uningoja Yabəz degən isimni koyojan. **10** Yabəz Israilıñ Hudasiqa nida kılıp: «Meni nahayıti kep bərikətləngən bolsang, zəminimmi kengəytsəng, əkolung bilən meni yələp, bala-kəzadın saklap, manga azab-əkubətni kərsətmigəsən!» — dəp tilidi. Huda uning tiligini ijabət əylidi. **11** Xuhahıñ inisi Kelubtin Mehir tərəlgən; Mehir Extixonıñ atisi idi. **12** Extondın Bəyt-Rafa, Paseah, wə Ir-Nahaxıñ atisi Tehinnah, tərəldi; bularning həmmisi Rikahlıklar idi. **13** Kenazning oqlı Otniyəl bilən Seraya idi; Otniyəlning oqlı Hatat bilən Meonotay idi. **14** Meonotaydin Ofrah, tərəldi. Serayadin «Hünərwanlır jılıqısı» dikiłırning ejadıdı boləjan Yoab tərəldi (ular əslidə hünərwanlır idi). **15** Yəfunnəhəning oqlı Kaləbning oqulları Iru, Elah bilən Naam idi; Elahıñ oqlı Kenaz idi. **16** Yəhəlliləlning oqulları Zif bilən Zifah, Tiriya bilən Asariyəl idi. **17** Əzranıñ oqulları: — Yətar, Merəd, Efar wə Yalorları; Merad Pirawnnıñ kizi Bitiyani aldi; u əhamildar bolup Məriyəm, Xammay bilən Extemoanıñ atisi Ixbahıñ tuqudı. Bular Bitiyadin boləjan oqulları. Merəndin Yəhədaldardin boləjan ayali bolsa Gədörning atisi Yəradın, Sokohnıñ atisi Həbar bilən Zanoahıñ atisi Yekutiyalıñ tuqudı. **19** Nahəmning singlisidir Hodianıñ ayalidin Garmilik, Keilahıñ atisi bilən Maakat jəmətidin boləjan Extemoanıñ atisi tərəlgən. **20** Ximonıñ oqulları Amnon wə Rinnah, Bən-Hənan bilən Tilon idi. Yixinin oqulları Zohət bilən Bin-Zohət idi. **21** Xeləh Yəhudanıñ oqlı idi; uningdin tərəlgən Lekahıñ atisi Er, Marəxahıñ atisi Laadah wə Bəyt-Axbiyada olturaklıxın qəkən tokuquqlınlaring jəmətləri **22** wə yənə Yokim, Kozibalıklar, Yoax bilən Saraf (bular ikkisi Moab yurtiçə həkümənlük kilojan) wə Yaxubi-Ləhəmlərmə bar idi (bularning həmmisi ədəmlik hatirlərdür). **23** Bular Netayim wə Gədərahda olturaklıxın bolup, kulaqlıqlar idi; ular xu yərdə turup padixahıñ himizmitdə bolatti. **24** Nəmuel wə Yamin, Yarib, Zaraḥ bilən Saul Ximeonıñ oqulları idi. **25** Xallom Saulıñning oqlı; Mıbsam Xallomıñning oqlı, Mixma Mıbsamıñ oqlı idi. **26** Mixmanıñ əwlədləri tewəndikilər: — Mixmanıñ oqlı Hammüil; Hammüilning oqlı Zakkur; Zakkurnıñ oqlı Ximəy idi. **27** Ximəyning on altə oqqli, alta kizi bar idi; uning akainilirininq pərzənti kep bolmioqqa, ularning hərkəysisining jəmatininq pərzəntləri Yəhəda jəmatininqidək undak kep bolmioqan. **28** Ular Bərə-xeba, Moladah, Həzər-Xual, **29** Bilhah, Ezəm, Tolad, **30** Betus, Hormah, Ziklag, **31** Bəyt-Markabot, Həzər-Susim, Bəyt-Biri wə Xaaraimoja makanlaşanındı. Taki Dawut padixahıñ dəwrigiqə bularning həmmisi ularning xəhərləri idi. **32** Ular olturaklıxın jaylar Etam, Ayin, Rimmon,

Tokən wə Axan katarlıq bəx xəhərimu ez iqigə alojan. **33** Wa bu xəhərlərning epqürüsidiçi barlıq yeza-kəntlər taki Baaloja kədər xularça կարatty. Bular bolsa ular makanlaxçan jaylar bolup, ularning ez nəsəbnamilirimu bar idi. **34** [Ularning jəmat baxlırı] Mexobab, Yamlək, Amaziyaning oqlı Yoxash, **35** Yoel, Yosibiyaning oqlı Yəhū (Yosibiya Serayaning oqlı, Seraya Asiəlning oqlı idi), **36** Əlyoyinay, Yaakobah, Yaxohaya, Asaya, Adiəl, Yəsimiəl, Binaya **37** wə Xifining oqlı Zizalar idi (Xifi Allonning oqlı, Allon Yədayanıng oqlı, Yədaya Ximrinning oqlı, Ximri Xemayanıng oqlı idi). **38** Yukirida hatiriləp etülgən isimlarning həmmisi hərkəyisi jəmat baxlırı idi; bularning jəmatlırinin həmmisi nahayıti gülləngəndi. **39** Ular köy padılırioqa otlaq izləp taki Gador eqiziqiçə, yəni jilojining kün qikix taripiqə barçanıdi. **40** Ular xu yerdə yapyxexil, nahayıti munbat bir otlaq tapkan; u yər tolimu kəng, həm taza həm tinq idi. Ilgiri xu yerdə olturaklıxlanlar Həmdikilərdin ikən. **41** Yukirida tiloqa elip etülgən kixilər Yəhūdanıng padixağı Həzəkiyanıng zamanında xu [Həmdikilerning] qedirlirioqa wə u yərlarda olturuxluq Mionluklarça hujum kılıp uların tamaman yokatkanıdi, taki bügüngə kədər; ular xularning yərliriga makanlaxtı, qünki u yərlərdə padılırını bakğudak otlaq bar idi. **42** Xu qaoqlarda Ximeonlardın yəna bəx yüz kixi Seir teojoqa karap mangdi, ularning yolbaxqları Yixinining oqulları Pilatiya, Nəriya, Refaya bilən Uzrial idi; **43** ular keçip tirik қalqan Amalaklərinimü öltürüp, bügüngə kədər xu yerdə makanlixip etüwatiđ.

5 Israılning tunji oqlı Rubənnıng oqulları munular: — (Rubən gərgən tunji oqul bolojini bilən, lekin [atisining tokili bilən] zina kılqanlıq üçün, uning qong oqulluk höküki Israılning oqlı bolovan Yüsüüpning oqullırıqə etküzüwtılğən. Xunga nəsəbnamə boyiqə u qong oqul hesablanmaydu. **2** Yəhūda kerindaxlıri iqida iştünlükkə igə bolovan bolsımı wə idarə kilojuqi uningdin qıkçan bolsımı, lekin qong oqulluk höküki Yüsüpkə təwə bolup kətkən): — **3** Israılning tunjisini Rubənnıng oqulları munular: — Hənoh wə Pallu, Həzron wə Karmi. **4** Yoelning əwlədləri munular: — [Yoelning] oqlı Xemaya, Xemayanıng oqlı Gog, Gogning oqlı Ximay, **5** Ximəynin oqlı Mikah, Mikahning oqlı Reaya, Reayanıng oqlı Baal, **6** Baalning oqlı Bərərah; Bərərah Asuriya padixağı Tilgat-Pilnasər təripidin tutkun kılıp ketilğən. U qaoqda u Rubən kəbilisining baxlıkı idi. **7** Uning iniliri nəsəbnamisida hatiriləngəndək, jəmatlırinin tarihi boyiqə yolbaxqi bolovan Jaiyəl, Zəkəriya wə Bela dəp pütülgəndi. **8** (Bela Azazning oqlı, Azaz Xemanıng oqlı, Xema Yoelning oqlı idi). Yoellər Aroərdə, Nebo wə Baal-Meonqıqə sozulqan jaylarda turatti. **9** Ular yəna kün qikixka karap taki əfrat daryasının bu təripidiki qələng kirix eqiziqiçə kədər olturaklıxtı; qünki ularning Gilead yurtidiki qarwa malları keçip kətkənidi. **10** Saulning səltənətinin künləridə ular Həgariylar bilən urux kılıxtı; Həgariylar ularning kolida maoplup bolqandan keyin ular Gileadning kün qikix təripidiki pütün zemində Həgariylarning qedirlirida makanlaxtı. **11** Ularning udulida Gadning əwlədləri taki Salikahqa kədər Baxan zeminiça makanlaxçanıdi. **12** Baxanda makanlaxçanlardın kəbilə baxlıkı Yoel, muawin kəbilə baxlıkı Xafam bar idi; yəna Yanay bilən Xafatmu bar idi. **13** Ularning uruk-tuoqşanlıri jəmatnamılər boyiqə Mikail, Məxullam, Xeba, Yoray, Yakan, Ziya wə Ebər bolup, jəmiy yətə idi. **14** Yukiridikilərning həmmisi Abihayilning oqulları idi. Abihayil Hurining oqlı, Huri Yaroyahning oqlı, Yaroyah Gileadning oqlı, Gilead Mikailning oqlı, Mikail Yəxixayning oqlı, Yəxixay Yahdonıng oqlı, Yahdo buzning oqlı idi; **15** Gunining nəwrısı, Abdiəlning

oqlı Ahi ularning jəmat bexi idi. **16** Ular Gileadka, Baxanoja wə Baxanoja təwə yeza-kəntlərgə, xundakla pütkül Xaron yayılıçıja, taki tət qetiqiçə makanlaxçanıdi. **17** Bularning həmmisi Yəhūda padixağı Yotam wə Israel padixağı Yəroboamming səltənətinin künləridə nəsəbnamlırga pütülgəndi. **18** Rubən, Gad kəbilisidikilərini Manassəh, yerim kəbilisining batur, kalkan-kılıq tutalaydiqan, okya atalaydiqan həm jənggə mahir kırıq tət ming yətə yüz atmış jənggiwar adımı bar idi. **19** Ular Həgariylar, Yəturlar, Nafixlar wə Nodablar bilən jəng kilojan. **20** Ular jəng kilojanda mədət tepip, Həgariylar wə ular bilən ittipakdaxlarning həmmisi ularning kolioqa tapxurulojan; qünki ular jəng üstidə Hudaqə nida kılqan; ular Uningçə tayanoqçaqka, Huda ularning tiligini ijabet kılqan. **21** Ular yəna düxmənning qarwa-mallırını, jümlidin əlliç ming tegə, ikki yüz əlliç ming koy, ikki ming exikini olja alojan wə yüz ming janni əsir alojan. **22** Bu urux Hudanıng niyyitidin bolovaqqa, düxməndin əlgənlər nahayıti kep bolovan; sürgün kılinoquşə ular xularning yerini ixçal kılıp turojan. **23** Manassəhning yerim kəbilisidikilər Baxandin Baal-hərmon, Senir, Hərmon teojoqa kədər bolovan zemində yeyilib makanlaxtı. Ular zor kəpəyən. **24** Ularning jəmat baxlıkları Efər, Ixi, Əliyəl, Azriəl, Yərimiya, Hodawiya wə Yahdiyalı idi; ularning həmmisi nahayıti batur jəngqilər, məxhur metiwərlər, xundakla hərkəyasi ez jəmatığa jəmat bexi idi. **25** Ular ata-bowlırıñıñ Hudasidin yüz erüp, buzukluk kılıp Huda əslidə əzli alidda yokatkan xu yərdiki taipilərnəng ilahlıriqə axıqip kətti. **26** Xuning bilən Israılning Hudasi Asuriya padixağı Pul (yəni Asuriya padixağı Tilgat-Pilnəsər)ning rohini kozoxıji bilən, u ularni, yəni Rubən kəbilisidikilərni, Gad kəbilisidikilərni wə Manassəh, yerim kəbilisidikilərni Halah, Habor wa Haraqə həm Gozan daryası boyioqa sürgün kılıp elip kətti; ularning əwlədləri taki bügüngə kədər tehiqə xu yerdə makanlixip turmakta.

6 Lawiyning oqulları Gərxon, Kohat wə Mərari. **2** Kohatning oqlı Amram, Izħar, Həbron wə Uzziel idi. **3** Amramming pərzəntləri Hərun, Musa wə Məryəm idi. Hərunning oqlı Nadab, Abihu, Əliazar wə Itamar idi. **4** Əliazardın Finihas, Finiḥəstин Abixuađin Bukki, Bukiđin Uzzi, **6** Uzzidin Zərahıya, Zərahıyadın Merayot, **7** Merayottin Amariya, Amariyadın Ahitub, **8** Ahitubtin Zadok, Zadoktin Ahimaaz, **9** Ahimaazdin Azariya, Azariyadın Yohanən, **10** Yohanəndin Azariya (bu Azariya Yerusalemda Sulayman saloquzoran mukəddəs eydə kahinlik hizmitidə bolovan), **11** Azariyadın Amariya, Amariyadın Ahitub, **12** Ahitubtin Zadok, Zadoktin Xallum, **13** Xallumdin Hılkija, Hılkijadın Azariya, **14** Azariyadın Seraya, Serayadın Yəhəzadak teraldı; **15** Pərvərdigar Nebokadnəsarnıñ wastisi bilən Yəhūdadikilər bilən Yerusalem dikilərni sürgün kılıdiqan qaoqda, bu Yəhəzadakmu sürgün kılinojan. **16** Lawiyning oqlı Gərxom, Kohat wə Mərari. **17** Gərxomning oqullırıñıñ ismi Libni wə Ximəy idi. **18** Kohatning oqulları Amram, Izħar, Həbron wə Uzziel idi. **19** Mərarinin oqulları Mahli wə Muxi idi. Bular Lawiyalarça mənsup hərkəyisi jəmatlər iqidiki aililər idi. **20** Gərxomning əwlədləri tewəndikiqə: Gərxomning oqlı Libni, Libnining oqlı Jahat, Jahatning oqlı Zimmah, **21** Zimmahning oqlı Yoah, Yoahning oqlı İddo, İddoning oqlı Zərah, Zərahıning oqlı Yiyatiray idi. **22** Gohatning əwlədləri tewəndikiqə: Gohatning oqlı Amminadab, Amminadabning oqlı Korah, Korahıning oqlı Assir, **23** Assirning oqlı Əlkanah, Əlkanahıning oqlı Ebiasaf, Ebiasafıning oqlı Assir, **24** Assirning oqlı Tahat, Tahatning oqlı Uriəl, Uriəlning oqlı Uzziya, Uzziyadın oqlı Xaul idi. **25** Əlkanahıning oqulları Amasay wə Ahimot, **26** Ahimotning oqlı Əlkanah, Əlkanahıning oqlı Zofay,

Zofayning oqlı Nahat, **27** Nahatning oqlı Eliab, Eliabning oqlı Yeroham, Yerohamning oqlı Əlkanaħ idı. **28** Samuilning oqulları tewəndikiqə: tunji oqlı Yoel, ikkinçi oqlı Abiya idı. **29** Mərarining əwladlırları tewəndikiqə: Mərarining oqlı Mahlı, Mahlining oqlı Libni, Libnining oqlı Ximər, Ximənyning oqlı Uzza, **30** Uzzanıng oqlı Ximiya, Ximənyaning oqlı Haggiya, Haggiyanıng oqlı Asaya idı. **31** Dawut əhədə sandukı obdan orunlaxturulmuşandın keyin Pərvərdigarning eyidə nəoqmıqlik ixilrijo məs'ul boluxka tewəndiki kixilərni koydı. **32** Ular taki Sulayman Yerusalemda Pərvərdigarning eyini yasatkanoja kədər, «xamaat qediri»ning aldida küy eytix hizmitini etəp kəldi. Ular wəzipisini balgilengan tərtipi bilən etiganidi. **33** Tewəndikilər wəzipa etığan adamlar wə ularning əwladlırları: — Kohatning əwladlırları iqidə: — nəoqmıqi Heman bar idı. Heman Yoelning oqlı, Yoel Samuılning oqlı idı. **34** Samuil Əlkanahning oqlı, Əlkanah Yerohamning oqlı, Yeroham Əliyelning oqlı, Əliyəl Toahning oqlı, **35** Toah Zufuning oqlı, Zuf Əlkanahning oqlı, Əlkanah Mahatning oqlı, Mahat Amasayning oqlı, **36** Amasay Əlkanahning oqlı, Əlkanah Yoelning oqlı, Yoel Azariyanıng oqlı, Azariya Zəfaniyanıng oqlı, **37** Zəfaniya Tahatning oqlı, Tahat Assirning oqlı, Assir Ebiasafning oqlı, Ebiasaf Korahning oqlı, **38** Korah İzharning oqlı, İzħar Kohatning oqlı, Kohat Lawiyning oqlı, Lawiy Israilning oqlı idı. **39** [Hemanning] ong taripidə hizmətta turqan kerindixi Asaf idı. Asaf bolsa Bərəkiyanıng oqlı, Bərəkiya Ximənyaning oqlı, **40** Ximiy Mikailning oqlı, Mikail Baasiyanıng oqlı, Baasiya Malkiyanıng oqlı, **41** Malkiya Etnining oqlı, Etni Zərahıning oqlı, Zərah Adayanıng oqlı, **42** Adaya Etanning oqlı, Etan Zimmahıning oqlı, Zimmah, Ximənyining oqlı, **43** Ximay Jahatning oqlı, Jahat Gərxomning oqlı, Gərxom Lawiyining oqlı idı. **44** [Hemani bilən Asafning] sol təripidə hizmətta turqan kerindaxlıri Mərarining əwladlıridin Etanlar idı. Etan bolsa Kixining oqlı idı, Kixi Abdining oqlı, Abdi Mallukning oqlı, **45** Malluk Həxabiyaning oqlı, Həxabiyə Amazianıng oqlı, Amaziya Həlkıyanıng oqlı, **46** Həlkıya Amzining oqlı, Amzi Banining oqlı, Bani Xemərning oqlı, **47** Xemər Mahlining oqlı, Mahlı Muxining oqlı, Muxi Mərarining oqlı, Mərəri Lawiyining oqlı idı. **48** Ularning kalojan Lawiy kerindaxlıri bolsa həmmisi Hudanıng eyi, yəni ibadət qədiridiki [baxka] hizmətlərni bejirixkə atalojanidi. **49** Hərun wə uning əwladlırları bolsa Hudanıng hizmətkarı Musanıng tapiliojnidak kəydürmə kurbanlıq sunulduğuqan kurbungahta kurbanlıqlar sunup, huxbuyağda huxbuy yekip, mukaddəsgahdiki barlık hizmətlərni ada kılatti, xundakla Israillar üçün kəqürüm-kafarət ixilrini kılatti. **50** Hərunning əwladlırları tewəndikiqə: Hərunning oqlı Əliazar, Əliazarnıng oqlı Finihas, Finihasnıng oqlı Abixuya, **51** Abixuyanıng oqlı Bukki, Bukkinıng oqlı Uzzi, Uzzinıng oqlı Zərahıya, **52** Zərahıyanıng oqlı Merayot, Merayotning oqlı Amariya, Amariyanıng oqlı Ahitub, **53** Ahitubning oqlı Zadok, Zadokning oqlı Ahimaaz idı. **54** Tewəndikilər Hərunning əwladlırinin eż zemini iqidə makən tutup olturnıq yərliri: — Kohat jəmətinin yərliri bolsa (muxu yərlər qək taxlav arkılık ularqa təksim kılinojan): — **55** Yəhudə zeminidiki Hebron wə Hebronning tət atrapidiki etizlikləri ularqa təksim kılinojan **56** (lekin bu xəhərning atrapidiki otluklar wə xəhərgə karaxlık yeza-kantları bolsa Yəfunnahıning oqlı Kaləbka berildi). **57** Hərunning əwladlırijoqa «panahlık xəhəri» Hebron berildi; buningdin baxka Libnah bilən uningoja təwə etizliklər, Yattir, Extemoa wə uningoja təwə etizliklər, **58** Hılən wə uningoja təwə etizliklər, Dəbir wə uningoja təwə etizliklər, **59** Axan wə uningoja təwə etizliklər,

Bəyt-Xəməx wə uningoja təwə etizliklərmü təksim kılinojan; **60** Yənə Binyamin kəbilisidiki zeminidin Geba wə uningoja təwə etizliklər, Alləmət wə uningoja təwə etizliklər, Anatot wə uningoja təwə etizliklər bəlüp berilən. Ular jəmətləri boyiqə erixan xəhər jəməy on iū boldi. **61** Kohatning baxka əwladlırijoqa bolsa taxlanıjan qəkkə qikkini boyiqə, Manassəh yerim kəbilisining zeminidin on xəhər bəlüp berildi. **62** Gərxomning əwladlırijo, jəmətiga karap, Issakar kəbilisi, Axır kəbilisi, Naftali kəbilisi wə Baxan yurtidiki Manassəh yerim kəbilisining zeminidin on iū xəhər bəlüp berildi. **63** Mərarining əwladlırijo, jəmətiga karap, taxlanıjan qəkkə qikkini boyiqə, Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Zəbulun kəbilisidin on ikülli xəhər bəlüp berildi. **64** Israillar xundak kılıp bu xəhərlərni wə ularqa təwə etizliklərinə həmmisini Lawiylaroja bəlüp bərdi. **65** Ular taxlanıjan qəkkə qikkini boyiqə, yəna yukarıda nami atalojan xəhərlərni Yəhudə kəbilisidin, Ximeon kəbilisidin wə Binyamin kəbilisidin elip ularqa bərdi. **66** Kohatning əwladlıridin bolqan bazı jəmətlərgə Əfraim kəbilisining zemini təwəsidi xəhərlərdin bəlüp berilgənlərimu boldi. **67** Israillar ularqa [yəna ikülli] «panahlık xəhəri», yəni Əfraim təqəqliki jaylaxkan Xəkəm wə uningoja təwə etizliklərni wə Gəzər wə uningoja təwə etizliklərni bərdi; **68** Yənə Yokmiyam wə uningoja təwə etizliklərni, Bəyt-Horon wə uningoja təwə etizliklərni, **69** Ajalon wə uningoja təwə etizliklərni, Gat-Rimmon wə uningoja təwə etizliklərni ularqa bərdi. **70** [Israillar yəna] Manassəh yerim kəbilisidin Aner wə uningoja təwə etizliklərni, Bileam wə uningoja təwə etizliklərni Kohatning kalojan jəmətlirigə bərdi. **71** Gərxomning əwladlırijo Manassəh, yerim kəbilisidiki jəmətlərinə zeminidin Bandaxidi Golan wə Golanoja təwə etizliklər, Axtarot wə uningoja təwə etizliklər berildi; **72** Issakar kəbilisidin Kadəx wə uningoja təwə etizliklər, Dabirat wə uningoja təwə etizliklər, **73** Ramot wə uningoja təwə etizliklər, Anəm wə uningoja təwə etizliklər berildi; **74** Axır kəbilisidin ularqa Maxal wə uningoja təwə etizliklər, Abdon wə uningoja təwə etizliklər, **75** Hukok wə uningoja təwə etizliklər, Rəhəb wə uningoja təwə etizliklər berildi; **76** Naftali kəbilisidin Galiliyədiki Kadəx wə uningoja təwə etizliklər, Hammon wə uningoja təwə etizliklər, Kiriyatım wə uningoja təwə etizliklərni berildi. **77** Mərarining kalojan əwladlırijoqa bolsa Zəbulun kəbilisidin Rimmono wə uningoja təwə etizliklər, Tabor wə uningoja təwə etizliklər berildi; **78** Yənə Rubən kəbilisininggikidin, İordan dəryasının taripidin, Yerihonin xərkəy udulidiki, yəni İordan dəryasının künqik xərçəndi yərlərdin qəldikli Bəzər wə uningoja təwə etizliklər, Yaħħaż, wə uningoja təwə etizliklər, **79** Kədəmot wə uningoja təwə etizliklər, Mefaat wə uningoja təwə etizliklər berildi; **80** Gad kəbilisidiməmə bolsa ularqa Gileadtiki Ramot wə uningoja təwə etizliklər, Maħanaim wə uningoja təwə etizliklər, **81** Həxbən wə uningoja təwə etizliklər, Yaazər wə uningoja təwə etizliklər berildi.

7 Issakarning oqulları: — Tola, Puah, Yaxub wə Ximron degən tetəylən idı. **2** Tolaning oqulları: — Uzzi, Refaya, Yeriyal, Yaħħmay, Yibsam wə Samuıldın ibarət, bularning həmmisi jəmat bexi idı. Dawutning zamanıda Tolaning adəm sani nəsəbnamilərdə yigirmə ikülli ming altə yüz batur jəngqi dəp hatırıləngən. **3** Uzzinıng oqlı Izräkiya idı, Izräkiyanıng oqulları Mikail, Obadiya, Yoel wə Ixiya idı. Bu bəxəylərinning həmmisi jəmat bexi idı. **4** Nəsəbnamilər boyiqə ular bilən billə hesablanıqlardın jənggiwar ottuq altə ming adəm bar idı; qünki ularning hotun, bala-qakılırı nahayıti kəp idı. **5** Bularning Issakarning barlık jəmətləri iqidiki batur jəngqi kərindaxlırlı

bilən koxulup, nəsəb boyiqə tizimoja elinəqan jəmiy səksən yətta ming adımı bar idi. **6** Binyaminning Bela, Bəkər wə Yədiyayəl degen üq oöli bar idi. **7** Belanıng Ezbon, Uzzi, Uzziel, Yərimot wə Iri degen bəx oöli bolup, həmmisi jəmat bexi idi; ularning nəsəbnamılırlığa tizimoja elinəqan jəmiy yigirmə ikki ming ottu tət batur jəngqi bar idi. **8** Bəkərning oöquilliri Zemirah, Yoax, Əliezər, Əlyoyinay, Omri, Yərəmot, Abiya, Anatot wə Alamat idi. Bularning həmmisi Bəkərning oöquilliri bolup, **9** Jəmat baxlırı idi; ularning nəsəbnamılırlığa tizimoja elinəqan jəmiy yigirmə ming ikki yüz batur jəngqi bar idi. **10** Yədiyayəlning oöli Bilhan idi; Bilhanıng oöquilliri Yaux, Binyamin, Əhud, Kənaanah, Zetan, Tarix wə Ahixaşar idi; **11** Bularning həmmisi Yədiyayəlning əwlədləri, jəmat baxlırı wə batur jəngqilər idi. Ularning nəsəbnamılırlığa tizimləşənlərinə jənggə qıkılıydiçənləri jəmiy on yətta ming ikki yüz idi. **12** Xuppiylar wə Huppiylar bolsa yənə Irning əwlədləri idi; Huxiyalar Ahrning əwlədləri idi. **13** Naftalining oöquilliri: Yahziəl, Guni, Yəzər, Xallom; bularning həmmisi Bilhənləng oöquilliri idi. **14** Manassəhning oöquilliri: — Uning Suriyalık tokılıdin Asrial terəlgən; uningdin yənə Gileadning atisi Makir tuqulqan. **15** Makir Xuppiylar wə Huppiylar arisidinmu ayal aloğan (Makirning singlisining ismi Maakah idi). Makirning yənə bir əwlədining ismi Zəlofihəd idi, Zəlofihədning pəkət birnəqqə kızılı bolqan. **16** Makirning ayalı Maakah oöqlü tuqup, uningqə Pərəx dəp at koyqan; Pərəxning inisining ismi Xərəx idi; Xərəxning oöli Ulam wə Rakəm idi. **17** Ulamning oöli Bedən idi. Bularning həmmisi Gileadning əwlədləri; Gilead Makirning oöli, Makir Manassəhning oöli idi. **18** Gileadning singlisı Həmmoləkəttin İxəd, Abiezər wə Mahaləh tuqulqan. **19** Xemidənən oöquilliri Ahiyan, Xəkəm, Likhi wə Aniam idi. **20** Əfraimning əwlədləri: Uning oöli Xutilah, Xutilahning oöli Barəd, Barədnən oöli Tahat, Tahatning oöli Eliadah, Eliadahning oöli Tahat, **21** Tahatning oöli Zabad, Zabadning oöli Xutilah, idi (Ezər bilən Eliad Gatliklərning qarwa mallirini bulang-talang kılaklı qüvkəndə, xu yərlik Gatliklər təripidin eltürəlgən. **22** Ularning atisi Əfraim bu balılırları üçün həlin külərgiqə matəm tutkaqqa, uning buradərləri uningqə təsəlli bərgili kəlgən. **23** Əfraim ayalı bilən billə kəyta bir yastuğka bax koyqan. Ayalı həmildər bolup, bir oöqlü tuqquş; Əfraim uningqə ailəm bala-kazaqə yoluqtı dəp, Beriyah dəp isim koyqan. **24** Uning kizi Üstün Bayt-Horon bilən Təwən Bayt-Horonni wə Uzzən-Xərəhəni bina kılqan. **25** Beriyahning oöli Refah, bilən Rəxfə id; Rəxfəning oöli Teləh, Teləhning oöli Tahən, **26** Tahənning oöli Ladən, Ladənning oöli Ammihəd, Ammihədnən oöli Əlixama, **27** Əlixamanıng oöli Nun, Nunning oöli Yəxua idi. **28** Əfraimlərinə zemini wə makanlaxkan yərləri Bayt-Əl wə uningqə təwə yeza-kəntlər bolup, künqikə təripidə Naraan, kiñpetix təripidə Gəzər bilən uningqə təwə yeza-kəntlər; Xəkəm wə uningqə təwə yeza-kəntlər, təki Gaza wə uningqə təwə yeza-kəntləriqə sozulətti. **29** Manassəh əbilisinə zeminiqə tutaxkən yənə Bayt-Xean wə uningqə təwə yeza-kəntlər; Taanak, wə uningqə təwə yeza-kəntlər; Məgidəd wə uningqə təwə yeza-kəntlər; Dor wə uningqə təwə yeza-kəntlərəmə bar idi. Israileñin oöqlü Yüsünpənən əwlədləri mana muxu yərlərgə makanlaxkanıdı. **30** Axırıñın oöquilliri: — Yimnah, Yixwah, Yixwi wə Beriyah; ularning Serəh degen singlisimə bar idi. **31** Beriyahning oöli Həbər bilən Malkiəl bolup, Malkiəl Birzawitning atisi idi. **32** Həbərdin Yaflət, Xomər, Hotam wə ularning singlisı Xuya terəlgən. **33** Yaflətnən oöquilliri Pasak, Bimhəl wə Axwət; bular Yaflətnən oöquilliri idi. **34** Xəmərnən oöquilliri Ahi, Rohgah, Hubbah wə Aram idi. **35** [Xəmərnən] inisi Hələmnən

oöli Zofah, Yimna, Xələx wə Amal idi; **36** Zofahning oöli Suah, Hərnəfər, Xual, Beri, Imrah, **37** Bezər, Hod, Xamma, Xilxah, İtran wə Bəərah idi. **38** Yətarıñın oöquilliri Yəfənnəh, Pispał, wə Ara idi. **39** Üllanıng oöquilliri Arah, Hanniəl wə Riziya idi. **40** Bularning həmmisi Axırıñın əwlədləri bolup, hər əksisi jəmat baxlırı, alamat batur jəngqilər, yolbaşçılar idi; ularning jəmatlıri boyiqə nəsəbnamığa tizimləşənən, jənggə qıkılıydiçənləri jəmiy yigirmə altə ming idi.

8 Binyaminning tunji oöli Bela, ikinçi oöli Axbel, üçüncü oöli Ahərah, **2** tətinçi oöli Nohah, bəixinçi oöli Rafa idi. **3** Belanıng oöquilliri Addar, Gera, Abiħud, **4** Abixua, Naaman, Ahoah, **5** Gera, Xəfufan wə Huram idi. **6** Tewandikilar əhudning əwlədləri: — Naaman, Ahiyah wə Gera (əslida ular Gebaliklərning jəmat bexi idi. Gebaliklər Manahatka keqürüwetilgənidi. Bularni keqürüwətküqi bolsa Gera idi; uningdin Uzza bilən Ahiħud tərəlgən). **8** Xəhəraim Huxim bilən Baara degen ikki ayalını koyuwətəndən keyin Moab diyarında oöqlü pərəzent kərgən. **9** Uning Hodax degen ayalidin Yobab, Zibiyə, Mexa, Malkam, **10** Yəuz, Xakşıya, Mirmah degen oöquillar tərəlgən; uning bu oöquillirinə həmmisi jəmat bexi bolqanıdi. **11** Huximdinən uningqə Abitub, Əlpaal degen oöquillar tərəlgən. **12** Əlpaañın oöquilliri Ebər, Mixam wə Xeməd (Xeməd Ono bilən Lod degen ikki xəhəri wə ularqə təwə yeza-kəntlərini bina kılqan), **13** Beriyah, wə Xeməd idi. U ikkisi Ajyalondikilər işqida jəmat baxlırı bolup, Gat ahalisini koçlıwətənəndi. **14** Ahiyo, Xaxak, Yərəmot, **15** Zəbadiya, Arad, Edər, **16** Mikail, Ixpah wə Yoha bolsa Beriyahning oöquilliri idi. **17** Zəbadiya, Məxullam, Hızkı, Hebər, **18** Ixmeray, Yezliya wə Yobablarning həmmisi Əlpaañın oöquilliri idi. **19** Yakim, Zikri, Zabdi, **20** Əliyənay, Ziltay, Əliyəl, **21** Adaya, Beraya wə Ximratlar Ximəyniñ oöquilliri idi. **22** Ixpan, Ebər, Əliyəl, **23** Abdon, Zikri, Hənan, **24** Hənaniya, Elam, Antotiya, **25** Efdeah wə Pənuəllər Xaxakning oöquilliri idi. **26** Xamxiray, Xehariya, Ataliya, **27** Yaarexiya, Əliya wə Zirkərələr Yərohamming oöquilliri idi. **28** Yukirkilarning həmmisi nəsəbnamılarda hatırılığın jəmat bexi idi; bular həmmisi metiwerlər bolup, Yerusalemda koxna olturnuxattı. **33** Nərdin Kix terəlgən; Kixtin Saul terəlgən; Sauldin Yonatan, Malkixua, Abinadəb wə Ex-Baal terəlgən. **34** Merib-Baal Yonatanıñ oöli idi; Mikah, Merib-Baaldın terəlgən. **35** Mikahning oöquilliri Piton, Mələk, Tariya wə Ahəz idi. **36** Ahəzdin Yəhəoddah tərəlgən; Yəhəddəhdin Aləmat, Azmawat wə Zimri tərəlgən; Zimridin Moza terəlgən; **37** Mozadin Bineña terəlgən; Bineñañ oöli Rafa, Rafanıñ oöli Eliasəh, Eliasəhning oöli Azəl idi. **38** Azəlning altə oöqlü bar idi, ularning ismi Azrikəm, Boker, Ixmənil, Xəriya, Obadiya wə Hənan idi; bularning həmmisi Azəlning oöquilliri idi. **39** Azəlning inisi Yəxəknən tunji oöqlinenin ismi Ulam, ikinçi oöqlinenin ismi Yaux, üçüncü oöqlinenin ismi Əlifəlat idi. **40** Ulamning oöquillirinə həmmisi batur jəngqi, okyaqı idi; ularning oöquilliri wə nəvriləri nahayıti kəp bolup, jəmiy bir yüz allik idi. Yukirkilarning həmmisi Binyamin əwlədləridin idi.

9 Pütkül Israilliər nəsəb boyiqə tizimoja elinəqanıdi. Mana, ular «İsrail padıxalırlarının hatırısı» degen kitabə pütülgəndür. **2** Yəhədalar bolsa asiylik kıləşənlərinə Babilə şürgün kılınqan. Həmmidin awwal kəytiplər kəp eż zemini wə eż xəhərlərigə makanlaxkanlar bolsa bir kisim Israilliər, kahinlər, Lawiylər wə

ibadəthana hizmetkarları idi. **3** Yerusalem oğlu makanlaxkanlar bolsa Yəhuda kəbilisi, Binyamin kəbilisi, Əfraim kəbilisi wə Manassəh kəbilisidin bir kisimlari idi. **4** Ularning iqida Yəhudanıng oqlı Pərəzning əwlədliridin Utay bar idi; Utay Ammiłudning oqlı, Ammiłud Omrining oqlı, Omri Imrining oqlı, Imri Banining oqlı idi. **5** Xilohning əwlədliri iqida uning tunji oqlı Asaya wə uning oqulları bar idi. **6** Zərahning əwlədliridin Yəuel wə ularning uruk-tuqşanlıri bolup jəmīy altə yüz töksən adəm bar idi. **7** Binyaminning əwlədliri iqida Həssinuahning əwrisi, Hədəwiyanıg nəvrisi, Məxullamning oqlı Sallu bar idi; **8** yənə Yərohamning oqlı Yibniya, Mikrining nəvrisi, Uzzining oqlı Eləh wə İbinianıg əwrisi, Reuəlnıg nəvrisi, Xəfatıyanıg oqlı Məxullam; **9** həmdə ularning uruk-tuqşanlıri bar idi; ular nəsəbnəmisi boyiqə tizişlənoqanda jəmīy topkuz yüz allik altə adəm idi. Yukirida tiloja elinojanlar eż jəmətqə jəmət bexi idi. **10** Kahinlар iqida Yədaya, Yəhoyarə, Yəkən wə **11** Azariya bar idi. Azariya Hudanıg eyini baxkuruqu bolup, Hılıkyanıg oqlı, Hılıkiya Məxullamning oqlı, Məxullam Zədokning oqlı, Zədok Merayotning oqlı, Merayot Ahitubning oqlı idi. **12** Yənə Malkiyanıg əwrisi, Paxhurnıg nəvrisi, Yərohamning oqlı Adaya həmdə Adiyəlnıg oqlı Maasay bar idi; Adiyəl Yaḥzərahıning oqlı, Yaḥzərah Məxullamning oqlı, Məxullam Məxillemıtning oqlı, Məxillemıt Immərnıg oqlı idi. **13** Ularning kerindaxlıri həmmisi jəmət baxlırı bolup, jəmīy bir ming yətə yüz atmış adəm idi; ularning həmmisi Hudanıg eyidiki hizmətlərni kılıxka bekitilən iktidarlıq kixılər idi. **14** Lawiy kəbilisidin Mərərining əwlədliri iqida Həxəbiyanıg əwrisi, Azrikamning nəvrisi, Həxxubning oqlı Xemaya bar idi; **15** Yəna Bakbakķar, Hərəx, Galal wə Asafning əwrisi, Zikrining nəvrisi, Mikanıg oqlı Mattaniya; **16** yənə Yədutunıng əwrisi, Galalning nəvrisi, Xemayanıg oqlı Obadiya həmdə Əlkanahning nəvrisi, Asanıg oqlı Bərəkiya bar idi; bularning həmmisi Nitofatlıklarınıng yeza-kəntliriga makanlaxkanıdi. **17** Dərwaziwənlər Xallum, Akkub, Talmon, Ahiman wə ularning kerindaxlıri idi; Xallum ularning bexi idi. **18** Ular təki həzirinqə xərk tarəptiki «padixaḥning dərvazisi»da [dərwaziwənlək] kılıp kalməktə; ular ilgiri Lawiyalarning qədirgahıda dərwaziwənlilik kılajanıdi. **19** Korəning əwrisi, Ebiasfıning nəvrisi, Korahning oqlı Xallum həmdə uning atisining jəmətidiki kerindaxlıri bolojan Korahıylar [Hudanıg eyining] hizmitinə baxşuratti, qədirinig ixişlərini bəkəttı; ularning ata-bowlıri aslıda Parwərdigarning qədirgahını baxşuruxka koyulən, [ibadət] qədirinini ixişini baxşuruxka koyulən, [ibadət] qədirinini ixişini baxşuruxka koyulən. **20** Ilgiri Əliazarning oqlı Finiħas ularning yolbaxqısı bolojan; Pərəwərdigar uning bilən billə bolojan. **21** Məxələmyanıg oqlı Zəkəriya bolsa jamaət qədirinini dərwaziwəni bolojanıdi. **22** Dərwaziwənlilikkə tallanoqan bu kixılər jəmīy ikki yüz on ikki kixi idi; ular eż yeza-kəntlirida, nəsəbliri boyiqə tizişlənoqan (əslidə Dawut wə aldin kərgüqi Samuil ularnı amanət kılınoqan wəzipiliriga bekitkəndi). **23** Ular wə ularning əwlədliri Parwərdigarning eyi, yani mukəddas qədirinig ixiş-dərwazılırını bekişxka bekitilənəndi). **24** Xərkij, əqrəbij, ximaliy wə jənubiy ixiş-dərwazılırında dərwaziwənlər bekitilənəndi. **25** Ularning yeza-kəntlərə olturuxluk kerindaxlıri bolsa hər yətə kündə nəwət boyiqə kelip ular bilən birge hizmettə bolattı. **26** Tət dərwaziwən begi Lawiyalardın idi; ular oqşurulojını Pərəwərdigarning eyidiki ambar-həzinələri bekiş idi. **27** Bekiş məs'uliyiti ularning üstidə bolojaqka, ular keqida Pərəwərdigarning eyining ətrapidiki orunlırıda turattı həmdə hər künü ətigəndə ixiş-dərwaziları eqixka məs'ul idi. **28** Ulardin bir kismi [ibadəthana] hizmitidə ixitiliidiqan əswab-

üşkünlərgə məs'ul idi; ular sanap əpqikip, sanap əpkirip koyattı. **29** Ularning yənə bir kismı tapxurulojını boyiqə kəqa-kuqılar wə mükəddas jaydiki barlıq əswab-üskünlər, xundakla ak un, xarab, zəytun meyi, məstiki wə huxbuuy buyumlaroq məs'ul idi. **30** Kahinlarning oqullırırdıñ bəzilər huxbuuy buyumlardın eñir yasayıttı. **31** Lawiyalardın Mattitıyah, yəni Korahıylardın Xallumning tunji oqollıning wəzipisi қazan neni etixək məs'ul idi. **32** Ularning kerindaxlıri, Kohatning əwlədliri iqida «təkđim nan» oqa məs'ul bolup, hər xabat künii tizidiojanoja nanlarnı təyyaraytta. **33** Lawiyalarning jəmət baxlırı bolojan nəqomiqılar ibadəthanıdiki eylərdə turup, baxka hizmetlərni kilməy, keqə-kündüz eż ixılıri bilənla bolattı. **34** Yukiridiki kixılərning həmmisi Lawiyalar iqidiki yolbaxqılar bolup, həmmisi eż nəsəbi boyiqə jəmət bexi idi; bularning həmmisi Yerusalemdə turattı. **35** Gibeonning atisi Jaiyəl Gibeonoja makanlaxkanıdi. Uning ayalining ismi Maakah idi. **36** Uning tunji oqlı Abdon, kalojan oqulları Zur, Kix, Baal, Nər, Nadab, **37** Gedor, Ahiyo, Zəkəriya wə Miklot idi. **38** Miklottin Ximeyam tərləğən. Bularmu ezlirininq kerindaxlırinıng yenida Yerusalemdə koxna olturuxattı. **39** Nardin Kix tərləğən, Kixtin Saul tərləğən, Sauldin Yonatan, Malkixuya, Abinadab wə Ex-Baal tərləğən. **40** Merib-Baal Yonatanning oqlı idi; Merib-Baal din Mikah tərləğən. **41** Mikaḥning oqulları Piton, Məlek, Tahriya wə Ahaz idı. **42** Ahazdin Yarah tərlədi; Yarahdin Aləmət, Azmawat wə Zimri tərləğən. Zimridin Moza tərləğən; **43** Mozadın Binea tərləğən; Bineanıg oqlı Refaya, Refayanıg oqlı Eliasah, Eliasahıning oqlı Azəl idi. **44** Azəlning altə oqlı bar idi, ularning ismi Azrikam, Bokeru, Ixmair, Xeariya, Obadiya wə Hanan idi; bularning həmmisi Azolning oqulları.

10 Filistiyler Israillarqa hujum kılıwidı, Israillar Filistiylerininq aliddin kaqtı, ular Gilboa teojudı kırıp yoxitildi. **2** Filistiyler Saul bilən uning oqullırını tap besip koojlidi; ular ahiri Saulning oqullırındın Yonatan, Abinadab, malki-xualarnı urup eltürdü. **3** Sauloşa karxi jəng intayın xiddətlək boldı; okyaqılar Sauloşa yetixip okya etip uni yarilandurdu. **4** Andin Saul yaraq kətürgüçisiga: Kılıqıngni suqurup meni sanjıp oltırıwətkin; bolımsa bu hətnisizlər kelip meni sanjıp, meni horlukka koyuxi mumkin, dedi. Lekin yaraq kətürgüçisiga intayın körküp ketip, unimidi. Xuning bilən Saul kılıqını elip tüstigə eżini taxlıdı. **5** Yaraq kətürgüçisi Saulning elginini kərüp, umu ohxaxla eżini kılıqıning üstigə taxlap uning bilən təng əldi. **6** Xuning bilən Saul, üç oqlı həm pütün ailisidikilar xu kündə bırakla əldi. **7** Əmdi wadida turojan Israillar aşkərlirininq kəqənləşkini wə Saul bilən oqullırınını elginini kərginidə, ular xəhərlirini taxlap kaqtı, Filistiyler kelip u jaylarda orunlaxtı. **8** Əmdi xundak boldıki, atisi Filistiyler eltürögənlərnıng kiyim-keqəklərini saldurulualıqlı kəlgəndə Gilboa teojudı Saul bilən oqullırınını elütik yatçanlığını kerdidi, **9** kiyimlərini saldurup, kallisini wə sawut-yaraqlılarını elip kətti həmdə bularni Filistiylerning zeminininq həmmə yərlirigə apirip, eż butlirijo wə həlkə hux həvar yətküzdü. **10** Ular Saulning sawut-yaraqlılarını ularning buthanisida koyup, kallisini Dagon buthanisoja esip koydı. **11** Əmdi Yabəx-Gileadda olturoquqlar Filistiylerning Sauloşa barlıq kılıqları angılıqanda **12** ularning iqidiki həmmə batırlar atlınip, Saul bilən oqullırınını jəsətlərini elip, ularını Yabəxka kəyturup kelip, Yabəxtiki dub dərihining tūwigə dəpnə kıldı wə yətə kün roza tutti. **13** Xuning bilən Saul Pərəwərdigaroja kılıqan wapasızlıq üçün əldi; u Pərəwərdigarning sez-kalamıqə kirməy wə hətta Pərəwərdigardin yol sorimay, bəlkı palçı jinkəxning

yenioja berip uningdin yol soriqanidi. Xunga Pərvərdigar uni elttürüp, padixahlığını Yəssəning oğlu Dawutka ətküzə bərdi.

11 U qəoqda barlıq Israil jamaiti Həbrənəqə kelip Dawutning kəxiqə yiqilixip: «Kərəsila, biz ezlirininq ət-səngəkliridurmız! 2 Burun Saul bizning üstimizdə saltənat kılıqandımu Israil halkığa jənggə qıkıp-kırıxə yolbboxqi bolovan ezelri idil. Əzlirininq Hudalıri bolovan Pərvərdigarmu ezlirigə: — Sən Mening həlkim Israilning padıqisi bolup ularnı bakışan wə Israilning əmriri bolısen, deqənidi» — dedi. 3 Xuning bilən Israil aksakallırining həmmisi Həbrənəqə kelip padixah Dawutning kəxiqə kelixti; Dawut Həbrənda Parwərdigarning aldida ular bilən bir əhədə tütüxti. Andin ular Pərvərdigarning Samuilning wastisi bilən eytkini boyıqə, Dawutni Məsih kılıp, Israilni idarə kılıxka padixah kılıp titkidi. 4 Dawut bilən barlıq Israil həlkı Yerusaleməqə kəldi (Yerusalemı xu qəoqda «Yəbus» dəp atıllati, zemindiki aħala bolovan Yəbusiyalar xu yərda turattı). 5 Yəbus aħalisi Dawutka: «Sən bu yərgə həqqaqan kirəlməysən!» dedi. Bırak Dawut Zion degən korojanni aldı (xu yər «Dawutning xəhiri» dəpmu atılıdu). 6 Dawut: «Kim aldi bilən Yəbusiyalarqa hujum kilsə, xu kixi yolbboxqi wə sərdar bolidu» dedi. Zəruiyaning oğlu Yoab aldi bilən atlınip qıkıp, yolbboxqi boldi. 7 Dawut korojanda turattı, xunga kixiler u korojanni «Dawut xəhiri» dəp ataxtı. 8 Dawut xəhərnı Millidin baxlap tət ətrapidiki sepilöriqə yengiwaxtin yasatti; xəhərninq kələjən kışmini Yoab yasatti. 9 Dawut kündin künkü kudrataptı, qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar uning bilən billə idi. 10 Tewəndikilər Dawutning palwanlıri iqidə yolbboxqlar idi; ular Pərvərdigarning Israiloja eytkan sezi boyıqə pütkül Israil bilən birləşip, Dawutning padixahlığını mustəhkəm kılıp, birlikdə uni padixah kılıxka kükidi. 11 Tewəndikilər Dawutning palwanlırinining tizimliyi boyıqə hatırılengəndür: — Həkməniyəldən bolovan Yaxobiam yolbboxqlar iqidə bexi idi; u nəyzisini pikirítip bir ketimdilə üq yüz adəmni elttürgən. 12 Uningdin kalsa Ahohiy Dodonin oğlu Əliazar bolup, u «üq palwan»ning biri idi; 13 Igdiri Filistiyələr Pas-Dammimda jəng kılıxka yiqilıqanda, u Dawut bilən u yərde idi. U yərde arpa eṣüp katən bir etizlik bolup, həlk Filistiyələrinin aliddin bədər qaqqanıdi; 14 ular bolsa etizlikning otturısında turuwləip, həm etizlikni koqdıqan, həm Filistiyələrni tarmar kılıqan; Pərvərdigar ənə xu yol bilən ularnı qayat zor oqalıbigə erixtiürgən. 15 Ottuz yolbboxqı iqidin [yənə] üqayən Kəram taxlıktiki Adullamning oqarioja qübüx Dawutning yenioja kəldi. Filistiyələrinin koxunu bolsa «Rəfayim jılıqisi»da bargah korojaniidi. 16 Bu qəoqda Dawut korojanda, Filistiyələrinin karawulgağı Bəyt-Ləhəmdə idi. 17 Dawut ussap: «Ah, birsə manga Bəyt-Ləhəmning dərwazisinin yenidiki kuduqtın su əkilip bərgən bolsa yahxi bolattıl!» dewidi, 18 bu üq palwan Filistiyələrinin ləxkərgahıdan bəsüp etti, Bəyt-Ləhəmning dərwazisinin yenidiki kuduqtın su tarttı wə Dawutka elip kəldi; lekin u uningdin iqliki unimi, bəlkı suni Pərvərdigaroja atap tekiüp: 19 «Hudayim bu ixni məndin neri kilsən! Mən həyatının həwpətə kəlixioja əkarımlənən bu kixilərinin kənini iqsəm kəndak bolidu? Qünki buni ular həyatining həwpətə kəlixioja əkarımay elip kəlgən!» dedi. Xunga Dawut bu suni iqliki unimi. Bu üq palwan kılıqan ixları dəl xular idi. 20 Yoabning inisi Abixay üçininq bexi idi; u üq yüz adəm bilən karxilixip nəyzisini pikirítip ularnı elttürdi. Xuning bilən u bu «üq palwan» iqidə nami qıkkənidi. 21 U muxu «üq palwan» iqidə həmmidin bək hərmətə sazawər bolovan bolsimu, lekin yənilə awwälki üqayənləngə yətməytti. 22 Yəhəyədanın oğlu Binaya kabzaeldin bolup, bir batur palwan idi; u kəp kaltış

ixlərni kılıqan. U Moabiy Ariəlning ikki oqlını elttürgən. Yəna kar yaqəkan bir künü azgalə qübüp, bir xirni elttürgənidi. 23 U yəna kolidə bəpkarning okidak bir nəyzisi bar, boyining egizlikli bəx gəz kelidiojan bir Misirliknı kətl kıldı; u bir həsa bilən uningoja hujum kılıp, uning nəyzisini kolidin tartiwlip ez nəyzisi bilən elttürdi. 24 Yəhəyədanın oğlu Binaya mana bu ixlərni kılıqan. Xuning bilən üq palwan iqidə nam qıkojanidi. 25 Mana, u həlikı ottuz palwandınmı bakrak xəhərət kəzanəjan bolsimu, lekin aldinkı üq palwanıqə yətməytti. Dawut uni əzining pasiban begi kılıp təyinligən. 26 Koxundiki palwanlar bolsa: — Yoabning inisi Asaħel, Bəyt-Ləhəmlik Dodonin oğlu Əħħanen, 27 Harorluk Xammot, Pilonluk Hələz, 28 Təkoalik İkkaxxning oğlu Ira, Anatollik Abiezər, 29 Huxatlıq Sibbəkay, Ahohluk İlay, 30 Nitofatlık Mahərət, Nitofatlık Baanahning oğlu Hələb, 31 Binyaminin əwlədliridin Gibeahlıq Ribayning oğlu İttay, Piratoluk Binaya, 32 Gaax vadiliridin kələğən Huray, Arbatlık Abiyəl, 33 Baharumluk Azmwət, Xalbonluk Elyahba, 34 Gizonluk Həxəmənnin oqulları, Hararlıq Xagining oğlu Yonatan, 35 Hararlıq Sakarning oğlu Ahiyam, Urning oğlu Elifal, 36 Məkrəratlıq Həfar, Pilonluk Ahiyah, 37 Karmallik Həzro, Əzbayning oğlu Naaray, 38 Natanning inisi Yoel, Hagrining oğlu Mibħar, 39 Ammonluk Zələk, Zəruiyaning oğlu Yoabning yaraq kətürgüqisi bolovan Bəərotluk Naharay, 40 İtrilik Ira, İtrilik Garab, 41 Hittiy Uriya, Ahlayning oğlu Zabad, 42 Rubən kəbilisidin Xizaniq oğlu, Rubənler iqidə yolbboxqi bolovan Adina wə uningoja əgərxənən ottuz adəm, 43 Maakaħning oğlu Hənan, Mitniliq Yoxafat, 44 Axtaratlıq Uzziya, Aroərlik Hotamning oğlu Xama bilən Jaiyəl, 45 Ximrining oğlu Yediyayəl bilən uning inisi tizilik Yoha, 46 Maħawilik Əliyəl, Əlnaamning oqulları Yəribay bilən Yoxawiya, Moablık Yitma, 47 Əliyəl, Obəd wə Məzobalik Yaasiyəllərdin ibarət idi.

12 Dawut kixning oğlu Saulning besimi səwəbidin Ziklagda yoxurunup yatkan qəoqda munu kixilər Dawutning yenioja kelixti (ularning həmmisi Dawutka jəng kılıxta yardım bərgən baturlardın idi; 2 okeya bilən korrallanəjan bolup, ong koli bilənmə, sol koli bilənmə okya wə saloja atlatalytı; ular Saulning Binyamin kəbilisidin bolovan tuoqkarları idi): 3 — ularning yolbboxqisi Ahiezər, andin kalsa Yoax bolup, ikkisi Gibeahlıq Xəmaħaħning oğlu idi; yəna Azmwətning oğlu Yəħħa bilən Palətmut; yəna Bərakah bilən Anatollik Yəħħu, 4 Gibeonluk Yixmayamu bar idi. Yixmaya «ottuz palwan» iqidə batur bolup xu ottużiqa yetəkqılık kılıqoqı idi; yənə Yərəmiya, Yahaziyəl, Yohanan wə Gədəratlıq Yozabad, 5 Əluzay, Yərimot, Bialiya, Xəmariya, Harufluk Xəfatiya, 6 Korahlıklardın bolovan Əlkanah, Yixiya, Azarəl, Yoezər wə Yaxobiamlar; 7 yənə Gədərlik Yəroħamning oğlu Yoeləh, bilən Zəbadıya bar idi. 8 Gad kəbilisidin bəzilər qəldiki korojanoqa berip Dawutka bekindi. Ularning həmmisi jənggə mahir, kalkan wə nəyzə bilən korrallanəjan batur jəngqilər idi; uların turki bəeyni xırqa, qakhanlık bəyyini taqdiki bekəngə ohxayıttı. 9 Ularning birinqisi Ezər, ikinqisi Obadiya, üçinqisi Eliab, 10 tətinqisi Mixmnah, baxinqisi Yərəmiya, 11 altinqisi Attay, tətinqisi Əliyəl, 12 səkkizinqisi Yohanan, tokkuzinqisi Əlbəbad, 13 oninqisi Yərəmiya, on birinqisi Makbannay idi. 14 Bularning həmmisi Gad kəbilisidin, koxun iqidə sərdarlar idi; əng kiqiki yüz ləxkərgə, əng qongi ming ləxkərgə yetəkqi idi. 15 Birinqi ayda, İordan dəryası texip kiroqatın axkan qəoqda, dəryadın etüp, xərkəkə wə qərbəkə əkaraydiojan barlıq jılıqlardılerni tırıpiş kılıp əqarəqanlar dal muxu adəmlər idi. 16 Binyamin kəbilisi bilən Yəħħuda kəbilisidinmu kixilər korojanoqa kelip

Dawutka bekinojan. **17** Dawut qikip ularni ḫarxi elip: «Əgər silər tinqlik niyitidə manga yardım berixkə kəlgən bolsanglar, silər bilən bir jan bir dil bolımən, lekin kollırımda heq nahəklilik bolmioqan meni düxmənlirimə setiwətməkqi bolsanglar, ata-bowlırimming Hudasi buni nəzirigə elip həküm qıkarıqayı!» — dedi. **18** Bu qaoğda Hudanıng Rohı həlki ottuz palwanning yolbboxısi Amasayoja qüxiwidı, u: «Ah, Dawut, biz sanga bekındukmız; Ah, Yəssənenin oqlı, biz sən bilən billidurmız; Əzüngə aman-tinqlik, aman-tinqlik boloqayı! Sanga yardım bərgüçilərgimə aman-tinqlik boloqayı! Qünki senin Hudayıng sanga mədətkardur» Xuning bilən Dawut ularni elip kelip, «zərbidər ətət baxlıkları» kıldı. **19** Dawut ilgiri Filistiyələr bilən birlikə Saulqa ḫarxi uruxka atlanıqanda, Manassah kəbilisidiki bəzilər Dawut tərəpkə etti (lekin ular [Filistiyələrə] yardım bərmidi, qünki Filistiyələrinən emirli: «Dawut əz ojisi! Saul tərəpkə etüp ketisi mumkin, undakta beximiz kətməy kalmaydu!» dəp maslıqətləri ularını käytürüp kətməkqi bolonanı). **20** Dawut Ziklagka kätip baroqanda, Manassah kəbilisidiki Adnah, Yozabad, Yədiyayəl, Mikail, Yozabad, Elish, Ziltaylar kelip uningoja koxuldi. Bularning həmmisi Manassah kəbilisinəning mingbexiləri idi. **21** Ular Dawut ḫarakqılarqa ḫarxi jəng kılqanda uningoja yardıməlxəti; ularning həmmisi batur palwanılar, koxundiki yolbboxılar idi. **22** Qünki xu künlərdə Dawutka yardım berix üçün hər küni adamlar kelip koxulup, huddi Hudanıng koxunidək zor bir koxun bolup katkanıdi. **23** Pərvərdigarning sez-kalamı əməlgə axurulup, Saulning padixahlıklını Dawutka elip bərməkqi bolovan korallanojan jəngqırları yolbboxıları bilən Hebronqa, uning yenioja kəldi. Əlarning sani təwəndikiqə: — **24** Yəhəodalardın kəlkən wa nəyzə bilən korallanojanlar jəmiy alta ming səkkiz yüz kixi bolup, həmmisi jənggə təyyarlanıqanı. **25** Ximeonlardın jənggə təyyarlanıqan batur jəngqilər jəmiy yəttə ming bir yüz kixi, **26** Lawiyələrin jəmiy tət ming altə yüz kixi; **27** Yəhəyada Hərunlarning jəmat bexi bolup, uningoja əgəxkənlər jəmiy üq ming yəttə yüz kixi idi. **28** Yənə yax bir batur jəngqi Zadok wa uning jəmətindən yığırma ikki yolbboxı bar idi. **29** Binyaminlardın, Saulning uruk-tuoqanlıridimə üq ming kixi bar idi; xu qaoqka kədar bularning kepinqisi Saul jəmatini kollap kəlməktə idi. **30** Əfraimlardın, ez jəmətirdən yüz-abroy tapşan batur əzimətlər jəmiy yığırma ming səkkiz yüz kixi idi. **31** Manassah, yerim kəbilisi iqidə nami pütulgən, Dawutni padixah kılıp tikläkə kağınlar jəmiy on səkkiz ming kixi idi. **32** Issakarlardın zaman-waziyətni qıixinidiqən, Israılning kəndak kilixi kerəklikini bilidiqən yolbboxılar jəmiy ikki yüz kixi idi; əlarning həmma kerindaxlırları ularning emriqə boysunatti. **33** Zəbulunlardın jənggə təyyarlanıqan, hərhil koral-yaraqlar bilən korallanojan, ala kəngüllük kilmaydiqən, Dawutning yardımiga kəlgən jəmiy allik ming kixi idi. **34** Naftalilardın yolbboxı bolovan ming kixi bar idi; ularqa əqəxpə kolioqa kəlkən wa nəyzə aloqanlar jəmiy ottuz yəttə ming kixığa yetətti. **35** Danlardın jənggə təyyarlanıqan jəmiy yığırma səkkiz ming altə yüz kixi idi. **36** Axirlardın jənggə qikip koxun sepigə atlinixkə təyyar bolovan jəmiy kırık ming kixi idi. **37** Lordan dəryasının xərk təripidiki Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wa Manassah, yerim kəbilisidin kolioqa hərhil koral-yaraq elip jənggə təyyarlanıqan jəmiy bir yüz yığırma ming kixi idi. **38** Yukirida tiləqə elinən bu əzimətlərinən hərbiy yürüxi təkxi bolup, Dawutni pütküllə Israel üstigə padixah kılıp tikläk üçün bir jan bir dil bolup, Hebronqa kelixkənidi; kağınlar Israillarını bir niyat bir məksətə Dawutni padixah kılıp tikliməkqi boluxkənidi. **39** Ular xu yərdə Dawut bilən üq kün

billə yəp-iqip ojizalandı, qünki ularning kerindaxlırları ularqa təyyarlap köyuxkanıdi. **40** Ularning əpqürisidiki həlkələr, hətta İssakar, Zəbulun wə Naftalilarning zəminidikilər exək, təgə, keşir wə kalilarqa artıp ularqa nahayiti kəp ozukluk elip kəlgən; ular zor məkdəda un, anjür poxkili, üzüm poxkili, xarab, zaytun meyi wə nuroqun koy-kalilarnı yətküzüp berixkənidi; pütküllə Israel xad-huramlıkkə qəmgənidi.

13 Dawut mingbexi, yüzbexi wə barlıq yolbboxılar bilən məslihətləxti; **2** andin pütün Israel ammisioqə: «Əgər silər makul kərsənglər, xundakla bu ixni Hudayımız Pərvərdigardin dəp bilsanglar, biz Israilinən zəminlirinən hərkəsisi jaylıroq xu yərdə kağınlar qerindaxlırlırmızça həmdə ular bilən billə xəhərlərdə wə etizlikləridə turuwatkan kahin həm Lawiyalarqa muxu yərgə yioqılıx töqərələk adəm əwətəyli. **3** Biz Hudayınmızın əhdə sandukını məxəgə yətkəp kəleyli; qünki Saulning künlinlərdə həqkəysimiz [əhdə sanduk] alılda Hudadin yol sorap bakımidük» dedi. **4** Bu ixni pütün amma toqra tapıqəkə, həmməylən makul boluxtı. **5** Xunga Dawut Misirning Xihər dəryasının tartip Hamat eçiziqiçə bolovan pütküllə Israel həlkini qakırtıp kelip, Hudanıng əhdə sandukını Kariat-Yearimdin yətkəp kəlməkqi boldı. **6** Andin Dawut bilən pütküllə Israel Hudanıng əhdə sandukunu yətkəp kilek üçün Baalağka, yəni Yəhəudaqən təwə bolovan Kariat-Yearimoja kəldi; ikki kerubning otturisında olturoqqu Pərvərdigar bu əhdə sandukü üstigə Əz namını koypənənidi. **7** Ular Hudanıng əhdə sandukunu Abinadabning eyidin elinənən yengi bir hərviqə koydi; Uzzah bilən Ahiyo hərwini həydidi. **8** Dawut bilən barlıq Israel jamaiti Hudanıng aldida hə dəp nəoqmə-nawa kılıp, qıltar, təmbur, dap, qanglar wə kanay-sunuyalar qalatti. **9** Lekin ular Kidon haminiqə kağında kalılar aldiqə müdürəp ketip yikilqanda Uzzah əhdə sandukunu yəliyalıw dəp kolini uningoja sozdi. **10** Uzzalıning əhdə sandukıqə koli təgəkənləkli üçün, Huda uningoja əpzəplinip uni urup əltürdi. Xuning bilən Uzzah xu yərdə Hudanıng aldida oldu. **11** Lekin Dawut Pərvərdigarning Uzzahıning tenini bəskənlilikə aqqıklandı wə u yənni «Pəraz-Uzzah» dəp atidi; u yər takı həzriqıqə xu nam bilən atılıp kəlməktə. **12** Xu künü Dawut Hudadin körkup: «Mən zadi kəndak kılıp Hudanıng əhdə sandukunu bu yərgə yətkəp kələləymən?» dedi. **13** Xunga Dawut əhdə sandukunu ezi turuwatkan «Dawut xəhiri»gə yətkəp kəlməy, Gatlik Obəd-Edomning eyiga apırıp koydi. **14** Hudanıng əhdə sandukü Obəd-Edomning eyidə üq ay turdu; Pərvərdigar Obəd-Edomning ailisini wə uning barlıq təsəllükatlınızı bərikətlidi.

14 Tur padixahı Hiram Dawut bilən kərəxükə əlqilərnə, xundakla uning üçün orda selixkə kədir yaqıqı, taxçı wə yaqəqqıqları əwətti. **2** Bu qaoğda Dawut Pərvərdigarning eziyi Israel üstigə həkümranlıq kiliqidiqən padixah boluxka jəzmən tikləydiqənlərini kəritip yəttı; qünki Pərvərdigar Əz həlkə Israel üçün uning padixahlıklını gülləndürğənidi. **3** Dawut Yerusalemda yəna birmunqə hotun aldı həmdə yəna oqlıqızılları kerdilər. **4** Təwəndikilər uning Yerusalemda kərgən pəzəntilirinən isimləri: Xammuya, Xobab, Natan, Sulayman, **5** İbəhar, Əlixuya, Əlpəlat, **6** Nogah, Nəfəg, Yafiya, **7** Əlixama, Bəeliyada wa Əlifalat. **8** Dawutning maslıh kılınip pütküllə Israılının üstigə padixah kiliqidiqənlərini anglıqən Filistiyələrinən həmmisi Dawut bilən kərxilixix pursitini izləp kəldi; Dawut buni anglap ularqa ḫarxi jənggə atlandı. **9** Filistiyələr «Rəfayım jılıqısı»ya bulang-talang kılıqlı kirdi. **10** Dawut Hudadin: «Mən Filistiyələrə ḫarxi jənggə qıksam bolandu? Ularnı mening kolumqə tapxuramsən?» dəp sorıwidı, Pərvərdigar uningoja:

«Jënggä qik, Mən ularni səzsiz kolungoja tapxurimən» dedi. **11** Filistiyłar Baal-Pərazimoja hujum kılıqlı kəlgəndə, Dawut ularni xu yərdə məşlup kıldı wə: «Huda menin kolum arkılıklı düxmənlirim üstigə huddi kəlkün yarnı elip kətkəndək bəstüp kirdi» dedi. Xunga u yer «Baal-Pərazim» dəp ataloğan. **12** Filistiyłar ezlirining butlirini xu yerga taxlap əqəkənliliktin, Dawut adəmlirigə ularni keydürüwetixni tapılıdi. **13** Filistiyłar yənə həlikə jilojoja bulang-talang kılıqlı kiriwidı, **14** Dawut yənə Hudadin yol soridi. Huda uningoja: «Ularnı arkısidın kooqlımay, ağıp etüp, ularoja üjmilikning udulidin hujum kılıqın. **15** Sən üjmə dərəhlirining üstidin ayaq tiwixini anglixing bilənlə jenggə atlın; qünki u qaçda Huda sening aldingda Filistiyıldırning koxunioja hujumqa qıkkən bolidu» dedi. **16** Xuning bilən Dawut Hudanıng degini boyiqə ix tutup, Filistiyıldırning koxunioja Gibeondın Gəzərgiqə kooqlap zərbə bərdi. **17** Xu səwbətin Dawutning xəhrəti barlıq yurt-zemirələroja pur kətti, Pərvərdigar uning korkunqını barlık allərninq üstigə saldı.

15 Dawut Dawut xəhəridə əzигə ey-ordilar saldurdi, həm Hudanıng əhdə sandukioja jay hazırlıdı wə uningoja qedir tiktürdü. **2** U qəoşa Dawut: «Hudanıng əhdə sandukini Lawiyıldırın belək kixılerning kətürüxiga bolmayıdu, qünki Pərvərdigar uni kətürüxə wə mənggü əzinin hizmitidə boluxķ xularnı taliqənədi» dedi. **3** Andin Dawut Pərvərdigarning əhdə sandukini hazırlap koyoşan yərgə yetkəx üçün pütküll Israillarını Yerusalemıyoja yıldı. **4** Dawut yənə Hərunning əwlədlirini wə Lawiyılnarı yıldı: **5** Kohatning əwlədları jəmat bexi bolovan Uriyəl wə uning kerindaxlıri bir yüz yığırmə kixi; **6** Mərəri əwlədliridin jəmat bexi bolovan Asaya wə uning kerindaxlıridin ikki yüz yığırmə kixi; **7** Gərxomning əwlədliridin jəmat bexi bolovan Yoel wə uning kerindaxlıri bir yüz ottu kixi; **8** Əlizafanning əwlədliridin jəmat bexi bolovan Xemaya wə uning kerindaxlıri ikki yüz kixi; **9** Həbronnıng əwlədliridin jəmat bexi bolovan Əliyəl wə uning kerindaxlıri səksən kixi; **10** Uzziyəlning əwlədliridin jəmat bexi bolovan Amminadab wə uning kerindaxlıri bir yüz on ikki kixi idi. **11** Dawut kahinlardin Zadok bilən Abiyatarnı, xuningdək ləwiliylardin Uriyəl, Asaya, Yoel, Xemaya, Əliyəl wə Amminadabnı qakırtıp kelip ularoq: **12** «Silər Lawiy jəmatining baxlırlıslər; ezunglarnı wə silərniñ kerindaxlırlıqları Israilning Hudasi Pərvərdigarning əhdə sandukini mən təyyarlap koyoşan yərgə kətürüüp kelix üçün pak kilinglar. **13** Qünki ilgiri silər xundak kilmay, bəlgiləngən tətip boyiqə uningdin yol sorimiqinimizdən Hudayımız Pərvərdigar bizgə zərbə bərgən» dedi. **14** Xuning bilən kahinlərin bilən Lawiyalar Israilning Hudasi Pərvərdigarning əhdə sandukini kətürüüp mengix üçün ezlirini pak kıldı. **15** Lawiyalar əmdi Musanıng Pərvərdigarning sez-kalamı bilən tapılıqını boyiqə, Hudanıng əhdə sandukini baldaq bilən mürisiga elip ketti. **16** Dawut yənə Lawiyılnarın yolbaxırlıroja ezlirining kerindaxlıridin nəqmisiqlarını tayinləxni buyrudi; ular jümlidin təmbur, qiltar, janglar katarlıq hərhil sazlarnı qelip awazını yukiri kətürüüp xad-huramlıq iqidə kuy eytixka təyinləndi. **17** Xunglaxķa, Lawiyalar Yoelning oqlı Hemanni wə uning jəmatidiki Bərəkəyanıng oqlı Asafni həm ularning kerindaxlıridin bolovan Mərərilardin Kuxayahning oqlı Etanni bəlgilidi. **18** Ular bilən birlikdə yənə kerindaxlıridin Zəkəriya, Bin, Yaaziyl, Xemiramot, Yəhiyəl, Unni, Eliab, Binayah, Maaseyah, Mattitiyah, Əlifələh, Mekniya həm dərəwaziyan Obəd-Edom bilən Jəyiəlni ikkinçi dərijilik ətərat kılıp təxkillidi. **19** Nəqmisi Heman, Asaf wə Etanlar mis qanglar qelip, yangrak

awaz qikiratti; **20** Zəkəriya, Yaaziyl, Xemiramot, Yəhiyəl, Unni, Eliab, Maaseyah wə Binayalar təmbur qelip «Alamot uslubi»da təngkəx kılatti; **21** Mattitiyah, Əlifələh, Mekniya, Obəd-Edom, Jəiyəl wə Azaziyalar qiltar qelip baxlamqılık kılıp, «Xəminit uslubi»da təngkəx bolatti. **22** Lawiyılnarın yolbaxıqısi Kananiya muzikiqoja nahayıti piixkil bolqaqça, məhsus naqmawanaqılıkka məs'ul bolup muzika eğitətti. **23** Barəkəvi bilən Əlkanah əhdə sandukioja məs'ul ixikbakarlar idi. **24** Xəbaniya, Yəhoxafat, Nətanəl, Amasay, Zəkəriya, Binaya wə Əliezər katarlıq kahinlər Hudanıng əhdə sandukı aldida kanay qalatti; Obəd-Edom bilən Yəhiyəlmə əhdə sandukioja məs'ul ixikbakar kılınilip koyulmuşanıdi. **25** Xuning bilən Dawut Israil aksakalları wə mingbəxi katarlıklar bilən birgə Obəd-Edomning eyidin huxallılıq qəmgən halda Pərvərdigarning əhdə sandukını ketürüp qıkkılı bardi. **26** Wə xundak boldiki, [Dawutlar] Huda Pərvərdigarning əhdə sandukını ketürüp mangojan Lawiyalaroja yardımə bərgənləkini kərüp, yətə buka wə yətə koqkar kurbanlıq kıldı. **27** Dawut wə xundakla əhdə sandukını ketüridiqan Lawiyalar həmdə nəqmisiqlər həm nəqmə-nawa bexi bolovan Kənaniyalarning həmmisi kanap libas kiyixənidi; Dawut uning üstigə yənə kanap əfod kiygənidi. **28** Pütküll Israil həlkə əmdi xu tarıkıdə təntənə kılıp, bureau, kanay, jangjang, təmbur, qiltar katarlıq türük sazları bilən yukiri awazda muzika qelip, Pərvərdigarning əhdə sandukunu ketürüp kelixti. **29** Pərvərdigarning əhdə sandukı Dawut xəhərigə yetip kəlgəndə Saulıng kizi Mikal pənjirdin təwəngə karap turattı; u Dawutning sakrəp oynap-qelip təntənə kiliwatkinini kərüp iqidə uni zanglıq kıldı.

16 Ular Hudanıng əhdə sandukunu ketürüp kirip Dawut uningoja hazırlap koyoşan qedirning otturisoja koyup, andin Hudanıng aldida keydürmə kurbanlıq bilən inaklık kurbanlık sundı. **2** Dawut keydürmə kurbanlıq bilən inaklık kurbanlık sunup bolopandan keyin Pərvərdigarning namida halkə bəth tilidi. **3** U yənə ər-ayal deməy Israillarının hər birigə birdin nan, birdin horma poxkili, birdin üzüm poxkili tiləxtürüp bərdi. **4** Dawut bir kışım Lawiyalaroja Pərvərdigarning əhdə sandukı aldida hizmətə bolux, yani dua-tılataş okux, Israilning Hudası Pərvərdigaroja təxəkkür-rəhəmat eytix wə kuiy-munajat okuxni buyrudi. **5** Əlizafanning yolbaxıqısi bolsa Asaf, andin Zəkəriya idi; baxkılırları bolsa Jəiyəl, Xemiramot, Yəhiyəl, Mattitiyah, Eliab, Binaya, Obəd-Edom wə Jəiyəllər idi. Ular təmbur-qiltar qelikxə koyuldu; Asaf bolsa qanglarnı qalatti. **6** Binaya bilən Yəhəziyəldin ibarət ikki kahin Hudanıng əhdə sandukı aldida hərdaim kanay qelikxə koyuldu. **7** Xu künə Dawut Asaf wə kerindaxlırını Pərvərdigaroja təxəkkür-rəhəmat eytixə balgiləp ularoja birləşdirin munu kuyını tapxurdu: — **8** «Pərvərdigaroja təxəkkür kilinglar, Uning namını qakırıp nida kilinglar, Uning kılıqlanlarını əllər arısida ayan kilinglar! **9** Uningoja nahxılar eytip, Uni küçülləngər, Uning pütküll karamət möjiziləri üstüdə seqinip oylinalingar. **10** Mukəddəs namidin pehirlinip danglangalar, Pərvərdigarnı izdigiqlıqırların köngli xadlangsuns! **11** Pərvərdigarnı wə Uning kudritini izdəngalar, Uning yüz-huzurunu tohtıtmay izdəngalar. **12** Uning yaratkan möjizilərini, Karamət alamətlərini həm aqzidin qıkkən həkümərini estə tutungalar, **13** I uning kuli Israilning nəslı, Əzi tallıqları, Yaküpning oqulları! **14** U, Pərvərdigar — Hudayımız, Uning həküməri pütküll yər yüzüdidir. **15** U Əzi tützən əhdini əbədiy yadınlarda tutungalar — Bu uning ming əwlədkıqə wədiləxkən sezdır — **16** İbrahim bilən tüzən əhdisi, Yəni İshəkə iqlik kəsimidur. **17** U buni Yaküpkımu nizam dəp jəzmləxtürdi, Israiloja əbədiy əhdə kılıp berip: — **18** «Sanga

Kanaan zeminini berimən, Uni mirasinq bolqan nesiwəng kılımən» — dedi. **19** U qaoqda silər ajiz idinglar, adiminglar az həm u yərdə musapir idinglar; **20** Bu əldin u elgə, bir kəbilidin yəna bir kəbiligə keqip yürgən. **21** Pərvərdigarlar hərkəndək adəmning ularını bozək kılıxıqa yol koymidi, ularını dəp padixahlarımı tənbih berip: — **22** «Mən məsih kiloqlarqa təqma, Pəyəqəmbərlirimgə yaman ix kılma!» — dedi. **23** Pütün jahan, Pərvərdigarnı kiyilənglər, Nijatini hər künü elan kilinglər! **24** Uning julasını əllərdə bayan kilinglər, Uning mejizilirini barlıq həlkələr arısında jakarlanglar. **25** Qünki Pərvərdigarımız uluqdur, Zor həmdusanaqa layiklər; U barlıq ilahlıların üstün, Uningdin körküz keraktır; **26** Qünki barlıq əllərinin ilahlıları — butlar halas, Bırak Pərvərdigar asman-pələknə yarat�andur. **27** Xanuxəwkət wə həywət Uning alıldı, Kudrat wə huxlux Uning jayididur. **28** Pərvərdigarətəllükini bərgəsilər, i əlkəbililər, Pərvərdigarətə xan-xərəp wə kudratni bərgəsilər! **29** Pərvərdigarnı namioqa layik bolqan xan-xəhrətni Uningətə bərgəsilər; Sowqa-salam elip Uning aldiqə kiringlar, Pərvərdigarətə pak-mukəddəslıknıng güzəllikidə səjdə kilinglər; **30** Pütküylər-yer-yüzi, Uning alidda titrənglər! Dunya məzmut kiliqan, u təvrənməs əsla. **31** Asmanlar xadlangsın, wə yər-jahən hux bolsun, əllər arısında elan kilişsin: — «Pərvərdigar həküm süridü!». **32** Dengiz-oykan wə uningoqa toloqan həmmə quqan selip jux ursun! Dalilar həm ulardıki həmmə yayrisun! **33** U qaoqda ormandıki pütükəl dərahılar Pərvərdigar alidda yangritip nahxa eyti; Qünki mana, U pütün jahannı sorak kiliqxa kelidü! **34** Pərvərdigarətə təxəkkür eytinglər! Qünki U mehribandur, əbədiyydur Uning mehrij-muhəbbiti. **35** Wə: Bizni kütküzojin, i niyatımız bolqan Hudal. Bizni [yenigoja] yioqıwalıqasın, Mukəddəs namingoqa təxəkkür kiliqxa, Yayrap Seni mədhiyiləxə, Bizni əllərdin kütküzup qıkkəysən! — dənglər! **36** Israilning Hudasi bolqan Pərvərdigarətə, əzəldin ta əbədiqə təxəkkür-mədhiyə käyturulsun! Pütküylək «Amin!» dedi həmdə Pərvərdigarətə həmdusana okuxti. **37** [Dawut] xu yərdə, yəni Pərvərdigarning əhədə sandukı alidda hər kündiki wəzipigə muwapik, əhədə sandukı aliddiki hisznatə dawamlıq boluxqə Asaf bilən uning kərindaxlırını qaldurup koydi; **38** Ularning iqida Obəd-Edom bilən uning kərindaxlırının atmix səkkiz kixi bar idi; xuningdək Yədutunning oöqil Obəd-Edom bilən Hosah dərwaziwənlilikə koyuldu. **39** Kahin Zadok bilən uning kahin kərindaxlırı Gibeon eziglikidəki Pərvərdigarning qədiri alidda, **40** Pərvərdigarning Israiloqa tapilioqan kanun-əhkamlarıda barlıq yeziləqini boyiq, hərkənəti atisi-ahximini kəydürmə kurbanlıq kurbangahı üstüdə Pərvərdigarətə atap kəydürmə kurbanlıqları sunuxka koyuldu. **41** Ular bilən billə bolqanlar, yəni Həman, Yədutun wə kalojan tallanojanlar, xundakla barlıq ismi tiziqlənlər Pərvərdigarətə təxəkkür-rəhmət eytixqə koyuldu (qünki Uning eżgərməs mühabibiti əbədiqidur!). **42** Həman wə Yədutun bolsa nəoqimililikə, jümlidin kanayı, jang-jang wə barlıq mədhiyə sazlırını qeliqxa mas'ul kiliindi. Yədutunning oöqillili rəwazioqa karəkə koyuldu. **43** Bu ixlardın keyin barlıq həlkətə əz eylirigə käytixti; Dawutmu ez eyidikilərgə bəht tiləxkə käytti.

17 Dawut ez eyidə turuwatkan qeojida, Natan pəyəqəmbərgə: «Kara, mən kədir yaqıqidin yasalojan eydə turuwatımın, Pərvərdigarning əhədə sandukı bolsa qədir pardılır astıda turuwatıd» dedi. **2** Natan Dawutka: «Kənglüngətə pükkənliriringə əməl kılıqin; qünki Huda sən bilən billidur» — dedi. **3** Xu künii keqidə Hudanıng sezi Natanoqa keliq yattı: **4** «Sən berip kulum Dawutka mundak degin: — Pərvərdigar mundak, dəydu: Sən Mən üçün turalıq ey salsaq bolmayıdu. **5**

Qünki mən Israillarnı baxlap qıkkən kündin tartip bügüngə kədər bir eydə turup bəkmiojanmən, pekət bu qedirdin u qediroja, bir qedirgahdın baxxa biriğə yetkilip yürüdüm, halas. **6** Mən Israıl həlkə bilən billə məyli kəyərgə barmay, heqkəqan Israilning birətə hakimiqo, yəni Mening həlkimini bekixni tapılıqan birarsıq: Nemixə silər Manga kədir yaqıqidin ey selip bərməysilər? — dedimmə! **7** Əmdı sən kulum Dawutka mundak degin: — Samawi əoxunlarning Sərdari bolqan Pərvərdigar eytiduki, Mən seni əmdi yaylaqlardin, koylarning arkışından elip, həlkim Israilning üstigə əmir bolux üçün qakırtıp qıktım. **8** Məyli kəyərgə barmiqin, Mən həman sening bilən billə boldum wə sening aldingin barlıq düxənlirinqni yoktip kəldim; yər yüzdidi ki uluqlar nam-xəhrətkə iga bolqandak seni nam-xəhrətkə sazawər kildim. **9** Mən həlkim bolqan Israiloqa bir jayni bekitip, ularni xu yərdə tikip estürimən; xuning bilən ular ez zemində turidiqən, parakəndiliklək uqrımaydiqən bolıdu. Rəzillər dəsləptidikidək wə mən həlkim Israil üstigə həkümənlik kiliqxa hakimlərini təyinligən künərdikidək, ularətə käytidin zulum salmadyu. Mən barlıq düxənlirinqni sanga bekindürdimən. Wə mənki Pərvərdigar sanga xuni eytip koyayki, mən sening üçün bir eyni yasap berimən! **11** Sening künənlirinq toxup, ata-bowliringning yenioqa käytikan waktingda sening naşlingdin, yəni oöqulliringdin birini sening ornungni basidiojan kiliqmən; Mən uning padixaqlikini mustəhəkəm kiliqmən. **12** U Manga bir ey yasaydu, Mən uning padixaqlik təhtini manggü mustəhəkəm kiliqmən. **13** Mən uningoja ata bolımən, u Manga oöqil bolidu; mehri-xəpkıtimni seningdin awwlə etkən [idarə kılıquzqidin] juda kılıqinimdək uningdin hərgiz juda kilmaymon; **14** uni Mening eyümdə wə Mening padixaqlikimdə manggü turozuliman; uning tahtı manggü məzmut bolup turozulidu. **15** Natan bu barlıq sezler wə barlıq wəhəjni həqnəmə kəldurməy, Dawutka eytip bərdi. **16** Xuning bilən Dawut kirip Pərvərdigarning alidda olturup mundak dedi: «İ Huda Pərvərdigar, mən zadi kim idim, menin eyüm nemə idi, Sən meni muxu dərijəgə ketürgüdək? **17** Lekin i Huda Pərvərdigar, [bu martıwigə ketürgininq] sening nəzirində kiqikkina bir ix hesablandı; qünki Sən mən kulumning eyininq yırak kəlgüsü toqoruluk sezlidində wə meni uluq martıwilik zət dəp karidinq, i Huda Pərvərdigar! **18** Sən kəminəng üstigə qüxişgən xundak xan-xərəp toqoruluk Dawut Sanga nemə diyalisun? Qünki Sən dərəwəkə Əz kulumlini Əzüng bilisən. **19** Ah, Pərvərdigar, pekir kulum üçün həmdə Əz kənglüngdikı niyitinq boyiqə bu barlıq uluqluknı kersitip, bu qong ixlarning həmmisini ayan kıldıng. **20** Ah, Pərvərdigar, külükimiz toluk anglioqini boyiqə Sanga təng kəlgüdək həqkim yok; Seningdin belək həqbir ilah yoktur. **21** Dunyada kəysi bir əl həlkinq Israiloqa təng kelisun? Ularnı Əzünggə has birləmbər həlk bolux üçün kutulduruxkə barding həmdə Misirdin kutuldurup qıkkən həlkinq aliddin yat əllərnə kooqlap qıkrıp, uluqwar wə bəhəyət ixlar arkılıq Əz namingni tikiildi. **22** Sən həlkinq Israillni manggü Əzüngning həlkinq kıldıng; ah, Pərvərdigar, Sənəmu ularning Hudasi bolding. **23** Ah, Pərvərdigar, əmdi pekir kulum wə uning eyi toqoruluk kılıqan wədəng manggüə əmal kilişsin; Sən deqanlıring boyiqə ixni ada kılıqaysan! **24** Amin, wədəng əmal kilişsin, xundakla naming manggü uluqlansın, kixilər: «Samawi əoxunlarning Sərdari Pərvərdigar Israilning Hudasi, həkikətən Israiloqa Hudadur!» desən; wə xundak bolup, pekir kulum Dawutning ey-jəməti Sening aldingda məzmut turozululsun. **25** Ah, Hudayim, Sən pekir kulumgoja sanga ey yasaymən, deqən wəhij kəltərdüng; xunga kulum Sening aldingda muxundaq dua kiliqxa jürət kıldı. **26**

Ah Pərvərdigar, Sən birdinbir Hudadursən, Sən pekir kulgə qoşa muxundak amətni berixni wədə kıldıq; **27** Əmdi pekir kulgungin ey-jəmatiqə iltipat kılıp, uning Sening aldingda mənggү turuxioşa saklıqaysən. Qünki Sən, ah Pərvərdigar, [pekirning ey-jəmatiqə] iltipat kıldıq wə xuning bilən u mənggügə bəht-iltipatka nesip boldidu».

18 Xu ixtin keyin xundak boldiki, Dawut Filistiylərgə hujum kılıp ularni boyusundurup, ularning kolidin Gatni wə uningoşa təwə yeza-kəntlərni tartıwaldı. **2** U yəna Moabiyalaroşa hujum kıldı; Moabiyalar uningoşa bekinip, olpan teləydiqan boldi. **3** Zobahning padixahı Hədad'ezər ez təwəsinə Əfrət dəryasinoğlu kengaytikə atlinip qıkqanda, Dawut taki Hamatka kədar uningoşa hujum kıldı. **4** Dawut uning ming jəng hərvisini olja aldı, yəttə ming atlık ləxkırını, yigirme ming piyadə ləxkırını əsir aldı. Dawut barlık jəng hərwilirininq atlirining peyini kırkitiwetip, pəkət yüz hərviyoşa köxkidak atnila elip kıldı. **5** Dəməxktiki Suriylər Zobahning padixahı Hədad'ezərgə yardım berikkə kıldı; Dawut Suriylərdən yığırma ikki ming əskarnı oltürdü. **6** Dawut Suriyadiki Dəməxk rayonioşa karawul ətrətlərini turoquzuwidi, Suriylər Dawutka bekinip, uningoşa olpan teləydiqan boldi. Dawut կəvərgə [jənggə] qımışun, Pərvərdigar uni қooqdap turdi. **7** Dawut Hədad'ezərnin hizmətkarlıları ixlitdiqan altun kəqanlarning həmmisini Yerusaleməmoja elip kəytti. **8** U yəna Hədad'ezərgə təwə Tibbət bilən kundin ibarət ikki xəhərdin nuroqun mis olja aldı; keyinki zamanlıarda Sulayman muxu mislarnı ixlitip mis kəl, mis tüvrükələr wə baxka barlık mis əswablarnı yasatkan. **9** Hamat padixahı Tow Dawutning Zobah padixahı Hədad'ezərnin pütün köxununu məəqlup kioşanlığını anglap, **10** Əz oqlı Hədoramni Dawutka salam berip, uning Hədad'ezər bilən jəng kılıp, uni maqolup kalojan qoplubisini təbriklikə əwətti. Qünki Tow əslidə Hədad'ezər bilən daim uruxup turatti. Hədoram hərhlil altun, kümüx, mis əswab-jabdulkarını sowaşa kılıp əkəldi. **11** Dawut padixahı bu əswab-jabdulkarını hərkəysi əllərdin, jümlidin Edom, Moab, Ammonlardin, Filistylərdin wə Amaləklərdin olja alojan altun-kümüxlər bilən köxup həmmisini Pərvərdigarqoşa beqixildi. **12** Zəruyanıng oqlı Abixay «Xor wadisi»da Edomiyardın on səkkiz ming adəmni oltürdü. **13** Dawut Edomda karawul ətrətlərini turoquzdi; Edomlarning həmmisi Dawutka bekindi. Dawut կəvərgə jənggə qımışun, Pərvərdigar uni қooqdap turdi. **14** Dawut padixah bolup pütün Israil üstügə həkümranlıq kılıp, barlık həlkigə adalet wə həkənliylik bilən muamilə kıldı. **15** Zəruyanıng oqlı Yoab köxunoşa sərdar, Ahiludning oqlı Yəhoxafat mirza, **16** Ahitubning oqlı Zadok bilən Abiyatarning oqlı Abimələk [bax] kahin, Xawxa katip, **17** Yəhəyadarıning oqlı Binaya Kərətiylər bilən Pəlatiyarlarning yolbaxqısı idi; Dawutning oqulları uning yenidiki əməldərlər boldi.

19 Keyinki waktılarda xundak boldiki, Ammonlarning padixahı Nahax əldi; oqlı Hanun orñoşa padixah boldi. **2** Dawut: «Nahax manga iltipat kərsətkini üçün, uning oqlı Hanunoşa iltipat kərsitmən» dəp, atisining pətisigə uning kənglini soraxqa Hanunning yenioja əlqilərni əwətti. Dawutning əlqilili Ammonlarning zeminoja yetip kılıp, kənglini soriqılı Hanun bilən kərəxməkqi boldi. **3** Lekin Ammonlarning əməldərləri Hanunoşa: «Dawutni rastla atilirining izzət-hərəmitini kılıp siligə kəngül soriqılı adəm əwətipü, dap karamla? Uning hizmətkarlırinining ezlirining aldilirioşa kelixi bu yərni küzitix, aqdurmişqlik kılıx, qar lax tıqün əməşmidu?» — dedi. **4** Xuning bilən Hanun Dawutning hizmətkarlırını tutup,

ularning sakal-burutlarını qübürgüziwetip həm kiymirlirininq bəldin təwinini kəstürüwetip andin ularni köyuwətti. **5** Bazılər keliq Dawutka əlqilərning əhwalını ukturdı; ularni kütüwelixkə aldioja adəm əwətti, qünki ular tolimu izə-ahənatə kalojanidi. Xunga padixah ularoqa: «Sakal-burutlular eskiqlik Yeriho xəhəridə turup andin yenip kelinguşlar» dedi. **6** Ammonlar ezlirininq Dawutning nəpritiga uqrıqanlığını bildi, Hanun wə Ammonlar Aram-Nahəraim, Aram-Maakah wə Zobahdin jəng hərvisi wə atlık ləxkər yallaxkə adəm əwətip ming talant kümüx bərdi. **7** Ular ottuz ikki ming jəng hərvisi, xundakla Maakah padixahi bilən uning köxununu yalliwaldi; ular Mədəbaning aldioja keliq bargaq kurdi. Ammonlarmu jəng kılıx üçün hərkəysi xəhərliridin keliq jəm boluxtı. **8** Dawut buni anglap Yoab bilən barlık əskər köxununu [ularning aldioja] qıckardı. **9** Ammonlar qıkqə xəhər dərvazisining alidda səp tütüp turdu; jənggə atlinip qıkqən padixahlarmu dalada ayırm səp tütüp turuxtı. **10** Yoab ezining aldi-kəynidin hujumqa uqrayıdıcınlığını kerüp, pütün Israildin bir kisiim sərhil adəmlərni tallap, Suriylər bilən jəng kılıxkə ularni səptə turoquzdi; **11** u kalojan adəmlərini inisi Abixayə tapxurdi, xuningdək ular ezlirini Ammonlar bilən jəng kılıxka səp kılıp təyyarlıdı. **12** Yoab Abixayə: «Əgər Suriylər manga küqlük kalsə, sən manga yardım bərgəysən; əmma Ammonlar sanga küqlük kalsə, mən berip sanga yardım berəy. **13** Jür'ətlik bolοqin! Əz halkımız üçün wə Hudayimizning xəhərləri üçün baturluk kılıyıl. Pərvərdigar Əzığə layik kerünginini kiloqayı! — dedi. **14** Əmdi Yoab wə uning bilən boylanad adəmlər Suriylərgə hujum kılıqlı qıktı; Suriylər uning aliddin kaqtı. **15** Suriylərning kəqanlığını kergən Ammonlarmu Yoabning inisi Abixayning aliddin keqip, xəhərgə kiriwaldi. Andin Yoab Yerusaleməmoja kəytip kıldı. **16** Suriylər bolsa ezlirininq Israillarının alidda məəqlup bolöqinini kergəndə, əlqi əwətip, [Əfrət] dəryasining u təripidiki Suriylərni qakırtıp kəldi. Hədad'ezərnin köxonuning sərdarı boylan Xofak ularoja yetəkqi idi. **17** Buningdin həwər tapşan Dawut pütktü Israil halkını yioqip İordan dəryasidin etüp, Suriylərning yenioja keliq ularoja kərxı sap tütüp turdu. Dawutning səp tüzənlikini kergən Suriylər jənggə atləndi. **18** Suriylər Israillarının aliddin kaqtı; Dawut Suriylərdən yəttə ming jəng hərwilikni wə kırıq ming piyadə ləxkarnı oltürdü wə yəna Suriylərning sərdarı Xofaknı oltürdü. **19** Hədad'ezərnin əməldərləri Israil alidda yengilginini kergəndə, Dawut bilən sülh kılıp uningoşa bekindi; xuningdin keyin Suriylər ikkinçi Ammoniyalaroşa yardım berixni halimaydiqan boldi.

20 Xundak boldiki, yengi yilning bexida, padixahlar jənggə atlanoqan wakitta, Yoab küqlük kisiimni baxlap keliq, Ammonlarning yəlirini wəyran kılıp, andin Rabbahıri müşəsirigə aldi. U qəoqda Dawut Yerusaleməmdə turuwaitattı. Yoab Rabbahqa hujum kılıp xəhərni wəyran kılıp taxlıdi. **2** Dawut ularning padixahining bexidin tajni eliwidə (altunining eoşirlikli bir talant qıktı, uningoşa yakutlar kondurulowanıdi), kixılər bu tajni Dawutning bexioşa kiydürüp koydi. Dawut xəhərdin yəna nuroqun jəng oqəniyatlırını elip kətti. **3** U yəna xəhərdiki həlkəni elip qıkqə hərə, jotu wə palta bilən ixləkə saldı; Dawut Ammonning hərkəysi xəhərliridiki həlkələrinumu xundak ixlettı; andin Dawut keqililik bilən Yerusaleməmoja kəytti. **4** Xu wəkədən keyin [Israillar] Gəzarda Filistiyələr bilən sokuxtı; u qəoqda Huxatlık Sibbikay Rəfayiyardın boylan Sippay isimlik birini oltürwətti, Filistiyələr tiz püktü. **5** Keyinqə [Israillar] bilən Filistiyələr yəna sokuxtı; Yaırning oqlı Əlhənən Gatlıq Goliatyating inisi Lahminı oltürdü; bu adəmning nəyzisining dəstisi bapkarıng okidək tom idi. **6** Keyinki waktılarda Gatta

yənə soğux boldi; u yərdə nahayiti bəstlik bir adəm bar idi, uning kolidimu, putidimu altidin barmak bolup, jəmiy yigirmət barnımı bar idi; umu Rəfayınlardan idi. **7** Bu adəm Israillarnı tilliqili turuwidi, Dawutning akisi Ximianing oqlı Yonatan qikip uni eltürüwətti. **8** Bular Gatlık Rafanıg əvladlırı bolup, həmmisi Dawut wə uning hizmətkarlırların kolida oldu.

21 Xəytan Israillarqa zərba berix üçün, Dawutni Israillarnı sanaktin etküzüxkə eziqtıldı. **2** Xunga Dawut Yoabka wə həlkning yolbaxınlırişa: «Silər Bəər-Xebadin Danoqışa arılap Israillarnı sanaktin etküzüp kelip menin bilən kətürüxüng, ularning sanini biləy» dedi. **3** Lekin Yoab jawaban: —«Pərvərdigar Əz həlkini hazır məyli ənqalıq boluns, yüz həssə axuruwətkəy. Lekin i hojam padixahım, ularning həmmisi eziungning hizmitində turuwatkanlar əməsmə? Hojam bu ixni zadi nema dəp tələp kıldı? Hojam Israilni nemixkə gunahkə muptila kıldıla?» — dedi. **4** Lekin padixahıng səzi Yoabning səzini besip qüxti; xunga Yoab qikip pütün Israil zeminini arılap Yerusaleməqə käytip kıldı. **5** Yoab sanaktin etküzülgən həlkning sanini Dawutka məlum kıldı; pütün Israilda kolida kılıq kətürəlaydiqan adəmlər bir milyon bir yüz ming. Yəhdulardın kolida kılıq kətürəlaydiqan adəmlər tət yüz yətmix ming bolup qıktı. **6** Birak Lawiyarl bilən Binyaminlara sanakka kirmidi; qünki padixahıng bu buyruki Yoabning nəziridə yirginqlik idi. **7** Huda bu ixni yaman kərgədə, Israillarqa zərba bərdi. **8** Dawut Hudaqa: «Mən bu ixni kılıp qong gunah etküzüptimən; əmdi mənki küluning bu kəbəhliləkini kəqürüxüngni tiləyənən, qünki mən tolumu əhmikəna ix kiştimən» — dedi. **9** Pərvərdigar Dawutning aldin kərgüçisi bołożan Gadka: **10** Sən berip Dawutka eytip: «Pərvərdigar mundak dəyduki, Mən sanga üq balakazanı aldingda koyımən; xuningdin birini talliwal, Mən xuni bexinglarqa qüxiurmən» degin, — dedi. **11** Xuning bilen Gad Dawutning yenioqa kelip: «Pərvərdigar mundak dəydu: **12** «Kəni tallioqin: Ya üq yil aqarqılıkla kəlixtin, ya üq ay düxmənlərinən alidin keqip, yawliring təripindən kəoqlap kiliqlinxidin wə yaki üq kün Pərvərdigarning kiliqining uruxi — yəni waba kesilinən zəminda tarkılıxi, Pərvərdigarning Pərixtisining Israilning pütün qeşrisini harab kiliqidin birini tallioqin». Əmdi oylinip kər, bir nema degin; mən meni əwətküqigə nema dəp jawap berəy?» dedi. **13** Dawut Gadka: «Mən bək kəttik, təngliktə kəldim; əmdi Pərvərdigarning kolioqa qüxəy dəymən, qünki U tolumu xəpkətləktur. Pəkət insanlarning kolioqa qüxmisəm, dəymən» dedi. **14** Xu sawəblik Pərvərdigar Israiloqa waba tərkəti; Israillardın yətmix ming adəm oldu. **15** Huda Yerusalemni wəyran kılıp taxlaş üçün bir Pərixtini əwətti; u wəyran kiliwatkanda, Pərvərdigar əhwalını kərüp ezi qızırxıbın bu balakazadın puxayman kılıp kəldi-də, wəyran kiloquçı Pərixtiga: «Bəs! Əmdi əkolungni tart!» dedi. U qəoja Pərvərdigarning Pərixtisi Yəbusiy Ornanning haminiñen yənidə turatti. **16** Dawut bexini ketürüp, Pərvərdigarning Pərixtisining asman bilən yərniñ arılıkida, kolidiki ojilaptin suoquroqan kiliqini Yerusaleməqə tənglap turojanlıklını kərdi. Dawut bilən aksakallarning həmmisi bəz rəhtkə oralojan əhalidən ətəkliyənən qızırxıbın kiliqini kəldi-də, wəyran kiloquçı Pərixtiga: «Bəs! Əmdi əkolungni tart!» dedi. **17** Dawut Hudaqa: «Həlkning sanini elip qıqxını buyruquçı man əməsmə? Gunah kılıp bu rəzzilik etküzüglüqi məndurmən; bu bir pada koyalar bolsa, zadi nema kıldı? Ah, Pərvərdigar Hudayım, kolung Əz həlkinqə əməs, bəlkı manga wə menin jəmətimə qüxkəy, wabani Əz həlkinqən üstügə qüxiurmigəysən!» dedi. **18** Pərvərdigarning Pərixtisi Gadka: Son berip Dawutka eytkin, u Yəbusiy Ornanning haminiça qikip Pərvərdigaroja bir kurbangah salsun, dewidi, **19** Dawut Gadning Pərvərdigarning

namida eytkini boyiqə xu yərgə qıktı. **20** U qəoja Ornan buojuday tepiwatattı; Ornan burulup Pərixtini kərüp, ezi tet oqlı bilən məküwaləpanidi. **21** Dawut Ornanning yenioqa kəlgəndə, u bexini kətürüp Dawutni kərüp, hamandın qikip kəldi-də, bexini yərgə tagküdək egip Dawutka təzim kıldı. **22** Dawut Ornanoqa: «Halk iqida taralojan wabani tosup kəlix üçün, muxu hamanni wa atrapidiki yərni manga setip bərsəng, bu yərdə Pərvərdigaroja atap bir kurbangah salay dəymən. Sən toluk bəhə koyup bu yeringni manga setip bərsəng» dedi. **23** — Alsila, oqojam padixahımmıng kəndak kıləpusı kəlsə xundak kılıqay; karisila, kurbanlıq kılıxka kalılları berəy, haman tepidiojan tırnırları otun kılıp kəlisila, buojudayı ax hədiyisigə ixlətsilə; bularning həmmisini man ezlirigə tuttum, dedi Ornan Dawutka. **24** «Yak», — dedi Dawut Ornanoqa, — «kəndakla bolmuşun mən toluk bəhəsi boyiqə setiwalıman; qünki mən seningkini eliweiş Pərvərdigaroja atışam bolmayıd, bədal təliməy kəydürmə kurbanlıknı hərgiz sunmaymən». **25** Xuning bilən Dawut alta yüz xəkel altunni olqap Ornanoqa berip u yərni setiwaldı. **26** Dawut u yərgə Pərvərdigaroja atap bir kurbangah saldı wə kəydürmə kurbanlıq wə inaklık kurbanlıkı sunup, Pərvərdigaroja nida kıldı; Pərvərdigar uning tiligini kobul kərüp, jawabən asmandın kəydürmə kurbanlıq kurbangahıqə ot qüxürdü. **27** Pərvərdigar Pərixtisini buyruwidi, U kılıqını kaytidin oniliqoja saldı. **28** U qəoja, Dawut Pərvərdigarning Yəbusiylardın bołożan Ornanning haminiña uning tilikigə jawab bərgənlikini kərüp, xu yərdə kurbanlıq sunuxka baxıldı. **29** U qəoja, Musa qəlda yasatkan Pərvərdigarning qediri wə kəydürmə kurbanlıq kurbangahı Gibeonneñ egizlikidə idi; **30** lekin Dawut Pərvərdigarning Pərixtisining kiliqidin korkup, u yərning aldioja berip Hudadin yol soraxkə jür'ət kılalmayıttı.

22 Xunga Dawut: «Məna bu Pərvərdigar Hudanıg eyi bolidiojan jay, mana bu Israil üçün kəydürmə kurbanlıq sunidiojan kurbangah bolidü» — dedi. **2** Dawut Pərvərdigarning eyini saldurux üçün Israil zeminidiki yat əldikilərni yioqixni buyruudi həm taxlarnı oyuxka taxqılları təyinlidi. **3** Ixikdarwazilarqa ixlixtixə mək wə gira-baldaq yaxas üçün nuroqun temür təyyarlıdi; yəna nuroqun mis təyyarlıdı, uning eqiqlikini tarazılrap bolmayıttı; **4** u yəna san-sanaksız kədir yaoqiqi təyyarlıdi, qünki Zidonluklar bilən Turluklar Dawutka nuroqun kədir yaoqiqi yətküzüp bərgənidi. **5** Dawut kəngilda: «Ooplum Sulayman tehi yax, bir yumran keqət halas, Pərvərdigaroja selinidiojan ey nahayiti bəhəyət wə katta boluxi, xan-xəhrəti barlıq yurtlarqa yeyilixi kerək; xuning bilən bu eyə ketidiqan materiyallarılları hazırlıq koyuxum kerək» dəy oylidi. Xunga Dawut elüxtin ilgiri nuroqun materiyalı hazırlıq koydi. **6** Dawut ooplum Sulaymannı kığkirip uningoja Israilning Hudasi bolossen Pərvərdigaroja ey selixni tapılıdı. **7** Dawut Sulaymanoqa mundak dedi: «I ooplum, man əslidə Pərvərdigar Hudayimmin namiyoja atap ey selixni oyliqan, **8** lekin Pərvərdigarning manga: «Sən nuroqun adəmning kənini tektüng, nuroqun qong jənglərni kildind; sening Mening namimoja atap ey selixingoja bolmayıdu, qünki sən Mening aldimda nuroqun adəmning kənini yərgə tektüng. **9** Kara, seningdin bir oqlu terülidü; u aram-tinglik adımı bolidü, Mən uni hər tərəptiki diixmənliridin aram tapkuzıman; uning ismi dərvəzə Sulayman atılıdu, u tahtılı künlirlidə Mən Israiloqa aram-tinqlik wə asayixlik ata kılımın. **10** U Mening namimoja atap ey salidu; u Manga oqlu bolidü, Mən uningoja ata bolıman; Mən uning Israil təstdikidi padixahlıq tahtını məngüy məzmut kılıman» degen sez-kalamı manga yətti. **11** I ooplum, əmdi Pərvərdigar sening bilən billə bolossen Xuning bilən yolung rawan bolup, Uning sening toçruluk

bərgən wədisi boyiqə Pərvərdigar Hudayingning eyini salisən. **12** Pərvərdigar sanga pəm wə əkil bərgəy wə Israilin idarə kilişkə kərsətəmə bərgəy, seni Pərvərdigar Hudayingning mukəddəs əməl kılıdiqan kılçay. **13** Xu wakıttı, Pərvərdigar Israillar üçün Musa oja tapxurojan bəlgilimə-həkümlərgə əməl kilsang, yolung rawan bolidu. Kəysər, batur bol! Korkma, hədüküpmü kətmə. **14** Kara, man Pərvərdigarning eyi üçün japa-müxəkkətlirim arkılık, yüz ming talant altın, ming ming talant kümüx wə intayın kəp, san-sanaksız mis, temür təyyarlidim; yənə yaqaq wə tax təyyarlidim; buningə yənə sən koxsang bolidu. **15** Buningdin baxka seningdə yənə tax kasküqi, tamqı, yaqaqqı həm hərhil hizmətlərni kılalayıdoğan nuroqun ustilar bar; **16** altun-kümüx, mis, temür bolsa san-sanaksız; sən ixka tutuxuxka ornungdin tur, Pərvərdigaram sening bilən billə bolqay!» **17** Dawut yənə Israildiki əməldarlar oqlu Sulaymanoja yardım berixni tapılıp: «**18** «Hudayinglar bolqan Pərvərdigar silər bilən billə əməsmü? Hər ətrapinglarda silərgə tinq-aramlıq bərgən əməsmü? Qünki U bu zemindiki ahalini kolumna tapxurdu; zemin Pərvərdigarning aldida wə həlkining aldida tizginləndi. **19** Əndi silər pütün kəlbinqalar, pütün jeninqalar bilən kət'iy niyatka kelip, Hudayinglar bolqan Pərvərdigarnı izlənglər; Pərvərdigarning əhədə sandukını wə Hudanıng mukəddəshənisi kəqa-əswablırını Uning namioja atap selinəqan eyiga apırıp koyux üçün, Parwərdigar Hudanıng mukəddəshənisiñi selikxə ornunglardın köpungalar!» dedi.

23 Dawut kerip künlliri toxay dəp kələqanda, oqlu Sulaymannı Israıl üstiga padixah kilip tiklidi. **2** Dawut Israildiki əməldarlarnı, kahınlarnı wə Lawiyarnı yıldı. **3** Lawiyardın ottuz yaxtin axkanlarning həmmisi sanaktin ətküzüldi; tizimlanojını boyiqə, ulardin ərlər jəmiy ottuz səkkiz ming kixi idi. **4** Dawut: «Bularning iqidə yigirmə tət ming kixi Pərvərdigarning eyini baxkurus hizmitigə, altə ming kixi əməldər wə sotqılıkkə, **5** tət ming kixi dərvazıwənlilikkə wə yənə tət ming kixi man yasiqan sazlar bilən Pərvərdigaroja həmdusana okux ixıqə koyulsun» — dedi. **6** Dawut ularnı Lawiyning oqlu Gərxon, Kohat wə Mərari jəmatliri boyiqə gurupplarıba beldi: — **7** Gərxoniylardın Ladan bilən Ximay bar idi; **8** Ladanning oqlu: tunji oqlı Yəhəyiəl, yənə Zitam bilən Yoeldin ibarət üç kixi idi; **9** Ximəyning oqludan Xelomit, Həziyəl wə Hərandin ibarət üç kixi idi; yukirikilar Ladanning jəmat baxlıkları idi. **10** Ximəyning oqulları Jahat, Zina, Yəux wə Beriyah, bu tətəylənning həmmisi Ximəyning oqlu idi. **11** Jahat tunji oqlu, Ziza ikkinçi oqlu idi; Yəux bilən Beriyahning əwlədləri kəp bolmioqək, bir [jəmat guruppsi] dəp həsablanıqan. **12** Kohatning oqulları Amram, Izhar, Həbron wə Uzziyaldın ibarət tət kixi idi. **13** Amramning oqlu Hərun bilən Musa idi. Hərun bilən uning əwlədləri əng mukəddəs buyumlarnı pak lax, Pərvərdigarning aldida məngüggə [kurbanlıqlarını] sunux, uning hizmitini kılıx, məngü uning namidin bəht tiləp dua berixkə aylıqanıdi. **14** Hudanıng adimi Musa oja kəlsək, uning əwlədləri Lawiy kəbilisidin dəp həsablinip pütfülgən. **15** Musanıng oqlu Gərxom bilən Əliezər idi. **16** Gərxomning oqullarıridin Xəbuyl qong oqlu idi. **17** Əliezərnin oqlu Rahabiya idi; Əliezərnin baxka oqlı bolmioqan, lekin Rəhəbiyaning oqulları nahayiti kəp idi. **18** İzharning tunji oqlı Xelomit idi. **19** Həbronning oqulları: tunji oqlı Yeriya, ikkinçi oqlı Amariya, üçinqi oqlı Yahəziyəl, tətinqi oqlı Jekamiyam idi. **20** Uzziyelning oqulları: tunji oqlı Mikah, ikkinçi oqlı Yixiya idi. **21** Mərarinin oqlu Maḥli bilən Muxi idi; Maḥlinin oqlu Əliazar bilən Kix idi. **22** Əliazar elgəndə oqlı yok, kizlirlərə bar idi; ularning tuqşanlıri, yənə Kixning oqulları u kjızlarnı

əmrigə aldı. **23** Muxining Mahlı, Edər wə Yərəmot degən üqla oqlı bar idi. **24** Yukirikilarning həmmisi Lawiyning əwlədləri bolup, jəmatliri boyiqə, yənə jəmat baxlıri boyiqə yigirmə yaxtin axkən ərkəklər royhətə elinoqan; ular Pərvərdigarning eyidiki wəzipilərnə etəkə ismili boyiqə tizimlanıqanıdi. **25** Qünki Dawut: «Israılning Hudasi Pərvərdigar Əz həlkiga aram berip, Əzi məngüy Yerusalemda makan kılıdu; **26** xuning bilən Lawiyarning mukəddəs qədirni wə uning iqidiki hərkəsi əqa-əswablarnı kətürüp yürüxning hajiti yok» degənidi. **27** Xunga Dawutning jan üzük aliddiki wəsiyyəti boyiqə, Lawiyarning yigirmə yaxtin yükseliririning həmmisi sanaktin etküzülgənidi. **28** Ularning wəzipisi bolsa Həruning əwlədlərinin yenida turup, Pərvərdigarning eyining ixlirini kılıx idi; ular höylə-aramları baxkurus, barlıq mukəddəs buyumlarnı pakiz tutux, kiskisi, Pərvərdigarning eyining hizmet wəzipilərinin bejirixkə məs'ul idi; **29** yənə «tizilən təkdim nan», ax hədiyə urları, petir kəturməqlər, kazan nanlıri wə maylık nanlaroja, xundakla hərhil əlqəx əswablırıqə məs'ul idi; **30** ular yənə hərkəni etigəndə erə turup Pərvərdigaroja taxəkkür eytip həmdusana okuytti, hərkəni kəqlikumu xundak kılatti. **31** Yənə xabat künü, hər yengi ayda, xuningdək bekitilgən həyt-bayramlarda sunulidıqan barlıq keydiyərə kurbanlıqlarə məs'ul idi. Əzliyə karituloqan bəlgilimə boyiqə, ular daim Pərvərdigarning aldiqə bekitiligan sani wə newiti bilən hizmətə turatti. **32** ular jamaət qədirini həm mukəddəs jayni bakkattı, xundakla ezlirinə Pərvərdigarning eyidiki hizmətə boluwatlıqan kerindaxlırlı, yənə Həruning əwlədləriqə ərəyəti.

24 Hərun əwlədlərinin newətqılıkkə bələnüşü təwəndikiqə: Həruning oqlu Nadab, Abihu, Əliazar wə Itamar. **2** Nadab bilən Abihu atisidin burun elüp kətkən həm pərəzənt kərmigənidi; xunga Əliazar bilən Itamar kahınlıknı tutattı. **3** Dawut wə Əliazarnıng əwlədləridin Zadok wə Itamarning əwlədləridin Ahimələk ularning kerindaxlırını gurupplarıqə bəlüp, wəzipisi boyiqə ixka koydi; **4** Əliazarnıng əwlədləridin jəmat bəxi bołożanlar Itamarning əwlədləridin jəmat bəxi bołożanlardın kəp ikənlərini bilip, ularını xuningə asasən ayrip newət-gurupplarıqə beldi. Əliazarnıng əwlədləridin jəmat bəxi bołożanlar on altə kixi idi, Itamarning əwlədləridin jəmat bəxi bołożanlar səkkiz kixi idi; **5** ular qək taxlax yoli bilən təngxəp newət-gurupplarıqə bəltündi. Xundak kılıp mukəddəshənidi xilaroja məs'ul bołożanlar wə Hudanıng aliddiki xilaroja məs'ul bołożanlar həm Əliazarnıng əwlədləridin məs'ul Itamarning əwlədləridin boldi. **6** Lawiy Nətənəlnıng oqlu Xemaya katip bolsa padixah, əməldarlar, kahın Zadok, Abiyatarnıng oqlu Ahimələk, xundakla kahınlarning wə Lawiyarning jəmat baxlıkları alidida ularning ismini pütüp koydi. Əliazarnıng əwlədləri ididin bir jəmat talländi, andin Itamarning əwlədləri ididinbir jəmat talländi. **7** Birinqi qək Yəhəyaribkə, ikkinçi qək Yədayaqa, **8** üçinqi qək Hərimoja, tətinqi qək Serimoja, **9** beixinqi qək Malkiyoja, altinqi qək Miyaminoja, **10** yəttinqi qək Həkkəzəqə, səkkizinqi qək Abiyaqa, **11** tokkuzinqi qək Yəxuaqa, oninqi qək Xekaniyoja, **12** on birinqi qək Əliyaxibkə, on ikkinqi qək Yakimoja, **13** on üçinqi qək Həppəroja, on tətinqi qək Yəxəbiabkə, **14** on bəxinqi qək Bilgahkə, on altinqi qək Immərgə, **15** on yəttinqi qək Həziroja, on səkkizinqi qək Həppizəzə, **16** on tokkuzinqi qək Pitaḥiyoja, yigirminqi qək Yəhəzkəlgə, **17** yigirmə birinqi qək Yəkinoja, yigirmə ikkinqi qək Gamuloja, **18** yigirmə üçinqi qək Delayaqa, yigirmə tətinqi qək Maaziyoja qıktı. **19** Mana bu ularning hizmat tərtibi; bu Israılning Hudasi Pərvərdigar ularning atisi Həruning wastisi bilən buyruqan nizam boyiqə, Pərvərdigarning eyigə

kirix nəwiti idi. **20** Lawiyning kaloqan əwlədləri munular; Amramning əwlədləridin Xubayəl; Xubayəlning əwlədləri iqidə Yəhdeya bar idi. **21** Rəhabiyaçşa kəlsək, uning oqullurı, jümlidin tunji oqlı Yixiya bar idi. **22** Izħarning oqullurı iqidə Xelomit; Xelomitning oqullurı iqidə Jahat bar idi. **23** Hebronninq oqullurı: tunji oqlı Yeriya, ikkinqisi Amarşıya, üqinqisi Yahaziyəl, tətinqisi Jakamiyam idi. **24** Uzziyəlning oqullurı: Mikah; Mikahning oqulluridin Xamir bar idi. **25** Mikahning inisi Isxiya idi; Yisxiyaning oqullurı iqidə Zəkəriya bar idi. **26** Mərarinining oqullurı: Mahlı wə Muxi; Yaaziyaning oqlı Beno idi. **27** Mərarinining oqlı Yaaziyadın boloqan əwlədləri Beno, Xoħam, Zakkur wə İbri bar idi. **28** Maħlining oqlı Eliazar idi; Eliazarning oqlı yok idi. **29** Kixka kəlsək, uning oqullurı iqidə Yərahmiyal bar idi. **30** Muxining oqullurı Mahlı, Edər wə Yərimot idı. Yukirkilarning həmmisi Lawiyning əwlədləri bolup, jəmatlıri boyiq pütlərgəndi. **31** Ularmu ularning kerindaxlıri Hərəunning əwlədlirioğa ohxax, Dawut padixah, Zadok, Ahimalak wə xuningdək kahinlər wə Lawiylarning jəmat baxlıklırının aldida qək tarttı; hərkəysi jəmat baxlıri wə ularning tuqşanlıridin əng kiqiklrimi ohxaxla qək tarttı.

25 Dawut bilən əoxunning sərdarları Asaf, Heman wə Yədutunlarning oqulliriojumu wəzipə yükləp, ularni qiltar, təmbur wə jang-janglar qelip, bexarət berix hizmitiga köydi. Ulardin wəzipiga koyulqanlarning sani təwəndikiqə: **2** Asafning oqulluridin Zakkur, Yüsüp, Nitaniya wə Axarılıh, bar idi; Asafning oqullurining həmmisi Asafning kərsətmisiga karaytti; Asaf padixahning kərsətmisi boyiqə bexarət berip sezlayytti. **3** Yədutunoja kəlgəndə, uning Gədaliya, Zeri, Yəxaya, Ximəy, Həxabiya wə Mattitiyah, degen alta oqlı bolup, atisi Yədutunning kərsətmisigə karaytti. Yədutun Pərvərdigarjo təxəkkür eytip mədhiyə okuň qıltar qelip bexarət berətti. **4** Hemanning bolsa, uning Bukkiya, Mattaniya, Uzziyal, Xəbəyal, Yərimot, Hənaniya, Hənani, Əliyata, Giddalti wə Romanti-Ezər, Yoxbikaxa, Malloti, Hotir wə Mahaziojt degen oqullurı bar idi. **5** Bularning həmmisi Hemanning oqullurı bolup, Hudəoja bolovan mədhiyisini yangritix üçün koyulqan (Həman bolsa padixahka Hudanıng sez-kələməni yətküzidiqan aldın kergüqi idi); Huda Həmanoja on tət oqul, üç kız ata kiloqanidi. **6** Bularning həmmisi atilirining baxlamqılıkida bolup, Pərvərdigarning eyidə nəqəmə-nawa kılıx üçün, jang-jang, təmbur wə qıltar qelip Hudanıng eyidiki wəzipisini etəyyti. Asaf, Yədutun wə Həman [bu ixlarda] padixahning kərsətmisigə karaytti. **7** Ular wə ularning kerindaxlırinining sani jəmiy ikki yüz səksən səkkiz idi (ular həmmisi Pərvərdigarnı mədhiyiləx nəqəmə-nawalıqda alahıda tərbiya kərgən, kuy eytixə usta idi). **8** Bular qong-kiqikiga, ustaz-xəgirtlikçə qarımayı həmmisi birdək qək tartıp guruppilaroja bəltinqəndi. **9** Birinqi qək Asafning oqlı Yüsüpke, ikkinqisi qək Gədaliyaçşa qıktı; u, uning iniliri wə oqullurı bolup jəmiy on ikki kixi idi; **10** üçinqi qək Zakkuroja qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **11** tətinqisi qək Izrija qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **12** bəixinçi qək Nətaniyaçşa qıktı; u uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **13** altinqi qək Bukkiyaçşa qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup on ikki kixi idi; **14** yəttinqi qək Yəxarılıhça qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **15** səkkizinqi qək Yəxayaçşa qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **16** tokkuzinqi qək Mattaniyaçşa qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **17** oninqi qək Ximəygə qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **18** on birinqi qək Azarəlgə qıktı; u wə uning oqullurı, iniliri bolup

jəmiy on ikki kixi idi; **19** on ikkinqisi qək Həsabiyəçşa qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **20** on üçinqi qək Xubayəlgə qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **21** on tətinqisi qək Mattitiyahça qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **22** on bəxinçi qək Yərimotka qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **23** on altinqi qək Hənaniyaçşa qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **24** on yəttinqi qək Yoxbikaxaçşa qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **25** on səkkizinqi qək Hənaniyaçşa qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **26** on tokkuzinqi qək Mallotija qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **27** yigirminqi qək Əliyataçşa qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **28** yigirmə birinqi qək Hotiroja qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **29** yigirma ikkinqisi qək Giddaltija qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **30** yigirma üçinqi qək Mahaziojtka qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi; **31** yigirma tətinqisi qək Romamtı-Ezərgə qıktı; u, uning oqullurı wə iniliri bolup jəmiy on ikki kixi idi.

26 Dərəvazıwənlərning gurupplilərini təwəndikidək boldi: Korah, jəmatidikilərдин Asafning əwlədləri iqidə Korəning oqları Məxələmiya bar idi. **2** Məxələmiyaning birnəqqə oqlı bolup, tunjisı Zəkəriya, ikkinqisi Yədiyayəl, üçinqisi Zəbadiya, tətinqisi Yatniyal, **3** bəixinçisi Elam, altinqisi Yəhəohanın, yəttinqisi Əlyoyinay idi. **4** Obəd-Edomning oqullurı: tunji oqlı Xemaya, ikkinqisi Yəhəzabad, üçinqisi Yoah, tətinqisi Sakar, bəixinçisi Nətanəl, **5** altinqisi Ammiyəl, yəttinqisi Issakar, səkkizinqisi Peultay; dərwəkə Huda Obəd-Edoməja bəht-saadət ata kiloqanidi. **6** Uning oqlı Xemayamu birnəqqə oqul pərəntər kərgən bolup, həmmisi ata jəmati iqidə yolbaqxı idi, qünki ular batur əzimatlırlar idi. **7** Xemayanıng oqullurı: Otni, Refayəl, Obəd wə Əlbəzədidi. Əlbəzədin iniliri Elihu bilən Səmakiyaning ikkisi batur idi. **8** Bularning həmmisi Obəd-Edomning əwlədləri bolup, ular wə ularning oqullurı, kerindaxlırinining həmmisi [Hudanıng] hizmitidə kolidin ix kelidiojan adəmlər idi. Obəd-Edomning əwlədi jəmiy atmış ikki adəm idi. **9** Məxələmiyaning oqullurı wə kerindaxlıri bar idi; həmmisi batur bolup, jəmiy on səkkiz adəm idi. **10** Mərarinining əwlədi boloqan Hosahning birnəqqə oqlı bar idi, qong oqlı Ximri (Ximri əslidə tunji oqul bolmısımı, atisi uni qong oqul kilip tikligən), **11** ikkinqisi oqlı Hılkıya, üçinqisi Təbəliya, tətinqisi Zəkeriya idi. Hosahning oqullurı wə kerindaxlıri jəmiy bolup on üç adəm idi. **12** Yukirkilarning həmmisi jəmat baxlıri boyiqə dərwəziwənlərning gurupplarоja beləntüxi idi; ularning həmmisigə kerindaxlıri bilən billə Pərvərdigarning eyidiki hizmat wəzipisi tapxurulqanidi. **13** Ular, məyli qong bolsun yaki kiqik bolsun, ez jəmati boyiqə qək tartıp hərbir dərwəzioja bəlgiləndi. **14** Xərkij dərwəzidə dərwəziwənlək kılıxka qək kiqikkını Xələmiya boldi; andin ular uning oqlı Zəkəriya (akılanə məslihətqi idi) üçün qək tarttı; uningoja ximaliy dərwazining dərwəziwənlək qek qıktı. **15** Jənubiy dərwazining qekı Obəd-Edoməja qıktı. Uning oqullurı ambar-həzinilərgə məs'ul boldi. **16** Xuppim bilən Hosahka qərbiy dərwazining wə xuningdək dawan yolidiki Xalləkət dərwazisininq qek qıktı; dərwəziwənlər yandixip turattı. **17** Xərkij dərwəzioja hərkünü altə Lawiy dərwəziwən məs'ul idi; ximaliy dərwəzioja hərkünü tet adəm, jənubiy dərwəzioja hərkünü tet adəm məs'ul idi; ambar-həzinilərning hərbirigə ikki adəm bir guruppa bolup karaytti. **18** Ołerb tərəptiki

dəhlizning aldidiki yolda tət kixi, dəhlizning ezi də ikki kixi pasibarlıq ələtti. **19** Yoruridiki kixilər dərvəzəvənlərlərning gurupplinixi bolup, Korahning wə Mərarining əwladlıridin idi. **20** Ularning [baxqa] Lawiy əkerindaxlıridin Hudanıng eyidiki həzinilərni wə mukəddas dəp beqixlanoqan buyumlar həzinisini baxkuruska Ahiyah koyuldu. **21** Gərxon jəmətidiki Ladanning əwladlıridin, Gərxoniy Ladañ jəmətiqə yolbboxqi bolqını: Jəhiyəli idi; **22** Jəhiyəlinin oqulları Zetam bilən uning inisi Yoel idi; ular Pərvərdigarning eyidiki həzinilərgə mə'sul idi. **23** Amram jəməti, Izhar jəməti, Hébron jəməti wə Uzziyəl jəmətidikilərmü [wəzipiga koyuldu]; **24** Musanıng nəvrısı, Gərxomning oqlı Xibual bax həzininqi boldı. **25** Uning Əliezərdin bolqan əkerindaxlıri: Əliezərning oqlı Rəhəbiya, Rəhəbiyanıg oqlı Yəxaya, Yəxayaning oqlı Yoram, Yoramning oqlı Zikr, Zikrining oqlı Xelomit idi. **26** Muxu Xelomit bilən uning əkerindaxlıri mukəddas dəp beqixlanoqan buyumlar sakliniqoşan barlıq həzinilərni baxkurusu; bu buyumları əslidə Dawut padixah, jəmat baxlıkları, mingbexilar, yüzbexilar wə koxun sərdarları beqixlioqanı. **27** Ular jənggahlıarda bulang-talang kılıp kəlgən mal-mülükəldin wə oljidin Pərvərdigarning eyini puhta kılıqxa beqixlioqanı. **28** [Bularning iqidim] aldin kərgüqi Samuil, Kixning oqlı Saul, Nərning oqlı Abnər wə Zəruiyanıg oqlı Yoablar mukəddas dəp ayriqan nərsilər bar idi; barlıq mukəddas dəp ayriqan nərsilərni Xelomit bilən uning əkerindaxlıri baxkurusu. **29** Izhar jəmətidin Kenaniya wə uning oqulları [mukəddas eyning] sırtida Israilda mənsəpdar wə sotqılar kılıp koyuldu. **30** Hebron jəmətidin Həxabiya wə uning əkerindaxlıri, həmmisi batur bolup, lordan dəryasining qərbəyi təripdə Israilda mənsəp tutup, Pərvərdigarning hizmitigə wə padixaḥning ixliroqə mə'sul boluxka koyulmuş. Ular jəmiy birming yətta yüz kixi idi. **31** Hébron jəmati iqida, jəmatning nəsəbnamisi boyiqə Yəriya jəmat bexi idi. Dawutning səltənitining kırıqinqı yili [nəsəbnamılörni] takxürük arkılık Gileadning Yaazər degən yeridə bu jəməttinmu batur əzimətlər tepildi. **32** Yəriyanıg əkerindaxlıridin yənə jəmiy bolup ikki ming yətta yüz kixi bar idi; ularning həmmisi batur bolup, xu jəmat baxlırı idi; padixah, Dawut ularını Rubən kəbilisi, Gad kəbilisi wə Manassəh yerim kəbilisidiki Hudaqə wə padixaḥning hizmitigə dair barlıq ixlarnı baxkurusu koydu.

27 Təwəndikilər Israillar iqidə padixaḥning hizmitidə hərbiy kisimlaroja mə'sul bolqan hərkəysi jəmat baxlıri, mingbexi, yüzbexi wə barlıq mənsəpdarlar idi. Ular sənəqə karap kisimlaroja bələtgənədi. Ular hər yili ay boyiqə nəwətlixiq turattı, hər kismında yigirmə tət ming adəm bar idi. **2** Birinqi ayidiki birinqi nəwətqi koxunoqə Zəbdiyalıning oqlı Yaxobiam mə'sul bolqan, uning axu kismında yigirmə tət ming adəm bar idi. **3** U Pəraz əwladlıridin bolup, birinqi ayidiki axu koxun kismining sərdarlarını baxkurusu. **4** İkkinqi ayidiki nəwətqi koxunoqə mə'sul kixi Ahəqlik Doday bolup, uning koxunining orunbasar sərdarı Miklət bar idi; bu kismında yigirmə tət ming adəm bar idi. **5** Üçinqi ayidiki üçinqi nəwətqi koxunining sərdarı kahin Yəhəyədananıg oqlı Binaya idi; uning axu koxunoqə bax bolup, uningga yigirmə tət ming adəm bar idi. **6** Bu Binaya «ottuz palwan»ning biri bolup, axu ottuz adəmni baxkurusu; uning kismında yənə uning oqlı Ammizabad bar idi. **7** Tətinqi ayidiki tətinqi nəwətqi koxunining sərdarı Yoabning inisi Asahəl idi; uningdin keyin oqlı Zəbadiya uning ornını bastı. Uning kismında yigirmə tət ming adəm bar idi. **8** Bəxinqi ayidiki bəxinqi nəwətqi koxunining sərdarı Izrahəlik Xəmət id; uning kismında yigirmə tət ming adəm bar idi. **9** Altinqi ayidiki altinqi nəwətqi koxunining sərdarı Təkoalıq İkkəxning oqlı Ira idi,

uning kismında yigirmə tət ming adəm bar idi. **10** Yəttingi ayidiki yəttingi nəwətqi koxunining sərdarı Əfraim əwladlıri iqidiki Pilonluq Hələz bolup, uning kismında yigirmə tət ming adəm bar idi. **11** Səkkizinqi ayidiki səkkizinqi nəwətqi koxunining sərdarı Zərah jəmətidiki Huxatlık Sibbik bolup, uning kismında yigirmə tət ming adəm bar idi. **12** Tokkuzinqi ayidiki tokkuzinqi nəwətqi koxunining sərdarı Binyamin kəbilisidiki Anatotluq Abiəzər bolup, uning kismında yigirmə tət ming adəm bar idi. **13** Oninqi ayidiki oninqi nəwətqi koxunining sərdarı Zərah jəmətidiki Nitofatlık Mahəray bolup, uning kismında yigirmə tət ming adəm bar idi. **14** On birinqi ayidiki on birinqi nəwətqi koxunining sərdarı Əfraim kəbilisidiki Piratotluq Binaya bolup, uning kismında yigirmə tət ming adəm bar idi. **15** On ikkinqi ayidiki on ikkinqi nəwətqi koxunining sərdarı Otniyəl jəmətidiki Nitofatlık Həlday bolup, uning kismında yigirmə tət ming adəm bar idi. **16** Israillıng hərkəysi kəbililərini idarə kılıp kəlgənlər təwəndikilər: Rubəniylar üçün Zikrining oqlı Əliezər kəbile baxlıkı idi; Ximeoniylar üçün kəbile baxlıkı Maakahning oqlı Xəfatiya; **17** Lawiy kəbilisi üçün Kəmuallıning oqlı Həsabiya kəbile baxlıkı idi; Haruniylar üçün jəmat bexi Zadok; **18** Yəhūda kəbilisi üçün Dawutning akisi Elihu kəbile baxlıkı idi; İssakariylar üçün Mikailning oqlı Omri kəbile baxlıkı idi; **19** Zəbuluniylar üçün Obadiyanıg oqlı Yixmaya kəbile baxlıkı idi; Naftali kəbilisi üçün Azriyəlnıg oqlı Yərimot kəbile baxlıkı idi; **20** Əfraimiyalar üçün Azaziyanıg oqlı Həxiya kəbile baxlıkı idi; Manassəh yerim kəbilisi üçün Pidayanıng oqlı Yoel kəbile baxlıkı idi; **21** Gileadta makanlaşkan Manassəh yerim kəbilisi üçün Zəkəriyanıg oqlı İddo kəbile baxlıkı idi; Binyamin kəbilisi üçün Abnarıng oqlı Yasifi kəbile baxlıkı idi; **22** Dan kəbilisi üçün Yərohamıning oqlı Azarəl kəbile baxlıkı idi. Yukarıdikiler Israıl kəbililər üçün kəbile baxlıkı idi. **23** Dawut Israillar iqidə yigirmə yaxtin təwənlərni tizimliqoqan; qənki Pərvərdigar Israillarning sanini asmandiki yultuzdək kep kılıman degənidi. **24** Zəruiyanıg oqlı Yoab sanını elixə kirişkən, lekin tütigimən; qənki muxu ix wəjidi [Hudanıng] oqəzipi Israillarning bəxiqə yaqdıruloqan; xu səwəbtin Israillarning səni «Dawut padixaḥning yilnamılır» degən hatırıq kərgitülməgən. **25** Padixaḥning ambar-həzinilərini baxkuroquqı Adiyalıning oqlı Azmawət idi; dala, xəhər, yeza-kənt wə munarlardıki ambar-həzinilərni baxkuroquqı Uzziyanıng oqlı Yonatan idi. **26** Etizəklərda terikilik kılıqulqınları baxkuroquqı Kelubning oqlı Əzri idi; **27** Üzümzarlıkları kəbile baxkuroquqı Ramalıq Ximəy; üzümzarlıklardıki xarab ambarlarını baxkuroquqı Xifmiliq Zabdi; **28** Xəfələt tütənglikidiki zaytun wə üjmə dərəhlirini baxkuroquqı Gədərlik Baal-Hənan idi; may ambarlarını baxkuroquqı Yoax; **29** Xaronda bekjılıdıcıq kala padilirini baxkuroquqı Xaronluq Sitray; jılıqlardıki kala padilirini baxkuroquqı Adlayıng oqlı Xafat; **30** Təgilərni baxkuroquqı Ismailliardın Obil; exəklərni baxkuroquqı Mironotluq Yəhədiya; **31** koy padilirini baxkuroquqı Həgarlık Yazid idi. Bularning həmmisi Dawut padixaḥning mal-mülküni baxkuroquqı əməldarlar idi. **32** Dawutning taqışi Yonatan məslihətqi bolup, danixmən həm Təwərat həttatqısı idi; Haqmonining oqlı Yəhiyəl padixaḥning oqullarınını ustazı idi. **33** Ahitoftəlmə padixaḥning maslıhətqisi idi; Arklik Huxay padixaḥning jan dosti idi. **34** Ahitoftaldın keyin Binayanıg oqlı Yəhəyəda bilən Abiyatar uning orniqə maslıhətqisi boldı; Yoab padixaḥning koxun sərdarı idi.

28 Dawut Israildiki barlıq əməldarları, hərkəysi kəbile baxlıkları, nəwətlixiq padixaḥning hizmitini kılıdıcıq koxun bexi, mingbexi, yüzbexi, padixah wə xəhzadılərning barlıq mal-mülük, qarwa mallirını baxkuriqı əməldarları,

xuningdak maھrəm-oqojidarlar, palwanlar wə barlik batur jəngqilərnı Yerusalemıqa qakırtıp kəldi. 2 Padixaھ Dawut ornidin turup mundak dedi: — I buradərlirim wə həlkim, gepiməgə kulaک selinglar: Kənglümde Pərvərdigarning əhəda sandukı üçün bir aramagah, Hudayimizning təhtiparisi bolidiqan bir ey selix arzuyum bar idi həmdə uni selixkə təyyarlıkmı kərüp koyojanidim. 3 Lekin Huda manga: «Sən Mening namimoja atap ey salsang bolmaydu, qünki Sən jəngqi, adəm əltürüp կan təkkənsən» dedi. 4 Israilning Hudasi bolojan Pərvərdigar atamning pütün jəmətidin meni əbədiл'əbəd Israiloja padixaھ boluxkə tallidi; qünki U Yəھudani yolbaxqı boluxkə tallıqan; U Yəھudə jaməti iqida atamning jamətinə tallıqan, atamning oqulları iqida məndin razi bolup, meni pütün Israiloja padixaھ kılıp tikligən; 5 menin oqullurım iqidin (Pərvərdigar dərəwəkə manga kəp oqul atı kılınan) U yəھa oqlum Sulaymannı Pərvərdigarning padixaھlıkinin təhtiga olturup, Israiloja həkümran boluxkə tallidi. 6 U manga: «Sening oqlung Sulayman bolsa Mening eyüm wə həyilirimi saloquqi bolidu; qünki Mən uni Əzümgə oqul boluxkə tallidim, Mənmu uningoja ata boliman. 7 U Mening əmr-bəlgilimiliməgə bugünküdək qing turup riayə kılıdıcıq bolsa, uning padixaھlıkinı mənggü mustəhəkəm kılımən» deyənidir. 8 Xunga bügün Pərvərdigarning jamaiti pütküll Israıl həlkining, xundakla Hudayimizning aldida [xuni eytimanı]: — Bu yahxi yurtka igidärilik kılıx üçün wə kalğısida balılıringlarqa mənggülük miras kılıp kəldurux üçün, silər Hudayinglar Pərvərdigarning barlıq əmərlirini izdəp tutungular. 9 — I, sən oqlum Sulaymanı, atangning Hudasi bolojan Pərvərdigarnı bil, sap dil wə pidakarlık bilən Uning hizmitidə bolojin. Qünki Pərvərdigar jimi adamning kenglini kezitip turidu, barlıq oy-niyatlırını pərk etidu. San Uni izdisəng, U Əzini sanga tapkuzidu; Uningdin tenip kətsəng, seni mənggü üzüp taxlaydu. 10 Əmdi sən kəngül koyojin, Pərvərdigar mukəddəshana kılıx üçün bir eyni selixkə seni tallidi; batur bol, uni ada kıl!». 11 Dawut [mukəddəsgahının] dəhlizi, hanılıri, həziniliri, baxlıhanılıri, iqliki eyliri wə kafarət təhtidiki eyining layihisining həmmisini oqlu Sulaymanıqə tapxurdi; 12 [Hudanıng] Rohidin tapxuruwalıını boyią u Pərvərdigarning eyining həyililri, tət ətrapidiki kisiq eylər, mukəddəshanidikı həzinlər, mukəddəs dəp beqoixlanqan buyumlar koyulidıcıq həziniləرنin layihilərinə kəldurmaya uningoja kərsətti. 13 Yənə kahinlər bilan Lawiyllarning guruppilinixi, Pərvərdigarning eyidiki hərhil wazipilər, xuningdak Pərvərdigarning eyiga ehtiyajlık barlıq əswablар tooprısidiki bəlgilimilərni kərsətti; 14 wə hərhil ixlarqa kerəklik altun əswablarnı yasitixkə ketidiqan altun, hərhil ixlarqa kerəklik kümüxt əswablarnı yasitixkə ketidiqan kümüxt, 15 altun qiraqdanlarqa, ularqa təwə altun qiraqlarqa, yəni hərbir qiraqdan wə qiraqlarqa ketidiqan altun; kümüxt qiraqdanlarqa, yəni hərbir qiraqdan wə xuningqə təwə qiraqlar üçün ketidiqan kümüxtini tapxurup bərdi. U hərbir qiraqdanıqə ixitix orniqə karap kerəklikini bərdi; 16 nan tizidiqan altun xırələrni yasitixkə, yəni hərbir xırə üçün kerəklik altun bərdi; kümüxt xırələrni yasitixkə kerəklik kümüxt bərdi; 17 wilka-ilmaklər, təhsə-piyalə wə qəğünlərni yasaxka, altun qinilər, yəni hərhil qinini yasaxka kerəklik bolojan sap altun bərdi; kümüxt qinilərni yasaxka, yəni hərbir qina üçün kerəklik kümüxt bərdi; 18 huxbuygah yasaxka kerəklik esil altun bərdi. U yənə қanatlırını kerip Pərvərdigarning əhəda sandukını yepip turidıqan altun kerublar қaraydiojan [kafarət] təhtining nushisini tapxurup bərdi. 19 «Bularning həmmisi, Pərvərdigar Əz қolını tüstümgə koyojanda

manga kərsətkən barlık nusha-əndizilər bołoqaqka, mən yezip koydum» dedi Dawut. 20 Dawut yənə oqılı Sulaymanıqə: «Sən batur wəjasarlıq bol, buni ada kıl; korkma, alakzadımlı bolup kətmə; qünki Pərvərdigar Huda, menin Hudayim sening bilən billa bolidu; taki Pərvərdigarning eyidiki keyinli ibadat hizmiti üçün təyyarlık ixliri tığıtgəngə kədər U sandın həq ayrılmayıdu yaki taxlapmu koymaydu. 21 Kara, Hudanıng eyidiki barlıq hizmitini bejiridıqan kahinlər wə Lawiyllarning guruppilirli təyyar turidu; sening yeningda hərhil hünərgə usta, hərbir hizmətkə təyyar turoqan hünərəwənlərə razılık bilən turidu; uning üstügə əməldarlar wə barlıq həlk sening əmrinqni kütidü» dedi.

29 Dawut pütküll jamaətkə sez kılıp mundak dedi: — Huda Əzi tallıqan oqlum Sulayman tehi yax, bir yumran keçət, halas, bu kurulux bolsa tolimu qong; qünki bu mukəddəs orda insan üçün əməs, bəlkı Pərvərdigar Huda üçün yasildi. 2 Mən Hudayimning eyi üçün pütün küqümni qıkırıp, altun bilən yasildiojanlıriqə altun, kümüxt bilən yasildiojanlıriqə kümüxt, mis bilən yasildiojanlıriqə mis, temür bilən yasildiojanlıriqə temür, yaqəq bilən yasildiojanlıriqə yaqəq təyyarlap koydum; yənə ak həkik, kezlük yakut, rənglik tax wə hərhil esil taxlarnı, yənə nahayiti kəp mərmərni yiojip koydum. 3 Mən Hudayimning eyidin seyünidiojanlıkım üçün Hudayimning eyini selixkə təyyarlıqan barlıq nəsirlərdin baxqa, eziümming təəllükatidin altun-kümüxlərni Hudayimning eyigə atidim; 4 yənə eyining tamlırını kaprax üçün Ofir altunidin tıq ming talant, sap kümüxtin yəttə ming talant təkdim kıldı; 5 altundın yasildiojanlıriqə altun, kümüxtin yasildiojanlıriqə kümüxt wə hünərəwənlərning koli bilən hərhil yasildiojanlıriqə kerək bolojinini təkdim kıldı. Bugün yənə kimlərning Pərvərdigarə qəbirnəmə atıqası bar?». 6 Xuning bilən Israıl қabililiridiki hərkəysisi jəmat baxlıri, қabila baxlıkları, mingbəxi, yüzbəxi wə padixaھlıqı ixlirliqə məs'ul bolovan oqojıdarlarını beqixlaxka kirixti. 7 Ular Hudanıng eyidiki ibadat hizmətləri üçün bəx ming talant altun wə on ming darik altun, on ming talant kümüxt, on səkkiz ming talant mis wə bir yüz ming talant temür təkdim kıldı. 8 Yakuti barlar yakutni Pərvərdigarning eyining həzinisigə, yəni Gerxoniy Yəھiyəlning koliqə tapxurdi. 9 Halayık kixilərning mundak ez ihtiyarlıq bilən təkdim kılıqanlıklıridin huxal bolup ketixti; qünki ular qin kəlbidin Pərvərdigarə qətərim kılıxkanidi. Dawutmu alamat hux boldi. 10 Xunga Dawut pütküll jamaət aldida Pərvərdigarə təxəkkür-mədhiyə eytip mundak dedi: — «Ah, Pərvərdigar, bowımız Israılning Hudasi, Sən əbədiл'əbədgıqə həmdusanaqə layıksən. 11 I Pərvərdigar, uluqluk, kük-kuđrat, xan-xərəp, xanu-xəwkət wə haywət Sanga mənşuptur; asmandıki wə yərdiki bar-yoki Seningkidur; i Pərvərdigar, padixaھlıq, Seningkidur, həmmidin üstün bolojan idarə kılıqıqsən. 12 Delət bilən izzət Seningdinla kelidu, Sən həmmigə həkümərsən. Küq bilən kuđrat Sening kolungda; hərkimmi uluo wə kuđratlıq kılıx pekət kolungindür. 13 Əmdi, ah Hudayimiz, biz Sanga təxəkkür okuyımız, xan-xərəplik namingqə mədhiyə okuyımız! 14 Mana muxundak əzlükümizdin təkdim kılalaydiojan bolojan mən kim idim, həlkim nemə idi? Qünki barlıq nərsə Səndin kelidu, biz pekət Əz kolungdin kəlginidin Əzüngə kəyturduk, halas! 15 Biz Sening aldingda yaka yurtluqlar, barlıq ata-bowlırimizə qəhəxə musapırmız, halas; yər yüzidiki künlərimiz goya bir sayə, ümidişiz etküzüldü. 16 İ Hudayimiz Pərvərdigar, biz Sening namingqə atap ey selixkə təyyarlap yiojkan bu bayılık-dunyaning həmmisi Sening kolungdin kəlgən, əslı Seningkidur. 17 I Hudayim, xuni bilimənki, Sən insanning kəlbini sinap,

durusluktin hursən bolisən; mən bolsam durus kəlbimdin bularni ihtiyarən təkdim kildim; wə bu yərdə hazır turoğan həlkinqingmu Sanga təkdim kılıjını huxal-huramlıq bilən kərdüm. **18** I Pərvərdigar, ata-bowlirimiz bolojan İbrahim, Ishak wə Israilning Hudasi, Əz halkıngning kənglidiki bundak oy-niyətni mənggü mustəhkəm kiloqysan, kənglini Əzüngga tartkuzoqaysən! **19** Oqlum Sulaymanqa Sening əmrлiring, agah-guvaqlikliring wə bəlgilimiliringni tutup, həmmmini ada kılıp, mən hazırlap köyoqanlırimni ixlitip ordini yasaxkə durus bir kəlb bərgəysən». **20** Dawut pütün jamaətkə: «Silər Hudayinglar bolojan Pərvərdigarоja taxəkkür-həmdusana okup mədhiyılenglar» dewidi, pütün jamaət ata-bowlirinining Hudası bolojan Pərvərdigarоja taxəkkür-mədhiyə okup sejdə kildi; ular Pərvərdigar həm padixaһ alidda bax urdi. **21** Ətisi ular Pərvərdigarоja atap қurbanlıklär wə keydürma қurbanlıklärni kəltürdi; xu künü ular ming buқa, ming koqkar, ming kozini xarab hədiyəliri bilən қoxup təkdim kildi, xundakla yənə pütün Israil üçün nuroqun қurbanlıklärni təkdim kıldı. **22** Ular xu künü Pərvərdigarning aldida alamat huxal bolup qızalandı. Ular Dawutning oqlu Sulaymanni ikkinqi kətim padixaһ tikləx murasimi etküzdi; uni Pərvərdigarning aldida xah boluxkə, Zadokni kahin boluxkə məsih kildi. **23** Xuningdin keyin Sulayman Pərvərdigarоja təwə təhtka olтурup, atisi Dawutning ornioqa padixaһ boldi wə intayın rawajapti; pütkül Israil həlkı uningəqə itəet kıldı. **24** Barlıq əməldarlar, palwanlar wə xundakla padixaһ Dawutning oqullirining həmmisi Sulaymanqa bekinip boysundi. **25** Pərvərdigar Sulaymanni Israil həlkı alidda nahayiti uluoq kildi; U uningoqa ata kılıjan xahanə həywət xundak yüksəriki, uningdin ilgiri etkən hərkəndək Israil padixaһlırida heq bolup bakşan əmas. **26** Yəssanıng oqlu Dawut pütün Israiloqa xundak padixaһ bolovanıdi. **27** Uning Israiloqa həkümranlıq, kılıjan wəkti jəmiy kirik yıl boldi; u Həbronda yəttə yil, Yerusalemda ottuz üç yil səltənət kıldı. **28** U uzun əmür, dələt-baylık wə izzət-hərmət kərüp, heli kəp yaxap, aləmdin etti; ornioqa uning oqlu Sulayman padixaһ boldi. **29** Padixaһ Dawutning barlıq ixliri, baxtin ahiriciqə mana aldin kərgüqi Samuilning hatırılırı, Natan pəyənəmbərnıng hatırılırı wə aldin kərgüqi Gadning hatırılırida pütülgəndur. **30** Uning səltənəti, kərsətkən küq-kuwwiti, xundakla uning, Israil wə hərkəysi dələt-məmlükətlərning bexidin etkən wəkələrmə xu hatırılarda pütülgəndur.

Tarih-təzkirə 2

1 Dawutning oöqli Sulaymanning həkümranlığı mustəhkəmləndi; qünki uning Hudasi Pərvərdigar uning bilən billə bolup, uni bək büyüt kıldı. **2** Sulayman pütükül Israillarnı, mingbexi, yüzbexi, sorakçı wə pütükil Isralining kəbilə-jəmət baxlıkları bolovan əməldarlarnı qəkirtip ularqa sez kıldı. **3** Sulayman barlıq jamaət bilən birlikə Gibeonning ezigizlikə bardi; qünki u yerdə Hudanıng «jamaət qediri», yəni Pərvərdigarning kuli Musa bayawanda yasatkan qedir bar idi. **4** Hudanıng əhədə sandukunu bolsa Dawut Kiriət-Yearimdin elip qıkip, ozi uningoja təyyarlıqan yərəgə əkəlgənidi; qünki u Yerusalemda əhədə sanduq üçün bir qədir təktürgənidi. **5** Hurning nəwrisi, Urining oöqli Bezalə yasioqan mis kurbangah bolsa [Gibeonda], yəni Pərvərdigarning jamaət qediri aldida idi; Sulayman jamaət bilən birlikə berip, xu yerdə [Pərvərdigardin] tilək tilidi. **6** Sulayman jamaət qədirinən alididiki mis kurbangahning yenioja, Pərvərdigarning aldioja kelip, kurbangahta ming malni kəydürmə kurbanlıq kıldı. **7** Xu keqisi Hüda Sulaymanoja ayan bolup, uningoja: — Sən nemini tilisəng, xuni berimən, dedi. **8** Sulayman Hudaqoja: — Sən atam Dawutka zor mehriñ-muhəbbət ata kılqan, meni uning ornioja padixah kıldıng. **9** I Pərvərdigar Hüda, əmdi Sən atam Dawutka bərgən wədəngini puhta orunliojasın; qünki Sən meni yərdiki topidak nuroqun həlkə həkümranlıq kılıdiqan padixah kıldıng. **10** Əmdi Sən mangə bu həlkə həküm kılıqdanalıq wə bilim bərgəysən; undak bolmisa Sening munqiwala gong bu həlkinqə kim həküm sürəlisin? — dedi. **11** Hüda Sulaymanoja: — Mən seni həlkiməgə padixah kılıp tiklidim. Əmdi sən muxundak niyatka kəlip, na baylık, mal-mütlük, na izzət-hərmət wə dütəmənlirinən janlırını tiliməy, nə uzun əmür körüxni tiliməy, bəlkı bu həlkiməgə həküm sürüxka danalıq wə bilim tiligən iksənsən, **12** Danalıq wə bilim sanga təkdim kılındı; wə Mən sanga baylık, mal-mütlük wə izzət-hərmətnü berəy; xundak boliduki, senindin ilgiri etkan padixahlarning heqbiridə undak bolmiojan, senindin keyin boloqası padixahlardımda undak bolmaydu, dedi. **13** Bu ixtin keyin Sulayman Gibeon ezigizlikidiki «jamaət qediri» din Yerusalemə qayıtip kəlip, Israil üstidə səltənat kıldı. **14** Sulayman jəng hərwiləri bilən atlık ləxkərləri toplidi: — uning bir ming tət yüz jəng hərwisi, on ikki ming atlık ləxkiri bar idi; u bularını «jəng hərwisi xəhərləri» gə həm padixahning yenida turux üçün Yerusalemə orunlaştırdı. **15** Padixah Yerusalemda altun-kümüxləri taxlarda kep, kədir dərəhlirini tülzəngliktiki türmə dərahəliridək kep kıldı. **16** Sulaymannıg atlıri Misirdən həm kuwadın kəltürlülli; padixahning sodigərları kuwadın tohtitiloqan bahası boyiąqə setiwalatti. **17** Ular Misirdən setiwalıqan hərbir hərwininq bahası alta yüz kümüx tənggə, hərbir atning bahası bir yüz allık kümüx tənggə idi; at-hərwilar yəna Hıttiyarning padixahlıri wə Suriya padixahlıriqimə ənə xu [sodigərlərinən wastisi] bilən setiwelinati.

2 Sulayman Pərvərdigarning namioja atap bir ey həm padixahlıq üçün bir orda selix niyitiqə kıldı. **2** Xuningdin keyin Sulayman yətmix ming adəmni əmmallıkkə, səksən ming adəmni taqda tax kesixkə, üç ming altə yüz kixini nazarətqılıkkə təyinlidi. **3** Sulayman Tur padixahı Hüramoja adəm əwəti: «Əzliyi atam Dawutning turalıqisini bolsun dap orda selixiqə kədir yaqıqı yətküzüp bərgən idilioq, mangımı xundak kılqayla. **4** Mana, mən əmdi Pərvərdigar Hudayimning

nəmioja atap bir ey salmakçımən; ey uning aldida huxbuy yekix, «təkdim nanlar»ning üzülməy koyuluxi, hərkünü ətə-ahxamlırıda, xabat künliridə, yengi aynıng bininç künidə wə Pərvərdigar Hudayımız bekitip bərgən həyt-ayəmlərdə kəydürmə kurbanlıqların sunulux üçün bolidu. Bu ilərlə Israil həlkiga manggülüklə bir bəlgilimə bolidu. **5** Mən salmakçı bolovan ey ajayıp həywətlək bolidu; qünki bizning Hudayımız həmmə ilahlardin üstündür. **6** Lakin asmanlar wə asmanlarning üstidiki asmanmu Uni sioqduralmaydiqən tursa, kim Uningoja ey salalisun? Mən kim idim, kəndakmu Uningoja ey saldurovudək ədərətəkə iğə bolay? Mən pəkət Uning aldida kurbanlıqlarını keydürügüdəkə adəmmən, halas! **7** Əmdi əzliyi manga atam Dawut Yəhəudada wə Yerusalemda təyyarlap koyojan ustilar bilən billə ixlx üçün, altun-kümüxtə, mis wə temürdə ixlxəkə pixxik, sesün, tok kızıl wə kək rənglik yip ixlxəkə puhta həm nəkkaxlıkçı biliqidən bir ustamni əwətkəyə. **8** Həm manga Liwandın kədir, arqa-karioqaj wə səndəl dərəhlirini yətküzüp bərgən bolsila; qünki əzliniring hizmətkarlırinə Liwanda yaqənaqı kesixkə ustilikini bilimən; mana, manga kepləp yaqəqlarını təyyarlap berix üçün mening hizmətkarlırim əzliniring hizmətkarlıri bilən bille ixlisun; qünki mən salidiojan ey intayın həywətlək wə ajayıb karamət bolidu. **10** Mana, mən əzliniring yaqəqə kesidiojan hizmətkarlırioja yığırma ming kor buoqday, yığırma ming kor arpa, yığırma ming bat xarab, yığırma ming bat zəytun meyi berimən» — dedi. **11** Turning padixahı Hüram Sulaymanoja jawabən məktup yollap: «Pərvərdigar Əz həlkini seyqəkə U əzlinirinən üstügə padixah kıldı» — dedi. **12** Hüram yəna: «Asman-pələk man yər-zemini yaratıkan Israilining Hudasi Pərvərdigarə qədəməsənən boloqay! Qünki U padixah Dawutka yorutulmuş, pəm-parasətlik, Pərvərdigar üçün bir ey, uning padixahlıq üçün bir orda salalaydiqən bir danixman oöqlə bardi. **13** Mana mən hazır əzlirigə hünərdə kamalətkə yətkən, əkil-parasət bilən yorutulmuş, Hüram-Abi degən bir adəmnı əwətəy. **14** Uning anisi Dan əkbərilişlik bir ayal, atisi Turluk ikən. U altun, kümüx, mis, temür, taxlar, yaqəqqalıq ixliroja mahir, sesün, tok kızıl, ak wə kək rənglik yip ixlxəkə puhta, hərhil nəkkaxlık ixlirojumu usta, tapxurulmuş hərkəndək layihəga amalını kılalaydı. Bu xixi əzliniring hünərəwənləri bilən wə atılıri bolovan hojam Dawutning hünərəwənləri bilən billə ixlisun. **15** Əmdi hojam tiləja aloqan buoqday, arpa, may wə xarab bolsa, bularını ez hizmətkarlırioja yətküzüp bərgəyə. **16** Biz bolsaq siliga kanqə kerək bolsa Liwanda xunqə yaqəqə kesip, sal kılıp baqlap, dengiz arkılıq Yoppoja yətküzüp berimiz; andin sili u yərdin Yerusalemə toxup kətsilə bolidu» dedi. **17** Atisi Dawut Israil zeminidə turuxluq yakə yurtluqlarını sanactın ətküüzgəndək, Sulaymannıg əllərini sanaktın ətküüzdi. Ular jəmiyir bir yüz əllik üç ming altə yüz adəm qıktı. **18** U əldərin yətmix ming kixini əmmallıkkə, səksən ming kixini taoqda tax kesixkə wə ix kiliwatçınlar əstidin nazarət kılıp turuxka üç ming altə yüz kixini təyinlidi.

3 Sulayman Yerusalemda Pərvərdigarning atisi Dawutka ayan bolovan Moriya teojudə, yəni Yəbusiy Ornanning haminida, Dawut təyyar kılıp koyojan yərdə, Pərvərdigarning eyini selix ixini baxlıdı. **2** Sulaymannıg səltənitininin tətinqi yılı, ikkinçi aynıng ikkinçi künü u küruluxnu baxlıdı. **3** Sulayman saloqan Hudanıng eyininq uli mundak: — uzunluki (kədimki) zamanda kollanoqan elqəm boyiqə) atmix gəz, kənglikli yığırma gəz idi. **4** Oynıng alididiki aywannıng uzunlukı yığırma gəz bolup, oynıng kənglikligə toqraq kelətti; ezigizli yığırma gəz idi; u iqini sap altun bilən kapplatti. **5** U oynıng qong zelininq

tamlarını arqa-karıoqay tahtaylari bilən kaplatti, andin keyin sap altun kaplatti wə üstigə horma dərihining xəkli bilən zənjir nəkixlərini ovdurdi. **6** U eyni alamat qıraylıq kılıp tamlarını yənə esil tax-yakutlar bilən zinnatlıtti. U ixlətkən altunlar pütünley parwayım altını idi. **7** U pütün eyni, eyning limliri, ixik bosuoqa-kexəkləri, barlık tamları wə ixiklərini altun bilən kaplıdı; u tamoja kerublarning nəkixlərini ovdurdi. **8** Sulayman yənə əng mukəddəs jayni yasatti; uning uzunluqi yigirmə gəz bolup (eyning kənglikli bilən təng idi), kənglikimü yigirmə gəz idi; u uning iqini pütünley sap altun bilən kaplatti; altun jəmiy bolup alta yüz talalnt idi. **9** Altun miknəng eqiqliki jəmisi əllik xəkəl boldi. Balıhanılırinin iqimu altun bilən kaplandı. **10** Əng mukəddəs jay iqida u ikki kerubning həykilini yasap, ularını pütünley altun bilən kaplıdı. **11** Ikki kerubning kanitining uzunluqi jəmisi yigirmə gəz idi; bir kerubning bir kanitining uzunluqi bəx gəz bolup, eyning temiqə tegip turatti; ikkinçi tərəptiki kanitining uzunluğunu bəx gəz bolup, ikkinçi bir kerubning kanitiqə yetətti. **12** Yənə bir kerubning kanitining uzunluğunu bəx gəz bolup, umu ey temiqə tegip turatti; ikkinçi bir kanitining uzunluğunu bəx gəz bolup, aldinkı bir kerubning kanitiqə yetətti. **13** Bu ikki kerubning kanatları yeyilojan haldə bolup, uzunluqi jəmisi yigirmə gəz kelətti; ikkila kerub əra turozuluojan bolup, yüzləri eyning iqığa karaytta. **14** Sulayman yənə kek rənglik, səsün rənglik, toğ kızıl wə ak rənglik yip tokulmılıridin wə napis kanaptın [eyning iqidikil] pərdisini yasatti, uning üstigə kerublarnı kəxtə kılıp tokuttu. **15** Öyning aldioja yəna egizlikli ottu bəx gəz kəlidiojan ikki türük yasap koydurdı; hər türüküng beinxing egizlikli bəx gəz kelətti. **16** U yənə (iqki kalamhanidikidək) marjansiman zənjir yasitip, türük baxlırı üstigə ornattı; u yüz dana anar yasitip ularını zənjirlərgə ornattı. **17** U bu ikki türükni eyning aldioja, birsini ong taripida, birsini sol təripida turozuzu; u ong tərəptikisini Yakın, sol tərəptikisini Boaz dəp atidi.

4 Uzunluqi yigirmə gəz, kənglikli yigirmə gəz, egizlikli on gəz kəlidiojan bir mis kurbangah yasatti. **2** U mistin «dengiz» yasatti; uning xəkli düzilək bolup, u girwikidin bu girwikingiçə on gəz kelətti; egizlikli bəx gəz, aylanmışottu gəz idi. **3** «Dengiz»ning sırtkı asta kismi bukjining xəkli bilən qəruldürüp bezəlgən bolup, bukjalar hərbərin gəzə ondin, ikki katar kılınlıq, mis «dengiz» bilən təng kuyup qılıqlanıdi. **4** Mis «dengiz»ni on ikki mis buka kətürüp turatti; uning üqi ximaloja, üqi oqerbək, üqi jənubək, üqi xərkəkə karap turatti. «Dengiz» bukjining dümbisigə yatkuzuluojan bolup, bukjularıng kuyrukı iqi tərəptə idi. **5** Mis dengizning kəlinlikli bir alkən bolup, qərisi qinining girwikidək nilupər xəklidə kılınlıq, uningoja üq ming bat su patatti. **6** U yənə on «yuyux des» yasitip, bəxini mis dengizning ong taripiga, bəxini sol təripiga koyqozdu; kəydirmə kurbanlıqlarqa ixlitidiojan buyum-əswablının həmmisi xu daslarda yuyullati; «dengiz» bolsa kahinlarning yuyunuğu üçün ixlitilletti. **7** U yənə balgilangan xəkilda on altun qiraqlıdan yasitip mukəddəs jayning iqığa ornattı; uning bəxini ong tərapka, bəxini sol tərapka koydurdı. **8** Yənə on xira yasitip mukəddəs jayning iqığa koyqozdu; uning bəxini ong tərapka, bəxini sol tərapka koyqozdu. U yənə yüz dana altun qinə yasatti. **9** U yənə «kahinlər höylisi», qong höyla wə qong höylinin dərvazılırinı yasatti wə dərvazilarıng həmmisini mis bilən kaplatti. **10** U mis «dengiz»ni ibadathanining ong taripiga, yəni xərkij jənub təripiga koyqozdu. **11** Həram yənə kazan, kürək wə qaqə-kuqılları ətküzdi. Həram xu tarikida Sulayman padixaḥ üqün Hudanıng eyining barlık kürulux hismitini püttürdi, **12** Yəni ikki türük, ikki türükning üstidini

apkursiman ikki bax wə bu ikki baxnı yepip turidiojan ikki torni yasitip püttürdi. **13** Xu ikki tor üstigə kayqılasturulojan tət yüz anarnı yasatti; bir torda ikki katar anar bolup, türük üstidiki apkursiman ikki baxnı yepip turatti. **14** U on das taglıki wə das taglıkigə koyulidiojan on «yuyux des»ni, **15** «mis dengiz» wə uning astidiki on ikki mis buküni yasatkuzdi. **16** Kazan, kürək, wilka-ilmaklər, wə munasiyatlık barlık əswablarnı Həram-Abi Pərvərdigarning eyini dəp Sulayman padixaḥka parkiraydiqan mista yasitip bərdi. **17** Padixaḥ bularnı Lordan tüzənglikidə, Sukkot bilən Zərədatah otturısında, [xu yərdiki] seojız layda kelip yasap, kuydurup qıktı. **18** Sulayman yasatkuzojan bu əswablarning sani intayın kep idi; katkın misning eqiqlikini elçəp bolmayıttı. **19** Sulayman yənə Hudanıng eyi iqidiki barlık əswablarnı yasatti – yəni altun huxbuygahni, «təkdim nan» koyulidiojan xırələrni **20** wə sap altunda kılınojan qıraqdanlar bilən qıraqlırını yasatkuzdi; bu qıraqlar bölgilimə boyiqə iqki «kalamhana» alıldı yandurux üçün boldı. **21** U yənə qıraqdannıng gülli, qıraq wə pilik qayqırılırın həmmisini altundın kıldurdı (ular sap aldundın idi). **22** U yənə peqaklar, tawaklar, piyalə-kaqa wə küldənlarning həmmisini sap altundın kıldurdı. U eyning ixiklərini, yəni iqidiki əng mukəddəs jayqa kiridiojan iqki katlima ixiklər wə eyning «mukəddəs jay»ining taxkırıki ixiklərini altundın kıldurdı.

5 Xuning bilən Sulayman Pərvərdigarning eyi üçün kılıdlıqan barlık küruluxlar tamam bolوqanda, u atisi Dawut [Hudaqa] atap beqiqılıqan nərsilərni (yəni kütüm, altun wə həmmə baxka buyumları) elip kelip, Pərvərdigarning eyining həzinilirigə koydurdı. **2** Xu qaođda Sulayman Pərvərdigarning əhdə sandukını «Dawut xəhiri»ndin, yəni Ziöndin yetkəp kelix üçün Israil aksakkallırını, kəbilə bəglirini wə Israil jəmetlirinin bəglirini Yerusaleməyo yiqoñılıq qakırdı. **3** Buning üçün Israilning həmmə adəmləri Etanim eyida, yəni yəttinqi ayda, bekitilən heyttə padixaḥning kəxiyo yiqoñı **4** Israilinə həmmə aksakkalları yetip kəlgəndə Lawiyalar əhdə sandukını kətürüp [mangdi]. **5** Ular əhdə sandukunu, jamaət qədiri bilən uning iqidiki barlık mukəddəs buyumları kətürüp elip qıktı. Kahinlər bolovan Lawiyalar muxularını elip qıktı. **6** Sulayman padixaḥ wə barlık Israil Jamaiti əhdə sandukınıng aliddə mengip, keplikidin sanını elip bolmaydiqan san-sanaksız koy bilən kalını kurbanlıq kiliwatattı. **7** Kahinlər Pərvərdigarning əhdə sandukunu ez jayoja, ibadəthanining iqki «kalamhana»siyə, yəni əng mukəddəs jayqa elip kirip kerublarning kanatlarınıng astiqa koydı. **8** Kerublarning yeyilip turojan kanatı əhdə sandukınıng orni üstidə boloqaqka, əhdə sandukı bilən uni kətürüp turidiojan baldaklarnı yepip turatti. **9** Bu baldaklar sandukuning tutkuqlularından nahayıti üzun qıkjıq turoqaqka, kalamhanining aliddə turup əhdə sandukınıng yenidiki ikki baldakning uqlırını kergili bolatti, birək eyning sırtında ularını kergili bolmayıttı; bu baldaklar təki bügüngə kədər xu yərdə turmaqtı. **10** Əhdə sandukınıng iqida Musa pəyoqəmbər Horəb teojudə turojanda iqığə salojan ikki tahtaydin baxka həqnərsə yok idi (İsraillar Misir zeminidin qıkkəndin keyin Pərvərdigar ular bilən Horəbdə əhdə tüzənəndi). **11** Kahinlər mukəddəs jaydin qıkixti (xu yərdə hazır bolovan barlık kahinlər, eż newitiga karimay eżlirini Hudaqa atap pakizliqəndi); **12** nəqəmə-nawaqı barlık Lawiyalar, jümlidin Asaf, Həman, Yədutun wə ularning oğulları həm kərindaxlırları qəkmən tonlırını kiyixip, kurbangahıng xərkidə turup qang, təmbur wə qiltarlar qelixiwatkanıd; ular bilən billa kanay qeliwatkan yəna bir yüz yigirmə kahin bar idi) **13** wə xundak bolduğu, kanayqıllar bilən nəqəmə-nawaqılar həmmisi birdək qelip, bir awaz bilən Pərvərdigaroqə

təxəkkür-həmdusana eytiwatkanda, yəni kanaylar, janglar wə hərhil sazlarnı qelip, yukiri awaz bilən «Pərvərdigar məhribandur, eżgərməs mühəbbiti əbadıl əbadçıqıdır» dəp Pərvərdigarnı mədhiyələwatkanda – xu haman ibadəthana, yəni Pərvərdigarning eyi bir bulut bilən tolduruldu; **14** kahinlər əxu bulut tüpəylidin wazipilirini etüxkə turalmayıttı, qünki Pərvərdigarning julası Hudanıng eyini toldurojanidi.

6 Bu pəytə Sulayman: — Pərvərdigar tum karangoşuluq iqida turimən, dəp eytkanidi; **2** Lekin, [i Pərvərdigar], mən Sening üçün bir həywəlik makanı bolsun dəp, Sən mənggü turidojan bir eyni yasidim, dedi. **3** Andin padixaḥ burulup barlıq Israfil jamaitiga bəht tilidi; Israflıng barlıq jamaiti uning aldida turatti. **4** U mundak dedi: — Israflıng Hudasi Pərvərdigaroqa təxəkkür-mədhiyə bolojayı! U Əz aqzi bilən atam Dawutka wəda kılınanı wə Əz koli bilən uni əməlgə axurdi. U əslidə Dawutka: — **5** «Mən Əz həlkim Israfilni Misir zeminindin elip qıkkən kündin buyan namım üçün bu yarda bir ey salay dəp Israflıng hərkəysi kəbililirinin xəhərliridin heqkəysisini tallimidim, yaki həlkim Israiloja həkümran boluxka heqkəysi adəmni tallimidim; **6** həlbuki, Mən namım xu yərdə bolsun dəp Yerusalemni tallidim wə həlkim bolovan Israiloja həktümrənlük kilsun dəp Dawutni tallidim» degəndi. **7** Əmdi atam Dawutning Israflıng Hudasi Pərvərdigarning nəmiqə atap bir ey selix arzu-niyiti bar idi. **8** Birək Pərvərdigar atam Dawutka: «Könglündə Mening namimoja bir ey yaxaxka kılınan niyiting yahxidur; **9** əmma xu eyni sən yasimaysən, bəlkı puxtungdin bolidiqan oqlung, u Mening namimoja atap xu eyni salidu», degəndi. **10** Mana əmdi Pərvərdigar Əz sezığa əməl kıldı. Mən Pərvərdigar wəda kılınidək, atamning ornını besip, Israflıng təhtigə olturdum; Israflıng Hudasi Pərvərdigarning nəmiqə atap bu eyni saldım. **11** Mən bu eydə əhədə sandukını qoydum; əhədə sandukı iqida Pərvərdigarning Israillar bilən tüzən əhədə [tahitilir] bardur» dedi. **12** Andin Sulayman Israflıng barlıq jamaitiga yüzlinip, Pərvərdigarning kurbangahının aldida turup kollarını ketürüp: — **13** (qünki baya Sulayman mistin uzunluğlu bəx gəz, kənglikli bəx gaz, egizlikli üç gəz kelidiqan bir paxtak yasitip, taxkırılıq höylininq otturisoja jaylaxturajanidi. U anə xu pəxtak üstigə qıkip turup, pütkül Israif jamaiti aldida yükünüp olturup, asmanoja karap oqlıqini yayoqanı) **14** — u mundak dua kıldı: — I Israflıng Hudasi Pərvərdigar! Nə asmandan na zemində Səndək Huda yoktur; Sening aldingda pütün kəlbə bilən mangidiojan Əz kulliring üçün əhdəngdə turup eżgərməs mühəbbitingni kərsitisən. **15** Qünki Sən Əz kılung atam Dawutka bərgən wədidi turding; Sən Əz aqzing bilən eytkan sezüngni mana bügünükidək Əz kılung bilən wujudka qıkardıng. **16** Əmdi hazır, i Israflıng Hudasi Pərvərdigar, Əz kılung atam Dawutka: — «Əgər senin əwlədlirinę ez yollırıqna səgək bolup sən Mening aldimda mangoändək, kanunomoja əməl kılıp mangsila, sanga əwlədingdin Israflıng təhtidə oltruriqan bir zat kəm bolmayıdu» dəp bərgən wadəngdə turojaysən. **17** Əmdi hazır, i Israflıng Hudasi, Sən kılung Dawutka eytkan sezlirinq əməlgə axurulojayı, dəp ettinimən! **18** Lekin Huda Əzi rastla yər yüzidə insanlar bilən makan kılaldu? Mana, asmanlar bilən asmanlarning asmini Seni siqduralmaydiqan yərdə, man yasoqan bu ey əkandakmu Sening makanıng bolalısun?! **19** Lekin i Pərvərdigar Hudayım, kılungning dua wa iltijsiyoja külək selip, kılungning Sanga kəttürən nidasi wə tilikini anglojaysən. **20** Xuning bilən Əz kezəliringni keqə-kündüz bə eygə, yəni Sən: «Mening namimi wə yərdə ayan kılıman» dəp eytkan jayoja keqə-kündüz tikkəysən; Əz kılungning u jayoja karap kılınan duasıqə külək saloqaysən. **21** Kılung wə həlkinq Isra

bu jayoja karap dua kılınan qaçda, ularning iltijalirijo külək selip, Əz makaning kılınan asmanlardın turup anglojaysən, anglojinqingda ularını kəqürəysən. **22** Əgər birsə ez koxnisioja gunah kilsa wə xundakla ixning rast-yaloqanlıkini bekitix üçün əsəm iqtüzülsə, bə əsəm bu eydiki kurbangahingning aldiqə kəlsa, **23** Sən əsəmni asmandan turup anglap, amal kılıp Əz bəndilirinq otturisida həküm qıkaroqaysən; gunahi bar adəmning gunahını əzığə käturup, ez yolini ez bexiqə yandurup, gunahsız adəmni aklap ez adillikijoja karap uningoja həkkini bərgəysən. **24** Əz həlkinq Israflıng gunahını kəqürüp, ularını Sən ata-bowlirijo wə ezlirigə təkdim kılınan zeminoja käturup kəlgəysən. **25** Ular Sanga gunah kılınan üçün asman etiliq yamoqur yaqmədiqan kılıwetilən bolsa, lekin ular bu jayoja karap Sanga dua kılıp namingni etirap kılıp, Sening ularını kiyinqlilikə saloqining tüpəylidin ez gunahının yenip towa kilsa, **27** Sən asmandan turup külək selip, kulliringning wə həlkinq Israflıng gunahını kəqürəysən; qünki Sən ularqa mengix kerək bolovan yahxi yoluñ eğitisiñ wə Əz həlkinqə miras kılıp bərgən zeminning üstigə yamoqur yaqdurisən! **28** Əgər zemində aqarqılıq ya waba bolsa, ya ziraətlər dan almisa ya hal qüxsə ya uni qekətlər yakı qekətə liqinkilili besiwsala, ya dütixmənlər ularning zemindəki xəhərlirinin kowuklirijo hujum kılıp körxiwsala, ya hərkəndək apət ya kesəllik bolsa, **29** undakta barlıq həlkinq Israflı bolsun, hərkəndək kixi bolsun, əzığə kəlgən apətni wə ez dərdini bilip, kollarını bu eygə sunup, məyli kəndək dua yaki iltija kilsun, **30** əmdi Sən turuwatkan makaning asmandan turup anglap, kəqürüm kılqaysan, Sən hərbir adəmning kəlbini bilgəqək, ezining yollırını əzığə yandurojaysən (qünki Sənla, pakət Sənla həmmə insan balılırinə kəlbilərini bilgicidursən); **31** xundak kılıp, ular Sən ata-bowlirimizə təkdim kılınan zemində oltrurup əmrininq həmmə künləridə Səndin korkup yolliringda mangidiojan bolidu. **32** Əz həlkinq Israildin bolmiqan, Sening uluoq naming, kudrətlik kolung wə sozəjan biliking tüpəylidin yırak-yıraklırdın kəlgən müsapir bolsa, u kılıp bu ey tərəpkə karap dua kilsa, **33** Sən turuwatkan makaning bolovan asmanlarda uningoja külək selip, u müsapir Sanga nida kılıp tiliginining həmmisigə muwapik kılqaysən; xuning bilən yər yüzidik barlıq, allar namingni tonup yetip, Əz həlkinq Israildək Sandin korkidiojan bolup, mən yasoqan bu eyning Sening naming bilən atalojinini bilidu. **34** Əgər Sening həlkinq Sening tapxurukung bilən dütixmini bilən jəng kılıxka qıçkında, Sən talliojan bu xəhərgə, xundakla mən namingoja atap yasoqan bu ey tərəpkə karap Sən Pərvərdigaroqa dua kilsa, **35** Sən asmanlarda turup ularning duası bilən iltijsiyoja külək selip, ularını nusratka erixtərgəysən. **36** Əgər ular Sanga gunah sadır kılınan bolsa (qünki gunah kilmədiqan heqkixi yoktur) Sən ularoji oqazaplinip, ularını dütixmənlirinin koliqə tapxurujan bolsang, bular ularını yırak-yekinoja, ez zeminoja sürgün kılıp eliç baroqan bolsa, **37** lekin ular sürgün kılınojan yurtta əş-hoxini tepip towa kılıp, ezi sürgün bolovan yurtta Sanga: — Biz gunah kılıp, kəbihlikkə berilip Səndin yüz erüp kəttuk, dəp yelinsə, **38** — əgər ularını sürgün kılınanlarning zemində pütün kəlbə wə pütün jenidin Sening taripingə yenip, Sən ularning ata-bowlirijo təkdim kılınan zeminoja, Sən talliojan xəhər tərəpkə wə mən namingoja atap yasoqan bu ey tərəpkə yəzini kılıp dua kilsa, **39** Sən turuwatkan makaning bolovan asmanlarda turup ularning duası wə iltijalirini anglap ular üçün

höküm qikirip, Óz hälkingning Sanga sadir kılıqan gunahını kəqrürüm kılıqaysən; **40** Əmdi i Hudayim, Səndin ətinimən, bu yərdə kılıqan dualarıqa kezüng oquk, kuliking ding bolqayı! **41** Əmdi ormundin turojin, i Pərvərdigar Huda, Sən կudritingning ipadisi bolojan əhədə sandukung bilən, Óz aramgaqıngıja kırqısan! Kahınlıring həkkaniyilik, bilən kiydürülsün, Mənim bəndiliring yahxilikdingin xadlansun! **42** I Pərvərdigar Huda, Ózung məsih kılıqiningning yüzini yandurmıqaysən; Kulung Dawutka kərsətkən eżgərməs muhəbbitingni esingə tutkəysən!.

7 Sulayman duasını tügitixigila, asmandın ot qüxüp keydürmə kurbanlıq həmdə baxlaşa kurbanlıklarnı koymay keydürüwətti; Pərvərdigarning xan-xəripi eyini toldurıldı. **2** Pərvərdigarning xan-xəripi eyini tolduruwətkaqə, kahınlar Pərvərdigarning eyiğə kiralmıdı. **3** Ot qüxkənlükini wə Pərvərdigarning xan-xəripi eyning üstidə tohtıqanlığını kərüp, Israillarning həmmisi tax yatkuzulojan məydanda yükünüp bax urup: «Pərvərdigar məhribandur, Uning eżgərməs muhəbbiti mənggügiq turidu!» dəp Pərvərdigaroja ibadət kılıp təxəkkür-madhiyə okuxtı. **4** Padixaḥ, wə pütkül həlk Pərvərdigarning aldida kurbanlıklırını sundı. **5** Sulayman padixaḥ, yigirmə ikki ming kala, bir yüz yigirmə ming köyni kurbanlık kılıp sundı. Xundak kılıp padixaḥ wə pütkül həlk Hudanıgın eyini [Hudaqə] beqixıldı. **6** Kahınlar wə xundakla Pərvərdigaroja atiojan sazlarnı tutkan Lawiyalar öz orunlırda turatı (padixaḥ, Dawut bu sazlarnı Pərvərdigarning madhiyisida ixlatkılı yasiqanıdi, [u Pərvərdigaroja]: «Uning eżgərməs muhəbbiti əbadğıqidur» dəp madhiyə okuojniida ularını ixitlətti); kahınlar Lawiyalarning udulida turup kanay qelixatti; Israillarning həmmisi xu yərdə ərə turuxkanıdi. **7** Sulayman Pərvərdigarning eyining aliddiki həylisinin otturisini ayrip mukəddəs kılıp, u yərdə keydürmə kurbanlıklär wə inaklık kurbanlıklırının yaqlırını sundı; qünki Sulayman yasatkən mis kurbangalı keydürmə kurbanlıklär, ax hədiyiili wə kurbanlıklärning yaqlırını kobul kılıxka kiqik kəldi. **8** Xuning bilən u wakıttı Sulayman wə uning bilən bolojan pütün Israil, yəni Hamat rayonıja kirkı eyojudızın tartıp Misir ekiniojığa həmma yərlərdin kəlgən zor bir jamaat heyt etküzdi; **9** Səkkizinqi künü ular təntənilik bir ibadət yiqilıq etküzdi; ular yəttə kün kurbangahı Hudaqə atap beqixlioqanıdi andin ular yəna yəttə kün heyt etküzdi. **10** Yəttinqi aynıng yigirmə üçinqi künü padixaḥ həlkni ez ey-qedirliriga katturdı; ular Pərvərdigarning Dawutka, Sulaymanıja wə Óz həlkı Israiloja kılıqan yahxiliklrı üçün kəlbidə xad-huram bolup kattı. **11** Xundak kılıp Sulayman Pərvərdigarning eyini wə padixaḥning ordisini yasap püttürdü. Sulaymannıq kəngləq Pərvərdigarning eyida wə ezinin ordisida nema kılıx kəlgən bolsa, xu ixlarning həmmisi onguxluk pütti. **12** Andin Pərvərdigar keqidə Sulaymanıja ayan bolup uningoja: «Mən sening duayingni anglidim wə Өzümgim u bayni «kurbanlık eyi» boluxka tallidim. **13** Əger Mən asmannı yamoqur yaqmədiqən kılıp etiwətsəm yaki qekatkilergə zəmindiKİ mahşulatlarınap taxlaxnı buyrusam wə yaki həlkim arisoja waba tarkitiwətsəm, **14** [xu qaoqda] namim bilən atalojan bu həlkim ezini kəmtər tutup, dua kılıp yüzümni izləp, rəzil yollırıdin yansa, Mən asmanda turup anglap, ularning gunahını kəqürimən wə zeminini sakaytimən. **15** Əmdi bu yərdə kılıqan dualarıqa Mening kezlim oquk wə kulaklärim ding bolidi. **16** Mən əmdi namim mənggü bu yərdə ayan kılınsın dəp bu eyni tallap, uni Өzümgə mukəddəs kildim; kəzümmü, kəlbimmi həmixinə xu yərdə bolidi. **17** Sən bolsang, atang Dawutning alimdə mangojinidək sənəmu

sanga buyruqinimning həmmisigə muwapiq əməl kiliç üçün bəlgilimilirim wə həkümlrimi tutup almıda mangang, **18** Mən əmdi atang Dawutka: «Israilning tahtıda sanga əwladingin oltruxka bir zat kəm bolmaydu» dəp əhədə kılıqinimdək, Mən sening padixaḥlıq tahtıngı Israilning üstidə məhkəm kılımın. **19** Bırak əgər silər Meningdin yüz erüp, Mən silərning aldinglarda jakarlıqan bəlgilimilirim wə əmrərimi taxlap, baxlaşa ilahılar ning küllükə kirip qoqunsanglar, **20** xu qaoqda Mən Israilni ularoja təkdim kılıqan zeminiñ yulup taxlaymən; wə Óz namimni kərsitikkə Өzümgə mukəddəs kılıqan bu eyni nəzirimden taxlaymən wə Israilni həmmə həlkər arısida sez-qəqək wə tapa-təninig obyekti kılımın; **21** bu ey qarqə hazırlıluq bolsımı, xu zamanda uningdin etkənlərning həmmisi kattik həyran kılıxip: «Pərvərdigar bu zeminoja wə bu eygə nemixią xundak kılıqandu?» dəp soraydu. **22** Kixılər: — Qünki [zəmindiKİ həlkələr] ata-bowilirinen Hudası, yəni ularını Misir zeminiñ qıkarajan Pərvərdigarnı taxlap, ezişləri baxlaşa ilahılar oja baorlap, ularoja səjdə kilip küllükədə boloqanlıq üçün, U bu pütükül küləpətni ularning bexioja qüsürüptü, dəp jawab beridü.

8 Xundak boldiki, yigirmə yil etüp, Sulayman Pərvərdigarning eyi bilən padixaḥning eyini yasap boloqandin keyin, **2** u Hıram eziqə sowoja kılıqan xəhərlərni kaytidin kurup qıktı; Israillar xu yərdə oltruraklıxtı. **3** Sulayman Hamat-Zobəh, xəhirigə berip uni ixojal kıldı. **4** U yəna qəldiki Tadmornı wə ezinin Hamatta kurojan barlıq həzinə xəhərlirini yəna ongxitip kurdı. **5** U yəna Üstüñki Bəyt-Horon bilən Astinkı Bəyt-Horonnı sepil, baldaklıq kowukluları bolojan korojanlıq xəhərlərgə aylandurdu; **6** Baatalni, xundakla eziqə has həmmə həzinə xəhərlirini, «şəng hərwisi xəhərləri»ni, atılıkları orunlaştıraq xəhərlərni wə Yerusalemda, Liwanda wə ezi soraydiojan barlıq zemində həliqinini bina kıldı. **7** Israildin bolmiojan Hittiyalar, Amoriyalar, Perizziyələr, Hiwiylar wə Yəbusiyardın [Israil] zeminiñ kelip kalojanlarning həmmisini bolsa, **8** Sulayman bularını, yəni Israillar pütünley qotkəmiojan əllərənning kalojan əwladınırları küllük həxaqə tuttu. Ular böyükü künigiqə xundak bolup kıldı. **9** Lekin Israillardın Sulayman ez ixılıri üçün heqkimni kul kilmay, bəlkı ularını ləxkar, həkündar-əməldər, harwa bilən atılıkların sərdarları kıldı. **10** Bulardin padixaḥ Sulaymannıq ixılıgıqılerning üstigə kyoqan qong nazarətqili ri bolup, ikki yüz əllik idi. **11** Sulayman Pirəwnning kızını «Dawutning xəhəri»din ezi uningoja saldurojan ordioja əkəltürdi; qünki u: «Ayallimning Israil padixaḥı Dawutning ordisida turuxi muwapiq əməs; qünki Pərvərdigarning əhədə sandukı baroqanlıq jaylarning həmmisi mukəddəstər», — dedi. **12** Sulayman bu qaoqda Pərvərdigarning kurbangahıda, yəni [mukəddəs janing] aywanining aldioja saldurojan kurbangahıta Pərvərdigaroja atap keydürmə kurbanlık təkədim kilitti; **13** — yəni Musa pəyəqəmbärning tapxurkı boyıqə, hər kün, xabat künənlidə, aynıng birinqi künənlidə wə hər yilda üç ketim etküzüliqidən alahidə heyt künənlidə — «petin nan heyti», «həptilər heyti» wə «kəpilər heyti»diki künənlərdə bekitligən burqluk kurbanlıkları kilitti. **14** Sulayman yəna atisi Dawutning bəlgiləp bərgini boyıqə kahınlarning hizmətlirinən wə Lawiyalarning burqlirinən ada kiliñixi üçün newət-guruppiları bekitti; Lawiyalarning hər künü madhiyə okux wə kahınlarning aliddə hizmətlərni ada kılıç burqı bar idı. Sulayman yəna dərwaziwənlərni newiti boyıqə hər dərwazining hizmitini kılıxka bekitti; qünki Hudanıgın adımı Dawutning buyruki xundak idi. **15** [Kahınlawiyalar] padixaḥning kahınlaroja wə Lawiyalaroja buyruqanlıridin, məyli kəndək ix

bolsun yaki həzinilərgə dair ix bolsun heq bax tartmaytti. **16** Pərvərdigarning oyini selixta, ey uli selinojan kündin tارتip püktüqə Sulaymanning barlıq kürulux ixliri puhta tamamlandı. Xundak kılıp Pərvərdigarning eyi pütti. **17** Andin Sulayman Edom zeminida [Kızıl] dengiz boyidiki Əzən-Gərgəba wə Elatka karap mangdi. **18** Huram [padixah] ez hizmətkarları arkılık, kemilər wə dengiz yollarıqə piixxik adamlarını Sulaymanning yenioja əwətti. Ular Sulaymanning hizmətkarları bilən billə Ofiroja berip, u yərdin tət yüz əllik talant altın elip, uni padixah Sulaymanning kəxiqə yətküzip kəldi.

9 Xebanıng ayal padixahı bolsa Sulaymanning dangk-xəhrətinini anglap, uni kiyin qıqix-soallar bilən siniojlı Yerusaleməmoja kəldi. U huxbuy buyumlar, intayın tola altun wə yakut-gehərlər artılojan tegilərni elip, qong dəbdəbə bilən kəldi. Sulaymanning kəxiqə kəlgəndə ez keşligə pükken həmmə ix toopruluk uning bilən sezləxti. **2** Sulayman uning həmmə soriyojanlıriqə jawab bərdi. Həqnemə Sulaymanoja ərəngən əməs idi, bəlkı həmmisidə uningoja jawab bərdi. **3** Xebanıng ayal padixahı Sulaymanning danalikləri, yasojan orda-sarayı, **4** dastihandiki taamlarına, əməldarlarining katar-katar oltruxlirioja, hizmətkarlinin katar-katar turuxlirioja, ularning kiyən kiyimlirigə, uning sakıyları wə ularning kiyən kiyimlirigə wə uning Pərvərdigarning eyidə atap sunojan kəydürmə kurbanlıklarıqə karap, üni iğiqə qüxtüp kətti. **5** U padixahka: — Mən ez yurtunda silining ixliri wə danalıkları tooprisida anglojan həwər rast ikən; **6** əmma man kelin ezbəzəlirim bilən kermigiqə bu sezlərgə ixənmigənidim; wə mana, mən həttə yeriminimu anglimojan ikənmən; silining danalıkları bilən bərikət-bayaqatlıkları mən anglojan həwərdin ziyyadə ikən. **7** Silining adəmları nemidegən bəhtlik-həf. Həmixin silining aldiliridə turup danalıklarını angloyaçan bu hizmətkarları nəkədər bəhtliktur! **8** Silidin seyüngən, silini ezi üçün İsrailning tahtığa olturoquzojan Pərvərdigar Hudalıri mubarektür! Hudalıri Israiloja baqlıojan muhəbbiti üçün, ularnı məngəgi məzmut tursun dəp U silini toqraqa həküm wə adalət sürgili ular üstütgə padixah kıldı, dedi. **9** U padixahka bir yüz yigirmə talant altun, intayın kep huxbuy buyumlar wə yakut-gehərlərinə swoja kıldı. Xebanıng ayal padixahı Sulayman padixahka sunojan xunqə zor mikdardiki huxbuy buyumlar xuningdin keyin heq körüngən əməs (**10** (Ofirdin altunları əpkəlidiojan Həramning hizmətkarları wə Sulaymanning hizmətkarları yənə intayın zor mikdardiki səndəl yaqıqını wə yakut-gehərlərinimə elip kəldi. **11** Padixah səndəl yaqıqidin Pərvərdigarning eyi üçün wə padixahning ordisi üçün paləmpəyər yasap həm nəqəm-nawaqlar üçün qıltalar wə sazları xuningdin yasatti. Xundak esil səndəl yaqıqı Yəhuda zeminidə bu wakitliqə heq kerüliq bakmılqanıdır). **12** Sulayman padixah Xebanıng ayal padixahıqə uning eziqə kilojan sowojılıridin axurup swoja tutti, ayal padixahning keşli tərtək həmməni — nema sorisa, xuni bərdi; andin u hizmətkarları bilən yoloja qıkıp ez yurtioja kəytip kətti. **13** Sulaymanoja hər yili kəltürülən altunning ezi alta yüz atmış altə talant idı. **14** Bu kirimdirin baxka, okqtçı-tijarətlər, barlıq ərəb padixahlar wə ez zeminidiki əməldarlarımı altun-kümüxləri elip Sulaymanoja tapxurattı. **15** Sulayman padixah iki yüz qong sıparni sokturdu wə hər sıparqa altə yüz xəkel altun kətti. **16** Xundakla üç yüz kalkanni yapıtlaklanıqən altundın yasıdı; hərbir kalkanni yasazka üç yüz xəkel altun ixtilidil; padixah ularnı «Liwan ormini sarıyi»qə esip köydi. **17** Padixah pil qılxırıdin qong bir təhtə yasap, uni sap altun bilən kapplati. **18** Təhtning altə kəwətlik pələmpiyi bar idi, uning bir altun

putpərişi təht bilən tutixip turattı; orundukning ikki yenida təyanoquqisi bar idi, hərbir təyanoquqning yenida birdin ərə turojan xirning həykili bar idi. **19** Altə kəwətlik pələmpəyinin üstidə, ong wə sol təripidə ərə turojan on ikki xirning həykili bolup, hərbir basquqning ong-sol təripidə birdin bar idi; baxka həqkandaq əldə uningoja oxhax yasaloqını yok idi. **20** Sulayman padixahning barlıq jam-piyalılırı altundın yasaloqan; «Liwan ormini Sarayı»diki barlıq kaqa-kuqilar tawlanıqən altundın yasaloqan; Sulaymannıng künliridə kümüx həqnemə hesablinatti. **21** Qünki padixahning kemiliri Həramning hizmətkarları bilən billə Tarixkə berip turattı; «Tarix kemə»lər hər üç yıldır bir kətim kəlip altın-kümüx, pil qılxırı, maymunlar wə tozlanrı əkəltəti. **22** Sulayman padixah, yər yüzidiki barlıq padixahlardın baylıkta wə danalikta üstün idı. **23** Hudanıng Sulaymannıng keşligə saloqan danalikini anglox üçün yər yüzidiki barlıq padixahlar uning bilən didarlıx arzusı bilən kələti; **24** kalğanlırning həmmisi ez səwojıtını elip kələtti; yəni kümüx kaqa-kuqilar, altun kaqa-kuqilar, kiyim-keşəklər, dubuloqa-sawutular, tetiktlər, atlar wə keşirlərni elip kələtti. Hər yili ular balgilik miqdarda xundak kılatti. **25** Wə Sulaymannıng jəng hərəsiqə katidiojan atlrı üçün tət ming eojili bar idi, xuningdək on ikki ming atlık əskiri bar idi; u ularnı «çəng hərəsi xəhərlirli»gə wə ezi turidiojan Yerusalemə orunlaştırdı. **26** Sulayman [Əfrət] dəryasidin Filistiyə zeminiojqə takı Misirning qərmişiqə kədər bolovan barlıq padixahlıqlar üstidin həkümranlıq kıldı. **27** Padixah, Yerusalemda kümüxni taxtək kəp, kədir dərəshlərini jənubiy tūzluqlıktıq ijmə dərəhəlirigə oxhax nuroqun kıldı. **28** Xikilər atlınarı Misirdin wə hərkəti yurtlardın Sulaymanoja yətküzip berip turattı. **29** Sulaymannıng baxka əməlleri baxtın ahiriojqə «Natan payqəmbərninq bayanlıri», «Xilohluq Ahiyahıning bixaritı», xundakla Nibatning oοqli Yəroboam toopruluk «Aldın kərgüqi İddo kərgün alamət kərənülxələr» deyən kitablarqa pütülgən əməsmidi? **30** Sulayman Yerusalemda turup pütün İsrailning üstidin kırıq yil səltənət kıldı. **31** Sulayman atabowlılıri arısında uhlidi; halayık uni atisi Dawutning xəhəridə dəpnə kıldı; uning oοqli Rəhəboam uning orñoja padixah boldi.

10 Rəhəboam Xəkəmgə bardi; qünki pütükil İsrail uni padixah tikligili Xəkəmgə kəlgənidi. **2** Nibatning oοqli Yəroboam xu ixni anglioanda xundak boldiki, Misirdin kəytip kəldi (qünki u Sulayman padixahıtin kəqip Misirdə turuwaqtı). **3** Əmdə halayık adam əwətip uni qəkirtip kəldi. Xuning bilən Yəroboam wə pütükil İsrail kəlip Rəhəboamoja: — **4** Silining atılıri boynımızqa saloqan boyunturukını eojir kıldı. Sili əmdi atılırinin bizgə koyojan kəttik tələpləri bilən eojir boyunturukını yeniklitip bərsilə, silining hizmətləridə bolimiz, deyixti. **5** U ularoja: — Hazırqə kəytip üç kündin keyin andin kəximoja yənə kelinglər, dedi. Xuning bilən həlkə tarilip kətti. **6** Rəhəboam padixah ezbəzətisi Sulayman hayat waktida uning hizmitidə turojan moysipitlərinə məslılıqat sorap: — Bu həlkə beridiojan jawabım tooprısında nemə məslılıqat kərsisilər? — dedi. **7** Ular uningoja: — Əgər sili razılık bilən bugün bu həlkəni hux kılıp ularoja məhrəban muamile kərsitip, ularoja yahxi sözər bilən jawab kilsilə, ular silining barlıq künliridə hizmətləridə boldı, dedi. **8** Lekin u moysipitlərinə kərsətkən məslılıqatını kəyriп koyup, ezi bilən qong bolovan, aliddə hizmitidə boluwaterkən yaxlardın məslılıqat sorap **9** ularoja: — Manga «Silining atılıri bizgə saloqan boyunturukını yeniklətkəylə» dəp tiligən bu həlkəkə jawab beriximiz toopruluk kəndək məslılıqat berisilər? — dedi. **10** Uning bilən qong bolovan bu yaxlar uningoja: — «Silining atılıri boyunturukimizni eojir kıldı, əmdi sili uni bizgə yenik

kilojaya» dəp eytkan bu həlkə sez kılıp: — «Mening qımqılak barmikim atamning belidin tomräktur. **11** Atam silərgə eçir boyunturuknı saloqan, lekin mən boyunturukunglarnı tehimu eçir kılımən. Atam silərgə kamçılar bilən tənbil-tərbiyə bərgən bolsa mən silərgə «qayanlık kamçılar» bilən tənbil-tərbiyə berimən», deyəla, — dedi. **12** Rəhəboam padixah ularqa: «Üq kündin keyin andin keximoja yəna kelinqər» deginidək, Yərəboam wə barlıq həlk üçinqi künü uning kəxiqə kəldi. **13** Rəhəboam padixah moysiitlarning məslihətini taxlap kəpqılıkkə qatılıklı bilən jawab bərdi. **14** U yaxlarning məslihəti boyiqə ularqa: — Atam silərgə eçir boyunturuknı saloqan, lekin mən uni tehimu eçir kılımən. Atam silərgə kamçılar bilən tənbil bərgən bolsa mən silərgə «qayanlık kamçılar» bilən tənbil-tərbiyə berimən, dedi. **15** Xuning bilən padixah həlkinqə sezinı anglimidig. Bu ix Huda taripidin bolovan; qünki buning bilən Pərvərdigarning Xilohluq, Ahiyahnıq wasitisi Nibatning oqlı Yərəboamoja eytkan sezi əməlgə axurulidiqan boldi. **16** Pütkül Israil padixahıning ularning səzığə kulağ salmiojinini kergəndə həlk padixahı jawab berip: — Dawuttin bizgə nemə nesiwə bar? Yəssənəng oqlıda bizning heq mirasımız yoktur! Hərbiringlər ez ey-qedirliringlərə kaytinglər, i Israil! I Dawut, sən ez jəmatinqılla işə bol — dedi. Xuning bilən Israillar ez ey-qedirliriqə kaytip ketixti. **17** Əmma Yəhuda xəhərliridə olturojan Israillarə bolsa, Yərəboam ularning tüstiga həkmindən sirdi. **18** Rəhəboam padixah baj-alwan begi Adoramni Israillarqa əwətti, lekin pütkül Israil uni qalmaşək kılıp eltürdi. U qəoşa Rəhəboam padixah aldirap, ezining jəng harwisiqə qıkıp, Yerusaleməqə tikiwətti. **19** Xu tərikidə Israil Dawutning jəmatidin yüz erüp, bügüngə kədər uningoja karxi qıkıp kəldi.

21 Rəhəboam Yerusaleməqə kəlip, Israil bilən jəng kılıp padixahlıknı eziqə kayturup əkilix üçün Yəhuda bilən Binyamin jəmatidin bir yüz səksən ming hillanojan janggiwar əskərnı toplidi. **2** Lekin Hudanıgə sezi Hudanıgə adimi Xemayaqə kəlip: — **3** «Yəhudanıgə padixahı, Sulaymannıq oqlı Rəhəboamoja, Yəhuda bilən Binyamindiki Israillarəqə sez kılıp: — **4** «Pərvərdigar mundaq dəydi: — Hujumoja qıkmanglar, kerindaxliringlər bilən jəng kılımanglar; hərbiringlər ez əyünglərəqə kaytip ketinglər; qünki bu ix Məndindur», degin» — deyildi. Wə ular Pərvərdigarning səzlirigə kulağ saldı, Yərəboamoja hujum kilixtin yandi. **5** Rəhəboam Yerusalemda turatti, wə Yəhudada korojanlıq xəhərlərni saloquzanıdi. **6** U Bəyt-Ləhəm, Etam, Təkoşa, **7** Bəyt-Zur, Sokoh, Adullam, **8** Gat, Marəxah, Zif, **9** Adorayim, Lakix, Azikah, **10** Zorah, Ayjalon, Hebronni yasatti; bularning həmmisi korojanlıq xəhərlər bolup, Yəhuda wə Binyaminiñ zəminidə idi. **11** U barlıq kələ-korojanlarnı mustəhkəmlidi wə ularda sərdarlarnı tayınlidi, zapas axılık, may wə xarablarnı təyyarlıdı. **12** U yəna hərkəsini xəhərlərni kepligən kalkan wə nayzılər bilən korallandurup, alamət mustəhkəmliwətti. Yəhuda bilən Binyamin uning təripidə turatti. **13** Pütkül Israilda turuwtən kahinlər bilən Lawılyar kəysi yurtta bolmisun uning təripidə turatti. **14** Qünki Yərəboam bilən uning oqlulları Lawılyarnı qətkə kekip, ularning Pərvərdigarning hizmitidə bolup kahinlik etkizüxini qəkligənləki üçün, ular əzlirininq otlaklärı wə mal-mülkini taxlap Yəhuda zeminoja wə Yerusaleməqə kelişənidə **15** (qünki Yərəboam «yüküri jaylar»diki hizmat üçün «teka ilahlıları» wə ezi yasiqən mozay məbdulrinin kulluklu bolexkə ezi üçün kahinlarnı təyinligənidir). **16** Wə bu [Lawılyar] əgixip, Israilning həmmə kəbililiridin kənglidlə Israillingin Hudasi Pərvərdigarnı seçinip-izdəxkə iradə tikligənlər ata-

bowilirining Hudasi bolovan Pərvərdigaroja kurbanlıq kılıx üçün Yerusaleməqə keliixti. **17** Xundak kılıp ular Yəhuda padixahlıkinin küqini axurup, Sulaymannıq oqlı Rəhəboamnı üç yil kişiñləndirdi; qünki [Yəhədadikilər] üç yil Dawutning wə Sulaymannıq yolda mangozanıdi. **18** Rəhəboam Maħalatni əmrıga aldi. Maħalat Dawutning oqlı Yərimotning kizi; uning anisi Yəssənəng oqlı Eliabning kizi Abihayil idi. **19** Maħalattin Rəhəboamoja Yəux, Xemariya wə Zaham degən oqlullar terəldi. **20** Keyinkı waqtılarda Rəhəboam yənə Abxalomning [nəwrə] kizi Maakahni əmrıga aldi; u uningoja Abiya, Attay, Ziza wə Xelomitlarnı tuqup bərdi. **21** Rəhəboam Abxalomning [nəwrə] kizi Maakahni əmrıga alqan barlıq ayalları wə kenizəkliridin bakrak seyätti; qünki u jəmiy on səkkiz ayal wə atmix kenizəknı əmrıga alqan; u jəmiy yigirmə səkkiz oqul, atmix kiz pərzənt kərgən. **22** Rəhəboam Maakahdin bolovan oqlı Abiyani kerindaxliri iqida həmmidin qong xahzadə kılıp tikildi, qünki u uni padixahlıkkə waris kılmacqı idi. **23** Rəhəboam aklilanılık bilən ix körüp, oqlullarını Yəhudanıgə barlıq zeminlili wə Binyamining barlıq zeminliridiki barlıq korojanlıq xəhərlərə orunlaxturup, ularni naħayiti kəp zapas ozuk-tülüklə bilən təminlidi; u yənə ularqa nuroqun hotun elip bərdi.

12 Rəhəboamning padixahlıki mustəhkəm bolovanında, xundakla küqəygəndə, xundak boldiki, u Pərvərdigarning əkanın-əhkamlarını tərk kıldı wə pütkül Israillarunu uningoja agixip kətti. **2** Wə ularning Pərvərdigaroja wapsızlıq kılıjını tüpəylidin, Rəhəboam səltənətinin bəxinqi yıldı; xundak boldiki, Misirning padixahı Xixak Yerusaleməqə hujum közəjidi. **3** Xixak bir ming ikki yüz jəng harwisi, atmix ming atlıq əskərni baxlap kəldi; u ezi bilən billə Misirdin elip qıkkən ləxkərlər, jümlidin Liwiyəliklər, Sukkiyələr wə Efipiylər san-sanaksız idi. **4** U Yəhudada təwə bolovan korojanlıq xəhərlərni ixçal kıldı, andin Yerusaleməqə hujum kılıxka kəldi. **5** Bu qəoşa Xixak səwəbidiñ Yəhuda əməldarlıri Yerusaleməqə yiölihxənənidə; Ximaya pəyojəmbər Rəhəboam wə əməldarlearning yenioja kəlip ularqa: — Pərvərdigar mundak dəydi: — «Silər menindin waz kəqkininqlər üçün, Mənnu silərdən waz keqip Xixakning koliqə tapxurdum» dəydi, dedi. **6** Xuni anglap, Israil əməldarlıri bilən padixah əzlirini təwə kılıp: — Pərvərdigar adildur, deyixti. **7** Pərvərdigar ularning əzlirini təwə kılıqanlığını körüp Pərvərdigarning sezi Ximayaqə yetip kəlip: — «Ular əzlirini təwə kılıqanlıq, Mən ularnı ħalak kilmay, bəlkı ularqa azojinə nijat kərsitmən wə Mening kaynap turojan oqəzipim Xixakning koli bilən Yerusaleməqə tekülməydi. **8** Əlbuki, ularning Manga bekinix bilən dunyadiki padixahlıklarıqə bekinixning kandak pərkə barlıkını bilip yetixi üçün, ular Xixakka bekindi bolidü» — deyildi. **9** Xuning bilən Misir padixahı Xixak Yerusaleməqə hujum kılıp, Pərvərdigarning əyidikə həzinə-bayılıklar bilən padixahıning ordisidiki həzinə-bayılıkları elip kətti. U hammissini, jümlidin Sulayman yasatkan altun sıpar-ķalqanları koymay elip kətti. **10** Ularning ornida Rəhəboam padixah mistin birmünqə sıpar-ķalqanlar yasitip, ularni padixah ordisininq kirix yolinı saklaydiqan pasiban bəglirininq koliqə tapxurdi. **11** Padixah hər ketim Pərvərdigarning eyiğə kiridiojan qəoşa, pasibanlar u ķalqanları elip tutup turatti, andin ularni yəna pasibanlıqə akelip koyxattı. **12** Xuning bilən padixah ezini təwə kılıqandın keyin, Pərvərdigarning əyidip uningdin yenip, uni tamamən yokitiwətmidi; Yəhədadikilər iqidimə az tola yahxi ixlar teplidi. **13** Padixah Rəhəboam Yerusalemda asta-astə kudrat teplip, oż səltənətini sürötti. Rəhəboam taħħa qıkkən qeojda kırık bir yaxta idi; u Yerusalemda, yəni Pərvərdigar Θə namini tikləx üçün pütkül Israil kəbililirili iqidin talliojan

xəhərdə on yətə yil səltənət kıldı; Rəhoboamning anisining ismi Naamah bolup, u Ammoniy idi. **14** Rəhoboam kənglida Pərvərdigarnı izdəxni niyət kilmiojanlılıq tüپaylidin rəzzillik kıldı. **15** Rəhoboamning barlıq kılıqan ixliri baxtin-ahriqıqa nəsəb hatırılıridiki «Ximaya pəyəqəmbərninq sezliri» wa «Aldın kərgügi İddoning sezliri»da pütülgən amasımıdi? Rəhoboam bilən Yaroboam otturısında uruxlar tohtimay bolup turattı. **16** Rəhoboam ata-bowlirili arisida uhlidi, «Dawutning xəhiri»ga dəpnə kıldı. Oçlı Abiya uning ornioja padixah boldi.

13 Padixah Yəroboamning səltənitining on səkkizinci yili Abiya Yəhudadanıng üstüga padixah boldi. **2** U Yerusalemda üç yil səltənət kıldı; uning anisining ismi Mikaya bolup, u Gibeahlıq Uriyahnıng kizi idi. Abiya bilən Yəroboam otturısında urux boldi. **3** Abiya jəng kılıx üçün hillanojan jəngqılərdin tət yüz mingni baxlap qıktı; Yəroboammu hillanojan batur jəngqılərdin səkkiz yüz mingni baxlap qıkıp, Abiyaqoja kárxi sap tütüp turdi. **4** Abiya Əfraim taqlıq rayonidiki Zemarayim teojoqa qıkıp mundaq dedi: — «I Yəroboam wə Israil həlkı, gepimgə kulak selinglar! **5** Bilməmsilər, Israilning Hudasi Pərvərdigar «tuzluk əhədə» kılıp, Israilning üstidiki padixahlıklıki Dawutka wə uning əwlədlirijo mənggügə təkdim kılqanoq? **6** Lekin Dawutning oçlı Sulaymannıng kuli, Nibatning oçlı Yəroboam kozqolilip eż oqojisidin yüz əridi. **7** Xuning bilən bəzi muttaşəmərlər, «Bəlyalıning balılırı» uning yenioja yiojılıp, Sulaymannıng oçlı Rəhoboam bilən karxılıxixqa əzllarını küqləndirdi; Rəhoboam u qəoşa tehi yax, səbiy balidak bolojaqka, ularoja təng keləlmidi. **8** Əmdı silər Pərvərdigarning Dawutning əwlədrilirininq kolioja tapxurojan padixahlıkoja kárxi qıkıp «ezimizini kərsitimiz» dəysilər; silərning adıminglar dərvəkə keptür; silərdə yəna Yəroboam silərgə yasap bərgən, ilahlar dəp karılıdıcıq altın mozaylar bar. **9** Silər Pərvərdigarning kahinləri bolojan Hərunning əwlədləri bilən Lawiyarnı kooqlıwetip, yər yüzidiki baxka əllər kılıqinidək əzlliringlarqa [halıqanqə] kahin tikliwalıqın əməsmənidinqlər? Kimdəkim bir torpak wə yətə kozinizi elip keliq ezmüni [kahinlikkə] beqixlaymən desə, u Huda bolmiojan butlaroja kahin bolalaydu! **10** Lekin biz bolsak, Pərvərdigar bizning Hudayimizdurdur, biz uningdin waz kaqmıdu; Pərvərdigarning hizmitidə bolojan kahinlar bolsa Hərunning əwlədrilidur, Lawiyalar ularınlıq hizmitidə turmakta. **11** Ular hər künə atisi-alximi Pərvərdigaroja keydürüma kurbanlıqlarını sunup, esil huxbuy yakıldı. Pakız xiraga «təkdim nanlar»mu tiziq koyulidu, hər künə kəqtə ular altın qiraqdən üstidiki qiraqları yandurulidu; qünki biz Hudayimiz Pərvərdigarning tapxurukioja əməl kılıp keliwətimiz. Biraq silər bolsanglar uningdin waz kaqtıngılar. **12** Kəranganlar, Huda bizni Baxlıquçı bolup biz bilən billidur; kollırıqan kanay aloqan, silərgə hujum kılıxıq signal qılıqxıq tayyar turidıqan uning kahinlirimu biz bilən billidur. I Israil balılıri, ata-bowanglarning Hudasi bolojan Pərvərdigar bilən jəng kilmangar; qünki silər hərgiz oqlıba kazınlımlısilər. **13** Lekin Yəroboam ularınlıq arkışından hujum kilmək üçün bəktürmə koyojanı. Xundakki, Israillar Yəhudadalarıng aldi təripida idi wə bəktürmə koxun ularınlıq arka təripida saklap turattı. **14** Yəhudadalar burulup karışa, mana ezelri aldi-arkidin hujumoja uqravatatti; ular Pərvərdigaroja pəryad kətirdi, kahinlarmu kanaylarnı qaldı. **15** Buning bilən Yəhudadalar kəttik quşan ketürüxti; wə xundak boldiki, Yəhudadalar kəttik quşan ketürüxüwatkanda, Huda Yəroboam bilən barlıq Israillarnı Abiya bilən Yəhudadalarıng aldidin urup terə-pərəng kıldı. **16** Israillar Yəhudadalarıng aldidin kąqtı; Huda ularınlı Yəhudadalarıng kolioja tapxurdi. **17** Abiya bilən uning adəmləri Israillarnı kəttik kiroqın kıldı; Israillardin hillanojan

bəx yüz ming əskər kətl kıldı. **18** Bu qəoşa Israillar təwən kıldı; Yəhudadikilər ata-bowliririning Hudasi Pərvərdigaroja təyanojanlıq üçün oqlıba kazandi. **19** Abiya Yəroboamning kəynidin koçlap mangdi; u uning ilkidin birkənqə xəhərinə, yəni Bəyt-əl wə uningoja karaxlık yeza-bazarlarnı, Yexanah wə uningoja karaxlık yeza-bazarlarnı, əfron wə uningoja karaxlık yeza-bazarlarnı tariwaldı. **20** Yəroboam Abiyanıng künləridə kaytidin küqlinəlmidi. Pərvərdigarning uni uruxi bilən u oldu. **21** Abiya bolsa əzini kudrat tapkuzdu; u on tet hotun elip, yigirmə ikki oçoul, on altə kız pərzənt kərdi. **22** Abiyanıng baxka ixliri, uning mangajan yolları wə eytkən sezliri «İddo pəyəqəmbərninq təhlili»də pütülgəndür.

14 Abiya ata-bowlirili arisida uhlidi, kixilər uni «Dawut xəhiri»ga dəpnə kıldı. Oçlı Asa uning ornioja padixah boldi. Asa padixah bolojan künlərdə on yil ting etti. **2** Asa Hudasi Pərvərdigarning nəziridə durus wə toqraqa boloqanni kıldı. **3** U yat əllərdin kəlgən but kurbangahlırını wə «yukarı jaylar»ni yoktip, «but tüwriük»lərni ərüp qekip, Axərah butlirini kisip taxlıdi, **4** Yəhudadalaroja ata-bowliririning Hudasi bolojan Pərvərdigarnı izdəxnı, mukəddas kənun-əmərlərni tutuxni emr kıldı. **5** U yəna Yəhuda zeminidiki hərbir xəhərlərdin «yukarı jaylar»ni wə «küin tüwriklärli»ni yokattı. U qəoşa pütün padixahlıq uning həkümranlılıqda tinq-asayılxılkə etti. **6** U yəna Yəhuda zeminidə birnaqqa koroqanlıq xəhərlərni salardı, qünki yurt-zemin aramlıq boldı; Pərvərdigar uningoja aramlıq bərgaçka, xu yillarda həq urux bolmadi. **7** U Yəhudadalaroqa: — Zemin aldimizda tinq turqanda, bu xəhərlərni sepil bilən korkxalojan, munarlık, baldaklıq kowukluları bolojan xəhərlər kılıp kurayı; qünki biz Hudayimiz Pərvərdigarnı izdigimiz üçün U tinqlik bərdi; biz Uni izdəp kəldük wə U bizning tət ətrapımızda bizgə aramlıq bərdi, dedi. Xuning bilən ular kuru luxnu baxlıdı wə ixliri onguxluk boldı. **8** Asanıng köxunu bar idı; Yəhuda kəbilisidin kalkan wə nəzəy bilən korallanıqan tinq yüz ming əskiri, Binyamin kəbilisidin sıpar wə okyə bilən korallanıqan ikki yüz səksən ming kixilik; ularınlıq həmmisi batur əzimətlər idi. **9** U qəoşa Zərah isimlik bir Efiopiylı milyon kixilik köxunu bilən üç yüz jəng harwisiñi baxlap, [Asaçə] hujum kozqap Marəxahqa kəldi. **10** Asa uning bilən karxılıxixqa atländi; ular Marəxahqa yekin Zəfatah jiloqisoja kəlip, bir-birigə karxi səp tütüp turuxtı. **11** Asa Hudasi Pərvərdigaroja nida kılıp: — I Pərvərdigar, Əz bəndənggə yardımə bərsəng, u küplük bolsun, ajiz bolsun Sən üçün həqənqə ix əməs. I Pərvərdigar Hudayimiz, bizgə yardım kəloqaysən; qünki biz Sanga tayinimiz wə Sening namingda bu zor köxunoja kárxi atlinip qıktı. I Pərvərdigar, Sən bizning Hudayimizdursan, insanlar Seningdin əyalip kəlmisun! — dedi. **12** Xuning bilən Pərvərdigar Asa wə Yəhudadalarıldı Efiopiylərni urup tiripirən kiliwətti, Efiopiylər kəqtı. **13** Asa ez adəmləri bilən birləktə ularnı taki Gərarojıqə kooqlıdi; Efiopiylər xundak yikitildiki, uların bir adəmmü tırık kalmidi; qünki ular Pərvərdigarning aldida wə uning köxunu aldida kukum-talkan kıldı. Yəhudadalar oqayıt zor jəng əqənimətlərini kolioja elip kətti. **14** Ular yəna Gərər ətrapidiki barlıq xəhərlərgə hujum kılıp ixojal kıldı; qünki Pərvərdigardin zor bir körkənq muxu xəhərlərdikilərni başkanıdi. Yəhudadalar yəna həmmə xəhərni birnimü koymay bulang-talang kıldı, qünki ularla tolımı kəp mal-mülük bar idı. **15** Ular yəna mal bəkən qarwiqların qedir-kotanlırioju zərb kılıp, nahayıti kəp koy wə tegilərni elip Yerusaleməqə kaytti.

15 Hudanıng Rohı Odədninq oçlı Azariyanıng üstigə qüxti. **2** Xuning bilən u Asa bilən kerüxüxkə qıkıp uningoja: — I

Asa, pütkül Yəhudalar wə Binyaminlar, manga կulaқ selinglər! Silər Pərvərdigar bilən billa bolöjininglarda, Umu silər bilən billə bolidü. Silər Uni izlisənglər U silərgə tapkuzulidü; lekin silər Uningdin waz kəqsənglər U silərdin waz keqidü. **3** Israillar uzun künərgiqə həkkiy Huda, təlim beridəqan kahin wə kanun-əhkamlardın juda bolup yürdü; **4** Lekin ular kiyinqılıkla qoşa wə wakıtlarda Israilning Hudasi Pərvərdigar oqa kaytip, Uni izdidi wə U ularoja ezzini tapkuzdi. **5** U wakıtlarda qıkip-kirip turoqanlar oqa həq aramlik bolmiojan, qünki hərkəysi əl-yurtlar malimanqılıq iqidə turattı. **6** Huda ularni hərhil kiyinqılık-malimanqılık iqidə kəlduroqqa, məmlikət bilən məmlikət, xəhər bilən xəhər ezara soküxup wəyran boldi. **7** Lekin silər bolsanglar, kəysər bolunglar, məzmut turup kolliringlarnı boxatmanglar, qünki əməllirinqlarning ejir-inamı bardur, dedi. **8** Asa bu gəplərni wə Odəd pəyojəmbər bərgən bekarottını anglojanda u dadillixip, püttün Yəhudə wə Binyamin zemirləridə, xundakla əfraimning taqlıq rayonlarında koloja qüxişən hərkəysi xəhərlərdiki yirginqlik butlarnı yokattı wə yənə Pərvərdigarning eyidiki aywan aldida turojan Pərvərdigar kurbangahını yengibaxtin yasatti. **9** U barlıq Yəhudalar wə Binyaminləri, xuningdək ularning arisida olturaklıxla kərən, barlıq əfraimiy, Manassəhəyi, Ximeoniy musapirlərini yioqdi (qünki nuroqun Israillar Asanıng Hudasi Pərvərdigarning uning bilən billə ikeñlikini kərən bolup, Israildin qıkip Asa tərəpkə etkanidi). **10** Asanıng səltənitinining on bəxinqi yili üqinqi ayda ular Yerusaleməqə yioqıldı. **11** Xu künı ular elip kələgən jəng əqənimətlərinidən yətə yüz buka wə yətə ming koynı Pərvərdigar oqa atap kurbanlıq kıldı. **12** Ular yənə atabowilirinen Hudasi bolojan Pərvərdigarnı pütün kəlbi wə bütün jeni bilən izdəkkə bir əhdə tüzüxti; **13** Əhədə, Israillinq Hudasi bolojan Pərvərdigarnı izdimigen kəri-yax, er-ayal deməy həmmisi eltürünsün, deyildi. **14** Ular yukiri awaz bilən warkırax wə kanay həm bureau qelix bilən Pərvərdigar oqa kəsəm berixti. **15** Pütkül Yəhudə jamaiti iqtənə kəsimidin xadlandı; qünki ular pütün kəlbi bilən kəsəm iqtənə bolup, Pərvərdigarnı tolımı təlmürüp izdidi; wə U ularoja Əzini tapkuzdi. Pərvərdigar ular oqa tet ətrapida aramlik ata kıldı. **16** Asa padixah, yənə qong anisi Maakəhni yirginqlik bir «xərəh» türwütni yasioqını üqin hanixlik mərtwişidin qüxtürüwətti. Asa bu yirginqlik butni kesip, ayaq astida qayıldı wə Kidron jilojisida kəydürüwətti. **17** «Yukiri jaylar» yoxitilmisimi, Asanıng kəlbi [Pərvərdigar oqa] pütünliy beqixlananıdır. **18** Həm atisi həm u ezi Pərvərdigar oqa atap yasioqan nərsilərni, jümlidin kümüx bilən altunni wə türklik qəqa-qıqları Hudanıng eyigə kəltirdi. **19** Xu wakittin tartip taki Asanıng səltənitinining ottuz bəxinqi yilioqı urux bolup bəkmidi.

16 Asanıng səltənitinining ottuz altinqi yili, Israillinq padixahı Baaxa Yəhudəda qarxi hujum kıldı; həqkim Yəhudanıng padixahı Asa bilən bardı-kəldi kilmisün dəp, Raməl xəhərini məhkəm kılıp yasıdı. **2** U wakitta Asa Pərvərdigarning eyidiki həzinilərdin wə padixahıng ordısidiki həzinilərdin altun-kümüxni elip ularni Dəməxəktə turuxluk Suriya padixahı Bən-Hədadka əwətip wə bu hawərni yətküzip: — **3** «Mening atam bilən silining atılırinin arisida bolğandək mən bilən silining arılırında bir əhdə bolsun. Mana, siligə kümüx bilən altun əwəttim; əmdi Israillinq padixahı Baaxa bilən bolojan əhdiliridin kollırını üzsilə; xuning bilən u meni kamal kılıxtin kol üzsün» — dedi. **4** Bən-hədad Asa padixahıng seziga kirip, eż əkəninin şərdarlarını Israillinq xəhərlirigə hujum kılıxka əwətip, Ijon, Dan, Abəl-mayim, Naftalidiki barlıq ambar

xəhərlərini bekindurdu. **5** Baaxa bu həwərni anglap, Raməl istiləkmini yasaxtin kolini yiojip, kıruluxlarning həmmisini tohtattı. **6** Asa padixahı bolsa pütkül Yəhudanıng adəmlərini baxlap, Baaxa Raməl xəhərini yasaxqa ixlətkən taxlar bilən yaqaqlarını Ramahtın toxup elip ketti. U muxuların ilxitip Gebani wə Mizpalı məhkəm kılıp yasıdı. **7** U qaçda, aldin kərgüçü Hənanı Yəhudə padixahı asanıng yenioqa kelip uningoja: — Əzung Pərvərdigar Hudayingoja əməs, bəlkı Suriya padixahıqə tayanojanlıqın iqüün Suriya padixahınını koxunu əz kolungdin kutuldı. **8** Efiopiylər bilən Liwyəliklər qong bir koxun əməsmidi? Jəng hərwilir wə atlıq əskərliri intayin kəp əməsmidi? Lekin sən pəkət Pərvərdigar oqa tayanoqanda, u ularnı kolungoja tapxurəcanı. **9** Qünki Pərvərdigar kengli Manga tamamən sadık bolqanlar oqa yardımədə bolup, Əzümnı kudrətlik kərsitəy dəp, kəzərlərini pütün yər yüzə uyan-buyan yügürtüdü. Sən bu ixta bək əhməklik kildində. Əmdi buningdin keyin uruxlardın halas bolalmaysən, dedi. **10** Buni anglaplə Asa aldin kərgüçigə intayin oqəzəplənilip, uni zindanıqə solap koydi; uning bu seziga kəhri kaynap ketti. U xu wakıtlarda hələltin bəzilirigə zulum selixkə baxlıqanı. **11** Mana, Asanıng koloja ixləri baxtın ahirioqıqə «Yəhudə wə Israel padixahlırinin tarihnamısı»da pütülgəndür. **12** Asanıng səltənitinining ottuz tokkuzinqi yılıda putida bir kesəl pəyda bolıdı; wə kesili baroqanseri eqirliy ketti; lekin u aqriqandımu Pərvərdigarnı izdimidi, bəlkı pəkət teviplərindən yardımə izdidi. **13** Asa səltənitinining kırık bərinqi yılıda oldu, ata-bowlıwili arisida uhlidi. **14** Həlkələr uni «Dawut xəhəri»da ezigə atap təyyarlıt koloja kəbriga dəpnə kıldı. Ular uni əttarlararning usulı bilən tangxalğın hərtülli döra-dərmandın bolojan bir arı laxma pürkələn jinazioja yatkuzdi həmdə uningoja atap nuroqun huxbuy yandurdu.

17 Oqlı Yəhəxəfat Asanıng ornioqa padixah boldı; u Israel padixahlıkıqə takəbil turux üçün ezzini kückəytti. **2** U hərbəy kücklərini Yəhudanıng həmma kərojanlıq xəhərlirigə orunluxtarı həmdə Yəhudə zeminiqə wə atisi Asa ixtəl koloja əfraimdiki hərkəysi xəhərlərgə mudapiə kücklərini turoqzdi. **3** Pərvərdigar Yəhəxəfat bilən billə boldı, qünki u atisi Dawutning baxta yürgüzən yollarında mengip Baal butlını izdimidi, **4** bəlkı atisining Hudasinila izdəp, Uning əmrleridə mengip, Israillarning kilmixlərini dorimidi. **5** Xunga, Pərvərdigar uning padixahlıktıki hökümranlığını mustəhkənlidi; pütkül Yəhudədikələr uningoja salam-sowojınları sunup turdu; xuning bilən uning mal-mülki nahayiti kəp, xan-xəhərli nahayiti yukiri boldı. **6** U Pərvərdigarning yollarında mangoqqa, oqəyrətlik boldı; uning üstiga u Yəhudə zeminiñin «yukiri jaylar»nı wə Axərah butlınıri yokattı. **7** Uning səltənitinining üqinqi yili ezzinin emaldarlıridin Bən-Hayil, Obadiya, Zəkeriya, Nətanəl, Mikayalarnı Yəhudanıng xəhərləridə həlkət tolım berixkə əwətti. **8** Ular bilən billə baroqanlardın yənə Xemaya, Nətaniya, Zəbadiya, Asəhəl, Xəmiramot, Yonatan, Adoniya, Tobiya, Tob-Adoniya qatarlık birkənqə Lawilyar, xundakla yənə Əlixama bilən Yəhəram deqən iki kahinmü bar idi. **9** Ular Pərvərdigarning Təwrat kənuni kitabını aloqə berip, Yəhudə zeminiñi barlıq xəhərlərni arılap yürüp həlk arisida tolım beritti. **10** Yəhudanıng ətrapidiki məmlikətlərning həmmisini Pərvərdigarning körkənqi bastı wə ular Yəhəxəfat bilən urux kılıxka petinalmayıttı. **11** Filistylərdin bəzilirilə Yəhəxəfatka sowoq-salamlar wə kümüx olpanlarını tapxurdu; Ərəblərmə padiliridin uningoja yətə ming yətə yüz koqkar, yətə ming yətə yüz tekə sowoq kıldı. **12** Yəhəxəfat baroqanseri karamət

kudrat tepip, Yəhündada birnəqqə korojan wə ambar xəliri bina kıldı. **13** U Yəhündanıng hərkəysi xəhərliridə nuroqun maddiy axya zapisi təyyarlıdı; Yerusalemidim uning zəbərdəs batur jəngqilir bar idi. **14** Jəmatlıri boyiqə ularning sani təwəndikiqə: — Yəhuda kəbilisidiki mingbaxlıri iqida Adnah sərdar bolup, batur jəngqilerdin üy yüz mingqo baxlamqılık kılatti; **15** Adnahning kol astida Yəhəhananıng sərdar bolup, ikki yüz səksən ming adəməgə baxlamqılık kılatti; **16** Yəhəhananıng kol astida Zikrining oqlı Amasiya bar idi; u Pərvərdigaroja ezzini atıwətkən adəm bolup, ikki yüz ming batur jəngqigə baxlamqılık kılatti. **17** Binyamin kəbilisi iqida Eliyada degen batur bir jəngqi bolup, okyə wə kalkan bilən koralanlıqan ikki yüz ming batur jəngqigə baxlamqılık kılatti; **18** Eliyadanıng kol astida Yəhəzabad bolup, jəngqə teyyar koxundın bir yüz səksən ming adəməgə baxlamqılık kılatti. **19** Bularning həmmisi padixahning həmizitidə hazırlı turattı; padixahning yənə pütün Yəhūda zeminidiki korojanlıq xəhərlərgə orunlaxturulmuş adəmləri bolsa, ularning sırtıda idi.

18 Yəhəxfatning mal-mülki nahayiti kəp, xan-xəhriti nahayiti yukarı boldı; u Ahəb bilən əhdilixip ittipaklaxtı.

2 Birnəqqə yıldın keyin u Ahəb bilən kerüxiyxə Samariyəga bardi. Ahəb bolsa uningoja wə uning həmrəhlirliqə atap nuroqun kala, koy soydi; andin u uni Gileadlıtı Ramotka billə hujum kılıxka unattı. **3** Israel padixahı Ahəb Yəhūda padixahı Yəhəxfat: — Əzləri meninq bilən billə Gileadlıtı Ramotka berixxə makul bolandıla? — dəp soriwidı, u: — Bız silininq meninq dəp ayrimayımız; meninq həlkim ezelirininq həlkidur. Mən ezelri bilən billə jəng kılıxka barmay turmaymən, dəp jawap bərdi. **4** Lekin Yəhəxfat Israelning padixahı: — Ətünimənki, bugün awwal Pərvərdigarning səzini sorap kərgəyla, dedi. **5** Xuning bilən Israelning padixahı pəyojəmbərlərni, yəni tət yüz adəmni yiqdırup ulardin: — Biz jəng kılıqlı Gileadlıtı Ramotka qıksaq bolandı, yok? — dəp soriwidı, ular: «Qıkkın, Huda uni padixahının koliqə beridü, deyixti. **6** Lekin Yəhəxfat bolsa: — Bulardın baxxa yol soriqdək, Pərvərdigarning birər pəyojəmbəri yokmüdü? — dəp soriidi. **7** Israelning padixahı Yəhəxfatka jawab berip: — Pərvərdigardin yol sorayıdan yənə bir adəm bar; lekin u meninq toopronda kutluknı əməs, bəlkı daimi balayı'apətni kərsitip bəxarət bərgəqə, man uni eç kərimən. U bolsa İmlahning oqlı Mikayadur, dedi. Yəhəxfat: — I aliyları, sili undak demigəyla, dedi. **8** Andin Israelning padixahı bir qakirini kığkırip uningoja: — Qaşkan berip, İmlahning oqlı Mikayani qakirtip kəl, dəp buyrudi. **9** Əmədi Israelning padixahı bilən Yəhündanıng padixahı Yəhəxfat xəhəna kiyimlirini kiyixip, Samariyening dərvazisinin aliddikə hamanda hərbiri ez təhtidə olturuxtu; ularning alddıda pəyojəmbərlərinin həmmisi bəxarət bərməktə idi. **10** Kənanahıning oqlı Zədəkiya bolsa ezi təmürdin münggüzlərni yasap: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Muxı münggüzlər bilən Suriylərni yokatıqşa tüsüp ursıla», dedi. **11** Həmma pəyojəmbərlər xuningqə ohxax bəxarət berip: «Gileadlıtı Ramotka qıkip sezsiz muwəppəkçiyət kazınıla; qünki Pərvərdigar uni padixahının koliqə tapxuridikən», deyixti. **12** Mikayani kığkırojılı barçan həwərqi uningoja: — Mana, həmmə pəyojəmbərlər birdək padixahıqə yahxi həwər bərməktə; əmədi ətünimən, sening səzüngmu ularningki bilən birdək bolup, yahxi bir həwərnı bərgin, dedi. **13** Əmma Mikaya: — Pərvərdigarning hayatı bilən əsəm kılımənki, Hudayım manga nemə eytsa, mən xuni eytimən, dedi. **14** U padixahının aldiqə kəlgəndə padixahı uningojin: — I Mikaya, jəng kılıqlı Gileadlıtı Ramotka qıksaq bolandı, yok? — dəp soriwidı, u uningoja jawab berip: — Qıkip muwəppəkçiyət kazınışılər; qünki [dütixmininglər]

kolliringlaroja tapxuruludu, dedi. **15** Lekin padixahı uningoja: — Mən sanga qanqə ketim Pərvərdigarning namida rast gəptin baxkısını manga eytməslikkə əsəm iqtüzüüm kerək?! — dedi. **16** Mikaya: — Mən pütkiil Israilning taoqlarda padiqisiz koylardak tarilip kətkənliliklərindəm. Pərvərdigar: «Bularning igisi yok; bularning hərbiri tinq-amən ez eyiga kaytsın» dedi, — dedi. **17** Israilning padixahı Yəhəxfatka: — Mana, mən siligə «U meninq toopronda kutluknı əməs, bəlkı həman balayı'apətni kərsitip bəxarət beridü», demigənmidim? — dedi. **18** Mikaya yənə: — Xunga Pərvərdigarning səzini anglojin; mən Pərvərdigarning Əz təhtidə olturoqanlığını, asmannıng pütkiil əxunluları uning yenida, ong wə sol taripdə turqanlığını kerdüm. **19** Parvardigar: «Kim Ahəbni Gileadlıtı Ramotka qıkip, xu yərda halak boluxka aldaydu?» — dedi. Birsə undak, birsə mundak deyixti; **20** xu wakitta bir roh qıkip Pərvərdigarning alddıa turup: «Mən berip alday» dedi. Pərvərdigar uningdin: «Kəndək usul bilən aldaysən?» dəp soriwidı, **21** u: «Mən qıkip uning həmmə pəyojəmbərlirininq aqzıda yaloqançı bir roh bolıman», dedi. Pərvərdigar: «Uni aldad ilkinggə alalaysın; berip xundak kıl» — dedi. **22** Mana əmədi Pərvərdigar sening bu həmmə pəyojəmbərlirininq aqzıda bir yaloqançı rohni saldı; Pərvərdigar sening tooprangda balayı'apətni kərsitip səzlidi» — dedi. **23** Xuni anglap Kənanahıning oqlı Zədəkiya kəlip Mikayanıng kaqitoja birni selip: — Pərvərdigarning Rohı kəysi yol bilən məndin etüp sanga sez kılıxka bardi?! — dedi. **24** Mikaya jawab berip: «Əzüngni yoxurux üçün iqtirkiridi eygə yübürgən künida xuni kərisən, dedi. **25** Israilning padixahı əmədi: — Mikayani elip kəyturup berip, xəhər hakimi Amon bilən padixahının oqlı Yoaxka tapxurup, **26** Ularça tapılıp: «Padixah mundak dəydu: — Uni zindanoqna solap mən tinq-amən yenip kəlgüqılık kiynap, naq bilən suni az-az berip turunqlar» — dənglər, dəp buyrudi. **27** Mikaya: — Əgər san həkikətən tinq-amən yenip kəlsəng, Pərvərdigar meninq wasitəm bilən sez kilməqən bolidu, dedi. Andin u yənə: — Əy jamaat, hərbiringlər anglangalar, dedi. **28** Israilning padixahı bilən Yəhündanıng padixahı Yəhəxfat Gileadlıtı Ramotka qıktı. **29** Israilning padixahı Yəhəxfatka: — Mən baxxa kiyapətək kirip jənggə qıqay; sili bolsila ez kiyimlirini kiyip qıksıla, dedi. Israilning padixahı baxxa kiyapət bilən jənggə qıktı. **30** qünki xundak boldiki, Suriyəning padixahı jəng hərwisi sərdarlıqı: — Qongliri yaki kığkırları bilən əməs, pəkət Israilning padixahı bilən soküngünlər, dəp buyrudi. **31** Wa xundak boldiki, jəng hərwilirininq sərdarlırı Yəhəxfatı kergəndə: — Uni qoşum Israilning padixahı dəp, uningoja olıqip hujum kilməkqı boldı; lekin Yəhəxfat pəryad kətürdü, Pərvərdigar uningoja yardım bərdi. Huda ularni uningdin yıraklıxturdu; **32** qünki xundak boldiki, jəng hərwilirininq sərdarlırı uning Israilning padixahı əməslikini kərgəndə uni koşqlımay, burulup ketip kələxti. **33** Əmma birayın karisioqla bir okyə etiwidı, ok Israilning padixahının sawutining mürisidin təwəni ulikidin etüp təgdi. U hərwikexigə: Hərwini yandurup meni şəptin qıkarojın; qünki mən yaridər boldum, dedi. **34** U künii jəng barəqənsəri kəttik boldı. Padixah kəqkiqə Suriylərning udulidə ez jəng hərwisiqə yelinip orə turdu. Kün petxi bilən u eldi.

19 Yəhūda padixahı Yəhəxfat aman-esən Yerusalemidiki ordisiqə kəytip kəldi. **2** Aldın kərgüqi Hənanıning oqlı Yəhū padixahı Yəhəxfatning aldiqə qıkip: — Sening rəzzillərning yardımında bolup, Pərvərdigaroja eç bolqanların seyginin durusmu? Xu səwəbtin Pərvərdigarning oqzıpi bexingoja qüxicidən boldı. **3** Həlbuki, sən axərah butlınızı zemindin yekitip taxlöqinjən wə Hudani izdəxkə niyat kılöjinjing

üçün səndimə yahxılık tepildi, dedi. **4** Yəhoxafat Yerusalemda olurattı; keyinki wakitlarda u həlk arisioja qıkıp, Bərə-Xebadin tərtip Əfraim təqəlirionqa səpər kılıp, həlkni towa kıldırup ata-bowlırırmış Hudasi Pərvərdigaroja yandurdu. **5** U yənə Yəhuda təwəsidiki barlıq qorqonlıq xəhərlərdə sorakqlarımları təyinlidi; **6** u sorakqlarıraqa: — Ez kılolanlırlarla ehtiyatqan bolungalar; qünki silərnin həküm qıkırrixinglar insan üçün əməs, bəlkı Pərvərdigar üçündür; silər həküm qıkarojininglarda u qoqum silər bilən billə bolidu. **7** Əmdi Pərvərdigarning wəhimisi kəz aldinglarda bolsun; ez kılolanlırlarla ehtiyatqan bolungalar; qünki Pərvərdigar Hudayimizdə naħəklilik yok, yüz-hatır kılıx yok, para yeyixmu yoktur, dedi. **8** Yəhoxafat Lawiylardın, kahinlardin wa Israel jəmatlirininq baxlıridin bəzilərini Yerusalemə moja kayturup kəlip, ularni Yerusaleməndimu Pərvərdigarning həkümlərini qıkırrix wə həlkning ərz-dəwalırını bir tərəp kılıxka təyinlidi. **9** Yəhoxafat ularraqa: — Silər bu ixlarnı Pərvərdigarning korkunqida bolup sadəkətlük bilən qin könglünglardin bejiringlar. **10** Hərkəysi xəhərlərdə turidiqan kerindaxliringlarning aldinglara elip kalgən barlıq ərz-dawası, maylı u hun dəwəsi bolsun, əkanun-əmr wə həküm-bəlgilimilər toqrisidiki ərz-dəwa bolsun, ularning Pərvərdigar aldida gunahkar bolup kalmalıq üçün, xundakla Pərvərdigarning oqəzipi ez bexinglara wə kerindaxliringlarning bexiqə kəlip kalmalıqliq üçün, ularni əhaman agaħlandurup turunglar; xundak kilsanglar, gunahkar bolmaysıllar. **11** Pərvərdigaroja təəllük ixlarda silərni bax kahin Amariya baxķuridu; padixaħka dair ixlarda, silərni Yəhuda jəmatining yolbaxqısı Ismailning ooqli Zəbadiya baxķuridu; silərning hizmitinglarda turidiojan Lawiylar bar. Jasartlık bolup ixliringlarnı kiliŋlər wə Pərvərdigar ixni durus kiloquqlar bilən billə bolidu! — dedi.

20 Keyinki wakitlarda xundaq boldiki, Moabiylar, Ammoniyalar wə Maoniylardin bəziləri birləşip kəlip Yəhoxafatka hujum kılıxka qıktı. **2** [Qaparmənler] kəlip Yəhoxafatka: — [Əlük] dengizning u ketidin, yəni Edomdin siliga hujum kılıjılı zor bir əkoxun qıkıp kəldi; mana, ular Həzazon-Tamarda, dedi (Həzazon-Tamar yəna «Ən-Gadi» dəpmu atılıdu). **3** Buni anglojan Yəhoxafat körküp, Pərvərdigarnı izdəxka niyət baojlap, pütün Yəhuda təwəsidə «roza tutuximiz kerək» dəp jakarlidi. **4** Yəhudalar əmdi Pərvərdigardin yardım tililigi yiojıldı; həlk Yəhudanıng hərkəysi xəhərlərinin qıkıp Pərvərdigardin yardım tiləxkə kelixti. **5** Yəhoxafat Yəhuda wə Yerusaleməndik jamaat arisioja qıkıp, Pərvərdigar eyining yengi höylisinin aldida era turup **6** mundak dua kılıp: — «I Pərvərdigar, ata-bowlırırmızın Hudasi, Sən ərxta turojuqı Huda, barlıq əl-məmlikətlərning üstdidin həküm sürögüqi əməsmidinq? Sening kolung kük-kudrətkə toloqandur, heqkim Seni tosalmaydu. **7** 1 Hidayimiz, Sən bu zemindiki ahəlini Əz həlkinq İsaillar aliddin koojlap, uni Əz dostung İbrahimning nəsligə mənggülülik miras kılıp bərgən əməsmidinq? **8** Ular xu yərdə turdi həm xu yərdə Sening namingoja atap bir mukəddəshana selip: **9** «Mubada beximizə birər balayı» apət kəlsə, maylı u kılıq, jaza, waba, aqarqılıq bolsun, kiyinqılıqta kalojan waktimizdə, muxu ey, yəni Sening aldingda turup, Sanga murajat kılışaq (qünki Sening naming muxu eyditud), Sən anglaysən wə kütküzisən» degnədi. **10** Əmdi mana, bu yərəng Ammoniyalar, Moabiylar wə Seir teoqidikilər besip keliwitatidu! Ilgiri İsaillar Misir zeminindən qıkkən qaçda Sən İsaillarning ularraqa tajawuz kılıxıraqa yol koymiojanıding; u qaçda İsaillar ularını yokatmay u yərdin aylınip etken. **11** Əmdi kara, hazır ularning yahxılıkımız kəndak yol bilən kayturmakçı boluwatkınıq! Ular bizni Sən bizga miras kılıp

bərgən bu zemindin koojlap qıkmakçı boluwatidu. **12** I Hidayimiz, Sən ularning üstdidin həküm qıkmamsən? Qünki bizning bizgə hujum kılıxka keliwatkən bu zor əkoxun bilən karxilaxkudək küqimiz yok; nemə kılıxımızmı bilməy kəldük; lekin bizning kezimiz Sanga tikiłip turmakta» — dedi. **13** Bu qaçda pütün Yəhuda həlkı, ularning կուակտիki balılıri, hotun bala-qakilirininq həmmisi Pərvərdigarning aldida turatti. **14** Wə xu pəytə Pərvərdigarning Rohi jamaatning otturisida turojan Lawiylardın Asafning əwlədi boləjan Mattaniyaning qəwrisi, Jaiyəlning əwrisi, Binayanıng nəvrisi, Zəkəriyanıng ooqli Yahəziyələ qıxtı; **15** U: — I pütün Yəhuda həlkı, silər Yerusalemda turuwatkənlər wə padixah, Yəhoxafat, kulaq selinglar! Pərvərdigar silərə mundak dəydi: — «Silər bu zor əkoxundin körküp kətmənglər wə alakzadə bolup kətmənglər; qünki bu jəng silərninə əməs, bəlkı Hudanıng Əziningidir. **16** Əta ularraqa hujum kılıxka qıkinglər; mana, ular Ziz dananidin qıkıp kəlidü wə silər ularni Yərueł qəlininq aliddiki jiloja eoqızıda uğritisilər. **17** Silər bu derəm jəngdə uruxuxunglarning hajiti bolmayıdu; pekət sapka tiziłip turunglar, silər bilən billə boləjan Pərvərdigarning nijat-nusrutini kerünglər! I Yəhuda, i Yerusaleməndikilər, körkənglər, alakzadimə bolup kətmənglər; əta ularraqa hujum kılıxka qıkinglər, Pərvərdigar qoqum silər bilən billə bolidul» — dedi. **18** Bu gəpni anglap Yəhoxafat bexini yərga təkgüzüp tizləndi wə barlıq Yəhuda həlkı həm Yerusaleməndikilər Pərvərdigar aldida düm yiklip Pərvərdigaroja sejdə kıldı. **19** Kohat əwlədi wə Korah, əwlədi iqidik Lawiylardın boləjanlar orunluridin turuxup intayın kiiqlük awaz bilən Israilning Hudasi Pərvərdigarnı mədhiyiləxti. **20** Pütün həlk atisi kak sahərdə turup Təkoşa qeliga karap atländi; ular atlinip ketiwatkanda, Yəhoxafat ornində turup ularraqa: — I Yəhuda həlkı, i Yerusaleməndikilər, gəpinqə kulaq selinglar! Hudayinglar Pərvərdigaroja təyinlər, qoqum məzmut turozulisilər; Uning pəyojəmbərlirigə ixininqlər, yolunglar qoqum rawan bolidu! — dedi. **21** Andin u həlk bilən obdan məslıhətlixip, Pərvərdigarning mukəddəs bəhəywətlikini mədhiyiləp, Uningoja atap oqazəl-küy eytidiojanları: «Silər Pərvərdigaroja rəhmət-təxəkkür eytinglər, qünki Uning ezzərməs muhəbbiti mənggülüktür!» dəp okuxka təyinlap, əkoxunning alidda mangurdur. **22** Ular təntənə kılıp həmdusana okuxi bilən, Pərvərdigar Yəhuda həlkigə hujum kılıxka qıkkən Ammoniyalar, Moabiylar wə Seir teoqidikilərgə pistirmə koxunni əwətip, ularni tarmar kıldurdı. **23** Xuning bilən Ammoniyalar bilən Moabiylar Seir teoqidikilərgə hujum kılıxka etti, ularni birini koymay kırıwtı; ular Seir teoqidikilərini kirip tütəkəndin keyin yənə ezliri bir-birini kirojin kılıxka qüxkənidi. **24** Yəhudalar qəldiki kəzətgahı kəlip xu zor əkoxun tərəpkə karisa, mana keqip kütuləjan birmə adəm yok bolup, həmmə yərni elük kəpləp kətəkəndi. **25** Yəhoxafat ezininq adəmləri bilən düxməndin olja bulang-talang kılıxka kəlgəndə, ular elüklər bilən billə nuroğun mal-mülük wə kəp kimmətlik buyumlarını taptı. Ular salduruwalojarınırıng tolijlikindən elip kitiləməy kəldi; olja xunqə kəp bolojaqka, uni yiojwelixka üq kün kətti. **26** Ular tetinqi künü Bərakah, jilojisioja yiojılıp, Pərvərdigaroja həmdusuna okup mubərəklidi; xunga u yərəngə təqibinə qədər «Bərakah, jilojis» dəp atılıp kalmakta. **27** Andin barlıq Yəhudadikilər wə Yerusaleməndikilər Yəhoxafatning baxlamqılıkında huxal-huram bolup Yerusalemə moja kaytti; qünki Pərvərdigar ularni dütixmənləri üstdidin ojalıb kılıp huxallikkə qəmdürgənidi. **28** Ular Yerusalemə moja təmbur, qiltar wə kanayalar qelip kəlip, Pərvərdigarning eyigə kirdi. **29** Barlıq əl-məmlikətlər Pərvərdigarning Israilning düxmənlirigə karxi

qikip jəng kılqanlığının angloqanda, Hudanıng wahimisi ularning üstigə bastı. **30** Xuning bilən Yəhoxafatning padixahlıkı tinq-asayıxılıkta boldı; uning Hudasi uning tət etrapını tinq kılqanıdı. **31** Xundak kılıp Yəhoxafat Yəhədua üstigə həküm sürdü. U təhtkə qıkkən qoçda ottuz bəx yaxta idi; u Yerusalemda yığırma bəx yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Azubah bolup, u Xilhining kizi idi. **32** Yəhoxafat kaymay atisi Asanıng yolidə mengip, Pərvərdigarning nəziridə durus boloquentı qıldı. **33** Pəkət «yukarı jaylar»la yokitilmioqanıdı; həlk tehiqə kəngüllürini ata-bowlirinining Hudasoja mayıl kilmioqanıdı. **34** Yəhoxafatning kələqan ixliri bolsa, mana baxtın ahirliqıqa «Yəhədua wə Israil padixahlırinin tarixnamısı»qa kirğızüləngən «Hənanining oqlı Yəhənung bayan sezləri»da püttülgəndür. **35** Bu ixlardın keyin Yəhədua padixahı Yəhoxafat tələ rəzil ixlarnı kıləqan Israil padixahı Ahəziya bilən ittipak tüzdi. **36** Yəhoxafat Tarixkə baridiqan kemilərni yasaxka uning bilən xırıklärı; xu kemilərni ular Əzəyon-Gəbərdə yasatti. **37** U qoçda Marəxəhəlik Dodawahuning oqlı Əliezər Yəhoxafatni ayıblap uningoja bexarət berip: — Ahəziya bilən ittipak tüzginin üçün Pərvərdigar sening yasıqanlıringin buzuwetidü dedi. Dərəvəkə, keyinki wakıtlarda u kemilər buzoqunqılıkka uqrap Tarixkə mangalmidi.

21 Yəhoxafat ata-bowliri arısında uhlidi wə «Dawut xəhiri»da dəpnə kıldı; oqlı Yəhəoram uning orniqə padixah boldı. **2** [Yəhəoramning] birnaqqə inisi, yanı Yəhoxafatning Azariya, Yəhəiyəl, Zəkəriya, Azariyah, Mikail wə Xəfatiya degen oquulları bar idi; ularning həmmisi Israil padixahı Yəhoxafatning oquulları idi. **3** Ularning atisi ularoja nuroqun altun, kümtüx wə kimmiətlik buyumları, xundakla Yəhədua zemindiki birkənqə körəqanlık xəhərnı sowoja kıldı; pəkət padixahlığının bolsa, Yəhəoram qong oqlı bołoqaqka, uningoja bordı. **4** Yəhəoram atisining padixahlık təhtigə qikip hökükünü mustəhkəmlidi. Andin u barlıq inilirin, xundakla Yəhədadıki birkənqə əməldərlərni kılıqlap kətl kıldı. **5** Yəhəoram təhtkə olturoqinida ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemda səkkiz yil səltənat kıldı. **6** U Ahab jəmətidikilərgə oxhax, Israilning padixahlırları mangojan yolda mangdi, qünki u Ahabning kızını əmrigə aloqanıdi; u Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloquentı kıldı. **7** Birak Pərvərdigar Dawut bilən tüzgən əhdisi səwəblik, Dawutka wə uning əwlədlirioja mənggü eqməydiojan bir qiraq qalduray dəp, wədə kılqını boyiqə Dawutning jəmatini yok kılıp taxlxnı halımıdi. **8** [Yəhəoramning] səltənitidiki künnlərde Edomlar Yəhədadın ayrılip qikip, əz aldiqə ezlirigə həkümranlıq kılıdiqan bir padixah tıktı. **9** Yəhəoram, sərdarları wə barlik jəng hərəkiliyi [İordan dəryasının] etüp, keçidə kozojılıp qikip, əzlini körxiyalıqan emilimləroja wə jəng hərwisi sərdarlıriqə hujum kılıp qəlib kəldi. **10** Həlbuki, Edomiyalar xuningdin etiwarən Yəhədaqə karxi qikip, təki bügüngə kədar Yəhədaning həkümranlığının ayrılip turdi. Yəhəoram ata-bowlirinining Hudasi Pərvərdigarnı taxlıqını üçün Libnahlıklarını xu qoçda uningoja karxi qikip uning kolidin ayrılip qıktı. **11** Uning üstigə, Yəhəoram yənə Yəhədaning taqlırıda «yukarı jaylar»ni yasitip, Yerusalemda turuwtəkənlərni buzukqılıkka putlaxturdu, Yəhədalarnı xundak azdurdı. **12** Xu wakıtlarda İlyas peyqəmber təripidin yezilojan bir məktup Yəhəramoja təgdi, uningda mundaq deyildi: «Sening bowang Dawutning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: «Şən atang Yəhoxafatning yollarında mangmay, xuningdək Yəhədua padixahı Asanıngmu yollarını tutmay, **13** bəlkı Israil padixahlırinining yollarında mengip, Yəhədalarnı wə Yerusalemda turuwtəkənlərni huddi Ahab jəmətidikilər buzukqılıkla kılqandək buzukqılıkla qıktı.

putlaxturoqanlıq üçün, xundakla atangning jəmətidikilərni, yəni ezungdin yahxi boloquentı inilirinqni kətl kılqinən üçün, **14** Pərvərdigar sening həlkinqni, hotun bala-qaklırlıqning üçün, barlıq mal-mülküngə alamət zor zərb bilən urudu. **15** U senimu eoir wabalar bilən urup, üqəy-baqrıngını eoir kesəlgə muptila kılıduki, kesiling kündin künqə eqirixip, üqəylirinq ekip qıkıldı» deyilgəndi. **16** Keyinki wakıtlarda Pərvərdigar Filistiyalıların yenidiki ərəblərinin rohını Yəhəoram oqları kərəzi qızozatı. **17** Xuning bilən ular Yəhədua zeminiqə zərb kılıp besip etti wə padixah ordisidiki barlıq mal-mülükni bulang-talang kılıp, oquulları bilən hotunlarını tutğun kılıp elip kətti; ular kanji oqlı Yəhədaqəzдин bələk oquullarıdırın birinimi qaldurmidi. **18** Bu wəkədin keyin Pərvərdigar Yəhəoramı urup, üqəylirini sakymas eoir kesəlgə griptar kıldı. **19** Wə xundak boldiki, uning kesili kündin-künqə eqirixip, ikki yil wakıt ettişkə at lajəfolu, kesəllik tūpliyidin üqəyliri texilip qıxtı, u tolum azablınip oldu; uning həlkə ata-bowlirini izzətləp ularoja huxbu yakkandək, uningoja həqkandək, huxbu yekip olturnıdi. **20** Yəhəoram tahtkə qıkkə qeoçda ottuz ikki yaxta idi; u Yerusalemda səkkiz yil səltənat kıldı wə u dunyadın kətkəndə həqkim uningoja kəyəq-həsrət qəkmidi. Halayık uni «Dawut xəhiri»gə dəpnə kıldı, lekin padixahlar kəbristanlıqıja dəpnə kilmidi.

22 Yerusalemda turuwtəkənlər Yəhəoramning kənji oqlı Ahəziyanı uning orniqə padixah, kılıp tıktı; qünki ərəblər bilən billə bargahqə besip kirğan karakqıllar Ahəziyanıng akilirini koymay əltürütəwtəkənidir. Xuning bilən Yəhədua padixahı Yəhəoramning oqlı Ahəziya səltənat kıldı. **2** Ahəziya təhtkə qıkkə qeoçda yığırma ikki yaxta idi; u Yerusalemda bir yil səltənat kıldı. Uning anisining ismi Ataliya bolup, Omrining [nəwrə] kizi idi. **3** Ahəziyanı Ahab jəmatining yollırıqə mangdi; qünki uning anisi uni rəzzillikə ündayıttı. **4** U Ahab jəmati kılıqindək, Pərvərdigarning nəziridə rəzil boloquentı kıldı; qünki uning atisi elgəndən keyin Ahab jəmətidikilər uni əhalakətə elip baridiqan rəzil nəsihatlərni berətti. **5** U ularning nəsilaltıqə aqixip, Israil padixahı Ahabning oqlı Yəhəoram bilən birlikdə Gileadtiki Ramotka berip Suriyə padixahı Hazaəl bilən sokuxtı; xu qoçda Suriyələr Yəhəoramı zəhimləndirdi. **6** Andin Yəhəoram Ramahda Suriyə padixahı bilən sokuxkan qoçdiki jaraħətlərini dawalitix üçün Yizrəlgə kəytti. Andin Yəhəoramning oqlı Yəhədua padixahı Azariya Ahabning oqlı Yəhəoramning kesəl bolup kərəzənlərini səwəbidiñ uni yoklıqliq Yizrəlgə bardı. **7** Həlbuki, Ahəziyanıng Yəhəoramı yoklıqliq baroçını dəl əzini əhalakətə elip baridiqan, Huda bekitkən ix idi. Qünki u baroçandan keyin Yəhəoram bilən birlikdə Ninxining oqlı Yəhəuoja karxi sokuxuxka qıktı. Muxu Yəhəuoja əslidə Pərvərdigar təripidin Ahabning jəmatini yokitix üçün masih kılıqəndi. **8** Wə xundak boldiki, Yəhə Huda bekitkən həkümni Ahab jəmatining üstigə yürgütən waktida, u Yəhədadıki əməldərlərni wə Ahəziyanıng hizmitidə bolən kerindaxlırining oquullarını uqrıtip, ularni koymay əltürütəwtə. **9** Yəhəuoja Ahəziyanımu izdi; kixılər uni tutuwaldi (u Samariyəgə yoxurunuwalıqanı). Ular uni Yəhəuning aldiqə apırıp əltürdü. Ular uni dəpnə kıldı, qünki kixılər: «Bu degən Pərvərdigarnı qın kənglidin idzığın Yəhoxafatning nəvrəsidür» deyəndi. Ahəziyanıng jəmatidə padixahlığının kolıqə aloqudak birər adəm kalmıdı. **10** Əmdı Ahəziyanıng anisi Ataliya oqlıning elginiñi kərgəndə, Yəhədua jəmatidiki barlıq xəl nəslini əltürütəkə kozqladı. **11** Lekin padixahıñ kizi Yəhəxebyiat əltürütələk alıda turojan padixahıñ oquullarınıñ arısından Ahab jəmatiñ oqlı Yoaxni oqrılikqə elip qikip, uni wə inik anisini yastuk-kırlik

ambirioja yoxurup koydi. Xundaq kılıp padixaħ Yəħoramning kizi, (yəni Ahazıyanıng singlisi), [bax] kahin Yəħuyadaning hotunu Yəħoxebiyat Yoaxni Ataliya oltırıwətmisun dəp Ataliyadın yoxurup koydi. **12** Andin keyin Yoax ular bilən Pərwərdigarning eyidə altə yil yoxurunuñ turdi; u qaođda Ataliya Yəħuda zeminida səltənat kılatti.

23 Yəttinqi yili, Yəħoyada jasaratka keli, Yerohamning oqli Azariya, Yəħoħanannıng oqli Ismail, Obədnıng oqli Azariya, Adayanıng oqli Maaseyah, wə Zikrining oqli ħlixafat katarlik birkənqə yüzbexiñ qakirip ular bilən əhədə tützi. **2** Ular Yəħuda zeminini arılap, Yəħudadiki hərkəysi xəhərlərdin Lawiyalarnı wa Israildiki qong yolbaxxilarnı yiçdi; ular Yerusalemoja kelixti. **3** Pütkül jamaat Hudanıng eyidə padixaħ bilən əhdiləxti. Yəħoyada ularoja: — Padixaħning oqli Pərwərdigarning Dawutning əwlədliri toopruluk wəda kilojniñdək qoķum səltənat kıldı. **4** Mana silər kılıxinglar kerək bolоjan ix xuki: — Xabat künidə pasibanlık newiti kəlgən kahinlər bilən Lawiyalarning üqtin biri hərkəysi dərwazilarnı muhəpiżat kilsun; **5** üqtin biri padixaħ ordisini, üqtin biri «Ul dərwazisi»ni muhəpiżat kilsun; baxxilarning həmmisi Pərwərdigar əyining høyilirida bolsun. **6** Lekin kahinlər həm wəzipa etəydiqən Lawiyalardın belək heqkimni Pərwərdigarning eyigə kirgüzmişim (kahin-laşıylar pak-mükəddəs dəp hesablanojaqka kirixiga bolidu). Baxka həlkinqinq hərbiri Pərwərdigar əzığa bekitken jaylarnı kezət kilsun. **7** Lawiyalarning hərbiri koliqa korrallırını elip padixaħını orap tursun; ez məyliqə mukəddəs eyigə kirixka urunojan hərkim əltürülən; silər padixaħ kirip-qikip yürginidə uning yenidin ayrılmanglar, — dedi. **8** Lawiyalar bilən Yəħudalarning həmmisi kahin Yəħoyadaning barlık tapiliojanlarını bəjə kəltərtüxti. Lawiyalarning hərbiri xabat künü newətqılıkka kirgən wa newətqılıktıñ qüxkənlərni ez yenida kəldurup kaldi; qünki kahin Yəħoyada heqkimni newətqılıktıñ qüxkü koymidi. **9** Andin Yəħoyada kahin Dawut padixaħning Pərwərdigarning eyidə saklaklıq nəyzə wə kalkan-siparılarnı yüzbexiłaroja tarkitip bardi. **10** U yəna kepqlikni, hərbiri koliqa ez nazisini tutkən haldə, ibadəthanining on taripidin tartip sol taripiqi, kurbangah bilən ibadəthanini boylap padixaħning ətrapida turoquzdu. **11** Andin ular xahzadını elip qikip, uning bexişa tajni kiygüzü, uningoja guwaħnamılarnı berip, uni padixaħ kıldı; Yəħoyada wə uning ooqulları [ħuxbuġ may bilən] uni məsih kıldı wə «Padixaħ yaxisun!» dəp towlaxti. **12** Ataliya həlkələrning qepixip yürgənlilikini wə padixaħını tariplawat-kanlıklı anglap, Pərwərdigarning eyigə kirip, kepqlilikning arisoja kıldı. **13** U əkarisa, mana padixaħ əynıng dərwazisida, tūwrükning yenida turatti; padixaħning yenida əməldərlər bilən kanayqılar tiziqlənəndi, barlık yurtning həlkəi xadlinip kanay qelixətti, newəqmıqilər hərhil sazlarnı qelip, jamaətni baxlap mədhiyyə okutuwattati. Buni kergən Ataliya kiyimlirini yırtıp: — Asiylik, asiylik! — dəp warkirdi. **14** Əmma Yəħoyada kahin koxunoja məs'ul bolоjan yüzbexiłarnı qakirip ularoja: — Uni sapliringlar otturisidin sırtka qikiriwetinqərlər; kimdəkim uningoja əgəxsə kiliqlansun, dəp buyruđi. Qünki kahin: — Uni Pərwərdigarning eyi iqida əltürməngələr, dəp eytkənid. **15** Xuning bilən ular uningoja yol boxitip bərdi; u ordinining «At dərwazisi» bilən padixaħning ordisioja kirgənda [ħəkkərlər] uni xu yərda əltürdi. **16** Yəħoyada, pütkül jamaat wə padixaħ birlikte: «Pərwərdigarning həlkə bolayı» degen bir əhədini tüxüti. **17** Andin barlık həlkə Baalning buthanisoja berip uni buzup taxlıdi; uning kurbangahlıları bilən məbudiłrinini qekip parə-parə kılıp, Baalning kahini Mattanni kurbangahıarning alidda əltürdi.

18 Andin keyin Yəħoyada kahin Pərwərdigarning eyidiki barlıq məs'uliyətlərni Lawiy kəbilisinin kahinlirinin koliqa tapxurdı. Kahinlarnı bolsa, əslidə Pərwərdigarning eyi ixliρja newət bilən karaxka, Pərwərdigaroja atap kəydürmə kurbanlık sunuxka Dawut tayinligənidi. Ular kurbanlıkları Dawutning kərsətmilri boyiq, huxal-huramlıq iqidə naqqma-nawa okuqjan haldə Musaqa tapxuruləqan Təwrat-kanunida püttülginiñdək sunuxka məs'ul idi. **19** [Yəħoyada] yəna Pərwərdigar əyining hərkəysi dərwazilirioja dərwaziwənlərni tayinlidiki, hərkəndək ixlardın napak kiliqjan adəmlər kırğızılmayıttı. **20** U yəna yüzbexiłarı, aksəngəklər, həlk iqidiki yolbaxxıqlar wə yurtning hamma həlkini baxlap keli, padixaħını Pərwərdigar əyidin elip qüxüp, «Yükirriki dərwaza» arklıq ordioqa akirip, padixaħlıq təhtige olturoquzdu. **21** Yurtning barlık həlkə xadlinatti; ular Ataliyanı kiliqlap əltürgəndin keyin, xəhər tinq bolup kaldı.

24 Yoax təhtkə qıkqan qeođda yətə yaxta idi, u Yerusalemda kırık yil saltənat kıldı. Uning anisining ismi Zibiyah bolup, Baər-Xebalik idi. **2** Yəħoyada kahin hayat künləridə Yoax Pərwərdigarning nəziridə durus bolqənni kılatti. **3** Yəħoyada uningoja ikki hotun elip bərdi, u birkənqə oqul-kız parzənt kərdi. **4** Xuningdin keyin Yoax Pərwərdigarning eyini kaya yasitix niyitiga kəldi, **5** u kahinlarnı wə Lawiyalarnı yiçip ularoja: — Hudayinglarning eyini onglitip turux üçün Yəħuda xəhərlirigə berip, barlık Israilliardın yıllık iana toplanglar; bu ixni tezdirin bejiringlər! — dedi. Lekin Lawiyalar bu ixni bejirixkə anqə aldırıp kətmidi. **6** Buni ukkən padixaħ bax kahin Yəħoyadani qakirtip uningoja: — Əzli nemixkə Lawiyalaroja Pərwərdigarning kuli Musa Israel jamaitigə Hudanıng guwahlıki saklaklıq qədər üçün bəlgililən bajni Yəħuda wə Yerusalemın elip keliixkə buyrumidila? — dedi **7** (qünki əslidə razıl hotun Ataliya wə uning ooqulları Hudanıng eyigə bəsüp kirip, Pərwərdigarning eyidiki barlık mukəddəs buyumları elip Baal butlırioja atap təkədim kiliwətənəndi). **8** Xuning bilən padixaħ buyruk qüxürüp, bir sanduk yasitip Pərwərdigar eyining dərwazisining sırtıqə koyoquzdu; **9** andin: «Hudanıng kuli Musa qəlda Israillarning üstügə bekitken bajni yiçip əkilip Pərwərdigaroja tapxurunglar» degen bir ukturux Yəħuda bilən Yerusalem təwəsidi qikirildi. **10** Barlık əməldərlər wə barlık həlk huxal haldə bajni əkilip sanduk toloquqə uningoja taxlıdi. **11** Lawiyalar pul sandukını padixaħ bu ixka məs'ul kiliqjan kixininə alıdoja əkalgändə, ular baj pulining kep qüxkənlilikini kersə, andin padixaħning katipi bilən Bax kahinining adımı keliip pul sandukını engütürp kurukdiqəndən keyin, yəna əsli orniqə apirip koyatti. Hərkəni xundaq bolup turdi; nahayitə kəp pul yiçildi. **12** Padixaħ bilən Yəħoyada pulni Pərwərdigar əyidini ix bejirgüllərgə tapxurdı; ular [buning bilən] Pərwərdigarning eyini ongxax wə aslıga kəltürük üçün taxqılar bilən yaqaqqıqları, temürqıllar bilən miskərlərni yallidi. **13** Ixləmqıller tohtimay ixli, ongxax ixi ularning kolida onguxluk elip berildi; xundaq kılıp ular Pərwərdigarning eyini əslidiki əlqəm-lahiyəsi boyiq yasidi, xundaqla uni tolimu puhta kılıp yasap qıktı. **14** Ular ixni püttürgəndin keyin exip kələqən pulni padixaħ bilən Yəħoyadanıñ alıdoja əkilip tapxurdı. Ular buning bilən Parwərdigarning eyi üçün hərhil aswab-buyumlarnı, jüməlidin ibadət himzitidiki hərhil buyumlar, kəydürmə kurbanlıklarıraqa munasiwbətlik kəqa-kuqa, kazan-təhsilər wə hərhil altun-kümüx baxka buyumları yasitı. Yəħoyadanıñ barlık künləridə, ular Pərwərdigarning eyidə kəydürmə kurbanlıkpı daim sunup turdi. **15** Yəħoyada kərip, yaxaydiqən yexi toxup oldu; u eləğan qaođda bir yüz ottuz yaxta idi. **16** Ular uni «Dawut xəhiri»da padixaħalar katarıda dəpnə

kıldı, qünki u Israiloja həm Hudaoja wə uning əyigə nisbətən nahayıti qong təhpa kərsətkənidi. **17** Yəhoyada elgəndin keyin Yəhudadıki yolbboxqlar padixahning aldişa kelip uningoja bax urdi; padixaḥ ular kərsətkən məslihətni makul kerdı. **18** Ular ata-bowlirining Hudasi Pərvərdigarning eyidin waz keqip, Axərahı wə butlarning kullukçıqa kirixti. Ularning bu gunahı səwəblilik Hudanıng oqəzipi Yəhuda bilən Yerusalem dikilərninə bexioja kəldi. **19** Xundak bolsimu, Pərvərdigar ularını Əzığa yandurux üçün yənilə ularning arisoja pəyoğəmbərlərni əwətti; bu pəyoğəmbərlər gərqə ularni aghałänduroğan bolsimu, lekin ular yənilə կulak salmadi. **20** U qəoja Hudanıng Rohı bax kahin Yəhoyadanıng oqlı Zəkəriyaqa qüxti, u halkning aldida əra turup ularqa: — Huda mundak dəydi: «Sılər nemixkə Pərvərdigarning əmirliriga hiləplik kılısilər? Sılər həq rawajlık kərməysilər, qünki sılər Pərvərdigardin waz qəqtinqular wə Umu silördin waz koqtı», — dedi. **21** Halayık [Zəkəriyanı] əltürükə kəstəldi; ahir ular uni padixaḥning əmri boyiqə Pərvərdigar eyining höylisidə qalma-kesək kılıp əltürüwətti. **22** Padixaḥ Yoax Zəkəriyanıng atisi Yəhoyadanıng əyigə kərsətkən xəpkitini yad etmək tüğül, əksiqə uning oqlını əltürüwətti. Zəkəriya jan tütük aldida: — Pərvərdigar bu ixni nəzirigə elip, uning həsabını alsun! — dedi. **23** Xu yılning ahirida Suriyəning қoxunu Yoaxkə hujum kılıp kəldi; ular Yəhuda oja wə Yerusalem oja tajawuz kılıp kirip, həlk iqidiki yolbboxqları əltürüp, uların alojan pütün urux oqanymətlərini Dəməxk padixaḥning aldişa elip bardı. **24** Dərwəkə Suriyə қoxunidin pekət az bir kisim əskərlər kəlgən bolsimu, lekin Yəhudalar ata-bowlirining Hudasi Pərvərdigardin waz kəqənlilik üçün Pərvərdigar qong bir қoxunu ularning koliqa tapxurdı; ular Yoaxkə jaza ijrə kıldı. **25** Suriyalar Yoaxni taxlap ketkən qəoja (qünki u kəttik, aqrip kalojanidi) uning ez hizmətkarları bax kahin Yəhoyadanıng oqlining keni üçün intikam elix kerək dəp uni kəstəldi; ular uni kariwitidila əltürüwətti. U xu yol bilən oldu; xixlər uni Dawut xəhəridə dəpnə kılıjını bilən, biraq padixaḥlarning əkbərstanlılıqoja dəpnə kilmidi. **26** Uni kəstligənlər munular: — Ammoniy ayal Ximiyatning oqlı Zabad bilən Moabiy ayal Simritning oqlı Yəhəzabad idi. **27** Yoaxning oqulları, uningoja karitilən kəttik wə nuroğun agaḥ bexarətlər, xundakla uning Hudanıng eyini yengibaxtin selixkə dair ixliri «padixaḥlarning təzkiriliri» deyən kitabning izahlırioja pütilgəndur. Yoaxning oqlı Amaziya uning ornoja padixaḥ boldı.

25 Amaziya təhtkə qıkkən qeojda yigirmə bəx yaxta idi, u Yerusalemda yigirmə tökək yil səltənət kıldı. Uning anisining ismi Yəhəoddan bolup, Yerusalemıq idi. **2** Amaziya Pərvərdigarning nəziridə toopra bolovan ixlarnı kıldı, lekin pütün kəngili bilən kilmidi. **3** Wə xundak boldiki, u padixaḥlıklını mustəhkəmlıwaloşandın keyin padixaḥ atisini əltürən hizmətkarlarını tutup əltürdü. **4** Lekin Musaoja qüxtürən kanun kətabida Pərvərdigarning: «Nə atılara oqulları üçün elümə mağkum kılıxka bolmayıdu na oqullarını atılırı üçün elümə mağkum kılıxka bolmayıdu, bəlkı hərbəri ez gunahı üçün elümə mağkum kılınsun» dəp pütilgən əmri boyiqə, u əltürqiqlərning balılırını elümə mağkum kilmidi. **5** Amaziya Yəhudalarını yiojip, jəmətliriga karap pütün Yəhudalarını wə Binyaminlarnı mingbəxi wə yüzbehələr astioja bekitti; u uların yigirmə yaxtin axkənlarning sanını elividə, jəngə qıkalayıdıcıqan, koliqa nayażə wə կalçan alalayıdıcıqan hil ləkərdən üq yüz ming adəm qıktı. **6** U yənə bir yüz talant kümüx sərp kılıp Israildən yüz ming batur jəngqi yalliwaldı. **7** Lekin Hudanıng bir adımı uning aldişa kelip: — I padixaḥim, Israıl қoxununu əzləri bilən billə baroqumzıoyalı;

qünki Pərvərdigar Israillər yaki Əfraimiyarlarning həqkəyisi bilən billə əməs. **8** Hətta sili qokum xundak kılımən, bataranə kürəx kılımın desilimi, Huda əzlərini düxmən alıda yikichteti, qünki Huda insanoja yardım berixkumu kədirdur, insanni yikittixkumu kədirdur, dedi. **9** Amaziya Hudanıng adımgı: — Əməs mən Israılın yallanma қoxuniqa bərgən yüz talant kümüxni kəndak kılısam bolidu? — dəp sorıwidı, Hudanıng adımı uningoja: — Pərvərdigar əzlirigə buningdimu ziyyədə kəp berixkə kədirdur, dəp jawab bərdi. **10** Xuning bilən Amaziya Əfraimdin əyigə kəltürülgən yallanma қoxunni ayırıp qıkip, eylirigə kəyturuwətti; xu səwəbtin ular Yəhudalaroja bək qəzəplənilip, kəttik kəhr iqidə eylirigə kaytip ketixti. **11** Amaziya jasartını uroqutup, əzininə həlkini baxlap «Xor wadisi»qa berip Seirlardın on ming adəmni yokattı. **12** Yəhudalar yənə on ming adəmni tirik tutuwəlip, tik yarning lewioja apirip, yardin ittiwidı, ularning həmmisi parə-parə kılıpin taxlandı. **13** Həlbuki, Amaziya ezi bilən billə jəng kılıxka ruhsət kilməy kəyturuwətən yallanma əskərlər Samariyədən Bayt-Horunoqıə bolovan Yəhudanıng hərkəysi xəhərliriga hujum kılıp kirip üç ming adəmni kirip taxlıdi həm nuroğun mal-mülükni bulap kətti. **14** Lekin xundak boldiki, Amaziya Edomiyarlarnı məoşlup kılıp kaytip kəlgən qəoja u Seirlarning butlınınim elip kelip, ularni ezi üçün məbəd kılıp, ularqa bax urdi wə ularqa huxbuy yakçı. **15** Xu sawəbtin Pərvərdigarning oqəzipi Amaziyaqa əkozəldi, U uning aldişa bir pəyoğəmbərnı əwətti. Pəyoğəmbər uningoja: — Ez həlkini sening kolungdin kutkuzałmiojan bu halkning ilahlılarını zadi nemə dəp izdəysən? — dedi. **16** Wə xundak boldiki, u padixaḥkə tehi sez kiliwatkanda, padixaḥ, uningoja: — Biz seni padixaḥning məslihətqisi kılıp tkiglənmə? Koy, bu gepingni! Əlginqə kəldimə nemə? — dedi. Xuning bilən pəyoğəmbər gəptin tohtidi-de, yənə: — Bu ixni kılıjıninə həm nəsihitingə külək salmışqıning üçün Pərvərdigar seni yikittixni karar kıldı, dəp bilmən, — dedi. **17** Xuningdin keyin Amaziya məslihətlixip, Israılın padixaḥı Yəhuning nəvrisi, Yəhəhažənning oqlı Yoaxning aldişa əqlilərni mangdurup: «Kəni, [jəng məydanında] yüz turana kerüxaylıs» dedi. **18** Israılın padixaḥı Yoax Yəhudanıng padixaḥı Amaziyaqa əlqi əwətip mundak səzələrin yətküzdü: «Liwandıki tikən Liwandıki kədir dərihigə səz əwətip: «Ez kizingni oqluməja hotunlukka bərgin!» — dedi. Lekin Liwandıki bir yawayi hayvan etüp kətiwetip, tikənni dəssiwətti. **19** Sən dərwəkə Edomming üstdinə oqlıba kıldığ, kəngüngəda ez-ezüngindən maqrurlarını yayrap kətting, əmdi eyüngəda kaloqining yahxi; nemixkə bexingçoja külpat əltürüp, eyüngəni wə eyüngə bilən Yəhudanı balaqə yikitsən?». **20** Əmmə Amaziya կulak salmadi. Bu ix Hudadin kəldi; qünki ular Edomming ilahlırını izdигənidi, Huda ularını [Yoaxning] koliqa qüxsün dəp ənə xundak orunlaştıroğanıdi. **21** Xuning bilən Israıl padixaḥı Yoax jənggə atlinip qıktı; ikki tərəp, yəni u Yəhuda padixaḥı Amaziya bilən Bayt-Xəməxtə, jəng məydanında yüz turana uqraxtı. **22** Yəhudanıng adəmliri Israılın adəmliri təripidin təripidin kılınip, hərbəri ez əyigə keqip kətti. **23** Israıl padixaḥı Yoax Bayt-Xəməxtə Yəhəhažənning nəvrisi, Yoaxning oqlı Yəhuda padixaḥı Amaziyanı əsir kılıp Yerusalem oja elip bardı; wə u Yerusalemə sepiyilinə əfraimdarwazisidin tartip burjək dərwazisidənə bolovan tet yüz gəzlik bir belikini erüwətti. **24** U Hudanıng eyidə, Obəd-Edom mas'ul bolup sakławatkan wə padixaḥning ordisidiki həzinidin tepilojan barlıq altun-kümütx, qaqa-kuqılları buliwaldı wə kepilik süpitidə birbərə tutkunni elip Samariyəgə yenip kətti. **25** Israıl padixaḥı Yəhəhažənning oqlı Yoax elgəndin keyin, Yoaxning oqlı, Yəhudanıng padixaḥı Amaziya on bəx yil əmür

kərdi. **26** Amaziyaning kalojan əməlliri bolsa, mana ularning həmmisi baxtin ahiriojıq «Yəhūda wə Israıl padixahlırinin tarihnaması»da pütlügən əməsmidi? **27** Amaziya Pərvərdigardin waz kəqkəndin baxlapla Yerusalemda bəzilər uni kəstləxka kirixkənidi; xuning bilən u LaKix xəhīrigə keqip kətti; lekin kəstligüçilər kəynidin LaKixka adam swatip, u yarda uni oltıldı. **28** Andin ular uni atlaroq artip Yerusalemə qəlip bardı. U Yerusalemda ata-bowlırırinin arisida «Yəhūdaning xəhīri»də dəpnə kılındı.

26 Yəhūdaning barlıq həlkə uning on altə yaxka kirkən oöli Uzziyani tiklap, uni atisi Amaziyaning ornida padixah kıldı **2** (padixah atisi ata-bowlırırinin arisida uhliqəndin keyin, Elat xəhīrini käytidin yasap, Yəhūdaqo yənə təwə kiloquçı dəl Uzziya idi). **3** Uzziya təhtkə qıkkən qeojida on altə yax idi; u Yerusalemde jamiy allik ikki yil padixahlıq kıldı. Uning anisining ismi Yekoliya bolup, Yerusalemılk idi. **4** U atisi Amaziyaning barlıq kilojanlırdak Pərvərdigarning naziridə durus bolənni kıldı. **5** Huda bərgənən alamat kərənűlxər bilən yorutulojan Zəkeriya Uzziyəqə təlim bərgəqə, u hayat waktida Uzziya Hudani izdidi; wə u Pərvərdigarnı izdigən künnlərda Huda uning ixlirini rawan kıldı. **6** U qıkip Filistiyərlərə hujum kıldı wə Gatning sepilini, Jabnahning sepilini wə Axdodning sepilini qakturulwattı. Yənə Axdod ətrapıda, xundakla Filistiyələr arisida birməqqə xəhər barpa kıldı. **7** Huda uning Filistiyələr wə Gur-baala turuwatlıq ərəblər bilən Maonlarqa xarxi uruxioja yardım bərdi. **8** Ammoniyalar Uzziyəqə olpan təlidi; Uzziya tolımı kudratlıq bolup, nam-xəhrəti təki Misirning qebrisiojıqə tərkəldi. **9** Uzziya Yerusalemıdkı «Burjək dərwazisi»da, «Jiloja dərwazisi»da sepiлning kayrilidiojan yeridə munarlar saldı wə ularını ajayıp mustəhəkəm kıldı. **10** U yənə qəllərdə birmunqə kəzət munarlarını saloşuzdi wə kep kuduklarnı kolatti; qünki uning Xəfəlah tülzlənglikidə wə egezlikə nuroğun qarwisi bar idi; u yənə terikqılılkə amraq boloqəqə, taoqlarda wə etiz-baqlarda [nuroğun] baqوانları wə üzümqilərni yallap ixlettı. **11** Uzziyaning yənə uruxka mahir koxunu bar idi. Koxun katip Jaiyıl wə əməldər Maaseyah eniqlijan sanəja asasən kisim-kisimlar boyiqə belinüüp, padixahning sərdarlıridin biri bolojan Hananıyaning yetəkqliki astida səp bolup jəngəqə qıktı. **12** Bu batur jəngqilər iqidiki hərkəysi jəmat baxlırı jemiy ikki ming alta yüz kixı idi. **13** Əlarning yetəkqliki astidiki koxun jemiy üq yüz yətmix yəttə ming bəx yüz bolup, həmmisi ixta kabil, jəngdə mahir idi, ular padixahlaqə yardəmləxip düxəməngə hujum kılalaytti. **14** Uzziya pütkül koxunidiki ləxkərlərini kalkan, nəyzə, dobuləq, sawut, okya wə saloqlar bilənmə körallandurqanıdi. **15** U yənə Yerusalemda ustilar ijad kilojan ok bexi wə yoqan taxlarnı atkıqi üskünlərni yasitip, ularnı sepił munarlıriqə wə burjəklirigə orunlaxturqanıdi. Uning nam-xəhrəti yırak-yıraklarqa kətkənidi, qünki u alamat yardımələrgə erixkəqə, karamat kudrat tapkanıdi. **16** Lekin u küqeygəndin keyin, məqrurlinip kətti wə bu ix uni halakətə elip bardi. U Hudasi Pərvərdigaroja itətsizlik kilipl, huxbuygah üstüda huxbuy yakıman dəp Parwərdigarning eyigə kirdi. **17** Kəhin Azariya bilən Pərvərdigarning baxka kahinləridin səksən əzimat uning arkidin kirdi; **18** Ular padixah Uzziyani tosus: — I Uzziya, Pərvərdigaroja huxbuy yekix sanga təwə ix əməs, bəlkı huxbuy yekixə mukəddəs hiszətəkə atalojan kahinlar bolojan, Hərunning əwlədləriqə mənsuptur; mukəddəshanın qıkkın, qünki itaatsizlik kilipl koydung; san Huda Pərvərdigardin izzət tapalmayıdojan bolup kəlisən, dedi. **19** Uzziya kəttik qəzəpləndi; u huxbuy yakkılı turojan əhalətə, kolidə bir huxbuydannı tutup turattı; u Pərvərdigarning eyidiki huxbuygahning yenida turup

kahinlərə qəzəpliniwatkan qaçda, kahinlarning aldidila uning pixanisiqə mahaw ərləp qıktı. **20** Bax kəhin Azariya bilən baxka kahinlar kərisə, mana, birdinla uning pixanisiqə mahaw ərləp qıkkənidə; ular dərəhəl uni qıqiriyətixkə ittərdi; u ezmü qıkip ketixkə alırdı, qünki Parwərdigar uni uroqanıdi. **21** Padixah, Uzziyani təki əlgüqə mahaw kesili qırımwaldi; u mahaw kesili boloqəqə, ayrim bir eydə turdu; xuning bilən u Pərvərdigarning eyigə kirixtin məhrum kılındı. Uning oöli Yotam ordining ixlirini baxkərəp, yurt soridi. **22** Uzziyaning baxka əməlliri bolsa baxtin ahiriojıq Amozning oöli Yəxaya pəyəqəmər təripidin yezip kəlduruləndər. **23** Uzziya ezining ata-bowlırıri arisida uhlidi; bəzilər: — «U mahaw bolojan adəm» deyəqə, u ata-bowlırıri qatarida yatquzulənən bolsımı, padixahlar kabristanlıkoja təwə [qətrək] bir yərlikkə dəpnə kılındı. Andin oöli Yotam uning orniqə padixah boldı.

27 Yotam təhtkə qıkkən qeojida yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda on altə yil saltənat kıldı; uning anisining ismi Yeruxa bolup, Zədokning kizi idi. **2** U atisi Uzziyanıng barlıq kilojanlırdak Pərvərdigarning naziridə durus bolənni kıldı (lekin u Pərvərdigarning mukəddashanisiqə kirmidi). Lekin həlkə yənilən buzuk ixlarnı kılıwərdi. **3** Pərvərdigar eyininq yukiřki dərwazisini yasatıqı Yotam idi; u yənə Ofaldiki sepiłdimu nuroğun kürəkuluxları kıldı. **4** Yəhūdaning taqılık rayonında xəhərlərni bina kıldı, ormanlıklardımı kələ-kəroğanlar wə kezət munarlırını yasatti. **5** U Ammoniyaların padixahı bilən urux kilipl ularnı yəngdi; xu yili Ammoniyalar uningoja üq talant kümüx, ming tonna buoçday, ming tonna arpa olpan bərdi; Ammoniyalar ikkinçi wə tütinqi yilimə uningoja ohxax olpan elip kıldı. **6** Yotam Hudasi Pərvərdigar aliddə yollorunu toqra kılıqını üçün kudrat taptı. **7** Yotamning kalojan ixliri, jümlidin kilojan jəngləri wə tutkən yollorının həmmisi mana «Yəhūda wə Israıl padixahlırinin tarihnaması»da pütlügəndər. **8** U təhtkə qıkkən qeojida yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda on altə yil saltənat kıldı. **9** Yotam ata-bowlırıri arisida uhlidi wə «Dawutning xəhīri»gə dəpnə kılındı; oöli Ahaz uning orniqə padixah boldı.

28 Ahaz təhtkə qıkkən qeojida yigirmə yaxta idi; u Yerusalemda on altə yil saltənat kıldı. U atisi Dawutka ohxax Pərvərdigarning nəziridə durus bolənni kilməy, **2** Bəlkı Israillərin padixahlırinin yolioja kirip mangdi; u hətta Baalərəqə atap məbudiñən kuydurdu; **3** Pərvərdigar Israillər zeminidin həyədə qıkarəqənəllərning yirginqlik gunahlırını dorap, Hirnom jilojsıda küjə keydürüdə, ezining parzəntlərini ottin etküzüp keydürüdə; **4** Yənə «yükiri jaylar»da, dənglərə wə hərkəysi kəkərgən dərəh astida keydürmə kürbanlık kıldı wə küjə keydürüdə. **5** Xunga, uning Hudasi Pərvərdigar uni Suriya padixahının kolioja tapxurdu; Suriylər uni tarmar kaltərtüp, Yəhūdadın nuroğun həlkəni tutkun kilipl Dəməxkəkə elip kətti. Huda yənə uni Israıl padixahının kolioja tapxurdu, Israıl padixahı [Yəhūdada] qong kiroqinqılık elip bardi. **6** Rəmaliyaning oöli Pikaq Yəhūdadın bir kün iqidə bir yüz yigirmə ming adəmni eltürdi, ularning həmmisi əzimatlır idi; buning səwəbi, ular ata-bowlırırinin Hudasi Pərvərdigardin waz kəqkəndi. **7** Zikri isimlik bir əfraimiy əzimat bar idi; u padixahning oöli Maasiyahani, ordining bax oqojidarı Azrikam wə padixahning bax wəziri Əlkanahni kətl kıldı. **8** Israillər əz kərindaxlıridin ikki yüz ming ayal, oqul-kız balılarnı tutkun kilipl elip kətti; ular yənə Yəhūdadın nuroğun urux oqəniyətini bulang-talang kilipl Samariyəgə əkətti. **9** Lekin u yərdə Pərvərdigarning Odad isimlik bir pəyəqəmbiri bar

idi; u Samariyəgə kaytip kəlgən қoxunning aldişa qıkip ularoja: — Kərənglər, ata-bowanglarning Hudasi Pərvərdigar Yəhudalarını aqqikida silərninq kolunglaroja tapxurdi wə silər pələkkə yətkən kəhri-qəzəp bilən ularni eltürdünglər. **10** Əmdi silər yəna Yəhudalar bilən Yerusalemıklarını məjburiy eziünglaroja kul-didək kilmakçı boluwatisilər. Lekin silə eziünglərəmə Hudayinglar Pərvərdigar aldida gunah-itaətsizliklər etküzdunglarou? **11** Əmdi gepimqə kulak selinglər! Kərindaxliringlardın tutkun kılıp kalğanlərni kayturuwetinglar, qünki Pərvərdigarning kattik ozejipi bexinglaroja qüxəy dəp kəldi, dedi. **12** Xuning bilən əfraimlarning birkənqə yolbaxqılıri, yəni Yohananning oοlı Azariya, Maxillimotning oοlı Barəkiya, Xallumning oοlı Həzəkiya wə Hadlayning oοlı Amasa əkozqılıp qıkip jəngdin kaytip kəlgən əkozqılıp tosuwelip **13** ularoja: — Bu tutkunlarnı bu yərgə elip kirsənglər bolmaydu; bizning Pərvərdigarning aldida gunahımız turup, yəna tehimu kəp gunahlar wə itaətsizlikləri aynitmakqimusilər? Qünki bizning itaətsizlikimiz helimü intayin eqirdur, Israilning bəxiqə otluk, kəhri-qəzəp qüxəy dəp kəldi, dedi. **14** Xuning bilən ləxkərlər tutkunlar bilən urux əqənimyatlınızı yolbaxqılır wə pütükül jamaət aldida kəldurup kəydi. **15** Yukırıda ismi tiləqə elinojan kixilər əkozqılıp, tutkunlarnı baxlap qıktı, urux əqənimyatlınızı iqidin kiyim-keçək wə ayoqlarnı ularning arisidiki barlık yalingaq, yalang ayaq turojanlaroja kiygüzüp, həmmisini yemək-iqmək bilən ojızalandurdu, tüstibəllərinin maylıdi, barlık ajızlarnı exəklərgə mindürüp, həmmisini «Horma dərəhləri xəhri» dəp atılıdiaojan Yerihooya, ez kərindaxlirining kexioja apirip kəydi, andin Samariyəgə kaytti. **16** Bu qəoja Ahaz padixah Asuriyəning padixahlırija yardım tiləp adəm əwətti, **17** qünki Edomiyalar yəna Yəhudələrə hujum kılıp nuroqun adəmnı tutkun kılıp kətkəndi. **18** Filistylərəmə Xəfəlah tütələnglikdikı wə Yəhudələrə qənubidiki xəhərlərgə tajawuz kılıp kirip, Bəyt-Xəməx, Ayjalon, Gədərot, Sokoł wə Sokohka təwa yeza-kıxlaklarnı, Timnah wə Timnahka təwa yeza-kıxlaklarnı, Gimzo wə Gimzoqa təwa yeza-kıxlaklarnı ixoş kılıp, xu yərlərgə jaylaxkanı. **19** Pərvərdigar Yəhudələrənən padixahı Ahaz tüpaylidin Yəhudələrə horlukka kaldurdı; qünki Ahaz Yəhudələrə itaətsilikka eziqturdu wə ezi Pərvərdigarning eyinə asiylik kəldi. **20** Asuriyəning padixahı Tiglat-Pilnəsər dərwəkə uning yenioja kəldi, lekin yərdəm berixinşen orniyoja, uningoja kəp awarıqılıklərni kəltürdi. **21** Qünki Ahaz Pərvərdigarning eyidin, padixahının ordısından, xundakla əməldarlarının eyliridin kəp mal-dunyanı qıkitırıp, Asuriyə padixahiqa bərgən bolsimu, lekin uningoja həq paydısı bolmedi. **22** Muxundak intayin müxkül pəytta bu padixah Ahaz Pərvərdigar aldida tehimu eojir kəbihlikkə qəkitip kətti. **23** U eozini məqəlup kələjən Dəməxkning ilahlırija kurbanlıq sundı, qünki u: «Suriyəning padixahlırinin ilahlıları ularoja yardım kıldı, xunga manmū ularoja kurbanlıq sunup, ularni mangımı yardım beridiojan kılıman» dedi. Lekin aksıqa bu butlar uning eozini, xundakla barlık Israillarnı əhalətkə elip bardi. **24** Ahaz Pərvərdigarning eyidiki əswab-buyumlarnı yioşip elip qıkip, ularni kesip-ezip parə-parə kiliwətti; wə Pərvərdigarning eyinən dərvazilərini peqətlivəti. Həm ezi üçün Yerusalemıng hərbir dokmxudə kurbangahlarnı salquzdu. **25** U yəna Yəhudələrənən hərkəysisi xəhərləridə baxka ilahlılaroja huxbuy yekix üçün «yukarı jaylar»ni salquzdu, xundak kılıp ata-bowilirining Hudasi Pərvərdigarning ozejipi əkozqaldı. **26** Mana, uning əkozqalınlı ixliri, jümlidin barlık tutkən yolları baxtin-ahirioja «Yəhudələr wə Israel padixahlırinin tarihnaması»da pütülgəndur. **27** Ahaz ata-bowiliri arisida uhlidi; kixilər uni Yerusalem xəhərigə dəpnə

kıldı, lekin uni Israel padixahlırinin kəbristanlıkıqa dəpnə kilmidi. Oοlı Həzəkiya uning orniyoja padixah boldı.

29 Həzəkiya təhtkə qıkkən qeojda yigirmə bəx yaxta idi; u Yerusalemda yigirma tökkəz yil səltənet kıldı. Uning anisining ismi Abiya bolup, Zəkəriyaning kizi idi. **2** [Həzəkiya] atisi Dawut barlıq kələjənləridək, Pərvərdigarning nəziridə durus boləqənni kıldı. **3** U təhtkə qıkkən birləriq yilining birləriq eyida Pərvərdigar eyinən dərvazilərini aqturup, yengibaxtin yasatti. **4** U kahinlər bilən Lawiylları [Hudanıng əyiga] qakırıp kelip, [aldinkı] həyolisining maydanining xərk təripiga yioşip, **5** ularoja: — I Lawiyllar, gepimqə kulak selinglər; eziünglərni Hudaqə atap pakizlanglar wə ata-bowanglarning Hudasi Pərvərdigarning əyini uningoja mukəddəs kılıp pakizlanglar, mukəddəshanidən barlık paskina nərsilərni qakırıp taxlanglar. **6** Qünki bizning ata-bowilirimiz asiylik kılıp, Hudayımız Pərvərdigarning nəziridə rəzil boləqənni kılıp, Uningdin waz kəqtı, Pərvərdigarning turaloqusidən yüzini ərüp, uningoja arkını kıldı. **7** Ular aywanning ixiklärini etiwtəkən, qiraqlarnı əqürüwətəkən, huxbuy yakmioqanı wə mukəddəshanida Israelning Hudasiqə həq keydürmə kurbanlıkları sunmayıdıqan bolup kətkəndi; **8** Xu səwəbtin Pərvərdigarning ozejipi Yəhudə bilən Yerusalemıdkilərning üstüqə qüxp, huddi ez kezünglər bilən kərəp turojininglardək, ularını daşxətə selip, wəhima boluqxə həm zanglık kılıp ux-ux kılınidiqən obyektkə aylandurup kəydi. **9** Xu səwəbtin ata-bowilirimiz kılıq astida kəldi; oοql-kızılrimiz wə hotunlirimizmə tutkun kıldı. **10** Əmdi man Israelning Hudasi boləqən Pərvərdigarning ozejipinən bizdən yanduruluxi üçün, Uning bilən əhdilixix niyitigə kəldim. **11** I balılırim, oapıl bolmanglar; qünki Pərvərdigar silərni Əz aldida turup hizmitidə boluqxə, Uning hizmətkarı bolup huxbuy yekixə talliojan, dedi. **12** Xuning bilən Lawiyllardın təwəndikilər ornidin turup ottoriqə qıktı: — Kohatlırdın boləqən Amasayning oοlı Mahət wə Azariyaning oοlı Yoel, Mərərilərdin Abdinən oοlı Kix, Yəhəllələnin oοlı Azariya, Gərxonlərdin Zimməlninq oοlı Yoah, Yoahning oοlı Edən, **13** Əlizafanıng əwlədlərinidən Ximri bilən Jeyal, Asafning əwlədlərinidən Zəkəriya bilən Mattaniya; **14** Hemanning əwlədlərinidən Yəhəyiə bilən Ximəy, Yədutunun əwlədlərinidən Xemaya bilən Uzziyellər. **15** Ular kərindaxlirini yioşip, ezlirini [Hudaqə] atap paklıdi, padixahının tapxurukı, Pərvərdigarning əmri boyiqə Pərvərdigarning eyini pakizlaxka kərdi. **16** Kahinlər Pərvərdigarning eyinən iqtirisiga pakizlaxka kərdi; ular Pərvərdigarning mukəddəs jayidin tapşan barlık napak-nijis nərsilərni Pərvərdigar eyinən həyolisəto toxup qıktı; andin ularni Lawiyllar elip qıkitip, [xəhər sırtidik] Kidron jılıqsiqə apirip tekti. **17** Ular birləriq aynıqən birləriq künidin baxlap, eyni kaytidin Hudaqə atap pakizlaxka kirixip, səkkizinqi künə Pərvərdigar eyinən aywiniqə qıktı; ular [yənə] səkkiz künə waqt sərp kılıp Pərvərdigar eyini pakizlap, birləriq aynıqən on altıqı künigə kəlgənda ixni tügətti. **18** Andin ular Həzəkiya padixahıning aldişa kərəp: — Biz Pərvərdigarning pütükəl eyini, jümlidin keydürmə kurbanlıq kurbangahını wə uningdi ki barlık kəqə-kuqa, əswablarnı, «təkdim nan» tizilidioqan xırəni wə xira üstdidiki barlık kəqə-kuqa, əswablarnı pakizliwəttük; **19** Ahaz padixah təhttikə qeojda asiylik kılıp taxliwətəkən barlık kəqə-kuqa, əswablarnı təyyarlap təh kılıp, pakizlap koyduk; mana, ular hazır Pərvərdigarning kurbangahı aldişa koyıldı, dedi. **20** Həzəkiya padixah atığında tang səhər ornidin turup xəhərdiki əməldarlarını yioşip Pərvərdigarning əyiga qıktı. **21** Ular padixahlıq üçün, mukəddəshanı wə pütün Yəhudələr üçün gunah kurbanlıq klixıqə yəttə buķa, yəttə koqkar, yəttə

koza wə yəttə teka elip kəldi; [padixah] Hərun əwləldilri boローン kahinlaroja bulnarı Pərvərdigarning kurbangahıja sunuxni buyrudi. **22** Ular bukılarnı boozuzlidi, kahinlar kənini elip, kurbangahı səpti; andın ular qoqkarlarnımı boozuzlap, kənini kurbangahı səpti; kozılarnımı boozuzlap, ularning kəniminu kurbangahı səpti. **23** Ahirida gunah kurbanlıki klinidiojan tekilərni padixaḥ, wə jamaat aldioja yetiləp keliwidi, [padixah wə jamaat] kollırını tekilər üstigə koyuxti. **24** Kahinlar tekilərni boozuzlap, kənini barlıq Israillarning gunahı üçün kəqürüm-kafarət süpitidə kurbangahı səpti; qünki padixah: «Keydürma kurbanlık wə gunah kurbanlıki barlıq Israillar üçün sunulsun» degeñidi. **25** Padixaḥ, yənə Lawiyaları Pərvərdigar eyida Dawutning, [Dawut] padixaḥning aldın kərgüçisi gadning wə Natan pəyoğəmberning buyruqinidək jangjäng, təmbar wə qiltar katarlıq sazları tutup, səp bolup turuxka tayınlidi (qünki əslidə bu əmr Pərvərdigardin, ez pəyoğəmberlinin wastisi bilən tapilanıqanıdi). **26** Xuning bilən Lawiyalar Dawutning sazlarını, kahinlar kanaylarını tutkan haldə turuxti. **27** Həzəkiya keydürme kurbanlık kurbangahı üstigə sunulsun, dəp buyrudi. Keydürme kurbanlık sunulqan haman, Pərvərdigaroja atalojan nəqəmə-nawa kılınxıka, kanaylar qelinixka wə Israillning padixaḥı Dawutning sazları təngkəx kılınxıka baxıldı. **28** Pütküll keydürmə kurbanlık etkizülüp bolouqça, pütküll jamaat sajdiga oltruxti, nəqəmə-nawaqıllar nəqəmə-nawa kilixti, kanayqıllar kanay qelip turdi. **29** Keydürmə kurbanlık etkizülüp bolonanda, padixaḥ wə uning bilən hazır bolonanıññən həmmisi tizlinip sajda kilixti. **30** Həzəkiya padixaḥ wə əməldarlar yənə Lawiyalaroja Dawutning wə aldın kərgüçisi Asafning xəirları bilən Parwərdigaroja Həmdusuna okuxni buyrudi; xuning bilən ular huxal-huramlıq bilən Pərvərdigaroja həmdusuna okuxup, bax egiş sajda kilixti. **31** Həzəkiya: — Silər əmədi ezungılları Pərvərdigaroja mukəddəs boluxka beojixliqanınsıllar, aldioja kelinglar, kurbanlıklar, təxəkkür kurbanlıklarını Rəbniyeyiga kəltürüp sunungalar, dewidi, jamaat kurbanlıklar wə təxəkkür kurbanlıklarını kəltürüxti; halıcıqlar keydürmə kurbanlıkları kəltürüxti. **32** Jamaat elip kəlgən keydürmə kurbanlıklar təwəndikiqə: — yetmix bukə, yüz koqkar, ikki yüz koza; bularning həmmisi Parwərdigaroja atap keydürmə kurbanlıkkə əkilingəndi. **33** Bulardin baxka Pərvərdigaroja atalojan alta yüz bukə, üç ming koymu bar idı. **34** Kahinlar bək az boloqaqka, keydürmə kurbanlık mallirining terisini soyuxka ülgürləlməytti; xunga Lawiy kərindaxlıri taki mallar soyulup bolouqça həm baxka kahinlar ezlirini [Hudaşa] atap paklap bolouqça yardıməlxəti (qünki Lawiyalar ezlirini [Hudaşa] atap paklap ixida kahinlaroja nisbətən bəkrək iħlasman idı). **35** Uning üstigə keydürmə kurbanlıklar nahayiti kəp idı, xundakla inaklık kurbanlıklarının meyi wə keydürmə kurbanlıklärə koxulojan xarab hədiyilirimi nahayiti kəp idı. Xundak kılıp Parwərdigar eyidiki ibadət hisznatlıri yengibaxtin aşlıq kəltürüldi. **36** Huda Əz həlkigə bu ixlarnı orunlaxturqoşanlıq üçün Həzəkiya wə pütküll həlkə tolımı huxal boluxti; qünki bu ixlər bək tezla bejirilip bolonanıdi.

30 Həzəkiya pütün Israiloja wə Yəhūdaşa adəm əwətip həmdə Əfraimlar bilən Manassəhlergə hət yezip, ularnı Israillning Hudasi boローン Parwərdigarnı seojinip «etüp ketix heyti»ni etküzük üçün Yerusalemıq, Pərvərdigarning eyiga yioqılıxın qakırdı **(2)** (Padixaḥ, əməldarları wə Yerusalemidiki barlık jamaat bilən billə məslihətləxip, ikkinçi ayda etüp ketix heyti etküzəylə dəp kararçoja kelixti. **3** Lekin paklanıqan kahinlar yetixmigəqkə, həlkəmu Yerusalemıq yioqılıp bolmioqaqka, heytni waqtida etküzəlmidi). **4** Padixaḥ, wə pütküll jamaat

bu pilanni nahayiti yahxi boptu, dəp kəridi. **5** Xuning bilən ular pütküll Israillning Bəər-Xebadin Danoqıqə barlıq həlkini Yerusalemıqə kelip, Israillning Hudasi Pərvərdigarnı seojinip etüp ketix heyti etküzükə qakırıqnamə əwətəlyi, dəp bekitti; qünki ular heytni uzun wakıtlardın buyan pütülgən bəlgilimə boyıqə etküzülməgnəndi. **6** Qaparmənərlər padixaḥ bilən əməldarlarning hətlərini elip, pütün Israill wə Yəhūda yurtini kezip, padixaḥning yarlıkı boyıqə mundak həwərnı jakarlıdı: «İ Israillar, İbrahim, İshak wə Israillning Hudasi boローン Pərvərdigaroja yenip kelinglər, xundak kilsanglar U Asuriyə padixaḥlirining qanggilidin kutuləqan käldinglarning yenioja yenip kəlidü. **7** Ata-bowanglar wə kərindixinglərə ohxax bolmanglar; ular ez ata-bowilirinən Hudasi Pərvərdigaroja asılık kiloqaqka, U huddi silər kergəndək ularnı harabiqlikkə tapxurojan. **8** Ata-bowanglar oħħax boyunngarnı qattik kilmanglar; Pərvərdigarning otluk oqżipininq silirdən kətürülüp ketixi üçün, əmədi silər Pərvərdigaroja bekiñinqlər, U məngügħə Əzige has dəp atiojan mukaddashaniqə kelip, Hudayinglər boローン Pərvərdigarning hizmitidə bolunglar. **9** Əgar silər Pərvərdigaroja kātsanglar, kərindaxliringlar wə bala-qakiliringlar eżlirini tutkun kilojanınlarning aldida rəhîm-iltipatka erixip, bu yurtqa kāytip kəlidü; qünki Hudayinglər boローン Pərvərdigar xapaatlık wə rəhimliktur; silər Uning təripiga ətsənglər, U silərdin yüz erümüydu». **10** Qaparmenlər xəhərmu-xəhər berip, taki Zəbulunoqıqə Əfraim wə Manassəhning yurtlərini kezip qıktı; lekin u yordikilər ularnı zangılık kılıp məshirə kılatti. **11** Halbuki, Axir, Manassəh wə Zəbulunlarda bəziləri eżlirini təwən tutup Yerusalemıqə kəldi. **12** Uning üstigə, Hudanıng koli Yəhūdalarning üstidə bolup, ularnı bir niyatə padixaḥning wə əməldarlarning Parwərdigarning sezoġa asasən qıkarojan əmrini ixka axuruxka bir jan bir dil kıldı. **13** Xuning bilən ikkinçi ayda nuroqun kixilər petir nan heytni etküzük üçün Yerusalemıq yioqılıqanıdi; toplanıqan həlk zor bir türküm adəm idı. **14** Ular kozojılıp Yerusalem xəhīridiki kurbangahılları buzup yoktitip, isrikgħalarnımı elip qikip, Kidron jilojsioja apirip taxlidi. **15** Ular ikkinçi ayning on tötenqi künü etüp ketix heytiqə atalojan [kozılarnı] soydi. Kahinlar bilən Lawiyalar buninga karap hijil bolup, eżlirini [Hudaşa] mukəddəs boluxka paklap, keydürmə kurbanlıkları Pərvərdigarning eyiga elip kelixti. **16** Ular Hudanıng adımı boローン Masaşa qixürtilən Tawrat kanuniqə asasən, balgilima boyıqə ez orunliriqə kelip turuxti. Kahinlar Lawiyaların kolidin kannı elip [kurbangahı] səpti. **17** Jamaat iqida paklinip bolmioqanlar heli boloqaqka, Lawiyalar paklanıqan barlıq kixilərinin ornida etüp ketix heytiqə beojixlanojan kozılarnı Pərvərdigaroja atax üçün soyuxka məs'ul idı. **18** Qünki Əfraim wə Manassəh, Issakar wə Zəbulundan kəlgən kəpinqisi, heli kəp bir türküm kixilər paklanmay turupla, Tawrat balgilimisigə hilap haldə etüp ketix heytiqə atap soyulıqan koza gəxlini yeyixka kirixti; birək Həzəkiya ular həkkidə dua kılıp: — Kimki ez ata-bowisining Hudasi boローン Pərvərdigarnı qin kəngəlidin izləx niyitigə kəlgən bolsa, gərqə ular mukəddəshaniqə atak paklinix balgilimisigə muwapiq pak kiliñimisü, meħriġan Pərvərdigar ularnı əpu kiloqaj, dedi. **20** Pərvərdigar Həzəkiyanıng duasioja kulak selip həlkəni əpu kıldı. **21** Yerusalemda turuwatqan Israillar petir nan heytni yəttə kün xundak huxallık iqida etküzü; Lawiyalar bilən kahinlar hər künü Pərvərdigaroja atalojan mədhiyyə sazları bilən Pərvərdigaroja həmdusana okuxti. **22** Həzəkiya Pərvərdigarning wəhiyilərini qixəndürütxə mahir Lawiyalaroja ilħam berip turdi; həlk yəttə kün heyet kurbanlıklarını yedi;

ular inaklik kurbanliklirini sunup, ata-bowlirining Hudasi bolqan Pərvərdigarni mədhiyildi. **23** Barlik jamaet yənə yətta kün heyt etkütüx toorjuluk məslihətlrixip, yənə huxal-huramlıqqa qəmən haldə yətta kün heyt etkütüzdü. **24** Qünki Yəhudanıng padixahı Həzəkiya jamaatkə ming buka wə yətta ming koy hədiyə kıldı; əməldarlarmu jamaatkə ming buka, on ming koy hədiyə kıldı. Nuroqun kahinlər ezlirini [Hudaşa] atap pakcli. **25** Pütükil Yəhudə jamaiti, kahinlar, Lawiyalar, Israildin qıkkən barlik jamaet, jümlidin Israilda turuwatkan musapirlar həmdə Yəhudada turuwatkan musapirlarning həmmisi alamat huxal boluxti. **26** Yerusalemni oqayət zor huxallik käpiyat kaplidı; qünki Israilling padixahı Dawutning oqlı Sulaymannıng zamanidin buyan, Yerusalemda mundak təntəna bolup bəkmioqanıdi. **27** AHIRIDA Lawiyalardin bolqan kahinlar ornidin kopup, həlkə bəht-bərikət tilidi; ularning sadasi Hudaşa anglandı, duasi asmanlarqa, Uning mukəddəs turaloqusioja yətti.

31 Bu ixlarning həmmisi tügigəndin keyin, bu yerdə həzir bolqan Israillarning həmmisi Yəhudanıng hərkəysi xəhərliriga berip, u yərlərdiki «but tüvrük»lərni qekip, Axərah butlurını kesip taxliwətti; yənə Yəhudə wə Binyamin zemində, xundakla Əfraim wə Manassəh zeminining hərkəysi yərliridiki «yüküri jaylar» wə kurbangahları, həmmisini buzup yokatkuqə seküp taxlıdi. Xuningdin keyin Israfil həlkinqing hərkəysizi əz təwəlikiga, əz xəhərliriga kätipet ketixti. **2** Həzəkiya kahinlər bilən Lawiyalarnı newət-guruppilarqa belüp, kahinlər bilən Lawiyalarning hərkəsisini eziqə has hiszmitiga bekitip, kəydürmə kurbanlık wə inaklik kurbanlikliri sunup, Pərvərdigar eyining höylilirida, ixik-darwaziliri iqidə wəzipə etəp, Pərvərdigarnı təxəkkür-mədhiyə okuydigojan kıldı. **3** Padixah yənə əz melidin bir ülüxni elip kəydürmə kurbanliklər üçün ixlitixkə buyrudi; bular Pərvərdigarning Təwrat ətanudunda pütülgini boyiqə stığanlıq wə qaqılık kəydürmə kurbanliklər, xabat künü, yengi ay wə heyt-bayram künliridiki kəydürmə kurbanliklər üçün ayrıldı. **4** Padixah yənə kahinlər bilən Lawiyalarning Pərvərdigarning Təwrat ətanunini qing ijra kilixi üçün, təkdim kiliçka tegixlik ülüxini ularoja beringlar, dəp Yerusalemda turuwluk həlkəkə buyrudi. **5** Bu buruk qırıllıxi bilənlə, Israillar həsul-məhsulatlının dəsləpkə elinojan kismi axtıq, yengi xarab, [zaytun] meyi wə həsəllərni həmdə etizliklət qıkkən hərhil məhsulatlarning həsulliridin əkilihti, yənə hərhil nərsilirining ondin birini exrigə türkümləp əkilihti. **6** Yəhudanıng hərkəysi xəhərliridə turuwatkan Israillar bilən Yəhudalarmu koy-kalilirining ondin birini exrigə wə Pərvərdigar Hudasiqa atalojan mukəddəs buyumlarning ondin birini exrigə akılıp, dəwə-dəwə dewiliwətti. **7** Üçinqi aydın baxlap dəwilinip, yəttinqi ayoqə kəlgənda tohtidi. **8** Həzəkiya əməldarlar bilən bills keliq, dəwə-dəwə bolojan bu məhsulatlarnı kerüp Pərvərdigarnı təxəkkür-mədhiyə okudu wə Uning həlkə bolqan Israillarqa bəht-saadat tilidi. **9** Həzəkiya kahinlər bilən Lawiyalardan bu dəwə-dəwə məhsulatlardan toopruluk soriwidı, **10** Zadok jamətidin bolqan bax kahin Azariya uningoja jawap berip: — Həlk Pərvərdigarning eyigə hədiyə kəltürgili baxlıqandın buyan toyqudək yeduk, yənə nuroqun exip kaldi. Qünki Pərvərdigar Əz həlkini bərikətləğen, xunga exip kalojinimə xunqə kep, dedi. **11** Həzəkiya Pərvərdigarning eyida ambarlarnı təyyar laxni buyruwidi, ular xundak kıldı. **12** Ular səmimiyy-sadəqətlilik bilən hədiyələrni, ondin bir exra wə Hudaşa alahidə atalojan nərsilərni ambarlarqa əkirdi. Lawiyalardin bolqan Kononiya bax ambarçı, inisi Ximəy muawin bax ambarçı boldi. **13** Kononiya wə inisi Ximəyning kol astida Yəhiyalı,

Azariya, Nahat, Asahəl, Yərimot, Yozabad, Əliyəl, Yismakiya, Maḥat wə Binayalar nazarət kiliq hizmitigə məs'ul boldı; bularning həmmisini Həzəkiya padixah bilən Hudanıng eyining baxkuroquqisi Azaryanıng kərsətmisi bilən ixlaytti. **14** Xərkij dərwazining dərwaziwinı Lawiy Yimmahning oqılı Korə Hudaşa halis kiliqan hədiyə-sowqatlarqa məs'ul idi; u Pərvərdigarnı sunulqan wə «ong mukəddəs» bolqan nərsilərni təksim kılatti. **15** Edən, Minyamin, Yəxua, Xemaya, Amariya wə Xekaniyalar uning kol astida bolup, ular kahinlarning hərkəysi xəhərliridə, qong-qıqılıklıqə karalımay, newət boyiqə ez kərindaxlıriqə bularnı üzətxürip berixkə təyinləndi; **16** Buningdin baxka, ular nəsəbnamigə tizimlənqan üç yaxtin yukarı ərkəklərdin, hər künə newiti boyiqə Pərvərdigarning eyigə kirip, yüksələnən wəzipisini onurlaydiqanlarning həmmisigimə təksim kılıp berətti. **17** Ular nəsəbi tizimlənqan jəmətləri boyiqə kahinləroqumu həmdə yığırma yaxtin axşan Lawiyalarda newiti wə wəzipisigə karap təksim kılıp berətti; **18** nəsəbnamida «[Lawiy jamaiti]» [dəp], pütülginigə karap bularning barlik kiçik balılıriqə, hotunları wə oqul-kız parzəntlirigimə təksim kılıp berətti; qünki ular sadəqətlilik bilən ezlirini Hudaşa atap paklinip, mukəddəs boluxka beoxılxıjanıdi. **19** Hərkəysi xəhərlərinə ətraplırida olturnak laxkan, Hərunning əwlədləri bolqan kahinlərəqə bolsa, hərbər xəhərdə məhsus tizimlənqan adəm koyulqanıdi; ular kahinlər iqidiki barlik ərkəklərgə wə xundakla nəsəbnamidə pütülgən barlik Lawiyalarda tegixlik üzütxirini berətti. **20** Həzəkiya pütün Yəhudə zemində xundak kıldı; u ez Hudasi bolqan Pərvərdigar alıda yahxi, durus wə hək bolqojanni kıldı. **21** Məyli Pərvərdigarning eyidiki hizmətlərgə ait ixta bolsun, məyli Təwrat ətanunıqə həm əmrlirigə əməl kılıx niyitidə Hudasını izdəxtə borsun, u pütün kəlbi bilən kıldı wə ronakaptı.

32 Bu barlik ixlarnı wə sadəqətlilik əməllərni bejirgəndin keyin, Asuriya padixahı Sənnaherib Yəhudəsə tajawuz kılıp, korojanlıq xəhərlirigə hujum kılıp besüp kirip, ularnı ixqal kiliq üçün ularni körxiwaldı. **2** Həzəkiya Sənnaheribning kəlgənlərini kerüp, uning Yerusalemıqə hujum kiliq niyitining barlıkını bilgəndə, **3** əməldarları wə batır əzimətləri bilən xəhər sirtidiki bulak-erikləri tosuwetix toopruluk məslihətləxti; ular unı kollidi. **4** Xuning bilən nuroqun kixilər yiqilip: «Nəmə üçün Asuriya padixahlıriqə mol su mənbəsinə tepiwelixiqa kəlduridikənmiş?» dəp barlik bulak, kezlini etiwtəti wə u yurt otturisidin ekip etidiojan erikni tosuwətti. **5** Həzəkiya ezzini oqayırləndürüp, buzulup kətkən sepillarnı yengibaxtin onglatti, tüstigə karawulhanılları saldurdu, yənə bir taxkı sepiilmə yasattı həmdə Dawut xəhəridiki «Millo» kələşini mustəhkəmlidi; u yənə nuroqun koral-yaraq wə kalkanları yasatti. **6** U halkıng tüstigə sərdarları tayınlıdı andin ularnı xəhər dərwazisidiki maydanqa, əz aldiqə yiqodurup, ularoja ilham-riojbət berip: **7** — İradəngləri qing kılıp batur bolunglar, Asuriya padixahının wə uningoja əgərkən zor koxundin kormanglar yaki alakzadə bolup kətməngərlər; qünki biz bilən birgə bolouqlular ular bilən birgə bolouqlillardın keptur. **8** Uning bilən birgə bolojını nahayitib bir insaniyətlik bilək, halas; lekin biz bilən billsa bolouqi bolsa bizgə mədətkar bolup, biz üçün jəng kılıqı Hidayimiz Pərvərdigar bardur! — dedi. Həlk Yəhudanıng padixahı Həzəkiyanıng səzlirigə ixinip tayandi. **9** Xuningdin keyin Asuriya padixahı Sənnaherib pütükil kılıq-koxunu bilən Laçix xəhirini mühasirigə aldı; xu qaoqda u hizmətkarlırını Yerusalemıqə, Yəhudanıng padixahı Həzəkiyəqə, xundakla Yerusalemda turuwatkan barlik

Yəhudadalarqa əwətip, ularqa mundaq səzlərni yətküzüp: — **10** «Asuriyə padixahı Sənnaherib: «Yerusalem məhasırı iqidə turukluk, silər zadi nemigə tayinip uningda tehiqə turuwatisilər? **11** Həzəkiya silərgə: «Pərvərdigar Hudayımız bizni Asuriyə padixahının qanggilindən kütuldürdü», dəp ixəndürüp, silərni aqlıq wə ussuşlukturın elümgə tapxurmakçı boluwtamadu? **12** Xu Həzəkiya Pərvərdigar oqası atalojan «yukarı jaylar»ni həm kurbangahlarnı yok kiliwətiq? Andin Yəhudadikı wə Yerusaleməmdikilərgə: — «Silər birlə kurbangah, aldida səjda kılısilər wə xuning üstigila huxbuy yakısilər» dəp əmr kılıqan əməsmidi? **13** Mening wə mening ata-bowilirimning barlık əl həlkirigə nemə kılıqanlığını bilməmsilər? Əl-yurtlarning ilah-butluları ez zeminini mening kolumnin kütkuzuxka birər amal kılalıqanmu? **14** Mening ata-bowilirim üzül-kesil yokatkan əxu el-yurtlarning but-ilahlırinin kaysibiri əz həlkini mening kolumnin kütkuzalıqan? Undakta silərning Hudayinglar silərni mening kolumnin kütkuzalalımtı? **15** Silər əmdi Həzəkiyaqa aldanmanglar, silərni xundaka kayıl kılıxiqə yol köyməngər yaki uningoja ixinipmu olturmanglar; qünki mölli kaysi əlninq, kaysi padixaqliğin ilahi bəlsun, heqkaysisi ez həlkini mening kolumnin yaki mening ata-bowilirimning kolidin heq kütkuzup qıkalımdı; silərning Hudayinglar silərni mening qanggilimdin tehimu kütulduruwalalmayıdum? — dəydi» — dedi. **16** [Sənnaheribning] hizmətkarları dawamlıq yənə Pərvərdigar Hudanı wə Uning hizmətkarı Həzəkiyanı həkərətləydiqən gəplərnimə kıldı. **17** Andin Sənnaherib tehi hət yezip, Israılning Hudası bołożan Pərvərdigarnı həkərətləp, zanglıq kılıp: «Huddi hərkəysi el-yurtlarning ilahları əz həlkini mening qanggilimdin kütkuzalıqandək, Həzəkiyaning Hudasimu Uning həlkini mening qanggilimdin kütkuzalımydu» dedi. **18** Ular xəhərnii elix oqarızıda Yerusalemı sepilidə turuwatkan həlkni korkutup, patiparqılıqlıq qəmdürük üçün Yəhudi tilida üntlik towlap turdu. **19** Ular Yerusalemning Hudasını huddi yər yüzidiki yat həlkələrning insanning kolidə yasałojan ilahlıriqə oxhitip səzlidi. **20** Xuning tüpəylidin Həzəkiya padixahı wə Amozning oqlı Yəxaya pəyəqəmber dua kılıp asmanoja karap nida kiliwidı, **21** Pərvərdigar bir Parixta əwətti, u Asuriyə padixahı koxunining ləxkərgəliqə kirip, pütkül batur jängqilərni, əməldalar wə sərdarları koymayı kiriwətti. Xuning bilən Asuriyə padixahı xərməndə bolup əz yurtiqə şayitip kətti. Əzining buthanisoja kırğın qeojida əz puxtidin bolossen oqulları uni kılıq bilən qepip eltürdi. **22** Ənə xu təriki, Pərvərdigar Həzəkiyanı wə Yerusalemələhəsinə Asuriyə padixahı Sənnaheribning wə baxka barlık düxmənlərning qanggilidin kütkuzup kəldi wə ularni hər tərəpta қoqdidi. **23** Nuroqun kixilər hədiyələrni Pərvərdigar oqası atax üçün Yerusaleməmoja əkəldi, xundakla nuroqun esil nərsilərni əkilip Yəhuda padixahı Həzəkiyaqa sundı; xuningdin etiwarən Həzəkiya barlık əl-yurtlarning izzət-hərəmitigə sazawər boldı. **24** Xu künnlərdə Həzəkiya kesəl bolup sakratka qüxüp kəldi; u Pərvərdigar oqası tilawət kıldı wə Pərvərdigar səz kılıp, uningoja bin mejizilik alamat kərsətti. **25** Lekin Həzəkiya əziga kərsitilən iltipatka muwapiq təxəkkür eytmidi; u kənglidə təkəbburluxip kətti. Xunga Hudanıqəzi uningoja wə xuningdək Yəhuda wə Yerusaleməmdikilərgə қozaqlıdı. **26** Lekin Həzəkiya wə Yerusaleməmdikilər takəbburlılığın yenip ezelirini təwən tutup yürgəqə, Pərvərdigarning qəzipə Həzəkiyaning künnləridə ularqa qüxmidi. **27** Həzəkiyaning dunyasi tolimu kəp, izzət-hərəmiti kəwətlə yükiri idi; u əziga altun, kümüx, gəhər-yakut, huxbuy dora-dərmək, kalkan wə hərhil kimmiətlik buyumlarnı saklaydiqən həzinilərni saldurdu; **28** u yənə axlik, yengi xarab wə zəytun meyi saklaydiqən ambarlarnı, yənə

hər türlik mallar wə padilirli üçün eçil-kotanlarını saldurdu. **29** U əziga xəhərlər bina қildirdi wə nuroqun koy-kalilaroja iğə boldi, qünki Huda uningoja oqayat kəp dəpiñə-dunya ata kılıqanıdi. **30** Həzəkiyadin ibarət bu kixi Gihon ekinining yukarı ekimidiki suni tosus, suni toptoqraq Dawut xəhərinin künpetix təripigə ekip kelidiqən kılıqanıdi. Həzəkiya barlık kılıqan əməlliridə ronak taptı. **31** Halbuki, Babil əmirlirinin elqılırları kəlip Həzəkiya bilən kərtixüp, Yəhuda zeminidə yüz bərgən bu mejizilik alamat toopruluk gap soriqan qaşa, uning kənglidə nemə barlığını malum kılıxka sinimakçı, Huda uni yalouz kaldurup, uningdin kətti. **32** Həzəkiyaning kılıqan ixılıri wə yahxi əməlları bolsa, mana ular «Yəhuda wə Israil padixahırının tarıhnamısı»da, Amozning oqlı Yəxaya pəyəqəmberning kərgən wəhiylik hatırıda pütülgəndür. **33** Həzəkiya ata-bowiliri arısida uhlidi; ular uni Dawut əwlədləri kəbristanlıqı egizlikdə dəpnə kıldı; u olğan qaşa da barlık Yəhuda həlkı bilən Yerusaleməmdikilər uningoja hərmət bildürdi. Uning orniqə oqlı Manassəh padixah boldı.

33 Manassəh padixah bolojanda on ikki yaxta bolup, Yerusalemda əllik bəx yil səltənat kıldı. **2** U Pərvərdigar Israillarning aliddin həydəp qıkırıwtən yat əlliklərning virginqlik adətlirigə oxħax ixlar bilən Pərvərdigarning nəziridə rəzil bołożanni kıldı. **3** U atisi Həzəkiya qekip taxlıqan «yukarı jaylar»ni kəytiđin yasatti; u Baallarəja atap kurbangahlarnı saldurup, axarəh məbdulnarı yasidi; u asmandıku nuroqunliojan ay-yultuzlarqə bax urdi wə ularning küllükqə kirdi. **4** U Pərvərdigarning eyidimə kurbangahlarnı yasatti. Xu ibadəthana toopruluk Pərvərdigar: «Yerusalemda Mening namim mənggü kəlidü» degənidi. **5** U Pərvərdigarning eyining ikki höylisidə «asmanınning koxunu» oja kurbangahlarnı atap yasatti. **6** U Bən-Hinnomning jilojisidə əz balılırını ottin etküzdi; judaqərqlik, palqılıq wə dəmədiqılıq ixlətti, əziga jinkəlxər bilən əpsunqılları bekitti; u Pərvərdigarning nəziridə san-sanaksız razıllıknı kılıp Uning oqəzipini қozaqıdı. **7** U yasatkən oyma məbduni Hudanıng eyiga tikli. Xu ey toopruluk Pərvərdigar Dawutka wə uning oqlı Sulaymanoja: — «Bu eydə, xundakla Israılning həmmə kəbililirinə zəminləri arisidin Mən tallıqan Yerusalemda Əz namimni əbədgə qalduriman; **8** Əgor Israil pekət Mən Musanıng wasitisi bilən ularqa tapılıqan barlık əmrlərgə, yəni barlık əkanun, bəlgilimilər wə həkümlərgə muwapiq əməl kılıxka kəngül koysıla, Mən ularning putlirini ata-bowilirioja bekitkən bu zemindin kəytiđin neri kilmaymən» — degənidi. **9** Lekin Manassəh Yəhudadaları wə Yerusaleməmdikilərni xundak azurdurdi, ular Pərvərdigar Israillarning aliddin hələk kılıqan yat əlliklərning kılıqinidinmə axurup rəzillik kılattı. **10** Pərvərdigar Manassəh wə uning halkığa ağıhəndurup səzligən bolsımı, lekin ular kulaq salındı. **11** Xu səwəbtin Pərvərdigar Asuriyə padixahının koxunidiki sərdarları ularning təstigə hujuməja saldurdu. Ular Manassəhni ilmək bilən elip, mis zanjır bilən baçlap Babiləye skaldı. **12** Manassəh, muxundak, azabka qırixkəndə Hudasi Pərvərdigar oqası yalwurup, ata-bowilirinən Hudasi alidda ezini bək tewən tutti. **13** U dua kiliwidı, [Pərvərdigar] uning duasıqə kulak selip, tiliqini kəbul kılıp, uni Yerusaleməmoja kəyturup, padixaqliqə kəytiđin iğə kıldı. Manassəh xu qaçdırıla Pərvərdigarningla Huda ikənləkini bilip yətti. **14** Bu ixlardın keyin Manassəh, «Dawut xəhəri»ning sırtıqə, jiloja otturisidiki Gihonning künpetix təripidin təki Belik dərwazisizi aqzıqıqə, Ofəlni qəridəp sepil yasatti wə uni nahayiti eçiz kıldı; Yəhudanıqəsi kəroqanlıq xəhərləridə koxun sərdarlarını təyinlidi. **15** U yənə Pərvərdigar eyidin yat əlliklərning məbduldiri bilən [əzi] kəyoqan] butnı, əzi

Pərvərdigar əyining teozi bilən Yerusalemda yasatkuzaqan barlıq kurbangahları eliwetip, xəhər sırtıqə taxlatkuziwətti. **16** [Manassəh] Pərvərdigar kurbangahını yengibaxtin tiklitip, kurbangahka inaklık kurbanlıq bilən təxəkkür kurbanlıqlarını sundı wə Yəhudalaroşa Israilning Hudasi Pərvərdigarning hizmitiga kirixni buyrudi. **17** Xundaktimu, həlk kurbanlıknı yənilə «yukarı jaylar»da etküzətti; lekin ularning kurbanlıqları ezelirining Hudasi Pərvərdigaroqla sunulallı. **18** Manassəhning kalojan ixliri, jümlidin uning Hudasiqa kilojan duası wə aldin kərgüçilərning Israilning Hudasi Pərvərdigarning namida uningoja eytən gəpləri bolsa, mana ular «Israilning padixaḥlirining hatırılırı» degen kitabta pütülgəndur. **19** Uning duası, Hudanıng tiləklərini kandak ijabət kilojanlıki, uning eznini təwən kiliqidin ilgiri kilojan barlıq gunahı wə wapasızlıkı, xundakla uning kəyərdə «yukarı jaylar» saldurojanlıki, Axərah məbudişri həm oyma məbudları tikiğlonlıki bolsa, mana həmmisi «Aldın kərgüçilərning hatırılırlıda» pütülgəndur. **20** Manassəh, ata-bowlılıri arısında uhlidi; kixilər uni eż ordisoja dəpnə kıldı; ooqli Amon orniçoja padixaḥ boldı. **21** Amon təhtka qıkkən qeojida yigirme ikki yaxta idi; u Yerusalemda ikki yıl səltənat kıldı. **22** U atisi Manassəh kilojinidək Pərvərdigarning nəziridə rəzil bozqumanni kıldı. U atisi Manassəh yasatkan barlik oyma məbudlaroşa kurbanlık sundı wə ularning kullukıqə kirdi. **23** U eznini Pərvərdigar aldida atisi Manassəh eznini təwən tutkandə təwən tut müdidi; bu Amonning bolsa gunah-kəbihilikləri baroqanseri exip bardı. **24** Keyin uning hizmatkarları uni kəstələp eż ordisida eltürtüwətti. **25** Lekin Yəhuda zeminidikilər Amon padixaḥnı kəstligənlərning həmmisini eltürdi; andin yurt həlkə uning ornidə ooqli Yosiyani padixaḥ kıldı.

34 Yosiya padixaḥ bolğanda səkkiz yaxta bolup, Yerusalemda ottuz bir yil səltənat kıldı. **2** U Pərvərdigarning nəziridə durus bolqanın kılıp, hər ixta atisi Dawutning yollırıda yürüp, na ongoja na soloja qətnəp katmadi. **3** Uning səltənitirininq səkkizinqi yili, u tehi güdək qeojidila, atisi Dawutning Hudasını izləxkə baxlıdı; səltənitirininq on ikkinçi yilioja kəlgənda Yəhuda bilən Yerusalemdkı «yukarı jaylar», axarəh məbudişri, oyma butlar wə kuyuma butlarnı yokitip, zeminni pakizlaxkə kirixti. **4** Həlk uning kez alddilə «Baallar»ning kurbangahlarını qekip taxlıdı; u kurbangahlarning üstügə egiz kılıp orunlaxturulmuş «küñ tüwrükli»larnı kesip taxlıdı; u yəna Axərah məbudişri, oyma-kuyma butlarnı qekip, uning topisini bu məbudlaroşa kurbanlık sunqoşanlarning kəbrilirigə qeqiwti. **5** [But] kahinlərininig ustihənlərini kurbangahlarning üstüdə keydürüwətti; xundak kılıp, u Yəhuda bilən Yerusalemni pakizlidı. **6** U Manassəh, Əfraim, Ximeon hətta Naftaliqəş ularning hərkəsi xəhərliridə wə atrapidiki harabılardə xundak kıldı; **7** U kurbangahlarıni qekip, axarəh məbudişri wə oyma butlarnı kokum-talkan kiliwətti, pütün Israildiki «küñ tüwrükli»ning həmmisini kesip taxlap, Yerusalemqa kaytti. **8** Uning səltənitirininq on səkkizinqi yili Yəhuda zeminini wə mukəddəshanını pakizlap bolqandan keyin, Azaliyaning ooqli Xafan, xəhər baxlıkı Maaseyah wə Yoahəzning ooqli təzkiriqi Yoahni Hudasi bolovan Pərvərdigarning eyini onglaxkə əwətti. **9** Xuning bilən ular bax kahin Hilkıyaning aldiqə kelip, uningoja Pərvərdigarning eyiga beqixlap əkəlgən pulni tapxurdu. Bu pulni əslidə dərwaziwan Lawiyalar Manassəh, Əfraim wə Israilning kəldisidin, xuningdak Yəhuda wə Binyamin zeminidikilər wə Yerusalemdkilərdin yioğlanı. **10** Ular Pərvərdigarning eyini ongxaydiojan ixlarnı nazarat kılıqoqı ixqilaroşa tapxurup bərdi. Bular həm pulni Pərvərdigarning eyini ongxax wə mustəhkəmləxkə ixligüçilərgə bərdi; **11** ular bolsa pulni Yəhuda padixaḥlıri

harabiləxtürənqeyi-imarətlərgə lazımlıq kesip-oyuloqan taxlarnı wə tüwürük-limlərə yaqoja setiwalixkə yaqoqqlar bilən tamqılaroşa tapxurup bərdi. **12** Bu adəmlər sadakətlək bilən ixliyi. Ulamı baxkuriđiojan, nazarətkə məs'ul Lawiy Mərarıning əwlədliridin Jahat bilən Obadiya, Kohatning əwlədliridin Zəkəriya bilən Məxullam bar idi; bu Lawiyalarning həmmisi hərhil sazlarojumu mahır idi; **13** ular yənə hammallar wə hərhil ixlər üstidiki nazarətqılərni baxkuriatti; Lawiyardin pütükqılarmu, əməldərlərmə, dərwaziwənlərmə bar idi. **14** Ular Pərvərdigar əyigə beqixlap əkəlgən pullarnı elip qikidiojan qaçda, Hilkıya kahin Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən bərgən Təwrat ənənəni kitabını tepiwaldı. **15** Hilkıya katip Xafanqa: — Mən Parvardigarning eyida Təwrat-ənənəni kitabını tepiwaldim, dedi. Xuni eytip, Hilkıya kitabını Xafanqa bərdi. **16** Xafan uni padixaḥlarning yenioja apardı wə uningoja: «Hizmətkarlıri tapxurulmuş ixlarnı bolsa, həmmisini ada kiliwətidü. **17** Ular Pərvərdigar eyiga [beqixlanojan] pullarını teküp, uni nazarətqılər wə ixqlarının kolioja tapxurup bərdi» dap malumat bərdi. **18** Xafan katip yənə padixaḥkə: — Hilkıya kahin yənə manga bir oram kitab bərdi dəp uni padixaḥ aldida okudu. **19** Wə xundak boldiki, padixaḥ, Təwrat ənənənidiki səzlərni anglap, eż kiyimlərini yirtti. **20** Padixaḥ Hilkıya bilən Xafanning ooqli Ahikamoja, Mikahning ooqli Abdon bilən Xafan katipkə wə padixaḥlarning hizmatkarı Asayaqə buyrup: — **21** Berip mən tünq wə Israilda həm Yəhūdada kalduруloqan həlk tünqən bu tepiłożan kitabning səzləri tooprisida Pərvərdigardin yol soranglar. Qünki ata-bowlılırimız bu kitabta barlıq pütülgənlərgə əməl kilməy, Pərvərdigarning səzini tutmiojanlıki tüpəylidin, Pərvərdigarning bizə təkiliđiojan opəzipi intayın dahxətlik boldi, dedi. **22** Xuning bilən Hilkıya wə padixaḥ təyinləğin kixilər ayal pəyəmərb Huldahning kəxiqə bardi; Huldah Hasrahning nəvrisi, Tokihatning ooqli kiyim-keçək begi Xallumming ayali idi; u ezi Yerusalem xəhəriniñ ikkinçi məhəllisidə olтурattı. Ular uning bilən bu ixlar toopruluk, səzləxti. **23** U ularə qədər mundak dedi: — Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — «Siləni əwətəkn kixığa mundak dəngər: — **24** Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana Mən Yəhūdanıñ padixaḥı alddida okulojan bu kitabtiki barlıq lənətəlrəni əmələgə axurup, bu jayəsa wə bu yərdə turquqılaroşa balayıp qüxürimən. **25** Qünki ular Meni taxlap, baxkə ilahlaroşa huxbuy qekip, kollırıning həmmə ixlirlər bilən Mening aqqikimni kəltürdi. Uning tünqen Mening kəhriyim bu yarga tekülidü, eçürüləməydi. **26** Lekin silərni Pərvərdigardin yol soriqili əwətəkn Yəhūdanıñ padixaḥıqə bolsa, mundak dəngər: — Sən angloqən səzlər tooprisida Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — **27** Qünki kənglüng yumxaq bolup, Hudanıng muxu jay wə uningda turquqıllarıñ əyibləp eytən səzlərinin angloqinində, Uning alddida eżüngni təwən kıldıq, xuningdak eżüngni xundak təwən kiliqinində, kiyimlirininq yirtip, Mening alddımda yioğloqininq tünqen, Mənmə duayingni anglidim, dəydu Pərvərdigar. **28** Mana, seni ata-bowlılıring bilən yioğlixkə, eż kəbrəngə aman-hatırjamlıq iqida berixkə nesip kılımən; sening kəzlirinq Mən bu jay üstügə qüxüridiojan barlıq küləpətlərni kərməydi». Ular yenip berip, bu həwərnə padixaḥkə yətküzdi. **29** Padixaḥ, adəm əwətip, Yəhuda bilən Yerusalemning həmmə aksakallırını qakırtıp koldı. **30** Padixaḥ, Pərvərdigarning eyiga qıktı; barlıq Yəhūdadıki ər kixilər wə Yerusalemda turuwaṭkanlarning həmmisi, kahinlər bilən Lawiyalar, xundakla barlıq həlk, əng kiqikidin tartip qongjioqə həmmisi uning bilən billə qıktı. Andin Pərvərdigarning eyidə tepilossen əhdə kitabining həmmə səzlərini ularə qəkup bərdi. **31** Padixaḥ eż

ornida turup Pərvərdigarning alddıa: — Pərvərdigar oqası ağıxip pütün kəlbim wə pütük jenim bilən Uning əmərlirini, həküm-guwahlıkları wə bəlgilimilirini tutup, uxbu kitabta pütülgən əhdigə əməl kılımın dəp ezzini əhdigə baqlıdı. **32** Xuning bilən həlkinqing həmmisimə əhdə aldida turup uningoja ezzini baqlıdı. U yəna Yerusalemda turuwatkanlarning həmmisini wə Binyamindiki həlkənimu bu əhdə aldida turqozup uningoja ezzini baqlıtı. Xuning bilən Yerusalemda turuwatkanlar Hudanıng, yəni ata-bowlırlıning Hudasining əhdisi boyıqə ix kılıdojan boldı. **33** Yosiya Israillar oqası qaraxlıq yurtlardın barlık yirginqliq nərsilərni qırırip taxlap, Israilda turuwatkanlarning həmmisini Pərvərdigar Hudasining hizmitigə kiridiqan kıldı. [Yosianing] barlık künnlirdə həlk ata-bowlırlıning Hudasi bolovan Pərvərdigar oqası ağıxitin heq yanmıdı.

35 Yosiya Pərvərdigarnı seojinip etüp ketix heytiyi虞usalemda etküzməkqi boldı; birinqi ayning on tətinqi künı ular etüp ketix heytiyo atalojan közilarnı soydi. **2** Padixaḥ kahinlarning wəzipilirini bəlgildi, ularını Pərvərdigarning eyidiki hizmətni kılıkka riqəbatlandırdı. **3** U yəna pütükli Israıl halkığa ezlirini Pərvərdigar oqası atap pak-mukəddəs boluxla təlim bərgüqi Lawiyalaroja: — Sılar mukəddəs əhdə sandukını Israıl padixaḥı Dawutning oqlı Sulayman saldurojan evyə əkirip orunlxaturungular; əmdı uni mürənglərdə kətürüp yürüx wazipisi kalmıdı. Əmdı sılar Hudayinglar Pərvərdigarning hizmitidə, xundakla Uning halkı Israılning hizmitidə bolungular. **4** Xuning üçün jəmitinglər wə nəwət-gurup panglar boyıqə, Israılning padixaḥı Dawutning yazojını wə uning oqlı Sulaymannıng yazojinoja asasən, ezunglarnı obdan təyyarlanglar. **5** Sılar ez ata jəmatlırlınlıng nəwət-guruppa tərtipi boyıqə kerindaxliringlardın ibarət xu addiy həlk-pukralar jəmat-jəmatlırigə wəkil bolup, mukəddəsəgħata turisilər; hərbir gurupplı Lawiy jəmatidin birnəqqə adəm bolsun. **6** Sılar etüp ketix heytiyo atalojan közilarnı soyusilar, ezunglarnı paklanglar, [Israıldik] kerindaxliringlər üçün, yəni ularının Pərvərdigari Musanıng wastisi bilən tapiliojan səz-kaləmioja bekinixi üçün, həmma ixni tayyar kilinglər, dedi. **7** Yosiya xu yərdə hazır bolovan barlık həlk-pukraların etüp ketix heytiyo atıqan kurbanlıkı bolsun dəp, jəmiy ottuz ming koza wə oqlak, wə yəna üq ming buka hədiyə kıldı; bu mallarning həmmisi padixaḥning melidin qıkırılojanıdi. **8** Uning əməldarlırimu ez ihtarlılıq bilən həlkəkə wə kahinlər bilən Lawiyalaroja kurbanlık meli «kətfürmə hədiyə» kıldı; Pərvərdigarning eyini baxlıqruqıllardın Hilkıya, Zəkeriya wə Yəhiyalımu ikki ming altə yüz koza-eqkə bilən üq yüz bukını kahinlər oqası etüp ketix heytiyo atap kurbanlık kılıx üçün hədiyə kılıp tapxurdi. **9** Lawiyalarıng baxlıqılıri bolovan Konaniya wə uning kerindaxliridin Xemaya bilən Nətanəl, xundakla Haxabiya, Jəiyəl wə Yozabadımu bəx ming koza bilən bəx yüz bukını Lawiyalarıng heytkə atap kurbanlık kılıxioja «kətfürmə hədiyə» kıldı. **10** Xundak kılıp, ətilidiojan wəzipilər orunlxaturup bolunoqandıñ keyin, padixaḥning tapiliojanı boyıqə, kahinlər ez ornida turdi, Lawiyalarıng ezlirimiñ nəwət-guruppa tərtipi boyıqə turuxti. **11** Lawiyalar etüp ketix heytiyo atalojan közilarnı boquzlıdı; kahinlər ularının kolidin kannı elip kurbangahıka səpti wə xuning bilən bir wakıttı Lawiyalar kurbanlık malning terisini soydi. **12** Keydürmə kurbanlıkka sunulidiojan mallarnı bolsa, ular həlk-pukralar oqası wəkil bolovan jəmatlər boyıqə həlkəkə belüp berip, ularını Musanıng kitabida yezilojinoja muwapik, Pərvərdigar oqası sunuxka təyyarlıdı. Sunulidiojan bukılarnımı xundak kıldı. **13** Andin bəlgiliñə boyıqə ular etüp ketix heytiyo atalojan koza-eqkələrni otka qaklaş kawap kıldı;

baxka kurbanlıklardın qalojan, yəni Hudaşa atalojan kışimlarnı kazanda, dangkanda yaki dasta pixurup tezdir halk-pukralar oqası iləxtürüp bərdi; **14** xuningdin keyin ezlirigə wə kahinlər oqası kurbanlıklardın təyyarlıdı, qunki kahinlər, yəni Həruning əwlədləri kəq kirgüçə keydürmə kurbanlık kılıx wə maylarnı keydürük bilən aldirax bolup katkanıdı; xunga Lawiyalar ezlirigə wə kahinlər bolovan Həruning əwlədlirioqumü kurbanlıklardın [gex] təyyarlap koyuxtı. **15** Nawa-nəqəməqilər, yəni Asafning əwlədləri Dawut, Asaf, Həman wə [Dawut] padixaḥning aldin kərgüçisi Yədutunning tapxurukı boyıqə ez orunlarda turuxti; dərəwaziwənlər hərkəsisi ez dərvəzisi aldida turdi; ularning ix ornidin ajrixininq hajiti bol müdidi, qunki ularning kerindaxlari bolovan Lawiyalar kurbanlıklardın təyyarlap koyattı. **16** Xundak kılıp, xu bir kün iqidə Yosiya padixaḥning tapxurukı boyıqə, etüp ketix heyti etküzülp, Pərvərdigarning kurbangahıja keydürmə kurbanlıklar sunulux bilən Pərvərdigar oqası beoxılap etküzülgən ibadət toluk orunlandı. **17** Xu qaçda hazır bolovan Israillar etüp ketix heyti etküzülp bolovanın keyin, yətə kün petir nan heyti etküzdi. **18** Samuil pəyoğəmbərnıng zamanından buyan Israilda etüp ketix heyti mundak etküzülp bakmiojanı; Israıl padixaḥlirininq həqkaysisumu Yosiya, kahinlər, Lawiyalar wə xu yərdə hazır bolovan Yəhūdalar bilən Israillar wə Yerusalemda turuwatkanlər etküzgəndək mundak etüp ketix heyti etküzülp bakmiojanı. **19** Bu kətimki etüp ketix heyti Yosianing saltənətinin on sakızıncı yili etküzüldi. **20** Yosiya [mukəddəs] eyning həmmə ixini muxundak tərtipə selip bolovanın keyin, Misir padixaḥı Nəko Əfrət dəryasining boyidiki Karkemix xəhiriđa uruxka qıkçı, Yosiya uning aldını toskili qıkçı. **21** Nəko Yosianing aldiqən aqlınları əwtəp uningoja: «İ Yəhūda padixaḥı, ezlirininq menin bilən nəma karları bar? Bugün mən sili bilən uruxkili əmas, bəlkı menin bilən urux kılıvatkan jəmat bilən uruxkili qıkkanmən; yəna kəlip, Huda meni tez hujum kıl, dedi; Hudanıng silini həlak kılıvatmasılikı üçün, Uning ixioja kaxila kilmisila, qunki U menin bilən billidur» dedi. **22** Lekin Yosiya uning bilən karxılıxintin yanımıdi, əksiqə ezzini nikablaş uningoja jəng kılıçlı qıkçı; u Hudanıng Nəkonıng wastisi bilən eytkan gepigo külək salmay, Məgiddo tüzünglikigə kəlip Nəko bilən tutuxtı. **23** Okyaqlılar Yosiya padixaḥka ok etüp uningoja [tagķizdi]; padixaḥ hizmətkarlırija: — Mən eojir yarilandım, meni elip ketinglər, dedi. **24** Uning hizmətkarlıri uni jəng hərəsindən yələp qüsürüp, uning ikkinçi jəng hərəsiyə yatkuşup Yeruselemona elip mengiwidi, u xu yərdə eldi. U ata-bowlırlıning qəbristənliliqə dəpna kılındı; barlık Yəhūda wə Yerusalemdirekələr Yosiaqoja təziyə tutuxtı. **25** Yərimiya [pəyoğəmbər] Yosiya üçün mərsiyyə okudu; nəqəmə-nawaqı ərəyallarning həmmisi təki bügüngiçə Yosiani təripləp mərsiyyə okup kəlməktə; u ix Israilda bəlgilimigə aylandı. Mana bular «mersiyyələr» degen kitabka pütülgəndür. **26** Yosianing qalojan ixılıri, uning Pərvərdigarning Tawrat kitabında yezilojənlərija əgəxən yahxi əməlləri, **27** qalojanlır baxtın-ahirlioja həmmisi «Yəhūda wə Israıl padixaḥlirininq Tarix-Təzkirilri» degen kitabta pütülgəndür.

36 [Yəhūda] zeminidiki həlk Yosianing oqlı Yəhənahaznı tallap, Yerusalemda atisining orniqə padixaḥ kılıp tikli. **2** Yəhənahaz təhtkə qıkkən qəçidə yığırırmə üq yaxta idi; u Yerusalemda üq ay saltənat kıldı. **3** Misir padixaḥı uni Yerusalemda padixaḥlıktın bikar kıldı wə Yəhūda zeminiqə bir yüz talant küümüx, bir talant altun jəriməna koydi. **4** Andin Misir padixaḥı Yəhənahazning orniqə uning inisi Eliakimni Yəhūda bilən Yerusalem üstügə padixaḥ kılıp, uning ismini Yəhənakimoja eżgərtti; andin Nəko inisi Yəhənahazni Misirəqə elip kətti. **5**

Yəhəoakim təhtkə qıkkən qeojda yigirmə bəx yaxta bolup, u Yerusalemda on bir yil səltənat kıldı; u Pərvərdigar Hudasininq nəziridə rəzil bolqanın kıldı. **6** Babil padixahı Nebokadnəsar uningoja hujum kılıqlı qıkip, uni mis zənjir bilən baçlap Babiləja elip kətti. **7** Nebukadnəsar yənə Pərvərdigar eyidiki bir kisim əswab-buyumlarnı Babiləja apirip, eżining Babildiki buthanisioja koydi. **8** Yəhəoakinning kalovan ixliri, uning yirginqlik ixliri, uningdiki əyiblər bolsa manा, «Israil wa Yəhūda padixahlırinin tarix-təzkiriliri» degən kitabta pütülgəndur. Uning oqlı Yəhəoakin uning ornioja padixaһ boldi. **9** Yəhəoakin təhtkə qıkkən qeojda on sakız yaxta bolup, u Yerusalemda üq ay on kün səltənat kıldı; u Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqanın kıldı. **10** Yengi yil ətkənda, Nebokadnəsar adəm əwətip Yəhəoakinnı Pərvərdigar eyidiki esil buyumlar bilən birlikə Babiləja əkəldürüp, Yəhəoakinning taojisı Zədəkiyani Yəhūda wə Yerusalem üstügə padixaһ kılıp tikidi. **11** Zədəkiya təhtkə qıkkən qeojda yigirmə bir yaxta bolup, Yerusalemda on bir yil səltənat kıldı; **12** u Pərvərdigarning nəziridə rəzil bolqanın kıldı; Yərəmiyə pəyoğembər uningoja Pərvərdigarning sezlərini yətküzən bolsunu, u Yərəmiyanıqaldida eżini təwən kilmidi; **13** u eżini Hudanıq namida [bekinix] kəsimini iqtüzən Nebokadnəsardin yüz əridi; boynını kattik kılıp, Israilning Hudasi Pərvərdigaroja towa kılıp yenixə kənglini jahil kıldı. **14** Uning üstügə, kahinlarning barlıq baxlıri bilən halkning həmmini yat əlliklərning həmma yirginqlik ixlirini dorap, asiyliklərini axurdi; ular Pərvərdigar Yerusalemda Əzığa atap mukəddəs kılovan eyni bulojiwatti. **15** Ularning ata-bowlırınını Hudasi bolovan Pərvərdigar Əz həlkigə wə turaloqusioja iqini aqritiqəqka, tang səhərdə ornidin turup əlqılırını əwətip ularni izqıl aghałandurup turdu. **16** Biraq ular Hudanıq əlqılırını mazak kılıp, sez-kalamlırını mansitmatty, pəyoğembərlərini zanglik kılattı; ahir berip Pərvərdigarning kəhri ərləp, kütküzoqili bolmayıdıqan dərijidə həlkining üstügə qüxti. **17** Pərvərdigar xuning bilən kəldiyələrinin padixaһını ularoja hujumoja seliwidı, padixaһ ularning mukəddəs eyidə yaxlırını kılıqlıdı; kiz-yigitlər, kerilər, bexi akarəqanlaroja həq iq aqritip olturnay, həmmini eltürüwətti; [Huda] bularning həmmisini [Kaldıya] padixaһının koliqə tapxurdi. **18** Kaldıya padixaһı Hudanıq eyidiki qong-kıqık deməy, barlıq қaqa-buyumlarnı, xundakla Pərvərdigar eyidiki həzinilərnı, xuningdək padixaһının wə əməldərlərinin həzinilərini koymay, Babiləja elip kətti. **19** Kaldıylar Hudanıq eyini keydürüwətti, Yerusalemning sepilini qekiwətti, xəhərdiki həmma orda-kororanlaroja ot կoyup keydürüp, Yerusalemıki barlıq kimmətlik қaqa-buyumlarnı qekip kukum-talkan kıldı. **20** Kılıqtın aman kalovanlarning həmmisini [Kaldıya padixaһı] Babiləja tutkun kılıp əkətti; ular taki Pars padixaһlıqının səltənitikiqə Babil padixaһı wə əwlədlərinin küllükida bolup turdu. **21** Bularning həmmisi Pərvərdigarning Yərəmiyanıq wastisi bilən [aldın] eytən [ağah] sezi ixqə axurulux üqün boldi. Xuning bilən zemin eżiga tegixlik xabat künlirigə müyassər boldi; qünki zemin yətmix yıl toxquqə harabiliktə turup «xabat tutup» dəm elip rahətləndi.

Əzra

1 Pars padixahı Körəxning birinqi yili, Pərvərdigarning Yərəmiyaning aqzı arkılık eytikan sezi əməlgə axurulup, Pərvərdigarning Pars padixahı Körəxning rohini kozoxıxi bilən pütün padixahlılı təwəsədə u mundak bir jakarnamə qıçırdı, xundakla uni yazma kılıp püküp: — **2** «Pars padixahı Körəx mundak dəydu: — Asmanlarning Hudasi Pərvərdigar yar yüzidiki barlıq padixahlıqlarının igidarlılığını manga bərdi; u xundakla meni Yəhuda zemini oja jaylaxşan Yerusalemda Əziga bir ey seliñka buyrudi. **3** Xuning üçün aranglarda Hudanıng həlkə bołożanlardın hərkəysinglar oja bolsa, uning Hudasi [Pərvərdigar] uning bilən billə bołożay, u Yəhuda zeminidiki Yerusalemə oja qıksun, Israilning Hudası Pərvərdigarning eyini salsun! U bolsa Hudadur, makani Yerusalemididur! **4** [Sürgünlükta] kalojan həlkə kəyerlərda makanlaxşan bolsa, [u Yerusalemə oja qıksun]; xu yordiki adamlar ular oja altun, kümüx, mal-mülük, qarpayıları təminləp yardım bərsun wə xuningdək Yerusalemda jaylaxşan Hudanıng xu eyi üçün halis hədiyyələrni təkdim kilsun» — dedi. **5** Xuning bilən Yəhuda wə Binyamindiki əkbilə baxlıkları, kaḥinlər, Lawıylar, xundakla Huda taripidin rohi kozqotilojan barlıq həlkə orunlridin kopup Yerusaleməki Pərvərdigarning eyini [yengiwaxtın] seliñkə berixkə təyyarlandı. **6** Ətraplıki kixilərning həmmisi kümüx қaqa-kuqa, altun, mal-mülük, qarpayılar wə kimmət bahalıq buyumlar bilən ularını kollap kuwwətlidi, buningdin baxkə sunulidiojan hərəhil ihtiyyarı hədiyyə-kurbanlıq süpitidə hərəhil səwoqatlarına təkdim kıldı. **7** Padixah Körəx Pərvərdigarning eyidiki қaqa-kuqılınınımı, yəni ilgiri Nebokadnəsar Yerusalemın əkilip eż ilahining buthanisioja koyp koyojan қaqa-kuqılınınımı elip qıktı. **8** Pars padixahı Körəx həzinə begi Mitrədatnı buyrup bu қaqa-kuqılını aldurup qıktı; Mitrədat xularını Yəhūdanıng əmiri Xəxbazaroja sani boyiqə sanap tapxurup bərdi. **9** Қaqa-kuqılarning sani mundak: — altun das ottu, kümüx das ming, piqak yigirmə tokkuz, **10** altun piyalə ottu, bir-birigə oxhax bołożan kümüx piyalə tət yüz on; baxkə қaqa-kuqılalar bir ming. **11** Barlıq altun-kümüx қaqa-kuqa, bəx ming tət yüz. Sürgün kiliñojan həlkə Babilində Yerusalemə oja elip kelinənə qaçda, Xəxbazar bu қaqa-kuqılarning həmmisini elip kəlgənidi.

2 Təwəndikilər Nebokadnəsar təripidin Babiloja sürgün kiliñojan [Yəhudiya] elkisidiliklərdin, ularning əvladlıri kaytip keli, Yerusalem wə Yəhudiyyəgə qıkip, hərbiri eż xəhirlirigə katkanları: — **2** — ular Zərubabəl, Yəxua, Nəhəmiya, Seraya, Rəilaya, Mordikay, Bilxan, Mispar, Bigway, Rehəum wə Baanaħlar bilən billə kaytip keldi. Əmdi Israil həlkining iqidiki ərkəklərning sani təwəndikiqə: — **3** Paroxning əvladlıri ikki ming bir yüz yətmix ikki kixi; **4** Xəfatiyaning əvladlıri üç yüz yətmix ikki kixi; **5** Arahning əvladlıri yəttə yüz yətmix bəx kixi; **6** Pałat-Moabning əvladlıri, yəni Yəxua bilən Yoabning əvladlıri ikki ming səkkiz yüz on ikki kixi; **7** Elamning əvladlıri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **8** Zattuning əvladlıri tokkuz yüz kırık bəx kixi; **9** Zakkayning əvladlıri yəttə yüz atmix kixi; **10** Banining əvladlıri altə yüz kırık ikki kixi; **11** Bibayning əvladlıri altə yüz yigirmə üç kixi; **12** Azgadnung əvladlıri bir ming ikki yüz yigirmə ikki kixi; **13** Adonikamming əvladlıri altə yüz atmix altə kixi; **14** Bigwayning əvladlıri ikki ming əllik altə kixi; **15** Adinning əvladlıri tət yüz əllik tət kixi; **16** Həzəriyaning jəmətidin bołożan Atering əvladlıri toksan səkkiz kixi; **17** Bizayning əvladlıri üç yüz yigirmə üç kixi;

18 Yorahning əvladlıri bir yüz on ikki kixi; **19** Haxumning əvladlıri ikki yüz yigirmə üç kixi; **20** Gibbarning əvladlıri toksan bəx kixi; **21** Bayt-Ləhəmlilklər bir yüz yigirmə üç kixi; **22** Nitofaliklər əllik altə kixi; **23** Anatotulkular bir yüz yigirmə səkkiz kixi; **24** Azmawətliklər kırık ikki kixi; **25** Kiriati-Arimliklər, Kəfirahliklər wə Bəerotulkular bolup jəməy yəttə yüz kırık üç kixi; **26** Ramahliklər bilən Gebalıklär jəməy altə yüz yigirmə bir kixi; **27** Mikmaxliklər bir yüz yigirmə ikki kixi; **28** Bayt-əllikkələr bilən ayılıklar jəməy ikki yüz yigirmə üç kixi; **29** Neboliklər əllik ikki kixi; **30** Magibinxning əvladlıri bir yüz əllik altə kixi; **31** ikkinçi bir Elamning əvladlıri bir ming ikki yüz əllik tət kixi; **32** Hərimning əvladlıri üç yüz yigirmə kixi; **33** Lod, Hədidi wə Onoring əvladlıri jəməy yəttə yüz yigirmə bəx kixi; **34** Yeriholuklar üç yüz kırık bəx kixi; **35** Sinaahnıng əvladlıri üç ming alta yüz ottuz kixi. **36** Kaḥinlarning sani təwəndikiqə: — Yəxua jəmətidiki Yədayanıng əvladlıri tokkuz yüz yətmix üç kixi; **37** Immərnıng əvladlıri bir ming əllik ikki kixi; **38** Paxhurnıng əvladlıri bir ming ikki yüz kırık yəttə kixi; **39** Hərimning əvladlıri bir ming on yəttə kixi. **40** Lawiyarning sani təwəndikiqə: — Hodawianıng əvladlıridin, yəni Yəxua bilən Kadmiyəlnıng əvladlıri yətmix tət kixi; **41** Oqəzəlkəxlərdin: — Asafning əvladlıri bir yüz yigirmə səkkiz kixi. **42** Dərwaziwənlərinə nəslidin: — Xallumning əvladlıri, Atering əvladlıri, Talmonnıng əvladlıri, Akkubnıng əvladlıri, Hatitanıng əvladlıri bilən Xobaynıng əvladlıri jəməy bir yüz ottuz tokkuz kixi. **43** Ibadəthana hizmətkarlırları təwəndikiqə: — Zihanıng əvladlıri, Hasufanıng əvladlıri, Tabbaotning əvladlıri, **44** Kirosnıng əvladlıri, Siyahaniŋ əvladlıri, Padonıng əvladlıri, **45** Libanahıning əvladlıri, Həgabahıning əvladlıri, Akkubnıng əvladlıri, **46** Həgabnıng əvladlıri, Xamlayning əvladlıri, Hənənning əvladlıri, **47** Giddəlning əvladlıri, Gaharnıng əvladlıri, Reayahıning əvladlıri, **48** Rəzinıning əvladlıri, Nikodanıng əvladlıri, Gazzamnıng əvladlıri, **49** Uzzanıng əvladlıri, Pasiyanıng əvladlıri, Bisayning əvladlıri, **50** Asnahıning əvladlıri, Məunimnıng əvladlıri, Nəfussimnıng əvladlıri, **51** Bakbuknıng əvladlıri, Hakufanıng əvladlıri, Harhurnıng əvladlıri, **52** Baslutzıning əvladlıri, Məhəjdanıng əvladlıri, Hərxanıng əvladlıri, **53** Barkosnıng əvladlıri, Siseranıng əvladlıri, Temahıning əvladlıri, **54** Nəziyanıning əvladlıri bilən Hatifanıng əvladlıri. **55** Sulaymannıng hizmətkarlırinə əvladlırinıng sani təwəndikiqə: — Sotayning əvladlıri, Sofaratıng əvladlıri, Pirudanıng əvladlıri, **56** Yaalahnıng əvladlıri, Darkonning əvladlıri, Giddalıning əvladlıri, **57** Xəfatiyanıng əvladlıri, Hattılınıng əvladlıri, Pokərət-Həzzibaimning əvladlıri bilən amining əvladlıri. **58** Ibadəthana hizmətkarlırları wə Sulaymannıng hizmətkarlırları bilən bołożanlarning əvladlıri jəməy üç yüz toksan ikki kixi. **59** Təwəndiki kixılər Təl-Meləh, Təl-Harxa, Kerub, Addan wə Immardinə kələnən bolsımı, lekin ular ezişiniring ata jəmətininə yaki nəsəbininə Israil adını ikənlikini ispatlap beraqlıdı. **60** Bular Delayanıng əvladlıri, Tobiyanıng əvladlıri wə Nikodanıng əvladlıri bolup, jəməy alta yüz əllik ikki kixi; **61** kaḥinlarning əvladlıri iqidə Həbayanıng əvladlırları, Koznıng əvladlırları bilən Barzillayning əvladlırları bar idı; Barzillay Gileadlık Barzillayning bir kızını aloqakə ularning eti bilən atəloqanıdi. **62** Bular jəmətininə nəsəbnamisini izdəp tapalmıdı; xunga ular «napak» hesablinip kaḥinliknən kəlduruldu. **63** Waliy ularoja: — Urin wə tummimni kətürəqçi kaḥin arızmızda hizmətə bolouqqa «əng mukaddəs yiməkliklər»gə eoqız tək Küzməsilər, dedi. **64** Pütün jamaət jəməy kırık ikki ming üç yüz atmix kixi; **65** buningdin baxkə ularning yənə yəttə ming üç yüz ottuz yəttə kül-dediki

bar idi; yənə ikki yüz ər-ayal oğzəlqisi bar idi. **66** Ularning yətə yüz ottuq altə eti, ikki yüz kırık bəx keqiri, **67** tət yüz ottuq bəx tegisi wə altə ming yətə yüz yigirma exiki bar idi. **68** Jəmat kattiwaxlıridin bəziliri Yerusalemıq wə Pərvərdigarning eyigə kəlgən qəoşda, Hudanıng xu eyi aslı orniqə yengiwaxintın selinixi üçün qın kenglidin sowoqatlarnı təkdim kıldı. **69** Ular ezlirining kürbiqə karap kürulux həzinisəgə atmix bin ming darik altın, bəx ming mina kümüx wə yitz kür kahin tonı təkdim kıldı. **70** Xuningdin keyin kahinlər, Lawıylar wə bir kisim həlk koxulup, oğzələkəxlər, dərwaziwənlər, ibadəthana hizmətkarlırlar ez xəhərliriga makanlaxtı; kəlojan Israil həlkinqin həmmisi ez xəhərliriga makanlaxtı.

3 Israil həlkı hərkəysisi ez xəhərliridə makanlaxkanidi; **4** yəttinqi ayoqə kəlgənda, həlk bir adəmdək bolup Yerusalemıq yioqıldı. **2** Yozadakning oqlı Yəxua bilən uning kahin kərindaxlıri, Xealtınlıng oqlı Zərubbabal wə uning kərindaxlırinin həmmisi orunliridin kopup, Hudanıng adımı Musa pütkən kanun kitabida pütülgini dək Pərvərdigaroja keydürmə kürbanlıq sunux üçün Israilning Hudasining kurbangalını seliñkə kirixti. **3** Görqə ular xu yərlik həlkərdin körksimi, lekin kurbangalını əslidiki uli üstüqə selip, uningda Pərvərdigaroja atap atığənilik wə kəlqəlik keydürmə kürbanlık ətküzükə kirixti. **4** Ular yənə [mukəddəs kanundə] pütülgini boyiqə «kəpilər heyti»ni ətküzip, hər künli bəlgilənən tələpkə muwapılık san boyiqə künlik keydürmə kürbanlıknı sunuxattı. **5** Xuningdin keyin ular yənə hər künlik keydürmə kürbanlıklar, yengi ay kürbanlık wə Pərvərdigarning barlık mukəddəs dəp bekitilgən heytləri üçün təkdim kılınidioqan keydürmə kürbanlıklärni, xuningdək hərbir kixinin kenglidin Pərvərdigaroja atap sunidioqan ihtiyyarı kürbanlıklärini sunup turattı. **6** Xundak kılıp ular yəttinqi aynıng birinqi künidin baxlap, keydürmə kürbanlıklärni Pərvərdigaroja atap sunuxka baxlıdı; lekin Parvərdigarning eyining uli tehi selinmedi. **7** Ular taxqılar bilən yaqozaqqılar oq pul tapxurdi wə xundakla Pars padixahı Körəxning ijaziti bilən Zidonluqlar bilən Turluklara qeder yaqıqını Liwandın [Ottura] dengiz arkılık Yoppaqoşa akaldürük üçün ularoja yimak-iqmak wə zaytun meyini təminlidi. **8** Jamaət Yerusalemidiki Hudanıng eyigə kəlgəndin keyin ikkinqi yili ikkinqi ayda Xealtınlıng oqlı Zərubbabal, Yozadakning oqlı Yəxua wə ularning kahin wə Lawiy kərindaxlırinin kəldisi, xuningdək sürgünlükten kaytip Yerusalemıq kəlgənlərinin həmmisi küruluxta ix baxlıdı; ular yənə yigirma yaxtin axşan Lawiyaları Pərvərdigarning eyini selix küruluxiąqə nazarətqılıkka kəydi. **9** Yəxua wə uning oqulları həm kərindaxlıri, Kadmiyal bilən uning oqulları, yəni Yəhudanıng əwlədləri Hudanıng eyidə ixleydiqən ixılları nazarət kiliçka bir niyyətə atländi; Hənadadnıng oqulları, ularning oqullarını wə kərindax Lawiyalar ularoja yardımələxti. **10** Tamqılar Pərvərdigarning eyigə ul salıdoqan qaoşda kahinlər has kiymilərini kiyip, kanayılırını qelip, Asafning əwlədləri bolojan Lawiyalar jangjang qelip, həmmisi katar-katar sap bolup turoquzıldı; ular Dawut balgiligən kərsətmilər boyiqə Pərvərdigaroja Həmdusana okuxtı. **11** Ular Pərvərdigaroja atap əzara: — «Pərvərdigar mehribandur, uning Israiloja bolojan mehribi-muhəbbiti mənggülüktür» dəp həmdusana wə rəhmət-təxəkkür eyitti. Bu qəoşda Pərvərdigarning eyining uli selinip boloqakqa, halayıq Parvərdigarnı mədhiyiləp towlap təntənə kiliçti. **12** Lekin kahinlərdin, Lawiyalardın wə jəmat baxlıklärindin nuroqunları, yəni əslidə ilgiriki eyni kərgən nuroqun kəri adəmlər kəz aldida selinoqan bu eyning ulioqə karap, ün selip yoqlap tekisti; nuroqun baxqa kixılər huxal bolup təntənə kılıp

towlaxtı; **13** wə həlk hətta kimlərning təntənə kiliçiwatqanlıkı bilən kimlərning yiojlawatqanlığını ayriwalalmay kıldı; qünki jamaət təntənə kılıp kəttik towlixti; wə bu awaz yırak-yıraklar oqanlınnati.

4 Yəhudə wə Binyamindiki rəkiblər sürgünlükten kaytip kəlgənlər Israilning Hudası Pərvərdigaroja atap eyni yengiwaxtin salmakqıkən, degən gəpni anglap, **2** Zərubbabal wə jəmat baxlıklärini bilən kerüxiş: — Biz siler bilən billə salayı; qünki biznizi silərgə oxhaxla silərning Hudayinglarnı izlep, bizni bu yərgə əkəlgən Asuriya padixahı Esar-Haddonning künliridin tartip uningoja kürbanlıq sunup keliwatiñiz, deyixti. **3** Lekin Zərubbabal, Yəxua bilən Israilning baxxa jəmat baxlıklärini ularoja: — Hudayımoqə ey selixta silərning biz bilən həqkəndək alakəngər yok; bəlkı Pars padixahı Korəx bizgə buyruqandək, pakət biz ezmizlə Israilning Hudası bolojan Pərvərdigaroja ey salımız, deyixti. **4** Xuningdin keyin xu yərdiki ahalə Yəhudaların qəlini ajiz kılıp, ularning kürulux kiliçioqə kaxila tuqdurup turdu. **5** Ular yənə Pars padixahı Körəxning barlıq künliridin taki Pars padixahı Darius təhtka olturoqan wakitkəi, daim məslühətqılıqları setiweilip, Yəhudalar bilən kerixip, kürulux nixanını buxuzka urunup turdu. **6** Ahəxwerox təhtkə qıçqan dəsləkpi wakitlarda ular uningoja Yəhudiyə wə Yerusalem ahalisi üstidin bir ərznamə yazdı. **7** Xuningdək Artahxaxta künliridə Bixlam, Mitrədat, Tabəəl wə ularning kəlojan xerikirimi Pars padixahı Artahxaxtaqə aramı tilidə bir ərz hetini yazdı; hət aramı tilidin tərjimə kildindi. **8** Waliy Rəhəm bilən diwan begi Ximxay padixahı Artahxaxtaqə Yerusalem üstidin təwəndikidək ərznamə yazdı: — **9** «Məzkur məktupni yazoqanlardın, waliy Rəhəm, katip begi Ximxay wə ularning baxqa həmrəhləri bolojan soraqıllar, mupəttixlər, mənsəpdarlar, katiplar, arķiwiliklər, Babilliklər, Xuxanliklər, yəni Elamiylar **10** wə uluq janabiy Osnappar Samariyə xəhərigə wə [əfrət] dəryanıng muxu təripidiki baxqa yərlərgə orunlaxtuqan ahalımı bar **11** (mana bu ularning padixahıqə yazoqan hetininqə kəqürülmiş) — əzliyin dəryanıng muxu təripidiki hizmətkarlıridin padixah alılıri Artahxaxtaqə salam! **12** Padixah aliyılırığa malum bolsunki, əzliyi tarpit bəz tarəpkə kəlgən Yəhudiyalar Yerusalemıq kelixti; ular axu asiy wə sesik xəhərnı kuruwatıdu, ulini yasap püttürdi, sepilni yasap qıktı wə sepilning ullirini bir-birigə ulap yasawatidu. **13** Əmdi uluq padixah aliyılırığa xu məlum bolojayı, mubada bu xəhər onglansa, sepil pütküzülsə, ular baj tapxurməydiqən, olpan təliməydiqən wə parak tapxurməydiqən boluwalidu, bunda ketiwersə padixahların həzinisəgə sezsiz ziyan bolidu. **14** Biz ordining tuzini yep turup, padixahımızınq bunda bəhərmat kiliñixioqə karap turuximizə qət'iy toqra kəlməydi, xu səwəbtin padixahımızıqə malum kiliçka jür'ət kıldıq. **15** Xuning üçün [aliyılırının] ata-bowlirininq tarıhnamisini sürüxtə kılıçlılarını təxəbbus kılımımız; sili tarıhnamidin bu xəhərning əhəwalını bilip, uning padixahlarqımı, hərkəysi olkilərgimizzi ziyan yetkiyüp kəlgən asiy bir xəhər ikanlığını, ədimidin tartip bu xəhərdikilər açdırılmışlıq terioqanlığını bilgəyla; dəl xu səwəbtin bu xəhər wəyran kılınoqanı. **16** Xunga biz aliyılırığa xuni ukturmakqımızki, əgər bu xəhər kürulsə, sepilliri pütküzülsə, undakta silinen dəryanıng muxu təripidiki yərlərgə həqkəndək igidarıqlıqları bolmay kəlidü. **17** Padixah mundak jawab yollidi: — «Waliy Rəhəm, diwan begi Ximxayə wə Samariyə həm Dəryanıng xu təripidiki baxqa yərlərdə turuxluk həmrəhlirinqələr salam! **18** Silərning bizgə yazoqan ərz hetinglər mening alımda enik kılıp okup berildi. **19** Təkxürüp kərxüni buyruwidim, bu xəhərning dərəwəkə

kədimdin tartip padixahlaroqa karxi qikip isyan kozojiqan, xəhərdə daim asiylik-kəzənilang kətürüxtək ixlarning bolup kəlgənlikli məlum boldı. **20** İlgiriki wakıtlarda kudratlık padixahlar Yerusalemıq həkümranlıq kılıp, Dəryanıq xu təripidiki pütün yərlərni idarə kılıp kəlgən, ular xularoqa bekiniq baj, olpan wa parikini tapxurup kəlgənlikən. **21** Əmdidi silər buyruk qüxtürüp u həlkni ixtin tohtitinglər, məndin baxka yarlıq qüxtürülmigüç, bu xəhərnı yengiwaxtin kurup qikixka bolmaydiqanlıq ukturunglar. **22** Bu ixni ada kılmay kəlixtin pəhəs bolunglar; padixahlaroqa ziyan kətürüdijoqan apet nemixka kiiqiyiweridikan?». **23** Padixaq Artahxaxtanıng yarlıkinin keqürülmisi Rəhəmət, diwan begi Ximxay həm ularning həmrəhliriqə okup beriliyi bilənlə, ular almantalman Yerusalemıdkı Yəhəndlərning kəxioja qikip, hərbiby kük ixlitip, ularni ixni tohtitixkə möjbur kıldı. **24** Xuning bilən Yerusalemıdkı Hudanıng eyidiki ixlar tohti; ix takı Pars padixaqı Darius təhtkə qikip ikkinçi yilioqıqə tohtaqlıq kıldı.

5 Bu qaođda pəyojəmbərlər, yəni Həgag pəyojəmbər bilən İddoning oöli Zəkəriya pəyojəmbər Yəhədüyə wə Yerusalemıdkı Yəhədüylərə bexarət berixkə baxlıdı; ular Israılınning Hudasining namida ularoqa bexarət berixti. **2** Xuning bilən Xealtıyalıning oöli Zərubbabel wə Yozadakning oöli Yəxua kopup Yerusalemıdkı Hudanıng eyini yengiwaxtin selixkə baxlıdı; Hudanıng pəyojəmbərləri ular bilən billa bolup ularoqa yardım bərdi. **3** Xu qaođda Dəryanıng qərb təripininq bax waliysi Tattinay bilən Xetar-Boznay həm ularning həmrəhliləri ularning yenioja kelip: «Kim silergə bu eyni yengiwaxtin selixkə, bu kəruluxni püttürüxtək buyruk bərdi?» dəp soridi. **4** Ular yənə: «Bu kəruluxkə məş'ul bolquqılarning ismi nəmə?» dəp soridi. **5** Lekin Hudanıng nəziri Yəhədüda aksakallırının üstidə idi, xunga bax waliy qatarlıklar padixaq Dariuska məlum kılıqıq, xundakla uningdin bu həkət birər jawab yarlık kəlgəqə ularning kərulux ixiini tosmidi. **6** Dəryanıng qərb təripininq waliysi Tattinay bilən Xetar-Boznay həm ularning həmrəhlili, yəni Dəryanıng qərb təripidiki afarsaklıklar padixaq Dariuska hət əwətti; hətninq keqürülmisi mana təwəndikidək: **7** Ular padixaqka əwətkən məlumatla mundak deyilgən: «Darius aliyliriqə qongkur aman-əsənlik boloqay! **8** Padixaqımoza xu ix yetip malum bolsunki, biz Yəhədüyəgə, uluq Hudanıng eyigə berip kordukki, xu ey yoqan taxlar bilən yasiliyatidu, tamlıqıq limlər ətküzülüp selinməktə; bu kərulux tez sürətə onguxluk elip beriliwetiptu. **9** Andin biz u yərdiki aksakallardın: — Kim silergə bu eyni selixkə, bu kəruluxni püttürüxtək buyruk bərdi? — dəp soriduk. **10** Wə aliyliriqə məlum bolsun üçün ularning isimlərini soriduk, xuningdək ularning baxlıklırının isimlərini pütüp hatırılımkəi iduk. **11** Ular bizgə: «Biz asman-zemining Hudasining küllüri, biz hazır buningdin uzun yollar ilgiri selinojan eyni yengiwaxtin seliwaitimiz. Muxu eyni aständə Israılning uluq bir padixaqı saldrojanıdi. **12** Lekin atan-abowlırimiz asmandıki Hudanıng qəzipini kəltürüp koyqoqka, Huda ularnı Kaldıyalık Babil padixaqı Nebokadnəsarning kələqə tapxuroqan; u bu eyni qakturuwetip, həlkni Babiləqə tutkun kılıp əkətkən. **13** Lekin Babil padixaqı Koraxning birinci yılı padixaq Korax Hudanıng bu eyini yengiwaxtin selixkə yarlıq qüxtürgən. **14** Wə Nebokadnəsar Yerusalemıdkı bu ibadəthanıdin elip Babil bıthanisioja apirip koyqan Hudanıng eyidiki altun-kümitüx kəqə-kuqılarnımu padixaq Korax ularnı Babil bıthanısından əpqitkərəp, Xəxbazar isimlik bir kixığa tapxuroqan; u uni bax waliy kılıp tayinligəndə **15** həm uningoja: — Bu kəqə-kuqılarnı elip ularnı Yerusalemıdkı ibadəthaniqə apirip koyqon; Hudanıng eyi əslı jayıqə yengiwaxtin selinsun, dəp buyruqan.

16 Andin xu Xəxbazar degən kixi kəlip, Yerusalemıdkı Hudanıng eyigə ul saloqan; ońa xu wakittin baxlap hazırlıq qə yasiliyatidu, tehi pütmedi» dəp jawap bərdi. **17** Əmdidi aliyliriqə layik kərünsə, padixaqımızning xu yerdə, yəni Babildiki həzinini ahturup bekixini, u yerdə padixaq Koraxning Yerusalemıdkı Hudanıng eyini yengiwaxtin selixkə tooprıside qüxtürgən yarlıkinin bar-yolukını təkkürüp bekixini soraymız həm padixaqımızning bu ix tooprıside ez iradisini bizgə bildürüp koyuxını ettinimiz».

6 Andin padixaq Darius Babildiki dələt-baylıqlar saklanan «Arhiplar eyi»ni təkkürüp qikixka yarlıklärni qüxtürdi. **2** Media əlkisidiki Ahmetə kəl'əsidin bir oram kəqəz təpildi, uningda mundak bir hatira pütülgən: **3** «Padixaq Koraxning biringi yili, padixaq Korax Yerusalemıdkı Hudanıng eyigə dair mundak bir yarlıq qüxtüridü: — «Kurbanlıq sunulidioqan orun bolux üçün bu ey yengiwaxtin selinsun; uli puhta selinsun, eyning igizlikli atmix gəz, kəngqliki atmix gəz bolsun. **4** Üq kəwət yoqan tax, bir kəwət yengi yaqoq bilən selinsun, barlıq hirajət padixaqlıq hazırlanışın qikim kilsinsun. **5** Əslidə Nebokadnəsar Yerusalemıdkı ibadəthanıdin elip Babiləqə apirip koyqan, Hudanıng eyidiki altun-kümitüx kəqə-kuqılarnıqan həmmisi kəyturup kelinip, Yerusalemıdkı ibadəthaniqə käytidin yətküzülüp, hərbiri ez jayıqə koyulsun; ular Hudanıng eyigə kuyulsun!». **6** [Dariustin yarlıq qüxtürlüpi]: — «Xunga, i dəryanıng xu təripininq bax waliysi Tattinay wə Xetar-Boznay həm silərning həmrəhliringlar, yəni Dəryanıng xu təripidiki afarsaklıqlar, əmdi silər u yərdin neri ketinglar! **7** Hudanıng eyining kəruluxi bilən karinglar bolmusun; Yəhədüylərning bax waliysi bilən Yəhədüylərning aksakallırının Hudanıng bu eyini əslidiki orniqə selixioja yol köyunglar. **8** Xuningdək mən Hudanıng bu eyining selinxini üçün Yəhədülərning aksakallırı tooruluk silərgə buyruk qüxtürdüm: — Dəryanıng qərb təripidin, padixaqlıq həzinisə tapxuruloqan baj kirimidin silər keqitkirməy xu adəmlərgə toluk, hirajət ajritip beringələr, kərulux həq tohtap kalmisun. **9** Ularqə nemə kerək bolsa, jümlidin asmandıki Hudaqə keydürmə kərbanlıq sunuxka, məyli ərkək torpək bolsun, koqkar yaki əzizlər bolsımı, xular berilsun; yəna Yerusalemıdkı kahinlarning bəlgiligini boyiqə buođday, tuz, xarab yaki zəytun mayalar bolsun xularning birimi kəm klinimay, hər künə təmin etip turulsun. **10** Xuning bilən ular asmandıki Hudaqə huxbuy kərbanlıqlarını kəltürüp, padixaqka wə padixaqın əwlədlirioja uzun əmür tilisun. **11** Mən yənə buyruymənki, kimki bu yarlıknı əzgərtsə, xu kixinininq eyining bir tal limi suquruvelinip tikləngəndin keyin, xu kixi uningoja esip miňlap koyulsun, eyi əhələthaniqə aylanduruwetilsün! **12** Wə Əzining namini xu yerdə kəldurojan Huda muxu Yerusalemıdkı eyini əzgərtikə yaki buzuxka kol uzartkan hərkəndək padixaq, yaki həlkni halak kilsun! Mən Darius muxu yarlıknı qüxtürdüm, əstayıdillik bilən xu ixni bəja kəltürəlsün!» deyildi. **13** Andin Dəryanıng qərb təripininq bax waliysi Tattinay, Xetar-Boznay wə ularning həmrəhliləri padixaq Dariusning əwətkən yolyoruğu boyiqə əstayıdillik bilən xu ixni bəja kəltürədi. **14** Yəhədüylərning aksakallırı kəruluxni dawamlaxturup, Həgag pəyojəmbər wə İddoning oöli Zəkəriyanıng bexarət berixləri bilən xu ixta ronak taptı. Ular Israılınning Hudasining əmri boyiqə, xundakla Korax, Darius wə Artahxaxta qatarlıq Pars padixaqlırinin əmri boyiqə ixlep, eyni yengiwaxtin kurup qikix ixiini püttürdi. **15** Bu ey Darius padixaqı səltənitininq altinqı yılı, Adar eyining üñinqi künü pütküzüldü. **16** Israillar — kahinlər, Lawiylar wə əkaləqən sürgünlüktin kätip kəlgən həlkələrning həmmisi Hudanıng bu eyini uningoja atax murasimini huxal-huramlıq

bilən etküzdi. **17** Əyni Hudanıng Əzığə atax murasimida ular yüz torpak, ikki yüz koqkar wə tət yüz kozə sundı həm Israıl əkbililirinə sani boyiqə barlıq Israıl üçün gunah kurbanlıkı süpitidə on ikki tekini sundı. **18** Ular yənə Yerusalemıdkı Hudanıng ibadət-hizmitini etəxə, Musanıng kitabida yezilojını boyiqə, kahınlarıñ əz nəwiti boyiqə, Lawiyalarını guruppilirli boyiqə turquzdu. **19** Birinqi aynıng on tətinqi künü sürgünlüktn kəytip kəlgənlər «etüp ketix heyti»ni etküzdi. **20** Qünki kahınlar wə Lawiyalar bir niyat bilən birləktə paklinix rəsimlərini etküzüp, həmmisi paklandı; andin ular barlıq sürgünlüktn kəytip kəlgənlər wə ularning kerindixi bolovan kahınlar wə həm ezliri üçün etüp ketix heytiqə atıoqan [kozılırını] soydi. **21** Sürgünlüktn [yengila] kəytip kəlgən Israillar wə xuningdək Israilining Hudası Pərvərdigarnı izdəp, ezlirini zemindiki yat əlliklərinə bulojaxlıridin ayır qıkkan barlıq kixılər kozə goxılırlarıñ birlikə yeyti. **22** Ular petir nam həytini huxal-huramlıq iqidə yəttə kün etküzdi; qünki Pərvərdigar ularını huxallıkkə qəmdürdü həm Asuriya padixahının kenglini ularqa mayıl kilip, Əzining eyini – Israilning Hudasining eyini kuruxka ularning kolini mustəhkəmlidi.

7 Xu ixlardın keyin Pars padixahı Artahxaxta səltənət sürgən məzgildə Əzra degən kixi [Babildin Yerusalemə oqlı]. U Serayaning oqlı, Seraya Azariyaning oqlı, Azariya Hılkianying oqlı, **2** Hılkija Xallumning oqlı, Xallum Zadokning oqlı, Zadok Ahitubning oqlı, **3** Ahitub Amariyaning oqlı, Amariya Azariyaning oqlı, Azariya Merayotning oqlı, **4** Merayot Zərahıyahning oqlı, Zərahıyah Uzzining oqlı, Uzzi Bukkinining oqlı, **5** Bukki Abixuaning oqlı, Abixua Finiħasning oqlı, Finiħas Əliazarning oqlı, Əliazar bolsa bax kahin Ḥarunning oqlı idi; **6** – Əzra degən bu kixi Babildin kəytip qıkçı. U Israilning Hudası Pərvərdigarnı Musaçşa nazıl kəlojan Təwrat kanuniçoja pişkan təwratxunas idi; uning Hudası bolovan Pərvərdigarning koli uningda bolojaxqə, u nemini talap kilsa padixah xuni bərgəndi. **7** Padixah Artahxaxtanıng yəttinqi yili bir kisim Israillar, kahınlar, Lawiyalar, oqəzəlkəxlər, dərwaziwənlər wə ibadəthana hizmətkarları uning bilən birlikə Yerusalemə oqlı kəytip qıkçı. **8** [Əzra] əmdi padixahıñ saltanıñining yəttinqi yili bəxinqi ayda Yerusalemə oqlı yetip kəldi. **9** Birinqi aynıng birinqi künü u Babildin qikixha təyyarlandı; Hudanıng xəpkətlilik koli uningda bolojaxqə, u bəxinqi aynıng birinqi künü Yerusalemə oqlı yetip kəldi. **10** Qünki Əzra kəngül koyup Pərvərdigarning Təwrat-kanununu qüxinip təhsil kiliñxə həm uningoja əməl kiliñxə wə xuningdək Israıl iqidə uningdiki həkim-bəlgilimilərni egitixka niyat kılqanıdi. **11** Mana bu padixahı Artahxaxta kahin həm Təwratxunas Əzra oqlı tapxurojan yarıq hetininqə keçirülmisi: – (Əzra Pərvərdigarning əmrliriga ait ixlar oqlı həm Uning Israillar oqlı tapxurojan bəlgilimilirigə pişkan təwratxunas idi): – **12** «Mənki padixahıñarning padixahı Artahxaxtadin asmanlardıki Hudanıng mukammal Təwrat-kanuniçoja pişkan təwratxunas kahin Əzra oqlı salam! **13** Əmdi mən xundak yarıq qüxiřimənki, padixahlıkında turuwatkən Israillardın, xundakla ularning kahin wə Lawiyiliridin kimlər Yerusalemə oqlı berixni halisa, həmmisi sening bilən billə barsa boludı. **14** Qünki sən padixah wə uning yəttə məslihətqisi təripidin təyinləngən ikənsən, kəlungsıdki Hudanıng kanun kitabida eytıljanlıri boyiqə, Yəhudiyə wə Yerusalemə təkxüriñ-hal soraxkə əwətilgənsən. **15** Sən padixah wə uning məslihətqisi əz ihtiysi bilən Israilning Hudasiçoja sunojoq altun-kümülxərnə kətürüp berip uningoja təkdim kıl (uning məkanı Yerusalemıddır); **16** Xuningdək kəlungsıdki Babil əlkisidə kənqılık altun-kümülxərnə tapalisa, xuni həlk wə kahınlar Yerusalemıdkı

Hudanıng əyigə təkdim kiliñxə əz ihtiysi bilən bərgən sowoqtalaroq koxup aparojın. **17** Sən bu pullar oqlı ehtiyatqanlıq bilən kurbanlıklar üçün torpak, koqkar, kozə wə koxumqə axılıq hədiyələri həm xarab hədiyələri setiwipl, bularını Yerusalemıdkı Hudayinglarning eyidiki kurbangahı sunoqın. **18** Kəlojan altun-kümülxərnə sən wə jəmatinqidikilərgə kəndək kiliñxə muwapik kərünsə, Hudayinglarning iradisi boyiqə xundak kiliñxələr. **19** Sening Hudayingning eyidiki ixlar oqlı ixtitixə sanga bərgən kəqa-kuqıllarıñ Yerusalemıdkı Hudanıng aldiqə koy. **20** Əgər xuningdək sanga Hudayingning eyidiki kəlojan ixlar oqlı qıkım kiliñqanoqə nemə hirajət kerək bolsa, sən padixah həzinisidin elip ixlatkin. **21** Xuning bilən mənki padixah Artahxaxtadin daryanıng xu oqərb təripidiki barlıq hazırlaşdırıqda xundak buyruk qüxiřimənki, asmandıki Hudanıng Təwrat-kanunining alimi bolovan kahin Əzra silərdin nemini tələp kilsə, silər əstayidlilik bilən uning deqinidək bejirinqlər. **22** Uning alidiqini kümüx yüz talantlıqə, buqday yüz koroqıqə, xarab yüz batķıqə, zayıt Meyi yüz batķıqə bolsun, tuzoqə qək koyulmusun. **23** Asmanlardıki Huda nemini əmr kilsə, xu asmanlardıki Hudanıng əyi üçün əstayidlilik bilən bejirilsun; nemixka [Hudanıng] oqəzipini padixah wə oqızıllırıñ padixahlıkijo qüxiřüdəkmiz? **24** Biz xunumu silərgə məlum kiliñmizki, omumən kahınlar, Lawiyalar, oqəzəlkəxlər, dərwaziwənlər, ibadəthana hizmətkarları wə Hudanıng bu eyidə hizmət kiliñqanoqların həqkəysidin baj, olpan wə paraq elixə bolmaydu. **25** Əmdi son ay Əzra, Hudayingning səndə bolovan həkmitigə asasən, Dəryanıng xu oqərb təripidə Hudayingning Təwrat-kanununu bilən, bəlkə həlkinqə dəwasını saraydoqan, ularını idarə kiliñdoqan sorakçı wə həkimləriñ təyinligin; wə Təwrat-kanununu bilməydiqənlərə bolsa, ular oqlı bularını eginginqlər. **26** Hudayingning kanuniçoja wə padixahlıkının kanuniçoja riaya kilməydiqənlərə bolsa, uning üstdidin adalətlək bilən həküm qikirilsən; u əlüməgə, yaki sürgüngə yaki mal-mülkini musadıra kiliñxə wə yaki zindanoja taxlavxa həküm kiliñsən». **27** [Əzra mundak dedi] – Ata-bowlirimizning Hudası bolovan Pərvərdigarnıñ Həmdusana bolqay! Qünki U padixahıñ kengliga, Yerusalemıdkı Pərvərdigarning eyini xundak kərkəm bezək niyitini saldı, **28** yənə meni padixah wə məslihətqiliyiñ alırdı həm padixahıñ mehtərəm əmirləri alırdı iltipatka erixtirdi. Pərvərdigardı Hudayingının koli məndə bolup, U meni oqyrətləndürögəqə, əzüm bilən billə [Yerusalemə oqlı] qikixha Israillar iqidin birnaqqə metiwarlərni yıldırmıdım.

8 Padixah Artahxaxta səltənət sürüp turojan wakitta, Babildin mening bilən billə käytikanlarning ata jəmat baxlıkları wə ularning nəsəbnamılıri təwəndikiqə: – **2** Finiħasning əwlədliridin Gərxon, Itamarning əwlədliridin Daniyalı, Dawutuning əwlədliridin Həttux, **3** Xekaniyaning əwlədliridin, yəni Paroxning əwlədliridin Zəkeriya wə uning bilən nəsəbnamıda tiziñlanıqan ərkəklər jəməy bir yüz əllik kixi; **4** Paħat-Moabning əwlədliridin Zərahıyahning oqlı Əlyoyinay wə uning bilən billə käytikan ərkəklər iki yüz kixi; **5** Xekaniyaning əwlədliridin bolovan Yaħaziyyəlniñ oqlı wə uning bilən billə käytikan ərkəklər iüq yüz kixi; **6** Adinning əwlədliridin Yonatanning oqlı Əbdə wə uning bilən billə käytikan ərkəklər əllik kixi; **7** Elamning əwlədliridin Ataliyaning oqlı Yəxaya wə uning bilən billə käytikan ərkəklər yətmix kixi; **8** Xəfatiyanıñ əwlədliridin Mikailning oqlı Zəbadiya wə uning biləlla käytikan ərkəklər səksən kixi; **9** Yoabning əwlədliridin Yəhiyəlniñ oqlı Obadiya wə uning biləlla käytikan ərkəklər iki yüz on səkkiz kixi; **10** Xelomitning əwlədliridin Yosifyanıñ

oqlı wə uning bilən billə käytikan ərkəklər bir yüz atmış kixi; **11** Bibayning əwlədliridin Bibayning oqlı Zəkeriya wə uning bilən billə käytikan ərkəklər yığırma səkkiz kixi; **12** Azgadning əwlədliridin Hakkatanning oqlı Yohanən wə uning bilən billə käytikan ərkəklər bir yüz on kixi; **13** Adonikəmning əwlədliridin əng ahiridə käytikanlarning isimləri Əlifələt, Jöyəl wə Xemaya bolup, ular bilən billə käytikan ərkəklər atmış kixi; **14** Bigwayning əwlədliridin Utay bilən Zabbud wə ular bilən billə käytikan ərkəklər yətmış kixi. **15** — Mən ularni Ahawəja akidiojan Dəryanıng boyioja yiəldim; biz u yərda qədir tikiq üq kün turduk. Həlkni wə kahınlarnı arılap karışam u yərda Lawiyalar yok ikən. **16** Xunga mən baxlıklardın Əlifəz, Ariyəl, Xemaya, Əlnatan, Yarib, Əlnatan, Natan, Zəkeriya bilən Maxullamlarınlı wə ularqa kəxup okumuxluq alımlardın Yoarib bilən Əlnatanni qəkirtip kəlip, **17** ularqa həwala kılıp Kasifiya deyən yərgə, İddo deyən Ataman bilən kərütxükə əwtəttim. Mən Kasifiya deyən yərda İddoşa wə uning ibadəthana hizmətkarlıları bolup kərindaxlırioja dəydiojan gəplərəni aqzıçı selip, ularning bu yərgə Hudayimizning eyi üçün hizmet kılıdiqan hizmətlərni bizgə əkelixni etündüm. **18** Hudayimizning xapaətlik kəli bizi də bololaşqə, ular bizgə Israılning əvrisi, Lawiynıng nəvrisi Maħlininq əwlədləri iqidin okumuxluq bir adəmni, yəni Xərəbiyanı wə uning oquulları həm kərindaxlırı bolup jəmiy on səkkiz kixini baxlap kəldi. **19** Ular yəna Haxabiyə wə uning bilən billə Mərərinin əwlədliridin Yəxaya həm uning kərindaxlırı həm ularning oquulları bolup, jəmiy yığırma kixini, **20** Yəna ilgiri Dawut wə uning əmirləri Lawiylarning hizmitidə boluxka təyinləğən «Nətinliyərlər»dən ikki yüz yığırma kixini baxlap kəldi, bularning həmmisi isimləri bilən tizməndi. **21** Xu qəođda Ahawa dəryası boyida mən Hudayimizning alidda eziūmını tewən kılıp, eziimiz wə kiçik balılımız həm barlıq mal-mülkimiz üçün Hudayimizdin ak yol tiləxkə roza tutaylı, dəp jakarlıdım. **22** Qünki biz əslidə padixaħka: «Hudayimizning kəli Uni barlık izdigənlərning üstügə iltipat kərsitixkə köyülüdü; lekin Uning կudriti bilən oqzipi Өzini taxlıqanlarqa zərbə berixkə təyyardur» deyənidük, əmdi yanə uningdin yoldukı düxmənlərgə takəbil turuxkə piyada wə atlık ləxkarlər təyinləp berixni taləp kılənlilikimdin hijil bolup kəldim. **23** Xuning bilən biz roza tutup Hudayimizdin xu ix toqırılıq əttendük, u duyamıznı ijabət kıldı. **24** Mən kahin baxlırları iqidin on ikki adəmni wə Xərəbiyi, Haxabiyə wə ular bilən billə bolovan aka-ukiliridin on adəmni tallap, **25** ularqa altun, kümüx wə qaqa-kuqılları, yəni padixaħ, uning məslihətqılıri, əmirləri wə xuningdək xu yərda turuwatkan barlıq Israillar «kəydürmə hədiya» süpitidə Hudayimizning eyiga hədiya kılənən sowəqtərləri tapxurdum. **26** Mən kümüxtin altə yüz əllik talant, yüz talant eoijirliktiki kümüx qaqa-kuqa, yüz talant altunni ularning kəlioja elqəp tapxurdum. **27** Ularqa tapxuroqanlırmıdın yanə altun das yığırma bolup, kimməti ming darik, süpaṭlik wə walıldap parkiraydiqan mis qong das ikki bolup, altundək kimmətlik idi. **28** Mən ularqa: — Silər Pərvərdigarəja mukaddastursılər, qaqa-kuqıllar muqaddəstür, altun-kümüxlər ata-bowanglarning Hudasi Pərvərdigarəja ihtiyyarı hədiyə kılınqan sowəqtər. **29** Taki Yerusalemıki Pərvərdigarning eyidiki ambar-həzinələrgə yətküzüp, kahinlər wə Lawiylarning baxlırlı wə Israillarning kəbilə-jəmat baxlıklırının alidda tarazidin etküzgüçə bularını obdan karap koqdanglar, dedim. **30** Xuning bilən kahinlər bilən Lawiyalar Yerusalemıki Hudayimizning eyigə apiridiojan, tarazidin etküzülgən xu altun-kümüx wə qaqa-kuqılları tapxuruwaldı. **31** Xuning bilən birinqi ayning on ikkinçi künə biz Ahawa dəryasining boyidin kəzəqilip Yerusalemə qıqxıka

mənduk, Hudayimizning kəli üstimizdə bololaşqə, u bizni düxmənlərimizdən wə yolda paylap turojan қaraqılardın kütküzdü. **32** Biz Yerusalemə kəlip u yərde üq kün turduk; **33** tətinqi künü Hudayimizning eyidə altun-kümüx wə qaqa-kuqıllar tarazda elqinip kahin Uriyanıng oqlı Mərəmotning kəlioja tapxuruldu; uning yenida Finihasnıng oqlı Əliazar, yəna Lawiyardin Yəxuanıng oqlı Yozabad bilər Binnuiynıng oqlı Noadiyahələr bar idi. **34** Həmmə nərsə sanı boyiqə wə eoijirliki boyiqə əlqəndi wə xuning bilən billə hərbirinən eoijirliki pütüp koyuldu. **35** Xu qəođda əslili kətilgənlərning əwlədləri, yəni sürgünlükten käytikanlər Israillarning Hudasioja «kəydürmə kurbənlək» süpitidə pütkül Israıl üçün on ikki torpak, toksan altə koqçar, yətmix yətə koza sundı, yəna gunah kurbənlək süpitidə on ikki teke sundı; bularning həmmisi Pərvərdigarəja ataləqan kəydürmə kurbənlək idi. **36** Ular padixaħıning yarlık hətlərini padixaħıning waliyliroja wə Dəryanıng bu oğrəb təripidiki həkümədarlar oja tapxuruwidi, ular həlkə wə Hudanıng eyining ixliroja izqıl yardımə bərdi.

9 Bu ixlar pütkəndin keyin əmirlər menin bilən kərüxkili yəniməja kəlip: — Israillar, kahinlər wə Lawiyalar eziłlərini muxu zəminlərdiki taipilərdin, yəni ularning yirginqlik adətləridin ayrip tur müdidi, — demək, ular Kanaaniylar, Hittiyalar, Pərizziylar, Yəbusiyalar, Ammoniyalar, Moabiyalar, Misirliklər wə Amoriylar oja aqixip mangdi. **2** Qünki ular bu yət taipilərdin eziłlərigə wə oquullarıqə hotun elip berip, [Hudaqə] has mukəddəs nəsilni muxu zəminlərdikən taipilər bilən arılastırıwuwətti; uning üstügə, əmirlər bilən əməldərlər bu sadəkətsizlikning baxlamqılıridur, — deyixti. **3** Mən bu ixni anglapla kənglək bilən tonumni yirtip, qaqq-sakallırimni yulup oğəm-kayoqoja qüxüp olturup kəttim. **4** Wə Israılning Hudasiñinə sezliridin körküp titrigənlərning hərbəri sürgünlükten käytip kəlgənlərning sadəkətsizlikli tüپəyliдин yəniməja kəldi. Mən taki kaqlik kurbənlək sunulmuşqə oğəm-kayoqoja qəmətəp olturdum. **5** Kəqlik kurbənlək waktida mən eziūmını tewən kılıqan haləttin turup, kənglək wə tonum yirtik hələ Hudayim Pərvərdigarəja yüzlinip tizlinip olturup, kollirimi yeyip, **6** dua kılıp: — «Ah, Hudayim, xərməndilikə yüzümüz sanga karıxtıñız iza tartımkımən, i Hudayim; qünki kəbihliklirimiz tolilikidin baxlırlırmızdan axtı, asılık-itaatsizlikimiz asmanlar oja takəxti. **7** Ata-bowlırimızning künləridin tartıp büğünə kədər zor itaatsizlikə yürüp kəldük, xunga kəbihliklirimiz tüپəyliдин biz, bizning padixaħlırimiz wə kahinlərimiz huddi büğünki kündidikdək hərkəysi yurtlardıki padixaħlarning kəlioja qüxüp, kılıqka, sürgünlükka, bulang-talangoja, nomuska tapxurulduk. **8** Əmdi hazır azojına wakit Hudayimiz kezlihimizni nurlandurup, kullukımızda bizgə azojına aram berilsün dəp, keqip kutulən bir kəldini saklap kəlip, bizgə eziñin mukəddəs jayidin huddi kakşan kozuktək mukim orun berip, bizgə Hudayimiz Pərvərdigardin iltipat kərsitildi. **9** Qünki biz hazır kullarmız; həlbuki, Hudayimiz muxu kullukımızda yənilə bizni taxliwətəy, belki Pars padixaħlırinin aliddə rəhimgə erixtərüp, Hudayimizning eyini selip, harabiləxkən jaylırını yengiwaxtin onglaxka bizni rohlandırdı, xundakla bizni Yəhudiya wə Yerusalemda sepillik kıldı. **10** I Huda, biz bu [iltipatlar] alidda yanə nemə deyələymiz? Qünki biz yənilə Sening məmin bəndiliring bolovan pəyəqəmbərlər arkılık tapılıqən əmərlirinqni taxliwəttük; Sən [ular arkılık]: «Silər kirip miras kılıp igiləydiqan zəmin bolsa, xu zəmindi ki tapilərning nijislikə bilən bulqanojan bir zəmin; qünki ular türlik napaklıkları kılıp, yirginqlik adətləri bilən bu zəmini bu qəttin u qetiqiçə tolduruwətti. **12** Xunga silər kizliringləri

ularning oqullirloja bermanglar, oqulliringlaroja ularning kizlirini elip bermanglar; silər küyiyip, zemining nazunematliridin yeyixkə, zeminni əbadil'əbad əwladliringlaroja miras kılıp kaldurux üçün mənggü ularning aman-tinqiliyi yaki manpoitini hərgiz izdiməngər» — degənidir. **13** Bizning rəzil kilmixlirimiz wə nahayıti eojir itaatsizlikimiz tüپaylidin bu həmmə bala-kaza bekimizoja kəlgənidi wə Sən, i Hudayimiz, kəbihliklirimizgə tegixlik bolovan jazayimizi yeniklitip, bizgə bugünküdək nijatlıq iltipatni kərsətkən turukluk, **14** biz kəndakmə yənə əmriliringə hilalıq kılıp, bundak yirginqlik qədilərnə tutqan bu taipilər bilən nikahliniwerimiz? Mubada xundak kılıdıcıq bolsak, Sən bizgə qəzəplinip, bizgə bir kaldi yaki kütulqudak birsinimə kaldurmay yokatmay kalamən? **15** I Israfilning Hudasi bolovan Pərvərdigar, Sən həkkaniydursən! Xu səwəbtin biz bugünküdə kütulup kəlojan bir kaldımız. Qara, biz Sening aldingda itaatsizliklirimizdə turutuvamız, xunga Sening aldingda heqkaysımız tik turalmay kälduk» — dedim.

10 Əzra dua kılıp, gunahını tonup yiojlap Hudaning eyi aldişa yikılıp düm yatkan qaçıda, Israillardin nahayıti qong bir jamaət, ər-ayallar wə balilar uning yenioja kelip yiojıldı; kəpqılıkmu kəttik yiojlap ketixti. **2** Elamning əwladlıridin, Yəhiyəning oqlı Xekaniya əzraçoja: — Biz Hudayimizə sadakətsizlik kılıp bu zemindiki yat taipilərdin hotun aptuk, Həlbuki, Israil üçün yənilə ümidi bar; **3** biz əmdi Hudayimiz bilən əhdilixəli, hojamning wə Hudayimizning əmirliridin körküp titrigənlərning nəsihətiqə asasən bu hotunları wə ulardın terəlgən parzantları yoloja selip koyayıl. Həmmə ix Təwrat kanunu boyiqə kılınsun. **4** Tur! Bu ix sanga baqılıktur, biz seni kollaymınız; jür'ətlük bolup ixni ada kiloju, — dedi. **5** Xuning bilən Əzra ornidin kopup, kahinlarning Lawiylarning wə pütküll Israil jamaitining baxlıklırını xu söz boyiqə ix kılımiz, dəp kəsəm iqıxə tündidi, ular kəsəm iqti. **6** Andin Əzra Hudaning eyi aldidin kopup əliyaxibning oqlı Yəhohənanning eyiga kirdi; u yergə kəlgənda oqızamu yemiidi, sumu iqmidı, qünki u sürgünlüktnən kütütip kəlgənlərning sadakətsizlik üçün eqinatti. **7** Xuning bilən Yəhudidi wə Yerusalemda sürgünlüktnən kütütip kəlgənlərning həmmisiqo jakarlinip, Yerusalemə yiojilinglar, **8** əmirlər wə akşakallarning nəsihəti boyiqə, kimki üç kün iqida yetip kəlmisə, uning pütün mal-mütlük musadira kılınidü, sürgündən kütütip kəlgənlərning jamaitidinmu ayrıılıdu, dəp, jakarnamə qikirildi. **9** Xuning bilən Yəhədüda wə Binyamindiki barlıq ərlər tıq künğıqə Yerusalemə yiojılıp boldi. U tokkuzinqi ayning yigirminqi künü idi; barlıq həlk Hudaning əyining həylisidiki məydanoja kelip olturdi, kəpqılık bu ixtin korkaqka, xuningdək kəttik yaqışan yamoqur tüپaylidin, titrəp ketixti. **10** Kəhin Əzra ornidin kopup ularçoja: — Silər Hudaqə sadakətsizlik kılıp yat taipilərning kizlirini hotunlukka elip Israillarning itaatsizlikini axurdungular. **11** Əmdi silər ata-bowanglarning Hudasi bolovan Pərvərdigar aldiça gunahınglarnı tonup, uning nəziridə durus bolovanı kılıp, eziünglarnı bu zemindiki taipilərdin wə bu yat əllik hotunliringlardın arını oquk kılıngalar, dedi. **12** Pütün jamaət yüksəri awazda jawap berip: — Makul, biz ezlirining xu gaplıri boyiqə ix kerimiz. **13** Birak adamlar bək kep, yənə kelip yamoqur paşlı bolovaqqa talada turalmaymınız; uning üstigə bu degən bir-ikki tündə pütüdıcıqan ix əməs, qünki bizdə bu ixta itaatsizlik kılıqanlar nahayıti keptur! **14** Hudaning muxu ix tüپəli kəlgən kəttik oqəzipininqe bizdin kətküqa, baxlıklirimiz pütküll jamaatka wakil bolup Pərvərdigarning aldiça tursun; bizning hərkəysi xəhərlirimizdə yat əllerdin hotun alojanlarını bəlgiləngən wakittə xu xəhərning aksakal wə həkimliri bilən birlikdə kelip bu ixni bir tərəp kilsun, — dedi. **15** Bu ixka pekət

Asaħalning oqli Yonatan bilən Tikwaħħenning oqli Yaħżiya karxi qikti, Məxullam bilən Lawiy Xabbitay ularni kollidi. **16** Xuning bilən sürgündən kütütip kəlgənler ənə xundak kıldı. Kəhin Əzra wə ata jəmatlirining baxlıkları bolovanlar jəməti boyiqə bu ixka ayrıldı; ularning həmmisi ismili boyiqə tizimlandı. Ular oninqi ayning birinqi künü bu ixni təkxürüp bir tərəp kiliqxə kirişti. **17** Ular yat əllik hotunlarnı alojan ərlərning sorikini birinqi ayning birinqi künü tügətti. **18** Kahinlarning əwladlıri iqidə yat əllik hotunlarnı alojanlardın muxular qikti: — Yozadakning oqli Yəxuaning wə uning kərindaxlirining əwladlıridin: — Maaseyah, Əliezər, Yarib, Gədaliya. **19** Ular hotunlirimizni yoloja selip koyimiz dəp [kəsəm kılıp] kol berixti wə gunahı üçün itaatsizlik kurbanlıki stüpitidə koy padisidin bir koqkarnı sundı. **20** Immarning əwladlıridin Hənanı bilən Zəbadiya; **21** Hərimming əwladlıri iqidə Maaseyah, Eliyah, Xemaya, Yəhiyəl wə Uzziya; **22** Paxhurning əwladlıridin əlyoyinay, Maaseyah, İsmail, Nətanəl, Yozabad wə Əlasah. **23** Laviylar iqidə Yozabad, Ximay, Kelaya (Kelita»mu deyilidü), Pitahija, Yəhədü bilən Əliezər; **24** oqəzəlkəxlər iqidə Əliyaxib; derwaziwənlər iqidə Xallum, Tələm, Uri. **25** Israillardin: — Paroxning əwladlıridin Ramiya, Yizziya, Malkiya, Miyamin, Əliazar, Malkiya, Binaya; **26** Elamning əwladlıridin Mattaniya, Zəkəriya, Yəhiyəl, Abdi, Yərimot bilən Eliyah; **27** Zattuning əwladlıridin əlyoyinay, Əliyaxib, Mattaniya, Yərimot, Zabad bilən Aziza; **28** Bibayning əwladlıridin Yohohənan, Hənanıya, Zabbay bilən Atlay; **29** Banining əwladlıridin Maxullam, Malluk, Adaya, Yaxub, Xeal bilən Ramot; **30** Pahat-Moabning əwladlıridin Adna, Jilal, Binaya, Maaseyah, Mattaniya, Bəzələl, Binnui bilən Manassəh; **31** Hərimming əwladlıridin Əliezər, Yixiya, Malkiya, Xemaya, Ximeon, **32** Binyamin, Malluk wə Xəmariya; **33** Haxumming əwladlıridin Mattinay, Mattatah, Zabad, Əlifəlet, Yəremay, Manassəh wə Ximay; **34** Banining əwladlıridin Maday, Amram, Uəl, **35** Binaya, Bədiya, Keluhay, **36** Waniya, Mərəmot, Əliyaxib, **37** Mattaniyah, Mattinay, Yaasu, **38** Bani, Binnui, Ximay, **39** Xələmiya, Natan, Adaya, **40** Maknədibay, Xaxay, Xaray, **41** Azarəl, Xələmiya, Xəmariya, **42** Xallum, Amaripa, Yüsüp; **43** Neboning əwladlıridin Jaiyəl, Mattitiyah, Zabad, Zebina, Yadday, Yoel wə Binaya. **44** Bularning həmmisi yat əllik hotunlarnı alojanlar idi, wə xuningdək ulardın bəzilərning hotunları pərzəntmu kərgənidi.

Nəhəmiya

1 Həkaliyaning oogli Nəhəmiya xundak bayan kıldıki: — Yigirminqi yili Kislaw eyida, mən Xuxan kəl'əsida turattim, **2** Əz kərindaxlırımın biri bolqan Hənani bilən birnəqqə kixi Yəhudiyyədən qıkip kəldi; mən ulardin sürgünlüktn kətulup kələqan Yəhudalar wə Yerusalem tooprısında soridim. **3** Ular manga: — Sürgünlüktn kətulopan həlkning əldəsi [Yəhudiyyə] elkisidə kəttik japa-muxəkkət astıda wə əhənət iqidə kəldi. Yerusalemning sepili bolsa ərəwetildi, kowuklırımı kəydürütüwetildi, dəp eytip bərdi. **4** Mən bu gəplərni anglap olturnup yiojlap kəttim, birnəqqə küngiçə nala-pəryad kətürüp, asmanlardıki Huda alılda roza tutup, dua kılıp **5** mundak dedim: — «İ asmandıki Huda Pərvardigar, Əzini seyüp, əmrlirini tutkanlarqa ezgərməs mehîr kərsitip əhdidisi turquçı uluq wə dəhəxətlik Təngri, **6** emdi Sening aldingda muxu pəytə külliring Israillar üçün pekir kulungning keqə-kiindüz kiliwatkan bu duasıqə külükinq selinojat, kezüng oquq bolqojat! Mən biz Israillarning Sening aldingda sadır kilojan gunahlırimizni etirap kılımən; mənmu, atamning jəmətimi gunah kıldı! **7** Biz Sening yoluñqo tatür ix kılıp, San kulgung Musaqa tapiliojan əmrliriring, bəlgilimilir wə həkümürliringni həq tutmidük. **8** Sening Əz kulgung Musaqa tapilap: «Əgər silər wapazsilik kilsanglar, silərni pütün taipilərinə arsılıq tarkitiwetiman; lekin Manga yenip kelin, Mening əmrlirimi tutup əməl kilsanglar, gərqə aranglardın hətta asmanlarning əng qetiqə kooqlıwetilgənər bolsimu, Mən ularını xu yərdin yiojip, Mening namimni tiklxaka tallıqan jayqa elip kelimən» deyan sezüngni yad kiloqaysən, dəp ettiñimən. **10** Bularning həmmisi Sening külliring wə Sening həlkinq, Əzungning zor kudriting wə küqlük kolung bilən hərlükə kütkuzzund. **11** I Rəbbim, kulungning duasıqə həm Sening namingdin əyminixtin səyüngən külliringningmu duasını külükinq tingxiojat; bügün kulungning ixlirini onguxulk kılıqaysən, uni xu kixinining aldida iltipatka erixtirgəysən». Xu wakıttı mən padixañning sakisi idim.

2 Wə xundak boldiki, padixañ Artahxaxtanıng yigirminqi yili Nisan eyi, padixañning aldiqə xarab kəltürüləngidi; mən xarabni elip padixañka sundum. Buningdin ilgiri mən padixañning aldida həqqaqan ojəmkir körtingən əməs idim. **2** Xuning bilən padixañ meningdin: — Birər kesiling bolmisa, qiraying nemixə xunqə ojəmkir kərinidü? Kenglüngdə qoqum bir dard bar, dewidi, mən intayin körküp kəttim. **3** Mən padixañka: — Padixañım mənggü xaxiojaya! Ata-bowlirımmıng kəbriliri jaylaxkən xəhər harabilliğə aylanıqan, dərwaza-kowuklırı kəydürütüwetilgən tursa, mən kəndakmu ojəmkir kərinməy? — dedim. **4** Padixañ meningdin: — Sening nema təliping bar? — dəp soriwidı, mən asmandıki Hudaqa dua kılıp, **5** andin padixañka: — Əgər padixañının kengliga muwapik kərinüsə, kulları ezlirinən aldida iltipatka erixkan bolsa, meni Yəhudiyyəgə əwətkən bolsila, ata-bowlirımmıng kəbriliri jaylaxkən xəhərgə berip, uni yengiwaxtin kürup qıksam, dedim. **6** Padixañ (xu qəođa hanix padixañning yenida olturnatti) məndin: — Səpiringə qanqlik wəkət ketidü? Kəqan kaytip kelişən? — dəp soridi. Xuning bilən padixañ meni əwətixni muwapik kərdi; mənmu uningoja kaytip kətidiqan bir wakıtnı bekittim. **7** Mən yəna padixañtın: — Aliylıriqa muwapik kərinüsə, manga [əfrat] dəryasining u kətidiki waliylarqa meni takı Yəhudiyyəgə barojuqə otkili koyux toopruluk, yarlık hötlərinin pütüp bərgən bolsila; **8** Wə yəna padixañlıq ormanınlıqıqa karaydiojan Asafka mukaddəs eygə təwə bolqan kəl'əning

dərwaziları, xuningdək xəhərning sepili wə ezüm turidiojan eygə ketidiojan limlarnı yasaxka kerəklik yaşaqlarını manga berix tooprulukmı bir yarlıknı pütüp bərgən bolsila, dedim. Hudayimning xəpkətlik koli üstündə bolqaqka, padixañ iltipat kılıp bularning həmmisini manga bərdi. **9** Xuning bilən man daryanıng u kətidiki waliylarning yeniçə berip padixañning yarlıklarını taxxurdum. Padixañ yəna birnəqqə koxun sərdarlırı bilən atlık ləxkərlərnimə manga həmrəh boluxka orunlaxturojanı. **10** Həronluq Sanballat bilən Ammoniy Tobiya degən əməldər Israillarning mənpətəini izdəp adəm kəpti, degen həwərni anglap intayın narazı boldi. **11** Mən Yerusalemı qəlip tūq kün turdum. **12** Andin keqisi mən wə manga həmrəh bolqan birnəqqə adəm ornumızdır turduk (mən Hudayimning kənglümgə Yerusalem üçün nəma ixlarnı kılıxını saloşanlıq tooprısında həqkimgə birər nemə demigənidim). Özüm mingən ulaqdin baxxa həqkandak ullaqı almayı, **13** keqisi «jiloja kowukı»din qıkip «Əjdihə buluki»qə karap mengip, «Tezək kowukı»qə kəlip, Yerusalemıng buzuwetilgən sepillirini wə kəydürütüwetilgən kowuk-dərwazilarını kezdiñ kəqürdü. **14** Yəna aldioja mengip «Bulak kowukı» bilən «Xaşanə kəl»gə kəldim; lekin xu yərdə mən mingən ullaqıning etüxikə yol bək tar kəlgəqə, **15** keqidə mən jiloja bilən qıkip sepilni kezdiñ kəqürüp qıktim. Andin yenip «jiloja kowukı»din xəhərgə kirip, eygə kayttım. **16** Əməldərlarning həqkəyasi meninq nəqə baroşanlığımı wə nəma kıləşanlığımı bilməy kəlixti, qünki mən ya Yəhudiylarqa, kahınlarqa, ya əmir-hakimlərə wə yaki baxxa hizmat kəlibidənlarqa həqnəmə etymiqənədim. **17** Keyin mən ularqa: — Silər beximizə kəlgənəyti apatı, Yerusalemıng harabığe aylanojanlıqını, sepil kowuklırıning kəydürütüwetilgənlərini kərdüngələr, kelinglər, həmmimiz həkarətə kəliwərənəslikimiz üçün Yerusalemıng sepilini kaytidin yasap qıkyayı, — dedim. **18** Mən yəna ularqa Hudayimning xəpkətlik kəlinin meninq üstündə bolqanlığını wə padixañning manga kilojan gəplərini eytiwidim, ular: — Ornumızdır turup uni yasaylı! — deyixip, bu yahxi ixni kılıxka eż kollırını kuvvətənləndirdi. **19** Lekin Həronluq Sanballat, hizmətkar Ammoniy Tobiya həm erəb bolqan Gəxəm bu ixni anglap bizni zanglık kılıp mənsitməy: — Silərning bu kiliqinələr nəmə ix? Silər padixañka asılık kilməqimusilər? — deyixti. **20** Mən ularqa jawab berip: — Asmandıki Huda bolsa bizni əqlilibə erixtiridü wə Uning kulları bolqan bizlər kopup kürimiz. Lekin silərning Yerusalemda həqkandak nesiwəngələr, hökükungular yaki yadnaməngələr yok, — dedim.

3 Xu qəođa bax kəhən əliyaxib wə uning kəhən kərindaxlıri kopup «Koy kowukı»ni yengiwaxtin yasap qıktı; ular kowukning kanatlılarını ornitip, uni [Hudaqa] atap mukəddəs dəp bekitti; ular «Yüzning munari» bilən «Hananiyəlning munari»qıqə bolqan arılıqtıki sepilni ongxap, uni mukəddəs dəp bekitti; **2** Uningqə tutax kışmını Yeriholuklar yasidi; yəna uningoja tutax kışmını Imrining oogli Zakkur yasidi. **3** «Belik kowukı»ni Sənaahıning oqulları yasidi; ular uning lim-kexəklərini selip, kanatlıları, takaqları wə baldaklılarını ornattı. **4** Uningqə tutax kışmını Həkozning nəvrəsi, Uriyanıng ooglı Mərəmot yasidi; uningoja tutax kışmını Məxəzəbələning nəvrəsi, Bərəkiyanıng ooglı Məxullam yasidi. Uningoja tutax kışmını Baanahıning ooglı Zadok yasidi. **5** Uningoja tutax kışmını Təkoalıklar yasidi; lekin ularning qonglıri ez hojisining ixini zimmisiga ilixə unimidı. **6** «Kona kowukı»ni Pasıyanıng ooglı Yəhəda bilən Besodıyanıng ooglı Məxullam yasidi; ular uning lim-kexəklərini selip, kanatlıları, takaqları wə baldaklılarını ornattı. **7** Ularning yenidiki tutax kışmını Gibeonluq Məlatiya,

Merontoluk Yadon həmdə Dəryaning bu oqarbiy təripidiki waliylarning baxkurusı astidiki Gibeonluklar bilən Mizpahlıklar yasidi. **8** Ularning yenidiki tutax kışmini zərgərlərdin bolğan Harhayanan oqlı Uzziyəl yasidi. Uningoja tutax kışmini huxbuy buyum yayadioqan atırqılardin Hənaniya yasidi. Ular Yerusalem [sepilini] taki «Kelin tam»oqlıq ongxpath yasidi. **9** Ularning yenidiki tutax kışmini Yerusalemning yerimining hakimi bolğan Hurning oqlı Refaya yasidi. **10** Ularning yenida, Harumafning oqlı Yədaya ezinin eyining udulidiki kışmini yasidi. Ularning yenidiki kışmini Haxabniyaning oqlı Hattux yasidi. **11** Hərimning oqlı Malkiya bilən Paħat-Moabning oqlı Haxxub sepilning baxqa bir belikini bilən «Humdanlar munarı»ni yasidi. **12** Ularning yenidiki tutax kışmini Yerusalemning yerimining hakimi Halloħexning oqlı Xallom ezi wə uning kızılıri yasidi. **13** «Jiloja kowukjini» Hənun bilən Zanoħa xəhīrinin ahalisi yasidi. Ular uni yasap, uning kənatlıri, taqakliri wə baldaklirini ornattı wə yənə «Tezək kowukjini»qıraqı ming gaz sepilnim yasidi. **14** «Tezək kowukjini»ni Bayt-Hakkaram yurtining baxlıki Rəkabning oqlı Malkiya yasidi; ular uni yasap, uning kənatlıri, taqakliri wə baldaklirini ornattı. **15** «Bulak kowukjini» Mizpah yurtining baxlıki Kol-Hozəħning oqlı Xallum yasidi. U uni yasap, eğzisini yepip, uning kənatlıri, taqakliri wə baldaklirini ornattı wə yənə xahəna baqning yenidiki Siloam kəlinin sepilini «Dawutning xəhiri»ndin qüxicioqan pələməygıqə yengiwaxtin yasidi. **16** Uningdin keyinkı tutax kışmini Dawutning kəbrilirinən udulidiki wə uningdin keyinkı sün'iy kelgə həm uning kaynidiki «Palwanlarning eyi»ga kədər Bayt-Zur yurtining yerimining hakimi, Azbukning oqlı Nəhəmiya yasidi. **17** Uningdin keyinkı tutax kışmini Laviylar — Yəni Banining oqlı Reħum yasidi, uning yenidiki tutax kışmini Keilahning yerim yurtining hakimi Haxabiya eż yurtioqa wakalitan yasap qıktı. **18** Uning yenidiki tutax kışmini ularning kerindaxlari — Keilahning ikkinçi yerimining hakimi, Hənadadning oqlı Baway yasidi. **19** Uning yenida, Mizpahning hakimi Yəxuyanıng oqlı Ezər koral-yaraq ambiriqa qıkix yolinin udulida, sepilning dokmuxidiki yənə bir belikini yasidi. **20** Zabbayning oqlı Baruk uningdin keyinkı yənə bir belikini, yəni sepilning dokmuxidin taki bax kahin əliyaxibning eyining dərwazisiojqə bolğan belikini kəngül koyup yasidi. **21** Uning yenida Həkoznıng nəvrisi, Uriyanıng oqlı Mərəmot sepilning əliyaxibning eyining dərwazisidin taki əliyaxibning høylisinən ahırıqıja bolğan yənə bir belikini yasidi. **22** Bulardın keyinkı bir kışmini lordan tüzənglikdikilər, kahınlar yasidi. **23** Bularning yenida, Binyamin bilən Haxxub eż eyining udulidiki belikini yasidi. Ulardin keyin Ananiyanıng nəvrisi, Maaseyahning oqlı Azariya eż eyining yenidiki kışmini yasidi. **24** Uning yenida, Azariyanıng eyidin taki sepilning dokmuxiqiqliqə bolğan yənə bir belikini Hənadadning oqlı Binnuı yasidi. **25** [Uning yenida], Uzayning oqlı Palal padixah ordisining dokmuxi, xuningdak ordidiki qokçayıp turoqan, zindan høylisinən yenidiki eğız munarning udulidiki belikini yasidi. Uningdin keyinkı bir belikini Paroxning oqlı Pidayə yasidi. **26** Əmdi Ofəldə turidioqan ibadəthana hizmatkarları künqiklər tərəptiki «Su kowukjining udulidiki wə qokçayıp turoqan munarning udulidiki sepilni yasidi. **27** Qokçayıp turoqan qong munarning udulidiki Təkoailklär taki Ofəl sepilinqiqliqə bolğan ikkinçi bir belikini yasidi. **28** «At kowukjini»ning yukirişi bir belikini kahınlar hərbiri eż eyining udulidiki kışmini yasidi. **29** Immərning oqlı Zadok ularning yenida, keyinkı kışmini, eż eyining udulidiki bir belikini yasidi. Uning yenidiki tutax kışmini «xərkij dərwaza»ning dərwaziwəni Xekaniyanıng oqlı

Xemaya yasidi. **30** Uning yenida, Xələmicianıng oqlı Hənaniya bilən Zalafning altınqi oqlı Hənun ikkinçi bir belikini yasidi; ularning yenida, Bərəkiyanıng oqlı Məxullam eż korusining udulidiki bir bəlkəni yasidi. **31** Uning yenida, xu yərdin tartip ibadəthana hizmatkarları bilən sodigərlərinin körülürin etüp, «Təkkürüt kowukjini»ning udulidiki sepil dokmuxining balihanisojqə bolğan belikini zərgərlərdin bolğan Malkiya yasidi. **32** Dokmuxning balihanisi bilən «Koy kowukjini»ning arılıkiddiki bəlkəni zərgərlər bilən sodigərlər yasidi.

4 Xundak boldiki, Sanballat bizning sepilni yengiwaxtin ongxawatqanlığımızı anglap oqzəplinip, kəhri bilən Yəhūdalarnı məşhır kıldı. **2** U eż kerindaxliri wə Samariya koxunu alındı: — Bu zəip Yəhūdalarn nemə kiliwatiđid? Ular ezlirin xundak mustəħħamlımkımu? Ular kurbanlıqlarını sunmakımı? Ular bir kün iqida püttürüxmakımı? Topa dewiliri iqidin keyüp katkan taxlarnı kolap qikirip ularqa jan kirgüzəmdikən? — dedi. **3** Uning yenida turuwatkan Ammoniy Tobija: — Ular hərəkənqə yasisimu, bir tülka sepilning üstigə yamixip qıksa, ularning tax temini ərəwetidu! — dedi. **4** — I Hudayımız, kulak selip anglioqaysən, kəmsitilməktimiz, ularning kılıçın həkərətlərini eż bexiqa yanduroqaysun; ularni tutkun kılıp elip berilojan yaka yurta həknin oljisiqa aylanduroqaysun! **5** Ularning kəbihlikini yapmıqaysan, gunahlıri aldingidinən eşqürütwetilmişən; qırnı ular sepilni ongxawatqanlarning kəngliga azar bərdi! **6** Xundaktımı sepilni yengiwaxtin ongxawarəvdik; uni ulap, egizlikini yeriñoja yatküdüd; qırnı keçpəlilik kengül koyup ixldi. **7** Xundak boldiki, Sanballat, Tobija, Ərəblər, Ammoniyalar, Axdodluklar Yerusalem sepillirini yengiwaxtin ongxax kuruluxining yanila elip beriliwatqanlığını, sepil bəsüklirinən etiwtelgənlikini anglap kattik oqzəpkə kelixti-də, **8** birlikdə Yerusalemə hujum kılıp uningda kalaymikanlıq tuqduruxni kəstəltəxi. **9** Xunga biz Hudayımızın iltija kılduk həm ularning səwəbidin keçə-kündüz kezətqi koyup, ezlirizim ulardın mudapiyalendük. **10** Bu qəqəda Yəhūdiyadikilər: — İxqi-hammallar həlidin kətti, xuningdak qalma-kesək əshətlər yənilə naħayati kep, biz sepilni ongxaxka hətta sepiljumu yekinlixəmidük! — deyixti. **11** Xuning bilen bir wakitta tħixmənlirimiz: — Ular səzməsta, ular kərməsta, ularning arisoja kiriwelip ularını eltürüp, kuruluxni toħittiwetim! — deyixti. **12** Wə xundak boldiki, ularning ətrapida turuwatkan Yəhūdalarmu yeminizə on ketim keliп: — Kaysi tərəpkə karisanglar, ular xu tərəptin keliп silərgə hujum kilməkqi! — dəp həwər yətküzüxti. **13** Xunga man həlkni jəmət-jəmət boyiq, kolioja kiliq, nəyzə wə okyalırını elip, sepili pəs bolğan yaki hujumqa oquq turoqan yərlarda sepilning arkısida қarawullukta turuxka koydum. **14** Kezdirin kaqırıüp qıkkandın keyin ornumdin kopup mətiwərlər bilən əməldarlar wə baxqa həllkə: — Ulardin korkmangħar, uluo wə daxħxatlik Rabni esinglarda tutunglar, eż kerindaxliringlar, oqul-kızliringlar, aħħariringlar wə ey-makaninglar üçün jəng kilinglar, dedim. **15** Xundak boldiki, ezlirinən suyikəstini bilip kaloqanlığımız duxmənlorning külkiyoja yetip baroqaq, xuningdək Huda ularning suyikəstini bitqit kılıoq, biz həmmimiz sepiloja kaytip, hərbirimiz aslı ix ornimizda ixni dawamlaxturiwarduk. **16** Ənə xu qaqdın baxlap hizmatkarlının yermi ix bilən boldi, yermi kolioja nəyzə, kalkan, okya tutkan, dobuloja-sawut kiygən haldə yürüxti. Sardar-əməldarlar sepilni ongxawatkan barlıq Yəhūda jəmətidikilərning arkısida turdi. Həm yüksəlni toxuwaqtanlar həm ularqa yək artıwatqanlarmu bir kolida ixlep, bir kolida yaraqlırını qing tutuxkanı. **18** Tamqılarning hərbiri bəlliriga

kılıq-hənjərlərini aşkan haldə [sepilni] yasawatatti; kanayqi bolsa yenimda turatti. **19** Mən metiwərlər, əməldarlar wə baxka həlkə: — Bu kürulux nəhayiti qong, dairisi kəng; biz həmmimiz sepilda bələk-bələklər boyiqə tərkilip ixlep, bir-birimizdən yırak turuwatımız. **20** Xunga məlyi kəyərdə bolungalar, kanay awazını anglisanglarla, biz bar xu yərgə kelip yioqilinglar; Hudayımız biz üçün jəng kılıdu, — dedim. **21** Biz ənə xu tərikdir ixlidük; həlkəning yerimi tang atkəndin tartip yultuz qıqquqə nəyzilərini qing tutup turuxti. **22** U qəođda mən yənə həlkə: — Həmməylən ez hizmətkarı bilən keqini Yerusalemə kırıp etküzsən, xundak bolsa ular keqisi bizning muhəpizətqılıkimizi kılıdu, kündüzi ixleydi, dedim. **23** Xundak kılıp ya mən, nə kerindaxlirim, ya hizmətkarlırim yaki manga əgəxən muhəpizətqılerning heqkaysisi kiyimlirini selixmid; hərbiri hətta suşa baroqandım eżining yaraqlırını elivalattı.

5 U qəođda halayık wə ularning hotunlari ez kerindaxliri boローン Yəhudalar üstdidin xikayet kılıp kəttik dad-pəryad kətürüxti. **2** Bəzilər: — Biz wə oouj-kızılimızning jan sanimiz kəp, kün kəqürriximiz üçün toyosudək axlık almışak bolmayıdu, deyixti. **3** Yənə bəzilər: — Biz aqarqılıkta kalojan waktimizda axlık elip yəymiz dəp etizlirimiz, üzümzarlıklırimizni wə eylirimizni ranıqə berixkə məjbur bolduk, deyixti. **4** Wə yənə bəzilər: — Padixaḥning etizlirimiz wə üzümzarlıklırimiz üstigə saloqan baj-selikni tapxuruxkə pul kərz alduk. **5** Gərqə bədənlərimiz kerindaxlırımlıning bədənlirigə, pərzəntlirimiz ularning parzəntlirigə ohxax bolsımı, lekin oouj-kızılimızni kul-dedək boluxkə tapxurmaya amalımız bol müdidi; emaliyyətə kızılimızdan bəziləri allikəqan dedək bolupmu kətti; ularını bədəl teləp hərlükə qikirixkə kurbimiz yətmidi, qünki bizning etizlər wə üzümzarlıklırimiz hazır baxxılarning kolididur, — deyixti. **6** Mən ularning dad-pəryadlarını wə eytkañ bu gəplirini angloqandın keyin kəttik oqəzəpləndim. **7** Kenglümədə birər kur oyliniwaloqandan keyin, metiwərlər bilən əməldarlarıni əyibləp: — Silər ez kerindaxlırıngarəja kərz berip ulardın esüm alidikənsilər-hə! — dəp tənbəh bardım. Andin ularning səwabidin qong bir yiojin eçıq **8** ularni: — Biz küçimizning yetixiqə yat taipilərgə setiwlitən qerindiximiz Yəhudalarını kəyturup setiwlidük, lekin silər bizni ularnı kəyturup setiwsulsun dəp kerindaxlırıngarəna yəna setiwtəmkqi boluwatamsilər? — dəp əyibliwidim, ular dəydiojan gap tapalmay, tüx turup kaldi. **9** Andin mən ularqa yənə: — Silərning bu kələjininglər kamlaxmaptı. Silər düxmənlərimiz boローン taipilər alıldı bizni ahanətka kəldurmay, Hudayımızning korkunkında mangsanglar bolmasındı? **10** Mənmu, kerindaxlirim wə hizmətkarlırim ularqa pul wə axlık, etna berip turup esüm alsak alattuk! Silərdən etünimən, mundak esüm elixtin waz keqayı! **11** Ötünüp kalay, silər dəl bügün ularning etizlərini, üzümzarlık, zəytnarlık wə eylirini kəyturup beringlar, wə xuningdək silər ulardın ündürlüwaloqan pul, axlık, yengi məy-xarab wə yengi zəytun maylirining esümmini ularqa kəyturup beringlar, dedim. **12** Ular: — Kəyturup berimiz, əmdi ulardın həq esüm almamız; silə nemə desilə, biz xundak kılımiz, deyixti. Mən kahinlarnı qakirtip kelip, ularni bu wade boyiqə xundak ijra kılıxka kəsəm iqtütüdüm. **13** Mən tonumning pexini kəkəp turup: — Kim muxu wədini ada kılmissa, Huda xu yol bilən uning eżini ez əyidin wə mal-mülkidin məhrum kılıp kəkiwətsun! Xu yol bilən uning həmma nemisi kuruqdilip kaloquqə kəkiwietslus! — dedim. Pütkül jamaat birdək: «Amin!» deyixti həm Parwərdigarəja Həmdusana okuxtı. Andin kepqılık xu wədisi boyiqə deginidək

kılıxtı. **14** Xuningdək, Yəhudiya zeminida ularqa waliy boluxkə tikiłğan kündin buyan, yəni padixaḥ Artahaxtanıng yigirminqi yıldılın ottuq ikkinçi yilioqə boローン on ikki yıl iqidə nə mən, nə mening uruk-tuqşanlırmı waliylik nenini həq yemidim. **15** Məndin ilgılı waliy boローンlar həlkə eqirqlik selip, ulardin [kündilik] axlık, məy-xarab wə xuningdək kırıq xəkəl kümüç elip kəlgənökən; hətta ularning hizmətkarlırimu həlkəning üstdidin hüqukwazlıq kılıp kəlgənökən. Lekin mən Hudadin körkədiovının üçün undak kilmidim. **16** Mən dərvəzə sepilning küruluxiojila berilgəqə, biz hətta birər etiznimü setiwalımidük; mening barlık hizmətkarlırimmu küruluxta ixlepə xu yərgə yioqıllı. **17** Ətrapımızdiki yat allerdin bizning yenimizə qalğanlırdan bələk, mening bilən bir dastihanda qızı yəydiqanlar Yəhudiyalar wə əməldarlardın bir yüz əllik kixi idi. **18** Hərküni bir kala, hillanojan altə koy təyyarlinatti, yənə manga bəzəi uqar kuxlar təyyarlinatti; hər on kündə bir kətim hərhlil mol məy-xarab bilən təminlinətti. Xundak bolsimus mən yanılıla «waliy nenini» tələp kilmidim; qünki kürulux Ixi həlkəning üstdidiki eojir yük idi. **19** — Ah Hudayim, mən muxu həll üçün kılıqan barlık iximmi yad etkəysən, manga xapaət kərsətkəysən!

6 Xundak boldiki, Sanballat, Tobiya, ərəb boローン Gəxəm wə düxmənlərimizning kalojan kismi mening sepilni yengiwaxtin ongxap qıkkənlilikmi, sepilning əmədi bestüklirininq kalmıqanlığını anglap (lekin u qəođda mən tehi sepił kowuklırıning kanatlırını ornatmiojanıdim), **2** Sanballat bilən Gəxəm manga: — Kəlsila, biz Ono tüzlənglikdiki Kəfirim kəntidə kərüxəyli! — dəp adəm əwətip. Əməliyəttə ular manga kəst kılmaqçı ikən. **3** Xunglaxkə mən əlqilərni əwətip: — Mən uluq bir ix bilən xuoqulliniwatkanlıkmıdın silər tərəpkə qüxməymən. Mən kandakmu silərning kəxingləroqə barımən dəp, ixni taxlap uni tohitip koyay? — dedim. **4** Ular uda tet kətim muxu tarıkidə adəm əwətti, mən hər kətim xundak jawap bərdim. **5** Andin Sanballat bəxinqi kətim xu tərikiçiəz hizmətkarioja peqətlənməyən hətni koliqə tutkuzup əwətip. **6** Hətta: «Hərkəyisi əller arısında mundak bir gəp tərkilip yürüdü, wə Gəxəmmu xundak dəydu: — Sən wə Yəhudalar birgə isyan kətürmekçı ikənsilər; xunga sən sepilnimü yengiwaxtin ongxaxkə kirixipsən; eytilərəja kariqanda sən özüngni ularqa padixaḥ kılmaqçıksən. **7** Sən yənə Yerusalemda eżüng tooruluk; «Manə, Yəhudiyədə eżimizning bir padixaḥımız bar!» dəp jar selip təxvik kılıxka birnaqqə pəyoqəmber koyupsən. Əmdi bu gəplər sezsiz padixaḥning kuliqioja yetip bayan kilinidü. Xunga, kəlgin, biz birləktə məslühətləxvaylıy» deyilgənən. **8** Mən uningə: «Sən eytkañ ixlar heqkəyan kılınojan əməs; bələkki ez kənglüngidin oydurup qıkarojining, halas» dəp jawap kəyturdum. **9** Əməliyəttə, ular: «Muxundak kılısk ularning koli maqdursızlınip, kürulux ixa adı kiliñmay kəlidü!» dəp oylap bizni korkatmakçı idi. — «Əmdi mening kolumni ixta tehimu küqləndürgəysən!». **10** Məhətəbəlnıng nəvrısı, Delayanıng oölli Xemaya eżini ez əyigə kəmiwaloqanıdi; mən uning əyigə kəlsəm u: — Biz Hudanıng əyidə, ibadəthanıning iqidə kərüxəyli wə ibadəthanıning dərvaza kanatlırını etip koyayı; qünki ular seni eltürgili keliidü; xübhisizki, keqisi kelip seni eltürməkçı boldi! — dedi. **11** Mən: — Manga ohxax bir adəm kandakmu keqip katsun? Məndək bir adəm jenimni kütükizmən dəp kandakmu ibadəthanıqə kiriwaloqdaşımən? Mən hərgiz u yərgə kiriwalmaymən! — dəp jawap bərdim. **12** Qünki mən karisam, uning Huda təripidin əwətilgən əməs, bələkki Tobiya bilən Sanballat təripidin setiweliniq, manga zeyan yətküzməkçı bolup bu bəxarət bərgənlilikə kezüm yətti. **13**

Uni setiwellixidiki məksət, meni korkutup, xularning deginidak kılçuzup gunah qılduruxtin ibarət idi. Xundak kılçan bolsam, namimini bulojap meni qarilaxka xikayət kılalaydiçojan bolatti. **14** — «Ah Huda, Tobiya bilən Sanballatlı esingda tutup, ularning kılçanlıriqa yarixa ez bexiçə yanduroqasən, xundakla meni korkatmaqçı bolğan ayal payoçəmbar Noadiya bilən baxçaya payoçəmbərlərinəng mu kılçanlırını ez bexiçə yanduroqasən!». **15** Elul eyining yigirmə bəxinqı künü sepił pütti, pütün küruluxka əllik ikki kün wakıt kəttə. **16** Xundak boldiki, düxmənlirimiz buningdin həwər taptı wə etrapımızdiki barlık əllər korkup ketixti; ez nəziridə həywiti bək qüçüp kəttı wə bu [küruluxni] Hudayimizning Əzi elip barğan ix ikanılıkini bilip yətti. **17** Xu künlərdə Yəhudiyyadıki metiwarlar Tobiyaçqa nuroqun hət yazdı, Tobiyanu ularqa jawabən daim hət yezip turdi. **18** Qünki Yəhudiyyədə Tobiyaçqa baoçlinip kəlip, kəsəm iqtən nuroqun kixılar bar idı; qünki u Arahnıng oqlı, Xekaniyaning kük'yoqlı idı, həmdə uning oqlı Yoħanan Bərkəyaning oqlı Məxullamning kızını hotunluğka aloqanıdi. **19** Xuningdək ular yəna mening aldimda pat-pat Tobianing yahxi ixilərini tiləp elip koyuxattı həm mening gəpliriminim uningə yətküzip turuxattı; Tobiya bolsa manga pat-pat təhdit selip hət yezip turattı.

7 Sepil ongxilip bolup, mən dərvazilarını ornitip, dərvazıwənlərni, oqəzəlkəxlərni wə Lawiyarlarnı bekitip təyinligəndən keyin xundak boldiki, **2** Mən inim Hənani bilən kələ sərdarı Hənaniyani Yerusalemni baxkurusxka koyдум; qünki Hənaniya ixənqlik adəm bolup, Hudadin korkuxta kep adəmlərdin exip ketətti. **3** Mən ularqa: — Kün issiçoqua Yerusalemning kowukluları eqilmisün; kowuklarning kənatlıları etilgənda, baldaklar taqalojan waqıtılıridim dərvazıwənlər yenida turup kezət kilisün; xuningdək Yerusalemda turuwtakənlərdin karawullar kezət nəwətlirigə koyulup bekitilsün; hərbər adəm əzinin bir kezitigə məs'ul bolsun, xundakla hərbirinən kezəti ez eyining uludula bolsun, dəp tapildim. **4** Xərəf qong həm kongri bolqını bilən aħalə az, eylər tehi selinmioqanıdi. **5** Hudayim kenglümgə metiwarlar, əməldarlar wə həlkəning hərbirini nəsəbnamisi boyiqə royhətkə elixka ularnı yiqix niyitini saldı. Mən awwal birinqi kətim kaytip kəlgən adəmlərning nəsəbnamisini taptım, uningda mundak pütülgənidi: — **6** Təwəndikilər Yəhudiyyə əlkisidikilərdin, aslı Babil padixahı Nebokadnəsər təripidin sürgün kılınoqanlardın, Yerusalem wə Yəhudiyyəqə qıkıp, hərbiri ez xəħlirrigə kətti: — **7** Ular Zərubbabal, Yəxua, Nəħħəmiya, Azariya, Raamiya, Nahamani, Mordikay, Bilxan, Misprət, Bigway, Nəħum wə Baanahlar billə kätip kəldi. Əmədi Israel həlkining iqidiki ərkəklərning sanı təwəndikiqə: — **8** Paroxning əwlədləri ikki ming bir yüz yətmix ikki kixi; **9** Xəfatiyaning əwlədləri üç yüz yətmix ikki kixi; **10** Arahnıng əwlədləri altə yüz yətmix bax kixi; **11** Pahat-Moabning əwlədləri, yəni Yəxua bilən Yoabning əwlədləri ikki ming səkkiz yüz on səkkiz kixi; **12** Elamning əwlədləri bir ming ikki yüz əllik tet kixi; **13** Zattuning əwlədləri səkkiz yüz kırık bax kixi; **14** Zakkayning əwlədləri yətə yüz atmix kixi; **15** Binnuiyning əwlədləri altə yüz kırık səkkiz kixi; **16** Bibayning əwlədləri altə yüz yigirma səkkiz kixi; **17** Azgadnung əwlədləri ikki ming üç yüz yigirma ikki kixi; **18** Adonikamning əwlədləri altə yüz atmix yətə kixi; **19** Bigwayning əwlədləri ikki ming atmix yətə kixi; **20** Adinning əwlədləri altə yüz əllik bax kixi; **21** Həzəriyaning jəmatidin bolğan Aternin əwlədləri toksan səkkiz kixi; **22** Haxumning əwlədləri üç yüz yigirma səkkiz kixi; **23** Bizayning əwlədləri üç yüz yigirma tet kixi; **24** Hərifning əwlədləri bir yüz on ikki kixi; **25** Gibeonning əwlədləri

toksan bax kixi; **26** Bayt-Ləhəmliklər bilən Nitofaliklər jəmiy bir yüz səksən səkkiz kixi; **27** Anatolulkarlar bir yüz yigirmə səkkiz kixi; **28** Bayt-Azmawetliklər kırık ikki kixi. **29** Kiriat-yearimliklər, Kəfirahliklər wə Bəərotulkarlar bolup jəmiy yətə yüz kırık üç kixi; **30** Ramahliklər bilən Gebaliklər jəmiy altə yüz yigirma bir kixi; **31** Mikmaxliklər bir yüz yigirma ikki kixi; **32** Bayt-əlliklär bilən ayılıklär jəmiy bir yüz yigirmə üç kixi; **33** ikkinçi bir Nebodikilər əllik ikki kixi; **34** ikkinçi bir Elamning əwlədləri bir ming ikki yüz əllik tet kixi; **35** Hərimning əwlədləri üç yüz yigirmə kixi; **36** Yeriholuklar üç yüz kırık bax kixi; **37** Lod, Hədidi wə Ononing əwlədləri jəmiy yətə yüz yigirmə bir kixi; **38** Sinaahninq əwlədləri üç ming tokkuz yüz ottuz kixi. **39** Kahinlarning sani təwəndikiqə: — Yəxua jəmatidiki Yədayanıng əwlədləri tokkuz yüz yətmix üç kixi; **40** Immərninq əwlədləri bir ming əllik ikki kixi; **41** Paxhurnıng əwlədləri bir ming ikki yüz kırık yətə kixi; **42** Hərimning əwlədləri bir ming on yətə kixi. **43** Lawiyarlarning sani təwəndikiqə: — Hodwahning əwlədləridin, yəni Yəxua bilən Kadmiyəlninq əwlədləri yətmix tet kixi. **44** Oqəzəlkəxlərdin: — Asafning əwlədləri bir yüz kırık, səkkiz kixi. **45** Dərwaziwənlərning nəslidin: — Xallumning əwlədləri, Aterning əwlədləri, Talmonnıng əwlədləri, Akkubning əwlədləri, Hatitanıng əwlədləri bilən Xobayning əwlədləri jəmiy bir yüz ottuz səkkiz kixi. **46** İbadəthana hizmetkarları təwəndikiqə: — Zihaning əwlədləri, Hasufanıng əwlədləri, Tabbaotning əwlədləri. **47** Kirosnıng əwlədləri, Siyanıng əwlədləri, Padonning əwlədləri, **48** Libanañıng əwlədləri, Hagabalañıng əwlədləri, Xalmayıning əwlədləri, **49** Hənanıning əwlədləri, Giddalıning əwlədləri, Gaharning əwlədləri, **50** Reayañıng əwlədləri, Razinning əwlədləri, Nikodanıng əwlədləri, **51** Gazzamıning əwlədləri, Uzzanıng əwlədləri, Pasıyanıng əwlədləri, **52** Bisayıning əwlədləri, Mənumınnıng əwlədləri, Nafüssəsimınnıng əwlədləri, **53** Bakbukning əwlədləri, Hakufanıng əwlədləri, Harhurnıng əwlədləri, **54** Bazlitning əwlədləri, Məhədanıng əwlədləri, Harxanıng əwlədləri, **55** Barkosnıng əwlədləri, Siseranıng əwlədləri, Temahıning əwlədləri, **56** Nəzəyanıning əwlədləri bilən Hatifanıng əwlədləridin ibarət. **57** Sulaymannıng hizmetkarlırinəng əwlədlərinəng sani təwəndikiqə: — Sotayıning əwlədləri, Sofəratıning əwlədləri, Peridanıng əwlədləri, **58** Yaalanıng əwlədləri, Darkonning əwlədləri, Giddəlnıng əwlədləri, **59** Xəfatiyanıng əwlədləri, Hattilning əwlədləri, Pokərət-Hazzibaimıning əwlədləri bilən Amonning əwlədləridin ibarət. **60** İbadəthana hizmetkarları wə Sulaymannıng hizmetkarı bolqarılarning əwlədləri jəmiy üç yüz toksan ikki kixi. **61** Təwəndikli kixılər Təl-Melaħ, Təl-Harxa, Kerub, Addon, Immərdin kəlgən bolsımı, lekin ular ezlirinən ata jəmatining yaki nəsəbining Israel adımı ikənlərini ispatlap berəlmidi. **62** Bular Delayanıng əwlədləri, Tobianıng əwlədləri wə Nikodanıng əwlədləri bolup, jəmiy altə yüz kırık ikki kixi; **63** Kahinlardin Habayanıng əwlədləri, koznıng əwlədləri bilən Barzillayning əwlədləri bar idı; Barzillay Gileadlıq Barzillayning bir kızını aloqaqə ularning eti bilən ataloqanıdi. **64** Bular jəmatining nəsəbnamisini izdəp tapalmıdı; xunga ular «napak» hesablinip kahinlikin kälđuruldu. **65** Walij ularqa: — Urim wə tummimni kətürügü kahin arımidza hizmetə bolquqə «əng mukaddəs yiməkliliklər»ga eozix tagħiżmaysiñər, dedi. **66** Pütün jamaat jəmiy kırık ikki ming üç yüz atmix kixi; **67** Buningdən baxçaya ularning yəna yətə ming üç yüz ottuz yətə kul-dediki bar idı; yəna ikki yüz kırık bax ər-ayal oqəzəlkisi bar idı. Ularning yətə yüz ottuz altə eti, ikki yüz kırık bax keşiri, **69** tet yüz ottuz bax tegisi wə altə ming yətə yüz yigirmə exiki bar idı. **70** Jəmat kattiwaxlıridin bəziliiri [ibadəthana] kuruluxi üçün

hədiyilərini təkdim kıldı; waliy həzinəg ming darik altun, əllik das wə bəx yüz ottu kur kahin tonı təkdim kıldı; **71** jəmat kattiwaxlıridın bəziliyi kurulux həzinisə yigirme ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüx; **72** həlkning kalojını yigirme ming darik altun, ikki ming ikki yüz mina kümüx, atmix yətə kur kahin tonını təkdim kıldı. **73** Xuningdin keyin kahinlər, Lawiylar, dərwazıwənlər, oqəzəlkəxlər wə bir kisiim həlk koxulup, ibadəthana hizmətkarlıri, xundakla kalojan Israil həlkining həmmisi ez xəhərlirigə makanlaxtı.

8 Yəttinqi ayqa kəlgəndə, Israillarning həmmisi ez xəhərliriga kelip orunlixip boldi. Bu qaođa pütün halayık huddi bir adəmdək bolup «Su kowukı» aliddiki məydanqa yiojılıp, təwratxunas Əzradın Pərvərdigarning Musanıng wastisi bilən Israiloja tapiliojan Təwrat-kanun kitabını kəltürüxni tələp kıldı. **2** Yəttinqi ayning birinqi kün kahin Əzra Təwrat-kanun kitabını jamaətka, yani ər-ayallar, xundakla anglap qüixinələydiqan barlıq kixilerning aldiqa elip qıktı; **3** «Su kowukı»ning aliddiki məydanda, ətigəndin qüixiqə, ər-ayallarqa, xundakla anglap qüixinələydiqan kixilərgə okup bərdi. Pütkül jamaətning kulaklärı Təwrat-kanun kitabidiki səzlərdə idi. **4** Təwratxunas Əzra məhsus muxu ixka hazırlanojan yaçoq munbərgə qıkıp turdi; uning ong taripidə turojni Mattitiya, Xema, Anayah, Uriya, Hilkija bilən Maaseyahlar idı; sol taripidə turojni Pidaya, Mixael, Malkiya, Haxom, Haxbaddana, Zakariya bilən Məxullam idı. **5** Əzra pütkül halayıkning kez aldıda kitabını aqtı, qünki u pütün halayıktañ egizdə turattı; u kitabını aqşanda, barlıq halayık ornidin köpti. **6** Əzra uluq Huda bolojan Pərvərdigarə qədhiyələr okuwidi, barlıq halayık kollarını ketürüp jawabən: «Amin! Amin!» deyixti; andin tizlinip, pixanisini yorga yekip, Pərvərdigarə səjdə kıldı. **7** Andin keyin Lawiylardın Yəxuya, Bani, Xərəbiya, Yamin, Akkub, Xabbitay, Hodiya, Maaseyah, Kelita, Azariya, Yozabad, Hənan wə Pelayalar halayıkka Təwrat kanununu qüxəndürdü; jamaat əra turattı. **8** Ular jamaətka kitabtin Hudanıng Təwrat-kanununu jaranglıq okup bərdi wə okulojanni qüxinivelixi üçün uning mənisi wə əhəmiyyiti tooprısında eniç təbir bərdi. **9** Waliy Nəhəmiya bilən təwratxunas kahin Əzra wə həlkə kanunning mənisiini eğitdiqan Lawiyalar pütkül jamaətka: — Bugün Hudayinglar bolojan Pərvərdigarə atalojan mukəddəs kündür, yığa-zar kilmanglar! — dedi. Qünki halayıkning həmmisi Təwrat kanunidiki səzlərni anglap yiojazar kılıp ketixkənidi. **10** Andin [Nəhəmiya] ularoja: — Silər berip nazu-nemətlərni yep, xərbətlərni iqinglar, eziqia [yimək-iqmək] təyyarlıyalımlıqları yemək-iqmək bəltip beringlər; qünki bugün Rəbbimizgə atalojan mukəddəs bir kündür. Ələmkən bolmanglar; qünki Pərvərdigarning xadlıki silörning küqünglardur, dedi. **11** Lawiyarmu: — Bugün mukəddəs kün bolojaqka, tinglinqlar, qəməkən bolmanglar! — dəp jamaətni tinqlandurdu. **12** Jamaət kaytip berip, yəp-iqxıti, baxķılaroqimu yimək-iqmək tiləxtürüp bərdi, xad-huramlıq kəmədi; qünki ular berilgən təlim sozlərini qüxəngənidə. **13** Ətisi halayık iqidiki kəbilə kattiwaxlıri, kahinlər wə Lawiyalar təwratxunas Əzranıng yenioqa yiojılıp, Təwrat kanunidiki səzlərni tehimü qüxinip pəm-parasətə erixməkqi boldi. **14** Ular Təwrat kanunida Pərvərdigar Musanıng wastisi bilən Israillarıq yəttinqi aydiki heyttə kəpilərdə turuxi kerəklikli pütülgənlikini ukhti, **15** xundakla əzliyi turuwatlıq barlıq xəhərlərdə wə Yerusalemda: «Silər taqqa qıkıp, zəytun xehi bilən yawa zəytun xahlırını, hadas ejmə xahlırını, horma dərəhlərinin xahlırını wə yopurnaklıri baraksan dərəh xahlırını əkilip, Təwratta yezilojnidək kəpilərnəi yasanglar» deyənlilikin tarkitip jarkalaxnı buyruqanlığını ukhti. **16** Xuning bilən halayık qıkıp

xah əkilip ezlri üçün, hərbiri eylirining egziliridə, høyilirida, Hudanıng eyidiki höylilarda, «Su kowukı»ning qong məydanida wə «Əfraim dərwazısı»ning qong məydanida kəpilərnəi yasap tiki. **17** Sürgünlükten kaytip kəlgən pütkül jamaat kəpilərnəi yasap tiki wə xundakla kəpilərgə yaxlaxtı; Nunning oqlı Yəxuanıng künliridin tartıp xu küngiqa Israillər undak kılıp bakmioqanıdi. Həmməylən kəttik huxal boluxtı. **18** Birinqi kündin ahirkı küngiqa [Əzra] hərkəmini Hudanıng Təwrat-kanun kitabını okudi. Ular yətə kün həyt etküzdi; səkkizinqi künü bəlgilimə boyiqə təntənilik ibadət yiojılıxi etküzildi.

9 Xu ayning yigirme tətinqi kün Israillər roza tutup, boz kiyip, üsti-beçıqa topa qaqqan halda yiojıldı; **2** Israel naşlı əzliyini barlıq yat taipilərdin ayrip qıktı, andin əra turup əzliyirine gunahlarını wə ata-bowliririnen etküzən kəbihliklilikni etirap kıldı. **3** Ular xu künning təttin birida ez yeridə turup əzliyirine Hudasi bolojan Pərvərdigarning Təwrat-kanun kitabını okudi; künning yənə təttin birida əzliyirine gunahlarını tonudi wə Hudasi bolojan Pərvərdigarə səjdə kıldı. **4** Lawiyardın Yəxua, Bani, Kadmiyəl, Xəbəniya, Banni, Xərəbiya, Bani wə Kenanılar pələmpayırlarda turup əzliyirine Hudasi bolojan Pərvərdigarə tönlüklə awaz bilən nida kıldı. **5** Lawiy Yəxua, Kadmiyəl, Bani, Həxbəniya, Xərəbiya, Hodiya, Xəbəniya wə Pitəhiyalar: «Ornunglardın kopup Hudayinglər bolojan Pərvərdigarə abədil! abədgıqə təxəkkür-mədhiyə kəyturungular» — dedi wə mundak [dua-həmdusuna ukudı]: — «[İ] Hudə, insanlar Sening xanu-xəwəketlik namingin uluqolisun! Bərəhkə, təxəkkür-mədhiyilər namingoqa yetixməydi! **6** Sən, pəkət Sənla Pərvərdigardursən; asmanları, asmanlarning asminini wə ularning barlıq koxunlurini, yər wə yər üstdikə həmmini, dengizlər wə ular iqidiki həmmini yaratıqquşidursən; Sən bularning həmmisiga həyatlık bərgüçisən, asmanlarning barlıq koxunlari Sanga səjdə kılouquşdur. **7** Sən bərəhkə Pərvərdigar Hudadursən, Sən Abramni tallidinq, uni Kaldıyanıng Ur xəhiridin elip qıktı, uninguşa İbrahım degən namni ata kılding. **8** Sən uning kəlbining Əzüngə sadık-ixənqılık iğənlikini kərəp, uning bilən əhədə tütüp Kənaanıyların, Hittiyalıning, Amoriyalıning, Parizziyalıning, Yəbusiyalıning wə Gırgaxiyalıning zeminini uning əwlədlirioqa təkdim kılıp berixnə wada kılding; Sən həkkənə bololoqlıqindən, sezlirinə iixka axurdung. **9** Sən ata-bowliririminə Misirdə jəbir-zulum qəkiwatkarlığını kərəp, ularning Kızıl dengiz boyidiki nalisioqa kulaq salding. **10** Sən Misirlıklärning ularoja kəndak yoqançılıq bilən muamilə kəloqlanlığını bilginingdin keyin Pirəwn, uning barlıq həznətqılıri wə uning zeminidiki barlıq həlkə mejizilik alamət wə karamətlərni kersitip, Əzüng üçün bügüngə kədər saklinip kəliwataqın uluq bir nam-xəhrətni tikiłding. **11** Sən yənə [ata-bowliririmiz] alidda dengizini belüp, ular dengizning otturisidin kuruş kərə üstdidin mengip etti; ularını kəoqlap kəlgənlərinə qongkur dengiz tegiga taxlap oqrək kiliwətting, huddi juxkunluk dengizə qoşanın taxlaqın taxtək oqrək kılding. **12** Sən ularını kündüzi bulut türwəki bilən, keqisi o türwəki bilən yetəklidinq, bular arkılıq ularning mangidiojan yolini yorutup bərding. **13** Sən Sinay teojoqa qüxüp, asmandan turup ular bilən səzlixip, ularoja toqra həkəti, həkəkiy ixənqlik kanunlar, yahxi bəlgilimələr wə əmrələri ata kılding. **14** Sən ularoja Əzüngning mukəddəs xabat künningini tonuttung, külulg Musanıng wastisi bilən ularoja əmrələr, bəlgilimələr wə Təwrat kanununu tapılıding. **15** Sən ularoja aq kalojanda yesun dəp asmandın nan, ussiqanda işqun dəp koram taxtin su qıkırıp bərding; Sən ularoja berixə kolungni kətürüp kəsəm kilojan əxu zeminni kirip igilənglər, deding. **16** Lekin ular, yəni ata-bowliririmiz məqrulinip,

boynı kattiklik kılıp əmrliringə kulaq saldı. **17** Ular itaət kılıxni rət kıldı, Sening ularning otturisida yaratkan karamət mejiziliringni yad etmidi, bəlki boynı kattiklik kıldı, asiyilik kılıp, kül kılınqan jayqa kətməkqi bolup, ez aldiqa yolbaxqı tikli. Lekin Sən əpuqan, mehîr-xəpkətlək həm rəhimdil, asan oqazəplənmədiqan, zor mehîr-muğəbbətlək Təngridursən; xunga Sən ularni taxliwətmid. **18** Ular hətta tehi ezliriga bir kuyuma mozayni yasap: «Mana bu silərni Misirdin elip qıqqan ilah!» deyən waktida həm kattik kupurluk kılıojinida, **19** Sən tolimu rəhimdil bołożanlıq üçün ularni yənilə bayawanda taxlap koymiding; kündüzi bulut tüwrüki ularning üstidin neri kətməy, ularoqa yol baxlıdi; keqisi ot tüvrükim ulardın neri kətməy, ularoqa nur berip, mangidioqan yolinə kərsətti. **20** Sən Əzüngning mehribanə Rohingni qüxtürüp ularoqa təlim bərding; Sən ularning yeyixi üçün «mannanı» ayimiding, ussuzlukını kandurux üçün suni bərding. **21** Sən ularni bayawanda kırık yıl kamdad kəlding, heqnemisi kəm bol müd, kiyimli konirimidi, putlirimu ixhimidi. **22** Sən padixahlıklar wa taipilərni ularning kolioqa bərding, bularni ularning zeminiqə qegralar kılıp bərding. Xuning bilən ular Sihon padixahning zeminini, Həxbonninq padixahının zeminini wə Baxan padixahı Ogning zeminini igildi. **23** Sən ularning pərzənt-əwlədlərini asmandiki yultuzlardək awuttung; Sən ularni atabowiliqə: «Silər bu zemini igiləkə uningoqa kiringlar» dəp təkdim kılıjan zeminiqə baxlap kirding. **24** ULARNING ƏWLADLARI kırıp u zeminiqə igildi; Sən u zemində turuwatkan Kanaan ahalisini ularoqa bekindurdung həm zemindiki padixahları wə ularning kəbila-kownmlırını: «Silər ularoqa haliojanqə muamilə kilinglar» dəp ularning kolioqa tapxurdung. **25** Ular mustəhəkam xəhərlərni, munbat yerlərni ixçəl kılıp, hərhil esil buyumlaroqa tolqan eylərgə, kolap koyuloqan kuduklaroqa, üzümzarlıklar, zəytunluklar wə intayin kep mewilik dərəhlərgə iğə boldi; yəp-iqip səmrəp, Sening zor mehribanlıkingdin səyünüxti! **26** Lekin ular gədənkəxlək kılıp Seningdin yüz ərəüp, Təwrat kanunungni arkisoja taxlıdi, ularni yeningoja yandurmak üçün agah-guwaqlik yatküzgən pəyəqəmbarliringni eltütürp əxəddiy kupurluk kıldı. **27** Xunga Sən ularni jəbir-zulum saloquqlarınning kolioqa tapxurdung, dərwəkə ularınlı kiyindi; ular kiyalojan waqtılırda Sanga yalwuruxşanı, Sən asmanlarda turup ularoqa kulaq salding, zor rəhimdillikləng boyiqə ularoqa kütküzoquqlarını əwətəttig, ular bularnı əzgiqıqların kolidin kutkuzzati. **28** Lekin ular aramlıkkə erixkəndin keyin yəna Sening aldingda razilik kılıxka baxlıwidı, Sən ularni yəna düxmənlirining kolioqa tapxurdung, ular ularning üstidin həkümranlıq kıldı; ular yəna Sening aldingda nala-pəryat kilixiwidı, Sən asmanlarda turup kulaq selip, rəhimdillikliring boyiqə ularni yenix-yenixlap kutkuzzdung. **29** Sən ularni Əzüngning Təwrat-kanununqə kaytixka agahlındurdung; lekin ular məqrurlarınp, əmrliringə kulaq saldı, həkümrliring alidda gunah kıldı (insan həkümrliringə əmal kilsə, ular xu səwəbtin hayatı bolıdu). Ular jahılık bilən boyonu təlojap, gədənkəxlək kılıp sanga kulaq selixni rət kıldı. **30** Ular ozaq uzun yil səwr-takət kılding, Rohing pəyəqəmbarliringning wastisi bilən agah-guwaqlik bərgən bolsımı, ular yənilə kulaq saldı; xunga Sən ularni hərkəysi al-yurtlardiki taipilərinning kolioqa tapxurdung. **31** Həlbuki, Sən zor rəhimdillikliring tüpəylidin ularning nəslini püttinləy kuruwatwətmid həm ularni taxliwətmid; qünki Sən mehîr-xəpkətlək həm rəhimdil Təngridursən. **32** Əmdi ah Hudayımız, əhdəngdə turup əzgərməs muğəbbitinqi kərsidioqan uluoj, kudrətlək wə dəhəxətlək Təngri, əmdi Seningdin bizning, padixahlırimizning

wə əmirlirimizning, kahinlirimizning, pəyəqəmberlirimizning, ata-bowlirimizning xundakla Əzüngning barlıq həlkinqing Asuriya padixahının zamanında buyan bügüngiça beximizə qüxkən barlıq azab-ökubətlərni kiqik ix dəp karımaslıqını etünimiz. **33** Beximizə kəlgən barlıq ixtə adılsən; qünki Sening kılıojininq həkikət boyiqə boldi, bizning kılıojinimiz rəzzilliiktur. **34** Padixahlırimiz, əmirlirimiz, kahinlirimiz bilən ata-bowlirimizning həmmisi Sening Təwrat kanunungə əmal kılmayı, əmrliringə wə Sening ularoqa ispatlaş bərgən agah-guwaqlikiringə həq kulaq saldı. **35** Ular Sən ularoqa müvəssər kılıjan padixahlıktə turuxtın, ularoqa ata kılıjan zor məmərqliqin wə xuningdak ularning aldiqa yayılan bu kəng munbat zemindiki turmuxtın bəhrimət boluwatkan bolsımı, lekin ular Sening ibadət-hizmitində bolmadi yaki ezlirinəng rəzil kilmixliridin yanındı. **36** Mana, biz bugün külləmizl Sən mewisi bilən nazu-nemətliridin yeyixətə atabowlirimizə təkdim kılıp bərgən zemində tursakmü, biz mana uningda kül bolup kalkdı! **37** [Zemin] Sən bizning gunahlırimiz üçün bizni idarə kılıxka bekitkən padixahlaroqa mol mahsulatlirini berip turudu; ular badənlirimizni həm qarwa mallirimizni ez məyliqə baxkərəp keliwatidu; biz zor dərd-ələmdə bolduk». **38** «— Biz mana muxu barlıq ixlar tüpəylə mukim bir əhdini tütüp yezip qıktı; əmirlirimiz, Lawiyilirimiz bilən kahinlirimiz buningətəzə möhürlərini bastı».

10 Buningətəzə möhür başkanlar Həkaliyaning oöqli, waliy Nəhəmiya bilən Zədəkiya idi; **2** Andin [kahinlardin] Seraya, Azariya, Yəramiya, **3** Paxhur, Amariya, Malkiya, **4** Hattux, Xəbaniya, Malluk, **5** Harim, Mərəmot, Obadiya, **6** Daniyal, Ginniton, Baruk, **7** Məxullam, Abiya, Miyamin, **8** Maaziyah, Bilgay, Xemayalar; ular kahinlar idi. **9** Lawiyardın: — Azaniyaning oöqli Yəxua, Hənadadning əwlədliridin Binnui bilən Kadmiyəl **10** wə ularning kerindaxliridin Xəbaniya, Hodiya, Kelita, Pəlaya, Hənan, **11** Mika, Rəhab, Həxabiya, **12** Zakkor, Xərəbiya, Xəbaniya, **13** Hodiya, Bani, Beninu idi. **14** Jamaat baxlıklıridin: Parox, Paħat-Moab, Elam, Zattu, Bani, **15** Bunni, Azgad, Bibay, **16** Adoniya, Bigway, Adin, **17** Ater, Həzəkiya, Azzur, **18** Hodiya, Həxum, Bizay, **19** Hərif, Anatot, Nebay, **20** Magpiyax, Məxullam, Həzir, **21** Məxəzəbəl, Zadok, Yaddua, **22** Pilatiya, Hənan, Anaya, **23** Həxiya, Hananiya, Həxxub, **24** Halloħex, Pilha, Xobək, **25** Rəħum, Həxabnah, Maaseyah, **26** Ahiyah, Hənan, Anan, **27** Malluk, Hərim, Baanahlar idi. **28** Kələjan həlk: — Kahinlar, Lawiyalar, dərwəzivənlər, oqələkəxlər, ibadəthanining hizmətkarları wə xuningdək əzliyini zeminlərdiki taipilərdin ayrip qıçıp, Hudanıng Təwrat kanuniqə käytikanlarning hərbiri wə ularning ayalları wə oqul-kız perzantlıri qatarlık hədayət tətip yorutulmuşlularning həmmisi **29** ez kerindaxliri boləjan mətiwərlər bilən koxulup: «Əzimiznən kərojix kəsimi bilən əhdigə baoļlap, Hudanıng kuli Musa arkılık jakarlıqan Təwrat kanununda mənqip, Rəbbim Pərvərdigarning barlıq əmirliri, həküm-bəlgilimilərini tutup əmal kılımımız; **30** kızlırimizni bu yurttiki yat əlliklärə yatiş kilməyimiz həm oqullimizəqim ularlung kızlırını elip bərməymiz; **31** bu yurttiki yat əlliklärə xabat künidə mal-tawar wə axlıklarını əkilip satmakçı bolsa, xabat künllri yaki hərkəysi baxka mukəddəs künlərdimə ulardın kət'iy həqnemə setiwalmaymız; hər yəttinqi yili yərni teriksiz ak kəldurımız həm barlıq kərəzləri kəqürüm kılımımız» — deyixti. **32** Biz yəna ezmizgə hərbir adam hər yili Hudayımızning eyining hizmet hirajiti üçün üqtin bir xəkel kümüx berixə bəlgilimilərni bekittik; **33** bu pul «tizilidioqan təkdim nan»lar, daimiy axlık hədiyələr, daimiy kəydürmə

kurbanlıklar, xabat künü bilən yengi aylardiki keydürmə kurbanlıklar, kərəli bekitilən həytlarda əlinidiojan keydürmə kurbanlıklar üçün, hərhil mukəddas buyumlar üçün, Israiloja kafarət kəltüridiojan gunah kurbanlıkları üçün, xuningdək Hudayimizning eyidiyi barlıq hizmətlərinin hirajiti üçün ixtililsün dəp bəlgiləndi. **34** Biz yanə ata jamatlırimız boyığa kahinlər, Lawıylar wə həlk arısında qək taxlap, hər yili bəlgiləngən kərəldə Hudayimizning eyigə Təwrat əmanında pütləginidək Pərvərdigar Hudayimizning kurbangahında kalaş üçün otun yətküzüp berix nəwətlərini bekittük; **35** yanə hər yili etizimizdikin tunji pixkan əhosulni, həmmə mewilik dərəhlərning tunji pixkan mewilirini Pərvərdigarning eyigə yətküzüp berixni, **36** xundakla Təwrat əmanında pütləginidək, tunji oqqlımızın wa kala, koy-oqlak padılıridin tunji qarşıyimizi Hudanıng eyigə apirip, u eydə wəzipə ətəwatlıq kahinləroq aqelxını, **37** hərbir yəni hemirning dəsləpək pixkan nanlıridin birni, xundakla bərlərdin «ketürmə hədiyələrimizni təkdim kılıxni, hərhil dərəhlərdin dəsləpək pixkan mewilərni, yengi xarab, yengi zəytun meyini Hudayimizning eyining həzina-ambarlırioja apirip berixni, yəni kahinləroq yətküzüp berixni, xuningdək etizlirimizdən qıkkən əhosulning ondin biri boローン exrini Lawıyləroq berixni bekittük; **38** xuningdək, Lawıylar qıkkən əhosulning ondin birləri tapxuruwalıqna qəjəda Hudanıning əwlədliridin kahin boローン birsi ular bilən billa bolsun, Lawıylar eħu ondin bir ülüxning yanə ondin bir ülüxini ayrip Hudanıng eyigə, uning həzina-ambarlırioja saklavxa tapxursun dəp bəlgilidük. **39** Israillar bilən Lawıylar aqliktin, yengi xarabitin, yengi zəytun meyidin «ketürmə hədiyə» kılıp mukəddas jaydiki aśwab-üskünlər saklinidiojan həzina-ambarlaroq, yəni wəzipə ətəydiqən kahin, dərəwazıwən wə qəzəlkəxlər turidiojan jayoja tapxuruxi kerək. Biz Hudayimizning eyining hajətləridin hərgiz eżimizni tartmaymız!

11 U qəjəda həlk iqidiki əmirlər Yerusalemda turattı; kalojan pukralar qək taxlinix bilən ondin biri mukəddəs xəhər Yerusalemda olturaklıxip, kalojan ondin tokkuzi baxx xəhərlərdə olturaklıxla. **2** Əz ihtiyyarı bilən Yerusalemda olturaklıxixa otturioja qıkkənlaroq bolsa, jamaət ularoja bəht-bərikət tilidi. **3** Yəhudiya əlkisidin, Yerusalemə makanlıxip kalojan bəg-əmirlər təwəndikidək (Israillar, kahinlər, Lawıylar, ibadəthana hizmətkarları wə Sulaymannıng hizmətkarlırinin əwlədləri Yəhudiya xəhərləridə, hərbiri əz təwəlikida makanlaxkan bolsimu, Yəhūdalardın wə Binyaminlardın bəzili Yerusalemda makanlaxtı): — Bularning iqidə, Yəhūdalardın: — Parəzinəng əwlədiñin boローン Uzziyanıng oqlı Ataya; Uzziya Zəkəriyanıng oqlı, Zəkəriya Amariyanıng oqlı, Amariya Xəfatiyanıng oqlı, Xəfatiya Məhalalelning oqlı idi. **5** Yanə Barukning oqlı Maaseyah; Baruk Kol-Hozəhnıng oqlı, Kol-Hozəh, Həzayyanıng oqlı, Həzaya Adayanıng oqlı, Adaya Yoaribniñ oqlı, Yoarib Zəkəriyanıng oqlı, Zəkəriya Xiloninıng oqlı. **6** Yerusalemə makanlaxkan barlıq Pərəz jəmatidikilər jəmiyyət yüz atmix səkkiz kixi bolup, həmmisi eżimətlər idi. **7** Binyaminning əwlədliridin: — Məxullamning oqlı Sallı; Məxullam Yoədnıng oqlı, Yoəd Pidayanıng oqlı, Pidayal Kalyanıng oqlı, Kalya Maaseyahıning oqlı, Maaseyah İtiyalıning oqlı, İtiyal Yəxayanıng oqlı. **8** Uningoja aqəxkənler, Gabbay wə Sallay idi; xularqa munasiwtlik jəmiyyət tokkuz yüz yigirmə səkkiz kixi idi. **9** Zikrinıng oqlı Yoel ularını baxkurdiojan əməldər idi; Sinuahıning oqlı Yəhuda xəhərning muawin hakimi idi. **10** Kahinlərdin: — Yoaribniñ oqlı Yədaya

bilən Yakın, **11** xundakla Hudanıng eyining bax oqojidarı Seraya; Seraya Hılkiyanıng oqlı, Hılkiya Məxullamning oqlı, Məxullam Zadokning oqlı, Zadok Merayotning oqlı, Merayot Ahitubuning oqlı idi; **12** yanə uning kerindaxlıridin ibadəthənidik hizmətə boローンlərdin jəmiyyət sakız yüz yigirmə ikki kixi bar idi; yanə Yərohamıning oqlı Adaya bar idi; Yəroham Pelaliyanıng oqlı, Pelaliya Amzining oqlı, Amzi Zəkəriyanıng oqlı, Zəkəriya Paxhurnıng oqlı, Paxhur Malkiyanıng oqlı idi; **13** uning kerindaxlırinin həmmisi jəmət baxlılı bolup, jəmiyyət ikki yüz kırık ikki kixi idi; yanə Azarəlning oqlı Amaksay bar idi; Azarəl Ahzayning oqlı, Ahzay Məxillimotning oqlı, Məxillimot İmmərnıng oqlı idi; **14** yanə ularıng kerindaxlıridin, palwan-əzimətlərdin, jəmiyyət bir yüz yigirmə səkkiz kixi bar idi; Gedolimning oqlı Zabdıyəl ularını baxkurdiojan əməldər idi. **15** Lawıylardin: — Həxxubning oqlı Xemaya bar idi; Həxxub Azrikamıng oqlı, Azrikam Həxabyanıng oqlı, Həxabya Bunnining oqlı idi; **16** yanə Lawıylarning kəbile baxlıkları boローン Xabbityat bilən Yozabəd bolup, Hudanıng eyining texidiki ixlaroq məs'ul idi. **17** Yanə Mikaniıng oqlı Mattaniya dua wakitləridə təxakkür-rəhmətlər eytixə yetəkçilik kılaltı; Mika Zabdining oqlı, Zabdı Asafning oqlı idi; Bakbukiya kerindaxlıri iqidə muawinlik wəzipisini ətəytti; yanə Xammuanıng oqlı Abda bar idi; Xammua Galalning oqlı, Galal Yədutunning oqlı idi. **18** Mukəddəs xəhərdə turuwatlıq Lawıylarning həmmisi ikki yüz səksən tət kixi idi. **19** Dərwaziwənlərdin: — dərwazılarda kezətə turidiojan Akkub bilən Talmon wə ularıng kerindaxlıri bar idi; ular jəmiyyət bir yüz yətmix ikki kixi idi. **20** Kəlojan Israillar, kahinlər, Lawıylar Yəhudiya xəhərləridə, hərbiri əz mirasida makanlaxtı. **21** İbadəthanıng hizmətkarları bolsa Ofal dendigə makanlaxtı; ibadəthanıning hizmətkarlarını Ziha bilən Gixpa baxkurdı. **22** Yerusalemda Lawıylarnı baxkuroquı Banining oqlı Uzzi idi; Bani Həxabyanıng oqlı, Həxabiya Mattaniyanıng oqlı, Mattaniya Mikaniıng oqlı idi — demək, Uzza Asafning əwlədliridin, yəni Hudanıng eyidiki hizmətkə məs'ul boローン qəzəlkəxlərdin idi. **23** Qünki padixah, ular tooruluk yarlıq qüxtürən bolup, qəzəlkəxlərinin hər künlük ozuk-tülüküni, xundakla ətəydiqən wəzipisini bekitkəndi. **24** Yəhūdanıng oqlı Zərahıning əwlədliridin Məxəzabəlnıng oqlı Pitahiya pukralarning barlıq ixılırdı padixahning məslihətqisi idi. **25** Yəza-kıxlarklar wə ularoja təwə ətrapidiki jaylarda Yəhūdalardın bəzili turattı; Kiriət-Arba wə uning təwəsidiyi yəza-kəntlərdə, Dibon wə uning təwəsidiyi yəza-kəntlərdə, Yəkabziyəl wə uning təwəsidiyi yəza-kəntlərdə, **26** xundakla Yəxua, Moladəh, Bayt-Pələt, **27** Həzər-Xual, Bəər-Xeba wə uning təwəsidiyi yəza-kəntlərdə, **28** Ziklag, Mikona wə uning təwəsidiyi yəza-kəntlərdə, **29** Ən-Rimmon, Zorah, Yarmut, **30** Zanoah, Adullam wə bu ikki yərgə təwə kıxlaklarda, Laķix wə uningoja təwə yərlərdə, Azikah wə uningoja təwə yəza-kəntlərdə makanlaxtı; ular makanlaxkan yərlər Bəər-Xebədin təki Hinnom jilojisiqə kədər sozldı. **31** Binyaminlər bolsa Geba, Mikmax, Ayja, Bəyt-əl wə uning təwəsidiyi yəza-kəntlərdə, **32** bəzili Anatot, Nob, Ananiya, **33** Həzər, Ramah, Gittaim, **34** Hədidi, Zəboim, Niballat, **35** Lod, Ono, xundakla Hünərəwənlər jilojisidə makanlaxkanı. **36** Əslidə Yəhudiyyəgə təyinləngən Lawıylar kisimləridin bəzili Binyamin kəbilisiniñ zeminiqə makanlaxtı.

12 Kealtıyelning oqlı Zərubbabəl wə Yəxua bilən birlikə [sürgünlük] qıkkən kahin wə Lawıylar təwəndikilər: — [kahinlər] Seraya, Yərəmiya, Əzra, **2** Amariya, Malluk, Hattux, **3** Xekaniya, Rəhüm, Mərəmot, **4** Iddo, Gimmitoy, Abiya, **5** Miyamin, Maadiya, Bilgah, **6** Xemaya, Yoarib, Yədaya, **7** Sallo, Amok,

Hılkıya wə Yədaya. Bular bolsa Yəxuaning künliridə kaḥin bolojanlar wə ularning kerindaxlirining jəmət baxlıkları idi. **8** Lawiyardın bolsa Yəxua, Binmui, Kadmiyel, Xərəbiya, Yəhudə, Mattaniyalar; Mattaniya wə uning kerindaxliri təxəkkür-rəhmətlər eytixqə məs'ul boldi. **9** Ularning kerindaxliri Bakbukıya bilən Unni nəwəti boyiqə ular bilən udulmu'udul hizmətə turatti. **10** Yəxuadın Yoyakim tərəldi, Yoyakimdin Əliyaxib tərəldi, Əliyaxibtin Yoyada tərəldi, **11** Yoyadadın Yonatan tərəldi, Yonatandin Yaddua tərəldi. **12** Yoyakimning künliridə kaḥinlardin jəmət baxlıki bolojanlar munular: — Seraya jəmatığa Meraya; Yərəmiya jəmatığa Hənaniya; **13** Əzra jəmatığa Məxullam; Amariya jəmatığa Yəhohənan; **14** Meliku jəmatığa Yonatan; Xəbaniya jəmatığa Yüslüp; **15** Harrim jəmatığa Adna; Merayot jəmatığa Həlkay; **16** İddo jəmatığa Zəkeriya; Ginniton jəmatığa Məxullam; **17** Abiya jəmatığa Zikri; Minyamin bilən Moadiylarning jəmatığa Piltay; **18** Bilgah jəmatığa Xammua; Xemaya jəmatığa Yəhənonat; **19** Yoarib jəmatığa Mattinay; Yədaya jəmatığa Uzzi; **20** Sallay jəmatığa Kallay; Amok jəmatığa Eber; **21** Hılkıya jəmatığa Həsabiya; Yədaya jəmatığa Nətanəl. **22** Əliyaxib, Yoyada, Yohanən wə Yadduaning künliridə Lawiyalarning jəmət baxlıkları tizişlənoğan wə ohxaxla, Pars padixahı Darius tahttiki qaoqlarIQ qə kaḥinlarmu tizişlinip kəlgən. **23** Jəmət baxlıki bolojan Lawiyalar taki Əliyaxibning nəvrisi Yohanənnin wakṭiqiqa təzkirinamida tizişlinip kəlgən. **24** Lawiyalarning jəmət baxlıki bolojan Həsabiya, Xərəbiya, Kadmiyənləng oqlı Yəxualar kerindaxliri bilən udulmu'udul turup, Hudanıng adımı Dawutning əmri boyiqə nəwtlixip mədhiyə-munajat, təxəkkür-rəhmətlər eytip turatti. **25** Mattaniya, Bakbukıya, Obadiya, Məxullam, Talmon bilən Akkubular dərwaziwənlər bolup, sepil kowuklınıning ambarlıqı qarayıttı. **26** Bu kixilər Yozadakının nəvrisi, Yəxuaning oqlı Yoyakimning künliridə, xuningdək waliy Nəhəmiya bilən təwratxunas kahin Əzranıng künliridə wəzipiga təyinləngən. **27** Yerusalem sephilini [Hudaşa] atap tapxurux murasimi etküzüldiñoğan qaçda, jamaət Lawiyalarnı turoğan hərkəysi jaylardın izdəp təpəp, ularnı təxəkkür-rəhmətlər eytix, oqəzəl okux, qang, təmbur wə qıltarları qelixka, huxal-huramlıq bilən atap tapxurulux murasını etküzükə Yerusaleməqə elip kəldi. **28** Oqəzəlkəxlər Yerusaleməng ətrapidiki tüzənləglitkin, Nitofatliklarning yeza-kəntliridin, **29** Bəyt-Gilgaldin, Geba bilən Azmwat etizlikliridin yiqılıqanıdır; qünki qazəlkəxlər Yerusaleməng tet ətrapıqə ezliriga mahalla-kixləklər kuruwalıqanıdır. **30** Kahinlər bilən Lawiyalar ezlirini paklıdi, andin həlkni wə sepil dərwazılını həm sepilning əzinimə paklıdi. **31** Mən [Nəhəmiya] Yəhudənəng əmrirlərini baxlap sepişə qıkıp, təxəkkür-həmdusana okuydiñoğan ikki qong ətət adəmni uyxurturdum, bir ətət sepişning ong təripida «Tezək կowukı»qə karap mangdi, **32** ularning arkisidin Hoxaya bilən Yəhudənəng əmrirlərinin yerimi mangdi; **33** yənə Azariya, Əzra, Məxullam, **34** Yəhudə, Binyamin, Xemaya, Yərəmiyamu mangdi; **35** xuningdək kahinlarning oqlıllaridin bəzili kollırıqə kanay aloğan haldə mangdi: — Ulardın Yonatanning oqlı Zəkeriya bar idi (Yonatan Xemayanıng oqlı, Xemaya Mattaniyanıng oqlı, Mattaniya Mikayanıng oqlı, Mikaya Zakkurnıng oqlı, Zakkur Asafning oqlı idi). **36** Uning kerindaxliridin Xemaya, Azarel, Milalay, Jilalay, Maayı, Nətanəl, Yəhudə, Hənaniyalar bar idi; ular kollırıqə Hudanıng adımı Dawutning sazlırını elixşanı; təwratxunas Əzra ularning bexida mangoğanı. **37** Ular «Bulak կowukı»qə kelip «Dawutning xəhiri»ning pələməpiyiğə qıkıp, «Dawutning ordisi»din ətüp, künqikəx tərəptiki «Su կowukı»qə kəldi.

38 Təxəkkür-həmdusana okuydiñoğan ikkinçi ətət sol tərəp bilən mangdi, mən wə jamaətning yerimi ularning arkidin mengip, sepil ətətə «Humdanlar munarı»din ətüp, udul «Kəng sepil»oqıq mengip, **39** «Əfraim կowukı», «Kona կowukı», «Belik կowukı» ətətindən ətüp, «Hənaniyel munarı» wə «Yüñning munarı»din ətüp, udul «Koy կowukı»qə kelip, andin «Karawullar կowukı»da tohtidük, **40** Andin təxəkkür-həmdusana okuydiñoğan ikki ətət adəm Hudanıng əyidə ez orunlırıda turdu; mən bilən əməldarlarning yerimimə xu yərdə turduk; **41** kahinlardin Eliakim, Maaseyah, Minyamin, Migaya, Əlyoyinay, Zəkeriya bilən Hənaniyalar karnaylırını elip turuxtı; **42** yənə Maaseyah, Xemaya, Əliazar, Uzzi, Yəhohənan, Malkiya, Elam bilən Ezərmə turuxtı; oqəzəlkəxlər Yızräkiyanıng yetəkqılıkda jaranglıq oqəzəl okuxtı. **43** Xu künji jamaət nahayiti qong kələmlək kurbanlıkları sundı həm bək huxal bolup ketixti, qünki Huda ularını zor xadılıq bilən xadlandırıqanı; ayallar bilən balırların xundak xadılandı; Yerusaleməki bu huxallık sadalırı yırak-yıraklarqa anglandı. **44** U qəođda bir kisim kixilər kətürma kurbanlıklar, daslaşkı piixkən hoşullar wə əxirləri saklaydiñoğan həzina-ambarlarqa məs'ul boluxka təyinləndi; hərkəysi xəhərlərdiki etizliklardin, Təwrat ənənəsində kahinlərə wə Lawiyalərə berixkə bəlgiləngən ülüxlər xu yərdə saklinatti. Qünki Yəhudə həlkə ez hizmitdə turuwatkan kahinlər bilən Lawiyardın huxal idi. **45** [Kahinlər bilən Lawiyalar], oqəzəlkəxlər bilən dərwaziwənlərmə, ez Hudasiyin tapılıqan wəzipisini wə xuningdək pak lax wəzipisining həmmisini Dawutning wə uning oqlı Sulaymanning əmri boyiqə nəwtlixip mədhiyə-munajat, təxəkkür-rəhmətlər eytip turatti. **46** Qünki əkimidə, Dawutning wə Asafning künliridə, oqəzəlkəxlərgə yetəkqılık kılıxqa həm Hudaşa təxəkkür-həmdusana küylərini okuxka yetəkqilar bologanıdır. **47** Zərubbabalıng künliridə wə Nəhəmiyanıng künliridə oqəzəlkəxlərning wə dərwaziwənlərinin ülüxlərini, hər künlik təminatını pütkü'l Israfil həlkə berətti; ular yənə Lawiyalar üçün mukəddəs həsablananın nərsilərini üləxtürüp berətti; Lawiyalırmu mukəddəs həsablananın nərsilərdin Həruning əwlədlirioğan berip turatti.

13 Xu kündə Musanıng kitabı jamaət aldida okup berildi, kitabta: Ammoniyalar bilən Moabiyalar menggü Hudanıng jəmatığa kirmisun, **2** Qünki ular Israillarnı ozukluk wə su əkilip karxi almay, əksiqə ularnı karqoxaqha Balaamni yallıwaloğan; əhaliki, Hudayımız u karqoxalarnı bəhət-bərikətkə aylandırıwətən, dəp yeziloğan sezər qıktı. **3** Xundak boldiki, jamaət bu kanun sezərini anglap barlık, xalqot kixilərni iloqap qıkıriwətti. **4** Bu ixtin awwal, Hudayimizning eyinirə həzinisini baxkurusuğa məs'ul kahin Əliyaxib Tobianing tuşkını bolup, **5** uningoğan kəngri bar eyni təyyarlap bərgənidi. Xu eydə ilgiri axılık hədiyələr, məstiki, kaqa-kuqa, xuningdək Lawiyalar, oqəzəlkəxlər wə dərwaziwənlərgə berixkə buyrułqan axılık əxrilər, yengi xarab wə yengi zəytun meyi, xundakla kahinlərə qətəloğan «kətürma kurbanlıq»lar saklinatti. **6** Bu wakitlarda mən Yerusalemə eməs idim; qünki Babil padixahı Artahaxtanıng ottu ikkinçi yili mən padixahıning yenioğan kaytip kətənədim; bir məzgildin keyin mən yənə padixahıntı ruhsət elip **7** Yerusaleməqə kaytip barsam, Əliyaxibning Hudanıng əyidiki høyilərdə Tobiyaqa ey hazırlap bərgənlikdək rəzil ixni uktum. **8** Bu ix meni kəttik azablıdı, mən Tobianing əyidiki barlık ey jaħażlirini koymay talaqqa taxlatkużi wəttim. **9** Mən yənə əmr kəlip, u eylərnı paklatkuzup, andin Hudanıng əyidiki kaqa-kuqa, axılık hədiyələr bilən məstikni u yərgə əkirkütüp koydum. **10** Mən yənə həklərning Lawiyalarning elixkə tegixlik ülüxlərini bərməğənləkini, hətta wəzipigə koyuloğan Lawiyalar

bilən əqəzəlkəxlərnin hərbirinən eż yər-etizlikləri qəcip kətəkənlərini baykıdım; **11** xunga mən əməldarlar bilən sokuxup, ularını əyibləp: — Nemixə Hudanıng eyi xundak taxliwetildi? — dəp, [Lawiylarını] yiojip ularını ilgiriki ornioja yengiwaxtin turquzudum. **12** Andin barlıq Yəhudiyyə həlkə axlıx exisini, yengi xarab wə yengi zaytun meyini həzina-ambarlırioja elip kelip tapxurdi. **13** Mən həzinə-ambarlarqa mas'ul boluxkə həziniqi-ambarqları təyinlidim; ular kahin Xələmiya, təwratxunas Zadok bilən Lawiylardin bołożan Pidaya idi; ularning kol astida Mattaniyaning nəvrisi, Zakkurning oğlu Hənan bar idi; qünki bularning həmmisi sadik, ixənglik dəp hesablinatti; ularning wəzipisi kərindaxlırioja tegixlik ülütxlərni ülxəttürüp berix idi. **14** — «Ah Hudayim, muxu ix yüzisidin meni yad əyligəysən, Hudayimning eyi wə uningoja ait hizmetlər üçün kərsətən mehrimni əqürüwətməgəysən!» **15** Xu künlərdimə mən Yəhudiyyədə bəzilərning xabat künliridə xarab kəlqəklərini qəyləwatkininini, ənqilərni baqılap, bularni wə xuningdək xarab, üzüm, ənjür wə hərhil yüklərni exəklərgə artıp, toxup yürgənləkini kərdüm; ular bularni Yerusaleməqə xabat künidə elip kirdi; ularning muxu ax-tülüklərni setip yürgən künə mən ularni guvahlıq berip agahlandurup koydum. **16** Yənə Yəhudiyyədə turuwatlıq bəzi Turluklar belik wə hərhil mal-tawarları toxup kelip xabat künini Yəhudiyyəliklərgə satidikən, yənə kelip bularni Yerusalemda satidikən! **17** Xu səwəbtin mən Yəhudiya əmirləri bilən sokuxup, ularni əyibləp: — Silərning xabat künini buloşap, rəzil ix kıləjinqlər nemisi? **18** Ilgiri ata-bowanglar ohxax ixni kıləjan əməsmü, xuning bilən Hudayimiz bizning beximizoja wə bu xəhərgə həzirki bu balayı'apətni yaqdurmuşa amasımu? Əmdi silər xabat künini buloşap, Israillinq bexioja Hudanıng oqəzipini tehimu yaqduridiqan boldunglar, dedim. **19** Xunga, xundak boldiki, xabat künidin ilgiri, gugum sayısı Yerusalem kowukləri qüixkən wə xuningdək xabat künə etüp kətküqə kowuklarnı aqmaslıq töprüsida buyruk qüixürдum. Mən yənə heqkəndək yüksək toxulup kowuklardin kirgüzülməsləki üçün hizmetkarlırimməng bəzilərini xəhər kowukləri qəzətqi kilip turquzup koydum. **20** Xundak bolsimu sodigərlər wə hərhil mal-tawar satidioqlar bir-ikki ketim Yerusalemning sirtida tündidi. **21** Mən ularni agahlandurup: — Silər niemixə sepiñning alidda tünaysılär? Yənə xundak kılıdiqan bolsanglar, mən üstüngləroja kol salımən, dedim, ular xuningdin baxlap xabat künidə kalmıdı. **22** Andin xabat künining mukəddəsləkini sak lax üçün, mən Lawiylarqa: — Əzünglərni paklanglar; andin kelip sepił dərvazilərini bekinqlər, dedim. — «I Hudayim, muxu ix yüzisidin meni yad əyligəysən, Əzüngning zor eżgərməs muhəbbiting bilən meni ayiojaysən!» **23** Xu künlərdə mən yənə Axvod, Ammon wə Moab kızılərini hotunlukka aloqan bəzi Yəhudaları baykıdım. **24** Ularning pərzəntlirinən yerimi Axvodqə sezləydiqən (wa yaki yukirikə əllərning birinən tilida səzleydiqən) wə Yəhudiyyə tilida xəzliyəlməydikən. **25** Mən ularını [sokuxup] əyiblidim, ularını kərojdım, bir nəqqisini urup qaq-sakallırını yuldum, Hudanıng nami bilən kəsəm iqtüzüp: — Silərning kızlırlıq lərinə ularning oqulları qəzətqi, oqulliringlərə, ezunglərə, ulardın kiz alməsilsər! **26** Israel padixahı Sulayman muxundak ixlarda gunah sadir kıləjan əməsmü? Nuroqun əller arısında uningoja ohxax heqkəndək padixah yok idi; u eż Hudasi təripidin seyüləgen, Huda uni pütküll Israel üstügə padixah kılıp tikligən bolsimu, lekin hətta unimu yat əllik ayallar azdurup gunahka patkuzoqan. **27** Əmdi silərning gepinglərə kirip bundak qong rəzillik kılıp, yat əllik kizlarnı elip Hudayimizə wapasızlıq kılımımız? — dedim. **28** Bax kahin

Əliyaxibning nəvrisi, Yoyadanıng oqullarından biri Həronluq Sanballatning küt'ooqli idi; mən uni yenimdin kəoqlıwəttim. **29** — «I Hudayim, Sən ularni yadingda tutkəysən, qünki ular kahinlikkə daq təqkütiqilər, kahinlik həm Lawiylarqa təwə əhədinimə buloşqoqlardurl». **30** Xuning bilən uların yat əlliklərning buloşaxlıridin neri kılıp paklandurdum wə kahinlər bilən Lawiylarning wəzipilirinim [yengiwaxtin] bəlgiləp, hərkimni əzinin ixioja igə kıldı. **31** Mən yənə eż wəktidə otun-yaoqəq elip kelinixi wə dəsləpkə həsulni yətküçüp turuxķımı adəm orunlaxturdum. «Ah Hudayim, meni yadingda tutup, manga xapaat kersətkəysən!».

Əstər

1 Ahaxwerox (Hindistandin Həbəxistançığın bir yüz yigirma yətətə elkiqə həkümənlük kılıqan Ahaxwerox)ning təhttikünlüridə xundak bir wəkə boldi: — **2** Xu künlərdə, u padixah Ahaxwerox Xuxan kəl'əsidiyi xahanə təhtidə olturojinida, **3** u səltənət sürüp üçinqi yili barlıq əmirlirli wə bəg-häkimliroja ziyanət bərdi; Pars wə Medianing koxunu, xuningdək hərkəysi elkilərning esilzadilari wə bəglirinini həmmisi uning həzurioja hazır boldi. **4** U səltənətinining baylikining xanu-xəwkiti wə həywitinining katta julasını kəp künərlər, yəni bir yüz səksən kün kərgəzma kıldı. **5** Bu künərlər etüp kətkəndin keyin padixah, yənə Xuxan kəl'əsidiyi barlıq həlkəq qong-kiqip deməy, ordining qarboejidiki əhəysiylə yəttə kün ziyanət bərdi. **6** U yər ak wə kək kəndir yiptin tokülojan pərdilər bilən bezəlgən bolup, bu pərdilər mərmər tax tütürklərgə bekitilən kümütx həlkələriqə ak rənglik kəndir yip wə sesün yungluk xoynilar bilən esiləjanidi; ak qəxtax wə ak mərmər taxlar, sədəp wə kara mərmər taxlar yatçuzulojan məydan üstigə altun-kümüxtin yasalojan diwanlar koyulmuşanidi. **7** Iqimliklər altun jamlarda tutup iqilətti; jamlar bir-birigə oxhimayıttı; xahanə may-xarablar padixahning səltənitigə yarixa mol idi. **8** Xarab iqxıñ kədidi boyiq, zorlaxka ruhsət kılınmayıttı; qünki padixah ordidiki barlıq ojçıdarlar, hərkimning iqxıñ eż hahixi boyiqə bolsun, dəp bekitip bərgənidi. **9** Hanix Waxtimu padixah Ahaxweroxning ordisida ayallar üçün ziyanət bərdi. **10** Yəttinqi künü Ahaxwerox padixah xarabtin kəyipi qəoq bolüşünida, alılda hizmitidə turojan Məhūman, Bizta, Hərbəna, Bigta, Abagta, Zetar, Karkas deyən yətətə hərəm'əqisini **11** hanix Waxtimining pukralar wə əmirlərning aliddə güzəllikini kərsətsün dəp, uni hanixlik tajını kiyip kelixkə qarkırojılı əwətti; qünki u tolimu qıraylıq idi. **12** Lekin hərəm'əqisiləri hanix Waxtiqə padixahning əmrini yətküzgənda, u kelixni rət kıldı; xuning bilən padixah intayın oqazəplənin, uning kəhri ərlidi. **13** Xu waktuılarda padixahning ixliri toorçuluk kənun-əhkamları piixxiq bilgənlərdin məslihət sorax aditi bar idı; xunga padixah wəziyətni piixxiq qüxinidiojan danixmənlərdin soridi **14** (u qoşa danixmənlərdin uning yenida Karxina, Xetar, Admata, Tarxix, Məras, Marsena, Məmukan kətarlık yətətə Pars bilən Medianing əmirlirli bar idi; ular daim padixah bilən kərəxüüp turattı, padixahlıqlı ular aldinkı kətarada turattı). **15** Padixah ulardin: — Hanix Waxti mənki padixah Ahaxweroxning hərəm'əqisər arkılık yətküzgən əmrin boyiqə ix kilmiojını üçün uni kənun boyiqə kəndək bir tərəp kiliş kerək? — dəp soridi. **16** Məmukan padixah wə əmirlərning aliddə jawap berip: — Hanix Waxti aliylirininq zitiqə tegiplə kalmayı, bəlli padixahımız Ahaxweroxning hərkəysi elkiləridiki barlıq əmirlər wə barlık pukralarınınm zitiqə tagdı. **17** Qünki hanixning xu kılıqını barlık ayallarning kılıkçıqa yətsə, ular «Padixah Ahaxwerox: «Hanixi Waxtimi yenimoja elip kelinglər» dəp əmr kılış, u kəlməptü!» dəp eż ərlirini mənsitmədiyojan kiliş koyidu. **18** Pars wə Mediadiki məlikə-hanımlar hanixning bu ixini anglap, bügünlə padixahning barlıq bəg-əmirliriga xuningə oħħax dəydiyojan bolidu, xuning bilən mənsitməslik wə həpililik üzülməydu. **19** Padixahimoja muwapik kərünse, aliyliridin mundak bir yarlıq qüxürülsün, xuningdək u Parslar wə Medialarning mənggү eżgərtilmədiyojan kənun-bəlgilimilirli iqiğə pütlügəyki, Waxti ikkinçi padixah Ahaxweroxning həzurioja kəlməgəy; uning hanixlik mərtəvisi uningdin yahxi birsigə berilgəy. **20** Aliylirininq jakarlıqan yarlıq pütün səltənitigə yetip anglanəjan həman (uning səltənətinining zemini

bipayan bolsimu), ayallarning hərbiri eż eriqə, məyli qong bilsun kiqik bilsun ularça hərmət kiliđiojan bolidu, — dedi. **21** Məmukanning bu gəpi padixah bilən əmirlirini hux kıldı; padixah uning gəpi boyiqə ix kərdi. **22** U padixahıng barlık elkilirigə, hərbir əlgigə eż yeziki bilən, hərkəysi el-millətə eż tili bilən hətlərni əwətəp: «Hərbir ər kixi eż ailisi iqidə hojayin bilsun, xundakla eż ana tili bilən sezlisun» degən əmrni qüxürdü.

2 Bu ixlər etüp, padixah Ahaxweroxning oqəzipi besiləqanda, u Waxtimi seqinip, uning kılıqinini həm uning üstidin qikirilojan yarlıki hakkıda əsləp oylinip kıldı. **2** Xu sawabtin padixahıng hizmitidə turojan oqçıjarlar uningoja: — Aliyliri üçün sahibjamal yax kızlarnı izdəp tezip kəltürgəyla; **3** aliyliri padixahlıqidiki hərkəysi elkilərdə barlıq güzəl kızlarnı yioqip, Xuxan kəl'əsidi hərəmsarayoja kəltürükə əməldarları təyinəyla; kızlar ordidiki kiz-ayallarça məs'ul boləjan hərəm'əqisi Hegayning koliqə tapxuruløy; ularça kerəklik upa-englilər təminləngəy. **4** Aliylirini seyndürtən kiz Waxtimin orını besip hanix bilsun, dedi. Bu gəp padixahını hux kıldı wə u xundak kıldı. **5** Xuxan kəl'əsida Binyamin kəbilisidin, Kixning əwrisi, Ximəyning nəvrisi, Yairning oğlu Mordikay isimlik bir Yəhudit bar idi **6** (Kix bolsa Babil padixahı Nebokadənəsər Yəhuda padixahı Yakoniyahı bilən bir top kixilərni tutkun kiliş Yerusalemın əkətkəndə, ular bilən billə asır kılınip ketilgənidi). **7** Mordikay eżininq taoqisining kizi Hədassahni (yəni Əstər) bekip qong kılıqanidi, qünki uning ata-anisi yok idi. Bu kiz güzəl, tək-i-turkji kelixkən idi; ata-anisi elüp kətkən boləqəkə Mordikay uni eż kizi katarada bekip qong kılıqanidi. **8** Padixahıng əmri wə yarlıki jakarlanqandın keyin nuroqun kızları Xuxan kəl'əsiga kəltürlülp Hegayning koliqə tapxuruldu; xundak boldiki, əstərmə ordioja kəltürlülp ordidiki kiz-ayallarça məs'ul boləjan Hegayning koliqə tapxuruldu. **9** Əstar Hegayə yakkən bolup, u uningoja iltipat kərsətti; u tezla uningoja upa-englilər wə tegixlik yeməkliklərini təminlidi həm ordidin uningoja tallanəjan yəttə kenizəknə bərdi; andin uni kenizəkləri bilən hərəmsarayning əng esil jayidin orun bərdi. **10** Əstar eżininq milliti wə tegi-təktini heqkingə eytmidi, qünki Mordikay uningoja buni axkarlimaslıknı taplıqanidi. **11** Mordikay Əstərning hal-əhwalidin həwər tepix wə uningoja kəndək muamile kiliñidiojanlığını bilix üçün, hərküni hərəmsarayning həyli aliddə aylinip yürətti. **12** Kızlərə ait rəsmiyət boyiqə, hərbir kizning ordioja kirip padixah Ahaxwerox bilən billə bolux nəwittidin awwl, on ikki ay bədəninizi tazilixi kerək idi, qünki kızlarning «tazilix künli» mundak yol bilən ada kiliñinatı: — altə ay murməkkı meyi bilən, alta ay atir-englik wə xundakla kızlarning bədəninizi pakizlaydiyojan baxkə buyumlar bilən pərdəzə kiliñini kerək idi. **13** Kiz padixahıng həzurioja kiliđiojan qoşa mundak kəidə bar idi: — Ordioja kirgəndə uning nəmə təlipi bolsa, xular hərəmsaraydin uningoja berilətti. **14** Kiz ahximi kirip ketip, atisi atığəndə kəytip qıkkanda hərəmsarayning «ikkinçi bəlüm»iga kəyturulup, tokal-kenizəklərgə məs'ul boləjan padixahıng hərəm'əqisi Xaaxqazninq koliqə tapxurulati; padixah u kizoja amrak bolup keliş, ismini atap qakirməlioqua, u ikkinçi ordioja kirip padixah bilən billə bolmayıttı. **15** Mordikayning taoqisi Abihailning kizi Əstər, yəni Mordikay eż kizi kiliş bekişwaləjan kizning padixah bilən billə boluxkə kiriş nəwiti kəlgəndə, u kizlərə məs'ul boləjan padixahıng hərəm'əqisi Hegay eżiga təyyarlaş bərgən narsislərdin baxkə heqnarşini təlap kılımdı. Əstərni kərgənlərning həmmisi uni yakturup kələtti. **16** Padixah Ahaxwerox səltənət sürüp yəttinqi yilining oninqi

eyioja, yəni Təbət eyioja kəlgəndə, Əstər uning bilən billə boluxka xahana ordioja baxlap kirildi. **17** Padixah Əstəri baxka barlıq kızılardın yahxi kerüp қaloqaqça, xundakla Əstər uning iltipati həm amraklılıqja erixkən boloqaqça, padixah hanix tajini uning bexioja kiydürüp, uni Waxting ornioja hanix kilip tikli. **18** Andin padixah, ezingin barlık, əmirliri wa bəg-häkimliroja Əstərning izzət-hərmiti üçün katta ziyanat bərdi; u yənə hərkəysi əlkilərgə baj-alwandın azad məzgil bolsun dəp elan qıqardi həmdə xahənə bayılıklırıdin sehiylik bilən in'amlarını bərdi. **19** İkkinqi ketim kızlar xundak, yiojilojan wakıttı Mordikayning orda dərvazisida oltrudiojan orni barolojanidi **20** (Əstər Mordikayning tapiliojını boyiqə, ezingin milliti wa tegi-təktini yanıla baxıqlarqa eytmiojanidi; qünki Əstər Mordikayning gepini ilgiri bacğan waktında angloqandə anglyatti). **21** U künlərdə, Mordikay orda dərvazisidə ornida olturojan waktida, padixahıng Bigtan wa Tərəx degen ikki dərwaziwən hərəm'əqisi padixah Ahaxweroxka qəzəplinip, uningoja kol selixni qəstləwətqanidi. **22** Bu suyikəstni Mordikay sezip kelip, uni hanix Əstərgə ettti; Əstər bu ixni Mordikayning namida padixahıka sezləp bərdi. **23** Bu ix sürüxtə kılıniwidə, rast bolup qıktı wa u ikkisi daroja esildi. Bu wəkə padixahıning kəz alıldı tarif-təzkirə kitabida pütüldi.

3 Bu ixlardin keyin padixah Ahaxwerox Agagiyardın bolovan Həmmidataning oöqli Həmanning mənsipini əstürdi; padixah uning orniini əstürüp, ezi bilən billə ixleydiojan barlık əmirlərningkidin yüksək kıldı. **2** Padixah, uning həkkidə əmr kiloqaqça, orda dərvazisida turojan padixahıning barlık əməldərləri Həmanning alıldı təzim kilip bax urattı; lekin Mordikay bolsa Həmanoja na təzim kilmidi, na bax urmidi. **3** Orda dərvazisida turojan padixahıning hizmətkarları Mordikaydin: — Sili nemixka padixahıning əmrigə hilalıq kılıdlıda? — dəp soraytti. **4** Xundak boldiki, ular hər künü nəsihət kılılxan bolsimu, u kulak salmiojanındı keyin, ular: — Kəni, Mordikayning kilojan bu ixioja yol koymuldu-yok, bir kərəylıq, dəp buni Həmanoja etti; qünki u ularqa ezingin Yəhədiy ikənlilikini eytkənidi. **5** Həman Mordikayning eziqə bax urup təzim kilmiojanlığını kərüp kətik kəzəpləndi. **6** Lekin u «Mordikayning üstigə kol selixni kiqikkina bir ix» dəp hesablıdı; qünki ular Mordikayning millitini uningoja dəp koyojanidi; xunga Həman Ahaxweroxonq pütükül padixahlılıkdıki Yəhədiylərni, yəni Mordikayning həlkini bıraqla yokıtış yolini izdəp yıldı. **7** Padixah Ahaxweroxonq on ikkinqi yili birinqi ayda, yəni Nisan eyida, birsi Həmanning alıldı [kutluk] ay-künni bekitix üçün hər kün, hər ay boyiqə «pur», yəni qək taxılıdi, on ikkinqi ayoja, yəni «Adar eyi»ja qıktı. **8** Həman padixah Ahaxweroxa: — Padixahlılıkrının hərkəysi əlkiliridik əl-millətlər arısında qeçilip yaxawatkan bir həlk bar; ularning ənənə-balqılımlıları baxka həlklerningkə oxhimaydu, ular aliylırinin ənənə-balqılımlırigimən boysunmaydu; xunga ularning yaxixioja yol koyxus aliylıriqə həq payda yatküməydu. **9** Əgər padixahımoja layik kerünsə, ularni yokitix tooruluk yarlıq pütüp qüixürgəyə; mana mən ez yenimdin on ming talant kümüxnü aliylırinin həzinilirigə selix üçün padixahlılıqning ixlirini baxkuradiojan hadimlarning kolioja tapxurıman, dedi. **10** Xuning bilən padixah ezingin barmikidin üzükni siyriq qıkirip, Yəhədiylarınraqıbi, Agagiy Həmmidataning oöqli Həmanoja berip: **11** — Xu kümüxlərni ezungə in'am kıldım, u həlkimən sanga tapxurdum, ularını qandak kılıxnı halisang, xundak kıl! — dedi. **12** Andin birinqi aynıng on üçinqi künü padixahıning mirziləri qakırılıp, yarlıq Həmanning barlık tapiliojini boyiqə pütüldi; u hərkəysi əlkilərgə ez yezikida,

hərkəysi əl-millətkə ez tilida yazdurulup, hərbir əlkilərning waliyliriqə, hərbir əl-millətning əmirlirigə əwətildi; yarlıq padixah Ahaxweroxonq namida pütülgən bolup, uning üzük mehüri bilən peqətləndi. **13** Yarlıq məktuplari qaparmənlərning koli bilən padixahlılıqning hərkəysi əlkilirigə yətküzlüdi; uningda bir kün iqidə — On ikkinqi aynıng, yəni Adar eyining on üçinqi künü kəri-yax, balilar wa ayallar deməy, barlık Yəhədiylərni koymay kırıp, oltırıp, nəslə kurutuwetilsun, ularning mal-mülki olja kılınsun, deyilgənidi. **14** Xu yarlıq hərbir əlkidə jakarlinix üçün, xundakla xu künü hərbir həlk xundak kılınxı təyyar bolup turuxi üçün, məktupning keşürmə nushiliri hərbir əl-millətkə elan kılınmakçı boldi. **15** Qaparmənlər padixahıning əmri boyiqə dərhal yoloq qıktı; yarlıq Xuxan kə'l-əsiniñ eziyidü elan kılındı. Bu qəođda padixah Həman bilən xarab iqixə olturojanidi. Lekin Xuxan xəhəridikilər dəkkə-dükkigə qəməp ketixti.

4 Mordikay boluwatkan ixlardin həwər tapkandin keyin eginilərini yirtip, üstigə bəz artip, wa ustı-bexioja kül qeqip, xəhərning otturisioja qıkip nahayıti kattik wə ələmlik pəryad ketürdü. **2** U orda dərvazisə aldioja kelip tohtap kaldi; qünki boz yepinojan hərkəndək adəmning orda dərvazisidən kırıxığə ruhsat yok idi. **3** Padixahıning əmri wa yarlıkı yətküzləgə hərkəysi əlkilərdə Yəhədiylər arısında kattik naş-pəryad ketürdü; ular roza tutup, kez yexi kılıp, yioja-zar kıldı; nuroğun kixilər boz yepinip kündə eojinap yetixti. **4** Əstərning hizmitidə bolovan dedəkləri wə hərəm'əqiləri bu ixni uningoja eytiwidə, hanixning kengli intayn eqir boldi; Mordikayning bozni taxlap, kiyiwelixioja kiymıq-keşeq qıkartıp bərdi, lekin Mordikay kəbul kilmidi. **5** Xuning bilən Əstər ezingin hizmitidə boluxka padixah təyinləp əwətəkən hərəm'əqilərinidən Hataq isimlik birini qakırıp, uni Mordikayning kəxiyoja berip, bu ixning zadi kəndək ix ikənlilikini, nemə səwəbtin boluwatkanlığını ting-tinglap keliqxə əwətti. **6** Xuning bilən Hataq orda dərvazisə aliddiki məydənə qırip Mordikay bilən kerüxti. **7** Mordikay bexioja kələn həmmə ixni, Həman Yəhədiylərning nəslini kurutuwetix üçün padixahıning həzinilirigə tapxuruxa wədə kilojan kümüxnin samini kəldurmay eytip bərdi. **8** Mordikay yənə Hataqka Xuxanda jakarlanıjan, Yəhədiylərni yokitix tooruluk idarəetidəkili yarlıqning keşürməsinə Əstərning kerüp bekixioja yətküzülp berixkə tapxurudi həmdə uningoja Əstərgə əhəwalını qüxəndürüp, ordioja kırıp padixah bilən kerüxpip ez həlkı üçün padixahıntı etünüp iltija kılıp bekixkə ündəxni tapılıdi. **9** Hataq kaytip kelip Mordikayning gəplirini Əstərgə yətküzdü. **10** Əstər Hataqka Mordikayqa eytidiojan gəplərni tapxurup, uni Mordikayning yenoja yənə əwətti: — **11** «Padixahıning barlık hizmətkarları wə hərkəysi elə həlkli, məyli ar bolsun ayal bolsun, qakırtılmay turup iqli həyliqə, padixahıning həzuriyoja ez məyliqə kirsə, padixah uningoja iltipat kersitip altun hasisini təngləp olümimdə keşürüm kilmisa, undakta u kixığa nisbətən bexioja qüxicidən birlə kanun-balqılıma bardur: — u olüm jazasını tartıdı. Hazır meninq padixah bilən kerüxpip qakırtılmaqınimoja ottu kün boldi». **12** Əstərning sezləri Mordikayqa yətküzüllüdi, **13** Mordikay munu gəplərni Əstərgə yətküzünxı hawala kıldı: — «Sən keşləngdə mən ordida yaxawatimən, xunga barlık baxka Yəhədiylərdin bihətər bolup kutulimən, dəp hiyal əylimə. **14** Əgər bu qəođda sən jim turuwalsang, Yəhədiylərə baxka tərəptin mədət wə nijat qırixı mumkin; lekin u qəođda sən ez atə jəmatıng bilən koxulup yokitilisən. Kim bilsün, seninq hanıxlıq mərtiwişigə erixkining dəl bugünkü muxundak pəyt üçün bolanmu?». **15**

Əstər Mordikay oğlu mundak dəp jawab kəytirdi: — **16** «Şən berip, Xuxandıki barlıq Yəhudiylərni yioşkin; menin üçün roza tutup, üş keçə-kündüz həq yemənglər, həq iqamənglər; mən həm dedəklirimmi xundak roza tutimiz. Andin keyin mən kənunəyo hilalıq kılıp padixa hning huzuri oja kırıman, manga elüm kəlsa, oləyl!». **17** Xuning bilən Mordikay və yərdin ketip, Əstərning tapılıqini dək kıldı.

5 Üqinqi küni ēstar xahana kiyimlirini kiyip, ordining iqtikiri høylişoja kirip, padixaħning eylirining udulida turdi; padixaħ bolsa ez xahana eyidiki taħtid, eydin dərwazioja karap olturatti. **2** Padixaħ hanix ēsterning høyliða turoqinini kerd; hanix uning nəzirida iłtipat tapkaq, u kolidiki altun hasisini uningoja taŋgliði. ēstar aldiqoja keliç xahana hasineng uqioja kolini tagħkuzzi. **3** Padixaħ uningdin: – I hanixim ēstar, biræ ixing barmid? Nema talipling bar? Hatta padixaħħlikimming yerimini telop kilsangmu xu sanga berilidu, dedi. **4** – ēgħar aliylarioja layik kerūnsa, padixaħħimming Hamanni elip eżzirige tħayyarlojan ziyapitimgħa dahil bolup kċedam tħarrap klixilirini et-tu nimman, – dedi ēstar. **5** Padixaħ: – Tez berip Hamanni kiqqirip kelingu, ēsterning deginidak kiliñsun, – dedi. Xuning bilən padixaħ Hamanni elip ēstar tħayyarlojan ziyapatka bardi. **6** Dastihan tħistid xarab iqiliwatkanda padixaħ ēsterga: – Nema talipling bar? U sanga berilidu; nema iłtijaying bar? Hatta padixaħħlikimming yerimini telop kilsangmu xundak kliniñu, dedi. **7** ēstar uningoja jawab berip: – Mening talipim wa iltijayim bolsa, – **8** Mubada mən aliylirining nəzirida iłtipatka erixkən bolsam, xundakla padixaħħimoja mening telelinni ijebet klix həm iltijayimmi orundax muwapiķ kerūnsa, aliylirining Hamanni birga elip ata silerga tħayyarlojien ziyapitimgħa yəna bir-ketim dahil boluxirini et-tu nimman; at-a mən qokum padixaħħimming əmri boyiqä ix kiliñan, – dedi. **9** Xu küni Haman kengħidha yayrap, huxal-huram kaytip qikkti; lekin Mordikayning orda dərwazisida uning alidda nə ornidin kopmay nə midirlimay olturoqanlikini kergəndə, kengli uningoja kattik kaħr-oqżapka toldi. **10** Lekin Haman oqżipini besiwelip, eyiġe kəldi-da, dost-aojinilirini wa hotuni Zərəxxi qakirtip, **11** eżzining bayliklirining xan-xəripi, pərzəntlirining kepluki, xundakla padixaħning eżzini kandak estiürüp barlik ħermət-izzatka sazawər kīlojanlik, eżzini kandak kılıp padixaħning həmmä əmirliri wa emaldekkaridin üstün mərtiwigħa igħa kīlojanliki torposida bir-birlep seżlep kətta. **12** Haman yəna: – Silerga desem, hanix ēstar meningdin baxka meħħan qillimay, pekket padixaħ bilən ikkimiznila ezi tħayyarlojan ziyapatka qilliqjanidi, ətimu meni padixaħ bilən bill-eżi [tħayyarlojien ziyapatka] qillidi. **13** Xuqinisi, orda dərwazisida olturoqan helik Mordikay degħen Yəħudiyi kerginimda, bularning həmmisi manga tolimu mənisiz tuyulidu, dedi. **14** Andin ayali Zərəx wa barlik dost-aojinilirini uningoja jawab berip: – Əllik għej-egżiliktiki dardin birni tħayyarlap, at-a ətigħadha padixaħħi Mordikayni daroja esixni telop kħalsa bolmidmu, xuningdin keyin huxal yayriġon halda padixaħ bilən billa ziyapatka baridila, deyixti. Bu għej Hamanni huu kiliwietti xunxin bilən u dar vasit in kovdji.

6 Xu künü keqisi padixaňning uýkusi keqip, tarıh-tæzkitirinamini akeľdirdi wa bular uning aldida okup berildi. **2** Bir yerde: «Padixaňning Bigtana, Tærəx däydiojan orda dərwazisini bakidiojan ikki hərəm'aojisı bar idi, ular padixaň Ahaxweroxka kol selixka kastlıganda, Mordikay bu ixni pax kılıp həwər yətküzgen, depl pütülgənidi. **3** Padixaň: — Bu ix türün Mordikayoja kändak nam-xəhərət wə izzat-ikram nail kılındı! — dan soridi. — U hej nemiga eriximdi, — dan iawan berixti

padixaħning yenidiki hizmetta bolojan oqulamları. **4** — Ordalı høylisida kim bar? — dəp soridi padixah. Bu qaqşa Haman padixaħtin Mordikayni ezi təyyarlap koyojan daroja esixni teləp kiloqli kelip, ordining taxkirkılı høyliçə qırğındı. **5** — Mana, Haman høyliðda turidu, — deyixti padixaħning oqulamları uningoja. — Kirsun, — dedi padixah. **6** Haman kiriwidi, padixah uningdin: — Padixah izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixığa nəmə ixlarnı kılıxı kerək? — dəp soriwidi, Haman kənglidə: «Padixah izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixi meningdindən baxka yənə kim bolatti?» — dəp oyliди-də **7** padixaħka: — Padixah izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixığa **8** padixaħnim daim kiyidiqan xahanaya kiyim-keqək wə daim minidiqan arojımkə, yəni bexiçə xahanə taj-bəlgə takalojan arojımkə elip kelinip, **9** xahanaya kiyim bilən arojımkəni padixaħning əng muhtərəm əmirliridin birığa tutkuzsun, u kiyimni padixaħnim izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixığa kiygüzüp wə uni arojımkə mindürüp xəhər məydan-koqılırını aylandursun wə uning alidda: «Karangalar! Padixah izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixığa muxundak muamila kılınidu!» dəp jakarlap mangsun, — dedi. **10** Xuning bilən padixah, Hamanoqa: — Tez berip deginigdək xahanaya kiyim bilən arojımkəni əpəklə, orda dərwazisining aliđida olturojan awu Yəhudiyy Mordikayə dəl sezungdak kılıqin; sening degenliriləringin birərsimi kəm bolup kalmışın! — dedi. **11** Xundak kılıp Haman xahanaya kiyim bilən arojımkəni akelip, aldi bilən Mordikayə xahanaya kiyimmi kiygüzdi, andin uni arojımkə mindürüp, xəhər məydan-koqılırını aylandurdu wə uning alidda: — «Mana, padixah izzət-hərmitini kılıxni yahxi kərgən kixığa muxundak muamila kılınidu!» dəp jakarlap mangdi. **12** Mordikay yənilə orda dərwazisining aliđıqə kätip bardı; Haman bolsa oqem-kayoqoja petip, bexini qümkgən haldə aldirap-tenəp ez eyigə kätip kattı. **13** Haman hotunu Zəraxkə wə barlıq dost-aqınılıriga bexiçə kalğanlırinin həmmisini eytip bardı. Andin uning danixmənləri bilən hotunu Zərax buni anglap uningoja: — Mordikayning aliđida yengiliçə baxlıptı; u ağər Yəhudiylarning nəslidin bolsa, uni yengəlməyla, aksiqə səzsiz uning aliđida məoqlup boldıldı, deyixti. **14** Ular tehi Haman bilən sezlixiwatkan qeojıda, padixaħning həram'aqılıri kelip Hamannı Əşər təvvvarlıqan zivətpəkə berixka aldrıttı.

7 Xuning bilen padixah bilen Ҳаман hanix Әстәрнинг ziyapiga dahil boluxka keldi. **2** Padixah ikkinçi ketimlik ziyapta üstidä xarab iqiliwatxanda Әстәrdin: — I hanix Әстар, nemə təliping bar? U sanga ijabət kılınidu. Nemə iltimasinq bar? Ҳәтта padixahlıqimning yerimini iltimas qılsangmu xundak kılınidu, — dedi. **3** — Әgər nəzərliridə iltipatqa erikxan bolsam, i alyiliiri, wə padixahımoja muwəpiş kerünsa, meninq iltimasını ez jenimni ayoqayla, xuningdak meninq talipim ez həlkimni saklıqayla; **4** qünki biz, yəni mən wə meninq həlkim birgə yoktilip, kırılıp, nəslimizdən kürutuluxka setiwtılduk, Әgər biz kul wə dedəklikkə setiwtılğan bolsak, sükit kılıqon bolattımlı; lekin padixahımmıng tartıdiqan ziyanınimus düxmən teləp berəlməytti, — dəp jawap bərdi Әstər. **5** Padixah Ahaxwerox hanix Әstәrdin: — Bundaq kılıxka petinojan kixi kim ikən? U kəyərdə?! — dəp soridi. Әstər jawabən: — **6** Bu düxmən wə zəhərhəndə mana muxu rəzil Ҳаман! — dewidi, Ҳамan padixah bilən hanix alındıa xu zamatlın dəkkə-dükkigə qıxtı. **7** Xuning bilən padixah kəhri-oqazəpkə kelip ziyanı-xarab üstindin turdi-də, qaribaqka qıkip kətti; Ҳамan bolsa hanix Әstәrdin jenini tilxəkə kıldı; qünki u padixahıning eziqə jaza bərməy koymayıqdan niyətək kəlgənlilikini körüp yətəkkəli. **8** Padixah garibəndin ziyanı-xarab dastılıhınına kavtın kələsinidə

Həmənninq əzini Əstər yeləngən diwanoğa taxlıqiniqə turojinini kərdi-də: — Kara, uning ordida menin aldimdila hanixə zorluk kılıqlıwatkinini?! — dewidi, bu söz padixaḥning aozjidin qırixı bilənlə adəmlər Həmənninq bax-kəzini qümükəp koydi. **9** Padixaḥning alidda turuwtən hərəm-aqılırlınid Hərbəna isimlik birsı: — Yənə bir iz bar, mana, Həman alylırinin hayatı üçün gəp kılqan Mordikayni esix üçün, əllik gəz igizlikta yasatkan dar təyyar turidu, u dar hazır muxu Həmənninq həyolisida, dewidi, padixaḥ: — Həmənni uningoşa esinglər! — dedi. **10** Xuning bilən ular Həmənni u Mordikayqa təyyarlap koyojan daroja astı; xuning bilən padixaḥning oqızıpi besildi.

8 Padixaḥ Ahəxwerox xu künü Yəhədiyların düxmini Həmənninq ey-zeminini iltipat kılıp hanix Əstərgə bərdi; Mordikaymu padixaḥning huzurişa kəltürüldi, qünki Əstər əzinin Mordikay bilən tuoqcan iğənləkini padixaḥka dəp bərgəndi. **2** Padixaḥ əzinin Həmandin kayturulwaşın üzükini qırıp Mordikayqa bərdi, Əstərmu Mordikayni Həmənninq ey-jayını baxkurusxka koydi. **3** Əstər yənə padixaḥning aldioja kəlip ayoqoja yiklip, kəzığə yax aloqan haldə padixaḥtin Agagıylardın bolənən Həman kəltürüp qıkkarı balayınpətəni həm uning Yəhədiyların yokitix suyikəstini bikar kilişni yelinin etündi. **4** Padixaḥ altun hasisini Əstərgə təngliwidə, Əstər ornidin kopup padixaḥning alidda turdi. **5** — Əgər alyılıri makul kərsə, əgor mən padixaḥning alidda iltipatka erixən bolsam, əgor padixaḥım bu ixni toqra dəp kərisə, xuningdək məndin məmənnun bolsa, yarlıq qıxiürüp Agagıylardın Həmmidətənən oqlı Həman yəzəqən maktuplarını, yəni padixaḥının hərkəysisi əlkisidiki Yəhədiyların yokitix toqrisidiki məktuplarını bikar kiliđiojan bir yarlıq yezilixini tiləymən. **6** Qünki mən ez həlkimə qüxiđiojan bu balayınpətə kəndakmə qidap kərap turalaymən? Əz tuoqçanlırinning yokitilixişa kəndakmə qidap kərap turalaymən? — dedi Əstər padixaḥka. **7** Padixaḥ Ahəxwerox hanix Əstər bilən Yəhədiy Mordikayqa: — Mana, Həman Yəhədiylarqa ziyanəkəlik kilməkçi bolqənqə, mən uning ey-zeminini Əstərgə bərdim wə uning əzini ular daroja astı. **8** Əmdi silər əzünglarning toqra tapkını boyiqə menin namımda Yəhədiylar üçün bir yarlıq yezip, menin üzük möhürüümni besinglər; qünki padixaḥning namida yeziloqan, padixaḥning üzük möhürü besiləqan yarlıknı heqkim bikar kılalmaydu, dedi. **9** Xu qaçda, üçinqi ayda, yəni Siwan eyining yigirmə üçinqi künü, padixaḥning mirzilirininq həmmisi qakırıp kelindi. Ular Mordikayning barlık buyruqını boyiqə yarlıq yazdı; yarlıq Yəhədaların ixi tooruluk Hindistandin Həbəxstanıqış bir yüz yigirmə yəttə elkinin walıylirişa, eləkə baxlıkı wə bağlıriga yeziloqan bolup, məktuplar hərkəysisi elkiga ez yezikli bilən, hərkəysisi el-millatlırəqə ez tili bilən, xundakla Yəhədiylarqa ez yezikli bilən, ez tilida pütülgənidi. **10** Mordikay yarlıqni padixaḥ Ahəxweroxninq namida yezip, uningoşa padixaḥning üzük möhürüni bastı; yarlıq məktuplarını padixaḥlıqning atılıkları bilən, yəni tolparlarqa, at keqirələrə qədər tegilergə mingən qəwəndazlar arklıq hərkəysi jaylarqa yollidi. **11** Yarlıktə: «Padixaḥ, hərkəysisi xəhərlərdiki Yəhədiyların uyuxup, ez həyatını koqdixişa, xundakla əzlirigə düxmənlik kiliđiojan hər millət wə hər kəysi əlkilərdiki küqlərni, jümlidin ularning bala-qakılırlarını koymay yokitixişa, kırıxişa, nəslini կրutuxişa, xundakla mal-mülküni olja kilişxişa ijjazət berildi; **12** bu ix bir kündə, yəni on üçinqi aynıng, yəni Adar eyining on üçinqi künü padixaḥ Ahəxweroxning hərkəysi əlkiləridə ijrə kılınsın» dəp pütülgənidi. **13** Yarlıq hərkəysisi elkiga əwətilip, pərman süpitidə elan kılınsın, Yəhədiyların əxu künü düxmənliridin intikam elixə təyyarlinip koyuxi üçün yarlıqning keqürülmisi hərkəysi

al-millətlərə ukturulsun, dəp bekitildi. **14** Xuning bilən qəwəndazlar toplarlarqa wə keqirələrə minip padixaḥning buyrukı boyiqə jiddiyə yoloşa atlandı; yarlıq Xuxan kəl'əsidimə jakarlandı. **15** Mordikay kək wə ak rənglik xahənə kiyim kiyip, bəxioja katta altun tajni takap, sesün rəng kəndir yepininqini yepinip, padixaḥning huzuridin qıktı; Xuxan xahərdiki həlk huxallıkkə qəmüp təntənə kiliştı. **16** Yəhədiylar yorukluk, xad-huramlıq wə izzət-ikramoşa tuyəssər boldi. **17** Hərkəysi elə, hərkəysisi xəhərlərdə, padixaḥning əmr-yarlıq yetip baroqanlıki yərlərdə, Yəhədiylar xad-huramlıkkə qəmüp, ziyan kılıp mubərek bir künni etkizüxti; nuroqun yərlik əhalilər ezlirini Yəhədiy deyixiwalıdı; qünki Yəhədiylardın körkəx wəhimisi ularni besiwaloqanıdi.

9 On üçinqi ay, yəni Adar eyining on üçinqi künü, padixaḥning əmri bilən yarlıq ijrə kiliñixka az kılqan qaçda, yəni Yəhədiyların düxənlərli ularning üstidin oqalib kelixkə ümid kılıp kütkən künü, əksiqə Yəhədiyların eż düxənlərinin üstidin oqalib kelidiojan küniga alylinip kətti. **2** Yəhədiylar padixaḥ Ahəxweroxning hərkəysisi əlkiləridiki ezlirli turuwluk xəhərlərdə ularqa kəst kilməkçi bolqanlarqa hujum kılıx üçün yiojılıxka baxlıdı; heqkim ularının aldida turalmayttı; ulardin bolənən korkunq hərbər əl-millətni başkanı. **3** Hərkəysisi əlkilərdiki bəğlər, waliylar, eləkə baxlıkları, xundakla padixaḥning ixlirini ijrə kılıqqlıqlarıninq həmmisi Yəhədiylarını kollidi; qünki Mordikayın bolənən korkunq ularını başkanı. **4** Qünki Mordikay deqan kixi ordida intayin nopuzluk bolup, nam-xəhrəti həmmə əlkilərgə tərkaloqanıdi; uning həkuki baroqanseri qongiyip ketiwatattı. **5** Xuning bilən Yəhədiylar ezlirinin həmmə düxənlərini kiliqlap, kiroqın kılıp yokətti; ezlirigə eq bolqanlarqa kəndak kılıxni halisa xundak kıldı. **6** Xuxan kəl'əsidilə Yəhədiylar bəx yüz adəmni kətl kılıp yokətti. **7** Ular yənə Parxandata, Dalfon, Aspata, **8** Porata, Adiliya, Aridata, **9** Parmaxta, Arisay, Ariday wə Wayizatanı kətl kıldı; **10** bu on adəm Həmmidətənən nəvrisi, Yəhədiyların düxmini bolənən Həmənninq oqlı idi; lekin ular ularning mal-mülküni olja kilişkə kol salmadi. **11** Xu künü Xuxan kəl'əsidə kətl kiliñojan adam sanı padixaḥka məlum kılındı. **12** Padixaḥ hanix Əstərgə: — Yəhədiylar Xuxan kəl'əsidə bəx yüz adəmni kətl kılıp yokitipti, yəni Həmənninq on oqlını kətl kipti; ular padixaḥning baxkə əlkiləridə nemə kıldikin? Əmdi nəma iltimasing bar? U sanga berilidu. Yənə nemə təliping bar? Umu beja əylinidu, — dedi. **13** — Aliyliroşa muwapık kərünsə, Xuxandiki Yəhədiyların atımı büginkə yarlıqta deyilgəndək ix kilişxişa həmdə Həmənninq on oqlining [jasətlərinin] daroja esip koyuxka ijjazət bərgəyla, dedi Əstər. **14** Padixaḥ xundak kilişkə boyuk qıxiürüd; yarlıq Xuxan kəl'əsidə qikiriloqanda, kixilər Həmənninq on oqlını daroja esip koyuxtı. **15** Adar eyining on üçinqi künü Xuxandiki Yəhədiylar yənə yiojılıp üç yüz adəmni əltürdi; lekin ularıninq mal-mülküni olja kilişkə kol salmadi. **16** Padixaḥning hərkəysisi baxkə əlkiləridiki kılqan Yəhədiylar yiojılıp ez janlırını saklaxka şəptə turup ezlirigə eq bolqanlardın jəmiy yətmix bəx ming adəmni əltürdi, əmma ularıninq mal-mülküni olja kilişkə kol salmadi. Xuning bilən ular düxənlərinin kutulup aramılıkkə tuyəssər boldi. **17** Bu Adar eyining on üçinqi künidiki ix idi; on üçinqi künü ular aram aldi, xu künni ziyan kılıp berip xadlinidiojan kün kılıp bekitti. **18** Lekin Xuxandiki Yəhədiylar bolsa on üçinqi, on üçinqi künli torlixip jəng kıldı; on bəxinqi künü ular aram aldi, xu künni ziyan kılıp berip xadlinidiojan kün kılıp bekitti. **19** Xu səwəbtin səhəradiki Yəhədiylar, yəni yeza-kıxlaklarda turuwtən Yəhədiylar Adar eyining on üçinqi künini ziyan

berip xadlinidioqan mubarək kün bekitip, bir-birigə sowqa-salam berixidioqan boldi. **20** Mordikay bu wəkələrni hatiriləp həmdə Ahaxweroxning hərkəysi əlkilirininq yırak-yekin jaylırida turuwatqan barlıq Yəhudiylarqa məktuplarnı yollidi. **21** Xundak kılıp u ularning arısında həryili Adar eyining on tət, on bəxinqi kününü bayram kılıp etküzülsün dəp bekitti; **22** u bu ikki künni Yəhudiylarning dütəməndin kutulup aramlıkkə erixkən kün süpitidə, xu ayni ularning kayoq-həsrəti xadlikka, yioq-zarlırları mubarək künqə aylanıqan ay süpitidə əsləp, bu ikki künni ziyanat kılıp xadlinidioqan, kərpilik bir-birigə salam-sowqa beridiqan, kəmbəqəllərgə həyr-ehsan kılıdiqan kün kilişkə buyrudi. **23** Xu səwəbtin Yəhudiylar daslaş baxlıqan xu [heytni] dawamlaxturuxkə wə xuningdək Mordikayning ularoqə yazoqanlırinimə orunlaydiqançə wəda berixti. **24** Qünki əslidə barlıq Yəhudiylarning kükəndisi bolğan Agagiy Həmmidataning oonlı Haman Yəhudiylarını halak kilişni kəstləğən, xundakla ularını nəslidin kürutup yokatmakçı bolup «pur», yəni qək taxlıqanıdı. **25** Lekin bu ix padixaḥning kulikiqə yətkəndə, padixaḥ, məktuplarnı yezip, Haman kəstləğən razıl ix, yəni uning Yəhudiylarını kəst kiləqan ixi uning eż bexiqə yansun, dəp yarılk qixürdü; həm kixilər uni wə uning oqullurunu daroqə astı. **26** Xunglaxkə, kixilər «pur» (qak) degən isim boyiqə bu ikki künni «Purim bayrimi» dəp atidi; xunga Yəhudiylar əxu həttə pütülgənləri boyiqə, həm kergən, həm baxtin etküzgənliriga asasən, **27** ezləri, awladları həmdə ezləri bilən birləşən barlıq, kixilərning pütülgən əhkamnı tutup, bəlgiləngən wakıtta əxu ikki künni hər yili mənggü üzüldürməy bayram kilişini karar kıldı, **28** xundakla bu ikki kün hərbər dəwrədə, hərbər jəmat-ailidə, hərkəysi elkə, hərkəysi xəhərdə hatirilinip təbriklinip tursun wə «Purim bayrimi» bolidioqan muxu künlərning təbriklinixi Yəhudiylər həlkə iqida mənggü üzülüp kalmışın, hatiriləx paaliyətləri ularning uruk-naslı arisidinmu yokap kətmisun, dəp karar kıldı. **29** Andin Abihailning kizi, hanix Əstər wə Yəhudi Mordikay Yəhudiylarqa yazoqan «Purim bayrimi» toqrisidiki xu ikkinqi hətni toluk həkuki bilən təkitləp, yənə bir hətni yollidi. **30** Mordikay hatirjamlik wə həkikətning sezlərini yətküzdiqan məktuplarnı Ahaxweroxning padixaḥlıqidiki bir yüz yığırma yattə əlkidiki barlıq Yəhudiylarqa əwətip, **31** Xu «Purim» künləri bəlgiləngən wakitləridə etküzülsün, xuningdək Yəhudi Mordikay wə hanix Əstərning tapilioqları boyiqə, xundakla ularning eż-eziqə wə nəsligə bekitkənləri boyiqə aynı wakıtki tutulqan rozilar wə ketürülən nida-pəryadlar əsləp hatırılsun, dəp təkitlidi. **32** Əstərning yarlıkı «Purim bayrimi»diki xu ixlərni bekitip bərdi; bu ix tarİnamiojumu pütüldi.

10 Padixaḥ Ahaxwerox kurukluk wə dengiz arallırıdiki ahalilərning həmmisigə alwan teligüzətti. **2** Uning nopuz-hayıwı wə kudritini ayan kiloqan barlıq kiloqan-ətkənləri, xundakla Mordikayning padixaḥning estürüxi bilən erixkən katta xəhərti toqrisidiki təpsilatlar Media wə Pars padixaḥlırinin tarix-təzkirilirdə pütülgən əməsmu? **3** Qünki Yəhudi Mordikayning mərtiwişi padixaḥ Ahaxweroxtin keyinla ikkinqi orunda turattı; u daim eż həlk-millitining bəhtini kezləp, barlıq nəslidikilərgə aman-esənlik tilək sezlərini kılatti, Yəhudiylarning arısında zor izzət-hərmət tepip, kərindaxlırinin kədirlixiqə erixkənidı.

Ayup

1 «Uz» degən yurtta, Ayup isimlik bir adam yaxıqanıdı. Bu adam bolsa kusursız, durus, Hudadin korkidiojan, yamanlıktın ezzini yırak turidiojan adam idi. **2** Uningdin yətə oqul wə üq kjz tuquldi. **3** Uning yətə ming koy, üq ming təgə, bəx yüz jüp kala, bəx yüz mada exək qatarlıq mal-mülki bar idi. Uning malaylırı bək kep idi; u xərkliklər iqidə həmmidin uluq idi. **4** Uning oqulları newat boyıq bekiktan kündə ez eyyidə baxklar üçün dastıhar selip ziyanət kılattı. Bu künldərə ular adəm əwətip üq singlisini ular bilən billə tamakliniçkə qakıritatı. **5** Ularning xu ziyanət künldəri ayaqlıxi bilən Ayup adəm əwətip ularni Huda alıldı paklinixkə orunluxturatti. U təq səhərdə ornidin turup ularning sanıja asasan keydürmə kurbanlıklarnı kılattı. Qünki Ayup: «Balılırim gunah kılıp koyup, kənglida Hudaqə bihərmatlık kılıp koyandıkin» dəp oylayıtti. Ayup hərdaim ənə xundak kılıp turattı. **6** Bir kün, Hudanıng oqulları Pərvərdigarning huzurioja hazır boldı. Xəytanmu ularning arisioja kiriwaldı. **7** Pərvərdigar Xəytandin: — Nədin kəlding? — dəp soridi. Xəytan Pərvərdigaroja jawabən: — Yər yəzini kezip paylap, uyak-buyakları aylinip qərgiləp kəldim, dedi. **8** Pərvərdigar uningoja: — Mening kulum Ayupka dikkət kılqansən? Yər yəzidə uningdək mukəmməl, durus, Hudadin korkidiojan həm yamanlıktın yırak turidiojan adəm yok, — dedi. **9** Xəytan Pərvərdigaroja jawabən: — Ayup Hudadin bikardin bikar körkmioqandu! **10** Əzüng uning ezi, ailisidikiləri həm uning həmma nərsisinənən strapiqə kaxa koyovan amasnu? San uning koliqə bərikət ata kılding, xuning bilən uning təllükəti tərəp-tərəptin güllinip awumakta. **11** Əger Sən kolungni sozup, uning həmmə nərsilirigə tegip koysang, u Səndin yüz ərüp, Seni tillimisa [Xəytan bolmay ketəy]! — dedi. **12** Pərvərdigar Xəytanoja: — Mana, uning həmmə nərsisini sening kolungoja tutkuzdum! Bırak uning eziqə təgküqi bolma! — dedi. Xundak kılıp Xəytan Pərvərdigarning huzuridin qıkıp kətti. **13** Bir kün, Ayupning oqul-kızlıri qong akisining eyidə tamak yəp, xarab iqip olтурattı. **14** Bir həwərqı Ayupning yenioja keliplər uningoja: — Kalilar bilən yər həydəwatattuk, exəklər atraptə otławatattyı; **15** Xebalıklar hujum kılıp kala-exəkləri bulap kətti. Ixləwatkan yaxłarnı kılıqlap eltürüwətti. Yaloquz mənla kütulup keliplər, siligə həwər yətküzütxə nesip boldı, — dedi. **16** Bu adəmning gəpi tehi tūğiməy turupla, yəna birsə yügürtüp keliplər Ayupka: — Asmandın Hudanıng oti qüxüp koylar wə ixləwatkan yaxłarnı kəydürülətti; yaloquz mənla kütulup kəldim, siligə həwər yətküzütxə nesip boldum, — dedi. **17** Bu adəmning gəpi tehi tūğiməy turupla, yəna birsə yügürtüp keliplər Ayupka: — Oqulları wə kızlıri qong akisining eyidə tamak yəp, xarab iqip olturojinida, **18** tuyukşıs, qeldin kattık bir boran qıkıp eyning tet bulungını kattık sokup, ey oqulap qüxüp yaxłarnı eltürüwətti; yaloquz mənla kütulup kəldim, siligə həwər yətküzütxə nesip boldum, — dedi. **20** Ayup bolsa buni anglap ornidin dəs turup, tonimi yırtıp, qeqini qüxürüwətip, ezzini yərgə taxlap Hudaqə ibadət kıldı: — **21** Mən apamning körsikidin yalingaq qüxkən, u yərgimə yalingaq kaytimən; həmmini Pərvərdigar [manga] bərgən, əmdi Pərvərdigar [mandın] elip kətti; Pərvərdigarning nəmiqə təxəkkür-madlıya kəyturulsın! — dedi. **22** Bularning həmmisidə Ayup gunah kilmidi wə yaki Hudani həqkandaq nəlayilikli bilən əyiblimidi.

2 Yənə bir kün, Hudanıng oqulları Pərvərdigarning huzurioja hazır boluxka kəldi. Xəytanmu ularning arisioja kiriwaldı. **2** Pərvərdigar Xəytandin: — Nədin kəlding? — dəp soridi. Xəytan Pərvərdigaroja jawabən: — Yər yəzini kezip paylap, uyak-buyakları aylinip qərgiləp kəldim, — dedi. **3** Pərvərdigar uningoja: — Mening kulum Ayupka dikkət kılqansən? Yər yəzidə uningdək mukəmməl, durus, Hudadin korkidiojan həm yamanlıktın yırak turidiojan adəm yok. Məyli sən Meni uni bikardin-bikar yutuwetixkə dəwət kılqan bolsangmu, u yənilə sadakətlikidə qing turuwaitidu, — dedi. **4** Xəytan Pərvərdigaroja jawabən: — Hər adam eż jenini dəp terisini berixkimu razi boludı, hətta həmma nemisiniñu berixkə təyyardur; **5** Bırak Sən hazır kolungni sozup uning səngakatlırıqə təqsəng, u Səndin yüz ərüp tillimisa [Xəytan bolmay ketəy]! — dedi. **6** Pərvərdigar Xəytanoja: — Mana, u hazır sening kolunda turuwaitidu! Bırak uning yenioja təqəm! — dedi. **7** Xundak kılıp Xəytan Pərvərdigarning huzuridin qıkıp, Ayupning bədinin tapinidin bexioqıqə intayın azablik hürrək-hürrək yarilar bilən toxküzuwətti. **8** Ayup bolsa bədinin tatalıqxırdax üçün bir sapal parqisini koliqə elip, külliükə kirip olturdu. **9** Alyalı uningoja: — ejəba sən tehiqə eż sadakətlikində qing turuwtamsən? Hudani karoqa, olüpələ tütəx! — dedi. **10** Lekin Ayup uningoja: — Sən həməkət ayallardək gəp kiliwatisən. Biz Hudanıng yahxılıkını kobul kılqanıkanəmiz, ejəba uningdin kəlgən külpatnemu kobul kılıxımız kerək əməsmu? — dedi. Ixlarda Ayup eçizdə heqkandaq gunah etküzmidi. **11** Ayupning dostlirlərin üqeylən uningoja qüxkən kılپettin həwərdər boldı. Ular, yəni Temanlık Elifaz, Xuhalıq Bildəd wə Naamatlık, Zofar degen xixilər bolup, eż yurtlridin qıkıp, Ayupka həsdaxlıq bildürütək həm tasallı berix təqün uning yenioja berixkə billə keliqxəndi. **12** Ular keliplər yıraktına uningoja kariwidı, uni toniyalmay kəldi-də, awazlırını ketürüp yioqlap taxlıdı. Hərbiri eż tonlurunu yirtiwetip, topa-qanglarnı asmanoja etip eż baxlırioja qeqixti. **13** Ular uning bilən billə dak yərdə yətə keqə-kündüz olturdı, uningoja həqkim gəp kilmidi; qünki ular uning dərd-əlimining intayın azablik, ikənlilikini kərüp yətkəndi.

3 [Yətə kündin] keyin, Ayup eçiz eqip [əhəwaliqə karita] eżining kerüwatkan künigə lənət okup mundak dedi: — **3** «Mən tuqulqan axu kün bolmioqan bolsa boptikan! «Oqul bala apirdə boldı!» deyilgən xu keqə bolmioqan bolsa boptikan! **4** Xu künni zulmət kaplıqan bolsa boptikanlı Əxtə turoqan Təngri kez aliddin xu künni yokitiwətən bolsa boptikan, Kuyax nuri uning üstügə qüxürülmisə boptikan! **5** Xu künni karangoçuluq həm olümüng kelənggisi eż koyniojaalsa boptikan! Bulutlar uni yutup kətsə boptikan, Xu künni kün karangoçulatkuqlar korkitip kətküzivətən bolsa boptikan! **6** Xu kəqnı — Zulmət tutup kətsə boptikan; Xu kün yil iqidiki [baxkə] künərlər bilən billə xatlanmışa boptikan! Xu kün aynıng bir kün bolup sanalmışa boptikan! **7** Mana, xu keqida tuqut bolmısə boptikan! U keqidə heqkandaq xad-huramlıq awaz yangrimisə boptikan! **8** Künlərgə lənət kılqoqçular xu küngə lənət kilsə boptikan! Lewiatanni kozojaxkə petinalaydiqanlar xu küngə lənət kilsə boptikan! **9** Xu kün tang səhərdiki yultuzlar karangoçulaxsa boptikan! U kün kuyax nuriñi bishuda kütəsə boptikan! Xu kün sübhining kapaklırinin eqilixini bishuda kütəsə boptikan! **10** Qünki xu kün meni kətürən balyatquning ixiklärini ətmigən, Mening kəzərimni dərd-əlməni kərəlməs kilmiojan. **11** Ah, nemixkə anamming körsikidin qüxüpla elüp kətməgindəmən?! Nemixkə korsakṭın qikkandila nəpəstin kalmıqandımən? **12** Nemixkə meni kobul kılıdioqan etəklər bologandu? Nemixkə

meni emitidiojan əməqklər bolqandu? **13** Muxular bolmiojan bolsa, undakta mən mənggü tinq yetip kalattim, Mənggülük uyuqloja kətkən bolattim, xu qaođa aram tapşan bolattim. **14** Xu qaođa əzliri üçünla hilwət jaylaroja mazar salođan yər yüzidiki padixaħələr həm məslıħatqılər bilən, **15** Yaki altun yoqkan, Əyliри kümüxkə tolojan bəğ-xahzadılər bilən bolattim; **16** Korsaktın məzgilsiz qüxüp kətkən yoxurun balidak, Nurni kərməy qaqrəp kətkən balidək hayat kəqürmigən bolattim. **17** Axu yərdə rəzzillər awariqiliktin haliy bolidu, Axu yərdə halidin kətkənlər aram tapidu; **18** Axu yərdə əsirlər rahəttə jəm bolidu, Ular əzgütürlərning awazını anglimaydu; **19** Ojeriblarmu həm uluqlarmu axu yərdə turidu, Kül bolsa hojayinidin azad bolidu. **20** Japa tartkuqloja nəmə dəp nur berilidu? Nemixkə dard-ələmgə qəmgenlərgə hayat berilidu? **21** Ular təxənalıq bilən əltümni kütidü, Bırak u kəlməydu; Ular elümni yoxurun gəhərnii kizip idigindinmu əwzəl bilidu, **22** Ular gorni tapşanda zor huxal bolup, Xad-huramlıqka qemidü. **23** Ez yoli eniksiz adəmgo, Yani Təngrinin tosiķi selinojan adəmgo nemixkə [nur wa hayat] berilidu? **24** Xunga tamikimning orniqa nalilirim kelidü; Mening kattik pəryadlırim xarkiratmidək xarkiraydu. **25** Qünki mən dəl körkən wəlhəxt ez beximoja qüxti; Mən dəl körkidiqan ix manga kəldi. **26** Məndə heq aramlıq yoktur! Həm heq hatırjəm əməsmən! Heq tinq-amanlıkim yoktur! Birak parakəndiqılık həman üstümgə qüxməktə.

4 Temanlıq Elifaz jawabən mundak dedi: — **2** «Birsən bilən sezləxməkqi bolsa, eojir alamsən? Birak kim aqzıja kəlgən gəpni yutuwatalaydu? **3** Kara, san kep adamlərgə təlim-tarbiya bərgən adəmsən, Sən jansız kollaroja küç bərgənsən, **4** Sezlirin dəldəngxip aran mangidiqanları rıobjətəndürgən, Tizliri pükülgənlərni yələgənsən. **5** Birak hazır newət sanga kəldi, Xuninglik bilən halingdin kətting, Balayı'apət sanga tegixi bilən, Sən alakəzədə bolup kətting. **6** İhlasmənliking tayanqing bolup kəlməgənmu? Yolliringdiki durusluq ümidiñning asası əməsmidi? **7** Esingga al, kim bigunaħ turup wəyran bolup bakkan? Duruslarning hayatı nəda üzütlüp kələqən? **8** Man kərginimdək, gunah bilən yər aqdurup awariqılık teriojanlar, Ohxaxla həsol alidu. **9** Təngrinin bir nəpisi bilənilə ular gumran bolidu, Uning oqazipining partlixı bilən ular yokılıp ketidu. **10** Xirning hərkirəxləri, Həm əxəddiy xirning awazı [bar bolsimu], Xir arslanlırinining qixliri sundurulidu; **11** Batur xir bolsa ow tapalmay yokılıxka yüzlindü, Qixi xirning küqukları qeqiliq ketidü. **12** — Mana, manga bir sez oqayibanə kəldi, Kulikimoja bir xiwirliojan awaz kirdi, **13** Tün keqidiki oqayibanə kərənünüxlərdin qıkkən oylarda, Adəmlərni qongkūr uyuq basında, **14** Korkunq wə titräkmə meni bastı, Səngəsəngəklerimni titritiwatti; **15** Kez aldımdın bir roh etüp kətti; Bədiniñidiki tüklirim hürpiyiş kətti. **16** U roh ornida midirlimay turdi, birak turkini kərelmidim; Kez aldımıda bir gəwdə turuptu; Xiwirliojan bir awaz anglandı: — **17** «İnsan balisi Təngridin həkkənli bolaladu? Adəm ez Yaratkuqisidin pak bolaladu? **18** Mana, U Ez kullirioja ixənmigən, Hətta porixtilirinimi «Nadanlıq kılıqən!» dəp əyibligən yərdə, **19** Uli topillardın boローン insanlar, Laydin yasalojan eylərde turoqular kandak bolar! Ular pərvanidinmü asanla yanjılıdu! **20** Ular tang bilən kəq arılıkda kukum-talkan bolidu; Ular heqkim nəzirigə almiojan haldə mənggүə yokılıdu. **21** Ularning qedir tanisi yulup taxlanqanoq? Ular heq danalıqka tehi erixməyla əltüp ketidilə!».

5 Keni, iltija kılıp bak, sanga jawab kılıqən barmikin? Muķəddəslərning kaysisidin panaħ tiləysən? **2** Qünki

əhməkninq aqqiki ezini əltüridü, Kəhri nadanning jeniqa zamin bolidu. **3** Mən ez kezüm bilən əhməkninq yiltiz tartıkanlığını kərgənəmən; Lekin xu haman uning makanını «Lənətə uqraydıl» dəp bildim, **4** Uning balılıri amanlıktı rıyaktrur; Ular xəhər dərvazisida sot kılınoğanda basturuldı; Ular oja heqkim hımayiqi bolmayıdu. **5** Uning həsulunu aqlar yəp tütügitidü; Ular hətta tikən arısında kələşənlərinimə elip tütügitidü; Kiltəqimə uning mal-müllüklerini yutuwelixə təyyar turidu. **6** Qünki awariqilik əzəldin topidin ünüp qıkmayıdu, Külpətmə yərdin əsüb qıkqanmu əməs. **7** Birak uqkun yüksəlioja uqidoqandak, İnsan küləpərtartıxka tuqulqołandur. **8** Ornungda mən bolsam, Təngriçilə murajiet kılattım, Mən iximni Hudayimojila tapxuriwetəttim. **9** U hesabsız karamətlərni, San-sanaksız mejizilərni yaritidu. **10** U yərgə yamojuş təkdim kılıdu; U dala üstigə su əwətip beridu. **11** U pəs orunda turidiojanlarning mərtiwişini üstün kılıdu; Matəm tutkənlər amanlıqka kətürülidü. **12** U hiyligərlərning niyatlılarını bikar kiliwetidü, Nətijidə ular ixini püttürəlməydu. **13** U məkkələrni ez hiyligərləkidiñ tuzakka alıdu; Əgrilarning nəyrəngli ekitip ketildi. **14** Kündüzdə ular қarangoğulukka uqraydu; Qüxtə tün keqidək silaxturup mangidu. **15** Birak u miskinlərni məkkələrning kılıqı wə aqzidin kütkəzidü, Ularnı kütüklərning qanggilidin kudratlıq koli bilən kütkəzidü. **16** Xunga, ajızlar üçün ümid tuqulidu, Kəbilihək aqzını yumidu. **17** Kara, Təngri iibrat bərgən adəm bahtıktur, Xunga, Həmmigə Kadiřinən tərbiyisigə səl karıma jumur! **18** Qünki U adəmni yarilandırıdu, andin yarını tangidu; U sanjiydu, birak Uning kolları yənə sakayıtdı. **19** U seni altə kiyinqılıkın kütkəzidü; Hətta yətə küləpətə heqkəndək yamanlıq sanga təqayaydu. **20** Aqarqılıkta U sening tülümingə, Uruxta U sanga urulqan kılıq zərbisigə nijatkar bolidu. **21** Sən zəhərlik tillarının zərbisidimən baxpanahlıq iqığa yoxurunişen, Wəyranqılık kəlgəndə uningdin heq korkmaydiojan bolisən. **22** Wəyranqılık wə kəhətqılık alındıa külüplə koyisən; Yər yüzidiki haywanlardınmu heq korkmaysən. **23** Sən daladiki taxlar bilən əhədiddəx bolisən; Yawai hayvanlarmu sən bilən inək etidü. **24** Sən qedirinqning tinq-amanlıqta bolidiojanlığını bilip yetisən; Mal-mülküngi editlisəng, həmmən nəməngning təl ikenlikini baykəsan. **25** Nəsling kep bolidiojanlığını, Pərzəntliringning ot-qəptək kep ikenlikini bilisən. **26** Sən ez wakətidə yetilip yiojloqan bir baqı buoqdaydak, Pəkət wakıt-saiting pixip yetilgəndələ yərlilikənə kirişən. **27** Biz ezmiz buni təkxüri tərgənəmiz — ular hakikətən xundaktrur. Xunga eżüngə anglap bil, bularnı eżüngə tətbiklə oylap bak!».

6 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** «Ah, mening dərdlik zarlırim tarazida elqənsən! Ah, beximoja qükkən barlık, bala-kaza bular bilən billə tarazılansa! **3** Xundak kılinsa u hazırla dengizdikə kumdin eojir bolup qıkıldı; Xuning üçün sezlirim tələwilərəqə boluwatidu. **4** Qünki Həmmigə Kadiřinən okliri manga sanjılıq iqimda turuwatidu, Ularning zəhərini rohim iqməktə, Təngrinin wəhimiñili manga karxi səp tütüp hujum kiliwati. **5** Yawa exək ot-qəp tapşanda həngramdu? Kala bolsa yəm-həxək üstidə mərəmdu? **6** Tuz bolmisa təmsiz nərsini yegili boladu? Ham tuhumning ekininə təməi barmu? **7** Jenim ularoja təgsimü səşkinip ketidü, Ular manga yirginlik tamaq bolup tuyulidu. **8** Ah, mening taxna bolqonim kəlsidi! Təngri intizarimni ijabət kilsidi! **9** Ah, Təngri meni yanjıp taxlisin! U kolını koypuwtip jenimin üzüp taxlaşka muwapiç kərsidi! **10** Xundak bolsa, manga təsəlli bolatti, Hətta rəhimsiz aqırıklärda kiynalsammu, xadlinattım; Qünki Muķəddəs Bologquning sezliridin tanmiojan bolattim! **11** Məndə əlümni kütükdek

yənə kənqılıq məqđur kəldi? Mening səwr-təkətlək bolup həyatimni uzartıxmıngə nemə nətijisi bolar? **12** Mening küküm taxtə qıngımu? Mening ətlirim mistin yasaloğanmıdı? **13** Əzümgə yardım bərgüdək məqđurum kalmıdı əməsmu? Hərkəndək akl-tədrüb məndin kooqlıwetilgən əməsmu? **14** Ümidsizlinip ketiwatqan kixığa dosti mehribanlıq kərsətmiki zərürət; Bolmisa u Həmmigə əkərdirdin korkuxtin waz keqixi mumkin. **15** Birak buradərlərim wakıtlıq «aldamqı erik» süyidək, Manga hələgərlək bilən muamilə kılmaqtı; Ular suliri ekip tütgigən erikə ohxaydu. **16** Erigən muz suliri erikə kirgəndə ular əkaradap ketidü, Karlar ularning iqidə yokılıp ketidü, **17** Əlar pəsilininq illixi bilən կұруп ketidü; Həwa issip kətəndə, izidin yokılıp ketidü. **18** Səpərdaxlar mangojan yoldın qikip, erikə burulidu; Ular erikni boylap mengip, qəldə ezip elidü. **19** Temalik karwanlarmu erik idzəp mangdi; Xebalik sodigərlərmü ularoja ümid bilən əkərdi; **20** Birak ular ixənginidin ümidsizlinip nomusta əkərdi; Ular axu yərgə kelixi bilən parakandıqılıkka uqrıdi. **21** Mana silər ularoja ohxax [manga tayıni] yok bolup käldeñlər; Silər korkunqluk bir wəhimini kerüpla korkup ketiwatisilər. **22** Mən silərgə: «Manga beringlər», Yaki: «Manga mal-mülükleringlardın hədiyyə kilinglər?» — degənni qaqañ dəp bəkçən? **23** Yaki: «Meni eziñküqining əkədin kütküzungular!» Yaki «Zorawanlarning əkədin geriğə pul bərsanglar!» dəp bəkçənmə? **24** Manga eğitip koyungular, stüküt kılımən; Nədə yoldın qıqqanlığimni manga kərsitip beringlər. **25** Toopra sezlər nemidegen etkür-hə! Birak əyibliringlər zadi nemini ispatlıyalaydu? **26** Ümidsizləngən kixinin gəpləri etüp ketidiojan xamaldək tursa, Pəkət sezlərnəli əyiblimaqjumusilar? **27** Silər yetim-yesirlarning üstüdə qək taxlixisiler! Dost-buradirıngalar üstüdə sodilixisiler! **28** Əmdi manga yüz turanə əkarap bekinqular; Aldinglərdila yalojan sez kılaləmdim? **29** Ətünimən, boldi kilinglər, gunah bolmısın; Rast, kaytidin oylap bekinqular, Qünki eziñming tooqırılıkım [tarazıda] turidu. **30** Tilimda hatalık barmu? Tilim yamanlığını zadi tetiyalmasmu?

7 İnsanqa zeminda jəwra-japa qekidiojan turmux bekitilgən əməsmu? Uning künliyi bir mədikarningığa ohxax əməsmu? **2** Kul kaqkurunning sayisiga təxna bolqandək, Mədikar ez əmgikining həkkini kiitkəndək, **3** Mana bılıħda aylar manga bekitilgən, Oħxelikkə tolqan keqilər manga nesip kılınojan. **4** Mən yatkınimda: «Qaqañ koparmən?» dəp oylaymən, Birak kəq uzundın uzun bolidu, Tang atkuqə pütün bir keqə mən tolojinip yatıman. **5** Ətlirim kurtlar həm topa-qanglar bilən kaplandı, Terilirim yerilip, yirinqap kətti. **6** Künlirim bapkarning mokisidinmü ittik etidü, Ular ümidsizlik bilən ayaqlıqay dəp əkərdi. **7** [Ah Hudal], mening Jenim bir nəpsasi halas. Kəzum yahxilikni kaytidin kerməydiqonlanğı esingdə bolsun; **8** Meni Kərgüqining ikkinqi kətəm manga қarımdaydu, Sən nəzirininqi üstüñqə qızıñğıningda, mən yokalojan bolimən. **9** Bulut qayib bolup, kaya kerünmigəndək, Ohxaxla tahtisaraqa qızıñqan adəm kaytidin qıqmaydu. (**Sheol h7585**) **10** U yənə ez eyigə kaytmaydu, Əz yurti uni kaya tonumaydu. **11** Xunga mən aqzimni yummay, Rohimning dərd-alimi bilən sez kīlay, Jenimning azabidin zarlaymən. **12** Nemixka Sən üstümdin kezət kilişən? Mən [hətərlilik] bir dengizmu-ya? Yaki dengizdiki bir ajdihamumən? **13** Mən: «Ah, yaqtan ornum manga rəhət beridu, Kərpəm nələ-pəryadimoja dərəmn bolidu» — desəm, **14** Əmdi Sən qızılxı bilən meni korkutiwatisən, Qayibana alamatlər bilən manga wəhima salisən. **15** Xuning üçün boqoluxumni, elünni, Bu səngəklirimgə əkarap olturuxtin artuk bilimən. **16** Mən ezjenimdir toydum; Mening məngtgüga

yaxioqum yok, Meni maylimqə koyiwətkin, Mening künlirim bihudidur. **17** İnsan balisi nemidi? Sən nemixka uni qong bilisən, Nemə dəp uninqoja kengül berisən? **18** Hər ətigəndə uni sürüxtürüp kelişən, Hər nəpəs uni sinaysən! **19** Kəqanoqıqə meningdin nəzirinğı almaysən, Manga kəqanoqıqə aqzimdi serik suni yutuvaloquđuk aram bərməysən? **20** Mən gunah kılıqan bolsammu, i insaniyətni Kəzətküqi, Sanga nemə kiliptimən?! Mən Sanga yük bolup kəldimmi? Buning bilən meni Əzungəgə zərbə nixani kılıqansınmu? **21** Sən nemixka menin itaatsizlikimni kəqürüm kılıp, Gunahımni sakıt kilməysən? Qünki mən pat arida topining iqidə ulhaymən; Sən meni izdəp kelişən, lekin mən məwjujt bolmayıman».

8 Andin Xuhaliq Bildad jawabən mundak dedi: — **2** «Sən kəqanoqıqə muxularını sezləysən? Aqzingidiki sezlər küllük xamaldək kəqanoqıqə qikidu? **3** Təngri adalətni burmilioquşumu? Həmmigə əkərdi adillikni burmilamdu? **4** Sening baliliring Uning aldida gunah kılıqan bolsa, U ularnimu itaatsizlikining jazasişa tapxurojan, halas. **5** Birak əgar eziñgə hazır qin kenglüngdin Təngrini izdisangla, Həmmigə əkərdiqə iltija kılısangla, **6** Əgar san sap dil həm durus bolqan bolsang, Xübhisizki, U sən üçün oyojni, Qoqum sening həkkaniyılıkqoja tolqan turaloqungu gülləndürüdü. **7** Sən dəsləptə etibarsız kəraloqan bolsangmu, Birak sən ahirida qoqum tehimu güllinisin. **8** Xunga səndin etüñayki, etkənki dawrlardın sorap bakkin, Ularning ata-bowlirining izdinixlirigim kengül koyoqin **9** (Qünki biz bolsaq tünügünlə tuqulqoñımız; Künlirimiz pəkət bi saya bolqaqka, heqnemini bilməymiz). **10** Sanga kərsətmə berip egətəleydiqən ular əməsmu? Ular ez kenglidikini sanga sezləməndu? **11** Latka bolmisa yekənlər egiz əsələmdü? Komuxluktki ot-qəpler susiz əsələmdü? **12** Ular yexil peti bolup, tehiqə orulmiojan bolsimu, Hərkəndək ot-qəptin tez tozup ketidü. **13** Təngrini untuqan kixilərninə həmmisining akiwtılırı mana xundaktır; Iplaslarının ümidi mana xundak yokça ketər. **14** Qünki uning tayanqını qürük bir nərsə, halas; Uning ixəngini bolsa əməqükninq toridur, halas. **15** U ez uwisişa yelinidü, birak u məzmut turmaydu; U uni qing tutuwaloqan bolsimu, birak u bardaxlıq beralmaydu. **16** U kuyax astida kekligən bolsimu, Uning piləkliri ez beqini kaplıqan bolsimu, **17** Uning yiltızlıri tax dəwişiga qirmixip kətkən bolsimu, U taxlar arısında orun idzidən bolsimu, **18** Lekin [Huda] uni ornidin yuliwətsə, Axu yər uningdin tenip: «Mən seni kermigən!» — dəydu. **19** Mana uning yolininə xadılık! Uningdin keyin orniqə baxķılıri tuprakṭın tündü. **20** Kara, Huda durus adamni taxlimaydu, Yaki yamanlıq kılıqulqların qolını tutup ularni yelimaydu. **21** U yənə senin aqzingini külke bilən, Ləwliringni xadılıq awazlırı bilən tolduridu, **22** Sanga nəprətləngənlərgə xərməndilik qaplinidu, Əskilərning qediri yokılıludu».

9 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** Way, seningla toopra, [dunya] həkikətən sən degəndək dəp bilimən! Birak insan balisi əkəndə kətəp Tangri aliddə həkkaniyılıkbalolisun? **3** Hətta əgar birsə uning bilən dəwalixkə petinalisa, Xu [kixi] məsililərning mingdin birigini jawab berəlməydi. **4** Uning kəlbidə qongkər danalıq bardur, U zor kük-qudratka igidur; Kimmu Uningoja əkarxi qikip, yürükini tom kılıp, Keyin tinqaraman kaloqan? **5** Taqlarnı qəzipidə qulatqanda, Ularoja heq bildürməyala ularni yulup taxlaydu. **6** U yər-zeminni tawritip ez ornidin kozojitidu, Xuning bilən uning tüvrükli titrəp ketidü. **7** U kuyaxka kətürüləmə dəp sez kılısla, u kopmaydu; U [halisa] yultuzlarningmu nurini peqətləp koyalaydu. **8** Asmanlarnı

kəng yayoqı pəkət udur, U dengiz dolkuluları üstigə dəssəp yürüdü. **9** U yətə karakçı yultuz, Orion yultuz türkümi wə kəlb yultut topını, Jənubiy yultuz türkümlerini yaratıqan. **10** U həsablıosuz uluq ixlarnı, Sanap tügitalməydiyan karamət ixlarnı kılıdu. **11** Kəra, U yenimdin etidü, bıraq mən Uni kərmaymən; U etüp ketidü, bıraq Uni baykiyalmaymən. **12** Mana, U elip ketidü, kim Uni Əz yoldın yanduralisun? Kim Uningdin: «Nəmə kiliwatisən» dəp soraxka petinalisun? **13** Təngri oğzipini kayturuwalmaydu; Raħabning yardəmqiliri Uning ayojoqa bax egidu. **14** Xundak turukluk, mən kəndakmu uningoja jawab bərəlayttim. Mən munazırə kılqudak kəndak səzlərni talliyalayttim? **15** Mubada mən həkkaniyi bolsammu, Mən yənilə Uningoja jawab bərəlməydim; Mən pəkət sotqimoja iltijala kılalayttim. **16** Mən Uningoja ixtiya kılqan wə U manga jawab bərgən bolsımı, Mən tehi Uning sadayimni anglojanlılıqoja ixənq kılalmıojan bolattim; **17** U boran-qapkunlar bilən meni ezidü, U yarılırımni səwəbsiz awutmaktə. **18** U manga hətta nəpəs elixkimu ruhsat bərməydi, əksiqə U manga dard-ələmni yüksəlliwti. **19** Küq-kudrat töçrisida gap kilsək, mana, Uningdin künlük [yənə baxka kim] bar? Adalatkə kəlsək, kim Uni sotka qakıralisun?! **20** Mən əzümni aklimaqçı bolsam, əz aqzım əzümni gunahka paturar, Kosursız boləjan bolsam, U yənilə meni əgri dəp bekitər. **21** Birak mən əslidə eyibsiz idim. Məyli, ezmünnig kəndak bolidiojanlığım bilən pərvayim pelek! Əzjenimdin toydum! **22** Həmmə ix ohxax ikən; xunga mən daymənki, U duruslarnımu, yamanlarnımu ohxaxla yokitidu. **23** Tuyuksız bexioja kəza kəlip elsə, U bigunahlaroja kiliñojan bu sinakğa karap kılıdu. **24** Yər üzü yamanlarning koliqa tapxurıldı; Birak U sotqılların kezlini bu adalatsızlıkni kerəlməydiyan kılıp koyıldı; Muxundak, kılquqı U bolmay, yənə kim bolsun? **25** Mening künlürim yəltapaning yügüritixidinmə tez etidü; Ular məndin keqip ketidü, Ularning heqkəndak yahxılıkı yoktur. **26** Ular komux kemilərdək qapsan etüp ketidü; Alojır bürküt owni tutkılı xungoqoşandək tez mangidu. **27** Əgər: «Nał-paryadtın tohtap, Qirayimni tutuldurməy hux qıray bolay» desəmmə, **28** Mən yənilə azablırımmıng həmmisidin körkup yürimən; Qünki Seni meni bigunah həsablımaydu dəp bilmən. **29** Mən həman əyiblik adəm bolsam, Mən bihudə japa tartıp nemə kılıy? **30** Hətta kar süyi bilən yuyunup, Kolumnu xunqə pakizliojan bolsammu, **31** Sən yənilə meni əmrərzə qəmtüldürisənki, Əz kiyimimmi məndin nəpratlinidəjan bolidu! **32** Qünki U man Uningoja jawab bəralığında, manga ohxax adəm əməs. Mening Uning bilən sotta dəwälaxkuqılıkım yoktur. **33** Otturımızda hər ikkimizi əz koli bilən təng tutidiojan kelixtürgüqi bolsidi! **34** U Əzining tayikini məndin yirak kilsən, Uning wəhimişi meni körkətmisun; **35** Xundila mən Uningdin körkməy səzliyəleyttim; Birak əhwalim undak, əməstur!

10 Mən əzjenimdin nəprətlinimən; Əz dərdimni təküləwaly; Kəlbimdiki ah-zarimni seziqliwaly. **2** Mən Təngriga: «Mening gunahımni bekitmə; manga kərsətkinki, Sən zadi nəmə üçün mən bilən dəwälxisən? **3** Adəmni əzgining, Əz kolung bilən yaratķıningni qətə kakkining Sanga paydılıkmu? Yamanlarning suyıkastığə nur qaqqıning yahxım? **4** Sening kezüng insanningkidək ajizmu? Sən adəmlər kərgəndək hirə kərəmsən? **5** Sening künlüring elidiojan insanning künlüridək qəkkılıkmu? Sening yilliriring insanning yilliridak kışkım? **6** Sən menin razıl adəm əməslikimmi bilip turup, Sening kolungdin kutuldurmuşdək heqkimning yoklukunu bilip turup, Nemixka menin hatalıkımni sorap yürisən? Nemixka menin gunahımni sürüxtürisən?» — dəymən. **8** — Sən Əz kolliring

bilən meni xəkilləndürüp, bir gəwdə kılıp yaratkənsən; Birak Sən meni yokatmakqıṣən! **9** Sən layni yasinqandək meni yasinqıningni esingə tutkəysən, dəp yelinimən; Sən meni yəna tuprakka kayturamsən? **10** Sən [ustilik bilən] meni süttə kuyup qaykap, Meni irimqıtkə uyutkan əməsmə? **11** Sən terə həm at bilən meni kiyindürgənsən, Ustihan həm pəy bilən birləxtürüp meni tokuqənsən. **12** Sən manga hayat həm mehîr-xəpkət təkdim kılqənsən, Sən seygüng bilən rohimdin həwər alındı. **13** Birak bu ixlar Sening kəlbingdə yoxurukluk idi; Bularning əslidə kəlbingdə pükiikkilini bilimən. **14** Gunah kılqan bolsam, Sən meni kəzitip yürgən bolatting; Sən menin kəbiliyikimni jazalımay koymayıttıng. **15** Razıl həsablanıqan bolsam, manga bala keləttii! Həm yaki həkkaniyi həsablansımmu, kattik nomuska qəməp, azabka qəmənginimə, Beximni yənilə kətürükə jür'ət kılalımyıttı; **16** Hətta [beximni] kətürükə jür'ət kilsəmmu, Sən əxəddi xirdək menin peyiməq qüxötting; Sən manga karamət küküngni arkə-arğının kəsirötting. **17** Sən meni əyibləydiyan guwahqılıringni kaytidin aldimoja kəltürisən; Manga kəritilojan oğzipingni zor kilsən; Küqliring manga karxi dolkunlap kalməkta. **18** Sən əslidə nemixka meni balyatkudin qıçaroqənsən? Kaxki, mən qaqrəp kətkən bolsam, həq adəm meni kərməs idi! **19** Mən heqkəqan bolımojan bolattim! Balyatkudin biwasita gərgə apırlıqan bolattim! **20** Mening azojina künlirim tügəy degen əməsmə? Xunga mən barsa kəlməs yərgə baroqə, — Karangoşuluk, ölüm sayə boləjan zeminoja, — Zulmət bir zeminoja, yəni karangoşulukning ezining zeminoja, Ölüm sayisining zeminoja, Tərtipsiz, hətta əz nuri kəpəkarangoju kiliñojan xu zeminoja baroqə, Manga azrak, jan kiriş üçün, Ixningi bir dəklikə tohtat, məndin neri bol!».

11 Andin Naamatlik Zofar jawabən mundaq dedi: — **2** «Gəp mundak kəp tursa, uni jawabsız kəldurojılı bolmas? Səzəmən kixi ezzini aklısa bolamdu? **3** Sening səpsətəlirinq kəpəlikning aqzını tuwaklısa bolamdu? Sən mazak, kılıp səzligəndin keyin, heqkim bu ixni yüzüngə salısmışnu? **4** Qünki san: «Mening akidilirim saptur, Mən san [Hudanıng] alidda pakmən» — deding. **5** Ah, Təngri gəp kilsidi! Aqzını eqip seni əyiblisidi! **6** Xundak kılıp U danalıqning sirlərini sanga eqip bərsidi! Qünki danalıq ikki tərəpliktür! Təngrining gunahıngning heli bir kışmını kətürüwişip, uların etidiojanlığını obdan bilip koy! **7** Sən Təngrini izdigan təkərdirdim Uñi tüptin tonuyalamsən?! Həmmigə Kədirning qaksızlıkni qüxinip yetələmsən? **8** [Bündək danalıq] asmandın egizdur, [uningə erixixə] nemə amaling bar? U təhtisaradın qongkurdu, sən nemini bilələysən? (**Sheol h7585**) **9** Uning uzunluki yər-zemindin üzundur, Kənglikli dengiz-okeynlərin kəndgər. **10** U etüp ketiwetip, adəmni kamışa, uni sorakka qakırsa, kimmu Uni tosalisun? **11** Qünki U sahta adəmlərni obdan bilidu, U takxürməy turupla aldamqılıkni allikəqan kərüp boləjan. **12** «İnsan tuqulup bir yawa exəkninq təhiyigə aylanıqə, Nadan adəm dana bolur!». **13** Birak sən bolsang, əgər kəlbingni töörilatsang, Kəlungsı Hudaşa kərap sozsang, **14** Kəlungsı kəbiliyikni əzüngdin neri kilsang, Qediirlirində həq yamanlığni turqozumsıangla, **15** Sən u qəqədə yəzüngni kusursız kətürüp yürisən, Təvrənmas, korkunçsiz bolisən; **16** Japayingin untuysən, Hətta ekip etüp kətkən suni olyiqandək ularını əsləysən; **17** Künlüring qüxtiki nurdın yoruk bolidu, Seni hazır karangoşuluk basğını bilən, tangdək parlak bolisən. **18** Ümiding bar boloqqa, sən himayigə iga bolisən, Sən ətrapingoja hatırjom kərap aram elip olтурısan. **19** Rast, sən yatķıningda, heqkimning wəswəsisi bolmayıdu, əksiqə

nuroqunliojan kixilər sening hımmitingni izdəp kelidü. **20** Bırak rəzzillərning kezliyi nuridin ketidü, Ular oja qeqiqkə həq yox kalmayıdu, Ular ning ümidi nəpisi tohtaxtin ibarət bolidü, halas.

12 Ayup jawabən mundaq dedi: — **2** Silər bərhək əl-əhlisilər! **3** Meningmu silərdək ez əklim bar, əkildə silərdin kalmaymən; Bunqılık ixlarnı kim bilməydi?! **4** Mən ez dostliriməqə mazaq obyekti boldum; Məndək Təngrigə iltija kılıp, duasi ijabət bolan kixi, Həkkənəyi, durus bir adəm mazak kılındı! **5** Rahətət olturoqan kixilər kenglidə hərkəndək külپəti nazirigə almayıdu; Ular: «Külpətlər putlular teyilinə tələb olundu turoqan kixigə təyyar turidu» dəp oylaydu. **6** Karakqılarning qedirliyi awatlıxıldı; Təngrigə həkərət kəltüridiyojanlar aman turidü; Ular ezininə ilahini ez alkınida kətüridü. **7** Əmdi həyvanlardınnu sorap bak, Ular sanga əgitidü, Asmandiki uşar-kanatlarmu sanga dəyidü; **8** Wə yaki yər-zeminoja gəp kilsangqu, Umu sanga əgitidü; Dengizdiki beliklər sanga söz kılıdu. **9** Bularning həmmisini Pərvərdigarning kolı kilojanlıkinə kim bilməydi? **10** Barlik jan iglili, barlik at iglili, Jümlidin barlik insanning nəpisi uning kolididur. **11** Eojızda taamni tetiqandək, Kulakmu sezininə toqrırlığını sinap bacıdu əməsmə? **12** Yaxanojanlarda danalıq rast tepiləndi? Künlininə kəp boluxi bilən yorutulux kələmdü? **13** Uningdila danalıq, həm kudrat bar; Uningdila yolyoruk həm yorutux bardur. **14** Mana, U harab kilsa, həqkim kaytidin kürup qıkalmayıdu; U qəməp koyoqan adəmni həqkim koyuvetəlməydi. **15** Mana, U sularını tohtiitiwalsa, sular kurup ketidü, U ularını koyup bərsa, ular yər-zeminni besip wəyrən kılıdu. **16** Uningda küq-kudrat, qin həkmətmi bar; Aldioquqi, aldanouqimu uningoja təwədürü. **17** U məslihətqılerni yalingaq kıldırup, yalap elip ketidü, Sorakqılarnı rəswa kılıdu. **18** U padixahlar [əl-əhlige] saloqan kixənlərini yexidü, Andin xu padixahları yalingaqlap, qatraklırinə lata bilanla kaldırup [xərməndə kılıdu]. **19** U kahınları yalingayaq mangdurup elip ketidü; U küq-hökükəldərləri aqdurduru. **20** U ixənqlik karalojan zatlarning aqzını etidü; Aksakkallarning əklini elip ketidü. **21** U akşengəklärning üstüga həkərət tekidü, U palwanlarning bəlweçini yexip [ularını küqsiz kılıdu]. **22** U karangoquluktiki qongkūr sirlərini axkarilaydu; U ölümüning sayısını yorutidü. **23** U al-yurtlarnı uluqlaxturidu həm andin ularını gumanr kılıdu; Əl-yurtlarnı kengəytidü, ularını tarkitidü. **24** U zemindiki əljamaətninə kattiwaxlirining əklini elip ketidü; Ularını yolsız dəxt-bayawanda sərsan kılıp azduridü. **25** Ular nursizlandurulup karangoqulukta yolni silaxturidu, U ularını məst bolup kələjan kixidək galdı-guldung mangduridü.

13 Mana, meninə kezüm bularning həmmisini kərüp qıkkən; Meninə külükim bularını anglap qüxəngən. **2** Silərning bilgənlirinqlarnı mənəmə bilimən; Meninə silərdin kəlixküçilikim yok. **3** Bırak meninə arzuyum Həmmigə qadir bilən səzlixit, Meninə Huda bilən munazirə kiloqum kelidü. **4** Silər bolsanglar təhmət qaplıqlıqlar, Həmmimələr yaramsız tewipsilər. **5** Silər pəkətlə sükütte turoqan bolsanglar'idi! Bu silər üçün danalıq bolatti! **6** Meninə munazirəmə kulaq selinglər, Ləvlirimidiki muhakimilərni anglap bekinqər. **7** Silər Hudanıng wakalatqısı stüpitidə boluwelip biadıl səz kılamsılar? Uning üçün hıylə-mirkilik gəp kilməkqimusılər? **8** Uningoja yüz-hatırə kılıp [huxamat] kilməkqimusılər? Uningoja wakalatən dəwa soriməkqimusılər? **9** U iq-baqrıqlarını ahfurup qıksa, silər üçün yahxi bolattımu? Insan balisini aldiqandək uni aldiməkqimusılər? **10** Silər yüz-hatırə kılıp yoxurunqə huxamat

kilsanglar, U qokum silərni ayıblaydu. **11** Buningdin kərə Nuning həywisiñin silərni korkatqını, Nuning wəhimiñin silərgə qüxkini tüzük əməsmə? **12** Pənd-nəsihətinglər pəkət küləgə oxhax sezər, halas; Silər [ixənq baqlıqan] istihkaminglər pəkət lay istihkamlar, halas. **13** Meni ihiyiarimoja koyuwestip zuwan sürmənglər, meni gəp kilojili köyunglər. Beşiməqə hərnemə kəlsə kəlsən! **14** Kəndakla bolmisun, jenim bilən təwəkkul kılımən, Mən jenimni alkiniñə elip koyımən! **15** U jenimni alsımı mən yənilə Uni kütimən, Uningoja tayinimən; Bırak qəndakla bolmisun mən tutkən yollarımnı Nuning aldida aklimaqimən; **16** Bundak kiliçim manga nijatlıq bolidü; Qünki iplas bir adam uning aldiqə baralmayıdu. **17** Sezilrimiñi dikkət bilən anglangalar, Bayanlıriməqə obdan kulak selinglər. **18** Mana, mən ez dəwayimni tərtiplik kılıp təyyar kıldım; Mən eziünnin həkikətən aklınıñiojanlıqimni bilimən. **19** Mən bilən bəs-munazirə kiliçiojan keni kim barkin? Hazır süküt kiloqan bolsam, tiniktin tohitoqan bolattı! **20** [Ah Huda!] Manga pəkət ikki ixnilə kiliplər bərgin; Xundak boloqändila, mən eziünni Səndin qaçurmamən: **21** — Kolungni məndin yırak kiloqin; — Wəhiməng meni korkatmisun. **22** Andin meni sot kiliçka qakir, mən sanga jawab berimən; Yaki mən Sanga [dəwayimdin] söz kilsam, Sənmə manga jawab berisən. **23** Mening kəbihliklirim həm gunahlırim zadi qanqlik? Itaatsizlikim həm gunahımna manga kersitip bar! **24** Nemixə didaringni məndin yoxurisən? Nemixə meni Əz dixmining dəp bilding? **25** Uyak-buyakça uqurutelidilən anqiki bir yopurmakına wəhimiña salmaqimusən? Kurup kətənənə halnali kooqlımkəqimusən? **26** Qünki Sən mening üstümdin zəhərdək ərzlərini yazısan, Sən yaxlılımdıki kəbihliklirimni manga kəyturutwasın. **27** Mən qırıp kətənənə bir nərsə, Mən pəkət kiyə yegan bir kiyimla boloqim bilən, Lekin Sən mening putlirimni kixənləysən, Həmmə yollarımnı kezitip yürisən; Tapalıriməqə mangmaslik üçün qək sizip koyojənsən.

14 Anidin tuqulqojanlarning künlli azdur, Palakət uningoja yاردur. **2** U güldək dunyaçqa kelipləndin tozuydu, U [kuyax aliddin] sayığə oxhax keqip ketidü. **3** Bırak Sən tehi xundak bir ajiz boluoqioja kezüngi tipik, Meni Əz aldingəja sorakka tartiwatamsən? **4** Kim napak nərsilərdin pak nərsini qıkrılaydu? — həqkim! **5** [Insanning] künlli bekitilgəndikin, Nuning aylırınıñan Sening ilkingdə boloqändikin, Sən uning ətsə bolmaydiqan qəklirini bekitkändikin, **6** Uning bir'az dəm elixi üçün uningdin kezüngi elip kəqkən, Xuning bilən mədikardək uningoja əz künlliridin səyünük nesip bolsun! **7** Qünki dərəh kesiwetilgəndin keyin, kayaşa esüxtin tünd bar; Buninglik bilən uning yumran bishliri tügəp kətməydi; **8** Uning yiltizi yərdə kurup kətəkən bolsimu, Uning ketiki topida ölüp kətəkən bolsimu, **9** Bırak suning purikı bilənla u yənə kəkiridü, Yumran ot-qəptək yengi bishləri qıkrıdu. **10** Bırak adəm bollaşdı, ilajısz onda yatıdu, bərhək, İnsan nəpəstin kəlidü, andin nada bolidü? **11** Dengizdiki sular paroja aylınip tügəp kətəkəndək, Dəryalar kəqojırap kurup kətəkəndək, **12** Ohxaxla adəm yetip kəlsila kəytidin turmadı; Asmanlar yokimiqoqua, ular oyojanmadı, uyķudın turmadı. **13** Ah, təhtisaraqə meni yoxurup koysang idi, Oqəziping etüp kətəkütqə meni məhpip saklap koysang idi, Meni esingə aldiqən bir wakitsaştnı manga bekitip bərsəng idi! (**Sheol h7585**) **14** Adəm elsa, kayaşa yaxamdu? Xundak bolsa manga xundak eżgixirə wakti kəlgılıq, Muxı japaşa tolqan künlliřim etküqa, səwr-takət bilən kütəttim! **15** Xundak bolsa Sən meni qakırsang, jawab berəttim; Sən Əz kolung bilən yaratqıningə ümid-arzuyung bolatti. **16** Bırak Sən hazır hərbir dəssigən kədəmlirimni

sanap, Gunahimni kezitiwatisənəq! **17** Itaətsizlikim haltyoqas selinip peqətləndi, Gunahimini dəwə-dəwə kılıp saklap koydung. **18** Dərwəkə taopru yimirilip yokalıqandək, Tax eż ornidin təwrinip kətkəndək, **19** Sular tax-xeojillarnı upritip yokatkəndək, Topanlar zemindiki topını süpürüp kətkəndək, Sən adamning ümidiyi yok kilişən. **20** Sən mənggütə uning üstidin qəlib kelişən, Xunga u dunyadın ketidü; uning qirayını tutuldurisən, Uni Əz yenigidin yırak kilişən. **21** Uning oğulları hərmətə erixidü, biraq u buni bilməydi; Ular pəs kılınsımı, Birək uning bulardınmu həwiri bolmayıdu. **22** U [pəkət] eż tenidiki aqırıqindınlə azablinidü, U kenglida ezi üçünla həsrətnamət qekidü.

15 Temanlıq Elifaz buningə jawabən mundak dedi: — **2** Danixman kixinin kuruk, xamaldək səpsətə bilən jawab berixi tooprımu? [Danixmən] qorsikini issik məxriq xamili bilən toyozusza bolamdu? **3** Paydisiz sözlər bilən, Tayini yok gəplər bilən munazirilixxi muwapıkmı? **4** Bərhək, sən imanıhləsnı yok kiliwətməkqisən, Hudanıng aldida dua-istikamətkə tosalıqı bolisən. **5** Qünki kəbihlikinq aqzinqoşa sez salıdu, San makkarlarning tilini tallap kollinisən. **6** Mən əməs, bəlkı eż aqzinq ezüngüng gunahıngını bekitidü, Əz ləwliring sanga kərxi guwahlıq beridü. **7** Sən insanlar iqidə tunji bolup tuquqluşanmu? Sən taq-dawanlardın awwal apırdı bozlanmu? **8** Təngrininq mahpiy kenginxin anglap kəlgəməmusən? Danalıq sən bilənlə qəklinəmdü? **9** Sən bilgənlərni bizning bilmədiqənlərimiz barmu? Sən qüxəngənni bizning qixənməydiojinimiz barmu? **10** Akşakallar həm kerilar bizning təripimizdə turidü, Ular sening atangdinimu yaxta qongdur. **11** Təngrininq təsəlliliri, Yəni sanga mulayimlik bilən eytən muxu söz sən üçün azlık kılamdu? **12** Nemixkə kəngülninq kəyniqə kirip ketisən? Kezüngni nemiga parkırıtsən? **13** Xundak kılıp sən rohinqni Təngrigə kərxi turoquzdung, Eçizindin xundak sözlərning qılıqıçıya yol koyutatisən! **14** İnsan nema idi? Əz-əzinı pakliyaliqdək? Anidin tuqulojan adəm balisi nema idi? Həkkənayı bolaliqdək? **15** Kara, [Huda] Əz mukəddəslirigimü ixənmigən yərdə, Asmanlarmı uning nəziridə pak bolmijoq yərdə, **16** Yirginqlik bozjan, sesip kətkən, Kəbihlikni su iqlikəndək iqidiojan insan balisi zadi kəndək bolar? **17** Mən sanga kərsitəy, manga kulak sal; Kezüm kergənni bayan kilməqimən. **18** Danixmənlər ata-bowlirilərin bularını angliojan, Yoxurmay bularını bayan kilojan: — **19** (Pəkət xularojla, [yəni ata-bowlirijoqla] yər-zemin tapxurulənəndi, Ularning arisidin yat adəm etüxkə petinalmaytti) **20** — Rəzil adam barlıq künləridə azablinidü, Zalim kixığa yıllar sanaklıla bekitilgəndür. **21** Uning kuliqıqa wəhəmiləرنən awazı kirdü, Bayaxatlıklıda bulangçı uning üstüge besip qüxdü. **22** Karangojuluktin kutuluxka uning kəzi yətməydi, U kılıq bilən qepilixə saklanoşandur. **23** U ax izdəp: «Zadi nədin teplər?» dəp yolda tenəp yürüdü, U zulmət künining uningoşa yekinläxanlığını bildi. **24** Dərdələm həm azab uningoşa wehime kilişə, Hujumqa təyyar bozjan padixaaltıq uning üstidin qəlibə kilişə. **25** Qünki u Təngrigə kərxi kolini ketürgən, Həmmigə qadiroqa kük kərsətməkqi bozjan, **26** Xunga u boynını kattık kılıp, Kəp kəwətlək kalkənni ketürüp uningoşa karap etildi. **27** Yüzünü yaq başkanı balsimu, Bekinləri səmrəp kətkən balsimu, **28** U harabə xəhərlərda, Adam kənəqusi kalmədiqən, Kesək dülwiliyi boluxka bekitilgən eylərdə yaxaydu; **29** U heq beyiməydi, Uning mal-mülki bolsa üzülpü kilişə, Uning təlləkkatlırı zəmin üstidə kengəyməydi. **30** U karangojuluktin keçip kütulalımaydu, Yalçın uning xahlırını keydürüp kürutidü, [Hudanıng] bir nəpsi bilən u [dunyadın] ketidü. **31** U sahililikə tayanmışım!

aldinip kətkən, xunga sahililikning ezi uning in'ami bolidu; **32** Uning künii tehi toxmay turupla, Uning xehi tehi kəkirip bolmayıla, bu ixlər əmaləgə axurulidü. **33** Üzüm teli silkinip, tong üzümlər qüfür-üwetilgəndək, Zəytin dərihiminq qeqiqi eqilipla tekəlül kətkəndək bolidu. **34** Qünki iplaslarning jəmati tuqmas bolidu, Ot para yeganlarning qediririni keydürüwetidü. **35** [Birək] ular [hərdaim] yamanlıqni oylap, kəbihlik tuqduridü, Kenglidə həman hıylə-mikir təyyarlaydı.

16 Andin Ayup jawabən mundak dedi: — **2** Mən muxundak gəplərni kep anglioqanmən; Silər həmminglər azab yətküzidiqən ajayib təsəlli bərgüjə ikənsilər-hə! **3** Mundak watildə kılıqan gəplərlərning qəki barmu? Silərgə mundak jawab berixkə zadi nema kətratkuluk kıldı? **4** Halisamlı özüm silərgə oxhax söz kılalayttim; Silər menin ornumda bolidiojan bolsanglar, Mənmu səzlərni baoqlaxturup eytip, silərgə zərbə kılalaytim, Beximnimü silərgə karitip qaykışyalayttim! **5** Halbüki, man aksıq aqzımlı bilən silərni riqbatləndürəttim, Ləwlirimning təsəllisi silərgə dora-dərmən bolatti. **6** Ləkin menin sözəlxim bilən azabım azaymadu; Yaki gepimni iqimqə yutuwalisammu, manga nema aramqılıq bolsun? **7** Birək U meni həlsizləndürəwtə; Xundək, Sən pətükil ailəmən wayran kiliwətting! **8** Sən meni kamallidinq! Xuning bilən [əhəwalim manga] guwahlıq kılmakta; Mening oruk-kakxal [bađinim] ornidin turup özümni ayıblep guwahlıq kilişə! **9** Uning oqzipi meni titma kılıp, Meni ow oljisi kilişə; U manga karap qixini oququrlidit; Mening dütəminimdək kəzini alayitip manga tikidü. **10** [Adəmlər] manga karap [mazak, kiliçip] aqzını aqidü; Ular nəprət bilən məngzimqə qaqtaydu; Manga hujum kiliy dəp səp təzidü. **11** Huda meni əskilərgə tapxurojan; Meni razıllərning koliqə taxliwətənənən. **12** Əslidə mən tinq-amanlıqta turattim, biraq u meni paqaklıdi; U boynundan silkip bitqit kiliwətti, Meni Əz nixani kılıqanıken. **13** Uning okyaqılıri meni kapsıwaldı; Heq aymay U üçqay-baqrımmı yirtip, Ətümni yərgə təkliwətti. **14** U yər-bu yerimə üstü-üstüləp zəhim kılıp bəsüp kirdü; U palwandək manga karap etildi. **15** Terəmning üstüga bez rəht tipik koydum; Əz izzət-hərmitimni topa-qangoşa selip koydum. **16** Gərqə kolumnada heqkəndək zorawaniqlik bolnisimu, Duayim qın dilimdin bozjan balsimu, Yüzüm yioqa-zardin kizişirip kətti; Kapaklırimni ölüm sayisi bastı. **18** Ah, yər-zemin, kənimni yapmiojin! Nalə-pəryadim tohtaydiojanqa jay bolmioqay! **19** Birək mana, asmanlarda hazırlıma manga xəhit Boluoqı bar! Əxrlərdə manga kapalət Boluoqı bar! **20** Əz dostlırım meni mazak kılıqını bilən, Birək kezüm tehiqə Təngrigə yax tekəmkətə. **21** Ah, insan balisi dosti üçün kelixtiqügi bozjan, Təngri bilən adəm otturisidimə kelixtiqügi bəlsidi! **22** Qünki yəna birnəqqə yil etüxi bılənla, Mən barsa kəytmas yolda mengip kəlimən.

17 Mening rohım sunuk, Künlirim tūgə daydu, Gərlər meni kütəmkətə. **2** Ətrapımda aldamqı mazak kılıquların bar əməsmə? Kezümninq ularning eqitkəlukləqə tikiliplə turuxtin baxka amali yoktur. **3** Ah, jenim üçün Əzüng halıqan kapalətni elip Əzüngning aldida manga borun bozqaysan; Səndin baxka kim meni kollap borun bolsun? **4** Qünki Sən [dostlırımmı] kenglini yorukluktin kaldurojanısan; Xunga Sən ularnı qəlibidinmən məhrum kilişən! **5** Ələnimət alay dəp dostlırıqə pəxwa atkan kixinishing bolsa, Hətta balırırinə kezlirimi kor bolidu. **6** U meni al-yurtlarning aldida sez-qeqəkkə koydi; Mən kixılər yüzümgə tüküridiqən adəm bolup kəldim. **7** Dərdələmdin kezüm torlixip kətti, Barlıq əzalırim kələnggidək bolup kəldi. **8** Bu ixlərni kərəp duruslar

həyranuňas bolidu; Bigunaňlar iplaslaroqa qarxi turuxka kozojılıdu. **9** Birak həkkaniy adəm eż yolda qing turidu, Koli pak yürüdiqan adəmning küqi tohtawsız ulojiyidu. **10** Əmdi keni, həmminglar, yənə kelinglar; Aranglardın birmu dana adəm tapalmayman. **11** Künlirim ahiirlıx dəp kaptu, Muddialırim, kenglümdiki intizarlar üzüldi. **12** Bu adamlar keqini kündüzgə aylandurmakçı; Ular karangoçulukka karap: «Nur yekinlixiwatidu» deyixiwatidu. **13** Əgar kütsem, eyüm təhtisara bolidu; Mən karangoçulukka ornumi raslaymən. (**Sheol h7585**) **14** «Qırıp ketixni: «Sən menin atam!», Kurtlarnı: «Apa! Aqal!» dəp qakırıman! **15** Undakta ümidim nədə? Xundak, ümidimni kim kerəlisun? **16** Ümidim təhtisaranıng temür pənjiirilri iqığa qüxüp ketidu! Biz birlikdə topoja kirip ketimiz! (**Sheol h7585**)

18 Xuhalıq Bildad jawabən mundak dedi: — **2** Səndək adamlar kaqanojqıq mundak sezlərni tohtatmaysırlar! Silər obdan oylap bekinqıllar, andin biz sez kılımımız. **3** Biz nemixkə silərning aldinglarda həywınlar həsablinizmi? Nemixkə aldinglarda əhmək tonulımız? **4** Həy ezüngning oqəzipidə ezüngni yırtkuqi, seni dəpla yar-zemni taxlıwetiləndi! Taoj-taxılaz eż ornidin kətürülüp ketəndi?! **5** Kəndakla bolmısın, yaman adəmning qırıqi eşqürilidu, Uning ot-uqqunları yalkumlıydu. **6** Qədiridiki nur karangoçulukka aylinidu, Uning üstigə askan qırıqi eşqürilidu. **7** Uning məzmüt kədamları kisildiu, Əzininə nəsihətləri ezini mollak atkəzidu. **8** Qünki eż putliri ezini toroja əwətidu, U dəl tornıng üstigə dəssəydiqan bolidu. **9** Kiltək uni tapinidin iliwalidu, Tuzak uni tutuwalidu. **10** Yərda uni kütidioqan yoxurun aroqamqa bar, Yolida uni tutmakçı bolojan bir kəpənək bar. **11** Uni hər tərəptin wəhimilər besip korkititiyatidu, Həm ular uni iz koqlap koqlawatidu. **12** Maqdurunu aşarqılıq yep tüğətti; Palakot uning yenida paylap yürüdu. **13** Əlümning qong balisi uning terisini yəwatiqidu; Uning əzalırını xoraydu. **14** U eż qədiridiki amanlıktın yulup taxlinidu, [Əlümning tunjisı] uni «wəhimilərnin padixaḥı»ning aldioja yalap apirdi. **15** Əyidikilər əməs, bəlkı baxxıllar uning qedirida turidu; Turaloqsuning üstigə güngürt yaqdırulidu. **16** Uning yiltizi tegidin kərətulidu; Üstidiki xahlıri kesildi. **17** Uning əslimisimə yər yüzidikilərning esidin kətürülüp ketidi, Sirtlarda uning nam-abruiyı kalmayıdu. **18** U yoruklukturin karangoçulukka koqlıwetilən bolup, Bu dunyadın həydiwetili. **19** Əl-yurtta həqkəndək pərzəntləri yaki əwlədləri kalmayıdu, U musapir bolup turojan yəlrəndimə naslı kalmayıdu. **20** Uningdin keyinkilər uning küniga karap alakzadə bolidu, Huddi aldiniklərəmə qəqip kətkəndək. **21** Mana, kəbih adəmning makarılıri xübhisiz xundak, Təngrini tonumaydiqan kixininingmu orni qokum xundaktur.

19 Ayup jawabən mundak dedi: — **2** «Silər kaqanojqıq jenimni azablimakçısilər, Kaqanojqıq meni söz bilən əzməkçisilər? **3** Silər meni on kətim harlıdinglar; Manga uwal kılıxka nomus kilmaysılar. **4** Əgar menin səwənlilikim bolsa, Mən əmdi uning [dərdini] tartıman. **5** Əgar silər meningdin üstünlük talaxmakçı bolsanglar, Yüzüm alıldı xərm-hayani kərsitip meni əyiblimekçı bolsanglar, **6** Əmdi bilip koyunglarki, manga uwal kılıqan Təngri ikən, U tor bilən meni qırmacturup tartı; **7** Kəra, mən nələ-pəryad kətürüp «Zorawanlıq!» dəp warkırıymən, Birak həqkim anglimaydu; Mən warkırıymən, birak manga adalət kalmayıdu. **8** U yolumu meni ettiwalsısun dəp qit bilən tosus koydı, Kədəmlirimə karangoçuluk saldı. **9** U məndin xan-xəripimni məhərəm kıldı, Beximdin tajni tartıwaldı. **10** U manga hər tərəptin buzojunqılık kiliwatidu,

mən təgəxtim; Ümidimni U dərahni yuloqandək yuluwaldı. **11** Ożəzipini manga karitip kozojidi, Meni Əz düxmənləridin hesablıdi. **12** Uning koxunları səp tütüp atlandı, Paləmpayırlarını yasap manga hujum kıldı, Ular qədirimni körkəwoqa elip bargah tikiwaldı. **13** U kerindaxlırimi məndin neri kıldı, Tonuxlirimning mehrini məndin üzdi. **14** Tuqşanlırim məndin yatlıxip kətti, Dost-buradırlarım meni unutti. **15** Əyümdə turojan musapirlar, hətta dedəklirimmi meni yat adəm dəp hesablaydu; Ularning nəziridə mən musapir bolup kəldim. **16** Mən qakırımnı qakırsam, u manga jawab bərməydi; Xunga mən uningə aqzımlı bilən yelinim kerək. **17** Tinikimdin ayalimming kuskusi keliidü, Aka-uklirim sesiklikimdən bizar. **18** Hətta kiqik balılar meni kamıştıdu; Ornumundin turmaqçı bolsam, ular meni həkarətleydi. **19** Mening sirdəx dostlirimming həmmisi məndin nəprətlinidü, Mən seyqənlər məndin yüz oridi. **20** Ət-terilirim ustıhanlırimoja qaplıxip turidu, Jenim kıl üstüda kıldı. **21** Ah, dostlirim, manga iqinglər aqrisun, iqinglər aqrisun! Qünki Təngrinin koli manga kelip tagdi. **22** Silər nemixkə Təngridək manga ziyanxaxlık kılısilər? Silər nemixkə atliringə xunqə toymasırlı! **23** Ah, menin sezilrim yezilsidi! Ular bir yazmioja pütütlük bolojan bolatti! **24** Ular temür kələm bilən koqoxun iqığa yezilsidi! Əbədil'əbəd tax üstigə oyup pütülgən bolatti! **25** Birak mən xuni bilmənki, əzümning Həmjəmət-Kutkuzoqıq häyattur, U ahirot künida yər yüzidə turup turidu! **26** Həm menin bu terə-ətlirim buzulogandan keyin, Mən yenilə tenimdə turup Təngrinin kərimən! **27** Uni eztümlə eyni haldə kərimən, Baxxə adəmning əməs, bəlkı əzümning kezi bilən kərəyəmən; Ah, kəlbim buningə xunqə intizardur! **28** Əgar silər: «Ixning yiltizi uningdidur, Üni kəndə kılıq kılıqlıwetələyəmiz!» — desənglər, **29** Əmdi ezünglər kılıqlıq korkkininglər tütük! Qünki [Hudanıng] oqəzipi kılıq jazasını elip keliidü, Xuning bilən silər [Hudanıng] sotining kuruk gəp əməslikini bilisilər.

20 Andin Naamatlik Zofar jawabən mundak dedi: — **2** «Meni biaram kılıqan hiyallar jawab berixkə ündəwatiqidu, Qünki kəlbim biaramlıqta ərtənməktə. **3** Mən manga həkarət kəltürüp, meni əyibləydiqan sezlərni anglidim, Xunga menin roh-zehnim meni jawab berixkə kistidi. **4** Son xuni bilmənsənki, Yər yüzidə Adəm'atımız apiridə bolqandan beri, **5** Rəzzilarning qalıbə tantanisi kışkıdur, Iplaslarıng huxallıki birdəmliktur. **6** Undak kixinining xan-xəripi asmanıqə yətkən bolsimu, Bexi bulutlaroja tağaxsimu, **7** Yənilə ezininə pokidək yokap ketidi; Üni kərgənlər: «U nədidur?» dəydi. **8** U qüxtək uqup ketidi, Kaya tapkılı bolmayıdu; Keqidiki oqayıbanə alaməttək u həydiwetili. **9** Üni kərgən kez ikkinçi uni kerməydi, Uning turojan jayı uni kayta uqratmayıdu. **10** Uning oqulları miskinlərə xəpkət kılıxka majburlinidü; Xuningdək u hətta eż koli bilən bayılıklarını käyturup beridü. **11** Uning ustıhanlıri yaxlık maqduriyoja toləjan bolsimu, Birak [uning maqduri] uning bilən billa topa-qangda yetip kəlidü. **12** Gərqə razılık uning aqzıda tatlık, tetiōan bolsimu, Üni til astıqə yoxurojan bolsimu, **13** Üni yutkusi kəlməy mehribini üzəlmisimə, Üni aqzıda kəldursimu, **14** Birak uning kərnidiki tamıki əzgirip, Kobra yilanning zəhərigə aylinidu. **15** U bayılıklarını yutuwetidü, birak ularını yanduridü; Huda ularını axkazinidin qıkırıwetidü. **16** U kobra yilanning zəhərini xoraydu, Qar yilanning nəxti uni eltürüdü. **17** U käytidin erik-estənglerə həwas bilən kariyalmayıdu, Bal wə serik may bilən akıdiqan daryalardın huzurlinalmayıdu. **18** U erixkənni yutalmay käyturidü, Tijarat kılıqan paydisidin u həq huzurlinalmayıdu. **19** Qünki u miskinlərni ezip, ularını

taxliwatkən; U ezi salmiojan eyni igiliwalojan. **20** U aqkezəlktin əsla zerikməydu, U arzuliojan nərsiliridin heqkaysisini saklap kalalmaydu. **21** Uningçoja yutuwalojudak heqnərsə kalmaydu, Xunga uning bayaxatlıki mənggülük bolmaydu. **22** Uning tokkuzi təl bolqanda, tuyukşız kışılqılıq uqrayıdu; Hərbi ezilgürqininq koli uningoja karxi qikidu. **23** U korsikini toyoziwatkinida, Huda dahxətlik opezipini uningoja qüxürüdu; U ojizaliniwatkanda [əqəzipini] uning təstigə yaqdırıdu. **24** U temür koraldın keqip kütulsimu, Birak mis okya uni sanjiydu. **25** Təgkən ok kəynidin tartip qikiriwelginida, Yaltırak ok uqi ettin qikiriwelginida, Wəhimirə uni basidu. **26** Zulmət karangoçulun uning bayılıkrını yutuwetixə təyyar turidu, Insan püwlimigət ok uni yutuwalidu, Uning qədiridə kəlip kalojanırınımu yutuwetidu. **27** Asmanlar uning kəbəhlilikini axkarilaydu; Yər-zeminmu uningoja karxi kozojilidu. **28** Uning mal-dunyasi elip ketildi, [Hudanıng] oqəzplik künidə kəlkün uloqiyip ey-bisatini oqlitidu. **29** Hudanıng rəzil adəmga bəlgilərin nesiwişi mana xundaktur, Bu Huda uningoja bekitkən mirastur».

21 Ayup jawabən mundağ dedi: — **2** «Gəplirimgə kulaq selinglar, Bu silərnin manga bərgən «tasəllilirinqərlərinin ornida bolsun! **3** Sez kılıximoja yol koysanglar; Sez kilojinimdin keyin, yənə mazak kiliweringlar! **4** Mening xikayitim bolsa, insanoja karitiliwatamdu? Rohim kəndakmu bitakət bolmisun! **5** Manga obdan karanglarqu! Siler qoqum həyran kəlisərlər, Kəlungsular bilən aqzinqılları etiwalisilər. **6** Mən bu ixlar üstida oylansamla, wəhimişa qəmimən, Pütün atlırimni titrək basidu. **7** Nemixə yamanlar yaxiweridu, Uzun əmər kəridu, Hətta zor küq-hökükələk bolidu? **8** Ularning nəslə ez aldida, Pərzəntləri kez aldida məzmət əsidü, **9** Ularning eyləri wəhimidin aman turidu, Təngrining tayıki ularning təstigə tagməydu. **10** Ularning kəliləri jüplənəsə uruklimay kalmaydu, İniki mozaylaydu, Moziyinimə taxlimaydu. **11** [Rəzzillər] kiqiqə balılırinı koy padisidak talaqə qikiriweridu, Ularning pərzəntləri taklap-səkrəp ussul oynap yürüdu. **12** Ular dap həm qiltaroja təngkəx kılıdu, Ular naşying awazidin xadlinidu. **13** Ular kulinirləri awatqılıq iqidə etküzidü, Andin keznı yumup aqküqila təftisaraq qüxiq ketidü. (*Sheol h7585*) **14** Həm ular Tangrigə: «Bizdin neri bol, Bizning yolliring bilən tonuxkımız yoktur!» — dəydi, **15** — «Həmmigə Kadirdıng hizmitidə boluxning ərzigüdək nəri bardu? Uningçoja dua kilsək bizgə nema payda bolsun?!». **16** Karanglar, ularning bəhti ez əolidə əməsmə? Birak yamanlarning nəsihəti məndin nəri bolsun! **17** Yamanlarning qirojı ənqə ketimə eqidü? Ularnı ezlirigə layık küləptə basamdu? [Huda] oqəzipidin ularoja dərdlərni belüp berəndü? **18** Ular xamal aliddikə engizoja ohxax, Kara kuyun uqurup ketidiqən pahaloja ohxaxla yokamdu? **19** Təngri uning kəbəhlilikini balılırioja qüxiürükə kəldardamdu? [Huda] bu jazani uning ezigə bərsün, uning ezi buni tetisün! **20** Əzininə halaktitin ez kezi bilən kərsün; Əzi Həmmigə Kadirdıng kəhrini tetisün! **21** Qünki uning bekitilgən il-yaylıri tūgigindən keyin, U kəndakmu yənə ez eydikiliridin həzur-həlawət alalisun? **22** Təngri kattılarning üstidinmə həküm kəlojandin keyin, Uningçoja bilim egitələydiyan adəm barmidur?! **23** Birsə sak-salamət, pütünləy oqəm-əndixsiz, azadılıktə yilliri toxkanda əlidü; **24** Bekinləri süt bilən semiz əlidü, Ustihənlərinin yılıki heli nəm turidu. **25** Yənə birsi bolsa aqqık armanda tūgəp ketidü; U heqkandak rahət-paraoqət kərmigən. **26** Ular bilən billə topa-qangda təng yatidu, Kurutlar ularoja qaplixidu. **27** — Mana, silərnin nemini oylawatqənliliklərin, Meni qarilax niyətlirinqərləri bilimən. **28** Qünki silər məndin: «Esilzadining eyi nəqə kətkən? Rəzillərning turoqan qedirili nədidur?» — dəy-

sorawatisilər. **29** Silər yoluqlardın xuni sorimidinglərmə? Ularning xu bayanlırioja kəngül köymidinglərmə? **30** [Demək], «Yaman adəm palakət künidin saklinip kəlidü, Ular oqəzəp künidin kutulup kəlidü!» — [dəydi]. **31** Kim [rəzilning] tutkun yolini yüz turanə ayıbleydu? Kim uningoja ez kilmixi üçün tegixlik jazasını yegizidü? **32** Əksiqə, u həywət bilən yərlilikə ketürüp mengilidu, Uning kəbrisi kezət astida turidu. **33** Jiləning qalmiliri uningoja tatlık bilinidu; Uning aldidimə sansız adəmlər kətkəndək, Uning kəynidinmu barlıq adəmlər əgixip baridu. **34** Silər nemixə manga kuruq gəp bilən təsəlli bərməkqi? Silərnin jawabliringlərda pekət sahililikə tepildi!

22 Andin Temanlıq Elifaz mundak dedi: — **2** Adəm Hudaqə kəndakmu payda kəltüralisun? Dana adəmlərə Uningçoja nema payda kəltüralisun? **3** Sən həkkəniyə bolsangmu, Həmmigə Kadiroja nema bəhərə berələyettig? Yolliring əyibəz bolən təkdiridim, sən Uningçoja nema əqənimətlərni elip kələlaysən? **4** Uning seni əyibələydiyanlıq, Wə Uning sanga xikayatlar yətküzidiojini sening ihlasmən bolojining üçünmu-ya? **5** Sening rəzilliking zor əməsmə? Sening gunahlıring hesabsız əməsmə? **6** Sən kərindəlxirindən səwəbsiz kepiliğə aloğansən; Sən yalançıtxıları kiyim-keqəklərindən mahrum kiliwətəksən. **7** Həlsizlanqanlarqa sən bərmidinq, Aq kalojanlarqa axnimə ayap bərmidinq, **8** Gərqə sən yər-zeminkələk bolən koli uzun adəm bolsangmu, Yər-zemindən tutup hörmətinip kələğən adəm bolsangmu, **9** Sən tul hotunlarnımu kūlək kəl yanduroqənsən, Yetim-yesirlərinin kolinimə yanlıtwətəksən. **10** Mana xu səwəbtin atrapında tuzaklar yatidu, Uxtumtut payda bolən wəhimimünu seni basidu. **11** Xu səwəbtinməni seni karangoçuluk besip kərəlməs kıldı, Bir kəlkün kəlip seni ojərk kıldı. **12** Təngri ərhalanıq qokkısında turidu əməsmə? Əng egiz yultuzlarning nəkədər aliy ikənlikə qarap bak! **13** Birak sən: «Təngri nemini bildi? U rast xunqə zulmət karangoçulukta birməminə park etələmdə!» — dəvətisən. **14** Yənə: «Koyuk bulutlar uni tosiwalidu, Xunga U palək üstida aylınip mangoninida bizni kərməydu!» — dəysən. **15** Yaman adəmlər mangojan kona yolni sənmə tutiwerəmsən? **16** Ular waqtı toxmay turupla elip ketilgən, Ularning ulları kəlkün taripindən ekitilip ketilgən. **17** Ular Təngri: «Bizdin neri bol!» Həmmigə Kadir bizni kəlalısun? — dəytidə. **18** Birak, ularning eylərini esil narsılər bilən tolduroqan dal Uning Əzidur, Mən bolsam yamanlarning nəsihitidin yıraklıxlaməm! **19** Həkəkənlər ularning bərbət bolənlikini kərəp xadlinidu; Bigunahlar ularını mazak kılıp: — **20** «Bizgə karxi qıqqıqılar xübhisiz wəyran bolidu, Ot ularning bayılıklarını yutuwətməndü?» — dəydi. **21** [Xunga] Hudaqə boyusunup Uni tonusang, Xu qaçqılda sən aman bolisən; Xuning bilən sanga amət kelidu. **22** Uning aqzıdının kələğən nəsihətnimə kobul kıl, Uning səzərlərini kənglətgə pükit koy. **23** Sən Həmmigə Kadirdıng yenoja kəytip kəlsəng, mukərrərki, Kəytidin kürkəp qıkalayəsən; Əger sən kəbəhlilikni qedirilirindən yıraklıxlaştırsang, **24** Əger sən altunungni topo-qang təstigə taxliyalısan, Ofirdiki altunungni xiddətlik ekinning taxlirioja əkoxuwtəsən, **25** Undakta Həmmigə Kadirdıng Əzi sanga altun bolidu. Sening üçün sərhil kümüxmə bolidu. **26** U qaçqıda sən Həmmigə Kadirdin seyünisən, Yüzüngni Təngriqə karap ketürələysən. **27** Sən Uningçoja dua kilsang, U kulaq salıdu, Xundakla sənmə iqtənə kəsəmlirinqə əməl kilsən. **28** Sən kərəp kəlojən ix aməlgə axidu, Yolliring təstigə nur qüxicidu. **29** Adəmlər pas kiliqəndə, sən ularoja: «Ornunglardın turunqlar!» — dəysən, Xuning bilən [Huda] qırayı sunqoşanları kutkuzidu. **30** U hətta gunahı bar adəmmimə kutkuzidu, U əkolungdiki halallikin kutkuzulidu.

23 Ayup jawabən mundaq dedi: — **2** «Bügünmu xikayitim aqqıktur; Uning meni başkan koli ah-zarlırimdinin eojirdur! **3** Ah, Uni nadın tapalaydiojanlıkmını bilğen bolsam'ıdı; Undakta Uning olturadiojan jayioja barar idim! **4** Xunda mən Uning aldida dəwayımmi bayan kılattım, Aozımmını munazırılar bilən toldurattım, **5** Mən Uning manga bərməkqi bolqan jawabını biləyləttim, Uning manga nemini deməkqi bolqanlığını qüxinələyttim. **6** U manga karxi turup zor küqi bilən mening bilən talixamtı? Yək! U qoqum manga կulak salatti. **7** Uning həzurında həkkaniy bir adəm uning bilən dəwalixalaytti; Xundak bolsa, mən ez Sotqim aldida mənggügiqə akılanqan bolattim. **8** Əpsus, mən aloja կarap mangsammu, lekin U u yərdə yok; Kəynimə yansammu, Uning sayisınım kərəlməyəm. **9** U sol tərəptə ix kiliwatkanda, mən Uni baykiyalmaymən; U ong tərəpta yoxurunoqanda, mən Uni kərəlməyəm; **10** Birak U mening mangidiojan yolumuñ bilip turidu; U meni tawlioqandin keyin, altundək sap bolımən. **11** Mening putlirim uning kədəmlirigə qing agəxkən; Uning yolini qing tutup, heq qətnimidiim. **12** Mən yəna Uning ləwlirining buyrukidin bax tartmidim; Mən Uning aqzidiki sezlərni ez kengüldikilirindin kimmətlük bilip kədirləp kəldim. **13** Birak Uning bolsa birlə muddiasi bardur, kimmu Uni yolidin buruyalısın? U kenglidə nemini arzu kiliqan bolsa, xuni kılıdu. **14** Qünki U manga nemini iradə kiliqan bolsa, xuni bərhək wujudka qıkırıdu; Mana muxu hildiki ixlar Uningda yəna nuroqundur. **15** Xunga man Uning aldida dəkkə-dükkigə qüxişən; Bularni oylisamlı, man Uningdin körkup ketimən. **16** Qünki Təngri kənglünni ajiz kiliqan, Həmmigə Kadir meni sarasimigə salidu. **17** Halbuki, man karangoçuluq iqidə ujukturulmidim, Wa yaki yüzümni oriwaloqan zulmət-karangoçuluqkumuñ heq süküüt kilmidim.

24 — Nemixkə Həmmigə Kadir [sorak] künərlərini bekitməydi? Nemixkə Uni tonuqanlar Uning xu künərlərini bikardı-bikar kütidü? **2** Mana, adəmlər pasıl kiliqinə taxlarnı yetkiwetidü; Ular zorawanlıq bilən baxķılarning padilirini bulapatlap eziłri [oquq-axkara] baķidu; **3** Ular yetim-yesirlarning exikini bulap həydəp ketidü; Ular tul hotunning kalisini kepiliklilik üçün eliwalidu. **4** Ular miskinlərni yoldin neri ittiriwetidü; Xuning bilən zemindiki eziłgənlərning həmmisi məküxtüwalidu. **5** Mana, ular dəxt-bayawanlardıki yawayi exəklərdək, Tang səhərdə olja izdəx «hizmiti»gə qıkıldı; Janggal ular wə ularning balılırları üçün yeməklik təminləydi. **6** Ular yamanning [kalılırlı] üçün dalada ot-qep oridu, Uning üçün axkən-taxkən üzümlərini teriydu; **7** Ular keqini kiyimsiz yaland ektküzidü, Sooqulta bolsa yepinoqduq kiyimi yoktur. **8** Ular taşqa yaqəkən yamoqlurlar bilən süzəmə bolup ketidü, Panahsizlikdən taxnı kuqaklıxidu. **9** Adəmlər atışız balınları əməqətkin bulap ketidü, Ular miskinlərdən [bowaklarnı] kepilikləkə alidu. **10** [Miskinlər bolsa] kiyimsiz, yeling etidü, Baxķilar üçün buqday baqlılarını kətürsimi, yanılı aq kəlidü; **11** Ular baxķılarning eyida zəytunlarnı qaylıp yaq qıkarajan bolsimu, Høyilirida xarab kəlqikini qaylıgen bolsimu, Yənilə ussuzluqta kəlidü. **12** Xəhərdin adəmlərning ah-zarlıri qıkıp turidu, Kılıq yegənlərning janlıri naşa-pəryad kətüridü; Birak Təngri həkəmmüning iplaslığını əyibliməydi. **13** — Nuroja karxi isyan ketüridiojanlarmu bar; Ular nuring yollarını bilməydi, Uning tarikilirdə turmayıdu. **14** Katil tang nuri kelixi bilən ornidin turup, Kəmbəoşəllər wə miskinlərni oltırıdu; Keqidə u oqırıdək yürüdü. **15** Zinahormu «Meni heq kez kərməydi» dəp zaval waktini kütidü, Baxķilar meni tonumisun dəp ayalning qümbilini yüzigə tarıtwalidu. **16** Karangoçuluqta [oqrılar] eyning tamlırını kolap texidü; Kündüzdə ular əzlərini ez eyiga kəmap koyidu; Ular nurnı

tonumaydu. **17** Ular üçün tang səhər ölüm sayisidak tuyulidu; Ular kap-karangoçuluğunu wəhjimirini dost tutidu. **18** Ular sularning yüzidiki kepiklärədək yokıp kətsən! Ularning yər-zemindiki nesiwi lənat kiliñojankı, Xunga ulardın heqkim üzümzərlikə yəna mangmisun! **19** Kuroqaklılık həm tomuz issik kər sulirinimə yap tütigkeitü; Tahtisaramu olxaxla gunah kiloqanları yəp tütətsən! (**Sheol h7585**) **20** Uni, tuqəqan anisimusun! Kurt xəlgəylərinə ekitip uni yesun! Əskə heq elinmisun! Xuning bilən həkəkəniysizlik dərəhtək kesilsən! **21** U balisi yok tuqmaslardın olja alidu, U tul hotunlarojumu heq xəpkət kərsətməydi. **22** Birak [Huda] əz kudriti bilən mundaq kütqəhökükü barlarning [künəlini] uzartıdu; Ular hətta həyatidin ümidsizlənsimü käytidin ornidin turidu. **23** [Huda] yanila ularni amanlıktə mukimlaxturidu, Xunga ular hatırjəm bolidu; U ularning yollarını kəzəd tutkən əməsəmə? **24** Ularning mərtiwişi birdəmlik östürülidü, Andin ular yok bolidu; Ular onda qalduruludu, andin baxķa adəmlərgə olxaxla yioqip elip ketiliđü; Ular pəkətla pixqan sarhil buqday baxaklırıdək kesilip ketidü. **25** Bu ixlar mundaq bolmisa, keni kim meni yaloqanqı dəp ispatliyalaydu. Mening gəplirimmi kim kuruk gəp deyələydi?».

25 Xuhalik Bildad jawabən mundaq dedi: — **2** «Uningda həkümranlıq həm həywət bardur; U asmanlarning kəridiki ixlərinəmə tartıtpə salıdu. **3** Uning koxunlərini sanap tütəktəli bolandı? Uning nuri kimning tıstığa qıxməy kalar? **4** Əmdi insan balisi kəndakmu Təngrinəgən aldida həkkaniy bolalısun? Ayal zatidin tuqulqoqular kəndakmu pak bolalısun? **5** Mana, Uning nəziridə hətta aymu yoruk bolmioqan yərdə, Yultzularnu pak bolmioqan yərdə, **6** Kurt bolqan insan, Sazang bolqan adəm balisi [uning aliddə] kəndak bolar?».

26 Ayup [Bildadka] jawabən mundaq dedi: — **2** «Maqdursız kixığa kaltış yardəmlərni beriwoetting! Biləkləri küçəsiz adəməni karamət kütkəzuwətting! **3** Əkli yok kixığa kaltış nasihətlərni kiliwətting! Wa uningçə alamət bilimlərni namayan kiliwətting! **4** Sən zadi kimning məditi bilən bu sezlərni kilding? Səndin qikiwatkını kimning rohi? **5** — «Ərvahlar, yəni su astidikilər, Xundakla u yərdə barlıq turuwtəkənlər tolojinip ketidü; **6** Bərhək, [Hudanıng] aldida təhətisaramu yepinqisiz kerünidü, Həlakətənningmu yapkuqi yoktur. (**Sheol h7585**) **7** U [yərning] ximaliy [kutupini] aləmət boxlukıqə sozoqan, U yər [xarıñ] boxluk iqidə muallək kiliqan; **8** U sularni köyük bulutlrı iqiğə yioqidu, Bulut ularning eojırılıq bilənən yirtılıp kətməydi. **9** U aynıng yüzini yapıdu, U bulutlrı bilən uni tosidu. **10** U sularning tıstığa qəmbər sizip koyoqan, Buning bilən yorukluk həm karangoçuluğunuq qegrasını bekitkən. **11** Asmanınlarning tüwərlikləri təwərap ketidü, Uning aýibini anglapla alakzadə bolup ketidü. **12** U dengizni kudriti bilən tinqləndiridü; Əz həkəmti bilən Rahəbni parə-parə kiliq yanjiwetidü. **13** Uning Rohi bilən asmanlar bezəlgən, Uning koli tez kəqənən əjdihəni sanjiydu. **14** Mana, bu ixlar pəkət uning kiliqanlırinən kiqikkinə bir kismidur, halas; Uning səz-kalamidin anglawatkınımız nahayiti pas bir xiwirlax, halas! Uning pütkül zor kudritinən güldürmannisini bolsa kimmu qüxinəlisün?!».

27 Ayup bayanını dawamlaxturup mundaq dedi: — **2** «Mening həkəmmiñi tarıtwaloqan Təngrinəgən hayatı bilən, Jenimmi aqritikan Həmmigə Kadirinən həkki bilən kəsəm kılımənki, **3** Tenimdə nəpas bolsıla, Təngrinəgən bərgən Rohi dimiojında tursıla, **4** Ləwiririmdən həkəkəniysiz sezlər qıkmayıdu, Tilim aldamqılık bilən heq xiwirliməydi! **5** Silərningkiniñ toqra deyix məndin yiraq tursun! Jenim qıkkənoja kədər

duruslukumni eziimdin ayrimaymən! **6** Adilliğimni qing tutuwerimən, uni koyp bərməymən, Wijdanim yaxiqan heqbir künümde meni ayiblimisun! **7** Mening dükxminim rəzillərgə ohxax bolsun, Manga karxi qıkqanlar həkkaniysiz dəp karalsun. **8** Qünki Təngri iplas adəmni üzüp taxlıqanda, Uning jenini aloqanda, Uning yəna nemə ümidi əklər? **9** Balayı'pat uni besip qıixkəndə, Təngri uning nälə-pəryadını anglamdu? **10** U Həmmigə Ədirdin səyünəmdə? U hərdaim Təngrigə iltija kılaladu? **11** Mən Təngrinin kolining kılıqanlıri tooprısida silərgə məlumat berəy; Həmmigə Ədirdə nemə barlığını yoxurup yürməymən. **12** Mana silər alliburun bularnı kerüp qıkitngılar; Silər nemixkə axundak pütünley kuruk hiyallik bolup kıldingərlər? **13** Rəzil adəmlərinə Təngri bekitən akiwiti xundakki, Zorawarlarning Həmmigə Ədirdin alidiojan nesiwi xundakki: — **14** Uning balılıri kepeysə, kiliqlinxiz üçünla kəpiyidü; Uning pərzəntlirinənə yetixməydü. **15** Uning eziidin keyin kəlojan adəmləri elüm bilən biswasitə dəpnə kılınidu, Buning bilən kəlojan tul hotunlari matəm tutmaydu. **16** U kümüxlərni topa-qangdak yiojip dəwilisimu, Kiyim-keqəklərni laydək kəp yiqşimu, **17** Bularning həmmisini təyyarlısimu, Bırak kiyimlərni həkkaniylar kiyidu; Bigunahırmu kümüxlərni bəlüxidu. **18** Uning yasiqan əyi pərvanining oqozisidək, Üzümzarning kezətqisi ezığə saloqan kəpidək box bolidu. **19** U bay bolup yetip dəm aloyini bilən, Bırak əng ahirki ketim keliduki, Kezini aqkəndə, əmdi tığxəxtim daydu. **20** Wəhimlər kəlkündə bexioqa kelidu; Kəqtə kara kuyun uni qanggilioqa alidu. **21** Xərk xamili uni uqurup ketidu; Xiddət bilən uni ornidin elip yırakka etip taxlaydu. **22** Boran uni heq ayimay, bexioqa urulidu; U uning qanggildin kutulux üçün hə dəp urunidu; **23** Bırak [xamal] uningoqa karap qawak qalidu, Uni ornidin «ux-ux» kılıp kooqlıwtetidu».

28 — «Xübhəsizki, kümüx teplidiojan kanlar bar, Altunning tawlinidiojan eż orni bardur; **2** Təmür bolsa yər astidin kezivelinidu, Mis bolsa taxtin eritlip eliminidu. **3** Insanlar [yər astidik] karangoqulukka qek koypidu; U yər kərığiqə qarlap yürüp, Karangoqulukka təwə, elümning sayisida turqan taxlarnı izdəydu. **4** U yər yüzidikilərdirin yırak, jayda tik bolojan kuduknii kolaydu; Mana xundak adəm ayaq basmaydiqan, untułojan yərlərə ular aroqamqını tutup boxlukta pulanglap yürüdülər, Kixilərdirin yırakta esilip turidu. **5** Axlıq qıkidiojan yər, Təkti kolanoqanda bolsayalkundək kerənidi; **6** Yərdiki taxlar arisidin kək yakutlar qıkidu, Uningda altun rudisimu bardur. **7** U yolni heqkəndək aloyur kux bilməydu, Hətta sarning kezimü uningoja yətmigən. **8** Hakawur yırkuqlarumu u yərni heq dəssəp bakmiojan, Əxəddiy xirmu u jaydin heqqaqan etüp bakmiojan. **9** Insan balisi kolini qakmək texining üstüga təgküzidü, U taqlarnı yiltizidin komuriwtetidu. **10** Taxlar arisidin u kanallarnı qapıdu; Xundak kılıp uning kezi hərhil kimmatlik nərsilərni keridu; **11** Yər astidiki ekimlərni texip kətmisən dəp ularını tosuwalidu; Yoxurun nərsilərni u axkarilaydu. **12** Bırak, danalıq nədin teplər? Yorutuluxning makani nədidü? **13** Insan balılıri uning kimmatliklilikini heq bilməs, U tiriklərning zeminiindən teplimis. **14** [Yər] tegi: «Məndə əməs» daydu, Dengiz bolsa: «Mən bilənmə billə əməstür» dəydi. **15** Danalikni sap altun bilən setiwalıqli bolmayıdu, Kümüxnim uning bilən bir tarazida tartkılı bolmas. **16** Hətta Ofirda qıkidiojan altun, ak hekik yaki kək yakut bilənmə bir tarazida tartkılı bolmayıdu. **17** Altun wə hrustalnim uning bilən selixturojlı bolmayıdu, Esil altun kaqa-kuqılar uning bilən heq alməxturulmas. **18** U ünqə-marjan, hrustalni adəmning esidin qıkiridu; Danalikni elix kızıl yakutlarnı elixtin

əwzəldur. **19** Efiopiya'diki serik yakut uningoja yətməs, Serik altunmu uning bilən bəslixəlməydi. **20** Undakta, danalik nadin teplidü? Yorutuluxning makani nədidü? **21** Qünki u barlıq hayat igilirinən kezidin yoxurulojan, Asmandiki uqar-kanatlardınmu yoxurun turidu. **22** Halakət wə elüm pəkətlə: «Uning xəhrətidin həwər alduk» dəydi. **23** Uning mangojan yolini qüsixinidiojan, Turidiojan yerini bilidiqan pəkətlə bir Hudadur. **24** Qünki Uning kezi yərning kərığiqə yetidi, U asmanning astidiki barlıq nərsilərni kəridü. **25** U xamallarning küqini tarazioja saloqanda, [Dunyaning] sulurini əlgigəndə, **26** Yamoqlarəqə əkanuniyyət qüxişginidə, Güldürməmining qakmikiqə yolini bekikinidə, **27** U qaçqıda U danalikka karap uni bayan kilojan; Uni nəmuna kılıp bəlgiligen; Xundak, U uning bax-ayioqıqa karap qıkip, **28** İnsançıq: «Mana, Rəbdin korkux danaliklər; Yamanlıqtın yıraklıxix yorutuluxtur» — deqən».

29 Ayup bayanını dawamlaxturup mundak dedi: — **2** «Ah, əhəwalim ilgiriki aylardikidək bolsidi, Təngri məndin həwər alojan kümərdikidək bolsidi! **3** U qaçqıda Uning qırıcıqə beximoja nur qaqqan, Uning yoruklukı bilən kərangoquluktın etüp kətkən bolattim! **4** Bu ixlar mən kıran waktimdə, Yəni Təngri qədirmənda manga sirdax [dost] bolovan waktitta bolovanıdlı! **5** Həmmigə Ədirdə mən bilən bille bolovan, Mening yax balılırim atrapiında bolovan; **6** Mening başkan kədəmlərim serik mayoja qəmtülgən; Yenimidi tax mən üçün zəytün may dərəysi bolup akkan; **7** Xəhər dərvazisioja qıkkən waktimdə, Kəng maydanda ornum təyyarlanqanda, **8** Yaxlar meni kerüpla əyminip ezlirini qətkə alattı, Kərilər bolsa ornidin turatti, **9** Xəhzadılərəm qeptin tohtap, Koli bilən aqzını etiwalattı. **10** Aksəngəklərəm tinqlinip, Tilini tangliyoja qaplıwalattı. **11** Külək sezümmi anglisila, manga bəhət tiləyti, Kəz meni kersila manga yahxi guwahlıq berətti. **12** Qünki mən manga hımaya bol dəp yelinojan eziqlüqilərni, Panahsız kəlojan yetimyesilərni kütkütəpə turattim. **13** Hələk bolay degan kixi manga bəhət tiləyti; Mən tul hotunning kənglini xadlandurup nahxa yangratkuzattim. **14** Mən həkkaniylilik ton kılıp kiyiwaldim, U meni eż gowdisi kıldı. Adalətlilikim manga yepinqə həm səllə bolovan. **15** Mən korşa kəz bolattim, Tokuroja put bolattim. **16** Yoksurlarəqə ata bolattim, Manga natonux kixining dəwasınınu təkkürüp qıktıttım. **17** Mən adalətsiznəng hinggayoqan qıxlirını qekip taxlayttım, Oljisini qıxliridin elip ketəttim. **18** Həm: «Mening künərlərim kündək kəp bolup, Əz uwamda rahət iqidə əlimən» dəydiim; **19** Həm: «Yiltizim sularojiqə tartılıp baridu, Xəbnəm pütün keqiqə xehimoja qaplixip yatiđu; **20** Xəhrətim əhdəim məndə yengilinip turidu, Kələmdiki okyayim əhdəim yengi bolup turidu» dəydiim. **21** Adəmlər manga külək salattı, kütüp turatti; Nasılətlərini anglay dəp süküt iqidə turatti. **22** Mən gəp kilojandın keyin ular kəyta gəp kilməytti, Səzlərim ularning üstüga xəbnəm bolup qıxtı. **23** Ular yamoqlarını kütükəndək meni kütətti, Kixilər [wəktidə yaqşan] «keyinkı yamoq» ni karxi aloqandə sezlərimi aqzını eqip iqatti! **24** Ümidsizlənginidə mən ularəqə karap külümsirəydim, Yüzümdiki nurnı ular yərgə qıixurmayıttı. **25** Mən ularəqə yolinin tallap kərsitip berəttim, Ularning arisida kattiwax bolup olturatıttı, Koxunlırları arisida turqan padixahdək yaxayttı, Bırak buning bilən matəm tutidiojanlarəqə təsəlli yətküzgüqimə bolattı».

30 — «Bırak hazır bolsa, yaxlar meni mazak kılıdu, Ularning dadılırını hətta padamnni bakidiojan itlər bilən billə ixləxkə yol koypuxnimu yaman kərəttim. **2** Ularning maqduri

kətkəndin keyin, Kolidiki kütq manga nema payda yətktüzelisun? **3** Yoksuzluk həm aqlıqtın yigləp kətkən, Ular uzundan buyan qəldərəp kətkən dəxt-bayawanda kuruk yərni oqajaydu. **4** Ular əman-xiwañki qatqallar arisidin yulidu, Xumbuyining yiltizlirinimü terip ezlirigə nan kildiu. **5** Ular al-yurtlardın həydiwetilən bolidu, Kixilər ularnı kerüpla oqrını kərgəndək warkirap tillaydu. **6** Xuning bilən ular şürlük jilojlarda konup, Taxlar arisida, ojarlar iqidə yaxaxka möjbur bolidu. **7** Qatqallik arisida ular həngarş ketidü, Tikənlər astida ular dügdiyiip olturnixidü; **8** Nadañlarning, nam-abruysisizlarning balılıri, Ular zemindin sürtokay həydiwetilgən. **9** Mən hazır bolsam bularning həjwiy nahxisi, Hətta sez-qəqikining dəstiki bolup kəldim! **10** Ular məndin nəprətlinip, Məndin yırak turup, Yüzümgə tükrüxtinmu yanmaydu. **11** Qünki [Hudal] mening həyat rixtimini üzüp, meni japaqqa qemdürən, Xuning bilən xu adəmlər alımda tizginlərini eliwtəkn. **12** Ong yenimda bir top qırprəndə yaxlar ornidin turup, Ular putumni turojan yeridin ittiwıtməskqi, Ular sepilimoja hujum pələmpayırlını ketürüp turidu; **13** Ular yolumu buzuwetidu, Ularning həq yələnqüki bolmısımı, Həlakitimi ilgiri sürməktə. **14** Ular sepilning kəng besük jayidin besüp kirgendək kirixidu; Weyranılıkimdın paydilinip qong taxlardək domilap kirixidu. **15** Wəhilmilər burulup meni eż nixani kılɔjan; Xuning bilən hərmitim xamal etüp yok bolqandək həydiwetildi, Awatqılıkımız bulut etüp kətkəndək etüp kətti. **16** Həzir bolsa jenim qaqidin təkiliüp kətkəndək; Azablık künər meni tutuwaldi. **17** Keqilər bolsa, manga səngəklirimiçə sañijmakta; Açıriklırim meni qıxləp dəm almaydu. **18** [Açıriklar] zor küqi bilən manga kiyim-keqikimək boldi; Ular kənglikimming yakışidək manga qaplixivaldi. **19** Huda meni salzıkkə taxliwətkən, Mən topaqloqna wə külügə ohxax bolup kəldim. **20** Mən Sanga nał-pəryad ketürəktimən, Biraq Sən manga jawab bərməysən; Mən ornumdin tursam, Sən pəkətlə manga karapla koyısan. **21** Sən eżgirip manga bir zalim boldung; Kəlungsing küqi bilən manga zərbə kiliwatisən; **22** Sən meni ketürüp Xamaloja mindürgənsən; Boran-qapkunda təllükətimi yok, kiliwətkənsən. **23** Qünki Sən meni ahiroda elümə, Yəni barlıq həyat igilirineng «yoqılıx eyi»ga kəltürüwatisən. **24** U halak kılɔjan waqtida kixilər nał-pəryad ketürsimu, U kolini uzatkanda, duaning dərvəwəkə heqkəndək, nitijisi yok; **25** Mən künərlər təs kaxi üqün yiçəp [dua kılɔjan] amasınu? Namərtələr üçün jenim azablannımidim? **26** Mən eżüm yahxilik kütü yürünim bilən, yamanlık kelip kəldi; Nur kütkinim bilən, karangoşuluk kəldi. **27** Iqim kazandək kaynap, aramlıq tapmaywatidu; Azablık künər manga yüzləndi. **28** Mən kuyax nurini kərməymə karidap yürəktimən; Halayık arisida mən ornumdin turup, nał-pəryad ketürimən. **29** Mən qılberilərgə kerindəx bolup kəldim, Hüwkuxlarning həmrəhi boldum. **30** Terəm kariyip məndin ajrap ketiwatidu, Səngaklırim kiziktin keyüp ketiwatidu. **31** Qiltarımduñ matəm mərsiyası qılıküd, Neyimming awazi həza tutkuqlarıarning yioqisığa aylinip kəldi».

31 «Мән көзүм билән әхдиләккән; Xuning түгүн мән
қандакму кызларقا һәвәс килип көз taxlap yüräy? 2
Undak kىlsam üstiimdiki Tәngridin alidioqan nesiwәm nemә
bolar? Hәmmigкә qадirdin alidioqan mirasim nemә bolar? 3
Bu gunahning natijisi hәkkәniysizlарقا bala-каза əmasmu?
Kәbilihlik kılçanlarقا kүlpöt əmasmu? 4 U mening yollirrimni
kөrүп turidi əmasmu? Hәrbir kәdәmlirimini sanap turidi
əmasmu? 5 Әгер sahillikka hәmräh bolup mangojan bolsam'idi!
Әгер putum aldamqılık bilen billә boluxka aldirioqan bolsa, 6
(Mәn adillik mizaniqa koyulqan bolsam'idi! Undakta Tәngri

əyibszilikimdin həwər alalaytti!) **7** Əgər kədimim yoldin qıkkən bolsa, könlüm kezümgə əgixip mangoran bolsa, Əgər kolumna hərkəndək daq qaplaşkan bolsa, **8** Undakta mən teriqannı baxka birsi yesun! Bihlirim yulunup taxliwetilsun! **9** Əgər əlbim məlum bir aylaldın azdurulojan bolsa, Xu niyətə koxnamning ixik alıldı paylap turojan bolsam, **10** Əz ayalm baxxılarning tüğminini tartidıqan küngə kalsun, Baxxıl uni ayak astı kilsun. **11** Qünki bu əxəddiy nomusluk gunahetur; U sorakçılar taripidin jazalinxı keraktur. **12** [Bu gunah] bolsa adəmni halak kılıquçı ottur; U menin barlıq tapkanlırimni yulup alojan bolatti. **13** Əgər əlumning yaki dedikimning manga karita ərzi bolajan bolsa, Ularning dəwasını kəzümgə ilmiojan bolsam, **14** Undakta Təngri meni sorakça tartixka ornidin turojanda əndək kılımın? Əgər U məndin soal-sorak alımən dəp kəlsə, Mən Uningoja əndək jawab berimən? **15** Meni baliyatlıda apirida kılıquçı ularnimu apirida kılıjan əmasmu. Mən bilən u ikkimizni anilirimizning baliyatlısuda təraldırgüü bir əmasmu? **16** Əgər miskinlərinə ez arzu-ümidiirlərin toşkan bolsam, Əgər tul hotunning kez nurini karangojulaxturojan bolsam, **17** Yaki özümning bir qıxləm nenimmi yaloquz yegən bolsam, Uni yetim-yesir bilən billə yemigən bolsam. **18** (Əmaliyəttə yax waktimdən tartıp oqlı ata bilən billə bolqandak umu mən bilən billə turojanidi, Apamning korsikidin qıkkəndin partipla tul hotunning yelənqüki bolup kəldim), **19** Əgər kiyim-keqək kəmlikidin halak bolay degən biri, Yaki qapansız bir yoksuloja karap olturojan bolsam, **20** Əgər uning bəlliri [kiyimsiz kelip] manga bəht tilimigən bolsa, Əgər u közilirimning yungida issinmiojan bolsa, **21** Əgər xələr dərvəzisi aldida [[Hüküm qıçaroqanlar arisidal] menin yelənqüki bar] dəp, Yetim-yesirlar oja ziyanxəlik kılıxka kol kətürən bolsam, **22** Undakta müram təsəjjidin ajrilip qıxsun! Bilikim ügisidin sunup kətsun! **23** Qünki Təngri qüxtürgən balayı! apat meni körkənqə salımkə idи, Uning həywitindən undak ixlərni kət'iy kılalmayıttim. **24** Əgər altunoja ixinip uni ez tayangan kılıjan bolsam, Yaki sap altunoja: «Yelənqükiimsənl» deyən bolsam, **25** Əgər bayılıklırim zor bolqanlıigidin, Yaki kolumna alojan oqayınməttin xadlinip kətkən bolsam, **26** Əgər mən kuyaxning julasını qaqqanlığını kərüp, Yaki aynıng aydingda mangoranlığını kərüp, **27** Könlüm astirtin azdurulojan bolsa, Xundakla [bularoja qoqunu] aozım kolumnni seyğən bolsa, **28** Bumu sorakçı alıldı gunah dəp hesablinatti, Qünki xundak kılıjan bolsam mən yukirida turoquçı Təngriye wapasızlıq kılıjan bolattim. **29** Əgər manga nəprətləngən kixinining əhalikiti karıojinimdə xadlinip kətkən bolsam, Bexiqə küləp qüxkənləkdiñ huxal bolajan bolsam — **30** (Əmaliyəttə u tügxasun dəp kəroqap, uning elüminini tiləp aozızzimi gunah etküzüxkə yox koymıqdanın) **31** Əgər qedirimidikilər mən tooruluk: «Hojayinimizning dastılınidin yap toyunmiojan keni kim bar?» demigən bolsa, **32** (Musapirlardin koçıda kəlojini əzəldin yoktur; Qünki ixikimni hərdaim yoluqalar oja ekip kəlgənmən) **33** Əgər Adəm'atımızdək itaatsizliklirimni yapkan, Kəbihlikimni könglümgə yoxurojan bolsam, **34** Həmdə xuning üçün pütküllə halayık alıldı uning axkarlinixinin korkup yürgən bolsam, Jəmiyyətnin kamstixlili manga wəhimə kılıjan bolsa, Xuning bilən mən talaqa qıkmay yürgən bolsam, ... **35**

— Ah, manga əlkələ salojuçı birsi bolsıdı! Mana, imzayımının kopyup berəy; Həmmigə Kadir manga jawab bərsün! Rəkibim menin üstündüm ərz yazsun! **36** Xu ərnizi zimməmgə artıttım əmasmu? Qoqum tajlardək beximoja kiyiwaltıttim. **37** Mən Uningoja kədəmlirimning bütün sanını hesablaşp berattim; Xalzadidək mən Uning aldioja barattim. **38** Əgər ez etizlirim

manga karxi guwah bolup quqan ketürsə, Uning qünsəkliri bilən birgə yiojaxsa, **39** Qünki qıkarojan mewisini hək təlimay yegan bolsam, Həddigərlərni halsizlandurup nəpisini tohtatkan bolsam, **40** Undakta buoqdayning ornidə xumbuya eßsun! Arpining ornidə məstək eßsun. Mana xuning bilən [mən] Ayupning sözləri tamam wəssalam!

32 Xuning bilən bu üq kixi Ayupka jawab berixtin tohtidi; qünki ular Ayupning karixida ezini həkkaniy dap tonuydiojanlığını bildi. **2** Andin Buzılık Ramming ailisidin bołożan Barahalning oqlı Elihu isimlik yigitning oqazipizi kozojaldı; uning oqazipizi Ayupka karita kozojaldı, qünki u Hudani əməs, balki ezini toqra hesablıqanıdır; **3** Uning oqazipizi Ayupning üq dostliriojumu karitildi, qünki ular Ayupka rəddiya bərgüdük söz tapalmay turup, yənilə uni gunahkar dəp bekitkənidi. **4** Birak Elihu bolsa Ayupka jawab berixni kütükənidi, qünki bu tətəylənning kərgən künfləri əzidin kəp idi. **5** Elihu bu üq dostning aqzıda həqkəndək jawabi yoklukını kərgəndin keyin, uning oqazipizi kozojaldı. **6** Xuning bilən Buzılık Barahalning oqlı Elihu eçiq eçip jawabın mundaq dedi: — «Mən bolsam yax, silar bolşanglar yaxanqansılar; Xundak bolojaqka man tartınıp, bilgənlirimmi silərgə ayan kılıxtnın körkup kəldim. **7** Mən: «Yexi qong bolqanlar [awwal] sezləxi kerək; Yillar keçəysə, adəmgə danalıknı egitidü», dəp karayıttı; **8** Birak hərbər insanda roh bar; Həmmigə Kadirning nəpisini uni skil-idraklik kilip yorutidu. **9** Lekin qonglarning dana boluxi natayın; Kerilarning toqra həküküm qıkaraliximu natayın. **10** Xunga mən: «Manga kulak selinglar» deymən, Mənmu ez bilginimni bayan əyləy. **11** Mana, silər toqra sözərnəi izdəp yürginqılarda, Mən sözərliringləri kütükənmən; Silərning munazırınglarqa kulak salattı; **12** Xundak, silərgə qin keşglüməndin kulak saldim; Birak silərdin heqkaysinglar Ayupka rəddiya bərmidinqilər, Heqkaysinglar uning sezlərgiye jawab bərslimdingləri, **13** Silər: «Həkkətan dənəlik taptuk!» deyəlməsiylər; İnsan əməs, bəlkı Təngri uningoja rəddiya kılıdu. **14** Uning jənggə tizişlən hujum sözərləri manga karitilojan əməs; Həm mən bolsam silərning gəplirilərin boyığa uningoja jawab bərməyəm **15** (Bu üçqayın həyranlıq bolup, kayaq jawab berixmidi; Həmma sözərlərdin uquq kətti. **16** Mən kütüp turattım, qünki ular gap kilmidi, bəlkı jimjit əra turup kayaq jawab bərmidi); **17** Əmdi əzümmüng nəwitiidə mən jawab berəy, Mənmu bilginimni kersitip berəy. **18** Qünki dəydiqan sözərlərim liq toldı; Iqimdiyi Roh manga türkə boldi; **19** Mana, korsikim eqilmiojan xarab tulumiqa ohxaydu; Yengi xarab tulumlular partlap ketidiqandək partlaydiqan boldi. **20** Xunga mən söz kilipli iqimni boxitatı; Mən ləwlirimmi eçip jawab berəy. **21** Mən heqkimə yüz-hatirə kilmaymən; Wə yaki heq adəmgə huxamat kilmaymən. **22** Mən huxamat kılıxını eğənmigənəmən; undak bolidiqan bolsa, Yaratkuqum qokum tezla meni elip ketidü.

33 «Əmdilikə, i Ayup, bayanlırimoja kulak salojsən, Sezliringin həmmisini anglap qıkkaysan. **2** Mana hazır ləwlirimmi aqtım, Aqzımda tilim gap kılıdu. **3** Sezliring kənglündək durus bolidu, Ləwlirim sap bołożan təlimni bayan kılıdu. **4** Təngrinjing Rohj meni yaratkan; Həmmigə Kadirning nəpisi meni janlanduridu. **5** Jawabıng bolsa, manga rəddiyə bərgin; Sezliringni aldimoja səpkə koyup jənggə təyyar turojınlı. **6** Mana, Təngri aldidda mən sanga ohxax bəndimən; Mənmu laydin xəkkiləndürülüp yasaloqanınan. **7** Bərəkə, mən sanga heq wəhima salmaqçı əməsmən, Wə yaki mən salojsən yük sanga besim bolmaydu. **8** Sən dərəwəkə kəlikimoja gap kıldingki, Əz awazing bilən: — **9** «Mən heq itaətsiz bolmay pak bolimən; Mən

sap, məndə heq gunah yok... **10** Mana, Huda məndin səwəb tepip hujum kılıdu, U meni Əz düxmini dəp karaydu; **11** U putlirimmi kixənlərgə salıdu, Həmmə yollirimni kəzitip yürüdü» — degenlikningi anglidim. **12** Mana, mən sanga jawab berəyki, Bu ixta geiping toqra əməs; Qünki Təngri insandin uluqdır. **13** Sən nemixkə uning bilən dəwalixit — U Əzi kılıqan ixliri tooqruluk heq qırixanqa bərməydu» dəp yürisən? **14** Qünki Təngri həkkətan gap kılıdu; Bir kətim, ikki kətim, Lekin insan buni səzməydu; **15** Qüx kərgəndə, keşidiki qayibəna aləmətə, — (Qattık uyku insanların başkanda, Yaki orun-kərpiliridə ügdək başkanda) — **16** — Xu qaoqlarda U insanların kulikini aqidü, U ularqa bərgən nəsihətni [ularning yürükigə] möhürleydi. **17** Uning məksitti adamlərni [yaman] yoldın yanduruxtur, Insanni takəbburluğın saklaxtur; **18** Buning bilən [Huda] adəmning jenini kəz yətməs həndin yandurup, saklaydu, uning hayatıni kılıqlinixtin koçmayıdı. **19** Yaki bolmisa, u orun tutup yetip kələminə aqırıq bilən, Səngəklərini ez-ara sokuxturup biaram kiliç bilən, Terbiyə kəlinidü. **20** Xuning bilən uning pütün wujudi taamdin neprtlinidü, Uning jeni hərhil nazunemətlərindən qaçıdu. **21** Uning eti kezdiñ yoklip ketidü, Əslidə kərünməydiqan səngəkləri bərtüp qıçıdu. **22** Buning bilən jeni kəz yətməs həngəja yekin kəlidü, Həyatı hələk kılıqnuqı pərixtılərgə yekinlihidü; **23** Birak, ağar uning bilən bir tərəptə turidiojan kelixtürgüqi bir pərixtə bolsa, Yəni mingining iqidə birsə bolsa, — İnsan balisoja toqra yolni kersitip beridiojan kelixtürgüqi bolsa, **24** Undakta [Huda] uningoja xəpkət kersitip: «Uni həngən qüxtüp ketixtin kütküzup koyojın, Qünki Mən nijat-kutuluxka kapalat aldim» — dəydu. **25** Buning bilən uning əltüri balılık waktidikidin yurman bolidü; U yaxlıqıja kəytidü. **26** U Tangriga dua kılıdu, U xəpkət kilipli uni kobul kılıdu, U huxal-huram tentənə kilipli Uning didarini kəridü, Həmdə [Huda] uning həkkənliyikini eziqə kəyturidü. **27** U adəmlər aldidda küt eytip: — «Mən gunah kıldırmı, Toqra yolni burmiliojanmən, Birak tegixlik jaza manga berilmidi! **28** U rohümni həngəja qüxtüp kütküzdi, Jenim nurni huzurluinip kəridü» — dəydu. **29** Mana, bu əməllərning həmmisini Təngri adəmni dəp, ikki həttə üq mərtəm ayan kılıdu, **30** Məksiti uning jenini həngən yandurup kütküzuxtur, Uni həyatlık nuri bilən yorutus işqindür. **31** I Ayup, manga kulak salojsən; Ünütüngi qıckarma, mən yəna söz kiliy. **32** Əgər sezliring bolsa, manga jawab kiliwərgin; Səzligin! Qünki imkaniyət bolsa mening seni akliqum bar. **33** Bolmisa, meningkini anglap oltur; Süküt kiliçin, mən sanga danalıknı egitip koyay.

34 Elihu yəna jawabın mundaq dedi: — **2** «İ danixmənlər, sezliringin həmmisini anglangılar, İ tajribə-sawaklıq adamlər, manga kulak selinglər. **3** Eojiz taam tetip bəkqəndək, Kulak seznıng təmininə sinap bacıdu. **4** Əzimiz üçün nemining toqra bolidiojanlığını baykəp tallayı; Arimizda nemining yahxi bolidiojanlığını biləylil! **5** Qünki Ayup: «Mən həkkənlyurdurman», Wə: «Təngri mening həkkimni bulap kətkən» — dəydu. **6** Yəna u: «Həkkimə ziyan yətküzidiqan, yaloqan gəpni kılıxım toqrimu? Heq asiylikim bolmioqını bilən, manga sanjilojan ok zəhmigə dawa yok» — dəydu, **7** Kəni, Ayupka ohxaydiqan kim bar?! Uningoja nisbətən baxxılarnı həkərətləx su iqkəndək addiy ixtur. **8** U əkbəhlilik kılıqulqalarqa həmrəh bolup yürüdi, U rəzzillər bilən billa mangidu. **9** Qünki u: «Adəm Hudadin səyinse, Bu uningoja heqkəndək paydisi yok» dedi. **10** Xunga, i danixmənlər, manga kulak selinglər; Rəzzilik Təngridin yırakta tursun! Yamanlıq Həmmigə Kədiridin neri bolsun! **11** Qünki U adəmning kılıqularını eziqə kəyturidü, Hər bir adəmgə əz yoli boyiqə tegixlik nesiwə tapkuzidü. **12** Dərhəkikət,

Təngri həq əskilik kılmayıdu, Həmmigə Kadir həkümni hərgiz burmilimaydu. **13** Kim Uningoja yər-zeminni amanət kılınan? Kim Uni pütkül jahanni baxkuruşxə təyinlidir? **14** U pəkət kənglidə xu niyətni kilsila, Əzining Rohını həm nəpisini Əziga kəyturuwalsıla, **15** Xuan barlıq at ığılırlı birgə nəpəstin əlində, Adəmlər topa-qangoja kəytidü. **16** Sən danixmən bolsang, buni anglal Sezlirimming sadasiqə kulaq sal! **17** Adalətkə eq boloquqi həküm sürələmdü? Sən «Həmmidin Adil Boloquqi»ni gunahkar bekitəmsən?! **18** U bolsa padixaħlıni: «Yarimas!», Metiwarlərni: «Rəzillər» deyiqidur. **19** U nə əmirlərgə həq yüz-hatır kilmayıdu, Nə baylarnı kəmbəqəllərdin yukırı kərməydu; Qünki ularning həmmisini U Əz əlində bilən yaratkandur. **20** Kəzni yumup aqquqa ular etüp ketidü, Tün yerimida həlkələrə təwrinip dunyadın ketidü; Adəmning kolisi uluqlar elip ketildi. **21** Qünki Uning nəzəri adəmning yollırıning üstüdə turidü; U insanning bar kədəmlərini kərüp yürüdü. **22** Xunga əqbəhlik kiloquqlarə yoxurunoqudək həq karangoşluk yoxtur, Hətta əlümning sayisidimə ular yoxurunalmayıdu. **23** Qünki Təngri adəmlərni aldioja həküm kiliqxə kəltürüx üçün, Ularnı uzunojqa kezitip yürtüxining hajiti yoxtur. **24** U küqlükərləri təkxürüp olturmaya para-para kiliwetidü, Həm baxklärləri ularning orniqə koyidü; **25** Qünki ularning kiloqanlıri uningoja enik turidü; U ularnı keqidə eriwetidü, xuning bilən ular yanjılıdu. **26** U yamanınları halayık alıda qaqtılojandək ularnı uridü, **27** Qünki ular uningoja ağıxixtin bax tərtəkan, Uning yollırındın heqibinri həq atıwarlimıqan. **28** Ular xundak kiliplər miskinlərning nala-pəryadını Uning aldioja kırğızıdu, Xuning bilən U ezilgüçilərnəng yalwuruxını anglaydu. **29** U süküttə tursa, kim aorinip kakxisun. Maylı aldın, maylı xəstin bolsun, Əgər U [xəpkitini kərsətməy] yüzünü yoxuruwalsa, kim Uni kəralısun? **30** Uning makşiti iplaslar həkümərənlək kilmisün, Ular əl-əhəlini damıqə qüxtürmisün degenliklər. **31** Qünki buning bilən ulardın birsi Təngrigə: «Mən təkəbburluk kiloqanım; Mən tooprını yəna burmilimaymən; **32** Əzüm bilmiginimni manga eğitip koqyəysən; Mən yamanlık kiloqan bolsam, mən kayta kilmaymən» — desə, **33** Sən Uning bekitkinini rət kiloqanlıking üçün, U pəkət sening pikring boyiqila insanning kiloqanlırinı Əziga kəyturuxi kerəkmə. Mən əməs, sən kərar kilixing keraktur; Əmdi bilgənlirinqni bayan kilsang! **34** Əkli bar adəmlər bolsa, Gepimli angliojan dana xiki bolsa: — **35** «Ayup sawatsızdək gəp kıldı; Uning sezliridə əkili-parasattın asar yox» — dəydü. **36** Ayup razıl adamlardək jawab bərgənlilikdən, Ahiroqıqə sinalsın! **37** Qünki u əz gunahınını üstigə yəna asiylikni koxidü; U arimizda [əhənat bilən] qawak qelip, Təngrigə karxi sezlərni kəpəytməktə.

35 Elihu yənilə jawab berip mundak dedi: — **2** «Sən muxu gepingni, yəni «Həkkəniliyikim Təngrininə kədəm» — degininqni toqra dap qaramsən? **3** Xundak boloqanlıki üçün sən: «Həkkəniliyikning manga nema paydisi bolsun? Gunah kilmiojinimning gunah kiloqinimoja kariojanda artukqılıqlik nədə?» — dəp soridinq. **4** Əzüm sezlər bilən sanga [jawab berəy], Sanga həm sən bilən billə boloqan ülpətlirinqə jawab berəy; **5** Asmanlarə karap bakğın; Paləktiki bulutlarə səpsalojin; Ular səndin yukiridur. **6** Əgər gunah kiloqan bolsang, undakta Təngrigə kayısı ziyanəkələni kılalaytting? Jinayetlirinq kəpəysimu, undakta uningoja kəndək ziyanları salalar iding? **7** Sən həkkəniliyik boloqan takdirdim, Uningoja nəmə berələyätting? U sening kolungdin nemimə alar-hə? **8** Sening əskilərlərə pəkət səndək bir insançıla, Həkkəniliyik bolsa pəkət insan balılıriojla təsir kıldıru, halas. **9** Adəmlər zulum kəpiyip kətkənlilikdən yalwuridü; Küqlükərlərning besimi tüpəylidin

ular nalə-pəryad kətəridü. **10** Birak həqkim: «Keqilərdə insanlarə nahxa ata kiloquqi yaratkuqum Təngriyi nədin izdixim kerək?» deməydu. **11** Uning bizgə eğitidiqinə yər-zemindiki hayvanlarə qəgitidiqinidin kep, Həm asmandı uqar-kanatlarə qəgitidiqinidin artuk əməsmə? **12** Ular nalə-pəryad kətəridü, birak razıl adəmlərning hakawurlukining təsiri tüpəylidin, Uni Huda ijabət kilmayıdu. **13** Bərhək, Təngri kuruk duaqa kulaq salmışan yerdə, Həmmigə Kadir muxularə əhəmiyyət bərmigən yerdə, **14** Sən: «Mən Uni kərəlməymən» desəng, [U kəndək kulaq salsun]? Dəwaying tehi Uning aldida turidü, Xunga Uni kütüp turoqin. **15** Birak U hazır [towa kılıx pursiti berip], Əz qəzipini tehi tekmişən əhəwalda, Ayup özinin təkəbburlukını bilməmdiqiandu? **16** Qünki Ayup kuruk gəp üçün aqzını aqkan, U tuturıksız sezlərni kəpəytkən».

36 Elihu sözünü dawamluxturup mundak dedi: — **2** «Meni birdəm sezligili koysang, Mən yəna Təngrigə wakalıtən kiliqiojan səzümmüng barlığını sanga ayan kılıman. **3** Bilimni yıraklardan elip kəltürimən, Adəmlərni Yaratkuqumı həkkəniliyidən hesablaşdıqan kılıman. **4** Mening gepim həkkikətən yaloqan emastur; Bilim mukəmmalı bisi sən bilən bille bolidü. **5** Mana, Təngri deyər uluqdır, Birak U həqkimni kəmsitməydi; Uning qüixinixi qonqururdur, məksitidə qing turidü. **6** U yamanınları hayat saklımyadı; Birak eziylənlər üçün adət yürgüzdü. **7** U həkkəniliyərəndən kezini elip kətməydi, Balki ularnı mangğığə padixaħħalar bilən təhtə olturqozidü, Xundaq kılıp ularning mərtiwişi üstün bolidü. **8** Wə əgər ular kixənləngən bolsa, Japaning asaritigə tutulqoqan bolsa, **9** Undakta U ularə kiloqanlırını, Ularning itaatsizliklərini, Yəni ularning kərəngləp kətkənlilikini eziylərige kərsətən bolidü. **10** Xuning bilən U kulaqlarını tərbiyigə ekip koyidü, Ularnı yamanlıktıñ kəytixka buyruydu. **11** Ular kulaq selip Uningoja boyunsıla Ular [kələqən] künklərini awatqılıkta, Yillırını huxlukta etküzidü. **12** Birak ular kulaq salımısa, kiliqlinip dunyadın ketidü, Bilməsiz hələdə nəpəstin tohətə kəlidü. **13** Birak kəngligə iplaslıknı pükkənlər yənilə adawat saklaydu; U ularə asarət qüxtürəndimə ular yənilə tilawət kilməydi. **14** Ular yax turupla jan üzidü, Ularning hayatı bəqqiwallar arısında tügəydi. **15** Birak U azab tartıqıllarını azablardın bolqan tərbiya arkılık kutkuzidü, U ular har boloqan waktida ularning kulaqlını aqdu. **16** U xundak kılıp senimə azarning aqzidin kistangqılık yok, kəng bir yərgə jəlp kiloqan bolatti; Undakta dastihining mayoja toldurulqoqan bolatti. **17** Birak sən hazır yamanınlara kəritifləqan tegixlik jazalarə toldurulqoqan; Xunga [Hudanıng] həkümü həm adalitəni seni tutuwalı. **18** Oğəzipingning kaynap ketixining seni mazaqka baxlap koyuxidin huxyar bol; Undakta hətta zor kapalətmə seni kutkuzalımyadı. **19** Yaki bayılıkiring, Yaki kütüqning zor tirixixliri, Əzüngni azab-əkubəttin neri kılalımdı? **20** Keqiqə ümid baqlıma, Qünki u qaçqıda həlkəz ornidin yokılıp ketidü. **21** Huxyar bol, eeskilikka burulup kətmə; Qünki sən [əqbəhlikni] dərdkə [səwrı boluxning] ornida tallıqılsan. **22** Mana, Təngri küt-q-kudriti tüpəylidin üstündür; Uningdək eğətküqi barmu? **23** Kim Uningoja mangidiojan yolni bekitip bərgənlidi? Wə yaki Uningoja: «Yaman kılding?» deyixkə petinalaydu? **24** Insanlar təbrikələyiojan Hudanıng əməllirini uluqlaxnı untuma! **25** Həmma adəm ularnı kərgəndür; İnsan balılırlı yıraktın ularça karap turidü. **26** « — Bərhək, Təngri uluqdır, biz Uni qüxinəlməyiz, Uning yillırıning sanını təkxürüp enikliqili bolmayıdu. **27** Qünki U sumi tamqılardin xümrüüp qıkırıdu; Ular parço aylınp andin yamojuq bolup yaqıldı. **28** Xundak kılıp asmanlar [yaməqurlarını] kuyup berip, İnsan balılırlı üstigə molqlıq yaqdurduru. **29** Birak kim

bulutlarning toküluxini, Uning [samawi] qedirining gümbür-gümbür kılıdiojanlılığını qüxinlisun? **30** Mana, U qakmiki bilən ətrapını yoruk kıldı; Hətta dengiz təktinimu yoruk kıldı. **31** U bular arkılık həlkələr üstidin həküm qıkırıdu; Həm ular [arkılıkmu] mol axlıx beridu. **32** U kollırımı qakmaq bilən toldurdu, Uningoşa urdiojan nixanni buyruyu. **33** [Hudanıng] güldürməmisi uning kelidiqanlığını elan kıldı; Hətta kalılarımı sezip, uni elan kıldı.

37 Xundak, yürükimmu buni anglap təwrinip ketiwatidu, Yürükim képidin qıkıp ketəy, dedi. **2** Mana anglojınal Uning hərkirigan awazini, Uning aqzidin qikiwatkan güldürməmama awazini angla! **3** U awazini asman astidiki pütkül yərgə, Qakmikini yərning kərigiqə yətküzidu. **4** Qakməktin keyin bir awaz hərkiraydu; Əz həywitinim awazı bilən u güdürləydi, Awazi anglinixi bilənla həq ayanmay qakmaklärinimi koyuwetidu. **5** Təngri awazı bilən karamət güdürləydi, Bız qızıñalmayıqjan nuroqun kəltis ixlarnı kıldı. **6** Qünki u karqa: «Yərgə yaqıl!», Həm həl-yeojoqa: «Küçlük yamoqur bol!» dəydü. **7** U barlıq insannı eziñin yaratkanlığını bilsün dəp, Həmmə adəmning kolını bular bilən tosus koyidu; **8** Yawayı hayvanlar ez uwisişa kirip ketidu, Əz kənalqusida turqozulidu. **9** Boran-qapkun kohikaptın kelidu, Həm soqquzmıştan taratkuqi xamallardın kelidu. **10** Təngrining nəpisi bilən muz hasıl bolidu; Bipayan sular kətip kıldı. **11** U yəna koyuk bulutlarqa mol nəmlik yükleydi, U qakmaq kətüradiojan bulutni kəng yeyip koyidu. **12** Ular pütkül yər-zemin yüzidə U buyruqjan ixni ijra kılıx üçün, Uning yolyoruklari bilən həryakka burulidu. **13** Yaki təribiye tayiki boluxi üçün, Yaki Əz dunyasi üçün, Yaki Əz rəhimbillilikini kərsitx üçün U [bulutlarını] kəltüridu. **14** I Ayup, buni anglap koy, Təngrining karamət əməllirini tonup yetip xük tur. **15** Təngrining bulutları kəndak səpta turozuojanlığını biləmsən? Uning bulutining qakmikini kəndak qakturidiojanlığunu biləmsən? **16** Bulutlarning kəndak kılıp boxlukta müəllək turidiojanlığını, Bilimi mukəmməl Bolquqining karamatlırını biləmsən? **17** Həy, Uning kəndak kılıp yər-zeminni jənubdiki xamal bilən tinqlandurup, Seni kiyim-keqikingning ottak issitkinini biləmsən? **18** Sən Uningoşa həmrəh bolup asmannı huddi kuyup qıraqoş əynəktək, Mustəhəkəm kılıp yayaqdanmidig?! **19** Uningoşa nemini deyiximiz kerəklikini bizgə egitip koyojın! Karangoşlukimiz tüpəylidin biz dəwayimizni jayida səpkə koyalmayım. **20** Uningoşa «Mening Sanga gepim bar» deyix yahxımış! Undak degügi adam yutulmay kalmaydu! **21** Əmdili xamallar kəlip bulutlarnı tarkitiwtidu, Birək bulutlar arisidiki kuyax nurişa adəmlər biwasita karap turalmaydı. Kuyaxning altun rənggi ximal tərəptinim pəyda bolidu; Təngrining huzurında dahxotlık həyatlı bardur. Həmmigə Kədirmi bolsa, biz Uni melqərləyi almymız; Kudriti kəltistur, Uning adalit uluo, həkkaniyiliqi qongkur, Xunga U adəmlergə zulum kilmaydu. **24** Xunga adəmlər Uningdin körküdü; Kenglidə eziñi dana qaqlaydiaojanlarqa U həq etibar kilmaydu».

38 Andin Pərvərdigar kara kuyun iqidin Ayupka jawab berip mundak dedi: — **2** «Nəsihətni tuturuksız səzər bilən hirəlxürtərən zadi kim? **3** Ərkəktə belingni qing başa; Xunda Mən sandın soray, Andin san Meni həwərdar kıl! **4** Mən yər-zeminni apırida kılıqınımda, san zadi nəde iding? Bularنى qüxəngən bolsang, bayan kılıwr. **5** Kim yər-zeminning əlqimini bekitkən? — Sən buni bilməmsən? Kim uning üstigə tana tartip əlqigən? **6** Tang sahərdiki yultuzlar billə kuy eytişkən waktida, Hudanıng oqulları huxallıktın təntənə kılıxkan waktida, Yər-zeminning ulları nəgə paturuləşən? Kim uning burjək texini

salojan? **8** Balıyatkdın qıkkandək, dengiz süyi besüp qıkkanda, Kim uni dərwazalar iqığa bənd kılıqan? **9** Mən bulutni dengizning kiyimi kılıqanda, Wə kap-karangojuni uning zakisi kılıqanda, **10** Mən uning üçün pasıl kaşkən wakitta, Uni qaklap baldaklarını həm dərwazilarını salojan, **11** Yəni uningoja: «Muxu yərgiqə barisan, pasıldın etmə, Sening təkəbbur dolkulniring muxi yərda tohtisun» degändə, san nadə iding? **12** Sən tuqulqoşandan beri səhərni «Qık» dəp buyrup bəkçənmüşən? Sən tang səhərgə ezi qıkjidojan jayini kərsətkənmüşən? **13** Sən xundak kılıp səhərgə yər yüzining kərinimü yorutkuzup həküm sürgütüp, Xundakla rəzillərni titritip yər-zemindən koojlatkuzoşanmışan? **14** Xuning bilən yər-zemin seqiz layqa besilqan mehűr izliridək eżgərtılıdu; Kiyən kiyimdək həmma enik bolidu; **15** Həm xuning bilən rəzillərning «nur»i ularndan elip ketildi; Kətürülən biləklər sundurulidu. **16** Dengizdiki bulaklarqa səpər kılıp yətkənmüşən? Okyanlarning kəridə mengip bəkçənmüşən? **17** Əlümüning dərvazilərini sanga axkarlıanoşanmu? Əlüm sayisining dərvazilərini kergənmüşən? **18** Əkling yər-zemining qonglukişa yətkənmü? Həmmisini bilən bolsang enik bayan kıl! **19** Nur turuxluk jayşa baridiojan yol nədə? Kərangoşulukning bolsa, əsliy orni nədə? **20** Sən [buni bilip] ularnı ez qebrasışa apıralamsən? Ularning eýigə mangidiojan yollarını bilip yetələmsən? **21** Həə, rast, san bilisən, qünki san ularning qaqlıridın ilgiri tuqulqoşan, Künliringning səni dərhəkikət keptin keptur! **22** Kar qaqlılançanın həzinilərə kirip kərdüngü. Meldür ambirlirinim körüp baktingmu? **23** Bularنى azab-ökubətlük zamanqa kaldurdum, Jəng wa urux künii üçün təyyarlap koyдум. **24** Qakmaq degən kəndak, yol bilən yeriliidü? Xərk xamili yar yəzida kəndak, yol bilən tərkiliidü? **25** Yamoqur kəlkünining qüxicidən kəniliyi qepip təyyarlıqan kimdu? Gündürməmining qakmiki üçün yol təyyarlıqan kimdu? **26** Xundak kılıp yamoqur həq adəm yok bolqan yər yüziga, Həq adəmzsız dəxt-bayawanoja yaqdırulmamdu? **27** Xuning bilən qəlləxkən, kurojak tupperəkler kəndurulidu, Ot-qəp bih urup kəkələp qıkmadu? **28** Yamoqurning atisi barmu? Xəbnəmni kim tuqəndu? **29** Muz bolsa kimning balyatkusidin qıçıdu? Asmandiki ak kırawni bolsa kim dunyaqa kəltüridu? **30** Xu qoşa su ketip taxtək bolidu. Qongkur dengizlarning yəzi ketip tutaxturulidu. **31** «Kəlb yultuzlar topı»ning baqlımini baolıyalımsən? Orionning rixtilirini boxitalaməsən? **32** «On ikki Zodiak yultuz türkümliri»ni ez pəslidə elip qıkrıalaməsən? «Qong Eyi, türkümü»ni Küçükliyi bilən yetəkliyalımsən? **33** Asmanın qanuniyətlərini bilip yətkənmüşən? Asmanın yər üstigə süridiqan həkümlərini san bəlgiləp koyojanmu? **34** Sən awazingni kətürüp bulutlarqıçə yətküzü, Yamoqur yaqdırup eżüngüni kijan-taxkınlarqa basturalamsən? **35** Sən qakmakları buyrup ez yolişa mangduralamsən? Uning bilən ular: «Mana bizi!» dəp sanga jawab berəndu? **36** Adəmning iq-baqırıqə danalıq beqixlap kırğızğan kimdu? Əkligə qıixinix kəbiliyitini bərgən kimdu? **37** Bulutlarnı danalıq bilən səninqan kim? Asmanlardıki su tulumlarını tekidiqan kim? **38** Buning bilən topa-qanglarnı kətarup uyul kıldırojan, Qalmılarnı bir-biriga qaplaxtuqozujan zadi kim? **39** «Qixi xır tıqın ow olwap yırəmsən, Xır küqəklirinig ixtihasını kanduralamsən? **40** Ular uwilirida zongziyip yürgən waktida, Qatkallik iqida turup tuzak koyup, [san ularqa olja beralımsən]? **41** Yemi kəməqil bolup, ezip ketip yırakka ketip kələqanda, Balılıri Təngriqə iltija kılıp nalə-pəryad kətürgəndə, Taq kəqəlili həm balılırları üçün yəmni təminligən kimdu?

39 Sən təqidiki yawa eąkilərning kəqən tuqidiojanlığını biləmsən? Jərənlərning balılıqanlığını kəzitip

bağışlamusən? 2 Ularning boqaz bolojili nəqqə ay boloşanlığını saniyalamsən? Ularning balılaydiqan waktidin həwiring barmu? 3 Ular kəddini püküp, yetip balilirini tuşıldı, Ular ezdiki toloqakni qıkırıp taxlaydu; 4 Ularning baliliri küqlinip yetilidü, Ular dalada eştüb, [anisining] yenidin qıkıp kattip kalmayıdu. 5 Yawa exəknı dalaqə köyutep ərkinlikka qıçıraqan kim? Xax exəknı nohtilirini yexiwətkən kim? 6 Qəl-bayawanni uning əyi kılqanımən, Xorluknimə uning turaloşusı kılqanımən. 7 U xəhərninq kiykas-sürənləridən yirak turup uni mazak kılıdu; U exəkinqing warkırixinimə anglimaydu. 8 U taqlarını eż yaylıkim dəp kezidü, Xu yərdiki həmmə gül-giyahnı iżdəp yürüdü. 9 Yawa kala bolsa hizmittingə kirixkə razi bolamdu? Sening okurungning yenida turuxka unamdu? 10 Yawa kalini tana bilən baqlap, tapka qüxtürələmsən?! U sanga əgixip jilojılarda mengip tırna tərtamdu? 11 Uning küqi zor boloşanlıkı üçün uningoşa tayinamsən? Əmgikinqni uningoşa amanət kılamsən? 12 Danlıringni eýgo kətürüp əkilixni uningoşa tapxuramsən? «[Danlırimni] haminimqa yiojixturudu» dəp uningoşa ixənəmsən? 13 Təgikux ənatlırını xadlik bilən əkəm, Birak bular ləyləkning ənat uqlırı həm pəylirigə yetəmdü? 14 U tuhumlınızı yərgə taxlap koyidü, Tuhumlirim topida issitsilsün, dəydu. 15 Ularning tasadipiy dəssilip yanjılıdiqanlığını, Dəlidiki birər həywanning asanla ularını dəssəp-qəyləydiqanlığını untuydu. 16 Balilirini ezininq əməstək baqrını kattık kılıdu; Uning tuqtutining ejri bikaroja ketidü, Birak u pişənt kilmioqandək turidü. 17 Qünki Təngri uni kəm əkil kilojan, Uningoşa danalıknı bərmigən. 18 Həlbuki, u yığırrix alidda məydəsinə yukirioja kətürindinə, At həm atılıklarını kəmsitip mazak kılıdu. 19 Sən atka küq beqixliojanmıding? Sən uning boyñoqa yalpünüp turidiqan yaylini kiygüzgənmidiing? 20 Sən uni həywəthlik purküxləri bilən adəmni körkütidiojan, Qekətkidək səkrəyidiojan kılalamsən? 21 U əxəddiyilik bilən yər tatilap-zohqup, Əz küqidin xadlinip ketidü, Korrallıq əoxun bilən jəng kiliçkə atlidi. 22 U körkünqə nisbetən külüipla koyidü, Həqnemidin körkməydu; Kiliqning bisidin u yanmayıdu. 23 Okdan, julalik nəyəz, Gerzimu uning yenida xarakxiyyüd. 24 U yərni aqzik həm ożəp bilən yutuwetidü, [Jəng] kanayını bir anglaplə həyajanlınip kİN-kinioja patmay ketidü. 25 Kanaylarning awazı bilənlə u: «Ayħayl» dəydi, U jəngni yirəktin purap bolidü. U sərkərdilərning towlaklärini, jəngqilərning warkıraxlırları huxallıq bilən anglaydu. 26 Sar sening əkling bilən uqamdu, Ənatlırını jənubkə karap kerəndü? 27 Bürküit buyrukung bilən yukirioja pərvaz kılıp kətürüləmdü, Uwisiñi yukirioja salamdu? 28 U əoram taxning tüstidə makanlıxidü, U taqning qokkisişa konidü, Tik kiyanimu turaloşusı kılıdu. 29 Xu yərdin u owni paylap bayķıwalıdu, Kəzəliri yırak-yıraklıları kezitidü. 30 Uning baliliri əkan xoraydu; Əltürülgənlər nədə bolsa, u xu yərdə bolidü».

40 Pərwərdigar Ayupka yənə jawabən: — 2 «Həmmigə Kadir bilən dəwalaxidiojan kixi uningoşa təribəy kilməkqimusən? Təngrinin əyibligiçi kixi jawab bərsən!» — dedi. 3 Ayup bolsa Pərwərdigaroja jawabən: — 4 «Mən, mən həqnemiga yarımymən; Sanga əxam kətəm, mən yənə jawab bərməyəm; Xundak, ikki kətəm desəm man kayaña səsliməymən» — dedi. 6 Andin Pərwərdigar kara kuyun işidin Ayupka jawab berip mundak dedi: — 7 «Ərkəktək belingni qing baqla, Andin Mən səndin soray; Sən Meni həwərdar kılıqın. 8 Sən dərwəkə Mening həkümimni püttünləy-

bikaroja kətküzəmkimisən? Sən ezungni həkkəniy kılımən dəp, Meni natoqra dəp əyibliməkqimusən? 9 Sening Təngrinin bilikidək [küqlük] bir biliq barmu? Sən Uningdak awaz bilən güldürliyələmsən? 10 Kəni, hazır ezungni xan-xərəp həm salap bilən beziwal! Həywət həm kərkəmlək bilən ezungni kiyindirüp, 11 Ojəzipingning kəhrini qeqip taxliojin, Xuning bilən hərbər takəbburning kezığə tikilip karap, Andin uni paşləxtürjin. 12 Rast, hərbər takəbburning kezığə tikilip karap, Andin uni boysundurojin, Rəzillərni ez ornida dəssəp yər bilən yəksən kıl! 13 Ularnı birgə topoja kəməp koy, Yoxurun jayda ularning yüzlərini kepon bilən etip koyojin; 14 Xundak kılalisang, Mən seni etirap kilip mahtaymənki, «Ong əkolung ezungni kutkuzidul!». 15 Mən sening bilən təng yaratkan begemotni kərəp koy; U kəlidək ot-qep yəydu. 16 Mana, uning belidiki kükinqi, Korsaq muskuluridiki kudritini hazır kərəp koy! 17 U kuyrukunu kədir dərihidək egidi, Uning yotiliridiki singirləri bir-birigə qing tokup koyulən. 18 Uning səngəkləri mis turubidəktur, Put-kolları temür qoşnaklarəja ohxaydu. 19 U Təngri yaratkan janıwarlarning beoxidur, Peşət uning Yaratkuisila uningoşa Əz kılıqını yekinlaxturalaydu. 20 Taqlar uningoşa yeməklik təminləydi; U yərdə uning yenida daladiki hərbər həyvanlar oynaydu. 21 U sədəpgül dərəhlikining astida yatidü, Kəməp kəməp həm sazlıknıng salxınıda yatidü. 22 Sədəpgüllükələr ez sayısi bilən uni yapıdu; Əstəngdiki tallar uni orap turidü. 23 Kara, dərya texip ketidü, birək u həq hədükəndəydi; Hətta İordandak bir daryamu uning aqzıqə erkəxələp urulsmı, yənilə hatırjəm turiweridü. 24 Uning aldiqə berip uni tutkili bolamdu? Uni tutup, andin burnını texip qılık etkizigili bolamdu?

41 Lewiatanni ərmənək bilən tartalamsən? Uning tilini arəjamqa bilən [baqlap] basalamsən? 2 Uning burnıqə şomux qültüknə kirküzələmsən? Uning engikini temür nəyəzə bilən texələmsən? 3 U sanga arka-arkidin iltija kılamdu? Yaki sanga yawaxlıq bilən səz kılamdu? 4 U sən bilən əhdə təzüp, Xuning bilən sən mənggü malay süpitidə kobul kılalamsən? 5 Sən uni kükənqni oynatändək oynitamsən? Dedəkiringning hüzuri üçün uni baqlap koyamsən? 6 Tijarətqilar uning üstidə sodilixamdu? Uni sodigərlərgə belüxtürüp berəndü? 7 Sən uning pütkül terisigə atarnayızını sanjiyalamsən? Uning bəxiqə qanggak bilən sanjiyalamsən?! 8 Kələngni uningoşa birlə təkətgəzəndən keyin, Bu jəngni əsləp ikkinçi undak kılıquqi bolmaysan! 9 Mana, «[uni boysunduriman]» deqən hərkəndək ümid bilədiliktur; Hətta uni bir kerüpla, ümidsizlinip yərgə karap kəlidi əməsmə? 10 Uning jenioja tegixə petinalaydiqan həqkim yoktur; Undakta Mening aldımızda turmakçı bołogun kimdir? 11 Asman astidiki həmmə nərəs Mening tursa, Mening aldimoja kim kelip «manga tegixlikini bərginə» dəp bəkən ikən, Mən uningoşa kaytutrxə tegixlikim? 12 [Lewiatanning] əzalıri, Uning zor küqi, Uning tütülixining güzəlliği töprürlük, Mən süküt kılıp turalmamən. 13 Kim uning sawutluq tonini salduruwetalisun? Kim uning kox engiki iqiqə kiriwalalisun? 14 Kim uning yüz dərvazilərini aqalalisun? Uning qıxları etrapida wəhimə yatidü. 15 Kəsirəklirinən səpliri uning pəhrividur, Ular bir-birigə qing qaplaxturulənki, 16 Bir-birigə xamal kirməs yekin turidü. 17 Ularning hərbəri ez həmrəhləriqə qaplaxkəndur; Bir-birigə ziq yepixturulən, həq ayrlımlastur. 18 Uning qızkürütixləridən nur qaknaydu, Uning kezəliri səhərdiki kapaqtəktur. 19 Uning aqzıdin otlar qıkıp turidü; Ot uqğunları səkrəp qıkidü. 20 Kəməp gülhanə qoyan kəynawatkan kazandin qıkkən hordək, Uning burun texxikidin tütün qıkıp turidü; 21 Uning nəpisi kəmürərni

tutaxturidu, Uning aqzidin bir yalkun qıkıldı. **22** Boynida zor kük yatidu, Wəhīmə uning alıda səkrixip oynaydı. **23** Uning ətləri kat-kat birləxtürülüp qing turidu; Üstdikii [kasıraklırlı] yepixturlup, midirlimay turidu. **24** Uning yürüki bəsyni taxtak mustahkəm turidu, Hətta tügmənəng astı texidak məzmüt turidu. **25** U ornidin kozqalsa, palwanlarmu korkup əldid; Uning toljinip xawqunlixidin alakzadə bolup ketidu. **26** Birsi kılıqni uningoja tagküzsimi, həq ününü yok; Nayza, atarnayza wə yaki qanggak bolsimu bəribir ünümsizdir. **27** U təmürni samandək, Misni por yaqaqtək qaoqlaydu. **28** Okya bolsa uni körkitip əqəkuzalmayıdu; Saloja taxlıri uning alıda pahaloja aylinidu. **29** Tokmaklarmu pahaldək heqnema hesablanmayıdu; U naya-xəxbərning tənglinixiga karap külüp kojidi. **30** Uning astı kismı bolsa etkür sapal parqılıridur; U lay üstigə qong tirna bilən tatilioqandək iz kalduridu. **31** U dengiz-okeyanları kazandək əyaniwitidü; U dengiznə kazandıki məlhəmdək warakxitidu; **32** U mangsa mangojan yoli parkiraydu; Adəm [buzoqlarını kerüp] qongkur dengizni ap'ak qaqlik boway dəp oylap əldid. **33** Yer yüzidə uning təngdixi yoktur, U həq korkmas yaritilojan. **34** U büyülərlər hərkəndikioja [jür'ət bilən] nəzər selip, körkməydi; U barlıq məqərur hayvanlarning padixahıdır».

42 Ayup Pərvərdigar oja jawab berip mundak dedi: — **2** «Həmmə ixni kılalaydiqinini, Hərkəndək muddiayingni tosiwalılı bolmaydiqinini bildim! **3** «Nəsihətni tuturuksız sezlər bilən hirəlxətürən kim?» Bərhək, mən eziim qüxənmigən ixlarnı dedim, Mən əklim yətməydiqən tilsimat ixlarnı eyttim. **4** Anglap bakkaysən, sezləp berəy; Mən Səndin soray, Sən meni həwərdar kılıqaysən. **5** Mən əlikim arkılık həwiringni anglojanmən, Biraq hazır kezüm Seni keriwatidu. **6** Xuning üçün mən ez-ezümdin nəprətlinimən, Xuning bilən topa-qanglar wə küllər arısında towa kildim». **7** Pərvərdigar Ayupka bu sezlərni kılıqandın keyin xundak boldiki, Pərvərdigar Temanlık Elifazoja mundak dedi: — «Mening oğzipim sanga həm ikki dostungoja karap kozqaldı; qünki silər Mening toqramda əz kulum Ayup toqra sezligandək sezlimidinglar. **8** Biraq hazır eziüngər üçün yəttə torpaq həm yəttə koqkarnı elip, kulum Ayupning yeniqə berip, ez-eziüngər üçün kəydürmə kurbanlık sunungular; kulum Ayup silər üçün dua kılıdu; qünki Mən uni köbul kılımən; bolmisa, Mən ez nadanlıklıringlarnı eziüngəroja kayturup berəy; qünki silər Mening toqramda kulum Ayup toqra sezligandək toqra sezlimidinglar». **9** Xuning bilən Temanlık Elifaz, Xuhalıq Bildad wə Naamatlık Zofar üçqəylan berip Pərvərdigar ularqa deginidək kıldı; həmdə Pərvərdigar Ayupning duasını köbul kıldı. **10** Xuning bilən Ayup dostlıri üçün dua kılıwidı, Pərvərdigar uni azab-kiyinqılıklıridin kayturup, əsligə kəltürdü; Pərvərdigar Ayupka burunkidin ikki həssə kep bərdi. **11** Xuning bilən uning barlık, aka-uka, aqa-singil wə uningoja ilgiri dost-aqjına boloqlarının həmmisi uning yeniqə kəldi. Ular uning eyidə olturnup uning bilən billsə tamağlandı; uningoja həsdaxlıq kilihip, Pərvərdigar uningoja kəltürgən barlık, azab-okubətlər toqrisida təsəlli berixti; həmdə hərbir adəm uningoja bir tənggidin kümüx, birdin altun hälə berixti. **12** Pərvərdigar Ayupka keyinki künliridə burunkidin keprək bəht-bərikət ata kıldı; uning on tət ming koyı, alta ming tegisi, bir ming koxluk kalisi, bir ming mada exiki bar boldı. **13** Uningdin yənə yəttə oşul, üç kız tuquldu. **14** U kızlırinining birinqisining ismini «Yemimah», ikkinçisinin ismini «Kəziyə», üçüncüsinin ismini «Kərən-hapuk» dəp koydu. **15** Pütkül zemində Ayupning kızlıridək xunqə güzəl kızlarnı tapkılı bolmayıttı; atisi ularını aka-ukilirı

bilən ohxax mirashor kıldı. **16** Bu ixlardın keyin Ayup bir yüz kırıq yıl yaxap, eż oçullırını, oçullırının oçullırını, hətta tətinçi əwlədkiqə, yəni əwrilirinimə kərgən. **17** Xuning bilən Ayup yaxinip, künliridin kanaat tepip aləmdin etti.

Zəbur

1 Rəzillərning gəpi boyiqə mangmaydiqan, Gunahkarlarning yolda turmaydiqan, Məshirə kılçouqining ornida olturmaydiqan adəm bəht tapur! **2** Uning hursənlikli pəkət Pərvərdigarning təwrat-kanunividilidur; U Pərvərdigarning kanununu keqə-kündüz seçinip oylaydu. **3** U huddi erik boyiqə tikilgən, Əz paşlıda mewisini beridiqan, Yopurmaklırlı solaxmaydiqan dərahətaktur; U nemila kilsə ronaq tapidu. **4** Rəzil adəmlər bolsa undak bolmas; Ular huddi xamal uqruriyatın tozandaktur. **5** Xuning üçün rəzillər sorak kündə tik turulmaydu, Gunahkarlar həkkəniylarning jamaitidə həq bexini kətürüp turulmaydu. **6** Qünki Pərvərdigar həkkəniylarning yolini köngliga pükkan; Rəzillərning yoli bolsa yokıldı.

2 Əllər nemixkə quşan salıdu? Nemə üçün holkələr bikardin-bikar suyikəst olaydu? **2** Dunyadiki padixahlar səpkə tiziliş, Əməldarlar kara niyat aylıxip, Pərvərdigar wə Uning Məsihi bilən ərəfələr: — **3** «Ularning qəklimilirini qərtütwetaylı, Ularning asarətlərini buzup taxlaysı!» — deyixidu. **4** Asmandıa olturoquqi külüd, Rab ularını mazak kılıdu; **5** Həm aqqıkida ularoqa səzlep, Kəhlri bilən ularını wəhimigə selip: — **6** «Əzüm bolsam Zionda, yəni mukəddas teqimda, Əzüm məsih kılıçın padixahını tiklidim». **7** «Mən [ərxxti] pərmanni jakarlaymənki, Pərvərdigar manga: — «Sən Mening oqlum; Əzüm seni bugünkü kündə tuoşuldurdum; **8** Məndin sora, Mən sanga miras boluxka əllərni, Təəllükung boluxka yər yüzini qət-qətlirigə berimən; **9** Sən temür tayak bilən ularını bitqit kiliwetisən; Sapal qinini kükum-talkan kılıqandək, san ularını parə-parə kiliwetisən» — dedi». **10** Əmdi, həq padixahlar, əkildər bolungalar! Jahəndiki sorakçılar sawak elinglar; **11** Pərvərdigardin körkox bilən uning hizmitidə bolungalar; Titrək iqidə huxallininglar! **12** Ooqluning oqəzipininq kozojalmasılı üçün, Uni səyünglər; Qünki uning oqəzipi səlla kaynisa, Yolunglardıla həlak bolisilər; Uningqə tayanojanlar nəkədər bəhtliktür!

3 Dawut ez oqlı Abxalomdin keqip yürgən künnlərdə yazojan küyü: — I Pərvərdigar, meni kiştawatçanlar nəkədər kepiyi pətkən, Mən bilən ərəfələrinə nemidegən kəp! **2** Nuroqunlar mən tooruluk: — «Hudut uningoja həq nijat yoktur!» deyixiyatidu. (Selah) **3** Birak, Sən, i Pərvərdigar, ətrapimdi ki kalkandursan; Xan-xəripim həm beximni yələyiqliqdursən! **4** Awazim bilən mən Pərvərdigaroja nida kılımən, U mukəddas teqidin işabət beridu. (Selah) **5** Mən bolsam yattim, uhlidim; Oyoqandım, qünki Pərvərdigar manga yar-yelək bolidu. **6** Meni körxpət səp tüzgən tūmənlığın adamlar bolsımı, Mən ulardin körkməymən! **7** I Pərvərdigar, ornungindən tur! Meni kutkuz, i Hudayim! Mening barlık dütixmənlirimning təstikigə saloşaysən; Rəzillərning qixlirini qekiwətkəysən! **8** Nijatlık bolsa Pərvərdigardindur; Bərikiting Əz həlkinqədə bolsun! (Selah)

4 Nəqməqilərning bəxioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp, Dawut yazojan küyü. — Mən nida kılıjinimda, manga jawab bərgəysən, I manga həkkəniylilikm ata kılıquqi Huda! Besim astıda kələjanda Sən meni kəngriqiliğə qıqardıq; Manga mehîr-xəpkət kersitip, duayimni angla! **2** I insan balılır, silər menin xan-xəripimini qaçanqıqə ahanətəkə kaldurisilər? Kəqanojqə bihudilikni seyüp, Yalojanni izdəp yürisilər? (Selah) **3** Birak xuni bilip koyunglarki, Pərvərdigar ihlasmənlərni Əzığa has kılıçan; Mən Uningqə nida kılıjinimda, Pərvərdigar anglaydu. **4** Aqqıkinglaroqa berilip, gunah kilmanglar; Əz

ornunglarda yetip, kəlbinglarda qongkur oylinip, Stüküt kilinglar. (Selah) **5** Həkkəniylilik bilən kurbanlıkları kilinglar, Wə Pərvərdigaroja tayininglar. **6** Kəp həlk; — «Kim bizə yahxılık kərsitəlisün?» — dəp sorımaqtı; Jamalingning nuri üstümgə qüsxsən, i Pərvərdigar! **7** Axılıq wə yengi xarabılırları molqılık boloşanlarning huxallikidinmu, Mening kəlbimni bəkrək huxallıkə toldurdung. **8** Mən yatay, həm hatırjəmlikə uhliwalay; Qünki meni bihətərlikə yaxatkuqı pəkətlə Sən, i Pərvərdigar!

5 Nəqməqilərning bəxioja tapxurulup, nəylər bilən okulsun dəp, Dawut yazojan küyü: — Mening sezlirmə qulak saloşaysən, i Pərvərdigar, Mening ahlirimoja köngül bəlgəysən. **2** Kətürən pəryadlırimi angla, menin Padixaḥim, menin Hudayim, Qünki sangila dua kılımən. **3** I Pərvərdigar, sahərdə Sən awazimni anglaysən; Mən sahərdə eziünni Sanga karitiman, Yukarıqa kəz tikimən. **4** Qünki Sən rəzziliktin həzur alıouqi ilah əməsdursən; Yamanlıq hərgiz Sən bilən billə turulmaydu. **5** Poqı-təkəbburlar kezüngə aldida turulmaydu; Kəbihlik kılıçlıqların həmmisi Sanga yirginqliktur. **6** Yalojan sezlığıqılerning həmmisini həlak kılısən; Pərvərdigar kənhor, aldamqı kixilərgə nəprət kılur. **7** Bırak mən bolsam, mehri-xəpkitininq kəngriqiliğindən eyüngə kirimən; Sanga bolojan əyminxin mukəddəs ibadəthətanangoja karap sajda kılımən; **8** Meni eq kərgənərlə tüpəlidin Əz həkkəniylilik bilən meni yetəkligəysən, i Pərvərdigar; Yolungını aldimda tüt kılıqin. **9** Qünki ularning aqzıda həqkəndək səmimiyyət yoktur; Ularning iqlik dunyasi bolsa pasıqlıktur, Ularning galliri eqilojan kəbridək sesiktür, Ular tili bilən huxamat kılıwtidü. **10** Ularning gunahını bekitkəysən, i Huda; Ular ez pilanlıri bilən ezləri mollak atsun; Ularıñ əzlirining nuroqunliojan itaətsizlikləri bilən həydəp qıqarojsən; Qünki ular Sanga asiylik kıldı. **11** Xundak kılıqanda Sanga təyanəqlənlarning həmmisi xadlinidü; Ular mənggii xadlık bilən təntənə kılıdu; Sən ularını koçdaysən; Səning namingni seyənər senindin yayraydu. **12** Qünki Sən, i Pərvərdigar, həkkəniyə adəməgə bəht ata kılısən; Uni xapaitung bilən kələkən kəbi oraysən.

6 Nəqməqilərning bəxioja tapxurulup, tarlıq sazlar həm səkkiz tarlıq arfa bilən okulsun dəp, Dawut yazojan küyü: — Pərvərdigar, oqəzipininq tutkanda meni əyiblimə; Kəhrling kəlgəndə meni adəplimə. **2** Manga xapaat kılıqin, i Pərvərdigar, qünki mən zəiplixip kəttim; I Pərvərdigar, meni sakayıtkin, qünki menin ustihanlırim wəhimigə qıxtı. **3** Mening jenim dəhəxəlik dəkkə-dükkiga qıxtı; I Pərvərdigar, qaçanqıqə xundak bolidu? **4** Yenimoja kəyt, i Pərvərdigar, jenimni azad kılıqəysən, Əzgərməs muhəbbitiq üçün meni kütküzəqin. **5** Qünki elümdə bolsa Sanga seçinixlər yok; Təhətsarada kim Sanga taxakkürlərini eytsün? (Sheol h7585) **6** Mening uğartıtxılırımndan maqdurdum kalmidi; Tün boyı orun-korpəmni kelqək kılımən; Yaxlırim bilən kariwitimni qəktürimən. **7** Dərdərdin kezüm hərəlxip kətti; Barlıq kükəndilirim tüpəlidin kezüm kardin qıqıwtidü. **8** I kəbihlik kılıçlıqlar, həmminglər məndin neri bolungalar; Qünki Pərvərdigar yioja awazimni anglıdi. **9** Pərvərdigar tilawitimni anglıdi; Pərvərdigar duayimni işabət kılıdu; **10** Dütixmənlirimning həmmisi yərəq karap kılıdu, ular zor parakəndiqiliğə duqar bolidu; Tuyuksız kəyniqə yenip hijalətta kılıdu.

7 Dawutning «Xıggaoṇı»: — Kux isimlik bir Binyaminlikning səzləri tooruluk etykan küyü: — I Pərvərdigar, menin Hudayim, mən Sanga tayandım; Ulardin biri xirdək meni titma-

titma kılıwətmisun, Kütkəzəquqi yoklukidin paydilinip meni eziwətmisun, Meni barlıq kəoqliquqılardın kütkəzəjin, Ulardın halas kılıjin; **3** I Pərvərdigar Hudayim, əgər kolunda kəbihlik kilojan bolsam, əgər xundak kilojan bolsam: — **4** Əgər mən bilən inak etküçigə yamanlık kəyturejan bolsam, — (əksiqə mən bilən bikardin-bikar diixmənləxkənnimü kütkəzədum) — **5** — Undakta, düxmən meni kəoqlap tutuwalsun, U jenimni qaylep yar bilan yəksan kilsun, Xəkritimni turprakka kəemsun! **6** I Pərvərdigar, oqəziping bilən ornungdin turojin, Meni əzgənlərning kəhriqə takəbil turuxka kəddingni rusliojin, Wə menin üçün oyənojan; Sən sot wə həkümni bekitkənidingoju! **7** Həlkələrin bolojan jamaət atirapingo olixidu; Sən ular üçün pələktiki ornungoja kaytip barçaysan. **8** Pərvərdigar həlkələrning üstidin həküm qıkırıdu; I Pərvərdigar, ez həkkənliylikm boyiqə, Wə eziümdə bolojan duruslikim boyiqə, Manga həküm kıraqarojasan. **9** Ah, razıllörning yamanlıki ahirlaxsun! Həkkənliy adəmni qinq turozujasən; I, adam kəlbilərini həm iqlirini sinioquqi həkkənliy Huda! **10** Mening kalkınım bolsa, Durus niyetliklərini kütkəzəquqi Hudadidur; **11** Huda adil sotqidur, U kün boyi gunahṭin rənjyidiojan İlahıt; **12** Birsi [yaman] yolidin yanmisa, U kılıqını bileydu, Ya okini tartip bətləp koyidu. **13** Xundak adəmlər üçün U elüm korallırını təyyarlıdi; U oklirini kəydürgüqi ok kıldı. **14** Mana, muxundak kixilər toloqakta kəbihlik tuomakqi, Uning boyida kalojini yamanlıktur; Uning tuoqını bolsa sahtiliktur. **15** U bir orini kolap, uni qongkər kıldı; U ezi koliqan orioja yikilip qüxti. **16** Əzinin yamanlıki bexioqa kaytip kəlidu, Əz zorawalnılık bolsa ez üstigə kaytip qüxitidu. **17** Mən Pərvərdigarnı həkkənliylik bilən mədhiyələymən, Həmmidin yukiri turozujı Pərvərdigarning naminı yangritip, kuy kılıp eytimən.

8 Nəəməqilərning bexioqa tapxurulup, «Gittit» ta orunlansun dəp, Dawut yazojan kuyi: — I, Əz həywəngni asmanlardinmu yekiri tikligən Pərvərdigar Rəbbimiz, Pütük yə yüzidə naming xunqa xəraplıktur! **2** Əz rəkibliring tüyəplidin, Düxmən wə kisasqlırnarı aqızını etixkə, Bowaklar wə əməqəqilərning aqızdırın tüklidlingsən. **3** Mən barmakliringning yasiojını bolojan asmanlırlıqoja, Sən məzmut bekitken ay-yultuzlaroja kariojinimda, **4** Sən insanni seqinidikənsən, Əmdi adəm degen nemə idi? Sən uning yenioja kelip yoklaydikənsən, İnsan balisi ənqılık nemə idi? **5** Qünki Sən uning ornini pərixtılerningkidin azojinə təwən bekittingsən, Sən uningoja xan-xərap wə xəhrətlərni taj kılıp bərding. **6** Uni kəlungning yasiojalarını idarə kılıxka tiklidigi; Sən barlıq narsılərni uning puti astioja koyqansən, **7** Jümlidin barlıq koy-kalilar, Daladiki barlık janıwarlar, **8** Asmandiki uqar-kanatlar, Dengizdiki beliklar, Dengizlarning yollarından etküçilərning barlıkını puti astioja koydung. **9** I Pərvərdigar Rəbbimiz, pütük yə yüzidə naming nemidegən xəraplık-hə!

9 Nəəməqilərning bexioqa tapxurulup, «Mut-Labbən» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan kuyi: — Mən Sən Pərvərdigarnı pütün kəlbim bilən mədhiyələymən; Mən Sening kilojan barlık karamatlırlıngi bayan kılıy; **2** Mən Səndin huxal bolup xadlinimən; Sening namingni nahxa kılıp eytimən, i Həmmidin Aliy! **3** Mening düxmanlırlırmış kəynigə yenixiliyi bolsa, Dəl ularning sering didarigə alidda yikili, yokılıxidin ibarət boludı. **4** Qünki Sən mening həkkim həm zulümimən sordıng; Sən təhtəkə olturup, həkkənliylərə sotlıding. **5** Sən allərgə tanbih berip, razillərni halak kıldığ; Sən ularning naminı mənggügə eqrüwətəkənsən. **6** I düxminim! Halakatliring məngüllük boldı! Sən xəhərlirini yulup taxliwətting, Hətta ularning namlırimu yokap kətti; **7** Birək Pərvərdigar mənggügə

olturup [həküm süridu]; U Əz tahtini sot kılıxka təyyarlap bekitkən; **8** Aləmni həkkənliylik bilən sot kiloquqi Udur; Həlkələrning üstidin U adilliğ bilən həküm qıkırıdu; **9** Həm U Pərvərdigar eziłgülqılərgə egiz panah, Xundakla azablik künldərə egiz panahdır. **10** Namingni bilgənlər bolsa Sanga tayınidu; Qünki Sən, i Pərvərdigar, Əzüngni izdigənlərni hərgiz taxlıqan eməssən. **11** Zionda turozujı Pərvərdigarnı külələrni yangritinglər! Uning kiloqanlırını həlkələr arısida bayan kilinglər; **12** Qünki [tekülgən] ənning sorikini kiloquqi udur, U dəl xundak kixilərni əsləydi, Har kılınoqanlarning nalə-pəryadlırını Uuntuqan eməs. **13** Manga xəpkət kərsətkin, i Parvərdigar, Mening eqəmənlərindən kərgən horluklriməjə nəzər salojinkı, Meni elüm darwazılırlı aliddin ketürgaysan; **14** Xundak kiloqanda man Zion kizingin dərvazılırida turup, Sanga təllük barlık mədhiyilərni jakarlaymən; Mən nijatlı-kutkuzuxungda xadlinimən. **15** Əllər bolsa ezləri koliqan orioja ezləri qüxtip kətti, Əzləri yoxurup kyojan toroja puti kapsılıp kəldi. **16** Pərvərdigar qıraqoran həkümü bilən tonular; Razil adamlar ezi kəlidə yasinojini bilən ilinip kəldi. Higgsa (Selah) **17** Razıllər, Yəni Hudaniuntuqan barlıq əllər, Yandurulup, təhtisaraqə taxlinidu. (**Sheol h7585**) **18** Qünki namratlar mənggügə əsttin qıkırılmayıdu; Məminlərning ümidi məngügə əqməy, turiweridu. **19** I Pərvərdigar, ornungdin turojin; Adəm balılırinin qəlibə kılıxiqə yol koymıqin; Huzurung alıda barlıq əllər sotlansun. **20** Ularnı dəkkə-dükkə qüxtir, i Pərvərdigar; Əllər ezlərini biz pakət adəm balılırlı halas, dəp bilsun! (Selah)

10 Nemixka, i Pərvərdigar, yirakta turisən? Nemixka azablık künldərə ezungüni yoxurisən? **2** Razil adəmlər təkəbburluq bilən ajiz meminlərni tap basturup kəoqlap yürüdu; Ular ezləri tapkan hıylılər bilən ilinip, bablinidu. **3** Qünki razıllər ezi arzu-həwəsləri bilən mahtinidu; Aq kezər təqin bəht tiləydi; Pərvərdigarnı bolsa kezığa ilmaydu. **4** Ular qırayıdın həkawurluk yaqdurup, Hudani izdimaydu; Ular barlık hiyalırdı: «Həqbir Huda yoktur!» dəydi. **5** Ularning yolları həmixin rawan boludı; Sening həkümürliring ularning nəziridin yırak wə üstün turidu; Ularning rəkibləri bolsa, ularoja karap «tüflü» dəp mazak kılıdu. **6** [Razil adəm] kenglidə: «Man heq təwrənməy turiwerimən! Dəwrdin-dəwrgə heq muxəkkətə uqrımayman» — dəydi. **7** Uning aqızı karojax, aldamqılık həm zulumoja toloqan; Tili astida əskilik wə kəbihlik yatidu. **8** U məhəlliılarda yoxurunqə marap olturidu; U piñhan jaylarda gunahsızlarnı eltürütəwidü; Kezliyi yokullarını kezleydi; **9** U qatkallikdə yatkan xirdək yoxurunqə paylap yatidu; U meminlərni tutuwelik, ularnı ezi torioja qüxtürdü. **10** [Yoksullar] eziildi, püküldü; Dərdmənlər uning yawuzlukları bilən yikılıdu. **11** U kenglidə: «Təngri buni untup kəldi, U yuzini yepiwlip, karımaydu; Buni hərgiz kərməydi» — dəydi. **12** Ornuningdi turojin, i Pərvərdigar; I Təngrim, kələngni ketürgin; Ezilən meminlərni untumal! **13** Razil adam nemixka [Sən] Hudani kezığa ilmaydu? U kenglidə: «[Huda] buni sürtüxtürmaydu!» — daydu. **14** Sən buni kergənsən; Sən Əz kolung bilən yamanlık həm zulumni eziirliqə kəyturux üçün, Əzüng bularını kezlep yurisən; Dərdmənlər ezlərini Sanga amanət kılıdu; Qünki Sən yetim-yesirlərgə yar-yelək bolup kəlgənsən; **15** Razil, yaman adəmning bilikini sunduruwətəkəysən; Uning razıllikini birmubir sürüxtürüp, üzül-kesil yokatkəysən. **16** Pərvərdigar əbadıl-əbadıqə padixaḥdur; [İmansız] əllər bolsa [Pərvərdigarning] zeminiidin yoklar. **17** Pərvərdigar, Sən ajiz meminlərning armanınrını anglaysən; Ularning dilini tok kılısən; **18** Yetim-yesirlər wə eziłgülər üçün adalətni yaklap,

Yer yüzdiki insanlarning [ajiz-məminlərgə] kaytidin wəhimə saloquqi bolmaslışı üçün, Kulikinqni ding tutısan.

11 Нәсімігілрннг бекію тапхурулуп оқулусн дәп, Dawut
yazоjan күй: — Pərvərdigarnı baxpanahım kıldım; Әmdи
silər kändäkmu manga: «Kuxtək əz teoјingoja uquq kaq! 2
Qünki mana, rəzillər kamanni tartip, Karangoğuluktin kengli
duruslarоja karitip atmakqı bolup, Ular okni kiriqka selip
koydi; 3 «Ullar halak kilinsa, Әmdи hækkanıylar nemimu
kilar?» — dawatisilər? 4 Pərvərdigarın əzining mukaddəs
ibadəthanisididur, Pərvərdigarning təhti asmanlardidur; U
nəzar salidu, Uning səzgür kəzliri insan balılırını kəzitip,
sinaydu. 5 Pərvərdigar hækkanıy adəmni sinaydu; Rəzillərgə
wə zorawanlıqka huxtarlarоja u iq-iqidin nəprətlindir. 6 U
rəzillərgə kəpkanlar, ot wa güngürtni yaqdırıldı; Pizqırım
kızılk xamal ularning kədəhidi ki nesiwişli bolidu. 7 Qünki
Pərvərdigar hækkanıydur; Hækkanılyk Uning amrikidur; Kengli
duruslar Uning didarını kəridü.

12 Nəqmiqilərning bexioqa tapxurulup, xeminit bilən okulsun dəp, Dawut yazoqan küy: — Kütközəysən, Pərvərdigar, qünki ihlasmən adəm tığçı kətti; Adamlar arisidin sadık məminlər oqayıp boldi. **2** Hərbisərə eż yekinliriqə yaloqan ettidü; Huxamətqi ləwlərdə, alikəngüllük bilən sezlixidü. **3** Pərvərdigar barlıq huxamətqi ləwlərni, Həkawurlarqə sezləydiqən tilni kesiwətkəy! **4** Ular: «Tilimiz bilən qəlibə kilişim; Ləwlimiz bolsa eżimizningkidur; Kim bizə Rab bolalısun?» — dəydu. **5** «Ezilgili aijzlarnı başkan zulum wajidin, Miskinlərning ahuzaları wajidin, Həzirla ornumdindir turay» — dəydu Pərvərdigar, «Mən ularıq, ular zarıkıp kiütkən azadlıknı yətküzim». **6** Pərvərdigarning sezləri bolsa sap sezlərdür; Ular yətta ketim saplaxturulmuş, Sapal kazanda tavlanıqan kümüxtəktür. **7** Sən Pərvərdigar, ularni saklaysən; Sən [məminlərin] muxu dəwrdin manggüə kojdışən; **8** [Qünki] rəzil adəmlər həryanda oqayıp yürüyüdü, Pəskəxlilik insan balılıri arisida aliyianablık dəm mahtalmakta!

13 Nəqmiqilərnin bəxioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazoqan kütü: — I Pərvərdigar, qəqanojiq? Sən meni mənggüzə untumsən? Qəqanojiq didarinqni məndin yoxurisən? **2** Qəqanojiq hərkünü kəyəqurup, kəlbimdə? Qəqanojiq dükxminim məndin xadlinip qalıb yürüdү? **3** Manga kara, manga jawab bərgin, i Pərvərdigar Hudayim! Əlüm uyku meni besip kalğuşa, Kezümnı yorutkaysən, **4** Dükminiminning: «Mən küqiyip uning üstdin qəlibə kildim» deməslidi üqün, Reklirim santürulgənlükimini kərəp xadlanmaslılığı üqün, [kezümnı yorutkaysən]! **5** Bırak mən bolsam Sening eżgərməs muhəbbitindən eziünni tapxurdum; Yürikim Sening natiqliğindən xadlinidim; **6** Mən Pərvərdigar oja nahxa eytimən; Ojinki U manea zor mehribanlıkı kərsatı.

14 Нәөмігіләрнің бекітоға тапхурулуп оқулусын дәп, Dawut yazaңын күй: — әһмәк кікі көңгілідә: «Негізгі Huda yok» — дәйду. Улар qırıklıxit, Yırqınlıq kəbihlikni kılıxtı; Ularning iqidə mehribanlıq kılıquçı yoktur; **2** Pərvərdigar ərxtə turup, adəm balılırını kezitip: «Bu insanların arısında insapní qüxinidioğan birərsi barımıdu? Hədani izdəydiçinlər barımıdu? **3** Həmmə adəm yoldın qıktı, Həmmə adəm qırıklıxit kətti, Mehribanlıq kılıquçı yok, hətta birimə yoktur. **4** Nanni yegəndək Mening həkkimini yutuwaloşan bu kəbihlik kılıquqlar heqnemini bilməndü?» — дәйdu. Ular Pərvərdigaroja həqbir iltija kilmaydu. **5** Mana ularmı oqyat zor korkunkı bastı; Qünki Huda həkkəniylarнін dəwrididur. **6** «Silər eziłgınlərnin kəngligə

پükken ümidiñi yok kılmakçı bolisilar; Birak Pərvərdigar uning baxpanahıdu!» 7 Ah, Israîlning nijatlıki Ziondin qikip kəlgən bolsa idi! Pərvərdigar Əz həlkini asarəttin qıkırıp, Azadlıkça erixtىرەن qaođa, Yakup xadlinidu, Israîl huxallinidu!

15 Dawut yazojan kүй: — Pərwərdigar, kim qediringda turalaydu? Kim pak-mukəddəs teoҗingda makamlıxidu? 2 Kimki tamamən durusluğta mangsa, Həkkaniyılıkni yırgızsə, Kenglida həkikətni sezlisə; 3 Tili bilən gəp toxumisa, Əz yekiniňa yamanlık kilmisa, Koňnisinşen ayıbını kolap aqmisə, 4 Pəs adəmni kezga ilmisə, Pərwərdigardin əyminiňdojanlarıñı hərmətlisə, Əzığa ziyanlık bolovan təkdirdimə iqtən kəsimini əzgortmışsə, 5 Pulni həklərgə esümgə bərmisə, Bigunahläarning ziyojniça para almışa; Kimki muxularını kilsə, Manggüja təwərənməs.

16 Dawut yazojan «Mihtam» küyi: Meni sakliojin, i
Tengri, Qünki mən Sanga tayinimən. **2** Mening jenim
Pərvərdigar: «Sən menin Rəbbimdursən; Səndin baxxa
mening bəlt-saaditim yoktur» — dedi. **3** Yər yüzidiki
mukəddəs bəndilirinq bolsa, Ular aliyjanablardur, Ular menin
həmmə huxallıqimdur. **4** Kim baxxa ilahını izdəxkə aldirisa,
Ularning dardları kepipiyl ketidi. Oşayrı ilahlaroja atap
hədiyə қanlırını tekəmymən, Ularning namlırını tilimojumu
almaymən. **5** Pərvərdigar bolsa menin mirasım həm
kədəhjəmdiki nesiwəmdur; Qək taxlinip erixin nesiwəmni
eziung saklaysan; **6** [Nesiwəmni bəlgiligin] sızıqlar manga güzal
yərlərni bekitkendur; Barhək, menin güzal mirasım bardur!
7 Manga nəsihət bərgən Pərvərdigarqa təxəkkür-mədhiya
kayıturimən; Hətta keqilərdimu wijdanim manga egitidu. **8**
Mən Pərvərdigarnı hərdaim kez aldımidin kətküzəməymən;
U ong yenimda boloqaqka, Mən hərgiz təvrənməymən.
9 Xunga menin kəlbim xadlandı, Mening rohım tehimü
kötürüldü, Mening tenim aman-əsanlıktə turidu; **10** Qünki
jenimti təhtisarada kaldurmaysən, Xundakla Sening Muğəddəs
Boloquqingni qırixtin saklaysən. (**Sheol h7585**) **11** Sən manga
hayat yolini kərsitsən; Huzurunda tolup taxkən xad-huramlıq
bardur; Ong kolunda məngüllük bəhər-lazzatlırmu bardur.

17 Dawutning duasi: — Hækkanlı tələpni angla, i Pərvərdigar, menin nidayımoja kengül koyojıń; Mening duayımoja kulač salojoń, U yalojançı ləwlərdin qıkkan əməs. **2** Huzurungdin həkümüm qikiriloşay! Kəzüng nemə durus ikənlilikini pərk atkay! **3** Sən menin kəlbimni sinioqansən, Sən keqidimu manga yekinlixip kezəttif; Sən meni tawlap kezüngdin kəqürdingsən, Meningindən heqbir səwənlilik tapalmışding; Kenglümdə: Aojzim itaatsizlik kılmissın! — dəp niyət kıldım. **4** Adam balılırinin hayatı ixliridə, Lowliringdin qıkkan sezler bilən zorawanlarning yollırıdin eziünni neri kıldım. **5** Mening ədəmlirim yollırıngdin qıkmışan, Putlirim teyilip kətmigən. **6** Mən Sanga iltija kıldım, Qünki tilaklirimni ijabat kılısan, i Təngrim; Manga kulač salojoń, Səzlirimni angliojoń. **7** I, Əzünggə tayanoqlarını karxi qıkkuqılardın ong əkolung bilən Kütkəzəquqı, Karamətliringni kərsitip, eżgərməs muhabbitingni ayan kiloqaysan! **8** Meni kez qarıququngdak saklıqoysan; Kanatliring sayısında meni yoxurqoysan; **9** Meni bulimakçı bolejan rəzil adamların, Meni körxiwalojan əxəddiy kükəndilirimdin yoxurojın; **10** Ularning bacırını may kaplap, kətip kətkən; Ularning eçizliri təkəbburlarqa sözəlyü; **11** Ular yolimizi toriwelip, Bizni yergə uruxka kezini alayıtip, **12** Oljiqo aq kezəlük bilən tikilgən xirdək, Yoxurun jaylarda marap yürüdiqan yax xirdəktur. **13** Ornungdin turqoysan, i

Pərvərdigar, Uning yolini tosup, yər bilən yəksən kılqayısan, Jenimni rəzil adəmdin kütküzərin, kılıqıng bilən; **14** [Meni] Əz ələng bilən xixilərdin, Yəni muxu dawrdiki xixilərdin kütküzərin; Ularning nesiwişi bolsa muxu dunyadılardur; Sən ularıngıñ karını nemətlirig bilən toldurısən; Ularning köngli pərzəntli bilən, Balaırıqə bayılıklarını qaldurıdu. **15** Mən bolsam, həkkəndiylət, yüzüngə karioquq bolımən; Oyqanoqınınında, Sening didarindin soyünimin!

18 Nəqomıqılerning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Pərvərdigarning kuli Dawut yazışan küy; Pərvərdigar uni barlık düxmənliridin həm Saul padixahning kolidin kutkuçojan küni, u Pərvərdigar oja munu küçüning sezlirini etti: — Ah, Pərvərdigarım, menin küç-kudritim, Mən seni seyiman! **2** Pərvərdigar menin hada teoim, menin korojinim, menin nijatkarimdur! Mening Təngrim, menin koram texim, mən Uningdin hımaya tapımən; U menin kalkinim, menin kutkuçojuqı münggüzüm, menin egiz munarimdur! **3** Mədhiylərgə layık Pərvərdigar oja nida kılımın, Xunda düxmənlirimden kutkuzulım; **4** Əlümüng asarətləri meni körxiwaldı, Ihlassızlarning yamrap ketixi meni körkitiwətti; **5** Tehtisaraning tanılırı meni qırımıwaldı, Əlim sırtmaklıri aldimqə kəldi. (**Sheol h7585**) **6** Kiynalojinında mən Pərvərdigar oja nida kıldı, Hudayımoja pəryad ketürdü; U ibadəthanisidin awazimni anglidi, Mening pəryadım Uning huzurioja kəldi, Uning kulikioja kirdi. **7** Xu qaçı yər-zemin təwrəp, silkinip kətti, Taoqlarning ulları dəhəxətlik təvrəndi, silkinip kətti; Qünki U qəzəpləndi. **8** Uning dimiqidin is erlap turattı, Aqzidin qıkkən ot həmmisini yutuwətti; Uningdin kemür qooqları qıktı; **9** U asmanları təzim kıldurup qüxti, Puti astı tum karangoşuluk idı. **10** Bir kerubini minip pərwaz kıldı, Xamalning əkanatlırida oqyuldap uqup kəldi. **11** U karangoşuluknı əzinin yoxurunidiojan jayı kıldı, Sularning karangoşusunu, Asmanınrlarınqoyuk bulutlarını, Ez atrapida qediri kıldı. **12** Uning aliddiki yorukluktin, Koyuk bulutlar, məldür, otluk qooqlar qıkip etti; **13** Pərvərdigar asmandı güldürli; Həmmidin Aliy Boloqıqı awazını yangratti, Meldür wə otluk qooqlar bilən. **14** Bərhək, U oklirini etip, [düxmənlirimni] tarkitiwətti; Qakmaklarnı qaqturup, ularnı kiykas-quşanıqı saldı; **15** Xuning bilən dengizlarning təkti kerünüüp kıldı, Aləmning ulları axkaralandı, Tənbilinq bilən, Dimiqidin qıkkən nəpəsnin zərbisi bilən, i Parvardigar. **16** U yukiridin kolını uzitip, meni tutti; Meni uluq sulardın tartip aldı. **17** U meni küqlük düxminimdin, Həm manga eqmənlilik kılıqulılardın kutkuzdı; Qünki ular məndin küqlük idı. **18** Külpətkə uqrıqanın künümədə, ular manga karxi hujumqa etti; Birək Pərvərdigar menin tayaniq idı. **19** U meni kəngri-azada bir jayşa elip qıkırdı; U meni kutkuzdı, qünki U məndin hursən boldı. **20** Pərvərdigar həkkaniylıkiməqə karap manga iltipat kərsətti; Kolumning halallikini U manga kayturdı; **21** Qünki Pərvərdigarning yollırını tutup kəldim; Rəzzilik kılıp Hudayımdın ayrılip kətmidim; **22** Qünki Uning barlık həkümleri aldimdidur; Mən Uning bəlgiliimilirini əzümdin neri kılımdım; **23** Mən Uning bilən oqbarsız yurdum, Əzümnin gunahının neri kildim; **24** Xuning üçün Pərvərdigar həkkaniylıkiməqə karap, Kəz aliddiki kolumning halallikioja karap, kılıqanlırimni kayturdı. **25** Wapadar-mehribanlar oja Əzüngni wapadar-mehriban kərsitsən; Oqbarsızlar oja Əzüngni oqbarsız kərsitsən; **26** Sap dillklarə ozañgını sap dilliç kərsitsən; Tatırlarga Əzüngni tətür kərsitsən; **27** Qünki ajiz memin həlkni kutkuçojuqı Əzüngdursən; Birək təkəbbur kezərnəni xərməndə kılısən; **28** Qırıqimni julalıq kılıqan

Səndərsən; Pərvərdigar Hudayim meni başkan karangoçluknı nurlanduridu; **29** Qünki Sən arkılık [döixmən] koxunu arisidin yığırıp etti; Sən Hudayim arkılık man sepildin atlap etti. **30** Təngrim — Uning yoli mukammaldur; Pərvərdigarning sezi sinap işpatlanqandur; U Əzığa tayanoqlarına həmmisiga kalkandur. **31** Qünki Pərvərdigardin baxka yənə kim ilahtr? Bizning Hudayimizdin baxka kimmi koram taxtur? **32** Yəni belimni küt-kuwət bilen orioquçı Təngri, Yolumni tüptü, mukammal kılıquçı Təngridur; **33** U mening putlirimini keyikningkidək [uğqur] kıldı, Xuning bilən meni egiz jalırında turoquzidu; **34** Kollirimini urux kılıxka egitidu, Xunglaxka biləklirim mis kamanını kerələydi; **35** Sən manga niyatlılıq bolovan kalkannı ata kıldı, Nening ong kolung meni yəlidid; Sening mulayim kəmtərlilik meni uluq kıldı. **36** Sən kədəmlirim astidiki jayni kang kıldı, Mening putlirim teylip kətmidi. **37** Mən düxmənlirimi koçlap yəttim; Ular halak bolmioquş qəq yanmidim. **38** Қayıtdın ornidin turalmas kılıp ularnı yanjiwəttim, Ular putlirim astida yıklındı. **39** Sən jəng kılıxka kütq bilən belimni baqlıding; Sən manga hujum kılıqanlarıni putum astida egildürdürding; **40** Düxmənlirimi kez aldimda arkisoja yandurup qaqkuzdung, Xuning bilən manga əqmənlərni yokattim. **41** Ular pəryad ketürdi, birak kutkuzidiojan həqkim yok idi; Hətta Pərvərdigar oja nida kıldı, Umu ularoja jawab bərmidi. **42** Mən ularoja sokşa berip, xamal uquroqan topidak kiliwəttim; Koqidiki patqakət, ularnı teküwəttim. **43** Sən meni həlkinqn nizaliridin kutkuzoqansən; Sən meni əllərnəng bexi kılıqansən; Manga yat bolovan bir həlk hizmitimdə bolmaqta. **44** Səzüimni anglapla ular mangat itəat kıldı; Yet əldikilər manga biqarılərqə təslim bolidu; **45** Yet əldikilər quşkunlixip ketidu; Ular əz istiňkamliridin titrigən haldə qikip kelidu; **46** Pərvərdigar hayattur! Mening Koram Texim mubarəklənsün! Niyatlıkim bolovan Huda [həmmidin] aliydur, dəp mədhiyilənsün! **47** U, mən üçün toluk kisas aloquçı Təngri, Həkkərni manga boyasduroqan [Hudadur]; **48** U meni düxmənliriminin kutkuzoqan; Bərhək, Sən meni manga hujum kılıqanlardın yukiri ketürdüng; Zorawan adəmdin Sən meni kutuldurdung. **49** Xuning üçün mən əllər arisida Sanga rəhmət eytimən, i Pərvərdigar; Nämningi uluoqlap külənləri eytimən; **50** [Pərvərdigar] Əzi tikligən padixahəkə zor nusratlarını beqizlaydu; Əzi məsih, kılıqinoja, Yəni Dawutka həm uning nəsligə mənggigə ezzərməs muhabbitini kersitidu.

19 Dawut yazojan kiiy: — Ərxler Təngrining uluolukunu jakarlaydu, Asman gümbizi Uning koli yasiojanlirini namayan kiliidu; **2** Ularning səzləri kün-künlər dəryadək ekiyatidu; Keqə-keqiləp ular bilimni ayan kiliyatidu. **3** Tilsiz həm awazsız bolsimu, ularning sadasi [aləmgə] anglanmakta. **4** Ularning elqəm tanisi yər yüzidə tartılmakta; Ularning sezləri aləmnin qetiqiə yatməktə. Ularning iqidə [Huda] kuyax üçün qədir tikkən, **5** [Kuyax] hujrisidin toyşa qılkən yigittək qılıdu, Bəygigə qıxidiyoğan palwandək xadlinidu; **6** Asmanlarning bir qetidiñ ərləydu, Jahanning u qetiqiə qərgiləydu, Uning hararitindən heqkandak mahlukat yoxurunalmyardı. **7** Parwərdigarning tawrat-kanuni mukəmməldür, U insan wujudini yengilaydu; Parwərdigar bərgən həküm-guwaşlar mukim-ixənqlik, U nadanlarnı dana kiliidu. **8** Parwərdigarning kərsətmiliri durus, U kəlbni xadlandırıldı; Parwərdigarning pərmanlıri yorukluktur, U kezərnı nurlandırıldı. **9** Parwərdigardin əyminin pak ixtur, u mənggüd dawamlıxitidu; Parwərdigarning həkümliri häktur, Hərbiri tamamən həkçikənlyattır. **10** Ular altundın, bərhək kən san altundın kimmətliktür. Hasaldın hasal iawhiridin

xerindur; **11** Ular bilən külung oyojılıdı; İnsan ularoja riaya kilixta qing tursa qong mukapət bardur. **12** Kim ez hatalıklärini bilip yetəlisün? Meni bilip-bilməy kılçan gunahlırimdən sakit kılçaysən; **13** Ez əz kıl-qakaringni baxbaxtak, gunahlarda tartıksın; Bu gunahlarnı manga hojayın kıldırımöqayṣən; Xuning bilən mən kusursız bolımən, Eçir gunahṭin haliy boloxaymən. **14** I Pərwərdigar, menin Koram Texim wə Həmjəmət-Nijatkarım, Aqzımdıki səzər, kəlbimdıki oylinixlar nəziringdə məkbul boloxay!

20 Nəəməqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Külpətlük kündə Pərwərdigar sanga ijabət kılçay! Yakupning Hudasinining nami seni egizdə aman sakılıçay! **2** Uz mukəddəs jayidin sanga mədət əwətkəz, Ziyondin sanga küq-kuwəwt bərgay; **3** Barlıq «axlık hədiyyə»lirinə yad kılçay, Keydürümə kurbanlığının kəbul kılçay! (Selah) **4** Kenglüngdiki təxnalıklärni sanga ata kılçay, Kenglüngə pükkən barlık arzuliringni əməlgə axuroçay. **5** Bizlər oqlıbangni təbriklap təntənə kılımımız, Hudayimizning namida tuqlırımızni tikləymiz; Pərwərdigar barlık tələplirinə əməlgə axuroçay! **6** Hazır bildimki, Pərwərdigar Əzi məsıl kılçinini kutkuzıdu; Mukəddəs əxrəlidin uningçə kudrətlək kutkuzoçuqi əqlini uzartıp jawab beridu. **7** Bəzilər jäŋ hərwilirioja, Bəzilər atlarçı [tayinidu]; Birək biz bolsak Pərwərdigar Hudayimizning namını yad etimiz; **8** Ular tizi püklinip yıklädi; Birək biz bolsak, kəddimizni ruslap tik turımız. **9** I Pərwərdigar, padixaħka oqlıba bərgəysən; Nida kılçinimizda bizgə ijabət kılçaysən!

21 Nəəməqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan küy: — Padixaħ kudritingdin xadlinidu, i Pərwərdigar; Oqlıba-nijatlıkingdin u nəkədər hursən bolidu! **2** Sən uning kengül tilikini uningoja ata kılding, Lawlirining təlipini rat kılçan əməssən. (Selah) **3** Qünki Sən esil bərikatlər bilən uni ərəxi alding; Uning bexioja sap altun taj kiydtürdüng. **4** U Səndin əmür tilisə, Sən uningoja bərding, Yəni uzun künərləri, təki əbədil-əbədgışça bərding. **5** U Sening bərgən oqlıba-nijatlıkingdin zor xərəp kuqtı; Sən uningoja izzət-həywət həm xanu-xawkat kondurdung. **6** Sən uning ezini mənggülilik bərikatlər kılding; Didarinqning xadılık bilən uni zor hursən kılding; **7** Qünki padixaħ Pərwərdigarçı tayinidu; Həmmidin Aliy Boloquqining əzgərməs muhəbbiti bilən u həq təvrənməydu. **8** Sening əkolung barlık düxmənlirinən tepip, axkarə kılıdu; Onq əkolung Sanga eqmənlik kılçanlarıni tepip akkarə kılıdu; **9** Sening didarinq kerüngən kündə, ularnı yalkunluq humdanıqə saloqandak keydürüsən; Pərwərdigar dərəqəzəp bilən ularnı yutuwetidu; Ot ularını keydürüp tügitidu. **10** Ularning tuhumını jahandin, Nəsillirini kixilik dunyadın küritisən; **11** Qünki ular Sanga yamanlık kiliçka urundi; Ular rəzil bir nəyrəngi oylap qıkkını bilən, əmma oqlıba kılalmıdı. **12** Qünki Sən ularnı kəynigə buruluxka məjbur kıldı; Sən ularning yüzügə karap okyayingni qənləysən. **13** I Pərwərdigar, Ez küqüng bilən uluolułkungni namayan kılçaysən; Xuning bilən biz nahxa eytip kudritinəni madhıyilaymız.

22 Nəəməqilərning bexioja tapxurulup, «Ayjələt-haxxaħar» (tang səħerda kəlgən mədət) degen ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan küy: — «Ah, Ilahim, Ilahim, nemixka məndin waz kəqtinq! Sən nemixka meni kutkuzuxtın xunqə yirəksən! Nemixka kattik pəryadlırımından xunqə yirək turisən, **2** Hudayim, kündüzdə nida kıldım, lekin Sən həq jawab kılmasın; Keqidimən mən xundak pəryad kılıxtın aram alalımaymən. **3** Birək i Israılning madhıyılınıñi ez makaning kılçuqi, Sən degen

pak-mukəddəstərsən! **4** Ata-bowlirimiz seni tayançı kılçan, Ular sanga tayanojan, sən ularnı kutkuzojan. **5** Ular Sanga nida kiliçliyi bilən kutulojan; Sanga tayinix bilən ularning ümidi həq yərdə kılçan əməs. **6** Birək mən bolsam adəm əməs, bir kurtmən, İnsan təripidin [tehmət bilən] rəswayılamən kılıncımnən, Halayık təripidin kamıştilgənənən. **7** Meni kərgənlərinən həmmisi mazaq kılıp kılıdu, Baxlırını silkixip aqzılları pürtüxtürüp: **8** «U Pərwərdigarçı ezini tapxurojan əməsmu?! Əmdi Pərwərdigar uni kutkuzsun! Pərwərdigar uningdin hursən bolsa əgər, Uni kutuldursun!» — deyixidu. **9** Birək meni apamning korsikidin qıkaroquqı eziündürsən; Hətta əməqəktiki waktimdi mu meni əzüngə tayandırıqənsən; **10** Tuqluqınındımdıntırtıpla, man eziünni koynungça taxlıqanınən; Anamning balyatqüsidiği waktimdi, Sən menin Təngrim bolup kəlgənsən. **11** Məndin yıraklxama; Qünki riyazət meni kıştap kəldi; Manga yardımda boluqçı yoxtur. **12** Nuroqın bukları meni körxiwaldı; Baxanning küqlük bukları meni oriwaldı; **13** Ular adəmni titma kılçuqi hərkirəwatın xirdək, Aqzılları qong eqip manga tikilip turidu. **14** Mən tekülgən sudək boldum, Həmma səngaklırımız izidin qıkıp kətti; Yürükim momdək erip kətti, Iq-baqırımda zəiplixip erip kətti. **15** Kəqojirap kətkən sapal parqısidək maqdurdur kalmıdı, Tilim tangliyimoja qaplrixip kətti, Sən [Pərwərdigar] meni elümning topa-qanglırlıqə koyqənsən. **16** Ojalır itlər manga olaxti, Bir top rəzzillər meni kıştap kelip, Mening kolumn wə putumni sanjip təxti. **17** Sengəklırimning həmmisini saniyalaymən, [Ustihanlırim] manga tikilip karap turoşandək kılıdu. **18** Ular kiyimlirimmi əz arısida üləxtürütənidü, Kenglikimə erixix üçün qək taxlıxiatidu. **19** Birək, i Pərwərdigar, məndin yıraklxam! İ Küq-Kudritim boluqsim, yardımə tez kəlgəysən! **20** Jenimmi kiliçtin kutkuzoqın, Mening yaloqz jenimmi itning qanggilidin kutulduroqin. **21** Meni xirning aqzıdin kutkuzoqın; Xundak, Sən itlijalırimni ijabət kılıp yawa kalilarıning münggüzləridin kutkuzoqənsən! **22** Mən Sening namingni kərindaxlırimoja elan kılımən; Qong jamaət iqidə turup Sanga boloçan mədhəyilirimmı jakarlaymən; **23** Pərwərdigardin əyməngüçilər, Uni mədhəyiləngərlər! Yakupning barlık nəsillili, Uningoja xan-xərəp kəltürüngərlər Israılning pütün əwlədləri, Uningdin əymininglər. **24** Qünki U eziqliqinənən axu harlinixlirini nəzirdin sakit kılçan əməs, Yaki Uningdin həq yirəngən əməs; Uningdin Ez wisalını həq yoxuroğan əməs; Balkı U iňtija kılıp awazını ketürginidə, Uningoja kulaq selip anglojan. **25** Qong jamaət iqidə manga okulojan mədhəyilər Əzüngindur, Hudadin əyməngüçilərinənən aliddə iqidən kəsəmlirimmi ixka axurimən; **26** Ajiz məminlər korsiki toyuqə tamaklınidu; Pərwərdigarnı izdigənlər Uni mədhəyələydu; Silərning kəlbinqələr mənggү yaxnaydu! **27** Zeminning eng qətidikilərənu bu ixni kəlbida tutup, towa kılıp Pərwərdigarning alidiqa kəlidü; Əl-millətlərinən barlık jəmatlıri alındıda ibadət kılıdu; **28** Qünki padixaħlik Pərwərdigarçıla təwədər; U əl-millətlər arısında həküm sürgücidür. **29** Jahandiki baylarmu Uning aliddin yəp-iqip, ibadət kılıdu; Tupperkə kırayı dəp kalojanlarımı, hətta əz jenini saklıyalımaydiqənlərə Uningoja sejda kılıdu; **30** Kəlgüsidi ki bir əwləd Uning hizmitidə bolidu; Bu əwləd Rəb tünjin Ez pərzantlılı hesablinidu. **31** Keyin ular kılıp, xu qaçda tuqulidiojan bir kowmoja Uning həkkənilyikini jakarlap xuni elan kılıduki, «U buni əməlgə axurdi!»

23 Dawut yazojan küy: — Pərwərdigar meni bakkuqi Padiqimdur, Mohtaj əməsmən həq nərsigə; **2** U meni yumran qeplərde yatçuzup dəm aldurar; Tinq akidiojan sularını

boylitip bağıdu; **3** U wujudumni yengilaydu; U həkkaniyilik yolda Əz namı üçün yetəkləydi; **4** Hətta mən ölüm sayisi bolğan jılıqidın ətsəmmü, Həq yamanlıktın korkmaymən; Qünki Sən mən bilən billidursən; Sening əsərən həm tayiking manga təsəllidur. **5** Meni har kılıqulıarning kez aldida manga kəng dastıhan salışan; Mening beximmi may bilən məsih kılısan; Kədəhim taxidi; **6** Bərhək, barlıq künlirimda yahxılık wə eżgərməs xəpkət manga əgixip həmrəh bolidu; Mənggüdin-mənggügə Pərvərdigarning dərgahında yaxaymən!

24 Dawut yazojan küy: — Pərvərdigaroja mənsüptür, jaħan wə uningoja tolojan həmmə məwjudatlar; Uningoja təlluketur yər yəzi wə uningda turiwatkanlarımı; **2** Qünki jahənnəm ulini qonguktur dengizlər üstigə orunlaxturur, Yərni sular üstigə ornatkan Urur. **3** Pərvərdigarning teojoja kim qıkəlaydu? Uning mukəddas jayıja kim kirip turalaydu? **4** — Kolliri gunahtın pakız, dili sap, Kuruk nərsilərə təlmürüp karimiojan, Yalojan kəsəm kilmiojan kixi kırəlydy. **5** Bundak kixi bolsa Pərvərdigardin bəhətni, Əz nijatlıki bolouqı Hudadin həkkaniyılıknı tapxuruwalidu wə [uni] kətürüp yürüdi; **6** Bu dəwr Uni izdigiçi dəwrdur, Yəni Sening didarinqni izdigüqilər, i Yakupning [Hudası]! (Selah) **7** I kowuklar, bexinglarnı kətürüngərlər! [Kəng eqilinglər!] I mənggülülik ixikler, kətürüngərlər! Xuning bilan xan-xərap igisi Padixah kırıdu! **8** Xan-xərap igisi Padixah degen kim? U Pərvərdigardur, u kılıqlıkhəd wə kudratlıktur! Pərvərdigar, jəng məydəndən kudratlıktur! **9** I kowuklar, bexinglarnı kətürüngərlər! Kəng eqilinglər! I mənggülülik ixikler, bexinglarnı kətürüngərlər! Xuning bilan xan-xərap igisi Padixah kırıdu! **10** Xan-xərap igisi Padixah degen kim? Samawiy koxunlarning Sərdarı bolğan Pərvərdigar bolsa, xan-xərap igisi Padixahtur! (Selah)

25 Dawut yazojan küy. Pərvərdigar, jenim Sanga təlmürüp kəraydu; **2** Sanga tayinimən, i Hudayim; Meni yərgə qaritip hijaləttə kəldurmiojasən; Wə yaki düxmənlirimmi üstümdin qalıb kılıp xadlandurmiojasən; **3** Bərhək, Seni kütküqilərdin heqkəysisi xərməndə bolmas; Birak heqbir səwəbsiz hainlik kılıqulılar xərməndə bolidu. **4** Meni Sening izliringni bilidiojan kılıqojasən, i Pərvərdigar; Yolliringni manga egitip koyqojasən. **5** Meni həkikitingdə mangdurup, manga eğətkəysən; Qünki eżüng menin nijatlıkim bolğan Hudayimdursən; Meni kün boyi Sanga əkarap təlmürimən; **6** Əz rəhəmdillişlirəngni, eżgərməs mehribanlığının yadıngə kəltürgeysən, i Pərvərdigar! Qünki ular əzəldin tartıp bar bolup kəlgəndur; **7** Mening yaxlıkımızdıki gunahlırimmi, Xundakla itaatsizliklrimni esingga kəltürməyəsən; Eżgərməs muhəbbiting, mehribanlığının bilan, meni esingga kəltürgeysən, i Pərvərdigar; **8** Pərvərdigar mehriban wə durustur; Xunga U gunahkarları durus yoloja salıdu. **9** Meminlərni yahxi-yamanni pərk etixə U yetəkləydi; Meminlərə Əz yolini egitidi. **10** Uning əhdisi wə həkküm-guwaḥlırını tutkənlarning həmmisigə nisbətən, Pərvərdigarning barlıq yolları eżgərməs muhəbbət wə həkikəttur. **11** Əz naming üçün, i Pərvərdigar, Kəbihlilikim intayin eçıq bolsimu, Sən uni kağırıwətəksən. **12** Kimki Pərvərdigardin əymənsə, Huda Əzi tallıqan yolda uningoja [həkikətni] egitidi; **13** Uning jeni azads-yaħxılıkta yaxaydu, Uning nəslı yər yüzigə miras bolidu. **14** Pərvərdigar Əzidin əyminidiojanlar bilən sirdaxtur; U ularoja Əz əhdisini kərsitip beridu. **15** Mening kəzlihim həmimə Pərvərdigaroja tikilip kəraydu; Qünki U putlirimiñ tordin qırkıwtetidu. **16** Manga əkarap mehriban-xəpkət kərsatkəysən; Qünki mən ojeribana, dərdməndurmən. **17** Kənglümnin azarlıri kepiyip kətti; Meni

baskan kışmaklardın qıkarojasən. **18** Dərdlirimni, azablırimni nəziringga alojin, Barlıq gunahlırimni kəqürgəysən! **19** Mening düxmənlirimmi nəziringga alojin, Qünki ular keptur; Ular marta qonguktur eqmənlik bilən nəprətlindidu. **20** Jenimni saklıqojasən, meni kütkəzəqasən; Meni xərməndilikə kəldurmiojasən; Qünki mən Seni baxpanahım kildim. **21** Kəngül saplıki wə durusluq meni koqidiojaj; Qünki mən Sanga ümid baqlap kütüwatiñən. **22** I Huda, İsrailni barlıq küləptliridin kütkuzup hərlükə qıkarojasən!

26 Dawut yazojan küy: — Mən üçün həküm qıkarojasən, i Pərvərdigar; Qünki mən ez durusluğunda turup mangdim; Mən Pərvərdigaroja tayinip kəlgənmən; Mən teyilip kətməyəm. **2** Meni sinap baķaysən, i Pərvərdigar, meni təkxərüp baķkin; Wijdanimni, kəlbimni tawliqojasən; **3** Qünki eżgərməs muhəbbitingini kəz aldımda tutkənən; Mən həkikitingni eżümgə yetəkqi kılıp mangdimən. **4** Mən yaloqanqılar bilən həmdəstihan olturmidim; Sahtipəzələrgə həmrəh boluxka kirməyən. **5** Yamanlık kılıqulılar jamaitidin yirginimən; Rəzillər bilənmə olturmayıñən. **6** Kollirimni gunahsızlıktə yuyimən; Xunda, kurbangahıngi aylinip yürəleyimən. **7** Wə həm təxakkürlərni anglitimən; Barlıq karametliringni jakarlayman. **8** I Pərvərdigar, makanıñ bolğan eyni, Xan-xəriping turojan jayı seyüp kəldim; **9** Jenimni gunahkarlar bilən, Həyatimni kəhanhorlar bilən billa elip kətməgəsən; **10** Ularning kolida suyikəstər bardur, On koli parılgara toldı. **11** Mən bolsam, durusluğunda mengip yürüwerimən; Meni hərlükə qırkıp kütkəzəqasən, Manga mehriban-xəpkət kərsatkəysən. **12** Putum bolsa tüptüz jayda turidu; Jamaətlər arısında turup Pərvərdigaroja təxakkür-mədhiyilər kəyturimən.

27 Dawut yazojan küy: — Pərvərdigar menin nurum wə nijatlıkımdu; Mən yənə kimdən körkəy? Pərvərdigar həyatimning korojiniñdur; Mən kimning aldida titrəy? **2** Yamanlık kılıqulılar «Uning atlırını yəyli» dəp manga hujum kılıqanda, Rəqiblirim, düxmənlirim manga yekinləxkanda, Putlixip, yıklıldı ular. **3** Zor koxun bargah kürup meni körxawoja alsimu, Kəlbimda həq körkənq yok; Manga urux kozojisimə, yənilə hatırjəm turiwerimən. **4** Pərvərdigardin birlə nərsini tiləp kəldim; Mən xunoqja intiliməktimənki: — Əmür boyi Pərvərdigarning eyida bolsam, Pərvərdigarning güzällikigə əkarap yürəmən, Uning ibadəthanisida turup, yetəklixigə müyassar bolsam, dayəmən. **5** Beximoja kün qızıqanda, U meni sayiwini astıja alıdu; Meni qədirininq iqidə aman saklop yoxurualidu. U meni uyultax üstigə mukim turoqizidu. **6** Xunga hazır etrapimdiki düxmənlirim aldida bexim yükri kətürüldi. Uning mukəddas qədirida təntənə kılıp kurbanlıklär sunımən; Nahxaküylər eytimən, munajatları eytimən Pərvərdigaroja! **7** Nida kılıqınımda awazımni angliojasən, i Pərvərdigar; Manga mehriban-xəpkət kərsitip, ijabət kılıqojasən. **8** Əz kənglüm: «Uning didarını izdəngər!» dəydi; Didaringni, i Pərvərdigar, eżüm izdəymən. **9** Məndin Əzüngni kaqurmiojasən! Olaşəpləngəndə kəlulgənleri kooqlimiojasən; Sən meningdin yardımığını ayımay kəlding; Sən mandin ayrılmiojasən, meni taxliwtiməgəsən, i Nijatkarım Hudal! **10** Ata-anam meni taxliwtisimə, Pərvərdigar meni kuqıqioja alıdu. **11** Manga Əz yolungni eğətkəysən, i Pərvərdigar; Küxəndlilim [paylap yürəmkətə], Meni tüz yoloja baxlıqojasən. **12** Meni rəqibliringin möyligə tapxurmojasən, Qünki manga əkarap qaplaqxamqı bolğan yaloqanqılar heli keptur, Ularning nəposlırimu zorawanlıktur. **13** Ah, Pərvərdigarning mehribanlığını tiriklərning zeminidə kerüvkə kezüm yetmigən

bolsa...! **14** Pərvərdigarnı təlmürüp kütkin! Jigərlik bol, kəlbing mərdənə bəlsun! Xundak kıl, Pərvərdigarnı təlmürüp kütkin!

28 Dawut yazojan kuy: — I Pərvərdigar, Sanga nida kılımən; I mening Koram Texim, manga stükü kilmiqəysən; Qünki Sən jimjit turuwalisang, Mən qongkur hangoja qüxicidiojanlaroja ohxaxla bolimən. **2** Sanga pəryad kətürginimdə, Sening mukəddəsək kalamhanangoja қolumni kətürginimdə, Mening iltijalırımnı sadasını anglioqəysən! **3** Meni rəzillər wə əbəhilik kiloqular bilən billə taxliwətmigəysən; Ular aozıda yekinlili bilən dostana sezlaxsim, Kenglida eqmənlək bardur. **4** Ularning kilmixliroja karap, Ixlinirin yamanlıqoja karap in tutkayşən; Kolining kılıqanlırları boyiqə ezlirigə yanduroqəysən; Tegixlik jazanı ezlirigə kəyturoqəysən. **5** Qünki ular nə Pərvərdigarning kılıqanlırları, Nə kollarınrix ixligənlərini həq nəziriga almadı, [Pərvərdigar] ularnı qulitip, kəydiñin bas ketürgüzmayndı. **6** Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiya kəyturulsun; Qünki U mening iltijalırımnı sadasını anglioqən. **7** Pərvərdigar mening küqüm, mening əlkənimdir; Mening kənglüm uningoja ixəndi, Xuning bilən yardımaptım; Xunga kənglüm zor xadlinidu, Əz küyüm bilən mən Uni mədhiyiyləymən. **8** Pərvərdigar Əz [həlkining] küqidur, Xundaqla maslıh kılıqinə qutkuzaqı qorqandur. **9** Əz həlkinqini qutkuzaqəysən, Mirasingni bərikatlık kılıqəysən; Ularnı padığidək bekip ozuklanduroqəysən, Mənggüə ularnı kətürüp yürgəysən.

29 Dawut yazojan kuy: — Pərvərdigaroja bərgəysilər, i Kudrətlək Bolouqininq pərzəntli, Pərvərdigaroja xanu-xəwkət, kük bərgəysilər! **2** Pərvərdigaroja Əz namıqə layik xanu-xəwkət bərgəysilər; Pərvərdigaroja pak-mukəddəsləklininq güzelliğində sejda kilingər! **3** Pərvərdigarning sadasi qongkur sular üstidə əhküm sürüridü; Xan-xərəp igisi bołojan Təngri güldürməmilərni yangritidü; Pərvərdigar büütük dengizlər üstidə əhküm sürüdü. **4** Pərvərdigarning sadasi küqlüküt; Pərvərdigarning sadasi həywətəkə tolojandur; **5** Pərvərdigarning sadasi kədir dərəhlərinini sunduriwetidü; Bərhək, Pərvərdigar Liwandiki kedirlərni sunduriwetidü. **6** U ularni mozay oynaklawatqandək oynaklitidü; Yawa kalining balisi oynaklawatqandək, U Liwan wə Sirion teojini oynaklitidü. **7** Pərvərdigarning sadasi qaqmaklərninq yalkunlərini xahlıtiwetidü; **8** Pərvərdigarning sadasi qel-jəzirini zilziliga salidü; **9** Pərvərdigarning sadasi dub dərəhlərinini həryan tolojitudü, Ormanlıklärni yalingaqlaydu; Uning mukəddəsə ibadəthanisida bołojan həmmisi «xanu-xəwkət» dəp təntənə kildidü. **10** Pərvərdigar topan üstigə əhkümranlıq kılıp oltruridü; Bərhək, Pərvərdigar manggüə padixał bolup əhküm sürüp oltruridü. **11** Pərvərdigar Əz həlkiga kudratnı bəhx etidü; Əz həlkini aman-hatırjəmlik bilən barıkətləydi.

30 Mukəddəs ibadəthanini Hudaoja ataxni tebrikələp, Dawut yazojan kuy: — Mən Seni aliy dəp uluqplaymən, i Pərvərdigar, Qünki Sən meni pastin yukiri ketürdüng, Düxmənlimrimni üstümdin huxallandurmiding. **2** I Pərvərdigar Hudayim, mən Sanga naşə ketürdüm, Sən meni sakaytting. **3** I Pərvərdigar, Sən tahtisaradın jenimmi elip qıktıng, Hangoja qüxicidiojanlar arisidin manga hayat berip saklıding. (**Sheol h7585**) **4** Pərvərdigaroja kuy eytinglar, i Uning ihlasmən bəndiliri, Uning pak-mukəddəsləkini yad etip taxəkkür eytinglar. **5** Qünki Uning oqazipə dəkikidə etüp ketidü, Xapaiti bolsa əmürwayət bolidü; Yioqa-zar keçiqə konup kalsımı, Huxallık tang sahər bilən təng kelidü. **6** Mən bolsam əz rəhət paraqətiitmədə: «Mənggüə təwrənməy mukim turimən» —

dedim. **7** Pərvərdigar, xapaiting bilən, mening teojimni mustəhəkəm turozujanındı; Əmma Sən didaringini qəqrup yoxurdung; Mən alakzadə bolup kəttim; **8** Mən Sanga naşəpəryad ketürdüm, i Pərvərdigar; Mən [Sən] Rəbkə iltija kıldım: — **9** — Mening kenim təkəlüp, hangoja kirsən nəmə paydisi bardur? Topa-qang Seni mədhiyiyləmdü? U həkikitingni jakarliyalandu? **10** Angloqəysən, i Pərvərdigar, manga xəpkət kərsətkəysən; I Pərvərdigar, manga yardıməmdə bolqəysən! **11** Sən matəm kəyəqəsini ussul oynaxlaroja aylandırdı; [Həzərlik] bəz kiyimimni saldurıwetip, Manga huxallıknı bəlwaq kılıp baqlıding; **12** Xunga mening rohın süküt kılmayı, Sanga kiyular okusun! I Pərvərdigar, mening Hudayim, Sanga əbadıl'əbədgiqə təxəkkürlərni eytimən!

31 Nəəməqilərning bexiqə tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuy: — Sən Pərvərdigarnı, mən baxpanah kıldım; Meni həqqaqan yərgə karitip koymiqəysən; Əz həkəkənlilikəng bilən meni azad kılıp kütkəzəqəysən; **2** Manga kulaq salqəysən, meni tezrək kütkəzəwələqəysən; Manga koram tax, Əzümnin kəoñdaydiqən qorqanlıq kəl'a bolqəysən. **3** Qünki Sən mening uyltexim, mening kərəqinimdir; Xunga Əz naming üçün meni yetəkligəysən, meni baxlıqəysən. **4** Manga yoxurun selinojan tuzakın kədəmlərimni tartqəysən; Qünki Sən mening baxpanahımdırsən. **5** Mən rohımnı kolungoja tapxurdum; Sən manga nijatlık kılıp hərlükka qıraqənsən, i Pərvərdigar, hək Təngri. **6** Yalojan ilahələrə qokunidiojanlardın yirginip kıldı; Mən bolsam Pərvərdigaroja etikad kılıman. **7** Əzgərməs muhəbbiting bilən huxal bolup xadlinimən; Qünki mening harlikimni kərdütingsən; Jenimning azap-əkubətləridin həwər tapting. **8** Meni düxmənlimrimning koliqə qüxtürmiding, Bəlkı putlirimni kəngri jayoja turozudung. **9** I Pərvərdigar, manga rəhəm-xəpkət kərsətkəysən, Qünki beximoja külət qüxti; Dərdələmdin kezüm tütüxəy dəp kaldi, Jenim, wujudummu xundak. **10** Hayatım kəyəq-ħəsərt bilən, Yillirim ojem-əouisə bilən uprawatidu. Günahım tütəylidin maqdurdum ketəy dəp kaldi, Ustihanılmı sizip kətti. **11** Mən rəkəblərimmən izə-ahənitigə kıldı, Yekinlirim alidda tehimu xundak; Tonuxlirmiqimə bir wəhimbə boldum; Koçıda meni kərgənlərə məndin dajip kəqidi. **12** Həmməyən meni əlgən adəmdək, kenglidin qıkırıp taxlahti; Puquq qiniqədək bolup kəldim. **13** Qünki nuroqunlarning təhmətlərini anglidim, Wəhimbə tərəp-tərəplərdə turidu; Ular manga hujum kılıxla məslıhətlixiyatıdu, Jenimni elixə kəst kılıxiyatıdu. **14** Bırak mən Sanga tayinimən, i Pərvərdigar; «Sən mening Hudayim!» — dedim. **15** Mening künlərim Sening kolungididur; Meni düxmənlimrimning kolidin həm manga ziyanxəlik kılıqənlardın kütkəzəqəysən. **16** Kulungoja didaringin jılıwsını qüxtürgeysən; Əzgərməs muhəbbiting bilən manga nijatlık ata kılıqəysən. **17** I Pərvərdigar, meni yərgə karitip koymiqəysən; Qünki mən Sanga iltija kıldım; Rəzillər yərgə karap kalsun; Ularning tahtisarada zuwani tutulsun; (**Sheol h7585**) **18** Yalojan lawler zuwandın kalsun! Ular həkkənlərini haliojanqa mazak kılıp takəbburluk bilən sezliməktə! **19** Əzüngi baxpanah kılıqənlər üçün insan balılırining kez aldida kərsətkən iltipatlıring, Yəni Əzüngdin korkidiojanlar üçün, saklıqən iltipat-nemətlirinq nəkədər moldur! **20** Sən ularni insanlarning suyikəstlərinidin Əz huzurungdiki yoxurun dalda jayoja alisan; Sən ularni til-ahənatlərdin sayiwiningda yoxurup koyışən. **21** Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyiylər yollansun! Qünki U əzgərməs muhəbbitini zulmətlək bir xəhərdə ajayib nimayən kıldı! **22** Qünki mən dəkkə-dükkədə hodukup: — Səni, meni kəzidin qıkırıp koydimikin, dəp korkkənidim; Həlbuki, mən nalə kətürüp yelinəqinimda, pəryadimoja kulaq salding.

23 Pərvərdigarnı seyünglər, i Uning barlıq məmən bəndilir! Pərvərdigar Əzığə sadıqlarını koojdayıdu, Həm təkbburluk bilən ix kılıqıqlarının kilmixlirini ez bexioja həssiləp kəyturidü! **24** I Pərvərdigarnı təlmürüp kütkənlər, Jigərlik bol, kəlbinq mərdənə kılinsun!

32 Dawut yazojan «Maskıl»: — Itaətsizlikliri kəqürüm kılinojan, Gunahlıları yepilojan kixi bəhtliktir! **2** Pərvərdigar rəzzillikliri bilən həsablaxmaydiyan, Rohida həqkəndak hiyilik yok kixi bəhtliktir! **3** Mən [gunahimni ikrar kilmay], süküttə turuwalojanidim, Kün boyı ahu-piojan iqidi, Sənəgəlkirin qırıp kətti; **4** Qünki meni başkan kolung manga keşə-kündüz eçir boldi; Yazdiki kuroqaklılıktək yılıkim kaqjirap kətti. (Selah) **5** Əmdı gunahimni Sening aldingda etirap kildim, Kəbihlikimni Səndin yoxuriwərməydiyan boldum; Mən: «Pərvərdigarə asylılıklarımı etirap kılımən» — dedim, Xuning bilən Sən menin rəzil gunahimni kəqürüm kıldındı. (Selah) **6** Xunga Seni tapalaydiyan pəyttə, Hərbir ihsənmən Sanga dua bilən iltija kilsun! Qong topanlar erləp, texip kətkəndə, [Sular] xu xixiga hərgiz yekinlaxmaydu. **7** Sən menin dalda jayimdursan; Sən meni zulumdin saklaysan; Ətrapimni nijatlık nahxılıri bilən kaplaysan! (Selah) **8** — «Mən sən mengixka tegixlik yolda seni yetəkləymən həm tərbiyləymən; Mening kəzüm iştüngdə boluxi bilən sanga nəsihət kılımən. **9** Əkli yok boloxan at yaki exakt bolma; Ularnı qaklxaka tizginlaydiyan yügen bolmisa, Ular hərgiz sanga yekin kalmayıdu». **10** Rəzillərgə qüxiqliqdan kayçı-häsrətlər kəptür, Biraq mehribə-xəpkətlər Pərvərdigarə tayanojan kixini qəridəydu; **11** I həkkəniyalar, Pərvərdigar bilən xadlinip hursən bolunglar; Kengli duruslar, huxallıqtın təntənə kilinglər!

33 Əy həkkəniyalar, Pərvərdigar üçün təntənə kilinglər! Mədhiyiləx duruslar üçün güzel ixtur. **2** Rawab bilən Pərvərdigarnı mədhiyiləngərlər; Ontario təngkəx bolup, uningoja küylərnı eytinglər. **3** Uningoja atap yengi bir munajat-nahxını eytinglər; Mahırlıq bilən qelip, awazinglarnı yüksəti yangritinglər. **4** Qünki Pərvərdigarning sezi bərhaktur; Uning barlık ixləri wədilirigə sadakətliktir. **5** U həkkəniyat həm adalətni yahxi kərgütqidur; Yer-zemir Pərvərdigarning məhrəbənliyi bilən toloqandur. **6** Pərvərdigarning sezi bilən asmanlar yaritilojan, Uning aqzidiki nəpəs bilən ularning barlık koxunlurimuyarıtiloqandur; **7** U dengizdiki sularını bir yergə yiojip dəwişyedü; U okyanınları ambarlar iqidi saklaş turidü; **8** Pütküllər yar yüzidikilər Pərvərdigardin əymansunsu; Duy nadiki pütün jan igilri Uningdin korkup, hərmətlisün; **9** Qünki Uning bir sezi bilənlə ix püttürüləngəndi; Uning bir əmri bilənlə değənləri bərpa kiliñənəndi. **10** Pərvərdigar allərnin pilanı tosiwtidü; U kowmlarının hyallarını bikar kılıwtidü. **11** Pərvərdigarning nəsihəti manggüga turidü; Kəlbiddiki oyılır dawrdın-dəwrgə ixkə axurulidü. **12** «Pərvərdigar bizning Hudayimizdər» dəydiyan kowm bəhtliktir! Yəni Əz mirasi boluxka tallıqan həlk bəhtliktir! **13** Pərvərdigarın ərxtin yərgə nəzər salıdu, U pütküllə insanları kerüp turidü. **14** Turalçusidin yar yüzidikilərning həmmisiga karaydu; **15** U ularning hərbirinin kəlbilirini Yəsioquşqidur; Ularning barlık ixlərini dəngəsp qıkkıquşdur. **16** Padixah bolsa koxunlirinən keplükli bilən qalıb bolalımaydu; Palwan ezingən zor kütqi bilən ezzini kutkuzalmayıdu; **17** Tolparoja tayinip həwp-hətərdin kutkuzulux bılıhudiliktir, U zor kütqi bilən həqkimni kutkuzalmayıdu; **18** Mana, ularning jenini elümdin kutkuzux üçün, Kəhətqılıkta ularını hayat saklaş üçün, Pərvərdigarning kezi Əzidin əymindiojanlarning üstida turidü, Əzininə eżgərməs muhəbbitiqə ümidi baqlıqojanlarning

üstidə turidü. **20** Bizning jenimiz Pərvərdigarə təlmüridü; Bizning yardımımız, Bizning kalkınımız U bolidü. **21** Xunga Uning bilən kəlbimiz xadlinip ketidü; Qünki Uning mukaddəs namişa tayinip ixəndük. **22** I Pərvərdigar, biz Sangila ümid baqlıqojuñimizdək, Sening eżgərməs muhəbbitingmu üstimizdə boløy!

34 Dawut yazojan küy: — (Dawut Abimələk [padixahning] alıldı yürüx-turuxini baxğıça kiliwaloşanda, [Abimələk] uni həydiwətkən wakıttı yazojan) Mən hərkəndək wakitlarda Pərvərdigarə təxəkkür-mədhıya kəyturımən; Uni mədhiyiləx aozımdın qüxməydi. **2** Kəlbim Pərvərdigarnı ipteħilarınıp mədhiyəlaydu, Məminlər bunı anglap xadılıqta bolidü. **3** Mən bilən billa Pərvərdigarnı uluqlaşınlar, Birlikte Uning namişa mədhiyilər yangritaylı. **4** Pərvərdigarnı izdidim, U menin duayimmi ijabat kıldı, Meni başkan barlıq wəhimbə-korkunqlırimdin kutkuzdü. **5** [Məminlər] Uningoja təlmürüp nurlandı; Yüzləri yərəq karitilmidi. **6** [Mən] pekir-biqarə [Uningoja] nida kıldı, Pərvərdigar anglap, meni həmmə awariqılıklərin kutkuzdü. **7** Pərvərdigarning Perixtisi Uningdin əymindiojanlarını koordap ətrapıqə qədirini tikidü, Ularnı kutkuzdü. **8** Pərvərdigarning məhrəbənlikini tetip, bilgin, Uningoja xinip tayanojan adəm nemideqən bəhtliktir! **9** I Uning mukaddəs bəndilir, Pərvərdigardın əymininglər! Qünki Uningdin əymindiojanlarning həq nərsisi kəm bolmas. **10** Küçük arslanlar ozukşız kəlip aq kalsımı, Əmma Pərvərdigarnı idzgiqılarning heqbir yahxi nərsisi kəm bolmas. **11** Kelinglər balılırim, manga kulak selinglər; Mən silərgə Pərvərdigardin əyminxni eğitip koyay. **12** Həyatni ətiwarlaydiyan kixi kim? Kimning uzun wə yahxi künərnəi kərgüsü bar? **13** Undakta tilingni yamanlıktın tartip yür, Ləwliiring məkkarlıktın neri bolsun; **14** Yamanlıktın ayrılip yirak bolup, güzəl emallərni kılıp yür; Aman-hatırjəmlikni izdəp, uni koçlap yür. **15** Pərvərdigarning kezi həkkəniyalarıñıñ üstidə turidü, Uning kuliği ularning iltijalirioja oquk turidü; **16** Pərvərdigarning kuliqi rəzillik kılıqoqlarıraja karxi qıkar, Ularning hərkəndək nam-hatırılırinı yar yüzidin elip taxlar; **17** Həkkəniyalar iltija kılıdu, Pərvərdigar anglaydu, ularını barlıq azab-muxakkətliridin kutkuzdü; **18** Pərvərdigar kengli sunuklarqa yekindür, Rohi eziqlənləri kutkuzdü. **19** Həkkəniyalar duq kəlgən awariqılıklər kəptür; Biraq Pərvərdigar ularını bularning həmmisidin kutkuzdü. **20** [U həkkəniyining] səngəklərini sak kalırdı, Ulardin bırsimu sunup kətməydi. **21** Yamanlıknıñ ezi rezilləriñi eltürtidü; Həkkəniyalarqa napratlinidiojanlar gunahta kəlidü. **22** Pərvərdigar Əz kullirinən janlırını bədal tələp hərlükə qıkirdu; Uningoja tayanojanlardın heqkimə gunah bekitilmeydi.

35 Dawut yazojan küy: — I Pərvərdigar, mən bilən elixxanlar bilən elixxəsən; Manga jəng kılıqojanlarqa jəng kılıqasən! **2** Koluñoja sıpar wə kalkan alojin; Manga yardımə ornungdin turoqasən; **3** Nəyzini suçurup, meni koojławatkanlarning yolını toşkəsən; Mening jenimoja: «Mən sening nijatlıkingdurmən!» — degaysən! **4** Mening həyatimoja qang salmakçı boloxanlar yergə karitilip xərməndə boloxay; Manga kəst aylıqlər kəynığa yandurulup rəsəwa boloxay. **5** Ular goya xamalda uqkan samandək tozup kətkəy; Pərvərdigarning Pərixtisi ularını tarkıtılıwətəkəy! **6** Ularning yoli karangoju wə teyləqək boloxay, Pərvərdigarning Pərixtisi ularını koçlıwətəkəy! **7** Qünki ular manga orunsız ora-tuzak, təyyarlıdı; Jenimmi sawabsız elixxə ular uni kolidi. **8** Halakət tuydurmastın ularning bexioja qüxkəy, Əzi yoxurun kuroqan toroja ezi qüxkəy, Halakətəkə yikiloqay.

9 U qaođa jenim Pərvərdigardin səyünidü, Uning nijatlıq-kutkuzuidin xadlinidü! **10** Mening həmmə ustilhanırmış: — «İ Pərvərdigar, kimmü Sanga təngdax kełelisun?» — dəydu, — «Sən eziłğen məminlərni küqlüklerning qanggilidin, Ezilgənlər həm yoksullarını ularını biloqquşılardın tartıwelin kutkuzısan». **11** Yawuz, yaloqan guwahqılar kopup, Həwirim bolmiojan gunahlar bilən üstümdin xikayət kılmakta. **12** Ular mening yahxılıkimoja yamanlıq kılıp, Meni panahsız yetim kılıp koyojoğanı! **13** Lekin mən bolsam, ular kesal bolqanda, Bəzni yeqəp kiyiwaldım; Ularnı dəp roza tutup, eżümni tewən kıldım; Əmdi duayım bolsa hazır baqrimoja yenip kəldi! **14** Mən bu ixlardın dost yaki kərindiximning bexioja qüxken ixka ohxax mayıslıñip yürdüm, Mən ez anisioja haza tutkandək, beximni selip yürdüm. **15** Biraq mən putlixip kətkinimdə, Ular huxal boluxup kətkənidü, Bir yərgə jəm boldi; Dərwəkə jəm boluxup muxu zorawanlar manga karxi qıķıxtı, Birak həwirim yok idi. Ular meni para-parə kılıx üçün tohtimay zərbə berixti. **16** Huddi bir qıxləm poxkal üstidə qakqaq wə talax kılqan hudasızlardək, Ular manga qıxlırını oquqlurlitip hiris kilixtı. **17** I Rəb, qəqanoqıq pərəwa kilməysən? Jenimmi ularning halakitidin kutkuzojasən, Mening birdinbir hayatımni [muxu] yirtkuq xırlarning aqzidin tartıwalojəysən! **18** Zor jamaət arısida mən Sanga təxəkkür eytimən; Nuroqunlıqan həlk arısida Seni mədhəyiyləymən. **19** Yaloqan səwəb bilən manga rəkib bolqanları üstümdin xadlandurmioqasən; Mandın səwabsız nəprətləngənləri ezara kez kisixturnioqasən! **20** Ular dostanə sez kilməydü, Zemindiki tinqlikpərəwərlərgə pitna-iqwa tokumakta. **21** Ular manga karap eozinizi yoqan ekip: «Way-way! Kütkünimizi ez kezimiz bilən kerüwalduk!» — deyixidü. **22** I Pərvərdigar, Sən bularni kerüp qıkting, süküt kilmioqasən; I Rəb, məndin Əzüngi yıraklıtaxturnioqasən; **23** Kozojaloqasən, Mən üçün həküm qikirixka oyoqanqoysən, I mening Hudayim — Rəbbim! **24** Mening ixim üstidə ez həkkəniyilik boyiąqə həküm qikarojəysən, i Pərvərdigar Hudayim; Ularnı mening [onguxsizlikimdin] xadlandurmioqasən! **25** Ular kənglidə: «Wah! Wah! Əjəb obdan boldi!» — deyixmisun; Yaki: «Uni yutuwtattu!» — deyixmisun. **26** Mening ziyanımdın huxal bolqanlar yərgə karitilip xərmənda bolqay; Meningdin eziłını üstün tutkuqıllarning kiyim-keqiki hijalət wə nomussuzluk bolsun! **27** Mening həkkəniyilikimdin seyüngənlər təntənə kılıp xadlansun! Ular həməxə: «Əz kulininq aman-esənlilikə seyüngən Pərvərdigar uluqoqlansun!» — deyəy. **28** Xu qaođa mening tilim kün boyi həkkəniyilik tooruluk sözəleydi, mədhəyiylərni yangritidü.

36 Nəoqmıqilərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Pərvərdigarning kuli Dawut yazojan kuy: — Rəzil adəmning asiylikı mening kəlbimdə bir bekarətni pəyda kılıdu: — «Uning nəziridə Hudadin korkidiojan ix yoktur!». **2** Qünki u ez-ezini mahtayduki, U ez-eziga: — «Məndə gunah teplimas, kilojinim yirginqlik ix əməstur!» — dəydu. **3** Aqzidiki sözər kəbihlik wə hıyiligərluktur; Pəzilətlək ix kılıx parasitidin u alliburun məhərumdur. **4** U ornida yatkandimu gunahnı kezəleydi; U durus bolmiojan yoloja mengixni irada kılıdu; Yamanlıktın həq nəprətlənməydi. **5** I Pərvərdigar, eżgərməs muhəbbiting ərqlərgə takixidü; Həkkikət-sadiqlikinq bulutlaroja yetidi! **6** Həkkəniyilikqan büyük taojlardək, Həkümliring tilsimatlıq qongkur dengizlərdəktür. I Pərvərdigar, Sən adəmlər wə haywanları saklıqoşqıdursən; **7** Sening eżgərməs muhəbbiting nəkədər kimmatlıktır, i Huda! Xunga insan balılırı kanatliring sayısında panaħlinidü. **8** Ular eyündikli mol dastihandin toyquqə bəhrimən bolidü; Sən ularoja huzur-

halawatlıringning dəryasidin iqtüüsən. **9** Qünki Səndila bardur həyatlık bulığı; Nurungda bolup nurni kərimiz. **10** Ah, Əzüngi tonup, bilgənlərgə muhəbbitingi; Kanglı duruslarojumu həkkəniyilikqni kərsitixni dawamlaxtuqoysən. **11** Təkəbburların putining manga hujum kiliçioja yol koymıqoysən; Rəzillərning koli meni ornumdun koqlıwatiṁsın; **12** Mana, yamanlıq kılqıqlar yıkıldı! Oqlutiwetildi, ornidin kayta turalmayıd!

37 Dawut yazojan kuy: — Yamanlıq kılqıqlar tüpəylidin əzüngi keydürümə, Nakşlərgə həsat kılma. **2** Qünki ular ot-qəplərdək tezla üzüp taxlinidü, Yumran esümlüklərgə oxhax tozup ketidü. **3** Pərvərdigaroja tayan, tirixip yahxılık kıl, Zeminda makanlixip yaxap, Uning wapa-həkikitini ozuk bilip huzurlan. **4** «Pərvərdigarnı hursənlilik» dəp bilgin, U arzu-tiləkliringgə yətküzidü. **5** Yolungni Pərvərdigaroja amanat kıl; Uningoja tayan, U qoqum [tilikingni] ijabət kılıdu. **6** U həkkəniyilikqni nurdak, Adalitingni qüxtiki kuyaxtək qaknitidü. **7** Pərvərdigarning aldida tinq bolup, Uni sawrənlik bilən küt; Həramdin ronak, tapkan adəm tüpəylidin, Yaman niyitliri ixka axidiojan kixi tüpəylidin əzüngni keydürümə. **8** Aqqikingindən yan, oqəzəptin kayıt, Əzüngi keydürümə; U pəkət seni yamanlıqka elip baridü. **9** Qünki yamanlıq kılqıqlar zemindin üzüp taxlinidü; Pərvərdigaroja talmurič kütkanlar bolsa, Zeminoğa igidərqlik kılıdu. **10** : Kəzni yumup aqkuqıla, rəzil adəm əhalək bolidü; Uning makaniqə səpselpi kərisang, u yok bolidü. **11** Biraq yawax-məminlər zeminoğa miraslık kılıdu, Wə qəksiz arambəhxliktin huzurlinidü. **12** Rəzil adəm həkkəniyoya kəst kılıdu; Uningoja qıxlırını oquqlurlitip hiris kılıdu; **13** Lekin Rəb uningoja karap kılıdu; Qünki [Rəb] uning bexioja kelidiqan künni keridü. **14** Yawaxlar wa yoksullarını yikitiş üçün, Yoli duruslarnı kirip taxlax üçün, Rəzzillər kılıqını qılılipidin suçurup elip, Okyasining kırıqını tartıp təyyarlıdı. **15** Lekin kılıqı bolsa ez yürükiga sanjılıdu, Okyalıri sunduruwetili. **16** Həkkəniyillardıki «az», Kepliyan yamanlarning bayılıklıridin əwəzəldür. **17** Qünki razılların biləkləri sunduruludu; Lekin Pərvərdigar həkkəniyalları yeləydi; **18** Pərvərdigar kəngli duruslarning künlərini bildü; Ularning mirası mənggügə bolidü. **19** Ular eozin künlərdə yərgə karap kalmayıdu; Kəhəqtılıklimu ular tok yürüdü. **20** Biraq rəzzillər əhalək bolidü; Pərvərdigar bilən karxilaxkuqlar qimənzardıki gül-giyahdək tozup ketidü; Ular tügenydi; Is-tütündək tarkılıp tügenydi. **21** Rəzil adəm etnə elip kəytürmaydı; Əmma həkkəniy adəm mehribanlıq bilən etnə beridü; **22** Qünki [Pərvərdigar] rəhmət kılqıqlar zeminoğa igə bolidü, Birak uning lənitigə uqrioqanlar üzüp taxlinidü; **23** Mərdənə adəmning kədəmliri Pərvərdigar təripidindür; [Rəb] uning yolidin hursən bolidü. **24** U teyilip kətsim, yikılıp qıxmayıdu; Qünki Pərvərdigar uning kolını tutup yeləp turidü. **25** Mən yax idim, hazır kerip kəldim; Lekin həkkəniyallarning taxliwetilgənlilikini, Yaki pərzəntlirininq nan tiligənlikini əsla kərgən əməsmən; **26** U kün boyi mərd-mehriban bolup etnə beridü; Uning əwlədlirimi həlkə bərikət yətküzidü. **27** Yamanlıknı taxlangalar, yahxılık kılplingalar, Mənggü yaxaysılər! **28** Qünki Pərvərdigar adalatnı seyidü, U Əz məmin bəndilirini taxlimayıdu; Ular manggūgə saklınlıdu; Lekin rəzillərning əwlədləri üzüp taxlinidü. **29** Həkkəniyalar yər-jahanoja igə bolidü, Əbədil-əbədgıça uningda makam tutup yayadı. **30** Həkkəniy adəmning aqzı danalıq jakarlaydı; Uning tili adıl həkümənləri sezleydi; **31** Kəlibdə Hudaninq [mukaddəs] kanunu turidü; Uning kədəmliri teyilip kətməs. **32** Rəzillər həkkəniy adəmni paylap yürüdü; Ular uni əltürgüdək paytnı izdəp yürüdü. **33** Lekin Pərvərdigar uni düxmenning qanggilioja qüxtürməydi;

Yaki həkümədə uni gunahqı pütməydi. **34** Pərvərdigarnı təlmürüp küt, Uning yolini qing tutkın; U sening mərtiwanğıñı kətürüp, zeminoja işgə kılıdu, Rəzillər halak kılınojanda, Sən buni kərisən. **35** Mən rəzil adəmning zomigərlək kılıwatkınıni kerdüm, U huddi ayniojan baraksan yapyexil dərəhtək ronak tapkan. **36** Birak u etüp kətti, Mana, u yok boldi; Mən uni izdisəmmü, u tepilməydi. **37** Mukəmmal adəmgə nəzar sal, Durus insanoja əşarət Qünki bundak adəmning ahıri keridiojını arambəhx hatırjəmlik bolidu. **38** Itaatsızlara bolsa birlikte halak bolixidu; Ularning keləqiki üzüldü; **39** Birak həkkəniylarning nijatlılı Pərvərdigardindur; U eojir künnlərdə ularning küqlük panahıdur. **40** Pərvərdigar yardım kılıp ularını saklaydı; U ularını rəzillərdin saklap kütküzidü; Qünki ular Uni baxpanahı kılıdu.

38 Dawut yazojan ktiy: — (Əslime üçün) I Pərvərdigar, oqzipingdə tənbih bərmigəysən, Kəhringdə meni jalalimiqəysən! **2** Qünki okliring meni zəhimləndürüp sanjidi, Kolung üstümdin kattık, bastı. **3** Kattık oqziping tüpəylidin ətlirimdə heq saklık yok, Gunahım tüpəylidin ustihanırımda aram yoktur. **4** Qünki gunahlırim boyumdin taxtı; Ular kətürəlmigüsüz eojir yüktək meni besiwalı. **5** Əhməklilikimdin jarahtılrim sesip, xəlwərəp kətti. **6** Azabtin ballırim tolımı püküllüp kətti, Küni boyi oğmə petip yırıman! **7** Qatırırim otka toldı, ətlirimin sak, yeri yoktur. **8** Mən tolımı həlsirap, ezip kəttim; Kəlbimdi ki azab-kayıqı tüpəylidin hərkirəymən. **9** Rəb, barlıq arzuyum kəz aldingidir; Uh tartıxlırim Səndin yoxurun əməs; **10** Yürükim jiojıldap, həlimdin kəttim; Kezdirim nuri eqtı. **11** Yar-buradərlirimmi meni urojan waba tüpəylidin, ezlirini məndin tarttı; Yekinlirimmi məndin yırak qaqtı. **12** Jenimni almakçı boloqanlar tuzak kuridı; Manga ziyanı kəstləgənlər zəhərinə qaçmaqta; Ular kün boyi hıylə-mikirlərə oylımkət. **13** Lekin mən gas adəmdək anglimaymən, Gaqa adəmdək aqzımları aqmaymən; **14** Bərhək, mən angliyamdayıdan gaslardak bolup kəldim; Aqzımda kılıdılqan rəddiyə-tənbih yok. **15** Qünki ümidiñim Sən Pərvərdigaroja baqlıdım; Rəb Hudayim, Sən iltiyyəmoja ijabat kilişən. **16** Qünki mən: — «Ular mening üstümgə qıkip mahtanmışqay; Bolmisa, putlirim teyilip kətkəndə, ular xadlinidü» — dedim mən. **17** Qünki mən dəldəngəxip, tügixəy dəp kəldim, Azabım kəz aldimdin kətməydi. **18** Qünki mən eż yamanlıklımnı ikrar kılımən; Gunahım üstida kayoqurımən. **19** Lekin düxmənlirim juxküñ həm küqlükturn; Kara qaplap, manga nəprətləngənlərning sanı nuroqundur. **20** Wapaoja japa kılıdıcıqlar bolsa, mən bilən karxılıxidu; Qünki man yahxılıknı kezlep, intilimən. **21** I Pərvərdigar, məndin waz kəqmigəysən! Hudayim, məndin yıraklıxmiqəysən! **22** I Rəb, mening nijatlıkim, Manga qapsan yardım kılıqəysən!

39 Nəoymiqilerning bexi Yədutunoja tapxurulajan, Dawut yazojan ktiy: — «Tilim gunah kilmisun dəp, Yollırımoja dikkət kılımən; Rəzillər kəz aldimda bolsa, mən aqzımoja bir kəsək salımən» — deqənidim. **2** Mən süküt kılıp, zuwan sürmidim, Hətta yahxılık toqrisidiki səzərnimə aqzımdın qıkarlıdım; Birak dil azabım tehimə kozqaldı. **3** Kənglümədə zərdəm kaynidi, Oylanojanseri ot bolup yandı; Andin tilim ihtiyyarsız səzlep kətti. **4** I Pərvərdigar, eż ajılımni, Künlirimning kənqılık ikənlilikini manga ayan kılıqın; Ajiz insan balisi ikanlikimni manga bildürğin. **5** Mana, Sən künlirimmi pəkət nəqqə qəriqla kıldı, Sening aldingda əmrüm yok hesabididur. Bərhək, barlıq insanlar tik tursimu, pəkət bir tinikla, halas. (Selah) **6** Bərhək, hərbir insanning hayatı huddi bir

kelənggidur, Ularning aldirap-saldıraxlırı bilhədə avariqılıktur; Ular bayılıqları toplaydu, lekin keyin bu bayılıqları kimning kolioja juölinidiojanlığını bilməydi. **7** I Rəb, əmdi mən nemini kütimən? Mening ümidiñim sangila baqlılıktır. **8** Meni barlıq asılılılırlımdın kütküzəysən, Meni hamakətlərning məshirisiqə kəldurmıqəysən. **9** Süküt kılıp zuwan sürmidim; Qünki mana, muxu [jazanı] Əzüng yürgüzgənsən. **10** Meni salojan wabayingni məndin neri kılıqəysən; Qünki kolungning zərbisi bilən tügixəy dəp kəldim. **11** Sən tənbihliring bilən kixini eż yamanlıki üçün tərbiyiliginde, Sən huddi nərsilərgə kiyə kurti qıvkəndək, uning izzət-qururunu yok kılıwetisən; Bərhək, hərbir adəm bir tinikla, halas. (Selah) **12** I Pərvərdigar, duayimni angloqəysən, Pəryadimoja kulaq saloqaysən! Kez yaxlirimqə sükit kılımioqəysən! Qünki mən pütkül ata-bowilirimdək, Sening aldingda yakı yurtulk, musapirmən, halas! **13** Manga tikkən kəzüngni məndin neri kılıqəysənki, Mən barsa kəlməs jayqa kətküqə, Meni bir'az bolsimu raħəttin bəhrimən kılıqəysən.

40 Dawut yazojan ktiy: — Pərvərdigaroja təlmürüp, küttüm, küttüm; U manga egilip pəryadimni anglidi. **2** U meni halakət orikidin, Xundaklı patkək laydin tartıwaldı, Putlirimni uyultax üstigə turoquzup, Kədəmlirimni mustəhkəm kıldı. **3** U aqzımoja yengi nahxa-munajatni, Yəni Hudayimizni mədhiyiləxlərni saldı; Nuroqun həlk bunı körüp, korkıldı, Həm Pərvərdigaroja tayinidü. **4** Təkəbburlardin yardım izdiməyiojan, Yaloqanqılıkka ezip kətməydiqən, Bəlkı Pərvərdigarnı eż tayanqisi kılıqan kixi bəhtliklər! **5** I Pərvərdigar Hudayim, Sening biz üçün kılıqan karamatlıring wə oy-niyatlıringni barqənsəri kəpeytip, san-sanaksız kılıqənsən, Kimmu ularını bir-birləp hesablap Əzüngga [rahmat kəyturup] bolalısun! Ularnı səzlep baxtin-ahir bayan kılıy desəm, Ularnı sanap tütgitix mumkin əməs. **6** Nə kurbanlıq, nə ax hədiyələr Sening tələp-arzuyung əməs, Birak Sən manga [səzgür] kulaqlarını ata kıldırdı; Nə keydirmə kurbanlıq, nə gunah kurbanlığını tələp kılmırdı; **7** Xunga jawab bərdimki — «Mən mən kəldim!» — dedim. Oran yazma dəsturdura mən tooruluk pütülgən: — **8** «Hudayim, Sening kənglündüki iradəng mening hursənlilikindur; Sening Təwrat kanunung kəlbimgə pütülliktür». **9** Büyük jamaət arısında turup mən həkkəniylilikni jakarlıdım; Mana bularını özümde kılqə elip kələqən yoktur, I Pərvərdigar, Əzüng bilisan. **10** Həkkəniylilikni kəlbimdə yoxurup yürimidim; Wapadarlıkingni wə nijatlıkingni jakarlıdım; Əzgərməs muhəbbiting wə həkkətingni büyük jamaətkə heq yoxurmastın bayan kıldı. **11** I Pərvərdigar, mehribanlılırlı məndin ayimiqəysən; Əzgərməs muhəbbiting wə həkkəting hərdaim meni saklıqay! **12** Qünki sansız külplər meni oriwaldı; Kəbihəliklərim meni besiwelip, kəralməydiqən boldum; Ular beximdi ki qeqimdin kep, Jasaratim tügixip kətti. **13** Meni kütküzuxni tooraq tapkəysən, i Pərvərdigar! I Pərvərdigar, tez kəlip, manga yardım kılıqəysən! **14** Mening hayatimoja qang salmakçı boloqanlar birakla yərəng kəritilip rəswa kiliñsun; Mening ziyanımdın hursən boloqanlar kəyniqə yandurulup xərmənda bolqay. **15** Meni: — «Wah! Wah!» dəp məshirə kılıqanlar eż xərməndilikidin alakzadə bolup kətsun! **16** Birak Seni izdigiqılerning həmmisi Səndə xadlinip huxal boloqay! Nijatlıkingni seyqənlər həmixinə: «Pərvərdigar uluqılsun» deyixkəy! **17** Mən ezilgən həm yoksul bolsammu, Birak Rəb yənilə meni yad etidü; Sən mening Yardəməqim, mening azad kılıqəqim; I Hudayim, keqiknay kəlgəysən!

41 Nəoymiqilerning bexi tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan ktiy: — Ojerib-ajızlaroja əqəmhorluq kılıqan kixi

nəkədər bəhtlik-hə! Eçir künlərdə Pərvərdigar uningə panah bolidu. **2** Pərvərdigar uni қoşdap, uni aman saklaydu; U zmində turup bəhtiyar yaxaydu; Sən uni düxmənlirininq ihtiyojı qüxtürməysən! **3** Orun tutup zəiplixip yatkinidə, Pərvərdigar uningə dərman bolidu; Sən uning yatkan orunkərpilirini raslap tüzaxtütürüp turisən. **4** Mən iltija kılıp: — «I Pərvərdigar, manga mehribanlıq kərsatkəssən, Jenimoja xipalıq bərgəysən; Qünki mən aldingda gunah kıldırmı» — dedim. **5** Düxmənlirim mən toorrluk: — «U қaşanmu olüp, naminəsləi kürup ketər?» — dəp manga yamanlıq tiləydu. **6** Birsi meni kərgili kəlgən bolsa, U aldamqı sezlərni kılıdu; Ular kəynimidin kənglida xumluq toplap, Andin sırtlarqa qıkıp xu ixlərni tarktip po atidu; **7** Manga eq bolqanlarning həmmisi manga karita eżara kusurlixidu, Ular manga ziyanxəlik kəstida bolidu. **8** Ular: «Uning bexioja jin-xəytandin bir kesə qaplaxtı; Əmdi u orun tutup yetip kaldi; U kaytindan turalmayıdu» — deyixidu. **9** Hətta sirdixim dəp ixəngən kədinas dostum, Men bilən həmdastıhan bolup tuzumni yeganımu manga put atti. **10** Birak, Sən Pərvərdigar, manga rəhİM kiloqaysən; Düxmənlirimdən intikam elixka, Meni turozuzqaysən; **11** Düxminimning üstümdin oqlıbə kılıp xadlanıqojinidin, Seni məndin seyünidu, dəp bilimən. **12** Birak manga kəlsək, durus bolqanlıkimdin, sən meni yeləysən; Sən meni mənggү Əz həzurungda kəd kətürütküüp turquzisən. **13** Israılning Hudasi Pərvərdigarqa əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhıya kayturuløy! Amin! Amin!

42 Nəəqmıqilərnin bexioja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqqulları üçün yezilojan «Maskıl»: — Keyik eriklərdiki suça təxna boləndək, Jenim sanga təxnadur, i Huda. **2** Mening jenim Hudaoja, həyat Təngrigə intizardur; Ah, mən қaşanmu Hudanıng həzuruda kərinükə mityassər bolımən? **3** Mening keqə-kündüz yeginim kez yaxlırim bolup kəlgən; Həkəl kün boyi məndin: «Hudaying kəyərda?» — dəp soraydu. **4** Ətkən künlərni əsləp, Jenimning dərdlərini teküwatiñan (Mən kəpqilik bilən ketiwetip, Hudanıng eyigə təntənə kılıp mengip, Huxallıqta Həmdusana okup, nahxa eyitip, Heytni təbrikligən top-top xoşundak, jamaat bilən billa barattim!). **5** — I jenim, Sən tenimdə nemixə bundak kəyərurisən? Nemixə iqimdə bundak məyüslinip ketting? Hudaoja ümid baqla; Qünki Uning jamalidin qıkkən nijatlıktın, Mən Uni yənilə uluəlaymən, — Mening Hudayimmi! **6** Jenim iqimdə məyüslinip kətti; Xunga mən Seni seojinimən; Hətta musapırılıkta İordan dəryası boyidiki wadılarda, Hərmon taqlırıda, Mizar teqidimən Seni seojinimən. **7** Sening xarkıratmiliringning awazlırlıq, Qongkūr həng bilən qongkūr həng maslixip hərkiriməkta. Sening həmmə dolknlırlıq həm kaynam-taxkınrlıq meni oşərk kıldı. **8** Kündüzi Pərvərdigar əzgərməs muhəbbitini [manga] buyruyu, Keşiliri Uning nahxisi, Wa həm həyatım bolovan Təngrigə kılıqan dua manga həmrəh bolidu. **9** Mən Koram Texim bolovan Hudaoja: — «Meni nemixə untup kəlding? Mən nemixə düxmənnin zulumijo uqrəp, Həmixə azab qekip yürüwatiman?» — dəymən. **10** Səngaklirimmi əzgəndək rəkiblirim meni məshira kılıp ayıblayıdu; Ular kün boyi məndin: «Hudaying kəyərda?» — dəp sorımkəta. **11** I jenim, tenimdə nemixə bundak kəyərurisən? Nemixə iqimdə bundak məyüslinip ketting? Hudaoja ümid baqla; Qünki mən Uni yənilə mədhıyılməyən, Yəni qirayimoja salamatlıq, nijatlıq ata kılıqarı Hudayimmi mədhıyılməyən! U mening Hudayimdir!

43 I Pərvərdigar, mən toorrluk həküm qıkarojaysən, Dəwayimni əkidiñiz bir həlk alındıda soriqaysən; Meni

hiyligər həm կəbi hədəmdin kutulduroqaysən. **2** Qünki Sən panahgağım bolovan Hudadursən; Nemixə meni taxlawətənsən? Nemixə düxmənnin zulumijo uqrəp, Həmixə azab qekip yürüwatiman?» — dəymən. **3** Əz həkikiting wə nurungni əwətkin, Ular meni yetəkligə! Meni mukaddəs teoqingə, Makaningə elip kəlgəy! **4** Xuning bilən mən Hudanıng kurbangahı aldiqə baray, Yəni menin qaksız huxlukum bolovan Təngrining yenioja baray; Bərhək, qiltar qelip Seni mədhiyılməyən, i Huda, menin Hudayim! **5** I jenim, sən nemixə bundak kəyərurisən? Nemixə iqimdə bundak biaram bolup ketisən? Hudaqa ümid baqla! Qünki mən Uni yənilə mədhıyılməyən, Yəni qirayimoja salamatlıq, nijatlıq ata kılıqarı Hudayimmi mədhıyılməyən!

44 Nəəqmıqilərnin bexioja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqqulları üçün yezilojan «Maskıl»: — I Huda, ez külaklımız bilən anglıduk, Atilirimiz bizgə bayan kılıp, Əz künləridə, yəni kədimki zamanlarda Sening kılıqan zor ixirlingni ukütürənənidi; **2** Sən [ata-bowlirimizning alıdə] Əz kələng bilən yat əllərni koqlıwetip, Ularning [zeminioja ata-bowlirimizni] orunlaşturdung; Yat kowmlarqa apət qüxtürüp, ularni tarkıtwätting. **3** Bərhək, bowlirimiz zeminni əz kiliqi bilən alojını yok, Əz biliki bilən əzəlirini kutkuzojinimu yok; Bu bəlkə Sening ong kələng, Sening biliking wə jamalıning nuringin kılıqinidur; Qünki Sən ulardın hursanlıq tapting. **4** Sən Əzüng menin padixağımdursən, i Huda, Sən Yaçup üçün oqlıbilər buyruqçıqdursən. **5** Sən arkılıq biz rəkiblirimizni həydıwetimiz; Nəming bilən ezimizgə karxi turoqanları qayləymiz; **6** Qünki əz okyayimoja tayanmaymən, Kiliqimmu meni kutkuzalmayıdu. **7** Qünki Sən bizni rəkiblirimizdən kutkuzdung, Bizgə eq bolqanlarnı yərgə karatting. **8** Hudani kün boyi iptiharlinip mahtaymınız; Nəmingni əbədil'əbədgıqə mədhıyılməyiz. (Selah) **9** Birak Sən [həzir] bizni taxlawetip ahanatke kəldurdung; Coxunlirimiz bilən jənggə billə qıkmayısan. **10** Sən rəkiblirimiz alıdə bizni qekindürdüng; Bizni eqmənlərgə halıqanqə talantaraq kıldurdung. **11** Soyuxka tapxurulajan koylardak, bizni ularqa tapxurdung, Əllər arisioja bizni tarkıtwätting. **12** Sən Əz həlkinqni bikarqa setiwtätting, Uning kimmitidin Əzüng heq beyip kətmidir; **13** Sən bizni koxna əllərning mashirisigə kəlduroqansən; Ətrapımızdikilərgə ahanət, zanglik obyekti kildingsən. **14** Sən bizni əllər arisida sez-qeqəkkə koydungsən, Yat kowmlar bizgə bax qayqıxip karaxmakta. **15** Maşhıra həm kupurluk eytküqılarning awazi tüpəylidin, Düxmanlar wə eq alıqıqlar tüpəylidin, Kün boyi uyatım alımdıñ kətməydi, Yüzümnin nomusı meni qırımwaldi. **17** Mana bularının həmmisi bekimizə qüxti; Birak, biz Seri untumiduk, Yaki əhdənggə heq asiylik kilmiduk; **18** Kəlbəmiz heq yanmadi, Sanga sadakətsizlik kilmiduk, Kədəmlirimiz yolundan heq ezip kətmidi. **19** Birak Sən bizni qılberilər makənidə əzding, Bizgə elünə sayısını qaplaxturdung. **20** Əger biz Hudayimizning namini untuojan bolsak, Yaki yat bir ilahka kol ketürgən bolsak, **21** Huda Sən qokum buni sürüxtə kılmas idingmu, Kəlbətki sirlərni bilip turidiojan tursang? **22** Birak Sən tüpəylə biz kün boyi kırılmaktımız; Boozulinxni kütüp turoqan koylar kəbi hesablanımkəmiz. **23** Oyojan, i rəb! Nemixə uhləp yatisən? Ornundin tur, bizni mənggүə taxlawətmigəysən! **24** Nemixə yüzüngiñi bizdin yoxurisan? Nemixə külplətirizməgə, uqrıqan zulumlirimizə pisənt kilməysən? **25** Kariqina, jenimiz türprakta beoçırılap yürüdü; Tenimiz yərgə qaplaxtı; **26** Ornundin turup bizgə yardəmdə

boloqaysən! Əzüngning əzgərməs muhəbbiting səwəbidin, Bızlərni hərlükkə qıkarojaysən!

45 Nəqmiqilərning bexioqa tapxurulup, «Nilupərlər» degən ahəngda okulsun dəp, Koraḥning oqullirioqa tapxurulən, «seyümlük yar üçün» degən «Maskıl» munajat-nahxa: — Əlbimdin güzəl ix tooprısında sezlər uroqup qıkmakta; Padixahka beqixloqan munajitimi eytimən; Tilim goya mahir xairning kəlimidur; **2** İnsan balılıri iqida sən əng güzəldursən; Ləwliring xapaat bilən toldurulənqandur; Xunga Huda sanga manggüiga rəhmət kıldı. **3** 1 büütik bolquqi, Kiliqingini aşkin yeningoqa, Həywiting wə xanu-xawkiting bilən! **4** Həlikət, kəmtərlik həm adalətni aloja sürüxtə atlanqırınında, Xanu-xəwkət iqida oqılıba bilən aloja bas! Xuning bilən ong kolung əzüngə karamat körkənşək ixlərni kərsitidur! **5** Sening okliring etkürdür, Ular padixahning düxmənlirinən yürükgə sanjılıdu; Püttin əllər ayiojingoqa yıklılıdu. **6** Sening təhting, i Huda, əbədil-əbədlilik; Padixahlıqindiki Xəhəna əsərən, adalətninən həsisidur. **7** Sən həkkənənləkni səyüp, rəzillikkə nəprətlinip kəlgənsən; Xunga Huda, yəni sening Hudaying, seni həmrəhlirindən üstün kılıp xadılık meyi bilən məsih kıldı. **8** Sening kiyimlirindən murməkki, müttər wə dərçin hidi kəlidur; Pil qixi sarayıridiki sazəndilərnin tarlıq sazlıri seni hursən kıldı. **9** Padixahlarning məlikiləri hərmətlək kənizəklirinqindən katarididur; Hanixing Ofirdiki sap altun [zibu-zinətlərni] takəp ong kolungda turidur; **10** «Angliojin, i kizim, kərgin, sezlirimə kulak saloqın; Əz kəbiləng wə ata jamətingni untup kal! **11** Xuning bilən padixah, güzəl jamalingoqa məptun bolidu; U sening hojang, sen uningoja sejda kıl!». **12** Tur xəhirining kizi [aldingdə] sowoja bilən hazır bolidu; Halayık arisidiki baylar sening xapaitingni kütidur; **13** Xəhəna kızının iqki dunyasi pütünləy parlaklıtur, Uning kiyimlirimə zər bilən kəxtıləngən; **14** U kəxtilik kiyimlər bilən padixahning həzurıqə kəltürülidü; Kaynidin uningoja koldax kənizəklərəmə billə yeningoqa elip kelinidur; **15** Ular huxal-huram, xadılıq iqida baxlap kelinidur; Ular birləşti padixahning ordisiqə kirixidur. **16** «Ata-bowliringning ornioqa oqullirinq qıkıdu; Sən ularını pütükli jaħoqən həkim kilişən. **17** Mən sening namingini əwləddin-əwlədkə yad ətküzimən; Xunglaxka barlık kowmlar seni əbədil-əbədgıqə mədhiyləydu».

46 Nəqmiqilərning bexioqa tapxurulup, «Pak kızlar üçün» degən ahəngda okulsun dəp, Koraḥning oqulları üçün yezilojan küy: — Huda panahgahımız wə kudritimizdür; Külpətlər qızkən həman hazır bolidojan bir yardımçıdır. **2** Xunga yər-zemİN engürülüp, taoqlar gümürülüp dengiz təgliriga qıxiip kətsimən, Uning dolğunları xawkünlünip kəynam bolsimu, Ərkəxləri bilən taoqlar silkinip kətsimən, Korkmaymınız. (Selah) **4** Hudanıng xəhiri — Yəni Həmmidin Aliy Boluqası makanlaxkan mukəddəs jayni, Hursən kılıdiqan ekinləri xəhlioqan bir dərya bardur. **5** Huda uning otturisididur; U yər hərgiz təwriməydü; Huda tang etix bilənlə uningoja yardımşa kəlidur. **6** [Barlık] əllər kaynap, padixahlıqlar titrəp kətti; U awazını koyuwətən həman, Yər erip ketidur. **7** Samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar biz bilən billə; Yakupning Hudasi eğız korojniimidur! (Selah) **8** Kelinglər, Pərvərdigarning kılıqanlarını kərünglər! U yər üzüda kılıqan karamat wəyrənqılıqlarını kərünglər! **9** U, jahanning u qetiqiqa bolqan uruxlarnı tohtitidur; U okyalarını sunduridur, Nəyzilərnə oxtuwetidur, Jəng hərvilirini otta kəydüriwetidur. **10** U: «Tohtax, menin Huda ikenlikimi bilip koyus! Mən pütükli əllər arisida uluqlınımən; Mən yər yüzidə “büyük” dəp karılımən» — dəydu.

11 Samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar biz bilən billə, Yakupning Hudasi bizning egiz korojniimidur!

47 Nəqmiqilərning bexioqa tapxurulup okulsun dəp, Koraḥning oqulları üçün yezilojan küy: — Barlık kowmlar, Hudani alkıxlangar! Uningoqa yukiri awazinglar bilən huxallıq təntənəsinə yangritinglər! **2** Qünki Həmmidin Aliy Boluqası, Pərvərdigar, dəhəxətlilik wə həywətliktur, Pütükli jahanni soriqoqi büytük Padixahı. **3** U bizgə həlkərni boysundurup, Bizni əl-millətlər üstüngə həkim kılıdu. **4** U biz üçün mırasımızı tallap, Yəni Əzi seyən Yakupning pəhri bolqan zəminni bekitip bərdi. (Selah) **5** Huda təntənə sadası iqida, Pərvərdigar sunay sadası iqida yukirioqa kətürildi; **6** Huda oqa nahxa-küy eytinglər, nahxa-küy eytinglər! Padixahımız oqa nahxa-küy eytinglər, nahxa-küy eytinglər! **7** Huda pütükli jahanning padixahıdur; Zehninglər bilən uningoqa nahxa-küy eytinglər! **8** Huda əllər üstüngə həkim süridü; U Əzining pak-mukaddəslilikinən təhtidə olтурidur. **9** Əl-yurtlarning kattılıri jəm bolup, İbrahimim Hudasının həlkigə koxuldı; Qünki jahəndiki barlık kalkanlar Huda oqa təwədər; U nəkədər aliyydur!

48 Nəqmiqilərning bexioqa tapxurulup okulsun dəp, Koraḥning oqulları üçün yezilojan küy: — Uluqdır Pərvərdigar, Hudayimizning xəhiri, Uning mukəddəslili turoqan taoda, U zor mədhiyalarga layiktr! **2** Egizlikindən kerkəm, Zion teoqi, Pütükli jahanning hursənlikidur; Ximaliy tərəplri güzeldür, Büyük padixahning xəhiri! **3** Huda korojanlırida turidur, Bu yərdə U egiz panahgah dəp tonulidur; **4** Mana, padixahlar yiojıldı, Ular xəhərnı besip ətüp, jəm boldi. **5** [Xəhərnı] kerüpla ular alaçəzəboldi; Dəkkə-dükkigə qüçüp bədər keqixti. **6** U yərdə ularını titrək bastı, Toləqən yegən ayaldak ular azablandı; **7** Sən Tarixitki kemilərni xərk xamili bilən wəyrən kiliwətting. **8** Kuliqimiz angloqənni, Samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigarning xəhiri, Hudayimizning xəhiri, Biz hazır eż kəzimiz bilən xundak kərdük; Huda məngügə uni mustəhəm kılıdu. (Selah) **9** Biz sening mukəddəs ibadəthənəng iqida turup, i Huda, Əzgərməs muhəbbitingi seqindik, **10** Nämigoqa layiktr, Jahanning qət-qətlirigə yətküzülgən mədhiylilir, i Huda; Sening ong kolung həkkənənlək bilən toloqan. **11** Sening adıl həkümətingdin, Zion teoqi xadlanıqay! Yəhədu kızlırları huxal bolqay! **12** Zion teoqını aylınip mengip, Ətrapida səyli kilinglər, Uning munarlırını sanap bekinqər; **13** Keyinkı əwlədkə uni bayan kiliş üçün, Sepil-istihkamlarını kengül koyup kezitinglər, Korojanlırını kezdiñ kaqrünglər. **14** Qünki bu Huda əbədil-əbəd bizning Hudayimizdur; U emürwayət bizning yetəkqimiz bolidul!

49 Nəqmiqilərning bexioqa tapxurulup okulsun dəp, Koraḥning oqulları üçün yezilojan küy: — I barlık həlkələr, kengül koyup anglangar! Yər yüzidə turuwtənər, kulaq selinglər! **2** Məyli addiy pukra, ya esilzadılər, Ya bay, ya gadaylar bolsun, həmminglər anglangar! **3** Aqzım danalıknı sezləydi, Dilim əkilgə uyoqun ixlərni oylap qıkıdu. **4** Kuliqim həkmətlək təmsilni zen koyup anglaydu, Qiltar qelip sirlək səzni eqip berimən. **5** Eşir künlərdə, meni kiltatkə qüxtürməkqı bolqanlarning kəbihlikləri ətrapımda bolsimus, Mən nemixika kərkidikanmən! **6** Ular bayılıklıroq tayinidur, Mal-mülüklinirinən zorluq bilən qongqılık kılıdu; **7** İnsan məngügə yaxap, Gər-hangni kerməsliki üçün, Heqkim eż buradərininən həyatını pul bilən kəyturuwalalmayıdu; Wə yaki Huda oqa uning jenini kutulduroqudək bahani berəlməydi;

(Qünki uning jenining bahasi intayin kimmət, Wə bu bahə boyiqə bolğanda, mənggügə kərəz tapxuruxi kerəktür) **10** Həmmigə anyanki, danixmən adamların elidü; Həmma adəm bilən təng, nadan wə hamakətlər billə halak bolidu, Xundaqla ular mal-dunyasını eżgilərgə kaldırıup ketidü. **11** Ularning kənglidiki oy-pikirlər xundakki: «Oy-imaritimiz manggügə, Makan-turaloşulurımız dəwrdin-dəwrgiqa bolidu»; Ular ez yərlirigə isimlərini nam kılıp köyidü. **12** Birək insan ezining nam-izzitidə turiwərməydu, U halak bołożan haywanlardak ketidü. **13** Ularning muxu yoli dəl ularning nadanlıigidür; Lekin ularning kəynidin dunyoşa kalğanlar, yanla ularning eytkan sezlirigə apırın okuydu. (Selah) **14** Ular koylardak təhtisaraqə yatçuzulidü; Ölüm ularını ez ozukı kılıdü; Ətisi səhərdə duruslar ularning üstidin həküm yürüyüdü; Ularning güzəlliki qiritilişkə tapxurulidü; Təhtisara bolsa ularning həywətlük makanadır! (Sheol h7585) **15** Birək Huda jenimiñ təhtisaranan ilkidin kütçuzidü; Qünki U meni köbul kılıdü. (Selah) (Sheol h7585) **16** Birsə beyip ketip, aile-jəmətinin abruiyi esüp kətsim, Korkma; **17** Qünki u elgəndə həqnərsisini elip ketəlməydu; Uning xəhrəti uning bilən billə [gergə] qıxməydu. **18** Gərqə u emür boyı ezini bəhtlik qəolqıjan bolsımı, (Bərəhək, kixilər ronak tapkinqingda, əlwəttə seni həman mahtaydu) **19** Ahiri berip, u yanla ata-bowlirining yenioja ketidü; Ular manggügə yorukluknı kərəlməydu. **20** İnsan izzət-abrudyda bolup, lekin yorutulmisa, Halak bolidiojan haywanlarqa ohxax bolidu, halas.

50 Asaf yəzojan küy: — Kədir Huda, yəni Pərvərdigar eojiz eqip, Künqikixtin künpetixkinqə yər yüzidikilərgə murajət kıldı. **2** Güzəllikning jəwhəri bołożan Zion teojudin, Huda julalidi. **3** Hudayımız kelidü, U hərgizmə süküt iqida turmadı; Uning aliddə yəwətküqi ot kelidü; Uning astrapida zor boran-qapqın kəynaydu. **4** Əz həlkini sorak kiliç iqtün, U yukirdiñ asmanları, Yərnimə guwahlıkkə qakiridü: — **5** «Mening memin bəndilirimiñ, Yəni Mən bilən kurbanlık arkılık əhədə tützüqilərnə huzurumqa qakirip yiqinglər!» **6** Asmanları uning həkəkaniylığını elan kılıdu, Qünki Huda Əzi sorak kılıqquidur! (Selah) **7** «Anglanglar, i həlkim, Mən səz kılıy; I Israıl, Mən sanga həkikətni eytip koyayki, Mənki Huda, sening Hudayingdurmən. **8** Həzir ayıblığının sening kurbanlıklıring səwəbidin, Yaki həmixinə alimdə sunuldiqan kəydürmə kurbanlıklıring səwəbidin əməs; **9** Mən sening eojilingdin həqbir əküznü, Kotaniringdin həqbir tekini almaqçı əməsəm. **10** Qünki ormanlıklardiki barlıq hayvanatlar Manga mənsuptur, Minglijan taqdiki mal-waranalırmə Meningkidür; **11** Taqlardiki pütün uşar-kanatları bilimən, Daladiki barlıq janiwarlar Meningkidür. **12** Kərimim aqşımı sanga eytməyən; Qünki aləm wə uningçoja tolqan həmmə nərsilər Meningkidür. **13** Əjəba, Mən əküñzün gəxini yəmdimən? Tekining kenini iqəmədimən? **14** Kurbanlık süpitidə Huda oja təəkkürlərnə eyt; Həmmidin Aliy Bolquqıja kılıqan wədəngə wapa kıl. **15** Beximoja kün qırixkəndə Manga murajət kıl; Meni seni kutulduriman, Sən bolsang Meni uluqlıqıysən. **16** Lekin rəzillərgə Huda xundak daydu: — «Mening əmirlirimni bayan kiliçka nema həkkinq bar? Əhdəmni tiləja aloqadək sən kim iding? **17** Sən Mening təlimlirimindən yırğanding, Sezlirimni rət kilding əməsmə? **18** Oqrını kərsəng, sən uningdin zok alding, Zinahorlar bilər xəriq boldung; **19** Aozıngidin yaman qap qıxməydu; Tiling yaloqanlılıqını tokuydu. **20** Əz kerindixinginə yaman gepini kılıp olturisən, Anangingin oolqıja təhmət kılısan. **21** Sən bu ixlarnı kılıqiningda, Mən ün qıkarmıdım; Dərwəkə, sən Meni əzüngə ohxax dəp oyliding; Lekin Mən seni əyibləp,

Bu ixlarnı kez aldingda əyni boyiqə sanga kərsitimən. **22** — I, Təngrini untuşanlar, buni kəngül koyup anglangalar! Bolmisa, silərni para-parə kiliwetimən; Həqkim silərni kütçuzalmayıdu. **23** Birək kurbanlık süpitidə rəhmət eytkanlarning hərkəysisi Manga xərap kəltüridü; Xundak kılıp, uningoja Əz nijatlıkimni kərsitiximə yol təyyarlıqan bolidu.

51 Nəəməqilərning bexiqə tapxurulup okulsun dəp, Dawut yəzojan küy. Bu [küy] Natən payəqəmbər uning yenioja kılıp, uni Bat-Xeba bilən bołożan zinahorlukı toozruluk əyibligändin keyin yezilojan: — Əzgərməs muhəbbitigə bilən, i Huda, manga mehir-xaplıq kərsatkəysən! Rəhimbillilikliringning keplükli bilən asiyliklirimmi eçürütəwkəysən! **2** Meni kəbihlikimdin yiltizimojqə yuwtəkəysən, Gunahımından meni tazilioysən. **3** Qünki man asiyliklirimmi tonup ikrar kıldım; Gunahım həmixinə kez aldimda turidu. **4** Sening aldingda, pəkət Sening aldingdila gunah ətkütüp, Nəzirində rəzil bołożan ixni sadır kıldım; Xu wajidin, Sən [meni əyibləp] sezlisəng, adillikinq ispatlinidü; [Meni] sorak kılıqinində, Əzüngning paklıki ispatlinidü. **5** Mana, man tuçulujinimdila, yamanlıktı idim, Anamning kərniñde payda bolojinimdila man gunahla boldum. **6** Bərəhək, Sən adəmlərinə qın əlbədin səmimiylik tələp kılısan; İqimdi ki yoxurun jaylirimda Sən manga danalıknı bildürisən. **7** Meni [gunahlirimdin] zoſa bilən tazilioysən, Həm man pak boliman; Meni pakpakız yuqəysən, man kərdinmu ak, boliman. **8** Manga xad-huram awazlarnı anglatkəysən; Xuning bilən Sən əzəgn ustıhanlırim yəna xadlinidu. **9** Gunahlirimdin qirayinqi yoxurup, Yamanlıklırimini eçürütəwkəysən. **10** Məndə pak kəlb yaratkəysən, i Huda; Wujumdiki sadık rohımni yengiliqəysən. **11** Meni həzurungdin qıkırıwətmigəysən; Meningdin Muqəddəs Rohingni kəyturulwəməqəysən. **12** Ah, nijatlıkingdiki xadlıknı manga yengibaxtin hes kilduroqəysən; Itaetmən roh arkılık meni yeligəysən. **13** Buning bilən mən itaatsizlərgə yolliringni egitəy, Wə gunahkarlar yeningçoja kaytıdu. **14** Kan teküx gunahidin mənim kütulduroqəysən, i Huda, manga nijatlık bərgüqı Huda, Xuning bilən tilim həkəkaniylığını yangritip kiyiləydi. **15** I Robbim, lawlirimni aqkəysən, Aozızm mədhiyilirinən bayan kılıdu. **16** Qünki Sən kurbanlıknı hux kərməyən; Bolmisa sunar idim; Keydürmə kurbanlıklardimmu hursənlək tapmaysən. **17** Huda kəbul kiliqiojan kurbanlıklär sunuq bir rohət; Sunuq wə ezelgən kəlbni Sən kəmsitməysən, i Huda; **18** Xapaiting bilən Zinoja məhribanlıknı kərsatkəysən; Yerusalemning sepillirini yengibaxtin bina kılıqəysən! **19** U qəqədə Sən həkəkaniylığınə bołożan kurbanlıklardın, keydürmə kurbanlıklardın, Pütünləy keydürulgən keydürmə kurbanlıklardın hursənlək tapısan; U qəqədə adəmlər kurbangahingoja buka-əküzlərni təkdim kiliçidu.

52 Nəəməqilərning bexiqə tapxurulup okulsun dəp, Dawut yəzojan «Maskıl»; Edomluq Doag Saul padixahının yenioja berip: «Dawut Ahiməlkəning eyigə kirdi» dəp ayoqaklıq kılıqandın keyin yezilojan: — I noqı batur, Nemə üçün rəzillikinqdin mahtinisən? Təngrinən əzgərməs muhəbbiti mənggülükür. **2** Ətkür ustira kəbi, Tiling zəhər qaşmaqçı, U yaloqanlılıq tokuwaitidu. **3** Sən yahxılıknı ornida yamanlıknı, Hək sezləxning ornida yaloqanlılıknı yahxi kərisən; **4** Həman adəmni nabut kiliqiojan sezlərni yahxi kərisən, i aldəmqi til! **5** Bərəhək, Təngri ohxaxla seni manggügə yokıldı; U seni tutuwalıdu, yəni ez qedirindən tartıp qıkıdu; Tiriklerning zeminidin seni yiltizingdin komurup taxlaydu. (Selah) **6** Həkəkaniylar buni kərəp körkəxidü, Wə uni məshirə kılıp külülp: — **7** «Karanglar, Hudani ez yələnqisi kılımiojan adəm, Pəkət

ez bayliklirining keplükigə tayanojan adəm; U aq kezəlki bilən küqləndi» — dəydu. **8** Mən bolsam Hudanıng əyidə əskən barakşan zayıtun dərəhtəkmən, Mən Hudanıng əzgərməs mühəbbətitigə mənggigə tayinimən. **9** Mən Sanga əbədil'əbəd təxəkkür eytimən; Qünki Sən bu ixlarnı kıldingsən; Məmin bəndilirinq aldida namingoja təlmürüp kütimən; Muxundak, kılıx əladur.

53 Nəəqmışılerning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Mahalat ahəngida Dawut yazojan «Maskıl»: Əhmək kixi kenglida: «Həqbir Huda yok» — dəydu. Ular qırılkix, Nəprətlilik kəbih, ixlarnı kılıxtı; Ularning iqida məhrəbanlıq kılıquçı yoktur. **2** Huda ərxtə turup, insan balılırını kezitip: «Bu insanlarning arisida, insapni qüixinidiqan birəsi barmidu? Hudani izdəydiqanlar barmidu? **3** Həmmə adəm yoldın qıkçı, Həmmə adəm qırılkix kətti, Məhrəbanlıq kılıquçı yoktur, hətta birimu. **4** Nanni yegəndək Mening həlkimni yutuvalojan, Kəbihlik kılıquqlarının bilimi yokmudu?» — dəydu. Ular Pərvərdigarə qəhbır iltiya kilmaydu. **5** Korkukdək həq ix bolmismi, Mana ularını oqayat zor korkunkı bastı; Qünki Huda seni körxawoja alojanlarning ustihilanlarını parçılüp qeqiwti; Sən ularını hijjilikka köydung; Qünki Huda ularını nəziridin sakıt kıldı. **6** Ah, Israilning nijatlıkı Ziyondin qıkıp kəlgən bolsa idil! Huda Əz halkını asaritidin qırırip, azadlıkkə erixtütərgən qaoğda, Yakuş xadlinidu, Israil huxal bolidu!

54 Nəəqmışılerning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp, Dawut yazojan «Maskıl» (Zif xəhiri dikiłieler Saul padixaḥning yenoja berip: «Dawut bizning muxu yurtimizqa möktüwalojan, sili bilməmdilə?») dəp ayoqaklıq kılıqandan keyin yezilojan): I Huda, Əz naming bilən meni kütküzəysən; Zor kudritine bilən dəwayimni soriəysən. **2** I Huda, duayimni anglojaysən; Aqzimdi ki səzlerəgə kulak salıqaysən. **3** Qünki yat adamlar manga hujum kılıxla ornidin turdi; Zomigərlər meninjeniñiowlımaqtı; Ular Hudanı nəziriga həq ilmaydu. (Selah) **4** Kara, Huda manga yardım kılıquqidur; Rəb jenimni yeləydiqonlar arisididur. (Selah) **5** U düxmənlirimning yamanlığını eziqə kayturidu; [I Huda], Əz həkikiting bilən ularni üzüp taxliqaysən. **6** Mən Sanga halis kurbanlıklär sunımən; Namingni mədhiyələymən, i Pərvərdigar; Xundak kılıx əladur. **7** Qünki U meni barlıq bala-kazalardın kütküzdi; Düxmənlirimning məəlubiyitini ez kezum bilən kerdüm.

55 Nəəqmışılerning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp, Dawut yazojan «Maskıl»: — I Huda, duayimni anglojaysən; Tilikimdin eziüngni əqaurmioysən, **2** Manga kulak selip, jawab bərgəysən; Mən dad-pəryad iqidə kezip, Ah-zar qekip yürümən; **3** Səwəbi düxmənning təhditli, rəzillərninq zulumlıri; Ular beximoja awariqılıkları tekip; Ular oqəzəplinip manga adawat saklaydu. **4** Iqimda yürürikim toloqinip kətti; Əlüm wəhxtlili wujudumni kaplıdı. **5** Korkunkı wə titrək beximoja qüxti, Dəhxət meni qəmküwaldi. **6** Mən: — «Kəptərdək kanitim bolsıqu kaxki, Uqup berip aramqah tapar idim» — dedim. **7** — «Yırak jaylaroja keqip, Qəl-bayawanlıarda makanlixar idim; (Selah) **8** Boran-qapkunlardın, Kara kuyundin keqip, panahgağqa aldırıar idim». **9** Ularnı yutuwtəkəysən, i Rəb; Tillirini beliwtəkəysən; Qünki xəhər iqidə zorawanlıq həm jedəlhorluknı kerdüm. **10** Ular keqə-kündütz sepillər üstidə ojadıiyip yürməktə; Xəhər iqini kabahtə wə xumluk kaplıdı. **11** Həram arzu-həwəslər uning iqidə turidu, Sahtilik wə hıyəmkirlik, koqılardın kətməydi. **12** Əgər düxmən meni məshirə

kılıqan bolsa, uningoja səwr kılattım; Bırak meni kəmsitip, ezini mahtiojan adəm manga əqmənlərdin əməs idi; Əgər xundak bolojan bolsa, uningdin əzünni əqaurattım; **13** Ləkin buni kılıqan sən ikənlikingni — Mening buradırırm, sirdixim, əziz dostum bolup qıkixingni oylımaptim! **14** Halayıkka kətilip, Hudanıng əyigə ikkimiz billə mangɔjaniduk, Əzara xerin paranglarda bolojaniduk; **15** Muxundak [satqunlarnı] olüm tuyusksız qeqitiwetsun! Ular təhtisarəqə tirik qıväkəy! Qünki ularning makanlırida, ularning arisida rəzillik turmakta. (**Sheol h7585**) **16** Ləkin mən bolsam, Hudaqə nida kılımən; Pərvərdigar meni kütküzidü. **17** Ətigini, ahxımı wə qüxtə, Dərimi tekiüp pəryad ketürimən; U jəzəman sadayımoja kulak salidu. **18** U manga karxi kılınojan jəngdən meni aman kılıdu; Gərqə kep adamlər meni körxawoja alojan bolsimus. **19** Təngri — əzəldin təhtə olturup kəlgüçil! [U nałəmni] anglap ularını bir tərəp kılıdu; (Selah) Qünki ularda həq eżgixirlər bol müdidi; Ular Hudadin həq korkmayıdu. **20** [Həlikə buradırı] ezi bilən dət bolənlarəqə muxt kətürdi; Əz əhdisini búzup taxlidı. **21** Aqzı serik maydinmu yumxak, Bırak kəngli jəngdər uning; Uning sezləri yaqdınmu silik, Əmaliyətə suçurup alojan kılıqlardur. **22** Yüküngni Pərvərdigarə taxlap koy, U seni yeləydu; U həkkənəylərni hərgiz təwərətməydi. **23** Bırak, sən Huda axu rəzzilərni halakət həngiə qüxiřisən; Kənəhorlar wə hıyılgırlər əmrinинг yeriminim kerməydi; Bırak mən bolsam, sanga tayinimən.

56 Nəəqmışılerning bexioja tapxurulup, «Hilwəttiki dub dərəhliridi pahtək» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küy (Filistiyər Gat xəhirdə uni asırgə alojanda yezilojan): — I Huda, manga xəpkət kersətkəysən, Qünki insanlarning nəpsi yoojinap meni kooqlımaqtı; Kün boyı ular mən bilən jəng kılıp meni basmaqtı; **2** Meni kəzligən rəkiblirimning nəpsi yoqinap kün boyı meni kooqlımaqtı; Manga həywə kılıp jəng kılıquqlar intayin keptür! **3** Mən korkkən künümüzde, Mən Sanga tayinimən. **4** Mən sez-kalamını uluq dəp mədhiyələydiqan Hudaqə, Hudaqıla tayinimən; Mən korkmayımən; Nahayiti bir ət işisi meni nema kılalısun? **5** Ular kün boyı sezlərimini burmilaydu, Ularning barlıq oyi manga ziyanxəlik kılıxırt; **6** Ular top bolup adəmni kəstilixip, yoxurunu; Peylimə qixüp, jenimni elixni kütidü. **7** [Gunah] bilən gunalıni yepip qəqsa bolamdu? Oqəziping bilən əllərni yərgə urojaysən, i Huda! **8** Mening sərsanlıklırimni eziüng sanap kəlgən; Kəzdiñ akğan yaxlırimmi tulumungsənə toplaş saklıqaysən; Bular dəptitirində pütüklük əməsmu? **9** Xuning bilən mən Sanga nida kılıqan kündə, Düxmənlirim qekinidu; Mən xuni bildimki — Huda mən tərəptidur! **10** Hudanı — Uning sez-kalamını uluqlayman! Pərvərdigarnı — Uning sez-kalamını uluqlayman! **11** Hudanıla tayanqımlı kıldım — Mən korkmayımən, nahayiti xu bir insan meni nema kılalısun? **12** Sanga kılıqan wədilirimə wapa kılımən, i Huda; Sanga təxəkkür kurbanlıklarını sunımən. **13** Qünki Sən jenimni əlümdin kütulduroqənsən; Sən putlirimmi putlixixtin saklımamsən? Xuning bilən mən Hudanıng huzurında, tiriklər turidiojan yoruklukta mangımən.

57 Nəəqmışılerning bexioja tapxurulup, «Halak kılımioysən» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyi, (u Saul padixaḥtın keqip, engürdə yoxurunuwalojan qaoğda yezilojan): — I Huda, manga xəpkət kersətkəysən, Manga xəpkət kersətkəysən, Qünki jenim Seni panaḥım kıldı. Muxu balayı'apət ettiyp kətküqə, kənatlıring sayisidə panaḥ tapımən. **2** Hudaqə, yəni Həmmidin Aliy

Boloqıqıja, Өзүм üçün həmmini orunlaydiqan Təngriğə nida kılımən; **3** U ərxtin yardım əwətip meni kutkuzidü; Manga karap nəpsi yoojinap, meni koqlawatqanlarnı U rəswa kılıdü; (Selah) Huda Əz mehîr-xərpikti wə həkikitini əwətip! **4** Jenim xırlar arısında kaldi; Men nəpisi yalkun kəbi bolonanlar arısında yatımın! Adəm balılırı — Ularning qixliri nəyyəzə-oklardır, Ularning tili — etkür kiliqtur! **5** I Huda, ərxlordin yukarı uluoqlanqıysən, Xan-xəriping yər yüzünü kaplıqıy! **6** Ular kədəmlirimgə tor kurdı; Jenim egilip kətti; Ular menin yolumqa orək kolıqanidi, Lekin ezliri iqiqə qüxiüp kətti. **7** İradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən mədhiyə nahxıllarnı eytip, Bərhək Seni kiyulayman! **8** Oyojan, i rohım! I nəqəmsazlırim, oyojan! Mən sahər kuyaxınımı oyojitim! **9** Mən həlk-millətlər arısında seni uluoqlayman, i Rəb; Əllər arısında Seni kiyulayman! **10** Qünki eżgərməs muhəbbəting ərxlərgə yətküdak uluoqdur; Həkikiting bulutlaroja takaxti. **11** I Huda, ərxlordin yukarı uluoqlanqıysən, Xan-xəriping yər yüzünü kaplıqıy!

58 Nəəqmışılerning bexioja tapxurulup, «Halak kilmioqıysən» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyü: — I kudrat igiliri, silar həkikətən adalətni səzləwətamıslar? I insan balılırı, adil həküm qikiramsılar? **2** Yak, silar kənglünglərdə yamanlık təyyarlaysılar; Yər yüzida əz kolungular bilən kılıdqıjan zorawarlıñkı elqəwatisıslar. **3** Rəzillər anisining korsiķıdılə eziplər; Ular tuquluplu yoldın adixip, yalojan səzleydu. **4** Ularning zəhəri yılanning zəhəridür; Ular əz kulinke püttük kilojan gas kobra yilandək, **5** Maylı yılqıllar xunqə qırıylık sehərlisim, U nəy awazioja kət'iy kulak salmaydu. **6** I Huda, ularning aqzıdiki qixlirini sunduruwətkəysən! Muxu yax xırlarning tongkay qixlirini qekiqətəkəysən, i Pərvərdigar! **7** Ular ekip kətkən sulardək etüp kətkəy; Ular oklarnı qənləp atkanda, Okliri uqsız bolup kətkəy! **8** Külulə yol mangojanda izi yokılıp katkandək, Ular yokap kətsün; Ayalning qüxiüp kətkən hamilisidək, Ular kün kərmisun! **9** Kazan yantaqlarning issikını səzgüqa, (Maylı ular yumran peti, yaki ot tutaxkan bolsun) U ularını tozutüvitidü. **10** Həkkəniyi adəm [Hudanıq] intikamını kərgəndə huxal bolidü; Əz izlirini rəzzillərinən kenida yuyidü. **11** Xunga adəmlər: «Dərəwəkə, həkkəniylər üçün in'am bardur; Dərəwəkə yər yüzidə həküm yürgütüqi bir Huda bardur» — dəydu.

59 Nəəqmışılerning bexioja tapxurulup, «Halak kilmioqıysən» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyü; (bu [küy] Saul padixah Dawutning eyini kezəlxəkə paylaqlıqarnı əwətip, uni əltürwəwtəmkəi bolovan qaqıda yeziləjan): — I Hudayim, düxənərimməng qanggilidin kutkuzoqıysən; Manga karxi turoqanlardın meni egizdə aman saklıqıysən. **2** Meni yamanlık kiloquqlar qanggilidin kutkuzuwalıqıysən, Kanhor adamlərdin meni kutkuzoqıysən. **3** Qünki mana, ular jenimini elix üçün paylimakta, Zorawınlar manga karxi top boluxup kəstləxməktə; Bu [kiloqını] məndə bolovan birər asiylik üçün əməs, Yaki gunahım üçün əməs, i Pərvərdigar; **4** Məndə həq səwənlilik bolmismı, ular yügürüp manga karxi səp salidü; Mening yardımımına keliixa oyojan, [Halimni] nəzirinə qoşaqıysən. **5** I Pərvərdigar, samawiy koxunlarning Sərdarı bolovan Huda, Israîlin Hudası, Barlıq əl-yurtlarnı sotlap-jazalaxka ornungdin turoqıysən; Kəstləxnı niyat kılıqüqlarının heqkaysisoja rəhîm kilmioqıysən. (Selah) **6** Ular keçisi kaytip kəlip, ojalıj ittək ojaz-əoqız kəlip, Xəhərni aylınip laoqayılap yürüməktə. **7** Kara, ularning aqzıdin ekiwatqan xəlgəylirini!

Ləwliridin kiliqlar qikip turidü; Ular: «Kim angliyalaydu?» — dəydu. **8** Lekin Sən Pərvərdigar ularını məshirə kilsən; Barlıq əllərni mazak kilişən! **9** I menin küqüm Boloqıq! Mən Sanga təlmürüp karap yürimən; Qünki Huda menin yukarı panahgahımdur. **10** Manga eżgərməs muhəbbətini kərsətküqi Huda menin alımdıma mangıdu; Huda manga düxənərlərning məqəlibiyitini kərsitudü. **11** Birak, [i Huda], bularnı kətl kilmay turoqı; Bolmisa menin həlkim Seni untuydu. Əz küqüng bilən ularnı sərsan kılıqıysən, Ularning bexini eojirlaxturopıysən; I Rəb, bizning kalkınımız! **12** Ularning aqzıning buzuklukı tüpeylidin, Ləwlirinən sezliyi tüpeylidin, Ulardin qikiqatkan karqoxalar həm aldamqılıklär tüpeylidin, Ular ez takəbburluki iqidə tuzakka qüxkəy! **13** Ojəziping bilən bu ixlaroja hatimə bərgəysən, Hatima bərgəysən! Xuning bilən ular yok bolidü; Xuning bilən yər yütüniñ qət-qətlirigiqə Hudanıng həkikətən Yaqupka həkümərlərlik, kılıdiqanlıki ayan bolqayı! **14** Dərəwəkə, ular hazırlıqıq keçisi kaytip kəlip, ojalıj ittək ojaz-əoqız kəlip, Xəhərni aylınip laoqayılap yüridü. **15** Itlərdək ular ozuk izdəp hər yerdə katradyu; Karnı toymıqıuqə huləp yürüməktə; **16** Lekin mən bolsam կudritingni küyləyman, Bərhək, səhərlərdə eżgərməs muhəbbətingni nahxa kılıp yangritim; Qünki Sən mən üçün yukarı korojan, Eojir künlürimdə panahgah bolup kəlgənsən. **17** I menin küqüm Boloqıq, Sanga küçələri yeytim; Qünki Huda menin yukarı korojinimdir, Manga eżgərməs muhəbbət kərsətküqi Hudayımdur.

60 Nəəqmışılerning bexioja tapxurulup, «Guwahlıq nilupəri» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan «Mihtam» küyü: — (Dawut Aram-Naharaim wə Aram-Zobahdiki Suriyalıklar bilən jəng kılıqanda, [uning sərdarı bolovan] Yoab jənggə kaya tərip, «Xor wadisi»da Edomdikilərdin on ikki ming askərnı kılıqlıqan qaçıda yeziləjan) I Huda, Sən bizni qətkə kəkting; Bizni para-para kiliwetting, Sən bizzin rənjidinq; Əmdi bizni yeningoja kayıturoqın! **2** Sən zeminni təvrir tip yeriwətənidü; Əmdi uning bəstüklərini sakayıtkəysən; Qünki əldəngəxp kətti! **3** Sən Əz həlkinqə küləpt-hərliklərni kergildi; Sən bizə alakədilikning xarabını iqtüdüzüng. **4** Sən Əzungin ayminidiojanlaroja tuq tikləp bərgənsən; U həkikətni ayan kilihxə ketürülidü. (Selah) **5** Əz seygnırıring nijatlık tepixi üçün, Ong kolung bilən kutkuzoqıysən, [Duayimni] ijabət kılıqıysən. **6** Huda Əz pak-mukəddəslikidə xundak degən: — «Mən təntənə kılımən, Mən Xəkəm diyarını belüp berimən, Sukkot wadisini [təkşim kilihxə] elqəymən. **7** Gilead Manga mənsuptur, Manassəhəmu Manga mənsuptur; Əframı bolsa beximdiki dubuləqəmdur, Yəhūda Mening əmr-pərman qıkarlıqımdur; **8** Moab Mening yuyunux jawurumdur; Edomoja qorukumni taxlaymən; Filistiyə, Mening səwəbimdindən təntəna kiliqınlar!» **9** Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kirilisun? Kim Meni Edomoja elip baralısun? **10** I Huda, Sən bizni rastinlä qətkə kəktingmu? Koxunırımlı bilən billa jənggə qıkmamsən! **11** Bizni zulumlardın kutuluxkə yardəmləkəysən, Qünki insanning yardımı bikardur! **12** Huda arkılık biz qoqum batırılk kərsitudiz; Bizə zulum kiliqüqlarını qəyligüqi dəl U Əzidur!

61 Nəəqmışılerning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun dəp Dawut yazojan küyü: — I Huda, pəryadımnı angliqıysən; Duayimoja kulaq saloqıysən! **2** Yərning qət-qətliridə turup, Yürükim zaiplixip kətkəndə, Mən Sanga murajıjt kılımən: — Sən meni özümdin yukarı Koram Taxşa yetəkləyəsan! **3** Qünki Sən manga panahgah, Düxminim alıdida mustəhkəm

munar bolup kəlgənsən. **4** Mən qediringni mənggülüktürələmən kılımən; Kanatlıring sayısında panah tapımən. (Selah) **5** Qünki Sən, i Huda, kəsəmlirimini anglidir; Əzüngdin əyminidioqanlar oja təwə mirasını mangımı bərdingsən. **6** Padixahning künnlrigə kün köxup üzartışən; Uning yilları dərdin-dawrgıqə bolidu. **7** U Hudanıng alıldı mənggü həküm sürdü; Uni aman sak laxka muhəbbət wə həkikətni bekitip təminligəysən; **8** Xuning bilən aldingda iqtən kəsəmliriməngə hər künii əmal kılımən; Mən namingni mənggü küçələyəm!

62 Nəəqmıqilərning bexi Yədutunoqa tapxurulajan, Dawut yazozan kuy: — Jenim Hudaqıla karap sükkətə kütidü; Mening nijatlıkim uningdindur. **2** Pəkət Ula meninq koram texim wə meninq nijatlıkim, Mening yukarı korojniimdur; Mən unqılık təwrinip katməymən. **3** Silər qaqanojqıx xu ajiz bir insanoqa hujum kılısilər? Həmmiñlar kinqojiyip kalojan tamni, Iroqanglap kalojan qaxani oqulat�andak, uni oqulatmaqçısilər! **4** Uni xəhrət-həywitidin qüxtüritwetixin baxka, ularning həq məslihəti yoktur; Yaloqanqılıklardin hursən ular; Açızda bəht tiligini bilən, Ular iqida lənət okuydu. (Selah) **5** Jenim, Hudaqıla karap sükkətə kütkin; Qünki meninq ümidim Uningdindur. **6** Pəkət U meninq koram texim həm meninq nijatlıkim, Mening yukarı korojniimdur; Mən təwrinip katməyman. **7** Nijatlıkim həm xan-xəhrətim Hudaqə baolıktur; Mening küfürüm bolojan koram tax, meninq panahgahıñ Hudadidur. **8** I halayıñ, Uningoşa hərdaim tayininglar! Uning alıda iq-baolıqrlarını tektingilar; Huda bizning panahgahımızdır! (Selah) **9** Addiy bəndilər pəkət bir tiniñ, Esildazılərnu bir aldam sez halas; Tarazioja selinsa ularınning kılqə salmikj yok, Bir tiniktinmu yeniktər. **10** Zomigerlikkə tayanmanglar; Bulangqılıktın ham hiyal kilmanglar, Bayılıklär awusimu, bularoja kənglünglarnı koymanglar; **11** Huda bir ketim eytkanki, Mundak deginini ikki ketim anglidimki: — «Küç-kudrat Hudaqə mənsuptur». **12** Həm i Rab, Sanga eżgərməs muhəbbətmə mənsuptur; Qünki Sən hərbir kixığa ez əmiliqə yarixa käyturisən.

63 Dawut yazozan kuy (u Yəhudadiki qel-bayawanda bolojan qaoqda yezilojan): — I Huda, Sən meninq ilahimdursən, Təxnalık bilən Seni izdidim! Mən kuroqak, qangkak, susiz zemində turup, Jenim Sanga intizar, atlırim təlmürüp intilarki — **2** Mukəddəs jayingda Sanga kez tikip kariojinimdək, Mən yənə zor kudriting wə uluolułkungni kərsəm! **3** Əzgərməs muhəbbiting həyattınmı əzizdər; Ləwlirim Seni mədhiyiləydi; **4** Xu səwəbtin tırık bolsamlı, Sanga təxakkür-mədhiya okuyman, Sening namingda kollirimmi ketürimən. **5** Jenim nazunəmetlərdin həm maylik gəxlərdin kanaətləngəndək kanaətləndi; Açızim eqilip hux ləwəlirim Sanga mədhiyilərnı yangritidü; **6** Ornumda yetip Seni əsliginimdə, Tün keqilərda Seni seçqinip oylinimən. **7** Qünki Sən məngi yاردəmə bolup kəlgənsən; Sening kaniting sayısında xad-huramlıktı nahxınları yangritiman. **8** Mening jenim Sanga qing qaplixip mangidü, Sening ong kolung meni yelimakta. **9** Birək jenimni yoktixka izdəwətənənlar yər təktəlirigə qüxiyp ketidü. **10** Ularning keni kiliq tiojida təkəlidü, Ular qılberilərgə yəm bolidu. **11** Ləkin padixah Hudadin xadlinidu; Uning nami bilən kəsəm kilojanlarning həmmisi rohlinip xadlinidu; Qünki yalojan səzligüqilərning zuwanı tuwaklınidu.

64 Nəəqmıqilərning bexiqa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazozan kuy: — I Huda, aħlirimmi ketürgəndə, meni anglojaysən! Həyatımnı dtximənning wəhxılıklıdin kuoqdieqaysən! **2** Kəra niyətlərning yoxurun suyikəstliridin,

Yamanlıq əylığıqi қaşa-күzəqunlardın aman kılıqaysən. **3** Ular tillerini kılıqtə etkür bildi; Mukəmməl adəmni yoxurun jaydin etix üçün, Ular okını batlığendək zəhərlik sezinə təyyarlıdı. Ular kılqə əymənməy tuyukşız ok qırırdı. **5** Ular bətniyəttə bir-biriñ riqəbatlındırıüp, Yoxurun tuzak kuruxni məslihətləxip, «Bizni kim kərələyti?» — deyixməktə. **6** Ular kəbihilikə intilip: — «Biz izdiniq, atraplik bir tədbit tepiq qıktuk!» — daydı; İnsanning iq-baori wə kəlbə dərwəkə qongkır wə [bilip bolmas] bir nərsidur! **7** Ləkin Huda ularoja ok atıdu; Ular tuyukşız zəhimlinidu. **8** Ular eż tili bilən putlixidu; Ularnı kərgənlərning həmmisi eżini neri tartıdu. **9** Həmmə adəmni korkunkı basıdu; Ular Hudanıng ixlirini bayan kılıdu, Bərhək, ular uning kilojanlarını oylinip sawaş alıdu. **10** Həkkaniylar Pərvərdigarda huxal bolup, Uningoşa tayinidu; Kengli durus adəmər rohlinip xadlinidu.

65 Nəəqmıqilərning bexiqa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazozan kuy-nahxa: — Zionda, mədhiyə sükküt iqidə Seni kütidü, i Huda; Sanga kilojan wada əmələgə axurulidu. **2** I, dua Angloqıqı, Sening aldingoja barlık at igilişər kəlidü. **3** Gunahlık ixilar, asiyliklirimiz, [Kəlkün başkəndək] məndin oqalip kəlidü; Ləkin Sən ularni yepip kəqürüm kılısan; **4** Sən tallap Əzünggə yekinlaxturaq xixi nemidegən bəhəltik! U həyliiringda makanlıxidu; Bizlər Sening makənəngning, yəni mukəddəs ibadəthanangning bərikitidin kənaət tapımız; **5** Sən həkkaniylıknı namayan kılıdiqan karamət wə dəhəxət ixilar bilən bizgə jawab, I nijatlıkimiz bolojan Huda, Pütkül yər-dengizlarning qət-qətliridikilərgiqə tayançı Boluqqu! **6** Beling kudrat bilən baoqlanıjan bolup, Küçüq bilən taoqlarını bərpə kılıqansən; **7** Dengizlarning erkəxligən xawqunlarını, Dolqunlarning xawqunlarını, Həmdə əllərning qukanlarını tinqitküşisən! **8** Jahanning qət-qətliridə turuwatənən karamətliyindən körkidi; Sən künkiqıxtikilərnı, künpetixtiliklərnı xadlandırısan; **9** Yər yüzüning [əjemini yəp] yoklap kelip, uni suoqrisən, Uni tolimu munbatlıxtürisən. Hudanıng dərya-erikləri suşa tolqandur; Xundak kılıp sularını təyyarlap, Kixilerni axlıq bilən təminlaysan. **10** Teriləqə etizlarning qənəklirini suşa kəndurisən, Kırlırını taraxlaysan, Tupraknı mol yeoñinlar bilən yumxitisən; Uningda üngənlərinə bərikətləysən. **11** Sən nemətliringin yilning həsulioja taj kılıp koxup berisən; Kədəmliringdin bayaxatlık hərəyanoja tamidu; **12** Daladiki yaylaklarımı tamidu; Taoq-dawanlar xat-horamlıknı eziñiriga bələwəq kılıdu; **13** Keklärəmər koy padılıri bilən kiyinqən, Jılıqlar maysilaroja kaplinidu; Ular huxallıq bilən təntənə kılıdu, Bərhək, ular nahxınları yangritixidu!

66 Nəəqmıqilərning bexiqa tapxurulup, tarlık sazlar bilən okulsun dəp, kuy-nahxa: — Pütkül jaħan, huxallıq bilən Hudaqə təntənə kilinglar! **2** Uning naminin uluolułkunu nahxa kılıp jakarlangar, Uning mədhiyilirini xərəplik kilinglar! **3** Hudaqə: «Sening kilojanlıring nəkədər korkunkuluktur! Kudriting zor boloqaq, Duxmənliring alındıda zəpilixir təslim bolidu; **4** Barlık yər yüzidikilər Sanga sajda kılıp, Seni kūyləp, nahxa eytixidü; Ular namingni kütülep nahxa kılıp eytidü» — dəngərlər! (Selah) **5** Kelinglər, Hudanıng kilojanlarını körküngərlər; İnsan balılıri alıldı kilojan karamətlili korkunkuluktur. **6** U dengiznı kırkulukka aylandırdı; [Əjdədirizim] dəryadınmu piyadə etti; Biz u yərdə uningdin hursən bolduk. **7** U kudriti bilən mənggü həküm sürdü; Uning kezliyi əllərni kezitip turidu; Asiylik kilojuqılar məqrurlanmışsun! (Selah) **8** I kowmlar, Hudayimizoja təxakkür-mədhiyə eytingilar; Uningoşa bolojan mədhiyə-həmdusanalınları yangritingilar! **9** U jenimizni həyatlıq

iqiga tikkən, Putlirimizni teylduruxlarqa yol koymaydu. **10** Qünki Sən, i Huda, bizni siniding; Kümüxnı otta tawlioqandək bizni tawlidinq. **11** Sən bizni toroja qüxtürdung; Belimizgə eoqır yükni yüklidinq. **12** Həklərnəi beximizə mindürdüng; Biz ot wə kəlkünni besip ettük; Sən ahiş bizni kəngriqlikkə qıqtardıng. **13** Mən keydürmə kurbanlıqlarını elip eyüngə kiray; Sanga kılıqan əsəmlərimə qəmlək kılımən; **14** Bərəhkə, beximoqə kün qüvkəndə ləwlirim qıkarajan, Eoqizim eytən wədilirimiñ əməlgə axurimən. **15** Mən Sanga bordak mallarnı keydürmə kurbanlık kılıp sunımən, Kəqkarlarning yeqinini hux puritip keydürümən; Əküz wə eəqilərni akilip sunımən. (Selah) **16** Hudadin əymingüqi həmminglər, kelinqular, kulak selinglər! Uning mən üçün kılıqan karamatlılarını bayan kılımən; **17** Açızim eqip uningçə pəryad ketürdülm, Uning uluqlukını jakarliojan mədhiyilər tilimda boldı. **18** Kənglümədə gunahı kezləp yürgən bolsam, Rəb [duyamıñ] anglimioqan bolatti. **19** Birak, Huda anglidi; U duyimoqə kulak saldı. **20** Hudaqa təxəkkür-mədhiyə yaqdurdurulsun! U mening duyamıñ yandurmidi, Həm məndin eżgərməs muhəbbitini elip kətmidi!

67 Nəəqmışılerning bexioqa tapxurulup, tarlıq sazlar bilən qəlinsun, dəp yezilojan kütü-nahxa: — Huda bizgə mehri-xəpkət kərsitip, bizni bərikətləp, Əz jamalining nurunu üstimizgə qaqqayı! (Selah) **2** Xundak kılıqonda yolung pütkül jahanda, Kutuldurux-nijatlılığıq barlıq əllər arısında ayan bolıdu. **3** Barlıq kowmlar Seni mədhiyilikgə, i Huda; Barlıq kowmlar Seni mədhiyilikgə! **4** Jimi kowmlar huxallık bilən təntəna kılıp küyligəy, Qünki Sən həlk-millətlərgə adillik bilən həküm qıkırısan, Yər yüzüdiki taipilərni, Sən yetəkləysən; (Selah) **5** Barlıq kowmlar Seni mədhiyilikgə, i Huda; Barlıq kowmlar Seni mədhiyilikgə! **6** Wə yər-zemindən keklərini ündürdü; Huda, bizning Hudayımız, bizni bərikətləydi; **7** Huda bizni bərikətləydi; Xuning bilən yər yüzdənləkələr qət-yakılarqıqə uningdin əyminxidü!

68 Nəəqmışılerning bexioqa tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kütü-nahxa: — Huda ornidin turdi, düxmənlirini tiripirən kiliwetidü! Uningçoja eqmənlər Uning aliddin bədər kəqidü! **2** Is-tütük uquruloqandək, ularını uqurup yokitışən, Mom otta eritilgəndək, Rəzillər Hudanıng aldida halak bolıdu. **3** Biraq həkkaniylar huxallinidü, Ular Huda aldida rohlinip, Təntəna kılıp xadlinidü. **4** Hudaqa küylər eytinglər, Uning namını nahxa kılıp yangrittinglər; Qəl-bayawarlarıqə Mingüçigə bir yolini kətürüp yəsangalar; Uning nami «Yəh»dur; Uning aldida xadlininger. **5** Yetimləroqa ata boloquqı, Tul hotunlarning dəwasını soriyoquqı, Əz mukaddəs makanında turojan Hudadur. **6** Huda qəriblərni əy-qəqəlik kılıdu; U məhbuslarnı awatlıkkə qıkırıdu; Lekin asılyarnı kəqojıraq yərdə kälđuridü. **7** I Huda, Əz həlkinqning aldida mangojiningda, Qəl-bayawandin etüp səpər kılıqiningda, (Selah) **8** Hudanıng həzuri aldida, Yəni Israîlnıng Hudasining həzuri aldida, Yər-jahən təwrinip, Asmanlarmu yeqin yaqdurdı; Awu Sınay teqimü təwrinip kətti. **9** Sən, i Huda, Əz mirasing [bołożan zəmin-həlk] üstiga hasiyətlik bir yamoqur yaqdurdüng; Ular həlsizlanqanda ularını küqləndürdüng. **10** Sening bakkən padang və yərgə makanlaxtı; Mehribanlıq bilən meminlər üçün təyyarlık kildinq, i Hudal. **11** Rəb əmr kıldı; Uni jakarlioquqı kız-ayallar nemidegen zor bir koxundur! **12** «Padixaḥələr həm koxunlari bədər kəqixti, bədər kəqixti!» — [deyixi]; Əydə olturojan kız-ayallar bolsa oljıllarnı belixiwalidu; **13** Silər koy bakkında padilar arısında yatkan bolsanglarmu, Zemininglər əmdi ənatlırioja kümüx səpkən, Pəyliri parkıraq altun bilən bezəlgən pahtəktək

bolidu; **14** Həmmigə Kadir Huda padixaḥələrni zəminda tiripirən kiliwətkəndə, Yər Zalmon teqidiki kardak akırıp kətti. **15** Baxan teoji kudratlıq bir taoq, Baxan teoji egiz qoqqılıri kəp bir taoqdur; **16** Əy egiz qoqqılık taoqlar, Nemə üçün Huda Əz makani klixini halıqon taoqşa həsat bilən karaysılar? Dərvəzə, Pərvərdigar xu taoqda məngüg turidü! **17** Hudanıng jəng hərwiliri tūmantümən, Milyon-milyondur; Rəb ular arısında turidü; Sinay teqidiki mukəddas jayda turidü. **18** Sən yukarıqa ketürıldung, İnsanları tutkun kılıquqları Əzüngə əsir kılıp elip kətting; Yəh Huda ularıng arısında turuxi üçün, Hətta asiylik kılıqanlar [arısında turuxi] üçünmu, Sən insan arısında turup iltipatlarnı kəbul kıldıng. **19** Rəb mədhiyilənsün; Qünki U hər künü yüksəlikimizi ketürməktə; Yəni nijatlilikimizi bołożan Təngri! (Selah) **20** Bıznıg Təngrimiz birdimbır nijatkar Təngridür; Rəbgə, yəni Pərvərdigarojla, elümgə baqılı ixclar təwədər. **21** Bərəhkə, Huda Əz düxmənlirinin bexini yaridü, Əz gunahlırida dawamlik ketiweridioqlanlarning qəqlik kallisini U qakıd. **22** Rəb mundak dedi: «[Əz həlkimmi] Baxan diyaridinmu, Dengizlarning qonguktur jayliridimə kayturup kəlimən; **23** Xundak kılıp [sən həlkim]ning puti ənənə, Yəni düxmənlirinən kəniqə milinidü, Itliringning tili buningdinmu nesisiwini [yalaydu].» **24** Ular Sening mangojanliringni kərdi, i Huda; Yəni menin llahim, menin Padixaḥəmmining mukaddəs jayığa kirip mangojanlirini kərdi; **25** Aldingga munajatqıllar, kəynində qalquqlılar mangdi, Otturisida dəpqı kızılar bar idi: **26** «Jamaatlərdə Huda Rəbgə təxəkkür-mədhiyə eytinglər, — I Israîl bulaklıridin qıkkınlar!» — deyixti. **27** U yərdə ularıng bacławamlıqsi bołożan kiqik Binyamin kəbilisini mangidü; Yəhədua əmirliri, zor bir top adamlar, Zəbulunning əmirliri, Naftalining amırılımu bar. **28** Sening Hudaying kücküngni buyrup bekítikən; Əzüngə biz üçün kılıqininqni mustahkəmligəsən, i Hudal. **29** Yerusalemidiki mukaddəs ibadəthanang wəjigidin, Padixaḥələr Sanga atap hədiyələrni elip kəlidü; **30** Ah, heliki komuxluktki [yirtkuq] janiwarni, Küqlülərning topini, Taipilərdiki torpaklarnımu əyibligəysən; Andin ularıng hərbəri kümüx tənggilərni akilip Sanga tiz püküixidü; Uruxhumar həlkələri tiripirən kiliwətkəysən! **31** Metiwar əlqiler Misirdin kelidü, Efioopiya bolsa Hudaqa kərap kollırını tezdirin ketüridü. **32** I yər yüzüdiki əlyurtlar, Hudani nahxa bilən mədhiyiləngərlər; Rəbən mədhiyiləp külələri eytinglər! (Selah) **33** Asmanlarning üstigə, Kədimindin bar bolovan asmanlarning üstigə Mingüqi toqıruluk kuy eytinglər! Mana, U awazını anglitidü, Uning awazı küqlüktür! **34** Hudani küqlütlə dəp bilip jakarlanglar, Uning həywisi Israîl üstidə, Uning kütqi bulutlarda turidü; **35** I Huda, mukaddəs jayliridin sürlük kərinisən! Israîlnıng birdimbır Təngrisi! Həlkə kück-ķudrət bərgüqı bolsa, Udur! Hudaqa təxəkkür-mədhiyə okulsun!

69 Nəəqmışılerning bexioqa tapxurulup, «Nilupərlər» degən ahəngda okulsun dəp, Dawut yazojan kütü: — Meni kutkuzopəysən, i Hudal. Sular jenimdin etti; **2** Turoqudak jay yok qonguktur patkakılıkka qəküp kəttim; Suning qonguktur yeriğə qıxpüp kəttim, Kəlkün meni əqrək kıldı. **3** Pəryadlırimdən halımdın kəttim; Gallirim kırup kətti; Hudayimoqə təlmürüp, kezündin ketəy dəp kälđim; **4** Səwabsız manga eq bołożanlar qaqlırimdinus keptur; Meni yokatmakçı bołożanlar, Kara qaplap mən bilən düxmənlidixiqlər qüqlüktür; Xu qəqəda eżüm bulimiqə nərsini kayturiman. **5** I Huda, menin nadanlıkim eżüngə ayan; Mening kabihliklirim Səndin yoxurun emastur. **6** Mening səwabimdin, i Rəb, samawiy koxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigar, Əzüngə umid baqılap kütkənlər yərgə karap kalmıqayıq; I Israîlnıng Hudasi, Əzüngni idzığığılər

mening səwəbimdin xərməndə bolmioqay; **7** Qünki Seni dəp mən rəswaqılıkka uqrıdim; Xərməndilik yüzümgə qaplandı. **8** Mən ez kerindaxlırimoja yat, Anamning balılırija yaka yurtluk boldum. **9** Qünki meni [mukəddəs] eyüngə bolovan otluk muhəbbət quloquvaloqanıdi; Sanga həkarət kıləjanlarning həkarətlirimi mening üstüngə qüxti; **10** Mən yiqolidim, jenim roza tutti, Bumu manga ayib dəp kəraldı. **11** Mən bezni kiyimim kılıp kiysəm, Xuning bilən ularning sez-qəqikigə kaldım. **12** Xəhər kowukUDA olturojanlarning tənə gepigə kəldim, Məyhorlarning nahxisining temisi boldum. **13** Birak mən xəpkitingni kərsətkən waktingda duayimni sanga nixanlıdim, i Pərvərdigar; I Huda, eżgərməs muhəbbitinqning zorlukidin, Nijatlık ixənqidə manga jawab bərgəysən; **14** Meni patkaklıktın kütkuzuwaloqaysən, Meni qekürmigəysən; Manga eqmən bolqanlardın, Suning qongkur yeridin kutuldurojaysən; **15** Kəlkün sulirioja meni oşrk kildürmiqaysən; Dengiz təglirigimən meni yutkuzmioqaysən; [Tegi] yok həngning meni həp etip aozını yumuvelixioja yol koymioqaysən! **16** Duayimni ijabat kiloqaysən, i Pərvərdigar, Qünki eżgərməs muhəbbitinq yahxidur; Mol rəhimbillikinq bilən manga yüzləngəysən; **17** Jamilingni kulungdin yoxurmioqaysən; Qünki beximoja kün qüxti; Tezdirin manga jawab bərgəysən. **18** Jenimoja yekin laxkaysən, Uningoja həmjəmat-kütkuzuqı bolqaysən; Dükxmənlirim alidda meni hərlükə qıkaroqaysən; **19** Əzüng menin raswalıfta həm hermətsizlikə kəlojinimmi, Kandak həkarətlənginimmi bilisən; Rəkiblirinin həmmisi Əzüngə ayandur. **20** Həkarət kəlbimni parə kıldı; Mən kayoqoja qəmür kəttim; Azojinə hesdaxlıkka təlmürgən bolsamı, yox boldi; Təsəlli bərgüçilərnimü izdidi, lekin birsinim uqırtılımdı. **21** Bərhək, ular ozukumoja et süyi, Ussuzlukumoja sirkini bərdi. **22** Ularning dastılıñı ezliriga kiltak, Ularning əhalawiti kəpkən bolqay. **23** Kezli torlixip kərmədinqiyan bolup kətkəy; Bəl-putlirini titrəkə saloqaysən; **24** Kələringni ularning üstigə qüixürgəysən, Ożəzipinqning otlıri ularoja tutaxkay; **25** Ularning makani harabə bolqay, Qedirliri qəldərəp kələqay; **26** Qünki ular Sən uroqanoja tehimu ziyanxaxlık kilməktə; Sən zahimländürgənlerning azabioja gəp bilən azab koxmakta. **27** Ularning gunahıqə gunah koxkaysən, Həkkaniyilikinqning nesiwişigə ularını erixtürmişəysən. **28** Ular hayatlık dəptiridin eqürüləyig; Həkkaniyilarının katarioja pütlilmigə. **29** Birak mən bolsam et eziqən dərdmən; Nijatlıking, i Huda, meni yukirioja kətərüp kütkuzoqay; **30** Mən munajat okup Hudanıng namini mədhiyilayman; Taxakkürler bilən uni uluqlaymən; **31** Bu bolsa Pərvərdigarnı hursan kiliç üçün, Əküz təkdim kiloqandin əwzaldur; Münggüz-tuyaklıri sak torpaq bərgəndinmu artuktur. **32** Yawax meminlər buni kərüp huxal bolidu; Hudani idzidənlər — Kəlbinglər yengilinidu. **33** Qünki Pərvərdigar yoksullarının iltijsini angloydu, Əziga təwə asır kılınoqanları u kəmsitməydü; **34** Asman-zemir Uni mədhiyilisun! Dengiz-okeynar həm ularda yürgüqi barlık janiwarlar Uni mədhiyiligə! **35** Qünki Huda Zionni kütkuzidu; Yəhədanıng xəhərlərini kaya bina kılıdu; Ular axu yərda olturnaklixip, igilik tikləydu. **36** Uning kullirining nəsilliri uningoja miras bolidu, Uning namini səyəgnərlər u yərlərda makanlixidu.

70 Nəəqmışılerning bexioja tapxurulup, «əslitix üqün» okulsun dəp, Dawut yazoqan küyü: — Pərvərdigar, meni kütkuzuqka aldırıqaysən! Pərvərdigar, tez kelip manga yardəm kiloqaysən! **2** Mening jenimmi izdəvatkənlər yərgə karitilip rəswa kılınsun; Mening ziyanımdın hursan bolqanlar kəynığa yandurulup xərməndə bolqay. **3** Meni: — «Wah! Wah!» dəp məshirə kiloqanlar ez xərməndilikidin kəynığa yanıqay! **4** Birak

Seni izdiqügilərning həmmisi Səndə xadlinip huxal bolqay! Nijatlıkingni səyəgnər həmixin: «Huda uluoqlansun» deyixkəy. **5** Birak mən eziqənmər, həm yüksülmən; Yenimoja tezdirin kəl, i Huda! Sən mening yardımçıım, mening azad kıləquşim; I Pərvərdigar, keqikməy kəlgəysən!

71 Səndin, Pərvərdigardin panah, tapımən; Meni hərgiz yərgə karatmioqaysən. **2** Əz həkkaniyilikinqdə meni kütuldürəqaysən; Manga kulaq saloqaysən, Meni kütkuzoqaysən! **3** Manga özüm daim panaħlinidiojan turaloq қoram tax bolqaysən; Sən meni kütkuzuqka buyruq qüixürgəysən; Qünki Sən egiz texim, körqinimdirən. **4** Hudayim, meni rəzillərning kolidin, Həkkaniyatsız, rəhimsiz adəmdin azad kiloqaysən; **5** Qünki Sən mening ümidimdursən, i Rab Pərvərdigar, Yaxlıqimdin tariplə mening tayanımdursən; **6** Balyatkdiki wakittin baxlap mən Sanga tayinip kəldim, Əzüng meni anamning kərnidin qıçaroquisən; Mədhiyəmning temisi bolsa hərdaim Sən toopluluktur. **7** Mən nuroqunlar oğayıry yaki karamət sanaldım; Qünki Sən mening mustəhkəm panahgahimdirən. **8** Aozım kün boyi mədhiyilirinq həm xəxəripingga tolid; **9** Əmdi kəriqinimdə meni taxlimioqaysən; Maqdurdun kətkinidə, mandin waz kəqmigəysən. **10** Qünki dükxmənlirim manga ərzlixdı; Jenimmi elixka kezləwatkənlər kəstlixip: — **11** «Huda uningdin waz kəqtı; Uni kooplap tutuwelinglar, Qünki kütuldürudiqoşanlar yoxtur» — deyixidu. **12** I Huda, məndin yırakläxmiqaysən; I Hudayim, manga yardımə tez kəlgəysən! **13** Jenimoja kükəndə bolqanlar xərməndə bolup yokitilisun; Ziyanimoja intilgənlər rəswalıq həm xərməndiqilik bilən kaplansun; **14** Birak mən bolsam, izqıl ümidiət bolimən, Seni tehimu mədhiyiləymən. **15** Həkkaniyilik, nijatlıking aozımda kün boyi bayan kılınidu; Bular san-sanaqıszdır, bilginimdin kəp artuktur. **16** Mən Rab Pərvərdigarning büyük ixlirini jakarlıqan haldə keliman; Sening həkkaniyilikinqni yad etip jakarlayman — Pakət Seningkinidə! **17** I Huda, Sən yaxlıkımından tartip manga egitip kəlgənsən; Bütüngə kədər Sening kiloqan karamət ixliringin jakarlap keliwitmən. **18** Əmdi hazır man kərip, ak qaqlıq bolqinimda, i Huda, Mən bu dəwrgə [küqlük] bilikinqin [jakarlıqıq], Kelar əwlədninq həmmisiqə kündritinqin ayan kiloqqa, [Meni taxliwətmigəysən]! **19** I uluq karamət ixlarnı kiloqan Huda, Həkkaniyilikinq paləkkə takaxti; Sanga kimmu ohxax bolalisun! **20** Sən manga kəp həm eçir külətlərni kərsətkənikənsən, Meni kəytidin yengiləysən, yər təgliridin kəyturup elip qıqışan; **21** Sən mening izzat-hərəmitimni tehimu yukiri kiliç, Hər tarəptin manga tasəlli berisən. **22** Mən Seni rawab qelip mədhiyiləymən, Sening həkikitingni mədhiyiləymən, i Hudayim; Qıltar qelip Seni kükülyəmən, i Sən, Israılning Muqəddisi! **23** Sanga külər eytqinimda, ləwlirim təntənə kılıdu, Əzüng hərlükə qıkaroqan jenimmu xundak rohlinip eytidu; **24** Tilim kün boyi həkkaniyilikinq tooprısida sezleydi; Qünki manga yamanlıq kilməkçi bolqanlar yərgə karitilip rəswa kılınidu.

72 Sulayman üqün: — I Huda, padixaħka həkümliringni tapxuroqaysən; Padixaħning oqılıqə Əz həkkaniyilikinqi bərgəysən. **2** Xundak bolqanda u Əz həlkinq üçün həkkaniyilik bilən, Sanga təwa eziqən meminlər üçün adillik bilən həküm qıkıridu; **3** Taoqlar həlkə tinq-amanlıq elip kəlidü, Edirlıklarmu həkkaniyilik bilən xundak kılıdu. **4** Padixaħ, həlk arisidiki eziqənlərge adıl həkümlərni qıkıridu; U namratlarning balılırinı kütkuzidu, Zalimlarnı bitqit kılıdu. **5** Xundak bolqanda kün wə ay yok bolup kətmisila, əwlədətin-əwlədəkə həlk Səndin

ayminidu. **6** U bolsa goya yengidin orojan otlağka yaqkojan yamoqrıdak, Yər suojırıdışın həl-yeojinlərdək qixidu. **7** Uning künliridə həkkaniylar ronak tapidu; Ay yok boluoqça tinqamanlıx texip turidu. **8** U dengizdin-dengizlarojiqə, [əfrat] dəryasidin yər yüzining qətlirigiqə həküm süridu. **9** Qəlbabayawanda yaxawatkanlar uning aldida bax koyidu; Uning düxmənlili topilarnı yalaydu. **10** Tarixning wə arallarning padixahlılıri uningoja hədiyelər təkdim kildi, Xeba wə Sebaning padixahlırimi sowoqtalar sunidi. **11** Dərwəkə, barlık padixahlar uning aldida sajdə kildi; Pütkiil əllər uning hizmitidə bolidu; **12** Qünki u pəryad ketürgən yokşullarını, Panahsız eziqlənlərni kutulduridu; **13** U yokşul-ajızlaroja iqini aqritidu, Yokşullarının jenini kutkuzidu; **14** Ularning jenini zulum-zomigərliktin hərlükə qikiridu, Ularning keni uning nəziridə kimmətliktur. **15** [Padixah] yaxisum! Xebanıg altunliridin uningoja sunulidu; Uning üçün dua tohtawsız klinidu; Uningoja kün boyı bəht tilinidu; **16** Yər yüzidiki həsol mol bolidu, Hətta taq qoqqılıridimu xundak bolidu. [Mioj-mioj] qüvkən mewiler Liwandiki ormanlardək təwrinidu; Xəhərdikilər bolsa daladiki ot-yexilliklək güllinidu; **17** Uning nami mənggügə eqmeydu, Uning nami kuyax yokaloquqə turidu; Adəmlər uning bilən əzlirigə bəht tiləydu, Barlık əllər uni bəhtlik dəp atixidu. **18** Israilning Hudasi, Pərvərdigar Hudaşa təxəkkür-mədhiyə bolоqayı! Karamət ixlarnı Yaratkuqi yaloquz Udur! **19** Uning xərəplik namiqə mənggügə taxəkkür-mədhiyə okulsun! Uning xan-xəhərti pütkiil dunyani kaplioqayı! Amin! Wə amin! **20** Yəssənəng oğlı Dawutning duaları xuning bilən tamam boldi.

73 Asaf yazojan kütü: — Dərwəkə Huda Israiloja, Kəlbə sap boylanlaroja mehribandur; **2** Lekin əzüm bəsam, putlixip yikilip qüxiökə tasla kəldim; Ayaqlırim teyilip kətkili kıl kıldı; **3** Qünki rəzilləرنing ronak tapkanlıklını kerüp, Həkawurlarоja həsat kıldı; **4** Qünki ular ölümüda azablar tartmaydu, Əksiqə teri məzmut wə saqları turidu. **5** Ular insanoja has japanı kərməydi, Yaki həkələrdək balayı'apətka uqrımaydı. **6** Xunga məoqruluk marjandək ularoja esilidu, Zorluk-zomigərlik tondak ularoja qaplixidu. **7** Ular səmriп kətkənlilikin kezliri tömpiyip qıktı; Ularning kəlbidiki hiyalətlər həddindən exip ketidu. **8** Baxkiları məshirə kılıp zəhərlilik sözleşdi; Halını üstün kılıp diwinip, dok kildi. **9** Ular aqızını pələkkə koyidu, Ularning tilliri yər yüzini kezib yürüdü. **10** Xunga [Hudanıng] həlkı muxularoja mayıl bolup, Ularning degənlirini su iqlikəndək ahiriojqə iqip: — **11** «Təngri kəndək bilələyti?», «Həmmidin Aliy Boluoqida bilim barmu?» — dəydu. **12** Mana bular rəzillərdür; Ular bu dunyada rəhət-parəqəstni keridu, Bayılıklärni toplaydu. **13** «Ah, həkikətən bikardin-bikar kenglünni paklandurıptımən, Gunahıñı turup kolumnı artıqça yuyup kəptimən; **14** Bikaroja kün boyı japa qekiptimən; Xundımu hər səhərdə [wijdannıng] əyibigə uqrap kəldim!». **15** Birak mən: — «Bundak [desəm], Bu dərvərdiki pərzəntılıringə asılıyk kılıqan bolmamdimən?» — dedim. **16** Ularnı kallamdin etküzay desəm, Kezümgə xundak, eojir keründi. **17** Təngrining mukəddas jaylıroja kirgüqə xundak oylidim; Kirgändila [yamanlarning] akiwitini qüxəndim. **18** Dərwəkə Sən ularnı teyilojak yərlərgə orunluxturısan, ularnı yikitip parə-parə kiliwetisən. **19** Ular kəzni yumup aqkuqila xunqə parakəndə bolidu, Dəlxətələr ularnı besip yokitidu! **20** Sən i Rəb, qıxtın oyoqanojandək oyojinip, Ornungdin turup ularning siyakını kezgə ilməysən. **21** Yürəklirim kəynap, Iqlirim sanjılıjandək boylan qaçıda, **22** Əzümnı həqnəma bilməydiyan bir hamakət, Aldingda bir hayvan ikənlilikimi bilip yattım. **23** Həlbuki, mən həmixinə Sən bilən billə; Sən meni ong kolumdını tutup yelidin; **24** Əz nəsihəting bilən meni yetəkləysən, Xan-

xəripngi namayan kılıqandin keyin, Ahirida Sən meni eziungə kəbul kılısən. **25** Ərxtə Səndin baxka mening kimim bar? Yər yüzidə bolsa Səndin baxka heqkimə intizar əməsən. **26** Ətlirim həm kəlbim zəiplixidu, Lekin Huda kəlbimdiki koram tax həm mənggülük nəsiwəmdur! **27** Qünki mana, Səndin yırak turqanlar hələk bolidu; Wapazılık kılıqan pahıxa ayaldək Səndin waz kaqənlərning hərbirini yokitisən. **28** Birak mən üçün, Hudaşa yekinlilik xəwəldür! Uning barlık kılıqan ixlirini jakar lax üçün, Rəb Pərvərdigarnı tayanganıq kıldım.

74 Asaf yazojan «Maskıl»: — I Huda, Sən nemixkə mənggügə bizni taxlıwəttinq? Nemixkə oqeziqning tütin qıçarqandək Əz yaylıkingdiki koyliringoja qıkırısan? **2** Əzüng rənə teləp azad kılıqan jamaitingni, Yəni Əz mirasing boluxka əkədimdə ularoja həmjəmet bolup kutkuzan qəbilini, Əzüng makən kılıqan Zion teqinini yadingoja kaltürgaysan! **3** Əkədmiringni muxu mənggülük harabıklarоja kəratkaysan, Düxmənlər mukəddəs jayingda gumran kılıqan barlık narsılərgə [karloqaysan]; **4** Rəkətbliring jamaətgahıningOTTURISIDA HƏR-PER KİLİDÜ. Mejizatlar saklanan orunoja ular əz tuoqlarını tiki. **5** Hərbiri ezelrini kərsitxip, palta oynitip orman kasküqidek, **6** Ular hazır [mukəddas jayingdiki] nəkixlərni ala koymay, palta-bolkılar bilən qekiwətti; **7** Ular mukəddəs jayingoja ot koydi; Əz namingdiki makənni buloqap, yər bilən təng kiliwətti. **8** Ular kənglidə: «Biz bularning həmmisini yokitayı» dəp, Təngrining zemindiki jamaətgahıning hərbirini kəydürüwətti. **9** Bizə əslətmə bolovan mejizatları həq kəralmamız; Pəyojəmbərlərə kalmaska kətti; Arimizdim bu ixlarning kaqənojqə bolidiqənlərini bilidioqanlıını bilidioqan birsi yoktur. **10** Kaqənojqə, i Huda, rəkəbing Seni məshirə kıldı! Düxmən namingni mənggügə həkərətləndü? **11** Sən kolungni, yəni ong kolungni nemixkə tartiwalısan? Kolungni koynungdin elip, ularını yokatkaysan! **12** Birak Huda əkədimdən padixahıñı bolup kəlgən, Yər yüzining otturısında kutkuzuxlarnı elip baroqı Udur. **13** Sən dengiz süyini küqüng bilən bəlding, Sulardiki ejidələrlarning baxlırını yarding. **14** Dengizdiki leviyatanning baxlırını qekip, Uning gexini ozuk kılıp qəldiki yawayilaroja bəlüp bərding. **15** Yərni yerip bulakları, eriklərni akkuzdung, Sən tohitmay ekiwatlıq dəryalarını kürutuwəttinq. **16** Kün Sening, tünmu Seningkidur; Ay bilən kuyaxni orunluxturdung. **17** Yər yüzining qebralırını bəlgilidung; Yaz bilən kixni — Sən xəkkiləndürdüng. **18** Xuni esingdə tutkaysən, i Pərvərdigar: — Bir dəxmən Seni məshirə kıldı, Hamakət bir həlk namingni həkərətlidi. **19** Pahtikingni yirtküq həyvanlaroja tutup bərmigəysən; Ezilgən məminliringning həyatını mənggū untumiqəysən. **20** Əz əhdəngə karıqəysən, Qünki zemindiki karangoju bulung-puqkaklar zorluk-zumbulukning turaloqları bilən toldı. **21** Ezilgülərləri nomus bilən yandurmiqəysən; Ezilgənər, yokşular namingni mədhiyiligə. **22** Ornunding turopin, i Huda, Əz dəwayingni sorıqəysən; Hamakət kixining Əzüngi kün boyı məshirə kiliwatkınıni esingdə tutkaysən. **23** Düxmənliringning quqanlırını untumiqəysən; Sanga karxi kozaqlaqlanlarning dawranglıri tohitmay kətürilməktə.

75 Nəoymiqilərning bexiqə «Halak kilmioqaysən» degən ahəngda okulsun dəp tapxuruləşən, Asafning kütü-nahxisi: — Sanga təxəkkür eytimiz, i Huda, təxəkkür eytimiz! Qünki naming bizgə yekindur; Buni, kılıqan karamətliring ispatlap jakarlaydu. **2** [Mənki Pərvərdigar]: — «Mən bekitkən wakitin ihtiyyatıma aloqinimdə, Adalat bilən sorak kılıman; **3** Yər həm yerning üstündə turuwtərənər təvrinip tursımı, Uning türvüklərini turozmuşuqı Əzümdurman» — dedi. (Selah)

4 Mahtanojanlaroqa: — «Mahtanmanglar», Həm rəzillərgə «Münggüzüngni kətürmə» — dedim; **5** «Münggüzüngni yukarı kətürmə; Boynungni qattik kılıp oqadıiy sezlimal!» **6** Qünki kətürülük xərktin yaki oqərbtin əməs, Yaki jənubtinmü kəlməydi; **7** Qünki Huda sotqidur; U birsini kətüridü, birsini qüxiyidü. **8** Qünki Pərvərdigarning kolida bir kədəh turidü; Uningdiki xarab kepüklifixatidü; U əbjəx xarab bilən toldi; Huda uningdin tekipi; Dərvəkə yər yüzidiki barlık rəzillər uning duqını koymay iqiwtetidü; **9** Mən bolsam, mənggüga guwahlıq berimən: — Yakupning Hudasişa küylərnı eytimən. **10** «Mən rəzilləرنing münggüzürlərinin həmmisini kəsip taxlaymən; Bırak həkkaniylarning münggüzürləri kətürülidü!».

76 Nəeqmiqilərning bexişa, tarlık, sazlarda qelinsun dəp tapxurulqan, Asafning kūy-nahxisi: — Yəhədada Huda tonulojandur; Uning nami Israilda uluqdur. **2** Uning panahiy jayı Salemda, Zion teqədə Uning makanı bar. **3** U yərda U otluq oklarnı, Kalkan, kılıq həm jəng korallarını qekip taxlıdi. (Selah) **4** Əzüng ow-olja taoqlırıdin nəkədər xərəplik, nəkədər eləsan! **5** Baturlar bulandı; Ular uzun uyuqşa kətti; Palwanlarning heqkäyisi ez kolını kətürəlmidi. **6** Sening ayıblıxing bilən, i Yakupning Hudasi, Jəng hərəwi həm atları elüktək uhlitildi. **7** Səndin, Səndin korkux keraktır; Ojəzaplənginində kim aldingda turalisun? **8** Yər yüzidiki barlık yawax məminlərni kütkuzux üçün, Sən Huda sorak kılıxka ornungdin turoqan waktında, Asmandın həkkünni qıkırıp anglatkuzzundur; Yar bolsa wəhimigə qüçüp, süküt kıldı. (Selah) **10** Qünki insanların kəhri Sanga xəhrət kəltəridü; Ularning kəloqan kəhri Sanga bəlwəqə bolidü. **11** Pərvərdigar Hudayinglaroqa kəsəm kılıp, əməl kilinglar; Uning ətrapidiki yurttikilər korkuxi kerak boluoqipa hədiyələr sunsun; **12** U əmirləرنingmu rohini sunduridü; U yər yüzidiki padixahlaroqa dəlxəxtliktir.

77 Nəeqmiqilərning bexi Yədutunoja tapxurulqan, Asaf yəzəqan kūy: — Awazim Hudaşa kətürüldi, mən peryad kilişən; Awazim Hudaşa kətürüldi, U manga kulaq salidu. **2** Beximoja kün qüvkəndə, mən Rəbni izdidi; Keçiqa kolumni [duaşa] kətürüp, box koymidim; Jenim təsəllini halimay rət kıldı. **3** Mən Hudani əsləp seojindim, ah-zar kıldı; Seoqınip oylinip, rohım parakəndə boldi. (Selah) **4** Sən menin kezümnin yumdurmıdığın; Qongkur oqxılık ilkidə bolovanlığimdin səzliyəlməyttim. **5** Mən: «Kona zamandiki kürnləri, Kədimki yillarıñ hiyal kilişən; **6** Keqılarda eytən nahxamni əsləymən; Kənglümədə qongkur hiyal sürimən!» — [dedim]; Rohim intilip izdiməktə id; **7** — «Rəb mənggüga taxliwetəmdə! U katyidin iltipat kərsətməndü? **8** Uning eżgərməs mühəbbəti əmdi manggiiga tügəp kattımu? Uning wədisi əwlədtin-əwlədkiqə inawatsız bolamdu? **9** Tengri mehîr-xapkıtını kərsitixinü üntidim? U qəzəplinip Əz rəhimbillikini tohitiwəttim?». (Selah) **10** Andin mən mundak dedim: — «Bundak desəm bolmaydu, bu [etikadimming] ajizlikı əməsmü! Həmmidin Aliy Boluoqining ong əqlining yillirini, Yəni Yaħning kəloqanlarını — yad etimən; Kədimdin buyankı karamətlirinqni əsləymən. **12** Sening barlık ixılganlıring üstidə seoqınip oylinimən; Sening kəloqanlıring üstidə istikamət kilişən; **13** I Huda, yolung bolsa pak-mukaddəsliliktidur; Hudadak uluoq bir ilah barmidur? **14** Mejizilər Yaratkuqı İləhdursən; Əl-millətlər ara Sən kücküngni namayan kılding. **15** Əz biliking bilən Əz həlkinqini, Yəni Yakup wə Yüsüpnin pərzəntlərinini hərlükə qıkarojansın; (Selah) **16** Sular Seni kerdilə, i Huda, sular Seni kerdilə; Titrək ularını bastı, Dengiz təgliri patiparaq boldi. **17** Kara bulutlar sularını təkiiwətti; Asmanlar zor sadasını anglatı; Bərhək, Sening

okliring tərəp-tərəpkə etildi. **18** Güldürməməngning awazı kara kuyunda idi, Qaqmaklar jahanni yoruttı; Yər yüzü alakzadə bolup təwrəndi. **19** Sening yolung okyan-dengizlarda, Kədəmliring qongkur sulardidur, Ayaq izliringni tapkılı bolmayıd. **20** Sən koy padisini bakçandək, Musa wə Hərəunning koli bilən Əz həlkinqni yetəklidi.

78 Asaf yəzəqan «Maskıl»: — I Mening həlkim, təlimimni anglangalar, Aqzımdıki sezlərgə kulaq selinglər. **2** Mən aqzımnı bir təmsil bilən aqımən, Kədimki təpixmaklarnı elan kilişən. **3** Biz bularnı anglıqan, bilgən, Atabowlırlırmızı ularnı bizgə eytip bərgən. **4** Biz bularnı ularning əwlədləridin yoxurmazım, Kelidiojan dəwrgə Parwərdigarning mədhiyilirini, Uning küq-kudritini, Uning kəloqan karamət ixılırını bayan kilişən. **5** Qünki U Yakupta bir aqah-guwaḥni bekitkən, Israilda bir əkanunu ornatkan; U ata-bowlırlırmızı ularını ez pərzəntlirigə egitixni buyruqan; **6** Xundak kılıp kelər dəwr, Yəni tuqlolidıqan balıllarını ularını bilsün, Ularmu ornidin turup ez balılırioqa ularını egətsün; **7** Pərzəntlirli ümidi Hudaşa baqlısın, Təngriñin kəloqanlırinı untumisun, Balkı Uning əmrlirigə kirsün; **8** Ular ata-bowlırlıroja ohximisun dər, Yəni jahil həm asıy bir dəwr, Əz kəlbini durus kilmioqan, Rohi Təngriğə wapalılıq tərmiqən bir dəwrgə ohximisun dəp, U xundak [buyruqandur]. **9** Mana əfraimming əwlədləri, Kərallanjoan okyaqılar bolsımı, Jəng künidə səptin yandı. **10** Ular Hudanıñ əhədini tut müd, Bəlkı Uning Təwrat-əkanunida mengixni rət kıldı. **11** Ular Uning kəloqanlırinı, Əzlirigə kərsətkən karamətlərinə untudi. **12** U Misirning zeminida, Zoanning dalasında, Ularning ata-bowlırlıringin kəzaldida mejizilərni kərsətkənidi; **13** U dengizni bəlüwetip, Ularnı ottorisidin etküzgən; Sularnı dəwə-dəwə kılıp tikli. **14** U kündüzdə bulut bilən, Kəqida ot nuri bilən ularını yetəklidi. **15** Qəl-bayawanda taxlarnı yeriwətti, Qongkur surlardın uroqup qıkkəndə iqimlikni mol kıldı; **16** U hada taxtin estang-əkinləriň hasıl kıldı, Suni dəryalardək akkuzdi. **17** Bırak ular yəna Uning alidda gunah kiliwərdi, Qəlda Həmmidin Aliy Boluoqipa asiylik kıldı. **18** Ular kenglidə Təngriñini sinidi, Nəpsini kanduruxka yeməklikni tələp kıldı. **19** Ular Hudanı həkəratləp: — «Təngri qəl-dəxtta dastıhan salalamdu? **20** Mana U kəram taxni uruwidi, Sular uroqup, Ekinlar bulaktaq texip qıktı; Əmdi U bizgə nanmu berələmdü? Əz həlkinqi gəx bilən təminliyələmdü?» — deyixti. **21** Xuning bilən Pərvərdigar anglap, oqəzapləndi; Yakupka ot tutaxti, Israiloqa aqqıqı kətürüldi; **22** Qünki ular Hudaşa ixənmidi, Uning niyatlıkıja ular tayanımdı, **23** U ərxtin bulutlarnı buyrup, Asman dərvazilərini aşkanıdi; **24** U ular üstigə «manna»ni yaqṣdurup, Ularqa ərxtiki axılıkni bərgəndi; **25** Xuning bilən insanlar kücki ilgilirinəninənənə yəgəndi; U ularqa əkanəqə ozukni əwətəknidi. **26** Əmdi U asmanda xərk xamili qıkırıp, Küqi bilən jənub xamilinimə elip kıldı; **27** U gəxni qang-tozandək ular üstigə qüxiyirdi, Dengizlər sahilidiki kümələrdək uqar-kanatlarnı yaqdurdur. **28** U ularning bargahining ottorisioqa, Qedirlirinəng ətrapıja qüxtürdi. **29** Ular boluxiąqə yəp toyuxti, Qünki ularning nəpsi tartıqını [Huda] ularqa kəltürgəndi. **30** Lekin ular nəpsi tartıqının tehi zerikməyla, Gəxni eqizlirida tehi qaynawatkjinidilə, **31** Hudanıñ oqzıpi ularqa ərəfa kozəldi; U uların ang kəmatlıklarını kiriwətti, Israilning sarhil yaxlırını yərgə uruwətti. **32** Mana, xundak bolsımı, Ular yanına dawamlıq gunah kiliwərdi, Uning mejizilərigə tehiqələ ixənmidi; **33** Xunga U ularning künliniñ bihudilikə, Yillirini dəkkə-dükkilik işidə tügətküzdi. **34** U ularını əltürgili turoqanda, Andin ular Uni izdidi; Ular yolidin yenip, intilip Təngriñini izdidi; **35** Ular Hudanıñ

ularning uyultexi ikənlilikini, Həmmidin Aliy Bolqoqı Təngrining ularning həmjmət-kutkuçoquqisi ikənlilikini esigə kəltürdi. **36** Birak ular aqzı bilən Uningoşa huxamat kıldı, Tili bilən Uningoşa yalovan səz kıldı; **37** Qünki ularning kengli Uningoşa sadık bolmidi, Ular Uning əhədini qing tutmadi. **38** Birak U yənilə rəhəmidil idi; Kəbəhlilikni kəqürüp, ularni yokatmadı; U kayta-kayta Əz oqəzipidin yandı, U kəhərini kəzəpinqini bilən həmmimi tekəmdi. **39** U ularning pəkət ət igiliri, Kətsə kəytip kəlməs bir nəpəs ikənlilikini yad etti. **40** Ular qəl-dəxtə xunqa kəp ketim Nuning aqqikini kəltürdi. Xunqa kəp ketim bayawanda kəngləğə azar bərdi! **41** Bərhək, ular kaytidin yoldın qətnəp Təngri尼 simidi, Israildiki Mukəddas Bolqoquning yurikini zeda kıldı. **42** Ular Nuning kolını [əslimi]di; ularni zomigərning qanggilidin hərlükə kütkuçojan küçünü, Kəndək kılıp Misirdə karamətlərni yaritip, Zoan dasalida mejizlərni kərsətkinini esidin qırdı. **44** U [Misirliklarning] döryalırını, ekinlirini kənəqə aylandurup, ularni iqləməs kılıp koydu; **45** ularning arisioqa nəxtərlik qiwirlərni top-top bilən əwətti, Həlak kilar pakilərni mangduri; **46** ularning zirəatlərini kepinək kurtlirioqa tutup berip, Məhsulatlırını qekətkilərgə bərdi; **47** Üzüm tallırını meldür bilən urdurup, Ənjürlərini kırav bilən üxxütiwətti. **48** U kalılırını məldürgə soqturup, Mallirini qakmak otlırıda [keydürüwətti]. **49** U ularqa oqəzipinən dəlxətlikini – Kəhərini, aqqikini həm eçir külpatlərni, Balayı-apət elip kelidiqan bir türküm pərixtılarnı qüxtürdi. **50** U Əz oqəzi üçün bir yolni tüzlep koydi; Ularning jenini ölümdin ayımay, Bəlkı həyatını wabaoja tapxurdi; **51** U Misirdə hərbi tunji tuqulujan balilarnı, Həmning qedirlirida ularning oqururi bołożan tunji oouqul balılırını kırıwtı. **52** U padiqidak Əz halkını Misirdən sapqara atlandurup, Qəl-bayawandin ularni koy padisidək baxlap mangdi; **53** ularni aran-əsən yetəkləgəqka, Ular korkunkıtin haliy bolup mangdi; Düxmənlərini bolsa, dengiz yutup kətti. **54** U ularni Əz mukəddas zeminining qərəsiyo, Ong koli igiliyalojan bu təqəliqə elip kəldi. **55** U əllərni ularning aliddin kəoqliwetip, Zemin üstigə tana tartkuzup elqəp, ularqa təkşim kıldı; Israil əkbəllilərini ularning qedirlirioqa olturaklaxturdu. **56** Birak ular Hudani, Həmmidin Aliy Bolqoqını sinap aqqiklandırdı, Uning tapxurojan guwah-agahlırını tutmadi; **57** Bəlkı ata-bowlırıdək yoldın teyp asiyılık kıldı, Hain okyadak keyip kətti. **58** Ular egizlikla kurojan ibadətgahlar bilən Uning oqəzipini kəzəpdi, Oyma butlıri bilən Uning yürükini ərtidi. **59** Huda ularni anlap oqəzəpləndi, Israildin intayin yırğındı. **60** U Xiloħdiki makanını, Yəni U insan arısında turqan qədirni taxlap kətti, **61** Əzinin qudrat bəlgisini bulap ketixka, Xan-xəripini ixoqaliyətqılerning kolioja bərdi; **62** Əz halkını kılıqka tapxurdi, Əzinin mirasi bołożamlardın intayin oqəzəpləndi. **63** Ot ularning yigitlirini yalmidi, Kızlıri toy nahxilirida mahtalmaytti. **64** Ularning kahınları kılıq astıda yıkldı, Lekin tul hotunları haza tutmadi. **65** Andin Rab birsi uykudan oyoqandak oyoqandı, Xarabtin jasarətləngən palwandak towldı. **66** U rəkiblərini urup qekindürüp, Ularnı tütigiməs raswaqa kaldurdu. **67** Yüstünping qədirini xallap, rat kıldı; Əfraim əkbəlisini tallimidi; **68** Bəlkı Yəhuda əkbəlisini, Yahxi kərgən Zion teqini tallidi. **69** [Xu yərda] mukəddəs jayini taq qokkiliridək, Yər-zeminni abadij ornatkəndək məzmut bina kıldı; **70** U Əz kuli Dawutni tallap, Uni koy qotanlırıldırın qakjirıwaldı; **71** Kozilirini emitidioqan saqılıkları ağıxip bekixtin ayrip, Uni Əz halkı Yakupni, mirası bołożan Israillni bekixkə qıqardı. **72** Dawut ularni kəlbidiki duruslukı bilən baktı, Kolining əpqilliki bilən ularni yetəklidi.

79 Asaf yazojan kiiy: – I Huda, əllər Əz mirasingoşa bəsüp kirdi; Ular Sening mukəddəs ibadəthanangni buloqıldı;

Yerusalemni dəwə-dəwə harabilərgə aylandurdu. **2** Ular kulliringning jəsətlərini asmandiki uqar-kanatlara qəm kılıp, Memin bəndiliringning ətlərini daladiki haywanatlarə taxlap bərdi. **3** Ular həlkıngning kanlılarını Yerusalem atrapidə sudək akkuzdzi, Jəsətlərini keməgli birər adəmmu kəldurmadi. **4** Koxnilirimiz aldida raswaqa kalduk, Ətrapımızdiklərə məshirə wə mazak, obyekti bolduk. **5** Kaqanoqıq, i Pərvərdigar? Sən mənggügə oqəzəplinəmsən? Səning yürüking ot bolup ərtiniwerəndu? **6** Kəhəringni Seni tonumiojan əllər üstigə, Namingni bilmigən padixahlıklär üstigə təkkəysən! **7** Qünki ular Yaqupni yalmap, Uning makanını harabiliyək aylanduruwətti. **8** Ata-bowlırırimizning əkbəhliliklərini bizgə həsablimiqəysən; Rəhəmdillikliring bizning yenimizə qapsan kəlgəy! Qünki biz intayin pas əhvaloja qüxtürdüük. **9** Əz namingning xəhrəti üçün bizgə yardım kəlojəysən, niyatlıkimizning Hudasi, Naming üçün bizni kütküçəjəysən, gunahlırimizini kafarət kılıp kəqürğəysən; **10** əllər nemixkə: «Ularning Hudasi kəyərdə?» dəp mazak kılıxidu? Kulliring tekkən kən kərzinəng həsabi əllər arısida, kez aldimizda kılınsun. **11** Əsirlərning ah-zarlıri aldingə kəlgəy; Biliqning uluqoluklu bilən, əltümə buyruqlarına saklıojəysən. **12** I Rəb, yet koxnilirimizning Sanga kəlojən zor həqaritini yəttə həssə koxup əzlirigə, Yəni ularning iqi-baqrıyoqaya təkərəysən; **13** Xundak kılıp, Sening həlkıng – Əzüng bakğan koylıring boloqan bizlər, Sanga mənggügə təxəkkürər eytimiz, Əwlədtin awladıkıqə Sening mədhiyilirringni ayan kılımımız.

80 «Nilupərlər» degən ahəngda; bir guwahlıq; Asaf yazojan kiiy: – Kulak salojəysən, i Israilning padiqisi, Yüstpüni koy padisidək bekip yetəklığıq; I kerublar otturisida Olturoqası, Nurlanqəysən! **2** Əfraim, Binyamin, Manassəhələrinən aldıda kudritingni kəzəpinqəysən, Bizlərni kütküçəjili kəlgəysən! **3** I Huda, bizni Əz yeningoşa kəyturoqəysən! Jamalingning nurini qaqqəysən, xunda biz kütküzəlimiz! **4** I Pərvərdigar, samawiy koxunlarning Sərdarı bołożan Huda, Həlkıngning dualirioqa bołożan oqəziping kaqanoqıq yalkunlap turidu? **5** Sən kez yaxlırını ularqa ozuq ornida kıldind, Kez yaxlırını kaqa-kaqılap ularqa iqtüzdung. **6** Bizni koxnilirimizə qətalaxxa kəydung; Düxmənlirimiz bizni məshir kılıxidu. **7** I samawiy koxunlarning Sərdarı bołożan Huda, Bizni Əz yeningoşa kəyturoqəysən! Jamalingning nurini qaqqəysən, xunda biz kütküzəlimiz! **8** San Misirdin bir tüp üzüm keqitini elip kəlding; Yat əllərni həydiwetip, orniqə uni tikting. **9** Uning alidda yərni kəng aqting; U qonguktur yiltiz tartip, pütün zeminoja yeyildi. **10** Uning sayısı taoqlarını kaplıdı; Əllərləri kudratlık kədir dərəhliridək əsti; **11** U xahlırını dengiziqə, Piləklərini [əfrət] dəryası boyılırçıqə uzarttı. **12** San nemixkə uniqə kaxalarını buzup, Mewisini etüp ketiwaṭkənlərning üzüp elixioja yol koydung? **13** Mana ormanlıktıki yawa tongguzlar uni yeriwatidu, Daladiki haywanatlar uningdin ozuklinidu. **14** I samawiy koxunlarning Sərdarı bołożan Huda, Sandın etünimizkə, Yenimizə qaytkəysən! Ərxtin halimizə nəzər salojəysən, Kelip bu üzüm telidin həwər aloqəysən! **15** Yəni ong kələng tikkən bu yiltizdən, Əzüng üçün məzmut yetixtirğan bu oqlungdin həwər aloqəysən! **16** Mana u otta keydürüldi, Kesiwetidli; Yüzungdiki tənbəliyə karixingni kərüp ular həlak bolmağta; **17** Kələngni ong kələngdiki adəmgə, Yəni Əzüng üçün məzmut yetixtirğan İnsan oqlıqə konduroqəysən; **18** Xundak kəlojanda biz Səndin hərgiz qəkinməyiz; Bizni yengiliqəysən, xunda biz namingni qakjirip Sanga iltiya kılımımız. **19** I Pərvərdigar, samawiy koxunlarning Sərdarı bołożan Huda, Bizni Əz yeningoşa kəyturoqəysən! Jamalingning nurini qaqqəysən, xunda biz kütküzəlimiz!

81 Nəoymiqilerning bexioja tapxurulup «Gittif»ta qelinsun dəp, Asaf yazojan kūy: — Kūq-kuwwitimiz bolqan Hudasoja kūy eytip yangrittinglar, Yakupning Hudasoja xadlinip təntənə kilinglar! **2** Nahxini yangritip, dapni elip, Yekimlik qiltar həm rawabni qelinglər! **3** Yengi ayda, bəlgiləngən wakitta, Bayram-heyt künümüzda naqra-sunun qelinglər! **4** Qünki bu Israil üçün bekitilgən bəlgilimə, Yakupning Hudasining bir pərmanidur. **5** U Misir zeminida yürüx kılqanlırida, (Xu yərdə biz qüxənməydiojan bir tilni anglap yürəttük) U buni Yüsüpka guwah kılıp bərdi; **6** — «Uning mürisini yüktni sakit kıldım, Uning koli sewət ketürüxtin azad boldi; **7** Kistakqılıkta nida kilding, Mən seni azad kıldım; Güldürmama qıkqan mahpiy jaydin sanga jawab bərdim; «Meribah» suluri boyida seni sinidim». (Selah) **8** — «Tingxa, həlkim, Mən seni guwahları bilan agahlandurmən; I Israil, Manga kulak salsa id! **9** Arangda yat ilah bolmisun, Yat oldiki ilahka bax əqmigin! **10** Seni Misirdin elip qıkqan Pərvərdigar Hudayingdurmən; Aozzingin yoqan aq, Mən uni toldurımən. **11** — Birək həlkim sadayimoja kulak salmidi, Israilning Manga baqlanoysi yok idi; **12** Xunga Man ularını ez tərsalikoja koyuwəttim; Ular ez məslıhətləri bilən mengiwerətti. **13** — Ah, Mening həlkim Manga kulak salsa id! Israil Mening yollarında yürəs id! **14** Ularning düxmənlirini tezla eildürər idim, Kolumni rəkiblirigə burap, ularını basar idim. **15** Pərvərdigarçı nəprətləngüqilər Uning aldida zəiplixip boyunsar id; Ularning xu ahiriti mangügə bolattı; **16** Sanga ax-buojdøyning əng esilini yegüzər idim, Bərhək, koram taxtin həsəl akkuzup seni kandurə idim».

82 Asaf yazojan kūy: — Huda Əz ilahiy möjlisidə turup riyasətqılık kılıdu, U ilahılar arısında həküm qıkırıdu; **2** — Kəqanojqıq silər nahək həküm qıkırıslər, Kəqanojqıq rəzzillərgə yüz-hatira kılısilər? (Selah) **3** Gadaylar wə yetim-yesirlərinin dəwasını soranglar, Ezilgənlər həm hajətmənlərgə adalətni kərsitinglər; **4** Miskinlər həm naməratlarıñ kutkuzungular, ularını rəzillərinin qanggilidin azad kilinglər! **5** Ular bularını bilməy wə qüxənməy zulmətə kezip yürməktə, Xunga yərning ulları təwərənəmkət. **6** Mən eyttim: — «Silər ilahılsırlər, Həmmüngələr Həmmidin Aliy Bolqojining oqulları silər; **7** Xundak bolismi silər insanqa ohxax olıslırlər, Hərkəndək əmir-bəgəkə ohxaxla yikilisilər». **8** — Turojin, i Huda, yər-yüzünü sorak kılqaysən! Qünki Sən barlıq əllərgə waris bolqoquqışın!

83 Asafning kūy-nahxisi: — I Huda, ün qıkarmay turuwalma, Jim turuwalma, süktü kılıp turuwalma, i Təngrim! **2** Qünki mana, Sening düxmənlirinə dawrang kilməktə, Sanga əqmənlər bax ketürməkta. **3** Ular kuvluk bilən Sening həlkinqə suyikəst kılıdu, Sening hımayə kılıp kədirlənləring bilən karxilikxini maslıhətlidix. **4** Ular: — «Yürüngələr, ularını millət kataridin yok kılayı! Israilning nami ikkinçi tiləqə elinmisun!» — deməktə. **5** Ular həmnəpəs, həmdil məslıhəltəxti; Ular Sanga kərxi ittipək tüzdi. **6** Mana, Edom wə Ismaillarning qədirləri, Moab həm Hagriylar; **7** Gəbal, Ammon, wə Amalek; Filistiya həmdə Tur aħħaliliri, **8** Asuryəmu ularoja қoxuldı; Ular Lut oqullarıraqa yar-yelək bolup kalgən. (Selah) **9** San Kixon daryasında Midyanıylaroja, Siseraoja wə Yabinəq kəndək takəbil turojan bolsang, Ularqımu xundak kılqaysən; **10** Bular Ən-Dor yezsidası kırilojanidi, Yər üçün tizək-oolutka aylanıjanidi. **11** Ularning əmirlərinin Orəb wə Zeabkə, Ularning dəhijiliyini Zəbah, həm Zalmunnənaqa ohxax kılqaysən; **12** Qünki ular: «Hudanıq qımən-yaylaklärini özimizgə mültük kiliwalayı!» — dəp eytkən. **13** I Hudayim, ularını domilinidiojan kamışaqta, Xamalda uqurulmuş saman kəbi soruwətkəysən. **14**

Ot ormanlıqka tutaxkanoqa ohxax, Yalkun taçlarnı kəydürgəngə ohxax, **15** Sən yənə ularını borining bilən koçlıqıysən, Kara kuyuning bilən wəhimigə salqaysən; **16** Ularning Sening namingni izdixi üçün, Ularning yüzlərinə xərm-haya bilən qəmdürgəysən, i Pərvərdigar! **17** Ular nomustin əbədiy xərmənda bolsun, Jahənoqa raswa bolup yokitilsün. **18** Ular bilsunki, Naming Pərvərdigar bolqan Sanla pütkül jahəndiki Əng Aliy Bolqoqidursən.

84 Nəoymiqilerning bexioja tapxurulup, «Gittif»ta qelinsun dəp, Korahning oqulları üçün yezilojan kūy: — Makanlıring nekədər əzizdir, Samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar! **2** Jenim Pərvərdigarning höyliliriqa təxna bolup, Seçinip hətta əhalidin ketidi, Dilim wə ətlirim həyat Tənərgrigə talmırüp nida kılıdu; **3** Mana, hətta mubarək kuqkaqmu bir makanni tapkan, Kərlioqaqmu əzığə həm bala tuqidiojan uwa yasaydiojan jayni tapkan, — Yəni Sening kurbangahlıringdin, I samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar, — Mening Padixaḥim, menin Hudayim! **4** Sening eyündigə turuwatkanlar bahtliklur! Ular üzütsiz Seni mədhiyiləydu. (Selah) **5** Küq-kudriti Səndin bolqan kixi bəhəltiklər — Kəlbidə kətərüləmə yollar bolqanlar; **6** Yioşa wadisidin etkəndə, Ular uni bulaklıkka aylandurur; Barhək, küz yamoqurları uni bərikatlərə təlduridu. **7** Ular küqigəküq ulap mengiweridu; Hərbəri Zionoja yetip kelip, Hudanıq həzurında hazır bolidu. **8** I samawiy қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar, duayimni anglioqaysən; I Yakupning Hudasi, kulak salqaysən! (Selah) **9** Kara, i kalkınımız bolqan Huda, Əzüng məsih kılıqinining yüzügə iltipat bilən kariojin! **10** Qünki Sening höyliliringda etkən bir kün Baxka yərdə etkən ming kündin əladur; Rəzziləring qədirləridə yaxıqandın kərə, Hudayimming eyining bosuqisida turoqinim yahxidur. **11** Pərvərdigar Huda kuyax wə kalkandur, Pərvərdigar xapaşa wə xan-xəhrət bəhix etdi; Durus mangonlardin U hərkəndək iltipatlı həq ayimaydu; **12** Samawiy қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar, Bahtliklər Sanga tayanoqan insan!

85 Nəoymiqilerning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Korahning oqulları üçün yezilojan kūy: — Sən Əz zeminingoja iltipat kərsitip, Yakupni sürgünlükten kəyturoqanıding, i Pərvərdigar. **2** Həlkinqingə kəbihlikini kəqürüm kılıp, Barlıq gunahlırını yapkanıding. (Selah) **3** Sən pütün kəhringni işqingga kəyturuləp, Ojəzipingning əxəddiylikidin yanoqanıdingən. **4** Əmədi bizni Əz yeningoja kəyturoqaysən, i nijatlıkımız bolqan Huda! Bizgə bolqan aqıkingoja həy bərgəysən! **5** Sən bizgə əbədi əqəzplinəmsən? Əwlətdin-əwlədkiqə əqəzipingni sozamsən? **6** Həlkinq Əzüngdin xadlinixi üçün, Bizni kəytidin yengilişməsən? **7** Bizgə əzgərməs muhəbbitingni kərsətkəysən, i Pərvərdigar, Bizgə nijatlıkinqni ata kılqaysən! **8** Tənərgrigarning nemilərni dəydiqanlıqoja kulak salay; Qünki U Əz həlkigə, Əz memin bandılırlıqə aman-hatırjəmlikni sezleydi; Ular yənə hamakətlilikə kəytimsən! **9** Zeminimizdə xan-xəhrətning turuxi üçün, Dərħəkikət, Uningdin əymenidiojanlaroja Uning nijatlıkinqi yekindur; **10** Əzgərməs muhəbbət wə həkkikət əzara kerüti; Həkkaniyat wə aman-hatırjəmlik bir-birini seyxti; **11** Həkkikət yerdin ünüp qıkmakta, Həkkaniyat arxəldən karaydu. **12** Pərvərdigar bərikət beridu, Zeminimiz həsulini beridu; **13** Həkkaniyat Uning aldida mangidu, Uning kədəmlirigə yol hazırlaydu!

86 Dawutning duası: Kəlikingni mən tərəpkə tutkın, i Pərvərdigar, manga jawab bərgəysən; Qünki mən eziłgən

wa hajtmandurmən. **2** Jenimni saklıqaysən, Qünki mən Sanga məmindurmən; I Sən Hudayim, Sanga tayanoğan külungni kutkuzoysən; **3** Manga mehîr-xəpkət kərsətkəysən, i Rəb, Qünki mən kün boyi Sanga nida kılımən. **4** Kulungning jenini xad kılıqın, Qünki jenim Sanga talmırüp karyadyu; **5** Qünki Sən Rəb, mehriban, kaqürümqan Sən! Əzənggo iltija kılıqanlarning həmmisigə zor mehîr-muhəbbət kərsətküqidursən! **6** Mening duayimoja kulał salojoñ, i Pərvərdigar, Yelinixirimming sadasını anglioysən; **7** Beximoja kün qüxkəndə, Mən Sanga iltija kılımən, Qünki Sən manga jawab berisən. **8** İlahılar arısida Sening tangdixing yoktur, i Rəb; Kılıqan ixliringningmu təngdixi yoktur. **9** Sən yaratkan barlıq əllər kelip sening aldingda sajda kılıdu, i Rəb, Nämigni uluqlaydu. **10** Qünki Sən nahayıti büyüsən, Mejizilərni Yaratkuqidursən; Sən Hudadursən, yalouz Sənla. **11** Əz yolungın manga egətkəysən, i Pərvərdigar, Wa Sening həkikitingdə yürümən; Nämingoja hərmət-əyminxə boluxum üçün, kəlbimni pütün kılıqaysən. **12** Ya Rəbbim Huda, pütün kəlbim bilən Seni mədhəyişəyən, Əbadıl'əbad namingni uluqlaymən. **13** Qünki manga bolojan mehîr-muhəbbibing zordur, Sən təhtisaraning təgliridin jenimni kutkuzisən; (**Sheol h7585**) **14** I Huda, təkəbburlar manga karxi kətürüldi, Əxəddiyılarning jamaiti jenimni izdimakta, Ular Seni nəziriga alməydi! **15** Əmma Sən, Rəb, rəhimdir wə xəpkətlək İlahısan, Asanlıqqa aqqıqlanməysən, Mehîr-muhəbbət həm həkikət-sadakiting texip turidi. **16** Mən tərapka burulup, xəpkət kərsətkəysən; Əz külungoja küqüngni bərgəysən, Dediķingning oçlıni kutkuzoysən! **17** Manga eqmənləرنin uni kərüp hijil boluxi üçün, İltipatingni kərsitidiojan bir alamatni manga kərsətkin; Qünki Sən Pərvərdigar, manga yardəm kıldıng, Manga təsəlli berip kəlgənsən.

87 Korahning oqulları üçün yeziloğan kuy-nahxa: — Uning uli bolsa mukəddəs taqlardidur. **2** Pərvərdigar Zionning dərwazılırını seyidü, Yakupning barlıq makan-jaylidimmu əwzel kəridü; **3** Sening xəripinggə uluq ixlar eytilməsi, i Hudaning xəhiri! (Selah) **4** «Meni tonup bilgənlər arısida Raħab bilən Babilni tilə aliman; Mana Filistiya, Tur bilən Efiopiye; Mana bu adam xu yərda tuquluojan» — dəymən. **5** Bərhək, Zion toopruluğ xundak eytilidü: — «Bu adam, palanqı-pokunqi uningda tuquluojan, Həmmidin Aliy Boloquqining Əzi uni mustəhkəmləydi». **6** Həlk-köwməlni hatiriliginida Pərvərdigar: — «Bu xiki bu yərda tuquluojan» — dəp alahida hatirığa yezip koyidü. (Selah) **7** Nahxiqilar, ussulqilar xuni təng eytidü: — «Mening barlıq bulak-mənbələrim seningdidur!»

88 Korahning oqulları üçün yeziloğan kuy-nahxa: — Nəoymiqiləرنin bexioja tapxurulup, «Mahalat-leanot» ahəngida okulsun dəp, Əzrəlik Həman yazojan «Maskil»: — I Pərvərdigar, nijatlıkım bolojan Huda, Keqə-kündüz Sanga nala kılıp kıldı. **2** Duayim Sening aldingoja kirip ijabət bolsun; Nidayimoja kulał saloysən; **3** Qünki dərdlərdin jenim toyoqan, Hayatim təhtisaraşa yekinläxkan, (**Sheol h7585**) **4** Hangoja qüxtüwtəkənlər qatarida hesablinimən; Küqmədarı kuruoja adəmdək bolup kıldı. **5** Əlülər arisoja taxlanoqanmən, Kırılıp kəbridlər yatkılardək; Sən ularını yəna aslimaysan, Ular külüngdin üzüp elinip yırak kılınoqan. **6** San meni hangning əng tegigə, Zulmətlik jaylaroja, Dengizning qongkur yərliriga qəməndürdüng. **7** Kəhring üstümgə eçıq yüksək bastı, Barlıq dolğunliring bilən meni kiyinidng. **8** Məndin dost-buradərlirimni yıraklıxturdung; Ularnı məndin yirgəndürdüng; Mən qəmaloqanmən, həq qıkalmaymən. **9** Kezlimir azab-əkubəttin hırəlxəti; Hər kün Sanga nida kılımən,

i Pərvərdigar, Kollirimni Sanga kətürüp kəldim. **10** Əlüklərgə möjizə kərsitərsənmü? Mərhümlər ornidin turup Sanga təxəkkür eytarmu? **11** Əzgərməs muhəbbibing kəbridə bayan kılınlarmu? Həlakət diyarida sadıklik-həkikiting mahtilarmu? **12** Karamatlırlırga zülmətə tonularmu? Həkkəniylilik «untulux zemini»da bilinərmə? **13** Biraq mən bolsam, Pərvərdigar, Sanga pəryad kətürimən, Tang sahərdə duayim aldingoja kirdid. **14** I Pərvərdigar, nemigə jenimni taxliwetting? Nemigə jamalingni məndin yoxurdung? **15** Yaxlıkimdən tartip mən ezilgən, bimardurmən; Wəhəxətlirinqni kəruwerip həq halim kalmidi. **16** Kəhring üstümdin etti; Wəhəmilirinq meni nabut kildi. **17** Ular kün boyi taxxın sulidak meni orawaldi, Tamamən meni qəməndürdi. **18** Jan dostlirimni, aqçinilirimni meningdin yıraklıxturdung, Mening əziz dostum bolsa қarangoşuluktur!

89 Əzrahlıq Etan yazojan «Maskil»: — Pərvərdigarning əzgərməs muhəbbibini əbədiy kütlyəmən, Aqzımda dəwərdin-dəwərgiqə həkikət-sadakitingni ayan kılımən. **2** Qünki mən: Əzgərməs muhəbbət manggiğə tiklinip mangidu, Sən həkikət-sadakitingni ərxialada mustəhkəmləwatisən — dəp bildim; **3** Sən dedingki: — «Mən talliwalojinim bilən əhdə tützənmən; Kulum Dawutka kəsəm kıldım: — **4** Sening əwləndirməni məngəw dawam kıldırimən, Təhtingni əwlədint-əwlədka kərəp qıkımən». (Selah) **5** Həm asmanlarmı Sening möjizilirinqni fabriklaydu, i Pərvərdigar, Mükəddaslırning jamaitida ular həkikət-sadakitingni mədhəyişəydi; **6** Qünki asmanlarda Pərvərdigarning təngdixi barmu? Kudrat Igisining oqulları arısida Pərvərdigarə oħxaydiqan kim bar? **7** Təngrinən həywisi mukəddəslərning məjlisidikilərni kəttik titritidu, Uning ətrapidikilərning həmmisi üçün U korkunkuluktur. **8** I Pərvərdigar, samawiy koxunlarning Sərdarı bolojan Huda, Kudratlık Yah, Sanga oħxaydiqan kim bar? Ətrapidingə həkikət-sadakiting turukluktur. **9** Dengizning məorərəluki üstidin həküm sürisən, Dolkulular erkəxligəndə, sən ularını tinqlandırısan; **10** Rahabni elgündək yanjidingsən, Küqlük bilikinq bilən düxmənliringni tiripir kılıp tarkitiwetting. **11** Asmanlar seningki, yərəm Seningkidur, Jahən həm uningoja tolojan həmmini bərpa kıldıng. **12** Ximal wə jənubni, ularını yaratkənsən, Tabor wə Hərmon qoqqılıri namingni yangritip kütülər. **13** Kudratlık bilək seningkidur; Küqlük tərəf Sening kolung, ong kolung həm kətürülktür. **14** Təhtingning uli həkkəniylilik həm adaləttür, Muhəbbət həm həkikət-sadakət daim didaring aliddə mangidu. **15** Təntənə sadasını bilgən həlk bəhlilik; Ular Sening jamalingning nurida mangidu, i Pərvərdigar! **16** Ular namingda kün boyi xad bolar, Həkkəniylilikdə ular kətürüldi. **17** Qünki ularning kütqininq xan-xəripi əzüngdursən, Sening iltipating bilən münggüzim kətürüldi. **18** Qünki Pərvərdigar bizning kalkınımız, Isralidiki Mükəddas Boloquqi Xəhimbizdər. **19** Sən burun Əz memin bandənggə oqayıbanə alaməttə kerünüp səz kılıp xuni degenidingsən: — «Mən bir əzimət üstügə yardımimini kondurdum, Əl arisidim mən talliwalojan birsini kəturdum; **20** Kulum Dawutniaptim, Mükəddas meyim bilən Mən uni məsəh kılıp tiklidim. **21** Kolum uningoja yar boluxka bekitilgən, Bilikim uni küqləndiridü. **22** Düxmən uningdin həq alwan-selik almaydu, Paškəx adəm uni kistimaydu; **23** Bəlkı Mən rəkiblərinin uning aliddə yanğıymən, Uni eq kərgənlərni yar bilən yəksan kılımən; **24** Əz həkikət-sadakitim həm mehîr-muhəbbibing uningoja yar bolar, Həm Mening namim bilən uning müngküzi kətürüldü. **25** Mən uning kolini dengiz üstidə, Ong kolini daryalar üstidə koyıman. **26** U Meni qakirip dəydiki: — «Sən menin Atam, menin Təngrim, Nijatlıkım bolojan koram teximdursən!». **27** Mən yənə uni Mening tunji oqlum dəp, Dunya

padixahlıridın əng yuğurisi kılımən. **28** Mening muhəbbitməni uning üçün əbədiy kälđurımən, Mening əhdəm uning bilən məhkəm turidü; **29** Mən uning nəslini əbədiyləxtürimən, Uning təhtini asmanınñ künliridək dawam kälđurımən. **30** Mubada oqulları Təwrat-kanunumdin qıkip, Həkümürim boyığa yürmişə, **31** Bəlgilimilirimiñ buzsa, Əmrlerimə itaat kilmışa, **32** — U wakitta itətsizlikini tayak bilən, Gunahını yara-jarəhət bilən jazalaymən. **33** Lekin muhəbbitməni uningdin üzüp koymaymən, Həkikət-sadakitingə hiyanət kilmaymən; **34** Mən tüzgən əhdəmni əsla buzmaymən, Ləwlirimdin qıkkənlərini həq eżgərtmaymən. **35** Mən bir ketim pak-mukaddəslikimə kəsəm iqtim — Dawutka ətəti yalojan sezlimaymən: — **36** «Uning əwlədi əbadıy dawamlıxar; Uning tahti kez aldimdiki kuyax kəbi turar; **37** U kəbi mənggülük mustəhkəmlinər, Asmandiki turoqun guwahqıdək məzmut turar». (Selah) **38** Bırak Sən bularni qətkə kekjip, tenip kattığ: Sən məslih kıləjan padixaňka kəttik əzəzəpləndir. **39** Külung bilən tüzgən əhdidin waz kəqting, Uning tajini yərgə taxlap daqı təqküzdung. **40** Uning barlık tam-pasıllırını yikitip, Kəl'alırını harabilikkə aylandurdung. **41** Yoldin etüwatkənlərning həmmisi uni bulimakta, U barlık əxənləri alidda rəswa boldi. **42** Uni əzgənlərning ong kolini yüksəri kətirdüng, Pütkül düxmənlərini huxal kıldıng. **43** Bərhək, Sən uning kılıqining bisini kayrıwətting, Jəngdə uni tik turouzmiding. **44** Uning julalığını yokitip, Uning təhtini yarga eriüwettingsən. **45** Yaxlık künlirləri Sən kışkartıng, Uni hijalatka qəmdürdüng. (Selah) **46** Kəqanojqı, i Pərvərdigar! Əzüngni əbadıy yoxuriwerəmsən? Kəhring of kəbi mənggülük yanarmış? **47** Manga nisbətən, əmürning kis ikənlilikni əstə tutkin! Nemixküm barlık insan balılırını bihüdliyə yaratqənsən? **48** Kəni, kəysi adəm yaxap elümmi kərməydikən? U jenini təftisəraning qanggilidin kütkuzalamdikən? (Selah) (*Sheol h7585*) **49** Sən həkikət-sadakitingə Dawutka kəsəm iqtən, Awwalki mehîr-muhəbbətlər kəyərdə kälđi, ya Rəbbim? **50** Kulliring uqrawatkan məshirilərni yad ətkəysən, i Rəb — Mən iqimdə pütkül kūplük əllərning mazaklırını ketürüp yürimən — **51** Düxmənlirinəng Əzüng maslıh kıləjanın qədəmlərini ənqılık məshirilərinini, I Pərvərdigar, yad ətkəysən! **52** Pərvərdigaroja mənggülə təxəkkür-mədhiya kəyturulsun! Amin! Amin!

90 Hudanıng adımı bolajan Musanıng duası: — Ya Rəbbim, Sən barlık dəwrədə bizə makan bolup keliwatisən; **2** Taqlar wujudka kəlməstən burun, Sən yər wə aləmmi xəkilləndürməstən burun, Əzaldın əbadığıq Təngridursən. **3** Sən insanni tıprakka aylandurup: — «Hey, insan balılıri, kəytinqərlər!» — dəysən. **4** Mana, Sening nəzirində ming yil — Ətüp kətkən tününgüki bir kün, Tündiki bir jesaktur, halas. **5** Sən adəmlərni su taxşınıdak elip ketisan, Ular ətüp kətkən bir uykuđək, Tang sahərdə ünüp qıkkən ot-qepka ohxaydu — **6** Ətigində ular kekirip ünidü, Keqisi bolsa kesilip, solixip ketər. **7** Qünki biz oqəziping bilən yokaymız, Kəhring bilən dəkkə-dükkidə kəlimiz. **8** Sən kəbihliklirimizni kez aldingoja, Yoxurun kılmixlirimizni jamalingning nuri aldiqə koydung. **9** Barlık künlirimiz dərəqəziping astida ətüp ketidü, Yillirimizni bir uh tartıx bilənla tütgitimiz. **10** Əmrəmizning yilları yətmix yil, Maqdurımız bar bolsa saksan yil; Bırak ularning pəhri japa wə bihüdliktr; Hayat tezlik bilən üzər, Mana, biz uqup kattuk, **11** Sanga bolajan hərəmt-əyminxıning az-kəpəltikigə karap hesablinidiojan, Aqqiķıngning xidditini kim bilsün? **12** Xunga kənglimizden dənaliňka koyuximiz üçün, Künlirimizni sanaxın bizə egaştıysən! **13** Yenimizoja kəytıksən, i Pərvərdigar, Seni kəqanojqı...?! Kulliringoja rəhəm kıləysən! **14** Biziñi ətiganda əzgərməs muhəbbiting bilən kandurəqəysən; Undakta barlık

künlirimizdə külərni yangritip xadlinizim. **15** Sən bizni japaqə qəmən künlərgə asasən, Külpətni kərgən yillirimizə asasən yənə hursən kılójin! **16** Uluq ixliring kulliringoja kərungəy, Xanu-xəwkiting ularning oqullirijoju axkara boloqay! **17** Pərvərdigar Hudayimizning xerin mərhəməti üstimizdə boloqay, Kəlimizning ixlirini üstimizgə bərikətlək kıləysən, Bərhək, kəlimizning ixlirini bərikətlək kıləysən!

91 Əng Aliy Boloquning məhpiy jayida turoquji, Həmmigə kədirning sayisidə aramhuda yaxaydu. **2** Mən Pərvərdigarnı: — «Mening baxpanahım, Mening körönim; Mening Hudayım, Uningoja tayinimən» — dayman. **3** Bərhək, U kiltəkqinən tozikidin seni kütuldürdü, Xum waba-kəzadın həm halas etidü. **4** U pəyliri bilən seni yapıdu; Kanatlırlı astida panah tapisən; Uning həkikəti sanga kalkan həm istihkəmdur. **5** Sən nə kejdiki wəhəmidin, Nə kündüzi uquwatkan oktin, **6** Nə karangoçuluqta kəzgüqi wabadin, Nə qıx waqtida wəyrənqılık kıləquqi həlakattin korkmaysən. **7** Sening yeningda mingi yikilipli, Ong yekinqəda on mingi oqulap qırixsimi, Lekin bala-kaza sanga yekinlaxmaydu. **8** Sən pəkət kəzliring bilən bekipl, Pasıklärə berilgən jazanı kerisən. **9** Pərvərdigarnı panahım dəp bilgining üçün, Həmmidin Aliy Boloqunu makan kıləjining üçün, **10** Beoxingoja həq palakat qıxməydu, Həq waba qədirining yekinlaxmaydu. **11** U əzərixtirilrigə sening həkkində amı kılıdu, Xuning bilən ular pütkül yollırında seni saklaydu. **12** Ayiojinq taxka urulup katımsıli üçün, Ular seni kollarında kətürüp yürüdü. **13** Xir wə kobra yilan üstidin besip etisən, Arslan wə ajdihani dəssəp-qaylaysən. **14** «U Manga muhəbbitini baoqlıqanlıq üçün, Mən uni kutuldürümən; U namimni təl alopını üçün yukirida saklaymən. **15** U Manga nida kılıdu, Mən uningoja jawab berimən; Eqir kün uni baskında uning bilən billə boliman; Mən uni halas kılıp, izzət-hərmətə sazawər kılımən. **16** Uzak emür bilən uni kandurımən, Həm niyatlıkimini uningoja kərsitimən».

92 Xabat künü üçün bir küy-nahxa: — Pərvərdigaroja təxəkkür eytix, Namingni kiyiləx əladur, i Həmmidin Aliy Boloqui! **2** Əzgərməs muhəbbitingni səhərdə, Keqilərdə bolsa, həkikət-sadakitingni jakarrax, **3** On tarlık saz wə rawabni qelip, Qiltar bilən mungluk ahəngda qelix əladur! **4** Qünki Sən Pərvərdigar, Əz kıləjining arkılık meni hursən kıldıng, Kolliringning kıləjanları bilən mən rohlinip nahxa etimən. **5** Pərvərdigar, kıləjan ixliring nemidegan uluqdır! Oyliring nəhayati qongqurdur! **6** Biqəm xixi buni bilməs, Həmaqət buni qıqxənməs, **7** Rəzillər ot-qeptək ayniqənda, Kəbihlik kıləqəqlərlərning həmmisi gülləngändə, Mənggülə halak bolup ketidioqlar xulardur! **8** Lekin Sən, i Pərvərdigar, əbəd'əbəd üstün turisən. **9** Qünki mana düxmənlirin, i Pərvərdigar, Mana düxmənlirin yokılıdu; Barlık kəbihlik kıləqəqlərlər tiripirən kiliwetilidü! **10** Münggüzümni yawayi bukiningidək ketürisən; Bexim yengi may sürkəp, məsih kılınidü. **11** Meni kəst kıləjanlarning [məqəlibiyyitini] ez kezum keridü; Manga kərxilixikkə kəzəjaləjan razıllıq kıləqəqlərlərning [tən bərgənlilikinim] külükim anglaydu. **12** Həkkaniy adəm horma dərihi kəbi gülləp-yaxnaydu; U Liwandiki kedə dərihidək esidü. **13** Pərvərdigarnıng eyigə tikilənlər, Hudayimizning höylilirida güllinidü; **14** Ular kəriqandımı yənə mewə beridü, Suluk həm yexil ular; **15** Xuning bilən ular Pərvərdigar durustur, dəp ispatlaydu; U mening kəram teximdur, Uningda həq nahəklək yoktur!

93 Pərvərdigar həküm süridü! U həywətni kiyim kılıp kiyən; Pərvərdigar kiyən, U belini kudrat bilən baqlıqjan; Bərhək, xunga dunya məzmut kılınojan, U təwərənməs əsla. **2** Sening tahting kədimdila bərpə kılınojan; Sən əzəldin bar bolouqışın! **3** Kəlkün-taxxınlar ez sadasını ketürdi, i Pərvərdigar, Kəlkün-taxxınlar ez sadasını ketürdi! Kəlkün-taxxınlar uroqarı dolğunlarını yükri ketürdi! **4** Kep sularning xawqunliridin, Dengiz-okyandiki kudratlık dolqunlardın, Üstün turojan Pərvərdigar kudratlıktır! **5** Sening agah-guwahlıklıring nemidegən ixənqliktur! Künlər yok bolouq, i Pərvərdigar, Əyungga pak-mukəddəslək əbadıl'əbəd rawadur.

94 I itikamlar aloquqi Təngri, Pərvərdigar! I intikamlar aloquqi Təngri, parlıqoysən! **2** Kətürlügin, Əzüngi kətürgin, i jahənni Sorak Kiloquqi, Maqrurlarqa jazasını bərgin! **3** Qaşanojqıqə rəzillər, i Pərvərdigar, Qaşanojqıqə razillər təntəna kılıp yürüweridü? **4** Qaşanojqıqə hakawurlarqa səzləp walakxiyu, Kəbihlik kiloquqıllarning həmmisi yoojan gəp kılıp yürüridü? **5** Ular həlkinqni ezip, i Pərvərdigar, Sening mirasingoja jəbir-japa salmakta. **6** Tul ayal wə qerip-musapirlarnı kırıp, Yetim-yesirənləri əltürüp: — **7** «Yah, kərməydu», «Yakupning Hudasi kengil bəlməydu», — dəydu. **8** Silər kengül koyungalar, i əlning hamakətləri! Əhmaklər, kaqan dana bolisilər? **9** Kulaknı tikligüçinən Əzi anglimamdu? Kożni Yasişquqining Əzi kormamdu? **10** Əllərni tərbiyiləməgi, Insanoq ağıl-bilim egətküqinən Əzi adəmni əyibliməndü? **11** Pərvərdigar insanning oy-hiyallirining tutamı yoklukını bili. **12** San tərbiyiləgən adam bəhtliktür, i Yah, Yeni San Təwrat-kanunundan ağıl egitidiqən kixi bəhtliktür! **13** Xundak kılıp, taki pasıklär üçün orək kolanoquq — Sən uni yaman künldərin hatırjəm saklaysən. **14** Qünki Pərvərdigar Əz həlkini tərk etməydi, Yaki Əz mirasidin waz kəqməydi. **15** Qünki həküm-pərman hökükkə həman adalatkə kəytidü, Barlıq dili duruslar bolsa, uning kaynidin mangidü. **16** Mən üçün yamanlar bilən қarxılıxıq kim ornidin turidü? Mən üçün əbihilik kiloquqlar bilən қarxılıxıq kim məydanoqa qıkıldı? **17** Əger Pərvərdigar manga yardımda bolmojan bolsa, Jenim baldur qıkıp sükit diyarida yatar idi. **18** Ayojın putlixay deginidə, Əzgarməs muhabbiting, i Pərvərdigar, meni yelidi. **19** Iqimdirki köpligən qəmən-əndixilər arısında, Sening tasalliliring jenimmi seyündürdü. **20** Insapsızlıknı kanunoqa aylanduridiojan, Aq kəz olturojan bir taht, Sən bilən alakıda bolamdu? **21** Ular həkkaniylarning jenioja hujum kılıxka yoqılıdu, Bigunah kanni tekidojan həkümlərni qıckarmaqta. **22** Birak Pərvərdigar menin ezig korojinim bolidü; Hə, menin Hudayim panah Koram Teximdur. **23** U ularning əbihilikini ez bexioqa salidü, Ularning ez yawuzlukları bilən ularni üzüp taxlaydu, Bərhək, Pərvərdigar Hudayımız ularni üzüp taxlar.

95 Kelinglər, Pərvərdigarnı yangritip kütülaylı, Nijatlıkimiz bolovan Koram Teximizoja təntəna kılıyalı! **2** Taxəkkürlər bilən uning aldioja keləyi, Uningoja küylər bilən təntəna kılıyalı! **3** Qünki Parvərdigar — böyük bir ilahı, Pütkül ilahılar üstidiki büyük bir Padixahtar. **4** Yeraning taglıri Uning kolididur, Taqlarınq qoçkılırim Uningkidur. **5** Dengiz Uningki, U uni yaratkan, Kurulkulknı Uning kolları xəkilləndürdi. **6** Kelinglər, Uningoja bax urup sejdə kılıyalı, Pərvərdigar Yaratkuqımız alidda tiz pükəlyi! **7** Qünki U bizning Hudayimizdur, Biz bolsaq Uning yayılıkiddi halk, Uning koli bakidiojan koylarımız. Bugün, əger Uning awazını anglisanglar, **8** Əyni qaqlarda Maribahda bolqandək, qəl-bayawandıki Massahda bolovan kündək, Yürikinglarnı jahıl kilmanglar! **9** Mana xu yerdə

ata-bowiliringlar Meni sinidi, ispatlıdı həm kılójinim kərdi. **10** Mən kırık yıl xu dəwdənizarınizar bolup: — «Bular kənglidə adaxkən bir həlkətər, Mening yollarımını həq bilip yətmigən» — dedim. **11** Xunga Mən qəzəplənin kəsəm iqip: — «Ular hərgiz Mening aramgahimoja kirməydu» — dedim.

96 Pərvərdigarə qədəm atap yengi nahxa eytinglar! Pütkül yər yüzü, Pərvərdigarnı küyləngərlər! **2** Pərvərdigarə qədəm nahxa eytinglar, namiqə taxəkkür-mədhiyə kəyturunglar, Nijatlıkinı hər künə elan kilingərlər! **3** Uning xan-xəhrətinin əllər arısında, Uning mejizilərini barlıq həlkər arısında jakarlanglar! **4** Qünki Pərvərdigar uluc, zor mədhiyələrə layikdər! U barlıq ilahıların üstün, Uningenin korkux keraktır; **5** Qünki barlıq həlkələrin ilahıları — Butlar halası, Birak Pərvərdigar asman-palaknı yaratkandur. **6** Xanu-xəwkət wə həywət Uning alidda, Mukəddəs jayida kudrat wə güzəllik kerünidü. **7** Pərvərdigarə [təəllükini] bərgəysilər, i əl-kəbilələr, Pərvərdigarə qədəm xan-xəhrət wə kudratni bərgəysilər! **8** Pərvərdigarə Əz namiqə layik xan-xəhrətni bərgəysilər; Səwoğ-salam elip höyliliriqə kiringərlər! **9** Pərvərdigarə pak-mukəddəsləkliknən güzəllikidə sajdə kilingərlər; Pütkül yər-yüzü, Uning alidda titrəngərlər! **10** Əllər arısında elan kilingərlər: — «Pərvərdigar həküm süridü! Xunga mana, dunya məzmut kılınojan, u təwərənməs əsla. U adilliğin bilən həlkələr üstidə həküm qıkırdu. **11** Asmanlara xadlansun, yer-jahən hux bolsun, Dengiz-okyana wə uningoja tolojan həmma qukan selip jux ursun! **12** Dalalar həm ulardıki həmma yarışın! U qəoqda ormandıki pütkül dərəhlər Pərvərdigar alidda yangritip nahxa eytidü; **13** Qünki mana, U kelidü! U jahənni sorak kılıxka kelidü; U aləmni adilliğ bilən, Həlkələrin Əz həkikət-sadəkətində sorak kılıdu.

97 Pərvərdigar həküm süridü! Yər-zemin hux balsun, Kəpligən arallar xadlansun! **2** Bulutlar wə karangojuluk Uning atrapididur, Həkkəniyat wə adəlat tahtining ulidur; **3** Uning alidda ot yalkınlı yürüdü, Ətrapçı dükənlərini keydürüp taxlaydu; **4** Uning qakmaklıları jahənni yoruttu, Yər buni körüp titrap kətti; **5** Pərvərdigarning alidda, Pütkül zeminning igisining alidda, Taqlar momdək erip ketidü. **6** Asmanlar Uning həkkəniyatını jakarlaydu, Barlıq həlkələr Uning xan-xəripini kəridü. **7** Oyma həykəllərgə qoqunojanlar, Butlar bilən mahtinip yürgüqilərning həmmisi uyatta ələndü. Barlıq ilahılar, Uningoja sajdə kilingərlər! **8** Sening həkümlürlərə səwəbidi, i Pərvərdigar, Zion anglap xadlandı, Yəhuda kızılıri hux boldı. **9** Qünki San Pərvərdigar pütkül yər yüzü üstidiki əng aliysidursən; San barlıq ilahıların nəkədər yukirdursən! **10** Pərvərdigarnı seygənlər, yamanlıktın nəprətlininqlər! U memin bəndilirininq jenidin həwər alidü, Rəzillərning qanggilidin halas kılıdu! **11** Həkkəniyat üçün nur, Dili duruslar üçün xadidlik teriloqandur; **12** Pərvərdigardin xadlininqərlər, i həkkəniyərlər, Uning pak-mukəddəsləkini yad etip taxəkkür eytingərlər!

98 Dawut yəzən kön: — Pərvərdigarə qədəm atap yengi nahxa eytingərlər; Qünki U karamət mejizilərni yarattı; Uning ong koli həm mukəddəs biliki Əziga zəpər-nijat kəltəndür. **2** Pərvərdigar Əz nijatlıkinin ayan kıldı; Həkkəniyatını əllərning kez alidda axkara kərsəti. **3** U Israel jəmatığa bolovan mehribənətini həm həkikət-sadəkətini esiga aldi, Zeminning qət-yakılırim Uningimizning nijatlıkinin kərdi. **4** Pərvərdigarə qədəm awazinglərini kətürüngərlər, pütkül yər yüzü; Təntəna kılıp awazinglərini kətürüngərlər, nahxa eytingərlər! **5** Pərvərdigarə qədəm qiltar qəlip nahxa eytingərlər, Qiltar bilən, kuyning sadası bilən! **6** Kanay həm sunay awazlırları bilən, Padixahtar bolovan Pərvərdigar

aldida təntənə kilinglər; **7** Dengiz-okyan həm uningoşa tolojan həmmə jux urup, Jahən həm uningda yaxawatlıqlar xawqunlusun! **8** Kəlkün-taxkınlar qawak qalsun; Pərvərdigar aldida taqlar köxulup təntənə kılıp nahxa eysun; **9** Qünki mana, U yənni sorak, kilişkə kelidü; U aləmni adillik bilən, Həlkələrni Əz həkikət-sadakitdə sorak kılıdi.

99 Pərvərdigar höküni süridül Halklar titrisun! U kerublar otturısida olturnidü; Yər-jahən zilzilə kəlsün! **2** Pərvərdigar Zionsda büyütür, U barlıq həlkələr üstidə turidiojan aliyydur. **3** Ular uluq wə sūrlük namingni mədhiyləydi; U pak-mukəddastur! **4** Padixañning kudriti adalatka beoçixlanoğandur; Əzüng durusluknı məhkəm ornatıqənsən; Sən Yakup arısında adalat wə həkkənayıt yürgüzən. **5** Pərvərdigar Hudayimizni uluoqlanglar! Təhtipəri aldida egilip səjdə kilinglər — U mukəddəstur! **6** Uning kahınları arısında Musa wə Hərun bar idi, Namini qəkirojanlar iqidə Samuilmu hazır idi; Ular Pərvərdigaroja iltija kılıp, qakırdı, U ularqa jawab bərdi. **7** Huda bulut türvükidə ularqa sezlidi; Ular U tapxurojan agah-guwaħħliklaroja həm nizam-balgilimigə əmal kiliçatti. **8** Pərvərdigar Hudayımız, Sən ularqa jawab bərding; Yaman kilmixlirioja yarixa jaza bərgən bolsangmu, Sən ularni kəqürgüq ilah iding. **9** Pərvərdigar Hudayimizni uluoqlanglar! Uning mukəddəs teojaña egilip səjdə kilinglər! Qünki Pərvərdigar Hudayımız mukəddastur!

100 Təxəkkür eytix üçün yezilojan küy: — I pütkül yər-jahən, Pərvərdigaroja awazinglərni ketürünglər! **2** Huxallik bilən Pərvədigarning hizmitidə bolunglar, Huzurioja təntənə-nahxilar bilən yekinlixinqlər! **3** Bilip koyunglarki, Pərvərdigar hək Hudadur; Bizni yaratkan Uning Əzidur, biz əməs! Biz uning həlkələrdürüm, Əz yayılıkda bacğıan koylirdürüm. **4** Dərwazilirioja təxəkkür eytixlər bilən, Høyilirioja mədhiyələr bilən kiringlər; Uni mədhiyiləp, namioja taxakkür-mədhiyələr bilən kiringlər; Üni mədhiyiləp, namioja taxakkür-mədhiyələr bilən kiringlər! **5** Qünki Pərvərdigar mehribandur; Uning mehîr-muhəbbiti əbadıl-əbadıqə, Uning həkikət-sadakiti əwladtın-əwladkığındır!

101 Dawut yazojan küy: — Mən eżgərməs muhəbbət həm adalat toqəruluk nahxa eytimən, Seni, i Pərvərdigar, nahxilar bilən küyləmən. **2** Mən mukəmməl yolda ehtiyat bilən ix kərimən; Sən qaşanmu yenimoja kəlisən! Əz ey-ordamda sap kengül bilən yürimən. **3** Həq pasık nərsini kez aldimoja kəltürməyən, Yoldın qətniqanlarning kilmixlirioja nəprətlinimən; Bundaklar manga həq yepixmas asla. **4** Əgri kengül meningdin yırak ketidü, Həq rəzzilikni tonuqum yoktur. **5** Kimki əz yekiniining kəynidin təhəmat kəlojan bolsa, Mən uni yokitimən; Nəziri üstün, dili təkəbbur adəmni mən siqdurmamışım; **6** Kəzərim zemindiki məminlərdidur, Ular ordamda mən bilən billə tursun! Kim mukammal yolda mangsa, u menin hizmitimdə bolidü. **7** Aldamqılık yürgüzənlərinən ey-ordamda orni bolmayıdu, Yalojan sezlığənlər kez aldimda turmayıdu. **8** Pərvədigarning xəhəridin yamanlık kəloquqlarını üzüp taxlax üçün, Hər səhərdə zemindiki barlıq rəzil adəmlərni yokitimən.

102 Ezilgənning duasi: U һələdin kətkəndə, dad-pəryadını Pərvərdigar aldişa təkkəndə: — Duayimni anglioşaysən, i Pərvərdigar; Pəryadim aldingə yetip kirsun! **2** Yüziñni məndin qaqrımıqaysən; Kisiolan künümündə manga kulaq saloşaysən; Mən nida kəlojan kündə, manga tez jawab bərgin! **3** Mana, künərim is-tütəktək tügəp ketidü, Ustihanlırların otun-qooqlarоja ohxax kəydi! **4** Yürikim zəhmə yəp qəpler hazan

bołqandək kərup kətti, Hətta nenimni yeyixni tutudum. **5** Mən aħu-zar tartkanlığimdin, Ətlirim sünġəklirimə qaplıxip կaldi. **6** Qel-bayawandiki sakıjkuxtək, Wəyrənqılıqta konup yürgən hūwkuşka ohxaymən. **7** Uhlimay səgək turup kəzəttimən; Əzgəzde yaloqzə kəlojan kuxqaq kəbimən. **8** Düğmənlərim kün boyi meni mashıra kılmakta, Meni həkərətligilər ismimni lənet ornida ixlətmakta. **9** Kəhřing həm aqqiking tüpəylidin, Külni nan dəp yewatimən, Iqimlikimni kez yexim bilən arilaxturimən; Qünki Sən meni kətürüp, andin yərgə urdung. **11** Künlirim kuyax uzartkan kələnggidək yokulay dəp կaldi, Əzüüm bolsam qeplər hazan bołqandək kərup kəttim. **12** Lekin Sən, Pərvərdigar, əbədiy turisən, Sening nam-xehriting dawrdin-dəwrgiqidur. **13** Sən ornungdin turisan, Zionqa rəhİM sən; Qünki uningoşa xəpkət kərsitix wakti կaldi, Hə, wakıt-saiti yetip կaldi! **14** Qünki kulliring uning taxliridin hursənlik tapidü, Həm tuprikijoju iqini aoritidü; **15** Əllər Pərvədigarning namidin, Yər yüzidiki xahlar xan-xəripingdin əymindidü. **16** Mana, Pərvərdigar Zionsi kəytidin kuroqanda, U Əz xan-xəripidə kərənidü! **17** U qərib-miskinning duasıqə etibar beridü; Ularning duasını hərgiz kəmsitməydi. **18** Bular kəlgüsü bir əwlad üçün hatirilinidü; Xuning bilən kəlgüsida yaritildiqliq bir həlkə Yahni mədhiyələydi; **19** Qünki U əsirlərning ah-zarlırını anglay dəp, Əlüməgə buyruqlarınları azad kılıy dəp, Egizdiki mukəddas jayidin engixip naşər saldı, Əxrlərdən Pərvərdigar yərgə karidi; **21** Xundak kılıp, ular Pərvədigarning hizmitidə bolayı degəndə, Yəni əl-mamlikətlər jəm yiojilojan waktida — Pərvədigarning nami Zionsda, Uning xərəpliri Yerusalemdə jakarlinidü! **23** Birak U meni yolda maqdursızlandırup, Künərimni kışkartı. **24** Mən: «Təngrim, emrümning yerimida meni elip kətəmal» — dedim. — «Sening yillirin dawrdin dəwrgiqidur, **25** Sən yənni almışkintinə bərpa kılıqansan, Asmanları həm kolliring yasiqəndur; **26** Ular yok bolup ketidü, Birak Sən dawamlıq turiwerisən; Ularning həmmisi kiyimdək konırap ketidü; Ularnı kona ton kəbi almaxtursang, Xunda ular kiyim-keçək yənggülxəngəndək yənggülxinidü. **27** Birak Sən eżgərmigüçidürsən, Yillirinən tamamı yoktur. **28** Kulliringning balılırimu turiweridü, Ularning əwlədi huzuringda məzmut yaxaydü!».

103 Dawut yazojan küy: — Pərvərdigaroja təxəkkür kəytur, i jenim; I pütin wujudum, Uning mukəddəs namioja taxəkkür kəytur! **2** Pərvərdigaroja təxəkkür kəytur, i jenim, Untuma uning barlıq mehribanlıq-barikətlərini; **3** U pütkül kəbihlikliriojinə kəqüridü, Barlıq kesəlliringga dawa kılıdu; **4** Həyatengni həngdin hərlükə kətkuzidü, Bexingoja mehîr-muhəbbət həm rəhimbilliklərini taj kılıp kiyüzdü. **5** Kənglüngin nəzunəmetlər bilən kəndridü; Yaxlıqıng bürkütningidək yengilinidü. **6** Pərvərdigar barlıq eziłgənlər üçün həkkənayıt həm adalatni yürgüzidü; **7** U Əz yollırını Musaqa, Kiloqanlırını Israillarqa namayan kəlojan. **8** Pərvərdigar rəhimbil wə xəpkətlirkur, U asanlıqə aqqıqlanmaydu, Uning mehîr-muhəbbəti texip turidü. **9** U uzuñojqə əyibləwərməydi, Yaki ta mənggüę qəzipidə turiwərməydi. **10** U bizgə gunahlırimizə karita muamilidə bołqan əməs, Bizgə kəbihliklirimizgə karita tegixlikini yandırıqan əməs. **11** Asman yerdin qanqılık egiz bolsa, Uningdin korkidiojanlaroja bołqan muhəbbətimu xunqılık zordür. **12** Xərk ojarbın qanqılık yırakta bolsa, Bizdiki asiyliklərnimi xunqə yıraklxaturdi. **13** Ata balılırioja kəndak keyüngən bolsa, Pərvədigarmu Əzidin korkidiojanlaroja xundak mehribandur. **14** Qünki U Əziz bizning jismimizni biliđ, Tupraktın ikənlilikimizi U esigə alidü. **15** İnsan bolsa — uning künərları ot-qepkə

ohxaydu, Daladiki giuldak ünüp qikip qeqqləydi; **16** Uning üstidin xamal uqup etidi, U yok bolidu, aşıly makaniyu unı kayaşa tonumadyu. **17** Lekin Əzidin korkidioşanlaroja, Əz əhdisiga wapa kilojanlaroja, Kərsətmilirini orunlaş üçün ularnı eside tutkənləroja, Pərvərdigarning mehri-muhabbiti əzəldin əbadiqiça, Həkkənayıti əwladtnı əwladlırigiçidur. **19** Pərvərdigar təhtini erxtə kurojan, Uning səltənəti həmmining üstidin həküm süridü; **20** I sezikə kulaq saloşqu, Kalamini ijrə kiloşqu, kudriti zor bołożan Uning pərixtili, Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyə kəyturungular! **21** I silər, Uning barlık əxunluları, Iradisini ada kiloşqu himzəkarları, Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyə kəyturungular! **22** I, Uning barlık yasoşanları, Həkükümləqliki astidiki barlık jaylarda Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyə kəyturungular! I meninqenim, Pərvərdigaroja təxəkkür kəytur!

104 Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyə kəytur, i menim! I Pərvərdigar Hudayim, intayın uluoşsan; Xanu-xəwkət wə həywət bilən kiyingənsən; **2** Libas bilən pürkəngəndək yoruklukka pürkəngənsən, Asmanlarnı qədir pərdisi kəbi yayoqənsən. **3** U yukiriki rawaklirinə limlirini sularoja ornatkan, Bulutlarnı jäŋ härwisi kılıp, Xanalı qanatlıri üstida mangidu; **4** U pərixtili xamallar, Hızmətkarlarıni ot yalkuni kılıdu. **5** Yəni U ulları üstigə ornatkan; U əsla təwrinip kətməydü. **6** Libas bilən orloqandək, uni qongır dengizlər bilən orloqənsən, Sular taoqlar qoşkılırları üstida turdi. **7** Sening tənbilinq bilən sular bədar qəfti, Güldürməmənginq sadasidin ular tezdiñ yandi; **8** Taoqlar ərləp qıktı, Wadilar qüxüp kətti, [Sular] Sən bekitkən jayoja qüxüp kətti. **9** Ular texip, yəni yəna qəplimisun dəp, Sən ularoja qəklimə koyoqənsən. **10** [Təngri] wadılarda bulaklarnı ekip uroqutidu, Suluri taoqlar arısida akıdu. **11** Daladiki hərbir janiwaroja ussuluk beridu, Yawayi exəklər ussuzlukını kanduridu. **12** Kəktiki əxuları ularning boyida konidu, Dərah xahlıri arısida sayradu. **13** U yukiridi rawakliridin taoqlarnı suojırıdu; Yər Sening yasoşanlıringinq mewiliridin əndurulidu! **14** U mallar üçün ot-qəplərnı, İnsanlar üçün kektatlarnı estiridu, Xundakla nanni yərdin qıkırdı; **15** Adamning kənglini hux kılıdoşan xarabnı, İnsan yüzünü parkırıtlıqan mayni qıkırdı; Insanning yürükgənə bilən kūwwət beridu; **16** Pərvərdigarning dərəhliri, Yəni Əzi tikkən Liwan kədir dərəhliri [su iqiş] kanaatlinidu. **17** Ənə axular arısioqa əxular uwa yasaydu, Ləylək bolsa, arqa dərəhlirini makan kılıdu. **18** Egiz qoşkilar taoq eñkilirinə, Tik yarlar suoqlurların panahı bolidu. **19** Pəsillərni bekitmək üçün U aynı yarattı, Kuyax bolsa petixini bilidu. **20** San karangoşuluk qüxürəsən, tün bolidu; Ormandıñ janiwarlarning həmmisi uningda xipir-xipir kezip yürüdü. **21** Arslanlar olja izdəp hərkiraydu, Təngridin ozuk-tülük sorixidu; **22** Kuyax qıçıqla, ular qekinidu, Kaytip kirip uwilirida yatidu. **23** Insan bolsa eza ixioşa qıkıdu, Ta qəkinqə mehnətə bolidu. **24** I Pərvərdigar, yasoşan hərhil nərsiliring nəkədar keptir! Həmmisini həkmət bilən yaratkənsən, Yər yəzi ijtət-baylıklıring bilən toldi. **25** Ənə büyük bipayan dengiz turidu! Uningda san-sanaqsz oquz-oquz janiwarlar, Qong wə kiqik həyvanlar bar. **26** Xu yərdə kemilər ətətnaydu, Uningda oynaklısun dəp sən yasoşan leviatanı bar; **27** Wəktidə ozuk-tülük bərgin dəp, Bularning həmmisi Sanga kəraydu. **28** Ularoja bərginində, teriwalidu, Kolungni aqkinqində, ular nazunəmətlərgə toyidu. **29** Yüzüngni yoxursang, ular dəkkə-dükkigə qüxitidu, Roħlırını alsang, ular jan üzüp, Yəna tuprakka kəytidu. **30** Rohingni əwətkinində, ular yaritili, Yər-yəzi yengi [bir dəwər bilən] almixinidu. **31** Pərvərdigarning xan-xəhrəti əbədiyydur, Pərvərdigar Əz yaratkənlərinin hursən bolidu. **32** U yərgə bakşınınada, yər

titrəydi, Taqlarоja təgkinidə, ular tütün qıkırdı. **33** Həyatla bolidikənəmən, Pərvərdigaroja nahxa eytimən; Wujudum bolsila Hudayimni küyləyim. **34** U sürgən oy-hiyallirimdin seyünsəl Pərvərdigarda huxallinimən! **35** Gunahkarlar yər yüzidin tütütilidü, Rəzillər yox bolidu. I menim, Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhiyə kəytur! Həmdusana!

105 Pərvərdigaroja təxəkkür eytinglər, Uning namini qıkırp iltija kılınqlar, Uning kılqanlırını həlkər arısida ayan kılınqlar! **2** Uningço nahxilar eytip, Uni küçənlərlər; Uning pütkül karamət mejiziləri üstidə seçinip cyliningər. **3** Mükəddəs namidin pəhərlinip danglangalar, Pərvərdigarnı izdigiqlərning kengli xadlangsın! **4** Pərvərdigarnı həmdə Uning küçini izdəngər, Didar-huzurunu tohtımay izdəngər. **5** Uning yaratkan mejizilərini, Karamət-alamatlırinə həm aqzidin qıkkən həkümlərini əstə tutungular, **6** I Uning kuli İbrahim nəslə, Əzi tallıqənlərini, Yakupning oğulları! **7** U, Pərvərdigar — Hudayimiz, Uning həkümləri pütkül yər yüzididur. **8** Əzi tützənə əhdisini əbədiy yadida tutidu — Bu Uning ming əwlədkiqə wədixləxkən sezidur, — **9** Yəni İbrahim bilən tützənə əhdisi, İshəkkə içkən əsəmidur. **10** U buni Yakupkımı nizam dəp jəzmləxtürdi, Israiloja əbədiy əhdə kılıp berip: — **11** «Sanga Kənaan zəminini berimən, Üni mirising bolən nesiwəng kılımın», — dedi, **12** — Gərqə xu qaçdır ularıng sani az, Etvaroja elini möqəşən, xu yərdiki müsapırlar bolsimus. **13** Ular u yurttin bu yurtka, Bu əldin u əkbəliləgə kezip yürdü; **14** U heqkimning ularnı ezixiga yol koymidi, Ularnı dəp padixaħħalarojumu tənbih berip: — **15** Mən məsih kılqanlırimoja təqmə, Pəyoġembərləriməngə yaman ix kılma! — dedi. **16** U axu yurtka aqarlıqlıni buyruđi, Tırək bolən ax-nanni kürutuwətti. **17** U ulardin burun bir adəmni əwətəknidi, Yüsüp kuli kılıp setilojanı. **18** Uning putluları zənjirdə aqordi, Uning jeni temürə kirip kisildi; **19** Xundaqla ta eziqə eytilqəmə wəhiy əməlgə axurulouq, Pərvərdigarning sez-kalamı uni sinap tawlidı; **20** Pirəwn adəmlirini əwətip uni boxatķuzdi, Kowmlarning həkündəri uni hərlükka qıçırdı. **21** Uni eż ordisioja oqojdar kılıp koydi, Pütün mal-müllığa baxlı kılıp tayinləp, **22** Əz wəzirlerini uning ihtiyyarida bolup tarbijilinixkə, Aksakkallarıqə danalıq egitixkə tapxurdi. **23** Xuning bilən Israel Misirə qəldi, Yakuplar Həmning zəminida musapir bolup yaxidi. **24** [Pərvərdigar] Əz həlkini kəp nəsillik kılıp, Əzgögülərindən külliük kıldı. **25** U [Misirliklərning] kəlbidə Əz həlkigə nəprət hasil kıldı, Ularını Əz kullirioja hıylə-mikirlik boluxka mayıl kıldı. **26** U Əz kuli bolən Musanı, Əzinining talliqini Harunni yollidi. **27** Ular [Misirdə] ilahiy alamatlırni ayan kılıp, Həm zəminida uning mejizilərini ornattı. **28** Pərvərdigar karangoşulukni əwətip, [Zəminini] zulmətə kaplıtiwətti; [Misirliklər] Uning əmrığı karxi turojan əməsmü? **29** U ularning sulurini kənoşa andurdu, Beliklirini kürutuwətti. **30** Ularning yərlərini mizmiz pakılar bastı, Xah-əmirlirininq hujirılırioju ular tolup kətti. **31** U bir sez bilənla, oquz-oquz qiwınlardan besip kəldi; Həmmə bulung-puqkaklarda oqing-oqing uqar qümüllilər. **32** U yamojuring orñoja məldür yaqdurup, Bu zəminoja yalkunluk ot qüxiirdi. **33** U üzüm tallırını, anjur dərəhlirini urdi, Zemindiki dərəhlirini sunduruwətti. **34** U bir sez kilixi bilənla, qekətkilər kəldi, Sansız yutkur həxarətlər mizildap, **35** Zəminida bar bolən giyahları yutuwətti, Etzlarning barlık hosullarını yəp tütgətti. **36** [Ahirdə] zeminidiki barlık tunji tuquloqlarını, Ularning orurı bolən birinqi oçul balılırlarını kırıwtı. **37** Əz həlkini bolsa, altun-kümüxlərni ketürgütüp qıçırdı, Kəbiliirlərə birsimi yiklip qüxüp kalojını yok. **38** Ularning qıkkinoja Misir huxal boldı, Qünki ularning wəhimisi [Misirliklərə]

güxti. **39** U ularoja bulutni sayiwən boluxka, Otni tündə nur boluxka bərdi. **40** Ular sordi, U bədinilərni qıckardı, Ularnı samawiy nan bilən kandurdi. **41** U taxni yardı, sular bulduklap qıktı; Kakaslıktı dəryadək aqtı. **42** Qünki U bərgən mukəddəs sezini, Əz külü İbrahimini astə tutti. **43** U həlkini xad-huramlıq bilən, Əz talliojinini xadiyana təntənilər bilən [azadlıkkə] qıckardı. **44** U ularoja əllərning zemirlərini berip, Ularnı həlkələrning əjir-mehnətlirigə müvəssər kıldı, **45** Bu, ularning Uning bəlgilimilirini tutup, Қanunlarioja itatə kılıxi üçün idi! Həmdusana!

106 Həmdusanal Parwərdigarоја taxakkür eytinglari! Qünki U mehribandur, əbədiyydur Uning mehîr-muhəbbiti. **2**

Pərvərdigarning kudratlıq kılçanlırını kim sezlər berələydu? Uning bar xan-xəhrətinin kim jakarları berələydu? **3** Bəhəltliktər adalətni tutkən, Daim həkkənjiyliknı yürgütən kixıl! **4** Həlkinqə boloğan himmiting bilən meni əsligaysan, i Pərvərdigar; Nijatlıking bilən yenimoja kelip həwərə alojin! **5** Xuning bilən, Sən talliojanlıringning bərikitini kərəy, Əz elingning xadlıqlik bilən xad bolay, Əz mirasing [boloğan həlkinq] bilən pəhirlinip, yayrap yürəy! **6** Biz ata-bowlirimiz qatarida gunah etküdzük, Əkbəhlilik kılduk, yamanlık əylidik. **7** Misirdə turoqan ata-bowlirimiz möjizilirigini nəzirigə almay, Kep mehribanlıqlıringni esigə almidi; Bəlki dengizda, Kızıl Dengiz boyida isyan ketirdi. **8** Bırak U kudritimni namayan kılıy dəp, Əz nami üçün ularnı kutkuzdu. **9** Uning Kızıl Dengizə qənbəh berixi bilən, U kükpürük boldı; Huddi қaojirak qellüktin yetəkləp mangonqandək, U ularnı dengiz taglıridin [kuruq] etküdzü. **10** Ularnı eq kərgənlərning kolidin hərlətlikkə qıckardı, Ular oja həmjəmət bolup düxman qanggilidin kutkuzdu. **11** Yawlarnı sular bastı, Ularning həqibiri sak kalındı. **12** Xundila ular Uning sezlərığın ixənq kıldı; Ular Uni küylidi. **13** Ular Uning kılçanlırını xunqa tez untudi, Nəsihətini kütmdi; **14** Bəlki dalada aq kezəllükka baladək berildi, Qel-bayawanda Təngrini sinidi. **15** Xunga U soriqinini ularoja bərdi, Bırak jüdətküqi bir kesəlni janlıriqə təgküzdi. **16** Ular bargahında Musaoja həsət kıldı, Hudanıng mukəddəs bəndisi Hərənummu kərəlmidi. **17** Yər eqilip Datanni yutuwatti, Abiramni adəmləri bilən kapsıwaldı. **18** Əgəxkütürləri arısında ot yekildi; Yalqun rəzzillərni keydürüwətti. **19** Ular Horəb Teoja mozay butni yasidi, Kuyma həykəlgə sajda kilip, **20** Əzərlirining pəhir-xəhrəti boloquqinинг orniqə, Ot-qəp yəydiojan eküñzing sürütini almaxturdı. **21** Misirdə uluq ixlarnı kərsətkən Nijatkari Təngrini ular untudi. **22** Dərwəkə, Həm diyarida möjizilər yaratkan, Kızıl Dengiz boyida korkunqluk ixlarnı kərsətkən Hudani [untudi]. **23** U ularnı halak kılıman deyəndi — Əz talliojini Musa kəhrəni yandurış üçün Uning aldıda ariqı bolup tik turmiojan bolsa, — Dərwəkə xundak kılçan bolar idı. **24** Ular yəna güzelə zeminni kəmsitip rət kıldı, Uning wədisigə ixənmidi; **25** Bəlki qədirlirdər qakxap yürip, Pərvərdigarning awazioja kulał saldı. **26** Xunga U ularoja kəşəm kılıp kol ketürüp: — Silərnin qəldə yikitiq tūgəxtürimən — **27** Əwlədliringlərimu əllər arısında yikitiq tūgəxtürüp, Yaka yurtlar ara tarkitiwtetimən — dedi. **28** Ular Baal-Peor butkə özini etip qoqunup, Ətlüklerə atiojan kurbanlıqlarını yedi. **29** Ular kılçimlxarı bilən Uning aqqikini kəltürdi, Ular arısında waba kozojaldı; **30** Finiħas turdi-də, həkətm yürgüzdi, Xuning bilən waba tosuldi; **31** Bu ix [finiħaskə] həkkəniyat dap hesablandı, Uning nəsligimü əwlədidin əwlədiqiqə, əbədiy xundak, hesablandı. **32** Ular yəna [Pərvərdigarnı] meribəh suluri boyida əqəzəpkə kəltürdi, Ularning səwəbidin Musaojumu zərər yətti; **33** Qünki ular uning rohını teriktürdi, Uning ləwləri bihəstilikə gəp kılıp

saldi. **34** Ular Pərvərdigarning əmriga hiləplik kılıp, [Xu] yərdiki kowmlarnı yokatmadı; **35** Bəlki yat əllər bilən arılıxip, Ularning kılıklarını egəndi; **36** Ularning butlirioja qokundi, Bular əzlirigə bir tuzak bolup qıktı; **37** Qünki ular əz oqul-kızılzırını soyup, jinlar oja kurbanlıkkə beeqiqlidi. **38** Xundak kılıp ular bigunaq kənni, Yəni Қanaandiki butlar oja atap kurbanlıq kılıp, əz oqul-kızılzırının kənini tekti; Zemini қanoşa bulojinip kətti. **39** Ular ez kılçimlxarı bilən buloqandı; Kılıkları bilən pañixə ayaldək buzuldu. **40** Xunga Pərvərdigar Əz həlkədin qattık əqəzəpləndi, U Əz mirasidin yırgəndi; **41** Ularnı yat əllərning kolioja bərdi, Ular oja eqmənlər ular üstindin hökmüranlıq kıldı. **42** Düxmanlırlı ularnı azdi, Ular yaw koli astida egilip püküldi. **43** Kep kətim [Pərvərdigar] ularnı kutkuzdu; Bırak ular bolsa, əz hahixlırı bilən Uningoja asılıqli kıldı, Ular ez əkbəhlilik bilən pəs haloja qüxti. **44** Xundaklıtim U ularning nał-pəryadını anglojanda, Ularning jəbir-japalirioja etibar bərdi; **45** Həm ular bilən tüzən əhdisini əslidi, Zor mehîr-xəpkəti bilən, əqəzipindin yandi, **46** U uları sürgün kılçanlarning kəlbidə rahim oyojatti. **47** Bizni kutkuzoqaysan, i Pərvərdigar Hudayimiz! Mukəddəs namingoja təxəkkür eytiqxı, Təntənə kılıp Seni madhiylaxka, Bizni əllər arısından yeningoja yiojivaloqaysən! **48** Israilning Hudasi boloğan Pərvərdigar oja, Əzəldin ta əbədgıqə təxəkkür-madhiyə katyurulsun! Pütkül həlk «Amin» desən! Həmdusana!

107 Ah, Pərvərdigar oja təxəkkür eytinglari! Qünki U mehribandur, əbədiyydur Uning mehîr-muhəbbiti! **2**

Pərvərdigar yaw kolidin kutkuzoqanlar, U həmjəmət bolup kutkuzoqan həlkə buni dawamlık bayan kilsun — **3** Yəni U xərk bilən əqrəbtin, ximal bilən jənubtin, Hərkəysi yurtlardın yiojivelinoqanlar buni eytsun! **4** Ular qel-bayawannı kezip piňhan yolda adaxti, Adam makənlaxkanı həqibir xəhərni tapalmasın. **5** Aq həmdə ussus bolup, Jeni qıqay dəp kıldı. **6** Andin Pərvərdigar oja pəryad kıldı, U ularını muxəkkətlərinin azad kıldı. **7** Makanlaxkudək xəhərgə yatlıqqa, U ularını tüz yolda baxlıdi. **8** Ular Pərvərdigar oja təxəkkür eytsun! Uning eżgərməs muhəbbiti üçün, İnsan balılıriqə kərsətkən möjizilirilər üçün! **9** Qünki U qangqiojan kengülni kandurdi, Aq kalojan janni esil nemətlər bilən toldurdu. **10** Zülmətta, əlüm kelənggisidə yaxioqanlar, Təmür kixən selinip, azab qəkkənlərni bolsa, **11** (Qünki ular Təngrining əmirlirigə karxılık kıldı, Həmmidin Aliy Bolouqining nəsihətini kəmsitti) **12** — U ularını japa-muxəkkət tərkəzup kəmtər kıldı, Ular putlixip yikıldı, ular oja yardamgə bırsınu yok idi. **13** Andin Pərvərdigar oja yelinip pəryad kıldı, U ularını muxəkkətlərinin azad kıldı. **14** U ularını zulmət əlüm sayısından qıkirip, Ularning zənjir-asarətlərinin sundurup taxlıdi. **15** Ular Pərvərdigar oja təxəkkür eytsun! Uning eżgərməs muhəbbiti üçün, İnsan balılıriqə kərsətkən möjizilirilər üçün! **16** Mana U mis dərwazılarnı parə-parə kılıp, Temür takaklarnı kesip taxlıdi. **17** Hamakətlər əz itaatsizlik yollarından, Əkbəhliliklərinin azablar oja ugraydı; **18** Kenglidə hərəhil ozuktur-tülüktin bizar bolup, Əlüm dərwazılıriqə yekinlixit. **19** Andin Pərvərdigar oja yelinip pəryad kıldı, U ularını muxəkkətlərinin azad kıldı. **20** U səz-kalamını əwətip, uları sakayıdı, U uları zawallıkların kutkuzdu. **21** Ular Pərvərdigar oja təxəkkür eytsun! Uning eżgərməs muhəbbiti üçün, Adam balılıriqə kərsətkən möjizilirilər üçün! **22** Kurbanlıq, süpitidə təxəkkürler eytsun, Uning kılçanlırını təntənilik nähxilar bilən bayan kilsun! **23** Kemilərdə dengizoja qüçüp katniyoqular, Uluq sularda tirkziklik kılçanlıqlar, **24** Bular Pərvərdigarning ixlirioja guwahqıdur, Qongkur okyanda kərsətkən karamatlırnı kergüqidur. **25** Qünki U bir sez bilənlə xiddətlək xamalnı qıkirip, Dolğunlırını erkəxlitidü; **26** Kemiqilər asman-pələk

erləydi, Sularning təhtilirigə qüxidu, Dəhxəttin ularning jeni erip ketidu. **27** Ular məst adəmdək ələng-sələng irojənglaydu, Hərkəndək əkil-qarısı tütgəydü; **28** Andin Pərvərdigar oja yelinin pəryad kılıdu, U ularını muxəkkətləridin azad kılıdu. **29** U boranı tinqitidu, Su dolğunlırımı jım bolidu. **30** Xuning bilən ular tinqlikidin xadlinidu; U ularını təxna bolojan aramagahıja yetəkləp baridu. **31** Ular Pərvərdigar oja təxəkkür eytsun! Uning eżgərməs muhəbbiti üçün, İnsan balılırija kərsətkən mejiziliri üçün! **32** Ular həlkəning jamaitidimu Uni uluoğlusun, Aksakkallar məjlisidə Uni mədhiyilisun. **33** U dəryalarını qelgə, Bulaklarnı kəkaslıkka aylanduridu. **34** Ahälisinin yamanlıki tüpəylidin, Həsulluk yərni xorluq kılıdu. **35** U yəna qəl-bayawanni kelgə, Qangjak yərni bulaklarqa aylanduridu; **36** Aqlarnı xu yergə jaylaxturup, Ular olturnak laxkan bir xəhərnı bərpa kılıdu; **37** Ular etizlərini həydəp-terip, üzümzərlərni bərpa kılıdu; Bular həsul-məhsulatın mol beridu. **38** U ularoja bərikət beridu, Xuning bilən ularning sani helila exip baridu, U ularning mal-waranalırını həq azaytmayıdu. **39** Ular yəna jəbir-zulum, bala-kaza həm dard-ələmgə yolukup, Sani aziyip, pükülidu. **40** U esilzadılər üstigə kəmsitixlirini təkidu, Yolsız dəxt-səhrada ularni sərgərdan kılıdu; **41** Lekin miskin adəmnı jəbir-zulumdən yüksək kətürüp saklaydu, Uning ailə-tawabatını koy padisədək kəp kılıdu. **42** Buni kengli duruslar kərüp xadlinidu; Pasiklarning aqzı etildi. **43** Kimki dana bolsa, bularını bayķısun, Pərvərdigarning melhər-xəpkətlərinə qüxənsun!

108 Dawutning kuiy-nahxisi: — İradəm qing, i Huda, iradəm qing; Mən madhiyə nahxilirini eytip, Bərhək, Seni küyləymən, pütün rohım bilən! **2** Nəqəmə-sazlırim, oyojan! Man səhər kuyaxinimu oyojitmən! **3** Həlk-millətlər arısında Seni uluoğlamən, i Pərvərdigar; Əllər arısında Seni küyləymən! **4** Qünki eżgərməs muhəbbiting arxlərgə yətküdək uluoğtur; Həkikiting bulutlarqa takəxti. **5** Huda, xan-xəhrıting arxlərdin yüksəkli uluoqlanqay, Xan-xəriping yər yüzini kaplıqay! **6** Əz səyənliringning nijatlıq tepxi üçün, Ong kolung bilən kutkuçozaysən, Duayimmi ijabət kılqaysən. **7** Huda Əz pak-muğaddəslilikdə xundak değən: — «Mən təntənə kılımən, Mən Xəkəm diyarını bəlüp beriman, Sukkot wadisini [əksim kılıx]qal əlqaymən. **8** Gilead Manga mənsuptur, Manassəhəmu Manga mənsuptur; Əfraim bolsa beximdi ki dubulqamndur, Yəhədu Mening əmr-parman qıkarouqimindur; **9** Moab Mening yuyunux jawurumdur; Edomoja qoruoqumni taxlaymən; Mən Filistiya üstidin təntənə kılımən!». **10** Kim Meni bu mustəhkəm xəhərgə baxlap kirəlisun? Kim Meni Edomoja elip baralısun? **11** I Huda, Sən bizni rasttinla qətkə qəktinqəm! Koxunlırımız bilən billə jənggə qıkñamsən? **12** Bizni zulumlardın kutiluxka yاردەملىخىسىن، Qünki insanning yardımını bikardur! **13** Huda arkılık biz qoqum baturluk kərsitimiz; Bizgə zulum kılqıqlarını qaylılığıqı dəl U Əzidur!

109 Nəoqmılərning bexioja tapxurulup okulsun dəp, Dawut yazojan kuyi: — 1 madhiyəmning Igisi Hudayim, Jim turma! **2** Mana rəzzilləرنin aqzı, məkkarlarning aqzı kəz aldimda yojan eqildi; Ular yalqançı til bilən manga karxi sezlidı. **3** Nəprətlik sezlər bilən meni qulqap, Ular bikardin-bikar manga zərbə bərməktə. **4** Muhəbbitim üçün ular manga karxi xikayətqi boldi, Mən bolsam — duaşa berildim. **5** Yahxilikim üçün yamanlık, Seygüm üçün nəprət kəytirdi. **6** Hərbirining üstida rəzil bir adam təyinligəysən, Uning ong yenida bir dəwagər tursun. **7** U sorak kiliqanda əyibdar bolup qıksun, Duasi gunah dəp hesablansun. **8** Künlüri kışka bolsun, Mənsipini baxkısı igilisun. **9** Balılıri yetim

kalsun, Hotuni tul bolsun. **10** Ooşulları sərgərdan tiləmqi bolsun, Turojan harabilikləridin nan izdəp. **11** Jazanıhor uning igiliyi üstigə tor taxlısun, Mehənat ejrini yatlar bulatlısun. **12** Uningoja mehribanlık kərsitidən birsə bolmusun, Yetim kalojan balılırija itlipat kılqoqı bolmusun. **13** Uning naslı kurutulsun; Keler əwlədida namlıri eqrürüsün. **14** Atabowlırinin əkbəliyinin ayıblı Pərvərdigarning yadida kalsun, Anisining gunahı eqrürümüşün. **15** Bularning ayıblıları daim Pərvərdigarning kəz aldida bolsun, Xuning bilən U ularning nam-əmiliyi yər yüzidin eqrürüp taxlaydu. **16** Qünki [rəzil kixi] mehribanlık kərsitixni həq esiga kəltürmüdi, Bəlki ezelgən, yokşul həm dili sunuklarnı əltürməkkə köçələp kəldi. **17** U lənət okuxka amrak idi, Xunga lənət uning bexioqa kəlidü; Bəht tiləkə rayi yok idi, Xunga bəht uningdin yirak bolidu. **18** U lənətlərni eziqə kiyim kılıp kiyən; Xunga bular akkən sudək uning iq-baçriqa, Maydak, songokligrı kiridü; **19** Bular uningoja yepinojan tonidak, Hərdaim bəqəlanıqın bələwçiqidək qaplansun. **20** Bular bolsa meni ayıblığıqılərgə Pərvərdigarning bekitkən mukapati bolsun! Mening yaman gəpimni kılqanlarning in'amı bolsun! **21** Birək Sən, Pərvərdigar Rəbbim, Əz naming üçün menin təripimdə bir ix kılqaysən, Mehir-muhəbbiting əla boloraqqa, Meni kutkuçozaysən; **22** Qünki mən ezelgən həm hajətməndurmən, Kəlbim həstə boldi. **23** Mən kuyax uzartkan kelənggidək yokilay dəp kəldim, Qekətə kekəwiştiğəndək qatka kekəwiştim. **24** Roza tutkinimindən tizlirim ketidu, Ətlirim sizip ketidu. **25** Xunglaxka mən ular alıldı rəswa boldum; Ular manga karaxkanda, bexini silkximəktə. **26** Manga yاردەملىخىسىن، i Pərvərdigar Hudayim, Əzgərmsəs muhəbbiting boyığa meni kutkuçozaysən; **27** Xuning bilən ular buning Sening kolungdiki ix ikənlikini, Buni kılqıqining San Pərvərdigar ikənlikini bilsun. **28** Ular lənət okuwersun, Sən bəht ata kılqaysən; Ular hujum kılıxka turojanda, hijaləttə kalsun, Birək külung xadlansun! **29** Meni ayıblığıqılər hijalət bilən kiyinsun, Ular əz xərməndililikini əzlirigə ton kılıp yepinsun. **30** Aqzımda Pərvərdigar oja təxəkkür-madhiyə kəytirimən; Bərhək, keqilik arısında turup Uni madhiyileyən; **31** Qünki hajətmənning jenini gunahka bekitməkqı bolonlardın kutkuçuz üçün, [Pərvərdigar] uning ong yenida turidu.

110 Dawut yazojan kuyi: — Pərvərdigar menin Rəbbimə: — «Mən sening düxmənliringni tahtipering kılqoqqa, Ong yenimda olturojin» — dedi. **2** Pərvərdigar kədritingni kərsitidən xahanə hasangni Zionin uzitidu; Düxmənliring arısında həküm sürgin! **3** Küqüngni kərsitidən kündə, Əz həlkinq halis kurbanlıq kəbi pida bolidu; Muğaddəs həywitingdə, Xu yaxlık dawringdikidək, Sanga hazırlı xəbnəmlər sahərning balyatqusidin yengi qıqəndək qüxidu; **4** Pərvərdigar xundak kəsəm iqtı, Həm buningdin yanmadyu: — «Sən əbadıl'əbadıqı Məlkizədəkninq tipidiki bir kahindursən». **5** Onq təripində bolon Rəb qızıpini kərsətkən kündə padixahları urup parəpə kəliwetidü; **6** U əllər arısında sotlaydu; Jay-jaylari jəstələr bilən tolduridu; Kəng zemining bexini yaridu; **7** U yolda eriktin su iqidu; U xunga kixining bexini yəlögüqi bolidu.

111 Həmdusana! Kengli duruslarning məxripida, Həm jamaətə turup, Pərvərdigar oja pütün kəlbim bilən təxəkkür eytim. **2** Pərvərdigarning yasojanlıri uluoğdur; Buların hursən boloqları idzinip ularnı sürüxtürməktə. **3** Uning aqrı xərap wə həywattur, Uning həkkəniliyi manggügə turidu. **4** U Əz mejizilirini yad ətküzidü; Pərvərdigar muhəbbətlik həm rəhimdilliklər. **5** U Əzidin əymividioqları

ax bilen təminləydi; Əz əhdisini həmixinə yad etdi. **6** U əməlliridiki կudritini Өz həlkigə kərsitip, Baxx əllərning miras-zeminiñ ularqa təkdim kıldı. **7** Uning koli kılıqanlıri həkikət-sadakət wə adilliqtur; Uning barlıq kərsətmiliri ixənqliktur. **8** Bular əbədil'əbədgıqə inawətlilik; Həkikətə həm durusluqta qikirloqandur. **9** **U** Өz həlkigə nijatlıq əwətti; Əz əhdisini əmr kilip manggüga bekitti; Mukaddəs həm sürlüktür Uning name. **10** Pərvərdigardin korkux danalığınq baxlinixidur; Uning həkümlerini tutkanlarning həmmisi yorutulmuş adəmlərdür; Uning mədhiyişi manggü turidu.

112 Həmdusana! Pərvərdigardin əymindiojan, Uning əmrlerini zor hursənlə dəp bilidiojan adam bəhtliklər! **2** Uning nəslə zemində turup kılıq-kudrətlik bolidu; Duruslarning dəvri bəhtlik bolidu. **3** Uning eyidə delət həm bayılıklar bolidu; Həkkəniliyli mənggüga turidu. **4** Karangoçulukta turojan durus adəmgə nur pəydə bolidu; U xəpkətlik, rəhimdil həm həkkəniliydr. **5** Həyrəhə, etnə berip turidiqan adəmning bəhti bolidu; U eż ixlirini adillik bilən yürgüzidu. **6** Bərhək, u əbədiy təwritilməydi; Həkkəniliy adəm mənggügə əslinidu. **7** U xum həwərdin körkməydi; Uning kəngli tok əldə, Pərvərdigarqa təyanojan. **8** Dili məhkəm kılıqan, u körkməydi; Ahirida u rəkiblirining məqələyibiyini keridu. **9** U eżininkini mərdlərqa tarakətan, Yoksullarqa beridu; Uning həkkəniliyli mənggüga turidu; Uning münggüzi izzət-xəhrət bilən ketürülidu. **10** Rəzil adəm buni kərüp qidimaydu, Qixlirini oqujurlitidu, u erip ketidu; Rəzillərning arzu-həwisi yoktilidu.

113 Həmdusana! Mədhiyilənglar, i Pərvərdigarning kulları, Pərvərdigarning namini mədhiyilənglar! **2** Hazirdın baxlap, əbədil'əbədgıqə, Pərvərdigarning namioja təxəkkür-mədhiyə kayturulsun! **3** Kün qıkardın kün pataroja, Pərvərdigarning nami mədhiyilinxə layiktur! **4** Pərvərdigar əllərdin yukarı ketürüldi; Xan-xəripi ərxlərdin yukarıdır. **5** Kimmu Pərvərdigar Hudayimizə təng bolalısın — Өz makanı yuğırda bolsımu, **6** Asmanlarqa həm yərq qaraş üçün, Əzini təwən kılıqojo? **7** Namrat kixini U topa-qangdin ketürüdu; Kiqılıktın yoxsuluñ yuğırılıtıdu; **8** Uni esilzadilar qatarioja, Yəni Өz həlkining esilzadiləri arisoja oltruoquzidu; **9** U tuqmas ayalını eyga orunlaxturup, Uni oquullarning huxal anisi kıldı. Həmdusana!

114 Israfil Misirdin, Yakup jəməti yat tillik əllərdin qıkqanda, **2** Xu qaçıda Yəhuda [Hudanıng] mukaddəs jayı, Israfil uning səltiniti boldi, **3** Dengiz buni kərüp bədər qaqtı, İordan daryası kəyniga yandi; **4** Taoqlar koqkarlardak, Denglər kozılardak oynaklıdı. **5** Əy dengiz, san nemə boldung, kəqkili? İordan dəryası, yolundan yanqılı? **6** Taoqlar koqkarlardak, Denglər kozılardak oynaklıqılı? **7** I yər üzü, Rəbning jamalidin, Yakupning Hudasining jamalidin təwrən; **8** U qoram taxni kəlqəkka, Qakmək texini mol bulak sulurijo aylanduridu.

115 Bizgə əməs, i Pərvərdigar, bizgə əməs — Əzgərməs muhəbbiting üçün, həkikət-sadakıtting üçün, Əz namingoşa xan-xərəp kəltürgəysən. **2** Əllər nemixə «Ularning Hudasi kəyarda?» dəp [mazak] kılıxidu? **3** Birək, Hudayimiz bolsa ərxləridür; Nemini halisa, U xuni kılıqandur. **4** Ularning butlıri bolsa pəkət kümüx-altundın ibarət, Insanning kollırı yasiqinidur, halas. **5** Ularning aqzı bar, birák sezliyalməydi; Kəzli bar, kərməydi; **6** Kulaklıri bar, anglimaydu, Burni bar, puriyalmaydu; **7** Kolliri bar, siliyalmaydu; Putliri bar, mangalmaydu; Kaniyidin həqbir sada qikarmaydu. **8**

Ularnı yasiqanlar ularqa ohxaxtur, Ularaqa təyanojanları xundaktur. **9** I Israfil, Pərvərdigarqa təyininglər; U silərgə yardım kılıqinqıqlar həm kalkininglardur. **10** I Hərun jəməti, Pərvərdigarqa təyininglər; U silərgə yardım kılıqui həm silerning kalkininglardur. **11** Pərdərdigardin əymindiojanlar, Pərvərdigarqa təyininglər; U silərgə yardım kılıqui həm kalkininglardur. **12** Pərvərdigar bizni əsləp kəldi; U bəht ata kıldı; U Israfil jəmətigə bəht ata kıldı; U Hərun jəmətigə bəht ata kıldı; **13** Pərvərdigardin əymindiojanlarqa, Qongliri həm qıqıklırigımı bəht ata kıldı. **14** Pərvərdigar silərgə koxlap beridu, Silərgə həm pərzəntlirinqərlərə; **15** Silərgə Pərvərdigar taripidin bəht ata kılıqan, Asman-zeminni Yaratqıqıdın bərkətləngən! **16** Asmanlar bolsa Pərvərdigarning asmanlıridur; Birək zeminni bolsa insan balılırioja tapxuroqlandur. **17** Əlüklər Yahni mədhiyiyəlməydi, Süküt diyojo qüxtüp kötkənlərə xundak; **18** Birək bizlər hazırlırdın baxlap Yahka əbədil'əbədgıqə təxəkkür-mədhiyə kayturımız! Həmdusana!

116 Mən Pərvərdigarnı səyimən, Qünki U mening awazimini, yelinixlirimni angliojan. **2** Qünki U əkulikini manga saldı, Xunga mən barlıq künlürimində Uningqə iltiya kılıp qakırıman. **3** Əlüm asarətləri meni qirmiwaldi; Təhətsaranıng dərddili meni tutuwaldi; Mən pekxəklliğə yoltuktur, əlam tartıtm; (*Sheol h7585*) **4** Xuning bilən mən Pərvərdigarning namioja tohitmay nida kıldım: — «Səndin etünimən, i Pərvərdigar, Jenimmi kutulduruqlasən! **5** Xəpkətlitkər Pərvərdigar, həkkəniliydr; Hudayimiz rəhimdildür. **6** Pərvərdigar nadanmı saklaydu; Mən harab əhwalqa qüxtüründüm, U meni kütkəzdi. **7** Həyjenim, kaytidin hatırjəm bol; Qünki Pərvərdigar sehiyilik, mehribanlıq kərsətti; **8** Qünki Sənjenimni elümdin, kezərlərimni yaxlardın, Ayaqlırimni putlixixtin kütkəzəqənsən. **9** Mən Pərvərdigar alıda tırıklərning zeminidə mangiman; **10** Ixənginim üçün mundak seqə kılıqanmən: — «Mən kəttik har kılıqanmən». **11** Jiddiyəlxəkinimdin: — «adəmərlərning həmmisi yalojanqı!» — Degənmən. **12** Manga kərsətkən barlıq yahxiliklərinə mən nema bilən Pərvərdigarqa kayturiman? **13** — Nijatlık, kədəhəli kolumna alımən, Wə Pərvərdigarning namini qakırıp iltiya kılımən; **14** Mən kılıqan kəsəmlərimni Pərvərdigar alıda ada kılımən; Bərhək, Uning barlıq həlkə alıda ularını ada kılımən. **15** Pərvərdigarning nəziridə, Əz məmin bəndilirinən elümi kimmətlik ixtur! **16** Ah, Pərvərdigar, mən bərhək Sening kulungdurmən; Mən Sening kulungdurmən, dedikingning oqlı ikənman; Sən menin asarətlərimni yəkkənsən; **17** Mən Sanga təxəkkür kurbanlıklarını sunimən, Pərvərdigarning namini qakırıp iltiya kılımən; **18** Mən kılıqan kəsəmlərimni Pərvərdigar alıda ada kılımən; Bərhək, Uning barlıq həlkə alıda ularını ada kılımən; **19** Pərvərdigarning eyining höylilirida, Sening otturunda turup, i Yerusalem, [Kəsəmlərimni ada kılımən]. Həmdusana!

117 Pərvərdigarnı mədhiyilənglar, barlıq əllər; Həmmə həlkələr, Uni mahtangler! **2** Qünki bizgə baqlıqan eżgərməs muhəbbiti oqlabiliklər; Həm Pərvərdigarning həkikət-sadakəti məngüllüktr! Həmdusana!

118 Pərvərdigarqa təxəkkür eytinglər, qünki U mehribandur; Uning mehîr-muhəbbiti məngüdüür! **2** Israfil: «Uning mehîr-muhəbbiti məngüdüür» — desun! **3** Hərun jəməti: «Uning mehîr-muhəbbiti məngüdüür» — desun! **4** Pərvərdigardin korkidiojanlar: «Uning mehîr-muhəbbiti

mənggündür» — desun! 5 Kistakta kəlip Yahşa nida kıldı; Yah jawab berip, meni kəngri-azadılıktə turozuzdi. 6 Pərvərdigar man tərəptidur, mən korkmamışın; İnsan meni nema kılalısun? 7 Pərvərdigar manga yardım kılıqları arısında bolup, menin təripimdidur; Əqmənlirriming möslubiyitini kərimən. 8 Pərvərdigarnı baxpanahım kılıx, İnsanqa tayinixtin əwzaldur; 9 Pərvərdigarnı baxpanahım kılıx, Əmrirlərgə tayinixtin əwzaldur. 10 Barlık əllər meni körxiwaldı; Birak Pərvərdigarning nami bilən ularnı halak kılımən; 11 Ular meni körxiwaldı; bərhək, körxiwaldı; Birak Pərvərdigarning nami bilən mən ularnı halak kılımən; 12 Ular hərildək meni körxiwaldı; Ular yekilojan yantak otidak tezla eçirülidü; Qünki Pərvərdigarning nami bilən man ularnı halak kılımən. 13 Sən [düşmən] meni zərb bilən ittərding, Yıkılıjlı tas kəldim; Birak Pərvərdigar manga yardımə boldi. 14 Küçüm wə nahxam bolsa Yahdū; U menin nijatlığım boldi! 15 Həkkaniylarının qədirlirida xadlıq wə nijatlığın təntəniliri yangritilməktə; Pərvərdigarning ong koli zəper kuqmakta! 16 Pərvərdigarning ong koli egiz kətürülən! Pərvərdigarning ong koli zəper kuqmakta! 17 Mən əlməymən, belki yaxaymən, Yahning kılıqanlırını jakarlaymən. 18 Pərvərdigar manga qattık tərbiyə bərgən bolsimu, Birak U meni əlümgə tapxurmidi. 19 Həkkaniyat dərvazilərini manga ekip beringlər; Mən kirimən, Yahni madhiyyiləymən. 20 Bu Pərvərdigarning dərvazisidur; Həkkaniylar buningdin kirdi! 21 Mən sanga təxakkür eytimən; Qünki Sən manga jawab kəyturdung, Həm menin nijatlığım boldung. 22 Tamqılar taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. 23 Bu ix Pərvərdigardindur, Bu kezimiz alidda karamət boldi. 24 Bu Pərvərdigar yaratkan kündür; Biz uningda xadlinip hursən bolımız. 25 Kütküzəysən, i Pərvərdigar, Səndin etünimən; Səndin etünimən, bizni yaxnatkəysən! 26 Pərvərdigarning namida Kalgüçigə mubarək bolsun! Biz Pərvərdigarning eyidə turup sanga «Mubarək!» dəp towliduk. 27 Pərvərdigar Təngridur; U üstimizgə nur bərgən; Heytlik kurbanlığın tənilər bilən baoqlangalar, — Kurbangahning münggülərige ilip baoqlangalar. 28 Sən menin İləhimdursən, Mən Sanga təxakkür eytimən; Mening Hudayim, man Seni uluqıplaymən. 29 Pərvərdigaroja təxakkür eytinglər; Qünki U mehribandur; Uning mehîr-muhəbbiti mənggündür!

119 (Aləf) Yolda mukəmmal bolojanlar, Pərvərdigar Təwrat-kanunida mangidiojanlar bəhtliktür! 2 Uning agah-guwałılırını tutqanlar, Uni qin kəlbə bilən izdiganlar, 3 Heqbir həksizliyi kilmiojanlar bəhtliktür! Ular uning yollırıda mangidu. 4 Kərsətmiliringgə əstiyidil əməl kılıxımız üçün, Əzung ularni bekitkənsən. 5 Ah, yollırıming yenilixi bəlgilimiliringgə əməl kılıxka bekitilgəy! 6 Xuning bilən barlık əmr-pərmanlirinən ətiwarılsan, Mən yərgə karap kalmayıman. 7 Sening həkkaniy həkümlirinən eginip, Durus kəngüldün Sanga təxakkür eytimən. 8 Mən bəlgilimiliringni qokum tutiman; Meni pütünlüy taxliwətməyəsan! 9 (Bət) Yax bir yigit kəndək kılıp ez yolini pak tutalaydu! Sening sez-kalamıngni anglap əməl kılıx bilənla. 10 Pütün kəlbim bilən man Seni izdidi; Meni əmrlerindən adaxturmiojasən; 11 Gunah kılıp Sanga kərxi qıkmışlığım üçün, Sezüngni kənglümgə məhkəm püküwaldim. 12 Mubarəkdursən Pərvərdigar, Manga Əz bəlgilimiliringni əgətkəysən. 13 Ləwlirim bilən mən bayan kılımən, Aozinqidiki barlık həkümlirinəni. 14 Türülü bayılıklardın xadlanoqandək, Agah-guwałılırığa əgəxkən yolda xadlandim. 15 Mən kərsətmiliring üstdə seçinip oylınımən; Izliringə qarap oylınımən. 16 Bəlgilimiliringni hursənlik dəp bilimən; Səz-kalamıngni untumaymən. 17 (Gimal)

Kulungoja mehribanlığın kərsətkəysən, xuning bilən mən yaxaymən, Kalamingoja boy sunimən. 18 Təwrat-kanunundan karamət sirlərini kərüküm üçün, Kezirimni aqkəysən! 19 Mən bu dunyada musapirmən; Əmrlerindən məndin yoxurmiqəysən. 20 Həkümliringga hərkəqənti intzar bolup, Yürükim ezipliketə dap kəldi. 21 Sən lənətə buyrulmuş takəbburlarqa tənbih berisan, Ular əmrlerindən adixip ketidü. 22 Məndin alənat həm mashirini yırakka kətküzəysən; Qünki agah-guwałılırığın tutımən. 23 Əmrler olturup yaman gepimni kılıxmaqtə; Sening kulung bolsa bəlgilimiliring üstdə seçinip oylaydu. 24 Sening agah-guwałılırların mening hursənlikim, Mening maslıhətqılırlımdur. 25 (Dəlat) Mening jenim təprakka yepixən; Səz-kalamıng boyiqə meni yengilandurojasən. 26 Əz yollırımnı aldingə oquq bayan kıldırm, Sən manga jawab bərding; Manga bəlgilimiliringinə əgətkəysən. 27 Meni kərsətmiliringin yolinə qüxinidiojan kılıqəysən, Andin mən karamətləring üstdə seçinip oylınımən. 28 Jenim kayoju bilən erip ketidü; Səz-kalamıng boyiqə meni küqənləndürəysən. 29 Məndin aləmən yolu neri kılıqəysən; Xəpkət kılıp manga Təwrat-kanunungni beqixlıqəysən; 30 Mən həkikət-sadəkət yolu tallıwaldım; Həkümlirinən aldimda kəydum. 31 Agah-guwałılırığın qıng tutımən; Pərvərdigar, meni uyatka kəldurmiojasən. 32 Sən menin kəlbimni kəng-azadə kılıxing bilən, Əmrlerin yoluqə əgəxip yügürimən. 33 (He) I Pərvərdigar, bəlgilimiliringin yolinə manga ayan kılıqəysən; Mən uni ahıroqıqə tutımən. 34 Meni yorutkəysən, meni Təwrat-kanunungni tutımən, Xundakla pütün kəlbim bilən uningə əməl kılımən. 35 Meni əmrlerin yolidə mangidiojan kılıqəysən; Qünki uların hursənlik dəp bilimən. 36 Mening kəlbimini xəhsisi mənpətəkə əməs, Belki agah-guwałılırığa mayıl kılıqəysən. 37 Kezirimni sahıntı kərüküm yandurojasən; Meni yolunda janlandurojasən; 38 Sən kulungoja bolojan wədəngni əməlgə axurojasən; Xuning bilən həkələr Səndin əymənidü. 39 Mən korkkən xərməndilikni neri kətküzəysən; Qünki Sening həkümlirinən əladur. 40 Mana, mən kərsətmiliringə təxna bolup kəldim; Əz həkkaniyitində meni janlandurojasən; 41 : (Waw) Wə mehîr-muhəbbatlırlırinə yəniməja kalsun, i Pərvərdigar, Wədəng boyiqə nijatlığın yəniməja kalsun; 42 Xunda məndə meni mashirə kılıqəyoja bərgüdək jawab bolidü; Qünki sezünggə tayinimən. 43 Wə aqzımdın həkikətninə səzin elip taxliqəysən; Qünki həkümliringga ətimid baqlıdım; 44 Xunda mən Sening Təwrat-kanunungni hər kəqan tutımən, Barhək, əbədil'əbədgiqə tutımən; 45 Xunda mən azadılıktə mangıman; Qünki kərsətmiliringni izdidi. 46 Xunda mən padixaşalar alidda agah-guwałılırlırinə toorluluk səzləyimən, Bu ixlarda mən yərgə karap kalmayıman. 47 Wə əmrlerin hursənlik dəp bilimən, Qünki ularını seyüp kəldim; 48 Mən seyüp kəlgən əmrlerinə kollırımnı sozup intilimən, Wə bəlgilimiliring üstdə seçinip oylınımən. 49 (Zain) Sən kulungoja bərgən sezüngni, Yəni manga ətimid beqixlıqə kalamıngni əsligəysən. 50 U bolsa dardımgə bolojan təsəlliidur; Qünki sez-wədəng meni janlandurdu. 51 Takəbburlar əxəddiyi həkaratlığının bilən, Ləkin Təwrat-kanunundan heq qətnimənidim. 52 Əkimdə bekitilgən həkümlirinən yadimoja kəltürəndim, i Pərvərdigar, Xundak kılıp əzümgə təsəlli bərdim. 53 Təwrat-kanunungni taxliwətkən razıllar wəjidi, Otluk oqəzər məndə kaynap taxtı. 54 Musapir bolup turojan jayimda, Kərsətmiliring mening nahxılırim boldi. 55 Keqidə, i Pərvərdigar, namingni əsləp yürüdüm, Təwrat-kanunungni tutup kəldim. 56 Mən buningə nesip boldum, Qünki mən kərsətmiliringə itəat kılıp kəldim. 57 (Hət) Əzung mening nesiwəmdursən, i

Pərvərdigar; «Sening səz-kalamıngni tutay» — dedim. **58** Mən pütün կəlbim bilən didaringoja intilip yelindim; Wədəng boyiqə manga xapaət kərsətkəysən. **59** Mən yolliring üstidə oylandım, Ayaqlırımmı agha-guwalıkliringoja karitip buridim. **60** Mən aldiridim, heq keqikmidim, Sening əmrlirilingə əməl kilixkə. **61** Rəzilləرنning asarətliri meni qırmıwalojını bilən, Mən Təwrat-kanunungni həq untumidim. **62** Həkkənəy həkümliring üçün, Tün keqidə təxəkkür eytkili kopımən. **63** Mən Səndin korkidiojanlarning, Kərsətmiliringgə əgəxənlərnəng həmmisining ülpitidurmən. **64** Jahən, i Pərvərdigar, Sening eżgərməs muhəbbiting bilən toldi; Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. **65** (Tət) Səz-kalamıng boyiqə, i Pərvərdigar, Əz kulungoja mehribanlıkni kərsitip kəlgənsən. **66** Manga obdan pərk etixni wə bilimiñ əgətkəysən; Qünki mən əmrlirilingə ixəndim. **67** Mən azabkə uqraxtin burun yoldın azojan, Birak hazır sozüngü tutıman. **68** Sən mehribandursən, mehribanlık kılısan, Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. **69** Təkəbburlar manga kara qaplaxtı; Birak kərsətmiliringgə pütün կəlbim bilən itaat kılıman. **70** Ularning kəlbini tuymas bolup kattı; Birak mən bolsam Təwrat-kanunungni hursənlilik dəp bilimən. **71** Azabkə uqriqinim yahxi boldı, Xuning bilən bəlgilimiliringni əgəndim. **72** Mən üçün aqzinqidiki қanun-talim, Minglojan altun-kümüx tənggidin əwzəldür. **73** (Yod) Sening kolliring meni yasoqan, meni mustəhkəmli; Meni yorutkəysən, əmrlirilingni əginiman. **74** Səndin əymindiojanlar meni kerüp xadlinidü; Qünki mən sez-kalamıngoja ümid baqlap kəldim. **75** I Pərvərdigar, Sening həkümliringning həkkənəyi ikənləkini, Wapadarlıkingdin meni azabkə salojiningin bilimən. **76** Ah, kulungoja bərgən wədəng boyiqə, Əzgərməs muhəbbiting təsəlliyim bolsun. **77** Menin yaxixim üçün, Rəhimbödülüklering yenimoja kəlsun; Qünki Təwrat-kanunung menin hursənlilikindur. **78** Təkəbburlar hijaletta kəlsun; Qünki ular manga yaloqanlıq bilən tətürlük kılıqan; Mən bolsam, kərsətmiliring üstidə seqinip oylinimən. **79** Səndin əymindiojanlar mən tərəpkə burulup kəlsun; Aga-huwalıkliringni bilgənlərə xundak bolsun. **80** Kənglüm bəlgilimiliringdə mukammal bolsun; Xuning bilən yərəq kərap kalmayımən. **81** (Kaf) Jenim nijatlıkingoja təlmürüp halidin ketəy dəvətidü; Mən sez-kalamıngoja ümid baqlıdim. **82** Kəzüm sez-wədəngə təlmürüp tūgixər dedi, «Sən қaçanmu manga təsəlli berərsən» — dəp. **83** Qünki mən əslinip kürup kətkən tulumdək boldum, Birak bəlgilimiliringni untumaymən. **84** Kulungning künliri kənqə bolidü? Manga ziyanxəlik kılıqanlarnı kəqan jazalaysən? **85** Təkəbburlar manga orılarnı koliojan; Bu ixlar Təwratingoja muhaliptur; **86** Sening barlık əmrliriling ixənqliktur; Ular yolsızlıq bilən meni kistimakta; Manga yardəm kılıqaysən! **87** Ular meni yər yüzidin yokatlılıq kıl kəldi; Birak mən bolsam, kərsətmiliringdin waz kəqmidiim. **88** Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni janlanduroqaysən, Wə aqzinqidiki agha-guwalıkliringni tutıman. **89** (Laməd) Mənggüga, i Pərvərdigar, Səz-kalamıng ərxlərda bekitilgəndür. **90** Sening sadakiting dəvrədin-dawrgıqidur; San yər-zemini mukim bekitikənsən, u məwjujt bolup turidu. **91** Sening həküm-kanuniyyatliring bilən bular bügünki kündimə turidu; Qünki barlıq məwjudatlar Sening hizmitindidur. **92** Sening Təwrat-kanunung hursənlilikim bolmiojan bolsa, Azabinda yokap kətar idim. **93** Mən Sening kərsətmiliringni hərgiz untumaymən; Qünki muxular arkılıq manga hayatıq bərding; **94** Mən Seningkidurmən, meni kütkuzoqaysən; Qünki mən kərsətmiliringni izdəp kəldim. **95** Rəzillər meni һəlak kılıxni kütməkte; Birak mən agha-guwalılingni kənglümde tutup oylaymən. **96** Mən həmmə mukəmmallikning qekı

bar dəp bilip yəttim; Birak Sening əmr-kalamıng qaksız kəngdur! **97** (Məm) Ah, menin Təwrat-kanunungoja bolən muhəbbitim nəkədər qongkurdur! Kün boyu i menin seqinip oylaydiqinimdir. **98** Əmrliriling hərdaim mən bilən turoqaqə, Meni düxmənlirimdin dana kılıdu; **99** Barlık ustazlırlımdın kəp yorutulqoşanın, Qünki agha-guwalıring seqiniximdir. **100** Mən kərilardin keprək qüixinimən, Qünki kərsətmiliringgə itaat kılıp kəldim. **101** Səz-kalamıngoja əməl kılıxim üçün, Ayaqlırımmı həmmə yaman yoldın tartıim. **102** Həkümliringdin həq qıkmımidim; Qünki manga egətkən Sən eżüngdursən. **103** Səzliring tilimoja xunqa xerin tetiydu! Aqzımda həsaldin tatlılıqtur! **104** Kərsətmiliringdin mən yorutuldum; Xunga barlıq sahta yolni eq keriman. **105** (Nun) Səz-kalamıng ayiojom aliddiki qıraq, Yolumqa nurdur. **106** Қəsəm iqtım, əməl kılımənki, Mən həkkənəyi həkümliringni tutıman. **107** Zor azab-ökubətlərni qəktim, i Pərvərdigar; Səz-kalamıng boyiqə meni janlanduroqaysən. **108** Қobul kılıqaysən, i Pərvərdigar, aqzımdıki halis kurbanlıqları, Manga həkümliringni əgətkəysən. **109** Jenimmi alıkınimdə daim elip yürimən, Birak Təwrat-kanunungni pəkət untumaymən. **110** Rəzillər mən üçün kılıtak kərdi; Birak kərsətmiliringdin adaxmidim. **111** Agha-guwalıkliringni miras kılıp mənggügə kobul kıldı; Qünki ular kənglümning xadlılıqidur. **112** Mən kənglümni bəlgilimiliringgə mənggügə [əməl kılıxka], Yəni ahırojə əməl kılıxka mayıl kıldı. **113** (Samak) Ala kəngüllərni eq kerüp kıldı; Seyinim bolsa, Təwrat-kanunungdur. **114** Sən menin daldə jayim, menin kalkanımdırsən; Səz-kalamıngoja ümid baqlıdim. **115** Mən Hudayimning əmrlirigə əməl kılıxim üçün, Məndin neri bolungilar, i razılık kılıquşalar! **116** Yaxixim üçün, Wədəng boyiqə meni yeligaysən; Ümidimming alıddıa meni yərəq kəratmioqaysən. **117** Meni kəlləp kuvvatlılgıysən, xunda mən aman-esən yürimən; Wə bəlgilimiliringni hərdaim kədirləyəmən. **118** Bəlgilimiliringdin azoqanlarning həmmisini nəzirindən sakit kıldı; Qünki ularning aldamqılık kuruqtur. **119** Sən yər yüzidiki barlıq rəzillərni daxkaldək xallap taziləysən; Xunga mən aga-huwalıkliringni seyimən. **120** Ətlirim Seningdin bolən əymindixtin titrəydü; Həkümliringdin korkup yüriman. **121** (Ayin) Mən durus həkümləri wə adalətni yürgüzdüm; Meni əzgüçilərgə taxlap koymıqaysən; **122** Əz kulung üçün yahxılıkka kapalət boloqaysən; Təkəbburlar oja meni əzgüçimigəysən. **123** Kəzüm nijatlıkingoja təxna bolup, Həm həkkənəyi törərək, wədəngə təlmürüp tūgixəy dəp kəldi; **124** Əzgərməs muhəbbiting bilən kulungoja muamilə kılıqaysən; Bəlgilimiliringni manga əgətkəysən. **125** Mən Sening kulungdurman; Aga-huwalıkliringni bilip yetixim üçün meni yorutkəysən. **126** Pərvərdigar hərikətəkə kelix wakti kəldi! Qünki ular Təwrat-kanunungni bikar kiliwetidü. **127** Xu səwəbtin əmrlirilingni altundın artuk seyiman, Sap altundın artuk seyiman; **128** Xunga həmmə ixlarnı baxkuriđiojan barlıq kərsətmiliringni toqra dap bilimən; Barlıq sahta yolni eq keriman. **129** (Pe) Aga-huwalıkliring karamattur; Xunga jenim ularoja əgixidu. **130** Səzliringning yeximi nur elip kelidi; Nadanlarnımu yorutidu. **131** Aqzımnı eqip hasırıp kəttim, Qünki əmrlirilinggə təxna bolup kəldim. **132** Nämningi seyganlarda bolən aditing boyiqə, Jamalingni mən tarapkə karitip xəpkət kərsətkəysən. **133** Kədamlırimni sezung bilən toorlıqoysən; Üstümgə həq kəbihlikni həküm sürgüzmişigəysən. **134** Meni insanning zulumidin kutulduroqaysən, Xuning bilən Sening kərsətmiliringgə itaat kılımən. **135** Jamalingning nurini kulungning üstigə qaqturoqaysən; Manga bəlgilimiliringni əgətkəysən. **136** Kezirimdin yax erikliri akıdu, Qünki

insanlar Təwrat-kanunungoja boy sunmaydu. 137 (Tsadə) Həkkəniyidursən, i Pərvərdigar; Həkümliring toqridur. 138 Sən agah-guwaqlikiringni həkkəniyilkət buyruqan; Ular tolimu ixənqliktur! 139 Otluk muhəbbitim özünni yok titidu, Qünki meni har kılıqular sezlıringgə pişənt kılmaydu. 140 Sezlıng toluk sinap ispatlanıqandur; Xunga ķulung uni seyidü. 141 Mən terikəkturmən, kəmsitilgənmən, Birak kərsətmiliringni untumaymən. 142 Sening həkkəniyiting əbədiy bir həkkəniyattur, Təwrat-kanunung həkikəttur. 143 Pexkəllik wə azab manga qirmixiwaldi; Birak əmrliring mening hursənliliklərimdur. 144 Sening agah-guwaqlikiringning həkkəniyiliyi əbədiydür; Yaxıqın dəp, meni yorutkaysən. 145 (Kof) Mən pütün ķalbim bilən Sanga nida kıldım, i Parvardigar; Manga jawab bərgəysən; Mən balgilimiliringni tutımən. 146 Mən Sanga nida kılımən; Meni kütküzəjəysən; agah-guwaqlikiringoja əgiximən. 147 Mən tang atmay ornundan turup pəryad ketürimən; Səz-kalamingoja ümid baqlıdim. 148 Wədiliring üstida seqinip oylinin üçün, Tündiki jesəklər almaxmay turup kezüm eqili. 149 Əzgərməs muhəbbiting boyiqə awazimni anglojəysən; I Pərvərdigar, həkümliring boyiqə meni janlandurojəysən. 150 Қəbih niyətkətə əgəxkənler manga yekinlaştı, Ular Təwrat-kanunungdin yıraktur. 151 I Pərvərdigar, Sən manga yekin turisən; Barlıq əmrliring həkikəttur. 152 Uzundan beri agah-guwaqlikiringdin əğəndimki, Ularnı menggügə inawətlik ķılçəsən. 153 (Rəx) Məning har bołożimni kergəysən, meni kutuldurojəysən; Qünki Təwrat-kanunungni untumidim. 154 Məning dəwayımnı soriqəysən, həmjəmət bolup meni kütküzəjəysən; Wədəng boyiqə meni janlandurojəysən. 155 Nijatlık, rəzzöldün yıraktur; Qünki ular bəlgilimiliringni izdimaydu. 156 Rəhəmdillişkiring keptur, i Pərvərdigar; Həkümliring boyiqə meni janlandurojəysən. 157 Manga ziyanəklik ķılıqular həm meni har ķılıqular keptur; Birak agah-guwaqlikiringdin həq qətnimidi. 158 Mən asiylik ķılıqularoja karap yirğəndim, Qünki ular sezüngni tutmaydu. 159 Sening kərsətmiliringni xunqə seyənlikimni kergəysən; Əzgərməs muhəbbiting boyiqə meni janlandurojəysən, i Pərvərdigar. 160 Sez-kalamingni mujassamlığında andin həkikət bolur; Sening hərbir adıl həkümüngə əbədiydu. 161 (Xiyn) Əmirlər bikardin-bikar manga ziyanəklik kılıdu; Birak yürükim kalaming aliddila titrəydi. 162 Birsi zor olja tapkandək, Wədəngdin huxallinimən. 163 Sahtiliktin nəpratlinip yirginimən; Seyginim Təwrat-kanunungdur. 164 Həkkəniy həkümliring tüpəylidin, Kündə yatta ketim Seni madhıylaymən. 165 Təwratingni seyənərlərning zor hatirjamliki bar; Həq nərsə ularnı putliyalmas. 166 Mən nijatlıkingoja ümid baqlap küttüm, i Pərvərdigar, əmrliringgə əmal kılıp. 167 Jenim agah-guwaqlikiringoja əgixidu, Ularnı intayın seyimən. 168 Barlıq yollirim aldingda bolöq, Kərsətmiliring həm agah-guwaqlikiringoja əgiximən. 169 (Taw) Məning pəryadım aldingoja yekin kəlsən, i Pərvərdigar; Kalaming boyiqə meni yorutkaysən. 170 Yelinixinim aldingoja kəlsən; Wədəng boyiqə meni kutuldurojəysən. 171 Manga bəlgilimiliringni egitixing üçün, Ləwəlirimdən mədhıylər uroqup qıçıdu. 172 Tilim sezüngni küyləp nahxa eytidu, Qünki amrliringning həmmisi həkkəniyidur. 173 Қolung manga yardımga təyyar bolsun; Qünki mən kərsətmiliringni tallıwaldım. 174 Mən nijatlıkingoja talmürüp təxna bolup kəldim, i Pərvərdigar; Sening Təwrating menin hursənlilikimdu. 175 Jenim yaxisun, u Seni mədhıylaydu, Sening həkümliring manga yardım kilsən. 176 Mən yoldın adaxkan koydak təmtirəp kəldim; Қulungni izdigəysən; Qünki əmrliringni untup kalojinim yok.

120 «Yukirioja qikix naxxisi» Beximoja kün qükkəndə mən Pərvərdigaroja nida kıldım; U manga jawab bərdi. 21 Pərvərdigar, jenimmi yalojan sezlydijojan ləwlərdin, Aldamqı tildin kutuldurojəysən. 3 Sanga nemə berilidü, Sanga nemə koxuluxi kerək, əy aldamqı til? 4 — Palwan atkan etkür oklar, Arqa qoqları sanga təqsən! 5 Məxək diyarida musapır bolup yaxiqinimoja, Kedər qədirləri arısida turqinimoja halimoja way! 6 Mən tinqlikkə əqlər arısında uzundan buyan turuwatimən; 7 Mən tinqlikpərvərmən; Birak gəp kilsəm, ular uruximizla, dəydə.

121 «Yukirioja qikix naxxisi» Kezlirimni taqlar tərəpkə kətürüp karaymən; Məning yardımim kəyərdin kelur? 2 Məning yardımım Pərvərdigardindur; Asman-zeminni Yaratkuqidindur. 3 U putungını həq teyildürmaydu; Seni saklıqoju həq müjdiməydi! 4 Mana, kara, Israilni saklıqoju həm müjdiməydi, həm uhliməydi! 5 Pərvərdigar sening saklıqoqingdur; Pərvərdigar ong yeningdiki sayiwəndur. 6 Kuyax kündüzdə, ay keqidə sanga zərər yətküzməydi; 7 Pərvərdigar barlık yamanlıqtın seni saklaydu; U jeninqi saklaydu; 8 Pərvərdigar qılıxingni, kirixingni, Buningdin keyin əbədil'əbədgiqə saklaydu.

122 «Yukirioja qikix naxxisi» Ular manga: «Pərvərdigarning eyigə qikayli» — deginida, Xadlandim. 2 Putlirimiz dərvaziliring iqida turuxka nesip boldi, i Yerusalem! 3 I Yerusalem, sən jipsilaxturulup rətlik selinojan bir xəhdərsən; 4 Қəbililər u yərgə qıçıdu, Yaħning қəbililiri qıçıdu; Israiloja berilgən kərsətmə boyiqə, Pərvərdigarning namıqə təxəkkür eytix üçün qıçıdu. 5 Qünki u yərdə həküm qırırixka təhtlər selindi, Dawutning jəmatidikilərə tahtlar selindi. 6 Yerusalemlən aman-hatirjamlikini izdəp dua kılıngalar; Seni seyənərlər ronak tapidu. 7 İstihkamiring iqida aman-hatirjamlik bolsun, Ordiliring iqida awat-aramlıq bolsun! 8 Kərindaxlırlım həm yar-buradərlirim üçün, Mən: «Aman-hatirjamlik işqində bolsun» — dəymən. 9 Pərvərdigar Hudayimizning eyi üçün, Sening ronak tepixingoja intilimən!

123 «Yukirioja qikix naxxisi» I ərxlərdə Turoquqisən, Sanga beximli ketürüp karaymən; 2 Mana, kulliringning kezi əz hojayininin kollarıqə kəndək kariqən bolsa, Dedəkləring kezi əz sahibasının kollarıqə kəndək kariqən bolsa, Bizning kezimiz Pərvərdigar Hudayimizə xundaq karaydu. Ta bizə xəpkət kərsətküqə karaydu. 3 Bizə xəpkət kərgüzgəysən, i Pərvərdigar, Bizə xəpkət kərgüzgəysən; Qünki biz yətküqə horluk tartkanımız. 4 Jenimiz oqojamlarning mazaklırını, Həkawurlarning horluklarını yətküqə tartkandur.

124 «Yukirioja qikix naxxisi» Əgər biz tərəptə turojını Pərvərdigar bolmiojan bolsa, — Ah, Israil xundak desun — 2 Biz tərəptə turojını Pərvərdigar bolmiojan bolsa, Kixılər bizə hujumoja kozojalopanda, 3 Ularning oqzipi bizə tutaxkanda, — Xu qaçıda ular bizni tırık yutuwetətti; 4 [Xu qaçıda] sular bizni oqərk kiliwetətti; Kəlkün beximizdin etətti; 5 Dawaloqojan sular beximizdin etətti! 6 Pərvərdigaroja təxəkkür-mədhıyə bolöq! Ularning qixlirioja ow boluxka bizni koyup bərmidi. 7 Jenimiz tutkuqilararning basmikidin keqip qıkkən kuxtək qaqtı; Basmak sundurulup, biz qaqtuk! 8 Erikən yardımımız Pərvərdigarning namididur, Asman-zemin Yaratkuqining namididur!

125 «Yukirioqa qikix nahxisi» Pərvərdigarə qaya tayanojanlar Zion teojuduktur; Uni təwrətkili bolmayıdu, U mənggülüklə turidu. **2** Yerusalem! Taçlар uning astrapini oruqan, Həm Pərvərdigar həzirdin ta əbədgıqə Əz həlkinqin astrapini oraydu. **3** Qünki rəzilləarning hökük hasisi həkkənaliyarning nesiwişini baxkurmayıdu; Bolmisa həkkənaliyaların kollirini kəbihilikkə uzartıxi mumkin. **4** Pərvərdigar, mehribanlarə qaya mehribanlık kılıqaysən; Kengli duruslarojumu xundak bolsun. **5** Birak aqri yollarə qaya burulup kətəknərnı bolsa, Pərvərdigar ularını kəbihilik kılıqıqlar bilən təng xallaydu. Israiloja amanhərjəmlik boløy!

126 «Yukirioqa qikix nahxisi» Pərvərdigar Ziondin sürgün bolovanları kəyturup kəlgəndə, Biz qız kergəndəkla bolduk; **2** Aqımızıktılgıqə, Tilimiz xadlinixqə toldı; Xu tapta əllər arısında ular: — «Pərvərdigar ularə zor ixlarnı kılıp bərdi» — deyixti. **3** Pərvərdigar dərwəkə biz üçün zor ixlarnı kıldı, Biz bulardın xadlinimiz. **4** Jənubtiki kuruq eriklər [xar-xar sularoja] aylandurulmuşandək, Biz tutkunlarnımı eż ərkimizgə kəyturoqaysən, i Pərvərdigar; **5** Kez yaxlırını ekitip teriqənlar xadlik bilən orar; **6** Yıqlap yürüp qağıdıcıqan urukni ketürən kixi, Bərhək, xadlik-təntənə bilən orıqan baoqlarını kətürüp kətip kelidi.

127 «Yukirioqa qikix nahxisi»; Sulayman yazojan kuyi: — Pərvərdigar Əzi ey salmisa, Salouqıqlar bikardin-bikar umingoja ajır singdürüridü; Pərvərdigar xəhərnı saklimisa, Kəzətqılər bikardin-bikar oyoqak turidu. **2** Silərning səhərda ornunglardın kopuxunglar, Kəq boloqanda yetixinglar, Japamuxəkkətni nandek yegininglar bikardin-bikardur; Qünki U Əz seyinigina uykuñi beridu. **3** Mana, balilar Pərvərdigardin bolovan mirastur, Balyatkuning mewisi Uning mukapaditidur; **4** Yaxlıkta tapşan balilar, Baturning kolidik oklarda bolidu. **5** Əldəni muşular bilən tolajan adəm bəhtliklər; [Xəhər] dərwazisida turup düxmənlər bilən sezlixiatkınında, ular yərgə karap kalmaydu.

128 «Yukirioqa qikix nahxisi» Pərvərdigardin korkidiojanlar, Uning yollarıda mangidiojanlarning hərbiri bəhtliklər! **2** Qünki sən eż kolungning ejirini yəysən; Bəhtlik bolisən, ronak tapisən; **3** Ayaling bolsa eyüng iqidə mewilik üzüm telidak bolidu; Baliliring dastihanıngni qəridəp, zayıtn dərəhliridək tizilip olturnidu; **4** Mana, Pərvərdigardin korkidiojan kixi xundak bəhtlin keridu. **5** Pərvərdigar sanga Zion teojudin bəht ata kiloqay; Sən emrütinq boyığa Yerusalemning awatlığını kərgəysən; **6** Pərvəntliringning pərzəntlirlərinə kərgəysən; Israiloja aram-tinqlik boløy!

129 «Yukirioqa qikix nahxisi» «Yaxlıkimdin tartip ular kəp ketim meni har kılıp kəldi» — Ah, Israil hazır buni desun — **2** «Ular yaxlıkimdin tartip kəp ketim meni har kılıp kəldi, Birak üstümdin oğlıba kolojan əməs. **3** Kox həydigülərlər düməndə həydigən, Qənəklirini intayin uzun tartən». **4** Pərvərdigar həkkənaliyidur; U rəzilləarning asarətlərini sunduruwətti; **5** Ular xərməndə bolup arkisioqa yandurulsun, Ziondin nəprətlinidiojanlarning həmmisi! **6** Ular eğzidə ünüp qıkkan qoqtak bolsun; Üztülməy turupla solixip ketidiojan; **7** Ot-qəp orioquqioqa uningdin bir tutammu qıkmaydu; Baqı baoqliquqioqa bir kuuqakmu qıkmaydu; **8** Ətiüp ketiwatkanlarımı: «Pərvərdigarning bərikiti üstünglarda boløy; Pərvərdigarning nami bilən silərgə bəht tiləymiz!» — degen salamni həq bərməydu.

130 «Yukirioqa qikix nahxisi» Qongkūr yərlərdin Sanga pəryad kətürimən, i Pərvərdigar; **2** Rəb, awazimni anglioqaysən; Kulaklıringni yelinix sadayimoja salopaysən; **3** Əgər Sən Yah, kəbihiliklərni sürüxtürüp sanışang, Əmdi Rəb, kim tik turalaydu? **4** Birak Səndin məoppirat-kəqürüm bardur; Xunga Səndin əyminiqkə bolidu. **5** Pərvərdigarnı kütüwimatən; Jenim kütüwitatidu; Uning sezigə ümid baoqlidim. **6** Tün jesəkqilirinen sahərgə bolovan təxnasidin artuk, Bərhək, tün jesəkqilirinen sahərgə bolovan təxnasidin artuk, Jenim Rəbkə təxna bolup kütümkətə. **7** I Israil, Pərvərdigaroja ümid baoqlanglar; Qünki Pərvərdigarda eżgərməs muhəbbət bardur; Uningda zor nijatlıklärə bar; **8** U Israilelli bərlik kəbihiliklərinə bədal teləp kütkəzidü.

131 «Yukirioqa qikix nahxisi»; Dawut yazojan kuyi: — I Pərvərdigar, kənglüm təkəbbur əməs, Nəzirimmü üstün əməs; Mən qong ixlar bilənmə, Yaki qamim yətməydiqən karamət ixlar bilənmə məxəqəl bolmayımən; **2** Bərhək, anisining ķuqikida yatkan əməqətən ayrıloqan balidək, Əz jenimni besiwei lip tinqlandurdum; Kənglüm iqimda əməqətən ayrıloqan balidəktər. **3** Israil Pərvərdigaroja ümid baoqlisun; Həzirdin baxlap, əbadıl əbədgıqə!

132 «Yukirioqa qikix nahxisi» I Pərvərdigar, Dawut üçün u tartən bərlik jəbir-japalarını yad atkaysən; **2** U Parvərdigardin qandaq əsəm iğkən, Yakupptiki kudrat Igisigə qandaq wəda kolojan: — **3** «Pərvərdigaroja turar jayni, Yakupning kudratlık Igisigə makannı tapmioqə, Əyümdiki hujriqə kirməymən, Kariwattiki kərpəməgə qıkmaymən, Kezümgə uykuni, Kapaklırimoja müğdəxni bərməyən». **6** Mana, biz uning həvrinə Əfratahəda angliduk; Uni ormanlık etizlərdin taptuk; **7** Uning turar jaylıriqə berip kirayı, Uning tahtipəri aldida sejda kılayı; **8** Ornundin turoqin, i Pərvərdigar, Sən kudrittingning ipadisi əhdə sandukung bilən, Əz aramgaḥingoja kırıgn! **9** Kahınlıring həkkənaliyik bilən kiyindürüsün, Məmin bəndiliring təntənilik awazni yangratsun! **10** Kulung Dawut üçün, Əzüng məsih kılıqinining yüzini yandurmoqaysən; **11** Pərvərdigar Əz həkikiti bilən Dawutka xu əsəməni kıldı, U uningdin həq yanmayıdu: — U: — «Əz puxtingdin qıkkən mewidin birsini təhtingda olturoquzman; **12** Pərzəntliring Mening əhdəmni, Həm Mən ularoja egitidiojan agha-guwaḥlirimmi tutsa, Ularning pərzəntliri mənggüğə təhtingda olturidu» — degen. **13** Qünki Pərvərdigar Zionni tallıqan; U Əz makanı üçün uni haliqən. **14** Mana U: — «Bu mənggüğə bolidiojan aramgaḥimdu; Muxu yərdə turiman; Qünki Mən uni halaymən. **15** Mən uning rizkini intayin zor bərikətləyəm; Uning yoksullırını nan bilən kandurımən; **16** Uning kahınlırioja nijatlıknı kiygüzimən, Uning məmin bəndiliri xadliktin təntənilik awazni yangritidu. **17** Mən bu yərdə Dawutning münggüzini bihlandurımən; Əzümmüng məsih kılıqinim üçün yoruk bir qıraq bekitkənmən; **18** Uning düxmənlirigə xərməndiliknı kiygüzimən; Əmma uning kiyən təji beixa ronaq tapidu» — dedi.

133 «Yukirioqa qikix nahxisi»; Dawut yazojan kuyi: — Kara, mana, kərindaxlar birlikə turux nemidegen yahxi, nemidegen xerindur! **2** U Hərunning bexiqə tekülp, sakılıdin akkan awu kimmətlik maydək, U Hərunning sakılıdin ekip, Kiyim-keşəkninq yakisioqa qırxən kimmətlik mayəqə ohxaydu; **3** U yəna Hərmon teojudiki xəbnəməng Zion taqlırıqə qüxtüxigə ohxaydu; Qünki xu yərdə Pərvərdigar bərikətni — Yəni mənggülüklə həyatni buyruqən!

134 «Yukirioja qikix nahxisi» Mana, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə kəyturunglar, I, keqiqə Pərvərdigarning eyidə turidişan, Pərvərdigarning barlık kulları! **2** Muqəddəs jayda turup kolliringlarnı kətürüp Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə kəyturunglar! **3** Asman-zeminni Yaratkuqi Pərvərdigar silərni Ziondin bərikətligay!

135 Həmdusana! Pərvərdigarning namini mədhiyilənglər, Uni mədhiyilənglər, Pərvərdigarning kulları! **2** Uni mədhiyilənglər, Pərvərdigarning eyidə turojanlar, Hudayimizning høyilirida turojanlar! **3** Yahni mədhiyilənglər, qünki Pərvərdigar məhribandur; Uning namıqa kiy eytinqar; Qünki muxundak kılıx xerindur; **4** Qünki Yah, Yakupni Θzininkı boluxka, Israilni Θ mirası boluxka tallıwaldı. **5** Qünki özüm bilimənki, Pərvərdigar uluqdur; Rabbimiz barlik ilahılardın üstündür. **6** Pərvərdigar nema ixni muwapık kərgən bolsa, U asmanlarda, Zeminda, Dengizlarda həm uning barlik təqliridim xuni kılıqandur. **7** U yər qətliridin bulut-tumanları ərlitidü; Yamqurlar oja qaqmaklärni həmrəh kılıdu; Xamalni Θ həziniliridin qikiridü. **8** U Misirdiki tunji oquqlarını həlak kıldı, İnsanlarning bolsun, haywanlarning bolsun həmmimi urup həlak kıldı. **9** U alamatlərni, mejizilərni aranglaroja əwətti, i Misir; Pirəvn wə uning həmmə kulları üstigə əwətti. **10** U uluoq əllərni uruwətti, Kudratlı padixahlarnı eltürəwütti; **11** Amoriylarning padixahı Sihonni, Baxanning padixahı Ogni, Kanaandiki barlık padixahlıklarını uruwətti. **12** Ularning zeminini miras kılıp, Θ həlkı Israiloja miras boluxka təkdim kıldı. **13** Sening naming, Pərvərdigar, mənggüt, Xəhrət-hatırəng dəwrdin-dəwrgiqidur. **14** Qünki Pərvərdigar Θ həlkining dəwasını soraydu; Θ kullirioja rəhim kılıdu. **15** Əllərning butlari bolsa pəkətlə kümük-altundın ibarəttür, Ularnı insanning kolları yasiqandur, halas. **16** Ularning aqzı bar, birak sezlitməydi; Kezli bar, birak kərməydi; **17** Kulaklıri bar, birak anglimaydı, Aqzıda həq nəqsə yoktur. **18** Ularnı yasiqanlar ularoja ohxap kəlidü, Ularoja tayanojanlarunu xundaktar. **19** Israil jəmati, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə kəyturunglar; Hərun jəmati, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə kəyturunglar; **20** Lawiy jəmati, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə kəyturunglar; Pərvərdigardin korkidioşanlar, Pərvərdigar oja təxəkkür-mədhiyə kəyturunglar! **21** Yerusalemda makamlaxşan Pərvərdigar oja Ziondin təxəkkür-mədhiyə eytisən! Həmdusana!

136 Pərvərdigar oja təxəkkür eytinqar, U məhribandur; Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **2** İlahıların ilahiyoja təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **3** Rəblərning Rəbbigə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **4** Zor karamətlərni birdinbir Yürgütüqiqə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **5** Əkil-parasət arkilik asmanınları Yasioquqioja təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **6** Zeminni suları üstüdə sozup Turquzuqioja təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **7** Uluq nur jisimlərini Yasioquqioja təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **8** Kündüzni baxkurdioşan kuyaxını Yasioquqioja təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **9** Keqini baxkurdioşan ay həm yurtuzlarnı Yasioquqioja təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **10** Ularning tunjılırinı urup, Misiroqa zərb bərgüçiqə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **11** Israilni ular arisidin qıkarouqioja təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **12** Küqlük kol həm uzatkan bilək bilən ularni

Qıkarouqioja təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **13** Kızıl dengizni bələk-bələk Bəlgüçiqə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **14** Həm Israilni uning otturisidin Ətküzgüçiqə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **15** Kızıl dengizda Pirəwnni қoxunları bilən süpürüp taxlıquqioja təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **16** Θə halkını qəl-bayawandin Yetəklığıqıga təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **17** Büyük padixahlarnı Uruwtəküçiqə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **18** Həm məxhur padixahlarnı Əltürgüçiqə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **19** Jümilidin Amoriylarning padixahı Sihonni Əltürgüçiqə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **20** — Həm Baxan padixahı Ogni Əltürgüçiqə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **21** Ularning zeminini miras üçün Bərgüçiqə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **22** Buni bandısı Israiloja miras kılıp bərgüçiqə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **23** Halımız harab əhwalda, bizlərni Əsligüçiqə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **24** Bizni əzgənlərdin kutulduroquqioja təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **25** Barlik at ığılıriga ozuk Bərgüçiqə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur; **26** Ərxələrdiki Tənərigə təxəkkür eytinqar, Qünki Uning muhəbbiti mənggülüktur!

137 Babilidiki dərya-eriklər boyida biz olturduk; Zionni əsliginimizdə, bərəkə yioqə ketirdük; **2** Qiltarımızın arisidiki segətlərgə esip koyduk. **3** Qünki bizni sürgün kılıqların bizdin nahxa tələp kıldı; Bizni zarlatkuqilar bizdin tamaxa tələp kılıp: — «Həy, Zion nahxiliridin birni bizgə eytkina» — deyixti. **4** Yaşa yurta turup Pərvərdigarning nahxisini kəndakmu eytayı? **5** Əy Yerusalem, mən seni untusam, Ong kolumn [məharitini] untusun! **6** Seni əslimisəm, — Yerusalemni ang qong hursənlilikindin əwəl kərmisəm — Tilim tanglayimoqə qaplixip kalsun! **7** I Pərvərdigar, Edom baliliridin hesab aloğanda, Yerusaleməngə bəxioja qüzkən küninini yadıngə kəltürgəsən; Qünki ular: «Uni yər bilən yəksən kilingilar, Ulioqıqə yər bilən yəksən kilinglər!» deyixti. **8** I bulinix alılda turojan Babil kizi, Bizgə kılıqan kılımxılıringni eziungə kəyturoquqı bəhtliktur! **9** Bowaklıringni elip taxka atkuqi kixi bəhtliktur!

138 Dawut yazoqan kiy: — Pütün kəlbim bilən Sanga təxəkkür eytiman; Barlik ilahalar alılda Seni kiylaymən. **2** Pak-mukəddəslikininq ibadəthanisoja karap bax urımen, Əzgərməs muhəbbiting həm həkikət-sədakıting üçün namingni təbrikleymən; Qünki Sən pütün nam-xəhrıtingdinmü bəkrə, wəndəngə turidioşiningi uluoq kılıqənsən. **3** Sanga nida kılıqan künidə, manga təwəlabərənsən; Jenimoja kütq kırğızüp, meni riqəbatlındırıqənsən. **4** Aqzingdiki sezlərni anglojanda, i Pərvərdigar, Jahəndiki barlık xəhərələr Seni mədhiyiləydi; **5** Ular Pərvərdigarning yollarında yürüp nahxa eytidü, Qünki uluoqdur Pərvərdigarning xan-xəripi. **6** Qünki Pərvərdigar aliydur; Birak U əhali boxlar oja nəzər salıdu; Təkəbbularnı bolsa U yırakın tonup yetidü. **7** Zulmət-muxəkkətlər arisida mangojan bolsammu, Sən meni janlandurisən; Dıxmənlırimming əqzipini tosuska kolungni üzartısan, Ong kolung meni kütküzidü. **8** Pərvərdigar manga təwə ixlarnı pütküzidü; Mehir-muhəbbiting, i Pərvərdigar, mənggülüktur; Θə kolliring yasiojanını taxlap kətmigəysən!

139 Нәсөмігіләрнің бекітоға тапхурулуп оқулусун дәп,

Dawut yazojan күй: — I Pərvərdigar, Sən meni təkxürüp qıktıng, Həm meni biliп yätting; 2 Əzüng olturojiniimni, turqinimini bilisən; Yırakta turukluk kənglümündikini bilisən.

3 Bəskan kədəmlirimi, yatkanlırimi etkaməngdin etküdzündür; Barlık, yollarıma Sanga ayandur. 4 Bərhək, tilimoja bir sez kelə-kəlməstirinla, i Pərvərdigar, Mana Sən buni əyni boyiąq bilməy kalmaysən. 5 Sən meni aldi-kəynimdin orap turisən, Kolungni mening üstümgə kondurojansən. 6 Bundak bilim manga xunqılık tilismat bilinidu! Xundak yüksəkki, mən uni biliп yetəlməydikənmən. 7 Rohingdin nerı boluxka nələrgimə baralayttım? Huzurungdin ezümnı kaqurup nələrgə baralayttım? 8 Asmanlaroja qıksam, mana Sən axu yərde; Təhtisarada orun salsammı, mana Sən xu yərde; (**Sheol h7585**) 9

Səhərninq kanatlarını elip uqup, Dengizning əng qat yərliridə tursam, 10 Hətta axu jayda kolung meni yetəkləydi, On kolung meni yeləydi. 11 Mən: «Kərangoçuluk meni yapsa, Ətrapimdiki yorukluk qoқum keqə bolidu» — desəm, 12 Kərangoçulukmu Səndin yoxurunalmaydu, Keşimü Sanga kündüzdək ayindurdur, Karangoçulukmu [Sanga] yoruktaktır. 13 Bərhək, Sən mening iqlirimini yasiojansən; Anamning korsiķida meni tokuojansən;

14 Mən Seni mədhıyıləymən, Qünki mən sürlük wə karamət yasalojannı; Sening kilojanlıring karamət tilsmittur; Buni jenim obdan bilidu. 15 Mən yoxurun jayda yasalojınımda, Yər taglıridə əpqillik bilən tokulup xəkilləndürülginimda, Ustihanlırim Səndin yoxurun əməs idi. 16 Əzalırim tehi apirdə bolmiojan künlərdə, Ular yasiliwatlıqan künlərdə, Kəzüng tehi xəkkənlənmigən jismimni körüp yətkənidir; Ularning həmmisi alliburun daptiritingən yeziļojanidi. 17 Ah, Təngrim, oyılırning manga nəkədər kimnətləktür! Ularning yiojindisi xunqa zordur! 18 Ularnı sanat desəm, ular dengizdiki küməldinmü kəptür; Uykudin kezümni aqsam, mən yənilə Sən bilən billidurmən!

19 Ah, Sən rəzzilərni əltürrüwətsəng iding, i Huda! Kənhor kixilar, məndin yiraq bolux! 20 Qünki ular Sening tooruluk hiyilik bilən sezləydi; Sening xəhərliring ular təripidin azduruldi. 21 Sanga eqman bolojanlaroja, i Pərvərdigar, manmu eqqu? Sanga karxi qikkənlərə manmu yirginimənən? 22 Ularoja qix-tirnikimiqəq eqturnən; Ularnı eз düxənələrim dəп həsəbləyən. 23 Meni kəzitip təkxtürgəysən, i Təngrim! Mening kəlbimni biliп yətkəysən! Meni sinap, oqəmlək oyılırımı bilgəysən; 24 Məndə [Əzüngga] azar bərgüdək yolning bar-yolukını kergəysən; Wə meni məngüllük yolungda yetəkligəysən!

140 Нәсөмігіләрнің бекітоға тапхурулуп оқулусун дәп,

Dawut yazojan күй: — Rəzil adəmdin, i Pərvərdigar, meni azad kijojaysən; Zorawan kixidin meni sakliojaysən.

2 Ular kənglidə yamanlıklarnı oylimakta; Ular hər künü jəm boluxup urux qıқarmakqi. 3 Tilini yilanningkidək ittik kildi; Kobra yilanning zəhiri ləwliri astida turidu; (Selah) 4 Rəzil adəmning kolliridin meni aman kiliqojsən, i Pərvərdigar; Putlirimni putlaxni kəstləydiqan zorawan kixidin sakliojaysən. 5 Təkəbburlar mən tıqün kiltak, tanilarnı yoxurup təyyarlıdı; Yol boyida tor yaydı, Mən üçün tuzaklarnı saldı; (Selah) 6 Mən Pərvərdigarоja: «Sən mening Təngrimdərsən» — dedim; Yelinixlirim sadasiqə kulak salojoysən, i Pərvərdigar; 7 Pərvərdigar Rəb nijatlilikning küqidur; Sən jəng künida beximini yepip koqdiqojsən. 8 Rəzil adəmning ümidiñi ijabət kilmiojaysən, i Pərvərdigar; Ularning hiyilikini akkuzmiojaysən; Bolmisa ezlirini qong tutuwalidu. (Selah) 9 Meni körxiwalojanlarning bolsa, Ləwliridin qıkkən xumluk ularning eз bекіtoғa qıxsun; 10 Üstigə qoqlar

yaqdurulsun; Ular otka, Käytidin qıkalmojıqdək hənglaroja taxliwetilsun; 11 Tili qekimqi adəmning yər yüzidə orni bolmisun; Balayı'apət zorawanlarnı tūgəxkūqə ovlaydu; 12 Mən bilimənki, Pərvərdigar ezilgənlərning dəwasını soraydu, Yoksulning həkkini elip beridu; 13 Bərhək, həkkəniylar namingə təxəkkür eytidu; Kəngli duruslar həzurungda yaxaydu.

141 Dawut yazojan күй: — Pərvərdigar, mən Sanga

nida kıldım; Yenimoja tezdiñ kəlgəysən; Sanga nida kılıqınımda awazimni anglojəysən. 2 Duayimni anglojinqingda, Sanga sunulojan huxbuydak yekimlik bolsun, Kolumning ketərülüxi sunulojan kaqılık kürbanlıktak kobul bolsun. 3 Açızim alidda kəzətqi turqozujojaysən, i Pərvərdigar; Ləwlirim dərwazısını saklıqojsən; 4 Kənglümni həqkandaq yaman ixka, Kəbiləlik kilojuqılaroja xerik bolup, rəzillik kılıxka mayıl kilmiojaysən. Meni ularning nemətliridin həq yegüzmigəysən! 5 Həkkəniy adəm meni ursun — Bu manga mehribanlıktır; Manga təribiň bərsün — Bu bolsa, bexim rat kilmaydiqan, կuyulojan esil maydək bolidu. Qünki mening duayim yanına xularning razılıklıriga karxi bolidu. 6 Əlarning hakimləri tik yarlıardin taxliwetilgənda, [Həlk] mening sezlirimni anglaydu; Qünki bu sözər xerindur. 7 Birsi otun yarojanda yərgə qeqilojan yerindilardək, Mana, ustihanlırimiz təhtisara ixiki alidda qeqiwtildi; (**Sheol h7585**) 8 Bərhək, kəzlirim Sangıa tikilip kərəydi, Pərvərdigar Rəbbim; Sanga tayinimən; Jenimmi harab kılıp taxliwətmigəysən. 9 Əlarning manga salojan kiltikidin, Kəbiləlik kilojuqılarining tuzaklıridin meni sakliojaysən; 10 Rəzillər özining torlirioja yikilsun, Mən bolsam — etüb ketimən.

142 Dawut ojarda yoxurunup turojan wakitta yazojan

«Maskıl»: — Mən Pərvərdigarоja awazimni anglitip nalə-pəryad ketürimən; Pərvərdigarоja awazim bilən yelinimən; 2 Uning alidda dad-zarlırimi tekimən; Uningoja awariqilikimni eytimən. 3 Rohim iqimda tūgixəy dəp kalojanda, Xu qaođa başkan yolumni bilgənsən; Mən mangojan yolda ular manga kiltək saldı. 4 Ong yenimoja karap bakkəysən; Ətrapimdə meni tonuydiqan adəm yoktur; Panahqah yokap kətti; Həq adəm jeniməqə keyünməydi. 5 Mən Sanga pəryad ketürüm, i Pərvərdigar; Sanga: «Sən mening Baxpanahımsən, Tiriklərning zeminidə bolojan Nesiwəmdursən» — dedim. 6 Mening pəryadimoja kulak salojoysən; Qünki mən intayın harab əhwaloja qixırıldıム; Meni kooqlioqıqlırimidin kutuldurojaysən; Qünki ular məndin küqlükət. 7 Sening namingni tabriklixim üçün, Jenimmi türmidin qıkarojaysən; Həkkəniylar ətrapimdə olixidu; Qünki Sən manga zor mehribanlık kərsitisən.

143 Dawut yazojan күй: — Pərvərdigar, duayimni

anglojəysən; Yelinixlrimoja kulak salojoysən; Həqikət-sadakitingdə həm həkkəniyitingdə manga jawab bərgəysən. 2 Əz kulinungi sorakqa tartıxqa turmiojaysən; Qünki nəzirində tiriklərning heqbi həkkəniy ispatlamaydu. 3 Qünki düxənən jeniməqə ziyankəxlək kilməktə, U həyatimni dəpsəndə kıldı; Meni huddi olğılı uzun bolojanlardək, Karangojə jaylarda turuxka məjbür kildi. 4 Xunga rohım iqimda tūgixəy dəp kaldi; Iqimda kəlbim sundı. 5 Mən kədimki künlərni əsləymən; Sening barlık kilojanlıring tüstidə seqinip oylınimən; Kolliring ixligənlərini hiyalimdin etküzimən. 6 Kollirimni Sanga karap sozup intilimən; Jenim qangkiojan zemindək Sanga təxnadur. (Selah) 7 Manga tezdiñ jawab bərgəysən, i Pərvərdigar; Rohim əhalidin ketidü; Didaringni məndin yoxurmiojaysən; Bolmisa

mən hangoja qüxicidinqanlardak bolımən. **8** Mehjir-muhəbbitingni tang səhərdə anglatkaysən; Qünki tayanojinim Sən; Mengixim kerək boローン yolni manga bildürgəysən; Qünki jenim Sanga təlmürüp karayıdu; **9** Meni kütulduroqaysən, i Pərvərdigar, düxmənlirimidin; Baxpanaḥ izdəp Sening yenoingoja qərimən. **10** Ez iradənggə əməl kılıximka meni egektəkaysən; Qünki Sən menin Hudayimdirən; Sening mehriban Röhing meni tüptüz zemində yetəkligəy; **11** Ez nam-xələritin üçün meni janlanduroqaysən, i Pərvərdigar; Ez həkkənayıtingdə jenimni awariqiliktin azad kılıqaysən. **12** Həm mehjir-xəpkitingdə düxmənlirimni üzüp taxlıwatkaysən; Jenimni har kiloqlanlarning həmmisini əhalək kılıqaysən; Qünki mən Sening kulungdurmən.

144 Dawut yazojan küy: — Kollirimoja jəng kılıxni, Barmaklirimoja uruxni egitidiojan, Mening Koram Texim Pərvərdigarçoja təxəkkür-mədhiyə käyturulsun! **2** Mening əzgərməs xəpkitim wə menin korojinim, Mening egiz munarim wə nijatkarim, Mening əlkənim wə tayanojinim, mən Uningdin himaya tapımən; U Ez həlkənməni kol astımda boyunduroquqidur! **3** I Pərvərdigar, Sən uningdin həwər alidikənsən, adəm degnən zadi nemə? Uning tooruluk oylaydikənsən, insan balisi degnən nema? **4** Adəm bolsa bir nəpəsturla, halas; Uning künfləri ötüp ketiwatqan bir kələnggidur, halas. **5** I Pərvərdigar, asmanları egildürüp qüxkaysən; Taqlarqa tegip ulardın is-tütük qıkarqaysən; **6** Qaqqamları qakķuzup ularını tarkititwetkaysən; Okliringni etip ularını kiykas-sürəngə salqaysən; **7** Yukırıdin kolliringni uzitip, Meni azad kılıqaysən; Meni uluoq sulardin, Yaka yurttiliklerning qanggilidin qıkarqaysən. **8** Ularning aqzı kuruk gəp səzleydu, Ong koli aldamqi koldur. **9** I Huda, mən Sanga atap yengi nahxa eytimən; Ontarioqa təngkəx bolup Sanga kiylərni eytimən. **10** Sən padixahlarqa nijatlıq-ojəliba beoqxlaysən; Kulung Dawutni ajəllik kılıqtın kütuldurisən. **11** Meni kütulduroqaysən, yat yurttiliklərinən kolidin azad kılıqaysən; Ularning aqzı kuruk gəp səzleydu, Ong koli aldamqi koldur. **12** Xundak kilip oqşullırımız yaxlılıka puhta yetilgen keqətlərgə ohxaydu, Kızlirların ordıqə nəkixləngən türvüklərdək bolidur. **13** Axılıq ambarlırimız toldurulup, Türlük-türlük ozuklar bilan təminlaydiqan, Koylirimiz otlaqlarımızda minglap, tümenlap kozilaydiqan; **14** Kalılırimiz boozaq bolidiojan; Heqkim besip kirməydiojan, heqkim [jənggə] qıkırməydiojan; Koqılırimizda heq jedəl-ojowqa bolmaydiojan; **15** Əħħwali xundak boローン həlk nemidegen bəhtliklər! Hudasi Pərvərdigar boローン həlk bəhtliklər!

145 Mədhiyə: Dawut yazojan küy: — Mən Seni mədhiyiləp uluqlaymən, Hudayim, i Padixah; Nämigoja əbədil'əbədgiqə təxəkkür-mədhiyə käyturimən. **2** Hərküni Sanga təxəkkür-mədhiyə käyturimən, Nämigoja əbədil'əbədgiqə təxəkkür-mədhiyə käyturimən! **3** Uluqdur Pərvərdigar, zor mədhiyilərgə layiktur! Uning uluoqlukını sürüxtürüp boローン bolmas; **4** Bir dəwr yengi bir dəwrgə Sening kiloqlanliringni mahtaydu; Ular կudratlıq kiloqlanliringni jakarlaydu; **5** Mən həywitingning xərəplik julalikini, Wə karamət mejizilirinqni seçinip sezləymən; **6**: Xuning bilən ular körkənqlik ixliringning կudritini bayan kılıdu; Menmə uluoq əməlliringni jakarlaymen! **7** Ular zor mehribanlıkingni əsləp, uni mubərəkəp tarkitidu, Həkkənayıliking tooruluk yüksəri awazda küləydu. **8** Pərvərdigar mehjir-xəpkətlək həm rəhimdildür; Asan oqəzplənəməydu, U zor mehjir-muhəbbətlər! **9** Pərvərdigar həmmigə mehribandur; Uning rəhimbəndlilikləri barqa yaratkanlirining üstididur; **10** Sening

barlıq yasojanliring Seni mədhiyiləydu, i Pərvərdigar, Sening məmin bəndiliring Sanga təxəkkür-mədhiyə käyturidu. **11** Ular padixahlıkingning xəripidin həwər yatküzu, Küç-kudritinqni səzleydu; **12** Xundak kılıp insan balılıriqa կudratlıq ixliring, Padixahlıkingning xərəplik həywisi ayan kılınidu. **13** Sening padixahlıking əbədiy padixahlıktur, Səltaniting əwladtin-əwladlıqidur. **14** Pərvərdigar yikilay degənlərning həmmisini yeləydu, Egilip kaloqlanlarning həmmisini turquzidu. **15** Həmməylənning kezəlri Sanga tikilip kütidu; Ularqa ez waktida rizkini təksim kılıp berisən; **16** Kolumgnı eqixing bilənla, Barlık jan igilirinen arzusunu կandurisən. **17** Pərvərdigar barlıq yollarida həkkənayıdur, Yasojanlirining həmmisigə muhəbbətləktir. **18** Pərvərdigar Əzığa nida kiloqlanlarning həmmisigə yekindur, Əzığa həkikətə nida kiloqlanlarning həmmisigə yekindur; **19** U Əzidin əymənidiqanlarning arzusını əməlqə axırıdu; Ularning pəryadını anglap ularını kutkuzidu. **20** Pərvərdigar Əzini seyğənlerning həmmisindən həwər alidu; Rəzilləرنin həmmisini yokidu. **21** Aqzim Pərvərdigarning mədhiyisini eytidu; Barlıq at igiliri əbədil'əbəd uning mukəddəs namiqə təxəkkür-mədhiyə käyturoj!

146 Həmdusana! I jenim, Pərvərdigarnı mədhiyilə! **2** Mən hayat bolsamla, Pərvərdigarnı mədhiyiləyəm; Wujudun bar bolsila Hudayiməja kuy eytimən. **3** Esilzadılərgimu, İnsan balisiquimu tayanmanglar, Ularda heq mədət-nijatlı yoktur. **4** Mana, uning nəpisi ketidu, U ez turprikəqə käytip ketidu; Xu kündila arzu-niyətləri yokap ketidu. **5** Yakupning Tangrısı mədətkarı boローン adəm, Pərvərdigar Hudasını ez ümidi kilojan adəm bəhtliklər! **6** U asmanları, zeminni, Dengizni həm uningda bar məwjudatlarnı yaratkəndur; U həkikət-sadəkətə mənggü turidu; **7** Ezilgüzilər üçün U həküm süridü; Aq kaloqlanlarqa nan beridu. Pərvərdigar məħbusları azad kılıdu; **8** Pərvərdigar korlarning kezələrini aqidu; Pərvərdigar egilip kaloqlanlarning turquzidu; Pərvərdigar həkkənayılnarı səyidü. **9** Pərvərdigar musapirlərin həwər aliud; Yetim-yesirlərnə, tul hotunni yeləydu; Bırak rəzilləرنin yolinı eğri-bürgi kılıdu. **10** Pərvərdigar mənggügə həküm süridü; I Zion, sening Hudaying dəwrdin-dəwrigiə həküm süridü! Həmdusana!

147 Həmdusana! Yaħni mədhiyilənglər! Bərhək, bundak kiliq xerindur; Hudayimizni küylənglər! Mədhiyə okxus insanoja yarıxidu. **2** Pərvərdigar Yerusalemi bina kilmakta; Israılning sürgün kiliqənlərinini U yiçip kelidu; **3** U köngəl sunukləriñ dawalaydu; Ularning yarılırını tangidu. **4** U yultuzlarning sanini sanaydu; Ularning həmmisigə bir-birləp isim koyidu. **5** Uluqdur Rəbbimiz, zor կudratlıktır; Uning qüinxini qəksizdür. **6** Pərvərdigar yawax məmənləriñ yeləp ketüridü; Rəzillərnəi yərgiqə təwen kılıdu. **7** Pərvərdigarçoja təxəkkürlər bilən nahxa eytinglar; Kiylərni qiltarqa təngxəp eytinglar! **8** U asmannı bulutlar bilən kaplıtidu, Zeminoja yamoqurnı bekitidu, Taqlarda ot-qeplərni əstiridu; **9** Mallarqa ozuk, Taq қaoqisininq qüjiliri zarlıqanda, ularqa ozuk beridu; **10** At kükidin U zoq almadyu; Adəmning qəbdəs putlirini hursənlik dəp bilməydu; **11** Pərvərdigar bəlki Əzidin əymənidiqanlarnı, Əzinin əzgərməs muhəbbətiqə ümid baqlıqənlərni hursənlik dəp bilidu. **12** Pərvərdigarnı mahtanglar, i Yerusalem; Hudayingini mədhiyilə, i Zion. **13** Qünki U dərwaziliringning taşaklırını məhkəm kılıdu; Seningə turuwtən parzənliringga baht-bərikət bərdi. **14** U qət-qəgraliringda aram-tinqılıq yürgüzidu, Seni buqdayning esili bilən қanaatləndirdi. **15** U Ez əmr-bexarətlərini yər yüziga

əwətidü; Uning söz-kalami intayin tez yügürdü. **16** U ak ərnai yungdək beridü, Kırawnı küllərdək tarkitidü. **17** Uning muzini nan uwakliridək kılıp parqiliwetidü; Uning soçukj alıdida kim turalisun? **18** U sözünü əwətip, ularnı eritidü; Uning xamilini qıkırıp, sularnı akkuzidü. **19** U Θəz söz-kalamını Yakupka, Bəlgilimilirini həm həkimlirini Israiloja ayan kılıdu; **20** U baxka heqbir algə mundak muamila kilmioğandur; Uning həkümlerini bolsa, ular bilip bakkan əməs. Həmdusana!

148 Həmdusana! Pərwərdigarnı asmanlardın madhiyilənglər; Yukarı jaylarda Uni madhiyilənglər; **2** Uni madhiyilənglər, barlık, parixtiliri; Uni madhiyilənglər, barlık koxunliri! **3** Uni madhiyilənglər, i kuyax həm ay, Uni madhiyilənglər, həmmə parlak yultuzlar; **4** Uni madhiyilənglər, asmanlarning asmanliri, Asmandın yukarı jaylaxkan sular! **5** Bular Pərwərdigarning namini madhiyilisun; Qünki U buyruqan һaman, ular yaratiloğandur; **6** U ularnı əbədil'əbədgıqə turoquzdi; Ular üçün wakti etməydiqən bəlgilimini buyruqan. **7** Parwərdigarnı zemindin madhiyilənglər, Dengizdiki barlık əjdihalar, dengizning barlık taglıri; **8** Ot, məldüz, kar, tuman, Uning sezığə əməl kılıdiqən judunluk xamal; **9** Taqlar həm barlık dənglər, Mewilik dərəhlər, barlık kədir dərəhləri, **10** Yawayi hayvanlar, barlık mal-waralar, Əmiligüjilər həm uqar-kanatlar; **11** Jahān padixahlıri wə barlık կöwmərlər, Əmirlər həm yər yüzidiki barlık hakim-sotqilar; **12** Həm yigitlər həm kızlar, Bowaylar wə yaxlar, — **13** Həmmisi Pərwərdigarning namini madhiyilisun; Qünki pəkətla Uning nami aliydur; Uning həywiti yər həm asmandın üstün turidü. **14** Həm U Θəz həlkinqing münggüzini, Yəni barlık mukəddas bəndilirininin madhiyisini egiz kətürgüzən; Ular Israel balılıri, Əzığə yekin bir həlkətür! Həmdusana!

149 Həmdusana! Pərwərdigar otaq atap yengi bir nahxini okungular; Məmin bəndilərning jamaitidə Uning madhiyisini eytinglər! **2** Israel eż Yaratquqisidin xadlansun; Zion oqulları eż Padixahidin hux boloqay! **3** Ular Uning namini ussul bilən madhiyilisun; Uningoja küylərni dap həm qiltarqa təngxəp eytsun! **4** Qünki Pərwərdigar Θəz həlkidin seyünər; U yawaz məminlərni niyatlıq bilən bezaydu; **5** Uning məmin bəndilərini xan-xərəptə rohlinip xad boloqay, Orunlirida yetip xad awazını yanqratqay! **6** Aqzida Təngriğə yüksək madhiyiliri bolsun, Kollırıda kox bışlıq kılıq tutulsun; **7** Xuning bilən ular allər üstidin kıisas, Həlkələrgə jaza bəja yürgüzidü; **8** Əllərning padixahlırinin janjirlər bilən, Akşengəklirini təmür kixənləri bilən baoqlaydu; **9** Ularning üstigə pütülgən həkümni bəja kəltüridü — Uning barlık məmin bəndiləri muxu xərəpkə nesip bolidü! Həmdusana!

150 Həmdusana! Təngrini Uning mukəddəs jayida madhiyilənglər; Kudriti parlap turidiqən erxlərdə Uni madhiyilənglər; **2** Uni kudrətlik ixliri üçün madhiyilənglər; Olayət uluqlukı üçün Uni madhiyilənglər; **3** Uni buroja sadasi bilən madhiyilənglər; Uni rawab həm qiltar bilən madhiyilənglər; **4** Uni dap həm ussul bilən madhiyilənglər; Uni tarlıq sazlar həm nəy bilən madhiyilənglər; **5** Uni jaranglıq qanglar həm yangrak qanglar bilən madhiyilənglər; **6** Barlık, nəpəs igiliri Yahni madhiyilisun! Həmdusana!

Pənd-nəsihətlər

1 Israil padixahı Dawutning oqlı Sulaymanning pənd-nəsihətləri: — **2** Bu pənd-nəsihətlər sanga əkil-parasət, adəp-əhlaknı əgitip, seni ibrətlik sezlərni qüxinidiojan kıldı; **3** sanga danalik, həkkaniyilik, pəm-parasət wə durusluğning yolyoruk-tərbiyisini kobul kıldırdı. **4** Bu [pənd-nəsihətlər] nadanlarnı zerak kılıp, yaxlarnı bilimlik wə səzgür kıldı; **5** bularoja kulak selixi bilən dənalar bilimini axurdu, yorutulqan kixilər tehimu dana maslıhətkə erixidü, **6** xundakla pənd-nəsihətlər həm təmsillörəning manisini, danixmənlərning həkmətləri həm tilsim sezlərini qüxinidiojan klinidü. **7** Pərvərdigardin korkux bilimning baxlinixidur, Əhməklər danalıknı wə tərbiyini kezga ilmaydu. **8** I oqlum, atangning tərbiyisiga kulak sal, anangoing sez-nəsihətidin ayrılmı; **9** qünki ular sening bexinqoşa takalojan gül qəmbirək, boynungoşa esilojan marjan bolidu. **10** I oqlum, yamanlar seni azdursa, ularoja əgəxmigin. **11** Əger ular: — Yür, tuzak, kırup adəm eltürəyi; Yoxuruniwelip, birər bigunaq kəlgəndə uraylı! **12** Təhtisaradək ularını yutuwetəyli, Sak bolsimu, həngəq qüxkənlərdək ularını yikitayı; (**Sheol h7585**) **13** Ulardın hilmuhil kimmətlək mal-dunyaqa işə bolup, Əylirimizni olja bilən toldurımız. **14** Biz biləni xerik bol, Həmyanımlı bir bolsun, desə, — **15** I oqlum, ularoja yoldax bolma, Əzüngüni ularning izidin neri kıl! **16** Qünki ularning putliri rəzzilliğə yügüridü, Kolini qan kılıx üçün aldırıdyu. **17** Hərkəndək uqar kənat tuyup kaloqanda tuzak koyux kəbir awarıqliktur; **18** Lekin bular dəl eż kenini teküi üçün saklaydu; Əz janlıriqa zamin boluxni kütidü. **19** Napsi yoojınap kətkən hərbir adəmning yollırıngı akiwiti mana xundak; [Haram mal-dunya] eż igilirining jenini alidu. **20** [Büyük] danalik koqida oquq-axkara hitab kilmakta, Qong məydanlarında sadasını anglatmakta. **21** Koqa dokmxulxırıda adəmlərni qakırmakta, Xəhər dərvazilirida sezlərini jakarlimakta: — **22** I saddırlar, qaçançıqə muxundak nadanlıqlikə berilisilər? Məshıra kılouqular qaçançıqə məshiriliktin huzur alsun? Əhməklər qaçançıqə bilimdən nəprətlənsün?! **23** Tənbihlirimə kulak selip mangojan yoluqlardın yanqanən bolsanglar idil; Rohımnı silərgə teküi berəttim, Səzlərimi silərgə bildirgən bolattım. **24** Lekin qakırsam, anglimindırlar; Kolumnı uzartsam, heqkaysıngılar karımıdingırlar. **25** Nəsihətlirımnıng həmmisiga pərwa kilmidıngılar, Tənbihimni anglaxnı kılqə halimidıngılar. **26** Xunga, bexinglaroja bala-kaza kəlgəndə kütümən, Wəhīmə silərgə yetixi bilən məshıra kılımən. **27** Halakət elip kəlgən wəhīmə üstünglərgə qüxkəndə, Wəyrənqılık silərgə kuyuntazdak kəlgəndə, Silər eojir kəyqoşa wə azabka muptila bolojininglarda — **28** U qaoğda muxu kixilər məndin etünüp qakırdı, Man pərwa kilmaymən, Meni talmürtüp izdisimu, tapalmaydu. **29** Ular bilimgə nəprətlənginidin, Pərvərdigardin əyminxıni tallimiqinidin, **30** Mening nəsihətimini kılqə kobul kılqusu yoklukındın, Tənbihimgi pərwa kilmiqinininglərdin, **31** Ular eż bexini yeydi, Əz kəstliridin toluk azab tartıldı; **32** Qünki saddırlarning yoldın qikxi eż jenijoza zamin bolidu; Əhməklər rahətlik turmxudin özlərinin həlak kıldı. **33** Lekin manga kulak saloşanlar aman-esən yaxaydu, Bala-kazalardın, oğəm-əndixlərdin haliy bolup, hatırjəm turidu.

2 I oqlum, əger sezlərimni kobul kilsang, Nəsihətlirımnı kəlbingga piiksəng, **2** Əgərda danalıqla kulak salsang, Yorulkükə erixixə kəngül bərsəng, **3** Əger əkil-parasətka təxna bolup iltija kilsang, Yorulkükə erixix üçün yukarı awazda yelinsang, **4** Əger kümüxkə intilgəndək intilsəng, Yoxurun

gehərni idzgəndək idzisəng, **5** Undakta Pərvərdigardin [həkikiy] korkuxni bilidiojan bolisən, Wə sanga Hudani tonux nesip bolidu. **6** Qünki Pərvərdigar danalık bərgüqidur; Uning aqzidin bilim bilən yorulkük qikidu. **7** U durus yaxawatklärnən tükün mol həkmət təyyarlap koyqandur, U wijdanlık adamlar tükün kalkandur. **8** U adilliğ kılouqınlarning yollarını asraydu, Ihlasmen bəndilirining yolini koqdaydu. **9** U qaoğda həkkaniyilik, adillik wə durusluğni, Xundaqla hərkəndək güzel yolni qüxinidiojan bolisən. **10** Danalik kəlbingə kiri xi bilənla, Bilim kənglüngə yekixi bilənla, **11** Pəm-parasət seni koqdaydu, Yorulkük seni saklaydu. **12** Ular seni yaman yoldin, Tili zəhər adamlərdin kutkuzidu; **13** Yəni toqra yoldin qətniğənlərdin, Ərangoğu yollarda mangidiojanlardın, **14** Rəzzilik kılıxını huzur keridiojanlardın, Yamanlıqning ziyanlarını huxallıq dəp bilidiojanlardın, **15** Yəni əgrı yollarda mangidiojanlardın, Kingoır yolda mangidiojanlardın kutkuzidu. **16** [Danalik] seni buzuk ayaldın, Yəni xirin sezlər bilən azdurmakçı bolojan naməhəram ayallardin kutkuzidu. **17** [Bundak ayallar] yax waktida təqən jorisini taxlap, Huda aliddiki nikah kəsimini untuojan wapasızlardindur. **18** Uning eyiga baridiojan yol elümgə apiridiojan yoldur, Uning mangidiojan yolları adəmni ərəhələr makəniqə baxlaydu. **19** Uning kəxioqa baroqanlarning birimi kaytip kəlginci yok, Ulardın birimi həyatlık yollırıqə erixkini yok. **20** [Xularni qüxsənsəng] yahxılarning yolda mangisən, Həkkaniyılarning yollırını tutısan. **21** Qünki durus adəm zemində yaxap kalalaydu, Mukəmməl kixi bu yerdə makanlixalaydu. **22** Lekin rəzzillər zemindən üzüp taxlinidu, Wapasızlar uningdin yuluwetilidü.

3 I oqlum, təlimimni untuma, Degənlirimmi həmixin kənglüngə qing tut. **2** Qünki u sanga bərikətlik künələr, uzun əmür wə hatırjəmlik koxup beridu. **3** Mehriban wə hək-səmimiyy bilouxtin waz kəqmə, Bularmı boynungoşa esival, Kəlbingə pütiplə. **4** Xundak kılqanda Huda wə bəndilarning nəziridə ittipatqə layık, bolisən, danixmən həsablinisən. **5** Əz əklingə təyanmay, Pərvərdigarə qın kəlbing bilən təyanqın; **6** Kəndakla ix kilsang, Pərvərdigarnı tonuxka intil; U sanga toqra yollarnı kersitidu. **7** Əzüngüni əkillik sanıma; Pərvərdigardin əyminiq, yamanlıqtiń yırak bol. **8** Xundak kılqojiningda, bu ixlar dərdingga dərman, Ustihaniringoşa yılık bolidu. **9** Pərvərdigarning hərmitini kılip mal-dunyayingdin hədiyələrni sunoqin, Etizingdin tunji qikkən məhsulatliringdin Uningoşa atıqin; **10** Xundak kılqojiningda, ambarliring axılıkça tolup taxidi, Xarab kelqəlkirində yengi xarab exip-tepix turidu. **11** I oqlum, Pərvərdigarning tarbiyisiga bıpərwalıq kılma, Uning tənbihidin bəzəmə. **12** Qünki, ata əziz kərgən oqlıqja tənbih-tərbiya bərgəndək, Pərvərdigar kimmət seyqən bolsa uningoşa tənbih-tərbiya beridu. **13** Danalıqla bołożan kixi, Yorulkükə işə bolojan kixi nemidegen bəhtlik-həl. **14** Qünki danalıqning paydısı kümüixning paydisidin keptur, Kimməti sap altunningidinən ziyadidur. **15** U laəl-yakutlardın kimmətləktur, İntizar bołożan hərkəndək nəsəngdin heqbirimə uningoşa təng kəlməstur. **16** Danalıqning ong kolida uzun əmür, Sol kolida baylık wə xəhrət bardur. **17** Uning yolları sanga hux purak tuyulur, Uning barlıq tərikiləri seni aram tapkuzur. **18** U ezini tapkan adəməq «hayatlı dərihi»dur, Uni qing tutkən kixi nemidegen bəhtlik! **19** Pərvərdigar danalik bilən yər-zemini bərpa kıldı, Həkmət bilən asmannı ornattı. **20** Uning bilimi bilən yərni qongkur qatlamıları yerildi, Həmdə bulutlardın xəbnəm qüxti. **21** I oqlum! [Danalik bilən bilimmi] kəzüngidin qikarma, Pixkən həkmət wə pəm-parasəti qing tut. **22** Uning bilən ular jeningoja jan koxidu, Boynungoşa esilojan

esil marjandək sanga güzellik koxidu. **23** Xu qaođda yolungda aman-esən mangalaysən, Yolda putlaxmaysən. **24** Yatkanda həq nemidin körkməysən, Yetixing bilənlə tatlık uhhlaysən. **25** Bexingoja dəhəxtəlik wəhimi qızımkəndə körkmiojin, Rəzillərning wəyrənqılığının oğam kilmiojin! **26** Qünki Pərvərdigar sening tayanningdur, U putungni kapkanlardın neri kildidu. **27** Paşət kolungdin kəlsila, hajətmənlərdin yahxilikni ayimiojin. **28** Kolumn-köxniliřing seningdin etnə sorap kirsa, «Kəytip ketip, etə kəlgin, etə berəy» — demigin. **29** Koxnangoja ziyan kəxlilik niyitidə bolma, Qünki u sanga ixiniq yeningda hatirjəm yaxaydu. **30** Birsi sanga ziyan yatküzmigən bolsa, Uning bilən səwəbsiz majiralaixa. **31** Zulumhor kixığa həset kılma, Uning yoldəbirliridin heq nemini tallima. **32** Qünki kingojar yollarını mangidiojanlar Pərvərdigarning nəziridə yirginqliktur, Lekin Uning sirdax dostluğunu adəmgə təllükürt. **33** Pərvərdigarning lənitə rəzzilik kılıqluğunı eyidiñit, Lekin U həkkənliyini adəmning eyigə bəht ata kılur. **34** Bərhək, məshirə kılıqularını U məshirə kildidu, Lekin kiçik peil kixılərgə xəpkət kərsitudu. **35** Danalar xəhrətkə warislik kildidu, Lekin həməkətlər rəswa kılınidu.

4 1 oğullar, atanglarning nəsihətlərini anglangalar, Kengül koysanglar, Yoruklukka erixisilər. **2** Qünki silərgə egitidiojanlrim yahxi bilimdir, Kəsətmilirimidin waz kəqməngərlər. **3** Qünki mənmən atamning yumran balisi idim, Anamning arzuluk yalojuq oqlı idim, **4** Atam manga egitip mundak dedi: — Səzərimni esində tut; Kəsətmilirimə riaya kıl, Xuning bilən yaxnaysən. **5** Danalikni alojin, əkil tap, Eytikan sezlirimni untuma, ulardin qıkma. **6** [Danaliktin] waz kəqmə, u seni saklaydu; Uni səygin, u seni kooqdaydu. **7** Danalik həmmə ixning beoxidur; Xunga danalikni alojin; Barlıkingni sərp kilip bolsangmu, əkil tapkın. **8** [Danalikni] azizligin, u seni kətürüd, Uni qing kuqaqlıqanda, seni hərmətək sazawər kildidu. **9** Bexingoja takalıqan gül qəmbirlikət [sanga güzellik elip kildidu], Sanga xəhrətlik taj in'äm kildidu. **10** I oğlum, kulaq salojin, sezlirimni kobul kılıqin, Xunda əmrüngning yillirı kep bolidu. **11** Mən sanga danalik yolini egitürə, Seni duruslu yollırıqənax baxlay. **12** Mangojiningda kədamliring qəklnəməydi, Yügürsəng yiķılıp qüxməysən. **13** Alojan təribyängni qing tut, Kolungdin kətküzmigən; Obdan sakliojin uni, Qünki u sening həyatinqurdur. **14** Yaman adəmlər mangojan yoloja kirma, Rəzillərning izini basma. **15** Ularning [yolidin] ezungni qaqr, [Yolioja] yekin yolima; Uningdin yandap etüp kət, Neri kətkin. **16** Qünki [yamanlar] birər rəzzilik kilmioquqə uhliyalmas, Birərsini yiķitmioquqə uykuşu kəlməs. **17** Yamanlık ularning ozukidur, Zorawanlık ularning xarabidur. **18** Lekin həkkənliyarlari yoli goya tang nuridur, Kün qızx boloquqə baroqanseri yoruodu. **19** Yamanlarning yoli zulmat keçidək kapkaraqoju, Ular yikiliп, nemigə putlixip kətkinini bilməydi. **20** I oğlum, sezlirimni kengül köyub angla, Gəplirimgə kulaq sal. **21** Ularnı kezüngdə tutkın, Yürikingning kətida kədirlep sakliojin. **22** Qünki sezlirim tapkanları üçün həyatıttur, Ularning pütün teniga salamatlıktur. **23** Kəlblingni «həmmidin əziz» dəp sap tut, Qünki barlık həyat ixili kəlbətin baxlinidu. **24** Aqzıngıni əgri gəptin yiraq tart, Ləwliring ezitkuluktin neri bolsun. **25** Kezüngni aldingoja tüz tikkin, Nəziringni aldingoja tooqra taxla; **26** Mangidiojan yolungni obdan oylanqoqın, Xundak kilsang ixliring puhta bolidu. **27** Ongoja, soloja käymiojin; Kədamliringni yamanlık yolidin neri tart.

5 1 oğlum, danalikmə qəngül koyojin, İdraklik sezlirimə kulaq salojin. **2** Xundak kılıqinində ixka səzgürlik bilən

kəraydiojan bolisən, Ləwliring pəm-parasəttin ayrılmayıd. **3** Qünki buzuk hotunning aqzidin həsəl tamidu, Ləwliri zəytnə yeqođin siliklər; **4** Lekin uning akiwi kekrıdak aqqıl, ikki bislik kiliqtək etkiür. **5** Uning kədəmləri elüm girdawioja elip baridu, Tutkən yoli gərgə baxlaydu. (**Sheol h7585**) **6** Həyatlı yolını kılqə bilgüm yok dəp, Bəskən kədəmləri turaksız bolidu, Nəgə baridiojanlıklını həq bilməydi. **7** Xunga, i oqullırırm, sezlirimni kengül koyup anglangalar, Mening degənlirimindən qıqmangalar. **8** Undak hotundin yiraq қaq! Ixiki aldiojomu yekin yolima! **9** Bolmisa, izzət-abruyungni baxkilaroja tutkuzup koyisən, [Yaxlıq] yillirıngni rəhimsizlərning kolioja tapxurisən! **10** Yat adəmlər baylikliring bilən eziñ tolduridu, Japalıq ejiriliringning mewisi yakı yurtlukning eyiga etüp ketidü; **11** Əjilingdə nələ-pəryad kətürgingində, Əzayı-bədining yəm bolənda, **12** Xu qaođa sən: — «Ah, nəsihətlərdin nemanqə nəprətləngəndim! Konglümədə tənbihlərni nemanqə kəmstikəndim! **13** Nemixə ustazlıriming sezinı anglimiqəndimən? Manga təribə bergənrlərgə kulaq, salmiqəndimən? **14** Jamiyəttimu, jamaat aldidimə hərhil nomuska kələqəndək boldum!» — dəp kəlisən. **15** Əzungning kelqikingdiki suni iğkin, Əz bulikinqdin ekiwatkan sudin həzurları. **16** Bulakliring uroqup hər yərgə tarkılıp kətsə [bolamdu]? Erikliringdiki sular koqılarda ekip yürəsə bolamdu? **17** Bular sangıla has bolsun, Yat kixilərgə təqmisən! **18** Bulikinq bəhət-bərikətlək boləjəy! Yaxlıkingda alojan hotunung bilən həzurları. **19** U qixi keyiklik qırayılıq! Jərəndək seyümlük! Uning bağırdın həmixinə ənənətətə bolqaysən, Uning kaynak mühəbbətindən daim huxallıkkə patkaysən. **20** I oğlum, nemixə yat ayalıja xəyda bolısan? Nemixə yat hotunning koynioja ezungni atışən? **21** Qünki insanning həmmə kılıqanlıri Pərvərdigarning kez aldida axkaridur, U uning həmmə mangojan yollırını taraziqa selip turidu. **22** Yaman adəmning ez kəbəhlilikləri özini tuzakka qüxiridü, U ez gunahı bilən sirtmakça elinidü. **23** U yolyorukturın məhrum bolqanlığının jenidin ayrıridü, Qekidin axkan həməkətləki tūpəylidin yoldın ezip ketidü.

6 1 oğlum, əgər dostungoja borun bolqan bolsang, Yat kixining kərəzini tələkəkə kol berixip wəda bərgən bolsang, **2** Əgər ez sezungdin ilinojan bolsang, Əz wədəng bilən baqlınlıq kalsang, **3** U yekiningning koliqa qıtxənliking üçün, Amal kiliп ezungni uningdin kütküz — Dərəhal yekiningning yenioja berip, ezungni kəmtər tutup [xu ixtin] haliy kiliçini etünüp sora. **4** Jərən xikarqining kolidin kutuluxka tirixkəndək, Kux owqining kolidin qırixka tirixkəndək, Kutulmioquqə uhlap yatma, Hətta ügdəp arammu alma. **6** I hərun, qəməlining yenioja berip [uningindən əğən], Uning tirixqılık yollırıqə karap dana bol. **7** Ularning baxlıq, əməldarı, həkümərdarı yok bolsımı, **8** Lekin ular yazda yilning ehitiyajı üçün ax toplivalidu, Həsul pəslidə ozuk təyyarlıwalidu. **9** I hərun, qaqqanlıqə uhlap yatisən? Kaqqan ornungdin turisan? **10** Son: — Birdəm kez yumuwalay, birdəm uhlıwalay, Birdəm kolumnı koxturup yetiwalay, — daysan. **11** Lekin uhlap yatkanda, miskinlik karąqıdak kelip seni basidu, Yoksulluk huddi korallıq bulangıdək hujumqa etidü. **12** Ərziməs, pəylı buzuk adəm həmmila yərdə yalojan eytip, pəslikni sezləydi. **13** U kez kisip, Putliri bilən ixara kiliп, Barmaklıri bilən kərsitudu; **14** Kenglidə aldamlıqlıka yatiđu, U daim rəzzilikning koyida bolidu, Həmmilla yərdə yalojan eytip, pəslikni sezləydi. **15** Xunga uningoja bekitilgən bala-kaza uni tuyuksız basidu, U birakla dawaliqusuz yanjlılıdu. **16** Pərvərdigar nəprətiñidiojan altə nərsə bar, Bərhək, yətə nərsə Uningoja yirginqliktur. **17** Ular bolsa, Təkəbburulk bilən kəraydiojan kez, Yalojan sezləydiojan til,

Bigunahlarning kenini təküzidiojan kol, **18** Suyikast oylaydiojan kəngül, Yamanlıq kılıxqa tez yügürəydiōjan putlar, **19** Yalojan sezləydiōjan sahta guwahqi, Buradər-kərindaxliri arisioja bəlgünqılıq saloquqi kixidur. **20** I oqlum, atangning əmriga əmal kıl; Anangning kersətməsindən qıkma. **21** Ularning sezini kəlbingga tengip, Ulanrı boynungoja marjandək kılıp esili. **22** Yoloja qikkiningdə ular seni yetaklaydu, Uhliojiningdə ular seni saklaydu, Uykudın oyojanqiningdə ular seni həwərləndiridi. **23** Qünki [Hudanıng] pərmanı yoruk qıraoj, Uning mukaddəs əkanuni nurdur; Tərbiyəning tənbihləri bolsa həyatlı yolidur. **24** Ular seni buzuk hotundin saklıouqi, Yat hotunning xerin sezləridin yırak kılıquqidur. **25** Uning guzallığığa könglüngni baqlımojin, Uning kax-kəz oynitixi seni asırğa almışun. **26** Qünki buzuk ayallar tütpəlidin adəmlər bir parçə nanojumu zar bolidu, Yat adəmning [zinahor] ayali bolsa kixinin qımmətlik jenini eziqə ow kiliwalıdu. **27** Otni koynungoja salsang, Əz kiyimigni keydürməmsən? **28** Qooqning üstidə dəssəp mangsang putungni keydürməmsən? **29** Baxkılarning ayali bilən bir orunda yatiđiojan kixi xundak bolidu; Kim uningoja tegip kətsə akiwitidin kutulalmaydu. **30** Aq kəlojanda korsikini toyozuz üçün oorlıq kılıjan kixinı baxkilar kamıtmayıdu; **31** Xundak turukluk u tutulup kalsa, Igisigə yəttini təlxəkə toqra kelidu; U ez eyidiki həmmə nərsisini tapxuridu. **32** Həlbuki, baxkılarning hotuni bilən zina kılıquqi uningdinmu [bəttər bolup], tolımı oqəplətləktür; Undak kılıquqi eż-ezini həlak kili. **33** U zəhmət yəydü, xərməndə bolidu, Uning raswası həq eçürüləməydi. **34** Qünki künəlx oti ərnı dərəqəzəpkə kəltüridü, İntikam alojan künidü u həq rəhİM kilmaydu. **35** Tələm puli beray desəngmu u kobul kilmaydu, Hərkənqə swoşa-salam bərsəngüm uni besikturojılı bolmayıdu.

7 I oqlum, sezlirimgə əmal kıl, Tapxuruklirimni yürükingdə sakla. **2** Tapxuruklirimə əmal kilsang, yaxnaysən; Təlimlirimni keş karıqukungi asrıojandək asra. **3** Ularını barmakliringoja tengip koy, Kəlb tahtangoja yeziwal. **4** Danalıñı, sən həda-singlim, degin, Pəm-parasətni [tuqkinim] dəp qakir. **5** Xundak, kilsang, ular seni yet hotundin yirakluxturidu, Aqzidin silik sez qıkidojan yoqun yaldın neri kili. **6** [Bir kətim] əyning derizə keznəkliridin taxkırıja kariojinimdə, **7** Birnaqqə yax, sadda yigitlərni kerdüm, Ularning iqidin bir əkilsizni kərüp kəldim, **8** U koqa boylap buzuk [hotun turuxluk] dokmuxtın etüp, Andin uning eyi tərəpkə karap mangdi. **9** Kəqkərun ərəngə qüvkəndə, Zulmat keqə, ay karəngəqüsida [ixiqi aliddin otti]. **10** Mana, eydin bir hotun qıkıp uni kütiwaldi; Kiyimi pahixə ayallarningkidək bolup, Niyyiti hıylə-mikir idi. **11** Aqzi bixəm-hayışız, nahayiti jahil bir hotun, U eyidə turmaydu, **12** Birdə məhəllidə, birdə məydanlarda, U koqillardı hər dokmuxtə paylap yürüdü. **13** Həlikı yax yığıtnı tartıp, uni seytüp, Nomussızlarqa uningoja: — **14** «Əyürmdə «inaklık kurbanlılığı» gəxi bar, Mən bütün Hudaşa kəsəm kılıjan kurbanlıknı kıldı, **15** Xunga mən sizni qakırojılı qıktım, Didaringizoja təlpünüp izdidim. Əmdi sizni tepiwaldim! **16** Karwitimoja Misirning kəxtilik, yolluk libas yapkuqlarını yaptım. **17** Orun-kerpilirimgə hux purak murməkkı, müttər wa kowzak dərginlərni qaqtım. **18** Keling, tang atküqə muhəbbətləxayı, oynap huzurlinaylı, Kənglimiz kanonuqə ezara əyx-ixrət kılıaylı, **19** Erim eydə yok, yirak səpərgə qıkıp kətti. **20** U bir həmyan pul elip kətti, Ay toloquqa u eygə kəlməydi» — dedi. **21** Aylə kəp xerin sezləri bilən rasa kiziqturdu, Qıraylıq gəpləri bilən uni əsir kiliwalı. **22** Soyuxka elip mangojan eküzdək, Hamaqət kixi kixən bilən jazaoja mangoandək, Kiltakka qüvkən kuxtak, Yigit uning kaynidin

mangdi. Jigirini ok texip etmiguqə, U bu ixning hayatıqə zamin boldıqanlıkinı həq bilməydi. **24** I oqullirim, səzlimini kəngül köyup anglangalar, Deganlırimə kulak selinglar, **25** Kəlbinqələrni bunda hotunning yoliqə katküzəngələr, Uning aldam halitisoja qüxüp kətməngələr. **26** Bundak ayal nuroğun kixilerni yikitip yarilandurojan, Uning boozuzlıqan adəmləri tolimu keptur, **27** Uning eyi bolsa təhətisaranan kirix eqizidur, Adəmni «həlakət mehmanhanisi»oja qüxürütə yolidur. (**Sheol h7585**)

8 [Kulak sal,] danalıq qakıriwatmadu? Yorukluk sada qakıriwatmadu? **2** Yolların egiz jayliridin, Dokmulkardın u orun alidu, **3** Xəhərgə kiridiōjan kowukklärning yenida, Hərkəndək dərvaza eozizlirida u murajət kılmakta: — **4** «İ metiwarlər, silərgə murajət kılımən, Həy, adəm balılıri, sadanı silər üçün kılıman, **5** Gedək bolojanlar, zerəkli ki egiñiwelinglar, Əhmək bolojanlar, yoruklukka erixinglar! **6** Manga kulak selinglar, Qünki güzəl nərsilərni dəp berimən, Aqzimni ekip, durus ixlarnı [silərgə] yətküzimən. **7** Eytikanırmı həkikəttür, Aqzim rəzzilliktin nəprətlinidü; **8** Səzlimimng həmmisi hək, Ularda həqkəndək hıyligərlək yaki əgitimlik yoktur. **9** Ularning həmmisi qüxəngənlər üçün enik, Bilimalojanlar üçün durus-toçoridur. **10** Kümükə erixkəndin kərə, nəsihətlimini kobul kiliŋlər, Sap altunni elixtin kərə bilimni elinglər. **11** Qünki danalıq ləsl-yaqutlardın awzəl, Hərkəndək atiwarlıq nərsəngüm uningoja təng kəlməstür. **12** Mən bolsam danalıkmən, Zərəklik bilən billə turimən, İstikaməttin keliq qıkkıq bilimni ayan kılımən. **13** Pərvərdigardin ayminx — Yamanlıkqə nəprətlinix deməktür; Təkəbburluk, məqrurluk, yaman yol həm xum eçizni eq kərimən. **14** Mənda obdan məslıhətlər, pixən həkmət bar; Mən degən yorukluk, kudrat məndidur. **15** Padixahlar mən arkılık həküm süridü, Mənsiz həkimlər adil həküm qıkarmas. **16** Mən arkılıkla əmirlər idarə kili, Aliyanablar, yər yəzidiki barlık sorakqlar [toqra] həküm kili. **17** Kimki meni seysə, mənmu uni seyimən, Meni talmürtüp izdiginələr meni tapalaydu; **18** Mənda baylik, xəhrət, Hətta konirimsə, keqməs dəlet wə həkənəyətmə bar. **19** Məndin qıkkən mewa altundin, Hətta sap altundin kimmətliklər, Məndin alidiojan daramət sap kümüxtinmə üstündür. **20** Mən həkənəyət yolioja mangımən; Adəlat yolinin ottorisida yürimankı, **21** Meni seyğanlərinə əməliy nərsilərə miras kıldırımən; Ularning həzinilirini toldurımən. **22** Pərvərdigar ixlirini baxlıxidila, Kədimdə yasiyojanlıridin burunla, Mən uningoja təwədurmən. Əzəldin tartıpla — mukaddəmdə, Yər-zemir yaritilməstila, Mən tikləngənmən. **24** Qongur həngələr, dengiz-ökyanlar apirdə boluxtın awwal, Mən məydanqa qırırlıqanmən; Mol su uroqup turidiojan bulaklar bolmastınila, **25** Egiz taqlar ez orunluritoja koyulmastınila, təpiliklər xəkillənməstila, [Pərvərdigar] bipayan zemin, kəng dalaları, Aləmning əsliyidiki topa-qanglırinumu tehi yaratmastınila, Mən məydanqa qırırlıqanmən. **27** U asmanlı bina kiliwatkinida, Dengiz yüzüga upuk sızızkını siziwatkinida, Ərxta bulutları orunluxturup, Qongur dengizdiki bulak-mənbələrini mustəhkəmləwatkinida, Dengiz sulurunu bekitkən dairidin exip kətmisün dəp pərman qüxiřiwatkinida, Bipayan zeminning ullırını kuruwatkinida, Mən u yərdə idim; **30** Xu qaçıda goya usta bir hünərwəndək Uning yenida turojanıdım, Mən hərdaim Uning aliddə xadlinattım, mən Uning kündilik dil-aramı idim; **31** Mən Uning alimidin, yər-zemindən xadlinip, Dunyadiki insanlardın hursənlik tepiy yürəttim, **32** Xunga i balılar, əmdi manga kulak selinglar; Qünki yollırımmi qing tutkənlər nəkədər bəht tapar! **33** Alojan nəsihətə əməl kılıp,

Dana bolqin, uni rət kılma. **34** Sezümgə kulaq selip, Hərkünü dərwarzilirim aliddin kətməy, Ixiklirim alidda meni kütidiojan kixi nəkədər bəhtliklər! **35** Kimki meni tapsa həyatni tapıdu, Pərvərdigarning xəpkitiga nesip bolidu. **36** Lekin manga gunah kılajan hərkim eż jeniqə ziyan kəltüridu, Meni yaman kərgənlər elümnı dost tutkən bolidu».

9 Danalıq eziqə bir ey selip, Uning yəttə tütürükini ornattı.

2 U mallırını soyup, Esil xarablırını arilaxturup təyyarlar, Ziyapət dastihinini yaydı; **3** Dedəklırını [mehlən qakirixqə] əwətti, Əzzi xəhərninq əng egiz jaylırida turup: **4** «İ saddıru, bu yərgə kelinglər, — dəp qakiriyatidu; Nadanlarqa: **5** Kəni, nanlırimdən eoqız tegip, Mən arilaxturup təyyarlıqan xarablardın iqinglər; **6** Nadanlar kataridin qıkıp, həyatka erixinglər, Yorukluk yolda menginglər», — dəwatidu. **7** Həkawurlarqa tənbih bərgüqı ahənətkə uqrayıdu, Kəbihlərnii əyibligüqi eziqə daqı kəltüridu. **8** Həkawurları əyiblimə, qünki u sanga eəq bolup kəlidü; Həlbuki, dana kixini əyiblisəng, u seni seyidü. **9** Dana adəmgə dəwət kılışang, əkli tehimu toluk bolidu; Həkkaniy adəmgə durus yol kərsətsəng, Bilimi tehimu axidu. **10** Pərvərdigardin əyminin danalıknıng baxlinixidur, Mükəddəs boloquqını tonux yorulkütür. **11** Mən [danalıq] sənda bolsam, künliringni üzartımən, Əmrüngning yilları kəpiyər. **12** Səndə danalıq bolsa, paydını kəriidojan ezungənsən, Danalıknı mazak kılışang ziyan tartidiqanmu ezungənsən. **13** Nadan hotun aqzı bisərəmjan, əkilsizdur, Həqnəma bilməstur. **14** U ixik alidda olturup, Xəhərninq əng egiz jaylırida orun elip, **15** Üdül etüp ketiwatqanlarqa: **16** «Kimki sadda bolsa, bu yərgə kəlsən!» — dəwatidu, Wə əkilsizlərni: **17** «Ooprlilikqə iqlikən su tatlık bolidu, Ooprilap yegən nan təməlik bolidu!» — dəp qarkıwatidu. **18** Lekin qakiriloquçı elüklərning uning eyida yatkanlığının bühəwərdur, Uning [burunkı] mehmanlırinin allıqاقan tahtisaranan təglirigə qüxiş kətənlikini u səzməs. (Sheol h7585)

10 Padixaḥ Sulaymanning pənd-nəsihətləri: — Dana ooujə atisini xad kılarsı; əkilsiz ooujə anisini kəyəqo-həsrətkə salar. **2** Həram bayılıqların heq paydısı bolmas; Həkkaniyət insanni elümdin kutuldur. **3** Pərvərdigar həkkaniy adəmning jenini aq koymas; Lekin u kəbihlərning nəpsini boçup koyar. **4** Hürənlik kixini gaday kılarsı; Ixqanlıq bolsa bayaxat kılarsı. **5** Yazda hoşulun yiçipaloquçı — dana oouquldur; Lekin orma waktida uhlap yatkıqi — hijalatko kəlduridiojan oouquldur. **6** Bərikət həkkaniy adəmning bexiqə qūxər; Əmma zorawanlık yamanı larning aqzıqə urar. **7** Həkkaniy adəmning yadikarı mubarkurt; Yamanı larning nami bolsa, sesik kalar. **8** Dana adəm yolşırıq-nəsihətlərni kobul kılarsı; Kot-kot, nadan kixi eż ayojo bilən putlixar. **9** Ojubarsız yürgən kixinin yürüx-turuxi turaklıktır, Yollırını agri kəloqanning kiri ahiri axkarlinidu. **10** Kəz ixaritini kılıp yürüdiqanlar adəmni daqda kəldurarsı; Kot-kot, nadan kixi eż ayojo bilən putlixar. **11** Həkkaniy adəmning aqzı həyatlık bulılıdır, Əmma zorawanlık yamanınnı aqzıqə urar. **12** Əqmənlik jedəl kəzəqar; Mehir-muhəbbət həmmə gunahları yapar. **13** Əkil-idraklık adəmning aqzıdına danalıq tepilar; Əkilsizning dümbrisigə palak tegər. **14** Dana adəmlər bilimləriñi ziyyada toplar; Lekin əhməkning aqzı uni halakətkə yekinlaxturar. **15** Mal-dunyalıri goya məzmut xəhərdək bayning kapalitidur; Miskinni halak kəlidiojan ix dəl uning namratlığıdır. **16** Həkkaniyların ajırılır janqıjan koxar, Kəbihlərning hoşulu gunahnila kəpəytixtir. **17** Nəsihətni anglap uni saklıqıqı həyatlık yolioja mangar; Tənbihlərni rət kılajan kixi yoldın azojanlardur. **18** Adawət saklıqan kixi yalojan sezliməy kalmış;

Tehmət qaplıqanlar əhməktür. **19** Gəp kep bolup kətsə, gunahtın haliy bolmas, Lekin aqzıqə iğə bolajan əkilliklər! **20** Həkkaniy adəmning sezi huddi sap kümüx; Yamannıng oyılıri tolımı ərziməstur. **21** Həkkaniy adəmning sezliyi nuroqun kixini kuvwətlər; əhməklər əkli kəmlikidin elər. **22** Pərvərdigarning ata kılajan bərikəti adəmni deletmən kılarsı; U bərikitigə heqbir japa-muxakkət koxmas. **23** Əhmək kəbihlikni tamaxa dəp bilər; Əmma danalıq yorutulojan kixinin [hursənlilikidur]. **24** Yaman kixi nemidin korksa xuningə uqrar; Həkkaniy adəmning arzusi əməlgə axurular. **25** Yaman adəm kuyundək etüp yokar; Lekin həkkaniy adəm mənggülük ulduktur. **26** Adəm aqqık su yutuwalojadək, Kəzığa is-tütük kirip kətkəndək, Hürün adəmni ixqə əwətkonnu xundak bolar. **27** Pərvərdigardin əyminin emürni uzun kılarsı, Yamannıng emri kışkartılar. **28** Həkkaniy adəmning ümidi hursənlilik elip kelər; Lekin rəzilning kütükini yokka qıkar. **29** Pərvərdigarning yoli durus yaxawatxanlarqa baxpanahlıdır; Kəbihlik kələqüqalarqa bolsa halakəttür. Həkkaniyların orni mustəhkəmdür; Yamanlar zemində uzun turmas. **31** Həkkaniy adəmning aqzıdına danalıq qıkar; Lekin xumluk til kesip taxlinar. **32** Həkkaniy adəmning sezi kixigə mok huxyakar; Yaman adəmning aqzıdına xumluq qıkar.

11 Yalojan taraza Pərvərdigarqa yirginqliktür; Adil jing texi Uni hursən kılarsı. **2** Təkəbburluk bilən birgə xərməndiqilik əgixip kelər; Lekin danalıq, kiqıq peylləroja həmrəh bolar. **3** Toorırların samimiliyi ezini yetəklər; Lekin kazzaplarning əgrılığı ezini wəyrən kılarsı. **4** Hudanıng oqəzəp künida mal-dunyanıng paydısı bolmas; Lekin həkkaniyət adəmni elümdin kütükzər. **5** Kamil adəmning həkkaniyiliyi ezini tüz yoloja baxlar; Yaman adəm eż yamanlığının yikılar. **6** Durus adəmlərning həkkaniyiliyi ezlərini kütükzər; Lekin kazzaplər eż hılyə-nayringidin tutular. **7** Rəzil adəm elsə, uning ümidi yokka qıkar; Gunahkarning ümidi ahiri kuruq kalar. **8** Həkkaniy adəm kiyininqılıktın haliy kılınar; Rəzil adəm uning orniqə tutular. **9** Munapiklär eż aqzı bilən yekinini bizar; Lekin həkkaniylar bilimi bilən kütükzər. **10** Həkkaniy adəm ronak tapsa, xəhər hux bolar; Rəzil adəm halak bolsa, halak təntəna kılarsı. **11** Toorırların berikət tiləlxərini bilən xəhər güllinər; Lekin rəzillərning tili bilən wəyrən bolar. **12** Əz yekinini sekidiojan kixi — əkilsizdur; Əmma yorutulojan adəm aqzını yioqar. **13** Gəp toxuqnuqı məhpivətləriñi axkarilar; Sadıq adəm amanətkə hiyanət kılmas. **14** Yolşırıq kəm bolsa, əl-yurt yikılar; Uluq bir məsləhətqı bolsa, əl nijat tapar. **15** Yatka borun bolojan kixi ziyan tartımay kalmış; Köl berixip kepil boluxni yaman kərgən kixinin kuliki tinq bolar. **16** Xapaətlik ayal izzət-hərmətni koldın bərməs; Zorawanlar bayılıkni koldın bərməs. **17** Rəhimbil eż-ezığa bəht yaritar; Rəhimsiz eż tenini aqırıtar. **18** Yaman adəmlərning alojan ix həkkə ularnı aldar, berikətsiz bolar; Əmma həkkaniyət terioquçı adəm aməliy in'am alar. **19** Həkkaniyət adəmgə həyatlık tapkuzar; Yamanlıknı kezlep yürüdiqan kixi elümgə yürtutar. **20** Niyiti buzuk kixi Pərvərdigarqa yirginqliktür; Əmma yoli diyanətlik kixılər uning hursənlilikidur. **21** Köl tutuxup birləxsimu, yamanlar jazaşa tartılmay kalmış; Lekin həkkaniyların nəslı nijat tapar. **22** Qıraylıq əmma tetikşiz hotun, Qoxqıning tumxukqıja altun həlkə saloqandaktur. **23** Həkkaniyların arzusi pəkət yaxhi mewa elip kelər; Yamanı larning kütükini oqzəp-naprəttür. **24** Biraw mərdlərqə tərkatsımı, güllinər; Yənə biraw berixə tegixlikləriñi, pəkət namratlıxar. **25** Mərd adəm atlinər; Baxçılarnı suojarouqı ezmü suojırılar. **26** Axılıkni satmay besiwləqan kixi əlning lənitigə uqrayıdu; Lekin axılıkni setip bərgüqigə berikət tilinər. **27** Yaxhılıknı izdəp intilgən adəm

xapaet tapar; Yamanlıknı izdigen adəm ezi yamanlık kerər. **28** Əz mal-duniyasiqa tayanoquqi yikilar; Həkkaniy kixi yopurmaktaq kekirər. **29** Əz eyigə azarqılık salojan kixi xamaloja miras bolar; Əkilsiz adəm aqilaninanıñ kuli bolup kalar. **30** Həkkaniyning beridiojan mewisi «hayatlık dərihi»dur; Dana kixi köngüllerni [hayatlıkqa] mayil kilar. **31** Karanglar, həkkaniy adəm bu dunyada [səwənlikli üçün] bədal teligən yerdə, Rəzillər bilən gunahkarlarning akıwiti qandak bolar?

12 Kimki tərbiyini kədirlisə, bilimnimü səygiqidur; Lekin tənbihkə nəprətləngən nadan-həməkəttur. **2** Yahxi niyətlik adəm Pərvərdigarning iltipatiqə erixer; Əmma Pərvərdigar hiylə-mikirlik adəmning gunahını bekitər. **3** Adamlər yamanlık kılıp amanlıq tapalmas; Lekin həkkaniylarning yiltizi təvrənmas. **4** Pəzilətlilik ayal erining tajidur; Əmma uni uyatka saloquqi hotun uning ustihinini qırıtər. **5** Həkkaniy adəmning oy-pikri durus həküm qıkırap; Yamanlarning nəsihətləri məkkarlıktur. **6** Yamanlarning səzliyi qan tekidiqan kiltaktur; Lekin durusning səzi adəmni kiltaktañ kutuldur. **7** Yamanlar aqdurulup, yokilar; Lekin həkkaniylarning eyi məzmut turar. **8** Adəm ezi zerikili bilən mahtaxka sazawər bolar; Əgri niyətlik kixi kezgə ilinmas. **9** Pekir turup hizmetkarı bar kixi, Əzini qong tutup aq yığrın kixidin yahxidur. **10** Həkkaniy adəm ez uliojinimü asrar; Əmma rəzil adəmning bolsa həttə rəhimdilliğimü zalimlikтур. **11** Tirixip teriqqlik kılajan dehəkanning korsi ki tok bolar; Əmma ham hiyallarıqo berilgən kixininə əkli yoktur. **12** Yaman adəm yamanlık kiltikini kezlep olturur; Əmma həkkaniy adəmning yiltizi mewə berip turar. **13** Yaman adəm ezi aqzining gunahıdin tutular; Həkkaniy adəm muxəkkət-kiyinqılıqtiñ kutular. **14** Adəm ezi aqzining mewisidin qanaat tapar; Əz koli bilən kılajanlıridin uningoja yandurlar. **15** Əhmək ezi yolini toqra dəp bilər; Əmma dəwətkə kulak salojan kixi aqilanıdır. **16** Əhməkinqaq aqqiki kəlsə, tezla bilinər; Zərək kixi həkərətkə səwr kilar, sətzikliki axkarlımas. **17** Həkikətni eytikan kixinidin adalaş bilinər; Yalojan guwahlılik kılouquidin aldamqılık, bilinər. **18** Bəzilərlarning yenilik bilən eytikan gəpi adəmga sanjilojan kılıqka ohxar; Birak aqilanining tili dərkə dərmandur. **19** Rastqıl mənggü turoquzlidü; Ləwzi yalojan bolsa birdəmliktur. **20** Yamanlıknıng koyida yürgüqining könglidə hıylə saklanoqandur; Amanlıknı dəwət kılouqıqlar huxallıkkə qəmər. **21** Həkkaniy adəmning bexioja həq küləpt qüxməs; Kəbihlər bala-kaçazoa qəmələr. **22** Yalojan sezəlydiqoqannıñ ləwləri Pərvərdigaroja yirginqliktur; Lekin ləwzida turoqularoja U apırin eytar. **23** Pəmlik adəm bilimini yoxurar; Birak əhmək nadanlıknıni jakarlar. **24** Tirixqan kol həqküt tutar; Hürun kol alwanqoja tutular. **25** Köngülinq opəm-andixisi kixinı mükqyojar; Lekin mehribana bir sez kixinı rohlandıdur. **26** Həkkaniy kixi ezi dosti bilən birgə yol izdər; Birak yamanlarning yoli eziyinini adaxtutar. **27** Hürun ezi tutkan owni pixurup yeyəlməs; Birak atiwarlık bayılıklar tirixqanoja mənsuptur. **28** Həkkaniylikning yolidə hayat tepilar; Xu yolda olüm kərənməstur.

13 Dana ooğul atisining tərbiyisigə kengül koyar; Məshirə kılouqui tənbihkə kulak salmas. **2** Adəm durus eziyinini mewisidin huzurlinar; Tuzkorlar zorawanlıkkə həwas kılıp zorawanlıkkə uqrar. **3** Sezdə ehtiyyatqan kixi jenini saklap kalar; Aqzi ittik həlakatka uqrar. **4** Hüruning arzu-tiliki bar, lekin erixaşmas; Lekin tirixqan etlinər. **5** Həkkaniy adəm yalojanlıqtiñ yirginər; Kəbihlər bolsa sesip, xərməndə bolar. **6** Yoli durusni həkkaniyət kooğdar; Lekin gunahkarnı rəzzillik yikitar. **7** Bəzilər ezinə bay kərsətkini bilən əmaliyətə kuruq

seləttür; Bəzilər ezinə yoksul kərsətkini bilən zor bayılıkları bardur. **8** Əz bayılık gerügə tutulqan bayning jeniqə ara turar; Birak yoksullar həq wəhimiñ angimas. **9** Həkkaniy adəmning nuri xadlinip parlar; Birak yaman adəmning qiroji eqürülər. **10** Kibirliktin pəkət jedel-majirala qıkar; Danalıq bolsa nəsihətni anglojanlar bilən billidur. **11** Ixlimay tapkan haram bayılık bərkətsizdir; Tər təküp halal tapkan güllinər. **12** Təlmürginiga kütüp erixəlməslik kəngülni sunuk kilar, Lekin təxnalıktə erixkini «hayatlık dərihi»dur. **13** [Hudanıng] kalam-səziga pisənt kilmiojan adəm gunahning təlimigə kərzdar bolar; Lekin pərəmanni kədirilən adəm yahxılık kerər. **14** Akilanining talimi hayatlı bargıçı bulaktur, U seni elüm tuzaklıridin kütuldur. **15** Akilanilik adəmni iltipatka erixtür; Birak tuzkorlarning yoli əgri-bügrி, jalaplik bolar. **16** Pəm-parasətlik adəm bilimi bilən ix kerər; Hamakət ezi nadanlıknıni axkarilar. **17** Rəzil alaklıq bala-kaçazə uqrar; Sadık, əlqi bolsa dərkə dərmandur. **18** Tərbiyani rət kılajan adəm namratlıxip uyatka kalar; Əmma tənbihkə kobul kılajan hərmətə erixer. **19** Əməlgər aksan arzu kixiga xerin tuyular; Lekin əhməklər yamanlıknı taxlaxni yaman kerər. **20** Akilanilar bilən billə yürgən Dan. bolar; Birak əhməklergə həmrəh bolajan nalə-pəryadta kalar. **21** Bala-kaça gunahkarlarning kəynidin besip mangar; Lekin həkkaniyalar yahxılıknıng ejrini tapar. **22** Yahxi adəm pərzəntlirinən pərzəntlirigə miras kıldurur; Gunahkarlarning yişqan mal-dunyaları həkkaniyalar üçün toplinar. **23** Yoqulunuñ taxlandıq yeri mol hosul berər, Lekin adalaşsızlıktın u wayran bolar. **24** Tayaknı ayojan kixi ooğolini yahxi kərməs; Balını səyən kixi un astayıdlı tərbiyiləp jazalar. **25** Həkkaniy adəm kengli kanaat tapkuqə ozuk yər; Yamannıñ korsi ki aq kalar.

14 Hərbir dana ayal ezi ailisini awat kilar; Əhmək ayal ailisini ezi koli bilən wayran kilar. **2** Durusluq yolidə mangidiojan kixi Pərvərdigardin körkər; Kingojo yolda mangojan kixi [Hudanı] kezgə ilmas. **3** Əhməkinqaq taksəbbur aqzı eziqə tayak bolar; Akilanining ləwlri eziñi koçdır. **4** Ulaq bolmisa, eojil pak-pakız turar; Birak eküzünq küqi bolqandila [sangoja] axlik tolar. **5** İxənlilik guwahqı yalojan eytmas; Sahta guwahqı yalojan gapni napəstək tinar. **6** Həkawurlar danalik ızdəp tapalmas; Birak yorutulojan adəmga bilim elix asanqı qüixer. **7** Birawning aqzıda bilim yoklukını bilip yətkəndə, Uningdin eztüngni neri tart. **8** Əkili-parasətlik kixinin danalığı ezi yolini oylinixtidur; Əhməklerning əkilsizlikli bolsa ezelirinin aldinixidur. **9** Əhməkler bolsa «itaatsizlik kurbanlılığı»ni kezgə ilmaydu, Həkkaniyalar arısında bolsa iltipat teplar. **10** Kengüldiki dərdni pəkət eziila ketürələr; Kengüldiki huxluklıqı baxkilar xerik bolalmas. **11** Yamannıñ eyi ərtülit qüßər; Həkkaniy adəmning qediri güllinip ketər. **12** Adəm balisioja tooridək kerünidiojan bir yol bar, Lekin akiwiti həlakatka baridiojan yollardur. **13** Oyun-külkə bolsa kəlbəti qəmək-qayqonu yapar, Huxallıq ettip kətkəndə, qəmək-qayqonu yənilə kalar. **14** Toqra yoldın burulup yanqan adəm haman ezi yolidin toyar; Yahxi adəm ezi xividin kanaatlinər. **15** Saddilar həmmə gəpkə ixinip ketər; Lekin pəm-parasətlik kixi hərbir kədməni awaylap basar. **16** Dana adəm ehtiyyatqan bolup awariqılıktın neri ketər; Əhmək həkawurluk kılıp, eziqə ixinip aldiqə mangar. **17** Terikkək əhməklik kilar; Nayrangwaz adəm nəprətka uqrar. **18** Saddilar əhməklikqə warislik kilar; Pəm-parasətlikler bilimni ezi tajı kilar. **19** Yamanlar yahxılarning alidda igilər; Kəbihlər həkkaniyining dərvaziləri alidda [bax urar]. **20** Namrat kixi həttə ezi yekinojomımu yaman kərənər. Bayning dosti bolsa koptur. **21** Yekinini pəs kərgən gunahkardur; Lekin miskinlərgə rəhəm kılajan bərikət tapar. **22** Yamanlık oyliqanlar yoldın adaxkənlardın əməsmü? Birak yahxılık

oylıoşanlar rəhîm-xəpkət, həkikət-sadiqlikka müvəssər bolar. **23** Həmmə mehnəttin payda qıkar; Birak kuruq paranglar adəmni möhtəjlikdə kəldürər. **24** Akılanilar üçün bayılıklar bir tajdur; Əhməklərning nadanlılığın pəkət yənə xu nadanlıklıq qıkar. **25** Həkkaniy guwahlıq bərgüçü kixilərning hayatıntı kutkuzar; Yalojan-yawidak sezləydiojan [guwahqıl] yalojan gəpni nəpəstək tinar. **26** Pərvərdigardin körküdijənning küqlük yələnqüki bar, Uning balılırimu hımayıgə igə bolar. **27** Pərvərdigardin körkux hayatıntı bulıkudur; U kixinı ajəlliñ tuzaklardın kutkuzar. **28** Padixahning xan-xəripi pukrasining kəplikidindur; Pukrasining kəmliki əmirming halakitidur. **29** Eojir-besik kixi intayin akıl kixidur; Qeqilojak əhməkliknı uluqlar. **30** Hatırjəm kengül tənning saklıkidur; Həsrət qekix bolsa səngaklərni qırıtar. **31** Miskinni bozak kiloquçi — Pərvərdigarço hakarat kilequqidur; Həjətmənlərgə xapaat kılıx Uni hermətligənliliktr. **32** Yaman əz yamanlıki işlək yiktilar; Həkkaniy adəm hətta sakratta yatlaşdırımlı hatırjəm bolar. **33** Yorutulmuş kixining kənglidə danalıq yatar; Birak əhməknıng kənglidikisi aksara bolmay kalmas. **34** Həkkaniyat hərkəysi alni yükiri ketürər; Gunah hərkəndək millətni nomuska kəldürər. **35** Padixahning iłtipati əkillik hiszmətkarning bexioja qüixer; Birak uning oqəzipi nomusta kəlduroquqi uysatsız hiszmətkarinin bexioja qüixer.

15 Mulayim jawab oqəzəpni basar; Kopal sez aqqıknı koçojar. **2** Akılanlerning tili bilimni jarı kilar; Əhməknıng aqzı kuruq gəp təkar. **3** Pərvərdigarning kezi hər yerdə yürər; Yahxi-yamanlarıńı kerüp turar. **4** Xipa yətküzgüçü til huddi bir «hayatlık dərihi»dur; Tili əgrilik kixining rohını sundur. **5** Əhmək atisining tərbiyisə pisənt kılmas; Lekin atisining tənbihığa kulaq saloqan zerək bolar. **6** Həkkaniyining eyidə gəhərlər keptür; Birak yamanning tapawiti eziqə awariqlik tapar. **7** Dananıng ləwləri bilim tarkitar; Əhməknıng kenglidin heq bilim qıkmas. **8** Yamanlarning kurbanlık Pərvərdigarço yirinqılıktur; Duruslarning duasi Uning hursənlilikdər. **9** Yamanlarning yoli Pərvərdigarço yirinqılıktur; Lekin həkkaniyətni intilip izdigüinicin U yahxi kerər. **10** Toopra yoldın qikkənlər azabılıq tərbiyini kerər; Tənbihğa eq boloquqi olər. **11** Təhətisara wə halakət Pərvərdigarning kez alındıda oquq turojan yərda, İnsan kənglidiki oy-pikirni kəndakmu Uningdin yoxuralisum?!

(Sheol h7585) **12** Həkawur təmbıl bərgüçini yakturmas; U akılanlərdin nəsihət elixə barmas. **13** Kengül xad bolsa, hux qıray bolar; Dərd-ələm tartsa, rohı sunar. **14** Yorutulmuş kengül bilimni izdər; Əkilsiznən aqzı nadanlıklı ozuk kilar. **15** Ezilgənlərinən həmma künlləri təsta etər; Birak xad kengül hərkənungi həyttak etküzər. **16** Zor baylık bilən biaramlıq tapkandın, Azoja xükür kilipli, Pərvərdigardin əyməngən əwzəl. **17** Nəprət iqida yegən bordak gəxtə kılınojan katta ziyanıttı, Mehri-muhəbbat iqida yegən kektət əwzəl. **18** Terikkək kixi jedəl qıkırar; Eojir-besik talax-tartıxlari tinqlandur. **19** Hürununing yoli tıkənlilik kaxadur, Durus adəmning yoli ketürlügən yoldək daqdandur. **20** Dana oqul atisini xad kilar; Əkilsiz adəm anisini kamıtır. **21** Əkli yok kixi əhməkli bilən huxtur; Yorutulmuş kixi yolinı tooprılap mangar. **22** Məslühətsiz ix kılqanda nixanlar əməlgə axmas; Məslühətqi kep boloqanda muddialar əməlgə axurular. **23** Kixiga jayida bərgən jawabidin hux bolar, Dal waktida kılqan sez nəkədər yahxidur! **24** Hayatlık yoli əkillik kixini yukiroya baxlayduki, Uni qongkur təhətisaradın kutkuzar. (Sheol h7585) **25** Pərvərdigar təkəbburning eyini yulutwetər; Birak U tul hotunlaroji pasillarınu turoquzar. **26** Yamanlarning oy-pikir Pərvərdigarço yirinqılıktur; Birak sap dilning sezləri seyümliktur. **27** Aq kəz kixi ez ailişigə awariqlik kəltürər; Para elixə nəprətləngən kixi kün kerər. **28** Həkkaniy adəm

kəndək jawab berixtə käyta-käyta oylinar; Yaman adəmning aqzidin xumluq təkülər. **29** Pərvərdigar yaman adəmdin yıraktrur; Birak U həkkaniyning duasını angılar. **30** Hux kezər kəngünlü xadlandur; Hux həwər ustihanlaroji gəx-may kondurər. **31** Həyatlıkka elip baridiqan tənbihkə kulaq saloqan kixi danalarning kataridin orun alar. **32** Tərbiyəni rət kilən əz jenini har kilar; Tənbihkə kulaq saloqan yorutular. **33** Pərvərdigardin körkux adəməngə danalıq eğitər; Awwal kəmtərlik bolsa, andin xəhrət kelər.

16 Kəngüldiki niyetlər insanoja təwədər; Birak tilning jawabi Pərvərdigarning ilkididur. **2** İnsan əzinin həmmə kılqan ixini pak dəp bilər; Lekin kəlbəkdi niyetlərni Pərvərdigar tarazıqə selip tartıp kerər. **3** Niyat kılqan ixliringni Pərvərdigarço tapxurojin, Xundak kılqonda pilanlıring pixip qıkar. **4** Pərvərdigar barlıq, mawjudiyatıning hərbirini malum məksət bilən apirdə kılqan; Hətta yamanınlımu balayı'apət kuni üçün yaratqandur. **5** Təkəbburlukka toloqan kəngüllərning hərbiri Pərvərdigarço yirinqılıktur; Kol tutuxup birləxsim, jazasız kalmas. **6** Muhabbat-xəpkət wə həkikət bilən gunahlar kafarət kilipli yepilar; Pərvərdigardin əyminix adəmlərni yamanlıktıñ haliyi kilar. **7** Adəmning ixliyi Pərvərdigarnı hursan kilsa, U hətta düberxanlırinımı uning bilən inaklıxturnar. **8** Halal alojan az, Haram alojan keptin əwzəldur. **9** İnsan kənglidə əz yolini tohitər; Əməma kədməlini tooprılaydiyan Pərvərdigardur. **10** Hətta padixahning ləwlirigə karitip əpsün okulsımu, Uning aqzı toopra həkəmdin qətniməs. **11** Adil tarazimanınlar Pərvərdigarço hastur; Taraza taxlirining həmmisini U yasılqandur. **12** Padixah razıllıq kılısa yirinqılıktur, Qünki taht həkkaniyat bilənlə məhkəm turar. **13** Həkkaniy sezlığan ləwlər padixahıllarning hursənlilikdər; Ular durus sezlığılıqlarınyı yahxi kerər. **14** Padixahning kəhri goya ölümüngələqisidur; Birak dana kixi [uning oqəzipin] tinqlandur. **15** Padixahning qirayining nuri kixığa jan kirğızər; Uning xəpkəti waktida yaqın «keyinki yamoqur»dur. **16** Danalıq elix altun elixtin nəkədər əwzəldur; Yorutuluxni tallax kümünxni tallaxtin xunqa üstündür! **17** Durus adəmning egiz kətürülgən yoli yamanlıktıñ ayrlıxitır; Əz yolioq ehtiyat kılqan kixi jenini saklap kalar. **18** Məqrurluq halak boluxtın awjal keler, Təkəbburluk, yikiliqten awjal keler. **19** Kamtər bolup miskinlər bilən bardi-kaldırdə bolux, Təkəbburlar bilən haram mal bələxkəndin əwzəldur. **20** Kimki ixni pəm-parasət bilən kilsa payda tapar; Pərvərdigarço tayanoqan bolsa, bəht-saadət kerər. **21** Kəngli dana kixi səgək atılar; Yekimlik sezlər adəmlərning bilimini axurar. **22** Pəm-parasət eziqə igə boloqanlaroji hayatınlıq bulıkudur; Əkilsizlərgə telim barməknıng ezi əkilsizlik. **23** Akılanə kixining kəlbə aqzidin əkil qıkırar; Uning ləwzığa bilimni ziyada kilar. **24** Yekimlik sezlər goya həsəldür; Kəngüllərni hux kilipl təngə dawadur. **25** Adəm balisioja tooprıdak kərtünidiqən bir yol bar, Lekin akiwitı halakətə baridiojan yollardur. **26** Ixlıqüqinən ixtyi uni ixka salar; Uning karnı uningoja haydakılık kilar. **27** Muttəhəm kixi yaman gəpni kolap yürər; Uning ləwləri lawuldap turoqan otka ohxar. **28** Əgrisi adəm jedəl-majıra tuoqduroquqidur; Oleywətqi yekin dostlarnı ayriwetər. **29** Zorawan kixi yekin adimini azdurur; Uni yaman yoloja baxlap kirər. **30** Kezini yumuwalıq kixi yaman niyətni oylar; Lewini qılxılgan kixi yamanlıkkə təyyardur. **31** Həkkaniyat yolidə akarajan qaç, Adəmning xəhrət tajidur. **32** Asan aqqıklımaydiyan kixi palwandın əwzəldur; Əzini tutuwalojan xəhər alojandınmı üstündür. **33** Qək etəkkə taxlanojını bilən, Lekin natijisi pütünləy Pərvərdigardindur.

17 Kurbanlik gəlxirigə tolojan jedəllik əydin, Bir qıxləm kuruq nan yəp, kəngül tinqılıkta boローン əwzəl. **2** Hizmatkar qewar bolsa, hojisining nomusta koyçuoqi oçlini baxkurar; Kəlgüsida u hojining oqlı katarada turup uning mirasni təksim kılars. **3** Sapal kazan kümüxni tawlar, qanak altunni tawlar, Bırak adəmning kəlbini Pərvərdigarlar sinar. **4** Kəbih kixi yaman sezlərgə ixinər; Yalojançı pitniqilərnəng səziga kulak salar. **5** Miskinlərni məshirə kiloquçı, əzini Yaratquşını həkərətlətiqidur; Baxkuların bəhtsizlikidin huxal boローン kixi jazasız kalmas. **6** Kərilarning nəwirlili ularning tajidur; Pərvəntləرنning pəhri ularning atılıridur. **7** Əhmək yarixik gəp kilsə uningoja yaraxmas; Metiwr yalojan sezləsa uningoja tehimu yaraxmas. **8** Para – uni bargıqining nəzirida esil bir gəhərdür; Goya uni nəgila ixlətsə muwəppəkiyətə erixidioqandə. **9** Baxkuların hatalığını yoputup kəqürgən kixi mehîr-muhəbbətni kezərlər; Hamannı sorionan kixi yekin dostları döyünmən kilar. **10** Açılanığa singən bir eoñiz tənbih, əhməkkə urulən yüz dərridin tünümliktur. **11** Yamanlar pəkət asiylikni kezərlər; Uni jazalaxka rəhimsiz bir əlqi əwətilər. **12** Əhmikana ix kiliwatkan nadan kixığa uqrəp kaloqändin kərə, Balılıridin ayrılojan eyikkə yoluküp kalojan yahxi. **13** Kimki yahxılıkka yamanlık kilsə, Ixikidin bala-kaza nerı kətməs. **14** Jedəlnıng baxlinixi tosmini su elip kətkəngə ohxaydu; Xunga jedal partlxatın awwal talax-tartixtin kol üzgün. **15** Yamanni aklijan, Həkkaniyoja kara qaplıqan, Ohxaxla Pərvərdigaroja yirginqliktur. **16** Əhməknıng kəngli danalıknı setiwaloquş puli bolsun? **17** [Həkikiy] dost hərdaim sanga muhəbbət kərsitər, [Həkikiy] kerindəx yaman künün üçün yاردомga dunyaqa kalgondur. **18** Əkilsiz kixi kol berip, Yekini üçün kepil bolidü. **19** Jedalga amrak gunahka amraktır; Bosuojını egiz kılən halakətni izdar. **20** Niyiti buzulən yahxılık kerməs; Tilida hək-nahəknı astin-üstün kiloquçı baloja yoluğar. **21** Bala əhmək bolsa, ata ojem-kaçuoja patar; Hamaqətnıng atisi huxallıq kerməs. **22** Xad kəngül xipalik doridək təngə dawadur; Sunuk roh-dil adəmning yilikini kurutar. **23** Qırıq adəm yəng iqida parini kobul kilar; U adaletning yolini burmilar. **24** Danalıq yorutulən kixinining kez alıldı turar; Bırak əkəlsiznin kezi hiyalıxlık kılıp kutupta yürər. **25** Galwang bala atını azabəja salar; Uni tuqquqininingmu dərdi bolar. **26** Həkkaniylarоja jərimənə koyuxka kat'iy bolmas; Əmirlərni adalətni kollioqını üçün dumbalaxka bolmas. **27** Bilimi bar kixi kəm sezlük bolar; Yorutulən adam kaltıq eojir-besik bolar. **28** Hətta əhməkəm az sezləsa dana həsablınar; Tilini tizginligən kixi danixmen sanılar.

18 Kəpqılıktin ayrılip yalojuz yürgən kixi haman ez nəpsiga qooq tartar; Hərkəndək qın hekmətkə haman jan-johlı bilən karxi qıçar. **2** Əhmək yorutuluxka kiziqmas; Kiziqidiojni pəkət ez oyliqanlarını kersitixla, halas. **3** Yaman kixi kəlsə, nəprətmə payda bolar; Nomussız ix iza-ahənəttin ayrılmış. **4** Adəmning səzləri qongkūr sularoja ohxar; Danalıq buluki erik süydək ərkəxləp akar. **5** Yamançı yan besixka, Soraqtə həkkaniyoja uwal kiliqxə kat'iy bolmas. **6** Əhməknıng ləwləri uni jedəlgə baxlar; Uning aqzi «Meni dumbala» dəp təklip kılars. **7** Əhməknıng aqzi ez bexiqə halakəttür; Uning ləwləri ez jenioqa kapkandur. **8** Oleywəthornıng səzləri hərəhil nazunemətlərdək, Kixinining kəlbığa qongkūr singdürürlər. **9** Ixida hurun boローン kiximu, Buzoqunqi bilən ilüptədx bolidü. **10** Pərvərdigarning nami məzmüt munardur; Həkkaniylar uning iqiqə yügürüp kirip yüksəridə aman bolar. **11** Bay adəm mal-dunyasanı «mustəhkəm xəhərim» dəp bilər; Nəziridə əzini saklaydiqan egiz sepidək turar. **12** Bitqit boluxtin awwal, kəngülgə təkəbburluk, kelər;

Awwal kəmtərlək bolsa, andin xəhrət kelər. **13** Səzni anglimay turup, aldirap jawab bərgən, əhməkləkini kersitip ezzini hijalətə kəldurur. **14** Təndiki aqriq, azabişa adəmning ez rohi bərdaxlıq, bərgüzər; Bırak rohi sunojan bolsa uni kim ketürə? **15** Yorutulən qəmən kəbili bilimgə erixməktə, Akılanining kulaklırı bilimni izdiməktə. **16** Sowqat ez işigisə iixikni daqdəm eqip berər; Uni qong ərbablar aldiqo yətkütər. **17** Dəwa kiloında, awwal sezlığıqinə sezləri orunluq kərünər; Lekin karxi tərəp soal koyup ixni sürüxtürər. **18** Qək taxlav jedəllərni tütigət; Ojoliların arisidiki ixnimü həl kilar. **19** Rənjigən kerindaxning kenglini elix mustəhkəm xəhərni elixtinmu təs; Jedəl-majira koroqanın takak-baldaklılıqça ohxaxtur. **20** Adəm [durus] sezlığınlikidin korsi ki tok bolar; Ez kenglidin qıkkən sezləridin mol hosul alar. **21** Həyat-mamat tilning ilkididur; Kimki uning təsirini etiwarla unaing mewisidin yər. **22** Hotunni tallap alqan kixi yahxılıq tapidü, U Pərvərdigarning mərhimitə erixkən bolidü. **23** Miskinlər pəs awazda yelinip sezlər; Bay bolsa kopallık bilən jawab berər. **24** Dostni kəp tutkən kixi harab bolar; Lekin kerindaxtinmu yekin baqlojanın bir dost bardur.

19 Pəzilətlik yolda mangajan kəmbəşəjlə, Hiyilər səzlük əhməktin yahxidur. **2** Yənə, oşyriti bar kixi bilimsiz bolsa bolmas; Aldirangoju yoldin qıçar. **3** Kixinining əhməklilikə ez yolini astin-üstün kiliwetər; Xundak tərəflükələk kenglidə Parvərdigardin ranjip aqırınar. **4** Baylıq dostni kəp kilar; Miskinlər bar dostidinmu ayrılip kalar. **5** Yalojan guwahlıq kılən jazalanmay kalmas; Yalojan eytküqimə jazadin kutulalmas. **6** Tola adəm sehiyidin iltipat kezərlər; Sowqat berip turoqquçıja həmmə kixi dosttur. **7** Namratlxəkandin kerindaxlirumu zerikər; Unaing dostliri tehimu yırak, ķaçar; Yalwurup koqlisimus, ular tepilmas. **8** Pəm-parasətəkə erixküqi əzizə keyinər; Nurni saklıqan kixinining bahti bolar. **9** Yalojan guwahlıq kılən jazalanmay kalmas; Yalojan eytküqimə həlak bolar. **10** Həxəmətlik turmx əhməkkə yaraxmas; Əlning əməldərər təstidin həküm sürüxi tehimu kamloxmas. **11** Danixmənlik əgisini asanlıqça aqqiklanmaydiqon kilar; Hatalığını yoputup kaqırırxın uning xəhrətidur. **12** Padixahning qəzipi xırıngı həwlixiqça ohxax dəhəxətlik bolar; Unaing xəpkəti yurman ot-qepkə qükkən xəbənəmdək xerindur. **13** Əhmək oqul atisi üçün bala-kazadur; Uruxkək hotunning zarlxaxlıri tohitmay temip qüxkən tamqə-tamqə yeqinoja ohxaxtur. **14** Öy bilən mal-mülük ata-bowlardin mirastur; Bırak pəm-parasətlik hotun Pərvərdigarning iltipatidindur. **15** Hürunluk kixinini qəplət uykuqən oqək kilar; Bikar tələp aqarqılıkning dərdini tartar. **16** [Pərvərdigarning] əmriga əmal kılən kixi ez jenini saklar; Ez yollaridin həzi bolmiojan kixi əlar. **17** Kəmbəşəjlərgə rəhimdilliğə kılən, Pərvərdigaroja kərz bərgən bilən barawərdür; Unaing xəpkətinə [Pərvərdigar] kəyturur. **18** Pərvəntlərin tərbiyini kobul kilixiqə tündürən bolup, Uni jazalap tarbiya berip turoqin; Lekin uni olğıqə har bolsun degiçi bolma. **19** Kəhərlək kixi jaza tartar; Uni kutkuzmakçı bolsang, kaya-kaya kütküzuxung kerək. **20** Nəsihətni anglojin, tərbiyəni kobul kilixiqə, Undak kılənanda keyinkı künliiringdə dana bolisən. **21** Kixinining kənglidə nuroqun niyətlər bar; Ahirida pəkət Pərvərdigarning dalalat-hidayitidin qıkkən ix akar. **22** Kixinining yekimlikli uning mehîr-muhəbbətidindur; Miskin bolux yalojanqılıqinə yahxidur. **23** Pərvərdigardin əyminin kixinini hayataq erixtürər; U kixi hatırjəm, tok yaxap, bala-kaza qüxürülüxidin haliy bolar. **24** Hürun kolinin sunup kaqıqə tikikkəni bilən, Ojizani aqzioja selixkımı hürunluk kilar. **25** Həkawuroja kılıqan tayak jazası saddıqə kılıqinə

ibrəttür; Yorutuloğan kixigə berilgən tənbih, Uning bilimini tehimu ziyyadə kılarsı. **26** Atisining melini bulioğan, Anisini eyidin həydiç qıkarojan, Rəswalıq, iza-ahənat kəlduroğuqi oquldur. **27** 1 oçul, nəsihətkə kulikinqni yupuruwalsang, Əkilning təlimliridin yıraklıxqinindur. **28** Pəskəx guwahqı adalətni mazak kılıquşdır; Yaman adamning aqzı rəzzilikni yutar. **29** Həkawurlar üçün jazalar təyyardur, Əhməklərning dümbisigə uridiqan kamqa təyyardur.

20 Xarab kixini rəswa kılarsı, Hərək kixini ojaljirlaxtur; Kimki umingoşa berilip ezip kətsə, əkilsizdir. **2** Padixaḥning oqəzi pi xırning hərkixigə ohxax korkunqluktur; Uning aqqınıni kəltürgən, ez jenioja jaza qüixürər. **3** Əzini majiradın neri kiliç kixining izzitidur; Bırak hərbir əhmək ezini basalmas. **4** Hürun adəm kixta yər həydiməs; Yiojm waktida yokluqtə kəlip axlıq tilər. **5** Kixining kənglidiki oy-niyətləri qongkur suoja ohxaxtbur; Yorutuloğan adəm ularını tartıp alaydu. **6** Əzini sadık dəydiqinlər keptir; Bırak ixənqlik bir adəmni kim tapalısun? **7** Həkkaniyad adam diyanətlilik yolda mangar; Uning pərzəntliriga bəht-bərəkat kəldurular! **8** Padixaḥ adalət təhtiđa olturoqanda, Həmmə yamanlıknı kezi bilən kooʃaydu. **9** Kim ezinin gunahdırıñ tazilandım, Wijdanım paklandı, deyələydu? **10** İki hil taraza taxi, ikki hil küre ixiltil, Ohxaxla Pərvərdigarqa yirginqliktur. **11** Hətta bala ez hisliyi bilən bilinər; Uning kilojanlırinin pak, durus yaki əməsliki hərikatlıridin kerünüp turar. **12** Keridoğan kezni, anglaydıcıqan kulağını, Hər ikkisini Pərvərdigar yarattı. **13** Uykuqoşa amrak bolma, namratlıkka uqraysan; Kəzüngni ekip oyoqak bol, nening mol bolar. **14** Heridar mal alojanda: «Naqar ikən, naqar ikən!» dəp kaqxaydu; Elip kətkəndin keyin [«Esil nərsə, ərzan aldım» dəp] mahtinidur. **15** Altun bar, lələ-yakutlarmu keptir; Bırak bilimni beoqıxlıqan ləwler nemidegen kimmiyatlıq gehərdür! **16** Yatka kepil bolovan kixidin kərzəgo tonını tutup alojin; Yat hotunqoşa kapalat bərgən kixidin kapalat puli al. **17** Aldap erixkən tamak tatlıktır; Keyin, uning yegini xeçil bolar. **18** Pilanlar məsləhət bilən bekitilər; Pixkən kərsətmə bilən jəng kiloqın. **19** Gəp toxuqnuqı sirlarnı axkarilar; Xunga walakətəkkü bilən arilaxma. **20** Kimki ata-anisini həkarət kilsa, Uning qırıqı zulmat қarangoğusida eçər! **21** Tez erixkən miras həman bəriqatlıq bolmas. **22** Yamanlıkka yamanlık kəyturay demə; Pərvərdigarqa tayinip küt, U dərdingə yetər. **23** İki hil taraza taxi Pərvərdigarqa yirginqliktur; Sahta əlqəm kət'iy yarimas. **24** İnsanning həyatlık ədəmlərini Pərvərdigar bəlgiləydi; Undaqtı insan ez müsapisiñi nədin bilsun? **25** Bir nərsisini yeniliklilik bilən [«Hudaqə】 atalojan!» dəp wədə berix, Kəsəmlərdin keyin ikkilinip qayta oylinix, Əz jenini kiltakqa qüixürgəngə barawər. **26** Dana padixaḥ yamanlarnı topənni soruqandək soruwetidur, Haman tapkondək tuluk bilən yanjiweter. **27** Adəmning roh-wijdani — Pərvərdigarning qırıqidur, U kəlbning hərbir təglirini təkxürüt pörk etər. **28** Mehri-xəpkət wə həkikət padixaḥni saklaydu; U mehri-xəpkət bilənilə ez təhtini mustəhkəmləydu. **29** Yax yigitlərning қawulluqı ularning pəhridur; Kərilarning izziti aq qaqlırıdır. **30** Tərbiya yarılıri yamanlıknı tazilap qıçıkar, Tayak izliri iq-qəbərini taza kılarsı.

21 Padixaḥning kəngli eriklərdiki sudək Pərvərdigarning kolididur; [Pərvərdigar] kəyərgə toqrlisla, xu tərəpkə mangidur. **2** İnsan eżining həmmə kılıçan ixini toqra dəp bilər; Lekin Pərvərdigar kəlbəndi niyatlərni tarazioja selip tartıp kərər. **3** Pərvərdigarning nəziridə, Həkkaniyilik bilən adalət yürgütük kurbanlıq kılıxtın awzəldür. **4** Təkəbbur kezər, məqrur kəlb, yamanlarning qırıqı — həmmisi gunahdır. **5**

Əstayıdıl kixılarning oyliyi ularni pəkət bayaxatlılığı yetəklər; Qeqilangoqlarlung oyliyi bolsa, ularni pəkət yoksuzlukkına yetəklər. **6** Yaojlıma til bilən erixkən bayliklər, Əliünni idzəp yürgənlər kooʃlap yürgən bir tütünlə, halas. **7** Yamanlarning zalimlikı ezlirini qırımwalar; Qünki ular adalət yolida menginxin rət kılıçan. **8** Jinayətkar mangidiqan yol nahayıti ağıridur; Sap dil adəmning hərikəti tüptüzdür. **9** Sokuxkək hotun bilən [azada] eydə bille turoqandin kərə, Əğzining bir bulungida [yalozuz] yetip köpək yahxi. **10** Yaman kixininə kəngli yamanlıkçılər hərisməndür; U yekiniojumu xapaat kərsətməs. **11** Həkawurning jazaqə tariflixi, bilimsizgə ibrat bolar; Dana kixi kobul kılıçan nəsihətlərdin tehimu kep bilim alar. **12** Həkkaniy Bolqoqı yamanınnıqeyini kezər; U əhaman yamanınları yamanlıkça koyup yikitar. **13** Miskinlərning nalisiqə kulikini yoputup kari bolmioqı, Ahiri ezi pəryad kətürər, Bırak əheqim pərwa kılmas. **14** Yoxurun sowoqat oqəzəpni basar; Yəng iqidə berilgən para kəhər-oqəzəpni pəsəyər. **15** Adalətni bəja kəltürək həkkaniyilarning huxallıqidur, Bırak yamanlık kılıçlıqlarqa wəhimidür. **16** Həkmət yoldıñ ezip kətkən kixi, ərvəhəlarning jamaiti iqidikilərdin bolup kalar. **17** Tamaxaqə berilgən kixi namrat kalar; Yaq qaynaxka, xarab iqixkə amrak beymas. **18** Yaman adəm həkkaniyad adam üçün gerü pulining ornida kalar; [Ezilgən] duruslarning ornoja iplaslar kalar. **19** Sokuxkək wə terikkək ayal bilən ortak turoqandin, Qəl-bayawanda yalozuz yaxıqan yahxidür. **20** Akılanining eyidə bayılık bar, zəytun may bar; Bırak əhməkər tapkinini utturluk buzup-qəqar. **21** Həkkaniyat, mehribanlıknı idzdiqiqi adəm, Hayat, həkkaniyət wə izzət-hərmətka erixər. **22** Dana kixi kiüqlülər xəhîrining sepilioja yamixar, Ularning tayanojı bolqan korojını qulitar. **23** Əz tilioja, aqzioja iğə bolqan kixi, Jenini awarıqılıkların saklap kalar. **24** Qongqılık kılıçanlar, «Həkawur», «həli qong», «mazakqi» atilar. **25** Hürun kixi ez nəpsidin halak bolar, Qünki uning koli iökə barmas; **26** Nəpsi yaman bolup u kün boyi təma kılıp yürər; Bırak həkkaniyad adam həqnemini ayimay sədikə kilar. **27** Yaman adəmning kurbanlıq Pərvərdigarqa yirginqliktur; Rəzil qərəzda əpkelingən bolsa tehimu xundaktur! **28** Yaloqan guwahlıq kılıçlıq halak bolar; Əyni əhwalınlı anglap səzliqən kixining səzi əbədiqıja akar. **29** Yaman adəm yüzünü kelin kilar; Durus kixi yolini oylap puhta basar. **30** Pərvərdigarqa karxi turalaydıcıq heqkəndək danalıq, əkil-parasət yaki tədbir yoktur. **31** Atlar jəng künü üçün təyyar kılınoğan bolsımı, Bırak qəlibə-nijat pəkət Pərvərdigardindur.

22 Yahxi nam zor bayılıkka iğə boluxtın əwzəl; Kədir-kimmat altun-kümüxtin üstündür. **2** Gaday bilən bay bir zemində yaxar; Hər ikkisini yaratkan Pərvərdigardur. **3** Zerək kixi balakazanı aldın kərüp kəqar; Saddılar aldiqə berip ziyan tartar. **4** Əzini tewən tutup, Pərvərdigardin aymininxning bərikəti — bayaxatlıq, izzət-hərmət wə hayattur. **5** Hiyləgərlərning yolidə tikənlər, tuzaklar yatar; Əz yolioja hezi bolqan kixi ulardın yırak bolar. **6** Balıqça kiqiqidə mijəzığa kərap durus tarbiya bərsəng, Qong bolqanda u xu yoldın qıkmış. **7** Baylar miskinlərni baxkərur; Kərəzdar kərəz igisining kulidur. **8** Nahəklik urukini qaqkənning alidiojan həsuli balayı-apettur; Uning oqəzəp-həywisi qüixer. **9** Sehiy adəm bəriqət tapar; Qünki u miskinlərgə ez nenidin belüp bərgiqlikdir. **10** Həkawurni kooqlıwətsəng, jedəl-majira besilar; Kelixməsliliklər wə xərməndiqiliklər tūğar. **11** Pak niyetni kədirəydiqan kixining səzliri güzeldür; Xunga padixaḥ uning bilən dost bolar. **12** Pərvərdigarning kezi ilim-həkikətri saklar; U ipaslarning səzlirimi ekip taxlap bikar kilar. **13** Hürun adəm: «Taxkırıda bir xır turidu, Koqıja qiksəm eltürülümən!» — dəydu. **14** Zinahor ayalning aqzı qongk

bir oridur; Pərvərdigar narazi bolovan kixi uningoja qüxüp ketər. **15** Nadanlıq sabiy balıllarning kəlbığa baqlaqlıktır; Birak təribyə tayik buni uningdin yırak kilar. **16** Miskinlərni ezix bilən bay bolovan, Wə baylaroşa sowojat sunidiojan kixi, Ahiri pəkət yoksullukta kalar. **17** Külək sal, sanga aklanılerning səzlərini eğitə; Kəngül koyup bilimimni egəngin. **18** Ularnı kəlbingga qing tutsang, Ular sanga xerin bolar, Ləwliringda səp bolup təyyar turidi. **19** Qin kəlbinq bilən Pərvərdigaroja təyinixing üçün, Bügün [bu həkmətlək səzlərn] baxka birsiga əməs, Bəlki sanga yətküzdum. **20** Uningdin mana ottuzni yazdim, Buning iqidə nəsihətlər həm bilim bar. **21** Bular bilən həkikətning səzlərinin darwəkə həkikət ikenlikini biləleysən, Wə xundak kılıp seni əwətküqilergə həkikətning səzleri bilən jawab käyturalysən. **22** Yoxsulduñ bulap alma, u kəmbəqənlər tursa, Ajiz məminlərni sorak ornida bozak kılma. **23** Qünki Pərvərdigar ularning dawasını kətürər, Ulardin bulap aloqanlardan bulap alar. **24** Mijəzi ittik adəm bilən dost bolma, Kəhərlik adam bilən arı laxma, **25** Bolmisa, uning yaman yolini eginip keliç, kiltakka qüxisən. **26** Baxxilaroja [kepil bolup] kol bərgüqilərdin bolma, Kərzərni teləxkə kapalət bərgüqilərdin bolma; **27** Sening käyturalıqjudək nərsəng bolovan bolsa, Ular orun-kərpilirinqni bikardin-bikar astingdin elip kətmigən bolatti! **28** Ata-bowliring pasilni bəlgiləp bərgən kona qegra taxlirini yetkima. **29** Ixni əstiyidil wə qəkkən bejiridiojan kixini kərgənmidinq? U pəs adəmlərning hizmitidə bolmas; Padixahlarning alidda turar.

23 Katta ərbab bilən həmdastihan bolsang, Aldingdiki kim ikənləkini obdan oylan. **2** Ixtiying yaman bolsa, Gelingoja piqak təngləp turojandək əzüngini tart. **3** Uning nazunəmətlərini tama kılma, Ular adəm aldaydiqan tamaklardur. **4** Bay bolımən dəp əzüngi upratma; Əzüngning zehninqni bu ixka kəratma. **5** [Baylıklarоја] kez tikixing bilənlə, ular yok bolidu; Pul-mal dərwəkə eziqə kanat yasap, Huddi bürküttək asmanoja uquq ketər. **6** Aq kəzning nenini yəma, Uning esil nazunəmətlərini tama kılma; **7** Qünki uning kengli kəndək bolqandək, əzimu xundak. U aqəzida: — Kəni, alsila, iqisla! — desimi, Birak qenglədi seni oyliyinə yok. **8** Yegən bir yutum taamnimu kusuwtisan, Uningoja kiloqan qıraylıq səzliringmu bikaroja kətkən bolidu. **9** Əhməkkə yol kersitip salma, Qünki u əkil səzliringni kəzgə ilmas. **10** Kədimdə bekitkən yerning pasıl taxlirini yetkima, Yetimlarning etizliriojumu ayaq basma; **11** Qünki ularning Həmjəmət-Kütkəzuqıqı intayin küqlükürt; U Əzi ular üçün tüstüngdin dəwa kilar. **12** Nəsihətkə kəngül koy, İlim-bilimlərgə kulağ sal. **13** Balangoja təribyə berixtin erinna; Əger tayaq bilən ursang, u elüp kətməydü; **14** Sən uni tayaq bilən ursang, Bəlkim uni təhtisəradın kutkuzıwalısan. (*Sheol h7585*) **15** I oqlum, dana bolsang, Meninç kəlbim kənqə hux bolar idi! **16** Aqzində orunluq səzlər bolsa, iq-iqimdin xadlinimən. **17** Gunah, sadır kələqulularoja rəxk kılma, Hərdaim Pərvərdigardin aymininə turojin; **18** Xundak, kəlojinqində jəzmən keridiojan yahxi kününg bolidu, Arzu-ümidiñg bikaroja kətməs. **19** I oqlum, sezunga kulağ selip dana bol, Kəlbinqni [Hudanıŋ] yolioja baxliojin. **20** Məyhorlaroja arı laxma, Nəpsi yaman gəxhorlar bilən bardi-kəldi kılma; **21** Qünki hərəkəkə bilən nəpsi yaman ahirida yoksullukta kalar, Oqləplət uykusioja patşanlaroja jəndə kiyimni kiygüzər. **22** Seni tapkan atangning sezinə angla, Anang kəriqanda uningoja hərmətsizlik kılma. **23** Həkikətni setiwal, Uni hərgiz setiwtəmə. Danalik, təribyə wə yorutuluxnimə al. **24** Həkkəniy balining atisi qong huxallik tapar; Dana oqlulni tapkan atisi uningdin hursən bolar. **25** Ata-anangni seyündürüp, Seni tuqşan anangni hux kıl. **26** I oqlum,

kəlbinqni manga tapxur; Kezliringmu həyatlık yollırımoqə tikilsun! **27** Qünki pahıxa ayal qongkūr oridur, Buzuk yat ayal tar zindandur; **28** Ular kərakçıdək meküweliş, İnsaniyət arisidiki wapsızlarnı kəpəytər. **29** Kimdə azab bar? Kimdə dərd-ələm? Kim jedəl iqidə kalar? Kim nał-eşyadet ketürər? Kim sawabsız yarilinar? Kimmüng kez kiziçip ketər? **30** Dəl xarab üstidə uzun olturojan, Əbjəx xarabtin tetixkə aldiriojan məyhorlar! **31** Xarabning ajayib kizillikioja, uning jamdiki julalikioja, Kixinin gelidin xundak siliq ətkənlilikə məptun bulup kalmal! **32** Ahirida u zəhərlik yilandək qekjivalidu, Ok yilandək nəxtirini sanjiyu. **33** Kez aldingda oqlıta mənziriler kerünidu, Aqzindən kələyimkən səzər qikidu. **34** Huddi dengiz-ökyanlarda leylep kaloqändək, Yəkənlək kemining moma yaqıcı üstidə yatkəndək bolisən. **35** Sən qoqum: — Birsi meni urdu, lekin mən yaranmadımlı! Birsi meni tayaq bilən urdu, birak aqırkıni səzmidim! — dəysən. Birak sən yəna: «Hoxuməqə kəlsəmlə, mən yənilə xarabni izdəymən! — dəysən.

24 Yamanlaroja rəxk kılma, Ular bilən bardi-kəldi kılıxni arzu kılma; **2** Qünki ularning kengli zorawanlıqnilə oylar; ularning aqzi azar yətküzüxnı səzər. **3** ailə bolsa danalik asasında bərpa kılınar; Qüxinix bilən mustəhkəmlinər. **4** Bilim bilən eyning haniliri hərhil kimmətlək, esil gehərlərgə toldurular. **5** Dana adəm zor kükə igidur; Bilimi bar adəm kudritini axurar. **6** Puhta nəsihətlər bilən jäng kılıçın; Əjalıba bolsa Birdinbir Uluq Məslihətqi bilən bolar. **7** Danalıq əkilsiz adəmgə nisbətən tolimu egiz, qüxiniksizdur; [Qonglar] xəhər darwazisi aldiqə yiqiçiləndə u zuwan aqalmas. **8** Əskiləknə niyetliyin adəm «suyıkəstqi» atilar. **9** Əhməkliktiñ bolovan niyat gunahıdur; Həkawur kixi adəmlərgə yirginqliktur. **10** Bexingoja eojir kün qüvkəndə jasarətsiz bolsang, Küqsız hesablinisən. **11** [Səwəbsiz] əlümətgə tartiloqanlarnı kutkuzojin; Boquzlinix həwpidə turojanlardın yardımən kəlungnı tartma; **12** Əger sən: «Bu ixtin hawirimiz yoktur» desəng, Hər adamning kenglini tarazioja Saloquçı buni kerməsmə? Jeningni həyat Saklıouçı uni bilməsmə? U hərbir insan balsininq eż kılıçonları boyiqə ularning eziqə yandurmasmu? **13** I oqlum, həsəl [tapsang] istimal kıl, u yahxidur. Hərə kənikidin aloqan həsəl bolsa tatlık tetiyidə; **14** Danalik bilən tonuxsang, umu kənglüğngə xuningdək bolar; Uni tapkinqindən jəzmən yahxi keridiojan kününg bolidu, Arzu-ümidiñg bikaroja kətməs. **15** I razıl adəm, həkkəniyning eziqə yoxurun hujum kılıxni kütə, Uning turalojsunu bulıouçı bolma! **16** Qünki həkkəniy yətə ketim yikilip qüxər, Birak ahiri yəna ornidin turar. Lekin rəzil kixi küləp iqiğə putlixip qüxər. **17** Rəkibing yikilip kətsə hux bolup kətmə, Dükxmining putlixip qüxsə xadlanma; **18** Pərvərdigar buni kerganda, Bu kiliqinqni yahxi kerməy, Bəlkim oqəzipini rəkibingə qüxürəmsəli mumkin. **19** Yamanlar [rawaj tapsa], biaram bolup kətmə; Rəzillərgə rəxk kılma. **20** Qünki yamanlarning keləqiki yoxtur, Uning qirojumu eçürilər. **21** I oqlum, Pərvərdigardin korkkın, padixañının hərəmat kıl. Kütratkuqlar bilən arı laxma. **22** Bundak kixilərgə keridiojan balayıpət uxturnut bolar, [Pərvərdigar bilən padixañıñ] ularnı kəndək yokitidiojanlığını biləmsən? **23** Bularmu aklanılerning səzliridur: — Sot kələjanda bir tərəpkə yan besix kət'iy bolmas. **24** Jinayətqığa: «Əyişbsən» dəp həküm qıkarajan kixığa, Həlkələr lənət eytar; Əl-yurtlar uningdin nəpratlinər. **25** Birak ular jinayətqığının gunahını ekip taxlıqan kixidin hursən bolar, Ular uningoja bəlt-saadət tilixər. **26** Durus jawab bərgüqü, Goyaki kixininə ləwlirigə seygüqidür. **27** Awwal sirtta ixliringning yolini hazırlap, Etiz-erikliringni təyyarla, Andin eyüngi saloqin. **28** Yekiningoja ərəxi asassız guwahlıq

kılma; Aozingdin hęq yalojanlıqık qikarma. **29** «U manga kandaq kilojan bolsa, mənmu uningoja xundak kılımən, Uning manga kılıjinini eziqə yanduriman», degiqli bolma. **30** Mana hurunning etizlikidin ettim, Əkilsizning üzümzarlıki yenidin mangdim, **31** Mana, hər yerində tikenlər esüp qıkkan, Hohilar yər yüzini besip kətkən, Koruk temi ərılıp kətkən! **32** Ularnı kərgəq, obdan oylandım; Kərginimdirin sawak aldim; — **33** Sən: «Yənə birdəm kəzünni yumuwalay, Yənə birdəm uhliwalay, Yənə birdəm put-kolumni almap yetiwalay» — desəng, **34** Namratlıq bulangqidək seni besip kelər, Hajətmənlıq kalkanlıq aşkdək sanga hujum kılars.

25 Təwəndə bayan kılınidiqanlırimu Sulaymannıg pənd-nəsihətləri; bularını Yəhədanıng padixahı Həzəkəyanıng ordisidikilər keçirüp hatırılığın: — **2** Parwərdigarning uluoqluğu — Əzinin kilojan ixini axtarılımioqında; Padixaḥlarning uluoqluğu — bir ixning sirini yexəliginin. **3** Ərxning egizlikini, Zeminning qongkurlukını, Wə padixaḥlarning könglidikini melqərləp bilgili bolmas. **4** Awwal kümübüng pokı ayrırilip tawlansa, Andin zərgər nəpis bir kaqa yasap qıkar. **5** Awwal padixaḥning aldidiki rəzil hisznəkarlıri kooqlıwetilsə, Andin uning təhti adalət üstigə kurular. **6** Padixaḥning alidida eziungni həmmining aldi kılıp kərsətmə, [Uning aldidik] ərbablarning ornida turuwalma; **7** Ornunjni eziungindin yukarı janabka berip, uning allida pəgahka qızdırılgıngın kəra, Əzgilərin seni tərgə təkliq kilojanı yahxidur. **8** Aldırap dəwaqa barminoqın, Mubada berip, yekining [üstün qıkıp] seni let kilsə, kandaq kılısan? **9** Yekining bilen munazirllxşəng, Baxkilarıng sirini aqma. **10** Bolmisa, buni bilgüçilər seni əyibləydi, Sesik namdin կutulalmaysən. **11** Waqtı-jayıda kilinojan söz, Kümübüng ramkilaroja tizilojan altun almılardur. **12** [Kulakka] altun həlkə, nəpis altundın yasalojan zinnat buyumi yaraxkandak, Aklanıning agahlanduruxi kengül koyqanning kuliqıja yarixar. **13** Huddi orma waqtidiki tomuza [fıqın] kar süyidək, Ixnəqliq alqı ezini əwətküqilərgə xundak bolar; U hojayınlırın keksi-kərnini yaxartar. **14** Yamqırı yok bulut-xamal, Yalojan sowojetin wədə kılıp mahtanoquqıja ohxaxtur. **15** Uzunojqıq swar-təkət kılınsa, həkümdarmu kayıl kılınar, Yumxak til səngəklərdinmu etər. **16** Sən həsəl tepiwaldingmu? Uni pəkət toyoluqıla yə, Kəp yesəng yanduruwetisən. **17** Koxnangning bosuqısiqa az dəssə, Ular səndin toyup, eq bolup kalmisun. **18** Yalojan guwahlıq bilən yekiniqə kara qaplıojuqı, Huddi gürzə, kılıq wə etkiür okğa ohxaxtur. **19** Sunuk qix bilən qaynax, Tokur put [bilən mengix], Külpət kündə wapasız kixığa ümid baqlıqandaktur. **20** Kix kündə kixilərnin kiyimini salduruwetix, Yaki suda üstigə aqqık su kuyux, Kəyoçluk kixinin alidida nahxa eytkandaktur. **21** Düixminingning korsi ki aq bolsa, Nan bər; Ussiqan bolsa su bər; **22** Xundak kılısgən, bəxiqə kəmür qoojini toplap saloqan bolisən, Wə Pərvərdigar bu ixni sanga yanduridu. **23** Ximal tərəptin qıkkan xamal kattik, yamqırı elip kalğandak, Qekimqi xum qıraynı kəltürər. **24** Sökükək hotun bilən [azada] eyda billa turojandın kəra, Əgzining bi bulungıda [yaloquz] yetip-kopkən yahxi. **25** Ussap kətkən kixığa muzdak su berilgəndək, Yirak yurttin kəlgən hux həwərmü ənə xundak bolar. **26** Petikdilip süyi leyip kətkən bulak, Süyi buloqiwetilgən kuduk, Rəzzillərgə yol koyqan həkkaniyə adəmgə ohxaxtur. **27** Həsənlə həddidin ziyyəde yeyix yahxi bolmas; Birək uluoqlukni izdaxning ezi uluoq ixtur. **28** Əzinizi tutalmaydiqan kixi, Wayran bolojan, sepilsiz kalojan xələrgə ohxaydu.

26 Yazda kar yeojix, Orma waktida yamoqur yeojix kamılmıqandək, Izzət-həmrət əhməkə layik əməstur. **2** Leyləp uqup yürgən kooqkaqtək, Uqkən karlıojaq yərgə konımıqandək, Səwəbsız karoxıq kixığe ziyan kaltırəlməs. **3** Atka kamqa, exakkə nohta lazım bolonjındək, əhməkning düməbisigə tayak layiktür. **4** Əhməkninq əhmikana qepi boyiqə uningoja jawab bermigir, Jawab bərsəng eziung uningoja ohxap kelixing mumkin. **5** Əhməkninq əhmikana qepi boyiqə uningoja jawab bərgin, Jawab bərmisəng əzining əhməklilikini əkkillik dəp qaqlar. **6** Əz putini kesiwətəndək, Əz bəxiqə zulmat tiligəndək, əhməktin həwər yollaxmu xundak bir ixtur. **7** Tokurnıng karoxa kalmıqan putlıridək, əhməkninq aqziqə selinojan pənd-nəsihətmət bikar bolur. **8** Saloqıja taxni baqçlap atkandək, əhməkka həmrət bildürütümə əhmikana ixtur. **9** Əhməkninq aqziqə selinojan pənd-nəsihət, Mastryng kolioja sanjılıjan tikindəktür. **10** Əz yekinlirini karisoja zəhimləndürən okeyaqidək, əhməkni yaki udul kəlgən adəmni yallap ixlatkən hojayınmı ohxaxla zəhimləndürküqidur. **11** It aylınp kəlip əz əksukını yalıqandək, əhmək əhməklilikini käytərər. **12** Əzini dana qaqlap məmənun bolovan kixini kərdüngmu? Uningoja ümid baqlıməktin əhməkka ümid baqlımak əzwəldür. **13** Hürun adəm: — «Taxkırıda dəhəxətlik bir xir turidi, Koqida bir xir yürüdü» — dəp [eydin qıkmış]. **14** Əz mujukida eqilip-yeplip turojan ixikkə ohxax, Hürun kariwatta yetip u yak-bu yakka erülməktə. **15** Hürun kolini sunup kəqiqə tikkini bilən, Ojizani aqziqə selixtinmu erinər. **16** Hürun eziñi pəm bilən hadab bərgiqi yəttə kixidinmu dana sanar. **17** Koqida keliwetip, eziqə munasıwtızsı majırıqə arılaşqan kixi, Itning kulinikini tutup sozoqanoja ohxax hətərgə duqar bolar. **18** Əz yekinlirini aldad «Pəkət qakqak kılıp koydum!» dəydiqan kixi, Otqaxlarnı, oklarnı, hərhil ajallık korallarnı atkan təlwıga ohxaydu. **20** Otun bolmisa ot eçər; Ojəywət bolmisa, jedəl besilər. **21** Qooqlar üstigə qaqqan kəmürdək, Ot üstigə koyojan otundək, jedəlqi jedəlni uloqaytar. **22** Ojəywəthorning səzləri hərhil nazunemətlərdək, Kixinin kəlbığa qongkur singdürürlər. **23** Yalkunluk ləwlər rəzil kengüllərgə koxuloqanda, Sapal kəqiqə kümübü həl bergəngə ohxaxtur. **24** Adawat saklaydiqan adəm eqini gəpləri bilən yapsımu, Kenglida kat-kat suylıqast saklaydu. **25** Uning sezi qızırylık bolsımu, ixinip kətmigən; Kəlbida yəttə kat iplaslıq bardur. **26** U eqmənlikini qızırylık gəp bilən yapsımu, Lekin rəzzilliği jamaatning alidda axkarlılinar. **27** Kixığə ora koliqan ezi qıxar; Taxni domilatkan kixini tax dumilap kətipli kəlip uni yanjar. **28** Sahta til ezi ziyankeşlik kılıqan kixilərgə nəprətlərinər; Huxamat kılıqıqı eojiz adəmni əhalakətə ittirər.

27 Ətiki kününg toorpruluk mahtanma, Qünki bir künə nemə bolidiqininqnimu bilməysən. **2** Seni baxkiları mahtisun, ezi aozingin mundak kilmisun, Yat adəm seni mahtisun, ezi ləwliring undak kilmisun. **3** Tax eoir, kum heli jing basar, Birək əhmək kəltürədiqan həpiqiliq ikkisidin tehimu eojirdur. **4** Ojəzəp rəhimsizdər, Kəhr bolsa kəlkündək adəmni ekitip ketər, Birək kim həsəthorluk alidda takabil turalisun? **5** Axkara əyibləx yoxurun muhəbbəttin əladur. **6** Dostning kolidin yegan zəhimlər sadıqliktin boldu; Birək diuxmənning səyülküli hiyligərlidir. **7** Tok kixi həsəl kenikidinmu bizardur, Aq kixığə hərkəndək aqqık nərsimü tatlıq bilinər. **8** Yurt manadın ayrılojan kixi, Uvisidin ayrılip yürgən kooqka ohxar. **9** Ətir wə huxbat kəngülli aqar, Jan keyər dostning səmimiyyət məslihəti kixinin riəzbətləndürər. Jan keyər dostning səmimiyyət, huxbat məslihəti kixinin hux kılur. **10** Əz dostungni, atangning dostinimü untuma; Beinxoqə kün qızıkdə kerindixingning eyigə kirip yelinma; Yekindiki dost, yirəktiki kərindaxtın əla.

11 I oqlum, dana bol, kenglümni hux kıl, Xundak kılıojiningda meni məshira kılıdıcınlaraqı jawab berələymən. **12** Zerək kixi bala-kazanı aldin körüp qaqr; Saddilar aldiqa berip ziyan tartar. **13** Yatka kepił boloqan kixidin kərzəgə tonini tutup alojin; Yat hotunoqa kapalət bərgən kixidin kapalət puli al. **14** Kaksəhərdə turup, yukiriş awazda dostioqa bəht tiligənlik, Əzini karoqax hesablinar. **15** Yamoqrluk kündiki tohitimay qüxkən tamqə-tamqə yeojin, Wə sokuxkək hotun bir-birigə ohxaxtur. **16** Uni tizgənləx borannı toskoanoja, Yaki yaqnoŋ ong kol bilən qangallıqanoja ohxaxtur. **17** Təmürni təmürga bilisə etkürəlxəndək, Dostlarmu bir-birini etkürəlxətürər. **18** Ənjiur keqitini parwix kılıoluqı uningdin anjür yeydü; Hojayinini asrap kütkən kul izzət tapidi. **19** Suda adəmning yüzü əks etkəndək, Insanning kəlbining կandaklıki ez yenidikini kixi arkılık bilinər. **20** Təhətsisə wə halakət hərgiz toymiqändək, Adəmning [aq] kezliri kanaat tapmas. (*Sheol 7585*) **21** Sapal kazar kümüñxi, qanak altunnı tawlar, Adəm bolsa mahtaloqanda sinilar. **22** Əhməknı buçqay bilən birgə səndəldə telkən kılıp soksangmu, Əhməklikni yenila uningdin turar. **23** Padiliringning əhwalını obdan biliq tur, Mal-waranlirindin yahxi həwər al; **24** Qünki baylikning mənggü kapaliti bolmas, Taj-təhətmü dəwrədin-dəwrgiqə turamdu? **25** Kuruqan qeplər oruləqəndin keyin, Yumran qeplər əstüp qıkkanda, Taq baqridinmu yawayı qeplər yiqilqanda, **26** Xu qaçqda kozılarning yungılır kırklıq kiyiminq bolar; Əqkilərni satkan pulaqə bir etiz kelər, **27** Həmdə əqkilərning sütliri sening həm ailidiliklirinqen ozuklukini, Dədəkliringning korsikini təminləxkumu yetər.

28 Yamanlar həqkim kooqlimisumu qaqr; Birak həkkaniylar xır yürək batur kelər. **2** Yurtta gunahlar kəpəysə, uning əmirliri kəp almixar, Lekin uni soriqoqı yorutuləqan wə bilimlik bolsa, yurt aman-mükim uzun turar. **3** Miskinlərgə zulum seliwtəkən bir kəmbəqəl, Huddi [ziraətlərn] yatkuzup denini koymayıdoqan kara yamoqroqə ohxayedu. **4** Təwrat kanunidin waz kəqənlər yamanlarınyahxi dəp mahtar; Birak kanunni tutküqülər uluqə qarxi kürək kilar. **5** Rəzillər adaletni qüxənməs; Birak Pərvərdigarnı idizgiqilər həmmə ixni qüxinər. **6** Pəzilətlilik yolda mangojan miskin kixi, Sahta, ikki yüzlümlə bay adəmdin yahxidur. **7** Təwrat-kanuniqa itaat kılıoqan yigit əkillik oquldur; Birak nan kepilaroqa һəmrəh boluqı atisini nomuska kıldurur. **8** Jazanıhorluq kılıp yukiriş esüm arkılık bayılıklär tapşan kixi, Ahirida bularni miskinlərgə həyrihələk kılıoquning kolioqa etküzüx üçün toplıqandur. **9** Kimki Təwrat-kanunini anglimaymən dəp kılıkını yopursa, Hətta dualırımı lənitı bolup kalar. **10** Kimki duruslarnı yaman yoloja azdursa, Əzi koliojan orisioja ezi qüixer; Birak pak-diyənatlık adəm yahixilikka mirashor bolar. **11** Bay dərwəkə ezzini dana sanar; Birak yorutuləqan miskin uni haman körüp yetər. **12** Həkkaniylar oqalibiyətlik bolsa, Jahanni təntəna qaplar; Birak yamanlar mərtiwigə qıksa, halayıq ezlərinə kaqur. **13** Əz gunahlarını yoxuroqan kixi ronak tapmas; Birak ularını tonup ikrar kılıp, uların waz kəqən kixi rəhimb-xapkətkə erixar. **14** [Pərvərdigardin] hərdaim korkup yürgən kixi xunqə bahtlikтур! Birak kənglini tax kılıoqan balayı'apətkə kalar. **15** Hərkirəp turoqan xır, Yaki [owni izdəp] keziwatəkən eyik kəndək bolsa, Yoksul pukralarning üstidiki rəzil həkimmü xundaktur. **16** Yorutulmioqan əmir haman zor bir zalim bolup qıkar, Birak haram bayılıklärə nəprətlənsə, tahtida uzun olutar. **17** Kan təkkən kixi kərz bilən həngəqə karap yüksürər; Uni həqkim tosmisun! **18** Səmimiyy, diyanətlik yolda mangojan kütular; İkki yolda mangojan sahta kixi ularning biridə haman yikilip qüixer. **19** Əz yerigə tirixip ixligən dehəkənninə yetip axar; Birak

bikar yürüp ham hiyallarnı kooqlıqan kixinin yoksullukı mol bolar! **20** Rastqıl kixinin bəhti kəpiyər; Birak bay boluxka aldirioqan kixi jazadin keqip kutulalmış. **21** Bırigo yan besix kət'iy bolmas; Qünki bəzilər hətta bir burda nə tqiñmu gunah etküzər. **22** Nəpsi toymas kixi bayılıklärni kezlep aldiraydu, U namratlıqning ez bexiqə qüxicidiojinidin böhəwardur. **23** Baxkılarning hatalikini oquq, əyibligən kixi, Haman huxamat kılıoqioja karıojanda keprak iltipat tapar. **24** Ata-anisining təllülkətinə oöprülap, «Bu həqkəndək gunah əməs» degən kixi, Halak kılıoqining xerikidur. **25** Nəpsi toymioqur kixi jedəlmajira teriydu; Birak Pərvərdigaroja tayanoqan kixi ətilər. **26** Əzining kengliga ixəngən kixi əhməktür; Birak danalıq bilən mangoojan niyat tapar. **27** Namratlarça həyrəhələk kılıoqan kixi möhtəjalıq tartmas; Lekin hajətmənni kərsimə kerməskə saloqan kixi kepligən karojixkə uqrar. **28** Yamanlar mərtiwigə qıksa, halayıq ezlərini kaqur; Lekin ular zaval tapsa, həkkəniylar rawaj tapar.

29 Kayta-kayta əyiblinip turup yənə boynı qattıklik kılıoqan kixi, Tuyuksızdin dawalioqusuz yanjılar. **2** Həkkaniylar güllənsə, puçraları xadlinar, Kəbihlər həqək tutsa puçra naşəraydə ketürər. **3** Danalıknı seyğən oouq atisini hux kilar; Birak pahixilərə һəmrəh boloqan uning mal-mülkini buzup-qıqar. **4** Padixah adəlat bilən yurtini tinq kilar; Birak baj-selik saloqan bolsa, uni wəyrən kilar. **5** Əz yekirinoja huxamat kılıoqan kixi, Uning putlirioqa tor təyyarlap koyojandur. **6** Rəzil adəmning gunahı eziga keplənən yasap kurar; Birak həkkəniy kixi nahxilar bilən xadlinar. **7** Həkkəniy kixi miskinning dəwəsiqə kəngül belür; Birak yamanlar bolsa bu ixni qüxənməs. **8** Həkawur kixilar xəhərni kutritip dawaloqutar; Birak akilanınlər aqqik əqəzəplərni yandur. **9** Dana kixi əhmək bilən dəwəlaxsa, əhmək hürpiyidü yaki külüdü, nətijisi haman tinglik bolmas. **10** Kənəhorlar pak-diyənatlıklärə nəprətlənlər; Duruslarning jenini bolsa, ular kəstlər. **11** Əhmək hərdaim iqidiki həmməni axkara kilar; Birak dana ezzini besiwalar. **12** Həkümədar yaloqan sezlərgə kulak salsa, Uning barlik hizmətkarlıri yaman egeyməy kälmas. **13** Gaday bilən uni əzgüqı kixi bir zemində yaxar; Hər ikkisininə kəzini nurlandırıqı Pərvərdigardur. **14** Yoqşullarını diyanət bilən soriqan padixaḥıning bolsa, Təhti mənggütəgə məhəkəm turar. **15** Tayak bilən tənbih-nəsihət baliłarqa danalıq yətküzər; Birak ez maylıqə koyup berilgən bala anisini hijalətək kıldurur. **16** Yamanlar güllini kətsə, naħəklik kəpiyər; Lekin həkkaniylar ularning yikiləjinini kərər. **17** Oqlungıni tərbiyalıslıəng, u seni aram tapkuzar; U kenglüngi seyündürər. **18** [Pərvərdigarning] wəhiysi bolmioqan əlninə pukraları yoldın qıkip baxpanahsız kilar; Lekin Təwrat-kanuniqa əməl kılıdıcıqan kixi bəhtliktur. **19** Kułni sez bilənlə tüzətkili bolmas; U sezungı qüxəngən bolsimus, etibar kılmas. **20** Aqızını basalımaydoqan kixini kərgənmu? Uningdin ümid kütkəndin, əhməktin ümid kütük əzwəldür. **21** Kimki əz kułlini kiqikidin tartip ez maylıqə koyup bərsə, Künlərning biridə uning bexiqə qıkar. **22** Terikkək kixi jedəl-majira kozqap turar; Asan aqqiklinidioqan kixinin gunahlıri keptur. **23** Maqırurluk kixini pas kilar, Birak kəmtərlik kixini hərmətək erixtiürər. **24** Oöpri bilən xerik boloqan kixi ez jenioja düxməndur; U sorakqininq [guwah] berixkə] aghałduruxini anglisimu, lekin rast gəp kiliqə petinalmas. **25** İnsan balisidin korkux adəmni tuzakqa qüxürədi; Birak kimki Pərvərdigaroja tayanoqan bolsa, u bihətar ketürələr. **26** Kep kixilər hərdaimdarın iltipat izdəp yürər; Birak adəmning hək-rizki pekət Pərvərdigarning kolididur. **27** Nahəkələr həkkəniylarə yirginqliktur; Durus yolda mangojan kixilər yamanlarə yirginqliktur.

30 Tewändikilər Yakəhninq oqlı Aguroja wəhij bilən kəlgən sezlərdur: Bu adəm Itiyalga, yəni Itiyəl bilən Ukaloja mundak, sezlərni deyən: — **2** Mən dərwəkə insanlar arisidiki əng nadin, haywançı oxhaxturmən; Məndə insan əkli yok. **3** Danalıknı həq eğənmidi; Əng Pak-Mukəddəs Bolquçı həkkidimən sawatim yoktur. **4** Kim ərxka ketürlögən, yaki ərxtin qüxkən? Kim xamalni kölliridə tutkan? Kim sunarnı Əz toniqa yəgəp koyoqan? Kim yər-zemining qegrəlirini bəlgiligən? Uning ismi nema? Uning Oqlining ismi nema? Biləmsən-yok? **5** Təngrininq hərbir səzi sinilip ispatlinip kəlgəndür; U Əzığa tayanojanlarning həmmisini koşqayıdıcıqan kalkandur. **6** Uning sezliriga həq nərsə koxma; Undak kilsang, U seni ayibləydi, Sening yalojanqılıking axkarilinidu. **7** I [Hudayim], Səndin ikki nərsini tilaymən; Mən əlgüçə bulnarı məndin ayimiqəysən: — **8** Sahtilik wə yalojanqılıknı məndin yırak kılqaysan; Meni gadaymu kilmay, baymu kilmay, bəlkı ehtiyajıma layıkla rizik bərgəysən. **9** Qünki ziyadə toyup kətsəm, Səndin yenip: «Pərvərdigar degen kim?» — dap kelixim mumkin. Yaki gaday bolup kəlsəm, oqrırilik kilipli, Sən Hudayimning namioja daq kəltürüxim mumkin. **10** Hojayanining aldida uning kuli üstdin xikayet kılma, Bolmisa u seni kəroqap lənat kılıdu, əyibkar bolisən. **11** Əz atisini kəroqayıdıcıqan, Əz anisioja bəht tiliməydiqan bir dəwr bar, **12** Əzinizi pak qaqlaydıqan, əmaliyyatı maynətqılıkidan həq yuyulmioqan bir dəwr bar, **13** Bir dəwr bar — ah, kibirlilikdən nəziri nemideğən üstün, Həkawurlukdən həli nemideğən qong! **14** Uning ajızlar wə yoxsullarını yalmaq yutuwetidioqan qixliri kiliqtak, Ezik qixliri piqaktak bolovan bir dəwr bar! **15** Zülükning ikki kizi bar, ular hərdəm: «Bərgin, bərgin» dap towlixar. Hərgiz toyunməydiqan üq nərsə bar, hərgiz kənaatlonməydiqan tet nərsə bar, ular bolsimu: — **16** Ger, tuqmas hotunning kərni, Suqə toyunmioqan kurojak Yər. Wə hərgiz «boldi, toydum» deməydiqan ottin ibarət. (**Sheol h7585**) **17** Atisini məshıra kiliqidioqan, Anisini kəmsitidioqan kəzni bolsa, Kəçə-kuşonular qoşular, Bürkütning balılırimu uni yər. **18** Mən üçün intayin tilsimat üq nərsə bar; Xundak, mən qixinalməydiqan tet iz bar; — **19** Bürkütning asmandiki uqux yoli, Yilanning taxta beoqırlap mangidioqan yoli, Kemining dengizdiki yoli wə yigitiñig kizoja axıq boluxtiki yolidur. **20** Zinahor hotunning yolunu xundaktur; U bir nemini yəp bolup aqızını sürtiwətkən kixidək: «Mən həqkəndək yamanlıknı kılımidim!» — dəydi. **21** Yər-zemin üq nərsə astida biaram bolar; U ketüralməydiqan tet iz bar; — **22** Padixah, bolovan kül, Tamakka toyohan hamakət, **23** Nəprətə patkan, ərgə təkgən hotun, Əz hanimining ornını başkan dedək. **24** Yər yüzidə teni kiqik, lekin intayin əkiliq tet hil janiwar bar: — **25** Qəmülilər künlük həlk bolmisimu, birak yazaq ozuk təyyariwelixinli bilidu; **26** Suqurlar əzi ajız bir kowm bolsimu, hada taxlarning arisioja uwa salidu; **27** Qekətkilərninq padixahı bolmisimu, lekin qatar tizilip rətlik mangidü; **28** Kəslənqünki kol bilən tutuwalojili bolidu, Lekin han ordilirida yaxaydu. **29** Kədamlıri həywətlik üq janiwar bar, Kixığa zok berip mangidioqan tet nərsə bar: — **30** Haywanatlar iqida əng künlük, həq nemidin korkması xır, **31** Zilwa bəyga iti, Tekə, Wə pukraları kollaydıqan padixahıdur. **32** Əgər san əhməklik kilipli eziñgni bək yukarı orunoja koyuwaloqan bolsang, Wə yaki təlwə bir oyda bolovan bolsang, Kolung bilən aqzinqni yum! **33** Kala süti koqlusa serik may qıkar; Birining burnı mijilsa, kan qıkar; Adawət kozojap intikam oylisa jedəl-majira qıkar.

31 Tewändikilər, padixah Ləmuəlgə uning anisi arkılık wəhiy bilən kəlgən sezlərdur; anisi bu sezlərni uningoja əgətkən: **2** oqlum, i meninq amrikim, kəsəmlər bilən tiligən arzulukum,

mən sanga nemə dəy? **3** Küç-kuwwitingni ayal-hotunlar təripigə sərp kilmiojin; Yaki padixahınlımu wəyrən kılıdiqan ixlaroja berilgüci bolma! **4** I Ləmuəl, xarab iqix padixahıraqa layık əməs, Əmirlərgimi harakka humar bolux yaraxmas. **5** Bolmisa ular xarab iqip, [mukəddəs] balgilimilərni untup, Bozak bəndilərinin həkkini astın-üstün kiliwetixi mumkin. **6** Künlük harak olğusı kəlgənlərgə, həsrətkə qəmgənlərgə berilsən! **7** Ular xarabni iqip, miskinlikini untup, Kəytidin dərd-əlimini esigə kəltürmisən! **8** Əzləri üçün gəp kılalmayıdıcıqanlaroja aqzinqni aqkin, Həlak bolay degənlərning dəwasıda gəp kıl. **9** Süküt kılma, ular üçün lilla həküm kıl, Ezilgənlərning wə miskinlərinin dördigə dərman bol. **10** Pəzilətlik ayalni kim tapalaydu? Uning kimməti lələ-yakutlardınmu zor exip qüxicidü. **11** Erining kəngli uningoja tayinip hatırjən turidu, U bolqəqka erining alojan oljisı kəm əməstur! **12** U əmür boyi erigə wapadar bolup yahxılık kılıdu, Uni ziyanqa uqratmadu. **13** U koy yungi wə kəndir tezip, Əz koli bilən jan dəp ajır kılıdu. **14** U soda kemilirigə oxhax, [ailini bekixtiki] ozuk-tütlükərni yırak jaylardın toxuydu. **15** Tang yorumasta u ornidin turidu, ailisidikilərgə yeməklilik təyyarlaydu, Hizmətkar-dedəklərgə nesiwisini təksim kılıdu. **16** U bir parqə etizni əzi körüp alıdu; Koli bilən yioqan daraməttin u bir üzümzar bina kılıdu. **17** [Ixşa ərəp] u belini küq bilən baoqlar, Bileklərini küqləndürər; **18** Əz ixining paydılıklıqıja kezi yetər, Keçiqa qırıqını eqürməy ix kilar. **19** U kolları bilən qaknı qerər, Barmaklıri yip urqukini tutar. **20** Ajızlarqa yardım kolini uzıtar; Həjətmənlərgə kollarını sozər. **21** Kar yaqcənda u ailisili toopruluk əndixə kilməydi, Əyidikilərning həmmisigə kızıl kiyimlər kiydürülgən. **22** Kariwat yapkuqlarını əzi tokuydu; Əzining kiyim-keqəkləri kanap wə sesün rahttindur. **23** Erining xəşər dərvazılırda abruiyi bar; Xu yərdə u yurttiki aksakallar kataridin orun alıdu. **24** U nəpis kanaptin kiyim-keqək tikip uni satidu; Bələwəqlarını tikip sodigərlərni təminləydi. **25** Kiyimi küq-kudrat wə izzət-hərməttur; U keləqəkkə ümid bilən külüp kəraydu. **26** Aqızını aqsila, dana söz kılıdu, Tilida mehribanə nəsihətlər bar. **27** Ailisidiki ixlardın daim həwər alıdu, Bikaroja nan yeməydi. **28** Pərzentliri ornidin turup uningoja bəht-bərikət tiləydi; Erimu mübarəkləp uni mahtap: — **29** «Pəzilət bilən yaxıqan ayallar keptür, Birək sən ularning həmmisidinmu exip qüxisən» — dəydi. **30** Güzəllik şehri aldamqıdur, Həsn-jamalı pəkət bir kəptük, halas, Pəkət Pərvərdigardın körkədicioqan ayalla mahtılıdu! **31** U ez mehnətinin mewiliridin bəhrimən bolsun! Əjirliri uni dərvazılarda hərmət-xəhrətkə erixtürsən!

Hekmət toplojuqi

1 Yerusalemda padixaḥ boloqan, Dawutning oozi «Hekmət toplojuqi»ning sezlri: — 2 «Bimanilik üstiga bimanilik!» — dəydu «Hekmət toplojuqi» — «Bimanilik üstiga bimanilik! Həmmə ix bimaniliklurt!» 3 Kuyax astida tartkan jalapiridin insan nemə paydioja erixər? 4 Bir dəwr etidu, yənə bir dəwr kelidi; Bırak yər-zəmin mənggüga dawam kılıdi; 5 Kün qıkıdu, kün patidi; Wə qıkıdışın jayçoja karap yənə aldirap mangidu. 6 Xamat jənubka karap sokidi; Andin burulup ximaloja karap sokidi; U aylinip-aylinip, Hərdaim ez aylanma yoliyojı käytidu. 7 Barlıq dəryalar dengizəjə karap akıdu, bıraq dengiz tolmaydu; Dəryalar kaysi jayçoja akkan bolsa, Ular yənə xu yərgə käytidu. 8 Barlıq, ixlar japaqoja tolqandur; Uni eytip tüğətküqi adəm yoktur; Kəz kerüxtin, Kulak anglatxin hərgiz toymaydu. 9 Boloqan ixlar yəna bolidiojan ixlardur; Kilojan ixlar yəna kilinidu; Kuyax astida heqkandaq yengilik yoktur. 10 «Mana, bu yengi ix» degili bolidiojan ix barmu? U bəribir bizdin burunki dəwrlərdə allıqaqan bolup ətkən ixlardur. 11 Burunki ixlar hazır heq əslənməydu; Wə kalgüsida bolidiojan ixlarmu ulardin keyin yaxaydiojanlarning esigə heq kalməydu. 12 Mənki hekmet toplojuqi Yerusalemda Israiloja padixaḥ boloqanmən; 13 Mən danalik bilən asmanlar astida barlıq kiliñojan ixlarnı ketirkirin izdəxək kengül köydum — Hulasəm xuki, Huda insan balilirining ez-ezini bənd kılıp upritix üçün, ularoja bu eojir japoni təkdim kılıqları! 14 Mən kuyax astidiki barlıq kiliñojan ixlarnı kerüp qıktım, — Mana, həmmisi bimanilik wə xamalni koqlioqandək ixtin ibarəttur. 15 Əgrini tü kıləli bolmas; Kəmni toluk dəp səniciojili bolmas. 16 Mən ez kenglümdə oylinip: «Mana, mən uluqlınıp, məndin ilgiri Yerusalem üstiga barlıq həküm sürgənlərdin kəp danalikka erixtim; mening kenglüm nuroqun danalik wə bilimgə erixti» — dedim. 17 Xuning bilən danalıñi bilikxə, xuningdək təlwilik wə əhmikənlilikni bilip yetixə kengül köydum; muxu ixnimü xamal koqlioqandək ix dəp bilip yəttim. 18 Qünki danalığın kəp boluxi bilən azab-ökubətmə kəp bolidu; bilimini kəpəytiküqininq dərd-əlimimü kəpiydi.

2 Mən kenglümdə: «Kəni, mən özümgə tamaxining təmini tetiqüzup bakıman; kenglüm eqilsun!» — dedim. Bırak mana, bumu bimaniliklurt. 2 Mən külkə-qakqakğa «Təlwilik» wə tamaxioja «Uning zadi nemə paydisi?» — dedim. 3 Kenglümdə ez bədininimi xarab bilən kandak rohlanduroqlı bolidiojanlıñik (danalik bilən özünni yetəkligin haldə) bilixə berilip izdəndim, xuningdək «sanakılık künləridə insan balılırioja yahxılık, yətküzdiojan nemə paydılık ixlar bar?» deyən təgünüñi yəxsəm dəp əhmikənlilikni kandak tutup yetixim kerəklikini intilip izdiđim. 4 Mən uluq kuruluxlaroja kirixtim; ezüm üçün əylərni saldım; özüm üçün üzümzarları tiktim; 5 Əzüm üçün xahənə baqı-baqıqları yasidim; ularda hərhil mewə beridiojan dərəhlərni tiktim; 6 Əzüm üçün ormandıki baraksan dərəhlərni obdan suqırıx üçün, kələqələrni yasap qıktım; 7 Kullarоja wə dedəklərgə iğə boldum; eyümdə ulardin tuqulajanlarımı meningki idi; Yerusalemda məndin ilgiri boloqanlarning həmmisiningkidiñ kəp mal-waralar, koy wə kala padilirim bar boldi. 8 Ez-əzümgə altun-kümüxlərni, padixaḥlarning həm hərkəysi olkilərning hərhil ətiwarlırik alahidə gohərlərini yiojdım; kiz-yigit nahxiqilaroja həmdə adəm balılırinin dilkeyarlıriga, yəni kepligən güzel keniziklərgə igə boldum. 9 Uluoj boldum, Yerusalemda məndin ilgiri boloqanlarning həmmisindən ziyanə ronaq taptım; xundak

bolojını bilən danalığım məndin kətmidi. 10 Kəzlirmə nemə yakkan bolsa, mən xuni uningdin ayimimid; ez kenglümə heqkandaq huxallıknı yak demidim; qünki kenglüm barlık ejrimdin xadlandı; mana, bular ez ejrimdin boloqan nesiwəm idi. 11 Andin ez kolumn yasiqanlırinin həmmisigə, xundaqla singdürgən ejrimming nətijisigə karisam, mana, həmmisi bimanilik wə xamalni koqlioqandək ix idi; bular kuyax astidiki heq paydisi yok ixlardur. 12 Andin zehnimni yiojip uni danalikka, təlwilik wə əhmikənlilikkə қaraxka köydum; qünki padixaḥtin keyin turidiojan adəm nemə kılalaydu? — kilsimu allıqaqan kiliñojan ixlardın ibarət bolidu, halas! 13 Xuning bilən nur қarangoquluqtın əwzəl boloqandak, danalığının biçərəzliktin əwzəllikini kerüp yəttim. 14 Dana kixinin kezliyi beqididur, əhmək bolsa қarangoqulukta mangidu; bıraq ularoja ohxax birla ixning bolidiojanlıñini qüsixinip yəttim. 15 Kenglümdə: «Əhməkkə bolidiojan ix mangımı ohxax bolidu; əmdi menin xundak dana boluxumning zadi nemə paydisi?!» — dedim. Andin mən kenglümdə: «Bu ixmu ohxaxla bimaniliklurt!» — dedim. 16 Qünki mənggügə dana kixi əhməkkə nisbətən heq artuk əslənməydi; qünki kəlgüsidiñi künlərdə həmmə ix allıqaqan untulup ketidu; əmdi dana kixi kandak əlidü? — Əhmək kixi bilər bille! 17 Xunga mən hayatıq eq boldum; qünki kuyax astida kiliñojan ixlar manga eojir kelətti; həmmisi bimanilik wə xamalni koqlioqandək ix idi. 18 Xuningdək mən kuyax astidiki barlıq, ejrimaq eq boldum; qünki buni məndin keyin kəlgən kixiga kaldurmaslıqka amalim yok idi. 19 Uning dana yaki əhmək ikənlilikini kim biliđu? U bəribir mən jalapı bilən singdürgən həmdə danalik bilən ada kılıjan kuyax astidiki barlıq, ejrim üstiga həküm sürüđü. Bumu bimaniliklurt. 20 Andin mən rayimdin yandım, kenglüm kuyay astidiki japa tartkan barlıq ejrimdin ümidsizlinip kətti. 21 Qünki ejrimi danalik, bilim wə əp bilən kılıjan bir adəm bar; bıraq u ejrimin qədəhi heq ixlimiğən baxxa birsining nesiviwi boluxka kaldurxı kerək. Bumu bimanilik wə intayin aqqık külpəttür. 22 Qünki insan kuyax astida özini upritip, özining barlıq əmgikidin wə kenglining intilixləridin nemiga igə bolidu? 23 Qünki uning barlıq künləri azablıktur, uning ejri ojaxlıktur; hətta keqidə uning kengli heq aran tapmayıdu. Bumu bimaniliklurt. 24 İnsan üçün xuningdin baxxa yahxi ix yokki, u yeyixi, iqixi, ez jenini ez ejridin huzur alduruşidin ibarəttur; buni Hudanıñ kolidindur, dəp kerüp yəttim. 25 Qünki uningsiz kim yeyilisin yaki besip ixliyalısun? 26 Qünki u ez naziriga yäkidiqan adəmgə danalik, bilim wə xadılıkni ata kılıdi; bıraq gunahkar adəngə u mal-mülliğ yiojip-topraxka jalapı əmgəkni beridu, xuningdək u yiojip-toplojiniñi Hudanıñ nəziridə yahxi boloqanoja tapxuridiojan kılıdi. Bumu bimanilik wə xamalni koqlioqandək ixtin ibarəttur.

3 Hərbir ixning muwapik pəslı bar, asmanlar astidiki həmmə arzuning ez waktimu bar; 2 Tuquluxning bir wakti bar, elüxningmu bir wakti bar; Tikix wakti bar, tikilgənni sekük wakti bar; 3 Əltürük wakti bar, sakaytix wakti bar; Buzux wakti bar, kürux wakti bar; 4 Yioqlax wakti bar, kültüx wakti bar; Matəm tutux wakti bar, ussul oynax wakti bar; 5 Taxlarnı qəriwetix wakti bar, taxlarnı yiojip-toprax wakti bar; Kuçaklxax wakti bar, kuçaklxatın özini tartix wakti bar; 6 Izdəx wakti bar, yokaldi dəp waz keqix waktimu bar; 7 Yirtix wakti bar, tikix wakti bar; Süküt kelix wakti bar, sez klix wakti bar; 8 Seyüx wakti bar, nəprətliniñi wakti bar; Urux wakti bar, tinqliq wakti bar. 9 Ixligən ez ixliginidin nemə payda alidu? 10 Mən Huda insan balılırioja yüksək, ixlep japa tartix kerək boloqan ixni kərgənmən. 11 U hərbir ixning wakti kəlgəndə güzel

bolidiojanlikini bekitkən; u yənə mənggülüknı insanlarning kengligə salojan; xunga, insan Hudanıng ez hayatıqa baxtin ahirçığa nemini bekitkənlilikini bilip yetməstur. **12** İnsanlarqa hayatı xadlinix wə yahxılık kılıxitın baxka əwzəl ix yok, ikən dəp bilip yəttim. **13** Xundakla yənə, hərbir kixinining yeyix-iqxi, ezininq barlıq ejridin huzur elixi, mana bu Hudanıng sowoqisidur. **14** Hudanıng kəlojanlırinin həmmisi bolsa, mənggültik bolidu, dəp bilmən; uningoja heqnərsini koxuxkə wə uningdin heqnərsini elietixkə bolmayıdu; Hudanıng ularnı kəlojanlırinin səwəbi insanni Əzidin əymindürüxtur. **15** Hazır bolqanlıri etkəndimə bolqandur; kəlgüsidi bolidiojan ix allıqاقan bolqandur; Huda etkən ixlarnı soraydu. **16** Mən kuyax astida yənə xu ixni kerdüm — sorak ornda, xu yarda helihəm rəzzilik turidur; həkkaniyilik turux kerək bolqan jayda, mana rəzzilik turidur! **17** Mən kenglümdə: «Huda həkkənəyi həm rəzil adəmni sorakşa tartıdu; qünki hərbir arzu-məksət wə hərbir ixning ez wakti bar» — dedim. **18** Mən kenglümdə: — Bundak boluxı insan balılırinin səwəbədirindur; Huda ularnı siniməkqi, [bu ixlər] ular ezlirininq pəkət haywanlarqa oxhax ikənlilikini kərüxi üçün bolqan, dəp oylidim. **19** Qünki insan balılırinin bexioja kelidiojını haywanlarojumu kelidu, ularning kəridiojını oxhax bolidu. Ulardin aldinkisi kəndək əlgən bolsa, keyinkisimu xundak elidu, ularda oxhaxla birlə nəpəs bardur. Insanning haywanlardın həq artukqılıki yok; qünki həmmə ix bimanılıktur. **20** Əlarning həmmisi bir jayoja baridu; həmmisi topa-qangdin qıkkən, həmmisi topa-qangoja kaitidu. **21** Kim adəm balılırinin rohini bili? U yukarıraq qıksamdu, buni kim bili? Haywanlarning rohi, u yər tegigə qızəmdü, kim bili? **22** Xuning bilən mən insanning ez ejridin huzurlarinxidin artuk ix yoktur, dəp kerdüm; qünki mana, bu uning nesiwisidur; qünki uni əzidin keyin bolidiojan ixlarnı kərüxkə kim elip kelidu?

4 Andin mən kaytidin zehnimni yiçip kuyax astida daim boluwatkan barlıq, zorluk-zumbuluknı kerdüm; mana, eziqlənlərning kez yaxlırlı! Ularqa həq təsalli bərgüci yok idi; ularnı əzəgnərlərning kütlük yələnqüki bar idi, birək eziqlənlərə həq təsalli bərgüci yok idi. **2** Xunga mən allıqاقan olüp kətkən əlgüqilərnə tehi hayat bolqan tirkilərdən üstün dəp təriplidim; **3** xundakla bu ikki hil kixilərdin bəthlikli tehi apırıda bolmiojan kixidur; qünki u kuyax astida kiliqojan yamanlıkları həq kerüp bakmiojan. **4** Andin mən barlıq ejir wa barlıq hizmətning utukläriderin xuni kerüp yəttimki, u insanning yekinini kərəlməslikidin bolidu. Bumu bimanılık wə Xamalnı koqlıqandək ixtur. **5** Əhmək kol koxturup, ez gəxini yəydi. **6** Japa qekip xamalnı koqlap oqumini toxkuzıman degəndin, qangilini toxkuzup hatırjəmlikə bolux əladur. **7** Mən yənə zehnimmi yiçip, kuyax astidiki bir bimanılıkını kerdüm; **8** birsı yaloquz, tıkandək bolsimu, xundakla nə oqlı nə aka-ukisi bolmısımı — birək uning japasining ahiri bolmayıdu, uning kezi bayılıklärərə toymaydu. U: «Mən bundak japalik ixləp, jenimdin zadi kimə yahxılık kılduriman?» — degənni sorımaydu. Bumu bimanılık wə eojir japadin ibarəttür. **9** İkki birdin yahxidur; qünki ikki bolsa əmgikidin yahxi in'am alidu. **10** Yikilip kətsə, birsı həmrəhini yələp ketüridu; birək yaloquz haləttə yikilip kətsə, yəlidükə baxka birsı yok bolsa, bu kixinining həlioja way! **11** Yənə, ikkisi billə yatsa, bir-birini illitidü; lekin birsı yaloquz yatsa kəndək illitilsün? **12** Yənə, birək yaloquz bir adəmni yengiwalqan bolsa, ikkisi uningoja takəbil turalaydu; xuningdak üç kət aroqamqa asan üzülməs. **13** Kəmbəqələ əmma akıl yigit yənə nəsihətning ətiwarını kilmaydiojan kəri əhmək padixahtın yahxidur; **14** Qünki gərgə

u bu padixahtıng padixaqlikida kəmbəqələ bolup tuqulojan bolsimu, u zindandin təhtkə olturuxkə qikti. **15** Mən kuyax astidiki barlıq, tirkilərinin axu ikkinçini, yəni [padixahtıng] ornini basquqını, xu yigitni kollaydiojanlığını kərdüm. **16** Barlıq həlk, yəni ularning alddıa turoqan barlıq puqralar sanaksız bolsimu, birək ulardin keyinkilər yigittinmə razi bolmayıdu; bumu bimanılık wə xamalnı koqlıqandək ixtur.

5 Hudanıng eyigə baroşanda, awaylap yürgin; əhməklərqə kürbanlıkları sunux üçün əməs, bəlkı anglap boysunux üçün yekinləxkən; qünki əhməklər rəzzilik kiliwatqını bilməydi. **2** Aozıngni yenilik bilən aqma; kəngiliq Huda alidda birməmini eytixkə alırdımisun; qünki Huda ərxlərdə, son yər yüzdidirsən; xunga sezliring az bolsun. **3** Qünki ix kəp bolsa qüixmu kəp bolqandək, gəp kəp bolsa, əhməkinqing gəpi bolup əkalidu. **4** Huda oja kəsəm iqsəng, uni ada kılıxni keqiktürmə; qünki U əhməklərdin huzur almayıdu; xunga kəsimingni ada kılɔjin. **5** Kəsəm iqip ada kılmlıqandın kərə, kəsəm iqməslilik tütükərt. **6** Aozıng teningni gunahının ihtiyyatı qoyuwağmışsun; pərixtə alıda: «Hata sezləp saldım» demə; nemixə Huda gepindin qazəplinip kollirinq yasiqannı halak kılıdu? **7** Qünki qüx kəp bolsa bimanılıkmu kəp bolidu; gəp kəp bolsimu oxhaxqtur; xunga, Hudadin körkəkin! **8** Sən namratlarning eziqlənəkləini yaki yərlik mənsəpdarlarining hək-adalətni zorawanlarqə kayrip koygojanlığını kersəng, bu ixlardın həyran kalmə; qünki mənsəpdardin yukirişi yənə birsı kezliməktə; wə ulardinmu yukirişimə bardur. **9** Birək nemila bolmısın yər-tuprak həmmə adəmə paydılıktur; hətta padixahtıng əzimə yər-tuprakka tayinidu. **10** Kümüxkə amrak kümüxkə kanmas, bayılıklärə amrak ez kirimigə kanmas; bumu bimanılıktur. **11** Mal-mülük kepəysə, ularnı yegütlərərə kəpiyidü; mal igisiga ularnı kezləp, ulardin huzur elixinti baxka nema paydisi bolsun? **12** Az yesun, kəp yesun, əmgəkinqing uykuşu tatlıktır; birək bayning tokılıku uni uhlatmas. **13** Mən kuyax astida zor bir kılpetni kerdüm — u bolsimu, igisi eyigə ziyan yətküzidiqən bayılıklärni toplaxtur; **14** xuningdak, uning bayılıklärli balayı-apat tüpliyidin yokilixiridin ibarəttür. Undak adəmining bir oqlı bolsa, [oqlining] koliqə kaldurqoudak heq nemisi yok bolidu. **15** U apisininq korsikidin yalingaq qıkip, kətkəndimə yalingaq peti ketidü; u əzininq jalilik əmgikidin koliqə aloqudak heq nemini epkətəlməydi. **16** Mana bumu eojir ələmlik ix; qünki u kəndək kəlgən bolsa, yənə xundak ketidü; əmdi uning xamaloja erixix üçün əmgək koliqinining nema paydisi? **17** Uning barlıq künənləridə yəp-iqkini karangoşulukta bolup, oqəqliki, kesəlliği wə hapılıkı kəp bolidu. **18** Mana nemining yaramılk wə güzəl ikənləkini kerdüm — u bolsimu, insanning Huda uningoja təkdim kəlojan emrininə hərbir künənləridə yeyix, iqix wə kuyax astidiki barlıq, məhnitidin huzur elixirt; qünki bu uning nesiwisidur. **19** Huda hərbirsini bayılıklärə, mal-dunyaqa iğə boluxkə, xuningdak ulardin yeyixkə, ez rizkini kobul kiliqxə, ez əmgikidin huzur elixkə müvəssər kiliqan bolsa — mana bular Hudanıng sowoqitidur. **20** Qünki U əmriddiki tez etidiojan künənləri üstidə kəp oylanmayıdu; qünki Huda uni kənglining xadlıçı bilən bənd kılıdu.

6 Kuyax astida bir yaman ixni kerdüm; u ix adəmlər arısida kəp kerülidü — **2** Huda birsiga bayılıklär, mal-dunya wə izzət-hərmət təkşim kıldı, xuning bilən uning ez kəngli haliojinidin heqnərsisi kəm bolmıldı; birək Huda uningoja bulardın huzur elixkə müvəssər kilmidi, bəlkı yat bir adəm ulardin huzur alıdu; mana bu bimanılık wə eojir azabtur. **3** Birsı yüz bala kərüp kəp yil yaxixi mumkin; birək uning yil-künləri xunqılık kəp bolsimu, uning jeni bəhtni kərmisə, hətta gərni kərmigən

bolsimu, tuoqulup qaqrapt kətkən bowak uningdin əwzəldür dəymən. **4** Qünki qaqrıjan bala bimənilik bilən kelidü, ərəngöpülükta ketidü, ərəngöpülük uning ismini kaplaydu; **5** U kiñnimü kərmigən, bilmigən; birak həq bolmioqanda u birinqisiga nisbətən aram tapkandur. **6** Bərhək, həlik xixi hətta ikki həssə ming yil yaxıqan bolsimu, birak bəhtni kərmisə, əhwali ohxaxtur — hərbir xixi ohxax bir jayoja baridu əməsmə? **7** Adəmning tartkan barlıq japası eż aqzı üçündür; birak uning ixtihasi hərgiz kanmaydu. **8** Xundakta dana kixinin əhməktin nemə artukqılıqı bolsun? Namrat xixi baxxılar alıldı qandaq mengixni bilgən bolsimu, uning nemə paydısı bolsun? **9** Kezning kerüxi arzu-ħwasning uyambayan yürüxidin əwzəldür. Bundaq kılıxmu bimənilik wə xamalni kooqlojandırıktır. **10** Etüp kətkən ixlarning bolsa allıkaqan nami bekitilip atalojan; insanning nema ikanlıklımu ayan bolojan; xunga insanning ezidin kudrətlik bolouqı bilən kərəxili xioqa bolmayıdu. **11** Qünki gəp kənqən kəp bolsa, bimanılık xunqə kəp bolidu; buning insanoqa nema paydısı? **12** Qünki insanning əmrirdə, yəni uning sayidak tezla etidiojan mənəsiz əmriddiki barlıq künfləridə uningoja nemining paydılık ikanlıklını kim bilsun? Qünki insanoqa u kətkəndin keyin kuyax astida nemə ixning bolidiojanlığını kim dəp berəlisun?

7 Yahxi nam-abroy kımmətlik tutiyadın əwzəl; adəmning əlüx künji tuoqulux künnidin əwzəldür. **2** Matəm tutux eyigə berix ziyanat-tøy eyigə berixtin əwzəl; qünki axu yarда insanning akiwiti ayan kılnidü; tirik bolojanlar buni kəngliga püküxi kerək. **3** Oğexlik külkidin əwzəldür; qünki qirayning pərixtanlıq bilən kəlb yahxilinidü. **4** Dana kixinin kəlb matəm tutux eyidə, birak əhməkning kəlb tamaxining eyididur. **5** Əhməkələrinə naxhisini anglojandın kərə, dana kixinin tənbilini anglojin; **6** Qünki əhməkning kükliyi kazan astidiki yantaklarning paraslixidək, halas; bumu bimanılıktur. **7** Jəberzulum dana adəmni nadanəyo aylanduridü, Para bolsa kəlbni əhalək kılıdu. **8** Ixning ayioji bexidin əwzəl; Səwr-taşəktələr roh təkəbbur rohətin əwzəldür. **9** Rohingda hapa boluxķa aldirima; Qünki hapılık əhməkələrinə baqırıda konup yatiidur. **10** «Nemixə burunki künflər hazırlıksız künflərdin əwzəl?» — demə; qünki sening bundak soriqining danalıqtın əməs. **11** Danalıq mirasğa ohxax yahxi ix, kuyax nuri kərgüçilərgə paydılıktur. **12** Qünki danalıq pul panah boloqandək, panah bolidu; birak danalıqning əwzəlliki xuki, u eż igilirini həyatka erixtiridü. **13** Hudanıng kılolanlarını oylap kər; qünki U agri kılolanı kim tüz kılalısun? **14** Awat künidə həzur al; wə yaman künidimə xuni oylap kər: — Huda ularning birini, xundakla yəna birinimə təng yaratkandur; xuning bilən insan ezi kətkəndin keyin bolidiojan ixlarnı bilip yetəlməydi. **15** Mən buning əhməmsinə bimənə künflərimdə kərəp yəttim; həkkənən bir adəmning eż həkkənənlikli bilən yokılıp kətkənləkini kərdim, xuningdək rəzil bir adəmning eż rəzillikli bilən emrini uzaratkənləkini kərdim. **16** Əzüngni dəp həddidin ziyada həkkənəyi bolma; wə eżüngni dəp həddidin ziyada dana bolma; sən eż-eżüngni alakzadə kilməkqimusən? **17** Əzüngni dəp həddidin ziyada rəzil bolma, yaki əhmək bolma; eż ajiling toxmay turup olməkqimusən? **18** Xunga, bu [agahñi] qing tut, xuningdin u [agahñimu] kolungdin bərmiginin yahxi; qünki Hudanın korkidiojan xixi hər ikkisi bilən utukluk bolidu. **19** Danalıq dana kixini bir xəhərnı baxxuridiojan on həkümrəndən ziyada küqlük kılıdu. **20** Bərhək, yə yəzidə daim mehribanlıq yürgütidiojan, gunah sadır kilmədiojan həkkənəyi adəm yoktur. **21** Yəna, həkllarning həmmilə gəp-sezlirigə anqə dikkət kiliplər kətmə; bolmisa, eż hiszmatkarıngning sanga lənət okuojanlığını anglap kəlixing

mumkin. **22** Qünki kənglüngdə, eżüngningmu xuningə ohxax baxxılaroja kəp ketim lənət kıləjanlıqning obdan bilisən. **23** Bularning əhməsini danalıq bilən sinap baktım; mən: «Dana bolimən» desəmmə, əmma u məndin yırak idi. **24** Barlıq yüz bərgən ixlar bolsa əklimizdən yırak, xuningdək intayın sırlıktur; kim uni izdəp bilip yetəlisun? **25** Mən qin kenglümdən danalıq wə əklili bilimni bilixə, sürüxtürükə wə izdəxəkə, xundakla rəzillikning əhməklikini, əhməklikning tələwilik ikanlıklını bilip yetixə zəhnimni yiədim. **26** Xuning bilən kəngli tor wə kiltək, kolliri asarət bolovan ayalning elümdin aqqik ikanlıklını baykıdım; Hudanı hursən kılıdiqan xixi uningdin özini kəquridu, birak gunahkar adəm uningoja tutulup kəlidü. **27** Bu bayqojarlıriməqə kara, — daydu hekmət toplıquçı — pakitlərin bir-birigə baqılap selixturup, əkil izdidiim; **28** menin kəlbim uni yənilən izdiməktə, birak tehi tapalmadim! — Ming xixi arısında bir durus ərkəknı taptım — birak xu ming xixi arısının birmə durus ayınlı tapalmadim. **29** Mana kərgin, menin bayqojarlırim pəkət muxu birlə — Huda adəmni əsli durus yaratkən; birak adəmlər bolsa nuroqunlıqan hiylə-mikirəni izdəydi.

8 Kim dana kixigə təng kelələydi? Kim ixlarnı qüxəndürükni biliđi? Kixinin danalıq qirayını nurluk kılıdu, yuzininq sūrini yorutidü. **2** Padixaḥning pərmanioja kulaq, selixinq dawat kılımən; bolupmu Huda aldida iqkan kəsəm tüpayılin xundak kılıqin. **3** Uning aliddin qikip ketixə aldırıma; yaman bir dəwani kollaxta qing turma; qünki padixaḥ nemini halisa xuni kılıdu. **4** Qünki padixaḥning sezi həkuktur; kim uningoja: «Əzləri nemə kılıla?» — deyəlisun? **5** Kim [padixaḥning] pərmanını tutkan bolsa həq yamanlıknı kərməydü; dana kixinin kəngli həm pəytni həm yolni pəmliyələydi. **6** Qünki hərbir ix-arzuning paytı wə yoli bar; insan keyinkı ixlarnı bilmigəqə, uning dərdəlimi özini kattık basıdu. Kim uningoja qandaq bolidiojanlığını etyalısun? **8** Heqkim eż rohioja iga bolalmas, yəni heqkimming eż rohini eżida kəldurux həkükü yoktur; heqkimning elüx künini eż əkolida tutux həkükü yoktur; xu jəngdin keqixķa ruhsat yoktur; rəzillik rəzilliklər berilgügenləri kutkuzmas. **9** Bularning əhməsini kərəp qıktım, xundakla kuyax astida kılıqoqan hərbir ixka, adəmning adəm təstigə həkük tutkanlığı bilən ularoza ziyan yətküzüdiqan muxu wakıtka kəngül koydum. **10** Xuningdək rəzilləرنin dəpnə kılıqoqanlığını kərdim; ular əslidə mukəddəs jayoja kirip-qikip yürətti; ular [mukəddəs jaydin] qikipla, rəzil ixlarnı kılıqan xu xəhər iqidə mahtılıdu tehl! Bumu bimanılıktur! **11** Rəzillilik üstidin heküm tezdiñ bəja kəltürəlməqəqə, xunga insan balılırinin kəngli rəzillikni yürgütüxə pütünlay berilip ketidü. **12** Gunahkar yüz ketim rəzillilik kilipli, künflərini uzartsımu, Hudanın korkidiojanlarining əhwali ulardın yahxi bolidu dəp bilimən; qünki ular uning alidda korkidü. **13** Birak rəzilləرنin əhwali yahxi bolmayıdu, uning künfləri sayidak tezla etüp, künfləri uzartılmayıdu, qünki u Huda alidda korkımadu. **14** Yər yəzidə yürgütülgən bir bimanılık bar; bexioqa rəzilləرنin kılıqını boyiqə kün qüxicidiojan həkkənəyi adəmlər bar; bexioqa həkkənəyi adəmlərning kılıqını boyiqə yahxılık qüxicidiojan rəzil adəmlərmi bar. Mən bu ixnimə bimanılık dedim. **15** Xunga mən tamaxini təriplidim; qünki insan üçün kuyax astida yeyix, iqix wə həzur elixtin yahsi ix yoktur; xundak kilipli uning əmgikidin bolovan mewə Huda təkədmə kılıqan kuyax astidiki emriniñ barlıq künfləridə eziqə həmrəh bolidu. **16** Kənglümnin danalıqı wə yər yəzidə kılıqoqan ixlarnı bilip yetixən koyojanda, xundakla Huda kılıqan barlıq ixlarnı kərginimdə xuni baykıdım: — İnsan hətta keqəkündüz kezlirigə uyķuni kərsətmisim, kuyax astidiki barlıq

ixni bilip yetalmayıdu; u uni qüixinixkə kanqə intilsə, u xunqə bilip yetalmayıdu. Hətta dana kixi «Buni bilip yəttim» desimu, əməliyətə u uni bilip yətməydi.

9 Mən xularning həmmisini eniqlax üçün kengül koydum;
xuni baykidimki, məyli həkənisi kixi yaki dana kixi bolsun,
xundaqla ularning barlıq kılıoqlanlıri Hudanıng əolididur, dəp
baykidim; insan eziqə muhəbbət yaki nəprətning kelidi oqlanlığını
həq bilməydi. Uning alidda hərkəndək ix boluxi mumkin.
2 Həmmə adəmə oxhax ixlər oxhax peti kelidü; həkənnisi
wa rəzil kixiga, məhrəbin kixiga, pak wa napak, kürbanlıq,
kılıoqluq wa kürbanlıq kılımioqlarıqımu oxhax kismət bolidü;
yahxi adəmə qandak bolsa, gunahkarçı xundak bolidü; kəsəm
iqliküqiqi wa kəsəm iqixtin korkkūqıqımu oxhax bolidü.
3 Mana
həmmigə oxhaxla bu ixning kelidi oqlanlıklı kuyax astidiki ixlər
arısida küləpətlək ixtur; uning üstügə, insan balılırinin kengüllüri
yamanlıkkə tolqan, pütürün hayatıda kenglida təllwilik turidü;
andin ular elgənlərgə koxulidü.
4 Qünki tiriklərgə koxulmuş
kixi üçün bolsa ümid bar; qünki, tirik it elgən xirdin əla.
5 Tiriklər bolsa əzlirinə elidioqlanlığını biliş; birək elgənlər
bolsa heq nemini bilməydi; ularning həq in'ami yanə bolmayıdu;
ular hətta adəmning esidin ketürülüp ketidü, kayaq kalmayıdu.
6 Ularning muhəbbəti, nəprəti wa həsəthorlukumu allikəqan
yoqlaşan; kuyax astida kılınojan ixlarining heqkaysisindən
ularning mənggügə kayaq nesiwişi yoktur.
7 Barojin, neningni
huxallıq bilən yəp, xarabingni huxhuylıq bilən işkin; qünki
Huda allikəqan mundak kılıxingdin rəsi bolqan.
8 Kiyim-
keqkərliring lərdəim ap'ak bolsun, huxbuy may bekingidən
kətmisün.
9 Huda sanga kuyax astida təksim kılıoqlan bimanə
əmrüngning barlıq künlürdə, yəni bimanılıkta etküzən barlıq
künlüringdə, seyümlük ayaling bilən billə həyatın huzur alojin;
qünki bu sening həyatindəki nesiwəng wə kuyax astidiki barlıq
tartkan jəpəyinqning ajridur.
10 Kolung tutkannı barlıq küqüng
bilən kılıoqin; qünki san baridioqlan təhtisarada həq hizmet,
məksət-pilan, bilim yaki həkmet bolmayıdu. (*Sheol h7585*)
11 Mən
zehniymi yiojip, kuyax astida kərdümki, musabikəda qəplibə
yəltapanoja bolmas, ya jəngədə qəplibə palwanoja bolmas, ya
nan dana kixiga kəlməs, ya baylıklar yorutulmuşlarıqə kəlməs,
ya iltipat bilimliklərgə bolmas — qünki pəyt wə tasadiyilik
ularning həmmisigə kelidü.
12 Bərhək, insanmı eż wakti-
saitını bilməydi; beliklər rəhimsiz toroja elinoqandak, kuxlar
tapan-tuzakka ilinoqandak, bularqa oxhax insan balılıri yaman
bir kündə tuzakka ilinidü, tuzak bextiqə qüxitü.
13 Mən yanə
kuyax astida danalikning bu misalını kərdüm, u meni qongkır
təsirləndirdi;
14 Kiçik bir xəhər bar idü; uningoja karxi büyük
bir padixah qıkip, uni körxap, uningoja hujum kılıdi oqlan yoqan
potaylarındı.
15 Birək xəhərdin namrat bir dana kixi təpilip
kaldı; u uni eż danalığı bilən kütuldurdı; birək keyin, heqkim bu
namrat kixini eziqə kəltürmüdi.
16 Xuning bilən mən: «Danalık
küq-kudrəttin əwzəl» — dedim; birək xu namrat kixinin
danalığı keyin kezga ilinmaydu, uning sözüri anglanmayıdu.
17 Dana kixinin jimpitlikə eytikan sözüri ohməklər üstündən hokuk
sürgüqinən warkırxılıridin enik anglinar.
18 Danalık urux
korallırividin əwzəldür; birək bir gunahkar zor yahxılıknı həlak
kildi.

10 Huddi elük qiwınlar attarning atırını sesitiwediqändək, azraqķına ahamkılık tarazida danalıq wə izzət-hərməttinmü eoqır tohtaydu. **2** Danalığning kəngli ongoşa mayıl, ahamkınningki soloja. **3** Əhmək xixi hətta yolda mengiyatqandımı, uning əkli kəm boloqaqka, u əhmək ikenlikini həmmigə ayan kilidu. **4** Həkündardarning sanga

aqqiqi kəlsa, ornungdin istepa bərmə; qünki tinq-səwriqanlıq hata-səwənliliktin bolğan zor hapılıkni tinqitidu. **5** Kuyax astida yaman bir ixni kərdumki, u həkümdardın qıkkən bir hata ixtur — **6** əhməklər yukiri mənsəptə, xuning bilən təng baylar pəs orunda olturidu; **7** mən ķullarning atka mingənlikini, əmirlerning ķullardak piyadə mangənlikini kerdum. **8** Orini kolioqan kixi uningoşa yikilixi mumkin; tamni buzoqan kixini yılan qekixi mumkin; **9** taxlarnı yetkigən kixi tax təripidin yarılınxı mumkin; otun yaridiçan kixi həwpək uqrayıdu. **10** Palta gal bolsa, birsı tiqinə bilimisə, paltini küqəp qepixka toqra kelidu; birak, danalik, adəmni utuk-muwəppəkiyatka erixtiridu. **11** Yilan oynitilmə turup, yılanqını qaqla, yılanqışa nemə payda? **12** Dana kixinining səzləri xəpkətliktür; birak əhməkning ləwləri əzini yutidu. **13** Sezlirini bexi əhməklik, ayıqi rəzil təwliliktür; **14** əmma əhmək yanila gəpni kəpəytidu. Birak həqkim kəlgüsini bilməydi; uningdin keyinkı ixlarnı kim uningoşa etyalisun? **15** Əhməklər japası bilən ezlirini uprifidü; qünki ular hətta xəhərgə bardıqan yolnimu bilməydi. **16** I zemin, padixahıng bala bolsa, əmirliring səhərdə ziyanət etküsə, halıngoşa way! **17** I zemin, padixahıng metiwärning oqlı bolsa wə əmirliring kəyp üçün əməs, bəlki əzini kuumwətləx üçün muwapıl waktida ziyanət etküsə, bu sening bəhting! **18** Hürunluktin əyning torusı oulay dəp kəlidü; kollarning boxluklarından eydin yanomur etidu. **19** Ziyanət külkə üçün təyyarlınar, xarab hayatni hux kilar; lekin pul həmmə ixni həl kilar! **20** Padixahça lənat kılma, hətta oyungdimu tillimu; hujrangdimu baylarnı tillimu; qünki asmandiki bir kux awazingni taritidu, bir ķanat igisi bu ixni ayan kılıdu.

11 Nanliringni sularoja əwət; kəp künlərdin keyin uni käytidin tapısən. **2** Bir ülüxnı yəttə xixigə, sakızığımı bərgin; qünki yər yüzidə nemə yamanlıq, bolidiojanlığını bilməysən. **3** Bulutlar yamoqroqa toloğan bolsa, ezlirini zemir üstügə boxitidur; dərəh ximal tərəpkə erülsə, yaki janub tərəpkə erülsə, kaysi tərəpkə qızxən bolsa, xu yrəda kalidur. **4** Xamalni kəzitdiqanlar teriqkılıq kilmaydu; bulutlar oja karaydiqanlar orma ormayıdu. **5** Sən xamalning yolinı bilmiginingdək yaki boyida barnıng həmlisining ustihanlırinıng baliyatkdə qandaq esidiojanlığını bilmiginingdək, sən həmmini yasiqqu Hudanıng kəlojini bilməysən. **6** Səhərdə urukungni teriojin, kəqtimu қolungni ixtin qaldurma; qünki nemə ixning, u yaki bu ixning paydilik bolidiojanlığını wə yaki hər ikkisining oxhaxla yahxi bolidiojanlığını bilməysən. **7** Nur xerin bolidü, aptapni kerüxmu huzurluk ixtur. **8** Xunga birsə kəp yil yaxıqan bolsa, bularning həmmisidin huzur alsun. Həlbuki, u yəna karangoquluk künllirini esidə tutsun, qünki ular kəp bolidü; kəlgüsidi xılların həmmisi bimanılıktır! **9** Yaxlıkingdin huzur al, i yigit; yaxlıking künllirdə kənglüng əzünggə huxallıqni yətküzgəy; kənglüng halıqını boyıqşa wə kezilring kergini boyıqşa yürgin; birak xuni bilginki, bularning həmmisi üçün Huda seni sorakka tartıdu. **10** Əmdı kənglüngdin oqəlxnikli elip taxla, teningdin yamanlıknı nerı kil; qünki balılıq wə yaxlıkmu bimanılıktır.

12 Əmdi yaman künlər bexingoşa qüxmigüqə, xundakla
sən: «Bulardın həq huzurum yoktur» deyən yillar
yekin laxmiyoqə yaxlılığında Yaratkuqingni esingdə qıng tut; **2**
kuyax, yorulkük, ay wə yultuzlar ƙarangoquluxip, yamqurdın
keyin bulutlar kätip kälmigüqə uni esingdə tutkın. **3** Xu
küni «eyning kəzətqılıri» titrəp ketidü; palwanlar egilidü,
əzgiqıllar azılığının tohtap ƙalidü, derizilərdin sirkə karap
turoquqlar ojuwalixip ketidü; **4** koqioşa ƙaraydioqan iixiklər

etilidu; tügmənning awazı pəsiydu, kixilər կuxlarning awazını anglisla qəqüp ketidu, «nahxiqi kızlar»ning sayraxlıri sus anglinidu; **5** kixilər egizdin korkıldı, koqılarda wəhimişər bar dəp korkup yürüdü; badam dərihi qıqəkləydi; qekətkə adəmga yük boludu, xindir mewisi solixidu; qünki insan mənggülüük makanıqə ketidu wə xuning bilən təng, matam tutkūqlar koqida aylinip yürüdü; **6** kümüüz tana üzülgüqə, altun qınə qekiloquqə, aptuwa bulak yenida parə-parə bolquqə, kuduktiki qak kardin qıkkuqə, **7** topa-qang əslı tuprakqə kaytkuqə, roh əzini bərgən Hudaşa kaytkuqə — Uni esingdə tutkin!
8 Bimənilik üstigə bimənililik! — dəydu həkmət toploquqi — «Bimanılık üstiga bimanılık! Həmmə ix bimanılıktur!»
9 Xuningdək, həkmət toploquqi dana bolupla kalmastın, u yəna həlkə bilim eğitətti; u oylanıp, kəp pond-nəsihətlərni tarazioja selip, rətləp qıktı. **10** Həkmət toploquqi yekimlik sezlərni tepixkə intilgon; uxbu yezilojini bolsa durus, həkikət sezləridin ibarəttür. **11** Dana kixinining sezləri zihkə ohxaydu, ularning yioqındısı qing bekitilgən mihtəktür. Ular Birlə Padiqı təripidin berilgandur. **12** Uning üstigə, i oqlum, bulardin sirt hərkəndək yezilojanlardın pəhəs bol; qünki kəp kitablarining yezilixining ayioğı yok, xuningdək kəp eginix tənni upritidu.
13 Biz pütün ixka dikkət kılayı; Hudadin korkğun wə uning əmr-pərmanlırioqa əməl kılɔjin; qünki bu insanning toluk məjburiyyitidur; **14** qünki adam kılɔjan hərbir ix, jümlidin barlıq məhpəliy ixlər, yahxi bolsun, yaman bolsun, Huda ularning sorikini kılıdu.

Küylərning küyi

1 «Küylərning küyi» — Sulaymanning küyi. **2** «U otluq aqzı bilan meni seysun; Qünki sening muhəbbiting xarabtin xerindur. **3** Huxpuraktur sening ətirliring; Kuyulqan puraklık may sening namingdur; Xunglaxka kızlar seni seyidu. Kenglünni ezungə məhliya kılqaysən — Biz sanga ağıxip yığırəyi! — Padixaḥ meni ez hujrirılıqə akırgəy! **4** «Biz səndin huxal bolup xadlinimiz; Sening muhəbbətlirinqni xarabtin artıq aslap tarıplaymır». **5** «Ular seni durusluk bilən seyidu». — «Kara tənlük bolqojin bilən qıraylıqmən, i Yerusalem kızlırlı! Bərhək, Kedarlıklärning qedirlidək, Sulaymanning pərdiliridək karımən. **6** Manga tikilip karınganglar, Qünki karidurmən, Qünki aptap meni kəydürdi; Anamning oqulları məndin rənjigan; Xunga ular meni üzümzarları bakıqı qıldı; Xunga ez üzümzarını bacalmıqanmən». **7** «Həy, Jenim seyginim, deginə, Padangni kəyərdə bakışan? Uni kün kiyamida kəyərdə aram aloquzisən? Həmrəhliringning padiliri yenida qümpərdilik ayallardək yürüxümning nemə hajiti?» **8** «İ kız-ayallar arisidiki əng güzili, ağər sən buni bilmisən, Padamning başkan izlirini besip mengip, Padiqining qədiri yenida ez oqlakliringni ozuklanduroqın». **9** «İ seyümlüküm, man seni Pirəvninq jəng həwriliqə ketilojan bir baytalqa oxhattim; **10** Sening məngzilirinq tizilojan munqaklar bilən, Boynung marjanlar bilən güzəldür. **11** Biz sanga kümüx kezər kuyulojan, Altundin zibu-zinnatlərni yasap berimiz». **12** «Padixaḥ toy dastılınidə olturoqinida, sumbul malhimmim purak qağıdu; **13** Mening seyümlüküm, u manga bir monak murməkkidur, U kekslirim arisida konup kəlidü; **14** Mening seyümlüküm manga ən-Gədidiği üzümzarlarda əskən bir oqunqə henə gülidəktür». **15** «Mana, sən güzəl, amrikim! Mana, sən xundak güzəl! Kəzliring pahtəklərningkidaktr!» **16** «Mana, sən güzəl, seyümlüküm; Bərhək, yekimlik ikənsən; Bızning orun-kərpimiz xexildür; **17** Əyimizdiki limlar kədir dərihidin, Wasilirimiz arqlardindur.

2 Mən bolsam Xarun otlikidiki zəpiran, halas; Jilqılarda əskən bir nilupər, halas!» **2** «Tikən-jioşanlar arisidiki nilupərdək, Mana insan kızlırları arisida menin amrikim xundaktur!». **3** «Ormandiki dərəhlər arisida əskən alma dərihidək, Oqlu balilar arisididur menin amrikim. Uning sayisi astida dilim aləmqa seyünüp olturdum; Uning mewisi manga xerin tetidi; **4** U meni xarabhanıqə elip kirdi; Uning üstümdə ketürgən tuqı muhəbbəttür. **5** Meni kixmix poxkallar bilən kuvwətlənglər; Almilar bilən meni yengilandurunlar; Qünki muhəbbəttin ziplixip kəttim; **6** Uning sol kəli bəxim astida, Uning ong kəli meni silawatidu. **7** I Yerusalem kızlırlı, Jərənlər wə daladiki marallarning hərəmti bilən, Silərgə tapilaymənki, Muhəbbətninq wəkit-saiti bolmıqə, Uni oyoqatmanglar, kozojimanglar!» **8** «Seyümlükümning awazıl Mana, u keliwatidu! Taqlardın sakrəp, Edirlardin oynaklap keliwatidu! **9** Mening seyümlüküm jəran yaki yax buqidəktür; Mana, u bizning əynin temining kəynidə turidur; U derizilərdin karaydu, U pənjiirə-pənjiirlərdin marap bakıdu». **10** «Mening seyümlüküm manga sez kılıp mundak dedi: — «Ornungdin tur, amrikim, menin güzilim, mən bilən kətkin; **11** Qünki mana, kix etüp kətti, Yamçor yeçip tığıdi, u ketip kaldi; **12** Yər yəzidə güllər keründi; Nahxilar sayrax wakti kəldi, Zeminimizdə pahtəkninq sadasi anglanmaqta; **13** Ənjiyr dərihi kixlik, ənjürilərin pixurmakta, Üzüm talları qeqəkləp əz purikini qaqlamaqtı; Ornungdin tur, menin amrikim, menin güzilim, mən bilən kətkin! **14** Ah menin pahtikim,

Koram tax yeriki iqida, Kiya daldısida, Manga awazingni anglatkaysən, Qünki awazing xerin, jamaling yekimliktr!» **15** «Tülkilərni tutuwalyı, Yəni üzümzarlarınu buzqojuqı kiqik tülkilərni tutuwalyı; Qünki üzümzarlarınu qeqəklitməktə». **16** «Seyümlüküm meningkidur, mən uningkidurmən; U niluperlər arısında padisini bekivatidu». **17** «Tang atkuqə, Kelənggilər keçip yokıqoqə, Manga karap burulup kəlgin, i seyümlüküm, Hıranlıq taqlırları üstidin səkrəp kelidiqan jəran yaki buqidək boloin!».

3 «Orun-kərpəmdə yetip, keqə-keqilərdə, Jenimning seyginini idap təlmürüp yattim; Izdidim, birək tapalmayıttım; **2** Mən hazır turup, xəhərnı aylınlı; Koqılarda, məydanlarda, Jenimning seyginini idəymən» — dedim; Izdidim, birək tapalmayıttım; **3** Xəhərnı qarlıqoqı jesəqilər manga uqrıdi, mən ularındı: — «Jenimning seyginini kərdiñlərgəm?» — dap soridim. **4** — Uldarin ayrırilipa jenimning seyginini taptım; Uni anamning eyigə, Əz korsikida meni həmilidər bolqanning hujrisiqa elip kirmiqüqə, Uni tutuwelip kət'iy koyup bərməyyətim. **5** «İ Yerusalem kızlırlı, Jərənlər wə daladiki marallarning hərəmti bilən, Silərgə tapilaymənki, Muhəbbətninq wəkit-saiti bolmıqə, Uni oyoqatmanglar, kozojimanglar». **6** «Bu zadi kim, qəl-bayawandın keliwatıq? Is-tütək türvəkliridək, Mürməkkə həm məstik bilən puritiloqan, Ətirpuruxning hərəhil ipar-ənbərləri bilən puritiloqan!» **7** «Mana, uning təhtirawanı, U Sulaymannıq eziningdər; Ətrapida atmix palwan yürüd, Ular Israildiki baturlardindur. **8** Ularınğ həmmisi ez kılıqı tutukluk, Jəng kılıqka tarbiyalıqənlərdür; Tünlərdiki wəswəsılərgə təyyar turup, Həmmisi ez kılıqını yanpixioq asıdu». **9** «Sulayman padixaḥ ezi üçün alahıda bir xahanə sayiwənlək kariwat yasoqan; Liwandıki yaqəqlardın yasoqan. **10** Uning türvəkləri kümüxtin, Yelənqüki altundın, Selinqisi bolsa səsün rəhəttin; İqi muhəbbət bilən bezəlgən, Yerusalem kızlırları təripidin. **11** Qıkinglar, i Zion kızlırlı, Sulayman padixaḥka karap bekinglər, Toy bołożan künida, Kengli huxal bołożan künida, Anisi uningoqə tajni kiygüzən kiyapətə uningoqə karap bekinglər!»

4 «Mana, sən güzəl, seyümlüküm! Mana, sən güzəl! Qümpərdəng kəynidə kəzliring pahtəklərdək ikən, Qaqlıring Gilead teojo baoṛida yatqan bir top eqlirdəktür. **2** Qıxliring yengila yuyuluxtin qıkqan kırkilojan bir top koylardək; Ularning həmmisi koxkezək tuoqcanlardın, Ular arisida həqbir kəm əməstur. **3** Lawliring pərang tal yiptək, Gəpliring yekimliktr; Qümbilinq kəynidə qekiliring parqə anardur. **4** Boynung bolsa, Koralhana boluxka təyyarlıqan Dawutning munaridəktür, Uning üstüqə ming kalkan esikliktr; Ularning həmmisi palwanlarning sıparlıridur. **5** İkkı keksüng huddi ikki maraldur, Nilupər arisida ozukliniwtək jərənninq koxkezəkliridəktür; **6** Tang atkuqə, Kelənggilər keçip yokıqoqə, Mən ezmüni murməkkə teojoqə, Məstiki dengigə elip ketimən. **7** Sən pütünləy güzəl, i seyümlüküm, Sənda həq daq yoktur». **8** «Liwandı mən bilən kəlgin, i jərəm, Mən bilən Liwandı kəlgin — Amanah qoqqışının kara, Senir həm Hərmon qoqqılıridin, Yəni xırlar uwiliridin, Yılpızlarning taqlırıdin kara!» **9** «Sən kenglünni alamat seyündürdüng, i singlim, i jərəm, Kezüngning bir ləp kılıp karixi bilən, Boynungdiki marjannıng bir tal halkısı bilən, Kenglünni seyündürdüng. **10** Sening muhəbbəting nemidegen güzəl, I singlim, i jərəm; Sening muhəbbətlirinq xarabtin xunqə xerində. Sening ətirliringning purikı hərkəndək tetikdün pəyzidur! **11** Ləwliring, i jərəm, hərə kənikidək temitidu, Tiling astida bal wə süt bar; Kiyim-

keqakliringning purikti Liwanning purikidur; **12** Sən peqətləngən bir baqdursən, i singlim, i jərəm! Etiklik bir bulak, yepiklik bir fontandursən. **13** Xahlıring bolsa bir anarlıq «Erən baqıqısı»dur; Uningda kimmətlik mewilər, Henə sumbul əşümlükliri bilən, **14** Sumbullar wə iparlar, Kalamus wə kowzağdarqın, Hərhil mastiki dərahlıri, Murrakka, müttər bilən həmmə esil tetikşular bar. **15** Baqlarda bir fontan sən, Hayatlık sulurini beridiojan, Liwandin akıdiaojan bir bulaksən». **16** «Oyojan, ximaldiki xamal; Kəlgin, i jənubtiki xamal! Mening beojim üstidin uqup etkəy; Xuning bilən tetikşuları sırtka purak qağıdu! Seyümlüküm eż beojoja kirsun! Əzining kimmətlik mewilirini yesen!»

5 «Mən eż beojojma kirdim, Mening singlim, mening jərəm; Murməkkənni tetikşularım bilən yiçdim, Hərə kənikimni həsilim bilən yedim; Xarabimni sütlərim bilən iqtim». «Dostlirim, yənglər! Iqinglar, kenglünglər halıcıqanqə iqinglar, i axik-məxuklar!» **2** «Mən uhlawatattim, biraq kenglüm oyoq idi: — — Səyümlükümning awazı! Mana, u ixikni keqiyatidu: — — «Manga eqip bər, i singlim, i amrikim; Mening pahtikim, mening oqubarsızım; Qünki bexim xəbnəm bilən, Qaqlırim keqidiki nəmlik bilən həl-həl bolup kətti!» **3** «Mən texək kiymirlərimni seliwaṭkon, Kəndakmu uni yəna kiyiwalay? Mən putlirlərimni yudum, Kəndakmu ularnı yəna bulqoqay?» **4** Seyümlüküm kolını ixik teixükidin tikti; Mening iq-baqlırlırin uningoja təlmürüp kətti; **5** Seyümlükümgə eqixka köptüm; Kollırdımdın murməkkı, Barmaklırdımdın suyuk murməkkı temidi, Taşaqıning tutkuqları üstiga temidi; **6** Seyümlükümgə aqtım; Biraq seyümlüküm burulup, ketip kələqanıdi. U sez kılqanda rohım qıkıp kətkənidi; Uni izdidim, biraq tapalmidim; Uni qakırdim, biraq u jawab bərmidi; **7** Xəhərnı aylınidiojan jesəkqılər meni uqrıtıp meni urdi, meni yarilandurdu; Sepillardiki kəzətqılər qämpərdəmni məndin tartiwaldi. **8** I Yerusalem kızılıri, seyümlükümni tapsanglar, Uningoja nəma dəysilər? Uningoja, seyining: «Mən muhəbbəttin ziplixip kəttim! — dedi, dənglər». **9** «Sening seyümlüküngən baxka bir seyümlükün kəndak artuk yeri bar, I, ayallar arisidiki əng güzilər! Sening seyümlüküngən baxka bir seyümlükün kəndak artuk yeri bar? — Sən bizgə xundak tapılıqpanıq?» **10** «Mening seyümlüküm ap'ak wə parkırak, yüraqlıq azımat, On ming arisida tuqidak kərinəliktir; **11** Uning bexi sap altındindur, Budur qaqlıri atning yayıldıq, Taqı qəqisidək kara. **12** Uning kezələri ekinlar boyidiki pahtəklərdək, Süt bilən yuyulojan, Yarixikdə koyulmuş; **13** Uning məngziliri bir təxtək puraklık əşümlükəktür; Ayniojan yekimlik gülliştək; Uning ləwləri nilupər, Ular suyuk murməkkini temitidü; **14** Uning kolları altun turubilar, Iqığe beril yakutlar kuyulmuş. Korsiki nəkixlik pil qıxlıridin yasaşmış, Kek yakutları bilən bezəlgan. **15** Uning putlılı məmrər tüwrüklər, Altun üstiga tikləngən. Uning salapiti Liwanningkidək, Kedir dərahlıridək kərkəm-həywəltiktür. **16** Uning aqzı bəkmə xerindur, Bərhək, u pütünləy güzəldür; Bu mening seyümlüküm, — Bərhək, bu mening amrikim, I Yerusalem kızılırlı»

6 «Sening seyümlüküng nəqə kətkəndu, Kız-ayallar arisida əng güzel boqluqı? Sening seyümlüküng kəyərgə burulup kətti? Biz sən bilən billə uni izdəyli!» **2** «Mening seyümlüküm eż beojoja qüxti, Tetikşə otyaxlıklärəq qüxti. Baqlarda ozuklinixkə, Nilupərlərni yiqışka qüxti. **3** Mən mening seyümlükümningkidurmən, Wə seyümlüküm meningkidur; U eż padisini nilupərlər arisida bakıdu!» **4** «Sən güzəl, i seyümlüküm, Tirzəx xohırdak güzəl; Yerusalemdaq yekimlik, Tuqlarını ketürgən bir koxundək həywəltiktürsən; **5** Ah, kezliringni məndin kətküzün! Qünki ular mening üstümdin

qəlib keliyatidu; Qaqliring Gilead teoji baqrıda yatkan bir top eqliklərdəktür. **6** Qıxliring yengila yuyuluxtin qıkkan kirkilojan bir top koylardək; Ularning həmmisi koxkezək tuqanlıardindur; Ular arisida həqibiri kəm əməstur; **7** Qümbiling kəyində qekiliring parqə anardur. **8** Atmix hanix, səksən kenizəkmu bar; Kızlar sanaksız; **9** Biraq mening pahtikim, oqubarsızım bolsa birdinbirdur; Anisidin tuqulqoşanlar iqida tangdaxsız boqluqi, Əzini tuqquqining talliojinidur. Kızlar uni kərüp, uni bəhətlük dəp ataxti, Hanixlar wə kenizəklərmə kərüp uni mahtaxtı». **10** «Tang səhər jahanoja karioqandək, Aydak güzəl, aydingdək roxən, illik kuyaxtək yoruk, Tuqlarını ketürgən koxunlardək həywətlik boqluqi kimdir?» **11** «Meçıqlar beojoqa qüxtüm, Jilqidiki gül-giyahları kərükxə, Üzüm telining biliqjan-bihlimiqənlərini kərükxə, Anarlarning qeqəklığan-qeqəklığınənlərini kərükxə; **12** Biraq bila-bilməy, Jenim meni kətürüp, Esil həlkimming jəng hərwlili üstiga kyojanıkan». **13** «Kəytək, kəytək, i Xulamat — Kəytək, kəytək, bizning sanga karioqumuz bardur!» «Silər Xulamatning nemisiqə karioqungular bar?» «İkki bargah» ussuləq qüxkən wakğıtdidak uningoja karaymiz!»

7 «I xahzadining kizi, Kəxliringdə sening kədəmliring nemidegən güzəl! Tolojıqan yampaxliring gehərlərdək, Qewər hünərwən kolinin hüniridur. **2** Kindiking yumulak bir kədəhtr; Uning əbəjək xarabı kam əməs; Korsiking buqday dewisidur, Ətrapiqə niluperler olixidur. **3** İkki keksüng ikki maraldək, jərənning koxkezidur; **4** Boynung pil qıxlıridin yasalojan munardur; Kəzliring Bat-Rabbim kowukı boyidiki Həxbən kəlqəkliridək, Burnung Dəməxəkkə karaydojan Liwan munaridəktur; **5** Üstündə bexing Karməl teqidək turidur; Bexingdiki ərümə qaqlıring səsün rəngliktur, Padixał bütür qaqliringning məhəbusidur. **6** I seyginim, huzurlar üçün xunqə güzəl, xunqə yekimliktursən! **7** Sening boyung palma dərihi dək, Kəksüng üzüm oqunqılıridəktur. **8** Mən: — «Palma dərihi əstigə qıkimən, Xahlirini tutup yamiximən; Kəksiliring dərvəzək üzüm tal oqunqılıridək, Burnungin purik alimildək, tanglayliringning təmi əng esil xarabdaktur...». **9** «...mening seyümlükümning gelidin silik etüp, Ləwlər, qıxlardın teyilip qüsən...» **10** Mən mening seyümlükümningkidurmən, Uning təkəzzasi manga karıtilidü». **11** «I seyümlüküm, keləyli, Etizlarqa qıqayı; Yezilarda tünəp keləyli, **12** Üzümzarlıkka qıqıxka baldur orundın turaylı, Üzüm tallirining biliqjan-bihlimiqənlərini, Qeqəklərning eqilojan-eqilmiqənlərini, Anarlarning bərk urojan-urmiqənlərini kərəlyi; Axu yerdə muhəbbətlərimni sanga beoqıxlaymən. **13** Muhəbbətgüllət axu yerdə eż purikini puritidü; Ixiliklərimiz üstidə hərhil esil mewə-qıwilər bardur, Yengi həm konimu bardur; Sən üçün ularnı toplap təyyarlıdım, i seyümlüküm!»

8 «Ah, apamning keksini xoriojan inimdək bolsang'idi! Seni talada uqrıtar bolsam, seyəttim, Wə həqkim meni komsitməytti. **2** Mən seni yetəkəyittim, Apangning eyigə elip kirəttim; Sən manga təlim berättim; Man sanga tetikşə xarabidin iqtüzəttim; Anarlırimming xərbətidin iqtüzəttim. **3** Uning sol koli bexim astida bolatti, Uning ong koli meni silayttı!. **4** «Silərə tapılaymənki, i Yerusalem kızılıri — «Uning wəkít-saiti bolmioqqa, Silər muhəbbətni oyoqatmanglar, kəzəpinqanglar!» **5** «Daladin qıkıwatkan bu zadi kim? Əz seyümlükigə yelinip?» «Mən alma dərihi astida seni oyoqatkanıdım; Axu yerdə apang toloqak yəp seni dunyaşa qıkarqanıdi; Axu yerdə seni tuqquqı toloqak yəp seni

qıkaroqanıdi». **6** «Meni kenglünggə məhürdək, Bilikingga
mehürdək baskaysən; Qünki muhəbbət olümdek küqlüktür;
Muhəbbətning kızojinixi təhtisaradək rəhimisz; Uningdin
qıkkən ot uqqunları, — Yaħning dəhxətlik bir yalkunidur!
(Sheol h7585) **7** Kep sular muhəbbətni eqürəlməydu; Kalkünlər
uni oqrık kılalmayıdu; Birsi: «Ey-təəllukatlırimming həmmisini
berip muhəbbətkə eriximən» desə, Undakta u adəm kixinining
nəziridin pütünləy qüxiüp ketidu». **8** «Bizning kiqik singlimiz
bardur, Birak uning köksi yoktur; Singlimizoja əlqilər kəlgən
künidə biz uning üçün nemə kılımız?» **9** «Əgər u sepil bolsa,
Biz uningoja kümüx munar salımız; Əgər u ixik bolsa, Biz uni
kədir tahtaylar bilən kaplaymız». **10** «Əzüm bir sepildurmən,
Həm menin keksilirim munarlardaktur; Xunga man uning kez
aldida hatırjəmlik tapkan birsidək boldum». **11** «Sulaymannı
Baal-Hamonda üzümzəri bar idi, Üzümzarını baoqwənlərgə
ijarigo bərdi; Ularning həmmisi mewisi üçün ming tənggə
apirip berixi kerək idi; **12** Əzümning üzümzarım mana menin
aldımda turidu; Uning ming tanggisi sanga bolsun, i Sulayman,
Xuningdək ikki yüz tanggə mewisini bakkıqlarоja bolsun». **13**
«Həy baoqlarda turoquqi, Həmrəhələr awazingni anglioysi bar;
Mangimu uni anglatkużojaxysən». **14** «I seyümlüküm, tez bolə,
Jərən yax buqidək bol, Tetitkular taqlılırı üstidə yügürüpl!»

Yəxaya

1 Uzziya, Yotam, Ahaz wə Həzəkiyalar Yəhudaqə padixah boloqan wakıtlarda, Yerusalem wə Yəhuda tooprısında, Amozning oqlı Yəxaya kərgən qayibanə wahiy-alamətlər: — **2** «İ asmanlar, anglangalar! I yər-zemin, kulak sal! Qünki Pərvərdigar səz etti: — «Mən balınları bekip qong kıldı, Bırak ular Manga asılık kıldı. **3** Kala bolsa igisini tonuydu, Exəkmü hojayininin okuriqə [mangidiojan yolni] bilidü, Bırak Israfil bilməydə. Əz həlkim heq yorutulmuş əməs. **4** Ah, gunahkar «yat əl», Kəbihlikni toplap əzığa yüksək həlk, Rəzzillərinin bir nəsl, Nijis bolup kətən balılar! Ular Pərvərdigardin yıraklıxip, «Israildiki Mükəddəs Boloquqi»ni keziga ilmidi, Ular kəynigə yandı. **5** Nemixka yanə dumbalanıqlar kelidi? Nemixka asılık kiliwerisilər? Pütün baxlırlıqlar aqrip, Yürikinglər pütünley zəiplixip kətti, **6** Bexinglardin ayioğinqıraqıq sak yeringlər kalmıdı, Pəkət yara-jarahət, ixxik wə yiring bilən toldı, Ular tazilanıqıjan, tengiliqıjan yaki ularıqa heq məlhəm sürülmigən. **7** Wətininqlar qəlləxti; Xəhərlırlıqlar keyüp wəyrana boldı; Yər-zeminingləri bolsa, yatlar kez aldinglarda yutuweliwati; U yatlar taripidin dəpsəndə kılınıp qəllişip kətti. **8** Əmədi üzümzaroja selinojan qəllidək, Tərhəmklikkə selinojan kəpidək, Muhasiriga qızıxnə xəhərdək, Zionning kizi zej kəlduruldu. **9** Samawi köxonurların Sərdarı boloqan Pərvərdigär bizgə azojinə «kaldısı»ni kəldurmıqıjan bolsa, Biz Sodom xəhiriqə ohxap qəlattuk, Gomorra xəhiriñin halıqə qüxiq kəlattuk. **10** I Sodominning həkümranları, Pərvərdigarning səzini anglap koyunqlar, «I Gomorranıng həlk, Hudayimizning kanun-nasılıtiga kulak selinglər! **11** Silər zadi nema dap Manga atap nuroqunlıqan kurbanlıklarnı sunisilər?» — dəydu Pərvərdigär. — «Mən kəydürmə koqkar kurbanlıqlardın, Bordak malning yaqlıridin toyup kəttim, Bükjilar, paklanlar, tekilərlərinin qanlıridin heq hursən əməsmən. **12** Silər Mening aldimoja kirip kəlgininqarda, Silərdin höyla-aywanlırmınnı xundak dəssəp-qaylxıni kim tələp kılıqan? **13** Bihüdə «axlık hədiyyə»lərni elip kelinxi boldı kilinglər, Huxbux bolsa Manga yirginqlik bolup kəldi. «Yengi ay» həytli riwa «xəbat kün»liriga, Jamaət ibadət sorunlariqə qaķırılıxlara — Kışkisi, kəbihlikta etküzülgən daqdoqulılıq, yiqilixlərə qidiqquqılık kalmıdı. **14** «Yengi ay» həytinqlardin, bekitilgən həyt-bayriminqlardin kəlbim nəprətlinidü; Ular manga yük bolup kəldi; Ularnı kətürüp yürüxtin qarqap kəttim. **15** Kəlulgələri kətürüp duaqa yayojininglarda, Kəzümmi silərdin elip qağımən; Bərəhkək, kəpləp dualarnı kılıqininqarda, anglimaymən; Qünki kolliringlər kənoşa boyaldi. **16** Əzüngləri yuyup, paklininqlər; Kilmixliringlərlərin rəzillilikini kez aldimdin neri kılıngılar, Rəzillikni kilixtin kəlulgələri üzüngərlər; **17** Yaxxılık kiliixni egininqlər; Adililikni idzəngərlər, Zomigərlərgə tənbih beringlər, Yetim-yesirlərin nahəkliktin halas kılıngılar, Tul hotunlarning dəwasını soranglar. **18** Əmədi kelinglər, biz munazira kiliçaylı, dəydu Pərvərdigär, Silərlərin gunahıngılar kip-kızıl bolsımı, Yənilə kərdək akırıdu; Ular kızıl küruttük tök kızıl bolsımı, Yungdək ap'ak boldı. **19** Əger itaətmən bolup, anglisanglar, Zemindiki esil məhsulattın bəhərimən bolisilər; **20** Bırak rət kılıp yüz erisənglər, Kiliq bilən ujukturulisolər — Qünki Pərvərdigär Əz aqzi bilən xundak degen. **21** Sadık xəhər kəndakmu pañixə bolup kəldi? Əslidə u adalet bilən tolojanidi, Həkkaniylık uni makamlı kılıqanidi, Bırak hazır katıllar uningda turuwtatı. **22** Kümüxüng bolsa daxkalıq aylınip kəldi, Xarabingoja su arılıxip kəldi; **23** Əmirliring asılık kiliçuqılar, Oqrırlarəqə ülpət boldı; Ularning hərbiri

parioja amrak bolup, Sooqa-salamlarını kezlep yürməktə; Ular yetim-yesirlər üçün adalət izdiməydu; Tul hotunlarning dəwası uların aldiqə yitməydi. **24** Xunga — dəydu samawi köxonurların Sərdarı boloqan Rəb Pərvərdigar — Yəni Israildiki kudrat Igisi ettidü: — Mən kükəndilirimi [jazalap] puhadın qikimən, Dütəmanlırlımdın kisas alımən; **25** Kolumni üstüngə tək Küçükp, Seni tawlap, səndiki daxxalını təltəküs tazilaymən, Səndiki barlıq arilaxmilarnı elip taxlaymən. **26** Həkümran-soraqlırlıqları awwalkıdək, Məslühətqılırlıqları dəsləptikidək halıqə kəltürimən. Keyin sən «Həkkaniylıqning Makani», «Sadık Xəhər» — dəp atılısən. **27** Əmədi Zion adilliç bilən, Wə uningə qayıtip kəlgənler həkkaniylıq bilən kütküzulup hər kilinidü. **28** Bırak asıylar wa gunahkarlar birdək ujukturuludu, Pərvərdigardin yüz eriğüqilər bolsa halak boldı. **29** Xu qəoşda silər təxna boylan dub dərəhliridin nomus kılısilər, Taliojan baqlardın hijil bolisilər. **30** Qünki əzünglər huddi yopurmaklıri kurup kətən dub dərihidək, Susuz kuruq bir baqdak bolisilər. **31** Xu künə künə barlar otka xam piliki, Ularning əjni bolsa, uqquq bolidü; Bular hər ikkisi tangla keyüp ketidü, Ular尼 eqrürükə heqkim qikməydi.

2 Bular Amozning oqlı Yəxaya Yerusalem wə Yəhuda tooprısında kərgən kalamdur: — **2** Ahir zamanlarda, Pərvərdigarning eyi jaylaşkan taqı təqlərlərini bəxi bolup bekitilidü, Həmma deng-ezizlətin üstün kılıp ketürülidü; Barlıq əllər uningə karap ekip kəlixidü. **3** Nuroqun həlk-millatlar qıçıq bir-biriga: — «Kelinglər, biz Pərvərdigarning teojoqa, Yakupning Hudasining eyigə qikkayı; U Əz yollarından bizgə egidi, Biz Uning tərkiliridə mangımız» — deyixidü. — Qünki kanun-yolyoruk Ziondin, Pərvərdigarning səz-kalami Yerusalemın qıkıdıcıqan boldı. **4** U əllər arısida həkium qıkırido, Nuroqun həlkələrinin hək-nahəklirigə kesim kiliđi; Buning bilən ular kılıqlarını sapan qıxları, Neyzilirini oruçq kılıp sokuxidü; Bir əl yənə bir əlgə kiliq kətürməydi, Ular həm yənə uruxni əğənməydi. **5** — «I Yakup jəmatidikilər, Kelinglər, Pərvərdigarning nurida mangayı!». **6** — Sən Əz həlkinqə boloqan Yakup jəmətinə taxlap koydındı; Qünki ular xərkətki hurapatlər bilən tolduruldu; Ular Filistiyəldək pal salıdu; Ular qatallıklar bilən kol tutuxidü; **7** Zemini bolsa altunkümüxkə tolup kətti; Bayılıkları tüğiməs; Yər-zemini atlarojumu tolup kətti, Jəng hərwilirli həm tüğiməs; **8** Zemini butlar bilənmə liq bolup kətti; Ular eż kollırı bilən yasiyoqanlıqı, Barmaklırları bilən xəkilləndürgənlərə səjdə kiliqidü. **9** Xuning bilən pukralar egildürülidü, Meti wərlərə təwən kilinidü; Sən uların qəddini ruslıməysən həm heq kaqürüm kilməysən. **10** Əmədi Pərvərdigarning wəhxitidin, Həywisinin xan-xəripidin əzüngni kaqır, [Həda] taxlar işqə kirival, Topa-qıngalar işqə mekiwil! **11** Qünki adəmning təkəbbur kezliyi yərə karitiliđ, İnsanlarning həkawurlukı pəs kilinidü; Xu künidə yaloqz Pərvərdigərlər üstün dəp mədhiyilindü. **12** Qünki samawi köxonurların Sərdarı boloqan Pərvərdigarning xundak bir künə təyyar turidü: — Xu künə hərbin takəbbur wa mamadanlarning üstügə, Əzinə yükiri sanıqanlarning üstügə qüxicidü (Xuning bilən uların həmmisi pəs kilinidü!), **13** Xuningdək Liawning eżiz, pələkkə yetidiojan barlıq kədir dərəhlirinən üstügə, Baxandiki barlıq dub dərəhlirinən üstügə, **14** Egiz təqlərlərini həmmisigə, Yukiri kətürülən barlıq dəngərlərinən üstügə, **15** Hərbir həywatlıq munaruning üstügə, Hərbir mustəhəkəm sepişinən üstügə, **16** Tarixitki hərbir soda kemisining üstügə, Xundakla barlıq güzel kəma gawdısining üstügə xu künə qüxiükə təyyar turidü. **17** Adəmlərning kərənglikli təwən kilinip qüxiürülüp, İnsanlarning təkəbburlıq pəs kilinidü, Xu

künidə yaloqz Pərvərdigarla üstün dəp madhjiyilinidu. **18** Butlar bolsa həmmisi kezdiñ yokılıdu. **19** Pərvərdigar yərni dəhəxətlik silkindürüxkə ornidin turidiqan qaoqda, Ular əzlirini Uning wəhxitidin, Uning həywisining xan-xəripidin qaqrur, Hada tax qərlirining iqığa, Yər yüzidiki öngökürlərgə kiriwalidu; **20** Xu künidə kixilar əzığa qoqunuxka yasiqan kümüñ butliri wa altun butlirini karıou qaxqanlarqa wa xəpərənglərgə taxlap beridu; **21** Pərvərdigar yərni dəhəxətlik silkindürüxkə ornidin turidiqan qaoqda, Ular əzlirini Uning wəhxitidin, Uning həywisining xan-xəripidin qaqrur, Hada tax qərlirining iqığa, Yarlıarning yeriçlirioqa kiriwalidu; **22** Ümidinglarnı nəpisi dimiojidila turidiqan insandan üzüngələr, Qünki insan zadi nemə idi!?

3 Qünki, kara! Samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Rəb Pərvərdigar, Yerusalem wə Yəhudaqo qıwwat wə yələnqük bolojan [barlıq nərsilərni yok kılıdu], — Yəni qıwwat bolojan pütkül ax-nan, Yələnqük bolojan həmmə su, **2** Palwan wə ləxkər, Sotqi wə pəyoğəmbər, Palçı wə aksakal, **3** Əllik bexi, metiwar wə məslihətqi, Hünərwan ustilar wa jadu kılqılıqlarını yok kılıdu. **4** — «[Ularning orniqə] yaxlarnı əməldər kılımın, Bəthuy balılar ularning üstidin idarə kılıdu. **5** Pukralar bir-birini ezidü, Hərbiri koxnisi taripidin ezilidü; Balılar keriləroja, Muttəhəmlər metiwarlərgə adəpsizlik kılıdu; **6** Xu küni birsı ata jəmətdikili kərindixini tutuwelip, uningoşa: — «Sizning kiyim-keqikingiz bar; bizgə yetəkqi bolung, bu harabilər kolinqiz astida bolsun», — dəydu; U jawabən kolini ketürüp [kəsəm iqip]: «Dərdingləroja dərman bolalmaymən; Əyümdimə ya ax-nan ya kiyim-keqək yok; Meni həlkə yetəkqi kilmangları!» — dəydu. **8** Qünki Yerusalem putlixidu-qüxkünlidü, Yəhuda bolsa yikılıdu; Səwəbi, ularning tili wə illətləri Pərvərdigaroja kərxi qıkıp, Xərap Igisining kezliyi alındıa isyankarlık kıldı. **9** Ularning qırayı ezliriga kərxi güwahlık, beridü; Ular Sodom xəhəridək gunahını həq yoxurmay, Oquq-axkar jaka rələydi. Ularning jenioya way! Ular yamanlılıq e bexişa qüxtürgən! **10** Həkkəniyləroja eytkinki, Ular aman-əsənləktə turidü, Ular əməllirinə mewisini yəydi; **11** Rəzzillergə way! Bexioqa yamanlıq qüxicü, Qünki ez koli bilən kılqənləri eziqə yanidi. **12** Mening həlkimdə bolsa, balılar ularını har kılıdu, Ayallar ularını idarə kılıdu; I həlkim! Silərni yetəkləwətqənlər silərni azduridü, Ular mangidiojan yolliringlərni yok kılıdu. **13** Pərvərdigar Əz dəwasını soraxka orun alıdu, Həlk-millətlər üstidin həküm qıkırxıqə erə turidü; **14** Parvərdigar Əz həlkinqin aksakalları wə əmirləri bilən dawalixip, ularoşa: — Üzümzarnı yəp tütəkənlər silər eziüngər, Ajiz meminlərdin alıjan olja eyünglərda yatidü, dəydu. **15** — Silərning həlkimni axundak ezip, Ajiz meminlərning yüzlirigə dəssəp zadi nemə kılqininqər? — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Rəb Pərvərdigar. **16** Pərvərdigar yənə mundak dedi: — «Zion kız-ayalları takabburluk, kılıp, Kax-kirpiklərini süzüp, Kəzlini oynitip, naz kılıp taytanglıxip, Putlirini jildirlitip mengip yürüxicü; **17** Xunga Rəb Zion kız-ayallırının bax qoqqılırını taz kılıdu, Pərvərdigar ularning uyat yərlərini eqiwetidü». **18** Axu küni Rəb ularını güzəllikidin möhərum kılıdu; — Ularning oxuk jildiraklını, Bax jiylərini, ay xəkkilik marjanlarını, **19** Halklırını, biləzüklərini, qümpardaq-qəqwanlırını, **20** Romallırını, oxuk zanjırlarını, potilirini, atırdanlırını, tiltumarlırını, **21** Üzüklərini, burun halklırını, **22** Heytlik tonlırını, yopuklını, pürkənlərini, həmyanlırını, **23** Ədynəklərini, ap'ak iq kəynəklərini, səllilərini wə tor pardilirinin həmmisini elip taxlaydu. **24** Əmdı xundak boliduki, Ətir purikuning orniqə bətbüylük; Potining ornida aroqamqa, Qayıyalık yasıqan qaqlırinin ornida taz bexi, Kelikxan tonning

ormida bəz rəhtlər, Güzellikining orında daqmal taməqisi bolidu. **25** Sening yigitliring kılıqlınip, Baturliring jəngdə yikılıdi. **26** [Zionning] kowuklular zar ketürüp matəm tutidu; U yalingaqlanoğan haldə yargə olturup kalidu.

4 Xu küni yətə ayal bir ərnı tutuwelip, uningdin: — «Biz ez
nenimizini yəymiz, ez kiyim-keqəklirimizni kiyimiz; pəkət
bizni rəswalıqtın halas kılıx üçün, bizni namingizoja təwa
kılıxingizni etünimiz!» — dəydu. **2** Xu küni «Pərvərdigarning
xehi» uning güzəlliki həm xəripini kərsətküqi bolidu, Zemin
bərgən mewə bolsa, Kəqip kütuləjan Israildikilərgə xəhrət wə
güzəlliç kəltiridu. **3** Həm xundak ix boliduki, Zionda kaloqanlar,
Yerusalemdə tohtitiloqanlar, Yəni Yerusalemdə həyat dəp
tizimlənoqlarının hamisi pak-mukəddəs dəp atıldı. **4** Xu
qaçıda Rəb adalət yürgütügüi roh həm kəydirtügüi roh bilən,
Zion kızılirining pasıqlığını yuyup, Yerusalemıng kan daqlırını
təsliydu. **5** Xu qaçıda Pərvərdigar kündüzdə Zion teoqjili
hərbir ey, Xundaqla barlıq ibadat sorunlarning üstüga is-tütük
wə bulut, Kəqta bolsa ot yalkunining julasını yaritidu; Qünki
xan-xərəpnin üstüda sayıwn bar bolidu. **6** Xu küni, kündüzdə
tomuz issikkə sayə kılıdiqan, Hətərdin panaqlınıdiqan, boran-
yamoqurlarıqaldalda bolidiğan bir sayıwənlilik kəpə bolidu».

karitilidü; **16** Birak samawi koxunlarning Serdari bołożan Pərvərdigar adalət yürgüzginidə üstün dəp mədhiyiliniidü, Pak-mukəddas boloquqi Təngri həkkaniyilikidin pak-mukəddas dəp bilinidü. **17** Xu qoçda koçilar eż yaylaqlırıda turoqandək otlaydu, Musapirlarlu baylarning wəyrana eylirida ozuklinidü. **18** Kəbihliki aldamqılıkning yipliri bilən, Gunahni hərwa araqamıqisi bilən tartkanlaroqa way! **19** Yəni: «[Huda] aldırısun! Ixlini Özi ittikrak ada kilsun, Xuning bilən biz uni kərələymiz! «Israildiki Mukəddas Boloquqi»ning niyat kılɔjini yekinlixip ixka axurulojay, Biz uni biliwalayı!» — degənlərgə way! **20** Yamanni yahxi, yahxini yaman degüqilərgə, Karangoşuluknı nurning, nurni karangoşulukning ornişa koycuqlarıroqa, Aqqıknı tatlıkning, tatlıknı aqqıknıqı ornişa koycuqlarıroqa way! **21** Əzlərini dana dəp qaoqliqanlaroqa, Öz nəziridə ezlərini əkkiliq dəp kariojanlaroqa way! **22** Xarab iqixka batur bołożanlaroqa, Hərakni obxək kılıxta kəhriman bołożanlaroqa, **23** Yəni para üçün rəzillərin aklap, Xuning bilən həkkaniylarınadəlitini rət kılouqularoqa way! **24** Xunga, ot yalkunluri samanlarnı yutuwtakändək, Yalkunlarda mangganlır solixip yokaloqandək, Ularning yiltizliri qırıp ketidü, Gülcəqəkləri qang-tozangdək tozup ketidü; Qünki ular samawi koxunlarning Serdari bołożan Pərvərdigarning yolyoruk-kanununu qətkə kakkən, Israildiki Mukəddas Boloquqining səz-kalamını kəzgə ilmioqanidi. **25** Xunga Pərvərdigarning oqəzipi Öz həlkiga karap kəynaydu, U ularoqa karap kolini kətirüp, ularını urup yikitudü. Taqlar təwirinip ketidü; Əlükərlər əhlətlərdək koqlar otturisida dəwə-dəwə bolidü. Muxundak ixlar bolsimus, Uning oqəzipi yənilə yanmadı, Sozojan koli yənilə käyturulmay turidü. **26** U yiraktıki əllərni qakırıq tuqoni kətiridü, U yər yuzining qət yakısidın bir elni ürkirtip qakırıdu; Mana ular tezdir aldırıp kelidü! **27** Ulardın heqbiri qarqap kətməydu, Putlixipmu kətməydu. Heqbiri müğdiməydu, uhhiməydu, Baqlıqan bələwələridin heqbiri boximəydu, Qoruklınıning boqkuqlıridin heqbiri üzülməydu; **28** Ularning oklari ittik, Barlıq okyalarının kiriqları tartılıp təyyar turidü, Atliring tuyakları qakmaq texidak bolidü, [əng hərwilirining] qaklıları koyuntazdək aylinidü; **29** Ularning hərkirəxləri xirningkidak bolidü, Ular arslanlardak hərkirixidü, Dərwəkə, ular owoja erixkəndə oqaz-oquz kılıp hərpivixidü; Owni kutkuzoqudak heqkim bolmay, Ular uni elip ketidü. **30** Xu künii ular dengizlər hərkürigəndək owoja hərkirixidü; Əgər birərsi yər-zeminoja kariqudak bolsa, Paşət karangoşuluk, dard-aləmnıla keridü. Hərkəndək nur bulut-tuman təripindən ojuwalixidü.

6 Uzziya padixahı aləmdin etkən yili mən Rabni kərdüm; U intayın yüksəri kətürülən bir təhtta olturatti; Uning tonı mukəddəs ibadəthanıja bir kəlgənidü. **2** Uning üstüda sarafalar pərvəz kılıp turatti; Hərbirining alta tal əkaniti bar idü; İkki əkaniti bilən u yüzini yappati, İkki əkaniti bilən u putini yappati, Wa ikki əkaniti bilən u pərvəz kılıp turatti. **3** Ulardın biri baxxa birsığa: «Samawi koxunlarning Serdari bołożan Pərvərdigar, mukəddəs, mukəddəstur! Barlıq yər yüzü uning xan-xəripigə toləjan!» — dəp towlawatatti. **4** Towlioquqining awazidin dərwazining kexəkliri təwrinip kətti, Əy is-tütək bilən kaplandı. **5** Xuning bilən mən: «Özümgə way! Mən tütəxtim! Qünki man ləwliri napak adəmmən həm napak ləwlilik həlk bilən arılıxip turup, eż kezüüm bilən Padixahla, yəni samawi koxunlarning Serdari bołożan Pərvərdigaroja karidim!» — dedim. **6** Xuning bilən sarafardin biri kolida kurbangətin bir qoçını lahxıgirə kisip elip, yenimoja uquq kəldi; **7** u uni aqzimoja təgküzüp: «Manə, bu ləwliringə təgdi; sening kəbihliking elip taxlandı, gunahıq kafarət bilən

kəqürüm kılindi» — dedi. **8** Andin mən Rəbning: «Mən kimni əwətimən? Kim Bizgə wakil bolup baridu?» degən awazını anglidim. Xuning bilən mən: «Mana mən! Meni əwətkəsən» — dedim. **9** Wə U: «Baroqin; muxu həlkə mundak dəp eytkin: — «Sılər anglaxni anglaysırlar, birak qüxənməysilər; Kerüxni kərüsilər, birak bilip yətməysilər. **10** Muxu həlkning yürükini tax kilojin; Ularning kulaklırını eqir, Kezlrini kor kilojin; Bolmisa, ular kezli bilən kərələydiqan, Kuliki bilən angliyalaydiqan, Kəngli bilən qüxinələydiqan kılınip, Yolidin yandurulup sakayılojan bolatti». **11** Andin mən: «Rəb, bu əhəwal qaqanojqıq dawamlıxit?» — dəp sorividim, U jawabən: — «Ta xəhərlər harab kılınip ahalisiz, Əylər adəmzsatsız, Zemin pütünləy qelgə aylinip bolouqqa, **12** Pərvərdigar adamlarını yıraklıroqa yətkəp, Zemindiki taxliwetilgen yərlər kep bolouqə bolidü» — dedi. **13** «Halbük, zemində adəmlərinə ondin birila kəlidü; Ular [zeminoja] kaytip kəlip yənə yutuwetiliidü, Kəsilən bir dub yaki arar dərihining kətikidək bolidü; Kətək bolsa «mukəddəs nəsil» bolur.

7 Yəhudə padixahı Ahaz (Uzziyaning nəwrisi, Yotamning oqlı) təhtə oltuqan künliridü, mundak ix boldi: — Suriyəning padixahı Rezin wa Israfil padixahı Rəmaliyaning oqlı Pikaḥ Yerusaleməqə karxi jəng kıldı, lekin üstünlükə erixəlmidi. **2** Dawutning jəmtəigə: — «Suriyə əfraim bilən ittipaklıxip birləxmə koxun kurdı» — degən həvar kəldi. Xuning bilən padixah jəmətidikilərning kəngli wə həlkining kəngli ormanlar xamalda silkinip kətkəndək silkinip kətti. **3** Andin Pərvərdigar Yəxayaqə mundak dedi: — «Sən wə oqulgung Xear-Jaxub qıkıp, kir yuquqılların etizining boyidiki yoloq, yukiri kələqə norining bexiqə berip, axu yərdə Ahaz bilən kerüxkin. **4** Sən uningoja: — «Sən ehətiyat bilən kənglüngni toq tut! Bu ikki kəyməs otkəxning kətikidin, yəni Rəzin həm Suriyəning wə Rəmaliyaning oqlining dəxti-əpzəpliridin körkəma, yürəkzadi bolup kətmə! **5** Qünki Suriyə, əfraim wə Rəmaliyaning oqlı seni kəstləp: — **6** «Biz Yəhudəoja besip kırıp, parakəndiqilik tuqdurup, ezmiz üçün talan-taraq kılıp, uningoja bir padixahni, yəni Tabəelninq oqlolini tikləyl!» — degənidi. **7** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak daydu: — «Bu səz akmaydu, həq əməlgə axmaydu; **8** Qünki Suriyəning bexi Dəməxk xəhiri wə Dəməxk xəhirinining bexi Rəzindür, halas; Wə atmix bax yil iqidə əfraim xundak bitqit boliduki, ularni «bir həlk» degili bolmaydu; **9** Wə əfraimning bexi Samariya xəhirdidur, Samariya xəhirinining bexi Rəmaliyaning oqlıdur, halas; Sılər bularoja ixənmisənglər, mustəhkəmlənməysilər» — degin». **10** Pərvərdigar yənə Ahazoja səz kılıp: — **11** «Özüng üçün bəxərat sora; məyli yarning tegidə yaki palakning əqrıda bolsun sorawər» — dedi. (*Sheol h7585*) **12** Birak Ahaz jawabən: «Mən həm sorimaymən həm Pərvərdigarnı sinakta koymaymən» — dedi. **13** Andin [Yəxaya]: — Əmdi i Dawut jəmətidikilər, anglap koyungalar, adəmlərnəng səwr-takıtini koymiqinqlərin az dəp, sılər Hudayimning sawr-takitininə koymiqiliwatamsıllər! **14** Xunga Rəb Özi silərgə bir bəxərat beridü: — Mana, pak kız əhamildar bolup bir oqul tuqidü; u uning ismini «Immanuel» dəp ataydu. **15** Yahxilikni tallap, yamanlıkni rət kılıxni bilgiləqə u pixlək wə bal yəydi. **16** Qünki bu yax bala yahxilikni tallap, yamanlıkni rət kılıxni bilgiləqə, sən nəprətlinidiojan bu ikki padixahning yər-zeminiiri taxlinip kəlidü. **17** Qünki Pərvərdigar sening wə atangning jəmtəigə əfraim Yəhudədin ayrılojan kündin buyan bolup bakmioqan kattik künlnəri qüxürüdü. U künlnər bolsa Asuriyəning padixahıdin ibarəttür! **18** Xu künii Pərvərdigar Misirning piñhan erikləridiki paxılarnı wə Asuriyədiki hərilərni ürkirtip qakırıdu; **19** ularning həmmisi kəlip hərbir hilwət

jiloqlarıqa, taxlarning hərbir araqlırıqa, həmmə yantaklarqa wə həmmə yayıkclarqa oquzzıda konuxidu. **20** Axu künü, Rəb Əfrat dəryasining nerisidin ijarigə alojan bir ustira bilən, yəni Asuriyə padixahı bilən qaq qüsürüdu; muxu ustira baxning qeqini, putning tükürlərini wə sağalnimu qüsürüp oqirdaydu; **21** xu künlərdə bir xixi yax bir siyir wə ikki koy bakıldı, **22** ularning xunqa kep süit bərginidin u serik may yaydı; dərwəkə, zemində kalojanlarning həmmisi serik may wə bal yeydü. **23** Wə xundak boliduki, hər teli bir kümütə tənggiga yaradıçoqan, ming teli bar üzümzarlıq boļoqan hərbir jay jiojanlılıkka wə tikkanlıkka aylinlip ketidu; **24** Axu yərgə adamlar pəkət okya kətürüp kelidu, qünki pütkül zemin jiojanlılıkka wə tikənlikka aylinlip ketidu. **25** Ilgiri kətmən qepiləqan hərbir taoqlik, jiloqlarqa bolsa, — ular u yərlərgə jiojanlardın wə tikənlərdin körkup barmaydu; Bu yərlər pəkət kalilarını otlitidiçoqan, Koyalr dəssəp-qəyləydiçoqan jaylar bolup kalidu, halas.

8 Pərvərdigar manga: — «Qong bir tahtayni kılunqoja elip, enik hərplər bilən: — «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp yazojin» — dedi. **2** Mən xundak kılıp eziümgə «ixənqlik guwahqıllar» süpitidə muxuni hatiriləkə kahjin boləjan Uriya wə Yərəbəkqıyaning oqlı Zəkəriyani qakırıwaldım. **3** Andin mən ayal pəyqəməbər bilən billa yattim. Xundak kılıp u hamilidər bolup, bir oqlu tuqıldı. Xuning bilən Pərvərdigar manga: — «Uning ismini «Mahar-Xalal-Hax-Baz» dəp atiojin; **4** qünki bala «Dada, apa» dəp qakırıxını bilsüqə, Dəməxək bayılıkları wə Samariyədiki olja Asuriya padixahı təripidin bulap elip ketilidü» — dedi. **5** Pərvərdigar yəna manga sez kılıp mundak dedi: — **6** «Muxu həlk Xiloah, estingidiki lərzan ekiwatqan sularını rət kılıp, Ularning ornida Rəzin wə Rəmaliyaning oqlidin hursən bolоlaqça, **7** Xunga mana, Rəb ularning üstigə dolğunlap akidiojan, əlwək Əfrat dəryasining sulurunu, — Yəni Asuriyəning padixahını toluk həyvə-xəhrəti bilən elip kelidü; U dəryadak barlıq erik-estənglirlidin texip ketidü, Həmmə kırqaklırını bəstüp taxlaydu; **8** U taki Yəhudaçıqə xiddat bilən texip, hətta boynıqıçə kelidü; U əkanatlırını yayəjəndə pütükə zeminingoja sayə bolup qüxitüd, i Immanuel! **9** — Oğəzəpliniweringlər, i əllər, birək sundurulisilər! Jahanning barlıq qət jaylırlı kulak selingilar! [Jəng üçün] belinglarnı baqlaweringlər, sundurulisilər! [Jəng üçün] belinglarnı baqlaweringlər, sundurulisilər! **10** Pilanınglarnı tüziweringlər, u bikaroja ketidü; Məslıhətinglarnı kiliweringlər, umu akşaydu; Səwəbi — Immanuel!. **11** Qünki Pərvərdigar küqlük kolini manga təqküzüp, Mening bu həlkinqing yolidə mangmaslıkımoja yolyoruk berip, mundak sez kildi: — **12** «Muxu kixilar kəp ixlarda «suyıkəst bar» desə, silər bolsanglar «suyıkəst bar» dəp yürmənglər; Ularning korkkkindin silər körkmənglər, Yaki həq wahimiqə qüxmənglər; **13** Pəkət samawi koxunlarning Sardarı boləjan Pərvərdigarnıla həmmidin üstün dəp bilinglər; U silərninq Korkidiojininqərər bolsun, Silərninq wəhimənglər bolsun! **14** U bir mukaddəs panahgah bolidu, Həmdə Israildiki ikki jəmət üçün putlikaxang tax, adəmni yikitdiyojan koram tax, Yerusalemidikilər üçünmu kiltək wə tapantuzak bolidu; **15** Ulardin keplər [Uningoja] putlixip, yikilip, yanjılıp, kiltəkkə qüxtüp, əsirga elinidü». **16** — «Bu guwahnamını yegəp, Təwrat əkanunını menin mühlisilrim arisida peqətləp koyojin. **17** Mən bolsam, yüzini Yakup jəmatidin yoxuruwatqan Pərvərdigarnı kütümən; Wə man Uni talmürüp saklaymən. **18** Karangular, manga wə Pərvərdigar manga bərgən balılarqa, Biz Zion teojini Əz makani kılınan samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar Israilda namayan kilojan bexarət wə karamətlərning süpitidurmız». **19** —

Baxxilar silərgə: — «Biz wiqir-wiqir, gudung-gudung kılıdiqan «ərwałħarni qaqiroquqi»lar wá dahanlardin yol soraylı» — desə, silər jawab berip: — «Bir hälkning ez Hudasini izdəp yol sorixi kerək ənasmu? Tiriklerning elüklərdin yol sorixi tooprımu?!» — dənglər. 20 — Təwrat ķanunu wá guvahınama asas kılinsun! Muxularını asas kılıp sez kilmisa, ularçaya tang nuri qıxməydu! 21 Əksiqə, ular kılısolan, aq halda zeminni kezip yürüxidü; aq kalaşon qaçıda, ular oqəzəplinip asmançşa karap, padixaşını həm Hudasını karçop tiliydu; 22 ular yergə karışa, mana, japa-muxəkkət, karangoç-zulmət, həsrət-nadamat wá parakəndiqilik turidü; Ular kap-karangoçulukka həydiwetilidü.

9 Birak, həsrət-nadamətkə kalojanlarqa zulmət boliwərməyəd; U ətkən zamanlarda Zəbulun zeminini wə Naftalı zeminini har kıldıroqan; Birak kəlgüsida U muxu yərni, yəni «yat əllərning makani» Galiliyəgə, jümlidin «dengiz yolu» boyidiki Jaylar wə lordan daryasining karxi kırqaklırları xanxəhrət kaltırıdu; **2** Karangoçuluqtə mengip yürgən kixilər zor bir nurni kerd; Ölüm sayisining yurtida turoquşilarqa bolsa, Dəl ularning üstigərən parlıdi. **3** — Sən əlni awuttung, Ularning xadlıkını ziyyəd kıldığ, Həlkər həsul waktida xadlanıqandək, Jəng oljisini üləxtürğən wakıtta huxallıkqə qəmgəndək, Ular aldingda xadlinip ketidü. **4** Qünki Midiyanning [üstidin oqlıba kılqan] kunga oxhax, Sən uningoja selinoqan boyunturuknı, Mürisiqə qüxkən əpkəxni, Ularını əzgüqininq tayikini sundurup taxliwəttinq. **5** Qünki [ləxkərlərning] uruxta kiyən hərbir etükləri, Kanoşa miləngən hərbir tonlırlı bolsa pəkətlə ot üçün yekiloqı bolidu. **6** Qünki biz üçün bir bala tuquldı; Bizgə bir oqul ata kılındı; Həkümranlıq bolsa uning zimmisigə koyulıldı; Uning name: — «Karamət Maslihatçı, Kudratlık Təngri, Məngülliük Ata, aman-hatırjəmlik Igisi Xahzadə» dəp atıldı. **7** U Dawutning tahtığa oltuqanda wə padixaḥlıqıja həkümranlıq kılqanda, Xu qaođın baxlap ta əbadıl-əbadıqı, Uni adalar həm həkkənlilik bilən tikləydi, xundakla məzmut saklaydı, Uningdin kelidiqan həkümranlıq wə aman-hatırjəmlikuning exisi pütmas-tügimas bolidu. Samawi köxonlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigarning otluk muhəbbiti muxularnı ada kılıdı. **8** Rəb Yakup jəmatığa bir sez əwətti, U pat arida Israiloja qüxicid, **9** Barlıq həlk, yəni əfraim wə Samariyədikilər xu [səzənning] tooplilikini bilgən bolsimu, Lekin kənglidə təkəbburlixip yoqanlıq kılıp, ular: — **10** — «Hixlər qüxp kətti, Birak ularning orniqəyonunuqan taxlar bilən kəyta yasaymız; Erən dərəhləri kesilip boldı, Birak ularning orniqəy kədir dərəhələrini ixlitimiz» — deyixidü; **11** Xunga Pərvərdigar Rəzinning kükəndilirin [Israiloja] karxi küqləndirdi, [Yakupning] düxmənlirini kəzozıldı. **12** Xərkətin Suriyəliklər, əqrəbatlı Filistiyələr, Ular aqzını həndək ekip Israileyi yutuwalıdu. Ixlər xundak deyilgəndək bolsimu, Uning oqzəpi yənilə yanmaydu, Sozojan kəli yənilə kəyturulmay turıdu. **13** Birak həlk ezlirini Uroquninq yəniqə tehi yenip kəlmidi, Ular samawi köxonlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigarnı izdiməwyatıdu. **14** Xunga Pərvərdigar bir kün iqidə Israeilning bexi wə kuyrukını, Palma xehi wə komuxını kesip taxlaydı; **15** Moysipit wə mehətərəmlər bolsa baxtur; Yaloqanlıq əgitidioqan pəyərəmbər — kuyruktur. **16** Qünki muxu həlkinqing yetəkçiləri ularını azdurıdu, Yetəkləngüçilər bolsa yutuwelinip yokıldı. **17** Xunga Rəb ularning yigitliridin hursənlik tapmayıdu, Yetim-yesirliri wə tul hotunliroqə rəhim kilməydi; Qünki hərbiri iplas wə rəzillik kılqoqı, Həmmə eojudın qıkkını pasılıktı. Həmmisi xundak bolsimu, Uning oqzəpi yənilə yanmaydu, Sozojan kəli yənilə kəyturulmay turıdu. **18** Qünki razılıqlik ottak kevdi, U işjan wə tikanları

yutuwalidu; U ormanning baraksan jaylari arisida tutixidu, Ular is-tütäklik tüwürtik bolup purkjrap yukirioja ørləydu; **19** Samawi koxunlarning Särdari bolojan Pärwärdigarning dörözäjipi bilen zemin kœydürüp taxlinidu, Hälk bolsa otning yekilojsi bolidu, halas; Heqkim eż kerindinxini ayap rähim kilmaydu. **20** Birsong täraptä gex kesip yep, toymaydu, Sol täraptin yalmap yøpmu, kanaetlänmaydu; Härkim eż bilikini yedyu; **21** Mənassəh Əfraimni, Əfraim bolsa mənassəhni yadyu; Uning üstigə ikkisimu Yəhūdaqa ƙarxi turidu. Həmmisi xundak bolsimu, Uning oqəzipi yənilə yanmaydu, Sozojan koli yənilə kayouturulmay turidu.

10 Kəbəhlik kənunlirini tüzgülərgə, Azablıq pərman-həkümlərni yazoquqlarıraqa way! **2** Tul hotunlarnı oljımız kiyaylı, Yetim-yesirlarnı bulap-talaylı dəp, Ular miskinlərgə adalətni bərməy, Hälkimdiki ajiz-beqarılördin həkükni bulap ketidu. **3** Hesab alidioqan künidə, Yəni yirakteñ kəlgən tuyukşız balayı-apət künidə, Nəmə kılısilər? Kimdin baxpanahlıq, izdəp yürüsilər? Baylık-xəhəritinqlarnı nəgə amanət koyisilar? **4** Ularqa asırlar arisida zongziyip oluruxtin, Yaki əltürüləgnər arisida yiçilixtin baxka həqnemə kalmıdı! Həmmisi xundak bolsimu, Uning oqəzipi yənilə yanmaydu, Sozojan koli yənilə kayouturulmay turidu. **5** Kolioqa oqəzipiminq toqmiki tutkuzulojan, Əzümning dərəjəzipiminq tayıki bolojan Asuriyəlikkə way! **6** Mən uni hudasız bir «yat əl»ga, Dərəjəzipim karıtiloqan həlkimə zərbə berixkə əwətimən; Uningçoja olja tutuwelixkə, Ojəniymətni bulaxka, [Hälkimni] koqlıardıki lay-patkaklarnı dəssigändək dassaxka buyruymən. **7** Birək [Asuriyəlikning] kezdə tutkını muxu əməs, U xundak həq oyliqan əməs. Uning oyliqini wəyrən kılıx, Kəp delətlərni yokitixtin ibarəttur. **8** U: — «Mening sərdarlırimningmu həmmisi padixahlarqa barawər əməsmu? **9** Kalno xəhəri Karkemix xəhərigə, Hamat xəhəri Arpad xəhərigə, Samariya xəhəri Deməxk xəhərigə olhxax əməsmu? **10** Məbulidili Samariyəning wə Yerusalemningkidin uluq bolojni bilən, Mening kolumn muxu məbədükən təwə bolojan padixahlıklärəraqa igə boluxka yatküdək tursa, **11** Samariyə wə uning məbədlərinin kəndək kılıqan bolsam, Yerusalem wə uning məbədlərinin oxaxla xundak kilmədimən?» — dəydu. **12** Birək Rəb Zion teoji wə Yerusalemda pütkül jaza ixini pütküzüüp boloändin keyin, U: — «Mən Asuriyə padixahining kenglidiki baxbaxtaqlikning akıvitini [uningçoja qüxiürimən], Uning kezliridiki kibirlilik nəzərlərini jazalaymən» dəydu. **13** Qünki u: — «Bu ixlarnı eż kolumnning küqi bilən, Əz danalığım bilən mən kilojanmən; Qünki mən əkilliqturmən; Mən əllərning paslırını yokättim, Ularning həzinilirini buliwaldım, Təhtkə olturqanları batur kəbi qüxtürüp taxlidiməm; **14** Mən kolumnni bir kux uwisiyoja uzatkändək əllərning bayılıklıraqı uzattım, Birsə taxliwetilgən tuhumları targəndək mən pütkül dunyani yioqkanmən; Ulardın həqbırımu kanatlarını palaklatdım, Tumxukını aqmidi, Yaki quq-quq kılıp awaz qıkarmıdi» — dəydu. **15** Palta eżini ixlätküisigə lap atsa bolamdu? Hərə həridigüçigə poqılık kilsə bolamdu? Xundak ix ikən, huddi tayağ eżini kətürgüçisini oynitalisa bolidioqandək, Huddi həsa yaqəq əməs boloquqını kətürgəndək bolatti əməsmu?! **16** Xunga samawi koxunlarning Särdari bolojan Rəb Pärwärdigar xu [Asuriyəlkning] palwanlıri arisoja oruklıtix kesilini əwətidu, Uning xan-xəripining astida lawuldap yalkunlaydiqan bir otni yakıdu. **17** «Israilning Nuri»ning Əzi ot, Uningdiki Mükəddas Boloquji yalkun bolidu, U bir kün iqidə uning jiojanlıri wə tikənlərini kœydürüp, yutuwalidu. **18** Həm uning ormanzarlıq wə baq-etiżlirining xan-xəripini, jan wə tenini kœydürüp kül kiliwetidu; Ular bəəyni

jüdəp ketiwatkan kesəl adəmdək bolup kəlidü. **19** Buning bilən ormanzarlıktiki dərəhlərnin kep kalojini xunqə az boliduki, Kiçik bala ularni sanap hatiriliyələydu. **20** Xu künidə xundak boliduki, Israilning қaldı həlkı, yəni Yakupning jəmatidin keqip kaytqanlar eżlərini uroquoja ikkinçi tayanmaydu; balkı ular həkikətən Pärwärdigar, yəni «Israildiki Mükəddas Boloquji»qa tayinidu. **21** Bərhək, bir «kəldi» käytip kelidu, Yəni Yakupning «kaldisi» kudratlı Təngrining yenioja käytip kelidu. **22** I Israil, həlkinq dengizdiki kumdək kep bolojini bilən, Pəkət bir kəldisi käytidu; [Qünki] həkkənaliylik bilən yürgütülgən, bir ھالакətning texip üstünglərə qıxiüxi bekililəndur; **23** Qünki bir ھالакətni — bekitilən bir ھالакətni samawi koxunlarning Särdari bolojan Pärwärdigar pütkül yər yüzida emalğa axuridu. **24** Xunga samawi koxunlarning Särdari bolojan Rəb Pärwärdigar mundak dəydi: — « — I Zion teoja turojan həlkim, Asuriyadın korkma! U seni tayak bilən uridojan, Wə Misirlıklardək sanga karap həsəsini kətüridiqan bolsimu, **25** Pəkət azojinə wakit etüxi bilənla, Silərgə karatkan muxu dərəjəzipim tügəp, Oqəzipimni ularqa ھالакat qüxsün dəp karitimən. **26** Samawi koxunlarning Särdari bolojan Pärwärdigar bolsa, ularqa қamqa bilən hujum қozojaydu; Ularning həli «Orəbning koram taxxi»da bolojan Midiyən kiroqinqılıkidak ھaləttə bolidu; U həsəsini dengizə karitip, Uni Misirlıklärınning üstigə kətürgəndək kətüridu; **27** Andin xu künidə xundak boliduki, Uning yüki mürəngdin, Boyunturuki boynungdin elip taxlinidu; Mayliring sawəbidiñ, Boyunturuk sundurup yokitilidu. **28** Mana, ular Ayatka yetip, Migronidin etkən, Mihmaxta yüksək-taklırını koyup koyidu; **29** Əlar bosuqa-dawandin etkən, Gebada könüp kəlidü; Ramah, titrəp ketidu; Saulning yurti Gibeahdikilər bolsa keqip kətkən; **30** I Gallimning kizi, pəryadıngni kətür! Həy Laix, anglap koy! I biqarə Anatot! **31** Madmanah bolsa қaqtı; Gebimdikilər bədər қaqtı; **32** Xu kün etmigüçə ular Nob dəngida tohtap kəlidü; Axu yərdə u Zion kızının teoja, Yəni Yerusalemidiki dəngə karap müxtini oynitidu. **33** Mana, samawi koxunlarning Särdari bolojan Rəb Pärwärdigar qong xahlarnı xiddət bilən kesiwetidu; Xuning bilən egiz eskənlər kesip yikilidu; Həli üstünərər pasləxtüriliidu. **34** U təmür [korallar] bilən ormanlığın Baraksan yərlərini kesip kakaşlık kiliwetidu; Liwan bolsa uluq birsə təripidin yikilidu.

11 Wa bir tal nota Yəssəning dərihining kətikidin ünüp qikidu; Uning yiltizidin ünüp qikqan bir xah kəp mewə beridu. **2** Wa Pärwärdigarning Rohi, Yəni danalığının wə yorutuxning Rohi, Nəsihət wə küq-kudratıning Rohi, Bilim wə Pärwärdigardin əyminxıning Rohi uning üstigə qüxiüp turidu; **3** Uning hursənlikli bolsa Pärwärdigardin əyminx ibarət bolidu; U kezi bilən kerginigə asasən həküm qıkarmayıdu, Yaki қuluk bilən angliqinoja asasən kesim kilmaydu. **4** U namratlarqa həkkənaliylik bilən həküm qıkiridu, Yər yüzidiki miskin-məminlər üçün adalət bilən kesim kəlidü. U jaħanni aqzidiki zakon taxkiy bilən uridu, Rəzillərni ləwirlidin qikqan nəpəsi bilən eltürdi. **5** Uning bələwojı həkkənaliylik, Qatraklıqı bolsa sadıqlik bolidu. **6** Bəra bolsa koza bilən billə turidu, Yilpiz oqlak bilən billə, Mozay, arslan wə bordaş kala bilən billə yatidu; Ularnı yetiligiçi kiçik bir bala bolidu. **7** Kala eyik bilən billə ozuklinidu, Ularning balılıri billə yetixidu, Xir bolsa kalidək saman yəydu. **8** Əmməydioqan bala kobra yılanning təxükigə yekin oynaydu, Əmqəktin ayrılojan bala қolını zəhərlik yılanning owişoja tikiđi; **9** Mening mükəddas teojoğının həmmə yeridə həq ziyanxəlik bolmayıdu; Həq buzqunqılık bolmayıdu; Qünki huddi sular dengizni kaplıqandək, Pütkül jaħan Pärwärdigarni bilix-tonux bilən kaplinidu. **10** Xu künidə «Yəssəning Yiltizi»

hərkəsi al-millətlər üçün tuq süpitidə kətürülüp turdu; Barlik əllər Uni izdəp kəlip yioqildi; Wə U aramgahı taliqan jay xan-xərəkə tolidu. **11** Xu künə Reb ikkinçi kətim Əz həlkinqin saklanojan kəldisini kəyturux üçün, yəni Asuriya, Misir, Patros, Kux, Elam, Xinar, Hamat wə dengizdiki yırak allardınlı kəyturux üçün Əz kolini yənə uzartıdu. **12** U əllərni qakirix üçün bir tuq kətürüdu; xundak kılıp U yər yüzininq qət-qətliridin Israılning ojeriblirini jəm kılıp, Yəhūdadın tərkilip kətkənləriñ yiojidi. **13** Xuning bilən Əfraimoja bołożan həsəthorluq yokaydu, Yəhūdanı harlıqanlırmu üzüp taxlinidu; Əfraim Yəhūdaqə həsət kilmaydu, Yəhūda bolsa Əfraimmi horlimaydu. **14** Birak ular ojarə taraptı Filistiyələrinin mürisigə uquq qüxidü; Ular birlikte xərkətki həlkərdin olja alıdu; Ular Edom wə Moab üstigə kollırını uzartıdu; Ammoniyalırmu ularoja bekinidü. **15** Pərvərdigar Misirdiki dengizning «tili»ni yok kıldı; U küqlüt pizoğının xamal bilən [əfrət] dəyasiyin üstigə kolini beşirilip uquridu, Uni adəm ayoqı kuruq haldə menip etkükəd yəttə erik kılıp uridu; **16** Xuning bilən Əz həlkinqing kəldisi üçün, Misirdin qıkkən künida Israıl üçün təyyarlıqan yoloja ohxax, Asuriyədə kalojanlar üçün axu yərdin kelidiqan bir kətürülən egez yol bolidu.

12 — Wə xu künə sən: — — I Pərvərdigar, mən Seni mədhiyiləymən; Sən manga oqəzpləngining bilən, Olaçipin mandin yetkilip katti, Wə san manga tasallı bərding. **2** Mana, Təngri menin nijatimdur; Mən Uningoja tayinimən, korkmayman, Yah Pərvərdigar menin küküm wə nahxamidur; U yənə menin nijatim boldi, — dəysən. **3** — Xadlik bilən silər nijatlık kədükkləridin su tartisilər. **4** Xu künidə silər: — «Pərvərdigar oja rəhmət eytinglar, Uning namini qakirip nida kilinglar; Uning əməllirini həlkər arısında ayan kilinglar, Uning namining zor abrui tapkanlığını jakarlanglar. **5** Pərvərdigar oja küylər eytinglar, Qünki U uluq ixləri kılıqan; Mana bu pütkül jahənoja ayan kiliñsun! **6** Ziondikilər, tantanə kılıp jar selinglər; Qünki aranglarda turoqan Israıldiki Mukaddəs Boloquqı büyütür!» — dəysilər.

13 Amozning oojı Yəxaya kərgən, xundakla uningoja yüksəklangən Babil toqrisidiki wəhiyi: — **2** [Babil] aksəngəklərinin kowuklərindən etüp kiriixa üçün, Kakas taqı üstidə tuq kətürüngələr, Ularnı yukırı awazda qakirinqilar, Kolunglariñ pulanglitip ixarat kilingələr. **3** Mən bolsam, məhsüs taliqanlırimoju buyruk qüxürgənmən, Əz palwanlırimiñ, yəni təkabburluktin yayrap kətkən adəmlirimiñ oqəzipimini bəja kəltürükə qakirdim. **4** Anglangalar, büyük bir əlnin adəmliridək top-top adəmlərinən təqələrdən yangratkan kiykas-sürənlərini, Həmmə əl-yurtlar wə padixahlıklär [ʃəngə] yiojılıp dolğunlatlaşın kaynam-taxınlıñ! Samawi əxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigar əxunlarnı jəngə yiojidi. **5** Ular, yəni Pərvərdigar wə Əz oqəzipininq koralları, Yırak yurttin, hətta əşmanlarning əqrədinmə pütkül jahənni hələk kılıxka kələşən. **6** Paryad qekip həwlangalar! Qünki Pərvərdigarning künə yekinlaştı; U Həmməgə kədirdin kəlidiojan həlakatək kəlidü. **7** Buningdin hərbir kol boxixip ketidü, Həmmə adəmning yürüki erip ketidü. **8** Ular wəhimiqə qüxidü; Azab-ökubat wə kəyəq-həsrət ularnı kaplaydu, Tolopki tutkən ayaldak ular toloqınıp ketidü, Ular bir-birigə wəhime iqidə tikiliq karixidü; Yüzlürlü bolsa yalkundək kızırıp ketidü. **9** Mana Pərvərdigarning künə kəlidü, Xu kün jimi yər-jahənni wəyrən kılıxka, Rəhimsiz bolup, oqəzəp wə kəhr bilən toloqandur; U gunahkarlarnı jahəndin yokiñidü. **10** Qünki əşmanlıq yultuzlar həm yultuz türkümləri nurini bərməydi; Kuyax bolsa qıkıpla ərəngələxidü, Aymu-

həq yorumaydı. **11** Mən dunyani rəzillikli üçün, Kəbihlərni gunahlıri üçün jazalamən; Hakawurlarning təkəbburlukını tügel yokitiman; Zorawanlarning kibirlərini pəs kılıman. **12** Mən əşmanları sap altundan az kılıman, Adəmnı hətta Ofirdi altundan az kılıman. **13** Xunga samawi əxunlarning Sərdarı bołożan Parwərdigarning oqəzipidə, Uning kaynıyoraq kəhrlik künidə, Mən [Huda] əşmanlarıñ təwritimən, Yər bolsa ez ornidin yetkilidü; **14** Xunga owlanojan bir jərəndək, Həqkim yioqmaydiqan bir padidək, Hərbiri ez əl-jamaitini izdəp kətməkqi bolidu, Hərbiri ez yurt-makaniqa qəzməkqi bolidu; **15** Kəqip tutulojanlarning həmmisi sanjip eltürtüldü; Əsirgə qırxanlarını kılıqlınlıdu. **16** Ularlarning balılırimu kez aldıda parəparə kılınlıdu; Ularlarning eylili bulang-talang kılınlıdu, Ayallırımı ayaq astı kılınlıdu. **17** Mana, Mən ularoja karxi turuxka Medialiklarnı əkozajymən, Ular kümüxlərgə həq karımaydu, Altindən bolsa ular zök almayıdu. **18** Ularning okyalıri yigitləriñ etmə-təxük kılıwlətidü, Ular balyatquning mewisiga həq rəhim kilmaydu, Kezlirlər balınları həq ayımaydu. **19** Padixahlıklärning gehiri, Kaldiylərning pəhərlinidiqan güzəlliği bolojan Babil bolsa, Hudanıng Sodom wə Gomorra xəhərlərini erüwtəkinigə ohxax bolidu. **20** U yərdə həqkim hərgiz turmaydu, Dəwrdindəwrgiçə u adəmzsız kəlidü. Ərəblər bolsa xu yərdə qədir tikməydi, Malqılar padilirini xu yərdə yatçuzmaydu. **21** Birak qel-bayawandıki janıwarlar xu yərdə könidü, Ularlarning [harab] eylirige həwləydiqan mahluklər tolidü, Huwkuşular xu yərdə mananlıxidü, «Əqə jin»lar səkrəp oynaklıxidü. **22** Yawayi itlar kələ-ə-koroqlanlırlarda, Qilberilər uning həxmətlik ordiliridə həwləxidü, Bərhək, uning waqtı toxuxka az kəldi, Uning künfləri uzunoja barmaydu.

14 Qünki Pərvərdigar Yakupka rəhimdillik kərsitudu, Yənə Israılñ tallayıdu; U ularni ez yurt-zemində makanluxaturidu. Xuning bilən yat adəmlər ular bilən birləşip, Yakup jəmtəqəgə koxulidü. **2** Hərkəsi al-millətlər ularni elip ez yurtoja apıridü; Israel jəməti bolsa Pərvərdigarning zeminidə ularoja kül wə dedək süpitidə igidarıqılık kəlidü; Ular əzlinər tutkun kılıqlanınlı titidü; Əzlini əzənlərinin üstidin idarə kəlidü. **3** Wə xundak boliduki, Pərvərdigar silrgə azabtin, sarasimidin wə əsir bolup məjburlanojan muxəkkətlik kulluktin aramılık bərgən künidə, **4** Silər Babil padixahı toqrisida mundak mağal-təmsilni eytisilər: — «Kara, bu jazanıhor kəndək əhalə boldi, Talan-taraj kılıp altun toplicoquçı kəndək yokaldı! **5** Pərvərdigar razillerlərinə həsəsini, Həkimlarning zakon tayikini, **6** Yəni halk-millətlərni aqqiki bilən üzlüksüz uroqanni, Əllərgə oqəzəp kılıp tizginsiz ziyanəxlik kılıqlannı sunduruwətti. **7** Pütük ilər yər yəni aram tepit tinqlinidü; Ular nhaxa eytip tantəna kəlidü. **8** Karioşalar bolsa halingdin xadlinidü, Liwandı kədirlərmiş: — «Sən göründə yatçuzuloqandın keyin, Həqbiñ kaskılıqi bizni korkatmaydü!» — daydu. **9** Sən qüxübüñ bilən tahtısaradikilər seni karxi elixka sarasına bolup ketidü; Sən üçün əltülərning rohlıları, Jahandiki jimiki «əqə jinlar» kozojılıdu; Əllərning həmmə padixahlıları təhətliridən turoquluzidü; (**Sheol h7585**) **10** Ularlarning həmmisi sanga karap mundak dəydi: — «Sening halingmu bizlərningkidək boxap kəttim? Bizgə ohxax bolup kəldingmusan?!» **11** Sening xanu-həywiting qiltarılıringning awazlıri bilər billsə təhtisaraqa qüxürülüp tückidü; Astingda qiwın kurti misildəp ketidü, Üstüngini sazanglar kaplap ketidü. (**Sheol h7585**) **12** I Qolpan, Səhər balisi, Sən kəndək kılıp əşmanlıq yikılıp qüxənsən! İ tehi etkəndilə əllərni yərə yikitküqi, Sən yər yüzigə taxliwetildiŋ! **13** Sən əslidə kənglüngdə: — «Mən əşmanlaroja qıkımın, Təhətimni Hudanıng yultuzlıridin iştün kılımən; Mən jamaətning teoqıda,

Yəni ximal tərəplərdimə olturimən; **14** Mən bulutlarning egiz jaylıridin yüksəriqə ərləymən; Həmmidin Aliy bilən təng bolimən!» — deding. **15** Halbüki sən təhtisarəqə, Qongkırı **hangning tegilirigə qüxtürdüng».** (Sheol h7585) **16** Seni kərgənlər sanga yekindin sinqlap karap; — «Jahanni zilziliga kəltürən, padixahlıklarnı titrətən adəm muxumidu? **17** Yər yüzini qel-bayawan kılıp, Uningdiyi xəhərlərni əqlatkan, Tutkan asırları eż yurtiqa həq koyp bərmigən muxumidu?» — deyixidu. **18** Mana əllərning xəhərləri birimu kalmayı «xanxərəp»tə, [karangoquşuktik] eż eyidə yetixidu, **19** Birak sən kəmsitilən [qırıqən] bir xah kəbi, Əltürülənlərning dəwisi astida, Kılıq bilən sanjılıqan, hangning tahtığa qüxicidənlərə qəohxax, Ayaç astida dəssəp-qeyləngən elütək, Əz gerüngdin məhrum bolup taxliwetilding. **20** Sən axu padixahlar bilən birgə dəpnə kılınmaysən, Qünki eż yurtungni wəyrən kılqoqansən, Əz həlkəngni əltürüləwtəksən; Rozilik kılıqulıarning nəslə hərgiz yənə tiləqə elinmaydu. **21** Ata-bowlirining kəbihlikləri tüpəylidin, Uning oğullarını kətl kılıxka təyyar kilinglər; Xundak kılıqanda, ular ornidin turup yər-jahanni ixojal kilmaydu, Yər yüzini xəhərgə toxkuzuwtəlməydu. **22** Qünki Mən ularqa əqrəxi qıkimən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, — Mən Babildin uning namini wəuning kəldükllərini, nəsil-pərzəntlərini üzüp taxlaymən, — dəydu Pərvərdigar, **23** — Wə uni ləhvkuxning makaniqə, sazlıklarqa aylandırmış; Hələkat sütpürgisi bilən uni süpürip taxlaymən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar. **24** Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak kəsən iqlikəni, — Mən kəndək oylısam, xundak bolidu; Kəndək məksətni kenglümgə püksam, xu tiklinidu, **25** Məksitim Əz zeminimdə Asuriyelikni kiyma-qiyma kılıxitin ibarət; Əz taqlırimda uni dəssəp-qeyləyman; U salıqan boyunturuk həlkimning boynidin, U artkan yük mürisidin elip taxlinidu. **26** Mana bu pütkül yər yüzü toopruluk iradə kılınojan məksəttur, Mana bu barlıq əllərning üstigə uzartılıqan kəldur. **27** Pərvərdigar mundak məksətni pütkənəkin, Kim uni tosalısun? Uning kəli uzartılıqanıkən, kim uni yanduralısun? **28** Ahaz padixah əlgən yıldında mundak wəhij yükləndi: — **29** I Filistiya, həmmiŋlər, «Bizi uroqan tayak sundı» dep xadlanmangalar; Qünki yılanınning yiltizidin zəhərlilik bir yılan qılıkı, Uning nəslə bolsa dəhəxətlik uqar yılın bolidu. **30** Xuning bilən yokşullarning tunji balılıri ozuklinidu, Məminlər bolsa tinqamanlıqta yatiđu; Birak Mana yiltizingni aqarqılıq bilən yokşıtmən Kalojan kışmingmu u tərəptin əltürülidü. **31** Xunga i kowuk, nələ kətürən, I xəhər, pəryad qakkin! I Filistiya, sən bolsang erip kətkənsən! Qünki ximal tərəptin is-tütəklik bir tüwrük ərləydi; Uning yioqlıqan koxunlırda heqkim səpsiz kalmaydu. **32** Əmdi bu əlning əqlilirigə kəndək jawab berix kerək? — «Zionni tikligüqi Pərvərdigidur; Uning həlkə iqidiki eziłgülər uningdin baxpanah tapidu» — degin!»

15 Moab tooprısında yüksələn wəhij; Hələkatlık bir əqtılı, Moabtiki Ar xəhəri wəyrən kılınidu; Hələkatlık bir əqtılı, Moabtiki Kir xəhəri yok kılınidu; **2** Yioja-zarlar kətürüx üçün, Mana u buthanisoqa, Dibonoqa, xundakla [barlık] egizliklirigə qıktı; Moab Nebo wə Mədəba xəhərləri üçün pəryad kətürüdu; Həmmə baxlar tañır kərənidu, Jimiki sakallar kesilip qüxtürildi. **3** Koqılarda ular bez kiyidi; Əzgiliridə, maydanlıridə, hərbir adəm kez yaxlırını yaqdırup pəryad kətürüdu. **4** Həxbonqa, Elealaḥ xəhərlirigə yioja olixidu, Awazlıri Yaħaż xəhərigimə yetip baridu. Xunga Moabning əskərlərimə nida kılıdu; Uning wujud-baqrını titrək basidu. **5** Mening kəlbimmü Moab üçün yioja-zar kətürüdu; Ularning əqəmkənləri Zoarqa həm əglət-Xeli-

Xiajaşa bədər əqəmid; Mana ular toplixip, yioqliqan peti Luhitqə qıxicidən dawan yoli bilən yüksəriqə mangidu, Horonaimqə qıxicidən yolda turup halakəttin nala-zar kətürüdu. **6** Qünki Nimrimdiyi sular kurup ketidu, Ot-qəplər solixip, Gül-giyah, tūqəp ketidu; Həq yap-yexillik kalmaydu. **7** Xunga ular bayılıkları, tapkan-tərginini yiojp «Terək wadisi»dən etməkqi bolidu; **8** Ularning kətürən yiojisi Moabning qegeasioja, Ahuzarları əgləmioqa, Piçanlıri Bəər-elimioqa yetidi. **9** Dimonning suluri əcano tolup ketidu, Qünki Dimonning üstigə tehimu kep balayı-apətni toplaymən; Qünki Moabning əqəmkənləri həm zemində əqəmlərininən müstəqilərini xırni əwətiminə.

16 «Əmdi [oqlə-parak] əqəmisi Sela [rayondin] elip, Qələbayawandin etüp zeminlarning həkümərinoqa, Yəni Zion kizining teojoqa əwətkin!» **2** Uwisdin quwulup patiparap bolup kətən kuxlardək, Moab kızları Arnon daryasining keqikliridə [alakzada] yürudu. **3** «Parasət bilən həküm kılıngılar!» **4** «[I Zion kizi], sayingızı qüxtürüp qüxtiki yorukluknı tün karangoqusidək kiling, Xu oqeriblərni yoxurup koyqoysız; Kooqlanqanlarnı axkarılap koymıqoysız! Mening Moabtiki musapirlirimni ezingiz bilən billsə turquzıqoysız, Ular üçün wəyrən kılıqulıning aliddə baxpanah bolqoysız!» **5** «[Əttünüxtüngər toqraq], qünki əzgütü yolkılıdu, Hələkat yok bolidu, Əzgütürlərning həmmisi zemindən yolkılıdu. Əzgərməs mehri-xəpkət bilən bir təht tiklinidu; «Dawutuvun qədiri» iqidiki xu taht üstdə birsə olтурdu. U bolsa, həkikətən adalət yürgüzidən, xundakla adalətni izdəydiqan, Həkənəyliknı ilgiri sürüridən bolidu. **6** — Biz Moabning həkawurlukı tooprısında angliduk (u intayın həkawurl!), Yəni uning həkawurlukı, təkəbburlukı, noqılıq kılıdqanlılıq tooprısında angliduk; Birak uning qong gəpləri bikar bolidu! **7** Xunga Moab Moab üçün zar yioqlaydu; Ularning həmmisi zar-zar yioqlaydu; Kəyəq-həsrətə qəmüp Kir-Hərəsətəninq «kixmix poxkallırı» üçün zar-zar yioqlanglar! **8** Həxbon rayonidiki etizlər, Sibmahdiki üzüm tallırımı yigləp ketidu; Əllərning emirləri uning sarhil esümlüklerini buzup qayılydu; Ular aslıda Yaazərgiqə yetip, qel-dalarını kəzgənidə; Peləkləri sozulup, «[Əlük] Dengiz»ning nerisiyə yətti. **9** Xunga Mən Yaazərninq zar-yiojisi bilən billsə Sibmahning üzüməli üçün yioqlaymən; I Həxbon, Elealaḥ, Əz kez yaxlırim bilən silərni suoqırıman! Qünki yazılık mewiliringgə, həsulung üstigə tantanə bi sada yangritiliđu. **10** Huxallıq mewilik baoqlardın mahrum kılınip, Xadlıkmu yok kılınidu; Üzümzarlıklarda nə nahxa awazlırları anglanmayıdu, Nə tantanə kılınmayıdu; Dəssigüqilər üzüm kəlqəklərini qaylimayıdu. Qünki Mən üzüm kəlqəkləridəki huxal warkıraxları tohtattım. **11** Xunga iq-baqırılırmış Moab üçün qalojan qiltardək aqırıp mungluk yangraydu, Iqim Kir-Hərəsədikilər üçünüm xundak; **12** Xundak boliduki, Moab ezini upritip dua kılıqlı eziñin «yukiri orni»qa qıkıp kəlgəndə, Yaki dua kılıqlı «mukəddəs eyi»ga kərgəndə, U muwəppəkəiyətə erixəlməydi. **13** Mana muxu sezlərni Pərvərdigar Moab toopruluk burun eytkən. **14** Birak hazır Pərvərdigar xundak, daydu: — «Üq yıl iqidə mədikar həsablıqandək, Moabning kepligan koxun-ahəlisi bolqanı bilən, Uning pəhirləngən xəhərli yəksən bolidu; Ularning kəldüklləri bolsa intayın az wə həlsiz bolidu». **15** Mana muxu sezlərni Pərvərdigar Moab toopruluk burun eytkən.

17 Dəməxk toopruluk yüksələn wəhij: — Mana, Dəməxk xəhər bolup turuwməy, nahayit bir dəwə harabılıkça aylandurulidu. **2** Aroərdiki xəhərlər adəmzatsız bolup, Koy padılırioqa kəldurulidu, Ular tinq-amanlıqta yatiđu, Ularnı körkütükədək heqbir adəməmu kerünməydi. **3** Əfraimda bolsa, korojanlıq xəhərlər yokılıdu, Dəməxkning xəhəna həkükü,

Suriyəning qaldıqları yokıldı; Ular «Israilning xehrəti»dak yox bolıldı. — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar. **4** Xu künü xundak boliduki, Yakupning xehrəti suslixip, Tenidiki semiz ətlər sizip ketidü. **5** Ularning hali bolsa ormiqi buğday orqoändin keyin, Yəni biliki bilən yioqip orqoändin keyin, Hətta Rəfayim jılıqisida adəmlər baxaklarını tərgəndin keyinki һalatka ohxax, [kələjini yox deyərlək bolidü]; **6** Əhalbüki, yənə azraq tərgüdək baxak, Zəytun dərihi silkingəndin keyin, Əng uqida ikki-üq tal mewə, Kəp mewilige xahlirida tət-bəx tal mewə kəldurulidü, — dəydu Israilning Hudasi boローン Pərvərdigar. **7** — Xu künü insan bolsa Yaratkuçisioqa nəzirini tikidü, Kezi Israildiki Mukaddəs Boloquqida bolidü. **8** Ular ez kurbangahlıriqə, yəni ez kəli bilən yasoqanlıriqə, Yaki barmaklıri bilən xəkilləndürgenliriga həq karimaydu, Nə «Axərah»laroja na «küñ tüwürlükli»gə həq ümid baqlımaydu. **9** Xu künidə uning korojanlık xəhərliri, əslidiki Israillarining aldida qatkallılkə wə takır taqlarоja aylandurulojan habəba xəhərlərdək, Həmmisi wəyrən bولup ketidü. **10** Qünki nijating boloローン Hudani untup kılding, Kübüng boloローン «Koram Tax Boloquq»ni əslimidiq; Xunga sən «sərhil» esümlüklərni tikip kəyojining bilən, Wə yakə yurttiki üzüm tallırını tikkining bilən, **11** Ularnı tikkən künila yaxartqinining bilən, Tikkən atisila ularni qeqəklətkinining bilən, Həsulioja erixən künidə, u pəkət bir patman dawaliqusuz kəyəq-hasrat bolidü, halas! **12** Həy! Kəp həlkələrinin quşan-sürənləril! Ular dengiz-oyanları urquutup dolğunlardək xawxunları ketüridü, Ah, əllərning kəynam-taxkınları! Dolğunlanan küqlük sulardək ular kəynam-taxkınları ketüridü. **13** Əllər uluq sularning kəynam-taxkınlidak dolkulnlinip ketidü; Birək U ularning dəkkisini berixi bilənla, ular yirakkə bədər keqip ketidü. Ular taqdiki ot-qeplarının topa-topanlıri xamalda yıraklarоja uquruwetilgəndək, Kara kuyun alidda qang-tozanglar kuyun bolojandək həydiwetiliidü! **14** Kəqtə — wəhimi! Tang sahərdə — yox birak! Mana bizni bulap kətkənlərning nesiwisi, Bizzid olja-oqanymət eliwaloqlarining akıvitidur!

18 Ah, Efiopiya dəryalirinining boyliridiki կառatlarning wizildiqan awazlılı bilən kaploqan yər-zemini! — San komux kemiler üstidə əqlilərni dengizdən etküzip əwətisən; — I yel tapan həwərqilər, Egiz boyulk həm siliq terilik bir əlgə, Yirak-yekinlarоja korkunq bolidiqan bir millətkə, Zemini dəryalar təripidin belüngən, Küqlük, tajawuzi bir əlgə [kayıtip] beringlar! **3** Jahanda turuwatqanlarning həmmisi, Jimiki yər yüzdikilər! Taqlarda bir tuq ketürulgəndila, Kərünglər! Kanay qelinoqandila, Anglanglar! **4** Qünki Pərvərdigar manga mundak dedi: — Mən tinqlikta turımən, Nur üstidə yalıldap turojan issiklək, Issik həsil mazgilidiki xəbnamlık buluttək, Əz turaloqumda kəzitimən; **5** Qünki həsol elix alidda, Üzüm qeqəkləgəndin keyin, Qeqəklər üzüm bologanda, U putiqoq piqaklar bilən bülhəri kesip, Həm xahlirini kesip taxlaydu. **6** Ular yioqixturulup taqdiki aloyur kuxlarоja, Yər yüzdikidi haywanlarоja kəldurulidü. Aloyur kuxlar ulardin ozuklinip yazni etküzidü, Yər yüzdikidi haywanlar ular bilən kixni etküzidü. **7** Xu künidə samawi қoxunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigaroja bir sowoqat elip kelinidü; Yəni egiz boyulk həm siliq terilik bir milləttin, Yirak-yekinlarоja korkunq bolidiqan bir əldin, Zemini dəryalar təripidin belüngən, Küqlük, tajawuzi bir milləttin berilidü; Samawi қoxunlarning Sərdarı Pərvərdigarning namı boローン jayoja, Yəni Zion teojoja elip kelinidü.

19 Misir tooruluk yüksəlgən wəhiyi: — Mana, Pərvərdigar tez uqidiqan bulut üstigə minip, Misiroja yetip kelidü;

Misirdiki butlar uning alidda təwrinip ketidü, Misirning yürüki bolsa iqidin erip ketidü. **2** — «Wə Mən Misirlıklärni birbiriga қarxi kutritimən; Ularning həmmisi ez kərindaxlirioja қarxi turixidü, Əz қoxniliri bilənmə sokixidü; Xəhər bilən xəhər, Padixaḥlık bilən padixaḥlık bər-biriga қarxi urixidü; **3** Wə Misirning rohi ez iqidin yokıp ketidü; Mən ularni məslihətsiz kəlduriman; Xunga ular butlarnı wə ərwałəlarnı, ərwałəlarnı qakıroquluları həm palqlarını izdəp məslihət soraydu; **4** Mən Misirlıklärni rəhimsiz bir həkümranning kolioja tapxurimən; Əxəddiy bir padixaḥ ularning üstidin həkümranlık kəlidü» — dəp jakarlaydu samawi қoxunlarning Sərdarı boローン Rab Pərvərdigar; **5** Həm sular «dengiz»dən yokaydu, Dəryası қaojjirap pütünləy kurup ketidü; **6** Dəryalarını sesikqılık kaplaydu, Misirning estəng-kanalları қaojjirap tütəydi; Komuxlar həm yekənlər solixidü; **7** Nil dəryası boyidiki yarlı, Nil dəryasining kuyulux aqzidiki yorlar giyəhsiz kəlidü, Nil dəryası boyidiki ziraətlərning həmmisi kurup, yokıldı. **8** Belikqılar bolsa zar kəkxaydu; Nil daryasında karmak taxlıquluları həmmisi nala ketüridü; Sularnıng üstiga tor yayoquqlarının bexi sanggilap ketidü. **9** Ziojırqlar həm libas tokoujuqlar hijalətqılıkət kəlidü, **10** Jəmiyatning «tüwruk»lari parə-parə bolup, Mədikarlarning kənglimu yerim bolidü. **11** Tolimu əhmək Zoan xəhərinin əməldarlıri! Pirəwənnıng əng dana məslihətqılıridin əhmikənə məslihətlər qəkidi! Silər kəndakmu Pirəwngə: — «Mən bolsanı danalarının əwlədi, Kədimki padixaḥlarning nəslidurman!» — dəwətkənsilər tehi? **12** [Misir], sening danixmənliring hazır keni? Ular danixmən bolsa, samawi қoxunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigarnı Misir tooruluk nemilərnin kəngliga pückənlərini sanga ayan kilsun! **13** Zoan xəhərinin əməldarlıri nadanlaştı, Məmfis xəhərinin əməldarlıri aldinip kətti; Misir kəbililirinin «burjək tax»lari bolsa ularni eziketurup kəydi. **14** Pərvərdigar ularning arisioja bir kaymukturoquji rohni arılasturiwətti; Xunga birsi məst bolup ez kusukida teyilip ələng-sələng bolojandək, Ular Misirdikilərni hərbir ixida ələng-sələng kiliwətti. **15** Xuning bilən Misiroja, Bax, kuyruk, palma xəhi yaki komuxlar kılalıqdu həqkəndək amal kəlməydi. **16** Xu künü Misirdikilər kiz-ayallarоja ohxap kəlidü, Samawi қoxunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigar kolini ularning üstigə tənglixi bilən titrəp kərkidi, **17** Həmdə Yəhuda zemini bolsa Misiroja wəhimiə bolup kəlidü; Qünki samawi қoxunlarning Sərdarı boローン Rab Pərvərdigarning bekitkən iradisi tüvpayıldı, Yəni Uning ezliriga kərtiloqan iradisi tüvpayıldı, Kimşa Yəhūdanıng gəpi kilişsila xu qeqüyüd. **18** Xu künü Kanaanning tili sezləydiqan, Wə samawi қoxunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigaroja bekinip sadıkkı կəsimi kiliqdoqan Misirning bəx xəhiri bolidü; Ulardin biri «Halak xəhiri» dəp atılıdú. **19** Xu künü Misirning zemini otturisida Pərvərdigaroja atalojan bir kurbangah, Həm qerasida Pərvərdigaroja atalojan bir tüwruk bolidü. **20** Bular bolsa samawi қoxunlarning Sərdarı boローン Pərvərdigaroja həm balğa həm xəhit bolidü; Qünki əzgüçilər tüvpayıldınlar Pərvərdigaroja nala kətürgən bolidü; U ularni ərkinlikke qikiridiqan bir kütküzəqulı həm koqdoqulucu əwətidü. **21** Pərvərdigar Misirliklarоja tonutulup ayan kilinidü; Xu künü Misir Pərvərdigarnı tonuydu; Ular uningoja kurbanlık, axılık hədiyələri bilən ibadət kiliidü; Ular Pərvərdigaroja қəsam iqidu wə uningoja əməl kiliidü. **22** Pərvərdigar Misirni urudu; U ularni urudu həm sakayıtdı; Xuning bilən ular Pərvərdigarning yenioja kaytidü, U ularning dua-tilawitini köbul kılıp ularni sakayıtdı. **23** Xu künü Misirdin Asuriyəgə mangidiqan, egiz ketürulgən tüz yol eqilidü; Asuriyəliklər Misiroja kirdi, Misirlıklär Asuriyəgə

kiridu; Misir Asuriyə bilən billa [Hudaning] hizmət-i baditidə bolidu. **24** Xu künı Israel Misir wə Asuriyə bilən bir bolup, Üqisi, yər yüzidikilərə bəht yətküzgüqlər bolidu. **25** Samawi koxunlarning Sərdarıolojan Pərvərdigarlar olaşa bəht ata kılıp: — «Həlkim bolojan Misiroja, Əz kolumning ijadı bolojan Asuriyə Wə Əz mirasım bolojan Israiloja bəht yar bolsun!» — dəydu.

20 Asuriyəning [sərdarıolojan] «Tartan» Axdod xəhiriğa kelip muhasırə kılınan yili Asuriyə padixahı Sargon uni əwətkən (u Axdodka karxi jəng kılıp uni ixoş kıldı): — **2** — Xu qəoşda Pərvərdigar Amozning oqlu Yəxaya arkılık séz kılınanıdi. U uningoşa: — «Qatrikingdin bəz iqtambilingni seliwt, putungdiki koxingni seliwt» — degəndi; U xundak kildi; yalingaq wə yalang ayaq mengip yürdü. **3** Wə Pərvərdigar ahirida mundak dedi: — «Mening kulum Yəxaya Misir wə Efiopiya toopluluk həwər beridiojan bexarət həm karamət süpitidə bolux üçün yalingaq həm yalang ayaq üq yil mengip yürgəndək, **4** Ohxaxla Misirlək əsirlər wə Efiopiylək sürgünər yax bolsun, kəri bolsun, yalingaq həm yalang ayaq, kasisi oquq haldə Asuriyə padixahı taripidin Misirni xərməndilikta kaldurup, yalap epketiliidu. **5** Ular bolsa körkuxup, eż tayanganı bolojan Efiopiyağın wə pəhri bolojan Misirdin ümidsizlinip ketidu. **6** Xuning bilən bu dengiz boyidikilər: — «Mana bu Asuriyə padixahının wəswəsindən körkup baxpanahlıq izdəp barojan tayanganımızı, bizlər əmdi kandağmu kutulalaymız?» — deyixidu».

21 «Dengizning qəl-bayawini» tooprısında yükləngən bir wəhiy: — «Şəhər tərəptə koyuntazlar etüp ketiwatqandək, Dəhəxətlək zemindin bir nemilər keliwatidul!». **2** — Azablık bir wəhiy-kərünük manga ayan kılındı; Hain hainlik kiliwatidu, Bulangçı bulangçılık kiliwatidu. «**3** Elam, ornungdin tur, qıklär Media, muhəsəra kılıp körxiwall!» Uning səwəbidin ketürülən həmmə naş-pəryadınları tügitiwəttim. **3** — Xunga iqt-baçrım aqırıq-azab bilən toldı, Tolοjıki tutkan ayalning azablırıdək, Kərgənlirimdin tolojinip kəttim, Anglojinimdin parakəndə boldum. **4** Xunga kənglüm parakəndə bolup həsirap kəttim, Meni dəlxət korkunkı bastı; U mən zök alidiqan keqini sarasına bolidiojan keqiqə aylandırdı. **5** Ular dastıhan wə giləm-kərpilərnimə salıdu; Ular yeyixidü, iqixidü; «Həy esilzadılər, ornunglardın turup kalkannı maylanglar!» **6** Qünki Rəb manga: — «Baroqın, kərgənlirinə aynı boyığa eytidiojan bir kezətqini təhləp koyoqın» — degəndi. **7** — «U jəng hərwilirini, jüp-jüp atlık əskərlər bilən keliwatidul!» Wə yənə jawab berip xundak degən: — Babil bolsa yııldı, yıkilip qüxti, Wə U ularının ilahlırinin hərbir oyuma məbdulini yərgə taxlap parə-parə kiliwattı!». **10** — Mening tepligən danlırim, Mening haminiimdikı buğdaylırim, Israilning Hudasi, samawi koxunlarning Sərdarıolojan Pərvərdigardin angliojanni silərgə eytip bərdim! **11** «Dumah» toopluluk yükləngən wəhiy; Birsə Seirdin kəlip məndin: — «I kezətqi, keqining kənqılıkı etti? I kezətqi, keqining kənqılıkı etti?» — dəp sorayı. **12** Kezətqi jawabən mundak dəydu: — «Səhər kəlidü, keqimü kəlidü; Yəna sorıqıng bolsa, yəna kəlip sora; Yolungdin kaytip manga yekin kəll!» **13** Ərəbiyəning keqisi toopluluk yükləngən wəhiy: — «I Dedanlıklarning karwanlıri, silər ərəbiyədiki janggalda könüp kalisilər; **14** Ussap kətkənlərgə su apirip beringlər! I

Temadikilər, nanlırlıqları elip қaққanları kütiwelinglər! **15** Qünki ular kılıqlardın, Ojlaptin elinojan kılıqtın, Kerilgən okyadin, Uruxning azabidin kəqidü. **16** Qünki Rəb manga xundak degən: — Bir yil iqidə mədikar həsablıqandək, Andin Kedarning bar xəripi yokıldı, **17** Olyaqılarning kəldükli, Yəni Kedarning palwan-batur bolojan oqulları az kəlidü; Qünki Pərvərdigar, Israilning Hudasi xundak séz kılınan!».

22 Alamət kərünük berilgən jiloşa tooprısında yükləngən wəhiy: — Silər həmminglər eżgilərning üstigə qikəwəlojinqinglər zadi nemə kılıqininglər? **2** Silər huxallık dəbdəbəsini ketüridiojan, Warang-qurungoja tolojan yurt, Xadlinidiojan xəhər; Silardin eltürülənlər kılıq bilən qepiloqan eməs, Yaki jənglərdə eləqə eməs; **3** Əmirliringlərning həmmisi birakla keqixti; Ular okeyasız əsir boldi; Yirakka қaқkan bolsimu, Silardin tepiwelinojanlarning həmmisi birlikə əsir boldi. **4** Xunga mən: — «Nəzirinqlərni meningdin elinglər; Meni kəttik yioqlaxka koyungalar; Həlkimning bulinip ketixi toopluluk manga təsəlli berixka aldırıp əzünglərni upratmanglar» — dedim. **5** Qünki samawi koxunlarning Sərdarıolojan Rəb Pərvərdigardin «Alamət kərünük berilgən jiloşa»ning bəxioja bir kün qüxicidü, U bolsa awariqılık bolidiojan, Ayaq astı kılınip petikdilidiojan, Adəmlər kəymukturulidiojan, Sepil sokulup qekildidiojan, Taqlarəqə karap yalwurup qırıkraydiojan bir künü boldu. **6** Elam jəng hərwilirli wə adəmləri bilən, atlık əskərləri bilən okdənni ketürüp kəlidü, Kir bolsa kalkannı ekip təyyar kəlidü. **7** Wə xundak boliduki, Əng güzəl jılıqlırlıq jəng hərwilirli bilən tolup ketidü, Atlık əskərlər dərvəzang aldida səp tartip turidu. **8** Ular Yəhudanıng üstidiki kalkannı elip taxlaydu; Bırak sən [Zion] xu künidə «Orman sarayı»diki kərallarqa ümid baoqliqənsən; **9** Silər Dawutning xəhiriining besülgən jaylirinən kəp ikənləkini kerüp, Pəstiki kəlqək sulurını bir yergə yioqip su ambiri kildindər; **10** Yerusaleməndik eylərnə sanap, ulardın bəzilərini bəzəp sepilin müstəhəməlx üçün ixləttinglər, **11** Xundakla kona kələqəltək sularını ikki sepli otturisoja yioqip ambar kildindər; Bırak muxurların Yaratkuqıja həq karimindərlər, Burundın burun bularını Xəkilləndürüp Bekitküqə həq ümid baoqlımidilər! **12** Xu künı samawi koxunlarning Sərdarıolojan Rəb Pərvərdigar silərni yioqlap matəm tutuxka, Qaqni qüxtürüp paynəkbax boluxka, Bəz kiymı kiyixə murajıət kıldı. **13** Bırak bularning ornidə, mana huxallık wə xadlik, Kalilarnı soyux, kəylərni boçuzlax, Gəxlərni yeyix, xarablarnı iqix, «yayı, iqayı, qünki ata dunyadın ketimiz» — deyixər boldi! **14** Samawi koxunlarning Sərdarıolojan Rəb Pərvərdigar taripidin kuliķimoja ayan kılındı, «Bərhək, muxu gunah silar əlmigüçə kəqrürülməydü» — dəydu samawi koxunlarning Sərdarıolojan Rəb Pərvərdigar. **15** Samawi koxunlarning Sərdarıolojan Rəb Pərvərdigar mana xundak dəydi: — «Baroqın, muxu ojojidər, Ordini baxkırıdojan muxu Xəbnanıng yenioja kırğıñ, uningoşa: — **16** Sanga muxu yerdə nema bar? Yaki muxu yerdə kiming bar? Birsə egizlikə ezi üçün bir ger kəzəqəndək, Əziz kənaloqunu yonuoqandək, Əzüng üçün bir ger kolidingmu? **17** Mana həy palwan, Pərvərdigar seni eż qanggilıqə elip, qing sikimdəp, **18** Andin pomdaktək seni bipayan, yiraq bir zeminoja taxliwetidü. San axu yerdə elisən, Həm axu yerdə həywətlik jəng hərwiliringmu kəlidü, I ojojangning jamatiqə xərməndilik kəltürgüqi! **19** Mən seni mənsipinqdin eliwetimən, Xuning bilən seni ornungdin qüxtüriwtimən. **20** Xu künimə xundak boliduki, Mən Hılkıyaning oqlu Əz kulum bolojan Eliakimni qakırıman; **21** Sening tonunung kiyidüriman, Sening potang bilən uning belini qing kılımən; Həkümranlıqning uning kolioja tapxuriman; Xuning bilən u Yerusaleməndikilərgə

wə Yəhuda jəmətigə ata bolidu. **22** Dawut jəmətinin aqquqini mən uning mürisidə koyımən; U aqsa, həqkim etəlməydu, Ətsə, həqkim aqlamaydu. **23** Mən uni mukim bir jayqa közük kılıp bekitimən; U bolsa atisining jəməti üçün xərəplik hökütət bolidu; **24** Həlk uning üstigə atisining jəmətinin barlık xəhrətlirini yükleydi; Yəni barlık uruk-nasillirini, Barlık kişiq kaqa-kuqılları, Piyala-jamlardın tartip barlık küp-idixlarojiqa asıdu. **25** Xu künidə — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar: — mukim jayqa bekitilgən közük bolsa, egilip ketidu wə kesip taxlinidu; Uning üstigə esilojan yükler üzüp taxlinidu», — Qünki Pərvərdigar xundak degeönü.

23 Tur tooruluk yükləngən wəhiyi: — I Tarixitki kemilər, ah-zar ketürünglər! Qünki u harab kılindi, Xu yerdə ey yok, portmu yok, Seprus arildin bu həwar [kemidikilər]ga ayan klinidu. **2** Zidondiki sodigərlər dengizdən etüp silərni təminlep kəldi, i araldikilər, Əmdi xüç bolunglar! **3** Xihordiki bipayan sular üstidin yetkigen danlar, Yəni Nil dəryasining hösuli Turning daramiti bolojanidi; U əllərnəng baziri bolojanidi! **4** I Zidon, hijalət bol, Qünki dengiz — yəni Turoja kororan bolojan dengiz dayduki: — «Məndə həq toləqə bolmadi, həq tuşqidim, Yigitlərni yaki kızlarını həq bəkmioğandəkəmnə!» **5** Muxu həwar Misiroja yətkəndə, Ularmu bu həwar huddi turoja kalgəndək kəttik azablınidu. **6** — Silər dengizdən etüp Tarixixa ketinglər! I dengiz boyidikilər, ah-zar ketürünglər! **7** Silərning kədim ayyamindan bar bolojan, Xad-huramlıkkə tolojan xəhiringlər muxumu?! Mana ularning putlari ezlərini musapir kılıxka yıraklar oja ketürüp baridu! **8** Tajlarnı iltipat kılıquçı bolojan, Sodigərləri əmirlər bolojan, Dəllallıri jahanda abruyluklar hesablanojan turning bu təqədirini kim bekitkən? **9** — Bularni bekitküqi samawi koxunlarning Sərdarı Pərvərdigardur! Məksiti bolsa xan-xəhrəttin kelip qıckan jimi təkəbburluknı rəswa kılıx, Jahandiki jümiki yüz-abruylukları pəsləxtürüstən ibarət! **10** Tarixinxıñ kizi, Nil dəryasidək ez zeminingda ərkin-azadə yayra! Qünki [Turdin] kəlgən tizgin hazır yok, **11** Qünki Pərvərdigar kolını dengiz üstigə uzitip, Delətlərinə təwritidu. U Kanaan tooruluk əmr kılıjan, Uningdiki kələ-kororanınları yokutulmuş dəp pərmən qüxişən. **12** Wa: — «İ basqunqılıkkə uqrıqan Zidon kizi, Sən ikkinçi həq təntəna kilməsən, Ornungdin turup, Seprus arilioja etüp katkin, Hətta xu yerdə sən həq aram tapməsən» — dedi. **13** Karanglar, Babil-kaldıylərning zeminini! Bu yərning həlkı bolup bəkmioğandək kılıdu; Asuriyə uni qəl-bayawan janiwarlıri üçün makan kılıjan; Potəylərni yasap, ularning saray-ordilirini wəyrən kılıp, harabiliğkə aylanduruwatəkən. **14** I Tarixitki kemilər, ah-zar ketürünglər! Qünki korojininglar harab kılindi. **15** Wə xu künidə, Padixaḥning künərni hesablıqinidək, Tur yətmix yil untilidu. Yətmix yil etkəndin keyin, Turning əhwali pahixə ayalning nahxisidək bolidu; **16** Qiltarni elip, xəhərni aylınip yür, I untojan pahixə ayal! Əzüngə vənə həkning dikkətinə tartsı desəng, Yekimlik bir pəda qelip, keprak nahxilarını ey! **17** Əmdi xundak boliduki, Yətmix yılning etüxi bilən, Pərvərdigar Turni yoklaydu; Xuning bilən u yənə ezini ijarığa berip, Yər yüzidiki həmmə padixaḥlıklar bilən yənə buzukqılık kılıdu; **18** Xuning bilən uning malları wə ezini setip, tapkan pulı bolsa Pərvərdigaroja atılıp mukəddəs bolidu; U həzinəgə selinmaydu yaki toplanmaydu, Qünki uning muxu sodisi bolsa Pərvərdigarning alidda turoqanlar üçün ayrım klinidu; U ularoja kanlıqqa yəp-iqixka, xundakla ularning esil kiym-keçəkləri üçün ixlitiliđu.

24 Mana, Pərvərdigar yər yüzini bərbat, wəyrən kılıp, Uni astin-üstin kiliwetip, Uningda turuwatqanlarnı tərəp-tərəpkə tarkıtidi; **2** Xu wakitta xundak boliduki, Həlkər kəndək bolsa, kahin xundak bolidu; Küçəndək bolsa, hojyanı xundak bolidu; Dedək kəndək bolsa, ayal hojyanı xundak bolidu; Setiwalçığı kəndək bolsa, setiwatküqi xundak bolidu; Ətnə aloquçı kəndək bolsa, etnə bərgüçi xundak bolidu; Əsumaloquçı kəndək bolsa, esüm bərgüçi xundak bolidu. **3** Yər yüzü pütünləy bərbat klinidu, Pütünləy bulang-talang klinidu; Qünki Pərvərdigar muxu seznı kıldı. **4** Yər yüzü matəm tutidu, u zəiplixidu, Jahan həlsizlinip zəiplixidu, Yər yüzidiki bəterilermü həlidin ketidu. **5** Yər-zemin ezdə turuwatqanlar təripidin bulojinidu; Qünki ular kərsətmə-kanundin qətləgen; [Təbiətnin] ənənəyin tərtipini əzərtiwtəkən, Mənggülük əhəndinim yokka qıkırıwtəkən. **6** Xunga lənət yər yüzini yutuwaliđi, Uningda turuwatqanlar «gunahı bər» dəp hesablinidu, Xunga yər yüzidikilər yutuwelinidu, İnsanlar az əkalidu. **7** Yengi xarab tūgəy dəp kəldi, Üzüm talları bolsa solixip ketidu; Kəypliktin kəngli hux adəmlərmiş uş tartixidu; **8** Daplarning xoh sadalırı tohtaydu, Kəngül egiwatqanlarning warang-qurunglırimu tügəydi, Qiltarning xadlıq munglirimu tohtaydu. **9** Xarab iqkənlərning muhaxisi yokaydu; Hərək iqkənlərgə hərək aqqıq tuyulidu. **10** Tərtipsiz, mənisiz xəhər buzulidu; Həqkim kirmisun dəp həmmə eylər etilidu; **11** Koqılarda xarab üçün nala-pəryad ketürülidu; Bar xad-huramlıq tütəkkə aylinidu; Yər-zemindiki xadlıq yokaydu. **12** Xəhərdə pəkət wəyrənqılıkla kəlidü, Dərwaza bolsa qekilojan, Həmmisi — harab bolidu! **13** Qünki həlk-millətərning arısida, Yər-jahanning otturısida xundak boliduki, Zaytun dərihini kəkkəndin keyin kep kalojan zəytunlərdək, Üzüm həsulunu yioqıwalojandın keyin tərgüdək birnəqqila üzüm kalojandək, bir kəldisi kəldurulidu. **14** [Kaldılar] bolsa awazlırını yukiri ketürüdu; Pərvərdigarning həywısigə karap təntənə kıldı; Ular dengiz tərəptin sürən salidu. **15** Xunga Pərvərdigarnı xərkətimi, Israilning Hudasi Pərvərdigarning namini qərbətiki yırak arallardımı uluqlaşınlar; **16** Jahanning qət-qətliridin biz nahxilarını anglıdik; — «Həkkənəyi Boloquqıqa xan-xərəp bolsun!» Birək men xundak dedim: — «Ah, mening yadangoğulukum! Mening yadangoğulukum! Halimoja way! Qünki hainlar hainlik kiliwatidu; Bərhək, hainlar nomussızlarqa hainlik kiliwatidu! **17** I yər yüzidə turuwatqan insanlar! Wəhima, ora wa tuzak bexingə qixidu; **18** Wə xundak boliduki, Wəhima sadasidin qəqənər oriqə qixidu, Oridin qıckan bolsa tuzakqa tutulidu. Qünki asmandiki derizilər eqilidu, Yər ulları təwərap ketidu. **19** Yər mutlak dəzlinip ketidu, Yər pütünləy parə-parə bolup ketidu, Yər dəhəxətlik təwrinidu. **20** Yər məst adəmdək iləng-siləng mangidu; Huddi lapastək iroqangxip kəlidü. Qünki uningdiki asılık gunahı ezzini kəttik basidu, U yikilip, ikkinçi turalmayıdu. **21** Xu künidə xundak boliduki, Pərvərdigar yuxarıda turoqan koxunlarnı yukirida, Wə yər yüzidiki padixaḥlərini yər yüzidə jazalaydu. **22** Ular orəkə yioqılıdıcıq bir top əsirlərdək yioqıwelinidu, Gundihaniqə solap koyulidu. Nuroqun künərden keyin ular jazalinidu. **23** Ay uyatlıktə kəlidü; Künmü hijil bolup kerünməydi; Qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar Zion teqıda, yəni Yerusalemda səltənətinə yüksəldi; Uning xan-xəripi Əz aksakalları aldida parlaydu!

25 Pərvərdigar, Sən mening Hudayım; Mən Seni üstün dəp mədhiyiləymən, Mən Sening namingni mubarəkləymən, Qünki Sən karamət ixlərni, Sadıqlıq wə həqiqət iqidə kədimindən buyan kəlbingga pükkənlirinqni bəja kəltürgənsən. **2** Qünki

Sən xəhərni harabilik, Kəl'a-korqanlıq yurtnı harab, Yatlarning ordısını xəhər bolalmas kılıqansən, U ikinçi hərgiz kürulmaydu. **3** Xunga heliki küçəlik həlk, Seni uluoqlaydu, Əxəddiy əllərinin heliki xəhiri Səndin körküdu; **4** Qünki Sən miskinlərgə korojan, Yoksulların dərdi-hajtığa korojan, Boranoja daldı, Issikkaşa boloqansən; Qünki əxəddiyələrinin zərbə dolkuni tamoja urulmuş borandek, Kaoqjirak yərni başkan issik həwadak boldı. Birak issik həwa bulut sayısi bilən tosuləndək, Sən yatlarining quşan-sürənlərini pəsəytisən; Əxəddiyələrinin oğliba nahxisi pəs kılınidu. **6** Wə muxu təqədə samawi koxunlarning Sərdarı boloqan Pərvərdigar barlıq kowmlar üçün ziyanat kılıdu — Maylık yeməkkilər, Süzdürülən kona xarablars, Yılıki tok maylık yeməkkilər, Süzdürülən, yahxi saklanan kona xarablardın boloqan ziyanat bolidu; **7** Wə U muxu təqədə həmmə kowmları yapıdojon qümpərdini, Barlıq əllərni yapıdojon yapkuqını yokıldı; **8** Əlümüni məngügü yutup yokıldı! Rob Pərvərdigar hərbir yüzdiyi yaxlarnı sürtüvidü; Pütük yər-zeminin aldida Əz həlkinqin xərməndiliyini elip taxlaydu; Qünki Pərvərdigar xundak, eytən. **9** Wə xu künidə deyiliduki: — «Mana, Hudayımız muxu, biz Uningoja təlmürüp kəlgən, U bizni kutkuzidu; Mana, muxu Pərvərdigardur, biz Uningoja təlmürüp kəlgən, Biz xadlinip Uning nijat-kutulduruxidin hursən bolimiz». **10** Qünki muxu təqədə Pərvərdigarning kolı konup turidi; Wə saman azgalda tezək bilən qayləngəndək, Moab Uning putlari astıda qaylinidu; **11** [Moab] axu [fezəkklik] azgaldın üzüp qızış üçün kolını keridi, Birak uning kolı qewər bolojını bilən, [Rəb] uning təkəbburlukını pəs kılıdu. **12** U sepiilliringen egiz mudapiəlik korojanlarını qulitip, Yər bilən yəksən kılıp, Topa-qangoja aylanduridu.

26 Xu künidə Yəhdudanın zemində munu nahxa eytilidu: — «Mustəhkəm bir xəhirmiz bar; U nijatlaklı uningoja sepil wə tirəklər kılıp bekitip koysi. **2** Wapadarlikta qing turojan həkkənəri alıning kirixi üçün, Dərvazilarını ekip beringlər! **3** Kim əzining akıda, oy-hiyali Sanga baqlıqian bolsa, Sən uni mutlək hatırjəmlikə saklaysən; Qünki u Sanga ixənq-etiğədən baqlıqıqandur. **4** Məngügü Pərvərdigaroja tayinining; Qünki Yəh Pərvərdigar həkkətən əbədil'əbədlik bir koram taxtur. **5** Qünki U yükirdə təqənlərini pəskə qüxiürüd; Axu aliy xəhərni, U pəs kılıdu; Uni yərgə qüxiürüp, Topa-qangoja aylanduridu. **6** U put bilən qaylinidu; U məminlərning putlari, Miskinlərning kədəmləri bilən qaylinidu! **7** Həkkənayıyning yoli bolsa tündür; I əng Tüz Yolluk Bozluqı, Sən həkkənayıy adəm üçün uning yolini ong kılısan. **8** I Pərvərdigar, biz dərhəkkət Sening həkümürlərinin yolidə mengip, Seni kütüp kəldük; Jenimizning təxənalıqi xudurki, naming wə xəhəriting axsun! **9** Wujudum bilən keqilərdə Sanga təxna boldumman; Bərhək, tang səhərlərdimə rohım bilən iq-iqimdin Seni izdidim; Qünki həkümürlərin yər yəzidə kerüngən bolsa, Yər yəzidikilər həkkənayıyılıknı eginidu. **10** Razıl adəmgə rəhİM kərsitlisi, U yanılıa həkkənayıyılıknı eğənməydü; Həttə durusluk təqənə zemindimə u yənilə adilsizlik kılıweridu, Pərvərdigarning xanu-xəwkitini kərməydu. **11** I Pərvərdigar, kolung kətərildi, Birak ular kərməydu. Həlbuki, Əz həlkinqə bolojan otluk muhəbbetingi ular keridi həm hijil bolidu; Kütəndlilərin üçün [təyyarlanan] ot ularnı bərəhək yutuwetidu. **12** I Pərvərdigar, Sən bizə hatırjəmlik nesip kılısan; Qünki bizning əməlliriminizing həmmisini eziung wujuka qıkorqansən. **13** Dərwəkə, i Pərvərdigar Hudayımız, ilgiri Səndin baxxa «rəbələ» üstümzin həkümranlıq kılıjan; Əmdilikə pəkət Sanga tayiniplə namingni əsləp tiləqə alımız. **14** Ular bolsa eldi, käytidin yaximaydu; Ərwəhə bolup kətti, käytə tirilməydu; Qünki Sən

ularını jazalap yokatting, Ularnı adamlarının esidimə kılqə kəldurmilding. **15** Sən elni ulojsaytkənsən, i Pərvərdigar; Əlni ulojsaytkənsən, Əzüngə xan-xərəp kəltürgənsən; Zeminning qəralırını hərtərəpəkə uzartkənsən. **16** I Pərvərdigar, ular dard-ələm iqida kələqanda, Seni izdiidi; Təribiilik jalaxıng ularning bexioja qüxkəndə, Əlar ah urup, piqirləp bir duani kildi; — **17** «Boxinin aliddə turojan, tolojiki tutup, aqırıktın warkırıojan bi həmilidər ayaldək, Biz Sening aldingda xundak bolduk, i Pərvərdigar. **18** Biz ikki kat bolup, Toləqəkə qüxtük, Birak pəkət yəlla qıqarduk; Yər yəzidikilər üçün həq nijat-kutkuzuxni yətküzmidük; Dunyadiki adamlar həq tuqulmudi. **19** «Sanga təwa əlgən adamlar yaxaydu; Mening jəsittimning [tirilixi bilən tang] ularmu tirilidü. I topa-qangda yatkanlar, oyojinip nahxa yangritinger! Xəbniminq tang səhərning xəbniimiduktur; Yər-zemin özidə əlgənlərni tuqup beridü. **20** I həlkim, kelinglər, Əyüngləroja kırıp, kayninglardın ixiklərni etip koyunglar; Mening dərəqəzip etkütqə, ezungüni bir dəmlək yoxuruwal. **21** Qünki kara, Pərvərdigar Əz jayidin qıkip, Yər bolsa üstigə tekülgən ənlərni axfordı, Əzida eltürülənlərni həman yepiwrəyməydu.

27 Xu künidə Pərvərdigar Əzining dəhəxətlik, böyük wə kılqələk xəmxiri bilən uqkur yılan leviatanni, Yəni təlojanojuqı yılan leviatanni jazalaydu; U yəna dengizda təqənən ejidihani eltürüdü. **2** Xu künidə sap xarab beridiojan bir üzümzərə bolidü! U tooruluk nahxa eytinglar! **3** Əzüm Pərvərdigar uni saklaymən; Mən hər dəkikə uni suqırıımən; Birsə uningoja ziyan yətküzmisün dəp keqə-kündüz saklaymən. **4** Ojəzəp Məndə kalmıdı; Ah, Manga ərəxi jəng kılıdiqan tikənər yaki jiçənər bolsaidı! Undak bolsa Mən ularoja ərəxi yürüx kılattım, Ularnı yioqixturup keydürüwetəttim! **5** Bolmisa u Meni baxpanaqlik kılıp tutsun; U Mən bilən birlikə hatırjəmlikə bolsun, Dərhəkəkət, u Mən bilən birlikə hatırjəmlikə bolsun! **6** Kəlgüsü künərdə, Yakup yiltız tartidü; Israel bıhlən, qeqəklyadı, Ular pütkiil yər yəzini mewəqəwə bilən kəpləydu. **7** [Pərvərdigar Israelini] uroqanlarnı uroqanlıq [Israelini] urup bakkənmü? U kiroqanlardək [Israel] kırılıp bakkənmü? **8** Sən ularını əyibligəndə elqəmdin təwən jazalap ularını paliwətkənsən; Xərk xamili qıkkən künidə U Nuning zərblik xamili bilən ularını kəoqlıwətkən. **9** Əmdidi xu yol bilən Yakupning kəbəhəlli kəqürüm kılıniduki, — Uning gunahining elip taxlanənləkinqinən pıxqan mewisi xu boliduki: — U kurbangahtıki həmmə taxlarnı kukum-talkan kılıdu, «Axərahə»lərni wə «kün türvürlükləri»ni zadila təqənuzmaydu. **10** Qünki mustəhkəmləngən xərəqərəbələk kılıdu, Adəmzsız makən həm taxliwetilən bayawandək bolidü; Xu yərdə mozay ozuklinidu, Xu yərdə yetip, uning xahlırını yəydi. **11** Uning xahlıri solixış bilən üzülidü; Ayallar keliplər ularını otun kiliplər keydürüwetidü. Qünki bu bir yorutulmiojan həlk; Xunga ularını Yaratqıqı ularoja rəhİM kilməydi; Ularnı Xəkilləndürgüqı ularoja xəpkət kərsətməydi. **12** Wə xu künidə xundak boliduki, Pərvərdigar Əfrət dəryasınını ekimliridin tartip Misir wadisəliqə hər yərni silkiydi, Wə silər bir-birləp terip yiçiqiwlənisilər, i Israel balılırlı! **13** Wə xu künidə xundak boliduki, Büyük kanay qelinidu; Xuning bilən Asuriyə zemində tütixəy dap kələqənlər, Wə Misir zemində musapir bolojanlar kəlidü; Əlar Yerusalemda mukəddəs taq üstidə Pərvərdigaroja ibadət kılıdu.

28 Əfraimdiki məyhorlarning bexidiki təkəbburluk bilən takıwalən güllük tajioja way! Munbat jilöjininq bexioja

takıwalojan, Yəni ularning solixip kalojan «pəhri» bolojan gülügə way! I xarabının əsiri bolojanlar! 2 Mana, Rəb bir kük wə կudrat işigini hazırlıdı; U bolsa, məldürülük judun həm wəyran kılıquçı borandək, Dəhəxət bilən taxşan kəlkün suliridək, Əxəddiyalarqa [tajni] yərgə uridu. 3 Əfraimdiki mayhorlarning bexidiki takəbburlık bilən takıwalojan güllük təji ayaq astida qaylinidu; 4 Wə munibət jilojining bexida takıwalojan, Ularning «pəhri» bolojan solixip kalojan güli bolsa, Baldur pixşan ənjiyrdək bolidu; Uni kərgən kixi kərüpla, Kolioja elip kap etip yutuwalidu. 5 Xu künidə, samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigar Əz həlkining kaldisi üçün xərəplik bir taj, Xundakla kərkəm bir qəmbirək bolidu. 6 U yəna həkim qıkırıxka oltuqanlarqa toqra həkim qıkarouçı Roh, Wə dərvazida jəngni qekindürgüçigə kük bolidu. 7 Birak bularmu xarab arkılık hatalaxtı, Hərək bilən ezikip kətti: — Həm kahin həm pəyojəmber harak arkılık ezikip kətti; Ular xarab təripidin yutuwelinənən; Ular hərək tüpəylidin əlang-sələng bolup ezikip kətti; Ular aldin kerüxtin adaxti, Həkim kilixta ezikixti; 8 Qünki həmmə dastıhan box orun kalmay kusuk wə nijasət bilən toldi. 9 «U kimga bilim əgətməkqidu? U zadi kimni muxu həwərni qüxinidiojan kilməkqidu?» 10 Eozıllanduruluojanlarqa əməsmu?! Əməqəktin ayrılojan bowaklarqa əməsmu?! Qünki həwər bolsa wəzmuwəz, wəzmuwəzdur, Kurmukur, kurmukurdur, Bu yərda azrak, Xu yərədə azrak bolidu... 11 Qünki duduqlaydiyan lawler wə yat bir til bilən U muxu həlkəkə səz kiliđu. 12 U ularqa: — «Mana, aram muxu yərđə, Həli yokklärni aram aldurunglar; Yengilinix muxudur» — degen, Birak ular heqnemini anglaxni halimojan. 13 Xunga Pərvərdigarning sezi ularoja: — «Wəzmuwəz, wəzmuwəzdur, Kurmukur, kurmukurdur. Muxu yərgə azrak, Xu yərgə azrak bolidu; Xuning bilən ular aldiqə ketiwetip, Putlixip, ongda qüxicü, Sundurulup, Tuzakka qüxicü tutulup ələndi. 14 — Xunga həy silər mazak kılıquqlar, Yerusalemda turojan muxu həlkni idarə kılıquqlar, Pərvərdigarning sezinə anglap koyungular! 15 Qünki silər: — «Biz elüm bilən əhədə təzduk, Tahtisara bilən billa bir kelixin bekittük; Kəmqa taxkındək etiüp kətkənda, U bizgə təgənməydü; Qünki yaloqanlıklıq baxpanahımız kildik, Yalojan sezelər astida meküntüwalduk» — dedinglər, (Sheol h7585) 16 Xunga Rəb Pərvərdigardı mundak dəydu: — Mana, Zionda ul bolux üçün bir Tax, Sinaktin ətküzülgən bir tax, Kimmətlik bir burjək texi, İxənqlik həm mukim ul texini salquqi Man boliman. Uningoja ixinip tayanojan kixi heq hədükənmaydu, aldirimaydu. 17 Wə Men adalətni elqəm tanisi kiliđan, Həkkaniyliknı bolsa tik əlqiqiğ yip kiliđan; Məldür baxpanahı bolojan yaloqanlıklıq süpürüp taxlaydu, Wə kəlkün meküntüwalojan jayini texip əpketidu. 18 Xuning bilən elüm bilən tüzgən əhdənglər bikar kiliwetiliđu; Silərning təhtisara bilən bekitkan keliximenglər akımaydu; Kəmqa taxkındək etiüp kətkənda, Silər uning bilən qayliwetilisilər. (Sheol h7585) 19 U etüb ketixi bilənlə silərni tutidu; Həm səhər-səhərlərde, Həm keşə-kündüzlərdimət u etüb turidu, Bu həwərni pəkət anglap qüxinixming eziла wəhəmiga qüxicü bolidu. 20 Qünki kariwat sozulup yetixə kışkılık kiliđu, Yotkan bolsa adəm tütgülüp yatsımu tarlık kiliđu. 21 Qünki Pərvərdigar Əz ixini, Yəni Əzinin qayıryı amilini yürgüziñ üçün, Əzığa yat bolojan ixni wujudkə qıkırıx üçün, Pərazim teojudı turojinidək ornidin turidu, U Gibeon jilojisida oqəzəplənginidək oqəzəplinidu; 22 Xunga mazak kılıquqlar bolmanglar; Bolmisa, kixənliringlar qing bolidu; Qünki mən samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Rəb Pərvərdigardin bir əhalakət tooprısında, Yəni pütkül yər yüziga kət'iylik bilən bekitkən bir əhalakət tooprısidiki həwərni

angliojanmən. 23 — Kulaç selinglar, awazimni anglangalar; Tingxanglar, sezlirimni anglangalar. 24 Yər həydigiçi dehəkan terix üçün yərni kün boyi həydəmdü? U pütün kün yərni aqdurup, Qalmılarnı ezəmdü? 25 U yərning yüzünü təkxiligidən keyin, Karakez bədiyanı taxlap, Zirini qeqip, Buqdaynı taplarda selip, Arpinı terixkə bekitilən jayoja, Kara buqdayını etiz kırılırıcı teriməndü? 26 Qünki uning Hudasi uni toqra həküm kiliçx nəsihət kiliđu, U uningoja əgitidü. 27 Bərhək, karakez bədiyan qıxlıq tirna bilən tepilməydu; Tuluk zira üstidə həydəlməydu; Bəlki karakez bədiyan bolsa kamqa bilən sokulidu, Zira bolsa temür-tayak bilən urulup dan ajritildi. 28 Un tartıxkə danni ezix kerək, əmma [dehəkan] uni mənggügə tepewərməydu; U harwa qaklırı yakı at tuyaklırı bilən uni mənggügə tepewərməydu; 29 Muxu ixmu samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigardin keliđu; U nəsihət berixtə karamət, Danalıqtə uluqdır.

29 Ariəlgə, Dawut əz makani klıojan Ariəlgə way! Yəna bir yıl yillaroja қoxulsun, Heyt-bayramlar yənə aylınip kəlsun; 2 Birak Mən dərd-əlməni Ariəlgə kəltürimən; Dad-pəryadlar ketürülüp anglinidu; U Manga həkikətən bir «Ariəl» bolidu. 3 Qünki Mən seni kapsap qedirlər titkürüp, Seni kamal kiliç muhəsirə istiħkamlarını salıman, Potayıri bilən seni körxiwalıman. 4 Xuning bilən pəs kiliñisan, Sən yər tegidin sezləydijan, Gaplıring pastin, yanı topa-qangdin keliđiojan, Awazing ərwałharnı qakıroquninqidək yər tegidin qikidu, Sezliring topa-qangdin xiwirlap qikəndək bolidu; 5 Xu qaşa düxmənlirinqning topi huddi yumxak topa-qanglardak, Yawuzlarning topi xamal uqrurup taxlaydiyan topandək tozup ketidu. Bu ix birdinla, tuyuksız bolidu! 6 Əmdi samawi қoxunlarning Sərdari bolojan Pərvərdigar sening yeningoja keliđu; Güldürmama, yər təwrəx, külliqt xawķun, kuyuntaz, boran wə yutuwalojuqı ot yalkunlar bilən səndin hesab alidu. 7 Xundač kiliç Ariəlgə kərxi jəng kiliđiojan, Yəni uningoja wə kələ-ə-korçanlıq mudapielərgə jəng kiliwatçan barlıq əllərning nuroqunliojan қoxunlari keqisi kergən qüxtiki kərənütuxt yokəp ketidu. 8 Aq klıojan birsi qüx kərgəndə, Qüxicə bir nemə yəydu; Birak oyojansa, mana korsikı kuruk turidu; Qangkiojan birsi qüx kərgəndə, Qüxicə su iqidü; Birak oyojansa, mana u əhalidin ketidu, U yənilə ussuzlukka təxna bolidu; Mana Zion teojoja kərxi jəng kiliwatçan əllərning nuroqunliojan қoxunlari dal xundač bolidu. 9 Əmdi arisaldi boliwerip, Kaymukup ketinglər! Əzunglarnı karioju kiliç, karioju bolunglar! Ular məst boldi, birak xarabtin əməs! Ular ilənglixip kəldi, birak hərəkətindən əməs! 10 Qünki Pərvərdigar silərgə oqəplət uyküsi baskuqi bir rohni tekiüp, Kəzünglarnı etiwtəti; U pəyojəmberlər wə bax-kezünglər bolojan aldin kergüçilərinəm qümkiwtəti. 11 Muxu kergən pütkül wəhiy bolsa, silər üçün peqətliwetilən bir yəgimə kitabdək bolup kəldi; Hək kitabnı sawatlıq birsigə berip: — «Okup berixingizni etünimən» — desə, u: — «Qókyalmaymən, qünki peqiti bar ikən» — dəydu. 12 Kitab sawatsızı birsigə berilip: — «Okup berixingizni etünimən» — deyilsə, u: — «Mən sawatsız» — dəydu. 13 Wə Rəb mundak dəydu: — «Muxu həlk aqzı bilən Manga yekinlaxkanda, Tili bilən Meni hərmətligəndə, Birak kəlbə bolsa Məndin yırak turoraqqa, Məndin bolojan körkuxi bolsa, pəkət insan balisining pətiwaliridinla bolidu, halas; 14 Xunga mana, Mən muxu həlk arisida yənə bir karamət kərsitimən; Karamət bir ixni karamət bilən kiliđan; Xuning bilən ularning danixmənlirinqin danalıq yokıldı; Ularning akillirinə akillılıq yoxurunuwalojan bolidu». 15 Əzinin pükkən niyətlərini

Pərvərdigardin yoxurux üçün astin yərgə kiriwaloqan, Əz ixlirini karangoçuluğa kılıdiqan, Wə «Bizni kim kəridü» wə «Kim bizni bilgən» deyənlərə way! **16** Ah, silərning tətürüküngülər! Sapalqını seçiz layoq oxhatkılı bolandu? Xundakla ix əzini Ixligüqiqə: «U meni ixlimigən», Yaki xəkilləndürülən əzini Xəkilləndürütüqiqə: «Uning aklı yok» dəsa bolandu?! **17** Qünki kışka wakit iqidila, Liwan mewilik baoqqa aylandurulmamdu? Mewilik baoq bolsa orman həsablanımadu? **18** Xu künidə gaslar xu yegimə kitabning sezlərini anglaydiqan, Karioqlular zulmət həm karangoçuluğın qıkıp kezliyi kəridiqliqan bolidu; **19** Meminlər bolsa Pərvərdigardin tehimu hursən bolidu; İnsanlar arisidiki miskinlər Israildiki Mükaḍdas Boluoqıdının xadlinidu. **20** Rəhmətsiz boluoqı yokaydu, Mazaq kılouqı oqayıb bolidu; Kəbəhlik pursitini kütidiqonlarning həmmisi halak klinidu; **21** Mana [muxundak adamlar] adəmni bir sez üqünla jinayəti kılıdu, Dərwazida turup rəzzilikə tənbil bərgüqü üçün tuzak təyyarlap koyidu, Həkkənəyi adəmning dəwasını səwəbsiz bikar kılıwtidu. **22** Xunga İbrahim üçün bədəl telap kutkuzoqan Pərvərdigar Yakupning jaməti toopruluk mundak dəydu: — «Həzir bolsa Yakup hijillikə kalmayıdu, Həzir bolsa u tit-tit bolup qırayı tatirip kətməydu; **23** Qünki [Yakup] kolumning ixlığın əmili bolqan, ez arısında turojan əwlədlirini kərgən waqtida, Ular namimni mükaḍdas dəp uluqlaydiqan, Yakupning Mükaḍdas Boluoqisını pak-mukaḍdas dəp bilidioqan, Israildin Hudasidin korkidiqliqan bolidu. **24** Rohi ezip kətənərlər yorutulidioqan, Kakxap yürgənlər nəsihət-bilim kəbul kılıdiqliqan bolidu.

30 «Asiy oqullarning ehwalıja way!» — dəydu Pərvərdigar, — «Ular pilanlarnı tüzməkqi, bıraq Məndin almayıdu; Ular mudapiət tosukını bərpə kılıdu, Bıraq u Mening Rohim əməs; Xundak kılıp ular gunahı üstügə gunah, əxwuwalidu. **2** Ular Məndin həq sorimayla Misiroq yol aldı; Pirəwnning kaniti astidin panahı idzəp, Misirning sayisiga ixinip tayinidu yənə! **3** Qünki Pirəwnning kaniti bolsa silərni yərgə taxlap lət kılıdu. Misirning sayisiga ixinip tayinix silərgə bax kətimqılık bolidu. **4** Pirəwnning əmirləri Zoan xəhirdə bəlsimu, Uning əlqılıri Hənas xəhiriqə hərdaim kəlip tursimu, **5** Awam həmmisi eziqə paydisi bolmaydiqan, Həq yardımı wə paydisi təqməydiqan, Bəlki lət kılıp yərgə taxlaydiqan, Hətta rəswa kılıdiqan bir həlkətin nomus kılıdiqliqan bolidu. **6** Nəğəwdiki ularoqlar toqrisida yükləngən wəhiy: — Ular jalilik, dərd-ələmlək zemindin etidü; Xu yərdin qixi xirlar wə ərkək xirlar, Qar yılan wə wəhxiy uqar yılanmu qikidu; Ular bayılıklarını exeklərinin düməbisiga, Gəhərlərini təqə lokkiliriqə yükləp, Əzliriga həq payda yetküzüməydiqan bir həlkəning yenioqə ketürüp baridu. **7** Misir! Ularning yardımını bikar həm kuruktur! Xunga Mən uni: «Həqənməni kılıp bərməydiqan Rahab», dəp atiojanmən. **8** — Əmdi bu sezninq kəlgüsü zamanlar üçün, Guwahlık süpitidə əbədiləbədgə turuwerixi tıqün, Həzir berip buni həm tax tahtıqə həm yegimə kitabqa yezip koypıqin. **9** Qünki bular bolsa asiy bir həlk, Naşlı oqullar, Pərvərdigarning Təwrat-tərbiyisini anglaxni halimaydiqan oqullardur. **10** Ular aldin kərgüqilərgə: — «Wəhəyni kərməngərlər», Wə pəyojəmbərlərgə: «Bizgə toqra bexarətlərni kərsətməngərlər; Bizgə adəmni azada kılıdiqan, yaloqan bexarətlərni kərsitinglər; **11** Sanlır [durus] yoldın qikix, Toqra tarikidin ayrılix! Israildiki Mükaḍdas Boluoqını aldimizdin yok kılıxl!» — dəydu. **12** — Əmdi Israildiki Mükaḍdas Boluoqı mundak dəydu: — «Qünki silər muxu həwərnii qətkə kekip, Zulumni yelənqük kılıp, burmilənojan yoloja tayanoqininglər tüpəylidin, **13** Xunga muxu kəbəhlik silərgə egiz tamming bir yerikidək bolidu,

Tam pulтиyip kələqanda, u birkəla uni qekiyetidü; **14** Huddi sapal qına həq ayimə qekiyetilgəndək U uni qekiyetidü; Uningdin hətta oqaktın qoq alopudək, Baktin su usküdək birər parqisimu kəlməydi. **15** Xunga Rab Pərvərdigar, Israildiki Mükaḍdas Boluoqı mundak dəydu: — «Yenimoja towa bilən kaytip kelip aram tapisilər, kütküzulisilər; Hatirjəmlikə həm aman-əsənləkta küq alisilər!», — Birək silər rət kılqansilər. **16** Silər: — «Yak, biz atlarqa minip əqəmiz» — dedinglar, Xunga silər rast əqəsilsər! Wə «Biz qapkur ulaqlarqa minip ketimiz» — dedinglar; — Xunga silərni kooqlıloquqlar mu qapkur bolidu. **17** Minginlar birininq wəhimisindən əqəsilsər; Bəxining wəhimisində [həmmimgilər] əqəsilsər; Kəqip, təqə üstdidiki yeganə bayrak, hadisidək, Deng üstdidiki tuvəndək kəlisilər. **18** Wə xunga silərgə mehîr-xəpkət kərsitmən dəp, Pərvərdigar kütidü; Xunga U silərgə rahim kılımən dəp ornidin kozojılıdu; Qünki Pərvərdigar həküm-həkikət qıkarıqı Hudadur; Uni kütkənlərning həmmisi bəhtliktur! **19** Qünki halayık yənilə Zionda, yəni Yerusalemda turidu; Xu qəoqda silər yənə həq yiçlimaysilər; Kötürgən naləngdə U Əzini sanga intayın xəpkətlik kərsitudu; U naləngni anglisila, jawab beridu. **20** Rab silərgə nan üçün müxküllükni, Su üçün azab-əkubətni bərsimu, Xu qəoqda sening Ustazing yənə yoxuruniwərməydi, Bəlki kəzüng Ustazingni kəridü; **21** Silər ong tərəpkə burulsanglar, Yaki sol tarəpkə burulsanglar, Kuliking kəyningdin: — «Yol mana muxi, uningda menginglər!» deyən bir awazni anglaysan. **22** Xu qəoqda silər oyuloqan məbədliiringlərə berilən kümük hələgə, Kuyma məbədliiringlərə berilən altun həlgimən daqı tagküzisilər; Silər ularni adət latisini taxliqəndək taxliwetip: — «Neri tur» — dəyəsilər. **23** U sən teridiojan urukung üçün yamoqur əwətidü; Yərdin qıkıdılqan axlıq-məhsulat həm küq-küwwətlik həm mol bolidu; Xu künü malliring kəng-azadə yaylaqlarda yaylaydu; **24** Yər həydigan kala wə exəklər bolsa, Gürjək wə ara bilən soruqan, tuzlanojan hələp yəydi. **25** Qong kiroqinqılık bolovan künii, Yəni munarlar ərtılqan künii, Hərbir uluq təqədə wə hərbir egiz dəngədə bolsa, Ənhərlər wə eriklər bolidu. **26** Pərvərdigar Əz həlkəning járahitini tangidiqan, Ularning kamqa yarısını sakayıtkan xu künidə, Ay xolisi kuyax nuri dək bolidu, Kuyax nuri bolsa yəttə həssə küçlük bolidu, Yəni yəttə kündüri nuroja barawər bolidu. **27** Mana, Pərvərdigarning nami yırakṭın kelidü, Uning kəhri yalkunlinip, Koyuk is-tütəkləri kətürülidü; Ləwliri oqəzəpkə tolup, Tili yutuvaloquqi yanqın ottak bolidu. **28** Uning nəpəsi huddi texip boyunoja yetidiqan kəlkündək bolidu, Xuning bilən U ellərni bımənlilikni yokatkuqi oqlıwir bilən taskaydu, Xundakla həlk-millətlərning aqzıqə ularni azduridiqan yüksən salidü. **29** Mükaḍdas bir həyt etküzülgən keqidikidək, kənglünglərdin nahxa uroqup qikidu, Israiloja uyultax bolovan Pərvərdigarning teojoja nəy nawasi bilən qıkkən birsining huxallıqidak, kənglünglər huxal bolidu. **30** Pərvərdigar həywətlik awazını yangritidü; U kaynıcıqan kəhri, yutuvaloquqi yalkunluk ot, güldürməməlik yamoqur, boran-xawķun, meldürələr bilən Əz bilikini sozup kərsitudu. **31** Qünki Pərvərdigarning awazi bilən Asuriya yanjılıdu, — Baxxılarnı urux tayıki [bołoqan Asuriya] yanjılıldı! **32** Wə Pərvərdigar təyyarlıqan kaltək bilən hər kətim uni uroqanda, Buningoja daplar həm qiltalar təngkəx klinidu; U qolını oynitip zərb kılıp uning bilən kürəx kılıdu. **33** Qünki Tofet kədimdən tartip təyyar turojanidi; Bərhək, padixaħ üçün təyyarlanan; [Pərvərdigar] uni qongkur həm kəng kılıqan; Otunlırları kəp yalkunluk, bir gülhan bar, Pərvərdigarning nəpəsi bolsa günggürt ekimidək uni tutaxturidu.

31 — Yardəm izdəp Misiroqa baroqanlarning həlioqa way! Ular atlارча tavının. Ken bolmanlıigidin jäng harwiliroma.

— Ular atlaları tayınp, Kep bozojanlıklıdin jeng härwiliroq, İntayın küplük bolçojanlıklıdin atılık aşkarlərgə ixinip katlı! Birak Israilendi Muğəddəs Boloquqioja karimaydu, Pərvərdigarnı izdiməydu. 2 Birak Umu danadur! U kulpət elip kelidu, Deganlırını kəyturuwalmaydu; U buzukklärning jəmatığa, Xundakla kəbəhlilik kılıqulularoqاردامda bolçojanlaroq karxi ornidin kozojılıdu. 3 Misirliklar Təngri əməs, adəmlər halas; Ularning atılıri bolsa rohıtın əməs, əttin halas; Pərvərdigar bolsa kolini uzartıdu, Yardəm bərgüqi bolsa putlixidu; Yardəm berilgүqi bolsa yikılıdu; Ular həmmisi biraqla yokılıdu. 4 Qünki Pərvərdigar manga mundak degen: — «Owni tutuwalojan xır yaki arslanlı bir tərəp kılıxka top-top padıqlar qakırılqanda, Xır yaki arslan ularning awazlıridin heq korkmay, Xawqunlıridin heq hədükmay, Bəlki owni astioqa besiwlip oğar-oğur taliojinidək, Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigarmu ohxaxla Zion teqsi wə egizlikliri üçün qüxüp jəng kildi. 5 Üstidə pərvəz kılıdiqan kuxlardək samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar Əz ənənəti astioqa Yerusalemni alıdu; Ənənəti astioqa elip, Zionni kutkuzidu; Uning «ötüp ketixi» bilən Zion nijatlılıqça erixidu. 6 Silər dəhəxətlilik asiylik kılıqan Igənglarning yenioqa towa kılıp kayingılar, I Israil balılırlı! 7 Qünki xu künidə insanlar hərbiri ezi üçün ez koli bilən yasiqan kümüx butları wə altun butları: — «Gunahturl» dəp taxliwetidu. 8 «Xu qaçda Asuriyə kılıq bilən yikılıdu, Birak baturning kılıqi bilən əməs; Bir kılıq uni yutuwalıbur, birak kılıq adəttiki adəmning kılıq bolmayıdu; U jenini elip kılıqtin qazmakçı bolidu, Arisidili yigitliri alwanoqə selinidu. 9 Wəhimidin uning «ul texi» yokaydu; Uning sərdarlıri jeng tuqoidin alakzadılıxidu — dap jakarlaydu Zionda otı keyiwatqan, Yerusalemda humdeni yalkunławatqan Pərvərdigar.

32 Mana, həkəkniyilik bilən həkimrənlük kılouqı bir nadixəh cikidi; Əmirlər bolsa təmra həküm cikirin.

— padixən qıkıldı; Əmirlər bolsa toqra həkum qıkırıp idarə kılıdı. 2 Həm xamaloja daldə bolqudək, Boranoja panah bolqudək, Kaojirak, jayoja erik-sulardək, Qangçək kətkən zeminə qoramat taxning sayisidək bolqan bir adəm qıkıldı. 3 Xuning bilən kergiliqlərinəng kezli həq torlaxmaydu, Anglaydiçojanlarning kuliki eniğ tingxaydu; 4 Bəngbaxning kəngli bilimni tonup yetidi, Kekəqninq tili tez həm eniğ sezləydi. 5 Pəsəndilər əmdi pəzilətlik dəp atalmayıdu, Pişik iplaslar əmdi mərd dəp atalmayıdu, 6 Qünki pəsəndə adəm pəslilik sezləydi, Uning kəngli buzukqılıq, təyyarlaydu, Iplaslik kılıxka, Pərvardigarçı daq kəltürüxka, Aqlarning korsikini aq kəlduruxka, Qangköjanlarning iqimlikini yokitiwetixka niyətlənilidü. 7 Bərhək, iplas adəmning təbdibirləri kəbihəltür; U kəstələni pəmləp olturnıd, Məminlərin yalojan gəp bilən, Yoksuluning dəwasıda gəp kılıp uni wəyrən kılıxını pəmləp olturnıd. 8 Pəzilətlik adəmning kılıjan niyətləri bərhək pəzilətliktür; U pəzilətta mukim turidi. 9 Ornunglardın turup, i hatırjəm ayallar, awazimni anglangalar! 10 Andixisiz kızlar, səzlirməgə kulak selinglər! 11 Bir yil etə-ətməyla, i biçəm ayallar, Parakəndə kılınlısilər! Qünki üzüm hosuli bikarçı ketidi, Mewə yioqış yok bolidu. 12 İ hatırjəm ayallar, titrənglər! 13 Andixisiz kızlar, patiparak bolungular! Kiyimlərgənleri seliwinglər, eziünglərni yalang kılıngılar, qatrikinglərə bəz bəqənglərlər! 14 Güzəl etiz-baqlar üçün, Mewlik üzüm talları üçün maydənglərə urup həsrət qekinglər! 15 Üstdə tikən-yantıklär esidiçojan ez həlkimning zemini üçün, Xad-huram eylər, warang-qurung kılıp oynayıçojan bu xəhər üçün kayoqurungular! 16 Qünki orda taxlinidü, Adəmlər bilən lik

tolojan xələr adəmzatsız bolidu, İstihkam wə kezət munarılı uzun zamanıqə pəkətlə yawayi exəklər zök alidiqan, Køy padilirli ozuklinidioqan boz yərlər bolidu. **15** Taki Roh bizgə yukiridin tekülgüqə, Dalalar mewilik baqç-etizlar bolouqə, Mewilik baqç-etizlar ormanzар dəp həsablanouqə xu peti bolidu. **16** Xu qaqda adalet dalanı, Həkkaniyilik mewilik baqç-etizlərni makam kılıdu. **17** Həkkaniyiliktin qıkıldığını hatırjəmlik bolidu, Hatırjəmlikning nətijisi bolsa mənggүə bolidiqan aram-tinqlik wə aman-esanlık bolidu. **18** Xuning bilən mening həlkim hatırjəm makanlarda, Ixənləq turaloqlarda wə tinq aramgahlıarda turidu. **19** Orman kesilip yıkılışında məldür yaşısimu, Xələr pütünləy wə bilən yakşan kiliwetlisimu, **20** Su boyida uruk teriqoqlular, Kala wə exəklərni kəng dalaqa koyuwetidioqanlar bəhtliktur!

33 Iezüng bulang-talang kılınmioğan, baxkılarnı bulang-talang kılımcığı. Baxkilar sanga asiylik kilmışın. Ezüng,

— talang kılıngı, Baxlıqlar sanga asiylik qılımjojan, Ózung asiylik kiloquji, Sening halingoja way! **Sən** bulang-talangni boldi kilixing bilən, Ózung bulang-talang kılınisən; **Sən** asiylikni boldi kilixing bilən, Ózung asiylikka uqraysan; **2** Pərvərdigar, bizə mehîr-xapkat kersatkəysan; **Biz** Seni ümid bilən küttüp kəldük; Ötünimizki, **Sən** hər sehər [Israiloja] kütlük bilək-kol, Kiyinqilik pəytılridə nijatımız bolqaysən. **3** Top-top adamların oqoqça-qukanlıridin həlkələr bədər qaçıdu; **Sən** [Huda] qəddingni tik kilixing bilən əllər pitirap ketidü; **4** Qekatko liqinkiliri ot-keklərni yioqip yəwəloqandak, Silərgə bekitip berilgən olja yioqiwelinidü; Qekatkilər uyan-buyan yügürgəndək adamlar olja üstidə uyan-buyan yügürtixidü. **5** Pərvərdigar üstün turidu, Bərhək, Uning turaloquși yukirididur; U Zionoja adalət wa həkkaniyilik, toldurdı; **6** U bolsa künfliringlarning tingamanlıq, nijatlıq, danalik wa bilimning bayılıkları bolidü; Pərvərdigardin korkx Uning üçün gehərdur. **7** Mana, ularning palwanlıri sırtta turup nala-pəryad kətürirdi; Sülh-əhdə tüzən əlqilər qəttik, yioqlixidü; **8** Yollar adəmsiz kəldi; Ətkünqi yolqlar yok boldi; U əhdini buzup taxıldı; Xəhərlərni kezığa ilmaydu, Adamlarını heq etiwarlimaydu. **9** Zemin matam titidi, zəiplixidü; Liwan hijaləttin solixidü; Xaron qel-bayawanoq ayländi; Baxan wa Karməl bolsa kırıp taxlandı. **10** Mana hazır ornumdun turımən, — dəydü Pərvərdigar, — Hazır özümni üstün kərsitmən, Hazır kəddimini ketürimən. **11** — Silərnin boyunglarda kuruq ot-qəpla bar, Pahal tuqışılər; Əz nəpsərlinglər ot bolup eziünglarnı yutuwetidü; **12** Əllər bolsa hak kəydürilgəndək kəydürilidü; Orulqan jioqantikənlərdək otta kəydürüwetiliidü. **13** — I yiratçıklar, Mening kılıqanlırmı anganglar; Yekindikilər, Mening küq-kudritimni tonup yetinglar. **14** Zionidiki gunahkarlar körküdü; Wəhîma iplasları besiwalidu. [Ular]: «Arimizdiki kim mənggülük yutkur Ot bilən billə turidü? Kim əbədi əbəd yalkunlar bilən bir makanda bolidü?» — dəydü. **15** — «Həkkaniyilik yolidə mangidioqan, Durus-lilla gəp kılıdioqan, Zalimliktin kəlgən haram paydiqo nəprətilindioqan, Parilarını sunqoqlarını kolını pulangxitip rət kılıdioqan, Kanning gəpi bolsila kulikini yopurup anglimedioqan, Pəşlik-rəzzilikke karaxni rət kılıp, kezini qaquiridioqan; **16** U yukirini makan kılıdu; Koram taxlar uning korojini bolup, Yukiri uning baxpanahı bolidü; Əz riski uningoja berilidü, Uning süyi kapalətlək bolidü». **17** — «Kəzlıring Padixaħnı güzelliğidə kəridü; Kəzlıring uzunoq sozuloq zeminoq nəzər salidu. **18** Kənglüng wəhîma toorisida qongkur oyoja patidü; Royhətqi bəg kəni? Oljini əlqəydiqan tarazıcı bəg kəni? Istihkam-munarlarnı saniyoqı bəg kəni? **19** Käytidin axaddı həlkəni kerməysən, — San angkiralmadioqan, boonuzında sözleydiqan, Duduklap gəp kılıdioqan, gəpinin

qüxinəlməydiqan bir həlkəni ikkinqi kərməysən. **20** Ibadət heytlərimiz etküzülidiqan xəhər Ziona qara; Sening kezüng Yerusalemıng tinq-aman makan bolqanlığını, Kozuklını hərgiz yulunmaydiqan, Tanılıri hərgiz üzülməydiqan, İkkinqi yetkəlməydiqan qedir bolqanlığını kəridü; **21** Xu yərdə Pərvərdigarnıng xan-xəripi bizgə kerünüdü, — U Əzi daryalar, kəng estanglər ekip turidiqan bir jay bolidu; Palakları bilən həydəlgən həqkəndək kemə u jayda katnimaydu, Wə yaki həq həywətlək kemə u jaydin etməydu; **22** Qünki Pərvərdigar bizning nijatkar-həkimimiz, Pərvərdigar bizgə ənan Bərgüqidur, Pərvərdigar — bizning Padixahımız, U bizni kutkuzidul! **23** Sening tana-arqamıqiliring boxıqan bolsımı, [İsrail] yələn hadisiniñ turumını mustəhkəm kılalmışımı, Yələnni yeyip qıkıralmışımı, U qaçda zor bir olja üləxtürülidü; Hətta aksaqtokurlar mu oljini alidü. **24** Xu qaçda xu yərdə turojuqı: «Mən kesəl» deməydu; Xu jayni makan kılçan həlkning gunahlıri kəqürüm kılınidü.

34 Yekin kelinglər, i əllər, anglanglar! I kowm-həlkələr, kulak selinglər! Yər-zemin wə uningdiki barlıq məwjudatlar, Jimi aləm wə uning iqidin qıkkən həmmə məwjudatlar, Tingxanglar! **2** Qünki Pərvərdigarnıng barlıq əllərə karıta oqəzipi bar, Uning dərəqəzipi ularning barlıq əxunlariqə qarxi turidü; U ularını halakatə töptü kyoqan, Ularnı kirojinqlilik tapxuruwətkən; **3** Ulardın eltürülənlər sırtka taxliwtildü, Jastırlarıñ sesiqılık puraydu, Taoqlar ularning keni bilən eritildü; **4** Asmanlardıki jimiki jisim-köxonular qırıp yok bolidu, Asmanları yegimə kitabdak türüldü; Üzüm telining yopurmaklıri hazan bolup, solixip qıväkəndək, Yıgləp kətkən anjür xehidin qıväkəndək, Ularning jimiki jisim-köxonuları yıkıldı; **5** Qünki xəmxirim asmanlarda [kan bilən] suçuruldu; Karanglar, xəmxirim Mening halakat lənitimə uqrıqan həlkə, Yəni Edom üstigə jazalax üçün qüxidü; **6** Pərvərdigarnıng bir xəmxiri bar; U kanoşa boyaldi; U yaqılıq nərsilərnəng yeçı bilən, Əqə-kəzilərnəng keni bilən, Koqkar berikining yeçı bilən ozuklandurulqan; Qünki Pərvərdigarnıng Bozrah xəhəridü bir kurbanlıq, Edomda zor bir kirojinqliliği bar. **7** Muxu kirojinqliliklər bilən yawayı kailar, Torpaqlar wa kütlük bulklarını yokıldı. Ularning zemini kanoşa qəməlidü, Topa-qanglıri yaq bilən maylixip ketidü. **8** Qünki Pərvərdigarnıng kisas alidiqan bir kün, Zion dəwasidiki hesab alidiqan yili bar. **9** [Edomdiki] ekirələr karimaya, Uning topiliri güngürtəkə aylandurulidü; Zemini bolsa kəytüwatkan karimay bolidü. **10** Uning otı keqə-kündüz əqürüməydu; Is-tütəkliri mənggülə ərləydu; U dəwrdin-dəwrgiqə harabılıkta turidü; Həqkim ikkinqi u yərgə ayaq basmaydu. **11** Qəl hūwkuxi wə qırkırioqu hūwkuxlar uni igiliwlidü; Qong hūwkux wə əqəqə-ķuzoñular xu yərdə uwilaydu; Huda uningoja «tərtipsizlik-bimanılıkını əlqəydiqan tana»ni, Wə «küp-kurukluknı əlqəydiqan tik əlqigüq»ni tartidü. **12** Birsi kelip [Edomning] esilzadılırıñ padixahlığını [idarə kılıxkə] qakırsa, Ulardın həqkim bolmaydu; Uning əmirləri yok kiliwetilən bolidü. **13** Ordilirida tikənlər, Қal'a-ķorqanlırida qakqak-jioşanlar əsüp qıkıldı; U qilberilərnəng məkanı, «Hūwkuxlarning ordisi» bolidü. **14** Xu yərdə qəl-bayawandiki janiwarlar, yawayı itlar jəm bolidu; Hərbir «əqəjin» əz kərindixioqa towlaydu; Tün məhlulkarı xu yərdə makanlıxidü, Uni əzığ aramgaq kılıp turidü. **15** «Ok yilan» xu yərdə uwilaydu, Uning sayısında tuhumlaydu, Balılırını yioqip bəkədi. Körultaz-tapkuxlar hərbiri əz jüpi bilən xu yərdə toplinidü; **16** Pərvərdigarnıng yegimə kitabidin izdəp okup bəkən; Ulardın həqbırı qüçüp kalmaydu; Həqkaysisining əz jorisi kəm bolmaydu; Qünki Əzining aqzı ularqa buyruqan;

Uning Əz Rohı ularni toplioqan. **17** Qünki [Pərvərdigar] Əzi ular üçün qək taxlap, Əz koli bilən zəminoja tana tartip ularqa təkşim kılıp bərgən; Ular uningoja mənggülə igidarlık kılıdu, Dəwrdin-dəwrgiqə xu yərni makan kılıdu.

35 — Dala həm қaojirap kətkən jaylar ular üçün huxal bolidu; Qəl-bayawan xadlinip zəpirandək qeqəkləydu; **2** U bərk urup qeqəkləydu, Xadlıqqa xadlıq əxulup tantənə kılıdu; Liwaning xan-xəripi, Karmal wə Xarondiki güzəllik wə sür uningoja berilidü; Ular Pərvərdigarnıng xan-xəripini, Hudayimizning güzəllik wə həywıtını kəridü. **3** Ajız kollarını külənləndürüngələr, Egilip mangidiqan tizlərin qıtingtinglər, **4** Yüriki aqşanlarqa: — «Qing turungular! Korkmanglar! Mana, Hudayinglərə karap bekinglər; Kisas kəlidü — Hudanıng həsab elix kün kəlidü! U Əzi kəlidü, silerni kutkuzidul!» — dang! **5** Andin karioquning kezə eqilidü, Gasning kulaklıri oquq kılınidü, **6** Andin aksaqtokurlar keyiktək oynaklaş səkrəydu; Gaqining tili nahxa eytidü; Qünki dalada sular, Qəl-bayawanlarda dərya-ekinlər uroqup taxidü; **7** Pizojırın qəl-jəzirə kələqkə, Qangkiçən yərlər bulaklarqa aylinidü; Qilberilərning məkanı — ular yatkan jay, Komux wə yekənlər əsüb, qimənlilikə aylinidü. **8** Xu yərdə egiş kətərülən bir yol, Tüptüz bir yol bolidü; U «pak-muqəddəsləskininq yolu» dəp atılıd; Napaklar uningdin etüxkə bolmaydu, Xu yəl məhsus xular üçün bekitilip yasalojankı, — Hətta nadanlarmu uningda ezip kətməydu; **9** Xu yərdə xır bolmayıdu, Uning üstigə həq yirtküq haywan qıkmayıdu; (Ular xu yərdə həq tepliməydu) — Nijat arkılıq hərlükə qıkkənlər xu yərdə mangidü! **10** Pərvərdigarnıng bədal teləp kütkəzənləri kəyatip kəlidü, Küylərni eytip Ziona yetip kəlidü; Ularning baxlırioja mənggülək xad-huramlıq kənidü; Ular huxallıq wə xadlıqqa qəmgən bolidü; Kəyoqu-həsrət həm uñ-nadamətlər bədər kəqidü.

36 Həzəkiyanıng on tətininqi yili xundak boldiki, Asuriyə padixahi Sannaherib Yəhūdanıng barlıq қal'a-ķorqanlıq xəhərlirigə hujum kılıp qıkip, ularını ixqəl kıldı. **2** Andin Asuriyə padixahi «Rab-Xakəh» [degən sordarnı] qong bir əxun bilən Laçix xəhəridin Yerusalemə moja əwətti. U Kir yuuoqularıñ etizining boyidiki yolda, yukiri kələqəkninq norining bexioja kelip turidü. **3** Xuning bilən Hılkiyanıng oqlı, ordini baxlıridoqan Eliakim, ordining diwanbegi bolqan Xəbna wə Asafning oqlı, orda mirzibəgi bolqan Yoahələr uning yəniqə kaldı **4** wə Rab-Xakəh ularqa mundak dedi: — Silər Həzəkiyaqa: — «Uluq padixah, yəni Asuriyə padixahı sanga mundak dedi, dəngər: — «Sening muxu ixəngən tayanqıng zadi nemiti? Sən: (u pəkət gəpla, halası!) — «Urxu kılıx tədbirməslitimiñ həm kükimiz bar» — dəysən; san zadi kimə tayanınp manga karxi əktə kopisən? **6** Mana, sən yerikı bar axu komux hasa, yəni Misirəja tayinisən! Birsi uningoja yələnsə, uning kəlioja sanjıp kiridü; mana Misir padixahı Pirəwngə tayanənlərlərning həmmisi xundak bolidü! **7** Əgər sən manga: «Biz Hudayımız bolqan Pərvərdigaroja tayinimiz» — desəng, Həzəkiya əzi Yəhūdanadikilərgə wə Yerusalem dikilərgə: «Silər pəkət Yerusalem dikili muxu ibadətgah alındıla Pərvərdigaroja ibadət kılıxinglər kerək» dəp, xu [Pərvərdigaroja] atalojan «yukiri jaylar»ni həm kurbangahlarıny yok kiliwətiq? Ular axu Pərvərdigarnıng yukiri jaylıri əməsmidi? **8** Əmdi hojam Asuriyə padixahi bilən bir tohtamoja kəl: — «Əgər səndə atka minaligüdək askərlərinə bolsa, mən sanga ikki ming atni bikarqa berəy!» **9** Səndə undaklar bolmisa, hojamıng eməldərlərinəng əng kiçiki bolqan bir laxkər bexini kəndakmə qekindürələysilər?! Sən jəng hərwiliri wə atlarnı elix üçün

Misiroqa tayinisən tehi! **10** Mən əmdi muxu zemini həlak kılıx üqün Pərvərdigarsız kəldimmi? Pərvərdigar dərwəkə manga: «Muxu zemini həlak kılıxka qıkkın!» — dedil» **11** Eliakim, Xəbna wə Yoah Rab-Xakəhə: — «Pekirliroqa aramış tilida sezlisişə; bizi bunı qüxinimiz. Bize ibraniy tilida sezlismisilə, gəpliri sepilda turoqlanlarning kılıqıqa kirmisun!» — dedi. **12** Bırak Rab-Xakəh: — «Hojam meni muxu gəpni hojanglaroqa wə silərgila eytixə əwətkənmə? Muxu gəpni silər bilən birlikdə sepilda olturoqlanlaro deyixə əwətkən əməsmə? Qünki ular silər bilən birlikdə ez pokını yegüqi həm əz stiydükini iquégi bolidul!» — dedi. **13** Andin Rab-Xakəh ibraniy tilida yukarı awaz bilən: — «Uluq padixah, yəni Asuriya padixahının sezlirini anglap koyunqlar!» — dərək warkiridi. **14** «Padixah mundak daydu: — «Həzəkiya silərnəi aldap koymisun! Qünki u silərnəi kütkuzalmayıd. **15** Uning silərnəi: — «Pərvərdigar bizni jəzmən kütkuzidü; muxu xəhər Asuriya padixahının kılıqı qıxpüp kətməydi» dərək Pərvərdigaroqa tayanduruxioqa yol koymangalar». **16** Həzəkiyaqa қulak salmanglar; qünki Asuriya padixahı mundak daydu: — «Mən bilən sülhlixip, man tərəpkə etünglər; xundak kilsanglar hərbiringlər özünglarning üzüm baringidin həm əzünglarning ənjür dərihidin mewə yəysilər, hərbiringlər əz su keçikinqlardın su iqisilər; **17** ta mən kelip silərnəi buqdaylıq həm xarablıq bir zeminoja, nenin bar həm üzümzarlıri bar bir zeminoja, — zemininglaro ohxax bir zeminoja apırıp koyouqqa yep-iqiweringlər! **18** Həzəkiyaning silərgə: — «Pərvərdigar bizni kütkuzidü» dəp ixəndürüxiça yol koymangalar! Əl-yurtlarning ilah-butlirininq biri ez zeminini Asuriya padixahının kolidin kütkuzovanmu! **19** Hamat wə Arpad deqən yurtlarning ilah-butliri keni? Səfarwaim xəhərinining ilah-butliri keni? Ular Samariyəni mening kolumnin kütkuzoqanmu?! **20** Muxu əl-yurtlarning ilah-butliridin ez zeminini kütkuzoqan zadi kim bar? Xundak ikən, Pərvərdigar Yerusalemni mening kolumnin kütkuzalamadu?». **21** Angloqıllar süküt kılıp uningoja jawabən heqkandaq bir sez kilmidi; qünki padixahning buyruki xuki: — «Uningoja jawab bərmanglar». **22** Andin Hılıkiyaning oqlı, ordini baxquridicən Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə Asafning oqlı, orda mırzibegi Yoahlar kiyim-keçəklirini yırtıxp, Həzəkiyaning yenoqja kelip, Rab-Xakəhning gəplirini uningoja uitkurdı.

37 Xundak boldiki, Həzəkiya buni angloqanda, kiyim-keçəklirini yırtıp, ezzini bəz bilən kaplap Pərvərdigarning eyigə kirdi. **2** U Hılıkiyaning oqlı, ordini baxquridicən Eliakim, orda diwanbegi Xəbna wə kahinlarning aksakallırını bəz yepinqaqliqan peti Amozning oqlı Yəxaya pəyəmərbərgə əwətti. **3** Ular uningoja: — «Həzəkiya mundak daydu: — «Balilar tuqulay dap kələqanda anining tuqqudak həlal kalmıqandək, muxu kün külət qüxdiqan, raswa wə mazak kılınmışdan bir kündür. **4** Əz hojisioloq Asuriya padixahı tirik Hudani mazak kılıxla əwətkən Rab-Xakəhning gəplirini Pərvərdigar Hudaying nəzirəgo elip tingixa, bularni angloqan Pərvərdigar Hudaying nəzirəgo xu gəpler üçün uning dəkkisini berəmkən? Xunga kep kələqan kəldildər üçün awazningi ketürüb, bir duyungni bərsəng» — dedi. **5** Xu gəpler bilən Həzəkiyaning hizmətkarlıri Yəxayanıq aldioja kəldi. **6** Yəxaya ularqə: — «Hojayininglaro: — «Pərvərdigar mundak dedi: — «Asuriya padixahının qaparmənlirinən sən angloqan axu manga kupurluk kılıqı gəpliridin körkəma; **7** Mana, Mən uningoja bir rohni kirgüzimən; xuning bilən iqwani anglap, əz yurtiqa kaytidı. U əz zemində turoqanda uni kılıq bilən əltürgüzimən» — dəngərlər» — dedi. **8** Rab-Xakəh, kəlgən yoli bilən kaytip mangonqanda, Asuriya padixahının Lakix xəhəridin qeqingənlilikini anglap,

uning yenoqja kəldi; Asuriya padixahı Libnah xəhirigə karxi jəng kiliwatkanidi. **9** Andin padixah: «Efiopiya padixahı Tırhakah sizə karxi jəng kilməkçi bolup yoloja qıktı» degen həwərni anglidi. Xu həwərni angloqanda u yənə Həzəkiyaqa olıqlerni mundak, hət bilən əwətti: — **10** «Sələr Yəlşuda padixahı Həzəkiyaqa mundaq dəngərlər: — «Sən tayinidicən Hudayingning sanga: «Yerusalem Asuriya padixahının kılıqı tapxurulmaydu» deginigə aldanma; **11** Mana, sən Asuriya padixahılinining həmmə əl-yurtlarnı nemə kılənərini, ularnı ilah-butlirioqa atap həlak kılənərini angloqansən; əmdi əzüng kəndəkmu kütkuzulisen? **12** Ata-bowlirim həlak kılənərini bolsa, ularning ilah-butliri kütkuzoqanmu? Gozan, Həran, Rəzəf xəhəridikiləriniqu? Telassarda turoqan Edənləriniqu? **13** Hamat padixahı, Arpad padixahı, Səfarwaim, Hena həm İwwal xəhərlirinə padixahıları keni?». **14** Həzəkiya hətni olıqlıqlılların kolidin elip okup qıktı. Andin u Pərvərdigarning eyiga kirip, Pərvərdigarning aldioja hətni yeyip koydi. **15** Həzəkiya Pərvərdigaroqa dua kılıp mundak dedi: — **16** «l kerublarsı oturisida turoqan, samawi əkənərlər salmanglar. Səndərə boylan Pərvərdigar, Israilning Hudasi: — Sən Əzüngdursən, jaħandiki barlıq əl-yurtlarning üstidiki Huda pekət Əzüngdursən; asman-zeminni Yaratkuqışən. **17** I Pərvərdigar, əkliqinqni tewən kılıp angloqaysən; kezüngni aqkaysən, i Pərvərdigar, kergəysən; Sənnaheribning adəm əwətip məngü həyat Hudani həkarətləp eytən həmmə gaqlarını angloqaysən! **18** Pərvərdigar, Asuriya padixahıları həkikətən həmmə yurtlarnı wə xularqa bekindi boylan yurtlarnımı harabə kılıp, **19** Ularning ilah-butlirini otka taxliwətkən; qünki ularning ilahlıları ilah əməs, bəlkı insan koli bilən yaşaloqanlar, yaqoq wa tax, halas; xunga Asuriyələklər ularnı həlak kıldı. **20** Əmdi, i Pərvərdigar Hudayımız, jaħandiki barlıq əl-yurtlaroqa Sening, pekət Seningla Pərvərdigar ikənlikinqni bildürük üçün, bizni uning kolidin kütkuzoqaysən!. **21** Xuning bilən Amozning oqlı Yəxaya Həzəkiyaqa söz əwətip mundak dedi: — Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak daydu: — «Sən Manga Sənnaherib toqruqluk dua kılıxing bilən, **22** Pərvərdigarning uningoja karita degen sezi xudurki: — «Pak kız, yəni Zionning kizi seni kəmisiitu, Seni mazak kılıp kıldılı; Yerusalemning kizi kəyningde qarap bexini qaykaydu; **23** Sən kimni mazak kılıp kupurluk kıldığın? Sən kimə karxi awazinqini ketürüp, Nəzirigni üstün kıldığın? Israildiki Muqəddəs Boļoqıraqa karxi! **24** Kulliring arkılık, san Rəbbni mazak kılıp: — «Mən nuroqunlıqan jəng hərwilirim bilən taq qokkılırioqa, Liwan taq baojırlioqa yetip kəldimki, Uning egiz kədir dərəhlirini, esil karioqaylırını kesiwetimən; Mən uning əng yukarı egizlikigə yamixip qıkip, Uning əng bük-barəksən ormanzarlıqoja kirip yetimən. **25** Əzüm kuduq kolap su iqtim; Putumning uqidila mən Misirning barlıq darya-estənglirini kurutuwəttim — deding. **26** — Sən xuni anglap bakmioqanmidin? Uzdundin buyan Mən xuni bekitkəmənki, Ədimdən tartip xəkkiləndürəgnənənki, Hazır uni əmələq axurdumki, Mana, sən kəl'a-korojanlıq xəhərlərni harabılərgə aylandurdung; **27** Xuning bilən u yərda turutatkanlar kückisizlinip, Yərgə karıtip koyuldi, xərməndə kıldıñ; Ular etizdiki ottək, Yumran kek qeplərdək, Əgəzidiki ot-qeplər eşməy kürup kətkəndək boldi. **28** Birak, sening olturoqningi, ornungdin turoqiningi, qıkip-kırqıningi wə Manga karxi ojaljırlix kətkiningi bilimən; **29** Manga karxi ojaljırlix kətkənlilikning, həkawurlrix kətkənlilikning kılıkimoja yətkini tüpəylidin, Mən kərmikimni burningdin etküzimən, Yügənimni aqzıngə salımən, Əzüng kəlgən yol bilən seni käyturimən. **30** I [Həzəkiya], xu ix sanga alamat

bexarət boliduki, — Muxu yili ezlükidin əskən, İkkinqi yili xulardin qıqqanlarmu rızqıngılar bolıdu; Üçüncü yili bolsa teriyisilər, orisilər, üzüm kəqətlərini tikisilər; Ulardın qıqqan mewilərni yəyisilər. **31** Yəhuda jəmətidiki kütuləjan kəldisi bolsa yənə təwəngə karap yiltz tartıdu, Yukirioqa karap mewa beridu; **32** Qünki Yerusalemın bir kəldisi, Zion teqidin keqip kütuləjanlar qıkıldı; Samawi қoxunlarning Sərdarıoloq Pərvərdigarning otluk muhəbbiti muxuni ada kıldı. **33** Xunga Pərvərdigar Asuriyə padixahı tooquluk mundak dəydu: — U nə muxu xəhərgə yetip kalmayıdu, Nə uningoja bir tal okmu atmayıdu; Nə kəlkənni kətürüp aldiqa kalmayıdu, Nə uningoja karita kaxalarnımı yasimaydu. **34** U kaysi yol bilən kalğan bolsa, Xu yol bilən kaytidu wə muxu xəhərgə kalmayıdu, — dəydu Pərvərdigar. **35** — Qünki Əzüm üçün wə Mening kulum Dawut üçün bu xəhərni atrapidiki sepildək koçqad kutkuzımam. **36** Xuning bilən Pərvərdigarning Parixisti qikip, Asuriyoliklarning bargahıda bir yüz səksən bəx ming əskərni urdi. Mana, kixilər ətigändə ornidin turoqanda, ularning həmmisininən elgənlərini kərdi! **37** Xunga Asuriyə padixahı Sənnaherib qekinip, yoloqa qikip, Ninəwə xəhərigə kaytip turdi. **38** Xundak boldiki, u ez buti Nisroqning buthanisida uningoja qoqunuwatkanda, oqulları Adrammələk həm Xarezər uni kılıqlap eltüriwətti; andin ular Ararat degen yurtka keqip kətti. Uning oqlı Esarhaddon uning ornında padixa boldı.

38 Xu künərlədə Həzəkiya ejəl kəltürgüçü bir kesəlgə muptila boldı. Amozning oqlı Yəxaya pəyoqəmbər uning kəxiqə berip, uningoja: — Pərvərdigar mundak dəydu: — Öyüng tooquluk wəsiyət kılɔjin; qünki ejəl kəldi, yaximaysan, — dedi. **2** Həzəkiya yüzünü tam tərəpkə kılıp Pərvərdigaroqa dua kılıp: **3** — I Pərvərdigar, Sening aldingda həkikət wə pak dil bilən mengip yürgənlikimi, nəziring aldingda durusoloq ixlərni kələjanlıklımnı əsləp koyqaysən, — dedi. Wə Həzəkiya yiçlap ekip kətti. **4** Andin Pərvərdigarning sezi Yəxayaqə yetip mundak deyildi: — **5** Berip Həzəkiyaqə mundak degin: — Pərvərdigar, atang Dawutning Hudasi mundak dəydu: — «Duayining anglidim, kez yaxliringni kərdüm; man, künliiringə yənə on bəx yil koximan». **6** Xuning bilən Mən seni wə bu xəhərni Asuriyə padixahının kolidin kutkuzımən; Mən sepil bolup bu xəhərni koçdaymən. **7** Xuning bilən Pərvərdigarning Əzi eytkən ixini jəzəmən kılıdıcınlıknı sanga ispatlaq üçün Pərvərdigardin mundak, bexarətlək alamat boliduki, **8** Mana, Mən kuyaxning Ahaz padixah kurojan pələməpə üstigə qüvkən sayısını on kədəm kəynığa yandurıman». Xuning bilən kuyaxning qüvkən sayısı on baskıq kəynığə yandi. **9** Yəhuda padixahı Həzəkiya kesəl bolup, andin kesilidin əslığa kəlgəndin keyin mundak hatırıñerni yazdı: **10** — «Mən: «Əmrüñning otturısında təhtisaranı dərvazılırioja beriwtimən, Kalojan yillirimində məhrum boldum» — dedim. (**Sheol h7585**) **11** Mən: — «Tiriklərning zeminidə turup Hudayim Yaħni, Yaħni kərləməydiqən, Xundakla «ħəmma nərsə yok boləjan» jayda turoqanlar bilən billə turup, insannımu kərləməydiqən boldum» — dedim. **12** Mening turaloqum qarwiqining qedirdidik əzümdin yətkilip kətti; Mən bapkar eż tokuqinini türüwətnikindək həyatimni türüwəttim; U meni tokux dəstigahıdin kesiwətti; Tang bilən kəq arılıkida Sən [Huda] jenimni alisən; **13** Tang atkuqə mən kütüp, əzünni tinqlandurup yürimən, Birak U xiroqa ohxax ħəmma səngəklirrimi sunduroqandək kılılı; Tang bilən kəq arılıkida Sən [Huda] jenimni alisən. **14** Man karlioqaq yaki turnidək wiqirlap yürimən; Pahtaktək ah-uh urimən; Kəzlirim yukirioqa karax bilən ajizlixip ketidu; I rəb, meni zulum bastı! Jenimoja kepil bolojin! **15** Nemə desəm

bolar? Qünki U manga sez kıldı wə Əzi muxu ixni kıldı! Jenim tartkan azab tüpəylidin mən bar yillirimda kədəmlirimni sanap besip awyaylap mangimən. **16** I Rəb, adamlar muxundak sawaqlar bilən yaxixi kerək; Rohim muxu sawaqlardın hayatını tapidu; Sən meni əslimgə kəltürüp, meni həyat kıldığ! **17** Mana, əzümninən bəhət-tinqlikim üçün azab üstiga azab tarattività; Manga boləjan seygüng tüpəylidin jenimni əhaləkat həngidin qıqardıngəsən; Sən əhamma gunahlırimni kəyninggə qərūwəttingsən. **18** Qünki təhtisara Sanga rəhmət eytalmayıdu; Əlüm Seni mədhiyiliyəlməydi; Həngəqə qüxiwatqanlar Sening həkikət-wapalıkingə türədən baqlıyalımaydu. (**Sheol h7585**) **19** Əzüm bugün kılıqınımdək Sanga rəhmət eytidiqanlar tiriklər, tiriklərdür; Ata bolouqı oqullurraqə həkikət-wapalıkingni bildiridü. **20** Pərvərdigar meni kutkuzuxka niyat baqlıqandur; Biz bolsak, kalojan əmrizində hər künü Pərvərdigarning eyidə saz qelip mədhiyə nahxılırmı eytimiz!». **21** (Yəxaya bolsa: — «Ənjudur poxkili təyyarlap, yarisoja qaplangalar, u əslığa kelidü», degəndəni **22** wə Həzəkiya: — «Mening Pərvərdigarning eyigə qikidıcınlıkmı ispatlaydiqan kəndək bexarətlək alamat berilidü?» — dəp soriqanlığı).

39 Xu pəyttə Baladanning oqlı Babil padixahı Merodak-Baladın Həzəkiyaning kesəl bolup yetip kələjanlığını həm əslığa kəlgənlikini angloqaqka, Həzəkiyaqə hələrni hədiyə bilən əwətti. **2** Həzəkiya əlqilərni huxallıq bilən kütüp, uning həzinə-ambarlırida saklanan nərsilərini kersətti; yəni kümüxni, altunni, dora-dərmanları, sərhil maylarnı, sawut-koralları saklaydiqan eyning həmmisini wə bayılıklırının barlıklını kersətti; uning ordisi wə yaki pütkül padixahlıq iqidiki nərsilərdin Həzəkiya ularoqa kərsətmigən birimu kalmidi. **3** Andin Yəxaya pəyoqəmbər Həzəkiyaning aldiqa berip, uningdin: — «Muxu kixilər nəmə dedi? Ular seni yoklaxka nadın kələgn?» — dəp soriđi. Həzəkiya: — «Ular yırak bir yurttin, yəni Babilin kələgn», dedi. **4** Yəxaya yənə: — «Ular ordangda nemini kərdi?» — dəp soriđi. Həzəkiya: — «Ordamda bar nərsilərni ular kərdi; bayılıklırımnı arisidin ularoqa kərsətmigən birimu kalmidi» — dedi. **5** Yəxaya Həzəkiyaqə mundak dedi: — Samawi қoxunlarning Sərdarıoloq Parvardigarning sezin anglap koyqın: — **6** — Mana xundak künərlər kələdi, ordangda bar nərsilər wə büğüngə kədər ata-bowiliring toplap, saklap koyqan həmmə nərsə Babilə elip ketiliđi; heqnərsə kalmayıdu — dəydu Pərvərdigar, **7** — həmdə [Babilliklər] oqulliringni, yəni əzüngdin boləjan əwlədlirinqi elip ketidü; Xuning bilən ular Babil padixahının ordisida aqwat bolidu. **8** Xuning bilən Həzəkiya eż-eziga: «Əz künliřimda bolsa aman-tinqlik, [Hudanıng] həkikət-wapalıqlik bolidikanıou» — dəp, Yəxayaqə: — «Siz eytkən Pərvərdigarning muxu sezi yahxi ikən» — dedi.

40 Həlkimə təsəlli beringlar, təsəlli beringlar, dəpla yürüridü Hudayingilar; **2** Yerusalemning kəlbige sez kılıp uningoja jakarlanglarki, Uning jəbir-japalıq wakti ahirlaxtı, Uning kəbihliki kəqürüm kılındı; Qünki u Pərvərdigarning kolidin barlıq gunahlırininə orniqə ikki həssiləp [mehir-xapkitin] aldı. **3** Anglangalar, dalada birsininq towlioqan awazını! «Pərvərdigarning yolini təyyarlangalar, Qəl-bayawanda Hudayimiz üçün bir yolu ketürülidü, Barlıq taq-dəngələr pəs kılınidü; Əgritokşayalar tüzlinidü, Ongolul-dongoşayalar yərlər təkxilidü». **5** Pərvərdigarning xan-xarıpi kerünidü, Wə barlıq, tan igitili uni tang kəridü; Qünki Pərvərdigarning Əz aqzi xundak sez kılıŋı!». **6** — Anglangalar, bir awaz «jakarla» dəydi; Jakarlıqoqı bolsa mundak sorap: — «Mən nemini jakarlaymən?» — dedi.

[jawab bolsa: —] «Barlik tən igilri ot-qəptur, halas; Wə ularning barlik wapalikj daladiki gülgə ohxax; 7 Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu, Qünki Pərvərdigarning Rohi üstigə püwləydu; Bərəhkək, [barlik] həlkmu ot-qəptur! 8 Ot-qəp solixidu, gül hazan bolidu; Birak Hudayimizning kalam-sezi mənggüga turidu!» 9 — I Zionoşa hux həwər elip kəlgügi, yukiri bir taqka qikkin; Yerusaleməmoja hux həwərni elip kəlgügi, Awazingni küçqəp kətərgin! Uni kətərgin, korkmiojin! Yəhədaning xəhərlirige: — «Mana, Hudayinglarqa karanglar» degin! 10 Mana, Rəb Pərvərdigar küq-kudritidə keliwati, Uning biliki Əzi üçün hökük yürgütüd; Mana, Uning alojan mukapati Əzi bilan billa, Uning Əzining in'ami Əziga həmrəl bolidu. 11 Koyçidak U Əz padisini bakıdu; U koziłarnı bilək-kolioqa yiojidu, ularnı qızaklap mangidu, Emitküjlərni U mulayimlik bilən yetəkləydi. 12 Kim dərya-okeyanlarning sulurini oqumidə elçəp bəlgiligən, Asmanlarnı ojeriqlap bekitkən, Jahanning topa-qangliranı miskallap salojon, Taqlarnı tarazida tarazilap, Denglerni jingda tartip ornatkan? 13 Kim Pərvərdigarning Rohioja yolyoruk bərgan? Kim Uningoşa məslihətqi bolup egətəkən? 14 U kim bilən məslihətləxkən, Kim Uni əkillik kılıp tərbiyalıgan? Uningoşa həküm-həkikət qıkırıx yolda kim yetəkligən, Yaki Uningoşa bilim egətəkən, Yaki Uningoşa yorutulux yolini kim kərsətkən? 15 Mana, Uning alidda əl-yurtlar Uningoşa nisbətən qeləktə kalojan bir tamqa sudək, Tarazida kalojan topa-qangdək hesablinidu; Mana, U arallarını zəriqə narsıdak kolioqa alidu; 16 Pütküll Liwan bolsa [kurbangah] otioqa, Uning həyanlısı bolsa bir keydürmə kurbanlıkkə yatmeydi. 17 Əlyurtlar uning alidda heqnərsə əməstur; Uningoşa nisbətən ular yokning arılıkida, Kuruk-manisiz dəp hesablinidu. 18 Əmdi silər Təngrini kimgə ohxatmakqisilər? Uni nemiga ohxitip selixturisilər? 19 [Bir butkimu?!] Uni hünərwan keliqka kuyup yasaydu; Zərgər uningoşa altın həl beridu, Uningoşa kümüx zənjirlərni sokup yasaydu. 20 Yoksullarning beqixliojudək undak hədiyiliyi bolmisa, qiriməydiyan bir dərəhni tallaydu; U lingxip kalmiojudək bir butni oyup yasaxka usta bir hünərwan izdəp qakırıdu. 21 Siler bilməmsilər? Siler anglap bakmioqanmusilər? Silergə azəldin eytilmioqanmidu? Yər-zəminin apiridə bolqandıñ tartip qızəxnemiyəwtamışılər? 22 U yər-zeminning qəmbirikining üstidə olturnidu, Uninguđa turuwatçınlar uning alidda qakqıklärərdək turidu; U asmanlarnı pərdidək tartidi, Ularnı huddi makən kılıdiqən qədirdək yayıdu; 23 U amırlarını yokka qıkırıdu; Jahandiki sotqıbəglərni artukqə kılıdu. 24 Ular tikildimi? Ular terildimi? Ularning oqoli yiltiz tarttimu? — Birak U üstigila püwləp, ular solixip ketidu, Kuyun ularnı topandək elip taxlaydu. 25 Əmdi Meni kimgə ohxatmakqisilər? Manga kim təngdax bolalisus? — dəydu Muqəddəs Boluoqi. 26 Kezlıringlarnı yukarıqa kətərüp, karanglar! Muxu məwjudatları kim yarat�andu? Ularnı kim türküm-türküm xoşunlar kılıp təriplik əpqikidu? U həmmisini nami bilən bir-birləp qakırıdu; Uningu kükinqing uluəqliki, kudritining zorluqı bilən, Ulardın birimü kəm kalmaydu. 27 — Nemixka xuni dəwerisən, i Yakup? Nemixka mundak səzləwerisən, i Israfil: — «Mening yolum Pərvərdigardin yoxurundur, Hudayim mening dəwayimoja eran kılmay etiweridu!» 28 Siler bilməqanmusilər? Anglap bakmioqanmusilər? Pərvərdigar — Əbədiñ-əbədk Huda, Jahanning kərilirini Yaratkuqidur! U ya həlsizlanmaydu, ya qarqimaydu; Uningu oy-bilimining tegigə hərgiz yatkili bolmaydu. 29 U həlidin kətənlərgə kudrat beridu; Maqdursızlarqa U bərdaxlıknı həssiləp awutidu. 30 Hətta yigitlər həlidin ketip qarqap kətsimu, Baturlar bolsa putlixip

yikilsimu, 31 Birak Pərvərdigaroqa təlmürüp kütkənlərinin kūqi yengilinidu; Ular bürkütlərdək ənat kerip erləydu; Ular yığırüp, qarqimaydu; Yolda mengip, həlidin kətməydu!

41 — «I arallar, süküt kılıp Mening aldimoja kelinglar; Həlkələrmə kūqını yengilisun! Ular yekin kəlsun, söz kilsun; Toqra həküm kılıx üçün ezara yekinlixayıl!» 2 «Kim xərkətki birsini oyqitip, Uni həkkənliylik bilən Əz hizmitigə qakirdi? U əllərni uning kolioqa tapxuridu, Uni padixahlar üstidin həkümranlıq kılduridu; Ularnı uning kılıqıqa tapxurup topa-qangoja aylanduridu, Ularnı uning okyası aldida xamal uçoraqan pahal-topandək kılıdu. 3 U ularını koojliwetip, Putini yərgə təkgüzəməy degidək mangidu, aman-esənlək iqidə etiweridu; 4 Əlmisəktin tartip dəwrərləri «Barlıkka kəl» dəp qakırıp, Buların bekitip ada kılçan kim? Mən Pərvərdigar Awwal Boluoqidurmən, Ahiri bolqanlar bilənmə billa Boluoqidurmən; Mən degən «U»durmen. 5 Arallar xu ixlarnı kərüp korkixidu; Jahanning qət-qetidikilər titrəp ketidu; Ular bir-birigə yekinlixip, aldioja kəlidü; 6 Ularning hərbəri eəz koxnisıqa yardım kılıp, Əz kərindixioja: «Yürəklik bol!» — dəydu. 7 Xuning bilən nəkkəxqı zərgərnı riqəbatləndürdü, Metalni yapılaqlaq bolqə oynatkuçı səndəlni bazqan bilən soküqunı riqəbatləndürüp: «Kəpxərligini yahxil» dəydi; Xuning bilən uni lingxip kalmisun dəp butning putini mihrə bilən ketidit. 8 Birak sən, i kulum Israfil, i Əzüm talliqan Yakup, İbrahim Mening dostumming əwlədi: — 9 Mən jahanning kəridin elip kəlgən, Yərning ang qətliridin qakırıqinim sən ikənsən; Mən sanga «Sən mening kulumdursən, Mən seni tallıqan, Seni hərgiz qətkə kakılmayan» — deganidim. 10 — Korkma; qünki Mən sən bilən billidurmən; Uyan-buyan karap hodukmanglar; Qünki Mən sening Hudayingdurman; Mən seni kütqaytimən, Bərəhkə, Mən sanga yardımədə bolimən! Bərəhkə, Mən Əzümnin həkkənliylikimni bildürgüqi ong kolum bilən seni yələymən. 11 Mana, sanga karap oqaljirlixp kətənlərning həmmisi hijil bolup xərməndə bolidu; Sanga xikayət kılıqular yok deyərlək bolidu, hələk bolidu. 12 Sən ularını izdisəng, heq tapalmaysən; Sən bilən dəvalaxkuşular — Sanga karxi urux kılıqular yok deyərlək, heq bolup bakmioqandək turidu. 13 Qünki Mən Pərvərdigar Hudaying ong kolungını tutup turup, sanga: — «Korkma, Mən sanga yardımədə bolimən!» dəyəmən. 14 Korkma, sən kurt bolqan Yakup, Israfilning balılır! Mən sanga yardımədə bolimən! — dəydu Pərvərdigar, yəni sening Həmjməmat-Kutkuzoquqing, Israildiki Muqəddəs Boluoqi. 15 Mana, Mən seni kəp həm ətkür qıxlıq yengi bir dan ayriquluq tırna kılımən; Sən taqlarnı yanıp, ularnı para-para kiliwetisən, Denglernimü keküm-talkanoja aylanduruwetisan. 16 Sən ularını soruysən, Xamal ularını uqurup ketidu, Kuyun ularını tarkitiwetidu; Wə sən Pərvərdigar bilən xadlinisən, Israildiki Muqəddəs Boluoqını iptiharlinip mədhiyələysən. 17 Bozaklər wə yokşular su izdəydu, lekin su yok; Ularning tili ussuzlukın kəoqırap ketidu; Mən Pərvərdigar ularını anglayman; Mən Israfilning Hudasi ularından waz kəqnəymən. 18 Mən kəkəs egizliklərdə dəryalarını, Jilojalar iqidə bulaklarını aqıman; Dalani kəlqəkkə aylanduriman, Tatirang yərdin sularını uroqutup su bilən kəpləp berimən. 19 Dalada kədir, akatsiya, hadas wə zəytun dərəhlirini estürüp berimən; Qəl-bayawanda arqa, karioqay wə boksus dərəhlirini birgə tikimən; 20 Xundak kılıp ular bularını kərüp, bilip, oylinip: — «Pərvərdigarning koli muxularını kılıqan, Israildiki Muqəddəs Boluoqi uni yaratkan!» dəp təng qızixinidu. 21 — Muhakimiliringlarnı otturiqə koyunglar, dəydu Pərvərdigar; — Küqlük səwəbliringlarnı qırkinglar, dəydu Yakupning Padixahı. 22 — [Butliringlar] elip

kirilsun, Bizgə nemilörning yüz beridiojanlığını eytsun; Ilgiriki ixlarni, ularning üjür-büjürligiga kez aldimizda kərsətsun, Xundakla bulardın qikidiojan natijlərni bizgə bildürük üçün eytip bərsun; — Yaki bolmisa, kəlgüsidi ki ixlarni anglap biləli; **23** Silörning ilahlik iğənliliklərini biliximiz üçün, Keyinkı yüz beridiojan ixlarni bizgə bayan kilinglar; Kändakla bolmisun, Bizni həng-tang kılıp uni təng kerdiqan kılıx üçün, Birər yahxi ix yaki yaman bir ixni kilinglar! **24** Mana, silər yokning arılıkida, Ixlininglarmu yok ixtur; Silərni tallıqoju bir lənitidur. **25** Birsini ximal tərəptin kozojidim, u kelidu; U künqiqixtin Mening namimmi jakarlap kelidu; U birsti hak layni dəssigəndək, sapalqı lay qəyligəndək əməldərlarning üstigə hujum kildidu; **26** Bizga ukturux üçün, kim mukaddəmdin buyan buni eytikan? Yaki Bizni «U həqikətturv» degüzüp bu ixtin burun uni aldin'ala eytikan? Yak, heqkim eytmaydu; Bərhək, heqkim bayan kilmaydu; Sezünglarni angliyalıqıqi bərhək yoktur! **27** Mən dəsləptə Zionoja: — «Muxu ixlarqa kez tikip turungular! Kez tikip turungular!» dedim, Yerusaleməqə hux həwerni yətküzgüqini əwətip bərdim. **28** Mən kərisam, xular arisida heqkim yok — Məslihət bərgüdək heqkim yok, Xulardin sorisam, jawab bərgüdək heqkimmü yok, **29** Kərangular, ular həmmisi kuruk; Ularning yasılənləri yok ixtur, Kuyma məbdulri kuruk xamaldək mənisizdurdur.

42 Kərangular, mana Mən yəleydiqan Əz kulumqə! Jenimming huxallıki bolqan Mening tallıqinim; Mən Əz Rohimmi uning wujudioja kəndurimən, Xuning bilən u əllərgə həküm-həqikətni yətküzip beridu. **2** U nə warkirəp-jarkirimaydu, nə qukan ketürməydu nə awazini koqlarda anglatmaydu. **3** Taki u ojalıba bilən toqra həkümərni qıkarouq, Yanjilojan komuxni sundurməydu, Tütap eqəy dap kalojan pilikni eqürmaydu; **4** Həküm-həqikətni yər yəzidə tiklimiğü, U halsızlanmaydu, kəngli yanmaydu; Arallarmı uning pərman-kanununu təlmürüp kutidu. **5** Asmlarını yaritip ularni kərgən, Yər-zemini həm uningdin qıkqanlarnı yayoqan, Uningda turutwakan həlkə nəpas, Uning üstida mengiwatqanlarqa roh bərgüqi Təngri Pərvərdigar mundak dəydu: — **6** Mənki Pərvərdigar seni həkkaniyilik bilən xuningqə qakirojanmənki, — Sening kəlunqını tutımən, Seni koçqıdəp saklaymən, Həm seni həlkə əhdə süpitidə, əllərgə bir nur kılıp berimən; **7** Karioqu kezlərni eqixkə, Zindandin məhbuslarnı, Türmida ərangojuluk iqidə olturojanları kütkuzuxka seni [əwətimən]. **8** Mən Pərvərdigardurmən; Mening namim xudur; Xan-xarıpimmi baxka bırsığa, Manga təwə bolqan mədhiyin oyma məbdulrəqə bərməymən. **9** Mana, aldinkı ixlər bolsa əməlgə axurulojan; Silərgə yengi ixlarnı jakarlaymən; Ular tehi yüz bərmügüqə, Mən uların silərgə bayan kılımən. **10** — Pərvərdigaroja yengi nahxa eytinglar, I dengizdə yürgənlər həm uning iqidiki həmma mawjudatlar, Arallar həm ularda turojanlarımı, Jahanning qət-qətliridin Uni mədhiyiləngərlər! **11** Dala həm uningdiki xəhərlər, Kedər kəbilisidikilər turojan kəntlər awazini kətürsun, Seladikilər yüksəri awazda nahxa eytsun, Taqlarning qokkiliridin təntənə kilsun! **12** Ular Pərvərdigarnı uluolusun, Uning mədhiyiləri arallardımı jakarlansun. **13** Pərvərdigar palwandək qikidu, Batur ləxkərdək otluk muhəbbətinə kozojaydu; U warkiraydu, bərhək xirdək hərkiraydu; Düxmanlıri üstigə zor küq-kudritini kersitudu. **14** — «Mən əbdil'əbd stütküttə turup kəldim; Jim turup özümni besiwelip kəldim; Birək hazır tolojiyi tutkan ayaldək inqılıb toqlaymən; Həm hasiraymən həm ingraymən! **15** Mən taqlarnı həm dənglərni qoldaritmən, Ularning həmmə yexilliliklərini kərutiwetimən; Dəryalarını arallarqa aylanduruwetimən; Kəlqəklərnimə kəqjiritimən.

16 Karioqlularni ezi bilmigən bir yol bilən apirip köyimən, Ularnı ular bilmigən yollarda yetəkləymən; Ularning aliddə ərangojuluknı nur, Əgri-tokay yərlərni tüptüz kılımən. Mən muxu ixlarnı kilməy kalmaymən, Ulardın həq waz kəqməymən. **17** Oyma məbdulrəqə tayanqanlar, Kuyma məbdulrəqə: «Silər ilahlırimizdər» deqənlər bolsa, Ular yoldın yandurululmay kalmaydu, Kəttik xərməndə kılıni. **18** — «Anglangalar, i gaslar! Karioqlular, kərtix üçün karangular! **19** Mening kulumdın baxka yənə kim karioqu? Mening əwətkən «əlqim»dən baxka yənə kim gas? Kim Mən bilən əhdiləxkəndək xunqə karioqudu? Kim Pərvərdigarning külidək xunqə karioqudu? **20** Sən nuroqun ixlarnı kergininq bilən, Birək nəzirinqə həq almaysan; Uning kəlikli eqilinqini bilən, U anglimaydu». **21** Pərvərdigar Əz həkkaniyiliyi üçün layik kerdiki, Təwrat-kanununu uluo həm xan-xəraplik dəp kərsətti. **22** Birək xular bolsa olja elinojan həm bulang-talang kiliqan bir həlkət; Ularning həmmisi ora-tuzakta tutulqan, Gündihanılarda əmələp oqayıb bolidu; Ular oqniyət bolidu, Heqkim kütkuzmaydu; Ular olja bolidu, Heqkim: «Kəyturup berix!» deməydu. **23** Birək aranglarda kim buningə kulak salsun? Kim bularını anglap kəlgüsü zamanlarqa kəngül koysun? **24** Əmdi kim Yakupni olja kilojan? Kim Israilni bulangqılarqa tapxurup bərgən? Buni kilojını bolsa, biz gunah kılıp kəmsitkən Pərvərdigar əməsmə? Qünki ular Uning yollırıda mengixni halimaytti; Yaki Uning kanunioqa itaat kılmayıttı. **25** Xunga U ular üstigə əqəzəp-kəhrini, Uruxning zorawanlığını teküp qüxürdü; Bular uning ətrapioja ot tutaxturdı; Birək u tonup yətmidi; Bular uni kəydürdü, birək u həq sawak almındı.

43 Birək həzir i Yakup, seni Yaratkuqı Pərvərdigar, I Israil, seni Xəkilləndürgüqı mundak dəydu: — «Korkma; qünki Mən sanga həmjəmet bolup seni kütkuzoqan; Seni Əz namim bilən atiojanmən; San Meningkidursən! **2** Sən sulardın etkinində, Mən sən bilən billa bolımən; Daryalardın etkinində, ular seni oşqr kilmaydu; Sən otta menip yürginində, sən kəyməysən; Yalkunlar üstündə ot almayıdu. **3** Qünki Mən bolsam Hudaying Pərvərdigar, Israildiki Muqəddəs Bolqoju, Kütkuzojuqingdurmən; Seni kütuldurux üçün Misirni bədal kılıp bordim, Ornunoqə Efioopiya həm Sébani almaxturdum. **4** Sən nəzirimdə kimmətlik boləqəqə, Mən sanga izzət-hərmət kəltürgən həm seni seyqən; Xunga Mən yənə ornungoja adəmlərni, Jeningoja həlkələrni tutup berimən; **5** Korkma, qünki Mən sən bilən billədurmən; Mən nəslinəni xərəktin, Seni əqərbtin yioqip əpkelimən; **6** Mən ximaloja: — «Tapxur ularını!» Wa jənubka: — «Ularnı tutup kəlma! Oqullirimni yiraktın, kizlirimni jaħanninq qət-qətliridin əpkelip bər; **7** Mening namim bilən atalojan hərbisini, Mən Əz xan-xarıpim üçün yaratqan hərbisini əpkelip bər!» — dəymən, «Mən uni xəkilləndürdüm, Mən uni apiridə kıldıl!». **8** U «kezi bar» karioqu həlkni, Yəni «kəlikli bar» gaslarnı aldioja elip kəldi. **9** — «Barlıq əllər yioqilsun, Həlkələr jəm bolsun! Ulardın kimmu mundak ixlarnı jakarliyalısun? Yəni kim muxundak «ilgiriki ixlər»ni [aldın'ala] bizgə anglitip balkən? Bar bolsa, əzlini ispatlaşka guwahqılırını aldioja kəltürsun; Bolmisa, ular bu ixlarnı anglioqandın keyin: — «Bu bolsa həqikət!» dəp etirap kilsun! **10** Siler [hərkim] Mening guwahqılırım, Həm Mən tallıqan kulum [mən üçün] guwahqıdır, Xundak iken, silər Meni tonup, Manga ixinip, Həm qüxinip yetkəysilərki: — «Mən degen «U»durmən, Məndin ilgiri həq ilah xəkillənməq, Həm Məndin keyimə həq xəkillənməydi; **11** Mən, Mən Pərvərdigardurmən, Məndin baxka kütkuzojuqi yoktur». **12** — Aranglarda «yat ilah» bolmiojan wakitta, Mən [məksitkən] jakarlıqan, Mən

kutkużoqan həm xu ixlarning dangkini qıkarojanmən; Xunga silər Mening Təngri ikənlikimə guwahqisilər, — dəydu Pərvərdigar. **13** «Bərhək, əzəldin buyan Mən degən «U»durman, Mening kolumnin həqkim həqkimni kutkużalmaydu; Mən ix kılsam, kim tosalisin? **14** Həmjəmat-Kutkużoquqınlar bolovan Pərvərdigar, Israildiki Muķəddas Bolojuqi mundak dəydu: — Silərni dəp Mən Babilni jazalatkuşup, Ularning həmmisini, jümlidin kaldıylerni, Kaçqun süpitidə ezliri huxallik bilən pəhirləngən kemilərgə olturuxka qüxtüriwişimən. **15** Mən bolsam Pərvərdigar, silərgə Muķəddas Bolojuqi, Israilni Yaratkuqi, silərning Padixahinglardurmən. **16** Dengizdən yolni qıkarouqı, Dawalojuqan sulardın yol aqkuqi Pərvərdigar mundak dəydu: — **17** (U jəng harwisini wə atni, köxon-küglərni qıkarouqıdur: — Ular birakla yiklidur, turalmayıdu; Ular ekip kalojan, qıraq pilikidə eşqürülən) **18** — Muxu etkən ixlarnı əsliməngərlər, Kədimki ixlar toorulukmu yollamanglar; **19** Qünki mana Mən yengi bir ixni kılımən; U hazırla barlıkkə kelidur; Siler uni kərməy kalamıslar?! Mən hətta dalalardimu yol aqiman, Qəl-bayawanda dəryalarını barlıkkə kəltürimən! **20** Daladiki hayvanlar, qılberilər həm hukuxlar Meni uluqlaydu; Qünki Mən Əz həlkim, yəni Əz talliojinimo iqimlik təminləxkə, Dalalarda sularni, Qəl-bayawanlarda dəryalarını qıkırıp berimən. **21** Mən muxu həlkəni Əzüm üqün xəkilləndürgənmən; Ular Manga bolovan mədhiyilərni eytip ayan kılıdu. **22** Birak, i Yaküp, sən nammimni qakırojining bilən Əzümnin izdildimding, I Israfil, əksiqə sən Məndin kənglüng yenip harsinding; **23** Sən elip kəlgən «keydürmə kurbanlık» koyliringni Manga kılqan əməs, «Inak kurbanlık»liring bilən Meni hərmətləğən əməssən; Mən «axılık hədiyyə»ni kılıx bilən seni «kulluk»ka koymaqçı əməsən, Huxbuy ekip seni hərsindurmakçı bolovan əməsmən! **24** Sən pulni həjləp Manga həq eger elip kalmığənsən, Sən «Inak kurbanlık»liringning yeçi bilən Meni razi kılıp kanaatländürgən əməssən; əksiqə sən gunahlıring bilən Meni kullukka koymaqçı bolovansən, Itaətsizliking bilən Meni hərsindurdung. **25** Mən, Mən Əzüm üqünla sening asiylikliringni eşqürüwatküqimən, Mən sening gunahlıringni esiməgə kəltürməyən. **26** Əmdi etmüxüng tooruluk Meni aslitip koyqın, Munazirə kılıxaylı, Əzüngni akliqəjuduk geping bolsa dəwərgin! **27** Birinqi atang gunah kılqan; Sening xərhqiliring bolsa Manga asiylik kıldı. **28** Xunga Mən ibadəthanamidi yetəkligüqilərni napak kılımən, Həmdə Yakupni halak lənitigə uqraxka, Israilni rəswaqılıqta kaldıruxka bekittim.

44 Birak hazır, i Yaküp Mening kulum, I Mening talliojinim Israfil, anglal — **2** Seni yasojan, baliyatqıdını tartipla seni xəkilləndürgən, sanga yardımə bozouqı Pərvərdigar mundak dəydu: — «Korkma, i Mening kulum Yaküp, I Mening talliojinim «Yəxurun», korkma! **3** Qünki Mən ussəp kətkənning üstigə suni, Kaçqıraq yərning üstigə kəlkünlərni kuyup berimən; Nəslinq üstigə Rohimni, Pərzəntiliring üstigə bərikitimni kuyımən; **4** Ular yumran qoşlər arisidin, Erik-əstənglər boyidiki majnun tallardak esidü; **5** Birsə: «Mən Pərvərdigarqa təwəmən» — dəydu, Yənə birsi bolsa Yakupning ismi bilən ezinə ataydu; Yənə baxka birsi koli bilən: «Mən Pərvərdigarqa təwəmən» dəp yazidu, Xundakla Israilning ismini ezinin ismigə yandax koxidu. **6** Israilning padixaḥı Pərvərdigar, Yəni Israilning həmjəmat-kutkużoquqısi, samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən bolsam Tunji həm Ahiridurmən; Məndin baxka həq ilah yoktur. **7** Kəni, kim Mening əkdimki halkımı ni tikləp bekitkinimdək bir ixni jakarlap, aldin'ala bayan kılıp, andin uni Mening aldimoja Məndək tikləp koyalaydu? Kəni, kim keyinkı ixlarnı, kəlgüsida bolidiqən

ixlarnı aldin'ala bayan kılalisun! **8** Korkmanglar, sarasimiga qüxtip kətmənglər! Mən ilgiri muxularni silərgə anglıtip, aldin bayan kılqan əməsmü? Muxu tooruluk, silər Mening guwahqilirindursılər. Məndin baxka ilah barmu? Bərhək, baxka Koram Tax yok; həqbiridin həwirim yoktur. **9** Oyulohanı məbudiñ xəkilləndürgənlərin həmmisininə əhəmiyyiti yok; Ularning etiwarlıqarı nərsilirinən heq paydisi yoktur; Muxularqa bolovan «guwahqilar» bolsa, ezliri karioq, heqnemini bilməs; Dərəwəkə nətijisi ularning ezlirigə xərməndilik. **10** Kim bir «ilah»ni xəkilləndürgən bolsa, Heq paydisi yok bir məbudiñ kuyqan, halas! **11** [Məbuduning] barlık həmrəhlili xərməndə bolidü; Məbudiñ yasicoqular bolsa adəmdür, halas; Ularning həmmisi yiojılıp, ornidin turup kərsun, Ular korkuxup, xərməndiqılıkta kəlidü. **12** Mana temürqi saymanlırını [kolioq elip], Qooqlar üstidə [muxu nərsini] bəzəjanlıri bilən sokup xəkilləndiridü; Andin u kütülik koli bilən uningoşa ixlaydu; Birak, uning korsiki ekip maqdurdurin kəlidü; Su iqməy u həlsizlinip ketidü. **13** Yaşaqqı bolsa yaqaq üstigə elqəc yipini tartidü; U kələm bilən üstigə əndizə sizidü; Uni rəndə bilən rəndiləydu; U yənə pərka bilən sizip jijaydu; Ahirda u uni adəmning güzəllikiga ohxitip insan tək-turkini xəkilləndiridü; Xuning bilən u eydə turuxka təyyar kılınidü. **14** Mana u bir künə ezi üqün kədir dərəhərini kesikxā qıkıldı! (U əslidə arqa wə dub dərəhərini elip ezi üqün ormanlık arisoja tikip qong kılqanıdi; U karioyamu tikkəndi, yamoqur uni ündürdü). **15** Muxu yaqaqlardın otun elininidü; Birsə uningdin elip, issinidü; Mana, u ot yekip, nan yekiyativedü; U yənə uningdin elip bir ilahını yasaydu həm uningoşa ibadət kılıdu; Uni oyulohanı məbudi kılıp uningoşa bax uridü. **16** Demək, yerimini otta kəydiñriwişidü; Yerimi bilən gəx yəyidü; U kawab kılıp kanoqqa yəyidü; Bərhək, u issinip, eż-eziga: — «Ah, rəhətlinip issindimmen, otni kerüwatişən!» — dəydu. **17** Birak kələqini bilən u bir ilahını yasaydu; Bu uning məbudi bolidü; U uning aldiqə yiklip ibadət kılıdu; U uningoşa dua kılıp: «Meni kutkużojsən; Qünki sən menin ilahımdursən» — dəydu. **18** Bu [kixilər] heq bilməydu, heq qüxənməydu; Qünki u ularni kərmisun dəp kezəlirini, ularni qüixənmisun dəp kenglini suwak bilən suwiwatən. **19** Ulardın heqbirida muxularını kengligə kəltürüp: — «Yaşaqqıning yerimini mən otta kəydiñridüm, Yerimining qoşlari üstidə mən nan yakıtmı; Mən kawabmu kılıp yəwaldim; Kələqinini bir lənətlək nərsə kılamtım? Mən bir parqə yaqaqka bax uramıtlı!» — dequdək heq bilim yaki yorutulux yoktur. **20** Uning yegini külliərdür! Uning kəngli eziküruləlojan! U ezzini azdurdil! Xuning bilən u ezzining jenini kutkużalmaydu, Yaki: «Mening ong kolumda bir sahililik bar əməsmü?» — deyəlməydi. **21** Muxu ixlarnı esingdə tut, i Yaküp, I Israfil, qünki sən Mening kulumdursən; Mən seni yasap xəkilləndürdüm; Sən Mening kulumdursən, I Israfil, Sən Mening esimdin heq qıkmaysən! **22** Itaətsizlikliringni bulutlu eşqürüwatkəndək eşqürüwättim; Gunahlıringni tumanni eşqürüwatkəndək eşqürüwättim; Mening yenimoja kaytip kəl; Qünki Mən semi həmjəmatlık kılıp hərlükə setiwaldim. **23** I asmanlar, nahxa eytinqər, qünki Pərvərdigar xu ixni kılqan! I yərning tegilir, xadlinip, yangranglar! I taqlar, ormanlar wə ulardiki hərbir dərəhərlər, Yangritip nahxilar eytinqər! Qünki Pərvərdigar Yakupni həmjəmatlık kılıp hərlükə setiwaldi, U Israfil arkılık güzəllikini kersitidü!. **24** «Sening həmjəmat-kutkużoquqıng bolovan, seni baliyatkuda yasap xəkilləndürgən Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən bolsam həmmimiñ Yaratkuqi, Asmanlarnı yaloquz kərgənəmən, Əz-əzümdinla yər-zeminni yayqan Pərvərdigardurmən; **25** (U bolsa yaloqan [pəyəqəmbərlərning] bexarətlərini bikar kılqoqı,

Palqilarni käymukturopuqi, Danalarni yoldin yanduropuqi, Ularning bilimlirini nadanlikça aylanduropuqi; **26** Ez kulining sezinı emälge axuropuqi, Rosul-əlqilirining nasihtlirini muwəppəkçiyətlik kılıoqu, Yerusaleməqə: «Sən ahalilik bolışın», Yəhūda xəhərliriga: «Käytidin kurulisiler; harabənglarnı əsliga kəltürimən» — degüqi; **27** Qongur dengizəqə: «Kurut bol, Dəryaliringni kurutiman» — degüqi; **28** Həm Korax toqrisida: «U Mening koy padiqim, u Mening kənglümədikə toluk əməl kiliq, Yerusaleməqə: «Kurulisən», Həm ibadəthaniəqə: «Sening ulung selinidü» dəydu — degüqidur): —

45 Pərvərdigar Əzi «məsəl kılıojını»qa, Yəni allərni uningoja bekindurux üçün Əzi ong kolidin tutup yeligen Körəxkə mundak dəydu: — (Bərhək, Mən uning alidda padixahlarning tambilini yaxtürüp yalingaqlıtimən, «Kox kanatlıq dərwazaları»ni uning alidda ekip beriman, Xuning bilen kowuklär ikkinçi etilməydu) — **2** «Mən sening aldingda mengip egizlkilərni tüz kiliqən; Mis dərwazilarını qekip taxlaymən, Təmür taqaklırını sunduruwetimən; **3** Wə sanga karangoçuluqtıki gəhərlərni, Məhpiy jaylarda saklanojan yoxurun bayılıqlarını berimən; Xuning bilen əzüngə isim koyup seni qakiroquqını, Yəni Mən Pərvərdigarnı Israilning Hudası dəp bilip yetişən. **4** Mən Əz kulum Yakup, Yəni Əz talliojinim Israil üçün, Ismingni əzüm koyojan; Sən Meni bilmigimən bilən, Mən yənilə sanga isim koydum. **5** Mən bolsam Pərvərdigar, Məndin baxka biri yok; Məndin baxka Huda yoktur; Sən Meni tonumiqinən bilən, Mən belingni baqçalap qingittimki, **6** Künqikixtin künpetixkiqə boloşanlarning həmmisi Mandin baxka həqkandak birining yoklukını bilip yetidi; Mən bolsam Pərvərdigar, baxka biri yoktur. **7** Nurni xəkilləndürgüqi, karangoçuluqni Yaratkuqidurmən, Baht-hatırjəmlikni Yasoquqi, balayı'apətni Yaratkuqidurmən; Muxularning həmmisini kılıoqu Mən Pərvərdigardurmən». **8** — «I asmanlar, yüksəridin yaqdurdurup beringlar, Bulutlarmu həkkənliylik teküp bərsun; Yər-zemində eqilsün; Nijat həm həkkənliylik mewa bərsun; Zemindən ikkisini təng estürsün! Mən, Pərvərdigar, buni yaratmay koymaymən». **9** — «Əz Yaratkuqisining üstdiñin ərz kilmakçı boloşanqa way! U yər-zemindiki qına parqılıri arisidiki bir parqısı, halas! Seçiq lay ezzini xəkilləndürgüqi sapalqıqa: — «Sən nema yasawatisən?» desə, Yaki yasoqinən sanga: «Sening kolung yok» desə boladım! **10** Əz atısqo: «Sən nema tuqdurmakçı?» Yaki bir ayalqa: — «Seni nemining tolojiki tutti?» — dəp soriqanqa way! **11** Israildiki Muğəddəs Boloquqi, yəni uni Yasoquqi Pərvərdigar mundak, dəydu: — Əmdi kəlgüsü ixlar toopruluk sorimakqimusılər yənə? Əz oqullırim toopruluk, Əz kolumda ixliginin toopruluk Manga buyruk bərməkqimusılər? **12** Mən pəkətlə yar-zemindən yasoqan, uningoja insənni Yaratkuqidurmən, halas! Əz kolumna bolsa asmanları kərgən; Ularning samawi koxunlirlarını sapka saloşanmən. **13** Mən uni həkkənliylik bilən turozujan, Uning barlıq yollarını tüz kildim; U bolsa xəhīrimni küridim, Nə hək na in'am sorimay u Manga təwa bolojan asırları koyup beridü — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar. **14** Pərvərdigar mundak, dəydu: — «Misirning məhsulatlısı, Efiopiyanıg wə egiz boyulkar bolojan Sabiyliklarning malları sanga etidü; Ular ezliri seningki bolidü, Sanga əgixip mangidü; Əzləri kixən-zənjirləngən peti sən tərəpkə etidü, Ular sanga bax urup səndin iltija bilən etünüp: — «Bərhək, Təngri səndə turidü, baxka biri yok, baxka həqkandak Huda yoktur» dəp etirap kılıdu. **15** «İsraelning Hudası, Nijatkar, dərhəkikət Əzinə yoxuruwalıqı bir Təngridursən!». **16** Ular həmmisi istisnasız hijil bolup, xərməndə bolidü; Məbədini yasoqanlar xərməndə bolidü, birlikdə ketip kəlidü; **17** Israel bolsa Pərvərdigar təripidin

mənggülüq nijat-kutulux bilən kutkuzulidü; Əbadıl'əbədgıqə hijil bolmaysılər, Həq xərməndiqılıkını kərməysilər. **18** Qünki asmanları yaratkan, yər-zemindən xəkilləndürüp yasoqan, uni məzmut kılıoqan Huda bolojan Pərvərdigar mundak dəydu: — (U uni kuruk-mənisiz boluxka əməs, bəlkı adəmzatninq turaloqusı boluxka yaratkanı) «Mən bolsam Pərvərdigar, baxka biri yoktur; **19** — Mən mahpiy haldə yaki zemindiki birər karangoqu jayda sez kılıoqan əməsmən; Mən Yakupka: «Meni izdingilər bihudilik» degən əməsmən; Mən Pərvərdigar hək səzleyəmən, Tüz gəp kiliqən; **20** Yiojilinglar, kelinglər; I əllərdin qaqqanlar, jəm bolup Manga yekinlixinglər; Əzi oyqan butnı ketürüp, həq kutkuzalmayıqan bir «ilah»ka dua kılıp yürüdiqanlarning bolsa həq bilimi yoktur. **21** Əmdi ular ez gəplirini bayan kılıx üçün yekin kalsun; Məyli, ular məslihətlixip baksun! Kim muxu ixni kədimindən jakariojanıdi? Kim uzundan beri uni bayan kılıoqan? U Mən Pərvərdigar əməsmə? Dərwəkə, Məndin baxka həq ilah, yoktur; Həm adil Huda həm Kutkuzouqidurmən; Mandin baxka biri yoktur. **22** I yər-zemindən qət-yakılıridikilər, Manga təlpünüp kutkuzulunglar! Qünki Mən Təngridurmən, baxka heqbiyi yoktur; **23** Mən Əzium bilən kəsəm iqtənmən, Muxu sez həkkənliylik bilən aqzımdın qıktı, hərgiz käytməydi: — «Manga barlık tizlər pükliidü, Barlık tillar Manga [itaət iqidə] kəsəm iqidü». **24** Xu qəoşa: «Həkkənliylik, wa küq bolsa pəkət Pərvərdigardidir» — deyilidü, Kixiler dəl Uningla kəxiqə kelidü; Ojaljirlixip, uningoja qəzəpləngənlərning həmmisi xərməndə bolidü. **25** Israildən əwlədirinən həmmisi Pərvərdigar təripidin həkkənji kılınidü, Wə ular Uni danglixdı.

46 Bəl bolsa tiz pükti, Nebo engixiatidu; Ularning məbədliri ulaoqlarning zəmmisigə, kalilarning zimmisigə qüxti; Silər ketürgən nərsilirinqər əmdi ulaoqlarqa artıloqan bolup, Həlsiz ulaoqlarqa eejir yük bolidü! **2** Ular engixidü, birlikdə tiz pükixidü; Ular muxu yükni kutkuzalmayıd, Balkı əzli əsirgə qüxidü. **3** I Yakupning jəmati, Xundakla Israile jəmatining kəldisi, Ananglarning körsikidiki qəoqin tartıp üstümgə artıloqanlar, Ananglarning qəoqin tartıp ketürülüp kəlgənlər, — Manga kulaq, selinglər! **4** Silər kerioquqimu Mən yanila xundakturmən, Qeqinglər akaroquqimu Mən silərni yüdüp yürimən; Silərni yasoqan Məndurmən, silərni ketüriman; Silərni yüdüp kutkuzimən. **5** Əmdi Meni kimqə ohxatmakçı, Yaki kimni Manga təng kilməkqisilər? Uni Manga ohxax dəp, Silər kimni Mən bilən selixturmaqçisilər? **6** Ular bolsa həmyanidin altunni qeqip berip, Kümünximü tarazığa salidü, Bir zərgərni yallıwalidü, U bir məbədini yasap beridü; Ular yikiliidü, dərwəkə qokunu! **7** Ular uni mürisigə artıdu, Uni ketürüp, eż ornişa koyidü; Andin u axu yərda əra turidü; U ornidin kəzəpələndürüp; Birsə uningoja yelinip tiləydi, Ləkin u jawab bərməydi; U kixinı awariqılıkidan kutkuzmaydı. **8** Muxu ixləri esinqlarda tutungular; Xundakla əzüngənləri həkkijiy ərkəklərdək kersitinglər; I, itaatsizlər, Buni esinqlara qəltürüngərlər; **9** Ilgiriki ixləri, yəni kədimindən bolojan ixləri esinqlara qəltürüngərlər; Qünki Mən Təngridurmən, baxka biri yoktur; Mən Hudadurmən, Manga ohxaxlar yoktur; **10** Mən: «Mening bekitkinim orunlinidü, Kənglümə barlık pükənlərni emälge axurmay koymayman» dəp, İxning nətijisini baxtila, Aldın'ala tehi kiliñməjan ixləri ayan kılıp eytkuqidurmən; **11** Künqikixtin yirtqıq bir kuxni, Yəni kənglümə pükkinimini ada kılıoquqı bir adəmni yırak yurttin qakıroquqidurmən. Bərhək, Mən sez kılıoqan, Bərhək, Mən uni qoqum emälge axurimən; Buni niyat kılıoqanmən, Bərhək, Mən uni wujudka qıkırımən. **12** I həkkənliylikdən yırak kətkən jahıllar, Manga kulaq, selinglər:

— 13 Mən həkkaniylikimni yekin kılımən, U yırak laxmaydu; Xuningdək Mening nijatım həm keçikməydu; Mən Zionoja nijat yatkübü, Israileja julalıq-güzəllikimni tikləp berimən».

47 «I Babilning pak kizi, kelip topa-qangoja oltur; I kaldiylərning kizi, tahtsız bolup yərgə oltur! Qünki sən «latapətlək wə nazuk» dəp ikkinqi atalmaysən. 2 «Tügmən texini qərüp, un tart əmdi, Qümpərdəngni ekip taxla, Kenglikingni seliwt, Paqikingni yalingaqla, Dəryalardin su keqip et; 3 Uyatlıqı eqilidü; Bərəhək, nomusungoja tegilidü; Mən intikam alımən, Həqkimni ayap koymaymən. 4 Bizning Həmjəmet-Kutkuzoquqımız bolsa, «Samawi koxunlarning Sərdarı boğalar Pərvərdigar» Uning name; U Israildiki Müqəddəs Boluqşıdur. 5 I kaldiylərning kizi, süküt kelip jim oltur, Karangozulukka kirip kət; Qünki buningdin keyin ikkinqi «saltənatlərning hanixi» dəp atalmaysən. 6 Mən Əz həlkimdin opezəpləndim, Xunga Əzümmüng mirasimni bulojiwəttim, Xuning bilən ularni kolungoja tapxurup bərdim; Sən bolsang ularoja həqkəndək rəhİM kərsətməding; Yaxanojanlarning tüstigimu boyunturuklarnı intayın eoir kilip salding; 7 Xuning bilən sən: — «Mən mənggüga hanix bolimən» dəp, Muxu ixlarnı kənglüngdin həq etküzmədig; Ularning akıvitini həq oylap bakmidsən. 8 Əmdi hazırlı, i andixisiz yaxap kəlgüçi, Əz-ezığ: «Mənla bardurmən, məndin baxqa həqkim yoktur, Mən hərgiz təl ayalıng japasını yaki bələldən məhrum boluxning japasını tartmaymən» — degüqi, I sən ayx-ixrətəkə berilgүqisən, Xuni anglap koy: — 9 «Dəl muxu iikki ix, — Balardın məhrum bolux wa tulluq — Bir dəkkikidə, bir kün iqidila bexingoja təng qüxicid; Nuroqunliojan jagudərlikliring tüpəylidin, Bak kəp əpsunliring üçün ular toluk bexingoja kelidu. 10 Qünki sən ezüngning rəzzilikkingə tayanojsən, Sən «Həqkim meni kərməydu» — deding; Sening danalıqı wə biliminq eziungni eziqturup, Sən kənglüngdə: — «Mənla bardurmən, mandin baxqa biri yoktur» — deding. 11 Bırak bayayı aptən seni besip kelidu; Sən uning kelip qikixini bilməysən; Halakat bexingoja qüxicid; Sən həqkəndək «hamiy puli» bilən uni tosalməysən; Sən həq kütmigən wəyrənqılık tuyuksız seni besip qüxicid. 12 Əmdi kəni, yaxlikindin tartip eziungni upritip kələn əpsunliringni, Xundakla nuroqunliojan jagudərlikliringni hazır okup turıwər; Kim bilsun, sən ulardın payda kerüp kələmsən? Birər nemini təwritip koyalarsən hərkəqan?! 13 Sən alojan məslihətliring bilən həlsizlinip kətting; Əmdi asmanlaroqa karap təbir bərgüqilər, Yultuzlaroqa қarap palqlik kılıqulular, Yengi aylarnı kezitip munajjimlik kilipli ixlarnı «aldin'ala eytküqilar» ornidin təng turup bexingoja qüxicidənlərdin seni kutkuzsun! 14 Mana, ular pahaldak bolup ketidü; Ut ularını keydürivetidü; Ular ezlirin yalkunıng kolidin kutkuzałmaydu; Bırak ularda adəmni issitkudak həq kəmür, Yaki adəm issinəqdək həq gülhan yoktur! 15 Seni awara kılıjan, Yaxlikindin tartip sənda soda kılıjanlar sanga muxundak paydisiz bolidü; Hərbiri ez yolinə izdəp ketip kəlidü; Seni kutkuzojudak həqkim yoktur.

48 I Yakupning jəməti, «Israıl»ning ismi bilən atalojanlar, «Yəhuda bulaklırı»din qıkıqansıller, Pərvərdigarning namini ixlitip կəsəm kılıqulular, Israılning Hudasını tiləqə aloqulular, Bırak bular həkikət həm həkkaniyliktin əməs! Munularnı anglap koyunlar: — 2 (Qünki ular «mukəddəs xəhər»ning namını ixlitip ezliriga isim kılıdu, Tehi Israılning Hudasişa «tayinar»mix! Uning name bolsa samawi koxunlarning Sərdarı boğan Pərvərdigardur!) 3 Mən burunla «ilgiriki ixlar»ni aldin'ala bayan kıldim; Ular Əz aozımdın qıkıkan, Mən ularnı anglattim; Mən bularnı tuyuksız wujudk

qıkırıp, Ular əməlgə axuruldu; 4 Qünki Mən sening jahillikningi, boynungning pəylirining təmür, Yüzüngning daptək ikenlikini bildim; 5 Sening: «Mening butum muxularni kıldı», Yaki «Oyma məbədum, kuyuma məbədum bularni buyrudi» — deməsliking üçün, Xunga Mən baldur muxularni sanga bayan kıldım; Ix yüz bərgüçə ularını sanga anglitip turдум. 6 Sən bularnı angloqısanş; Əmdi ularning həmmisini kərüp bək! Buni rast dəp etirap kılımamsıller? Mən bayatin «yengi ixlar»ni, yəni saklinip yoxurunojan ixlarnı bayan kıldım, Sən bularnı bilgən əməssən. 7 Sening: «Dərwəkə, mening ulardin baldur həwirim bar idi» deməsliking üçün, Ular burun əməs, hazırlıa yaritilidü; Muxu kündin ilgiri sən ularnı anglap bakmıqənsən. 8 Bərəhək, sən կulak salmidıng, Bərəhək, sən hawarmı almıdındıng, Bərəhək, sening kuliking heli burunla eqilimə etiklik kaldi; Qünki Mən sening wapasızlıq kiliweridiojanlıqıngı, Balyatlıkudı qeojingdin tartip «asıy» dəp atılıdiqonlıqını bildim. 9 Əz namim üçün oqəzipimni keqiktürimən, Xələritim üçün sən üzü taxlimayman dəp oqəzipimni besiwaldım; 10 Kara, Mən seni tawlidim, Bırak kümüxnı tawlıqandək tawlandurmıdım; Mən azab-okubətnıng humdanıda seni tallıwaldım; 11 Əz səwəbimdin, Əz səwəbimdin Mən muxuni kılımən; Mening namimoja daq təgsə kəndək bolidü? Mən Əzümmüng xanxələritimni baxxa birsigə etküzüp bərməymən. 12 I Yakup, I qakırqınım Israıl! Manga կulak salojin; Mən «U»durmən; Mən Tunjidurnən, bərəhək həm Ahirkidurmən; 13 Mening kolum yər-zeminning ulini salojan, Ong kolum asmanları kargən; Mən ularını qakırsamlı, ular jəm bolup ornidin turidü. 14 Həmmiŋlər, jəm bolup yiqoqınlar, anglap koyunlar; [Butlar] arısida kəysisi muxundak, ixlarnı bayan kılıqan? Pərvərdigar yahxi kərgən kixi bolsa uning kənglidiyi ixlarnı Babilda ada kılıdu, Uning bilək-koli kaldiylerning tüstigə zerb bilən qüxicid; 15 Mən, Mən sez kılıqanman; Dərəhəkikət, Mən uni qakırdım; Mən uni aldioja qikiriwaldım; Uning yoli muwəppəkçiyətlik bolidü. 16 — Manga yekin kelinglar, muxuni anglap koyunlar; Mən əzəldin səzümni yoxurun kılıqan əməs; [Səzüm] əməlgə axurulqonidimən yənilə xu yərdə bolqanmən; Hazır bolsa Reb Pərvərdigər wa Uning Rohi Meni əwətti! 17 Həmjəmet-nijatkarıng Pərvərdigar, Israildiki Müqəddəs Boluqı mundak dəydi: — «Əzünggə payda bolsun dəp sanga Əgətküqi, Sanga tegixlik bolovan yolda seni yetəklığıqi Mən Pərvərdigar Hudayingdurmən; 18 Sən Mening pərمانırmıraqa կulak salojan bolsang!» İndək bolqanda bəht-hatırjəmliking daryadək, Həkkaniyliking dengiz dolquluridək bolatti! 19 Sening nəslinq bolsa uning kumlırlıdak, Iq-karnergyin qıkıkan pərzəntliring kum dançılıridək sansız bolatti! Ularning ismi Mening alımda hərgiz eqürüwetilməydiqan yaki yokitiwetilməydiqan bolatti! 20 Babildin qıkıngalar, kaldiylərdin keqip ketinglar! Nahxa awazlırını yangritip muxuni jakarlangalar, Bu həwərni anglıtinglar, Jahəmnıng qət-yakılırlıriqə uni yetküzüp mundak danglar: — «Pərvərdigar Əz kuli Yakupni həmjəmetlik kilipli kutkuzdü! 21 Ular qel-bayañlardın etkəndə həq ussap kalmıdı; U sularını taxtin akkuzup bərdi; Bərəhək, U taxni yaroquzdi, sular uningdin uroqup qıktıl». 22 «Rəzillər üçün» — dəydi Pərvərdigar, «bəht-hatırjəmlik yoktur».

49 «I arallar, mening gepimni anglangalar, Yıraktiki el-yurtlar, manga կulak selinglar! Balyatlıkudı qeoqımdın tartip Pərvərdigar meni qakırdı; Apamning korsikidiki qeoqımdın tartip U menin ismimni tiləqə aldi; 2 U aozımnı etkür kiliqitək kıldı; Əz kolining sayısı astıda meni yoxurup kəldi, Meni siliklanojan bir ok kıldı; U meni okdeniqa selip saklıdi, 3 Wə manga: «Sən bolsang eziungdə Mening güzəllik-

jurilikim ayan kilinidiojan Óz kulum Israildursən» — dedi».

4 Əmma mən: — «Mening ajrim bikarqa kətti, Heq nemiga erixməy kük-maqdurdumni kürük, sərp kıldı; Xundaktimu bəhalinixim bolsa Pərvərdigardindur, Mening ajrimnimü Hidayimoja tapxurdum» — dedim; 5 Əmdi meni Óz kuli boluxka, Yakupنى towa kılıp uning yenoja kayturuxka meni baliyatkuda xəkilləndürən Pərvərdigar mundak dəydi: — (Israil kayturulup yenoja toplanmışan bolsımı, Mən yənilə Pərvərdigarning nəziridə xan-xərəpkə ığa boldum, Xuningdak Hudayim menin kürüməndur) 6 — U mundak dəydi: — «Sening Yakup kəbililirini [gunahtın kutkuçup] turozuzuxka, Həmdə Israildiki «saklanışan sadıklär»ni bəhtka kayturuxka kulum boluxun sən üçün zərriqilik bir ixtir; Mən tehi seni əllərgə nur boluxka, Yər yüzining qət-yakılırioqqa nijatim boluxung üçün seni atidim». 7 Əmdi Israillning həmjəmet-kutkuçouqisı, uningdi ki Müqəddəs Bolojuqi Pərvərdigar mundak dəydi: — Adəmlər iq-iqidin nəprətlindiojan kixığa, Yəni kəpqilik lənitity dəp kariojan, Əməldarlarqa kul kiliñojan kixığa mundak dəydi: — «Sezidə turoquqi Pərvərdigar, Yəni seni tallıqan Israildiki Müqəddəs Bolojuqining səwəbidin, Padixaħħalar kezlini ekip kətirip ornidin turidi, əməldarlarımı bax uridu; 8 Pərvərdigar mundak dəydi: — «Xapaet kərsitilidiojan bir pəyttə duayingni ijabat kılıxını bekitkənmən, Nijat-kutkuçulux yətküzüldiojan bir kündə Mən sanga yardımədə boluxumni bekitkənmən; Mən seni koşdayman, Seni həlkiməngə aħħed süpiftidə beriman; Xundak kılıp sən zeminni əsliga kəltürisən, [Həlkimni] harabə bolup kətkən miraslırija warislik kıldırısan, 9 Sən maħbuslarqa: «Buyakka kelinglər», Kərangojulukta olturoqanlarqa: «Nuroja qikinqilar» — dəysən; Ular yollar boyidimu otlap yürüdü, Hətta hərbir takır taqlardın ozukluk tapidi; 10 Ular aq kalmayıdu, ussap kətməydi; Tomuz issikmü, kuyax taptimu ularını urmaydu; Qünki ularoja rəhim Kiloquqi ularını yetəkləydi, U ularoja bulaklarnı boylitip yol baxlaydu. 11 Xuningdak Mən barlıq taqlırımnı yol kiliñən, Mening yollırim bolsa egiz kətürülidu. 12 Mana, muxu kixılər yiraktin keliyatidu, Mana, bular bolsa ximaldin wə qərbtin keliyatidu, Həm muxular Sinim zeminidinim keliyatidu. 13 Huxallıktın towlanglar, i aşınlar; I yər-zəmin, xadlan; Nahxılarnı yangrittinglar, i taqlar; Qünki Pərvərdigar Óz həlkigə təsəlli bərdi, Əzinin harolojan pekir-məminlirigə rəhİM kılıdu. 14 Biraq Zion bolsa: — «Pərvərdigar məndin waz kəqtı, Rəbbim meni untup kəttil» — dəydi. 15 Anə ezi emiñitwatkən bowikini untuyaladı? Óz kərsikidin tuqışan oqılıqa rəhİM kılımaya turalamadı? Hətta ular untuojan bolsımı, Mən seni untuyalmaydım. 16 Mana, Mən seni Óz alkənlərimoja oyup pütkənmən; [Harabə] tamiring hərdaim kəz aldimdidur. 17 Oqul baliliring [kayıtxa] aldirıwatiidu; Əslidə seni wayran kilojanlar, harab kilojanlar seningdin yirak ketiwatidu; 18 Bexingni egiz kətürüp atrapingoja karap bak! Ularning həmmisi jəm bolup kexingoja kaytip keliyatidul Óz həyatim bilan կəsəm kiliñən, — dəydi Pərvərdigar, Sən ularını özüngə zibū-zinnətlər kılıp kiyisan; Toyi bolidiojan kizdək sən ularını takaysən; 19 Qünki harabə həm qeldərəp kətkən jayliring, Wəyran kilinojan zemining, Hazır kelip, turmakçı bolajanlar tüpylidin sanga tarqlik kılıdu; əslidə seni yutuwalojanlar yiraklaş kətkən bolidu. 20 Seningdin juda kilinojan baliliring bolsa sanga: — «Muxu jay turuxumoja bak tarqlik kılıdu; Manga turoqudək bir jayni boxitip bərsəng!» — dəydi; 21 Sən kenglüngdə: — «Mən baliliriminin ayrılip kalojan, Əjerib-musapir wə sürgün bolup, uyan-buyan həydiwetilən tursam, Kim muxularını manga tuqup bərdi? Kim ularını bekipl qong kıldı? Mana, mən əjerib-yaloquz qaldurulojanmən; Əmdi

mxular zadi nədin kəlgəndur?» — dəysən. 22 Rab Pərvərdigar mundak dəydi: — «Mana, Mən əllərgə kolumnu kətürüp ixarət kiliñən, Əl-millətlərə kərənidiojan bir tuqño tikləyən; Ular oozulliringni կողիda elip kelidə; Ular kızliringni hapax kılıp kelidə. 23 Padixaħħalar bolsa, «Atak dadiliring», Hanixlar bolsa inik-aniliring bolidu; Ular sanga bexini yərgə təgküzüp tazim kılıp, Putliring aliddiki qang-topinimə yalaydu; Xuning bilən sən Mening Pərvərdigar ikənlilikimi bilip yetisən; Qünki Manga ümidi baoqlap kiitkənlər hərgiz yərgə karap kalmaydu. 24 Oljini baturlardin eliwalojili bolandu? Həkkənəyiət jazası səwəbidin tutkun kiliñojan bolsa kutuldurojili bolandu? 25 Qünki Pərvərdigar mundak dəydi: — Hətta baturlardin asırlərinimə kayturuwalojili, Əxəddiyardin oljini kutkuziwalojili bolidu; Wə sən bilən dəwälaxxanələr bilən Mənnəm dəwälaximən, Xuning bilən baliliringni kutkuçup azad kiliñən. 26 Seni əzgülərlərni ez gəxi bilən ozini ozuklanduriman; Ular yengi xarab iğkəndək ez kəni bilən məst bolup ketidü, Xundak kılıp barlıq at igiliri Mən Pərvərdigarning sening Kutkuçouqıng həm həmjəmet-Nijatkaring, Yakuptiki kudrat Igisi ikənlilikimi bilip yetidi.

50 Pərvərdigar mundak dəydi: — Mən koyuwaṭkən anglarlarning talak heti kəni? Manga kərz bərgüqlilarning kaysisişa silərni setiwaṭkənmən? Mana, silər ez gunahlırlırlar arkılık ez-ezünglərni setiwaṭkənsilər; Silərning asiyliklirlərlə tüpoylidin ananglar koyuwelligəndi. 2 Mən silərdinnum sorayım: Mən kəlginimdə, nemixə həq adəm qıkmıdır? Mən qakirojinimda, nemixə həqkim «Mana mən» dəp jawab barmıdı? Hərlükka qikirixka kolum kışkılık kılardı? Kutkuçoudək küçüm yokmıdu? Mana, Mən bir əyibləpla dengizni kürutup, Dəryalarnı qəlgə aylanduruwetimən; Su bolmiojaqka ularning belikləri sesip ketidü, Ussuzlukṭın olidü; 3 Asmanları karılık bilən kiyidüriman, Ularning kiyim-keqaklırini [kara] bezdin kiliñən». 4 «Rəb Pərvərdigar menin japa qakkanlarning kənglini yasaxni bilixim üçün manga təlim-tərbiya aloquqlarının tilini təkdim kıldı; U meni hər sahər oyojıt turidü, Tərbiyiləngənlərning katarida menin kuliñimni oyojitudü. 5 Rab Pərvərdigar kuliñimni aqtı; Mən bolsam itaatsizlik kiliñim, Yaki yolidin bax tərtmidim. 6 Düməbamni sawiçoqlarоja, Mangzlırimni tük yuloquqlarоja tutup bordim; Horluk, həm tükürüklerdin yüzümü kaqurmıdı; 7 Biraq Rab Pərvərdigar yardımında bolidu; Xunga mən yərgə karap kalmayman; Xunga mən [niyitimni kət'iy kılıp] yüzümni almastək qing kıldı; Hijillikka kaldurulmaydiçənlikimni bilimən. 8 Meni Aklıloquqi yenimidür; Kim manga ərz-xikayət kılalısun? Bar bolsa birlikdə dəwälaxayılı; Kim menin üstümdin eyibliməkqi bolsa, Aldımoja kalsun! 9 Manga yardımədə bolouqı Pərvərdigardur; Əmdi meni ərz kılalaydiyan kimkən? Ularning həmmisi bir tal kiyimdək əskirəp ketidü; Pərvənilər ularını yutuwetidü». 10 — «Angrlarda Pərvərdigardin korkidiojan, Uning kulinin sezikə itaat kılıdiqan kim bar? Kərangojulukta mangidiojan, yorulkili bolımojan kixi bolsa, Pərvərdigarning namiqə ixinip hatırjəmlənsün, Hudasiqa yelənsün! 11 Mana, ezliri üçün ot yakıdojan, Ətrappinglarnı məx'əllər bilən oraydiojan həmminglerlər! Kəni, ez otunglarning nurida, Əzunglər yakkan məx'əllər arısida menginglər; Biraq silər xuni kolumdın alisilərki: — «Azab-həsrət iqidə yatisilər!».

51 «I həkkənəyiət kəntilgülərlər, Pərvərdigarnı idzdiqilərlər, Manga kulał selinglər: — Silərni yonup qıkarajan taxka, Silərni kolap qıkarajan orəkkə nəzər selinglər; 2 Atanglar İbrahimimoja, silərni tuqup bərgən Sarahka nəzər selinglər; Qünki Mən uni yaloquz qəoʃida qakirdim, Uningoja bəht ata

kildim, Həm uni awundurdum. **3** Qünki Pərvərdigar Zionoja təsəlli bərməy köymədi; Uning barlıq harabə yərlirigə qoqum təsəlli beridu; U qoqum uning jaŋgallırını Eran baoqısidək, Uning qəl-bayanlırını Pərvərdigarning beqidək kılıdu; Uningdin huxallık həm xad-huramlıq, Rəhmətlər həm nahxa awazlıri tepilidu. **4** Mening həlkim, gepimni anglanglar, Əz elim, manga կulak, selinglar; Qünki Məndin bir қanuntəlim kelidu, Wə Mən həküm-həkikitimni əl-yurtlar üçün bir nur kılıp tikləymən. **5** Mening həkkəniyilikim silərgə yekin, Mening nijatim yoloja qıktı; Mening biləklirim əlyurtlarqa həküm-həkikətni elip kelidu; Arallar Meni kütüp umid baoqlaydu, Ular Mening biliqimə tayinidu. **6** BeXinglarnı ketürüp aşmanlarqa, Astinglarda turojan yər-zeminojumu karap bekinglar; Qünki aşmanlar is-tütətək qayıb bolidu, Yər-zemin bolsa bir tal kiymidək konirap ketidu; Uningda turuwaṭkarlanmru ohxaxla olidu; Bırak nijatim bolsa əbədil'əbədgiqidur, Mening həkkəniyilikim hərgiz yanjilmaydu. **7** I həkkəniyilikimni bilgənlər, Kəngliga kanun-təlimimni pükkan həlk, Manga կulak selinglar; İnsanların həkərətləridin körkməngələr, Ulardıki kupurluk wə ojalirlaxlardın patiparak bolup kətməngələr; **8** Qünki küyə ularını kiyimni yəwalojandək yəwaliđidu, Kurt yung yəwalojandək yəwaliđidu; Bırak həkkəniyilikim əbədil'əbədgiqidur, Mening nijatim dəwrən-dəwrgiqidur. **9** Oyojan, oyojan, künqni eziungga kiyim kılıp kiygysən, i Parwərdigarning Biliki! Қadimki waktılarda, Ətkən zamanlardıki dawrlarda oyojançıninqendək oyojan! Rahəbni kiyma-qiyma kılıp qepiwaṭkan, Əjdihəni sanjip zəhimləndürən əslı Sən əməsmu? **10** Dengizni, dəhəxətlək həngərlərdəki sularını kürutiwetip, Dengizning tegilirini Sən həmjəmatılık kılıp kütküzəqənlarning etüx yoli kılqan Əzüng əməsmu? **11** Xunga Pərvərdigar bədal tələp kütküzəqənlərə kəytip kelidu, Ular nahxılarnı eytip Zionoja yetip kelidu; Ularning baxlırioja mənggültük xad-huramlıq könidi; Ular huxallık wə xadlıqka erixidu; Kəyoju-həsrət həm uñ-nadəmətlər bədər qağıdu. **12** Silərgə təsəlli bərgüqi Əzüm, Əzümdurmən; Əlüx aliddə turojan bir insandin, Teni ot-qəplərgə aylinip ketidiojan insan balisidin körkup kətkining nemisi? **13** Asmanları kərgən, Yər-zeminniñ ulini saloqan Yasiqquqıng Pərvərdigarnı untup yürisen, Xundakla kün boyi həlakət yürgütəməkqi bołożan zaliminqə kəhrəlin tohtawsız körkup yürisən; Əmdi zaliminqə kəhri kəni? **14** Bax əgənən əsir bolsa təzdiñ boxitiliđidu; U həngəja qüxməydu, xuning bilən elməydu, Uning riskimü tügəp kalmaydu. **15** Mən bolsam dengizni kozəqap, dolğunları hərkirətküqi Pərvərdigar Hudayingdurmən; «Samawi koxunlarning Sərdarı bołożan Pərvərdigar» Mening namimdur; **16** Wə aşmanları tikləxkə, Yər-zeminniñ ulini selixkə, Wə Zİonoja: «Sən Mening həlkimdir» deyixkə, Mən səzünni aqzıngəja kuyqoşanmən, Sən [kulumni] қolumning sayisi bilən yapkənmən. **17** I Pərvərdigarning kolidiki kəhrələk kədəhnili iqiwaṭkan Yerusalem, Oyojan, oyojan, ornungdin tur; Adəmni wəhimiga saloquji jam-kədəhnili sən iqtinq, bıraqla kəturiwətting; **18** Uning tuoçup bərgən barlıq balılıri arısida uni yetəkligüdək həqkim yok, Uning bekip qong kılıqan barlıq balılıridin uning kolini tutup yəlögüdək həqbirimə yok. **19** Bu ikki ix beXingoja qüxti – (Kim sən üçün iq aqritip yoxılar?)! – Bulangqılık həm wəyrəngılık, Aqarqılık həm kılıq; Mənmu sanga təsəlli berəlaymənmişkin? **20** Sening balılıring həlsizlinip hoxidin kətti, Toraqə qüxkən jərəndək hərbir koqining doqmuxida yatidu; Ular Pərvərdigarning kəhri bilən, Hudayingning tənbihli bilən toldurıldı; **21** Xunga hazır buni anglap koy, i har bołożan, – Məst bołożan, bıraq xarab bilən əməs: – **22** Əz həlkining dəwasını yürgüzgüqi Rəbbing

Pərvərdigar, Yəni sening Hudaying mundak dəydu: – «Manə, Mən kolungdin adəmni wəhimiga salidojan jam-kədəhnili, Yəni kəhrimə tolojan kədəhnili eliwaldim; Sən ikkinçi uningin həq iqəməsən; **23** Mən uni seni harliwatqanlarning kolioja tutkuziman; Ular sanga: «Biz tüstüngdin dəssəp etimiz, egilip tur» dedi; Xuning bilən sən teningeni yar bilən teng kılıp, Üstüngdin etküqilər üçün eziungni koqidiki yol kıldıng.»

52 – Oyojan, oyojan, i Zion, kücküngni kiyiwal, I Yerusalem, mukəddəs xəhər, güzel kiyim-keçəklirinqi kiyiwal; Qünki bundin baxlap sünnet kiliñiminqənlər yaki napaklar iqingga ikkinçi kirmaydu. **2** Topa-qangdin qikip eziungni silkiwət; Ornundin tur, olturuwal, i Yerusalem; Əzüngni boynungdiki zenjirlərin boxitiwətkin, i tutkun bołożan Zion kizi! **3** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: – «Silər eziunglarnı pulsız setiwaṭkənsilər; Pulsız käyturup setiweiñisilər». **4** Qünki mundak dəydu Rəb Pərvərdigar: – Həlkim dəsləptə Misiroja musaپır süpitidə qüxkənən, Xundakla yekində Asuriyə ularını əzgən yarda, **5** (Əmdi hazır həlkim pulsız elip kelinginidə, – dəydu Pərvərdigar) Mening karim bolmamidikən? Ular üstidin həkümranlıq kılıqçıqları ularını zar kaqxatkan, – dəydu Pərvərdigar, – Xundakla namim bolsa kün boyi tohtawsız həkərətləngən tursa, Mening karim bolmamidikən!? **6** Xunga Əz həlkim Mening namimni biliđidu; Xunga xu kün ular Mening «U» ikənlikimiñi, xundakla ularqa: «Ker, Menil» dəydiñənlikimiñi biliđidu. **7** Taqlar üstidə hux həwər elip kəlgüqininq ayaqlırları nemideğən güzel-hə! U aram-hatırjomnikini jakarlaydu, Bəthlik hux həwərnı elip kelidu, Nijat-kutuluxni elan kılıdu, U Zİonoja: «Hudaying həmmigə həküm süridü!» **8** Kəzətqiliringning awazını angla! Ular awazını kətüridü, Nahxılarnı yangritip towlaysıd; Qünki Pərvərdigar Zİonni elip käytkənda, ular əz kezi bilən keridü! **9** I Yerusalemning harabiliri, nahxılarnı yangritip təntənə kilinglər! Qünki Pərvərdigar Əz həlkigə təsəlli bərgən, U Yerusalemı həmjəmatılık kılıp kütküzəqan! **10** Pərvərdigar əllərning həmmisining aliddə Əz mukəddəs Biliqini eqip ayan kılqan; Xuning bilən yər-zeminiñ barlıq qət-yakılırı Hudayimizning nijat-kutuluxını keridü. **11** Oqip ketinglər, qikip ketinglər; Həq napak nərsigə tagməy xu yərdin qikip ketinglər; Uning otturisidin qikip ketinglər; Pərvərdigarning mukəddəs kaqa-kuqilirini kətürgüqilər, eziunglarnı pak tutunglar; **12** Qünki silər aldiriojan peti əməs, Patiparək əqəqan peti əməs qikip ketisilər; Qünki Pərvərdigar aldinglarda mangidu, Israilning Hudasi arkə muhəzizatqıngılar bolidu. **13** « – Kerünglərki, Mening kulum danalıq bilən ix keridü, U [aləm aliddə] kətürülidü, yukiri orunoja qikirilidü, nahayiti aliy orunuça erixtirüldü. **14** Lekin nuroqun xikilər seni kerüp, intayın həyran kelixidü, – Qünki uning qırayı baxqə hərkəndikiningkidin kep zəhimləngən, [Kulning] kiyapiti xu dərijidə buzuwetilgənki, uningda hətta adam siyakımı kalmıqan! **15** Xu yol bilən nuroqun əllərning üstügə [kan] qağıdu. Hətta xah-padixahlarmu uning karamitidin aqzını tutupla kəlidü; Qünki ezlirigə əzaldın eytilmioqanni ular kerəleydi, Ular əzaldın anglap bakmioqanni qüxinələydi.

53 Bizning həwirimizgə kimmü ixəngən? Həm «Pərvərdigarning Biliki» bołożuqi kimgium ayan kiliñojan? **2** U bolsa [Parwərdigarning] aliddə huddi yumran maysidək, Yaki huddi əqojırirak turpaqtə tartkən bir yiltizdək esidu; Uningda jəzbidarlıq yaki həywə yok bolidu, Biz uni kərginimizdə, uning bizni jəlb kılıqudək tək-i-turkımı yok bolidu. **3** U xikilər təripidin kəmsitiliđidu, ular uningdin yıraklıxidu; U kep dərd-ələmlək adəm bolup, Uningoja azab-

okubət yar bolidu; Xuning bilən uningdin yüzlər qəqurılıdu; U kəmsitiliđi, biz uni həq nərsiga ərziməs dəp hesablıdık. **4** Birak əmliyəttə bolsa, U bizning kayoju-həsritimizni kətürdi, Azab-ökubətlirimizni öz üstigə aldı. Biz bolsak, bu ixlarnı u wabaqa uqrıjanlığının, Huda təripidin jazalınıp urulmuşanlığının, Xundakla kiyin-kıstakka elinojanlığının dəp kariduk! **5** Lekin u bizning asiyliklirimiz tütəyildin yaralandı, Bizning gunahlılarımız üçün zehimləndi; Uning jazalinix bədiliga, biz aram-hatırjəmlik taptuk, Həm əməkçidin bolovan yarılıri arkılık biz xipamu taptuk. **6** Həmmimiz huddi köylardak yoldın ezip, Hərbirimiz əzimiz halıqan yoloja mangojanıdu; Birak Pərvərdigar həmmimizning kəbihlikini uning üstiga yiojip yüklidi. **7** U kijinilip, azab qəkkən bolsimu eojiz aqmidi; U huddi boozulaxlaşka yetiləp mengiləşən paklandak boozulaxlaşka elip mengildi, Xundakla yung kırkıloquşular aldida koy ün-tinsiz yatışkandak, u zadila eojiz aqmidi. **8** U kamap koyulup, hək soraktañ məhrum bolup elip ketildi, Əmdi uning əwlədini kimmu bayan kılalısun?! Qünki u tırıklərning zəminidin elip ketildi, Mening həlkimning asiylikı üçün u waba bilən uruldi. **9** Kixilər uni rəzzillər bilən ortak bir gərgə bekitkən bolsimu, Lekin u əltümidə bir bay bilən billə boldi, Qünki u həqkaqan zorawanlık kılıp bakişqan, Uning aqzidin birər eojizmu hiylamikirlik səz tepilmas. **10** Birak uni eziñni layık kərgən Pərvərdigardur; U uni azabka qəmildürküdü. Gərqə u eż jenini gunahni yuyidıqan kurbanlık kılıqan bolsimu, Lekin u əzinin uruk-əwlədlərini qoşum kərəp turdu, Xundakla uning kəriðiçən künləri uzartılıdu; Wa Pərvərdigarning kəngli seyünidıqan ixlər uning ilkidə bolup, rawaj tepit əməlgə axurulidi. **11** U ezi tərkən japaning mewisiñi körüp məmənnun bolidu; Həkkaniy bolquqı Mening kulum ezinining bilimləri bilən nuroqun kixilərgə həkkənaliyliki yetküzidü. Qünki u ularning kəbihliklirini əziga yüksəlib. **12** Bu ixliri üçün Mən xu «nuroqun kixilər»ni uningoja hədiyə kılıp nesivişi kılımən, Xuning bilən u ezi küqlüklerni oşenimət süpitidə ülxəttürüp beridiçən bolidu; Qünki u ta elüxkə kədər «[xarab hədiyə]»ni təkkəndak, eż jenini tutup bərdi, Xundakla əzinining asiylik kılıqulıqların qatarida sanılıxiçən yol koydi. Xuning bilən u nuroqun kixilərning gunahını eż üstigə aldı, Əzini asiylik kılıqulıqların orniçən koyup ular üçün dua kıldı».

54 — Təntənə kıl, i pərzənt kərmigən tuoqmas ayal! Nahxılları yangrat, xadlinip towla, i toloqak tutup bakımıçən ayal! — Qünki oşerib ayalning balılırı eri bar ayalningkidin kəptur! — dəydu Pərvərdigar, — **2** Qediringning ornini kengaytip, Turaloqlıringning etiklirini ular yaysun; Kübüngü həq ayimay qedir tanılıringni uzartkın, Kozukliringni qingaytкin; **3** Qünki sən ong wa sol tərəpkə kengiyison; Sening əwləding baxka əllərni igələydi; Əlar oşerib xəhərlərni ahalilik kılıdu. **4** Korkma, qünki sən həq hijalatça bolmaysın, Həq uyatka kaldurulmaysın, Qünki yərgə həq karitilip kalmaysın, Qünki yaixlikindiki hijilqanlığını untuysın, Tullukungning ahanitini həq esingga kəltürəlməysən. **5** Qünki seni yaritip Xəkilləndürküçüq bolsa sening ering, Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar Uning nami; Həmjəmət-Kutkuçouqıng bolsa Israildiki Mukaddas Boloquşı, U barlık yər-zeminning Hudasi dəp atılıdu. **6** Qünki Pərvərdigar seni qakirdı, — Huddi eri əzidin waz kəqkən, kəngli sunuk bir ayaldək, Yaxlıkida yatlık bolup andin taxliwetilən bir ayalni qakırıqandak qakirdı! — dəydu sening Hudaying; **7** Mən bir dəkikə səndin ayrılip kəttim, Birak zor kəyümqanlık bilən seni yenimoja yiojımən; **8** Oşəzipmının texisi bilən Mən bir dəkikəla yüzümüz səndin yoxurup

koydum; Birak mənggülük mehîr-muhəbbitim bilən sanga kəyümqanlık kərsitmən» — dəydu Həmjəmət-Kutkuçouqıng Pərvərdigar. **9** Muxu ixlər huddi Nuh [pəyojəmbər] dəwridiki topan suluridək bolidu — Mən Nuh dəwridiki sular ikkinçi yər yüzünü besip etməydi dəp əsəm iqkinimdək, — Mən xundak əsəm iqkenmənki, Səndin ikkinçi oqazaplənməymən, Sanga ikkinçi tənbil bərməymən. **10** Qünki taçlar yokılıdu, Dənglərmə yetkilip ketidü, Birak mehîr-muhəbbitim səndin hərgiz kətməydi, Sanga aram-hatırjəmlik bərgən əhdəmmü səndin neri bolmayıdu» — dəydu sanga kəyümqanlık kılıqı Pərvərdigar. **11** I har bolovan, boranda uyan-buyan qaykaləjan, həq təsəlli kılımınqan [kız], Mana, Mən taxliringni rəngdar semont lay bilən kirlaymən, Kek yakutlar bilən ulungni salımən; **12** Parkırap munarliringni laəllərdin, Dərvaziliringni qaknak yakutlardın, Barlıq seplirilingni jawahıratlardın kılıp yasaymən. **13** Sening balılıringning həmmisi Pərvərdigar təripində egitildi; Balılıringning aram-hatırjəmlik zor bolidu! **14** Sən həkənaliylik bilən tiklinisən; Sən zuludin yırak, (Qünki sən heq korkmaysən) Wəhəxəttinmü yırak turoquji bolisen, Qünki u sanga heq yekinlaxmaydu. **15** Mana, birəsi həman yiojılıp sanga hujum kilsə, (Birak bu ix Mening ihtiyyarında bolovan əməs), Kimki yiojılıp sanga hujum kilsə sening səwəbingdin yikılıdu. **16** Mana, kəmür otini yəlpütüp, Əzığə muwapiq bir koralni yasıqıqı təmürqini Mən yaratkanmən, Həm har kılıç üçün hələk kılıqınımu Mən yaratkanmən; **17** Sanga karxi yasalonan həqkəndək koral karşa kəlməydi; Sanga ərz-xikəyat kılıqı hərbir tilni sən mat kılısən. Mana xular Pərvərdigarning kullirining alidıqan mirasidur! Ularning həkənaliylikı bolsa məndindür!

55 Hoy! Barlık ussəp kətkənlər, Suşa kelinglər! Puli yoklar, kelinglər, ax-nan setiwlip yəngər; Mana kelinglər, na pul nə bədal təliməyla xarab həm süt setiwingelər; **2** Nemixək həkkikiy ax-nan bolmayıdojan narsıga pul həjləysilər? Əjiringlərni adamni heq qanaatlındurməydiqan nərsilər üçün sərp kılısılər? Gepimni kəngül koyup anglangalar, yahxisidin yəngər, Kənglünglər molqliqin kənaatlinidü; **3** Məngulaq selinglər, yenimoja kelinglər; Anglangalar, jeninqər həyatka erixidü; Wa Mən silər üçün mənggülük bir əhdə tütüp berimən: — Xu əhdə — Dawutka wədə kılınojan mehîr-xəpkətlərdür! **4** Mana, Mən uni əl-yurtlaroji guwahqı süpitidə, əl-yurtlaroji yetəkqi həm sərkərdə süpitidə təkdim kıldım — **5** — «Mana, sən əzüngə yət bir alni qakırısan, Seni bilmən bir əl yeningə yığıüp kəlidü; Səwəbi bolsa Pərvərdigar Hudaying, Israildiki Mukaddas Boloquşıng Əzidur; Qünki U seni uluçołap sanga güzəllik-julalıqni yar kıldı». **6** — Izdənglər Pərvərdigarnı, U Əzini tapkuzmakçı bolovan paytta; U yekin turojan waktida uningoja nida kılıngırlar! **7** Rəzil adəm eż yolinı, Nahək adəm eż oy-hiyallırını taxlısun, Pərvərdigarning yenioja kayıtip kəlsən, U uningoja rəhimdilliğ kərsitidü; Hudayimizning yenioja kayıtip kəlsən, U zor kəqürüm kıldı. **8** Qünki Mening oyliqanlırim silərning oyliqanlırları əməs, Mening yollırıım bolsa silərning yollırıngalar əməstur; **9** Qünki asman yərdin qanqə yukiri bolovnidək, Mana Əz yollırıım silərning yollırıngardin, Mening oyliqanlırim silərning oyliqanlırlarıngardın xunqə yukırıdır. **10** Yamqur həm kər asmandın qüxiپ, Yər yüzünü suçorıp uni kekərtip, qeqəklitip, Teriçuoqıja uruknı, yegiçiqə ax-namni təminligiçən kayıtmayıdoändək, **11** Mana Mening aqzimindən qıçkan səz-kalamıim xundaktr; Ez kənglümdikini əməlgə axurmoquqə, Uni əwatiñ makşitimgə toluk, yotmığıqə, U Əzümgə bikardin-bikar kayıtmaydu. **12** Qünki silər xadıhumər həldə qikisilər; Aram-hatırjəmlikə yetəklinip qikisilər;

Taoqlar həm dənglər silörning aldinglarda nahxa yangritidu, Dalalardiki barlıq dəl-dərəhlər qawak qelixip təntənə kılıdu; **13** Yantaklıknıng ornda karioqay, Jıqanlıknıng ornda hadas dərihi esidu; Muxular bolsa Pərvərdigarəqə bir nam kəltüridu, Mənggüə üzülməs karamət bolidu.

56 Pərvərdigar mundak dəydi: — Adalət həm hidayətta qing turunglər, Həkkaniylıknı yürügüzüweringlər; Qünki Mening nijatim yekinləxti, Həkkaniylıknı ayan kılınlıñ dəwatidu; **2** Muxularnı kılıquçı kixi, Muxularda qing turoquçı insan balisi — Xabat künini bulojimay pak-mukəddəs saklıoquçı, Kolini hərkəndək rəzziliktin tartkuçı kixi nemidegan bəhtliklər! **3** Əzini Pərvərdigarəqə baqlıqınan yat yurtulk adəm: — «Pərvərdigar qoşum meni eż həlkidin ayriwetidü!», Yaki aqwat bolqan kixi: — «Manə, qakxal bir dərəhmən!» degügi bolmisun. **4** Qünki Pərvərdigar: — Mən Əz «xabat künlərim»ni saklaydıqan, Kenglümdiki ixlarnı tallıqan, Əhdəmdə qing turidiqan aqwatlaroja mundak dəymənki: — **5** Mən ularoja Əz eyümdə, Yəni Əz tamlırım iqidə orun həm nam-atak ata kılımın; Muxu nam-atak, oqul-kızlırları birlarınqigidin əwzəldür; Men ularoja üzülməs, mənggülüñ namni berimən. **6** Pərvərdigarning hizmitida boluxka, Uning namıqə seqinixka, Uning küllüri boluxka Pərvərdigarəqə əzini baqlıqan, Xabat künini bulojimay pak-mukəddəs saklıqan, Əhdəmnı qing tutkun yat yurtulkuning pərzəntilərini bolsa, **7** Ularınmı Əz mukəddəs teqimoja elip kelimən, Mening duagħaq bolqan eyümdə ularnı huxal kılımın; Ularning kəydürmə kurbanlıkları həm təxəkkür kurnanlıkları Mening kurbangahıñ üstidə kobul kılınidu; Qünki Mening eyüm «Barlıq al-yurtlar üçün dua kılınidıqan ey» dəp atıldı. **8** Israildin tarkılıp kətkən qəribənləri yioqip katuridıqan Rəb Pərvərdigar: — Mən yəna uningoja baxkılarnı, Yəni yioqılıp bolqanlaroja baxkılarnımı koxup yioqiman! — dəydi. **9** — I dalalardiki barlıq hayvanları, kəlip ozuktur elinglər, Ormanlıktiki barlıq hayvanları, kelinglər! **10** [Israilling] kezətqılıri həmmisi karioqu; Ular həq bilməydu; Həmmisi kəkawxını bilməydiqan gaqa itlar, Qüixəkəp yatiqidojan, uykuşa amraqalar! **11** Muxu itlar bolsa nəpsi yaman, toyqannı bilməydu, Ular bolsa [həlkimni] «bakıkuqı»larmıx tehil Ular yorutuluxnu həq bilməydu, Ularning həmmisi haliqanqə yol tallap keyip kətkən, Birsimi kalmayı hərbiri eż manpətiini kəzlep yürügürlər! **12** Ular: «Keni, xarab kəltürimən, Hərəkni kənənqoçqı qeyli; Ətimu bolsa bügünkidək bolidu, Tehimu molqılık bolidu yənə!» — dəweridu.

57 Həkkaniy adəm aləmdin etidü, Həqkim buningə qəngül belməydu; Mehriban adamlar yioqip elip ketili, Birak həqkim oylap qıxınlamaydu, Həkkaniy adamlar yaman künlərni kərmisun dəp yioqip elip ketili. **2** U bolsa aram-hatırjəmlik iqişa kirdi; Yəni ezlirininq durus yolidə mangojan hərbir kixi, Əz ornda yetip aram alidu. **3** Birak sənlər, ijadugər ayalning balılırlı, Zinahor bilən paňixə ayalning nəsl; Buyakka yekin kelinglər; **4** Silər kimni mazak kiliwatisilər? Yaki kimə qarxi aqzinqılları kalqayıtip, Tilinglərni uzun qıkırıslırlar? Silər bolsanglar asılıqtıñ terələnən bilalırlar, Aldamqılıknıng nəslı əməsəmusilər? **5** Hərbir qong dərəh astida, Hərbir yexil dərəh astida xəhəwanılyık bilən keyüp kətkükü, Kiqik balılları jilojılaroja həm hada taxlarning yerikliroja elip soyoluqisilər! **6** Eriktiki siliklanojan taxlar arısida sening nesiwang bardur; Xular, xularla sening təkşimatingdur; Xundak, sən ularoja atap «xarab hədiyəsi»ni kuyup, Ularoja «axlık hədiyə»nimü sunup bərdinglər; Əmdi muxularoja razi bolup Əzümni besiwalsam bolamti? **7** Sən yekiri, egiz bir taoq üstidə orun-kərpə selip koydung, Sən axu yərdimü kurbanlıklarıni

kiliqxä qikting. **8** Ixiklərning kəynigə wə kəyni kexəklirigə «əslətmiliring»ni bekitip koydung, Qünki sən Məndin ayrildıq, Sən yalingaqlınıp ornungoja qikting; Orun-kərpəngini kengaytip [heridarlıring] bilən eziung üçün əhədiləxtinq; Ularning orunkerpisiga kənglüng qüxti, Sən ularda küq-hökükni kərəp kälđing. **9** Sən zəytun meyi hədiyisini elip, ətirliiringni üstibexingga boluxıqə qeqip, Padixaħning aldiqə barding; Əlqılıringni yırakka əwətip, Həttə təħitsaraqa yətküqə eziungni pəs ķilding. (**Sheol h7585**) **10** Sən besip mangojan barlıq yolliringda qarqiojining bilən, Yəna: «Poq yəptimən, boldi bəs!» dəp koymiding tehi, Ezip yürüixəkə yənilə kütüqning yioqding, Heq jaq toymiding. **11** Sən zadi kimdin yürəkzada bolup, korkup yürisan, Yaloqan gap kili, Meni esingə həq kəltürməy, Kenglündin həq etküzümiding. Mən uzunoqıq süküttə turup kəldim əməsmü? Sən yənilə Məndin həq korkup bakmiding! **12** Sening «həkkaniylıkingiñ həm «tehpiliring»ni bayan kılımon: — Ularning sanga həq paydisi yoktur! **13** Qırkırioqanlıringda sən yioqip toplıqan [buttlar] kelip seni kütküsün! Birak xamal püw kilip ularning həmmisini uqrup ketidü, Bir nəpsələr ularni elip ketidü; Birak Manga tayanoqı zeminoja miraslık kılıdu, Mening mukəddəs teqimoja igidarcılıq kılıdu. **14** [Xu qaqdə]: — «Yolni kettürünglər, kettürünglər, uni təyyarlanglar, Həlkimning yolini boxitip barlıq putlikaxanglarnı elip taxlanglar» deyilidü. **15** Qünki nami «Mukəddəs» Boloquçı, Yukiri həm Aliy Boloquçı, Əbədil'əbədgıqə hayat Boloquçı mundak dəydi: — «Mən yükiri həmdə mukəddəs jayda, Həm xundakla rohi sunuk, həm kiqik peil adəm bilən billa turimənki, Kiqik peil adəmning rohini yengilaymən, Dili sunukning kənglini yengilaymən. **16** Qünki Mən hərgiz mənggüə ərz kilipli ayıblımaymən, Həm əbədil'əbədgıqə oqəzəplənməyən; Xundak kılsam insanning rohı Mening alımdıda suslixip yokaydu, Əzüm yaratkan nəpəs igiliri tüxixidü. **17** Uning eż nəpsəniyətlik kəbihlikidə Mən uningdin oqəzəplinip, uni uroğanımən; Mən uningdin yoxurun turup, uningoja oqəzəpləngənlilikim bilən, U yənilə arkısiqə qekinqiniqə eż yolinə mengiwardı; **18** Mən uning yollarını kərəp yətkən takıldıru, Mən uni sakayıtmən; Mən uni yetəklaymən, Mən ləwlrarning mewisini yaritimən, Uningoja wə uningdiki hasrat qakıcuqları yəna təsallı berimən; Yirak turuwatkanı, yekin turuwatkanımu mütłək aram-hatırjəmlik bolsun! Wə Mən uni sakayıtmən! **20** Birak rəzzillər bolsa tinqilinxini həq bilməydiqan, Dolkulları lay-latqılları uroqutuwatkan, Dawaloqutukan dengizdaktur. **21** Razillərgə, — dəydi Hudayim — həq aram-hatırjəmlik bolmas.

58 — Nida kilipli jakarlıqın, Awazingni koyup berip boluxıqə towla, Awazingni kanadıyk kətür, Mening həlkimə ularning asılılkını, Yaqupning jəmatığa gunahlırını bayan kiliqin. **2** Birak ular Meni hər künı izdəydiqan, Həkkaniylıknı yürügüzidojan, Mening yollarımı bilixini huxallıq dəp bilidilər, Hudasinin həküm-pərmanlırını taxliwətməydiqan bir əlgə ohxaydu; Ular Məndin həkkaniylıknı bekitidıqan həküm-pərmanlarnı sorayıdu; Ular Hudaqa yekinlixinxı hursənlək dəp bilidü. **3** [Andin ular]: — «Biz roza tuttuk, Əmdi nemixka sən kəzüngə ilmiding? Biz jenimizni kiyindük, Əmdi nemixka buningdin həwiring yok?» — [dəp sorayıdu]. — Karanglar, roza künı eż kenglünglardıqını kiliwərisilər, Hizmetqılıringlərni kattik ixilitisilər; **4** Silərning roza tutuxliringlər jənggi-jedal qıqırıq üçünümü? Kəbəli kolliringlər muxt bilən adəm uruxni məksət kiliqan ohximadu! Həzirki roza tutuxliringlarning məksəti awazinglarnı ərxlarda anglitix əməstür! **5** Mən tallıqan xu roza tutux künı — Adəmlərning jenini kıynaydıqan künüm? Bexini komuxtək ekip, Astioqa bəz wə küllərnəi yeyix kerək

bolojan künmu? Silər muxundak ixlarnı «roza», «Pərvərdigar köbul kiloqudək bir kün» dəwətamsılər? 6 Mana, Mən tallıojan roza muxuki: — Rəzillik-zulumning asarətlərini boxitix, Boyunturukning tasmilirini yexix, Ezilgənlərni boxitip hər kiliç, Hərkəndək boyunturukni qekip taxlax əməsmədi? 7 Ax-neningni aqlarqa tiləxtürküxüng, Hajətmən musapirlarını himaya kılıp eyünggə apirixing, Yalıngaqlarını kərginində, uni kiydürütxüng, Əzüngni əzüng bilən bir jan bir tən bolojanlardın qaqrmaslıkingdin ibarət əməsmə? 8 Xundak kılıqanda nurung tang səhərdək wallidə eqilidü, Salamətliking tezdir əsliga keliç yaxnaysən; Həkkənaliyliking aldingda mangidü, Arxandiki muhəpizətqinq bolsa Pərvərdigarning xan-xəripi bolidü. 9 Sən qakırsang, Pərvərdigar jawab beridü; Nida kılısan, U: «Mana Mən!» dəydi. Əgər aranglardın boyunturukni, Təngleydiqan barmakni, Həm təhmət gaqlırını yok kilsang, 10 Jeningni aqlar üçün pida kilsang, Ezilgənlərinin hajətləridin qıksang, Xu qəqəda nurung karangoşulukta kətürülidü; Zulmiting qüxtək bolidü; 11 Həm Pərvərdigar sening daimlik yetəkligüning bolidü, Jeningni kırqakqılık bolojan waktidimu kəmdiydu, Ustihanliringni küqayıtdı; Sən suojirılıqdan bir baqı, Suluri uroqup təgiməydiojan, adəmnı aldımıydiojan bir bulak bolisən; 12 Səndin tərəlgənlər kona harabilərni kaytidin kurup qıkıldı; Nuroqun dəvrərlər kəlduroqan ullarını kaytidin kətürisən, Xuning bilən «Bəsülgən tamlarını kaytidin yasoquqi, Koqa-yol wa turaloqlarını əsliga kəltürgüqi» dəp atilən; 13 Əgər sən xabat künida kədməliringni sanap mangsang, Yəni Mening mukəddəs künümədə əzüngningki kənglüğündikilərni kilmay, Xabatni «huxallik», Pərvərdigarning mukəddəs künini «hərmətlik kün» dəp bilsang, Həm Uni hərmətlap, Əz yolliringda mangmay, Əz bilginingni izdimay, Kuruk parang salmisang, 14 Undakta Pərvərdigarnı kənglüğning huxallikı dəp bilisən, Həm Mən seni yər yüzdidi yukarı jaylarqa mingüzüp mangdurımən; Atang Yakupning mirasi bilən seni ozuklandurımən — Qünki Pərvərdigar Əz aqzi bilən xundak səz kıldı.

59 — Karanglar, Pərvərdigarning kolı kutkuzałmioqudak kiqsız bolup kəlojan əməs; Yaki Uning kılıkçı anglimioqudək eoir bolup kəlojan əməs; 2 Birak silənning kəbihlikinglər silərni Hudayinglardın yıraklaxturdı, Gunahınglar Uning yüzünü silərdin qaqrurup Uningoşa tilikinglərini anglatkuzmədi. 3 Qünki kolliringlər kan bilən, Barmakliringlər kəbihlik bilən miləngən, Ləwliringlər yalojan gəp eytkən, Tilinglər kaldırlap kərixip səzligən; 4 Həkkənaliylik tərəptə səzligüqi yoktur, Həkikət tərəptə turidiqan həküm soriqoju yoktur; Ular yok bir nərsigə tayinip, aldamqılık kilməktə, Ularning korsikidikisi ziyanadx, Ularning tuquwatıqını kəbihlik; 5 Ular qar yılannıng tuhumlarını tərəldüridü, Əmüqükninq torini torlaydu, Kim uning tuhumlarını yesə elidü; Ulardin biri qekilsə zəhərlilik yilan qıkıldı. 6 Ularning torlularını kiyim bolamdaydu; Əzliyi ixılganlıri bilən ezlirini yapalmayıd; Ixılganlıri bolsa kəbihli ixlardur; Ularning kolida zorawzanlık turidü; 7 Kədəmliri yamanlık, tərapka yığdırıldı, Gunahsız kannı tekükxə alındırydu, Ularning oyları kəbihlik toqrisidiki oylardur; Baroqanla yərdə wəyrənqılık wa halakət tepilidü. 8 Tinqlik-aramlıq yolini ular həq tonumaydu; Yürüxlirdə həq həkikət-adalət yoktur; Ular yollırını aqri-toğay kiliwaldı; Kim bularda mangajan bolsa tinq-aramlıknı kerməydi. 9 — Xunga həkikət-adalət bizdən yırak turidü; Həkkənaliylik yetip bizni qümkiğən əməs; Nurni kütümiz, birak yənilə karangoşuluk! Birlə ojil-pal parlıqan yorulkulnunu kütümiz, Yənilə zulmətta mangımız. 10 Kəriqulardək biz tamni silaxturup izdəymiz, Kəzsiz bolojandək silaxturımız; Gugumda turojandək qüxtimü

putlixip ketimiz, Qət yakılarda əltilklərdək yürürim. 11 Eyiklərdək nərə tarımız, Pahtəklərdək kattık ah urımız; Biz həküm-həkikətni kütüp қarayımız, birak u yok; Nijat-kutuluxni kütümiz, birak u bizdən yırakтур; 12 Qünki itaatsizliklirimiz aldingda kəpiyip katti, Gunahırimiz bizni ayıblep guwahlıq beridü; Qünki itaatsizliklirimiz hərdənəm biz biləm biliidur; Kəbihliklirimiz bolsa, bizgə roxəndur: — 13 Qünki Pərvərdigaroja itaatsizlik kilməktimiz, wapasılık kilməktimiz, Uningdin yüz əriməktimiz, Zulumni həm asılıknı təropip kilməktimiz, Yalojan səzlərni oydurup, iq-iqimizdən səzliməktimiz; 14 Adalət-halislik bolsa yoldın yenip kətti; Həkkənaliylik yırakta turidü; Qünki həkikət koqida putlixip ketidü; Durus-diyənətningmu kırğındak yeri yoktur. 15 Xuning bilən həkikət yokay dəp kəldi; Əzünni yamanlıktın neri kılıy degən adəm həkinq olja nişani bolup kəldi! 16 Həm Pərvərdigar kərdi; Həküm-həkikətning yoklukı Uning nazırıda intayin yaman bilindi. Wə U [amat kılıqudak] birmə adəməng yokluğunu kərdi; [Gunahkarlarqa] wəkil bolup dua kılıqu həqkimning yokluğunu kerüp, azabliniq kengli parakanda boldi. Xunga Uning Əz Biliki eziqə nıyat kəltürdü; Uning Əz həkkənaliylik Əzini kollap qıdamlıq kıldı; 17 U həkkənaliyknı kalkan-sawut kıldı, Bexiqə nıyatlıq dubulopisini kiydi; Kısas libasını kiyim kıldı, Muhibbətlük կızօյնlikni ton kılıp kiydi. 18 Adəmlərning kılıqanlıri boyiqə, u ularqa kəyturidü; Rəkiblirigə kehr qüxüridü, Düxmənlirigə ixlərini kəyturidü, Qət arallardıklırgımı u ixlərini kəyturidü. 19 Xuning bilən ular oğrəbtə Pərvərdigarning namidin, Künpikixta Uning xan-xəripin korkidü; Düxmən kəlkündək besip kırqınıda, Əmdi Pərvərdigarning Rohi uningoşa karxi bi tuqını kətürüp beridü; 20 Xuning bilən Həmjəmat-Kütküzəquqi Zionqa kelidü, U Yaqup jəmatidikilər arisidin itaatsizlikin yenip towa kılıqanlıraja yekinlixdü, — dəydi Pərvərdigar. 21 Mən bolsam, mana, Mening ular bilən bolojan əhədəm xuki, — dəydi Pərvərdigar — «sening üstünggə konup turojan Mening Rohim, xundakla Mən sening aqzingoşa kuyojan səz-kalamim bolsa, Buningdin baxlap əbdəl'əbədgıqə ez aqzingdin, nəslinən aqzidin yaki nəslinən aqzidin hərgiz qüxməydi! — dəydi Pərvərdigar.

60 — Ornunqdin tur, nur qaql! Qünki nurung yetip kəldi, Pərvərdigarning xan-xəripi üstüngdə kətürüldi! 2 Qünki karangoşuluk yər-zeminni, Kəpkəra zulmət əl-yurtlari basıdu; Birak Pərvərdigar üstüngdə kətürülidü, Uning xan-xəripi seningdə kerinidü; 3 Həm əllər nurung bilən, Padixahlar sening kətürülən yoruklukung bilən mangidü. 4 Bexinqni kətür, ətrapingoşa karap bak; Ularning həmmisi jəm bolup yioqlidü; Ular yeningoşa kelidü, — Oqqulliring yırakṭın kelidü, Kızliring yanpaklarqa artılıp kətürüp kelidü. 5 Xu qəqəda kerisən, Kəzliring qaknən ketidü, Yırakliring tipqəkləp, iq-iqinqə patnw kälisən; Qünki dengizdiki baylıklar san tarapka burulup kelidü, əllərning mal-dunyalıri yeningoşa kelidü. 6 Top-top bolup kətkən tegilər, Həm Midiyən həm əfahdiki taylaqlar seni kaplaydu; Xebadikilərning həmmisi kelidü; Ular altun həm huxbuy elip kelidü, Pərvərdigarning mədhiyilirini jakarlaydu. 7 Kedarning barlıq köy padılıri yeningoşa yioqlidü; Nebayotning köqkarlıri hizmitində bolidü; Ular Mening köbul kiliçiməjə erixip kurbangahımoja qıkırılıdu; Xuning bilən güzəllik-julalıkmınnı anya kiliđıqan eyünnü güzəlləxtürümən. 8 Kəptərhanılıriqa kəytip kəlgən kəptərlərdək, Uqup keliwatkən bulutlək keliwatkən kimdu? 9 Qünki arallar Meni kütüdü; Xular arisidin oqqulliringi yırakṭın elip keliikkə, Əz altun-künümülxirini billə elip keliikkə, Tarixtiki kemilər birinqi bolidü. Ular Hudaying Pərvərdigarning namioşa, Israildiki Mukəddəs

Boloquning yenoşa kelidi; Qünki U sanga güzəllik-julalik kəltürdi. **10** Yat adəmlərning balılıri sepiylliringni küridü; Ularning padixahlıri hizmitində bolidü; Qünki oğzıpimdə Mən seni urdum; Birak xapaitim bilən sanga rəhəm-mehribanlık kərsətim. **11** Dərwaziliring hərdaim oquk turidü; (Ular keq-kündüz etilməydi) Xundak kılɔjında əllərning bayılıklarını sanga elip kəlgili, Ularning padixahlırını aldingoşa yetəkləp kəlgili bolidü. **12** Qünki sanga hizmətə boluxni rət kılidiqan əl yaki padixahlıq bolsa yoklıdu; Muxundak əllər pütünləy bərbət bolidü. **13** Mening mukəddəs jayimni güzəlləxtürükə, Liwanning xəripi, — Arqa, kariojə wə boksus dərəhlirinən həmmisi sanga kelidi; Xundak kılıp ayiojom turojan yərni xərəplik kılımən. **14** Seni harlıqanlarning balılırlı bolsa aldingoşa egiqliniqə kelidi; Seni kamtsitkənlərning həmmisi ayiojingoşa bax uridü; Ular seni «Pərvərdigarnı xəhiri», «İsrailidiki Mükəddəs Boloquning Zioni» dəp ataydu. **15** Son taxliwetilən həm nəprətə uqrıqlanlıq üçün, Həqkim zeminingdin etmigən; Əmdilikdə Mən seni mənggülü bir xan-xəhrət, Əvlad-əvladlarning bir hursənləki kılımən. **16** Əllərning süttini emisən, Padixahlarning əmqikidin əmgəndək [mehir-xəpkitigə] erixsən; Xuning bilən sən Mən Pərvərdigarnı əzüngning Nijatkarıng həm Həmjəmət-Kutkuçojuqing, «Yakuptiki kudrat Igisi» dəp bilisən. **17** Misning ornişa altunni, Təmürning ornişa kümünxü iapkəlip alməxturiman; Yaqəqning ornişa misni, Taxlarning ornişa təmürni iapkəlip alməxturiman; Sening həkimliringni bolsa tinq-aramlıq, Bəgliringni həkkaniyilik kılımən. **18** Zeminingda zorawanlıqning heq sadası bolmayıdu, Qəgralıring iqidə wəyrənqılıq wə halakətmə yox bolidü; Sən sepilliringni «niyat», Dərwaziliringni «madhiyə» dəp ataysən. **19** Nə kuyax kündüzdə sanga nur bolmayıdu, Nə aynıng julası sanga yorulkul bərməydi; Bəlkı Pərvərdigar senin menggülük nurung bolidü, Sening Hudaying güzəl julaliking bolidü. **20** Sening kuyaxing ikkinçi patmaydu, Eying tolunlukidin yanmayıdu; Qünki Pərvərdigar senin mənggülük nurung bolidü, Həsrət-kayquluk künliringə hatimə berildü. **21** Sening həlkinqning həmmisi həkkaniyilik bolidü; Yər-zeminoşa mənggüga igidərqlik kılımən; Ularning Mening güzəl julalikmını ayan kilixi üçün, Ular Əz kolumn bilən tikkən maysa, Əz kolumn bilən ixliginim bolidü. **22** Səbiy bala bolsa mingoşa, Əng kiqiki bolsa uluoq əlgə aylinidü, Mənki Pərvərdigar bularını əz waktida tezdir əməlgə axurımən.

61 «Rəb Pərvərdigarning Rohi menin wujudumda, Qünki Pərvərdigar meni ajiz ezilgənlərgə hux həwərlər yətküziyək məsihliyən. U meni sunuk kəngüllərni yasap sakayıtxə, Tutkünləroja azadlıkni, Qüxpə koyulənlar oja zindanning eqiwtelidiliqənlikini jakarlaxça əwətti; **2** Pərvərdigarning xapaşta kərsitidiojan yilini, Həm Hudayimizning kışaslık küninini jakarlax, Barlıq kəyəq-həsrət qəkkənlərə təsəlli berixkə meni əwətti. **3** Zionidki Həsrət-kəyəq qəkkənlərə, Küllərning ornişa güzəllikni, Həsrət-kəyəquning ornişa sürkilidiojan xad-huramlıq meyini, Oşxlik-mayıylı rohining ornişa, Mədhiyə tonini kiydürüyüxə meni əwətti; Xundak kılıp ular «həkkaniyilikning qong dərəhliri», «Pərvərdigarning tikkən maysiliri» dəp atılıdu, Ular arkılık uning güzəllik-julalikı ayan kilinidü. **4** Ular kədimki harabzarlıklarını kaytidin küridü, Əslidə wəyrən kılinojan jaylarnı kaytidin tiklaydu, Haraba xəhərlərni, dəwrdin-dawrga wayranlıqta yetkən jaylarnı yengibaxtin küridü; **5** Yaka yurtluklar turoquzulup, padiliringni bakıldı; Yatlarning balılıri koxqliringlar, üzümqiliringlar bolidü. **6** Birak silər bolsanglar, «Pərvərdigarning kahinliri» dəp atılısilər; Silər toopranglarda:

«Ular Hudayimizning hizmətkarları» deyildi; Ozuklıringlar əllərning bayılıkları bolidü, Silər ularning xan-xərəplirigə ortak bolisilər. **7** Horlinip, xərməndilikdə kalojinqınlarning ornişa ikki həssə nesiwəngər berildü; Rəswa kılınojanlıqning ornişa ular təxşisatda xadlinip tantənə kılımən; Xuning bilən ular zeminoşa ikki həssiləp igidərqlik kılımən; Mənggülük xad-huramlıq ularningki bolidü. **8** Qünki Mən Pərvərdigar toqra həküm, həqikətni əzizləymən; Kəydürmə kurbanlıq kılıxta hərkəndək bulangqılıq wə aldamqılıkka nəprətlinimən; Mən ularıja həqikət bilən tegixlikini kıaturup berimən; Mən ular bilən mənggülük bir ahəndini tüzimən. **9** Xundak kılıp ularning naşlining dangki əller arısida, Pərzəntlirinən dangki həlkələmə arısida qikidü; Ularnı kərgənlərning həmmisi ularını tonup etirap kılıduki, «Ular bolsa Pərvərdigər bəhət ata kılɔjan nəsildür». **10** — «Mən Pərvərdigarnı zor xad-huramlıq dəp bilip xadlinimən, Jenim Hudayim tüpəyliдин huxallinidü; Qünki toy kılidiqan yigit əzığe «kahinlik səllə» kiyiwalojandək, Toy kılidiqan kız lələ-yakutlar bilən əzini pardazlıqandək, U niyatlıqning kiyim-keqikini manga kiydürüdi, Həkkənaliylik toni bilən meni pürkəndürdi. **11** Qünki zemin əzininə bihini qıraqojinidək, Baq əzidə terilojanları ündürginidək, Rəb Pərvərdigar ohxaxla barlıq əllərning alidda həkkənaliylikni həm mədhiyini ündüridü».

62 — «Taki Zionning həkkənaliyliki julalinip qaknap qikkəqə, Uning nijati lawuldawatkan məx əldək qikkuqə, Zion üçün heq aram almaymən, Yerusalem üçün hərgiz stüküt kilmaymən; **2** Həm əller senin həkkənaliylikən, Barlıq padixahlar xan-xəripingni kəridü; Həm sən Pərvərdigar Əz aqzi bilən sanga koyidiqan yengi bir isim bilən atılısan, **3** Xundakla sən Pərvərdigarning kolida turojan güzel bir taj, Hudayingning kolidiki xələna bax qəmbirlik bolisən. **4** Sən ikkinçi: «Ajraxkan, taxliwetilən» dəp atalmaysən, Zemining ikkinçi: «Wəyrən kılıp taxliwetilən» dəp atalmayıdu; Bəlkı sən: «Mening huxallıkim dəl uningda!», dəp atılısan, Həm zemining: «Nikahlanojan» dəp atılıdu; Qünki Parvardigar sandın huxallıq alidü, Zemining bolsa yatlık bolidü. **5** Qünki yigit kizəqə baqçanqandək, Oqqulliring sanga baqçinidü; Toy yigitli kizdən xadlanqandək, Hudaying seningdin xadlinidü. **6** Mən sepilliringda kezətqılarnı bekitip koydum, i Yerusalem, Ular kündüzmə həm keqisimə aram almaydu; I Pərvərdigarnı əslətəkvi boloqanlar, süküt kilmanglar! **7** U Yerusalemni tikligüqə, Uni yer-jahanning otturisida rəhmət-mədhiyilərniñ səwəbi kılɔqqa, Uningu heq aram bərməngər!». **8** Pərvərdigar ong koli həm Əz kığı bolən biliki bilən mundak kəsəm iqtı: — «Mən ziraatliringni düxmənliringə ozuk boluxıq ikinçi bərməyəm; Japa tartip ixlıqən yengi xarabnimu yatlarning parzantlıri ikkinçi iqməydi; **9** Ziraatlarnı orup yioqanlar ezlirila uni yəp Pərvərdigarnı mədhiyileydu; [Üzümlərn] üzgənlər mukəddəs eyümmüngə səynalırıda ulardin iqidü». **10** — Etünglər, dərwaziların etünglər! Həlkning yolinə tüt kılıp təyyarlangalar! Yolni kətürünglər, kətürünglər; Taxlarnı elip taxliwetinglər; Həlk-millətlər üçün [yol kersitidiojan] bir tuqni kətürünglər. **11** Mana, Pərvərdigar jahanning qət-yakılırlıq mundak dəp jakarlıdı: — Zion kiziqə mundak dəp eytkin: — «Kara, senin nijat-kutuluxung keliwati! Kara, Uning Əzi alojan mukapiti Əzi bilən billə, Uning Əzinin in'ami Əziga həmrəh bolidü. **12** Wə həkələr ularını: «Pak-mukəddəs həlk», «Pərvərdigar həmjəmətlik kılıp kutkuçojanlar» dəydi; Sən bolsang: «Intilip izdəlgən», «Həq taxliwetilmən xəhər» dəp atılısan.

63

«Bozrah xəhəridin qıkkən, üstibexi kənik kizil rənglik, Kiyim-keqəkliri kəltis-karamət, Zor küq bilən kol selip mengiwtən, Edomdin muxu yergə keliwatküqi kim?» «Həkkəniyliq bilən səzligüqi Mən, Kütkuzuxka küq-kudrətkə Igə Bolquqidurman». 2 «Üstibexindikisi nemixə kizil, Kandaksığa kiyim-keqəkliring xarab kəlqikini qaylıqıninginkigə ohxap əldi?». 3 «Mən yalçuz xarab kəlqikini qaylıdim; Bar əl-yurtlardın heqkim Mən bilən billə bolojını yok; Mən ularnı oqəzipimdə qaylıdim, Kəhərimdə ularni dəssiwəttim; Ularning kanlıri kiyim-keqəklirim üstigə qaqrıdi; Mening pütün üstibexim boyaldi; 4 Qünki kəlbimgə kışas künü pükülgənidi, Xundakla Mən həmjəmətlərimni kütkuzidiojan yil əldi; 5 Mən karisam, yardım kılıqudak heqkim yok idi; Heqkimning kollimaydiojanlığını körüp azablınip kənglüm parakanda boldi; Xunga əz bilikim Əzümgə nijat kəltərdi; Əz kəhərim bolsa, Meni kəllap Manga qıdam bərdi; 6 Xuning bilən əl-yurtlarnı oqəzipimdə dəssiwətənmən, Kəhərimdə ularni məst kiliwəttim, Kanlırını yergə teküwəttim». 7 «Mən Pərvərdigarning xəpkətləri toqrluluk əslitip sezləymən; Pərvərdigarning madhiyəga layık kılıqları, Uning rəhimdilliliklirioja asasən, Uning nuroqunluqan xəpkətlərigə asasən, Pərvərdigarning bizgə kılıqan iltipatlari, Israfil jəmətigə iltipat kılıqan zor yahxilikləri toqrluluk əslitip sezləymən; 8 U ularni: — «Ular Mening həlkim, Aldamqılık kilmədiqan balılar» dəp, Ularning Kütkuzoquqisi boldi. 9 Ularning barlık dəndliriga Umu darddas idi; «Uning yəzidiki Pərixtisi» bolsa ularni kütkuzoqan, U Əz muhəbbiti həm rəhimdilliliyi bilən ularni həmjəmatlık kılıp kütkuzoqan; Axu ədəmdikin barlık kün'lərdə ularni Əzığə artip ketürgən; 10 Birak ular asiylik kılıp Uning Mukəddəs Rohijoja azar bərdi; Xunga ularların yüz erüp U ularning dükəminigə aylınip, Ularqa karxi jəng kıldı. 11 Birak U: — «Musa pəyəqəmbirim! Mening həlkim!» dəp aynı kün'lərni əsləp tohtıdi. Əmdi Əz [padisi bolojanları] padıqılıri bilən dengizdən qıkırıwalıquqı keni? Əzinin Mukəddəs Rohini ularning arisoja turozup koyouqı keni? 12 Uning güzəl xərəplik biliki Musaning ong koli arkılık ularni yetəklığıqı boldi, Əzi üqün mənggüdülik bir namni tiklep, Ular aldida sularni belüwtəkűü, 13 ularni dalada ərkin kezip yürüdöjan atta, Həq putlaxturnay ularni dengizning qongkur yərliridin etküzgüçü keni? 14 Mallar jilojoja otlaixa qıtxəndək, Pərvərdigarning Rohı ularqa aram bərdi; Sən Əzüng güzəlxərəplik bir namoja erixix üçün, Sən muxu yollar bilən həlkinqni yetəklidi. 15 Ah, asmanlardın nəzirinğı qıxtürğin, Sening pak-mukəddəsliking, güzəllik-xarıping turqan makaningdin [ħalimizoja] karap bak! Keni otluq muhəbbiting wə küq-kudritinq! Iqinqni aqoritixliring, rəhəimdillilikliring keni? Ular manga kəlgəndə besilip əldim? 16 Qünki gərqə İbrahim bizni tonumisimu, Yaki Israfil gərqə bizni etirap kilmisimu, Sən həman bizning Atımız, Sən Pərvərdigar bizning Atımızdursən; Əzəldin tartip «Həmjəmət-Kütkuzoquqımız» Sening namingdur. 17 I Pərvərdigar, nemixə bizni yollirindin azdureqənsən? Nemixə Əzüngdin körkuxtın yandurup kənglimizni tax kılıqənsən? Külliring üçün, Əz mirasing bolovan kəbililər üçün, Yenimizoja yenip kəlgəysən? 18 Mukəddəs həlkinq pəkət azojına wakitla [təwəlikiga] iğə bolaloqan; Düxmənlirimiz mukəddəs jayıgnı ayaq astı kıldı; 19 Xuning bilən biz uzundın buyan Sən idarə kılıp bəkmiojan, Sening naming bilən atılıp bəkmiojan bir həlkətək bolup əldiduk!

64

Ah, Sən asmanlarnı yirtiwetip, Yərgə qüxkən bolsang idil! Taojar bolsa yüzüng aldida erip ketətti! Mana muxundak bolojanda tuturukkə ot yakğandək, Ot suni əyənatqandək, Sən namingni düxmənliringgə ayan kılıqan bolatting, Əllər

yüzündinla titrəp ketətti! 3 Sən biz kütmigən dəhxətlik ixlarnı kılıqan waktingda, Sən qüxkənidir; Yüzündin taqlar rastla erip ketəti! 4 Səndin baxkə Əzığə təlmürüp kütkenlər üçün ixligüqi bir Hudani, Adəmlər əzəldin anglap bəkmiojan, Külakkə yetip bəkmiojan, Kez kerüp bəkmioqandur! 5 Sən həkkəniyliknı yürgütüxni hursənlik dəp bilgən adamning, Yəni yollirində mengip, Seni seçinoqanlarning hajitidin qıkküqi həmrəhdursən; Birak mana, Sən oqəzəpta boldung, Biz bolsaq gunahta bolduk; Undak ixlar uzun boliwərdi; Əmdi biz kütkuzulandumdۇ? 6 Əmdi biz napak bir nərsiga ohxax bolduk, Kiliwatkan barlık «həkkəniyatlırimız» bolsa bir əwrə latışçıqla ohxyadu, halas; Həmmimiz yopurmaktək hazan bolup kəttuk, Kəbihliklirimiz xamaldək bizni uqrurup taxliwətti. 7 Sening namingni qakirip nida kılıquqı, İltipatingni tutuxka kozələloquqı heq yoktur; Qünki Sən yüzungni bızdın kaqurup yoxurdung, Kəbihliklirimizdən bizni solaxturquzduzung. 8 Birak əhəzən, i Pərvərdigar, Sən bizning Atımızdursən; Biz seçiz lay, Sən bizning sapalqımızdursən; Həmmimiz bolsaq kolunda yasaloandurmız; 9 I Pərvərdigar, bizgə karatkan oqəzipingni zor kilməqaysən, Kəbihlikni mənggүügiqə əsləp yürməgin; Mana, kariojin, həmmimiz Sening həlkinqdurmız! 10 Mukəddəs xəhərliring janggal, Zionmu janggal bolup əldi; Yerusalem wəyrən boldi; 11 Ata-bowimiz Seni mədhiyilən jay, Pak-mukəddəslik, güzəl-parlaqlıq turaloqası bolojan eyimiz bolsa ot bilən keyüp kül boldi; Kədir-kimmiətlik nərsilərimizning həmmisi wəyrən kiliwetildi. 12 Muxu ixlar aldida Əzüngni qətə alamsən, i Pərvərdigar? Süküt kılıp turamsən? Bizni boluviqə har kılıp uriwerəmsən?»

65

Əzəldin Meni izdimigənlərgə Meni sorax yolını aqtım; Men Əzümgə intilməgənlərgə Əzünni tapkəzduum. Mening namim bilən atalmiojan yat bir elgə Mən: — «Manga kara, Manga kara» — dedim. 2 Birak yaman yolda mangidiojan, Əzinin pikir-hiyaliqə əgixip mangidiojan, Asiylik kılıquqı bir halkəbəsələ Mən kün boyi kolumnu uzitip intilip kəldim. 3 Yəni baqlarda kurbanlıq kılıp, ularni hixlik supilar üstidimən kəydürüp, Kez aldimdila zərdəməq tegidiqan bir həlk; 4 Ular kəbrilər arısında olturudu, Mahpiy jaylardımı tünəp olturudu; Ular qoxqə gəxini yədyü, Kazan-kaqılırida hərkəndə yirginlik nərsilərinə xorpisi bar. 5 Ular: «Əzüng bilən bol, Manga yekinləxkılıqı bolma; Qünki mən səndin pakmən» — dəydi; Muxular dimiojimoja kirğan is-tütək, Kün boyi eqməy turidiojan ottur! 6 Mana, Mening aldimda pütüklük turiduki: — Mən süküt kılıp turmayan — dəydi Pərvərdigar — Bəlkı həm silərninə kəbihlikliringlərni, Xundakla taq qoqqılırida isrik yaklaşan, Denglər üstidimən Meni həkarətlənən ata-bowliringlərinə kəbihliklərinə birlikdə kəyturiman, — Xularni ez kuqaklıriqə kəyturiman; Bərhək, Mən ilgirkə kılıqanlarını ez kuqaklıriqə elqəp kəyturiman. 8 Pərvərdigar mundak dəydi: — Sapak üzümüng «sarkındı xırna»si kerüngändə, Həklärinə: «Uni qayliwetip wəyrən kilmisun, qünki uningda bərikət turidu» deginidək, Mən Əz kullirimning səwəbidiirlə xundak kılıməni, Ularning həmmisini wəyrən kilmaymən. 9 Xundak kılıp Mən Yakuptın bir nəsilni, Yəhədadınmu taqlırimoja bir igidarnı qıkırıman; Xuning bilən Mening talliojanlırmı [zeminoja] iğə boludı, Mening kullirim xu yərde makanlıxıdu. 10 Meni izdigan həlkim üçün, Xaron bolsa yəna koy padilirioja kotañ, Ahor bolsa kala padilirioja konaqlı bolidu. 11 Birak Pərvərdigarnı taxlap, Mukəddəs teojimni untuoquqı, «Tələy» [değən but] üçün dəstidən saloquqı, «Təkdir» [değən but] üçünümü abjəx xarabni kuyup əyənilərni tolduroquqisilər, 12 Mən silərnə kiliqka «təkdir» kıldı, Silərning həmmimələr kiroqinqılıqta bax

egisilər; Qünki Mən qakirdim, silər jawab bərmidinqilar; Mən söz kildim, silər kulak salmidinqilar; Əksiqə nəzirimdə yaman bolqanımlı kiliwatisilər, Mən yakturmaydiqanmı tallıqansilər. **13** Xunga, Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mening küllirim yəydu, Silər aq kalisilər; Mana, Mening küllirim iqidu, Bırak silər ussuz kalisilər; Mana, Mening küllirim xadlinidu, Silər xərməndilikə kalisilər; **14** Mana, kənglidiki xad-huramlıktın küllirim nahxa eytidu, Silər kəngüldiki azabtin zar-zar yioqlaysılər, Roh-kelb sunuklukidin nala-pəryad kətürisilər. **15** Isminglarnı Mening tallıqanlırimoja lənət boluxka qaldurisilər. Rəb Pərvərdigar seni eltüridu, Həm uning külliriqa baxka bir isimni koyup beridu. **16** Xuning üçün kimki eziqə bir bəhtni tilisə, «Amin» deygiqi Hudanıng nami bilən axu bahtnı tiləydu; Kimki əsəm iqmakçı bolsa, Əmdi «Amin» deygiqi Hudanıng nami bilən əsəm iqidu; Qünki burunkı dərdələmələr untulqan bolidu, Qünki ularnı kozümdin yoxurdum. **17** Qünki karanglar, Mən yengi asmanlarnı wə yengi zeminni yaritiman; Ilgiriki xilar həq əslanmayıdu, Hətta əskə kalmayıdu. **18** Əksiqə silər Mening yaritidiqanlıkimdən huxallininglar; Mənggüçə xad-huramlıkta bolunglar, Qünki Mən Yerusalemı xad-huramlık, Uning həlkini huxallık bərgüçü kılıp yaritimən. **19** Əzümmü Yerusalemın xad-huramlıktə bolimən, Xundaqla Əz həlkimindən huxallinimən; Uningu nə yioja awazi, Nə nalə-pəryadlar ikkinçi anglanmayıdu; **20** Uningu yəna birməqqə künlik qaqrap katkan bowak bolmayıdu, Yaki wakti toxnmay waqtisiz katkan boway bolmayıdu; Yüz yaxka kirəngə bolsa «yigit» sanılıdu, Xuningdək gunalıkar yüz yaxka kirip eləngən bolsa «Hudanıng lənitigə uqriojan» dəp həsablinidu. **21** Ular eylərni salidu, ularda turidu; Ular üzümzarlarnı bərpa kılıdu, ulardin mewa yəydu; **22** Ular yasiojan eylərdə, baxka birsi turmayıdu; Tikilən üzümzarlardın, baxka birsi mewa elip yeməydu; Qünki həlkimning künliarı dərəhning əmriddək bolidu; Mening tallıqanlırim ezləri eż koli bilən yasiojanlıridin eż əmriddə toluk bəhrimən bolidu. **23** Ularning kılıqan əmgiki bikarqa kətməydu; Yaki ularning balılıri tuqulqanda keləqiki toqrluklu wəhimiə mawjut bolmayıdu; Qünki ular Pərvərdigar bəht ata kılıqan nəsildür, Ularning pərzəntlırimu xundak, **24** Wə xundak boliduki, Ular nida kılıp qakırmastınla, Mən ijabət kilişmən; Ular dua kılıp səzələwtikinidə, Mən ularnı anglaymən. **25** Bərə həm paklaş bilən billə ozuklinidu; Xir bolsa kalidak saman yeydi; Yilanıng rizki bolsa topa-qangla bolidu. Mening mukaddas teqimning həmma yerida həq ziyanxaklıq bolmayıdu; Həq buzunqılık bolmayıdu, dəydu Pərvərdigar.

66 «Pərvərdigar mundak dəydu: — «Asmanlar Mening təhtim, Zemin bolsa ayaqlırimoja təhtipərimdir, Əmdi Manga qandak ey-imarət yasınmakçısilər? Manga qandak yər aramalıq bolalaydu? **2** Bularning həmmisini Mening kolumna yaratıqan, ular xundak bolqazkila barlıkka kəlgən əməsmədi? — dəydu Pərvərdigar, — Lekin Mən nazirimni xundak bir adəmga salımən: — Məmin-kəmər, rohi sunuk, Sezlirimi anglıqanda korkup titrək basidiojan bir adəmga nəzirimni salımən. **3** Kala soyqan kixi adəmnimə eltüridu, Kozını kurbanlıq kılıqan kixi itning boynunu sundurup eltüridu; Manga hədiyə tutkuqı qoxqa kənimini tutup bərməkqidur; Duasını əslitixkə huxbuy yakğuqı məbudişimü mədhiyə okuydu; Bərhək, ular ezi yaqturidiojan yollarını tallıqan, Kengli yirğinqılık nərsiliridin hursən bolidu. **4** Xunga Mənnu ularning külpatlırını tallaymən; ular dəl korkidiojan wəhimişləri bexişa qüxtürim; Qünki Mən qakırojinimda, ular jawab bərmidi; Mən söz kılıojinimda, ular kulak salmidi; Əksiqə nəzirimdə yaman bolqanı kıldı, Mən yakturmaydiqanı tallidi». **5** «I Pərvərdigarning sezi

aldıda korkup titrəydiqanlar, Uningu deginini anglangalar: — «Silərni namimoja [sadık bolqanlıklıqlar] tüpəylidin qətkə kakkənlər bolsa, Yəni silərdin nəprətlindiojan kərindaxlırlınglar silərgə: — «Kəni Pərvərdigarning uluoluğu ayan kılınsun, Xuning bilən xadlıqlıqları kərəleydiqan bolimiz!» — dedi; Bırak xərməndilikə kələqanlar ezləri bolidu. **6** Anglangalar! — xəhərdin kəlgən qukan-sürənlər! Anglangalar! — ibadəthanidin qıkkən awazni! Anglangalar! — Pərvərdigar Əz düxmənlirigə [yamanlıklırlarını] käyturuwatidul!» **7** — Tolojiki tutmayla u boxinidu; Aqrıki tutmayla, oouq bala tuqıdu! **8** Kimning muxundak ix tooruluk həwiri bardu? Kim muxundak ixlarnı kerüp bəkən? Zəmin bir həlkəni bir kün iqidila tuqidiojan ix barmu? Dakika iqidila bir əlning tuquluxi mumkinmə? Qünki Zionning əməldə tolojiki tutuxioja, u oouq balilirini tuqıdu! **9** Birsini boxinix həlitigə kəltürgən bolsam, Mən balını qıkarqozumay kələmtim? — dəydu Pərvərdigar, Mən Əzümü tuqduroquqi tursam, baliyatkuni etiwetəmdimən? — dəydu Hudaying. **10** Yerusalem bilən billə xad-huramlıktə bolunglar; Uni seygüçilər, uningu üçün huxallininglar! Uningu üçün kayoju-həsrət qəkkənlər, Uningu bilən billə xadlik bilən xadlininglar! **11** Qünki silər uningu təsəlli beridiojan əməqəkliridin emip əkanaətlilisilər; Qünki silər əcanoqə ipiq qıqışılər, Uningu xan-xəripining zorlukidin kənglüngərlər hursən bolidu. **12** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən uningu taxkən dəryadak aram-hatırjomiləni, Texip katkan ekimdək allərning xan-xərəplərini sunup berimən; Silər emisilər, Silər yanpaxka elinip kətürülüsilər, Etəktə əkiltilisilər. **13** Huddi ana balisoja təsəlli bərgəndək, Mən xundak silərgə təsəlli berimən; Silər Yerusalemda təsəlliğə iga bolisilər. **14** Silər bularını kərgəndə kənglüngərlər xadlinidu, Səngəklärinqlər yumran ot-peptak yaxnap ketidu; Xuning bilən Pərvərdigarning koli Əz külliriqa ayan kılınidu, U Ədəmliyin qəhrəmənini kəsidi. **15** Qünki oqəzipini kəhrə bilən, Tənbihini ot yalkunlari bilən qüxürütüxi üçün, Mana, Pərvərdigar ot bilən kəlidu, U jəng hərwiliri bilən kuyundək kəlidu. **16** Qünki ot bilən həm kılıq bilən Pərvərdigar barlıq at igilirini sorak kılıp jazalaydu; Pərvərdigar əltürgənlər nuroqun bolidu. **17** «Baqqılara»qə kirix üçün pakızlinip, Əzilərini ayrim tutup, Otturuda turqoquininę gəpige kirənlər, Xundaqla qoxqa gəxini, yirğinqılık bolqanı, jümlidin qaxqanları yəqdiyojanlar bolsa jimisi təng tükixidü — dəydu Pərvərdigar. **18** Qünki ularning kılıqanlıri həm oyliqanlıri Mening aldimdidur; Bırak barlıq ellər, həmma tilda sezləydiqanlarning yioqlidiojan waqtı kəlidu; Xuning bilən ular kəlip Mening xan-xəripimni keridu; **19** Wə Mən ularning arisida bir karamət bəlgini tiklaymən; Həm ulardin keqip kutulqanlarnı əllərgə əwətimən; Nam-xəhrətitimni anglimiojan, xan-xəripimni kərüp bakmiojan Tarixxə, Liwyəgə, okyaqılıkta dangki qıkkən Ludka, Tubal, Gretsiyəgə həm yirək qətlərdiki arallarqa ularnı əwətimən; ular əllər arisida Mening xan-xəripimni jakarlaydu. **20** Xuning bilən Israillar «axlıq hədiyə»ni pakız qağırlarqa koyup Pərvərdigarning eyiga elip kəlgəndək, Xular bolsa, Pərvərdigarqa atap beqoixliojan hədiyi süpitidə kərindaxlırlıngarning həmmisini əllərdin elip kəlidu; uları atlarqa, jəng hərwilirioja, sayıwənlər hərəwa-zəmbillərgə, kegirlarqa həm nar tegilərgə mindürüp mukəddas teqiməqə, yəni Yerusalemqa elip kəlidu, — dəydu Pərvərdigar. **21** Həm Mən ulardin bəzilirini kahınlar həm Lawiylar boluxka tallaymən — dəydu Pərvərdigar. **22** Qünki Mən yaritidiqan yengi asmanlar həm yengi zemin Əzümmüng aldida daim turoqandək, Sening nəslinq həm isming turup saklinidu. **23** Həm xundak boliduki, yengi aymu yengi ayda, Xabat künimü

xabat künidə, Barlıq ət igiliri Mening aldimoğa ibadət kılqılı kelidu — dəydu Pərvərdigar. **24** — Xuning bilən ular sırtqa qıkip, Manga asiyilik kılçan adəmlərning jəsətlirigə karaydu; Qünki ularni yəwatkən kurtlar əlməydu; Ularnı kəydürütəkən ot əqməydu; Ular barlık ət igilirigə yirginqlik bilinidu.

Yərəmiya

1 Binyamin kəbilisi zeminidiki Anatot yezisidə turuwaṭkan kahinlardin bolqan Hılkıyaning oqlı Yərəmiyaning sözləri [tewəndə hatirilinidü]: — **2** Yəhuda padixahı, Amonning oqlı Yosiyaning künnlridə, yəni u təhtkə olturoqan on üçinqi yılıda [Yərəmiya] Pərvərdigarning sezi kəldi; **3** Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı Yəhəoakimning künnlidə həmdə Yəhuda padixahı Yosiyaning oqlı Zədəkiyaning on biringi yilining ahiriojqı, yəni xu yilning bəixinqi eyida Yerusalemdikilər sürgün klininoqça uningoja Pərvərdigarning sezi yəna kelip turdi. **4** Pərvərdigarning sezi manga kelip: **5** — Anangning korsikida seni apirdə klixinti ilgirila Mən seni biləttim; sən balyatükün qikixtin burun seni Əzümgə atap, əllərgə pəyəmbar boluxka tiklidim, — deyildi. **6** Mən bolsam: — Apla, Pərvərdigar! Mən gəp klixini bilməymən; qünki mən gedək balidurmən, dedim. **7** Lekin Pərvərdigar manga: — Əzüngni gedək bala, demə; qünki Mən seni kimə əwətsəm, sən xularqa barışən; wə Mən seni nəmə də dəp buyrusam, sən xuni dəysən. **8** Ulardin körkəm; qünki seni kütkuzux üçün Mən sən bilən billidurmən, — dedi. **9** Wə Pərvərdigar kolini sozup aqzıngıja koyдум; **10** Kara, muxu künı Mən seni yulux, sekük, hələk klix wə erüx, kurux wə terip estürüx üçün əller wə padixahlıklär üstütgə tiklidim, — dedi. **11** Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip: «Yərəmiya, nemini kərtiwişən?» — deyildi. Mən: «Badam dərihiñin xehini kərtiwiñiman» — dedim. **12** Pərvərdigar manga: «Kərginining yahxi boldi; qünki Mən sezümnin əməliyixi üçün sezünni kezitip turıman» — dedi. **13** Wə Pərvərdigarning sezi manga ikkinqi ketim kelip: «Nemini kərtiwişən?» — deyildi. Mən: «Poruk-poruk kaynawatqan, aqzı ximal təripidin kiyasylan bir kazanni kərdüm» — dedim. **14** Pərvərdigar manga: — Külpət ximal tarəptin kelip bu zemində turuwaṭkanlarning həmmisi üstügə besüp kelidü — dedi. **15** — Qünki mana, Mən ximaliy padixaḥlıklärning barlik jəmətlirini qakırıman, — dəydu Pərvərdigar; — ular kelidü, padixahlar hərbiri eż tahtını Yerusalem kowulkarı aldişa selip, həmmə sepillarqa wə Yəhudanıñ barlık xəhərliriga hujumoşa təyyarlinidü; **16** xuning bilan Mən [Yəhudadikiləرنin] barlık rəzillikləri üçün ularning üstüdin həkümlərni jakarlaymən; qünki ular Məndin waz keçip, baxxa ilahlarqa huxbuy yekip, eż kolları yasiojanlıroja qokundi. **17** Sən əmdi belingni baqılap ornungdin turup, sanga buyruqanlırimning həmmisini ularoja eyt; ular aldida hədükup kətmigin; bolmisa Mən seni ular aldida hədükürümən. **18** Kara, Mən bugün seni Yəhudanıñ padixaḥlıroja, əmirliriga, kahinliriqa həm pütkül zemin həlkigə karxi turoqıqı mustəhəkam xələr, temir türvük wə mis sepillardək tiklidim. **19** Ular sanga karxi jəng kılıdu, lekin sening üstündüngən ojelibə kılalmaydu — Qünki Mən seni kütkuzux üçün sən bilən billidurmən, — dəydu Pərvərdigar.

2 Əmdi Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** Berip Yerusalem dikilərnin kulaqlıroja mundakjar salojin: — «Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən sening yax waktingidi wapadarlıkingni, yəni kızning axıkişa bolqan muhəbbitidək sening qel-bayawanda, yəni terilməqən yarlırda Mənə ağıxip yürgənlirinigən sening üçün əsləymən. **3** Xu qaçda Israfil həlkə Pərvərdigaroja pak, alahidə ataloqan, ular uning eż həsulining turji mewisi dəp karaloqanidi; ularını yowalmakçı bolqanlarning həmmisi gunahkar dəp hesablanqanidi həm ularning baxlıroja balayı'pat qüxkənidü, — dəydu Pərvərdigar.

4 Pərvərdigarning sezinı anglangalar, i Yaküpning jəməti, Israel jəmətining barlık ailə-tawabiatlari: — **5** Pərvərdigar mundak dəydu: — Ata-bowliringilar Məndə zadi kəndak adalatsizliklərinə baykaptı, ular Məndin xunqə yıraklıxidü? Ular nemixə bimənə butlarqa bax urup, ezliri bimənə bolup kattı? **6** Ular heqqaqan: «Bizni Misir zeminidin kütkuzup qıkırıp, bayawandin, yəni qəldəxt wə tik azgallar bilən kaplanqan jaylardın, kuroqaklılıq wə elüm sayisi orap turoqan yərlərdin, adəmzat etməydiqən həmdə insan turmaydiqən xu bayawandin bizni etküzgən Pərvərdigar kəni?» dəp sorap koyuxmətiq? **7** Mən silərni mewisi həm molqılıkından huzurlinx üçün munbat bir zeminoğa elip kəlgənmən; silar kelip zeminimni bulqıdingilar, Mening mirasimini yirginqlik bir nərsigə aylandurup koydunglar. **8** Kahinlar: «Pərvərdigar kəni?» dəp heq sorap koymidi; Təwrat-kanun işraqları meni heq tonumidi; həlkə padıqılıri manga asılık kıldı; pəyəmbarlər bolsa Baalning namida bexarət bərdi, ularning həmmisi heq paydısız bimənə nərsilərgə əgixip kattı. **9** Xunga silər bilən dawalaxmakqımən, baliliringlər həm baliliringlarning balılırlı bilən dəwaliximan, — dəydu Pərvərdigar; **10** — silər Siprustiki dengiz boylirioja etüp bekinglar, Kedaroja təkkürükə adam əwətip bekinglar — muxundak bir ix zadi bolup bağkanmu-yok dəp kerüp bekinglar — **11** Qayısi bir əl eż ilahlırını (ular heq ilah əməs, əlwəttə) əzgərtkənmə? Lekin Mening həlkim ezlirinə xan-xəripi Bolquqisini bolsa paydısız-bimənə bir nərsigə almətərəqən. **12** Buningıja ejəblininqər, i asmanlar; həng-tang bolunglar! Sarasimığə qüxiängərlər! Qəqüngərlər! — dəydu Pərvərdigar, **13** — qünki Mening həlkim ikki rəzil ixni kıldı; ular hayatık su mənbəsi bolqan Məndin waz kəqtı; andin ezliri üçün su azzallırını, yəni su turmaydiqən yerik su azzallırını yonup qıktı. **14** Israfil əslı kulmədi? U hojayinining eyida tuqulqan kulmədi? Nemixə əmdi u oljıqa aylınip kıldı? **15** Yax xırlar uni olja klix hərkiridi; ular awazını koyuwattı; ular [Israel] zeminini wəyrana kıldı; xəhərliri kəydürüldi, adəmzatsız kıldı. **16** Uning üstügə hətta Nof wə Tahpanəs xəhəridikilərmə qoqkəngni yeriwətti. **17** Bu ixlərni eżüng kəltürüp qıkarəqən əmasmu? — Qünki sanga yol baxlawatqinida Pərvərdigar Hudayingdin waz kəqkənidig. **18** Əmdi bugünkü kündə yənə Xihor dəryasının stüyini iqix üçün Misirning yolini baskinining nemisi? [Əfrət] dəryasının stüyini iqix üçün Asuriyəning yolini baskinining nemisi? **19** Əz rəzilliking eżingəgə sawak elip kelidü, eżüngning yenimidin qətnəp kətkininq eżüngə tənbilhə bolidü; əmdi sening Pərvərdigar Hudayingdin waz kəqkəning wə Mening korkunqummingən səndə bolmaslikining intayin rəzil həmdə zərdapka toloqan ix ikənlilikini bilip koy, — dəydu Rəb, samawi əxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar. **20** Qünki sən kədimindinla Mən sanga saloqan boyunturukni buzup, uning rixtini üzütp taxliwatkənsən; sən: «Küllükündə bolmayıman!» deding. Qünki barlık deng-egizlikə wə barlık yexil dərəh astida sən pahixə ayaldak kerilip yatkənsən. **21** Lekin Mən bolsam seni əslı esil sortluk üzüm təlidin, sarhil urukturın tikkənidim; sən Manga nisbətən kəndakmu yat wə yawa bir sesik üzüm teliqə aylınip kıldığ? **22** Qünki sən xulta bilən yuyunsangmu, kəp akartkuq sopun ixletsəngmu sening kəbiliqliking Mening alımdında tehi daqı bolup turidü, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **23** San kəndakmu: «Mən heq bulqoqanqan əməsmən, mən «Baallar»ja heq əgəxməmid!» deyələysən? Jilojida mangojan yolungni kerüp bak, kilmixliringni ikrar kıl — sən eż yollarında uyan-buyan katrap yüridiqən qaklaş hinggandursən! **24** Sən qel-bayawanoja adətləngən, həwisi kozqoqalqanda xamalni purap yüridiqən bir yawayi mada

exəksən! Küyligəndə kim uni tosalisun? Uni izdигən həngi gələcəkini heq upratmaydu; xu wəkətlərdə uni izdəp tapmak asandur. **25** [İsrafil], [bikar yüksürüp], putungni ayaqsız, geləngni ussulucksız kılıp koyma! Lekin sən buningə: «Yak! Ham hiyal kılma! Qünki mən bu yat [ilahınları] yahxi kərəp kaldım, ularning käynidin mangımən!» — deding. **26** Oqırı tutulup kelipləşək kələqəndək, Israfil jəmətimiñ hijalətkə kəlidü — yəni ezləri wə ularning padixahlıları, kahinləri wə pəyəğəmbərləri — **27** ular yaoqaq kətikiga: «Ataml! wə taxka: «Sən meni tuqdurdung!» — dəydi; qünki ular yüzünü Manga kəratmay, əksiqə Manga arkisini kıldı; lekin küləptə bexioqa qüxkəndə ular: «Ornungdin turup, bizni kütkəzəqəysən!» — dəydi. **28** Əmdı eziñgə yəsiqən ilahlıring kəni? Küləptə bexioqa qüxkəndə seni kütkəzəldiyənən bolsa, ular ornidin tursun! — Qünki xəhərliring kənqə kep bolsa butliringmu xunqə keptir, i Yəhūda! **29** Nemixə silər Mən bilən dəwəqə qüxməkqisilər! Silər həmminglər Manga asiylik kələqənsilər, — dəydi Pərvərdigar. **30** Baliliringni bikardın bikar urup koydum; ular heq təribiyini kobul kılımdı. Əz kiliqinq yirtkəq xirdək pəyəğəmbərliringni yəwətti. **31** I bu dawr kixilir! Pərvərdigarning səzığə kəngül köyungular! Mən Israiloja qel-bayawan yaki kapkarangoşluq başkan zemin bolup bakkənmə? Mening həlkim nemixə: «Nəgilə barsaq ez ərkimiz; əmdı yeningə yəna kalmaymız!» — dəydi? **32** Kız zibü-zinnətlərini untuyalamađu? Toy kildidiqan kız toy kiyimlərini untuyalamađu? Lekin ez həlkim san-sanaksız künləridə Meni undudi. **33** Sən ixtx idəp baridiojan yollarqa xunqə mahir bolup kətting! Bərhək, hətta əng buzuk ayallarqa yolliringni kərsətting. **34** Uning üstüga tonungning paxlırıldı gunahsız namrataların kəni bar! Sən ularnı temingni texip oqırılıkka kırğıını üçün əltürdingmu! İxlarning həmmisi xundak tursimu, **35** sən tehi: «Mənda gunah yok; [Rəb] məndin rənjiywərməydi!» — dəysən. Bilip koy! Mən üstüngdin həküm qıkırımon, qünki sən: «Mən gunah sadir kılımidim!» — dəwerisən. **36** Sən nemixə bunqıwala uyan-buyan katrapala kəngüllük kılısan? Sən Asuriyə təripidin yərgə karitiləndək Misir təripidinmə yərgə karitiləsan. **37** Bərhək, sən Misirdin kolliringni bexioqa aloqan peti qikisan; qünki Pərvərdigar sən yələnqük kələqənlərni qətkə kəkti; sən ulardın heq payda kərməysən.

3 Xundak deyildiđuki, birsi ayalını koyuwətsə, ayal uningdin ajraxsa wə keyin u baxka ergə yatlıq bolən bolsa, birinqi eri uning bilən kaya yarixiwalsa bolamdu? Bundaq ix bu zeminni mutlək bulojımadu? Lekin sən xunqə kep axniliring bilən buzukluk kılıp turup yənə yenimoja kəytay dəwətamsən tehi? **2** Bexingni ketürüp yuķırıqə kərap bak; — Sən zadi nəđə yat ilahalar bilən buzukluk etküzmigənsən?! — Sən qel-bayawanda kütüp oltuqənərəbdək ularını yollar boyı kütüp oltuqənsən; zeminni buzuklukliring wə rezilliking bilən buloqıqənsən. **3** Xuning üçün kattik yamoqurlar tutup kelinip sanga berilmidə həmdə «keyinki yamoqurlar» yaqmıđı. Lekin sənən tehi pañixa ayalning kelin yüzü bar, iza tartixni heq bilgüng yoktur. **4** Hətta sən bayatin Manga: «Atam, yaxlıkımızdan baxlap manga yetəkqi həmrəh bolup kəlding!» — dəysən, wə: — **5** «U hərdaim oqəzipini saklamdu? U oqəzipini ahırojə tutamdu?» — dəysən. Mana, sən xundak deginin bilən, lekin sən kəlungdin kelixiqə rəzillik kələqənsən. **6** Yosipa padixahning kiunləridə Pərvərdigar manga: «Wapasız Israfilning nəmə kələqənlərini kərdüngmu? U barlık egiz taqka qikip həm barlık yexil darəh astioqa kirip xu yərlərdə pañixidək buzukluk kələqən» — dedi. **7** — «Mən: U bularning həmmisini kələqəndən keyin, qoqum yenimoja kəytip kəlidü, — dedim; lekin u kəytip kəlmidi. Uning asiy singlisı, yəni Yəhūda

buni kərdi; **8** lekin wapasız Israfilning barlık, zina kələqənləri tütəyəldin uningoja talak hetini berip uni koyuwətkinimni kərüp, asiy singlisı Yəhūda kərkəmədi, bəlki eziñi berip pañixilik kıldı. **9** Xundak boldiki, eż buzukqılıklını xunqə qikik ix dəp karioqaqka, u hətta yaoqaq wə tax bilən zina kılıp zeminni buloqıwatti. **10** Bularning həmmisiga kəriməy Israfilning asiy singlisı Yəhūda tehi püttin kəngli bilən əməs, pəkət sahiliq bilən yenimoja kəytip kəlgəndək boluwaldi, — dəydi Pərvərdigar. **11** Pərvərdigar manga mundak dedi: — «Wapasız Israfil eziñi asiy Yəhūdadın həkkənəyi kərsətti. **12** Barojin, ximaloja kərap bu sezlərni jakarlap mundak degin: — «Kəytip kəl, i yoldin qikquqi Israfil, — dəydi Pərvərdigar — wə Mən sanga kəpikimni kəytə türməymən; qünki Mən rəhimbimdir, — dəydi Pərvərdigar — Mən oqəzipimni məngügə saklap turmayman. **13** Pəkət sening kəbihlikingni, — Pərvərdigar Hudayingə asiylik kələqənlərini, uyğun-buyan katrap yürüp eziñini hərbir dərəh astida yet ilahalarqa beoqıxlıqənlərini, xuningdək awazimoja heq kulək salmışənlərini ikrar kilsangla [Məndin rəhimbəxpəkət kerisən] — dəydi Pərvərdigar. **14** Kəytip kelinglər, i yoldin qikquqi balilar, — dəydi Pərvərdigar — qünki Mən silərni həkkiyə seygüçidurmən; [silər xundak kilsanglarla] Mən silərдин tallıqənlərni, yəni hərkəysi xəhərdin birdin, hərkəysi jəməttin ikkidin pukranı Zionə kəyturup kəlimən. **15** Mən silərə kənglümdidikək həlk padiqilərini təkşim kəlimən; ular silərni danalıq-bilim, eklə-parasət bilən bekiplə ozuqlanduridu. **16** Xundak boliduki, xu künlərdə silər zemində kepiyip, kəpərəzəntlik bolojininglarda, — dəydi Pərvərdigar, — silər: «Pərvərdigarning ehə sandukj!» — dəp yəna tiləqə alməsилər; u heq esinglərə kəlməydi, uni heq osliməysilər wə uni heq seqiniməysilər; silər baxka bir sandukmu yasiməysilər. **17** Xu tapta ular Yerusalemni «Pərvərdigarning təhti» dəp ataydu; barlıq əller uningoja yiojılıdu, — yəni Pərvərdigarning namioja, Yerusalemə yiojılıdu; ular kəlbidiki rəzil jahillikəja kəytidin heq əgixip mangmaydu. **18** Xu künlərdə Yəhūda jəməti Israfil jəməti bilən birliktə mangidu; ular ximal zemindin billə qikip Mən ata-bowilirlioja miras boluxkə təkədm kələqən zeminoja kəlidü. **19** Mən: «Mən seni balılırim katırıqə koyup, sanga güzəl zemini, yəni kepliğən əllərinə zemindəri arisidiki ang kerkəm jayni miras kılıp ata kılıxni xunqılık halaytäm!» — dedim, wə: «Sən Meni «mening atam» dəysən, wə Məndin yüz erüməysən!» — dedim. **20** Lekin bərhək, asiylik kələqən ayəl ojerisidin aylıqəndə, silər Manga asiylik kələqənsilər, i Israfil jaməti, — dəydi Pərvərdigar. **21** Yukarı jaylardın bir awaz anglinidul U bolsa Israfil jəmətidikələrning yioq-pəryadlırlı; qünki ular ojə yolini burmilioqan, Pərvərdigar Hudasiñiuntuqan. **22** — Kəytip kelinglər, oy yoldin qikquqi balilar; Mən silərning yoldin qikip ketixinglərə xipa bolimən. — «Mana, biz yeningə barımız; qünki Sən Pərvərdigar Hudayimizdursən» — dəngərlər! **23** — Bərhək, egizliklərde həm taqlarda anglıtiloqan [butparaslikning] kiyəs-sürənləri bihuda ixtur! Bərhək, Israfilning kütkəzəx-nijati Pərvərdigar Hudayimizdindər. **24** Lekin yaxlıkımızdır tartıpla, ata-bowilirizmizning aşırını, yəni ularning kala-koy padilərini, kız-oqullarını axu uyat-nomus yəp kətkən; **25** Nətiyidə biz uyat-hijillik, iqidə yattuk, kələyimkənqılıq wə alažadiliz bizni kəpliwaldi; qünki yaxlıkımızdır tartıp büginkə künqə kədər biz wə ata-bowilirizmiz həmmimiz Pərvərdigar Hudayimiz alındıda gunah sadir kılıp kəldük, Pərvərdigar Hudayimizning awazıqə heq kulək salmiduk.

4 — «Bu yollırdıñ burulay!» — dəsəng, i Israfil — dəydi Pərvərdigar — əmdı Mening yenimoja burulup kəytip kəl! Əgər bu yırqınqlıklärini kəzümdin nəri kilsang, wə xundakla

yoldin yəna tenəp kətmisəng, **2** — əgər sən: «Pərvərdigarning hayatı bilən!» dəp əsəm iqlikingdə, u əsəm həkikət, adalat wə həkəkəniylik, bilən bolsa, undakta yat əllərmü Uning namida əzlirigə bəht tilixidü wə Uni əzinin pəhir-xəhrəti kildil. **3** Qünki Pərvərdigar Yəhəudadikilər wə Yerusalemdikilərgə mundak dəydi: — «Boz yeringlarnı qepip aqdurunglar; tikenlik arisoja uruk qaqmanglar! **4** Əzliringlarnı Pərvərdigarning yolidə sünnət kilinglar; kəlblinglarnı sünnət kilinglar, i Yəhəudadikilər wə Yerusalemdə turuwatchanlar! — Bolmisa, Mening kəhrim partlap ot bolup silərni kəydürüwetidü; kilmixliringlarning rəzilliki tüpəylidin uni eqüralaydiqan heqkim qıkəməydu. **5** — Yəhədada muxularni elan kılıp, Yerusalemda: — «Zemin-zemində kanay qelinglər!» — dəp jakarlanglar; «Yiojilinglər! Mustəhkəm xəhərlərgə keqip kirəylə!» — dəp nişa kilinglar! **6** Zionni kərsitidiojan bir tuqni tikləngərlər; dərəhal keqinqərlər, keqikip kalmangalar! Qünki Mən kulpət, yəni zor bir halakətni ximaldin elip kelimən. **7** Xir ez qatqallikidin qikti, «əllərni yokatkuqi» yoloja qikti; u ez jayidin qikip zeminingni wəyran klixıqə kelidü; xəhərliring wayran kiliñip, adamzsatsiz bolidü. **8** Bu səwabtin ezliringlərə bez kiyim oranglar, dad-pəryad kətürüp nala kilinglar! Qünki Pərvərdigarning kəttik əqəzipi bizdün yanmidı! **9** Xu küni xundak boliduki, — dəydi Pərvərdigar, — padixahning yüriki, əmirlərning yürikimu su bolup ketidü, kahinlər alakəzədə bolup, pəyojəmbərlər təəjjüplənidü. **10** — Andin mən: — Ah, Rəb Pərvərdigar! Bərhək Sən bu halkını, jümlidin Yerusalemni: «Silə aman-tinq bolisilər» dəp alddigid; əməliyətə bolsa kılıq janəja yetip kəldi, dedim. **11** — Xu qəođda bu həlkə wə Yerusalemə mundaq deyilidü: «Qəl-bayawandiki egilizlərdən qikkan issiç, bir xamal həlkimning kizining yoloja karap qüxidü; lekin u haman soruxka yaki dan ayrixka muwapiqi kalməydu! **12** — Buningdin əxəddiy bir xamal Məndin qikidü; mana, Mən hazır ularqa jaza həkümlərini jakarlaymən. **13** Mana, u top bulutlardək kelidü, uning jəng hərwiləri kara kuyundəktur, uning atları bürkütlərdən tezdir! — «Haliməjo way! Qünki biz nabut bolduk!» **14** — «I Yerusalem, ez kutuluxung üçün kəlblingni razılliktin yuyuwət; qəqanojiqa kənglüngə bühude oy-hiyallarnı püküp turısan? **15** Qünki Dan diriyidin, Əfraimdiki egilizlərdənmə azab-külpətni elan kiliñiojan bir awaz anglitidü: — **16** Ular: Əllərgə elan kilinglar, Yerusalemımu anglıtinglar: — Mana, körxawoja uloqular yırak yurttın keliwatiidü! Ular Yəhədə xəhərlirigə karxi jəng quşanlırları ketürükə tayyar! — dəydi. **17** Etizlikni mudapiya kiliwatkarlardək, ular Yerusalemni körxiwalıdu; qünki u Manga asiylik kılıqan, — dəydi Pərvərdigar. **18** Sening yolung wə kilmixliring muxularını ez bexingəja qıixürdü; bu razıllikning akıvitidü; bərhək, u azablıktur, yürükinggimi sanjiydu!». **19** — [Mən]: «Ah, iq-baqrıım! Iq-baqrıım! Tolojakqa qüxtüm! Ah, kenglüm azablandı! Yürikim düpüldəwətidü, süküt kılıp turalmayım; qünki mən kanayning awazını anglaymən; jəng quşanlırları jenimoja sanjidi. **20** Apət üstigə apət qüxtıl Pütükli zemin wayran boldi; qedilirrim dəkkidə barbat kılındı, pərdilirim həyt-huytning iqidə yirtip taxlandı! **21** Qəqanojiqa tuşka karap turuxum, jəng awazlırları anglixim kerək?» — [dedim]. **22** — «Qünki Mening həlkim nadandur; ular Meni heq tonumiojan; ular akli yok balılar, ular heq yorutulmiojan; razıllikka nisbətən ular danadur, əmma yahxılılkə nisbətən ular bilimsizdur». **23** — «Mən yər yüziga kəridim; mana, u xəkilsiz wə küp-kuruk boldi; asmanlarojumu kəridim, u nərsiz kəldi; **24** taoqlarqa kəridim, mana, ular zilziliga kəldi, barlıq dənglər əxəddiy silkinip kətti. **25** Karap turuwendim, wə mana, insan yok idi, asmandiki barlıq uqar-kanatlarmu əzllarını daldıqə aldı.

26 Mən kəridim, mana, baq-ətizlər qel-bayawanoja aylandı, barlıq xəhərlər Pərvərdigar aldida, yəni uning kəttik əqəzipi aldida wəyran boldı. **27** Qünki Pərvərdigar mundak dəydi: — «Pütükli zemin wəyran bolidü; əmma Mən uni pütünəyə yokatmaymən. **28** Buning tüpəylidin pütükli yər yüzü matəm tutidü, yukirida asman kərilik bilən kaplinidü; qünki Mən xundak, sez kildim, Mən xundak, niyətkə kəlgənmən; Mən uningdin ekünməymən, uningdin heq yanmamən; **29** atlıklar wə okyalıklarning xawķun-sürəni bilən hərbir xəhərdikilər keqip ketidü; ular qatqalliklərə kirip meküwalidü, taxlar üstigə qikəwalidü; barlıq xəhərlər taxlinip adəmzsatsız kəlidü. **30** — Sən, i halak boluqu, nema kilməkqisən? Gərqə sən pərəng kiyimlərni kiyənən bolsangmu, altun zibū-zinnətlərni takıjanən bolsangmu, kez-kaxliringni osma bilən pərdəzliqən bolsangmu, ezungni yaşıojining bikardur; sening axılırlıng seni kəmsitidü; ular jeninqin izdəwatiidü. **31** Qünki man tolojaka qüxkən ayalningkidək bir awazni, tunji balını tuoqkandikidək azabda bolovan Zion kizining awazını anglatıman; u kolirini sozup: «Halimoja way! Bu katillar tüpəylidin həlimidin kəttim!» dəp hasırımkət.

5 [Pərvərdigar]: — Yerusalemning rəstə-koqılırida uyambayan aylinip yürüngərlər, obdan kərüp biliwelinglər; məydanlırıldın izdəp körüngərlər; adalat bilən ix keridiojan, wədisidə turuxka intiliñiojan birlərə adamnı tapsanglar, xunda mən bu [xəhərnı] kəqürimən! **2** Gərqə ular: «Pərvərdigarning hayatı bilən!» dəp əsəm iqlikən bolsımı, ular yalojandın sezləydi, [dedi]. **3** — I Pərvərdigar, kezüng adalat-bitərəplikni izdəp yürüdə əməsmə? Sən bularni urdung, lekin ular azablanmayıd; Sən ularni nabut kılıp tütgəxtürdüng, lekin ular tərbiyə kəbul kılıxını rət kılıp kəldi; ular yüzlərini taxtın kəttik kıldı, ular yolidin yenixni rət kılıdu» **4** — mən: «Xülbəszik, bunda kılıqanlar pəkət namratlar, ular nadanlar; qünki ular Pərvərdigarning yolinə, Hudasinin həküm-kərsətmilirini bilməydi» — dedim. **5** — «Mən metiwlərning yenoja berip ularqa sezləyəmən; qünki ular Pərvərdigarning yolinə, Hudasinin həküm-kərsətmilirini bilidü». Birək ularnu boyunturukni üzüllək-sesli búzup, rixtilirini üzüp taxliqən. **6** — Xunga ormandın qikkan bir xır ularını eltürüd, bayawandin qikkan bir bərə ularını wəyran kiliðu; yilpiz xəhərlərgə karap paylaydu; xəhərlərdin qikkan hərbiri titma-titma kiliñidü; qünki ularning asiylikləri kepiyip, wapasızlıkları awuydu. **7** Mən zadi nemigə asasan seni kəqürimən? Sening baliliring Məndin waz keqip, Huda əməslərgə əsəm iqməktə; Mən həmmə hajatlıridin qikkan bolsammu, lekin ular zinahorluq kılıp, pahixilərning eyigə top-top bolup mengiwatidü. **8** Ular səmriğən ikskəwəz ayoçırlar, ular hərbiri ez yekiminiñ ayalıqə həwəs kılıp kixnəwatidü. **9** Bu ixlar tüpəylidin ularını jazalimay koyadımdı? — dəydi Pərvərdigar, — Mening jenim muxundak bir eldin kisas almay koyadı? **10** Uning üzüm qünəkləridin etüp, tallirini wayran kilinglar; lekin ularını pütünəyə nabut kilmangalar; xəhərlərini kirip taxlangalar, qünki ular Pərvərdigarlərə əməstür; **11** qünki Israil jəməti wə Yəhədə jəməti Manga mutlək wapasızlıq kıldı, — dəydi Pərvərdigar. **12** Ular: «U heq nəmə kilməydu! Bizgə heq apət qüxməydu; nə kılıq nə kəhətqılıkni kerməymiz!» — dəp Pərvərdigardin tenip kətti. **13** Payoqəmbərlər bolsa pəkət bir xamaldın ibarət bolidü, halas; [Pərvərdigarning] sez-kalamı ularda yoktur; ularning sezləri ez bexioja yansun! **14** Xunga Pərvərdigar, samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Huda manga mundaq dəydi: — Bu həlk muxu seznı kılıqını üçün, mana, Mən aqzıngəja salojan sezlirimini ot, bu həlkəni otun kılımənki, ot ularını kəydiñürüp taxlaydu. **15**

— Mana, Mən yiraktın bir əlni elip kelimən, i Israil jəməti, — dəydu Pərvərdigar, — U küqlük bir el, kədimiy bir əl, tiliñi sən bilmədiqən wə gəplirini sən heq qüxənmədiqən bir əl bolidü; **16** ularning okdəni yoojan eqilən bir gərdür; ularning həmmisi batur palwanlardur. **17** Ular hosulningi wə neningni yəp ketidü, oçul-kızlırlıgnı yəp ketidü, kala-koy padiliringni yəp ketidü, üzüm talliringni wə ənjur dərəhliringni yəp ketidü; ular sən tayanojan mustəhkəm xəhərliringni kılıq bilən wəyran kılıdu. **18** Həlbuki, — dəydu Pərvərdigar, — xu künərdimü silərni pütünləy tügəxtürməyən. **19** Xu qaođa [həlkinq]: «Pərvərdigar Hudayımız nemixkə muxu ixlarning həmmisini beximizə qırixırgən?» — dəp sorisa, əmdi san [Yərəniyya] ularqa: «Sılət Məndin yüz ərüp, ez zemininglarda yat ilahrların küllükida bolojininglardak, silər ez wətininglər bolmiojan bir zemində yat bojojanlarning küllükida bolisilər» — degin. **20** — Yakupning jəmatidə xuni jakarliojinki wə Yəhuda arısında xuni elan kilojinki, **21** «Buni anglanglar, i nadan wə əklı yok, kezi turup kərmədiqən, kılıkli turup anglimaydiqən bir həlk; — **22** Məndin korkmamsılər? — dəydu Pərvərdigar, — Dengiz süyi üçün sahilni mənggülük qəklimə kilip, «Bu yərdin ətmə» dəp bekitkən Mening aldimda təwriməsilər? Mana, dolğunliri ərkəxligini bilən ular sahil üstidin heq oqalıb kilmaydu; xawqunliojını bilən bu qəktin hərgiz həlkip etalmayıdu. **23** Lekin bu həlkning jahil wə asiylik kəngli bardur; ular yoldın qıkıp ez beximqlik kılıp kətti. **24** Ular kənglidə: «Əz waktida yamoqurları, yəni awwaklı həm keyinkı yamoqurları Bərgüqi, bizgə hosul pəslini bekitip aman-əsan Sakliojuqi Pərvərdigar Hudayımızdır əyminəyi» degnəni heq deməydu. **25** Silərning kəbihliklirinqələr muxu ixlarnı silarga nesip kilmiojan; silərning gunahlırlıqlar silərindən bəri kətni mahrum kilojan. **26** Qünki həlkim arısında rəzillər bardur; ular pistirmida yatkan kiltaqbilardak paylap yürüdü; ular tuzak selip, adamlarını tutuwalidü. **27** Tutqan kuxlaroja tolajan kəpəstək, ularning əyliri aldamqılıktın erixkən mallar bilən tolajan; ular xu yol bilən büyük həm bay bolup kətti. **28** Ular səmrip, parkırıp kətti; bərhək, ular rəzil ixlarnı kılıxka mahir bolup kətti; ular ez mənpətəni kezlep həklərlər dəwasını, yetim-yesirlərin dəwasını sorımaydu; namratların hökükləri koojdəydiqən hökümmü ular qıckarmaydu. **29** Bu ixlar tüpəylidin ularını jazalimay koyamadı? — dəydu Pərvərdigar, — Mening jenim mexundak bir əldin kisas almay koyamdu? **30** Zemində intayın korkunçluk, wə yirginqlik, bir ix sadir kılınojankı — **31** Pəyərəmərlər yalojan-sahta bexarətlərni bərməktə; kahınlar bolsa ez hökük dairisini kengəytip hökümrənlək kilməktə; Mening həlkimmu bu ixlarnı yakturidü. Lekin bularning akıvitidə kəndak kılısilər?

6 Jeninglarnı kütkuzux üçün Yerusalem xəhəridin keqinglər, i Binyamin jəmatidikilər! Təkoşa yezisida kanay qelinglər! Bəyt-Hakkərəmdə is signalın kotürüngərlər! Qünki bayılı aptat, yəni dəlxətlik həlakət ximal tərəptin pəyda bolidü. **2** Zion kişi, yəni nazinin sahibjamalnı, mən nabut kılımən. **3** Yerusalemə qarxi qikiwatkan pada bakkıqılarmu öz padilirini epeklidü; ular Yerusalemıñ körkawoja elip qədirlirini tikidü; ularning həmmisi ezi igiligen jayda pada bakıdu. **4** [Ular]: «Uningoja qarxi jənggə təyyarlininqələr! Turunglar, qüx waktidin paydilinip hujum kılayı!», «Apla! Kün patay dəp kaptu, kəqtiki sayılər uzirawatidul!» — [dəydu], [andin]: **5** «Xunga, keqiqə hujum kılıp qıkayı, uning mustəhkəm ordilirini yokitayı!» — dəydu. **6** — Qünki samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar ularqa mundaq dəydu: — Dərəhlərni kesip, ular

bilən Yerusalem ətrapida dəng-potaylərni yasanglar; qünki u jazalanmisa bolmaydiqən xəhərdür; uningda barlık ixlar zulum-zomigərluktur. **7** Kuduk ez sulurini uroqutup qıkaropändək, umu rəzilliklərini uroqutup qıckarmakta; uningdin zulmə-zorawanlıq wə həlakat sadalırı anglanmakta; menin kez aldimda həmixin aqrıq-kesəllər həm yarılananlar payda bolmakta. **8** I Yerusalem, təlim-tərbiya kobul kıl; bolmisa jenim səndin waz keqidü, — bolmisa, Mən seni harabilik, adəmzsatsız bir zemin kiliwetimən. **9** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar manga mundak dəydu: — Ular üzüm telini pasandıqıqlarıldək Israilning kaldisini pasangdaydu; xunga sən üzüm üzgüyüdək üzüm telidiki xahlar üstidin yəna bir qətim kolungını etküzgin! **10** [Mən]: — Mən hazır kimə sez kılıp aghalanduray? Ulardin angliqəudək zadi kim bar? Mana, ularning kulakları sünnet kılınmiojan, ular heq angliyalmadu. Mana, Pərvərdigarning sozi ularqa eojir kelidü; ularqa heq huxyakmadu, — [dedim]. **11** — Kəlbim Pərvərdigarning oqəzəp otları bilən tolup taxtı; uni iqimə siqdüruxtin həlsirap kəttim; uni koqidiki balilar, yığıtlərning məxərəp sorunlariqə tekkəysən. Ər-ayallar, kerilər həm yaxanojanlarmu buningdin mustasna bolmisun! **12** — Ularning əyliri, etizləri ayalları bilən billə eżgilərgə tapxurulidu; qünki Mən kolumni zemindikilərgə sozimən, — dəydu Pərvərdigar. **13** — Qünki əng kiqikidin qongiojqıq ularning həmmisi aqəkezlükə berilgən; payəmberdən kahinojıqə həmmisi ohxaxla aldamqılık kılıdu; **14** ular: «Aman-əsənlək! Aman-əsənlək!» dəp həlkimning kizining yarısını susluk bilən kol uqida qala tengip koydi. Lekin aman-əsənlək yoktur! **15** Ular yirginqlik ixlarnı sadir kılıqınınin hijil boldidü? — Yak, ular heq hijil bolmidü, hətta kiziixnimü ular heq bilməydu. Xunga ular yiklip elgənlər iqidə yiklip olidü; uları jazalaxkə kəlginimdə ular putlixip ketidü, — dəydu Pərvərdigar. **16** Xunga Pərvərdigar [Əz həlkiga] mundaq dəydu: — Silər tət aqa yolda turuwatisilər; xunga yulonqları obdan kerüp köyunglər, kədimki, yahxilikə elip barojan yolları sorap, ularda menginglər; xundak kılqanda jeninqlər obdan aram tapidü. Lekin ular: «Biz xularda mangmaymız!» — dəydu. **17** Mən: Silərgə «Kanayning agah sadasiqə kulaç selinglər!» daydiqən agah borgüji kezətqilərni tiklidim; lekin silər: «Kulaç salmayaq» dedinglər. **18** Xunga i əllər, anglanglar; guwaqıqlar bolup ular arısında bolidiojan ixlarnı kılıp koyunqlar! **19** Angla, i yər-zemin! Kara, Mən bu həlkning bexoja kılıpət, yəni ularning oy-hiyallirining akıwtını qırixıran; qünki ular sezlirməq kulaç salmiojan; Mening Təwrat-kanunumni bolsa, ular qətkə kəkkən. **20** — Əmdi zadi nemə məksətə Xebadin qıkkən huxbuy, yırak yurttin elip kelingən eger Manga sunulidu? Kəydürmə kurbanlıklıringələr kobul kılalarlık əməs, silərning «təxəkkür kurnanlıq» liringələr Meni hursən kılmayıdu. **21** Xunga Pərvərdigar mundaq dəydu: — Mana, Mən bu həlk aldiqə putlikaxanglarnı salımən; xuning bilən həm atilar həm oqullar billa putlixidü; əknalar wa dostlar ohxaxla nabut bolidü. **22** Pərvərdigar mundaq dəydu: — Kara, ximalı zemindin bir həlk kelidü, yər yüzinəng əng kəriliridin uluoj bir al kozojılıdu; **23** ular okya wə kılıq bilən korallinidü; ular zalim, heq rəhəm kilmaydu; ularning awazi dengiz dolkunidək xawkunlaydu; ular atlaraqə minidü, jənggiwər adamlardək sap-sap bolup turidü; ular sanga qarxi jəng kılıxka kelidü, i Zion kişi! **24** «Biz ular tooruluk həwər anglidük; kəlimiz boxixip kətti; oqəxlək, toloqta qalojan ayaldək azab bizni tutti» — [dedim]. **25** «Dalaqa qıkmanglar, yollar bilən mangmanglar, qünki düxmənninq kılıqi bar, tərəp-tərəplərni wəhimə basidu. **26** I həlkimning kişi, sən ezungə bez kiyim kiyiwal, küller iqidə

eojinap yat; ezungning bir tal ooljungdin juda bologandek kattik yiołap matem tut; qünki bulang-talang kılıoqı bizga kārap tuyuksız keliđu. **27** [Pərwərdigar manga]: — Mən seni roda siniyoqı kılıp tiklidim, həlkim bolsa huddi təkxürülidiojan rodidak bolidi; seni ularning yollırını kəzitip sinaxka tiklidim, — [dedi]. **28** — Ularning hərbiri asiyininq asisi, ular təhmet qaplap uyan-buyan katrap yürməktə; ular mis wə temürruning eziđur, həmmisi qirip katkendur; **29** temürqininq kerükimü keyüp kətti, koçuxun bolsa otta yəm boldi; rodini eritip taw lax bikar boldi; həlkim yamanlardın halıy bolmidi. **30** Ular «daxkal kümüx» dəp atılıdu; qünki Pərwərdigar ularni rət kıldı.

7 Pərwərdigardin Yərəmiyaqa mundaq bir söz kəldi: —

2 Pərwərdigarning eyidiki dərvazida turup muxu sezni jakarlap: «Pərwərdigarning sezini anganglar, i Pərwərdigaroja ibadət kılıx üçün muxu dərvazillardın kiriwatkan barlik Yəhəudalar!» — degin. **3** — «Samawi köxonlarning Sərdari boļoļan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq daydu: — Yollırıqlar həm kilmixliringlarnı tüzütinglər; xundak bologanda Mən silərni muxu yərdə mukim turoqizimən. **4** «Pərwərdigarning ibadəthanisi, Pərwərdigarning ibadəthanisi, Pərwərdigarning ibadəthanisi dəl muxudur!» dəp aldamqı sezlərgə tayinip kətməngərlər. **5** Əger silər həkikətən yollırıq həm kilmixliringlarnı tüzətsənglər, — əger xixilər wə köxnxanglar arısında adalət yürgüzsənglər, **6** — əger silər müsapir, yetim-yesir həm tul hotunları bozək kılıxtın, muxu yərdə gunahsız kanları teküxtin, — xundakla ezunglara ziyan yətküzüp, baxka ilahlarqa əgixip ketixtin kol üzəsənglər, — **7** xundak kılıqininglarda Mən silərni muxu yərdə, yəni Mən ata-bowiliringləroja kədimindin tartip mənggügiqə təkdim kılıqan bu zeminda mukim turidiojan kılımən. **8** Lekin mana, silər heqkandak payda yətküzmaydiojan aldamqı sezlərgə tayinip kətənsənilər. **9** Əmdi nemə degülük?! Ooprilik, katillik, zinahorluk, kılıp, sahta կəsəm ipip, Baaloja isrik yekip wə silər heq tonumiojan yat ilahlarqa əgixip, **10** andin Mening namimdə atalojan muxu eygə kirip Mening aldimda turup: «Biz kutkuzulojan!» dəmsilər?! Muxu lənətlilik ixlarda turuwerix üçün kutkuzulojanimusilər?!

11 Mening namimdə atalojan muxu ey silirning næziralinglarda bulangqılarning uwisimusi?!

Mana, Mən Əzüm bu ixlarnı kergənmən, — daydu Parwərdigar. **12** Xunga, Mən əslidə Əz namimdə turaloq kılıqan Xiloh degən jayoja berip, həlkim Israilning rəzzillikti tüpəylidin uni nemə kiliwətnəklilikimni kərüp bekinglər! **13** Əmdi hazır, silər muxundak kilmixlarnı sadir kılıqininglər tüpəylidin, — daydu Pərwərdigar, — Mən silərgə tang sahərdə ornumdində turup söz kılıp kəldim, lekin silər heq kulak salmidinglər; Mən silərni qakırdım, lekin silər Manga jawab bermidinqərlər — **14** Əmdi Mən Xilohdiki əyni kəndak kılıqan bolsam, silər tayanojan, xundakla namim koyulqan bu əyni wə Mən silərgə həm ata-bowiliringləroja təkdim kılıqan wə zeminnimə xundak kılımən; **15** Mən silərning barlik, kerindaxliringlər, yəni Əfraiminq barlik nəslini həydiwətinimdə silərnimə kəzümdin yırak, həydəymən. **16** Əmdi sən, [Yərəmiya], bu həlk üçün dua kılma, ular üçün naş-pəryad kətürəma yaki tilək tilimə, Mening aldimda turup ularning [gunahlırinı] heq tilimə, qünki Mən sanga kulak salmaymən. **17** Ularning Yəhuda xəhərliridə wə Yerusalem koqılırida nemə kılıqanlırını kərūwətmənsən?

18 Balilar otun teridü, atilar ot kəlaydu, ayallar kəstən Meni rənjitixka «Asmannıng Hanixi» üçün poxkallarnı selixka hemirni yuquridu, xuningdək yat ilahlarqa «xarab hədiyyə»larnı kuyidu. **19** Azablinip oqəzəplinidiojqını Mənmu? — daydu Pərwərdigar; — Əz yüzlirigə xərm qaplap, azablinidiojqını ezlirli

əməsmə? **20** Xunga Rab Pərwərdigar mundaq daydu: — Mana, Mening oqəzipim wə kəhřim muxu jayoja təkiliđi; insan üstigə, haywan üstigə, daladiki dərəhələr üstigə, turpraktiki mewilər üstigə təkiliđi; u həmmiñi kəydüridu, uni heq əqrərləməydi. **21** Samawi köxonlarning Sərdari boļoļan Pərwərdigar — Israilning Hudasi mundaq daydu: — Beriwingler, kəydürmə kurbanlıkliringlarnı baxka kurbanlıklarqa koxup koyunglar, barlıq gəxlirini yəwelinglər! **22** Qünki Mən ularni Misir zeminidin kütkuzup qılqarajan künidə ata-bowiliringləroja «kəydürmə kurbanlık»lar yaki baxka kurbanlıklär toqrisida gəp kilmiojan wə yaki əmr bərmigənidim; **23** bəlkı Mən ularqa mundaq əmr kılıp: «Awazimoja կulak selinglər, xundak kılıp Mən silərning Hudayinglər bolimən, silər Mening həlkim bolisilər; Mən ezunglara yaхilik bolsun dəp buyruqan barlik yolda mənginglər» — dəp buyruqənidim. **24** Lekin ular heq anglimiojan, Manga heq kulak salmiojan, bəlkı özəzilə kənglidiki jahiliylik bilən ez hiyal-hahixlirioja əgixip mengiwrəngən; ular aldiqə əməs, bəlkı kəyinigə mangojan. **25** Ata-bowiliringlər Misir zeminidin qıkqandın tartip bugünkü kiunga kədər Mən kullirim boļoļan pəyənəmbərlərni yeninqəra əwətip kəldim; Mən hərkəti tang sahərdə ornumdində turup ularni əwətip kəldim. **26** Lekin həlkim anglimiojan, heq kulak salmiojan; ular boynını kəttik kılıqan; rəzzillikdə ata-bowiliringlərin exip kətən. **27** Sən bu sezlərni ularqa eytisən; lekin ular sanga kulak salmaydu; sən ularni [towa kılıxka] qakırsən, lekin ular jawab bərməydi. **28** — Sən ularqa: — «Pərwərdigar Hudasinin awazini anglimiojan wə heq tüzütxini kubul kilmiojan həlk dəl muxul!» — dəysən. Ulardin həkikət-wapalik yokup kətti; bu ularning eojozindəmən üzüllip kətti. **29** Qeqingni qıxırtıp uni taxliwət; yukarı jaylarda bir mərsiye okuqin; qünki Pərwərdigar Əz oqəzipini qıxırmakçı boļoļan bu dawrni rət kılıp, uningdən waz kəqtı. **30** Qünki Yəhəudadikilər kəz aldimda rəzzillik kılıqan, — dəydu Pərwərdigar, — ular Mening namimdə atalojan əygə yirginqlik nərsilərni əkirip uni bulojojan; **31** wə ez oqul-kızlırını otta kurbanlık kılıp kəydürük üçün «İbn-Hinnomning oqlılining jilojsidiki Tofətning yukiridiki jaylarnı kuroqan; bundak ixni Mən heq buyrumiojanmən, u oyumoja heq kirip bakımojan». **32** Xunga, mana, xundak künələr kəliduki, — dəydu Pərwərdigar, — «Tofət» yaki «İbn-Hinnomning jilojsi» əmdi heq tiləq elinmaydu, bəlkı «Qətl jilojsi» deyildi; qünki ular Tofətə jəsətlərni yər kalmioqça kemidü. **33** Bu həlkinqinq jəsətləri asmandığı uqar-kanatlarning wə zemindiki janıwarlarning taamı bolidi; ularni olılkərдин korkutup həydəydiqən həqkim bolmayıdu. **34** Mən Yəhuda xəhərliridin həm Yerusalem xəhərliridin oyun-tamaxining sadasını, xad-huramlik, sadasını wə toyi boluwartan yigit-ķizining awazini məhrum kılımən; qünki zemin wayranə bolidu.

8 Xu qaođda, — dəydu Pərwərdigar, — ular Yəhəudaning padixahlirining ustihənlirini, ularning əmirlirining ustihənlirini, kahınlarning ustihənlirini, pəyənəmbərlərning ustihənlirini wə Yerusalemda turoqanlarning ustihənlirini gerliridin elip qıkırıdu; **2** xundak kılıp ular bularni kuyax, ay wə asmanlardıki barlik jisimlər astida yayıdu; qünki ular bularni seyqən, bularning küllükida boļoļan, bularqa əgəxkən, bularni izdiğən, bularqa qoqunojan; ularning jəsətləri bir yərgə heq yiojilmaydu, heq kəməlməydi; ular zemin yüzidə ootut bolup yatiđu. **3** Mən bulardın kılıqanlırını həydəqan jaylarda, bu rəzil jəmətən barlik, tırık kılıqanlar həyatning orniqə mamətni tallaydu, — dəydu samawi köxonlarning Sərdari boļoļan Pərwərdigar. **4** Əmdi sən ularqa mundaq degin: Pərwərdigar mundaq dəydu: — Adamlər yikilsa kəytidin turmamdu? Birsı

yoldin qikip kətsə käytip kalməndu? **5** Nemixkə Yerusalemidki bu həlk həmixinə yoldin qikix bilənlə yenimdin yıraklap ketidü? Ular aldamqılıkni qing tutidu, yenimoja käytip kelixni rət kildidu. **6** Mən kəngül köyup anglidim; lekin ular durusluşunu səzləmeydu; ularning rəzzillikliridin: «Mən zadi nemilərni kilip koydum?!» dap towa kılıdıljan heqkim yok; at jengga burulup etiləjəndək hərbiri eż yolioja burulup etilidu. **7** Hətta asmandiki ləyləkmu eżigə bekitilgən waktılirini bilidu; pahtək, karlıojaq wə turnılarımı kəqüp keliđıjan waktılirini esidə tutidu; lekim Mening həlkim Mən Pərvərdigarning ularoja bekitkənlirimi heq bilmədyu. **8** Silər կանդакmu: «Biz danadurmız, Pərvərdigarning Təwrat-kanunu bızdə bardur!» dəysilər? Mana, bərhək, elima-keqürgüçilərinən yalojançı kəlimi uni burmiliojan. **9** Danixmənlər hijil bolidu, ular yərgə karap kaldi; mana, ular Pərvərdigarning sezini qatka çəkkəndin keyin, ularda zadi nəmo danalıq kıldı? **10** Xunga Mən ularning ayallarını baxkilaroja, ularning etizlirini yəgi ilgilirə tapxurup berimən; qünki əng kiqikidin qongiojqış ularning həmmisi aqkezlička berilgər; pəyoğəmbərdin kahinojqış həmmisi sahta ix kəridü. **11** Ular: «Aman-esənlilik! Aman-esənlilik!» dəp həlkimning kizining yarısını susluk bilən kol uqida qala tengip koydi. Lekin aman-esənlilik yoktur! **12** Ular yirginliklə ixlarnı sadır kılıqinidin hijil boldimu? — Yak, ular heq hijil bolmidi, hətta kizirixnimə ular heq bilmədyu. Xunga ular yikılıp elənlər iqidə yikılıp olidu; uların jazalaxkə kəlginiñmda ular putlixip ketidü, — dəydu Pərvərdigar. **13** Mən ularning hoşulunu elip taxlaymən, — dəydu Pərvərdigar; üzüm telida üzümlər, ənjür dərihidə ənjürler heq kalmidi; yopurmılri solixip kətti; Mən ularoja nema beoxılıqan bolsam, əmdi xular ulardin etküütüwelinidu. **14** «Biz nemixkə muxu yərda bikar olturuwerimiz? Yiojilaylı, mustahkəm xəhərlərgə kirip xu yərəldə [kürək kılıp] tütgixaylı! Qünki Pərvərdigar Hudayimiz bizni tütgəxtürüp, bizgə et süyini bərdi; qünki biz Pərvərdigar aldida gunah sadır kıldı. **15** Aman-tinqılıkni ümid kılıp kütüp kıldı, lekin heq yahxilik bolmidi; xipa waktini küttük, lekin mana, wəhime bastı! **16** Düxmən atlirinən hartildaxliri Dan zeminidin tartip anglanmakta; ayoqırlarının kixnəxləri pütkülmə zeminini körkötüp təwratmakte. Ular zemin wə uningda turuwatlıq həmmini, xəhərnı wə uningda turuwatlıqlarının həmmisini yoktitixkə kelidü!. **17** — Mana, Mən aranglaroja yilanları, yəni heqkim sehirliyəlməydiqan zəhərlik yilanları əwətimən, ular silərni qákıdu! — dəydu Parwərdigar. **18** [Man]: «Mening dard-alıним dawaliqüsüz! Yürükim zayıplıxiq kəttə!» — [dedim]. **19** «Mana, həlkimning kizining intayin yırak yurttin kətürülən pəryadining sadası! [Ular] — «Pərvərdigar Zionda əməsmü? Zionning padixahı u yərda turmamdu?! — [dəydu]. «Nemixkə əmdi ular Meni oyma məbədlili bilən, ərziməs yat nərsilər bilən oqəzəpləndürdü!» **20** — «Orma wakti etiip kəttə, yaz tütgidi, lekin biz bolsak yənilə kutkuzulmuiduk!» **21** «Həlkimning kizining sunuk yarisi tütpeylidin ezülm sunukmən; matəm tutımən; Dəkkə-dükkə meni besiwaldi, — **22** Gileadta tutiya tepliməmdikən? U yərdə tewip yokmikən? Nemixkə əmdi menin həlkimining kiziqa dawa teplimaydu?!

9 Ah, menin bexim suning bexi, Kəzüm yaxning buluki bolsiidil! Undakta həlkimning kizi arisidiki əltütülgənələr üçün keqə-kündüz yiojlayttim! **2** Ah, mən üçün qel-bayawanda yoluqlar qüxkidək bir turaloju bolsidi! Undakta həlkimini taxlap, ularlardan ayyılıjan bolattim! Qünki ularning həmmisi zinahorlar, Munapıkların bir jamaitidur! **3** — Ular okyaqi laxkərlər okyayını egildürgəndək tilini yaloqanlıqka egildürücxə təyyarlıqan; ular zemində üstünlük

kazanojan, biraq bu səmimiyylik bilən bojan əməs; ular rəzzillik üstigə rəzzillik kilojan, Meni heq tonup bilmigən — dəydu Pərvərdigar. **4** — Hərbiringlər eż yekininqələrin hezi bolunglar, kerindaxlırlıqlar ojaq tayanmangalar; qünki hərbir kerindax pəkətla aldiqnuqı, halas, hərbir yekinlirinq bolsa təhməthorluğa yürüməktə. **5** Ular hərbiri eż yekinliriqə aldamqılık kılmakta, heqkim həkikətni səzləməydü; ular eż tilini yalojan səzləxə egitidü, ular kəbəhlilikə eżlərini upritidü. **6** Ular jəbir-zulum təstigə jəbir-zulum kılmakta, aldamqılıkın yənə bir aldamqılıkka etməktə; ular Meni tonuxni rət kildidü, — dəydu Pərvərdigar. **7** Xunga samawi koxunlarning Sərdarı bojan Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən ularni eritip tawlap sinaymən; həlkimning kizining razılıklığı Manga baxkə yol kalmidim? **8** Ularning tili ejəl okidur; u aldamqılıkni səzleydə; hərbir eoqiz səzidə yekini bilən tinq-amanlıkni səzleydə, lekin kənglidə kiltək təyyarlaydu. **9** Bu ixlar tütpeylidin ularni jazalimay koyamdim? — dəydu Pərvərdigar, — Mening jenim muxundak bir əldin kışas almay koyamdu? **10** «Taqlardıki yaylaqlar üçün yioja wə nala-pəryad kəttürimən, Daladiki otlaqlar üçün mərsiə okuymən; Qünki ular kəyüp kəttiki, heqkim u yərdin etməydi; Kalilarning hərkirəlxarı anglanmaydu; Həm asmandiki uqar-kanatlar həm haywanatlarımı kəqip, Xu yərdin kəttli!». **11** — Mən Yerusalemni harablaxkən top-top dəwə, qılberilərning bir turaloju kılımən; Yəhuda xəhərlərinə adam turmadıqan darijida wayranə kılımən. **12** — Kim bu ixlarnı qüxinixə danixmən bolidu? Kim Pərvərdigarning aqzidin səz elip bularnı qüxəndürəleydi? Nemixkə zemin wəyrənə, heqkim etmigüdək, kəyüp qel-bayawandək bolup kətti! **13** Pərvərdigar dəydu, — Qünki ular Mən ular aldiqə koyojan Təwrat-kanunuñ taxliwətkən, Mening awazimoja kulaq salmiqan wə uningda mangımojan, **14** Bəlkı eż kəlbidiki jaħħillikka āgħaxxən, ata-bowlılır ularoja egatkəndək Baallarning kəyniga āgixip kətkən, **15** Xunga samawi koxunlarning Sərdarı bojan Pərvərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bu həlkə kəkrini yegüzimən, ularoja et süyini iqtüzimən, **16** uların ular yaki ata-bowlılır ilgiri heq tonumaydiqan əllar arisoja tarķitiman; Mən ularni yokaṭkəqə ularning kəynidin kooplaxka kiliqni əwətimən. **17** Samawi koxunlarning Sərdarı bojan Pərvərdigar mundak dəydu: — Kəngül koyunglar, matəmqi ayallarnı keliqxə qakirinqar, yioqlaxkə əng usta bojan kizayallarnı qakirip keliqxə adəm əwətinglər! **18** — Bərhək, ular tez kalsun, biz üçün zor yioja kətürsunki, bizning kezlinizdizdiumu yaxlar taramlap tekülsün, qanaklirimizdizdumu yax tamqılıri aksun — **19** qünki Ziondin yioja awazi anglinip: — «Biz kənqılık bulang-talang kılinduk! Kənqılık xərməndə bolduk! Ular turaloju limizni erüwətti, biz zeminimizni taxlidük!» — deyilidü. **20** Pərvərdigarning səzini anglangalar, i ayallar, Uning aqzidiki sezgə kulaq selinglar; Kizinglaroja yioqlaxni eginginqar, Hərbiringlər yekininqələrinə mərsiə okutunglar; **21** Qünki elüm bolsa derizilimizdün yamixip kırğan, Ordastılıkhımlarıñızıñımı kırğan; U balıllarıñ koqlırdan, Yigitlərni rəstə-məydanlırlardan yulup taxliojan. **22** [Yekinlirinqələrinə] ukțurup: «Pərvərdigar mundak dəydu: — Bərhək, jəstələr dala tezətək kılıldı; Ular ormığınıñ orojingin astioja yiķılıqan, Lekin heqkim yioqməydiqan baxaktaq yərgə qeqiliidü!» — danglar! **23** Pərvərdigar mundak dəydu: — Dana kixi danalıq bilən, küqlük kixi küqlüklilik bilən, bay baylıkları bilən pəhirlinip mahtamnisun; **24** pəhirlinip mahtiojuqı bolsa xuningdin, yəni Meni, yər yüzidə mehîr-muħabbət, adalət wə həkkəniylikni yürgüzgüqi Mən Pərvərdigarnı tonup yətkənlikidin pəhirlinip mahtansun; qünki Mening hursənlilikim dəl muxu ixlardindur,

— dəydu Pərvərdigar. **25** Mana, xundak künlər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən hətnə kilmioqanlarnı hətnə kılınojanlar bilən billə jazalaymən; **26** yəni Misir, Yəhuda, Edom, Ammoniyalar wə Moabiyalar, jümlidin qel-bayawanda turuwatkan, qəka qaqlırını qıxırıwtəkən əllərni jazalaymən; qünki bu əllərning həmmisi hətnisizdur; Israelning barlıq, jəmatimu kənglida hətnisizdur.

10 Pərvərdigarning silərgə eytkən səzığə kulaq selinglar, i Israel jəməti: — **2** Pərvərdigar mundak dəydu: — Əllərning yollarını eğənmənglər; gərqə əller asmandıki hədисə-alamatlərdin korkup dakkə-diikkigə qəmənən bolsimu, silər bulardın heq qeqüp kətmənglər. **3** Qünki əllərning qaida-yosunları biməniliklər; həmmisi ormanlıktın kesilgən dərəhtin, yaqaqqining iskinisi bilən oyulojan nərsigə asaslanıqandur. **4** Ular buni altun-kümüx bilən həlləydu; uni yıkılmışın dəp ular bolka, mihlər bilən bekitidu. **5** Bundaq butlar tərhəməlklik təturidən bir karənquktur, halas; ular heq sezliyəlməydu; ular baxxilar təripidin kətərülüxi kerak, qünki ular mangalmaydu. Ulardin korkmanglar; qünki ular rəzillik kılalmaydu, ularning kolidin yahixilik kiliixmu kəlməydu. **6** — Sanga ohxaydıcıjan heqkim yok, i Pərvərdigar; Sən uluoj, kiiq-kudriting bilən naming uluojdur. **7** Kim Səndin körkəm turalisun, i barlıq əller üstütgə həkümran padixah! Qünki bu Sanga tegixliklər; qünki əllərdiki danixşanlər arısında wə barlık padixahlıklar arısında Sanga ohxax heqkim yoktur. **8** [Əllərning] həmmisi istisnasız əkli yok, nadanlıardur; bu ərziməslər yaqaqqtur, halas! Ular talim bəraləmdü! **9** Sokup yalpaklanojan kümüx Tarixitin elip kelinidü; altunmu Ufazdin elip kelinidü; andin hünerwən wə zərgərlərning koli bu yasiqinijoqə kek wə səsün rəht bilən kiymı kiygüzüdu — bularning həmmisi xübhisizki, danixşan ustilərning ejridur! **10** Lekin Parwərdigar Hudanıng Əzi həkikəttür; U həyat Hudadur, mənggülükninq Padixahıdur; Uning əqzipi alıldı yer-zemir titrəydi; əller Uning kəhrinini kətürəlməydi. **11** Ularqa mundak degin: «Asman bilən zeminni yaratmışon ilahılar, ular zemin yuzidin wə asman astidin yoqaydul». **12** [Parwərdigar bolsa] yer-zeminni küq-kudriti bilən yasiqan, Aləmni danalıki bilən berpa kılçan, Asmənlarnı əkil-parasiti bilən yayquqidur. **13** U awazini koyuwətsə, asmanlarda sular xawqunlaydu; U yər qətliridin bulut-tumanları erlitidü; U yaməqlərə qəkənələrini həmrəh, kılıp bekitidu, Wə xamalni əz həziniliridin qıkırıdu. **14** Muxu kixilərning hərbiri əkilsiz, bilimdin məhrumlardur; Zərgərlərning hərbiri ezliri oyojan but təripidin xərməndığa kəlidü; Qünki uning kuyuma həykili yaloqanlıq, ularda heq tinik yoktur. **15** Ular bimənilərdür, mazak obyektidür; Jazalinix wakti ularning üstütgə kəlgəndə, ular yokitiliidür. **16** Yakupning Nesiwişi Boluojuqı bulardək əməstür, Qünki barlık məwjudatni yasiqojuqı Xudur; Israel bolsa Uning Əz mirası bolovan kəbilidur; Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar Uning namidur. **17** Zemindin qıkıxka yük-takingni yiqıxtitur al, i muhasiriga elinojuqı kiz; **18** qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən bu wakittə zemindikilərni elip u yərdin qəriwetimən wə ularning kəngli tonup yətküqə azar berimən!». **19** Jarahitim üçün halimoja way! Mening yaram dawaliqusizdur! Bırak, əslidə mən: «Bu pəkət bir kesəllik, halas, uningoja qidiqədəkmen» — daptikanmən. **20** Mening qədirim halak boldı, barlık, tanılırim üzüldü; balılırim məndin juda bolup, ular yok boldı; qədirimmi kaytidin sozup tikkükəd, qədir pərdilərinini aşķudək heqkim kalmidi. **21** Qünki həlk, padıqılıri əkilsiz bolup, Pərvərdigarnı izdəp yol sorimaydu; xunga ular danixmənlərdək ix kerəlməydu, ularning barlık padisi tarkılıp kətti. **22** Anglanglar! Bir gəpning xəpisi! Mana,

u kelidu, ximaliy zemindin qıkkan zor bir quqan-sürən! Yəhudanıng xəhərlərini bir wəyrənə, qılberilərning turaloqisioqa aylandurojuqı keliwatiidü! **23** Bilimənki, i Pərvərdigar, insanning ez yolini bekitixi ez kolida əməstür; mengiwatkan adəmning ezidə kədəmlərini halioqanqa taxlx kudriti bolmastur; **24** Pərvərdigar, meni tütigəysən, lekin oqəziping bilən əməs, adil həküming bilən tütigəysən; bolmisa Sən meni yokça barawər kilişən. **25** Kəhřiringni Seni tonumayıdıqan əller həmdə namingoja nida kilmayıdıqan jəmatlər üstütgə təkkəysən; qünki ular Yakupni yəp kətkən; bərəhək, ular uni yutup tütgəxtürüp, turojan jayini mutlak wəyrən kılıqan.

11 Yərəmiyaqə Pərvərdigardin kəlgən səz mundak idi: **2** — Bu əhdining sezlirigə kulaq selinglar; xundakla Yəhuda kixiliriga, Yerusalemda turuwatkanlar ola rəsi yətküzunglər, **3** — sən Yərəmiya ularqa mundak eytkin: — Pərvərdigar, Israelning Hudası mundak dəydu: — Bu əhdining sezlirigə kim boy sunmisa u lənəttə kəlidü; **4** Mən bu əhdini ata-bowliringlərni Misir zeminidin, yəni təmür tawlaydıcıjan humdandin kütküzup qıkarajan künidə ularqa tapılıp: «Awazimoja kulaq selip, bu sezlərgə, yəni Mən silərgə tapxurojan barlıq əmərlərə əmal kilinglər; xundak kılçininqlarda, silər Mening həlkim bolisilər, Mən silərning Hudayinglər boliman; **5** xundak bolqojinida Mən ata-bowliringlərə: «Silərgə süt həm bal ekip turidən bir zemir təkdim kilişən» dəp iqtən əsərən əməlgə axurimən» — deqənidim. Silər bugünkü kündə dəl xu zemində turuwtasılış! Mən bolsam jawabən «Amin, Pərvərdigar!» — dedim. **6** Pərvərdigar manga mundak dedi: — Yəhudanıng xəhərlidə, Yerusalemning koqılırında bu sezlərni jakarla: — Bu əhdining barlıq sezlirigə kulaq selip əməlgə axurunglar! **7** Qünki Mən ata-bowliringlərə Misir zeminidin kütküzup qıkarajan künidən bugünkü tünqiqə «Mening awazimoja kulaq selinglər!» dəp jekiləp agahlandurup keliwatiimən; Mən tang səhərdə ornumdin turup ularni agahlandurup kəldim. **8** Lekin ular heq anglimiçən yaki kulał salımojan; ularning hərbəri rəzil kəngüllüridik jaħillikkə əgixip mangojan; xuning bilən Mən bu əhdidiki barlık sezlərni ularning bexişa qüxtürdüm; Mən ularning həmmisini ularqa tapılıqənən, lekin ular heq əməlgə axurmojan. **9** Pərvərdigar manga mundak dedi: — Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatkanlarning arısında bir suyiğət baykaldı; **10** ular sezlirimni anglaxnı rət kılçan ata-bowlirinining kəbəħliklirigə kaytip kətti; ularning ibaditidə bolayı dəp baxxə ilahlar oja əgixip kətti. Israel jəməti həm Yəhuda jəməti ata-bowliri bilən tützən əhdəmni buzzdi. **11** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, ularning üstütgə heq kutulalmas apət qıxırımən; ular Manga pəryad ketiridü, lekin Mən ularni anglimaymən. **12** Andin Yəhudanıng xəhərləri wə Yerusalemda turuwatkanlar isrik yekip qoqunojan butlarnı izdəp ularqa pəryad ketiridü; lekin apət qıxın waqtida ular bularnı heq kütküzəydi. **13** Qünki xəhərliring kənqə kep bolqanseri, butliring xunqə kep boldı, i Yəhuda; Yerusalemning koqılırini kənqə kep bolqanseri, silər kyirinqlik boluojuqı» oxa xunqə kurbangahlarnı kurdunglar, yəni Baaloja isrik yekix üçün kurbangahlarnı bərpa kildinglar. **14** Əmdı sən, [i Yərəmiya], bu həlk üçün dua kılma, ular üçün heq pəryad yaki tilawət kılma; qünki apət bexişa qüxtüxi bilən ular Manga nida kılçan waqtida Mən ularni anglimaymən. **15** — Mening seyümlü həlkimning eyümdə turuxioqa nema həkkii? Qünki kepinqinglər özünglərinə razıl məksətlirigə yetixə orunisilər; silər rəzilliklər əməlgə axxanda hursən bolsanglar, undakta «mukəddəs gəxlər» muxu asılıqlıqlarını silərdin elip taxliyalamdu? **16** Pərvərdigar ismingni «Yapýexil, mol mewilik,

baraşsan zəytun dərihi» dəp atıqanidi; lekin [Pərvərdigar] dərəhkə xawkunlaydiqan zor bir otni salidu wə xahliri yok kılınidu. **17** Qünki seni tikkən samawi köxonlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar sanga karap külپat bekitip jakarlıqan; səwəbi, Israil jəməti wə Yəhəuda jəməti ezinin mənpəətinini kəzələp rəzzillik kilip, Baaloja isrik yekip, Mening oqızipimni kəltürdü. **18** «Pərvərdigar manga həwar yetküzdi, xuning bilan mən qüxəndim; U manga ularning kılmixlirini ayan kıldı; **19** mən bolsam huddi boozuzlaxka yetiləp mangojan kəntük paklaşdırak idim; mən əslı ularning manga karap: «Dərəhnı mewisi bilən yokşayı, uning ismi kayta aška həq kəltürümisun, uni tirkilər zeminindən üzüp taxlaylı» deyən kəstlirini həq bilməyttim; **20** lekin Sən, i adıl həküm Qiitarouqi, adamning wijdan-kəlbini Sinoquqi, samawi köxonlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, Sening ularning təstig təqixüridiqan kışasinqni əz kezüm bilən körükə nesip kılıqaysan; qünki dəwayimni Sangila ayan kılıp tapxurdum». **21** Xuning bilən Pərvərdigar [manga] mundak dedi: — «Pərvərdigarning namida bexarət bərma, bolmisa jening kəlimizda tütixidü» — dəp sanga dok kılıp yürgən Anatottiki adəmlər jeningni izdəp yürüdü. Əmdı ular tooprısında mundak səziüm bar: — **22** — bu ixşa karap samawi köxonlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dedi: — Mana, Mən ularni jazalaymən; yigitlər kılıq bilən elidu, oqul-kızılırlı bolsa kəhətqılıq bilən elidu. **23** Ulardın həqbir kəldisi kalmayıdu; qünki Mən ular jazalınıdiqan yıldida, xu Anatottiki adəmlər təstigə apət qüxtürimən.

12 Mən dəwayimni aldingoja elip kəlsəm, adil bolup kəlding, i Pərvərdigar; lekin Sən bilən Əz həkümliring toopruluk səzləxməkqimən; nemixka rəzillərning yoli ronak tapıdu? Asiylik kələquqilarıñ həmmisi nemixka kəngri-azadılıkta turidu? **2** Sən ularni yər yüzügə tikkənsən, ularmu yiltiz tartkan; ular esüp güllinidu, ular mewileydu; Sən ularning aqzıqıja yekin ohxaysan, lekin wijdanidin yıraksan; **3** lekin Sən, i Pərvərdigar, meni bilisən; Sən meni kərüp kəlgənsən, Əzüngə bolovan sadıkkılmnı sinoqınsən. Ələrni boozuzlaxka bekitilən koylardək ayrip sərəp qıkkıysan, ularni kətl künimə ayriqayson. **4** Zemin kaqanojıqə kəqojiraydu, etidizi ot-qəpər kaqanojıqə kuroqan haləttə turidu? Zeminda turuwaşanlarning rəzillili təpəylidin həyvanlar həm uqar-kanatlar kaqanojıqə yokap tütəydu? Qünki bu həlk: «[Huda] akiwitimizni həq kərməydü» dəwatidu. **5** — Sən yügürgən ləxkərlər bilən bəsləxkəndə, ular seni həlsiratkan bolsa, əmdı sən atlar bilən bəsləxsəng kəndak bolar? Sən pəkət aman-tinqılıqta turoqan zemindilə hatırjam bolup [Manga] ixnisən, əmdı İordan daryası boyidiki koyuk qatqallıklarda kəndak yürisən? **6** Qünki həttə əz kərindaxliring, atanqning jəmatimü sanga asiylik kılıqan. Ələrni seni yokxitış üçün awazını koyup bərgən. Gərgə ular sanga mehliyik səzlərni kılıqan bolsimu, ularoja ixənmə! » **7** — Əzüm ailəmdin waz keqimən, mirasını taxliwetimən, jan-jigirmiñ diixmənlirinin kolioja tapxuriman. **8** Mening mirasım [bolovan həlk] bolsa Manga ormanlıktı bir xırqa ohxax bolup kaldi; ular Manga kərxi awazını ketürdü; xunga Mən ularni yaman kərimən. **9** Mening mirasım Manga sar-bürküüt yaki qilberidək bolup kaldi əməsəm? Lekin uning etrapıqə baxka sar-bürkütlər olaxmakta! Beringlar, ularni yəwetixkə barlıq daladıki həyvanları yioqip kelingu! **10** Nuroqunlıqan həlk padıqlırları üzümzarımı hələk kıldı, ular Mening nesiwəənni ayaq astı kıldı, ular Mening yekimlik nesiwəənni oqerib bir qəl-bayawanoja aylanduridu; **11** ular uni oqerib kılıwetidu; u Mening aldımızda oqerib həm kəqojıraq turidu; pütküllə zeminə oqerib kıldı; əmma həq adəm buningoja kənglini bəlməydi.

12 Qəl-bayawandıki barlıq egizliklər üstigə hələk kıləquqlar oquzdap qıkıp kelid; qünki Pərvərdigarning kılıqi zeminning bir qətidin yəna bir qetiqiqə həmmini yutidu; həq istigisindən tinq-hatırjəmliki bolmayıdu. **13** [Həlkim] buoğdayını teriçan bolsımı, lekin tekənlərni oriydu; ular oqızırını upratkını bilən, payda kerməydi; xunga [naqar] məhsulatlrlırinqlə təpəylidin, Pərvərdigarning kəttik oqızı təpəylidin, yərgə karap kəlisilər. **14** Mənki Pərvərdigar Əz halkımı Israilni waris kılıqan mirasına qanggal salojan, zeminimning həmmə rəzil əxənləri toopluluk mundak dəymən: — Mana, Mən ularni əz zeminindən yulup alıman, xuningdak Yəhəuda jəmətinə ular arısından yuluwalımən; **15** lekin xundak boliduki, ularni yuluwaloğandan keyin Mən bu yoldın yenip, ularoja iqimni aqritiman, ularning hərbirini ez mirasiqə, hərbirini əz zeminiqə çayturiman. **16** Xundak kılıp, əgər (ular ətkəndə həlkimə Baalning ismiqə kəsənən iqixni əgətəndək) kəngil koyup həlkiməng yollırını egoşə, — əmdı ularoja həlkim arısından [mukim] orun berilip, ular gülləndürülüdi. **17** Birək ular anglimisa, Mən xu əlni mutlək yulup taxlaymən, — dəydi Pərvərdigar.

13 Pərvərdigar manga mundak dedi: — Barojin, kanap iq tambalni al, belingga baoqla; lekin uni suoja qılıma. **2** Xunga Pərvərdigar manga degəndək mən bir iq tambalni aldım wə belingga baoqlap koydum. **3** Əmdı Pərvərdigarning sezi ikkinçi ketim manga kelip mundak deyildi: — **4** «Sən puloja alojan, belingga baoqlanojan iq tambalni elip, ornungdin tur, Fratka berip xu yerdə taxning yerikoja yoxurup koy». **5** Xunga mən bardım wə Pərvərdigar manga buyruqandak uni Fratka yoxurup koydum. **6** Kəp kün'lər ətkəndin keyin, Pərvərdigar manga: «Ornungdin tur, Fratka berip, Mən sanga xu yərgə yoxuruxka buyruqan iq tambalni kəlungsən al» — dedi. **7** Xunga mən Fratka bardım; mən yoxurəqan yordin iq tambalni kolap qırıq kəlumsən aldım; mana, iq tambal sesip qırıp kətkəndi, pütünley kiygışız bolovanıdi. **8** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **9** Pərvərdigar mundak dəydi: — Mən Yəhūdanıng pəhrini wə Yerusalemləng qong pəhrini muxu halda yokiṭiman; **10** Mening sezlərimni anglaxni rət kılıqan, kenglidiki jahillikdə mangidıqan, baxka ilahılarning kullukında bolup, ularoja ibadət kılıqxə intiliqıjan bu rəzil həlk pütünley kardin qıkkən bu iq tambaloja ohxax bolidu. **11** Qünki huddi iq tambal adəmning qatırıkoja qing baoqlanoğandək, ularmu Manga [yekin] bir həlk bolsun, Manga nam-abrui, mədhiyə wə xan-xərəp kəltürsun dəp, Mən Israilning pütküllə jəmətinə wə Yəhūdanıng pütküllə jəmətinə Əzümgə qing baqlanduroqanmən — dəydi Pərvərdigar, — lekin ular həq kulak salmidi. **12** Əlarəqə muxu sezi degin: — Israilineg Hudasi bolovan Pərvərdigar mundak dəydi: — «Həmmə xarab idixi xarab bilən toluxi kerək». Əlar sanga: «Əjəba, həmmə xarab idixi xarab bilən toluxi kerəkliini obdan bilməndük?» — dəydi; **13** Sən ularoja mundak dəysan: «Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, mən bu zemində barlıq turuwaşanlarnı, Dawutka wakıl bolup uning təhtigə olturoqan padixaqlarını, kahınlarını wə pəyoqəmbərlərini həmdə Yerusalemdə barlıq turuwaşanlarnı məstlik-bihoxluk bilən toldurıman. **14** Mən ularni bir-birigə, yəni ata bilən oqullurınımohohxaxla bir-birigə sokuxka salıman, — dəydi Pərvərdigar; — Mən ularoja iqimni aqritmaymən, ularni aymayman, ularoja rəhəm kilməyən; ularni nabut kılıqxə həqnərsə meni tosumaya. **15** Anglangalar, kulaq selinglar, həli qong bolmangalar; qünki Pərvərdigar sez kılıqan. **16** Əmdı U bexinglaroja zulmət qüxtürqiqə, putunglar zaval qüxkən taqlarda putlaxkəndək putlaxkuqə, U silər izdigən

nurni elüm sayisioqa, kāpkarangoqulukka aylanduroquq, Pərvərdigar Hudayinglar olaş xan-xərəp kəyturungular! 17 Buni anglimisanglar, silörning hakawurlukunqlar tüpəylidin jenim yoxurunqə yioşlaydu; aqqik yioşlap kez yaxlirim ekip taxidu; qünki silər, i Pərvərdigarning padisi, sürgün kılınilisilər. 18 Padixaş, wa hanixkə: «Təhtinglardın qıxtıp yergə olturunqlar; qünki kerkəm tajliringlar bexinglardın qüxtürüldidu» — degin. 19 Jənubdiki xəhərlər körxiwelniq takılıdu; ularni aqidiojan heqkim bolmaydu; pütükül Yəhuda sürgün bolidu; ularning həmmisi əsirgə qüxtüp sürgün bolidu. 20 Bexingni kətür, [i Zion], ximaldin qıkkınlar olaş qara; sanga tapxurulajan pada, yəni yekimlik padang nəgə kətkəndu? 21 [Pərvərdigar] seni baxkurusxka dostliringni bekitkinida sən nema deyəlatting? Əslı özüng ularoşa baxkurusxni əsgətnən tursang! Xu tapta tolojək tutkun ayaldək azab-ökubətlər seni tutmamdu? 22 Sən ağar kənglüngdə: Tu ixlar nemixə bexişoma qüxti? — dəp sorisang, bu ixlar kəbihliking intayin eoşir bolovanlıklı boldi — keyning saldurup taxlandı, yotiliring zorawanlıktı axkarilandi. 23 Efiopiyalık kara terisini əzgərtələmdü? Yaki yilpiz qipar tənggilirini əzgərtələmdü? Undak, bolovanda silər rəzzillikni kılıxka kəngənlərəmən yahxilikni kılalaydiojan bolisilər! 24 Əmdi qəl-bayawandiki xamal həydiwətən samandək Mən silərni həydəp qaqımən. 25 Bu sening akıwiting bolidu, Mən sanga bekitkən nesiwəng, — dəydu Pərvərdigar; qünki sən Meni untuqənsən, yalojanlılıkkə tayanəqsən. 26 Xunga Mən keyningking pəxlini yüzüng üstigə kətürüp taxlaymən, nomusung kərəlidü. 27 Ah, sening zinaliring, ayojırningkidək pohur kixnəxliring, egizliklərdə wə etizlarda bolovan buzukqılıkliringning pəskəxilik! — Barlıq yirginqlilikliringin kərdum! Halingə oway, i Yerusalem! Sən pak kiliñixni qaqanoqıqə rət kilməkqışan?!

14 Yərəmiyaşa qüxtən, Pərvərdigarning kurojakqılıklar toqrluluk səzi: — 2 Yəhuda matəm tutidu, uning dərwazılıri zawaloşa yüz tutmağa, həlk yərəq qaplixip kərilik tutidu; Yerusalemın nala-pəryad ketürüləməktə. 3 Metiwlərliri qaparmənlərini su əkilixkə əwətidu; ular su azgallirioqa baridu, lekin heq su tapalmayıdu; ularning küpləri kuruk kätip kəlidu; ular yərəq karap kəlidü, sarasimiga qüxitidu; ular bexini yepip təwən sanggilitudu. 4 Həq yamoqur bolmöjaqka yər yüzi yerilip katti; yər həydiqıqlar yərəq karap bexini yepip təwən sanggilitudu. 5 Maral bolsa dalada bala kozilaydu, andin közisidin waz kejidu; qünki ot-qəp yok. 6 Yawa exaklar egizliklərdə turup qilberilərdək hasırıp ketidu; ozuk izdəp kəzliyi karangoqulixip ketidu, qünki ozuk yok. 7 — I Pərvərdigar, kəbihliklirimiz bizni əyibləp guwahlıq bərgini bilən, Əzüngning naming üçün bir ixni kılqaysən! Qünki bizning yolumdun qikip ketiximiz intayin keptur; biz Sening aldingda gunah, sadir kıldı. 8 I Israîlning Arzusi, küləp qızıkdən ularning kütkuzojuqisi Boloquq, Sən nemixə bizgə zeminimizdiki musapirdək, bir keqili konmakçı bolovan bir yoluqıdak bolisen! 9 Nemixə həq amalsız kixidək, heqkimni kütkuzalmaydiojan bir palwanoşa ohxax bolisen! Lekin Sən, i Pərvərdigar, arımdıza turisən, biz Sening naming bilən ataloqandurmız; biziñ waz keqip kətmə! 10 Pərvərdigar muxu həlkə mundak dəydu: — Ular dərhəkikət [məndin] tezip, kezixkə amraktur; ular kədəmlirini [yaman yoldin] həq tizginliməydu; Pərvərdigarning ulardın heqkəndək, hursənləki yok; əmdi hazır ularning kəbihlikini esigə kəltürüp ularning gunahlarını jazalaydu. 11 Andin Pərvərdigar manga: — Bu həlkinqə baht-bərikiti üçün dua kılma — dedi. 12 — Ular roza tutkanda, pəryadını anglimaymən;

ular keydirmə kurbanlıqları axlıq hədiyələr bilən sunoqanda, Mən ularni kobul kilmaymən; Mən ularni kiliq, kəhətqılıq wə wabalar arkılıq yoxitımən. 13 Mən bolsam: — Ah, Rəb Pərvərdigar! Mana, pəyəqəmbərlər ularoşa: «Silər kiliqni heq kerməsilər, kəhətqılıkımı duq kəlməsilər; qünki Mən bu yarada silörning aman-eşənliliklərə kapalatlık kılımən» dəydi, — dedim. 14 Əmdi Pərvərdigar manga mundak dedi: — Pəyəqəmbərlər Mening namımda yalojan bexarətlər beridu; Mən ularni əwətmigənmən, ularni buyruqən əməsmən, wə ularoşa gəp kilojinim yok. Ular silərgə sahta kerənűx, palqılık, ərziməs nərsilər toqrluluk ez kənglidiki ham hiyallarnı eytip bexarət bərməktə. 15 Xunga Pərvərdigar: — Mening namımda bexarət beriwtəqən, Mən əwətmigen, yani: «Kiliq wa kəhətqılık bu zeminoğlu heq kəlməydu» dayiqən pəyəqəmbərlər toqrluluk: — bu pəyəqəmbərlər kiliq wə kəhətqılık bilən yoxitildi; 16 ular bexarət bərgən həlkinqən bolsa, kiliq wa kəhətqılık tūpəylidin jəsətləri Yerusalem koqilirioqa taxliwətilidu; ularning ezlirini, ayllırını, kız-oqullarını kəmgüdək heqkim kəlməydi; Mən ularning rəzzillikini ez bexiçə teknəm. 17 Sən ularoşa xu seznı eytisən: — «Kezlirimdən keqə-kündüz yax tohtimisun; qünki menin pak kizim bolovan həlkim yarisi bəsülgəndək kəttik bir zərb yəp, intayin eoşir yarilandı», — dəydi. 18 Mən dalaqə qıksam, mana kiliqtin əltürlülgənlər; xəhərgə kirsəm, mana kəhətqılıklin solixip kətkənlər! Qünki pəyəqəmbər həm kahin hər ikkisilə bilimsiz-nadan bolup, ular zemində eş sodisi bilənələ bolup kətti. 19 Sən Yəhudədən nemixə waz kəqtinq: Jening Ziondən Zeriktim? Sən nemixə bizni xunqə dawaliqüsüz dəriyidə uroqanidinq? Biz aram-tinqlikni kütük, lekin heq kütük, künler yoxuktur; xipalik bir wakıtnı kütük, lekin mana dəkkə-dükək iqidiqurmız! 20 I Pərvərdigar, rəzzillikimizni, ata-bowlirilimizning kəbihlikini tonup ikrar kılımımız; qünki Sening aldingda gunah, sadir kıldı. 21 Əzüng naming üçün [Yerusalemni] kəzüngə ilməy koymiqəysən; xan-xərəplik təhting bolovan jayni rəswa kılmlıqəysən; əhdəngni esingga kəltürgəysən, uni buzmıqəysən! 22 Əllər qoqunidiojan «ərziməslər» arısında yamoqur yaqduruqı barmidu? Yəqinini asmanlar ezlirila berəndu? [Bularni əməldə kərsatküq] Sən eməsəm, i Pərvərdigar Hudayımız! Xunga Seni təlpünüp kütümiz; qünki Sənla bularni kılqoqıdursən.

15 Pərvərdigar manga mundak dedi: — «Musa yaki Samuil [pəyəqəmbərlər] aldimda turojan bolsimu, kənglüm bu həlkə heq karımaytti. Ularnı kez aldimdin kətküzuwət! Ular Məndin neri qikip kətsən! 2 Əger ular səndin: «Biz nəgə qikip ketimiz?» desə, sən ularoşa: «Pərvərdigar mundak dəydu: — Ölümə bekitilgənlər elümə, kiliqka bekitilgənlər kiliqka, kəhətqılıkka bekitilgənlər kəhətqılıkka, sürgün boluxka bekitilgənlər sürgün boluxka ketidu» — daysən. 3 Qünki Mən tət hil jaza bilən ularning üstigə qüxicəmən, — dəydu Pərvərdigar, — əltüriç üçün kiliq, titma-titma kiliç üçün itlar, yutux wə halak kiliç üçün asmandıq uqar-kanatlar wə yər-zemindiki həyvanatlarına jaza boluxka bekittim; 4 Yəhuda padixaşı Həzəkaiyanıng oqlı Manassəhning Yerusalemda kılıqları tūpəylidin Mən ularni yər yəzidiki barlık padixaşlıklär arısında wəhümigə saloqıqı bir obyeqt kılımən. 5 Qünki kim sanga iqini aqpritidu, i Yerusalem? Kim sən üçün ah-zar uridu? Kim əhwalingni soraxka yolda tohtap yeningoja baridu? 6 Sən Meni taxliwətənsən, — dəydu Pərvərdigar, — sən qekinip kətting; Mən üstüngə kolumni sozup seni nabut kiliçka turdum; Mən [sanga] iqimni aqpritixin həlsirap kəttim. 7 Xunga Mən ularni zemindiki xəhər kowuklırıda yəlpügüq bilən soriwetimən; Mən ularni balılardın juda kılımən wə

həlkimni nabut kılımən; ular ez yollaridin heq yanmadi. **8** Kez aldimdə ularning tul hotunlari dengiz qumliridin kəpiyip ketidü; qızı waqtida Mən ularqa, yəni yigitlarning anisioja bir halak kılıquqini elip kılımən; Mən uxturnut ularning bexioja dərd wə wəhima qüxiüriman. **9** Yətə balini tuqçan ana solixip tınıkidian kalay dəp kəlidü; küpkündüzdə bu anining kuyaxi tuyusksız [məqrırpka] patidü; u xərməndə bolup horluk-hakarətlərgə ugraydu. Ulardin kalojanlarnı bolsa Mən düxmənlər aldida kiliqka tapxurımən, — dəydu Pərvərdigar. **10** Ah, ana, həlimə way, qünki sən meni pütkül zəmin bilən əkarlıxidiojan bir adəm, ular bilən elixidiojan bir adəm süpitidə tuqçansən! Mən ularqa esüməngə kərzmən bərmidi, yaki ulardin esüməngə kərzmən almidim; lekin ularning hərbiri meni kəroqaydu! **11** Pərvərdigar mundak dedi: — Bərəhkə, Mən bəhttingə seni azad kılımən; küləp wə balayı'apat bolovan künidə Mən sanga düxmənni qıraylıq uqraxturiman. **12** Təmür sunandu? Ximaldin qıkkan təmür, yaki mis sunandu? **13** Bəlkı kilojan barlık gunahlıring tüpaylidin, u qetingdin bu qetinggiqə Mən bayılırlıring həm həzinilirringni olja boluxka həksiz tapxurımən; **14** Mən seni düxmənliring bilən billa sən heq bilmədiojan bir zeminoja etküzimən; qünki oqəzipimdə bir ot kozojaldi, u üstüngə qüxiüp seni keydüridü. **15** I Pərvərdigar, Sən əhalimi bilisən; meni esingdə tutkəysən, manga yekin kelip məndin həwər aloşaysən wə manga ziyankoxlıq kılıquqlardın intikamimni aloşaysən; San ularqa sawr-taşat kərsətküngə bolsımı, meni yokatmiojasən! Mening Seni dəp horliniwaqanlığimni bilgəysən. **16** Sezliringga erixip, ularni yəwəldim; sezliring həm meni xadlanduroquqı wə kəlbimming huxallıqi bolovan; qünki mən Sening naming bilən atalojanman, i Pərvərdigar, samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Huda! **17** Mən bəzəmə kılıquqların sorunu oynap-küləp olturmidi; Sening meni tutkən kolung tüpaylidin yalçuz olturdum; qünki Sən meni [ularning kılıqanlıri bilən] kəttik oqəzəpləndürdüng. **18** Mening azabim nemixə tohtimaydu, menin yaramning dawasi yok, nemixə xipa tapmaydu? Sən manga huddi «aldamqi erik» wə tuyusksız oqayıb bolidiojan sulardək bolmakqışan? **19** Xunga Pərvərdigar mundak dəydi: — Sən hazırkı haltingdin yenip yenimoja kaytsang, Mən kaytidin seni aldimdiki hiszmatə turuxka yandurup kelimən; san kimimatlik [sezlər] bilən ərziməs [sezlərnii] pərkənləndürüləsəng, sən yəna aqzımdək bolisən; bu həlk sən tərəpka kətyip kəlsən, lekin sən ularning təripiga hərgiz kaytməsləkinq kerək; **20** Wa Mən seni bu həlkən nisbətən mistin kopurulojan, mustəhkəm bir sepil kılımən; ular sanga hujum kılıdu, lekin ular üstüngdən oqalıba kılalmaydu; qünki Mən seni kütküzuxka, ulardin halas kiliqka sən bilən billidurmən, — dəydu Pərvərdigar. **21** — Bərəhkə, Mən seni rəzillərning qanggilidin kütküzimən; axəddiyılerning qanggilidin kütküzidiojan nijatkaring bolimən.

16 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** Sən ayal zatini əmriringə almaysən, xundakla muxu zemində oqul-kız pərzənt tapmaysən. **3** Qünki Pərvərdigar bu yerdə tuqulajan oqul-kızlar, bu zemində ularni tuqçan anilar wə ularni tuqdur喬an atilar tooprisida mundak dəydi: — **4** Ular ələmlək kesəllət bilən olidü; ular üçün heq matam tutulmaydu, ular kəmilməydu; elükləri tezətkət turşak yüzidə yatidü, ular kiliq, kəhətqılıq bilən yəp ketidü; jəsətləri asmandiki uqar-kanatlar wə zemindiki həyanatlar üçün ozuk bolidü. **5** Qünki Pərvərdigar mundak dəydi: — Sən [Yərəmiya], həza boluwatkan heqbır eygə kirmə, yaki eləgnər üçün ah-zar kətirix yaki ekünüükə barma; qünki Mən bu həlkətin hətirjamlığimni, məhər-muhəbbətitimi wə rəhimdillilikrimni elip taxlidim, — dəydu Pərvərdigar. **6** Uluoqlardın tartip pəslərgiqə bə zemində

olidü; ular yərgə kəmilməydu; heqkim ular üçün ah-zar kətürəməydu, yaki ularni dəp, ya ətlirini tilmaydu, ya qaqlırını qüxürüwətməydu; **7** ular karılık tutkənlarnı yoklap, nan oxutməydu, eləgnər üçün kəngül soriməydu; ata-anisi eləgnər üçün heqkim təsəlli kədəhini summaydu. **8** Sən bolsang əl-yurt bilən billa yəp-iqixə toy-bazma bolovan eygimu kirmə; **9** qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən ez künlirinqlarda wə ez kez aldinglarda, bu yərdin tamaxining sadasını, xad-huramlıq sadasını wə toyi boluwatkan yigit-kızning awazlırinı tohtitimən. **10** Xundak boliduki, sən bu həlkə bu sezlərning həmmisini eytkinində, ular səndin: «Nemixə Pərvərdigar müxundak zor bir küləptəni beximizə qüxiürükə bekitkən? Bizning kəbihlikimiz zadi nemə? Pərvərdigar Hudayımız aliddə zadi sadır kilojan nemə gunahımız bardu?» — dəp soraydu. **11** Əmdi sən ularqa mundak dəyən: — Qünki ata-bowliliringlər Məndin waz kəqən, — dəydu Pərvərdigar, — həmdə baxka ilahlarqa əgixip ularning küllükida bolovan, ularqa qoqunqan; ular Mandin waz kəqən, Təwrat-kanunumni heq tutmiojan; **12** silər bolsanglar, ata-bowliliringlərin tehimu bəttər kilojansılər; mana, hərbiringlər ez rəzil kənglidiki jaħħiliqning kəynığa kirip, Manga heq kulak salmiqansılər; **13** Xunga Mən silərni bu zemindin elip, silər yaki ata-bowliliringlər heq bilmədiojan baxka bir zeminoja taxlaymən; silər xu yarda keqə-kündüz baxka ilahlarning küllükida bolisilər; qünki Mən silərgə heq mehîrni kərsətməymən. **14** Xunga mana, xu künlər kəliduki, — dəydu Pərvərdigar, — «Israillarnı Misir zeminidin kütküzup qıkarajan Pərvərdigarning hayatı bilən!» deyən kəsəm kaytidin ixlitilməydu, **15** balkı [xu künlərda] Israillarnı ximaly zeminidin wə Əzi ularni həydigən barlık zemindərən kütküzup qıkarajan Pərvərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm iqiliidü. Qünki Mən ularni ata-bowliriliqə təkdim kilojan zeminoja kəyturimən. **16** Həlbuki, mana hazır bolsa, Mən nuroğun belikqılarnı əwətip ularni tutkuzuxka qakırıman, — dəydu Pərvərdigar; — andin nuroğun owqılarnı əwətip ularni koçqıp oxlawxka qakırıman; ular ularni hərbir taqdın, hərbir egiżliktin, kiya taxlarning qar-qışılqaklıridin təpiwalidü. **17** Qünki kəzlirim ularning barlık yolları üstidə turidü; ular aldimdə heq sukunalımdı, ularning kəbəlikli kəzlirimdən heq yoxurulmıldı. **18** Lekin Mən awwal ularning kəbəliklərini wə gunahını bexioja həssiləp kəyturimən; qünki ular zeminiñi yırğınlıq nərsilarning elükləri bilən boluojan, Mening mirasimini lənatik nərsiləri bilən toldurojan. **19** — I Pərvərdigar, Sən menin kiçik wə kəroqinimsən, azab-əkubət künidə baxpanahımsən. Əllər bolsa yər yüzining qət-qətliridin yeningoja kəlidü wə: «Bərəhkə, ata-bowlirilərim yalojanqılıq həm bimənilikka mirashorluq kilojan; bu nərsilərdə heq payda yoktur. **20** İnsanlar ez-eziga hudaları yasiyalamdu?! Lekin yasiqini Huda əməstür!» — dəydu. **21** — Xunga, mana, Mən bu kətim [bu rəzil həlkə] xuni obdan bildürimən, — ularqa Mening kolum wə kiç-qədrətimmə obdan bildürimən; xuning bilən ular Mening namimning Pərvərdigar ikənlilikini biliidü!

17 Yəhūdaning gunahı almas uqluk təmür kələm bilən taxtahtay kəbi yürüklirigə wə kurbangalırlıridiki münggüzlərgə oyulqan; **2** balırlımu yexil dərəhlər boyida tikləngən, egiz dənglər üstidə yəsiqən [butlirining] kurbangalırlarını wə «Axərah»lirini hərdaimə seçoqin. **3** Mən taqlıringlarda wə etizliringlarda, həm bayılırlıringi həm həzinilirringi, — senin «yukarı jaylar»ıngımu buning sırtida əməs — bu qetingdin u qetinggiqə bolovan gunahıng tüpəylidin olja boluxka tapxurımən; **4** Əzüngning xorı, Mən

sanga təkcdim kılıqan mirasing կոլунгдин ketidü; Mən sən tonumadyoqan bir zeminda seni dixmənlirinqing küllükijoqapxurimən; qünki silər qazipinqə at yekip uni kozojəqansıllar; u mənggüga keyidü. **5** Pərvərdigar mundak dəydu: — Adəmga tayanojan, adəmning at-qüqini tayanoq kılıqan, kəlbəi Pərvərdigardin qətniqən adəmning halıqə lənat bolsun! **6** U qəl-bayawanda eskan kara arqa qatklıdak bolidu; bəht-yahxilik kəlsimu u buni kərməydu; u balki qəldiki қаօjırak yərlərde, adəmzsız xorluq bir zeminda turidu. **7** Pərvərdigaroja tayanojan, Pərvərdigarnı tayanoq kılıqan adəm bəht-bərikətlik bolidu! **8** U sular boyida tikləngən, erik boyida kəng yiltiz tartkan dərhədək; pizoqırmı issiktiñ u korknaydu; uning yopurmaklıri həmixin yexildür; kuroqaqçılık yili u solaxmaydu wə mewa berixtin kalmyadu. **9** Kəlb həmmidin aldamqı, uning dawasi yoktur. Kimmu uni qüxinilisun! **10** Mənki Pərvərdigar insan kəlbini közitip taxkürimən; hərbirsigə eż yolları boyiqə, kılıqan əməlliñining mewisi boyiqə təksim kılıx üçün, insan wijdanını sinaymən. **11** Huddi ezi tuqomıqan tuhumlarnı besiwalojan kəkliktək, həramdin bayılıklärəja erixkən kiximu xundak bolidu; künliniring yerimi etməyla erixkinidin ayrılidü, u ahirida əhmək bolup qıkıldı. **12** Xanxərəplik bir təht, əzəldin yüksərijoq tikləngən, dəl bizning baxpanahımız bolojan jaydur; **13** i Pərvərdigar, San Israeilning ümidisan! Səndin waz kəqkən həmmayələn yərgə karap kalidu; Səndin yıraklıxəqanlar turprakta yatkənlar arısında tizimlinidü; qünki ular hayatı sulurinən mənbəsi bolojan Pərvərdigardin waz kəqkən. **14** Meni sakaytqın, i Pərvərdigar, mən xuning bilən jəzmən sakaytilimən! Meni kütküzöjin, xuning bilən jəzmən kutkuzuliman! — Qünki Əzüng mening madhiyəmdursun! **15** Mana, ular manga: — Pərvərdigarning söz-bexariti keni?! Keni, u əmələgə axurulsun! — dəydu. **16** Lekin man bolsam, Sanga əgəxkinimə «pada bakkıqi» boluxtin heq қaqqan əməsman, wə əjal künini heq arzu kilmiojanmən, — Sən bilisən! Aqzimdin barlıq qıqqanlar Sening yüz aldingda bolojan. **17** Manga wəhimə bolmioqaysən; küləpəlik künidə Sən mening baxpanahimdursən. **18** Manga ziyanəkəlik kılıquqilar yərgə karap kalsun, lekin meni yergə karatmioqaysan! Ular dekkədükkingə qıxsun, lekin meni dakkə-dükkingə qüxiürmigəysən; ularıñning bexiょa küləp künini qüxiürqəysən; ularını ikki həssilik halakat bilən üzül-kesil paqaklap taxlıqəysən! **19** Pərvərdigar manga mundak degan: — Barojin, Yəhuda padixaḥlıri xəhərgə kiridiqan wa qıķıdionq «Həlkinqə balılır» degen dərəwəzə, həmdə Yerusalemning barlıq dərwazilirida turoqin, ularəja mundak degin: — **20** Pərvərdigarning sezinı anglangalar, i muxu dərwazılardın kiridiqan Yəhudanıñ padixaḥlıri, barlıq Yəhuda wə Yerusalemda turuwatqan halayıq! **21** Pərvərdigar mundak dəydu: — Ez jeninqlarəja həzi bolunglar! «xabat» künidə heqkəndək yükni ketürməngər, Yerusalemning dərwaziliridin heqərsini epkirməngər; **22** xabat künliridə eyliringlardın heq yükni ketürüp elip qıqmangalar, wə heqkəndək əmgək kilmangalar; balki Mən ata-bowliringlarəja buyruqınımdək, xabat künini Əzümgə atalojan mukəddəs bir kün dəp karangalar. **23** Lekin ular heq anglimioqan yakı kulak salmiojan, bəlkı anglimaslıkka həm tarbiyini kobul kilmaslıkka boynını kattik kılıqan. **24** Xundaq boliduki, silər awazimni kengül koyup anglisanglar, — dəydu Pərvərdigar, — yəni xabat künidə xəhər dərwaziliridin heq yükni elip kirmisanglar wə heq əmgək kilmaslık arkılıq xabat künini Manga pak-mukəddəs bir kün hesablisanglar, **25** bu xəhər dərwaziliridin Dawutning təhtigə olтурidiqan padixaḥlıri wə əmirliri jəng hərwilirioqə olтурup wə atlaraqə minip kiridu; ular, ularıñning əmirliri,

Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatqanlarımı kirip-qıqxıdu; bu xəhər mənggü awat bolidu. **26** Xundaq kilsanglar, həlkər Yəhuda xəhərliridin, Yerusalem otrapidiki yezildarin, Binyaminning zeminidin, [oqrəbtikij] «Xəfəlah» egizlikidin, jənubtiki [taoqliktin], Yəhudadik jənubiy bayawanlardın Pərvərdigarning eyiga «kəydürmə kurbanlıq»lar, «inaklıq kurbanlıqları», «axlıq hədiyyə»lar wə huxbuylarını tutup, [Pərvərdigaroja bolojan] rəhmətlərini eytixə kiridioqan bolidu. **27** Lekin silər Manga kulak salmisanglar, yəni xabat künini Əzümgə pak-mukəddəs hesablimay, xabat künidə Yerusalemning dərwaziliridin yük ketürüp kirsəngər, əmdi Mən dərwazilarqə bir ot yakımən, u Yerusalemıñ ordilarını yəwetidü, uni heq eqrürəlməydi.

18 Bu sez Pərvərdigardin Yərəmiyaqə kelip, mundak deyildi:

— **2** «Ornungdin tur, sapalqining eyiga qüxkin, Mən sanga səzlerimni anglitimən». **3** Xunga mən sapalqining eyiga qüxtüm; wə mana, sapalqı qəltək üstidə bir nərsini yasawatqanıdi. **4** U seοjız laydin yasawatqan kaqa turup-turup kəli astida buzulatti. Xu qaοda sapalqı xu laydin ezi layik kergən baxqə bir қaçını yasaytti. **5** Wa Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **6** «İ Israil jəmati, bu sapalqı kılıqandək Mən sanga kılalmamdim? — dəydu Pərvərdigar. — Mana, seοjız layingn sapalqining kolida boloqinoja ohxax, silər Mening kolumdisilər, i Israil jəmati. **7** Bəzida Mən malum bir əl, məlum bir məmlikət tooruluk, yəni uning yulunuxi, buzuluxi wə ھalak kılıñixi tooruluk, səzleymən; **8** xu qaο Mən agaħlandurojan xu əl yamanlığidin towa kılıp yansa, Mən ularəja kilməkqi bolojan yamanlıqten yanımən. **9** Mən yəna bəzidə məlum bir əl, məlum bir məmlikət tooruluk, yəni uning kıruluxi wə tikip estürlüxi tooruluk, səzleymən; **10** xu qaο xu al kez aldimda yamanlıq kılıp awazimni anglimisa, Mən yəna ularəja wəda kılıqan, ularını bərikətləməkqi bolojan yahxılıqten yanımən. **11** Əmdi hazır Yəhudadikilərə wə Yerusalemda turuwatqanlaroja mundak degin: — «Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən silərgə yamanlıq təyyarlawatimən, silərgə karxi bir pilan tütiziatimən; xunga hərbiringlər rəzil yulunglardın yeninglar, yolliringlərini wə kilmixliringlərni tütizinglər. **12** — Lekin ular: «Yak! Ham hiyal kılma! Biz ez pilanlırmızıqə aqixiwerimiz, ez rəzil kenglimizdiki jaħillikimiz boyiqə kiliwerimiz» — dəydu. **13** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Əllər arisidin: «Kim muxundak ixni anglap bəkən?!» — dəp soranglar. «Pak kız» Israil dəħxətlik yirginqliq ixni kılıqan! **14** Liwan karlıri aydaladıki kiyalıqtın yokap ketəmdə! Uning yırakṭin qüixkon muzdak suluri kırup ketəmdə! **15** Lekin Mening halkım bolsa Meni untoqan; ular yok bir nərsilərgə huxbu yakiđu; mana, bular ularını yaxawatqan yolidin, yəni kadmindən bolojan yollardin putlaxturup, ketürülüp tüt kılınmıqan bir yolda mangdurojan. **16** Xuning bilən ularıñning zeminini dəhəxət basidioqan həm daim kixılər ux-ux kılıdionq obyeqt kılıdı; uningdin etüwatqanlarning həmmisini dəhəxət besip, bexini qaykixidu. **17** Man huddi xərkətin qıqqan xamaldək ularını dütəm alidda tarkitiwetimən; Mən balayı'apat künidə ularəja yüzümnı əməs, bəlkı arkamnı kılımən». **18** Kixılər: «Kelinglar, Yərəmiyaqə kəst kılayı; qünki ya kaħinlardın қanun-təribyi, ya danixmənlərdin aqıl-nəsilət ya payqəmberlerdən sez-bexarət kəmlək kilməydi. Kelinglar, tilimizini bir kılıp uning üstidin xikayet kılayı, uning sezləridin heqkəsisiqə kulak salməyli» — deyixti. **19** — I Pərvərdigar, manga kulak saloqaysən; manga қarxılıxidoqanlarning dəwətqanlırını angliqaysən. **20** Yahxılıkka yamanlıq kılıx bolandı? Qünki ular jenim üçün ora koliojan; mən ularəja yahxi bolsun dəp,

qəzəpingin ulardın yandurux üçün Sening aldingda [dua kılıp] turoqanlıkmı esingdə tutkaysən. **21** Xunga balılıringni kəhatqılıkkə tapxurçaysən, kılıqning bisiqə elip bərgəysən; ayalları balılıridin juda kılınip tul kalsun; ərliri waba-elüm bilən yokalsun, yigitlər jəngdə kılıqlansun. **22** Ularning üstiga basmılqlarını elip kalğıningdə eyliridin nala-pərvad anglangsın; qünki ular meni tutuxka ora koliojan, putlirim tükün kismaklarını yoxurun salojan. **23** Əmdi Sən, i Pərvərdigar, ularning meni kətl kılıxka bolovan kəstlirining həmmisini obdan bilisən; ularning kəbəhiliklirini kəqürmigəysən, ularning gunahlılarını kəzüng aldidin yumiqəysən; bəlkı ular Sening aldingda yikitilsən; qəzəping qüxkən künidə ularnı bir tərəp kılıqəysən.

19 Pərvərdigar mundak dəydu: — Barojin, sapalqıdin bir sapal kozini alojin; andin əlning aksakallırıdin wə kañınlarning aksakallırıdin birnəqqını apirip, **2** «Sapal parqılıri» dərwazısıqə yekin bolovan «Hinnomning oojlining jilojsı»ya berip xu yərdə Mən sanga eytidiojan sezlərni jakarlioqin. **3** Mundak degin: — Pərvərdigarning sezin anglangalar, i Yəhūdaning padixahlıri wə Yerusalem dikilərlə Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, Israîlning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Man muxu yərgə bayılı-apətni qüxiřimənki, kimki uni anglisla kulaqları zingildər ketidü. **4** Qünki bu həlk Məndin waz keqip, bu yərni Manga «yat» kiliojan, uningda nə ezelri, nə ata-bowliri, nə Yəhūda padixahlıri həq tonumiojan baxka ilahlarqa huxbu yakkən; ular bu yərni gunahsızlarning kanlıri bilən tolduroqan. **5** Ular Baaloja eż balılırını keydürüma kurbanlıklar süpitidə keydürü üçün Baalning «yükiri jaylar»ını kuroqan; Mən bundak bir ixni heqkaqan buyrup bakmiojan, həq eytmiojan, u hərgiz oyumoja kirip bakmiojan. **6** Xunga mana, xundak künmlər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — bu yər kəlgüsida «Tofət», yaki «Hinnomning oojlining jilojsı» dəp atalmayıdu, bəlkı «Kətl jilojsı» dəp atıldı. **7** Mən bu yərdə Yəhūda həm Yerusalemının pilan-tədbirlirini kuruk kılıwetimən; Mən ularnı düxmənlirinining kiliqi bilən, yəni janlırını izdigüjlərning kolida yikitimən; Mən jəsətlərini asmandıki uqar-kanatlarqa wə yər-zemindiki həyanatlarqa ozuk boluxkə beriwtiman. **8** Mən bu xəhərni dəhxət basidiqən həm kixilar ux-ux kılıdiqən obyekt kılımən; uningdin etüwatlıqların həmmisi uning barlık yara-wabalıri tüpəylidin dəhxət besip üzkirtidü. **9** Mən ularnı düxmənlirinining həm janlırını izdigüjlərning kəttik kistaydiojan körxawining besimi astida oqullırıning gəxini həm kızlırinin gəxini yəydiqən kılıman, ularning hərbiri eż yekinining gəxini yəydu. **10** Əmdi sən ezung bilən billsə aparoqan həmrəhlirinqning kez aldida həlikı kozini qekiwətkin; **11** xundak kılıp ularqa mundak degin: — Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — Birsə sapalqıning kozisini kayıtdıñ həq yasiyalımqıdək dərijidə qekiwətkinidək Mənmə bu həlk wə bu xəhərni xundak qekiwetimən. Ular jəsətlərini Tofətə kəmidü, hətta kemgündük yər kalmıqoşa. **12** Mən bu yərni bu buningda turuwaṭqanlarnı muxundaq kılımən, — dəydu Pərvərdigar, — bu xəhərni Tofətə ohxax kılımən. **13** Yerusalem dikili eyler wə Yəhūda padixahlırinin eyliri, — yəni ularning əğzilirdə turup asmandıki barlık yultuz-səyyarılərgə huxbu yakkən wə Məndin baxka yat ilahlarqa «xarab hədiyə»lərni təkkən barlık eyliри huddi Tofət degen jaydək bulqanqən jaylar bolidü. **14** Wə Yərəmiya Pərvərdigar uni bexarət berixkə əwətkən Tofəttin kaytip kelip, Pərvərdigarning eyininq høylisioja kirip turup barlık halkkə mundak dedi: **15** — Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, Israîlning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bu xəhər wə uning barlık xəhərlirigə karap

eytən bayılı-apətning həmmisini ularning bəxioqa qüxiřimən; qünki ular boynını kəttik kılıp Mening sezlrimni heqkaqan anglimiojan.

20 Əmdi İmmərning oqlı, kahin Paxhur — u Pərvərdigarning eyidə «amanlıq saklax begi»mu idi, Yərəmiyanıq bu bexarətləri bərgənlilikini anglıdi. **2** Paxhur Yərəmiya pəyəqəmbəri uroqzı wə uning putini Pərvərdigarning eyidiki «Binyaminning yukarı dərwazısı»ning yenidiki taşaqka saldı. **3** İkkinçi künü, Paxhur Yərəmiyanı takəqtin boxattı; Yərəmiya uningoja: — Pərvərdigar isminqni Paxhur əməs, bəlkı «Magormissabib» dəp atidi, dedi. **4** — Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən seni ezunggə wə barlık aqiniliringə wəhjimə saloqı obyekt kılımən; ular düxmənlirinining kiliqi bilən yikılıdu; sən eż kezüng bilən buni kərisən; Mən barlık Yəhūdanı Babil padixahlıning koliqə tapxuriman; u ularnı Babiloqa sürgün kılıp elip ketidü həmdə ularnı kılıq bilən uridu. **5** Mən bu xəhərning həmma bayılıkları — barlık məhsulatları, barlık kimmət nərsiləri wə Yəhūda padixahlırinin barlık həzinilərini düxmənlirinining koliqə tapxuriman; ular ularnı olja kılıp buliwelip Babiloqa elip ketidü. **6** Sən bolsang, i Paxhur, həmma eydikiliring birgə sürgün bolup ketisələr; sən Babiloqa kəlisən; sən xu yərdə dunyadın ketisən, xu yərgə kəmülisən; sən həm Sening yalojan bexarətliringga kulaq saloqan aqiniliringən sunduk bolidü. **7** I Pərvərdigar, Sən meni kayıp kılıp [pəyəqəmbərlilik] kəndürdüng, mən xundakla kəndürdülmüş; Sən məndin zor kəlding, xundakla oqılıb kıldındı; mən pütün kün tapa-nəninq obyekti bolımən; həmma kixi meni mazak kılıdu. **8** Mən qaşanla sez kilsəm, «Zorawanlıq, həm bulangqılıq kelidü» dəp jakarlixim kerək; xunga Pərvərdigarning sezi meni pütün kün ahənat wə məshirining obyekti kılıdu. **9** Lekin mən: «Mən uni tiləqə almamışəm, wə yaki Uning nami bilən ikkinçi sez kilmaymən» desəm, Uning sezi kəlbimdə lawulda ot bolup, səngəklirimgə kapsaloqan bir yalkun bolidü; iqimqə siəqduruxka halim kalmayı, eytməy qıdad turalmaymən. **10** Xundak, kiliwerimən, gərqə mən nuroqun kixilərning piqırlaxkən kəstlərini angılsamı; tərəp-tərəplərni wəhjimə basıdul! «Uning üstdidin ərz kılını!» Uning üstdidin ərz kılayılı!» dəp, barlık ülpət-həmrəhlirim putlixip ketiximən paylap yürməktə; ular «U bəlkim aldınar, xundak bolonda biz uning üstdidin oqılıb kılımımız, uningdin intikam alalaymız» deyixiyati. **11** Lekin Pərvərdigar bolsa kudratlık wə dəhəxətlik bir palwandək mən bilən billidur; xunga manga ziyankəxlik kılıquqlar putlixip oqılıb kılalmayıdu; ular muvəppəkkiyət kəzanmioqəqə, kəttik hijil bolup yərgə karap kılıdu; ularning bu rəsəqəliliq manggülik bolup, hərgiz untilməydi. **12** Əmdi Sən, i həkkaniyətlərinin sinaydiqən, insanning wijdani wə kəlbini kəridiqən samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, ularning üstigə bolovan kışasinqin manga kərgüzgəysən; qünki mən dəwəyimini aldingə qoymaşım. **13** Pərvərdigarnı kiy eytip mahtanglar, Uni mədhiyiləngərlər, qünki U namrat kixini rəzzilik kılıquqlardın kutkuzojan. **14** Mening tuqulqan künüməgə lənət bolsun; apam meni tuqən künii mubarək bolmisən! **15** Atamoja həvar elip: «sanga oqul bala tuquldil!» dəp uni alamət xadlanduroqan adəmgə lənət bolsun! **16** Bu adəm Pərvərdigar rəhİM kilmay oqulatqan xəhərlərdək bolsun; u atığəndə nələ, qüxtə alažadılıq quşanlırını anglısun — **17** qünki u meni balyatqıdun qüxkinimdəltürürəwətmigən; apam menin gerüm bolsiidi, uning korsiki mən bilən təng həmixə qong bolsiidi! **18** Nemixə mən japa-muxəkkət, azab-ökubətni kərükxə, künlirimni hijalət-ahənat iqidə etküzükə balyatqıdun qikkəndimən?

21 Padixaḥ Zədəkiya Malkiyaning oqli Paxhurnı həm Maaseyahning oqli, kahin Zəfaniyanı əwətkəndə, Yərəmiyəqə Pərvərdigardin təwəndiki munu bir sez kəldi: — **2** ([Ular]: «Biz üçün Pərvərdigardin yardım soriojin; qünki Babil padixaḥı Nebokadnəsar bizgə hujum kılıdı; Pərvərdigar Əzinin [etkənki] karamət kılıqan ixliyi boyiq, bizgimu ohxax muamila kılıp, uni yenimizdən yandurarmıkin?») — [dəp soridi]. **3** Yərəmiya ularoja: — Zədəkiyaqə mundak dənglər, — dedi) **4** — Israelning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, Mən kolliringlər tutqan, silərni körxiwalojan Babil padixaḥı həm kaldıylərgə sepil sirtida jəng kılıxka ixlitidiojan, jəng kərallıringləriñ kayriwetimən wə bularni bu xəhərninq otturısında yiojiwalıman; **5** Mən Əzümmü sozulojan kolumna wə küqlük bilikim bilən, oqzipim bilən, kəhrim bilən wə həssiləngən aqqikim bilən silərgə jəng kılımənl! **6** Mən bu xəhərdə turuwatqanlarnı, insan bolsun, haywan bolsun urımən; ular dəngxətlik bir waba bilən elidü. **7** Andin keyin, — dəydi Pərvərdigar, — Yəhuda padixaḥı Zədəkiyanı, hizmətkarlırını, həlkəni, yəni bu xəhərdə wabadin, kiliqtin wə kəhətqılıktin kelip kaloqanlar bolsa, Mən ularnı Babil padixaḥı Nebokadnəsarning kolioja, ularning dütəmənlirininq kolioja wə jenini izdiqıqlərning kolioja tapxurıman; Nebokadnəsar ularnı kiliq tioj bilən uridü; u nə ularnı aymaydu, nə ularoja iqini heq aqpritmaydu, nə rəhim kilmaydu. **8** Lekin sən bu həlkə mundak deyixing kerak: «Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, Mən aldinglarda hayat yoli wə mamət yolını salıman; **9** kim bu xəhərdə kalmakçı bolsa, kiliq, kəhətqılık wə waba bilən elidü; lekin kim xəhərdin qıkip, silərni körxiwalojan kaldıylərgə təslim bolsa, u hayat kəlidü; uning jeni eziqə alojan olıjdak bolidü. **10** Qünki Mən bu xəhərgə yahxılık təqin əmas, bəlkı yamanlık kiliç təqin yüzümni kəratkuzdum, — dəydi Pərvərdigar; u Babil padixaḥining kolioja tapxurulidu, u uni ot selip kəydürüwetidü. **11** Wə Yəhuda padixaḥining jəməti toopruluk Pərvərdigarning səzini anglangalar: — **12** I Dawutning jəməti, Pərvərdigar mundak dəydi: — hər ətigəndə adalət bilən həküm qıkırıqlar, bulanojan kixini əzgüqininq kolidin kutkuzungular; bolmisa, kiloqanlırlıqlarınraq rəzzilikli tüپaylıdin, kəhrim partlap, ottak həmmmin keydürüdü; uni eñürləydiqan heqkim bolmayıdu. **13** Mana, Mən sanga karxidurmən, i jiloja tüstidə, tützlənglikləti kiyada olturoq, yəni «Kim üstümizgə qüxüp hujum turun, kim eylirimizgə besip kirəlisün?!» deqügi, — dəydi Pərvərdigar. **14** Mən silərning kilmixinglərlarning mewisi boyiqə silərgə yekinlixip jazalaymən, — dəydi Pərvərdigar; wə Mən uning ormanlıkıda bir ot yakımən, u bolsa uning atrapidiki həmmmin keydürüp tügitidü.

22 Pərvərdigar manga mundak dedi: «Barojin, Yəhuda padixaḥining ordisiqə qüxüp bu səzni xu yərdə kılıqin: — **2** Pərvərdigarning səzini angla, i Dawutning təhtiga olturoq, Yəhuda padixaḥı — Sən, eləmdar-hizmətkarlıring wə muxu dərwazılardın kirip-qikidiojan həlkinq, — **3** Pərvərdigar mundak dəydi: Adalət wə həkkaniyilik yürgüzungər; bulanojan kixini əzgüqininq kolidin kutkuzungular; musapirlarnı, yetim-yesirlərni wə tul hotunlarnı heq harlimanglar yaki bozək kilmanglar, gunahsız ənlərni bu yərdə tekməngər. **4** Silər bu əmrlərgə həkkikətən əmlə kilsəngər, əmdi Dawutning təhtiga olturoqan padixaḥlar, yəni ular, ularning əməldar-hizmətkarlır wə həlkı jəng harwilirioja olturup wə atlaroja minip bu eyning dərwazılardın kirip qıkixidü. **5** Birək silər bu sezlərni anglimisanglar, Mən Əz namımlı bilən əsəm iğənkən, — dəydi Pərvərdigar, — bu orda bir harabə bolidü. **6** Qünki Pərvərdigar Yəhuda padixaḥining eyi toopruluk mundak dəydi:

— Sən Manga huddi Gilead, Liwanning qoikkısidak bolojinq bilən, bərhək Mən seni bir qel-bayawan, adamlar waz kəqən xəhərlərdək kılımən. **7** Mən hərbiri yahxi korallanqan wəyən kiloquqlarıñı sangı karxi əwətmən; ular «esil kedirliringni» kesiyetip, otka taxlaydu. **8** Nuroqun allər bu xəhərin etüp, hərbiri yekinidin: «Nemixka Pərvərdigar bu uluq xəhəri bundak kılıqandu?» dəp sorayıdu. **9** Wə ular jawabən: «Qünki ular Pərvərdigar Hudasininq əhdisidin waz keçip, baxka ilahlarqa qoqunup ularning kullukloja kırqən» — dəydi. **10** Əlginiqə yioqlımlıqlar, uning təqin ah-zarlimanglar; bəlkı sürgün bolojini təqin qattık yioqlanglar, qünki u ez yurtioja heqkaqan kaytip kalmayıdu. **11** Qünki Yəhuda padixaḥı Yosiyaning oqli, yəni atisi Yosiyaning orniqə təhtiga olturoqan, bu yərdin sürgün bolojan Xallum toopruluk Pərvərdigar mundak dəydi: U hərgiz bu yərgə kaytmayıdu; **12** qünki u asır kilinip apirilojan yurtta elidü, u bu zəminini ikkinçi kərməydi. **13** Əyini adilsizlik bilən, balıhana-rawaklırını adalətsizlik bilən kuroqanıng həlioja way! U əxoxnisini bikar ixlipli, əməgikə heqkandaq hək bərməydi; **14** u: «Əzümgə kangtaxa bir ordini, azadə rawaklar bilən əxoxup salıman; tamlıriqə derizlərni kəng qıkitrimən; tamlırını kədir tahtaylor bilən bezəyən, eylini pərəng sirlaymən» — dəydi. [Uning həlioja way!] **15** Sən kədir yaqılıqdin yasalojan tahtayarnı qaplap, [ata-bowliring] bilən bəsləxsəng kandaqmu padixaḥı boluxka layik bolisan? Səninq atang yep-iqıqka taxəkkür eytip, adalət wə durus ixlarıny yürgüzgen əmasmu? Xunga u buning yahxılıkını kərgən. **16** U meminlərning wə namratlarning dəwasını tooprı soriyojan; xunga həlkinqən əhəwali yahxi idi. Bundak ix Meni tonuxtin ibarət əmasmu? — dəydi Pərvərdigar. **17** — Birək kezüng wə kənglüng bolsa pekət ez jazana-mənpətinggə erixix, gunahsızlarning kenini tekii, zorluq-zumbuluk wə bulangqılıq kiliç paytini kezlep tikilgəndur. **18** Xunga Pərvərdigar Yəhuda padixaḥı Yosiyaning oqli Yəhəqəkim toopruluk mundak dəydi: — Həlk uning əlümidə: «Ah, akam! Ah, singlim!» dəp ah-zarlar kətirməydi; yəki uning təqin: «Ah, begin! Ah, uning həyəvisil!» dəp ah-zarlar kətirməydi; **19** u exəkninq dəpnisidək kemülidü, jəsiti Yerusalem dərwazılirininq sertiqə qərtüp taxlinidü. **20** Liwanoja qıkip pəryad kıl, Baxanda awazingni kətür, Abarimning qoikkılıridinmü naşə kətür; qünki seninq «axniliring»ning həmmisi nabut kılındı. **21** Mən aman-esən tərojiningda sanga aghałlundurdum; lekin sən: «Anglimaymən!» — deding. Yaxlıqindan tırtıpla bundak kiliç Mening awazimoja külək salmasıq del seninq yoluq bolup kalğan. **22** Xamat barlıq «baqquqi»liringoja «baqquqı» bolup ularını uqrurup ketidü, xuning bilən axniliring sürgün boluxka qıkıdu; bərhək, sən xu qəoşa barlıq rəzziliqkiliç tüپaylıdin hijil bolup rəswa bolisən. **23** I «Liwan»da turoq, kədir dərəhlili üstigə uwiliqəq, sən tolojak tutqan ayalning azablırıdək, dərd-ələmlər bexingojə qıxkəndə ənqılıq inrap ketərsən! **24** Əz həyatım bilən əsəm iqimənki, — dəydi Pərvərdigar, — sən Yəhəqəkimning oqli Koniya həttə onq kolumdiki möhürlük üzük bolsangımu, Mən seni xu yərdin yulup taxlaymən; **25** Mən seni jeninqini izdiqıqlərning kolioja wə sən korkıkan adəmlərning kolioja, yəni Babil padixaḥı Nebokadnəsarning kolioja wə kaldıylarınq kolioja tapxurıman. **26** Mən seni həm seni tuşqan anang iкkingləriñ eзüngər tuşulmiojan yat bir yurtka qeriwetimən; silər xu yərdə elisilər. **27** Jeninqler kaytip keliçkə xunqə təxna bolojan bu zəminəqəsə bolsa, silər hərgiz kaytip keləlməysilər. **28** Koniya degən bu kixi qekilqən, nəzərgə elinimaydiqə sapal kozimü? Heqkim karimaydiqə bir kəqimü? Əmdi nemixka ular, yəni u wə uning nəslə bolovanlar qeriwetilgən, ular tonumaydiqən bir yurtka

taxliwetilidu? **29** I zemin, zemin, zemin, Pərwərdigarning sezinı angla! **30** Pərwərdigar mundak dəydu: — Bu adam «pərəzəntsiz, əz künidə heq ojlibə kılalmıjan bir adəm» dəp yazoin; qünki uning nəslidin heqkəndə adəm ojlibə kılıp, Dawutning təhtiga olturup Yəhuda arısida həküm sūrməydi.

23 Mening yaylıkimdiki köylərni əhalik kiloquqi wə tərkitiwətküqi pada bəkəküqlarning həliqə way! — dəydu Pərwərdigar. **2** Xunga Israilning Hudasi bolojan Pərwərdigar Əz halkını xundak bekiwatkan bəkəküqlarоja mundak dəydu: «Silər Mening padamni tərkitiwətkənsilər, ularni həydiwətənsilər wə ularni izdimigənsilər wə ulardin heq həwər almioqansilər; mana, Mən silərnin kilmixlirinlarning rəzillikini ez bexinglarqa qıxürimən, — dəydu Pərwərdigar — **3** wə padamning kəldisini bolsa, Mən ularni həydiwətən barlik padixahlıklardın yiojmən, ularni ez yaylaklırija kəyturimən; ular awup kepiyidi. **4** Mən ularning üstigə ularni həkikiy bakidiojan bəkəküqlərni tikləymən; xuning bilən ular ikkinqi korkmaydu yaki parakəndə bolmayıdu, ulardin heqkəysisi kam bolmayıdu, — dəydu Pərwərdigar. **5** Mana, xu künrlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Mən Dawut üçün bir «Həkkəniy Xah»ni estürüp tikleyən; u padixaş bolup danalıq bilən həküm sürüp, zemində adalət wə həkkəniylik yürügəzidü. **6** Uning künrləridə Yəhuda kütkuzulidü, Israil aman-tinqlika turidü; u xu namı bilən atıldıku — «Pərwərdigar Həkkəniylikimiz». **7** Xunga mana, xu künrlər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — «İsraillarnı Misir zemindin kutkuzup qıkarojan Parwərdigarning hayatı bilən!» degən kəsəm kaytidin ixtilitməydi. **8** balkı xu künrlərda «İsraillarnı ximaldiki zemindin wə Əz ularni həydigən barlik padixahlıklardın kutkuzup qıkarojan Pərwərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm iqilidu. Andin ular ez yurtida turidü. **9** Payəqəmbərlər töoruluk; — Mening kənglüm iq-baqrımda sunuktur; səngəklirimning həmmisi titraydu; mən məst bolojan adam, xarab taripidin yengilgen adamıq ohxaymən; bundak boluxum Pərwərdigar wə Uning pak-mükəddəs səzləri tüpəylidindur; **10** qünki zemin bolsa zinahorluqra tolojan; ularning yığıruxları tooqra yolda əməs; ularning hökük həkkəniylik yolidə əməs. Xunga [Pərwərdigarning] lənitü tüpaylidin zemin qəqiriraydu; daladiki ot-qep solixidu; **11** qünki həm payəqəmbər həm kahin haram boldi; hətta Əz eyümdimə ularning rəzil kilmixlirini baykım, — dəydu Pərwərdigar. **12** — Xunga ularning yoli ezelirigə karangoşuluqta mangidiojan, teyilək yollardək bolidu; ular bu yollarda putlixip, yikılıdu; qünki ular jazalnidiojan yilda Mən ularning bexiqə yamanlık qıxırıman, — dəydu Pərwərdigar. **13** Mən awwal Samariyədiki payəqəmbərlərde əhəmkəlilik kərgənmən; ular Baalning namida bekarət berip, halkımı Israillini azdurıjan; **14** birak Yerusalemidiki payəqəmbərlərdimə yirginqlik bir ixni kerdəm; ular zinahorluq kılıldı, yaloqanlıqta mangidı, rəzillik kiloquqlarınq kolını küqəytiduki, natijidə heqkəysisi rəzillikidin yanmayıdu; ularning həmmisi Manga Sodomdak, [Yerusalemda] turuwatkanlar Manga Gomorrađek boldi. **15** Xunga samawi əxunlarning Sərdarı bolojan Pərwərdigar payəqəmbərlər töoruluk mundak dəydu: — Mana, Mən ularni əmən bilən ozuklandurımən, ularqa et stiyyini iqtüzimən; qünki Yerusalemidiki payəqəmbərlər həramlığının mənbəsi bolup, həramlıq ulardin pütküllə zeminoja tarkılıp kətti. **16** Samawi əxunlarning Sərdarı bolojan Pərwərdigar mundak dəydu: — Silərgə bekarət beriwtakan payəqəmbərlərlnin səzlirigə kulaq salmangalar; ular silərnin bimənilikkə yetəkləyidü; ularning səzləri Pərwərdigarning aqzidin qıkkan əməs, bəlkı ez kənglida təsəwwur kiliqən bir kərünüxnı səzləwətidi.

17 Ular Pərwərdigarning sezinı kezığə ilmaydiqənlərə: «Silər aman-tinqliqta turisilər» dəydu wə ez kənglining jaħiılıkida mangidiojanlarning hərbirigə: «Heqkəndək yamanlıq bexinglarqa qüxməydu» — dəydu. **18** Birak ulardin kayısı birsə Pərwərdigarning kengixidə Uning səz-kələminə baykəp qüxinix wə anglax üçün turoqan? Ulardin kim Uning sezinı kulaq selip angliojan? **19** Mana, Pərwərdigardin qıkkan bir boran-qapqun! Uningdin kəhr qikti; bərhək, dəhxətlik bir kara kuyun qikip kəldi; u pirkirap rəzillərning bexiqə qüxicidü. **20** Uning kənglidiki niyatlırını ada kılıp toluk əməl kiloquqə, Pərwərdigarning oqəziyi yanmaydu; ahirki künrlərə silər buni obdan qixinip yetisilər. **21** Mən bu payəqəmbərlərni əwətmigənmən, lekin ular həwərni jar kılıxka katriqən; Mən ularqa sez kilmidim, lekin ular bekarət bərgən. **22** Halbuki, əlavə Mening kengixidə turoqan bolsa, Mening həlkiməgə səzlərimni anglatkuzoqan bolsa, əmdi həlkimmi rəzil yolidin wə kilmixlirininq rəzillidən yanduroqan bolatti. **23** Mən pəkət bir yərdila turidiojan Hudamu? — dəydu Pərwərdigar, — Man yırak-yıraklardı hərjaya turidiojan Huda əməsmə? **24** Birsi yoxurun jaylarda məktiwaşla Mən uni kərəlməmdimən? — dəydu Pərwərdigar; — asman-zemin Mən bilən toldurulojan əməsmə? — dəydu Pərwərdigar. **25** Mən Mening namimdə yalojan bekarətlər beridiojan payəqəmbərlərning: «Bir qüx kerdüm! Bir qüx kerdüm!» degeñlərinini anglidim; **26** bundak payəqəmbərlər yalojan bekarətlərni beridü, ular ezzinəng kənglidiki eztiku təsawwurlaridin payəqəmbərlər boluxiwaləjan. Əmdi ular bundak ixlərni qəqanojiqə kəngliga pükidü? **27** Ular hərbəri qəqanojiqə ez yekiniqə eytən qızılırlı arkılıq (huddi atabowlırininq Baałoqa qokunup namimmı untuqinoja ohxax) həlkiməgə namimmı untulduruxni pəmləydi? **28** Qıxni kərgən payəqəmbər, qıxni eytip bərsün; Mening sezümnı angliojan kixi bu sezümnı əstayıdillik bilən sezlisün; pahalning buojuday bilən selixturoquqılık nemisi bardu? — dəydu Pərwərdigar. **29** — Mening sezümnı huddi keydürügüq bir ot wə taxni qaqidiojan bəzəqən əməsmə? — dəydu Pərwərdigar. **30** Xunga mana, Mən payəqəmbərlərə karxidurmən, — dəydu Pərwərdigar, — ularning hərbəri ez yekiniqin «Mening səzlərim»ni oqırılap doramqılık kılıdu. **31** Mana, Mən payəqəmbərlərə karxidurmən, — dəydu Pərwərdigar, — ular ez tillirini qaynap: «[Pərwərdigar] dəydi...» dəp bekarət beridü. **32** Mana, yalojan qıxlərni bekarət kılıp bulnarı yətküzüp, yaloqanlıqı wə baxbaxtalıqı bilən Mening həlkimmi azduroqanlarqa karxidurmən, — dəydu Pərwərdigar; — ular əmən əwətmigənmən, ularni buyruqən əməsmən; ular bu həlkəkə heqkəndək payda yətküzneydi, — dəydu Pərwərdigar. **33** Əmdi yaki bu həlk, yaki payəqəmbər, yaki kahin səndin: «Pərwərdigarning sanga yüksəkən səzi nemə?» dəp sorisa, sən ularqa: «Kaysi yük?! Mən silərnin Əzümdin yırak taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar. **34** «Pərwərdigarning yüksəkən səzi» dəydiqən hərkəysi payəqəmbər, kahin yaki həlk bolsa, Mən bu kixini eyidikilar bilən təng jazalamən. **35** Əmdi silərning hərbiringlər ez yekiniqin wə hərbiringlər öz kerindixidin muxundak: «Pərwərdigar nema jawab bərdi?» wə «Pərwərdigar nema dedi?» dəp sorixinglər kerək. **36** Silər «Pərwərdigarning yüksəkən səzi» degənni kaytidin aqzinqərlərə almaysılar; qünki hərbiringlərininq ez səzi eziqə yük bolidu; qünki silər Hudayımız, samawi əxunlarning Sərdarı bolojan Pərwərdigar, tirik Hudanıng sezlərini burmilioqansılar. **37** Hərbiringlər payəqəmbərdin muxundak: «Pərwərdigar sanga nema dəp jawab bərdi?» wə «Pərwərdigar nema dedi?» dəp sorixinglər kerək. **38** Ləkin silər: «Pərwərdigarning yüksəkən səzi» dəwərgininq tüpaylidin, mana Pərwərdigar mundak dəydu:

— Qünki silər: «Pərvərdigarning yüksəkən sezi» dəwerisilər wə Mən silərgə: ««Pərvərdigarning yüksəkən sezi» demənglər» dəp həwər əwətkənmən, **39** xunga mana, Mən silərnı pütünləy untuyəm, Mən silərnı silərgə wə ata-bowiliringlarqa təkdim kılıqan xələ bilən təng yüzümdin yırak taxlaymən; **40** Mən üstüngləroqa mənggү rəswaqılıq wə hərgiz unutulmaydiqan manggültük xərməndilikni qüxtürimən!

24 Babil padixahı Nebokadnəsar Yerusaleməndin Yəhəoakimning oqlı, Yəhəuda padixahı Yəkoniyah, Yəhəuda əmir-xəhzadılıri, hünərəvənlər wə temürqilərni əsirgə elip Babiloja sürgün kılıqandın keyin, Pərvərdigar manga Θ ibadəthənisi alındığı ikki sewət ənjürni «mana kər» dəp kərsətkən. **2** Bir sewəttə dəsləpkı pixkən ənjürdək intayın yahxi ənjürlər bar idı; ikkinçi sewəttə yegili bolmayıdiqan, intayın naqar ənjürlər bar idı. **3** Andin Pərvərdigar manga: «Nemə kərdüng, Yərəmiya?» — dəp soridi. Mən: «Ənjürlərni kərdüm; yahxiləri bolsa intayın yahxikən; naqarlıri yegili bolmayıdiqan, intayın naqar ikən» — dedim. **4** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **5** Israillning Hudasi boləjan Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən Yəhəudənin sürgün boləjanları, yəni Mening bu yerdin kəldiyəlarning zəminəsi əwətkənlərinən bu yahxi ənjürlərdək yahxi dəp karaymən; **6** Mən ularoja yahxi bolsun dəp kezünni ularoqa tikimən wə ularını bu zəminəsi qayturiman; Mən ularını oqlutip taxlimaymən, bəlkı ularını küriman; ularını yulup taxlimaymən, bəlkı tikip estürimən. **7** Mən ularoja Mening Pərvərdigar ikenlikimni bilidioqan, Meni tonuydiqan bir kəlbni təkdim kılımən; xuning bilən ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolımən; qünki ular pütün kəlbini bilən yenimoja kaytidu. **8** Lekin naqar ənjürlər, yəni yegili bolmayıdiqan, intayın naqar ənjürlər kəndək boləjan bolsa, — dəydu Pərvərdigar, — Bərəhək, Mən Yəhəuda padixahı Zədəkiyani, əmir-xəhzadılırinı wə Yerusaleməndiklərinən kələməni, bu zemində kələqənlərni wə Misirdə turuwatkənlərni xuningəsi oxħax kılımən; **9** Mən ularını yər yüzdikli barlık padixahlıklarıqə wəhimi saloquqı bir obyekti boluxka, külpatka qüxtüxə tapxurimən; men ularını həydiwtəknən barlık jaylarda ularını rəswaqılıkning obyekti, sez-qəqək, tapa-tənining obyekti wə lənət sezləri boluxka tapxurimən. **10** Mən ularoja həm ata-bowilirioja təkdim kılıqan zemindən yokitiloquq əlar arisioja kiliq, kəhətqılıq wə wabani əwətimən.

25 Yosianyan oqlı, Yəhəuda padixahı Yəhəoakimning tətinqi yıldı (yəni Babil padixahı Nebokadnəsərning birinci yıldı) Yəhəudənin barlık həlkə toopruluk Yərəmiyaqə kəlgən söz, — **2** Bu sözni Yərəmiya pəyəşəmbər Yəhəudənin barlık həlkə wə Yerusaleməndə barlık turuwatkənlərə eytip mundak dedi: — **3** Amonning oqlı, Yəhəuda padixahı Yosianyan on üçinqi yıldının baxlap bügüñki küngiqə, bu yigirmə üç yil Pərvərdigarning sezi manga kelip turqan wə mən tang səhərdə ornumdun turup uni silərgə sezləp kəldim, lekin silər həq külək salmidinglər; **4** wə Pərvərdigar silərgə barlık hizmətkarları boləjan pəyəşəmbərlərni əwətip kəlgən; U təng səhərdə ornidin turup ularını əwətip kəlgən; lekin silər külək salmay həq anglimidimdinglər. **5** Ular: «Silər hərbiringlər yaman younglardın wə kilmixliringlərning rəzziliyəndən towa kiliq yansanglar, Mən Pərvərdigar silərgə wə ata-bowiliringlarqa kədimdən tartıp manggütiqə təkdim kılıqan zemində turuwersilər. **6** Baxkə ilahlarıqə əgixip ularning kullukida bolup qokunnanglar; Meni kolliringlər yasiojanlar bilən oğzəpləndürmənglər; Mən silərgə həq yamanlıq kəltürməymən» — dəp jakarlıqan. **7** Lekin

silər Manga külək salmidinglər, Meni kolliringlər yasiojanlar bilən oğzəpləndürüp əzüngləroqa ziyan kəltürdünglər, — dəydu Pərvərdigar. **8** Xunga samawi қoxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Silər Mening sezlirimə külək salmioqan bolоqka, **9** mana, Mən ximaldiki həmmə jəmatlərni wə Mening kulumni, yəni Babil padixahı Nebokadnəsərni qakırtımən, ularını bu zəminoqə, uningda barlık turuwatkənlərə həmdə ətraplı həmmə əllərgə karxilixikə elip kelimən; Mən [muxu zemindikilər wə ətraplı əllərnı] pütünləy wəyrən kiliq, ularını tolimu wəhimilik kılımən həm ux-ux obyekti, daimlik bir harabılık kılımən; **10** Mən uların tamaxining sadasını, xad-huramlıq sadasını, toyı boluwatkən yigit-kızıning awazını, tıtgın texinim sadasını wə qiraq nurnı məhrum kılımən; **11** bu pütükül zemin wəyrənə wə dəlxət saloquqı obyekti bolidu, wə bə əllər Babil padixahının yətmix yil toxkanda, mən Babil padixahının wə uning elinin bexiqə, xundakla Kaldıylərning zemini üstigə əz əkbəhlilikini qüxtürüp, uni mənggүgə harabılık kılımən. **12** Xuning bilən Mən xu zemin üstigə Mən uni əyibləgə barlık, sezliriməni, jümlidin bu kitabta yezilojanları, yəni Yərəmiyanıng barlık əllərni əyibləgə bexarətlərini qüxtürimən. **14** Qünki əllər həm uluq padixahələr [bu padixah, həm əkmənlərinim] kül kılıdu; Mən ularning kılıqan ixliyi wə kolları yasiojanlıri boyiqə ularını jazalaymən. **15** Qünki Israillning Hudasi Pərvərdigar manga [alamət kerünüxtə] mundak dedi: — Mening kolumnidiki oğzızipimə tolojan kədəhnə elip, Mən seni əwətkən barlık əllərgə iqtüzgin; **16** ular iqidu, uyan-buyan irəngələydi wə Mən ular arisioja əwətkən kiliq tıtpayıldıñ sarang bolidu. **17** Xunga mən bu kədəhnə Pərvərdigarning kolidin aldım wə Pərvərdigar meni əwətkən barlık əllərgə iqtüzdiñ, **18** — yəni Yerusaleməqə, Yəhəudənin xəhərlirigə, uning padixahlırlarıqə wə əmir-xəhzadılırigə, yəni ularını bütigüni kündikidək bir haraba, wəhimə, ux-ux obyekti boluxka həm lənət sezləri boluxka kədəhnə iqtüzdiñ; **19** Misir padixahı Pirawngə, hizmətkarlırlarıqə, əmir-xəhzadılırlarıqə həm həlkə iqtüzdiñ; **20** barlık xaloqut əllər, uz zemindikidi barlık padixahələr, Filistilərning zemindikidi barlık padixahələr, Axkelondikilər, Gazardikilər, Əkrondikilərə wə Axodndıng kəldənkılırlarıqə iqtüzdiñ; **21** Edomdikilər, Moabdikilər wə Ammoniyalar, **22** Turning barlık padixahlırları həm Zidonnıng barlık padixahələr, dengiz boyidiki barlık padixahələr, **23** Dedandikilər, Temadikilər, Buzdikilər wə qəkə qəqəlini qüxtürwətən əllər, **24** Ərəbiyadıki barlık padixahələr wə qəl-bayawanda turuwatkən xaloqut əllərning barlık padixahələri, **25** Zimridiki barlık padixahələr, Elamdiki barlık padixahələr, Medialiklərning barlık padixahələri, **26** ximaldiki barlık padixahlırlarıqə, yiraktıki bolsun, yekindiki bolsun, bir-birləp iqtüzdiñ; jahəndiki barlık padixahlıklarıqə iqtüzdiñ; ularning arkjidiñ Xəsxakning padixahımı [kədəhnə] iqidu. **27** Andin ən ularoja: «Israillning Hudasi, samawi қoxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar mundak dəydu: — Iqinglər, məst bolunglar, kusunglar, Mən aranglaroja əwətkən kiliq tıtpayıldıñ yikılıp käytidin dəs turmanglar» — deqin. **28** Wə xundak bolidi, ular əkolundin elip iqixni rət kilsə, ən ularoja: «Samawi қoxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar mundak dəydu: — Silər qoķum iqisilər!» — deqin. **29** Qünki mana, Mən Θ namim bilən atalojan xəhər üstigə apət qüxtürgili turojan yərdə, silər jazalanmay kəlamsılər? Silər jazalanmay kəlməsılər; qünki Mən yər yüzdidə barlık turuwatkənlərning üstigə kiliqni qüxtüxə qakırimən, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı boləjan

Pərvərdigar. **30** Əmdi sən [Yərəmiya], ularoja muxu bexarətning sezlirin həmmisini jakarliojin: — Pərvərdigar yukiridin xirdək hərkirəydi; Əz mukəddas turaloqusidin U awazini koyuwetidü; U Əzi turuwatqan jayı üstigə hərkirəydi; U üzüm qaylıqıqlar towlioqandək yər yüzidə barlıq turuwatqanlarnı əyiblap toylady. **31** Sadasi yar yüzining qətliriqə yetidi; Qünki Parwərdigarning barlık allət bilən dəwasi bar; U ət igilirining həmmisi üstigə həküm qıkırıdu; Rəzillərnı bolsa, ularını kılıqka tapxuridu; — Pərvərdigar xundak dəydi. **32** Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, balayı'apat əldin algə həmmisi üstigə qıkıp tarkılıdu; Yər yüzining qət-qətliridin dəhəxtlik buran-qapqun qıkıldı. **33** Pərvərdigar əltürgənlər yərning bir qetidin yəna bir qetiqiqə yatidi; ularoja matəm tutulmaydu, ular bir yərə yiojilmayıd, həq kəməlməydi; ular yər yüzidə tezəktə yatidi. **34** I bəkəqülərlər, zərləngərlər, nala kətütüngərlər! Topa-qang iqida eçinqinərlər, i pada yetəkşiləri! Qünki kirojin kıllinik künliringərlər yetip kəldi, Mən silərnı tarkitəwtəmən; Silər erülgən esil qinidək parqa-parqa qekilisilər. **35** Pada bəkəqülərlərinin baxpanahı, Pada yetəkşilərinin kaşar yoli yokap ketidi. **36** Bəkəqülərlərinin azablık pəryədi, Pada yetəkşilərinin zarlaxlıri anglinidü; Qünki Pərvərdigar ularning yaylaklarını wəyrən kılay dəwati; **37** Pərvərdigarning dəhəxtlik oqəzipi tüpəylidin, Tinqliq şotanlıri harabə bolidu. **38** Pərvərdigar Əz uwisini taxlap qıkkən xirdəktür; Əzgüçinən wəhxiyili tüpəylidin, Wa [Pərvərdigarning] dəhəxtlik oqəzipi tüpəylidin, ularning zemini wəyrənə bolmayıx.

26 Yəhuda padixahı Yosiyaning oöli Yəhəoakim tahtkə olturojan məzgilinə bexida xu səz Pərvərdigardin kelip mundak deyildi: — **2** Pərvərdigar mundak dəydi: — Sən Pərvərdigarning eyining höylisidə turup ibadət kiliş üçün Pərvərdigarning eyigə kırğın Yəhudanıng barlık xəhərliridikilərə. Mən sanga buyruqən hərbir sezlərni jakarliojin; əynən eytkin! **3** Ular bəlkim anglap koyer, hərbiri əz rəzil yolidin yanar; xundak kilsə, Mən kilmixlirinə rəzzilliKİ tüpəylidin bəxioja küləp qüxtirməkqı bolovan niyitimdin yaniman. **4** San ularoja mundak degin: — «Parwərdigar mundak dəydi: — Manga kulaq salmay, Mən silərnin aldinglaroja koyoqan Təwrat-kanunumda mangmisanglar, **5** Mən tang səhərda ornumdin turup əwətkən hizmətkarlırim bolovan pəyəqəmbərlərning sezlərini anglimisanglar (silər ularoja həq kulaq salmay kəlgənsilə!), **6** undakta, Mən Xilohnı kəndək kıləqən bolsam, əndi bu eynimu xuningəqə ohxax kılımən, bu xəhərnı yər yüzidiki barlık allərgə lanət sezi kılımən». **7** Xuning bilən kahinlər payəqəmbərlər wa barlık həlk Yərəmiyaning bu sezlərini Pərvərdigarning eyidə jakarlioqanlıqını anglıdi. **8** Xundaq boldiki, Yərəmiya barlık həlkə Pərvərdigar umingoja tapilioqan bu sezlərning həmmisini eytip bərgəndin keyin, kahinlər wa payəqəmbərlər wa barlık həlk uni tutuwelip: «Sən qokum eliñüng kerək! **9** San nemixə Pərvərdigarning namida bexarət berip: «Bu ey Xilohdək bolidu, bu xəhər harabə, adəmzatsız bolidul!» — deding?» — dedi. Xuning bilən Pərvərdigarning eyidiki barlık həlk Yərəmiyaqə dok kilipli uni oriwelixti. **10** Yəhuda əmirləri bu ixlarnı anglıdi; ular padixahlıq ordisidin qıkıp Pərvərdigarning eyiga kirdi, Pərvərdigarning eyidiki «Yengi dərwarzəvədə sotka oltdı. **11** Kahinlər wa payəqəmbərlər əmirlərə wa həlkə sezləp: «Bu adəm eliñüng layik, qünki silər əz kulaqlıringərlər bilən anglojandək u muxu xəhərnı əyiblap bexarət bərdi» — dedi. **12** Andin Yərəmiya barlık əmirlərə wa barlık həlkə sezləp mundak dedi: — «Pərvərdigar meni

bu eyni əyibləp, bu xəhərnı əyibləp, silər anglojan bu barlık sezlər bilən bexarət berixkə əwətkən. **13** Hazır yolliringləri wə kilmixlərni tüzitinglər, Pərvərdigar Hudayinglarning awazını anglangalar! Kundak bolozanda, Pərvərdigar silərgə jakarlioqan küləpttin yanidi. **14** Lekin mən bolsam, mana, kolliringlardımən; manga kezünglərgə nəmə yahxi wə durus kərilsə xundak kilinglər; **15** pəkət xuni bilip koyunglarki, meni eltürüwətsənglər gunahsız kənning jazasını ez bexingləroja, bu xəhərgə wə uningda turuwatqanlarning bəxioja qüxtürisilər; qünki deginim hək, Pərvərdigar həkikətən bu sezlərning həmmisini kulakliringərlər deyixə meni əwətkən». **16** Əmirlər wə barlık həlk kahinlərə wə pəyəqəmbərlərə: «Bu adəm eliñüngə layik əməs; qünki u Parwərdigar Hudayimizining namida bizgə sezlidi» — dedi. **17** Andin zemindiki bəzi aksakkallar ornidin turup həlk kengixigə mundak dedi: — **18** «Morəxətlik Mikhah Yəhuda padixahı Həzəkəyaning künlirdə barlık Yəhuda həlkigə bexarət berip: — «Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dəydi: — Zion teoqi etidək aqdurulidu, Yerusalem deng-tepilər bolup kəlidü, «Əy jaylaşkən taq» bolsa, Ormanlıqning otturisidiki yüksər jaylarla bolidu, halas» — degənədi. **19** Yəhuda padixahı Həzəkəya wə barlık Yəhuda həlk Mikahni eliñüngə məhkum kıləjanmu? Həzəkəya Pərvərdigardin korkup, Pərvərdigardin etüngən əməsmu? Wə Pərvərdigar ularoja kilməkqi bolup jakarlioqan küləpttin yanqan əməsmu? Biz [bu yoldın yanmışaq] ez jenimiz üstigə zor bir küləptni qüxtürən bolmamdimiz?», **20** (Pərvərdigarning namida Yərəmiyaning barlık deyənliridək bu xəhərnı wə bu zeminni əyibləp bexarət bərgən, Kiriat-Yearimlik Xəməyaning oöli Uriya isimli əynə bir adəm bar idi. **21** Padixah Yəhəoakim wə barlık palwanlıri, barlık əmirləri uning sezlərini anglojanda, padixahı uni əltürükə intilgən; lekin Uriya buni anglojanda korkup, Misiroja qaqtı. **22** Lekin Yəhəoakim qaparmənlərni, yəni Akborning oöli Əlnəhatan wə baxkılarnı Misiroja əwətkən; **23** ular Uriyani Misirdin elip qıkıp padixah Yəhəoakimning aldiqə aparəqən; u uni kiliqlap, jəsintini pukraların gərlükigə taxliwətkən.) **24** — Həlbuki, xu qaçda Xafanning oöli Ahikəm ularning Yərəmiyanı eliñüngə məhkum kiliplər həlkning kolioja tapxurmaslıq üçün, uni kollidi.

27 Yəhuda padixahı Yosiyaning oöli Zədəkəyaning təhtkə olturojan dəsləpkə məzgilidə, xu səz Yərəmiyaqə Pərvərdigardin kelip mundak deyildi: — **2** Pərvərdigar manga mundak dedi: — Asarətlər wa boyunturuklarnı yasap əz boynungə sal; **3** bu boyunturuklarnı Edomning padixahioja, Moabning padixahioja, Ammoniyarning padixahioja, Turning padixahioja wə Zidonning padixahioja Yerusaleməyoja, Yəhuda padixahinən aldiqə kaçqən ularning əz qılırının koli qılıkılık əwətkin; **4** hərbirini əz hojayinlirliqə xundak bir həwərni yətküzülxə buyruqin: — Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israılning Hudası mundak dəydi: — Əz hojayinlirliqərlər mundak dəngərlər: — **5** Mən zemin wə zemin yəzidə turuwatqan adamlar wə həyvanlarnı zor kudritim wə sozluqan bilikim bilən yaratqanmən; wə kim kəzümgə layik kerünsə, bularını xularoja təkdim kılımən. **6** Hazır Mən bu zemirlərinin həmmisini Babil padixahı, Mening kulum bolovan Nebokadnəsarnıng kolioja tapxurdum; hətta daladıki həyvanlarnı uning kullukında boluxkə təkdim kıldım. **7** Barlık allər uning, oqjılıngən həm nəwrisinən kullukında bolidu; andi ez zemirinən waqtı-saiti toxkanda, kəp allər wə uluq padixahalar unumu kullukkə salıdu. **8** Xundak bolidiki, kaysi al yaki padixahlıq Babil padixahı Nebokadnəsarnıng kullukında boluxni, yəni boynını Babil padixahının boyunturukı astıqə

koyuxni rət kilsə, Mən xu əlni Nebokadnəsarning koli arkılık yokatkuzoqqa kılıq, kəhətqılık wə waba bilən jazalamən, — dəydu Pərvərdigar. **9** — Silər bolsanglar, «Babil padixahining kullukida həq bolmaysıllər» degen pəyoqəmbərlirinqlarqa, palqlırinqlarqa, qüx kərgüqilirinqlarqa, rəm aqküqilirinqlarqa yaki jadugarlirlinqlarqa kulak salmanglar; **10** qünki ular silergə yalçanlıq kılıp bexarət beridur; [gəplirigə kirsənglər], silərni ez yurtunglardın sürgün kılıdu; qünki Əzüm silərni yurtunglardın həydəymən, silər nabut bolisilər. **11** Lekin kəysi el boynını Babil padixahining boyunturuki astioja koyup kullukıja kirsə, xu əlni ez yurtida turquzımən, ular uningda terikqılıq kılıp yaxaydu. **12** — Man Yəhūda padixahı Zədəkiyəqimənu sezler boyiqə mundak dedim: «Boynunglarnı Babil padixahining boyunturuki astioja koyup uning həlkining kullukida bolsanglar, hayat kalisilər. **13** Əmdı nemixə Pərvərdigarning Babil padixahining kullukıja boyusunmüqən hərkəysi əllər toqrisida deginidək, san wə həlkinq kılıq, kəhətqılık wə waba bilən əlməkqi bolisilər? **14** Pəyoqəmbərlərning: «Babilning kullukida bolmaysıllər» degen sezlirigə kulak salmanglar; qünki ular silergə yalçanlıqılıktın bexarət kılıdu. **15** Mən ularni əwətkən əməs, — dəydu Pərvərdigar, — lekin ular Mening namimdə yalçandın bexarət beridur; bu sezlarning akıwiti xuki, Mən silərni yurtunglardın həydəwetimən, xuningdək nabut bolisilər; silər wə silərgə bexarət bərgən pəyoqəmbərlər nabut bolisilər». **16** Andin Mən kahınlarqa wə bu barlık həlkə mundak dedim: — Pərvərdigar mundak dəydu: — Silərgə bexarət beridiojan pəyoqəmbərlərning: «Man, Pərvərdigarning eyidiki kimmətlik kaqa-kuqılar pat arıda Babildin qayturuludu» degen sezlirigə kulak salmanglar; qünki ular silərgə yalçanlıqılıktın bexarət kılıdu. **17** Ularqa kulak salmanglar; Babil padixahining kullukida bolsanglar, hayat kalisilər; bu xəhər nemixə wayran bolsun? **18** Əgər bular həkikətən pəyoqəmbərlər bolsa həm Pərvərdigarning səzi ularda bolsa, ular hazır Pərvərdigarning eyidə, Yəhūda padixahining ordısında wə Yerusalemning ezida kalojan kimmətlik kaqa-kuqılar Babilə elip ketilmisun dəp samawi koxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigaraqə dua-tılawət kilsən! **19** Qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar ikki [mis] tüwrük, [mis] «dengiz», das hərwiliri wə bu xəhərdə kalojan [kimmətlik] kaqa-kuqılar toqruşuk mundak dəydu: — **20** (bularını bolsa Babil padixahı Nebokadnəsar Yəhəoakimning oqlı Yəhūda padixahı Yəkoniyahı Yəhūdadıki wə Yerusalemıki barlık, esilzad-əmirlər bilən təng Yerusalemındı Babilə sürgün kılqanda u elip kətmigənidi) **21** Bərhək, Israilning Hudasi Pərvərdigarning eyidə, Yəhūda padixahining ordısında wə Yerusalemda kalojan [kimmətlik] kaqa-kuqılar toqruşuk samawi koxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar mundak dəydu: — **22** ularmu Babilə elip ketildi; ular Mən uların kaytidin həwər alidiojan künqiqə xu yerdə turidu, — dəydu Pərvərdigar: — xu wakıt kəlgəndə, Mən ularni elip bu yərgə koyturup beriman.

28 Xu yilda, Yəhūda padixahı Zədəkiya təhtkə olturoqan dəsləpkı məzgildə, yəni tətinqi yili, bəxinqi ayda, Azzurning oqlı, Gibeon xəhəridiki Hənaniya pəyoqəmbər, kahınlar wə barlık halayıq aldida Pərvərdigarning eyidə mangə: — **2** Samawi koxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — «Mən Babil padixahining boyunturukını sunduriwetim! **3** Babil padixahı Nebokadnəsar muxu yərdin epkətən, Babilə aparojan, Pərvərdigarning eyidiki kaqa-kuqıllarının həmmisini bolsa, ikki yil etməyə Mən muxu yərgə koyturup epkelimən; **4** wə Mən Yəhūda padixahı, Yəhəoakimning oqlı Yəkoniyahı Yəhūdadın Babilə

sürgün kılinoqlanlarning həmmisi bilən təng muxu yərgə koyturup berimən, — dəydu Pərvərdigar, — qünki Mən Babil padixahining boyunturukını sunduriwetimən!» — dedi. **5** Andin Yərəmiya pəyoqəmbər kahınlar wə Pərvərdigarning eyidə turoqan barlık halayıq aldida Hənaniya pəyoqəmbərə sez kıldı. **6** Yərəmiya pəyoqəmbər mundak dedi: «Amin! Pərvərdigar xundak kilsən! Pərvərdigar sening bexarət bərgən sezliringni əməlgə axursunki, U Əzining eyidiki kaqa-kuqılar wə Yəhūdadın Babilə sürgün kılinoqlanlarning həmmisini muxu yərgə koytursun! **7** Lekin ez külükinqoja wə barlık həlkinq külükinqoja selip koyulidiojan mening bu səzimni angla! **8** — Mening wə seningdiin burun, kədimdin tartip bolən pəyoqəmbərlərmə nuroqun padixahlıqlar wə uluq dəlatlər toqruşuk, urux, apat wə wabalar toqruşuk bexarət berip kəlgən; **9** tinqılıq-awatlıq toqruşuk bexarət bərgən pəyoqəmbər bolsa, xu pəyoqəmbərnin sezı əməlgə axurloqanda, u həkikətən Pərvərdigar əwətkən pəyoqəmbər dəp tonulqandur!» **10** Andin Hənaniya pəyoqəmbər Yərəmiya pəyoqəmbərnin boynidiki boyunturukını elip uni sunduriwetimətti. **11** Hənaniya həlk aldida sez kılıp: «Pərvərdigar mundak dəydu: — Man xuningoja ohxax, ikki yil etməyə Babil padixahı Nebokadnəsarning boyunturukını barlık əllərning boynidin elip sunduriwetimən!» — dedi. Xuning bilən Yərəmiya pəyoqəmbər qicik kattı. **12** Hənaniya pəyoqəmbər Yərəmiya pəyoqəmbərnin boynidiki boyunturukını elip uni sunduriwetkəndin bir az keyin, Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaqə kəlip mundak deyildi: — **13** Barojin, Hənaniyaqə mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydu: — «Sən yaqəqtin yasalojan boyunturukını sunduroqining bilən, lekin uning orniqə təmürdin bolən boyunturukını selip koydung! **14** Qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mən xuningoja bu barlık əllərning boynioqa təmürdin yasalojan boyunturukını salımənki, ular Babil padixahı Nebokadnəsarning kullukida bolidu; bərhək, ular uning kullukida bolidu; Mən uningoja həttə daladiki həywanlarnimu təkdim kılqanmən». **15** Andin Yərəmiya pəyoqəmbər Hənaniya pəyoqəmbərə: «Kulak sal, Hənaniya! Pərvərdigar seni əwətkən əməs! Sən bu həlkni yalçanlıqılıkka ixəndürgənsən! **16** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: Man, Mən seni yər yuzidin əwətiwetimən! Sən dəl muxu yilda elisən, qünki sən adəmlərni Pərvərdigaraqə asiylik kılıxka dəwət kılqansən! **17** Hənaniya pəyoqəmbər dəl xu yili yattinqi ayda eldi.

29 Yərəmiyaning Yerusalemın sürgün bolənər arisidiki hayat kalojan aksakallarqa, kahınlarqa, pəyoqəmbərlərə wə Nebokadnəsar asır kılıp Babilə elip kətkən barlık həlkə Yerusalemın yollıqan heti: — **2** (hət padixah Yəkoniyah, hanix, wəzirlər, Yəhūda wə Yerusalemıki xalqadə-əmirlər wə hünərəvənlər Yerusalemın kətkəndin keyin, **3** Xafanning oqlı Əlasahning wə Həlikyanıng oqlı Gəmariyanıng koli bilən yollıqan — Yəhūda padixahı Zədəkiya bu kixilərni Babil padixahı Nebokadnəsarning aldiqə yollıqan). Yollıqan hət mundak: — **4** Samawi koxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar — Israilning Hudasi Yerusalemın Babilə sürgüngə əwətkənlərning həmmisigə mundak dəydu: — **5** Əylərni kırunglar, ularda turunglar; baqlarnı bərpə kilinglar, uların mewisini yanglar; **6** eylininqar, oqul-kızılık bolunglar; oqulliringlar üçün kızlarnı elip beringlar, kızliringlərni ərlərgə yatlıq kilinglar; ularmu oqul-kızılık bolsun; xu yerdə kepiyinqlarkı, azyip kətmənglər; **7** Mən silərni sürgüngə əwətkən xəhərning tinq-awatlaklığını izdənglər, uning üçün Pərvərdigaraqə dua kilinglar; qünki uning tinq-awatlaklı bolsa,

silermu tinq-awat bolisilər. **8** Qünki samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar — Israelning Hudasi mundak dəydu: — Aranglardiki pəyojəmbərlər wə silerning palgilirinqlər silərni aldad koymisun; silər ularoja kergüzən qüxlərgə kulak salmanglar; **9** qünki ular Mening namida yaloqandin bexarət beridu; Mən ularni awatkən emasın, — dəydu Pərvərdigar. **10** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Babilə qəkitilgən yetmix yil toxkanda, Mən silerning yeninglaroja kelip silərgə iłtipat kərsitimənki, silərni muxu yurtka kəyturuxum bilən silərgə kılıqan xapaətlik wədəmni ada kılımın; **11** Qünki Əzümning silər toopruluk pilanlırimni, apət elip kelidiojan əməs, tinq-awatlıq elip kelidiojan, ahiarda silərgə ümidwar keləqəknı ata kılıdıcı pilanlırimni obdan biliman, — dəydu Pərvərdigar. **12** Xuning bilən ilər Manga nida kılıp, yenimoja kelip Manga dua kılısilər wə Mən silərni anglaymın. **13** Silər Meni izdəysilər wə Meni tapisilər, qırkı silər pütürn ələlbingslər bilən Manga intilidiojan bolisilər. **14** Mən Əzümni silərgə tapkuzimən, — dəydu Pərvərdigar — wə Mən silərni sürgünlüktn kəyturup əsligə kəltürimən, Mən silərni həydiwətən barlık, əllərdin wə həydiwətən barlık jaylardın yiqimən, — dəydu Pərvərdigar, — Mən silərni elip, əslı sürgün kılıp ayriqan yurtka kəyturimən. **15** Silər: «Pərvərdigar bizgə Babilə pəyojəmbərlərni tiklid» desənglər, **16** əmdi Pərvərdigar Dawutning təhtigə olturoqan padixah wa bu xəhərdə turuwatkan barlık həlk, yanı silər bilən billə sürgün kılımlıqan kerindaxlırlıqlar toopruluk xuni dəydu: — **17** Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən ularni azablaydiojan kılıq, kəhətqılık wə waba əwətimən; xuning bilən ularni huddi sesiçan, yegili bolmaydiojan naqar ənjiirlərdək kılımın; **18** ularni kılıq, kəhətqılık wə waba bilən koqlaymən, ularni yər yüzdikili barlık padixahlıklarоja həydəp apırmən; ularni xu əllərgə wəhima, lənat, dəhəxət, ux-ux kılındiojan wə rəswa kılındiojan obyekt kılımın. **19** qünki Mən tang səhərdə ornumdin turup, hizmətkarlırim boローン pəyojəmbərlərni əwətip sezlirimni ularoja eytkinim bilən, ular kulak salmiojan; silər [sürgün boローンları] həq kulak salmioqansıslər, — dəydu Pərvərdigar. **20** Lekin i silər sürgün boローンlar, Mən Yerusaleməndin Babilə qəwtərənlər, Pərvərdigarning sezin anglayqlar: — **21** Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar — Israelning Hudasi mundak dəydu: — Mening namida silərgə yaloqandin bexarət beridiojan Kolayaning oqlı Aħab toopruluk wə Maaseyahning oqlı Zədəkiya toopruluk mundak dəydu: — Mana, Mən ularni Babil padixahı Nebokadnəsərning kılıqə tapxurimən, u ularni kəz aldinglarda ölümə məhküm kılıdu; **22** xuning bilən ular misal kılınip Babilə turojan Yəhudadiki barlık sürgün kılındiojanlarning aqzida: «Pərvərdigar seni Babil padixahı Nebokadnəsər otta kawab kılıqan Zədəkiya wə Aħabdək kılısun!» degen lənat sezi bolidu; **23** qünki ular Israel iqidə iplaslik kılıqan, koxnilarning ayalları bilən zina kılıqan wə Mening namida yalojan sezlərni, Mən ularoja həq tapılımlıqan sezlərni kılıqan; Mən bularni Bilgүqi wə guwahı Bołożuqidurmən, — dəydu Pərvərdigar. **24** «Sən Yərəmiya Nəhələmlik Xemayaqa mundak degin: — **25** Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar — Israelning Hudasi mundak dəydu: — Qünki sən ez namingda Yerusaleməndiki barlık həlkək, kahin boローン Maaseyahning oqlı Zəfaniyaqa wə barlık kahinlaroja hətlər yollioqininq tüpəylidin, — **26** [Isən Zəfaniyaqa mundak yazozan]: «Pərvərdigar seni kahin Yəhuyadanıng orniqə kahin tikligən əməsmu? U seni Pərvərdigarning eyidə xuningə nazarətqi kılıqanki, bexarət beridiojan pəyojəmbər boluwaloqan hərbir təlwini besix üçün puti wə boynioja taşaq selixing kerək.

27 Əmdi sən nemixkə silərgə əzini pəyojəmbər kiliwalojan Anatollik Yərəmiyani əyiблиmid? **28** Qünki u həttə Babilə turuwatkan bizlərgimu: «Xu yərda boローン waktinqələr uzun bolidu; xunga eylərni selinglər, ularda turungular, baqlarını bərpə kilinglər, ularning mewisini yənglər» dəp hət yoldildi! **29** — Zəfaniya muxu hətni Yərəmiya pəyojəmbər aldida okudu. **30** Andin Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaqa kelip mundak deyildi: — **31** Barlık sürgün boローンlaroja hət yollarap mundak degin: — Pərvərdigar Nəhələmlik Xəmaya toopruluk munak dəydu: Qünki Mən uni əwətmigən bolsammu, Xemayaning silərgə bexarət berip, silərni yaloqanlıqlikka ixəndürgənlilik tüpəylidin, **32** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Nəhələmlik Xemayani nesli bilən billə jazalymən; muxu həlk arısida uning həqkəndək nəslə teplilməydu; u Mən Əz həlkim üçün kılmakçı boローン yahxılıkni həq kərməydu, — dəydu Pərvərdigar: — qünki u adamlarını Manga asiyılıqlikka küttratti.

30 Pərvərdigardin Yərəmiyaqa kəlgən səz: — **2** Israelning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən sanga hazır dəydiyojan muxu barlık sezlirimni yazmioja yazojin; **3** Qünki mana, xundak kiunlar keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən həlkim Israel həm Yəhudadani sürgünlüktn kəyturup əsligə kəltürimən, ularni ata-bowliriloja təkdim kılıqan zəminənə kəyturimən, ular uningoja iga bolidi. **4** Pərvərdigarning Israel toopruluk wə Yəhuda toopruluk degen sezləri təwəndikidək: — **5** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Anglitilidən alaçadılil həm korkunqlukning awazi, Bolsun nədə aman-tinqlik! **6** Soranglar, xuni kerüp bekinglərki, ar balə tuqamdu? Mən nemixkə əmdi toləjakka qızıkkən ayaldak hərbir ar kixining qatırığını koli bilən tutkənlikini kərimən? Nemixkə yüzürlü tatarıp kətkəndu? **7** Ayhəy, xu künə dəhəxtliktr! Uningoja həqkəndək kün ohximəydu; u Yakupning azab-ökubət künidur; lekin u uningdin kutkuzulidu. **8** Xu künidə əməlgə axuruliduki, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar, — Mən uning boyunturukını boynungdin elip sunduruwetimən, asarətlirinəni buzup taxlaymən, yat adamlar uni ikkinçi kullukka qüixirməydu. **9** Xuning ornidə ular Pərvərdigar Hudasining həmdə Mən ular üçün kəytidin tikləndiojan Dawut padixahının kullukida bolidu. **10** Əmdi sən, i külüm Yakup, körkma, — dəydu Pərvərdigar; — alakzadə bolma, i Israel; qünki mana, Mən seni yırak yərəldin, sening naslingni sürgün boローン zəmindin kutkuziman; Yakup kəytip kelidi, aramən tepip azada turidu wə həqkim uni korkutmaydu. **11** Qünki Mən seni kutkuzux üçün sən bilən billidurmən, — dəydu Pərvərdigar; — Mən seni tarkitiwətən əllərnəng həmmisini tügenxətərsəməm, lekin seni pütünləy tügenxətirməyən; pəkət üstündən həküm qıkırıp təbiyə-sawaq berimən; seni jazalimay koyup koymaymən. **12** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: Sening zedəng dawaliqusuz, sening yarang bolsa intayin eqiirdur. **13** Sening dəwayıngni soraydiojan həqkim yok, yarangni tangojuqı yoktur, sanga xipalıq dorilar yoktur; **14** sening barlık axnilirinq seni untuojan; ular sening həlqini həq soriməydu. Qünki Mən seni dütxməndək zərb bilən uroqanmən, rəhimsiz bir zalimdək sanga sawak bolsun dəp uroqanmən; qünki sening kəbihliking həddi-hesabsız, gunahliring həddidin ziyyadə boローンlıqdin, Mən xularni sanga kılıqanmən. **16** Lekin seni yutuwaloqanlarning həmmisi yutuvelinidü; sening barlık kixəndilirinq bolsa sürgün bolidu; seni bulioqanlarning həmmisi bulang-talang kılınidu;

seni ow kilojanlarning hemmisini owlindiojan kilmən. **17** Qünki Mən sanga tengik tengip koyimən wə yariliringni sakaytimən — dəydu Pərvərdigar; — qünki ular seni: «Ojerib-biqara, heqkim halini sorimaydiojan Zion dəl muxudur» dəp hakarətləgən. **18** Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Yakupning qedirilirini sürgünlüktni kayturup əsliga kəltürimən, Uning turaloqlurı üstigə rəhim kilmən; Xəhər harabiliri ul kılınlıq kaytidin kırulidu, Orda-kələr eż jayida yənə adəmzatlıq bolidu. **19** Xu jaylardın təxəkkür küyləri wə xad-huramlıq sadalıri anglinidu; Mən ularni kəpəytimənki, ular əmdi azaymaydu; Mən ularning hərəmitini axurimən, ular həq pəs bolmaydu. **20** Ularning balılırları qədimlikdək bolidu; ularning jamaiti alımda məzmut turquzulidu; ularni horlıqanlarning hemmisini jazalayman. **21** Ularning bexi əzliridin bolidu, Ularning həküm sürgüqisi əzliri otturisidin qıkıdu; Mən uni eż yenimoja kəltürimən, xuning bilən u Manga yekin kəlidü; Qünki yenimoja kəlgüqi [jenini] təwəkkül kilojuqı əməsmə? — dəydu Pərvərdigar. **22** — Xuning bilən silər Mening həlkim bolisilsər, Man silərlərning Hudayinglər bolimən. **23** Mana, Pərvərdigardin qıkkən bir boran-qapkuṇ! Uningdin kəhər qıkı; Bərhək, dəhəxətlik bir kara kuyun qıkıp kəldi; U pirkirap rəzzillərning bexioja qüxicidu. **24** Kənglidiki niyətlərini ada kılıp toluk əməl kilojuqə, Pərvərdigarning kəttik ojəziyi yanmaydu; Ahirki künnlərdə silər buni qüxinip yetisilər.

31 Xu waqtta, — dəydu Pərvərdigar, — Mən Israilning jəmatlirining Hudasi bolimən, ular Mening həlkim bolidu. **2** Pərvərdigar mundak dəydu: — Kiliqtin aman kəlojan həlk, yəni Israil, qəl-bayawanda iltipatka igə bolovan; Mən kelip ularni aram tapkuzimən. **3** Pərvərdigar yirak yurtta bizga kerünüp: «Mən seni mənggü bir muhəbbət bilən seyüp kəldim; xunga Mən eżgərməs mehribanlıq bilən seni Əzümgə tartıp kəlgənəmən. **4** Mən seni kaytidin kürimən, xuning bilən san kurulışan, i Israil kızıl Sən kaytidin daplıringni elip xad-huramlıqdan usşullarıqə qıkısan. **5** Sən kaytidin Samariyoning taqılıri üstigə üzümzərlər tikisən; ularni tikkiliqilər əzliri tikip, mewisini əzlri yeydu. **6** Qünki Əfraimning egizliklida turojan kəzətqıllar: «Turunglar, Pərvərdigar Hudayimizə qıbağın kələk Zionqa qıkayı!» — dəp nida kətüridiqan künii kəlidü. **7** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Yakup üçün xad-huramlıq bilən nahxa eytinglar, əllərning bexi bolouqı üçün ayhay kətürünglər; Jakarlanglar, mədhiyə okup: «İ Pərvərdigar, Sening həlkinqni, Yəni Israilning kəldisini kütküzəysən!» — dəngərlər! **8** Mana, ularni ximaliy yurtlardın epkelimən, Yər yuzining qət-qətliridin yiojimən; ular arısida əmələr wə tokurlar bolidu; Həmilər wə tuqay degənlər billa bolidu; Ular uluq bir jamaət bolup kaytip kəlidü. **9** Ular yioja-zarlar kətürüp kəlidü, Ular dua-tıləwat kilojanda ularni yetəkləyəmən; Mən ularni erik-estənglər boyida, həq putlaxmaydiojan tüzən yol bilən yetəkləyəmən; Qünki Mən Israileq ata bolimən, Əfraim bolsa Mening tunji oqlundur. **10** Pərvərdigarning səzini anganglar, i əllər, Dengiz boyidiki yirak yurtlaroşa: — «Israilei tarkatkuqi uni kaytidin yiojodu, Pada bakkıqi padisini bakkandək U ularni bakidü; **11** Qünki Pərvərdigar Yakupni bədəl teləp kütuldürəqan, Uningqa Həmjəmat bolup ezdin zor kütlük bolouquning qanggilidin kütküzəqan!» — dəp jakarlanglar. **12** Ular kelip Zionsdiki egizliklərdə xad-huramlıqta toplaydu, Pərvərdigarning iltipatidin, yəni yengi xarabtin, zəytun menyidin, mal-waranning köziliridin bərk urudu; Ularning jeni huddi mol suojirilojan bəqdək bolidu, Ular ikkinçi həq solaxmaydu. **13** Xu qaçda kızlar ussulda xadlinidu, Yigitlər wə moysipitlarmu tang xundak bolidu; Qünki Mən ularning ah-zarlırını xad-huramlıqqa aylandurimən; Man

ularoşa təsəlli berip, dərd-əlimining orniqə ularını xadlikça qəmdürimən. **14** Mən kahınlarnı molqlıq bilən toyozumımən, Həlkim iltipatimoja kənaat kılıdu, — dəydu Pərvərdigar. **15** Pərvərdigar mundak dəydu: — Raməh xəhirdə bir sada, Aqqik yioja-zarning piqəni anglinidu, — Bu Rahiləning eż balılırlı tügen kətürən ah-zarlırlı; Qünki u balılırlı bolmölaqə, tasallini kəbul kılınmay piqəni kətürirdi. **16** Pərvərdigar [uningoja] mundak dəydu: — Yioja-zarningni tohtat, kezliringni yaxlardın tart; qünki munu tartkan japayingdin mewə bolidu, — dəydu Pərvərdigar; — ular düxmənning zeminidin kaytidu; **17** bərhək, kəlaqiking ümidiłk bolidu, — dəydu Pərvərdigar; — wə sening balılırlıq yənə eż qegrisiđin kirip kəlidü. **18** Mən dərwəkə Əfraimning eżi toqıruluk ekünüp: «Sən bizgə xax torpakça tərbiya bargəndək sawak-tərbiya bərding, əmdi bizni towa kildurojaysən, Biz xuning bilən towa kılıp kätip kelimiz, Qünki Sən Pərvərdigar Hudayimizdursən; **19** Qünki biz towa kilduruluxımız bilən həkikətən towa kıldıldık; Biz əzimizni tonup yetkəndin keyin, yetimizni urduk; Biz yaxılıkımızdiki [kilmixning] xərm-hayası tüpəylidin nomus kılıp, hijaləttə kaldırıklär!» — degenlikini anglidim. **20** — Əfraim Manga nisbətən jan-jigər balam əməsmə? Qünki Mən uni əyibligən təkdirdim, uni hərdaim kənglümədə seqinimən; Xunga iq-baqrıım uningoja aqriyatidu; Mən uningoja rəhəm kilmisəm bolmaydu, — dəydu Pərvərdigar. **21** — Xunga əzüngə yol bəlgilirini bekitip koyqın; Sən sürgüngə mangoojan yoloqa, xu ketürlülgən yoloqa kengül koyup diķkət kilojin; Həzir xu yol bilən kätip kəl, i jan-jigirmış Israil kizi, Muxu xəhərliringə karap kätip kəl! **22** Sən əqəmojqıqə tenəp yürisən, i yoldın qikkəqiqi kizim? Qünki Pərvərdigar yar yüzündəngi xı yaritidu: — Ayl kixi baturning atrapida yepip həwər ali! **23** Samawi əxoxunlarning Sərdarı bolən Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mən ularni sürgünlüktni kayturup əsliga kəltürginimdə Yəhudanıng zeminidə wə xəhərliridə həklər yənə [Yerusalem toqıruluk]: «Pərvərdigar seni bəhtlik kəlojəy, i həkkəniyilik turojan jay, pak-mukəddəslıknıng teoq!» — dəydiqən bolidu. **24** Xu yərdə Yəhuda — xəhərliridikilər, dehəkənlər wə pada bakkıqi keqmən qarwiqilar həmmisi billsi turidu. **25** Qünki Mən hərəp kətkən jan igilirinin hajitidin qıkımən, hərbin həlidin katkən jan igilirini gənilandurıman. **26** — Mən [Yərəmiya] buni anglap oyoqandım, ətrapka karidim, naħayiti tatlılk uhlaptımən. **27** Mana, xu künnlər kəliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən Israil jamatida wa Yəhuda jamatida insan naslini wa həywənlarning naslini terip estürimən. **28** Xundak boliduki, Mən ularni yulux, seküx, hələk kılıx, aqidurux üçün, ularoşa nəzirimni salqandək, Mən ularni kürux wə tikiq estürüx üçünümə ularoşa nəzirimni salımən, — dəydu Pərvərdigar. **29** Xu künnlərdə ular yənə: «Atilar aqzik-qüyük üzümlərini yegən, xunga balilarıng qixi kerik, sezildi» — degən muxu makalnı həq ixletməydi. **30** Qünki hərbərə ez gunahı üçün elidü; aqzik-qüyük üzümlərni yegənlərnəng bolsa, özining qixi kerik, sezildi. **31** Mana, xu künnlər kəliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən Israile jəmati wə Yəhuda jəmati bilən yengi əhədə tüzimən; **32** bu əhədə ularning ata-bowlirini bilən tüzən əhədigə oxhixmaydu; xu əhdini Mən ata-bowlirını kəlidin tutup Misirdin kütküzəp yetəkləginimdə ular bilən tüzənidim; gərgə Mən ularning yoldixi bolovan bolsammu, Mening ular bilən tüzükən əhədamni buzqan, — dəydu Pərvərdigar. **33** Qünki xu künnlərdin keyin, Mening Israile jəmati bilən tüzidiojan əhədəm mana xuki: — Mən Əz Təwrat-kanunlirimini ularning iqığa salımən, Həmdə ularning kəlbigimi yazımən. Mən ularning İlahi bolimən, Ularmu Mening həlkim bolidu. **34** Xundin baxlap həqkim eż yekinoja yaki eż

kerindixioja: — «Pərvərdigarni tonuqin» dəp egitip yürməydi; qünki ularning əng kiqikidin qongiojqə həmmisi Meni tonup bolovan bolidu; qünki Mən ularning kəbihlikini kəqürimən həmdə ularning gunahını hərgiz esiga kəltürməymən, — dəydu Pərvərdigar. **35** Kuyaxni kündüzdə nur bolsun dəp bərgən, ay-yultuzlarnı keçidə nur bolsun dəp bəlgiləqan, dolğunlarını xarkiritip dengizni kozqaydıcıqan Pərvərdigar mundak dəydu (samawi köxonunlar Sərdarı bolovan Pərvərdigar Uning namidur): — **36** — Muxu bəlgiləqlərim Mening aldimdin yokap kətsə, — dəydu Pərvərdigar, — əmdi Israilning əwləldirimü Mening aldimdin bir əl boluxtın mənggügə kəlexi mumkin. **37** Pərvərdigar mundak dəydu: — Yukirida asmanlar məlqərlənsə, təwəndə yər ulları takxürtülp bilinsə, əmdi Mən Israilning barlıq əvlədirinən kılıqan həmmən kilmixləri tüpəlyidin ulardin waz keçip taxlıoquq bolımən, — dəydu Pərvərdigar. **38** Mana, xu künklər kəlidü, — dəydu Pərvərdigar, — xəhər məhsus Manga atılıp «Hananiyelning munari»dın «Dökəmxus dərvazası»oqıqa kaytidin kuruludu; **39** əlqmən tanisi kaytidin əlqxən üçün xu yərdin «Garəb dengi»giqə, andin Goatka burulup sozulidu; **40** jəsətlər wə [kurbanlık] külliри taxlinidıcıqan pütkül jiloq, xundakla Kidron dəryasılıqə həm xərkək kərəydicən «At dərvazisi»ning dokəmxuqıqə yatkan etizlarning həmmisi Pərvərdigar oqan pak-mukəddəs dəp hesablinidu; xəhər kaytidin həq yulup taxlanmaydu, hərgiz kaytidin aqdurup taxlanmaydu.

32 Yəhuda padixaḥı Zədəkianing oninqi yili, Yərəmiyaqə Pərvərdigardin kəlgən səz təwəndə hatiriləngən (xu yil Nebokadnəsarning on sakkizinqi yili idi; **2** Xu qaçda Babil padixaḥining koxunu Yerusalemni körkəwələşəndi; Yərəmiya pəyəqəmbər bolsa Yəhuda padixaḥining ordisidiki karawullarning höylisidə kamap koyulənəndi. **3** Qünki Yəhuda padixaḥı Zədəkiya uni əyiblər: «Nemixkə sən: «Mana, Mən bu xəhərnı Babil padixaḥining kolioqə tapxurimən; u uni ixojal kılıdu; Yəhuda padixaḥı Zədəkiya kaldıylərinən kolidin keçip kutulmayaq; qünki u Babil padixaḥining kolioqə tapxurulmay kalmaydu; u uning bilən yüz turana sezxlixdı, ez kezi bilən uning xəzığə kərəydi. U Zədəkianı Babiləqə apıridu, u mən uningoja yekinlixp toluk bir tərəp kılıqıqə xu yərda turidu, dəydu Pərvərdigar; silər kaldıylər bilən kərxilaxsanglarımı oğalıbə kılalmaysırlı! — dəydu Pərvərdigar» — dəp berəxət berisən?» — dəp uni kamap koyojanındı). **6** Yərəmiya: — Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi — dedi: — **7** Mana, təqəng Xallumning oqlı Hənaməel yeningoja kelip: «Əzüng üçün Anatottiki etizimni setiwal; qünki uni setiwellixkə sening həmjəmətlik həkükung bar» — dəydiqən bolidu. **8** Andin Pərvərdigarning deginiñək təqəjamning oqlı Hənaməel, karawullarning höylisidə yeniməqə kelip manga: «Binyamining zeminidiki mening Anatottiki etizimni setiwalqoysan; qünki həmjəmət həkuki seningkəndur; əzüng üçün setiwal» — dedi; andin mən buning həkikətən Pərvərdigarning sezi ikənləkini bilip yattim. **9** Xunga mən təqəjamning oqlı Hənaməelndin Anatottiki bu etizni setiwaldım; pulni, yəni on yətə xəkel kümüxnii gırğı selip elqidim. **10** Mən tohtam hetigə imza koyup, üstiga məhürni besip peqətlidim; buningoja guwaḥqıllarnı guwaḥ bərgüzdüm, kümüxnii tarazioqə saldım; **11** tohtam hetini kolumoja aldim, — birsida soda tüzümi wə xərtliri hatirilinip peqətləngən, yənə birsi peqətlənmənidən — **12** wə mən təqəjamning oqlı Hənaməelning kəz aldida, bu soda hetigə imza koyojan guwaḥqıllar wə karawullarning höylisidə olturojan Yəhudiylarning həmmisi aliddə hatlərni Maaseyahıning nəvrəsi, Nəriyanıqə bolovan Baruḳka tapxurdum. **13** Ularning aliddə mən Baruḳka mundak tapılıp dedim: — **14** Samawi köxonunlar-

Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Bu hətlərni, yəni peqətləngən wə peqətlənməgən bu tohtam hətlərini elip, bular uzun wakitkığə saklansun dəp sapal idix iqiqə salojin; **15** Qünki samawi köxonunlar Sərdarı bolovan Parwərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Kəlgüsidi bu zemində həm eylər, həm etizlər, həm üzümzarlar kaytidin setiwellini. **16** Mən tohtam hetini Nəriyanıqə oqlı bolovan Baruḳka tapxuroqandın keyin, Pərvərdigar oqan dua kılıp mundak dedim: — **17** «Ah, Rəb Pərvərdigar! Mana, Sən asman-zeminni Əzüngning zor kudriting wə sozulojan biliking bilən yasiqənsən; Sanga həqkəndək ix təs əməstur; **18** Sən mingliqən kixilərgə rahim-xəpkət kersitisən həmdə atılarning kəbihlikining jazasınınukeyin balılırinin koynıqə kayturisən; ah Sən uluoj, Kudrat Igisi Təngridursən — Samawi köxonunlar Sərdarı bolovan Pərvərdigar Sening namingdurdur; **19** oy-nixanlırlıngədə uluoj, kılıqan ixlirində kudratlıksən; kəzlirində bilən insan balılırinən ez yolları wə kılıqanlırinən mewisi boyiqə hərbirigə [inam yaki jaza] kayturun üçün, ularning barlıq yollarını kezligiçidursən; **20** — San bugünkü künqi Misir zeminidə, Israil iqida həm barlıq insanlar arısında mejizilik alamətlərni həm karamətlərni ayan kılıp kəlgənsən; xunglaşka bügüngiçə Sening naming eojizdin-eojizoja tarkılıp kəlməktə. **21** Sən mejizilik alamətlər, karamətlər kudratlık kolum, sozulojan biliking wə dəhəxətlik wəhəxət arkılık Əz həlkinq Israilini Misir zeminidin qıkaroqənsən; **22** Sən ularoşa ata-bowlılıriqə təkđim kılımən dəp kəsəm kılıqan, süt həm bal ekip turidicən bu zeminiñə təkđim kılıqənsən. **23** Ular dərəwəkə zeminoja kirip uningoja iğə bolovan; lekin ular Sening awazıngə kulak salmışıq, Təwrat-kanunundan manqıojan; ularoşa əmr kılıqanlırinən həqkəyisioja əməl kilmiojan; xunga Sən bu küləpələrning həmmisini ularning bexiqə qüxiürgənsən. **24** Mana, xəhərnı besip kirix üçün sepioloja selip qıkırılojan dənglük-potayırləqə kəriqəysən! Kılıq, kəhətqılık wə waba təpəyidin xəhər hujum kiliwatqan kəldiyələrinən kolioqə tapxurulmay kalmayıdu; Sən aldin'ala eytkining həzir əmələq axuruldu; mana, Əzüng kərisən. **25** Lekin Sən, i Rəb Pərvərdigar, gərqə xəhər kaldıylərinən kolioqə tapxurulidiqən bolsimu, manga: «Əzüng üçün etizni kümüxka setiwal wə buni guwaḥqıllarə qərgüzgin!» — deding». **26** Andin Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaqə kelip mundak deyildi: — **27** Mana, Mən Pərvərdigar, barlıq at igilirinen Hudasidurmən; Manga tas qüxiqiojan birər ix barmıdu? **28** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən bu xəhərnı kaldıylərinən kolioqə wə Babil padixaḥı Nebokadnəsarning kolioqə tapxurimən; ular uni igiliyalıdu. **29** Bu xəhərgə hujum kiliwatqan kaldıylər uningoja besip kirip ot koyup uni kəydüriwetidu; ular xəhərdikilərning eylirinimə kəydüriwetidu; ular bu eylərning ezeliləri üstidə Meni oqəzəpləndürüp Baaloja işrik yaklaşan, yat ilahılarqə «xarab hədiyyə»lərni kuyojan. **30** Qünki Israillar wə Yəhūdalar yaxlıkından tartip kez aldimda pəkət rəzilliklə kılıp kəlməktə; Israillar pəkətlərə qızıl kolları yasiqənlər bilən oqəzipimini kozqojojandın bacxə ix kilmiojan, — dəydu Pərvərdigar. **31** Qünki bu xəhər kürulən künidin tartip bügünki künqi Mening oqəzipim wə kəhərimni xundak kozqojoqıqı bolup kəldiki, Mən uni Əz yüzüm aliddin yokatmışam bolmayıdu. **32** Israillar wə Yəhūdalar — ular wa ularning padixaḥlıları, əmirləri kahinləri, pəyəqəmbərləri, Yəhuda adamları wə Yerusalemda turuwatqanlırların meni oqəzəpləndürən barlıq rəzillikli təpəyidin [xəhərnı yokitımən]. **33** Ular Manga yüzünü kəratqan əməs, bəlki Manga arkışını kılıp tətür kəriqən; gərqə Mən tang səhərdə ornumdin turup ularoşa əgətkən bolsammu, ular

anglimay təlim-təriyini kəbul kılıxni rət kılqan. **34** Ular Əz namim bilən ataloğan əydə yirginlik butlirini selip uni bulojojan; **35** ular ez oqul-kızlarını ottin etküütip «Molək»kə atap kürbanlıq kılıx üçün «Hinnomning oqlining jilojsi»diki, Baaloja beqixlanqan «yuükri jaylar»nı kırup qıkkan; Mən ularning bundak ix kılıxını zadi buyurp bakiqoşanmən; ularning Yəhudani gunahka patkuzup, muxundak lənatlıq ix kılısun degen oy-niyəttə heqqaqan bolup bakiqoşanmən. **36** Silər muxu xəhər tooqluluk: «Dərhəkikət, u kılıq, kəhətqılıq wə waba arkılık Babil padixaḥıning kolioja tapxurulidul!» — dəwatisilər; lekin Pərvərdigar — Israilning Hudasi muxu xəhər tooqluluk hazırlıq mundak, dəydu: — **37** Mana Mən, Mən ularni qəzipim, kəhrim wə zor aqqikim bilən həydiwətən barlık padixaḥılliklərdin yiojmən; Mən ularni kaytidin muxu yərgə epkilmən, ularni aman-tinqılıqta turoquzımən. **38** Ular Mening həlkim bolidü, Mən ularning Hudasi bolımin. **39** Mən ular wə ulardin keyin bolovan balılırinı barlık künllirdə Məndin əymin yahxilik kərsun dəp, ularqa bir kəlb, bir yolni ata kılımən. **40** Mən ularqa iltipat kılıxtin kolumni ikkinçi üzməslikim üçün ular bilən mənggülüq bir əhdə tüzimən; ularning kaytidin yenimdin qətliməslisi üçün Mən kəlbigə korkunqumni salımən. **41** Mən ularqa yahxilik ata kılıxtin həzur elip xadlinimən wə pütün kəlbim, pütün jenim bilən ularni muxu zeminoğa tikip turoquziman! **42** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən huddi bu həlkinqı beqioxa bu dəhəxətlik külpatning həmmisini qüxürginimək, Mən ular tooqluluk wədə kılqan barlık bəhət-bərikətlərni ularning üstügə qüxtürimən; **43** Silər muxu zemin tooqluluk: «U wəyrana, adəmzatsız wə haywanatsızdır; kaldıyların kolioja tapxurulqan!» dəysilər. Lekin kəlgüsida uningda etizlər kaytidin setiwelinidü! **44** Binyaminning yurtida, Yerusalemning etrapidiki yezilirida, Yəhudanıñ xəhərlirida, [jənubtiki] taoqlik xəhərlirida, oqərbəti «Xəfəlah» egizlikidiki xəhərlərde, [Yəhudanıñ] jənubiy bayawanlıridiki xəhərlərdimü kixilər kaytidin küümüxə etizlərni setiwalidü, tohtam hətlirigə imza koyidü, məhəvrələp, guwahqılları guwahqə həzir kılıdü; qünki Mən ularni sürgünlüktniñ kayturup əsligə kəltürimən — dəydu Pərvərdigar.

33 Yərəmiya tehi karawullarning hoylisida kamap koyulojan waktida, Pərvərdigarning sezi uningoja ikkinçi ketim kəlip mundak deyildi: — **2** Ixni kılıqoju Mən Pərvərdigar, ixni xəkilləndürgüqi həm uni bekitkığı Mənki Pərvərdigar mundak dəymən — Pərvərdigar Mening namimdir — **3** Manga iltija kıl, Mən sanga jawab kəyturiman, xundakla san bilməydiqan, büyük həm tilsmat ixlarnı sanga ayan kılımən. **4** Qünki [düxmanning] dəng-potayırlıq həm kılıqioja takabıl turuxka istihkamlar kılıx üçün qekilqan bu xəhərdiki eylər wə Yəhudə padixaḥılların ordiliri tooqluluk Israillıning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydu: — **5** «Kaldıylar bilən karxılıxımən» dəp xəhərgə kirğanlarning həmmisi, pəkət Mən qəzipim wə kəhrimda urıwatkənlərning jəsətləri bilən bu eylərni toldurux üçün kəlgənlər, halas. Qünki Mən ularning barlık rəzzilliki tüpəylidin yüzümüni bu xəhərdin ərüp yoxuroqanmən. **6** Həlbuki mana, Mən bu xəhərgə xipa kılıp dərdigə dərman bolımən; Mən ularni sakayıtmən, ularqa qəksiz arambəhx həm həkikətni yexip ayan kılımən. **7** Mən Yəhudanı həm Israillı sürgündün kayturup əsligə kəltürimən; ularni awwalkidak kırup qıkımən. **8** Mən ularni Mən bilən karxılıxip gunahka petip sadir kılıqan barlık kəbihlikidin paklandurımən, Mening aldimda gunahka petip, Manga asiylik kılıqan barlık kəbihliklirini kəqürimən; **9** yar yəzidiki barlık əller Mən ularqa yətküzən barlık iltipatni anglaydu, xuning bilən bu [xəhər] kixinı xadlandurup, Əzümgə mədhiyələrni

kəzəqəp, xan-xərəp kəltürüp nam-xəhrət hasil kılıdu; əller Mən ularqa yətküzən barlık iltipat wə arambəhxliktin [Məndin] korkup titrəydiqan bolidü. **10** Pərvərdigar mundak dəydu: — Silər muxu yər tooqluluk: «U bir harabilik, adəmzatsız wə haywanatsız boldil» dəysilər — durus. Lekin harabə bolqan, adəmzatsız, aħħalis, haywanatsız bolqan Yəhudanıñ xəhərliridə wə Yerusalem koqiliridə **11** yənə tamaxining sadasi, xad-huramlıq sadasi wə toyı boluwatkan yigit-kızning awazi anglinidü, xundakla Pərvərdigarning eyigə «təxəkkür kürbanlıkları»ni aparçanlarning «Samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigaroja təxəkkür eytinglar, qünki Pərvərdigar mehribandur, uning muhəbbiti mənggülüktür» dəydiqan awazlıri kaytidin anglinidü; qünki Mən sürgün bolovanları kayturup zemindiki awatlıknı əsligə kəltürimən, — dəydu Pərvərdigar. **12** Qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — Harabə bolovan adəmzatsız wə haywanatsız bolovan bu yerdə wə uning barlık xəhərliridə koy bakkıqlarınq ez padilirini yatkuzidiqan kətanları kaytidin bar bolidü. **13** [Jənubiy] taoqliktiki xəhərlərde, [oqərbəti] Yəhudanıñ «Xəfəlah» egizlikidiki xəhərlərde, jənubiy bayawanlardıki xəhərlərde, Binyaminning yurtida, Yerusalemning etrapidiki yezilirida wə Yəhudanıñ xəhərliridimü koy padilirili ularni sanıouquning koli astidin kaytidin etidü, — dəydu Pərvərdigar. **14** Mana, xu künler kəliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən Israil jəmətiga həm Yəhuda jəmətiga eytkən xəpkətlik wədəməngə əmal kılımən. **15** Xu künler wə u qaçda Mən Dawut nəslidin «Həkkənisi Xah»ni zeminda əstürüp qıkırımdı; U zemində toora həküm wə həkkəniyliq yürgülmən. **16** Xu künllərde Yəhuda küküzüldü, Yerusalem arambəhxə turidü; [xu qaçda] Yerusalem: «Pərvərdigar həkkəniylikimizdur» degen nam bilən atıldı. **17** Qünki Pərvərdigar mundak dəydu: — Dawutning Israil jəmətining təhtigə olturnuxka layık nəslü üzüllüp kalmayıdu, **18** yəki Lawiyələrin bolovan kahinlardin, «kəydiurma kürbanlıq», «axlıq, hədiyyə» wə baxxə kürbanlıkları Mening aldimda daim sunidiojan adam üzüllüp kalmayıdu. **19** Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaqə kelip mundak deyildi: — **20** Pərvərdigar mundak dəydu: — Silər Mening kündüz bilən tüzən əhdəmni wə keqə bilən tüzən əhdəmni buzup, kündüz wə keqini ez waktida kəlməydiqan kılıp koysanglar, **21** xu qaçda Mening Kulum Dawut bilən tüzən əhdəm buzulup, uningoja: «Əz təhtingə həküm süridiojan bir oqlung daim bolidü» deqinim əməlgə axurulmayıdu wə hizmətkarlırim, kahinlər bolovan Lawiyalar bilən tüzən əhdəm buzulqan bolidü. **22** Asmanlardıki koxunlar bolovan yultuzlarnı sanap bolojlı bolmioqandək, dengizdiki kumlarnı əlqəp bolojlı bolmioqandək, mən kulum Dawutning nəslini wə Əzümgə hizmet kılıdiojan Lawiyələri keşaytimən. **23** Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaqə kelip mundak deyildi: — **24** Bu həlkning: «Pərvərdigar Əzi talliojan bu ikki jəməttin waz keqip, ularni taxlıdi» deqinini baykımızdırmı? Xunga ular Mening həlkimni: «Kəlgüsida heq bir əl-delet bolmayıdu» dəp kezgə ilmaydu. **25** Pərvərdigar mundak dəydu: — Mening kündüz wə keqini bekitkən əhdəm ezgirip kətsə, yəki asman-zemindiki kanuniyətlərni bekitimiqən bolsam, **26** Mən Yakupning nəslidin wə Dawutning nəslidin waz keqip ularni taxlaydiqan bolımən, xuningdək İbrahim, İshak wə Yakupning nəslü əstigə həküm sürüx üçün [Dawutning] nəslidin adəm talliməydiqan bolımən! Qünki bərəhkə, Mən ularni sürgünlüktniñ kayturup ularni əsligə kəltürimən, ularqa rəhimdillik kərsitmən.

34 Babil padixahi Nebokadnəsar, pütün қoxuni wə həkümranlıqoja bekinojan barlıq padixahlıqlar wə əllərning həmmisi Yerusalemə oja wə uning astrapidiki barlıq xəhərlər jəng kılıoŋ waqtida, Pərvərdigardin Yərəmiya oja kəlgən söz: — **2** Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — Zədakiyaning yenoja berip uningoja mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, bu xəhərnı Babil padixahining kolioq tapxurimən, uningoja ot koyup kəydüriwetidu. **3** Sən bolsang, uning kolidin qaqlalməsən; bəlkı sən tutulup uning kolioq tapxurulısən; sening kezliiring Babil padixahining kezlinrigə karaydu, uning bilən yüz turana sezikisən wə sən Babil oja sürgün bolup ketisən. **4** Lekin, i Yəhuda padixahi Zədakiya, Pərvərdigarning sezin angla; Pərvərdigar sening tuorangda mundak dəydi: — Sən kiliq bilən elməysən; **5** sən aman-tinqlikə olısən; ata-bowilirinq bolovan ezungdin ilgiriki padixahlar üçün matəm tutup huxbuy yaklaşdak ular oxhaxla sən üqinəm [huxbuy] yakıldı; ular sən üçün: «Ah, xəhəm!» dəp matəm tutidu; qünki Mana xundak wədə kılqanınan, — daydu Pərvərdigar. **6** Andin Yərəmiya pəyoqəmbər bu sezlərning həmmisini Yəhuda padixahi Zədakiya oja Yerusalemda eytti. **7** Xu qəođda Babil padixahining қoxunu Yerusalemda wə Yəhudadidi қalojan xəhərlərde, yəni Lakıxta wə Azikahṭa jəng kiliwatattı; qünki Yəhudadidi mustəhkəm xəhərlər arisidin pəkət bularla ixoqal bolmiojanıdi. **8** Padixah, Zədakiya [külliরimizqoja] azadlıq jakarlıy dəp Yerusalemə dikilərning həmmisi bilən əhdini kesip tüzgəndin keyin, Pərvərdigardin təwəndiki bu söz Yərəmiya oja kəldi **9** (əhdə boyiqə hərbiri ez ibranıy қullırını, ər bolsun, kizayal bolsun, koyuwetixi kerak idi; həqkəsiyi ez kərindixi bolovan Yəhudiyyini küllükta қaldurmaslıq kerak idi). **10** Əhdiga koxulqan barlıq əmirlər wə barlıq həlk xuningoja, yəni hərkəsimiz ez kuli yaki dedikini koyuwetayı, ularnı küllükta қalduruwarmayı degən sezikə boysundi. Ular boy sunup ularnı koyuwattı. **11** Lekin uningdin keyin ular bu yoldın yenip koyuwatkən kül-dedəklərni eziqə kəyturuwaldı. Ular bularnı kəytidin məjburiy kül-dedək kiliwaldı. **12** — Xu qəođda Pərvərdigarning sözü Yərəmiya oja kelip mundak deyildi: — **13** Israilning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — Mən ata-bowilirinqlərni Misirning zeminiñin, yəni «küllük eyi»dən qıkarojinimda, ular bilən əhdə tüzgənidim; **14** [xu əhdə boyiqə] hərbiringlər yəttinqi yıldı silərgə özini satkən hərkəysi kərindixinglər bolovan ibranıy kixilirini koyuwetixinglər kerak; u küllükungda altə yil bolqəndin keyin, san uni azadlıkkə koyuwetixing kerak, degənidim. Lekin ata-bowilirinqlər buni anglimay həq kulak salmiojan. **15** Lekin silər bolsanglar, [xu yaman yoldın] yenip, kəz aldimda durus ixni kərtip, hərbiringlər ez yekinoja «azad bol» dəp jakarlıdinglər, xuningdək əz namim bilən atalojan eydə əhdə tüzüdinglər; **16** lekin silər yənə yenip Mening namimoja daqı kəltürüp, hərbiringlər ez rayioja koyuwatkən kulni həm ihtiyojoja koyuwatkən dedəknı kəyturuwelip kəytidin ezunglar oja kül-dedək boluxka məjburlidinqlər. **17** Xunga Pərvərdigar mundak dəydi: — Silər manga kulak salmidinqlər, hərbiringlər ez kərindixingləroja, hərbiringlər ez yekinqingləroja azad bolunglar dəp həq jakarlimdinglər; mana, Mən silərgə bir hil azadlıknı — yəni kiliqka, wabaoja wə kəhətqılıkka bolqan bir azadlıknı jakarlaymən; silərni yar yuzidiki barlıq padixahlıqlar oja bir wəhəxət baskuqi kiliwmən. **18** Xuning bilən Mən əhdəmnı buzojan, kəz aldimda kesip tüzgən əhdining sezlirigə əməl kilmiojan kixilerni bolsa, ular əzli soyup ikki parqə kılıp, otturisidin ətkən hələki mozaydək kiliwmən; **19** Yəhudanıng əmirliri wə Yerusalemning

əmirliri, ordidiki ələmdarlar, kaňınlar, xuningdək mozayning ikki parqisining otturisidin ətkən barlıq həlkni bolsa, **20** Mən ularnı düxmanlırinin kolioq, jenini izdigiqilərning kolioq tapxuriman; xuning bilən jəsətləri asmandı uqar-kanatlar oja wə zemindiki haywanlar oja ozuk boldı; **21** Yəhuda padixahi Zədakiya wə uning əmirlirinimü düxmanlırinin kolioq, jenini izdigiqilərning kolioq, xundakla silərgə hujum kilixtin qikinip turqan Babil padixahining қoxunining kolioq tapxuriman. **22** Mana, Mən əmr kiliwmən, — dəydi Pərvərdigar, wə ular bu xəhər aldiqə yənə kelid; ular uningoja hujum kılıp ot koyup kəydüriwetidu; wə Mən Yəhudanıng xəhərlərini wayranə, həq adəmzatsız kiliwmən.

35 Yəhuda padixahi Yosiyaning oqlı Yəhəo kimning künliridə, Pərvərdigardin Yərəmiya oja söz kelip: — **2** «Rəkabning jəmatidikilərning yenoja berip ular bilən sezlip ularnı Pərvərdigarning eyigə apirip, uning kiqik eylirinining birigə təklip kılıp ularning aldiqə xarab tutkın» — deyildi. **3** Xuning bilən mən Habazziniyanıng nəvrısı, Yərəmiyanıng oqlı Jaazaniyanı, uning ukilirini wə barlıq bala-qakılırını, xuningdək Rəkabning pütkül jəmatını elip keliixə qıktım; **4** Mən ularnı Pərvərdigarning eyigə, Igdalıyanıng oqlı, Hudanıng adımı bolovan Hananning oqullırıqə təwəlik eygə apardım; bu ey əmrilərning eyining yenida, Xallumning oqlı, ixikbəkar Maaseyahning eyining üstidə idi; **5** mən Rəkabning jəmatidikilərning aldiqə xarabka lıq toləjan piyalılar wə kədəhələrni koyup ularqa: «Xarabka eqiz teginglər!» — dedim. **6** Ular manga mundak dedi: «Biz xarabni iqşaymınız; qünki ajdadımız Rəkabning oqlı Yonadab bizgə: «Silər wə oqul-əwlədlirinqlər zadi xarab iqşənglər; **7** yənə kelip eylərni kurmanglar, nə uruk terimanglar, nə üzümzərlərni tikmanglar, nə bulardın həqkəsiyinə zadi iğə bolmanglar; barlıq künlirinqlərda qedirlarda turunglar; xuning bilən silər turuwatkan zemində uzun kürnlərni kərisilər» — dəp əmr kəldi. **8** Xuning bilən bizning ajdadımız Rəkabning oqlı Yonadabning: «Barlıq künnünglərdə zadi xarab iqşənglər» degən awazioja kulak selip, biz wə bizning ayallırımız həm oqul-kiziłrimi uning amrıga toluk əməl kılıp kəlgənmiz; **9** biz yənə turqudak eylərni salmiojan; bizižə həq üzümzər, etiz, uruk degənlər yok; **10** bəlkı biz qedirlarda turup kəldük, ajdadımız Yonadabning bizgə barlıq əmr kılqanlıriqə əməl kılıp kəldük. **11** Lekin Babil padixahi Nebokadnəsar zeminoja besip kırğəndə, xundak ix boldiki, biz: «Baraylı, Kaldıylərning қoxunu həm Suriyəning қoxunidin keqip Yerusalem xəhəriqə kiraylı» — dedik, Mana xu səwəbtin Yerusalemda turuwaitamız». **12** Andin Pərvərdigarning sözü Yərəmiya oja kelip mundak deyildi: — **13** «Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydi: — Barojin, Yəhudadikilər wə Yerusalemda turuwatkanlar oja mundak degin: — Buningdən tərbiya almamsılar, xuningdək Mening sezlirimgə kulak salmamsılar? — dəydi Pərvərdigar. **14** — Mana, Rəkabning oqlı Yonadabning oqul-pərzəntlirigə «xarab iqşənglər» dəp tapiliojan sezlirigə əməl kiliñip kəlgən; bugünkü küngiçə ular həq xarab iqip bəkmiojan, qünki ular atisining əmriga itaat kılıoŋan. Lekin Mən tang səhərdə ornumdin turup silərgə sez kılıp kəlgən bolsammu, silər Manga həq kulak salmioqansılar. **15** Mən tang səhərdə ornumdin turup kullirim bolovan pəyoqəmbərlərni əwətib: «Hərbiringlər hazır ez rəzil yoluqlardan yenip, kilmixinglərni tüzütinglər, baxxa ilahılar oja əgixip qokurumanglar; xundak kilsanglar Mən ata-bowilirinqlər oja təkədm kılıoŋan zemində turuwerisilər» — dəp kəlgənmən; lekin silər Manga kulak salmay həq anglimioqansılar.

16 Bərəhkək, Rəkabning oqlı Yonadabning əwləldilri atisining ularqa tapiliojan əmriga əməl kılɔjan; lekin bu həlk Manga həq kulał salmioğandur. **17** Xunga samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən Yəhūdaning üstigə həm Yerusalemning üstigə Men aldin'ala eytkan barlıq bayılı'apətni qüxiürimən; qünki Mən ularqa sez kılɔjan, lekin ular anglimiqoan; Mən ularni qakırojan, lekin ular jawab bərmigən». **18** Andin Yərəmiya Rəkab jəmətigə mundak dedi: — Samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Qünki silər atanglar Yonadabning əmriga itaet kılıp, barlıq yolоворuklirini tutup, silərgə tapiliojanlirinen həmmisi boyiąq ix kerüp kalgənsilər, — **19** əmdi samawi қoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Rəkabning oqlı Yonadabning nəslidin alimdə hizmət kılɔjuqi hərgiz üzüllüp kalmaydu.

36 Yəhūda padixaḥı Yosianing oqlı Yəhəoakimning tətininqi yili, Yərəmiya oq Pərvərdigardin tewəndiki sez kəldi: — **2** Əzüngə oram kəojañ alojin; uningoja Yosianing künliridə sanga sez kılɔjinimdin tartip bütigüni küngiqa Mən Israelni ayibligən, Yəhūdanı ayibligən həm barlıq əllərni ayibligən, sanga eytkan sezlərnin həmmisini yazoqin. **3** Yəhūdaning jəmati bəlkim Mən bexioq qüxiürmkəq bolojan barlıq bayılı'apətni anglap, hərbiri əzliniring rəzil yoldın yanarmikin; ular xundak kilsa, Mən ularning kəbihlikini wə gunahını kəqürüm kılımən. **4** Xuning bilən Yərəmiya Neriyaning oqlı Baruknı qakırdı; Baruksa Yərəmiyaning aqzidin qıkkənlərini anglap Pərvərdigarning uningoja eytkan sezlərinin həmmisini bir oram kəojañga yezip bərdi. **5** Yərəmiya Baruķka tapilap mundak dedi: — Əzüm kəmap koyulqanmən; Pərvərdigarning eyığa kiriximə ruhsət yok; lekin eziung berip kirgin; **6** Pərvərdigarning eyidə roza tutkan bir künidə, sən aqzimdin qıkkənlərini anglap yazoqan, Pərvərdigarning bu oram yazmida hatırıləngən sezlərini həlkning kulałkılıraqa yətküzgin; həmmə xəhərlərdin kəlgən Yəhūdadikilərinin kulikiqimə yətküzgin. **7** Ular bəlkim Pərvərdigar aldiqə dua-tilawitini kılıp, hərbiri əzliniring rəzil yoldın yanarmikin; qünki Pərvərdigarning bu həlkəkə agahlandurojan oqazipi wə kəhri dəlxətliktir. **8** Neriyaning oqlı Baruksa Yərəmiya pəyəombər uningoja tapiliojanının həmmisini ada kılıp, Pərvərdigarning eyidə Pərvərdigarning səzlərini okup jakarlıdi. **9** Yəhūda padixaḥı Yosianing oqlı Yəhəoakim təhtka oltuqan bəxinqi yili tokkuzinqi ayda xundak boldiki, barlıq Yerusalemidikilər həmdə Yəhūda xəhərliridin qıkip Yerusaleməja kəlgən barlıq həlk üçün, Pərvərdigar aldida bir məzgil roza tutuxımız kerək dəp elan kılındı. **10** Xu wakıt Baruķ Pərvərdigarning eyığa kirip, püttükqi Xafanning oqlı Gəmariyaning eyidə turup, Yərəmiyaning sezlərini barlıq həlkning kulikiqə yətküzüp okudu; bu ey Pərvərdigarning eyining yukirkılı høylisidisi «Yengi dərwaza»oja jaylaxşanıdır. **11** Xafanning nəvrisi, Gəmariyaning oqlı Mikah bolsa yazmında Pərvərdigarning sezlərinin həmmisigə kulał saldı. **12** Andin u padixaḥning ordisiqə qıxpü püttükqineng eyığa kiriwidə, mana, əmirlərinin həmmisi xu yıarda olturatti; püttükqi Əlixama, Xemayaning oqlı Delaya, Akborning oqlı Əlnatan, Xafanning oqlı Gəmariya wə Hananiyaning oqlı Zədəkiya qatarlıq barlıq əmirlər xu yərdə olturatti. **13** Xuning bilən Mikah Baruķning sezləgənlərini həlkning kulikiqə yətküzüp okuqanda ezi anglijan barlıq sezlərni ularqa bayan kıldı. **14** Xuning bilən barlıq əmirlər Kuxining əvrisi, Xələmianing nəvrisi, Nətanianing oqlı Yəhūdiyni Baruķning yenoja əwətip

uningoja: «Sən həlkning kulikiqə yətküzüp okuqan oram yazmini kolungoja elip yenimizoja kəl» — dedi. Xuning bilən Neriyaning oqlı Baruķ oram yazmini koliqə elip ularning yenoja kəldi. **15** Ular uningoja: «Oltur, uni kuliqimizoja yətküzüp okup bər» — dedi. Baruķ uni ularqa anglit okudi. **16** Xundak boldiki, ular barlıq sezlərni angliqanda, alakzadə bolup bir-biriga karixip: «Bu sezlərning həmmisini padixaḥka yətküzmişək bolmayıdu» — dedi. **17** Andin Baruķtın: «Bizgə degin əmdi, sən bu sezlərning həmmisini kəndək yazding? Ularnı Yərəmiyaning ez aqzidin anglidinqmu?» — dəp soridi. **18** Baruķ ularqa: «U bu sezlərning həmmisini ez aqzi bilən manga eytti, mən oram kəojañga siyah bilən yazdım» — dedi. **19** Əmirlər Baruķka: «Baroqin, sən wa Yərəmiya məküwelinglar. Kəyərdə bolsanglar heqkimə bildürmənglər» — dedi. **20** Xuning bilən ular oram yazmını püttükqi Əlixamaning eyığa tikip koyup, ordıqə kirip padixaḥning yenoja keli, bu barlıq sezlərni uning kulikiqə yətküzdi. **21** Padixaḥ Yəhūdini yazmını elip kelikə əwətti, u uni Əlixamaning eyidin epkaldi. Yəhūduni padixaḥning kulikiqə wa padixaḥning yenida turoqan barlıq əmirlərinin kulałkılıraqa yətküzüp okudi. **22** Xu qaoq tokkuzinqi ay bolup, padixaḥ «kixlik ey»idə olturattı; uning alididiki oqakta ot kalałkılıq idı. **23** Xundak boldiki, Yəhūduni uningdin üq-tət sahəpini okuqanda, padixaḥ kələmtiraxı bilən bu kışmini kesip, yazmının həmmisini bir-birləp otta keyüp yokiqoqə oqaklığı otka taxlıdı. **24** Lekin bu barlıq, sezlərni angliqən padixaḥ yaki hizmətkarlarının heqkəsiyisini körkmidi, ulardin kiyim-keqəklərini yirtkənlar yok idi. **25** Uning üstigə Əlnatan, Delaya wə Gəmariyalar padixaḥtın oram yazmını keydürməsikini etüngəndi, lekin u ularqa kulał salmadi. **26** Padixaḥ bolsa xalzadə Yerəhməl, Azrileaning oqlı Seraya wə Abdəəlning oqlı Xələmianı püttükqi Baruķni wə Yərəmiya pəyəombərni kolaq elixkə əwətti; lekin Parwərdigar ularni yoxurup saklıdı. **27** Padixaḥ Baruķ Yərəmiyaning aqzidin anglap yazoqan sezlərni hatiriləngən oram yazmını keydürüwətkəndin keyin, Pərvərdigarning sezi Yərəmiya oq keliq mundak deyildi: — **28** Yənə bir oram kəojañni elip, uningoja Yəhūda padixaḥı Yəhəoakim keydürüwətkən birinqi oram yazmida hatırıləngən barlıq sezlərni yazoqin. **29** Wə Yəhūda padixaḥı Yəhəoakim oq mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydu: — Sən bu oram yazmını keydürüwətting wə Mening toqrukul: Sən buningoja: «Babil padixaḥı qoqum keliq bu zeminni wəyrən kılıdu, uningdin həm insanni həm haywanni yokitidu» — dəp yezixkə kəndəkmu petfindig?» — deding. **30** Xunga Parwərdigar Yəhūda padixaḥı Yəhəoakim toqrukul mundak daydu: — Uning nəslidin Dawutning təhtiga olturuxa həq adəm bolmayıdu; uning jəsiti sırtqa taxliwetilip kündüzə issikta, keqidə kırawda oquk yatiđ. **31** Mən uming wə nəslining bexioja, hizmətkarlarının bexioja kəbihlikinən jazasını qüxiürimən; Mən ularning üstigə, Yerusalemda turuwatqanlarning üstigə həm Yəhūdaning adəmləri üstigə Mən ularqa agahlandurojan barlıq külpetlərni qüxiürimən; qünki ular Manga həq kulał salmioğan. **32** Xuning bilən Yərəmiya baxqə bir oram kəojañni elip Neriyaning oqlı Baruķka bərdi; u Yərəmiyaning aqzioja karap Yəhūda padixaḥı Yəhəoakim otta keydürüwətkən oram yazmida hatırıləngən həmmə sezlərni yazdı; ular bu sezlərgə ohxaydiqan baxqə kəp sezlərimu koxup yazdı.

37 Babil padixaḥı Nebokadnəsar Zədəkiyani Yəhūdaning zəminioja padixaḥ kıldı; xuning bilən u Yosianing oqlı Yəhəoakimning oqlı Konıyaning ornioja həküm süridi. **2** U, yaki hizmətkarları, yaki zemindiki həlk Pərvərdigarning Yərəmiya pəyəombər arkılıq eytkan sezlərigə həq kulał salmadi. **3**

Padixah Zədəkiya Xələmicianing oqlı Yəhukalni həm kahin Maaseyahning oqlı Zəfaniyani Yərəmiyi pəyojəmbərninq yenioja əwətip uningoja: «Pərvərdigar Hudayimizə biz üçün dua kılqaysən» — degüzdü **4** (xu qoşa Yərəmiyi zindanda kamaklıq əməs idi; u həlk arisioqa qıkıp-kirixkə ərkin idi. **5** Pirəwnninq koxunu Misirdin qikkənidi; Yerusalemni korxiwalıqan Kaldıylər bularning həwirini anglap Yerusalemdin qekinip kətkənidı). **6** Andin Pərvərdigarning səzi Yərəmiya pəyojəmbərgə kelip mundak deyilidi: — **7** Israillning Hudasi Pərvərdigar mundak dəydi: — Silərni manga iltija kildurup izdəxkə əwətkən Yəhuda padixahıqə mundak dənglər: — Mana, silərgə yardım berimiz dəp qıkıp kəlgən Pirəwnninq koxunu bolsa, ez zeminoja, yəni Misiroqa կaytip ketidü. **8** Andin Kaldıylər bu xəhərgə կaytip kelip jəng kılıp uni ixojal kılıdu, uni ot կoyup kəydürüwetidü. **9** Pərvərdigar mundak dəydi: — Θəz-ezunglarnı aldad: «Kaldıylər bizzidin qekinip kətkən» — demənglər; ular kətkən əməs! **10** Qünki gərqə silər ezunglarqa jəng kılıdiqan Kaldıylərning toluk koxununu uruwatken bolsanglarmu wa ularningkidin pakət yarılanqanlarla kələqən bolsimu, ularning hərbiri yənilə əz qediridin turup bu xəhərni ot կoyup kəydürüwətən bolatti. **11** Pirəwnninq koxunu tüpəylidin Kaldıylərning koxunu Yerusalemdin qekinip turoqan wakitta, xu wəkə yüz bərdi: — **12** Yərəmiya Binyamindiki zeminoja yol elip, xu yərdiki yurtadxalrı arisidin əz nesiwişini igiləx üçün Yerusalemdin qikkənda, **13** u «Binyamin dərwazisi»qa yetkəndə, Hənaniyaning nəvrisi, Xələmicianing oqlı kəzət begi İriya xu yərdə tutrattı; u: «Sən Kaldıylər qekinip təslim bolmaqçısan!» dəp uni tutuwaldı. **14** Yərəmiya: «Yəloqan! Mən Kaldıylər tərəpkə keçip təslim bolmakçı əməsman!» — dedi. Lekin uningoja kulaq salındı; İriya Yərəmiyanı koloja elip uni əmirlər aldıqı apardı. **15** Əmirlər bolsa Yərəmiyadın oğəzəplinip uni uroquzup, uni diwanbegi Yonatanning eyidiki kamakhanıqə solidı; qünki ular xu eyni zindanoja aylanduroqanı. **16** Yərəmiya zindandıki bir gundihənəqə kamılıp, xu yərdə uzun tünflər yatkəndin keyin, **17** Zədəkiya padixah adəm əwətip xu yərdin ordisiqə elip kəldi. U xu yərdə astirtin uninguş: «Pərvərdigardin səz barmu?» — dəp soridi. Yərəmiya: «Bar; san Babil padixahının kolioja tapxurulısan» — dedi. **18** Yərəmiya Zədəkiya padixahıqə iltija kılıp: — «Mən sanga yaki hizmətkarliringə yaki bu həlkəkə nemə gunah kılıqınımoja, bu zindanoja kamap kəydungular! **19** Silərgə bexarat berip: «Babil padixahı sanga yaki bu zeminoja jəng kılıixa qıkınyadul!» deyən pəyojəmbərliringər kəni?» — dedi **20** — «Əmdi i padixahı təksir, sezlirinə kulaq selixinqni etünimən; iltijayım alındıqda ijabət bolsun, dəp etünimən; diwanbegi Yonatanning eyigə meni kaytķuzmioqasən; sən undak kilsang, xu yərdə elimən». **21** Zədəkiya padixah pərman qüxürüp, Yərəmiyanı karawullarning hoylisida turoquzuxni, xuningdək xəhərdikə həmmənan tūgap kətmisila, uningoja hərkəni «Naway koqısı»dən bir nan berilişini tapılıdı; xuning bilən Yərəmiya karawullarning hoylisida turdi.

38 Mattanning oqlı Səfatiya, Paxhurning oqlı Gədaliya, Xəməliyaning oqlı Jukal wə Malkianing oqlı Paxhurlar bolsa Yərəmiyaning həlkə: — **2** «Pərvərdigar mundak dəydi: — Bu xəhərdə kelip kələqən adəmlər bolsa kılıq, kəhətqılık wə waba bilən olıdu; lekin kimki qıkıp Kaldıylərgə təslim bolsa həyat kəlidü; jeni əzığə oljadık kəlidü; u həyat kəlidü. **3** Pərvərdigar mundak dəydi: — Bu xəhər qoqum Babil padixahının koxunining kolioja tapxuruludu, u uni ixojal kılıdu» — dəwətəkən səzlərini angıldı. **4** Əmirlər padixahıqə: «Silidin etünimiz, bu adəm elümgə məhkum kılınsun; qünki

nemixkə uning bu xəhərdə kelip kələqən jənggiwar ləxkərlərning kollırını wə halkning kollırını ajiz kılıxioja yol կoyulsun? Qünki bu adəm həlkinq mənpətəini əməs, bəlkı ziyyinini izdəydi» — dedi. **5** Zədəkiya padixah: «Mana, u silərning kolliringlarqa tapxuruldu; silərning yoluqları toskudək mən padixah kənqılık bir adam idim?» — dedi. **6** Xuning bilən ular Yərəmiyanı tutup karawullarning hoylisidiki xahzadə Malkianing su azgilioja taxliwitti; ular Yərəmiyanı arojamqlar bilən uningoja qüxbərdi; azgaldıa bolsa su bolmay, pakət patkakla bar idi; Yərəmiya patkakka petip kətti. **7** Əmma padixahıning ordisiidiki bir aqşat Efiopiyalıq Əbəd-Mələk Yərəmiyaning su azgilioja kamap koyulqanlığını angıldı (xu qaçında padixahıqə bolsa «Binyamin dərwazisi»da olturattı). **8** Əbəd-Mələk ordidin qıkıp padixahıning yenioja berip uningoja: **9** «I padixahı'lam, bu adəmlərning Yərəmiya pəyojəmbərgə barlıq kılıjını, uni su azgilioja taxliwətkini intayın əsəbiy rəzzillik; u axu yərdə kəhətqılıklini elüp kəlidü; qünki xəhərdə ozuk-tülük kalmıdi» — dedi. **10** Padixah Efiopiyalıq Əbəd-Mələkkə buyruk berip: «Muxu yərdin ottuz adamnı ezung bilən elip berip, Yərəmiya pəyojəmbərnı elüp kətməslikü üçün su azgilidin elip qıkarojın» — dedi. **11** Xuning bilən Əbəd-Mələk adəmlərni elip ularqa yetəkqılık kılıp, padixahıning ordisiidiki həzinining astidiki eygə kərip xu yərdin lata-puta wə jul-jul kiyimlərni elip, xularnı tanılar bilən azgalqa, Yərəmiyaning yenioja qüxürüp bərdi. **12** Efiopiyalıq Əbəd-Mələk Yərəmiyaqə: — Bu lata-pata wə jondak kiyimlərni koltukliring həm tanılar arisioqa tikip koyojın — dedi. Yərəmiya xundak kəldi. **13** Xuning bilən ular Yərəmiyani tanılar bilən tar tipi, su azgilidin qıvardı; Yərəmiya yənilə karawullarning hoylisida turdi. **14** Padixah Zədəkiya adam əwətip Yərəmiya pəyojəmbərnı Pərvərdigarning eyidiki üçinqi kirix ixikiga, əz yenioja aparıozdu. Padixah Yərəmiyaqə: — Mən səndin bir ixni sorımkəqimən; uni məndin yoxurmioqasən — dedi. **15** Yərəmiya Zədəkiyaqə: «Mən uni sanga ayan kılsam, sən meni jəzmən elümgə məhkum kilməmsən? Mən sanga məslihət bərsəm, sən anglimaysən!» — dedi. **16** Padixah Zədəkiya Yərəmiyaqə astirtin kəsəm iqip uningoja: «Bizgə jan-tinik ata kələqən Pərvərdigarning hayatı bilən kəsəm iqimənki, mən seni elümgə məhkum kilməymən, yaki seni jeninqni idzığçı kixilərninq kolioja tapxurmaymən» — dedi. **17** Yərəmiya Zədəkiyaqə: Samawi koxunlarning Sərdarı boləqan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydi: — Sən iňtyaran Babil padixahının amirlirininq yenioja qıkıp təslim bolsang, jeninq həyat kəlidü wə bu xəhər otta kəydürüwetilməydi; sən wə eydikiliring həyat kəlisilər. **18** Lekin sən qıkıp Babil padixahıning əmirlirigə təslim bolmuşang, bu xəhər kaldıylərning kolioja tapxuruludu, ular uningoja ot կoyup kəydürüwetidü, sən ularning kolidin kaqalməsən — dedi. **19** Padixah Zədəkiya Yərəmiyaqə: «Mən Kaldıylərgə qıkıp təslim boləqan Yəhudiylərdin körkimən; Kaldıylər bəlkim meni ularning kolioja tapxuruxi, ular meni kiyin-kistak kılıxi mumkin» — dedi. **20** Yərəmiya mundak dədi: — Ular seni tapxurmaydu. Səndin etünimənki, gepimə qırıp Pərvərdigarning awazioja itaat kələqəsən; xundak kilsang sanga yaxhi bolidü, jeninq həyat kəlidü. **21** Lekin sən qıkıp təslim boluxni rət kilsang, Pərvərdigar manga ayan kələqən ix mundak; — **22** mana, Yəhuda padixahıning ordisidə kələqən barlıq kız-ayallar Babil padixahıning əmirlirininq aldioja elip ketilidü. Xuning bilən bu [kız-ayallar] sanga [tənə kılıp]: «Sening jan dostliring seni eziqturdu; ular sening üstüngdin oqlılıb kəldi; əmdi hazır putliring patkakka pitip kətkəndə, ular yüz erüp sanga arkısını kəldi!» — dəydu.

23 Sening barlik ayalliring həm baliliring kaldiyılərgə elip ketilidu. Sən əzüng ularning kolidin qəqalmaysən; qünki sən Babil padixahının koli bilən tutuwelinisan, xundakla sən bu xəhrerning otta keydürüwetilixiga səwəbqi bolisan. **24** Zədəkiya Yərəmiyəqə mundak dedi: — Sən bu sehbitimizi baxka heqkiməgə qandurmioğın, xundila sən əlməysən. **25** Əmirlər menin sən bilən səzləxkinimni anglap yenoingə kelip səndin: «Sening padixahıqə nema deqanlıringni, xundakla uning sanga qədak səzlərni kılıqanlığını bizgə eyt; uni bizdin yoxuruma; xundak qılsang biz seni előtürməymiz» desə, **26** undakta sən ularoja: «Mən padixahning aldioja: «Meni Yonatanning eyigə kəytikuzmioqaysən, bolmisa, mən xu yərdə elimən» — deqan iltiyayimni koçqanman» — dayasan. **27** Dərwəkə əmirlərlarning həmmisi Yərəmiyaning yenioja kelip xuni soridi; u ularoja padixah buyruşqan bu barlik səzlər boyiq şəjaw bərdi. Xuning bilən ular jimpir ketip uning yenidin qıkıp kətti; qünki bu ix heqkiməgə qandurulmioqanidi. **28** Xundak kılıp Yerusalem ixojal kiliñouqə Yərəmiya kəravullararning höylisida turdi.

39 Yerusalem ixojal kılınoğunda tewəndiki ixlar yüz bərdi:
— Yəhuda padixahı Zədəkiyaning tokkuzinqı yili
oninqı ayda, Babil padixahı Nebokadnəsər wə barlıq қoxuni
Yerusalemoja jəng kılıxka kelip uni muhəsirigə aldı; **2**
Zədəkiyaning on birinqı yili, tətinqi aynıng tokkuzinqı künida,
ular xəhər seplidin bestüp kirdi. **3** Xuning bilən Babil
padixahının əmirlirinən həmmisi, yəni Samgarlıq Nərgal-
Xarəzər, bax həziniqi Nebu-Sarsekim, bax sehişgər Nərgal-
xarəzər wə Babil padixahlığının baxka əməldarlırları kirip «Ottura
dərwaza»da olturdu. **4** Yəhuda padixahı Zədəkiya wə barlıq
jənggiwar ləxkorlər ularını kerüp qəməkçi bolup, tün keqidə
xəhərdin bədər tikiwetixti; u padixahning bacqısi arkılık,
«ikkı sepi» arılıkiddiki dərwazidin qıkıp [lordan jiilosisidik] «Arabəh tülzənglikı»gə karap keqixti. **5** Kaldılerning қoxunu
ularını kooqlap Yeriho tülzənglikidə Zədəkiyaqa yetixip uni
kolqa elip Hamat zeminidiki Riblah xəhəriqə, Babil padixahı
Nebokadnəsarning aldişa apardı; u xu yərdə uning üstidin
hüküm qırdı. **6** Babil padixahı Riblah xəhəridə Zədəkiyaning
oqulularını kez alıldı eltürüwətti; Babil padixahı Yəhudadik
barlıq mətiwərlərinimə eltürüwətti. **7** U Zədəkiyaning kezlinrini
oyup, uni Babiloja apirix üçün mis kixənlər bilən kixənləp
kəydi. **8** Kaldılər padixahning ordisini wə puçralarnergy
eylirini ot koyup kəydürüp Yerusalemning sepillirini kəmürüp
taxlıdı. **9** Xahanə karawul begi Nebuzar-Adan xəhərdə kelip
kalojan baxka halknı, eziqə təslim bolup qıkkənlərini, yəni
kalojan halkning həmmisini kolqa elip, Babiloja sürgün kıldı.
10 Həlbuki, karawul begi Nebuzar-Adan Yəhuda zeminidə
heq təwəliki bolmiojan bəzi namratlarnı kəldurdı; xu qaçıda
u ularıq üzümzərlər wə etizlərni təksimləp bərdi. **11** Babil
padixahı Nebokadnəsər Yərəmiya toqrułuk karawul begi
Nebuzar-Adan arkılığı: «Uni təpib uningdin hawər al; uningoja
heq ziyan yətküzma; u nemini halisa xuni uningoja kılıp bər» —
dəp perman qüxiürgənidi. **12** Xunga karawul begi Nebuzar-Adan,
xundakla bax həziniqi Nebuxazban, bax sehişgər Nərgal-Xarəzər
wə Babil padixahının baxka bax əməldarlırinin həmmisi
adəm əwətip **13** Yərəmiyanı «Karawullarning høyliyi»dən
elip Xafanning nəwrisi, Alıkamning oqlu Gədaliyaning ez
eyiğə apirixi üçün uning kolqısa tapxurozdu. Lekin Yərəmiya
puçralar arısida turdi. **14** Yərəmiya «Karawullarning høyliyi»da
kamap koyulmuş waktida, Pərvərdigarning sezi uningoja
kelip mundak deyilgənidi: — **15** Baroqin, Efiopiyalık Əbəd-
Məlekə mundak degin: «Samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan
Pərvərdigar — Israfilning Hudasi mundak dəydi: — Mana, Mən

ez sezlirimni muxu xəhər üstigə qüxürimən; awat-halawət əməs, bəlkı balayı'apət qüxürimən; xu küni bu ixlar ez kəzüng aldida yüz beridu. 17 Lekin xu küni Mən seni kutkuzimən, —dəydu Pərvərdigar; — Sən qorkidioqan adamlarınning kolioja tapxurulmaysən; 18 qünki Mən qoqum seni kutkuzimən; sən kılıqlanmaysən, bəlkı ez jeninq əzüngə oljidək kəlidü; qünki sən Manga tayinip kəlgənsən —dəydu Pərvərdigar».

40 Kārawul begi Nebuzar-Adan uni Ramah xəhīridin koyuwatkəndə, Pərvərdigar Yərəmiyaqə söz kıldı. U qəođa Nebuzar-Adan Yerusalem həm Yəhūdadiki barlıq asırləri elip Babilə sürgün kılmaqçı idi; Yərəmiyamu ularının arısida zanjir bilən baçlılanqan haldə elip mengiloqanıdi. **2** Kārawul begi Yərəmiyani bir qətka tartıp uningoja mundak dedi: «Pərvərdigar Hudaying muxu yərgə bayayı aptət qüxtürimən dəp agahlandurdu; **3** Mana, Pərvərdigar Əz degini boyiqə xundak kılıp uni kəltirdi; qunkı siler Pərvərdigar alıldı gunah sadır kılqanlıslar wə uning awazioja kulağ salmışqanlıslar; xunga bu ix bexinglaroja qüxti. **4** Lekin mən kolungni ixtəlləngən zənjirlərdin yexip seni koyuwetimən; mən bilən Babilə berix sanga muwapiķ kərünsə, kəni kəl, mən səndin həwər alımən; əmma mən bilən billə Babilə berixni muwapiķ əməs dəp karisang, kerək yok. Mana, pütkül zemin aldingda turidu; kəyərgə berix sanga layik, durus kərünsə xu yərgə barojın». **5** Yərəmiya tehi yenidin mangmay turup, Nebuzar-Adan uningoja: «Boldi, Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyaning yəniqə kayt; Babil padixahı uni Yəhūdadiki xəhərlərgə həkümranlıq kilişkə balgiligən; həlk arısida uning bilən billə turiwər, yaki hərkəndək baxxa yərgə baray desəng xu yərgə barojın» — dedi. Xuning bilən kārawul begi uningoja ozuk-tülik həmdə bir sowojet berip uni koyuwətti. **6** Xuning bilən Yərəmiya Mizpah xəhīrigə, Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyaning yəniqə kəldi; u uning bilən billə, pukralar arısida turdi. **7** Dalada kələjan Yəhūdanıng ləxkər baxlıkları həm ləxkərliri Babil padixahının Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyanı zemin üstügə həkümranlıq kilişkə bəlgiliganlığını, xuningdək uningoja Babilə sürgün bolmioqan zemindiki yoksul ər-ayallar bala-qəkilirli bilən tapxuruloqanlığını anglap kəldi; **8** xuning bilən bu ləxkər baxlıkları adamları bilən Mizpah xəhīrigə, Gədaliyaning yəniqə kəldi; baxlıkları bolsa Nətəniyaning oqlı Ixmair, Karərahıning oouqları həm Yonatan, Tanhümətning oqlı Seraya, Nətəfatiq Əfayning oouqları wə Maakkatlıq birsininq oqlı Yəzəniyi idı. **9** Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliya ular wə adamlırigə: «Kaldıylərgə bekinixtin körkməngər; zemində olturnaklıxip Babil padixahıqə bekininglər, xundak kilsanglar silərgə yahxi bolidu. **10** Mən bolsam Kaldıylər zeminoja kəlgəndə [silərgə] wəkil bolup ularning aliddə turux üçün Mizpah xəhīridə turıman; silər bolsanglar, xarab, ənjür-hormilar wə zəytun meyi məhsulatlarını elip küp-idixinglaroja koyungalar, əzüngər tutkən xəhərlərda turiweringlər — dəp kəsəm iqti. **11** Ohxaxla Moabda, Ammoniyalar arısında, Edomda həm baxxa hərbir yurtlarda turoqan Yəhūdiyların Babil padixahı Yəhūdada həlkinqən bir kəldisini kəldürəqan wə ular üstügə həkümranlıq kilişkə Xafanning nəwrisi, Ahikamning oqlı Gədaliyanı bəlgiligin dəp anglidi; **12** xuning bilən barlıq Yəhūdiylər həydəp tarkitiwetiləngən həmmə jay-yurtlardın kaytip, Yəhūda zeminoja, Mizpah xəhīrigə, Gədaliyaning yəniqə kəldi. Ular xarab, ənjür-hormilarning məhsulatlarını zor kəngriqilikdə aldı. **13** Karərahıning oqlı Yəhənan wə dalada kələjan ləxkərlərning barlıq baxlıkları Mizpah xəhīrigə, Gədaliyaning yəniqə kelip uningoja: **14** «Sən Ammoniyalar

padixahı Baalis Nətaniyaning oöli Ixmailni seni əltürükə əwətkənlilikini bilməməsən?» — deyixti. Lekin Ahikamning oöli Gədaliya ularning gepigə ixənmidi. **15** Kəraəhning oöli Yohanan Mizpahda Gədaliyaqə astirtin sez kılıp: «Manga ruhsat kılqaysan, baxkilar uningdin həwər tapkuqə mən berip Nətaniyaning oöli Ixmailni əltütrey; heqkim buni bilməydi. Uning seni əltürtüp, xuning bilən ətrapingoja yioqlijan Yəhudadikilərning həmmisi tarkitiwetilip, Yəhudanın qaldısı yokitiwetilixinine nemə hajiti bar? — dedi. **16** Birak Gədaliya Kəraəhning oöli Yohananıq: «Sən undak kılma; qünki sən Ixmail toqıruluk yaloqan eytiwatisan» — dedi.

41 Əmdi yəttinqi ayda xundak boldiki, xəhzadə, xundakla padixahning bax əməldarlıridin biri bolovan əlixamaning nəvrisi, Nətaniyaning oöli Ixmail on adəm elip Mizpahı, Ahikamning oöli Gədaliyaning yenioja kıldı; ular xu yərde, yəni Mizpahda nan oxutq oqızalanqanda, **2** Nətaniyaning oöli Ixmail həm u epkəlgən on adəm ornidin turup, Ahikamning oöli Gədaliyaqə kiliq qaptı; ularning xundak kılıxi Babil padixahı Yəhuda zemini üstigə həkümranlıkkə bəlgiligənni əltürixtin ibarət idi. **3** Ixmail Mizpahda Gədaliyaqə həmrəh bolovan barlık, Yəhudiyalar wə xu yərde turuwtən barlık Kaldıy jənggiwar ləxkərlərini əltütürwətti. **4** Xundak boldiki, Gədaliyanı əltüriwtəkəndin keyin, ikkinqi tüniqiqə heqkim tehi uningdin həwər tapmiojanı, **5** mana Xəkəm, Xiloh həm Samariyədən səksən adəm yetip kəldi. Ular sakılıni qüxişqan, kiyimlərini yırtkan, atlırını tilqan, Pərvərdigarning eyigə sunuxka kolida hədiyalarını həm huxbuynı tutkən halda kəlgənidi. **6** Nətaniyaning oöli Ixmail ularnı kərxi elixka mangojiniqə yioqlijanqə selip Mizpahdin qıktı; ularıq: «Mərhəmət, Ahikamning oöli Gədaliya bilən kərətxüxə apiriman» — dedi. **7** Xundak boldiki, ular xəhər otturisoja yətkəndə, Nətaniyaning oöli Ixmail wə uning bilən bille bolovan adəmlər ularını əltürtüp jəsətlərini su azgilioja taxliwətti. **8** Həlbuki, ular arisidin on adam Ixmailoja: «Bizni əltüriwətmə, qünki dalada bizning yoxurup koyojan buojud, arpa, zayıtun meyi wə həsəl katarlik ozuk-tülükimiz bar» — dedi. Xunga u kolini yiojip, budaradlır arisidin ularını əltürmidi. **9** Ixmail əltürgən adəmlərinə jəsətlərini taxliwətən bu azgalı bolsa, intayın qong idi; uni aslı padixah Asa Israil padixahı Baaxadin korkup kolap yasiyojanı. Nətaniyaning oöli Ixmail bu azgalını jəsətlər bilən toldurdı. **10** Ixmail Mizpahı turojan həlkinqing kəldisininə həmmisini, jümlidin karawul begi Nebuzar-Adan Ahikamning oöli Gədaliyaqə tapxuroqan padixahning kızlari wə Mizpahda kələqan barlık kixilərni əsirə elip kətti; Nətaniyaning oöli Ixmail ularnı əsirə elip Ammoniyalarning kexioja etüxka yol aldı. **11** Kəraəhning oöli Yohanan wə uning kəxidiki həmma ləxkər baxlıkları Nətaniyaning oöli Ixmail sadır kılqan barlık rəzilliktin həwər taptı; **12** xuning bilən ular barlık adəmlərinə elip Nətaniyaning oöli Ixmailoja jəng kılıxiqə qıktı; ular Gibeondiki qong kel boyida uning bilən uqraxtı. **13** Ixmallingin kolida turojan barlık həlk Kəraəhning oöli Yohanan həm uning həmrəhləri bolovan barlık ləxkər baxlıklarını kərgənda huxal boldı. **14** Ixmail Mizpahdin elip kətkən barlık həlk yoldın yenip, Kəraəhning oöli Yohananning yenioja kıldı. **15** Lekin Nətaniyaning oöli Ixmail səkkiz adımı bilən Yohanandın keqip, Ammoniyalar təripiga etüp kətti. **16** Andin Kəraəhning oöli Yohanan həm uning həmrəhləri bolovan barlık ləxkər baxlıkları Nətaniyaning oöli Ixmail Ahikamning oöli Gədaliyanı əltürgəndin keyin Mizpahdin elip kətkən həlkinqing kəldisininə həmmisini ez kexioja aldi; ularnı, yəni jənggiwar ləxkərlər, kiz-ayallar, balilar wə orda əməldarlırını Gibeondin elip kətti.

17 Ular Kaldıylorlərin ezlərini қaqurux üçün Misiroqa қarap yol elip Bəyt-Ləhəmgə yekin bolovan Gerut-Kimhamda tohata turdu. **18** Səwəbi bolsa, ular Kaldıylardın korkattı; qünki Babil padixahı zemin üstigə həkümranlıkkə bəlgiligən Ahikamning oöli Gədaliyanı Nətaniyaning oöli Ixmail əltütürwətəkənidı.

42 Barlık ləxkər baxlıkları, jümlidin Kəraəhning oöli Yohanan həm Hoxyanıqı oöli Yəzaniya wə əng kiqikidin qongjiojqə barlık həllə. **2** Yərəmiya pəyəqəmbərninə yeniça kəlip uningdin: «Təlipimizni ijabət kılqaysan, Pərvərdigar Hudayingoja həlkinqing kəldisi bolovan bızlər üçün dua kılqaysanıki (kezindən kərginidək burun kep bolovan bızlər hazır intayın az kəldük), **3** Pərvərdigar Hudaying bizgə mangidiojan yol, kılıdiçan ixni kərsətkəy» — dəp iltija kıldı. **4** Yərəmiya pəyəqəmbər ularıq: «Məkəll! Mana, mən Pərvərdigar Hudayinglaroja sezlirinqlər boyiqə dua kılımən; xundak boliduki, Pərvərdigar silərgə kəndək jawab bərsə, mən uni silərgə həqnemisini kəldurməy toluk bilən bayan kılımən» — dedi. **5** Ular Yərəmiyaqə: «Pərvərdigar Hudaying seni əwətip bizgə yətküzüdiqən seznıng həmmisigə əməl kilmisək, Pərvərdigar bizgə həkkiy, gepidə turudiqən guwahqı bolup eyiblisun!» — dedi. **6** «Biz seni Pərvərdigar Hudayimizning yenioja əwətimiz; jawab yahxi bolsun yaman bolsun, uning awazioja itaət kılımən, bizi Hudayimizning awazioja itaət kılqanda, bizgə yahxi bolid». **7** Xundak boldiki, on kündin keyin, Pərvərdigarning sezi Yərəmiyaqə kıldı. **8** U Kəraəhning oöli Yohanan, ləxkər baxlıklarınınə həmmisi wə əng kiqikidin qongjiojqə barlık həlkni qakirip **9** ularıq mundak dedi: — «Silər meni talipinglərini Israelning Hudasi Pərvərdigarning aldiqə yətküzüxkə əwətkənsilər. U mundak dedi: — **10** «Silər yənilə muxu zemində turiwərsənglərlə, Mən silərni kurup qıkımən; silərni oqulatmaymən; Mən silərni tipik estürimən, silərni yulmayman; qünki Mən bexinglaroja qüxişqan balayı'apətəkə ekünimən. **11** Silər korkidiojan Babil padixahidiñ korkmangılar; uningdin korkmangılar, — dəydi Pərvərdigar, — qünki Mən silərni kutkuzux üçün, uning kəlidin kutuldurux üçün silər bilən bille bolimən. **12** Mən silərgə xundak rəhimdillikni kərsitimənki, u silərgə rəhim kıldı, xuning bilən silərni ez zemininglaroja kəytixkə yol koyidü. **13** Birak silər Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja kulaq salmay «Bu zemində kət'iy turmaymiz» — desənglər **14** wə: «Yək, biz Misir zeminiqə barayı; xu yərde nə uruxni kərməymiz, nə kanay-agah signalını anglimaymiz, nə nanoja zar bolmaymiz; xu yərde yaxaymiz» — desənglər, **15** əmdi Pərvərdigarning sezinə anglangalar, i Yəhudanıñ bu kəldisi bolovan silər: Samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israelning Hudasi mundak daydu: — «Silər Misiroqa kirip, xu yərde olturaklıxıkkə kət'iy niyətə kəlgən bolsanglar, **16** əmdi xundak boliduki, silər korkidiojan kiliq Misirdə silərgə yetixilişli, silər korkidiojan kəhətqılık Misirdə silərgə agixip koopləp baridü; xu yərde silər elisilər. **17** Xundak boliduki, Misiroqa kirip xu yərde turaylı dəp kət'iy niyət kılqan adəmlərinə həmmisini kiliq, kəhətqılık wə waba bilən elidü; ularning həqkəysisi tirik kalmaydu wə yaki Mən bexioja qüxiřidiojan balayı'apətək kutilalmaydu. **18** Qünki samawi əxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israelning Hudasi mundak daydu: — Olaşip wə kəhrim Yerusalem dikilərning bexioja qüxiřiləndək, silər Misiroqa kırığınqlarda, kəhrim bexinglaroja qüxiřilidü; silər lənətək kəlidiojan wə dəhəxə basidiojan obyekt, lənət sezi həm rəswaqılıkning obyekti bolisilər wə silər bu zemiini kəytiđin həq kərməysilər. **19** Pərvərdigar silər, yəni Yəhudanıñ kəldisi toqıruluk; «Misiroqa barmanglar!» — deqən. — əmdi xuni biliq

koyunglarki, мән бүгүнki күндә silәrni ағаһlandurdum!»
20 — Silәrning meni Pərvərdigar Hudayinglarning yenoja əwətкinинглар «Pərvərdigar Hudayimizə biz üçün dua kılıqaysən; Pərvərdigar Hudayimiz bizgə nemə desə, bizgə yətküziп bərsəng biz xuning həmmisigə əməl kılım» degizginininglər eзünglarnı aldad jeninglaroza zamin boluxtin ibarət boldi, halas. 21 Mən bүгүнki kүндә silәrgə Uning deginini eytip bərdim; lekin silər Pərvərdigar Hudayinglarning awazioja wə yaki Uning meni silәrning yeninglaroza əwətкən həqkaysı ixta Uningoja itaat kılımidinglar. 22 Əmdi hazır xuni bilip koyunglarki, silər olturaklixaylı dəp baridiojan jayda kılıq, kəhətqilik wə waba bilən elisilər.

43 Xundak boldiki, Yərəmiya ularning Hudasi Pərvədigarning həmma sezlərini barlık həlkə eytip tütгətti (Hudasi Pərvərdigar Yərəmiyani ularoza bu barlik sezlərni eytip üçün əwətкən), — 2 xuning bilən Həxixyaning oqlı Azariya wə Kəraehning oqlı Yohanan wə xundakla barlik həli qong adamlar Yərəmiyoja mundak dedi: — «Sən yalojan eytiwatisan! Hudayimiz Pərvərdigar seni bizga: «Silər Misirda olturaklixix üçün barmanglar!» deyikə əwətкən əməs; 3 bəlki Neriyaning oqlı Baruk qöküm seni bizgə karxilaxturup, bizni Kaldılyarning koliqə tapxuruxka tüküktürməktə; xuning bilən ular bizni elümgə məhkəm kılıdu yaki bizni Babiloja sürgün kılıdu». 4 Xuning bilən Kəraehning oqlı Yohanan, ləxkar baxlıklarining həmmisi wə barlık həlkə Pərvədigarning: «Yəhūda zeminida turup kelinglər» deyən awazioja kulaq salındı; 5 bəlki Kəraehning oqlı Yohanan wə barlık ləxkar baxlıkları həydiwetilgən barlık əllərdin Yəhūda zeminida olturaklixixka käytip kəlgən Yəhūdaning pütün kəldisini, 6 yəni ərlər, kız-ayallar, balilar wə padixahning kızlırını, jümlidin kərawul begi Nebuzar-Adan Ahjikamning oqlı Gədaliyoqa tapxurojan hərbir kixini həmdə Yərəmiya payoqəmbar həm Neriyaning oqlı Barukni elip, 7 Misir zemininə kirip kəldi; ular Pərvədigarning əmrigə itaat kılımdı. Ular Taħpanəs xəhīrigə yetip kəldi. 8 Pərvədigarning sezi Yərəmiyoqa Taħpanəstə kelip mundak deyildi: — 9 Yəhūdilarning kez alddıla, kolungoja birnaqqə qong taxlarnı elip Pirawnnıng Taħpanəstiki ordısının kirix yolininq yenidiki hixlik yoldıki seqiz layoja kəmüp yoxurup, 10 ularoza mundak degin: — Samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən Mening қulum boləjan Babil padixahı Nebokadnəsarnı qakırıp epkelimən, u mən kəmüp yoxurojan bu taxlar üstiga əz təhtini salıdu; ularning üstiga xəhənə qədirini yeyip tikidu. 11 U kelip Misir zeminida jəng kılıdu; elümgə bekitilgənlər elidü; sürgün boluxka bekitilgənlər sürgün bolıdu; kiliqə bekitilgənlər kiliqlinidu. 12 Mən Misirdikı butlarning eylirigə ot yakturozumıñ; u ularını kəydürüp, butlirini elip sürgün kılıdu; koy padiqisi ez tonini kiygəndək Nebokadnəsarmu Misir zeminini ezigə kiyiwalidu; u xu yərdin aman-esən qikidu. 13 U Misir zeminidiki «Kuyax ibadəthənisi»diki tüvrüklərni qekiqetidü; u Misirdikı butlirininq eylirigə ot koyup kəydüriwetidü.

44 Misirda turojan, yəni Migdolda, Taħpanəstə, Nofta wə [Misirning janubiy taripi] Patros zeminida turojan barlık Yəhūdilər toorluluk bu sez Yərəmiyoqa kelip mundak deyildi: — 2 «Samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mən Yerusalem həm Yəhūdadiki həmma xəhərlər üstiga qıxtırgan barlık balayı aptəni kərgənsilər; mana, ularning sadir kiliqən rəzzilliki tüpəylidin bugünkü kündə ular harabilik bolup, adəmzsatsız

kəldi; qünki ular nə ezliri, nə silər, nə ata-bowiliringlar bilməydiqən yat ilahlaroja qokunuxka, huxbu yekixka berip, Meni oqəzəpləndirgen. 4 Mən tang səhərdə ornumdun turup kullırin boləjan pəyoqəmbərləri silərgə əwətip: «Mən nəprətlinidiojan bu yirginxlıq ixni kılıquqi bolmanglar!» — dəp aghaһlanduroğanın. 5 Lekin ular itaat kiliqən, həq kulaq salıqən; ular razıllikidin, yat ilahlaroja huxbu yekixtin kolini zadi üzmişən. 6 Xuning bilən kəhrim həm oqəzipim [ularoja] teklügən, Yəhūdadiki xəhərlərdə həm Yerusalemidiki rəstə-koqılarda yekilojan, keygən; ular bugünkü kündə wayranə wə harabilik bolup kəldi. 7 Xunga samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Huda Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Silər nemixə əz-ezünglərə zor küləp kəltürməkqisilər, eзünglərə həqkandak kəldi kəldurməy eзünglərin, yəni Yəhūdaning iqidin ər-ayal, bala-bowaklarını üzməkqisilər! 8 Nemixə əz kolliringlarning yasiqinı bilən, silər olturaklxaklan Misir zeminida yat ilahlaroja huxbu yekip Meni oqəzəpləndürisilər? Xundak kiliq silər ələkələk bolup yer yüzidiki barlik əllər arisida lənət sezi wə rəswa kilinidiojan bir obyekt bolisilər. 9 Silər Yəhūda zeminida həm Yerusalemning rəstə-koqılırida sadir kiliqən rəzzillikni, yəni ata-bowiliringlarning rəzzillikini, Yəhūda padixahlırinin rəzzillikini wə ularning ayallırining rəzzillikini, silərning əz razılliklərini həm ayallırining rəzzillikini untup kəldinglərmə! 10 Bütünki küngə kədər həlkinqələr ezini həq təwət tutmıldı, Məndin həq korkmıldı, ular Mən silərning aldinglərə həm ata-bowiliringlarning aldiqə koyqan Tərəvət-kanunumda yaki bəlgilimilirimdə həq mangojən əməs. 11 Xunga samawi қoxunlarning Sərdari boləjan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən bexinglərə küləp qıxıfür, barlık Yəhūdanı ələkələk kiliqən silərgə yüzünni kəritimən; 12 Mən Misir zemininə xu yərdə olturaklixaylı dəp kət'iy niyət kiliqən Yəhūdaning kəldisinoja kol salımən, ularning həmmisi Misir zeminida tūgixidü; Misir zeminida yikili; ularning əng kiqiqidin qongqıqə kiliq bilən, kəhətqilik bilən elidü; ular kiliq bilən wə kəhətqilik bilən elidü, ular lənət okulidiojan wə dəlhət baskuqi obyekt, lənət sezi həm rəswa kilinidiojan bir obyekt bolidü. 13 Mən Misir zeminida turuwatqanlarnı Yerusalemni jazalıqandək kiliq bilən, kəhətqilik bilən wə waba bilən jazalaymən; 14 xuning bilən Misir zeminida olturaklixaylı dəp xu yərgə kirgon Yəhūdaning kəldisindən Yəhūda zemininə käytixə həqkəsiyi kaqalmaydu yaki həqkim kalmayıdu; xu yərgə käytip olturaklixixə intzar bolsimu, kaqılıqən az bir kışmidin baxxılırı həqkəsiyi käytmaydu». 15 Andin əz ayallırining yat ilahlaroja huxbu yakidiojanlığını bilgən barlık ərlər, wə yenida turojan barlık ayallar, — zor bir top adamlar, yəni Misirning [ximaliy təripi wə janubiy təripi] Patrostin kəlgən barlık həlkə Yərəmiyoqa mundak jawab bərdi: — 16 «Sən Pərvədigarning namida bizgə eytikan sezgə kalsak, biz sanga həq kulaq salmaymız! 17 Əksiqə biz qöküm əz aqzımızdır qıkkən barlık sezlərgə əməl kilişim; əzimiz, ata-bowilirimiz, padixaħħilirimiz wə əmirlirimiz Yəhūdadiki xəhərlərdə həm Yerusalemidiki rəstə-koqılarda kiliqinidək bizlər «Asmanlarning hanixi»oja huxbu yekiverimiz wə uningoja «xarab hədiyyə»lərni kuyuverimiz; qünki aynı qəsəbə bizning nemimiz pütün bolup, tokkuzümüz təl, həq küləptəni kerməy ətkən. 18 Əmma «Asmanlarning hanixi»oja huxbu yekixni wə uningoja «xarab hədiyyə»lərni kuyuxni tohtatqinimizdən baxlap, bizning həmmə nərsimiz kəm bolup, kiliq bilən həm kəhətqilik bilən ələkələk bolup kəldük. 19 Biz ayallar «Asmanlarning hanixi»oja huxbu

yakkinimizda wə uningoja «xarab hədiyə»lərni kuyujinimizda, bizning uningoja ohxitip poxkallarni etiximizni həm uningoja «xarab hədiyə»lərni kuyuximizni ərlirimiz kollimiqanmu?».

20 Yərəmiya barlıq həlkə, həm ərlər həm ayallaroq, muxundakı jawabni bərgənlərinə həmmisigə mundak dedi: — **21** — «Pərvərdigarning esida kelip kəngligə tagkən ix dəl silər, ata-bowliringlar, padixahliringlar, əmiriringlar xundakla zemindiki həlkəning Yəhudadidi xəhərlərdə həm Yerusalemidki rəstə-koqlarda yaklaşan huxbuyi əməsmə? **22** Ahirida Pərvərdigar silərning kilmixinglarning rəzillikigə həm sadir kılıqan yirginqlik ixliringlarqa qidak turalmıqan; xunga zemininglər bütüngü kündikidək harabilik, adəmni daňxət baskuqi, lənat obyekti wə adəmzatsız bolqan. **23** Səwəbi, silər huxbuy yakənsilər, Pərvərdigarning aliddə gunah sadir kılıp, Uning awazişa կulak salmay, Uning nə Təwrat-kanununa, nə bölgilimilirdə nə agah-guwahılıklarıda heq mangmioqansırlar; xunga bütüngü kündikidək bu balayı'apət bexinglarqa qüxti». **24** Yərəmiya barlıq həlkə, bolupmu barlıq ayallaroq mundak dedi: — «**I** Misirdə turojan barlıq Yəhuda Pərvərdigarning səzini anglangalar! **25** Samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar — Israılning Hudasi mundak dəydu: — Silər ayallar eəz aozzinglar bilən: «Biz «Asmanlarning hanixi» oja huxbuy yekix, uningoja «xarab hədiyə»lərni kuyux üçün iqkan əşəmlərimizgə qöküm əmal kılımımız» deqənsilər wə uningoja eəz kolliringlar bilən əmal kılıqansırlar. Əmdi əşəmlərimizdə qing turweringlər! Kəsiminglərə toluk əmal kiliweringlər! **26** Lekin xundak bolqanda, i Misirdə turojan barlıq Yəhuda Pərvərdigarning səzini anglangalar! Mana, Mən Əzümmüng uluoq namim bilən əşəm kəşəm kəşəmənmiş, — dəydu Pərvərdigar, — Misirning barlıq zeminində turuwatkan Yəhudadılık heqkəsisi kixi Mening namimni tiləp: «Rəb Pərvərdigarning hayatı bilən!» dap kaytidin əşəm iqməydu. **27** Mana, Mən ularning üstigə awat-halawət əməs, bəlki balayı'apət qüxtürük üçün ularını kezəlwətimən; xunga Misirdə turuwatkan Yəhudadidi barlıq kixilərnəng həmmisi tütigiqə kılıq wə kəhətqılıq bilən halak bolidu. **28** Kılıqtin kutulup əşəmkənərən bolsa intayın az bir top adəmlər bolup, Misir zeminindən Yəhuda zeminiqə kaytip kelidu; xuning bilən Misir zeminiqə olturaklıxayı dap kələn Yəhudanıñ kəldisi kimning səziniq, Meningi yaki ularning inawətlək bolqanlıkinə ispatlap bilip yetidu. **29** Mening silərni bu yərdə jazalaydıcıonaklımoqa, Mening səzərimming qöküm silərgə külpat kəltürməy koymayıdışlıqını biliwinqlar üçün silərgə xu aldin'ala beşərət boliduki, — dəydu Pərvərdigar, **30** — Mana, Mening Yəhuda padixahı Zədəkiyanı uning düxmini, jenini kəoqlap idzidən Babil padixahı Neboğadnəsarning kolioqa tapxurojiniimdək Mən ohxaxla Misir padixahı Pirəwn Hofrani wə düxmənlirinən kolioqa həmdə jenini idzidən kixilərnən kolioqa tapxurimən — dəydu Pərvərdigar».

45 Yəhuda padixahı Yəhəoakimning tətinqi yili, Nerianing oölli Baruk Yərəmiyaning aozziqə karap bu sezlərni oram kəoəzəgə yazoqinida, Yərəmiya pəyoqəmbər uningoja bu səzni eytkən: — **2** «Israılning Hudasi Pərvərdigar san Baruk toopruluk mundak dəydu: — **3** Sən: «Həliməqə way! Qünki Pərvərdigar əşəmənmişə dərd-ələm koxup koydi; mən ah-zarlar kilixtin qarğıdım, zadila aram tapalmidim!» — deding. **4** — [Yərəmiya], sən uningoja mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən kurup qıkkənlərimni hazırlıq ulutimən, Mən tikkənlərimni, yəni bu pütkül jahanni hazırlıq ulup taxlaymən. **5** Mən bundak kılıqan yərdə sən ezung üçün uluoq ixlərni idzixingə toqra keləmdü? Bularni idzimə; qünki mana, Mən barlıq at igiliri üstigə balayı'apət qüxtürimən, —

dəydu Pərvərdigar, — lekin jeninqni sən baridioqan barlıq yərlərdə ezungga olja kılıp berimən».

46 Yərəmiya pəyoqəmbərgə kəlgən Pərvərdigarning əllər toopruluk sezi təwənda: — **2** Misir toopruluk; Əfrət dəryası boyidiki Karkemix xəhəriniñ yenida turuwatkan, Pirəwn-Nəkoning koxunu toopruluk (bu koxunni Babil padixahı Neboğadnəsər Yəhuda padixahı Yəhəoakimning tətinqi yili bitqit kılıqan): — **3** «Kələkən-siparlarını elip sapka qıxıngular! Jəngə qırixıq təyyarlininglər! **4** Atlarıñ hərəwilaroq ketinglər! Atlıringlarqa mininglər! Bexinglarqa dubuləq selip səptə turungular! Nayziliringləri biləp ittiklätinglər! Sawut-kuyaklarnı kiyiwelinglər! **5** Lekin Mən nemini kerimən?! — dəydu Pərvərdigar; — Mana, muxu [ləxkərlər] dəkkə-dükkigə qüxtüp qekinidu; batur-palwanlıri bitqit kılınip kəyniga karımay bədər kəqidü! Tərap-tərəplərni wəhima basıldı! — dəydu Pərvərdigar. **6** — Əmdi əng qəkkənlərmə kəqalmayıdu, batur-palwanlarmu aman-esən kütulup kalmayıdu; mana, ximal təripida, Əfrət dəryası boyida ular putlixip yikılıdu! **7** Suluri dəryalardək əzlini dolğunlitip, Nil dəryası [kəlkün kəbi] ketürulgəndək əzini ketürgən kimdir? **8** Suluri dəryalardək əzlini dolğunlitip, Nil dəryasında əzini ketürgən dəl Misir əzidur; u: «Mən əzümmüni ketürtüp pütkül yer yüzini kaplaymən; mən xəhərlərə həm ularda turuwatçularını yokitmən!» — dəydu. **9** Etilinglər, i atlar! Ha dəp aloja besip qepinqlər, i jəng hərəwilir! Kələkən ketürgən Efiopiya həm Liwyədikər, okyalarını egildürən Lidiyədikər, palwan-baturlar jəngə qıksun! **10** Lekin bu kün bolsa samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigarning künidur; u kəsəslək bir kün, yəni Əz yawliridin kəsəs alidioqan kün bolidu; Uning kılıqı kixilərni toyuqqa yutidu; u kənoqqa ularning əşəmlərini iqidu; qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Rəb Pərvərdigarning ximaliy zeminda, Əfrət dəryası boyida kilməkqə bolqan bir kurbanlıq bar! **11** Gileadka qıkıp tutiya izdəp tap, i Misirning kizi! Lekin sən ezungə nuroqun dorilarını alsangmu bikar; sən üqün heq xipalıq yoktur! **12** Əllər hijaliting toopruluk anglaydu, sening pəryadlıring pütkül yer yüzigə pur ketidu; palwan palwanoja putlixidu, ikkisi təng maşqul bolup yikılıdu! **13** Parwərdigarning Babil padixahı Neboğadnəsarning Misir zeminiqə tajawuz kılıp kırkı toopruluk Yərəmiya pəyoqəmbərgə eytkən sezi: — **14** Misirdə jakarla, Migdolda eları kıl, Nofta wə Tahpanəstimu elan kıl: Qing tur, jəngə bəl baqla; qünki kılıq ətrapinqdikilərni yutuwartıdu; **15** Sening baturliring nemixə süpürüp taxlinidu? Ular qing turalmayıdu; qünki Pərvərdigar ularını saptın ittip yikitiwtidu. **16** Ulardin keplərini putlaxturidu; bərhək, ular kaqkanda bir-birigə putlixip yikılıdu; xuning bilən ular: «Bola, turayı, zomigerning kılıqividin kəqip eəz həlkimizgə wə ana yurtiməzə kaytip ketylil!» — dəydu; **17** Xu yergə [kayıtkanda] ular: «Misir padixahı Pirəwn pəkət bir kiyəs-sürən, halas! U pəytni bilməy etküziwəttil» — dəydu. **18** Əz hayatım bilən əşəm kilişənki, — dəydu Padixah, nami samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar, — təqəflər arısında Tabor teoqi bolqandək, Karməl teoqi dengiz boyida [asmanqa taķixip] turqandək birsi kelidu. **19** Əmdi sən, i Misirdə turuwatkan kiz, sürgün boluxka layik yüksəkənərən təyyarlap koy; qünki Nof harabə bolup kəydürülidu, heq adəmzatsız bolidu. **20** Misir bolsa qiraylıq bir inəktur; lekin uni nixan kılıqan bir kekuyün keliwati, ximalidin keliwati! **21** Uning arisidiki yallanma ləxkərlər bolsa bordak, torpaklardək bolidu; ularnu arkıqə burulup, birləktə kəqixidü; ular qing turuwalmayıdu; qünki küləpətlək kün, yəni jazalinix kün ularning bexiqə qüxtən bolidu. **22** [Misirning] awazi yilanningkidək «küx-küx»

kilip anglinidu; qünki [düxmən] koxunliri bilən atlinip, otun kəskütlərdək uningoja karxi paltılarnı kətürüp kelidu. **23** Ormanlıkı koyuklukdın kirgüsüz bolsimu, ular uni kesip yıkıldı, — dəydu Pərvərdigar, — qünki kəskütlər qekətə topidin kəp, san-sanksız bolidu. **24** Misirning kizi hijalətə halakrulidu; u ximaliy əlning koliqa tapxurulidu. **25** Samawi koxunlarning Sərdarıoloq Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Mana, Mən No xəhəridiki but Amonni, Pirəwnni, xundakla Misir wə uning ilahlıri bilən padixahlırını jazalaymən; bərhək, Pirəwn wə uningoja tayanojanlarning həmmisini jazalaymən; **26** Mən ularını ularningjenini izdiqüllər, yəni Babil padixahı Nebokadnasarning koliqa həm hizmətkarlırinining koliqa tapxuriman. Birək keyin, [Misir] ədamı zamanlardək kaytidin əhəlilik bolidu — dəydu Pərvərdigar. **27** Lekin sən, i kulum Yakup, körkma, alakəzəd bolma, i Israil; qünki mana, Mən seni yırak yurttin, nəsləngni sürgün boloqan zemindin kutkuzup qıkırıman; xuning bilən Yakup kaytip, hərirəmlik wə arambəhxtə turidu, həqkim uni korķutmaydu. **28** Körkma, i kulum Yakup, — dəydu Pərvərdigar, — qünki Mən sən bilən billidurmən; Mən seni tarkitiwətkən əllərning həmmisini tügəxtürəmməmu, lekin seni pütünlər tügəxtürməymən; pəkət üstündin həküm qıkırıp tərbiyə-sawak berimən; seni jazalimay koymaymən.

47 Pirəwn Gaza xəhərigə zərbə berixtin ilgiri, Yərəmiya pəyəmənbərəga kəlgən, Pərvərdigarning Filistiyələr tooprisidiki səzi: — **2** Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, ximaldin [dolkunluk] sular ərləydi; ular texip bir kəlkün bolidu; u zemin wə unında turoqan həmmining üstdidin, xəhər wə unında turuwatkanlarning üstdidin taxxın bolup basıldı; xuning bilən uning adəmları naşə-pəryad kətüridi, zeminda barlıq turuwatkanlar [azabtin] naşə-zar kəlidü; **3** toplarlinining tuyaklırinining taraxixlərini, jəng harwilirinining taraklaxlərini, qaklırinining güldürəlxlərini anglap, atilar ez balılıridin həwər elixkümu kollırı boxap, arkıqımu karımaydu. **4** Qünki barlıq Filistiyələri nabut kildiqən kün, həm Tur wə Zidonnı ularoğa yardımədə boloqudək barlıq kəlçən adəmlərdin məhrum kildiqən kün yetip kəldi; qünki Pərvərdigar Filistiyələri, yəni Kret arılıdin qıkıp kəlgənlərning kəldükünü nabut kəlidü. **5** Gazanıng üsti takırlıq bolidu; Axkelon xəhəridikilər dang ketip kəlidü; qaqanoqıqə etliringlərni tilisilər, i Filistiyə kiçiliridin aman kəlojanlar? **6** Apla, i Pərvərdigarning kiliqi, san qaqanoqıqə tınmaysən? Əz əlinə qısqıqə kətək, aram elip tinqlənən! **7** Lekin u kəndakmə tohtiyatlısun? Qünki Pərvərdigar uningoja pərman qüxürgən; Axkelon xəhərigə həm dengiz boyidiklərə zərb kiliçka uni bekitkəndur!

48 Moab toopruluk; Samawi koxunlarning Sərdarıoloq Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Nebonings həlioja way! Qünki u harabə kəlinidü; Kiriyatayim hijalətəkə kəldurulup, ixçəl kəlinidü; yukarı korojan bolsa hijalətəkə kəldurulup alakəzəd bolup kətti. **2** Moab yəna həq mahtalmaydu; Həxbonda kixilər uningoja: «Uni əl kətaridan yoxitayı» dəp suyikəst kəlidü; sənmə, i Madmən, tügəxtürülisən; kiliq seni əqəpləydi. **3** Horonaimdin ah-zarlar kətürülidü: — «Ah, wəyrəngilik, dəhətəlik patiparakqılık!» **4** Moab bitqit kəlidü! Uning kiçiklərindən pəryadlıri anglinidu. **5** Bərhək, Luhitka qıkıdıcıqən dawan yolidin tohtimay yioqlar kətürülidu; Horonaimoşa qüxidiqən yolda halakəttin azablık naşə-pəryadlar anglinidu. **6** Kəqinglər, jeninqərni elip yügürləngər! Qəldiki bir qatkal bolunglar! **7** Qünki sən eż kəlojanlıringə wə bayılıklıringə tayanojanlıking tüpəylidin, sənmə əsirga

qüxisən; [butung] Kemox, uning kahinliri həm əmirliri bilən bılıb sürgün bolidu. **8** Wəyrən kəlojuqı hərbir xəhərgə jəng kəlidü; xəhərlərdin həqkəysi keqip kutulmadı; Pərvərdigar degəndək jilojumu harabə bolidu, tüzənglikmu halakətə yüzlinidu. **9** Daldioqa berip keqix üçün Moabka ənatlarnı beringlər! Qünki uning xəhərliri harabilik, adəmzatsız bolidu **10** (Pərvərdigarning hizmitini kəngül koyup kilmiojan kixi lənətəkə əksən! Kiliqini kan teküxtin kəlduroqan kixi lənətəkə əksən!). **11** Moab yaxlıkından tartip kəng-kuxadə yaxap arzanglıri üstdidə tinoqan xarabəkən əndixisiz bolup kəlgən; u həqkəqən küptin küpkə kuyulqan əməs, yaki həq sürgün boloqan əməs; xunga uning təmə birhil bolup, puriki həq ezbərməgan. **12** Xunga, — dəydu Pərvərdigar, — Mən uning yenioja ularını ez kupidin tekidiqən tekküqilərni əwətimən; ular uning küplərini kuruğdaydu, uning qegünlərinə qəkiwtidü. **13** Ətkəndə Israil joməti ez tayancısi boloqan Bayt-ol tüpəylidin yərgə karap kələjəndək Moabmu Kemox tüpəylidin yərgə karap kəlidü. **14** Silər kəndakmə: «Biz batur, jənggiwar palwanmız!» — deyələysilər? **15** Moabning zemini harabə kəlinidü; [düxmən] ularning xəhərlərinin [sepillirliqə] qikidü; uning esil yigitləri kətl kiliñixə qüxitüd, — dəydu padixah, yəni nami samawi koxunlarning Sərdarıoloq Pərvərdigar. **16** — Moabning halakəti yekinləxti, uning külpli bexiqə qüxiçəkə aldiraydu. **17** Uning ətrapidiki həmməylən uning üçün ah-zar kətürüngər; uning nam-xəhrətinə bilgənlər: «Küçük xəhənə həsisi, güzel tayikımı xunqə sunduruldiqə» — dəngər. **18** Xan-xəhrətingdin qüxüp əqəjirap kətən yərdə oltur, i Dibona turuwatkan kiz; qünki Moabni halak kəlojuqı sanga jəng kiliçka yetip kəldi; u istihkəm-kərojanlıringənə bərbət kəlidü. **19** Yol boyida kezət kıl, i Aroərdə turuwatkan kiz; bədər tikiwatkan ərdin wə keçıwatkan kizdən: «Nema boldi?» — dəp sora; **20** «Moab hijalətəkə kəldi, qünki u bitqit kəlidü!» [dəp jawab berilidü]. Ah-zar tartip naşə-pəryad kətürüngər; Arnonda: «Moab halak kəldindi» — dəp jakarlanglar. **21** Jaza həktümi tüzənglik jaylıri üstigə qıkırıldı; Holon, Yahaz wə Məfaat üstigə, **22** Dibon, Nebo həm Bayt-Diblataim üstigə, **23** Kiriyatayim, Bayt-Ganul həm Bayt-Meon üstigə, **24** Keriot, Bozrah həm Moabdkı yırak-yekin barlıq xəhərlərinin üstigə qıkırıldı. **25** Moabning Müngüzi kesiwtelidü, uning biliki sundurulidü, — dəydu Pərvərdigar. **26** — Uni mast kiliçən, qünki u Pərvərdigaroja aldida həkawurluk kiliçən; Moab uş kusukida eojinap yatsun, xuning bilən rəswə kiliçinsən. **27** Qünki san [Moab] Israileni mazaq kiliçən əməsmə? U oopirlər kətarida tutuwelinəqənmə, san uni tiləqə alsangla bexingin qaykəysən?! **28** Xəhərlərdin qıkıp tax-kıyalər arisini turalçə kiliçən, i Moabda turuwatkanlar; ojar aqzıda uwiliojan pahtətəkə bolunglar! **29** Biz Moabning həkawurlukı (u intayın həkawurl!), yəni uning təkəbburluki, həkawurluki, kənglidiki məqrur-kerənglikli tooprisidə anglidük, **30** Mən uning noqılık kiliçənələrini biliman, — dəydu Pərvərdigar, — birək [noqılık] karəcə ya rimaydu; uning qong gəpləri bikar bolidu. **31** Xunga Mən Moab üçün zar yioqlaymən, Moabning həmmisi üçün zar-zar kətürimən; Kir-Harəsəttikilər üçün ah-piojan anglinidu. **32** I Sibmahtıki tüzüm teli, Mən Yaazərnin zar-yiojisi bilən təng sən üçün yioqlaymən; sening peləkliiringə sozulup, əslida «Əlük dengiz-nıngəri qıraqıqımu yetkəndi; ular əslida Yaazər xəhərigiqimə yetkəndi. Lekin sening yazılık mewiliringə, üzüm həsolung üstigə buzoqı besip kəlidü. **33** Xuning bilər xadlıq wə huxallık Moabning baq-etiçilərinin wə zemindin məhrum kəlinidü; Mən üzüm kələqələrdin xarabni yoxitımən; üzüm qaylıqılıqların təntənə awazlırları kəyətindən yangrimaydu; awazlar bolsa təntənə awazlırları bolidu. **34** Qünki naşə-pəryadlar

Həxbondin kətürülüp, Yahazojıqə wə Elealahojıqə yetidi; nalə awazlıri Zoardin kətürülüp, Horonaimojıqə wə Əglat-Xelixiyaojıqə yetidi; hətta Nimirindiki sularmu kurup ketidü. **35** Mən Moabta «yukıri jaylar»da kurbanlık kəloquşularını wə yat ilahılarçə huxbuy yakkuşularını yokitimən, — dəydu Pərvərdigar. **36** — Xunga Mening kəlbim Moab üçün nəydak mungluk mərsiya kətürüdü; Mening kəlbim Kir-Hərəstikilər üçünmə nəydak mungluk mərsiya kətürüdü; qünki u igiliwalojan bayılık-həzinilər yokap ketidü. **37** Həmmə bax tağır kildurulojan, həmmə saşal qüxtürulgən; həmmə kol titma-titma kesilgən, həmmə qatırakə bez kiyilgən. **38** Moabning barlık ey egeziləri üstida wə məydanlarda matam tutuxtin baxka ix bolmaydu; qünki Mən Moabni həqkiməgə yakınlaşdırıqan bir kaqidək qekip taxlaymən, — dəydu Pərvərdigar, **39** — ular piçandın zarlıxidü; [Moab] xunçılık parə-parə kiliwetiliküd, u hijalottin kəpçilikka arkısını kıldı; Moab atrapidiki həmmə təripidin rəswə kilinidirən, wəhimbə saloquqi obyeqt bolidü. **40** Qünki Pərvərdigar mundak daydu: — Mana, birsəi bürküttek kanatlırini kerip [parwaz kılıp], Moab üstigə xungoçup qüxicidü. **41** Xəhərliri ixçəl bolidü, istihkamlar igiliwelinidü; xu küni Moabndiki palwanlarning yüriki tolojakka qüixkən ayalning yürikidək bolidü. **42** Moab əl qataridin yokitilidü; qünki u Pərvərdigar alidda həkawurluk kəlojan; **43** wəhəxət, ora wə kiltək bexinglərə qüixüni kütmkət, i Moabda turuwatkanlar, — dəydu Pərvərdigar. **44** — wəhəxətfin kəqkən orioqa yıklılıdu; oridin qikən kiltəkkə tutulidü; qünki uning üstigə, yəni Moab üstigə jazalinin yilini qüxtürimən — dəydu Pərvərdigar. **45** Kəqkənlər Həxbən [sepilining] daldısında turup amalsız kəlidü; qünki Həxbondin ot, həm [məhrüm] Sihən [padixah]ning zemini otturisidin bir yalkun partlap qikidü wə Moabning qekilimini, sokusxak həlkinqən bax qokkilimini yutuwalidü. **46** Halingoja way, i Moab! Kemoxka təwa bolqan əl nabut boldi; oozulliring əsirgə qüxicidü, kılzıring sürgün bolidü. **47** Lakin, ahirkə zamanlarda Moabni sürgünlükidin kəyturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərvərdigar. Moab üstigə qikiridirən həküm muxu yergiqə.

49 Ammoniyalar toopruluk, Pərvərdigar mundak daydu: — Israillning pərzəntliyi yokmikan? Uning mirashorlari yokmidü? Əmdı nemixkə Milkom Gadning zemini oja warislik kıldı, Milkomoja təwə bolqan həlkə nemixkə Gadning xəhərliridə turidü? **2** Xunga mana, xu künələr kəlidü, — dəydu Pərvərdigar, — Ammoniyalarning Rabbah xəhəri idə jəng sadalırını anglıtimən; u harabilik dəng bolidü; təwə xəhərliri ot kəyop kündürülidü; Israıl kəytidin ezelrinin igiliwalojanlarça iğidərçilik kıldı, — dəydu Pərvərdigar. **3** — Zarlanglar, i Həxbən! Qünki Ayi xəhəri haraba kiliñən! Rabbəl kılzırı, eziñgərləroja bəz rəhətni baqlap matəm tutunglar; sepil iqidə uyan-buyan patiparak yığırüngərlər; qünki Milkom wə uning kahinlili, uningoja təwəlik əmirləri sürgün bolidü. **4** Nemixkə kütç-haywitingni danglaysən? Sening kütçüng ekip ketiwatidü, i: «Kim manga yekinlilixir xəqətelinisün?» dəp ez bayılırlıqoja tayanojan, asiylik kəloquş kizi! **5** Mana, Mən barlık atrapidikilərdin wəhəxət qikirip üstüngə qüxtürimən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Rəb Pərvərdigar, — xuning bilən silər hərbiringlər həydiwetilisilər, aldi-kəybingə karimay kaqışılər; kəqkənlərini yəna yığoquqi həqkim bolmaydu. **6** Lakin keyinki künələrde, Ammoniyalarnı sürgünlükidin kəyturup əsligə kəltürimən, — dəydu Pərvərdigar. **7** Edom toopruluk; Samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar — Israillinq Hudasi mundak daydu: — Temanda hazır danalıq teplimamdu? Danixmənliridin nəsihət yokap kəttimü? Ularning danalıkinı

dat besip kalojanmu?! **8** Burulup keqinglər, pinhan jaylardın turaloju tezip turunglar, i Dedanda turuwatkanlar! Qünki Mən Əsawoja tegixlik balayı'apətni, yəni uni jazalaydiqan künini bexoja qüxtürimən. **9** Üzüm üzgüçilər yeningoja kəlsimə, ular azrak wasanglarnı kəldürən eməsmə? Ooprlar keqiləp yeningoja kirsimə, ular ezlirigə quxlukla buzup, ooprilaydu eməsmə? **10** Mən Əsawini yalingaqliyetimən, u yoxurunqudak jay kələmioquşqə daldə jaylirini eqip taxlaymən; uning nəslə, kerindaxlırı həm koxniliri yokaydu; u ezi yok bolidü. **11** Lekin yetim-yesirilərinin kəldür, Mən ularning hayatıni saklaymən; tul hotuninglar Manga tayansun. **12** Qünki Pərvərdigar mundak daydu: — Mana, [lozəzipimning] kədəhədin iqixkə tegixlik bolmioqanlar qokum uningdin iqmeq kalmayıdıcıqan yarda, sən jazalanmay kəlamsən? Sən jazalanmay kalmaysən; sən qokum uningdin iqisən. **13** Qünki Əz namıbilən kəsəm iğənmənki, — dəydu Pərvərdigar, — Bozrah dəhəxət basidıqan həm rəswə kilinidirən bir obyekti, harabilik wə lənət sezi bolidü; uning atrapidiki xəhərliri daimlik harabilik bolidü. **14** Mən Parwərdigardin xu bir həwərni anglaxkə müvəssər boldum, — wə bir əlqi əllər arisoja əwətilənəndi — U: «Uningoja hujum kılıxka yiojilinglar! Uningoja jəng kılıxka ornunglardın turunglar!» — dəp həwər beridü. **15** Mana, Mən seni əllər arisida kiqik, İnsanlar arisida kəmsitilən kılımən. **16** Sening egezilərgə dəhəxət salidiojanlıq, Kənglüngidiki takəbburluqung eżüngü aldad koydu; Həy tik kyaning yerikliri işdə turoquçı, Turaloqung egizlilikning yükiri təripidə bolouqu, Gərqə sən qanggangni bürkütningkidək yükiri yasisangmu, Mən xu yərdin seni qüxtürimən, — dəydu Pərvərdigar. **17** — Wə Edom tolimu wəhimilik bolidü; Edomdin etidiojanlarning həmməsi uning barlık yara-wabalıri tūpəylidin wəhimiga qüxtüp, ux-ux kıldı. **18** Sodom, Gomorra wə ularning atrapidiki xəhərliri bilən birga erüwetiləndək Edommu xundak bolidü, — dəydu Pərvərdigar, — heqkim xu yərdə turmaydu, insan balılıri xu yərdə oltrurak laxmaydu. **19** Mana, Iordan dəryasidiki qawar-qatqallıktın qikip, daim ekip turidirən xu sular boyidiki yaylağtiki [köylərn] tərkətən bir xirdək Mən [Edomdikilərn] bədər kəqkəzimən. Əmdı kimni halisəm Mən uni Edomning üstigə tikləymən; qünki Manga kim təng keləlaydu? Kim Meningdin həsab elixkə Meni qakıralaydu? Mening aldımda turalaydiqan pada bakkıqı barmu? **20** Xunga Pərvərdigarning Edomni jazalaxtiki məksitini, xuningdək Temändikilərnı jazalax niyitini angıllar; ularning kiqiklirimə tutip epekitilidü; barhək, kilmixliri tūpəylidin Pərvərdigar uning yayılığını wəyrənə kıldı. **21** Əlarning yikilip kətkən sadasını anglap yər yüzidikilər təwrinip ketidü; nalə-pəryadlırı «Kızıl dengiz» oqıq anglinidü. **22** Mana, birsəi bürkütökən kənat yeyip parwaz kılıp, Bozrah üstigə xungoçup qüxicidü. Xu küni Edomdiki palwanlarning yüriki tolojakka qüixkən ayalning yürikidək bolidü. **23** Dəməxk toopruluk; — Hamat, Arpad xəhəridikilər hijalətə kəldürulidü; qünki ular xum həwər anglaydu; ularning yüriki su bolup ketidü; dawulöp kətkən dengizdək ular heq tinqinalmaya. **24** Dəməxk zəipləxti, kəqixkə burulidü; uni wəhimbə basidü; azablar tolojakka qüixkən ayalni tutkandək, azab wə dərd-kayoju uni tutidü. **25** Nam-dangki qikən yurt, Mən həzur alojan xəhər xu darijida taxliwetilən bolidü! **26** Xunga uning yigitliyi koqılırida yıklılıdu, jenggiwar palwanlar xu küni yokitilidü, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar; **27** — həm Mən Dəməxkning sepilige bir ot yakıman, u Bən-Hədadning ordilirini yutuwalidü. **28** Babil padixahı Nebokadnəsər yəngən Kedar toopruluk həm Həzorning padixahlıqları tuquluş sez: — Pərvərdigar mundak

dəydu: — «Ornungdin tur, Kedaroja hujum kılıp, xərkətki adəmlərni bulang-talang kıl!» — dəyildi; **29** Hujum kılıqanlar ularning qediirliri həm padilirini elip ketidü; ularning qedir pərdiliri, barlıq ķaqa-ķuqa, təgilirini bulap ketidü; hək ularoja: «Tərəp-təraplərni wəhimə basıldı!» dəp warkiraydı. **30** Keqip ketinglar, bədənlik tipin pınhan jaylardan turalıq turunqlar, i Həzordikilər, — dəydi Pərvərdigar, — qünki Babil padixahı Nebokadnəsər silərgə jəng kılıxka kəst kılıqan, silərgə karap niyiti buzułqan. **31** — Ornungdin tur, sepil-dərvazilaroja iga bolmiojan aramhuda yaxap, tinq-aman turojan əlgə jəng kılıxka qık; ular yalçuz turidi — dəydi Pərvərdigar, **32** — ularning tegilirli olja, top-top mal-waranlıri oqınımat bolidü; Man qeka qaqlırını qıxiürgənlərni tet xamaloja tarkitimən, ularning bexiqə hər ətrapidin küləpt qüxiürimən, — dəydi Pərvərdigar; **33** — Həzor bolsa qılberilərnəng turalıqası, mənggүü wəyrənənə bolidü. Həqkim xu yərdə turmaydu, insan balılıri xu yərdə olturakläxmaydü. **34** Yəhəuda padixahı Zədəkiya təhtkə olturojan dəsləpki wakitləridə, Yərəmiya pəyoğəmbərgə kəlgən Pərvərdigarning səzi mundak idi: — **35** Samawi koxunlarning Sardari bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Elamning oqolluk küqi bolovan okyasını sundurımən. **36** Asmanlarning tet qetidin tet xamalni qıkırıp Elamning üstüqə qüxiürimən; Mən ularni bu tet xamaloja tarkitimən; xuning bilən Elamdin həydəlgənlərinəng barmayıqan əl-məmlikətlər kalmaydu. **37** Mən Elamni düxənənləri aldida həm jenini izdigiqlərning alidda dəkkə-dükkigə qüxiürimən; dəhəxətlik oqəzipimni bexiqə tektüp, küləptərni qüxiürimən; ularni bərbət kılıquş Mən kiliqni ularning kaynənidin koojlaxka əwətimən. **38** Mən Ez təhətimi Elamda tiklaymən, xu yərdin padixahı wəxəzadılırını yok kilişən, — dəydi Pərvərdigar. **39** — Lekin ahirki zamanlarda, Mən Elamni sürgünlükidin kəyturup əsliga kəltürimən, — dəydi Pərvərdigar.

50 Pərvərdigar Yərəmiya pəyoğəmbər arkılık Babil toqrluluk, — yəni Kaldıylərning zeminini toqrluluk eytən sez: — **2** Əllər arısında xu hawarnı elan kılıp jakarlanglar, tütö kətürüngər; jakarlanglar, uni yoxurmanglar! — «Babil ixosal kılındı; Bəl bolsa hijalətka kəlduruldi, Marduk patiparapk bolup ketti; Babilning oyuma butlıri hijalətka kəlduruldi, yirginqlik nərsiləri patiparapkılıqka qüxti!» — dəngər. **3** Qünki ximaldin uningoja jəng kilmakçı bolovan bir əl kelidü; u uning zeminiň wayran kılıdu, heqkim xu yərdə turmaydu; insan həm haywanmu keqip ketidü, ular yok bolidü. **4** Xu künnlərdə, xu qəoqda, — dəydi Pərvərdigar, — Israil həlkəi kelidü, ular həm Yəhəuda həlkəi bilən billə kelidü, ular yiqlojən haldə mengip Pərvərdigar Hudasını izdəxkə kelidü. **5** Ular Zionning yolinə soraydu, yüzlərini uningoja karitip: «Hərgiz entulmas mənggülük bər əhədə bilən eşimizini Pərvərdigaroja baqlaylı» — dəydi. **6** — Mening həlkim azojan koylardur; ularning bakkıqılıri ularni azdurojan, ularni taqlarda tenitip yüksən; ular taqdın dəngək kezip yürüp, əz aramgahını unutqandur. **7** Ularını uqratkanlarning həmmisi ularni yəp kətkən, kükəndiləri ular toqrluluk: «Bizda [bu ixlarda] heq gunah yok, qünki ular ata-bowilirinən ümidi bolovan Pərvərdigar, — yəni həkkaniylikning yaylaq-turalıqası bolovan Pərvərdigarning alidda gunah sadir kılıqan!» — deyən. **8** [İ həlkim], Babil otturisidin keqingər, kaldıylərning zeminini taxlap qıkingər, padini yetəklığıqı tekilərdək bolungalar. **9** — Qünki mana, ximaliy zemindən Babilə hujum kilmakçı bolovan zor bir top uluq əllərni kəzəqayman; ular eziyinə uningoja karxi sapka kəxidü; xuning bilən Babil xu yərdin qıkkənlər təripidin əsirgə qüxitü. Ularning oklirinəng həmmisi batur mərgənlərningkidək bolidü; ularning heqkaysisi jəngdin kuruq

kol kalmaydu. **10** Kaldıya bolsa olja bolidü; olja alojan barlık buluoqıqlar uningdin kənaatlinidü, — dəydi Pərvərdigar; **11** — Qünki silər xadlanqansılar, silər yayrap kətkənsi, i mirasım bolovan [həlkimni] bulang-talang kılıqıqlar! Qünki silər qeməndə turojan mozaylərdək səkrigənsi, aqırırlardək huxallıqtın kixnigənsi! **12** Əmdid ana [yurtung] zor hijalətkə kəldurulidü; raswaqılık, seni tuqojoqunu kaplaydı; mana, u əllərning daxkılı, — bir janggal, qaojirak yər wə qel-bayawan bolup kəlidü. **13** Pərvərdigarning oqəzipi tüpəyli, uning heq ahalisi bolmayıdu, bəlkı toluk taxliwetilgən bolidü; Babilin etidiqonlarning həmmisi uning barlık yara-wabalıri tüpəyli, wəhimə qıxiüp ux-ux kılıdu. **14** Babilə hujum kılıx üçün uning etridə səpkə tizilingər, barlıq oqyaqılar; uningoja etingər, oklarnı heq aymangılar; qünki u Pərvərdigar alidda gunah sadir kılıqan. **15** Uning ətrapida jəng qıçanlırını kətürüngər; u təslim bolup kol kətürüdi; munarları orılıdu, sepiillər qulitlidü; qünki bu Pərvərdigarning alojan kisasıdır. Uningdin kisas elingər; u baxxıklärə nema kılıqan bolsa uningoju xuni kilingər. **16** Babilin uruk terioquqi həm hosul waktidiki oroqak saloqıqları yok kilingər; zulumkarning kılıqining korkunçi tüpəyli bularning hərbəri ez eligo käytip, hərbəri ez ana yurtioja qəqsun! **17** Israil tərkītiwetilgən koy padisidur; xırlar ularnı həydiwətən; dəsləptə Asuriyəning padixahı ularni yəp kətkən, ahiyırda bu Babil padixahı Nebokadnəsər uning ustıhanlarını ezip oqajlıqın. **18** Xunga samawi koxunlarning Sardari bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydi: — Mana, Mən Asuriyəning padixahının yenioja kılıp, uni jazalıojinimdək, mən Babil padixahını həm zeminiň jazalaymən. **19** Mən Israilni käytidin ez yaxılıqja kəyturiman, u Karmal teqjida, Baxan zeminiň ozuklinidü, uning jeni Əfraim teoji üstüdə həm Gilead zeminiň kənaatlinidü. **20** Xu künnlərdə, xu qəoqda, — dəydi Pərvərdigar, — Israilning kəbühliki izdəlsə, heq tepilməydi; Yəhədaning gunahlıları izdəlsə, heq tepilməydi; qünki Mən kəldurojan kəldisini kəqürüm kılımən. **21** — Merataimning zeminiň zərb bilən jəng kılıxka, Pekodta turuwtənərlərini jəng kılıxka qıkingər; ularni wayran kilingər, kəldükünimə halak kilingər, — dəydi Pərvərdigar, — Mən nemini sanga buyruqan bolsam xuni ada kilingər. **22** Jəng sadalırı [Babil] zeminiň anglinidü; u zor halakətnəng sadasidur! **23** Əslidə pütkül yər yüzini urojan bözən xu dərijidə sundurup qeqiwtildiölu! Babil əllər arısında xunqə bir dəhəxət başquqı bolup qıkkəntioq! **24** Mən sanga tuzak kurdum; san, i Babil, heq bilməylə uningoja tutuldung; Pərvərdigar bilən kərxilixiñ tüpəyli sən teplip tutuldung. **25** Pərvərdigar koral ambirini eqip, oqəzipidiki kərallarını elip qıkardı; qünki samawi koxunlarning Sardari bolovan Rəb Pərvərdigar kaldıylərning zemində kılıdıcı xı bardur. **26** Uning hər qət-qətləridin kılıp uningoja hujum kilingər, ambarlarını eqiwtinqər; enqilərni dəwiligəndək uni harabə-harabə kılıp dəwiləp wayran kilingər; uning heq nemisini kəldurmangər! **27** Uning barlık torpaqlarını előtürwetinqər! Ular soyuluxka qıxişən! Ularning həlioşa way! Qünki ularning künii, yəni jazalınix wəkti yetip kəldi. **28** Anglangılar! Zionja kılıp, Pərvərdigar Hudayimizning kisasını, yəni ibadəthəsi üqün alojan kisasını jakarlaydiqan, Babil zemindən kaqqan panah izdigiqlərning awazını anglangılar! **29** Babilə hujum kılıx üçün oqyaqıları, yəni barlıq kamannı egyptiqlərni qakiringər; Babilning ətrapida bargah, kurup körxiwelinqər; heqkimni əqəkuzmangər; ez kilmixini ez bexiqə qüxtüngər; u nemilərni kılıqan bolsa, uningoju xuni kilingər; qünki u Pərvərdigaroja — Israildiki Muqəddəs Boluoqıqə karxi kerəngləp kətkəndi. **30** Xunga uning

yigitliri koqilrida yikilidu; xu künida uning barlik jəngqi palwanliri yokitilidu, — dəydu Pərvərdigar. **31** Mana, Mən sanga karxidurmən, i kerənglap kətkuqi, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar, — qünki sening künütüng, yəni Mən yeningoja yekin kəlip jazalaydiqan kün yetip kaldi; **32** kerənglap kətkuqi putlixip yikilidu, heqkim uni kaytidin yeləp turozumaydu; bərhək, Mən uning xəhərlirigə ot yakımən, u uning ətrapidikilərning həmmisini keydürüp yutup ketidu. **33** Samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Israillar Yəhūdalar bilən billə ezilip horluknı kərgən; ularnı əsir kəlojanlar ularnı kattik, kamap tutkənidi; ularnı koyuwetixni rat kəlojan. **34** Ləkin ularning Həmjəmət-Kutkuzojuqisi kütlükтур; samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar ularning dəwasınıñ əstayidilik bilən soraydu, xuning bilən U ularning zeminiñə aramılık beridu, Babilidiklərgə aramsızlıq yotküzidu. **35** Kaldıylar üstigə, Babilda turuwatşanlar üstigə həmdə Babilinə amırılıri wa danixmənliri üstigə kiliq qüxicidu, — dəydu Pərvərdigar; **36** kiliq palçıqlar üstigə qüxkəndə, ular hamakət-ahməklərdək kərənidü; kiliq ularning palwanliri üstigə qüxicidu, ular patiparak bolup ketidu; **37** kiliq ularning atları üstigə, jəng hərwiləri üstigə, ularning səpliridə turojan barlık yat ləxkərlər üstigə qüxicidu, ular ayallardək bolidu; kiliq həziniləri üstigə qüxicidu, ular bulang-talang klinidu. **38** Kuroqakçılıq ularning suları üstigə qüxicidu, ular kürup ketidu; bularning səwabi zeminiñ oyma butlaçoja tolup, ular korkunqluk mabudlar tüpeylidin təlxixip kətkən. **39** Xunga qəldiki janiwarlar wə qılberilər birlikə xu yərdə turidu; xu yərdə huwkuxlara makanlixidu; u məngüggiə adəmzatsız bolidu, dəwərin-dawrgə heq ahaliqil bolmaydu. **40** Huda Sodom wə Gomorranı ətrapidiki xəhərləri bilən billə erüwətkinidək, heqkim xu yərdə turmaydu, insan balılıri xu yərdə olturak laxmaydu, — dəydu Pərvərdigar. **41** — Mana, ximaldin bir həlk, uluoj bir el qıkip kelidu; yər yüzining qət-qətləridin nuroqun padixahlar kəzənlidu. **42** Ular okya həm nəyzini tutup kərallinidu; ular wəhxiy, heq rəhim kərsətməydiqan bolidu; atlriqo mingändə ularning awazılıri dengizdək xawkuṇlaydu; ular jənggə atlətən adamlardək səp-səp bolup, sanga hujum kilməkçi, i Babil kizi! **43** Babil padixahı ularning həwirini anglapa kolliri titrəp boxap ketidu; ojam-kəyoju uni tutidu, təlojakkə qüxkən ayaldaq azablar uni besivalidu. **44** Mana, İordan dəryası boyidiki qawar-qatkalıktın qıkip, daim ekip turidiojan xu sular boyidiki yaylaqtıki şöylərni tərkətən bir xirdək Mən Babilidikilərni bədər qəqkuzimən. Əndi kimmi halisəm Mən uni uning üstigə tikləymən; qünki Manga kim təng kelələydi? Kim Meningdin həsab elixə Meni qakıralaydu? Mening aldimda turalaydiqan pada bəkəqə barmu? **45** Xunga Pərvərdigarning Babilni jazalaxtiki məksitini, xuningdək kəldiyərning zeminini jazalax niyitini anglangalar: Ələrning kiqiklirimə tartip epketiliidu; bərhək, kilmixliri tüpeylidin [Pərvərdigar] uning yayılığını wəyrənə kiliđu. **46** Babilning ixoja kılınojanlıqını anglap yər yüzü təwrinip ketidu; uning nalə-pəryadi barlık, əllərgiqə anglinidu.

51 Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Babilni sokidiqarı həm «Ləb-kamay»da turuwatşanlarıñ sokidiqan bitqit kəlojuqı xamalni kəzənjap qıkırıman; **2** Mən Babilə yañ adəmləriñ əwətimən; ular uni soruwetidu, zeminiñ yər bilən yəksən kiliwetidu; uning bəxioja küləp qüxkən künida ular uningoja tarap-taraptın karxılıxıkkə kelidu. **3** Uning okyaqılırioja kırıqni tartkudək, ornidin turozqılaroja dubuloja-sawut kiygüdək pulsat bərmənglər; uning yigitlirininq

heqkəsisini ayap koymanglar; uning pütkül koxununu bitqit kilinglar. **4** Kaldıylərning zeminida sanjilojanlar, koqilrida kiliqlanojanlar yikilsun! **5** Qünki Israil yaki Yəhūdamu eż Hudasi təripidin, yəni samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar təripidin taxliwetilgən əməs; qünki [Babilning] zemini Israildiki Muğaddas Boloğuqı alidda sadir kəlojan gunaň bilən toloşandur. **6** [Barlık, əllər], Babil iqidin keqinglər, ez jeninqərni elip bədər keqinglər! Uning kəbəhlikigə qetilip kəlip əhalək bolmanglar; qünki bu Pərvərdigarning kisas alidiojan wəktidur; U kilmixini eż bəxioja käyturidu. **7** Babil Pərvərdigarning kolidiki pütkül jahanni mast kəloquqi altun ədəhə boローン; əllər uning xaribidin iğkən; əllər xuning bilən sarang bolup kətkən. **8** Babil tuyuksız yikilip bitqit boldu; uningoja ah-zar kətürünglər! Uning azablıri üçün tutiya elinglər; u bəlkim sakayıtlırmak? **9** — «Biz Babilni sakayıtmakçıduq, lekin u sakayımıdi; uningdin waz keqip həmmimiz eż yurtimizoja käytayı; qünki uning üstigə qıkırıldiojan həküm jazası asmanıqə takixip, kekka yetidü». **10** — «Pərvərdigar həkkənliyikimizi barlıkka kəltürgandur; kəlyeli, Zionsda Pərvərdigar Hudayimizning kəlojan ixini jakarlaylı!» **11** — Oklarnı uqlanglar! Kalkanları tutunglar! Pərvərdigar Medianing padixahılrının rohini urquştu; qünki Uning niyiti Babilə qərəbdər, uni bərbət kiliq təqibindər; bu Pərvərdigarning kisasidur, yəni Uning ibadəthanisi üçün alojan kisasidur. **12** Babilning sepillirioja karıtip jəng tuqını kətürünglər; kezətni tehimu qingraq kəlinglər, kezətqilərni [Babilni qəriditip] səpətə turozungular; bektürmə koyunglar; qünki Pərvərdigar Babilidikilərning jazası toqrułuk nemilərni deqən bolsa, U xuni kəngilədə pəmələp, uni ada kildi. **13** — I əlwək sular üstidə turoquqı, bayılıkları nuroqun bolouquqı, əjiling yetip kəldi, jeninq elqinip üzültüx wakti toxtı. **14** Samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar Əzzi bilən kəsəm kiliq: «Top-top qəkətiklərdək Mən seni adəmlər bilən tolduriman; ular sening üstüngdin oqılıbə təntənilirini kətürüdu» dedi. **15** — U bolsa yər-zeminni küq-kudriti bilən yasap, Aləmni danalığı bilən bərpa kiliq, Asmanları aqıl-parasiti bilən yaylıqçıdur; **16** U awazını koyuwatəsə, asmanlarda sular xawkuṇlaydu; U yər qətliridin bulut-tumanları erlitidu; U yamoqurlarоja qakmaklarnı həmrəh kiliq bekitidu, Xamalni Əz həziniliridin qıkırıdu. **17** Bu [butpərəslərning] hərbəri aqılsız, bilimdən məhrumılardur; Hərbər zərgər ezi oyojan but təripidin xərməndığa kəlidü; Qünki uning kuyuma həykili yaloqanlıq, Ularda heq tiniq yoktur. **18** Ular bimənilərdür, mazaq obyektidür; Ələrning üstigə jazalinix wakti kəlgəndə, ular yokitilidu. **19** Yakupning nesiwisi Boloquqı bulardək əməstür; Qünki həmmimini yasiönuqı Xudur; Israil bolsa Uning Əz mirası boローン kəbilisidur; Samawi қoxunlarning Sərdari boローン Pərvərdigar Uning namidur. **20** Sən [Israil] Mening gerzəm, Mening jəng koralmıdursən; Sening bilən Mən əllərni bitqit kiliمان, Sening bilən padixahlıklärni tarmar kiliمان; **21** Sening bilən həm at həm at mingüqini bitqit kiliمان; Sening bilən həm jəng hərwilə həm həydiqisini bitqit kiliمان; **22** Sening bilən həm aylanı bitqit kiliمان; Sening bilən həm kəri həm yaxınları bitqit kiliمان; Sening bilən həm yigit həm kizni bitqit kiliمان; **23** Sening bilən həm padiqi həm koy padisini bitqit kiliمان; Sening bilən həm dehkan həm boyunturukka kətilən kələlərini bitqit kiliمان; Sening bilən həm waliylar həm həkümrlərni bitqit kiliمان. **24** — Mən kəz aldinglərda Babilning həm barlık kəldiyərning Zionsda kəlojan barlık rəzillikini eż bəxioja qüxürüp yanduriman, — dəydu Pərvərdigar. **25** — Mana, Mən sən [Babilə] kərxişəm, i

pütkül yər yüzünü halak kılıquqi taq; Mən kolumni üstünggə sozup, Seni tik yarlardın oqlutip, Domilitip qüxiürüp, seni kəyüp tütigən bir yanar taq kılıman, — dəydu Pərvərdigar. **26** Xuning bilən ular səndin bürjək qıkırıx üçünmu tax tapalmaydu, Yaki ul üçünmu heqyerdin tax tapalmaydu; Qünki sən mənggüga bir wəyrana bolisan, — dəydu Pərvərdigar. **27** — Zemində jəng tuojını kətürünglər, Əllər arısida kanay qelinglər; Babilə qəng kılıxka əllərni təyyarlanglar; Ararat, minni wə Axbınaz padixahlıklarını qakirip yiojinglər; Uningoja hujum kılıquqi köxonularqa bir sərdar bekitinglər; Atlarnı top-top qekətkə leqinkiliridək zeminoja türkümləp qıkırınglar; **28** Uningoja qəng kılıxka əllərni təyyarlanglar, — Medialiklarning padixahlıları, waliyları wə barlıq hökümdarlarını, xundakla u höküm sürgən zeminlarning barlıq adəmərlərini təyyarlanglar! **29** Xuning bilən yər yüzü təwrinip azabilinidu; qünki Pərvərdigarning Babilə qərxi baqılıqan niyatlıri, yəni Babilning zeminiñ heq adam turmadıqan qəl-bayawan kılıwetix niyiti əməlgə axmay kalmaydu. **30** Babilidiki palwanlar uruxtin kıl üzidi; Ular koronanlırida amalsız olturnudu; Ularning dərmanı kalmaydu, Ular ayallardək bolup kəlidü; Uning turaloqlurılıqə ot koyulidu; Dərwaza salasunları sundurulidu. **31** Yügürüp keliwatçan bir qaparmən yənə bir qaparməngə, bir həwərqı yənə bir həwərqıqə Babil padixahining aldidila uqrıxp kəlip uningoja: — «Silining pütkül xəhərləri u qəttin bu qətkiqə ixojal kılındı; **32** Dərya keşikləri işgliwelindi, Kormuxluklar otta kəydürüldi, Palwanlırlı dəkkə-dükkiga qüxtüxti!» — dəp jakarlıxıdu. **33** Qünki samawi köxonularning Sərdarı bolovan Pərvərdigar — Israilning Hudasi mundak dəydu: — Babilning kizi təkxilinip qingdildiyojan wakti bolovan hamandək bəsilidü; Birdəmdilə, uning hősü orulidiyojan wakti yetip bolidu! **34** Zionda turquqı kiz: — «Babil padixahı Nebokadnəsar meni yutup, Meni oqajılap əzgən; U iqimmi boxitilojan kaqidək kəlip koyqan; U əjdihədak meni yutup, Əzini nazu-nemətlirim bilən toyəzəqan, Meni kuruqdap pak-pakiz kiliwətkən. Manga, mening tenimə kılıqan zorawanlıq Babilning bexioja qüxtürlüsün» — dəydu, Wə Yerusalem: «Mening kənlərim Kaldıyədə turquqınlarning bexioja təkülsün» — dəydu. **36** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən sening dəwayingni sorayım, San üçün kisas alıman; Mən uning dengizini kürutimən, bulığını kəqojiritimən. **37** Babil bolsa dəwə-dəwə harabilar, Qilberilərnin turaloqları bolidu; Zemini adəmni dəhəxt basidiyojan həm daim ux-ux kilinidiojan obyekt bolidu, Heq adam xu yərda turmaydu. **38** Ularning həmmisi yax xırlardək həwlividü, Arşanlardək bir-birigə hiris kılıxıdu; **39** Ularning kəyipiyati kizip kətkənda, Man ularoja bir ziyanət təyyarlap koyimənki, ularni məst kiliwetimən; xuning bilən ular yayrap-yaxnap ketidu, — andin mənggiygə uykuqə qərk bolup, kəytidin heq oyqanmaydu, — dəydu Pərvərdigar. **40** Boozulaxka yetiləngən közilərdək wə billə yetiləngən koqkarlar həm tekilərdək Mən ularni boozulaxka qüxtürimən. **41** Xexakning ixojal kiliqanlıqıja kara! Pütkül yər yüzüning pəhriminq tutulqanlıqıja kara! Babilning əllər arısida adəmni dəhəxt basidiyojan obyekti bolovanlıqıja kara! **42** Dengiz Babil üstdin ərləp kətti; U nuroqunlıqan dolkunlar bilən qərk boldi. **43** Uning xəhərləri adəmni dəhəxt basidiyojan obyekti, Kəqojıraq yar, bir qəl, heqkim turmadıyojan zemini boldi; Heqkəndək, insan balisi kəytidin xu yərlərdin etməydu. **44** Mən Babilə Bəlni jazalayım; Mən uning aqzidin yutuwalojinini yanduriyalım; Əllər kəytidin uningoja karap ekip kelixməydu; Bərhək, Babilning sepii oqlup ketidu. **45** Uning otturisiđin qıkınglar, i həlkim! Hərbiringlər Pərvərdigarning kəttik qəzipidin eż jeninqləri

elip bədər keqinglər! **46** Silər zemində angliniwatçan pitna-iqwadın yürükingləri su kilmanglar wə korkmanglar; Bu yıl bir pitna-iqwa, kelər yili yənə bir pitna-iqwa qıkıldı; Zemində zulum-zorawanlıq partlaydu, hökümdarlar hökümdarlarqa karxi qıkıldı. **47** Xunga mana, xu künərlər kəlidiki, Mən Babilidiki oyuma məbudiñi jazalayım; Xuning bilən uning pütkül zemini hijalətkə kıldurulidu, Uningda oltırılganlər uning iqida yikılıdu; **48** Xuning bilən asman wə zemin wə ularda bar bolovanlar Babil üstdin xadılıktın yangraydu; Qünki ximaldın halak kılıquqlar uningoja qəng kılıxka kəlidü — dəydu Pərvərdigar. **49** Babil tüpəylidin pütkül yər yüzidiki oltırılganlar yikılıqandək, Babil Isralıda oltırılganlar tüpəylidin Babil yikilmay kalmaydu. **50** Kılıqtin qaqqanlar, yırak ketinglər, həyal bolmanglar; Qət yərlərdin Pərvərdigarnı seçininqlər, Yerusalemı esingləroja kəltürünglər. **51** «Biz hijalətkə kəldük, qünki həkərtəkə upridük; Xərməndiqiliktin yüzümüz teküldü; qünki yat adəmərlər Pərvərdigarning eyidiki mukəddas jaylarqa besip kirdil». **52** Xunga xu künərlər kəlidiki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən uningdiki oyuma məbudiñi jazalayım; Uning pütkül zemini boyida yarilinip jan həlkumiда ingrixidu. **53** Babil asmanlarqa kətürülgən bolsimu, Uning yukiri istihkam-korojını mustəhkəmləngən bolsimu, Lekin Meningdin uningoja halak kılıquqlar yetip baridiyojan boldı, — dəydu Pərvərdigar. **54** Babilin nələ-pəryadning awazı, Kaldıyələrinin zemindin zor halakətnin sadasi kətürüldü. **55** Qünki Pərvərdigar Babilni halak kilmakçı bolidü; U uningdin warang-qurunglərini yokıldı; Sularning dolkunları erkəxləwətəkən sulardək xarkırayıdu, Ularning awazi xawqunlap kəlidü. **56** Qünki halak kılıquqlar uningoja, yəni Babilə qəng kılıxka kəlidü, Xuning bilən uning palwanları əsirgə qüxicidü; Ularning okyalırı sundurulidu; Qünki Pərvərdigar — kisalar aloquqi Təngridir; U yamanlıknı yandurmay kalmaydu. **57** — Mən uning əmirləri, danixmənləri, waliyları, hökümdarları wə palwanlarını məst kılımən; Ular mənggiygə uhlaydu wə kəytidin heq oyqanmaydu — dəydu Padixah, — Nami samawi köxonularning Sərdarı bolovan Pərvərdigar. **58** Samawi köxonularning Sərdarı bolovan Pərvərdigar mundak dəydu: — Babilning kəng sepiillri yər bilən yeksan kılınidü, Uning egiz dərwazılıri pütünləy kətürüldü; Xuning bilən əllərning jan tikip tapkan mehnəti bılıhdə bolidu, əl-yurtlarning ezlirininq jəpəl əjiri pəkət otka yekilojan bolidu. **59** Yəhuda padixahı Zədəkiya tahtka olturojan tetinqi yili, Babilə baroqında Mahsəyahning nəvrisi, Neriyaniq oqqli Seraya Zədəkiyaqə həmrəh bolup baroqan (Seraya bax oqojıdar idi). Yərəmiya payoqəmbər uningoja sez tapiliojan. **60** Yərəmiya oram kəqojazgə Babilning bexioja qüxicidiojan barlıq küləptərləri, — yəni Babil tooruluk pütünlük bu barlıq sezlərni yazoqanidi; **61** wə Yərəmiya Serayaqə mundak dedi: — Sən Babilə yetip baroqanda, bu sezlərning həmmisini okup qıkıp wa: — **62** «Pərvərdigar, Sən bu jay tooruluk: — Mən uni yeksan kiliqankı, uningda heqkim, nə insan nə hayvan turmadıyojan, mənggiygə bir wəyrana bolidu — degənsən» — dəysən; **63** xundak kəlip bu yazmını okup qıkkəndin keyin, uningoja tax tengip, əfrat dəryasının otturisoja qəriüwt, **64** wa: «Mən uning üstügə qüxtürməkqi bolovan küləptər tüpəylidin, Babil [xu taxx] oxhaxla qərk bolup kəytidin erliməydi; ular halidin ketidu» — dəysən. Yərəmiyaning sözləri muxu yərda tündü.

52 Zədəkiya Yəhudaqə padixah bolovanda yigirmə bir yexida idı; u Yerusalemda on bir yıl höküm sürdü. Uning arısı Libnahlıq Yərəmiyaning kizi bolup, ismi Həmatalı idi. **2** U [padixah] Yəhəoakimming kılıqinidək, Pərvərdigarning nəziridə

rəzil ixlarnı kıldı. **3** Pərvərdigarning Yerusalemoja həm Yəhudaqa karatqan oqəzipi tüپəylidin, Pərvərdigar ularnı Əz huzuridin həydiwətlikü qəbolan arılıktə, təwəndiki ixlar yüz bərdi. Birinqidin, Zədəkiya Babil padixahıqası isyan kətirdi. **4** Xundak boldiki, uning səltənitining tokkuzinqı yili oninqi aynıng oninqi künində Babil padixahı Nebokadnəsar pütkül koxunıqası yetəkqılık kılıp Yerusalemoja hujum kılıxka kəldi; ular uni koxiwelip bargaq kürup, uning ətrapida kaxa-potəylərni küruxti. **5** Xuning bilan xəhər Zədəkiyanıng on birinqi yilioqası muhəsiridə turdi. **6** Xu yili tətininqi aynıng tokkuzinqı künü xəhərdə eojir kəhətqılık həmməni başkan wə zemindikilər üçünmu həq ax-ozuk kalmıqanıdi. **7** Xəhər sepiyi besüldi; barlıq jenggiwar ləxkərlər qəməkqı bolup, tün keqidə xəhərdin bədar tikiwtixi. Ular padixahı baqıqısiyə yekin «ikki sepi» arılıkiddiki dərwazidin ketixti (Kaldıylar bolsa xəhərnıng həmmə təripidə bar idi). Ular [İordan jilojisidik] «Arabah tüžlənglikini» boylap keqixti. **8** Lekin Kaldıyların koxunu padixahıni koqlap Yeriho tüžlənglikidə Zədəkiyaya yetixti; uning pütün koxunu uningdin tarkılıp kətkənidi. **9** Wə ular padixahıni tutup, Hamat zeminidiki Riblah xəhəriga, Babil padixahining aldiqası apardı; u [xu yərde] uning üstidin həküm qıckarı. **10** Babil padixahı Zədəkiyanıng oqullarını uning kez aldida kətl kıldı; u Yəhudanıng barlık əmirlərinimü Riblah xəhəridə kətl kıldı; **11** andin Zədəkiyanıng kezlini oyuvattı; Babil padixahı uni mis kixanları bilən baqlap Babiləqə elip kəlip, elgılıqə zindanoğası kəməp koydı. **12** Bəxinqı aynıng oninqi künində (bu Babil padixahı Nebokadnəsarning on tokkuzinqı yili idi) Babil padixahining hizmitidə qəbolan, pasiban begi Nebuzar-Adan Yerusalemoja yetip kəldi. **13** U Pərvərdigarning eyini, padixahning ordisini wə xəhərdikı barlıq eylərni keydürüwətti; barlıq bəhəywət imaratlərgə u ot koyup keydürüwətti. **14** Wə pasiban begi yetəkqılıkiddiki Kaldıyların pütkül koxunu Yerusalemlıng ətrapidiki pütkül sepilini ərəwətti. **15** Pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki əng namrat kixilərdin bir kismını, xəhərdə kalojan baxxa kixilərni, Babil padixahı tərəpkə kəqip təslim qəbolanları wə kalojan hünərəvənlərni əsir kılıp ularni elip kətti. **16** Lekin pasiban begi Nebuzar-Adan zemindiki əng namratlarning bir kismını üzümzarlıkları pərwix kılıxka wə terikqılık kılıxka kaldurdu. **17** Kaldıylar Pərvərdigarning eyidiki mistin yasalojan ikki tüwrukni, das təgliliklərini wə Pərvərdigarning eyidiki mistin yasalojan «dengiz»ni qekip, barlıq mislirini Babiləqə elip kətti. **18** Ular yanına [ibadatta ixlitliidiqən] idixlar, gürjak-bəlgürjəkələr, lahxıgırular, kəqıllar, piyalə-təhsilər həm mistin yasalojan barlıq əswablarnı elip kətti. **19** daslar, huxbuydanlar, kəqıllar, küldanlar, qiraqdənlar, piyalılər wə jam-kədəhərni bolsa, altundın yasalojan bolsimu, kümüxtin yasalojan bolsimu, ularning həmmisini pasiban begi elip kətti. **20** Sulayman padixah Pərvərdigarning eyi tıqün mistin yasatkən ikki tüwruk wə «dengiz», xundakla uning təgilikli qəbolan on ikki bukını u elip kətti; qünki bu mis saymanlarning eojirlilikini elqəx mumkin əməs idi. **21** İkki tüwruk bolsa, hərbirinin egiziliki on səkkiz gəz, aylanmışı on ikki gəz kelətti; hərbirinin iqi kawak bolup, misning kelinlikə tət barmak idi. **22** Tüwrukning üstidiki bexi bolsa mis bolup, egizlikli bəx gaz idi; uning pütün aylanmışı tor xəklidə həm anar nushisi bilən bezəlgənidı, həmmisi mistin idi; ikkinqi tüwrukmu uningqə ohxax bolup, umu anar nushisi bilən bezəlgənidı. **23** Hərbir tüwrukning bexining yanlırida toksan altə anar nushisi bar idi; torda jəmiy bolup yüz anar nushisi bar idi. **24** Pasiban begi Nebuzar-Adan bolsa bax kahin Seraya, orunbasar kahin Zəfaniya wə ibadəthanidiki tıq nəpər ixikbakarnationı əsircə aldi. **25** U xəhərdin ləxkərlərni

baxkuriadiqən bir aqwat əməldarnı, xəhərdin tapşan orda məslihətqılıridin yəttini, yərlik həlkni ləxkərlikkə tizimlioquçı, yəni koxunıng sərdarının katipini wə xəhərdin atmix nəpər yərlik kixinı tutti. **26** Pasiban begi Nebuzar-Adan bularnı Babil padixahining aldiqə, Riblahqə elip bardi. **27** Babil padixahı Hamat zeminidiki Riblahda bu kixilərni kılıqlap eltürüwətti. Xu yol bilən Yəhuda ez zeminidin sürgün kıldındı. **28** Nebokadnəsar sürgün kılıqan kixilərning sani mundak idi: — yəttinqi yili üq ming yigirmə üq Yəhudi; **29** Nebokadnəsarning on səkkizinqi yili u Yerusalemdin səkkiz yüz ottuz ikki kixinı sürgün kıldı; **30** Nebokadnəsarning yigirmə üçinqi yili pasiban begi Nebuzar-Adan Yəhudiylərdin yattə yüz kırık bəx kixinı sürgün kıldı; jəmiy bolup sürgün kılınojanlarning sani tət ming altə yüz kixi idi. **31** Xundak boldiki, Yəhuda padixahı Yəhəoakin sürgün qəbolan ottuz yəttinqi yili on ikkinqi aynıng yigirmə bəxinqı künü xu ix yüz bərdi; Əwil-Merodak Babiləqə padixahı qəbolan birinqi yili, u Yəhuda padixahı Yəhəoakinning kəddini kətürüp, uni zindandın qıckarı; **32** u uningoğası mulayım sez kılıp, uning ornını Babiləda uning bilən birgə turojan baxxa padixahlarning ornidin yukarı kıldı; **33** xuning bilan Yəhəoakin zindandıki kiyimlərini seliwestip, əmrinən qəlojan hərbir künidə hərdaim padixah bilən billə həmdastıhan boluxka müvəssər boldı. **34** Uning nesiwişi bolsa, Babil padixahining uningoğası beqixlioqan daimlik iltipati idi; bu iltipat kündilik idi, yəni u uningoğası taki aləmdin etkiqə əmrinən hərbir künü müvəssər kılınoqan.

Yərəmiyaning yioja-zarlılığı

1 (Alaf) Ah! Ilgiri adamlar bilenlik tolojan xəhər, Hazır xunqa yigana oluridu! Əllər arisida katta bolquçı, Hazır tul hotundak boldı! Əlkilər üstidin həküm sürgün məlikə, Həxaroja tutuldu! **2** (Bət) U keçiçəq aqqiq yioja ketürməktə; Məngzidə kəz yaxlari taramlimakta; Axniliri arisidin, Uningoja təsəlli beridiojan heqbiri yoktur; Barlıq dostlular uningoja satğunluq kıldı, Ular uningoja düxmən bolup kətti. **3** (Gimel) Yəhuda jəbir-japa həm eoir küllük astida, Sürgünlükə qıktı; U əllər arisida musapir boldı, Həq aram tapmaydu; Uni koçlıqıqıqların həmmisi, Uningoja yetixiwlip, uni tar yolda kistaydu; **4** (Dalat) Həqkim həytərlərə kəlmığanlıki tüpəylidin, Zionoja baridiqan yollar matəm tutmaqtə. Barlıq kowuklular qəldərəp kıldı, Kəhənləri ah-zar ketürməktə, Kızlırları dərd-ələm qıdıldı; Əzi bolsa, Kattik azablanmakta. **5** (He) Kükəndiləri uningoja hojayın boldı, Düxmənləri ronak tapmaqtə; Qünki uning kepligən asiylikləri tüpəylidin, Pərvərdigar uni jəbir-japaqə qoydu. Uning balılıri kəlməskə kətti, Kükəndisiga əsir bolup sürgün boldı. **6** (Waw) Barlıq hərmət-xəhrəti Zionning kizidin kətti; Əmrirları yaylaqını tapalmışın kiyıklardak boldı; Ularning owsıdın ezzini qəzquroqdaq həq dərmanı kalmıdı. **7** (Zain) Harlanoqan, sərgərdən boylan künillidə, Həlki kükəndisining koliqə qırxıkan, Həqkim yardım kolini sozmişan qaşa, Yerusalem kədimdə eziqə təwa bolovanlarını, Kimmətlik bayılıklarını yadioja kəltürməktə; Kükəndiləri uningoja məshirlikləri kərəyatti; Kükəndiləri uning nabut bolovanlıklını məshira kılıxtı. **8** (Hət) Yerusalem əxəddiy eoir gunah, sadir kılıqan; Xuning bilən u həramı boldı; Uning yalingaqlığını kərgəqə, Uni hərmətləgənlər hazırlı uni kamstıtıcı; Uyatta, u hət tərkiniqə u kəyniga buruldu. **9** (Tət) Uning ez həyzləri etəklərinə buloqıwətti; U akıvitini həq oylimiqandur; Uning yikiliyi ajayib boldı; Uningoja təsəlli bərgüqi yoktur; «Ah Pərvərdigar, harlanoqinimoja əkar! Qünki düxmən [halimdin] mahtinip kətt!» **10** (Yod) Kükəndisi kolini uning kimmətlik nərsiləri üstüga sozdi; Əzincin mukəddas jayioja əllərnin besip kirgenlikini kərdi; Sən əslı ularnı ibadət jamaitingə «kirixka bolmayıdu» dəp mən'i kilojanıq! **11** (Kaf) Bir qıxləm nan izdəp, Uning həlkinqin həmmisi u hət tartmaqtə; Jenini saklap kəlix üqünla, Ular kimmətlik nərsilərini axlıqə tegixti. «Ah Pərvərdigar, əkar! Men ərziməs sanalımdı. **12** (Laməd) Əy etüp ketiwtəkənlər. Bu silər üçün həq ix aməsmü? Karap bak, menin dərd-alimimdək baxka dərd-ələm barmidü? Pərvərdigar otluk ojəzipini qüxişən künidə, Uni menin üstütməgə yüklidi. **13** (Məm) U yükirdin ot yaqdurdı, ot səngəklirimdin etüp kəydirdi. U ularning üstidin oqılıb kıldı. U putlirim üçün tor-tuzaknı koyup koydu, Meni kəyniməgə yandurdı, U meni nabut kıldı, Kün boyı U meni zoipləxtürdi. **14** (Nun) Asiyliklrim boyunturuk bolup boynuməja baqlandı; Kolları tanını qing qiqip qəmbərqəs kılıwətti; Asiyliklrim boynuməja artıldı; U dərəmanimni məndin kətküzdü; Rəb meni mən karxılık kərsitəmləydiqənların kollırıja tapxurdi. **15** (Samək) Rəb barlıq baturlırimni otturumdila yergə uruwətti; U menin hil yigitirimi eziykə, Üstümdin həküm qıkırıxka kengəx qəkirdi. Rəb goya üzüm kəlqikidiki üzümlərni qaylıgəndək, Yəhūdanıng pak kızını qayıwətti. **16** (Ayin) Muxular tüpəylidin taramlap yioqlımatımən; Mening kəzlərim, menin kəzlərimindən ekiyatıdu; Manga təsəlli bərgüqi, jenimni əsligə kəltürgügi

məndin yıraktur; Balilirimning kəngli sunuktur, Qünki düxmən oqılıb kıldı. **17** (Pe) Zion kolini sozmaqtə, Lekin uningoja təsəlli bərgüqi yok; Pərvərdigar Yakup toopruluk pərman qüxürdü — Koxnlılıri uning kükəndiləri bolsun! Yerusalem ular arisida nijis nərsə dəp kəraldi. **18** (Tsədə) Pərvərdigar həkkaniyidur; Qünki mən Uning əmrigə hilalıq kıldım! Əy, barlıq həlkələr, anglangalar! Dərdlirimə qaranglar! Pak kizlirim, yax yigitirim sürgün boldı! **19** (Kof) Axnilirimni qakirdim, Lekin ular meni aldioqanıdı; Jan saklıqıdək ozuk-tültük izdəp yürüp, Kəhənlərim həm aksakallırim xəhərdə nəpəstin kəldi. **20** (Rəx) Kara, i Pərvərdigar, qünki azar qekiyatımdı! Həddidin ziyyədə asılık kılıqinim tüpəylidin, Iq-baqrım kiyinliyatıdu, Yürükim ərtılıp kətti. Sirtta kılıq [anisini balisidin] juda kıldı, Əylirimdə bolsa elüm-waba həküm sürməktə! **21** (Xiyn) [Həlkələr] ah-zarlırimni anglıdi; Lekin təsəlli bərgüqim yoktur; Düxmənlirimning həmmisi külplütimindən həwərdar bolup, Bu kılıqinindən huxal boldı; Sən jakarlıqan künni ularning bəxiqə qıxırgıysən, Xu qaçda ularning həli meningkidiq bolidu. **22** (Taw) Ularning barlıq rəzillikini kez aldingoja kəltürgəysən, Barlıq asılıklırim üçün meni kəndak kılıqan bolsang, Ularojumu xundak kılıqıysən; Qünki ah-zarlırim nuroqundur, Kəlbim azabtin zəplixip kətti!

2 (Alaf) Rab oqəzəp bulutu bilən Zion kizini xundak kaplıdı! U Israilning xərəp-julasını asmandın yergə qəriwətti, Ojəzipi qüxken künidə Əz tahtiperini həq esidə kəldurmıdı. **2** (Bət) Rab Yakupnıng barlıq turaloqlarını yutuwestti, həq ayimidi; U kəhəri bilən Yəhūdanıng kiziñin kələ-korojanlırinin həmmisini əqlətti; U padixahlıknı əmrirları bilən nomuska koyup, Yər bilən yəksən kılıwətti. **3** (Gimel) U qatikkı oqəzəptə Israilning həmma müngüzlərini kesiwətti; Düxmənni tosuqan ong kolini Uning aliddin tartıwaldı; Lawuldap keyğən ez atrapını yəp kətküqi ottak, U Yakupni keydürüwətti. **4** (Dalat) Düxməndək U okyasını kərdi; Uning ong koli etixka təyyarlanıqanı; Kəzəgə issik kərungənlərinin həmmisini kükəndisi kəbi kirdi; Zion kiziñin qediri iqida, Kəhərini ottak yaqdurdı; **5** (He) Rab düxməndək boldı; U Israılñi tuwəldi, Ordilirinən həmmisini yutuwaldı; Uning kələ-korojanlırinı yokatti, Yəhūdanıng kiziñə matəm wa yioja-zarları kəpəyətti. **6** (Waw) U Uning kəpisiñi baqıqını paqaklatkəndək paqaklətti; U ibadət sorunlarını yokiitiwətti; Pərvərdigar Zionda həyt-bayramlar həm xabatlarını [həlkinqin] esidin qıkırıwətti; Ojəzəp oti bilən padixah həm kəhənni qotka kekiwətti. **7** (Zain) Rab kurbangahını taxliwətti, Mukəddas jayidin waz kaqtı; U Zondiki ordilarning sepiłlirini düxmənnin koliqə tapxurdi; Hətta Pərvərdigarning eyida, Ular həyt-ayəm künidikidək təntənə kilixti! **8** (Hət) Pərvərdigar Zion kiziñin sepiłlini qekiyetinxı karar kılıqan; U uningoja [halak] əlgəm tanisini tartıp koyqan; U kolini qekixtin həq üzəmidi; U həm istihkamlarını həm sepiłlini zarlətti; İkkisi təng həlsirəp kəyəqürməktə. **9** (Tət) Uning dərvazılıri yər tegigə oqərk bolup kətti; U uning temüratakläklərini para-parə kiliwətti. Padixahı həm əmrirları əllər arisioja palandı; Təwrattiki tərbiyə-yolyoruk yokaq kətti, Pəyəqəmberləri Pərvərdigardin wəhiy-kərənűlxərini izdəp tapalmayıdı. **10** (Yod) Zion kiziñin aksakallıri, Yarda zuwan sürməy olutmakta; Ular baxlırlıqə topa-qang qeqixti; Ular beligə bez yegiwləxti; Yerusalemıng pak kizlirinin baxlırları yergə kirip kətküdək boldı. **11** (Kaf) Mening kezlirinin taramlıqan yaxlırımından halidin kətti; Iqı-baqrırlırmı zərdapoja toldı; Jigirim yər yüzüqə tekiliyp para-para boldı, Qünki həlkinqin nabut kılındı, Qünki xəhər koqılırida narsidilər həm bowaklar həksiz yatmaqtə. **12** (Laməd) Ular xəhər koqılırida yarilanıqlardək

halidin kətkəndə, Anilirining kujikida yetip jan talaxkanda, Anilirijoqa: «Yemək-iqmək nədə?» dəp yalwuruxmakta. **13** (Məm) Man dərdingga guwahqı bolup, seni nemigə ohxitarmən? Seni nemigə selixturarmən, i Yerusalem kızı? Sanga təsəlli berixtə, nemini sanga tang kılارман, i Zionning pak kizi? Qünki sening yarang dengizdak qəksisidur; Kim seni sakaytalisun? **14** (Nun) Payoqəmbarliringning san üçün kərgənlili bimanilik həm əhməklilik; Ular sening kəbihlikingni həq axkarə kilmidi, Xundak kılıp ular sürgün boluxungning aldını almidi. Əksiqə ularning sən üçün kərgənlili yalojan bekarətlər həm ezikuluklardur. **15** (Samak) Yeningdin etüwatqanlarning həmmisi sanga karap qawaklidü; Ular üzkirtip Yerusalemning kiziqa bax qayqaxmakta: — «Güzallikning jəvhiri, pütküll jahanning hursənləki» dəp atələjan xəhər muxumidu?» **16** (Pe) Barlıq düxmənliring sanga karap aozjini yoqan ekip [mazak kilmakta], Ux-ux kılıxip, qixlirin oquqluratmakta; Ular: «Bix uni yutuwaldu! Bu bərhək biz kütken kündür! Biz buni ez kezimiz bilen körükka müvassər bolduk!» — deməktə. **17** (Ayin) Pərvərdigar Əz niyatlırini ixka axurdı; Kədimdin tartıp Əzining bekitkən seziqə əmal kıldı; U həq rəhim kilmay oqlattı; U düxmənni üstüngdin vadlandurdi; Küxəndliringning münggüzini yukırı ketürdi. **18** (Tsadə) Ularning kəngli Rəbga nida kilmakta! I Zion kızının sepili! Yaxliring dəryadək keqə-kündüz akşus! Əzünggə aram bərmə; Yax tamqiliring taramlaxtın aram alımsın! **19** (Kof) Tün keçidə ornungdin tur, Kəqtə jesək baxlinixi bilən nida kıl! Kenglüngni Rəbning aldiqə sudək tək; Narsidiliringning hayatı üçün uningoja kolliringni ketür! Ular barlıq koqiliring dokmxuxida kəhəqliliktin halidin kətməktə. **20** (Rəx) Kara, i Pərvərdigar, oylap bakkəysən, Son kimşa muxundak muamilə kılıp bakkən?! Ayallar ez mewilirli — ərəkə bowaklirini yeyixə bolandu? Kahin həm payoqəmbarını Rəbning mukəddəs jayida oltürtüxə bolandu?! **21** (Xiyn) Yaxlar həm kərilar koqılarda yetixmakta; Pak kızırim wə yax yigitlirim kılıqlınip yikildi; Ularnı oqəziping qüvkən künida kirdingsən; Ularnı həq aymay soydungsən. **22** (Taw) Sən heytbayram künida jamaatni qakıroqandək, Meni tərap-təraplardın besikka wəhümilərnı qakırdıng; Pərvərdigarning oqəzəp künida kaqınlar yaki tirkə kəlojanlar yok idi; Əzüm ərkiliit qong kəlojanları dütixminim yəp kətti.

3 (Aləf) Mən uning oqəzəp tayikini yəp jabır-zulum kərgən adəmdurmən. **2** Meni U həydiwətti, Nuroja əməs, bəlkı karangoşulukka mangdurdı; **3** Bərhək, U kün boyi kolini manga kəyta-kəyta hujum kıldurdı; **4** (Bət) Ətlirimni wə terilirimni kəkxal kiliwətti, Səngəklirimni sunduruwətti. **5** U manga muhasırə kurdı, Ət süyi wə japa bilən meni kapsıwaldı. **6** U meni əlgili uzun bołożanlardak kapkarangoj jaylarda turuxkə məjbur kıldı. **7** (Gimal) U meni qıkalmayıdojan kılıp qitlap korxiwaldı; Zənjirimni eojarı kıldı. **8** Mən warkirap nida kılıssamu, U duayimini həq ixtimidi. **9** U yollarını jipsilaxkən tax tam bilən tosuwaldı, Qiojor yollarımı ağıri-tokay kiliwətti. **10** (Dəlat) U manga paylap yatkan eyikət, Pistirmida yatkan xirdəktər. **11** Meni yollarından burap tetma-titma kıldı; Meni tığxartdır. **12** U okyasını kerip, Meni okining karısı kıldı. **13** (He) Okdenidiki oklarnı bərəklirimə sanjikutuzdi. **14** Mən ez həlkimə rəswa obyekti, Kün boyi ularning məshirə nahxisining nixani boldum. **15** U manga zərdabni toyoqqa yutkuzup, Kəkrə süyini toyoqqa iqtüzdi. **16** (Waw) U qixlirimni xeoqıl taxlar bilən qekiyətli, Meni küllərdə tığıldı; **17** Jenim tinq-hatırjəmliktin yıraklıxturuldu; Arambəhxning nemə ikənlilikini untup kəttim. **18** Mən: «Dərmanım kalmidi, Pərvərdigardin ümidi kalmidi» — dedim. **19** (Zain) Mening har kılınoqanlırimni, sərgədən

bołożanlırimni, Əmən wə et süyini [yəp-iqkinim] esingga kəltürgəysən! **20** Jenim bularnı hərdaim əsləwətidü, Yərgə kirip kətküdək bolmakta. **21** Lekin xuni kənglüngə kəltürüp əsləymənki, Xuning bilən ümid量产tidin yanidi, — **22** (Hət) Mana, Pərvərdigarning əzgərməs mehribanlıklırlı! Xunga biz tığxəmidük; Qünki Nuning rəhəmdilliliklirining ayoji yoktur; **23** Ular hər sahərdə yengilindü; Sening həkikət-sadiklikinq tolimu moldur! **24** Əz-əzümgə: «Pərvərdigar mening nesiwəndur; Xunga mən Uningoja ümid baqlaymən» — dəymən. **25** (Tət) Pərvərdigar Əzini kütkənlərgə, Əzini izdигən jan igisigə mehribandur; **26** Pərvərdigarning nijatini kütüx, Uni süküt iqidə kütüx yahxidur. **27** Adəmning yax waktida boyunturukni ketürüxi yahxidur. **28** (Yod) U yeganə bolup süük kılıp olturnsın; Qünki Rəb buni uningoja yüklidi. **29** Yüzünü topat-prakka təkəküzsün, — Ehəmtıl, ümid bolup kalar? **30** Məngzini uroqıqıa tutup bərsün; Til-ahənatlərni toyoqıq iixtsün! **31** (Kaf) Qünki Rəb əbadıl-əbad insandın waz kəqməydü, Azar bərgən bolsimu, Əzgərməs mehribanlıklırining molluki bilən iqini aqritidü; **32** Qünki U insan balılırini har kılıxni yaki azablaxnı halojan əməstur. **33** (Laməd) Yər yüzidiki barlıq əsirlərni ayaq astıda yanjixka, **34** Həmmidin Aliy Bololoquning aldida adəmni ez həkkidin məhərum kılıxka, **35** İnsanqa ez dəwasıda uwal kılıxka, — Rəb bularning həmmisiqə guwahqı əməsmu? **36** (Məm) Rəb uni buyrumıqan bolsa, Kim deginini əməlgə axuralısun? **37** Külpatlər bolsun, bəht-saadət bolsun, həmmisi Həmmidin Aliy Bololoquning aqzidin kəlgən əməsmu? **38** Əmdi tirik bir insan nemə dəp aqrinidü, Adəm balisi gunahlırinin jazasidin nemə dəp waysayıd? **40** (Nun) Yollarımızın təkxürüp sinap bilayli, Pərvərdigarning yenioja yənə käytaili; **41** Kollirimiznı kənglimiz bilən bille ərxtiki Tangriga ketürəylı! **42** Biz itaatsizlik kılıp səndin yüz eridük; Sən kəqürüm kılımiding. **43** (Samak) Sən əzüngni oqəzəp bilən kaplap, bizni kooqlıding; Sən əltürdüng, həq rəhim kılımiding. **44** Sən əzüngni bulut bilən kaplıqoşanəni, Dua-tilawət uningdin həq etəlməs. **45** Sən bizni həlkələr arısında daxkəl wə nijasət kildind. **46** (Pe) Barlıq düxmənlirimiz bizə karap aozjini yoqan ekip [mazak kıldı]; **47** Üstimizgə qüxti alakəzadilik wə ora-tuzak, Wəyrəngiliq həm halakət. **48** Həlkimənin kizi nabut bolozını üçün, Kəzümdin yaxlar əstəng bolup akmakta. **49** (Ayin) Kəzümdin yaxlarnı üzülməy teküwətidü, Ular həq tohiyalımadı, **50** Taki Pərvərdigar asmanınlardın təwəngə nəzər selip [halimoja] karioqıq. **51** Mening kezüm Rohimənə azab yatküzməktə, Xəhirmənin barlıq kızlırinin Həli təpəylidin. **52** (Tsadə) Manga səwəbsiz dütixmən bolozanlar, Meni kuxtək hədəp owlap kəldi. **53** Ular orida jenimmi üzmkəqi bolup, Üstümgə taxni qəridi. **54** Sular beximdin texip aktı; Mən: «Üziüp taxlandım!» — dedim. **55** (Kof) Həngning tülülrədən namingni qakırıp nida kıldı, i Pərvərdigar; **56** Sən awazimni anglıding; Kutulduruxka nidayiməqə külükinqni yupuruwalımojn! **57** Sanga nida kilojan künidə manga yekin kəldind, «Korkma» — deding. **58** (Rəx) I rəb, jenimning dawasını əzüng soridıq; Sən manga həmjəmat bolup hayatimni kütküzdüng. **59** I Pərvərdigar, manga bołożan wəllaliqni kerdüngən; Mən üçün həküm qıcarojasən; **60** Sən ularning manga kilojan barlıq eqmanlıklärini, Barlıq kəstirilərini kerdüngən. **61** (Xiyn) I Pərvərdigar, ularning ahanətlərini, Meni barlıq kəstilgənlərini anglıdingsən, **62** Manga karxi turoqanlarning xiwirlaxlirini, ularning kün boyi kaynimdın kusur-kusur kılıxkanlırını anglıdingsən. **63** Olturoqanlırida, turoqanlırida ularqa karioqasən! Mən ularning [məshirə] nahxisi boldum. **64** (Taw) ularning kolları kəlojanlırını boyiqə, i Pərvərdigar, bexoja jaza yanduroqasən; **65** ularning

kengüllirini kaj kılqaysən! Bu sening ularoja qüxicidioqan lənitig bolidu! **66** Ożəzəp bilən ularni koqlıqıysən, Ələrni Pərvərdigarning asmanlıri astidin yoqatqaysən!

4 (Aləf) Ah! Altun xunqə julasız bolup kətti! Sap altun xunqə tutuk bolup kətti! Muğaddəs eydiki taxlar hərbir koqining bexioja təkəlül qeqildi! **2** (Bət) Zionning oqulları xunqə kimmətlik, Sap altunoja tegixküsiz idi, Həzir sapal kozılardək, Sapalqıning koli yasılınarıqılıkmu [kimməti yok] dəp kariliyatidul! **3** (Giməl) Hətta qilberilər əmçikini tutup berip balılırını emitidu; Lekin menin həlküm qəldiki tegiküxləroja ohxax rəhimsiz boldi. **4** (Dalət) Bowakning tili ussuşluqtın tanglıyoja qaplixatiwdit; Kiçik baliların nətilməktə, Həqkim ularoja oxxtup bərməyatiwdit. **5** (He) Nazunemətlərni yep kəngənlər koqlılarda sarçıyıp yürüridü; Səstün kiyim kiydürütlüp gong kılınojanlar tezəklknı kuçaklap yetiwiatidu. **6** (Waw) Həlkimning kizining kəbihlikiga qıxkan jaza Sodomning gunahining jazasidin eojirdur; Qünki Sodom birakla erüwetilgənidi, həq adəmning koli uni kiynimiqoşanidi. **7** (Zain) Həlkimning «Nazariy»liri bolsa қardin sap, süttin ak, teni kizıl yakutlardın parkırak idi, Təki-turki kek yakuttək idi. **8** (Hət) Həzir qırayılır kurumdin kara; Koqlarda kixılər toniyalmıqdak bolup kəldi; Bir terə-bir ustihan bolup kəldi; U kakxallixip yaşaqtak bolup kətti. **9** (Tət) Kılıqta əltürülənlər kəhətqılıkta elgənlərdin bəthliklər; Qünki ular qaxxal bolup kətməktə, Turakning mewilri bolımoqqa yikitilməktə. **10** (Yod) Baqri yumxak ayallar ez kolları bilən balılırını knayitpixurdu; Həlkimning kizi nabut kılınojinida balilar ularning gəxi bolup kəldi. **11** (Kaf) Pərvərdigar kəhrini qüxtürüp piqandın qıktı, Otluk oqəzipini tekti; Zionda bir ot yekip, Uning ullirini yutuwətti. **12** (Laməd) Yər yüzidiki padixaşalar wə jahanda barlıq turuwatkanlar bolsa, Nə kükəndə nə düxmənninq Yerusalemning kowuklıldırın besüp kirdiqoşanlıqıa ixənməytti. **13** (Məm) Həlbuki, pəyəqəmberlərinin gunahları tüpaylidin, Kaḥnlırinin kəbihlikləri tüpaylidin, Ularning [Zionda] həkkənayırlarıng ənənlərini təkkənləri tüpaylidin, — Bu ix [bexioja] qüxti! **14** (Nun) Həzir ular karəqulardək koqlılarda tenap yürüməktə, Ular kanoja buloqanojanki, Həqkim kiyimlrigə təgküqi bolmaydu. **15** (Samək) Hək ularoja: «Yokulux! Napaklar! Yokulux! Yokulux, bizga təgküqi boluxmal!» dəp warkirixməktə. Ular keqip tarəp-tarəpkə sərgordan bolup kətti; Lekin əllər: «ularning arimizda turuxıqa bolmaydul!» — dəwatiidu. **16** (Pe) Pərvərdigar Əzi ularni tarkitiwətti; U ularni կaya nəzirigə almayıdu; Kaḥnlırların hərəmti kılınmıdi, Yaxanojanlarmu həq mehribanlıq kərmidi. **17** (Ayin) Kezimiz yardıməni bihuda kütiip həlidin kətti; Dərwəkə bizni kütəkəzəlmioşan bir əlni kütiip kezət munarlırimizda turup kəldik. **18** (Tsade) Düxmenlirimiz izimizdən koqlap yıldı; Xunga koqlarda yürəlməyettuk; Əjilimiz yekinlaştı, künərlimiz toxtı; Qünki əjilimiz kəldi! **19** (Kof) Peyimizgə qıxkənlər asmandıki bürkültlərdin ittik; Taoqlardımı bizni koqlap yığırdı, Bayawandımu bizni bektürmidə paylaştı. **20** (Rəx) Jenimizning nəpsi bolovan, Pərvərdigarning Mesih, kılçını ularning ora-tuzaklırida tutuldı; Biz u tooqrisida: «uning sayısında əllər arisida yaxaymız» dəp oyıldı! **21** (Xiym) I uz zeminida turoquqi, Edomning kizi, huxal-huram yayriojin! Lekin bu [jaza] kədəhi sangimu etidu; Sənmu məst bolisən, yalingaqlınisən! **22** (Taw) Kəbihlikingning jazasioja Hatimə beriliud, i Zion kizi; U seni sürgünlükə käyta elip kətməydü; Lekin, i Edom kizi, u sening kəbihlikingni jazalaydu; U gunahlıringni ekip taxlaydu!

5 Beximizoja qüxkənləri esingga kəltürgəysən, i Pərvərdigar; Kara, bizning rəswaqılıkta kəlojinimizni nəziringga alojaysən! **2** Mirasımız yatlaroja, Əylirimiz yaka yurtulkərlə tapxuruldu. **3** Biz yetim-yesirlər, atisizlər bolup kəldik; Anilirimiz təl kəldi. **4** İqidioqan suni setiwelliximiz kerək; Otunni pəkət puloja alojili bolidu. **5** Bizni koqlıqıuqlar tapbasturup keliyatidu; Həlsirap, həq aram tapalmaymır. **6** Jan saklıqıuḍak bir qıxləm nannı dəp, Misiş həm Asuriyəgə kol berip boy sunojoğanımız. **7** Ata-bowilirimiz gunah sadir kılıp dunyadın kətti; Biz bolsak, ularning kəbihlikining jazasını kətürüxkə kəldik. **8** Üstimizdən həküm sürgüqilər küllərdür; Bizni ularning kəlidin azad kəloquqı yoktur. **9** Dalada kılıq tüpəylidin, Nemimizni tepixka jenimizni təwəkkul kilməktimiz. **10** Terimiz tonurdək kizik, Aqlıq tüpəylidin kizitmə bizni basmaqta. **11** Zionda ayallar, Yəhələrda xəhərlirdə pak kızlar ayaq astı kəlini. **12** Əmirlər kəlidin dəroja esip koyuldu; Aksakalların hərəmti həq kılınmıdi. **13** Yax yigitlər yaroqunqakta japa tartmaqta, Oqul balılırimiz otun yüksəkni yündüp dəldəngxip mangmakta. **14** Aksakkallar xəhər derwazisida olturmas boldı; Yigitlər nəşəmə-nawadin kəldi. **15** Xad-huramlıq kəenglizimizdən kətti, Ussul oyniximiz matəmgə aylandı. **16** Beximizdən taj yikıldı; Halimizoja way! Qünki biz gunah sadir kıldı! **17** Buning tüpəylidin yürəklirimiz mujuldu; Bular tüpəylidin kezlihimiz karangoqulaxtı — **18** — Zion teqioja karap kezlihimiz karangoqulaxtı, Qünki u qeldərap kətti, Qılbera uningda paylap yürüməktə. **19** Sən, i Pərvərdigar, mənggügə həküm sürisən; Təhting dəwərdin-dəwərgə dawamlixidu. **20** Sən nemixəkə bizni daim untusən? Nemixəkə xunqə uzunojıqə bizdin waz keqisən? **21** Bizni yeningəqə kayturoqaysan, i Pərvərdigar! Xundak bolovanında biz käytalaymır! Künlürimizni kədimkidek əsligə kəltürgəysən, **22** — Əger sən bizni mutlak qətkə kəkmiqoşan bolsang, Əger bizdin qəksiz oqəzəplənmigən bolsang!

Əzakiyal

1 Ottuzinqi yili, tətinqi ayning bəxinqi künidə, mən Kewar dəryasiqə sürgün kılınçanlar arısında turojan məzgilda, mana asmanlar eqilip, mən Hudaning alamət kerünüxlirini kərdüm. **2** Tətinqi ayning bəxinqi kün — Yəhəoakinning sürgün bołożanlığının bəxinqi yili idi — **3** Kaldıylərnin zeminida, Kewar dəryası boyida, Buzining oqlı Əzakiyal kahinoja Pərvərdigarning sezi kaldi — xu yərda Pərvərdigarning kolı uning wujudişa əndi. **4** Mən kərdüm, manal Ximaldin boran-qapkun kətürüldi; yojan bir bulut wə uni orap turojan bir ot, uning ətrapida bir yorukluk jalunjin turatti; otturisidin, yəni xu ot iqidin, issiktin julalanjan parkırak mistək bir kerünüx keründi. **5** Yənə uning oturisidin, tet hayat məhluk keründi; ularning kerünüxi xundak idiki: — ularda insanning kiyapiti bar idi; **6** ularning hərbirining təttin yüzü bar idi; hərbirining təttin kaniti bar idi. **7** Ularning tüptüz putlari bar idi; tapanlıri bolsa mozayning tuyaklırişa oxhaytti; ular parkırıtilojan mistək parlap turatti. **8** Tət yenida, ənatlırları astida insanningkidək birdin kolı bar idi; tətisining hərbirining təttin yüzü wə təttin kaniti bar idi; **9** ularning ənatlırları bir-birigə tutax idi; ular yüргanda həqyakka burulmayıttı; ular həmmisi udul aldişa yürətti. **10** Ularning yüz kerünüxliri insanningkidək idi; u tətisining ong təripida xırningkidək yüzü bar idi; tətisining sol təripida bukiningkidək yüzü bar idi; tətisining bürkütningkidək yüzim bar idi. **11** Ularning yüzləri ənə xundak idi. Ənatlırları yüksirdə kerilip turatti; hərbirining ikki kaniti ikki təripidiki məhlukning kanitoja tutixattı; yənə ikki kaniti ez tenini yepip turatti. **12** Ularning hərbiri uduloja əkarap mangatti; ularda bołożan roh nəğə barımən desə, ular xu yərgə mangatti; ular mangojanda heqkaysı tərəpkə burulmayıttı. **13** Həyat məhluklarning kiyapiti bolsa, kəyüp yalkunlap turojan otning qoojidək, məxəllerdək idi; muxu ot uyan-buyan aylanıp məhluklar arısında yürətti; ot intayın yalkunluq idi, ottin qakmaqlar qekip turatti; **14** hayat məhluklar qakmaktek pal-pul kılıp uyaktın-buyakka yügürtüp turatti. **15** Mən hayat məhluklara qaridim, mana həyat məhluklarning hərbirining yenida yərda turidiojan, ularning yüziga udullanıjan birdin qak turattı; **16** qaklarning xəkli wə yasılıxi beril yakutning kerünüxiда idi; tətisining birhillə kerünüxi bar idi; ularning xəkli wə yasılıxi bolsa, qakning iqida qak bardək idi. **17** Məhluklar mangojanda, ular yüzləngən tət təripining həmmisigə udul mangatti; mangojanda ular heq burulmayıttı. **18** Qaklarning ultanglıri bolsa, intayın egiz həm dəhəxtəlik idi; ular tətisining ultanglırinin pütün ətrapı kezələr bilən tolojanidi. **19** Həyat məhluklar mangojanda, qaklar ularoja yandixip mangatti; həyat məhluklar yərdin kətürüləndə, qaklarmu kətürülətti. **20** Roh nəğə mang desə, ular xu yərgə mangatti — demək, ularning rohi [Rohkə] egiçip mangatti. Qaklar ular bilən təng kətürülətti; qunki məhluklarning rohi qaklırida idi. **21** Məhluklar mangojanda, qaklarmu mangatti; məhluklar tohtıqanda, qaklarmu tohtayıttı; ular yərdin kətürülənidə, qaklarmu ularoja koxulup təng kətürülətti; qunki həyat məhluklarning rohi qaklarda idi. **22** Həyat məhluklarning baxlırı üstidə bir yoojan kəz yətküsiz gümbəzə oxhaydişən bir nərsə turatti; u hrustaldək dəhəxtəlik parkırıp, ularning bexi üstidə yeyilip turatti. **23** Bu gümbəzdək nərsinən astida ularning ənatlırları kerilip, bir-birigə tegixip turatti; hərbir məhlukning ez teninin ikki yenini yapidişən ikkiden kaniti bar idi. **24** Ular mangojanda, mən ənatlırlarının sadasını anglidim — u uluq sularning xarkırıjan sadasıdək,

Həmmigə Əkdirning awazidək — koxunning yürüx kiliwatkan qaojdiki sürən-xawkunlurining sadasıdək idi; ular tohtap turojan qaojlarda, ular ənatlırlarını təwəngə qixürətti. **25** Wə ularning bexi üstidiki gümbəzdək nərsə üstidin bir awaz anglandı. Əlar tohtap turojan qaojlarda, ular ənatlırlarını təwəngə qixürətti. **26** Ularning bexi üstidiki gümbəzdək nərsə üstidə, kek yakut kəbi bit təhtning siyması turatti; bu taht siyasa ning üstidə, tolimu yukirida, insan kiyapitidə kərtingən bir zat turatti. **27** Wə mən bu zatni belining üstü təripining turki mistək parkırojan, ətrapini ot orap turojan kiyapəttiki bir kerünüxtə kərdüm; wə belining astı təripining turki, otning kiyapitidə idi, uning ətrapida külliqlik yorukluk turatti. **28** Bu ətrapida turojan külliqlik yoruklukning kerünüxi bolsa, yamoqurluk künidiki bulutta pəydə bolən həsən-həsənnəng kerünüxi dək idi. Bu bolsa Pərvərdigarning xan-xəripininq kiyapitining kerünüxi idi. Buni korüpla mən düm yikildim; wə mən sezləwatkan birsining awazını anglidim.

2 Wə U manga: I insan oqlı, ornungdin dəs tur, wə Mən sanga söz kılımən, — dedi. **2** U manga söz kılqanda, Roh manga kirip, meni dəs turoquzdı; wə mən manga söz Kılqoquning awazını anglap turдум. **3** Wə U manga: — «I insan oqlı, Mən seni Israil balılırioja, yəni Manga asiylik kılıqan asiy «yat allər»ga əwətimən; bugüngə kədər həm ular həm ularning atabowlıri Manga yüz erüp asiylik kılıp kəlməktə», — dedi. **4** — «Bu balılar bolsa nomusız wə kengli kəttiktür; Mən seni ularoja əwətimən; sən ularoja: «Rəb Pərvərdigar xundax dəyul» — degin — **5** xuning bilən ular maylı kulak salsun, salmisun (qunki ular asiylik kılıdişən bir jəmat) — ezliri arısında həkkikiy bir pəyojəmbərning turoqanlığını tonup yetidi. **6** Əmdi sən, i insan oqlı, gərqə sanga tikən-jiojanlar həmrəh bolsimu, wə sən qayanlarning arısında tursangmu, ulardin körkma, wə sezləridinmə körkma; xundak, ularning sezləridin körkma, wə zərdilik ərəxəliridin dəkə-dükkigə qıxmə; qunki ular asiy bir jəmatdır. **7** Son ular tingxisun, tingximisun Mening sezlərimini ularoja yətküz; qunki ular asiylik kılıqulardır. **8** Wə sən, i insan oqlı, sanga eytkən sezləriməg əkulak sal; bu asiy jəmatək tətür bolmiojin; aozzingin eqip, Mən sanga bərginimmi yegin». **9** — Mən karisam, mana manga sozulənən bir kol turup, wə mana, uningdə bir oram yazma turup. **10** U kez alımdıda uni eqip yepip koydi; uning aldi-kəynininq hamma yeriga hət yezilojanidi; uningoja yezilojanları mərsiye, matam sezləri wə dərd-ələmlərdin ibarət idi.

3 Wə U manga: — I insan oqlı, erikiningni yegin; bu yazmini yep, berip Israil jəmatığə söz kılıqin, dedi. **2** Xuning bilən mən aqzımı aqtım, U manga yazmini yegüzdı. **3** U manga: — I insan oqlı, korsikingini tok kılıp, iqi-baqırıngı Mən sanga bərgən bu oram yazma bilən tolduroqin, — dedi. Xuning bilən mən yedim, aqzımda u əhsəldək tatlık idi. **4** Wə U manga mundak dedi: «I insan oqlı, barojın, Israil jəmatığə barojın, Mening sezlərimini ularoja yətküzgin. **5** Qunki sən oqayıri yeziktiyi yaki tili təs bir əlgə əməs, balki Israil jəmatığə əwətilding; **6** — oqayıri yeziktiyi həm tili təs, sezlərimi qıxəngili bolmaydişən kəp əllərgə əwətildim; Mən seni xularoja ətətkən bolsam, ular sanga əkulak salatlı! **7** Birək Israil jəmati sanga əkulak, salmaydu, qunki ularning heqbir Mənə əkulak selixni halımaydu; qunki pütün Israil jəmatining kapılık tong wə kengli kəttiktür. **8** Mana, Mən yüzüngi ularning yüzlirigə kərxi taxtək, wə senin pexanəngi ularning pexanılırişa kərxi taxtək kıldım. **9** Bərhək, senin pexanəngi qakmak texidin kəttik, hətta almastək kıldım. Ulardin körkma, wə

ular tüپaylidin дәккә-дүккігө құйым; құнғы ular asiy bir jemattur». **10** Wə U manga: — I insan oοqli, Mening sanga eytmakçı bolqan həmmə sezlirimni kenglүngge püküp koyojin, ularni kengül koyup anglojin. **11** Wə hazir barojin, sürgün bolqanlaroja, yəni ez elingdikilergə sez kıl, ular anglisun, anglimisun ularoja: «Rəb Pərvərdigar xundak dəydu!» — degin! — dedi. **12** Xuning bilən Roh meni kətirdi, mən arkamdin zor xarkırıqan bir awazni anglidim — «Pərvərdigarning xanxaripigə təxəkkür-mədhiyə ez jaylirida okulsun!» — **13** — Həyat məhluklarning ənatlırinin bir-birigə tegixkən awazi, wə ularning yenidiki qaklarning awazlari bəhəywət xarkırak bir sada idi. **14** Wə Roh meni ketürüp, yirakkə apardı; wə man kattik azab, rohimdiki oqazap bilən bardım, wə Pərvərdigarning koli menin wujudunda külliük idi. **15** Xuning bilən mən Təl-Abib xəhirdə sürgün bolqanlar, yəni Kewar dərəysi boyida turoqanlarning yenoja yetip kəldim; mən ular turojan jayda olturdum; ularning arısida yəttə kün həng-tang ketip olturdum. **16** Mana yattə kün toxup, Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **17** «I insan oοqli, Mən seni Israil jəmati üçün kezətqi kılıp tiklidim; sən Mening aqzimdin səzni anglap, ularoja Məndin bolqan agahını yətküzgin. **18** Mən rəzzillərə: «Sən jəzmən elisən» — desəm, birək sən uni agahlandurmışang — yəni bu rəzil adamni həyatka erixsun dəp rəzil yolidin yandurup, uni həyatka erixsun dəp agahlandurmışang, xu rəzil adəm ez əbəhlikida elidü; birək Mən uning keni üçün sandın hesab alıman. **19** Birək sən axu razil adəmni agahlandursangmu, u rəzzilikidin, yəni ez rəzil yolidin yanmisa, u ez əbəhlikidə elidü; lekin sən ez jeninqni kutkuzup kalisən. **20** Yaki bolmsa bir həkkaniy adəm ez həkkaniylidin yenip, əbəhlik kılıjlıdan bolsa, uning aldiqa qomak salsaş, u elidü; ənki sən uni agahlandurmiding, u ez gunahıda elidü, wə u kılqan həkkaniy ixlar əslənməydi; birək uning keni üçün səndin hesab alıman. **21** Wə əgər sən həkkaniy adəmni gunah sadir kılma dəp agahlandurup tursang, wə u gunah sadir kılmisa, u qaođa u jəzmən həyat kəlidü, ənki u agahka kengül koydi; xuning bilən sən ez jeninqni kutkuzup kalisən». **22** Wə Pərvərdigarning koli menin wujudunda turatti; U manga: — Ornungdin tur, tützənglikke barojin, Mən xu yərda sən bilən sezliximən, — dedi. **23** Xuning bilən mən ornumdın turup, tützənglikkə qıktım; wə mana, mən Kewar dərəysi boyida turup kərgən xanxərəptək, Pərvərdigarning xanxəri xu yərda turatti; kərüpla man düm yikildim. **24** Wa Roh, iğiməngə kirip meni tik turquzdi; U manga sez kılıp mundak dedi: — «Barojin, eygə kirip eziungni bənd kilojin. **25** Wə sən, i insan oοqli, mana, ular aroqamqılları üstüngə selip, ular bilən seni baoqlaydu; buning bilən sən talaşa qızılmay, əlyurt iğiqə heq kirəlməysən. **26** Xundakla ularoja tənbil, bərgüñi bolmaslıking üçün, Mən seni gaqa kılıp, tilingni tangliyingə qaplaxturıman; ənki ular asiy bir jemattur. **27** Wə Man sən bilən sezləxkinimə, aqzingni ekip, sən ularoja: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu!» daysən; kim anglayman desə anglisun, kim anglimaymən desə anglimisun; ənki ular asiy bir jemattur.

4 Əmdi sən, i insan oοqli, bir kesəknə elip ez aldingə qoyojin; uning üstigə bir xəhərni — yəni Yerusalemni oyup koyojin. **2** Andin uni muhasirəgə elip, uningoja potayılnı kurup, sepiloja qıkıdojan bir dənglük yasap, uning atrapija bargahlarnı tikip wə sepilni bəsküti bözənlərni tikləp koyojin. **3** Bir təmür tahtını elip, uni eziung bilən xəhərning arisoja tikla; yürüñgni uningoja karitip tikla; u muhasirəgə elinidü, san eziung uni muhasirəgə alisən; bu ixning ezi Israil jəmatiga bəxarət bolidü. **4** Wə sən, sol yeningə yanpaxlap yatkin; Israil

jəmatining əbəhlikini ez üstüngə koy; soloja yanpaxlap kənqə kün yatsaq, sən xunqə kün ularning əbəhlikini kətürisən. **5** Mən sanga yetix kerək bolqan künlərni ularning əbəhlik kılqan yilliri boyiqə, yəni üq yüz tokşan kün kılıp bekitkənmən; xuning bilən sən Israil jəmatining əbəhlikini kətürisən. **6** Bu künler tütigəndin keyin, sən yənə ong yanpaxlap yetip, Yəhudə jəmatining əbəhlikini kətürisən; sanga kırıq künni bekitkənmən, hərbir kün bir yilni ipadılıdydu. **7** Wə sən eziungə buqday, arpa, purqak, kizil max terik wə kara buqdaylarnı elip bir idix iğiqə sal; wə buningdin eziung üçün tamak təyyarlaysən; sən buni yanpaxlap yatkən künlərdə, yəni üq yüz tokşan kündə yəsən; **10** sən yəyidən tamak bolsa mikdəri boyiqə hər kün yigirmə xəkəldin boluxi kerək; sən uni belgiləngən wakitlarda yəsən; **11** wə [hər kün] sunımı norma boyiqə, yəni altidin bir hİN iğisən; [hər kündüklə] bəlgiləngən wakitlarda iğisən. **12** Sən uni arpa kəmiçi xəklidə kılıp yəsən; sən uni ularning kez aldida insan nijasiti üstidə pixurisen». **13** Pərvərdigar: «İsraillər Mən ularni həydəp qıkırdojan əllər arısida turup xu haram yolda ez nenini haram yəydu» — dedi. **14** Andin mən: «I Pərvərdigar! Mən eziungni heqkəqan bulqap koymidim, wə yaxlikimdin tartip bügingə kədər man ezi elgəndin, yaki yırktuqlar boopup koypən nərsidin heq yemigənmən; heqkəndən yirginqlik gəxə aqzim tegip bakmiojan!» — dedim. **15** Wə U manga: «Mana, Mən sanga insanning nijsasitingin orniqə kalining tezikini bordım; sən nineni xuning üstidə pixurisen» — dedi. **16** Wə U manga: «I insan oοqli, mana Mən Yerusalemda ularoja yelenqük bolqan nannı kürutüwişmən; ular nannı tarazioja selip, uni təwxix iğidə yəydu, suni əlqəm bilən alakəzidilik iğidə iğidə; **17** Qünki nan wə su ulardin kəlidü; ular bir-birigə karixip dəhəxt basidu, ez əbəhlikidin kürup ketidü».

5 «Wə sən, i insan oοqli, eziung etkür bir kılıqni al; uni ustira süpitidə ixlitip, qeqing wə sakilingəja sürtüp koy; andin tarazın elip alojan qaqlarını təng belgin. **2** Muhasira künləri tütigəndə, üqtin birimi xəhər iğidə kəydürgin; yəna üqtin birini elip xəhər atrapija qepiwətkin; yəna üqtin birini xamaloja soriwətkin; Mən bir kılıqni suoqurup ularni koçqlaymən. **3** Sən yənə ulardin birnəqqə talni elip tonungning pexigə tikip koyojin; **4** bulardın yənə nəqqə talni elip ot iğiqə taxlap kəydüriwətkin; bulardın pütün Israil jəmətigə ot tutixip ketidü». **5** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, bu Yerusalem; Mən uni əllərning dəl otturisiqə orunlaxturdum; baxxa məmlikətlər uning epqərisidə turidü; **6** Birək u Mening əbəhümliriməq karxilişiməq rəzzilliğtə əllərdinmə axuruwətti, bəlgilimiliriməq karxilişxista epqərisidiki məmlikətlərdinmə axuruwətti; ənki Mening əbəhürlərimən ular rət kıldı, Mening bəlgilimiliriməq bolsa, ularda akşaydı. **7** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Qünki silər epqərənglərdiki əllərdinmə bəkrək baxbaxtaqlıq kılqanlıqlardın, Mening bəlgilimilirimə mangmaslıkinglardın wə əbəhürlərimi tutmaslıkinglardın, hətta epqərənglərdiki əllərning əbəhürləridimə mangmaslıkinglar tütəylidin, **8** Əmdi Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mana, Mən Əzümkü sanga karximən, [i Yerusalem]; sening arangoja əllərning kez alidila jazalarnı yürgütüman; **9** Wə sening barlıq yirginqlikiring tütəylidin arangda Əzüm kılıp bakmiojan həmdə kəlgüsü ikkinçi kılmaydıcıq ixni kılımən. **10** Xuning bilən atilar ez balılırını yəydiqən bolidü, balılar ez atılırını yəydiqən bolidü;

wə Mən sanga jazalarını yürgüzimən, wə sening barlıq kalojanlıringning həmmisini hər tərəptin qıkkən xamaloja soriwetimən. **11** Xunga, Mən həyatım bilən kəsəm kılıməni, — dəydi Rəb Pərvərdigar — qünki sən Mening mukaddəs jayimni eziüngning barlıq lənətlək nərsilirin həm barlıq yirginqliklirin bilən bulojoqining tüpəylidin, barhək, Mən silərni kırqın kılımən; kezüm sanga rəhİM kilmaydu, iqimnimu sanga aqritmaymən. **12** Xəhərdikilərin üqtin bir kismi waba kesili bilən elidu həmdə aranglarda bolidiojan aqarqılıktın bexini yəydü; üqtin bir kismi epqerənglərdə kılıqlınıdu; wə Mən üqtin bir kismini hər tərəptin qıkkən xamaloja soriwetimən, andin bir kılıqni qılaptın suçurup ularını kooqlaymən. **13** Xuning bilən Mening oqəzipim besikidu, Mening kəhrimini ularning üstiga qüxtürüp konmuşuz, piçandın qıkımən; Mən Əz kəhrimini ular üstığa teküp tütəkəndin keyin, ular Mən Pərvədigarning razılıkkı qidimadiqan otumdin söz kilojanlıkmı tonup yetidi. **14** Wə Mən sening epqerəngdiki əllər arısida həmdə etüb ketiwaṭkanlarning kez alda seni wəyrana kılıman wə məshirə obyekti kılıman; **15** sening üstüngə oqəzəp həm kəhr wə kəhrlik eyiblər bilən jazalarını yürgüzünimədə sən epqerəngdiki əllərgə horluk wə tapa-tənin obyekti, bir ibrət həm alakədəlilik qıkarlıqçı bolisən; qünki Mən Pərvərdigar xundak söz kıldım! **16** Mən ularqa əhalət elip kəlgüqı, aqarqılıq zəhərlək oklirini yaqduruqınımda, silərning üstünglərdiki aqarqılıknı küqəytimən, wə yelenqük bolğan nənəngni kərutiwetimən. **17** Wə üstünglarqa ez balıiringlarnı eziünglardın juda kılıdıcıq aqarqılıq həm yirtkү həywənlərni əwətimən; waba kesilliri wə kan tektüqilər aranglara yamrap ketidü; üstünglarqa kılıq qüxtürimən; Mənki Pərvərdigar söz kıldım!».

6 Pərvədigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, Israilining taqlıroja yüzüngi karitip ularını əyibləp mundak dəp bexarət bərgin: — **3** «Israilining taqlıri, Rəb Pərvədigarning sezinə anglap koyunlar: Rəb Pərvərdigar taqlar wə egizliklərgə, wadilar wə jilojılarqa mundak dəydu: — Mana, Mən üstünglarqa bir kılıqni qüxtürüp, «yukarı jay»liringlarnı wəyrən kılıman. **4** Xuning bilən silərning kurbangahlıringlar wəyrənə bolidu, «küñ türwük»liringlar buzulidu; silərdin əltürülgənlərni butliringlarning aldioja taxlaymən. **5** Israilliardın boloğan əlüklərni ez butliri aldioja yatkuzmən; kurbangahlıringlar atrapiqə ustihanlarını qeqiwtimən. **6** Silar turojan barlıq jaylarda xəhərlər yər bilən yaxsan kılınidu, «yukarı jaylar» wəyrənə bolidu; xuning bilən kurbangahlıringlar halak bolidu, butliringlar qekiliq yokıldı, «küñ türwük»liringlar kesilip qulutlidü, wə həmmə yasiöjinlinglar yok kiliwetlidü; **7** Wə əltürülgənlər aranglarda yikılıxi bilən, silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər. **8** Birək Mən silərdin bir kəldini kəlduriman; qünki yat məmlıktərgə tarkitüwtılginginlərdə, silərdin əllər arısida kiliqtin kutulup kalojanlar bolidu. **9** Wə silərdin [kiliqtin] kutulup kalojanlar sürgün kılınojan məmlikələrdə Məndin yanovan wapasız kəlbiləri wə butliriqa pañixiwazlardək həwəs kilojan kezliyi bilən baqırımnı para-para kilojanlığını esiga kəltürdü; xuning bilən ular kilojan rəzillikləri həm yirginqlik kilmixləri tüpəylidin ez-ezliridin nəprətlindidü. **10** Wə ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetidi; Mən muxu külپəti silərning bexinglara qüxtürimən degənlilikim bikardin-bikar əməs». **11** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Alikinqinialikinqinə urup, putung bilən yarını təpkin: «Israil jamətinin barlıq kəbih, yirginqlik kilmixləri üçün way! Qünki ular kılıq, aqarqılıq wə waba kesili bilən yikılıdu» — degin! **12** Yırakta

turojan wabadin elidu; yekında turojan kılıq bilən yikılıdu; həm tirik kalojan, yəni muhəsirigə qızkən kixi aqarqılıktın elidu; xuning bilən mening ularqa boloğan kəhrimini qüxtürüp piçandın qıkımən. **13** Əmdi ulardin əltürülgənlər ez butliri arısida, ularning kurbangahlıri atrapiđa, ez butliriqa huxbuy yaklaşan hər bir egiz deng üstidə, taoj qokkılırida, barlıq yexil dərəh wə baraksan dub astida yatkın qaođa, ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetidi. **14** Wə Mən Əz kolumni ularning üstigə sozimən, ular hər turojan jaylırda zeminni Diblattiki qel-bayawandin bəttər wəyrən kılıwetimən. Andin ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetidi».

7 Pərvədigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** «Sən angla, i insan oqlı, Rəb Pərvərdigar Israil zeminiqa mundak dedi: Hatimə! Zeminnəng tət bulungıja hatimə berilidu! **3** Sanga hazır hatima berilidu! Əz oqəzipimni bexingə qüxtürimən, ez yolliring boyiqə üstüngə həküm qıkırıp jazalap, eziüngning barlıq yirginqlik ixliringni ez bexingə yandurıman. **4** Mening kezüm sanga rəhİM kilmaydu həm iqimnimu sanga aqritmaymən; əksiqə ez yolliringni bexingə yandurıman, ez yirginqliklirinq ez arangda bolidu; andin silər Mening Pərvədigarning ikənlilikimi tonup yetisilər». **5** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Balayı!apət! Həq bolup bakmiojan bayılı!apət kəlidü! Mana, u kəldi! **6** Hatimə, hatimə! U sanga karxi kəzəldi! Mana, u keliwatiđi! **7** Halakət yeningə kəldi, i zməndi turoquji; wakıt-saiti toxtı, axu kün yekinləxti; huxallıq warkıraxlıri əməs, bəlkı dawaloşuluk bir kiyəs-sürən taqlarda anglinidü. **8** Mana tezla kəhrimini üstüngə teküp, sanga karatqan oqəzipim bilən piçandın qıkımən; Mən ez yolliring boyiqə üstüngə həküm qıkırıp jazalap, eziüngning barlıq yirginqliklirinq bexingə kəyturup qüxtürimən. **9** Mening kezüm sanga rəhİM kilmaydu həm iqimnimu sanga aqritmaymən; Mən ez yolliringni bexingə yandurıman, wə ez yirginqlik ixliring ez arangoja qıxiđu; xuning bilən silər eziünglarnı uroquçining Mən Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər. **10** Mana, axu kün! Mana u kəldi! Halakət qıkıp yürüwatidü! — tayak bıhländi, həkawurluk qeqəklidi! **11** Zorwanlıq yetilip rəziliklə tayki bolup qıktı; ularningkidin həqnərsa kalmayıdu — ularning adamlar topidin, delət-bayılıklıridin yaki həywəsidin həqnəma kalmayıdu. **12** Wakıt-saiti kəldi, kün yekinləxti; aloquqi huxal bolup kətmisun, satkuqi matəm tutmisun; qünki kəttik oqəzəp muxu bir top kixilərning həmmisining üstiga qüxiđu. **13** Qünki gərqə aloquqi bilən satkuqi tirk kələsim, satkuqi ezi seti wətəkiniga qaytidin igə bolmayıdu; qünki bu top kixilər tooruluk kerüngən bexarət inawətsiz bolmayıdu; ulardin heqkəysisi kəbihliki bilən ez həyatını saklıyalmayıdu. **14** Ular kanayı qelip həmmini təyyarlıdi, birək heqkim jənggə qıkmayıdu; qünki Mening oqəzipim muxu bir top kixilərning həmmisigə karıtilən. **15** Talada kılıq, iqida waba wə aqarqılıq turidü; dalada boloğan kixini kılıq, xəhərdə boloğan kixini bolsa, waba wə aqarqılıq uni yutuwetidü. **16** Wə ulardin kutulup kelip bulardın kəqkənlar taqlarda yürüp hərbiri ez kəbihliki üçün jiloqidiki pahtəklərdək buküldap matəm tutidü. **17** Hərbirininq koli dərmansızlinidü, tizliri südüük bilən qılıq-qılıq həl bolup ketidü; **18** Ular eziđə bez kiyimini baqlaydu, wəhəxət ularını basidu; hərkəsining yüzidə hijalet, baxlıri takır kerünidü. **19** Ular ez kümüxlərini koqılarqa taxlaydu, ularning altunları buloqanqan nərsidək bolidu; ularning altun-kümüxlərini Pərvərdigar oqəzipini kərsətkən künida ularını kütküzmaydu; ular bularının aqılığını kənduralmaya, korsikini tolduralmaya, qünki bu nərsilər ularqa adamlarını putlaxturidıqan kəbihlik boldi. **20** U Uning

gazel bezəkini həywə bilən tikildi; birak ular uning iqida yirginqlik məbudiarnı həmdə lənətlilik nərsilərini yasidi; xunga Mən uni ular üçün paskinqılıkkə aylandurıman. **21** Mən uni olja süpitidə yat adamların qolioja, oqnimət kılıp yər yəzidiki rəzillergə tapxurıman; ular buni buloqaydu. **22** Mən yüzümüzü ulardin eriyimən, wə kixilər Mening aziz jayimni buloqaydu; zorawanlar kirip u yarmi buloqaydu. **23** Zənjirni təyyarlangalar; qünki zemin ənənəlik jinayatlərgə, xəhər zorawanlıkkə toləjan. **24** Xunga Mən əllər iqidiki əng rəzilini kəltürimən, ular ularning eylirigə igə bolidu; Mən zomigərlərning həkawurlukını yokitımən; ularning «mukəddəs jayliri» buloqinidu. **25** Wəhşət keliati! Ular tinq-amanlıklı izdaydıcıqan bolidu, birak heq tapalmayıdu. **26** Apat üstiga apət, xum həwər üstiga xum həwər kelidu; ular pəyəqəmberindən bexarət soraydu, birak kahinlərdin Təwratning bilimi, aksakallardin, moysipitlərdin nəsihət yokap ketidi. **27** Padixah matəm tutidu, xahzadə ümidsizlikkə qəməlidü, zəmindi kiçiklərning kolları titrəp ketidi; Mən ularni ez yolları boyiqə bir tarəp kılımən, ez həkümləri boyiqə ularqa həküm qakırıp jazalayman; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetidi.

8 Altinqı yili, altinqı ayning bəxinqı künidə xundak əməlga axuruldi, mən ez əyümde olturojinimda, Israılning aksakallırımı mening almışında oltuojınıda, Rəb Pərvərdigarning koli wujudumo qüxti. **2** Mən əridim, mana, otnıng kiyapitida bir zatning kərünüxi turatti; belining tewini ot turkıda turatti; belining üsti bolsa julalıqan yorulkul, kizitiloqan mis parkirioqandək kərünüx turatti. **3** U kolning kərünüxidək bir xəkilni sozup, beximdi bir tutam qaqqı tutti; Roh meni asman bilən zemin otturisioja kətürüp, Hudanıng alamat kərünülxirida Yerusaleməq, yəni ibadəthanining ximaloja karaydıcıqan iqliki dərwazısının bosuqisioja apardi. Axu yer «pak-mukəddəslikkə karxlaxkan məbuds», yəni Hudanıng pak-mukəddəs oqəzipini kozqaydıcıqan məbuds turoqan jay idi. **4** Mana, mən tütənglikta kərgən alamat kərünüxtək, Israılning Hudasining xan-xarıpi xu yərdə turatti. **5** U manga: — I insan oqlı, bexinqin kətürüp ximal tərəpkə karap bak, dedi. Mən beximmi kətürüp ximal tərəpkə əridim, mana, kurbangahıñ dərwazısının ximalı təripidə, bosuqida xu «pak-mukəddəslikkə karxlaxkan məbuds» turatti. **6** Wə u manga: — I insan oqlı, ularning bundak kilmixlirini — Israıl jəmətinin Meni mukəddəs jayimdin yirak kətküzidıcıqan, muxu yərdə kilojan intayın yirginqlik ixlirini kərdüngən? Birak sən tehimu yirginqlik ixlirini kərisən, — dedi. **7** Wə U meni ibadəthana həylisinin kixix eojizoja apardi, mən əridim, mana, tamda bir təxük turatti. **8** U manga: — I insan oqlı, tamni kolap təxkin, dedi. Mən tamni kolap təxkin, mana, bir iixik turatti. **9** U manga: — Kırqın, ularning muxu yərdə kilojan rəzil yirginqlik ixlirini kərəp bak, dedi. **10** Mən kırıp əridim, mana, ətrapidiki tamlarqa nəkix kiliqan hərhilə emiligiqi həm yirginqlik haywanları, Israıl jəmətinin həmmə butlırını kərdüm. **11** Wə bularning aldida Israıl jəmətinin yətmix aksakılı turatti. ularning otturisida Xafanning oqlı Jaazaniya turatti; ularning hərbiri kolidə ez huxbuydenini tutup turatti; huxbuy kuyuk buluttək ərləp qıktı. **12** Wə U manga: — I insan oqlı, Israıl jəmətidiki aksakalların qarangoşuluğu, yəni hərbirinin ez məbuds nəkix kiliqan hujrisında nema kiliqanlığını kərdüngən? Qünki ular: «Pərvərdigar bizni kərməydu; Pərvərdigar zeminni taxlap kəttis» — dəydu, — dedi. **13** Wə U manga: — Birak sən ularning tehimu yirginqlik kilmixlirini kərisən, dedi. **14** U meni Pərvərdigarning eyining ximalı dərwazısının bosuqisioja apardi; mana, xu yərdə «Tammuz üçün matəm

tutup» yioqlawatkan ayallar olturtəti. **15** Wə U manga: — I insan oqlı, sən muxularni kərdungmu? Birak sən tehimu yirginqlik ixlirini kərisən, — dedi. **16** Wə U meni Pərvərdigarning eyining iqliki həylisoja apardi. Mana, Pərvərdigarning ibadəthanisində kixix yolda, pexaway wə kurbangahıñ otturisida, yigirmə bəx adam, Pərvərdigarning ibadəthanisoja arkisini kılıp xərkəkə karap kuyaxka qokuniwatattı. **17** Wə U manga: — I insan oqlı, sən muxularni kərdungmu? Yəhədüdə jəməti ezi muxu yərdə kilojan yirginqlik kilmixlirini yenik dəp, ular yənə buning üstügə zeminni jəbir-zulum bilən toldurup menin aqqikimni kaya-taya kozqatsa bolamdu? Wə mana, ularning yənə xahni burnıqə tutıwatkiñoja qara! **18** Xunga Mən kəhr bilən ularni bir tarəp kılımən; Mening kezüm ularqa rəhimbər kilməydi, iqmiməni ularqa aqritməyən; ular külkimoja yukarı awazda nida kilsimə, ularni anglimaymən, — dedi.

9 U külkimoja kütüklük bir awazda towlap: — Yekin kelinglər, xəhərgə məs'ul bołoquqlar, hərbiringlər ez əhaləkət koralıngıları kolunglarqa tutunglar, — dedi. **2** Wə mana, altə kixinin [ibadəthanining] ximaloja karaydıcıqan «Yukiri dərwaza» tərəptin keliwatkiñini kərdüm. Hərbirisə kolidə bitqit kilojuqı koralını tutğun; ularning otturisida yenioja pütükqining siyahəndi esiklik turoqan, kanap kiyimlərni kiyən birsə bar id; wə ular [ibadəthaniñoja] kırıp, mis kurbangahıñ yənida turdi. **3** Xu qəonda Israılning Hudasining xan-xarıpi aslı turoqan kerubtin kətərülüp eyning bosuqisida turdi. Pərvərdigar yenioja pütükqining siyahəndi esiklik turoqan, kanap kiyimlərni kiyən kixini qakırıp uningoja: — **4** Xəhərning otturisidin, yəni Yerusalemıng otturisidin etüp, xəhər iqida etküzülgən barlık yirginqlik ixlər tüpləyidin ah-nadamət qəkkən kixilərning pexanlırigə bir bəlgə saloqın, — dedi. **5** Wə manga anglitip baxxa kixilərgə: — Bu kixinin kəynidin xəhərnii kezip, adamlarını kirişlər; kəzüngələr rəhimbər kilmisən, ularqa iqinglərni aqritməngərlər! **6** Birnimü koymay həmmini — kerilər, yax yigit-kızlar, bowak-bilalar wə ayallarını koymay eltürüwetinqərlər; pəkət bəlgə koyulğan kixilərgə yekinləxməngərlər; bu ixni ez mukəddəs jayimdin baxlangalar, — dedi. Xunga ular Hudanıng eyi aldida turoqan həlikə aksakallardin baxlıqan. **7** Wə U ularqa: — Oynı buloqangalar, həylilirini öltürülgənlər bilən toldurungular; əmədi beringlər! — dedi. Xuning bilən ular qıçıq xəhər boyiqə adamlarını kirişxə baxlıdi. **8** Wə xundak boldiki, ular adamlarını kirişinidə, mən yaloquz kəldim; ezmüni yərgə düm taxlidim wə: — Ah, Rəb Pərvərdigar! Sən Yerusaleməq karitilərən kəhringini tekkəndə Israılning barlık kəldisini əhalə kılamsən? — dedim. **9** Wə U manga: — Israıl wə Yəhədüdə jəmətinin kəbihlikli intayın rəzil; qünki ular: «Pərvərdigar zeminni taxlap kəttis; Pərvərdigar bizni kərməydi» — dəydi. **10** «Mən bolsam, Mening kezüm ularqa rəhimbər kilməydi, iqmiməni ularqa aqritməyən; Mən ularning yolunu ez bexiqə qüxürimən, — dedi. **11** Wə mana, yenioja pütükqining siyahəndini aşkan, kanap kiyimlərni kiyən kixi kiliqan ixni məlum kılıp: «Manga Sən buyruqan ixni orundidim» — dedi.

10 Mən əridim, mana, kerublarning bexi üstidiki gümbəz üstidə, kek yakutning kiyapitidək bir təhtning kərünüxi turatti; **2** Wə [təhtka Olturoqıq] kanap kiyimlərni kiyən kixixə: «Kerublarning astidiki qaklarning arisisoja kir, kolliringni kerublar arisida kəyüwatlıq qooqlarqa toldurup, ularni xəhər üstügə qeqiwət» — dedi. Mən əridim, u xundak kiliqxə baxlıdi. **3** Bu kixi kırqəndə kerublar əynin ong təripidə turatti; [xan-xərəplik] bulut əynin iqli həylisini

toldurdi. **4** Wə Pərvərdigarning xan-xəripi kerub üstidin qıkip, əyning bosuoqisioqa kəlgənidi; ey bulutka toldi, həyla bolsa Pərvərdigarning xan-xəripinin julalikioqa qəmən. **5** Kerublarning kanatlinirin sadası həmmidin ədirinə sezligin qəoqdi awazidək bolup, sırttiki høyliqa anglinil turatti. **6** Wə xundak boldiki, [Rob] kanap kiyimlərni kiygən kixığa: «Qaklar arisidin, yəni kerublar arisidin ot alojin» — dəp buyruqinida, u kirip bir qakning yenida turdu. **7** Wə kerublardın biri əz əolini kerublar otturisidi otka sozup uningdin ot elip, kanap kiyimlərni kiygən kixinin kollirioqa saldı; u buni elip qıkip kətti **8** (kerublarning kanatlıri astida, adəmning kollirinən qiyapiti kərənün turatti). **9** Mən karidim, mana, kerublarning yenida tət qak bar idı, bir kerubning yenida bir qak, yənə bir kerubning yenida yənə bir qak turatti; qaklarning qiyapiti bolsa beril yakutning kərənütixidə idi. **10** Ularning xəkli bolsa, tətilisining olhxax idı, yəni qak iqidə qak bardək kərənətti. **11** Kerublar mangoçanda, ular yüzləngən tətilə tərəpkə udul kərap mangattı; mangoçanda ular həq burulmayıttı, bəlkı bexi kəysi tərəpkə kəriqən bolsa, ular xu tərəpkə mangattı; ular mangoçanda həq burulmayıttı. **12** Ularning pütün teni, dümbiliri, kolliri, kanatlıri wə ularning qaklırimu, yəni tetisigə təwə qaklarning atrapi kezərlər bilən toloqanidi. **13** Qaklarıni bolsa: «pirkiraydioqan qaklar!» — dəp atıcıqını ez külükim bilən anglidim. **14** Hərbərkerubuning tət yüzü bar idı; birlinqisi kerubuning yüzü, ikininqisi adəmning yüzü, üçinqisi xırıngı yüzü, tətininqisi bürkütning yüzü idı. **15** Kerublar yukirioqa ərlidi. Bular dəl mən Kewar dəryası boyida kərgən hayat məhluklər idı. **16** Kerublar mangoçanda, qaklarmu ularqa xandixip mangattı; kerublar yerdin ərləxəne kanatlırinı ketürginidə, qaklarmu ularning yenidin burulup kətməytti. **17** Ular turoqanda, qaklarmu turatti; ular ketürlülgəndə, qaklarmu ular bilən kətürüllətti; qünki hayat məhluklarning rohı qaklarda idi. **18** Wə Pərvərdigarning xan-xəripi əyning bosuojisi üstidin qıkip, kerublar üstidə turdu; **19** Kerublar kanatlarını kerip, kez alımda yerdin kətürüldi; ular əydiñ qıkkanda, qaklarmu ularning yenida idı; ular Pərvərdigarning əyining xərkiy dərwazisidə turatti; Israilning Hudasining xan-xəripi ularning üstidə yüksəri turatti. **20** Bular bolsa dəl mən Kewar dəryası boyida kərgən, Israil Hudasining astida turoqan məhluklər idı; ularning kerublar ikanənləri bildim. **21** Ularning hərbərinin təttin yüzü, hərbərinin təttin kanitı, kanatlıri astida insan koli siyakiddiki kolları bar idı. **22** Ularning yüzlərinin qiyapiti bolsa, ular mən Kewar dəryası boyida kərgən yüzlər idı; ularning turki wə yüzləri mən kərgənə ohxax idı; ularning hərbəri ez uludiloq kərap mangattı.

21 Roh meni kətürüp, Pərvərdigarning əyining xərkiy, yəni xərkəkə karaydioqan dərwazisioqa apardı; wə mana, dərwazining bosuojisida yigirmə bəx adəm turatti; man ularning otturisida awamning aksaklıolojan, Azzurning oqlı Jaazaniya həm Bənayanıng oqlı Pilatiyanı kərdüm. **2** Wə U manga: — I insan oqlı, kəbəlhikni oylap qıkkıqi, muxu xəhərdə rəzil məslılıq bərgüqi adəmlər dəl bulardur. **3** Ular: «Əylərnı selix wakti yekinləxti əməsmu? Bu xəhər bolsa kazan, biz bolsak, iqidiki gəx» — dəyu. **4** Xunga ularnı əyibləp bəxarət bərgin; — Bəxarət bərgin, i insan oqlılı! — dedi. **5** Xuning bilən Pərvərdigarning Rohı wujudumə ərulup qüxiip, manga sez kilojan: «Pərvərdigar mundak dəyu» — degin. «Silərning xundak deqininqərni, i Israil jəmtə; kənglünglərgə pükkən oy-pikrinqərni, Mən bilimən. **6** Silər muxu xəhərdə adəm əltürüxnı kəpəytənsilər; silər rəstə-koqılarnı əltürülgənlər bilən tolduroqansilər». **7** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak

dəyu: — «Silər əltürən kixilər bolsa, dəl xu gəxtur, xəhər bolsa kazandur; birək silərni bolsa uningdin tartıwalıım. **8** Silər kiliqtın körkup kəlgənsilər, wə Mən üstüngləroja bir kiliq qüxirimən» — dəyu Rəb Pərvərdigar. **9** «Xuning bilən Mən silərni xəhərdin tartıwelip, yat adəmлarning kolioqa tapxurıım, silərning üstünglərdin həküm qikirip jazalaymən. **10** Silər kiliqlinip yikilisilər; Israil qegrəliridə üstüngləroja həküm qikirip jazalaymən; wə silər Mening Pərvərdigar ikənlikimini tonup yetisilər. **11** Bu xəhər silər üçün «kəzən» bolmayıdu, həm silərmə uningki «gəx»i bolmaysilər; Mən Israil qegrəliridə üstünglərdin həküm qikirip jazalaymən. **12** Wə silər Mening Pərvərdigar ikənlikimini tonup yetisilər; silər Mening bəlgilimilirimdə yürmigən, həkümlərim boyiqə mangmioqansilər, bəlkı əpqərənglərdiki əllərning həkümləri boyiqə mangoqansilər». **13** Xundak boldiki, Mən bəxarət boyitkınınmda, Bənayanıng oqlı Pilatiya jan üzdi. Mən düm yikildim: «Ah, Rəb Pərvərdigar! Sən Israilning kələşini pütünləy yoxatmakqıimusun?» — dəp kəttik awazda nida kıldı. **14** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **15** I insan oqlı, Yerusalemda turuwtənlərləring: «Pərvərdigardin yırak ketinglər! Qünki muxu zemin bizgila miras kılıp təkdim kiliqinən!» degən gepi, sening kerindaxliring, yəni sening kerindaxliring bolojan sürgünlərgə həm Israilning pütük jəmətiga karitip ettilər. **16** Xunga ularqa mundak degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəyu: Gərqə Mən ularını yırak yərlərgə, əllər arisoqə yetkiwətkən həm məmlikətlər iqiqə tarkitiwətkən bolsammı, ular barojan yərlərdim Mən Əzüm ularqa kiqikkinə bir pak-mukəddəs baxpanah bolımən». **17** Xunga mundak degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəyu: «Mən silərni əllərin yiqimən, tarkitiwətlənən məmlikətlərin silərni jəm kilişən, andin Israil zemini silərgə kəyturət təkdim kilişən. **18** Xuning bilən ular u yərgə kəytip kelidu, ular barlıq lənətlik nərsilərni həm barlıq yırqinqılık ixilərini u yərdin yok kıldı. **19** Mən ularqa bir kəlbni berimən, iqinqərəqə yengi bir rohni salımən; Mən ularning tenidin taxtək kəlbni elip taxlaymən, ularqa mehrlək bir kəlbni berimən. **20** Xuning bilən ular Mening bəlgilimilirimdə yüridü, Mening həkümlərimi qıng tutup ularqa əmal kıldı. Ular Mening həlkim bolidü, Mən ularning Hudasi bolımən. **21** Bərək kəngülləri lənətlik nərsilərgə wə yırqinqılık kilmixlirioqa beqixlanənər bolsa, Mən ularning yollarını əz beqioxşa qüxirimən», — dəyu Rəb Pərvərdigar. **22** Kerublar kanatlarını yaxdı, ularning qakları ez yenida turatti; Israilning Hudasining xan-xəripi ular üstidə yüksəri turatti; **23** wə Pərvərdigarning xan-xəripi xəhərning otturisidin qıkip, xəhərning xərk təripidiki taq üstidə tohtidi. **24** Xuning bilən Roh meni kətürüp, Hudanıng Rohı bərgən bu kerüntə meni Kaldiyəgə, yəni sürgün bolojanlarqa apardı; xuan mən kərgən bu kerünük məndin kətti. **25** Xuning bilən mən sürgün bolojanlarqa Pərvərdigar manga kərsətən barlıq ixilərni sezlap bərdim.

12 Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, sən asiy bir jəmat arisida turisən; ularning kerüxtə kezi bar əmma kərməydü, anglaxkə külük bar, əmma anglimaydu, qünki ular asiy bir jəmatəttür. **3** Wə sən, i insan oqlı, sürgün boloquqining yüksək-taklırını təyyarlap koyojın; wə kündüzdə ularning kez alıda sürgün boloquqidak əz jayıngdin baxla jayqə baroqın. Gərqə ular asiy bir jəmatəttür bolsımı, ehtimallıki yok əməski, ular qüxinip yetidü. **4** Kündüzdə ularning kez alıda sürgün boluxla təyyarlıqan yüksək-taklarda yüksək-taklırıngını elip qık; andin kəq kiray degəndə ularning kez alıda sürgün bolidioqan kixilərdək jayıngdin qıkip kətkin; **5**

tamni kolap texip, yültaklırlıgnı elip qıkkin; **6** ularning kezaldida buni mürüngę elip, gugumda ketürüp qikip kətkin; yərni kerəlməslıking üçün yüzüngni yapkin; qırkı Mən seni Israil jəmətiga bexarət kıldı. **7** Wə mən buyrułojan boyığa xundak kıldı; kündüzde man sürgün bolquqı kixidək yültaklırimı elip qıkkit; wə kəq kirganda kolumn bilan tamni kolap texip, yültaklırimı qıkırıp, gügümdə ularning kezaldida mürüngę elip ketürüp mangdim. **8** Ətgəndə Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyili: — **9** «İ insan oqli, Israil jəməti, yəni asiy bir jəmət, səndin: «Bu nemə kılçojining» dəp soriqan əməsmu? **10** Ularqa: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: Bu yüksəngən wəhiy Yerusalemıdkı xəhzadə həm xu yərdiki barlıq Israil jəmətidikilər toopruluktur» — degin. **11** Ularqa: «Mən silər üçün bexarət. Mən kandak kılıqan bolsam, əmdi ularojımı xundak ixlar kılduruludu; ular əsir bolup sürgün boludu» — degin. **12** Ular arisidiki xəhzadə öz yültaklırını gugumda mürüsidi ketürüp qıkıldı; ular tamni kolap texip texüktin nərsilirini qıkırıdu; u ez yüzünü yepip zemini kerəlmədiqan boludu. **13** Xuning bilən Əz torumni uning üstiga yayiman, u Mening kiltikimda tutulidu; Mən uni Kaldiylərning zemini bolqan Babiləqə apirimən, bırak u u yərni əz kezi bilən kərməydu; u xu yərdə olidu. **14** Uningoşa yardıməlxəkən epqərisidikilərning həmmisini həm barlıq koxunlınızı Mən barlıq xamaloşa tarķitiwetimən; Mən kılıqını oqlaptın suqurup ularnı qoşqlaymən. **15** Mən ularını əllər arisioşa tarkitiwətkinimdə, məmlükətlər iqiga taratkinimdə ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetidü. **16** Birək ularning iqidiki az bir kışminı, kılıq, aqarqılıq həm waba kesilidin halas kılımən; məksitim xuki, ularqa ezliri bardiqin allarda ezlirigə yırqınqlik kılımxılırını etirap kılduruxtin ibarət; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetidü». **17** Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **18** «İnsan oqli, əz neningni titrigən haldə yegin, stüyüngni dirdir kılıp ənsirigən haldə iqkin; **19** həm xu zemindiki kixilərgə mundak dəp eytkin: «Rəb Pərvərdigar Yerusalemidikilər wə Israil zeminidə turuwatqanlar toopruluk mundak dəydu: «Ular əz nənini ənsirəx iqida yəydu, süyini dəkkə-dükkidə iqidu; qırkı zemində turuwatqanlarning jabır-zulümü tüpaylidin, u yər həmmisi yəksan kılınidin. **20** Ahalilik xəhərlərə harabə bolup, zəmin wəyrənə boludu; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər». **21** Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **22** «İ insan oqli, Israil zeminidə: «Kün'lər uzaqtılıdu, hərbir alamat kerünüx bikarəqə ketidü» deyən makalnı eytkini nemisi? **23** Əmdi ularqa: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən bu makalni yok kılımən; Israilda bu makal ikkinçi ixtilitməydu; sən əksiqə ularqa: «Kün'lər yekinlaştı, hərbir alamat kerünüxning əməlgə axuruluxim yekinlaştı» — degin. **24** Qırkı Israil jəmətida yalojan «alamat kerünüx» yaki adəmni ugurudıqan palqlılıqlar kaya boymaydu. **25** Qırkı Mən Pərvərdigardurmən; Mən sez kılıman, həm kılıqan sezüm qöküm əməlgə axurulidu, yənə keqiktürülməydu. Qırkı silərnin künliringlərdə, i asiy jəmət, Mən sez kılıman həm uni əməlgə axurimən» — dəydu Rəb Pərvərdigar. **26** Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **27** «İ insan oqli, mana, Israil jəmətidikilər sening toopruluk; «U kərgən alamat kerünüxlər uzun künnlərdin keyinkı waqtıları kərsitudu, u bizgə yırak kəlgüsü toopruluk bexarət beridu» — dəydu. **28** Xunga ularqa: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mening səzlərimdən həqkəysisi yənə keqiktürülməydu, bəlkı kılıqan sezüm əməlgə axurulidu, dəydu Rəb Pərvərdigar» — degin».

13 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** İ insan oqli, sən Israilning bexarət bərgüqi pəyoqəmbərləri, yəni əz təsəwwuri bilən bexarət bərgüqlərini ayıbləp bexarət berip: «Pərvərdigarning səzini anglanglar!» — degin. **3** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Əz rohıqə aqixip mangidiqan, həq wəhiyini kermigan hamakət pəyoqəmbərlərning haliqə way! **4** **1** Israil, sening pəyoqəmbərliring huddi harabilər arısida yürüwatqan tülkilərdək boldi. **5** Silər bəsilən jaylarqa qıkçıqansıllar, uning Pərvərdigarning künidə bolidiqan jəngdə puhta turuxi üçün Israil jəmətining buzulqan temini həq yasimidinqilar. **6** «Pərvərdigar mundak dəydu» degüqilər bolsa pəkət sahta bir kərinünxni wə yalojan palni kergənlərdin ibarəttür; Pərvərdigar ularını əwətmigən; birak ular əz sezining əməlgə axuruluxini ümidi kıldı. **7** Silər «Pərvərdigar mundak dəydu» deginlinglərdə, Mən həq səz kilmioqan tursam, silər sahta bir «alamat kerününxni kərgən, yalojan palni eytkən əməsmu? **8** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Silər oydurma səzliginqlər, yalojan «alamat kerününx»lərni kergininqilar tüpaqlıdin, əmdi mana, Mən silərgə karximan, — dəydu Rəb Pərvərdigar, **9** — Mening kolumn sahta «alamat kerününx»ni kərgən wə yalojan palni eytkən pəyoqəmbərlər bilən karxilixidu; ular əz həlkimning kengixidə olturmaydu, ular Israil jəmətining nəsəbnamisidə hatirlənməydu; ular Israilning zeminiqə həq kirgizülməydu; xuning bilən silər Mening Rəb Pərvərdigar ikenlikimni tonup yetisilər. **10** Bərhək, ular tinq-amanlıq bolmioqandimu «ting-qamanlıq!» dəp jar selip, həlkimni eziqturoqanlıq üçün, birsə nepiz ara tamını kopursa, ular kəlip pəkət uni hək suwak bilən akartıp kojyanlıq üçün — **11** Tamni hək suwak bilən akartıwtəklənləroja: «Bu tam yikılıdu!» degin! Kəlkündək bir yamoqur yaqıdu! I yoqan məldürler, silər qixışilar! Dəhxətlik bir xamal qıkıldı; **12** wə mana, tam ərtülp qüvkəndə, hək silərdin: «Silər bu tamni suwiqan hək suwak kəni!» dəp sorimadu? **13** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Əz kəhrim bilən dəhxətlik bir xamal partlitip qıkırıman; Mening aqqikimdin kəlkündək bir yamoqur wə həmmini hələk kildiqliq kəhrilik məldürler yaqıdu. **14** Xuning bilən Mən silər hək suwak bilən akartkan tamni qulitip, uning ulını aksara kılıp, uni yə bilən yəksan kılıman; u qulap qüvkəndə, silər uning arisida hələk bolisilər; wə Mening Pərvərdigar ikənlilikimi tonup yetisilər. **15** Xundak kılıp Mən kəhrimni tam həm uni hək suwak bilən akartqanlarning üstigə qixürüp piqəndin qıkiman; wə: «Tam yok boldi, tuzakla uni hək suwak bilən akartqanlar, yəni Yerusalem toopruluk bexarət bərgüqi, həq tinq-amanlıq bolmioqandimu u toopruluk tinq-amanlıqını kərsətkən «alamat kerününx»ni kərgən Israilning pəyoqəmbərlirimə yok boldı» — dəymən». **17** «Əmdi sən, i insan oqli, əz təsəwwuri boyığa bexarət bərgüqi əz həlkimning kizliriqə yüzüngni karıtip, ularnı ayıbləp bexarət berip mundak dəgin: — **18** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Əz beqiqəlinin hərbirigə [sehirlilik] bilazüklərini kədəp, janlarnı tuzakka elix üçün hərkəndək egiz-pakar adəmlərinə bexioja pərənqini yasiyoqanlarə way! Əmdi silər əz həlkimning janlarnı tuzakka qüxtürüp, janliringləri sak kəldurimiz dəwatamsılər? **19** Nəqqə tutam arpa, nəqqə qixlam nanni dəp silər Manga kupurluk kılıp, yalojan sezgə külək salidiqan Mening həlkimə yaloqanlıqlıqları arkılıq olmasqa tegixliklərini eltürüp, tirik kalmışlıqka tegixliklərini hayat kəldurmakqimisilər? **20** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən, Mən silərning kuxlarnı tuzakka qüxtürgəndək kixilərni tuzakka qüxtürgüqi sehirlilik «tengik»liringlərə karximan, Mən ularını bilikinglərdin yırtıp taxlaymən; xuning bilən silər kuxlarnı tuzakka qüxtürgəndək

tutkan kixilerni ərkilikkə uquriwetimən. **21** Mən silərning pərənjiliringlarnımu yırtıp taxliwetip, həlkimni əkolunglardın kutkuzımən; ular yənə əkolunglardı olja bolup turmayıdu; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikanlikimni tonup yetisilər. **22** Silər yaloqanlılıq bilən, Əzüm azar barmigən həkkənayı adəmlərinin kengliga azar bərgənlikinglər üçün, xundakla rəzil adəmlərinin həyatını saklap kutkuzuxka ularnı rəzil yoldıdin yandurmay, əksiqə ularning kolini küçəytkininglər üçün, **23** silər kuruq «alamət kəzünük»-lərni ikkinçi bolup kərməysilər, yaki yaloqan palqlılıq kilməysilər; Mən Əz həlkimni əkolunglardın kutkuzımən; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikanlikimni tonup yetisilər.

14 Israfil akşakallırıning bəziləri Mening yenimoja kelip alındıda olturuxti. **2** Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **3** «İ insan oqlı, muxu adamlar ez butlirini kengliga tikləp, adəmlərni putlaxturidiojan ez əkbəhlikini kez aldioqa koyqanıdi. Əmdi ularning Meni izdəp Məndin yol sorixini kəbul kılamıdmən? **4** Əmdi ularqa səz kılıp mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Israfil jəmatidiki kenglidə ez butlirini tikləp, adəmlərni putlaxturidiojan ez əkbəhlikini kez aldioqa koyup, andin pəyoğəmbər aldioqa kelidiojan hərbir adəmni bolsa, Mənki Pərvərdigar uningoja butlirining keplüki boyiqşə jawab kəyturimən. **5** Xundak kılıp Mən Israfil jəmatining kenglini Əzümgə igildürümən; qünki ular barlıq butlırı bilən Manga yat bolup kəttisi. **6** — Xunga Israfil jəmatığa mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Towa kilinglar! Butliringlardın yenip [yenimoja] kəytip kelinglar! Barlıq yirginqlik kilmixinglardın yüzunglarnı ərüngələr! **7** Qünki Israfil jəmatidiki əzllarını Məndin ayrip, ez butlirini kenglidə tikləp, adəmlərni putlaxturidiojan ez əkbəhlikini kez aldioqa koyup, andin Məndin sorax üçün pəyoğəmbərnin aldioqa kelidiojan hərkəysi adəm yaki xuningəqə ohxax Israilda turuwatçan hərkəysi müsapırlar bolsa, Mənki Pərvərdigar Əzüm ularqa jawab kəyturimən; **8** Mən muxu kixini bir aqah bexarati kılıp uni səz-qəqəkə əldən qalduruxka yüzünni uningoja karxi kılımən; Mən həlkimming arisidin uni tütüp taxlaymən; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikanlikimni tonup yetisilər. **9** Biraq pəyoğəmbər ezi eziqturulup, bir bexarətlik səz kılıqan bolsa, u qaçında Əzüm Pərvərdigar xu pəyoğəmbərnı eziqtıkoja uqratkanmən; Mən uningoja karxi kolumni uzartip, uni həlkim arisidin həlak kılımən. **10** Ular əkbəhlikining jazasını tartıdu; pəyoğəmbərgə beriliđiojan jaza bilən soriqulqıqa beriliđiojan jaza ohxax bolıdu. **11** Xuning bilən Israfil jəməti yənə Məndin qətnap kətməydu, yaki yənə asiylikləri bilən əzllarını buloqimaydu; ular Mening həlkim, wə Mən ularning Hudasi bolumən» — dəydu Rəb Pərvərdigar». **12** Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **13** «İ insan oqlı, malum bir zemin Manga asiylik kılıp gunah kılıqanda, Mən xuning bilən kolumni uningoja karxi uzartıp, ularning yelənqüki bolovan nənimini kərutuwetip, uning üstiga aqarqılıklı əwətimən həm insan wə hayvanları uningdin üzimən; **14** Əmdi u qaçında Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üç həzərət uningda turuwatçan bolsimu, ular ez həkkənayılı tütəylidin pəkət ez janlırinila sakliyalojan bolatti — dəydu Rəb Pərvərdigar. **15** Əgər Mən zemindin yırtıq häwanları etküzsəm, ular uni balılıridin juda kilsə, häwanlar tütəylidin uningdin etküqi heqbir adəm bolmayı, wəyranə bolsa, **16** Əmdi Mən ez əhayatın bilən əsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — muxu üç həzərət uningda turuwatçan bolsimu, ular nə ez oqulları nə kızlırinı kutkuzalmayıtti; ular pəkət ez janlırinı kutkuzalaytta, zemining ezi wəyranə peti əkalitti. **17**

Yaki bolmisa Mən xu zeminoja kılıqni qüxürup, uningdin insan həm häywanni üzüwətəkən bolsam, **18** Əmdi əhayatın bilən əsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — muxu üç həzərət uningda turuwatçan bolsimu, ular nə ez oqulları nə kızlırinı saklap kutkuzalmayıtti; ular pəkət ez janlırinı kutkuzalaytta. **19** Yaki bolmisa Mən xu zeminoja waba kesilini qüxürup, Əz kəhrimmi kan tektürülüxi bilən tüstigə təksəm, uningdin insan həm häywanni üzüwətəkən bolsam, **20** Əmdi əhayatın bilən əsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — Nuh, Daniyal wə Ayuptin ibarət üç həzərət uningda turuwatçan bolsimu, ular nə ez oqulları nə kızını kutkuzalmayıtti; ular pəkət həkkənayılı bilən ez janlırinı kutkuzalaytta. **21** Əmdi Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Əmdi xundak bolqandan keyin, insan həm häywanni üzüwetix üçün Yerusaleməqə tət jazayimni, yəni kılıq, aqarqılıq, yırtıq häwan wə waba kesilini qüxişərmə kəndak bolar? **22** Biraq mana, uningda kelip kələqanları bolıdu, yəni oqlukızlar uningdin qıkırılıp kutkuzuludu; mana, ular silərning yeningləroq qıkıp, silər ularning yolları həm kilmixilərini kerüp yetisilər; xuning bilən silər Mən Yerusaleməqə qüxişərən küləp, yəni uningoja qüxişərlən barlıq ixlar toopruluk təsəlli alisilər; **23** Əmdi silər ularning yolları həm kilmixilərini kərgininqarda, ular silərgə təsəlli epkelidü; silər Mening uningda barlıq kəlojan ixlirimni bikardin-bikar kilmioqanlıkımni tonup yetisilər, — dəydu Rəb Pərvərdigar».

15 Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: **16** — **2** «İ insan oqlı, üzüm teli yaqıqining baxka dərəh yaqoqlaridin nəmə artukqılıki bar, uning xehining ormandıki dərhələr arısida nəmə alahidilikli bar? **3** Uningdin birər jabdükni yasaxka materialı aloqanning paydzi barmu? Uningdin qinilərni askudək kozuknı yasoqılı bolamdu? **4** Mana, u otka yekiloju bolovalanda, ot uning ikki uqını kəydürgəndə, otturisimu yerim kəygəndə, əmdi uni birər ixka ixlatkili bolamdu? **5** Mana, u sak bolovalanda, heqkanda ixka ixlatkili bolmiojan yərda, əmdi ot uni kəydürüp yəp katkanda, uni birər ixka ixlatkili bolamdu? **6** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən ormandıki dərhələr arısidiği üzüm telining yaqıqını otka tapxurojinimdək, Yerusalemda turuwatçanları otka tapxurimən. **7** Yüzünni ularqa karxi kılıp karitmən; ular bir ottin qıksa, baxka bir ot ularni yəwetidü. Əz yüzünni ularqa karxi bolup kəratkanda, silər Mening Pərvərdigar ikanlikimni tonup yetisilər. **8** Ularning kılıqan wapasızlıkları tütəylidin mən zəminni wəyranə kılımən» — dəydu Rəb Pərvərdigar».

16 Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: **1** — **2** 1 insan oqlı, əzininig yirginqlik kilmixilərini Yerusalemıning yüzüga selip mundak degin: — **3** Rəb Pərvərdigar Yerusaleməqə mundak dəydu: «Sening əsliy zating wə tuoquluxing Kanaanıylarınning zeminidə bolovan; sening atang Amoriy, apang Hittiy kız idi. **4** Sening tuoquluxuoja kalsək, sən tuoqulqan kününgdə kindiking kesilmigən, sən suda yuyulup pakız kılımiojan; heqkim sanga tuz sürkmigən yaki seni zakilimiojan. **5** Heqkimning kəzə muxu ixlar üçün sanga rəhim kılımiojan yaki iqini sanga aqritimiojan; əksiqə sən dalaşa taxliwetilgənsən, qünki tuoqulqan kününgdə kəmsitilgənsən. **6** Xu qaçında Mən yeningdin etüp ketiwetip, seni ezi kəningda eçinap yatkınıngı kərgən; wə Mən ezi kəningda yatkın halitində sanga: «Yaxiojin!» — dedim. Bərəkə, sən ezi kəningda yatkın halitində Mən sanga: «Yaxiojin!» — dedim. **7** Mən seni daladiki ot-qeplərdək aynittim; sən esüp heli boy tartıp qıraylıq bezilip wayioja yətting; keksiliring xəkilləndi, qaqlıring üzün esti; biraq sən tehi tuoqma-yalingaq

iding. 8 Mən yənə yeningdin ətüwetip sanga karidim; mana, ixt-muhəbbət məzgiling yetip kəldi; Mən tonumming pexini üstüngə yeyip koyup, yalingaqlıkingni öttim; Mən sanga kəsəm iqip, sən bilən bir əhdə tüzdməd, dəydə Rəb Pərvərdigar, wə sən Meningki boldung. 9 Mən seni sən bilən yuyup, keningni teningdin yuyuwetip, sanga puraklık mayni sürttüm. 10 Mən sanga kəxtılık kengləknı kiygüzüp, ayiojingoja dəlfin terisidin tikkən kəxlərni saptim; seni nepis kanap bilən orap, yipak bilən yepip koydum. 11 Seni zibu-zinnətlər bilən pərdazlıdim, kolliringoja biləzüklərni, boynungoja marjanni takap koydum; 12 burnungoja həlkini, kulakläringoja zırılərni, bexingoja güzəl tajni kiygüzdum. 13 Xundak kılıp sən altun-kümüx bilən pərdazlandı; kiyim-keqəklirinq nəpis kapap, yipak wə kəxtılık rəhttin idi. Yegining ak un, bal həm zəytun meyi idi; sən intayın güzel bolup, hanix mərtwişigə ketürüldung. 14 Güzəllik tüpəylidin əllərdə dangking qıktı; qünki Mən sanga kərkəmlimmi beqixlim xilim bilən güzəlliking kamalətkə yətti, — dəydu Rəb Pərvərdigar. 15 — Bırak sən güzəllikingga tayinip, dangkingdin paydilinip pahixə boldung; sən hərbir etküqi kixixa pahixə muhəbbətlirinqni təktüng; güzəlliking uning boldi! 16 Sən kiyim-keqəklirinqdin elip ezung üçün rənggarəng bezəlgən «yüükri jaylar»ni yasap, andin ularning üstidə buzukluk kılıqansən. Bündək ixlar yüz berip bakmiojan, wə ikkinçi yüz bərməydi! 17 Sən Mən sanga beqixliojan güzəl zibu-zinnətlərim wə altun-kümüxüm bilən ərkək məbədlərinə yasap ular bilən buzukluk kılıqansən. 18 Sən ez kəxtılık kiyimlirinqni elip ularоja kiygüzdüng; Mening meymim wə Mening huxbuyumni ularоja sunup beqixlidung; 19 Mən ezungə bərgən nemim, Mən sanga ozukkə bərgən ak an, zəytun meyi wə balni bolsa, sən ularning aldiqja huxpurak hədiyə süpitidə atap sundung: ixlar dəl xundak idi! — dəydu Rəb Pərvərdigar. 20 — Uning üstığa sən Əzümgə tuqup bərgən kiz-ojuqlıringni elip, məbədlərinən ozukı bolsun dəp ularni kurbanlıq kilding. Sening buzuklukung azılık kılıqandək, 21 sən Mening balılırmı soyup ularni ottin etküzip məbədlərə atap koydungou? 22 Sening barlıq yirginqlik kilmixlirinq həm pahixə buzukluklirinqdə, sən yaxlikingda tuqma-yalingaq bolup ez keningda eçinap yatkən künlininqni heqkəqan esingga kəltürmiding. 23 Əmdı sening bu rəzilliliklirinqdin keyin — (Way, halinqoja way! — dəydu Rəb Pərvərdigar) 24 sən yənə ezung üçün bir pəxtək kürup, hərbir məydanoqa bir «yüükri jay»ni yasidiq; 25 sən hərbir koqining bexida «yüükri jay»ningi salding; sən ez güzəllikingni yirginqlik kılıp, teningni hərbir etküqiga tutup, putungni eqip ezungni berip pahixə buzuklukungni kəpəyting. 26 Sən ixkwaz ərlik qong koxnang boləjan Misirliklər bilən buzukluk etküzdung; Mening aqqikimni kozojap, pahixə buzuklukungni kəpəyting. 27 Wə mana, Mən Əz kolumnı üstüngə uzartıp, sening nesiwəngni azaytip koydum. Mən senindən nəprətlənidiojan, buzuk yolundin nomus kılıp qeqiqənlərnəng, yəni Filistylərnəng kizlirininq kolioja tapxurdum. 28 Sən yənə kanımay yəna Asuriyilkər bilən buzukluk etküzdung; buzukluk etküzgəndin keyin yənə kanaət kilmidinq. 29 Xunga sən sodigerning zemini, yəni Kaldıya bilən boləjan buzuklukungni kəpəytip, buningdin yənə kanaət kilmidinq. 30 Muxundak barlıq ixlarını, yəni nomussız pahixə ayalning ixlini kilişən, nemanqa suyuk sening kəlbinq! — dəydu Rəb Pərvərdigar, 31 Əzungning pəxtikingni hər koqining bexida küridiqan, hərbir məydanda «yüükri jay»ingni yasaydiqan! Uning üstığa sən pahixə ayaldək əməs iding, qünki sən həkni nəziringə almayıttıq! 32 I wapsız ayal, erining ornida yat adəmlərgə köngül beridiojan! 33 Həkər

pahixə ayalqa həmixə hək beridu; bıraq sən axnilirinqni buzukluk muhəbbətliridin huzur elixka həryandin yeningə kəlsün dəp ularning həmmisigə üstək berip in'am kilişən; 34 buzuklukta sən baxka ayllallıring ekisişən, qünki heqkim sening buzuk muhəbbitingni idzəp kəlmidi; sən üstək bərding, heq hək, sən berilmedi — sən həkkiqtən ularning ekisişən! 35 Xunga, i pahixə ayal, Pərvərdigarning səzini angla! 36 — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Sening tənggiliring təkətlüp, axnilirinq bilən boləjan buzuklukliring bilən sening uyat yering axkarlanoşanlıq tüpəylidin, barlıq yirginqlik məbədliring tüpəylidin, ularəqə atap sunoqan balılıringning keni tüpəylidin — 37 xunga mana, Mən sening ezungə ayx-ixrat manbaşı kiloqan, barlıq seyğan həm barlıq, nəprətləngən axnilirinqni yioqımən — Mən ularni sanga karxi qıkırıp atırapingdin yioqip, sening uyat yeringini ularəqə axkarə kilişən, ular sening barlıq uyat yeringini koriđu. 38 Xuning bilən seni buzukluk, kılıqan həm kan tekkən ayalları jazalıqandək jazalıymən; Mən kəhr bilən, ottek oqəzipimming təlipi bilən üstüngə ənənə kələmən, ular sening pəxtaklirinqni qulitidu, sening «yüükri jay»lirinqni qekip taxlaydu; ular kiyim-keqikinqni üstüngdin saldurup taxlap, güzəl zibu-zinnətlirinqni bulap-talap, seni tuqma-yalingaq kəlduridu. 40 Ular sanga karxi bir top kixilərni yioqip epkelidu, ular seni qalma-kesək kilişən həm seni kiliqılıri bilən qepiwtidu. 41 Ular eyliringni ot bilən keydürüdu, kəp ayallarının kez alıda üstüngə jazalarını qüsürüdu; xuning bilən Mən seni pahixə ayal boluxtin kəldürimən; sən yənə heqkəndək «muhəbbət həkki»ni bərməysən. 42 Xuning bilən Mən sanga karatkan kəhrimni tohtitiman, Mening mukəddəslikimdin qıkkən oqəzəp səndin ketidu; Mən tinqlinip kayaq aqqiklənməyən. 43 Sən yaxlık künlininqni esingə kəltürmiding, əksiqə muxu kilmixlirinq bilən Meni oqəzəpləndürdüng; xunga mana, ez yolungni ez bexingoja kəyturimən, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — xuning bilən bu buzuklukni baxka yirginqlik kilmixlirinq üstığa koxup ikkinçi kilməysən. 44 Mana, məkallarnı ixlitidioqlanlarning həmmisi sən toopruluk; «Anisi kəndək bolsa, kizi xundak bolar» degen bir makalnı tiloşa alidu. 45 Sən ez eri həm balılıridin nəprətləngən anangning kizidursən; həm əzərliri həm balılıridin nəprətləngən aqa-singliringning arılıkdidikisən; sening anang bolsa Hittiy, sening atang Amoriy idi. 46 Sening aqang bolsa sol təripində turojan Samariya, yəni u wə uning kızları; singling bolsa ong təripində turojan Sodom wə uning kızları. 47 Sən nə ularning yollarında mangmioqan, nə ularning yirginqlik kilmixliri boyiqə ix kilmioqansən; Yak! Bəlkı kiskiojına bir wakıt iqidə sən barlıq yolliringda ulardin buzuk bolup kətting. 48 Əz hayatım bilən kəsəm kilişənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — singling Sodom, yəni u yaki kızları sən yaki sening kızlirinqning kilmixliridək kilişən; 49 Mana, muxu singling Sodominning kəbihlikı — u wə kızlirinqin təkəbbulukı, nanlıri mol, əndixisiz azadılık künlinirdə ajiz-namratlarning kolini heq kütqəytmənlikli idi. 50 Ular təkəbburlıq, Mening almıldıq yirginqlik ixlanı kıldı; Mən buni kərginimdə, ularni yokättim. 51 Samariya bolsa sening gunahlıringning yeri midəkmən gunah sadir kilişən; halbuki, sən bolsang yirginqlik kilmixlirinqni ularningkidin kep awutup kilding; xundak kılıp sən yirginqlik kilmixlirinq tüpəylidin aqa-singlingni huddi hek kəkəniyidək kəründürgənidir. 52 Sən əslidə ez aqa-singlingning üstidin heküm kiloquqi iding; əmdı sənmu, ez xərməndiliqning kətürüp yür! Sening ularningkidin tehimü nəprətlük gunahlıring tüpəylidin ular səndin hek kəkəniy kərənidü; xunga sənmu aqa-singlingni hek kəkəniy kərsətkining

tüپaylıdin hijalətkə kelip xərməndiliğinə ketürüp yur! **53** Wa mən ularını sürgündin, yəni Sodom həm kızlarını sürgündin, Samariyə həm kızlarını sürgündin qıkırıp, xundakla ularının arisoja sürgün bolovanlıringni qıkırıp sürgünlükün əsliga kəltürimən; **54** xuning bilən ularqa təsəlli bargıngında, sən əz xərməndiliğinə ketürisən, sening barlık, kilmixliring tüpəylidin hijalətkə kəlisən. **55** Sening aqa-singling, Sodom həm kızları əslı halıqə, Samariyə həm kızlırimu əslı halıqə kelid; sənmə wə sening kılrlıng əsliy halınglaroja kəlisilər. **56** Sening rəzziliğin pax kılımmay, təkəbburlukta yürgən kününgdə, singling Sodom aqzıngda sez-qeqək bolovan əməsmidi? Əmdi əhəzi sən ezung Surıyə kızlıri wə uning ətrapidikiləرنin həmmisi həmdə Filistiyə kızlıri, yəni seni kezgə ilmaydiqan ətrapindikiləرنin mazak obyekti bolup kälđing. **58** Sən buzukluk, yırqınqlik kilmixliringning jazasını ketürisən, dəydu Pərvərdigar. **59** Qünki Rob Pərvərdigar mundak dəydu: — Əz kılqanlıring, yəni iqtən kəsəminki kəmsitip, əhdini buzqanlığın boyığa seni bir tarəp kılımən; **60** Həlbuki, Mən sening bilən yaxlık künlirində tüzgən əhdəməni əslaymən, həm sən bilən mənggülü bir əhədə tüzimən. **61** Xuning bilən sən ezungdin qong aqılıring həmdə seningdin kiqik singillirinə tapxurulalojiningda, sən yollırıngı esingga kəltürüp hijalətkə kəlisən; qünki muxu [aqa-singillirinə] sanga kızlar süpitida tapxurımən; birak bu ixlar seningdiki əhədə tüpəylidin bolmayıdu. **62** Mən əz əhdəməni sən bilən tüzimən, sən Mening Pərvərdigar ikanlıkmı bilisən; **63** xuning bilən seni kaqürüm kılıqinimda, sən kilmixliringni esingga kəltürüp hijil bolup, xərməndiliğin tüpəylidin käytidin aqzıngini heq aqmaysən» — dəydu Rob Pərvərdigar.

17 Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — 2 insan oqlı, bir tepixməknı otturıqə koyup, Israil jəmətigə bir təmsilni səzlep berip mundak degin: — **3** Rab Pərvərdigar mundak dəydu: — «Kəng kanatlıq, ziq rənggarəng uzun pəylək qong bir bürküt Liwanoja kelip, xu yərdimli egiz kədir dərihiñin uqidiki xahni aldi; **4** U əng yukarı yumran bihini üzüwelip, uni sodigərninq zeminiqə apirip, tijarətqılerning xəhiriqə tiki. **5** U yənə zemindin baxka uruknı elip baqlıq bir etizoja tiki; uni mol sular boyida selip, sügət telidək tikli. **6** U esüp, kəng yeyilip, pəs boyulk tiziüm teli bolup qiki; uning xahlıri [bürküt] tərəpkə karap östi, yiltızlırimu uning astioja sozldı. Xu yol bilən üzüm teli bolup, xahländi,bihlandı. **7** Əmdi kəng kanatlıq, ziq pəylək yənə bir qong bürküt payda boldi; wə mana, bu tiziüm teli «U meni suçqarsın» dəp, tikilən qənəkliridin yiltızlırinı uningoja karap tarttı, xahlırinı uningoja karap sozdi; **8** Mana, u obdan xahlap mewə bərsün, esil tiziüm teli bolsun dəp murbət etizda, mol sular boyioja tikilgənidir». **9** Əmdi Rab Pərvərdigar mundak dəydu: — «U ronak tapamdu? Uni қaқalı kiliwetix üqin [bürküt] yiltızlırinı yulup, mewisini kesiwətməndu? Uning yumran yopurmaklıri hazan bolidu; xu qaçıda uni yiltızlıridin yuluwelikxä küqlük bir bilək yaki nuroqun həkəlerning heq keriki bolmayıdu. **10** Əmdi həttə käytidin tikilgən bolsa, ronak tapamdu? Xərk xamili uningoja təgkəndila taza қaojirap kətməndu? U tikilip esən qənəkliridə қaojirap ketidu». **11** Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **12** «Aşıy jəməttin: «Muxi ixlarning mənisi biləmsilər?» dap sorap, ularqa mundak degin: «Mana, Babil padixahi Yerusalemə moja kelip, uning padixahı həm xahzadılırinı elip ezi bilən Babiloja käyturup apardi. **13** Xu wakitta u padixahning nəslidin bir kixinı elip uning bilən əhədə tütüp uningoja kəsəm iqtüzdü. U yənə zemindiki esil-mətiwər bolovanlarnı uning bilən elip kətti;

14 məksət, padixaḥlıqning təwən ajiz əhalətə bolup, kəddini rəsiyalımay, pekət uning əhdisini tutuxi bilən jenini jan atküzük üçün idi. **15** Birak u Misir bizgə atlar həm qong koxunu təminlisün dəp əlgilirini xu yərgə əwətip, uningoja asiylik kıldı. Əmdi u ronak tapamdu? Mundak ixlarnı kılıquqi tirk kəlamdu? U əhdini buzup tirk kəlamdu? **16** Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, — daydu Rab Pərvərdigar, — barhek u ezini padixaḥ kılıqan padixaḥning zeminidə, — yəni uning kəsimini kəmsitkən, əhdisini buzojan həlikə padixaḥning zeminidə, — uning yenida, Babilning otturisida olidu. **17** Bolidiojan jəngdə, ular kelip nuroqun kixilerni kırıx üçün [sepiloja] qıkıcıqan denglüklərni selip, potayınləri kırçıqanda, Pirəvn külək koxun həm nuroqunlıqan əskərləri baxlap kəlsimü, uning üçün heq nəmə kılıp berəlməydu. **18** U kəsəmni kəmsitip, əhdini buzdu; mana, u kol elixip sez bərdi, birak u muxu ixlarnı kıldı; xunga u tirk keqip kutulamayıdu. **19** Xunga Rob Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, bərhek, u kəmsitkən kəsimim həmdə buzojan əhdəməni bolsa, bularını əz bəxioja kiyögiziman. **20** Mən əz torumni üstigə yeyip taxlaymən, u Mening kiltikimdə tutulidu; Mən uni Babilə apirimən həmdə xu yərdə Manga kılıqan mutlək wapasılığı üçün uning üstigə həküm qıkırıp jazalaymən. **21** Uning bilən billa barlık қaqqanlar, barlık koxunlular kılıq bilən yikili; bulardın kalojanlar hərbər xamaloja tarkılılıdu; xuning bilən silər Mənki Pərvərdigarning sezi kılıqanlığını tonup yetisilər». **22** Rab Pərvərdigar mundak dəydu: «Mənəmu egiz kədirinən uqidin bih elip tikimən; uning yaypax xahqılırinin uqidin yumran birsini üzüp, egiz həywətlik taqı üstigə tikimən; **23** Israfil egizlikidiki taqqa Mən uni tikimən; u obdan xahlap, mewa berip, esil kədir dərihi bolidu; uning astioja hərkəndək uqar-kanatlar könidi; uning xahlırinin sayısidə ular könup turidu; **24** xuning bilən daladiki barlık, dərəhlər biliduki, Mənki Pərvərdigar egiz dərəhni pəs kildim, pəs dərəhni egiz kildim, yexil dərəhni қaojirattim, қaçxal dərəhni kəkərtip baraksan kildim; Mənki Pərvərdigar mundak sez kildim wə xuni ada kılımən».

18 Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** «Israfil zemini tooqruluk silər: «Atilar aqqik-qüyük üzümlərni yesə, balılların qixi kerik sezikidü» degen muxu mağalnı ixlitidiojan kixilər zadi nemə deməkqisilər? **3** Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, dəydu Rab Pərvərdigar, silər Israfil iqida muxu mağalnı käytidin ixletməsiler. **4** Mana, barlık janlar Meningkidur; atinin jeni Meningkidək, balının jenimu Meningkidur; gunah sadır kılıquqi jan igisi bolsa, u olidu. **5** Birsə həkkənəyi bolsa, adılıllı wə adəlat yürgütidiojan bolsa, **6** — u nə taqlar üstüdə butňa atalojan taamni yemigən, nə Israfil jəmətiddiki butlaroja bax ketürüp ulardin tilimigan, nə koxnisining ayalını heq buzmiojan, nə ay kergənda ayalqa yekin kəlmigən **7** nə heqbirigə zulum-zumbuluk ixletmigən, bəlkı kərzədardin kapalət aloçanni käyturidiojan, bulangçılık kılımiojan, ez nenini aq kalojanlaroja təkşim kılıp bərgən, yeling-yalingaqka kiyim kiyögizən; **8** pulni əstümgə bərməydiqan, jazanə almaydiqan, bəlkı əolunu kəbihlikdən tartip, ikki adam arısida durus həküm qıkırıdojan; **9** Mening balgilimilimirdə mangidiojan, baxxılaraq adil muamilə kiliç üçün həkümlirimini tutidiojan bolsa — mana muxu kixi həkkənəyi, u jəzənən həyat bolidu, dəydu Rab Pərvərdigar. **10** Əgərdə əz puxti bolovan, zorawanlık kılıquqi, kan təkküqi bolovan, xundak yamanılıklarının birini ez kerindixioja kılıqan, həmdə yukarıki yahxilikning heqkaysisini kılımiojan, bir oqlı bolsa, — yəni taqlar üstüdə butňa atalojan taamni yegan, koxnisining ayalını buzojan, **12** ajiz-namratlaroja

zulum-zumbuluk ixlatkən, bulangqılık kılıqan, kərzardardin kapalət alojanni kayturmıqan, butlaroja bax kətürüp ulardın tiligən, yirginqlik ixlarnı kılıqan, **13** pulni esümgə bərgən, jazanə alojan bir oqlı bolsa — əmdi u hayat kalamdu? U hayat kalmaduy; u muxundak yirginqlik kilmixlarnı kılıqını üçün u jəzmən əlidü; uning ez keni ez bexi üstiga qüxidü. **14** Birək mana, muxu kiximu bir oqlul tapsa, u atisining sadir kılıqan barlıq gunahlarını kərgən bolsimu, həm kergini bilən xundak kilmisa **15** — yəni taqlar üstidə butkə atalojan taamni yemigən, Israfil jəmatidiki butlaroja bax kətürüp ulardın tilimigan, koxnisining ayalını buzniqan, **16** həqbirigə zulum-zumbuluk ixlatmığın, kərzardardin kapalət elixni həq ezigə tutmiqan, bulangqılık kilmıqan, ez nenini aq kəlojanlaroja təksim kılıp bərgən, yeling-yalingaqka kiyim kiygüzən, **17** ez kolini kəbihlikintin tartidiqan, pulni esümgə bərmigən, esüm-jazan alımöjan, bəlkı Mening həkümlirimə omlı kılıdiqan, bəlgilimilirimdə mangidıqan bolsa — u ez atisining kəbihlikli tüpaylidin elməydu, u jəzmən hayat bolidu. **18** Uning atisi bolsa, zulum-zumbuluk ixlatkən, ez kerindixiqa bulangqılık kılıqan, ez həlkə arısida natooqra ixlarnı kılıqanlıKİ tüpaylidin, mana u ez kəbihlikli iqidə əlidü. **19** Silər: «Nemixə oqlul atisining kəbihlikining jazasını kətürməydu?» dəp soraysılər; birək oqlul adillik həm adalañti yürgüzən, Mening barlıq bəlgilimilirimni tutup ularoja əməl kılıqan; u jəzmən hayat bolidu; **20** gunah sadir kılıqoqı jan igisi əlidü. Oqlul atisining kəbihlikining jazasını kətürməydu, wə yaki ata oqlining kəbihlikining jazasını kətürməydu; həkkənayı kixininə həkkənayıqlik ez üstidə turidu, rəzil kixininə rəzzillikli ez üstidə turidu; **21** wə rəzil kixi barlık sadir kılıqan gunahlıridin yenip towa kılıp, Mening barlıq bəlgilimilirimni tutup, adillik həm adalañti yürgüzidiojan bolsa, u jəzmən hayat bolidu, u elməydu. **22** Uning sadir kılıqan barlıq itaətsizliklri uning hesabıqə əslənməydu; u kılıqan həkkənayıqlik bilən hayat bolidu. **23** Mən rəzil adəmning əlümidin həzur alamdimən? — dəydu Rəb Pərvərdigar. Əksiqə, məndiki həzur uning ez yolidin yenip towa kılıqanlıklıdin əməsmu? **24** Həkkənayı kixi ez həkkənayıqlikidan yenip, kəbihlik kılıqan, rəzil adəmlərinin yirginqlik kilmixliri boyiqə ix kılıqan bolsa, u hayat kalamdu? Uning kılıqan həkkənayıqliklarıdin heqkayısı əslənməydu; etküzən asiylikı, sadir kılıqan gunah iqidə, u əlidü. **25** Əmma silər: «Rənbning yoli adil əməs» dəysilər; əmdi, i Israfil jəmati, anglangalar; Mening yolum adil əməsmu? Silərnin yollırıngılar adilsizlik əməsmu? **26** Həkkənayı kixi həkkənayıqlikidan yenip, kəbihlikli etküzən bolsa, u əlidü; etküzən kəbihlikli bilən u əlidü. **27** Həm rəzil adəm etküzən rəzzillikidan yenip towa kılıp, adillik həm adalañt yürgüzidiojan bolsa, u ez jenini hayat saklaydu. **28** Qünki u cylinip, barlık etküzən itaətsizlikliridin yandi; u jəzmən hayat bolidu, u elməydu. **29** Lekin Israfil jəmati «Rənbning yoli adil əməs» dəydu; i Israfil jəmati, Mening yollırımlı adil əməsmu? Adil bolmiojini silərnin yollırıngılar əməsmu? **30** Xunga Mən üstünglaroja, yəni hərbiringlərni ez yollırıngılar boyiqə həküm qıkırıp jazalaymən, i Israfil jəmati, dəydu Rəb Pərvərdigar. Kəytip yəniməja kelinglər, barlık itaətsizliklirinqardın yenip towa kilinglər; xuning bilən kəbihlik silərgə kiltək bolmayıdu. **31** Əzünglardın barlık etküzən itaətsizliklirinqardı taxliwetinlar, əzünglaroja yengi kəlb wə yengi rohni tiklənglər; nemixəkə əlməkqisilər, i Israfil jəmati? **32** Qünki əlidiojan kixininə əlümidin manga həzur yoktur, dəydu Rəb Pərvərdigar; xunga yoluñglardın yenip towa kılıp hayat bolunglar!».

19 — «Əmdi sən, Israfil xəhzadılrigə bir mərsiyəni aqzıngoja elip mundak dəp okuoqin: — **2** «Xırlar arısida anang

kəndak bir qixi xır id! U yax xırlar arısida yatkan, u arslanlarını bekip kuwwətlidi. **3** U arslanlıridin birini qong kıldı, u yax xır bolup qıktı; U owni tutup yirtixni əgəndi; U adəmlərnimü yəwetətti. **4** Əllər uningdin həwər anglidi; U ularning ora tozikdə tutuwelindi; Ular uning burnıqə ilməknı selip, Misir zeminiqə epkətti. **5** Qix xır ezining arminini bikar kütkinini, Ümidning yokalojanlıkını kərüp, U baxka bir arslanını elip, Uni bekip yax xır kıldı; **6** U xırlar arısida uyan-buyan kəzdi; U yax xır bolup, Owni tutup yirtixni əgəndi; U adəmlərnimü yəwetətti. **7** U ularning istihkamlarını buzup, ularning xəhərlarını harabə kiliwetti; Zemin wə uning üstidiki həmmisi uning hərkirigə awazı bilən dakkə-dükkigə qüxti. **8** Andin əllər uning atrapidiki rayonlardın kəlip uningçə karxi qıktı; Ular uning üstiga torini yeyip taxlıdı; U ularning ora tozikdə tutuwelindi. **9** Ular burnıqə ilmək selip kəpəskə solidi; Uni Babilin padixahıqə apardı; Ular uni torlıriqə eliwaldi; Xuning bilən uning awazı Israfil taqlırıda kaytidin anglanmadyu. **10** Sening anang tütümzaringda bir tütüm teli id; U su boyida tikləngənidi; Sularning mollukidin, U intayın mewilik, kep xahlıq boldı. **11** Uning küqlük xahları bar idi, Həküm sürgüqilərnin xahanə hasılırioja layık id; Uning boyı bulutlardınmu egiz kekkə takaxtı, U egizlikli wə xahlırının nuroqunlik bilən kərünərlik id; **12** Birək u kəhə bilən yulundi, U yərgə taxlandı, Xərk xamili mewisini kərutiwatti; Uning küqlük xahları sunduruldi, kəqojırap kətti; Ot ularnı yutuwaldi. **13** Həzir u qəl-bayawanda, Qangkak, susuz bir yərdə tikildi; **14** Uning xahlırının birsidin ot qıkıp, Uning bıhlırı həm mewisini yutuwaldi; Xuning bilən uningda həkümdarın xahanə həsisi bolqudak küqlük xehi kalmidi. Bu sözər mərsiyədər, bular pəkət mərsiyə üqünlə ixlitilidü».

20 Yəttinqin yili, bəxinqi ayning oninqi künı xundak boldiki, Israilev bəzi aksakalları Pərvərdigarnı izdəp uningdin soriqili menin alımoja kəlip olturdı. **2** Wə Pərvərdigarning səzi manga kəlip mundak deyildi: — **3** 1 insan oqlı, Israilev aksakallarıraqa sez kılıp mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Silər Məndin soriqili kəldinglər? Oz hayatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar — Mən silərnin Məndin sorixinglaroja yoloja koymaymən. **4** Əmdi ularning üstiga həküm qıkırımsən, i adəm balisi, həküm qıkırımsən? Ularoja ata-bowlirininq yirginqlik kilmixlirini ayan kılıp ularoja mundak degin: — **5** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən Israilelli tallıqan künidə, Yakuş jəmatininq naslıga kol kətürüp kəsəm kılıp, Misir zeminiñ Əzümnii ularoja ayan kılıqinimdə, yəni ularoja kol kətürüp kəsəm kılıp ularoja: «Mən Pərvərdigar sening Hudayindurmən» deginimdə **6** — xu künı Mən ularni Misir zeminiñ qıkırıp ular tıqün alahıda izdəp tapkan süt həm bal ekip turidiqən, həmmə zəmin arisidiki əng güzəl zeminnin gülü bolğan zeminiqə kirgüzük tıqün, kol kətürüp kəsəm kıldım; **7** Mən ularoja: «Hərbiringlər ez kezünglər aliddiki nəprətlik nərsilərni taxliwetinlar, Misirning butlırı bilən əzünglərni bulqımagħar; Mən Pərvərdigar Hudayindurmən» — dedim. **8** Lekin ular Manga asiylik kılıp Manga kulaq selixni halimaytti; heqkayisi nə ez kezə aliddiki nəprətlik nərsilərni taxliwatmadı, na Misirning butlırıdan heq ayrılmadi. Andin Mən kəhrimni Misir zemini iqidə ularoja teküp, ularoja karatkan aqqikimni basımən, dedim — **9** ḥalbüki, namiminq ular turqan əllər arisida buloqmaslıq tıqün, Oz namim üçün hərikət kıldım; qünki Mən bu əllərning kez aliddida ularni Misirdin qıkırıxim bilən Əzümnii ayan kılıqanidim; **10** xunga Mən ularni Misir zeminiñ [toluk] qıkırıp, qəl-bayawanoja apardim. **11** Wə

Mən bəlgilimlirimni berip, Əz həkümlirimni ularoqa ayan kildim — ularoqa əməl kılidiqan kixi ularning səwəbidin həyatka erixidu. **12** Əzüm həm ular arisidiki bəxarət bolsun dəp, Mening ularni pak-mukəddəs kılidiqan Pərvərdigar ikənlilikmi bilixi tüqün «xabat kün»lirimni ularoqa beqixlidim; **13** lekin Israil jəməti qəl-bayawanda Manga asiylik kıldı; qünki ular Mening bəlgilimlirimində mangmidi, Mening həkümlirimni qətkə qaktı (əgər adamlar bu əmrələrgə əməl kilsə, u ularning səwəbidin həyatka erixidu) wə Mening «xabat kün»lirimni kəttik buloji; Mən ularning üstigə qəl-bayawanda ular əhalak kiliñeq qəhərimni tekimən dedim — **14** əhalbuki, namimning əllər arisida bulojanmaslıq üçün, Əz namim üçün hərikət kildim; qünki Mən bu əllərning kez aldida ularni Misirdin kutkuzup qıkarajanmən. **15** Mən yəna qəl-bayawanda ularoqa süt həm bal ekip turidiqan, həmmə zəminirning güli bołojan zeminəqı kirgüzməyən dəp, kolumnu kətürüp əsəm kılıman dedim **16** (qünki ularning kəlbəi butlirioqa əgixip kətəqək, Mening bəlgilimlirimni qətkə kakkən, Mening həkümlirimda mangmioqan, Mening «xabat kün»lirimni buzoqan); — **17** əhalbuki, kezüm ularoqa rəhəm kılıp ularni halak kılımidim yaki ularni qəl-bayawanda tüğəxtürmidim. **18** Mən qəl-bayawanda ularning balilirioqa mundak dedim: «Ata-bowliringlarning bəlgilimliridə mangmanglar, u ularning həkümlirini tutmanglar nə butliri bilən ezunglarnı bulojimanglar. **19** Mən Pərvərdigar Hudayinglardurmən; Mening bəlgilimlirimda mengip, Mening həkümlirimni tutup ularoqa əməl kilinglər; **20** Mening «xabat kün»lirimni pak-mukəddəs dəp ətiwarlanglar; u silərninq Mening Pərvərdigar Hudayinglar ikənlilikmi bilixinglər üçün Mən wə silər otturimizdiki bixəxarattır. **21** Lekin balilirumu Manga asiylik kıldı; ular nə Mening bəlgilimlirimda mangmioqan nə Mening həkümlirimni tutmioqan (birsə ularoqa əməl kilsə, u ular bilən həyatka erixidu) ular Mening «xabat kün»lirimni bulojioqan; xunga Mən qəhərimni ular üstigə təkət ularoqa karatkan aqqikimni qüxtürüp pioqandın qikimən, dedim; **22** lekin jazadin kolumnu tartip, namimni əllərning kez aldida bulojanmışın dəp Əz namim üçün hərikət kildim; Mən bu əllərning kez aldida ularni Misirdin kutkuzup qıkarajanmən. **23** Qəl-bayawanda Mən kolumnu kətürüp ularoqa silərnı əllər arisioqa tarkitimən, məmlikətlər iqigə taritimən dəp əsəm kılımən, dedim; **24** qünki ular Mening həkümlirimini ada kilmioqan, bəlgilimlirimni qətkə kakkən, Mening «xabat kün»lirimni buzoqan; ular kezlinirini ata-bowlirining butlirioqa tikməktə idi; **25** xunga Mən ularoqa yahxi bolmoqan bəlgilimlərini, ularni həyatka elip barmaydioqan həkümlərni beqixlidim; **26** wə ularni əz-əzidin səskəndürüp, Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetixi üçün, Mən ularni əz hədiyələri arkılık buloqidim, qünki ular hədiyə süpitida barlık tunji balilirini atap koyatti. **27** Xunga, i insan oqlı, Israil jəmatığə sez kılıp mundak degin: — Rob Pərvərdigar mundak dəydu: — Ata-bowliringlər xı ixtimu Manga kupurluk kılıqankı, ular Manga wapasızlıq kılıqan; **28** ular Mən Əz kolumnu kətürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp əsəm kılıqan yərgə kirgəndə, ular xu yərdiki udul kəlgən hərbir yüksiri dəng həm baraksan dərəhni kerüpla xu jaylarda ular kürbanlıklarını kılıp, Meni aqqiklanduridiqan hədiyələrni kılattı; ular xu yərdimə «hxupurak hədiyə»lirini puritip, «xarab hədiyə»lirini təkətti; **29** xuning bilən Mən ulardin: «Silər qıkçıqan bu yüksiri jay degen nemə?» dəp soridim; xunga bügüngə kədər uning ismi «Bamah»dur. **30** Xunga Israil jəmatığə mundak degin: — Rob Pərvərdigar mundak dəydu: «Silər ata-bowliringlarning yolidə əzliringlarnımu bulojımaqqimusilər? Ularning nəprətlik

kılımxılırioqa əgixip buzukluk kılmakqimusilər? **31** Əmdi silər hədiyəliringlarnı sunup, ez oqulliringlarnı ottin etküzgəndə, silər yenila bügüngə kədər ezunglarnı barlıq butliringlər bilən bulojawatisilər; əmdi Mən silərninq Meni izdəp sorixinglərə qol koyamidən, i Israil jəməti?! Mən həyatım bilən əsəm kılımənki, — dəydu Rob Pərvərdigar, — Mən silərninq Meni izdəp sorixinglərə qol koymaymən! **32** Xuningdak silərninq kenglünglərdiki «Biz yat əllərdək, baxka yurtlardiki jəmtərlərdək yaqoq həm tax məbuddalarqa qoqunımız» degən koyunglar əməlgə axurulmaydu! **33** Mən həyatım bilən əsəm kılımənki, — dəydu Rob Pərvərdigar, Mən bərhək küçük kol, uzartkan bilikim həm teküp yaqduruqan qəhərim bilən üstünglərdin həkümrənlək kılıman. **34** Mən küçüklik kol, uzartkan bilikim həm teküp yaqduruqan qəhər bilən silərnı əllərdin qikirip epkelimən, tarkitilojan məmlikətlərdin silərnı yiğimən; **35** silərnı əllərgə təwa bołojan qəl-bayawanoqa kirgüzü, xu yərdə üstünglərdin yüz turanə həküm qikirip jazalaymən; **36** ata-bowliringlarning üstidin Misir zemindiki qəl-bayawanoqa həküm qikirip jazalojinimdək, silərninq üstünglərdin yüz turanə həküm qikirip jazalaymən, dəydu Rob Pərvərdigar. **37** Mən silərnı həsa astidin etküzüp, əhdining rixtisiqə baoğlandurimən. **38** Mən aranglardın Manga wapasızlıq kılıqan asylarnı xallap qikirimən; ularni turuwtən jaylardın qikirimən, bırak ular Israil zeminoqa kirməydi; xuning bilən silər Pərvərdigar ikanlikimni tonup yetisilər. **39** — Əmdi silər bolsanglar, i Israil jəməti, Rob Pərvərdigar silərgə mundak dəydu: — Manga kulaq salmymız desənglər, beriwinglər, hərbiringlər ez butliringləroq qoquniveringlər! Birək silər yəna hədiyəliringlər həm məbdüriliringlər bilən Mening namimni ikkinqi bulojiməsiler! **40** Qünki Mening mukəddəs teqimədə, yəni Israilning egizlikidiki taoja, — dəydu Rob Pərvərdigar, — barlık, Israil jəməti, ularning həmmisi Manga zəmindiə turup hizmet kılıdu; Mən u yərdə ularni kobul kılımən wə u yərdə Mən silərdin «kətürmə hədiyə»liringlarnı, tunji hoşul bołojan kəktət-mewiliringlarnı, xundakla barlıq mukəddəs dəp ayırp beqixlıqan nəsriliringlərni tələp kılımən. **41** Mən silərnı əllər arisidin qikirip, məmlikətlərdin elip yiğkinimda, esil huxbyudak silərnı kobul kılımən; xuning bilən əllərning kez aldida aranglarda Əzümninq pak-mukəddəs ikənlilikmi kərsitmən. **42** Ata-bowliringləroq kolumnu kətürüp: «Muxu zeminni silərgə berimən» dəp əsəm kılıqan Israil zeminoqa silərnı kirgüzginimda, silər Mening Pərvərdigar ikanlikimni bilip yetisilər. **43** Silər u yərdə ez yolliringlarnı wə ezunglarnı bulojioqan barlık kılımxılıringlarnı əsləysilər; xuning bilən etküzgən rəzil ixliringlər tüpəylidin silər əz-ezunglarnı kezgə ilməsiler, əz-ezunglərdin nəprətlinisilər. **44** Mən rəzil yolliringləroq asasən əməs, yaki buzuk kılımxılıringləroq asasən əməs, bəlkı Əz namim üçün silərgə xəpkətlik muamile kılıqandın keyin, i Israil jəməti, silər Mening Pərvərdigar ikanlikimni bilip yetisilər, — dəydu Rob Pərvərdigar. **45** Pərvərdigarning sezı manga kelip mundak deyildi: — **46** I insan oqlı, yüztüngni Teman xəhirigə қaritip, jənubtikilərnər əyiblər, Nəgər ormanlıq dalasını əyibləydiqan bəxarət berip, — **47** Yəni Nəgər ormanlıq dalasında mundak degin: — Pərvərdigarning sezini angla; Rob Pərvərdigar mundak dəydu: «Manə, Mən sanga bir ot yakımən; u sandıki həmma yexil dərəhni həmdə həmma kəkxal dərəhni yəwetidü; yalkunluq ot həq eqməydi, jənubtin ximaloqıqə pütküllər yər yəzə uning bilən kəyüp ketidü; **48** barlıq at igiliri Mənki Pərvərdigar uni yakınlıkimni kərəp yetidi; u həqkəqan eqrürüməydi!». **49** Wə mən: — Ah, Pərvərdigar! ular mən toopruluk; «U pəkət təmsillərnələ sezləwatidü» dəydu! — dedim.

21 Wa Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, yüzungni Yerusalem oja karitip, «mukaddəs jaylar»ni ayıbləp, Israil zeminini ayıbləp bexarət berip, **3** Yəni Israil zemini oja mundak degin: — Pərvərdigar mundak dəydu: «Manə, Mən sanga karxidurmən; kılıqimni ojlapın suqurup, səndin həm həkkaniylar həm rəzillərni üzüp taxlaymən. **4** Man səndin həm həkkaniylar həm rəzillərni üzüp taxlimaqçı bolqonim üçün, kılıqım barlıq at igiliri, yəni jənubtin ximaloqça bolqan həmmayları bilən qarxılıxıqa ojlapın qıkıldı; **5** xuning bilən barlıq at igiliri Mənki Pərvərdigarning Əz kılıqimni ojlapın suquroqlanıkmı tonup yetidi; kılıq ojlapka kaytidin yenip kirmayıd. **6** Əmdı uğ tartkı, i insan oqlı; iq-boinqring eqixkudak dərd-əlam bilən ularning kez alıddı uğ-zar kıl. **7** Wa xundak boliduki, ular səndin: «Nemixkə uğ tartışan?» dəp sorıqanda, sən ularoşa: «Boloğan xum həwər tüpəylidin! Mana, u kelidü! Barlıq yürəklər erip, barlıq kollar boxap ketidü, barlıq rohlar zəiplixip, barlıq tizlər sıydük bilən qılıq-qılıq həl bolup ketidü; mana u keliwatidü! U yetip kəldi! — dəydu Rəb Pərvərdigar» — degin. **8** Wa Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **9** I insan oqlı, bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, bir kılıq, bir kılıq, bislanojan, parkiritojan! **10** U zor kırqinqılıq, üçün bislanojan, uni yaltıraxka parkiratkan; Əz oqlumning xahənə həsisi hərkəndək addiyı tayaknı kəmsitkənləki tüpəylidin, huxal bolup ketiximizga toqra keləmdü? **11** U kılıqını parkiritojax, kətl kılıquning kolioja tutkuzuxka təyyarlanıqandur! **12** Nalə-pəryad kətürüp piojan qəkkin, i insan oqlı, Qünki [kılıq] Mening həlkimə qarxi qıkkən; U Isrlainning barlıq xahzadılırigə qarxi qıkkən; Ular Əz həlkim bilən təng kılıqqa tapxurulojan; Xunga yanpixingəj kəttik urup koyojin! **13** Qünki sinak kəldi; əmdı bu «xahənə həsa » baxka yaqəqlərni kəmsitkini bilən, u bəribir tütgixidü əməsmü?! — dəydu Rəb Pərvərdigar. **14** — Əmdı sən, i insan oqlı, bexarət bərgin, qawak qalojin! Kılıq ikki ketim, üq ketim urup kırsun! U kırqınuqı kılıq, ularnı hər tərəptin körxiyalوانız zor kətl kılıquqı kiliqtur! **15** Əlarning yürəklərini erisun dəp, ulardin nuroqunluları putlixip kətsün dəp, Mən ularning barlıq dərvazılıriqa təhdit saloquqı kılıqını karitip koydum. Way! U qaqmaktək parkiritojan, u kırıxka suqurulojan; **16** i kılıq, ong tərəpkə etkür bol! Sol tərəpkə burulup qap! Bisinqni kəyərgə karatkan bolsa xu yərgə qap! **17** Mənki Pərvərdigar Əz қolumn bilən qawak qalimən, Əz kəhrimni teküp piojanın qıkıman; Mənki Pərvərdigar xundak sez kıldırmı. **18** Wa Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **19** Sən i insan oqlı, Babil padixaḥining kılıqining mengixioja təyyarlanıjan ikki yolni bekitip koyojin; ikkilisini bir zemindin qıkıdıcıqan bolsun; [Yerusalem] xəhirigə mangidıjan yolning bexida bir yol balgısını tiklep koyojin; **20** yəni kılıqning yetip kelixi üçün Ammoniyalarning Rabbah xəhirigə bir yol həmdə Yəhuda oja, yəni istihkami məstəhkəm Yerusalem xəhirigə yənə bir yolni bekitip koyojin; **21** qünki Babilning padixaḥı aqə yolda, yəni ikki yolning bexida pal aqküzidü; u oklarnı silkiydu, «kəqmə məbudlar»dın soraydu, jığerni təkxüridü. **22** Əmdı sepilni bəsküqi bazoqanlarnı tiklexni, kan teküxkə parmanın kılıxını, jeng elan kılıp towlaxni, dərvazilarqa urulquqı bazoqanlarnı tiklexni, sepiloq qıkıdıcıqan dəngliklərni yasaxní, poteylərni kuruxni, Yerusalemı [muhasiriga elixni] kərsitiqan pal uning ong kolioja qıxidü; **23** gərqə bu pal ularoşa yalojan kərtingin bilən, ular iqtən kəsəmlər tüpəylidin, Yəhudadikilərni qanggiləqə alsun dəp padixaḥ, ularning kəbihlikini esiqə kəltəridü. **24** — Xunga Rəb Pərvərdigar

mundaқ дәйду: Silərninq asiylikinglar axkarlinip, barlıq kilmixliringlarda gunahlıringlar kerüngəqkə, kəbihlikinglarnı əskə kəltürginинглар tüpaylidin — yəni ezungular pax kılınip əskə elinojininglar tüpaylidin, silər koloja elinilisilər. **25** Əmdi sən, i Isrlalning munapik həm rəzil xalqadisi, kəbihlikingning jazalinix wakıt-saiti toxkınıda, kəridiqan küning kelidu! **26** Rəb Pərvərdigar mundak daydu: — Sellini uningdin eliwət, tajni eliwət; ixlar ez petida turiwərməydu; pəs turoqanni egiz kıl, egiz turoqanni pəs kıl; **27** uning [təktimini] erüwtət, erüwtət, erüwtət! Uning hökükinin Igisi kəlmigüqə, u yəna məwjuṭ bolmaydu; Mən uni Uningoja təkdim kılımən. **28** Əmdi i insan oqlı, bəxarət berip mundak degin: — Rəb Parwərdigar Ammoniyalar wə ularning mazaklıri toorisida mundak daydu: «Bir kılıq, bir kılıq qatlı kılıxka suqurulوğan; u adəmni yəwetixkə, qakımkətək yaltıraxka parkıritiloqan!» — degin! **29** Qünki palçıqlar sən kılıq toorungunda kuruq alamat kerünüxlərni kerüp, sən üçün yalojandın bir pal salidu; rəzillərning kəridiqan künü kəlgəndə, kəbihlikning jazalinix wakıt-saiti toxkanda, bular seni xu kırilojan rəzillərning boyunlari üstigə koxup yatkuzidu! **30** Bu kiliqni ez ojlapıqay katurup sal! Mən sening üstünggə ezung yaritiloqan jayda, yəni sən terülgən jayda höküm qikirip jazalaymən. **31** Xuning bilən Mən üstünggə kəhrimmi teküp yaqdurdur, Oğzipimning oti kılıp püwləyəmən; Mən seni katılıllıq mahir yawuz adəmlərning koliqa tapxurup berimən; **32** Sən otka yekiliqə bolışın; Sening kəning ez zeminingda tekiiliid; Sən kaytidin aşlanmaysan; Qünki Mənki Pərvərdigar sez kilojan.

22 Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **2** Əmdi sən, i insan oqlı, ənənə, xələq təstigə həküm qırmızımsan? Həküm qırmızımsan? Əmdi uning yirginqlik kilmixlirini yüzügə selip mundak degin: — **3** Rəb Pərvərdigar mundak dəydü: «Əz jaza künining kelxi üçün ez iqidə kan tekküqi xələq, ezzini buloqax üçün ezzigə məbudişlarnı yasiqan xələq — **4** Sən tekkən kan tüpaylidin gunahkar boldung, yasiqan məbudişlar tüpəylidin ezungni buloqidir; sən ez jaza küniliringni yekinləxturdung, yilliriringni toxqturdung; xunga Mən seni əllərgə rəswa, barlıq məmlikətlərgə mazaknır obyekti kıldırm. **5** Sanga yekindikilər həmdə səndin yırakçıklar seni mazaq kılıdu, i kiya-qiyaoja tolqan bətnamlık xələh! **6** Isrlailning xəhzadılıri, hər birininq hökükidin paydilinip iqində qandaq kan tekkənlilikigə kəra! **7** Sening iqində ular ata-anisini kəzgə ilmiqan; aranglarda musapirlar oja zulum-zumbuluk kılıqan, yetim-yesirər həm tul hotunlar oja uwal kılıqan; **8** Mening pak-mukəddəs nərsilirimmi sən kamıştkən, Mening «xəbat kün»lirimmi buloqap buzqoqsan; **9** Sening iqində qanoşa təxna təhməthor adamlar bolqan; ular taqqlar üstidə butpərəslik exini yegan; sening iqində ular buzukluk pəsəndilik kılıqan; **10** səndə ez atisining nomusioja təgənkənlər bar; ay kergan kiz-ayalları ayaq astı kılıqanlarımı bar. **11** Birsı koxnisiñineñ ayali bilen yirginqlik buzukluk kılıqan; yənə birsı ez kelinini buzup xəhwaniyat kılıqan; sənda bolqan yənə birsı ez singlisioja, yənə atisining kiziqoja basqunqılık kılıqan. **12** Ular kan teküñ üçün arangda «sowojatlar»ni köbul kılıqan; sən esium-jazana aloqan; sən ez koxniliñringdin həramni məjburiy yuluwelip, Meni untuqoqsan — dəydü Rəb Pərvərdigar. **13** Wa mana, Mən həramni məjburiy yuluwelixingoja wa sən ez arangda tekkən karlıroja karap kolumni-kolumna urдум! **14** Mən seni bir tarəp kılıdiqan künldimü yürükinq yənilə tarəp, kolliring qing turiwerəmdü? Mənki Pərvərdigar sez kıldırm, Özüm uni ada kılımın. **15** Mən seni əllər arisoja tarkitiman, məmlikətlər iqiqə taritimən, otturangda bolqan

pəsəndilikkingə hatimə berimən. **16** Əmdi sən ezung arkılık əllərning kəz aldida buloqinisən, andin Mening Pərvərdigar ikenlikimi tonup yetisən. **17** Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **18** I insan oqlı, Israil jəməti Manga huddi daxkal bolup qıktı; ularning həmmisi humdanda kələjan mis, kələy, təmür wə koçoqxonlardur; ular kümünxing pokı bolup qıktı. **19** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Həmminglər daxkal bolup qıqqaqqa, mana əmdi Mən silərni Yerusalem otturisoja yiojımən; **20** xixılər üstigə ot püwləp, ularni eritip taw lax üçün kümüx, mis, təmür, koçoqxon wə kələyni humdan iqiga yioqkandək, Mən oqəzipim wə kəhrim bilən silərni yiojip [xəhər] iqığa selip silərni eritimən. **21** Xundak, Mən silərni yiojip, oqəzipimning otini üstünglərgə püwleyən, silə uning otturisida erip ketisələr; **22** kümüx humdanda eritilgəndək, silər xəhər otturisida eritilisilər; wə silər Mənki Pərvərdigarning Əz kəhrimni üstünglərgə tekknikimi tonup yetisələr. **23** Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **24** I insan oqlı, xəhərgə mundak degin: — Ojəzəp qüxkan kündə sən paklandurulmuşan, yamçor qüxmışın bir zeminsən. **25** Əz oljisini titma kılıdiojan, hərkirəydiyan xirdək ularning pəyoqəmbərləri uningga suyişət ixitidü; ular janlarıny yəwetidü; həzinilərni, kimmətlək nərsilərini buliwalidü; ular uning otturisidiki tul hotunlarnı kəpəytəməktə. **26** Uning kahinləri Təwrat-kanunumnu buzup taxlap, pak-mukaddas nərsilərimni buloqıjan; ular pak-mukaddas bilən addiy nərsilərni pərk kilmaydu; ular «xabat kün»lirimə kəzini yumup yürüdü; xuning bilən ular arısida Manga bətnam qaplinidü. **27** Uning iqidiki xahzadılər huddi oljisini titma kılıdiojan bərilərdək; ular kan teküxidü, janlarıny nabut kılıxidü, haram mənəprəntili bulixidü. **28** Uning payoqəmbərləri ularning [kilmixlərini] «hak suwak» bilən akartkan, «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu!» dap sahta kərıntıxlərni kerüwelip, pal selip yaloqanlıq yətküzidü; lekin Pərvərdigar uları şəz kiloqan əməs. **29** Zemindiki addiy pukralarmu jəbir-zulum kılıxip, bulang-talang kılıdu; ular ajiz-namratlarnı bozək kılıp, musapirlarına zulum selip uwal kılıdu. **30** Mən ular arısının tamni kaytidin yasitip beridiqan, Meni ularning zeminini wəyran kılıximdın yanduridiqan, uning yerikini ətkükəd, Mening alimdında turidiqan ariqı bir əzimətni izdəp kəldim; bıraқ heqbirni tapalmidim. **31** Xunga Mən kəhrimini üstigə təkimən; oqəzipimning otı bilən Mən ularını halak kılımən; Mən ularning yollırını əz bexioqa qayturimən, — daydu Rəb Pərvərdigar.

23 Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqlı, bir anidin tuqulənən ikki ayal bar ikən; **3** ular Misir zeminidə pahixilik kılıqan; ular yaxlılıqta pahixilik kılıqan; xu yərdə ularning keksiləri mijiklinip, kızılık əməqək topqılıri silanojan. **4** Ularning isimliri bolsa, qongining Oholah, kiqikining Oholibah idi; ular Meningki idi; ular oqul-kızızlarnı tuqıkan. Samariya bolsa Oholah, Yerusalem Oholibahdır. **5** Oholah Meningki boloqan təkđirdimən yəna buzukluk kılıqan — u axılıkliqa, yəni koxnları boloqan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərda boloqan; **6** kək kiyim kiyən, əməldar-həkümdarlar, həmmisi kelixkən yigitlər, atka mingən qəwəndazlar idi. **7** U əz buzuklukını ularning üstigə beqixliojan; ularning həmmisi Asuriyəning esilzadılırı idi; əz arzu-həwəslərini barlık kozqatkanlar bilən wə ularning barlık məbudişli bilən u ezini buloqıjan. **8** U yənilə Misirdə boloqan pahixilikliridin waz kəqmidi; qunkı uning yaxlılıqda yərdikilər uning bilən billə yattı, kızılık keksilərini silap, əz buzukluklərini uning üstigə tekti. **9** Xunga Mən uni əz axnılırinən, yəni uning arzu-həwəslərini kozqatkan Asuriylərning koliqə taxpurdum; **10** ular uning

nomusunu axkarılap, uning oqul-kızılrını elip ketip, uni kılıqlap eltürüwətti; u ayallar arısida [yaman] atakka kaldı; uning üstigə həküm qırırilip jazalandı. **11** Uning singlisli Oholibah buni kerüp turupmu, arzu-həwəslərdirə hədisidin tehimu buzuk, pahixilikləri hədisininqidin kep bolup kətti. **12** U ez koxnları boloqan Asuriylərgə pəs arzu-həwəslərni kozqatkan; ular əməldar-həkümdarlar, həxmətlək sawut, formilarını kiyən, atka mingən qəwəndazlar, ularning həmmisi kelixkən yigitlər idi. **13** Mən uning buloqının kətənlikini kərdim; ular ikkilisi bir yolları idi. **14** U uning pahixiliklərini axurdi; qunkı u tamda pərəng bilən sūrətləngən adəmlərni, yəni Kaldıylərning rəsimlərini kərdi; **15** ularning bəlliri potilar bilən oralqan, bexioqa կյորուլուq səllilər kiyilən; ularning həmmisi laxkar bexidək, yəni tuqulənən yurti Kaldıyədik Babilliklərning kiyapitidə idi. **16** U xuan uları şərəfə karap ularning xəhwaniy həwsini կօզօյօն, xuning bilən ularını idzəp Kaldıyəga elqilərni əwətkən. **17** Xuning bilən Babilliklər uningoja, yəni uning axnılık orun-kərpilirigə yekin kelip, uni ez zinalıri bilən buloqıjan; u ezini ular bilən billə buloqıqandın keyin ulardın bizar boldı. **18** U əz buzukluklarını oquq kılıp, nomusunu axkarılıxi bilən, jenim hədisidin yırgəngəndək uningdinmu yırgəndi. **19** Bırak, u yənə əzining yaxlık künlərini, yəni Misir zeminidə buzukluk pahixilik kılıqan künlərini esigə kəltürüp əz buzukluklərini tehimu kəpəytti. **20** Uning ərlikli exak mədəkliridək, məniysi atlarañğındıq kətənlik boloqan Babilning pahixiwaz ərkəklirigə karap həwəsləri kozqozaldı. **21** Sən yaxlıkındıq buzuklukliringoja, yəni yaxlıkında Misirliklərning əməqəkliringin siliqinioja yəna təxna bolup təlmürdündə. **22** Xunga, i Oholibah, — daydu Rəb Pərvərdigar — Mana, Man jeninqə hazır bizar boloqan axnılıringi ezungə karxi kozqitiman, ularni sən bilən karxılıxixkə həmmə təripingdin elip kelimən; **23** Babilliklər, barlık Kaldıylər, Pekodlar, Xoalar, Koallar həmdə Asuriylərning həmmisini ular bilən təng kozqaymən; ularning həmmisi kelixkən yigitlər, əməldar-həkümdarlar, uluoq bəglər wə janablar, həmmisi atka mingən qəwəndazlardur; **24** ular koral-yaraqlar, jəng hərwiliri, yüksək hərwiliri həm zor bir top həlkələr bilən sanga karxi qıkıldı; ular ezlirini həmmə təripingdə sıpar-kalkanlar wə dubulqalarını kiyip sanga karxi səprəs bolidü; bexingə qüxiðojan tegixlik jazanı uları şərəfə taxpuximan, ular əz həkümləri boyiqə jazalayıdu. **25** Mən mukaddəslilikimindən qıkkən oqəzəpnin sanga karitmən; xuning bilən ular kəhər bilən seni bir tərəp kılıdu. Ular sening burnung wə kulaklıringini kesiwetidü; sandın ahiřki kələjanlar kiliqlinidü; ular oqul-kızılrıngı elip ketidü, sandın yanılı kələjanlar otta yutuwetili. **26** Ular sandın kiyim-keqəkliringini eliweiip, güzəl zibu-zinnətliringni bulaydu. **27** Xuning bilən Mən sənda Misir zeminidə baxlanıjan buzuklukliringini wə pahixilikliringni tohtitiman; sən bu ixları şərəfə təlmürməysən, Misirni kayaş asliməysən. **28** — Qunkı Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən seni ezungə nəprətələngənlərning koliqə, yəni jeninqə yırgəngənlərning koliqə taxpuximan; **29** ular seni eqmənlik bilən bir tərəp kılıp, barlık ajırılıringi elip ketip, seni tuoqma-yalingaq kälđurup, pahixilikliringning nomusunu axkarlaydu. Sən əllər bilən pahixilik kələjanlıq, ularning məbudişli bilən ezungəni buloqıjanlıq təpüylidin, sening buzuklukliring həm pahixilikliring bularını bexingə qüxiürdü. **30** Hədəngning yolidə ezungə mangojanşan; xunga Mən uningdiki kədəhni sening kolungojumu tutkuzdum. **32** — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Hədəngning kədəhini, qongkur wə qong bir kədəhni sənmə iqisən; sən rəswə bolup mazak kılınisən, qunkı uning həjimi qongdur; **33** sən dəhəxtlik wə halakət kədəh, yəni hədəng Samariyəning kədəhini bilən məstlik həm

dərd-aləmgə toldurulisən; **34** sən uni iqiwetip yənə yalaysən, hətta uning parqılırinimü oqajılaysən, andin keksiliringnimü yulup taxlaysən; qünki Mən xundak sez kıldırm, dəydu Rəb Pərvərdigar. **35** Xuning üçün Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Qünki sən Meni untup arkangoja taxliwətkənlilikng üçün, xunga ez buzuklukung həm pahixiliklirining jazasını kətürisan. **36** Wə Pərvərdigar manga mundak dedi: — I insan oöqli, sən Oholah wə Oholibamah üstigə həküm qikiramsən? Əmdi ularoja ez virginqlik kilmixlirini ayan kılıp kərsətkin. **37** Qünki ular buzukluk kıldı; kolliri kan boldi; ular ez butliri bilən buzukluk kılıp, uning üstigə Manga tuqışan ez balılırını ularning ozuki süpitidə kürbanlıq kılıp etküzüp beqiqxidi. **38** Uning üstigə ular Manga xundak ix kılqənki, ohxax bir kündə ular Mening mukəddəs jayimni buloq, «xabat kün»lirimni buzojan. **39** Qünki ular ez balılırının butlirioja soyoran qaçqa, ular ohxax bir kündə mukəddəs jayimni buloqaxka kirdi; mana, ular Mening eyüm otturisida xundak kilojan. **40** Uning üstigə adəmləri yıraktın qakdırı, ularni elip kelixkə əqli əwətti; mana, ular kaldı; sən ularni dap yuyunup, kəz-kaxlıringoja osma köyup, eziñgni zibu-zinnatəl bilən pərdazlıding; **41** həxmətlik bir diwanda olturdung, uning aldiqə üstigə Mening huxbuyum həm zayıtun meyim köyulən dastihanni köydung; **42** əqəmsiz yürgən bir top kixilərnin awazi uningda anglandı; qüprəndə adamlar bilən billa qəlbayawandın Sebaiylarmu elip keldi; ular [ħəðə-singilning] kollarıqoja biləzükərl, bexiqə qiraylıq tajalları saldı. **43** Əmdi Mən zina-buzukluklar bilən uprap kəriqən pahixə toqruluk; «Ular əmdi uning bilən buzukluk kiliwərsün; qünki u həkikətən [pahixa]» — dedim. **44** — Xuning bilən ular pahixə ayaloja yekinläxkəndək uningoja yekin berip billə yatti; ular xundak kılıp Oholah wə Oholibamah bu ikki buzuk, ayaloja yekinlixip billə yatti. **45** Bırak həkkaniy adəmlər ularni zinahor ayalları wə kan tekküqi ayalları jazalıqanoja ohxax, ularning üstigə həküm qikirip jazalaydu; qünki ular zinahor ayallar, ularning kolliri kandur. **46** Qünki Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Bir top adəmləri ularoja karxi qikirip elip kelimən, ularni həryanoja həydiwetixkə wə bulanglıqkil kılıxka tapxuriman. **47** Bu top kixilə ularni taxlar bilən qalma-kesk kılıp, kılıqları bilən qepip soyidı; ular ularning oqul-kızıllarını öltüridü, eylirini ot bilən kəydüriwetidü. **48** Xuning bilən Mən zemində buzuklukha hatimə berimən; xuning bilən barlık ayallar silirdən sawak elip silərnin buzukluklirinğı dorimaydu. **49** Ular buzukluknungi ez bexinqoja kayturup qüxiürüd, wə silər məbduliringlaroja qetixlik bolqan gunahları kətürisilər; silər Mening Rəb Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetisilər.

24 Tokkuzinqi yili, oninqi ayning oninqi künidə, Pərvədigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **21** insan oöqli, bu künni, dəl muxu künning qıslasını yeziwalojı; qünki dəl muxu kündə Babilning padixahi Yerusalemni muhasirigə aldi. **3** Asiy jəmətning aldiqə bir təmsilni köyup mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Kazanni otning üstigə köyunglar, ot üstigə köyunglar, uningoja su köyunglar; **4** gəx parqılıri, hərbir esil gəx parqılırini, put wə kolini uningoja yiçip selinglər; esil ustihanırinimü koxunglar; **5** koy padisidin eng esillirini elinglər; ustihanırin pixuruxkə uning astioja otun toplap köyunglar; uni kattik kaynitinglər, uningoja ustihanlar obdan kəynisun. **6** — Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Kənhor xəhərnin həlioja, yəni dat bəskən kazanoja, heq deti kətməydiqən kazanoja way! Uningdiki həmmini birdin-birdin al; uningoja nesiw qeki taxlanmisun! **7** Qünki u təkkən kən uning otturisida turidu;

u kənni topa bilən kəmgili bolqudək yərgə əməs, bəlkı takır tax üstigə təkti. **8** Kəhrimni közojax, intikam elix üçün, u təkkən kanning yepilməslikü üçün takır tax üstigə kəldurdum. **9** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Kənhor xəhərnin həlioja way! Mənən uning otun dəvisini yoqan kılımən! **10** Otunni dəwiləngərlər, otni yikip quhqulanglar, gəx obdan pixsun, dora-dərməklərni koxunglar, ustihanlar kəyüp kətsən! **11** Andin kazanni kizitip, uningdiki misni kipkizil kılplingər, iqidiki daqı-kirlər eritilip, uning deti qikiriyetiliş üçün uni kuruq peti qooqlar üstigə köyunglar! **12** Uning kılqan awariqılıkları Meni uprattı; Lekin uning kelin deti uningdin kətmidi; Xunga uning deti otta turiwərsün! **13** Sening paskiniqilikingə buzuk pahixilik bardur; Mən seni pakizlimaqı boldum, lekin sən paskiniqılığın pakizlandurulmaymən deding; əmdi kəhrimni üstüngə teküp tohtatmioqquq sən paskiniqılığın pakizlandurulmaysən. **14** Mənki Pərvərdigar xundak sez kıldırm; u əməlgə axurulidu, Mən uni ada kılımən; Mən nə buningdin yanmayımən, nə heq sanga iqimmi aqırıtmaymən, nə uningdin ekünmaymən; ular senin yollirinq wa kilmixliring boyiqə üstüngə həküm qikirip jazalaydu — dəydu Rəb Pərvərdigar. **15** Wə Pərvədigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **16** «I insan oöqli, Mən senin səyümlük kəz karıquğungni bir urux bilən səndin elip ketimən; birək sən heq matəm tutma, heq yiqlıma, heq kəz yexi kılma; **17** süküt iqidə uh-zar tartışan; olğuci üçün heq həza tutma; səlləngni bexinqoja orap, kəxliringin putungoja baqlıojin; yüzüngning təwinini yepiwtəmə, adəmlər epbərgən nəndin yemə». **18** Xuning bilən Mən ətigändə həlkə səz kıldırm; kəqkurunda ayalım eldi. İkkinci künii ətigändə mən buyrulqını boyiqə ix kıldırm. **19** Əmdi halayık manga: «Sening bu kılqan ixlirinğin nemini kərsətkənlilikini demənsən?» dedi. **20** Mən ularoja mundak dedim: — Pərvədigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **21** Israel jəmətigə mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən Əz mukəddəs jayimni, yəni sən pəhirləngən kuiq-tayanıqngi, kəzünglərni huxal kılıquqi, jeninqər təxna bolqan nərsini bulqay dəwatişmən; silərnin kəyninglarda kələqan kız-oqullar kılıq bilən yokılıdu. **22** Xu tapa silər Mən [Əzakiyal] hazırlıqınımdək kılısilər; silər yüzünglarning təwinini yapmısılər, adəmlər epbərgən nəndin yeməsilər; **23** səllənglər bexinqlarda, kəxinqalar ayaqlıqiringda boliweridü; silər heq matəm tutmısılər yaki heq yiqlımısılər; silər kəbiliylikliringər iqidə solixip, bir-biringləroja karxiqəp uh-zar tartışılər. **24** Xundak kılıp əzakiyalıñğı ezi silərgə bəxarət bolidu; u kəndak kılqan bolsa, silər xundak kılısilər; bu ix əmalgə axurulqanda, silər Mening Rəb Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetisilər. **25** — Wə sən, i insan oöqli, Mən ulardin kütqistilikəməni, ular pəhirləngən güzək gəhrini, səyümlük kəz karıquğlını, jan-jegiri bolqan kız-oqullarını ulardin məhrum kılıdiqən künidə, **26** — yəni xu künidə, sanga bu həwərni kəlikinqoja yətküzüç üçün bir kaqqun yeningoja kəlməndü? **27** Xu künidə aqzinq egilqan bolidu, sən bu kaqqun bilən səzlixisən, yənə heq gaqa bolmaysən; xundak kılıp ular Mening Pərvərdigar ikənlilikmi tonup yetidü.

25 Pərvədigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **21** insan oöqli, yüzüngni Ammoniyalaroja karşıtip, ularni əyibləp bəxarət berip mundak degin: — **3** — Ammoniyalaroja mundak degin — Rəb Pərvədigarning sezinə anglangar! Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mening mukəddəs jayim bulqanojanda, Israel zemini wayran kılınoğunda, Yəhûda jaməti sürgün kılınoğunda san ularoja karap: «Wah! Yahxi boldi!» deqining tūpəylidin, **4** əmdi mana, Mən seni xərkətki əllərning

igidarlikijoşa tapxurimən; ular sening arangda bargah kürup, arangda qedirlirini tikiði; ular mewiliringni yep, süitungni iqidu. **5** Mən Rabbah xəhiriini tegilər üçün otlak, Ammoniyarning yerini koy padiliri üçün aramgah kılımın; xuning bilən silər Mening Pərvərdigar ikanlikimiñ tonup yetisiler. **6** — Qünki Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Qünki sən Israil zeminiqə şarap qawak qelip, putungni tepqaklitip, kəlbingdiki pütün eqmənlilik bilən hux bolovanlıqning tüþaylidin, **7** əmdi mana, Mən üstüngga kolumni uzartip, seni əllərgə olja boluxka tapxurimən; Mən seni həlkələr iqidin üzimən, məmlikətlər iqidin yokitimən; Mən seni əhalak kılımın; xuning bilən sən Mening Pərvərdigar ikanlikimiñ tonup yetisən. **8** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Qünki Moab wa Seirning: «Yəhudə pəkət barlıq baxxa əller bilən ohxax, halasə degini tüþaylidin, **9** xunga mana, Mən Moabning yenini — qebrasidiki xəhərlərni, zeminining pəhri bolovan Bəyt-Yaximot, Baal-Meon wə Kiriatiting xəhərləridin baxlap yerip aqımən; **10** ularni Ammoniyarning zemini bilən billa xərkətki əllərgə tapxuriman; Mən Ammoniyarning yəna əller arisida əslənməsliki üçün, ularning igidarlikijoşa tapxurimən; **11** wə Moab üstigə həküm qıkırıp jazalaymən; ular Mening Pərvərdigar ikanlikimiñ tonup yetidi. **12** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — qünki Edom Yəhudə jəmatidin eç elip yamanlıq kılıp, xuningdək eçir gunahkar bolojını tüþaylidin, intikam alojını tüþaylidin, **13** — əmdi Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Mən Edomoja kolumni sozimən; xuning bilən uni zeminidin adəmlər həm haywanlardın məhərum kılımən; Mən uni Teman xəhəridin tartip wəyrən kılımən; ular Dedan xəhərigiqə kılıq bilən yikildi. **14** Xuning bilən Mən həlkim Israilling kolı arkılık Edom üstünidin Əz intikamimni alımən; ular Mening aqqikim həm kəhrim boyiqə Edomda ix kılıdu; Edomıylar Mening intikamimning nema ikanlikini bilip yetidi, — dəydi Rəb Pərvərdigar. **15** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Filistiyələr intikam niyiti bilən hərikət kılıp, kona eqmənlili bilən Yəhudani yokitayı dəp iq-iqidin eç alojını tüþaylidin, **16** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, Mən Filistiyəning üstigə kolumni uzartımən; Mən Kərätiylərni kiriwetimən, dengiz boyidikilərning əldəndiklərinimə wayran kılımən. **17** Ən ularning üstigə kəhrilik tanbihlərni qüxtürüp kattik intikam alımən; ularning üstidin intikam alojınımda ular Mening Pərvərdigar ikanlikimiñ tonup yetidi.

26 On birinqi yili, ayning birinqi kündə xundak boldiki, Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oqlı, Turning Yerusalem toopruluk; «Wah! Yahxi boldi! Əllərning dərvazisi bolouqi wəyrən boldi! U manga şarap kəyripli eqildi; uning wayran kılınixi bilən eziümmi toyozumızımlı» degini tüþaylidin, **3** — Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, i Tur, Mən sanga karxımən, dengiz dolğunları kəzəjəqəndək, kəp əllərni sən bilən karxılıxka kəzəjəymən; **4** ular Turning sepillirini bərbət kılıp, uning munarlırları qekip yokıldı. Uning üstidiki topilirini kırıp taxlap, uni takır tax kılıp koyıman. **5** U pəkət dengiz otturışındaki torlar yeyildiçon jay bolidu; qünki Mən xundak, səz kıldı, dəydi Rəb Pərvərdigar; u əller üçün olja bolup kalidu. **6** Uning kuruşlukta kalojan kızlıri kılıq bilən kırılıdu; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar ikanlikimiñ tonup yetidi. **7** — Qünki Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, Mən Tur bilən karxılıxka Babil padixahı Nebokadnəsar, yəni «padixahlərning padixahı»nı, atlar, jəng hərwiliri bilən, atlıq qəwəndəzələr, koxun wə zor bir top adəmlər bilən ximal taripidin qıkırıp epkelimən. **8** U kuruşlukta kalojan kızlırını kılıq bilən soyidu, sanga mühasirə potəylirini kırıdu, sepilöja qıkıdıljan dənglüknii

yasaydu, sanga şarap kalkanlırını kətürüdu. **9** U sepilliringoşa bəsküqi bazojanları karitip tikləydi, koral-paltılıri bilən munarlırları qekip oqılıtidu. **10** Uning atlirining keplükidin ularning kətürən qang-topisi seni kaplaydu; sepilliri besülgən bir xəhərgə besüp kirgandək u sening kowukliringdin kirgandə, sepilliring atlıq askarlarının, qaklarning həm jəng hərwilirinə sadasi bilən təwrinip ketidu. **11** Atlirining tuyakları bilən u barlıq rəstə-köqiliringni qəyləydi; u pukraliringni kılıq bilən kırıdu, küqlük türwükiring yərgə yikildi. **12** Ular bayılırliringni olja, mal-tawarlırliringni oğanımat kılıdu; ular sepilliringni buzup oqılıtip, həxəmətlək eyliringni harabə kılıdu; ular sening taxliring, yaqaq-limliring wə topa-qangliringni dengiz suluri iqığa taxlaydu. **13** Mən nahxlırliringning sadasını tütgitimən; qıltarliringning awazi kaytidin anglanımydu. **14** Mən seni takır tax kılımən; sən torlar yeyildiçon bir jay bolısan, halas; sən kaytidin kürumləysən; qünki Mənki Pərvərdigar xundak, degənman, dəydi Rəb Pərvərdigar. **15** Rəb Pərvərdigar Turoğa mundak dəydi: — Sən oqulap kətkiningdə, yarilanqanlar ah-zarlıqinidə, otturunda kirojin-qapqun kılınoqanda, dengizning qət yakılırı təwrinip kətməndə? **16** Dengizdiki xəhzadılər təhtliridin qüxtü, tonlurunu biryakka taxlap, kəxtilik kiyim-keqəklərini seliwtetidu; ular əzlini körkənq-titrək bilən pürkəydi; ular yərgə olturnup, həq tohtawsız titrəp, sanga şarap sarasımıq qüxitidu. **17** Ular sən üçün bir mərsiyəni okup sanga mundak dəydi: — «İl ahələng dengizdikilərden bolqan, dəngki qıkkən, Dengiz üstidin qütlük həküm sürgən, Əz wəxətərliringni barlıq degində turuwatçanlarqa salojo xəhər! Sən wə sənda turuwatçanlar naqədər əhalak bolojan! **18** Hazır sening oqulap kətkən künündə, Dengiz boyidikilar titrəp ketidu; Dengizdiki arallar wə kiroqətkilər sening yok bolup kətkiningdən dəkkədükkigə qüxtü qaldı». **19** — Qünki Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — «Mən seni adəmzsız xəhərlərdək, harabə xəhər kilojınımda, Mən üstüngə dengiz qongqurluklarını qıkırıp seni qəkərginimdə, Uluo sular seni besip yapkanda, **20** Xu tapta Mən seni həngəja qüxkənlər bilən bille qüxtürimən, Ədimki zamandikilərning katariqə qüxtürimən; Seni yərning tegiliridə turquzızmən; Seningdə kaytidin adəmzat bolmaslıki üçün, Seni ədimki harabələr arisoja, Həngəja qüxkənlər bilən bille boluxka qüxtürimən; Birək tiriklərning zemində bolsa güzəllik titkərək koyımən; **21** Mən seni baxkilaroja bir agahi-wəhəxət kılımən; Sən kaytidin həq bolməsən; Ular seni izdəydi, birək san manggüja tepilməsən» — dəydi Rəb Pərvərdigar.

27 Pərvərdigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** Sən, i insan oqlı, Tur toopruluk bir marsiyəni aqzıngə elip uningə mundaq degin: — **3** Dengizlarning kırıx aqzıda turulkuk, dengiz boyırıldıki kep əllər bilən sodilaxkuqı, Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — «İ Tur, sən «Mening güzəllikim kamalətkə yəttil» deding. **4** Sening qebralırlıng bolsa dengizlarning otturısida idi; Seni yasoqanlar güzəllikləri kamalətkə yətküzdü. **5** Ular barlıq tahtyıliringni Senirdiki karioqlardın yasoqan; Sanga moma üçün ular Liwandın kədir dərihini epkəlgən; **6** Palaklırliringni Baxandiki dub dərəhliridin yasoqan; Palubangni səmxit dərəhliridin yasap, Kupros dengiz boyırıldıki pil qixi bilən nəkixləgən. **7** Yəlkining Misirdin kəltürülən kəxtilik libastın yasaloqan, u sanga tuq bolovan; Sayiwining bolsa dengiz boyırıldıki Elixahədiki kek wə sesün rahtlərində idi; **8** Zidondikilər həm Arwadtilikələr sening palak uruçqılırlıng idi; Sənda bolovan danixmənələr, i Tur, sening yol baxlıqcuqlırlıng idi. **9** Gəbəldikli aksakallar wə uning danixmənli səndə bolup, kawakliringni etətti; Dengiz-okyandiki barlıq kemilər wə ularning dengizqılırları

mal almacturuxqa yeningoja kelitti. **10** Parslar, Lutdikilər, Liwiyadikilər koxunoja tizimlinip, sening ləxkərliring bolovan; Ular kalkan-dubulolılarını üstüngə esip, seni həywətlək kılıqan; **11** Arwadikilər koxuning bilən hər təripində sepilliringda turup kezətə bolovan; Gammadtikilərmə munarlıringda turoqan; Ular kalkan-korallını ətrapingoja, sepilliringoja esip koyojan; Ular güzəllığını kamalatka yetküzgən; **12** Tawarliringning mol bolovanlığının Tarxix sanga heridar bolovan; Məhsulatliringoja ular kümüx, təmür, kələy, koojuxun tegixip bərgən. **13** Jawan, Tubal wə Məxək sən bilən soda kılıqan; Ular tawarliringoja adəmlərinin janlıri, mis qazaq-kazanınları tegixikən. **14** Torgamah jəmatidikilər məhsulatliring üçün atlar, jəng atlıri wə qəfirənləri tegixip bərgən. **15** Dedandikilər sən bilən sodilaxşan; Dengiz boyliridi kəp həlk sanga heridar bolovan; Ular sanga dəndən, əbnus yaqıqını teligən; **16** Suriya kol hünərliringning mol bolovanlığının sanga heridar bolovan; Ular məhsulatliringoja mawi yakutlar, sesün rəhtlərni, kəxtılerni, nəpis kanap rəhtlərni, marjanınları, kızıl yakutları tegixip bərgən. **17** Yəhuda wə Israil zeminidikilərdindən sən bilən sodilaxşquqlar bolovan; Tawarliringoja ular Minnitning buoçdayliri, peqinilər, həsəl, zəytun meyi, məlhəm dorınları tegixip bərgən. **18** Dəməxk kol hünərliringning mol bolovanlığının, Hərhil baylikliring tüpəylidin sanga heridar bolup sanga Halbonning xarablırını, ak yungınları tegixip bərgən. **19** Wedan wə Uzaldın qıkkan Jawandikilər məhsulatliringoja sokulqan təmür, kowzakdarçın, egiñri tegixikanı. **20** Deden sanga at tokumlırını tegixip bərgən; **21** Ərabistan wə Kedardiki barlıq xəhzadılın sanga heridar boldı; Sanga pahlınalar, qoqkarlar wə əqkilərni tegixip bərgən. **22** Xeba həm Raamahdiki sodigərlər sən bilən tijarat kılıqan; Məhsulatliringoja ular hərhil sərhil tetitkular, kimmətlək jawahiratlar wə altun almacturup bərgən. **23** Haran, Kannəh, Edəndikilər wə Xeba, Axur, Hilmadtiki sodigərlər sən bilən tijarat kılıqan; **24** Ular sanga həxəmətlək kiyim-keşək, sesün rəhtlər wə kəxtılər, rəngmurəng giləmlərini tegixip bərgən; Bularning həmmisi tügünqəklərin tana-arəqəmqlər bilən qing baqlinip, bazaringoja kirdi. **25** Tarxıxtiki kemilər tawarliringni kətişən karwanınlardak bolovan; Xuning bilən sən dengiz-okyannıng baqrıda mal bilən toldurulup, intayın eqiçirlip kətkənsən; **26** Sening palak orouqınliring seni uluq sularoja apardı; Xərk xamili seni dengiz-okyannıng baqrıda para-parə kiliwətti; **27** Sening mal-mülüklliring, bazarliring, dengizqılliring wə yol baxlıqınliring, Kawakliringni atküqlər, sən bilən sodilaxşan sodigərlər, sanda bolovan barlıq ləxkərliring, Jümlidin arangda toplanıqan adəmlərinin həmmisi sən erüliup kətkən künündə erüliup dengiz-okyannıng koynıqo oqrək bolup ketidi. **28** Yol baxlıqınliringning ah-zarlıridin daladikilər təwrəp ketidi. **29** Palak orouqınlarning həmmisi, Dengizqıllar, dengizda barlıq yol baxlıqıqlar ez kemiliridin qıxıdu; Ular kuruklukta turidı; **30** Ular sanga karap awazını anglıtip, Kattik ah-zar kətişəndi; Ular topa-qang qıkırıp bexioja qaçıdu; Ular küller iqida eqinaydu. **31** Ular seni dəp qaqlırını qüxtürüp ezişini taz kılıp, bez kiyimlərgə orayıdu; Ular kattik matəm tutup sən üçün zor dərd-ələm iqidə yoqlaydu. **32** Ular ah-zarlırını kətişənidə sən üçün bir mərsiyəni okup, sən toqıruluk həza kılıp mundak dəydi: — «Tur dengiz-okyannılar otturısında, hazır jimjt kılınoqan! Əsl kim uningoja təng kelələyti? **33** Məhsulatliring dengiz-okyannınlardın etüp kətkəndə, Sən kəp həlkələrni kənaatlındırıq; Baylikliring wə tawarliringning molluqı bilən yər yüzidiki padixahlarnı beytikənsən. **34** Sən sularning qongkur tegida dengiz-okyannılar təripindən parə-parə kılınoqanda, Tawarliring həm arangda bolovan top-top adəmliringmu erüliup oqrək bolup

kətti. **35** Barlık dengiz boyidikilər sanga karap alakzadə bolovan; Ularning padixahlıları dəhxət korkup, ularning yüzlərini sur başkan. **36** Həlkələr arisidiki sodigərlər sanga karap «ux-ux» kıldı; Sən ezung bir wəhəxət iding, əmdi kaytidin bolmaysən»».

28 Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **2** I insan oöli, turning xahzadisigə mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — «Sening ezungını qong tutup: «Mən bir ilahıtmən; Mən Hudanıng təhtiqə, yəni dengiz-okyannıning baqrıda olturiman», degansən; (Birak, sən insan, Huda əməssən!) Sən ez kənglügnü Hudanıng kəngli dəp oylap kıldığ. **3** Mana, sən Daniyalından danasən; Həqkandakı sir səndin yoxurun əməs; **4** Danaliking wə əkling bilən sən bayliklərə igə boldung, Altun-kümüxni hazırlanıringə toplap koydung; **5** Tijarattə bolovan zor danaliking bilən baylikliringni awuttung; Baylikliring tüpəylidin ezungını qong tuttung: — **6** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Sən ez kənglügnü Hudanıng kəngli dəp oylap kətkənlikindin, 7 əmdi mana, Mən yat adəmlər, Yəni əllərning dəhxitini üstüngə epkelimən; Ular danalikingning parlaklığını yokitixkə kiliqlırını suoqurup, Xan-xəripiñni buloqyudu; **8** Ular seni həngəqə qüxiürüdu; Xuning bilən sən dengiz-okyannıning koynıda eltürulgənlərinən elümidə elisən. **9** Əmdi seni əltürgüqinинг alidda: «Mən Huda» — dəmsən? Birak sən ezungını sanjip əltüridioqanning koli astıda Tangrı əməs, insan bolup qıkışən. **10** Sən yat adəmlərinin kolidə hətnən kılınlıqanlarqə layık bolovan elüm bilən elisən; Qünki Mən xundak sez kılıqan, — dəydi Rəb Pərvərdigar. **11** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **12** I insan oöli, Turning padixahi toqıruluk awazingni ketürüp bu mərsiyəni aqzıngoja elip uningoja mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — «Sən, kamalatning jəwhəri bolovan, Danalikkə toloqan, güzəllikə kamalatka yətkəniding; **13** Sən Erəm baqqısı, yəni Hudanıng baqqısiда bolovansən; Hərbir kimmətlək taxlar, yəni kızıl yakut, serik gehər wə almas, beril yakut, ak hekik, anartax, kək yakut, zumrat wə kək qaxtax sanga yeqək bolovan; Yakut kezliiring wə nəkkaxliring altun iqığa yasaloqan; Sən yaritiloqan künündə ular tayyarlananıdi. **14** Sən bolsang masılıhangın muhəşətəni kerub idingsən, Qünki Mən seni xundak bekitkənidim; Sən Hudanıng mukəddas teqido bolovansən; Sən otluk taxlar arısida yürötting; **15** Sən yaritiloqan kündin beri, səndə kəbihlik pəyda bolouqqa, yolliringda mukəmməl bolup kəlgəniding. **16** Kılıqan sodiliringning kəp bolovanlığının sən zorluk-zumbuluk bilən tolup, gunah sadır kılıqan; Xunga Mən seni Hudanıng teqidin haram narsa dəp taxliwatkanman; Mən seni, i muhəşətəni kerub, otluk taxlar arısından həydəp yokatkanman; **17** Sening kənglüng güzəllikləring bilən təkəbburlixiq kətti; Parlaklıking tüpəylidin sən danalikingni buloqıqənsən; Mən seni yərə taxliwəttim; Padixahılar seni kərüp yetixi üçün Mən seni ular aldıda yatqızzum. **18** Sening kəbihlikliringning keplüki tüpəylidin, Kılıqan sodangning adılsızlıqi tüpəylidin, Əz mukəddas jayliringni buloqıqənsən; Mən ezungindən bir otni qıvardım, U seni keydürüp yəwətti; Xuning bilən sanga karap turoqanıning həmmisinin kez alidda, Mən seni yərdə kələqan külərgə aylanduruwəttim. **19** Seni tonuoqanıning həmmisi sanga karap sarasımdı qalıdu; Sən ezung bir wəhəxət bolup kılding, əmdi kaytidin bolmaysən». **20** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **21** I insan oöli, yüzungni Zidonaq karıtip uni əyibləp bəxarət berip mundak degin: — **22** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — «Mən, Mən sanga karxi, i Zidon; Əzüm arangda uluqlinimən; Mən uning üstigə həküm qıkırıp jazalıqınımda, Əzümni uningda pak-mukəddəs

ikənlimmi kərsətinimda, Ular Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidi. **23** Mən ularqa wabani əwitiq, rəstə-koqılırida kən akkuzimən; Uningoja karxi qıkkən kiliqning hər ətrapida boloqanlıigidin otturisida əltürülgənlər yikılıdu; Xuning bilən ular Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidi; **24** Ular yəna Israıl jəmətini kezgə ilmioğan ətrapidikələr arısida, Israıl tūqün adəmni sanjioquqı jiçən yaki dərd-ələmlilik tikan bolmayıdu; Xuning bilən ular Mening Rəb Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidi». **25** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: «Mən ular tarkitilojan əllər arısının Israıl jəmətini kaytidin yioqınımda, ularda əllərning kəz alındıda Əzümning pak-mukaddas ikənlikimni kərsətinimda, əmdi ular Mən Əz ķulum boloqan Yakupka təkdim kılıqan, eziñin zeminində olturidu; **26** ular uningda tinq-amanlıq iqida yaxap, əylərni selip üzümzarları tikidü; Mən ularnı kezgə ilmadioğan ətrapidikələrinin həmmisinin üstigə həküm qıkırıp jazalıqınımda, ular tinq-amanlıq iqida turidü; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar, ularning Hudasi ikənlikimni bilip yetidi».

29 Oninqi yili, oninqi ayning on ikkinqi kündə Pərvərdigarning sezi manga kəlip mundak deyildi: — **21** insan oqlı, yüzungni Misir padixahı Pirəwna qarlıtip uni wa Misirning barlıq əshlini ayıblap beşərat berip munu sezlərni degin: — **3** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — «I ez-ezige: «Bu dərya əzümninqi, mən uni əzüm tūqün yaratqanmən» degiqli boloqan, ez dəryalıri otturisida yatkan yoojan ajdihə Misir padixahı Pirawn, mana, Mən sanga қarximan! **4** Mən karmaklarnı engəkliringga selip, dəryaliringdiki beliklarnı eż қasıraklıringoja qaplaxturup seni dəryaliring otturisidin qıkırıman; dəryaliringdiki barlık beliklər қasıraklıringoja qaplixidu. **5** Mən seni, yəni sən wə dəryaliringdiki barlık beliklarnı qel-bayawanoja taxlaymən; sən dalaqə qüxtüp yikilisən. Həqkim seni yioqmayıdu, dəpnə kilmayıdu; Mən seni yər yəzidiki hayvanları, asmandıki uqar-kanatlarning ozukı boluxka təkdim kılımən. **6** Xuning bilən Misirdə barlık turuwatçılar Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidi; qünki ular Israıl jəmətə «kömük həsa» boloqan. **7** Ular seni kol bilən tutkanda, sən yerilip, ularning pütkül mürlilərini tiliwetting; ular sanga tayanoğanda, sən sunup, pütkül bellilərini mitkut kiliwetting». **8** Əmdi Rab Pərvərdigar mundak dəydi: «Mana, Mən üstüngə bir kiliq qıkırıp, səndiki insan wə hayvanlarıń kiriwetimən. **9** Misir zemini wəyrana wə harabilər bolup қalidu; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidi; qünki Pirəwn: «Nil dəryası meningki, mən uni yaratqanmən» degənidi. **10** Xunga mana, Mən sanga həm sening dəryaliringoja қarximan; Mən Misir zeminini Migoldin Səwəngiqə, yəni Efiopiyanıq qebrasıqıq pütünləy haraba-wəyrana kiliwetimən. **11** Kırık yıl iqida, insanning yaki haywanning ayiojı uni besip etməydu wə uningda həq adəm turmayıdu. **12** Mən Misir zeminini wəyrən kiliqojan zeminlər arısida wəyrən kilimən; wə uning xəhərləri harabe kiliqojan xəhərlər arısida kırık yıl wəyrən bolidu; Mən Misirliklarnı əller arisoja tarkitiwetimən, ularını məmlikətlər arisoja taritimən». **13** Birək Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: «Kırık yılning ahirida Mən Misirliklarnı tarkitilojan əllərdin yioqıp kəyturimən; **14** Mən Misirni sürgündin əsligə kəltürüp, ularını Patros zeminoja, yəni tuqulojan zeminoja kəyturimən; ular xu yərdə təwən dərijilik bir məmlikət bolidu. **15** U məmlikətlər arısında əng təwən turidü; u kaytidin eziñi baxka əller üstigə ketürmüdu; Mən ularnı pəsəytimən, ular kaytidin baxka əller üstidin həküm sürməydu. **16** [Misir] kaytidin Israıl jəməting tayanqısı bolmayıdu; əksiqə ular daim Israıl tūqün uningdin panah izdəx gunahining əslətmisi bolidu; andin ular

Mening Rəb Pərvərdigar ikənlikimni bilip yetidi». **17** Yigirmə yəttinqi yili, birinqi ayning birinqi kündə xundak boldiki, Pərvərdigarning sezi manga kəlip mundak deyildi: — **18** I insan oqlı, Babil padixahı Nebokadnəsar Turoja jəng kilixta қoxunı kattik, japalıq, əmgəkkə saldı; xuning bilən hərbir bax takır bolup katti, hərbir mürə sürkiliq yeqiç bolup katti; birək nə u nə қoxunu Tur bilən karxilaxkən əmgəktə həqkandaq hək almidi; **19** xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, Mən Misir zeminini Babil padixahı Nebokadnəsaroja tağdim kilimən; u uning bayılıklarını elip, oljisini bulap, əpenimitini tutup elip ketidi; bular uning қoxunu tūqün ix həkki bolidu. **20** Mən uningoja [Turojal] jəng kiliqanning ix həkki tūqün Misir zeminini tağdim kildim; qünki ular Meni dəp ejir kıldı, — dəydi Rəb Pərvərdigar. **21** — Mən xu kündə Israıl jəməti tūqün bir münggüz estürüp qıkırıman, wə sən [əzakiyalning] aqzıngi ular arısında aqımən; xuning bilən ular Mening Pərvərdigar ikənlikimni bilip yetidi.

30 Pərvərdigarning sezi manga kəlip mundak deyildi: — **21** insan oqlı, bəxərət berip: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Silər dad-pəryad selip: «Way xu künil» — dənglər!» — degin. **3** Qünki kün yekinləxçi; bərəhək, Pərvərdigarning künü, bulutlar kaplanqan kün yekinləxçi; u əllərning bexioja qılıdıcıqan kündür. **4** Xuning bilən bir kiliq Misir üstigə qüxicidü; əltürülgənlər Misirdə yikilopanda, uning zor bayılıkları bulinip kətkəndə, uning ulları erülüp qüvkəndə, Efiopiylilər dərd-ələm tartıdı. **5** Efiopiya, Put, Lud, barlık Ərəbiya, Liwiya wə əlhədə kiliqojan zemindikələrmə Misir bilən billa kiliqlinidü. **6** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Misirni kəllaydıcıqanlar yikilidü; uning küqidin boloqan pəhri yergə qüxicidü; Migoldin Səwəngiqə boloqan həlkə kiliqlinidü, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **7** — Ular wəyrən kiliqojan zeminlər arısında wəyrən kilinidü; uning xəhərləri harabə kiliqojan xəhərlər arısında yatidu. **8** Xuning bilən, Mən Misiroja ot salojinimda, uning yardımında boloqanlar sunduruloganda, ular Mening Pərvərdigar ikənlikimni tonup yetidi; **9** Xu künü olqlar Efiopiyanı korkitix tūqün kemilərdə olturup məndin qikidü; Misirning bexioja qüvkən kündək ularoji mu azab-əkubat qüxicidü; mana, u keliwatiidul! **10** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: «Mən yəna Misirning top-top adəmlərini Babil padixahı Nebokadnəsarning koli bilən tütigimən. **11** U wə uning bilən kəlgən həlkə, yəni əllərning arisidiki əng dəhəxətli zeminni əhalək kiliqxa elip kelinidü; ular Misir bilən karxilixa kiliqlarnı suoqurup, zeminni əltürülgənlər bilən tolduridu. **12** Mən Nil dəryalırını kürutimən, Wə zeminni rəzil adəmlərning kolioja setiwetimən; Zemin wə uningda turoqan həmmini yat adəmlərning kolidə wəyrənə kiliqən; Mənki Pərvərdigar xundak sez kiliqən». **13** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: «Mən Nof xəhəridin butlarnı yokitiman, oyoqan məbudişlərimi yokitiman; Misir zeminidin kaytidin xalıqzadə bolmas; Mən Misir zeminini korkunqə qüxicirəmən. **14** Mən Patros xəhəri wəyrənə kiliq, Zoan xəhəri dət salıman, No xəhəri üstidin həküm qıkırıp jazalaymən. **15** Misirning istihkəmi boloqan Sin xəhirinən əstigə kəhrimmi tekimən; No xəhirinən top-top adəmlərini kiriwetimən. **16** Mən Misirdə bir ot salıman; Sin azablardın tolqinip ketidi; No xəhəri besülidü, Nof xəhəri hər künü yawlarqa yüzlindü. **17** Awən wə Pibəsət xəhərlidikti yigitlər kiliqlinidü; bu xəhərlər sürgün kilinidü. **18** Mening xu yərdə Misirning boyunturulklarını sunduroqinimda, Tahpanəs xəhəridə kün karangçulixidü; uningda əz küqidin boloqan pəhri yokılıdu; bir bulut uni kaplaydı; uning կızlıri sürgün kilinidü. **19** Mən xundak kiliq Misir üstidin həküm qıkırıp jazalaymən; wə xular Mening Pərvərdigar ikənlikimni

tonup yetidi». **20** On birinqi yili, birinqi ayning yættinqi künidə xundak boldiki, Pærwærdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **21** I insan oöli, Mæn Misir padixahı Piræwnning bilikini sundurdum; wə mana, u dawalinixka tengilmidi, yaki kılıq tutuxka tengil bilən küqaytildi. **22** — Xunga Ræb Pærwærdigar mundak däydi: «Mana, Mæn Misir padixahı Piræwnga kärkimən; Mæn uning biləklərini, həm küqlük bolojinini həm sunduruləjan bilikini üzüwetimən; xuning bilən kılıqını qolidin qüxürmən; **23** Misirliklarnı əllərgə tarkitiwetimən, məmlikətlər arisioja taritimən. **24** Mæn Babil padixahının kolini küqaytip, kılıqimni uning kolioja tutkuzımən; Mæn Piræwnning biləklərini sundurımnəki, u Babil padixahı aldida ejili toxkan yarılanojan adamək aħ-żarlar bilən ingraydu. **25** Mæn Babil padixahının biləklərini küqaytimən, wə Piræwnning biləkləri sanggilap kalıldı; Mæn Óz kılıqimni Babil padixahının kolioja tutkuzojinimdə, u unı Misir zemini üstiga sozojnında, ular Mening Pærwærdigar ikənləmni tonup yetidi; **26** wə Mæn Misirliklarnı əller arisioja tarkitiman, məmlikətlər iqigə taritimən; wə ular Mening Pærwærdigar ikənləmni tonup yetidi».

31 On birinqi yili, üçinqi ayning birinqi künidə xundak boldiki, Pærwærdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **21** insan oöli, Misir padixahı Piræwngə wə uning top-top adamlırigə mundak degin: — Əmdi san biyüklükündə kim san bilən təng bolalaydu? **3** Mana, Asuryamı Liwandiki bir keder dərihi idi; uning ormanlıkkə sayə bergen güzəl xahliri bolup, u intayın egiz boyluğ idi; uning uqi bulutlarqa takaxşanıdi; **4** Sular uni yoqan kılıp, qongkur bulaklar uni egiz kılıp estürgəndi; erikləri uning túvidin, ətrapidin ekip etətti, ular ez estənglərini daladiki barlık dərəhlərgiçə əwətkənidə. **5** Xuning bilən, u bishlanojan wakıttı, mol sular bilən egiżlikli barlık dərəhlərdin egiz bolojan, uning xahliri kepəyən wə xahqılıri uzun bolojan; **6** asmandıki barlık uqar-kanatlar uning xahlırıda uwiliojan, xahqılıri astida daladıki barlık janiwarlar balılıqon; uning sayisi astida barlık uluq əllər yaxiojan. **7** Xundak bolup uning xahliri kengiyip, u büyüklükədə güzelləkən; qünki uning yiltizləri mol sularça yetkən. **8** Hudaning baqçısıdiki keder dərəhlərə uni tosalınmayıttı; kariojaya uning xahlırıdək, qınar dərəhləri uning xahqılıridəkəmə kəlməyətti; Hudaning baqçısıdiki heqkandak dərəh güzəllikta uningoja ohximaydı. **9** Mæn uni xahlırının kepləkü bilən güzel kılıjanmən; Hudaning baqçısında bolojan barlık dərəhlər, yəni Erəmdiki dərəhlər uningdin həsət kılıjanıdi. **10** Xunga Ræb Pærwærdigar mundak däydi: — Qünki u ezini egiz kətürüp, uqını bulutlarqa taqaxturup uzartıqanlı, egiżlikidin kenglining təkabburlaxşanlıKİ tütəylidin, **11** əmdi Mæn uni üzül-kesil bir tarap kılıxkə uni əllərinə arisidiki mustəbitning kolioja tapxurdum; Mæn uni rəzillikli tütəylidin həydəp qətkə kaqqanıdim. **12** Yat adəmlər, yəni əller arisidikən aħ-żehxilər uni kesip taxlıdi. Xahliri taqolar wə barlık jılıqlarora yikilip, uning xahqılıri zemindiki barlık jıralarqa sundurulup yetidi; yər yüzidiki həlkələr uning sayisidin qikip uningdin neri kətti. **13** Uning yikilojan ojoli üstiga asmandıki barlık uqar-kanatlar konup yaxaydu; daladıki barlık janiwarlar xahliri üstidə turidu. **14** Buning məksiti, sulardın suqırılıdiojan dərəhlərning heqbirı ezini egiz kətürümisun, yaki uqını bulutlarqa taqaxturmışun, yahxi suqırılıdiojan dərəhlərning heqbirı undak egiżlikkə kətürümisun üçündür; qünki uların həmmisi elümgə bekitilgən — yörning tegilirigə qüxüksə bekitilgənləring, olidiojan adam balılırining, hangoja qüxicidiojanlarning katarididur. **15** — Xunga Ræb Pærwærdigar mundak däydi: — U təhtisaraşa qüxkən künidə, Mæn uning

üçün bir matəm tutkuzojanmən; qongkur sularını etiwetip uning bulak-eriklirini tosuwətəknəmən; xuning bilən uning uluo suluri tizginləngən. Mæn Liwanni uning üçün əqrılık, kiygüzdi; uning üçün daladiki barlık dərəhlər solixip kətti. (**Sheol h7585**) **16** Mæn uni hangoja qüxicidiojanlar bilən billa təhtisaraşa taxliwətkinimdə, uning yikilojan qaçdiki sadasi bilən əllərni təwriti wəttim; xuning bilən Erəm baqçısıdiki barlık dərəhlər, Liwandiki sərhil wə aħ-ġen esil dərəhlər, yahxi suqırılıjan həmmə dərəhlər yər tegiliridə turup təsəlli tapşan. (**Sheol h7585**) **17** Uning sayisida turojanlar wə əllər arisida uni əllərni qollaydiojanlar uning bilən təng təhtisaraşa, kılıq bilən eltürlügənlərning yeniqa qüixkan. (**Sheol h7585**) **18** Kəni eyta, Erəm baqçısıdiki dərəhlərinən kəyisisi xan-xarap wa güzəllikətən [Misiroja] təng keləlayttı? Birək sənəmu Erəm baqçısıdiki dərəhlər bilən təng yər tegilirigə qüxürülisən; sən hətnə kiliñmiojanlar arisida, kılıq bilən eltürlügənlər bilən billa yatisən; mana bu Piræw wə uning top-top adəmlirinən həmmisining nesiwisidur, däydu Ræb Pærwærdigar.

32 On ikkinqi yili, on ikkinqi ayning birinqi künidə xundak boldiki, Pærwærdigarning sezi manga kelip xundak deyildi:

— **21** insan oöli, Misir padixahı Piræw üçün bir marsiyeni aqzindoja elip uningoja mundak degin: — Sən eżüngni əller arisida bir xiroja ohxatkənsən, birak, sən dengiz-oykanlar arisidiki bir ajdiħəsan, halas; sən palaklixip eriklirinən exip taxtərup, sulurini ayaqlıring bilən qalojítip, dəryalarını leityip koydung. **3** — Əmdi Ræb Pærwærdigar mundak däydi: — Kep əllərning top-top adəmləri aldida Óz torumnu üstüngə yeyip taxlaymən; ular seni torumda tutup tartixidu. **4** Mæn seni kuruşlukta qaldurup, dalaşa taxlaymən; asmandıki barlık uqar-kanatları üstüngə kondurup, yər yüzidiki janiwarları seningdin toyundurımən; **5** gəxüngüni taqlar üstigə koyımən, jılıqlarını pütkül əzaying bilən toldurımən; **6** Mæn keningning ekjixləri bilən zeminni hətta taqlarçıqımı suqırırmən; jıralar sən bilən toxup ketidü. **7** Nurungni eqürginimə, Mæn asmanınları tosuwetimən, yultuzları kara kılımən; kuyaxni bulut bilən kaplaymən, ay nur bərməydi. **8** Asmanınlardıki barlık parlaydıqan nurları üstüngədə kara kılıp, zeminingə karangoqluluknı kaplaymən, däydu Ræb Pærwærdigar. **9** Mæn əller arisioqa, yəni sən tonumıqan məmlikətlər arisioqa sening əhalaktın [kalojan adəmliringni] elip kətkinimdə, kep əllərning yürükini biaram kılımən; **10** Mæn kep əllərni sən bilən alaşzada kılımən, uların padixahlıri sanga kərap dəħxətlik korkixidu; Mæn kılıqimni uların kəz aldida oynatkiñimda, yəni sening yikilojan künində uların hərbəri ez jan kayqosuda hər dəkikə təwərinidü. **11** — Qünki Ræb Pærwærdigar mundak däydi: — «Babil padixahının kılıqı üstüngə qikidu. **12** Palwanıların kılıqları bilən Mæn sening top-top adəmliringni yikitimən; uların həmmisi əller arisidiki mustəbitlərdür; ular Misirning pəhrini yokitidu, uning top-top adəmləri kurutuwetilidu. **13** Mæn zor surə boyidin barlık, haywanlırimu halak kılımən; insan ayojo kaytidin ularını qalojatmaydu, haywanlarning tuyaklıri kayıtindən ularını leityimaydu. **14** Xuning bilən Mæn uların sulurini tindurımən; uların eriklərini süpsüyük maydək akturimən, däydu Ræb Pærwærdigar. **15** — Mæn Misir zeminiñi wəyrana kılıjınimda, zemin eżining barlıqidin məħlrum bolojinida, Mæn uningdi ki barlık turuwatkanlarını uruwətkinimdə, əmdi ular Mening Pærwærdigar ikənləkimiñi tonup yetidi. **16** — Bu bir mərsiya; ular uni okuydu — əllərning kızılıri matəm kılıp uni okuydu; mərsiyəni ular Misir wə uning barlık top-top adəmlirigə okuydu, — däydu Ræb Pærwærdigar. **17** On ikkinqi yili, ayning on bəxinqi künidə [yənə] xundak boldiki,

Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **18** I insan oqlı, Misirning top-top adəmliri üçün ah-zar qəkkin; xuningdak ularını, yəni uni küqlük əllərning kızlırı bilən billə təwəngə, həngəç qüxicidiojanlaroja həmrəh boluxka yər tegilirigə qüxtürp taxliyat; **19** güzəllikte sən kimdin artuk iding? Əmdı qüxtüp, hətnə kılınmiojan bilən billə yat! **20** Ular kılıq bilən eltürülənlər arisijo yiklidü; kılıq suyuşurıldı; u wa uning top-top adamlarının həmmisi sərəp apiriwetilsun! **21** Əmdı palwanlarning arisidiki batur-əzimətlər təhtisaraning otturisida turup [Misir] wə uni kolliojanlaroja söz kılıdu: — «Mana, ular qüxti, ular jim yatidu — hətnə kılınmiojanlar, kılıq bilən eltürülənlər!». (*Sheol h7585*) **22** — Mana, xu yərdidur Asuriya wə uning yiçilojan koxunu; uning gərliri ez ətrapididur; mana ularning həmmisi eltürülən, kılıqlanojan. **23** Ularning gərliri qongkır hanqıng tegididur; uning yiçilojan koxunu ez gəri ətrapida turidu; ular tiriklərning zeminida adəmlərgə wəhxtə saloşanlar — bularning həmmisi eltürülən, kılıqlanojan. **24** Mana Elam wə uning gerininq ətrapida turqan uning barlık top-top adəmliri; ularning həmmisi eltürülən, kılıqlanojan, ular hətnə kılınmiojan peti yər tegilirigə qüxtənlər — yəni tiriklərning zeminida adəmlərgə ez wəhxtini saloşanlar! Birak əhənət ular həngəç qüxtənlər bilən billə iza-ahənətkə qəmidü. **25** Kixilər uning üçün eltürülənlər arisida, top-top adəmliri arisida bir orun raslıqan; əhənətin gərliri uning ətrapididur; ularning həmmisi hətnə kılınmiojanlar, kılıqlanojanlar; xunga uning həngəç qüxtənlər bilən billə iza-ahənətkə kılıdu; ular eltürülənlər arisijo yatkuzulidu — gərqə tiriklərning zeminida ularning wəhxti adəmlərgə saloşan bolsimu! **26** Mana xu yərda Maxek bilən Tubal barlık, top-top adəmliri bilən turidu; ularning gərliri ez ətrapididur; ularning həmmisi hətnə kılınmiojanlar, kılıqlanojanlar — gərqə ular tirik turuwatkanlarning zeminida ez wəhxtini adəmlərgə saloşan bolsimu! **27** Ular jəng körəlliri bilən tahtisaraçoja qüxtən, kılıqları ez bexi astioja koyulojan, hətnə kılınmay turup yiçilojan palwanlar arisida yatmadı; ularning əhənətləri ez ustishanlırı üstüda bolidu — gərqə ular tiriklərning zeminida baturlarqımu wəhxtə saloşan bolsimu! (*Sheol h7585*) **28** San [Pirəwnı] hətnə kılınmiojanlar arisida tarmar bolup, kılıq bilən eltürülənlər arisida yatisən. **29** Mana xu yərda Edom, uning padixaḥlıri, barlık xahzadılırum; ular qüzlük bolsimu, kılıqlanojanlar bilən billə yatkuzulidu; ular hətnə kılınmiojanlar arisida, həngəç qüxicidiojanlar bilən billə yatidu. **30** Mana ximaldiki xahzadilar, həmmisi; mana barlık Zidondikilar, eltürülənlər bilən billə qüxtən; gərqə ez küqi bilən wəhxtə saloşan bolsimu, ular hazır hijalətta kəldi; ular hətnə kılınmiojan bolup, kılıqlanojanlar arisida yetip, həngəç qüxicidiojanlar bilən billə hijalətkə kılıdu. **31** Pirəwn bularnı kəridü, xuningdak əzininq kılıqlanojan top-top adəmleri toopruluk, yəni ezi wə koxunu toopruluk uların təsəlli alidi, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **32** — Gərqə Mana uning wəhxitini tirik turuwatkanlarning zeminiqə saldurojan bolsammu, birak u hətnə kılınmiojanlar arisijo, kılıq bilən eltürülənlər arisijo yatkuzulidu, — yəni Pirəwn wə uning barlık top-top adəmliri, — dəydu Rəb Pərvərdigar.

33 Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **2** I insan oqlı, əl-yurtungdikilərə söz yətküzüüp ularoja mundak degin: — Mən kılıqni məlum bir zemin üstiga qıkarojinimda, zemindiki həlkə ez arisidin bir adəmni teip uni kezətqi beketsə, — **3** u kılıqning zemin üstiga qıkkənlilikini kərüp, kanay qelip həlkni agahlandursa, **4** kiindikim kanay awazını anglap, agahni almışa, kılıq kelip uni elip kətsə, əmdı uning keni ez bexi üstigə bolidu. **5** U kanay awazını anglap,

agahni almıqan; xunga uning keni ezigə bolidu; u agah alıqan bolsa, jenini kutkuzojan bolatti. **6** Birak kezətqi kılıqning keliwatqınıni kərüp, kanay qalmay, həlkni agahlandurmışa, əmdı kılıq kelip ular arisidin birawni elip kətsə, undakta u ez əhənətlikidə elip ketiliidur; birak uning keni üçün Mən kezətqin hesab alıman. **7** Əmdi, i insan oqlı, Mən seni Israil jəməti üçün kezətqi dap bekitkənmən; sen Mening aqzımdın həwər anglap, ularoja Məndin agah yətküzisən. **8** Mən rəzil adəmge: «I rəzil adəm, sən qoqum olısan» desəm, wə ezung bu rəzilni yolidin yanduruxa söz kilmay uni agahlandurmışang, u rəzil ez əhənətlikidə elidur; birak uning keni üçün sandın hesab alıman. **9** Birak, sən razılıni yolidin yenix toopruluk agahlandursang, u yolidin yamısa, u ez əhənətlikidə elidur; birak ezung ez jeninqni kutkuzup ələsən. **10** Əmdi sən, i insan oqlı, Israil jəmətigə söz kılıp: — Silər: «Bizning itaətsizliklirimiz wə gunahlılarımız beximizdir, bıç ular bilən zəplixip ketiwatımız; əmdi biz kəndəkəmən həyatka eriximiz?» dəysiler. **11** Ularoja sözümü yətküzüüp: «Mən hayatım bilən əsəm kılımanki, — dəydi Rəb Pərvərdigar, — Mən rəzil adəmning əlümidin həq hursənlilikim yoktur; pəkət ularni rəzil yolidin yenip həyatka erixsun dəymən; rəzil yolliringlardın yeninglər, yeninglər! Nemixkə elgüngərər kəndə, i Israil jəməti?!» — degin. **12** Wə sən, i insan oqlı, əl-yurtungdikilərə mundak degin: — Həkkəniy adəmning həkkənəliyliki asılık kılıqan kündə uni kutkuzmaydu; həm rəzil adəm bolsa, u ez razılıkından yanqa kündə razılıkından yikilmaydu; həkkəniy adəm gunah sadir kılıqan kündə, u əslidiki həkkənəliyliki bilən həyatda turiwərməydü. **13** Mən həkkənəliy: «Sən bərhək həyatka erixsən» deginimə, u ez həkkənəliyliqə tayinip əhənətli sadir kılısa, əmdı uning həkkənəliyliyin həqkəyisini əsənəməydi; əksiqə u etküzən əhənətli tüpliyidin elidur. **14** Əmdi man rəzil: «Sən qoqum olısan» desəm, birak u gunahıdin yenip, kez alımda adalət wə həkkənəliyliyi yüksürə — **15** Rəzil adəm kərzəgə kapalətə alojan nərsini kəyturup bərsə, — bulangqılıkta aloqanni kəyturup bərsə — əhənətli sadir kılımaya, həyat bəlgilimiliridə mangsa — əmdı u bərhək həyatka iga bolidu, u əlməydi. **16** Uning sadir kılıqan gunahlılarından həqkəyisini əsənəməydi; u adalət wə həkkənəliyliyini yüksürə — u bərhək həyatka iga bolidu. **17** Birak əl-yurtungdikilər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəydi; əməlyatə ularning yoli bolsa həmmigə barawər əməs. **18** Həkkəniy adəm ez həkkənəliylikindən yenip, əhənətli sadir kılısa, u buningda elidur. **19** Razil adəm ez razılıkından yenip, adalət wə həkkənəliyliy yüksürə, bu ixlardın həyatka iga bolidu. **20** Lekin silər: «Rəbning yoli həmmigə barawər əməs» dəysilər; i Israil jəməti, Mən hərkəsinglərə ez yolliringlar boyiqə üstünglərgə həküm qılıkırımən! **21** Wə xundak boldiki, sürgün bolovan on ikkinçi yili, oninqi aynıqə bəxinqi kündə, Yerusalemın kaqqan birsə yenimoja kelip: «Xələr bestildil» — dedi. **22** Əmdi əqəmək adəmning yetip keliqining aldındıq ahxımidə Pərvərdigarning koli meninq wujudumqa konoqanıdı; xuning bilən U aqzımnı eiq kəydi; aqzımnı eiqlip, mən yənə gaqqə bolmımız. **23** Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — **24** I insan oqlı, Israil zemindiki harabə jaylarda turuwatkanlar: «İbrahim pəkət bir adəm turupmu bu zeminoja miras bolovanıdı; birak, biz kəp adəməmiz; əmdı zemin baribir bizgə takdim kılındı» — dəp ettiyatidu. **25** Xunga ularoja mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: «Silər gəxni kan bilən yəsilsər; silər ez məbədliiringlərni bax kətürüp izdəysilsər; silər kan təküwatisilsər; əmdı silər zeminoja miras bolamsılsər? **26** Silər kılıqinqlaroja tayinisilər, silər yırqınqlik ixlərni qılıkrisilər, hərbiringlər ez koxnisining ayalıqə buzukçılıq kılıdu. Əmdi

silər zeminoqā miras bolamsıller?». 27 Ularqa mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: Mən həyatım bilən əsəm kılımənki, bərəkə, harabə jaylarda turuwatqanlar kılıqlınıp yikilidü; dalada kələqənni yawayi həywənlərning yəwetixka tapxurimən; istihkamlar wə oqarlıda turoqanlarmu waba kesilidin əlidü. 28 Mən zeminni wəyrənə wə qəl-bayawan kılımən; uning küqidin bolqan pəhri yokilidü; Israilning taqlıri wəyrənə boliduki, ulardin etkiyi həqbir adəm bolmaydu. 29 Ularning yürgüzən yırqınqlik kılmixliri tüpəylidin Mən zeminni wəyrənə wə qəl-bayawan kılıqinimdə ular Mening Pərvərdigar ikenlikimni tonup yetidi». 30 — Əmdi san bolsang, i insan oöqli, əl-yurtundikiler hərdaim seni aqzioja elip əylirining tamlırırin yenida wə darwazılarda səzlep bir-birigə həm hərbiri ez kerindixiqa sən tosqulrul: «Keni berip, Pərvərdigardin nemə sez barkin, anglap keləylil!» — dəydu. 31 Ular jamaat süpitidə yeningoja kelip, Mening hölkimning süpitidə aldingda olturidu; ular səzliringni anglaydu, birak ularqa əmal kılmayıdu; ular aqzi bilən sanga muhəbbət kərsitudu, birak kengli həramı mənpəctə tartidu; 32 mana, san ular üçün pəkət yekimlik awaz bilən, sazlıri obdan təngxilip eytiloqan muhəbbət nahxisisən, halas; ular səzliringni anglaydu, birak ularqa əmal kılmayıdu. 33 Əmdi buning həmmisi əməlgə axurulqinida (u bərəkə əməlgə axurulidü!) ular bir pəyənənbərning ularning arısında bolqanlığını tonup yetidi».

34 Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — 21 insan oöqli, bexarət berip Israilni bakkıqi padiqilarnı əyibləp mundak degin: — Padiqilarqa mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Əzlinirila bekiwatkan Israilning padiqirining həlioja way! Padiqilarning padisini ozuklandurux kerək əməsmü? 3 Silər yeqini eziunglar yəysilər, yungini eziunglar kiysiilər; bordaloqan esil malni soyusilər; lekin koylarnı bəkməysilər. 4 Ajizlarnı küqəytmidinglər, kesəllərni sakaytmidinqərlər, zəhimləngənlərni tengip köymidinqərlər, tarkılıp kətkənlərni kəyturup əkəlmidinqərlər, ezip kətkənlərni izdəp barmidinqərlər; əksiqə silər zorluk-zumbuluk wə rəhimsizlik bilən ular üstündin həküm sürüp kəlgənsilər. 5 Ular padiqisiz bolup tarkılıp kətti; ular tarkılıp ketip daladiki barlıq həywənlərə qızuk bolup kətti. 6 Mening koylirim barlıq taqlar arısından, hər yuruki egizlik üstidə tenəp kətti; Mening koylirim pütküllər yər yüzügə tərkip kətti, birak ularını təpixkə tırixkuqi yaki izdiqüqi yok idi. 7 Xunga, i padiqilar, Pərvərdigarning sezinə anglangalar: — 8 Mən həyatım bilən əsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Koylirimning padiqisi bolmioqaqka, ular wə bolup kəldi, daladiki hərbir həywənə oızuk boldi; qünki Mening padiqilirmən Əz padamni izdiməydu, ular pəkət ezlirini bəkidi, Mening koylirimni bəkməydu. 9 — Xunga, i padiqilar, Pərvərdigarning sezinə anglangalar! 10 Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən padiqilarqa ərəximən; Mən Əz koylirimning hesabını ulardin aliman, wə ularını padini bekixtin tohitimən; xuning bilən padiqilar ezelirinimi bəkməydu; wə Mən koylirimini ularqa yənə oızuk bolmısın üçün ularning aqzidin kütuldürimən. 11 Qünki Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Əzüm ez koylirimni izdəp ularning həlini soraymən; 12 padiqi ezininə koyliri arısında, tarap kətkən koylarnı tətip bakkandək, Mənmə koylirimni izdəp bəkimişən; ular bulutluq karangoju kündə tarilip kətkən hərbir jaylardın Mən ularını kütuldürimən. 13 Mən ularını həkələrdin epkelimən, ularını məmlikətlərdin yiojmən, ez zeminoqā apırmən; Mən ularını Israil taqları üstidə, erik-üstənglər boyida wə zemindiki barlıq turaloju jaylarda bəkimişən; 14 Mən ularını esil qimənzardə bəkimişən; Israil taqları ularning yaylıki bolidu; ular xu yərdə

obdan yaylaqtı yatiđı; Israil taqları üstidə, munbət qimənzardə ozuklinidü. 15 Mən Əzüm Əz padamni bəkimişən, ularını yatkuzıman, — dəydu Rəb Pərvərdigar. 16 — Mən yoldin tenəp kətkənlərni izdəymən, tarkılıp kətkənlərni kəyturimən; zəhimləngənlərni tengip köymən, ajizlarnı küqəytimən; birak səmrigənlər wə küqlükənlərni yokitimən; padamni adalət bilən bəkimişən. 17 Əmdi silərgə kəlsəm, i Mening padam, Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən əy wə koy arısında, koqkarlar wə tekilər arısında həküm qikirimən. 18 Əmdi silərning yahxi qimənzarnı yegininglər azlıq kılıp, qiməndiki kələqən ot-qəplərni ayaqlırlıringlər bilən qaylıwetixinglər kerəkmu? Silər süpsüzük sulardın iqtəndin keyin, kələqənini ayaqlırlıringlər bilən leyitiwetixinglər kerəkmu? 19 Xunga Mening koylirimənə silərning ayaqlırlıringlər qaylıwətənni yeyixtin, ayaqlırlıringlər dəssəp leyitiwetənni iqixtin baxxa amal yok. 20 Xunga Rəb Pərvərdigar ularqa mundak dəydu: — Mana Mən, Mən Əzüm səmrigən koylar wə oruk koylar arısında həküm qikirimən. 21 Qünki silər mürə-yanpaxlırlıringlər bilən ittirip, münggüzlürləringlər bilən ularını tərəp-tərəpkə tərkitiwətəkküqə üsisilər, 22 — Mən ularını yənə wə obyekti bolmisun dəp Əz padamni kütküzimən; wə Mən əy wə koy arısında həküm qikirimən. 23 Mən ularning üstigə bir padiqini tikləymən, u ularını bəkidi; u bolsa Mening kulum Dawut; u ularını bekip, ularqa padiqı bolidu; 24 wə Mənki Pərvərdigar ularning Hudasi boliman, Mening kulum Dawut ular arısında əmir bolidu; Mənki Pərvərdigar xundak sez kıldırm. 25 Mən ular bilən aman-hatırjəmlik beqixlaydiojan əhdini tütüp, yirtkųq həywənlərni zəmindin tütütimən; ular bihətər bolup janggalda turidu, ormanınlıkların konup uhhlaydu. 26 Mən ularını həm egizlikimətərapidiki jaylarnı bərikətlik kılımən; yamoqur-yeqinlərni ez paslıda yaqdurdumən; bular bərikətlik yamoqurlar bolidu. 27 Daladiki dərhələr mewilirini, tuperək ündürmilişini beridu; ular əz zeminida bihətər turidu; Mən ularning boyunturuk-əsarətlərini sundurup, ularını kullukka tutkənlərning kəlidin kütuldürəqinimdə, ular Mening Pərvərdigar ikenlikimni biliş yetidi. 28 Ular yənə əllərgə wə bolmaydu, yer yüzidiki həywənlər yənə ularını yəwətməydu; ular bihətər turidu, həqkim ularını korkatməydu. 29 Mən ular üçün dəngi qıkkan alahidə bir bostanlıq jayni təminləymən; ular kaytidin zəmində aqarqılıkta yigləp kəlməydu, yaki kaytidin əllərning mazak obyekti bolmaydu. 30 Andin ular Mənki Pərvərdigar Hudasinən ular bilən billa bolidioqanlıqmı wə ezlirining, yəni Israil jəmatının Mening hölkim bolidioqarlıqmı biliş yetidi, — dəydu Rəb Pərvərdigar. 31 — Əmdi silər bolsanglar, i Mening koylirim, Mening qimənzərəmdiki koylirim, insanlardursilər, halas; Mən bolsam silərning Hudayinglardurmən» — dəydu Rəb Pərvərdigar.

35 Wə Pərvərdigarning sezi manga kelip xundak deyildi: — 21 insan oöqli, yuzüngni Seir teojoja karitip, bexarət berip uni əyibləp mundak degin: — 3 Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mana, i Seir teojo, Mən sanga ərəximən; Mən kolumnı tüstüngə uzartip, seni bir wəyrənə wə qəl-bayawan kılıman. 4 Mən xəhərlirinən harabə kılıwetimən, wə sən wəyrənə bolisən; andin sən Mening Pərvərdigar ikenlikimni tonup yetisən. 5 Qünki sən mənggügə eqmənlik saklap kəlgənsən, Israillarning beqixə küləp qıväkən künidə, qəbihlikning jazalinix wəkt-saiti toxkanda, ularını kılıq kūqığa tapxurup bərgənlilik ing tüpəylidin, 6 Xunga Mən həyatım bilən əsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Mana sanga kan tekülxinə bekkittim; kan seni koojləydi. Sən kan teküxtin nəprətlənməqənlilik ing tüpəylidin, əmdi kan seni koojləp yürüdi. 7 Mən Seir teojoını wəyrənə wə qəl-

bayawan kılıp, uningdin besip etküqi həm uningoşa kaytkuqını üzüp taxlaymən. **8** Mən uning taoqlırını əltürülgənləri bilən tolduriman; sening egizlikliringdə, sening jilojiliringdə, sening barlık jiraliringda kılıq bilən əltürülgənlər yikilidu. **9** Mən seni mənggigə wəyrana kılımən; sening xəhərlirin adəmzsatzis bolidu; wa silər Mening Pərvərdigar ikenlikimni tonup yetisilər. **10** — Qünki sən: «Bu ikki əl, ikki məmlikət Meningki bolidu, biz ularoja igə bolimiz» degining tüپaylidin — gərqə Mən Pərvərdigar xu yerdə boləjan bolsammu —, **11** əmdi Mən həyatım bilən kəsəm kılımənki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Mən sening nəpritingdin qıkkən aqqiking boyığa wa həsiting boyığa sanga muamilə kılımən; Mən üstüngə həküm qıkırıp jazalixim bilən, Mən ular arısida Əzümmi kərsitimən. **12** Xuning bilən sening Israil taoqlırıqa karap: «Ular wəyrən boldı, ular bizgə yəm boluxka təkdim kılındı» değən barlık həkərətliringin Mən Pərvədigarning anglıojinimmi sənələr tonup yetisilər. **13** Uning üstigə aqzıngılarda silər Manga karxi qıkip eziünglərini qong kərsitip, Manga kupurluk kilojan səzünglərini kəpəytənsilər; Mən ularni anglidim. **14** Xunga Rəb Pərvərdigə mundak dəydu: — Pütkül yar yüzü xadlinip kətkinidə, Mən seni wəyrana kılımən. **15** Israel jəmatining mirasi wəyrən kılınoqanda buningdin sən xadlanojiningdək, Mənmə sanga xundak kılımən; sənəmu, i Seir teoji wə barlık Edom — silərning barlıklıqlar wəyrana bolidu; wa [Edomiyalar] Mening Pərvərdigar ikenlikimni tonup yetidi.

36 Əmdi sən, i insan oqli, Israil taoqlırıqa bexarət berip mundak degin: — Israil taoqları, Pərvədigarning sezinə anglangalar: — **2** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Düxmənning silergə karap: «Wah! Mənggү yukiri jaylar bizgə təəllük boldı!» degini tüپaylidin, **3** xunga bexarət berip mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Bərhək, qünki ular silərni wəyrəna kılıp, əllərdin kalojanlırıqa tawə kılıxka həryandın silərni əzənlikli tüپaylidin, wə silər əller arısida sez-qəşqək wə təhəmat obyekti bolup kalojanlıkinglardın, **4** əmdi xunga, i Israil taoqları, Rəb Pərvədigarning sezinə anglangalar: — Rəb Pərvərdigar əllərdin kalojanlırıqa olja həm mazak obyekti bolup kalojan taoqlar, egizliklər, jıralar wə jilojılarqa, wəyrən bolqan harabılər wə taxliwetilən xəhərlərgə mundak dəydu: — **5** Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Huxal boluxup kəlbiddiki pütün eqmənlili bilən Mening zeminimni ezliriga təəllük boluxka bekitip, uni bulang-talang kiliwalaylı değən əllərdin kalojanlırıqa wə Edomdikilərning həmmisigə bərhək, Mən [Əz həlkimə] bolqan kəzoxinlikimdin qıkkən aqqik otida səz kildim: — **6** Israel zemini toorluluk bexarət berip, taoqlar, egizliklər, jıralar wə jilojılarqa səz kılıp mundak degin: — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mana, Mən Əz [həlkimə] bolqan kəzoxinlikimdin kəhrim bilən səz kildim — qünki silər əllərning mazak-əhanətlərini yegənsilər. **7** — Xunga Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən kolumnu ketürüp xundak kəsəm iğankı, bərhək, atrapinglardıki əller ozininq mazak-əhanətlərini ezi ixitid. **8** Lekin silər, i Israil taoqları, xahlınisiler, həlkim Israilqa mewa berisilər; qünki ular pat arıda kaytip kelidu. **9** Qünki mana, Mən silər taripinglardididurmən; Mən silərə karaymən, silər yumxitilisilər həm terilisilər. **10** Wə Mən üstünglərdə adəmlərni, yəni Israilning pütkül jəmatini, ularning barlıkını kəpəytimən; xəhərlər ahalilik bolidu, harabılər kaytidin kurulidu. **11** Mən üstünglərde adəm həm həywanınları kəpəytimən, ular awup nəsil keridu; Mən etkən zamanlardıkidikə silərni olturaqlıq kılımən; bərhək, halinglərni əslidikidin əwzal kılımən; silər Mening Pərvərdigar ikenlikimni bilip yetisilər. **12** Mən üstünglərgə adəmlərni, yəni

həlkim Israilni mangdurımən; ular silərgə igidarqılıq kılıdu, silər ularning mirası bolisilər; silər yənə ularni baliliridin juda kilməsiler. **13** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Qünki ularning silergə: «Silər adəmlərni yəysilər, ez elinglərni balilardın juda kılqənsilərl» değini tüپaylidin, **14** əmdi yənə adamları yeməysilər, ez elinglərni baliliridin yənə juda kilməsiler, dəydu Rəb Pərvərdigar. **15** — Mən silergə yənə əllərning mazak-əhanətlərini anglatkuzmymən; silər əllərning tapa-tənisini yənə kətürməysilər, silər ez elinglərni kaytidin yikitməsiler, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **16** Pərvədigarning səzi manga kelip xundak deyildi: — **17** I insan oqli, Israil jəmati ez zeminə turoqan qaçılarda, ular ez yoli həm kılımxılı bilən uni bulojojan; Mening aldimda ularning yoli ay kərgən ayalnıng napaklıqıqa ohxax. **18** Xunga zeminəqə tekkən kan üçün, zeminni məbudişli bilən bulojojanlıq üçün, Mən kəhrimi ular üstüq tektum; **19** Mən ularni əllər arisoja tərkitiwəttim, ular məmlikətləri iqiga tarılıp kətti; Mən ularning yolları həm kılımxılı boyığa ularning üstigə həküm qıkardım. **20** Ular baridiqan hərkəysi əllərgə kəlgändə, ular tooprisida: «Bular Pərvədigarning həlkə, birak, ular Uning zeminidin qıkkən!» — deyilgənde, ular yənilə Mening pak-mukaddəs namimni bulojojan; **21** Bırak Mən Israil jəmati barojan hərkəysi əllər arısida buloqanojan pak-mukaddəs namim üçün kengül beldiim. **22** Xunga Israil jəmatığə mundak degin: — Rob Parvərdigar mundak dəydu: — Mən bu ixni silərni dəp əmas, i Israil jəmati, bəlki silər barojan hərkəysi əllər arısida silər bulojojan ez pak-mukaddəs namim üçün kılımən. **23** Mən əllər arısida buloqanojan, Əzümmiñ büyük namimni pak-mukaddəs dəp kərsitimən; namimini dal silər ular arısida bulojojan; ularning kez alidda Mən Əzümmiñ silərning aranglarda pak-mukaddəs kərsətkinimə, əllər Mening Pərvərdigar ikenlikimni bilip yetidi, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **24** Mən silərni əllər arisidin elip, məmlikətlər iqidin yiöp, silərni ez zemininglərə qayturımən. **25** — Mən süpsüzük suni üstünglərə qaçıqmən, buning bilən silər pak bolisilər. Silərni həmma paskiniliklərindən wə butlırlıqardın paklaymən. **26** Mən silergə yengi kəlb beriman, iqinglərə yengi bir roh salımən; teninglardıki tax yürəknə elip taxlap, mehrlik bir kəlbəni ata kılımən. **27** Mening Rohimni iqinglərə kırğızüp, silərni əmr-pərmanlırmış boyığa mangozızmış, həkümlünlər tutkuzımən, xuning bilən ularoja əməl kılısilər; **28** silər Mən ata-bowlırlıqlarə təkdim kılıqan zemində yaxsıslar; Mening kowmim bolisilər, Mən silərning Hudayinglar bolımən. **29** Mən silərni barlık paskiniliqlikin kutkuzımən; Mən buojdəni awun boluxka buyruymən; üstünglərgə həq aqarqılıkni koymaymən; **30** Mən dərəhlərning mewisini wə etizdiki məhsulatları awutimənki, silər aqarqılıq tüپayldın əllər arısida xərməndə bolməsiler. **31** Silər razıl yollırıngalar wə naqar kılımxırlıqlarını aslap, kəbihlikliringlar wə yırqınlıq kılıqanlırlıqlarını üçün əz-eziünglərdin yırqınlıslər. **32** Silərgə məlum bolsunki, bu ixni kılıxım silər üçün əmas, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — ez yollırıngalar üçün hijil bolup xərməndə bolungalar, i Israil jəmati. **33** — Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Mən kəbihlikliringardın pakliojan künidə, Mən xəhərlərni ahalilik kılımən, harabə kalojan jaylarmu kaytidin kərulidu. **34** Wəyrən kılınojan zemin etüp ketiwatkən hərbirinən kez alidda wəyrəna kerünsimə, u kaytidin terilidu. **35** Xuning bilən ular: «Bu wəyrən kılınojan zemin huddi Erəm baoqısidək boldı; harabə, wəyrən kılınojan xəhərlər hazırlıq mustəhkəmləndi, ahalilik boldı» — dəydu. **36** Wə atrapida kalojan əllər Mənki Pərvədigarning buzulojan jaylarnı kuroquçı həm wəyrəna kılınojan yərlərni kaytidin

terioqqu ikenlikimni bilip yetidi; Mənki Pərvərdigar söz kıldı, buningçə əməl kılımən. **37** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Mən yənilə Israilning jəmatining bu ixlarnı tiləydiqən dua-tılawətlirigə ijabət kılıoqqu bolımən; Mən köy padisidək ularning adəmlarını awutiman; **38** Mükəddəs dəp ayrıloqan kurbanlık köy padisidək, bekitilən heyt-bayramlırığa beqixlanqan köy padisi Yerusalem oja toldurulqandək, harabə bołoqan xəhərlər kaytidin adəm padiliri bilən toldurulidu; ular Mening Pərvərdigar ikənlilikimni bilip yetidi.

37 Pərvədigarning kolı wujudumoja qondı; Pərvərdigar meni Rohı bilən ketürüp qikip, bir jilojining otturisoja turozuldu; u yər səngəklərgə toldı. **2** U meni səngəklər atrapidin uyak-buyakka etküzdü; mana, bu oquq jilojida [səngəklər] intayın nuroqun idi; wə mana, ular intayın kuruq kətkənidə. **3** U mandin: — I insan oqlı, bu səngəklər kaytidin yaxnamadı? — dəp soridi. Mən: — I Rəb Parvardigar, sən bilişən, — dedim. **4** U manga: I insan oqlı, bu səngəklər üstigə bexarət berip mundak degin: «I kuruq səngəklər, Pərvədigarning səzini anglangalar! **5** Rəb Pərvərdigar bu səngəklərgə mundak dəydi: — Mana, Mən silərgə bir roh-nəpəs kirgüzimən, wə silər hayat bolisilər. **6** Mən üstünglərgə pəy-singirlərni salımen, silərni tera bilən yapımən, silərgə roh-nəpəs kirgüzimən; wə silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimni bilip yetisilər». **7** Xunga mən buyruloqını boyığa bexarət bərdim; mən bexarət beriximə, bir xawķun ketürüldi, mana jalak-julak bir awaz angları, səngəklər jipsilixip, bir-birigə koxuldü. **8** Mən kerdüm, mana, pəy-singirlər wə ət ularning üstigə kəlip ularnı kəplidi; biraq ularda heq roh-nəpəs bolmidi. **9** U manga: — I insan oqlı, roh-nəpəskə bexarət berip mundak degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: Tet tərəptin xamal kəlgəysilər, i roh-nəpəs, wə muxu əltürtülgənlər tirlisün üçün ularning üstigə püwlənglər» — dedi. **10** Xunga mən buyruloqandək bexarət beriwidim, roh-nəpəs ularqa kirdi-də, ular hayat bolup tik turdi — böyük bir koxunoja aylandı. **11** Wə U manga: — I insan oqlı, bu səngəklər bolsa Israilning pütün jəmatidir. Mana, ular: «Bizning səngəklərimiz kuruq kətti, ümidişimiz üzüldü; biz tütgəxtuk!» — dəydi. **12** Xunga bexarət berip ularqa mundak degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Mana, Mən gərungiklärni eqip, silərni gərungiklärin qıkırıman, i Mening həlkim, silərni Israil zeminoja elip kirimən; **13** Mən gərungiklärni aqkinimda, silərni gərungiklärin qıkarcıjinimda, i Mening həlkim, silər Mening Pərvərdigar ikənlilikimni bilip yetisilər. **14** Wə Mən Əz Rohimni silərgə kirgüzimən, silər hayat bolisilər; wə Mən silərni ez zemininglarda turozumən; silər Mənki Pərvədigarnı xundak, səzni kılıp, xuni ada kıldı, dəp bilip yetisilər». **15** Pərvədigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **16** I insan oqlı, bir tayaqni elip, uning üstigə «Yəhudə wə uning həmrəhləri bołoqan Israillər üçün» dəp yazoin; yəna bir tayaqni elip, uning üstigə «Əfraim wə uning həmrəhləri bołoqan pütün Israil jəmatidikilər üçün» dəp yazoin; **17** wə ularnı bir-birigə ulap köy; ular kolungda bir bolsun. **18** Həlkimdikilər səndin: «Bu ixlar bilən nemini qüxəndürməkqı bizgə dəp bərmənsən?» dəp sorisa, **19** ularqa: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: «Mana, Mən Əfraimning wə uningoja həmrəh bołoqan Israil kəbililirininq kolı tutkən Yüstünping tayıkini elip, uni Yəhudadaning tayıkçıja koxup ulap, ularni birlə tayaq kılımən; ular Mening kolumna bir tayaq bolidu. **20** Sən yazılan tayaqlarını ularning kez alıda kolungda tutup ularqa xundak degin: — **21** «Rəb Pərvərdigar xundak dəydi: «Mana, Mən Israil balılırını baroqan əllər arisidin elip, ularni həryəndin yiqip eż zeminoja epkelimən. **22** Mən ularni Israil taoqlırının üstidə bir əl kılımən; bir padixaħ, ularning

həmmisiga padixaħ bolidu; ular kaytidin ikki əl bolmayıdu, yəki kaytidin ikki padixaħlıkkə heq belənməydi. **23** Ular əzlirini kaytidin ularning mebdulri, lənətlilik ixliri yaki asiyliklirinən heqkayısi bilən heq bulojimaydu; Mən ularni gunah etküzən olturnak laxkan jaylidirin kütkuzup, ularni paklandurımən; ular Mening həlkim bolidu, Mən ularning Hudasi bolimən. **24** Wə mening kulum Dawut ularqa padixaħ bolidu; ularning həmmisining birlə padıqisi bolidu; ular Mening həkimiyyirimdə mengip, Mening bəlgilimilirimni tutup ularqa əməl kılıdu. **25** Ular Mening kulum Yakupka tağdim kılıoqan, ata-bowliringlar turup kəlgən zemində turidu; ular uningda turidu — ular, ularning balılıri, wə balılnarınq balılıri mənggü turidu — Mening kulum Dawut ularning xahzadisi bolidu. **26** Mən ular bilən aman-hatırjəmlik beqixlaydiqən bir əhədə tüzimən; bu ular bilən mənggülük bir əhədə bolidu; Mən ularni jayida makənlaxturup awutiman; wə Mening mükəddəs jayimini ular arisioja mənggügə tikleyman. **27** Mening turaloju jayim ularda bolidu; Mən ularning Hudasi bolimən, ular Mening həlkim bolidu. **28** Mening pak-mukəddəs jayim ular arisida manggügə tikləngəndə, əmədi əller Əzüm Pərvədigarning Israilni pak-mukəddəs kılıoqqu ikənlilikimni bilip yetidi».

38 Pərvədigarning səzi manga kelip mundak deyildi: — **2** İnsan oqlı, yüzüngni Magog zeminidiki Rox, Məxək wə Tubalning amiri Gogka karitip uni ayiblap bexarət berip xundak degin: — **3** Rəb Pərvərdigar xundak dəydi: «Mana, i Gog, — Rox, Məxək wə Tubalning amiri, Mən sanga karximan; **4** Mən seni arkıngə yandurup, engikinggə ilməklərni selip, sən wə pütün koxunungni — atlar wə atlık əskərlərni, həmmisi toluk korrallanqan, sipar-kałkanları ketürgən, kılıq tutqan top-top kixilerni jəngə qıkırıman; **5** Pars, Efiopiya wə Put, həmmisi kałkan-dubulqa bilən korrallinidü **6** — Gomer wə uning barlıq top-top adəmliri, ximalning əng kəridin kəlgən Torgamah jəməti wə uning barlıq top-top adəmliri, bu kəp əller sanga həmrəh bolup billə bolidu. **7** Əzüngni təyyarla; sən wə sanga yiqiylanınq barlıq top-top adəmlirinq təyyarlanqan petida bol; sən ularqa nazarətqılık kılısan. **8** Kəp künlerdin keyin sən [jenggə] qákırılısan; sən ahiirkı yillarda kılıqtin kütkuzulqan, kəp əllərdin yiqiylanınq həlkning zeminoja, yəni uzundan beri wəyrən kəlinip kəlgən Israil taoqlırıja hujum kılısan; uning həlkə əllərdin yiqiylanınq bolup, ularning həmmisi aman-esən turiweridu; **9** sən, barlıq top adəmlirinq wə sanga həmrəh bołoqan nuroqun əller bilən billə aloğa besip, boran-qapkundək kılısan; sən yər yəzini kaplıqan buluttak bolisən». **10** — Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: «Xu künü xundak boliduki, kənglüngə baxkışa hiyallar kirip, sən rəzil hıylə-nayrangı oylap qıkısən; **11** sən: «Mən sepişsiz yəza-kəntlər jaylaxkan zeminoja besip kirimən; mən aman-esən turuwatlıqan bir həlkə yekinliximən — ularning həmmisi sepişsiz, takakşız wə dərwazisiz turuwatlıdu», dəysən, — **12** «Xuning bilən oljilarnı elip, bulang-talang kılımən; kolumni aslidə wəyrən bolup əmdilikətə makanlıq bołoqan jaylarqa, əllərdin yiqiylanınq, mal-dunyaşa iğə bołoqan, dunyanıng kindikidə yaxawatlıqan həlkə karxi kılımən». **13** Xu tapta Xeba, Dedan, Tarxixtiki sodigərlər barlıq yax xırları bilən səndin: «Sən olja elixka kəldingmu! San top-top adəmlirinqni bulang-talang kılıwiexiħka — altun-kümüxni elip ketixxə, mal-dunyani elip ketixxə, zor bir oljiqa erixiweiħxa yiqoñdingmu?» — dəp soraydu. **14** Xunga bexarət bərgin, i insan oqlı, Gogka xundak degin: — Rəb Pərvərdigar xundak dəydi: — Mening həlkim Israil aman-esən bolidoqan künini, sən bilip yətməmsən? **15** Sən ez jayingdin, yəni ximalning əng qat jayidin qıkısən, sən wə sanga həmrəh

bolojan nuroqun əllər, həmmisi atlıq bolup, top-top adamlar, qong koxun bolisən. **16** Sən yər yüzünü qaplıqan buluttak həlkim Israileşa kərxi qıkışən – bu ahirki zamanlarda bolidu – Mən seni əz zemininoqa əxarlıxixka qıkırıman; xundaq kılıp Mən sən arkılık, i Gog, əllərinin kez alidda Əzümnin pak-mükəddəs ikeňlikimni kərsətkəndə, ular Meni tonuydu». **17** – Rəb Pərvərdigar xundaq dəydu: «Mən ədəmki zamanlarda kullirim bolojan Israildiki pəyojəmbərlər arkılık bexarət kilojan birsə sən əməsmu? Ular xu künlərdə, xundaqla kəp yillardın beri, Mening seni həlkiməgə əxarlıxixka qıkırıdojanlıkim toopruluk bexarət bərgən əməsmu? **18** Wə xu kün, yəni Gog Israıl zeminiqa kərxi qıkkən künə xundaq boliduki, – dəydu Rəb Parvərdigar, – oqəzipim bilən Mening kəhrim erləp qıkıldı. **19** Mening [əz həlkiməgə] bolojan kəz qızılilikimdin, oqəzəp bilən xundaq səz kələmənlər, Israıl zemininda zor yər təwərəs bolidu; **20** xuning bilən dengizdiki beliklər, asmandıki uşar-kanatlar, daladiki hayvanlar, yər yüzidiki emiligiqi hayvanlar wə yər yüzidə turojan barlık insanlar Mening yüzüm alidda tawrınip ketidü; taojar ərülüp, tik yarlar oqlap ketidü, barlık tamlar yərgə ərülüp qüxicü. **21** Mən barlık taoqlırımda uning bilən əxarlıxixka bir kılıq qákırıman, – dəydu Rəb Pərvərdigar, – hərbərsinə kılıqı əz kərindixigə kərxi qıkıldı. **22** Mən waba kesili wə kan təkük biliə uningoja həküm qıkırıp jazalaxka kiriximan; Mən uningoja, uning koxunlari üstigə, uningoja həmrəh bolojan nuroqun əllər üstigə dəhəxətlək yamoqur, zor məldür taxlıri, ot wə güngürt yaqdurmımən; **23** Mən Əzünni uluoqlap, Əzünni pak-mükəddəs dəp kərsitiman; wə nuroqun əllərinin kez alidda namayan bolimən, ular Mening Pərvərdigar ikeňlikimni tonup yetidi».

39 «Əmdı sən, i insan oqlı, Gogni əyibləp bexarət berip xundaq dəgin: – Rəb Pərvərdigar xundaq dəydu: – Mana, i Gog, – Rox, Məxək wə Tubalıng əmiri, Mən sanga əxarxişən; **2** Mən seni arkingoja yandurup, yetkiləp, seni ximalning əng kəridin qıkırıman, Israılning taoqları üstigə tajawuz kildirimən; **3** Mən okyayingga sol kolungdin urup taxlıquziwetimən, olkiringni ong kolungdin qüxtürwetimən; **4** sən Israıl taoqlırınıñ üstigə yikilisən; sən wə sening barlık koxunliring, sanga həmrəh bolojan əllər yikilisər; Mən seni barlık yirtküq uşar-kanatlaroja gəx, daladiki barlık hayvanlaroja wə boluxka təkdim kildim. **5** Sən dalada yikilisən; qünki Mən xundaq səz kildim, – dəydu Rəb Pərvərdigar. **6** Mən Magog üstigə wə dengiz boyida aman-esan turoqanlaroja ot yaqdurmımən; ular Mening Pərvərdigar ikeňlikimni tonup yetidi. **7** Mening pak-mükəddəs namimni həlkim Israıl arısında tonutimən; pak-mükəddəs namimning kaytidin bulojinixka kət'iy yol koymaymən; əllər Mening Pərvərdigar, Israılda turojan Mukəddəs Boloquqisi ikeňlikimni bilip yetidi. **8** Mana, u kəlidü! Bu ixlar qöküm bolidu, – dəydu Rəb Pərvərdigar, – bu dəl Men eytikan künidur. **9** Israıl xəhərliridə turuwaqtanlar qıkıp korallarnı, jümlidin sipar-kalkanlar, okyalar, tokmaklar wə nəyzilərni kəydürüp ot kələydu – ular bular bilən yəttə yil ot kələydu. **10** Daladin həq otun elinmaydu, ormanlardın həq yaqəq kesilməydu; qünki ular korallarnı ot kəlaxka ixlitidü; ular ezliridin olja tutqanlarnı olja tutidü, ezlirini bulang-talang kələşənlərni bulang-talang kılıdü, – dəydu Rəb Pərvərdigar. **11** Wə xu künida xundak boliduki, Israıl zeminiñ, yəni dengizning xərkij kiroqikidin etidiojanlarının jilojisidin Gogka bir yərlik boluxı üçün bir orunni berimən; bu yərlik bolsa etkiqilörning yolini tosidu; ular xu yərda Gog wə uning barlık top-top adəmlarını kəmidü; u «Həmon-Gog jilojisii» dəp atılıdu. **12** Israıl jəməti zeminiñ həlal kılıx üçün, ularni

yəttə ay kəmidü; **13** zemindiki barlıq həlk ularni yərlikə koyidu; xuning bilən Əzüüm uluoqlanojan muxu künidə bu ix ularoja xərap bolidu, – dəydu Rəb Pərvərdigar. **14** Ular birnəqqəsə adəmni zeminiñ dawamlıq arılap, tajawuzqılarning zemin yüzüdə kalojan jəsətlərini kümüxtək alahidə ixni kılıx tūqın ayriydu; ular xu yəttə ay tügigəndə, andın jəsatlərni izdəx hizmitini baxlaydu. **15** Bu «zemindin etkiqilər» aylinip yürüdi; əgər birsi adəmning ustihinini kərgən bolsa, u uning yenioja bir bəlgə tikleydi; «izdəp kəmgüçilər» uni Həmon-Gog jilojisioja dəpnə kəloquqə bəlgə turidu **16** (jiloqidə) «Həmonah» dəp atalojan bir xəhər bolidu). ular xu yol bilən zemini paklaydu». **17** – «Wə sən, i insan oqlı, Rəb Pərvərdigar xundaq dəydu: – Hərkəndək uşar-kanatlar, daladiki barlıq hayvanlaroja mundak dəgin: «Yiqilixip kelinglər, Mən silərgə kilməkqi bolojan kurbanlıkimoja, yəni Israıl taoqları üstidə kiliñojan qoz kurbanlıkha həryandın jəm bolungular! Silər xu yərda gəx yəp, kan iqisilər. **18** Silər baturlarning gəxini, yər yüzidiki xahzadılarning kenini – koçkarlarning, əqəklərning, torpaqların kenini iqisilər – ularının həmmisi Baxandiki bordalojan mallardur! **19** Silər Mən silərgə kilməkqi bolojan kurbanlıkimdin, toyluğun may yəp, toyluğun qan iqisilər! **20** Silər dastılınimda atlar wə jəng hərvisidikilər, baturlar, barlık jəngqi palwanlar bilən toyunisilər» – dəydu Rəb Pərvərdigar. **21** – wa Mən Əz xan-xəripimni əllər arisoja kərsitiman, barlık əllər Meniñ yürgütügən jazalırımıñ wə ularınñ üstigə koyojan kolumni kəridü. **22** Wə xu kündin tartip Israıl jəməti Mening Pərvərdigar, ularınñ Hudasi ikeňlikimni bilip yetidi. **23** Əllər Israıl jəmətinin kəbiliyli, Manga asiylik kılıqlıqlik tüپaylıdin stürgün bolojanlıkinin bilip yetidi; mana, Mən yüzünni ulardin yoxurup, ularni düxəmənlirinining kolişa tapxurdum; ularınñ həmmisi kılıqlılinip yikıldı. **24** Ularning paskiniqliki wə asiylikliri boyiqə Mən ularni bir tərəp kildim, yüzünni ulardin yoxurdum». **25** Xunga Rəb Pərvərdigar xundaq dəydu: – Mən hazır Yakupni sürgün bolojanlıkindin əsliga kəyturup, pütkül Israıl jəməti üstigə rəhəm kılıp, Əz pak-mükəddəs namim üçün oltuk kəz qızılilikimni kərsitiman. **26** Əz zeminiñ aman-esan turoqinidə, heçkim ularni korkutmayıdlıqna qəq kəlgəndə, Mən ularni əllərdin kəyturup, düxəmənlirinizing zeminiñridin yioqinimda, wə kəp əllərinin kez alidda Əzümnin pak-mükəddəs ikeňlikimni kərsətkinimdə, xu qaçda ular hijalitini wə Məndin yüz ərüp kələyon asiylikineng barlık gunahını kətiridü; **28**ular Mening ularni əllər arisoja sürgün kıldırojanlık tüپaylıdin, wə andin ulardin heqkaysisini xu yərda kəldurmay ez zeminiqa yioqanlıkim tüپaylıdin, ular Mening Pərvərdigar ikeňlikimni bilip yetidi; **29** wə Mən yüzünni ulardin kəyta həq yoxurmaymən; qünki Mən Israıl jəməti üstigə Əz Rohimni kəyqən bolimən, – dəydu Rəb Pərvərdigar.

40 Bizning sürgün bolojanlıkimizning yigirmə bəxinqi yili, yilning beşida, aynı oninqi künida, yəni xəhər bestilgindin on tet yil keyin – dəl axu künidə Pərvərdigarın qoli menin wujuduməja kəndi, wə U meni [xəhərgə] apardi. **2** Hudanıñ alamat kərtünüxliridə U meni Israıl zeminiqa apirip, intayın egiz taqı üstigə orunlaxturdı; taqıning jənubiy təripidə xəhərdək bir kərulux turattı. **3** U meni xu yərgə apardi; mana qolida kanap tanisi wə elqəm hadisini tutqan, misning kerünüxiđə bolojan bir kixi; u dərwarzəda turattı. **4** Bu kixi manga: «İnsan oqlı, kezliring bilər kerüp, kuliking bilən anglap, kənglüngni mən sanga kərsitidiqan barlık ixlaroja baqlılıqin; qünki buning sanga kərsitilixi üçün sən muxu yərgə elip kelindig. Israıl jəmətigə barlık, kərgininqni ayan kıl».

5 Wə mana, ibadəthanining həmmə təripidə tam bar idi. U kixinin kolida alta gəzlək elqəm hadisi bar idi; xu qəoşdiki «bir gəz» bir gəz bir alikanqa toqra kelətti. U tamning kənglikini elqidi, bir «hada» qıktı; egizlikli bolsa, bir «hada» qıktı. **6** U xərkəkə karaydiojan dərwazioja kelip, uning pələmpəylirigə qıktı; uning bosuoşisining kənglikini elqidi, u bir hada qıktı. Yənə bir taripining kənglikli bir hada qıktı. **7** [Dərwazining iqidik] hərbir «oyuk ey»ning uzunluğunu bir hada, kənglikli bir hada idi; oyuk eylərning arılık bəx gəz idi; dərwazining iqidiki bosuoşa, yəni iqkirişə karaydiojan dəhlizning aldidiki bosuoşining [ikki təripining] uzunluğu [ayrim-ayrim] bir «hadə» qıktı; **8** u dərwazining iqkirişə karaydiojan dəhlizni elqidi, [uzunluğu] bir hada qıktı. **9** U dərwazining dalinining uzunluğunu elqidi, səkkiz gəz qıktı; uning kexikininq yenidiki tamning kəlinlikli ikki gəz qıktı. Muxu dalam iqkirişə karaytattı. **10** Xərkəkə kariojan dərwazining iqidə, u təripidə üqtin, bu təripidə üqtin oyuk eylər bar idi. Üqilisi ohxax elqəmdə idi; üq eyning ikki yan temi ohxax kəlinlikta idi. **11** U dərwazini elqidi, kənglikli on gəz qıktı; uning jəmiy uzunluğunu on üç gəz idi. **12** Bu yandiki oyuk eylərning alddıda bir gəz kəlinlikti bir tosma tam bar idi, wə u yandiki oyuk eylərning alddıda bir gəz kəlinlikta bir tosma tam bar idi; həryandiki oyuk eylərning kənglikli alta gəz idi. **13** U dərwazining jəmiy kənglikini, yəni bu tərəptiki oyuk eyning egzisining [arka lewidin] u tərəptiki oyuk eyning egzisining [arka lewiqoja] yigirmə bəx gəz qıktı; bu tərəptiki oyuk eyning ixiki bilən u tərəptiki oyuk eyning ixiki bir-biriga karixatti. **14** U iqki həyliqə kirix eqizidiki tüwriklərni elqidi; ularning egizlikli atmix gəz qıktı; dərwaza temi bu həylining tüwriklərin orap turqanıdi. **15** Dərwazining tüwidin dalananning iqki eqiziqoja əllik gəz qıktı. **16** Oyuk eylərning hərbirininig udul temida, xundaklı oyuk eylərning arılıkida, dalananning yenida ohxaxla rojaklər bar idi; muxu rojaklər sırtıqə karap tariyp mangojan idi; hərbir arılıktiki tam-tüwriklərgə palma dərəhlili nəkkixləngənidi. **17** U meni sırtıq həyliqə apardi; mana, kiqik hanilar, wə sırtıq həylini qəridəp yasalojan tax tahtaylık supa; supininq üstigə ottuz kiqik hana selinojan. **18** Bu tax tahtaylık supa həyliktiki dərwazilaroja tutaxkən, uning kənglikli ularning uzunluqına barawar idi; bu «pos tax supa» idi. **19** U təwənki dərwazining iqqi təripidən iqki həylining sırtıq temiqoja boylan arişlikni elqidi; xərç wə ximal tərəplərningmə yüz gəz qıktı. **20** Andin sırtıq həyliqə kiridiojan, ximaloja karaydiojan dərwazining uzunluğunu wə kənglikini elqidi. **21** Uning bu təripidə üqtin oyuk ey, u təripidə üqtin oyuk ey bar idi; uning tüwrikləri, dalanlıri birinci dərwaziningkiga ohxax idi; uning uzunluğunu əllik gəz, kənglikli yigirmə bəx gəz. **22** Uning deriziliri, dalanlıri, palma dərəh nəkkixləri xərkəkə karaydiojan dərwaziningkiga ohxax idi; kixılər uning yəttə baskuqluk pələməpiyi bilən qıktı; uning dalını iqkirişə karaytattı. **23** Iqki həyliida ximal wə xərkətki dərwazilaroja udul birdin dərwaza turatti; u dərwazidin dərwaziojaqə elqidi, yüz gəz qıktı. **24** U meni jənub tərəpkə apardi; mana, jənubkümu karaydiojan bir dərwaza bar idi; u uning tüwrikləri, dalanlırinı elqidi, ular baxkılırioja ohxax idi. **25** Dərwazining wə dalinining ətrapidiki derizilər baxkılırioja ohxax idi; uning uzunluğunu əllik gəz, kənglikli yigirmə bəx gəz idi. **26** Uningoja qıkıldığın yəttə baskuq bar idi; uning dalını iqkirişə karaytattı; uning tüwrikləridə palma dərihining nəkkixi bar idi, u tərəpta biri, bu tərəptə biri bar idi. **27** Iqki həyliqə kiridiojan, jənubkə karaydiojan bir dərwaza bar idi; u jənubiy tərəpta dərwazidin dərwaziojaqə elqidi, yüz gəz qıktı. **28** U meni iqki həyliqə jənubiy dərwazidin elkirdi; wə jənubiy dərwazini elqidi; uning əlqəmləri

baxkə dərwazilərininkigə ohxax idi. **29** Uning oyuk eyliri, arılık tamları, dalinining əlqəmləri baxkılırininkigə ohxax idi; uning wə dalinining ətrapləridə derizilər bar idi; uning uzunluğunu əllik gəz, kənglikli yigirmə bəx gəz idi. **30** Ətrapida uzunluğunu yigirmə bəx gəz, kənglikli bəx gəz ətrapida dalını bar idi. **31** Uning dalını bolsa sırtıq həyliqə karaytattı; uning kirix eqizidiki ikki yan tüwriklədə palma dərəhlərning nəkkixi bar idi; uning qırix yolininə səkkiz baskuqluk pələməpiyi bar idi. **32** U meni iqki həyliida xərkəkə tərəpkə apardi; u tərəptiki dərwazini elqidi; uning əlqəmləri baxkılırioja ohxax idi. **33** Uning oyuk eyliri, arılık tamları, dalinining əlqəmləri baxkılırininkigə ohxax idi; uning wə dalinining ətrapləridə derizilər bar idi; uning uzunluğunu əllik gəz, kənglikli yigirmə bəx gəz idi. **34** Uning dalını bolsa sırtıq həyliqə karaytattı; uning [kirix eqizining] u wə bu təripidiki tüwriklədə palma dərəhlərning nəkkixi bar idi; uning qırix yolininə səkkiz baskuqluk pələməpiyi bar idi. **35** U meni ximaliy dərwazioja apardi, wə uni elqidi; uning əlqəmləri baxkılırioja ohxax idi. **36** Uning oyuk eyliri, arılık tamları, dalanlıri [baxkılırioja] ohxax idi; atrapida derizilər bar idi. Uning uzunluğunu əllik gəz, uning kənglikli yigirmə bəx gəz idi. **37** Uning dalinidiki tüwriklər sırtıq həyliqə karaytattı; uning [kirix eqizidiki] ikki yan tüwriklədə palma dərəhlərning nəkkixi bar idi; uning qırix yolininə səkkiz baskuqluk pələməpiyi bar idi. **38** Hərbir dərwaza [ikki] tüwrikininə yenida iixilik kiqik ey bar idi; ular xu eylərdə keydürmə kürbanlıqlarını yuyattı. **39** Dərwazining dalinida uyanda iikkidin xırə, buyanda iikkidin xırə bar idi; ular xırələrning üstidə keydürmə kürbanlık, gunah kürbanlığı wə itaətsizlik kürbanlıqlarını soyidu. **40** Ximaliy dərwazining dalinining kirix eqizidiki pələməpayning bir yenida iikki xırə bar idi; dalanning kirix eqizining yənə bir yenida iikki xırə bar idi. **41** Xuningdak dərwazining u yenida tət xırə, bu yenida tət xırə bar idi — jəmiy səkkiz joza bar idi; ular ularning üstidə kürbanlıqlarını soyidu. **42** Yənə taxtin yonup yasalojan, uzunluğunu bir yerim gəz, kənglikli bir yerim gəz, egizlikli bir gəz kelidiqən tət xırə bar idi; ularning üstigə keydürmə kürbanlıqlar wə baxkə kürbanlıqlarını soyidıqan koral-əswablər koyulidu. **43** Dərwaza iqida, tamları üstigə bir alikan uzunluktiki jüp ilməklik kanarlar bekitilən. Xırələr üstigə kürbanlıq gəxləri koyulidu. **44** Iqki həyli iqida wə iqki dərwazining sırtida mədhiyə nahxiqiləri üçün iikki kiqik ey bar idi; biri ximaliy dərwazining yenida, jənubkə yüzləngən; yənə biri jənubiy dərwazining yenida, ximaloja yüzləngənidi. **45** U mängə: «Jənubkə yüzləngən ey kahinlər, yəni ibadethanıqə məs'ullar tütündür. **46** Jənubkə yüzləngən ey kahinlər, yəni kurbangah wəzipisigə məs'ullar tütündür. Bular bolsa Zadokning jəmətining oouł pərzəntləri; xularla Lawiy jəmətidilər arisidin Pərvərdigarning yenioja hizmitidə boluxkə kırələydu» — dedi. **47** U həylini elqidi; uzunluğunu yüz gəz, kənglikli yüz gəz, tət qasılık idi; kurbangah bolsa mukəddəshənənaldıda turatti. **48** U meni mukəddəshənənin dalinığa apardi; u dalan eqizining ikki yenidiki tamlarının uzunluğunu elqidi; bir tərəptikisi bəx gəz, yənə bir tərəptikisi bəx gəz qıktı; dalan eqizining [əzi on tət gəz idj]; dalan eqizidiki tamning [iqki təripining] kənglikli bu təripi üç gəz, u təripi üç gəz idj. **49** Dalanning kənglikli yigirmə gəz, uzunluğunu on bir gəz idj; uningoja qıkıldığın pələməpəy bar idi; tüwrikləmə bar idi, u yenida biri, bu yenida biri bar idi.

41 U meni [mukəddəshənidiki] mukəddəs jayning aldiqə apardi; u jayning kirix eqizining ikki təripidiki yan tamni elqidi, hər ikkisining kəlinlikli alta gəz qıktı. **2** Kirix eqizining kənglikli bolsa on gəz idj; mukəddəs jayning kirix eqizidiki toqraq tamning iqki təripining kənglikini elqidi, hər ikkisi bəx

gəz qıktı; u mukəddəs jayning uzunlukini əlqidı, kırık gəz qıktı; uning kənglikli yigirmə gəz qıktı. **3** U iqlikirigə karap mangdi, əng mukəddəs jayqa kirix eoqızidiki toqra tamning kənglikli ikki gəz; eoqızining kənglikli altə gəz idi; [ikki təripidə] toqra tamning uzunluğu bolsa, yətə gəz idi. **4** U mukəddəs jayning kəynidiki «əng mukəddəs jay»ning uzunlukını əlqidı, yigirmə gəz qıktı; kənglikimə yigirmə gəz idi. U manga: «Bu əng mukəddəs jay» — dedi. **5** U mukəddəshanining temini əlqidı, kəlinlikli altə gəz qıktı; yandiki kiçik hanilarning bolsa, kənglikli tət gəz idi; kiçik hanilar mukəddəshanini qəridəp selinojanidi. **6** Yenidiki kiçik hanilar üç kəwətlək, bir-biriga üstiləlklik idi, hər kəwəttə ottuzdın hana bar idi; kiçik hanilarning limlları mukəddəshanining temiqa qıçıq kalmalılığı üçün, limlar kiçik hanilarning sirtki temiqa bekitilgənidi. **7** Yukirilioqanseri mukəddəshanining atrapidiki kiçik hanilar kengiyip baroşanı; qünki mukəddəshanining atrapida kurulux bolonluklın bina egizligənseri hanilar kengəyən. Xu səwəbtin mukəddəshanimu egizligənseri kengəyən. Tewəndiki kəwəttin yüksəridiki kəwətkiqa otturidiki kəwət arkılık qıkıldığan pələmpey bar idi. **8** Mən mukəddəshanining egiz ulluk supisi barlığını kərdum; u həm yenidiki kiçik hanilarning ulı idi; uning egizlikli toptooqra bir «hada» idi, yəni altə «qong gəz» idi. **9** Yenidiki hanilarning sirtki temining kəlinlikli bəx gəz idi. Mukəddəshanining yenidiki kiçik hanilar bilən [kahinlarning] hujrlılıri arılıklıdiki box yərning kənglikli yigirmə gəz idi; bu box yər mukəddəshanining həmmə taripidə bar idi. **11** Yenidiki kiçik hanilaroqa kirix eoqizi bolsa box yərgə karayıttı; bir kirix eoqizi ximaloqa, yənə biri jənubkə karayıttı. Supa təstidiki hanilarını qəridən box yərning kənglikli bəx gəz idi. **12** Əlbəkə jay laxkan, box yergə karaydioqan binanıng üzunluğu yətmix gəz idi; binanıng sirtki temining kəlinlikli bəx gəz; uning kənglikli toksan gəz idi. **13** Həlikə kixi mukəddəshanining eżini əlqidı; uning uzunluğu yüz gəz idi. Box yərning kənglikli [yüz gəz idi], binanıng tamlıri koxulup jəmiy kənglikli yüz gəz idi. **14** Muqəddəshanining aldi təripi wə xərkəkə jay laxkan høylisining kənglikli yüz gəz idi. **15** U [muqəddəshanining] kəynidiki box yergə karaydioqan binanıng kənglikini, jümlidin u wə bu təripidiki karidorını əlqidı, yüz gəz qıktı. Muqəddəshanining «mukəddəs jay» bilən iqliki «əng mukəddəs jay» i wə sirtkə karaydioqan dalını bolsa, yaqəq tahtalar bilən bezəlgən; uning bosuoşuları, iqidiki üç jayning atrapidiki rojekliri həm dəhlizləri bolsa, bosuoşusundan tartıp hamma yar, poldin derizilərgiqa yaqəq tahtalar bilən bezəlgən (derizilər ezi rojeklik id). **17** Dalandin iqliki «əng mukəddəs jay» oqıqə bolovan torus, iqliki wa sirtkə «mukəddəs jay» ning tamlırının həmmə yeri kerub wə palma dərəhlili bilən əlqəmlik nəkixləngənidi. Hər ikki kerub arısında bir palma dərihi nəkixləngənidi; hərbir kerubning ikki yüzü bar idi. **19** Kerubning insan yüzü bu tərəptiki palma dərihi nəkixigə karayıttı; xir yüzü u tərəptiki palma dərihi nəkixigə karayıttı; pütkülmukəddəshanining [iqliki] həmmə təripi xundak idi; **20** dalanning poldin tartıp torusiojqə, xuningdək «mukəddəs jay» ning tamlırıqa kerublar wə palma dərəhlili nəkix kılınojan. **21** «Mukəddəs jay» ning ixik kexəkləri bolsa, tət qasılık id; «əng mukəddəs jay» alididiki ixik kexəklirumu ohxax idi. **22** «[Muqəddəs jay]» [Ingl] egizlikli üç gəz, uzunluğu ikki gəz bolovan kurbangahı yaqəqtin yasalojan; uning burjekləri, yüzü wə tamlırının həmmisi yaqəqtin yasalojan; həlikə kixi manga: «Bu bolsa Pərvərdigarnıng alidida turidioqan xırədur» — dedi. **23** [Muqəddəshanining] «mukəddəs jay» həm «əng mukəddəs jay» ining hərbirining kox əkanatlık ixiki bar idi. **24** Hərbir ənənətinin ikki katlimi bar idi; bu ikki katlam katlinatti; bu

tərəptiki ənənətinin ikki katlimi bar idi; u tərəptikisiningmu ikki katlimi bar idi. **25** Ularning üstigə, yəni «mukəddəs jay» ning ixiklärü üstigə, tamların üzünü nəkixligəndək, kerublar wə palma dərəhlili nəkixləngənidi; sirtki dalanning alidda yaqəqtin yasalojan bir aywan bar idi. **26** Dalanning u wa bu təripidə rojeklər wə palma dərəh nəkixləri bar idi. Muqəddəshanining yenidiki kiçik hanilar wə alididiki aywanning xəklimi xundak idi.

42 U meni sirtki høylioqa, ximal təripigə apardı; u meni yənə «box yərgə tutaxkan, ibadəthanining ximaliy udulioqa jay laxkan kiçik hanilaroqa apardı. **2** Hanilarning jəmiy uzunluğu yüz gəz idi; ularning kirix yoli ximaloqa karayıttı; [hanilarning] jəmiy kənglikli əllik gəz idi. **3** Hanilar iqliki høylioqa təwə yigirmə gəz kənglikti «box yər»ga karayıttı, xundakla sirtki høylioqa təwə «tax tahtaylık supa» ning udulida idi. Üq kəwətlək hanilarning karidorining bir təripidiki hanilar yənə bir təripidiki hanilarning udulida idi. **4** Hanilarning aldi on gəz kənglik, yüz gəz üzunlukta bir karidor bar idi. Hanilarning ixiklärü ximaloqa karayıttı; **5** yüksəridiki hanilar təwəndiki wə otturisidiki eylərdin tar idi; qünki karidorlar kəp orunnu igiliwalıqanı. **6** Hanilar üç kəwətlək idi; birək høylioqa tutax hanilarning idək türükli bolmöqəqka, tüninqi kəwəttikə hanilar astıñki kəwətki wə otturidiki hanilarlardın tar idi. **7** Sirttiki hanilarning yenidiki, yəni høylini haniların ayrip turidioqan sirtki tamning üzunlukı əllik gəz idi. **8** Sirtki høylioqa tutaxkan hanilarning bolsa, jəmiy üzunlukı əllik gəz idi; mana, muqəddəshanıja karaydioqan təripinən üzunlukı yüz gəz idi. **9** Bu hanilar astıda, sirtki høylidin kəridioqan, xərkətərkə karaydioqan bir kirix yoli bar idi. **10** İbadəthanining jənubiy təripida, xərkət təripigə karaydioqan iqliki høylidiki tamning kənglikli bilən təng bolovan, «box yər»ga tutaxkan, ibadəthanining eziqə karaydioqan hanilar bar idi; **11** Ularning alididim bir karidor bar idi; ular ximaloqa karaydioqan hanilaroqa ohxayttı. Ularning üzunlukı wə kənglikli, barlık qikix yolları, xəkli wə ixiklärli ohxax idi. **12** Jənubkə karaydioqan bir yürüyə hanilarning ixiği alididiki karidorning beşida bir kirix yoli bar idi; bu kirix yolunu xərkətərkə karaydioqan tamning yenida idi. **13** Wə u manga: «[ibadəthanining høylidiki] «box yər»ga tutaxlıq bu ximaliy wə jənubiy yürüx hanilar bolsa, muqəddəs hanilarlardur; Pərvərdigarnıja yekinlixalaydioqan kahinlər xu yərlərdə «əng mukəddəs hədiyələr»nı yedyü. Əlar xu yərlərdə «əng mukəddəs hədiyələr»nı, yəni axılık hədiyələrni, gunah, kurbanlıklarını wə itaetsizlik kurbanlıklarını koyidü; qünki xu yərlər muqəddəstür. **14** Kahinlər Huda aldiqa kirkəndin keyin, ular «mukəddəs jay»dır biwasitə sirtki høylioqa qıkmaydu, bəlkı xu yergə hizmat kiyimini selip koyidü, qünki bu kiyimlər muqəddəstür. Əlar pəkət baxx kiyimlərini kiyip, andın jamaət turqan yergə qıkıldı» — dedi. **15** U xundak kılıp ibadəthanining iqliki kelimini əlqəgəndin keyin, u meni xərkətərkə karaydioqan dərwəzidin qıkardı wə atrapidiki tamni əlqidı. **16** U xərkət təripini əlqəm hadisi bilən əlqidı; u bəx yüz hada qıktı. **17** U ximaliy təripini əlqəm hadisi bilən əlqidı; u bəx yüz hada qıktı. **18** U jənubiy təripini əlqəm hadisi bilən əlqidı; u bəx yüz hada qıktı. **19** U oşərbiy təripigə burulup, əlqəm hadisi bilən əlqidı; u bəx yüz hada qıktı. **20** U tət təripini əlqidı; atrapida awam bilən pak-mukəddəs bolovan jaylarnı ayrip turidioqan, uzunluğu bəx yüz [hada], kənglikli bəx yüz [hada] tam bar idi.

43 U meni dərwəzioqa, yəni xərkətərkə karaydioqan dərwəzioqa apardı; **2** Mana, Israilning Hudasining xan-xəripi xərkətərin kəldi; Uning awazı uluqə sularning xarkırıqan sadasidək

idi; yər yüzü uning xan-xəripi bilən yorutıldı. **3** Mən kərgən bu alamat kərünüx bolsa, u xəhərni һalak kılıxka kələn ketimədə kərgən alamat kərünüxtək boldi; alamat kərünüxlər yəna mən Kewar dəryası boyida turup kərgən alamat kərünüxtək boldi; mən düm yikildim. **4** Pərvərdigarning xan-xəripi xərkə karaydiojan dərwaza arkilik ibadəthanıqə kirdi; **5** Roh meni kətürüp, iqli høylioja apardı; mana, Pərvərdigarning xan-xəripi ibadəthanını toldurdu. **6** Həllik xixi yenimda turoqanda, ibadəthanining iqidin Birsining sezilən awazini anglidim; **7** U manga: — I insan oqlı, bu Mening təhtim selinojan jay, Mən ayaq basidiojan, Mən Israillar arisida mənggүę turidiqan jaydur; Israıl jəmətidikilər — ularning ezliri yaki padixahlıri buzuklukı bilən yaki «yukıri jaylar»da padixahning jəsətləri bilən Mening pak-mükəddas namimni yəna həq bulqımaydı. **8** Ular ez bosuojsin Mening bosuojsinning yenioja, iixik xekixini Mening iixik xekiminning yenioja salojan, ular bilən Meni pəkət bir tamla ayrip turatti, ular Mening pak-mükəddəs namimmi yirginqlikləri bilən bulqıojan. Xunga Mən oqəzipim bilən ularını yokitiwəttim. **9** Əmdi hazır ular buzuklukını, padixahlarning jəsətlərini Məndin yırak kilsun; wə Mən ular arisida mənggүę turimən. **10** — Əmdi sən, i insan oqlı, Israıl jəmətinən ez kəbihlikliridin hijalət boluxi üçün bu eyni ularoja kərsitip bərgin; ular kallisidə ibadəthanını elqəp bakşun. **11** Əgerdə ular ez kələqənləridən hijil bolsa, əmdi sən muxu eyning xəklini, uning selinixini, qikix yollarını, kirix yollarını wə barlıq layihisini wə barlıq bəlgilimilərinizi, — xundak, barlık xəklini wə barlık kanunlarını ayan kəlip bərgin; ularning pütküll xəklini esidə tutuxi həm uning bəlgilimilirigə əməl kilixi üçün, ularning kez ahdioja yaqozın. **12** İbadəthanining kanunu xundak bolidu: U turoqan taoqning qoqqısının bekitilgən pasilojıqə bolqan dairisi «eng mukəddəs» bolidu; mana, bu ibadəthanining kanunidur. **13** Kurbangahning [qong] gəz»da əlqəngən əlqəmləri xundak idi: — bu gəz bolsa bir gəz koxulojan bir alikan bolidu. Kurbangahning ətrapidiki ulining egizliki bir gəz, kənglikli bir gəz, ətrapidiki girwiki bolsa bir alikan idi. Mana bu kurbangahning uli idi. **14** Uning ulidin astinkı təkqiqiqa ikki gəz, kənglikli bir gəz idi; bu «kiqik təkqəd»in «qong təkqə»giqə tət gəz, kənglikli bir gəz idi; **15** kurbangahning ot supisining egizliki tət gəz idi; ot supisida tət münggüz qoqqıqip qikip turatti. **16** Kurbangahning ot supisining uzunlukı on ikki gəz, kənglikli on ikki gəz bolup, u tət qasılık idi. **17** Yukarı təkqiqiğinə tət qasılık idi, uzunlukı on tət gəz, kənglikli on tət gəz; ətrapidiki girwiki bolsa yerim gəz idi; astininq kənglikli bir gəz idi; uningoja qikidiojan pələməpiyi xərkə karayıtti. **18** U manga xundak dedi: — I insan oqlı, Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: Bu kurbangah üstigə kəydürmə kurbanlıklarnı sunux wə üstigə kan sepix üçün uni yaslıqan künidə, xular uning bəlgilimiləri bolidu: — **19** sən Lawiy kəbilisindən bolqan, yəni Mening hizmitimdə bolux üçün Manga yekinlixiqan Zadok nəslidikilərdin bolqan kahinləroja gunah kurbanlıkı süpitidə yax bir torpaqni berisən; **20** sən uning kenidin azraq elip kurbangahning münggüzlirigə, qong takqininq tət burjikigə həm ətrapidiki girwəkləri üstigə sürisən; xuning bilən sən uni pakızlap wə uningoja kafarat kılısan. **21** Sən gunah kurbanlıkı bolqan torpaqni elip uning jasitini «mukəddəs jay»ning sırtında bolqan, ibadəthanidiki alahidə bekitilgən jayda kəydürisən; **22** ikkinçi künidə sən gunah kurbanlıkı süpitidə bejirim bir tekini sunisən; ular kurbangahni torpak bilən paklanduroqandək tekə bilən uni paklaydu. **23** Sən uni pakliqandin keyin, sən bejirim yax bir torpak, koy padisidin bejirim bir koqkarnı sunisən; **24** sən ularni Pərvərdigarning

aldoja sunisən; kahinlər ularning üstigə tuz sepidü wə ularni Pərvərdigaroja atap kəydürmə kurbanlıq süpitidə sunidu. **25** Yətə kün sən hər künin gunah kurbanlıq süpitidə bir tekini sunisən; ular bejirim yax bir torpaqni, koy padisidin bejirim bir koqkarnı sunidu. **26** Ular yətə kün kurbangah üçün kafarət kilipli uni paklaydu; xuning bilən ular uni pak-mükəddas dəp ayriydu. **27** Bu kiünlər tügigəndə, səkkizinci künin wa xu kündin keyin, kahinlər silərning kəydürmə kurbanlıkliringlərini wə inaklık kurbanlıkliringlərini kurbangah üstigə sunidu; xuning bilən Mən silərni kobul kılımən, — dəydu Rəb Pərvərdigar.

44 Wa u meni ibadəthanining xərkə karaydiojan dərwazisoja apardı; u etiklik idi. **2** Pərvərdigar manga: — Bu dərwaza etiklik turidu; u eqilmaydu, heqkim uningdin kirməydi; qünki Pərvərdigar, Israillinen Hudasi uningdin kırğan; xunga u etiklik qalidu. **3** Pəkət xahzadə, xahzadılık süpiti bilən xu darwazining [karidorida] olturup Pərvərdigar alidda nan yeyixə bolidu; u [dərwaznining] dalinidin kiridu wə xu yoldın qıkıdu, — dedi. **4** U meni ximaliy dərwazidin qikirip ibadəthanining aldioja apardı; mən kərdum, mana, Pərvərdigarning xan-xəripi Pərvərdigarning eyini toldurdu; mən düm yikildim. **5** Pərvərdigar manga xundak dedi: — İnsan oqlı, Mening sanga Pərvərdigarning eyining barlık bəlgilimiləri həm kanunları toopruluk, eytidiojanlırimming həmmisini kəngül kopyup kezüng bilən ker, külking bilən angla; ibadəthanining kirix yoli wə mukəddəs jayning qikix yollarını kəngül kopyup esində tut. **6** Andin asıylarоqa, yəni Israıl jəmətiqə xundak degin: «Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Yirginqlik kilmixliringlərə boldı bəs, Israıl jəmat! **7** Silər barlıq yirginqlik kilmixliringlərin sirt, Manga nan, kurbanlık meyi wə əkenini sunoqinlinglər, silər yat adamlarını, kəlbida hətnə kiliñmiojan, tenidə hətnə kiliñmiojanları mening mukəddəs jayimdə, yəni Mening eyümdə turup uni bulqaxka kırğızdungular; ular ahədməni buzdı. **8** Silər Mening pak-mükəddəs nərsilirimgə mas'uliyat bilən sadık bolmayı, bəlkı mukəddəs jayimdə eziünglarning ornişa mas'ul boluxka [yat adamlarını] ixka kəydungular». **9** Rəb Pərvərdigar mundak dəydu: — Israıl arisida turojan yat adamlarını, yəni kəlbida hətnə kiliñmiojan, tenidə hətnə kiliñmiojan hərkəndək yat adəmən Mening mukəddəs jayimoja kirixiga bolmayıdu. **10** lekin Israillinen Məndin ezip ketixi bilən, Məndin yıraklıxip azojan, məbədliroja intilgən Lawiy jəmətidikilər ez kəbihlikinən jazasını tartıdu; **11** əlbuki, ular yənilə mukəddəs ornumda, ey dərwazilarida nazarətqılık kiliðiojan wə ey hizmitidə bolidiojan hizmətkarlar bolidu; ular həlk üçün kəydürmə wə baxka kurbanlıklärni soyidu; ular həlkning hizmitidə bolup ularning alidda turidu. **12** Əmma həlk məbədliroja qoqunçanda, ular həlkning xu ixılırida, ularning hizmitidə bolqanlıki, xuning bilən Israıl jəmətinə kəbihlikkə elip baridiojan putlikaxang bolqanlık tütəylidin, xunga Mən ularoja kolumni kətürüp kəsəm iqtənməni, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — ular kəbihlikinən jazasını tartıdu. **13** Xunga ular Mən üçün kahinlik wəzipisini etaxkə Mening yəniməja yekin kalməydi, yaki Mening mukəddəs nərsilirimgə, «eng mukəddəs» nərsilirimgə yekin kəlməydi; ular bəlkı ez hijalitini wə yirginqlik kilmixliringin jazasını tartixi kerək. **14** Birək Mən ularni eyning ezinin mulazimitigə, uning barlık hizmitigə wə uningda kiliñmiojan barlıq ixlarəja məs'ul kılımən. **15** Birək Israıl Məndin ezip kətəkəndə, əz mukəddəs jayimoja karaxka sadık kahinlər, yəni Lawiylar bolqan Zadokning əwlədlilər — ular hizmitində boluxka yəniməja yekin kelid; ular kurbanlıkliring meyini wə əkenini sunuxka Mening aldımda turidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **16** Ular mukəddəs jayimoja

kiridu, Mening hizmitimda boluxka dastihinimoja yekin kelidu; ular Mening tapxurukumoja məs'ul bolidu. **17** Wə xundak boliduki, ular iqliki hoyla dərwaziliridin kirgəndə, kanap kiyimni kiyixi kerək; iqliki hoyla dərwazilirida yaki mukəddəshana aldida hizmətə bolqanda, ularda hərkəndə yugdin bolovan nərsə bolmaydu; **18** bexioja kanaptın tikilən salla, belining tewiniga kanaptın tambal kiyidi; ular adəmni tərlitidiojan heqkandak nərsini kiyimslıkerək. **19** Ular həlkning aldiço sirtki hoylioja qıkkanda, ular hizmat kiyimlirini seliwestip, ularını mukəddəs «kiqik hanilar» oja köyup köyidi; ular həlkning bu kiyimlirining pak-mukəddəsligə tegip ketip ziyanqa uqrımaslıkı üçün baxka kiyimlərni kiyixi kerək. **20** Ular qaqlırını qıxırıwətməsləki, yaki qaqlırını uzun köyuwatması lazımlı; ular pekət kışka qaq koyuxi kerək. **21** Iqliki hoylioja kirgəndə heqkaysı kahin xarab iqməslıkerək. **22** Ular tul yaki ajraxkan ayalnı eż emriğə almışlıkerək; ular Israıl nəslidin bolovan pak kiznı, yaki kağındın tul kalojan ayalnı elixka bolidu. **23** Ular həlkimnə pak-mukəddəs bilən addiyying parkını eğitidu, ularoşa halal bilən haramni կանդак park etixni kersitidu. **24** Ərz-dəwälarda ular həküm qikirix ornida bolidu; ular bularning tüstigə eż həkümlirim boyiqə həküm qikiridu; Mən bekitkən barlık həyt-bayramlırim tooprısidiki կանոն-bəlgilimilirimi tutidu; ular Mening «xəbat kün»lirimni pak-mukəddəs dəp atıwarlıxi kerək. **25** Өzini napak kılmaslıkı üçün ular elükning yenioja heq barmaslıkerək; həlbuki, elgən atisi, anisi, oqlı, kizi, aka-ukisi yaki eri yok aqa-singleli üçün ular özini napak kılıxka bolidu. **26** Өzini paklanduroğandan keyin, uningoja yənə yəttə kün sanilixi kerək; **27** 27 u mukəddəs jayçoja kirgəndə, yəni mukəddəs jayda hizmətə boluxka iqliki hoylioja kirgən xü kündidə, u ezi üçün gunah kurbanlığını sunuxi kerək, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **28** Bu ularoşa miras bolidu: — Mən Өzüni ularoşa miras bolıman; silər ularoşa Israıl zemindin heqkandak igilinkə təksim kilməsilər; Mən ularning igiliki bolıman. **29** Ular axlik hədiyə, gunah kurbanlığı wə itaətsizlik kurbanlıklıridin yəydi; Israilda məhsus Hudaçoja atəlojan hərkəndək nərsə ularningki bolidu. **30** Tunji qıkkan hərkəndək məhsulatlarning esili, barlık, wə hərkəndək «ketürmə hədiyə»lər kahinlər üçün bolidu. Silər [arpa-buğdayınları] həsoluning tunji hemirini kahinoja təkdiim kılıxinglar kerək; xuning bilən baht-bərikət eyünglərgə ata kılınidu. **31** Kahinlər ezlüigidin elgən, yaki yirtküqlər boşqup koyojan heqkandak həywan yaki uqar-kanatlardın yeyixka bolmaydu.

45 Silər zeminni miras kılıp belüx üçün qək taxlap təksim kılıqininglarda, silər «ketürmə hədiyə» süpitidə zemindiki mukəddəs bir ülüxni Pərvərdigarçı atap sunisilər. Uning uzunlukı yigirma bəx ming [hada], kənglikli yigirma ming [hada] bolidu. Bu parçə yər hər tərəptiki qigrisojə mukəddəs hesablinidu. **2** U yərdin bəx ming [hada] uzunluqtı, bəx ming [hada] kənglikləti tet qasılık yər mukəddəs jayçoja aylılıdu; uning astrapida box yər bolux üçün əllik gəzlik kənglikləti yər beliniidu. **3** Bu ülüxtin sən uzunlukı yigirma bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada] bolovan yerni olqap bəlisən; buning iqi mukəddəs jay, əng mukəddəs jay bolidu. **4** Bu yər zeminning mukəddəs ülüxi bolidu; u mukəddəs jayning hizmitidə bolovan, yəni Pərvərdigarning hizmitidə boluxka yenioja yekin kelidiojan kahinlər üçün bolidu; u ularning eyliri üçün, xundakla mukəddəs jayning orunlixixi üçün mukəddəs orun bolidu. **5** Uningdin sirt yənə uzunlukı yigirma bəx ming gəz, kənglikli on ming gəz bolovan yər, eyning hizmitidə bolidiojan Lawiyarlarning igiliki, yəni ezlili turidiojan xəhərləri üçün bolidu. **6** Silər bu «ketürmə hədiyə» bolovan mukəddəs

ülüxning yedinin xəhər üçün kənglikli bəx ming [hada], uzunlukı yigirma bəx ming [hada] yərni bəlüp bekitisilər. Bu pütkül Israıl jəməti üçün bolidu. **7** Xəhzadining ülüxi bolsa, bu mukəddəs ülüxning ikki təripigə tutixidu, xundakla xəhərgə təwə Jaying ikki təripigə tutixidu, yəni qərbəyi tərip qərbəkə karaydiojan, xərk təripi xərkəkə karaydiojan ikki parqə yər bolidu; bu parqə yərlərning jəməy uzunlukı kəbililərning ülüxining uzunlukı bilən parallel bolidu. **8** Bu yər xəhzadining Israıl zemindiki igiliki bolidu; wə Mening xəhzadilirim həlkimni yənə heq əzməydu; zemin Israıl jəmətigə, kəbililəri boyiqə bəlüp təksim kılınidu. **9** Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Boldi bəs, i Israıl xəhzadiliri! Jəbir-zulum wə bulang-talangnı ezunglardın neriləkilip, tooqra həküm qikirip adalat yürgütüngərlər; Mening həlkimni kiyata yeridin həydiwətküqi bolmangalar, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **10** Silərda tooqra mizan, tooqra əfəh, tooqra «bat» bolsun. **11** «Əfəh» wə «bat» bolsa bir olqəm bolsun; xuning bilən bat homirning ondın birigə, əfəh homirning ondın birigə barawar bolsun; homir bolsa ular ikkisi üçün olqəm bolsun. **12** Bir xəkəl bolsa yigirma «gərah» bolsun. Yigirmə xəkəl, yigirmə bəx xəkəl, on bəx xəkəl koxulup silərgə «mina» bolidu. **13** Bu silərnin [xəhzadə üçün] «ketürmə hədiyə»nglər bolidu; bir «homir» buğdayındın altidin bir əfəh buğday, bir «homir» arpıdın altidin bir əfəh arpa sunisilər; **14** Zəytun meyi bolsa, «bat» bilən olqinidu, hərbir «kor»dın ondın bir bat sunisilər (bir «kor» on «bat» yaki bir «homir» bolidu, qünki on bat bir homir bolidu). **15** Israılning süyi mol yaylaklärividin, hər ikki yüz tuyak padioja birdin pahlən sunisilər — bular bolsa, «axlık hədiyə», «keydürümə kurbanlıq», «inaklık kurbanlıq»lar bolup, Israılara üçün kafarət kılıx üçün bolidu, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **16** Zemindiki həlkning həmmisinin Israılning xəhzadığa sunçan bu «ketürmə hədiyə»ga təhəpisi bolidu. **17** Xəhzadining wəzipisi bolsa, həytlərgə, «yengi ay»laroşa, «xəbat kün»lərgə, jümlidin Israıl jəmətining barlık «ibadət sorun»lırioja keydürümə kurbanlıklar, axlık hədiyələr wə xarab hədiyələrni təminləxtin ibarət; Israıl jəməti üçün kafarət elip kelidiojan gunah kurbanlığı, axlık hədiya, keydürümə kurbanlıq wə inaklık kurbanlıklarını təminligüçü dəl xu bolidu. **18** Rəb Pərvərdigar xundak dəydu: — Birinci aynıng birinqi künidə sən bejirim yax bir torpakni alısən, uning bilən sən mukəddəs jayni paklaysən. **19** Kahin bu gunah kurbanlıkjining kənidin elip ibadəthanining ixik kəxəklirigə, kurbangahnıng yüksəri takqisidiki tət burjəkka wə iqliki hoylining dərvazisindən kırıx yolinin kəxəklirigə sırıldı; **20** xuningdək yoldın azoqanlar yaki nadanlar üçün sən xu aynıng yəttinqi künidə ohxax ix kılıxing kerək; xuning bilən sən ibadəthana üçün kafarət kılısan. **21** Birinqi aynıng on tətininqi künidə silər «etüp ketix» həyti, yəttə künənlük bir həytni etküzisilər; petir nanni yeyix kerək. **22** Xu künü xəhzadə ezi wə zemindiki barlık həlk üçün gunah kurbanlığı süpitidə bir torpakni sunidu. **23** Heytning yəttə künininq hərbiridə Pərvərdigarçı keydürümə kurbanlıknı, yəni yəttə künning hərbiridə yəttə torpak wə yəttə koqçarnı, həmmisini bejirim haldə sunidu; hər künü gunah kurbanlığı üçün bir tekini sunidu. **24** U hərbir torpakça bir əfəh axlık hədiyani, hərbir koqçarqa bir əfəh, axlık hədiyəni koxup sunidu; hərbir əfəh, unoqa u bir hin zəytun meyiñi koxup sunidu. **25** Yəttinqi aynıng on baxinqi künidə baxlanıjan heyttə, heytning yəttə künininq hərbiridə muxundak gunah kurbanlıkları, keydürümə kurbanlıklar, axlık hədiyələri wə zəytun meyiñi katarlıqlarını ohxax sunuxi kerək.

46 Rəb Pərvərdigar mundaq dəydu: — Iqliki hoylining xərkəkə karaydiojan dərvazisi altə «ix künü»də etiklik bolidu;

bırak xabat künidə u eqilidu; wə «yengi ay» bolğan künliridə u eqilidu. **2** Xahzadə sirttin xu dərwazining daliniming yoli bilən kiridu, u kirix eqızızıning kexək temi tūwidə turidu; kahjınlar bolsa uning üçün kəydürmə kurbanlığını, inaqlık kurbanlıklarını sunidu; u dərwazining bosuojsıda sajdə kılıdu andin qıkıldı; bırak dərwaza kəqkiqə etilməydi. **3** Zemindiki həlkəmə xabat künliridə wə «yengi ay»larda xu dərwazining kirix eqızızıning tūwidə turup Pərvərdigarlar aldida sajdə kılıdu. **4** Xabat künidə xahzadə Pərvərdigar oja sunojan kurbanlıq bolsa alta bejirim pahlan, bir bejirim koqkar bolidu. **5** Bular oja əxlikələrə qoxulidiojan axılık hədiyələr koqkar oja bir əfah, pahlınlar oja bolsa qamining yetixiqə bolidu; hərbir əfah unoşa u bir hin zaytun meyini koxup sunidu. **6** «Yengi ay»ning künidə u sunojan kurbanlıq yax bir bejirim torpak, alta pahlan, bir koqkar bolidu; ularning həmmisi bejirim bolidu. **7** Bular oja axılık hədiyələrnə kuxup sunidu; torpakkə bir əfah, koqkar oja bir əfah, pahlınlar oja qamining yetixiqə bolidu; hərbir əfah unoşa bir hin zaytun meyini koxup sunidu. **8** Xahzadə kirgəndə, dərwazining dalını bilən kiridu, wə xu yol bilən qıkıldı. **9** Zemindiki həlk həyt künliridə bekitilgen «ibadət sorun»lirioja Pərvərdigarlar aldioja kirgəndə, sajdə kılıixa ximaliy dərwazidin kirgən kixi jənubiy dərwazidin qıkıldı; jənubiy dərwazidin kirgən kixi ximaliy dərwazidin qıkıldı; u kirgən dərwazidin qıkmayıdu, belki udulioja mengip qıkıldı. **10** Həlk kirgəndə xahzadə ular bilən billə kiridu; ular qıkkanda, billə qıkıldı. **11** Heyt-bayramlarda wə «ibadət sorun»liridə bolsa, u koxumqə sunojan axılık hədiyələr torpakkə bir əfah, koqkar oja bir əfah, pahlınlar oja bolsa qamining yetixiqə bolidu; hərbir əfah unoşa u bir hin zaytun meyini koxup sunidu. **12** Xahzadə Pərvərdigar oja halis kəydürmə kurbanlıqni yaxi haliş inaqlık kurbanlıklarını summakçı bolsa, əmdi xərkəkə karaydiojan dərwaza uning üçün eqilidu; xabat künidə kılıqandək, u ez kəydürmə kurbanlığını wə inaqlık kurbanlıklarını sunidu; u kaytip qıkıldı; qıkkəndin keyin dərwaza etilidu. **13** Hər kündə sən Pərvərdigar oja kəydürmə kurbanlıq stiptitidə bir yaxlık bejirim pahlanni sunisən; sən hər ətigini təyyarlar berisən. **14** Hər ətigəndə sən uningoja koxup axılık hədiyə, yanı undin altidin bir əfah, wə unni maylaxka zaytun meyidin üqtin bir hin təyyarlaysən; bu Pərvərdigar oja əbədiy balgilimə bilən bekitilgen axılık hədiyə bolidu. **15** Ular hər ətigəndə pahlanni, uning axılık hədiyəsini zaytun meyi bilən kəydürmə kurbanlıq stiptidə sunidu. **16** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Xahzadə ez mirasidin oqqulluruning birsəqə sowqa kılıqan bolsa, əmdi u yəna axu oqqlining ez oqul-əjdalları üçün bolidu; miras yoli boyiqə u ularning igiliqliki bolidu. **17** Bırak u ez mirasidin uning hizmətkarlırinin birigə sowqa bərgən bolsa, u uningu «halas kılıx yili» oqıqə bolidu; xu qaođa u xahzadığa kayturulidu; [xahzadının mirası] əslı ez oqqullurioja mənsup bolidu. **18** Wə xahzadə həlkə jəbir-zulum selip, uları mirasidin həydiwatmayıdu; u oqqullurioja ez igiliqidən miras təksim kılıdu; xuning bilən Mening həlkim ez igiliqidən tarkitilməydi. **19** Andin [həlik kixi] meni ximaloja karaydiojan, kahjınlar üçün bolğan mukəddəs «kiqik hanilar» oja dərwazining yenidiki kirix yoli bilən apardı; mana, uning əqrəb təripidə məhsus bir jay bar idı; **20** u manga: «Bu kahjınlar itaatsizlik kurbanlıklarını wə gunah kurbanlıklarını kaynitidiojan həm axılık hədiyələrni pixuridiojan jaydur; bu jayni bekitixtiki məksət, həlkəning bu axlarning pak-mukəddəslilikə tegip ketip ziyanqa uqrımaslılığı üçün, ular bu [axlarnı] sırtkı høylioja elip qıkmayıdu. **21** U meni sırtkı høylioja apirip, meni høylining tət bulungidin ətküzdidi; mana, høylining hərbir bulungida [kiqik] høyla bar idı. **22** Høylining tət bulungida, uzunluķi kırık gəz, kənglikli ottuz gəz

bolğan tosma tamlıq hoylılar bar idı; bu tət høylining əlqəmli olhxax idı. **23** Bu tət hoyla iqida ətrapida tax tahtayı takqə bar idı; tekqə astida həmmə ətrapida kazan kaynitidiojan [ot kalyadıqan] jayliri bar idı. **24** U manga: «Bular «gəx kaynitix eyliri», muxu yərlərdə eyning hizmitidə bolğanlar həlkəning kurbanlıklarını kaynitidu» — dedi.

47 [Heliki kixi]

Mana, ibadəthanining bosuojsidin sular xərkəkə karap ekip qılıkiwattı; qünki eyning aldi xərkəkə karaytti. Sular eyning astidin, ong təripidin, kurbangahning jənubiy təripidin ekip qıxətti. **2** U meni ximaloja karaydiojan dərwazisidin qıkardı; u meni aylandurup xərkəkə karaydiojan dərwazining sırtıqə apardı; mana, sular ong təripidin ekip turatti. **3** Heliki kixi kolida olıqıq tanını tutup, xərkəkə karap mangdi; u ming gəz elqidi, andin meni sulardin ətküzdidi; sular adəmning oxukioja qıkattı. **4** U yəna ming gəz elqidi; andin meni sulardin ətküzdidi; sular adəmning tizlirioja yətti. U yəna ming gəz elqidi; andin meni sulardin ətküzdidi; sular adəmning belığa qıkattı. **5** U yəna ming gəz elqidi; u mən etəlməydiqən dərya bolup qıktı; qünki sular erlap kətti; uningda su üzgili bolatti, u ətkili bolmayıdıcıqən dərya bolup qıktı. **6** U məndin: «İnsan oqçı, buni kərgənsən?» dəp soridi; andin meni dəryanıng kirojkiqən kayturup apardı. **7** Kirojakka kayttım, mana, dəryanıng kirojkiqə, u wə bu ketida, intayın kəp darahlar bar idı. **8** U manga mundaq dedi: «Bu sular yurtning xərkiga qıkıldı; xu yerdin ular Arabah, tützlənglikə qıxüp, andin dengizə qərəbən. Ular dengizə ekip kirixi bilən, dengiz suluri sakayıtilidu. **9** Wə xundak boliduki, bu «jüp dəryə» kəysi yərgə ekip kəlsə, xu yerdiki barlık su üzidiojan janiwarlar yaxaydu; dengizda nuroqun beliklər bolidu; qünki sular xu yərgə ekip kelidu, wə dengiz suluri sakayıtilidu; dərya nəgə akşa, xu yarning həmmisi həyatka iga bolidu. **10** Wə xundak boliduki, belikqıllar dengiz boyida turidu; Ən-Gədidiñ Ən-Əglaiinqıçə ularning torlari yeyildiojan jayliri bolidu; dengiz beliklinirin «Ottura dengiz»dikidək bək kəp sortlıri bolidu; **11** bırak uning zəy-sazlıkları sakayıtilmaydu; ular xorluq boluxka tapxurulidu. **12** Dərya boyida, u wə bu ketida, ozuk bolidiojan hərhil dərəhlər esidu. Ularning yopurmaklıri solaxmaydu, ular mewisiz kalmayıdu; ular hər ayda yengidin mewiləydu; qünki uni suojiridiojan sular mukəddəs jaydin qıkıldı; ularning mewisi ozuk, ularning yopurmaklıri dora-dərmanlar bolidu. **13** Rəb Pərvərdigar mundak dəydi: — Təwəndə Israilning on ikki kəbilisigə zemin miras süpitidə belünüp təkşim kılınıp qegralar ayrırlıdu; Yüsüpnıng kəbilisigə ikki tülüx belünidu. **14** Mən kolumni ketüriñ ata-bowliringlar oja əsas iğəndək, silər bir-biringlar oja barəwərlik bilən zemini miras boluxka bəlisilər; u silərgə miras bolidu. **15** Zemirning [tət] təripiniñ qegrasi mundak: Ximaliy təripi, «Ottura dengiz»dən baxlinip Hətlonning yolini boylap, Zədad xəhərinin kirix eqiziqiçə bolidu; **16** u Hamat, Berotah, Sibrain (Dəməxk bilən Hamatning qebrisinig otturisida), Hawranıng qebrisida bolğan Hazar-Həttikon xəhərlirini ez iqiçə alıdu; **17** xuningdək «Ottura dengiz»dən baxlanıq qegra Hazar-Enanojiçə sozulidu; u Dəməxkning qebrisini boylap, Hamatning ximaliy rayonining qebrasıoja tutixidu; bu bolsa ximaliy təripi bolidu. **18** Xərk təripiniñ qebris, Hawran bilən Dəməxkning otturisidin baxlinip, Gilead wə Israil zeminini belüp turidiqən lordan dəryası bolidu. Silər buningdin «Əltük dengiz»oqıqə mirasları belüp elqəysilər. Bu bolsa xərk təripi bolidu. **19** Jənubiy təripi bolsa, Tamar xəhəridin Meribah-Kədəx dəryasının ekinlirojıçə, andin Misir wadisidin «Ottura dengiz»oqıqə sozulidu. Bu jənubiy qegra bolidu. **20** Əqrəbiy təripi bolsa «Ottura dengiz»ning ezi, Hamat rayonioja

kirix eoñizioqə bolidu; bu oqerbii qegrisi bolidu. **21** Silər bu zeminni Israelning kəbilisi boyiqə ez-aranglarda ültüxütingular kerək. **22** Xundak bolux kerəkki, silər ez-aranglar wə aranglarda olturak laxkan, aranglarda balılık bolojan musapirlarqa uni miras boluxka qək taxlap belisilər; ular silərgə nisbətən watınıda tuquqlanan Israillarqa oxhax boluxi kerək. Ular silər bilən təng qək taxlap Israel kəbililəri arisidiñ miras alsun. **23** Musapir kəysi kəbilə arisida olturak laxkan bolsa, silər xu yərdin uningoja miras təksim kılisilər, dəydu Rəb Pərvərdigar.

48 Təwənda kəbililər nami boyiqə tizimlinidu; ximal təripida Dan kəbilisining bir ültüxi bar. Uning qegrisi Israel zemininig ximaliy qegrismu bolidu; u Həttonning yolini boylap, Hamat rayonıqə kirix eoñizioqə wə Əzər-Enan xəhîrigiçə sozulojan (Hazar-Enan Dəməxk qegrisoja yandax bolup, Dəməxkning ximaliy təripidiki Hamat xəhîringin yenida). Uning ültüxi xərkətin oqerbikə sozulojanandur. **2** Danning qegrisoja yandax bolojan, xərkətin oqerbə sozulojan zemin Axır kəbilisining bir ültüxitidur. **3** Axirning qegrisoja yandax bolojan, xərkətin oqerbə sozulojan zemin Naftali kəbilisining bir ültüxitidur. **4** Naftalining qegrisoja yandax bolojan, xərkətin oqerbə sozulojan zemin Manassəh kəbilisining bir ültüxitidur. **5** Manassəhning qegrisoja yandax bolojan, xərkətin oqerbə sozulojan zemin Əfraim kəbilisining bir ültüxitidur. **6** Əfraimning qegrisoja yandax bolojan, xərkətin oqerbə sozulojan zemin Rubən kəbilisining bir ültüxitidur. **7** Rubənnin qegrisoja yandax bolojan, xərkətin oqerbə sozulojan zemin Yəhudə kəbilisining bir ültüxitidur. **8** Yəhudanın qegrisoja tutaxkan, xərkətin oqerbikə sozulojan zemin, silərning «ketürmə hədiyyə»ngərlər bolidu; uning kənglikliyi yigirmə bəx ming [hada], uning uzunluklu kəbililərgə təksim kılınojan ültüxtikidək bolidu; mukəddəs jay uning dəl otturısında bolidu. **9** Silər Pərvərdigarə qara alahidə atıqan «ketürmə hədiyyə» bolsa, uzunluki yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada] bolidu. **10** Bu mukəddəs «ketürmə hədiyyə» kahıllar üçün bolidu. Ximaliy təripinig uzunluğunu yigirmə bəx ming [hada], oqerbii təripinig kənglikli on ming [hada], xərkətiñ təripinig kənglikli on ming [hada], jənubiy təripinig uzunluğunu yigirmə bəx ming [hada] bolidu; Pərvərdigarnıng «mukəddəs jay»ı uning dəl otturısında bolidu. **11** Bu yər Zadok əwləldiridin bolojan, pak-mukəddəs dəp ayrılojan kahinlər üçün bolidu. Israel ezip kətkəndə, ular Lawiyalar ezip kətkəndək ezip kətmigən, bəlkı Mən tapxurojan məs'uliyətkə sadık bolojanidi. **12** Xuning bilən bu alahidə «ketürmə hədiyyə» bolojan yər bolsa pütün «ketürmə hədiyyə» bolojan zemininig iqidin bolup, ularqa nisbətən «əng mukəddəs bir narsə» dəp bilinsun. U Lawiyalarning ültüxiga tutaxkan bolidu. **13** Kahinlarning ültüxining qegrisoja tutax bolojan yər Lawiyalarning ültüxi bolidu. Uning uzunluklu yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada]. Pütükul uzunluğunu yigirmə bəx ming [hada], kənglikli on ming [hada] bolidu. **14** Ular uningdindən yərni heq satmayıdu yaki alməturmayıdu. ular zemininig esilini baxkilaroja heq etküzümeydü; qünki u Pərvərdigarə qara mukəddəs dəp atalojan. **15** Kəlojan yər, kənglikli bəx ming [hada], uzunluklu yigirmə bəx ming [hada], adəttiki yer bolup, xəhər üçün, yəni eylər wə ortak box yer üçün bolidu. Xəhər uning otturısında bolidu. **16** Xəhərning əlgəmləri mundak bolidu; ximaliy təripi tət ming bəx yüz [hada], jənubiy təripi tət ming bəx yüz [hada], xərkətiñ təripi tət ming bəx yüz [hada], wə oqerbii təripi tət ming bəx yüz [hada] bolidu. **17** Xəhərning box yərliri bolsa, ximaloja karaydiojan təripi ikki yüz əllik [hada] kəngliklə, jənubka karaydiojan təripi ikki yüz əllik [hada] kəngliklə, xərkəkə karaydiojan təripi ikki yüz əllik [hada] kəngliklə,

qərbkə karaydiojan təripi ikki yüz əllik [hada] kəngliklə bolidu. **18** Kəlojan ikki parqə yər mukəddəs «ketürmə hədiyyə» bolojan yərgə tutixip uningoja parallel bolidu. Ularning uzunluklu xərkəkə karaydiojan təripi on ming [hada], qərbkə karaydiojan təripi on ming [hada]; bular mukəddəs «ketürmə hədiyyə» bolojan yərgə tutixidü; bularlarning məhsulatlari xəhərning hizmitidə bolojanları ozuklunduridu. **19** Uni teriydiqənlər, yəni xəhərning hizmitidə bolojanları Israelning barlık kəbililəri iqidin bolidu. **20** Pütükul «ketürmə hədiyyə» bolsa uzunluklu yigirmə bəx ming [hada], kənglikli yigirmə bəx ming [hada] bolidu; silər bu tət qasılık mukəddəs «ketürmə hədiyyə»gə xəhərgə təwə jaylarnımı koxup sunisilər. **21** Mukəddəs «ketürmə hədiyyə» bilən xəhərning iğidarqılıkiddi yerning u wə bu təripidiki kəlojan zeminlər xəhzadə üçün bolidu. «Ketürmə hədiyyə»gə yandax xərkətin xərkəkə sozulojan yigirmə bəx ming [hada] kənglikləki yər wə oqerbən oqerbə sozulojan yigirmə bəx ming [hada] kənglikləki yər [kəbililərning] ültürligə parallel bolidu, bular xəhzadə təqündür; mukəddəs «ketürmə hədiyyə», jümlidin ibadəthanining mukəddəs jayi ularning otturısında, **22** xuningdək Lawiyalarning ültüxi wə xəhərning igilikimu xəhzadining təwəlikining otturısında bolidu. Yəhudanın qegrisi wə Binyaminning qegrisinin otturısında bolojan bu zeminlər xəhzadə üçün bolidu. **23** Kəlojan kəbililərning ültülxili borsa: — Binyamin kəbilisi üçün xərkətin oqerbə tərəpkə sozulojan bir ültüxi bolidu. **24** Binyaminning qegrisoja yandax bolojan, xərkətin oqerbə sozulojan zemin Ximeon kəbilisining bir ültüxitidur. **25** Ximeonning qegrisoja yandax bolojan, xərkətin oqerbə sozulojan zemin Issakar kəbilisining bir ültüxitidur. **26** Issakarning qegrisoja yandax bolojan, xərkətin oqerbə sozulojan zemin Zəbulun kəbilisining bir ültüxitidur. **27** Zəbulunning qegrisoja yandax bolojan, xərkətin oqerbə sozulojan zemin Gad kəbilisining bir ültüxitidur. **28** Gadning yan təripi, yəni jənubiy təripi, pütükul zeminning jənubiy qegrisi Tamar xəhîridin Meribah-Qədəx dəryasının ekinlirojıqə, andin [Misir] wadisini boylap «Ottura dengiz»ojoqə sozulidu. **29** Bu silər Israelning kəbililərinə miras boluxka qək taxlap belidiojan zemin bolidu; bular ularning ültülxili, — dəydu Rəb Pərvərdigar. **30** Təwənda xəhərning qızıxlı yolları bolidu; uning ximaliy təripinig kənglikli tət yüz əllik [hada] bolidu; **31** xəhərning kowuklari Israelning kəbililərinin nami boyiqə bolidu; ximaliy təripidə üq kowuk bolidu; biri Rubənnin kowuklu bolidu; biri Yəhudanın kowuklu bolidu; biri Lawiyalarning kowuklu bolidu; **32** xərkətiñ təripinig kənglikli tət yüz əllik [hada], uningga üq kowuk bolidu; biri Yüsüpning kowuklu bolidu; biri Binyaminning kowuklu bolidu; biri Danning kowuklu bolidu. **33** Jənubiy təripinig elqimi tət yüz əllik [hada], uningga üq kowuk bolidu; biri Ximeonning kowuklu bolidu; biri Issakarning kowuklu bolidu; biri Zəbulunning kowuklu bolidu. **34** Xərkətiñ təripinig kənglikli tət yüz əllik [hada], uningga üq kowuk bolidu; biri Gadning kowuklu bolidu; biri Axirning kowuklu bolidu; biri Naftalining kowuklu bolidu. **35** Jəmily bolup uning aylanması on sakız ming [hada] bolidu; xu kündin baxlap xəhərning nami: «Pərvərdigar xu yərdə» bolidu.

Daniyal

1 Yəhūda padixahı Yəhəyakim təhtkə olturup üqinqi yili, Babil padixahı Nebokadnəsar Yerusalemə qələbədən sonra hujum kılıp uni mühasirə kəliwaldi. **2** Rəb Yəhūdaning padixahı Yəhəyakimmi, xundakla Hudanıng əyidiki əqa-kuqılarning bir kışmini uning kolioğan tapxurup bərdi. U əsirlərni Xinar zeminiqə, əziz qoqunidioğan məbudiñin buthanisioğan elip bardı wə bulap kələğan əqa-kuqılarnı buthanining həzinisigə koydi. **3** Padixah Nebokadnəsar bax aqwat oqojidarı Axpınazəqə asırqa qızıñan Israillər iqidin han jəmatidilərindin wə esilzadə yigitlərdin birnəqqidin tallap elip qıqxını buyrudi. **4** Bu yaxlan nukşansız, kelixkən, danixmən-ukumuxluk, mol bilimlik, mutəppəkkur, orda hizmitidə boluxkə layaçətlik, yəna kəlip kəldiyələrinin ilim-pənlərini həm tilini eiginəlaydiqan boluxi kərkə id. **5** Padixah ular tooprısında ular üç yiloğiqə hər künü padixah yəyidioğan nazu-nemətlər wə xarablar bilən ozuklundurulsun, muddət toxkanda padixahning aliddə hiszətə bolsun dəp bekitti. **6** Tallanoğan Yəhūda əkbilisidiki yaxlardın Daniyal, Hənaniya, Mixael wə Azariyalar bar idi. **7** Aqwat bexi ularqə yengi isimlər, yəni Daniyaləqə Bəltəxasar, Hənaniyaqə Xadrak, Mixaeləqə Mixak, Azariyaqə Əbdənegə degən isimlərini koydi. **8** Daniyal padixahı bəlgilən nazu-nemətlər wə xəhənə xarabları bilən eziñi [Huda aliddə] napak kilməslilikə bəl bəqəlli; xunga u aqwat beixinidən eziñin napak kilməslilikə qol köyuxin iltimas kıldı. **9** Əndi Huda aqwat bexini Daniyaləqə iltipətə wə xapaqtı kərtidioğan kılıqanidi. **10** Lekin aqwat bexi Daniyaləqə: — Mən ez oqojam padixahtın korkımən. Silərning yemək-iqmiklərni u ezi bəlgilən; u əgar silərni baxkə kurdax yigitlərdək saqlam qıray əməs ikən dəp karisa, undakta silər padixahka meninqə kallamni alduroqulı bolisilər, — dedi. **11** Xuning bilən Daniyal kəlip aqwat bexi əzığə wə Hənaniya, Mixael wə Azariyalarqə təyinləgən oqojidardin tələp kılıp: **12** — Kəminilirini umeq, kektat wə su bilərlə bekip on künətlük sinək kilsilə. **13** Andin bizning qirayımız bilən padixahning esil tamikini yegan yigitlərning qirayını selixitürup baxsıla, andin kezitixlili boyiqə kəminilirigə ix kərgayla! — dedi. **14** Oqojidər ularning gəpige kirip, ularni on kün sinap kərükxə makul boldi. **15** On kündin keyin karısa, ularning qırıyları padixahning nazu-nemətlərini yegan yigitlərningkədindən nurluk wə tolojan kəründi. **16** Xuningdən keyin oqojidər ularqə padixahı bəlgilən nazu-nemətlərni wə iqixə bəlgilən xarabni bərməy, ularning ornida umeq, kektatlarnı berixkə baxlıdi. **17** Bu tət yigitni bolsa, Huda ularni hərhil adəbiyat wə ilim-məripətə danixmən wə ukumuxluk kıldı. Daniyalımlı barlıq oqayıbanə alamatlər bilən qüxlərgə təbir berixkə parasetilik boldi. **18** Padixahı bəlgilən muddət toxkinida, aqwat bexi yigitlərning həmmisini Nebokadnəsarning aldiqə elip bardı. **19** Padixah ular bilən bir-birləp sezləxti; yax yigitlərning heqkayisi Daniyal, Hənaniya, Mixael wə Azariyalarqə yətmidi. Xunga bu tətəylən padixahning hizmitidə kıldı. **20** Padixahka danalıq-hekmat kerak boloxanda yaki yorutux kerak boloxan hərkəndək məsiligə jawab əzdigəndə, ularning jawabi uning səltənitidiki barlıq rəmqi-palqi yaki pir-ustazlınınigəndən on həssə toqra qıqəti. **21** Daniyal Pars padixahı Körəx tahtkə olturoqan birinci yiloğiqə ordida dawamlıq turdi.

2 Nebokadnəsar təhtkə olturup ikkinqi yili, birnəqqə qızı kərdi; uning rohı parakəndə bolup, uykusi qəfti. **2** Xunga padixahı rəmqi-palqi, pir-ustaz, judugə wə kaldiyı munajjimlərni qüxlərigə təbir berixkə qakırıxnı buyrudi. Ular kəlip padixahning

aldıda turdi. **3** Padixah ularqə: — Mən bir qızı kərdüm, bu qünxing mənisi bilişkə kənglüm naşayıti tit-tit boluwatidu, — dedi. **4** Andin kəldiyərə padixahka (aramiy tilidə): — Aliyılırı mənggü yaxioqyalı! Kəni kəminlirigə qüxlərini eytkayla, biz təbir berimiz, — dedi. **5** Padixah kəldiyərgə: — Məndin buyruk! Silər awwal kərgən qüxümnı eytip andin təbir berixinglər kerak. Undak kilmisanglar kiyima-qiyima kiliwetilisilər, eyünglər həjəthənioğan qüxümnə aylanduruwetiliidu! **6** Lekin qüxümnı eytip, uningoja təbir berəlisənglər məndin sowoqatlar, in'amlar wə aliy izzəttin tuyəssər bolisilər. Əndi qüxümnı eytinglər, təbir beringlər! — dedi. **7** Ular padixahka yanə bir ketim: — Aliyılırı qüxlərini eytkayla, andin ezlirigə tabirini eytip berimiz, — dedi. **8** Bu qəoşa padixah, jawabən: — Xübhisiziki, silər permaniñindən kəytmaydiqionimni bilgəqə, wakitni kəynigə sürüwatisilər. **9** Lekin qüxümnı eytip bərmisənglər, silərgə pəkət buyrukumla kəlidü. Qünki silər wakıt əhəwalı ezbortidu, dəp bilip əzara til biriktirüp, yaloqanlıq kəlip meni aldimakçı bolisilər. Xunga qüxümnı eytsanglar, andin qüxümgə həkikətən təbir berələydiqənliklərini xu qaçqıda bilimən, — dedi. **10** Kəldiyərə padixahka jawabən: — Dunyada aliyılırinin sorioqan ixini eytip berələydiqən heqbir adəm yoktur. Həqkəndək padixah, uning kəndək uluq yaki küqlük boluxidin kat'iyənzər, rəmqi-palqi, pir-ustaz yaki kəldiyı munajjimlərgə mundak tələpnı koyojan əməs. **11** Qünki aliyılırinin sorioqanlıri həkikətən alamət müküklü, ilahələrin baxkə heqkim uni ayan kılalmayıdu. Lekin ilahələrin makani insanlar arısında əməs, — dedi. **12** Padixah kəttik oqəzəplinip aqqıqlənojan həldə, Babil ordisidiki barlıq danixmənlərni əltürüxni əmr kıldı. **13** Xuning bilən padixahning barlıq danixmənlərni əltürük tooprısidiki buyruki qüxürüldi. Xunga [hizmətkarlırı] Daniyal wə uning dostlırınımu əltürüx üçün izdi. **14** Xu qəoşa Daniyal Babilidiki danixmənlərni əltürüx əmrini ijra kələqli qıqən padixahning hususiy muhəzəbatqıllar baxlıkı Ariokka akılanə wə danixmənlərqə jawab kəyturup **15** uningdin: — Padixahning qüxürgən pərmanı nemə üçün xunqə jiddiy? — dəp soridi. Ariok əhəwalı Daniyaləqə eytip bərdi. **16** Daniyal dərəhal padixah aldiqə kirip, padixahtın qüxiqə təbir bərgüdək wakıt berixni tələp kıldı. **17** Andin Daniyal əyiga kəytip, əhəwalı dostlırı Hənaniya, Mixael wə Azariyalarqə eytip bərdi. **18** U ələrdən ərxtiki Hudanıbı du qüxninə su toqıruluk rəhimbəxəpət iltiya kəlip, mən Daniyal wə dostlırım tətimizdən Babilidiki baxkə danixmənlər bilən billa hələk kilməslilikimizi tilənglər, dəp tələp kıldı. **19** Andin keçidə Daniyaləqə oqayıbanə kərənütə xu sırning yeximi wəhij kılindi. Xuning bilən Daniyal ərxtiki Hudaqə həmdusənalar okup mundak dedi: **20** «Hudanıbı nami əbədil'əbəd mədhiyiləngə! Qünki danalıq wə kuiq-kudrat Uningkidur. **21** U wakıt, posillərni Əzgərtküqidur; U padixahlarınyı yikişidü, Wə padixahlarınyı tikləydi; U danalarqə danalıq, akılanilarqə hekmat beridü. **22** U qongkur wə sırlik ixlərni axkarlıqıquđur, Karangoşulukka yoxurunojan ixlərni yahxi bilişqıđur, Nur həmixin Uning bilən billidur. **23** I manga danalıq wə kuiq bərgən ata-bowlırırmıñ Hudası, Sanga xükür wə həmdusənalar eytay! Sən hazırlı biz dua kılqan ixni manga axkarlıldıq, Padixahning sorioqan ixini bizgə kərsitip barding». **24** Andin Daniyal padixah Babilidiki danixmənlərni əltürükə təyinləgən Ariokqıng aldiqə berip uningoşa: — Babilidiki danixmənlərni əltürmigəyla. Meni padixahtıng aldiqə baxlap kirgəyla, mən padixahtıng qüxiqə təbir berəy, — dedi. **25** Ariok xuan Daniyalıni padixah Nebokadnəsarning aldiqə baxlap kirip, padixahka: — «Mən Yəhəyidü əsirlər iqidin aliyılırinin qüxiqə təbir berələydiqən bir kixini taptım» —

dedi. **26** Padixaḥ Daniyal (Bəltəxasar dəpmu atılıdu)qa: «Sən menin kərgən qüxiymi ayan kılıp, uningoja təbir bəraləmsən? — dedi. **27** Daniyal padixaḥning aldida turup xundak jawab bərdi: — I aliyliri, sili soriojan bu sırnı danixmən, pir-ustaz, rəmqi-palçı wə munajjimlar əzlirigə yexip berałməydi. **28** Birak ərxtə sırlarını aksarılıqqu bir Huda bar. U bolsa aliyliroja ahirkı zamanning künliridə nema ixlarning boldiojanlığını ayan kıldı. Əmdi əzlirining qüxini, yəni aliyliri uhlawatkanda kərgən oqayıbanə alamətlərni eytip berəy: — **29** — I aliyliri, sili uhlaxka yatkanda kəlgüsidiki ixlarnı oylap yattıla. Sırları birdinbir Axkarlıqqu ezlirigə yüz beridiojan ixlarnı kərsətti. **30** Manga kalsək, bu sırrıng manga ayan kilinojını menin baxxa jan igiliridin artuk həkmətkə iğə boļoļanlığimdın əməs, bəlkı bu qüinxing təbərinı, xundakla xah aliylinirin kəngülliridiki oylırınlı əzlirigə malum kılıx üqündür. **31** — Əy aliyliri, sili oqayıbanə alamətə əzlirining alddırırdı turojan gigant bir həykəlni kərdilə. Bu həykəl nahayit gawdilik bolup, zor nur qaňnap turidiojan həywətlik həm korkunqluk idi. **32** Həykalning bexi esil altundın, kəkriki wə kollırı kümüxtin, bal wə saqırılıri mistin, **33** Yuta-paqıki temürdin, puti temür bilən layning arilaxmisidin yasalojan. **34** Əzlirli uni kəriwətən qaoqlarıda, adəm koli bilən kezilmiojan bir tax keli pəyklərə urulup uning temür bilən layning arilaxmisidin yasalojan putini qekiyəwtti. **35** Uningdiki temür, lay, mis, kümüx, altunlar xuan parqə-parqə klinip, xamal ularnı bəyəni yazılık hamandıki topılarnı uqurojandak, käyta heq tepilmojudək kılıp uqrıwətti. Lekin heliki tax yoojinap, pütkül jahannı kaplıqojan oqayət zor bir təoğa aylandı. **36** Kərgən qülxəri mana xudur. Əmdi biz əzliriga bu qünxing manisini yexip berimiz. **37** Əy aliyliri, əzlirli pütkül padixaḥlarning bir padixaḥı, ərxtiki Huda siliga padixaḥlık, nopuz, küq wə xəhrət ata kıldı. **38** İnsan balılırı, həyanatlar, uqar-kanatlar məyli kəyərdə tursun, Huda ularını kollırıqoja tapxurup silini ularning həmmisiqə həkim kıldı. Sili u həykalning altun bexidursila. **39** Əzliridin keyin yənə bir padixaḥlık kelidi. Lekin u silining padixaḥlıklarıqa yətməydi. Uningdin keyin üqinqi bir padixaḥlık, yəni mis padixaḥlık keli pütkül yer yüzügə həkim bolidu. **40** Uningdin keyinkı tetinqi padixaḥlık bolsa temürdək mustəhkəm bolidu. Temür barlık baxxa nəsirlərni qekiyətib boyndurdujınidak, xuningoja oxhax bu temür padixaḥlık ez aldinkı padixaḥlarning həmmisini ezip qekiyətildi. **41** Əzlirli kərgəndək temür bilən sezoj laying arilaxmisidin yasalojan put wə barmaklari padixaḥlığının bəltünna bolup ketidiojinini kərsətidü. Birak bu padixaḥlık temürdək küqkə iğə bolidu, qunki sili kergəndək, temür bilən lay arilaxşan. **42** Temür bilən layning arilaxmisidin yasalojan putning barmaklari u padixaḥlığının bir kışmining küqiyidiojanlığını, bir kışmining ajizlixidiojanlığını kərsətidü. **43** Əzlirli temür bilən layning arilaxşanlığını kərdilə. Bu u [padixaḥlığının həkümdarları padixaḥlığının] pukralırı bilən ittipak laxmaqçı boļoļanlığını kərsətidü. Lekin temür lay bilən arilaxmiojandak, birlrixip kətəlməydi. **44** U [ahirkı] padixaḥlar təhtə olturojan məzgildə, ərxtiki Huda yimirilməs bir padixaḥlık bərpə kılıdu. Bu padixaḥlık hərgiz baxxa bir həlkə etməydi; öksiqi u bu baxxa padixaḥlıklarıni üzül-kesil gumran kılıp, ezi mənggü məzmut turidi. **45** Əzlirli adəm koli bilən kezilmiojan bir taxning təođin qıkqinini wə uning həykəldiki temür, mis, lay, kümüx, altunni qekiyətənlikini kərdilə. Xunga uluoj Huda aliyliroja kəlgüsidiə yüz beridiojan ixlarnı bildürgən. Kərgən qülxəri qokum əməlgə axidu, berilgən təbir mutlək ixənqliktur. **46** Andin padixaḥ Nebokadnəsar özünü yərgə etip Daniyalıqa sajdə kıldı wə uningoja hədiya

berip huxpurak-isrik selixni əmr kıldı. **47** Padixaḥ uningoja: — Dərəwkə, sening Hudaying ilahalar iqidə əng uluoj İlah, padixaḥlarning hojisi wə sırlarını aksarılıqqu işkən, qunki sən bu sırnı yəxting! — dedi. **48** Andin padixaḥ Daniyalıning mərtiwişini yukiř kılıp, uningoja nuroqun esil sowoqtatlarnı təkdim kıldı. U uni pütükil Babil elkişigə həkim boluxka təyinlidi wə uni Babilidiki danixmən-əkıldarlarning bax aksaklı kıldı. **49** Daniyalıning padixaḥtın tələp kılxı bilən, padixaḥ Xadrak, Mixak wə əbədnegolarnı Babil elkişinə məmuriy ixlirini idarə kılıxka təyinlidi. Daniyal ezi orda hizmitidə kaldı.

3 Padixaḥ, Nebokadnəsar altundın egizlikli atmix gəz, kənglikli altə gəz kelidiojan bir həykəl yasap, Babil elkişinə Dura təzələnglikə ornatı. **2** Padixaḥ barlık wəzir, waliy, həkim, məslihətqı, həziniqi, sotqi, soraqqları xundakla hərkəysi elkilərdiki baxxa əməldarlarning həmmisi padixaḥ Nebokadnəsar ornatıqan bu altun həykəlni ez ilahiqa atax murasimioqa katnixıx pərman qüxtürdi. **3** Xuning bilən wəzirlər, waliylar, həkimlər, məslihətqıllar, həziniqilər, sotqılar, soraqqlar, xundakla hərkəysi elkilərdiki baxxa əməldarlarning həmmisi atax murasimioqa jəm boldi. Ular həykalning aldida turdi. **4** Jakarçı yukiri awaz bilən: — Əy hərkəysi ol-yurt, hərkəysi taipilərdin kəlgənlər, hər hil tilda səzlixdiojan kowmlar, **5** silər sunay, nəy, kələn, lira, ziltar, bulman wə baxxa hərhil sazlarining awazını angliojan həman, yərgə bax urup padixaḥ Nebokadnəsar ornatıqan altun həykəlgə sajdə kiliqinlar. **6** Kimki bax urup sajdə kilmisa, xuan dəhəxtəlik yalkunlap turojan humdanqa taxlinidü, — dəp jakarlıdı. **7** Xunga, sunay, nəy, kələn, lira, ziltar, bulman wə baxxa hərhil sazlarining awazını angliojan həman hərkəysi ol-yurt, hərkəysi taipilərdin kəlgən, hərhil tilda səzlixdiojan kowm yərgə bax urup Nebokadnəsar ornatıqan altun həykəlgə sajdə kiliqisti. **8** U qaoqla, bəzi kəldiyələr aldiqə qikip Yəhudiyilar üstidin ərz kıldı. **9** Ular padixaḥ Nebokadnəsarоqa: — I aliyliri, mənggü yaxioqyal! **10** Aliyliri sunay, nəy, kələn, lira, ziltar, bulman wə baxxa hərhil sazlarining awazını angliojan həman həmməylən yərgə bax urup altun həykəlgə sajdə kilsun, **11** xundakla kimki yərgə bax urup sajdə kilmisa, u dəhəxtəlik yalkunlap turojan humdanqa taxlansı dəp pərman kılıqanıdı. **12** Sili Babil elkişinə məmuriy ixlirini baxkurusuxka təyinlənən birnəqqə Yəhudiy, yəni Xadrak, Mixak, əbədnegolar bar; i aliyliri, bu adəmlər siliga hərmətsizlik kiliwatıdu. Ular padixaḥning ibaditidə bolmidi yaki padixaḥ ornatıqan altun həykəlginu sajdə kilməydi, — dedi. **13** Xuni anglap padixaḥ Nebokadnəsar dərəqəzəp bolup, Xadrak, Mixak, əbədnegolarnı ez aldiqə kəltürxni əmr kıldı. Xuning bilən ular bu üqayılanı padixaḥ aldiqə əpkəldi. **14** Nebokadnəsar ularоqa: — Xadrak, Mixak, əbədnego, silər rasttin menin ibaditirəm hizmitidə bolmidinglərəm həm mən ornatıqan altun həykəlgə sajdə kilmədiglərəm? **15** Hazır silər sunay, nəy, kələn, lira, ziltar, bulman wə baxxa hərhil sazlarining awazını angliojan həman, mən yasatıqan həykəlgə sajdə kiliqka təyyar tursanglar, yahxi. Lekin sajdə kilmisangler, silər dərəħəl dəhəxtəlik yalkunlap turojan humdanqa taxlinisələr. Xu qaoqla kəndək ilah keli pələrni qanggilimdin kutkužuwalidikin, keni?! — dedi. **16** Xadrak, Mixak, əbədnegolar padixaḥka jawabən: — I Nebokadnəsar, bu ixta biz əzimizni akliximiz hajətsiz. **17** Biz sajdə kılıp kiliwatıq Hudayımız bizni dəhəxtəlik yalkunlap turojan humdanın kutkužalaydu; i aliyliri, U qokum əzlirinin ilkidin bizni kutkužidü. **18** Lekin bizni kutkužmiojan təkđirdim, aliylirigə məlum bolsunki, biz yənilə ilahlırinin hizmitidə bolmayımız wə sili ornatıqan altun həykəlgə sajdə kilməyiz, — dedi. **19**

Buni anglojan haman padixah Nebokadnəsarning təri buzulup, Xadrak, Mixak, Əbədnegolaroja kəttik oqazəpləndi. Xuning bilən adamlırigə humdannı adəttikidin yettə həssə kəttik kizitixni buyrudi. **20** U xoxunidiki əng kəul palwanlaroja Xadrak, Mixak, Əbədnegolarını baqlap, dəhxətlik yalkunlap turojan humdanqa taxlaxni buyrudi. **21** Xuning bilən ular tonlıri, ixtanlıri, selliliri wə baxka libas kiyimliri selinmiqən haldə baqlinip dəhxətlik yalkunlap turojan humdanqa taxlandı. **22** Padixahning əmrining kəttiklikli bilən humdandiki ot intayın yalkunlap yenip turatti, xunglaxka humdandin qıkıwatkan yalkun Xadrak, Mixak, Əbədnegolarnı ketürgən əskərlərni kəydürüp taxlıdi. **23** Xundak, kilip Xadrak, Mixak, Əbədnego üqeylən baqlaklıq haldə dəhxətlik yalkunlap turojan humdanqa qüxiyp kətti. **24** Andin Nebokadnəsan qəqügən haldə ornidin qaqrəp turup, məslihətqi wəzirləridin: — Biz başlap ot iqığa taxliojimiz üç adəm əməsmu? — dəp soridi. — Ular jawabon «Xundak, i alyliri! — dedi. **25** Padixah, jawabən: — Mana, man tət adamning baqlaksız haldə ot iqida erkən mengip yürüwatkinini kərwatımənəq, ular kılqə keygəndək əməs; həmdə tətinqi kixi ilahlarning oqlıdək turidu! — dedi. **26** Xuning bilən Nebokadnəsan dəhxətlik yalkunlap turojan humdanning aqzıja yekin kelip: — Xadrak, Mixak, Əbədnego! Həmmidin Aliy İləhəning küllüri, qıqinglar, mayakkə kelinglər! — dəp towldı. Xuning bilən Xadrak, Mixak wə Əbədnego ottin qıktı. **27** Barlıq wəzirlər, waliylar, hakimlər wə padixahning maslıhətqi wəzirləri yiqiliq kelixip bu üqaylıqə tikiliçip karaxtı; ularning kılqə keygən yeri yok idi, qaq-sakallırımı kəymigən, kiyim-keqəklərimu xu peti idi, üstü-bexidim is-tütünning puriki yok idi. **28** Nebokadnəsan mundak, dedi: — Xadrak, Mixak, Əbədnegolarning Hudasişa xükkür-sanalar bolqayı! U Əz pərixtisini əwətip, Əzığə tayanojan küllürinin kutkuziwaldı. Ular ezlirinən ilahidin baxka həqkandak ilahka hizmət kılmaslıq üçün wə yaki bax urup səjdə kılmaslıq üçün, pəkət əz Hudayimizningla ibaditidə bolımız dəp padixahning pərmanıja hilalıq, kılıp hayatını təwəkkul kıldı. **29** Əmdi mən xundak pərman qüxiürmənki: Kaysi el-yurt bolsun, kaysi taipilərdin kəlgən bolsun, kaysi tilda sezlidiqiojanlar bolsun, Xadrak, Mixak, Əbədnegolarning Hudasişa qara qaplaydıqən, pütün teni kıyma-qıyma kilsunsun, eylili hajəthaniqa aylandurulsun! Qünki bundak kutkuzelaydiqən baxxə ilah yok. **30** Xuning bilən padixah Xadrak, Mixak, Əbədnego üqaylınnı əstürüp, Babil elxisida yukiri mənsəpka tayinliyi.

4 «Mənki padixah Nebokadnəsardin yər yüzidiki hərbir əlyurtka, hərkəysi taipilərgə, hərhil tıllarda sezlidiqiojan kowmlarıja aman-əsanlıq exip-tepix turoqay! **2** Həmmidin Aliy Huda manga kərsətkən alamətlərinə wə karamətlərinə jakarlaxni layik taptım. **3** Uning kərsətkən mejizilik alamətləri nemideğən uluq! Uning karamətləri nemədeğən kaltı! Uning padixahlıqı pütməs-tügiməstir, Uning həkimlikli dəwirdin-dəwərgiçə dawamlıxit! **4** Mənki Nebokadnəsar eyümdə biharəmən olturoqinimdə, ordamda bayaxat turmux kəqırıvatkinimdə, **5** meni intayın korkitiwətən bir qüxnı kərdüm, ornumda yatkınımda beximdiyi oylar wə kallamədik qayibana alamətlər meni alakəzəd kıldı. **6** Babildiki barlik danixmənləri aldimoja qakırıixa pərman berip, ularning qüxiüngə tabir berixinə buyrudim. **7** Xuning bilən barlıq rəmqi-palqi, pir-ustaz, kaldiylər wə munajjimlar kelixti. Mən qüxiünni eytip bərdim, lekin ular manga təbirini berahmidi. **8** Lekin ahirda Daniyal kirdi (uning yənə bir ismi Bəltəxasar bolup, menin ilahimming namiqə asasən koyulqan). Mükəddəs ilahlarning rohi uningda ikən. Mən qüxiünni eytip, uningoja: **9**

— Əy palqırlarning baxlıq Bəltəxasar, mükəddəs ilahlarning rohi səndə ikənləkini, sanga həqkandak sir təs kəlməydiqojanlığını bildim, xunga menin kərgən qüxiündiki qayibana alamatlarıni qüxəndürgəysən, xundakla uningoja təbir bərgəysən, — dedim. **10** — Mən ornumda yatkınımda kallama mundak qayibana alamatlarıni kərdüm: Mana, yər yüzinən otturisida bir tüp dərəh bar ikən; u tolimu egizmix. **11** U barqanseri qong həm məzmut əsüb, asmanoja takixiptu, u dunyaning qətlirigimə kərünidikən. **12** Uning yopurmaklıri qirayılık, mewisi intayın mol ikən. Uningda pütkül dunyaqə yətküdək ozuk bar ikən. Uning astida daladiki hayvanlar sayidaxidikən, xahlırında asmandıki uqar-kanatlar makan kılıdlıqən; mewisidin barlıq, ət igilirumu ozuklinidikən. **13** Ornumda yetip, kallama kərgən qayibana alamatları kərtüwatiqmə, mana, asmandın bir kezətqi muakkəl, yəni mükəddəs bir pərixtə qüxiyp, **14** mundak jakarlıdı: — «Dərəhni kesip, xahlırını kırkıp, yopurmaklırını wə mewilirini kekəp qüxiürüp qeqiwetinglər. Dərəh tüwidiki yawayi hayvanlar uningdin yıraklıxsun, uning xahlırıldıki kuxlar tezip kətsun. **15** Yarda pəkət ketükiniña yiltizi bilən, mis wə temür bilən qəmbərləp, yumran ot-qeplər bilən billa dalada kəldurunglar. U asmandıki xəbnəmdin qılıq-qılıq, həl bolup tursun. Uning nesiwi ot-qəp yəydiqən yawayi hayvanlar bilən billa bolsun. **16** Adəməy əklidin məhrum kılınip, uningoja yawayi hayvanlarning əkli berilsun, xundakla xu əhalətə «yəttə wəkit» tursun. **17** Dunyadiki jan igiliri Həmmidin Aliy Boluquqining insanlarning padixahlıkinin həmmisini idarə kılıdiqojanlıq, xundakla uning padixahlıq həkükünü ezi talliojan kixi (məlyi u həqnemigə ərziməs adəm bolsimus) gəberidiojanlıqı bilsün dəp, bu həküm karioquçı muakkallörning parmani bilən, yəni mükəddəs pərixtiñerinq karar buyruki bilən bolgiləngəndür». **18** — Mən padixah Nebocadnəsan mana xundak qəxni kərdüm. Əy Bəltəxasar, qüxiüngə tabir bərgəysən. Padixahlıqimdiki danixmənlər iqidə mən üçün buningə tabir berəleydiqən birmu adəm qıkmıdı. Lekin sən təbir berəleyəsən, qünki əng mükəddəs ilahlarning rohi səndə ikən. **19** Xuning bilən Bəltəxasar dəpmu atalojan Daniyal bir həza həyrənlilikə alakəzə boldi wə qüx tooprısında oylap tolimu biaram boldı. Padixah: — Əy Bəltəxasar, bu qüx wə uning tabiri seni alakəzə kilmisün, — dedi. Bəltəxasar jawabən: — I alyliri, bu qüx silindin nəprətləngənlərgə bolsun, uning təbiri əzlirigə əməs, düxmənlirigə qüxiy! **20** Barqanseri əsüb məzmut bolqan, egizlikli asmanoja takixidojan, pütkül dunyaqə kərünidiqən, yopurmaklır qirayılık, mewisi intayın mol bolqan, pütkül dunyaqə yətküdək ozuk bolidiqən, sayısında yawayi hayvanlar turdiqən, xahlırında uqar kuxlar makan kılıdiqən dərəh bolsa, yəni sən kərgən dərəh — dəl əzliridur, i alyliri! — Qünki sili qong wə məzmut estila; silinen həywatlari exip pəlkəkə yəttı; həkümranlıklıq yər yüzinən qətlirigə yetip bardı. **22** — Qünki sili qong wə məzmut estila; silinen həywatlari exip palakkə yəttı; həkümranlıklıq yər yüzinən qətlirigə yetip bardı. **23** Alyliri karap turoqan wəkiliñirida asmandın bir karioquçı, yəni bir mükəddəs pərixtə qüxiyp: «Bu dərəhni kesip, harab kilinglər. Halbuki, yərdə ketükiniña yiltizi bilən kəldururp, mis wə temür bilən qəmbərləp, yumran ot-qeplər bilən billa dalada kəldurunglar. U asmandıki xəbnəmdin qılıq-qılıq, həl bolup tursun. «Yəttə wəkit» bexidin etkiqə uning nesiwi ot-qəp yəydiqən yawayi hayvanlar bilən billa bolsun, — dəptu. **24** — I alyliri, qüxiirinən mənisi mana xu — Bular bolsa Həmmidin Aliy Boluquqining pərmanı bilən hojam padixahning bexioqə qüxicidən ixlar — **25** Əzləri kixilər arisidin həydiwetilip, yawayi hayvanlar bilən billa yaxaydila, kalılardək ot-qəp

bilən ozuklandurulidila, dalada asmandiki xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup turidilə. Taki sili Həmmidin Aliy Boluoqining pütkül insan padixahlığını idarə kılıdiqanlığını wə Uning hökükünü Əzi taliqən hərkəndək kixığa beridioqanlığını bilip yatküqə, yəttə wakıt baxlıridin etidü. **26** «Dərəhning ketikini yiltizi bilən yerdə kəldurunqlar» dəp buyruqlarıni, ezliri ərxlərning həmmini idarə kılıdiqanlığını bilip yatkəndin keyin padixahlıkları ezliriga kayturulidu. **27** Xunga i aliyli, menin nəşihitim siligə layık kərulgay, gunahlıridin kol üzgəyla, ixta həkkəniy bołożayla, kəbəhlikliridin tohtap kəmbəqəllərgə rəhīmdilik kəloqayla. Xundak kəloqandila bəlkim dawamlık güləp yaxnimamdıla? **28** Bu ixlarning həmmisi padixah, Nebokadnəsarning bexiqə qüxti. **29** On ikki aydın keyin, u Babildiki padixahlıq ordisining egzisidə səyəl kiliwetip: **30** — Karanglar, mən ez izzitim wə xan-xəhritim namayan kılınsın dəp, xəhənər damning jaylixix üçün zor küküm bilən yaşıqan həywatlıq Babil xəhəri muxu əməməsu? — dedi. **31** Uning sezi aqzidin tehi üzülməyə, asmandın bir awaz qızxüp: — Əy padixah, Nebokadnəsar, bu sez sanga kəldi: Padixahlıq sandın elindi. **32** Sən kixıl arisidin həydwiqetlip, yawayi hayvanlar bilən billə makan kılısan wə kalılardək ot-qep yəysən; sən Həmmidin Aliy Boluoqining insan padixahlığını idarə kılıdiqanlığını wə Uning hökükünü Əzi taliqən hərkəndək kixığa tutkuqiziqanlığını bilip yatküqə yəttə wakıt bexingdin etüp ketidü — deyildi. **33** Bu səz Neboğadnəsarda xuan əmələ gəlti. U kixıl arisidin həydwiqetlip, kalılardək ot-qep yəp, teni xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup kətti. Uning qaqları bürkütüng pəyliridək, tırnakları kuxning tırnaklıridək əstüp kətti. **34** Əmdi xu künlər toxkanda, man Neboğadnəsər asmanqa kez tipik kəriwidim, əkil-hoxum əsligə kəldi. Mən Həmmidin Aliy Boluoqıqə həmdusana eytip, Mənggü Həyat Turquqını mədhiyiləp, hərmət əylidim. Uning hakimlikli mənggülüq hakimliklər; Uning padixahlıqı əwladtıñ-əwladlıdır. **35** Uning aldida yər yüzdikli barlıq insanlar həqnemə hesablanımaydu; ərxtiki қoxunlar wə zemindiki insanlar arisida U nemə kılıxni halisa xuni kılıdu; Uning kolini kim tosalısun yaki Uningdin «Nemə kılısan?» dəp soraxka jür'at kılalısun? **36** Xuanla əkil-hoxum əsligə kəldi; padixahlıkimning xan-xəripi, izzitim, padixahlıq həywammu əsligə kəltürüldi. Məslihətqi wəzirlirim wə əmir-esilzadılörin meni izdəp kəldi. Padixahlıkim mustəhəmləndi; burunkidinən zor həywıqə yengibaxtan işə boldum. **37** Əmdi mənki Neboğadnəsar ərxtiki Padixahlıq həmdusana okymən, Uni tehimu uluqlayman wə Uni izzatlaşyman: — Uning kılıqanlırı həktur, Uning yolları tooprıdur; Uning takəbburluk yolidə mangɔanlarning həywisinin qüxürük kudriti bardur!.

5 Bir künü padixah Bəlxazar əmir-esilzadılörin ming kixini təklipli kılıp katta ziyapət berip, ularning aldida xarab iqip, ayx-ixrat kəypini sürdi. **2** Padixah, Bəlxazar xarabını tetip kərüp, əzi, əmir-esilzadılıri, ez hotun-kenizəklliring xarabını atisi Neboğadnəsar Yerusalemidiki mukəddəs ibadəthanidin oljıqə alojan altun-kümüxtin yasalojan jam-qaqlırlarda iqxıxığa xu jam-qaqlırları elip qıqxını buyrudi. **3** [Nəwkərlər] dərhal berip Hudanıng Yerusalemidiki mukəddəs ibadəthanisidin elip kelingən altun jam-qaqlırları elip qıktı; padixahning əzi, əmir-esilzadılıri, uning hotunları wə kenizəklları ularda xarab iqtı. **4** Ular xarab iqtəq, altun, kümük, mis, temür, yaqqaq wə taxlardın yasalojan butlarnı mədhiyiləxti. **5** Dəl xu pəytə adəm kolining bəx barmıq pəyda bolup, qiraqdannıng udulidiki ordining tam suwikkıja hət yezikə baxlıdı. Padixah, hət yazojan kolning kerüngən kışmini kərüp, **6** qırayı tatırıp, kenglida intayın alakzadə bolup kətti. Put-kolları boxixip, putlrı titrət

kətti. **7** Padixah qəttik, warkırap, pir-ustazlar, kaldıylar wə munajjimlarnı qakırıxnı buyrudi. Babildiki danixmənlər kəlgən haman padixah, ularoja: — Kimki tamdiki bu hətlərni okup mənisini manga dəp berəlisə, uningoja səsün rənglik bir ton kiygızılıp, boynıqə altun zənjir esilip, padixahlıqta üinqinqi mərtiwa berilidü, — dedi. **8** Padixahning danixmənlirinən həmmisi ordıqə hazır boldı; lekin ular nə hətlərni okuyalmayıttı nə padixahlıq mənisini qüxəndürüp berəlməyəti. **9** Bəlxazar tehimu alakzadə bolup, qırayı tehimu tatırıp kətti. Əmir-esilzadılörəmən qandaq kılıxni biləlməyə kəldi. **10** Padixah, wə əmir-esilzadılörning warkıraxqan awazını anglioqan hanıx ziyanat zalıqə kirip, padixahlıq mundak dedi: — I aliyli, mənggü yaxıqayla! Alakzadə bolup kətməqəyla, qırayırlı tatırıp kətmigəy. **11** Padixahlıklırıda bir kixi bar, uningu mukəddəs ilahıllarning rohı bar, atılırlı təhəttiki waktida, bu kixida yorulkul, danalıq wə əkil-parasət, yəni ilahılar oqası has əkil-parasət namayan kılınojanı. Atılıri Neboğadnəsar, yəni padixah atılıri uni pütün ramqı-palqlar, pir-ustazlar, kaldıylar wə munajjimlarning bexi kılıp təyinligən. **12** Bu kixidə alahidə bir rohiy hususiyət, bilim, həkmət, qüxlərgə təbir berələydiqən, tepixmaklarnı yexələydiqən wə tütüñ-sirlərni aqalaydiqən kabiliyyət bar idi. Xu kixinin ismi Daniyal bolup, padixah, uningoja Bəltəxasar dəpmu isim koyqan. Xunga bu Daniyal qakırtılsın, u qoqum bu hətlərning manisini yexip beridu. **13** Xuning bilən Daniyal padixahning aldiqə elip kelindi, padixah Daniyaldır: — Padixah atam Yəhūda əlkisidin sürgün kılıp kəlgən Yəhūdiylər iqidiki heliki Daniyal sonmu? — dəp soriwidı, **14** — Sən toopruluk həwirim bar, səndə mukəddəs ilahıllarning rohı, xundakla yorulkul, danalıq wə alahidə əkil-parasət bar ikən dəp anglidim. **15** Əmdi danixmənlər wə pir-ustazları tamdiki hətni okup, mənisini manga qüxəndürüp bərsün dəp aldimoqa qakırtıp kelindi; lekin bu ixning sirini həqkəyasi yexip berəlmidi. **16** Bırak sən toopruluk anglioqamənki, sən sirlərni qüxəndürələydiyənsən wə tütünlərni yexələydiyənsən. Əgər bu hətlərni okup, mənisini qüxəndürüp berələsəng, sanga sesin rənglik ton kiygızılıp, boynungoja altun zənjir esilidü, padixahlıqta üinqinqi dərijilik mərtiwigə erixisan, — dedi. **17** Daniyal padixahlıq mundak jawab bərdi: — Aliylinirin in'amlıri ezlirida kalsun, mukapatlırlarını baxxə kixığa bərgəyla. Əmdilidikə mən aliyliroja bu hətni okup, mənisini qüxəndürüp berəy. **18** — I aliyli, Həmmidin Aliy Huda atılıri Neboğadnəsəroja padixahlıq, uluqluk, xan-xarap wə həywət bərdi. **19** Uningoja berilgən uluqluktın hərkəysi al-yurt, hərkəysi taipilər wə hərhil tilda sezlixdioqan kowmların həmmisi uning aldida titrəp korkup turatti; u kimni halisa xuni əltürətti, kimni halisa xuni tirik koyattı; kimni halisa xuni mərtiwilik kılatti, kimni halisa xuni pəs kılatti. **20** Lekin u kenglidlə təkəbburlixip, roh-ķalbida məqrurluinip mijəzi tərsalixip, padixahlıq təhəttidin qüxərülüp, izzitidin məhrum kılındı. **21** U kixıl arisidin həydwiqetlip, uningoja yawayi haywanlarning əkli berildi. U yawa exəklər bilən billə makanlıxip, kalılardək ot-qep yegüntüldi, teni xəbnəmdin qılıq-qılıq həl bolup kətti, taki u Həmmidin Aliy Hudanıng insan padixahlığını idarə kılıdiqanlığını wə U padixahlıkning hökükini Əzi taliqən hərkəndək kixığa beridioqanlığını bilip yatküqə xu halattda boldı. **22** Əy Bəlxazar, Neboğadnəsarning oqlı turup ezlirli bularning həmmisindən həwərliri bolsımu, lekin ezlirini təwən kılmidıla. **23** Əksiqə təkəbburlixip ərxtiki Rəbgə karxi turıldı. Sili Uning mukəddəs ibadəthanisidin olja alojan jam-qaqlırları elip kelip, ezliri, əmir-esilzadılıri, ez hotunları wə kenizəkllrimu ularda xarab iqtıngalar andın kərməydiqən, anglimaydiqən wə həqnemini

qۇخىنمىيەدىقان altın, kümüx, mis, təmür, yaqaq wə taxlardın yasalojan butlarnı mədhiyiliidə. Halbuki, silining nəpəslirini Əz kolida tutqan wə silining barlıq hərikətlərini Əz ilkidə tutqan Hudani uluqlımidila. **24** Xunga, Huda bu kolning körüngən kışmini əwətiip bu hətlərni yazdurdı. **25** Bu hətlər: «Mene, mene, təkal, uphärsin» degəndin ibarət. **26** Buning qıxəndürülüxi: — «Mene» — Huda silining padixahlıklırının hesabını kılıp, uni ayaqlaxturdy. **27** «Təkal» — sili tarazida tartılıwidila, kəm qıktıla. **28** «Pərəs» — padixahlıkları parçılınip, Medialıklar bilən Parslarqa təwə kılindi. **29** Xuning bilən Bəlxazar dərħal nəwkərlirigə əmr kılıwidı, ular Daniyaloja səsün rəngqli tonni kiydürüp, boynıqə altun zəjnırni esip koydı; u tuçoqruluk: «Padixahlıq işqidə üçinqi derjilik mərtivigə iğə bolsun» dəp jakarlıdi. **30** Xu keçə qaldıylərning padixahı Bəlxazar eltürüldi. **31** Padixahlıq bolsa Medialık Dariusning koliqa etti. U təhminən atmix ikki yaxta idi.

6 Padixaḥ Darius pütün padixaḥlıknı idarə kılıx üçün bir yüz yigirmə wəzirni hərkəysi yurtlarnı baxkurusxka təyinləxni muwapiq kərdi. **2** Buningdin baxka u bu wəzirlərni nazarət kılıp, bu wəzirlərning hesabını elix, xundakla padixaḥning hökük-mənəpəti ziyanqa uğrımışın dəp Daniyal wə baxka ikki kixini nazarətqılıkka təyinlidi. **3** Daniyalda alahıdə bir rohiy hususiyat bar boloqqa, u baxka nazarətqılardın wə wəzirlərin iktidarıqlı qıldı. Xunga padixaḥ uni püttük padixaḥlıknı idarə kılıxka təyinləməkə boldı. **4** Xuning bilən baxka nazarətqi wə wəzirlər uning padixaḥlıktı məməriy ixliridin səwənlilik izdidi. Lekin ular ərz kılqıdak həqkandak bəhənə-sawəb yaki səwənlilik tapalmıdi. Qünki Daniyal diyanətlik wə ixənqlik bolup, uningdin kılqə kəməqilik yaki səwənlilik qıkıralmıqanıdi. **5** Xunga xu adəmlər əzəra: — Daniyalning Hudasining ənənəvi munasiwətlək ixliridin baxka, uningdin əyibligidək həqkandak bəhənə tapalmaymız, — deyixti. **6** Xunga ular əzəra til biriktürüp padixaḥning aldiço kirip: — Padixaḥ Darius aliyları manğıggı yaxıqayla! **7** Aliylırıññ padixaḥlıklarındı bərlək nazarətqi, waliy, wəzir, məslıhətqi, həkim wə əməldərlər birlikdə məslıhətəlxət; hərkəndək kixi ottuz kün iqida hərkəndək ilahka hərkəndək dua-tilawat kılıxka wə yaki hərkəndək kixidin bir narsa tiləxkə ruhsət bolmısın, i aliyları, pəkət silidinla tilixi ruhsət bolsun degən xəhənə yarlıknıñ qüxirüllüxini layik kərdük. Bu pərman kat'iy bolsun, kimki bu pərmanoja hilaplıq kilsə, u xırlar əngkürigə taxlansun! **8** Əmdı, i aliyları bu pərmanı bekitip qüxirgəyla, uning eżgərtilməslikı üçün yarlıknamığa imza koyoqayla; qünki Media wə Pars ənənəvi boyiqə, pərman qıkırılıkta bilənlə eżgərtixka bolmayıdu, — dedi. **9** Xuning bilən Darius pərmanı bekitip yarlıknamığa kol koydi. **10** Daniyal bu yarlıknamığa imza koyulqanlığını anglat, eyiga kəytti. Uning eyining egzisidə bir balıhanı bolup, derizisi Yerusaleməqə karaydioqan bolup, oquq turattı. U aditi boyiqə derizining alıldı tizlinip olturnup, hər künü üq ketim Hudaşa dua-tilawat kılıp xükr eytətti. **11** Lekin həlikə adəmlər billə kəlip Daniyalning Hudaşa dua wə tilawat kiliwatıññini kərdi. **12** Andin ular birlikdə padixaḥning aldiço berip pərman toqırısında gəp eqip: — I aliyları, əzli: Ottuz kün iqida əzliridin baxka hərkəndək ilahdin yaki hərkəndək insandan birər nemini tiligən hərkəndək kixi xırlar əngkürigə taxlansun, degən bir pərmanoja imza koyojan əməsəmə? — dəp soridi. Padixaḥ: — Dərəwkə xundak kıldım, Media wə Pars ənənəvi boyiqə pərmanı eżgərtikə biləməydi, — dedi. **13** Andin ular padixaḥka jawabanı: — Yəhəudadın asır elip keləngən kixilərdin həlikə Daniyal, i aliyları, silini wə sili imza koyojan pərmanı kezgə iləməydi,

bəlkı hər kiñdə üq ketim ez dua-tilawitini kılıwati, — deyixti. **14** Buni anglıqan padixah əz-əzığa kayip, köngül koyup Daniyalni kütkuxuxka amal tapmakçı bolup, u kün patküşə hərhil kütkuzux amali üstidə izdinip yürdü. **15** Lekin ahirdə u xixilər yənə ezara til biriktürüp padixaḥının aldiqə jəm bolup uningoşa: — I aliyliri, ezliriga malumki, Medialar wa Parslarning əkanuni dəl xuki, padixaḥının bekitkən hərkəndə kararı yaki pərməninin əzgərtixka bolmayıdu, — deyixti. **16** Xuning bilən padixaḥının əmr kılıxi bilən Daniyal tutup kelinip, xirlar engküriqə taxlandı. Padixaḥ Daniyalıqo: — Sən üzüldürməy ibadət kılıdiqan Hudaying seni kütkuziwalidul — dedi. **17** Bir tax elinip, engküriñən aqzı uning bilən etildi; Daniyalning ixliroja heqkim arılaخمisun dəp uni padixaḥ əz məhürlü wə uning əmir-əməldərərinin məhürləri bilən məhürlidi. **18** Andin padixaḥ ordioja kayıtip kəlip keqini roza tutup etküzdi; əzinin tokal-kenizəkləridən heqkaysisini ez yenioja kəltürmədi, u keqiqə uhliyalmidi. **19** Tang etixi bilənlə padixaḥ ornidin turup, aldırıp xirlar engküriqə bardı. **20** Padixaḥ engkürgə yekñilixip azablanıjan haldə Daniyalni qakırıp: — Əy Daniyal, Mənggү Hayat Hudamining kuli, sən üzülməs ibadət kılıdiqan Hudaying seni xirlardin kütkuziwalidim — dəp towlıdi. **21** Daniyal jawabən: — I aliyliri, mənggү yaxioyal! **22** Hudayimning pərixtisini əwətip xirların aqzını yumduruxi bilən ular manga heq ziyan-zəhmət yətküzəlmidi; qünki U məndin heqkandak əyib kərmidi. Aliyirinining aldidimə mən heqkandak ziyan yətküzügdək ix kilmidim, — dedi. **23** Buni anglap padixaḥ intayın huxal bolup, adəmlərini Daniyalni engkürdin elip qıqxını buyrudi. Xuning bilən ular Daniyalni engkürdin elip qıktı. Uningdən kılçə zədə-zəhmət tapalmıdi; qünki u Hudasiqa tayanəjanıdi. **24** Andin padixaḥ, buyruk qüxürdi, [nəwkərləri] Daniyalning üstidin xikayət kələşənlərinin həmmisini tutup, ularni bala-qakılırı wə hotunları bilən koxup xirlar engküriqə taxlıwatti. Əlar engür tegigə qürixə bolmaya xirlar ettilip kəlip, ularning ustihanlırininə qaynap kiyma-qiyma kılıwatti. **25** Xu ixtin keyin Darius padixaḥ yər yüzidə turutwatkan hərkəysi əl-yurt, həmmə taipilər, hər tilda səzlixicidən kowmların həmmisigə mundak pütük qüxürdi: — «Həmmimlərə qızıl amanlıq exip-tepix turoj! **26** Mən uxbu yarlıknı qüxürümənki, padixaḥlıkimdiki hərbir yurttiki pukralar Daniyalning Hudası aldida titrəp körksün! — Qünki U Mənggү Hayat Hudadur, Mənggү mustəhkəm əzgərməstur, Uning padixaḥlıqlik halak kılımmas, Uning həkimiyiti əbadıl/əbadğıça bolidu. **27** U bala-kazadin kooʃdaydu wə kütkuzidu, U asmanlardımı, yər yüzidimən alamat-karamatlardı yaritidu, U Daniyalı xirlarının qanggilidin kütkuzdi». **28** Daniyalning bolsa xu ixlərdin keyin Darius həküm sürgün məzgildə, xundakla Pars padixaḥı Kurəx həküm sürgün wakitlarda ixliri rawan yürüxti.

7 Bəlxazar Babilçə padixah bolğan birinqi yili Daniyal ornida yetip qüxidə birnaqqə oqayıbanə alamatlerni kərdi. U qüxidə kərgənlirini mundak yekünləp hatiriliwaldı: — **2** Keqida kərgən oqayıbanə kerünüxtə mənki Daniyal xuni kərdümki, asmanınng tət təripidin xamal qıkıp, «Uluq Dengiz» yüzigə urulmağta idi. **3** Dengizdən xəkillirli bir-birigə oxhimaydiqan tət zor məhlük qıktı. **4** Birinqi məhlük, xiroqə oxhaytti, lekin bürküntüning ənənəsi bar idi. Mən uningqoşu karap turoqınımda, ənənəli yulundı; andin u yardin kətürülüp, ikki puti yergə dəssitilip adəmdək turoquzulup, uningqoşu insansı bir kəlb berildi. **5** Mana yənə bir məhlük, yəni ikinqisi eyikkə oxhaytti. Uning bir təripi ikinqisi bir təripidin egiziltidi. Uning qıxları üç kowurojını qıxlər turatı, bir awaz uningqoşu: «Ornundın tur, gəxni vevixinqə vəwall!» — dedi. **6** Karap turoqınımda,

mana yənə bir mahluk pəyda boldı. U yilpizoşa ohxaytti, dümbisidə kuxningkidək tət ənəni bar idi; uning bexi tət idi. Uningə qəkimlik hökükü berildi. **7** Uningdin keyin keqidiki əqayibanə kerünüxlərdə karap turojinimda, mana tətinçi bir mahluk pəyda boldı. U intayın korkunqluk, dəhəxtələk wa ajayıb küqlük idi. U yoqan temür qixliri bilən owni qaynap ezip yutup, kəldikini putliri bilən dəssəp-qəyləytti. U aldinkı barlık mahlukkə ohximayttı; uning on münggüzi bar idi. **8** Mən bu münggülərni kezitiwatkınımda, mana münggülərning arisidin yənə bir kiqik münggüz esüb qıktı. Bu kiqik münggüzünning aldida əslidiki münggülərdirin üqi yuluwetildi. Bu kiqik münggüzünning adəmningkidək kezi wə qong sezlədiqan aqzi bar idi. **9** Mən karap turojinimda, u yergə birlənqəqə təhtning koyuloqanlığını kərdüm; ularning birida, «Əzəldin Bar Bolouqı» orun elip olturuptu. Uning kiyimliri kardək ap'ak, qaqları ap'ak kozə yungidak idi. Uning təhti ot lawuldap turojan yalkurlar bolup, lawuldap kəyvətəkən ot qaklirineng üstidə idi. **10** Uning alddidin goya rawan ekip turojan dəryadək ot yalkunı lawuldap ekip turattı; Uning hizmitidə turoquqlar tüman minglijan idi, Uning aldida yüz milyonlijan hazır turoquqlar bar idi. Sorak baxlanoqanlıki jakarlinip, dəsturlar eqildi. **11** Həlik kiqik münggüzünning yooqan gəplərni kiliwatqan awazidin dikkitim xuningə tartılıp karap turattım. Karap turojinimda, tətinçi mahluk eltürülüp, uning jəsiti halak kılınilip, otka taxlap keydürüllükə tapxuruldu. **12** Kalojan üq mahluk bolsa, həkimiyitindin məhrum kılındı, lekin ularning emri yənə bir məzgil uzartıldı. **13** Keqidiki əqayibanə kerünüxlərde mana, mən goya Insan Ooqlıja ohxax bir zatning asmandı bulutları bilən kəlginini kərdüm. U «əzəldin Bar Bolouqı»ning yenişa berip, uning aldiqə hazır kılındı. **14** Hər əl-yurt, hər taipa, hər hil tilda səlxixidioqan kowmlar uning hizmitidə bolsun dəp, saltənat, xəhrət wə padixahlıq hökükü uningə berildi. Uning saltənəti mənggüz solaxmas səltənəttür, uning padixahlıqı mənggüz halak kılınmış. **15** Mənki Daniyalning wujudum, dil-rohım bək biaramlikqa qəmdi, kallamdi ki qayibanə əlamətlər meni intayın alakzadə kıldı. **16** Mən yekin turoquqlardan birineng aldiqə berip, bu qayibanə əlamətlərning həkikəti toopruluk soridim. U mənggüz tət qızıändürüp mundak dedi: — **17** «Bu tət zor məhluk kəlgüsida dunyada bax kətüridiqan tət padixahını kərsitudu. **18** Lekin Həmmidin Aliy Bolouqining mukəddəs bəndiliri padixahlıq hökükini kobul kılıdu, ular uningə manggüz igidargılqı kılındı, abadıl'əbadıqıa xundak bolidu». **19** Mən baxka üq məhlukkə ohximaydiqan tətinçi mahluk, yəni zor korkunqluk, temür qixlik, mis tirnaklik, owni qaynap ezip yutup, andin kəldiklirini ayaqları bilən dəssəp-qəylədiqan həlik mahluk tooprısidiki həkikətni, **20** xundakla uning bexidiki on münggüzüning wə keyin esüb qıkkən kiqik münggüz tooprısidiki həkikətni tehimu enik bilməkqi boldum — uning, yəni həlik kiqikining aldida əslidə bar bolovan baxka üq münggüz yuluwetilgən, kezliyi wə yoqan gap kılıdiqan aqzi bar bolup, ənə baxka münggülərə qəriojanda tehimu həywətlik idi. **21** Karap turojinimda, u kiqik münggüz Hudanıng mukəddəs bəndiliri bilən jəng kılıp ulardın üstünlükə iğə boldı; **22** «əzəldin Bar Bolouqı» kəlgəndə, həkim kılıx hökükü Həmmidin Aliy Bolouqining mukəddəs bəndilirigə berildi. Xuning bilən bekitilgən wakti kelip, [Hudanıng] mukəddəs bəndiliri padixahlıq hökükini etküziwaldı. **23** [Təbir bərgüqı] qüxəndürüp yənə mundak dedi: — «tətinçi məhluk kəlgüsü dunyada bax kətüridiqan tətinçi bir padixahlıq bolup, u baxka hərkəndək padixahlıklärəqə ohximaydu. U pütkül dunyani yutup, uni ayaq astı kılıp, kukum-talkan kılıdu. **24** On münggüz

bolsa, bu padixahlıqin qıkıcıdan hekümranlıq kılıdiqan on padixahını kərsitudu. Keyin yənə bir padixah məydanoğa qıkıldı, u ilgiriki padixahlarəqə ohximaydu; u üq padixahını əzığə boysundurdu. **25** U Həmmidin Aliy Bolouqioja karxi kupurluk sezlərni kılıdu həmdə Həmmidin Aliy Bolouqining mukəddəs bəndilirini həlsizlandırdı. U kalendarnı, həyt-ayəmlərni wə mukəddəs kanunlarnı əzgərtiwetixinı kəstləydi. Hudanıng mukəddəs bəndiliri «üq yerim wakıt» uning hekümranlıqıa tapxurulidu. **26** Andin Hudanıng soti eqilidu, buning bilən uning idarə kılıx hökükü tariwelinip, mənggültük üzül-kesil yokitildi. **27** Lekin uning padixahlıqining hökükü, yəni dunyadiki hərkəysi padixahlıqların saltənəti wə xəhrəti Həmmidin Aliy Bolouqining mukəddəs bəndilirigə, yəni Hudanıng əzələkigə etküzülidü. Uning padixahlıqı mənggüz bir padixahlıqtur, dunyadiki pütün hekümardalar Uning hizmitidə bolup uningə itaat kılıdu». **28** Bu ix mana muxu yorgıqə boldı. Mənki Daniyal, əz oylırımnı əzümmü alakzadə kıldı, qırıym tatirip kətti. Bırak bu ixni kəlbimdə pütkül saklıdım.

8 Padixah Bəlxazar təhtək olturup üqinqi yili, mənki Daniyal ikkinçi bir əqayibanə alamətni kərdüm. **2** Əqayibanə kerünüxtə, əzümmü Elam elxisidiki Xuxan kəl'əsidiə kərdüm. Kerünüxtə mən Ulay qong estingi boyida idim. **3** Beximni ketürüp karisam, ikki münggüzü bar bir koqkarning qong estəng alılda turoqanlığını kərdüm. Uning münggüzü egiz bolup, bir münggüz yənə biridin egiz idi; egizrək bolovan münggüz yənə birsidin keyinrək esüb qıkkənidi. **4** Mən koqkarning qərb, ximal wə janub tərəplərgə təsüwatkınıni kərdüm. Həqkandaq hayvan uningə tang keləlməytti wə həqkim həqkimini uning qanggilidin kütkuzalmayıttı. U nemə kılıxni halisa, xuni kılatti, barqanseri həywətlik bolup ketiwatattı. **5** Mən bu toopluluk oylawatattım, mana, qərb tərəptin bir tekə putliri yergə təqmigən hələdə pütün jahannı kezib yügürüp kəldi. Uning ikki kezi arisoşa kerünərlək qong bir münggüz estüp qıkkənidi. **6** U mən daslös kərgən həlikə estəng boyida turojan ikki münggülək koqkarəja karap kələri bilən xiddətlət etildi. **7** Mən uning koqkarəja yekin kelip, oqəzəp bilən koqkarnı təsüb ikki münggüzünü sunduriwətənlikini kərdüm. Koqkarning karxılıq kərsətküdək madarı kalmıqənidi, teka uni yergə yıkıtip, dəssəp-qəylədi, tekining qanggilidin uni kütkuziwalidioqan adəm qıkkəndi. **8** Tekə barqanseri həywətlik bolup kətti; lekin u heli kūqiyip bolovan, qong münggüzü sunup qüxüp, əslidiki jayidin asmandıki tət xamaloja karap turidioqan, kəzgə kerünərlək tət münggüz esüb qıktı. **9** Bu tət münggüzünning iqidiki biridin yənə bir münggüz esüb qıktı. U kiqik münggüz esüb intayın həywətlik boldı, janub, xərək tərəplərgə wə «güzel zemin»qa karap tasır kückini kengəytti. **10** U intayın həywətlik bolup, hətta samawiy koxundikilərgə hujum kıləudək dərijigə yətti, samawiy koxundikilərindən wə yultuzlardın birmunqisini yərgə taxlap, ularning üstigə dəssidi **11** (u tolımı məqrurlinip, hətta samawiy koxunning Sardarı bilən tang bolmakçı bolup, ibadəthanıda Sardaroja atap kündilik kurbanlık, sunuxni əməldin kəldirdi, həmdə Sərdarning ibadəthanisidiki «mukəddəs jay»nı wəyrən kiliwətti. **12** Asiylik tüpəylidin Hudanıng halkı wə kündilik kurbanlık qong münggüzə tapxurulidu). U həkikətni ayaq astı kılıdu; uning barlıq ixləri nahayıti ongxulkək boldı. **13** Kəynidin, bir mukəddəs [pərixtininq] sez kılıqanlıqını anglidim, xuning bilən yənə bir mukəddəs [parixta] sez kılıqan [pərixtidin]: — Əqayibanə əlamətə kerünən bu wakələr, yəni «wəyrən kılıqı» asiylik, kündilik kurbanlıqning əməldin kalduruluxi, həmdə mukəddəs ibadəthanidiki «mukəddəs jay»ning həm Hudanıng həlkinqinə ayaq astı kılınixi ənqanlıq wakıt dawamlıxitu? — dəp

soriojanlığını anglidim. **14** Həliki pərixtə manga jawabən: — Bu ixlar ikki ming üç yüz keqə-kündüz dawamlıxit. Bu məzgildin keyin mukəddəs ibadethanidiki «mukəddəs jay» pakizlinip əsliga kəltürəlidü, — dedi. **15** Bu əqayibanə kərünüxnı kərgəndin keyin, mənki Daniyal uning manisini oylatwatkınımda, mana, aldimda adamning kiyapitidə birsini payda bolup əra turdi. **16** Ulay estinginə otturisidin: — Əy Jəbrail, bu adəmga əqayibanə alamatnı qızxəndürüp bər, — deyən bir adəmning küqlük awazını anglidim. **17** [Jəbrail] yenimoja kıldı. Kəlgəndə, mən nəhayiti körkup ketip yərgə yikilip düm qüxtüm. U manga: — Əy insan oqlı, sən xuni qıixinixing kerəkki, bu əqayibana alamat ahiir zaman tooprısididur, — dedi. **18** U gəp kiliwatkanda mən bihox haldə yərdə düm yatattim. Lekin u manga xundak bir yenik tegiplə meni turozduz wə manga mundak dedi: — **19** «Mən hazır sanga [Hudanıng] əqəzipi kəlgən məzgildə keyinki ixlarning kəndək bolidiqanlığını kərsitib berər. Qünki bu əqayibana alamat zamanlarning bekitilgen ahirkı nuktisi tooprısididur. **20** Sən kərgən ikki münggüzlük koqkar Media bilən Pars padixaḥlırını kərsitidü. **21** Yawa teka bolsa Gretsəyə padixaḥlık bolup, kəzining otturisidki kəzgə kərünərlik münggüz bolsa, uning birinqi padixaḥlıdur. **22** U münggüz sunup kətkəndin keyin ornidin esüb qıkqan həliki tet münggüz bu elning tet padixaḥlıkka belüniqojanlığını kərsitidü. Birək ularning küqi birinqi padixaḥlıkka yətməydu. **23** Bu padixaḥlıklärning ahirkı məzgilidə, asiylik kılıquqlarının gunahı toxuxi bilən tolımı nomusşı, qigix məsililərni bir tarap kılalayıdışın bir padixaḥ məydanoja qıkıldı. **24** Uning küqi heli zor boludu, lekin əməliyətə bu kük ezlükidin qıkmayıdu; u misli kərülmigən wəyrənqılıkni kaltırüp qıkırdı. Uning ixliri jəzmən onguxluk bolup, nemini halisa xuni kılalaydu. U küqlüklerni wa [Hudanıng] mukəddəs memin həlkini yokitidü. **25** Əz ustatlıki bilən uning nazariti astida hərkəndək hiyləmikirlik heli ronaq tapidü. U kənglidə təkəbburlixip əzini qong tutidü; baxxılarning ezlirini bəhətər hes kılıqan waktidin paydilinip tuyukşız zərb kılıp nuroqun kixilərni halak kılıdu; u həttə oquqtın oquq «Əmirlərning Əmiri»ga karxi qıkıldı. Lekin u ahirda insanlarning kələsiz halak kilinidü. **26** Sanga ayan kılınojan, ahxamdin atığängiqə dawamlaxkan bu əqayibana alamat əməlgə axmaya kalmadı. Lekin sən uni wakıtinqə məhpip tut. Qünki u kəp künlər keyinkı kəlgüsü həkkididür». **27** Mənki Daniyal maqdırundum kəlip, birnəqqə kün aqrip yetip kəldim. Keyin ornumdun turup yənilə padixaḥning ixlirdə boldum. Lekin bu əqayibana alamat kənglümni parakəndə kiliwatkənidü. Uning mənisiñ yexaləydiqan adəm yok idi.

9 Medialik Ahaxweroxning oolji Dariusning birinqi yıldı (u kaldiyların zeminiñə padixaḥ kılındı) **2** Yəni tahtka olturojan birinqi yili mənki Daniyal mukəddəs yazmilarını okşum bilən Pərvərdigarning Yərəmiya payojombergə yətküzgən kalam-bezariti boyiqə, Yerusalemning harab bolidiqan jaza məzgilii yətmix yil iğənlilikini qüxinip yəttim. **3** Xuning üçün mən Rab Hudayimoja roza tutup, bez rahtkə yəginiñ, kül-topida olturup, uningoja yelinip dua-tilawət kılıx bilən izdinixkə bəl bəqəlidim. **4** Mən Pərvərdigar Hudayimoja dua kılıp, gunahlırimizni ikrar kılıp mundak dedim: — «Ah! Rab, i Seni Əz əmrliiringə itaat kılıquqlarə wəde-əlhəndəngə wapadar bolup, eżerməs mehriñgni üzülsüz kərsətküçü uluq, sürültik Təngrim! **5** Biz gunah sadır kıldı, kəbihlik kıldı; rəzillik bilən Sening əmr-həkümliringdin waz keçip, Sanga asiylik kıldı, **6** Xundakla Sening naming bilən padixaḥlırimiz, əmirlirrimiz, ata-bowlirrimiz wə pütük zemindiki həlkə sez-kalamingni yəküzgən kulliring boləjan

pəyojomberlərgə zadi kulaq salmiduk. **7** I Rab, həkkaniyət Səndila teplidü, lekin Sanga asiylik wə wapasızlık kılıqanlığımız tüpeylidin, bizgə, yəni Yəhudalaroja, Yerusalemdikilərgə wə barlıq Israillaroja, yekində bolsun, yırakta bolsun, Sən bizlərni sürgünlükkə həydiwətən barlıq yurtlarda bolsun, pəkət bugünküdək yüzümüzni kətūrləmətgüdək xərməndilikla kəldi. **8** I Rab, bizgə, yəni padixaḥlırimizə, əmirlirrimizgə wə atabowlirrimizojumu yüzümüzni kətūrləmətgüdək xərməndilikla kəldi; qünki biz Sening aldingda gunah sadır kıldıuk. **9** I Rab Hudayımız, biz Sanga asiylik kılıqan bolsakmu, Səndin yənilə rəhimdilik wə məopirət-kəqürümlər teplidü. **10** Biz Sən Parwərdigar Hudayımızning awazioja kulaq, salmay, kulliring boləjan pəyojomberlər arklıq aldimizə koyovan qanun-həkümliringdən heq manqmıdük. **11** Pütük Israel Sening Təwrat-kanunungoja hiləlik kılıp, awazingoja kulaq salmay Seningdin yüz eridi. Dərwałə, Sening kulung Musaqa qüxtürülən Təwrat-kanunuda pütülgən lənat həmdə uning əsərəmyadidiki jazalar üstimizgə yaqdırıldır; qünki biz Sening aldingda gunah sadır kıldıuk. **12** Sən Əzüng bizgə wə üstimizdən həkimdarlıq kılıquqlımızə karita degənlirringə əməl kılıp bizgə zor eojir külپətni kəlturdüng; qünki Yerusalemda kılınojan ixlar asman astidiki hərkəndək baxxə yurtta əzəldin kılınojan əməs! **13** Musaqa tapilanqan Təwrat-kanunuda pütülgəndək, bu pütün külپət bizgə qüxtürülən bolsimu, i Parwərdigar Hudayımız, lekin biz kəbihliklirimizdən kol üzüp, həkikitingni qüxinip yetidiojan kılıqaysən dəp teh iqə Sandin iltipatingni etünmidük. **14** Dərwałə Sən Pərvərdigar xu külپətni tayyarlap saklap, bizning üstimizgə qüxtürdüng; qünki Sən Pərvərdigar Hudayımız, barlıq kılıqan ixlirində adlı bolup kəldindir; birək awazingoja kulaq salmiduk. **15** Əmdi, Əz küqlük kolung bilən halkıngni Misirdin elip qıkting, xunglaqxə bugünküdək Əzüngə nam-xəhrət tiklidinq, i Rab Hudayımız, — biz gunah sadır kıldıuk, biz rəzzilik kıldıuk! **16** Ətünimən, i Rab, pütük həkkaniylikingoja uyğun, Yerusalem xəhiringgə, yəni mukəddəs teojoingoja boləjan kəhr-oqəzipingni tohatkaysən! Qünki bizning ətküzgən gunahlırimiz wə ata-bowlirrimizning kılıqan kəbihliklirimining wəjidi, Yerusalem wə həlkinq barlıq ətrapkılıkımızning həkarət obyekti bolup kəldük. **17** Əmdi i Hudayımız, külungning dua wə tələplirigə kulaq saloqaysən, Əzüng üçün wəyrən kılınojan mukəddəs jayingni jamalingni kərsitip yorutkaysən. **18** I Hudayım, kulaq selip angloqaysən! Bizning wə Sening naming bilən atalojan xəhərning bexiqə kələn külپətlərgə nazər saloqaysən! Bizning Sanga iltija kılıqinimiz ezimizning kəndaktur həkkaniy ix kılıqanlığımızdən əməs, bəlkı Sening zor rəhimdillikliringə tayanojanlığımız səwibidindur. **19** I Rab, angloqaysən! I Rab, kəqürgəysən! Kulaq selip anglap amal kılıqaysən! Əzüngning nam-xəhrəting üçün əmdi təhir kilməqaysən! Qünki Sening bu xəhiring wə bu həlkinq Əz naming asasında atalojanidil». **20** Men duayimmi dawamlaxturup, eżüm wə həlkim Israillinq gunahlırinı ikrar kılıp həmdə Hudayimning mukəddəs teojo üçün Pərvərdigar Hudayimoja yelinip, **21** tehi dua kiliwatkınımda, daşlətə manga əqayibana alamatə kərungən Jəbrail deyən zat yenimoja kəlip manga kolini tegküzdi. Mən xu qaçda tolimu qarqap kətkənidim. U kaqliq kurbanlıq sunux wakti idi. **22** Jəbrail manga əkil berip mundak dedi: — «! Daniyal, mən seni yorutup, ixlarnı qongkər qüxinələydiqan kılıxkə kəldim. **23** Sən Hudaqa iltija kılıxkə baxlıxing bilənla, jawab-kalam berildi; sən intayin səyülənə adəm bolçaqka, mən sanga uning jawab-kalamını yətküzgili kəldim. Əmdi bu jawab-kalam üstidə puhta oylanqın, əqayibana kərünüxnı kəngül kopyup qüxəngin: **24** — «[Huda] təripidin

«yətmix həssə «yətə wakit»» sening həlkinq bilən mukəddəs xəhiring üstügə bekitilgən. Bu wakitlar itaətsizliklərni tizginləx, gunahları tügitix, kəbihlik üçün kafarət kəltürüx, mənggülük həkkəniyliki üstün orunoğa koyux, bu qayıbanə alamat bilən payqəmbarlorning sez-kalamlarını əməlgə axurux həmdə mukəddəs ibadəthanidiki «əng mukəddəs jay» yengibaxtin məsihlinix üçün bekitilgəndur. **25** Xuni bilixing wə qüixinixing kerəkli, Yerusalemnin yengibaxtin aslıga kältilüp bina kılıx buyruğu jakarlanojandın tartıp, Məsih, deşən əmir maydançı qikkəqə yəttə həssə «yətə wakit» koxulqan atmix ikki həssə «yətə wakit» etidü. Yerusalem xəhiri yengibaxtin bina kılınip, maydan-koqlar wa sepił-istiňkam barlıkqa kəltürülüd, əmma bu bisərəmjən künnlərdə bolidu. **26** Bu atmix ikki «yətə wakit» məzgili etkəndin keyin Məsih üzüp taxlinidü, uningda heqnərsə kalmayıdu. Kəlgüsida bolidiojan əmirinə həlkı bu xəhər bilən mukəddəs ibadəthanini gumran kılıdu. Bu akıwət kəlkündək besip kılıdu; ahiriqiçə jənglər dawamlixdı; u yərda bolidiojan wayranqlıklar bekitilgəndur. **27** U [əmir Hudanıŋ] həlkining kep kımı bilən ahrıkı bir «yətə wakit» ta bir [dostluğ] əhdisni takamul kılıdu, lekin bu «yətə wakit»ning yeri möviqə kəlgəndə, u [ibadəthanidiki] kurbanlıq wə axılıq, hədiyyələrni sunuxní əməldin kəldiridü. U qaşa «wayran kılıoquyi yırinqınlıq nomüssizlik» [mukəddəs ibadəthanining] əng egiz jayıyoq koyulidü. Taki bayı'apet, [yeni Hud] bekitik külplət wayran kılıoquqi kixining bexioja yaqdurulmuşqə xu yərda turidu.

10 Korəx Parska səltənət kılqan üçinqi yili, Daniyal (yənə bir ismi Bəltaxasar boloğan) oja bir həwər wəhiy kılındı. U həwər ixənliktür — lekin nahayiti kəttik jəng judunluları tooprısididur. Daniyal bu həwərnı qüxəndi wə qayibanə alamat tooprıside qüxənqigə igə boldi. **2** U qəoşda mənki Daniyal toluk üq həptə ah-zar kətürüp matəm tuttum. **3** Üq həptiqiqa həqkəndak nazu-nemət yemidim, gex yemidim, xarab iqmidiim wə teniməgə puraklik may sürmidim. **4** Birinqi ayning yigirmə tətininqi künü, mən uluq dəryə, yəni Dijla dəryasının boyida turup, **5** beximni kətürüp kezümni asmanoja tiktim, kanap kiyip, beliga Ufazdiki sap altun kəmər baqlıqan bir adəməni kerdüm. **6** Uning teni serik yakutkə jalulini, yüzürlü qakməktək yaltırlap, kezliyi yenip turoqan ottək qaknayıtti; uning put-kollırı parkırap turidiojan mistək walildaytti; awazi zor bir top adəmning awazidək jaranglaytti. **7** Ojayibanə kərünüxni yaloquz mənki Daniyalla kerdüm, yenimdikilər alamətni kərmigənədi. Əmma zor bir wəhimiə ularnı besip, intayin titrəp ketixti, məkünütüwalıjudak yərni izdəp keqip kətti. **8** U yərdə eziüm yaloquz kəlip bu karamət qayibanə kərünüxni kerdüm. Kılqə maqdurdum kalmıdi, qırayım kəttik eziqirip elük adəmdək bolup kəldim, put-kollırımda bir'azmu maqdurdum kalmıdi. **9** Lekin uning awazını anglıdim. Uning awazını anglıqan haman yərgə yikılıp düm qüxtüm, hoxumdin kəttim. **10** Mana, tuyuksız bir kol manga təqdi, meni xuan yəlop yərgə tet putluk kılıp turoquzdi. **11** Xu zat manga: — Əy Daniyal, intayin seyülgən adəm! Səzlirimi kəngül koyup anglap qüxəngin, əra turoqin! Qünki mən sening yeningoja əwətildim, — dedi. U bu səzni kilixi bilən, mən titrığan haldə ornumdin turdum. **12** Xuning bilən u manga mundak dedi: — Əy Daniyal, körkən; qünki sən Hudayingning aldida qüixinixə erixixə, eziungi təwən tutuxka kəngül koyojan birinqi kündin buyan sening duatalıwiting ijəbat kılındı; eytkənlirinq üçün mən yeningoja əwətildim. **13** Lekin, «Pars padixahlıqinə emiri» manga karxi qikip yolumuñ yigirmə bir kün tosuwaldı. Mən Pars padixahlırinin yenida eziüm yaloquz kalqaqka, bax əmirlərdin

biri Mikail manga yardım kılıqlı kıldı. **14** Mən sanga ahirki zamanlarda həlkinqning bexioja kelidiqan ixlarnı qüxəndürgili kəldim. Qünki bu oqayıbanə alamat kəp künlər keyinkı kəlgüsü tooprisididur». **15** U manga bu gəpni kılıwatkanda, pəkətla yərgə karojinimqə zuwan sürləlməy turup kəldim. **16** Mana, goya adəməq oxhaydiqan birsı kolını üzitip ləwlirimni silap koywidi, mən aqzımnı ekip aldimda turoqçıqa: — Təksir, bu oqayıbanə herünüxtin iq-iqimdin azablinımən, maqdurumdan kattim. **17** Taşkırırim kamına küllüri kandakmu sili taşkırıım bilən sezlixixkə petinalayttim? Qünki hazırlı maqdurum tügəp, nəpəsim üzüldü, — dedim. **18** Andin goya adəməq oxhaydiqan biri meni yənə bir ketim silap, maqdur kirgüzdi **19** wə: — I intayın seyülən adəm, korkma! Sanga aman-hatırjəmlik bol喬ay. Oşayratlıq bol, əmdi oşayratlıq bol! — dedi. U xu sözni deyixi bilənla manga tehimu maqdur kirdi. Mən: — Taşsir yəna sez kılıqayla, qünki sili manga maqdur kirgüzdilə, — dedim. **20** U mundak dedi: — «Menin kəxingoja nemigə kəlgənlilikimni biləmsən? Mən amdi kayıtip berip, «Parstiki əmir» bilən jəng kılımım; mən u yərgə baroqandan keyin, «Gretsiyədiki əmir» məydanıqə qikidü. **21** Lekin mən berixtin awwal həkkiqətning kitabida pütülgən wəhiylərnə mən sanga bayan kılımın. Bu ixlarda silərninə əmiringlər Mikaildin baxlaş, manga yardım beridiqan həqkim yok.

11 Mən Medaliq Darius padixaḥ boloqan birinqi yilidila, uni mustəhkəmləx həm küçəytiq üçün ornumdin kəzələşənəni idim. **2** Əmdi mən sanga həkikətni eytip berəy: — Buningdin keyin Parska yənə üq padixaḥ həkümranlıqka qılıdu; keyin tətinqi padixaḥ qıkip, baxqa padixaḥlardınnı keptin kep mal-dunyanı toplaydu; u mal-dunyalırıdin kudrat tepi, həmmə yurtlarnı Gretsiyəgə jəng kılıxka kəzələşdi. **3** Uningdin keyin küqlük bir padixaḥ məydanoğa qılıdu. **4** U zor padixaḥlıknı idarə kılıp, nemini halisa xumi kılıdu. **5** Lekin u həkük yürgütüwatkınida, padixaḥlıki parqılınip asmanınng tət xamal taripiğə belənünip ketidu. Uning tahtığa əwladlırıcı warislik kılalmayıdı, keyinkı padixaḥlık u həküm sürgən waktidikidək küqlük bolmayıdu; qıñkı uning padixaḥlıki aqdurulup, baxkilaroja təwə bolup ketidu. **6** Birnəqqə yil etkəndin keyin, [janubiy padixaḥ ximaliy padixaḥ] bilən ittipak tüzidi; janubiy padixaḥlıning kizi xu ittipaknı mustəhkəmləx üçün ximaliy padixaḥlıning yeniqə baridu. Lekin keyin bu kız erixən həkükidin məhrum kılınidu; ximaliy padixaḥ eziżim həkükünü kolida tutalmay, məzmüt turalmayıd. Bu kiz wə uni elip kəlgənlər, uning balısı həm xu waqtılarda uni kollıqquşularıning hammisişə satğunluk kılınidu. **7** Halbüki, uning [ata jəmat] tuşqinidin biri koxunning həkükini kolioş elip [padixaḥ bolup], ximaliy padixaḥlıning korojniçoja besip kirip, ularoja karxi hujum kılıp qong oğalıb kılıdu. **8** U ularning ilah-butluları, kuyuma məbduluları wə buthaniliridiki altun-kümüxtin yasaloqan jam-qaşılarnı Misiroşa elip ketidu. U birnəqqə yil ximaliy padixaḥlınin zeminiçoja besip kiridu, lekin ahiri ez yurtiçoja qekinidu. **9** Ximaliy padixaḥlıning xaləzadılıri kəzələşdi, zor koxun təxkilləydi. Xaləzadılərdin biri kəlkündək kelip janubka besip kiridu. Keyin u yənə jəng kılıp, dülxəman korojniçoqımı besip kiridu. **10** Janubiy padixaḥ, kəttik, oqəzətə koxun tartıp jənggə atlinip, ximaliy padixaḥla hujum kılıdu. Ximaliy padixaḥ zor bir koxunni jənggə salıdu, lekin uning xu zor koxuni məoqlup bolup əsirgə elinidu. **11** Xu zor koxunning asırğı elinixi

bilən jənubiy padixah intayın məşqurlarını. U təmənligən adamlarını yoklığı, bırak uning oşılıbızi uzun dawamlaxmaydu. **13** Qünki ximaliy padixah yurtioja kaytip, burunkidinmu kəp wə köklük koxun təxkilləydi. Bezikilən yillar toxkandan keyin u zor kudratlık koxunnı kəp təminatlar bilən koxup baxlap kelidi. **14** U qəoqda nuroqun kixilar jənubiy padixahka kərxi turup uningə kərxi kozojılang ketüridi. [I Daniyal —] sening həlkinq iqidiki zorawanlar muxu oşayıbanə alaməttiki bexarətni əməlgə axurmakçı bolup, yoqanqılık kılıdu, lekin ular məşlup bolidu. **15** Ximaliy padixah potəy selip mustəhkəm xəhərni muhäsirə hujumi kiliplə besiwalidu. Jənubdiki küqlər, hətta əng hil koxunlarmu bərdaxlıq bərləməydi, ularning karxilik, kılçudak kūqi kalmayıdu. **16** Ximalidi tajawuzçı bolsa ezi halıqanqə ix kılıdu, uningoja heqkim karxilik kılalmayıdu. U «güzel zemin»ni ixojal kılıdu; uning kolida uni wəyran kılıquçı kük bolidu. **17** [Ximaliy padixah] bol baçlap padixahlıqıldı barlıq küqlərni səpərərə kiliplə [Misirə] yol alidu; u [Misir] bilən əhədə tüzidi, ezi əhədə turoqandak kılıdu. Birak [Misirning] hakimiyitini aqırdrurus üçün u ayallırınan bir kızını [Misir] padixahıqə beridi. Lekin [kızı] atisi tərəptə turmaydu, uni kollimaydu. **18** Keyin u dengiz boyidiki yurtlaroji hujum kiliplə, nuroqun adəmlərni əsirgə alidu. Lekin yat bir sərdar uning kixilərni har kılıxlərini qəkələydi wə eksiqə, uning bu harlxaxlını eziqə yanduridu. **19** U eż yurtidiki koroqanlaroji qəkinip kılıdu. Lekin ahirida u putlinip yokılıp ketidi. **20** Keyin uning orniqə yənə bir padixah təhtəkə olturidi; u padixahlıqning əng xan-xərəplik jayıqə bir zəlim alwangbegini əwətidu. Lekin u uzun ətməyə, malimanqılıkmu bolmay, jəngmu bolmay oltürüldü. **21** — «Xuningdin keyin pəs bir adəm uning orniqə qıkıp ximaliy padixahlıknı alidu; əmma padixahlıqning hərmət-xəhrəti uningoja heq təwə bolmayıdu, dəp karılıdu; lekin u həlkinqən asayixlik peytidin paydilinip, yalakqılık wasitiliri bilən hakimiyətni tartıwalidu. **22** Zeminoja kəlkündək besip kirgən küqlərni u həm kəlkündək hujum kiliplə yoxitidi, xuningdək u həttaki «[Hudanıng] əhdisidə bekitilən emir»ni yoxitidi. **23** Xərtnama tüzük arkılık u baxka yurtlarnı aldaydu; adəmləri kiqik bir koxun bolsimu, lekin uning küqi awup-awup, kudrat tapidi. **24** U halaylıqning asayixlik peytidin paydilinip, əng bay əlkilərgə tajawuz kiliplə kirip, atılıri yaki atılırinin atılıri zadi kiliplə bakmiojan ixlarını kılıdu, yəni u oljini, əqənimətlərini wə nuroqun bayılıkları kol astidkilirilərə ülxəltürüp beridi; məlum bir mazgilqılıq koroqanlaromu hujum kiliç kəstidə bolidu. **25** U eż kükini ixka selip qong oşayrət bilən kozqılıp, zor koxunni baxlap, jənubiy padixahka hujum kılıdu. Jənubiy padixahımu nahayiti zor kudratlık bir koxun bilən jənggə atlinidu. Lekin jənubiy padixah hainlarning yoxurun suyikəstigə uqrəp, muwəppəkəyat kəzinalmaydu. **26** Qünki uning nazu-nemətlərini yegənlər uni yikitidi. Uning koxuni həmmə yərgə tarkılıdu; nuroqunlari oltürüldü. **27** Keyin, bu ikki padixah bir-birini kəstlixip, yaman niyət bilən bir dastihanda təmək yeyiçip, bir-biriga yalojan gəp kiliçidu; lekin bu ixlar heqkiməgə payda yətküzməydi, qünki bu ixlarning ahiri pəkət bəlgiləngən wakıttıla bolidu. **28** [Ximaliy padixah] nuroqun mal-mülükərni elip eż yurtioja kaytidu. U kəngləda Hudanıng həlkə bilən tüzən mukəddəs əhdigə kərxi turidi; xuning bilən u əhdigə kərxi hərəkatlərni kiliplə, andin eż yurtioja kaytidu. **29** Bəlgiləngən wakıttı ximaliy padixah yənilə jənubka tajawuz kılıdu; lekin bu kətimki əhəwal ilgirikə wə yənə keliplə əng ahiirkı kətimkisidiki bilənmə oxhimaydu. **30** Qünki Kittiim arılıdin qikkən kəmilər hujum kiliplə kılıdu. Xunga u dərd-ələm bilən qəkinidu wə [Hudanıng] Əz həlkə bilən

tüzən mukəddəs əhdisigə karap intayın oşəzəplinidu, uningoja kərxi halıcıjinini kılıdu; xundakla qəkinip yanoqanda mukəddəs əhdigə asiylik kılıquqlarıni ətiwarlaydı. **31** Uning təripidə turojan birnəqqə küqlər korojan bolən mukəddəs ibadəthanını buloqaydı, «kündilik kurbanlık»ni əməldin kəlduridu wə «wayran kılıquqı yirgingqlik nomüssizlik»ni uning orniqə koyidu. **32** U mukəddəs əhdigə hainlik kılıquqlarıni huxamat-hiyiligərlik bilən qırıqləxtüridi; lekin eż Hudasını dost tutkuqı həlkə bolsa kəysərlik bilən hərikət kılıdu. **33** Həlk iqidiki akıllar nuroqun kerindaxlirioja təlim yətküzüdi; lekin birnəqqə künərlər ularning bəzili kılıqta yikili, otta keydürülüp oltürüldü, zindanqa qıxıdu yaki bulang-talangoja uqrayıd. **34** Yikilojan wakıtlırıda, Hudanıng həlkə azojına yardımğa iğə bolidu. Əməmma nuroqun kixlar ularning katirioja huxamat-hiyiligərlik bilən sokunup kirdi. **35** Bəzi akıllar yikili, Lekin ularning yikilixi əzlinin sinilixi, tavlinix-tazilinixi, kiyamət künigiqə paklinixi üçündür. Qünki ahirat Huda bəlgiliginə wakittila kılıdu. **36** Ximaliy padixah eż məyliqə kiliweridi; u takəbburlixip, əzini hərkəndək ilahəlardinə uluqlap üstün koyup, hətta həmmə ilahəlarning ilahi Boluoqioja ajayıb kupurluk sez kılıdu; taki Hudanıng oşəzəpi toluk təkiilən künigiqə u dawamlıq zor ronaq tapidi. Qünki Hudanıng bekitkini əməlgə axmay kalmayıdu. **37** Bu padixah ata-bowlirili qoqunoqan ilahələrojumu pisantı kilmaydu, ayallarojumu heqkəndək həwəs kilmaydu. Əməliyətə u hərkəndək ilahəni hərmətlitməydi, qünki u ezini hərkəndək ilahənin uluq dəp karaydu. **38** Bularning orniqə u «küqlər ilahi»ni hərmətləydi; uning ata-bowlirimus əzəldin qoqunmiojan bu ilahəni bolsa u altun, kümüx, yakut wə baxxa kimmatlık səwoqlatnarı təkdim kiliplə hərmətləydi. **39** U eŋ mustəhkəm koroqanlarını xundak bir oşayrət ilahəkə tayinip igiləydi. Kimki uning həkümənlikioja bekinsə, u xularoja xərəplik mənsəp beridi, ularnı kəpqılıknı baxkəridiojan kılıdu wə in'am stüpitidə yər-zeminni təkşim kiliplə beridi. **40** Ahir zaman kəlgəndə, jənubiy padixah əskər qıkırıp uningoja hujum kılıdu. Ximaliy padixah jəng hərəkətini, atlık əskərlər wə nuroqun kemilər bilən kuyundək uningoja kəyturma zərbə beridi. U barlıq yurtlaroji tajawuz kiliplə, kəlkündək texip kəng yər-zemini basıdu. **41** U hətta «güzel zemin»qa besip kirdi; nuroqun əllər azdurulup yikitildi. Lekin bular, yəni Edomlar, Moablar wə Ammonlarning qonglıri uning kolidin kütulup kılıdu. **42** Ximaliy padixah barlıq delətlərgə kolini sozidu, Misir zemini muqəddəs kəqip kutulalmyadu. **43** U Misirning altun-kümüx bayılıkları wə baxka kimmat bahalıq buyumlarıni talan-taraj kılıdu. Liwyəliklər wə Efiopiyliliklər uningoja boysunup ağıxidu. **44** Keyin xərk wə ximalidin kəlgən xəpilər uni alakəzada kılıdu. U tehimu dərəqəzəp bolup nuroqun kixini kiroqinqılık kiliplə oltürimən dəp jəng kozojayıd. **45** Wə dengizlarning otturisida, kərkəm mukəddəs taq təripigə orda qedirlirini tikidi. Lekin uning aqili xu yərdə toxidu wə heqkim uni kutkuzmaydu».

12 — «U qəoqda, kerindaxliringni «köqdioquqı uluq əmir» Mikail maydanıq qıçıdu. Bir azablıq məzgil bolidu; yurdələt barlıqka kəlgəndin buyan, xundak qong balayı-apetlik məzgil bolup bakmiojan. Biraq xu qəoqda həlkinqə kütəkuzulidu; ularning iqidiki nami həyatlıq dəptirigə püttigənlərning həmmisi nijatlıqka erixidu. **2** Tuprakta yatkan olükkərdin nuroqunlari tırılıdu. Ular mənggülüq həyatının bəhrimən bolidu; kələqənləri nomusta həm mənggülüq rəswaqılıqka tırılıdu. **3** Akıllar asmandıki gümbəzdək parlaq julalinidu; nuroqun kixilərni həkkəniyilik yolioja baxlap kirgənlər yultuzlaroja oxhax əbədil-əbəd parlap turidi». **4** U manga yənə: — I Daniyal, sən əmdid bu səzlərni tohtat; məzkur kitabning taki

dunyaning ahirki künlirigiqə xu peti turuxi üçün uni piqətləp mehürlıwətkin. Nuroqun kixilər uyan-buyan yüridu wə bilim axıdu, — dedi. **5** Mənki Daniyal kerdümki, mana ikki zat, biri dəryanıng bu təripidə, yənə biri dəryanıng u təripidə turuptu. **6** Ulardin biri dərya süyi üstidə turoqan ak kanap kiyim kiygan zattin: — Bu karamət ixlar tūgigiqə ənqılık wakıt ketidu? — dəp soridi. **7** U dərya süyi üstidə turoqan, kanap kiyim kiygən zat ong wə sol kolını asmanoja karitip kətürüp, Mənggү Həyat Bolqırqining nami bilən kəsəm kılıp: — Bir wakıt, ikki wakıt, əxumqə yerim wakıt ketidu. [Hudanıng] mukəddəs həlkini parqılıqsuqı horluk ahirlaxkanda, bu ixlar tügəydu, — dedi. **8** Unıng sezinı anglıqan bolsammu, mənisini qüxonmidim. Xunga mən: — Teksir, bu ixlarning akiwiti əndək bolidu? — dəp soridim. **9** U manga mundak dedi: — «Əy Daniyal, yolungsə mang, qünki bu sezlər ahir zamanojıqə məhpip tutulup yepiklik turidu. **10** Nuroqun kixilər tazilinidu, paklinidu wə tawlinidu. Rəzillər bolsa, dawamlık rəzilllik kiliweridu; ulardin həqkim buni qüxinelməydi, bırak akıllar qüxinidu. **11** Kündilik kurbanlık sunuxni əməldin kəlduroqan kündin tartip, yəni «wəyran kiloquqi yirginqlik nomussızlık» koyulqan wakittin baxlap, bir ming ikki yüz toksan kün etidu. **12** Ahirojqə sadık bolup, bir ming üq yüz ottuz bəx künni kütüp etküzgənlər nemidegan bəhtlik-həl. **13** Əmma sən bolsang, ahirojqə yolunda mengiwərgin. Sən aram tapisən, wə künlərning ahırında nesiwəngə muyəssər boluxka əyata tirilisən».

Hoxiya

1 Pərvərdigarning kalami — Uzziya, Yotam, Ahaz wa Həzəkiyalar Yahudaqa, Yoaxning oqlı Yaroboam Israiloşa padixah bolоan wakıtlarda, kalam Bərənin oqlı Hoxiyaqa kəldi; **2** Pərvərdigarning Hoxiya arkılık kəlgən sözining baxlinixi — Pərvərdigar Hoxiyaqa: «Baroqin, pahixilikkə berilgən bir ayalni əmringə aloqin, pahixiliktin bolоan balınları eз kəlungsıq aloqin; qünki zemin Pərvərdigardin waz keqip pahixilikka pütürəy berildi» dedi. **3** Xuning bilən u berip Diblaimning kizi Goməri əmrigə aldı; ayal uningdin hamılıdar bolup bir oqul tuəldi. **4** Pərvərdigar uningoja: «Uning ismini «Yizrəl» dəp koyojin; qünki yənə azojina wakıt etkəndə, Mən «Yizrəl»ning kəninig intikamını Yəhunung jəmati üstüga koyımən wə Israil jəmatining padixahlıqıqə hatıma berimən. **5** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, Mən Israilning okyasını Yizrəl jilojisida sundırıwetimən». **6** [Gomər] yənə hamılıdar bolup, kız tuəldi. Pərvərdigar Hoxiyaqa: «Uning ismini «Lo-ruhəmah» dəp koyojin; qünki Mən Israil jəmatığa ikkinçi rəhİM kilmaymən, ularnı kət'iy kəqürüm kilmaymən; **7** Birak Yəhūda jəmatığa rəhİM kilmən wə ularning Hudasi bolоan Pərvərdigar arkılık ularnı kətkezimən; ularnı okyasız, kiliqsız, jəngsiz, atlarsız wə atlık əskərsiz kətkezimən» — dedi. **8** Gomər Lo-ruhəmahını əməqktin ayriqəndin keyin yənə hamılıdar bolup oqul tuəldi; **9** [Rəb]: «Uning ismini: «Lo-ammi» dəp koyojin; qünki silər Mening həlkim əməs wə Mən silərgə [Pərvərdigar] bolmayımən» dedi. **10** — Birak Israilning balılırinin sanı dengizdiki kündək bolup, uni elçigili yaki səninqili bolmayıdu; «Silar menin həlkim əməssilər» deyilgən jayda xu amalgə axuruliduki, ularqa: «[Silar] tırık Təngrining oğulları!» — deyildi. **11** Israil balılıri wə Yəhūda balılıri birgə yiqiliidi, əzlirigə birlə baxni tikləydi wə turoqan zemindin qıkıldı; qünki «Yizrəlning künii» uluqdır! Aka-ukiliringlarqa «Ammi! ([Mening həlkim!])» wə singilliringlarqa «Ruhəmah! ([rəhİM kiliqojan!])» — dənglər!

2 — Ananglarqa dəwayimni yətküzip, uning bilən dəwəlinoxıllar; qünki u Mening ayalım əməs wə Mən uning eri əməs; u pahixilik turkini qırayıdin, zinahorluk halətlərini kəksinig arisidin yakıştsun! **3** Bolmisa, Mən uni kip-yalingaq kılıp koyımən, tuoqluqan künidikidək anidin tuoqma kılıp koyımən; Mən uni huiddi qel-bayawanoqa ohxax kılımən, Uni bir kəoijirak yergə aylandırmən, Uni ussuşluq bilən eltürümən; **4** Uning balılıriqə rəhİM kilmaymən, Qünki ular pahixiliklərdin tərəlgən balılardur. **5** Qünki ularning anisi pahixilik kılıqan, Ularnı kərnəndə kətürküqi nomussızlıq kılıqan; Qünki u: «Mən manga nan wə şüyümmi, yung wə kanapımmi, zayıtn meym wə iqimlik-xarablırimmi təminlıqüqi axnilirimoja tililp ularnı kooplriximən» — dedi. **6** — Xunga mana, Mən yolungni tikən-qojanlıklar bilən qıtlap körxiwaliman, [Israilning] etrapını tam bilən tosimən, u qıçıq yollırını tapalmaydiqən bolıdu. **7** Xuning bilən u axnilirin kooqlaydu, birak ularqa yetixalımyedu; Ularnı izdəydi, tapalmaydu; Xunglaqx u: «Mən berip birinqi erimni tepip, uning yənioqa käytimən; qünki əhəwəlim bügüñnidin yahxi idi» — dəydu. **8** — U ziraətlərni, yengi xarab wə zayıtn meymini təminlıqüqinən Mən ikənlilikimmi, Əzliri «Baal» butlarnı yasaxka ixlətkən küümüx-altunni kep kiliqoqining Mən ikənlilikimi zadi bilmidi. **9** Xunga Mən kätip keliəm, uningdiki ziraətlirimi eз waktida, Yengi xarablırimmi eз pəslidə elip ketimən, Əzümdiki ularning yalingaqlığını yepixəkərəklik yung-kanaplirimiñ bərməy käyturup ketimən; **10** Hazır

Mən uning nomussızlığını axnilirinig kez aldida axkarılaymən, Həqkim uni kolumnın kütkuzalmayıdu. **11** Xundaq kılıp uning tamaxalırıqə hatıma berimən; Uning heytlirioja! Uning «yengi ay»lirioja! Uning «xəbat»lirioja! Kifkisi, uning barlıq «jamaət ibadət sorun»lirioja hatıma berimən! **12** Wə Mən uning üzüm tallırını wə enjür dərəhlirini wayran kılıman; U bularni: «Bular bolsa axnilirim manga bərgən ix həkkilirimdür» degənidir; Mən bularni janggalıqə aylandırmən, yawayi hayvanlar ularnı yap ketidü. **13** Mən uning bexioja «Baal»larning künlərini qüxürimən; Qünki u [xu künləridə] ularqa isrik salatti, U ezini üzükliyi wə zibu-zinnətləri bilən pərdazlap, Axnilirini kooqlıqıp, Meni untudi — dəydu Pərvərdigar. **14** Xunga mana, Mən uning kenglini alımən, Uni dalaqə elip kelimən, kəngliga sezləyimən. **15** Xundaq kılıp Mən uningoja xu yərədə tüzümzarlırları käyturimən, «Akor jilojisini»ni «ümid ixiği» kılıp berimən; Andin u xu yərədə yaxlık künləridikidə, Misir zeminidin qıkkən künidək kūy-nahxa eytidü. **16** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, — dəydu Pərvərdigar — «Sən Meni «erim» dəp qakirisan, İkkinqi Meni «Baal»ıñ deməysən. **17** Qünki Mən «Baal»larning namlırını sening aqzingidin elip taxlaymən, Ular bu nami bilən ikkinçi heqkəndək əslenməydi. **18** Xuning bilən Mən ular üçün daladiki hayvanlar, asmandiki uqar-kanatlar wə yər yüzidiki əməliliqüqilər bilən əhəd tüzimən; Mən okya, kılıq wə jəngni sundurup zemindin elip taxlaymən; [həlkimmi] aman-esən yatkuzimən. **19** Xundaq kılıp Mən seni əbdəl-əbdəl Əzümgə baqlaymən; həkkaniyliqtə, məhrimuhəbbətə, rəhİM-xəpkətlərdə seni Əzümgə baqlaymən; **20** Sadakətləktə seni Əzümgə baqlaymən, xuning bilən sən Pərvərdigarnı bilip yetişən. **21** Wə xu künidə əməlgə axuruliduki, «Mən anglaymən» — dəydu Pərvərdigar, — «Mən asmanınrların talipini anglaymən, bular yər-zemindin talipini anglaydu; **22** Yər-zemində ziraətlərning, yengi xarab wə zayıtn meyining talipini anglaydu; wə bular «Yizrəl»ning talipini anglaydu! **23** Wə Mən Əzüm üçün uni zemində teriyəm; Mən «Lo-ruhəmah»qa rəhİM kılımən; Mən «Lo-ammi»qa: «Mening həlkim!» daymən; wə ular Meni: «Mening Hudayim!» — dəydu.

3 Wə Pərvərdigar manga: — Yənə baroqin, axnisı təripidin seyulgən, zinahor bir ayalni seygin; gərqə Israillar yat ilahlar təripigə eçip kətkən, «kixmix poxkal»larnı seygen bolsimu, [Mən] Pərvərdigar ularqa kərsətkən seyğümdək sən uni seygin, — dedi **2** (xunga mən on bəx kiumüx tənggə, bir homir buoqday wə yerim homir arpıqə uni əzümgə käyturuwaldım; **3** Mən uningoja: «Sən mən üçün uzun künərlər kütisən; sən pahixilik kilməsən, sən baxqə ərningki bolməsən; mənmə sən üçün ohxaxla seni kütimən» — dedim). **4** — «Qünki Israillar uzun künərlər padixahsız, xəhzadisiz, kurbanlıksız, «tüwrük»siz, «əfəd»siz wə heq ey butlırisiz kütüp turidu. **5** Wə keyinrək, Israil balılıri käytip kelidu wə Pərvərdigar bolovan Hudasını həm Dawut padixahını izdaydu; künərlərning ahirida ular təwrinip əyminip Pərvərdigarning yenioja, xundakla Uning məhrİbanlıqıqə karap kelidu».

4 Pərvərdigarning sözünü angıllar, i Israil balılıri; qünki Pərvərdigarning zemində turuwtəkənlər bilən kılıdiqən dawası bar; qünki zemində heq həqiqət, heq məhrİbanlıq, Hudanı heq biliş-tonux yoktur; **2** Karoqax-tillax, yaloqanlıq, katılıllıq, oqırılıq, zinahorluk — bular zemində yamrap kətti; kən üstigə kan tekülidü. **3** Mana xu səwəbtin zemin matəm tutidu, uningda turuwtəkənlərning həmmisi jüdəp ketidü; ular daladiki hayvanlar həm asmandiki uqar-kanatlar bilən billə jüdəp ketidü; bərhək, dengizdiki beliklərəmə yəp ketilidü. **4**

Əmdi həqkim dəwa kılıxmisun, həqkim əyibləxmisun; qünki Mening dəwayim dəl sən bilən, i kahin! 5 Sən kündützə putlixip yikilisən; payojəmbərmə sən bilən keçidə təng putlixip yikiliđı; wə Mən anangni halak kılımən. 6 Mening həlkim bilimsizliklə halak kılındı; wə sənmə bilimni qətkə qakşanıksən, Mənmu seni qətkə qakşanıksı, san Manga yanə həq kahin bolmaysən; Hudayingning kanun-kərsətmisini untuqanlıking tüpaylidin, Mənmu sening balılıringni untuyımən. 7 Ular kəpəygənseri, Manga ƙarxi kəp gunah sadır kıldı; Mən ularning xanxəripini xərməndiqiliğkə aylanduruwetimən. 8 Ular həlkimning gunahını yəydiqən bolojaqka, Ularning jeni [həlkimning] kəbihiliğkə intizar boldı. 9 Wə həlkim kəndak bolsa, kahinlərnu xundak boldı; Mən [kahinlərning] tutkan yollarını ez üstigə qüxtürimən, ez kilmixlərini bexoja käyturimən. 10 Ular yəydü, birak toymaydu, Ular pañixilik kılıdır, birak həq kəpoymaydu; Qünki ular Pərvərdigarnı tingxaxni taxlap kotti, 11 Əzlini pañixilik, xarab wə yengi xarabka beoqxılıdı; Bu ixlar adəmning əkil-zehnini bulap ketidü. 12 Həlkim ez tayıķidin yolyoruk soraydu, Ularning həsisi ularqa yol kərsitərməx! Qünki pañixilikning rohı ularni azduridu, Ular Hudasinin himayisi astidin pañixilikkə qıkıp, 13 Taoq qoqqılırida kurbanlık kılıdu, Dəng-egizliklərə, xundakla sayisi yahxi bolojaqka dub wə terək wə karıriqaqlar astidimu isrik salidu; Xunga kızlırlınlar pañixilik, kelinlərlərlərni zinahorluk kılıdu. 14 Mən kızlırlınları pañixilikləri üçün, Yaki kelinlərlərlərni zinahorlukları üçün jazalımaymən; Qünki [atılırı] ezelrimi pañixilar bilən sırtqa qıkıldı, «Buthana pañixa»lırları bilən billə kurbanlık kılıdu; Xuning bilən yorutulmiojan bir həlk yikililidü. 15 Sən, i Israel, pañixilik kılıxing bilən, Yəhudə gunahqə qetilip kalmışın! Nə Gilgalqa kəlmənglər, nə «Bayt-Awan»ga qıkmanglar, Nə «Pərvərdigarning hayatı bilən!» dəp kəsəm kilmənglər. 16 Qünki tərsə bir kisir inaktak, Israel tərsəlik kılıdu; Pərvərdigar kəndakmu pahlanni bəkəndək, ularni kəng bir yaylaqtı ozuqlandursun! 17 Əfraim butlaroja qaplaxtı; Uning bilən həqkimin kari bolmısın! 18 Ularning xarabi tükixi bilənlə, Ular ezelrini pañixilikkə beoqxayıdu; Ularning esilzadılıri nomussızlıkka əsəbiylərqə məptun boldı. 19 Bir xamal-roh ularni kanatlırlı iğiqə oriwaldi, Ular kurbanlılığı tüpəylidin izə-ahənətkə kəlidü.

5 Buni anglanglar, i kahinlər, Tingxanglar, i Israel jəməti, Kulaç selinglər, i padixahning jəməti; Qünki bu həküm silərgə bekitilgən; Qünki silər Mizpah, xələridə bir kiltak, Tabor teojudə yeyilojan bir tor boloxjansıllər. 2 Asiy adamlərnu kirojin-qapkunoja qəkiip kətti; Birak Mən ularning həmmisini jazaloquqi bolimən. 3 Əfraimni bilimən, Israel mandin yoxurun əməs; Qünki i Əfraim, sən hazır pañixilik kıldığ, Israel bulojaqəndər. 4 Ularning kilmixlərini ularni Hudasinin yəniqə käytixiça koymaydu; Qünki pañixilikning rohı ular arisididur, Ular Pərvərdigarnı heq bilməydi. 5 Israelning təkəbburlukı əziga karxi guwahlık bərməktə; Israel wə Əfraim ez əbəhiliyi bilən yikilip ketidü; Yəhudamən ular bilən təng yikilidü. 6 Ular koy padiliri wə kala padilirini elip Pərvərdigarnı izdaxka baridü; Birak ular Uni tapalmaydu; qünki U Əzini tartip ulardin yiraklaxtı. 7 Ular Pərvərdigaroja asiylik kıldı, Qünki ular balılları həramdin tuođurojan; Əmdi «yengi ay» ularni nesiwiliri bilən yəp ketidü. 8 Gibeahṭa sunayni, Ramahda kanayni qelinglər; Bayt-awəndə ağah signalini anglıtinglər; Kəynindəl ƙara, i Binyamin! 9 Əfraim əyiblinidiojan künida wayranə boldı; Mana, Israel əbəhiliyi arisida bekitilgən ixni ayan kildim! 10 Yəhudanıng əmirləri pasıl taxları yətkeğüçigə oxhaxturdı; Mən ular üstigə oqzipimni sudək teküwetimən. 11

Əfraim horlanojan, jazayımda ezilgən, Qünki u ez beximqılık kılıp «paskinilik»ni koojalap yürüdi. 12 Xunga Mən Əfraimə qüyə kurti, Yəhudə jəmatığa qiritküç boliman; 13 Əmdi Əfraim ezinin kesilini, Yəhudə öz yarisinis kərgəndə, Əfraim Asuriyalıknı idzəp bardı, «Jedalhor padixah»qə təlipini yollidi; Birak u həm silərni sakatalmayıttı, Həm yaranglarnı dawaliyalmayıttı. 14 Qünki Mən Əfraimə xirdək, Yəhudə jəmatığa arslandək bolimən; Mən, yəni Mənki, ularni titma-titma kılıwetip, ketip ƙaliman; Ələrni elip ketimən, kutkuzałaydiojan həqkim qıkmaydu; 15 Mən ketimən, ular gunahını tonup yetip, yüzümnı izdimiqiçə ez jayimoja kätip turimən; Bexioja kün qüxkəndə ular Meni intilip izdaydu.

6 «Kelinglər, Pərvərdigarning yenioja käytaylı; Qünki U titmatitma kılıwətti, birak sakayıtdı; Urıwətti, birak bizni tengip koyidü. 2 U ikki kiündin keyin bizni janlanduridu; Üqinqi kün U bizni tirildüridü, Biz Uning yüzü aldida həyat yaxaymız! 3 Wə biz Uni biliđiojan bolimiz! Biz Pərvərdigarnı tonux həm bilix üçün intilip koojalaymız! Uning bizni kutkuuzuxka qıkixi tang səhərning boluxidek mukərrər; U yenimizə yamoqradak, yər-zemindin suçqırıđiojan «keyinkı yamojor»dak qüxtüp keliidü!. 4! Əfraim, seni kəndak kilsəm bolar? I Yəhudə, seni kəndak kilsəm bolar? Qünki yahxılıkların səhərdiki bir parqə bulutlaş, Tezidin yoxap ketidiojan xəbnəmdəktür. 5 Xunga Mən payojəmbərlər arkılık ularni qepiwaterən; Aqzimdi kişələr bilən ularni əltürwətəknəmən; Mening həkümüm tang nuridək qıkıldı. 6 Qünki Mən kurbanlıklardın əməs, bəlki mehîr-muhəbbəttin, Kəydürmə kurbanlıklardın kəra, Hudani tonux həm bilixtin hursənlək tapımən. 7 Birak ular Adəm'atidək əhdigə itaatsizlik kılıqan; Ular mana xu yol bilən Manga asiylik kılıqan. 8 Gilead bolsa kəbihiliğ kılıqulqların xəhiri; U kan bilən boyalojan. 9 Karakqılar adamını paylıqandaq, Kahinlər topi Xəkəməga baridiojan yolda katillik kılmakta; Bərəhək, ular iplasılık kilmakta. 10 Israel jəmatidə yirginqlik bir ixni kerdüm; Əfraimning pañixilikli xu yərdə tepildi, Israel buloqəndi. 11 Yənə sangımı, i Yəhudə, teriojan [gunahlıringning] həsuli bekitilgəndür!

7 Mən Əz həlkimning asaritini buzup taxlap, azadlikka erixtürəy degəndə, Mən Israelni sakaytay degəndə, Əmdi Əfraimning kəbihili, Samariyəning rəzzilikimə axkarlinidü; Qünki ular aldamqılık kılıdu; Oqrılar bolsa besüp kiriwatidu, Karakqılar topi sırtta bulangqılık kiliwatidu. 2 Ular kənglidə Mening ularning barlıq razıllıklarını esimda tutkənlikimni cölyimaydu; Həzir ularning kilmixləri ezelrimini kistawatidu; Bu ixlar kez aldimidur. 3 Ular padixahı rəzzilikləri bilən, Əmirlərni yalojan gəpləri bilən hursən kılıdu; 4 Ularning həmmisi zinahorlar; Ular naway ot salojan tonurdək; Naway hemirni yuqurup, hemir bolouqə uning otini yəna uloçayməydu; 5 Padixahımız [tabrikləngən] künidə, əmirlər xarabning kəpi bilən ezelrimini zaipləxtürdi; [Padixah] bolsa mazak kılıqulqlar bilən kol elixixkə intildi! 6 Qünki ular kənglini tonurdək kizitip suyikəst püküp koyojanıdi; Keqiqə ularning oqzipi qooqlinip turidu; Səhərdila u yanojan ottək yalkunlap ketidü. 7 Ularning həmmisi tonurdək kizitür, ular ez sorakqlırinin yap ketidü; Ularning barlıq padixahlıri yikildi — Ulardin həqkim meni nida kılıp qakırmayıdu! 8 Əfraim yat köwmərlər bilən arilixip kətti; U «ərtilmigən bir koturmaq»dəktür. 9 Yat adamlar uning kükinqi yəp kətti, birak u həq səzməydi; Bərəhək, [bexininq] u yər-bu yeridə ak qaqlar kerünidü, birak u həq bilməydi; 10 Xuning bilən Israelning təkəbburluğ əziga karxi guwah beridü; Ular Pərvərdigar Hudasinin yəniqə käytmaydu; Yaki

xundak ixlar [bexioja] qüxkən bolsimu, yənilə Uni izdiməydi. **11** Əfraim heq əkli yok nadan bir pahtəktə; Misiroja karap sayraydu, Asuriyəni idzəp baridu; **12** Ular baroşanda, ularning üstigə torumni taxlymən; Huddi asmandığı uqar-kanatları toroja qüxtürgəndək ularni qüxtürimən; [Bu hawər] ularning jamaitiga yetixi bilənlə, ularni jazalaymən. **13** Ularqa way! Qünki ular Məndin yıraklıxip tenip kətti! Ular halak bolsun! Qünki ular Manga wapasızlıq kıldı! Mən ularni kütkuzup hərlükə qıçıray degəndə, Ular Mən toqıruluk yalojan gəp kılıdu! **14** Ular ornida yetip nalə kilojanda, Manga kənglidə heq nida kilmidi; Ularning jamaətəkə yiojılıxi pəkət ax wə yengi xarab üçündür, halas; Ular Məndin qətləp kətti. **15** Bərhək, Mən əslı ularni tarbiyiləgənmən, Ularning bilaklarını qenik turup küçəyiküçənindim; Birək ular Manga karxi yamanlı kəstələwətidü. **16** Ular buruldi — birək buruluxi Həmmidin Aliy Boluqujoja kaytix üçün əməs; Ular aldamlıq bir oyaqoja ohxax. Ularning əmirləri əzəlirinən qaljirana til-ahənatlıri wəjidiñ kiliqlinidü; Bu ix Misir zeminida ularni məshiriñə kəlduridu.

8 Kanayni aqzıngoja salojin! Pərwərdigarning eyi üstide bir körultaz aylinip yürüridü! Qünki ular Mening əhdəmni buzqan, Təwrat-kanunuñomo itaatsizlik kilojan. **2** Ular Manga: «I Hudayım, biz Israil həlkə Seni tonuyımız!» dəp warkiraydu. **3** Israil yahxilik-mehribanlıkni taxliwətən; Xunga düxmən uni koçlaydı. **4** Ular əzli padixaşları tikligən, birək Mən arklılık əməs; Ular bəzilərni əmir kilojan, birək uningdin həwirim yok; Ular ez jenioja zamin bolux üçün, Əzlirigə butlarnı kümüx-altunluridin yasiyojan. **5** Samariyə, sening moziying seni taxliwət! Mening oqzipim ularqa kozqaldı; Ular qaçanojaq paklıqtın yırak turidü? **6** Xu nərsə Israildin qıkkanoju — Uni bir hünərəwən yasiyojan, halas; u Huda əməs; Samariyəning moziyi dərəwəkə parə-parə qekiyetlidü! **7** Qünki ular xamal teridi, xunga kara kuyunu oridü! Ularning xadisidə heq baxaklar yok, u heq ax barmayıdú; Hətta ax bargan bolsimu, yat adamlar uni yutuwalojan bolatti. **8** Israil yutuwelindi; Ular yat əllər arısida yarimas bir kaşa bolup kaldi; **9** Qünki ular yaloquz yürgən yawayı exaktək Asuriyəni idzəp qıkçı; Əfraim «axna»larnı yallıwaldı. **10** Gərqə ular əllər arısində «yallıwalqan» bolsimu, Əmdi Mən ularni yiojip bir tərəp kılıman; Ular tezla «əmirlərning xalı»ning besimi astida toloqnip ketidü. **11** Əfraim «gunah kurbanlıkları»nıqın kurbangahlarıni kepəytkeni bilən, Bular gunah közəyidiojan kurbangahlar bolup kaldi. **12** Mən uning üçün Təwrat-kanunuñda kep tərəplimə nərsilərni yazojan bolsammu, Ular yat bir nərsə dəp hesablanmakta. **13** Ular kurbanlıklärəqə amrak! Ular Manga kurbanlıklärni kılıp, gəxidin yeydi, Birək Pərwərdigar bulardın heq hursənlilik almayıdu; U ularning əkbəhlilikini hazır esiga kəltürüp, Gunahlarınıñez bexioja qüxtürimən; Ular Misiroja kaytidü! **14** Qünki Israil ez Yasiyoqusınıñ untup, «ibadəthana»larnı küridü; Yəhədua bolsa istihkamlaxturulojan xəhərlərni kepəytken; Birək Mən ularning xəhərləri üstigə ot awətimən, Ot bularning kələ-ordilərini yep ketidü.

9 I Israil, yat əl-yurtlardək huxal bolup xadlinip kətmənglər; Qünki san Hudayingdin qətnəp pañixilikke berildiñ; Hərbir hamanda san pañixa həkkigə amrak bolup ketting. **2** Haman wə xarab kelqiki ularni bacalımadu; Yengi xarab uni yərgə karitip koyidu. **3** Ular Pərwərdigarning zeminidə turiwərməydu; Əfraim bəlkı Misiroja kaytidü, Ular Asuriyədə həram tamakni yeydi. **4** Ular Pərwərdigaroja heq «xarab hədiyyə»larnı kuyumdaydu, Ularning kurbanlıkları uningoja heq hursənlilik bolmayıdu; ularning neni matəm tutkuqılarning nenidək bolidu; Uni yegan

hərkim «napak» bolidu; Bu nan hərgiz Pərwərdigarning eyigə kirməydi. **5** Əmdi «jamaətlərning [ibadət] sorunları» künidə, «Pərwərdigarning heyti» boləjan künidə qəndak kılarsılar? **6** Qünki mana, ular hətta halakəttin qakqan bolsimu, Misir ularni yiojwelip, Andin Memfis xəhəri ularni kemüp koyidu. Ularning əkədirlik kümüx buyumlınızı bolsa, qakkaklar igiliwalidu; Ularning qediririni yantak-tikənlər basidu. **7** Əmdi hesablıxix künliñi kəldi, Yamanlıq kayturidiojan künliñi kəldi; Israil buni bilip yətsun! Sening əkbəhlilikning keplüki tüpaylidin, Zor nəpriting bolojini tüpaylidin, Pəyəqəmbər «əhmək», rohka təwə bolojiqi «sarang» dəp hesablinidu. **8** Pəyəqəmbər bolsa Əfraim üstigə Hudayım bilən billə turqan kezətqidür; Birək uningoja barlıq yollırıda kiltaklar koyulmuş, Hudasinin eyidimə naprat uni kütəmkət. **9** Gibeahning künliñidikidək ular əzlini qongkər bulojojan, U ularning əkbəhlilikini esiga kəltürüdü, Ularning gunahınıñi jazalaydu. **10** — Qol-bayawada üzüm uqrəp kalojandək, Mən sən Israilin tapşan; Ənkür dərihəde tunji pişkan mewini kərgəndək, ata-bowlırlıgnıñi yahxi kərgənnəm; Andin ular «Baal-Peor»ni idzəp bardı, Əzliniñi axı nomusluq nərsigə beoçixlidi, Ular əzlinining «seygūqisi»ga ohxax yirginqliq boldi. **11** Əfraimning bolsa, xan-xəripi kuxtək uqup ketidü — Huddi tuqulux bolup bəkmiojandək, Həmilə bolup bəkmiojandək, Boyida apirdə bolux bolup bəkmiojandək! **12** Hətta ular parzantlırını qong kilojan bolsimu, Mən lekin ularni birini kəldurmay juda kilmən; Bərhək, ularların ayrılip kətkinimindən keyin, ularning həliqə way! **13** Mən kərginimdə, Əfraimning əhəwali qımənzarda tikləngən bir «Tur xəhəri»dək idi; Birək Əfraim balılırını kətləkiloqujoja qıkırıp beridü. **14** Ularqa bərgin, i Pərwərdigar — zədi nəma bərgining tüzük? — Ularqa bala qıxıup ketidiojan balyatku, kuruk əməqəklərni bərgin! **15** Ularning barlıq rəzillikini Gilgaldin tapkili bolidu; Qünki Mən xu yərda ularların naprətləndim; Ularning kilmixlirinən rəzillikli tüpaylidin, Ularnıñi əyümdin həydiwetimən; Mən ularni yəna səyməyman; Ularning əmirlərinən həmmisi tərsalıq kılıdu. **16** Əfraim əmdi uruwetildi; Ularning yiltizi kəoqjirap kətti, ular heq mewə barmayıdú; Hətta ular mewə bərsim, Balyatkuşusının seyümlük mewilirini eltürüwetimən. **17** Mening Hudayım ularını qətka qaktı, Qünki ular uningoja əkulək salımıdi; Ular əllər arısida sərsan bolidu.

10 Israil baraksan bir üzüm telidur; U ezi üçün mewə qıkırıdu; Mewisi kepəygənsəri u kurbangahlarıñumu kepəytken; Zeminining esilliğidin ular «esil» but tüwrüklərini yasidi. **2** Ularning kəngli ala; Ularning gunahkarlıq hazırlıq arxarılınidü; U ularning kurbangahlarıni qekip oqulitidu, Ularning but tüwrüklərini buzuwetidu. **3** Qünki ular pat arıda: «Bizdə padixa yok, qünki Pərwərdigardin körkümidük; Padixañımız bar bolsimu, u bizgə nema kılıp beridü?» — dəydiqon bolidu. **4** Ular gəplərni kiliweridü, əhdini tüzüp koyup yalojandın kəsəm iqidü; Xunga ular arisidiki dəwaliyxılar etizdiki qənəklərgə xumbyua ünüp kətkəndək bolidu. **5** Samariyədə turuwatqanlar «Bəyt-Awən»ning moziyi üçün qəmə-əndixigə qıxitdu; «[Bəyt-Awən]-[dikiler]» darwəkə uning üstigə matəm tutidü, Uning «butpəras kəlin»lirimə uning üçün xundak kılıdu; Ular «Bəyt-Awən»ning «xan-xəripi» üçün azablinidu, Qünki u sürgün kılindı! **6** Bərhək, xu nərsə «Jedəlhor padixa» üçün hədiyyə kılınip, Asuriyəgə kətərülüp ketidü; Əfraim iza-ahənatka kəlidü, Israil ez «əkli»dən hijil bolidu. **7** Samariyəning bolsa, padixañı dengiz dolğunları üstidiki həxəktək yokılıp kətti; **8** «Awən»diki «yükiri jaylalar», yəni «Israılning gunahı» bitqit kılınidü; Kurbangahlarıniñi tikən-jiojanlar basidu; Ular taoqlarоja: «Üstimizni yepinglər!»,

denglüklərgə: «Üstimizgə ərətlüp qüxüngərlər!» — dəydu. **9** — I Israel, Gibeahning künləridin baxlap sən gunah kılıp kəlding; Ixlər xu peti turiwərdi; Rəzillikning balılırı üstigə kılınoğan jəng uların Gibeahṭa besiwaṭmidim? **10** Mən haliojinimdə ularını jazalaymən; Ular ikki gunahı tüpəylidin əşrigə qüxükə toqra kəlgəndə, Yat kowmlar ularoja hujum kilişkə yiqilidu. **11** Əfraim bolsa kəndtürulgən bir inəktur, U haman tepixkə amrak; Mən uning qıraylıq gədinini upraxtin apay kəldim; Birak hazır uningoja boyunturuk selip həydəymən; Yəhuda yər həydisun! Yakup ezi tıqün yərnı tirnilixi kerək. **12** Əzüngərlərə həkkaniyił bilən teringlər, Mehri-muḥabbət iqida həsul alıslıslar; Boz yeringlərni qanap eqinglər; Qünki Pərvərdigarnı izdəx wakti kəldi, — Ta U üstüngərlərə həkkaniyiłkən yaqdurduruqsa! **13** [Birak] silər razıllıknı aqdurdungular, Kəbihliklə həsolunu ordungular, Yaloqanqılıknıg mewisini yedinqər; Qünki sən ez yolungoja, yəni baturlıringning köplükigə ixinip tayandıq; **14** Қowmlıring arısında quşan-sürən ketürülidu; Xalman jəng kündə Bəyt-Arbalni bərbət kılıqändək, Barlıq korojanlıring bərbət kılınidu; (xu künü [Bəyt-Arbəldiki] ana-balılar tangla para-para kılıwetilməgnəmu?) — **15** Əmdi uqioqa qıkkən rəzillikin tüpəylidin, Ohxax bir kün sening bexingoja qüxürülidu, i Bəyt-Əll! Tang səhərdilə Israilning padixahı pütünley üzüp taxlinidu.

11 Israil bala qeojida, Mən uni seydüm, Xuning bilən oqlumni Misirdin qikixkə qakırdım. **2** Birak ular [həlkimni] qakırıwidı, Ular dərəhəl həzurumdn qıkıp kəttı; Ular «Baal»larə qurbanlık kilişkə baxlıdı, Oyma məbdulərə qıraq saldı. **3** Əfraimə mengixni egətküqi Əzüm idim, Uning kolini tutup wə yeləp — Birak ezini sakayıquning Mən ikenlikimni ular bilmidi. **4** Mən adımetqılıknıg keyünük rixtiliri bilən, Səygüning tarlırı bilən ularning kenglini tariwtaldım; Mən ularoja huddi engikindin boyunturukni eliwaṭküqi bırsıdak boloğanmən, Egilip Əzüm ularını ozuklunduroğanmən. **5** Ular Misiroja kaytidiqan bolmamdu? Asuriylək dərwəkə ularning padixahı bolidiqan əməsmə? — Qünki ular yəni möməkən kaytixni rət kıldı! **6** Kılıq uning xəhərliridə həryən oynitildi; [Dərvazisidiki] təmür baldaklərni wəyran kılıp yəp ketidu; Bu ez əkillirining kasapitidur! **7** Bərhək, Mening həlkim Məndin qətləp ketixkə məptun boldı; Ular Həmmidin Aliy Boloquoja nida kılıp qakırsımu, Lekin həqkim ularını kəturməydi. **8** Mən kəndakmu seni taxlap koymən, i Əfraim? Mən kəndakmu seni [düxməngə] tapxurımən, i Israil?! Kəndakmu seni Adnah xəhirdək kılımən?! Seni kəndakmu Zəboim xəhirdək bir tarap kılımən?! Kəlbim iq-başırımda kəynap ketiwatidu, Mening barlıq rəhimdillilikm kəzoziliyatidu! **9** Ələzipimning kəhrini yüksəzməyən, İkkinci yəna Əfraimni yokatməyən; Qünki Mən insan əməs, Tengridurmən, — Yəni arangda bolən pak-mukaddas Boloquojudurman; Mən dərəqəzəp bilən kəlməyən. **10** Ular Pərvərdigarning kəynidin mangıdu; U xirdək hərkirəydu; U hərkirigəndə, əmdi balılırı qərbətin titrigən haldə kəlidü; **11** Ular Misirdin kuxtək, Asuriyə zeminiñin pahtətək titrigən haldə qıkıp kəlidü; Xuning bilən ularını ez eylirigə makanluxurimən, — dəydu Pərvərdigar. **12** Əfraim Meni yaloqan gəpləri bilən kəmüwetidü; Yəhədamu Tengrigə, yəni ixənqlik, Pak-Mukəddəs Boloquoja tuturuksız boldı.

12 Əfraimning yegini xamaldur, U xərk xamilini kooqlap yürüdü; U künlep yaloqanqlik, zulum-zorluknı kəpəytməktə; Ular Asuriyə bilən əhdə tüzidü, Xuningdak Misiroja may «soojlıri» ketürüp apirlidu. **2** Pərvərdigarning Yəhuda bilənmə bir dəwasi bar; U Yakupni yolları boyığə

jazalaydu; Uning kilmixlirini ez üstigə kəyturidu. **3** U balyatkdə turup akisini tapinidin tutuwalojan, Əz küqi bilən Huda bilən elixkan; **4** U bərhək Pərixtə bilən elixip, oqlıb kıldı; U yioqlidi, Uningoja dua-tilawət kıldı; [Huda] uni Bəyt-Əldə tepiwaldı, Wa xu yərdə bızga sez kıldı; **5** — Yəni Pərvərdigar, samawi koxunlarning Sardarı boləjan Huda, — «Pərvərdigar» bolsa Uning hatira namidur! **6** Xunga sən, Hudaying arklılık, Uning yəniqə käyt; Mehribanlık wə adalətni kolungdin bərmə, Hudayingoja ümid baoqlap, Uni izqıl kütkin. **7** Mana bu sodigə! Uning kəlida aldadqılık tarazisi bar; U bozək kilişkə amraktur. **8** Əfraim: «Mən dərəwəkə beyidim, Əzümgə kep bayılıklärni toplidim; Birak ular barlıq ajirlırimdə məndin həq gunahı kəbihlikni tapalmayıdu!» — dəydu. **9** Birak Misir zeminidin tartip Mən Pərvərdigar sening Hudaying boloğanmən, Mən seni yənə «[kəpilər] heyti»dikidək qedirlarda turozıman! **10** «Mən pəyoğambərlərgə sez kılqamman, Alamat kərənűlxərni kəpəytikənmən, Xundakla pəyoğambərlər arklılık təmsillərni kərsətəknəmən. **11** Gilead kəbihli? Ular bərhək pakət yarimaslardur! Ular Gilgalda torpakları kurbanlık kılıdu; Ularning kurbangəhləri dərəwəkə etiz kərərədik tax dəwiliridək keptur! **12** (Yakup Suriyəgə keqip kətti, Xu yərdə Israil hotun elix üçün ixligən; Bərhək, hotun elix üçün u köylərni bakğanıdi). **13** Pərvərdigar yənə pəyoğambər arklılık Israilni Misirdin qıkırıp kutkuzoqan, Pəyoğambər arklılık uningdin həwərmə alojan. **14** Əfraim [Hudanıng] kəhrini intayın kəttik kəzozioqan; Uning Rabbi u tekke kənərən əməsini uning gədinə artıdu, Xərməndilik-ahənatini ez bexoja kəyturidu.

13 [Burun] Əfraim səz kılqanda, kixilər hərmətləp titrəp ketətti; U Israil kəbililəri arısında kətürilən; Birak u Baal arklılık gunah kılıp oldu. **2** Ular hazır gunahının əstigə gunah sadır kılmakta! Əzilrigə kümülxərindən kuyuma məbudiarnı, Əz əkli oylap qıkkən butlarnı yasıdı; Bularning həmmisi hünərənning ejri, halas; Bu kixilər tooruluk; «Həy, insan kurbanlığını kılıqoqlar, mozaylarnı seyüp koyungular!» deyildi. **3** Xunga ular səhərdikə bir parqə buluttək, Tezdiri qayip bolidiqan tang səhərdikə xəbnəmdək, Hamandın kəra kuyunda uqan pahaldək, Tünglükit qıkkən is-tütəktək [tezdir] yokap ketidu. **4** Birak Misir zeminidin tartip Mən Pərvərdigar sening Hudaying boloğanmən; Sən Məndin baxka həq İləhni bilməydiqan bolisən; Məndin baxka kütkuzoqı yoktur. **5** Mən qəl-bayawanda, kurojaklıqliknıg zeminiña sən bilən tonuxtum; **6** Ular ozuklundurulup, toyunoqan, Toyunoqandın keyin kəngliđə təkəbburlıxip kətəkən; Xunga ular Meni untuoqan. **7** Əmdi Mən ularoja xirdək boliman; Yilpizdək ularını yol boyida paylap kütimən; **8** Küçüklərindən məhrum boloğan eyikət Mən ularoja uqrap, Yürək qawisini titiwtetimən; Ələrni qixi xirdək nək məydanda yəwetimən; Daladiki həywanlar ularını yirtiwtetidu. **9** Sening halakiting, i Israil, dəl Manga karxi qıkkənlilik, Yəni Yardəmqingə karxi qıkkənlilikdən ibarəttür. **10** Əmdi barlıq xəhərlirində sanga kütkuzoqı bolidiqan padixahıng kəni? Sening sorakçı-hakimliring kəni? Sən bular tooruluk; «Manga padixah wə xəhzadılarnı təkdim kıləysən!» dəp tiligən əməsmə? — **11** Mən ələzipim bilən sanga padixahıng təkdim kılqanmən, əmdi uni ələzipim bilən elip taxlidim. **12** Əfraimning kəbihlikli qing orap-kaqlanoqan; Uning gunahı juqlınip saklanqan; **13** Tolojək başqan ayalning azablıri uningoja qüxicidü; U əkilsiz bir oquldur; Qünki balyatkuning aqıllı eqiloqlunda, u hazır bolmoqan! **14** Mən bədal tələp ularını təhtisaranıng kückidin kutulduriman; Ular oja həmjəmat bolup elüməndin kütkuzimən; Əy, elüm, sening wabaliring kəni?! Əy, təhtisara, sening halakətliring kəni?! Mən buningdin

puxayman kilmayman! (**Sheol h7585**) **15** [Əfraim] kərindaxlıri arısida «mewilik» bolsimu, Xərkətin bir xamal qıkıdu, Yəni Pərvərdigarning qəl-bayawandin qıkqan bir xamili kelidu; [Əfraimming] bulıki kurup ketidu, uning su bexi қaojirap ketidu; U [xamal] həzinisidiki barlık nəpis қaqa-kuqıllarnı bulang-talang kılıdu. **16** Samariyəning ez gunahı ez zimmisiğə қoyulidu; Qünki u ez Hudasiya boynını qattik kılqan; Ular қılıq bilən yikılıdu, Bowakliri parə-parə kılıp qekwetilidu, Həmilidar ayallırı yeriwetilidu.

14 I Israel, Pərvərdigar Hudayingning yenioja ikkilənməy kaytip kall! Qünki ez kəbihliking bilən putlixip yikilojansən. **2** Əzüngalar bilən billə sezlərni epkelinglar, Pərvərdigarning yenioja kaytinglar; Uningoja: — «Barlik қəbihlikni kəqürgəysən, Xapaət bilən bizni köbul kılqaysən, Xuning bilən biz Sanga ləwlirimizdiki «buňa [kurbanlıklar]»ni tutimiz — dənglər. **3** — «Asuriyə bizni kutkuzmaydu, Atlaroja minməymiz; Biz hərgiz ez kolımız yasiojinoja: — «Hudayimiz!» deməymiz; Qünki Səndinlə yetim-yesirlar rəhİM-xəpkət tapidu». **4** — Mən ularni «arkıoja qekinixliri»din sakaytimən, Mən ularni qin kənglümdin halap seyimən; Qünki Mening qəzipim uningdin yandı. **5** Mən Israile şəbənəmdək boliman; U nilupardak bərk urudu, Yiltizliri Liwan [kədir] dərihidək yiltiz tartidu; **6** Uning bihliri xahlap yeyildi, Uning güzəlli ki zaytun dərihidək, Puriki Liwan [kədirininqidək] bolidu. **7** Həlk kaytip kılıp, uning sayısı astıda olturidu; Ular ziraətlərdək yaxnaydu, Üzüm telidək qeqəkləydu; Liwanning xarablıri [aəqzida kələqəndək], esidə xerin қalidu. **8** Əfraim: «Mening butlar bilən yənə nemə karim!» — dəydiqan bolidu. «Mən uningoja jawab beriman, uningdin həvar aliman! «Mən yapyexil bir қarıqaydurmən». «Sening mewəng Məndindurl» **9** Kim dana bolup, bu ixlarnı qüxinər? Qeqən bolup, bularni bilər? Qünki Pərvərdigarning yolları durustur, Həkkəniylər ularda mangidu; Birək itaətsizlər ularda putlixip yikılıdu.

1 Pərvərdigarning Petuelning oqlı Yoeloja qüvkən sez: — **2** «kerilar, anglanglar; Zeminda barlik turuwatkan həmməylən, kulaq selinglər; Əz künliringlarda yaki ata-bowliringlarning künliridimə xundak bir ix bolup bəkənmə? **3** Baliliringləroja xuni eytip beringlar, Baliliringlər əz balilirioja eytsun, Ularmu kelər dawrga eytsun: — **4** «Qıxılıgıcı kurt» kälđuroqanni qekətkə yəp boldi, Qekətkə kälđuroqanni qekətkə liqinkiləri yəp boldi, Qekətkə liqinkiləri kälđuroqanni «wayrançı kurt»lar yəp boldi. **5** Əy, harakəxlər, oyojinip kəttik yioşanglar, Hwulixngalar, i xarab iqtüqilər, Yengi xarab tüpəylidin — Qünki u aqzinqdin elip taxlandı. **6** Qünki bir həlk, hüqlük, sansizliqan həlk, Zeminim üstigə besip kəldi; Uning qixliri bolsa xirning qixliri, Uningda xirning hinggaq qixliri bardur; **7** U Mening üzüm tallirimmi wəyrana kiliwətti, Ənjür dərihimning kowzaklırini siyriwətti, Ularnı yalingaqlap, taxliwətti; Ularning xahlıri akliwetildi. **8** Yaxlıqidiki eri üçün matəm tutup bəz kiyimlərgə oranojan nəwjuwandək kəttik piojan qeikinglar; **9** Pərvərdigarning eyi «axlık hədiyə»dən həm «xarab hədiyə»lərdin məhərum kılındı; Kahinlar, yəni Pərvərdigarning hizmətqiləri matəm tutidı. **10** Etizlər qəldərəp kətti, Zemin matəm tutidı; Qünki ziraətlər oqazan boldi, Yengi xarab kürup kətti, Zəytn meyi kəoqjiridi. **11** Həy dehənlər, uyulunglar; Buçdaylar həm arpilar üçün yalwurungular, i üzümqilər, Qünki etizlarning həsulları kürup kətti. **12** Üzüm teli kəoqjirap kətti, Ənjür dərihi solixip kəldi, Anar darihi, horma palmisi həm alma dərihim, Daladiki barlık, dərahələr solixip kətti; Bərhək, xadlikmu adəm balilirida solixip kətti. **13** Belinglərni baqlanglar, pəryad okungular, i kahinlar; Hwulanglar, i kurbangahning hizmətqiləri; Keqiqə bəz kiyimlərni kiyip düm yetinglar, i Hudanıng hizmətqiləri; Qünki Hudayinglarning eydin «axlık hədiyə» həm «xarab hədiyə» üzülüp kəldi. **14** «Roza tutaylı» dəp [Hudaşa] mahsus bir məzgilni ayıringlar, Jamaətə mahsus yioqilimiz, dəp jakarlanglar; Aksakallarını, zeminda turuwatqanlarning həmmisini Pərvərdigar Hudayinglarning eyiğə yiojip, Pərvərdigaroja nələ ketürüngərlər! **15** «Ah, xu kün! Qünki Pərvərdigarning küni yekinlaxtı, U Həmmigə Kadır təripidin halakat bolup kelidü. **16** Mana, ojiza kəz aldimizdən elip taxlandı əməsmə? Xadlik, huxallık Hudayimizning eydin elip taxlandı əməsmə? **17** Uruklar topa-qalmilar astida qırıp kətti, Ambarlar harabəlxəti, Boozuhanılar oqlap qüxti; Qünki ziraətlər oqazang boldi. **18** Qarpaylar xundak hərkirixip kətti! Kala padilirli patiparak boldi, Otlaknı tapalminoq; Koy padilirimu ezi «gunahımız bar» degəndək məyüsəndləri; **19** Ah, Pərvərdigar, nişa kılımən Sanga; Qünki ot yalkunları jangaldiki ot-qeplərni yəwətti, Yalkun daladiki barlık, dərahələri kəydürüwətti. **20** Daladiki haywanlarımı Sanga nişa kılıdu, Qünki erik-əstənglər kürup kətti, Ot-yalkun jangaldiki ot-qeplərni yəwətti.

2 Zion teojudə kanay qelinglar, Mükəddəs teojimdə agah signalını anglinglər; Zeminda turoquçı həmməylən dirdir titrisün; Qünki Pərvərdigarning küni kelidü, u yekindidir. **2** U kün bolsa karangoju həm sür kün, Bulutlar kaplanıqan həm kəpkarangoju zulmət kün, — tang sahər taqlar üstigə yeyilojandək, Zor həm hüqlük bir həlk kelidü; Ular oja oxhax boluoqular bolup bacmışqan, Ulardın keynim, dəwrdindəwrgə yəna bolmayıdə. **3** Ularning aldida kəydürügü ot mangidü, Ularning keynidə bolsa bir yalkun kəydürüp etidü; Kelixtin burun zemin «Erən baqçısı»dək, Bırak ularning tapını təgkəndin keyin gül-giyahsız qəl-bayawan bolidü; Bərhək,

ulardin həqnemə keqip kütulalmayıdu. **4** Ularning kiyapıti atka oxhaydu, Atlık ləxkərdək qapıdu. **5** Əng hərwiliri güldüriləndək sada bilən ular taq qokkiliridin səkrəp etidü; Pahalı paraslap kəydürəqən ot awazidək taraslap mangidü, Dəbdəbilik sap tüzəp turoqan kiuqlük koxundək yürüdü, **6** Ularning aldida əllər kəttik azablınıdu, Həmmə qırış tatirip ketidü. **7** Ular palwanlardak yığırıldı; Jəngqılərdək sepildin artilip etidü; Həmmisi ez aldioqa karap yürtix kılıdu; Səplirini həq buzmayıdu. **8** Həqkəsisi əz kerindixini kistimayıdu; Hərkəsisi əz yolda mangidü; Korallarəqə etilsimu, yarılanmay etüp mangidü; **9** Xəhərning həmmə yerigə qepixidü; Sepil üstidə yığırüp yürüdü; Öylərgə yamixip qıkıldı; Derizilərdin oopridak kirdü. **10** Ular aldida yer-zeminni titrək basıldı, Asmanlar təvrinip ketidü; Kuyax həm ay karangoqulixip ketidü, Yultuzlar julusinası kəyturuwalıdu. **11** Pərvərdigar Əz koxunu alıda awazını koyutewidü, Qünki Uning bargahı payansızdır; Uning sezinə orunlıqoju kiuqluktur; Qünki Pərvərdigarning küni uluq, intayın dəhəxəltuktur; Kim uni ketüralısun? **12** Bırak hətta hazırlı, — dəydi Pərvərdigar, — Qin kenglünglər bilən, rozilar bilən, yiojalar bilən matəm tutup Mening yeniməqə kaytip kelinglər; **13** Kiyim-keqikinglərni əməs, bəlkı yürək-baoqringlərni tilip, Pərvərdigar Hudayinglarning yenioqa kaytip beringlar; Qünki U mehîr-xəpkətlik həm rəhîmdil, Asan qəzəplənməydi, zor mehîr-muhəbbətləktur, Yamanlıktın yanidiqan [Hudaşa]dur. **14** Kim bilidü, U jazalaxtin yenip, rəhîm kılıp birər bərikətni, Pərvərdigar Hudayinglərə sunqudək bərəp «axlık hədiyə» həm «xarab hədiyə»ni kälđurup ketəmədu tehi? **15** Zion teojudə kanay qelinglar, «Roza tutayı» dəp [Hudaşa] mahsus bir məzgilni ayıringlar, Jamaətə mahsus yioqilimiz, dəp jakarlanglar; **16** Əlni yiojinglar, jamaətni paklandurungular, Aksakallarını jam kilinglar, balıllarını, emiwtakənlarını yiojinglar; Toy kiliwatkən yigit ez eydin, Yatlık bolidiojan kız hujrisidin qıksun; **17** Kahinlar, yəni Pərvərdigarning hizmətqiləri aywan bilən kurbangah otturısında yioja-zar kətürsün, Ular eytsunki, «I Pərvərdigar, Əz həlkinqə iqingni aqritkəysən, Əz mirasingni horluktin saklap, Ularnı əllərgə səz-qəqək boluxka koymıqəysən; əl-yurtlar arısida: «Ularning Hudasi kəni?» deyilmisün». **18** Andın Pərvərdigar Əz zeminoqa otluk muhəbbətinə, Əz həlkinqə rəhîm-xəpkətni kərsətti; **19** Pərvərdigar jawabən Əz həlkinqə mundak dedi: — «Mana, Mən silərgə buqday, yengi xarab wə zəytn meyini əwtiman, Silər bulardın kandurulisilər; Wə Mən silərnı kəytidin əllər arısında xərməndə kılıp koymayman; **20** Həm ximaldin kəlgüqini silərdin yırak kılıp, Uning aldi kışminı xərkəy dengizə, Kəyni kışminı qərbəy dengizə kooqlıwetimən; Uni qəl bir zeminoqa həydiwetimən; Uning seslikli purap turidü, Pasiq hidi qıkıldı; Qünki u «qong ixlarnı kiloquiman» dəp eżini uluq kılmakçı bolidü. **21** Korkma, i zemin; Xadlinip huxal bol; Qünki Pərvərdigar uluq ixlarnı kilojan. **22** I daladiki hayvanlar, korkmanglar; Qünki qellüktili ot-qeplər bərk urmakta; Dərəhə mewisini bərməktə, Ənjür dərihi, üzüm teli toluk həsol beridü. **23** Həm silər, Zionning balılı, xadlinip Pərvərdigar Hudayinglərindən hursən bolungular; Qünki U həkkənəliyə boyığa silərgə «awwalkı yamoqurlarını beridü; U silərgə həl-yeqin beridü, Yani baxta bolqandək «awwalkı yamoqurlar» həm «keyinki yamoqurlarını yaqdırıdu. **24** Hamarlar buqdayça toloqan bolidü, Idix-küplər yengi xarab həm maylar oja tolup taxidü. **25** Wə Mən silərgə qekətkilər, qekətkə liqinkiləri, «wayrançı kurt»lar, «qıxılıgıcı kurt»lar, Yəni Mən aranglarəqə əwətkən uluq koxunum yegən yılları kəyturup berimən; **26** Silər boluxiqə yəp, kandurulisilər,

Xuningdək silərgə karamət ixlarnı kərsətkən Pərvərdigar Hudayinglarning namını mədhüyiləsilər; Xuning bilən Mening həlkim hərgiz yənə hijalətkə kalmayıdu. **27** Silər Mening Israil iqidə turojanlıkimni, Xundakla Mənki Pərvərdigar silərning Hudayinglər ikanlıkimni, Məndin baxka həlkim bolmayıqanlıkını bilisilər; Xuning bilən Mening həlkim hərgiz yənə hijalətkə kalmayıdu. **28** Həm keyin, Mən Əz Rohimni barlık ət igiliri üstigə kuyımən; Silərning oqul-kızlırların bəxərət beridü, Kərilirinqlər alamət qüxlərni kəridü, Yigitlirlər oqayıbanə alamət kərünüxlərni kəridü; **29** Bərhək, xu künlərdə kullar üstigimu, dedaklar üstigimu Rohimni kuyımən. **30** Mən asmanlarda, zemində karamətlərni, Qan, ot, is-tütük türvərlərini kərsitiman. **31** Pərvərdigarning uluq həm dəlxətlik künü kəlmigüq, Kuyax karangoçulukka, Ay kənoşa aylandurulidü. **32** Həm xundak əməlgə axuruliduki, Pərvərdigarning namını qakırıp nida kılıqların həmmisi kütkuzulidü; Qünki Pərvərdigar deginidək, Zion teojudə həm Yerusalemda, Həmdə Pərvərdigar qakırmakçı boləqan «kaldisi»lar üçün kütkuzux-nijat bolidü.

3 Qünki mana, xu künlərdə, xu pəytə, Mən Yəhuda həm Yerusalemni asarəttin kütuldürüp, azadlıkkə erixtürğinimdə, **2** Mən barlık əllərnimə yioşip, Ularни «Yəhoxafat jilojisi» oja qüxtürimən; Xuning bilən ularning həlkimni əllər arisioqa tarxitiwətənlikidin, Zeminimni bəlüp parqiliwətənlikidin, Ularını axu yərdə Mening mirası, yəni həlkim Israil tüpəylidin sorakka tartımən. **3** Uning üstigə ular Mening həlkimni dooşa tikip qək taxlıqan; Bir yigitni bir pağıxə ayalqa almaxturojan, Bir kıznı «xarab iqimiz» dəp xarab üçün almaxturojan. **4** Həy, Tur həm Zidon, Filistiyeninq barlık rayonları, Mən silərni nemə kiliptimən? Silər Məndin eq almakqimusilər? (Birək Məndin eq alımız desənglər, egnəi tezə ez bexinglarqa kəyturup berimən!) **5** Kümülxirrim, altunlirimmi buliwalqininglər tüpəylidin, Güzəl gəhərlirimmi ez buthaniliringlərə aparqınınglar tüpəylidin, **6** Yəhuda balılıri həm Yerusalemning balılırını ez qebrasidin yirak kilmək üçün ularni Greklərə setiwetkininqlar tüpəylidin, **7** Mana, Mən ularını silər setiwtəkən jayda ornidin turozumimən, Həmdə kılıqininglərni ez bexinglarqa kəyturiman. **8** Oqul-kızlırları Yəhuda balılırinin kolioşa setiwtimən, Ular xularını yıraktiki bir əlgə, yəni Xəbiyaliklarqa setiwtidü; Qünki Pərvərdigar səz kılıqan. **9** Xuni əllər arisida jakarlanglarki, «Jənggə təyyarlininglər, Palwanları kəzənglər, Jəngqılərnin həmmisi yekinlaxsun, Jənggə hazır bolsun; **10** Sapan qıxlırını kılıq kılıp, Orqakliringləri nəyzə kılıp sokuxunglar; Ajiz adəmmü: «Mən küqlük» desün; **11** Ətraptiki həmmə əller, tezdiñ kelinglər, Həmmiminqələr xu yergə jəm bolunglar!». «Əzüngning küqlüklerinqələr xu yergə qüxtürəysən, ah Pərvərdigar!» **12** «Əller kəzəngləp «Yəhoxafat jilojisi» oja kəlsün; Qünki Mən xu yərdə olturup ətraptiki həmmə əllərni sorakka tartımən. **13** Oraqakni selinglər, Qünki ziraət pixti; Kelinglər, qüxtüp qaylangalar, Qünki xarab kələqkları lılk tuxuktur, İdix-kişiplər tolup taxidü. Qünki ularning rəzilliki zordur» **14** Ah, nuroqun, nuroqun kixilər «Karar jilojisi»dal Qünki Pərvərdigarning küni «Karar jilojisi» oja yekinlaxtı. **15** Kuyax həm ay karangoçulixip ketidü, Yultuzlar əz julasını kəyturualidü. **16** Pərvərdigar Ziondin hərkirəyü, Yerusalemın awazını koyuwetidü; Asmanlar, zemindər silkinidü; Ləkin Pərvərdigar Əz həlkigə baxpanah, Israil balılırioşa küq-himaya bolidü. **17** Xuning bilən silər Mənki Pərvərdigarning silərning Hudayinglər ikanlıkimni, Əz mukəddəs teojud Zionda turidiqanlıkimni bilisilər; Yerusalem pak-mukəddəs bolidü, Uningdin həq yat adəmlər yənə etməydu. **18** Həm xu künii əməlgə axuruliduki, Taqlar yengi xarabni

temitidü, Dəng-egizliklərdin süt akıdu, Yəhudadiki barlık erik-estənglərdə lik su akıdu; Pərvərdigarning əyidin bir bulak qıkıldı, Xittim jilojsini suojiridü. **19** Misir bolsa bir qellük, Edom adəmzsız bir qəl-bayawan bolidü, Ularning Yəhuda balılırioşa kılıqan zulum-zorawanlıkı tüpəylidin, Ular bularning zeminida bigunah ənlərni təkkənlilik tüpəylidin. **20** Birək Yəhuda mənggügə turidü, Yerusalem dəwrdin-dəwrgiqə kalidü; **21** Həm Mən ularını təkkən ənlərning paklandurulmiojan gunahlıridin paklandurımdən; Qünki Pərvərdigar Zionda makanlaxkandur.

Amos

1 Uzziya Yəhudaqa, Yoaxning oqlı Yəroboam Israiloja padixah boloğan wakıtlarda, yər təwraxtin ikki yil ilgiri, Təkoadiki qarwiqilar arisidiki Amosning Israil toqıruluk eytən sezləri: — **2** U: «Pərvərdigar Zion teqidin hərkirəydi, Yerusalemın awazını qoyuwetidü; Padiqilarning otlaqları matəm tutidü, Karməl qoqqisi oqazanglıxidü» — dedi. **3** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Dəməxkning üç gunahı, bərhək, tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmaymən, Qünki ular Gileadtilklərni təmür tırnilik sərəmlər bilən sokkanidi; **4** Xundakla Həzərləning əyiga bir ot əwətimən, U Bən-Hədadning ordilərini yutuwalidü. **5** Dəmək dərwazisidiki təmür baldakı sunduriwetimən, Awən jilojsida turquqını, Bəyt-Edənda xəhənə hasını tutkuqını üzüp taxlaymən; Suriyanıng həlkə əsirgə qüxicip kiroq elip ketilidü, — dəydu Pərvərdigar. **6** Pərvərdigar mundak dəydu:

— «Gaza xəhərinining üç gunahı, bərhək, tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmaymən, Qünki ular Edomoja tapxurup berixkə, barlık tutkünlərni əsir kılıp elip kətti. **7** Həm Mən Gazanıng sepilioqa ot əwətimən, U uning ordilərini yutuwalidü; **8** Mən Axdodta turquqını, Axkelonda xəhənə hasını tutkuqını üzüp taxlaymən, əkron xəhərigə karxi kol kətürimən; Filistilyarning kalduki yokılıdu, — dəydu Rab Pərvərdigar. **9** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Turning üç gunahı, bərhək, tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmaymən, Qünki ular barlık tutkünlərni Edomoja tapxuruwatti, Xundakla kerindaxlık ahdisini esigə almidi. **10** Həm Mən Turning sepilioqa ot əwətimən, Ot uning ordilərini yutuwalidü. **11** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Edomning üç gunahı, bərhək, tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmaymən, Qünki ular barlık rəhim-xəpkətni taxliwetip, Kiliq bilən ez kerindixini kəoqlıqan; U yiriloqudak oqəzəpta bolup, Dərəqəziptə boloğan halitini həmixin saklaydu; **12** Həm Mən Teman xəhərigə ot əwətimən, Ot Bozrahıning ordilərini yutuwalidü. **13** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Ammonning üç gunahı, bərhək, tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmaymən, Qünki ular qeyrimizni kengəytimiz dəp, Gileadtilkə hamildər ayallarının korsaklırları yeriwətti. **14** Həm Mən Rabbaħıning sepilioqa ot yakımən, Jeng künidə kiya-qiyalar iqidə, Kara kuyunning künidə kattik boran iqidə, Ot uning ordilərini yutuwalidü; **15** Həm ularning padixahi əsirgə qüxicidü, — U əmirliyi bilən billə əsirgə qüxicidü, — dəydu Pərvərdigar.

2 Pərvərdigar mundak dəydu: — «Moabning üç gunahı, bərhək tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmaymən, Qünki u Edomning padixahının ustihilərini keydürüp hək kiliwətti. **2** Həm Mən Moab üstığa ot əwətimən, Ot Keriotning ordilərini yutuwalidü; Wə Moab quşan-sürənlər bilən, kiya-qiyalar bilən, kanay sadasi bilən elidü. **3** Wa Mən ularning həkimini arisidin üzüp taxlaymən, Uning əmirliyini uning bilən billə eltürüwetimən, — dəydu Pərvərdigar. **4** Pərvərdigar mundak dəydu: — «Yəhudanıng üç gunahı, bərhək, tət gunahı üçün, uningoja qüxicidən jazani yandurmaymən, Qünki ular Pərvərdigarning Təwrat-kanununu kəmsitti, Uningdiki bəlgilimilərgə əmal kılımı; ularning sahillikləri ezlirini adaxturup koydi; ularning ata-bowlırımu bularqa ağıxip mangonanıdi. **5** Həm Mən Yəhuda üstığa ot əwətimən, Ot Yerusalemıng ordilərini yutuwalidü. **6** Pərvərdigar mundak dəydu: — Israillıning üç gunahı, bərhək, tət gunahı üçün, uni jazasidin käyturmaymən, Qünki ular həkkənayırları kümüxkə setiwətti, Yoksul adəmni bir jüp qorukka setiwətti; **7** Ular

namratlarning bexidiki qang-topilirini box qoyuwətməydi, Ajiz məminlərinin nesiwisiñi kəyriyalıdu; Ata-bala ikkisi Menig mukəddəs namimmi buloğap, ohxax bir kızning yenioja təng baridü. **8** Ular [kızlarnı] həmmə kurbangalıning yenioja elip berip, Kərzə ranığa koyojan kiyim-keqəklər üstidə ular bilən yatidü; Ular ez ilahının eyidə jərimana bilən alojan xarabını iqməktə. **9** Bırak Mən Amoriylarını ularning aliddin həlak kılıqanmən, Amoriylar kədir dərihidək egiz, dub dərihidək küqlük boloğan bolsimu, Mən üstidin uning mewisini, astidin yiltızlırını həlak kıldım. **10** Həm Amoriylarning zeminini igilixinglər üçün, Silerni Misir zeminidin elip qıkıp, Kirik yıl qəl-bayawanda yetaklidim. **11** Silərning oqulliringlərin bəzilərini payçəmbər boluxkə, Yigitliringlərin bəzilərini «Nazariy» boluxkə turoquzdum. Xundak əməsmə, i Israıl balılır? — dəydu Pərvərdigar. **12** Bırak silər Nazariylarоja xarab iqtızdunglar, Həm payçəmbərlərgə: «payçəmbərlər kilmanglar» — dəp buyrudunglar. **13** Mana, Mən silərni basıman, Huddi lik ənqə besiləjan harwa yərni baskandək, silərni besip turiman; **14** Həm qapkurlarningmu қaçar yoli yokaydu, Palwan ez küçinqi ixitləlməydi, Zəberdəs batur ez jenini kutkuzalmaydu. **15** Okyanı tutkuqı tik turalmaydu; Yəltapan қaqlamaydu, Atka mingüqi ez jenini kutkuzalmaydu. **16** Palwanlar arisidiki əng jigərlik baturmu xu künidə yalingaq keqip ketidü, — dəydu Pərvərdigar.

3 Pərvərdigar silərni əyibləp eytən bu söz-kalamni anglangılar, i Israıl balılıri, Yəni Mən Misir zeminidin elip qıkarıqan bu pütkül jomət: — **2** «Yər yüzidiki barlık jəmetlər arisidin pakət silərni tonup kəldim; Xunga üstünglərinə barlık əkbəhlilikliringlərning [jazasını] qüxicirimən». **3** İkki kixi bir niyətə bolmisa, қandaqmu billə mangalisun? **4** Oljisi yok xır ormanınə hərkirəmdu? Arslan həqnemini almioqan bolsa uwisida hıwlamdu? **5** Tuzakta yəməkqə bolmisa kux yərgə yikiləndi? Aləqdak nərsə bolmisa, kismak yərdin etilip qıksamdu? **6** Xəhərdə [ağah] kaniy qelinsə, həlk körkməndü? Pərvərdigar kilməqan bolsa, xəhərgə yamanlıq qıxməndü? **7** Rab Pərvərdigar Əz kulları boloğan payçəmbərlərgə awwal axkarılım turup, U heq ix kilməndü. **8** Xir hərkirən tursa, kim körkməndü? Rab Pərvərdigar səz kılıqanda, kim [Uning] bexaritini yətküzüm turalaydu? **9** Axdodtki kəl'ə-ordılarda, Xundakla Misirdiki kəl'ə-ordılarda elan kılıp: — «Samariə taqılıri üstidə yiojilinglər, Uning otturisidiki zor kiykas-sürənlərni, Uning iqidiki jəbir-zulumlarnı kərüp bekinqilər» — dəngər. **10** — Ular hək ix kılıxni bilməndü — dəydu Pərvərdigar, — Ular ordiləriqə zulum-zorawanlıq bilən tartıwaloqlanlarını həm oljıllarınujuqlıqları! **11** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mana bir yaw! U zeminiñi körxiwaldi! U mudapiengni elip taxlaydu, Kəl'ə-ordilirig bulang-talang kılınidu. **12** Pərvərdigar mundak dəydu: — Padiqı xırının aqzidin koyning ikki putini yaki kılıkining bir parqısını kutkuzup aloqandək, Samariyida olturoqan Israillarumu xundak kutkuzulidü, — Xəhərdə pakət kariwatning bir burjiki, Diwandiki bir parqə Dəməxk libasila əkalidü! **13** — Anglangılar, Yakupning jəmatida guwahlıq beringlər, — dəydu Rab Pərvərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı boloğan Huda, **14** — Mən Israillıning asiyliklirini ez bexiqə qüixürgən künidə, Bəyt-Əl xəhərinin kurbangalırinimü jazalaymən; Kurbangalıning burjkəliridiki münggüzlər kesiwetilip yərgə qüixürülidü. **15** Mən «Kıxlıq Saray» wa «Yazlıq Saray»nı bıraqla uruwetimən; Pil qixı eylərmi yokılıp ketidü, Kəpligən eylər tükixidü, — dəydu Pərvərdigar.

4 I Baxandiki inəklər, Samariya teojudə turup, namratlarnı harlawatkan, miskinlərni eziwatkanlar, Hojilirioşa: «[Xarabn] elip kelinglər, biz iqimiz» dəydioşanlar, Bu sezni anglanglar: — **2** Rəb Pərvərdigar Əz pak-mukəddəslik bilən kəsəm iqənki, Mana, bexinglar oqa xundak künərlər qüxidü, U silərni ilməklər bilən, Nəslinqələrni qanggaklar bilən elip ketidü. **3** Həm silər [ayallar] hərbiringlər sepilning xoralıridin kisilip etüp, Uduł mengip tikiwetisilər; Wə silər Hərmon tərəpkə qərūwetilisilər, — dəydu Pərvərdigar. **4** Əmdi Bəyt-əlgə kelinglər, asiylik kilinglər! Gilgaldimu asiylikni kəpəytinglər! Ətigəndə kurbanlıkliringlərni, Hər üqinqi künə silərning «ondin bir» ülüx exrilirinqələrni elip kelinglər, **5** «Təxəkkür kurbanlılığı»ni hemirturuq bilən bills keydürüngələr — Silər «halis kurbanlıqlar»ıqlarına jakarlap mahtinip yürüngələr; Qünki bundak kılıxka amräksilər, i Israillar! — dəydu Rəb Pərvərdigar. **6** «Mən həmmə xəhərliringlərdə «qixning pakızlılığı»ni qixürdüm, Həmmə yeringlərə silərni ax-nañoja bolənən hajətmən kıldım; Birək silər yənilə yenimoja kaytmidinglər, — dəydu Pərvərdigar; **7** Həsulqə üq ayla kalojan bolsimu, silərdin yamournı tartiweił bərmidim; Bir xəhərət üstigə yamoqur yaqdurdum, Yənə bir xəhərgə yaqdurmıdim; Bir parqə yər üstigə yamoqur yaqdı; Yənə bir parqə yər yamoqursız qəojirap kaldi; **8** Xuning bilən ikki, üq xəhərning [pukralırı] su tiləp baxka bir xəhərgə aləngxip bardı, Lekin ənmidi; Birək silər yenimoja yənilə kaytmidinglər, — dəydu Pərvərdigar; **9** Mən silərni judun həm hal apıti bilən urдум; «Qajilioyuqı kurt»lar nurojunlioqan beoşinglər, üzümzarlıringlər, ənjür dərəhliringlər həm zəytün dərəhliringləri yəp kətti; Birək silər yenimoja yənilə kaytmidinglər, — dəydu Pərvərdigar; **10** Mən aranglar oqa Misiroqa qüxtürülən apətlərdək apətni əwtəttim; Yigitliringlərni kiliq bilən eltürgüzdüm, Atlıringlərin olja boluxka koyuwəttim; Mən karargahınlardın [jəsətlərning] sesiqsilikini purutuwəttim, Uni dimioqinglar oqumu kirgüzdüm, Birək silər yenimoja yənilə kaytmidinglər, — dəydu Pərvərdigar; **11** Mən aranglardın bəzilərni Huda Sodom wə Gomorra xəhərlirini ərütawkinidək ərütəttim, Xuning bilən silər ottin tartiweiñoqan bir ququla otundak bolup kaledinglər. Birək yenimoja yənilə kaytmidinglər, — dəydu Pərvərdigar; **12** Xunga Mən sanga xundak kılıxim kerək dəwatiimən, i Israıl; Mən buni sanga kılıdojanlıkim tüpəylidin, Hudaying bilən kərrixükə təyyarlan, i Israıl! **13** Qünki mana, taqlarını Xəkilləndürgüqi, Xəmalni Yaratkuqi, İnsanqa eziłirining oypikrining nemə ikanlığını Ayan Kiloquqi, Tang səhərni karangoşulukka Aylanduroquqi, Yər yüzidiki yüksəri jaylarning üstidə dəssəp yürgüqi dəl Xudur, Pərvərdigar, samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Huda Uning namidur!

5 I Israıl jəməti, bu sezni, Yəni Mən sən toopruluk okuydioğan bir mərsiyəni anglap koy: — **2** «Pak kız Israıl yikıldı; U kaytindin ornidin turmaydu; U ez tuprikişa taxlanıjan, Uni turozup yeligiçi yoktur». **3** Qünki Reb Pərvərdigar mundak dəydu: — [Israılning] ming [ləxkar] qıkkən bir xəhərining yüz [ləxkirila] tirik kəlidü; Yüz ləxkar qıkkən bir xəhərining Israıl jəməti üçün on [ləxkirila] tirik kəlidü; **4** Qünki Pərvərdigar Israıl jəmətgə mundak dəydu: — Meni izdənglər, həyatka erixisilər; **5** Bəyt-əlni izdimənglər, Gilgal oqumu barmanglar, Bəər-Xebaqa səpar kilmanglar; Qünki Gilgal asırga elinip sürgün kılınmay kalmayıdu, Bəyt-əl yokka qikidü. **6** Pərvərdigarnı izdənglər, həyatka erixisilər; Bolmisa U Yüsüپ jəməti iqidə ot kəbi partlap, uni yəp ketidü, Həm Bəyt-əldə otni eögürgüdək adəm tepilmaydu. **7** I adalətni əməngə

aylanduroquqi, Həkkaniyilikni yergə taxlıçıqlar, **8** Silər Orion yultuz türkümi wə Kəlb yultuz topını Yaratkuqi, Əlüm kələnggisini tang nuriqə Aylanduroquqi, Kündüni karangoşuluk bilən keçiqə Aylanduroquqi, Dengizdiki sulurni qakırıp, ularni yər yüziga Kuyuqunu izdənglər; Pərvərdigar Uning namidur. **9** U baturlar üstigə tuyusķış halakətni partlıtıdu, İstihkəm üstigə halakət qüxtüridü. **10** Xu [İsraillar] xəhər dərwazisida tənbil, beridiojanlar oq, Durus sezləydiqənlərdin yirginidü. **11** Əmdi silər namratlarnı ezip, Ulardin buğday «hədiyyə»lərni aldinglər! Oyulojan taxlardın eylərni saldinglər, Birək ularda turmaysilər; Silər güzəl üzümzarlarını bərpa kılqansıslər, Birək ularning xarabını iqqlımayışılər. **12** Qünki silərning asiylikliringlərning ənqılıq kepliklərini, Silərning gunahınlaring ənqılıq zor ikənlilikini obdan bilimən; Ular həkkaniy adəmni ezdü, Ular para yəydu, Xəhər dərwazisida miskinlərning həkkini kərvalıdu. **13** Xunga bundak dəwrdə «pəməlik adəm» süktü kılıdu; Qünki u rəzil bir dəwrdur. **14** Həyat yaxax üçün yamanlıknı əməs, mehribanlıq-yahxılıknı izdənglər; Xundak bolqanda silər deqinginqələr, Samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Pərvərdigar həkikətən silər bilən bills bolidü. **15** Yamanlıknın nəprətlinənglər, mehribanlıq-yahxılıknı seyünglər, Xəhər dərwazisida adalətni ornitinglər; Xundak kılqanda Pərvərdigar, samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Huda bəlkim Yüsüpninə qaldısiqə xapaat kərsitər. **16** Xunga Pərvərdigar, samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Huda Rəb mundak dəydu: — «Barlıq kəng rastə-bazarlarda ah-zarlar anglinidü; Ular həmmə qoqlarda «Way... way!...» dər awazını kətiridü; Ular kəhləklərinə matəm tutuxka, Ah-zarlar kətürgügi «ustilar»ni yiqlaxka qakırıdu. **17** Həm barlık, üzümzarlırdımı ah-zarlar kətirüldü; Qünki Mən Əzüm aranglardın etüp ketimən» — dəydu Parvardigar. **18** Pərvərdigarning künigə təkəzzər boləjan silərgə way! Pərvərdigarning künə silərgə kəndək akıwətlərni kəltürər? U yorulkük əməs, bəlkı karangoşuluk elip kelidü. **19** U künə birsi xirdin keçip, eyikka uqrəp, Andin eyigə kirip, koli bilən tamoja yələngəndə, Yilan uni qakəndək bir ix bolidü! **20** Pərvərdigarning künə yorulkük əməs, bəlkı karangoşulukla elip kelidü əməsmə? Uningda pakət karangoşulukla bolup, yorulkük heq bolmayıqou? **21** Heytliringlərə nəprətlinimən, ulardinizar boldum, İbadət suronliringlərning purikini purioqum yok. **22** Qünki silər Manga «kəydiurmə kurbanlıqlar» həm «ax hədiyyə»liringlərini sunup atısganlıru, Mən ularını kobul kilmaymən; Silərning bordaq malliringlər bilən kilojan «inaklıq kurbanlıkliringlər»qə karımaymən. **23** Məndin munajatliringlərning sadalırını epketinqələr, Qiltarlıringlərning küylirini anglimaymən; **24** Buning ornda adalət huddi xərkiratmidək, Həkkaniyilik əbədiy akidəqən ekimdək dolğunlisun! **25** Silər qəl-bayawandiki kırık yilda kilojan kurbanlıq-hədiyiərni Manga elip kaledinglərmə, i Israıl jəməti?! **26** Bərhək, silər «Sukkot» degen padixahıŋglər, həm «Kium» degen butlıringlərni, yəni «Yultuz ilahi»ŋglərni kətürüp mangdinglər! **27** Əmdi Mən silərni asır kılıp, Dəməxəktin yıraklar oqa sürgün kildürimən, — dəydu «Samawi koxunlarning Sərdarı boləjan Huda» degen nam bilən atalojan Pərvərdigar.

6 I Zionda hatırjəm olturoqanlar həm Samariya teojudə tayinip aman-əsan yaxıqanlar! I əllərning kattisining ərbablıri! Israıl jəməti silərni izdəp kelidü — Silərning həlinglar oqa way! **2** [Silər həlkə]: — «Kalnəh, xəhirigə berip kərunglar; Xu yərdin «büyük Hamat» xəhirigə beringlər, Andin Filistilərlərinə xəhəri Gatkə qixiüp bekinglər; Bular silərning ikki padixahılikliringlərdin əwəzəlmə? Ular ning qəgrisi silərning kəngmu?» — [dəp mahtinip sezləysilər]. **3** I yaman künni

keqiktürmäkqi bolqanlar! Silər jebir-zulumning həkümranlığını ornitip, uni eziünglarqa yekin kilmakqi bolisilər, **4** Pil qixida nəkixləngən kariwatlar üstidə yatisilər, Diwanliringlar üstidə kerilip yatisilər, Pada topidin pahlamlarını, Kala kotanlıridin mozayni tallap yəysilər, **5** Qıltar ahangoja təngkəx kılıp eytisilər, Dawuttək eziünglarqa sazları ijad kılısilər, **6** Xarabní qiniłep-qiniłep iqisilər, Əziünglarqa sorhil maylik atırları sürisilər, — Biraq kenglünglər Yüsüp jəmətinining ziyan-zəhməti üçün həq azablanmayıdu! **7** Xunga ular tunji əsirgə qüxkənlər arısında əsirgə elinidü; Kerilip yatkanlarning əyx-ixriti ahirlividü. **8** Rəb Pərvərdigar Əz hayatı bilən kəsəm kılqankı, — dəydu Pərvərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Huda, — Mən Yakupning qururidinizar boldum, Uning ordalistikhkamlırınidin nəprətlənim; Mən bu xəhərnı, xundakla uningdi ki həmmiñi düxməngə tangla etküütüp berimən; **9** Wə əməlgə axuruliduki, Bir eyda on adan bolup kalsa, bu onəylənmə olidü. **10** Əgər məlum bir elgüzinqin tuşqını, yəni elgüzinqin jesitini keydürüxkə mas'ul kixi ustihanları ketürüp eydin qikiwetip, ey iqidiki yəna bırsidin: — «Kexingda yəna bırsi barmu?» dəp sorisa, u «Yok» dəydu, Andin [tuşqını] yəna: «Süküt! Pərvərdigarning namini tiloja eliximizə bolmaydu!» — dəydu. **11** Səwəbi, Pərvərdigar buyruk qüxtüridü, Wə qong eyni para-parə kılıwetidü, Kiqik eynimu qak-qekidin yerip qekiwetidü. **12** Atlar tax üstidə qapaladıru! Adamlar axu yərni kalıclar bilən aqjduraladıru! Biraq silər adalətni et stüygə, Həkkaniylığın mewisini əməngə aylanduroqansılar — **13** — Yok bir nərsidin xadlinip kətənsilər, «Əz küqimizgə tayinip kudratkə igə bolqanımız» — degen silər. **14** Qünki mana, i Israel jamati, — dəydu Pərvərdigar, samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Huda, — Mən silər bilən kərxilixirıqan bir əlni turozızmən; Ular Hamat xəhərinin dawinidin Arabah ekimiqiçə silərni harlaydu.

7 Rəb Pərvərdigar manga kərsəttiki — Keyinki ot-qep bax tartkən wakıftı, mana U qekətkilərni yasidi (bu padixah eziqə ot-qep orqəndin keyinki, ikinçi kətimlik ot-qep esken wakıt idi) **2** həm xundak boldiki, qekətkilər zemindiki ot-qepni kıldurmaya yəwətkəndin keyin, man: — «Rəb Pərvərdigar, etünüp kalay, kəqirgəysən! Yakup kəndakmu qidiyalaydu? U kiqik tursa!» — dedim. **3** Pərvərdigar əmdi undak kilixtin yandi: «Əmdi undak bolmaydu» — dedi Pərvərdigar. **4** Rəb Pərvərdigar manga kərsətti — Mana, Rəb Pərvərdigar [həlkj] bilən kürəx kiliqxə otni qakırdı; Ot hətta qongkur dengiznimü kürutti, Miras bolqan zeminnimü yəp kətti; **5** Əmdi mən: — «Rəb Pərvərdigar, etünüp kalay, tohtıqaysən! Yakup kəndakmu qidiyalaydu? U kiqik tursa!» — dedim. **6** Pərvərdigar xundak kilixtin yandi: «Əmdi undak bolmaydu» — dedi Rəb Pərvərdigar. **7** Əmdi U manga [mundak bir ixni] kərsətti — Wə mana, Rəb tik əlqigüq yip bilən kopuruqlan tam tüwidə, Kolidə tik əlqigüq yipni tutkiniqə turatı; **8** wə Pərvərdigar məndin: — «Amos, nemini kərdung?» dəp soridi. Mən: «Tik əlqigüq yipni» — dedim. Rəb: «Mən yəna Əz həlkim Israel otturisioja tik əlqigüq yipni tıklayman; Mən yəna ularnı jazalimay etüp kətməymən; **9** Həm Ishäkning «yukiri jaylırı» həlak boldi, Israillining tawapgahlıri wayran kılınidü; Yəroboam jəmatiga kılıq bilən hujum kiliqxə ornumdin turimən» — dedi. **10** Xuning bilən Bəyt-əldiki kahin Amaziya Israel padixahı Yəroboamoja həwər yollap: — «Amos Israel jəməti arısında turupmu siliga suyikəst kıldı; zemin uning kılqan barlık göplərini kötürəlməydi. **11** Qünki Amos: — «Yəroboam kiliqə olidü, Israel əsirgə elinip ez zeminidin sürgün bolmay kalmayıdu!» — dəydu» — dedi. **12** Andin Amaziya Amoska: — Həy aldin kərgüqi! Bəs, yokkal,

Yəhuda zeminoja kąq, axu yərdə bexarət berip, xu yərde nan tepip yə! **13** Birak Bəyt-əldə yənə bexarət bərmə; qünki u padixahning tawapgahı, xahlıq eydur, — dedi. **14** Amos Amaziyaqa jawab berip mundak dedi: — «Mən əslİ pəyəqəmbərəməs idim, yaki pəyəqəmbərning oqılımu əməsmən; bəlkı mən bir qarwiqi, xundakla erən dərəhlirinini mewisini tərgüqi idim. **15** Birak pada bekıwatkan qeojında Pərvərdigar meni Əz ilkige aldi wə manga: «Baroqin, həlkim Israeloja bexarət bər» — dedi. **16** Əmdi, i Amaziya, Pərvərdigarning sezikə çulak sal! Sən manga: «Israelini əyibləydiqan bexarətlərni bərmə, Ishak jamətinə əyibləydiqan sezlərni eytma», deding. **17** Xunga Pərvərdigar mundak dəydu: — «Sening ayalıng xəhərdə pañixə bolidu, oçul-kızılıring kılıq bilən kırılıdu wə zemining əlqəx tanisi tarlıxı bilən parqılınidu; sən napak bir zemində elisən; wə Israel əsirgə elinip ez zeminidin sürgün bolmay kalmaydu».

8 Rəb Pərvərdigar manga mundak bir ixni kərsətti; mana, bir sewət yazılık mewə. **2** Andin U məndin: Amos, nemini kərdung? — dəp soridi. Mən: «Bir sewət yazılık mewini» — dedim. Pərvərdigar manga: Əmdi həlkim Israeloja zaval yətti; Mən yəna ularnı jazalimay etüp kətməymən, — dedi. **3** — Xu künü ordidiki kızılarning nahxılıri kiya-qiyalarqa aylinidü, — dəydu Rəb Pərvərdigar; — Jəsətlər kəp bolidu; ular jay-jaylıarda sırtka taxlinidü. Süküt! **4** Buni anglanglar, həy miskinlərni əzgüqilər, Zemindiki ajiz meminlərni yokatmakçı bolqanlar — **5** «Axlikimizni satmakçı iduk, yengi ay qaqqanmu ahirlılar, Buqday yaymısını aqattuk, xabat künü qaqqan tūğər?» — dəydiqanlar, — Xundakla «əfah»ni kiqik kılıp, «xəkəl»ni qong elip, Aldamqılık üçün tarazını yalojan kılqanlar! **6** — Namratlarnı kümütxə, Miskin adəmni bir jüp qorukka setiwalımkçı bolqanlar, Buqdaynı süpüründisi bilən қoxup satmakçı bolqanlar! **7** Pərvərdigar Yakupning qururi bilən xundak kəsəm kıldıki, — Bərhək, Mən hərgiz ularning kılqanlıridin heqzibinuntutmayman! **8** Zemin bu ixlardın təvrinip kətməmədə! Wə uningda turuwatqanlarning həmmisi matəm tutmamdu? U Nil dəryasidak ərləp ketidü, U Misir daryasidak erkəxləp, andin qeküp ketidü. **9** Xu künü xundak əməlgə axuruliduki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, — Kuyaxni qüxtə patkuzımən, Zeminni xu oquq kündə karangoqulaxturimən. **10** Heytliringlarnı musibətəkə, Həmmə nahxiliringlarnı ah-zarlarqa aylanduriwetimən; Həmmə adəmning qatriki üstini bəz rəht bilən oriouzımən, Hərbir adəmning bexida təkərlik payda kılımən; Bu matəmni yakka-yegəna bir oqulnının matimidək, Heytning ahirini dərd-alamlıq bir kün kılıwetimən. **11** Mana, xundak külər kəliduki, — dəydu Rəb Pərvərdigar, Zeminoja kəhəqtılilikni əwətimən, — Nanoja bolqan kəhəqtılilik əməs, yaki suoja bolqan qangkaxmu əməs, bəlkı Pərvərdigarning sezikə qalamını anglaxka bolqan kəhəqtılilikni əwətimən. **12** Xuning bilən ular dengizdən dengizə, ximaldin xarkkə kezip mangidü, Ular Pərvərdigarning sezikə qalamını izdəp uyanbuyan yürüp, uni tapalmaydu. **13** Xu künü güzəl kızlar həm yigitlərmiş ussuzluktin halidin ketidü; **14** Həm Samariyəning gunahının [nami] bilən kəsəm iğkənlər, Yəni «İlahıngning tiriklikli bilən, i Dan», yaki «Bəər-Xəbadiki [ilahiy] tirik yol bilən!» dəp kəsəm iğkənlər bolsa — Ular yikılıdu, ornidin hərgiz kəytidin turalmaydu.

9 Mən Rəbning kurbangahning yenida turojinini kərdum; U mundak dedi: — Tüwriklerning baxlırını urunglar, bosuojalar silkingiçə urunglar, Ularnı [ibadəthanidiliklərning] baxlırığa qüxtürüp, para-parə kılqınları! Mən xu [butpərəsələr]dən əng ahirda kəloqanlırimumu kılıq bilən eltürimən; Ulardin

kaqay degənlər kaqlamaydu, Ulardin kutulay degənlər kutulup qıqlamaydu. **2** Ular təhtisara iiqiçə texip kirşə, kolumn axu yərdin ularni tartıp qıkırıdu; Ular asmanoja yamixip qığsa, Mən xu yərdin ularni tartıp qüxürimən; (**Sheol h7585**) **3** Ular Karməl qokkisişa məküwalsimu, Mən ularni izdəp xu yərdin alımən; Ular dengiz tegidə nəzirimdin yoxurunuwalojan bolsimu, Mən yilanni buyruymən, u ularni qakıdu; **4** Dütixmənlirigə əsirgə qüxkən bolsimu, Mən xu yərdə kılıqni buyruymən, u ularni əltüridü; Mən yahxılıknı əməs, bəlkı yamanlıkni yətküzüx üçün kəzərimni ularoja tikimən. **5** Samawi köxunlarning Sərdarı bolоjan Rəb Pərwərdigar, Zeminoja təgküqi bolsa dəl Uning Əzidur; U tegixi bilənla, zemin erip ketidü, unında turuwatkanlarning həmmisi matəm tutidü; Zemin Nil dəryasidək ərləp ketidü — Misirning dəryasidak [**ərkəxləp**], andin qeküp ketidü. **6** Rawaklirini ərxlərgə selip, asman gümbüzini yər yüzügə bekitküqi Xudur; Dengizdiki sularni qakırip, ularni yər yüzügə kuyoquqi Udur; Pərwərdigar Uning namidur. **7** Silər Manga nisbətan Efiopiya balılırioja ohxax əməsmu, i Israil balılıri? Mən Israilni Misirdin elip qıçaroqan əməsmu? Filistiyərnı Kret arılıdin, Suriyəliklərnı Kir xəhəridin qıçaroqan əməsmu? **8** Karanglar, Rəb Pərwərdigarning kezi «gunahkar padixahlılıq» üstigə qüxti — Mən yər yüzidin uni yokitımən; Lekin Mən Yağup jəmatini toluk yokitiwətməymən, — dəydu Pərwərdigar. **9** Qünki karanglar, Mən buyruk qüxiřimən, Xuning bilən huddi bırsi dannı ojelwirdə taskıqandək, Israil jəmatini əllər arısida taskaymən, Birək ulardin əng kiqikimu yərgə qüixüp kətməydu. **10** [**Halbüki**], həlkimning barlik gunahkarları, yəni: «Külpət bizgə hərgiz yekinlaxmaydu, beximizə qüixməydu» degiqüilar kiliq tegidə olidu. **11** Xu künü Mən Dawutning yikilojan kəpisini yengibaxtin tikləyimən, Uning yeriklirini etimən; Üni harabılıktın ongxap, əyni zamandiki petidək küriman. **12** Xuning bilən ular Edomning kəldisişa həmdə namim bilən atalojan barlık əllərgə igidarqılık kılıdu, — dəydu buni bejirgüqi Pərwərdigar. **13** Mana xundak kün'lər keliduki, — dəydu Pərwərdigar, — Yər həydigüqi həsul yiçəkviqə yetixiwalidi, Üzümlərni qayligüqi uruk qaqqviqə yetixiwalidi; Taqlar yengi xarabni temnitip, Barlik dəng-egiziliklər erip ketidü. **14** Wə həlkim Israilni asarəttin kutuldurup, azadlıkkə erixtürimən; Ular harab xəhərlərni käyta kurup, ularda makanlixidü; Ular üzümzərlərni tikip, ularning xarabını iqidü; Ular baqlarını bərpə kılıp, mewisini yəydi. **15** Mən ularni ez zemini üstiga tikimən, Ular Mən ularoja ata kılıqan zemindin hərgiz käytidin yuluwetilməydu — dəydu Pərwərdigar sening Hudaying.

1 Obadiya kərgən alamət kərənűx: — Rəb Pərvərdigar Edom toqıruluk mundaq dəydu: — (Biz Pərvərdigardin bu həwərnı anglaxka müyəssər bolduk) — «Bir əlqi əllər arisioja əwətildi; U: «Ornunglardın turunglar, biz uningoja əkarxi jəng kılıx üçün turaylı!» — dəp həwər beridu. **2** Mana, Mən seni əllər arisida kiçik kıldı; Sən [əllər arisida] kattık, kəmsitilgən həlk boliso! **3** Həy tık kiyanıng yeriklär iqidə turoquqı, Turaloysi yukarı boloquqı, Kenglüngdə: «Kim meni yərgə qüxtürlüsün?!» degişi, Kenglüngdiki təkəbburluq eziüngi aldap koydi! **4** San bürkütük eziüngi yukiri ketürsəngmu, Qanggangni yultuzlar arisioja tızsangmu, Mən xu yerdin seni qüxtürewetimən, — dəydu Pərvərdigar. **5** Bulangqılar kexinqoja kəlsimu, Ooprilar keqiləp yeningoja kirsimu, (Hay, xunqə üzütp taxlinisən!) Ular eziirişiga quxlukla ooprilayti əməsmə? Üzüm üzgүqilər yeningoja kəlsimu, azraq wasanglarnı kəldiridu əməsmə? **6** Birak Əsawning təəllukatı əndək ahturuldu! Uning yoxurun bayılıkları əndək tepip qikildi! **7** Barlıq ittipakdaxliring seni qegrayingoja həydiwetidu; Sən bilən inaқ etkənlər seni aldap, üstündin qəlibə kılıdu; Neningni yegənlər sanga kiltək kuridü; [San] darwəkə yorutulmığandursən! **8** Mən xu künü, — dəydu Pərvərdigar, — Edomdin danixmənlərni, Əsawdin əkil-parasətni yoqtamadımdıman? **9** Xuning bilən palwanlıring parakəndə bolidu, i Teman, Xuning bilən Əsawning teojudiki hərbir adəm kiroqinqiliqta kətl kilinidu. **10** Ukang Yakupka kılqan zulum-zorawanlıking tüpəylidin, Iza-ahənat seni kaplaydu; Sən mənggügə üzütp taxlinisən. **11** Sən bir qəttə [pərwəsiz] kərap turoqan künü, Yəni yaqə yurttikilər [buradırıngning] mülkini bulap kətkən künü, Taipilər uning dərwaziliridin kirip Yerusalem tüstigə qək taxlioqan künü, Sən ularning bir əzasiyo ohxax bolojansən. **12** Birak kərindixingning apətlək künigə pərwəsiz kərap turmaslıking kerək idi, Yəhudanıng balılırinin əhalək künidə huxal bolup kətməsliking kerək idi; Külpatlık künidə aqzıngni yoojan kılmasliking kerək idi; **13** Əz həlkimni apət başkan künidə, ularning dərwazisioja kirməsliking kerək idi; Ularnı apət başkan künidə ularning dərd-ələmigə erənsiz kərap turmaslıking kerək idi, Apət başkan künidə əkolungni mal-mülkügə sozmasliking kerək idi; **14** Sən xəhərdin keqip kutuloqlarını üzütp taxlaş üçün aqə yolda turmaslıking kerək idi; Külpat başkan künidə uningdin kutulup kaloqlarını düixməngə tapxurmaslıking kerək idi. **15** Qünki Pərvərdigarning künü barlıq əllər tüstigə qüxtüxkə yekin kaloqandur; Sening baxkılar oqa kılıqiningdək, sangimu xundak kilinidu; Sanga tegixlik jaza ez beinxoqja qüxitidu; **16** Qünki san Əz mukəddas teojudma [əqzipimni] iğkiningdək, Barlıq əllərmə xundak tohtawsız iqidu; Bərhək, ular iqidu, yutidu, Andin ular heq məwjuṭ əməstək yokap ketidu. **17** Birak Zion teoji üstidə panah-kutkuzulux bolidu, Taqı pak-mukəddəs bolidu; Yakup jəmatininq təəllukatlıri ezişa təwə bolidu; **18** Wa Yakup jəmati ot, Yüsüp jəmati yalkun, Əsav jəmati ular oqa pahal bolidu; [Ot wa yalkun] Əsav jəmati iqidə yekiliп, ularni yutup ketidu; Əsav jəmatidin heqbiorsi kalmayıdu; Qünki Pərvərdigar xundak sez kilojan. **19** [Yəhudanıng] jənubidikilər Əsawning teojoja igə bolidu; Xəfəlah tüzlənglikidikilər Filistiylərning zeminoja igə bolidu, Bərhək, ular əfraimning dalası həm Samariyəning dalası oja igə bolidu; Binyamin Gileadka igə bolidu; **20** Sürgün bolojanlardın kelip kalojan Israillardın tərkib tapkan bu koxun Kanaandikilərgə təwa bolojan zeminə Zarəfatkiqə igə bolidu; Səfaradta sürgündə turoqan Yerusalemidikilər bolsa jənubtiki xəhərlərgə igə bolidu. **21** Andin Zion teoji tüstigə kutkuzoluqilar

Yunus

1 Pərvərdigarning səzi Amittayning oqlı Yunuska yetip kelip mundak deyildi: — 2 «Ornungdin tur, dərhal Ninəwə degən axu büyütə xəhərgə berip, awazingni kötürüp u yordikilərni agahlandırojin; qünki ularning rəzillikləri Mening kəzümgə kədilip turidu». 3 Bırak Yunus ornidin turup Pərvərdigarning yüzidin əzini қaqrux üqün Tarxix degən yurtkə kətməkqi boldi. Xunga u Yoppa xəhirigə berip, Tarxixkə baridiojan kema tezip, kirasını telap uningoja qüxti wa kemiqilər bilən birlikte Tarxixkə berip, Pərvərdigarning yüzidin əzini қaqrurmakqi boldi. 4 Pərvərdigar bolsa zor bir boranı dengizə taxlıdı; xunga dengizdiz dəhəxtlik kara boran qıkıp, kema parqılınilı kətkili tas kaldı. 5 Kemiqilər bolsa bək körküp ketip, hərkəsisi ez ilahlıriqə hitab kılıp dua kıldı; ular kemini yeniklusun dəp uningdiki yüksək-taklarnı dengizə taxliwətti. Bırak Yunus bolsa, kemining astı kəwigitəq qüxtüwelip, xu yərdə elüktək uhławatqanıdi. 6 Kəmə baxlıkı uning yəniqə kelip uningoja: «Əy, uhławatqan kixi, bu kəndək kılıqinjing? Ornungdin tur, ilahıngını seqinip nida kıl! Kim biliđu, ilahıngning naziri qüxtip bizni əhalakəttin kətkeçup kəlamdu tehi?» — dedi. 7 Ular bir-biriga: — Kelinglər, bu külpətninq kimming wajidin beximizə qüxtənlərini bekitix üqün qək taxlaylı, — deyixti. Xurdak, kılıp ular qək taxlaştı; ahirdə qəkətə Yurus qıkıp kəldi. 8 Ular uningdin: — Kəni, eyt, beximizə qüxtən bu külpət kimming səwəbidin boluwatidu? Sening tirikqılıkning nəmə? Nədin kəlding? Kəysi al, kəysi millattin san? — dəp soridi. 9 U ularoja: — Mən bolsam ibraniy millitidin, ərxəldiki Hudadin, yəni dengizni, yər-zeminiñ yaratkan Pərvərdigardin korkkujımən, dedi. 10 Bu sez ularınıñ intayın körkutiwətti. Ular: «Sən zadi nemə ix kılıqan?» — dəp soridi [qünki ular uning Pərvərdigarning yüzidin əqəmənlikini bilgənidi, qünki ular buni uning ez aqzidin anglojanıdi]. 11 Ular uningdin: — Əmdı biz seni kəndək kilsək dengiz biz üqün tinqlinidu? — dəp soridi; qünki dengiz dolkunuñ barəqanseri əwj elip ketiwattati. 12 U ularoja: — Meni kötürüp dengizə taxliwetinqlar, xu qəjəda dengiz silər üçün tinqlinidu; qünki bilimənki, bu zor boran menin səwəbimindin silərgə qüxti, — dedi. 13 Bırak bu adamlar küqəp palak urup kiroqkə yetixkə tirixti; əmma yetəlmidi, qünki dengiz kərrixkandək tehimli dolkunlap ketiwattati. 14 Ular Pərvərdigarоja iltija kılıp pəryad kötürüp: — Ah Pərvərdigar, Səndin ettinimiz, bu adəmning jenini aloqanlıkimizni bizdin kərmigəsən! Bigunah bir adəmning əkenini təkiixning gunahını üstimizgə koymiqəsən! Qünki Sən Pərvərdigar Əzüngning halıqinining kılding! — dəp nida kıldı. 15 Xuning bilən ular Yunusni kötürüp elip dengizə taxliwətti; dengiz dolkunlinixtin xuan tohtidi. 16 Xuning bilən bu adamlar Pərvərdigardin kattik körkəti; ular Pərvərdigarоja atap xərbənlək kılıp kəsəm iqixti. 17 Bırak Pərvərdigar Yunusni yutuwelixkə yoojan bir belikni əwətkənidi. Yunus bolsa bu belikning karnında üq keqəkündüz turdi.

2 Yunus belikning karnıda turup Pərvərdigarоja mundak dua kıldı: — 2 «Mən dard-əlimimindin Pərvərdigarоja pəryad kötürdum, U manga ijabət kıldı. Man təhtisaranıñ taktidin pəryad kıldı, Sən awazimoja kulaq salding. (*Sheol h7585*) 3 Qünki Sən meni dengiz təktığa, dengiz karñoja taxliwətting. Kalkün ekinləri meni arisoja eliwi, Sening barlık dolkunliring həm erkəxliring üstümdin etüp kətti; 4 Wə man: «Mən nəzirindin taxliwetləgnəmə; Bırak, mən yənilə mukaddəs ibadəthanangoja karap ümid bilən təlmürimən» — dedim. 5 Sular meni yetup

kətküdək dərijidə oriwaldi, Dengiz təkti meni kapsıwaldi; Dengiz qepliri beximoja qırmixiwaldi. 6 Mən taqların taglırigiça qüxtip kettim; Yer-zemini tegidiki takaklar meni əbdil'əbdikiqə kamap koydi; Həlbuki, Sən jenimni həng iqidin qıkardı, i Pərvərdigar Hudayım. 7 Jenim iqimda əhalidin katkanda Pərvərdigarnı esiməgə kəltürdüm, Duayım Sanga yetip, Mukaddəs ibadəthanangoja kırıp kəldi. 8 Bişəna ərzimas butlaroja qoqunojanlar eziqə nesip bolovan mehribanlıktın məhərəm boludı. 9 Bırak, mən bolsam təxəkkür sadayim bilən Sanga kurbanlıq kılımən; Mən iqkan əsəmlərimni Sening alındıda ada kılımən, Nijat-ķutkuzux Pərvərdigardindur!» 10 Pərvərdigar belikkə buyrudi, belik Yunusni kuruqlukka kəy kıldı.

3 Pərvərdigarning səzi ikkinçi ketim Yunuska yetip mundak deyildi: — 2 «Ornungdin tur, Ninəwə degən axu büyütə xəhərgə berip, Mən sanga tapxurojan həwərnı ularoja jakarla». 3 Yunus ornidin turup Pərvərdigarning səzi boyiqə Ninəwə xəhirigə bardi. Ninəwə bolsa nahayıti böyük bir xəhər bolup, xəhərning eziла üq künliklək yol idi. 4 Yunus xəhər iqiqə kırıp bir kün mangdi, u: — Kırıq kündin keyir, Ninəwə xəhəri wəyrən kılınidu! — dəp jakarlıdi. 5 Ninəwədikilər Hudanıñ seziqə ixəndi. Ular roza tutulsun dəp elan kılıp, metiwarlardın tartıp əng kiqiqiqə ularning həmmisi bez kiyim kiydi. 6 Bu sez padixaħha yatkanda, umu təhtidin turup, tonini taxlap bez kiyim kiyip külliükə kırıp olturdu. 7 U yənə əmri arkılıq pütkül Ninəwə xəhirigə munularını jakarlıdi: — «Padixaħ, həm aksəngəklərning yarlıkı boyiqə, Ninəwə xəhiridiki həqkəndək adəm, at-ulaq, kala, koy padiliri həqnərsigə eozıq təqmisin; həqnərsini yemisun, sumu iqmisun. 8 Hərbir adəm wə haywan bez kiysun, hərbiri Huda oja kattik pəryad ketürsün; hərbiri yaman yoldın yansun, hərbiri kolını zorawanlıktın üzsun; 9 kim bildi, buning bilən Huda kattik əqəzipidin yenip bizni əhalak kılımasmañik?». 10 Xuning bilən Huda ularning əməllirini, yəni yaman yollardın yanəlonaklıنى kərəp, ularoja əkaratkan bala-kazanı qüxtürüxtin yenip, xu balyakazanı qüxtürmüdi.

4 Əmma bu ix Yunusni intayın narazi kılıp, uni kattik əqəzəpləndirdi. 2 U Pərvərdigarоja: — «Ah, Pərvərdigar, ez yurtunduki qəjəda Sening xundak kılıdoqanlığının demigənməmidim? Xungu mən əslidə Tarxixkə əqəmkəsi bolovanmən; qünki mən bəlimənki, Sən mehribən-xəpkətlək, rəhimbil, asan əqəzəplənməydiqən, qonguktur mehribanlıkka toloqan, kixilərninq bexioja külpət qüxtürüxtin yanuoqı Hudadursən. 3 Əmdı Pərvərdigar, jenimmi mandin elip kət, olüm mən üçün yaxaxtin əwəzəl» — dedi. 4 Pərvərdigar uningdin: — Bundaq aqqıqlanıqining tooprımı? — dəp soridi. 5 Andin keyin Yunus xəhərdin qıkıp, xəhərning xərkij təripigə berip olturdu. U xu yərdə eziqə bir qəllə yasap, xəhərdə zadi nema ixlar bolarkin dəp uning sayısında olturdu. 6 Pərvərdigar Huda Yunusni ez parakəndiqılıkından kətkeçuz tüqün, uning bexioja saya qıxsun dəp uningoja bir kiqik dərahni estürüp təyyarlıdı. Yunus kiqik dərahın intayın hursən boldı. 7 Bırak ikkinçi kün tang atkanda Huda bir kurtarı təyyarlap əwətti. Kurt bu kiqik dərəhni pilikigə zərbə kılıp uni kərtutuwətti. 8 Kün kizaroqanda, Huda intayın issik bir xərk xamiliini təyarihlidi; kün təptini Yunusning bexioja qıxırdı, uni əhalidin kətküdə. U eziqə olüm tiləp: — Olüm mən üçün yaxaxtin əwəzəl, — dedi.

9 Bırak Huda uningdin: — Sening axu kiqik dərəh səwəbidin xundak aqqıqlanıqining tooprımı? — dəp soridi. U jawab berip: — Həə, hətta əlgüdək aqqıkim kəlgini tooprıdur, — dedi. 10 Pərvərdigar uningoja mundak dedi: — «Sən həq əjringni

singdürmigən həm ezüng əstürmigən bu kiqik dərəhkə iqingni
açritting; bırak u bir keqidila ezi esüp, bir keqidila kurup kətti;
11 Əmdi Mening ong koli bilən sol əolini pərk etəlməydiçan
yüz yigirmə ming adəm olturak laxkan, xundakla nuroğun mal-
waranlırimu bolğan Niniwədək bundač büyük xəhərdikilərgə
iqimni açritip rəhİM kılıximoğa tooqra kəlməndu?».

Mikah

1 Pərvərdigarning sezi — Yotam, Ahaz wə Həzakiya Yəhudaqa padixah boloqan künlərdə Moraxətlik Mikahqa kəlgən: — — U bularnı Samariyə wə Yerusalem tooprisidə kərgən. **2** Anglanglar, i həlkələr, həmminglər! Külək sal, i yər yəzi wə uningda boloqan həmminglər: — Rəb Pərvərdigar silərni əyibləp guwahlıq bersun, Rəb mukəddəs ibadəthanisidin silərni əyibləp guwahlıq bersun! **3** Qünki mana, Pərvərdigar Əz jayidin qıkıldı; U qüxüp, yər yüzidiki yukarı jaylarnı qəyləydi; **4** Uning astida taoqlar erip ketidü, Jilojılar yeriildü, Huddi mom otning alıldı erigəndəd, Sular tıq yardin tekülgəndək bolidü. **5** Buning həmmisi Yakupning itaətsizlikı, Israıl jəmətindiki gunahlar tüpəyidin bolidü; Yakupning itaətsizlikı nadin baxlanıjan? U Samariyədin baxlanıjan əməsmu? Yəhudadiki «yukarı jaylar»[ni yasax] nadin baxlanıjan? Ular Yerusalemın baxlanıjan əməsmu? **6** Xunga Mən Samariyəni etidiki tax dəwisi dək, Üzüm tallırı tikixkə layık jay kiliwetimən; Mən uning taxlirini jilojıja domilitip taxlaymən, Uning ullirini yalingaqlaymən; **7** Uning barlık oyma məbudişli para-para qekiyetlidü; Uning pahixiliktin erixkən barlık hədiyalıları ot bilən keydürülidü; Barlık butlirını wəyrana kılımən; Qünki u pahixa ayalning həkkı bilən bularını yiojip toplidi; Ular yəna pahixa ayalning həkkı bolup kaytip ketidü. **8** Bular üçün mən ah-zar kətürimən, Mən hulaymən; Yalingayak, yalingaq değidək yürimən; Mən qılberilərdək hulaymən; Həwkuxlardək matam tutup yürimən. **9** Qünki uning yarılıri dawaliqusizdur, U hətta Yəhudaçıqımı yetip, Həlkimning dərwazisioja, yəni Yerusalemıqıza yamridi. **10** Bu [apətni] Gat xəhiri dəsəliməngələr, Kət'iy yioqlımlar; Bəyt-lə-Afrəh xəhiri də topa-qangda eojinanglar! **11** I Xafirdə turuwatkan kız, yalingaqlıq wə xərməndilik iqidə [əsirlikke] ət; Zaananda turuwatkan kızlar taləqa heq qıkkən əməs; Bəyt-Ezəl ah-zarlar kətürməktə; «[Huda] səndin mukim jayingni elip ketidü!» **12** Marotta turuwatkan kız yahxılıkla talmüritip tit-tit boluwatidü; Birak yamanlıq Pərvərdigardin Yerusalem dərwazisioja qüxti. **13** Tulparni jang harwişioja kət, i Ləkixta turuwatkan kız, (Ləkix bolsa, Zion kizişa gunahning baxlanıjan yeri idil!) Qünki səndən Israelning itaətsizlikı tepilidü. **14** Xunga sən huxlix hədiyilirini Morəxət-Gat xəhirigə berisən; Akzibning dukandarlısı Israıl padixahlırioja yaloqanlılıq yətküzidü; **15** Mən tehi sanga bir «mirashor» əpkelimən, i Marəxəh xəhiridə turuwatkan kız; Israelning xan-xəripi Adullamojımı qüxüp kelidü. **16** Əzüngni takırbax kıl, Zökung boloqan balilar üçün qeqinqini qüxürütə; Körultazdək aydingbaxlıqning kengəyt, Qünki ular səndin ayrırilip stürgün boluxkə kətti.

2 Ornida yetip kəbihlikni oylayıdiojanlaroja wə yamanlık əylığlıqlırgə way! Pəkət ularning kolidin kəlsila, ular tang etixi bilənlə uni ada kılıdu; **2** ularning aqkəz kəzi etizlaroja qüxsila, ular zorawanlıq kılıp buliwalidü; Əylərgimə kızıkiplə kalsala, bularınımu elip ketidü; Ular batur kixinimə jəməti bilən bulaydu, Adənni əz mirasları bilən koxup qanggilioja kırğızıwalidu. **3** Xunga Pərvərdigar mundak dəydü: — Mana, Mən bu ailiga karap, boyunlirlardın qıkıralmaydiyan yaman bir [boyuntururkni] oylap təyyarlıwatiñ; Silər əmdı gidiyip mangmaysılər; Qünki xu künərlər yaman künərlər bolidü. **4** Xu künii ular silər toopranglarda təmsilini tiləp, Eqinixlik bir zar bilən zarlaydu: — «Biz pütürley bulang-talang kılındı!; U həlkimning nesiwisini baxklärləroja bəliwəttü; Uni mandin xunqa dəhxətlik məhrum kıldı! U etizlimizni munapikka

təksim kılıp bərdi! **5** Xunga Pərvərdigarning jamaiti arisidin, Silərdə qək taxlap zemin üstigə tana tartip nesiwə bəlgüçidin birsimi kalmayıdu. **6** Ular: «bexarət bərməngərlər!» — dəp bexarət beridü! Əgər [pəyojəmbərlər] bu ixlar toopluluk bexarət bərmisə, əmdı bu ar-nomus bizdən hərgiz kətməydi! **7** I Yakup jəməti, «Pərvərdigarning Rohi səwr-təktəszizmə? Bu ixlar rast Nuning kılqanlırimu?» — degili bolandu? Mening sözlim durus mangopoqıqa yahxılık kəltürməmə? **8** Birak tünügünlə Mening həlkim hətta düxməndək ornidin қozqaldı; Silər hatırjəmlikə yoldın etüp ketiwtəqanlarning tonini iq kiymılıri bilən salduruwalisilərki, Ularни huddi uruxtin kaytəklərdək [kiyiməsiz] kəldurisilər. **9** Həlkim arisidiki ayalları ezelirinin illik eyliridin қoqlaysılar; Ularning yax balılırını silər Mening güzel gəhərimdən məngüggə mahrum kılısilər. **10** Ornunglardın turup neri ketinglər; Qünki hələkətni, Yəni azablık bər halakətni kəltüridiyan napaklıq tüpəyidin, Bu yər silərgə təwə aramgah bolmayıdu. **11** Əgər bihudilikə, yaloqanlıqliğa yürgən birsə yaloqan gap kılıp: — «Mən xarab wə hərəkəkə tayinip silərgə bəxarət berimən» — desə, Mana, u xu həlkəkə pəyojəmber bolup kəlidü! **12** Mən qoqum seni bir pütür kılıp uyuxturımən, i Yakup; Mən qoqum Israılning kəldisini yiqimən; Mən ularni Bozrahdi kiylərdək, Əz yayılıkda yiojılojan bir padidək jəm kılımən; Ular adiminin keplükidin warang-qurungluqka tolidü. **13** Bir besütpətlik ularning aldioja qıkıp mangidü; Ular besütpətlik, Yəni kowukkə yetip berip, uningdin qıktı; Ularning Padixahı ularning aldiда, Pərvərdigar ularning aldioja etüp mangidü.

3 Mən mundak dedim: «Anglanglar, i Yakupning hakimləri, Israıl jəmətindən əmirləri! Adil həkümni bilix silərgə has əməsmu? **2** I yahxılıknı eq kergügi, Yamanlıknı yahxi kergüçilər — Silər Əz həlkimindən terisini, Ustihanlırinidən gəxini yulidiojan, Ularning gəxini yəydiyan, Terisi soyulmuşə üstdən sawyadiojan, Ustihanlırinı qaklıdiyan, Ularını kazanoşa təyyarlıqdan, Daxkazandıki gəxni toopriyandək tooprıysırlər! **4** Buningdin keyin ular Pərvərdigaroja nida kılıdu, Birak U ularını anglimaydu; Ularning kilmixliridiki hər türlikli kəbihlikli üçün, U qaçda U yüzünü ulardin kəqurup yoxuridul». **5** Pərvərdigar Əz halkını azduroquqi pəyojəmbərlər toopluluk mundak dəydi: — (Ular qıxları bilən qılxıdyu, «Aman-tinqlik!» dəp warkiraydu, Kimərkim ularning gelini maylimisa, Xularqa karxi urux hazırlaydu!) **6** — Xunga silərni «alamət kərünük» ni kerməydiyan bir keqə, Pal salqılılı bolməydiyan karangoçuluk basıldı; Pəyojəmbərlər üçün kuyaz patidü, Kün ular üstdə kəra bolidü; **7** «Alamət kərünükni kərgüçilər» xərməndə bolidü, Palqlar yergə karılılıdu; Ularning həmmisi kalpulkırını tosus yürüdü; Qünki Hudadin heq jawab kəlməydi. **8** Birak mən bərhək Pərvərdigarning Rohidin kütükə toloqnamən, Yakupka ezinin itaətsizlikini, Israılın uning gunahını karjax täqin, Toqraq həkümərlərə həm kudratka toloqnamən. **9** Buni anglanglar, etünimən, i Yakup jəmətindən əmirləri! Adil həküməgə eq bolojanlar, Barlık adalətni burmiləydiyanlar, **10** Zionni kan teküx bilən, Yerusalemni həkkənəyişsizlik bilən kırıdojanlar! **11** [Zionning] hakimləri parilar üçün həküm qıkırıdu, Kahinlər «ix həkkə» üçün təlim beridü; «Pəyojəmbərlər» pul üçün palqılık kılıdu; Birak ular «Pərvərdigaroja tayinər»mix tehi, Wə: — «Pərvərdigar arimizda əməsmu? Bizgə heq yamanlıq qüxməydi» — deyixidü. **12** Xunga silərning wəjənglardın Zion teoji etizdək aqdurulidü, Yerusalem dəng-tepilik bolup kəlidü, «Oy jaylaxkan taoq» bolsa ormanlığının otturisidiki yukarı jaylardəkə bolidü, halas.

4 Birak ahirki zamanda, Pərvərdigarning eyi jaylaxkan taqı taoqlarining bexi bolup bekitilidü, Həmmə dəng-egizliktin üstün klinip kətürülidü; Barlıq həlkələr uningçə karap ekip kelixidü. **2** Nuroqun կօմ-միլլեր qıkıp bir-birigə: — «kelinglar, biz Pərvərdigarning teojoqa, Yaqupning Hudasinin eyigə qıkıp kelaylı; U ez yollaridin bızgo eğitidü, Wa biz uning izlirdə mangımız» — deyixidü. Qünki kanun-yolyoruk Ziondin, Pərvərdigarning söz-kalami Yerusalemın qıkidojan bolidü. **3** U bolsa kəp həlk-millətlər arisida həküm qıkırdu, U küqlük əllər, yirakta turojan əllərnəng hək-nahəklirigə kesim kılıdu; Buning bilən ular ez kılıqlırını sapan qixliri, Nəyzilərini oruçak kılıp sokuxidü; Bir al yənə bir alga kiliq kətürmaydu, Ular həm yənə urux kılıxını eğənməydu; **4** Bəlkı ularning hərbiri ez üzüm teli wa ez ənjür dərihi astida olturidü, Wə heqkim ularını korkatmaydu; Qünki samawiy koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar Өz aqzı bilən xundak etti. **5** Barlıq həlkələr ez «ilah»ining namida mangsim, Birak bizi Hudayimiz Pərvərdigarning namida əbədil'əbədgıqə mangımız. **6** Xu kündinə, — dəydü Pərvərdigar, — Mən meyip bolouqilarını, Həydiwetilgənlərni wə Əzüüm azar bərgənlərni yiojiman; **7** Wə meyip bolouqını bir «kaldi», Həydiwetilgənni küqlük bir əl kılımən; Xuning bilən Pərvərdigar Zion teojođa ular üstidin həküm süridü, Xu kündin baxlap mənggүigiqə. **8** Wə san, i padini kezətküqi munar, — Zion kızının egizlikli, [padixahlılik] sanga kelidü: — Bərhək, sanga əslidiki hökük-həkümranlık kelidü; Padixahlılik Yerusalem kiziqə kelidü. **9** Əmdi sən hazır nemixə nida kılıp nałə kətürisən? Sənda padixah yokmida? Sening muxawirinqumu hələk bolouqanmida, Ayalni tolqak tutkandak azablar seni tutuwalıqanmida? **10** Azabka qıx, tolqak tutkən ayaldak tuojuşka tolqinip tirixkin, i Zion kizi; Qünki sən hazır xəhərdin qıkışan, Hazır dalada turisən, Sən hətta Babiloju qıkışan. Sən axu yərda kutkuzulisən; Axu yərdə Pərvərdigar sanga həmjəmət bolup dütixmənlirindin kutkuzidü. **11** Wə hazır nuroqun əllər: — «U ayaq asti klinip bulouqansun! Kəzimiz Zionning [izasını] kərsənl!» — dəp sanga karxi jeng kiliçka yiojılıdu; **12** Birak ular Pərvərdigarning oylarını biloymadü, Uning nixanını qırixanmaydu; Qünki enqilərni hamanoşa yioğkandak U ularını yiojip koydü. **13** Ornungdin turup hamannı təp, i Zion kizi, Qünki Mən münggüzüngi temür, tuyaklıringin mis kılımən; Nuroqun əllərni sokup parə-parə kiliwetisən; Mən ularning oq nimittini Pərvərdigaroja, Ularning mal-dunyalırını pütkül yər-zemin Igisişa beqixayman.

5 Əmdi ezungular koxun-koxun bolup yiojilinglar, i koxun kizi; Qünki birsi bizni muhəsirigə aldi; Ular Israılning həkim-sorakısingin məngzığa hasa bilən uridü; **2** (Sən, i Bəyt-Ləhəm-Əfrata, Yəhudadiki minglijan [xəhər-yezilər] arisida intayin kiqik bolqan bolsangmu, Səndin Mən üçün Israiloja Höküm Boloquq qıkıdu; Uning [huzurumdin] qırixliri kədimind, Yəni əzəldin bar id) **3** Xunga tolqak tutkən ayal tuoqup bolouqə, U ularını [dütixmənlirigə] taxlap koyidü; Xu qaçda Uning kerindaxlıri bolqan kəldisi Israillarning yenoja kaytip kelidü. **4** U bolsa Pərvərdigarning küqi bilən, Pərvərdigar Hudasinin naminin həywitidə padisini bekixkə ornidin turidü; Xundak kılıp ular məzmut turup kəlidü; Qünki U xu qaçda yər yüzining kərilirigiqa uluq dəp bilinidü. **5** Wə bu adəm aram-hatırjanlıkımız bolidü; Asuriyalık zeminimizə besüp kırğındə, Ordilimizni dəssəp qayligında, Biz uningçə karxi yəttə həlk padıqisini, Səkkiz kabiliyyət yetəkqini qıkırımız; **6** Ular Asuriya zeminin kiliq bilən, Nimrodnıng zemininə etkəlliridə harabə kılıdu; Wə Asuriyalık zeminimizə besüp kırğındə, Qegrimiz iqini qayligəndə, U adəm bizni uning kəlidin kutkuzidü. **7**

Wə Yakupning kəldisi nuroqun həlkələr arisida Pərvərdigardin qüçkən xəbnəmdək bolidü, Qəp üstigə yaqın yamoqurlardək bolidü; Bular insan üçün keqikməydi, Adəm balılırinin [əjrını] kütüp turmaydu. **8** Yakupning kəldisi əllər arisida, Yəni nuroqun həlkələr arisida ormandiki həyanlar arisidiki xirdək bolidü, Koy padiliri arisidiki arslandak bolidü; Xir etkəndə ularning arisidin, Həqkim kutkuzup alalmıqdək qaylep dəssəydi, Titma-tit kılıp yırtiwetidü. **9** Kolung kükəndiliring üstigə kətürülidü, Barlıq dütixmənlirinq üzüp taxlinidü. **10** Xu kündinə xundak boliduki, — dəydü Pərvərdigar, Mən aranglardın barlıq atliringni üzüp taxlaymən, Jəng hərwiliringni hələk kılımən. **11** Zeminingdiki xəhərliringni yokitiman, Barlıq istihkamliringni oqulitiman. **12** Sehirlərni kolungdin üzüp taxlaymən; Silərdə palqılar bolmayıdu. **13** Mən oyma məbduliringni, «But türwük»lirinqələrni ottururdıñ üzüp taxlaymən; Sən öz kolungning yasiojniqə ikkinçi bax urmaysən. **14** Arangdin «Axerəh»lirinqni yuluwetimən, Wə xəhərliringni hələk kılımən; **15** Wə [Manga] kulał salmojan əllərning üstigə aqqık wə dəroqazəp bilən intikamnı yürgüzimən.

6 Pərvərdigarning nema dəwatkıjinini hazır anglangılar: — «Ornungdin tur, taoqlar alıldı dəwayingini bayan kıl, Egizliklərgə awazingin anglatkın». **2** «I taoqlar, Wə silər, yər-zemining əzərməs ulları, Pərvərdigarning dəwasını anglangılar; Qünki Pərvərdigarning Өz həlkə bilən bir dəwası bar, U Isral bilən munazilixip əyibini kərsətməkqi; **3** I həlkim, Mən sanga zadi nəmə kıldım? Seni nəmə ixta bizar kiliptimən? Mening hatalikim toqıruluk guwahlıq berixkin! **4** Qünki Mən seni Misir zeminidin elip qıvardım, Seni kulluk makanidin hərlükə kutkuzdum; Aldingda yetəkləxkə Musa, Hərun wə Məryəmlərni əwəttim. **5** I həlkim, Pərvərdigarning həkkaniyiliklirini bilip yetixinglar tūqın, Moab padixahı Balakning kəndək, niyatining barlığını, Beorning oqlı Balaamning uningçə kəndək, jawab bərgənləkini, Xittimdin Gilgalıqə nəmə ixilar bolouqanlığını hazır esinglərə kəltürüngələr. **6** — Mən əmdi nemini kətürə Pərvərdigar aldiqə kəlimən? Neməm bilən Həmmidin Aliy Boloquqı Hudanıng alıda egilimən? Uning aldiqə keydürəma kurbankılıkları, Bir yillik mozaylarnı elip kələmdim? **7** Pərvərdigar minglijan kəqkarlardın, Tümanlıqan zəytun meyi dərəyləridin huzur alamdu? Itaətsizlikim üçün tunji balamni, Tenimning jenimning gunahıqə atamdimən! **8** I insan, U sanga nemə ixning yahxi ikənlikini kərsətti, Bərhək, Pərvərdigar səndin nemə tələp kılouanlığını kərsətti — Adalətni yürgütüx, Mehribanlık seyüb, Sening Hudayıng bilən billə kəmtərlək bilən mengixtin baxkə yənə nemə ixing bolsun? **9** Pərvərdigarning awazi xəhərgə hitab kılıp qakırdı; (Pəmdanalıq bolsa namingçə hərmət bilən kərəyndlə!) Əmdi həküm palikini wə uni Bekitkinini anglangılar: — **10** Rəzil adəməng eyidə rəzzilikintin alojan baylıklar yənə barmidu? Kəm elqəydiqən yırinqılık elqəm yəna barmidu? **11** Biadil taraza bilən, Bir halta sahta taraza taxlıri bilən pak bolaləmidim? **12** Qünki xəhərning baylıri zorawanlıq bilən tolojan, Uning aħħalisi yalqan gəp kılıdu, Ularning aqzidiki tili aldamqıdur. **13** Xunga Mən seni urup kesə kılımən, Gunahlıring tüpəylidin seni harabə kılımən. **14** Yəysən, birak toyunnımsən, Otturangda aq-boxluk kəlidü, Sən mülküngi elip yetkiməkqi bolısan, Birak saklıyılmaysən; Saklap kəldurojining bolsımı, uni kiliqkə tapxurıman. **15** Teriysən, birak həsol almaysən; Zəytunları qaylaysən, birak ezungını meyini sürtüp məsih kılalmaysən, Yenig xarabını qaylep qıkırısan, Birak xarab iqəlməysən. **16** Qünki «Omrinin bəlgilimilirii»ni, «Aħħabning jəmatidikilər kılqanlırri»ni tutisən;

Sən ularning nəsihətliridə mangisən, Xuning bilən Mən seni haraba, Səndə turuwatqanlarning həmmisi iskirtix obyekti kılımən; Sən həlkimdiki xərməndiqılıknı kətürisən.

7 Mening halimoqa way! Qünki mən huddi yazdiki mewilər yiojılıp, Üzüm hoşulidin keyinkı wasangdin keyin aq kalojan birsigə ohxaymən, Yegüdək sapak yoktur; Jenim təxna bolovan tunji ənjür yoktur! **2** İhlasmən kixi zemindin yokşap kətti, Adəmlər arısında durus bırsimu yoktur; Ularning həmmisi qan teküxkə paylimakta, Hərbiri ez kərindixini tor bilən owlayıdu. **3** Rəzillikni puhta kılıx üçün, İki koli uningoja təyyarlanıjan; Əmir «inam»ni soraydu, Soraqımızı xundak; Metiwar janab bolsa ezjenining nəpsini axkara eytip beridu; Ular jəm bolup rəzillikni tokuxmakta. **4** Ularning əng esili huddi jioqandək, Əng durusi bolsa, xohılık tosuktur bəttardur. Əmdi kezətqılıring [korkup] kütkən kün, Yəni [Huda] sanga yekinlap jazalayıqan künü yetip kəldi; Ularning alaçazadə bolup ketidiqan wakti hazır kəldi. **5** Ülpitinggə ixənmə, Jan dostonqoja tayanma; Aozzingning ixikimi kuqıkingda yatkıqıdin yepip yür. **6** Qünki oqul atisoja bühərmətlik kılıdu, Kız anisoja, Kelin keyn anisoja karxi kəzətqılıdu; Kixining düxmənliri ez eyidiki adəmliridin ibarət bolidu. **7** Birkə mənə bolsam, Pərvərdigar oja karap ümid başaqlıymən; Nijatimni bərgüqi Hudani kütimən; Mening Hudayim manga əkulak salidu. **8** Manga karap hux bolup kətmə, i düxminim; Gərqə mən yikılıp kətsəmmu, yənə kopımən; Kərangoçulukta oltursam, Pərvərdigar manga yorukluk bolidu. **9** Mən Pərvərdigarning əqəzipgə qidap turimən — Qünki mən Uning aliddə gunah sadır kıldım — U mening dəwayimni sorap, mən üçün həküm qıkırıp yürgüzungə kütimən; U meni yoruklukka qıkırıdu; Mən Uning həkkənaliyikini kərimən. **10** Wə mening düxminim buni kəridu, Xuning bilən manga: «Pərvərdigar Hudaying kəni» degən ayalni xərməndilik basidu; Mening kezəm uning [məqəlubiyyitini] kəridu; U koqidiki patqakətək dəssəp qəylini. **11** — Sening tam-sepiliring kərulidiojan künidə, Xu künidə sanga bekitilgən pasiling yıraklıroja yətkilidu. **12** Xu künidə ular yeningoja kelidu; — Asuriyədin, Misir xəhərliridin, Misirdin [Əfrət] dəryasiojqə, dengizdən dengizojqa wə taqdın taçojıqə ular yeningoja kelidu. **13** Bırak yər yüzü bolsa ezinin üstidə turuwatqanlar tüpəylidin, Yəni ularning kilmixlirinинг mewisi tüpəylidin harabə bolidu. **14** — Əz həlkinqni, yəni ormandı, Karmel otturisida yaloquz turuwatqan Əz mirasinq bolovan padını, Tayak-ħasang bilən ozuklanduroqasən; Kədimki künərdikidək, Ular Baxan həm Gilead qımənzərliridə kätidin ozuklansun! **15** — Sən Misir zeminidin qıkkan künərlərdə bolqandək, Mən ularoja karamət ixlarnı kərsitip berimən. **16** Əllər buni kerüp barlıq həywisi din hijil bolidu; Kəlini aozı üstiga yapıdu, Kulaklıri gas bolidu; **17** Ular yilandək topa-qangni yilaydu; Yər yuzidiki əmilibiqilərdək əz texükliridin titrığın peti qıkıdu; Ular korkup Pərvərdigar Hudayimizning yenioja kelidu, Wə sening tüpəylingdinmu korkıdu. **18** Kəbihlikni kaqüridiojan, Əz mirasi bolovanlarning kəldisinin itaətsizlikidin etidiqan Təngridursən, U aqqikini manğığğa saklawarmayıd, Qünki U mehîr-muhəbbətni huxallik dəp bili. Kim sanga tengdax ilahıdur? **19** — U yəna bizgə karap icini aqırıtdı; Kəbihliklirimizni U dəssəp qəyləydı; Sən ularning barlıq gunahlarını dengiz təglirigə taxlaysən. **20** — Sən kədimki künərlərin beri ata-bowilirimizçoja kəsəm kilojan həkikət-sadakətni Yakupka, Əzgərməs muhəbbətni İbrahimoja yətküzüp kərsitisan.

Nahum

1 Ninəwə xəhiri tooprısında yükləngən wəhiy — Əlkoxluk Nahum kərgən alamət kərənűx hatırılıngən kitab. **2** Pərvərdigar otluk mühəbbətlük, intikam aloquçı bir Hudadur; Bərhək, Pərvərdigar bir intikam aloquçı, Dərəzəp Igisidur; Pərvərdigar yawlıridin intikam alıdu, Düxmənları üçün adawət saklaydu. **3** Pərvərdigar asanlıqqa aqqılınmaydu, Küq-kudrətə uluqdur, Gunəhi barnı həq aklimaydu; Pərvərdigar — Uning yoli kara kuyunda wa borandidur, Bulutlar Uning ayaqları purkıratkan qang-tozangdur. **4** U dengizə tanbih berip uni kırıq kılıdu, Barlık dəryalarını kürutiwetidu; Baxan qaojirap ketidu, Karməlmə həm xundak bolidu; Liwandıki gül-giyahımu qaojiraydu. **5** Taoqlar uning alıldı titrap ketidu, Dengərlə erip ketidu, Yər yüzü Uning həzəri aldiqə kətürilidu, Jahən həm uningda barlık yaxawatkanlarını xundak bolidu. **6** Kim Uning oqəziyi aldida tik turalisun? Kim Uning aqqıkining dəhəxitidə kəddini kerip turalisun? Uning dərəqəziyi ottək tekülidu, Uning aldida taxlar yerilidu. **7** Pərvərdigar mehribandur, küləpətlək kündə baxpanahdur; Əzığa tayanoqlanları U bilidü. **8** Birak exip taxşan kəlkün bilən xu yərni pütünləy tügəxtüridu, Karangoçuluq uning düxmənlərini qoçlaydu. **9** Silər Perwərdigar bilən karxılıxip nema oylawatisilər? U ixlirinqən pütünləy tügəxtürük; Yamanlık silərdin ikkinçi ketim qıkmayıdu. **10** Ular kaməqətkər bir-biriga qirmixiwalanı bolsimu, Əz hərakələridin sūzmə bolup kətənən bolsimu, Ular kırıq paħahəd pütünləy yəp ketildi. **11** Səndin Pərvərdigaroja rəzzilik oylıqası qıkkənidə, U İblisning bir nəsihətqisidur. **12** Pərvərdigar mundak daydu: — «Ularning təyyarlıkları toluk, sani zor kep bolsimu, Ular oxhxala üzüp taxlinidu, Xundakla kəlməskə ketidu; Mən sanga azar kılıqinim bilən, [i həlkim], Kəytidin sanga azar kilmaymən. **13** Həzir Mən uning boyunturukını boynungdin sundurup eliwaitimən, Wa asarətlirinqni bəsüp taxlaymən. **14** Pərvərdigarın san toopruluk pərman qıxiürgənki, Sening naming kaytidin terilməydi; Butungning eyidin Man oyma həykəl, kuyuma həykəlni yokitimən; Mən kəbrəngni təyyarlawtimən, Qünki sən pəsəndirdiṣən. **15** Mana taoqlar üstidə, hux həwərni elip kəlgüqininq ayaqlırıqə, Aram-hərəkətni jakarlıqıquning ayaqlırıqə kəral! Həytlirinqni təbrikla, i Yahuda, iğkən kəsəmlirinqni ada kıl; Qünki u rəzil boluquqi zeminingdin ikkinçi etməydü; U pütünləy üzüp taxlananı bolidu.

2 Bitqit kılıdojanı birsi kəz aldingoja kəldi; Əmdi istihkam üstidə kezət kıl, Yoloja kara, belingni başa, küqlirinqni yiojip tehimü kütqayı! **2** (Qırkı Pərvərdigar Yakupning xan-xəripini əslığa kəltürdi, Uni Israılning xan-xəripiga layik dərijidə əslığa kəltürdi; Qünki kuruqdoquqular uların kuruqdap koyqənidə, Ularning üzüm tal xalhalarını wayran kılıqanıdı). **3** [Bitqit kılıqıqining] palwanlırinin kalkanlıri kızıl boyaldi, Uning baturları pərəngdə kiygüzüldi; Təyyarlık künidə, jəng hərəkəti polatning julasıda yaltırap ketidu, Nəyzilər oynitilidü; **4** Jəng hərəkəti koqılarda güldürlixip qepixiwatidu; Kəng yollarda bir-birigə sokülidü; Ularning kiyapiti məx'əllərdək bolidu, Ular qakmaqlardək yügürtüyüdü. **5** [Sardar] amirlirigə amr qüxirüdü; Ular yüksək kılıqınından aldirojınınin bir-biriga putlixip mangidü; Ninəwəning sepiliqə karap aldiraydu, [Baxlırlıq] bolsa «muhasirə kalkını» təyyarlinidü. **6** «Dərəylarınning dərwazılırı» eqiliđü, [Padixaħning] ordisi erip ketidü. **7** Huzzabning bolsa uyatlıri eqiliđü — [Düxmən] təripidin yalap epketildi, Dedəkləri huddi pahtaklərinə sadasidək ah-uh-

tartip, Məydilirini urup ketidü. **8** Ninəwə apiridə bolojandin beri kol süyidək [ting] bolup kəldi, Biraq ular hazır keqip ketidü... Əy tohtal! Əy tohtal! — Biraq heqkim kəyniqə karımaydu. **9** Kümüxlərni buliwinglar, altunları buliwinglar; Qünki uning xəwkətlək həzinisidiki kimmet qəqa-kuqlırininq sani yoktur. **10** U kurukturdaqan, wayran kılınojan, bərbət bolovan! Yürük erip ketidü, Tizliri bir-biriga jalaklap təqməktə; Ballıri tolojak tutkandək tolojinidu, Barlık yüzər tatırıp ketidü. **11** Kəni, xirlarning uwisi? Yax xirlar ozuklinidiojan jay, Xir, qixi xir, xir arslını heqkimdən körkməy yürgən jay kəni? **12** Xir eż arslanlırinı kənduruxka owlarnı titma-titma kılənanidi, Qixi xirları üçün owlarnı bojanıdı; Əngkürlərini ow bilən, uwilirini olja bilən toxkuzojanı. **13** Mana, Mən sanga kərxişəm, — daydu samawi koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar; Mən sening jəng hərəkətinə is-tütükə aylandurup kəydtürüwetimən; Kılıq xırıldırıngı yəwatidü, Owangni yər yüzidin elip taxlaymən; Əlqılıringning awazlırları kəftə həq anglanmaydu.

3 Kanlık xəhərgə way! U yalojanqılık, zulum-zorawanlıq bilən tolojan, U olja elixtin həq kol üzgən əməs! **2** Ah, qamqıning qarsıdaxlırlı Qaqlırininq daqangxiwatqan, Atlarning qapqıwatqan, Pingildap ketiwatqan jəng hərəkətininə sadalırı! **3** Kara, atlık ləxkerlərinə kəngkixləri, Kılıqlarınq walidaxlırlı, Nəyzilərning palidaxlırlı, Əltürülənlərinən keplikli, Əlüklər dəwə-dəwə! Jasatlərinən sani yoktur; Ular jəsətlərə putlixidü. **4** — Sehirlərinən piri u, — Əllərni pahixiwazlıq, Jəmətlərni sehirlərli bilən setiwetidü; Sən xerinsuhən pahixining nuroqun pahixilikləri tüpəylidin, **5** Mana, Mən sanga karxılıxip qıkkənmən, — daydu samawiy koxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar, Kenglikinqning etikini kəyrip yüzüngə yepip, seni axkarılaymən, Əllərə uyat yərlirinqni, Padixaħlıklarqa nomusungni kərsitimən. **6** Üstüngə nijsətni taxlaymən, Seni xərməndiqılıkta kəldürimən, Seni rəswa kılımən. **7** Wə xundak boliduki, Seni kərgənlerinən həmmisi səndin keqip: — «Ninəwə wəyran kılındı! Uning üçün kim həza tutidü?» — daydu; Mən sanga təsali bərgüqilərni nədən teip berimən? **8** Sən dəryalarning otturısında turojan, Ətrapida sular bolovan, Iştihkami dengiz bolovan, Sepili dengiz bolovan No-Amon xəhərininə əwzəlmusən? **9** Efiopiymə, Misirmə uning kücküdrəti idi, Ularning kütqi qəksiz idi; Pur həm Liwiyalıklar uning qəydiyyatı yəp ketidü; **10** Umu elip ketilip, əsirlikka qıxıfı; Barlık koqa bexida bowaklıri qəyriп taxliwetildi; Ular uning mətiwərləri üçün qək taxlıdi, Uning barlık ərbablıri zənjirdə baojanojanı. **11** Sənmu məst bolısan; Sən mekünüwalısan; Sən düxməndin hımaya izdəp yürüsən; **12** Sening barlık istihkamlıring huddi tunji mewigə kırğan anjür dərihining anjürlerigə oxhaydu; Birlə silkisə, ular yegiçininq aqzıqə qüxicidü. **13** Mana, həlkinq xəhiringda kız-ayallardək bolup kəldi; Zeminingning kowuqları düxmənlirinqə kəng iqlilidü; Ot təmür takəklirinqi yəp ketidü. **14** Əmdi muhasirəgə təyyarlık kılıp su tartip koy! Korqanlıringni mustəhkəmlə! Seçip topidin lay etip, Hək layni qayläp koy! Humdannı raslap koy! **15** Ot seni xu yərda yəp ketidü; Kılıq seni üzüp taxlaydu; U seni qekətkə liqinkisidək yəwatidü; Əmdi əzüngni qekətkə liqinkiliridək kep kıl, Qekətkidək əzüngni zor kep kıl! **16** Sən sodigərlirinqni asmandığı yultuzlardın kep kıldığ; Mana, qekətkə liqinkisi kanat qikirip, uquq ketidü! **17** Sening ərbablıring qekətkilərdək, Sərdarlıring mijir-mijir qakqıqlızlardək bolidu; Mana ular soqqu künidə qıtar iqiqə kiriwelip makən kılıdu; Kuyax qıkkında, ular keqip ketidü, Baroqan yerini tapkılı bolmayıdu. **18** Qopanlıring müğdəp kəldi, i Asuriyəning padixaħı; Sening aksəngəklirinq jim yatidü; Həlkinq taoqlar üstigə tarkılıp kətti, Heqkim ularını

yioqmaydu; **19** Sening yarang dawasiz, Sening zəhming eqirdur;
Həwiringni angliojanlarning həmmisi üstüngdin qawak qalidu;
Qünki tohtawsız rəzilliking kimning bexiçə kəlmigəndu?

Habakkuk

1 Habakkuk pəyəmərbər kərgən, uningçə yükləngən wəhiy: —
2 Ah Pərvərdigar, qəqanoqıqə mən Sanga nişa kılımən, Sən anglimaysən? Mən Sanga: «Zulum-zorawanlıq!» dəp nala-pəryad kətürimən, Biraq Sən kütkuzzməsən. **3** Sən nemixkə manga əqbəhlikni kərgüzisən, Nemixkə japa-zulumoja əkarap turisən? Qünki bulangqılık, zulum-zorawanlıq kəz aldimididur; Jenggi-jedəllər bar, Dawalar keşəyməktə. **4** Xunga kanun paləq bolup kaldi, Adalat məydanoqa həq qıkırmayıd; Qünki rəzillər həkkənini adəmni kistimakta; Xunga həkümələr burmilinip qıkırıldır. **5** Əllər arısında bolidiojan bir ixni kərüp bekinqilar, obdan karanglar, həyranuňas kelinglər! Qünki silərnin dawringlarda bir ix klimənki, Birsil silərgə bayan kılqan təqədirdimə silər ixənməyytinglər. **6** Qünki mana, Mən həlikə mijəzi osal həm aldiraksan el kallıylarını ornidin turqozimən; Əslı eziqə təwa əməs makanlarıni igiləx üçün, Ular yər yüzining kəngri jaylirini besip mangidı; **7** Ular əzlirining deginini hesab kılıdu həm ezzini haliojanqə yukarı tutidı; **8** Ularning atları yilpizlardin ittiq, Kəqtə owoqa qıkırdıqan berilərdin əxəddiyidur; Atlılkəxkarlar atlırını məqrurana qapqıtılıd; Atlılkəxkarlar yırakṭın kelidi, Ular owoqa xungoqan bürküttək uquq yürüdi. **9** Ularning həmmisi zulum-zorawanlıqlıka kelidi; Ularning top-top adəmləri yüzlərini aldioja bekitip, aloja basıldı, Əsirlərinin kumdək kəp yiojidi. **10** Bərhək, u padixaḥlarnı mazak kılıdu, Əmirlərinimi næziriga almaydı; U həmmə istiḥkamları məshirə kılıdu, Qünki utopa-tupraklarnı dəwə-dəwə kılıp, ularını ixqəl kılıdu. **11** Xundak kılıp u xamaldək oqyuldap etidü, Həddidin exip gunahkar bolidü; Uning bu küq-kudriti eziqə ilah bolup sanılındı. **12** Sən Əzaldın Bar Boluoqı əməsmə, i Pərvərdigar Hudayim, mening Muqəddəs Boluoqim? Biz əlməymiz, i Pərvərdigar; Sən uni jazayingni beja kəltürük üçün bekitkənsən; Sən, i Koram Tax Boluoqı, uni [bizgə] ibrat kılıp tütixitxə balgiligənsən. **13** Sening kezüng xunqə qubarsız idiki, Rəzillikə karap turmaytting; Əmdi nemixkə Sən munapiklik kılqanlarla karap turisən, Rəzillər əzidin adıl bolojan kixinı yutuwalojında, nemixkə süktüt kilişən? **14** Sən adamlarını huddi dengizdiki beliklərdək, Huddi əzlirini üstidə həq yetəklığıqısı yok emiliğiqi haywanlarqə oxhax kilişən; **15** Xu [kaldı] kixi ularning həmmisini qanggikıqə ilindiridü, Ularnı ez tori bilən tutuwalidü, Ularnı yiojma torioja yiojidi; Xuning bilən huxal bolup xadlinidü; **16** Wə torioja qurbanlık sunidü, Yiojma torioja isrik salidü, Qünki xular arkılık uning nesiwişi mol, Nemətləri ləzzətlik boldı. **17** Əmdi u xu tərikidə torini tohtawsız boxitiwərsə, Xu tərikidə əllərni həq rəhəm kilməy kiriwərsə bolandı?

2 «Əmdi mən ez kəzitimdə turiwerimən, Əzümnı munar üstidə dəs tikləyəmən, Uning manga nema daydiqanlığını, Xuningdək əzüm bu dad-pəryadım tooruluk əndək tegixlik jawab tepixim kerəklikini bilixni kütüp turimən». **2** Həm Pərvərdigar jawabən manga mundak dedi: — «Okuqoşanlar yığırsun üçün, Bu körüngən alamatni yeziwal; Uni tahtaylor üstigə enik oyup qik; **3** Qünki bu körüngən alamat kəlgüsidi ki bekitilən bir wakıt üçün, U adamlərgə ahirətni təlpündüridü, U yalqan gəp kilmayıd; Uzunoqıqə kalmayı qəlşimi, uni kütkin; Qünki u jəzmən yetip kələ, həq keqicikməydi. **4** Kara, təkəbburlıxip kətküñini! Uning kəlbəi ez iqida tütəməs; Biraq həkkənini adəm ez etikəd-sadıkkılık bilən həyat yaxaydı. **5** Bərhək, xarab uningçə satğunluq kılıdu, — U təkəbbur adəm, eydə tinim tapmayıd, Həwisiyi təhətisaradək

yoqan kılıdu; U olümdek heqqaqan ənənəydi; Əzığə barlıq əllərni yiojidi, Həmmə həlkəni eziqə karitiliwaldı. (**Sheol h7585**) **6** Bularning həmmisi keyin u tooruluk təmsilini səzlep, Kinayilik bir tepixmakni tiləja aliđu: — «Əzining əməsni menin dəp koxuwalquqıqə way! ([Bundak ixlar] qəqanoqıqə bolidu!) Görügə koyojan nərsilər bilən ezzini qingdiqquqıqə way!» **7** Səndin jazanə-kərz aloquqlar birakla əkozalımadı? Seni titrətqişilər birakla oyojanmamadı? Andin sən ularoja olja bolmamsən? **8** Sən nuroqun əllərni bulang-talang kılqanlıking tüpəylidin, Həm xikilərnin qanlıları, zemin, xəhər həm uningda turuwatkan həmməyləngə kılqan zulum-zorawanlıking tüpəylidin, Saklinip kalojan əller seni bulang-talang kılıdu; **9** Halakat qanggilidin kütulux üçün, Uwamni yukirioja şəhər dəp, Nəpsi yoojinap ez jəmatığa həram mənpəet yioqquqıqə way! **10** Nuroqun halkları wayran kılıp, Əz jəmatığa ahanat kəltürdüng, Əz jeninqə karxi gunah sadır kilding. **11** Qünki tamdin tax nida kılıdu, Yaqaqlardın lim jabab beridü: — **12** Yurtنى kan bilən, Xəhərni kəbəhlik bilən kuroquqıqə way! **13** Mana, həkkələrning jan tikip tapkan mehnitining pakət otka yekiloju kiliqanlıki, Əl-yurtlarning əzlirini bılıhda həlsiratqanlıki, Samawi əkoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigardin əməsmü? **14** Qünki huddi sular dengizni kaplıqandək, Pütün yər yüzü Pərvərdigarnı bilip-tonux bilən kaplinidü. **15** Əz yekiningçə hərəkəni iqtıbzüqiqə — Uning uyat yerige karixing üçün, Tulumungdin kuyup, uni most kılqoqı sanga way! **16** Xan-xərəpning orniда xərməndiqiliğə tolisən; Əzüngmu iq, Hətniliking ayan bolsun! Pərvərdigarning on qolidiki kədəh sən tərəpkə burulidü, Xan-xəripingning üstini rawşayıpaslık basıldı. **17** Liwançı kılqan zulum-zorawanlık, Xundakla həyvanları korktip ularoja yatküzən wəyrənqılıkmu, Kixilərning qanlıları, zemin, xəhər həm uningda turuwatkan həmməyləngə kılqan zulum-zorawanlık tüpəylidin, Bular sening mijikinqni qıkırıldı. **18** Oyma məbudiñ nema paydisi, Uni uning yasiqoqısi oyup qıkqan tursa? Kuyma məbudiñmu wə uningçə təwə sahta təlim bərgiqinə nema paydisi — Qünki uni yasiqoqı ez yasiqinqiə tayinidü, Demək, zuwansız «yək bolojan nərsilər»ni yasaydı? **19** Yaqaqka «Oyqan!» değən adəmə, Zuwansız taxka «Tural!» değəngə way! U wəz eytamdu? Mana, u altun-kümüx bilən həlləndi, Uning iqidə həq nəpəs yoktur. **20** Biraq Pərvərdigar Əz muqəddəs ibadəthanisididur! Pütükli yər yüzü Uning aldida süktüt kilsənl

3 Habakkuk pəyəmərbərning duası, «Xığgaon» aħħagħida: — **2** «Pərvərdigar, mən həwiringni anglidim, əyminiq körktum. I Pərvərdigar, yillar arısında ixingni kaytidin janlandurojaysən, Yillar arısında ixingni tonutkaysən; Dərəqəzəptə bolojiningda rəhimdilliğin esingga kəltürsgaysan! **3** Təngri Temandin, Pak-Muqəddəs Boluoqı Parən teojudin kəldi; (Selah) Uning xan-xəripi asmanlarıni kaplıdi, Yər yəz uning mədhyililəri bilən toldi; **4** Uning parkıraklı tang nuridək boldi, Kəlidin qakmak qakqandək ikki nər qıktı; Xu yərda uning küq-kudriti yoxurunup turidü. **5** Uning aliddin waba, Putliridin qoqdək yalkun qıkmaktə idi; **6** U turup yər yüzini melqərlidi; U kariwidi, əllərni dəkkə-dükkigə saldı; «mənggii taoqlar» parəparə kılindi, «əbədiy dəng-egiziklər» egildürüldi, Uning yolları bolsa əbədiyyidur. **7** Mən Kuxan kəbilisining qedirlirilərini parakəndiqiliğətə bolojanlığını, Midiyən zemini diki pərdilərni titrək başkanlığını kerdum. **8** Pərvərdigar dəryalarqa aqqiklandımiñkin? Sening oqəziping dəryalarqa karitildimikin? Kəhring dengizə karitildimikin? Atliringoja, nijat-kütkuzzuxni epkelidiojan jəng hərwiliringoja minip kəlgənəqsən! **9** Sening okyaying ayan kılındı, Səzüng boyiqə, [İsrail] kəbililirigə

İqkən қasəmliring üçün ayan kılındı! (Selah) Sən yər yüzini dərya-kəlkünlər bilən ayriwətting. **10** Taoqlar Seni kərüp, azablinip tolojinip kətti; Dolkulap akkən sular kəlkündək etüp kətti; Qongkur dengiz awazını köyuwetip, Kollirini yüksərioja ərlətti. **11** Etiloqan okliringning parkırak nurunu kərüp, Palildiojan nəyzəngning yoruklukını kərüp, Kuyax həm ay eż turalğusida jim turdi. **12** Sən aqqikingda yər yüzdin etüp yürüx kıldıng; Əllərni qəzipingdə ziraətni sokkandək soktung; **13** Əz həlkıngning nijat-kutkuzuluxi üçün, Sən Əz Məsihinq bilən billə nijat-kutkuzux üçün qıktıng; Ulini boyniojıqə eqip taxlap, Rəzilning jəmətining bexini urup-yanjıp, uningdin ayriwətting; (Selah) **14** Sən uning nəyziliri bilən sərdarlırinə bexioja sanjidig; Ular dəhəxətlük kara kuyundak meni tarkitiwetixka qıktı, Ularning huxallıki ajız məminlərni yoxurun jayda yalmap yutuxtin ibarəttur! **15** Sən atliring bilən dengizdin, Yəni dəwə-dəwə kılınojan uluo sulardin etüp mangding! **16** Mən bularmı anglidim, iqi-baqrımnı titrək bastı; Awaznı anglap kalpuklrim dir-dir kıldı, Ustihanlirim qırıp kətkəndək boldı, Putlirimni titrək bastı; Qünkü man külpətlük künidim, Yəni eż həlkımgə tajawuz kılçuqi besip kırğın künidim, Səwr-hatırjəmlikə turuxum kerək. **17** Qünkü ənjür dərihi qeqəklimisim, Üzüm tallırıda mewə bolmisim, Zəytun darihiga kılōjan əjir yokşa qıkkan bolsımı, Etizlər həq həsul barmığan bolsımı, Kotandin koy padisi üzilgən bolsımı, Eqılda kala padisi yok bolsımı, **18** Mən həman Pərvərdigardin xadlinimən, Manga nijatimni bərgüqi Hudayimdin xadlıkqə qəmülimən, **19** Pərvərdigar, Rəb, menin kiş-q-kudritimdur; U menin putlirimni keyikningkidək kiliđu; Meni yukarı jaylırımda mangonuzidu! (Bu kütü nəşriqilərning bexioja tapxurulup, tarlıq sazlar bilən okulsun).

Zəfaniya

1 Amonning oqlı Yosiya Yahudaço padixaħ bolоjan waqtılarda, Həzəkiyaning qəwrisi, Amariyaning əvrisi, Gədaliyaning nərvisi, Kuxining oqlı Zəfaniyoja yətkən Pərwərdigarning sezi: — **2** Mən yər yüzidin həmmini kürutuwetimən, — dəydu Pərwərdigar; **3** — İnsan həm həywanni kürutuwetimən, Asmandiki uqar-kənatlar həm dengizdiki beliklərni, Barlıq putlikaxanglarnı razıl adamlar bilən təng kürutuwetimən, Insaniyətni yər yüzidin üzüp taxlaymən, — dəydu Pərwərdigar. **4** — Xuning bilən Mən Yəhuda üstiğə, Barlıq Yerusalemidikilər üstiğə kolumni sozimən; Muxu yərde «Baal»ning kəldukını, «Kəmar»larning namını kahinlər bilən billa üzüp taxlaymən; **5** Xundakla ezdiga turup asmandiki jisimlərə bax uridiyojanları, Pərwərdigaroja bax urup, xundakla Uning nami bilən կəsəm kılıp turup, «Malkam»ning nami bilənmə կəsəm kılıdiyojanları, **6** Pərwərdigardin təzgənlərni, Pərwərdigarni izdiməydiyojan yaki Uningdin yol sorimiqojanlarını üzüp taxlaymən. **7** Rəb Pərwərdigarning həzuri aliddə süküt kılıngılar; Qünki Pərwərdigarning künidə panah tapşan bolisiler. **8** Mən Moabning dəxnimini, Ammoniyalarning həkərətlərini anglidim; Ular xundak kılıp Mening həlkəmni mazak kılıp, Ularning qəralırinı paymal kılıp mahtinip kəttı. **9** Xunga Mən Öz həyatım bilən կəsəm kılımənki, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar, Israılning Hudasi, Moab jəzmən huddi Sodomdək, Ammoniyalar huddi Gomorradək bolidu — Yəni qaqqaklər wə xorluqlar kaplanojan jay, daim bir qel-jəzirə bolidu; Həm həlkəmning kəldisi ulardin olja alidu, Kowmimning kələqənləri bularoja iğə bolidu. **10** Ularning təkəbburlukidin bu ix bexişa kelidi, Qünki ular samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigarning həlkəni mazak kılıp mahtinip kətti. **11** Pərwərdigar ularoja dəhəxtli bolidu; Qünki U yər yüzidiki butlarning həmmisini kürutuwetidu; Xuning bilən əllər, barlıq qət araldikilər hərbiri eż jayida Uningiqa ibadət kılıdu. **12** I Efiopiylər, silərmü Mening kılıqım bilən eltürülüsilsər. **13** U kolını sozup ximaloja təkəbüzip, Asuriyəni halak kılıdu, Niniwə xəhiri wəyrənə, qəl-bayawandək kəhətqılık jay kılıdu. **14** Uning otturısında qarwa padılıri, Xundakla həyanlarning hər hillili yatidu; Qəl huwkuxi, qırkıroqası huwkuxular uning türük baxlırida könidi; Deriziliridin sayraxlar anglinidu; Bosuqılırida wəyranılık turidu; Qünki U buning kədir yaqəq naqışlarını oquqılıqla kəldürüdü; **15** Mana bu əndixisiz yaxap kəlgüqi xad-huram xəhər, Kənglidə: «Mənla bardurmən, məndin baxka biri yoktur» degen xəhər — U xunqılık bir wəyrənə, həyanlarning bir қonalığısi bolup kəldiöyü! Uningdin etüwatçanlarning həmmisi üxkürtidü, Kolini silkiydu.

2 Yiojilinglar, ezunglarnı yiojinglarsı, i nomussız «yat əl», **2** Yarlıq qıkkıqə, Kün topandək tez etüp kətküqə, Pərwərdigarning aqqık oqəzipi üstünglərgə qıkkıqə, Pərwərdigarning oqəzipini elip kəlidiyojan kün üstünglərgə

qıkkıqə, **3** Pərwərdigarnı izdənglər, i Uning həkümürlərini ada kəlojan zemindiki kəmtərlər; Həkkənayılıknı izdənglər, kəmtərləkni izdənglər; Ehțimal silar Pərwərdigarning oqəzipi bolovan künidə panaħ tapşan bolisiler. **4** Qünki Gaza taxlanojan bolidu, Axkelon wəyrənə bolidu; Ular Axddotkilərni qız bolmayla həydiwtidü; Əkron yulup taxlinidu. **5** Dengiz boyidikilər, yani Kərət elidikilərgə way! Pərwərdigarning sezi sanga қarxidur, i Kanaan, Filistiylerning zemini! Ahaləng қalmıqoqə Mən seni halak kılımən. **6** Dengiz boyı padıqılar üçün qımanzar, Koy padılıri üçün kotanlar bolidu; **7** Dengiz boyı Yəhuda jəmətinin kəldisi igidarıqlılıkda bolidu, Axu yərə ular ozuklinidu; Axkelonning eyliridə ular kəq kirganda yatidu, Qünki Pərwərdigar Hudasi ularning yeniqə berip ulardin həwər elip, Ularnı asarəttin azadlıkkə erixtiridü. **8** Mən Moabning dəxnimini, Ammoniyalarning həkərətlərini anglidim; Ular xundak kılıp Mening həlkəmni mazak kılıp, Ularning qəralırinı paymal kılıp mahtinip kətti. **9** Xunga Mən Öz həyatım bilən կəsəm kılımənki, — dəydu samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigar, Israılning Hudasi, Moab jəzmən huddi Sodomdək, Ammoniyalar huddi Gomorradək bolidu — Yəni qaqqaklər wə xorluqlar kaplanojan jay, daim bir qel-jəzirə bolidu; Həm həlkəmning kəldisi ulardin olja alidu, Kowmimning kələqənləri bularoja iğə bolidu. **10** Ularning təkəbburlukidin bu ix bexişa kelidi, Qünki ular samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərwərdigarning həlkəni mazak kılıp mahtinip kətti. **11** Pərwərdigar ularoja dəhəxtli bolidu; Qünki U yər yüzidiki butlarning həmmisini kürutuwetidu; Xuning bilən əllər, barlıq qət araldikilər hərbiri eż jayida Uningiqa ibadət kılıdu. **12** I Efiopiylər, silərmü Mening kılıqım bilən eltürülüsilsər. **13** U kolını sozup ximaloja təkəbüzip, Asuriyəni halak kılıdu, Niniwə xəhiri wəyrənə, qəl-bayawandək kəhətqılık jay kılıdu. **14** Uning otturısında qarwa padılıri, Xundakla həyanlarning hər hillili yatidu; Qəl huwkuxi, qırkıroqası huwkuxular uning türük baxlırida könidi; Deriziliridin sayraxlar anglinidu; Bosuqılırida wəyranılık turidu; Qünki U buning kədir yaqəq naqışlarını oquqılıqla kəldürüdü; **15** Mana bu əndixisiz yaxap kəlgüqi xad-huram xəhər, Kənglidə: «Mənla bardurmən, məndin baxka biri yoktur» degen xəhər — U xunqılık bir wəyrənə, həyanlarning bir қonalığısi bolup kəldiöyü! Uningdin etüwatçanlarning həmmisi üxkürtidü, Kolini silkiydu.

3 Asiylik kılıoqı, bulojanın, jəbir-zulum yətküzgügi xəhərgə way! **2** U awazni anglimidi, tərbiyini köbul kilmidi; Pərwərdigaroja tayanıdı, Hudasiqa yekinläxmidı. **3** Uning otturısında bolovan əmirlirinin həmmisi hərkirədiyojan xırlar, Uning soraqlırları bolsa kəqləkli owləydiyojan, atığını oqajlıjudək həqnərsə kəldürmədiyojan berilərdür; **4** Uning payoqəmbərləri wəzinsiz, asıy kixıllar; Uning kahinləri mukəddəs ibadəthanıri buloqaydiyojanlar, Təwrat-kanuniqa buzoqunqılık kılıdiyojanlar. **5** Həkkənayı Pərwərdigar uning otturısındırdı; U həq həkkənayıtsızlıq kılımydı; Hər atığında adıl həkümimi ayan kılıdu; Həkümidə kəmqılık yoktur; Birək namərd adəm həq nomusunu bilməydi. **6** — Mən əllərini üzüp taxliwatkənmən, Ulearning istihkəm potəyliri wəyrənidur; Koqılırını heqbir adəm etmigüdək kılıp harabə kəlojanmən; Xəhərləri adəmzatsız, həq turoqası yok kılınip halak bolovan. **7** Mən: «Pəkət Məndin körkünglər, tərbiyini köbul kılıngılar» — dedim. Xundak bolovanında uningoja həmma bekitkənlərim qıxırılmayı, makanı həq həniwayran bolmas. Birək ular baldurla ornidin turup, həmma ixlini haram kılıwətti. **8** Xunga Meni kütünglər, — dəydu Pərwərdigar, Mən guwaħħlik, berixkə ornumdin kozojalojan küngiqa — Qünki Mening қararım — əlləri尼 yiojix,

Padixahlıklarnı jəm kılıxtın ibarətki, Ularning üstigə kəhrimni, Həmmə dəhəxətlik aqzikimni bexioq teküx üqündür. Qünki yər yüzining həmmisi aqqık oqazipimning oti bilən keydürüwetiliid. **9** Qünki xu tapta barlık əllərning Pərvərdigarining namioja nida kılıp qakırıcı üqün, Uning hizmitidə bir jan bir tən boluxi üçün, Mən ularning tilini sap bir tiləqə aylandurıman, **10** Qünki Efiopiya dəryalırining nerisidin Mening dua-tilawətqilirim, Yəni Mən tarkatqanıların kizi, Manga sunuləşən hədiyəni epkelidu. **11** Xu küni sən Manga asiylik kılıqan barlık kilmixliring tüpəylidin iza tartıp kalmaysən; Qünki xu tapta Mən təkəbburlukundin huxallınıp kətkənlərni arangdin elip taxlayman, Xuning bilən sən mukəddas teoqim tüpəylidin halingni ikkinqi qong kilmaysən; **12** Wa Mən arangda komtər həm miskin bir halknı қaldurıman, Ular Pərvərdigarning namioja tayinidu. **13** Israilning kəldisi nə қəbihlik kilmaydu, Nə yalojan sozlimaydu, Nə ularning aqzidin aldamqı til tepilmaydu; Ular bəlkı ozuklinip, yatidu, Həqkim ularni korkutmaydu. **14** Yayrap-yaxna, i Zion kizi! Təntənə kılıp warkıra, i Israill Pütün kəlbing bilən huxal bolup xadlan, i Yerusalemning kizi! **15** Pərvərdigar seni jazalaydioqan həkümlərni elip taxlidi, Düxminingni kayturuwatti; Israilning padixahı Pərvərdigar arangdidur; Yamanlıknı ikkinqi kərməysən. **16** Xu küni Yerusalemoja eytılıduki, «Korkma, i Zion! Kolliring boxap, sanggilap kətmisun! **17** Pərvərdigar Hudaying arangda, Kutkuzidioqan kudrat Igisisidur! U xadlıq bilən üstündə xadlinidu; Θz mehîr-muhəbbitidə aram alidu; Üstündə nahxilar eytip yayrap-yaxnaydu. **18** Jəmiyat sorunliridiki nomussız ibadət tüpəylidin aranglardın azablanqanlarnı yiojıman; Bularning xərmandılıkları ularqa eoşır kelətti. **19** Mana, Mən xu tapta seni harlioqanlarning həmmisini bir tərəp kılıman, Akşak bolqan kizni kutkuziman; Talaqa həydiwetilən kizni yiojıman; Dəl ular horlanojan barlık zemindarda ularni [Θzümgə] mədhıyə kəltürgüqi, xəlqrət bolqoqı kılıp tikləymən. **20** Mən xu tapta, yəni silərni yioqkan wakitta, silərni [eyge] epkelimən; Qünki Mən kez aldinglarda silərni asarəttin azadlıkkə qıçaroqjinimda, Silərni yer yüzdikli barlık əllər arısida xəhrətlik, [Θzəmgə] mədhıyə kəltürgüqi kılımən, — dəydu Pərvərdigar.

Hagay

1 Darius padixaħħning ikkinqi yili, altinqi ayning birinqi kūni, Pərwərdigarning sezi Hagay pəyəqəmber arkılık Xealtınlıng oqli, Yəħudanıng waliysi Zərubbabəlgə həm Yəħozadaknıng oqli, bax kaħin Yəxuaqa kəldi: — **2** Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərwərdigar mundak dəydu: — Bu həlk; «Wakti kəlmidi, Pərwərdigarning eyini kurux waqtı tehi kəlmidi» — dəydu. **3** Wə Pərwərdigarning sezi Hagay pəyəqəmber arkılık kelip mundak deyildi: — **4** Bu ey tehiqilə haraba tursa, bu silər tahtıñ丹 beżəlgan eylirinqarda yaxaydiqan waktımı? **5** Mən, Pərwərdigar mundak dəydu: — Kiliwatkinıng üstidə kengül koyup oylininqar! **6** Teriojinqırlar kep, yiojivalidiojinqırlar az; Yəysilər, birak toymışılər; Iqisilər, birak kanmışılər; Kjyisilər, birak heqkəndək illimışılər; Ix həkkə aloquqı bolsa, Huddi ix həkkini texük hämyanoqa salqanoqa oxhaxtur. **7** — Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərwərdigar mundak dəydu: — Kiliwatkinırlar üstidə kengül koyup oylininqar! **8** Taoqka qikip, yaçaqnı elip kelinglar, eyni kürunglar; xundak kılısanglar Mən uningdin hursən boliman, xan-xərəpkə eriximən, — dəydu Pərwərdigar. **9** — Silər kepnı küttünglər, mana, erixkinıng az boldi; umi eygə epkəlginqırlarda, Mən uni püwləp yokattım; bu nema üçün? — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərwərdigar — Qünki Mering əyümüng harabə bolonıraqa karımay, ez eyüngləri [selixkə] yügürxüüp yürüwatisılər. **10** Xunga üstünglarda asmanları xəbənməni bərməydu, zeminən həsolunu bərməydu; **11** Mən zeminə, taoqka, ziraatlärgə, yengi xarablarqa, zaytun meyiqa, turpraqning tündürmiliriga, insanlarqa, mal-waranalıraqa wə kollardiki barlık əjirlərgə kuroqaqlılıknı qaķırdım. **12** Xuning bilən Xealtınlıng oqli Zərubbabəl həm Yəħozadaknıng oqli bax kaħin Yəxua wə həlkning kəldisining hämmisi Pərwərdigar Hudasinıng awazıqə, xuningdak Pərwərdigar Hudasinıng Hagay pəyəqəmbəri əwətixi bilən, uning sezliriga kulak saldı; həlk Pərwərdigar aliddə korktı. **13** Andin Pərwərdigarning əlqisi Hagay Pərwərdigarning həwirini həlkə yətküzüp: — «Mən silər bilən billidurmən» — dəydu Pərwərdigar, — dedi. **14** Wə Pərwərdigar Xealtınlıng oqli, Yəħudanıng waliysi Zərubbabəlnıng rohini, xundakla Yəħozadaknıng oqli, bax kaħin Yəxuanıng rohini həm həlk kəldisining hərbirininq rohini kozoqidı; ular samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərwərdigar Hudasinıng eyigə kelip ixlidi. **15** Bu Darius padixaħħning ikkinqi yili, altinqi ayning yigirmə tetinqi kūni idi.

2 Yəttinqi ayning yigirmə birinqi kūni, Pərwərdigarning sezi Hagay pəyəqəmber arkılık kelip mundak deyildi: **2** — «Xealtınlıng oqli, Yəħudanıng waliysi Zərubbabəlgə, Yəħozadaknıng oqli, bax kaħin Yəxuaqa həmdə həlkning kəldisioqa sez kılıp ulardin: — **3** «Aranglardın ayni qaqdıkı xan-xərəptə boローン bu eyni kərgənlərdin kim bar? Silər hazır uningoqa kandaq қaraysılар? Nəziringlarda u heqnemiga ərziməydu, xundaqmır?» — dəp soriqin. **4** — Birak hazır, i Zərubbabəl, jasaratlık bol, — dəydu Pərwərdigar, — Yəħozadaknıng oqli, bax kaħin Yəxua, jasaratlık bol; zemindiki barlık həlk, jasaratlık bolup ixlənglər, — dəydu Pərwərdigar, — qünki Mən silər bilən billidurmən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərwərdigar. **5** — Misirdin qıkkən waktinglarda silərgə əhdə kılajan sözüm wə Mening Rohim aranglarda turup kəldi; hərgiz körkmangılar. **6** Qünki samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərwərdigar mundak dəydu: — — Yənə pəkət azojına wakittin keyin Mən asmanlar,

yər yüzü, dengiz həm kurukluknı təwritimən; **7** Mən barlıq əllərni təwritimən; natiğidə əllərning sərhil ətiwar nərsiliri elip kelinidü. Mən muxu eyni xan-xərəpkə toldurimən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərwərdigar. **8** — Kümük Meningki, altun Meningki, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərwərdigar. **9** — Bu eyning keyinkı xan-xərəpi aslidikidin zor bolidü, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərwərdigar, — wə Mən muxu yerdə aramlik-hatırjəmlikni ata kılımən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərwərdigar». **10** Darius padixaħħning ikkinqi yili, tokkuzinqi ayning yigirma tetinqi kūni, Pərwərdigarning sezi Hagay pəyəqəmber arkılık kelip mundak deyildi: — **11** «Samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərwərdigar mundak dəydu: — Kaħinlarqa sez kılıp ulardin Təwrat-kanunu tooruluk; — **12** «Biri tonining etikida: [[Hudaqa]] atalojan gəx»ni kötürüp ketiwaṭkınıda, uning etiki nanoqa, umaqqa, xarabka, zaytun mayoqa yaki hərkəndək ax-ozukka mundakla tegip kətsə, undakta u narsılər [[Hudaqa]] atalojan» bolandu?» — dəp soriqin». Kahinlar jawabən: «Yak» — dedi. **13** Wə Hagay: «Biri jəsətkə tegip «napak» boローン bolsa, u bu ax-ozuknıng kəysibirigə təgsə, undakta ax-ozuk napak bolandu?» — dəp sordi. Kahinlar jawabən: «U napak bolidü» — dedi. **14** Andin Hagay jawabən mundak dedi: — «Pərwərdigar: «Əmdi bu həlk, bu «yat əl» Mening aldimdimu xundakta, ularning kollırıda ixləngənlərinin hämmisimü xundakta, xuningdək ularning xu yərdə Manga hərbin sunqanlırimu napaktur» — dəydu. **15** — Əmdi hazır kengül koyup oylininqar — Bügündin baxlap, muxu wakittin tartip kerünglər — taki Pərwərdigarning ibadəthanisidiki tax iştigə yənə bir tal tax koylouğu, **16** xuningdin ilgiriki kūnlarda, biri «yigirmə kürəlik bir dəwə axlıknı alojili kəlgənda, mana pəkət on kürila qıktı; biri xarab kupidin allik komzək alojili kəlsa, mana pəkət yigirmə komzək qıktı. **17** Mən kolliringlər bilən ixligən barlık ixliringlarda silərni judun, hal wə məldür apətlili bilən urup kəldim; birak silər yenimoqa kəytmidinglər. **18** Əmdi etünimənki, kengül koyup oylininqar — bu kün, yəni tokkuzinqi ayning yigirmə tetinqi kūnidin baxlap, muxu wakittin tartip, — yəni Pərwərdigarning ibadəthanisining kəytə kuruluxini baxlıqan kūnidin keyinkı ixlarqa kengül koyup oylininqar; **19** danlar ambaroja yiqıldımı? Üzüm talları, ənjujr, anar həm zaytun dərəhləri həq mewa bərmidi. Birak Mən bu kündin baxlap silərni barikətləyman». **20** Wə Parwərdigarning sezi xu ayning yigirmə tetinqi kūni Hagayoqa ikkinqi kətim kelip mundak deyildi: — **21** — Yəħudəqa waliy boローン Zərubbabəlgə sez kılıp mundak degin: — — «Mən asmanlarnı, zeminni təwritixə təmxiliwatım; **22** Padixaħħılıklärning təhtini ərūwetimən, əllərning padixaħħılıklärning küçini yokitımən; jəng hərwilirli həm uning üstidə olturoqanları ərūwetimən; atlar wə atlık askerlər, ularning hərbiri əz kərindixining kiliqi bilən mollak atkuzulidü. **23** Xu künida — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Parwərdigar — Mən seni, yəni Xealtınlıng oqli Zərubbabəlni alımən, — dəydu Pərwərdigar — andin seni huddi məhəvrələk üzükündək kılımən; qünki Mən seni talliwalıdım, — dəydu samawi koxunlarning Sərdari boローン Pərwərdigar».

Zəkəriya

1 Darius padixañning ikkinqi yili səkkizinci ayda, Pərvərdigarning sezi İddoning nəvrisi, Bərəkiyaning ooli Zəkəriya pəyojəmbərgə kelip mundak deyildi: — **2** «Pərvərdigar ata-bowliringlardın intayin qattik oqəzəpləndi.

3 Xunga sən ularoja: «Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar: — «Mening yenimoja kätip kelinglər, Mən silərnin yeningləroja kätip keliman» dəydi», — degin. **4** — Ata-bowliringlardək bolmanglar; qünki ilgiriki pəyojəmbərlər ularoja: «Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar: — Rəzil yolliringlardı, rəzil kilmixliringlardın yenip towa kilinglər, degən», — dəp jakarliojan. Bırak ular Manga külək salmışojan, boy sunmuşojan, — dəydi Pərvərdigar. **5** — Silərnin ata-bowliringlar hazır keni? Pəyojəmbərlər bolsa, mənggү yaxamdu? **6** Lekin Mening pəyojəmbərlərgə buyruqan sezlirim wə bəlgilimilirim, ata-bowliringlarning bexiçimini qüxkən əməsəmidi?». Xuning bilən ular yolidin yenip: — Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar yollirimiz wə kilmixlirim boyiqə bizni kəndak kılıman desə, xundaq kıldı, — degen. **7** Darius padixañning ikkinqi yili, on birinqi ay, yəni «Xebat eyinşen yığırma tetinqi künü, Pərvərdigarning kalamı İddoning nəvrisi, Bərəkiyaning ooli Zəkəriya pəyojəmbərgə kəldi. U mundak bexarətni kərdi: — **8** Mən keçidə [alamət kərünülxərn] kərdüm; mana, toruk atka mingən bir adəmni kərdüm; u qongkur oymanlıktiki hadas dərəhlili arısida turatti; uning kaynida toruk, ala-taoqıl wə ak atlar bar idi. **9** Mən uningdin: «Təksir, bular nema?» — dəp soridim. Mən bilən sezlixiwatkan pərixtə manga: «Mən sanga bularning nema ikənlilikini kərsitmən» — dedi. **10** Hadas dərəhlili arısida turojan zat jawabən: «Bular Pərvərdigarning yar yüzünü uyan-buyan kezixka əwətkənləri» — dedi. **11** Bu atlar hadas dərəhlili arısida turojan Parwərdigarning Pərixtisiga jawab kılıp: «Biz yər yüzidə uyan-buyan kezip kəldük; mana, pütkül yər yəzi tiptind, aramlıktı turutuwaitdu» — dedi. **12** Pərvərdigarning Pərixtisi jawabən: «İ samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, qaçanorijo sən bu yətmix yıldın beri aqqıklınıp keliwatkan Yerusalem wə Yəhūdaning xəhərlirigə rəhim kilməsan?» — dedi. **13** Pərvərdigar man bilən sezlixiwatkan pərixtığa yekimlik sezlər, təsəlli bərgüti sezlər bilən jawab bərdi. **14** Xuning bilən mən bilən sezlixiwatkan pərixtə manga mundak dedi: «Sən mundak jakarliojin: — Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar: «Yerusalem wə Ziona bolovan otluk mühabbitimdirn yürükim lawildap keyidul! **15** Xuning bilən Mən ərkin-azadılıkta yaxawatkan əllərgə kattik oqəzəplinim; qünki Mən [həlkimə] səlla oqəzəplinip koyiwidim, ular həddidin exip [həlkimə] zor azar kıldı», dəydi. **16** Xunga Pərvərdigar mundak dəydi: «Mən Yerusalem oja rəhîm-xəpkətlər bilən kätip kəldim; Mening əyüm uning iqidə kürəlidü» — dəydi samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar, — «wə Yerusalem üstügə «əlqəm tanisi» yəna tartılıdu». **17** — Yəna mundak jakarliojin: «Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar mundak dəydi: Mening xəhərlirim yəna awatlixidu, Pərvərdigar yəna Ziona təsəlli beridu wə Yerusalemni yəna tallıwalıdu». **18** Andin mən beximni kətirdüm, mana tət münggüzni kərdüm. **19** Mən bilən sezlixiwatkan pərixtidin: «Bular nemə?» — dəp soridim. U manga: «Bu Yəhūda, Israil wə Yerusalemni tarkitiwətken münggüzlərdur» — dedi. **20** Wə Pərvərdigar manga tət hünərəvənni kərsətti. **21** Mən: «Bu [hünərəvənlər] nemə ix kiloqli kəldi?» — dəp soridim. U: «Mana bular bolsa Yəhūdadikilərni

heqkim kəddini ruslyalımiqdək dərijida tarkitiwətən münggüzlər; birak bu [hünərəvənlər münggüzlərni] dəkkə-dükkigə qızırgılı, yəni əllərnin Yəhūdaning zeminini tarkitiwetix üçün kətürən münggüzlərini yergə taxliwətkili kəldi!» — dedi.

2 Andin mən beximni kətürüp, mana kolida elqəm tanisini tutkən bir adəmni kərdüm. **2** wə uningdin: «Nəgə barışan?» — dəp soridim. U manga: «Mən Yerusalemni elqigili, uning kənglikli wə uzunlukını [əlqəp] bilgili barımən» — dedi. **3** Mana, mən bilən sezlixiwatkan pərixtə qıktı; yəna bir pərixtə uning bilən kəriütükə qıktı. **4** wə uningoja mundak dedi: — Yügür, bu yax yigitəkə sez kıl, uningoja mundak degin: — «Yerusalem eziədə turuwatkan adamlərning wə mallarının keplikidin sepilsiz xəhərlərdək bolidu. **5** — wə Mən Pərvərdigar uning ətrəpiçə ot-yalqum sepili, uning iqidiki xan-xəripi bolimən. **6** — Hoy! Hoy! Ximaliy zemindin əqinglər, — dəydi Pərvərdigar, — qünki Mən silərni asmandıki tət tərəptin qıckan xamaldək tarkitiwətən, dəydi Pərvərdigar». **7** «— Hey! Babil kişi bilən turquqi Zion, kaqşın! **8** Qünki samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar mundak dəydi: — Əz xan-xəripini dəp U Meni silərni bulang-talang kılıqan əllərgə əwətti; qünki kim silərgə qekilsə, xu Əzining kez kariqoq喬a qekiloğan bolidu. **9** Qünki mana, Mən Əz kolumni ularning üstügə silkiyən, ular ezlirigə kül klininqulqlarıraqa olja bolidu; xuning bilən silar samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigarning Meni əwətkənləkini bilisilər. **10** Nahxılarnı yangritip xadlan, i Zion kişi; qünki mana, keliwatişən, arangda makanliximən, dəydi Pərvərdigar, **11** — wə xu künidə kəp əllər Pərvərdigarə baqlınidu, Manga bir həlkə bolidu; arangda makanliximən wə silər samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigarning Meni əwətkənləkini bilisilər; **12** xuningdək Pərvərdigar Yəhūdanı Əzining «mukəddəs zemini»da nesiwi boluxka miras kılıdı wə yəna Yerusalemni tallıwalıdu. **13** Barlıq at igiliri Pərvərdigar aldida süküt kilsən! Qünki U Əzining mukəddəs makanidin kəzəqlədi!»

3 Andin u manga Pərvərdigarning Pərixtisi aldida turuwatkan bax kahin Yəxuanı, xuningdək Yəxuanı ong təripidə uning bilən düxmənlıxıxka turojan Xəytanni kərsətti. **2** Pərvərdigar Xəytanoja: «Pərvərdigar seni əyiblisun, i Xaytan! Bərəhkə, Yerusalemni tallıwalıjan Pərvərdigar seni əyiblisun! Bu [kixi] ottin tartiweiñojan bir ququla otun əməsmə?» — dedi. **3** Yəxua bolsa paskina kiyimləri kiyğan halda Pərixtining aldida turattı. **4** U Nuning aldida turuwatkanlaroja: «Bu paskina kiyimni uningdin salduriwetinglər» — dedi wə uningoja: «Qara, Mən kəbihlikingni səndin elip kəttim, sanga heyətlik kiyim kiygüzdülm» — dedi. **5** Mən: «Ular bəxiçə pakız bir səllini orisun!» — dedim. Xuning bilən ular pakız bir səllini uning bəxiçə orap, uningoja kiyim kiydürüd; Pərvərdigarning Pərixtisi bir yanda turattı. **6** Wə Pərvərdigarning Pərixtisi Yəxuaqə mundak jekili: — **7** «Samawi koxunlarning Sərdari bolovan Pərvərdigar mundak dəydi: — Əgər yollarimdə mangsang, tapiliojinimni qing tutşang, Mening əyümni baxkurişən, høyilirimoja karyadıjan bolisən; sanga yənimdə turuwatkanlarning arısida turux hökəkini berimən. **8** — I bax kahin Yəxua, sən wə sening aldingda oltruçojan həmrəhliring anglangalar (qünki ular bexarətlik adəmlər): — Mana, Mən «Xah» dəp atalojan kolumni məydanoqa qıkırimən. **9** Mana, Mən Yəxuanı aldioja koyojan taxka kəra! — Bu bir taxning üstidə yəttə kəz bar; mana, Mən uning nəkixlərini Əzüüm oyımən, — dəydi samawi koxunlarning Sərdari

bolojan Pərvərdigar, — wə Mən bu zeminning kəbəhlilikini bir kün iqidila elip taxlaymən. **10** Xu künü, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar, — hərbiringlər öz yekininglərni üzüm teli wə ənjür dərihi astioja oltruxka təklişilər».

4 Andin mən bilən səzlixiwatkan pərixtə käytip kelip meni oyoqitiwətti. Mən huddi uykuşidin oyoqitiwilgən adəmdək bolup kəldim; **2** U məndin: «Nemini kerdüng?» — dəp soridi. Mən: «Man, mən pütünləy altundın yasalojan bir qiraqdannı kərdüm; uning üstü təripidə bir qaqa, yəttə qirioj wə yətta qiraqka tutixidəqan yəttə nəyqə bar ikən; **3** uning yenida ikki zayıtn dərihi bar, birsə ong tərapta, birsə sol tərapə», dedim. **4** Andin jawabən mən bilən səzlixiwatkan pərixtidin: «Təksir, bular nemə?» — dəp soridim. **5** Mən bilən səzlixiwatkan pərixtə manga jawabən: «Bularning nemə iکənlilikini bilməmsən?» — dedi. Mən: «Yak, təksir» — dedim. **6** Andin u manga jawabən mundak dedi: «Mana samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigarning Zərubbabəlgə kılıqan sezi: «Ix küq-kudrat bilən əməs, iktidár bilən əməs, bəlkı Mening Rohim arkılıq pütidü! — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar. **7** — I büyük təq, sən zadi kim? Zərubbabəl aliddə sən tüzlənglik bolisən; u [ibadəthanining] əng üstigə jipsima taxni koyidu, xuning bilən uningoja: «İltipatlıq bolsun! İltipat uningoja!» debyn towxlaxlar yangrap anglınıdu». **8** Andin Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **9** «Zərubbabəlning koli muxu eyning ulini saldı wə uning kollırı uni püttürüridu; xuning bilən silar samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigarning Meni əwətkənlilikini bilisilər. **10** Kim əmdi muxu «kiqik ixlar bolojan kün»ni kəzgə ilmisün? Qünki bular xadlinidu, — bərhək, bu «yəttə» xadlinidu, — Zərubbabəlning koli tutkən tik elqəm texini kərgənda xadlinidu; bu «[yəttə]» bolsa Pərvərdigarning pütkül yər yüziga sapselip karawatkan kezliirdur». **11** Mən jawabən pərixtidin: «Qiraqdanning ong wə sol təripidə turojan ikki zayıtn dərihi nemə?» — dəp soridim; **12** wə ikkinçi ketim soalni koyup uningdin: «Ularning yenidiki ikki altun nəyqə arkılıq ezlidiqin «saltun» kuyuwtatkan xu ikki zayıtn xehi nemə?» — dəp soridim. **13** U məndin: «Bularning nemə iکənlilikini bilməmsən?» — dəp soridi. Mən: «Yak, təksir» — dedim. **14** U manga: «Bular pütkül yər-zeminning Igisi aliddə turuwtatkan «zayıtn meyida məsih kılınış» ikki oouj balidur» — dedi.

5 Andin mən yənə beximni kətürüp, mana bir uqar oram yazmını kərdüm. **2** U məndin: «Nemini kerdüng?» — dəp soridi. Mən: «Bir uqar oram yazmını kərdüm; uzunlukı yığırma gəz, kənglikli on gəz iکən» — dedim. **3** U manga: «Bu bolsa pütün zemin üstigə qıkırilojan lənəttür; qünki hərbir oqırılık kılıqoğu bu təripigə yeziliojini boyiqə üzütp taxlinidu; wə kəsəm iqliqilərnin hərbiri u təripigə yeziliojini boyiqə üzütp taxlinidu». **4** — «Man bu [yazmını] qıkırımən» — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar, «wə u ooprininig eyigə həmdə namımlı bilan yalçandıñ kəsəm iqliqininqeyigə kiridu wə xu eydə konup uni yaşaç-taxlırlı bilən koxupla yəwetidu». **5** Andin mən bilən səzlixiwatkan pərixtə qıkıp manga: «Əmdi beinxingin kətürğin, nemining qıkıwatkinini kərüp bak» — dedi. **6** Mən: «U nemə?» — dəp soridim. U manga: «Bu qıkıwatkan «əfah» sewitidur», wə: «Bu bolsa [xu rəzillərning] pütün zemindiki kiyapitidur» — dedi. **7** Əfah sewitining aqızdır dumilək bir koquxun kətürüldi, mana, əfah sewiti iqidə bir ayal oltrattı. **8** U: «Bu bolsa, rəzillik»tur — dəp, uni əfah sewiti iqigə kəyturup taxlap, əfahning aqızdır

eojir koquxunni taxlap koydi. **9** Beximni kətürüp, mana ikki ayalning qıkkənlilikini kərdüm; xamal ularning ənənələrini yəlpütüp turatti (ularning ləyləkningkidək ənənələri bar id); ular əfahni asman bilən zeminning otturisioja kətürdü. **10** Mən bilən səzlixiwatkan pərixtidin: «Ular əfahni nəqə kətürüp mangidu?» — dəp soridim. **11** U manga: Ular əfah üçün «Xinar zemini»da bir ey selixkə kətti; ey bərpə kılinoğandan keyin, əfah sewiti xu yərdə eż turalojsioja koyuldu, — dəp jawab bərdi.

6 Andin mana, mən yənə beximni kətürüp, ikki təq otturisidin tət jəng hərwişininq qıkkənlilikini kərdüm. Taqlar bolsa mis taqlar idi. **2** Birinqi jəng hərwişidiki kizil atlar idi; ikkinçi jəng hərwişidiki kara atlar idi; **3** üçüncü jəng hərwişidiki ak atlar, tətinqi jəng hərwişidiki küplük qipar atlar idi. **4** Mən jawabən mən bilən səzlixiwatkan pərixtidin: «Təksir, bular nemə?» — dəp soridim. **5** Pərixtə manga jawabən: «Bular pütkül yər-zeminning Igisining həzuridin qıkkən asmanlarning tət rohi. **6** Kara atlar kətilojan hərwa ximaliy zemirələr tərəpkə kiridu; aklar ularning kəynidin mangidu; qiparlar bolsa janubiy zemirələr tərəpkə mangidu. **7** Andin muxu küplük atlar qıkıp yər yüzidə uyak-buyak kezixka aldiraydu» — dedi. U ularoja: «Menginglər, yər yüzidə uyak-buyak menginglər» — dedi; ular yər yüzidə uyak-buyak mangdi. **8** Wə U manga ümək awazda: «Kara, ximaliy yər-zemirələr tərəpkə mangojanlar Mening Rohimdiki aqqıknı ximaliy zemirə tərəpta besiktdür» — dedi. **9** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **10** Sürgün bolup kəlgənlərdin, yəni Həlday, Tobiya wə Yədayadin sowojatlarnı kəbul kılıqin; xu künü ular Babildin kelip qırxkən eyigə, yəni Zəfaniyaning oouj Yosiyaning eyigə kırıgnı; **11** xundak, kümüök wə altunni kəbul kılıqin, bulardın qəmbərsiman bir tajni tokup wə tajni Yəhəzədəkəninq oouj bax kahin Yəxuaning bexiqə kiygüzgin; **12** wə Yəxuaçə: «Samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar mundak dəydu: Karanglar, «Xah» — dəp atalojan insan! U ez tūwidin ornida xahlinip, Pərvərdigarning ibadəthanisini kırıdu» — degin. **13** «Bərhək, Pərvərdigarning ibadəthanisini kırıquçı dal xu bolidu; u xu xahana xan-xərapni zimmisigə elip, ez tahtığa oltrurup həküm sürüdu; u tahtkə oltruridəqan kahin bolidu; hatırjəmlik-aramlıknı elip kelidiqan həmkarlıq ular ikkisi arısida bolidu. **14** Muxu qəmbərsiman taj Pərvərdigarning ibadəthanisida Hələm, Tobiya, Yədayalaroja wə Zəfaniyaning ooulining mehribanlıklıqı bir əslətmə üçün koyuldu. **15** Wə yıraklı turuwtatkanlar kelip Pərvərdigarning ibadəthanisini kırux hizmitida bolidu; xuning bilən silar samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigarning Meni əwətkənlilikini bilisilər; əgər Pərvərdigarning awazini kəngül koyup anglisanglar bu ix əmələgo axuruldu».

7 Darius padixaqhıng tətinqi yili tokkuzinqi ay, yəni «Hisław»nın tetinqi künü, Pərvərdigarning sezi Zəkəriyaqə kəldi. **2** Xu qaçıda Bəyt-Əl xəhəridikilər Xerəzər wə Rəgam-Mələklərni Pərvərdigardin iltipat soraxka əwətkənidi. **3** Bəyt-Əldikilər: «Samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigarning eyidiki kahinlardın, xuningdək payoşəmbarlərdin: «Hərbirimiz kep yillardın beri kılıqınımizdək, baxinqı ayda hərbirimiz yənilə ezmizni baxxılardın ayrip, yioşa-zaroja oltruxımız kerəkmə?» — dəp soranglar» — dəp tapılıqjanidi. **4** Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — **5** «Zemindiki barlıq turuwtatkan həlkə həm kahinləroja səz kılip mundak soriojin: — «Silər muxu yatmix yıldın beri bəxinqi ay wə yəttinqi aylarda roza tutup yioşa-zar kılıqininglarda, silar manga, həkikətən manga

roza tuttunglarmu? 6 Yegininglar, iqtinoliglar, bu pəkət əzünglar üçün yəp-iqtinoliglardın ibarət boldi əməsmə? 7 Bular Yerusalem wə uning ətrapidiki xəhərliri ahalilik bolğan, taza awatlaşqan qoqlarda, jənubiy Yəhuda wə təwən tüzlənglik ahalilik bolğan qoqlarda, Pərvərdigar burunkı payoşəmberlər arkılıq jakarlıqan sezlər əməsmə? 8 Pərvərdigarning sezi Zəkəriyaçşa kelip mundak deyildi: — 9 «Samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Həqiqiy adalətni yürgütünglər, bir-biringlərə mehîr-muhəbbət wə rəhim-xəpət kərsitinglər, 10 tul hotun wə yetim-yesirlərni, yat adəmlər wə namratları bozək kilmangalar; həqkim ez kərindixiçə kenglidə yamanlık oylimusun. 11 Birak [ata-bowlirilərlə] anglaxni rət kılqan, ular jahillik bilən boynını tolqan, angliməskə kulaqlarını eçir kılqan; 12 ular Təwrat qanununu wə samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigarning Əz Rohi bilən burunkı payoşəmberlər arkılıq əwətkən sezlərini anglimaslıq üçün kenglini almastək kattik kılqanidi; xunga samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigardin intayin kattik qəzəp qüxkən; 13 xundak boldiki, Mən ularını qakırojanda ular anglaxni rət kılqandak, ular qakırojanda Mənmə anglaxni rət kıldırmı — dəydu samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar, 14 — «wə Mən ularını ular tonumayıdışan barlıq əllər arisoja qara kuyun bilən tarkitiwattım; ularning ketixi bilən zemin wəyrən bolğan, andin uningdin etkanlırmu, qaytkanlırmu bolğan əməs; qünki ularning səwəbidin illik zemin wəyrəna kılinojan».

8 Wə samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — 2 «Samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar mundak dəydu: «Mening Zionşa baoqlıqan otluk muhəbbətit kaynap taxtı; Mening uningoja baoqlıqan otluk muhəbbətit tüpəylidin [uning düxmənlirigə] oqızipim kaynap taxtı. 3 Pərvərdigar mundak dəydu: «Mən Zionşa kaytip kəldim, Yerusalemning otturısında makanlıxımın; Yerusalem «Həqiqət xəhəri» dəp atılıdu, samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigarning teozi «Mukəddəs Taor» dəp atılıdu. 4 Samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar mundak dəydu: «Kəri boway-momaylar yənə Yerusalemıññıñ koqılırida olturidıjan bolidu; künlərini uzun bolup, hərbiri həsisini kolida tutup olturıdu; 5 xəhərlərin koqılıri oynawatqan oqul-kız balılar bilən lıq tolidi. 6 Samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Bu ix xu künlərdə bu həlkəning kəldisining kəzığa ajayib karamət kərənidiojını bilən, u Mening kəzümgə karamət kərənəmdü?» — dəydu samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar. 7 Samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Mən, Mən Əz həlkəmni xərkijə zəminlərdin, qəribi zəminlərdin kütküzimən; 8 Mən ularını elip kelimən, ular Yerusalemda makanlıxıdu; ular Mening həlkəm, Mən həkikət wə həkkəniylikə ularning Hudasi bolimən». 9 Samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigarning əyining uli selinəjan künidə hazırlıq bolğan payoşəmberlərning aqzidin muxu künlərdə bayan kılıniwatqan munu sezlərni ixitiwatisilər, mukəddəs ibadəthanining kuruluxiçə kolunglar küqlük kılinsun! 10 Qünki xu künlərdin ilgiri insan üçün ix həkkə yok, at-ulaq üqünmu ix həkkə yok idi; jəbir-zulum tüpəylidin qikküqi yaki kirgüqi üçün aman-esənlilik yok idi; qünki Mən hərbin adəmni ez yekiniçə düxmənləxturdüm; 11 birak, Mən bu həlkəning kəldisining burunkı künlərdikdikət bolmayımən, dəydu samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar; 12 qünki uruk həsulluk bolidu, üzüm teli

mewiliydu, turpak ündürməlirini beridu, asmanlar xəbnəmlirini beridu; xuning bilən mən bu həlkəning kəldisining muxularning həmmisini işə kıldırıman. 13 Xundak əməlgə axuruliduki, silər əllər arisida lənat bolup kalojinilərlərə aksıqə, i Yəhuda jəmati wə Israfil jəmati, Mən silərnı kutkuzıman, silər [ularqa] bəht-bərikət bolisilər; korkmangalar, kolliringlər qüqlük kılinsun! 14 Qünki samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar mundak dəydu: — Silərlər ata-bowlirilərlər Mening oqızipimni kozojiçə andanda Mening silərgə yamanlık yətküzüx oyida bolqonim wə xu [jaza] yolidin yanmiojinimdək — dəydu samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar — 15 Mən hazır, muxu künlərdə yənə Yerusalem wə Yəhuda jəmatığa yahxılık yətküzüx oyida boldum; korkmangalar. 16 Muxu ixlaroja əməl kılilingualar: — Hərbiringlər ez yekiniçələrə həkikətni sezlənglər; dərwaziliringlərə həkikətə, amantinqılıkə uyğun həkümərni yürgütünglər; 17 həqkim kenglidə ez yekiniçə yamanlık oylimusun; həqkəndək yalojan kəsəməgə xərik bolmangalar; qünki Mən dəl bularning həmmisigə nəpratlini, dəydu Pərvərdigar. 18 Wə samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigarning sezi manga kelip mundak deyildi: — 19 Samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Tətinçi aydiki roza, bəxinqi aydiki roza, yəttinqi aydiki roza wə oninqi aydiki roza Yəhuda jəmatığa huxallık wə xad-huramlık, bəhtlik ibadət sorunluları bolidu; xunga həkikət wə hatırjəmlik-tinglikni seytiynglər. 20 Samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Nuroqun kowmlar wə kəp xəhərlərning ahəlisi yənə muxu yərgə kəlidü; 21 bir xəhərdə turuwatqanlar baxka bir xəhərgə berip ularoja: «Pərvərdigardin iltipat tiləxkə, samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigarnı izdəxkə tez barayı; mənəmə barımən!» — dəydiojan bolidu. 22 Kəp kowmlar wə küqlük əllər Pərvərdigardin iltipat tiləxkə, samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigarnı izdəxkə Yerusalemıçə kəlidü. 23 Samawi koxunlarning Sərdari bolğan Pərvərdigar mundak dəydu: — «Xu künlərdə hərhil tilda sezləydiqən əllərdin on nəper adam qıçıq Yəhudi bir adəmning tonining etikini tutuwellip uningçə: «Biz sən bilən barayı; qünki Hudanı sən bilən biliidur, dəp anglidük» — dəydu.

9 Pərvərdigarning sezinin yüksəlkən bəxərət — Hadrak zemini wə Dəməxk üstigə konidu (qünki Pərvərdigarning naziri adamlar wə Israfilning barlıq kəbilillili üstididir); 2 U bularoja qegriddax bolğan Hamatka, Tur wə Zidon üstigimə konidu. Tur tolimu «dana» bolqaqça, 3 ezi üçün korojan korojan, kümüxnii topidak, sap altunni koqillardiki patqakətədəwiləp koyojan. 4 Mana, Rəb uni mal-dunyusidin ayrivitidü, uning küqini dengizda yok kəlidü; u ot təripidin yəp kəlidü. 5 Axkelon buni kerüp kəridü; Gazamu kerüp azablini tolqanip kətidü; Əkronnun xundak, qünki uning arzu-ümidi tozup kətidü; padixaq Gazadin yokap kətidü, Axkelon adəmzsatsız kəlidü. 6 Xuning bilən Axdodta həramdin bolğan birsi turidu; Mən Filistilərning məqərurlukı wə pəhrini yokitimən. 7 Mən aqzidin kənlərini, uning həram yegan yirginlik nərsilərni qıxları arisidin elip kətimən; andin kəlip kalojanlar bolsa, ular Hudayımojan təwa bolup, Yəhuditada yolbaxqı bolidu; Əkronnun orni Yəbus kəbilisidikilərə ohxax bolidu. 8 Mən koxun tüpəylidin, yəni etip katkığı wə kaytip kəlgüçü tüpəylidin Əz eyüm ətrapida qədirimni tiktiliriman; əzgüçü kaytidin uningdin etməydi; qünki Əz kezəm bilən kezitimən. 9 Zor xadlan, i Zion kizi! Təntənalıq nida kıl, i Yerusalem kizi! Karanglar, padixaqıññıñ yeningçə kəlidü; U həkkəniy wə niyatlık bolidu; Kəmtər-məmən bolup, Mada exakkə, yəni exək təhiyyigə minip

kelidu; **10** Xuning bilən Mən jəng hərwilirini əfraimdin, Atlarnı Yerusalemdin məhrum kiliwetimən; Jəng okyasimu elip taxlinidu. U bolsa əllərgə hatırjəmlik-tinqılıkni jakarlap yatküzidi; Uning həkümranlıkı dengizdin dengizojıqə, [əfrat] dəryasindan yər yüzinin qətlərigi qə bolidu. **11** Əmdi seni bolsa, sanga qıxırulgın əhədə keni tüpaylidin, Mən arangdiki mahbuslarnı susiz oraktin azadlıkką qıkırımən. **12** Mustəhkəm jayoja kaytip kelinglar, i arzu-ümidning məhbusliri! Bugün Mən jakarlap eytimənki, tartıkan jazaliringning əksini ikki həssiləp sanga kayturimən. **13** Qünki Əzüm üçün Yəhudanı okyadək egildürdüm, əfraimni ok kılıp okyaqa saldım; Mən oqul balliriringni ornidin turquziman, i Zion – ular sening oqul balliriringqa karxi jəng kılıdu, i Gretsiyə! I Zion, Mən seni palwanning kolidiki kiliqtək kılımən. **14** Pərvərdigar ularning üstidə kərinidu; Uning oki qakımkətsək etilip uqıldı. Rəb Pərvərdigar kanayını qalıdır; I şənaltı dəhəxtəlik kara kuyunları billə elip yürüx kılıdu. **15** Samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar ular üçün mudapiət bolidu; ular saloqa taxlirini kukum kılıp, dassap qəyləydi; ular iqiwelip, xarab kəypini sürgənlərdək kiykas-sürən ketüridu; ular [kanoşa] miləngən kurbangahıning bürjəkliridək, [kanoşa] toldurulojan kaqılardək bolidu. **16** Xu küni Pərvərdigar bolqan ularning Hudasi ularnı Əzüm bəkənən padam bolqan həlkim dəp biliq kutkuzidu; qünki ular taj gəhərliridək Uning zemini üstida ketürülidu. **17** Xunqə zordur Uning mehribanlığı, xunqə kaltıstır Uning güzəlliği! Ziraətlər yigitlərni, yengi xarab kızlarını yaxnitidu!

10 Pərvərdigardin «keyinki yamoqur» pəslidə yamoqurnı tələp kilinglar; Pərvərdigar qakımkələrni qakıturup, ularqa mol yamoqlarını, xuningdək hərbirigə etizda ot-qəplərni beridu. **2** Qünki «ey butliri» biməna gəplərni eytikan, palqılar yalojan «alamətlərni kergən, tuturuksız qıxlerni səzlığın; ular kuruq təsali beridu. Xunga halk koy padisidak tenəp kətti; ular padiqisi bolmioqəqə, azar yeməktə. **3** Mening ożəzipim patqılarqa kozojaldı; Mən muxu «tekə» [yetəkılerni] jazalaymən; qünki samawi koxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigar Əz padisidin, yəni Yəhuda jəmatidin həwər elikə kəldi; U jəngdə ularnı Əzining həywətlük etidək kılıdu. **4** Uningdin [yəni Yəhudədən] «Burjak Texi», uningdin «Kozuk», uningdin «Jəng Okyasi», uningdin «Həmmigə həkümranlıq Kılıoluqı» qıkıdu. **5** Xuning bilən ular jəngdə, [dütixmənləri] koqıldarki patqakını dəssigəndək qəyləydiqən palwanlardək bolidu; ular jəng kılıdu, qünki Pərvərdigar ular bilən biliidur; ular atlıq əşkarlərinə yərəq kəritip koyidu. **6** Mən Yəhuda jəmatini küqayıtmən, Yüsüpnıng jəmatini kutkuzıman; Mən ularnı kaytidin olturnaklıxıqə kayturımən; qünki Mən ularqa rəhim-xərpətni kərsitimən. Ular Mən heqkənən taxliwətməndək bolidu; qünki Mən ularning Hudasi Pərvərdigarmən; Mən ularqa jawab berimən. **7** Əfraimdikələr palwandək bolidu, kengülli ri xarab kəypini sürgənlərdək huxallinidu; ularning balılıri buni kerüp huxallinidu; ularning kengli Pərvərdigardin xadlinidu. **8** Mən ürkürtip, ularnı yiojmən; qünki Mən ularnı bədəl tələp hərlilikə qıkırıman; ular ilgiri kepiyip kətkəndək kepiyidu. **9** Mən ularnı əllər arısında uruktək qaçıman; andin ular Meni yırak jaylarda aşlaydu; xuning bilən ular balılıri bilən hayat kelip, kaytip kəlidu. **10** Mən ularnı kaytidin Misir zeminidin elip kelimən, Asuriyadınmə qıkırıp yiojmən; ularnı Gilead wə Liwan zeminiqə elip kirküzimən; yər-zemin ularnı patkuzalmay kəlidu. **11** Xundak kılıp, U jəbir-japa dengizidin etüp, dengizdiki dolğunları uridu; Nil dəryasınınə təgliri kərup ketidu; Asuriyəning məqrurlukı wə

pəhri pəs kilinidu, Misirdiki xahana həsimi yokılıdu. **12** Mən ularnı Pərvərdigar arkılık küçəyitmən; ular Uning namida mangidu, dəydu Pərvərdigar.

11 I Liwan, ot sening kədir dərəhliringni yəp ketixi üçün, dərwaziliringni aq! **2** Waysanglar, i kariojalar, qünki kədir yikıldı, esil dərəhlər wəyrən kılındı; waysanglar, i Baxandiki dub dərəhləri, qünki barakşan orman yikıtildi! **3** Padiqıllarning waysıqan awazını angla! Qünki ularning xarıpi [bolqan qımən-yayläk] wəyrən kılındı; arslanlarning hərkirigən awazını angla! Qünki İordan dəryasınınə pəhri bolqan [bükbərbaşlılıq] wəyrən kılındı. **4** Pərvərdigar Hudayim mundak dəydu: — Booquzlaxka bekitilən padini bəkkən! **5** Ələrni setiwalqanlar ularnı booquzləwtəndə həq gunahkər dəp kəralmaydu; ularni setiwalqanlar; «Pərvərdigaroja xükrü! Qünki beypiy kəttim!» — dəydu; ularning ez padiqili ularqa iqini həq aqırıtmaydu. **6** Qünki Mən zemində turuwatkanlarqa yənə iqimni həq aqırıtmaymən, dəydu Pərvərdigar; — wə mana, Mən adəmlərni, hərbirini ez yekinininə kolioqa wə ez padixahının kolioqa tapxurımən; mana, bular zeminni harab kılıdu, Mən ularnı bularning kəlidin həq kutkuzmaymən. **7** Xunga mən «booquzlaxka bekitilən padənəi bekip turdum, bolupmu padinən arisidiki miskin meminləriň bağıtm. Mən eziymə ikki tayağنى aldım; birinqisini «xapaət», ikkinqisini «rixtə» dəp atdım; xuning bilən mən padini bağıtm. **8** Xuningdək Mən bir ay iqidə üq padiqini halak kıldım; Mening jenim bu [hələktin] bizar boldi wə ularning jeni Meni eq kərdi. **9** Mən: «Mən silərnı bağınmaymən; elay dəp kələşənləri elüp kətsən; halak bolay dəp kələşənləri halak bolsun; tırık kələşənlərning həmmisi bir-birinən gəxini yesun» — dedim. **10** Mən «xapaət» degən tayikimni elip sunduriwəttim, xuningdək Mening barlık əllər bilən bolqan əhdəmni sunduruwəttim. **11** Əhədə xu küni bikar kiliwetildi; xunga pada arisidiki manga dikkət kələşən miskin meminlər buning Pərvərdigarning sezi ikənlilikini bilip yətti. **12** Wə mən ularqa: «Muwapič kersangler, menin ix həkkimni beringələr; bolmisa boldi kilinglar» — dedim. Xunga alər menin ix həkkiməgə ottuz kümüx tənggini tarazioja saldı. **13** Wə Pərvərdigar manga: «Mana bu ular Manga bekitkən kaltış baha! Uni sapalqining aldiqə taxlap bərl» dedi. Xuning bilən mən ottuz kümüx tənggini elip bularnı Pərvərdigarning eyidə, sapalqining aldiqə qəriwəttim. **14** Andin man Yəhuda bilən Israilning kərindaxılıkını üzüx üçün, ikkinqisi tayikimni, yəni «rixtə»ni sunduruwəttim. **15** Andin Pərvərdigar manga mundak dedi: «Sən əmdi yənə ərziməs padiqining korallırını al. **16** Qünki mana, Mən zemində bir padiqini ornidin turquzimanı, u halak bolay deqənlərdən həwər almayıdu, tenəp kətkənlərni izdimaydu, yarılıqanları sakaytmaydu, saçqlamlarınımə bakmayıdu; u bəlkı səmrigənlərning gəxini yəydi, hətta tuyaklırını yirip yəydi. **17** Padini taxliwətən ərziməs padiqining hələqə way! Kiliq uning biliki wə ong keziga qüixid; uning biliki pütünəy yigiləydi, uning ong kezi pütünəy karangojulixip ketidu.

12 Pərvərdigarning Israil tooruluk səzidin yüksəlgən bəxarət: — Asmanınları yayoğu, yərning ulını saloğu, adəmning rohını uning iqidə Yasoğu Pərvərdigar mundak dəydu: — **2** Mana, Mən Yerusalemi ətrapidiki barlık əllərgə xixilərni dəkkə-dükkigə salıdoqan apkur kilişən; Yerusalemə qızıdoqan muhasırı Yəhudaqımu qıixidu. **3** Xu küni əməlgə axuruliduki, Mən Yerusalemi barlık əllərgə eojir yüksək bolqan tax kilişən; kim uni eziqə yüksək yəydi, yər yəyidiki barlık əllər uning qəjəqə jəng kilişəqə yiqilidu. **4** Xu küni Mən həmmə atlarnı sarasımığa selip, atlıklärni sarang kiliş

urimən; birak Yəhuda jəmətinə kəzimdə tutımən; əllərdiki hərbir atni bolsa korluk bilən uruwetimən. **5** Xuning bilən Yəhudanıng yolbboxılılırı kənglidə: «Yerusalemda turuwatkanlar samawi köxunlarning Sərdarı boloğan Pərvərdigar, ularning Hudasi arkılık manga küq bolidu» dəydu. **6** Xu künı Mən Yəhudanıng yolbboxılılırını otunlar arisidiki otdandan, enqıller arisidiki max'əldək kılımən; ular ətrapidiki barlıq əllərni, yəni ong wə sol təripidikilərni yəwetidü; Yerusalemdekilər yəna ez jayida, yəni Yerusalem xəhirdə turidiqan bolidu. **7** Pərvərdigar awwal Yəhudanıng qedirlərini kutkuzidü; səwəbi — Dawut jəmatining xan-xəripi həm Yerusalemda turuwatkanlarning xan-xəripi Yəhudanıngidin uluqlanmaslıkı üzündür. **8** Xu künı Pərvərdigar Yerusalemda turuwatkanlarını koqdaydu; ularning arisidiki əlxangxip kalojanlarmu xu künü Dawuttak palwan bolidu; Dawut jəmati bolsa Hudadək, yəni ularning alididiki Pərvərdigarnıg Pərixtisidək kütlük bolidu. **9** Xu künı əməlgə axuruliduki, Yerusaleməjə jəng kiliçka kelğan barlıq əllərni əhalak kiliçka kiriximan. **10** Wə Mən Dawut jəmati wə Yerusalemda turuwatkanlar üstigə xapaət yətküzgüi wə xapaət tiliqügi Rohni kuyimən; xuning bilən ular ezliri sanjip eltürgən Manga yənə karaydu; birsining tunji oqlı üçün matəm tutup yioqa-zar kətürgəndək ular Uning üçün yioqa-zar kətürədi; yəkkə-yeganə oqlidin juda boloquqining dərəlam tartkınidak ular uning üçün dərə-ləm tartidu. **11** Xu künı Yerusalemda oqayıt zor yioqa-zar kətürəlidü, u Məggiddo jilojisidiki «Hadad-Rimmon»da kətürülən yioqa-zardək bolidu. **12** Zemin yioqa-zar kətürədi; hərbir ailə ayrim haldə yioqa-zar kətürədi. Dawut jəmati ayrim haldə, ularning ayalları ayrim haldə; Natan jəmati ayrim haldə, ularning ayalları ayrim haldə; **13** Lawiy jəmati ayrim haldə, ularning ayalları ayrim haldə; Ximay jəmati ayrim haldə, ularning ayalları ayrim haldə; **14** barlıq tirik kalojan aililər, yəni hərbir ailə ayrim-ayrim haldə wə ularning ayalları ayrim haldə yioqa-zar kətürədi.

13 Xu künı Dawut jəmati həm Yerusalemda turuwatkanlar üçün gunahını wə paskinilknı yuyidioqan bir bulak eqildi. **2** Xu künı xundak boliduki, — dəydu samawi köxunlarning Sərdarı boloğan Pərvərdigar, — Mən məbdularning namlırinı zemindin yokitımənki, ular yənə heq əslənməydu; wə Mən pəyoqbərbərlərni wə paskina rohnımı zemindin qıkırıp yetkiwetimən. **3** Xundak əməlgə axuruliduki, birəylan yənilə pəyoqbərbərqilik kılıp bexarət berəy desə, uning ezzini tuqşan ata-anisi umingoja: «Sən həyat kalmaysən; qünki Pərvərdigarning namida yalqan gəp kiliwatisən» dəydu; andin ezzini tuqşan ata-anisi uni bexarət beriwtatkinidila sanjip eltürədi. **4** Xu künı xundak boliduki, pəyoqbərbərlərning hərbiri ezliri bexarət beriwtatkanda kergən kərənütixin hijil bolidu; ular həknə aldaş üçün ikkinçi quşpurluk qapannı kiyəməydu; **5** U: «Mən pəyoqbərbər əməs, mən pəkət terikqimən; qünki yaxlıkimindən tartip türək bəlin tırıqkılık kiliwatiñən» — dəydu. **6** Əmdi birsi uningdin: «Həy, əmdi sening maydangidi bu zəhmətlər nemə?» — desə, u: «Dostlirimning əyidə yarılıñın kaldıñ» — dəp jawab beridu. **7** Oyoqan, i kılıq, Mening padığimoja, yəni Mening xerikim boloğan adəmgə karxi qık, — dəydu samawi köxunlarning Sərdarı boloğan Pərvərdigar; — Padığını uruwət, köylər patiparək bolup tarkitiwetilidü; Mən kolumni kiqik peillarning üstigə qıixırüp turqozimən. **8** Zeminda xundak əməlgə axuruliduki, — dəydu Pərvərdigar, — üqtin ikki kismi kırılıp elidü; birak üqtin bir kismi uningda tirik kəlidü. **9** Andin Mən üqinqi kismını otka kırğızımən, ularını kümütx tawlioqandək tawlaymən, altun sinaloqandək ularını sinaymən; ular Mening namimni qakırıp nida kılıdu wə Mən

ularqa jawab berimən; Mən: «Bu Mening həlkim» dəymən; ular: «Pərvərdigar menin Hudayim» — dəydu.

14 Mana, Pərvərdigarça has kün kelidü; [u kün] arangdin mal-mülküng bulang-talang kılınip bəltüxiwelini. **2** Mən barlık əllərni Yerusaleməjə jəng kiliçka yionımən; xəhər ixçal kılınidü, eylər bulang-talang kılınip, kız-ayallar ayaq-astı kılınidü; xəhərning yerimi əsirgə qıixüp sürgün kılınidü; tirik kalojan həlk xəhərdin elip ketilməydi. **3** Andin Pərvərdigar qıkıp xu əllər bilən uruxidu; U Uning jəng kilojan künidikidək uruxidu. **4** Uning putliri xu künə Yerusalemning xərkij təripinəng ang aldi boloğan Zəytun teojudu turidu; xuning bilən Zəytun teoju otturidun xərk wə oqrəb tərəpkə yerilidü; zor yoqan bir jiloja payda bolidu; taqning yerimi ximal tərəpkə, yerimi janub tərəpkə yetkilidü. **5** Wə silər Mening taqlırımmıng del muxu jilojsı bilən qaqışilar; qünki taqlırmalar jilojsı Azəlqiçə baridu; silər Yəhuda padixaħı Uzziyanıng künliridə boloğan yər təwrəxtə əqəkinqinglardək qaqışilar. Andin Pərvərdigar Hudayim kelidü; həmdə Sən bilən barlık «mukəddəs boluqular»mu kelidü! **6** Xu künı xundak boliduki, nur tohtap kəlidü; parlak yultuzlarmu karangoçulixip ketidü; **7** Bırak u Pərvərdigarça malum boloğan alahida bir kün, ya keşə ya kündüz bolmayıdu; xundak əməlgə axuruliduki, kəq kırğında, aləm yorutulidu. **8** Xu künı xundak boliduki, həyatlı suluri Yerusalemındıñ ekip qıkıldı; ularning yerimi xərkij dengizəjə, yerimi oqrəbi dengizəjə karap akıdır; yazda wə kixta xundak bolidu. **9** Pərvərdigar pütükəl yər yüzü üstidə padixaħə bolidu; xu künü pəkət bir «Pərvərdigar» bolidu, [yər yüzidə] birdinbir Uningla nami bolidu. **10** Gebadin Yerusalemıning janubidiki Rimmonoqıq boloğan pütükən zemin «Arabah»dak tüzlənglikə aylandurulidu; Yerusalem bolsa «Binyamin dərvazisi»dən «Birinqi dərvaza»oqıq wə yənə «Burjək dərvazisi»oqıq, «Hananiyəlnıng munarı»dən padixaħıning xarab kelqəklirigiqə yüksəri kətürəlidü, lekin xəhər yənilə ez jayida xu peti turidu; **11** Adəmlər yənə uningda turidu. «Halak permanı» yənə heq qıixırılımydı; Yerusalem hatirjəmlikə turidu. **12** Wə Pərvərdigar Yerusaleməjə jəng kilojan barlıq əllərni uruxka ixlatkən waba xundak boliduki, ular əra bolsila gəxliri qırıp ketidü; kezliri qanaklırida qırıp ketidü; tilliri aqzida qırıp ketidü. **13** Xu künı xundak boliduki, ularning arisoja Pərvərdigardin zor bir alakzadılık qüxitidü; ular hərbiri ez yekininin kolını tutuxidu, hərbirinən koli yekininin kolıqə karxi kətürəlidü. **14** Yəhudamu Yerusalemda jəng kılıdu; ətrapidiki barlıq əllərning mal-mülküliyi jəm kılıp yiojılıdu — san-sanaksız altunküntüx wə kiyim-keçəklər bolidu. **15** At, keşir, təgə, exək, xundakla ularning bargahlırida boloğan barlıq mal-waranlar üstigə qıixkan waba yukirikə wabaqə ohxax bolidu. **16** Xundak əməlgə axuruliduki, Yerusaleməjə jəng kiliçka kelğan həmmə əllərdin barlıq tirik kalojanlar hər yili Yerusaleməjə, padixaħka, yəni samawi köxunlarning Sərdarı boloğan Pərvərdigarça ibadət kiliçka wə «kəpilər heyti»ni təbrīkləxkə qıkıldı. **17** Xundak boliduki, yər yüzidiki kowm-jəmatlərdin padixaħka, yəni samawi köxunlarning Sərdarı boloğan Pərvərdigarça ibadətək qıkmıqolanlar bolsa, əmdi ularning üstigə yamoqur yaoqmaydu. **18** Misir jəmati qıkıp həzir bolmisa, ularqını yamoqur bolmayıdu; birak Pərvərdigar «kəpilər heyti»ni təbrīkləxkə qıkmayıdoqan barlıq əllər üstigə qıixırıdoqan waba ularqını yoxitürəlidü. **19** Bu Misirning jazası, xundakla «kəpilər heyti»ni təbrīkləxkə qıkmayıdoqan barlıq əllərning jazası bolidu. **20** Xu künı atlarning kongoquraklırı üstigə «Pərvərdigarça atılıp pak-mukəddəs bolsun!» dəp yezilidü; Pərvərdigarning əyidiki barlıq əqəkinqinglarmu kurbangah

alnidiki kaqilaroja ohxax hesablinidu; **21** Yerusalemdiki wə Yəhudadiki barlik kaqa-kuqilarmu Pərvərdigarə atilip pak-mukəddəs bolidu; kurbanlıq kiloquqlar kelip ularni elip kurbanlıq gəxlirini pixuridu; xu kuni samawi қoxunlarning Sərdarı bolqan Pərvərdigarning eyidə «kəanaanlıq-sodigər» ikkinçi bolmaydu.

Malaki

1 Pərvərdigardin Malakioğa yük lengən wəhiy, u arkilik Israiloşa kəlgən: — **2** — Mən silərni seyüp kəldim — dəydu Pərvərdigar, — birək silər: «Sən bizni kəndakmə seyüp kəlding?» — dəysilər. Əsav Yakupka aka bolojan əməsmə? — dəydu Pərvərdigar, — birək Yakupni seydüm, **3** Əsavəqə nəprətləndim; uning taqlırını qəl kəldim, mirasını qəl-bayawandıki qılberilərgə tapxurup bərdim. **4** Edom: «Biz wəyrən kılinduk, birək biz harabiləkxan jaylarnı kaytidin kürup qıkımız» — desə, samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar mundak dəydu: — Ular küridü, birək Mən ərəyimən; həkələr ularni «Rəzillikning zemini», «Pərvərdigar mənggəqə oqəzəplinidiojan əl» dəp ataydu. **5** Silərning kezlingerlərinə bunı kerüp: «Pərvərdigar Isralı qeyrasining sırtida uluqlandı!» — dəysilər. **6** — Oçqılatısını, kül igisini hərmətəlyəd; əmdi Mən ata bolsam, hərmitim kəni? Iga bolsam, Məndin bolojan əyminin kəni? — samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar silərgə xundak dəydu, i Mening namimini kəmsitkən kahinlər! Birək silər: «Biz nemə kılıp namingni kəmsitiptük?» — dəysilər. **7** Silər kurbangahim üstiga bulqanojan ozukni sunisilər; andin silər: «Biz nemə kılıp seni bulqap koyduk?» — daysilər; əməliyəttə silər: «Pərvərdigarning dastihinining tayini yoktur» — daysilər. **8** Kor malni kurbanlıkkə sunsanglar, bu kəbihlik əməsmə? Tokur yaki kesəl malni kurbanlıkkə sunsanglar, bu kəbihlik əməsmə? Həzir buni sening waliyingoşa sunup bək; u səndin hursən bolandu? Sanga yüz-hatıra kılamdu? — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar. **9** — Əmdi, kəni, silər Təngridin bizgə xəpkət kərsətkəysən dəp etünüp bekinglər; kəlulgardın muxular kəlgəndin keyin, U silərdin hərkəndikinqələrni kobul kılamdu? — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar, — wə kəlulgardın həqkəndək «axlıq hədiyyə»ni kobul kilməymən. **11** Kün qıckardın kün pataroja Mening namim əllər arısında uluq dəp karılıdu; hərbir jayda namimoja huxbuy seliniqdojan bolidu, pak bir «axlıq hədiyyə» sunulidu; qunki namim əllər arısında uluq dəp karılıdu, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar. **12** Birək silər bolsanglar: «Pərvərdigarning dastihini bulqanojan, uning mewisi, yəni ax-ozukı nəprətlilik» — degininqlarda, silər uni haram kılısilər; **13** wə silər: «Mana, nemidegən awariqiliklə!» — dəysilər wə Manga kərap dimioinqələrni kəkisilər, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar, — silər yarılanqan, tokur həm kesəl mallarını elip kelişilər. Kurbanlıq-hədiyyəni xu peti elip kelişilər; Mən buni kəlulgardın kobul kılamdimən? — dəydu Pərvərdigar. **14** Bərhək, padisəsə koqçar turup, Rəbəkə kılqan kəsimini ada kılıx üçün bulqanojan nərsini kurbanlıq kılıdiaojan aldämqi lənətək kəlidü; qunki Mən uluq Padixahdurmən, namim əllər arısında hərmətlinidiojan bolidu, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar.

2 — Əmdi, hay kahinlər, bu əmr-pərman silərgə qüxti: — **2** Silər anglimisanglar, namimoja xan-xərəp kəltürükə kengül koymisanglar, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar, — Mən aranglaroja lənətni qüsürüp əwətimən; silərning bərikatlırlıqlarıqımı lanət kılımən. Bərhək, Mən allığaqan ularqa lənət okudum, qunki silər [xəripimə] kengül koymidinqələr. **3** Mana, Mən uruklırlıqlarıqə tənbih berimən,

silərning yüzunglərgə pok, həytinglardiki pokni sürimən; birsə silərni xu pok bilən billə apirip taxlaydu. **4** Xuning bilən silər Mening silərgə bu əmrni əwətkənlilikmi bilisilər, məksət, Mening Lawiy bilən tüzən əhdəmning sakliniwerixi üqündür, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar. **5** — Mening uning bilən tüzən əhdəm həyatlıq həm aram-hatirjəmlək elip kelidi; uni Məndin körkəşn dəp bularını uningqə bərdim; u Məndin körkəp namim aliddə tritrigənidi. **6** Aqzidin həkikətning təlim-tərbiyi qüxmigən, ləwliridin nahəklikə tepilmiojan; u aramlik-hatirjəmlək həm durusluqtə Mən bilən billə mangojan, nuroqun kixilərni kəbihliklət yandurojan. **7** Qunki kahinning ləwliri ilim-bilimni saklıxi kerək, həkələr uning aqzidin Təwrat-kanununu izdixi lazımlı; qunki u samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigarning alqisidur. **8** — Birək silər yoldın qətnəp kəttinglər; silər nuroqun kixilər üçün Təwrat-kanununu putlikaxangoşa aylanduruwöttinglər; silər Lawiy bilən tüzülgən əhdini buzqasınlı — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar, **9** — xunga Mən silərnimə pütün həlk aliddə nəprətlilik wə pəskəx kəldim, qunki silər yollırımnı tutmiojan, xundakla Təwrat-kanununu ijra kılıqanda bir tərəpkə yan başkan. **10** — Bızdə bir ata bar əməsmə? Bizni Yaratkuqi pəkət birlə Təngri əməsmə? Əmdi nemixkə hərbirimiz ez kerindiximizə waspasızlıq kılıp, ata-bowlirimiz bilən tüzən əhdisini bulqayımyız? **11** Yəhuda waspasızlıq kıldı, Israılda həm Yerusalemda yırqınlıq bir ix sadir kılındı; qunki Yəhuda Pərvərdigar səyən mukəddəs jayını bulqap, yat bir ilahının kiziñi əmrigə aldı. **12** Undak kılıqı, yəni azduruqı bolsun, azduruloqı bolsun, samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigaroja «axlıq hədiyyə»ni elip kəlgüqi bəlsün, Pərvərdigar ularni Yakupning qədiriririndən üzüb taxlaydu. **13** Silər xuningdək xundak kılısilerki, kurbangahı kez yaxlırlı, yioq, ah-zarlar bilən kaplaysilər — qunki U kurbanlıq-hədiylərgə həq karımaydiojan boldı, uningdin həq razi bolmay kəlulgardın kobul kilməydiqən boldı. **14** Birək silər: «Nemixkə?» — dəp soraysilər. — Qunki Pərvərdigar sən wə yaxlıkingda aloqan ayalıng otturisida guvahqı bolojanidi; sən uningoja waspasızlıq kıldıng, gərqə u sening həmrəhinq wə sən əhdə tüzən ayalıng bəlsim. **15** Huda [ər-ayalı] bir kılıqan əməsmə? Xundakla, buningqə Rojhini kaldırıqan əməsmə? [Huda] nemixkə ularni bir kıldı? Qunki U ulardın ihsənlən pərəşət kütənidi. Əmdi hərbiringlər ez kəlb-rohinqlaroja dikkət kiliqəngər, həqkəysisi yaxlıqla aloqan ayalıqə waspasızlıq kılımisun! **16** Qunki Mən talaq kılıkça eqturmən, dəydu Israilning Hudasi Pərvərdigar, — xuningdək ez tonioja zomburluk qaplaxturuluoqıqə eqmən, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar. — xunga kəlb-rohinqlaroja dikkət kiliqəngər, həqkəysingər waspasızlıq kılımangər! **17** — Silər sezliringlər bilən Pərvərdigarning səwr-takıtını koymidinqələr, andin silər: «Biz nemə kılıp Uning səwr-takıtını koymaptuk?» — dəysilər. Səwr-takıtını koymıq-çənlilikinqələr bolsa dəl: «Rəzillik kılıqı Pərvərdigarning nəziridə yahxidur, U ulardın hursən bolidu»; yaki «Adalətni yüргүзгүqi Huda zadi nədidur?» — degininqlərdə bolmamdu!

3 — Mana əmdi Mən Əz əlcimni əwətimən, u Mening aldimda yol təyyarlaydu; silər izdigen Rəb, yəni silər hursənlək dəp bilgən əhdə əlqisi Əz ibadəthanisioja tuyuksız kəridü; mana, U keliwatiidü, — dəydu samawi koxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar. **2** — Birək Uning kəlgən künidə kim qidiyalınsı? U kerüngənda kim turalınsı? Qunki U tawlioquqinən oti, kirqining akartlıqə xoltisidək bolidu; **3** U kümüxni tawlioquqı həm eriqdöloquqıdək tawlap olturnıdu; Lawiyning

balilirini saplaxturidi, ularni altun-kümüxnı tawlioqandak tawlaydu; xuning bilen ular Pərvərdigar oja həkkaniyilikta kılınojan kurbanlıq-hədiyəni sunidu. **4** Andin Yəhūda həm Yerusalemning kurbanlıq-hədiyiləri Pərvərdigar oja kona zamanlardikidək, ilgiriki wakıtlardikidək xerinə bolidu. **5** Mən hesab elixə silərgə yekin kelimən; Mən sehīrgərlərgə, zinahorlar oja, yalojan əsəm iqtıqilərgə, mədikarlarning həkkini tutuwelip bozak əiloquqlar oja, tul hotunlar həm yetim-yesirlarnı harlioquqlar oja, yat adamlarını eż həkkidin ayriwətküqilərgə, xuningdək Məndin həq qorkmiojanlar oja tezdir əyibligüqi guwahqı bolimən, — dəydu samawi əoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar. **6** Qünki Mənki Pərvərdigar eżgermasturmən; xunga silər, i Yakupnınoqulları, tütəxmiqənsilər. **7** — Ata-bowliringlarning künliridin tartip silər bəlgilimlirimindin qətnəp, ularnı həq tutmiojansilər. Mening yenimoja kayıtip kelinglər, Mən yeninqlar oja kayıtimən, — dəydu samawi əoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar, — birak silər: «Biz kandaqmə kayıtip kelimiz?» — dəysilər. **8** Adəm Hudanıngkini bulisa bolamdu? — Biraq Manga Meningkini bulap kəldinglər. Silər yənə: «Biz kandaqsıga Sanga bulangqılık kiliwatımız» — dəysilər. Silər «ondin bir» ültüx exriliringlərni həm «kötürmə hədiyələr»ni sunoqininglarda xundak kılısilər! **9** Silər eçir bir lənətkə kəldinglər, qünki Manga bulangqılık kiliwatisilər — silər bu pütküllə «yat əl» xundak kiliwatisilər! **10** Əmdı eyümdə axılık, bolux üçün pütküllə «ondin bir» ültüx exrinı ambaroja elip kelinglər wə xundakla Meni sinap bekinqlər, — dəydu samawi əoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar — Mən asmannıng derizilirini qong eqip silərgə patkuzalmıqquadır bir bərikatni teküp beridiqanlıkimni körüp bəkmamsilər? **11** Xundak bolojandila Mən silərni dəp yənə yalnızqunuñi əyibləyman, u toprikinglardiki mewilərni wəyrən kilmayman; silərning baqı-etizliringlərdiki tal üzümlər wakitsiz təküllüp kətməydu, — dəydu samawi əoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar. **12** — Xuning bilən barlık əllər silərni bəhtlik dəp ataydu, qünki yeringlər adəmni həzurlanduridiojan bir zemin bolidu, — dəydu samawi əoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar. **13** — Silərning sezliringlər Manga kattık təgdi, dəydu Pərvərdigar, — biraq silər yənə: «Biz sən bilən əkarxılıxidiojan nema sez kılduk?» — dəysilər. **14** — Silər: «Hudanıng hizmitidə bolux bihudiliktr» həm: «Uning tapxurukını qing tutuxımız wə samawi əoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar alıldı matam tutkən kixilərdək yürüximizniñ nemə paydısı?» — dəysilər, **15** həm xuningdak: «Təkəbburları bəhtlik dəp atayımız; rəzillik kıləquqlar ronak tapıdu; ular bərəhək Hudanı sinaydu, biraq kütulup ketidu» — dəysilər. **16** Pərvərdigardin əymindiojanlar [buni anglap] pat-pat bir-biri bilən mungdaxtı; Pərvərdigar uni nəzirigə aldı, sezlirini anglıdı. Xuning bilən Pərvərdigarning alıldı Uningdin korkup, Uning namını seoqınçınlar üçün aslətma bolojan bir hatırə kitab yezildi. **17** — Bu kixilər bolsa Əzümmüng alahidə gəhərimni yioğan künida Meningki bolidu — dəydu samawi əoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar — wə Mən huddi adəm eż hizmitidə bolojan oölija içini aqritkəndək ularoja iqimni aqritimən. **18** Silər kayıtip kelisilər wə həkkaniylar bilən rəzillərni, Hudanıng hizmitidə bolcanlar bilən bolmiojanlarıñ pərk, etəlaysilər.

4 — Qünki mana xu kün, humdandək kəydürgüqi kün kelidü; hərbir təkəbburluk kıləquqi həm hərbir rəzillik kıləquqi pahaldak bolidu; xu kelidiojan kün ularni kəydürüwetidu, — dəydu samawi əoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar, — ularoja nə yiltiz nə xah kəldurulmaya. **2** Lekin namimdin

əymindiojan silər üçün, əkanatrırda xipa-dərman elip kelidiojan, həkkaniyılıknı parlidiojan Kuyax ornidin turidu; silər talaqə qıkip bordak mozaylardak kiyonitip oynaysilər; **3** silər rəzillərni qıçıp dəssiwetisilər; ular Mən təyyarlıqan künidə tapininglar astıda kül bolidu, — dəydu samawi əoxunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigar. **4** — Mən Hərab teojida pütküllə Israil üçün kulum Musaqa buyruqan əkanunnı, yəni bəlgilimilər həm həkümərnı yadınlarda tutunglar. **5** — Mana, Pərvərdigarning uluq həm dəhəxətlik künü kelixtin awwal Mən silərgə İlyas peyoqəmbərnı əwətimən. **6** U atılarning kənglini balilar oja mayıl, balılarning kənglini atilar oja mayıl kılıdu; undak bolmiojannda Mən kəlip yər yüzini əkarqaz bilən uruwetimən.

NEW TESTAMENT

Əysə: — I Ata, ularni kəqürən, qünki ular əzininə nəmə kiliwatqanlılığını bilməydi, — dedi.

[Ləxkərlər] qək taxlap, uning kiyimlirini bəlüxüwaldi.

Lukə 23:34

Matta

1 Bu İbrahimning oqlı wə Dawutning oqlı bolqan Əysa Məsihning nəşabnamə kitabıdır: — **2** İbrahimdin İshak tərəldi, İshaktın Yaküp tərəldi, Yaküp Yəhudə wə uning aka-ukilirin atisi boldi; **3** Yəhudadin Tamar arkılık Pərəz wə Zərah tərəldi; Pərəzdin Həzron tərəldi, Həzron din Ram tərəldi, **4** Ramdin Amminadab tərəldi, Amminadabdin Nahxon tərəldi, Nahxondin Salmon tərəldi, **5** Salməndin Rahab arkılık Boaz tərəldi, Boazdin Rut arkılık Obad tərəldi, Obadın Yəssə tərəldi, **6** Yəssədin Dawut padixah tərəldi. Dawuttin Uriyaning ayalı arkılık Sulayman tərəldi, **7** Sulaymandın Rəhəboam tərəldi, Rəhəboamdin Abiya tərəldi, Abiyadin Asa tərəldi, **8** Asadin Yəhoxafat tərəldi, Yəhoxafattin Yəhoram tərəldi, Yəhoramdin Uzziya tərəldi, **9** Uzziyadın Yotam tərəldi, Yotamdin Ahaz tərəldi, Ahazdin Həzəkiya tərəldi, **10** Həzəkiyadın Manassəh tərəldi, Manassəh din Amon tərəldi, Amondin Yoxiya tərəldi; **11** Babiloşa sürgün kılinoğanda Yoxiyadın Yəkoniyah wə uning aka-ukiliri tərəldi. **12** Babiloşa sürgün bolqandın keyin, Yəkoniyahdin Xealtiəl tərəldi, Xealtiəldin Zərubabəl tərəldi, **13** Zərubbabəldin Abilud tərəldi, Abiluddin Eliakim tərəldi, Eliakimdin Azor tərəldi, **14** Azordin Zadok tərəldi, Zadoktın Akim tərəldi, Akimdin Əlihud tərəldi, **15** Əlihudtin Əliazar tərəldi, Əliazardın Mattan tərəldi, Mattandin Yaküp tərəldi, **16** Yakuptin Məryəmning eri bolqan Yüsüp tərəldi; Məryəm arkılık Məsih, atalojan Əysə tuquldi. **17** Xundak bolup, İbrahimdin Dawutkiqə bolqan arılıktə jəmiy on tət əwləd bolqan; Dawuttin Babiloşa sürgün kılinoğiqə jəmiy on tət əwləd bolqan; wə Babiloşa sürgün kılinitxin Məsih kəlgüqə jəmiy on tət əwləd bolqan. **18** Əysə Məsihning dunyoqa kelixi mundaq boldi: — Uning anisi Məryəm Yüsüpka yatlık boluxka wəda kılinoğanidi; lekin tehi nikah kılınmayla, uning Muqaddəs Rohtin həmilidar bolqanlıkı məlum boldi. **19** Lekin uning [boloqusı] eri Yüsüp, durus xiki bolup, uni jəmiyat alıdida hijalətək əldən qaldırıxını halimay, unindin astirtin ajrixip ketixni niyat kıldı. **20** Əmma u muxu ixlarnı oylap yürginidə, mana Pərvərdigarning bir pərixtisi uning qüxidə kərünüp uningoja: — Əy Dawutning oqlı Yüsüp, ayalıng Məryəmni ez əmrinqə elixtin körkəm; qünki uningga bolqan həmilə Muqaddəs Rohtin kəlgən. **21** Bir oqul tuqıldı, sən uning ismində Əysə dap koyqın; qünki u ez halkını gunahlıridin kütküzidü» — dedi. **22** Mana bularning həmmisi Pərvərdigarning pəyəqəmbər arkılık degənlirinən əməlgə axurulux üçün bolqan, demək: — **23** «Pak kiz həmilidar bolup bir oqul tuqıldı; ular uning ismində İmmanuel (mənisi «Huda biz bilən billə») dəp ataydu». **24** Yüsüp oyqınip, Pərvərdigarning xu pərixtisinən degnini boyıqə kılıp, Məryəmni əmrığa aldı. **25** Lekin Məryəm boxanoğuşa u uningoja yekin laxmidi. Bu Məryəmning tunjisi idi; Yüsüp uningoja Əysə dəp isim koydı.

2 Əysə Herod padixah, həkim sürgən künzlərdə Yəhudiyə elxisining Bəyt-Ləhəm yezisidə dunyoqa kəlgəndin keyin, mana bəzi danixmənlər məxrıktın Yerusaleməqə yetip kəlip, pukralardın: **2** Yəhudiyarning [yengidin] tuqulqan padixahı kəyərdə? Qünki biz uning yultuzining kətürülgənlilikini kerdük, Xunga, uningoja səjdə kılqılı kəldük, — deyixti. **3** Buni anglojan Herod padixah, xuningdək pütkül Yerusalem həlkimə alakəzadılıkka qıxtı. **4** Ü pütkül bax kahinlər wə həlkinqing Təwrat ustazlarını qakırıp, ulardin «Məsih kəyərdə tuquluxi kerək?» — dəp sordı. **5** Ular: «Yəhudiyədiki Bəyt-Ləhəm yezisidə boluxi kerək, — qünki pəyəqəmbər arkılık xundak pütilgən: — **6** «I Yəhudiyə zeminidiki Bəyt-Ləhəm, Həlkinq

Yəhudiyə yetəkqilirinən arısida əng kiqiki bolmayıdu; Qünki səndin bir yetəkqi qıkıdu, U halkım Israillarning baķqıqısı bolidu» — deyixti. **7** Buning bilən, Herod danixmələni mahpiy qaķırtıp, yultuzning kaqan pəyda bolqanlığını sürüxtürüp biliwaldı. **8** Andin: «Berip balını sərixtə kılıp tepinglər. Tapşan həman kəytip manga həwər kilinglər, manmu uning aldiqə berip səjdə kılıp kələy» — dəp, ularını Bəyt-Ləhəmə yoloq saldı. **9** Danixmənlər padixahının sezinə anglap yoloq qıktı; wə mana, ular xərkətə kərgən həlikə yultuz ularning aldida yol baxlap mangdi wə bala turojan yərgə kelip tohtidi. **10** Ular həlikə yultuzni kərginidin intayin kəttik xadlinixti **11** həm eygə kırıp, balını anisi Maryam bilən kerüp, yərgə yikilip uningoja səjdə kılıxtı. Andin, həzinilirini ekip, altun, məstiki, murməkki katarlıq sowaqtlarını sunuxtı. **12** Ularqa qüxicə Hərođning yenioja barmaslıq tooprisidikə wəhbi kəlgənləki üçün, ular baxqə yol bilən oz yurtiçə qayıxtı. **13** Ular yoloq kətkəndin keyin, Pərvərdigarning bir pərixtisi Yüsünping qüxicə kərünüp: Ornungdin tur! Bala wə anisi ikkisini elip Misiroja qaq. Man sanga ukturoquqə u yarda turoqın. Qünki Herod balını yokitixa izdəp kelidu — dedi. **14** Xuning bilən u ornidin turup, xu keqila bala wə anisi ikkisini elip Misiroja karap yoloq qıktı. **15** U Herod əlgüqə xu yərdə turdi. Xundak boldiki, Pərvərdigarning pəyəqəmbər arkılık aldin eytikan: «Oqlummi Misirdin Mən qakırdım» deyən sezi əməlgə axuruldi. **16** Herod bolsa danixmənlərdin aldanqanlığını bilip, kəttik qəzəpləndi. U danixmənlərdin enikliqən wakitə asasən, adəmlərni əwətip Bəyt-Ləhəm yezisi wə atrapidiki ikki yax wə unindin təwən yaxtiki oqul balilarning həmmisini əltürgüzdi. **17** Xu qəoqlarda Yərəniyya pəyəqəmbər arkılık eytılıqan munu şə əməlgə axuruldu: — **18** «Rama, xəhiriça bir sada, Aqqik yioqazarnıq piqəni anglinar, Bu Rahilening balılırı üçün kətürəng ah-zarlırlı; Balilirining yok kiliwetilgini tüpəylidin, Təsəllini kobul kilmay piqən kətiridü». **19** Əmdi Herod əlgəndin keyin, Hudanıng bir pərixtisi Misirdə turoqan Yüsünping qüxicə kərünüp uningoja: — **20** Ornungdin tur! Bala wə anisini elip Israil zeminiqə çat! Qünki balining jenini almaqçı bolqanlar oldu, — dedi. **21** Buning bilən Yüsüp ornidin turup bala wə anisini elip Israil zeminiqə çatdı. **22** U Arhelausning atisi Herod padixahıning orniqə təhtkə olтурup Yəhudiyə əlkisigə həkümranlıq kiliwatkjinidin həwər teipi, wə yərgə kəytixtin korktı; wə qüxicə uningoja bir wəhbi kəlip, Galiliyə zeminiqə berip, **23** Nasarat dəp atılıqan bir yezida oltruraklıxtı. Xuning bilən pəyəqəmbərlər arkılık; «U Nasaratlık dəp atılıdu» deyilgini əməlgə axuruldu.

3 Xu qəoqlarda, qəmildürgüqi Yəhya Yəhudiyədiki qələbayawanoja kəlip **2** kixilergə: — Towa kilinglər! Qünki ərx padixalıq yekinlixip kəldi! — dəp jakarlxakə baxlıdı. **3** Qünki [qəmildürgüqi Yəhya] bolsa ilgiri Yəxaya pəyəqəmbər bexaritida kərsətkən kixininə dəl ezi bolup: — «Bayawanda towlaydiqan bir kixininə: Rəbning yolini təyyarlangalar, Uning qioqır yollarını tüptüt kilinglər! — deyən awazı anglinidu». **4** Yəhya [pəyəqəmbər] təgə yungidin kılinoğan kiyim kiyən, beliğə kən tasma baoğlıqanidi. Yəydiqini bolsa qekətkilər bilən yawa hərə həsili idi. **5** Əmdi Yerusalem xəhiri, pütün Yəhudiyə elxisi wə pütkül lordan dərəyə wadisiniñ atrapidiki kixilər uning aldiqə kelixip, **6** gunahlırını ikrar kilişti wə uning ezişlərinə lordan dəryasında qəmildürükini kobul kılıxtı. **7** Lekin Pərisiy wə Sadukiy məzhipidikilərdin köplirinən uning qəmildürükini kobul kılqılı kəlgənlikini kərginidə u ularqa: — Əy yılanlarınə ballılırlı! Kim silərnii [Hudanıng] qıxıx alıdida turoqan oqəzipidin əqeqinglər dəp agahlandırdı?!

8 Əmdı towioja layik mewini kəltürünglər! **9** Wə ez iqinglarda: «Bizning amitim bolsa İbrahimdurl!» dəp hiyal kılıp yürmənglər; qünki Mən xuni silərgə eytip koyayki, Huda İbrahimoja muxu taxlardınmır pərzəntərnı apirdə kılalaydu. **10** Palta allıqanın dərəhlərning yiltizoja təngləp koyuldı; yahxi mewa bərməydiojan hərkəsi dərəhlər kesilip otka taxlinidu. **11** Mən dərəwəkə silərni towa kilişimlər üçün suoja qəmildürimən. Lekin məndin keyin kəlgüçqi zat məndin kudratlıktur. Mən hətta uning kəxini kətürüxkimu layik əməsmən; u silərni Muqəddəs Rohka həm otka qəmildüridü. **12** Uning soruquqı kürükə kolida turidu; u ez haminini [topa-samandin] təltəküs tazilaydu, sap buğdayını ambaroja yığışdı, əmma topa-samanni eqməs otta keydürütüwetidü, — dedi. **13** Xu wakitta, Əysa Yəhəyadın qəmildürülüxni kobul kılıx üçün Galiliyə elksisidin İordan dəryası boyioja, uning yenioja kəldi. **14** Bırak Yəhəya qəmildürükə unimay uni tosus: — Əsl qəmildürülüxni man səndin kobul kilişim kerək idir, birək sən menin aldimoja kəpsənən? — dedi. **15** Lekin Əysa uningoja jawabən: — Hazırqa xuningəqə yol koyojin; qünki həkkaniylığın barlık [tələplirini] əməlgə axurux üçün, xundak kilişimizə toqra kelidu, — dedi. Xuning bilən, Yəhəya uningoja yol koydi. **16** Wə Əysa qəmildürülüp bolupla, sudin qıqtı; u sudin qıkixi bilən mana, ərxlər uningoja eqilib, Hudanıng Rohı kəptər kiyapitidə ərxtin qüxüp, üstigə konuwtəkənlilikini kərdi. **17** Wə mana, ərxtin bir awaz: — «Bu Mening seyürümlik oqlum, Mən uningdin toluk hursənmən!» — dəp anglandı.

4 Andin Əysa Rohning yetəkçilikdə İblisning sinak-azduruxlirioja yüzlinix üçün qel-bayawanoja elip berildi. **2** U kırıq keşə-kündüz roza tutkandın keyin, uning korsiki ekip kətkənidir. **3** Əmdı azduroquqı uning yenioja kelip uningoja: — Əgər sən rasttinla Hudanıng Oqlı bolsang, muxu taxlarnı nanoja aylinixka buyruqın! — dedi. **4** Lekin u jawaban: — [Təwratta]: «İnsan pəkət nan bılanla əməs, bəlkı Hudanıng aqzıdızın qıkkən hərbir səz bilənlən yaxaydu» dəp püttulgən, — dedi. **5** Andin İblis uni mukəddəs xəhərgə elip berip, ibadəthəninəng əng ezig jayıja turozup uningoja: — **6** — Hudanıng Oqlı bolsang, özüngü pəska taxlap bakkı! Qünki [Təwratta]: «[Huda] Əz pərixtılırigə sening həkkingdə amr kılıdu; wə «putungning taxkə urulup kətməsləki üçün, ular seni kollırıda kətərüp yürüdü» dəp püttulgən — dedi. **7** Əysa uningoja: «Təwratta yənə, «Pəriwdigar Hudayingni siniyoquq bolmal» dəpmu püttulgən — dedi. **8** Andin, İblis uni nəhayiti ezig bir taqka qırırip, uningoja dunyadiki barlık padixaḥılıkları xəraplıri bilən kərsitip: **9** Yərəgə yikiliq manga ibadət kilsəng, bularning həmmisini sanga beriwtetimən, — dedi. **10** Andin Əysa uningoja: — Yokal, Xəytan! Qünki [Təwratta]: «Pəriwdigar Hudayingoja ibadət kıl, pəkət Nuningla ibadət-hizmitidə bol!» dəp püttulgən, — dedi. **11** Buning bilən İblis uni taxlap ketip kəldi, wə mana, pərixtılər kelip uning hizmitidə boldi. **12** Əmdı [Əysa] Yəhəyaning tutkun kiliqənlilikini anglap, Galiliyaga yol aldı. **13** U Nasarət yezisini taxlap, Zəbulun wə Naftali rayonidiki [Galiliyə] dengizi boyidiki Kəpərnəhəm xəhiriga kelip orunlaştı. **14** Xundak kılıp, Yəxaya pəyəqəmbər arkılık eytılıqan xu bexarət əməlgə axuruldi, demək: — **15** «Zəbulun zemini wə Naftali zemini, İordan dəryasining neriki təripidiki «dengiz yolu» boyida, «Yat əlləرنin makani» bolqan Galiliyədə, **16** Karangoqlukta yaxıqan həlk parlak, bir nurnı kərdi; Yəni əlüm kələnggisininq yurtida olturoquqlarəq, Dəl ularning üstigə nur qüxti». **17** Xu wakittin taxlap, Əysa: «Towa kilişimlər! Qünki ərx padixaḥılık yekinlixip kəldi!» — dəp jar kilişkə baxlıdi. **18** [Bir künii], u Galiliyə dengizi boyida ketiwetip, ikki

aka-uka, yəni Petrus dəpmu atılıqan Simon isimlik bir kixinı wə uning inisi Andiriyasını kərdi. Ular belikqi bolup, dengizə tor taxlawatatti; **19** u ularça: — Mening kəynimdin mengingil — Mən silərni adəm tutkuqı belikqi kılımən! — dedi. **20** Ular xuan belik torlurını taxlap, uningoja əgixip mangdi. **21** U xu yerdin etüp, ikkinçi bir aka-ukini, yəni Zəbədiyininq oouulları Yakup wə inisi Yuhanınanı kərdi. Bu ikkisi kemidə atisi Zəbədi bilən torlurını ongxawatatti. U ularınım qağırdı. **22** Ular dərəhə kemini atisi bilər қaldurup uningoja əgixip mangdi. **23** Wə Əysa Galiliyəning həmmə yerini kezip, ularning sinagoglırıda təlim berip, Hudanıng padixaḥılıkının hux həwirini jakarlaytti, həlk arısında hərhilə kesallərni wə ajiz-meyiplarını sakayıtti. **24** U toopruluk həwər pütküll Suriya əlkisiqə tarkaldı; u yərdiki halayıq hərhilə bimarlarnı, yəni hərtürlük kesəllər wə aqrıksiləklərni həmdə jin qaplaxlanları, tutkaklık wə paləq kəsiliga giriştər bolojanları uning aldiço elip kelixti; wə u ularını sakayıtti. **25** Galiliyə, «on xəhər» rayoni, Yerusalem, Yəhudiyə wə İordan dəryasining u ketidin kəlgən top-top adamlar uningoja əgixip mangdi.

5 Muxu top-top adamları kərüp u bir taqka qıktı; u u yərda olturoqinida, muhlisləri uning yenioja kəldi. **2** U aqzını ekip ularça talim berixkə baxlıdı: — **3** Mubarak, rohta namrat bolojanları! Qünki ərx padixaḥılık ularça təwədər. **4** Mubarak, pişən qəkkənlər! Qünki ular təsəlli tapıldı. **5** Mubarak, yawax-məminlər! Qünki ular yər yüzigə mirashordur. **6** Mubarak, həkkaniylıkkə aq wə taxnalı! Qünki ular toluk toyunu. **7** Mubarak, rəhimbəllər! Qünki ular rəhim kəridü. **8** Mubarak, kəlbi pak bolojanlar! Qünki ular Hudani kəridü. **9** Mubarak, tinqliq tərəpdarları! Qünki ular Hudanıng pərzəntləri dəp atılıdu. **10** Mubarak, həkkaniylıkk yolidə ziyanəkəllikə uqriqənlər! Qünki ərx padixaḥılık ularça təwədər. **11** Mubarak, mən üçün baxkılarning həkarət, ziyanəkəllik wə hərtürlük təhmitiğə uqrisanglar; **12** xad-huram bolup yarvranglar! Qünki ərxlərdə katta in'am silər üçün saklanmaqtı; qünki silərdin ilgirkili pəyəqəmbərlərgimə ular muxundak ziyanəkəlliklərni kılıqon. **13** Silər yər yüzüdikti tuzdursılər. Həlbuki, əgər tuz eż təmini yokatsa, uningoja kəyidiñin tuz təmini kəndəkəm kırğuzili boludit? U qaşa, u həqənemiga yarımjas bolup, taxlinip kixilərning ayoqi astıda dəssilixtin baxkə həq ixtə yarimaydu. **14** Silər dunyaning nuriđisilər. Taq üstigə selinoqan xəhər yoxurunalmayıdu. **15** Həqkim qıraqnı yekip koyup, üstigə sewətni kəmtürüp koymas, bəlkı qıraqdənning üstigə koyidü; buning bilən, u ey iqidiki həmmə adəmlərgə yorulkul kəridü. **16** Xu tərikidə, silər nurunglarnı insanlar alıdına xundak qəknitinglərki, ular yahxi əmalliringlərni kərüp, ərxtiki atangları uluqlısın. **17** Meni Təwrat kanununu yaki pəyəqəmbərlərning yazoqanlırını bikar kılıjlı kəldi, dəp oylap kalmanglar. Mən ularnı bikar kılıjlı əməs, bəlkı əməlgə axurqılı kəldim. **18** Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, asman-zemin yoxımıqoq, uningda püttulgənlər amalğa axurulmioquna Təwrattiki «yod» bir hərp, hətta birər qəkitmu bikar kılınmayıdu. **19** Xu səwabtin, Təwrat kanunining əkidlirigə, hətta uning əng kiqikliridin birini bikar kılıp, wə baxkılaraq xundak kılıxni eğitidiojan hərkim ərx padixaḥılıkida əng kiqik hesablinidü. Əmma əksiqə, Təwrat kanuni əkidlirigə əməl kılıjalar wə baxkılaraq xundak kılıxni egyptüqilər bolsa ərx padixaḥılıkida uluq hesablinidü. **20** Qünki mən silərgə xuni eytip koyayki, həkkaniylığınlar Təwrat ustazlırları wa Pərisiylərningkidin axmisa, ərx padixaḥılıqıqə həqkəqən kirəlməysilər. **21** Burunkılaroja «Katillik kılma, katillik kılıqan hərkəndək adəm sorakqa tartılıdu» dəp buyruqlarınlığını angloqansıslər. **22** Bırak mən əzüm xuni silərgə eytip koyayki,

ez kérindixioa bikardin-bikar aqqıqlanqanlarning hərbirimü sorakqa tartılıdu. Ez kérindixini «əhmək» dəp tilliojan hərkəm alıy kengoxmida sorakqa tartılıdu; emma kérindaxlırinı «təlwə» dəp həkərətligən hərkəm dozahning otişa layık bolidu. (**Geenna g1067**) 23 Xuning tığdır, sən kurbangah aldişa kelip [Hudaqo] hədiyə atımaqçı bolqiningda, kérindixning senindirin aqırınqan yeri barlıq yadıngoja kalsas, 24 hədiyəngi kurbangah aldişa koyup turup, awwal kérindixing bilan yarixıwal, andin kelip hədiyəngini ata. 25 Əgər üstündin dəwa kilməqçı bolqan bırsı bolsa, uning bilən birgə yolda bolqiningda uning bilən tezdirin yarixip, dost bolqan. Bolmisa, u seni sorakqıja, sorakqı bolsa gundiıpayqa tapxuridu, san zindanqı solitwiellisan. 26 Mən sanga xuni bərəhkə eytip koyayki, [kərzinqning] əng ahirkı bir tiyinimini koymay telimiqsə, xu yərdin qıkalmasın. 27 Silər «Zina kilmanglar» dəp buyrulojanlıkinin angloqansıllar. 28 Birak mən özüm xuni silərgə eytip koyayki, birər ayaloja xələwanı niyat bilən kəriqan kixi kenglidə u ayal bilən allıkaqan zina kılqan bolidu. 29 Əgər əmdi ong kezüng seni gunahka azdursa, uni oyup taxlıwət. Qünki pütün bədiningning dozahka taxlanqonidin kərə, bədiningdiki bir əzayıng yok kiliqinini kəp əwzəl. (**Geenna g1067**) 30 Əgər ong kolung seni gunahka azdursa, uni kesip taxlıwət. Qünki pütün bədiningning dozahka taxlanqonidin kərə, bədiningdiki bir əzayıng yok kiliqinini kəp əwzəl. (**Geenna g1067**) 31 Yənə: — «Kimdikim ayalını talaq kilsa, uningoja talaq hetini bərsün» dapmu buyrulojan. 32 Birak mən özüm xuni silərgə eytip koyayki, kimdikim ez ayalining buzukluk kilmixidin baxqa [hərkəndək ixni bəhanə kilipli] uni talaq kilsa, əmdi uni zinaqə tutup bərəqən bolidu; talaq kiliqan ayalı əmrıga alojan kiximü zina kılqan bolidu. 33 Silər yənə burunkılaroja «Kəsimindin yanma, Pərvərdigar oja kılqan kəsimində əməl kıl» dəp buyrulojanlıkinin angloqansıllar. 34 Birak mən özüm xuni silərgə eytip koyayki, kət'iy kəsəm kilmanglar; ərxni tiloja elip kəsəm kilmanglar, qünki ərx Hudanıng tahtıdır; 35 yəki yərnı tiloja elip kəsəm kilmanglar, qünki yər yüzü Hudanıng təhtipəridür. Yerusalemı tiloja elipmu kəsəm kilmanglar, qünki u yər uluq padixahning xəhəridür. 36 Hətta ez bexinglarnı tiloja elipmu kəsəm kilmanglar, qünki silərning qeqinqlarning bit teliñimü ak yaki kara rənggə əzgärtik kolunglardın kəlməydi. 37 Pəkət deqininqilar «Bolidu», «boldidu», yaki «Yak, yak, bolmaydu» bolsun. Buningdin ziyadisi rəzil bolqoquqin kelidu. 38 Silər «Kezə kez, qıixa qıxa» dəp buyrulojini angloqansıllar. 39 Birak mən özüm xuni silərgə eytip koyayki, eski bilən təng bolmanglar. Kimdikim ong məngzingə ursa, sol məngzingnimü tutup bər; 40 wə bırsı üstündin dəwa kilipli, kənglikligni almaqçı bolsa, qapiningnimü bər. 41 Birsi sanga [yük-takını yüdküzüpli] ming kədəm yol yürüxkə zorlisa, uning bilən ikki ming kədəm mang. 42 Birsi səndin tilişə, uningoja bər. Birsi səndin etnəyerim kilməqçı bolsa, uningoja boynungni toloqima. 43 Silər «Koxnangni seygin, düxminingə nəprətlən» dəp etiloqanni angloqan. 44 Birak mən özüm xuni silərgə eytip koyayki, silərgə dütəmənlilik bolqanlaroja mehîr-muhəbbət kərsitinglər, silərdin nəprətləngənlərgə yahxılık kiliqlər, silərgə ziyanxılık kiliqanlaroja dua kiliqlar. 45 Xundak kılqanlı, ərxtiki Atanglarning pərzəntılıridin bolisilar. Qünki U kuyaxining nurını yahxilarojumu wə yamanlarojumu qızxırıdu, yamoqurnımu həkkaniylarojumu, həkkaniyətsizlərgimi yaqdırıldı. 46 Əgər silər eziünglaroja muhəbbət kərsətkənlərgiələ mehîr-muhəbbət kərsətsənglər, buning kəndakmu in'amoja erixküqılıkli bolsus? Hətta bajgırlarmu xundak kiliwatmamdu? 47 Əgər silər pəkət kérindaxlıringlar bilərlə salam-səhət kilixsanglar, buning nema

pəziliti bar? Hətta yat əlliklərmə xundak kılıdiq! **48** Xunga, ərxtiki Atanglar mukəmmal bolqinidək, silərmə mukəmmal bolunglar.

6 Həzi bolunglarki, həyr-sahawətlik ixliringləri baxqıllarıngaldida kəz-kəz kilmanglar. BUNDAK KİLSANGLAR, ƏRXTIKI ATANGLARNING IN'AMIOJA ERİXƏLMƏYSİLLƏR. **2** Xunga həyr-sahawət kılqiningda, dawrang salma. Sahtipəzlərlə sinagoglarda wə koqılarda adamlarının maftixiqə erixix üçün xundak kılıdu. Mən silərgə xuni bərəhkə eytip koyayki, ular kezligin in'amoja erixkən bolidu. **3** Lekin sən, həyr-sahawət kılqiningda ong kolungning nema kiliwatqınıni sol kolung bilmisən. **4** Xuning bilən həyr-sahawiting yoxurun bolidu wə yoxurun ixlarnı kərgüqi Atang sanga buni kayturidu. **5** Dua kılqan waktingda, sahihpazlərdək bolma; qünki ular baxqıllarоja kez-kez kiliq üçün sinagoglar yaki tət koqa eqoqida turuwelip dua kiliixa amraktur. Mən silərgə xuni bərəhkə eytip koyayki, ular kezligin in'amoja erixkən bolidu. **6** Lekin sən bolsang, dua kılqan waktingda, iqtiri eygə kirip, ixi kni yepip, yoxurun turoquqi Atangoja dua kiliqlar; wə yoxurun kərgüqi Atang buni sanga kayturidu. **7** Dua-tilawət kılqanda, [butpərəs] yat əlliklərdikdək kuruq gapları təkrarlawməngələr. Qünki ular degənlərimiz kəp bolsa [Huda] tiliginimizi qoqum ijabət kılıdu, dəp olaydı. **8** Xunga, silər ularnı dorimanglar. Qünki Atanglar silərning ehtiyajlıqları silər tiliməstir burunla biliidu. **9** Xuning üçün, mundak dua kiliqlar: — «İ asmanlarda turoquqi Atimiz, Sening namıng mukəddəs dəp uluqlanqayı. **10** Padixahlıking kəlgəy, İradəng ərxtə ada kiliqandək yər yüzidim ada kiliqayı. **11** Bügünkü neminizni bügün bizə bərgəysən. **12** Bizə kərzədər bolqanlarına kəqürginimizdək, Sanmu kərzərimizini kəqürgəysən. **13** Bizni azduruluxlaroja uqratqızımıqayısən, Bəlkı bizni rəzil bolqoquqidin kütulduroqayısən». **14** Qünki silər baxqılların gunah-səwənliliklərini kəqürsənglər, ərxtiki Atanglarmı silərni kəqürnidü. **15** Birak baxqılların gunah-səwənliliklərini kəqürmisənglər, ərxtiki Atanglarmı gunah-səwənliliklərini kəqürmeydə. **16** Roza tutkan waktinglərə, sahihpəzlərdək tətirangoju kiyapətək kiriwalıngələr. Ular roza tutkınıni kez-kez kiliq üçün qırayırını solğun kiyapətək kərsitudu. Mən silərgə xuni bərəhkə eytip koyayki, ular kezligin in'amoja erixkən bolidu. **17** Əmdi sən, roza tutkınıngda, qaqlıringni maylap, yüzüngni yuyup yür. **18** Xu qaçqıda, roza tutkınıng insanlaroja əməs, balkı pəkət yoxurun turoquqi Atangojıla kərünidü; wə yoxurun kərgüqi Atang uni sanga kayturidu. **19** Yər yəzidə eziünglaroja bayılıkları toplımları. Qünki bu yərda ya kütə yəp ketidü, ya dat basidü yaki ooprilər tam texip oopriləp ketidü. **20** Əksiqə, ərxtə eziünglaroja bayılıklar toplıngalar. U yərdə kütə yeməydü, dat basmaydü, ooprimü tam texip ooprilimaydü. **21** Qünki bayılıking kəyərdə bolsa, kəlbingim xu yərdə bolidu. **22** Tənninq qırıoji kezdür. Xunga əgər kezüng sap bolsa, pütün wujudung yorutulidu. **23** Lekin əgər kezüng yaman bolsa pütün wujudung karangojuluq bolidu. Əgər wujudungdiki «yorukluk» əməliyyətə karangojuluq bolsa, u karangojuluq nemidegen korkunqluk-hə! **24** Heqkim [birla wakıttı] ikki hojayının küllükida bolmayıdu. Qünki u yaki buni yaman kərüp, uni yahxi kəridü; yaki buningə baoqlinip, uningoja etibarsız kəraydu. [xuningə oxhax], silərning həm Hudanıng, həm mal-dunyanıng küllükida boluxunglar mumkin əməs. **25** Xunga man silərgə xuni eytip koyayki, hayatinglaroja kerəklik yemək-iqmək yaki uqangularoja kiyidiojan kiyim-keqəkninq öjemini kilmanglar. Hayatiq, ozuktur, tan kiyim-keqəktin ezziz əməsmü? **26** Asmandiki uqar-kanatlaroja karanglar! Ular terimaydu, ormaydu, ambarlaroja yioqmaydu,

lekin ərxtiki Atanglar ularnimu ozuklanduridu. Silər axu kuxlardin kəp əziz əməsmu? **27** Aranglarda kaysingilar ojem-kayou bilən emriŋlarnı birər saat uzartalayışları? **28** Silərning kiyim-keqəkninq ojemini klixinglarning nemə hajiti?! Daladiki nelupərlərning kəndak əsidiqənlilikdə karap bekinqlər! Ular əmgəkmu kilmaydu, qak egirməydi; **29** lekin silərgə xuni eytayki, hətta Sulayman toluk xan-xərapə turoqandimu uning kiyinixi nilupərlərning bir güliqılıkmu yok idi. **30** Əmdı Huda daladiki bugün eqilsə, atisi kurup oqakqa selinidiojan axu gülgiyahları xunqa bezigən yərdə, silərni tehimu kiyindürməsmu, ay ixənqi ajızlar! **31** Xunga «nemə yəymiz», «nemə iqimiz», «nemə kiyimiz?» dəp oqəm kilmanglar. **32** Qünki yat əldikilər mana xundak həmmə nərsiga intildi, əmma ərxtiki Atanglar silərninq bu həmmə nərsilərə möhtəjalıqqlarını biliid; **33** xundak ikən, həmmidin awwal Hudanıng padixaḥlıki wə həkkənaliylikdə intilinqlar. U qaqdə, bularning həmmisi silərgə əkoxulup nesip bolidu. **34** Xuning üçün, ətinin ojemini kilmanglar. Ətinin ojemi ətigə kalsun. Hər künning dərdi xu küngə tuxluk bolidu.

7 Baxkılarning üstidin həküm kılıp yürmänglar. Xundakta [Hudanıng] həkümigə uqrımayışları. **2** Qünki silər baxkılalar üstidin kəndak baňa həküm kılısgalar, [Hudamu] silərninq üstünglərdin xundak baňa bilən həküm qırıridu. Silər baxkılarnı kəndak elqəm bilən elqisənglər, [Hudamu] silərni xundak elqəm bilən elqəydu. **3** Əmdı nema iqtūn buradiringinq kəzidiki kılni kerüp, ez kezüngdiki limni baykiyalımayṣən?! **4** San kandaqmu buradiringqo: «Kəni, kezüngdiki kılni eliwetay!» deyəlaysən? Qünki mana, ezungning kezida lim turidul? **5** Əy sahitpəz! Awwal ezungning kezidiki limni eliwət, andin enik kerüp, buradiringning kezidiki kılni eliwetəlaysən. **6** Mukaddəs nərsini itlaroja bərmənglər, yaki ünqə-mərwayitlirinqlarnı tongguzlariň aldiqə taxlap köymənglər. Bolmisa, ular bularنى putliridə dəssəp, andin burulup silərni talaydu. **7** Tilənglər, silərgə ata kilinidü; izdənglər, tapislər; ixikni qekinqilar, eqilidu. **8** Qünki hərbir tiligüliq tiliqinigə erixidu; izdigiqliq izdiginini tapidu; ixikni qəkküqilərgə ixik eqilidu. **9** Aranglarda ez oqılı nan tələp kılıs, uningoja tax beridioqanlar barmu?! **10** Yaki belik tələp kılıs, yılan beridioqanlar barmu? **11** Əmdı silər rəzil turupmu ez pərzəntlirinqlara yahxi iltipatlarnı berixni bilgən yərdə, ərxtiki Atanglar Əzidin tiligənlərgə yahxi nərsilərni tehimu iltipat kilməsmu? **12** Xunga hər ixta baxkılarning ezunglaroja kəndak muamilə kılıxını ümid kılısgalar, silərmü ularoja xundak muamilə kilinglar; qünki Təwrat kanunu wə pəyənəmbərlərning talimatlıri mana xudur. **13** Tar dərwazidin kiringlar. Qünki kixini əhaləkətə elip baridiojan dərvaza kəng bolup, yoli kangtaxa wə daqidamdur, wə uningdin kirdiqoşalar kəptur. **14** Bırak hayatlıkka elip baridiojan dərvaza tar, yoli kistang bolup, uni tapalaydioqanlarımı az. **15** Aldinglara qoy terisiga oriniliwip kəlgən, iqi yirtkəq qilberidək bolovan sahta pəyənəmbərlərdin hoxyar bolunglar. **16** Silər ularını mewiliridin tonuwalalayışları. Tikindin üzümlər, kəməqəktin anjuylar aloqlı bolandu? **17** Xuningqoja ohxax, hər yahxi dərəh yahxi mewə beridu, por dərəh naqar mewə beridu. **18** Yahxi dərəh naqar mewə bərməydi, por dərəh yahxi mewə bərməydu. **19** Yahxi mewə bərmədiojan hərbir dərəh kesilip otqa taxlinidu. **20** Xuningdək, muxundak kixilərni mewiliridin tonuwalalayışları. **21** Manga «Rəbbim, Rəbbim» degnərlərning həmmisilə ərx padixaḥlıkiqə kirləməydi, bəlkı ərxtə turoquqi Atamning iradisini ada kiloqanlarla kirəleydi. **22** Xu künidə nuroqun kixilər manga: «Rəbbim, Rəbbim, biz sening naming bilən wəhiy-bexarətləriñ yətküzdük, sening naming bilən jinlarnı

koqlıdük wə naming bilən nuroqun mejizilərni kərsəttük» dəydi. **23** Həlbuki, u qaqdə mən ularoja: «Silərni əzəldin tonumaymən. Kəzümdin yokilinglar, ay itaatsizlər» dəp elan kılımən. **24** Əmdı hərbiri bu səzlerimni anglap əməl kılqan bolsa, u ez eyini koram tax tütigə salqan pəm-parasətlik kixığa ohxaydu. **25** Yamoqur yioqip, kəlkün kelip, boran qıkıp sokşımı, u ey erülmidi; qünki uning uli koram taxning tütigə selinoqan. **26** Bırak səzlerimni anglap turup, əməl kilmədijən hərbiri eyini kumning tütigə kuroqan əhməkə ohxaydu. **27** Yamoqur yaqıqanda, kəlkün kəlgəndə, boran qıkqanda xu ey erültüp kətti; uning erültüxi intayın dəhəxətlik boldi! **28** Wə xundak boldiki, Əysə bu sezlerini ahirlaxturoqandan keyin, bu top-top halayıq uning təlimlirigə həyranuňs boluxti. **29** Qünki uning təlimləri Təwrat ustazlırininkigə ohximaytti, bəlkı tolimu nopuzluk idi.

8 U taqdın qüvkəndə, top-top kixilər uningoja əgixip mangdi. **2** Wə mana, mahaw kesili bar bolqan bir kixi uning aldiqə kelip, bexini yərgə urup tizlinip: — Təksir, ağər halisinqiz, meni kesilimdin pak kəlalaysız! — dedi. **3** Əysə uningoja əkolini təkkiçüp turup: — Halayman, pak bolojin! — dewidi, bu adəmning mahaw kesili xuan pak bolup sakaydi. **4** Əysə uningoja: — Hazır bu ixni həqkimgə eytmə, bəlkı udul berip kahinoja ezungüni kərsitip, ularda bir guwahlıq bolux üçün, Musa bu itxa amr kılqan hədiyə-kurbanlıknı sunoqin, — dedi. **5** U Kaparnahum xəhīrigə baroqanda, [rimlik] bir yüzbəxi uning aldiqə kelip, uningdin yelinip: **6** — Təksir, qakirım palaq bolup kelip, bək azablinip eydə yatidu, — dedi. **7** Man berip uni sakayıtip koyay, — dedi Əysə. **8** Yüzbəxi jawabəni: — Təksir, torusumning astioja kirixingizgə layik əməsmən. Pəkət bir eoqızla sez kılıp koysingiz, qakirım sakayıp ketidu. **9** Qünki mənmü baxkə birsining hələkəti astidiki adəmman, menin kol astimdə laxkarlırim bar. Birigə bar desəm baridu, biriga kol desəm, kelid. Kulumoja bu ixni kol desəm, u xu ixni kılıdu, — dedi. **10** Əysə bu gəplərni anglap, həyran boldi. Əzi billa kəlgənlərgə: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyay, bundak ixənqin hətta Israillar arisidim tapalmiqənədim. **11** Silərgə xuni eytayki, nuroqun kixilər künqikix wə künpetixin keliq, ərx padixaḥlıkida İbrahim, İshəq wə Yakuplar bilən bir dastihanda olтурdu. **12** Ləkin bu padixaḥlıkning ez pərzəntlirli bolsa, sırtta karangoşulukka taxlinip, u yərdə yioq-zarlar kətiridu, qıxlırını oquqlarıtı, — dedi. **13** Andin, Əysə yüzbəxiqo: — Əyüngə käyt, ixənginindək sən üçün xundak kılınidü, dedi. Həlik qakarning kesili xu pəyttə sakayıltı. **14** Əysə Petrusning eyiga baroqanda, Petrusning keynanisining kiziqorun tutup yetip kaloqınıni kərdi. **15** U uning əkolini tutiwi, uning kizitmisi yandi. [Ayal] dərəhəl ornidin turup, Əysəni kütüxkə baxlıdi. **16** Kəq kərgəndə, kixilər jin qaplaxkan nuroqun adəmlərni uning aldiqə elip kelixti. U bir eoqız sez bilənla jinlarnı həydiwətti wə barlık, kesəllərni sakayıttı. **17** Buning bilən, Yəxaya pəyənəmbər arkılıq yətküzülgən: «U ezi aqırıq-silaklırimizi kətiridü, kesəllərimizni tütigə aldis!» degen sez əmələqə axuruldu. **18** Əysə ezzini oriwalıjan top-top kixilərni kərüp, [muhlislirioja] dengizning u ketiqə etüp ketixni əmr kıldı. **19** Xu qaqdə, Təwrat ustazlıridin biri kelip, uningoja: — Ustaz, sən kəyərgə barsang, mənmü sanga əgixip xu yərgə barimən, — dedi. **20** Əysə uningoja: — Tükkilərning engkürlüri, asmandıki kuxlarning uwiliri bar; bıraq Insan'eqçilinin bexini koypudak yerimi yok, — dedi. **21** Muhlisliridin yənə biri uningoja: — Rəb, mening awwal berip atamni yərlikkə koyuxumqa ijazət bərəgəysən, — dedi. **22** Bırak Əysə uningoja: — Manga əgərkən, wə elüklər ez olüklini yərlikkə koysun, — dedi. **23** U kemigə qüxti, muhlislirimu qüxüp billə mangdi. **24** Wə mana, dengiz tütidə kəttik boran

qikip ketti; xuning bilen dolkulular kemidin halkip kemini ojerk kiliwetay dep kaldi. Lekin u uhlawatatti. **25** Muhlislar kelip uni oyojtip: — I ustaz, bizni kutulduroqaysan! Biz halaket alvida turizim — dedi. **26** — Nemixka korkisiler, i ixənqi ajizlar! — dedi u wə ornidin turup, boran-qapkunoja wa dengizqoşa tənbilə beriwidi, həmmisi birdinla tinqidi. **27** Muhlislar intayin həyran bolup, bir-birige: — Bu zadi kandak adəmdə? Hətta boran-qapkunlar wə dengizmu uningoja boy sunidikən-hə! — dəp ketixti. **28** Əysa dengizning u ketidiki Gadaralıklärning yurtioja baroqinida, jin qaplaxkan ikki kixi gərliridin qikip uningoja aldioja kəldi. Ular xunqə wəhxiy idiki, heqkim bu yerdin etüxkə jür'ət kılalmayıtti. **29** Uni kergəndə ular: — I Hudanıng Oqlı, sening biz bilən nema karing! Sən wakit-saiti kəlməyələ bizni kiyiniojili kälđingmu! — dəp towlid. **30** Xu yerdin heli yırqata qong bir top tongguz padisi otlap yürürtti. **31** Jinlar əmdi uningoja: — Əğər sən bizni koqlıwətnəmeki bolsang, bizni tongguz padisi iqığa kırğızıuwətkəysən, — dəp yalwuruxti. **32** U ularoja: — Qıkinglər! — dewidi, jinlar qikip, tongguzlarning teniga kiriwaldi. Mana, pütküll tongguz padisi tik yardin etilip qüxüp, sularda ojerk boldi. **33** Lekin tongguz bakkuqilar bədər keqip, xəhərgə kirip, bu ixning bax-ahirini, jümlidin jin qaplaxkan kixilərning kəqürmixlirini halayıkka eytip berixti. **34** Wə mana, pütün xəhərdikilər əysa bilən kəriükili qikti. Ular uni kergəndə, uning ezlirinining xu rayonidin ayrılip ketixini ettilədi.

9 Xuning bilən u kemiga qüxüp dengizdin etüp, ezi turojan xəhərgə kəytip kəldi. **2** Wə mana, kixilər zəmbilga yatquzuloqan bir paləqni uning aldioja elip kəldi. Əysa ularning ixənqini kərüp həlikə paləqə: — Oqlum, yürəklik bol, gunahlıring kəqürüm kılındı, — dedi. **3** Andin mana, Təwrat ustazlıridin bəziləri könglida: «Bu adəm kupurluk kiliwati!» dəp oylidi. **4** Ularning könglida nema oylawatkanlığını bilgan əysa ularoja: — Nemə üçün könglünlərdə rəzil oylarda bolisilər? **5** «Gunahlıring kəqürüm kılındı» deyix asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmu? — dedi wə yənə ularoja: — **6** Əmma hazır silərninç Insan'oojlining yər yüzündə gunahlarıni kəqürüm kılıx hökükəja işə iəknəklərini bilişinxələr üçün, — u paləq kesələgə: — Ornungdin tur, orun-kərpəngini yiojixturup eyüngə käyt, — dedi. **7** Həlikə adəm ornidin turup eyiga kaytti. **8** Buni kergən top-top adəmlər körküxup, insanlar oja bundak hökükni bərgən Hudanı uluoqlaxtı. **9** Əysa u yerdin qikip aldioja ketiwetip, baj yiojidojan orunda olturojan, Matta isimlik bir [bajgirni] kərdi. U uningoja: — Manga əgəxkin! — dedi. Wə Matta ornidin turup, uningoja əgəxti. **10** Wə xundak boldiki, əysa [Mattanıng] eyide məhman bolup dastihanda olturoqanda, nuroqun bajgırlar wə gunahkarlarını kirip, əysa wə uning muhlisləri bilən həmdastıhan boldi. **11** Buni kergən Pərisiyər uning muhlisliroja: — Ustazinglar nemixka bajgir wə gunahkarlar bilər bəstindəhanda yəp-iqip olтурudur! — dedi. **12** Bu gopni anglojan əysa: — Saqlam adəmlər əməs, bəlkı bimarlar tewiŋka möhtajdur. **13** Silər berip [mukəddəs yazmilardıki]: «İzdəydiqinim kürbanlıklar əməs, bəlkı rəhimbəxpəkət» deyilgən xu sezninq mənisini egininqlər; qünki mən həkkaniylarnı əməs, bəlkı gunahkarlarına qakirojılı kəldim, dedi. **14** Xu waqtılarda, Yəhya [pəyojəmbərninq] muhlisləri əysanıng yenioja kelip uningoja: — Nemixka biz wə Pərisiyər pat-pat roza tutimiz, lekin sizning muhlislirinjiz tutmaydu? — dəp soraxti. **15** Əysa jawabən: — Toyi boluwatkan yigit tehi toyda həmdastıhan oltuojan qaçqda, toy məhmanınlı həza tutup oltursa kandak bolidul! Əmma xu künər keliduki, yigit ulardin elip ketili, ular xu kündə roza tutidu. **16** Heqkim

kona köngləkkə yengi rəhttın yamak, salmaydu. Undak kilsa, yengi yamak [kirixip], kiyimni tartip yirtiwetidu. Nətijida, yirtik tehimi yoqinap ketidu. **17** Xuningdək, heqkim yengi xarabni kona tulumlarqa əqaqılımaydu. Əğər undak kilsa, [xarabning eqixi bilən] tulumlar yerilip ketidə-də, xarabmu tekiliş kətildi həm tulumlarmu kardin qikidu. Xuning üçün kixilər yengi xarabni yengi tulumlarqa əqaqılıydu; xundak kılqanda, hər ikkilisi saklinip kəlidü. **18** U [Yəhəyanıng muhlisliroja] bu sözələrni kiliwatkən vaktida, mana bir hökümər kelip, uning aldioja bax urup: — Mening kızım hazırla əliüp kətti; əmma siz berip uningoja kolingizini təgküzüp koysingiz, u tirilidu, dedi. **19** Əysa ornidin turup, muhlisləri bilən billə uning kəynidin mangdi. **20** Wə mana, yolda hun təwərx kesiligə griptar bolqinoja on ikki yil boloğan bir ayal əysanıng arkisidin kelip, uning tonininq pexini silidi. **21** Qünki u iqidə «Uning tonini silisamlı, qokum sakip yemək» dəp oylıjanidi. **22** Əmma əysa kəyniga burulup, uni kərüp: — Kızım, yürəklik bol, ixənqinə seni sakayttı! dedi. Xuning bilən u ayal xu saettə sakaydi. **23** Əmdi əysa həlikə hökümərning eyığa kırğında, nay qeliwatkən wə həza tutup waysawtən kixilər topini kərüp, **24** ularoja: — Qikip ketinglər, bu kız əlmidi, bəlkı uhławatidu, dedi. [Xuni anglap] kəpqılık uni məshirə kıldı. **25** Kixilər qikiriwilətgəndən keyin, u kızın yenoja kirip, uning kolını tutiwi, kiz ornidin turdi. **26** Bu toqırısidiki həwər pütün yurtta pur kətti. **27** Əysa u yerdin qikqanda, ikki karioju uning kəynidin kelip: — I Dawutning oqlı, bizgə rəhim kılqışız! — dəp nida kilixti. **28** U eyğə kırğändən keyin, xu ikki karioju uning aldioja kəldi. Əysa ulardın: — Silər menin bu ixşa qadır ikənlilikməgə ixinəmsilər? — dəp soridi. — I Rabbim, ixinimiz, — dəp jawab bərdi ular. **29** U kolını ularning kezlirigə təgküzüp turup: — Ixənqınglar boyiąqə bolsun! dewidi, **30** Ularning kezliri eqildi. Əysa ularoja: Bu ixni heqkiməgə eytmangler! dəp kəttik tapılıdi. **31** Lekin ular u yerdin qikipla, uning nam-xəhrətinə pütküll yurtka yeyiwətti. **32** Ular qikip ketiwatkənda, kixilər jin qaplaxkan bir gaqını uning aldioja elip kəldi. **33** Uningoja qaplaxkan jinninç həydilixi bilənla, həlikə adam zuwanəqə kəldi. Halayık intayin həyranuňas bolup: — Bundak ix Israilda zadi keriliş bəkmiojan, — deyixti. **34** Lekin Pərisiyərlər: — U jinlərinə jinlərning əmirigə tayinip koçlayıdikən, deyixti. **35** Wə əysa barlık xərəl wə yeza-kıxlaklarnı kezip, ularning sinagoglurida təlim berip, ərx padixahlıklıki hux həwərni jakarlıdı wə hərhil kesəllərni wə hərhil meyp-ajızlarnı sakaytti. **36** Lekin u top-top adəmlərni kərüp ularoja işə aqoritti, qünki ular harlinip padıqisız koy padiliridək panaşsız idi. **37** Xuning bilən u muhlisliroja: — Həsol dərvəzə kəp ikən, biraq [həsol elix üçün] ixleydiqənlər az ikən. **38** Xunga həsoluning Igisidin, Əzə həsoluning yiojivelixka ixəlmiqilərni jiddiy əwətkəysən, dəp tilənglər, — dedi.

10 U on ikki muhlisini yenoja qakirip, ularoja napak rohələrni kooplax wə hərbir kesəllikni həm hərbir meyip-ajızını sakaytix hökükini bərdi. **2** On ikki rosulning isimləri təwəndikiqə: Awwl Petrus dəpmu atilidiojan Simon wə uning inisi Andiriyas, andin Zəbədiyning oqlı Yakup wə uning inisi Yuhanna, **3** Filip wə Bartolomay, Tomas wə bajgir Matta, Alfayning oqlı Yakup wə Ləbbaus dəpmu atilidiojan Taday, **4** millətpərvər dəp atalojan Simon wə keyin əysəqə satqunluk kilojan Yəhuda İxkariyot. **5** Əysa bu on ikkisini [həlkəning arisoja] mundak tapılap əwətti: — Yat əlliklərning yollırıroja qıkmangalar, yaki Samariyalıklärın xəhərlirigimə kirməngalar, **6** bəlkı teniqən koy padilirə bolovan Israıl jəmatidikilər arisoja beringlər. **7** Baroqan yeringlərdə: «Ərx padixahlıklı yekinlixip kəldil!» dəp jakarlanglar. **8** Aqırıq-silaklarnı sakaytinglər,

əlülklərini tirildürüngərlər, mahaw kesəllirini sakayıngılar, jinlarnı həydiwetinglər. Silərgə xapaət halis berilgəndur, silərmə halis iltipat kilingərlər. **9** Bələwəjinqılarqa altun, kümüx wə mis pullarına baqlap elip yürməngərlər. **10** Səpər üçün birlə yəktəktin baxxa na hurjun, na kəx, na həsa eliwalı mangalar. Qünki hizmətkar ez ix həkkini elixka həkliklər. **11** Hərkəysi xəhər yaki yeziqə baroçan waktinglarda, aldi bilən xu yerdə kimning hərmətkə layik metiwar ikanlıklını sorangılar; xundak kixini tapkanda, u yerdin kətküqə uning eyidila turungılar. **12** Birər eygə kirgininglarda, ularqa salam beringlər. **13** Əgər u ailidikər [hərmətkə] layik metiwar kixilar bolsa, tiligən amanlıkingılar ularqa ijabat bolsun; əgər ular layık bolmisa, tiligən amanlıkingılar ezungılarqa kəytınsın. **14** Silərni kobul kilməqan, sezliрinglərni anglimiqən kimdəkim bolsa, ularıng eyidin yaki xu xəhərdin kətkinlinglarda, ayojınglardiki topını kekjiewtinglər. **15** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, kiyamət künida Sodom wə Gomorra zeminidikilərning hali xu xəhərdikilərningidin yenik bolidur. **16** Mana, mən silərni kyoşlarnı berilərning arisioqə əwətkəndək əwətimən. Xunga, yilandək sazgür, pahtəktak sap dillik bolungılar. **17** İnsanlardın pahəs bolungılar; qünki ular silərni tutuwelip sot məhkəmiliρığə tapxurup beridur, sinagoglırıda kamqılıydu. **18** Ular wə xundakla yat ellikkər üçün bir guwahlık boluxka, silər menin səwəbimdin əmirlər wə padixahılar aldiqə elip berilip sorakka tartılısılər. **19** Lekin ular silərni sorakka tarkən waktında, kəndək jəwab berix yaki nema jəwab berixinə ənsirəp kətməngərlər. Qünki xu waqtı-saitida eytix tegixlik sezlər silərgə təminlinidur. **20** Qünki sezlığıqi ezungılar əməs, bəlkı Atanglarning rohi silər arkılık sezləydi. **21** Kərindəx kərindixioqə, ata balisiqə hainlik, kılıp, elümgə tutup beridur. Balırların ata-anisioqə karxi qıkip, ularını elümgə məhkəmə kıldırıdu. **22** Xundakla silər menin namim tüpəylidin həmmə adəmning nəpritigə uqraysılar. Lekin ahiroqə bərdaxlık bərgənlər bolsa kütkuzulidur. **23** Ular silərgə bu xəhərdə ziyanəklik kilsə, yəna bir xəhərgə keqip beringlər. Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, Insan'ooqı kaytip kəlgüqə silər Israılning barlık xəhərlərini arılx [wəzipinglər] tükiməydu. **24** Muhlis ustazidin, kül hojayinidin üstün turməydu. **25** Muhlis ustazioqə ohxax bolsa, kül hojayinioqə ohxax bolsa razı bolsun. Ular əyninig işigini «Bəəlzibul» dəp tilliojan yərde, uning eyidikilərini tehimu kattılık həkəratlılımdı? **26** Xunga uların körkməngərlər; qünki heqkəndək yepik koyulmuş ix axkarlanmay kalmadı, wə heqkəndək məhpip ix ayan bolmay kalmadı. **27** Menin silərgə kərangoğuda eytiρiojanlırmıni yorukta eytiweringlər. Kuliqinglərə piqirlap eytiloqanlarıni egzilərdə jakarlangılar. **28** Tənni eltürsim, lekin adəmning jan-rohını eltürəlməydiqənlardın körkməngərlər; əksiqə, tən wə jan-rohını dozahta əhalək kılıxka ədirən boluqzıdın körküngərlər. (**Geenna g.1067**) **29** İki kuxkaqını bir tiyinqə setiwalıqli boliduoq? Lekin ularların birimi Atanglarsız yərgə qüxməydi. **30** Əmma silər bolşanqlar, hətta hərbir tal qeinqıllarını sanalıqandur. **31** Xunga, körkməngərlər. Silər nuroqunlioqan kuxkaqtınmı kimmətliktursılar! **32** Xunga, meni insanlarning alıldı etirəp kiloqanlarning hərbirini mənəmə ərxtiki Atamning alıldı etirəp kilişəm; **33** Birək insanlarning alıldı məndin tanoqanlarning hərbiridin mənəmə ərxtiki Atam alıldı tanıməm. **34** Mening dñuyaqə kelişimni tinqlik elip kelix üqündür, dəp oylap kalməngərlər. Mən tinqlik əməs, bəlkı kiliqni yürgürüxkə kəldim. **35** Qünki menin kelişim «Ooqulni atisioqə, kizni anisioqə, kelinni keynanisioqə karxi qikirix» üçün bolidur. **36** Xuning bilən «Adəmning düxmənləri ez ailisidiki kixilər bolidur». **37** Atanisini məndinmə aziz kəridiojanlar manga munasip əməstur.

Əz oqul-kızını məndinmə aziz kəridiojanlarlu manga munasip əməs. **38** Əzining krestini ketürüp, manga əgəxmiqənlərnu manga munasip əməs. **39** Əz hayatını ayaydiqan kixi uningdin məhərum bolidu; mən üçün əz hayatının məhərum bolovan kixi uningoja erixidur. **40** Silərni kobul kiloqanlar menim kobul kiloqan bolidu; meni kobul kiloqanlar bolsa meni əwətküqinimu kobul kiloqan bolidu. **41** Bir pəyəqəmbərnı pəyəqəmbərlək salahiyitidə kobul kiloqan kixi pəyəqəmbərgə has bolovan in'aməja erixidur. Həkəkəniy adəmni u həkəkəniy ikən dəp bilip kobul kiloqanlar həkəkəniy adəməga has bolovan in'aməja erixidur. **42** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, menin bu xəkiqiklərimdən əng kiqiqi birini menin muhlisim dəp bilip uningoja hətta pekət birər qınə soqquq su bərgən kiximu jəzənən eziqə layık in'amdin məhərum bolmayıdu.

11 Əysə on ikki muhlisioqə bu ixlarnı tapılap bolojandın keyin, əzimü xu yerdiki hərkəysi xəhərlərde təlim berix wə [Hudanıng kəlamını] jakar lax üçün u yerdin ketti. **2** Zindanoqə solanıqə Yəhya [pəyəqəmbər] Məsihning kiloqan əməllərini anglap, muhlisirini əwətip, ular arkılık əysadın: **3** «Kelixi mukərrər zət ezungmu, yaki baxka birsini küttükimiz kerəkmu?» — dəp soridi. **4** Əysə ularoja jawab berip mundak dedi: — Yəhyanıng yenoqə kaytip berip, əz angławat-kanlıringlərinə wə kərəwət-kanlıringlərinə bayan kılıp — **5** Korlar kerələydiqon wə tokurlar mangalaydiqon boldı, mahaw kesili bolojanlar sakayıltıdı, gaslar angliyalaydiqon boldı, əlgənlərnu tırıldırıldı wə kəmbəoşəllərgə hux həvar jakarlandı» — dəp eytingələr **6** wə [ungingoja yəna]: «Məndin gumanlanmay putlixip kətmigən kixi bolsa bəhtliklər!» dəp koyungılar, — dedi. **7** Ular kətkəndə, əysə top-top adəmlərgə Yəhya toopruluq sezləkə baxlıdı: — «Silər aslı [Yəhyani idzəp] qelqə baroçininglər, zadi nemini kergili bardinglər? Xamaldə yəlpünüp turoqan komuxnim? **8** Yakı esil kiyingen bir ərbəbnim? Mana, esil kiyimlərni kiyənər han ordiliridin teplidüluq? **9** Əmdi silər nəmə kergili bardinglər? Bir pəyəqəmbərnim? Durus, əmma mən xuni silərgə eytip koyayki, [bu bolsa] pəyəqəmbərdinmən üstün bir bolquqidur. **10** Qünki [mukəddəs yazmilardı]: — «Mana, yüz aldingoja elqimni əwətimən; U sening aldingda yolungni təyyarlaydu» — dəp pütülgən sez dal uning tooprısida pütülgəndür. **11** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, ayallardin tuqulojanlar arısında qəmildürgüqi Yəhyadınmən uluoji turozulujını yok; əmma ərx padixahlılıdiki əng kiqiqi bolojinimu uningdin uluoj turi. **12** Əmma qəmildürgüqi Yəhya otturioja qıkkən künlərindən bugünkü künqiqə, ərx padixahlılıqə kirix yoli xiddət bilən eqildi wə kixilər uni xiddət bilən tutuvalıdu. **13** Qünki barlık pəyəqəmbərlərning bəxərət berix hizmiti, xundakla Təwərəttiki yazmilər arkılık bəxərət yətküzüllü hizmiti Yəhya bilən ahirlidur. **14** Wə əgər xu sezni kobul kılalısganlar, «[kaytip] kelixi mukərrər bolovan İlyas [pəyəqəmbər]» bolsa, [Yəhyanıng] eziidur. **15** Angloşudək kulinək barlar buni anglisun! **16** Lekin bu dərvərdiki kixilərni zadi kimlərgə ohxit? Ular huddi rəstə-bazarlarda olturwelip, bir-birigə: **17** «Biz silərgə sunay qelip bərsəkmə, ussul oynimidinqələr», «Matəm pədisigə qelip bərsəkmə, yioqə-zar kilmidinqələr» dəp [kəkxaydiqon tuturuksız] balılgərə ohxaydu. **18** Qünki Yəhya kelinzi ziyapətə olturnmayıttı, [xarab] iqəməttiy. Xuning bilən, ular: «Uningoja jin qaplıxıptu» deyixidur. **19** Insan'ooqı bolsa kelin həm yeydi həm iqidü wə mana, ular: «Taza bir toymas wə bir məyhor ikən. U bajğırlar wə gunahkarlarning dosti» deyixidur. Lekin danalıq bolsa əz porzəntli arkılık durus dəp tonulidur. **20** Andin u ezi kəp mejizilərni kərsətkən xəhərlərde turuwat-kanlıarnı towa kilməqənlək üçün əyibləp, mundak dedi: — **21** Halinglərə

way, ay Koraçinliklar! Halinglaroja way, ay Bəyt-Saidaliklar! Qünki silərdə kərsitlən möjizilər Tur wə Zidon xəhərlirdə kərsitlən bolsa, u yərlərdikilər heli burunla bez kiyimiga yeginip, külə milinip towa kıləjan bolatti. **22** Mən silərgə xuni eytip koyayki, kiyamat künida Tur wə Zidondikilərning keridioqini silərningkidin yenik bolidu. **23** Ýərxa kətürülən Kəpərnəhüməluklar! Silər təhtisaraqə qüxtürülüsillər. Qünki aranglarda yaritilojan möjizilər Sodomda yaritilojan bolsa, u xəhər bütüngiqə halak bolmiojan bolatti. (**Hadəs g86**) **24** Əmma mən silərgə xuni eytip koyayki, kiyamat künida Sodom zeminidikilərning keridioqini silərningkidin yenik bolidu. **25** Xu wakıtlarda, əysa bu ixlaroja karap mundak dedi: — Asman-zemin Igisi i At! Sən bu [həkikatlərni] danixman wə əkilliklərdin yoxurup, səbiy balilaroja axkarlıqanlıq üçün Sanga mədhiyilər okuyman! **26** Bərhək, i Ata, nəzirində bundak kılıx rawa idi. **27** Əmmə mən Atamindən təkdim kılındı; Oquñni Atidin baxka həqkim tonumaydu, wə Atinim Oquş wə Oquş axkarluxni layık kergən kixilərdən baxka həqkim tonumaydu. **28** Əy japakəxər wə eçir yük yükləngən həmminglər! Mening yəniməja kelinglər, mən silərgə aramlıq berəy. **29** Mening boyunturukumni kiyip, məndin egininqlər; qünki mən məmin wə kəmtərmən; xundak kılıqanda, kənglüngələr aram tapidu. **30** Qünki mən boyunturukumda bolux asan, mən artidiojan yüküm yeniktür.

12 Xu qaoqlarda bir xabat künü, əysa bu xoşdaylıqlardın etüp kətiwatatti. Korsiki ekip katkən muhlisliri baxaklarnı üzüp, yeyixə baxlığı. **2** Lekin bunı kərgən Pərisiyər uningoja: — Kara, muhlisliring xabat künü Təwratta qəkələngən ixni kiliyatdı, deyixti. **3** Bırak u ularoja: — Dawut wə uning həmrəhlinin aq kalojanda nemə kilojanlıkını [mukəddas yazmilardin] okumiojanmusilər? **4** U Hudanining eygə kirip, [Hudaqə] atalojan, xundakla əzi wə həmrəhliroja nisbətən Təwrat kanunu boyiqə yeyixə bolmayıdion «təkdim nanlar»ni [sorap elip], ularni [hamrahlı] bilən billə yegən. Əslidə bu nanları pəkət kahinlarning yeyixigila bolatti. **5** Silər Təwrattin xuni okup bakmiojansırlı, ibadəthanıda ixleydiyan kahinlər xabat künliri ixlep xabat tərtipini bızmış, gunahğa buyrulmuşdu. **6** Bırak mən xuni silərgə eytip koyayki, bu yerdə ibadəthanıdim uluq birsə bar. **7** Əmdilikət əgər silər [Hudanining] «[mukəddas yazmilarda]: «İzdəydiyonun kurbanlıklar əməs, bəlkı rəhim-xəpkət» deyilən xı sezinin mənisi bilən bolsanglar, bigunah, kixilərni gunahkar dəp bekitməttinqələr. **8** Qünki İnsan'ooqli xabat künining Igisidur. **9** U u yərdin ayrılip, ularning sinagogioja kirdi. **10** Wə mana, u yərdə bir koli yegiləp kalojan bir adəm bar idi. Ular uning üstidin arz kılıxka səwəb tapmaqçı bolup uningdin: — Xabat künü kesəl sakayıtx Təwrat kanuniqə uyğunmu? — dəp sordidi. **11** Lekin u ularoja mundak jawab bərdi: — Birərsinglarning koyı xabat künü orioja qüxtüp kətsə, uni dərəhəl tərtip qikirwalmaydiyon adəm barmıdu? **12** Insan bolsa koydin xunqa stibarlıktır! Xunga, xabat künü yahxılık kılıx Təwrat kanuniqə uyğundur. **13** Andin u heliki kesəlgə: — Əkolungni uzat, — dedi. U kolini uzitixi bilənlə koli ikkinçi koliqa ohxax esliga kəltürüldi. **14** Bırak Pərisiyər taxkirioja qikip, uni kəndak yokitix həkkində məslihət kılıxtı. **15** Əmma əysa bunı biliwəlip u yərdin ayrıldı. Top-top kixilər uningoja əgixip mangdi. U ularning həmmisini sakayıtti; **16** andin ularoja eźining salahayıtnı axkarlımaslıknı kattik tapıldı. **17** Buning bilən Yəxaya pəyəqəmbər arkılık yətküzülgən munu səzlər əməlgə axuruldu: **18** — «Kərangler, mana Mən tallıqan Əz kulum! Mening seyümlikim, dilimning seyüngini! Mən Əz Rohimni uning wujudioja qondurımən, Xuning bilən u əllərgə

heküm-həkikətni jakarlaydu. **19** U nə talax-tartix kilməydu nə suqan kəttürməydu, Koqılarda uning kətürgən awazını həq anglıojuqı bolmayıdu. **20** Taki u oqlıba bilən tozra hekümərni qıkarouqqa, Yanjılıqan komuxni sundurməydu, Tütəp eçqı dəp kalojan pilikni eçürüməydi; **21** Wə ellər uning namiqə ümid baqlaydu». **22** Xu qaçqıda, uning aldiqə jin qaplıxiyalıqan kor wə gaqı biri elip kelindi. U uni sakayıtti, kor gaqını sezliyəldiyolan wə kərələydiqən kıldı. **23** Barlıq halayıq həyran boluxup: — Əjəba, bu Dawutning oqlımidu? — deyixti. **24** Lekin Pərisiyələr bu səzni anglap: — U pəkət jinlarning əmiri bolovan Bəzəlbubka tayinip jinlarnı koqlıwişetidikən, deyixti. **25** Lekin u ularning nema oylawatkanlığını bilip ularoja mundak dedi: — Əz iqidin belünüp ezara sokuxkan hərkəndək padixahlıq wayran bolidu; hərkəndək xəhər yaki ailə ez iqidin belünüp ezara sokuxsa zawallıkkə yüz tutidu. **26** Əgər Xəytan Xəytannı koqlısa, u ez-ezığa karxi qıqqan bolidu. Undakda, uning padixahlık kəndəkmu put tırap turialisun? **27** Əgər mən jinlarnı Bəzəlbubka tayinip koqlısam, silərning pərzəntlirilər kimgə tayinip jinlarnı koqlaydu?! Xunga ular silər tooruluk həküm qıgarsun! **28** Lekin mən Hudanining Rohioja tayinip jinlarnı koqlıqan bolsam, undakda Hudanining padixahlık dərvəzək üstüngələr qüxtüp namayan boldı. **29** Bir kixi küqtünggür birsining eygə kirip, uning mal-mülkini kəndək bulap ketəlisun? Pəkət u xu küqtünggürni awwal baqlıyalisa, andin eyini bulang-talang kılalaydu. **30** Mən tərəptə turmiqənlər manga karxi turquqıdurdur. Mən tərəpkə [adəmlərni] yiqlıqıluqırlar bolsa tozutuwatkıqidur. **31** Xuning üçün mən silərgə xuni eytip koyayki, insanlarning etküzən hərtürlük gunahlırı wə kalojan kupurlularının həmmisini kəqürürükə bolidu. Bırak Mukəddas Rohka kupurluk kılıfı həq kəqürüməydi. **32** İnsan'ooqlija karxi sez kalojan kimdəkim bolsa kəqürümə erixələydi; lekin Mukəddas Rohka karxi gəp kalojanlar bolsa bu dunyadimu, u dunyadimu kəqürümə erixələməydi. (**aïon g165**) **33** Dərəh yahxi bolsa, mewisimi yahxi bolidu — yaki dərəh por bolsa, mewisimi naqar bolidu; qünki hərkəndək dərəh ez mewisidin bilinidu. **34** Əy yılanlarning pərzəntlirilər! Silər razil tursanglar, aqzıngılardın kəndəkmu yahxi sez qıksun? Qünki adəmning kəlbidə nemə tolup taxkən bolsa eçiqidin xi qıçıdu. **35** Yahxi adam ez yahxi həzinisidin yahxi nərsilərni qıçıridu. Yaman adəm yaman həzinisidin yaman nərsilərni qıçıridu. **36** Mən silərgə xuni eytip koyayki, insanlar kalojan hərbir eozış kuruş sez iqtün sorak künii hesab beridu. **37** Qünki ez sezlirin bilən ya həkkaniy ispatlinisən, ya sezlirinqələr bilən gunahkar dəp bekitilisən. **38** Xu qaçqıda bəzi Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər uningoja jawabən: Ustaz, səndin bir möjizilik alamət kərgümüz bar, — dedi. **39** Lekin u ularoja mundak jawab bərdi: — Rəzil həm zinahor bu dəwr bir «alamət»ning kəristilikini istəp yürüdü. Bırak bu dəwrlikilərgə «Yunus pəyəqəmbərdə kərülən möjizilik alamət»tin baxka həqkəndək möjirilik alamət kərsitilməydi. **40** Qünki Yunus pəyəqəmbər yoojan belikinq kərsikdə tıq keqə-kündüd yatkandək, İnsan'ooqlımu oxhxala tıq keqə-kündüd yərning baqrıda yati. **41** Sorak künii Ninəwə xəhîridikilər bu dəwrlikilər bilən təng kopup, bu dəwrlikilərning gunahlırını bekitidu. Qünki ular Yunus [pəyəqəmbər] jakarlıqın həwərni anglap, [yamanlıkidin] towa kilojan; wə mana, muxu yərdə Yunus [pəyəqəmbər]dının uluq birsə turidu! **42** Soraq künii «Jənubtiki ayal padixah»mu bu dəwrlikilər bilən təng tirilip, ularning gunahlırını bekitidu. Qünki u Sulaymanning dana səzlərini anglax tıqın yər yüzining qetidin kəlgən; wə mana, həzir muxu yərdə Sulaymandınmu uluq birsə turidu. **43** Napak roh, birawning tenidin qıkırıwtılğəndin keyin, u

kuroqak dalalarini qergilap yürüp, birer aramga hani izdəydi, bırak tapalmyadı **44** wə: «Mən qıkkən makanimoja қaytay» dəydi. Xuning bilən kayıtip kelip, xu makanining yənilən box turojanlığını, xundakla pakiz tazilanojanlığını wə rətləngənləkini baykaydu-də, **45** berip ezdinmu bəttər yətta jinni baxlap kelidü; ular kirip billa turidu. Buning bilən hələki adamning keyinki həli burunkidinmu tehimu yaman bolidu. Bu rəzil dəwrdikilərning həlimu mana xundak bolidu. **46** U toplaxkan halayıqka dawamlıq səzləwətqanda, mana, amisi bilən iniliri kelip, uning bilən səzləxməkqi bolup taxkırıda turuxti. **47** Xuning bilən bırləyen uningoja: — Aningiz wə iniliringiz siz bilən sezliximiz dəp taxkırıda turidu, — dedi. **48** Lekin u jawabən xu hawərnı yətküzgən kixidin: «Kim meninq anam, kim meninq inilirim?» — dəp soridi. **49** Andin u kolini sozup muhlislerini kərsitip: — Mana meninq anam, mana meninq inilirim! **50** Qünki kim ərxтиki Atamning iradisini ada kilsa, xu meninq aka-inim, aqa-singlim wə anamdur, — dedi.

13 Xu künü əysə eydin qıkıp, dengiz boyida olturatti. **2** Ətrapıoja top-top adəmlər olixıwaloşa, u bir kemiga qıkıp olturdi. Pütktül halayıq bolsa dengiz boyida turuxatti. **3** U ularoja təmsillər bilən nuroqun həkmətlərini eytip birip, mundak dedi: — Mana, uruk, qaqquqi uruk qaqqılı [etizoja] qıkıptu. **4** Uruk qaqqanda uruklarda bəziliri qıçıq yol üstigə qüxiptu, kuxlar kelip ularını yep ketip. **5** Bəziliri texi kəp, topisi az yərlərgə qüxiptu. Tupriki qongkur bolmioqaqka, tezla iünüp qıkıptu, **6** lekin kün qıkıxi bilənla aptaptə kəyüp, yiltizi bolmioqaqka kurup ketip. **7** Bəziliri tikənlərning arisoja qüxiptu, tikənlər esüp maysılarnı boquwaptu. **8** Bəziliri bolsa yahxi tuprakka qüxiptu. Ularning bəziliri yüz həssə, bəziliri atmix həssə, yənə bəziliri ottuz həssə həsol beriptu. **9** Kuliği barlar buni anglisun! **10** Muhlislerini kelip, uningdin: — Sən nemə üqün ularoja təmsillər arkılık təlim berisən? — dəp soridi. **11** U ularoja mundak jawab bərdi: — Silər ərx padixaḥlıkinin sırlarını biliyək mayüssar kılindinglar, lekin ularoja nesip kılınmadi. **12** Qünki kimdə bar bolsa, uningoja tehimu kəp berilidü, uningda molqılık bolidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar bolonlurimu uningdin məhrum kılınidu. **13** Ularoja təmsil bilən səzləximning səwəbi xuki, ular karisumu kerməydü, anglisumu tingximaydu həm həkkiyik qüxənməydu. **14** Buning bilən Yəxaya payqəmber eytkan bekarattiki munu səzlər əməlgə axuruldi: — «Silər anglaxni anglaysılər, bırak qüxənməysılər; Қaraxni қaraysılər, bırak kərməysılər. **15** Qünki muxu həlkəning yürükini may қaplap kətkən, Ular anglioqanda kulaklarını eojir kılıwalojan, Ular kezlerini uhlıqandak yumuwalojan; Undak bolmisi, ular kezliyi bilən kerüp, Kuliği bilən anglap, Kəngli bilən qüxinip, Əz yolidin yanduruluxi bilən, Mən ularını sakaytikan bolattim. **16** Lekin, kəzleringlər bəhtlikтур! Qünki ular keridü; kuliğinkərlər bəhtlikтур! Qünki ular anglaydu. **17** Mən silərgə xuni bərhək eytip koymayki, burunki nuroqun payqəmberlər wə həkkənəyi adəmlər silərnəng kergininqərləri kerüxə intizar bolovan bolsımı ularını kermigən; silərnəng anglioqininglərni anglaxka intizar bolovan bolsımı ularını anglimojaqan. **18** Əmdi uruk qaqquqi toqrisidiki təmsilning mənisi anglangalar: **19** Əger biri [ərx] padixaḥlıkinin səz-kalamını anglap turup qüxənmisə, Xəytan kelip uning kengligə qeqilojan səzni elip ketidü. Bu dəl qıçıq yol üstigə qeqilojan uruklardur. **20** Taxlık yərlərgə qeqilojan uruklar bolsa, ular səz-kalamını anglap, huxallıkh bilən derhəl köbul kılqanıları kərsitudu. **21** Həlbuki, kəlbidə heq yiltiz bolmioqaqka, pəkət wakıtlıq məwjuṭ bolup turidu; səz-kalamning wəjədin kiyinqılık yaki ziyanxəllikə

uqrioqanda, ular xuan yoldin qətnəp ketidü. **22** TİKənlərning arisoja qeqilojni xundak adəmlərni kərsətkənki, ular səz-kalamını angliojini bilən, lekin bu dunyaning əndixiliri wə baylikning ezikturuxi [kəlbidiki] səz-kalamını booquwetidu-də, ular həsulşus kəlidü. (**aİōn g165**) **23** Lekin yahxi yərəq qeqilojan uruklar bolsa — səz-kalamını anglap qüxəngən adəmlərni kərsitudu. Bundaq adəmlər həsol beridu, birsə yüz həssa, birsə atmix həssa, yənə birsə ottuz həssa həsol beridu. **24** U ularning aliddə yənə bir təmsilni bayan kıldı: — Ərx padixaḥlıki huddi etizoja yahxi urukni qaqqan bir adəmgə ohxaydu. **25** Əmma kixilər uykuqə qəmən qaođa, düxmini kelip buoqday arisoja kürmək uruklurini qeqiwtip, ketip. **26** Əmdi maysılar esüp, baxak qıqaroqanda, kürməkmu axkarliniçkə baxlap. **27** Hojayinning qakarlıri kelip uningoja: — «Əpəndi, siz etizingizoja yahxi uruk qaqqan əməsmişdiniz? Kürməklər nədin kelip kəldi?» dəptu. **28** Hojayin: «Buni bir düberk kılıqan» — dəptu. Qakarlar uningdin: «Siz bizni berip ularını otwetinglar demaqim?» — dəp soraptu. **29** «Yak,» — dəptu hojayin, «undak kılıqanda kürməklərin yuloqanda, buoqdaylarnı yuluwetixinglar mumkin. **30** Bu ikkisi orma wakṭiqiçə bille əssun, orma waktida, mən ormiqilaroja: — Aldi bilən kürməklərin ayırıq yioqip, baçlap keydürüxkə koyunglar, andin buoqdaylarnı yioqip ambırımoja əkiringlar, dəymən» — dəptu hojayin. **31** U ularoja yənə bir təmsilni etti: — Ərx padixaḥlıki huddi bir adəm koliqə elip etizoja qaqqan kığa urukloja ohxaydu. **32** Kığa urukı dərvəkə barlık uruklarning iqida əng kiqib bolsimu, u hərkəndək ziraəttin egiz esüp, dərah bolidu, hətta asmandıki kuxlarmu kelip uning xahlırında uwulaydu. **33** U ularoja yənə bir təmsilni etti: — Ərx padixaḥlıki huddi bir ayal koliqə elip üç jawur unning arisoja yoxurup, taki pütün hemir bololuqqa saklıqan eqitkənəqə ohxaydu. **34** Əysə bu ixlarning həmmisini təmsillər bilən kəpəqilikka bayan kıldı. U təmsilsiz həqkəndək təlim bərməyətti. **35** Buning bilən pəyəmərbər arkılık aldın'ala eytilən munu səzlər əməlgə axuruldi: — «Aqızımnı təmsil səzlək bilən aqımən, Aləm apirdə bolojandin beri yoxurunup kələn ixlarnı elan kılımən». **36** Xuningdin keyin, u kəpəqilikki yoloja seliwişip eygə kirdi. Muhlislerini yenioqa kelip uningdin: — Etizlikəti kürmək toqrisidiki təmsilni bizgə xərkləp bərsəng, — dəp etti. **37** U əmdi ularoja jawab berip mundak dedi: — Yahxi urukni qaqqan kixi İnsan'oqlıdur. **38** Etizlik bolsa — dunya. Yahxi uruk bolsa [ərx] padixaḥlıkinin parzantılıridur, lekin kürmək razıl bololuqining parzantılıridur. **39** Kürmək qaqqan düberk — İblislər. Orma orux wakti — zaman ahiridur. Ormiqilar — pərixtılardur. (**aİōn g165**) **40** Kürməklər yulunup, otta keydürüwetilginidək, zaman ahiridimu ənə xundak bolidu. (**aİōn g165**) **41** İnsan'oqlı pərixtılirini əwətip, ular insanları gunahqa azduroqıqların həmmisini, xundakla barlık itaətsizlik kılqoqılları ez padixaḥlıkindin xallap qıçıp, **42** humdanıng lawuldap turqan otioja taxlaydu. U yərədə yioqazalar kəttürülidü, qıxlarını oquqluridü. **43** U qaođa həkkənialar Atisining padixaḥlıkida huddi kuyaxtak julalini. Angloqıudək kuliği barlar buni anglisun! **44** — Ərx padixaḥlıki huddi etizda yoxurulən bir həzinəgə ohxaydu. Uni tepiwaloqı həzinini kaytidin yoxurup, həzininin xad-huramlıq iqidə bar-yokını setiwişip, xu etizni setiwalidu. **45** Yənə kelip, ərx padixaḥlıki esil ünqə-mərwayitlərni idzidən sodigergə ohxaydu. **46** Sodigə nahayiti kimmat bahalıq bir mərwayitni tapkanda, kayıtip berip bar-yokını setiwişip, u mərwayitni setiwalidu. **47** — Yənə kelip, ərx padixaḥlıki dengizə taxlinip hərhil beliklərni tutidiojan torqa ohxaydu. **48** Tor toxkanda, [belikqılar] uni kiroqakka tartip qıkiridu. Andin olтурup, yahxi beliklərni iloqiwelip,

kaçılarqa kaçılap, ərziməslərni taxliwetidu. **49** Zaman ahirida xundak bolidu. Pərixtılər qıkıp, rəzil kixilərni həkkənisi kixilər arisidin ayriydu (**alōn g165**) **50** wə humdanning lawuldap turojan otioja taxlaydu. U yerdə yioja-zarlar kətürülidü, qixlirini oququrılırları. **51** Əysa ulardin: — Bu ixlarning həmmisini qüxəndinglarmu? dəp soridi. Qüxənduk, — dəp jawab bardı ular. **52** Andin ularoqa: — Xunga, ərx padixahlıkinin təlimiga müyəssər bolup muhlisoloqan hərbir Təwrat ustazı huddi həzinisidin yengi həm kona nərsilərni elip qıkıp tarkatkuqi ey hojayinoja ohxaydu, — dedi. **53** Əysa bu təmsillərni sezləp boloändin keyin, xundak boldiki, u yerdin ayrılip, **54** ez yurtioja kətti wə ez yurdidiyi sinagogta həlkə talim berixka kirixti. Buni angloqan halayik intayın həyrən boluxup: — Bu adəmning bunqıwala danalığı wə mejizə-karamətləri nədin kəlgəndü? **55** U pəkət həlikə yaqəqçininq oqlı əməsmu? Uning anisining ismi Məryom, Yakup, Yüsüp, Simon wə Yəhudalar uning iniliri əməsmu? **56** Uning singillirinen həmmisi bizning arimizdiqou? Xundak ikən, uningdiki bu ixlarning həmmisi zadi nədin kəlgəndü? — deyixetti. **57** Xuning bilən ular uningoja həsət-bizar bilən ərədi. Xunga Əysa ularoqa mundaq dedi: — Hərkəndək pəyojəmbər baxka yərlərdə hərmətsiz kalmayıdu, pəkət ez yurti wə ez eyidə hərmətkə sazawər bolmayıdu. **58** Ularning iman-ixənqəslikidin u yerdə kəp mejizə kərsətmidi.

14 U qaçılarda, Herod həkim Əysanıng nam-xehritidin həwər tezip, **2** hizmətkarlıriga: — Bu adəm qəmildürgüqi Yəhya bolidu, u əlümdin tirilgən bolsa kerək. Xuning üçün muxu alahıda kudratlır uningda küqini kərsətməktə, — dedi. **3** Herodning bundak deyixininq səwəbi, u [əgəy] akisi Filipning ayali Herodiyenin wajidin Yəhyani tutküñ kilip, zindanoja taxlıqanıdi. **4** Qünki Yəhya Herodka [tənbih berip]: «Bu ayalni tartıwelixing Təwrat kənuniyoja hilaptur» dəp kəlgəndi. **5** Herod [xu səwəbtin] Yəhyani eltürmkəqi bolojan bolsimu, birak halayiktin korkkanidi, qünki ular Yəhyani pəyojəmbər, dəp bilətti. **6** Əmma Herodning tuqulqan künü təbrikləngəndə, ayali Herodiyenin kizi otturioja qıkıp ussul oynap bordı. Bu Herodka bək yaktı; **7** xuning üçün u uningoja: — Hərnemə tilisəng xuni sanga beray, dəp kəsəm kıldı. **8** Lekin kiz anisining küxkürtüxi bilən: — Qəmildürgüqi Yəhyayanı kallisini elip, bir təhsigə koyup əkəlsilə, — dedi. **9** Padixah buningoja həsət qəkkən bolsimu, kəsəmləri tüpəylidin wə dastihanda olturoqanlar wajidin, [kallisini] elip kelinglər, dəp buyrudi. **10** U adəm əwətip, zindanında Yəhyayanı kallisini aldurdy. **11** Xuning bilən kallisi bir təhsigə koyulup, kızning aldiqə elip kelindi. Kız buni anisining aldiqə apardı. **12** [Yəhyayanı] muhlisliri bolsa berip, jəsətni elip dəpnə kıldı; andin berip Əysaqa bu ixlarnı həwər kıldı. **13** Əysa bu həwərən anglap, ezi yalonuz piñhan bir jayqoja ketəy dəp bir kemigə oltrurup u yerdin ayrıldı. Halayik buning hawirini tapkanda, ərapptiki xəhərlərdin kelixip, uning kəynidin piyada mangdi. **14** U [kiroqak] qıkıp katkinida, zor bir top adəmlərni kərūwidü, ularoqa iq aqritip, ularning aqırıklärini sakayıttı. **15** Kəq kərgəndə, muhlisliri uning yenioja kelip: — Bu qel bir jay ikən, wakitmu bir yərgə berip kıldı. Halayikni yoloja seliwtən bolsang, andin ular kəntlərgə berip ezelrigə ozuk setiwalısun, — dedi. **16** Lekin əysa ularoqa: — Ularning ketixininq hajiti yok, eziüngələr ularoja ozuk beringlər, — dedi. **17** Lekin muhlislar: — Bizzda bəx nan bilən ikki danə beliktin baxka həq nərsə yok, — deyixti. **18** U: — Ularnı manga elip kelinglər, dedi. **19** U halayikni qəplüküng təstidə oltruxka buyruqandın keyin, bəx nan bilən ikki belikni kolıqja elip, asmanoja karap [Hudaqə] texakkür eytti. Andin nanları oxutp muhlisliroja bərdi, muhlisliri halayikça üləxtürüp bərdi. **20**

Həmməylən yəp toyundi. [Muhlislar] exip kalojan parqlarını lik on ikki səwətkə teriwaldi. **21** Ozuklanoqanlarning sani ayallar wə balillardın baxka təhminən bəx ming kixi idi. **22** Arķidila, u muhlisliroja: Əzüm bu halayıknı yoloja seliwtəmən, angoqəqə siler kemigə oltrurup, dengizning ərəxi kırqiqiqa etüp turunglar, dəp buyrudi. **23** Halayıknı yoloja seliwtəkəndin keyin, u dua kılıx üçün ezi hilwət taşqı qıktı. Kəq kərgəndimə u yerdə yaloqz kıldı. **24** Bu qaçda, kemə kırqaqkən heli kəp qakırim yürgəndi, lekin xamal ərəxi yenlixitin qikiwatqəqə, kemə dolğunlar iqidə qaykılıp turatti. **25** Keqə tətinə jesək waqtida, u dengizning üstidə mengip, muhlisliri tərəpkə kıldı. **26** Muhlislar uning dengizning üstidə mengip keliwatqənlilikini kərüp, alaçazda bolup: — Alwasti ikan! — dəp korkup qukan selixti. **27** Lekin Əysa dərħal ularoqa: — Yürəklilik bolunglar, bu mən, korkmanglar! — dəp. **28** Petrus buningoja jawabə: — I Rob, bu sən bolsang, su üstidə mengip yeninqoja beriximoja əmr kılqoysən, — dedi. **29** Kal, — dedi u. Petrus kemidin qüxüp, su üstidə mengip, Əysaqa karap ketiwtətəti; **30** lekin boranıng kattığ qikiwatqənlilikini kərüp korkup, suqə qəküxə baxlıdı: — Rab, meni kütkəzuwaloqşaysən! — dəp warkirdi. **31** Əysa dərħal kolini uzitip, uni tutuwaldı wə uningoja: — Əy ixənqı ajiz bəndə, nemixə guman kılding? — dedi. **32** Ular kemigə qikkanda, xamal tohtidi. **33** Kemidə olturoqanlar uning aldiqə kelip səjdə kiliq: — Bərhək, sən Hudanıng Oqlı ikənsən, — deyixti. **34** Ular dengizning ərəxi taripigə etkəndə, Ginnisarət yurtida [kuruklukça] qıktı. **35** U yerdiki adəmlər uni tonup kelip, ərapptiki barlık jaylorqa həwər əwətti; xuning bilən kixilər barlık bimarlarnı uning aldiqə elip kəldi; **36** ular uningdin bimarlarning heqbolmijoında uning tonining peixigə bolsimu kolini tagħkizüwelixiょa yol koyuxini etti. Uningoja kolini tagħküzgħanlərning həmmisi səllimaza sakaydi.

15 Bu qaçda, Təwrat ustazlıridin wə Pərisiyəldərin bəziliri Yerusalemın kelip Əysanıng aldiqə berip: **2** — Muhlisiring nemixə ata-bowlirimizning ən-ənılırigə hilaplıq kılıdu? Qünki ular kollırını yumay tamak, yəzdikənəq, — dedi. **3** Lekin u ularoqa mundak jawab bərdi: — Silərqə, silər nemixə ən-ənılımımız saklaymız dəp Hudanıng əmrigə hilaplıq kılısilər? **4** Qünki Hudə: «Ata-anangni hərmət kıl» wə «Atisi yaki anisini həkəratlıqlarındə elümgə məhəkum kılınsun» dəp əmr kılqoş. **5** Lekin silər: — Hərkəndək kixi «Atisi yaki anisioja: — Mən silərgə yardımə bərgüdək nərsilərni allikəqan [Hudaqə] atıwəttim — desila, **6** uning ata-anisioja hərmət-wapadarlıq kılıx majburiyiti kalmayıdu, — dəysilər. Buning bilən ən-ənönglərni dəp, Hudanıng əmrini yokka qikiriwättinglər. **7** Əy sahiptəzərlə! Yəxaya pəyojəmbər bərgən muxu bexarət toptoqra silər toqrukulik ikan: — **8** «Muxu həlk aqzıda meni hərmətlərini bilən, Bırak kəlbə məndin yırak. **9** Ular manga bihuda ibadət kılıdu. Ularning egətən taliimləri pəkət insanlardın qikkən patiwalara, halas». **10** Andin u halayikni yenioja qakırıp, ularoqa: — Kulak selinglər həm xuni qüxininqlərki, **11** İnsanni napak kılıdiqını aqzidin kiridiqını əməs, bəlkı aqzidin qikidiojinidur, — dedi. **12** Keyin muhlisliri uning aldiqə kelip: — Sening bu seziñgni Pərisiyələr anglap, uningdin bizar bolup rənjigənlilikini bildirmə? — dedi. **13** Lekin u mundaq jawab kəyturdu: — Ərxtiki Atam tıkmığın hərkəndək esümlük yiltizidin yulunup taxlinidu. **14** Silər ularoqa pisənt kilmanglar; ular korlaroqa yol baxlaydiojan korlardur. Əgər kor korqa yol baxlısa, hər ikkisi orioja qüxüp ketidi. **15** Lekin Petrus uningoja: — Baya eytən tamsilni bizgə qüxəndürüp bərgəysən, — dedi. **16** Lekin u: — Silərmu tehiqə qüxənqigə eriximidinglər?! — dedi. **17**

Eçizəqə kirgən barlıq nərsilərning axkazan arkılık tərət bolup qıkip ketidiojanlığını tehi qüxənməmsilər? **18** Lekin eçizdin kılıdıcıını kəlbtin qıkıdu, insanni napak kılıdıcıını xudur. **19** Qünki yaman oylar, qatılık, zinahorluk, buzukqılık, oşırılık, yaloqan guwahlıq, wə təhəmat katarlıklar kəlbtin qıkıdu. **20** Insanni napak kılıdıcıqlar mana xulardur; yuyulmioqan kollar bilən tamak, yeyix insanni napak kilmaydu. **21** Əysa u yərdin qıkip, Tur wə Zidon xəhərlirinənətrapidiki yurtlarqa bardı. **22** Mana, u qət yərlərdin kəlgən əkananı bir ayal uning aldioja kelip: — I Rəb! Dawutning oqlı, əhalimoja rəhüm kılqaysız! Kızimoja jin qaplıxiwalqanıkan, kijnilip ketiwtidü! — dəp uningoja nida kılıp zarlıdı. **23** Lekin u ayalova bir eçizmu jawab bermidi. Muhlisliri uning yenioja kelip: — Bu ayalni yoloja salsang! Qünki u əkynamızdırıñ ağıxip yalwurup nida kiliwatidü, — dedi. **24** Əmdi u jawab berip: — Mən paşət yoldın tenigən köy padılıri bolqan Israıl jomatidiklərgə əwtitləgnəmən, — dedi. **25** Əmma həlikə ayal uning aldioja kelip sajdə kılıp: — Rəb, manga yardım kılqaysan! — dəp yalwurdi. **26** U uningoja: — Balınlarning nenini kiqik itlarqa taxlap berix yahxi əməs, — dedi. **27** Lekin həlikə ayal: — Durus, i Rəb, birək hətta itlarmu hojayinining dastihinidin qüxkən uwaklarnı yəydioju, — dedi. **28** Xuning bilən Əysa uningoja: — Əy hanım, ixənqing kütlük ikən! Tiliginidək bolsun! — dedi. U ayalning kizi xuan sakçıp kətti. **29** Əysa u yərdin qıkip, Galiliya dengizinə boyidin etüp, taqka qıkip olturdu. **30** Uning aldioja top-top halayık yiqıldı. Ular tokur, karioq, gaqa, qolak wə nuroğun baxka hil kesəllərnimə elip kelip, uning ayioji aldioja koyuxti; u ularını sakıştı. **31** Xuning bilən halayık qaqlırların şəsiyələydiyan bolqanlıkinı, qolaklarning sakəyojını, tokurlarning mangonqalıkinı wə karioqlarning kəridiojan bolqanlıkinı kerüp, həyran boldı wə Israılning Hudasını uluqlıdi. **32** Andin Əysa muhlislirini yenioja qakırıp: — Bu halayıkka iqim aqriydu; qünki ular üç kündin beri yenimda boldı, yegüdək bir nərsisimə kalmidi. Ularını eylirigə aq käyturuxni halimaymən, yolda halidin ketixi mumkin, — dedi. **33** Muhlislar uningoja: — Bu qəldə bunqıwala adəmni toyozuqdaq kep nannı nədin tapımız? — deyixti. **34** Əysa ulardin: Kənqəneninglər bar? — dəp soridi. — Yetta nan bilən birnaqqə tal kiqiñ belik bar, — deyixti ular. **35** Buning bilən u halayıkni yərdə olturnuxka buyrudi. **36** Andin, yəttə nan bilən beliklərni kolişa elip [Hudaşa] təxəkkür eytip, ularnı oxutp muhlislirioja bərdi, muhlislilar halayıkka ülaxtirdi. **37** Həmməylan toyuqqa yedi; andin [muhlislilar] exip kələqan parçılarnı yioqip yetta qong sewətni toxküzdü. **38** Tamak yeganlarning sani balılar wə ayallardin baxka tet ming kixi idi. **39** U halayıkni yoloja saloqandın keyin, kemigə qüxüp, Magadan yurtining qət yərlirigə bardı.

16 Əmdi pərisiyər bilən Sadukiylar uni sinax məksitidə yenioja kelip, uningdin bizə asmandın mejizilik bir alamət kərsətsəng, dəp tələb kılıxtı. **2** Birək Əysa ularə olağan mundak dedi: — Kəqkurun silar kizil xəpəknı kerginlingarda, «Hava atə oquq bolidü» dəysilər 3 wə atığanda: «Bütün boran qıkıdu, qünki asmanınng rənggi kizıl həm tutuk», dəysilər. Asman rənggiriyini pərk etələysilər-yu, lekin bu zamanda yüz beriwtatkan alamətlərni pərk etəlməysilər! **4** Rəzil həm zinahor bu dəwr «məjizilik bir alamət»ning kəristilikini istəp yürüdü. Birək bu [dərvədkilərgə] «Yunus pəyojəmbərdə kərülən mejizilik alamət»dən baxka həqkəndək məjizilik alamət kərsitilməydi. Andin u ularnı taxlap qıkip kətti. **5** Muhlisliri [dengizning] u kəfiqa etkinidə, nan eliwellixni untuqanıdi. **6** Əysa ularqa: — Hoxyar bolunglar, Pərisiyər bilən Sadukiylarning eqitküsidin

eqitiat kilinglar, — dedi. **7** [Muhlislər] ezara mulahizilixip: — Nan əkəlmigənlikimiz üçün buni dəwatsa kerək, — deyixti. **8** Əysa ularning nema [deyixiwatqanlıkjını] biliq mundak dedi: — Əy ixənqi aqizlər! Nema üçün nan əkəlmigənliklər tooprısında mulahizə kılısilər? **9** Tehiqə qüxənmidilər? Bax nan bilən bax ming kixining [toyozuquləqanlıkjı], kənqə sewət ozuk yioqıwaloqanlıkjınları esinglardın qıktımı? **10** Yetta nan bilən tet ming kixining [toyozuquləqanlıkjı], yənə kənqə qong sewət ozuk yioqıwaloqanlıkjınları esinglardın qıktımı? **11** Silər əndəkəmu meninq silərgə: «Pərisiyər bilən Sadukiylarning eqitküsidin eqitiat kilinglar» deginimning nan tooprulkə, əməslikini qüxənməsilsər? **12** Muhlislər xundila uning nəndikli eqitküdün əməs, bəlkı Pərisiyərlər bilən Sadukiylarning təlimidin eqitiat kılıxını eytqanlıkjını qüxinip yetti. **13** Əysa Kəysəriyə-Filippi rayonıja kəlginidə, muhlisliridən: Kixilər mən İnsan' oqlını kim dəp bilidikən? — dəp soridi. **14** Muhlisləri: — Bəzilər seni qəmildürgüq Yəhya, bəzilər İlyas [pəyojəmbər] wə yənə bəzilər Yərəmiya yaki baxka pəyojəmbərlərindən biri dəp bilidikən, — dəp jawab bardı. **15** U ulardin: — Əmdi silərgə? Silər meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. **16** Simon Petrus: — Sən Məsih, mənggülü həyat Hudanıng Oqlı ikənsən, — dəp jawab bərdi. **17** Əysa uningoja: — Bəhtliksən, i Yunus oqlı Simon! Buni sanga ayan kılıqası heq ət-kan igisi əməs, bəlkı ərxətiki Atamdur. **18** Mən sanga xuni eytakı, sən bolsang Petrusdursən. Mən jamaitimni bu uyyultax tüstigə küriman. Uning üstidin təhətisaranıñ dərwazılırum qızıl kelelməydu. (**Hadəs g86**) **19** Ərx padixaqlikining aqkuqlırını sanga tapxuriman; sən yər yüzidə nemini baqlısanq ərxətimu baqlanojan bolidü, sən yər yüzidə nemini koyup bərsəng, ərxətimu koyup berilgən bolidü, — dedi. **20** Bu sezlerni eytip bolup, u muhlislirioja ezingin Məsih ikenlikini həqkimgə tınnaslıkjını tapılıdi. **21** Xu wakittin baxlap, Əysa muhlislirioja ezingin Yerusaleməqə ketixi, aksakallar, bax kahinlar wə Təwrat ustazlırları təripidin kəp azabokubət tartixi, əltürülüxi mukərrər bolqanlıkjını, xundakla üzinqi künü tirildürülidiojanlıkjını ayan kılıxka baxlıdi. **22** Xuning bilən Petrus uni bir qətka tartıp, uni ayibləp: — Ya Rəb, sanga rəhüm kılınoqay! Bexingə bundak ixlar kət'iy qüxməydu! — dedi. **23** Lekin u burulup Petruska karap: — Arkamqa et, Xəytan! Sən mənggülü həyat Hudanıng Oqlı ikənsən, senin oylioqanlıring Hudanıng ixliri əməs, insanning ixlidür, — dedi. **24** Andin Əysa muhlislirioja mundak dedi: Kimdəkim manga əgixxnı halisa, ezidin waz keqip, ezingin krestini kətürüp manga agaxsun! **25** Qünki ez jenini kütkuzmakçı bolqan kixi qokum jenidin məhrum bolidü, lekin mən üçün ez jenidin məhrum bolqan kixi uningoja erixidü. **26** Qünki bir adəm pütün dunyaoja işə bolup jenidin məhrum kalsə, buning nemə paydisi bolsun?! U nemisini jenioja tegixsun! **27** Qünki İnsan' oqlı Atisining xanxarıpi iqida pərixtılıri bilən kelix aliddə turidü; wə u həmmə adəmning ez amallırığa tuxluk jawab kəyturidü. **28** Mən silərgə xuni barhək eytip koyayki, bu yərdə turoqanlarning arisidin elümninq təminni tetixtin burun jazmən İnsan' oqlınınə pədiqəbiləkli bilən kəlgənlikini kəridiojanlar bardur.

17 Wə altə kündin keyin, Əysa Petrus, Yakup wə Yakupning inisi Yuhananni ayrip elip, egiq bir taoqka qıktı. **2** U yərdə uning siyäki ularınıñ kez aliddilə eżgirip, yüzü kuyaxtək parlıdi, kiyimləri nurdak ap'ak bolup qaknidi. **3** Wa mana, [muhlislərə] Musa wə İlyas [pəyojəmbərlər] uning bilən səzlixiwatqan haldə kərtindi. **4** Xuning bilən Petrus Əysəsaq: — I Rəb, bu yərdə bolqojimiz nemidegen yahxil Halisang, birlərini sanga, birlərini Musaqa, yənə birini İlyaska atap bu yərgə üç kəpə yasayı! — dedi. **5** Uning gəpi tūqmaya, mana

nurluk bir bulut ularını kąplıwaldı. Mana, buluttin: «Bu Mening səyümlük Oqlumdur, Mən uningdin hursənmən. Uningoja kulağ selinglər!» değər awaz englandı. **6** Muhlislar buni anglap əzlirini yərgə taxlap düm yetip wəhimigə qıxtı. **7** Bırak əysa kelip, ularqa kolunu təkgüzüp: Kopunglar, körkmanglar, — dedi. **8** Ular bexini ketürüp kariwidi, əysadın baxka həqkimni kərmidi. **9** Taoğdin qüxtüwetip, əysa ularoja: — İnsan'oqlı olümdin tirildürülmüşüqs, bu alamət kərinüxnı həqkimə eytmanglar, — dəp tapılıdi. **10** Andin muhlisliri uningdin: — Təwrat ustazlıri nema üçün: «İlyas [pəyoğəmbar Məsih] kelixtin】 awwal kaytip kelixi kerək» deyixidu? — dəp soraxti. **11** U ularoja jawabən: — İlyas [pəyoğəmbar] dərvəzə [Məsihətin] awwal kelidü, həmmə ixni orñoja kaltürüd. **12** Əmma man silərgə xuni eytip koyayki, ilyas allıkaqan kəldi, lekin xixlər uni tonumidi, bəlkı uningoja haliojanqə muamilə kıldı. Xuningoja ohxax, İnsan'oqlımı ularning kollirida azab qekix alıldı turidu, — dedi. **13** Xu qaçda muhlislar uning qəmildürkügi Yəhya tooprısında sezləwətqənlərini qıxəndi. **14** Ular halayıqning yenioja barojinida, bir xiki uning aldıqə kelip, tizlinip: **15** Rəb, oqlumqə iqingni aqritkəssən! Qünki uning tutkaklık kesili bar bolojaqka, zor azab qekiatidu; qünki u daim otning yaki suning iqiqə qüxtüp ketidu. **16** Uni muhlisiringoja elip kəlgənidim, sakəytalmidi, — dedi. **17** Əysa jawabən: — Əy etikədsiz wə tətür dəwr, silər bilən kaqanojiqə turay?! Man silərgə yənə kaqanojiqə səwr kılay? — Balını aldimoja elip kelinglər — dedi. **18** Xuning bilən əysa [jinoja] tənbil beriwidü, jin balidin qıkip kətti, balimu xuan sakaydi. **19** Keyin, əysa ayrim kəlojanda, muhlislar uning yenioja kelip: — Bir nema üçün jinni koşqlıwetəlmidük? — dəp soraxti. **20** U ularoja: — Ixənqınglar bolmiojanlıq üçün. Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, silərdə kığa urukidək zəriqə ixanq bolsila, silər awu taqəka: «Bu yərdin u yərgə keq» desənglər, keqidü; xundakla silərgə mumkin bolmaydiojan heq ix bolmayıdu. **21** Bırak, bundak jinlərni dua kılıx wə roza tutux bilən bolmisa həydigili bolmayıdu — dedi. **22** Ular Galiliyə əlkisidə aylınip yürginidə, əysa ularoja: — İnsan'oqlı [satkunluktin] insanlarning kolioja tapxurulidü; **23** ular uni eltüridü, lekin üqinqi künü u tirlidü, — dedi. Buni anglap muhlislar eçir səjem-kayqoşa qəməp kattı. **24** Andin ular Kəpərnahum xəlirigə kalginidə, [ibadəthana] «ikki drakma» [bejini] yioqkuqular Petrusning yenioja kelip: — Ustazinglar «ikki drakma»ni tələməd? — dəp soridi. **25** Təlaydü, — dedi Petrus. Lekin u eygə kırqixigila, tehi bir nema deməstilə əysa uningdin: — Simon, seninqə bu dunyadiki padixaḥlər kimlərdin baj alidu? Əz pərzəntliridinmə, yaki yatlardınmə, — dəp soridi. **26** Petrus uningoja: Yatlardın, — dewidi, əysa uningoja: — Undakta, pərzəntlər [bajdin] haliy bolidu. **27** Bırak [baj yioqkuqilaroja] putlikaxang bolmaslıkımız üçün, dengizə berip kərməknı taxla. Tutkan birinqi belikni elip, aozını aqsang, tet drakməlik bir təngə pül qıkıldı. Uni elip mən wə sən ikkimizning [bejil] üçün ularoja bər, — dedi.

18 Bu qaçda, muhlislar əysanıq yenioja kelip: — Ərx padixaḥlıklıda kim əng uluq? — dəp soridi. **2** Əysa yenioja kıqık bir balını qakırıp, uni otturıda turozup, mundak dedi: **3** — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, eż yolуглardın yenip, kıqık balılardək sabiy bolmisanglar, ərx padixaḥlılıqə hərgiz kirəlməsiler. **4** Əmdi kim ezini bu kıqık balidak kıqık peil tutsa, u ərx padixaḥlıklıda əng uluq bolidu. **5** Bundak kıqık bir balını mening namamında kobul kilsa, u meni kobul kilojan bolidu. **6** Lekin manga etikəd kılıjan bundak kıqıklärindən birini [gunahqal] putlaxturopjan hərkəndək adəmni, u boynıqə yoqan tügmən texi esilojan haldə dengizning tegigə qektitürwetilgini əwzal-

bolatti. **7** İnsanni gunahqal putlaxturidiojan ixlar tüpəylidin bu dunyadikilərning halıqə way! Putlaxturidiojan ixlar mukərrər bolidu; lekin xu putlaxturopqi adəminqə halıqə way! **8** Əgar əmdi kolung yaki putung seni gunahqal putlaxtursa, uni kesip taxlıwt. Qünki ikki kolung yaki ikki putung bar haldə dozahtiki otka taxlanqıningdin kərə, qolaq yaki tokur haldə hayatlıqka kırqining əwzəldür. (*aiōnios g166*) **9** Əgar kezüng seni gunahqal putlaxtursa, uni oyup əzüngdin neri taxlıwt. İkki kezüng bar haldə dozahtiki otka taxlanqıningdin kərə, birlə kezüng bilən bolsimu həyatlıqka kırqining əwzəldür. (*Geenna g1067*) **10** — Bu sabiy kiqıklärin həqbirigimə sal əkarxın həzi bolunglar. Qünki xuni silərgə eytayki, ularning ərxtiki pərixtilliri ərxtiki Atamning jamalını hərdaim kərtüp turidu. **11** Qünki İnsan'oqlı əhaləkətə azojanları kutkuzoji kəldi. **12** Kəndək ərəvaysılar? Birawning yüz tuyak koyi bolup, uningdin biri ezip toptin qüxtüp kalsa, u toksan tokkuz köyni taqlarqə koyup koyup, həlikə azojan köynini idzədiq? **13** Wə əgar uni tepiwala, mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, u koy üçün bolqan huxallıq azmiojan toksan tokkuziningkidin zor bolidu. **14** Xuningoja ohxax, bu sabiy kiqıklärin hərkəndikining halakətə ezip kelixi ərxtiki Atanglarning iradisi əməstur. **15** — Əmdi əgar kerindixing sanga ziyan selip gunah kilsa, uning yenioja berip ikkinglər haliy qaçda səwənləkini kərsitip koy. Kerindixing səzüngni anglisa, uni [ezixtin] kəyturuwaloqan bolisən. **16** Lekin anglimisə, yənə bir-ikki [guwaḥqını] elip, uning yenioja baroqin. Xundak kılıp, həmmə ix ikki-üq guwaḥqining sezi bilən kılınsun. **17** Lekin əgar [kerindixing] ularning səzığımı kulał salmışa, əhəwalni jamaətəkə yətküzüp eytik. Əgar u jamaətliklərə kulał salmışa, uni yat əllik yaki bajğıx katarida kerünglər. **18** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, silər yər yüzidə nemini baqlısanqlar, ərxtimu xu baqlanqan bolidu wə silər yər yüzidə nemini koyup bərsənglər, ərxtimu koyup berilgən bolidu. **19** Mən yənə xuni silərgə bərhək eytip koyayki, yər yüzidə aranglardın ikkisi əzliyi tiligən bir ix toopluluk kəlbə bir bolup hərkəndək nərsini tiləp dua kilsa, ərxtiki Atam ularning tilikini ijəbat kıldı. **20** Qünki ikki yaki üçqaylan mening namam bilən kəyərdə yiçilqan bolsa, mən xu yərda ularning arisida boliman. **21** Andin Petrus uning aldıqə kelip: — I Rəb, kerindiximning manga ziyan selip ətküzən kənəqə kətimlik gunahını kəqürütüm kerək? Yəttə kətimmu? — dedi. **22** Əysa uningoja mundak dedi: — Mən sanga xuni eytip koyayki, yəttə kətim amas, yətmix həssa yatta kətim! **23** Ərx padixaḥlıqliq qakarlırları bilən hesab-kitab kılmaqçı bolqan bir padixaḥlıqə ohxaydu. **24** Hesab-kitabni baxlıqinidə, uningoja on ming talant pul kərzədar bolqan bir qakar kəltürülliuptu. **25** Qakarning tələgi dək heqnərsisi bolmiojaqka, hojsi qakarning ezi, hotun bala-qakısi wə bar-yokını setip, kərzini tələxini buyruptu. **26** Xunga qakar uning aldida yərgə yiklip bax urup: «Hojam, manga kəngqılık kılqayla, mən pütün kərzimni qoqum təlyəmən» dəp yalwuruptu. **27** Qakarning hojsi uningoja iq aqritip, uni koyup berip, kərzini kaqırırum kılıptu. **28** Lekin qakar u yərdin qıkip, eziqə yüz dinar kərzədar bolqan yənə bir qakar buradırıñı urqıptı. Uni tutuwelip, boynını boopqı turup: «Kərzni tele!» dəptə. **29** Buning bilən bu qakar buradırıñı yərgə yiklip uningdin: «Manga kəngqılık kıl, kərzni qoqum kəyturimən» dəp yalwuruptu. **30** Lekin u unimaptu wə: «Pütün kərzni telimiqə zindanda yatisən» dəp uni zindanoja taxlitiptu. **31** Bundak ixning yüz bərgənləkini kərgən baxka qakarlar intayın azablinip hojsininqə alındıqə berip, əhəwalni baxtin-ahir səzələ beriptu. **32** Buning bilən hojsi həlikə qakarnı qakırtıp: «Əy rəzil qakar! Manga yelinəqanlıqning üçün xunqə kəp kərzingning

həmmisini kəqürdüm. **33** Mən sanga iq aqritkinqimdək, sənmü qakar buradiringgə iq aqritxingə toorja kəlməndü!» dəptu. **34** Buning bilən hojisi əqəzplinip uni pütün kərzini teləp boluqə adəm kiyonoqı gundipaylarning kolida turuxka tapxurup beriptu. **35** Xuningqə ohxax, əgər hərbirinqər əz kerindaxlirlərni qin dilinglərdin kəqürmişəngər, ərxtiki Atammu silərgə ohxax muamilə kıldı.

19 Xundak boldiki, Əysa bu səzlərni eytip bolojandin keyin, Galiliyə elkisidin ayrılip, Yəhudiya elkisining qat yərlirigə, yəni İordan dəryasining u kətidiyi yurtlarqa bardı. **2** Top-top adamlar uningqə agixip kəlgən bolup, u ularni xu yurdıla sakayıttı. **3** Əmdi bəzi Perisiylər uning yenioqə kəlip uni kiltakka qüxürük məksitida uningdin: — Bir adəmning hərkəndək səwəbtin ayalını koyuyetixi Təwrat ənənəvi uyğunmu? — dəp soridi. **4** Xuning bilən u jawabən mundak dedi: — [Təwrattin] xuni okumidinglərmə, mukəddəmdə insanlarnı Yaratmış ularnı «Ər wə ayal kılıp yarattı» wə **5** «Xu səwəbtin ər kixi ata-anisidin ayrılidü, ayalı bilən birləşip ikkisi bir tən bolidü». **6** Xundak ikən, ər-ayal əmdi tən əməs, belki bir tən bolidu. Xuning üçün, Huda koxkənni insan ayrılmışın. **7** Perisiylər uningdin yənə: — Undakta, Musa [payəqəmbər] nemə üçün [Təwrat ənənəvi] ər kixi əz ayalıqə talak hetini bərsilə andin uni koyuyetixə bolidu, dəp buyruqən? — dəp soraxtı. **8** U ularqa: — Tax yürekliklərdin Musa [payəqəmbər] ayalliringlərni talaq kılıxka ruhsət kiloqan; lekin ələmning baxlımida bundak əməs idi. **9** Əmdi xuni silərgə eytip koyayki, ayalını buzuqluktın baxka birər səwəb bilən talak kılıp, baxka birini əmrigə alojan hərkəndək kixi zina kiloqan bolidu. **10** Muhişlər uningqə: — Əgər ər bilən ayalı otturisidiki əhwal xundak bolsa, undakta eynişənəslək yahxi ikən, — dedi. **11** U ularqa: — Bu seznı həmmillə adəm əməs, pəkət nesip kılınoqanlarla kobul kılalaydu. **12** Qünki anisining balyatıksidin tuqmən bəzi aqowatlar bar; wə insan təripindən ahta kılınoqan bəzi aqowatlar bar; wə ərx padixahlıqı üçün ezzini aqowat kılınoqlar bar. Bu seznı kobul kılalaydiyanlar kobul kilsən! — dedi. **13** Kolungni təgküzüp dua kiloqaysən dəp, bəzilər kiçik balılırını uning aldiqə elip kəldi. Birək muhişlər elip kəlgənləri əyiblidi. **14** Əmma Əysa: — Balilar mening aldiməjə kəltürüsün, ularnı tosmanglar. Qünki ərx padixahlıqı dəl muxundaklarqa təwədər, — dedi. **15** Wə kollırını ularqa təgküzgəndin keyin, u u yərdin ayrıldı. **16** Mana, bir künə birsi uning aldiqə kəlip: — Ustaz, man kəndək yahxi ixni kilsəm, mənggülük həyatka eriximən? — dəp soridi. (**aiənios g166**) **17** U uningqə: — Nemixə məndin yahxilik tooprısında soraysən: «Yahxi boloquqilar» bolsa pəkət birila bar. Əmma həyatlıkka kirimən desəng, əmrlərgə əməl kıl, — dedi. **18** Kəysi əmrlərgə dəysən? — dəp soridi u. Əysa uningoqə: — «Kətəllik kılma, zina kılma, oqrılık kılma, yaloqun guwahlıq, bərma, **19** ata-anangoqə hərmət kıl wə koxnangni əzüngni səygəndək sey» — dedi. **20** Yax yigit uningqə: — Bularning həmmisiga əməl kılıp keliwatımən. Əmdi manga yənə nemə kəm? — dedi. **21** Əysa uningqə: — Əgər mukəmməl boluxni halisang, berip bar-yokungni setip, pulini kəmbəqəllərgə bərgin. Xuning bilən ərxətə həzinəng bolidu. Andin kəlip manga əgəxkin, — dedi. **22** Yigit muxu seznı anglap, kəyəqən qəmüp u yərdin ketip kıldı. Qünki uning mal-mülki nahayiti kəp idi. **23** Əysa muhişlirioqə: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, baylarning ərx padixahlıqı kirixi təsliktə bolidu. **24** Wə yənə xuni silərgə eytayki, təgining yinginining kezidin etüxi bay adəmning Hudanıng padixahlıqı kirixidin asandur! — dedi. **25** Muhişlər buni anglap intayin bək həyran boluxup: —

Undakta, kim nijatka erixələydu? — dəp soraxtı. **26** Əmma Əysa ularqa karap: — Bu ix insan bilən wujudka qıqxı mumkin əməs, lekin Hudaqa nisbətən həmmə ix mumkin bolidu, — dedi. **27** Buning bilən Petrus uningoqə: — Mana, biz həmmidin waz keqip sanga əgəxtük! Biz buning üçün nemigə eriximiz? — dəp soridi. **28** Əysa ularqa mundaq dedi: — Mən silərgə xuni bərhək, eytip koyayki, aləmdiki həmmə kaytidin yengilanınqinida, İnsan'ıqılı xanlıq təhtida olturoqan waqtida, manga əgəxkən silər on iki təhtə olturup, Israillarning on ikki kəbilisigə höküm qıkırıslırlər. **29** Mening namim dəp oylar, aka-uka, aqa-singil kerindaxlırlı, ata-anisi, ayali, balılırlı yəki yər-zeminlərdin waz kaqənlərning həmmisi ularqa yüz həssə artıq erixidu wə mənggülük həyatka miras bolidu. (**aiənios g166**) **30** Lekin xu qaçda nuroqun alıda turoqanlar arkıqə etidü, nuroqun arkıda turoqanlar aldiqə etidü.

20 — Qünki ərx padixahlıqı bir yər igisigə ohxaydu. Igisi üzümzarlıkıda ixlaçka adəmlərni yallaq üçün tang sahərdə sırtka qıkıptı. **2** U ixləmqlər bilən künlliKİ üçün bir kümüx dinardin berixkə kelixip, ularnı üzümzarlıqliqə əwətiptü. **3** Saət tokkuzlarda u yanə sırtka qıkıp, bazarda bikar turoqan baxka kixilərni kərüptü. **4** Ularqa: «Silərmə üzümzarlıkımoja beringlar, həkkinqlarqa tegixliklini berimən» — dəptu. **5** Ular üzümzarlıqliqə beripti. Qıxtə wə saat üqtimü u yənə qıkıp yanə xundak kılıptı. **6** Lekin [kəqkərun] saat bəxlərdə qıkkanda u yərda turoqan yənə baxxılarnı kərüpt, ulardin: «Nema üçün bu yərda kiün boyi bikar turisilər?» dəp soraptu. **7** Ular: «Bizni həqkim yallımıdi» dəp jawab kəyturuptu. U ularqa: «Undakta, silərmə üzümzarlıqliqə berip ixlənglər» — dəptu. **8** Kəq bolojanda, üzümzarlıq igisi oqojidarıqə: «Ixləmqlərni qakırıp, əng ahirida kəlgənlərdin baxlap əng awwal kəlgənlərgiqə həmmisining ix həkkini bər» dəptu. **9** Awwal kəqkərun saat bəxtə ixkə kəlgənlər kelip, hərbiri bir kümüx dinardin elipti. **10** Əng awyal yallap kelingənlərnəng newiti kəlgəndə, ular: Tehimə kəp ix həkkə alımızıq, dəp oylixiptu; birək ularmı bir kümüx dinardin elipti. **11** Ular ix həkkini aloqını bilən yər igisidin aqırınıp: **12** «Bu ahirda kəlgənlər pəkət bir saətlə ixli, birək siz ularnı kün boyi jalapılık wə kattik issikni qəkkən bizlər bilən barawər həsablıdındızıq, dəp oqdurixiptu. **13** Lekin [yər igisi] ularning biriqə jawab kəyturup: «Buradər, sanga nahəqlik kılıqınım yok! Sən bilən bir kümüx dinarə qəlikməğənimidük? **14** Həkkinqni elip kəytip kətkin. Bu ahirda kəlgəngimə sanga ohxax bargüm bar. **15** Əzümmüngkini əzüm bilgənqə ixlitx höküküm yokmu? Sehiy bolojankımoja kezüng kiziriatwamdu? **16** Xundak kılıp «Aldıda turoqanlar arkıqə etidü, arkıda turoqanlar aldiqə etidü»; qünki qakırıloqlar kep, əmma tallanoqlar az bolidu. **17** Əysa Yerusaleməqə qıkiwtip, yolda on ikki muhlisini bir qətəkə tartıp, ularqa mundak dedi: **18** — Mana biz hazır Yerusaleməqə qıkıp kətiwatimiz. İnsan'ıqılı bax kəhənlər wə Təwrat ustazlıriqə tapxurulidu. Ular uni əltümgə məhkum kılıdu **19** andin uni məshirə kılıp, kamqılap wə krestləxkə yat allılıkərgə tapxuridu. Lekin u üqinqi künə kəyta tirilidü. **20** Xu qaçda, Zəbədiyning oqullırının anisi ikki oqlınlı elip, əysanıng aldiqə kəlip uningdin bir ixni tələp kilməkqi bolup səjdə kıldı. **21** Nema təliping bar? — dəp soridi u. Ayal uningoqə: — Xuni əmr kılıqaysənki, sening padixahlıqında bu ikki oqlımlından biri ong yeningda, biri sol yeningda oltursun, — dedi. **22** Əysa ularqa jawabən: — Silər nemə tələp kiliwatıqningləri bilməywatisilər. Mən iqxıxə tamxələn kədəhnli iqalımları? Iqəleyimiz, — deyixti ular. **23** U ularqa: — Silər həqiqətanıma mening kədəhjimdin ortak iqisilər. Birək ong yaki sol yeniməda olturux nesiwi mening ihtiyarimdə

əməs, bəlkı Atam kimlərgə təyyarlıqan bolsa, xularqa nesip bolidu. **24** [Kalojan] on muhlis buningdin həwər tapkanda, ikki kerindixidin hapa boldi. **25** Lekin Əysa ularını yenioğa qakırıp, mundak dedi: — Silərgə məlumki, əllərdiki hökümranlar kol astidikidikilər üstidin buyrukwazılık kılıp hökimiyət yürgüzidü, wə ularının höküdkarlılı ularını hojayınlarqə idarə kildi. **26** Bırak silrning aranglarda xundak bolmisun; bəlkı silordin kim üstün boluxni halisa, silerning hizmitinglarda bolsun; **27** wə kim aranglardikilərnin aldinkisi boluxni halisa, silerning kulunglar bolsun. **28** Insan'oojumu dərwəkə xu yolda kepqilik hizmitimdə bolsun demay, bəlkı kepqilikning hizmitidə bolay wə jenimni pida kılıx bediləgə nuroqun adamlarını hörlükka erixtitəyə dap kəldi. **29** Ular Yeriho xəhirdin qıkkanda, zor bir top adamlar uningoşa əgixip mangdi. **30** Wə mana, yol boyida olturojan ikki əma Əysanıng u yerdin etüp ketiwatkinini anglap: — I Rəb, Dawutuning oqli, bizgə rahim kıləqaysan, — dap towlidi. **31** Kepqilik ularını «Ün qıkarmanglar» dap əyiblidi. Lekin, ular: — Ya Rəb, i Dawutning oqli, bizgə rahim kıləqaysan! — dap tehimu kattik towlidi. **32** Əysa əkədimini tohtitip, ularını qakırıp: — Silə üçün nemə ix kılıp beriximni halisilər? — dap soridi. **33** Ya Rəb, kəzilərimiz eqilsun! — deyixti ular. **34** Əysa ularoşa iq aqritip, kolini ularning kəzlinigə təgküziwidı, kəzlini xuan əslığa kəlip kəridiqan boldi; ular dərhal umingoşa əgixip mangdi.

21 Ular Yerusalemə oja yekinlixip, Zəytun teojining etikidiki Bəyt-Fagi yezişioşa kəlgini də, Əysa ikki muhlisioşa munularını tapılap aldin əwətti: **2** — Silər udululgardıki yezişioşa beringlar. Barsanglarla, baojlaklıq bir exak wə uning yenidiki bir təhəyni kərisilər. Ularnı yexip aldimoşa yetilap kelinglar. **3** Əgər birsi silərgə bir nemə desə, «Rəbning bularoşa hajiti qüxti» dəngər, u dərhal ularnı koyup beridu. **4** Bu pütün wəkə pəyoğəmbər arkılıq eytiloqan munu səzlərni əməlgə axurux üçün boldi: — **5** «Zion kızioşa eytinglar: — Mana, Padixaḥing keliwatitud, Kəmtar-memİN bolup, minip bir exakkə, Boyunturukluk exəkninq təhiyigə, Keliwatidu yeningioşa sening». **6** Əmdi hələki ikki muhlis berip Əysanıng tapiliojinidək kıldı. **7** Exək bilən təhəyni yetiləp kəlip, üstigə yepinqə-qapanlarını saldı wə u üstigə mindi. **8** Əmdi top-top kixilər yepinqə-qapanlarını yoloşa payandaz kılıp saldı; yənə bir kışmi dərah xahlırını kesip yoloşa yayattı. **9** Aldida mangojan wə kaynidin əgəxkən top-top halayıq: — «Dawutning oqli oja həsanna bolqay! Pərvərdigarning namida kəlgüçigə mubarək bolsun! Ərxıəlada təxəkkür-həsannalar okulsun!» — dap warqırıxatti. **10** U Yerusalemə kirgəndə, pütkül xəhər lərziga keldi. Kixilər: — Bu zadi kimdu? — deyixətti. **11** Halayıq: — Bu Galiliya elkişidiki Nasaratlık pəyoğəmbər Əysa, — dap jawab berixətti. **12** Əmdi Əysa ibadəthana həylilri oja kırıp, u yarda elim-setim kiliwatkanlarning həmmisini həydəp qikardi. Pul tegixküqlərning xırəlirini wə pahtək-kəptər satqıqlararning orunduklularını orüp, **13** ularoşa: — [Mukəddəs yazmilardal] [Hudanıng]: «Mening eyüm dua-tilawəthana dəp atılıdu» degen sezi püttulgən; lekin silər uni bulangqıllarning uwisişoşa aylanduruwapsilər! — dedi. **14** İbadəthana həylilirida bolojanda karioju wə tokurlar uning aldiqə kəldi, u ularını sakaytti. **15** Lekin bax kahinlər bilən Təwrat ustazlıri uning yaratkən mejizilərini kərüp wə balilarıng ibadəthanida: «Dawutning oqli oja həsanna-təxəkkürler bolqay!» — dap towliojinini anglap oqəzpləndi. **16** Ular uningoşa: — Bu balilarıng nemə dəwətənlikini angławatamsən? — dap soridi. U ularoşa: — Angławatimən! Silər [mukəddəs yazmilardan] xuni okup bakişənən, «Əzünggə kiqiq balilar wə bowaklarning tilliridin

mədhiyə sezlərini mukəmməl kılding» dedi. **17** Andin u ulardin ayrılıp, xəhərdin qikip Bəyt-Aniya yezişioşa berip, xu yərdə kəndi. **18** Əmdi səhərdə, xəhərgə kəytip ketiwatkanda, uning korsiki aqanidi. **19** U yol boyidiki bir tüp anjür dərihini kərüp, uning yenioşa bardı. Lekin dərəhtin yopurmaktın baxkə həq narsa tapalmay, uningoşa kərap: — Hazirdın baxlap səndin mənggü mewa bolmisun! — dewidi, anjür dərihi xuan kürup kətti. (**a10n g165**) **20** Muhlislar buni kərüp təəjülinip: — Ənjür dərihi nemənqə tezla kürup kətti! — dedi. **21** Əysa ularoşa jawab bərdi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, əger həq guman bolmay ixənqinglər bar bolsa, anjür darihidə bolovan ixlər bolupla kəlməy, bəlkı silər hətta bu taqək: «Bu yərdin ketürülüp dengizə taxlan!» desənglər, u xundak bolidu, dedi. **22** Dua kılıp nemini tilisənglər, ixənqinglər bolsila, xularqa erixisilər. **23** U ibadəthana həylilri oja kirkəndin keyin, xikilərgə təlim beriwatkanda, bax kahinlər wə aksakallar uning aldiqə kəlip: — Sən kiliwatkan bı xılxarı kaysı hökükə tayinip kiliwatisən? Sanga bu hökükni kim bərgən? — dap soraxti. **24** Əysa ularoşa jawab berip: — Mən awwal silərgə bir soal koyay. Əger silər jawab bərsənglər, mənənu bu xılxarı kaysı hökükə tayinip kiliwatkanlığınızı eytimən. **25** Yəhəya yürgüzən qəmildürük nədin kəlgən? Ərxıtnımu, yaki insanlardınmu? — dap soridi. Ular ezara mulahizə kılıxip: — Əger «Ərxıtnın kəlgən» desək, u bizə: «Undakta, silər nema üçün uningoşa ixənmidiŋlər?» dəydu. **26** Əgər: «İnsanlardın kəlgən» desək, hələtin korkımız, qünki ular həmmisi Yəhəyanı pəyoğəmbər dəp biliđ — deyixti. **27** Buning bilən, ular Əysəsa: Bilməymiz, — dap jawab berixti. — Undakta, mənənu bu xılxarı kaysı hökükə tayinip kiliwatkanlığınızı eytmaymən, — dedi u ularoşa. **28** Əmdi bu ixək kəndək kərəysilər? Bir adamning ikki oqlı bar ikan. U birinqi oqlining yenioşa kəlip: «Oqlum, bugün üzümzarlıqıma berip ixligin» dəptu. **29** «Barmayman» dəptu u, lekin keyin puxayman kılıp yənilə beriptu. **30** U ikkinqi oqlining yenioşa kəlip uningoşımı xundak dəptu. U: «Hop əpəndim, baray» dəptu-yu, lekin barmaptu. **31** Bu ikkiylənning kaysisi atisining iradisini ada kıləqan bolidu? — Birinqi oqlı, — dap jawab bərdi ular. Əysa ularoşa mundak dedi: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, bajgırlar bilən pahixilər Hudanıng padixahlıqıja silərdin burun kirməktə. **32** Qünki gərqə Yəhəya [pəyoğəmbər] silərgə həkkənəyət yolinə ayan kıləjili kəlgən bolsimu, silər uningoşa ixənmidiŋlər; lekin bajgırlar bilən pahixilər uningoşa ixəndi. Silər buni kərüp turup, hətta keyinkı waktılarda yoluñgaldın puxayman kilməy uningoşa ixənmidiŋlər. **33** Yənə bir təmsilni anglangalar: Bir yər igisi bir üzümzarlıq bərpa kılıp, atrapini qitlaplıtu. U uningda bir xarab kəlqiki keziptu wə bir kəzət munarı yasaptu. Andin u üzümzarlıqni baqowənlərgə ijarigə berip, ezi yaqə yurtka ketiptu. **34** Üzüm pəslı yekinləxkanda, eziqə tegixlik həsulni eliwellix üçün kullırını baqowənlərinning yenioşa əwətiptu. **35** Lekin baqowənlər kullırını tutup, birini dumbalaplıtu, birini eltürütüwetip, yənə birini qalma-kesk kılıptu. **36** U yənə bir ketim aldındıñınmu kəp kullırını əwətiptu, birak baqowənlər ularoju muhxam ilə kılıptu. **37** Ahirda, u «Oqlumnuqıu hərəmt kilar» dəp, oqlını əwətiptu. **38** Lekin baqowənlər oqlunı kərüp, ezara: «Bu bolsa mirashor; kelinglər, uni eltürütüwetip mirasını igliwlatalı» deyixiptu. **39** Xuning bilən ular uni tutup üzümzarlıqning sırtıqə taxlap eltürütüwetip. **40** Əmdi üzümzarlıqning igisi kəlgənde, xu baqowənlərni kəndək kilar? **41** Ular uningoşa: — Bu rəzil adamları wəhxiyilik bilən yokitidu. Üzümzarlıqni bolsa mewilirini ez waktida eziqə tapxuridioqan baxkə baqowənlərgə ijarigə beridu, — dap jawab berixti. **42**

Əysə ulardin soridi: — Mukəddəs yazmilardiki munu sezlərni okup bəkmioqanmusilər?: — «Tamqılar taxlıwətən tax bolsa, Burjek texi bolup tikləndi. Bu ix Pərvərdigardindur, Bu kəzimiz aldida karamət bir ixtur». **43** Xu səwəbtin silərgə xuni eytip köyayki, Hudanıng padixahlıki silərdin tartiwininip, uningoja muwapik mewilərni beridiojan baxka bir əlgə ata kılınidü. **44** Bu «tax»ka yikilojan kixi parə-parə bolup ketidü; lekin bu tax hərkimning üstigə qıxsə, uni kukum-talkan kiliwetidü. **45** Bax kahinlar wə Pərisiyər uning eytkən təmsillirini anglap, ularni əzlirigə karitip eytkənlilikini qıxəndi. **46** Uni tutux yolını izdigan bolsimu, lekin halayık uni pəyoqəmbər dəp karioqəka, ulardin körkuxti.

22 Əysə ularoja yənə təmsillər bilən mundak dedi: **2** Ərx padixahlıki huddi eż oqlı üçün toy ziyyapitini təyyarlıqan bir padixahka ohxaydu. **3** U qakarlırını toy ziyyapitigə təklip kiliqonanları qakirixka əwətip, lekin ular kelixkə unimaptu. **4** U yənə baxka qakarlırını əwətip, ularoja tapilap: «Qakirilojanlarqa: — Mana, mən ziyyapitimi təyyar kıldım; mening torpaklirim, bordak mallirim soyuldu, həmmə nərsə təyyar. Ziyyapətka mərhəmət kılqay, dəydi, dəp eytinglar, — daptu. **5** Bırak ular təklipini etibarən almay, birsə etizlikəja kətsə, yənə biri sodisioja ketip. **6** Kaloqanlırlı bolsa [padixahning] qakarlırını tutuwılp, horlap eltürütüwip. **7** Padixah, buni anglap kəttik qoşaplınıp, əskərlərinə qıkırıp, u katillarıny yoktip, ularning xəhiringə ot koyuwestip. **8** Andin u qakarlıriqa: «Toy ziyyapiti təyyar boldi, lekin qakirilojanlar [mehmənlilikka] munasip kəlmidi. **9** Əmdi silər aqa yollaroja berip, udul kəlgən adamlərning həmmisini toy ziyyapitigə taklip kilinglər» dəptu. **10** Buning bilən qakarlar yollaroja qıkır, yahxi bolsun, yaman bolsun, udul kəlgənlikli adamlərning həmmisini yiciq əkəptü. Toy sorunu mehmənlar bilən lük tolup. **11** Padixah mehmənlar bilən kerükkili kırğändə, u yarda ziyyap kiyimi kiymigan bir kixini kerüptü. **12** Padixah uningdin: «Buradər, ziyyap kiyimi kiymə, bu yərgə kəndak kirding?» dəp soraptu, bıraq u kixi jawab berəlməy kaptu. **13** Padixah, qakarlıriqa: «Uni put-kolliridin baqlap, texidiki karangoçlukka aqıkip taxlanglar! U yərdə yişa-zarlar ketürülidü, qıxlırını oququrlitidü» dəptu. **14** Qünki qakirilojanlar kəp, lekin tallanqanlar azdur. **15** Buning bilən Pərisiyər u yərdin qıkır, kəndak kılıp uni eż sezi bilən tuzakka qüxtürük həkkidə məslihətləxti. **16** Ular muhlislerini Hərodning tərəpdarlır bilən billə uning yenioja əwətip: — Ustaz, silini səmimiyyət adəm, kixilərgə Hudanıng yolini sadıkkılıq bilən eğitip keliwatiwu wa adəmlərgə kət'iy yüz-hatırə kilmay həqkiməgəyan basmaydu, dəp bilimiz. **17** Keni, kəndak oylayla? [Rim imperatoru] Kaysərgə baj-selik tapxurux Təwrat kanuniqə uyğunmu-yok? — deyixti. **18** Lekin Əysə ularning rəzil niyitini bilip: — Əy sahitəzlər, meni nemixə siniməkçisilər? **19** Keni, bəjoja tapxurulidiojan bir tənggə manga kersitinglər, — dedi. Ular bir dinar pulini əkəldi. **20** U ulardin: — Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimming? — dəp soridi. **21** Kaysərnəng, — dəp jawab bərdi ular. U ularoja: — Undak bolsa, Kaysərnəng həkkini Kaysərgə, Hudanıng həkkini Hudaşa tapxurungalar, — dedi. **22** Ular bu seznı anglap, həyran bolup kəlxiyi-də, uning yenidin ketip kıldı. **23** Xu kini, «Əlgənlər tirilməydi» dəydiqan Sadukıylar uning aldiqə kəlip kəstap soal koysi: **24** — Ustaz, Musa [pəyoqəmbər Təwratta]: «Bir kixi pərzəntsiz elüp kətsə, uning aka yaki inisi tul yəngisiniñ əmriga elip, kerindixi üçün nəsil kalduruxi lazıim» dəp tapiliojan. **25** Burun arimizda yəttə aka-uka bar idi. Qongı eyləngəndin keyin elüp kətti. Pərzənt kərmigənliliktin, ayalını

ikkinçi kerindixining əmriga kaldurdu. **26** Bırak ikkinqisidiki əhwalmu uningkığə ohxax boldi, andin bu ix üinqinidə taki yəttinqi kerindaxkığə ohxax dawamlaxtı. **27** Ahirda, u ayalmu elüp kətti. **28** Əmdi tirlilix kümidə bu ayal yəttə aka-ukining kaysisining ayali boludu? Qünki uni həmmisi əmriga aloqanda! **29** Əysə ularoja mundak jawab bərdi: — Silər na mukəddəs yazmilarnı nə Hudanıng կudritini bilmigənliliklər üçün azojansılar. **30** Qünki elümdin tirligəndə insanlar eylənməydi, ərgə təqməydi, bəlkı Hudanıng ərxətki pərixtılırigə ohxax boludu. **31** Əmdi elümdin tirlilix məslisi həkkidə Hudanıng silərgə eytkən: **32** «Mən İbrahim, İshək wə Yakuplarning Hudasidurmənl» degən xu sezinı okumidinglərmi? Huda olülkərning əmas, balkı tirkilərning Hudasidurlur!. **33** Bu seznı anglojan həlk uning talimidin həyranlaş kəlxi. **34** Pərisiyər uning Sadukıylarning aqızını tuwakliojanlıkını anglap, bir yərgə jom boluxti. **35** Ularning arisidiki bir Təwrat-kanun ustazı uni sinax məksiditə uningdin: **36** — Ustaz, Təwrat kanunidiki əng muhüm əmr kəysi? — dəp kəstap soridi. **37** U uningoja mundak dedi: — «Pərvərdigar Hudayingni pütün kəlbing, pütün jening, pütün zehning bilən seygin» **38** — əng uluq, birlinqi orunda turidiojan əmr mana xu. **39** Uningoja ohxaydiqan ikkinçi əmr bolsa «Koxnangni ezungni seygəndək sey». **40** Pütün Təwrat kanuni wə pəyoqəmbərlərning sezləri bu ikki əmrə esilən halda mangidu. **41** Pərisiyər jəm bolup turojan wakitta, Əysə ulardin: **42** — Məsih, toorisidə kəndak oylawatisıllər? U kimning oqlı? — dəp soridi. Dawutning oqlı, — deyixti ular. **43** U ularoja mundak dedi: Undakta, nema üçün [Zəburda] Dawut uni Rohta «Rəbbim» dəp atap, — **44** «Pərvərdigar mening Robbimə eyttiki: — «Mən sening düxmənlirinən ayiojingga astida dəssətkiğə, Ong yenidəm olturoqin!» — dəydi? **45** Dawut [Masihni] xundak «Rəbbim» dəp atıqan tursa, əmdi u kəndakmu Dawutning oqlı boludu? **46** Wə həqkim uningoja jawabən bir eoizmzu səz kəyturaldı; xu kündin etibarən, həqkim uningdin soal soraxkımı petinaldı.

23 Bu sezlərdin keyin, Əysə top-top halayıkka wə muhlislerinə mundak dedi: **2** — Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər Musa pəyoqəmbərning [həküm qıkırıx] orında olturoqan boludu. **3** Xunga, ularning silərgə eytkən həmmə sezlirigə kəngül koyup, degenlərini kilinglər. Lekin ularning kiliqonanlırdak kilmangalar; qünki ular əzlinining deginigə ezləri əməl kilmaydu, **4** Bəlkı ular kətürəlmigüdək eoşr yüksəkləri baqlap adəmlərning zimmisiga artip koyidu. Əmma əzləri bu yüksəkləri kətürəkə birmə barəkini midirlitixni huxya kəndə. **5** Ular həmmə əməllərini insanlar oja kəz-kez kiliş üzürlə kiliş; qünki ular «kəyat kaplırionı kəng kılıp qıçıwelip, tonlinining quqlırını uzun sanggilətip koyidü; **6** ular ziyyapətlərdə tərdə, sinagoglarda aldinkı orunlarda olturuxka, **7** bazarlarda xikilərning ularoja bolovan [uzun] salamlırioja wə ezlərini «Ustaz, ustaz» dəp ataxlirioja amraq kelidü. **8** Bırak silər bolsanglar «Ustaz» dəp atılıxni köbul kilmangalar; qünki silərning yalçın birlə ustazinqalar bar wə həmminglər kerindaxtursıllər. **9** Yer üzidə həqkandak kixini «Atam» demənglər, qünki pəkət birlə Atanglar, yəni ərxətə Turoquqi bardur. **10** Silər «muəllim» dəp atılıxnu köbul kilmangalar, qünki pəkət birlə müəllim, yəni Məsihning ezi bardur; **11** bəlkı aranglarda əng mərtiwlilik bolovan kixi silərning hizmitinqlarda boludu. **12** Əzini yukiri tutmaqçı bolovini tewən kilinidü, ezini tewən tutkını yukiri kilinidü. **13** Bırak halinglar oja way, əy Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitəzlər! Silər ərx padixahlıkinin ixikini insanlar oja takəp keliwatisilər! Ya ezunglər kirməysilər, ya kirixni istigənlərning kirixiga yol koymaysilər. **14** Halinglar oja

way, ay Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərl! Silər tul ayallarning mal-dunyясини yəwatisilər, xundaktımu baxkilar alıldı təkəwədar kərünsək dəp, uzundin-uzun dua kılısilər. Xunga, silər tehimu eojir jazaqə tarilisilər. **15** Halinglaro way, ay Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərl! Silər birlə adəmni etikədinglərə kırğızıx üçün, dengiz wə kurukluknı kezip qıqışılər. Birak u kixi kırğızülgändin keyin, silər uni ezliringlərin ikki həssə bəttər bolovan dozahnıng pərzənti kılıp yetixtirüp qıqışılər. (**Geenna g1067**) **16** Halinglaro way, ay karioqu yolbboxıqlar! Silər: «Hərkəndək kixi ibadəthana bilən kəsəm kilsə, həqnemisi yok, birak ibadəthanidiki altunni tiləqə elip kəsəm kilojanlar kəsimidə turuxka kərzədar bolidu» dəysiler. **17** Ay əhməklər, korlar! Altun uluomu yaki altunni mukəddas kilojan ibadəthanımu? **18** Silər yənə: «Hərkim kurbangah bilən kəsəm kilsə, həqnemisi yok, birak kurbangah təstdikə hədiyəni tiləqə elip kəsəm kilojanlar kəsimidə turuxka kərzədar bolidu» dəysiler. **19** Ay korlar! Hədiyə uluomu yaki hədiyini mukəddas kilojan kurbangahmu? **20** Xunga, kurbangahni tiləqə elip kəsəm kilojuqi bolsa həm kurbangah bilən həm uning təstdikə barlik nərsilər bilən kəsəm kilojan bolidu. **21** Ibadəthanini tiləqə elip kəsəm kilojuqimə həm ibadəthanini, həm «ibadəthanida Turoquçı»ni tiləqə elip kəsəm kilojan bolidu. **22** Ərxni tiləqə elip kəsəm kilojuqi Hudanıng təhti wə təhtə olturoquqining nami bilən kəsəm kilojan bolidu. **23** Halinglaro way, ay Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərl! Qünki silər hətta yalpuz, arpibədiyan wə zirilarning ondın bi ilüxini exrə kılıp Hudaoja ataysılər-yu, birak Təwrat kanunining tehimu wəzinlik tərəpləri bolovan adəlat, rəhimdillik wə sadiklikni etibarəqə həq almaysırlar. Awwal muxu ixlarnı orundixinglər kerək, andin xu ixlarnıma ada kılmay koymasılikınglar kerak. **24** Ay karioqu yolbboxıqlar! Silər [qıñənglərdik] paxını süzüp eliweişisilər, lekin birər tegini pütün peti yutuwetisilər! **25** Halinglaro way, ay Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərl! Silər qına-qaqıllarning texinila yuyup pakızlıqinıng bilən ularning iqi hərtürlük hərislik wə ixrətpərəslikkə toloqan. **26** Ay karioqu Pərisiy! Awwal qına-qaqining iqini pakla, xundakta teximu pak bolidu! **27** Halinglaro way, ay Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərl! Silər akartıp koyulovan, sırtı qırayıq, kərunidiojan lekin iqi elüklərning ustihanıri wə hərhil napak nərsilərgə toloqan kəbrilərgə ohxaysılər. **28** Xuningdək texinglardin insanlarning alıda həkkənəyi adəmlərdək kərinisilər, lekin iqinglər sahitpazählək wə itaatsizlik bilən toloqan. **29** Halinglaro way, ay Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər, sahitpəzərl! Qünki silər pəyoğəmbərlərning kəbrilərini yasap keliwatisilər, həkkənəylarning mazarlarını bezəp keliwatisilər **30** wə silər: «Ata-bowilirimizning zamanıda yaxıqan bolsaq iduk, ularning pəyoğəmbərlərning kənini təkəxlirigə xerik bolmayttuk» — dəysiler. **31** Xunga silər ez sözünglət bilən eziynglarning pəyoğəmbərlərni oltürgənlərning əwləldili ikenliklərə kırğızıx bərdinglər. **32** Undakta, ata-bowilirınglar baxlıqan kilmixlirini toluklangalar! **33** Ay yılanları! Zəhərlilik yılanlarning nəsilliri! Dozaj jazasının kəndakmə kütulalıarsılər? (**Geenna g1067**) **34** Xunga mana, silərgə pəyoğəmbərlər, danımənlər wə alımları əwətip turimən. Silər ularning bəzilərini krestləp eltürüsilsər, bəzilərini sinagogliringlarda dərrigə basisilər, xəhərdin xəhərgə kooqlaysırlər. **35** Xundak kılıp, həkkənəyi Həbilning kərəzinin tartip təki silər ibadəthanidiki mukəddas jay bilən kurbangahning arılıkında oltürgən Bərəkəyanıng ooqli Zəkəriyanıng kən kərzığıqə, həkkənəylarning yər yüzüdə ekitilojan barlık kən kərzili bu dəvrning bexioqa qüxürülidi. **36** Mən silərgə bərəkək xuni eytip koyayki, xu kilmixlarning

jazasining həmmisi muxu dəvrning bexioqa qüxidi. **37** Ay Yerusalem, Yerusalem! Pəyoğəmbərlərni oltüridiojan, əzığə əwətilgən əlqlərni qalma-kesək kılidiqan xəhər! Mekiyən qüjilirini kanat astioja yioğandək pərzəntliringni kanqə ketim koynuməja almaqçı boldum, lekin silər unimidindilər! **38** Mana, əmdi eyüngər silərgə harabə bolup əhalidü! **39** Qünki mən xuni silərgə eytip koyayki, silər: «Pərvərdigarning namida kəlgüçigə mubarak bolsun!» demigüçə, silər meni kəyidin heq kərəlməysilər.

24 Əysə ibadəthanidin qıkıp, aldiqə ketiwatkanda, muhlisliri yenioja kelip uning dikkətini ibadəthana binalırıqə tartmakçı boldi. **2** U ularoja: — Mana bularning həmmisini kəruwatamsılər? Mən silərgə bərəkək xuni eytip koyayki, bu yərdə bir ta taxmu tax üstidə kalmayıd, həmmisini kədərulmay gumran kəlinidü, — dedi. **3** U Zayıtun teoqıda olturoqanda, muhlisliri astiojına uning yenioja kelip: — Biziqə eytkinqü, bu degənliring kaqan yüz beridu? Sening [kaytip] kelixing wə zamanning ahiirini kərsitidiojan kəndək alamat bolidu? — dəp soraxti. (**aiən g165**) **4** Əysə ularoja jawabən mundak dedi: — Həzi bolunglarki, heqkim silərni azdurup kətmisun. **5** Qünki nuroqun kixilər menin namımda kelip: «Məsih, mən bolimən» dap, kep adəmlərni azduridu. **6** Silər urux həwərləri wə urux xəpilirinə anglaysırlər, bulardın alaçazədə bolup kətmənglər; qünki bu ixlarning yüz berixi mukərrər. Lekin bular ahiyət əməs. **7** Qünki bir millət yənə bir millət bilən uruxka qıkıdu, bir padixaşlıq yənə bir padixaşlıq bilən uruxka qıkıdu. Jayjaylarda aqarqılıq, wabalər wə yər təwərəxlər yüz beridu. **8** Lekin bu ixlarning yüz berixi «tuqutuning tolojikinəng baxlinixi» bolidu, halas. **9** Andin kixilər silərni tutup azab-əkubətkə selip, oltüridü, menin namımdın pütküllə əllər silərdin nəprətlənidü. **10** Xuning bilən nuroqunlar etikədidin tanidi, bir-birini tutup beridu wə bir-birigə əqmənlək kılıdu. **11** Nuroqun sahta pəyoğəmbərlər məydanıqə qıkıp, nuroqun kixilərni azduridu. **12** Itaətsizlik-rəzilliklərning kepiyixi tüpəylidin, nuroqun kixilərdiki mehîr-muhəbbət sowup ketidü. **13** Lekin ahiroqıqə bərdaxlıq bərgənlər kütkuzulidü. **14** Barlıq əllərgə aqah-guwaħlıq bolsun üçün, [Hudanıng] padixaşlıq həkkidikli bu hux həwər pütküllə dunyaqə jakarlinidü; andin zaman ahiri bolidu. **15** Daniyal pəyoğəmbər kəyt kilojan «wayran kilojuqi yirginqlik nomüssizlik»ning mukəddas jayda turoqınıni kergininqarda (kitabhanıbu səzning manisini qüxəngəy), **16** Yəhudiyyə elksidə turuwatkanlar təqələrə qəqsun; **17** əgziđə turojan kəxi eyidiki nərsə-kerəklərini alojili qüxməyla [qəqsun]. **18** Etizlikə turojan kiximu qapınını alojili əyigə yanmisun. **19** U künndlərə hamildər ayallar wə bala emitiwatkənlərning həlioja way! **20** Kəqidiojan waktinqlarning kix yaki xabat küniga toqra kelip kəlmaslıq üçün dua kılıngalar. **21** Qünki u qəoşa duna apirdərə bolqəndən muxu qaçqıqə kərülüp bakmiojan həm kəlgüsidimü kərülməydiqən dəhəxətlik azab-əkubət bolidü. **22** U künnlər azaytılması, heqkəndək, et işisi kutulalımyetti; lekin [Hudanıng] əz tallıqənləri üçün u künnlər azaytılıdu. **23** Əgar u qəoşa birsi silərgə: «Kərangler, bu yərə Məsih, bar!» yaki «[Məsih] əna u yerdə!» desə, ixənmənglər. **24** Qünki sahta məsihər wə sahta pəyoğəmbərlər məydanıqə qıkıdu, kaltis mejizilik alamətlər wə karamətlərni kərsitidü; xuning bilən əgar mumkin bolidiojan bolsa, hətta [Huda] tallıqənlərinə azduratti. **25** Mana, mən bu ixlar yüz berixtin burun silərgə uktrurup koyдум. **26** Xuning üçün, birsi silərgə: «Kərangler, u qel-bayawandal!» desə, u yergə barmanglar. «Kərangler, u iqqiridiki eylərdəl!» desə, ixənmənglər. **27** Qünki qakmak xərkətin qərbəkə yalt-yult kılıp kəndək qakkan

bolsa, Insan'ooqlining kelixi xundak bolidu. **28** Qünki jəsət kəysi yərdə bolsa, u yərdimə kuzoşunlar toplixidu! **29** U künlərdikı azab-ökubətlər etüp katən haman, kuyax kəriyidü, ay yoruklukını bərməydü, yultuzlar asmandın tektilüp qüxidü, asmandıki küqlər lərziga kelidü. **30** Andin Insan'ooqlining alamiti asmandın kərtinidü; yer yüzidiki pütkül kəbili'lər yiozazar kətürüxidü. Ular Insan'ooqlining küq-kudrat wə uluq xanxərəp iqidə asmandiki bulutlar üstidə keliwatqanlığını kəridü. **31** U pərixtılirini zor jaranglıq bir kanay sadasi bilən əwətidü, ular uning talliojanlarını dunyaning tət bulungidin, asmannıng bir qetidin yənə bir qetiqiqə həryərdin yiozip bir yergə jam kılıdu. **32** Ənjinür dərihidin mundak təmsilni biliwelinglar: — Uning xalırları kekirip yopurmak qıçarqanda, yazning yekinlap kalojanlığını bilisilər. **33** Huddi xuningdək, [mən baya deqənlirinmə] həmmisini kərgininqlarda, uning yekinlap kalojanlığını, hətta ixik alıda turuwatqanlığını biliwelinglar. **34** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, bu alamətlərinin həmmisi əmalgə axurulmay turup, bu dəwr etməydi. **35** Asman-zemİN yokılıdu, bırak menin səzlimrim hərgiz yokalmayıdu. **36** Lekin xu künı wə wakıt-saitining həwirini bolsa, heqkim bilməydi — hətta ərxtiki pərixtılermu bilməydi, uni pəkət Atamla bili. **37** Əmədi Nuḥ pəyoğəbərnəning künnləridə kəndak bolojan bolsa, Insan'ooqlı [kaytip] kəlgəndimu xundak bolidu. **38** Qünki topan kelixidin ilgiriki künnlərdə, Nuḥ kəmigə kirip olturojan küngiqə, [xu zamandıki] kixıllar yep-iqip, eylinip wə yatlıq bolup kəlgənidi. **39** Topan tuyuksız kelip həmmisini ojərk kılıqıq, kixılər bu ixning uningdin həwərsiz bolup turoqanoja ohxax, Insan'ooqlining kaytip keliximu xundak bolidu. **40** U künü, etizda ikki kixi turojan bolidu; ulardırın biri elip ketili, yənə biri kəlduruludu; **41** ikki ayal tütən bevida turup un tartıwatqan bolidu; ulardırın biri elip ketili, yənə biri kəlduruludu. **42** Xuning üçün, hoxyar bolunglar, qünki Rəbbinglarning kaytip kelidiojan wakti-saitini bilməsilər. **43** Lekin xuni bilinglarkı, əgar ey igisi ooprining keqisi kəysi jesəktə kelidiojanlığını bilən bolsa, səgək turup ooprining eyni texip kırixığa hərgiz yol koymayıttı. **44** Xuningdə ohxax, silərmə təyyar turunglar. Qünki Insan'ooqli silər oylimojan wakıt-saettə kaytip kelidü! **45** Hojayini eż eyidiliklərə məs ul kılıp, ularqa ozuk-tültükini waktı-wakğıda təksim kılıp berixkə təyinligin ixənqlik wə pəmlik qakar kim bolidu? **46** Hojayin [eyigə] kaytkanda, qakirining xundak kiliwatqinining üstigə kəlsa, bu qakarning bahtidur! **47** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, hojayin uni pütün igilimini baxquruxka koyidü. **48** Lekin mubada xu qakar rəzil bolup kenglida: «Hojayinin həyal bolup kəlidü» dəp oylap, **49** baxka qakar buradərlərini bozək kiliçka wə hərəkkəxlərgə həmrəh bolup yep-iqixkə baxlısa, **50** xu qakarning hojayini kütülmigən bir künü, oylimojan bir wakıttə kaytip kelidü **51** wə uni kesip ikki parqə kılıp, uning nesiwişini sahətipəzələr bilən ohxax təkdirdə bəkitidü. Xu yərda yioşa-zarlar kətürülidü, qixlirini oquqrılitidü.

25 U wakıttı, ərx padixahlıkı huddi kollırıqo qiraqlarını elip toyı bolojan yigitni karxi elixkə qıkqan on kiz koldaxxa ohxaydu. **2** Bu kızlarning bəxi pəmlik, bəxi bolsa pəmsiz. **3** Pəmsiz kızlar qiraqlarını alojan bolsımı, yenioja may eliwalıaptı. **4** Pəmlik kızlar bolsa qiraqlıri bilən bille kaqılırida maymu eliwalıaptı. **5** Yigit keqikip kələqəkə, ularning həmmisini uyku besip uhlap kaptı. **6** Yerim keqidə: «Mana, yigit kəldi, karxi elixkə qıkqınlar!» deyən awaz angliniptu. **7** Buning bilən bu kızlarning həmmisi ornidin turup qiraqlarını pərləptü. **8** Pəmsiz kızlar pəmlik kızlaroqa: «Qiraqlirimiz equép kalojiliwatidü, meyinglardın beringlarqu» dəptü. **9** Birak

pəmlik kızlar: «Yak, bolmaydu! Bərsək, bizgimu həm silərgimu yətməsləki mumkin. Yahxisi, özüngər [may] satkuqılların yenioja berip setiwelinglər!» dəptü. **10** Lekin ular may setiwalıqli ketiwatqanda, yigit keliq kaptı, tayyar bolup bolojan kızlar uning bilən birlılık toy ziyanıtgə kiripti. Ixik taqılıptu. **11** Keyin kalojan kızlar kaytip keliq: «Ojojam, ojojam, ixikni eqiwtəkylə!» dəptü. **12** Birak u: «Silərgə bərhək eytayki, mən silərni tonumaymən» dəp jawab beriptü. **13** Xuning üçün səgək bolunglar, qünki nə Insan'ooqlining kelidiojan kününü nə saitini bilməsilər. **14** [ərx padixahlıkı] huddi yaka yurtka qıkmakçı bolup, eż qakarlərini qakirip dunyasını ularoqa tapxurojan adamgə ohxaydu. **15** U adəm hərbir qakarning kəbiliyitigə karap, birsiga bəx talant, birsiga ikki talant, yənə birsiga bir talant kümüx tənggə berip, yaka yurtka yol aptu. **16** Bəx talant tənggə alojan qakar berip okat kılıp, yənə bəx talant tənggə payda tepti. **17** Xu yolda ikki talant tənggə alojinumu yənə ikki talant tənggə payda aptu. **18** Lekin bir talant tənggə alojini bolsa berip yarını kolap, hojayını bərgən pulni kəməp yoxurup koyuptu. **19** Əmədi uzun wakit etkəndin keyin, bu qakarlarning qojsisi kaytip keliq, ular bilən hesablıxiptü. **20** Bəx talant tənggə alojini yənə bəx talant tənggini koxup elip keliq: «Ojojam, sili manga bəx talant tənggə tapxurojandıla. Karsila, yənə bəx talant tənggə payda aldım» dəptü. **21** Hojayini uningoja: Obdan boptu! Yahxı wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga həwələ kilojan kiqikkinə ixta ixənqlik bolup qıktıng, seni kəp ixlaroqa koyımən. Kəl, hojayiningning huxallıqıja ortak bol!» dəptü. **22** İkki talant tənggə alojinumu keliq: «Ojojam, sili manga ikki talant tənggə tapxurojandıla. Karsila, yənə ikki talant tənggə payda aldım» dəptü. **23** Hojayini uningoja: «Obdan boptu! Yahxı wə ixənqlik qakar ikənsən! Mən sanga həwələ kilojan kiqikkinə ixta ixənqlik bolup qıktıng, seni kəp ixlaroqa koyımən. Kəl, hojayiningning huxallıqıja ortak bol!» dəptü. **24** Andin, bir talant tənggə alojinumu keliq: «Ojojam, silining qing adəm ikənliklərini biləttim, qünki əzləri terimiojan yərdin həsulni oruwalalayla, həmdə uruk qaqmiojan yərdinmə haman alila. **25** Xunga korkup, silining bərgən bir talant tanggilirini yərgə kəməp yoxurup koyogamidim. Mana pullırını alsıla» dəptü. **26** Ojojisini uningoja: «Ey, rəzil, hürun qakar! Sən meni terimiojan yərdin oruwalidiojan, uruk qaqmiojan yərdin haman alidiojan adəm dəp bilip, **27** heq bolmiojanda pulumını jazanıhorlarla amanət koyuxung kerək idioq! Xundak kılıqon bolsang mən kaytip kəlgəndə pulumını estüm bilən alojan bolmaqtı!» **28** Xunga, uning kəlidikli talant tənggini elip, on talant tənggə bar bolqanoja beringlər! **29** Qünki kimdə bar bolsa, uningoja tehimus kəp berilidü, uningda molqılıq bolidü; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar bolojanlırimu uningdin məhrum kılınidü. **30** Bu yaramsız qakarnı texidiki karangoşulukka aqıkıp taxlanglar! U yərda yioşa-zarlar kətürülidü, qixlirini oquqrlıtitidü» dəptü. **31** Insan'ooqli eż xan-xarıpi iqidə barlıq pərixtılıri bilən billə kəlgənidə, xəraplik tahtıda olturidü. **32** Barlıq allər uning aldiqə yioşılıdı. Padiqi koylarnı eçkilərdin ayriojinidak u ularnı ayriydu; **33** u koylarnı ong yenioja, eçkilərni sol yenioja ayriydu. **34** Andin Padixah, on yenidikilərgə: «Ey Atam bəht atı kəlojanlar, kelinglər! Alam apirdə bolojandin beri silər üçün tayyarlanıjan padixahlıkkı waris bolup iga bolunglar!» **35** Qünki aq kalojinimdə silər manga yeməklik bərdinglər, ussuz kalojinimdə ussuluk bərdinglər, musapir bolup yürginimdə eż eyünglərgə aldinglər, **36** yalingaq kalojinimdə kiydtürdütinglər, kesəl bolup kalojinimdə həlimdin həwər aldinglər, zindanda yatkınımda yoklaş turdunglar» — dəydi. **37** U qaođa, həkkaniy adəmlər uningoja: «I Rəb, biz seni qaanə aq körüp ozuk bərdük

yaki ussuz körüp ussuluk bərdük? **38** Seni kaqan musapir körüp öyümüzə alduk yaki yalingaq körüp kiygızduk? **39** Sening kaqan kesəl bolqininqi yaki zindanda yatkininqini körüp yoklap bardük?» dəp soraydu. **40** Wə Padixah ularoqa: «Mən silərgə bərhək xuni eytayki, muxu kerindaxlirimdin əng kiqikidin birərsiga xularnı kiloqininqlarmu, dəl manga kiloqan boldunglar» dəp jawab beridu. **41** Andin u sol yenidikilərgə: «Əy lənitilər, kəzümdin yoklıngırlar! Xəytan bilən uning pərixtılırigə hazırlanojan mənggü əqməs otka kiringlar! [aiōnios g166] **42** Qünki aq қalojinimdə manga ozuk bərmidngalar, ussuz қalojinimdə ussuluk bərmidngalar; **43** musapir bolup yürginimdə ez eyünglərgə almıldıngalar, yalingaq қalojinimdə kiydürümidngalar, kesəl bolqinimdə wə zindanda yatkinimdə yoklımidngalar» dəydu. **44** U qoşa, ular: «İ Rəb, seni kaqan aq, ussuz, musapir, yalingaq, kesəl yaki zindanda körüp turup hizmitindən bolnidük?» dəydu. **45** Andin padixah ularoqa: «Mən silərgə bərhək xuni eytayki, muxulardın əng kiqikidin birərsiga xundak kilmiojininglar mangimu kilmioqan boldunglar» dəp jawab beridu. **46** Buning bilən ular mənggülü jazaqja kirip ketidu, lekin həkkaniylar bolsa mənggülü həyatqə kiridu. [aiōnios g166]

26 Əysa bu sezlərni kılıp bolqandin keyin, muhlisliroja: **2** — Silərgə məlumki, ikki kündin keyin «ötüp ketix heyti» bolidu, xu qoşa da İnsan'ooqli kreşlinix üçün tutup berildi, — dedi. **3** Bax kahınlar wa aksakallar Kayaşa isimlik bax kahının sariyida jəm boluxti. **4** Ular əysani kəndak kılıp hıylə-nəyrəng bilən tutup əltürütən toqırısında məslihət kılıxtı. **5** Bırak ular: — Bu ix heyti-ayəm künlliri kılınmışın. Bolmisa, həlk arısida malimanqılıq qıkixi mumkin, — deyixti. **6** Əmdi əysa Bəyt-Aniya yezisida, «Simon mahaw»ning eyidə bolqinida, **7** bir ayal uning yenoja kirdi. U ak kaxtexi xexidə nahayıti kimmətlik atırmı elip kalgən bolup, əysa dastihanda olturqanda, atırmı uning bexişa kuydi. **8** Lekin muhlislər bunı körüp hapa boluxup: — Zadi nemixək bundak israpqılıq kılınidu? **9** Qünki bu atırmı kəp puloşa setip, pulini kəmbəqəllərgə sədik kilsa bolattyı! — deyixti. **10** Lekin əysa ularning kengliyidini bilip ularoqa: — Bu ayalning kenglini nəmə dəp aqritisilər? Qünki u man üçün yahxi bir ixni kıldı. **11** Qünki kəmbəqəllər daim silərninq aranglarda bolidu, lekin menin aranglarda boluxum silərgə daim nesip boliwərməydü. **12** Bu ayalning bu atırmı bədinimə quyuxi menin dəpnə kılınximoja təyyar boluxum üçün boldi. **13** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyma, bu hux həwər pütkül dünyaning kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip, uning kılqan bu ixi təriplinidü, — dedi. **14** Bu ixtin keyin, on ikkiyländin Yəhuda İxkariyot isimlik biri bax kahinlarning aldiqja berip: **15** — Uni tutup bərsəm, manga nəmə berisilər? — dedi. Ular uning aldiqja ottuz kümüx təngə koydi. **16** Yəhuda xuningdin etibarən uni tutup berixkə muwapik pulsat idzəkkə baxlıdı. **17** Petir nan həytining birinqi künü, muhlislər əysanıng yenoja keli: — Ətüp ketix həytining tamikini yeyixing təqün kəyarda təyyarlıximizni halaysən? — dəp soridi. **18** Ular oqa: — Xəhərgə kirip palanqininq eyigə berip uningoja: «Ustaz: — Wakit-saitim yekinlixip kaldi, ətüp ketix həytini muhlislərim bilən birlikta sening eyüngdə etküzəy — dəydu» dəp eytinglar, — dedi. **19** Muhlislər əysanıng tapiliojinidək ətüp ketix həytining tamikini xu yerdə təyyarlıdı. **20** Kaqqurun, u on ikkiylən bilən dastihanda olturdu. **21** Ular ojızaliniwatkanda u: — Mən silərgə bərhək xuni eytip koyma, aranglardiki birayən manga satqunluk kılıdu, — dedi. **22** [Buni anglap] ular intayin kəyvəsə qomüp, bir-birləp uningdin: — Ya Rəb, mən əməstimən? — dəp soraxqə baxlıdi. **23** U jawabən: — Kolidiki nannı mən bilən təng tawakka tegürən

kixi, manga satqunluk kılıquqi xu bolidu. **24** İnsan'ooqli dərvəqə [mukəddəs yazmilarda] ezi toqırısında pütülginiidək [əlümgə] ketidu; birak İnsan'ooqlıning tutup berilişxığa wasitiqi bolqan adəmninq halıqə way! U adəm tuoqulmiojan bolsa yahxi bolatti! — dedi. **25** Uningoja satqunluk kılıdıcıqan Yəhuda: — Ustaz, mən əməstimən? — dəp soridi. U uningoja: — Əzüng deding jumu, — dedi. **26** Ular ojızaliniwatkanda, əysa bir nannı kolioja elip [Hudaqə] təxəkkür-həmdusana eytkandın keyin, uni oxup, muhlisliroja üləxtürüp bərdi wə: — Elinglar, yənglər, bu menin tenim, — dedi. **27** Andin, kolioja jamni elip [Hudaqə] təxəkkür-həmdusana eytip, uni muhlisliroja tutup: — Həmmaylon buningdin iqinglər. **28** Bu menin nuroqun adəmlərinin gunahlırinin kaqürüm kılınxı üçün teküldiqan, yengi əhdini tüzidiqan kənimindur. **29** Lekin mən xuni silərgə eytayki, Atamıng padixahlıkida silər bilən birlikət yengidin xarabtin iqmığıqı, üzüm telininq xərbətinə hərgiz iqməymən, — dedi. **30** Ular mədhiyə küçüni eytkandın keyin talaqə qıkip, Zəytn teqioja karap ketixti. **31** Andin əysa ularoqa: — Bugün keqə silər həmminqər menin tüpəylimindən tandurulup putlxisilər, qünki [mukəddəs yazmilarda]: — «Mən padıqını uruwetimən, Padidiki köyər patiparək bolup tarkitiwetilidü» dəp pütülgən. **32** Lekin mən tirilgəndin keyin Galiliyəgə silərdin burun barımən, — dedi. **33** Petrus uningoja jawabən: — Həmmaylon sening tüpəylindən tandurulup putlxismu, mən hərgiz putlxamymən, — dedi. **34** Əysa uningoja: — Mən sanga bərhək xuni eytip koyma, bugün keqə horaz qillaxtin burun, sən məndin tıq kətim tanisən, — dedi. **35** Petrus uningoja: — Sən bilən billə əlüxüm kerək bolsımı, səndin hərgiz tanmayman, — dedi. Kəloqan muhlislərlərning həmmisimə xundak deyixti. **36** Andin əysa ular bilən billə Getsimanə degən yergə keldi. U muhlislərə: «Mən u yakka berip dua-tılatət kılıp kəlgüçə, muxu jayda olturup turunqlar» dedi. **37** U Petrusni, xundakla Zəbədiyning ikki oğolini birgə elip mangdi wə kəttik azablinip, kengli tolımı pərişan boluxqə baxlıdı. **38** U ularoqa: — Jenim əlidioqandək bəkmə azablanmakta. Silər bu yerdə keli, mən bilən birlikət oyojak, turunglar, — dewidi, **39** Wə sal nerirək berip, ezini yergə etip düm yetip dua kılıp: — I Atam, məmkin bolsa, bu kədəh məndin etüp kətsün! Lekin bu i xə mən haliojandək əməs, sən haliojandək bolsun, — dedi. **40** U muhlislərlərning yenoja kəytip kəlginiidə, ularning uhlap kəloqanlıkini körüp, Petruska: — Mən bilən billə birər saatmu oyojak turalmändigərlərmiş? **41** Eziketuruluxtin saklinix üçün, oyojak turup dua kilinglər. Roh pidəkar bolsımı, lekin kixininqətli ajiżdur, — dedi. **42** U ikkinçi kətim berip, yəna dua kılıp: — I Atam, əgər mən bu kədəhni iqmisəm u məndin kətmisə, undakta sening iradəng ada kılinsun, — dedi. **43** U ularning yenoja [kaytip] kəlginiidə, yəna uhlap kəloqanlıkini kərdi, qünki ularning kəzərləri uykuqa ilinoqanı. **44** Xuning bilən u uların ayrılip üçinqi kətim berip, yəna xu sözər bilən dua kıldı. **45** Andin u muhlislərlərning yenoja kəlip ularoqa: — Silər tehiqə uhlawatamıslər, tehiqə dəmə eliwatamıslər! Mana, wakit-saiti yekinləxti; İnsan'ooqli gunahkarlarning kolioja tapxurulidu. **46** Kopunglar, ketəylər; mana, manga satqunluk kılıdıcıqan kixi yekin kəldi! — dedi. **47** Uning səzi tehi tüğiməyla, on ikkiyländin biri bolqan Yəhuda kıldı; uning yenida bax kahınlar wə həlk aksakalları təripidin əwtılğan, kiliq-toqmaqları ketürgən zor bir top adəm bar idi. **48** Uningoja satqunluk kılıquqi ular bilən alliburun ixarətni bekitip: «Mən kimni seysəm, u dəl xudur. Silər uni tutunglar» dəp kelixkənidi. **49** U udul əysanıng aldiqja berip: — Salam, ustaz! — dəp uni seyüp kətti. **50** Əysa uningoja: — Açıqınəm, nemə dəp kəlding? — dedi. Xuning bilən,

helki adamlar yopurulup kelip, Əysaqa kol selip, uni tutkun kildi. **51** Wə mana, Əysaning yenidikilərdin biraylən kılıqını suçurup, bax kahının qakirioja uruwidi, uning kılıqını xilip qixürüwetti. **52** Əysa uningoja: — Kılıqinqni kinioja sal, kılıq kətürənlər kılıq astida halak bolid. **53** Yaki meni Atisioja nida kılalmaydiqan boldi, dəp oylap kaldingmu?! Xundak kilsamla U manga xuan on ikki kişimdin artuk pərixta mangdurmamdu? **54** Birak mən undak kilsam, mukəddəs yazmilardiki bu ixlar mukərrər bolidu degən bexarətlər əndəkəmən kılıq axurulsun? — dedi. **55** Xu pəyttə Əysa toplaxkan adamlarşa karap: — Bir karakqını tutidioqandak kılıq-toğnakları ketürüp meni tutkili kəpsiləroq? Mən hər künü ibadəthana hoyliliridə silər bilən bills olturup talim berəttim, lekin silər və qaçda meni tutmidinglar. **56** Lekin bu pütün ixlarning yüz berixi pəyərombərlərinin mukəddəs yazmilirdən aldin eytkanlırinin əməlgə axuruluxi üçün boldi, — dedi. Bu qaçda, muhlislarning həmmisi uni taxlap keqip ketixti. **57** Əmdi Əysani tutkun kılıqınlar uni bax kahin Kayafanıgın aldioja elip berixti. Tawrat ustazlari bilən aksakallarmu yerdə jəm boluxkanidi. **58** Petrus uningoja taki bax kahının sariyining [hoylisiojqə] yırakṭın aqixip kelip, ixning akiwtini körük üçün iqlikirə kirip, kərəvullarning arısida olturdu. **59** Bax kahinlar, aksakallar wə pütün aliy kengəxmə əzaliri Əysani elüm jazasioja mahkum kılıx üçün, yalojan guwah-ispat izdəyti. **60** Nuroqun yalojan guwahqlar otturioja qıkkən bolsimu, ular bulardın heqkəndak ispatka erixəlmidi. Ahrda, ikki yalojan guwahqı otturioja qıkip: **61** — Bu adəm: «Mən Hudanıgın ibadəthanisini buzup taxlap, üç kün iqida käyta kurup qıkalymən» degən, dedi. **62** Bax kahin ornidin turup, uningoja: — Kəni, jawab bərməmsən? Bular sening üstündən zadi kandak guwahıklärni beriwaytidu? — dedi. **63** Lekin Əysa süküt kılıp turiwərdi. Bax kahin uningoja: — [Mənggү] hayat bolouqı Huda bilən sening kəsəm kılıxingni buyruymənki, bizgə eyt, Hudanıg Ooqli Məsih sənmə? — dedi. **64** Əysa mundak jawab käyturdu: — Xundak, sening deginigdək. Lekin xunimə silərgə eytayki, buningdin keyin silər İnsan{oqlining} Kadir Bolouquning ong yenida olturidiojinini wə kektiki bulutlar tüstəde kəlidiojinini kərisilər. **65** Xuning bilən bax kahin tonlurini yırtıp taxlap: — U kupurluk kıldı! Əmdi baxka hərkəndak guwahqining nemə hajiti? Mana, ezunglər bu kupurlukni anglidinglar! **66** Buningqə nemə dəysilər? — dedi. — U əlüm jazasioja layıkçı — dap jawab käyturuxti ular. **67** Buning bilən ular uning yüziga tükürüp, uningoja muxt atkıli turdi. Bəziliri uni kaqtılap: **68** — Əy Məsih, pəyərombərqılık kilmənsən, eytip bakışına, seni kim urdi? — deyixti. **69** Əmdi Petrus sarayning taxkiriği hoylisida olturatti. Bir dedək uning yenioja kelip: — Sən Galiliyalıq Əysa bilən birgə idingoju, — dedi. **70** Lekin u həmməylənnin aldida inkar kılıp: — Sening nemə dəwətqanlıqning qıxənmidim! — dedi. **71** Andin u dalanqıa qıkkanda, uni kərgən yənə bir dedək u yerdə turoqanlarça: — Bu adəmmü Nasarətlək Əysa bilən birgə idi, — dedi. **72** U yənə inkar kılıp: — Mən u adəmmi tonumaymən! — dəp kəsəm iqtı. **73** Bir'azdin keyin, u yərda turoqanlar Petrusning yenioja kelip uningoja: — Xübhisizlik, sən ularning biri ikənsən, qünki taləppuzun seni pax kıldı, — deyixti. **74** [Petrus] kəttik kəroqaxlar bilən kəsəm kılıp: — U adəmmi zadi tonumayman! — deyixigila horaz qillidi. **75** Petrus Əysanıg: «Horaz qillaxtin burun, sən məndin üç kətim tanisənl!» degən səzini esigə aldi. U taxkiriqa qıkip, kəttik yioja-zar kətürü.

27 Tang atkandila, pütün bax kahinlar bilən həlk aksakalları Əysani elümqə məhkum kıldurux üçün məslihətləxti.

2 Ular uni baçlap apirip, waliv Pontius Pilatuska tapxurup bərdi. **3** Uningoja satqunluk kılıjan Yəhədü uning elümqə həküm kılıqanlığını kərüp, bu ixlar oja puxayman kildi wə bax kahinlar bilən aksakallarça ottuz kiumüx tənggini kəyturup berip: **4** — Man bigunah bir janning kəni tekülliñka satqunluk kılıp gunah etküzdi, — dedi. Buningqə bizning nema karımız? Əz ixingni bil! — deyixti ular. **5** Yəhədü kiumüx tənggilərni ibadəthanining iqiqə qəriwətti wə u yərdin ketip, talaqə qıkip, esilip eltiwaldi. **6** Bax kahinlar kiumüx tənggilərni yiqiwelip: — Bu hun təltümi bolovan [tənggilərdur], ularni ibadəthanining həzinisəgə koyux həram, — deyixti. **7** Ular ezara məslihətləxip, bu pullar bilən yakı yurtluqlarqa yərlik bolsun dəp, sapalqining bir parqa etizlikini setiwalı. **8** Xunga bu yar həziryoja «qənlik etiz» dəp atılıp kəlməktə. **9** Xu ix bilən Yərəmiya pəyərombər təripidin burun eytilən munu bexarət əməlgə axuruldi: — «İsrail həlkı uning üçün bahalap bekitən bahasını, Yəni ottu kiumüx tənggini ular elixti, **10** Wə Pərvərdigar manga kersatkandek, Sapalqining etizini setiwellixkə hajläxti». **11** Əmdi Əysa waliyning aldioja turozuldu. Waliv uningdin: — Sən Yəhudiylarning padixaḥımu? — dəp soridi. Eytkiningdək, — dedi Əysa. **12** Lekin bax kahinlar wə aksakallar uning üstidin ərz-xikayat kılıqanda, u bir eojizmu jawab bərmidi. **13** Buning bilən Pilatus uningoja: — Ularning sening üstündən kılıjan xunqə kep xikayatlarını anglimaywatamsən? — dedi. **14** Birak u [Pilatuska] jawabən [xikayatlərning] birsigimə jawab bərmidi. Waliv buningqə intayın həyran kıldı. **15** Hər kətimlikl [etüp ketix] həytida, waliyning halayık təlep kılıban bir məhbusu ularqa koyup berix aditi bar idi. **16** Əyni wakıttı, [rimliklarning] Barabbas isimlik atıki qıkkən bir məhbusi [zindanda] idi. **17** Halayık jəm bolqanda, Pilatus ulardin: — Kimmı silərgə koyup beriximni halaysıl? Barabbasını yaki Məsih, dəp atalojan Əysanımı? — dəp soridi **18** (qünki u [bax kahin katarlıqların] həsəthorluq tüpəylidin uni tutup bərgənləkini bilətti). **19** Pilatus «sorak tahti»də olturoqanda, ayali uningoja adəm əwətip: — U həkkaniy kixininə ixioja arı laxmiojin. Qünki tünüğüne keq uning səwəbidin qıxiyəmdə kep azab qəktim, — dəp həvar yətküzdü. **20** Lekin bax kahinlar wə aksakallar bolsa halayıkçı mağul kılıp, Barabbasını koyup berixni wə Əysani yotixini təlep kıldırdı. **21** Waliv jawabən ulardin yənə: — Silərgə bu ikkisining kəyisini koyup beriximni halaysıl? — dəp soridi. Barabbasını, — deyixti ular. **22** Pilatus əmdi: — Undak bolsa, Məsih, dəp atalojan Əysani kandak bir tarap kılıy? — dedi. Həmməylan: — U krestlənsun! — deyixti. **23** Pilatus: — Nemixə? U zadi nema yamanlık etküzüptü? — dəp soridi. Birak ular tehimu kəttik warkırıxip: U krestlənsun! — dəp turuvelixti. **24** Pilatus səzliwerixning bihudə ikənlilikini, bəlkı buning ornoja malimanqılık qıkdirıqanlığını kərüp, su elip, keqilikning alidda kolını yuqəq: — Bu həkkaniy adəmning kənioja mən jawabkar əməsmən, buningqə ezunglər mas'ul bolunqları! — dedi. **25** Pütün həlk jawabən: — Uning kəni bizning üstümüzə wa balılırimizning üstiga qıxsun! — deyixti. **26** Buning bilən Pilatus Barabbasını ularqa qıkirip bərdi. Əysani bolsa kəttik qamqılatkandın keyin, krestləxək [ləxkərlirigə] tapxurdu. **27** Andin waliyning ləkkərləri Əysani uning ordisiyoja elip kirip, pütün ləkkərlər topını bu yərgə uning ətrapiyoja yıldı. **28** Ular Əysani yalingaqlap, uqisoja pərang ranglıq ton kiydürüxti. **29** Tikənlilik xahqılları erüp bir taj yasap, bexioja kiydürüdi wə ong kolioja bir komuxni tutkuzdi. Andin uning aldioja tizlinip: «Yaxiojaya, Yəhudiylarning padixaḥıl» dəp mazak kılıxtı. **30** Uningoja tükürüxti, komuxni elip uning bexioja uruxti. **31** Uni xundak mazak kılıqandin keyin, tonni

saldurup, uqisioja ez kiyimlirini kiydtirdi wə krestlx üçün elip mengixti. **32** Ular taxkırıoja qıkkınıda, Kurini xahırılık Simon isimlik bir kixini uqrıtıp, uni tutup kelip Əysanıng krestini uningoja möjburiy ketürgüzdi. **33** Ular Golgota, yəni «Bax sengək» degən yərgə kəlgändə, **34** [Əysəoja] iqix üqün kəkrə süyi arilaxturulqan aqqık xarab bərdi; lekin u uni tetip bakğandan keyin, iqqili unimidi. **35** Ləxkərlər uni krestligindin keyin, qək taxlixip kiyimlirini ezara bələxüwaldi. **36** Andin u yərdə olтурup uningoja kəzətqılık kıldı. **37** Ular uning bexining yüksəri təripigə «Bu Əysa, Yəhudiylarning padixahıdır» dəp yezilojan xikayətnamə tahtiyini bekitti. **38** [Əysə] bilən təng ikki karakqımu krestkə mihlanojan bolup, biri ong taripidə, yəna biri sol taripidə idi. **39** Bu yərdin etkənlər baxlırını qaykixip, uni həkərətləp: **40** — Keni, son ibadəthanını buzup taxlap, üq kün iqida käytidə yasap qikidiojan adəm, əmdi əzüngi kütkuz! Hudanıng Ooqli bolsang, kresttin qüxüp bakğınal — deyixti. **41** Bax kahinlarmu, Təwrat ustazlıri wə akşakallar bilən birga uni məshirə kılıp: **42** — Baxkılarnı kütkuzuptikan, əzini kütkuzalmayıd. U Israilning padixahim! Əmdi kresttin qüxüp baksunqu, andin uningoja etikəd kılımiz. **43** U Hudaşa tayanojan! Huda uni əzizlisə, hazır kütkuzup bakğay! Qünki u: «Mən Hudanıng Ooqli» degənidir, — deyixti. **44** Uning bilən təng krestləngən karakqıllarunu xundak həkərətləxti. **45** Əmdi künning altinqı saitidin tokkuzinqı saatığışqı pütkül zeminiń қarangoñuluk bastı. **46** Tokkuzinqı saatlərdə Əysa yukarı awazda: «Eli, eli, ləma sawaktan?» yəni «Hudayim, Hudayim, meni nemixə taxliwetting?» dəp kattik nida kıldı. **47** U yərdə turqanlarning bəziləri buni anglap: Bu adəm Ilyas [pəyojəmbər]gə murajət kiliwatiđ, — deyixti. **48** Ularning iqidin bireylen dərhal yügürtip berip bir parqa bulutni əkelip, uni aqqık xarabka qılap, komuxning uqisə selip uningoja iqtüzüp koydi. **49** Birak, baxxılar: — Tohta! Karap baxayı, Ilyas [pəyojəmbər] kelipli uni kütkuzup kalarmikin? — deyixti. **50** Əysa yukarı awaz bilən yəna bir warkiridi-da, rohını kojuwətti. **51** Wə mana, xu dəkikidə ibadəthanining [iqliki] pərdisi yukarıdırın tewəngə ikki parqə belüp yırtıldı. Yerzemin təwrinip, taxlar yerilip, **52** Kəbrilər eqildi (U tirligindin keyin, [əlümündə] uhlawatkan nuroqun mükəddas bəndilərning tənlirrim tirildi; ular kəbrilərdin qıktı wə mükəddas xəhərgə kirip, u yərdə nuroqun xixilərə köründi). **54** Əmdi əysanı kəzət kiliwatkan yüzbüxə həm yenidiki ləxkərlər yərning təwrixini wə baxka yüz bərgən hadisilərni kerüp, intayın korkuxup: — U həkikətən Hudanıng Ooqli ikən! — deyixti. **55** U yərdə yəna bu ixlaroja yıraktın karap turqan nuroqun ayallarını bar idı. Ular əslidə Əysanıng hizmitidə bolup, Galiliyədin uningoja ağıxip kəlgənidi. **56** Ularning arısında Magdallik Məryəm, Yakup bilən Yüsünping anisi Məryəm, Zəbədiyning oqullırining anisimü bar idı. **57** Kəqkurun, Aramitiyalık Yüsüp isimlik bir bay kıldı. Umu Əysanıng muhlisliridin idi. **58** U Pilatusning aldioja berip, Əysanıng jəsətini teləp kıldı. Pilatus jəsətni uningoja tapxuruxka əmr kıldı. **59** Yüsüp jəsətni elip, pakız kanap rəht bilən orap kepənlidi **60** wə uni əzi üqün kıyada oydurojan yengi kəbrisigə koydi. Andin kəbrininq aqzıqə yoojan bir taxni domilitip koyup, ketip kıldı **61** (xu qaçda Magdallik Maryam bilən yəna bir Maryammu u yərdə, kəbrininq uludila olturnatti). **62** Əmdi atisi, yəni «Təyyar lax künü» etkəndin keyin, bax kahinlər bilən Pərisiylər jəm boluxup Pilatusning aldioja keliplə: **63** — Janabliri, hələki aldamqining hayatı waqtida: «Mən elüp üqinqi künü tirilimən» degini esimzdə bar. **64** Xuning üqün, kəbri üqinqi künigiqə məhkəm kəqdilixi üqün əmr bərgəysiz. Undak kılınmisa, muhlislirli kelipli jəsətni oqırılap

ketip, andin həlkəqə: «U elümdin tirildi» deyixi mumkin. Bundakaldamqılık aldinkısidinum bəttər bolidu, — deyixti. **65** Pilatus ularoja: — Bir guruppa kəzətqi ləxkərnə silərgə tapxurdum. Kəbrininq kurblinglarning yetixiqə məhkəm kəqdangler, — dedi. **66** Xuning bilən ular [kəzətqi ləxkərlər] bilən billə berip, taxni peqətləp, kəbrininq muhəqiqət astıqə koydi.

28 Xabat künii etüp, həptininin birinqi künii tang atay degənda, Magdallik Məryəm bilən yəna bir Məryəm kəbrininq kerütxə kəldi. **2** Wə mana, yərlər tuyuksız kattik təwərəp kətti; qünki Pərvərdigarning bir pərixtisi asmandın qüxiüp, [kəbriga] berip, taxni bir qətə domilitip, üstidə oltruqanıdi. **3** Parixtingin kiyapı qəkmaktaq, kiyimliri kardək ap'ak idi. **4** Kəzətqıllar uningdin xunqə korkuxtiki, titrixip, elüktək ketiplə kaldi. **5** Pərixta ayallarоja kərap: — Korkmanglar! Silərning krestləngən Əysani izdəwatqininqarnı bilimən. **6** U bu yərdə əməs; u əzi eytkəndək tirildürüldi. Kelinglər, Rəb yatqan jayni kerünglər; **7** andin dərhal berip uning muhlislirioja: «U elümdin tirilipti. Wə mana, u silərdin awwal Galiliyəgə baridikən, uni xu yərdə keridikənsilər» dəngər. Mana mən bularını silərgə eytip bardım, — dedi. **8** Xunga ayallar ham korkunq həm zor huxallıq iqida kəbridin dərhal ayrılip, uning muhlislirioja həwər berixkə yığırtıxi. **9** Ular muhlisliriniñ həwərləndirürxə mangoñanda, mana Əysa ularning aldioja qikip: — Salam silərgə! — dedi. Ularımı aldiqə berip, uning putioja esilip, uningoja sejdə kıldı. **10** Andin Əysa ularoja: — Korkmanglar! Berip kerindaxlırimoja: Galiliyəgə beringlər, dəp ukturunglar, ular meni xu yərdə kəridü, — dedi. **11** Ayallar tehi yolda ketiwatqanda, mana kəzətqılların bəziləri xəhərgə kirip, bolqan wəkələrning həmmisi tooprısında bax kahinlərə həwər kıldı. **12** [Bax kahinlər] akşakallar bilən bir yərgə yiojılıp məslihətlaşkəndin keyin, ləxkərlərgə bək kep pul berip: **13** — Silar: «Uning muhlislirli keşisi kelipli, biz uhlawatkanda uning jəsətini oqırılap aqetiptu» — dəngər. **14** Əger bu həwər waliyning kulkiqə yetip kalsə, biz uni käyil kilipli silərnı awarıqılıktın saklaymız — dedi. **15** Xundak kilipli, ləxkərlər pulni aldi wə ezlirigə tapilanoqandek kıldı. Xuning bilən bu gəp bügüngi qə Yəhudiylar arısında tarkılıp kalmakta. **16** On bir muhlis Galiliyəgə berip, Əysa ularoja bekitkən taçqə qikixti. **17** Ular uni kərginidə uningoja sejdə kiliixti; lekin bəziləri gumanlinip kıldı. **18** Əysa ularning yenoja kelipli, mundak dedi: — Ərxtə wə yər yəzidə barlıq həkük manga berildi. **19** Xuning üqün, berip pütkül əllərni [əzümgə] muhlis kilipli yetixtürüngər, xundaqla ularını Ata, Ooqlu wə Mukəddəs Rohning namiqə təwə kilipli qəmülüdtürüp, **20** ularoja mən silərgə tapiliojan barlıq amrlərgə əməl kiliixni egingilər. Wə mana, man zaman ahiriojqə hər künii silər bilən billə bolimən. (aiön g165)

Markus

1 Hudaning oqlı Əysa Məsihning hux həwirining baxlinixi: **2** Yəxaya pəyoqəmbərnin yazmısında hatırılıngändək: — «Mana, alındıgda əlqimni əwətimən. U sening yolungni aldin'ala təyyarlaydu. **3** Anglanglar, dalada birsining towliqan awazını! U: «Pərvərdigarning yolini təyyarlanglar, Uning üçün qioşr yollarını tüptüz kilinglərlə» — daydu». **4** Kixilərni qemüldürüix elip baridioqan Yəhya [pəyoqəmbər] qel-bayawanda payda bolup, gunahlarqa əqərürüm elip kelidiqan, towa kiliixni bildüridiqan [suojiq] «qemüldürүү»ni jakarlaxka baxlıdi. **5** Pütün Yəhudiyə əlkisidikilər wə pütükli Yerusalem xəhirdikilər uning aldioja qikip, gunahlarını ikrar kiliç bilən uning təripidin İordan dəryasında qemüldürdü. **6** Yəhya bolsa tegə yungindin kiliçınan kiyim kiyən, belgia kən tasma baqlıqanıdi; yəməkliki qekatka bilən yawa hərə həsili idi. **7** U mundak dəp jakarlaytti: — Məndin kədrətlik bolovan biri məndin keyin kelidi. Mən hətta engixip kəxlirining boqkuqını yexixkimu layik əməsmən! **8** Mən silərni suojla qemüldürimən, lekin u silərni Mukəddəs Rohka qemüldüridi. **9** Xu künlərdə xundak boldiki, Əysa Galiliyə əlkisining Nasarət xəhirdin kelip, Yəhya təripidin İordan dəryasında qemüldürdü. **10** U sudin qikkandila, asmanlarning yerilip, Rohning kaptar kiyapitida qüxtüp, ez üstügə konuwtakənlilikini kərdi. **11** Xuning bilən asmarlardın: «Sən Mening şeyümlük Oqlum, Mən səndin toluk, hursənmən!» debyn bir awaz anglandı. **12** Wa Roh dərhal uni qel-bayawanoğa süyləp qikardi. **13** U qəldə kırık kün turup, Xəytan təripidin sinilip turattı. U xu yerdə yawayı hayvanlar bilən billə idi; xu künlərdə pərixtilar uning hizmitini kıldı. **14** Əmdi Yəhya solanoğandın keyin, Əysa Galiliyə əlkisiga berip: «Wakıtsaiti toxtı, Hudaning padixaḥlıki yekinlxatlı! Towa kilinglar, hux həwərgə ixininglər!» dəp Hudaning padixaḥlıkinin hux həwirini jakarlaxka baxlıdi. **16** [Xu künlərdə] u Galiliyə dengizi boyida ketiwetip, Simon bilən inisi Andriyasını kərdi. Ular belikqi bolup, dengizə tor taxlawatatti. **17** Əysa ularqa: — Mening kəynimdin menginglər, mən silərni adəm tutküqi belikqi kılıman! — dedi. **18** Ular xuan torlurını taxlap, uningoşa ağıxip mangdi. **19** U xu yərdin bir'az etüp Zəbədiyning oqlı Yakupni inisi Yuhənnə bilən kərdi. Bu ikkisi kemida turup torlurunu ongxawatatti. **20** U xuan ularnimu qakirdi. Ular atisi Zəbədiyini mədikarlar bilən billa kemida қaldurup, ezliri uning bilən mangdi. **21** Ular KəpərNahum xəhiringə kərdi. Xabat künə u uldu sinagogka kirip, təlim berixə baxlıdi. **22** Halayık uning təlimigə həyranuḥəs boluxti. Qünki uning təlimləri Təwrat ustazlırinin kəgħixiye ohximaytti, bəlkı tolimu nopoluzluk idi. **23** Sinagoga napak roh qaplaxkan bir adəm bar idi. U: **24** — I Nasarətlük Əysa, biz bilən karing bolmısın! Sən bizni yokatkılı kəldingim! Mən sening kimlikningi bilimən, sən Hudaning Mukəddəs boloquqisən! — dəp towlaytti. **25** Lekin Əysa [jinəqə] tənbih berip: — Aqzinqin yum, bu adəmdin qik! — dedi. **26** Napak roh, həlikə adəmnin tenini tərtixturup, kəttik warkırıcıqınıq uningdin qikip kattı. **27** Halayık həmmisi buningdin intayın həyran bolup, əzara oqluluqla kiliçip: — Bu kandak ix? Yengi bir talimoq! Qünki u hökük bilən hətta napak rohlarojumu buyruk kılalaydikən, ularmu uning seziqə boysunidikən, — deyixti. **28** Buningdin uning xəhriti xu əhaman pütün Galiliyə əlkisining atrapiqə pur kətti. **29** Ular sinagogdın qikipla, Yakup wə Yuhənnə bilən Simon wa Andriyasının eyigə bardı. **30** Əmma Simonning keynanisi kizitma iqidə yetip kalojanidi. Ular dərhal uning əhwalını [Əysaqa] eytti. **31** U ayalning kexiqə berip, kolidin tutup, yələp əra turozdu. Uning

kizitmisi dərhal yandi wə u ularni kütütxə kirixti. **32** Kəqkurun kün patkanda, kixilər barlıq aqriklärni wə jin qaplaxkanlarını uning aldioja elip kelixti. **33** Pütün xəhərdikilər ixik aldioja toplaxkanıdi. **34** Xuning bilən u hər türlik kesəllərgə giriptar bolovan nuroqun kixilərni sakayıtta wə nuroqun jinlərin kixilərdin həydiwətti. Lekin u jinlarning gəp kiliçxa yol koymıdı, qünki ular uning kim ikenlikini bilixətti. **35** Ətisi atığan tang tehi atmastinla, u ornidin turup, [xəhərdin] qikip, hilwat bir jayqa berip dua-tilawət kıldı. **36** Simon bilən uning həmrəhliyi uni izdəp qikti. **37** Uni tapkanda: — Həmmə adəm seni izdixiati! — deyixti. **38** Ularqa: — Baxka yərlərgə, atraptiki yezalarojumu sez-kalamını jakarlixim üçün barayı. Qünki man dal muxu ix üçün kelixim, — dedi. **39** Xundak kiliç, u pütkül Galiliyə əlkisini aylinip, sinagoglırda sez-kalamını jakarlaytta həmdə jinlərni kixilərdin həydiwətətti. **40** Mahaw kesili bar kixi uning aldioja kelip yelinip, tizlinip turup: — Əgor halisinqiz, meni kesilimden pak kılalaysız! — dəp etündi. **41** Əysa iqi aqriqəq kolını sozup uningoşa tək Küzü turup: — Halayən, pak kiliçin! — dewidi, **42** xu sez bilənla mahaw kesili dərhal bimardin ketip, u pak kiliçindi. **43** U uningoşa: — Hazır bu ixni həqkimə eytma, bəlkı udul berip [məs'ul] kahinoja əzüngni kərsitip, kahinlarda guwahlıq bolux üçün, Musa bu kesəldin paklananlarqa əmr kılɔjan [kurbanlıqlarını] sunoqin, — dəp uni qattık agaħlandurup yoloq saldı. **45** Bırak u adəm qikip, u baxka kəp yərlərdə jar selip, kəng yeyiwatti. Xuning bilən Əysa həqkandak xəhərgə oquk-axkara kırəlməy, bəlkı xəhərlər sirtidiki hilwat jaylarda turuxça məjbur boldi; halayık hər tərəptin uning yenioğa toplixatti.

2 Birnəqqə kündin keyin u kaytidin Kəpərnəhəmoja kərdi. **2** U eydikən, debyn həwər tarkiliwidə, **2** xunqə kəp adəm u yərgə yiojıldı, hətta ixik aldidimi put dəssigüdək yər kalmıqanıdi. Ularqa sez-kalam yətküziwətətti. **3** Mana xuasnada, birləşqə adəm uning aldioja bir paləqnı elip kəldi; uni ulardın teti kətürüp əkəlgənidi. **4** Adəmning keplükidin uningoşa yekinlxalma'y, ular uning üstidin əggzini texip, təxük aqkəndin keyin paləqnı zəmbil bilən [Əysanın aldioja] qüxtüdi. **5** Əmdi Əysa ularning ixənqini kerüp paləqə: — Balam, gunahlıring əqərürüm kiliçindi, — dedi. **6** Lekin u yərdə olturoqan bəzi Təwrat ustazlıri kənglidə gumanıy soallarnı koyup: **7** «Bu adəm nemə üçün mundak dəydu? U kupurluk kiliwatidioq! Hudadin baxka kimmu gunahları kəqərürüm kılalısun?» deyixti. **8** Əysa xuan rohida ularning kəngülliridə xundak gumanıy soallarnı koyuwtakənlilikini bilip yetip, ularqa mundak dedi: — Silər kəngülda nemixkə xundak soallarnı koyisilər? **9** Muxu paləqə: «Gunahlıring əqərürüm kiliçindi!» deyix asanmu, yaki «Ornungdin tur, zəmbil-kerpəngni yiojixturup mang!» deyix asanmu! **10** Əmma hazır silərnin İnsan'oqlının yər yüzidə gunahları kəqərürüm kiliç həkükçioja iğə ikenlikini bilixinglər üçün, — U palaq kəsələ: **11** — Sanga eyatyki, ornungdin tur, zəmbil-kerpəngni yiojixturup eyüngga kəyt! — dedi. **12** U dərhal ornidin das turup, zəmbil-kerpisini yiojixturdı wə həmməylənnin kəz aldida [eydin] qikip kətti. Həmməylən kəttik həyran keliç Hudani uluqlıxitip: — Muxundak ixni əzəldin kerüp bəkmiojaniduk, — deyixti. **13** U yənə dengiz boyıqə kərap mangdi. Kixilər topı uning atrapiqə olixıwaldı. Ularqa talim bordı. **14** U yoldin etüp ketiwatıkanda, baj aldiojan orunda olturoqan Alfayning oqlı Lawiyni kerüp, uningoşa: — Manga əgəxkin, — dedi. U ornidin turup, uningoşa əgəxti. **15** Wə xundak boldiki, u [Lawiyning] eyidə dastihanda olturoqanda, nuroqun bajgırlar wə gunahkarlar Əysa wə uning muhlisilri bilən həmdastihan boldi. Bundak kixilər heli kəp

idi, ularmu uningoja əgərkənidi. **16** Əmdi Təwrat ustazlıri wə Pərisiyər uning gunahkarlar wə bajgırlar bilən bir dastihanda olturoqanlığını kərüp, muhlisliroqa: — U nemixkə bajgır wə gunahkarlar bilən bir dastihanda yəp-iqip oltrurdu?! — deyixti. **17** Buni angloçan Əysə ularoqa: — Saqlam adam əməs, balki bimarlар tevipka möhtajdır. Mən heckəniylarnı əməs, balki gunahkarları qakırıqılı kəldim, — dedi. **18** Əmdi Yəhyaning muhlisliri bilən Pərisiyər roza tutuwatbat. Bəzilər uning aldiqan kəlip: — Nemixkə Yəhyaning muhlisliri wə Pərisiyərlərin muhlisliri roza tutidu, lekin senin muhlisliring tutmuydu? — dəp soraxtı. **19** Əysə jawabın mundak dedi: — Toyı boluwatkan yigit tehi toyda həmdastihan olturoqan qaçıda, məhmanlıri roza tutup oltursa kändək bolidu? Toyı boluwatkan yigit toyda bolsila, ular həqkəndək roza tutalmayıdu. **20** Əmma xu künlər keliduki, yigit ulardin elip ketiliđu, ular xu kündə roza tutidu. **21** Həqkim kona könglekə yengi rahttin yamaş salmaydu. Undak kilsa, yengi yamaş [kirixip], kona kiyimni tartıxtırup yirtiwetidü. Natiijəd, yirtik tehimu yoqınap ketidü. **22** Həqkim yengi xarabını kona tulumlaroja qaqlılimaydu. Əğər undak kilsa, xarabning [eqixi bilən] tulumlar yerilip ketidü-də, xarabmü təkiňləp ketidü həm tulumlarumu kardin qikidu. Xuning üçün yengi xarab yengi tulumlaroja qaqlılinixi kerak. **23** Bir xabat künii xundak boldiki, u buqdaylıklardın etüp ketiwattati. Uning muhlisliri yolda mengiwtəkanda baxaklırnı üzükə baxlıdi. **24** Pərisiyər uningoja: — Kara, ular nemixkə xabat künii [Təwratta] qəkləngən ixni kılıdu? — deyixti. **25** U ularoqa: — [Padixah] Dawutning ezi wə həmrəhliri hajətmən bolqanda, yəni aq қalojanda nəmə kiloqanlığını [mukaddəs yazmilardın] okumiqanmusıllar? **26** — Demək, Abiyatar bax kahin bolqan waktida, u Hudanıng eyigö kırıp, Hudacən atalojan, Təwratta pəkət kahinlarning yeyixigilə bolidiqan narlarınnı [sorap] yegan, xundakla həmrəhlirioju bərgən? — dedi. **27** U ularoqa yənə: — İnsan xabat künii üçün əməs, xabat künii insan üçün yaritildi. **28** Xuning üçün, İnsan'ıqli xabat künininənmiş İeisidur, — dedi.

3 U yənə sinagogka kirdi. Xu yərdə bir koli yigiləp kətkən bir adəm bar idi. **2** [Pərisiylər] Əysanıng üstdin ərz kılıyli dəp xabat künidə kesəl sakayıtdıqan-sakayıtmayıdıqanlığını paylap yürətti. **3** Əysa koli yigiləp kətkən adəməge: — Ornundın turup, otturioqa qıkıq! — dedi. **4** Andin, sinagogdikilərdin: — Təwrat əkanuniyo uyoğun bolojını xabat künü yahxılık kılıxmu, yaki yamanlık kılıxmu? Janni kutkuzuxmu yaki ħalak kılıxmu? — dəp soridi. Lekin ular zuwan sürüxəndi. **5** U əqəzəp bilən ətrapioqa nəzər selip ularoqa kez yügürtüp, ularıng tax yürəklidin kayçıqurdi. Andin u kesəlgə: — Kəlunqni uzat, — dedi. U kolini uzitüwidü, koli əslığa kəltürüldi. **6** Əmdı Pərisiylər dərhal sirtka qıkıp, uni çandak yoxitik tooprısında Herod [padixahning] tərapdarları bilən məslihət kılıxka baxıldı. **7** Andin Əysa muhlisliri bilən billə u yərdin ayrırilip dengiz boyioqa kətt; Galiliya əlkisidin qong bir top adamlar uningoja ağıxiş bardı; xundakla uning kiloqan əməllirini anglioqan həman, pütün Yəhudiya əlkisidin, Yerusalem xəhəridin, İdumiya əlkisidin, İordan dəryasining karxi təripidin, Tur wə Zidon xəhərlirinəng ətrapidiki jaylardın zor bir top adamlərmə uning yenioqa kelixti. **9** U adamlərning köplikidin ezini kistap koymusun dəp muhlisliroqa qıkıp bir kemining uningoja yekin turuxını tapılıdi. **10** Qünki u nuroqun bimarlarnı sakayıtkını tıپayıldın hərkəndək waba-kesəlliklärəngə giriptar bolojanların həmmisi uningoja [kolumni] bir təgkütüwalsəm dəp kistixip kelixnəndi. **11** Napak rohlar [qaplıxiyalıqanlar] qaqañla uni kərsə, uning aldiçio qılıkılıp: «San Hudaning Oqlisən!» dəp warkırıxatti. **12** Lekin u [napak rohlar]ın ezinin kim ikanlığını axkarlılımaslıkka kattıq

tənbih berip agaḥlandurattı. **13** U taoqqa qikip, ezi halıçan kixilerni yenioq qakirdı; ular uning yenioq kalexitti. **14** U ulardin on ikkisini ezi bilən bille boluxka, söz-kalamni jakarlaxka, **15** kesəllerni sakaytix wa jinlarnı həydax hokukıoja iğe boluxka tallap bekitti. **16** U [bekitikan on ikki kixi]: Simon (u uningoşa Petrus dəp isim koyoşan), **17** Zəbədiyning oqlı Yakup wə uning inisi Yuhamna, (u ularni «Binni-Rəgaz», yəni «Güldürməma oqlulları» dəpmu atioşan), **18** Andriyas, Filip, Bartolomay, Matta, Tomas, Alfaynıng oqlı Yakup, Taday, milletparwər dəp ataloşan Simon **19** wə uningoşa satınlıq kılıçan Yəhuda İxkariyotlardın ibarət. **20** U eygə kaytip kəlgəndin keyin, u yərgə yənə xunqə nuroqun adamlar toplandıki, ularning hətta ojizalanıqdəkmə waktı qıkmidi. **21** [Əysanıng] ailisidikilər buni anglap, uni tutup kelixkə berixti. Qünki ular uni «Əklini yokitiptu» deyanıdı. **22** Yerusalemdin qüxkan Təwrat ustazlıri bolsa: «Uningda Bəzelzibub bar», wə «U pəkət jinlarning əmirigə tayinip jinlarnı kooqılıwtetidikən», deyixətti. **23** Xuning üçün [Təwrat ustazlırinin] yenioq qakırıp, ularqa temsillərin ixtilipti mundak dedi: — Xəytan Xəytannı kəndakmu kooqılısun? **24** Əger padixahlıq əqidin belünüp əzara sokuxşan bolsa xu padixahlıq put tirəp turalmayıdu; **25** xuningdək əgor bir ailə ez əqidin belünüp əzara sokuxsa xu ailə put tirəp turalmayıdu. **26** Əgor Xəytan əz-əziga kərxi qikip bəltinsə, u put tirəp turalmay, yokalmay kalmayıdu. **27** Həqkim küqtüngür birsining əyigə kirip, uning mal-mülkini bulap ketəlməydi — pəkət u xu küqtüngürgüni awwal baqlılyalisa andın əyini bulang-talang kılalaydu. **28** Xuni silərgə bərhək eytip koyayki, insan balılıri etküzən türlik gunahlırının həmmisini, xundakla ular kılıçan kupurluklırının həmmisini kəqrürükə bolidu. **29** Birak kimdikim Mukəddas Rohka kupurluk kilsa, əbdəl «əbdəgiqə heq kəqrürüməydi, balkı mənggülük bir gunahning həkümü astida turidu. (aiən g165, aiənios g166) **30** [Əysanıng bu sezi] ularning «uningçoşa napak roh qaplixiptu» degini üçün [eytiloşanıdi]. **31** Xu wağıtta uning anisi bilən iniliri kəldi. ular sırtida turup, uni qakırıxka adəm kirgüzdi. **32** Bir top halayıq uning atrapida olturnattı. ular: — Mana, aningiz, iniliringiz sizni izdəp sırtta turidu, — deyixti. **33** Əysə ularqa jawabən: — Kim meninq anam, kim meninq inilirim? — dedi. **34** Andin, u əpqürüsida olturoşanlarqa karap mundak dedi: Mana bular meninq anam wə inilirim! **35** Qünki kimki Hudanıng iradisini ada kilsa, xu meninq aka-inim, aqa-singim wə anamndur.

4 U yənə dengiz boyida [həlkə] təlim berixkə baxıldı. Uning etrapıoja zor bir top adamlar olixıwaloqaqka, u bir kemigə qıkip dengizdə olturdu; pütkiil halayıq bolsa dengiz kırıojıkda turuxattı. **2** U ularoja təmsil bilən nuroğun ixlanrı əgətti. U təlim berip mundak dedi: **3** — Kulak selinglar! Uruk qaqqıquı uruk qaqqılı [etizoja] qıkipstu. **4** Uruk qaqqıqanda uruklardın bəziliri qıçıq yol boyıoja qüxiüptü, kuxlar kelip ulırnı yəp ketipstu. **5** Bəziliri tuprikj az taxlıq yərgə qüxiüptü. Topisi qongırku bolmiojanlıktı, tezla ünüp qıkipstu, **6** lekin kün qıqıx bilənla aptaptı kəyüp, yiltizi bolmioqaqka kurup ketipstu. **7** Bəziliri tikenlerning arisioja qüxiüptü, tikenlər esüb maysılarnı boqjuwelip, ular heq hosul bərnaptı. **8** Bəziliri bolsa, yahxi tuprakqa qüxiüptü. Ular esüb awup qong bolqanda hosul beripstu. Ularning bəziliri ottu həssə, bəziliri atmix həssə, yənə bəziliri yüz həssə hosul beripstu. **9** — Angliyoudak külük barlar buni anglisun! — dedi u. **10** U uning etrapidikilər həm on ikkiylən bilən yalozq kəlojanda, ular uningdin təmsillər toorfuluk soraxtı. **11** U ularoja mundak dedi: — Hudanıng padixaḥlıqineng sirini biliqxə silər nesip boldunqlar. Lekin sırttikilərə hamma ix təmsillər bilan

uketurulidu; **12** buning bilen: «Ular karaxni karaydu, birak kermeydu; Anglaxni anglaydu, birak qüixənmeydu; Xundak bolmisi, ular yolidin yanduruluxi bilən, Kəqtürüm klinatti» [degən söz əməlgə axurulidu]. **13** Andin ularoqa: — Silər muxu təmsilnim qüixənmidinglərmə? Undakta, kəndakmə baxkə hərhil tamsillərni qüixinələysilər? — dedi. **14** Uruk qaqqıqi söz-kalam qaqidu. **15** Üstigə söz-kalam qeqilojan qiojır yol boyi xundak adəmlərni kərsətkənki, ular söz-kalamni anglojan haman Xəytan dərħal kelip ularning əlbətgə qeqilojan söz-kalamni elip ketidi. **16** Buningoja ohxax, taxlık yərlərgə qeqilojan uruklar bolsa, söz-kalamni anglojan haman huxallik bilən köbul kılıqanlarını kərsitudu. **17** Həlbuki, əlbətədən həq yiltiz bolmioraqka, pakət wakitlik turidu; söz-kalamning wajidin kiyinqılık yaki ziyanəklik uqrıqanda, ular xuan yoldin qətnəp ketidi. **18** Tikənlərning arisoja qeqilojinə xundak bəzi adəmlərni kərsətkənki, bu adəmlər söz-kalamni anglojini bilən, **19** lekin kəngliga bu dunyanın andixiliri, bayılıklärning ezikəturuxi wə baxkə nərsilərgə bolovan həwəslər kiriwelip, söz-kalamni boquwetidu-də, u həq həsul qikarmaydu. (*aññ g165*)
20 Lekin yahxi turprakka qeqilojan uruklar bolsa — söz-kalamni anglixı bilən uni köbul kılıqan adəmlərni kərsitudu. Bundak adəmlər həsul beridu, birsə ottu həssə, birsə atmix həssə, yəna birsə yüz həssə həsul beridu. **21** U ularoqa yənə mundak dedi: — Qiraq şewat yaki kariwat astioja koyulux üçün kəltürüləmdü? U qiraqdannıng üstigə koyulux üçün kəltürüləmdü? **22** Qünki yoxurulşan həqkandak ix axtarılanməy kalmayıdu, xuningdək hərkəndək məhpiv ix yüz bərgəndin keyin ayan bolmay kalmayıdu. **23** Anglojudak külük barlar buni anglisun! **24** Anglojanlırlarıngıra kengül bolungular! Qünki silar [baxkılırlar] kəndak elqəm bilən elqisənglər, silərgimə xundak elqəm bilən elqəp berilidu, hətta uningdinməy kəp koxup berilidu. **25** Qünki kimdə bar bolsa, uningoja tehimu kəp berilidu; əmma kimdə yok bolsa, hətta uningda bar bolovanlırimu uningdin məhərum klinidu. **26** U yənə mundak dedi: — Hudanıng padixahlıki yəna birsining turprakka uruk qaqqıniqə ohxaydu: **27** U uhlaydu, orundın turidu, keqə-kündüzərlər etüwerip, uruk bish urup esidu. Lekin qaqqıqi kəndak yol bilən esidiojanlığını bilməydu. **28** Turprak ezelükindən həsul beridu; uruk, awal bish uridu, keyin bax qikiridu, ahiarda baxaklar toluk dan tutidu. **29** Dan pixkənda, [qaqqıqi] dərħal orojə salidu, qünki həsul wakti kalgən bolidu. **30** U yənə mundak dedi: — Hudanıng padixahlıklını nemigə ohxitimi? Yaki kəndak bir təmsil bilən sūratlap beralıymış? **31** U goya bir tal kişa urukçıja ohxaydu. U yərəgə teriloqanda, gərqə yer yüzidiki barlık uruklarning iqidə əng kiçiki bolsimu, **32** teriloqandin keyin, hərkəndək ziraəttin egiz əsüb xundak qong xahlayduki, asmandiki kuxlarmu uning sayisiga konidu. **33** U uningoja ohxax halayık anglap qüixinələğidək nuroqun təmsillər bilən söz-kalamni yətküzdi. **34** Lekin təmsil kəltürməy turup ularoja həqkandak söz kilməytti. Lekin eż muhlisilri bilən yalıoz qəlojınida, ularoja həmmini qüxəndürüp berətti. **35** Xu künə kəq kırqanda, ularoqa: — Dengizning u ketioja etəyli, — dedi. **36** Ular halayıkni yoloja seliwtəkəndin keyin, uni kemidə olturojan peti elip yürüp ketixti. Ular bilən billə mangojan baxkə kemilərəmə bar idi. **37** Wə mana, əxəddiy kara kuyun qikip kattı; xuning bilən dolğunlar kemini urup, su həlkip kırıp, kemigə toxay dəp kılıqanidi. **38** Lekin u kemining ayaq təripida yastukka bax koyup uykuqə kətkəndi. Ular uni oyojip: — I ustaz, hələk boluwatlıqınımiza karing yokmu? — dedi. **39** U ornidin turup, boranoja tənbihə berip, dengizə: «Tinqlan! Jim bol!» dedidi, boran tohtap, qongkur bir jimjilik həktüm sürdi. **40** — Nemixə xunqə kərkisilər? Silərdə kəndaksıgə tehiqə

ixənq bolmayıdu? — dedi u ularoja. **41** Ularnı intayın zor bir korkunq bastı, ular bir-birigə: — Bu adəm zadi kimdu? Hətta xamal wə dengizmu uningoja itaat kiliđikən-hə! — dəp ketixti.

5 Ular dengizning u ketioja, Gadaralıklärning yurtioja yetip bardı. **2** U kemidin qüxtüxi bilənla, napak roh qaplaxkan bir adəm gər öngürüləridin qikip, uning aldioja kəldi. **3** U adəm öngürülərni makan kılqan bolup, uni həqkim hətta zənjirlər bilənmə baqlıyalımaytti. **4** Qünki kəp ketim put-kolliri kixan-zənjirlər bilən baqlılanan bolsimu, u zənjirlərin üzüvetip, kixanlərni qekiyatkəndi; həqkim uni boysunduralmışanidı. **5** U keqə-kündüz mazarlıktı wə taqəl arısida tohtawsız warkirap-jarkırap yürürtə, əz-əzini taxlar bilən kesip yarilandurur. **6** Lekin u əysani yırakṭın kərüp, uning aldioja yürüüp berip, səjdə kildi **7** wə kəttik awazda warkırap: — Həmmidin aliy Hudanıng Oqlı Əysa, sening meninq bilən nemə karing! Huda həkkə, sandin etünüp kəlav, meni kijnimal! — dedi **8** (qünki əysa uningoja: «Həy napak roh, uningdin qık!» degənidir). **9** U uningdin: — Isming nemə? — dəp soridi. — Ismim «köxon» — qünki sanımız kəp, — dəp jawab bərdi u. **10** Wə u əysadin ularnı bu yurttin həydiwətmigaysən, dəp kəp etünüp yalwurdu. **11** Taqəl baqırıda qong bir top tongguz padidi otlap yürüəti. **12** Jinlar uningoja: — Bizni muxu tongguzlaraq əwətəkin, ularning iqiqə kirip ketixə yol koyqaysən, — dəp yalwuruxti. **13** Əysa dərħal yol kəydi. Xuning bilən napak rohlar qikip, tongguzlarning teniqə kirixa bilənla, tongguzlar tik yardin etilip qüxiip, dengizə qərək boldi. Ular ikki mingəqə yekin idi. **14** Tongguz bakkıqular bolsa u yardin kəqip, xəhər-yezilarda bu ixlarnı pur kildi. Xu yerdikdər nemə ix yüz bərgənlərini kərgili qikixti. **15** Ular əysanıng yenioja kəldi wə ilgiri jinlar qaplixiwaləjan həlikə adəmning kiyimlərni kiyip, əs-hoxi jayida olturojinini — yəni «köxon jinlar» qaplaxkan xu adəmni kərüp, korkup ketixti. **16** Bu wəkəni kərgənlər jinlar qaplaxkan adəmdə nemə yüz bərgənlərini wə tongguzlarning akıwtitini həlkə bayan kılıp bərdi. **17** Buning bilən halayık əysaqa: Yurtlirimizdən qikip kətkəysən, dəp yalwuruxka baxlıdi. **18** U kemidə qikiyatkəndə, ilgiri jinlar qaplaxkan həlikə adəm uningdin: Mənəmə sən bilən billə baray, dəp etündi. **19** Lekin u buningoja unimay: — Əz eydikiliring wə yurdaxliringning yenioja berip, ularoqa Parwərdigarning sanga xunqılıq uluq ixlarnı kılıp bərgənlərini, Uning sanga rəhəm-xəpkət kərsətkənlərini həwərləndürgün, — dedi. **20** U kaytip berip, əysanıng eziqə kəndak uluq ixlarnı kılıqanlığını «On xəhər rayoni»da jar kılıxka baxlıdi. Buni anglojanlırların həmmisi tolımı həyran kəlxıti. **21** Əysa kaytidin kema bilən dengizning u ketioja etkəndə, zor bir top halayık uning yenioja yişildi; u dengiz boyida turattı. **22** Mana, məlum bir sinagogning qongı Yairus isimlik bir kixi kəldi. U uni kərüp ayojioja yikilip: — Kiçik kizimə elay dəp kəldi. Berip uningoja kollarıringizni təgküzüp koysingiz, u sakıyip yaxiojayı! — dəp kəttik yelindi. **23** Əysa uning bilən billə bərdi. Zor bir top halayıknu olıxp kıştaxkən halda kəynidin mengixti. **25** Hun təwərxə kesiligə giriptar bolovanıqə on ikki yıl bolovan bir ayal bar bolup, **26** u nuroqun tewiplarning kolida kəp azab tartıp, bar-yokını həjləp təgətəkən bolsimu, həqkandak üntümi bolmay, tehimu eçirlixiq kətkəndi. **27** Bu ayal əysa həkkidiki gəplərni anglap, halayıkning otturisidin kıştilip kəlip, arkə tərəptin uning tonını silidi. **28** Qünki u kənglide: «Uning tonını silisamlı sakaymay kalmaymən» dəp oylioqanidi. **29** Hun xuan tohtap, ayal kesəl azabidin sakayıtlıqənlərini ez tenidə sezdi. **30** Əysa dərħal wujudidin kudratning qıkkənlərini sezip, halayıkning iqidə kəynigə burulup: — Kiyimimni siliojan kim? — dəp soridi. **31** Muhlisilri uningoja: — Halayıkning

ezüngni kistap mengiwatkanlılığını körüp turukluk, yənə: «Meni siliojan kim?» dəp soraysənəq? — deyixti. **32** Birak Əysə özini silioquqını tepix üçün tehiqə ətrapıqa karawattatti. **33** Əzida nemə ixning yüz bərgənlənikini səzgən ayal qorkup-titrigən haldə kelip uning aldiqə yikildi wa uningoja həkikiyələhnili pütünləy ettti. **34** U uningoja: — Kızım, ixanqıng seni sakayttı! Tinq-hatırjomılığa kçı! Kesilingning azabidin sakayojoın, — dedi. **35** U bu səzni kılıwatqanda, sinagogning qongining eyidin bəzilər kelip uningoja: Kjizingiz əldi. Əmdi ustazni nemixə yəna awara kılısilis?! — deyixti. **36** Lekin Əysə bu səzlərni anglap dərhal sinagogning qongioja: Qorkmiojin! Pəkət ixanqətə bol! — dedi. **37** U pəkət Petrus, Yakup wa Yakupning inisi Yuhanınna bilən yoloja qıktı; baxka heqkimning ezi bilən billa berixioja yol köymidi. **38** U sinagogning qongining eyi aldiqə kəlgəndə, kiykas-qukanı, halayınpinq kattık nala-pəryad wa ah-zar ketürgənlənikini körüp, **39** eyga kirip ularoja: — Nemixə kiykas-qukan wə ah-zar ketürsənilər? Bala elməptü, uhlap kaptı, — dedi. **40** Ular uni mashıra kılıxtı; lekin u həmməylənni taxkırıraq qikiriyetip, balining ata-anisini wə ez həmrəhələrinili elip, bala yatkən eyga kirdi. **41** U balining kolini tutup, uningoja: «Talita kumi!» dedi. Bu səzning mənisi «Kızım, sanga eytimənki, ornungdin tur» deyənlək idi. **42** Kız dərhal ornidin turup mangdi (u on ikki yaxta idi). Ular bu ixka mutlak həyran kəlxıti. **43** U ularoja bu ixni heqkimə eytməsləkni kattık tapılıdi, xundakla kizoja jegüdək birməmə berixni etti.

6 U vəyerdin ketip, ez yurtioja kəldi. Uning muhlisirrimu uningoja əgixip bardı. **2** Xabat künü kalgändə, u sinagogda təlim berixkə kirihti. Təlimini anglioqanlardın kep adəm intayın həyran boluxup: — Bu adəm bularoja nadın erixkənd? Uningoja muxundak danalıq kəndək berilgən? Uning kolidə muxundak mejizilər kəndək yaritildiqəndə? **3** U həlikə yaqəqqi əməsmi, Məryəmning oqlı, xundakla Yakup, Yosə, Yəhədüdə wə Simonlarning akisiq? Uning singillirimi bu yərdə arimizda turuwatmamdu? — deyixti. Xuning bilən ular uningoja həsat-bizarlıq bilən kərdi. **4** Xuning bilən Əysə ularoja: — Hərkəndək pəyoğəmbər baxxə yərlərdə hərmətsiz kalmayıdu, pəkət ez yurti, ez uruk-tuoşkanlıri arısida wə ez eyidə hərmətkə sazawər bolmayıdu, — dedi. **5** Xuning bilən kollarını kılçanqə bimarning üstiga təkküzip, ularını sakayıtkəndən baxxə, xu yərdə u həqkəndək mejizə yaritalmədi. **6** Wə u ularning iman-ixəngsizlikidin həyran kəldi. **7** Andin u ətrapıki yeza-kəntlərni aylınip təlim bərdi. U on ikkiylənni yenioja qakirdı wə [həlk arisoja] ikki-ikkidin əwətixkə baxlıdi. U ularoja napak rohları həydəx həlkəkini bərdi; **8** wə ularoja: — Səpərdə yeningləroja həsidiñ baxxə nərsə eliwalımları, nə hurjun nənan eliwalımları, bələvəqə pulmü salımları, **9** putunglaroja kəxlərni kiyinglər, bırak ikki yəktək kiyiwalımları, — dap tapılıdi. **10** U yənə: — [Bir yurtka barojininglardaj], kimning əyigə [köbul kılınip] kirsənglər, u yurttin kətküqə xü eyidlə turunglar. **11** Kəysi yərdikərlər silərni köbul kilmisa, xundakla səzünglərni anglimisa, u yərdin katkinininglərdə, ularoja agah-guwahı bolsun üçün ayioqinqardıki topini kekiwetinglər! — dedi. **12** Xuning bilən ular yoloja qıkip, kixilərni gunahlırioja towa kılıxjat selip tündidi. **13** Ular nuroqun jinlərni həyididi, nuroqun bimarlarnı zəytun meyi bilən məsih kılıp sakaytti. **14** Uning nami məxhur boloaqka, Herod padixah uning həkkidə anglap: «Bu adəm [qoqum] elümdin tırılgan Qəmündürgüqi Yəhyadır. Xuning üçün muxu alahıda kudratlər uningda küqini kərsitidü» deyətti. **15** Baxxılar: «U İlyas [pəyoğəmbər]» desə, yənə bəzilər: «Burunki pəyoğəmbərlərdək bir pəyoğəmbər bolsa kerək» deyixətti. **16** Birak bularni angloqan Herod: — Mən

kallisini aloqan Yəhyanıng ezi xu — u elümdin tiriliptü! — dedi. **17** Hərođning bundak deyixining səwəbi, u [əgəy] akisi Filipning ayalı Herodiyanıng wəjидin adəm əwətip Yəhyani tutup, zindanoja taxlıqanıdi. Qünki u xu ayal bilən nikahlanıjanıdi; Yəhya Herodka [tənbih berip]: «Akangning ayalını tartiwelixing Tawrat kanuniqə hilap» dəp käyta-käyta degonidi. **19** Xuning üçün Herodiya Yəhyaoja adawət saklayttı; uni eltürməkqı boloqan bolsımı, lekin xundak kılalmayıttı. **20** Qünki Herod Yəhyani diyanətlik wə mukəddəs adəm dəp bilip, uningdin korkattı, xunglaxka uni koçqıdaydıttı; u uning səzlərini angloqan qaqlırlırida alaşkədə bolup ketətti, lekin yənilə sezlərini anglaçka amrak idı. **21** Əmma [Herodiya kütükə] payt ahir yetip kəldi; Herod tuqulqan künidə ez əmaldarları, mingbexiliri wə Galiliə əlkisidikidə katta ərbablərni ziyanət bilən kütüwaldı; **22** həlikə Herodiyanıng kizi sorunoja qüçüp ussul oynap bərdi. Bu Herod wə həmdastıhan bolopalaroja bəkmü yarap kotti. Padixaq kizoja: — Məndin nəmə tələp kılışang, xuni berimən, — dedi. **23** Andin u əsəm kılıp yənə: — Məndin nəmə tələp kılışang, hətta padixahlıqimning yerimini dəsəngmə xuni berimən, — dedi. **24** Kız sırtka qıkip, anisidin: — Nəmə tələp kılıy? — dəp soriwidı, anisi: — Qəmündürgüqi Yəhyanıng kallisini tələp kıl, — dedi. **25** Kız dərhal padixahıning aldiqə aldirap kirip: — Qəmündürgüqi Yəhyanıng kallisini hazırlanır bir təhsigə koyup akılıxlarını halaymən, — dedi. **26** Padixah buningoja nahayiti həsrat qəkkən bolsımı, əsəmləri türpəylidin wə dastlıhanda olтурqanlar wəjidin, uningoja bərgən sezidin yanqası kəlmidi. **27** Xunga padixah dərhal bir jallat əwətip, uning kallisini elip kəlixni əmr kıldı. Jallat zindanoja berip Yəhyanıng kallisini elip, **28** uni bir təhsigə koyup, kizning aldiqə elip kəlip uningoja bərdi. Kız uni anisoja tapxurdi. **29** Bu ixni angloqan Yəhyanıng muhlisiləri kəlip, jəsətni elip ketip bir kəbriga koydu. **30** Kəytip kəlgən rosullar əysanıng yenioja yiojıldı, nəmə kilojanlıri həm nəmə təlim bərgənlərini uningoja məlum kılıxtı. **31** Kelip-ketiwatqanlar nahayiti keplikidin ularoja tamaklinixkümu wakıt qıkmidi. Xunga u ularoja: — Yürünglər, mən bilən hilwət bir jayqa berip, birdəm aram elinglər, — dedi. **32** Buning bilən ular kemigə qüçüp, hilwət bir qel yərgə karap mangdi. **33** Birak nuroqun kixilər ularning ketiwayatqanlığını baykap, ularını tonuweiлиdi, ətrapıktı barlıq xəhərlərдин piyadə yoloja qıkip, yürüüp, ulardın burun u yərgə berip yiojılıxtı. **34** Əysə kəmidin qüçüp, zor bir top adəmni kərüp, ularning padıqisiz koy padısidik bolopanlıqioja iq aqırıttı. Xunga u ularoja kep ixılları eğitikkə baxlıdi. **35** Kəq kirip kaloqanda, muhlisiləri uning yenioja kəlip: — Bu qel bir jay ikən, kəq kirip kətti. **36** Halayıknı yoloja seliwtən bolsang, ular ətrapıktı kənt-kixlaklaroja berip, ezlirigə nan setiwsun; qünki ularda jegüdək nərsə yok, — dedi. **37** Lekin u ularoja jawabən: — Əlaroja eziünglər ozuk beringlər, — dedi. Muhlisilər uningdin: — İkki yüz kümüx dinarоja ularoja nan ekelipli ularnı ozuklandurandı? — dəp soridi. **38** Əysə ularoja: — Kənqə nəninglər bar? Berip karap beringlər, — dedi. Ular karap bəkəndin keyin: — Bəxi bar ikən, yənə ikki belikmə bar ikən, — deyixti. **39** U ularoja kixilərni top-lop kılıp yexil qımandə olтурuzuxni buyrudi. **40** Halayık yüzdən, elliktin səp-səp bolup olтурuxtu. **41** U bəx nan bilən ikki belikni kolioja elip, asmanoja karap [Hudaqə] taxakkür-mədhiya etti, andin nanınları oxup, kepqılıkka tutup berix üçün muhlisirliqə berip turattı; ikki belikni həmməyləngə tarkitip bərdi. **42** Həmməylən yəp toyundi. **43** [Muhlisilər] exip kalojan nan wə belik parqılırını lik on ikki sevätkə teriwaldi. **44** Nanınları yegən ərlərning sanila bəx mingqə idi. **45** Bu ixtin keyinla, u muhlisirliqə eziüm bu halayıknı yoloja seliwtəmən,

angojıqə silər kemigə olturup, dengizning karxi kirojıkıldıki Bəyt-Saida yezisi oja ettiş turunglar, dəp buyrudi. **46** Ularnı yoloja seliwtkəndin keyin, u dua-tilawət kılıx üçün taoğka qıktı. **47** Kəq kirgəndə, kemə dengizning otturisi oja yətkənidi, u ezi yaloquz kuruqlukta idi. **48** U muhlislirinən palaknı küçəp uruwatkarlığını kərdi; qünki xamal tatür yenilixtə qıkkənidi. Keqə tətininq jesək waktida, u dengizning üstidə mengip, muhlisliri tərəpkə kəldi wə ularning yenidin ettiş ketidioqandək kılatti. **49** Lekin ular uning dengizning üstidə mengip keliwatkarlığını kerüp, uni alwasti ohxaydu, dəp oylap qukan selixti. **50** Qünki ularning həmmisi uni kerüp sarasimiga qüxti. Lekin u dərhal ularqa: — Yüräklärlik bolunglar, bu mən, korkmanglar! — dedi. **51** U kemiga, ularning yenoja qıkkəndila, xamal tohtidi. Ular buningdin hoxidin kətküdək dərijida kəttik həyran kelixip, nemini oylaxnı bilməytti; **52** qünki ular nan berix [moyjizisini] tehiq qızxənnigəni, ularning kəlbə bihud həlləttə turattı. **53** Ular dengizning karxi təripigə ettiş, Ginnisarət degen yurtta [kuruqlukka] qıkip, kemini baqlap koydi. **54** Ular kemidin qüixüxi bilənlə, [halayı'k] uni dərhal tonuwelip, **55** ətrapiki həmmə jaylarqa yügürüxüp bardı wə «U palanqi yərgə qüixüptü» dəp anglıxi bilənlə, bimarlarnı zəmbilgə selip, xu yərgə [uning aldioja] elip berixti. **56** U məyli yeza, məyli xəhər yaki kıxlaklarqa barsun, həlk aqırıklärni bazarlarqa elip qıkip yatkuzattı; ular uningdin aqırıklär həq bolmioşanda sening yepinqəngnəng pexigə bolsimu kolını təgküziwalsak dəp etti. Uningoja kolını təgküzənlərinən həmmisi sakayıd.

7 Bu qəoşa, Pərisiyələr wə Təwrat ustazlıridin bəziləri Yerusalemın kəlip uning aldioja yiqıldı; **2** xu Pərisiyələr wə Təwrat ustazlıri uning muhlisliridin bəzilirinən tamaknı kolını yumay, yəni «napak» haldə yəwətənlilikini kerüp, uningdin: — Muhlisliring nemixə ata-bowlirimizning an'ənilirigə riaya kilmay, bəlki yuyulmuşqan kolları bilən tamak yeydü? — dəp soraxtı (qünki Pərisiyələr wə pütün Yəhudiylər ata-bowlirili təripidin kəlduruloğan an'ənnini qing tutkəqkə, awwal kollırını əstiyidilik bilən yumisa, tamak yeməydi. Xuningdək bazarindı kətip kəlgəndim, ular kol yumay birnarsa yeməydi. Uningdin baxka, piyalə-kədəh, das-qəgün wə mis kəqilər wə diwanlarnı yuyux tooprısında tapxuruloğan nuroqunluqan an'ənilardımı qing turidu). **6** U ularqa jawab berip mundaq dedi: — Yəxaya pəyojəmbər silər sahətpəzərlər toopranglarda aldin'ala toptooqra bexarət bərgən! [uning] yazmısında pütülgəndək: — «Muxu həlk, aqzıda Meni hərmətlığını bilən, Bırak kəlbə Məndin yırak; **7** Ular Manga bühəde ibadət kılidi. Əlarning əgətənən təlimləri pəkət insanlardın qıkkən pətiwalarla, halas». **8** Qünki silər Hudanıng əmrini taxlap koyup, ələnərini qing tutiwalidikənsilər — das-qəgün, piyalə-kədəhərnı yuyux wə xuningoja ohxap ketidioqan nuroqan baxka ixlərni an'əna kılıp yürüsərlər. **9** U ularqa yənə mundaq dedi: — Silər ezliringlarning an'ənisini qing tutfımız dəp Hudanıng əmrini əpqillik bilən bir qətək kəyriп koydungular! **10** Qünki Musa [payoqəmbər]: «Ata-anangni hərmət kıl» wə «Atisi yaki anisini həkərətləgnərlər əlümgə məhkum kılınsun» dəp əmr kılɔjan. **11** Lekin silər: — Birsi «Atisi yaki anisioja: — Mən silərgə yardəm bərgüdək nəsilərni allikəqan «kurban kılıp» Hudaqə atiwəttim — desila, **12** xu kixininə ata-anisining həlidin həwər elixoja bolmayıdu, dəp eğıtisilər. **13** Xundak kılıp, silər [əwlədlirinqlarqa] tapxuruoğan an'ənənglərni dəp Hudanıng əmrini yokka qılıkiriwettinglar, wə xuningoja ohxax kəp ixlərni kılısılər. **14** Andin halayıknı yənə yenoja qakırip, ularqa: — Həmminglər manga kulaq selinglər wə xuni qıxininglərki, **15**

insanning sırtidin iqığə kiridiqən nərsilərnən heqkəndikə uni napak kılmaydu, bəlki ezi qıdının qıkidiqən nərsilər bolsa, ular insanni napak kılıdu. **16** Anglıqudək kulinə barlar buni anglisun! — dedi. **17** U halayıktın ayrılip eygə kirgəndə, muhlisliri uningdin bu təmsil həkkidə sordı. **18** U ularqa: — Silərmə tehiqə qüxənmər yürüwətamsılar?! Sirttin insanning iqığə kiridiqən hərkəndək nərsining uni napak kılalmayıqənlərini tonup yətməywətamsılar? **19** [Sirttin kirgən nərsə] insanning kəlbəcərə əməs, axkəzinioja kiridü, andın u yərdin tərat bolup taxlinidu, — dedi (u bu gəpni deyix bilən, həmmə yeməkliklərni hələl kılıwıatti). **20** U yənə sez kılıp mundak dedi: — Insanning iqidin qıkidiqinilə, insanni napak kılıdu. **21** Qünki xular — yaman niyatərlər, zinahorluk, jinsi yuzukluklar, katillik, oqırılık, aqkezlik, rəzziklər, aldadqılık, xəhəwaniyılık, həsəthorluk, til-ahənat, təkəbburluk, wə əhaməkatlıklər insanning iqidin, yəni uning kəlbənidin qıkidiq **23** — bu razıl ixlərning həmmisi insanning iqidin qıkip, eziyi napak kılıdu. **24** U ornidin turup u yərdin ayrılip, Tur wə Zidon ətrapidiki rayonlarqa bardı wə bir eygə kirdi. Gərqə u buni həqkim bilmişnən degen bolsimu, lekin yoxurup kələlmədi. **25** Dərwəkə, napak roh qaplaxkən kiqik bir kizning anisi uning tooprisidəki həwərnəi anglioqən həman yetip kəlip, uning ayiojioja yikıldı **26** (ayal Yunanlıq bolup, Suriə əlkisidiki Fənikiy millitidin idi). U uningdin kizidin jinni həydiwetixni etti. **27** Lekin əysə uningoja: — Aldı bilən balılar körəkini toyoquzsun; qünki balınlarning nenini kiqik itlərə taxlap berix toqraqa əməs, — dedi. **28** Lekin u buningoja jawabən: — Durus, i Rəb, bırak hətta itlərən istəl astida turup balıldırin qızkən nan uwaklırını yəydi. — dedi. **29** Əysə uningoja: — Sening muxu səzüng təpəylidin yoluqoja kayt, jin kizi qıdındı qıkip kətti, — dedi. **30** Ayal eyigə kəytip kəlgəndə, mana kiz kariwatta yatatti, jin uningdin qıkip kətkənidi. **31** Əysə yənə Tur wə Zidon xəhərinən ətrapidiki rayonlardın qıkip, «On xəhər» rayoni otturisidin etti, yənə Galiliyə dengizioja kəldi. **32** Halayık uning aldioja tili eojir, gas bir adəmni elip kəlip, uning uqisioja kələngni təgkütüp koysang, dəp etti. **33** U adəmni halayıktın ayrıp bir qətək tartıp, barmaklirini uning kulaqlarıqə tiktı, tükürüp, [barmikini] uning tiliqən təgküdü. **34** Andin u aşmanoja kərap u hə, tartip horsinqəndin keyin, u adəmə: «Əffata» (mənisi «eqil») dedi. **35** U adəmning kulaqları dərəhdə eqilip, timlu eqilip rawan gəp kilişkə bacılıdı. **36** Əysə ularqa buni həqkimə eymaslıknı tapılıdı. Lekin ularqa hərkənqə tapılıqon bolsimus, bu həwərnəi yanılıda xunqə kəng tərkitiwətti. **37** Halayık [bu ixtə] mutlək həyran kelixip: — U həmmə ixlərni kəltis kılıdikən! Hətta gaslarnı angloyaqan, gaqılarnı sezləydiqən kılıdikən, — deyixti.

8 Xu künərdə, yənə zor bir top halayık yioqlənəndi. Əlarning yegüdək heqənməsi bolmioşaqka, u muhlislirini yenoja qakırıp: **2** — Bu halayıkkə iqim aqırıdyu. Qünki ular meninə yəmidə turojılı üq kün boldı, ularda yegüdək heqərəsimi kəlmədi. **3** Ularnı əylirigə aq korsak kəytursam, yolda həlidin ketixi mumkin. Qünki bəziləri yırakıñ kəlgənəkən, — dedi. **4** Muhlisliri buningoja jawabən: — Bundak hilwat bir jayda bu kixilərni toydurqudək nanni nədin tapkili bolsun? — deyixti. **5** — Kanqə nəninglər bar? — dəp soridi u. Yətta, — deyixti ular. **6** Buning bilən u həlkəni yərdə olturuxka buyrudi. Andin yəttə nanni kolıqə aldi wə [Hudaqə] təxəkkür-mədhiyə eytip oxup, kəpəqilikə tutuxkə muhlislirə qıkip. Ular halayıkkə tiləxtürüp bərdi. **7** [Muhlislər]da yənə birkənqə kiqik belikə bar idi. U Hudaqə təxəkkür eytip uları bərikətləp,

muhlisirioqa ülæxtürüp berixni eytti. **8** Halayik toyqoqa yedi; ular exip қалојан парqilarни ўтта sewatka teriwaldi. **9** Yegənlər tət mingqə kixi idi. U ularını yoloja saldı, **10** andin muhlisirli bilən billə dərhal kemigə qüxüp, Dalmanuta tərəplirigə bardi. **11** Pərisiyər qikip, uni sinax məksitidə uningdin bizgə asmandın bir mejizilik alamat kərsatsəng, dəp tələp kılıxip, uning bilən munaziriləxkili turdi. **12** U iqidə bir uluoq-kıqiq tipin: — Bu dəwr nemixkə bir «mejizilik alamat»ni istəp yürüdü? Xuni silərgə bərhək eytip koyayki, bu dəwrgə həqkəndak mejizilik alamat kərsitməydi, — dedi. **13** Andin ulardin ayrılip, yəna kemigə qikip, dengizning u qetiga etüp kətti. **14** Muhlislar nan elip kelixini untuqan bolup, kemida bir tal nandin baxka yəydiqini yok idi. **15** U ularını agahlandurup: — Ehtiyat kilinglar, Pərisiyərlərin eqitküsi wə Hərodning eqitküsidin həzi bolungalar, — dedi. **16** Muhlislar ozara mulahızılıcip: — Uning bundak deyixi nan əkəlmigənlilikimizdən bolsa kerək, — deyixi. **17** Əysə ularning nemə [deyixiwatkanlıklını] bilip: — Nemixkə nan yoqlukı toqrisida mulahızıa kılısilər? Silər tehiqə pəm-parasət yaki qüxənqige iğə bolmidinglər? Kəlbiringlər tehimu bishudlxip ketiwatamdu? **18** Keziungular turup kərməywatamsılər? Kulikinglər turup anglimaywatamsılər? Esinglarda yokmu? **19** Bəx ming kixığa bəx nannı oxtuoqınımda, parqilarqa lik tolojan kənqə kıqiq sewətni yioqiwaldinglar? — dedi. — On ikkini, — jawab bardi ular. **20** — Yətta nannı tət ming kixığa oxtuoqınımda, parqilarqa lik tolojan kənqə sewətni yioqiwaldinglar? — dedi u. — Yəttini, — Jawab bərdi ular. **21** U ularqa: — Undakta, kəndakşığə silər tehi qüxənməysilər? — dedi. **22** Ular Bəyt-Saida yezişioqa kəldi; halayık, bir kor adamını uning aldioja elip kelip, uningoja kəlungeni təgküzüp koysang, dəp etündi. **23** U kor adamning kəlidin tutup yezining sırtıqə yetiləp bardi; uning kezlrigə tükürüp, üstüga kollırını təgküzüp: — Birar nərsa kəruiwatamsan? — dəp soridi. **24** U bexini kətürüp: — Kixilərnı kəruiwatimən; ular huddi mengip yürüwatkan dərahılərdək kərünüwatidu, — dedi. **25** Andin u kəyidin kollırını u adamning kezlrigə təgküzdi. U kezlririni eqiwidə, kezlrili asliga kelip, həmmə nərsini enik kərdi. **26** Əysə uni eyigə kəyturup: — Yezioqumu kirma, yaki yezidiki həqkiməgə bu ixni ukturma, — dəp tapılıdi. **27** Əysə muhlisirli bilən qikip Kəysəriyə-Filippi rayoniqa karaxlıq kənt-yezilaroja bardi. Yolda u muhlisirlidin: — Kixilar meni kim dayuß? — dəp soridi. **28** Ular uningoja: — Bəzilər seni Qəmildürgüqi Yəhya, bəzilər Ilyas [pəyoqəmbər] wa yəna bəzilər ilgiriki pəyoqəmbərlərdin biri dəp kəraydikən, — dəp jawab berixti. **29** U ulardin: — Əmdi silərqu, silər meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. Petrus jawabən: — Sən Məsihdursən, — dedi. **30** U ularqa ezi toorrukluq həqkimə timmaslıknı jiddiy tapılıdi. **31** Xuning bilən u İnsan'oqlining nuroqun azab-ökubət tartixi, aksaçkallar, bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri təripidin qətkə kəkilixi, eltürülüxi wa üç kündin keyin tirildürülüxi mukərrər ikenlikini [muhlisirioqa] əgitikəx baxlıdi. **32** U bu ixni oquk-axkara səzləp bardi. Buning bilən Petrus uni bir qətkə tartip, uni əyibləxkə baxlıdi. **33** Lekin u burulup muhlisirioqa karap, Petrusni əyibləp: — Arkamoja et, Xəyətan! Sening oilyoqanlıring Hudanıng ixliyi əməs, insanning ixliridur, — dedi. **34** Andin muhlisirli bilən halayiknimu qakirip mundak dedi: — Kimdəkim manga əgixini niyat kilsa, eziñin keqip, əzinin krestini kətürüp manga əgəxsün! **35** Qünki kimdəkim əz jenini kütkuzay desə, qokum uningdin məhərum bolidu; lekin kimdəkim mən üçün wə hux həwər üçün əz jenidin məhərum bolsa, uni kütkuzidu. **36** Qünki bir adəm pütük dunyaqa iğə bolup, jenidin məhərum қalsa, buning nemə paydisi bolsun?!

37 U nemisini jeniqa tegixsun?! **38** Qünki kimdəkim zinahor wə gunahkar bu dəwr aldida məndin wə menin səzlirimində nomus kilsə, İnsan'oqlunu atisining xan-xəripi iqidə mukəddəs pərixtilər bilən billə kəlginiidə, uningdin nomus kildi.

9 U ularqa yəna: — Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, bu yerdə turoqanlarning arısından olümning təminini tetixtin burun jezmən Hudanıng padixaqliğininq kūq-kudrat bilən kalgonlikini kəridioqanlar bardur. **2** Wə alta kündin keyin, Əysə Petrus, Yakup wə Yuhanənni ayriq elip, egiz bir taqqa qikti. U yerdə uning siyakı ularning kəz aldidila eżgirip, **3** kiyimliri yər yüzdikli həqbiq akartlıqim u akartalmıqoudak dərijidə parkırıp kardək ap'ak boldi. **4** Ularning kəz alıldı Musa wa İlyas [pəyoqəmbərlər] tuyukşiz keründi; ular Əysə bilən sezlixiwatkanidi. **5** Petrus bu ixka jawabən Əysəsa: — Ustaz, bu yerdə bolojinimiz intayin yahxi boldi! Birini sanga, birini Musaşa, yəna birini Ilyaska atap bu yərgə üç kəpə yasayı! — dedi **6** (qünki Petrus nemə deyixini bilməy қalajanidi, qünki ular körkunqə qəmipi kətkənidil). **7** Tuyukşiz bir parqə bulut ularını kəpliwalıdi wa buluttin: «Bu Mening seyümlük Oqlımdur; uningoja külək selinglər» degen awaz anglandı. **8** Ular lappida ətrapiço karixiwi, lekin yəna həqkimni kermidi, ez yenida pakət Əysənalı kərdi. **9** Ular taqdın qüxiwatkanında, Əysə ularoja, İnsan'oqlı olümündin tirildürülmigüqə, kərgənlirini həqkiməgə eytməslikni əmr kılıp tapılıdi. **10** Ular uning bu sezin kəngliga püküp, «olümündin tırılıx» degenəng zadi nemə ikenlikli həkkidə ezaara mulahızılıxtı. **11** Ular uningdin yəna: — Təwrat ustazlıri nema üçün: «İlyas [pəyoqəmbər Masih kelixtin] awwal kaytip kelixi kerək» deyixidu? — dəp soraxti. **12** U ularqa jawabən: — İlyas [pəyoqəmbər] dərvəkə [Məsihətin] awwal kelidu, andin həmmə ixni orniqa kəltürudu; əmdi nemixkə mukəddəs yazmilarda İnsan'oqlı kəpə azab-ökubət qekidü wə horlinidu, dəp pütülgən? **13** Lekin mən silərgə xuni eytayki, İlyas [pəyoqəmbər] dərhəkikət kəldi wə dəl mukəddəs yazmilarda u həkkidə pütülgəndək, kixilər uningoja nemini halisa xundak kıldı. **14** Ular muhlisirlerin yəniqə kaytip barojında, zor bir top adəmlərning ularning ətrapiço olixıwalojanlıknı, birnəqqə Təwrat ustazlırining ular bilən munazira kilixiwatkanlıknı kərdi. **15** Uni kərgən pütün halayık intayin həyran boluxtı wə yüksürüp kelip uning bilən salamlaxtı. **16** U ulardin: — Ular bilən nemə toorrukluq munazirə kilixiwatisilər, — dəp soridi. **17** Halayıktın bıralyən uningoja: — Ustaz, mən oqlumni sening aldingoja elip kəldim, qünki uningoja gaqa kələqli bir roh qaplıxiwaloqan. **18** Hər kətim roh, uni qirmiwsala, uni tartixtirup yikitidu, xuning bilən balining aqzı kəpükləxip, qıxları kirişip ketidü; kəkxal bolup kəldi. Muhlisirlingdin jinni hədiwətəysilər dəp tilidim, bırak ular kılalmıdi, — dedi. **19** U jawabən: — Əy etikədsiz dəwr, silər bilən қaçanoqıqə turay? Mən silərgə yəna қaçanoqıqə səwr kılıy? — Balini aldimoja elip kelinglər — dedi. **20** Ular balını uning aldioja elip kəldi. Əysəni kərrix bilənən roh balining pütün bədəninə tartixfuruvatti. Bala yikilip, aqzıdın kəpük qıkkən peti yərda yumilap kətti. **21** U balining atisidin: — Bu ix bexiqə kəlginiqə kənqə uzun boldi? — dəp soridi. U: — Kiqigidin tartip xundak, **22** jin uni əhalak kılıx üçün kəp kətim otka wə suoja taxlıdi. Əmdi bir amal kılalisang, bizgə iq aqpritip xapaət kələqliyən! — dedi. **23** Əysə uningoja: — «Kılalısan!» dəysənoqul İxənqətə bolovan adəmgə həmmə ix mumkindur! — dedi. **24** Balining atisi dərhal: — Mən ixininən; ixənqəsizlikinə mədət kələqliyən! — dedi yiqlap nida kılıp. **25** Əmdi Əysə kəpəqiliğinən yürüütüp kəlgənlikini kərüp, hələki napak rohka tənbəh berip: — Əy adəmni gas wə gaqa kələqli roh! Buyruk kılımənki, uningdin qık, ikkinçi

kirgüqi bolma! — dedi. **26** Xu haman jin bir qirkiridi-da, balini dohxatlık tartixturup, uningdin qıkip ketti. Bala elüktək yetip kaldi, halayığınıq kepinqisi «U eldi!» deyixti. **27** Lekin Əysa balını қolidin tutup yıldı, bala ornidin turdi. **28** Əysa eýga kirgändin keyin, muhlisliri uning bilən yalçın kalojanda uningdin: — Biz nema üçün jinni həydiwetəlmidük? — dəp soraxti. **29** U ularoja: — Bu hil [jin] dua wə rozidin baxka yol bilən qırırmış, — dedi. **30** Ular xu yərdin ayrılip, Galiliyədin etüp ketiwatatti. Birak u buni həqkimning bilixini halimaytti. **31** Qünki u muhlisliroja: — İnsan-oğlu insanların qolioja tapxurulup, ular uni əltüründü. Əltürülüp tək kündin keyin u tirilidü, — degən telimni beriwaytatti. **32** Lekin [muhlislar] bu seznı qüxənmidi həmdə uningdin soraxkımı petinalmıldı. **33** U KəpərNaüm xəhərigə kaldi. Əyga kirgəndə u ulardin: — Yolda nema tooprısında mullahızıləxtinqalar? — dəp soridi. **34** Lekin ular xük turdi, qünki ular yolda kayışımız əng uluq dəp bir-biri bilən mullahızıləxkəndi. **35** U olturnup, on ikkəylənni yenioja qakırıp, ularoja: — Kim birinqi boluxni istigan bolsa, xu həmməylənnin əng ahirkisi wa həmməylənnin hizmətkarı bolsun, — dedi. **36** Andin u kiçik bir balını otturuda turozuzdi wə uni kuqiqioja elip turup, ularoja mundak dedi: **37** — Kim mening namimda muxundak kiçik balını kobul kilsa, meni kobul kilojan bolidu. Kim meni kobul kilsa, u meni əməs, bəlkı meni əwətküqini kobul kilojan bolidu. **38** Yuhanna uningoja: — Ustaz, sening naming bilən jinlərni həydəwatlaşdırırsın kerdük. Lekin u biz bilən birgə sanga aqəxkənlərdin bolmöjaqqa, uni tostuk, — dedi. **39** Lekin Əysa: — Uni tosmanglar. Qünki mening namim bilən bir möjizə yaratkan birsı arkidinla mening üstündin yaman gəp kiliçi mumkin əməs. **40** Qünki bizə xərxi turmiqanlar bizni kollioqlanlardur. **41** Qünki mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, Masihə mənsup bolqanlıqınglar üçün, mening namimda silərgə həttə birar piyalə su bərgən kiximu ez in'ämioja erixmay kalmayıdu. **42** Lekin manga etikad kilojan bundak kiçiklərdin birini gunahğa putlaxturojan hərkəndək adəmni, u boynioja yoqan tūqmən texi esilojan haldə dengizə taxliwetilgini əwzal bolatti. **43** Əgər əmdi kolung seni gunahğa putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki kolung bar haldə dozahka, yəni əqürüləməs otka kirginindin kərə, qolak haldə həyatlıkkə kirginin əwzəldür. (**Geenna g1067**) **44** Qünki dozahta xularni [yəydiqən] kurt-kongoqlar olməydi, yalkunluk ot əqməydi. **45** Əgər əmdi putung seni [gunahğa] putlaxtursa, uni kesip taxliwət. Qünki ikki putung bar haldə dozahka, yəni əqürüləməs otka taxlanojiningdin kərə, tokur haldə həyatlıkkə kirginin əwzəl. (**Geenna g1067**) **46** Qünki dozahta xularni [yəydiqən] kurt-kongoqlar olməydi, yalkunluk ot əqməydi. **47** Əgər kezüng seni [gunahğa] putlaxtursa, uni oyup taxliwət. İkki kezüng bar haldə otluk dozahka taxlanojiningdin kərə, singar kezlik bolup Hudanıng padixaḥlıkiqə kirginin əwzəl. (**Geenna g1067**) **48** Qünki dozahta xularni [yəydiqən] kurt-kongoqlar olməydi, yalkunluk ot əqməydi. **49** Həmmə adam ot bilən tuzlinidu wa hərbir kürbanlıq tuz bilən tuzlinidu. **50** Tuz yahxi nərsidur. Həlbuki, əgər tuz əz tuzlukını yokatsa, uningoja käytidin tuz təmini kandakmu kirgüzgili bolidu? Əzünglarda tuz teplisün wə bir-biringlər bilən inaqlıkta etünglər.

10 U u yərdin kozojılıp, Yəhudiyə elkisi tərəpliridin etüp, İordan dəryasının qətidiki rayonlarımına bardi. Top-top adamlar yənə uning ətrapıqə olixıwaloqlanıdı. U aditi boyiąq ularoja talim berixkə baxlıdı. **2** Bazı Parisiyələr uning yenioja kelip uni kiltakka qıxıfürük məksitidə uningdin: — Bir adamning ayalını talak kılıxi Təwrat ənənəviyyətə uyğunmu? — dəp soridi. **3** Lekin u jawabən: — Musa [pəyoqəmbər] silərgə nema dəp

buyruqan? — dedi. **4** Ular: — Musa [pəyoqəmbər] kixininə yalını bir parqə talak heti yezipla talak kılıxiqa ruhsət kilojan, — deyixti. **5** Əysa ularoja: — Tax yüraqliklərdin u silərgə bu əmrni pütkən; **6** lekin Huda aləm apirdə boloxınıda [insanları] «Ər wa ayal kılıp yarattı». **7** «Xu səwəbtin ar kixi ata-anisindən ayrıılıdu, ayalı bilən birləşip **8** ikkilisi bir tən bolidu». Xundaq ikən, ar-ayal əmdi ikki tən əməs, bəlkı bir tən bolidu. **9** Xuning üçün, Huda əxşənni insan ayrimisun, — dedi. **10** Ular eýga käytip kelip kirgəndə, muhlisliri uningdin bu həqtə soridi. **11** U ularoja: — Ayalını talak kılıp, baxka birini əmrigə alojan kixi ayalıqə gunah kılıp zina kilojan bolidu. **12** Erini koyuwetip, baxka ərgə təqkən ayalmu zina kilojan bolidu, — dedi. **13** Kolungni təkkiçəyənən dəp, xixilər kiçik balılırını uning aldiqə elip keliwaytatti. Birak muhlislar elip kəlgənlərni əyiiblidi. **14** Buni kərgən Əysa aqqiklinip, muhlisliroja: Balilar aldimoja kəlsün, ularni tosmanglar. Qünki Hudanıng padixaḥlıki dəl muxundaklaroja təwədər. **15** Mən silərgə xuni bərhək eytip koyayki, Hudanıng padixaḥlıkını sabıy balidak kobul kılımsa, uningoja hərgiz kirəlməydi, — dedi. **16** Xuning bilən u balılları kuqiqioja elip, ularoja kollırını təkkiçüp bəht tilidi. **17** U yoloja qıkkında, birsı uning aldiqə yügürüp kelip, uning aldiça tizlinip uningdin: — I yahxi ustaz, mən kəndək kılısam mənggülü həyatka miraslık kılıman? — dəp soridi. (**aïönios g166**) **18** Lekin Əysa uningoja: — Meni nemixkə yahxi dəysən? Pəkət bividin, yəni Hudadin baxka həqkim yahxi əməstür. **19** Sən Təwrattiki «Zina kılma, katillik kılma, ooprilik kılma, yalojan guwaḥlık bərmə, hiyanət kılma, ata-anangni hərmət kıl!» degən pərhiz-pərزلərni bilişən, — dedi. **20** U adım jawabən: — Ustaz, bularning həmmisigə kiçikləndin tartip əmal kılıp keliwaytimən, — dedi. **21** Əysanın uningoja karap muhəbbiti kozqoldı wa uningoja: — Səndə yənə bir ix kam. Berip pütün mal-mülkingni setip, pulini yoxsullarоja bərgin wə xundak kilsang, ərxtə həzinəng bolidu; andin kelip krestni kətürüp manga aqəxkin! — dedi. **22** Lekin muxu səzni anglap, uning qirayi tutulup, kəyəqoja qəmüp u yərdin ketti. Qünki uning mal-dunyasi nahayiti kəp idi. **23** Andin Əysa qərisigə səpselip karap, muhlisliroja: — Mal-dunyasi keplərnəng Hudanıng padixaḥlıkiqə kirixi nemidegen taslıktə bolidu-hə! — dedi. **24** Muhlislar uning sezlirigə intayın həyran boluxtı, lekin Əysa ularoja yənə jawabən: — Balılırm, mal-mültikkə tayanoqlanlar üçün Hudanıng padixaḥlıkiqə kirix nemidegen təs-hə! **25** Təgining yinining kezidin etüxi bay adəmning Hudanıng padixaḥlıkiqə kirixidin asandır! — dedi. **26** Ular buni anglap intayın bək həyran boluxup, bir-bividin: Undakta, kim nijatka erixəleydi? — dəp soraxti. **27** Əysa ularoja karap: — Bu ix insan bilən wujudka qıqxı mumkin əməs, lekin Huda üçün mumkin əməs bolmayıdu; qünki Huda qənəbənən həmmə ix mumkin bolidu, — dedi. **28** Buning bilən Petrus uningoja: — Mana, biz bolsak, həmməni taxlap sanga aqəxtük! — degili turdi. **29** Əysa uningoja jawabən mundak dedi: — Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, mən üçün wə hux hawür üçün eyi, aka-ukiliri, aqa-singilliri, atisi, anisi, ayali, balılıri yaki yər-zemlinləridin waz kəqənlərinən həmmisi **30** bu zamanda bularning yəhəssisigə, yəni ey, aka-uka, aqa-singil, ana, balılar wə yər-zemlinləroja (ziyankəlxiliklər koxulqan haldə) müvəssər bolmay kalmayıdu. (**aïön g165, aïönios g166**) **31** Lekin xu qaçıda nuroqun alidda turoqlar arkıqə etidü, nuroqun arkıda turoqlar aldiqə etidü. **32** Ular Yerusalemə qıkıdqıqən yolda idi, Əysa həmmminin alidda ketiwaytatti. [Muhlisli] bək həyran idi həmdə uningoja aqəxkənlərənən körkənq iqidə ketiwaytatti. Əysa on ikkəylənni

yənə eż yenioqa tartip, ularoqa eż bexişa qüxicidinqanlarını ukturuxka baxlap: **33** — Mana biz hazır Yerusaleməqə qıkıp ketiwatımız. İnsan'oqlı bax kahinlər wə Təwrat ustazlırija tapxuruldu. Ular uni əlümga məhkum kılıdu wə yat əlliklärə tapxuridu. **34** Ular bolsa uni məshirə kılıp, kamqılal, uning üstigə teküridu wa uni əltüridi. Lekin tük kündin keyin u kayta tirildi, — dedi. **35** Zəbədiyning oğulları Yakup bilən Yuhənnə uning aldioqa kılıp: — Ustaz, sandın nemə tilisək orundap bərsəng, dəp ettinimiz, — deyixti. **36** U ularoqa: — Silərgə nema kılıp beriximni halaysılsı? — dedi. **37** — Sən xan-xəripində bolqiningda, birimizni ong yeningda, birimizni sol yeningda olturoquzqaysən, — deyixti ular. **38** Əysa ularoqa jawabən: — Nemə tələp kılıqanlıqları bilmaywatisırlar. Mən iqidiqan kədəhni iqələmsılsı? Mən kobul kılıdiqan qəməldürükni silərmə kobul kılılamsılsı? **39** — Kılalaymız, — deyixti ular. Əysa ularoqa: — Dərwəkə, mən iqidiqan kədəhimi silərmə işisərlər wə mən kobul kılıdiqan qəməldürülük bilən qəməldürülisişərlər. **40** Birak, ong yaki sol yenimdə olturuxka nesip bolux mening ilikimdə əmas; bəlkı kimlərgə tayyarlanqan bolsa, xularoqa berilidu, — dedi. **41** Buningdin həwər tapkan [kələqan] on [muhlis] Yakup bilən Yuhənnadın hapa boluxka baxladı. **42** Lekin Əysa ularını yenioqa qakırıp, mundak dedi: — Silərgə məlumki, yat əllər üstidiki həkümran dəp həsablanqanlar kol astidiki həlk üstidin buyrukwazlıq kılıp hakimiyyət yürgüzidu, wə həkükdarları ularını hojayınlarda idarə kılıdu. **43** Birak silərninq aranglarda bundaç ix bolmayıdu; bəlkı silərdin kim mərtiwlilik boluxni halisa, u silərninq hizmitinglarda bolsun; **44** wə kim aranglarda birinqi boluxni istisə, u həmməd adəmning kuli bolsun. **45** Qünki İnsan'oqlumu dərwəkə xu yolda kəpqılık mening hizmitimdə bolsun deməy, bəlkı kəpqılıkning hizmitidə bolay wə jenimpi pida kılıx badılıqə nuroqun adəmlərini hərlükka qikiray dəp kəldi. **46** Ular Yeriho xəhiringə kəldi. [Əysa] muhlisləri wə zor bir top adəmlər bilən billə Yerihodin qıkqan wakıttı, Timayning Bartimay isimlik karioqı oqlı yol boyida olturup, tiləmqılık kiliwatatti. **47** U «Nasaratlık Əysə»ning u yərdə ikanlikini anglap: — I Dawutning oqlı Əysa, manga rəhim kılıqaysən! — dəp towlaxka baxladı. **48** Nuroqun adəmlər uni «Ün qırmə» dəp ayıblıdi. Lekin u: — I Dawutning oqlı, manga rəhim kılıqaysən, — dəp tehimu üntlik towlidı. **49** Əysa tohtap: Uni qakırıngılar, — dedi. Xuning bilən ular karioqunu qakırıp uningoşa: — Yürəklək bol! Ornungdin tur, u seni qakiriwatıdu! — deyixti. **50** U adam qapınıni selip taxlap, ornidin dəs turup Əysanıng aldioqa kəldi. **51** Əysa jawabən uningdin: — San meni nema kıl dəysən? — dəp soridi. Karioqı: — I igəm, kayta kəridiqan bolsam'ı! — dedi. **52** Əysa uningoşa: — Yolungoşa kəytsang bolidur, etikadinq seni sakayıtti, — dewidi, u xuan kərələydiqan boldi wə yol boyı Əysaqa əgixip mangdi.

11 Ular Yerusaleməqə yekinlixip, Zəytun teojining etikidiki Bayt-Fagi wə Bayt-Aniya yezilirioqa yekin kalginidə, u ikki muhlisioja aldin mangdurup ularoqa: — Silər udulunglardıki yezişa beringlər. Yezisə kiriqla, adəm balisi minip bakmioqan, baqlaklıq bir təhəyni kərisilər. Uni yexip bu yergə yetiləp kelinglər. **3** Əgər birsi silərdin: «Nemixə bundaç kılısılsı?» dəp sorap kalsı, «Rəbning buningça hajiti qüxti wə u helila uni bu yergə əwətip beridu» — dənglər, — dəp tapılıdi. **4** Ular ketip aqa yol üstidiki eyning dərvazisi sertiда baqlaqlıq turoqan bir təhəyni kərdi. Ular tanını yəxti. **5** U yərdə turoqanlardın bəzilər: — Təhəyni yexip nema kılısılsı? — deyixti. **6** Muhlislar Əysanıng buyruqjinidək jawab bardı, həlikı kixilər ularoqa yol koydı. **7** Muhlislar təhəyni Əysanıng aldioqa yetiləp kılıp, üstigə eż yepinqa-qapanlırını taxlıdi; u üstigə

mindi. **8** Əmdı nuroqun kixilər yepinqa-qapanlırını yoloq payandaz kılıp saldı; baxkılırlı dərəhlərdin xah-xumbilarnı kesip yoloq yaydı. **9** Aldida mangojan wə kəynidin əgəkkənlər: «Hosanna! Pərvərdigarning namida kalğıqıqə mubarək bolsun! **10** Atımız Dawutning kəlidiojan padixahlıqıja mubarək bolsun! Əxrialada texakkür-hosannalar okulsun!» — dəp warkirixatti. **11** U Yerusaleməqə berip ibadəthana həylilirioqa kirdi; wə ətrapidiki həmməni kezdirin kəqürgəndin keyin, wəkit bir yərgə berip kələqəqka, on ikkəylən bilən billə yənə Bayt-Aniyaqa qıktı. **12** Ətisi, ular Bayt-Aniyadın qıkkanda, uning korsikı ekip kətkənidi. **13** Yiraktiki yopurmaklık bir tüp anjür dərihini baykap, uningdin birər mewə tapalarmanın mikin dəp yenioqa bardı; lekin tüwigə kəlgändə yopurmakṭın baxka həq nərsə tapalmıdi. Qünki bu ənjür pixidiqan pəsil əməs idi. **14** U dərhəkə sez kılıp: — Buningdin keyin mənggü həqkim sandın mewə yemigiy! — dedi. Muhlislimu buni anglıdi. (**añon g165**) **15** Ular Yerusaleməqə keldi; u ibadəthana həylilirioqa kirip, u yərdə elim-setim kiliwatqanları həydəxə baxlıdi wə pul tegixküqilərning xırəlini, pahtak-kaptər satquqilarıngı orunduklırını əriwətti; **16** wə həqkimning həqkəndək mal-buyumlarnı ibadəthana həyliliridin kətürüp etüxigə yol koymıdi. **17** U həlkə: — Muqəddəs yazmilarda: «Mening eyüm barlıq ellər üçün dua-tilawəthana dəp atılıdu» dəp pütülgən əməsmü? Lekin silar uni bulangıqların uwişioqa aylandırıwətinglər! — dəp təlim baxıldı. **18** Bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri buni anglap, uni yokitixninq qarisinizi izdəxə baxlıdi; pütükil halayıq uning təlimigə təəjjuplinin kələqəqka, ular uningdən korkattı. **19** Kəqkurun, u [muhlisilri] [bilən] xəhərninq sırtıqə qıkıp kətti. **20** Ətisi səhərdə, ular ənjür derihining yenidin ettip ketiwetip, dərəhning yiltizidin kurup kətkənlikini baykəxti. **21** [Dərahni halitini] esiga kəltürgən Petrus: — Ustaz, kara, san kəroqıjan ənjür dərihi kurup ketiptu! — dedi. **22** Əysa ularoqa jawabən mundak dedi: — Hudanıng ixənqidə bolunglar. **23** Mən silərgə xuni eytimənki, dua bilən tiligən hərbir nərsə bolsa, xuningça erixtim, dəp ixininqər. Xunda, tiliginqinqər əməlgə axıdu. **25** Wə ornunglardın turup dua kılıqininglarda, bərəsiga oquminglar bolsa, uni kaqırıtinglər. Xuning bilən arxtiki Atanglarmu silərninq gunahlırlıqlarına kaqırırum kılıdu. **26** Lekin silər baxkılırları kaqırırum kilmisangler, arxtiki Atanglarmu silərninq gunahlırlıqlarına kaqırırum kilmaydu. **27** Ular Yerusaleməqə kaytidin kirdi. U ibadəthana həyliliridə aylınip yürgəndə, bax kahinlər, Təwrat ustazlıri wə aksakallar uning yenioqa kılıp: **28** — Sən kiliwatqan bu ixlərni kəysi həkükə tayinip kiliwatisən? Sanga bu ixlərni kılıx həkükini kim bərgən? — dəp soridi. **29** Əysa ularoqa jawabən: — Mənəmu silərdin bir soal soray. Silər uningoşa jawab bərsənglər, manmə bu ixlərni kəysi həkükə tayinip kiliwatqanlıqını eytip berimən: **30** — Yəhəya yürgüzən qəməldürükə bolsa, ərxtimu, yaki insanlardınım? Manga jawab bərsənglər! **31** Ular ezəra mulahizə kılıxip: — Əgər «Ərxtin kəlgən» desək, u bizə: «Undakta, silər nema üçün Yəhəyaqa ixənmiddinglər?» daydu. **32** Əgər: «İnsanlardın kəlgən» desək, ... bolmayıdu! — deyixti (qünki barlıq həlk Yəhəyanı pəyərəmbər dəp kəroqəqka, ular hələktin korkattı). **33** Buning bilən, ular Əysaqa: — Bilməyim, — dəp jawab berixti. — Undakta, mənəmu bu ixlərni kəysi həkükə tayinip kiliwatqanlıqını eytməyən, — dedi u ularoqa.

12 Andin, u ularoja təmsillər bilən sezləkə baxlıdı: — Bir kixi bir üzümzarlık bərpa kılıp, ətrapını qitlapı; u bir xarab keçiqi keziptü wa bir kezət munarını yasaptı. Andin u üzümzarlıkı baqwənlərgə ijarigə berip, ezi yaşa yurtka ketiptü. **2** Üzüm pəşli kalğanda, baqwənlərdin üzümzarlıktiki mewilərdin [teqixilikini] akelix üçün bir kulını ularning yenoja əwətiptü. **3** Lekin ular uni tutuwelip dumbalap, kuruş kıl kəyturuptu. **4** Hojayin yənə bir kulını ularning yenoja əwətiptü. Uni bolsa ular qalma-kesək kılıp, bax-kezini yerip, həkərətləp kəyturuptu. **5** Hojayin yənə birsini əwətiptü. Lekin uni ular eltürüptu. U yənə tola küllərni əwətiptü, lekin ular bəzilərini dumbalap, bəzilərini eltürüptu. **6** Hojayinning yenida pəkət uning seyümlük bir oqlıla kələqəkə, ular oqlumluqı hərmət kilar dəp, u uni əng ahiri bolup baqwənlərning yenoja əwətiptü. **7** Lekin xu baqwənlər əzəra: «Bu bolsa mirashor; kelinglər, uni eltürütəylə, xuning bilən mirasi bizningki bolidül» deyixiptü. **8** Xunga ular uni tutup eltürüp, üzümzarlıknıng sırtıqə taxliwitıptü. **9** Əmdi üzümzarlıknıng hojayini kəndak kılıdu? U ezi kelip baqwənlərni eltüridi wa üzümzarlıknı baxkilaroja beridi. **10** Əmdi silər mukəddəs yazmilardin munu ayətni okup bəkmiojanmusılər? — «Tamtıqlar taxliwətkən tax bolsa, Burjək texi bolup tikləndi. **11** Bu ix Pərvərdigardindur, Kəzimiz aldida karamət bir ixtur». **12** Ular uning bu təmsilni ezliriga karitip eytkanlıknı qızxandı; xunga ular uni tutux yolini izdəxti; həlbuki, halayıkın körküçüp, uni taxlap ketip kaldi. **13** Xuningdin keyin, ular birnaqqə Pərisiy wə Hərodnıng tərəpədarlırını uni ez sezi bilən kiltakkə qızıürük məksitidə uning aldişa əwətti. **14** Ular kelip uningoja: — Ustaz, silini səmimiyy adəm, adəmlər kət'iy yüz-hatırı kılmayı, həqkiməgə yan basmaydu, belki kixilərgə Hudanıng yolini sadıqlik bilən egitip keliyatıdu, dəp bilimiz. [Siliqə], [Rim imperatori] Kəysərgə baj-selik tapxurux Təwrat əlaməti qızıürük məksitidə uning aldişa əwətti. **15** Zadi baj tapxuramduk-tapxuramduk? — deyixti. Lekin u ularning sahit-pəzlikini bilip ularoja: — Nemixkə meni sinimqəsilər? Manga bir «dinar» pulni əkelinglər, mən kerüp bakay, — dedi. **16** Ular pulni elip kəldi, u ulardin: — Buning üstidiki sürət wa nam-isim kimning? — dəp soridi. — Kəysərnin, — deyixti ular. **17** Əysa ularoja jawabən: — [Undak bolsa], Kəysərnin həkkini Kəysərgə, Hudanıng həkkini Hudaoja tapxurungular, — dedi. Xuning bilən ular uningoja intayın həyran kelixti. **18** Andin «Əlgənlər tirilməydi» dəydiqən Sadukiyalar uning aldişa kelip kıştap soal koydı: **19** — Ustaz, Musa [pəyərəməbər] Təwratta biziqə: «Bir kixi əlüp ketip, ayalı tul kəlip, pərzənt kərmigan bolsa, uning aka yaki inisi tul kalojan yənggisini əmrigə elip, kerindixi üçün nəsil kəlduruxi lazım» dəp yazojan. **20** Burun yəttə aka-uka bar idi. Qongi eylinip pərzənt kəldurmaya əldi. **21** İkkinçi kerindixi yənggisini əmrigə elip, umu pərzənt kərməy əldi. Üçinqisining əhwalımı uningkigə oxhax boldi. **22** Xu tərikidə yəttisi oxhaxla uni elip pərzənt kərməy kattı. Ahirda, u ayalmu aləmdin etti. **23** Əmdi tirlizx künida ular tirligənda, bu ayal kəysisinin ayalı bolidu? Qünki yəttisinin həmmisi uni hotunlukka alojan-də! — deyixti. **24** Əysa ularoja mundak jawab bərdi: — Silər na mukəddəs yazmilarnı nə Hudanıng kudritini bilmigənləkinglər sawəbidiñ munxundak azojan əməsmusılər? **25** Qünki əlümdin tirligənda insanlar eylanmayıdu, argə tagməydi, belki arxıtkı perixtilarga oxhax boldi. **26** Əmdi əlgənlərning tirlilixi məsilişi həkkidə [Təwratta], yəni Musaqa qızıürülən kitabtiki «tikənlik» wəkəsidi, Hudanıng uningoja kəndak eytkinini, yəni: «Mən İbrahimning Hudası, Ishəkning Hudası wə Yaqupning Hudasıdırman!» deginini okumidinglərmiş? **27** U əlüklərning Hudası əməs, belki tirkilərning Hudasıdır!

Xunga silər qattık ezip kətkənsilər! **28** Ularoja yekin kəlgən, munaziriləxkənlərini anglojan wə əysanıng ularoja yahxi jawab bərgənləkini kərgən bir Təwrat ustazı uningdin: — Pütün əmrərlərin iqidə əng muhim kəysi? — dəp soridi. **29** Əysa mundak jawab bərdi: — Əng muhim əmr xuki, «Angliojan, əy Israil! Pərvərdigar Hudayımız bolqan Rəb birdur. **30** Pərvərdigar Hudayıngini pütün kəlbing, pütün jeninq, pütün zehning wə pütün küqtinq bilən səygin». Mana bu əng muhim əmr. **31** Uningoja oxhaydiqən ikkinçi əmr bolsa: — «Koxnangni əzüngni səygəndək səy». Heqkandak əmr bulardın üstün turmaydu. **32** Təwrat ustazı uningoja: — Toqraqa eyttingiz, ustaz, həkikət boyiąqə səzlidinqiz; qünki U bırdur, Uningdin baxkısı yoktur; **33** inssanning Uni pütün kəlbə, pütün əkli, pütün jeni wə pütün küpi bilən səyxi həm koxnisinimə ezini səygəndək səyxi barlıq keydürmə kurbanlıklär həm baxka kurbanlıq-hədiyələrdinmə artıktur. **34** Əysa uning aklınlıklı bilən jawab bərginini kərüp: — Sən Hudanıng padixaḥlıkından yırak əməssən, — dedi. Xuningdin keyin, həqkim uningdin soal soraxka petinalmıldı. **35** Ibadəthana høyilirida təlim bərgənde, əysa bularoja jawabən mundak soalını otturiqə koydı: Təwrat ustazlırinin Məsihni «Dawutning oqlı» deginini kəndak qüxinisilər? **36** Qünki Dawut ezi Mükəddəs Rohətə mundak degənəq: — «Pərvərdigar mening Rəbbimə eyttiki: — «Mən sening düxmənlirinqni tahtipařing kiloqqa, Mening ong yenimda olturoqjin!». **37** Dawut [Məsihni] xundaq «Rəbbim» dəp atıqən tursa, əmdi [Məsih], kəndakmu [Dawutning] oqlı bolidu? U yərdiki top-top həlk uningu səzini hursənlək bilən anglaytı. **38** U ularoja təlim bərginidə mundak dedi: — Təwrat ustazlıridin høyar bolungular. Ular uzun tornları kiyiwalıqan haldə kerilip yürüxkə, bazarlarda kixılerning ularoja bolqan [uzun] salamlırıq, **39** sinagoglarda aldinkı orunlarda, ziyanətlərdə tərda olturuxka amrak kelidu. **40** Ular tul ayallarning barlıq ey-besatlırını yəwalidü wə kəz-kez kılıp yaloqandin uzundin-uzun dualar kılıdu. Ularning tartidıqən jazası tehimu eoir bolidu! **41** U ibadəthanidikə sədikə sandukining uludila olturnup, uningoja pullurini taxlawatqan halayıkka karap turatti. Nuroqun baylar uningoja heli kep pul taxlaxtı. **42** Namrat bir tul ayallmu kelip, tiyininq təttin biri kimmitedikə ikki ləptonni taxlıdı. **43** U muhlislirini yenoja qakırıp, ularoja mundak dedi: — Mən silərgə bərəkə, xuni eytip koyayki, bu namrat tul ayalning ianə sandukijo taxliqini baxkilarıng həmmisinin taxliqanlıridin keptur. **44** Qünki baxkilar ezlirinəq exip taxkənliridin sədikə kılıdı; lekin bu ayal namrat turupmu, ezinin bar-yokını — tirikilik kılıdıcıının həmmisini sədikə kılıp taxlıdı.

13 U ibadəthanidin qikiwatkanda, muhlisliridin biri uningoja: — Ustaz, kara, bu nemidegan həywətlik taxlar wə imarətlər-həl — dedi. **2** Əysa uningoja jawabən: — Sən bu həywətlik imarətlərni kerdüngmu? Bir tal taxmu tax üstidə kalmayıdu, həmmisi kəldurulmay gumran kılınodu, — dedi. **3** U Zeytun teojida, yəni ibadəthanining uludila olturoqanda, Petrus, Yakup, Yuhanna wə Andriyaslar uningdin astioqına: **4** — Bizgə eytkinə, bu ixlar qəqan yüz beridü? Bu barlıq wəkələrlərin yüz beridiojanlığını kərsitidiojan nemə alamət bolidu? — dəp soraxti. **5** Əysa ularoja jawabən sez baxlap mundak dedi: — Həzi bolunglarki, həqkim silərni azdurup kətmisun. **6** Qünki nuroqun kixılər mening namımda kelip: «Mən əzüüm xudurman!» dəp, kep adəmlərni azduridu. **7** Silər urux həwarlıri wə urux xəpilirini anglojinqinglarda, bulardın alakzadə bolup kətmənglər; qünki bu ixlarning yüz berixi mukərrər. Lekin bu zaman ahiri yetip kəlgənlik əməs.

8 Qünki bir millət yənə bir millət bilən uruxka qıkıdu, bir padixahlıq yənə bir padixahlıq bilən uruxka qıkıdu. Jay-jaylarda yər təwrxələr yüz beridü, aqarqılıqlar wa կալայմիկանlıqlar bolidü. Mana bu ixlarning yüz berixi «tuoujutning toloqjininqing baxlinixi» bolidü, halas. 9 Silər bolsanglar, eziunglarqa pəhəs bolunglar; qünki kixilər silərni tutkun kilip sot möhkimiliriga tapxurup beridü, sinagoglarda qamqılınilisler. Silər mening səwəbimdin əmirlər wə padixahlar aldiqa elip berilip, ular üçün bir guwahlıq bolsun dəp sorakka tartılısilər. 10 Lekin bulardın awwal hux həwər pütkül əllərgə jakarlınıker. 11 Əmdi ular silərni apirip [sorakka] tapxuroqanda, nemə deyix həkkidə na andixə na mulahizə kilmanglar, bəlkı xu wakıt-saitida silərgə kəysi gəp berilsə, xuni eytinglar; qünki sezligügi silər əməs, Mukaddəs Rohtur. 12 Kərindəx kərindixiçə, ata balisiçoja hainlik kılıp olumğa tutup beridü. Balırmu ata-anisi bilən zitlixiş, ularni olumğa mhmkəm kıldırıldı. 13 Xundakla silər mening namim tüpəylidin həmmə adəmning nəpritiqə uqraysıslar, lekin ahriroqə bardaxlıq bərgənlər kütkuzulidü. 14 «Wəyrən kiloquçı yırqınlıq nomüssizlik»ning ezi turuxka tegixlik bolmiojan yərda turojinini kərgininglarda, (kitabhan bu səzning mənisini qüxəngəy) Yəhudiyyə əlkisidə turuwatqanlar taoqlarqa қaqsun. 15 Əgəzdə turojan kixi eyigə qüxmə yaki eyidiki bərə nemini alolı iqiqa kirməy [қaqsun]. 16 Etizlarda turuwatqan kixi bolsa qapinini alolı eyigə yanmışun. 17 U künrlərdə һəmlidər ayallar wa bala emittiwatqanlarning һəlioqa way! 18 [Kaqidiojan] waqtinqlarning kixka toqra keliq kalmalışlıq üçün dua kilinglar. 19 Qünki u qaçda Huda yaratkan dunyaning apiridə kiliñojandın buyan muxu qaoqığa kərülüp bakñijoan həm kalgüsidimü korülməydijan zor azab-okubət bolidü. 20 Əgər Pərvərdigar u künrlərni azaytmisa, heqkəndə, et igisi kütulalmyadu. Lekin U Əz tallıqanlıri üçün u künrlərni azaytidü. 21 Əgər u qaçda birsi silərgə: «Karıngalar, bu yərda Məsih bar!» yaki «Karıngalar, u ənə u yərda!» desə, ixənmənglər. 22 Qünki sahta məsihələr wə sahta pəyəqəmbərlər məydanoja qıkıdu, möjizilik alamətlər wə karamətlərni kərsitidü; xuning bilən əgər mümkün bolidiojan bolsa, ular hətta [Huda] tallıqanlarnı həm azduridü. 23 Xuning üçün, silər həxyar bolunglar. Mana, mən bu ixlarning həmmisini silərgə aldın'ala uktrup koydum. 24 Əmdi xu künrlərdə, xu azab-okubət etüp kəkən һəman, kuyax kariyidü, ay yoruklukını bərməydi, 25 yultuzlar asmandan tekəltüp qüxidü, asmandiki küqlər lərzigə kelidü. 26 Andin kixilər İnsan'ooqlining uluq küq-kudret wə xan-xərəp bilən bulutlar iqidə keliwatqanlıkını kəridü. 27 U ez pərixtilirini əwtidü, ular uning tallıqanlırını dunyaning tət təripidin, zeminning qətliridin asmannıng qətlirigiqə yiojip jəm kiliđü. 28 — Ənjür dərihidin mundak təmsilni biliwelinglar: — Uning xahliri kekirip yopurmak qıkarqanda, yazning yekinlap կaloqanlığını bilisilər. 29 Huddi xuningdək, [mən baya degənlirrimming] yüz beriwaṭqanlığını kərgininglarda, uning yekinlap կaloqanlığını, hətta ixik aliddə turuwaṭqanlığını biliwelinglər. 30 Mən silərgə bərəhək xuni eytip koyayki, bu alamətlərning həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr etməydi. 31 Asman-zemİN yokılıdu, birək menin sözlərinim hərgiz yokalmayıdü. 32 Lekin xu künü yaki wakıt-saiti toqrruluk һəwərni heqkim bilməydi — hətta na ərtxtiki pərixtilərmü bilməydi, na ooqul bilməydi, uni poğat Atila biliđü. 33 Həxyar bolunglar, səgək bolup dua kilinglar, qünki u wakıt-saetning կaqan kelidiojanlığını bilməysilər. 34 Bu huddi yaka yurtka qıkmaqçı bolovan adəmning əhwalıqə ohxaydu. Yoloja qıkıdiojan qaçda, u kullırıqə eż hökükini bekitip, hərbirigə eż wəzipisini tapxuridu

wə dərəwaziwanningmu səgək boluxini tapilaydu. 35 Xuningdək, silərmə səgək bolunglar; qünki eyning igisining [kayıtip] kelidiojan waktining — kəqkurunmu, tün yerimim, horaz qilliojan wakitmə yaki səhər wakitmə — uni biləlməysilər; 36 u tuyuksız kəlgəndə, silərning uhlawatqininqlarning üstigə qüxmisun! 37 Silərgə eytkinimni mən həmmayılenga eytimən: Səgək turunglar!

14 «Etüp ketix» heyti wə «petir nan heyti»qa ikki kün կaloqanidi. Bax kaħinlar wə Təwrat ustazlıri uni hiylə-nayrəng bilən tutup eltürtüxning qarısını idzdytti. 2 Qünki ular: — Bu ix həyt-ayəm künliyi kiliñimisun. Bolmisa, hałk, arısida malimanqliq qıkıxi mümkün, — deyixatti. 3 Əmdi u Bayt-Aniya yezisida, «Simon mahaw»ning eyidə dastihanda olтурqanda, ak կaxtexi xixidə naħayiti kimmətlik sap sumbul ətirni kətürüp kəlgən bir ayal uning yenoja kirdi. Ayal ak կaxtexi xexini qekip, ətirni əysanıng bexiqə kuydi. 4 Lekin bəzilər buningə hapa boluxup, bir-biriga: — Bu ətir nemə dəp xundak israp kiliñidü? 5 Qünki bu ətirni üq yüz dinardin artuk puloja satkili bolatti, puli kəmbəqəllərgə sadık kiliñsa bolmamı! — deyixti. Ular ayalqa xundak tapa-təna kiliñli turdi. 6 Lekin əysa ularqa: — Uning ihtiarioja koyunglar, nemə dəp uning kenglini aqritisilər? U mening üstümgə yahxi ix kıldı. 7 Qünki kəmbəqəllər daim aranglarda bolidü, həlioqan wakitinglarda ularqa həyr-sahawat kərsitəleysilər; lekin mening aranglarda boluxum silərgə daim nesip boliwərməydi! 8 Ayal qamining yetixiqə kıldı; u mening bədinimining dəpnə kiliñixiçə aldin'ala təyyarlik kılıp, uningoja ətir-may kuyup koydi. 9 Mən silərgə bərəhək xuni eytip koyayki, bu hux həwər pütkül dunyaning kəyeridə jakarlansa, bu ayal əslinip, uning kiliqan bu ixi təriplinidü, — dedi. 10 Xu wakıtta, on ikkiyləndin biri bolovan Yəhuda İxkariyot uni ularqa tutup beriz məksitidə bax kaħinlarning aldiqa bardı. 11 Ular buni anglap huxal bolup kətti wə uningoja pul berixka wədə kiliñti. Yəhuda uni tutup berixka muwapiq pulsət idzəp yürüttü. 12 Petir nan heytingin birinqi künü, yəni etüp ketix heytingin kurbanlık [kəzisi] soyulidiojan künü, muhlislər uningdin: — Etüp ketix heytingin [tamikini] yeyixing üçün bizning kəyərgə berip təyyarliximizi halaysan? — dəp soridi. 13 U muhlisləridin ikkiylənni aldin mangopuzup ularqa: — Xəhərgə kiringlər, u yərda kozida su kətürüwaloqan bir ər kixi silərgə uqrayıdu. Uning kəynidin menginglər. 14 U adəm nəğə kirsə xu eyning igisiga: «Ustaz: Muhlislirim bilən etüp ketix heytingin tamikini yəydiqan mehmanhana kəyərdə? — dəp sorawatidü» — dənglər. 15 U silərni baxlap üstüñki kəwəttiki rətləngən sərəmjənlaxturulmuş qong bir eožiç eyni kərsitidü. Mana xu yərda bizgə təyyarlik kılıp turunglar, — dedi. 16 Muhlislər yoloja qıkıp xəhərgə kirip, yoluñkan ixlarning həmmisi u eytkəndək boldi. Xu yərda ular etüp ketix heytingin tamikini təyyarlaştı. 17 Kəq kırğında, u on ikkaylon bilən eýga kıldı. 18 Ular dastihanda olтурup qızılanojanda əysa: — Mən silərgə bərəhək xuni eytip koyayki, aranglardi kişəylən, mən bilən billa oqızaliniwatqan birsi manga satkunluk kiliđü, — dedi. 19 Ular [bu səzdirin] kəyəqoja qəmüp, bir-birləp uningdin: — Mən əməstimən? — dəp soridi. Yənə birsi: — Mən əməstimən? — dedi. 20 Lekin u ularqa: — [Xu kixi] on ikkaylonning biri, yəni kolidiki nanni mən bilən təng tawakqa tegürgüqi bolidü. 21 İnsan'ooqlı dərəwəkə ezi tooprıśida [mukəddəs yazmılarda] pütülgəndək aləmdin ketidü; birək İnsan'ooqlining tutup berilixiga wasitiqi bolovan adəmning һəlioqa way! U adəm tuoujumiojan bolsa uningoja yahsi bolatti! — dedi. 22 Ular oqızaliniwatqanda, əysa bir nanni koliqə elip təxəkkür eytkəndin keyin, uni oxtup, muhlislirioqa

ülextürüp bərdi wə: — Elinglar, bu menin tenim, — dedi. **23** Andin u kolioja jamni elip [Hudaoja] təxəkkür eytkəndin keyin, uni muhlisirijoja sundı. Ularning həmmisi uningdin iqixti. **24** U ularoja: — Bu menin kenim, nuroqun adəmlər üçün tekiliđiojan, yengi ehđini tüzidiđon kənimdür. **25** Mən silergə bərhək xuni eytip kojayki, Hudanıng padixaňlıkjida yegindin xarabtin iqidiđon küngiçə, üzüm telining xərbitinə hərgiz iqməymən, — dedi. **26** Ular bir mədhiyə kuyını eytkəndin keyin talaoja qıkıp, Zəytun teojoja қarap ketixti. **27** Andin Əysa ularoja: Silər həmminglər tandurulup putlxisilər, qünki [mukəddəs yazmilarda]: «Mən padiqini uruwetimən, Koylar patiparək bolup tarkitiwetilidü» dəp pütülgən. **28** Lekin mən tirligindən keyin Galiliyə silərdin burun bariman, — dedi. **29** Lekin Petrus uningoja: — Həmməylən tandurulup putlxisimu, mən hərgiz putlxamymən, dedi. **30** Əysa uningoja: — Mən sanga bərhək xuni eytip kojayki, büğün, yəni büğün keşə horaz ikki kətəm qillionuqə, sən məndin üq kətim tanisən, — dedi. **31** Lekin Petrus tehimu kat'iyilik bilən uningoja: — San bilən billə elidiojan ix kerək bolsimu, səndin hərgiz tanmaymən, — dedi. Kalojan həmmisimə xundak deyixti. **32** Andin ular Getsiməna degən bir jayqa kəldi. U muhislaroja: — Mən dua-tilawət kılıp kəlgüqə, muxu yərdə olturup turunglar, dedi. **33** U Petrus, Yakup wə Yuhannani birgə elip mangdi wə sür besip, roh-kəlbidə tolimu parixan boluxka baxlıdı. **34** U ularoja: — Jenim elidiojandək bəkmə azablınmaqtə. Silər bu yərdə kəlip, oyoqak turunglar, — dedi. **35** U səl nerirək berip, özini yərgə etip düm yatti wə mumkin bolsa, u dəkikinən ez beixoja qüxməy etüp ketixi üqün dua kılıp: **36** — I Abba Ata, Sanga həmmə ix mumkindür; bu kədəhnin məndin etküzüwətkəysən! Lekin bu ix mən haliojandək əməs, san haliojandək bolsun, — dedi. **37** U [üçqaylənnəgə] yenoja kaytip kəlginiđə, ularning uhlap kələqanlıkjini kərəp, Petruska: — Əy Simon, uhlawatamsən?! Bir saatmu oyoqak turalmidingmu?! **38** Ezikturuluxtin saklinix üqün, oyoqak turup dua kilinglar. Roh pidakar bolsimu, lekin kixininə ətliri ajizdur, — dedi. **39** Andin u yənə berip, ohxax sezələr bilən kaytidin dua kıldı. **40** U ularning yenoja kaytip kəlginiđə, ularning yənə uhlap kələqanlıkjini kərdi, qünki ularning kəzləri uykuya ilinçənənidi. Ular uningoja nema deyixini bilməy kəldi. **41** U üqinqi kətim ularning yenoja kaytip ularoja: — Silər tehiqə uhlawatamsılər, tehiqə dəm eliwatamsılər? Əmdi boldi bəs! Wakıt-saiti kəldi; mana, Insan'ooļi gunahkarlarning kolioja tapxuruldi! **42** Kopungular, kətyəli; mana, manga satkunluk kılıđiojan kixi yekin kəldi! — dedi. **43** Wə xu dəkikida, uning sezi tehi tüğiməyla, mana, on ikkəyləndin biri bolojan Yəhudə kəldi; uning yenida bax kahinlər, Təwrat ustazlıri wə aksakallar təripidin əwətilgən kiliq-tokmaklarnı kətürgən zor bir top adəm bar idi. **44** Uningoja satkunluk kılıđuqi ular bilən alliburun ixarətni bekitip: «Mən kimni seysəm, u dal xudur. Silər uni tutup, yalap elip ketinglar» dəp kelixkənidi. **45** U kəlip udul [Əysaning] aldioja berip: — Ustaz, ustaz! — dəp uni seyip kətti. **46** Ular uningoja kol selip, uni tutkun kıldı. **47** Wə uning yenida turoqanlardın biraylan kılıqını suyuşurup, bax kahinning qakirioja uruwidi, uning kulikini xilip qüxiürüwətti. **48** Əysa jawabən ularoja: — Bir kərakqını tutidiojandək kiliq-tokmaklarnı kətürüp meni tutkili kapsıləroq? **49** Mən hər küni ibadəthana həylilirida silər bilən billə bolup təlim berəttim, lekin silər u qəođda meni tutmidinglər. Lekin bu ixlarning yüz berixi mukəddəs yazmilarda aldın pütülgənlərning əməlgə axuruluxi üqün boldı, — dedi. **50** Bu qəođda, həmməylən uni taxlap keçip ketixti. **51** Pəkət uqisoja kanap rəhət yepinqəqliwalojan bir yigit uning

kəynidin əgixip mangdi. Yax əskərlər uni tutuweliwidi, **52** lekin u kanap rahttin boxinip, yalingaq peti ulardin keçip kətti. **53** Əmdi ular Əysani bax kahinning aldioja elip berixti. Bax kahinlər, barlıq aksakallar bilən Təwrat ustazlırimu u yərgə uning yenoja yicqildi. **54** Petrus uningoja taki bax kahinning sarayıdiki høylining iqiqə yırakın agixip kəldi; u karawullar bilən billə otning nurida otsinip olturdu. **55** Bax kahinlər wə pütün aliy kengəxmə əzələri Əysani olıムga məhəkum kılıx üqün, guwah-ispat izdidi, əmma tapalmidi. **56** Qünki nuroqun kixilər uni ərz kılıp yalojan guwahqılıq bərgən bolsimu, ularning guwahlıkları bir-biriga udul kəlməyəti. **57** Bəzi adəmlər ornidin turup, uning üstidin ərz kılıp yalojan guwahlıq berip: **58** — Biz uning: «İnsan koli bilən yasalojan bu ibadəthanini buzup taxlap, insan koli bilən yasalımojan baxxa bir ibadəthanını üq kün iqidə yasap qikimən» deyənlərini anglidlik, — dedi. **59** Hətta ularning bu həqkəti guwahlıklärini bir-biriga mas kəlmədi. **60** Andin bax kahin həmməylənnəgə aldiđa ornidin turup, Əysadin: — Kəni, jawab bərməmsən? Bular sening üstüngdin zadi kəndək guwahlıklärni beriwateridü? — dəp soridi. **61** Lekin Əysa xük turup, heqkəndək jawab bərmədi. Bax kahin uni kistap yənə uningdin: — Sən Mubarək Boluçqining Ooļi Məsihəmusən? — dəp soridi. **62** Xundak, mən eżüm, — dedi Əysa, — wə silər keyin Insan'ooļining Kudrat Igisining ong yenida oltrudiojanlıkjını wa asmandiki bulutlar bilən kəlidiojanlıkjını kerisilər. **63** Xuning bilən bax kahin tonlularını yırtıp taxlap: — Əmdi baxxa hərkəndək guwahqining nemə hajiti? **64** Əzüngərər bu kupurlukni anglidinərlər! Əmdi buningərər nemə dəysilər? — dedi. ularning həmmisi u elüm jazasiço buyrulsun, dəp həküm qikirixti. **65** Andin bozilləri uningoja tükürükə baxlıdı, yənə uning kəzərlərini tengip, muxtlap: «Kəni, [payəqəmberqılık kılıp] bəxarət bərəl» deyixti. Karawullarmu uni xəpilik bilən kaqatlıdı. **66** Petrus sarayning təwənki høylisidə turoqanda, bax kahinning dedəklərindən biri kəlip, **67** issinip olturoqan Petrusni kərəp, uningoja tikiliq ərəp: — Sənmə Nasarətlək Əysa bilən billə idingölə, — dedi. **68** Lekin u tenip: — Sening nemə dəwətənəlikinqni bilmidim həm qüxənnidim, — dedi, — taxkirişa, dərvazinəng aywaniço qikip turdu. Xu əsnada horaz bir qilli. **69** Uni yənə kərgən həlikə dedək yənə u yərdə turoqanlar oja: — Bu ulardin biri, — degili turdi. **70** [Petrus] yənə inkar kıldı. Bir'azdin keyin, u yərdə turoqanlar Petruska yənə: — Bərhək, sən ularning birişən. Qünki sənmə Galiliyəlik ikənsənoqlu? — deyixti. **71** Lekin u kəttik, kəraqşalar bilən kəsəm kılıp: — Silər dəwətənən həlikə adəmni tonumaymən! — dedi. **72** Del xu qəođda horaz ikki qillionuqə, sən məndin üq kətim tanisən! degən sezini esiga aldı; wə bularni oylap yioļap kətti.

15 Ətisi tang etixi bilənla, bax kahinlər aksakallar, Təwrat ustazlıri wa pütükil aliy kengəxmədikilər bilən məsləhətləxip, Əysani baoļlap apirip, [waliy] Pilatuska tapxurup bərdi. **2** Pilatus uningdin: — Sən Yəhudiylarının padixahımı? — dəp soridi. U jawabən: — Eytikingdək, — dedi. **3** Bax kahinlər uning üstidin kaya-tayiditən ərz-xikayetlərini kılıxtı. **4** Pilatus uningdin yənə: — Jawab bərməmsən? Kara, ular üstüngdin xunqıwala xikayət kiliwateridü? — dəp soridi. **5** Birək Əysa yənilərə həq jawab bərmədi; Pilatus buningərər intayın həyran kəldi. **6** Hər kətimlik [ötüp ketix] həytida, halayık kəysibir məhbusni tələb kilsə, waliy uni koyup berətti. **7** Əyni wakitta, zindanda Barabbas isimlik bir məhbus bar idi. U ezi bilən billə topıllang kətürgən həmdə topılğında kətillik kılıqan nəqqəylən bilən tang solanojanidi. **8** Halayık quşan-sürən selip waliyin

burun həmixinə ularoqa kılıqınındek yənə xundak kılıxını tiləxti. **9** Pilatus ularoja: — Silər Yəhudiylarning padixahını köyup beriximni halamsılar? — dedi **10** (qünki u bax kahinlarning həsəthonlukı tüپayıldın uni tutup bərgənləkini bilətti). **11** Lekin bax kahinlər halayıknı: «Buning orniqə, Barabbasını köyüp bər» dəp təlap kılıxka kükürötti. **12** Pilatus jawabən ulardın yənə: — Undak bolsa, silər «Yəhudiylarning padixahı» dəp atiojan kixini kandak bir tərəp kıl dəwatisilər? — dedi. **13** — Ular yənə awazını kötürüp: — Uni krestligin! — dəp warkirixatti. **14** Pilatus ularoja: — Nemixə? U nemə rəzzilik etküzüpt? — dedi. Birək ular tehimu ojaljirixip: — Uni krestligin! — dəp warkiraxtı. **15** Xunga Pilatus, halayıknı razı kilməkqı bolup, Barabbasını ularoqa qıkırıp bərdi. Əysani bolsa kamqılatkandın keyin, krestləx üçün [ləxkərlirigə] tapxurdi. **16** Andin ləxkərlər Əysani waliy ordisidiki səynəqə elip kirip, pütün ləxkərlər topını bu yərgə jəm boluxka qakıldı. **17** Ular uning uqisoja sesün rənglik ton kiydürüxti, andin ular tikanlık xahqılardın tokuojan bir tajni bexiqə kiygüzdi. **18** Andin uni mubaraklap; «Yaxiqayla, i Yəhudiylarning padixahı!» deyixti. **19** Andin bexiqə komux bilən hədəp urup, uningoja karap tükrüxti wə uning aldida tiz ptküp, sejdə kilixti. **20** Ular uni xundak mazaq kılıqandın keyin, uningdin sesün tonni salduruwetip, uqisoja eż kiyimlərini kiydürürdi; andin ular uni krestləx üçün elip qıkixti. **21** Kurini xəhiriñin bolojan, Simon isimli bir kixi yezidin kelip, u yerdin etüp ketiwattati (bu kixi İskəndər bilən Rufusning atisi idi). [Ləxkərlər] uni tutup kelip, [Əysanıng] krestini uningoja majburı kötürgüzdı. **22** Ular Əysani Golgota (tərjimi, «bax səngak») deyən yərgə elip kəldi; **23** andin ular uningoja iqix üçün murməkkı arılaxturulmuş aqqık xarab bərdi; lekin u uni kobul kılımdi. **24** Ular uni krestligändin keyin, kiyimlərini əzara bəlüxiwelik üçün, hərkəysisinin ülüxini bekitixa hərbir kiyimning üstigə qək taxlidi. **25** Uni krestligin wakıt künning üqinqi saiti idi. **26** Uni əyibligən xikayətnamida «Yəhudiylarning padixahı» dəp pütliləndi. **27** Ular uning bilən təng ikki karakçinumu krestlidi, biri ong təripidə, yəna biri sol təripida idi. **28** Xundak kılıp, mükəddəs yazmilardiki: «Ujinayatçılarıñ qatarida sanalı» deyən sez əmələqə axuruldu. **29** U yerdin etkənlər baxlırını qaykışip, uni həkərətləp: — Uhuy, sən ibadəthanını buzup taxlap, iüq kün iqidə qaytidin yasap qikidiojan adəm, **30** əmdi əzüngini kütküzup kresttin qüçüp bakkinalı! — deyixti. **31** Bax kahinlər bilən Təwrat ustazlırimu əzara xundak mashira kılıp: — U baxkilarnı kütküzuptikan, ezini kütkuzalmayıdu. **32** Israilning padixahı bolojan Məsih əmdi kresttin qüçüp baksunqu, xuni kərsəkə uningoja etikəd kılımıl! — deyixti. Uning bilən təng krestləngənlərmə uni xundak həkərətləxti. **33** Əmdi [kiünning] altınqi saiti kəlgənda, pütkül zeminni ərangoqluluq kaplıdı wə toqkuzinqi saitigiqə dawam kıldı. **34** Tokkuzinqi saatət Əysa yukiri awaz bilən: «Elo, Elo, lama xawakştan!», manisi: — «Hudayim, Hudayim, meni nemixə taxliwətting?» dəp kəttik nida kıldı. **35** U yerdə turuwatkanlarning bəzili ri buni anglap: — Maria, u İlyas payqəmbərgə nida kılıwatiñ, — deyixti. **36** Ulardın birayən yügürüp berip, bir parqə bulutlu aqqık xarabka qılup, komuxning uqıqə selip uningoja iqküzüp: — Tohtap turungurlar! Karap bəkəyli, İlyas [payqəmbər] uni qixürgili kələrməkin? — dedi. **37** Əysa kəttik warkiridi-də, rohını koyuwattı. **38** Wə [xu əsnada] ibadəthanining iqkiri pərdisi yukiridin təwəngə ikki parqə bələp yirtildi. **39** Əmdi uning udulida turojan yəzbəxi uning kandak nida kılıp rohını köyuwatkənləkini kərüp: — Bu adəm həkikətən Hudanıng oqlı ikən! — dedi. **40** U yerdə yənə bu ixlaroqa yırakın karap turuwatkan birnəqə ayallarmu bar idi.

Ularning arısında Magdallik Məryəm, kiqik Yakup bilən Yosəning anisi Məryəm wə Salomilar bar idi. **41** Ular əslidə Əysa Galiliyə elksidə turojan wakitta uningoja əgixip, uning hizmitidə bolojanlar idı; bulardin baxka uning bilən Yerusalemoja birgə kəlgən yənə nuroqun ayallarmu [uning əhwalıqə] karap turatı. **42** Kəqkuruñ kirip kaloçanda («təyyar lax künü», yəni xabat künining aldinkı künü boloqaqka), **43** aliy kengəxmining tolimu mətiwər əzasi, Arimatiyalık Yusüp bar idi. Umu Hudanıng padixahlığını küütüwatkan bolup, jür'ət kılıp [waliy] Pilatusning aldioja kirip, uningdin Əysanıng jəsitini berixni tələp kıldı. **44** Pilatus Əysanıng allıkaqan elgənlığına həyrən boldı; u yəzbəxini qakirip, uningdin Əysanıng olğinigə heli wəkət boldımı, dəp soridi. **45** Yüz bəxidin əhwalıñ ukkəndin keyin, Yusüpka jəsətni bərdi. **46** Yusüp esil kanap rəht setiwellip, jəsətni [kresttin] qüxtürüp kanap rəhətə keprənlidi wə uni kiyada oyulojan bir kəbriga koydi; andin kəbrininq aqzıqə bir taxni domilitip koydi. **47** Wə Magdallik Məryəm bilən Yosəning anisi Məryəm uning koyulmuş yerini kərtüwaldı.

16 Xabat künü etüxi bilənla, Magdallik Məryəm, Yakupning anisi Məryəm wə Salomilar berip Əysanıng jəsətigə sürüx üçün huxpuraklıq buyumlarmı setiwaldı. **2** Həptining birlinqi künii ular bək baldur, tang sahərdə ornidin turup, kün qıkixi bilən kəbriga bardi. **3** Ular əzara: «Bizgə kəbrininq aqzıdiki taxni kim domilitixip berər?» deyixti. **4** Lekin ular baxlırını kətürüp kariwidı, taxning bir yanqa domilitetilginiñ kərdi — əslidə u tax naħqiyi yoqan idı. **5** Ular kəbriga kırğında, ong təraptə olturojan, ak ton kiygən, yax bir adamın kərdi, wə kəttik dəkkə-dükkigə qüxti. **6** Lekin u ularoja: — Dəkkə-dükkigə qüxmənglər. Silər krestləngüqi Nasarətlik Əysani izdəwatisilər. U tirildi, u bu yərdə əməs. Mana ular uni koyojan jag! **7** Lekin beringlar, uning muhlisliroja wə Petruska: «U Galiliyəgə silardin awwal baridiken; u silərgə eytkinidək, silər uni xu yerdə keridikənsilər» dənglər, — dedi. **8** Ular kəbridin qikipla bədər qaqtı. Ularnı titrək besip hoxını yokıtay degəndi; bək korkup kətkəqka, heqkimqə həqnemini eytmidi. **9** (*note: The most reliable and earliest manuscripts do not include Mark 16:9-20.*) Əysa həptining birlinqi künii tang sahərdə tırılıgından keyin, awwal Magdallik Məryəmga kəründi. U əslidə uningdin yatta jinni həydiwətənəndi. **10** Məryəm qıkıp, matəm tutup yiçilip turojan, burun uning bilən billsa bolojanlarqa həwər bərdi. **11** Uning tirik ikanlıkini wə Məryəmga kərungənləkini angloqanda, ular ixənmidi. **12** Bu ixlardın keyin, u ularning iqidiki yeziqə ketiwatkan ikkiyləngə baxka siyakta kəründi. **13** Bularmu kaloçanlarning yenioja kaytip, ularoqa həwər kilojan bolsimu, lekin ular bularojumu ixənmidi. **14** Andin on biraylan dastılıhanda olturup ojızalınıwatkənda, u ularoqa kəründi wə ularning etikədsizlik wə tax yürəkləki üçün ularını tənbil bər ipayıblı; qünki ular ezining tırılıgınıñ kərgənlərgə ixənmigəndi. **15** U ularoja mundak dedi: — Pütkül jahənoja berip, yarılıqlarınlarning hərbirigə hux həwərnı jakarlanglar. **16** Etikəd kılıp, qəmüldürütən kobil kilojanlar qütkuzulidu. Etikəd kilməqənlər bolsa gunahka bekitilidu. **17** Etikəd kiloçanlarning izliroja muxundak, mejizilik alamətlər əgixip həmrəh bolidu: — ular Mening namim bilən jinlərni həydiweti; ular yengi tillarda sezləydi, **18** ular yılamlarıñ kollırıda tutidu, hərkəndək zəhərlik nərsini içsülmə, ularoqa zərər yətküzməydü; kollırını bimarlaraq tagküzüp koysa, kesəlliri sakışip ketidu. **19** Xunga Rəb ularoqa bu sezlərni kılıp boloqandın keyin, asmanoja kətürüldi, Hudanıng ong yenida olturdu. **20** Muhlislar qıkıp, hər yərgə berip hux həwərnı jakarlap yürdü. Rəb ular bilən təng

ixləp, səz-kalamıqə həmrah bolup əgərxən məjizilik alamatlər
bilən uningoşa ispat bərdi.

Luka

1 Гәрәп нуројун адөмләр аrimизда мутләк ixənqlik dəp karalojan ixlarnı toplap yezixka kirixkən bolsimu, **2** (huddi səz-kalamoja baxtin-ahir eż kezi bilən guwahqı bolojanlar, xundakla uni saklap yətküzgüqlərning bizgə amanət kılıqan bayanlırdık), **3** mənmu barlıq ixlarnı baxtin təpsiliy təkkürüp eniqliqandın keyin, i hərmətlik Teofilus janabılıri, siligə bu ixlarnı tətipi boyiqə yezixni layik taptım. **4** Buningdin maksat, sili kobul kılıqan təlimlərning mutlak həkikət ikanlılığı jazm kilixlili üçündür. **5** Yəhudiyyə elkişiga padixah bolojan Herod səltənət kılıqan künənlirdidə, «Abiya» kahinlik nəwitiidin bir kahin bar bolup, ismi Zəkəriya idi. Uning alayimu Həruning əwlədindən bolup, ismi Elizabit idi. **6** Ular ikkisi Hudanıg alidida həkkənliy kixilar bolup, Pərvərdigarning pütün emr-bəlgilimiləri boyiqə aýibisiz mangatti. **7** Əmma Elizabit tuqomas boloşaqqa, ular pərəntə kərməgəndi. Uning üstiğə ular ikkisi helila yaxinip kalojanidi. **8** U eż türkümidiyi kahinlər arısida [ibadəthanıda] nəwətqılık wəzipisini Huda aldida ada kiliwatıkanda, **9** [xu qəoðdik] kahinlik aditi boyiqə, ular Pərvərdigarning «mukəddas jay»ıq kirip huxbuyl selixka tuyomas boluxkə qək taxliqanda xundak boldiki, qək uningoja qıktı. **10** Əmdi u huxbuyl seliwtəkən waqtida, jamaat taxkırıda turup turda kilixitatati. **11** Tuyuksız Pərvərdigarning bir pərixtisi uningoja huxbuylagħnining ong təripidə kərəndi. **12** Uni kərgən Zəkəriya hədükup korkunqka qəməp kətti. **13** Birək pərixtə uningoja: — Əy Zəkəriya, korkmiojin! Qünki tiliking ijabat kılındı, ayaling Elizabit sanga bir oouq tuqup beridu, sən uning ismini Yəhya koyojin. **14** U sanga xad-huramlıq elip kelidu, uning dunyoqa kelixi bilən nurojın kixilar xadlinidi. **15** Qünki u Pərvərdigarning nəziridə uluq boldidu. U heqkəndək hərək-xarab iqəməsləki kerək; həttə anisining korsikidiki waktidin tartipmu Mukəddəs Rohka toldurulmuş bolidu. **16** U Israillardin nuroqunlınızı Pərvərdigär Hudasinin yenoja kəyturidu. **17** U [Rəbnin] alidda İlyas peyəyəmbərgəs has bologan roh, wə kūq-kudratə bolup, atilarning kəlbilərinin balilaroja mayıl kılıp, itaətsizlərni həkkənliyarning akılanlılığı kırğızıp, Rəb üçün təyyarlanmış bir həlkəni hazır kılıx üçün uning alidda mangidu, — dedi. **18** Zəkəriya bolsa pərixtidən: Mənmu kərip kalojan, ayalımmu heli yaxinip kalojan tursa, bu ixni kandak jazm kılalaymən? — dap soridi. **19** Pərixtə jawabən: — Mən Hudanıg həzurida turuqı Jəbrailman. Sanga səz klixıxa, bu hux həwərnı sanga yətküzülxək mən əwətildim. **20** Wakit-saiti kəlgəndə qoqum əməlgə axurulidiojan bu səzlirimə ixənmigənliking tüpəylidin, bu ixlar əməlgə axurulmuş künigiqə mana sən tiling tutulup, zuwança kelaşməysən, — dedi. **21** Əmdi jamaat Zəkəriyanı kütüp turatti; ular u muğəddəs jayda nemə üçün bunqıwala həyal boldi, dəp həyran kalojılı turdi. **22** U qıkkanda ularoja gəp kılalımdı; uning ularoja kol ixarətlərinin kililixir, xundakla zuwan sürəlməgnilikindən ular uning muğəddəs jayda birər alamat kərinünxni kergənlilikini qüxinip yətti. **23** Xundak boldiki, uning [ibadəthanıdik] hizmet mudditi toxuxi bilanla, u eyiga kaytti. **24** Dərəwəkə, birnəqqa kündin keyin uning ayali Elizabit hamilidər boldi; u bəx ayoqıq tala-tüzgə qıkımay: **25** «Əmdi Pərvərdigär menin halimoja nəzirini qüfürüp, meni halayik arısida nomuska kelixtin halas kılıp, manga bu künərlərdə xunqılık xapaet kərsətti» — dedi. **26** [Elizabit hamilidər bolup] alta ay bolojanda, pərixtə Jəbrail Huda təripidin Galiliyə elkişidiki Nasarət debyn bir xəhərgə, pak bir kızının kexiqə əwətildi. Kiz bolsa Dawut [padixahıning] jəmatidin bolojan Yusup isimlik bir kixigə deyixip koyulojanidi; kizning ismi bolsa Məryəm

idi. **28** Jəbrail uning aldioja kirip uningoja: — Salam sanga, əy xəpkətkə tuyassər bolojan kiz! Pərvərdigar sanga yardım! — dedi. **29** U perixtini kərgəndə, uning sezidin bək hədükup kətti, kənglidə bundak salam səzi zadi nemini kərsitidicəndi, dəp oylap kıldı. **30** Pərixtə uningoja: — Əy Məryəm, korkmiojin. San Huda aldida xəpkət tapkənsən. **31** Mana, san hamilidər bolup bir oouq tuqışən, sen uning ismini əysə dəp koyışən. **32** U uluq boldidu, Həmmidin Aliy Boloquqining oqlı dəp atılıdu; wə Pərvərdigar Huda uningoja atisi Dawutning təhtini ata kıldı. **33** U Yaķupning jəməti üstiğə mənggү səltənət kıldı, uning padixahlıkı tūgimastur, — dedi. (*aiən g165*) **34** Məryəm əmdi pərixtidin: — Mən tehi ər kixığa təqmığın tursam, bu ix kəndakmu mumkin bolsun? — dəp soridi. **35** Parixtə uningoja jawabən: — Mukəddəs Roh, sening wujudunge qüxicidən wə Həmmidin Aliy Boloquqining kūq-kudriti sanga saya bolup yekinlixi. Xunga, səndin tuqulidiojan mukəddəs [pərzənt] Hudanıg Oqlı dəp atılıdu. **36** Wə mana, tuqkining Elizabitmu yaxinip kalojan bolsimu, oouqloşa hamilidər boldi; tuqomas deyilgütinqin korsak ketürginigə hazır altə ay bolup kıldı. **37** Qünki Huda bilən heqkəndək ix mumkin bolmay kalmayıd, — dedi. **38** Məryəm: — Mana Pərvərdigarning dedikimən; manga səzüng boyiqə bolsun, — dedi. Xuning bilən pərixtə uning yenidin kətti. **39** Məryəm xu künərlərdə ornidin kopup aldirap Yəhudiyyə taqılık rayonidəki bir xəhərgə bardı. **40** U Zəkəriyanıg eyiga kirip, Elizabitka salanı bərdi. **41** Wə xundak boldiki, Elizabit Məryəmning salimini anglojandıla, korsikidiki bowak oynaklaşp kətti. Elizabit bolsa Mukəddəs Rohka toldurulup, yüksiri awaz bilən təntənə kılıp mundak dedi: — Kız-ayalar iqida bəhtliktursən, korsikindiki mewimi bəhtliktur! **43** Manga xundak [xarəp] nədən kəldikin, Rəbbimminə anisi bolouqı meni yoklaşp kəldi! **44** Qünki mana, saliminq külükimə qırğandıla, korsikimdiki bowak seyünüp oynaklaşp kətti. **45** Ixengən kiz nəkədər bəhtliktur; qünki uningoja Pərvərdigar təripidin etyilojan səz jəzmən əməlgə axurulidu! **46** Məryəmmu hux bolup mundak dedi: — «Jenim Rəbni uluqəlaydu, **47** rohim Kütkuzoqıq Hudadin xadlandı, **48** Qünki U dedikining miskin halıqə nəzər saldı; Qünki mana, xundin baxlap barlıq dəwrələr meni bəhtli dəp ataydu; **49** Qünki Kadın Bolouqı man üçün uluq ixlarnı əməlgə axurdu; Mukəddəstər Uning nami. **50** Uning rəhimbən-xəpkəti dəwərdin-dəwrigiça Əzidin korkidiojanlarning üstididir. **51** U biliki bilən kūq-kudritini namayan kıldı, U təkəbburları kenglidiki niyat-hiyalları iqidila tərmər kıldı. **52** U kūqlıq həkümdarları təhtidin qüixirdi, Pekirlərni egiz ketürdü. **53** U aqlarını nazi-nemətlər bilən toyundurdı, Ləkin baylarnı kuruk kol kəyturdu. **55** U ata-bowlırimizə qeytikindək, Yəni İbrahim həm uning nəsligə mənggү wədə kılıqinidək, U Əz rəhimbən-xəpkətini esidə tutup, Küli Israileja yardıməgə kəldi». (*aiən g165*) **56** Məryəm Elizabitning yenida üq ayoqə toxup, bir oouq tuqədi. **58** Əmdi uning kolumnoxnılıri wə uruk-tuoqkənləri Pərvərdigarning uningoja kərsətən mehîr-xəpkətinə xunqə uloşaytənlikini anglap, uning bilən təng azadlandı. **59** Wə xundak boldiki, bowak tuqulup səkkiz kün bolojanda, halayık balining hatnisini kılıqlı kəldi. Ular uningoja Zəkəriya dəp atisining ismini koymaqçı boluxtı. **60** Ləkin anisi jawabən: — Yak! Ismi Yəhya atalsın — dedi. **61** Ular uningoja: — Birək uruk-jəmətingiz iqida bundak isimdikilər yokkü! — deyixti. **62** Xuning bilən ular balining atisidin pərzəntingizə nemə isim koyuxni halaysız, dəp ixarət bilən soraxtı. **63** U bir parçə [mom] tahtayıni əkilixni tələp kılıp: «Uning ismi Yəhyəadur» dəp yazdı. Həmmayələn intayın

həyran kəlixti. **64** Xuan uning aqzi eqildi, uning tili yexilip, zuwanoqa kəldi wə xuning bilən Hudaşa təxəkkür-mədhiyə etti. **65** Ularning əpqürisidikilərning həmmisini korkunk bastı; Yəhudiyyə təoqlik rayonlarında bu ixlarning həmmisi al aqzida pur kətti. **66** Bu ixlardın həvar tapkuqlarının həmmisi ularnı kengligə püküp: «Bu bala zadi kəndak adəm bolar?» deyixti. Qünki Pərvərdigarning koli dərwəkə uningoqa yar idi. **67** Xu qəoşda balining atisi Zəkəriya Mükəddəs Röhəkə toldurulup, wəhiy-bexarətni yətküzüp, mundak dedi: — **68** «İsrailning Hudasi Pərvərdigarə təxəkkür-mədhiyə okulsun! Qünki U Əz həlkini yoklap, uların həvar elip, bədal teləp ularını hər kıldı. **70** U əkindindən beri mükəddəs pəyojəmbərlərinin aqzi arkılık wədə kiloqinidək, Kuli bolqan Dawutning jəmati iqidin biq üqün bir nijat münggüzinə estürüp turquzdu; Bu zat bizni düxmənlirizmizdən wə bizni eəq kəridiqanlarning kəlidin kütukzuqı niyattdır. (əton g165) **72** Xu yol bilən atabowilimizə iltipat ayləp, Mükəddəs əhdisini əməlgə axurux üçün, Yəni atımız İbrahimə mo bołqan əksimini esidə tutup, Bizni düxmənlirizmizdən kəlidin azad kılıp, Barlıq künlirimizdə heqkimdin korkmay, Əz aldida ihlasmənlilik wə həkkənaliylik bilən, Hizmət-ibaditdə bolidiqan kıldı. **76** Əmdı sən, i balam, Həmmidin Aliy Bolqoquning pəyojəmbəri dəp atılısən; Qünki sən Rəbning yollırını təyyar lax üçün Uning aldida mangisən. **77** Wəzipəng uning həlkiga gunahlırinin kaqırüm kılınıxi arkılık bolidiqan niyatdırın həwirini bildürütür; **78** Qünki Hudayimizning iqi-baqrıdan uroqup qıkkən xəpkətlər wəjидin, Karangoçuluq wə elüm kələnggisi iqidə olturoqanlarnı yorutux üçün, Putlirimizni amanlıq yolioja baxlax üçün, Ərxtin tang xəpiki üstümizdə qüxtüp yokladı. **80** Bala bolsa esüp, rohta kūqləndürdü. U İsrail jamaitining aldida namayan kılınoqqa qəllərdə yaxap kəldi.

2 Əmdı xu künnlərdə, [Rim imperatori] Kəysər Awqustustın barlıq həlkətin baj elix üçün ularning royhəti tizimlansun dəp pərman qıxtı. **2** Tunji kətimlik bu nopus tizimlər Kiriniyus Suriya elksinisi idarə kilip turoqan waktida elip beriloqanidi. **3** Xuning bilən həmmə adəm nopuska tizimlinix üçün eż yurtlırişa kaytış kerak boldi. **4** Yüşüpmü Dawut [padixalıning] jəmatidin bołoqąqka, xundakla uning biwasıtə əwlədi bołoqąqka, Galiliya elksidiki Nasarət xəhəridin ayriplip, Yəhudiyyə elksidiki, Dawutning yurti Bayt-Ləhəm degən xəhərgə kətti. **5** Nopuska tizimlinix üçün layiki, bołousu ayalı Məryəmmü billə bardı. Məryəm həmilidər bolup, korsiķi helila yoqınap kaloqanidi. **6** Wə xundak boldiki, ular Bayt-Ləhəmdə turoqan waktida Məryəmning tuqutining ay-küni toxup kəldi. **7** Bırak sarayda ularənə orun bolmioqąqka, Məryəm xu yərde tunji oqlını tuqıñkanda uni zakilap, eojildiki okurqa yatkuzdı. **8** Xu yərning ətrapidiki bəzi padiqilar dalada turattı; ular keqiqə tünəp, padisoşa ərayatti. **9** Wə mana, Pərvərdigarning bir pərixtisi ularning alıda turattı; Pərvərdigarning parlak xəripi ularning ətrapını yorutuvətti. Ular intayın bək körküp kətti. **10** Bırak pərixtə ularənə: — Körkmanglar! Qünki mana, pütün həlkəkə huxallıq bolidiqan bir hux həwərnı silərgə elan kılımın. **11** Qünki bugün Dawutning xəhəridə silər üçün bir Kutkuzoqı tuquldu. U — Rəb Məsihdür! **12** [Uni] tepixinglər [üçün] xu alamət boliduki, bowakni zakilanovan həlda bir okurda yatkan petidə tapisilər, — dedi. **13** Birdinla, pərixtining ətrapida zor bir top samawi əxundikilər pəyda bolup, Hudani mədhiyiləp: **14** «Ərxialəda Hudaşa xan-xərapları bolqayı! Yər yüzidə bolsa u seyündiqan bəndilirigə aram-hatırjəmlik bolsun!» deyixti. **15** Pərixtilar uların ayrılip asmanqa qıkip ketiwidi, padiqilar bir-

birigə: — Bayt-Ləhəmgə yol elip, Pərvərdigar bizgə ukturoqan, əməlgə axuroqan bu ixni kərüp keləyli, — deyixti. **16** Xuning bilən ular aldirap xəhərgə berip, Məryəm bilən Yüsüpnı wə okurda yatkan bowaknı izdəp taptı. **17** Padiqilar [bowaknı] kərgəndin keyin, ezliriga uning həkkidə eytiloqan sezərnə kəng tarkitiwti. **18** Buni angliojanlarning həmmisi padiqilarning degənlirigə intayın həyran kəlixti. **19** Məryəm bolsa bu ixlarning həmmisini kengligə püküp, qongkur oylinip yürətti. **20** Padiqilar kərgən wə angliojanlının həmmisi üçün Hudani uluolap, mədhiyə okuxkan peti kaytixti; barlıq ixlar dəl ularənə həwənləndürilgəndək bolup qıqqanidi. **21** Bowaknı hətnə kiliş wakti, yəni sekkinzinqi künü toxkanda, uningoşa əysa dəp isim koyuldu. Perixta bu isimni u tehi anisining balyatlıksıda apirdə bolmaya koyoqanidi. **22** Əmdı Musa [pəyojəmbərgə] qüxtürilgən kanun boyiqə Yüsüp bilən Məryəmning paklinix wakti toxkanda ular balını Pərvərdigarəna atap taxpurux üçün Yerusaleməna elip bardi. **23** (Pərvərdigarning Təwrat kanununda: «Barlıq tunji oqluq Pərvərdigarəna mükəddəs mənsup atılıxi kerək» dəp yeziloqinidak) **24** wə xundakla Pərvərdigarning Təwrat kanununda deyilgini boyiqə, bir jüp pahtək yaki ikki kəptər baqkisini kürbanlıkka sunux kerək idi. **25** Wə mana xu qaoşlarda, Yerusalemda Simeon isimli bir kixi turattı. U həm həkkənali wə ihlasmən adəm bolup, «İsrailə Təsəlli Bərgüqini» intizarlıq bilən kiitkəndi. Mükəddəs Roh uning wujudioya yar idi. **26** U Mükəddəs Rohın kalgen wəhividin eziñin Pərvərdigarning Məsihini kərmigiqə olum kərməydiqənlərini bilgənidir. **27** U Mükəddəs Rohning baxlıxi bilən ibadəthanining [həyənlilirojə] kirdi; ata-anisi Təwratta bekitilgən adətni bejirix üçün bowak əysani kətürüp kirganda, **28** Simeon bowaknı kuqiqiyoq elip, Hudaşa taxəkkür-mədhiyə okup mundak dedi: — **29** «Əmdı, i 1gəm, hazır sözüng boyiqə külungning bu aləmdin hatırjəmlik bilən ketixığa yol koyoqsan; **30** Qünki ez kezüm Sening niyatinqini kərdi, **31** Uni barlıq həlkələr aldida hazırlıqansən; **32** U əllərgə wəhij bolidiqan nur, wə həlkəng İsrailning xan-xəripidür!» **33** Balining ata-anisi bala həkkidə eytiloqanlıroq intayın həyran kəlixti. **34** Simeon ularəna bəhə tiləp, apisi Məryəmə məndak dedi: — Mana! Bu bala İsrailidiki nuroqun kixilərinin yikillixi wə nuroqun kixilərinən kətürülüxi üçün təyinləndi, xundakla kixilər xarxi qıkip hakarətləydiqan, [Hudanıng] bəxarətlək alamitli bolidi. **35** Xuning bilən nuroqun kixilərinən kənglidiki oqərzələri axkarlinidü — wə bir kılıqmu sening kənglüngə sanjılıldı! **36** Xu yərda Axır kəbilisidin bołqan Fanuilning kizi Anna isimliq heli yaxanoğan bir ayal pəyojəmbərə bar idi. U kiz waktında ərgə təkəndin keyin uning bilən yəttə yil billə yaxap, **37** andin səksən tət yil tul turoqan idi. U ibadəthana həyənliliridin qıkmay, keqə-kündüz roza tutuxlar wə dualar bilən Hudaşa ibadət kılattı. **38** U dəl xu pəyttə yetip kəlip Pərvərdigarəna təxəkkür etti, həmdə Yerusalemda niyat-hərlükni kütüwatlıq barlıq halayıkka bala toqrisida sez kıldı. **39** [Yüsüp] bilən [Məryəm] Təwratta bekitilgən barlıq ixları ada kıləjəndin keyin, Galiliyəgə, eż xəhəri Nasarətə kaytayı. **40** Bala bolsa esüp, dana-akilanlıq bilən tolup, rohta kūqləndürdü. Hudanıng mehîr-xərpikimə uning üstüde idi. **41** Uning ata-anisi hər yili «etüp ketix heyti»da Yerusaleməna barattı. **42** Əysa on ikki yaxka kirgan yili, ular uni elip, heytrinq aditı boyiqə yenə qıkip bardi. **43** Heyt künnlərini etküzgəndin keyin, ular eygə karap ketiwatqanda, bala əysa Yerusaleməna kəldi. Ata-anisining bu ixtin həwiri yok idi, **44** bəlkı uni səpərdax-həmrəhlili bilən billə keliwatidü, dəp oylap, bir kün yol yürüdi. Andin ular uni uruk-tuoqşanları wə dost-buradərləri arısından izdəkə baxlıdı; **45** izdəp tapalmayı, ular

käyniga yenip Yerusalemqa berip yənə izdidi. **46** Wə xundak boldiki, üçinqi kün ular uni ibadəthana hoxlisida Təwrat ustazlırının arısında olturnup, ularning təlimlərini anglatatkan həm ulardin soal sorawatqanınğı üstidə taptı. **47** Uning sezlirini angloqlanlarning həmmisi uning qüxənqisiga wə bərgən jawablıraqı intayın häyran kelixti. **48** Ata-anisi uni körüp naħayiti häyranuħas boluxti, uning anisi uningoja: — Way balam! Nemixka bizgə xundak muamilə kilding? Atang ikkimiz parakəndə bolup seni izdəp kəlduk! — dedi. **49** U ularoja: — Nemixka meni izdidinglar? Əjəba, menin Atamning ixlirida boluxum kerəkkimni bilməmtinqilər? — dedi. **50** Lekin ular uning ularoja eytkinini qüxənmidi. **51** Andin u ular bilen Nasarətkə käytti wə ularning gepigə izqıl boyusunattı. Lekin anisi bu ixlarning həmmisini kənglə püküp koydi. **52** Xundak kılıp, Əysa akılanılık-danalıqtı wə kamətə yetilip, Huda wə kixilər alıldı baroqanseri soyūlmaktə idi.

3 Rim imperatori Tiberius Kəysərning səltənitining on bəixinqi yili, Pontius Pilatus Yəhudiya əlkisining waliysi, Herod han Galiliya əlkisining hakimi, Herod hanning inisi Filip han Ituriyə wə Trahonitis əlkisining hakimi, Lisanyas han Abiliniy əlkisining hakimi boloqanda, **2** Hənnas həm Kayafa bax kahinlik kiliwatqanda, Hudanıng səz-kalami qəldə yawatkatkan Zəkeriyanıng oqlı Yəhyaoja kəldi. **3** U İordan dərəsi wadisidiki barlık rayonlarnı kezip, kixilərgə gunahlaroja kəqürüm elip kelidiojan, towa klixını bildüradiojan [suşa] «qəmündürüx»ni jakarlaxni baxlıdı. **4** Huddi Təwrattıki Yəxaya pəyərəmbarning sezləri hatırılengan kisimda püttülgəndək: «Bayawanda towliqoju bir kixinining Rəbniŋ yolini təyyarlangılar, Uning yollarını tüz kilinglər! — degən awazı anglındı. **5** Barlık jılıqilar tolduruludu, Barlık taoq-denglər pəslitlidü; Əgri-tokay jaylar tützinidü, Ongoqlu-dongoqlu yərlər təkxi yollar kılınidü. **6** Xundak kılıp, barlık ət igiliri Hudanıng nijatini kərələydiqan bolidu! — dəp towlaydu». **7** Yəhya əmdi aldioja qəmündürüxni kobul klixka qıkkən top-top halayıkkə: — Əy zəhərlilik yılanı balılırlı! Kim silerni [Hudanıng] qüxtüx alıldı turojan qəzipidin keqinglər dəp agaqlandırdı! **8** Əmdi towioja layik mewilərni kəltürünglər! Wə ez iqinglarda: «Bizning atımız bolsa İbrahimdur!» dəp hiyal aylımlıngılar; qunki mən xuni silərgə eytip koyayki, Huda İbrahimıma muxu taxlardınmu parzantlərni yaritip bərələydi. **9** Palta allıkaqan dərəhlərning yiltiziqa təngləp koyuldı; yahxi mewə bərmədiqan hərkəndək dərəhlər kesip otka taxlinidü! — dedi. **10** [Uning ətrəpiqə] toplaxlıq kixilər əmdi uningdin: — Undakta, biz kəndək kliximiz kerək? — dəp soridi. **11** U jawabən: — İkki kur qapını bar kixi birini yok kixığa bərsun, yəydiqini bar kiximu xundak kilsun, — dedi. **12** Bəzi bajgırlarmu qəmündürüxni kobul kılıqlı uning aldioja keli: — Ustaz, biz kəndək kliximiz? — dəp soridi. **13** U ularoja: — Bəlgiləngändin artuk baj almangılar, — dedi. **14** Andin bəzi ləxkərlərmü uningdin: — Bizqu, kəndək kliximiz kerək? — dəp soraxtı. U ularoja: — Baxklıarning pulını zorawanlıq bilən eliwalmangılar, heqkimə yaloqandin xikayet kilmangılar wə ix həkkinqılaroja razi bolungılar, — dedi. **15** Əmdi həlk təkəzzalıqtı bolup həmmayəlen kenglidə Yəhya toqıruluk «Məsih muxu kiximidu?» dəp oylaxtı. **16** Yəhya həmməyləngə jawabən: — Mən silerni dərwəkə suşa qəmündürimən. Lekin məndin kudratlıq bolovan bırsi kelidü; mən hətta kəxlirining boqkuqını yexixkumu layik əməsmən! U silerni Mukəddəs Rohka həm otka qəmündüridü. **17** Uning soruqoju kürük kolidə turidü; u əz hamini topa-samandan təltəküs tazilaydu, sap buğdayını ambaroja yiqıldı,

əmma topa-samanni eqməs otta keydürüwetidü, — dedi. **18** Əmdi xundak kəp baxka nəsihətlər bilən Yəhya hux həwərnı həlkə yatküzdü. **19** [Keyin], hakim Herod [əgəy] akisining ayalı Herodiyəni [tartıwaloqanlıq] tüpəylidin wə xuningdək uning barlık baxka razıl kilmixləri üçün Yəhya taripidin əyibləngən, **20** Herod bu barlık razılıkinin üstügə yənə xuni kıldıki, Yəhyani zindanoja taxlıdı. **21** Xundak boldiki, həmmə həlk Yəhyadın qəmündürüxni kobul klıqanda, Əysamu qəmündürüxni kobul kıldı. U dua kiliwatqanda, asmanlar yerilip, **22** Muķəddəs Roh kəptər siyakıda qüxüp uning üstigə kondı. Xuning bilən asmandın: «Sən Mening seyümlük Oqlum, Mən səndin toluk hursənman!» deqən bir awaz anglındı. **23** Əysa əz [hizmitini] baxlıqanda, ottuzoja kirip kələşənədi. U (həkinq nəziridə) Yüsüpning oqlı idı; Yüsüp Heliyning oqlı, **24** Heliy Mattatning oqlı, Mattat Lawiying oqlı, Lawiy Məlkıyining oqlı, Məlkı Yannayning oqlı, Yanıy Yüsüpning oqlı, **25** Yüsüp Mattatiyanıng oqlı, Mattatiya Amosning oqlı, Amos Nahumning oqlı, Nahum Hesliniŋ oqlı, Hesli Naggayning oqlı, **26** Naggay Mahatning oqlı, Mahat Mattatiyanıng oqlı, Mattatiya Seməyning oqlı, Seməy Yüsüpning oqlı, Yüsüp Yudanıng oqlı, **27** Yuda Yoananning oqlı, Yoanam Resanıng oqlı, Resa Zərubbabəlnıng oqlı, Zərubbabəl Salatiyahnıng oqlı, Salatiyəl Neriyning oqlı, **28** Neriy Məlkıyining oqlı, Məlkıy Addining oqlı, Addi Kosamning oqlı, Kosam Elmadamning oqlı, Elmadam Erning oqlı, **29** Er Yosanıng oqlı, Yosa Əliəzərnıng oqlı, Əliəzər Yorımnıng oqlı, Yorım Mattatning oqlı, Mattat Lawiying oqlı, **30** Lawiy Simeonning oqlı, Simeon Yəhədanıng oqlı, Yəhəda Yüsüpning oqlı, Yüsüp Yonanning oqlı, Yonan Əliakimning oqlı, **31** Əliakim Meleahıning oqlı, Meleah Mənnanıng oqlı, Mənna Mattatanıng oqlı, Mattata Natanning oqlı, Natan Dawutıning oqlı, **32** Dawut Yəssənəning oqlı, Yəssə Obədnıng oqlı, Obəd Boazning oqlı, Boaz Salmonıning oqlı, Salmon Nahxonıning oqlı, Nahxon Amminadabning oqlı, **33** Amminadab Aramıning oqlı, Aram Həzronıning oqlı, Həzron Pərzənıng oqlı, Pərzə Yəhədanıng oqlı, **34** Yəhəda Yakupıning oqlı, Yakup İshəkning oqlı, İshək İbrahımlıning oqlı, İbrahim Tərahıning oqlı, Tərah Nahərnıng oqlı, **35** Nahər Serugıning oqlı, Serug Raquning oqlı, Raqıu Pałagning oqlı, Pałag Ebərning oqlı, Ebər Xelahıning oqlı, **36** Xelah Kainanıning oqlı, Kainan Arpahxadıning oqlı, Arpahxad Xəmning oqlı, Xəm Nuhıning oqlı, Nuh Ləməhning oqlı, **37** Ləməh Mətuxəlahıning oqlı, Matuxələh, Hənohıning oqlı, Hənoh Yaradıning oqlı, Yarad Mahalalınilıng oqlı, Mahalalı Kənamıning oqlı, **38** Kənam Enoxıning oqlı, Enox Setning oqlı, Set Adəm'atining oqlı, Adəm'ata bolsa, Hudanıng oqlı idi.

4 Andin Əysa Mukəddəs Rohka tolup, İordan dəryasidin kätip keli, Roh təripidin qel-bayawanoja elip berildi. **2** U u yərda kırık kün İblis təripidin sinaldi. U bu künlərdə heqnərsə yemidi. Künlər ayaqlaxkanda, uning kɔrsiki taza aqkanıdi. **3** Əmdi İblis uningoja: — Sən əger Hudanıng Oqlı bolsang, muxu taxla: «Nanoja aylan!» dəp buyruqın — dedi. **4** Əysa uningoja jawabən: — [Təwratta]: «İnsan pəkət nan bilənla əməs, balki Hudanıng hərbir səzi bilənmu yaxaydu» dəp yeziloqan, — dedi. **5** İblis yənə uni egiz bir taoqka baxlap qikip, bir dəkikə iqidə dunyadıki barlık dələtlərni uningoja kersətti. **6** İblis uningoja: — Mən bu həkimiyətnin həmmisini wə uningoja təwə barlık xanuxəwkətlərni sanga təkdim kılımən; qunki bular manga tapxuruloqan, mən uni kimə berinxı həlisam, xuningoja beriman. **7** Əgar bac koyup manga sajdə kilsang, bularning həmmisi seningki bolidu, — dedi. **8** Əysa uningoja jawab berip: — [Təwratta]: «Pərvərdigar Hudayingoja ibadət kıl, pəkət

Uningla kullukida bollı» dəp yezilojan, — dedi. **9** Andin İblis uni Yerusalem oja elip bardi wə uni ibadəthanining əng egiz jayıja turozup: — Hudanıng Ooqli bolsang, ezungni pəskə taxlap bakkin! **10** Qünki [Təwratta]: «[Huda] Əz pərixtılıriga seni қooqdaş həkkidə əmr kildi;» **11** wa, «Putungun taxka urulup katməsliki üçün, ular seni kollırıda ketürüp yürüdü» dəp yezilojan, — dedi. **12** Əysa uningoja: — «[Təwratta]: «Pərvərdigər Hudayingni sinioquji bolma!» dəpmu yezilojan, — dedi. **13** İblis barlıq sinaxlarnı ixitip qıkkandın keyin, uni waktingə taxlap ketip kıldı. **14** Əysa Rohning küq-kudriti iqida Galiliya elksigə kaytip kıldı. Xuning bilən uning həwər-xəhrəti ətraplı hərbir yurtlarqa tarkaldı. **15** U ularning sinagoglarda təlim bergili turdi wə ularning uluqlaxlarija sazawər boldi. **16** U ezi bekip qong kilinojan yurti Nasarətka kelip, xabat künü adəttikidək sinagogka kirdi wə xundakla [mukəddəs yazmilarını] okuxka əra turdi **17** wə Təwrattiki «Yəxaya» degen kism uningoja tapxuruldu. U oram yazmını eqip, munu sözər yezilojan yərni tezip okudu: **18** «Pərvərdigarning Rohi mening wujudunda, Qünki U meni yokşullarqa hux həwərlər yətküzükə məsih kıldı. Tutkunlarqa azadlıknı, Wa korlarqa kərrix xipasını jakarlaxka, Ezilgənlərni halas əlxixka, Pərvərdigarning xapaət kərsitidiojan yilini jakarlaxka meni əwətti». **20** U yazmini türüwetip, sinagog hizmatqışığı kayturup berip, olturdu. Sinagoga olturoqanlarning həmmisining kezlini uningoja tikilip turatti. **21** U kəgpilikka: — Mana bu ayət bügün külüklingləro angloanıñında əməlgə axurulmakta, — dedi. **22** Həmmisi uning yahxi gepini əlxixip, uning aqzidin qıkıwatkan xapaətlik sezlirigə həyran kelixip: — Bu Yüsünping ooqli əməsmə? — deyixti. **23** U ularqa: — Xübhisizki, silər manga «Əy tewip, awwal ezungni sakayı!» degen tamsilni kəltürüp, «Həwər tapkinimizdək, Kəpərnəhüm xəhəridə nema ixlar yüz bərgən bolsa, muxu yərdim, ez yurtungdimu xularni kərsətməmsən?» dəwatisilər, — dedi. **24** — Birak xuni silərgə bərhək eytip koymayı, həqkəndək pəyoğəmbər əz yurti təripidin kobul kilinojan əməs. **25** Mən silərgə xu həkikətni əslitimənki, Ilyas [pəyoğəmbər]ning waktida, asman uda iż yil alta ay etlip, dəhəxətlik bir kəhətqılık barlıq zənnimni başında, Israilda nuroqun tul ayllar bar idi; **26** birak Ilyas ularning həqkəyisining kəxioja əməs, bəlki Zidonning Zarafat xəhəridik bi tul ayalingen kəxiojla əwətilgən. **27** Wa [xuningə oħħax], Elixia pəyoğəmbəring waktida, Israilda mahaw kesiliga giriptar bolopanlar nuroqun bolsimu, lekin Suriyalık Naamandin baxka, həqkəyisi sakayılojan əməs! — dedi. **28** Sinagogdikilər bu sözərni anglap, həmmisi kəttik oqəzapləndi; **29** ornidin turuxup, uni xəhərdin həydəp qıkırıp, xu xəhər jaylaxkan taoqning lewigə əqikip, tik yardin taxliwətməkqi boluxti. **30** Lekin u ularning arisidin bimalal etüp, əz yolioja qıkıp kətti. **31** U Galiliya elksinining Kəpərnəhüm degen bir xəhərigə qüxti, u yərdə xabat künləridə həlkə təlim beratti. **32** Ular uning təlimigə həyran kelixti, qünki uning sezi tolumu nopuzluk idi. **33** Əmdı sinagoga napak jinnin rohi qaplaçkan bir kixi bolup, [uningdikin jin] kattik awazda: **34** — Əy Nasarətlik Əysa, sening biz bilən nema karing?! Bizni yokatlılı kəldingmu! Mən sening kimlikləni bilimən, Hudanıng Mukəddəs Boloquqışısın — dəp towlap ketti. **35** Lekin Əysa jinoja tanbih, berip: — Aqzingni yum! Uningdin qık! — dewidi, jin heliki adəmni halayık otturisida yikitiwetip, uningdin qıkıp kətti. Lekin uningoja həq zərər yətküzmidi. **36** Həmməylən buningdin kəttik həyran boluxup, bir-birigo: — Bu zadi kəndak ix! U dərəwəkə həökük wə kudrat bilən napak rohlarqa əmr kilsila, ular qıkıp ketidikən, — deyixti. **37** Xuning bilən uning həwər-

xəhrəti ətraplı hərbir yurtlarqa tarkaldi. **38** Əysa sinagogtin qıkıp, Simonning əyigə kirdi. Lekin Simonning keynanisi eojir təp kesili bolup kələşanıdı; ular Əysadin uning hajitidin qıkixini etündi. **39** U ayalning beixa turup, təpkə tənbih beriwdi, təp xuan uningdin kətti. U dərəhəl ornidin turup, ularnı tüktükə baxlıdi. **40** Kün petixi bilənla, kixılər hərhil kesəllərgə giriptar bolovan yekinləri bolsila, ularnı uning aldiqə elip kelixti. U ularqa bir-birləp kəlini tagközüüp, ularnı sakayıttı. **41** Kixılərgə qaplaçkan nuroqun jinlar ulardin qıkıp: «Sən Hudanıng Ooqli!» dəp towlap ketətti. Lekin u ularqa tənbih berip, sez əlxixioja yol koymidi; qünki ular uning Məsih iğənlilikini bilətti. **42** Kün qıkixi bilən, u xəhərdin qıkıp, piňhan bir jayqə kattı. Birak top-top halayık uni izdəp yürətti; ular uni tapkanda aldiqə kelip, uni arizmida kalsun dəp ketixidin tosmakçı boluxti. **43** Lekin u ularqa: — Hudanıng padıxalıqliğin hux həwərinini baxka xəhər-yeziləroju yətküzüküm kerək; qünki mən dəl bu ixķa əwtılğanmən, — dedi. **44** Xuning bilən u Galiliyədiki sinagoglarda təlim berip yürüwərdi.

5 Xundak boldiki, u Ginnisarət kəlinin boyida turojanda, halayık Hudanıng sez-kalamini anglax üçün uning ətraplı olixip kistilixip turattı. **2** U kel boyida turoqan ikki kemini kerdı. Belikqılar bolsa kemidin qüxtüp, [kiroqakta] torlirini yuyuxuwatatti. **3** U kemilərdin biriga, yəni Simonningkığa qıkıp, uningdin kemini kiroqakṭın sal yıraklıtxını iltimas kıldı. Andin u kemidə oltrurup top-top halayıkka təlim bərdi. **4** Səzi tütigəndin keyin, u Simonqa: — Kemini qongkurrak yərəgə həydəp berip, beliklərni tutuxkə torliringlərni selinglər, — dedi. **5** Simon uningoja jawabən: — Ustaz, biz pütün keçiə japa tartıp heq nərsə tutalımiduk. Birak sening sözüng bilən torni salsam salay, dedi. **6** Ular xundak kiliwidı, nuroqun beliklər torqa qüxti; tor səkülükə baxlıdi. **7** Xuning bilən ular baxka kemidiki xeriklərini yardımga kelixka ixarət kəlti. Ular kelip, [beliklərni] ikki kemigə lıq əqiliwi, kemilər qeküp ketəy dəp kıldı. **8** Simon Petrus bu ixni kərtüp, Əysanıng tizləri alıda yikilip: — Məndin yıraklıtxəysən, i Rəb! Qünki mən gunahkarmən! — dedi. **9** Qünki bunqə kep belik tutulojanlığının u wə uningoja həmrəh bolonlularını həyranlıq başkanıdı. **10** Wa Simonning xerikləri — Zəbədiyning oqolları Yakup bilən Yuhannamu həm xundak həyran kıldı. Əmdı Əysa Simonqa: — Korkmiojin, buningdin keyin sən adam tutkuçı bolisen — dedi. **11** Ular kemilərni kiroqakka qıkırıp, həmmə nərsini taxlap koyup, uningoja ağıxip mangdi. **12** Xundak boldiki, u xəhər-yezilərlərning biridə bolopanda, mana xu yərdə, pütün bədinini mahaw besip kətkən bir adam bar idi; u Əysani kerüplə uning ayojoja ezinə etip uningdin: — Təksir, agar sən halisang, meni sakayıtpak kılalaysən! — dap yalwurdi. **13** Əysa kəlini sozup uningoja tagközüüp turup: — Halayman, paklanqojı! — dewidi, bu adəmning mahaw kesili dərəhəl uningdin kətti. **14** Əysa uningoja: — Hazır bu ixni həqkiməgə eytmə, bəlki udul berip kahinoja ezungni kərsitip, ularda bir guwahlıq bolux üçün, Musa bu ixta əmr kıləndək ezungning sakayılojining üçün bir [kurbanlıknı] sunqın, — dedi. **15** Lekin u toqrisidiki hawər təhimu tərkilip pur kətti; xuning bilən top-top həlk uning sezinı anglax wə əz aqırıq-kesəllərini sakayıtxı üçün uning aldiqə yiqənilip kelətti. **16** Həlbuki, u pat-pat ulardin qekinip qellük yərlərgə berip dua kılattı. **17** Xu künnlərning biridə xundak boldiki, u təlim beriwatkanda, yenida Pərisiylər wə Təwrat əhlililri olturnattı. Ular Galiliya, Yəħudiya elklilirinin hərkəysi yeza-kixlaklırları wə Yerusalemın kəlgenidi. Pərvərdigarning kesəllərni sakayıtxı küq-kudriti uningoja yar boldı. **18** Xu pəyttə, mana birkañqə kixi zəmbilgə yatkuzulojan bir paləqni

kötürüp kıldı. Ular uni uning aldişa əkirixkə intilixti. **19** Birak adəmlərning tolilikidin kesəlni əkirixkə amal tapalmay, ular eəzgizə elip qıçıq, eəzdikli kahixlarnı eqip, kesəlni eyning iqığa zəmbildə yatkan haldə halayıqning otturisioja, əysanıng aldioja qüxiürdü. **20** U ularning ixənqını kerüp [paləqkə] — Buradır, gunahlırlıng kəqürüm kılındı! — dedi. **21** Təwrat ustazlıri bilən Pərisiyər kəngülliridə: — Bundak kupurluk səzilən bu adəm kimdir?! Hudadin baxxə gunahlarnı kəqürəleydiqən kim bar? — dəp oylaxtı. **22** Birak əysa ularning kənglidə əyib izdəxəlirini bilip yetip, jawabən: — Silər kənglünglarda nemixkə əyib izdəysilər? **23** «Gunahlırlıng kəqürüm kılındı» deyix asanmu yaki «Ornungdin tur, mang!» deyixmu? **24** Əmma hazır silerlarning Insan'ooqlining yər yüzündə gunahlarnı kəqürüm kılıx həkükliqə iğə ikənləkini bilixinglər üçün, — U paləq kesəlgə: — Sanga eytayki, ornungdin tur, ornungni yioqturut eyünggə kaytl! — dəp buyrudi. **25** Hələki adəm dərhal ularning alddıa ornidin dəs turup, eziyatkan zəmbilni elip, Hudani uluoqliqininqə eyigə kayti. **26** Həmməylənni dəhəxtəlik həyranlıq bastı; ular Hudani uluoqlixip, korkunqə qəngən halda: — Biz bugün tilsimat ixlarnı kerdük! — deyixti. **27** Bu ixlardın keyin, u yoloq qıçıq, Lawiy isimlik bir bajgirini kerdı. U baj yioqdiojan orunda olturatti. U uningoja: — Manga əgəxəkin! — dedi. **28** U ornidin turup, həmməni taxlap, uningoja əgəxti. **29** Lawiy eyida uningoja katta bir ziyanət bərdi. Ular bilən zor bir top bajgırlar wə baxxılarmu xu yərda həmdastıhan bolovanıdi. **30** Birak Pərisiyər wa ularning ekimidiki Təwrat ustazlıri ojudungxup uning muhlislirioja: — Silər nemixkə bajgir wə gunahkarlar bilən bir dəstihanda yəp-iqip olturisilər?! — dəp aqprinixti. **31** Əysa ularoja jawabən: — Saçlam adəmlər əməs, bəlkı kesəl adamlar tewiçkə mohtajdır. **32** Mən həkkənlərənə əməs, bəlkı gunahkarlarnı towioqa qəkirojılı kəldim, — dedi. **33** Andin ular uningdin: — Nemixkə Yəhyanıng muhlisliri daim roza tutup dua-tilawət kılıdu, Pərisiyərlarning muhlislirimu xundak kılıdu, lekin sening muhlisliring yəp-iqiplə yürüdiqə! — dəp soraxtı. **34** U ularoja: — Toyi boluwatkan yigit toyda toy məhəmanlırı bilən həmdastıhan olturojan qaçnda ularnı roza tutkuzałamsılsər? **35** Əmma xu künərlər keliduki, yigit ulardın elip ketilişdi, ular xu künərlərdə roza tutidi. **36** U ularoja bir təmsilmü kəltürdi: — Həqkim yengi kəngləktin yirtip, uni kona kəngləkkə yamaq kılmaydu. Undak kilsa, yengi kəngləknimü yirtkən bolidu, xundakla yengidin alqan yamaknu kona kəngləkkə mas kalmayıdu. **37** Xuningdak, həqkim yengi xarabnı kona tulumlaroja qaçılmayıdu. Undak kilsa, yengi xarabning [kəpüxi bilən] tulumlar yerilidü-də, xarabmu teküllüp ketidü; tulumlarmu kardin qıçıdu. **38** Xunga yengi xarab yengi tulumlaroja qaçılinix kerək, xundakta ikkilisi saklinip kəlidü. **39** Uning üstigə, həqkim kona xarabtin keyin yengisini iqixni halimaydu, qünki u: «Boldi, konisi yahxil» dəydi.

6 İkkinqi «mühim xabat künü», u buqdaylıklardin etüp ketiwatattı. Uning muhlisları baxaklarını üzüwəlip, alıkınıda uwulap yewatatattı. **2** Lekin buni kərgən bəzi Pərisiyərlər ularoja: — Silər nemixkə xabat künü Təwratta qəkələngən ixni kılısilər? — deyixti. **3** Əysa ularoja jawabən: — Silər hətta Dawut [pəyoğəmbər] wə uning həmrəhlirininq aq kəlojanda nema kəlojanlıqını [mukəddəs yazmilardın] okumıqjanmusılsər? **4** Demək, u Hudanıng eyigə kirip, [Hudaşa] atalojan, [Təwratta] kahınlardın baxxə hərkəndək adəmnıng yeyexi qəkələngən «təkdim nanlar»ni [sorap] elip yegan wə həmrəhliriojumu bərgən — dəp jawab bərdi. **5** Ahirida u ularoja: — İnsan'ooqı xabat küniningmu Igisidur, — dedi. **6** Yənə bir xabat künü

xundak boldiki, u sinagogka kirip talim beriwatattı. Sinagogta onq koli yigiləp kətkən bir adəm bar idi. **7** Əmdı Təwrat ustazlıri bilən Pərisiyərlər uning üstidin erz kəlojudek birir ixni izdəp tapayı dəp, uning xabat künümü kesəl sakəytidioqansakayıtmayıqanlıqını paylap yürüxtəti. **8** Birak əysa ularning kənglidikini bilip, koli yigiləp ketkən adəmə: — Ornungdin tur, otturioja qıkkın! — dewidi, həlikə adəm ornidin kopup xu yərə turdi. **9** Andin əysa ularoja: — Silərdin sorap bacayqu, Təwratka uyğun bolöjini xabat künü yahxılık kılıxmu, yaki yamanlık kılıxmu? Janni kütküzuxmu yaki janşa zamin boluxmu? — dəp soridi. **10** Ətrapidikilərning həmmisigə nəzər saloqandın keyin, u həlikə adəmə: — Kolungni uzat, — dedi. U xundak kılıxı bilənla koli əslığa kəltürülüp ikkinçi kəlioja oxħax boldı. **11** Lekin ular qəzəptin hoxini yokşitip, əysaça kəndak takəbil turux tooprısida məsləhətlixikkə baxlıdı. **12** Xu künərlərdə xundak boldiki, u dua kılıxıq taçka qıktı wə u yərda Hudaşa keçiqa dua kıldı. **13** Tang atkanda, muhlislırını aldişa qakırıp, ularning iqidin on ikkiylənni tallap, ularmı rosul dəp atidi. **14** Ular: Simon (Əysa uni Petrus dəpmu atiojan) wa uning inisi Andiriyas; Yakup wə Yuhanна, Filip wə Bartolomay, **15** Matta wə Tomas, Alfayning oοlı Yakup wə millətpərvər dəp atalojan Simon, **16** Yakupning oοlı Yəhuda wə keyin uningoja satqunluk kəlojan Yəhuda İxkariyotlar idi. **17** Əysa [rosulları] bilən taoqdin qüxüp, bir tüzlənglikta turattı. Xu yərda nuroqun muhlislırı həmdə pütkül Yəhudiya elksisindən wə Yerusalemdin, Tur wə Zidon xəhərlirigə karadyiojan dengiz boyidiki yurtlardın top-top kixilar yioqilixti. Ular uning təlimlərini anglax wə kesəllirigə xipalıq izdəx üçün kəlgənədi. **18** Napak rohəldən azablanqanlarunu xipalıq tepekti. **19** Bu top-top adamların həmmisi kollırını uningoja təkzüyüwelikə intilətti; qünki küq-kudrat uning wujudin qıçıq ularning həmmisigə xipalıq beriwatattı. **20** Xuning bilən u bexini kötürüp muhlislirioja karap mundak dedi: — «Mubarək, əy yokşollar! Qünki Hudanıng padıxahlılı silerlarningkidur. **21** Mubarək, əy hazır aq kəlojanlar! Qünki silər toluk toyunisilər. Mubarək, əy yioqlawatkanlar! Qünki külüdioxan bolisilər. **22** Kixilar Insan'ooqlining wajidin silərdin nəprətlənsə, silərni əzliridin qatka kəksə, silərgə təhmət-həkərət kilsə, naminglarnı rəzil dəp kərojisa, silərgə mubarək! **23** Xu künü xadlinip tantanə kiliplə sakrəngələr. Qünki mana, ərxta bolojan in'aminglər zordur. Qünki ularning ata-bowlirili [burunkı] pəyoğəmbərlərgimü oxħax ixləri kəlojan. **24** — Lekin əhalinglaroja way, əy baylar! Qünki silər alliqəqan rahət-paraoqitinglaroja iga boldungları! **25** Əhalinglaroja way, əy ərəni toyunoqanlar! Qünki silər aq kəlisilər. Əhalinglaroja way, əy kültüwatkanlar! Qünki həzə tutup yioqlaysilər. **26** Həmməylən silərni yahxi degəndə, əhalinglaroja way! Qünki ularning ata-bowlirrimu [burunkı] sahta pəyoğəmbərlərgə xundak kəlojan». **27** — Birak manga kulaq siləqan silərgə xuni eytip koyayki, diixmənliringlaroja mehîr-muhəbbət kərsitingleşər; silərgə eq bolovanlaroja yahxılık kilinglər. **28** Silərni ərəqənərlərə bəhət tilənglər; silərgə yaman muamilədilə bolovanlaroju dua kilinglər. **29** Birsə mangzinggə ursa, ikkinçi məngzinginmü tutup bər; birsə qapıqinini eliwalımon desə, kənglikqinimü ayimay bərgin. **30** Birsə səndin birnəma tilisə, uningoja bərgin. Birsə sening birər nərsəngi elip ketsə, uni kəyturup berixni sorıma. **31** Baxxılarning ezungularoja qandaq muamilə kılıxını ümid kilsanglar, silərmə ularoja xundak muamilə kilinglər. **32** Əgər silər ezungaları yahxi kərgənlərgələr mehîr-muhəbbət kərsətsənglər, undakda silərdə nema xapaət bolsun? Qünki hətta gunahkarlarmu əzini yahxi kərgənlərgə mehîr-muhəbbət kərsitidioq. **33** Əgər silər ezungularoja yahxılık kəlojanlaroqla yahxılık kilsanglar, undakda

silərdə nəmə xapaət bolsun? Qünki hətta gunahkarlarmu xundak kılıdiq! **34** Əgər silər kərznı «qoқum kəyturup beridu» dəp oylıqanlarqa bərsənglər, undakta silərdə nəmə xapaət bolsun? Qünki hətta gunahkarlarmu əynan kəyturup alımız dəp baxka gunahkarlarqa kərz beridiq! **35** Lekin silər bolsanglar, düxmininglərojumu məhər-muhəbbət kersitinglər, yahxilik kilinglər, baxkilarqa etnə beringlər wə «Ular bizgə bernemə kəyturidu» dəp oylımanglar. Xu qaođa, in'aminglər zor bolidu wə silər Həmmidin Aliy Bolouqining pərzəntləri bolisilər. Qünki u tuzkorlarqa wə rəzzillərgimu məhribanlıq kildi. **36** Atangular məhriban bolojinidək silermu məhriban bolunglar. **37** – Baxkilarning üstidin həküm kılıp yürmənglər. Bolmisa, silər [Hudaning] həkümigə ugırsılar. Baxkilarını gunahka bekitmənglər wə silərnu gunahka bekitilməysilər. Baxkilarını kəqürünglər wə silərnu kəqürüm kiliñisilər. **38** Beringlər wə silərgimu berilidu – hətta qong elqığığka lık qinqdap, silkip toldurulup üstidin texip qüxdikə dərijida koynunglarlaqə teküp berilidu. Silər baxkilarqa kəndək elqəm bilən elqəp bərsənglər, silərgimu xundak elqəm bilən elqəp berilidu. **39** Andin u ularoqə təmsil eytip mundak dedi: – Karioğu karioğunu yetiləp mangaladu? Undak kilsa, hər ikkisi orakkə qıxpı kətməndu? **40** Muhlis ustazidin üstün turmaydu; lekin takamullaxturulojini ustazioja ohxax bolidu. **41** Əmdi nemə üçün buradiringning kəzidiki kılni kərüp, ez kezüngdiki limni baykıyalımsan?! **42** Sən kəndakmu ez kezüngdikə turojan limni kərməy turup buradiringə: «Keni, kezüngdiki kılni eliwetəy!» deyələysən?! Əy sahişəp! Awwal əzüngning kəzidiki limni eliwət, andin enik kərüp, buradiringning kəzidiki kılni eliwətaləysən. **43** Qünki heqkandak yahxi dərəh yaman mewa bərməydu, heqkandak yaman dərəhmu yahxi mewa bərməydu. **44** Hərkəndək dərəhni bərgən mewisidin pərk ətkili bolidu. Qünki tikəndin ənjürni üzgili bolmas, yantaktın üzüm üzgili bolmas. **45** Yahxi adəm kəlbidiki yahxilik həzinisidin yahxilik qıçıridu; rəzil adəm kəlbidiki rəzillik həzinisidin rəzillikni qıçıridu. Qünki kəlb nemigə toldurulojan bolsa, eojizdin xu qıçıdu. **46** – Silər nemixə meni «Rəb! Rəb!» dəysilər-yu, birak silərgə eytənərimoja əməl kilməysilər? **47** Əmisiə, mening aldiməqə kelip, sezlərimni anglap əməl kılıçın hərkimning kiməgə ohxıqanlığını silərgə kersitip beray. **48** U huddi qongkır kolap, ulini կoram taxning üstigə selip ey saloqan kixığa ohxaydu. Kəlkün kəlgəndə, su ekimi u eyning üstigə zərb bilən urulojini bilən, uni midir-sidir kılalmıdi, qünki u puhta selinojan. **49** Lekin sezlərimni anglap turup, əməl kilməydiqan kixi bolsa, kuruq yərəng üstigə ulsız ey saloqan kixığa ohxaydu. [Kəlkün] ekimi xu eyning üstigə uruluxi bilən u ərülüp kətti; uning ərülüxi intayin dəhəxtlik boldi!

7 Əysə kəqılıkkə bu sezlərning həmmisini kılıp bolojandin keyin, Kəpərnəhəm xəhīrigə [kayta] kirdi. **2** U yərda məlum bir yüzbechineq atiwarlıq kılıq eojir kesəl bolup, səkrattaya tattı. **3** Yüzbəxi Əysanıng həwirini anglap, birnaqqə Yəhudiy akşasñılı uning yenioja berip, uning kelip kulinı kütküzüxi üçün etününxə əwətti. **4** Ular Əysanıng aldiqə kəlgəndə uningoja: – Bu ixni tiliqügi bolsa, tilikini ijabat kiliñixiñə qəhəkətən ərziydiqan adəm. **5** Qünki u bizning [Yəhudiy] elimizni yahxi kəridu wə hətta biz üçün bir sinagogmu selip bərdi, – dəp jiddiy kiyapəttə etünüxti. **6** Əysə ular bilən billə bardi. Bırak eyigə az kalɔqanda, yüzbəxi Əysanıng aldiqə birnaqqə dostini əwətip uningoja mundak degiñdi: – «Təksir, ezlirini awara kilmisə, ezlirining torusunming astioja keliñirigə ərziməyman. **7** Xunga eżümnimu silininq aldilirioja

berixkə layik hesablimidim. Sili pəkət bir eoqız sez kılıp koysila, kulum sakıyip ketidu. **8** Qünki mənmü baxka birsining höküki astidiki adəmmən, kol astidimən ləzkərlirim bar. Biriga bar desəm baridu, birigə kəl desəm, kelidu; kulumoja bu ixni kıl desəm, u xu ixni kıldılıx. **9** Əysə bu gəpni anglap [yüzbəxiñə] təsəjjibləndi. U burulup kəynigə əgəxkən halayıkkə: Dərwəkə, hətta Israildimə bundak zor ixənqni tapalmışonadım! – dedi. **10** Yüzbəxi əwətkən kixilər kaytip baroqanda, kesəl bolojan kulinənə səllimaza sakayqanlığını kərdi. **11** Bu ixtin keyin u Nain degən bir xəhərgə bardi. Uning muhlisilər wə yənə top-top kixilər uningoja əgixip mangdi. **12** U xəhər kowukioja yekinləxkanda, mana kixilər jinaza kətürüp qikiwatikanidi. Əlgügi anisining yakka-yegana ooglı idi, uning üstigə anisi tul ayal idi. Xəhərdin qong bir top adəm ayalqa həmrəh bolup qıkkənidi. **13** Rəb uni kərüp, uningoja içini aqrıtip: – Yioqlimiojin, – dedi. **14** Xuning bilən u etüp, tawutka kolini təgkütizividi, tawut kətürgənlər tohtidi. U: – Yigit, sanga eytimən, oyqan! – dedi. **15** Əlgüqi bolsa ruslinip tik olturdu wə gəp kılıixa baxlıdi. [Əysə] uni anisioja tapxurup bərdi. **16** Həmmeylənni korkunq besip, ular Hudani uluqlap: – «Arimizda uluq bir pəyənəmbər turozuldi!» wə «Huda Əz həlkini yoklap kəldi!» – deyixti. **17** Uning tooprısidiki bu həwər pütün Yəhudiyyə zemini wə ətrapıtki rayonlarqa tarkılıp kətti. **18** Yəhyanıng muhlisilər əmdi bu barlık ixlarning həwirini uningoja yatküzdü. Yəhya muhlisilərinin ikkiyələni əzığa qakirip, **19** Ularnı Əysanıng aldiqə əwətip: «Kelixi mukərrər zat əzüngmu, yaki baxkə birsini küttüximiz kerəkmu?» dəp sorap kelixkə əwətti. **20** Ular Əysanıng aldiqə berip: – Qəmündürküq Yəhya bizni səndin: «Kelixi mukərrər zat əzüngmu, yaki baxkə birsini küttüximiz kerəkmu?» dəp sorap kelixkə yeningəqə əwətti – dedi. **21** Del xu wakıtta [Əysə] aqrıq-silək wə kesəl-waba başkan wə yaman rohlar qaplaxkən nuroqun kixilərni sakaytti wə nuroqun karioqlarını kəridojoan əldi. **22** Xuning bilən u [Yəhyanıng muhlisilirioja]: – Silər kaytip berip, Yəhyaça eż anglojan wə kərgənliringlər tooruluk həwər yatküzip – «Korlar kerəleydiqan wə tokurlar mangalaydiqan boldi, mahaw kesili bolojanlar sakayıldı, gaslar angliyalaydiqan boldi, olğanlarmu tirlidürüldi wə kəmbəsəjəllərgə hux həwər jakarlandı» – dəp eytinglər. **23** [Uningoja yənə]: «Məndin gumanlanıpmay putlixip kətmigən kixi bolsa bəthliktür!» dəp koyunglar, – dedi. **24** Yəhyanıng əlqılıri kətkəndin keyin, u top-top adəmlərgə Yəhya toopruluk şezi eqip: – «Silar [burun Yəhyani idzəp] qələgə barojininglərdə, zadi nemini kərgili bardinglər? Xamalda yəlpünüp turojan komuxnimu? **25** Yaki esil kiyim kiyən bir ərbabnimu? Mana, esil kiyimlərni kiyən, əyx-ixrat iqidə yaxaydiqanlar padixahlarning ordiliridin tepiliñduq! **26** Əmdi silər nemə kərgili bardinglər? Bir pəyənəmbərnim? Durus, əmma mən xuni silərgə eytip koyayki, [bu bolsa] pəyənəmbərdinmənən üstün bir bolqıqidur. **27** Qünki [mukəddəs yazmilardı]: – «Mana, yüz aldingəqə olqmınnı əwətimən; U sening aldingda yolungni təyyarlıydu» – dəp yezilojan şəz mana dəl uning tooprısidə yeziloqandur. **28** Qünki mən silərgə xuni eytip koyayki, ayallardin tuqulojanlar arısida Yəhyadınnı uluqı yok; əmma Hudanıñ padixahlıklığı aŋq kikiq bolojinimə uningdin uluq turidu **29** (əmdi [Yəhyani] anglojan pukralar, hətta bajğırlar mu Hudanıñ yolinə toopra dəp Yəhyanıng qəmündürküq bilən qəmündürüləngənidir). **30** Lekin Pərisiylər wə Təwəratxunaslar Yəhyanıng qəmündürükini kubul kilməy, Hudanıñ ezlirigə bolojan məksət-iradisini qatka qəkkənidi. **31** Lekin bu zamanning kixilirini zadi kimlərgə ohxayt? Ular kimlərgə ohxaydu? **32** Ular huddi rəstə-bazarlarda

olturuwelip, bir-biriga: «Biz silərə sunay qelip bərsəkmu, ussu oynimidinglar», «Matəm pədisığa qelip bərsəkmu, yioja-zar kilmidinqlar» dəp [kakxayıdıcı tuturukşız] balılarqa ohxaydu. **33** Qünki Qəmildürküqi Yəhya kelip ziyanətə olturmışdır, [xarab] iqmayıttı. Xuning bilən silər: «Uningoja jin qaplaxipti» deyixisilər. **34** İnsan 'oçlı bolsa kelip həm yəydü həm iqidü wə mana silər: «Taza bir toymas wə məyhor ikan. U bajıqlar wə gunahkarlarning dostidir» deyixisilər. **35** Lekin danalik bolsa eżining barlıq pərzəntliki arkılık durus dəp tonulidu». **36** Pərisiyıldırın biri uningdin əyündə mehman bolsingiz dəp etündi. Əmdi u Pərisiyning eyigə kirip dastihanda olturdu. **37** Wə mana, u xəhərdə buzuk dəp tonulojan bir ayal əysanıng bu Pərisiyning eyidə dastihanda olturoqanlıkını anglap, ak kaxtexidin yasalojan bir kutida murməkkı elip kəldi. **38** U yioqlıjan peti uning kəynidə, putioja yekin turup, kez yaxılıri kılıp, putlini həl kiliwatti; andin qaqlıri bilən uning putlinirini ertip kürütə həm putlinirini tohtimay seyüp, üstigə atır sürdi. **39** Əmdi uni qakırojan Parisiy bu ixni kerüp, iqida: «Bu adəm rast pəyəqəmbər bolovan bolsa, ezigə tegiwatkan bu ayalning kim wə kandak ikənlikini bilətti. Qünki u bir buzuk!» dəp oylidi. **40** Xuning bilən əysa uningoja jawabən: — Simon, sanga dəydiojan bir gepim bar, — dedi. — Eytinq, ustaz, — dedi Simon. **41** — İKKİ adəm malum bir kərz işigisə kərzdar ikən. Biri bəx yüz kümüüx dinarə, yanə biri bolsa əllik kümüüx dinarə kərzdar ikən. **42** Lekin hər ikkisininə kərnzi kəyfurçılıq heqnərsisi bolmioraqka, kərz işigi mehribanlıq kılıp hər ikkisininə kərnzinə kəyfürüm kiptu. Seningqə, ularning kəysiuni bəkrək seyidü? — dəp soridi əysa. **43** Simon jawabən: — Meningqə, [kərzi] keprək kəyfürüm kiliwojan kixi, — dedi. — Toopra həküm kıldıq, — dedi əysa. **44** Andin həlikə ayaləja burulup, Simonoja: — Bu ayalni kərdüngmu? Mən eyüngə kərginim bilən, sen putlirimmi yuyuxka su bərmigənidig; lekin u kez yexi bilən putlirimmi yudi wə qeqi bilən ertip kürutti. **45** Sən meni salam berip seymidig; lekin u mən kırğəndin tartip putlirimmi seyüxtin tohtimidi. **46** Sən beximojumu may sūrkimənidig; birak u menin putliriməja murməkkini sūrkəp koydi. **47** Xunga xuni sanga eytip koyayki, uning nuroğun gunahlıri kəyfürüm kiliendi. Qünki mana, uning kərsətkən mehribən-muhəbbiti qongkur əməsmü? Əmma kəyfürümü az boloxanlarning mehribən-muhəbbətni kərsitixim az bolidu, — dedi. **48** Andin u ayaləja: — Gunahlıring kəyfürüm kiliendi, — dedi. **49** Ular bilən həmdəstihan olturoqanlar kenglidə: «Kixılarning gunahlırinumu kəyfürüm kiliqoju bi adəm zadi kimdü?» deyixti. **50** Əysa həlikə ayaləja: — Etikadıng seni kütközdi; aman-hatırjəmlik bilən kəytkin! — dedi.

8 Keyin, [əysa] xu yurtlarnı kezip, xəhərmu-xəhər, yezimüyeza Hudanıng padixahlıkingin hux həwirini elan kılıp jakarlıdi; on ikkiylənmə uning bilən birgə bardı. **2** Uning bilən billə barqanlınlardı yəna yaman rohəldən wə aqırısilaklardın sakayılojan bəzi ayallarmu bar idi; ularning arısida əzidin yəttə jin həydəp qıkırılojan Məryəm (Magdallıq dəp atalojan). **3** Herod [han]ning saray oyojidarı Huzanıng ayali Yoanna, Suzanna wə baxka nuroğun ayallarmu bar idi. Bular eż mal-mültilikləri bilən u [wə uning muhlislirinə] hajatlıridin qıqətti. **4** Qong bir top adəmlər yiqilojanda, xundakla hərkəysi xəhərlərdin kixilər uning yenioja kəlgändə, u ularqa bir təmsil sezeləp bərdi: **5** — «Uruk qaqqığı uruk qaqqılı [etizoja] qıkıptu. Uruk qaqqında, uruklarda bəziləri qiojor yol üstigə qüxüp, dəssilip ketipətə wə asmandıki uqar-kanatlar kelip ularnı yəp ketipət. **6** Baxka bəziləri taxlıq yergə qüxüptü. Yərda nəmlik bolmioraqka, ünüp qıkkını bilən kürup ketipət. **7** Baxka bəziləri tikənlərning arisoja qüxüptü, tikənlər maysilar bilən təng esüp

maysilarnı boqıuwaptu. **8** Baxka bəziləri bolsa yahxi tuprakka qüxüptü. Üngəndin keyin, yüz həssə həsul beripət. Buları degəndin keyin u yukiri awaz bilən: — Anglojudak kəlkik barlar buni anglisün! dəp towlidı. **9** Keyin uning muhlisliri uningdin: — Bu təmsilning mənisi nema? — dəp soridi. **10** U ularqa mundak dedi: — Hudanıng padixahlıkingin sirlərini bilix silərgə nesip kiliindi. Bırak bu ixlər kələqən baxxılarda təmsillər bilənə etyilidü. Məksiti xuki, «Ular karisımı kərməydu, anglisimu qüxənməydu». **11** Əmdi təmsilning mənisi mundak: — Uruk bolsa, Hudanıng səz-kalamidur. **12** Qiçıq yol boyidikilər bolsa muxular: Ular səz-kalamni angloyadı; lekin Iblis kelip, ularning ixinip kütközuluxining aldını elixi üçün ularning kəlbiddiki sezni elip ketidü. **13** Taxlıq yergə qüxən uruklar səz-kalamni angliojan həman huxxalıq bilən kobul kılıqanlarqa təmsil kiliwojan. Ularda yiltiz bolmioraqka, pəkət bir məhəl ixinip, andin sinak-müküllük wəkliyət kəlgəndə, [etiğadın] teyilip ketidü. **14** Tikanlıkkə qüxən uruklar bolsa xundak, adəmlərni kersətkəni, sezni angliojan bolsimu, yoloja qıkkəndin keyin bu paniy həyattiki əndixilər, bayılıklar wə əhaləwətlərning eziketuruxliri bilən boqulup, uruk pixməy həsul bərməydu. **15** Lekin yahxi tuprakka qeqlijan uruklar bolsa — səz-kalamni anglap, səmimi wə yahxi kəlbə bilən uni tutidiojanlarnı kersitidü; bundak adəmlər səwrəqanlıq bilən həsul beridü. **16** Həqkim qiraqni yekip koyup üstigə idixni kəmtürüp koymas yaki kariwat astioja turquzmas, bəlkı qiraqdanınning üstigə koyidü; buning bilən əyga kırqənlər yorukluknı keridü. **17** Qünki yoxurulojan heqkəndak ix axkarilanmay kalmayıdub, wə heqkəndak məhpiv ix ayan bolmay, yoruklukqa qıkmay kalmayıdub. **18** Xuning üçün, anglixinglarning kəndak ikənlikigə kengil koyungular! Qünki kimda bar bolsa, uningoja tehimu kəp berilidü; əmma kimda yok bolsa, hətta bar dəp hasablıqınınu uningdin məhərum kilinidü. **19** Əmdi uning anisi wə iniliri uning bilən kərtüxkili kəldi. Lekin adəm nuroğun bolmioraqka, yenioja keləlmigənidü. **20** Xuning bilən birsi uningoja: — Aningiz wə iniliringiz siz bilən kərəximiz dəp, sırrta turidü, — dedi. **21** Lekin u jawabən: — Mening anam wə aka-uka kərindaxlırim bolsa Hudanıng sezini anglap, uningoja əmal kılıqulılardur, dedi. **22** Wə xundak boldiki, xu künlərindən biri, u muhlisliri bilən bir kemigə qüxüp, ularqa: — Kəlning u ketioja barayı, — dedi. Xuning bilən ular yoloja qıktı. **23** Kemə ketiwojtanda u uykuşa kətkənidi. Kəlgə tuyxsız kara boran kelip, kemigə su toxup ketip, ular hawtpət kəldi. **24** Muhlislər kelip uni oyojip: — Ustaz, ustaz, tügixidiojan bolduk! — dedi. Lekin u ornidin turup, boranqa wə dawalıqojan dolğunlarqa tənbih bərdi; həmmisi tohtap, tinq boldi. **25** U muhlislirioja karap: — İxənqınglar nəgə kətti? — dedi. Ular həm körkuxup, həm bəkmə həyran bolup, bir-biriga: — Bu adəm zadi kimdu, buyruk kilsə, hətta xamallar wə dolğunlarmu uningoja boyunidikan-hə! — dəp ketixti. **26** Xuning bilən ular Galiliyəning udulidiki Gerasalıklärning yurtioja yetip bardı. **27** U kirojakka qırixı bilənlə, uzundin beri jınlar qaplaxkan, xəhərdin kəlgən mələm adəm uning aldioja kəldi. Bu adəm kiyim kiyim, heq əydə turmay, gərlər arısida yaxaytı. **28** Lekin u əysanı kərəpla warkırap, uning ayiojoja yikılıp kətawaz bilən: — Həmmidin Aliy Hudanıng Ooqli əysa, senin mən bilən nəmə karing! Səndin ettinimanki, meni kiyinim! — dəp towlap kətti. **29** Qünki əysa napak rohning uningdin qıkkınıni buyruwatatti (qünki jin nuroğun ketim uni tutuwalıqanıdi; u qaoqlarda kixilər uning put-kollırını kixən-zənjirlər bilən baqlap uni kamap koyojan bolsimu, u zənjirlərni üzüp kəqip qıkkən wə jin təripidin qəl-bayawanlarqa həydiwetilgənidi).

30 Əysa bu adəmdin: — Isming nemə? — dəp soriwidi, u: — Ismim «Koxun», — dedi. Qünki nuroqun jinlar uning iqığa kirip qaplıxiwalıqanıdi. **31** Əmdi ular əysadın ezlirini tegi yol həngəjə kətküzməslikni etünüp yalwurdi. (*Abyssos g12*) **32** Xu yərdə təqə baqrıda qong bir top tonguz padisi ozuqlınıwatattı. Jinlar əysaqa yalwurup, tonguzlarning tenigə kirixkə ijazət berixinə etti. U ularoqa ijazət bərdi. **33** Jinlar xu adəmdin qikip, tonguzlarning tenigə kiriwaldı; xuning bilən pütükül tonguz padisi tik yardin etilip qüxüp, kəlgə oşərk boldı. **34** Tonguzlarnı bakşuqıllar mu bu wəkəni kərüp u yardin keqip, xəhər-yezilarda bu həwərnı tərkətti. **35** Halayık zadi nemə ix bolqanlıkinə kərgili qikti; əysanıng aldiqa kalganda, xu yərdə ezdinjinlar qikkan heliki adəmning kiym-keqknı kiyp, aş-hoxi jayida haldə əysanıng ayiojı alıldı olturoqınınerdi; ular körkup ketixti. **36** Bu wəkəni kərgənlərmüjinlar qaplaxkən adəmning kəndak sakayılojınıne qopqılıkkı təswirləp bərdi. **37** Andin Gerasikalıarning yurtidikilər wə ətrapidiki barlık kixilar uning ularning arisidin ketixini etünüxti. Qünki dəhəxətlük korkunq ularnı başkanıdi. Xunga u kemiga qüxüp, kəytixkə yol aldı. **38** Əmma jinlar ezdin qikip kətkən heliki adam uningoja, Mən sən bilən billə ketəy, — dəp yalwurdi. Lekin u uni yoloja selip: **39** — Əyüngə kätip berip, Hudanıng sanga xunqa qong ixlarnı kılıp bərgənləkinə yətküzgin, — dedi. U adam kätip berip, pütükil xəhərnı arılap, əysanıng eziqə xunqa qong ixlarnı kılıp bərgənləkinə elan kıldı. **40** Əysa kätip kəlginində, xundak boldiki, halayık uni huxallıq bilən çarxi elixti; qünki həmmayəl uning kätip kelixini kütüp turatti. **41** Wə mana, bir kixi, sinagogning qongı bolqan Yairus isimli kiximü əysanıng aldiqa keliplə ayiojıqa ozını etip, uning eyiga berixinə etti. **42** Qünki uning on ikiyaxılık yaloquz kizi sakrattı idi. Əysa u yərgə baroqinə, top-top kixılər uning atrapioja ziq olıxp uni kistixatti. **43** Arisida hun təwrəx kesiliga giriptar bolqinoja on ikki yil bolqan bir ayal bar idı; u bar-yokını tewiplaroja hajlep tügətkən bolsimu, heqkaysisidin xipa tapmiojanıken. **44** U [əysanıng] arkısidin kelipli, uning tonining pexini siliwidı, xuan hun tohtidi. **45** Əysa: — Manga kol təkgüzən kim? — dəp soridi. Həmmayəl inkar kiloqanda, Petrusmu wə uning bilən bolqanılarımı: — Ustaz, halayık top-top bolup tət ətrapıngıni olıxp, seni kistixiwatkan yərdə, sən «Manga təkən kim?», dəp soraysənə? — dedi. **46** Lekin əysa: — Yak! Birsi manga təgədi; qünki wujudumdin kudrətninq qikip ketiwallıkinə səzdim, — dedi. **47** Heliki ayal ezinin yoxurup kalalmayıdionınlıkinə bilip, titrigən haldə uning aldiqa yikıldı wə keqoqlik alıldı ezinin nemə səwəbtin əysaqa kol təkgüzənlikini, xundakla xuan kəndak sakayıqanlıkinə ettti. **48** Əysa uningoja: — Yürəklilik bol, kizim, ixənqing seni sakayttı! Aman-hatırjəmlik bilən mangoin! — dedi. **49** U sez kiliwatqanda, sinagog qongining eyidin qikkan bıräyan keliplə sinagog qongıqa: — Kızıngız jan üzdi. Əmdi ustaznı kayitmioqın, — dedi. **50** Lekin əysa buni anglap uningoja: — Körkmioqın! Pəkət ixənqətə bol, u sakıyip ketidü, — dedi. **51** U eygə baroqanı Petrus, Yuhanna, Yakup wə kizning ata-anisidin baxşa heqkimming ezi bilən billə eygə kirixigə ruhsət kılımdı. **52** U yərdikilər həmmisi kizoja matəm tutup yioja-zar ketiürüwattati. Lekin u: — Boldi, yioqlımanglar! Qünki kiz olmadi, pəkət uhlap kaptu! — dedi. **53** Ular bolsa kizning allıkaqan jan üzdi dəp bilgäqka, uni məshirə kıldı. **54** Lekin u ularnı qikiriwetip, kizning kolidin tartıp: — Balam, ornungdin tur, — dəp qakirdı. **55** [Kizning] rohi kätip kelipli, u dərhəl ornidin turdu. U kizoja yegüdək birnemə berixni etti. **56** Kizning ata-anisi intayın həyran kəlxitti. Lekin u ularoqa bu ixni heqkimgə eytməslikni tapılıdi.

9 Əysa on ikkiylənni qakirip, ularoqa barlık jinlarnı həydiwetix wə kesəllərni sakayıtxıq kudrat wə hökük bərdi. **2** Andin ularnı Hudanıng padixaḥlıkinı jar kılıx wə kesəllərni sakayıtxıq əwtəti. **3** U ularoqa: — Silər səpər üçün həq nərsə almanglar, nə həsa, nə hurjun, nə nan, nə pul eliwalımgalar; birar artuk yaktakmu eliwalımgalar. **4** Wə käysi eygə [köbul kılınilip] kirsənglər, u yurttin kətküqə xu eydə turunglar. **5** Əmdi käysi yərdiki kixilər silərni köbul kılımisa, u xəhərdin qikkininglarda ularoqa agah-guwahı bolsun üçün ayojinqıllardiki topinimü kekiwetinglər! — dedi. **6** Muhiłsalar yoloja qikip, yeza-ķıxlaklarnı arılap hux həwərnı elan kılıp, həmmə yərdə kesəllərni sakayttı. **7** Əmdi Herod hakim uning barlık kəloqanlıridin hawər tezip, kaymukup kaldi. Qünki bazılər: «Manə Yəhya olımdın tiriliptü!» desə, **8** yəna bazılər: «İlyas pəyoğəmbər [kayta] payda boldı» wə yəna baxxılər: «Qədimki pəyoğəmbərlərdən biri kəytidin tiriliptü» dəyti. **9** Herod: «Mən Əyhanıng kallisinı alduroqanıdim, əmdi mən muxu gəpinə angławatkan zat zadi kimdu?» — dedi. Xuning bilən u uni kerüx pursitini izdi. **10** Rosullar bolsa kätip kelipli, ezelirining kılıqan ixlirining həmmisini əysaqa malum kıldı. U ularnı elip, hupiyənə halda Bəyt-Saida degən xəhərdiki hilwət bir yərgə kəldi. **11** Birak halayık buningdin həwər tezip uningoja ağıxip kəldi. U ularnı karxi elip, ularoqa Hudanıng padixaḥlıki tooprısında sezlidi wə xipaşa möhtəjərni sakayttı. **12** Kün olturay degəndə, on ikkiylənni uning aldiqa keliplə uningoja: — Halayıkñı yoloja salsang, ular ətrapidiki yeza-ķıxlaklərə wə etizlərə berip konojudak jaylar wə ozuk-tülükk tapsun; qünki muxu yər qəllük ikən, — dedi. **13** Lekin u ularoqa: — Ularoqa eziングər ozuk beringlər, — dedi. — Bizdə pəkət bax nan bilən ikki beliktiñ baxxa nərsə yok. Bu barlık halka ozuk-tülükk setiwlip keləmdük?! — deyixti ular. **14** Qünki xu yərdə yiojılojan ərlərningla sani bax mingqə idı. U muhiłsalar: — Halayıkñı alliktin-alliktin bələp olturoquzunglar, — dedi. **15** Ular uning deginiqə kelipli həmmayələnni olturoquzdu. **16** Əysa bəx nan bilən ikki belikni kolioja elip, asmanoja karap [Hudaqə] təxəkkür eytip bularnı barikətlidi. Andin ularnı oxutup, halayıkka sunup berix üçün muhiłsırıqə bərdi. **17** Həmmayələn yəp toyundi. Andin xulardin exip kələqənə parçılırını on ikki səwətək yiojip kaqılıdi. **18** Wə xundak boldiki, u ezi yaloquz dua kiliwatqanda, muhiłsırı yenida turatti. U ulardin: — Halayık meni kim daydu? — dəp soridi. **19** Ular jawabən: — Bəzilər seni Qəmündürkügi Yəhya, bəzilər İlyas [pəyoğəmbər], wə yəna bazılər qədimki pəyoğəmbərlərdən biri tiriliptü dəydi, — dedi. **20** U ulardin: — Silərqu? Silər meni kim dəp bilisilər? — dəp soridi. Petrus jawab berip: — Sən Hudanıng Məsihəidursən, — dedi. **21** U ularoqa kattik, jekiləp, bu ixni heqkimgə tənmanglar, dəp tapılıdi. **22** — Qünki İnsan'ooqlining nuroqun azab-ökubət tartixi, aksakallar, bax kahinlər wə Təwrat ustazlırları təripidin qətkə kekəlxili, eltürülüxi wə üq kündin keyin tirildürülüxi müşərrər, — dedi. **23** Andin u ularning həmmisigə mundak dedi: — Kimdəkim manga egiixini niyat kilsə, ezdin keqip, hər kün ezinin krestini kətürüp manga əgəxsun! **24** Qünki kimdəkim ezi həyatını kutkuzımən dəydikən, qokum uningdin məhrum bolıdu, lekin mən üçün ezi həyatının məhrum bolqan kixi həyatını kutkuzidu. **25** Qünki bir adam pütün dunyacaqı işə bolup, eziñi hələk kilsə yaki ezdin məhrum kalsa, buning nemə paydisi bolsun?! **26** Qünki kimdəkim məndin wə mening sezlirimidin nomus kilsə, İnsan'ooqli ezinin xan-xəripi iqidə, uning Atisining wə mükəddəs pərixtılərning xan-xəripi iqidə kätip kəlginidə uningdinmu nomus kılıdu. **27** Lekin mən dərhəkikət silərgə xuni eytip koyayki, bu yərdə turoqanlarning

arisidin elümning təmini tetixtin burun jəzmən Hudanıng padıxalıqını kəridiojanlar bardur. **28** Bu səzlərin təhminin səkkiz kün keyin xundak boldiki, u Petrus, Yuhannıma wə Yaqupni elip, dua kılıx üçün bir təoqka qıktı. **29** U dua kiliwatkinida, uning yüzining kiyapıtı əzgərdi wə kiyimliri ap'ak bolup qəkməktək qəknidi. **30** Wə mana, ikki adəm pəyda bolup uning bilən sezlixixiwatkanidi; ular Musa wə İlyas [pəyərəmberlər] idi. **31** Ular parlak jula iqidə ayan bolup, uning bilən Yerusalemıda ada kılıdılınq «dunyadın etüp ketix»i toqrisida səhbətləxti. **32** Əmdi Petrus wə uning həmrəhələrini heli ügidək başkanı; lekin ularning uyksusi toluk eqiloqanda ular uning xan-xəripini wə uning bilən billə turqan ikki adamzatnı kerdi. **33** Wə xundak boldiki, bu ikkisi əysadın ayrılwatkanda, Petrus eziñin nemini dəwatkənləkini bilmigən haldə əysəqə: — Ustaz, bu yərda bolojnimiz intayın yahxi boldı! Birini sanga, birini Musaçią, yəna birini İlyaska atıp bu yergü işq kəpə yasayı, — dedi. **34** Lekin u bu gəplərni kiliwatkanda, bir parqə bulut pəyda bolup ularni kəpliwaldı; ular bulut iqığa kirip kələqinidə körküxup kətti. **35** Buluttin tuyuksız bir awaz anglinip: — Bu Mening səyümlük Oqlumdur. Uningə kulaq selinglar! — dedi. **36** Awaz anglojanın keyin, karisa, əysə ezi yaloquz kələjanidi. Ular sükit kılıp kəlexti wə xu künlərdə əzləri kergən ixlardın heqkaysisini heqkiməgə eytmidi. **37** Ətisi, ular taqdın qıxkən waktida, zor bir top kixılər uni əxarı aldi. **38** Mana, topning arisidin birayən warkirap: — Ustaz, etünüp kəlav, oqluməq iqinginə aqırıtip karap koyqışan! Qünki u mening birlə balam idi. **39** Mana, uni daim bir roh tutuwelip, u eziqila warkirap-jarkirap ketidiojan bolup kaldi; u uning bədinini tartixturup, aqzidin ak kəpük kəltürütüwidü. [Jin] uni daim deyidük kiynap, uningoja heq aram bərməydi. **40** Man muhlisliringidzin rohni həydiwetixni etünüwidim, birak ular undak kılalmidi, — dedi. **41** Əysə jawabən: — Əy etikədsiz wə tətür dəwr, silər bilən qaçanoqıq turup, silərgə səwr kılıy? — Oqlungni aldiməq elip kəlgin — dedi. **42** Bala tehi yolda kiliwatkanda, jin uni yikitip, pütün bədinini tartixturdı. Əysə napak rohka tənbih berip, balini sakayıttı wə uni atisoja kəyturup bərdi. **43** Həmməylən Hudanıng xərəplik küq-kudritiqə kin-kinoja patmav təqqiyləndi. Həmmisi əysanıng kılıjanlıroja hayran kəlixip turoqda, muhlislirioja mundak eytti: **44** — Bu səzlərni kulaklırlarıraq obdan singdürüp koyungular. Qünki İnsan'ooqli pat arida [satqunlungutkin] insanlarning kolioja tapxurup berilidü, — dedi. **45** Bırak, ular bu seznı qüxinəlmidi. Buning manisi ular qüxinip yətmisün üçün ulardın yoxuruləjanidi. Ular uningdin bu sez toqruşluq soraxkımı petinalmadi. **46** Əmdi muhlislar arisida ulardin kimning əng uluoq boldiliojanlıqı toqruşluq talax-tartix pəyda boldı. **47** Əmma əysə ularning kənglidiki oylarnı kərəp yetip, kiqik bir balını elip yenida turquzup, **48** ularqa: — Kim mening namimdə bu kiqik balını kobul kilsa, meni kobul kılıqan bolidu wə kim meni kobul kilsa, meni əwətküqini kobul kılıqan bolidu. Aranglarda eziñi əng təwan tutkını bolsa uluoq bolidu, — dedi. **49** Yuhannıma jawabən uningoja: — Ustaz, sening naming bilən jinlərni həydəwatkan bırsini kərdük, Lekin u biz bilən birgə sanga əgəxmigənləki tüpəylidin, uni tostuk, — dedi. **50** Lekin əysə uningoja: — Uni tosmanglar. Qünki kim silərgə karxi turmisa silərnı kollıqanlardindür, — dedi. **51** Wə xundak boldiki, uning asmanoja elip ketiliqiojan künlinining toxuxioja az kələqanda, u kət'iyilik bilən yüzini Yerusaleməq berixka karatti. **52** [Xuning üçün] u aldin əqlilərni əwətti. Ular yoloja qıkip, uning keliçigə təyyarlık kılıx üçün Samariyə əlkisidiki bir yezioja kirdi. **53** Bırak u yüzini Yerusaleməq karatkanlıq tüpəylidin yezidikilər əysani

kobul kilmidi. **54** Uning muhlisliridin Yaqup bilən Yuhannıma bu ixni kərəp: — I Rəb, ularni kəydürüp yokitix üçün İlyas pəyərəmbərdək asmandın ot yeoqixini qıkırıximizi halamsən? — dedi. **55** Lekin u burulup ularnı əyibləp: «Silər kəndak rohlin bololoqanlıqınları bilməydiçənsilər» — dedi. **56** Andin ular baxka bir yezioja etüp kətti. **57** Wə xundak boldiki, ular yolda ketiwatkanda, birsı uningoja: — I Rəb, sən kəyərgə barma, mən sanga əgixip mangımən, — dedi. **58** Əysə uningoja: — Tülkilərning əngkührili, asmandiki kuxlarning uwiliri bar. Birak İnsan'ooqlining bexini koyoudək yerimi yok, — dedi. **59** U yənə baxka birsiga: — Manga əgəxkin! — dedi. Lekin u: — Rəb, awwal berip atamni yerlikkə koyojili jjazət bərgəysən, — dedi. **60** Lekin əysə uningoja — Ətlükələr ez əlülüklerini məksən! Birak sən bolsang, berip Hudanıng padixaqlikini jakarlıqin, — dedi. **61** Yənə birsı: — Əy Rəb, mən sanga əgiximən, lekin awwal eyümgə berip, eydikilrim bilən hoxliximəq jjazət bərgəysən, — dedi. **62** — Kim kolida xoçning tutküqini tutup turup kəynigə karisa, u Hudanıng padixaqliqoja layik, əməstur, — dedi.

10 Bu ixlardın keyin, Rəb muhlislardın yənə yətmixini təyinləp, ezi barmakçı bololoqan barlıq xəhər-yezilaroja ikki-ikkidin əzidin burun əwətti. **2** U ularqa mundak tapılıdı: — Yeqilidiojan həsul dərvəsek kəp, lekin həsulni yiqənqi ixləməqlər az ikən. Xunga həsul Igisidin keprək ixləməqlərni Əz həsulunı yiqiñka əwətkəysən, dəp tiləngər. **3** Mengingər! Mən kozilarını berilərnəng arisoja əwətkəndək silərnı əwətimən. **4** Həmyan, hurjun wə kaxlar almanglar; yolda kixilar bilən salamlixıxa [tohtimanglar]. **5** Kaysı eygə kirsanglar, aldi bilən: «Muxu eydikilərgə aramlıq boləqayı!» dəngər. **6** U eydə «aramlıq igisi» bolsa, tiligən aramlıqınlər xu eygə konidu; əgər bolmisa, u aramlıq əzüngalaroja yanidu. **7** Andin qıxkən eydə turup yətkəlmənglər, xu eydikilərning bərginini yəp-iqinqər, qünki ixləməq ez ix həkkini elixkə həkkliktür. U eydin bu eygə yetkilip yürmənglər. **8** Silər kaysı xəhərə kirsənglər, ular silərnı kobul kilsə, ular aldinglaroja nema koysa xuni yəngər. **9** U yərdiki kəsəllərni sakayıtip, ularqa: «Hudanıng padixaqlikili silərgə yeqinlxatlı!» dəngər. **10** Bırak silər kaysı xəhərə kirsənglər, ular silərnı kobul kilmışa, ularning rəstə-koqılırija qıkip kəpçiliklək: **11** «Silərgə aqah bolsun üçün hətta xəhiringlarning ayıqimizə qaplaxkən topisini kekip qüixürütəwetimiz! Halbüki, xuni bilip koyunglarkı, Hudanıng padixaqlikili silərgə [rasttinla] yeqinlxatlı!» — dəngər. **12** Mən silərgə eytip koyayki, xu künü hətta Sodom xəhəridikilərning kəridiojinə bu xəhərdikilərningidin yenik bolidu. **13** Həalinglaroja way, əy korazinliklər! Həalinglaroja way, əy Bəyt-Saidaliklər! Qünki silərdə kərsitilənq mejizilər Tur wə Zidon xəhərlirida kərsitilənq bolsa, u yərlərdikilər heli burunla beşə yeginip, külgə milinip towa kılıqan bolatti. **14** Kiyamat künida Tur wə Zidondikilərning kəridiojinə silərnəngidin yenik bolidu. **15** Əy ərxəkə ketürulgə Kəpərnəhəqumluklär! Silər təhtisarəcə qüixürüləsilər! **(Hadəs g86)** **16** [U muhlislirioja yanə]: — Kimdakin silərnı tingixa, menimə tingixojan bolidu; kimdəkim silərnı qətkə kəkşə, menimə qətkə kəkşən bolidu; kim meni qətkə kəkşən bolsa, meni əwətküqinimu qətkə kəkşən bolidu, — dedi. **17** Yətmix muhlis huxal-huramlıq iqidə kaytip kelip: — I Rəb! Hətta jinlərnu sening naming bilən bizgə boysunidikən! — dəp məlum kildi. **18** U ularqa: — Mən Xəytanning asmandın qəkməktək qüixüp kətənəlikini kergənəmən. **19** Mana, mən silərgə yılan-qayanınları dəssəp yanixka wə düxəmnəngin barlıq küq-kudritini besip taxlaxka hökük bərdim. Heqkəqan heqkəndək nərə silərgə zərər yətküzəlməydi. **20** Lekin silər rohlarının silərgə boysunojanlıq tüpəylidin xadlanmanglar, bəlkı naminglarning

ərxlərdə pütülgənlikli tüpəylidin xadlininqilar, — dedi. **21** Xu wakitta, Əysə rohta huxallinip mundak dedi: «Asman-zemin Igisi i Ata! Sən bu həqiqətlərni danixmən wə əkiliklərдин yoxurup, səbiy balılar oqa axkarlıqanlıq üçün seni mədhiyiləymən! Bərhək, i Ata, nəzirində bundak kılıx rawa idi. **22** Həmmə manga Atamdin takdim kılındı; Ooçulning kimlikini Atidin baxka həqkim bilməydu, wə Atiningmu kimlikini Ooçul wə Ooçul axkarluxni layık kergən kixilərdin baxka həqkim bilməydu». **23** Andin u muhlislirioqa burulup, ularoqa astiojina: Silər kerüwatlıq ixlarnı kergən kezər nəkədər bəhtliktur! **24** Qünki mən silərgə xuni eytip koyayki, nuroğun pəyoşəmbərlər wə padixahlar siler kergən ixlarnı kərtixka intizar bolojını bilən ularını kərmigan; wə silər angławatlıq ixlarnı anglaçkə intizar bolojını bilən, ularını anglap bəkmiojan, — dedi. **25** Wə mana, Təwrat ustazlıridın biri ornidin turup Əysani sinimakçı bolup: — Ustaz, mənggülüň hayatı waris bolmak üçün nəmə ixni kılıxım kerək? — dəp soridi. (*aiōnios g166*) **26** U jawabən: — Təwrat ənunida nema pütülgən? Buningça ezung kandak karaysən? — dedi. **27** Həlikə kixi jawabən: — «Perwərdigar Hudayingni pütün kəlbinq, pütün jening, pütün küqüng wə pütün zehning bilən seygin»; wə «Koxnangni ezungni seygəndək sey» — dedi. **28** Əysə uningoja: — Toorja jawab bərding. Mana xundak kilsang həyat bolisən, — dedi. **29** Lekin ezini həkkənəyi dəp ispatlimakçı bolup, Əysadin yəna sorap: — Əmdi «Mening koxnam» kimdir? — dedi. **30** Əysə jawabən mundak dedi: — Bir adam Yerusalemın Yerihs xəhīrigə qüxiwetip, yolda karakqlıarning kolioqa qüxtüp kaptı. Karakqlılar uning kiyim-keqəklirini salduruləwp, uni yarilandurup, qala əlük haldə taxlap ketipti. **31** Wə xundak boldiki, məlüm bir kahin xu yoldin qüxiwetip, həlikə adəmni kərtip, yolning u qeti bilən mengip etüp ketipti. **32** Xuningdak bir Lawiylıq [rohaniyl] bu yərgə kəlgəndə, yenioqa kelip karap koyup, yolning u qeti bilən mengip etüp ketipti. **33** Lekin səpərdə bolojan bir Samariyəlik həlikə adəmning yenioqa kəlgəndə, uni kərüpla iq aqırıtip. **34** Wə aldioqa berip, jaraħətliriga may wə xarab kuyup, tengip koyuptu. Andin uni ez ulioqka mindürüp, bir sarayoja elip berip, u yərdə halidin həwər aptu. **35** Ətisi yoloja qıkkanda, ikki kümüx dinarnı elip saraywanga berip: «Uningoja karap koyung, buningdin artuk qıkım bolsa, kaytiximda sizgə tələyəmən» dəptə. **36** [Əmdi Əysə həlikə ustazdin]: — Seningqə, bu üq adəm iqidə kəysisi karakqlıarning kolioqa qüxkən həlikə kixığa [həkikiy] koxna bolovan? — dəp soridi. **37** — Uningoja məhrəbianlıq kərsətkən kixi, — dəp jawab bardı u. Əysə uningoja: — Undak bolsa, sən həm berip xuningça oxhax kılqın, — dedi. **38** Wə xundak boldiki, u [muhlisliri bilən billə] yolda ketiwetip, məlüm bir yeziqa kirdi. U yərdə Marta isimlik bir ayal uni eyigə qakirip mehman kıldı. **39** Martanıñ Məryəm isimlik bir singlisi bar idi. U Əysanıñ ayioqi aldida olтурup, uning sez-kalamını tingxiwatatti. **40** Əmdi mehmanını kütüx ixlirining keplükidin kengli beltinüp kətkən Marta Əysanıñ aldioja kelip: — I Rab, singliming meni mehman kütükli yaloquz taxlap koyojinoja karing bolmandu? Uni manga yardəmlixixə buyruqin! — dedi. **41** Lekin Əysə uningoja jawabən: — Əy Marta, Marta, sən kəp ixlarning öqemini yəp awarə bolup yürüwiatisən. **42** Birak, birlə ix zerürədur; wə Məryəm xuningdin əzığə nesiwa bolidiojan yahxi ültüxi tallidi; bu hərgiz uningdin tərtiwinmaydu — dedi.

11 Əmdi xundak boldiki, u bir yərdə dua kiliwatatti; dua ayaqlaxkanda, muhlisliridin biri uningdin: — I Rab, Yəlyə əz muhlislirioja əgətkinidək, sənmə bizə dua kılıxni əgətsəng, — dedi. **2** U ularoqa mundak dedi: — Dua kılıqininglardı,

mundaq dənglər: «I Ata, Sening naming mukaddəs dəp uluqlanoqay. Sening padixahlıking kəlgəy. **3** Hər künlük nənimizni bizə hərküni bərgəysən. **4** Bizə kərzədar bolojan hərkimni kəqürğinimizdək, Sənmə gunahlırimizni kəqürğəysən. Bizi azdurluluxlar oqa uqratkuzmiojaysən». **5** U sezin [dawam kılıp] ularoqa mundak dedi: — Silərning iqinqlardın birinqlarning bi dosti bolup, yerim keqida uning kexioja berip: Əy dostum, manga üq nan etnə bərgin; **6** qünki manga səpərdin bir dostum kəldi wə uning aldioja koyoudək bir nərsəm kalmaptu, desə, **7** u eyining iqidə turup: «Meni awarə kilmiojin, ixik taqaklik, balilar orunda yenimda yatidu. Sanga elip berixka kopalmaymən», deyixi mumkin. **8** Silərgə xuni eytimənki, gərgə u uning dosti bolux süpiti bilən berixka ornidin turmisi, uning hijil bolmay kaya-tayta yalwuruxi bilən u qokum ornidin turup, kənqə lazım bolsa uningoja beridu. **9** Xuning üqün mən silərgə eytyki, tilənglər, silərgə ata kilinidü; izdənglər, tapisilər. Ixikni qekinqilar, eqilidu. **10** Qünki hərbir tiligügi tiliginə erixidü; izdigiçi izdiginini tapidu; ixikni qəkküqilərgə ixik eqilidu. **11** Aranglarda ata boluqular ez ooglı nan tələp kilsa, uningoja tax beridiojanlar barmu? Yaki belik tələp kilsa, yilan beridiojanlar barmu? **12** Tuhum tələp kilsa, qayan beridiojanlar barmu? **13** Əmdi silər rəzil turup ez pərzəntliringlar oya həydiwatlıqnları bilən berixni yerdə, ərxtiki Ata Əzidin tiligənlərə Muqaddəs Rohni tehimu ata kılmasmu? **14** Əmdi u bir kixidin «adəmni gaqa kiloquqi» jinni həydiwatlıkda, xundak boldiki, jin uningdin qıkkanda, gaqa zuwanoja kəldi. Halayıq buningça intayın həyran boluxti. **15** Birak ulardin bəziləri: «Ujinlarnı jinlarning əmiri bolojan Bəelzəbuluğa tayinip həydiwetidu» — dedi. **16** Wə baxka bəzilər uni sinax məksitidə uningojdən bizə asmandın bir mejizilik alamat kərsətsəng, dəp tələp kiloqili turdu. **17** Lekin u ularning nema oylawatlıqlını bilip ularoqa mundak dedi: — Ez iqidin bəltünüp ezara sokuxkan hərkəndək padixahlıq wəyrən bolidu; wə hərkəndək aılə ez iqidin bəltünüp ezara sokuxsa zawallikkə yüz tutidu. **18** Xuningça oxhax, əgər Xəytan ez-əzığə kərxi qıkkən bolsa, undakta, uning padixahlıq kəndəkmu put tirəp turalisun? Qünki silər meni, «Jinlarnı Bəelzəbuluğa tayinip həydiyedikan» dəysilər. **19** Əgər mən jinlarnı Bəelzibuluğa tayinip koqlısam, silərning pərzəntliringlar kimətgə tayinip jinlarnı koqlaydu?! Xunga ular silər tooruluk həküm qıkarus! **20** Lekin mən Hudanıng barmıki bilən jinlarnı koqlısam, undakta Hudanıng padixahlıqı üstüngləroja qüxtüp namayan bolojan bolidu. **21** Toluk korallanoqan küqtüngür ez eyini koqdap turoqanda, uning mal-mülki aman qalidu; **22** lekin uningdin küqtüngür biri uning üstigə hujum kılıp uni yəngsə, uning tayanıqan kərallırını tərtiwalidu wə mal-mülüklerini olja kılıp əzidikilərgə təkşim kılıp beridu. **23** Mən tərəptə turmiqanlar manga kərxi turoquqidur. Mən tərəpkə [adəmlərn] yioqmıqıqlar bolsa tozutuwətküqidur. **24** Napak roh birawning tenidin qırkıriwetilixi bilən, u kurojak jaylarnı qərgiləp yürüp birar aramgahı izdəydi; birak tapalıqıqandın keyin, «mən qıkkən makəniməja kəytay!» daydu. **25** Xuning bilən kəytiplər keliplər, xu makanining pakız tazilanojanlığını wə rətləngənlığını bayquyadı, **26** berip əzidinmu bəttər yəttə rohni baxlap kəlidü; ular kirip bills turidu. Buning bilən həlikə adəmning keyinkı həli burunkidinmu tehimu yaman bolidu. **27** Wə xundak boldiki, u bu gəplərni kiliwatlıkda, kəqılıq arısında bir ayal awazını kətürüp: — Seni ketürgən kərsək, wə emitkən əməqək bəhtliktur! — dedi. **28** Birak, u jawabən: — Bəlki Hudanıng səzini anglap, Uningoja itaət kiliqiojanlar bəhtliktur! — dedi. **29** Xu qaçda, top-tap adəmlər uning ətrapioja olaxkanda, u mundak sezləxkə baxlıdı: — Bu

dəwr dərwəkə rəzil bir dəwrdur; u möjizilik bir alamətning kəristilixnı istəp yürüdi. Bırak buningoja «Yunus pəyəmberdə kərülən möjizilik alamət»tin baxka heqkəndak, ikkinçi bir alamət kərsitləməydü. **30** Qünki Yunus pəyəmberninə ezi Ninəwə xəhiridikilərgə alamət-karamət bolojinoja ohxax, İnsan'oqlumu bu dəwrgə yənə xundak bolidu. **31** Kiyamat künisi «Jənubtin kəlgən ayal padixah»mu bu dəwrdikilər bilən təng tirilip, ularning gunahlarını bekitidi. Qünki u Sulaymanning dana sezlərini anglax üçün yər yüzininq qetidin kəlgən; wə mana, Sulaymandınmu uluoq birsi muxu yərdə turidu. **32** Kiyamat künisi Ninəwəlikilər bu dəwrdikilər bilən təng kopup, bu dəwrdikilərning gunahlarını bekitidi. Qünki Ninəwəlikilər Yunus pəyəmber jakarlıqan həwərnı anglap towa kilojan; wə mana, Yunus pəyəmberdinmu uluoq birsi muxu yərdə turidu! **33** Həqkim qırəoñi yekip koyup, uni yoxurun jayda koymas, yaki üstügə sevätni komtürüp koymas, bolki qiraqdənning üstügə koyidu; buning bilən eygə kırğanlər yoruklukni keridu. **34** Təməng qırıqi kezdür. Xunga ağər kezüng sap bolsa, pütün wujudung yorutulidu. Lekin ağər kezüng hunük bolsa pütün wujudung karangoqı bolidu. **35** Xuning üçün hezi bolojinki, wujudungdiki «yorukluk» karangoquluk bolmısın! **36** Əmdi ağər barqə wujudung yoruk bolsa wə uning heq yeri karangoqı bolmisa, wujudung huddi qırəq parlak nuri bilən seni yorutkəndək tamamən ayding bolidu. **37** Əysə sez kiliwatqanda, bir Parisiy uni eyigə oqızaqə təkliq kıldı. Xuning bilən u eygə kirip, dastılıhanda olturdu. **38** Lekin həlik Parisiy uning tamakṭın ilgiri kol yumiojinini kərüp, intayın həyran boldi. **39** Lekin Rəb uningoja: — Əmdi silər ey Parisiyilər, qinə-qalınlarning texinilə yuyup pakiziqliqinqlər bilən iqinglər hərtürlük herislik wə razılıkkə tolqandur. **40** Əy nadanlar, texini Yaratkçı iqinimə yaratkan emasımı? **41** Əmdi ez iqinglərdin həyrhahlıq kilinglər wə mana, həmmə nərsə silərgə pakız bolidu. **42** Halinglaroja way, ey Pərisiyilər! Qünki silər hətta yalpuz bilən suzapning wə hərhil dora-dərmanlarning ondin birini əxrə kilipli Hudaqə ataysılər-yu, bıraq adalət wə Hudanıng muhəbbitini heq etibarəqə alməy ketiwerisilər. Dərwəkə, awwal muxu ixlarnı orundixinglər kerək, andin xu ixlarnınu ada kılmay koymasılkınlardır kerək. **43** Halinglaroja way, ey pərisiyilər! Qünki silər sinagoglarda aldinkı orunlarda olturuxka, bazarlarda xixilərning silərgə bolojan [həmrətlilik] salamlarıraqa amraxsıslər. **44** Silərgə way! Qünki silər huddi kixılər ketiwetip, üstügə dassəp selipmu szazmay etüp katkən gərlərgə ohxaysıslar! — dedi. **45** Təwrat əhliliridin biri uningoja: — Ustaz, bularnı etykining bizgimə hakarət boldi! — dedi. **46** U uningoja mundak jawab bərdi: — Silərgimə way, ey Təwrat əhlilirilər! Qünki silər ketürəlmigüdək eojir yüksəklərni adəmlərning zimmisigə artip koysılər-yu, əmma ezungular bu yüksəkləri ketürəlxə birmə barəmiklərni təqküzməsilsərlər! **47** Silərgə way! Qünki pəyəmberlərning kabərilirini yasap keliwişilsər, lekin ata-bowliringlər ularnı əltürdü. **48** Xuning bilən silər ata-bowliringlər kılənlarıraqa razı bolojaniqliqlarıraqa guwahlıq berisilər. Qünki ular pəyəmberlərni əltürdi wə silər ularning kabərilirini yasayisılər. **49** Bu səwəbtinmü Hudanıng danalıki dəyduki: «Mən ularqa pəyəmberlər wə rosullarnı əwətimən wə bulardın bezilirini ular əltüridü wə bəzilirini ziyanxaxlıq bilən kooqılıwtidü». **50** Xuning bilən dunya apirdə bolqandan buyankı barlıq pəyəmberlərning tekülgən kan kərزلiri, yəni Habilning tekülgən kənidin tartip takı [ibadəthanidik] kurbangah bilən mukəddəs jay arılıkida kətl kılıqojan [kahin] Zəkeriyaning tekülgən kənəqiqə barlıq kənərlər üçün muxu dəwrdikilərdin hesab elinidu. Mən silərgə

bərhək xuni eytip koyayki, bularning həmmisi muxu dəwrdin elinidiojan bolidu! **52** Halinglaroja way, ey Təwrat əhlilirilər! Qünki hekmat həzinisining aqquqını elip turup, ezungular uning iqığa kirmidilər wə kirəy degenlərinə kırgızdırlar. **53** U xu yərdin qıkçandın keyin, Təwrat ustazlırı bilən Pərisiyilər uning bilən kattik əqrəlxixip, uningəqə kep ixlarnı muzakirilixkə kistidi **54** wə uning üstidin xikayet kılıxkə səzidin birər əyib tepiwelikxa paylap yürütti.

12 Xu qaoqlarda, mingliqən kixılər yioqılıp, bir-birini dəssiyətəkdək kışta-kıştang boluxup kətkəndə, u awwal muhlisirijoşa söz kilipli mundak dedi: — Pərisiyilərning eqitküsidi, yəni sahtipaşlıkidan hoxyar bolunglar. **2** Qünki yoxurulojan heqkəndak ix axkarılanmay kalmayıdu, wə heqkəndak məhpipi ix ayan bolmay kalmayıdu. **3** Xunga silərning karangoquda eytənərliringlər yorukta anglinidu; eyning iqkiridə hupiyana piqırlaxqanlırlarırmı əgzılərdə jakarlinidu. **4** Mən silər dostlırimoja xuni eytimənki, tənni əltürüp, baxka heq ix kılalmadıqanlardın korkmangalar. **5** Lekin mən silərgə kimdirin korkxungular kerəklikini kərsitip koyay: Öltürgəndin keyin, dozəlhək taxlaqxə hökəklük bolojuqıdın korkungalar; bərhək silərgə eytay — Unindin korkungalar! (**Geenna g1067**) **6** Bəx kuxqən ikki tiyinə setiliðioq? Lekin ularning həqbirimi Huda Təripidin untilup kalojini yok. **7** Lekin hətta hərbir tal qeqinglərni sanaloqandur. Xundaq ikən, korkmangalar; silər nuroqunliojan kuxqəqtin kimmətlisilər! **8** — Bıraq mən silərgə xuni eytip koyayki, kim meni insanlarning aldida etirap kilsa, İnsan'oqlumu uni Hudanıng pərixtiliyi aldida etirap kılıdu. **9** Bıraq insanlarning aldida meni tonumiojan kixi, Hudanıng pərixtiliyi aldiddim tonulmayıdu. **10** Insan'oqlıqə karxi söz kilojan hərkəndək kixi kəqürümə erixaşdı; lekin Mukəddəs Rohka kupurluk kılıqoju bolsa kəqürümə erixaşməydi. **11** Lekin kixılər silərni sinagoglaraq yaki həkümərdərlər wə əməldərlərning adlıqə elip berip sorakka tartkəndə, [«Ərzəgə】 kəndək jawab bərsəm?» yaki «Nəmə desəm bolar?» dəp əndixə kilmangalar. **12** Qünki nema deyix kerəklikini xu wakti-saitidə Mukəddəs Roh, silərgə egitiidu. **13** Kepqılık arisidin birsə uningoja: — Ustaz, akamoja [atımızdin] [kalojan] mirasni mən bilən təng tilixixkə buyruqayla — dedi. **14** Lekin u uningoja jawabə: — Buradər, kim meni silərning üstüngləroja sotqı yaki üləxtürgüqi kıldı? — dedi. **15** U kepqılıkkə karap: — Pəhəs bolup ezunglərni hərhil tamahorluktın saklangalar. Qünki insanning hayatı uning mal-mülüklikrinən keplükiga baqlıq əməstür, dedi. **16** Andin u ularqa mundak bir təmsilni eytip bərdi: — «Bir bayning yeri mol hosul beriptu. **17** U kenglidə «Kəndək kılıy? Qünki bunqıwala həsolnı kyoqoudak yerim yok» — dəp oylaptu. **18** Andu u: — «Mundak kılıy: — Həzirki ambarlırimni quwuwtip, tehimu qongını yasap, barlıq məhsulatlrim wə baxka mal-mülüklirimi xu yərgə yioqip saklay! **19** Andin ez-ezümgə: «Əy jenim, yioqip saklıqojan, kep yil yətküdək nemətliring bar, rahət iqida yəp-iqip hux boloqin!» dəydiqən bolimən» dəp oylaptu. **20** Lekin Huda uningoja: «Əy əhmək, biyğün keqila jeninq səndin tələp kilipli elinidu; undakta bu toplojining kimə qalidu?» dəptu. **21** Hudanıng aldida delətmən bolmay, ezigə həzinə yioqanning hali xundak bolar». **22** Andin u muhlisirijoşa mundak dedi: — Xuning üçün mən silərgə xuni eytip koyayki, turmuxunglar tooqruluk, nemə yərmiz yakı nema kiyərmiz, dəp əndixə kilmangalar. **23** Qünki hayatlık yeməkliktin, tən kiyim-keqəktin əzizdər. **24** Kuzoqunlaroja karangalar! Ular terimaydu wə yioqmaydu, ularning ambar, iskilatlırimu yok. Lekin Huda ularnimu ozuklanduridu. Silər kuxlardañ kənqılık əziz-hə! **25** Aranglarda kəysinglər qəm-kəyəqoju bilən

əmrünglarnı birər saat uzartalasılır? **26** Əgər xunqılık kiqikkinə ixmu kolunglardın kəlmisə, nemə üçün qalojan ixlar töfrisidə oğum-əndixə kılısılär? **27** Nelupərların qandak əsidiqanlıqıqa қarap bekinglər! Ular əmgəkmə kılmaydu, qakmə egirməydu; lekin silərgə xuni eytayki, hətta Sulayman toluk xan-xərəpta turoqandımu uning kiyinixi nilupərlənən bir güliqılıkimi yok idi. **28** Əy ixənqi ajızlar! Əmdi Huda daladıkı bugün eqilsə, etisi kurup oqakka seliniqiojan axu gül-giyahınları xunqə bezigən yərdə, silərni tehimu kiyindürməsmü?! **29** Xundak ikən, nemə yayımız, nemə iqimiz dəp bax katurmanglar, həqnemidin andixə kilmanglar. **30** Qünki hərkəyisi əldikilər mana xundak həmmə nərsilərgə intildi. Bırak Atangular silərning bu nərsilər möhtəjliklərini bildi; **31** xundak ikən, Uning padixaḥlıqıqa intilingər wə u qaqdə, bularning həmmisi silərgə koxulup nesip bolidu. **32** Korkmanglar, i kiqik padal! Qünki Atangular padixaḥlıknı silərgə ata klixını hux kərdi. **33** Mal-mülkünglarnı setip, [kəmbəqəllərgə] həyrəhəlik kilinglər. Əzünglarqa uprimaydiqan həmyanı, əxrəldə hərgiz tüüp kətməydiqan bir həzina hazırlanglar; — xu yərda oqri yekin kəlməydu, küyə yəp yokap kətməydu. **34** Qünki bayliklər kəyərdə bolsa, kəlbinqlarmu xu yərda bolidu. **35** Silər belinqlarnı qing baqlap, qırəqlirinqlarnı yandurup turunglar; **36** huđdi hojayininə toy ziyanitidin kaytip kelixinini kütüp turoqan qakarlardək, hərdaim təyyar turunglar. Xuning bilən hojayin kelip ixikni lakkanda, qakarlar dərhal qikip ixikni aqidiqojan bolidu. **37** Hojayin kaytip kəlgəndə, qakarlırininə oyoqak, təyyar turoqanlıkını kərsə, bu qakarlırinin bəhtidir! Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, hojayin ezi belini baqlap, ularnı dastıhanə olturoquzup, ularning aldiqoja kelip xəhsən ezi ularnı kütüwalidu! **38** Wə əger hojayin ikkinçi yaki üçinqi jesəktə kəlsim, qakarlırininə xundak oyoqaklıkını kərsə, bu ularning bəhtidir! **39** Lekin xuni bilip koyunglarkı, əger ey igisi oqırınıñ keqidə kəysi wakitta kəlidiojanlıkını bilgən bolsa, u oyoqak turup oqırınıñ eygə texip kirixığa hərgiz yol koymayıti! **40** Xuning tıqün silərmə hərdaim təyyar turunglar; qünki İnsan'ıqlı siler oylimiqojan wakıt-saättə kaytip kəlidu. **41** Petrus uningdin: — I Rəb, sən bu təmsilni bizgila karitip eytingmu yaki həmməyləngə karitipmu? — dəp soridi. **42** Rab mundak dedi: — Hojayini eż əyidikilərgə məs'ul kiliplə, ularqa tegixlik bolovan axlıknı waktı-waktı təksim kiliplə berixkə təyinəydiqan ixənqlik wə pəmlik oqojıdar kim bolidu? **43** Hojayin eyiga kaytkanda, qakarlırininə xundak kiliwatkininən üstiga kəlsa, bu qakarlırinin bəhtidir! **44** Mən silərgə bərhək xuni eytip koyayki, hojayin uni pütün igilikini baxkəruxka koyidu. **45** Lekin mubada xu qakar kənglida: «Hojayinin həyal bolup kəlidü» dəp, baxka qakarlar wə dedəklərni bozək kiliçka wə yəp-iqip, məst boluxka baxlısa, **46** Xu qakarlırinin hojayini kütülmigən bir künü, oylimiqojan bir wakitta kaytip kəlidu wə uni kesip ikki parqa kiliplə, uning nesiwişin etikədsizlər bilən ohxax təkirdə bekitidu. **47** Əmdi hojayininə iradisini bilip turup, təyyarlınp turmiojan wə hojayininə iradisi boyiqə kilmiojan qakar boluxıqa tayak, yəydu. **48** Birak hojayininə iradisini bilməy turup, tayak, yeyixkə tegixlik ixlarnı qalojan qakar azrak tayak, yəydu. Kimşa kəp berisə, uningdin tələp kilinidiqini kəp bolidu. Qünki adamlar kimşa kəp amanat koyojan bolsa, uningdin tələp kiliqidiqinimə kəp bolidu. **49** Mən yər yüzügə ot taxlap tutaxturuxka kəldim wə bu otning tutixixiqa nəkədər təkəzzamən! **50** Lekin mən aldi bilən bir qəmildürütürük bilən qəmildürülliçüm kerək wə bu qəmildürülliçüm əməlgə axuruloqşaq intayin kiyinilimə! **51** Silər meni yər yüzügə tinqlik, elip kəldimikin, dəp oylap

kaldınlarmu? Yak, mən xuni silərgə eytayki, tinqlik əməs, belünüx elip kəldim! **52** Qünki buningdin keyin, bir eydiki bəx kixi belünidu; üçi ikkisiqə qarsı wə ikkisi üçiqə qarxi belünidu. **53** Ata oqiloja wə oqul atisoja, ana kçıqoja wə kiz anisoja, keynana kelinigə wə kelin keynanisoja qarxi turidu. **54** Dəysa yanə topaxlaşan adamlarla mundak dedi: — Silər künpetix tərəptin bulutning qıqqınıni kersənglər, dərhal «yamoqur yaojidu» dəysilər, wə dərvəkə xundak bolidu. **55** Jənub tərəptin xamalning qıqqınıni kersənglər, «Hawa issiydu» dəysilər wə dərvəkə xundak bolidu. **56** Əy sahitəpəzlər! Silər yər bilən kekninq rənggini pərk etələysilər-yu, qandaksıqə bu zamanni pərk etəlməysilər?! **57** Əmdi nemixkə kəysi ixlarning durus ikanılığı eziüngər həkium kiliplə bəkməysilər?! **58** Qünki dəwagiring bilən birga sotqı aldioja baroqiningda, uning bilən yolda ketiwatkininə, uning bilən yarixip dost boluxka intilgin; bolmisa, u seni sotqıja, sotqı bolsa gundipayoja tapxuridu wə gundipayi seni zindanqa taxlaydu. **59** Mən sanga xuni eytip koyayki, [kərzinqning] əng ahirki bir tiyininiñ koymay telimigüqə, xu yərdin hərgiz qıqlımayən.

13 Xu qaqdə, birləşqə adam uningçoja [waliy] Pilatusning bir kisiñ Galiliyeliklərning kenini teküp, ularning kanlırını ularıñ waqbatqan [ibadəthanidik] kurbanlıqning kanlıri bilən arılasturqanlıqını məlum kıldı. **2** U ularço jawabən mundak dedi: — U ularning bu azablarıñ tartkını tıqün bu Galiliyeliklərni baxka Galiliyeliklərдин gunahı eojir dəp kərəmsilər? **3** Mən silərgə eytayki, undak əməs! Bəlkı silər towa kilmisanglar, həmminglarmu ohxax akiwəttə halak bolisilər. **4** Siloam məhəllisiñiñ munar erüllüp qıxıp, on səkkiz kixini besip əltürüp koyojan, silər ularnı Yerusalemda turuwatqan baxkərardin kəbih, dəp kərəmsilər? **5** Mən silərgə eytayki, undak əməs! Bəlkı silər towa kilmisanglar, həmminglarmu ohxax akiwəttə halak bolisilər. **6** Andin u bu təmsilni sezeləp bərdi: — Məlum bir kixinin üzümzarlıkıda tikilən bir tüp ənjür dərihi bar ikan. U u dərəhtin mewə izdəp kaptı, lekin heq mewə tapalmıştu. **7** U baqwəngə: «Qara, üç yıldın beri bu ənjür dərihidin mewə izdəp keliwatiñən, birak bir talmu mewə tapalmışdım. Uni kesiwət! U nema dəp yərni bikardın-bikar ilgilə turidu?» dəptu. **8** Lekin baqwəngə: «Hojayin, uningço yənə bir yıl təqmigəylə. Bu wakıt işqida uning təwidiki topılarnı boxitip, oqutlap bakay. **9** Əgər kələr yili mewə bərsə, yahxi hop! Birak bərmisə, kesiwətkeyla» dəptu baqwəngə. **10** Bir xabat künü, u bir sinagogta təlim beriwatatti. **11** Mana xu yərda on səkkiz yıldın beri zəipləxtürgüqə bir jin təripidin tutulup, dəmqiyp əra turalmaydiqan bir ayal bar idi. **12** Əysə uni kərgəndə, yenioja qakirip: — Hanim, sən bu zəiplikingdin azad boldung! — dedi. **13** Andin u kolini uning uqisiqə koyuwidi, ayal dərhal ruslinip tik turup, Hudani uluoqlıdı. **14** Birak sinagogning qongı əysanıng xabat künü kesəl sakaytqinidin oqazəplinip, kəpqılıkki: — Adamlar ix kiliç kerək bolovan altə kün bar, xu künlərdə keliplə sakaytinqilər; lekin xabat künidə undak kilmanglar, — dedi. **15** Xunga Rəb uningço mundak jawab bərdi: — Əy sahitəpəzlər! Hərbiringlər xabat künü torpaq wə exikinglərni okurdın yexip, suçqarlıqlı baxlimamsılar?! **16** Əmdi Xəytan mana on səkkiz yil boopup kəlgən, İbrahîmning bir kjizi bolovan bu ayal dəl xabat künidə bu sırtmaqtın boxitilsa, bu xabat küninən yarixik bolmamdu?! **17** U muxu seznı kılıqında, uningço qarxi qıqqınlar hijalətkə kəldi; birak halayıq uning kiliwatqan həmmə ajayıb ixliridin xadlinip yayridi. **18** U sezinı [dawamlaxturup] mundak dedi: — Hudanıng padixaḥlıkı nemigə ohxaydu? Mən uni nemigə ohxitay? **19** U goya bir tal kiqə urukıqə ohxaydu; birsə uni elip eż beqida teriqanıdır; u esüp yoqan

dərəh boldi; asmandiki uqar-kanatlar kelip uning xahlidirə uwulidi. **20** U yənə: — Hudanining padixahlılığını nemigə ohxitay? U huddi eitkūqa ohxaydu; bir ayal uni koliçə elip, üç jawur unning arisoja yoxurup, taki pütün hemir bolquqə saklıdı, — dedi. **22** [Əysə] Yerusaleməqə қarap sapırını dawamlaxturup, besip ətkən hərkəysi xəhər-yezilarda təlim berip mangdi.

23 Biraylıq uningdin: — I takşır, kütkuzulidiojanlarning sani azmu? — dəp soridi. Əysə kəpqılıkkə mundak jawab bərdi: **24** — Silər tar ixiktin kirixkə kürəx kilinglar. Qünki mən silərgə xuni eytayki, nuroqun adəmlər kirəy dəp izdənsim, əmma kirəlməydi. **25** Oyning igisi ornidin turup ixikni takiojandın keyin, silər taxkırıda turup ixikni kekçip: «Rəb, bizgə aqşin!» dəp yalwurojılı turqinqinglarda, u silərgə jawabən: «Silərning nəlikinglarnı bilmeymən» — dəydi. **26** Andin silər: «Biz sening aldingdə yegən, iğkən, sənmü bizning koqilirimizdə təlim bərgən» desənglər, **27** u yənə jawabən: «Silərning nəlikinglarnı bilməymən, məndin neri ketinqlər, ay əkbəhlilik kılqoqlular!» dəydi. **28** Silər İbrahim, İshak, Yakub wa barlik pəyoğəmbərlərinin Hudanining padixahlıkı iqida ikənlilikini, əzünglarning sırtka taxliwetliginə qərgininqlarda, yioza-zarlar kətürüldü, qıxlər oqıqurlayıdu. **29** U qaoqda, kixilər məxriq bilən məqrıbtıñ wə ximal bilən jənubtin kelixip, Hudanining padixahlıkıda dastihanda olтурıldı. **30** Xuning bilən mana, xu qaoqda aldida turoqanlardın arkıqə etidiojanlar, arkıda turoqanlardın aldiqə etidiojanlar bar bolidi. **31** Dal xu wakitta birnəqqə Pərisiyələr Əysanıng aldiqə kelip uningoşa: — Muxu yərdin qıkıp əzüngni neriqə al. Qünki Herod seni əltürməkqi, — dedi. **32** U ularoşa: — Berip xu tükigə eytinglər: Mana man jinlərni həydiwetip, bügün wə atə xipa berərmən wə üqinqi küni takamullaxturulımən, dənglər. **33** Həlbuki, bugün wə atə wə egünlükkə mengip yürüxüm keraktır; qünki heq pəyoğəmbərning əltürülüxi Yerusalemədin baxka heqkəndək jayda mumkin bolmas. **34** Əy Yerusalem, Yerusalem! Pəyoğəmbərlərinə əltüridiojan wə sanga əwətilgənlərni qalma-kesək kılıdiojan xəhər! Mən kanqə kətimlap mekiyan əz qüjilirini kanat astıqə aloqandək sening balılırınıñ koynuməqə almakçı boldum, lekin silər halimidinqlər. **35** Mana eyünglər taxlinip wəyrəna bolup kalidu; wə mən silərgə xuni eytip koyayki, silər «Pərvərdigarning nami bilən kalğıqıqə mubarək boløy!» demigüqə, meni yənə kərəlməysilər.

14 Wə xundak boldiki, bir xabat künü u Pərisiyələrdin boloqan bir həkümdarning eyigə ojizaşa bardı; əmdi ular uni paylap yürüwətatti. **2** Wə mana, u yərdə suluk ixxik kesiliga giriqtar boloqan bir adəm bar idi. **3** Əysə Təwrat əhlilili wə Pərisiyələrdin: — Xabat künü kesəl sakaytxı Təwrat kanunioja uyğunmu-yok? — dəp soridi. **4** Bırak ular lam-jim demidi. U həlikı kesəlgə kolını tagközüp, sakaytip yolça saldı. **5** Andin u ulardin yənə: — Aranglardın biringlarning mubada xabat künidə exiki ya kalisi kuduķka qıixüp kətsə, uni dərəhəl tartıp qıkarmayıqan zadi kim bar? — dəp soridi. **6** Wə ular uning bu sezlirigə heq jawab berəlmidi. **7** Əysə qakırilojan mehmanlarning eziiriga tərdin orunları kəndək talliqinini körüp, ularoşa mundak bir təmsilni eytip bərdi: **8** — Birsə seni toy ziyanıqə təklip kilsə, tərda olтурıojın. Bolmisa, səndin hərmətlikrək birsə təklip kiliqojan bolsa, **9** U qaoqda seni wə uni qakırilojan sahibhana kelip sanga: «Bu kixigə orun bərgəyisiz» dəp kalsa, sən hijalatda kelip pagahqa qıixüp kalisən. **10** Lekin sən qakıriloqanda, berip pagahda olтурıojın. Xuning bilən seni qakırilojan sahibhana kelip: «Əy dostum, yükirioja qiking» deyixi mumkin wə xuning bilən sening bilən dastihanda olтурıojnaların həmmisining aldida sanga izzət bolidi. **11**

Qünki hərkim ezini üstün tutsa təwən kilinidü wə kimdəkim ezini təwən tutsa üstün kilinidü. **12** U ezini mehmanoşa qakırilojan sahibhanıja mundak dedi: — Mehmanı tamakka yaki ziyapətkə qakırıojingdə, dost-buradər, kərindəx, uruqtuqən yaki bay kolumn-köxnillirinqən qakırıojıq. Qünki ularımı seni mehmanoşa qakırıq, mərhəmitingin kayturuxi mumkin. **13** Xuning üçün ziyanat beray desəng, oqerib-oqurwa, meyip-nakar, aksak-qolak, kor-əmalarnı qakırıojın **14** wə bəht-bərikət kərisən; qünki u xixilərning yahxılıkingni kayturuxning amali yoktur. Xuning bilən həkənəylarning çayta tirligən künidə kilojingin əzünggə kayturulidü. **15** Uning bilən həmdastihən olтурıojnaların biri bu sezlərni anglap, uningoşa: — Hudanining padixahlıkıda oqızalanıqıqlar nemidegen bəhtlik-hə! — dedi. **16** Bırak u uningoşa jawabən mundak dedi: — Bir kixi katta ziyanatka tutux kılıp, nuroqun mehmanınları qakırıq koyuptu. **17** Dastihən selinojan xu saättə, qakırıni əwətip, qakırilojan mehmanılaroşa: «Mərhəmat, həmmə nərsə təyyar boldıl!» dəp eytipti. **18** Bırak, mehmanlarning həmmisi barmaslıkkə bir-birləp ezra-bahana kərsətkili turuptu. Birinqisi uningoşa: «Mən həlila bir parqə yər setiwalqanıdim, berip körüp kəlmisəm bolmayıdu. Meni əpu kılıqayla, baralmaymən» dəptu. **19** Yənə biri: «Mən bəx əxənlək eküz setiwaldım, hazır berip ularını sinap kərəxtüm kerək. Meni əpu kılıqayla, baralmaymən» dəptu. **20** Yənə birisi: «Mən yengi eylangan, xunga baralmaymən» dəptu. **21** Qakar käytip kelip, bu ixılnarı hojayiniqə məlum kipti. Hojayın qəzəpləngən halda qakırıoja: «Dərhal xəhərninq qong-kıqık koqilirioja kirip, oqerib-oqurwa, meyip-nakar, aksak-qolak wə kor-əmalarnı muxu yərəgə yioqip kəl» dəptu. **22** Andin qakar käytip kelip: «Hojayın, əmr bərginindək ada kılındı, wə yənə box orun bar!» dəptu. **23** Xuning bilən hojayın qakaroşa: — «Öyüm mehmanılaroşa tolux üçün yezildik qong-kıqık yollarını, məhəllilərni arılap, udul kəlgən adimingni zorlap elip kəlgin!» **24** Qünki mən silərgə xuni eytayki, baxta qakırilojan adəmlərning heqkəysisi dastihinimden tetimdaydu», dəptu. **25** Əmdi top-top adəmlər uningoşa həmrəh bolup ketiwatattı. U burulup ularoşa karap mundak dedi: **26** — Manga əgəxkənlər [manga bolojan seyixliridin] ez atisi wə anisi, ayalı wə ballırı, aka-ukiliri wə aq-a-singilliri, həttə ez jeniminu yaman kermisə manga muhlis bolalmas. **27** Kimdəkim ezinin krestini yüdüp manga əgəxmisə u manga muhlis bolalmas. **28** Aranglardın birsi munar salmakçı bolsa, aldi bilən olтурup bu küruluxni pütükzügdək hirajət eziündə barmu-yok, dəp hesab kılmasmu? **29** Undak kilmioqanda, ulni selip pütükzülmisə, kərgənlərning həmmisi mazak kılıp: «Bu adəm binanı baxlap koyup pütükzülmidi» — deməy kalmayıdu. **31** Yaki bir padixah, yənə bir padixah, bilən jəng kılıqili qıksa aldi bilən olтурup: — Mening üstümgə kelidiojan yigirmə ming kixilik əxun işigisə mən on ming əskirim bilən taqabil turalmənmu? dəp məlqərləp kərməndü?! **32** Əgar u «Sokuxalmaymən» dəp oylısa, düxmən tehirəkti qaoqda əlqi əwətip, sulh xərtlirini soraydu. **33** Xuning oqha olhxax, silerdin kimdəkim [könglidle] ezinin bar-yokı bilən hoxlaxmisa, manga muhlis bolalmas. **34** Tuz yahxi nərsidür; həlbuki, tuz əz təmin yokatsa, uningoşa käytidin tuz tamini kəndakmu kirgüzgili bolidu? **35** U turprakka ixlitixə yakı oqutka arilaxturuxjumu yarimay, talaqə taxlinidü. Anglıqıduqə əkulki barlar buni anglisun!

15 Əmdi bajgırlar wə baxka gunahkarlarning həmmisi uning sezinə anglaçka uning ətrapiçə olaxmakta idi. **2** Lekin Pərisiyələr bilən Təwrat ustazılıri oqudungxup: — Bu adam gunahkarları karxi alıdu wə ular bilən həmdastihən olтурıldı! — deyixti. **3** Xunga u ularoşa munu təmsilni sözləp bərdi:

4 — Әгер арангларда бирәйләнning yüz tuyak կояи bolup, ulardın biri yitip kətsə, toksan tokkuzini qəldə կояуп կояуп yitip kətkinini tapkuqə izdiməsmü? 5 Uni tepiwalojanda, xadlanojan haldə mürisigə artidu; 6 andin eyigə elip kelip, yar-buradərliri bilən kolumn-koxnırını qakirip, ularoja: «Mən yitkan koyumni tepiwaldim, menin bilən təng xadlininglar!» dəydu. 7 Mən silərgə xuni eytayki, xuningəqə ohxax, towa kiliwatkan bir gunahkar üçün ərxtə zor hursənlilik bolidu; bu hursənlilik towioja möhtaj bolmijoan toksan tokkuz həkçəniy kixidin bołożan hursənliktin kəp artuktur. 8 — Yaki bir ayalning on kümüx dinari bolup, bir dinarnı yokitip կояса, qiraqnoj yekip, taki uni tapkuqə eyni süpürüp, zən կояуп izdiməsmü? 9 Uni tapkanda yar-buradər, kolumn-koxnırını qakirip, ularoja: «Mening bilən təng xadlininglar, qunki mən yokitip կояyon dinarimi tepiwaldim» — dəydu. 10 Mən silərgə xuni eytayki, xuningəqə ohxax towa kiliwatkan bir gunahkar üçün Hudanıng pərixtılirining arısında hursənlilik bolidu. 11 U səzini dawam kılıp mundak dedi: — Mələum bir adəmning ikki oqlı bar ikən. 12 Kiqik oqlı atisioja: «Əy ata, mal-mülüktilə tegixlik tilüxünni hazırla manga bərgin» dəp eytiptu. Wə u əz mal-mülükllərini ikkisigə təkşim kılıp beriptu. 13 Uzun etməyla, kiqik oqlı bar-yokını yioqixturup, yirak bir yurtka səpər kiliptu. U yerdə ayx-ixratlıq iqidə turmox kəqürüp mal-dunyasını buzup-qeqiptu. 14 Dəl u bar-yokını sərp kılıp tügətən waktida, u yurtta qattık aqarçılıq bolup, u helila kisilqılıqta kaptu. 15 Xuning bilən u berip, xu yurtning bir pukrasıqə mədikar bolup yallinipstu; u uni etizlikəqə qoxşa bekixə əwətiptu. 16 U hətta korsikini qoxkılarning yemi bołożan purqak posti bilən toyquzuxka təkəzzə boptu; lekin heqkim uningoja həqinqərsə bərməptu. 17 Ahir berip u hoxini tezip: «Atamning xunqa kəp mədikarliringin aliddin yemək-iqmək exip-texip turidu; lekin mən bolsam bu yərdə aqlıqtın əlay dəp kəldim! 18 Ornumdin turup, atamning aldiqə berip uningoja: Əy ata, mən ərxning aliddimu wə sening aldingdimu gunah kildim. 19 Əmdi sening oqlung atılıxka layik əməsmən. Meni mədikarliring stüpitidə kobul kılıqlaysən! — dəymən» dəp oylaptu. 20 Xuning bilən ornidin turup atisining aldiqə kaytip mengiptu. Lekin atisi yiraktınlı uni kərüp uningoja işi aqritip, aldiqə yügürtüp qikip, uning boynıqə esilip uni səyüp ketipstu. 21 Oqlı: «Ata, mən ərxning aliddimu, sening aldingdimu gunah kildim. Əmdi sening oqlung atılıxka layik əməsmən» — dəptu. 22 Bırak atisi qakarlıqja: «Dərhal ang esil tonni əkelip uningoja kiydiürünglər, koliqə üzük selinglər, putlirioja ayaq kiydiürünglər; 23 wə bordak torpaknı əkelip soyunglar; andin obdan yəp, rawurus təbrikəlyi! 24 Qunki menin bu oqlum əlgənidi, tirildi, yitip kətkənidi, tepildi!» — dəptu. Andin ular təbrikəlxili baxlapstu. 25 Əmdi qong oqlı etizəqə kətkənikən. U kaytip keliwetip eygə yekin kəlgəndə nəqəmə-nawa bilən ussulning awazını anglatpu. 26 U qakarlardın birini qakirip, uningdin nemə ix boluwtatkinini soraptu. 27 Qakar uningoja: Ükang keldi wə atang uni sak-salamat tepiwalojanlıq üçün bordak torpaqni soydi» dəptu. 28 Lekin [qong oqlı] hapa bolup, eygə kirgili unimaptu. Wə atisi qikip uning eygə kirixini etünüptü. 29 Əmma u atisioja jawab berip: «Kəral! Mən xunqa yıldın beri kuldak hizmitində boldum, asla həqbiş amringdin qikip bəkmədim. Bırak sən manga el-aqinilirim bilən hux kılıqli heqkaqan birər oqlakmu bərmideng! 30 Lekin sening mal-mülüklliringni pahxilərgə həjləp tətgətən bu oqlung kaytip kəlgəndə, sən uning üçün bordak torpaqni soyupsən» — dəptu. 31 Bırak atisi yənə uningoja: «Əy oqlum, sən hərdaim mening yenimdisən wə menin barlıkım seningkidur. 32 Əmdi təbrikəlp

xadlinixkə layik tut; qunki bu sening ukang əlgənidi, tirildi, yoklip kətkənidi, tepildi» — dəptu.

16 U muhlisliroja yənə mundak dedi: — Bir bayning bir oqojidarı bar ikən. Birsi bayoja: «Bu oqojidaringiz mal-mülkingizni buzup qaqtı» dəp xikayət kiptu. 2 U oqojidarnı qakirip, uningoja: «Mening sening toorangda anglojanırim zadi qandaq gəp? Olojidarlıkingdiki hesab-kitabını enik tapxur; qunki mundin keyin sən oqojidər bolmaysən» — dəptu. 3 Olojidar əmdi ez iqido: «Nemə kılay? Qunki hojayinim meni oqojidarlının mahrum kılıdu. Kətmən qapay desəm unqılık maqdur yok, tiləmqılık kılay desəm nomus kılıman. 4 Hə, taptim! Olojidarlıktın kalojınımda kixilərnin meni eylirığa kərxi elixi üçün, nemə kılıximni əmdi bildim» dəp 5 ez hojayinoja kərzədar bołożanları birdin-birdin qakirip kelip, birlinqisidin: «Hojayinimoja qanqılık kərzinqiz bar?» dəp soraptu. 6 Wə kərzədar: «Yüz tung zayıtun meyi» dəp jawab beriptu. Olojidar uningoja: «Mana, hesabat daptiringizni elip, bu yerdə olturnup əllik tungoja eżgərtiweting!» dəptu. 7 Andin u yənə birigə: «Sizqu, qanqılık kərz boldingiz?» dəp soraptu. U: «Yüz kürə buoqday» dəp jawab beriptu. Olojidar uningoja: «Hesabat daptiringizni elip səksən küriga eżgərtiweting!» dəptu. 8 Xuning bilən uning hojayinı səmimiyyətsiz oqojidarning bu ixtiki pəmlikliki üçün uningoja kayıf bolup mahtaptu. Qunki bu dunyanıng pərzəntlili əz dəwrıda nurnıng pərzəntliridin pəmliklər. (aiōn g165) 9 Wə mən silərgə xuni eytip կояyki, «Naħaq dunyaqoja təwə mal-dunya» arkılık eżiunglaroja dost tutunglar; xundak kılısangular, mal-dunya karoja kalmayıdionan bołożan [künidə] xu dostlar silərni əbadıy makanlaroja kərxi alidu. (aiōnios g166) 10 Kimki kiqikkina ixta sadık bolsa, qong ixtimu sadık bolidu; wə kimki kiqikkina ixta səmimiyyətsiz bolsa, qong ixtimu səmimiyyətsiz bolidu. 11 Xunga əgər «naħaq dunyaqoja təwə boložan mal-dunya»da sadık bolmisanglar, kim silərgə həqkiy bayılıkları tapxursun? 12 Wə baxkılarning nərsiliridə sadık bolmisanglar kim silərgə eżiunglarning nərsisini bərsün? 13 Həqkim iki hojayinoja təng hizmat kılmalıdır. Qunki u yaki buni yaman kərüp, uni yahxi kəridü; yaki buningəqə ezini pütünləy beqixılap, uningoja etibarsız karaydu. [Xuningəqə ohxax], silərningmu birla wakıtta həm Hudanıng, həm mal-dunyanıng kullukkida boluxunglar mumkin emas. 14 Əmdi Pərisiyələr (ular pulqa amrak idi) bularning həmmisini anglap əysani məshirə kılıxiti. 15 Wə u ularoja mundak dedi: — «Silər eżiunglarnı adəmlərinən alıda həkçəniy kılıp kərsətküqidürsələr; lekin Huda kəlbinglarnı bilidu. Qunki adəmlərinən arısında kədirlinidiojini Hudanıng nəziridə yirginqliktur. 16 Təwrat kanunu wa pəyəğənbərlərinə yazmılıri [qəmildürkü] Vahyaqıqə hıdayət bolup kəldi; xu wakıttın baxlap Hudanıng padixaḥlıkinin hux hawiri jakarlinip keliyatidu; [padixaḥlıkkə] kirməkqi bołożanların hərbəri uningoja bəsüp kiriwelisi kerəktür. 17 Lekin asmanın bilən zəminning yok kiliwetiliyi Təwratın bir qekti biker kiliñixin təsər. 18 — Hər kim əz ayalını talak kılıp baxka birini alsə zina kılıqan bolidu» 19 — Burun bir bay adəm bar idi; u sesiñ rənglik ton wə kanap kiyimlərni kiyip, hərküni ayx-ixrat iqidə tətənə kılatti. 20 Wə pütüñ əzəyini qaka-jahərat besip kətkən Lazarus isimlik bir yokşul bar idi; u bayning dərvazisining aldiqə [hərküni] yatçuzup կoyulətti. 21 Uning dastihinidin qıxıp kalojan parçı-puratlardın korsikini toyquzuxka taxna idi. Həlbuki, itlar keliplə uning yarılırını yalayttı. 22 Əmdi xundak boldiki, yokşul oldi wə pərixtılər uni İbrahimimning kuqiqioja apardı. Bay həm əlüp dəpnə kılındı; 23 wə təhtisarada

kattik kiyinilip, bexini këtürüp, yıraktañ İbrahimni wə uning kuqıkdiki Lazarusni körüp: (**Hadès g86**) 24 «Əy ata İbrahim, manga rəhîm kılqayşın! Lazarusni əwətkaysın, u barmikining uqını suoja qılap, tilimoja temitimip sotutkay. Qünki mən bu ot yalkunida kattik azabliniwtiman!» dəp warkirap yalwurdi. 25 Lekin İbrahim mundak dedi: «Əy oqlum, hayat waktində ھالاۋاتنى يەتكىچا كىرگىننى و Lazarusning dərd-bala tartkınıni yadingoja kälterügın. Hazır u təsəlli taptı, əmma sən azab tariwatisən. 26 Wə bulardın baxka, biz bilən silərninq arılıkımızda yoqan bir həng bekitilgəndürki, bu yərdin silər tərəpkə ətyeli değənlər etələməs wə andin biz tərəpkə etimiz değənlər etələməs». 27 Əmdi bay yanı: «Undakta, i ata, sandın [Lazarusni] atamning eyigə əwətixingni etüniman. 28 Qünki mening bəx auka-ukam bar; ularning bu azab-ökubatlık yərgə kəlməslili üçün [Lazarus] ularnı kattik agahlandurup koysun» — dedi. 29 Birak İbrahim jawab berip uningoja: «Ularda Musa wə [baxka] pəyojemberlərin [agah-guwaħlik] bar; ular xularni anglısun» — dedi. 30 Lekin u: «Yak, i İbrahim ata, əger elgənlərdin biri tirilip ularning aldiçoja barsa, ular towa kılıdu» — dedi. 31 Əmma İbrahim uningoja: «Əger ular Musa wə [baxka] pəyojemberlərin [guwaħlikini] anglimisa, hətta elgənlərdin birsı tirlisim, ular yənilə ixinixni rət kılıdu» — dedi.

17 U muhlisliroja mundak dedi: — Insanni putlaxturidiojan ixlar bolmay kalmaydu; lekin xu putlaxturux wasitiqisi boローン adamning həlioja way! 2 Bundaq adəmning bu kiqik balilardin birini [gunahka] putlaxturoman bolsa, boynioja tügmən texi esilojan ھaldə dengizoja taxliwetilgini əwzəl bolatti. 3 Əzünglaroja agah bolungalar! Əgar kərindixing gunah kılıçan bolsa, uningoja tanbih-nəsihət kılıçın. U towa kılsa uni əpu kılıçın. 4 Mubada u bir kün iqidə sanga yəttə mərtiwa gunah kılsa wə yəttə mərtiwa yeningoja kelip: Towa kildim, desə, uni yənilə əpu kılıçın. 5 Xuning bilən rosullar Rəbgə: Ixənq-etikadimizni axurojin, — deyixti. 6 Wə Rəb ularoja mundak dedi: — Silərdə kiqa urukidə zəriqə ixənq bolsa idi, silər awu üjma dərihiga: «Yiltizingdin komurulup, dengizoja kəqüp tikill!» desənglar, u sezunglarnı anglap keşetti. 7 Lekin aranglardın kimning yər həydədiojan yaki mal bakidiojan bir kuli bolsa wə u etizliktin kätip kəlgəndə, uningoja: «Tezrək kelip dastihanda olturojin», dəydiqanlar barmu? 8 U bəlkı uningoja: «Mening tamikimni təyyar kıl, mən yep-iqip boluoqua belingin baqlaq meni kütkin, andin ezung yap-ıqkin, deməsmu? 9 Kul əmr kılınojinidak kılıçını üçün hojayın uningoja rəhmət eytamdu! Meningqə, eytmaydu. 10 Xuningoja ohxax, silərmü əzünglaroja əmr kılınojannıng həmmisini ada kılıçininglardın keyin: Biz orzimas küllərimiz; biz pakat tegixlik burjimizini ada kıldıq, halas», daydiqan bolisilər. 11 Wə xundak boldiki, u Yerusalemıja qıçıq ketiwatkəndə, Samariya bilən Galiliyening otturisidin etüp, 12 bir kəntkə kirginidə mahaw kesilige giriptar boローン on adəm uningoja uqrıp, yırakta tohtap, 13 awazlınızı kétürüp: Əy əysa, ustaz, bizgə rəhîm kılqayşın, dəp etündi. 14 Ularnı kərgəndə u ularoja: Berip ezunglarnı kahınlaroja kersitinglər, dedi. Wə xundak boldiki, ular yolda ketiwatkəndə, [mahawdin] paklandı. 15 Ulardın birşaylon ezininq sakayojinini kərgəndə yüksəri awaz bilən Hudani uluoqlap, kaynığa burulup, kaytti. 16 U kelip əysanıng ayojoja yikilip diüm yetip taxakkür eytti. U Samariyalı idı. 17 Əysa bu ixşa karap: Pak kılıçinanlar on kixi əməsmidi? Kılıçan tokkuzaylən keni? 18 Bu yet əllik musapirdin baxka, Hudaşa həmdusana okçuqli həqkim kätip kəlməptiqo? — dedi. 19 Andin u heliki adəmga: — «Ornundin tur, yulungoja mangojin! Etikadıng seni sakayttı!» — dedi. 20

[Bir kün] Pərisiyər uningdin: «Hudanıng padixaħħılık kaaqan kelidu?» dəp soriqanda u ularoja jawab berip mundak dedi: — Hudanıng padixaħħılıkining kelixini kez bilən kərgili bolmas; 21 kixilər: «Karanglar, u mana bu yerdə!» yaki «U yerdə!» deyəlmaydu. Qünki mana, Hudanıng padixaħħılık aranglardıdır. 22 Keyin u muhlisliroja yəna mundak dedi: — «Xundak künler keliduki, silət İnsan-oqlining künliridin birər künini bolsimu kerüxkə təxna bolisilər, lekin kerəlməysilər. 23 Xu qaođa kixilər silergə: «Mana u bu yerdə!» wə yaki «Mana u yerdə!» dəydu; silər nə barmanglar nə ularning kəynidin yügürmənglər. 24 Qünki goya asmannıng bir qetidin qakmak qekip yəna bir qetiqiça yorutidioqandək, İnsan-oqlining ez künidə həm xundak bolidu. 25 Lekin u awwl kep azab-ökubatlırni tartixi bu dəwrükilər təripidin qetka kekilixi mukərrərdür. 26 Wə Nuħ [pəyojemberning] künliridə kəndak boローン bolsa, İnsan-oqlının künliridə həm xundak bolidu. 27 Taki Nuħ kemigə kirip olturojan künqiçə, kixilər yəp-iqip, eylinip wa yatlık bolup ketiwatkənidi; andin topan kelip həmmisini həlak kıldı. 28 Həm yəna, Lutning künliridə kəndak boローン bolsa xundak bolidu — kixilər yəp-iqip, soda-setik kılıp, terikqılık kılattı wə eylərni salattı. 29 Lekin Lut Sodom xəhiridin qıkkə künü, asmandın ot bilən güngürt yeoüp, [bu xəhərdikilərin] həmmisini həlak kıldı. 30 Əmdi İnsan-oqlı axkara bolidiojan kündə əna xundak bolidu. 31 Xu künü, hərkim egzidə turup, nərsə-kərkərləri eyidə bolsımı, alojılı qüxmisin; wə xuningoja ohxax kimki etizlikta bolsa [eyigə] heq yanmışun. 32 Lutning ayalını yadınglaroja kälterünglər! 33 Kimki ez həyatını kutkuzmakçı bolsa, uningdin məhrum bolidu, lekin ez həyatdan məhrum boローン kixi uningoja erixidu. 34 Silərə xuni eytayki, u keqidə ikki adəm bir orunda yatıdu; ulardın biri elip ketilidü, yəna biri kəldurulidü. 35 İkki ayal yarоqunqak bexida turup un tariwatkan bolidu; ulardın biri elip ketilidü, yəna biri kəldurulidü». 37 Wə ular uningoja jawabə: Əy Rəb, bu ixlar kəyərdə yüz beridü? — dəp soridi. U ularoja: Jəsət kəysi yərdə bolsa, kuzoğunlar xu yərgə toplixidu!

18 Wə u ularoja, boxaxmay, hərdaim dua kılıp turux kerəkləki toprısında bir təmsil kälterüp mundak dedi: 2 — «Malum xəhərdə bir sotqı bar ikən. U Hudadinmu korkmaydikan, adəmlərgimi pərwa kilmaydikan. 3 Xu xəhərdə bir tul ayal bar ikən wə u daim sotqining aldiçoja kelip: «Əybikardin həkkimni elip bərgin» dəp tələp kılıdıkən. 4 U heli wakitqiçə uni rət kipti; birak keyin kənglidə: Hudadinmu korkmaymən, adamlərgimi pərwa kilmaymən, 5 lekin bu tul hotun meni awara kılıp ketiwati, uning manga qaplixiewlip meni halimdin kəktütüwətənəsləki üçün hərhalda uning dəwayını sorap koyay!» — dəp oylaptı». 6 Rab: Karanglar, adalatsız bul sotqining nəmə degənlirigo! 7 Wə xundak kılıçan yərdə, Huda Əzığ keqə-kündüz nida kiliwatkan tallıqan bəndilirigə kəndak kili? Gərqə Huda Əz bəndilirigə həmdard bolux bilən birgə [razılıkka] uzunojiqə swər-takət kılısimu, ahirida bəndilirininq dardığa yətmasmu? 8 Mən silərə eytayki: U ularning dərdiga yetip nahayiti tezla həkkini elip beridü! Lekin İnsan-oqlı kəlgəndə yər yüzidə iman-ixənq tapalamdu? — dedi. 9 U əzlərini həkkəniy dəp karap, baxçılarnı kəzигə ilmaydiqan bəzilərgə karitip, mundak bir təmsilni etti: 10 — İkki adəm dua kılıqlı ibadəthanoja berip. Biri Pərisiy, yəna biri bajır ikən. 11 Pərisiy era turup ez-ezığ mundak dua kılıptu: — «Əy Huda, mening baxxa adəmlərdək bulangçı, adalatsız, zinahər wə hətta bu bajğırdak bolmiojinim üçün sanga xükkür! 12 Hər həptidə ikki ketim roza tutımən wə tapşanlırmıning ondin bir üzüxini sədikə kılımən». 13 Birak heliki bajır yırakta turup bexini kétürüp asmanoja karaxjımı

petinalmay məydisiga urup turup: «Əy Huda, mən muxu gunahkarə şəhəm kılıqaysən!» — dəptu. **14** Mən silərgə xuni eytayki, bu ikkiyləndin [Pərisiy] əməs, bəlki [bajır] kaqürüümə erixip əyigə käytipti. Qünki hərkim əzini üstün tutsa təwən kilinar, lekin kimki əzini tewən tutsa üstün kətürülər. **15** Əmdı kolini tagküzsən dəp, xixilar kiqiq balılırinumu uning aldiqa elip kelətti. Lekin buni kərgən muhlislər ularını əyiblidi. **16** Əmma Əysə balıları yenioja qakirip: Kiqiq balıları aldimoja kəlgili koyungalar, ularını tosuxmanglar. Qünki Hudanıng padixaḥlıkı dəl muxundaklardın tərkib tapkandur. **17** Mən silərgə bərək xuni eytip koypayı: Kimki Hudanıng padixaḥlığını sabiy balidek kobul kilmisa, uningoja hərgiz kıralmayıdú, — dedi. **18** Məlum bir həkümdər Əysədin: I yahxi ustaz, mənggülük həyatka waris bolmak üçün nema ixni kılıxım kerək, — dəp soridi. (**aīnios g166**) **19** Lekin Əysə: Meni nema üçün yahxi dəysən? Yahxi bozluqı pakət birlə, yəni Hudadur. **20** Əmrərləri bilisən: — «Zina kılma, katılıllik kılma, oorlılik kılma, yaloqan guwaḥlik bərəma, atangni wa anangni hərmət kıl!» — dedi. **21** — Bularning həmmisiga kiqikimdin tartip əmal kiliplə keliwatiṁən, — dedi u. **22** Əysə buni anglap uningoja: — Səndə yənə bir ix kəm. Pütkül mal-mülkingni setip, pulini yoksullarəja üləxtürüp bərgin wə xundak kilsang, ərxta həzinəng bolidu; andin kelip manga əgəxkin! — dedi. **23** Əmma u bu gəpnı anglap tolimu kayoquoja qemünp kətt; qünki u nahayıti bay idi. **24** Tolimu kayoquoja qemünp kətənəkini kərgən Əysə: — Mal-dunyasi kəplərnin Hudanıng padixaḥlıqoja kirixi nemidegen təshəh! **25** Təgining yingninin kezidin ettixi bay adəmning Hudanıng padixaḥlıqoja kirixidin asandur! — dedi. **26** Buni anglojanlar: — Undak bolsa, kim nişatka erixilisən? — deyixti. **27** Əmma u jawabən: — Insanlaroja mumkin bolmioqan ixlar Hudaqə mumkindur — dedi. **28** Əmdı Petrus: — Mana, biz bar-yokimizni taxlap sanga əgəxtük! — dedi. **29** U ularoja: — Mən silərgə bərək xuni eytayki, Hudanıng padixaḥlıkı üçün əy-wak ya ata-anisi ya kərindaxlıri ya ayali ya balılıridin waz kəqkənlərning hərbiri **30** bu zamanda bularoja kəp həssiləp müyəssər bolidu wə kelidiqan zamandımı mənggülük həyatka erixməy kalmayıdu. — dedi. (**aīn g165, aīnios g166**) **31** Andin u on ikkəylənni əz yenioja elip ularoja mundak dedi: — Mana, biz hazır Yerusaleməqə qikiwatimiz wə pəyojəmbərlərning İnsan'ooqli toqrisida pütkənlərinin həmmisi [xu yərdə] əməlgə axurulidi. **32** Qünki u yat ələrnəng koloja tapxuruludu wə ular uni mashıra kilipl, harlaydu, uning üstüga tüküridü; **33** ular uni kəməqliqoqandın keyin eltürüwetidü; wə u əqinqi künü kaya tirilidü, — dedi. **34** Birək ular bu sezlərdin heqnemini qüxənmidi. Bu seznıng mənisi ulardın yoxuruloqan bolup, uning nema eytkinini bilməy kaldi. **35** Wə xundak ix boldiki, u Yeriho xəhiriqə yekinlaxkanda, bir kor kixi yolning boyida olturnup tiləmqlik kiliwatattı. **36** U kepqiqliknıg ettiplə ketiwatkanlığını anglap: — Nəmə ix bozqandu? — dəp soridi. **37** Hək uningoja: — Nasarətlik Əysə bu yərdin ettiplə ketiwatidu, — dəp həwər bardı. **38** — I Dawutning ooqli Əysə, manga rəhəm kılıqaysən! — dəp warkırap kətti u. **39** Wə Əysənin alidda mengiwatkanlılar uni: — Xük olтур! dəp əyibləxti. Birək u: — I Dawutning ooqli, manga rəhəm kılıqaysən! — dəp tehimu kəttik warkırdı. **40** Əysə kədimini tohtitip, uni aldiqa baxlap kelixin buyrudi. Kariouq uningoja yekin kəlgəndə u uningdin: **41** — Sən meni nema kilipl bər, dəysən? — dəp soridi. — I Rəbbim, kaya təkirdiojan bolsam'idi! — dedi u. **42** Əysə uningoja: — Kəridiojan bozqınlı! Etikadıng seni sakayıtti, — dedi. **43** Wə uning kezi xuan eqildi; u Əysəqə əgixip, yol boyı Hudani uluqlap mangdi. Wə barlık halayıkmı buni kərüp Hudaqə mədhijə okıldı.

19 U Yeriho xəhiriqə kirip uningdin ettiplə ketiwatattı. **2** Mana xu yərdə Zakay isimlik bir kixi bar idi. U «bax bajır» bolup, intayın bay idi. **3** U Əysənin kəndak adəm ikənlikini kərükə pərsət izdəwətattı, lekin boyı pakar bozqıq, həlkinq tolılikidin uni kəreləməytti. **4** Xunga u aldi tərəpkə yığırıp berip, uni kərük üçün bir tüt ijmə darılıq yamixip qıktı; qünki Əysə u yol bilən etətti. **5** Wə Əysə u yərgə kəlgəndə yukarıqa karap uni kərüp uningoja: — Zakay, qapsan qüxkin! Qünki mən bugün sening əyündə konuxum kerək, — dedi. **6** U aldirap qüxüp, huxallik bilən uni [eyidə] mehman kıldı. **7** Bu ixni kərgən halayıknıg həmmisi: U gunahkar kixininğıda kənqili kiriplə kəttil — dəp qotuldiplə kəttii. **8** Lekin Zakay ornidin turup Rabgo: — I Rəbbim, mana, mülkümnin yerimini yoksullarqa berimən; — əgər birawni yaloqandın xikayat kiliplə uningdin birnəmə ündürüwələnən bolsam biriga tetni kəyturimən, — dedi. **9** Buning bilən Əysə uningoja [karap]: — Bugün nijat bu eygə kirdi. Qünki bu kixi həm İbrahimpənning oqlıdur! **10** Qünki İnsan'ooqli ezip kətkənlərni izdəp kütküzəli kıldı, — dedi. **11** Halayıb bu sezlərni tingxawatkanda u yəna sez kiliplə bi təmsilni koxup ettti. Qünki u Yerusaleməqə yekinlaxkənidi wə ular: «Hudanıng padixaḥlıkı dərəhal namayan bolidiqul!» — dəp oylaxkənidi. **12** Xunga u mundak dedi: Bir aksəngək padixaḥlık təhtiga erixip keliplə üçün yırak bir yurtka karap yoloja qikipti. **13** [Awwal] u ezining on kulinı qakirip, ularoja on tillanı üləxtürüp berip: «Men kəytip kəlgüçə [buning bilən] okət kilinglər» — dəptu. **14** Birək ez yurt pukralırı uningoja eq bozqıq, kəynidin əlqılıerni əwətip: «Bu kixinin güstümizə padixaḥlı boluxını halımaymıl!» — dəptu. **15** Wə u padixaḥlı mənsipiğə erixip kəytip kəlgəndə xundak boldiki, hərbirinən tıjarət bilən kənqə payda tapkınıni bilməkqı bolup, pulini tapxuroqan həlikı kullırını eż aldiqa qakiripti. **16** Wə awwalkisi kiliplə: «İ hojam, sili bərgən tilla on tilla payda kıldı» — dəptu. **17** «Yaraysən, əy yahxi kül! Sən kiqikkina ixta ixənqliq qikqənlilikən üçün on xəhərgə həkim bozqınlı» — dəptu hojayı uningoja. **18** İkkinqisi kiliplə: «İ hojam, sili bərgən tilla bəx tilla payda kıldı» — dəptu. **19** Hojayı uningoja həm: «Sən həm bəx xəhərgə həkim bozqınlı» — dəptu. **20** Lekin yənə birsi kiliplə: «İ hojam, mana sili bərgən tilla! Buri yaqlıkkə qızıq bir jayda koyup sakıldım. **21** Qünki sili kəttik adəm ikenla, sili amanət kilmioqanlıridın payda ündürüp, ezlərli terimioqanlıridın həsol yoxıla. Xuning üçün silidin körkətüm» — dəptu. **22** Əmma [hojayıni] uningoja: «Əy əski kül, sanga eż aqzıngidin qikqən sezləring boyiq həkim həy. Son mening amanət kilmayı ündürüwəlidioqan, terimay turup yiqəwəlidioqan kəttik adəm ikənlikimni bilip turup, **23** nəmə üçün mening pulumni həziniqilərgə amanət koymıdındı? Mən kəytip kəlgəndə, uni əsümi bilən almasmidim?» — dəptu. **24** Andin u yenidikilərgə: «Uningdiki tillanı elip on tilla tapkən kuloja beringlər!» — dəp buyrup. **25** Ular uningoja: «İ hoja, uning on tillası tursal!» — dəptikən, **26** [hojayı yənə mundak dəptu]: «— Qünki mən silərgə xuni eytayki, kimda bar bolsa, uningoja tehimu kəp berilidü; əmma kimda yok bolsa, hətta uningda bar bozqanlıridın uningdin məhrum kilinidü. **27** Əmdı əstigə padixaḥlı bolup həküm sürüşümnü halımojan dǚxmənlirrimi bolsa, ularını kəltürüp, mening aldimda kətlə kilinglər». **28** U bu ixlərni eytkəndin keyin, Yerusaleməqə qikqənə aldiqa kərəp mangdi. **29** Wə xundak boldiki, u Zəytun teqinining etikidiki Bəyt-Fagi wə Bəyt-Aniya yezilirəqə yekin kəlgənidə, ikki muhlisiqə munularını tapılap aldin əwətti: **30** — Silə udululgardıki yeziqə beringlər. U yərgə kiriplə həq adəm balisi minip bakmioqan, baqlaklık bir təhəyni kərisilər. Uni yexip bu yərgə yetiləp kelinglər. **31** Əgər birsi

silərdin: «Nemixkə buni yexisilər?» dəp sorap kalsə, silə uningoja: «Rəbning buningə hajiti qüxti» — dəngələr. **32** Xuning bilən əwətilgənlər beriwidü, ix dəl u ularoja eytkəndək boldi. **33** Ular təhəyni yexiwatkanda, uning igiliri ulardın: — Təhəyni nemixkə yexisilər? — dəp soridi. **34** Ular: — Rəbning uningoja hajiti qüxti, — dedi. **35** Ular uni Əysanıng aldiqə yetiləp kəldi; wa yepinqə-qapanlırını təhəyninə üstigə selip, Əysani yeləp tüstigə mindürdü. **36** U ketip barojinida, həlkələr yepinqə-qapanlırını yoloja payandaz kılıp saldı. **37** Wə u Zəytun teqidin qübüx yoliqa yekin laxkınidə, pütkülmuhlislar jamaiti xadlinip, eż kezi bilən kərgən կudratlık mejizilər üçün awazını kətürüp: «Pərvərdigarning namida kalğan padixah, mubarəktur! Asmanlarda tinq-inaklıq tikləngəy, erxişələda xanxərəp ayan bolqayı!» dəp towlixip Hudaqə mədhiya okuxka baxlıdi. **39** Lekin topning iqidə bəzi Pərisiylər uningoja: — Əy ustaz, muhlislirinqə [muxu gəpləri üçün] tənbih bər! — deyixti. **40** Birak u ularoja jawabən: — Silərgə xuni eytayki, bular jım turqan bolsa, hətta bu taxlarmu qukan selixkən bolatti, — dedi. **41** Əmdi u xəhərgə yekinlixip uni kərüp, uning üçün yiqlap mundak dedi: **42** — [I Yerusalem!] Sən bügün, bu künündə, tinq-amanlıqliğ üçün nemə kerək bolqinini bilsəng id! Kaxki, bu ixlar hazır kəzlirindən yoxurundur. **43** Qünki xundak künələr bexinqə keliduki, dükəmənlirinq astrapingni қaxa-istihkam bilən körxpənəni kəməp tət tərəptin kistaydu. **44** Ular seni wə [sepipling]ning iqingdiki balılırlıqni yar bilən yəksən kılıp, hətta taxni taxning üstidimə qaldurmaydu; qünki [Huda]ning seni yoklıqan pəytini bilip yətmidinq. **45** Wə u ibadəthanə høylliriloja kırıp, u yərdə elim-setim kiliwatqanlarnı həyədəp qıkırıp, **46** ularoja: — Mukəddəs yazmılardı: «Məninq eyüm dua-tilawəthana bolidu» dəp pütlübgən bolsimu, lekin siler uni «bulangqılarning uwisi» kiliwaldıngılar! — dedi. **47** Xu wəkiltərda u hərkəni ibadəthanida təlim berətti. Bax kahinlər, Təwrat ustazlırları wə yurt qonglıri uni yokitixka amal izdidi. **48** Lekin ular kəndak kol selixni bilməytti, qünki barlıq həlkə uning sezinə tingxax üçün uningoja qəttikə yepixənədi.

20 Wə xu künələrdin bir künü u ibadəthanining høylliridə həllkə təlim berip hux həwərnə elan kiliwatkanda, bax kahinlər wa Təwrat ustazlırları bilən aksakallar uning aldiqə kəlip uningdin: **2** — Bizgə eytkin: Sən kiliwatqan bu ixlərni kaysi hökükə asasən kiliwatisən? Sanga bu hökükni kim bərgən? — dəp soridi. **3** U ularoja jawab berip: — Mənmu silərdin bir ixni soray; silər manga eytip beringlarqu, **4** — Yəhəya yürgüzən qəmildürük ərxtinmu, yaki insanlardınmu? — dəp soridi. **5** Ular ezara mələhəzə kiliçip: — Əgər «ərxtin kəlgən» desək, u bizgə: «Undakə, silər nəmə üçün [Yəhəyaqa] ixənmidinqilar?» deydu. **6** Əgər: «İnsanlardın kəlgən» desək, bu barlıq halayıq bizni qalma-kesək kılıp olıltırıldı. Qünki ular Yəhəyanıng pəyoğəmbər ikiñlikigə ixəndürülən, — deyixti. **7** Wə ular: — [Uning] [hökükining] kəyərdin kəlgənlərini bilməymiz, — dəp jawab berixti. **8** Əysə ularoja: — Undakə, mənmu bu ixlərni kaysi hökükə asasan kiliwatqanlıqını eytməyən, — dedi. **9** U halayıqka munu təmsilni səzəlxəkə baxlıdi: — «Bir kixi bir üzümzarlıq bərpə kılıp, uni baoqənlərgə ijariqə berip, ezi yaka yurtka berip u yərdə uzun wəkət turuptu. **10** Üzümlərni yioqidiojan məzgil kalğandə baoqənlərning üzümzarlıqtki mewidin uningoja berixkə kulliridin birini ularının yenioja əwətiptu. Lekin baoqənlər uni urup-dumbalap kuruk kol yanduruyewtiptu. **11** U yənə baxkə bir kulin əwətiptu. Lekin ular unimu dumbalap, harlap, yənə kuruk kol kəyturuwetiptu. **12** U yənə üqinqisini əwətiptu; ular unimu urup yarilandurup, talaşa həyədəp qıkırıwetiptu. **13** [Ahirdə] üzümzarlıqning

hojayini: «Kəndak kilsam bolar? Seyümlük oqlumni əwətəy; ular uni kərsə, həq bolmiojanda uning hərmitini kılars?» deyəti. **14** Birak baoqənlər uning oqlını kərüp bir-biri bilən məslihətlixip: «Bu bolsa mirashor; kelinglər, uni jayliwətəyli, andin miras bizningki bolidu» deyixiptu. **15** Xuning bəylər ular uni üzümzarlıqning sırtıqə aqıqip olıltırwetiptu. Əmdi bundak əhwaldə üzümzarlıqning hojayanı ularını kəndak kılıdu? **16** U kəlip u baoqənlərni yokitip üzümzarlıqni baxkılarça tapxurudu». Halayıq buni anglap: — Bundak ixlar hərgiz bolmısın! — deyixti. **17** Lekin u ularoja kezlini tipik mundak dedi: — Undak bolsa, mukəddəs yazmılarda «Təməqər taxliyatkan tax bolsa, Burjak texi bolup tikləndi» dəp yeziloğan söz zadı nemini kersitidü? **18** Bu «tax»ka yikiloğan kixi parəparə bolup ketidü; lekin bu tax hərkimming üstigə qüsə, uni kukum-talkan kiliwetidü. **19** Bax kahinlər wə Təwrat ustazlırları uning bu təmsili əzlirigə karıtip eytkənlərini bilip xu haman uningoja kol selix yolinini izdidi; lekin ular halayıqtan korkuxti. **20** Xunga ular uning kəynidin marap, uni [Rim] waliyisining həkümənlilikdə sorakka tartixka tapxurux üçün birnaqqa adəmlərni setiwləp, sokunup kirişə əwətti. Ular səmimiyy kiyapətə kiriwelip, uning sezinən yoquk izdəp yürürtti. **21** Ular uningoja mundak soal koydi: — Əy ustaz, silini durus söz kiliđiojan wa durus təlim beridiojan, həqkəndək adəmning yüz-hatirisini [kəf'iy] kılmaiđiojan, balki Hudanıng yolini sadıqlik bilən eğitip keliwətən adam dəp bilimiz. **22** [Rim imperatorı] Kəysərə baj-selik tapxurux Təwrat ənənəvi uyğunmu-yok?». **23** Əmma u ularning həylisini kərüp yetip ularoja: — Nemixkə meni siniməqisilər? **24** Manga bir kümüx dinar kersitinglər. Buning üstidiki sürət wə nam-isim kimming? — dedi. Ular uningoja: Kəysərningki, — dedi. **25** Wə u ularoja: — Undak bolsa, Kəysərning həkkini Kəysərə, Hudanıng həkkini Hudəoja tapxurungalar, — dedi. **26** Ular halayıqning aldida uning sezləridən uni tutuwaləjdək həqkəndək yoquk tapalmıdi. Ular uning bu jawabioja həyranuňəs bolup, zuwanı tutuldu. **27** Wə «elgənlər tirilməydu» dəp inkar kiliđiojan Saduqiyarlarning bəziliyi uning aldiqə kəlip soal koyup mundak dedi: **28** — Ustaz, Musa [pəyoğəmbər Təwrattı] bizgə: «Ayali bar, əmma parzant kermigən kixi elüp kətsə, əlgüqinənən aka yaki inisi tul kələjan yənggisini əmrığa elip, kerindixi üçün nəsil qalduruxi kerək» — dəp yazojan. **29** Əmdi yəttə aka-uka bar idı. Qongi əyləngəndən keyin pərzənt kermay aləmdin etti. **30** İkkinci kerindixi ayalını əmrığa elip, pərzənt kermay aləmdin etti. **31** Andin üqinqisi uni aldı; xundak kılıp, yəttisi uni əmrığa elip pərzənt kermay eldi. **32** Həmmisidin keyin ayalma oldu. **33** Əmdi tirilix künidə bu ayal ularning kəyəsiningki bolar? Qünki yəttisi uni hotunlkəkə alojan-də?! **34** Əysə ularoja mundak jawab bərdi: — Bu aləmning pərzəntliyi eýlinidü, yatlıq bolidu. (aïön g165) **35** Lekin u aləmdin nesiwa boluxkə, xundakla elüklərden tirilixkə layık sanaloqanlar eýlenməydi, yatlıq bolmayıdu. (aïön g165) **36** Qünki ular yənə elmeyeđ, pərixtilərgə oxhax bolidu; «elümdin tirilixtin tuqulügenə pərzəntlər» bołożaqka, ular Hudanıng oqullarıridur. **37** Əmdi elgənlərning tirildürüləxini həttə Musa [pəyoğəmbər] ezymü ayan kılıqan; qünki [Təwrattiki] «tikənlik» deyən wəkəning hatirisidə u Pərvərdigarning: «İbrahimimme Hudasi, İshäkninq Hudasi wə Yakupninq Hudasi» dəp bayan kılıqan. **38** U elüklərning Hudasi emas, balki tiriklərning Hudasıdır; qünki uningoja nisbətən həmməylən tirikтур! **39** Xuning bilən Təwrat ustazlırların birkənqisi baha berip: — Ustaz, yahxi eytting, — dedi. **40** Qünki uların heqkim yənə uningdin soal soraxkə jür'ət kılalmıdı. **41** Əmdi u ularoja soal koydi: — Kixilər Məsihni kəndakşigə Dawutning oqlı dəyəd?

42 Qünki Dawut ezi Zəburda: Pərvərdigar menin Rəbbiməgə ettiki: — «Mən senin düxmənliringni təhtipəring kılıqıq, Mening ong yenimda olturojin!» — degenəqu? **44** Əmma Dawut uni «Rəbbim» dəp qakırojan yerdə, undakta u kəndakmu uning oqlı bolidu? **45** Wə barlıq halayıq külək selip angławatlıqda, u muhlislirioja mundaq dedi: — **46** — Təwrat ustazlıridin hoxyar bolunglar. Ular uzun tonları kiyiwalıqan haldə oqadıyip yürütxə, bazarlarda kixılerning ularoja bolovan salamlırıq, sinagoglarda aldinkı orunlarda, ziyanətlərdimu terdə olturuxka amrak kelidu. **47** Ular tul ayallarning barlıq ey-besatlırını yəwəlidü wə kəz-kəz kılıp yaloqandan uzundin-uzun dualar kəlidu. Ularning tartidiojan jazası tehimu eojir bolidu!

21 U bexini kətürüp kəriwidi, baylarning ez sədikilirini [ibadəthanidik] ianə sandukqa taxlıqını kerdı. **2** U yənə sandukqa ikki tiyinni taxlawatkan bir namrat tul ayalnimu kərdi. **3** Xuning bilən u: — Mən silərgə bərəhək xuni eytip koyayki, bu namrat tul ayalning taxlıqını həmməylənningkidin keptur. **4** Qünki ularning həmmisi ezlirining axşanlıridin ianə kılıp, Hudaqa atlıqan sadıkırlarga koxup taxlıdi; lekin bu ayal namratlıqoja karımay, eziñinir tirkiqilik kılıdiqininin həmmisini ianə kılıp taxlıdi. **5** Wə bəzilər ibadəthanining nəpis taxlar wə Hudaqa sunulovan hədiyyələr bilən kəndak bezəlgənləki tooprısida sezxliyatatati. **U: 6** — Silər kerüwatkan bu barlıq, nərsilərgə nisbətən, xu künərlər kəlidü, hətta bir tal taxmu tax üstidə qaldurulmay, həmmisi gurmən klinidü, — dedi. **7** Ular uningdin: — Ustaz, bu degenliring kaqan yüz beridu? Bu ixlarning yüz beridiojanlıqını ayan kılıdiqan kəndak alamat bolidu? — dəp soridi. **8** U mundaq dedi: — Azdurulup ketixtin hezi bolunglar. Qünki tola kixilər menin namimni setip: «Manə əzüm xudurmənl!» wə «Ayu wakit yekinlaxtil» dəydu. Xunga ularning kəynigə kirməngər. **9** Sılər urux wə topilanglarning həwirini anglıqan waktinglardimu wəhimişa qüxməngər; qünki bu ixlarning awwal yüz berixi mükərrər. Lekin bular, zaman ahiri yetip kəldi, degenlik əməs. **10** Andin u yənə mundaq dedi: — Bir millət yənə bir millət bilən uruxka qikidu, bir padixaşlıq yənə bir padixaşlıq bilən uruxka qikidu. **11** Jay-jaylarda xiddətlik yər tawrəxələr, aqarqılıqlar wə wabalar bolidu, [yər yüzidə] wəhxişətlər wə asmandı həywatlıq alamatər kərünidü. **12** Bırak bu hərbir wəkələr yüy berixtin ilgiri, kixilər silərgə kol selip tutkun kılıdu wə silərgə ziyankəxlilik kılıp, silərni sinagoglarning soraklırioja tapxuridu, zindanlar oja taxlaydu; ular menin namim tüپəylidin silərni padixaş wə həkümdarlarning aldiqə elip baridu, **13** wə buning bilən [ularning aldiđal] guwahlıq berix pursitinglar qikidu. **14** Uning üçün ərzəq kəndak jawab berix tooprısida aldin'ala həq oylanmasılıkka ələbgirlarda kəti'iy niyat kilinglər. **15** Qünki man silərgə barlıq düxmənliringlər rəddiyə wə rət kılalmıqdak pasahətlilik til wə danixmənlük ata kılımən. **16** Hətta atanə, aka-uka, uruk-tuoqjan wə yar-buradərlirinqələr silergə hainlik kılıp tutup beridu wə ular aranglardıki bəzilirinqələrni eltüridu. **17** Silər menin namim tüپəylidin həmmə adamning nəpritigə uqraysıllər. **18** Halbuki, bexinglardıki bir tal qaşmu halak bolmayıdu! **19** Səwr-qidamlıq bolojininglarda, jeninqərəqə igə bolalaysıllər. **20** — Lekin Yerusalemning [düxmən] koxunlari təripidin körxiwelinojanlıqını kərgininqələr, uning wəyran bolux wəkti yekinlixip kaptu, dəp bilinglar. **21** U qəçənda Yəhudiya elxisidə turuwatkanlar taşlar oja qəqsun, xəhər ijdə turuwatkanlar uningdin qikip kətsun, yezilərda turuwatkanlar xəhərgə kirmisun. **22** Qünki xu qaoj «intikam jazasını tartidiojan künərlər»dur; xuning bilən [mukəddəs yazmilarda] barlıq pütilgənlər əməlgə axurulidu. **23** Əmdi xu künərlərde

hamildər ayallar wə bala emitidiojanlarning həlioja way! Qünki bu zemində eojir kisqılıq bolidu wə [ərxtik] oqəzər bu həlkning bexioja qüxicidu; **24** Ular kiliqning bisida yiktilidü wə tutkun klinip, barlıq əllərgə elip ketiliidu; «yat əllərning waqt» toxkuqa, Yerusalem yət əllərning ayaq astida kəlidü. **25** — Kuyax, ay, yultuzlardimu alamatər bolidu; yər yüzdikə əllər arisida dengiz-okeyanlarning güldürlixdidin wə dolkunlarning dawaloqxıridin parakəndiqilik bolidu. **26** Adəmlər korkup, yər yüzigə kelidiojan apətlərnı wəhimi iqidə kütüp əs-hoxini yokičidu; qünki asmandıki küqlər lərzigə kelidu. **27** Andin kixilər İnsan-oqlining küq-kudrat wə uluq xan-xərap bilən bir bulut iqidə keliwətənlikini keridu. **28** Lekin bu alamatər kerünükə baxlıqanda, kəddinglərni ruslap bexinglərni ketürüngər, qünki bu silərni azad kilixtiki nijat yekinləxti, degenliklər. **29** U ularoja mundaq bə təmsilni sezləp bərdi: — Ənşür dərihi wə baxxa barlıq, dərhələrgə karangalar. **30** Əlarning yengidin bihələnoğanda ularoja karap, əzüngər yazning yetip keliçigə az kəloqanlıqını bilisilər. **31** Xuningdək, bayə deyilgən alamatərlərin yüz beri wətənlikini kərgininqələr, Hudanıng padixaşlıqının yekin kəloqanlıqını bilinglər. **32** Mən silərgə bərəhək xuni eytip koyayki, bu alamatərning həmmisi əməlgə axurulmay turup, bu dəwr etməydi. **33** Asman-zemin yokičidu, bırak menin sezlimrim hərgiz yokalmaydu. **34** — Lekin əzüngərəqə agah bolunglərki, kəngüllüringər əyx-ixrat, məyhorluk wə tirkiqilikning oqım-əndixiləri bilən bishudaxmisun, xu künü üstüngərəqə tuyuksız qüxmisin. **35** Qünki u goya tuzaktək barlıq, yər yüzidə hərbir turuwatkanlarning bexioja qüxicidu. **36** Xunga hərkəndək wəkiltərda hoxyar bolunglar, yüz berix aliddə turuwatkan bilən eziñlərni qəqurup İnsan'oqlı aliddə hazır bolup turuwxə layik hesablinix üçün hərdaim dua kilinglər, — dedi. **37** Əmdi u kündüzləri ibadəthanida təlim berətti, ahxamları xəhərdin qikip, keqini Zəytun teoji dəp atalojan təqədə ətküzətti. **38** Wə barlıq həlk uning təlimini anglıqılı tang səhərdə ibadəthaniqə kirip, uning yenioja keletti.

22 Əmdi petir nan heyti («ötüp ketix heyti» dəpmu atılıdu) yekinlixip kəloqandı. **2** Bax kahinlər wə Təwrat ustazlıri uni elümgə mahkum kiliçka amal izdəp yürətti; qünki ular həlkən korkəttili. **3** Xu pəyttə on ikkiyləndin biri bolovan, Ixkariyot dəp atalojan Yəhūdanıng kəngligə Xəytan kirdi. **4** U berip bax kahinlər wə ibadəthana pasiban bəgləri bilən əysani kəndak kılıp ularoja tutup berix təstidə məslihətləxti. **5** Ular intayın hux bolup, Yəhūdaqa pul berixkə kelixti. **6** Yəhūda makul bolup, uni halayıqtın ayrım kəloqanda ularoja tutup berixkə muwapiq pulsət izdəxka kirixti. **7** Əmdi petir nan heytingin [birinq] künü yetip kəlgəndi. Xu künü «ötüp ketix heyti» oja atıp kurbanlık [köza] soyulatı. **8** Xuning bilən əysa Petrus bilən Yuhannaqa: — Berip bizgə etüp ketix heytingin [közüsini] birga yegili təyyarlangalar, — dəp ularını əwətti. **9** — Kəyərda təyyarlıxımızı halaysən? — dəp soridi ular. **10** U ularoja mundaq dedi: — Xəhərgə kirsənglər, mana u yərdə kozida su ketürtüwələnən bir ər kixi silərgə uqrayıdu. Uning kəynidin mengip u kırqən eygə kiringlər. **11** Wə ey igisiga: «Ustaz: — Muhlislim bilən etüp ketix heytingin tamikini yəydiqən mehəmanhana ey kəyərdə? — dəp sorawatidu» dəngərlər. **12** U silərni baxlap təstünki kəwəttikə rətləngən sərəmjanlıxturnuqon qong bir eojiz eyni kərsitudi. Mana xu yərdə təyyarlıq kılıp turunqlar. **13** Xuning bilən ikkisi beriwi, həmmə ixlar uning eytkinidək bolup qikti. Ular xu yərdə etüp ketix heytingin tamikini təyyarlaştı. **14** Əmdi wəkəti-saiti kəlgəndə, əysa dastihanda olturdu; on ikki rosul uning bilən billa

olturuxti. **15** Andin u ularoqa: — Mən azab qekixtin ilgiri, silər bilən etüp ketix həytingin bu tamikıja həmdastılıhanda boluxka tolımı intizar bolup kəlgənindim. **16** Qünki silərgə eytayki, bu həyət ziyanitining [əhəmiyyiti] Hudanıng padixaḥlılıkida əməlgə axurulmioquq, mən buningindən kaya təyinməyən, — dedi. **17** Andin u bir jammı kolioqa elip, təxəkkür eytti wə muhlislirioqa: — Buni elip aranglarda təkşir kılıp [iqinglər]. **18** Qünki xuni eytayki, mundin keyin Hudanıng padixaḥlılıkı kəlmigüq, hərgiz üzüm xərbətidin kət'iy iqəməymən, — dedi. **19** Andin u bir tal nanni kolioqa elip, Hudaşa təxəkkür eytti wə uni oxup, ularoqa ülxəttürüp berip: — Bu menin silər üçün pida bolidiqan tenimdir. Meni aslə turux üçün buningdin yongalar, — dedi. **20** U xuningdak tamakṭın keyinkı jammı kolioqa elip mundak dedi: — Bu jammıki xarab menin silər üçün teküldiqan kənimda bolojan yengi əhdidur. **21** Lekin mana, meni tutup bərgüqininq koli menin bilən bir dastihandıdır. **22** Wə Insan'ooqli dərwəkə ezi tooprısında bekitilgəndək [aləmdin] ketidü; birak Insan'ooqlining tutup beriliqinə wasitiqi bolojan adəməmən həlioqa way! **23** Andin muhlislar bir-biridin: — Arimızda zadi kim muxundak ixni kılıxi mumkin? — dəp munaziriga qüxüp ketixti. **24** Əmdi ularning arısında kaysımız əng uluq saniliximiz kerək değən talax-tartix pəyda boldi. **25** U ularoqa mundak dedi: — Əllərdiki padixaḥlılar kol astidiki həlk üstdin buyrukważlıq kılıp idarə kılıdu, ularning üstdidiki hökükdərləri «həlkparwə» dəp atılıdu. **26** Birək silər xundak bolmanglar; bəlkı aranglardıki əng mərtiwlili eziñi əng kiqikidək hesablısun wə yetəkçi bolojanlar [həmməyləngə] hizmətkardək bolsun. **27** Kim mərtiwlilik, dastihanda olturoqanı yaki dastihandiki kütükimü? Dastihanda olturojini əməsmü? Birək mən bolsam aranglarda hizmitinglarda boloquqi kütüküqidəktürmen. **28** Silər bolsanglar, beximoja sinaklar kəlgəndə baxtin-ahir mən bilən billə həmrəh boloqansılar. **29** Wə huddi Atam manga padixaḥlıq höküki bekitkəndək, mən silərgimu xundak bekitimən. **30** Xuning bilən silər menin padixaḥlılıkmda mən bilən bir dastihanda yəp-iqisilər wə təhtlərdə olturup, Israilning on iki kəbilisi üstdin höküm qıkırıslar. **31** Rəb yana [Petruska]: — «Əy Simon, Simon! Mana, Xəytan həmmiŋlarnı huddi buqday taskıqojandak taskəp sinaxını tiligən. **32** Lekin etikadıng yokimusun dəp sanga dua kıldırm. Əmdi sən təwa kılıp tüz yoloja kəytkəndin keyin, kərindaxlıringin mustahkəmligin» — dedi. **33** — I Rəb, — dedi Petrus, — Mən sən bilən billə zindanqa taxlinip, billə eliunga berixkə tayyarman! **34** U uningoja: — I Petrus, sanga eytayki, bugün horaz qılılıquq, sən «Uni tonumaymən» dəp məndin üç ketim tanisən, dedi. **35** Andin, u ulardin: — Silərni həmyansız, hurjunsız wə kəxsiz [səpərgə] əwətkinimdə silərning birər nərsənglər kəm bolup kələjanmu? — dəp soridi. Ular: — Yak, dedi. **36** Xuning bilən ularoqa: — Lekin hazır hər kimming həmyani bolsa, uni alsun; xundak həm hurjuni bolsa, uni alsun wə bir kimming kılıqi bolmisa, qapinimi setip birdin kılıq alsun. **37** Qünki mən silərgə xuni eytayki, [mukəddas yazmılarda]: «U jinayətlər katarida sanılıdu» dəp pütülgən səz məndən qoqum əməlgə axuruludu. Qünki menin toorəmdiki barlıq ixlar toluk əməlgə axmay kalmayıdu — dedi. **38** — I Rəb, kariojin, bu yərdə ikki kılıq bar ikan, dedi ular. — Boldi, yetidü! — dedi u ularoqa. **39** Andin u qikip, aditi boyiqə Zaytun teojoqa yol aldı; uning muhlisliri uningoja əgixip bardı. **40** U yergə yetip baroqanda u ularoqa: — Azdurulmaslıqınlardan üçün dua kilinglər, — dedi. **41** Andin, ulardin bir tax etimiqə nerirək berip, tizlinip turup: **42** — I Ata, halisang, bu kədəhnə məndin elip kətkəysən. Lekin menin əməs, bəlkı Sening iradəng ada kılınsun — dəp dua kıldı; **43** wə asmandın bir perixtə uningoja kərənünpi uni

kəwwətləndirdi. **44** U kattik azabta tolojinip tehimu ihsaslıq bilən dua kılıwərdi. Buning bilən uning tərəlli yərgə tekülgən kan tamqılıridək qübükkə baxlıdı. **45** Andin duasını tütip, ornidin turup, muhlislirininq yenioja kəldi. Ularning əpməgə qeküp həlsizlinip müğdəp kələjanlıklını kərəwidi, ularoqa: **46** — Uhlap kələjinqinər nemisi? Azduruluxtin saklinix üçün kopup dua kilinglər, — dedi. **47** Uning sezi tehi ayaqlaxmastinla, bir top adəmlər pəyda boldı. Ularnı baxlap kəlgüqı on ikkəyləndin biri bolojan Yəhədüdə degən kixi idi; u əysəoja [salam berip] səyigli kəxioja bardı. **48** Əysə uningoja: — Əy Yəhədüdə, bir seyüx bilən Insan'ooqlını tutup berərsənmə? — dedi. **49** Wə əysanıng etrapidikilər nemə ix yüz beridioqanlıklını bilip yetip: — I Rəb, kılıq bilən uraylimu? — dedi. **50** Wə ulardin biri [kılıqını] kətürüp, bax kahinning qakirioja urup, ong külükini xiliwətti. **51** Birək əysə uningoja jawabən: — Boldi, tohtal — dedi; u kolinin üzitip külükioja təkgütüp, uni sakaytti. **52** Əysə özini tutkılı kələğən bax kaḥinlər, pasibən bəglərli wə akşakallarəqə karap: — Bir karakqını tutidioqandək kılıq-toqmaklarını ketürüp kapsılsəroq? **53** Mukəddas ibadəthanında hər künü silər bilən billə idim, silər kol salmındıqlar. Hazır bu silərgə təwə bolojan wakitsaettur wə ərəngələkliknən həküm sürüxidur — dedi. **54** Ular əysanı tutuwelip, bax kahinning eyigə elip kelixti. Petrus yırakṭın əgixip mangdi. **55** Əmdi ular høylining otturısında ot yekip qorisıda [issinip] olturoqanda, Petrus ularning arisoja kirip olturdu. **56** Andin otnıng nurida uning olturojinini kərgən bir dedək uningoja tikilip karap turup: — Bu adəmənu əysə bilən billə idi, — dedi. **57** Lekin u tenip: — Əy hotun, uni tonumaymən! — dedi. **58** Andin uzun etməy, yənə birayələn uni kərəüp: — Sənəmə ulardin ikənsən, — dedi. Lekin Petrus: — Əy buradər, undək əməsəmən! — dedi. **59** Andin bir saetqə ətkəndə baxkə birayələn: — Darhəkikət, bu həm uning bilən billə idi; qünki umu Galiliyəliklər, — dəp qing turuwaldı. **60** Lekin Petrus: — Həy buradər, nemə dəwətqininqni bilməymən! — dedi. Wə uning sezi ayaqlaxmastinla, horaz qillidi. **61** Əmdi Rəb kəyniqə burulup, Petruska tikilip karap koysi. Xuning bilən Petrus Rəbning sezinə, yəni: «Bügün horaz qillaxtin ilgiri sən mandin üç ketim tanisən» deyənləkini yadiqə kəltürdü. **62** Wə u taxkirişa qikip kattik yiçələp kətti. **63** Əmdi əysanı tutup turuwtənələr uni məshirə kiliixkə wə sawap-dumbiləkxə baxlıdi; **64** uning kezərini tengip uningdin: — Seni uroqan kimdu? Kəni, beşərət bərgin! — dəp soraxtı. **65** wə uningoja buningdin baxkə yana nuroqun həkərətləri yaqdurdı. **66** Tang atkanda, həlk akşakallılır, yəni bax kaḥinlər wə Təwrat ustazlırları yiçilixti. Ular uni ez kengəxmisigə elip berip **67** uningdin: — Eytə, sən Məsihəmu? — dəp soraxtı. U ularoqa jawabən: — Silərgə eytsammu, kət'iy ixənməysilər. **68** Silərdin birər soal sorisam, həq jawab bərməysilər. **69** Lekin bu wakittin baxlap Insan'ooqli Həmmigə Kədirninq ong yenida olturidu, — dedi. **70** — Undakta, sən Hudanıng Ooqli ikənsən-də? — deyixti ular. U: — Degininglardək mən xudurmen! — dəp jawab bərdi. **71** Xuning bilən ular: — Əmdi baxkə guwahqılıkning bizgə nema hajiti? Qünki əzimiz uning ez aqzidin qıkıqını anglıdık! — deyixti.

23 Andin [kengəxmidikilərnəg] həmmisi ornidin turuxup, uni [waliy] Pilatusning aldiqə elip berixti. **2** U yərdə ular uning üstdidin xikayet kılıp: — Əzini Məsilə, yəni padixaḥ dəp atiwelip, həlkəmizni azdurup wə kutritip, Kəysərgə baj-seliq tapxuruxni toşkan bu adəmni baykap uni tuttuk, — deyixti. **3** Pilatus uningdin: — Sən Yəhədüylərinən padixaḥiməsən? — dəp soridi. U: — Eytəningdək, — dəp jawab bərdi. **4** Andin Pilatus bax kaḥinlər bilən kəpəlilikka: — Bu adəmdin birər xikayet kılıqjudək ixni tapalmıdim, — dedi. **5** Lekin ular tehimu kət'iy haldə: — U

Galiliyədin tərtip təki bu yərgiqə, pütkül Yəhudiyyədimu təlim berix bilən həlkni kütritidu. **6** Pilatus «Galiliyə» degən seznı anglap: — Bu kixi Galiliyəlikmu? — dəp soridi **7** wə uning Herod [hanning] idarə kilojan əlkidin kəlgənlilikdən həvar tezip, uni Hərodka yollap bərdi (u künlərdə Hərodmu Yerusalemda idi). **8** Hərod əysani kergəndə intayın huxal boldi. Qünki u uzundin beri uningoja dair kəp ixlarnı anglap, uningdin bir möjizə kərtüx ümidiði bolup, uni kərrix pursitini izdəwatattı. **9** U əysadin kəp soallarnı soridi, lekin u Herodka bir eoizmzu jawab bərmidi. **10** Bax kahinlar wə Təvrat ustazlırları yekin turup uning üstidin hə dəp arz-xikayət kiliwattati. **11** Hərod han wə uning laxkarları uni harlap məshirə kilihip, uningoja xəhənaton-kiyim kiydürüp, uni yənə Pilatusning aldiqə kayturup yollidi. **12** Mana xu kündin baxlap, Pilatus bilən Herod dost bolup kıldı; qünki ilgiri ular arisida adawət bołożanidi. **13** Waliy Pilatus bax kahinlarnı, [Yəhudiyl] əhkümidarlarıni wə halayıñki yioüp, **14** ularoja: — Silər bu adəməng üstdin «Həlkni azduridu wə kütritidu» dəp xikayət kilipli uni aldiqə tərtip kəldingilar. Mana, mən silərnəng aldinglarda uni sorak kilojinim bilən, uningdin silər xikayət kiliqan jinayətlərdin birinimə tapalmidim. **15** Herodmu tapmidi; qünki mən silərnı uning aldiqə əwəttim. Mana, uningda elümgə layik əhqəndək jinayət yok ikən. **16** Xunga mən uni jazalap, andin koyup berimən, — dedi. **17** (uning hər ketimlik [etüp ketix] həytida, [Yəhudiyl] [mələkbuslardın] birini ularoja koyup berix məjburiyyəti bar idi). **18** Lekin keçqilik təngla qukan selixip: — Buni yokiting! Bizgə Barabbasni koyup bering! — deyixti **19** (Barabbas bolsa xəhərdə topilang kətürənlikli wə katillik kilojanlığı üçün zindanoja taxlananq məhəbus idi). **20** Xuning bilən Pilatus əysani koyup berixni halap, keçqilikkə yənə sez kılqılıq turdu. **21** Lekin ular jawabən yənə qukan selixip: — Krestligin, uni krestligin! — dəp warkıraxtı. **22** [Pilatus] üzinqi ketim ularoja: — Nemixə? U zadi nemə yamanlık kilojan? Mən uningdin elümgə layik həq jinayət tapalmidim. Xuning üçün mən uni jazalap, koyup berimən, — dedi. **23** Birək ular yənilə hə dəp qukan selixip: «U krestlənsün!» dəp tələp kilipli qing turuwalı. Ularning həmdə bax kahinlarning qukanlıri əhir kütlük kaldi. **24** Pilatus ularning talipi boyığa ada kılınsın dəp əhküm qıckarı. **25** Wə ularning tiliginini, yəni topilang kətürətix wə katillik üçün zindanoja taxlananqını koyup berip, əysani ularning həhixioja tapxurup bərdi. **26** Wə ular unı elip ketiwatkanda, yolda Kurini xəhərilik Simon isimlik bir kixi sahəradın keliwattı; ular unı tutuwelip, krestni uningoja kətürəgüzüp, əysanıñ kaynidin mangdurdı. **27** Əysanıñ kaynidə zor bir top həll, xundakla uningoja eginip yioşa-zar kətürəxiwatkan ayallarmu əgixip keliwattati. **28** Lekin əysa kəynigə burulup ularoja: — Əy Yerusalemning kızılı! Mən üçün yioqlımlıq, bəlkı ezungular wə balılırlıqlar üçün yioqlangalar! **29** Qünki silergə xundak eoşir künlər keliduki, kixılər: «Tuqmaslar, bala kətürəmigan korsaklar wə emitmigan əməqəklər bəhtliktür!» — deyixidü. **30** Xu qəoðda kixılər təqələrə: «Üstimirəq erüll», denglüklərə: «üstimirni yap!» dəp nida kılıxidu. **31** Qünki adamlar yappyexil dərəhkə xundak ixlarnı kılqıyan yərdə, kürup kətkən dərəhkə nemə ixlar bolar?! — dedi. **32** İkki jinayətqımı elümgə məhkum kılınojılı uning bilən təng elip kelingəndi. **33** Wə ular «bax səngək» dəp atalojan jayoja kəlgəndə, yərdə uni wə yənə ikki jinayətqını, birini uning ong yenida wə yənə birini sol yenida krestkə tartti. **34** Əysa: — I Ata, ularını kəqürgin, qünki ular əzininə nemə kiliwatkanlıqını bilməydi, — dedi. [Ləxkərlər] qək taxlap, uning kiyimlərini belüxüwalı. **35** Halayık karap turatty, Yəhudiyl əhkümidarlarınu yenida turup uningoja dimiqinini

kəkip məshira kilipli: Baxkilarnı kütküzuptikən! Əgər u rasttin Hudanıñ Məsihi, Uning tallıwalojını bolsa, özini kütküzup baksun! — deyixti. **36** Ləxkərlərmə uni məshirə kilihip, yeniça berip uningoja sirkə təngləp: **37** — Əgər sən Yəhudiylarning Padixağı bolsang, ezungüñi kütküzup bak! — deyixti. **38** Uning üstidiki [tahtayaqə] grekçə, latinçə wə ibranıñqə hərplər bilən: «Bu kixi Yəhudiylarning Padixağıduru» dəp yezip koyulojanidi. **39** Uning bilən billə krestkə tartılıqan ikki jinayətqining biri uni həkərətləp: — Sən Məsih əməsmidinq? Əmdi ezungnimü, biznimü kütküza! — dedi. **40** Birək yənə biri uning gepigə tənbih, berip: — Sən ezung ühoxax əhkümning tegidə turup Hudadın korkmamsan? **41** Bizning jazalinxımız əhklik, qünki eż kilmixlirimizning tegixlik jazasını tarttuk; lekin bu kixi əhqəndək natoqra ix kilmicənqoju! — dəp jawab bərdi. **42** Andin, u əysaqa: — I Rəb, padixaḥlıking bilən kəlginingdə, meni yad kiliqin, — dedi. **43** Əysa uningoja: — Bərəhk, mən sanga eytakı, bugün sən man bilən billə jənnətə bolisən, — dedi. **44** Hazır altinqi saat bolup, pütün zeminiñ tokķuzinqi saətqiş karangoşuluk bastı. **45** Kuyax nurunu bərmidi wə ibadəthanining pərdisi tosattin otturisidin yirtılıp ikki parçə bolup kətti. **46** Əysa kattik awaz bilən nida kılqandın keyin: — I Ata! Rohimni əkolungoja tapxurdum, — dedi-də, tiniq tohtap, jan tüzdi. **47** U yərdə turojan yüzbəxi yüz bərgən ixlarnı kerüp: — Bu adam əhkəkən durus adam ikən! — dəp Hudani uluqlıdı. **48** Wə bu mənzirini kerükə yioqlıqan barlıq halk yüz bərgən ixlarnı kerüp kekrəkliriga urup eylirigə kaytixti. **49** Wə uni tonuydiqan barlık xixılər wə Galiliyədin uningoja əgixip kəlgən ayallar yirakta turup, bu wəkələrgə karap turdu. **50** Wə mana xu yərdə kengəmxidikilərdin Yüsüp isimlik biri bar idi. U ezi akkengül wə adil adam bolup, ularning maslıhətigə wə kiliqinioja koxulmiojanidi. Əzzi Yəhudiya elxisidiki Arimatiya degən bir xəhərdin bolup, Hudanıñ padixaḥlıkinı təlmürüp kütötti. **52** U ezi Pilatusning aldiqə berip əysanıñ jəsитini berixni tələp kıldı; **53** Wə uni kresttin qixürüp kanap bilən kepanləp, əoram taxtin oyup yasalojan, əhkəm koyulmiojan bir kəbrigə dəpnə kıldı. **54** Bu «təyyarlık künü» bolup, xabat künə yekinliq kələqənidi. **55** Wə uning bilən Galiliyədin kəlgən ayallar [Yüsükə] əgixip, kəbrini wə uning jəsətinin kəndək koyulmiojanı kərdi. **56** Andin yenip berip ətirlər wə hux puraklik buyumlarnı təyyar kıldı wə [Təwrettik] əmr boyığa xabat künə aram elixti.

24 Əmdi həptining birinqi künidə tang yuray dəp kələqanda, ayallar əzliyi təyyarlıqan ətirlərni elip, kəbrigə kəldi. **2** Ular kəbrinən aqzidiki taxning domiliwitelgilənlilikini kərdi; **3** wə kəbrigə kərip kəriwidı, Rəb əysanıñ jəsiti yok turatti. **4** Wə xundak boldiki, ular buningdin patiparək bolup turojanda, mana, nur qaknap turidiojan kiyimlərini kiyən ikki zat ularning yenida tuyuksız pəyda boldı. **5** Ayallar kattik wəhimgə qixüp, yəzilirini yərgə yekixti. İkki zat ularoja: — Nəma üçün tirik boluqunuñ elğanlarning arisidin izdəysilər? **6** U bu yərdə əmas, bəlkı u tırıldıl! U tehi Galiliyədə turojan waktida, uning silergə nemini eytikini, yəni: «Insan»oqlining gunahkar adəmlərning koliqə tapxurulup, krestlinip, üzinqi künə kaya tirilixi mukərrərdür» degenlərinə əsləp bekinglər! — dedi. **8** Wə ular uning [dəl] xundak deginini esigə elixti; **9** wə kəbridin kaytip, bu ixlarning həmmisini on bireyləngə, xundakla kələqan muhlislarning həmmisigə yətküzzdi. **10** Rosullarоja bu ixlarnı yətküzzüqlər bolsa Magdallik Məryəm, Yoanna wə Yakupning anisi Məryəm həmdə ular bilən billə boləqan baxka ayallar idi. **11** Lekin [ayallarning bu eytənərlər] ularoja əpsanidək bilindi, ular ularning sezlirigə ixənmidi. **12** Birək Petrus

ornidin turup, kəbrigə yükürüp bardı. U engixip kəbrə iqiga kəriwidi, yaloız kanap kepənlükning tilim-tilim parçılırinı kerüp, yüz bərgən ixlaroja təsəjjülinip eygə kaytip kətti. **13** Wə mana, xu kündə ulardın ikkiylən Yerusalemının on bir qakırımlı yiraklıktıki Emayus degen kəntkə ketip baratti. **14** Ular yüz bərgən barlıq, ixlar tooprısında sezlixip ketiwatattı. **15** Wə xundak boldiki, ular sezlixip-mulahizilixip ketiwatkanda, mana Əysə ezi ularoja yekinlixip kelip, ular bilən billə mangdi; **16** lekin ularning kezləri uni tonuxtin tutuldi. **17** U ulardin: — Ketiwtip nemə ixlar toopruluk munazirə kilixiwatisilər? — dəp soridi. Ular qayquluk kiyapətə tohtap, **18** ulardin Kliyopas isimlik biri jawab berip: — Yerusalemda turupmu, muxu künlərda xu yərdə yüz bərgən wəkələrdin birdinbir həwər tapmioğan musapir sən ohximamsən?! — dedi. **19** Wə u ulardin: — Nema wəkələr boldi? — dəp soridi. «Nasarətlək Əysəqa munasiwətlək wəkələrlər!» — dedi ular, — «U ezi Hudanıng alddidim, barlıq həlkinqing alddidimə əməldə wə sezdə kudrətlək bir pəyojəmbər bolup, **20** bax kahınlar wa həkimdarlırmız uni elüm həkümüiga tapxurup, krestlətti. **21** Biz əslidə uni Israiloja həmjəmat bolup azad kılıdıcıq zat ikən, dəp ümид kılqanıduk. Lekin ixlar xundak boldi, hazır bu wəkələr yüz bərginığa üçinqi kün boldi; **22** yənə kelip, arimizdiki birməqqə ayal həm bizni həng-tang əldəndi. Qünki ular bügüñ tang sohərdə kəbriga beriptikən, **23** uning jesitini tapalmay kaytip kelip: «Bizga birməqqə pərixtə oqayıbanə kerünütəx ayan bolup, «U tirik!» dedi» dəp eytiptu. **24** Buning bilən arimizdün birməqqeylan kəbrigə berip, əhwalning dəl ayallarning eytkinidək ikənlilikini baykaptu. Lekin uni ularmu kərməptü». **25** Əysə ularoja: — Əy nadanlar, pəyojəmbərlarning eytkanlırinin həmmisigə ixinixə kəlbi gallar! **26** Məsihning əzığa has xan-xəripiğa kirixtin burun, muxu japa-muxəkkətlərni bexidin etküzüxi mukərrər əməsmidi? — dedi. **27** Andin pütütən Təwrat-Zəburdin, Musa wə baxka barlıq pəyojəmbərlarning yazmılıridın baxlap u ezi həkkidə aldin pütülgənlərini ularoja xərh berip qüxəndirdi. **28** Ular baridioğan kəntkə yekinlaxkanda, u yirakrak bir yərgə baridioqandak turatti. **29** Lekin ular uni tutuwelip: — Kəq kirip kəldi, həlila kün olturidu. Biz bilən billə könup kəlojin, — dəp etündi. Xuning bilən u ular bilən könqili eygə kirdi. **30** Wə xundak boldiki, u ular bilən dastihanda olturoğanda, nanni kəlioja elip, Hudaşa təxəkkür eytti, andin nanni ox tup ularoja tutti. **31** Ularning kezləri xuan eqilip, uni tonudi; xuning bilən u ularning alddidin qayip boldi. **32** Ular bir-biriga: — U yolda biz bilən paranglixip, bizgə mukəddəs yazmilaroja xərh bərgənda, yürək-baqrımız goya ottak yanmidimu?! — deyixti. **33** Wə ular xu həman turup Yerusalemıqaya kaytip kəldi. Ular ikkisi on bıräylən bilən ularning həmrəhlirinинг bir yərgə yiojılıp turqinining üstigila qüxti, ular: «Rəb rasttin tirilipti. U Simonoja kerünüptül» deyixiwatattı. **35** Xuning bilən ular ikkiylənmə yolda yüz bərgən ixları wə u nanni oxtuwatkanda uning ezlirigə kəndək tonulojınıni kepçilikkə sezləp bərdi. **36** Wə ular bu ixlar üstida sezlixiwatkanda, [Əysə] ezi tosatın ularning otturısida payda bolup: — Silərgə aman-hatırjəmlik bolqay! — dedi. **37** Ular birər rohni uqrattukmu nema, dəp hiyal kılıp, alakzadə boluxup wəhimiqə qüxti. **38** U ularoja: — Nemiga xunqə alakzadə bolup kəttinglər? Nemikə kəlblinglarda xək-guman qikip turidu? **39** Kollirimoja wə putliriməqə қarap bekinglar! Mening əzüm ikənlilikmi bilinglar! Meni tutup kərünglər, rohning ət bilən səngiki yok, lekin məndə barlıjını kərisilər, — dedi. **40** Wə xundak deqəq ularoja put-kolini kərsətti. **41** Ular huxluktin [kəzlirigə] ixəngüsü kəlməy həyranuňəs turojınıda u ulardin: — Silərning

bu yərdə yegüdək nərsənglər barmu? — dəp soridi. **42** Ular bir parqə belik kawipi wə bir parqə həsəl kənikini uningçə sunuwidi, **43** u elip ularning aldida yedi. **44** Andin u ularoja: — Mana bu mən silər bilən bołożan wəkəntimdə silərgə eytkən: «Musa hatırılığın Təwrat kanunu, pəyojəmbərlarning yazmılıri wə Zəburda menin tooramda pütülgənnin həmmisi qoķum emalğə axurulmay kəlməydi» degen sözlərim əməsmə? — dedi. **45** Xuning bilən u mukəddəs yazmiları qüixinixi üçün ularning zəhənlərini aqtı **46** wə ularoja mundak dedi: — [Mukəddəs yazmılarda] xundak aldin pütülgənki wə xu ix Məsihning əzığa topra kəldiki, u azab qekip, üçinqi künidə eləgnər arisidin tirili, **47** andin uning nami bilən «Towa kılplinglər, gunahlarning kəqürünigə müyassar bolunglar» degen həwər Yerusalemın baxlap barlıq ellərgə jakarlinidu. **48** Silər əmdi bu ixlaroja guwahqidursılər. **49** Wə mana, mən Atamning wədə kılıjınıni wujudunglaroja əwətimən. Lekin silər yukarıdən qüxicidən küküq-kudrat bilən kiygüzülgüqə, xəhərdə kütüp turunqlar». **50** Wə u ularni Bəyt-Aniya yezisiqə baxlap bardı wə kollırını kəttürüp ularni bərikətlidi. **51** Wə xundak boldiki, ularni bərikətligəndə u ulardin ayrılip asmanoja kəttürildi. **52** Ular umingoja səjdə kılıxtı wə zor huxal-huramlıq işqidə Yerusalemıqaya kaytip kelip, **53** hərdaim ibadəthanıda turup Hudaşa xükkür-sana okuxup turdi.

Yuhanna

1 Mukaddəmdə «Kalam» bar idi; Kalam Huda bilən billə idi həm Kalam Huda idi. **2** U mukaddəmdə Huda bilən billə idi. **3** U arkılık barlıq məwjudatlar yaritildi wə barlıq yaritiloqların həqbiyi uningsiz yaritiloğan əməs. **4** Uningda həyatlıq bar idi wə xu həyatlıq insanlarqa nur elip kəldi. **5** Wə nur ərəngolulukta parlayıd wə ərəngoluluk bolsa nurnı həq besip qüxələgən əməs. **6** Bir adəm Hudadin kəldi. Uning ismi Yəhya idi. **7** U guwahlıq berix üçün, yəni həmmə insan əzzi arkılık ixarındürüsən, dəp nuroja guwahlıq boluxka kəlgənidi. **8** [Yəhəyaning] ezi xu nur əməs, bəlkı pəkət xu nuroja guwahlıq berixkə kəlgənidi. **9** Həqkiyikur, yəni pütükli insanni yorutquqı nur dunyaqə keliwatkanıdi. **10** U dunyada bolovan wə dunya u arkılık, barlıkkə kəltürulgən bolsimu, lekin dunya uni tonumidi. **11** U əziningkilergə kəlgən bolsimu, birak uni əz həlkə kobul kilmidi. **12** Xundaktimu, u əzini kobul kılıqanlar, yəni əz namioja etikad kılıqanlarning həmmisigə Hudanıng pərzənti bolux hökükini ata kıldı. **13** Uni kobul kılıqan muxular ya kəndin, ya ətlərdin, ya insan iradisindən əməs, bəlkı Hudadin tərləgən boldı. **14** Kalam insan boldı həm arımidə makənlaxtı wə biz uning xan-xəripiqə karıdık; u xan-xərəp bolsa, Atining yenidin kalğon, mehîr-xəpkət wə həqkiyata tolojan birləndirib yegana Ooqlınıngidur. **15** (Yəhya uningoja guwahlıq berip: — Mana, mən [silərgə]: «Məndin keyin kalğığı məndin üstündür, qunkı u man dunyaqə kelixitin burunla bolovanıdi») deñimin dəl muxu kixidur! — dəp jar kıldı) **16** Qunkı həmmimiz uningdiki tolup taxşanlardın iltipat üstigə iltipat alduk. **17** Qunkı Təwrat kənunu Musa [pəyojəmbər] arkılık yətkütülgənidi; lekin mehîr-xəpkət wə həqkiyət Əysə Məsih arkılık yətkütüldi. **18** Hudani həqkim kərüp bakşan əməs; birak Atining қuqıqida turoquqı, yəni birləndirib Ooql Uni ayan kıldı. **19** Yerusalemдiki Yəhudiyalar Yəhyədin «San kimsən?» dəp sürüxtə kiliqxı kahınlar bilən Lawiyarnı uning yəniqə əwətkəndə, uning ularoja jawabən bərgən guwahlıqı mundak idi: **20** U etirap kılıp, həq ikkilənməy: — «Mən Məsih əməsəm» — dəp enik etirap kıldı. **21** Ular uningdin: — Undakta ezung kim bolisən? Ilyas [pəyojəmbər]musən? — dəp soridi. — Yak, mən u əməsəm, — dedi u. — Əmisi, sən həlikə pəyojəmbərmusən? — dəp soridi ular. U yəna: — Yak! — dedi. **22** Xunga ular uningdin: — Undakta, sən zadi kim bolisən? Bizni əwətkənlərgə jawab beriximiz üçün, [bzıgə eytkin], ezung toqıruluk nemə dəysən? — dəp soridi. **23** Yəhya mundak jawab bərdi: — Yəxaya pəyojəmbər burun eytkandək, qəlda «Rəbning yolini tüz kilinglər» dəp towlaydiqan awazdurmən! **24** Əmdi [Yerusalemдin] əwətilgənlər Parisiyəldən idi. Ular yəna Yəhyədin: — Sən ya Məsih, ya Ilyas yaki həlikə pəyojəmbər bolmısang, nemə dəp kixilərnı suşa qəmildürüsən? — dəp soridi. **26** Yəhya ularoja mundak dəp jawab bərdi: — Mən kixilərnı suşıja qəmildürürəm, lekin aranglarda turoquqı silər tonumiojan bırsı bar; **27** u məndin keyin kalğığı bolup, mən hətta uning xəxining boqķıqını yexiximə layik əməsəm! **28** Bu ixlər İordan dərasasının xərkij ketidiki Bəyt-Aniya yezisida, yəni Yəhya pəyojəmbər kixilərnı [suşa] qəmildürüwatkan yərdə yüz bərgənidi. **29** Ətisi, Yəhya Əysanıng ezigə karap keliwatkanlığını kərüp mundak dedi: — Mana, pütükli dunyaning gunahlırını elip taxlaydiqan Hudanıng kozisi! **30** Mana, mən [silərgə]: «Məndin keyin kalğığı bırsı bar, u məndin üstündür, qunkı u man dunyada boluxtın burunla bolovanıdi» deñimin dəl muxu kixidur! **31** Mən burun uni bilmisəmmu, lekin uni İsrailəq ayan bolsun dəp, kixilərnı suşa qəmildürügili kəldim.

32 Yəhya yənə guwahlıq berip mundak dedi: — Mən Rohning pahtak əhalitidə asmandın qüxüp, uning üstigə kənəqanlığını kerdüm. **33** Mən əslida uni bilmigənidim; lekin meni kixilərnı suşa qəmildürükə əwətküqi manga: «Sən Rohning qüxüp, kimning üstigə kənəqanlığını kersəng, u kixilərnı Muqaddəs Rohka qəmildürügü bolidul!» degnəndi. **34** Mən dərvəzə xu ixni kerdüm, xunga uning həqkiyətən Hudanıng Ooqli ikənlilikə guwahlıq bərdim! **35** Ətisi, Yəhya ikki muhlisi bilən yənə xu yərdə turattı. **36** U [u yərdin] mengip ketiwatkan Əysanı kerüp: — Ərəngələr! Hudanıng kozisi! — dedi. **37** Uning bu sezinı anglojan ikki muhlisi Əysanıng kəynidin mengixti. **38** Əysa kəyniga burulup, ularning əgixip keliwatkanını kərüp ulardın: — Nema izdəysilər? — dəp soridi. Ular: — Rabbi (bu [ibraniyə] sez bolup, [kustaz] degen mənیدə), kəyərdə turisən? — dedi. **39** — Berip kərünglər, — dedi u. Xuning bilən, ular berip uning kəyərdə turidəqanlığını kərdi wə u künin ming bilən billə turdi (bu wakıt xu künning oninqi saiti idi). **40** Yəhya [pəyojəmbərning] yuxarıkı sezinı anglap, Əysanıng kəynidin mangojan ikkiylənnəng biri Simon Petrusning inisi Andriyas idi. **41** Andriyas awwal ez akisi Simonni tezip, uningoja: — Biz «Məsih»niaptuk! — dedi («Məsih» ibraniyə sez bolup, grek tilidə «Hristos» dəp tarjimə kəlinidü) **42** wə akisini Əysanıng aldiqə elip bardı. Əysa uningoja karap: Sən Yunusning oοqli Simon; buningdin keyin «Kifas» dəp atılısan, — dedi (manisi «tax»tur). **43** Ətisi, Əysa Galiliyə elksigə yol almaqçı idi. U Filipni tezip, uningoja: — Manga əgixip mang! — dedi **44** (Filip Bəyt-Saïdalıq bolup, Andriyas bilən Petrusning yurdidixi idi). **45** Filip Nataniyənləri tezip, uningoja: — Musa pəyojəmbər Təwratta wə baxka pəyojəmbərlər [yazmılırida] bəxarət kılıp yazəqan zatniaptuk. U bolsa Yüsünping oοqli Nasarətlik Əysa iken! — dedi. **46** Birak Nataniyələr: — Nasarət degen jaydin yahxi birnemə qıqamdu?! — dedi. Kelip kərüp bak! — dedi Filip. **47** Əysa Nataniyəlning əzininə aldiqə keliwatkanlığını kərüp, u toqıruluk: — Mana, iqidə kılqə hıylə-mikrisi yok həqkiyik bir İsraillik! — dedi. **48** Nataniyələr: — Meni kəyerimdin bilding? — dəp soridi. Əysa uningoja jawab berip: — Filip seni qakırıxtın awwal, sening ənjür dərihining tüwidə olturoqanlığının kərgənidim, — dedi. **49** Nataniyələr jawabən: — Ustaz, sən Hudanıng Ooqli, İsrailning Padixahısen! — dedi. **50** Əysa uningoja jawabən: — Seni ənjür dərihining tüwidə kərgənlilikim etykənlilik üqün ixiniwatamsən! Buningdin qong ixlərni kərisən! — dedi **51** wa yəna: — Bərəhk, bərəhk silərgə eytip koyakı, silər asmanlar eqilip, Hudanıng pərixtılırinıñ İnsan-oóqlıning üstidin qıkıp-qüxüp yürüdəqanlığının kərisilər! — dedi.

2 Üqinqi küni, Galiliyədiki Kana yezisida bir toy boldi. Əysanıng anisi [Məryəm] u yərdə idi **2** həm Əysa wə uning muhlisirrimu toyqa təklipli kiliqənənidi. **3** Toyda xarab tūğəp kaloqanda, Əysanıng anisi uningoja: — Ularning xarablıri tūğəp kaptu, — dedi. **4** Əysa uningoja: — Hanım, mening sən bilən nemə karim? Mening wakti-saitim tehi kəlmidi, — dedi. **5** Anisi qakarlarqa: — U silərgə nemə kıl desə, xuni kilinglər, — dedi. **6** Əmdi xu yərdə Yəhudiyəlarning taħarət aditi boyiqə ixtililiqdiqan, hərbirigə ikki-tiğ tungdin su siqidiojan altə tax kùp koyulənənidi. **7** Əysa qakarlarqa: — Küplərgə su toldurunglar, — dedi. Ular küplərni aqzıqıqə tolduruxti. **8** Andin u ularoja yəna: — Əmdi buningdin usup toy baxķuroquqıja beringlər, — dedi. Ular uni apirip bərdi. **9** Toy baxķuroquqı xarabka aylanduruloğan sudin tetip kərgəndə (u uning kəyərdin kəltürulgənlilikini bilmidi, omma buni su toxuqan qakarlar bilətti) toy baxķuroquqı toyı boluwaqtan yigitni qakırıp, **10** uningoja: — Hərbir [toy kiliqıqı] yahxi

xarabni toyning bexida kuyidu, andin mehmanlar qanoqqa ieqkandin keyin, naqirini kuyidu. Õjeba, sən yahxi xarabni muxu qaoqiqə saklapsən! — dedi. **11** Bu bolsa, Əysa kərsətən möjizilik alamətlərning dəsləpkisi bolup, Galiliyəning Kana yezisidə kərsitligəndi. Buning bilən u ezining xan-xəripi ni ayan kildi, wə uning muhlisliri uningoşa etikad kildi. **12** Bu ixtin keyin u, anisi, iniliri wə muhlisliri bilən Kəpərnəhəm xəhiringə qüxüp, u yərdə birnəqqə kün turdi. **13** Yəhudiylarning «ötüp ketix həyeti» oja yekin kələqanda, Əysa Yerusalem oja bardi. **14** U ibadəthana [höylilirida] kala, koy wə kəptər-pahtək satkuşılarnı həm u yərdə olturoqan pul tegixküçilərnə kerdə. **15** U tanidin kamqa yasap, ularning həmmisini köy-kalılıri bilən koxup ibadəthanidən həydəp qikardi. Pul tegixküçilərlərning pullirini qeqip, xırəlirini erüvətti **16** wə pahtək-kəptər satkuşılara: — Bu nərsilərni bu yərdin elip ketix! Atamning eyini soda-setik eyi kiliwilma! — dedi. **17** Buni kərgən muhlisliri [Zəburda] mundak pütilginini esiga elixti: «Sening [mukaddas] eytingə boloqan otluk muhəbbətim ezünnü qulqıwaldı». **18** Xuning bilən Yəhudiylar u ixlarqa inkas bildürüp uningdin: — Bundak ixlarnı kələpanıksən, keni, bizgə nema möjizilik alamətni kərsitip berisən?! — dəp soridi. **19** Əysa ularqa jawab berip: — Uxbu ibadəthanini quwuwtəngərlər, mən üq kün iqida uni yengiwaxtin kurup qikimən, — dedi. **20** Xuning bilən bu Yəhudiylar yəna uningoşa: — Bu ibadəthanını yasawatkılı hazırlıqqa kırıq, altə yil bolqan tursa, sən unı kəndaksıga üq kündila kurup qikalaysən?! — dedi. **21** Halbuki, uning «ibadəthana» degini uning əz tenini kərsətkənidə. **22** Xunga, u elümündi tirləğindən keyin, muhlisliri uning bu deginini esiga aldı wə xundakla mukəddas yazmilardı ki həktiki bəxarətkə həmdə Əysanın eytikan seziqə ixəndi. **23** Ətüp ketix həyti, nuroqun kixilər uning Yerusalemda kərsətən möjizilik alamətlərni kərgən bolup, uning namiqə etikad kilixti. **24** Lekin Əysa pütükə insanlarning [kəlbining] kəndak ikənlilikini bilgəqəkə, əzini ularqa tapxurmatty. **25** Insan toqrukul həqkimning uningoşa guwahlıq berixinin hajiti yok idi; qünki u insanlarning kəlbida nemə bar ikənlilikini əzi bilətti.

3 Yəhudiylar [kengəxmisinin] Pərisiyəldən boloqan Nikodim isimlik bir yolbagxısı bar idi. **2** Bu adəm bir keqisi Əysanın aldioğa kelip: — Ustaz, sening Hudadin kəlgən təlim bərgüqi ikənlilikni bilimiz. Qünki Huda uning bilən billə bolmisa, həqkimning sən kərsətkən bu möjizilik alamətlərni kərsitixi kət'iy mumkin əməs, — dedi. **3** Əysa uningoşa jawaben: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip koyayki, həqkim yukiridin tuqulmioqqa, Hudanıng padixahlıqını kərəmsə! — dedi. **4** Nikodim: — Adəm kəriqinidən kəndakmu kəytidin tuqulsun? Anisining kəriqinə qayta kirip tuquluxlu mumkinmü? — dəp soridi. **5** Əysa mundak jawab bərdi: — Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip koyayki, həm sudin, həm Rohtin tuqulmioqqa, həqkim Hudanıng padixahlıqına kərəmsə! **6** Əttin tuqulmuşan bolsa əttur; rohtin tuqulmuşan bolsa rohtur. **7** Sanga: «Yukiridin tuquluxungular kerək» deginimə həyrən kəlma. **8** Xamal halıqan tərəpkə sokidu, sən uning awazını anglaysən, lekin kəyərdin kelip, kəyərgə baridioqinini bilməysən. Rohtin tuqulmuşan hərbirimə xundaktur. **9** Nikodim yəna jawabən Əysa: — Bu ixlar kəndakmu mumkin bolar? — dedi. **10** Əysa uningoşa jawabən mundak dedi: — «Sən Israılning oliması turup, bunumu bilməməsən! **11** Bərhək, bərhək, mən sanga xuni eytip koyayki, biz bilginimizni eytimiz wə kərginimizgə guwahlıq berimiz, lekin silar bizning guwahlıkımıznı kəbul kilməsərlər. **12** Silərgə zemindiki ixlarnı eytsəm ixənmigən yərdə, ərxтиki ixlarnı eytsəm kəndakmu ixinisişər! **13** Əzi ərxtə bolup, ərxtin

qüzküqidin, yəni İnsan-oqlıdin baxka həqkim ərxəq qıkmıdı. **14** Musa qəldə [tuq] yılanni kətürgəndək, İnsan-oqlılim oxhaxla xundak egiz ketürlüxi kerək. **15** Xundak boloqanda, uningoşa etikad kələqənlərinə həmmisi həlak bolmay, mənggülük həyatka erixəlaydu. (**aionios g166**) **16** Qünki Huda dunyadıki insanları xu kədər seyiduki, Əzinin birdinbir yegana Oqlını pida boluxka bərdi. Məksiti, uningoşa etikad kələqən hərbirinin həlak bolmay, mənggülük həyatka erixxi təqibində. (**aionios g166**) **17** Huda Oqlını dunyadıki insanları gunahka bekitix üçün əməs, bəlkı ularning u arkılık kütəkuzuluxi üçün dunyəqə əwətti. **18** Kimki uningoşa etikad kələqəni bolsa, gunahka bekitilməydi; lekin etikad kələqəniqəni bolsa allikəqan gunahka bekitilgandur; qünki u Hudanıng yakka-yegana Oqlının namiqə etikad kələqəni. **19** Wə gunahka bekitix səwəbi mana xuki, nur dunyosa kələqən bolsımı, insanlar nurnı əməs, bəlkı karangoşulukni yahxi kordi; qünki ularning əməlləri rəzil idi. **20** Qünki rəzzillik kələqəni hərbiri nurnı yaman kərəp wə ezining kələqən-ətkənlərininə axkara kəlinmaslıq üçün nuroqə kəlməydi; **21** lekin həkikətni yüргüzüqəni bolsa, əməllərini Hudaoja tayinip kələqənləri ayan bolsun dəp, nuroqə kəlidü. **22** Bu ixlardın keyin, Əysa muhlisliri bilən Yəhudiyyə zəminioşa bardi; u u yərdə ular bilən billə turup, kixilərni qəmündürdü. **23** Xu qəoşa Yəhya [pəyoğəmbərmə] Salim yezisining yenidiki Aynon degen yərdə kixilərni qəmündürüwatattı. Qünki u yərning süyi mol idi. Kixilar uning aldioğa kelihip, qəmündürükni kəbul kəlixəti **24** (qünki xu qəoşa Yəhya tehi zindançı taxlanmiozanı). **25** [xu wakıtılarda] Yəhyanıng muhlisliri bir Yəhudi kixi bilən taħarət kəidiliri toqrisida bəs-munazirə kəlixip kəldi. **26** Andin muhlislər Yəhyanıng yenioğa kelip: — Ustaz, İordan daryasının u ketida sən bilən birgə boloqan, eziqin [tariplap] guwahlıq, bərgən heliki kixi mana hazır ezi kixilərni qəmündürüwatidu, wə həmmə adəm uning yenioğa ketixiwatidu, — dedi. **27** Yəhya mundak, jawab bərdi: — Əgər uningoşa ərxtin ata kəlinmioqan bolsa, insan heqnərsigə iğə bolalmayıdu. **28** Mening silərgə: «Mən Məsih əməs, pəkət uning aldida əwətilgənmən» deginimə eziqinlar guwahqisilər. **29** Kelinqəknı əmrigə aloquqı yigittir; koldixi yigintinən awazini kütidü; koldax uning awazını anglap, kəlbida tolımı hürsən bolidü. Xuningə oħxa, məndimu hursanlıq tolup taxidü. **30** Uning yüksilixi, menin ajizlifixim mükərrərdür. **31** Üstündin kəlgüqi həmmidin üstündür. Zemindin kəlgüqi zəminoşa təwə bolup zemindiki ixlarnı sezləydi. Ərxtin kəlgüqi həmmidin üstündür; **32** ezining [ərxtə] kərgən wə angloqanlıri bolsa, u bular toqrukul guwahlıq beridü; birak, həqkim uning guwahlıqını kəbul kilməydi. **33** [Halbuki], kimki uning guwahlıqını kəbul kələqən bolsa, Hudanıng hək ikənlilikimə mehürünü başkan bolidü. **34** Qünki Huda əwətkini Hudanıng səzlini sezləydi; qünki Huda Rohni [uningə] əlqəm bilən kəmləp bərməs. **35** Ata Oqulnı seyidü wə həmmə ixlarnı uning koliqə tapxuroqandur. **36** Oqulqə etikad kələqəni mənggülük həyatka igidur. Lekin Oqulqə itaat kələqəniqəni həyatni həq kərməydi, bəlkı Hudanıng oqəzipi xundaklarning üstidə turidü. (**aionios g166**)

4 Əmdi Pərisiyəldən «əysanıng muhlis kiliq qəmündürəngənləri» Yəhyanıngkidin kep iken» degen həwərni angloqinini Rab ukkəndin keyin **2** (əməliyəttə Əysa əzi əməs, muhlisliri qəmündürətti) **3** u Yəhudiye əlkisidin qikip yəna Galiliyəgə kətti. **4** Əmdi u yol üstidə Samariya əlkisidin etüxi kerək idi. **5** Xuning bilən u Yakup ez oqlı Yusüpə bərgən yərgə yekin bolqan Samariyəning Sihar degen bir xəhiringə qəzəbə. **6** Xu yərdə «Yakupning kudukı» bar idi. Əysa sapırıda qarqioqinidin kuduğunq kəxiqə kelip olturdu. Bu təhminən altıncı saat

idi. **7** Əysanıng muhlisliри yeməklik setiwelix üçün xəhərgə kirip kətkənidi. Xu qaçıda, Samariyəlik bir ayal su alojılı kıldı. Əysa uningoja: — Manga iğkili su bərgin, — dedi. **9** Ayal uningdin: — Əzingiz Yəhədiyər tursingiz, məndək Samariyəlik bir ayaldın kandaqlarqə iğkili su təlap kılıp käldingiz? — dəp soridi (qünkü Yəhədiyərlər Samariyəliklər bilən həqkandak bardı-kaldı kilmayttı). **10** Əysa uningoja jawabən: — Əgar san Hudanıng sowojitining nemiliki wə səndin su soriçoqining kim ikənləkini bilsəngidi, undakta sən uningdin tiləytting wə u sanga həyatlık süyini berətti. **11** Ayal uningdin: — Təksir, su tartkudak həqnarsingiz bolmisa, uning üstigə kuduč qongkur tursa, həyatlık, süyini nədən alısiz? **12** Əjəba, bu kudučını bizgə [miras] kallduroqan atımız Yakuptın uluçoqmusuz? Bu kudučtin ezi, oqulları wə mal-waraniıru su iğken — dedi. **13** Əysa uningoja jawabən: — Bu suni iğken hərkim yənə ussaydu. **14** Əmmə mən beridiojan suni iğkütü hərkim mənggügo ussimayıdiaojan bolidu wə bəlkı mən uningoja beridiojan su uning iqidəni un mənggülük həyatlıkkə elip baridiojan, uroqup qikidiojan bir bulak bolidu, — dedi. (**aionis g165**, **aionis g166**) **15** Ayal: — Təksir, manga bu sudin bərgəsizki, man yənə ussimayıdiaojan wə muxu yərgə su tartkılı ikkinqi kalğıtı bolmayıdiaojan bolay! — dedi. **16** Əysa: — Berip eringni bu yərgə qakırıp kəlgən, — dedi. **17** — Erim yok, — dəp jawab bərdi ayal. — Erim yok dəp, rast eytting. **18** Qünki bəx arga təqđing wə hazır sənda bolojini sening ering əmas. Buni toqra eytting! — dedi Əysa. **19** Ayal uningoja: — Təksir, əmdi kərdümki, siz əslida pəyənəmbər ikənsiz! **20** Ata-bowlıririmiz bu təqədə ibadət kılıp kəlgən, lekin silər [Yəhədiyərlər] «İbadətni Yerusalemda kılıx kerək!» dəwəsilisilərə? — dedi. **21** Əysa uningoja mundak dedi: — Hanım, manga ixangın, xundak bir wakti-saiti keliduki, silərnin Atıoja ibadət kılıxinglər üçün nə bu təqədə yaki nə Yerusalemda boluxunglarning hajiti kalmayıdu. **22** Silər ibadət kılıqinenglarnı bilməysilər; bırak biz kimqə ibadət kılıqinimizni bilimiz. Qünkü nijat-kutkuzulux Yəhədiyərlər arklılık bolidu. **23** Lekin xundak bir wakti kelidu — wə xundakla hazır kəldiki, həkikiyə ibadət kılıqular Atıoja roh wə həkikət bilən ibadət kılıdu. Ata Əzığə əna xundak həkikiyə ibadət kılıquları izdiməktə. **24** Huda rohət wə uningoja ibadət kılıqular roh wə həkikət bilən Uningoja ibadət kılıxi keraktur. **25** Ayal uningoja: — Məsihning, yəni «Hristos» deyənnıng kelidiqanlılığı biliman. U kəlgəndə, bizgə həmma ixlarnı eytip beridu — dedi. **26** Əysa uningoja: — Sən bilən sezlixiwatqıqı mən dəl xudurman! — dedi. **27** Xu qaçıda uning muhlisliри kaytip kıldı. Ular uning bir ayal bilən sezlixiwatqanlıkıja həng-tang kelixti; lekin həqkaysısı uningdin: «Uningdin nema izdaysan?» yaki «Nemixka uning bilən səzlxisan?» dəpmu sorimidi. **28** Xuning bilən ayal kozisini taxlap koyup, xəhərgə kaytip berip, kixilərgə: **29** — Yürünglər, həyatimdə kılqanlırinning həmmisini manga eytip bərgən bir xixini kerüp kelinglər. Əjəba, Məsih xumidu? — dedi. **30** Buning bilən halayıx xəhərdin qikip, Əysanıng aldioja kelixti. **31** Xu arılıktə muhlisliри uningoja: — Ustaz, bir nərsə yaowsalsangqu? — dəp ettiñüxti. **32** Lekin u ularoja: — Mening silər bilməydiqan bir yeməklikim bar, — dedi. **33** Muhlislar bir-biriga: — Əjəba, birsə uningoja yegili bir nərsə ekelip bərgənmidi? — deyixti. **34** Əysa ularoja mundak dedi: — Mening yeməklikim — meni əwatküqininq iradisini əməlgə axurux wə uning [manga tapxuroqan] hizmitini tamamlaxtur. **35** — Silər: «Həsul yeqixka yənə tət ay kaldi» dəwətməsilsər? Mana, silərgə eytayki, bexinglarnı kətürüp etizləroja ərəngərlər, ziraatlılar sarojiyp oruxka təyyar boldı! **36** Wə ormiqi ix həkkini alıdu wə mənggülük həyatka toplanıqan həsulni yiqidu, xuning bilən teriquqı bilən ormiqi təng

xadlinidu. (**aionis g166**) **37** Qünki bu ixta «birı teriyu, yənə biri yiqidu» degən söz əməlgə axurulidu. **38** Mən silərni özüngərək singdurmigən həsulni yiqixkə əwtətim; baxxılar əmək kıldı wə silə ularning əmgikining mewisini elixkə nesip boldunglar. **39** Xu xəhərdiki nuroqun Samariyəliklər həlli ki ayalning: «U həyatimdə kılqanlırinning həmmisini manga eytip bərdi» degən guvahlıq sözünü anglap, Əysa oja etikad kıldı. **40** Xunga, ular uning aldioja kelip, uning ezliri bilən billə turuxini etünükli turdu; xuning bilən u yərdə ikki kün turdu. **41** Uning söz-kalami arkılık tehimu kəp adəm uningoja etikad kıldı. **42** Ular ayaloja: — Bizning etikad kılıxımız əmdi sening sezilirən səwəbidin əmas, qünkü ezmiz uni angliduk wə bildükki, dunyanıng Kutkuşuqası dəl xu kixidur! — deyixti. **43** Bu ikki kündin keyin u xu yərdən qikip Galiliyəgə karap mangdi **44** (qünkü Əysa ozi: «Heqbir pəyənəmbərnin ez izzitə yoxtur» dəp guvahlıq, bərgənidən). **45** Xuning bilən u Galiliyəgə kəlgənidə, Galiliyəliklər uning [etüp ketix] həytida Yerusalemda kılqan əməllirinning həmmisini kərgəqə, uni kərxi elixti (qünkü ularnu həytka qıkqanidi). **46** Əmdi Əysa bu kətim Galiliyədiki Kana yezisiqə yənə bardi (u dəl xu yərdə suni xarabka aylandurojanidi). [Xu künlərdə], Kəpərnəham xəhəridə oqli kesə bolup yatkan bir orda əməldər bar idi. **47** U Əysanıng Yəhədiyədinin Galiliyəgə kəlgənlərini anglap, uning aldioja bardi wə: — [Əvüimə] qüxüp, sakratta yatkan oqlumni sakayıp bargyla! — dəp tohtıfmay iltiya kıldı. **48** Xuning bilən, Əysa uningoja: — Silər [Galiliyəliklər] mejizilik alamatları wə karamətlərni kərmigüqə, heq etikad kilməsilsər! — dedi. **49** Orda əməldər əysa oja: — Təksir, balam əlməstə qüxkəylə! — dedi. **50** Əysa uningoja: — Barojin, oqlung həyat kəldi! — dedi. Həlli ki adam Əysanıng eytkən sezikə ixinip, eyigə karap mangdi. **51** Yolda ketip barojinida, uning küllüri aldiqə qikip, balılıri həyat, dəp ukturdu. **52** Əməldər ulardin oqlining kəysi saettin baxlap yahxilinixkə yüzləngənlərini soriwidı, ular: — Tünüğün yəttinqi saettə kizitmisi yandi, — deyixti. **53** Balining atisi buning dəl Əysanıng əziga: «Oqlung həyat kəldi!» degən saat ikenlikini bilip yəttə. Xuning bilən ozi pütkül ailişidikilər bilən billə etikad kılıxti. **54** Bu Əysanıng Yəhədiyədinin Galiliyəgə kəlgəndən keyinkı kərsətkən ikkinqi mejizilik alamitidir.

5 Bu ixlardın keyin, Yəhədiyların bir həyeti yetip kıldı wə Əysa Yerusalemə qıktı. **2** Yerusaleməki «Koy darwazisi»ning yenida ibranı tilida «Bəyt-Əsda» dəp atılıdiqan bir kəlqək bolup, uning ətrapıda bax pəxayyan bar idi. **3** Bu pəxaywanlar astida bir top bimərlər, yəni əkəri, tokur wə paləqlər yetixatti. Ular u yərdə yetip kəlqəknin süyininq qaykılıxını kütəti. **4** Qünki bir pərixtə məlum wəkitlərda kəlqəkə qüxüp suni uroqutidikan; su uroqunda kəlqəkə birinqi bolup qüxkən kixi ezini başkan hərkəndək, kesəldin sakayıdikan. **5** Əmdi u yərdə ottuz səkkiz yıldın beri aqırık azabi tartkan bir bimər bar idi. **6** Əysa bu adəmning xu yərdə yatkınıni kərdi wə uning uzundın xu haləttə ikenlikini bilip, uningdin: — Sakıyixni halamsən? — dəp soridi. **7** Bimər uningoja jawabən: — Təksir, su qaykaloqanda meni suşa qüxüridiqan adımin yok. Mən qüxəy degiqə, baxxılar menin almışda qüxiwalidu, — dedi. **8** Əysa uningoja: — Ornungdin tur, orun-kərpəngni yiqixtirup mangojin! — dedi. **9** Həlli ki adəm xuan sakayıp, orun-kərpisini yiqixtirup kətürüp mangdi. Xu küni xabat künii idı. **10** Xunga [bəzəi] Yəhədiyərlər sakəyojan kixigə: — Bügün xabat künii tursa, orun-kərpəngni kətürük [Təwratta] sanga mən'i kılınojan! — dedi. **11** Lekin u ularoja jawabən: — Meni sakayıtan kixi ozi manga: «Orun-kərpəngni yiqixtirup mangojin» degənidil! — dedi. **12** Ular uningdin: — Əmdi sanga:

«Orun-korpəngni yiojxiturup mangojin» degən kixi kim ikən? — dəp soraxtı. **13** Birak sakayojan adəm uning kim ikənləkini bilmətti. Qünki u yərda adəm kəp bołożanlıktıñ, Əysə eziñi daldıqə elip, astiqina ketip kəldi. **14** Bu ixlardın keyin əysə həlikə adəmni ibadəthanıda təpib uningoja: — Mana, sakayıding. Əmdi kəyta gunah sadır kılma, bexingga tehimu eqir küləpt qüxüp qalmışsun! — dedi. **15** Həlikə adəm Yəhədiylarning kexiñə berip, eziñi sakaytkañ əysə ikənləkini ukturdu. **16** Əysə bu ixlarnı xabat künü kilojanlığı üçün, Yəhədiylar uningoja ziyanxəxlik kılıxla baxlıdı. **17** Lekin əysə ularoja: — Atam ta hazırlanmış tohtimastın ix kılıp kəlməktə, mənəmu ixleyəmən! — dedi. **18** Xu səwabtin Yəhədiylar uni əltürükə tehimu urunattı; qünki u xabat künining kaidisini buzupla qalmastın, yəna Hudanı «Atam» dəp qakırıp, eziñi Hudaoja barawər kilojanıdi. **19** Xunga əysə ularoja jawabən mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, Oojuł ezlilərən heqnema kılalmaydu, bəlki pəkət Atinim nəma keliwatkənlığını körüp, andin xu ixni kılıdu. Ata nema ix kılısa, Oojułmu xu ixni oxhaxala kılıdu. **20** Qünki Ata Oojułnu seyidu wə Əzinin kiliđiojan barlik ixlirini uningoja ayan kılıdu həm siləni həyran kəlduruxka bulardın tehimu zor wə uluoj ixlarnı uningoja ayan kılıdu. **21** Qünki əlgənlərni Ata kəndak tirildürüp, ularoja həyatlık ata kilojan bolsa, Oojułmu xuningçə oxhaxə ezi halıqan kixilərgə həyatlık ata kılıdu. **22** Xuningdak, Ata Əzi heqkimming üstdin həküm qıkarmaydu, bəlki barlik həküm ixlirini Oojułqa tapxurojan. **23** Buningdin məksət, — insanların həmmisi Atişa hərmət kiloqandək, Oojułjomu oxhaxala hərmət kılıxi üçündür. Kimki Oojułni hərmətləmisə, uni əwətküqi Atinim hərmətləmigənlərdin bolidu. **24** — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, sezümnı anglap, meni əwətküqiça ixəngən hərkim məngüllük həyatka erixən bolidu; u adəm sorakka tartılmaydu, bəlki əlündin həyatlıkə etkən bolidu. (**aiənios g166**) **25** — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, əltüklərinin Hudanıñ Oojułning awazını anglaydiojan wakitsaiti yetip kəlməktə, xundakla hazır kəldiki, angliojanlar həyatlıkka iga bolidu. **26** Qünki Ata Əzidə kəndak həyatlıkka iga bolsa, Oojułjomu əzidə xundak həyatlıkka iga boluxnu ata kıldı **27** wə yəna uningoja surak kılıç hökükünü bardı, qünki u Insan oqqlıdır. **28** Buningoja təəjjüp kilmangalar; qünki barlik gərdə yatkanlar uning awazını anglaydiojan wakit kılıdu **29** wə ular xuan yərlilikliridin qıkixidu, yahxılık kilojanlar həyatka tırılıdu, yamanlık kilojanlar surakka tارتىخىka tırılıdu. **30** Mən ezlükümdin heqnema kılalmayman, pəkət [Atamdin] angliojinim boyiqə həküm kılıman; wə menin həkümüm həkkaniyidur, qünki menin izdigimin əzümmüng iradisi əməs, bəlki meni əwətküqininq iradisini əməlgə axuruxtur. **31** — Əgər əzüm üçün əzüm guwahlıq bərsəm guwahlıkim həkikət hesablanmayıdu. **32** Lekin mən üçün guwahlıq beridiojan baxka birsi bar. Uning manga beridiojan guwahlıkinin rastlığını biliman. **33** Silər Yəhəyaqə elçi əwətkininqarda, u həkikətka guwahlıq bərgən **34** ([əməliyyət]), manga insanning guwahlıkinin kəbul kiliçimning keriki yok, menin [Yəhəya tooruluk] xundak eytikəninq pəkətla silərnin qutkuzeluxungular üçündür). **35** [Yəhəya] bolsa keyüp nur qeqip turojan bir qiraq idı wə silər uning yorukida bir məzgil xadlinixka razı boldungular. **36** Lekin Yəhəyaning mən üçün bərgən guwahlıkinin uluoj bir guwahlıq bar. U bolsımı, ata manga ada kılıixa tapxurojan əməller, yəni mən kiliwatkən əməller, bular menin toorramda Atining meni əwətkiniga guwahlıq beridu. **37** Wə meni əwətkən Ata Əzimu mən üçün guwahlıq bərgəndur. Silər heqkaqan uning awazını anglimidingalar, kiyapitini kərmidingalar **38** wə

uning söz-kalamı silərning iqinqlardın orun almındı; qünki Uning əwətkini bolsa, uningoja ixənməsilsər. **39** Mukəddəs yazmılarnı ketirkenip okup olturnisilsər, qünki uların məngüllük həyatka iga bolduk, dəp karaysilsər. Dəl bu yazmilar mən üçün guwahlıq bərgüqidur. (**aiənios g166**) **40** Xundaktımlı silər yənilə həyatlıkka erixiz üçün menin yenimoja kelixni halımsılsılar. **41** Mən insanlarning mahtixini kəbul kilmaymən; **42** lekin mən siləni bilimənki, iqinqlarda Hudanıñ muhəbbiti yok. **43** Mən Atamning nami bilən kəlgənmən, əmma silər meni kəbul kilməsilsər. Həlbuki, baxka birsi ez nami bilən kəlsa, silər uni kəbul kilişilsər. **44** Silər bir-biringlardın izzət-xəhrət kəbul kilişilsər-yu, yeganə Hudadin kələğən izzət-xəhrətə inilmisangler, undakta silər kəndakmə etikəd kılalıssılsırlar? **45** Birak meni üstümdizdən Atişa xikayət kılıdu, dəp oylimanglar. Üstünglardın xikayət kiloquçı mən əməs, bəlki silər ümid biqlojan Musa [pəyoğəmbərdür]. **46** Qünki əgər silər rastin Musa [pəyoğəmbərgə] ixəngən bolsanglar, mangimı ixəngən bolattingilar. Qünki u [mukəddəs yazımlarda] mən tooruluk pütkəndur. **47** Lekin uning pütkənlirigə ixənmisangler, menin sezlirimə kəndakmə ixinisılsırlar!

6 Bu ixlardın keyin, əysə Galiliyə dengizi (Tiberiyas dengizi dəpmu atılıdu)ning u ketiçə etti. **2** Zor bir top halayık u kesəllərni sakaytkañ mejizilik alamətlərini kərdi wə uning kaynidin aqipx mangi. **3** Əysə taçka qıkıp, u yərde muhlisliri bilən billa olturdu. **4** U qaçqıda Yəhədiylarning həyti, yəni «etüp ketix həyti»qə az kəlojan wakit idi. **5** Əysə bexini ketürüp, zor bir top halayıkning əzining aldioja keliwatkənlığını körüp, Filiptin: — Bularoja yəydiqənə nənni nədin alımız? — dəp soridi **6** (lekin u bu səzni Filipni sinax üçün eytqanıdi. Qünki u əzining nəma kiliđiojanlığını bilətti). **7** Filip jawabən: — İKKİ YÜZ DINARQƏ NAN ALSAKMU, HƏRBİRİGƏ KİQİKKİNƏ BIR QIXLƏMDİN YEYİXİMÜ YƏTMƏYDUL **8** Muhlislardın biri, yəni Simon Petrusning inisi Andriyas Əysəoja: **9** — Bu yərə kiqik bir oojul bala bar, uningda bəx arpa nan bilən ikki kiqik belik bar. Lekin xunqə kep hälkə bu nemə bolidu?! — dedi. **10** Əysə: — Kəpqılıknı olturoquzungular, — dedi (u yərda ot-qep mol eskanıdi). Xuning bilən ar kixilər olturdu; ularning sanı bax mingə bar idi. **11** Əysə nanları kəliçə elip, [Hudaqa] təəkkür eytkəndin keyin, olturoqunlar oja üzəxtürüp bərdi. Beliklərimu xundak kıldı; kəpqılık halıqanqə yedi. **12** Həmməylən yəp toyunoğanda, u muhlisliroja: — Axqan parqılları yiojıqlar, həq nərsə zayə bolmisun, — dedi. **13** Xuning bilən ular bəx arpa nenidin yəp axqan parqıllarını on ikki sewətkə toldurup yiojıwaldı. **14** Əmdi halayık əysanıng kərsətkən bu mejizilik alamitini kərtüp: «Dunyaqa kelixi mukarrər bolojan pəyoğəmbər həkikətən muxi ikən!» deyixti. **15** Xuning bilən əysə ularning kelip eziñi padıxah boluxka zorlimaqıki bolojanlıkını bilip, ularların ayrılip, kəytidin taçka yaloqız qıkıp kətti. **16** Kaqqurun, əysanıng muhlisliri dengiz boyiqə qırixıxtı. **17** Ular bir kemigə olturup, dengizning u kətidiki Kaparnahum xəhirigə karap yol elixti (karangoq qüxüp kətənidi wə əysə tehiqə ularning yeniqə kəlməgənidi). **18** Kəttik boran qıkıp, dengiz dolğunlap kətüriliüwatatti. **19** Muhlislar palak urup on-on bir qakırımqə mangozanda, əysanıng dengizning üstüdə mengip kemigə yekinlixliwətənlığını kərüp, korkuxup kətti. **20** Lekin u ularoja: — Bu mən, korkmanglar! — dedi. **21** Xuni anglap ular uni kemigə qıkırıwalıousi kəldi; u kemigə qikipla, kəma dərhal ular baridiojan yərgə yetip bardi. **22** Ətisi dengizning u taripidə kəlojan halayık [aldinkı künii] u yərda əysanıng muhlisliri qıkqan kemidin baxka kemining yoklukını, əysanıng muhlisliri xu kemigə qıkqanda,

Əysanıng ular billə qıkmışoşanlığını, bəlkı muhlisirininq eziirlirə kətkənlikini kərgənidi. **23** Həlbuki, birnəqqə kəmə-kolwak Tiberiyas xəhiriñin Rab təxəkkür eytkəndin keyin həlk nan yegan yərgə yekin kelip tohtidi. **24** Xuning bilən halayık Əysanıng wə muhlisirininq u yərda yolkulunuñ kerüpla, kemilərgə olturnup, Əysani izdigili Kəpərnahum xəhiriña mangdi. **25** Ular uni dengizning u təripida tepip uningoja: — Ustaz, bu yərgə қaqañ kəlding? — dəp soraxti. **26** Əysa ularoja jawabən: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silər meni mejizilik alamatlərni kərgənlikinglər üçün əməs, bəlkı nanlardın yəp toyunojininglər üçün izdəyilər. **27** Buzulup ketidiojan panı ozuklukka əməs, bəlkı mənggү hayatlıkkə bakıy kalidiojan ozuklukka intilip ixlənglər; buni İnsan'ooqli silərgə beridu; qünki uni Ata, yəni Huda Əzi məhəurləp təstikliqan, — dedi. (**aiənios g166**) **28** Xuning bilən ular uningdin: — Nemiga intilip ixlisə andin Hudanıng ix-hizmitidə ixliqən bolimiz? — dəp soraxti. **29** Əysa ularoja jawab berip: — Hudanıng ix-hizmiti dəl xuki, U əwətkinigə etikət kiliçinxıldur, — dedi. **30** Xuning bilən ular yanə: — Undak bolsa sən bizni kərüp əzüngga ixəndürgüdək kəndak mejizilik alamat yaritisən? Zadi nemə ix kılıp berisən? **31** Ata-bowilirimiz qəldə yürgəndə, [Zəburda]: «U ularoja ərxtin qüxrürlən nan təkədim kıldı» dəp pütülgəndək, «manna»ni yegan — deyixti. **32** Əysa ularoja mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silərgə asmandın qüxkən nanni bərgüqi Musa amas, bəlkı menin Atamdur; U [həzirmu] silərgə asmandın qüxkən həkkiy nanni beriwtidu. **33** Qünki Hudanıng neni bolsa pütükəl dunyaçoşa hayatlık ata kiliçiojan, ərxtin qüxküsqidur. **34** — Təksir, həmixin bizgə xu nanni berip turojasan! — deyixti ular. **35** Əysa ularoja mundak dedi: — Hayatlık neni əzümdurmən! Mening yenimoja kəlgən hərkim heqkəqan aq kalmayıdu, manga etikət kılqan hərkim heqkəqan ussimaydu. **36** Lekin silərgə eytkinimdək, silər meni kərgən bolsanglarmu, etikət kilmayatisilar. **37** Ata manga tapxurojanlarning hərbiri yenimoja kelidu wə menin yenimoja kəlgənlərdin heqkəyisini hərgiz taxliwtəməymən. **38** Qünki ez iradəmni əməs, bəlkı meni əwətküqininq iradisini əməlgəcək axurux üçün ərxtin qüxtüm. **39** Meni əwətküqininq iradisi bolsa dəl xuki, uning manga tapxurojanlırındıñ heqbirini yittürməy, bəlkı ahirkı künı ularning hammisini tirildürütümdən ibarət. **40** Qünki menin Atamning iradisi xuki, Oquloja kəz tikip karap, uningoja etikət kılqanlarning hərbirini mənggülük hayatka erixtürütür; wə man ahirkı künı ularni tirildürimən. (**aiənios g166**) **41** Əmdi Yəhudiylar Əysanıng: «Ərxtin qüxkən nan əzümdurmən!» degini üçün uningoja narazi bolup oqtuldixixə baxlidi: **42** — «Bu Yüüpning oqlı Əysa əməsmu? Atisinimu, anisimimu tonuydiojan tursak, yənə kəndaklarqə: — «Ərxtin qüxtüm!» desun?» — deyixətti ular. **43** Əysa jawabən ularoja mundak dedi: — [Menin toqramda] ezara oqtuldaxmanglar. **44** Meni əwətkən Ata kixılərninq kəlbini tartkuzmisa, heqkim menin yenimoja kelalmayıdu; menin yenimoja kəlgən hərbirini ahirkı künı tirildürimən. **45** Pəyəqəmbərlərning yazmılırida: «Ularning hammisigə Huda təripidin eğitilidü» dəp pütülgəndur. Xunga, Atining [sezin] tingxiyan wə uningin egangan hərbiri menin yenimoja kelidu. **46** Bırak bu birəkим Atini kərgən deqənlük əməs; pekət Hudanıng yenidin kəlgüqi bolsa, u Atini kergandur. **47** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, manga etikət kılqanı mənggülük hayatka igidur. (**aiənios g166**) **48** Hayatlık neni əzümdurmən. **49** Ata-bowiliringlar qəllərdə «manna» yegini bilən yənilərə oldi. **50** Lekin mana, ərxtin qüxkən nan dəl xundakki, birsə uningdin yegan bolsa olməydi. **51** Ərxtin

qüxkən hayatıñ neni əzümdurmən; kimdəkim bu nandin yesə, əbədiləbədgıqə yaxaydu. Mən beridiojan xu nan bolsa menin ət-tenimdr, pütükəl dunyadikilər hayatka iğə bolsun dəp, mən uni atimakqımən. (**aiən g165**) **52** Bu səz bilən Yəhudiylar əzara talax-tartix kılıxıkə baxlap: — Bu adam bizning yeyiximizə ezingin ət-tenini kəndak, beralisun?! — deyixətti. **53** Xunga Əysa ularoja mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, silər İnsan'ooqlining ət-tenini yemigüqə wə kenini iqmiqüqə, silərdə həyatlık bolmaydu. **54** Ət-tenimni yegüqi wə kenimni iqküqi mənggülük hayatka erikkən bolidu wə mən uni ahirkı künü tirildürimən. (**aiənios g166**) **55** Qünki ət-tenim həkkiy ozukluk, kenim bolsa həkkiy iqimliktur. **56** Ət-tenimni yegüqi wə kenimni iqküqi məndə yaxaydu wə mənmə uningda yaxaymən. **57** Hayat Ata meni əwətkən wə mən Atining bołoqanlığının yaxawatkinimdək, meni yegüqi kixi həm menin wasitəm bilən yaxaydu. **58** Mana bu ərxtin qüxkən nandur. Bu nan ata-bowiliringlar yegən «[manna]»dək əməs; qünki ular «[manna]»ni yeyixi bilən oldı; bıraq bu nannı istemal kılqanıqı bolsa mənggülük yaxaydu! (**aiən g165**) **59** Bu səzləriñi Kəpərnahumdiki sinagogda təlim bərginiñde eytkənidi. **60** Xuning bilən uning muhlisiridin nuroqunları buni anglojanda: — Bu təlim bək eoir ikən! Buni kim anglap ketürəlisin? — deyixti. **61** Bıraq ez iqidə muhlisirin bu toqorisida oqtuldaxkjiniñi bilən Əysa ularoja: — Bu seziüm silərni taydurdum? **62** Əmdi mubadə Insan'ooqlining əsli kəlgən jayqa ketürültüwatkinini kərsənglər, kəndak bolar?! **63** [Insançı] həyatlık bərgüqi — Roħtūr. Insanning ətliri bolsa heqkəndak payda bərməydu. Mən silərgə eytkən sezilrim bolsa həm roħtūr wə həm həyatlıktur. **64** Lekin aranglarda etikət kilməqən bəzilər bar, — dedi (qünki Əysa etikət kilməqənlərinən həzərət kətənəkliqənning kim ikənləkini baxılıla biletli). **65** Xuning bilən u mundak dedi: — Mən xu səwəbtin silərgə xuni eyttimki, Atamdin ata kılınmışa, heqkim menin yenimoja keləlməydi! **66** Xu waķittin tartip muhlisiridin heli kepi qekinip qikip, uning bilən yənə mangmaydiqən boldı. **67** Xunga Əysa on ikkiyləndin: — Silərmə, həm [məndin] ketixni halamsılar? — dəp soridi. **68** Simon Petrus uningoja jawab kiliplə: — I Rab, biz kimning yeniqə ketattuk? Mənggülük həyatlık sezləri səndilidur! (**aiənios g166**) **69** Wə xuningçoşa ixəndük wə xuni bilip yəttükki, sən Hudanıng Muķaddəs Bołoquqisidursən! — dedi. **70** Əysa ularoja jawabən: — Mən silər on ikkinglarnı tallidim əməsəm, bıraq aranglarda bırsi iblistür! — dedi. **71** (uning bu degini İxkariyotluq Simonning oqlı Yəhudiəni kərsətkənidi, qünki Yəhuda on ikkiylənninq biri bolqını bilən, keyin əzığə satkunluk kılıdu).

72 Bu ixlardın keyin, Əysa Galiliyədə aylınip yürüdi. U Yəhudiyyədə aylınip yürüxni halimaytti, qünki [xu yərdik] Yəhudiylar uningoja kəst kilməkqi idi. **2** Bu qaođa, Yəhudiylarning «kapılər həytix»qə az kələqənidi. **3** Xunga Əysanıng iniliri uningoja: — Muxu yərdin ayrılip Yəhudiyyə barojin, xuning bilən muhlisirinə [karamət] əməllirinə kərələydi! **4** Qünki ezini həlk-ələmgə tonutmakqə boloqan heqkim yoxurun jayda ix kilməydi. Bu əməllərni kiliwatqanikənsən, əzüngni dunyaçoşa kərsət! — deyixti. **5** Qünki uning inilirimi uningoja etikət kilməqənidi. **6** Xunga Əysa ularoja: — Mening wakıt-saitim tehi kəlmidi. Lekin silərgə nisbətən hərwaqtı munasiptr. **7** Bu dunyadikı kixılər silərgə hərçiq eq bolmayıdu; lekin meni eq kəridü. Qünki man uların kilmixlərini razıl dəp guwahlıq beriwtiman. **8** Sılar bu həytəkə beriwingler. Mən bu həytəkə barmaymən, qünki menin wakıt-saitim tehi yetip kəlmidi, — dedi. **9** Əysa bu səzləriñi kiliplə:

Galiliyədə kaldı. **10** Əysanıng iniliri heytka qıkkandın keyin, u əzimu uningoşa bardi. Əmma axkara əməs, yoxurun bardi. **11** Heytta Yəhudiylar uni izdəp: «U kəyerdidur?» dəp sorawatatti. **12** Kixilər arısında uning toqrisida kəp oqluqla boldı. Bəzilər uni: «Yahxi adəm!» desə, yənə bəzilər: «Yak, u halayıñki azduruwatiñ!» deyixti. **13** Birək Yəhudi [qonglıridin] korkup, həqkim oquq-axkara uning gepini kilmaytti. **14** Heytnıng yerimi etkəndə, Əysa ibadəthana høyllirijo kırıp halkı talim berixkə baxlıdi. **15** Yəhudiylar: — Bu adəm həqkəndak təlim alnıqan turuklär, uning kəndakmu munqə kəp bilimi bolsun? — dəp həng-tang kelixti. **16** Əysa ularoja: — Bu təlimlər mening əməs, bəlkı meni əwətküçüninqidur. **17** Uning iradisiga əməl kiliñkə eż iradisını baçlıqan həqkim bu təlim toqıruluk — uning Hudadin kəlgənlikini yaki əzlükümdin eytiwatkanlıkmı bilidü. **18** Əz aldioja sezligən kixi eż xan-xəripini izdəydi, lekin ożını əwətküçüninq xan-xəripini izdəydiqan kixi hək-sadıktur, uningda həkkaniyiszlik yoktur. **19** Musa [pəyojəmbər] silergə Təwrat kanununu taxpxuroqan əməsmi? Lekin həqkaysınglar bu kanunoşa əməl kilmaywatisilər! Nemixka meni eltürməkqi bolisilər? — dedi. **20** Kərpilik: — Sanga jin qaplixiptu! Seni eltürməkqi bolojan kim ikən? — deyixti. **21** Əysa ularoja mundak jawab bərdi: — Mən bir karamətni yaritixim bilən həmminglər həng-tang kelixtinglər. **22** — Əmdi Musa [pəyojəmbər] silergə hətnə kiliñ toqıruluk əmr kəldurojan (əməliyattə bolsa hətnə kiliñ Musa pəyojəmbardin əməs, ata-bowlardın kalojan), xunga silər xabat küniga [toqra kəlip qalşımı] xu kündə adəmning hətnisini kiliwerisilər. **23** Əmdi Təwrat kanunişa hilaplık kiliñmisün dəp xabat künidə adəm hətnə kiliñojan yərdə, mən xabat künidə bir adəmni səlliñimasa sakayıtsam, silər nəmə dəp manga aqqılıklarıslıslar? **24** Sırtki kiyapetka kərap həküm kilmangalar, bəlkı həkkənıy həküm kilinglər! **25** U wakitta Yerusalemıklärning bəziləri: — [Qonglar] eltürməkqi bolojan kixi bu əməsmidi? **26** Axbara sezləwatsimu, uningoşa ərəxi həq nərsə demidiq! Dərəvəkə, aksakallarning uning Məsih ikənlilikini biliq yətkənmə? **27** Həlbuki, bu adəmning kəyərdin kəlgənlikini biz enik bilimiz. Lekin Məsih kəlgəndə, uning kəyərdin kəlgənlikini həqkim bilməstiçə, — deyixti. **28** Xunga Əysa ibadəthana høylisidə təlim beriwtetip, yuxarı awaz bilən mundak dedi: — Silər meni tonuyımız həmdə mening kəyərdin kəlgənlikimimə bilimiz, [dəwatisilər]?! Birək mən əzlükümdin əməs, mən meni əwətküçidin [kəldim], U həktür; birək silər Uni tonumaysilar. **29** Mən Uni tonumyan. Qünki man Uning yenidin kəldim, meni U əwətti. **30** Xunga ular uni tutux yolini izdəydi, lekin həqkim uningoşa kol salmadi; qünki uning wəkit-saiti tehi yetip kəlmigənidir. **31** Lekin halayıñk arısiddiki nuroğun kixilər uningoşa etikəd kıldı. Ular: «Məsih kəlgəndə bu kixi kərsətkən mejizilik alamatlərdin artuk [mejizə] yaritalarmı!» deyixti. **32** Pərisiyələr halayıñknıqı toqıruluk oqluqla boluwaqtan bu gəp-sezlini anglıdi; xuning bilən Parisiylər bilən bax kahınlar uni tutux tükün birnəqqə karawullarnı əwətti. **33** Xuning bilən Əysa: — Yənə bir'az wəkit silər bilən billə bolimən, andin meni əwətküçüninq yəniqə ketimən. **34** Meni izdəysilar, lekin tapalmaysilar. Mən baridiojan yərgə baralmaysilar, — dedi. **35** Buning bilən, Yəhudiylar bir-biriga: — U biz tapalıqjudək kəyərlərgə barar? Greklər arısiddiki tarkək Yəhudi muhəjirlarning yəniqə berip, grekləroja təlim berəmdiqandu? **36** «Meni izdəysilar, lekin tapalmaysilar. Mən baridiojan yərgə baralmaysilar» degini nemisidu? — deyixti. **37** Heytnıng ahirki həm əng katta künü, Əysa ornidin turup, yuxarı awaz bilən: — Kimdəkəm ussisa, mening yenimoşa kəlip iqşun! **38** Manga etikəd kilojuqi

kixining huddi mukəddəs yazmilarda eytilojinidək, iq-baçırıdin hayatlıq süyining dəryalıri ekip qıkıldı! — dəp jakarlıdi **39** (u bu səzni eziqə etikəd kilojanlarqa ata kiliñidiojan Mukəddəs Rohki karita eytikanidi. [Hudanıng] Rohki tehi həqkimə ata kiliñmoqanmıldı, qünki Əysa tehi xan-xəripiqə kirmiganıdi). **40** Halayıñk iqidə bəzilər bu səzni anglap: — [Kelixi mukərrər bolojan] pəyojəmbər həkikətən muxix ikan! — deyixti. **41** Bəzilər: «Bu Məsih ikən!» deyixətti. Yənə bəzilər bolsa: «Yak, Məsih Galiliyədin keləttim? **42** Mukəddəs yazmilarda, Məsih [padixah] Dawutning nəslidin həm Dawutning yurti Bəyt-Ləhəm yezisidin kelidü, deyilməgənmid?» — deyixti. **43** Buning bilən, halayıñk uning wajidin ikkigə belünüp kətti. **44** Bəziləri uni tutaylı degen bolsimu, lekin həqkim uningoşa kol salmadi. **45** Karawullar [ibadəthanidin] bax kahınlar bilən Pərisiyələrinə yəniqə kəytip kəlgəndə, ular karawullaroja: — Nəmə üçün uni tutup kəlmədinglər? — dəp soraxti. **46** Karawullar: — Həqeqə qənaqan bu adəmdək sezligən əməs! — dəp jawab berixti. **47** Pərisiyələr ularoja jawabən: — Silərmə azduruldunglarmu? **48** Aksakallardin yakı Parisiylərdin umingoşa etikəd kilojanlar bolojamnu? **49** Lekin Təwrat kanununu bilməydiqan bu qırprəndilər lənətka kəlidül — deyixti. **50** Ularning arısiddin biri, yəni burun ahxamda Əysanıng aldioja kəlgən Nikodim ularoja: **51** — Təwrat kanunumız awwal kixining nəmə kəlojiniñ eziđin anglap bilməy turup, uningoşa həküm qikiramu! **52** Ular jawab kiliп: — Sənmü Galiliyədinmə? [Mukəddəs yazmilarnı] kər, ketirkinip okup bak, Galiliyədin həqkəndak pəyojəmbər qikmaydu! — dedi. **53** Xuning bilən [ularning] hərbəri eż eyigə kətti.

8 Əysa bolsa Zəytun teojoşa qıkıp kətti. **2** Ətisi səhərdə, u yənə ibadəthana høyllirijo kirdi wə halayıñknıqı həmmisi uning yəniqə kelixkanidi. U olturup, ularoja təlim berixkə baxlıdi. **3** [Xu qaşa], Təwrat ustazlırları bilən Parisiylər zina kiliп tutulup kəlojan bir ayalni uning aldioja elip kelixti. Ular ayalni otturıqə qıkırıp, **4** uningdin: — Ustaz, bu ayal dəl zina üstidə tutuwelidi. **5** Musa [pəyojəmbər] Təwrat kanunuda bizgə muxundak ayalları qalma-kesək kiliп eltürküñi əmr kiliqan. Əmdi sanqə, uni kəndak kiliñ kerək? — dəp soraxti. **6** Əmdi ularning bundak deyixtiki niyyiti, uni tuzakqa qixürüp, uning üstidin ərz kiliqudək birər bahənə izdəx idi. Əmma Əysa engixip, barmikli bilən yərgə bir nemilərni yazojili turdi. **7** Ular xu soalni tohitmay sorawatatti, u ruslinip ularoja: — Aranglardiki kim gunahsız bolsa, [bu] [ayaloja] birinqi taxni atsun! — dedi. **8** Andin u yənə engixip, yərgə yezixni dawamlaxturdi. **9** Ular bu səzni anglap, aldi bilən yaxançonanlırları, andin kalojanlırları bir-birləp [həmmisi] u yərdən qıkıp ketixti. Ahirida Əysa otturda era turojan heliki ayal bilən yalojuz kəldi. **10** Əysa ruslinip turup, xu ayaldın baxkə həqkimni kərmigən bolup, uningdin: Hanım, sanga heliki xikayət kiliqanlar kəni? Seni gunahkə bekitidiojan həqkim qikmidimi? — dəp soridi, **11** — Həzərlırlı, həqkim qikmidi, — dedi ayal. Əysa: — Mənəmu seni gunahkə bekitidiməyən. Baroqin, buningdin keyin yənə gunah kiliñojin! — dedi. **12** Xunga Əysa yənə kəpçilikkə səz kiliп: — Dunyaning nuri özümdurmən. Manga əgəxkənlər karangoçulukta mangmaydu, aksiqə hayatlıq nuroja erixidü, — dedi. **13** Parisiylər: — Sən ezungə ezungə guwahlıq rast həsablannımydu, — deyixti. **14** Əysa ularoja jawabən mundak dedi: — Hətta mən özümgə guwahlıq bərsəmmü, guwahlıq həktür, qünki mən özümninə kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə baridiojanlıkmı bilimən. Lekin silər kəyərdin kəlgənlikimni wə kəyərgə baridiojanlıkmı bilməyisilar. **15** Silər et igilirinən olqımı boyığa həküm kilişilər.

Biraq mən heqkimning üstigə heküm kilmaymən. **16** Mən heküm kilsammu, hekümüm həkikiyidur; qünki mən yaloquz əməs, bəlkı meni əwətkən Ata [bu ixtal] mən bilən billidur. **17** Silərgə təwə bolqan Təwrat kanunida: «İkki adəmnamı guwahlıqı bolsa rast hesablinidu» dəp pütülgəndür. **18** Rast, mən ezüm tooqramda ezüm guwahlıq berimən, wə meni əwətkən Atimu mening tooqramda guwahlıq beridur. **19** Ular uningdin: — Atang kəyərdə? — dəp soraxti. Əysə ularqa jawab berip: — Silər ya meni tonumaysılar, ya Atamni tonumaysılar; meni tonuqan bolsanglar, Atamnimu tonuyttungular, — dedi. **20** Əysə bu sezlerni ibadəthanida təlim bərginidə, sədikə sanduqining alidda turup eytkənidi. Biraq heqkim uni tutmidi, qünki uning wakıt-saiti tehi yetip kəlməgənidi. **21** Xuning bilən wə ularqa yənə: Mən bu yerdin ketimən; silər meni izdəysilər, lekin ez gunahınglar iqidə elisilər. Mən ketidiojan yərəq silər baralmaysılar, — dedi. **22** Buning bilən Yəhudiyalar: — U: «Mən ketidiojan yərəq silər baralmaysılar» dəydi. Bu uning ezini əltürküwaliman deginimimidür? — deyixti. **23** Əysə ularqa: — Silər təwəndindursılar, mən yukiridindurmən. Silər bu dunyadindursılar, mən bu dunyadın əməsman. **24** Xuning üçün silərgə: «Gunahlıringlar iqidə elisilər» dedim. Qünki silər menin «[Əzəldin] Bar Boloquqi» ikənlilikmə ixənmisənglər, gunahlıringlar iqidə elisilər, — dedi. **25** Sən zadi kim? — dəp soraxti ular. Əysə ularqa: — Baxta silərgə nema degen bolsam, man xu. **26** Əzümmüng silərnin toopranglarda wə üstünglardın heküm kılıdıcınu nuroqun səzlirim bar; lekin meni əwətküqi həktur wə mən Uningdin nemini anglojanınsı bolsa, bularnila dunyadılərgə uktrup eytimən, — dedi. **27** Ular uning ezliriga eytkənlərininə Ata topruluk ikənlilikini qüxinəlmidi. **28** Xunga əysə mundak dedi: Silər İnsan'ooqlını ketürgəndin keyin, menin «[Əzəldin] Bar Boloquqi» ikənlilikimi bilisilər wə xundakla həq ixi ezlükündin kilmicənlikimmi, pəkət Atining manga egətikinilə səzligənlikimni bilisilər. **29** Meni əwətküqi mən bilən billidur, U meni əsla yaloquz koymidi, qünki mən həmixin Uni hursən kılıdıcıjan ixlarnı kılıman. **30** Əysə bu sezlerni kiliwatqan qaçqıning ezidə, nuroqun kixılər uningoja etikad kıldı. **31** Əysə eziqə etikad kilojan Yəhudiyalarqa: — Əgər menin səz-kalamimindin qıkırmayırsan, menin həkikiyi muhlislihim boləjan bolisilər, **32** wə həkikətni bilisilər wə həkikət silərni azadlıkkə erixtiridü, — dedi. **33** Ular jawabən: — Biz İbrahimning nəslimiz, — heqkaqın heqkimning kullukida bolmiduk. Sən kəndaksığa: Azadlıkkə erixsələr, daysan? — dedi. **34** Əysə ularqa jawab berip: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, gunah sadır kilojan kixi gunahıning kılıduri. **35** Kül ailidə mənggü turmaydu, lekin oqul mənggü turidu. (aiən g165) **36** Xuning üçün Oqul silərnin azad kilsə, həkikiyi azad bolisilər. **37** Silər İbrahimning nəslini ikənliliklərni bilimən. Biraq meni əltürmkəqı boluwatisilər, qünki menin səzüm iqinglardın orun almındı. **38** Mən Atamning yenida kərgənlirrimi etiyatiyimən; silər bolsanglar ez atanglardın kərgənliringlərni kiliwatisilər! **39** Ular jawab berip: — Bizning atımız İbrahimidür, — dedi. Əysə ularqa: — Əgər İbrahimning pərzəntilri bolsanglar, İbrahimning əməllərinin kilojan bolattingalar! **40** Birkə həzir aksıqə meni, yəni Hudadin anglojan həkikətni silərə yeklüzən adəmni əltürükə kəstlaysılar. İbrahim undak ixi kilmiojan. **41** Silər ez atanglarning kiloqınıni kiliwatisilər! — dedi. — Biz haramdin boləjan əməsmiz! Bizning pəkət birlə atımız bar, U bolsa Hudadur! — deyixti ular. **42** Əysə ularqa: — Atanglar Huda boləjan bolsa, meni seyğən bolattingalar; qünki mən Hudanıng baqrıdin qıkıp, bu yərəq kəldim. Mən ezlükündin kəlgən əməsmən, bəlkı Uning təripidin əwətilgənmən. **43**

Səzlirimni nemixə qüxənməsiler? Enikki, menin səz-kalamim kulikingləroja kirməywatidu! **44** Silər atanglar iblistin bolqansılar wə uning arzu-həwəslirigə əməl kiliixni halaysılar. U aləm apirdə bolqanında tartip katıl idil wə uningda həkikət bolmioqaqka, həkikətə turmiqən. U yaloqan səzliganda, ez təbətidin səzlaydu, qünki u yaloqançı wə xundakla yaloqanqılıkning atisidur. **45** Lekin mən həkikətni səzligim üqün, manga ixənməsiler. **46** Kaysinglər meni gunahı bar dəp dəlliyyələsiler, ken? Həkikətni səzlisəm, nema üçün manga ixənməsiler? **47** Hudadin boləjan kixi Hudanıng sezlərini anglaydu; silər ularnı anglimaysılar, qünki silər Hudadin boləjan əməssilər! **48** Yəhudiylər uningoja jawabən: — Əjəba, bizning seni: «Samariyalı həm jin qaplaçkan adəm»sən deginimiz toqra əməsmü? — deyixti. **49** Əysə jawabən: — Manga jin qaplaçkını yok, bəlkı mən Atamni hərmət kılımım; lekin silər manga hərmətsizlik kiliwatisilər. **50** Mən ez xan-xəripimni izdiməymən; lekin bunu idzığığı həm [uning təsdidin] heküm kılqoqı Birsi bar. **51** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, menin səz-kalamimni tutidiojan kixi əbədil əbəd elüm kərməydi. (aiən g165) **52** Xuning bilən Yəhudiylər uningoja: — Sanga dərwəkə jin qaplaçkənlilikini əmdi bildik! Hətta [həzriti] İbrahim wə pəyəqəmbərlərmə elən tursa, san kəndaksığa: «Mening səz-kalamimni tutidiojan kixi əbədil əbəd elüm tetimdaydu» daysan? (aiən g165) **53** Əjəba, sən atınız İbrahimdən uluqəmusan? U oldı, pəyəqəmberlər həm eldi? Sən ezungni kim kilməqisən? **54** Əysə jawabən mundak dedi: — Əgər mən özünni uluqlısam, undakta uluqlukum həqnərsə həsablanmayıttı. Biraq meni uluqlıqoju — silər «U bizning Hudayimiz» dəp ataydiyan Atamning Əzidür. **55** Silər Uni tonumidingər, lekin mən Uni tonuymən. Uni tonumaymən desəm, silərdək yaloqançı bolattım; biraq mən Uni tonuymən wə Uning səz-kalamimni tutimən. **56** Atanglar İbrahim menin künümni kəridiojanlıigidin yayrap-yaxnidı həm dərwəkə uni aldin'ala kərüp xadlandı. **57** — Sən tehi əllik yaxqa kirmə turup, İbrahimni kərdüngmu? — deyixti ular. **58** Əysə ularqa: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, İbrahim təqulmastıla, mən Bar Boloquqidurmən! — dedi. **59** Buning bilən ular uni qalma-kesək kılqılıq kollarıqə yerdin tax aldı; lekin əysə ularqa kərənməy, ularning otturisidin etüp ibadəthanidin qıkıp kətti.

9 Wə u yolda ketiwetip, tuoqma karioq bir adəmni kərdi.

2 Muhlisliri uningdin: — Ustaz, kim gunah kılıp uning karioqı tuoqulqinoja səwəb boləjan? U əzimü ya ata-anisim? — dəp soraxti. **3** Əysə mundak jawab bərdi: — Əzi yaki ata-anisining gunah sadır kilojanlıigidin əməs, bəlkı Hudanıng Əz emalları uningda ayan kılınsın dəp xundak boləjan. **4** Künninq yorukida, meni əwətküqininq əməllərini ada kilişim kerak. Kəq kirsə, xu qaşaqla heqkim ix kılalmaydu. **5** Mən dunyada turoqan waktimdə, dunyaniq nuri əzümdurmən. **6** Bu sezlerni kiloqandin keyin, u yərəq tükürüp, tükürükən lay kılıp, layını həlikə adəmning kəzlirigə sürüp koydi. **7** wə uningoja: «Siloam kelqiki»ga berip yuyuwatkin! dedi («Siloam» [ibraniyiqə səz bolup], «əwətilgən» degen mənini bildirüdu). Xuning bilən həlikə adəm berip yuyuwidi, kəzi kəridiojan bolup kəytip kəldi. **8** Kəxniliri wə ilgiri tiləmqılık kiloqınında uni kərgənlər: — Bu olturnup tiləmqılık kılıdıcıjan həlikə adəm əməsmü? — deyixip kətti. **9** Bəzilər: «Həə, xu ikən» desə, yənə bəzilər: «Yak, u əməs, lekin uningoja oxhaydikən» deyixti. Biraq u ezi: — Mən dal xu kixi boliman! — dedi. **10** — Undakta kezliiring kəndək eqlidi? — dəp soraxti ular. **11** U jawabən mundak dedi: — Əysə isimlik bir kixi [tükürükidin] lay kılıp kezliiriməgə sürüp koyuwidi, manga:

«Siloam kəlqikigə berip yuyuwatkin» degenidi. Mən berip yuyuwidim, kərəlyediojan boldum. **12** — U hazır kəyərdə? — dəp soraxti ular. — Bilməymən, — dedi u. **13** Halayık, ilgiri karioğlu bolğan bu adəmni Parisiyalarning aldioja elip berixti **14** (əslida Əysa lay kılıp bu adəmning kezlini aqən kün dəl xabat künü idi). **15** Xuning bilən Pərisiyər kəytidin bu adəmdin kəndak kərəlyediojan bolğinini soriwidi, u ularoja: — U kezlirimgə lay [stürüp] koydi, mən yuyuwidim wə mana, kərəlyediojan boldum! — dedi. **16** Xuning bilən Pərisiyərənin bəziliri: — U adəm Hudanıng yenidin kəlgən əməs, qünki u xabat künini tutmaydu, — deyixti. Yəna bəziliri: — U gunahkar adəm bolsa, kəndaklarqa bundak möjizilik alamətlərni yaritalaytti? — deyixti. Buning bilən ularning arısında belünütix payda boldi. **17** Ular karioğlu adəmdin yəna: — U kezliringni eqiptu, əmdi sən u toqıruluk nemə dəysən? — dəp soraxti. U: — U bir pəyojəmbər ikən, — dedi. **18** Yəhudiylər kərəlyediojan kılınoğan kixininə ata-anisini tezip kəlmigüqə, burun uning karioğlu ikənlilikigə wə həzir kərəlyediojan kılınoğanlıqqa ixənməydi. Xunga ular uning ata-anisini qakırtıp, **19** ulardın: — Bu silərnin oqlunglarmu? Tuqma karioğlu, dəwatattinglar? Əmdi hazır kəndaklarqa kərəlyediojan bolup kəldi? — dəp soraxti. **20** Ata-anisi ularoja: — Uning bizning oqlımız ikənlilik, xundakla tuquluxidinə karioğlu ikənlilikini bilimiz; **21** lekin hazır kəndaklarqa kərəlyediojan bolup kaloğanlıkını, kezlini kim aqənlikini bilməymiz. U qong adəm tursa, [buni] ezdin soranglar, u ezi dəp bərsün, — dəp jawab bərdi. **22** Ata-anisining xundak deyixi Yəhudiylərdin kərkənlikli üçün id; qünki Yəhudiylər kimdəkim əysani Məsih dəp etirap kilsə, u sinagog jamaitidin koçlap qikirilsün dəp karar kılqanıdi. **23** Xu sawəbtin uning ata-anisi: «U qong adəm tursa, [buni] ezdin soranglar» degenidi. **24** Parisiyərəslidə karioğlu bolğan adəmni yəna qakırip uningoja: — Hudaqə xanxərəp berip [kəsəm kıl]! Biz bu adəmning gunahkar ikənlilikini bilimiz, — deyixti. **25** U mundak jawab bardı: — U gunahkarmu, əməsmu, bilməymən. Bırak mən xu birlə ixni bilimənki, karioğlu idim, hazır kərəlyediojan boldum. **26** Ular uningdin yəna bir ketim: — U seni kəndak kıldı? Kezliringni kəndak aqtı? — dəp soraxti. **27** U jawabən: — Silərgə allıkaqan ettim, bıraq kulak salmındıqlar. Silər nema dəp kəytidin anglaxnı halap kaldıqlar! Silərmə uning muhlisləri bolay dəwatamsılər? — dedi. **28** Buning bilən, ular uni kattığlı tillap: — Sən hələkinin muhlisi! Biz bolsaq Musa [pəyojəmbərəng] muhlislərimiz. **29** Hudanıng Musaqa sezlığənlilikini bilimiz; lekin bu nemining bolsa kəyərdin kəlgənlikinimə bilməymiz, — deyixti. **30** Hələki adəm ularoja mundak, jawab kəytirdi: — Ajayıp ixkü bu! Gərqə silər uning kəyərdin kəlgənlikini bilmigininglar bilən, u menin kezlinimi aqtı. **31** Biz bilimizki, Huda gunahkarlarning tiləklirini anglimaydu; bıraq Əzığə iħlasmən bolup iradisiga əmal kılıqlınlarningini anglaydu. **32** Dunya apirida bolğandın tartip, bıraşının tuqma karioğuning kezini aqənlikini anglap bakkən əməs. (**aion g165**) **33** Əger bu adəm Hudadin kəlmigən bolsa, həqnəmə kılalımojan bolatti. **34** Ular uni: — Sən tiptin gunah işqida tuquloğan turukluk, bizgə təlim bərməkqimüsən? — deyixip, uni [sinagogtin] koçlap qikiriwetixti. **35** Əysa ularning uni [sinagogtin] koçlap qikarəjanlıkını anglap, uni izdəp tezip: Sən, Hudanıng Oqlıqə etikəd kılımsan? — dəp soridi. **36** U jawabən: — Təksir, u kim? Mən uningoja etikəd kiliy, — dedi. **37** — Sən həm uni kərdüng həm mana, hazır san bilən sezlixiwatkan dəl xuning ezi, — dedi Əysa uningoja. **38** Hələki adəm: — I Rəb, etikəd kılımən! — dəp, uningoja səjda kıldı. **39** — Mən korlarnı kəridiojan bolsun, kəridiojanlarıni kor bolsun dəp bu dunyaca həküm qikirixka kəldim, — dedi

Əysa. **40** Uning yenediki bəzi Pərisiyərlər bu sezlərni anglap uningdin: — Bizmu kormu? — dəp soraxti. **41** Əysa ularoja: — Kor bolğan bolsanglar, gunahjinglər bolmayıttı; lekin silər hazır «kərəwatiımız» degininqlər üçün silərgə gunah hesabliniweridü, — dedi.

10 Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, köy qotinoğa ixiktin kirməy, baxka yordın yamixip kırğın kixi oopri wə karakqidur. **2** Ixiktin kiridiqan kixi bolsa koylarning padiqisidur. **3** Ixik bakar umingoja ixikni ekip beridu wə koylar uning awazini anglap tonuydu; u ez koylirining isimlərini bir-birləp qakırip ularını sırtka baxlap qikidu. **4** U koylirining həmmisini sırtka qikirip bolup, ularning alıda mangidu, koylarmı uning kəynidin əgixip mengixidü; qünki ular uning awazini tonuydu. **5** Lekin ular yat adəmning kəynidin mangmaydu, bəlkı uningdin qaçıdu; qünki ular yatlarining awazini tonumaydu. **6** Əysa bu təmsilni ularoja sezləp bərgini bilən, lekin ular uning ezelrigə nemə dəwatkanlığını həq qüxənmidi. **7** Xunga Əysa ularoja yəna mundak dedi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, koylarning ixiki eziümdürmən. **8** Məndin ilgiri kəlgənlerinə həmmisi oopri wə karakqidur, lekin koylar ularoja kulak salmıdi. **9** Ixik eziümdürmən. Mən arkılık kırğıını kutkuzuldu həm kırıp-qikip, ot-qeplərni tezip yeyələydi. **10** Oopri bolsa pəkət ooprilax, eltürük wə buxuz üçqünlə kəlidü. Mən bolsam ularnı hayatıkka erixsun wə xu hayatıki mol bolsun dəp kəldim. **11** Yahxi padiqi eziümdürmən. Yahxi padiqi koylar üçün ez jenini pida kıldı. **12** Lekin mədikar undak kilmaydu. U bəlkı nə koylarning igisi nə padıqisi bolmiojaqka, bərining kəlgəninini kərsə, koylarnı taxlap qaçıdu wə bərə kelip koylarnı titip tiripərin kiliwetidü. **13** Əmdi mədikar bolsa pəkət həkkini dəp ixlap, koylarqə kəngül belməy bədər qaçıdu. **14** Yahxi padiqi eziümdürmən. Ata meni toniojinidək men atını tonuqinimdək, mən eziümminkilərni tonuymən wə eziümminkilərnu meni tonuydu; koylar üçün jenim pida. **16** Bu qotandin bolmiojan baxka koylirimmi bar. Ularnı elip baxlıxım kerək wə ularmı awazimni anglaydu; xuning bilən bir pada bolidu, xundakla ularning bir padıqisi bolidu. **17** Ata meni xu sawəbtin seyiduki, mən jenimni kəyturuwelixin üçün uni pida kılımən. **18** Jenimni həqkim məndin alalmaydu, mən uni ez ihtiyyarım bilən pida kılımən. Mən uni pida kılıxka həküklikmən wə xundakla uni kəyturuwelixinə həküklikmən; bu əmrni Atamdin tapxuruwalıqanmən. **19** Bu sezlər tüpəylidin Yəhudiylər arısında yəna belünütix payda boldi. **20** Ulardın kəp adamlar: — Uningoja jin qaplixipti, u jeylüwatidu, nemə üçün uning sezigə kulak, salqudəksilər? — deyixti. **21** Yəna bəzilər bolsa: — Jin qaplaxlan adəmning sezləri bundak bolmayıddu. Jin kəndakmu karioğularning kezlini aqalısun?! — deyixti. **22** Kix pəslı bolup, Yerusalemda «Kaya beqoixlax heyti» etküzüllüwattdı. **23** Əysa ibadəthanidiki «Sulaymanning pekaxyin»da aylınp yürütti. **24** Yəhudiylər uning astrapioja olrixwelip: — Bizni qaçanqıqə tit-tit kiliq tutuklukta kəldurmakqısan? Əger Məsih, bolsang, bizgə oqukını eyt, — deyixti. **25** Əysa mundak jawab bərdi: — Mən silərgə ettim, lekin ixənməysilər. Atamning nami bilən kılıqan əməllirimən ezi manga guwahlıq beridu. **26** Bırak mən silərgə etkinqimdək, silər etikəd kilmidindər, qünki menin koylirinimən əməssilər. **27** Mening koylirim menin awazimni anglaydu, mən ularnı tonuymən wə ular manga əgixidü. **28** Mən ularoja mənggülüq hayat ata kılımən; ular əsلا halak bolmayıdu. Həqkim ularnı kolumnidin tariyalalmaydu. (**aion g165, aionios g166**) **29** Ularnı manga təkdim kılıqan atam həmmidin üstündür wə həqkim ularnı atamining kolidin tariyalalmaydu. **30** Mən

wə Ata [əslidinla] birdurmız. **31** Buning bilən Yəhudiylar yənə uni qalma-kesək kılıxmakçı bolup, yərdin kollirioja tax elixti. **32** Əysə ularoja: — Atamdin kəlgən nuroqun yahxi əməllərni silərgə kərsəttim. Bu əməllərning kəsisi üçün meni qalma-kesək kılımcısilər? — dedi. **33** — Seni yahxi bir əmal üçün əməs, bəlkı kupurluk kılqining üçün qalma-kesək kılımımız. Qünki sən bir insan turulkul, eziñgni Huda kılıp kərsətting! — dedi Yəhudiylar jawabən. **34** Əysə ularoja mundak jawab bərdi: — Silərgə təwə mukəddəs kanunda «Mən eyttim, silər ilahılsılar» dəp pütülgən əməsmu? **35** Huda ez söz-kalamını yətküzənlərni «ilahılar» dəp atiojan yərda (wə mukəddəs yazmılarda eytılıqini hərgiz küqtin kalmayıdu) **36** nemə üçün Ata Əzığa has-mukəddəs kılıp panı dunyaqa swatkan zat «Mən Hudanıng Ooqlımən» desə, u toqruluk «kupurluk kılding!» dəysilər? **37** Əgər Atamning əməllərini kılımsam, manga ixənmənglər. **38** Birək kılsam, manga ixənmigən hələttim, əməllərning ezlirigə ixinənglər. Buning bilən Atining məndə ikenlikini, meningmu Atida ikenlikimni həq, dəp bilip etikad kılıdıcıban bolisilər. **39** Buning bilən ular yənə uni tutmaqçı boldi, birək u ularning kolliridin kutulup, u yərdin kətti. **40** Andin u yənə İordan dəryasining u ketioja, yəni Yəhya [pəyəqəmbər] dəslipidə adəmlərni qəmündürən jayoja berip, u yərdə turdi. **41** Nuroqun kixilər uning yenioja kəldi. Ular: — Yəhya həq möjizilik alamat kərsətmigən, lekin uning bu adam toqrisida barlıq eytikanlı rast ikan! — deyixti. **42** Xuning bilən nuroqunlıqan kixilər bu yerdə uningoja etikad kıldı.

11 Lazarus deqən bir adam kesəl bolup kaloqanidi. U Məryəm wə hədisi Marta turoqan, Bəyt-Aniya deqən kənttə turattı **2** (bu Məryəm bolsa, Rəbgə huxbuy mayni sürkigən, putlirini əz qaqları bilən ertip kurutkən hələki Məryəm idi; kesəl bolup yatlaşan Lazarus uning inisi idi). **3** Lazarusning hədiliri əysəqə həwərqi awatip: «I Rəb, mana sən seyğən [dostung] kesəl bolup kaldi!» dəp yetküdü. **4** Lekin əysə buni anglap: — Bu kesəldin əlüp kətmeydü, bəlkı bu arkılık Hudanıng Ooqli uluqəlinip, Hudanıng xan-xəripi ayan qılınidü — dedi. **5** Əysə Marta, singlisli wə Lazarusni tolimu seyatti. **6** Xunga u Lazarusning kesəl ikenlikini anglıqan bolsimu, əzi turuwtakan jayda yənə ikki kün turdi. **7** Andin keyin u muhlislıroja: — Yəhudiyyəga kayta barayı! — dedi. **8** Muhlislıri uningoja: — Ustaz, yekindila [u yərdiki] Yəhudiylar seni qalma-kesək kılımcıq bolovan tursa, yənə u yərgə kayta baramsən? — deyixti. **9** Əysə mundak dedi: — Kündüzən on ikki saat bar əməsmu? Kündüzi yol mangojan kixi putlaxmas, qünki u bu dunyaning yorukını keridu. **10** Lekin keqisi yol mangojan kixi putlixar, qünki uningda yorulkuk yoktur. **11** Bu sezlərni eytəkəndin keyin, u: — Dostimiz Lazarus uhlap kaldi; man uni uyksusidin oyoqtaklı bariman, — dəp koxup koydi. **12** Xunga muhlislər uningoja: — I Rəb, uhlıqan bolsa, yahxi bolup kəlidü, — dedi. **13** Halbüki, əysə Lazarusning elümi toqrukul eytikanlı, lekin ular u dəm elixti uyğun dəvətidü, dəp oylaxtı. **14** Xunga əysə ularoja oqukını eypit: — Lazarus eldi, — dedi. **15** — Birək silərni dəp, silərning etikad kılıxinglər üçün, [uning kəxida] bolmioqlanıkimiqə huxalmən. Əmdi uning yenioja barayı, — dedi. **16** «Koxkezək» dəp atilidiojan Tomas baxşa muhlisdaxlirioja: — Bizmu uning bilən billə barayı həm uning bilən billə eləyi, — dedi. **17** Əysə muhlislıri bilən Bəyt-Aniyaqa baroqanda, Lazarusning yərlikkə koyulqinoja allikaqan tət kün bolovanlıkı uningoja məlum boldi. **18** Bəyt-Aniya Yerusalemə yekin bolup, uningdin alta qakırımqə yıraklıktı idi, **19** xuning bilən nuroqun Yəhudiylar Marta bilən Məryəmgə inisi toqrisida təsəlli bərgili ularning yenioja kəlgənidi. **20** Marta əmdi əysanıng keliwatqını anglapla, uning

aldioja qıktı. Lekin Məryəm bolsa eyidə olturup kaldi. **21** Marta əmdi əysəqə: — I Rəb, bu yərda bolovan bolsang, inim elmigən bolatti. **22** Həlihəm Hudadin nemini tilisəng, Uning sanga xuni beridioqlanılığını bilimən, — dedi. **23** — Ining kayta tiriliidü, — dedi əysə. **24** Marta: — Ahirki künidə, yənə tirilix künidə uning jəzəman tirilidioqlanılığını bilimən, — dedi. **25** Əysə uningoja: — Tirilix wə həyatlık mən əzümdurmən; manga etikad kılıquçı kixi əlsimi, həyat bolidü; **26** wə həyat turup, manga etikad kılıquçı əbadıl-əbad olməs; buningə xixənməsən? (**aiən g165**) **27** U uningoja: — Ixinimən, i Rəb; sening dunyaqa kelixi mukərrər bolovan Məsih, Hudanıng Ooqli ikenlikingga ixinimən. **28** Buni dəp bolup, u berip singlisli Məryəmən astioqına qakırıp: — Ustaz kəldi, seni qakırıwatıd, — dedi. **29** Məryəm buni anglap, dərhal ornidin turup, uning aldioja bardı **30** (xu pəyttə əysə tehi yezişa kirmigən bolup, Marta uning aldioja mengip, uqrıxip kalojan yərdə idi). **31** Əmdi [Məryəmgə] təsallı beriwtatkan, eydə uning bilən olturoqan Yəhudiylar uning aldirap kopup sırtka qıkıp kətkinini kərüp, uni kəbriga berip xu yərdə yioqa-zar kılıjılı ketti, dəp oylap, uning kaynidin mengixti. **32** Məryəm əmdi əysə bar yərgə baroqanda uni kərüp, ayioqja əzini etip: — I Rəb, bu yərda bolovan bolsang, inim elmigən bolatti! — dedi. **33** Əysə Məryəmən yioqa-zar kılıjinini, xundakla uning bilə billə kəlgən Yəhudiylər həlkinqən yioqa-zar kılıxjinini kərgəndə, rohida kəttik pişən qekip, kengli tolumu biaram boldı wə: **34** — Uni kəyargə koydungular? — dəp soridi. — I Rəb, kəlip kərgin, — deyixti ular. **35** Əysə kez yexi kıldı. **36** Yəhudiylər həlki: — Kərangler, u uni əqanlıq seyğən! — deyixti. **37** Wə ulardin bəzilirli: — Kəriquning kezini aqkan bu kixi kesəl adəmni elümdün saklap kəlməsənidir? — deyixti. **38** Əysə iqida yənə kəttik pişən qekip, kəbrining aldioja bardı. Kəbri bər qıç idı; uning kırıx aqzioja qong bir tax koyukluk idı. **39** Əysə: — Taxni eliwetinglər! — dedi. Əlgüqining hədisi Marta: — I Rəb, yərlikkə koyojılı tət kün boldı, hazır u purap kətkəndü, — dedi. **40** Əysə umingoja: — Mən sanga: «Etikad kılsang, Hudanıng xan-xəripini kərisən» deqənidimoqul — dedi. **41** Buning bilən halayık taxni eliwetti. Əysə kezərlərini asmanoja tikip mundak dua kıldı: — I Ata, tilikimni anglıqining üçün sanga taxəkkür eytimən. **42** Tilikrimmi həmixinə anglaydiaoqlanılığını bilimən; lekin xundak bolsimu, ətrapimdiki muxu halayık sening meni əwətəkənlilikgə ixənsün dəp, buni eytiwatişən! **43** Bu sezlərni kılıqandin keyin, u yukarı awazda: — Lazarus, taxkrija qık! — dəp towıldı. **44** Əlgüqı kol-putlili keparləngən, engiki tengilojan haldə taxkrija qıkğı. Əysə ularoja: — Kepənni yexiwigetip, uni azad kilinglər! — dedi. **45** Məryəmən yenioja pətə kilip kəlip, uning əməllirini kərgən Yəhudiylar iqidin nuroqunlari uningoja etikad kıldı. **46** Lekin ularning iqida bəzilirli Pərisiyələrning yenioja berip, əysanıng kılıqan ixilirini məlum kılıxtı. **47** Xunga bax kahınlar wə Pərisiyələr Yəhudiyların kengaxmısını yioqip: — Kəndək kılıxımız kerək? Bu adəm nuroqun möjizilik alamatlarını yaritiwatidu. **48** Uningoja xundak yol koyup beriwersək, həmmə adəm uningoja etikad kılıp ketidü. Xundak bolovanda, Rimliklər kəlip bu bizning jayımız wə kowmimizni wəyrən kiliwetidü! — deyixti. **49** Ularning iqida bəziləri, yəni xu yili bax kahın bolovan Kayafa: — Silər əhqəminə bilməydikənsilər! **50** Pütün həlkinqən halak boluxining orniqə, birlə adəməng ular üçün eltiñixine əzwallikini qüxinip yətməydikənsilər, — dedi **51** (bu seznı u eztükidin eymiqənidi; bəlkı u xu yili bax kahın bolovanlıkı üçün, əysanıng [Yəhudi] həlkə üçün, xundakla pəkət u həlk üqünlə əməs, bəlkı Hudanıng hər yanqa tarkılıp kətkən pərzəntlirinən həmmisini bir kılıp uyuxturux üçün elidioqlanılığından aldın bexarət berip xundak degənidi).

53 Xuning bilən ular məslihətləxip, xu kündin baxlap Əysani əltüriwetixni kəstlidi. **54** Xuning üçün Əysa əmdi Yəhudiylar arısında axkara yürməytti, u u yərdin ayrılip qəlgə yekin rayondiki Əfraim isimlik bir xəhirişə berip, mülhislilri bilən u yərədə turdi. **55** Əmdi Yəhudiylarning «etüp ketix heyti»qası az kalojanidi. Nuroqun kixilər təhərətni ada kılıx üçün, həytiin ilgiri yezilardin Yerusaleməqə kelixti. **56** Xuning bilən billə xu kixilər Əysani izdəxti. Ular ibadəthanida yiojiloğunda bir-birigə: — Kəndak oylawatisilər? U heyt etküüzgili kalməsmu? — deyixti. **57** Bax kahinlər bilən Pərisiyər bolsa uni tutux üçün, hərkimining uning kəyərdilikini bilsə, məlum kılıxi töprürlük pərman qıçarojanıdi.

12 Etüp ketix heytidin alta kün ilgiri, Əysa ezi olümündin tirildürən Lazarus turuwatqan jay — Bəyt-Aniyaqa kəldi. **2** Xu wajidin ular u yərədə uningoja ziyanat bərdi. Marta məhmanlarnı küttüwatattı; Lazarus bolsa Əysa bilən həmdastihanoloqların biri idi. **3** Məryəm əmdi nahayiti kimmət bahalıq sap sumbul ətirdin bir kədək əkilip, Əysanıng putlirioja kuydi andin qaqları bilən putlirini ertip kurutti. Etirning hux purikı eyni bir aldı. **4** Lekin uning muhlislilridin biri, yənə uningoja pat arıda satqunluk kılıqı, Simonning oöli Yəhuda İxkariyot: **5** — Nemixka bu [kimmət bahalıq] ətir kəmbəoqəllərgə sədik kılıp berilixkə üç yüz dinarоja setilmidi? — dedi **6** (u bu səzni kəmbəoqəllərinə qəməni yeganlıkı üçün əməs, bəlkı oöpri boloqlanlılığı üçün deganidi; qünki u [muhlislarning ortak] həmyanını saklıqıqlı bolup, daim uningoja selinqinidin oqrırlıwalttı). **7** Əmdi Əysa: — Ayalni eż ihtiyarioqa koyojin! Qünki u buni mening dəpnə künüm üçün təyyarlık kılıp saklıqandur; **8** qünki kəmbəoqəllər həmixə silər bilən billə bolidu, lekin mən həmixə silər bilən billə bolmayım, — dedi. **9** Zor bir top Yəhudiylar uning xu yərədə ikenlikidin həwər tezip, xu yərgə kəldi. Ularning kelixi yaloquz Əysani dapla əməs, yənə u olümündin tirildürən Lazarusnimu kərtüx üçün idi. **10** Lekin bax kahinlər bolsa Lazarusnimu əltürixi məslihətləxənənidı; **11** Qünki uning səwəbidin nuroqun Yəhudiylar ezlirin qeñikin Əysaşa etikad kiliwatatdı. **12** Ətisi, «[etüp ketix] heyti»ni etküüzükə kəlgən zor bir top halayık Əysanıng Yerusaleməqə keliwatkanlığını anglap, **13** kollirioja horma xahlırını tutuğkan haldə uni karxi alopılı qıkixti wə: «Təxəkkür-hosanna! Pərvərdigarning namida kəlgüqi, Israilning padixağıja mubarək boloqay!» dəp warkiraxtı. **14** Əysa bir təhəyni tezip, uningoja mindi; huddi [mukaddəs yazmilarda] mundak pütülgəndək: — **15** «Körkənə, i Zion kızıl Mana, Padixahıng exək təhiyigə minip keliwatidit!». **16** Əyni qəqəda uning muhlislilri bu ixlarnı qüxanməytti, lekin Əysa xan-xərəpta uluoqlanojanın keyin, bu sezlərning uning töprürlük pütülgənlilikini, xundakla bu ixlarning dərwəkə uningda xundak yüz bərgənlilikini esigə kəltürdü. **17** Əmdi u Lazarusni kəbridin qakırıp tirildürən qəqəda uning bilən billə bolovan halayık bolsa, bu ixqə guwahlıq beriwattati. **18** Əysa yaratkan bu mejizilik alamətnimə anglioqąqka, uni karxi elikka xu bir top adəmlər qıkixkanidi. **19** Pərisiyər bolsa bir-birigə: — Karanglar, [barlık] kılıqininqar bikar kətti! Mana əmdi pütükli jahən uningoja əgəxməktə! — deyixti. **20** Etüp ketix heytidə ibadət kılıqli kəlgənlər arısında birnəqqə greklərmə bar idi. **21** Bular əmdi Galiliyəning Bayt-Saida yezisidin bolovan Filipning yenoqa kəlip: — Əpəndim, biz Əysa bilən kerüxsək, — dəp talap kılıxtı. **22** Filip berip buni Andriyasğa etti. Andin Andriyas wə Filip ikkisi Əysaşa məlum kıldı. **23** Lekin Əysa ularqa jawabın mundak dedi: — «İnsan' oqlining xan-xərəpta uluoqlinidiojan wakit-saiti yetip kəldi. **24** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni

eytip koyayki, buğday deni tuprak iqığa qüxüp elmiqığa, ezi yənilə yaloquz kəlidü; lekin elsə, mol həsol beridu. **25** Kimdəkim eż hayatini ayisa uningdin məhrum bolidu; lekin bu dunyada eż hayatidin nəprətlənsə, uni mənggülük həyatlıqka saklıyalaydu. (aiōnios g166) **26** Kimdəkim hizmitimdə boluxni halisa, manga əgəxsun. Man kəyərdə bolsam, menin hizmetinqimmu xu yərədə bolidu. Kimdəkim menin hizmitimdə bolsa, Ata uningoja izzət kılıdu. **27** Həzir jenim kəttik azabliniati. Mən nema deyixim kerək? «Ata, meni bu saettin kütkəzəjin!» dəymə? Lekin mən dəl muxu wakit-saət üçün kəldim. **28** Ata, namingoja xan-xərəp kəltürgin!». Xuan, asmandın bir awaz anglinip: — Uningoja xan-xərəp kəltürimən! — deyildi. **29** Buni anglojan xu yərədə turojan halayık: — Hawa güldürli, — deyixti. Yənə bəzilər bolsa: — Bir pərixtə uningoja gəp kıldı, — deyixti. **30** Əysa bolsa jawabon: — Bu awaz meni dəp əməs, silərni dəp qüxti. **31** Əmdi dunyaning üstügə həküm qikirrilix wakti kəldi; həzir bu dunyaning həkümdarining taxkırıqə kooqşınx wakti kəldi. **32** Wə mən bolsam, yərning üstidin kətürülginimdə, pütükli insanları əzümgə jəlp kılıp tartımən, — dedi **33** (uning buni degini əzinin kəndək olüm bilən əlidiojanlığını kərsətkini idı). **34** Halayık buningoja jawabən uningdin: — Biz mukaddəs kanundin Məsihning əbədgiqə kəlidinqinini anglojan; sen kandaqsığa «İnsan' oqlı kətürülxüki kerək» dəysən?! Bu kandaqmū «İnsan' oqlı» bulsun? — dəp soridi. (aiōn g165) **35** Xunga Əysa ularqa: — Nurning aranglarda bolidiojan wakti uzun bolmayıdu. Xunga karangoçuluğunuñ silərni besivalmaslıkı üçün, nur bar waktida [uningda] mengingilar; karangoçuluğta mangojan kixa əzinin kəyorga ketiwatkanlığını bilməydi. **36** Nur aranglarda bar waktitta, uningoja ixininglar; buning bilən nurning parzəntliyi bolisilər, — dedi. Əysa bu sezlərni kılıqandın keyin, ulardin ayrılip yoxurunuwaldı. **37** Gərqə u ularning kez aldida xunqə tola möjizilik alamət kərsətkən bolsimu, ular tehi uningoja etikad kılımdu. **38** Xuning bilən Yəxaya pəyojəmbərnin yazmışida aldin'ala kərsitilgən bəxərat dəl əməlgə axurdi: «Pərvərdigar, bizning yətküzən həwirimizə kimmət ixəngən? Həm «Pərvərdigarning biliki» Boloduqı kimigimi ayan kiliñojan!» **39** Halayığın etikad kılımiojinining səwəbi dəl xuki (huddi Yəxaya pəyojəmbər yənə aldin'ala etykəndək): «[Pərvərdigar] ularning kezlinirini kor, Kəlbini tax kıldı; Məksət, ularning kezlinirin kərüp, Kəlbining qüxinip, [Günahlıridin] yenixinin aldını elix üqündür; Bolmaşı, Mən ularni sakayıtkan bolattım, — [daydu Pərvərdigar]». **41** Bu sezlərni Yəxaya [pəyojəmbər] [Məsihning] xan-xəripini kərüp uningoja karita aldin'ala sez kılıqinida etykənidi. **42** Wəhalənki, gərqə hətta Yəhudi akşakallırıdin nuroqunlujan adəmlər uningoja etikad kılıqan bolsimu, ular Pərisiyər wəjidiñ korkup, ezlirininq sinagogtin koçqlap qikirriwetləşliki üçün uni etirap kılımdu. **43** Buning səwəbi, ular insanların keliwigən izzət-xəhrətni Hudadin keliwigən izzət-xəhrəttin yahxi kerətti. **44** Birək Əysa yüksəri awaz bilən mundak dedi: — Manga etikad kılıqı mangila əməs, bəlkı meni əwətküqigə etikad kılıqoqidur. **45** Kimki meni kergüqi bolsa, meni əwətküqini kergüqi bolidu. **46** Mən manga etikad kılıqıqlar karangoçuluğta kalmışın dəp, nur süpitidə dunyaşa kəldim. **47** Biri sezlərimni anglap, ularni tutmisa, uni sorakqa tartmaymən; qünki mən dunyadikilərni sorakqa tartkılı əməs, bəlkı dunyadikilərni kütkəzəjili kəldim. **48** Birək meni qətək qakqıqını, xundakla sezlərimni köbul kılımiojanni bolsa, uni sorakqa tartkuqi birsi bar. U bolsimu, mən etykən sez-kalamımdur. U ahrıq künü uni sorakqa tartıdu. **49** Qünki mən ezlükümdin sezləginim yok,

bəlki meni əwətkən Ata menin nemini deyixim wə kəndak səzlixim kerəklilikgə əmr bərgən. **50** Uning əmrinинг мənggүлүк һаятлық, икənlilikini bilimən. Xunga nemini сəzlisəm, Ata manga buyruqjinidək сəzləymən. (**aiənios g166**)

13 Etüp ketix heytidin ilgiri, Əysa bu dunyadın ayrılip, Atining yenioja baridiojan wakit-saatning yetip kəlgənlilikini bildi wə xuning üçün bu dunyadiki əz adəmliriga kərsitip kəlgən mehîr-muhəbbitinı ahıroraq toluk kərsitip turdi. **2** Əmdi kaqlıq tamaq yeyiliwatqanidi; Iblis allibur Simonning oöli Yəhuda Ixkariyotning kəngliq Əysaşa satkunluk kılıx wəswasısını saloşanıdi. **3** Əysa Atining hər ixni uning kolioja tapxurqinini, wə əzinin Hudanıng yenidin kelip, Hudanıng yenioja käytidiojanlığını bilgäqqa, **4** dastihandin turup, ton-kənglikini yexip, bir lenggə bilən belini baqlıdı. **5** Andin jawuroqa su kuyup, muhlislarning putlirini yuyuxka wə beliga baqlıojan lenggə bilən sürtüp kurutuxka baxıldı. **6** Nəwət Simon Petruska kəlgəndə, Petrus uningoja: — I Rəb, putumni sən yusang kəndak bolojini?! — dedi. **7** Əysa uningoja: — Nema kiliwatqinimni hazır bilməsən, lekin keyin bilisən, — dedi. **8** Petrus: — San mening putumni yusang hərgiz bolmayıdlı! — dedi. Əysa uningoja jawabən: — Seni yumisam, mening bilən təng nesiwäng bolmayıdu, — dedi. (**aiən g165**) **9** Simon Petrus: — I Rəb, undakta pəkət putlirimnilə əməs, kollirimnimü, beximnimü yuqayşsan! — dedi. **10** Əysa uningoja: — Bədini yuyulup, tamamən pakız bolqan adam pəkət putlirini yusila käyta yuyunuxining hajiti bolmaydu. Silər pakız, lekin həmmüngler əməs, — dedi **11** (qünki u ezini kimning tutup beridiojanlığını bilətti; xuning üçün u «Həmmünglərlə pakız əməs» degənidi). **12** Xuning bilən u ularning putlirini yuyup bolqandın keyin, ton-kənglikini kiyip, yənə dastihanoja olturup ularoja mundak dedi: — Silərgə nemə kılıqinimni uktungularmu? **13** Silər meni «Ustaz» wə «Rəb» dəysilər wə rast eytisilər, mən xundakturmən, **14** Əger mən Rəb wə ustazinglar turulkuk, putliringlərni yuqanıkməm, silərmən bir-biringlarning putlirini yuyuxunglar kerək. **15** Mən silərgə kılıqandək silärning həm xundak kilixinglər üçün bu ülgini kaldurdum. **16** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, kül hojayinidin üstün turmadı, əlqumu əzini əwətküqidin üstün turmadı. **17** Bu ixlarnı bilganıksıllar, xundak kilsanglar bəhtliksıllar! **18** Mən bularmı həmmünglərə qaritip eytmidim. Mən tallıqanlığımı bilimən, lekin [mukəddəs yazmılarda] aldin pütülgən: «Mən bilən həmdastihan bolup nemimni yegənmə manga put attı!» degən bu söz əməlgə axurulmay kalmayıdu. **19** Mən bu ix yüz berixtin awwal uni silərgə eytip koyayki, u xilar yüz bərganda mening «Bar Boloquqi» ikanlıklığa ixinisələr. **20** Bərhək, bərhək, silərgə xuni eytip koyayki, kimki mən əwətkən hərkəndək birsini köbul kılıqan bolsa, meni köbul kılıqan bolidu; wə meni köbul kiliqulılar meni əwətküqini köbul kılıqan bolidu. **21** Əysa bu сəzlərni eytikindən keyin, rohta kattik piojan qekip, mundak guwahlıq bərdi: — Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, aranglarda bıräylən manga satkunluk kılıdu! **22** Muhlislar kimni dəwatkənlığını biləlməy, bir-birigə karaxti. **23** Əmdi dastihanda muhlisliridin biri Əysanıng məydisigə yəlinip yatqanidi; u bolsa «Əysa seyidiojan muhlis» idi. **24** Simon Petrus uningdin [Əysanıng] kimni dəwatkənini sorap bekixini ixarət kıldı. **25** Xuning bilən u Əysanıng məydisigə yəlinip turup uningdin: — I Rəb, u kimdir? — dəp soridi. **26** Əysa jawab berip: — Bu bir qıxləm nannı axka tegürüp kimə sunsam, xudur, — dedi. Xuning bilən u bir qıxləm nannı [axka] tegürüp, Simonning oöli Yəhuda Ixkariyotka sundı. **27** Yəhuda nannı eliwidı, Xəytan uning iqiqə kirdi. —

Kılıdiojiningni qapsan kıl, — dedi Əysa uningoja. **28** (Əmdi dastihanda olturoqanlarning heqkaysisi uning [Yəhudaçaq] bu сəzlərni nemə üçün deginini bilmidi. **29** Yəhuda ularning ortak həmyanını tutkını üçün, bəzilər Əysa uningoja: «Bizgə kerəklilik həytliq nərsiləri elip kəl» yakı «Kəmbəqəllər» birər narsa bər» dəwatsa kerək, dəp oylaxtı). **30** Yəhuda bu bir qıxləm nannı elipla taxkırıq qıkıp kətti (bu qaçı keqə idi). **31** Yəhuda taxkırıq qıkıp kətkəndin keyin, Əysa mundak dedi: — Əmdi İnsan'oojı uluoqlınidiojan wakit-saat yetip kəldi wə Huda u arkılık uluoqlinidu. **32** Wə əgər Huda uningda uluoqlansa, Hudamu Əzidə uni uluoqlaydu, xundakla dərhal uni uluoqlaydu. **33** Balılırim, silər bilən billé bolidiojan yanə azojına waktim qaldı. Silər meni izdəysilər, lekin mening Yəhudiylarqa: «Mən baridiojan yərgə silər baralmaysilər» dəp eytkinimdək, buni silərgimu eytimən. **34** Silərgə yengi bir əmr tapxurimənki, «bir-biringlərni seyünglər». Silər seyinimdək, silərmən bir-biringlərni seyünglər. **35** Aranglarda bir-biringlərə mehîr-muhəbbitingər bolsa, həmmə adəm silərning mening muhlislimir ikanlıkları bilidu. **36** Simon Petrus uningdin: — I Rəb, kəyərgə barisən? — dəp soridi. Əysa jawabən: — Mən ketidiojan yərgə hazırlıq ağıxip baralmaysən, lekin keyin manga ağıxip barisən, — dedi. **37** Petrus uningoja: — I Rəb, nemə üçün hazır sening käynindən ağıxip baralmaymən? San üçün jenimni pida kilay! — dedi. **38** Əysa jawabən mundak dedi: — Mən üçün rastfinla jenimni pida kılamsan? Bərəhkə, bərəhkə, sanga eytip koyayki, horaz qilliqluqə, sən məndin üç kətim tanışan!

14 Kənglünglərni parakəndə kilmanglar! Hudaçaq ixinisilər, mangimu ixininglər. **2** Atamning eyidə nuroğun makanlar bar. Bolmiojan bolsa, buni silərgə eytkən bolattım; qünki mən hərbiringlərə orun təyyar lax üçün xu yərgə ketip barımən. **3** Mən silərgə orun təyyarlıqılı baridiojanıkmən, qoqum käytip kəlip, silərnı özüngə alımn; xuning bilən, mən käyərdə bolsam, silərmən xu yərdə bolisilər. **4** Silər menin kəyərgə ketidiojanlığımı wə u yərgə baridiojan yolni bilisilər. **5** Tomas uningoja: — I Rəb, sening kəyərgə ketidiojanlığını bilməyim. Xundak ikən, yolni kəndak bilimiz? — dedi. **6** Əysa uningoja: — Yol, həkikət wə һayatlık ezmürmən. Meningsiz heqkim Atining yenioja baralmayıdu. **7** Əger meni tonuojan bolsanglar, Atamnimu tonuojan bolattingalar. Həzirdin baxlap uni tonudungalar həm uni kərdüngalar, — dedi. **8** — I Rəb, Atini bizgə kərsitip koysangla, xu kupayə, — dedi Filip. **9** Əysa uningoja mundak dedi: — «I Filip, silər bilən birgə bolqoniməqə xunqə wakti boldı, meni tehiqə tonumidingmu? Meni kərgən kixi Atini kərgən bolidu. Xundak turulkuk, sən nemixkaya yanə: «Bizgə Atini kərsətkəysən» daysən? **10** Mən Atida, Ata məndə ikanlıklığa ixənməmsən? Silərgə eytkən sezlirimiñ ezlükümündin eytkinim yok; bəlkı məndə turuwatqan Ata Əz əməllirini kiliwatidu. **11** Mening Atida bolqonlığımıqə, Atining məndə bolqonlıqıja ixininglər. Yaki həqbolmiojanda, mening kılıqan əməllirimidin manga ixininglər. **12** Bərhək, bərhək, mən silərgə xuni eytip koyayki, manga ixəngən kixi mening kiliwatqan əməllirimiñ kılalaydu; wə bulardınmu tehimu uluoq əməllərni kılıdu, qünki mən Atining yenioja [kayıtip] ketimən. **13** Wə Atining Ooşulda uluoqlınıxi üçün, hərnemini mening namim bilən tilisənglər, xularını ijabət kılımən. **14** Mening namim bilən hərkəndək nərsini tilisanglar, mən silərgə xuni ijabət kılımən». **15** — «Meni seysənglər, əmrlirimə əməl kılısilər. **16** Mənəmə Atidin tilşəymən wə U silərgə baxkə bir Yاردəmqi ata kılıdu. U silər bilən əbədginqə birgə bolidu. (**aiən g165**) **17** U bolsimu Həkikətning Rohidur. Uni bu dunyadikilər köbul

kılalmaydu, qünki Uni na kerməydu, na tonumaydu. Birak silər Uni tonusıylər, qünki U silər bilən billə turuwatidu həm silərdə makan kılıdu. **18** Mən silərnı yetim kəldurmamən, yeninqaroja yənə kaytip kelimən. **19** Azojina wakittin keyin, bu dunya meni kerməydu, lekin silər kerüsilər. Mən hayat bolqanlıkim üçün, silərmə həyat bolisilər. **20** Xu kündə menin Atamda bolqanlıkim, silerning məndə bolqanlıkinglar wa mənmə həm silərdə bolqanlıkimni bilisilər. **21** Kim əmrlirimga igə bolup ularını tutsa, meni seygüqi xu bolidu. Meni seygüqini Atammu seyidü, mənmə uni seyimən wə əzümni uningoşa ayan kılımən. **22** Yəhəuda (Yəhəuda İxkariyot əməs) uningdin: — I Rəb, sən ezungni bu dunyadikilərgə ayan kilmay, bizgila ayan kilişing kəndək ix? — dəp sordı. **23** Əysə uningoşa jawaben mundak dedi: — «Birkim meni seysə, sezünni tutidı; Atammu uni seyidü wə [Atam] bilən ikkimiz uning yenioja berip, uning bilən billə makan kılımımız. **24** Meni seymədiqan kixi sezlirimni tutmaydu; wə silər anglawatkan bu söz bolsa menin əməs, bəlkı meni əwətkən Atiningkidir. **25** Mən silər bilən billə boluwatkan qeoqında, bularını silərgə eyttim. **26** Lekin Ata menin namim bilən əwətidiqan Yardəmqi, yəni Mukaddəs Roh, silərgə həmmimi egitidü həm menin silərgə eytkən həmmə sezlirimni esinglaroja kəltüridü. **27** Silərgə hatırjəmlik kəldurimən, ez hatırjəmlikimni silərgə berimən; menin silərgə bərginim bu dunyadikilərninə bərginidək əməstur. Kenglünglərni parakanda kilmanglar wa jür'ətsiz bolmanglar. **28** Silər menin: «Mən [silərdin] ayrırilip ketimən, keyin yeninqaroja yənə kaytip kılımən» deginimini anglidingga. Meni seyğən bolsanglar, Atining yenioja ketidiqanlıkim üçün hursən bolatlıqardı. Qünki Ata məndən uluoğdur. **29** Silərning bu ixlar yüzə bərginidə iixinixinglər üçün bu [ixlar] yüz berixtin awwal silərgə eyttim. **30** Məndin keyin silər bilən kəp sezləxməyən; qünki bu dunyanın həkümərdəri kelix aldida turidu wə məndin kırğıdak həq yoquq tapalmaydu. **31** Lekin bu dunyanın adamlarının menin Atini seyidiqanlıkmını bilixi üçün Ata manga nemə əmr kılqan bolsa, mən dəl xuni əməlgə axurimən. Turunglar, bu jaydin ketəyli».

15 — «Həkikiy üzüm teli» əzümdurmən, Atam bolsa bəqwendur. **2** Baqwən məndiki mewə bərməydiqan hərbir xahni kesip taxlaydu. Mewə bərgənlərini bolsa tehimu kəp mewə bərsun dəp, pak kılıp putap turidu. **3** Əmdi silər mən silərgə yətküzən sezüüm arkılık alliburun pak boldunglar. **4** Silər məndə izqil turunglar, mənmə silərdə izqil turimən. Xah talda turmay, ezi mewə bərəlməydiqinidək, silərmə məndə izqil turmisanglar, mewə bərəlməyəsilər. **5** «Üzüm teli» əzümdurmən, silər bolsanglar xahliridursilər. Kim məndə izqil tursa, mənmə xundakla uningda turqinimədə, u kəp mewə beridu. Qünki mənsiz həqnemini kılalmaysilər. **6** Birsi məndə turmisa, u [kerəksiz] xahtək taxlinip, kurup ketidü. Bundak, xahlar yioqip kelinip otka taxlinidü. **7** Silər məndə izqil tursanglar wa sezlirim silərdə izqil tursa, nemini tələp kilsanglar, silərgə xu ijabət bolidu. **8** Silərning kəp mewi berixinglər, xundakla menin muhlislim ikənliklərini ispatlıxinglər bilən xan-xərəp Atamoja kəltürülidü. **9** Atam meni seyginidək, mənmə silərnı seydüm; menin mehîr-muhəbbitimdə izqil turunglar. **10** Əger əmrlirimni tutsanglar, huddi mən Atamning əmrlirini tutkən wə həmixinə uning mehîr-muhəbbitidə turqinimədək, silərmə həmixinə menin mehîr-muhəbbitimdə turisilər. **11** Mening huxallıklı silərdə bolsun wə xuningdək huxallıkinglər tolup taxsun dəp, mən bularını silərgə eyttim. **12** Mening əmrim xukı, mən silərnı seyginidək, silərmə bir-biringlərni seyünglər. **13** İnsanlarning ez dostlıri üçün jenini pida kılıxtın qongkür

mehîr-muhəbbiti yoktur. **14** Silərgə buyruqan əmrlirimni ada kilsanglar, menin dostlirim bolisilər. **15** Əmdi mundin keyin mən silərnı «kul» dəp atımaymən. Qünki kul hojayininə nemə kiliwatkinini bilməydu. Uning ornioja silərnı «dost» dəp atidim, qünki Atamdin angloqanlırimming həmmisini silərgə yətküzdüm. **16** Silər meni talliojininglar yok, əksiqə mən silərnı tallidim wə silərnı berip mewə bərsun həmdə mewiliringlər daim saklansun, menin namim bilən Atidin nemə tilisənglər, u silərgə bərsun dəp silərnı tiklidim. **17** Silərgə xuni əmr kılımənki, bir-biringlərni seyünglər. **18** Bu dunyadikilər silərdin nəprətlənsə, silərdin awwal məndin nəprətləngənlərini bilinglər. **19** Silərmə bu dunyadikilərden bolqan bolsanglar, bu dunyadikilər silərnı ezmizningki dəp, seyğən bolatti. Birak silər bu dunyadın bolmioqqa, bəlkı mən silərnı bu dunyadın ayırı talliojanlıkim üçün, əmdi bu dunyadikilər silərdin nəprətlənidü. **20** Mən silərgə eytkən sozni esinglərda tutunglar: «Kul hojayinidin üstün turmadu». Ular manga ziyankəxlik kılqan bolsa, silərgimə ziyankəxlik kılıdu. Menin sezünni tutkən bolsa, ular silərningkinim tutidü. **21** Birak menin namim tüpəylidin ular silərgimə xu ixlarning həmmisini kılıdu, qünki ular meni əwətküqini tonumaydu. **22** Əger mən kəlip ularoja söz kılqıçan bolsam, ularda gunah yok dəp hesablinati. Lekin hazır gunahı üçün ularning həq bahanişi yoktur. **23** Kimdəkim məndin nəprətlənsə Atamdin nəprətləngən bolidu. **24** Mən ularning arısında baxka həqkim kəlip bəkmioqan əməllərni kılqıçan bolsam, ularda gunah yok dəp hesablinati. Lekin ular hazır [əməllirimni] kərgən turulkul, yənilə həm məndin həm Atamdin nəprətləndi. **25** Lekin bu ixlar ularoja təwa bolqan Təwrat kanununda: «Həqkandə səwabsızla məndin nəprətləndi» dəp pütiləngən söz əməlgə axuruluxi üçün xundak yüz bərdi. **26** Lekin mən silərgə Atining yenidin əwətidiqan Yardəmqi, yəni Atining yenidin qıkkığı Həkikətninq Rohi kəlgəndə, U manga guwahlıq beridu. **27** Silərmə manga guwahlıq berisilər, qünki silər baxtin tartip mən bilən billə boldunglar.

16 Silərning putlixip kətməslikinglər üçün bularını silərgə eyttim. **2** Ular silərnı sinagoglarning jamaətliridin koçlap qikiriwetidü; həmdə xundak bir wakıt-saat kəliduki, silərnı əltürgüqi ezini Hudaqə hizmet kiliwatimən, dəp hesablaydu. **3** Ular bularını ya Atini, ya meni tonumiojanlıki üçün kılıdu. **4** Lekin mən bu ixlarnı silərgə eyttimki, wakıt-saiti kəlgəndə, mən xundak aldin'ala eytkinimni esinglaroja kəltürələsилər. **5** — Mən baxta bularını silərgə eytmidim, qünki mən silər bilən billə idim. Lekin əmdi meni əwətküqinən yenioja kaytip ketimən. Xundak turulkul, aranglardın həqkim məndin: «Nəqə ketisən?» dəp sorimaywatidü. **6** Əksiqə, silərgə bularını eytkinim üçün, kəlbinqılar kəyəqoşa qəmüp kətti. **7** Əmma mən silərgə həkikətni eyp koyayı, menin ketixim silərgə paydılıktur. Qünki əger katmışəm, Yardəmqi silərgə kəlməydi. Əmma kətsəm, Uni silərgə əwətimən. **8** U kəlgəndə, bu dunyadikilərə gunah toqrisida, həkkaniyilik toqrisida wə ahirət sorikı toqrisida həkikətni bilgüzidü. **9** U ularını gunah toqrisida bilgüzidü, qünki ular manga etikəd kılmedi. **10** Ularnı həkkaniyilik toqrisida [bilgüzidü], qünki Atamning yenioja kaytip barımən wə silər meni yənə kerəlməyəsilər. **11** Ularnı ahirət sorikı toqrisida [bilgüzidü], qünki bu dunyanın həkümərdəri üstigə həküm qıkırdı. **12** Silərgə eytidiojan yənə kəp sezlirim bar idı; lekin silər ularını həzirinqə kətürəlməsileyər. **13** Lekin U, yəni Həkikətninq Rohi kəlgəndə, U silərni barlıq, həkikətkə baxlap baridu. Qünki U əzlükidin sezliməydu, bəlkı nemini angliojan bolsa, xuni sezləydu wə kəlgüsida boldiojan ixlardın

silergə həwər beridu. **14** U meni uluoqlaydu; qünki U məndə bar bolqanı tapxuruwelip, silergə jakarlaydu. **15** Atida bar bolqanının həmmisi həm meningkidur; mana xuning üçün mən: «U məndə bar bolqanı tapxuruwelip, silergə jakarlaydu» dəp eytim. **16** Az wakıttın keyin, meni kərməysilər; wə yəna bir'az wakıt ətkəndin keyin, meni käpta kərisilər, qünki man Atamning yenioğa ketimən». **17** Xungu muhlislarning bəziləri bir-birigə: — Bizlərgə: — «Az wakıttın keyin, meni kərməysilər; yəna bir'az wakıt ətkəndin keyin, meni käpta kərisilər» wə yəna «Qünki mən Atamning yenioğa ketimən» degini nema deginidu? **18** «Az wakıttın keyin» deyən sezining mənisi nema? Uning nemilərni dəwətqanlırını bilmidük, — deyixidu. **19** Əysə ularning eziđin nemini sorimakçı bolqonını bilip ularoşa mundak dedi: — «Mening «Az wakıttın keyin, meni kərməysilər; yəna bir'az wakıt ətkəndin keyin, meni kərisilər» deginiminning mənisi bir-birinqardın sorawatamsırlar? **20** Bərhək, bərhək, mən silergə xuni eytip koyayki, silər yioza-zar kətişüsilər, lekin bu dunyadikilər huxal boluxup ketidü; silər kəyoqurisilər, lekin kəyoquliringlar xadlikka aylnidu. **21** Ayal kixi tuouputta azablinidu, qünki uning wakit-saiti yetip kəlgən; lekin bowiki tuoujulup bolqandan keyin, bir pərzəntning dunyaçşa kəlgənlikingin xadlikı bilən tartkən azabini untup ketidü. **22** Xuningə oħħax, silərmə hazır azabliniwatisilər, lekin mən silər bilən käpta kərūximan, əlblingər xadlinidu wə xadliklərni həqkim silərdin tariwalılmayıdu. **23** Xu kündə silər məndin həqnarsa sorimaysilər. Bərhək, bərhək, man silergə xuni eytip koyayki, menin namımlı bilən Atidin nemini tilisəngərlər, u xuni silergə beridu. **24** Həzirojqa menin namımlı bilən həqnemə timildinglər. Əmdi tilngərlər, erixisilər, buning bilən xadliklər toluq taxidul! **25** Silergə bularnı təmsillər bilən eytip bardım. Bırak xundaq bir wakıt keliduki, u qaçda silergə yəna təmsillər bilən sezləməymən, Ata tooruluk silergə oquk eytimən. **26** Xu künə tiləkliringlərni menin namımlı bilən iltija kılısilər. Mən silər üçün Atidin tələp kılımən, dəp eytməymən; **27** qünki Ata eżimu silərni seyið; qünki silər meni seyisilər wə menin Hudanıng yenidin kəlgənlilikmə ixəndinglər. **28** Mən Atining yenidin qıkip bu dunyaçşa kəldim; əmdi man yəna bu dunyadın ketip Atining yenioğa barımen». **29** Muħlisliři: — Mana sən hazır oquk eytiwatisan, təmsil kəltürüp sezləməmidən! **30** Biz sening həmmini bilginingni, xundakla həqkimning səndin soal sorixining hajiti yoklukını əmdi bilip yətəkü. Xuningdin sening Hudanıng yenidin kəlgənlilikgə ixəndük, — deyixti. **31** Əysə jawabən ularoşa: — Həzir ixəndinglərmi? **32** Mana, xundak wakit-saiti kəley dəp kəldi, xundakla kəlip kəldiki, həmminglər meni yaloquz taxlap hərbiringlər ez yolliringlar oja tarkılıp ketisilər. Bırak mən yaloquz əməsmən, qünki Ata mən bilən billidur. **33** Silərning məndə hatırjəmlikkə iğə boluxungular üçün bularnı silergə eyttim. Bu dunyada turup azab-əkubət tartsıslər, əmma qəyrətlik bolungalar! Mən bu dunya üstidin oqalıba kəldim!

17 Əysə bu sezlərni kılqandın keyin, kezlini ərxə tikip, mundak dua kıldı: — I Ata, wakit-sait yetip kəldi; Sən Oojlungni uluoqlatquzojsən; buning bilən Oojlungmu Seni uluoqlatquzidu; **2** yəni, uning Sən uningə tapxurojan insanlaroşa mənggülüök hayat ata kilixi üçün, uningə pütkül at ilgiliridin tüstün hökük ata kiliqindək, uni uluoqlatquzojsən. (*aiónios g166*) **3** Manggülüök hayat xuki, birdinbir həkikiy Huda — Seni wə Sən əwətəkn Əysə Masihnı tonuxtan ibarəttür. (*aiónios g166*) **4** Mən Sening əməl kilişim üçün tapxurojan ixingni orundixim bilən Seni yər yüzidə uluoqlatquzdum. **5** I Ata, Sening aləm apirida boluxtın burun mən Əzüngning

yenində iğə bolqan xan-xərəp bilən meni Əzüngning yenində uluoqlatquzojsən. **6** Sən bu dunyadın manga tallap bərgən adamlərgə Sening namingni ayan kıldı. Ular Seningki idi, Sən ularnı manga bərding wə ular Sening söz-kalamıngni tutup kəldi. **7** Ular hazır Sən manga bərgən həmmə nərsilərn Seningdin kəlgənlilikini bildi. **8** Qünki Sən manga tapxurojan sezlərni ularoşa yətküzdüm; ularmu bularnı köbul kıldı, xuning bilən Səndin qıkkınim həqikətən bilip yətti həmdə Sening meni əwətəknilikgimə ixəndi. **9** Bularoşa dua kılımən; bu dunyadiki adamlərgə əməs, bəlkı Sən manga bərgən adamlərgə dua kılımən; qünki ular Seningkidur. **10** Mening barlıkım Seningkidur wə Sening barlıkım bolsa meninidur wa mən ularda xərap taptim. **11** Mən əmdi bu dunyada turiwərməymən; lekin ular bu dunyada kəldi wə mən Sening yeningoşa ketiwatimən. I mukəddəs Ata, Sən manga bərgən naming arxılık ularını saklıqojinkı, biz ikkimiz bir bolqonımızdək, ularmu bir bolqay. **12** Mən ular bilən billə bolqan wakıtmadı, Sən manga bərgən naming bilən ularnı saklidim həm koqdiddim; wə mukəddəs yazmilardıki bexarətninq əməlgə axuruluxi yolda, ularning iqidin əhaləkətə has bolqan kixidin baxka birimə yokalmıdi. **13** Mana əmdi sening yeningoşa barıman. Mening xadlikım ularda tolup taxsun dəp, bu sezlərni dunyadiki wakıtmadı sezlidim. **14** Mən ularoşa söz-kalamıngni tapxurdum. Mən bu dunyadın bolmiojinimdək, ularmu bu dunyadın bolmiojinini üçün, bu dunyanıng adəmləri ulardin nəprətlinidü. **15** Ularnı bu dunyadın ayriwətkeyşən dəp tiliməymən, bəlkı ularını rəzil bolqoqidin saklıqojsən, dəp tiləymən. **16** Mən bu dunyadın bolmiojinimdək, ularmu bu dunyadın əməstur. **17** Ularnı həqikət arxılık Əzüngə mukəddəs kılıp atıqozuqojsən, qünki söz-kalamıng həkikəttür. **18** Sən meni dunyaçşa əwətəkinindək, mənmə ularını dunyaçşa əwəttim. **19** Ularmı həqikətə mukəddəs kılınilıp Əzüngə atalsun dəp, eżümnı Sanga has ataymən. **20** Mən yaloquz ular üçünlə əməs, yəna ularning sezi arxılık manga etikad kılıdıcıqları üçünmə dua kılımən. **21** Ularning həmmisi bir bolqay; i Ata, Sən məndə, mən Səndə bolqandək, ularmu Bızdə bir bolqay; xundak bolqanda, bu dunyadikilər meni Sening əwətəknilikgə ixəndidu. **22** Sən manga ata kılıjan xan-xərapni ularoşa ata kıldımkı, biz ikkimiz bir bolqandək, ularmu bir bolqay; **23** yəni mən ularda, sən məndə bolup, ular birlikdə kamıl kılınoqay. Xu arxılık bu dunyadikilər meni əwətəknilikgini həm meni seygingindək ularnimu seyğənlilikning bilidü. **24** I Ata, Sən manga bərgənliringning həmmisiniñ man bolqan yərdə mən bilən birgə boluxini, xundakla menin xan-xəripimni, yəni Sən aləm apirida boluxtın burun meni seyğənlilikng üçün, manga bərgən xan-xərapni ularning kərūximan halaymən. **25** I həkəkaniy Ata, bu dunyadikilər seni tonumiojan, əmma mən Seni tonuyman wə bularmu meni Sening əwətəknilikgini bildi. **26** Wə mən Sening namingni ularoşa ayan kıldı wə yəna dawamlik ayan kılımən. Xuning bilən, Sening manga kərsətkən mehriñ-muhəbbiting ularda bolidu wə mənmə ularda bolay.

18 Əysə bularnı eytkəndin keyin, muhlisliri bilən billə taxkırıoja qıkip Kidron jılığısınıñ u ketiqə etti. U yərdə bir baqqa bar idi. Əysə bilən muhlisliri u baqqığa kirdi. **2** Uningə satqunluk kılıdıcıjan Yəhūdamu u yərni bilətti, qünki Əysə muhlisliri bilən pat-pat u yərdə yiojılıp olturnattı. **3** Xuning bilən Yəhūda bir top Rim ləxəklärli bilən bax kahinlər həm Pərisiyələr əwətəkn karawullarını baxlap bu yərgə kəldi. Ularning kollarında panus, məx'ol wə korallar bar idi. **4** Əysə bexoja qüxicidıcıqların həmmisini bilip, ularning aldiqoja qıkip: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. **5** Nasarətlik Əysani, —

dəp jawab berixti ular. Əysa ularoqa: — Mana mən bolimən, — dedi. (Uningoja satkunluk kılajan Yəhudamu ularning arısida turatti). **6** Əysa: «Mana mən bolimən» dewidi, ular arkısişa yenip yərəgə yikilişti. **7** Xuning bilən əysa ulardın yənə bir ketim: — Kimni izdəysilər? — dəp soridi. — Nasarətlək əysani, — deyixti ular. **8** Əysa: — Silərgə eyttimoq, man xu bolimən. Əger izdigininglər mən bolsam, bularni kətkili koyungalar, — dedi. **9** Buning bilən əzining: «[Ata], Sən manga bərgənlərdin həqkəyisini yittürmidim» degən səzi əməlgə axuruldi. **10** Simon Petrusning yenida bir kılıq bolöq, u xuan uni suqurup, bax kahının qakirioqa birni urup, ong kulinjını xilip qüxürüüwtti. Qakarning ismi Malkus idi. **11** Əysa Petruska: — Kılıqni qılalpka sal! Ata manga tapxurojan kədəhni iqnməndim? — dedi. **12** Xuning bilən, ləxkərlər topı bilən mingbexi həm Yəhudiylarning karawulları əysanı tutup baqlaxtı. **13** Andin uni aldi bilən Annasning aldioqa elip berixti. Annas bolsa xu yili bax kahin bolup turoqan Kayaferan keynatısı idi. **14** Burun Yəhudi kengəxmisdikilergə: «Pütün həlkning [halak boluxining] orniço, birlə adamning ular üçün halak boluxi yahxi» dəp məsləhət bərgən kixi dal xu Kayafa idi. **15** Əmdi Simon Petrus bilən yənə bir muhlis əysanıng kəynidin əgixip baroqanidi. U muhlis bax kahinoja tonux bolöqka, bax kahının sariyoja əysa bilən təng kirdi. **16** Lekin Petrus bolsa dərwazining sırtida kəldi. Xunga bax kahinoja tonux bolöqan həlikı muhlis taxkirioqa qıkıp, darwaziwan kız bilən sezlrixip, Petrusni iqtirkiga baxlap kirdi. **17** Dərwaziwan bolöqan xu dedək Petrustin: — Sənmu bu adəmning muhlisliridin əməsmə? — dəp soridi. Yak, əməs, — dedi Petrus. **18** Əmdi həwa soyuq bolöqanlıkı üçün, qakarlar wə karawullar xahardin gülhan yakkən bolup, uning qərisidə issinip turuxattı. Petrusmu ularning yenida turup issindi. **19** Bax kahin bolsa əysadin muhlisliri tooruluk wə təlimi tooruluk soal soraxkə baxlıdi. **20** Əysa uningoja jawabən mundaq bərdi: — Mən həlk-aləm aldida axkara səz kılqanmən, barlık Yəhudiylar yioqildioqan sinagoglarda wə ibadəthanıda daim təlim berip kəldim, mən yoxurun həqnemə demidim. **21** Bularını nemixkə məndin soraysan? Eytən səzlimimi angloqanlardın soriqin; mana, ular nema deqənlilikimi biliid. **22** Əysa bu sezlərni kılqanda, yenida turoqan karawullardin biri uni bir qaqaq urup: — Bax kahinoja muxundak, jawab kəyturamsən? — dedi. **23** — Əger yaman səz kılqan bolsa, uning yaman ikənlilikini kəqpilikning aldida kərsətkin. Əmma eytənlirim durus bolsa, meni nema üçün urışan? — dedi əysa uningoja. **24** Buning bilən Annas uni baoqlaklıq peti bax kahin Kayaferaqə yollidi. **25** Simon Petrus [otning] aldida issinip turuwatkanidi. [Yenidikilər]: — Sənmu uning muhlisliridin əməsmənid? — deyixti. — Yak, əməsmən, — dəp tandi Petrus. **26** U yərdə bax kahinnin qakarlıridin, Petrus kulinjını kesip taxlıqan kixığa tuqşan birsi bar idi. U Petruska: — Baçqıda seni uning bilən billə kərgənidimoq? — dedi. **27** Petrus yana tandi. Del xu qaqdə horaz qılıdi. **28** Andin ular əysani Kayaferan yenidin rımlıq waliyinng ordisişa elip kəldi (xu qaqdə tang atkanlığı). Uni elip kəlgən [Yəhudiylar] bolsa əzimizni napak kılıp bulojimaylı dəp, ordıqa kirmidi. Bolmisa ettip ketix həytinin dastihinindən oqızalnalımaytti. **29** Xunga [walı] Pilatus sırtqə qıkıp, ularning aldioqa berip ularoqa: — Bu adəmning üstidin nema arz kılısilər? — dəp soridi. **30** Ular: — Bu adəm jinayətqi bolmisa, uni sizgə tapxurmioqan bolattuk, — dəp jawab berixti. **31** — Uni əzüngərlər elip ketip, eż kanununglar boyiqə həküm qıkırıngırlar! — dedi Pilatus ularoqa. Yəhudiylar: — Bizning həkimiñi elümgə məhkum kılıx həkükimiz yok tursa, — deyixti. **32** Bu ixlar

əysanıng ezi kəndak əlüm bilən elüdijinə tooprısidiki aldın eytkən bəxarətlək səzinin əməlgə axuruluxi üçün yüz bərdi. **33** Andin Pilatus yəna ordisişa kirip, əysani qakirtip, uningind: — Sən Yəhudiylarning padixaḥımı? — dəp soridi. **34** Əysa uningoja: — Bu soalni əzüngə sorawatamaşən, yaki baxxılar mən tooruluk sanga xundak eytkənnə? — dedi. **35** — Mən bir Yəhudiymۇ! Seni manga tapxurojanlar ez həlkinq wə bax kahinlarouq! Nema [jinayət] etkiüzgenidinq? — dedi Pilatus. **36** Əysa jawabən: — Mening padixaḥalıkim bu dunyoqa təwə əməstur. Əger bu dunyoqa təwə bolqan bolsa, hizmətqılırim mening Yəhudiylarоja tapxurulmaslıkim üçün jəng kiliwatkan bolatti. Həlbuki, mening padixaḥalıkim bu yərəgə təwə əməstur, — dedi. **37** Xunga Pilatus uningoja: — Undakta, san padixaḥmu? Əysa jawabən: — Xundak, eytkininqdək, padixaḥmən. Mən xuningioja tuqşulqanmən, wə xuningioja dunyoqa kəldim: — həkikətkə guwahlık berixim üçündin ibarəttür. Həkikətkə təwə bolovan hərbir kixi bolsa mening awazimoja kulaq salıdı, — dedi. **38** Pilatus uningind: — «Həkikət» degen nema? — dəp soridi. Pilatus muxularını dəp, yəna taxkirioqa, Yəhudiylarning aldioqa qıkıp ularoqa: — Mən uningdin həqkəndak jinayət tapalmidim. **39** Ləkin hər yili etüp ketix həytida silər üçün [məhbuslardın] birni koyup berix kəidəm bar. Xunga bu «Yəhudiylarning padixaḥı»ni silərgə koyup beriximni halamsılər? — dedi. **40** Ularning həmmisi jawab berip: — Bu adəmni əməs, Barabbasını koyup bering! — dəp kiykəs-sürən selixti (Barabbas bolsa bir karakçı idi).

19 Xuning bilən, Pilatus əysani elip berip kamqıllati. **2** Ləxkərlər tikənlilik xahları erüp, bir taj yasap, uning bəxioja kiydürüxti wə uningoja [xahəna] səsün rənglik bir ton kiydürüp, **3** uning aldioqa kelip: — Yaxıqayla, i Yəhudiylarning «padixaḥı»! — dəp məshirə kılıxip, uning yüzigə kayta-kayta qaqaq saldı. **4** Pilatus bolsa yənə ordisidin qıkıp, halayıkkə: — Mana! Uningdin həqkəndak jinayət tapalmışonlığının bilixinglər üçün, uni silörnən aldinglərə elip qıktım, — dedi. **5** Buning bilən əysa bəxioja tikənlilik taj wə uqisioja səsün ton kiygüzülgən həldə taxkirioqa elip qıktıldı. Pilatus ularoqa: — Karanglar, u adəmge! — dedi. **6** Bax kahinlər wə karawullar uni kərəp: — Uni krestləng, krestləng! — dəp warkiraxtı. Pilatus ularoqa: — Uni elip berip əzüngərlər krestlənglər! Qünki mən uningdin həqkəndak jinayət tapalmidim! — dedi. **7** Yəhudiylar uningoja jawabən: — Bizi xundak bir ətanın bar. Xu ətanımızıza asasən u elümgə məhkum kılıñixi kerək, qünki u ezini Hudanıg Ooqli dəp atıwaldı. **8** Pilatus bu səzni anglap tehimu körküp, **9** yənə ordisişa kirip, əysadin: — San zadi kəyərdin kalğan? — dəp soridi. Lekin əysa uningoja jawab bərmidi. **10** Xunga Pilatus uningoja: — Sən manga gəp kilməməsn? Seni koyup berixkə həkükum barlıkını, xundakla krestləxkumu həkükum barlıkını bilməməsn? — dedi. **11** Əysa jawabən: — Sanga ərxtin berilməqən bolsa, mening üstümdin həqkəndak həkükung bolmioqan bolatti. Xuning üçün meni sanga tapxurup bərgən adəmning gunahı tehimu eqjirdur, — dedi. **12** Xu qaqdən tartıp, Pilatus uni koyuwetsix, siz Kəysərning dosti bolmioqan bolisiz! Əzini padixaḥ, dəgen hərbir kixi Kəysərgə karxi qıkqan bolidu! — dəp quşan selixti. **13** Pilatus bu sezlərni anglap, əysani taxkirioqa qıkardı wə «tax tahtaylıq höylə» dəp ataloqan, ibraniy tilida «Gabbata» dəp ataloqan yərdə «sorak tahti»ga olturdu. **14** (u wakit ettip ketix həytinin tayyarlık künining altınçı saiti ətrapıda idi). Pilatus Yəhudiylarоja: Mana bu silörnən padixaḥınglardur! — dedi. **15** Lekin ular warkirixip: — Yokiting, yokiting, uni krestləng!

— dedi. Pilatus ularoqa: — Meni padixaḥinqlarni krestligin, dəmsilər? — dedi. Bax kahınlar jawabən: — Kəysərdin baxlaş heqkəndək padixahimiz yoktur! — dəp [towlaxtil]. Buning bilən Pilatus uni krestləxə ularoqa tapxurup bərdi. **16** [Ləxkərlər] Əysani elip mangdi. U eż krestini yıldıp, «Bax səngək jayı» (ibraniy tilida «Golgota») degen yərgə bardi. **18** Ular uni xu yərdə yənə ikki kixi bilən təng krestkə tarttı; bu təripidə birsi, u təripidə birsi wə Əysa ularning otturısında krestkə tartıldı. **19** Pilatus tahtıqə elan yezip krestkə bekitip koydı. Uningoja: — «Nasəratlık Əysa — Yəhudiylarning padixaḥı» dəp yezilənənidi. **20** Əysa krestlinidioqan yər xəhərgə yekin boləqəqka, nuroqun Yəhudiylar tahtidiki sezlerini okudu. Tahtidiki sezler iibraniyqə, latinqə wa grekqə yezikə yezilənənidi. **21** Xunga Yəhudiylarning bax kahınları Pilatuska: — «Yəhudiylarning padixaḥı» dəp yazmang, bəlkı «U eznini mən Yəhudiylarning padixaḥı, degeñ» dəp yezing, — deyixti. **22** Birək Pilatus jawabən: — Yazidiqənni yezip boldum! — dedi. **23** Ləxkərlər əysani krestligändin keyin, uning kiyimlərini elip, tətək beliup, hərbir ləxkar bir ültüxtin elixti; ular həm iqidiki uzun kənglakını elixti; lekin bu kənglək tikilmigən, üstidin ayiojioqıqə bir pütün toküloqanidi. **24** Xuning üçün ləxkərlər bir-birigə: — Buni yirtmaylı, bəlkı qək tartıxayı, kimqə qıqşa xu alsun, — deyixti. Bu ixlar mükəddəs yazmilardıki munu sezler əməlgə axurulux üçün yüz bardı: — «Ular mening kiyimlərimi ez arısında üləxti, Mening kenglikimə erixix üçün qək taxlaştı». Dərəvkə, ləxkərlər xundak kilixti. **25** Əysanıng krestining yenida anisi, anisining singlisı, Klopsuning ayalı Məryəm wə Magdallıq Məryəmlər turatı. **26** Əysa anisi bilən ezi seyidioqan muhlisining birgə turojanlığını kerüp, anisioja: — I hanım, mana sening oqlung! — dedi. **27** Andin u bu muhliska: — Mana sening ananq! — dedi. Kundin etibarən, u muhlis uni ezsining eyidə turozdu. **28** Andin əysa həmməna ixlarning tamam bolojinini biliq (mükəddəs yazmilardıki bexarət əməlgə axurulux üçün): — Ussap kəttim! — dedi. **29** U yərdə sirkə xarab bilən toldurulən bir koza bar idi. Ular bir parqa bulutni sirkə xarabka qılın, bir lepəkgül qoqliqə baqlap, Əysanıng aqzıqə tənglidi. **30** Əysa sirkə xarabni iqtandın keyin: — Tamam boldı! — dedi-də, bexini təwən kılıp, rohını tapxurup bərdi. **31** U kün [etüp ketix həytining] təyyarlık künü boləqəqka, krestləngənlərning jəsətlərini xabat künidə kresttə kəldürurmaslıq üçün (xabat künü «uluq kün» hesablanıqə) Yəhudiylar Pilatustın krestləngənlərning putlurunu qekip andin jəsətlərini kresttin təzrik qüxtürütetixin tələp kıldı. **32** Xuning bilən ləxkərlər berip əysa bilən billa krestləngən birinqi andin ikkinqi adəmning putlurunu qaktı. **33** Lekin əysa qəlgəndə, uning allıkaqan əlgənlərini kərdi, xuning bilən uning putini qakmadi. **34** Əmma ləxkərlərdin biri uning bikinioqə nəyzini sanjiwidı, xuan kan wə su ekip qıktı. **35** Buni kergüqi silərninq ixinixinglər üçün guwahlıq beridü; kergüqininq guwahlıqliq həktur, u əzininq eytkənlərini hək dəp bilidü. **36** Bu ixlarning həmmisi mükəddəs yazmilarda: «Uning bir tal səngikimə sundurulmayıdu» wə yənə bir bexarət: «Ular ezləri sanijoqan adəmgə karayardı» dəp aldin eytiloqanları əməlgə axurux üçün yüz bərdi. **38** Bu ixlardın keyin, Arimatiyalıq Yüsüp Pilatustın Əysanıng jəsətinini elip ketixni tələp kıldı (Yüsüp Əysanıng muhlisliridin idi, lekin Yəhudiylardin körkkını üçün buni mahpiy tutattı); Pilatus ruhsət bərdi, xuning bilən Yüsüp berip Əysanıng jəsətini elip kətti. **39** Burun bir keqisi Əysanıng yenioqə kəlgən heliki Nikodimmu murməkkı biləsəbrə araxlərulən huxbuy dora-dərmandın yüz jingqə elip, [uning] [bilən bille] kəldi. **40** İkkiylən Əysanıng jəsətini Yəhudiylarning dəpnə qılıx aditi boyiqə dora-dərmanlarnı qeqip, kanap rəhtlər bilən orap

kepənlidi. **41** Əysa krestləngən yərdə bir baq bolup, baqning iqidə tehi heqkim yərlənmigən yengi bir box yərlik bar idi. **42** Bu Yəhudiylarning həytining təyyarlık künü boləqəqka həm bu yərlik yekin jayda bolənənlək üçün, ular əysani xu yərlikkə kərdi.

20 Həptining birinqi künü tang səhər, Magdallıq Məryəm kəbriga bardi wa kəbrininq aqzidikı taxning eliwtigelənlərini kərdi. **2** Xunga u yügürgininqə kəlip Simon Petrus wə Əysa seyqən heliki muhlisinin yenioqə kəlip, ularoqa: — Ular Rəbni kəbridin yetkiwetiptü, uni kəyərgə kəyojınınilı bildiğü! — dedi. **3** Petrus bilən heliki muhlis taxkiroq qıqip, kəbriga karap yol aldı. **4** İkkiylən təng yürüp mangdi, lekin heliki muhlis Petrustın tez yürüp, kəbriga birinqi bolup yetip bardi. **5** U engixip iqığa kərap, kanap kepanlərning u yərdə yeyiklik turoqanlığını kərdi, lekin iqtırıqə kirmidi. **6** Uningoja əgixip kəlgən Simon Petrus yetip kəlip, kəbriga kirdi wə u yərdə yeyiklik turoqan kanap kepanlərni, 7 xundakla əysanıng bexiqə oraloqan yaqılıknımu kərdi. Yaqılık kepanlər bilən bir yərdə emas, bəlkı ayrim yərdə yegəklik turatti. **8** Andin kəbriga awwal kəlgən heliki muhlismü kəbriga kirip, əhəwalını kerüp ixəndi **9** (qünki ular uning əlümündin käyta tirilixinin mükərrərləri həkkidə mükəddəs yazmilardıki bexarətni tehiqə qüxənməytti). **10** Xuning bilən ikkiylən eż turaloqulırıq qaytixti. **11** Əmma Məryəm bolsa kəbrininq sırtında turup yioqlawattı. U yioqlap turup kəbrininq iqığa engixip kəriwidi, **12** mana ak kiyim kiyən iki pərixtə turatti; ularning biri əysanıng jəsəti koyulən yərning bax təripidə, yənə biri ayaq təripidə olturnattı. **13** Ular Məryəmdin: — Hanım, nemixqə yioqlaysən? — dəp soridi. — Rəbbimni elip ketip, uni nəqə kəyoqanlığını biləlməyati, — dedi u ularoqa. **14** U xu sezlerni kılıplı, kəynığa buruluwidı, Əysanıng xu yərdə turoqanlığını kərdi. Lekin u uning Əysa iкənlilikini bilmidi. **15** Əysa uningdin — Hanım, nemixqə yioqlaysən, kimni idzəysən? — dəp soridi. Məryəm uni baqwən xu, dəp oylap: — Təksir, əgər uni siz xu yərdin yetkiwətənən bolingsiz, kəyərgə kəyoqanlıqningizni etyp bərgəysiz. Mən uni elip ketimən, — dedi. **16** Məryəm! — dedi əysa uningoja. Məryəm burulupla, iibraniy tilida: — Rabboni! — dedi (bu sez «ustaz» degən mənida). **17** Əysa uningoja: — Manga esilməqin! Qünki mən tehi atamning yenioqə qikmidim. Berip kərindaxlirimoqa: Meni «Silərninqmu Atanglarning, yəni menin Atamning, silərninq Hudayinglarning, yəni menin Hudayimning yenioqə qikimənlə» dəydi, — dəp yətküzgin, dedi. **18** Xuning bilən Magdallıq Məryəm muhlislarning yenioqə berip, ularoqa: «Rəbni kerdilim!» dedi wa xundakla Əysa eziqə eytkən u sezlerni ularoqa yətküzdi. **19** Xu kün kəqta, yəni həptining birinqi kün kəqta, Yəhudiylardin körkkənlək üçün muhlislar yioqlənən eydə ixiklərini hım takıwaləjanidi; xu waqitta, əysa kəlip ularning otturısında [kerünüp], ərə turoqan halda ularoqa: — Silərgə aman-hatırjəmlik bolqay! — dedi. **20** Buni dəp, kollırını wə bikinini ularoqa kərsətti. Xuning bilən muhlislər Rəbni kərginidin xadlandı. **21** Xunga Əysa ularoqa yənə: — Silərgə aman-hatırjəmlik bolqay! Ata meni əwətkinidək, mənmu silərni əwətimən, — dedi. **22** Bu sözni eytkəndin keyin, u ularning üstigə bir püwləp: — Mükəddəs Rohni kobul kilinglər. **23** Kimning gunahlırını kəqürsənglər, uning gunahı kəqürüm kəlinidü; kimning gunahlırını tutuwalıngalar, xuning gunahı tutuvelinidü! — dedi. **24** Əmma on ikkiylənning biri, yəni «köxkezək» dəp ataloqan Tomas Əysa kəlgəndə ularning yenida emas idi. **25** Xunga baxlaş muhlislər uningoja: — Biz Rəbni kərdik! — deyixti. Lekin Tomas ularoqa: — Uning kollırıda mihlarning izini kərmigiqə, mihlarning iziəz barmikimmi

wə bikinioq aez kolumni tipik baqmicoqqa, hərgiz ixənməymən, — dedi. **26** Səkkiz kündin keyin, muhlislar yənə xu ey iqida jəm bołożında, Tomasmu ular bilən billə idi. Ixiklər takaklık tursimu, Əysa kelip ularning arisida turup: — Silərgə aman-hatırjəmlik bołożay! — dedi. **27** Andin u Tomaskə: — Barmıkingin bu yərgə təgküzip, kollirimoja qara. Kolungni uzitip, bikinimoja tikip, gumanda bolmay, ixəngüqi bołożin! — dedi. **28** Tomas uningoja: — Mening Rəbbim həm mening Hudayımsən! — dəp jawab bərdi. **29** Əysa uningoja: — Meni kərgənliking üçün ixəndinq. Kerməy turup ixəngüqilər bəhtliktur! — dedi. **30** Əysa muhlislirinən aldıda bu kitabta hatırılınmıqan baxka nuroqun möjizilik alamətlərinim kersətti. **31** Lekin muxular silərni Əysanın Məsih, xundakla Hudanıng Ooqli ikənlilikiga ixənsun həm bu arkılık [ungoja] etikad kilip, uning nami arkılık hayatlıkka erixsun, dəp yezildi.

21 Bu ixlardin keyin, Əysa Tiberiyas dengizining boyida muhlislirioqa yənə bir ketim keründi. Uning bu ketimkə kərənűxi mundak boldi: **2** Simon Petrus, «köxkezək» dəp atalojan Tomas, Galiliyədiki Kanalık Nataniyal, Zəbadiyning oojulları wa baxka ikki muhlis billsa idi. **3** Simon Petrus: Man belik tutkılı barımın, — dedi. Kəpqılık: Bismu sən bilən billa barımız, — deyixin. Əlar taxkırıqa qıkip, kemigə olturdı, lekin xu bir keqə heqnərsa tutalmidi. **4** Tang atay deginidə, Əysa kiroqakta turattı, biraq muhlislar uning Əysa ikənlilikini bilmidi. **5** Xunga Əysa: — Balilar, silərdə yeguidək bir nərsə yokğu? — dəp soridi. — Yok, — dəp jawab bərdi ular. **6** Əysa ularoja — Torni kemining ong təripigə taxlangalar, xundak kilsanglar tutisilər, — dedi. Xuning bilən ular torni [xu yakka] taxlap, xundak kəp belik tuttiki, hətta torni tartıp qıçıralmay kəldi. **7** Əysa seygoan muhlis Petruska: — Bu Rəbək! — dedi. Simon Petrus uning Əysa ikənlikini anglap, tonini eziqə yəgəp (qünki [belining astı] yalingaq idi) ezinə dengizoja taxlidi. **8** Kiroqaktın anqə yırak əməs bolup, təhminan ikki yüz gəz yıraklıqtı bolöąqka, ələqən muhlislar belik bilən tolajan torni tartıp qıcip kemisi bilən kiroqakka kəldi. **9** Əlar kiroqakka qıkkanda, xahardin yekilojan, üstida belik koyukluk gülhanni wə nanni kerdı. **10** Əysa: — Əmdi tutkən belikinglardın əkelinglar, — dedi. **11** Simon Petrus [kemigə] qıkip, torni kiroqakka tartıp qıvardı. Tor qong beliklər bilən tolajan bolup, jəmiy bir yüz əllik üç belik bar idi. Belik xunqə kəp bolöqini bilən, tor yirtilməqanıdi. **12** Əysa: — Kelinglər, naxta kilinglər, — dedi. Muhlislarning iqidin heqkim uningdin: — Sən kim bolisan? — dəp soraxkə petinalmıldı. Qünki ular uning Rəb ikənlikini bildi. **13** Əysa nanni əkilip ularoja bərdi həm beliklərinim xundak kıldı. **14** Mana bu Əysanın əlgəndin keyin tirilip, əzini muhlislirioqa üqinqi ketim ayan kılıxi idi. **15** Əlar naxta kılqandın keyin, Əysa Simon Petrustin: — Yunusning ooglı Simon, sən meni bulardınmı qongkur seyəmsən? — dəp soridi. — Xundak, Rəb, menin seni seyidiojanlığımı bilisən! — dedi Petrus. Əysa uningoja: Undakta, koylirimni otlitip bak! — dedi. **16** U ikkinqi ketim yənə uningdin: — Yunusning ooglı Simon, meni seyəmsən? — dəp soridi. Petrus yənə: — Xundak, Rəb, menin seni seyidiojanlığımı bilisən, — dedi. Əysa uningoja: — Undakta, koylirimni otlat. **18** Bərhək, bərhək, sanga xuni eytip koyayki, yaq waktingda belingni əzüng baqlap, kayərgə baray desəng xu yərgə mangatting; lekin yaxanoqanda, kolliringni uzitisən wə baxka birsi seni

baqlap, sən halimядiojan yərgə elip ketidü — dedi. **19** Əysa bu səzni Petrusning kəndak əlüx arkılık Hudaşa xan-xarə kəltüridiojanlığını enik bildürük üçün eytti. Andin, uningoja yənə: — Manga əgərküqi bołożin, — dedi. **20** Petrus kəyniqə burulup, Əysa seyidiojan muhlisning aqixip keliwatkanlığını kerdı (bu muhlis kəqlik tamakta Əysanın kuqıqıja yelinip: «I Rəb, seni tutup beridiojan kimdu?» dəp soriqan muhlis idi). **21** Petrus uni kerüp, Əysadin: — I Rəb, bu adəm keyin kəndak bolar? — dəp soridi. **22** Əysa uningoja: — Əgər mən kayta kəlgüçə uning turup kelixini halisammu, senin buning bilən nemə karing?! Manga əgərküqi bołożin, — dedi. **23** Buning bilən əkerindaxlar arisida «Həlli ki muhlis əlməydi» degən gəp tərkaldi. Lekin Əysa Petruska: «U əlməydi» demigənidi, bəlkı pəkət: «Əgər man kayta kəlgüçə uning turup kelixini halisammu, senin buning bilən nemə karing?!» degənənidir. **24** Bu ixlaroja guwahlıq borgüyü həmdə bu ixlarnı hatırılığıçı ənə xu muhlistur. Uning guwahlığının həkikət ikənlərini bilimiz. **25** Əysa bulardın baxka nuroqun ixlarnımı kılıqanıdi; əgər ularning həmmisi bir-birləp yezilojan bolsa, meninqə yezilojan kitablar pütkül aləmning eziqə siqmayttı!

Rosullarning paaliyatliri

1 I [hərəmətlək] Teofilos, mən dəsləp yazoğan bayan Əysə
əzi tallıqan rosullarqa Mükəddas Roh arkılık əmrələrni
tapxurup asmanoğa kətürülən küngiqə bolovan uning barlıq
əməlliri həm barlıq təlim berixlirinən baxlanmisi töqrəsida
idi. **3** U azab-əkbətlərni tartkəndin keyin, ularoğa kep ispatlar
bilən ezinin tirik ikanlığını kərsatkan; u ularoğa kırıq kün iqida
kerüngən bolup, Hudanıng padixaḥlıkiqə ait ixlat töqrələk
səzlep bərgən; **4** wə ular bilən jəm kılınoğanda mundak əmr
kıldı: — «Yerusalemın ayrılmay, silar məndin anglojan,
Atining wədisinin kütünglər. **5** Qünki Yəhuda suda qəməldürən,
lekin silar bolsanglar kep kiunlər etmən Mükəddas Roh tə^q
qəməldürülüsiler». **6** Rosullar [uning bilən] jəm kılınoğanda,
uningdin: — I Rəb, sən muxu wağıttı Israilning padixaḥlıkini
əsligə kəltürməkqimusən? — dəp soraxka baxlıdi. **7** U ularoğa
mundak dedi: — Ata Əz həqküqioja asasən bekitkən wağıt-
pəytərni silərnəng bilix nesiwəngər yok. **8** Bırak Mükəddas
Roh üstüngərəq qüxkəndə silar kütq-kudratkə igə bolisilər,
Yerusalem, pütün Yəhudiya wə Samariya boyiąqə həm jaħanninq
qətlirigiqə manga guwaḥıqə bolisilər. **9** U bu səzлerni kılıp bolup,
ular karap turojanda kətürüldi, bir parçqə bulut uni arişa aldi-də,
u ularning nazırıdin qayıb boldi. **10** U asmanoğa kətürüləngəndə,
ular kezlini kekkə tikip karaxkanda, mana tuyusķızı ularning
yenida ak kiyim kiyən iki adam pəyda bolup: **11** — Əy
Galiliyəliklər, nemixkə əra turojininglərqə asmanoğa karap
kaldinglər? Silar silərdin ayrılip ərxək kətürülən xu Əysanıng
asmanoğa kandak kətürüləgini kərgən bolsanglar, yənə xu
haldə kaytip kelidü, — dedi. **12** Andin ular Yerusaleməqə
yekin, uningdin bir qakırmıqə yıraklıktiki Zeytun teqidin
Yerusaleməqə kaytip kəldi. **13** Ular xəhərgə kirip, ezliri
turuwtən eyning üstüñki əwitiidiki bir eygə qıktı. Xu yərda
Petrus, Yuhanına, Yaküp, Andiriyas, Filip, Tomas, Bartolomay,
Matta, Alfayning oqlı Yaküp, «millətparvar» Simon wə [lyənə
bir] Yaqupning oqlı Yəhuda bar idi. **14** Bular bir jan bir
dil bolup üzüldürməy berilip dua-tilawət kılıxtı; bu ixta bir
yərgə jəm bolovanlardın birkənqə ayal, jümlidin Əysanıng
anisi Məryəm həmdə Əysanıng inilirimu bar idi. **15** Xu
künlərnəng birida, Petrus kerindaxlar otturısında əra turup (jəm
boluxkənlar bir yüz yigirmiye yekin idi) mundak dedi: **16** —
Kerindaxlar, Əysani tutkənlərəqə yol baxlıqıqə bolovan Yəhuda
həkkında Mükəddas Rohning burun Dawut arkılık aldın eytkən
mukəddəs yazmilardıki səzliyi əməlgə exixi mükərrər idi. **17**
Qünki [Yəhuda]mu arımızdır biri hesablanan wə [Hudanıng]
bu hizmitidin nesiwi bar idi **18** (u kılqan qəbiliyikning
in'amidin erixkən puloja bir parçqə yər setiwalqanidi, u xu
yərda bexiqilap yiğiliq, üqey-kerini quwulup kətti; **19** bu ix
pütktüllə Yerusalem dikilərgə malum bolup, ular u yərni əz tili
bilən «Həqaldəma» dəp ataxti. Buning mənisi «qan tekulgən
yər» degenliklər. **20** Qünki Zəburda [Yəhuda]qəjə [karitiləqən]
mumu səzər pütülgən: — «Uning turaloqası qelgə aylansun,
Uningdeqə heq turoqıqə bolmisun!» Wə: — «Uning yetəkqılık
ornioğa baxka birsi qıksun!» **21** Xuning üçün, Rəb Əysanıng
tirilənlikigə bir bilən təng guwaḥıqə berixi üçün, bir kixinı
talliximiz kerək. Bu kixin Əysa arımızda yüzdən künərlərda, Yəhuda
[pəyoğəmbər]dən qəməldürənxni köbul kılqan kündin baxlap
taki asmanoğa kətürülən küngiqə biz bilən baxtin-ahir billə
bolovan kixilərdin boluxi kerək, — dedi. **23** Xuning bilən ular

Yüsüp (yənə Barsabas dəpmu ataloğan, yənə bir ismi Yustus) bilən Mattiyas degən ikki kixini bekitip, mundak dua қılıxtı: **24 —** Sən, i həmmə adəmning kəlbini bilgүi Pərvərdigar! Yəhuda teyilip bu hiznat wə rosulluktin məhrum bolup eziqə has bolqan yərgə kətti. Əmdni u taxlap koyoqan hizmat wə rosullukning nesiwisigə iğə boluxka bu ikkiyləndin kəysisini talliqonlikingga kərsətəksən! **26** Andin ular bu ikki kixiga qək taxlıwi, qək Mattiyaska qıktı. Xuning bilən u on bir rosul bilən bir katardın orun alıqan hesablandı.

2 Əmdi «orma həyət» künining waktı-saiti toxkanda, bularning həmmisi Yerusalemda bir yərgə jəm bołożanıdi. **2** Asmandın tuyuksız kişiök xamal sokkandək bir awaz anglinip, ular olturuwatkan əyni bir aldı. **3** Ot yalkunidək tillar ularoja kərənüt, ularning hərbirinə üstigə tarkılıp əndi. **4** Əlarning həmmisi Muğaddəs Rohka toldurulup, Roh ularoja sez ata kılıxi bilən ular naməlum tillarda səzligili turdu. **5** U qəoşda, asman astidiki barlık, əllərdin kəlgən nuroğun ihləsmən Yəhudiylərlərə Yerusalemda turuwatkanıdi. **6** Əmdi [etikadqlar]ning bu awazi anglinip, top-top adamlar xı yərgə jəm boluxtı həmdə [etikadqlar]ıng əzliyi turuxluq, jaydiki tillarda səzlixiwatkanlığını anglap, tengirkap kelixti. **7** Əlar həyran bolup təəjjülinip: — Karanglar, səzlixiwatkanlıarning həmmisi Galiliyəlilərlər? **8** Kandaklarqa ularning bizning ana yurtimizdiki tillirimizda səzlixiwatkanlığını anglawatkandımız? **9** Arimizda Partiyalar, Medialar, Elamlar, xundakla Mesopotamiə, Yəhudiya, Kapadokiya, Pontus, Asiya, **10** Frigiya həm Pamfiliyə, Misir, Liwianing Kuriniga yekin jaylidirin kəlgənlər, xuningdak muxu yərdə musapır bolup turuwatkan Rim xəhəridin kəlgənlər — Yəhudiylər bolsun, Təwrat etikadiqa kirgənlər bilsun, Kretlər wə Ərəblər bilsun, həmmimiz ularning Hudanıng kılıçan uluq əməllirini bizning ana tillirimizdə səzəwatkənlikini anglawatımız! — deyixti. **12** Əlar həng-tang kəlip alakzadılık bilən bir-biriga: — Bu zadi əndək ixtu? — deyixti. **13** Əmma bəzilər: — Bular yengi xarab bilən obdanla məst bolup kaptu! — dəp məshirə kılıxtı. **14** Əmma Petrus kələşan on birəylən bilən ornidin turup, awazını kətürüp kepqılıkka mundak dedi: — Əy Yəhudiyyədikilər wə Yerusalemda barlık turuwatkanlar! Bu ix silərgə məlum bołożayki, səzlirmə kulak selinglər! **15** Bular silər oylioqandək məst əməs, qünki hazır pəkət atığın saat tokkuz boldı. **16** Əmaliyyətə bu dal Yoel pəyoşəmbər arkılık aldin eytiloqan xu ixtur: **17** — «Huda mundak dedi: «Mən ahirki künrlərdə Əz Rohimini barlık ət igitliri üstigə kuyiman; Silərninq oqul-kızlırlınglar wəhiyilik bexarət yətküzi, Silərninq yigitlirlərlər qayibanə alamat kərinüxlərini keridi; Silərninq kerilirlərlər alamat qüxlərini keridi; **18** Bərhək, xu künrlərdə küllirim üstigim, dedəklirim üstigim Rohimni kuyımən, ular bəxərət yətküzi. **19** Man yüksirida asmanınlarda karamət ixilar, təwənda, zemində mejizilik alamətlərni, Kan, ot, is-tütük tüvrüklərini kərsitmən. **20** Rəbning uluq həm karamət-xərəplik künü bolmioquqə, Kuyax ərəngənlükə, Ay kanoşa aylanduruludu. **21** Həm xu qəoşda xundak əməlgə axuruliduki, Rəbning namini qakırıp nida kılıçanlarning həmmisi kütküzulidü». **22** Əy İsrailər, muxu səzərni anglangalar. Nasarətlək dýsa bolsa, Huda aranglarda u arkılık kərsətkən kudratlık əməllər, karamətlər wə mejizilik alamətlər bilən silərgə testikliqən bir zat — bu ixilar həmminqalaroja məlum — **23** u kixi Hudanıng bekitkən makşeti wə aldin'ala bilixi boyiqə satğunlukka uqrap tutup berilgəndin keyin, silər uni Təwrat kənunisiz yüksən adamlərning koli arkılık krestləp eltürküzdüngərələr. **24** Lekin

Huda uni əlümning azablarning ilkidin azad kılıp kayta tirildirdi. Qünki əlümning uni tutkun kılıxi hərgiz mumkin əməs. **25** Dawut [Zəburda] u toopruluk mündək aldın eytkan: «Mən Pərvərdigarnı hərdaim kezaldımda kərüp keliwatiñəm; U ong yenimda boloaqqa, Mən hərgiz təwrənməyəm». **26** Xunga menin kəlbim huxallandi. Mening tilim xadlinip yaridi; Mening tenim ümid-arzu iqida turidu; **27** Qünki Sanjenimni tahtisarada qaldurmaysən, Xundakla Sening Muqəddas Boloququngoja qırıxləriñ kərgüzməysən. (**Hadəs g86**) **28** Sən manga hayat yollırını kərsətkənsən; Huzurung bilən meni xad-huramlıka tolup taxkuzisən». **29** Kərindaxlar, mən atımız [padixah] Dawut toopruluk həq ikkilənməy xuni eytimənki, u əldi wə uning əkbərisi bügünki künğıç arımızda bar. **30** Əmdi u pəyoğember bolup, Hudanıñ uning təhtiga olturuxka eż puxtidin birəylənni turozuxka əsəm bilən wədə bərgənlilikini bilətti. **31** U Məsihning [əlgəndin keyin] tırlıddırılıdiqinini aldin'ala kerüp yətkən wə bu munasiwət bilən Məsihning tahtisarada qaldurulmaya diqinini wə teninen qırımyədiqinini tilqə alojan. (**Hadəs g86**) **32** Huda dəl bu əysani əlümđin tirildirdi, wə həmmimiz bu ixning guwahqılırimiz. **33** U Hudanıñ ong yenida xan-xərəp iqida olturoqzulup, xundakla Ata wədə kılıqan Muqəddas Rohni kobul kılıp, hazır kərūwatkan həm angławatqanlırlıqlarıñ təküp [bizlərgə] qüxiirdi. **34** Qünki Dawut ezi ərxka qıkkan əməs; lekin u munu səzlərni [Zəburda] eytkan: — «Parwərdigar menin Rabbimə eyttiki: — «Man sening düxmənlirinqni tahtiparinq kilmioqqa, Mening ong yenimda olturoqjin!». **35** Xuning üçün, pütkü'l Israıl jəmətidikilər xuni kətiy bilsunki, Huda silər kreştiğən dəl uxbu əysani həm Rəb həm Məsih kılıp tikiłdı!». **37** Bu sezler anglıqanlarning yürikiga sanjiloqandək kattık təqən bolup ular Petrus wə baxka rosullardın: — I kərindaxlar, undakta biz nemə kılıxımız kerək? — dəp soraxti. **38** Petrus ularoja: — Towa kilinglar, hərbiringlar Əysa Məsihning namida gunahlırlıqlarının kəqürüm kılıñixi üçün qəmildürükni kobul kilinglar wə xundak kılışanglar Hudanıñ iltipati bolqan Muqəddas Roh silərgə ata kılınidu. **39** Qünki bu wədə silərgə wə silərlərning balılırlarıraqa, yırakta turuwatkanlarning həmmisigə, yəni Parwərdigar Hudayimiz əzığa qakıroqanlarning həmmisigə ata kılınidu. **40** Petrus yəna nuroqun baxka sezler bilən ularını agaħlandurup ularoja: — Silər eżiñgħilarni bu iplas dəwərdin kutkuzunglar! — dəp soraxti. **41** Xuning bilən uning səzini kobul kılıqanlar qəmildürüklixti. Xu künii [jamaetka] koxuloqanlar iú mingqə kixi idi. **42** Ular ezelirini izqil həldə rosullarning təlimigə, [etikadqılların] birlək-həmdənlilikiga, nanni oxutxka wə dualarqa beqixıldı. **43** Wə korkunk ularning hərbirining üstigə qüxti wə rosullarning wasitisi bilən nuroqun karamətlər wə möjizilik alamətlər yüz bərdi. **44** Pütün etikadqıllar dawamlik jəm bolup billə yaxap, barlığını ortak tutuxti. **45** Ular mal-mülüklerini setip, pulini hərkimming ehtiyajıça karap həmmisigə təksim kılıxatti. **46** Ular hər künii ibadəthanə həylişiqə bir niyətta jəm boluxatti, ey-eylərdə huxal-huramlıq wə ak kengülliük bilən ortak ojizalinxip, nanni oxup yeyixip, **47** Hudaqa mədhiyə okuxatti; ular pütkü'l halayıkning izzitigə sazawər boldi. Rəb hər künii kutkuzuluwatkanları jamaetka koxattı.

3 Bir künii ibadəthanida dua kılınidiojan wakitta, yəni qüxtin keyin saat üçtə, Petrus bilən Yuhannamu ibadəthanıqə qıkıp barqanıdi. **2** Xu pəyttə bir tuoqma tokur adəmmu bu yərgə elip keliniwatkanıdi. Hər künii, kixilər uni ibadəthanıqə kırqənlərdin sədikə tilisun dəp, ibadəthanıdiki «Güzəl dərwaza» aldiqə əkelip koyattı. **3** U Petrus bilən Yuhannanıñ ibadəthanıqə kirip ketiwatkinini kərüp, ulardin sədikə tilidi. **4** Petrus bilən

Yuhanna uningoja nəzirini saldı. Petrus uningoja: — Bizgə kara! — dedi. **5** U ulardin bir nərsə kütip, kezlrini üzməy karap turatti. **6** Birak Petrus uningoja: — Məndə altun kiumix yok; lekin kolumna barını sanga berəy. Nasarətlik Əysa Məsihning nami bilən, ornungdin turup mang! — dewidi, **7** uni ong kolidin tartip, yelap turquzidi. U adəmning put wə oxuk beqixılları xuan küqləndürülüp, **8** ornidin das turup mengixka baxlıdi. U mengip wə səkrəp, Hudaqa mədhiyə okuqan haldə ular bilən billə ibadəthanə həylişiqə kirdi. **9** Barlıq halayıq uning mengip Hudaqa mədhiyə okuqanlığını kərüp **10** uning ibadəthanıdiki «güzəl dərwaza» alıda sədikə tiləp olturadiojan həlik adəm ikenlikini tonup, uningda yüz barginiga həyranlıq bolup dang ketip kelixti. **11** [Sakayqan kixi] Petrus bilən Yuhannaoja qing esilip turuwalıqanda, həyran boluxan barlıq həlk ularıng yeniqə [ibadəthanıdiki] «Sulayman pexaywinı» degen yərgə yügüürüp kelixti. **12** Bu əhəwalni kergən Petrus halayıkkə mundaq dedi: — I Israillar! Bu ixqə nemanqə həyran bolisilər? Biz huddi ez küq-kudritimiz yaki ihlasmənlikimizgə tayiniñ bi adəmni mangduroqandək bizgə nemanqə tikilip karaysilər? **13** Əməliyətta bolsa, atabowilirizmizning Hudası, yəni İbrahim, İshak wə Yakupning Hudası Əz hizmətkarı bolqan əysani xan-xərəp bilən uluqliqan. Birak silər bolsanglar uni [rimliklərə] tutup bərdinglər; andin [waliy] Pilatus uni koyup berixni həküm kılıqandan keyin, silər Pilatusning alıda uningdin tenip rət kılıxtinglar. **14** Mana silər Muqəddas wə Həkənniyyət Boloquqidin tenip, uni rət kılıp [Pilatustin] uning orniqə bir katilni koyup berixni tələp kildinglər. **15** Xundak kılıp, həyatlıنىq barlıqka Kəltürgüçini eltürdünglər! Birak Huda uni əlümđin tilirdirdi, biz mana buningoja guwahqıdurmız. **16** Mana uning namioja kılıqan etikad arkılık, uning nami silər kərūwatkan wə tonuydiojan bu adəmə dərman kirgüzdi; uning arkılık bolovan etikad u kixini kez aldinglarda səllimaza sak-salamət kıldı. **17** Əmdi kərindaxlar, silərning wə xuningdək silərning baxlıklırlarınlarıñ mu bu ixni qəpləttə kılıqanlıqlarınları bilimən. **18** Lekin Huda barlıq pəyoğemberlarning aqzi bilən aldin'ala jakarlıqanlırını, yəni uning Məsihning azab-əkubat tartıdiqanlıqını xu yol bilən emalga axurdi. **19** Xuning üçün gunahlıqlarının eqrüwteliliyi üçün həzir towa kılıp yollırınlardan burulunglar! Xundak kılıqanda, insanlarning jenini yengiləndüriliojan pəsil-künər Pərvərdigarnıñ huzuridin qıkıp kiliđ **20** wə u silər üçün aldin tikləngən Məsih, yəni əysani kexlinglaroja kaytidin əwətidü. **21** Həzirqa bolsa, Hudanıñ dasläptiki zamanlardın tartip mukəddas pəyoğembərlirinin aqzi bilən eytikinidək, həmmə məwjudatlar yengilinidiojan wakit kalmığıq, əxrələr uni kobul kılıp, uningoja makan bolidu. (**aiən g165**) **22** Musa dərəwəkə mundək degenidi: — «Pərvərdigar Hudayinglar ez kərindaxlırlıqlar arisidin manga ohxax bir pəyoğembər turquzidi. Uning silərgə eytkan barlıq sezlərini anglap, uningoja toluk itaət kılıxinqalar kerək! **23** Qünki bu pəyoğembərning səzini anglimaydiqanlarning hərbiri halk qataridin üzüp taxlinidu». **24** Dərəwəkə, Samuil [pəyoğembər] wa uningdin keyin kelip bexarətlərni yatkızqən pəyoğembərlərlərin həmmisi bu künər tooprisida aldin eytikan. **25** Silər bu pəyoğembərlərlərning parzantılırlırisi wə Huda ata-bowanglar bilən tützən əhdininq parzantılırlırisilər — bu əhədə boyiqə Huda İbrahimıqə: «Sening nəslinq arkılık yər yüzidiki barlıq ailə-jəmatlərgə bəht-bərikət ata kılınidu» dəp wədə bərgən. **26** Xunga Huda hərbiringləriñ əz rəzzilliklirənglərdin kəyturup, silərgə bəht-bərikət ata kılıx üçün, hizmətkarı əysani turoqzup, uni awwlə silərgə əwətti.

4 Petrus bilən Yuhanna halayıkqā gəp kiliwatkanda, kahinlər, ibadəthana қarawullirinen baxlıkı wə Sadukıylar ularning yenioja kəlip kıldı. **2** Ular [rosullarning] halayıkqā təlim berixi, jümlidin «Əysanıng wasitisi bilən əlgənlər tirildürülü» dəp jakarlıqını üçün intayın asəbiyləxti. **3** Ular ularını tutkun kılıp, atisigiqə türmigə solap koydi, qünki kəq kirip kalojanidi. **4** Lekin jar kılınojan sez-kalamni angliojanlarning kəpi etikəd kildi; xuning bilən etikəd kilojan ərlərning sanila bax mingoja yətti. **5** Ətisi, [Yəhudiylarning kengəxmisdik] baxlıklar, aksakallar wə Təwrat ustazlıri Yerusalemda toplandı. **6** Ularning arisida bax kahin Annas, Kayafas, Yuhanna, İskəndər wə bax kahınıning baxka jəmatidikilər bar idi. **7** Ular [Petrus bilən Yuhannanı] arisioja turozup: — Siler bu ixni kaysi küq-kudrətək tayinip yaki kimning nami bilən kıldindalar? — dəp soridi. **8** Petrus Mukaddəs Rohka toldurulajan haldə ularoja mundak dedi: Həlkinq həkümranlıri wə Isrlainning aksakalları! **9** Əgər biz bugün bu tokur adamga kersətkən yahxi əmel həm uning kəndək sakayıtiloqanlıq sawablik sorakka tartılojan bolsak, **10** silər wə pütüköl Isrlai həlkı xuni bilsunki, silər krestligən, əmma Huda əlündün tirildürğən Nasarətlək Əysa Məsihning nami bilən, uning [küq-kudriti] arkılık bu kixi muxu yərdə aldinglarda pütünləy sak-salamət turidu! **11** Bu [Əysa] bolsa, [mukaddəs yazmilarda] [pütülgəndək], dəl silər tamqıllar etibarsız dəp taxliwətkən, bırak burjək texi bolup tiklongan taxtur. **12** Uningdin baxka heqkimde niyatlık yok, qünki pütüköl asman astida insanlar arisioja təkđim kılınojan, Əysadin baxka bizni kütküzidiqan heqkandak bir nam yoktur. **13** Petrus bilən Yuhannanıng bu jürütini kərgən həkümranlırlar ularning okumiyojan adəttiki adamlardın ikənləkini bilip, həyran boluxti; ularning burun Əysa bilən billə bołożanlıqını bildi. **14** Uning üstiga, sakayıyan hələkli adəmning ularning yenida turuwtənənləkini kərüp, ular heqkandak gəp yanduralmadi. **15** Xuning bilən həkümranlırlar ularını kengəxmidiñ qılıxıq buyrudi. Andin bir-biri bilən məslihətlip: **16** — Bularni kəndək kılımınız? Qünki ularning wasitisi bilən heli kərünərlək məjizilik bir əlamət yüz bərgənləki pütüköl Yerusaleməndikilərgə ayan boldı wə biz uni inkar kılıxıq amalsızımız. **17** Lekin bu ixning həlk iqida tehimu kəng yeyilip kətməsləki üçün, ularoja bundın keyin bu adəmning namida heqkimqə heqnmə deməsləkki agah-təhdit salayı! — deyixti. **18** Xuning bilən ularını qakırtıp, bundın keyin Əysanıng namida heq sozləmslik yaki təlim bərməsləknii kət'iy buyrudi. **19** Lekin Petrus bilən Yuhanna: — Hudanıng alidda silərgə itaat kılıx toorımı yaki Hudaqımını, buningə qəzüngələr bir nemə dəngərlər! **20** Əmma biz bolsak, kərgən wə angliojanlırimizni eytmə turalmayız! — dəp jawab bərdi. **21** [Həkümranlırlar] bolsa halayıktn körküp, ularını jazalaxķa layık səwəb tapalmay, ularoja tehimu təhdit selip, koyup bərdi. Qünki halayık bołożan wəkə tüpəylidin Hudani uluqılıqənəndi. **22** Qünki bu sakayıtilix məjizilik əlaməti kərsitilən kixininig yexi kırıktıñ aksanıdi. **23** Ular koyup berilgəndin keyin, eż həmrəhlirinen yenioja kayıtip kəlip, bax kahinlər wə aksakallarning kilojan sezlərini baxtın-ahir keçqılıkkə ukturdı. **24** Ular buni angliojannda, awazını bir niyat bir dil bilən Hudaqoja kətürüp mundak nida kıldı: — I Igimiz, Sən asman-zemin, dengiz-okeynənləri wə ulardiki barlık məwjudatları yaratkan Hudadursən. **25** Sən Mukaddəs Roh bilən hizmatkarıng bołożan Dawutning aqzi arkılık mundak degənən: «Əllər nemixķa quşan salidu? Nemə üçün bikardin-bikar suyikəst oylaydu? **26** Dunyadiki padixahlar səp tartıp, Əməldarlar yiojılıxip, Pərvərdigar wə Uning Məsihi bilən kərəxiliqə jəm boluxti». **27** — Qünki dərwəkə dəl bu xəhərdə Herod həm Pontius

Pilatus, yət elliklər həm Isrlai həlkli birlixip, Sən məsihligən mukaddəs hizmətkaring Əysaqa karşı qıkip toplanıjanidi, **28** xuning bilən küq-kudrting wə iradəng boyiqə Sən burunla nemining əməlgə axuruluxini bekitkən bolsang, ular xularını kilojan. **29** Əmdi i Pərvərdigar, ularning seliwtən təhditlərini kergəysən, kulliringni sez-kalamıngni toluk yürəklək bilən sezləp yətküzidiqan kilojası; **30** kesəllərni sakaytixka kolungni uzitip, mukaddəs hizmətkaring Əysanıng namida məjizilik əlamətlər wə karamətlərni yaratqasən. **31** Ularning duasi ayaqlaxkanda, ular turojan yər təwrinip kətti. ular həmmisi Mukaddəs Rohka toldurulup, Hudanıng sez-kalamını yürəklək sezləp yətküzükə baxlıdı. **32** Top-top etikədqiłlar bir jan-bir dil, bir məksətə idi. Həqkim eziqə təllək pul-melini «əzümmüng» deməytti, bəlkı həmmisiqə ortak idi. **33** Rosullar zor küq-kudrət bilən Rəb Əysanıng tırılənlığında guwahlıq berətti. Hudanıng zor mehri-xəpköti ularning həmmisininig üstigə kondı. **34** Ularning arisidikilərning həqinemigə həjiti qüxməyyti. Qünki yər-zemin, ey-jay igidərləri bołożanlar ularını setip, pulini elip kelip **35** rosullarning ayoji aldiqə koyatti; andin hərkimning ehtiyajıqara karap təkşim kiliñatti. **36** Ularning iqida Lawiy kəbilisidin bołożan, Siprusta tuqulujan Yüstiپ isimlik birsi bar idi (rosullar uni Barnabas, yəni «Riəbətləndirtgüqi oqlu bala» dəp atiojan); **37** uningu bir parqə etizi bar idi; u xu yolda uni setip, pulini elip rosullarning ayoji aldiqə tapxurdi.

5 Əmdi Ananiyas isimlik yəna bir adəmmu ayali Safira bilən bir parqə yerini sattı. **2** Ananiyas pulning bir kışminı eziqə kəldirdi, yəni bir kışmini elip kelip, rosullarning ayoji aldiqə koydi. Ayalımu buningdin toluk həwərdər idi. **3** Bırak Petrus uningoja: — Ananiyas, nemixķa kəlbinqni Xəytanning ilkigə tapxurup, Mukaddəs Rohka yalojan eytip, yər satkən pulning bir kışmini eziüngə kəldurdung? **4** Yər setilməqəndə, seningki əməsmidi? Setiləqəndin keyin, pulmu eż ihtiyarıngda bolmamti? Xundak turuklär, nemixķa kəlbinqda bu ixni niyat kıldıñ? Sən insarlarıqə əməs, bəlkı Hudaqə yalojan eytting! — dedi. **5** Ananiyas bu sözərni angliojan haman yiklip jan üzdi. Bu ixni angliojuqları kattik korkunk bastı. **6** Əmdi ya xigitlər ornidin turup jəsənli kepenləp, sırtla apırıp dəpnə kıldı. **7** Təhminin üq saattin keyin, [Ananiyasıng] ayali kırıp kəldi; bırak u bolossen wəkədən həwərsiz idi. **8** Petrus uningdin: — Manga eytkin, silə yərni muxu puloja sattinglarmu? — dəp soridi. — Xundak, muxunkılık puloja sattuk, — dəp jawab bərdi u. **9** Petrus: — Silər nema üçün Mukaddəs Rohnu sinaxka til birikürdüngərlər? Kara, eringni dəpnə kılıp kəlgənlərning putluları ixik tūwidə turidu, ular senimu əketidü! — dedi. **10** Umu xuan uning ayaqları aldiqə yiklip, jan bərdi. Hələkli yax yigitlər kırıp, uning eləgnəlikini kerdil; ular unimu elip berip erininq yenioja dəpnə kıldı. **11** Pütüt jamaətni, xundakla bu ixni angliojanlarning hərbirini kattik korkunk bastı. **12** Rosullarning koli arkılık həlk iqida nuroqun məjizilik əlamətlər wə karamətlər kərsitildi. (Barlıq [etikədqiłlar] bir niyatda bolup ibadəthəndikli «Sulayman pəxaywini» da daim jəm bolatti. **13** Bırak baxka kixilər ularoja koxuluxķa jür'ət kilalmayıttı; əmma halayık ularını intayın hərmətləyti. **14** Xundaktımı, etikəd kılıqulular barqanseri kepiyip, həm ərlər həm ayallar top-top bolup Rəbəgə koxulujı turdi). **15** Xuning bilən kixilər hətta Petrus etüp ketiwatkanda heqbolmioqanda uning sayisi bolsimu üstigə qıxsun dəp, kesəllərni koqlarıqə elip qıkip kərpə wə zəmbillərgə yatkuzup koyatti. **16** Yəna top-top kixilər Yerusalem aträpidiki xəhər-yezilərindən kesəllərni wə napak rohlar qaplıxiwalojan kixilərni elip kelətti. Ularning həmmisi sakayıp kəytixatti. **17** Bax kahin wə uning tərəpdarları, yəni Sadukij məzħəpidikilər

kəzəjilip bu ixlaroja oğəzəplinip, **18** rosullarnı tutkun kılıp, kamakhanıqə kəmidi. **19** Lekin xu keqə, Rəbning bir pərixtisi kamakhanining dərvazilirini eqip, rosullarnı elip qıkıp, ularoja: **20** — Silər ibadəthana həylişoja kirip, halayıkka bu həyatlı toqrisidiki həmmə sezlərni jakarlanglar — dəp tapıldı. **21** Rosullar bu səzni anglap, tang atkanda ibadəthana həylişoja kirip, kixilərgə təlim berixkə baxlıdı. Bax kahin wə uning tərəpdarları kəlgəndə, aliy kengəxmidikilər wə Israillarning barlıq aksaçallırını jəm boluxkə qakırdı. Andin [rosullarnı] elip kəlsün dəp kamakhanıqə adəm əwətti. **22** Lekin sipahılar zindanıqə yetip baroında, rosullarning u yərdə yoklukını baykap kaytip berip, kengəxmidikilərge: **23** — Biz barsak, zindan məhkəm takəçlik turuptu, karawullarmu dərvazilirida kəzətə turuptu. Lekin dərvazilarını eqip kərmiş, iqidə birmə adəm yok! — dəp məlumat bərdi. **24** Bu həwərnı anglojan ibadəthənidiki [məs'ul] kahin həm karawullarning baxlıkı wə bax kahinlər: — «Əmdı bu ix zadi kəndək bولup ketər?» deyixip alaçazdılıkkə qəmди. **25** Dəl xu qaçıda, bir kixi kırıp: — Karanglar, silər zindanıqə qamiojan adəmlər ibadəthana həylişida turup halayıkka təlim beriwtatıq! — dəp həwər kıldı. **26** Buning bilən, hələki karawullar baxlışı sıpahılarını baxlap berip, [rosullarnı] elip kəldi. Bırak ular halayık bizni qalma-kesək kılıxi mumkin dəp körküp, ularoja zorluk ixlatıldı. **27** Ular [rosullarnı] elip kəlgəndin keyin, ularnı kengəxmidikilər aldıda turozdu. Bax kahin ularnı sorak kılıp: **28** — Biz əslı silərnı bu namda kixilərgə təlim bərməngərlər, dəp kattik agahlandurojanıdık. Lekin mana, silər yənə xu təlimingərlər bilən pütük Yerusalemni kaplıdingər həmdə bu kixinin kənərini bizə artmakərək boluwatisıllər! — dedi. **29** Lekin Petrus wə [baxkə] rosullar jawab berip mundak dedi: — İnsanoja əməs, Hudaqa itaat kılıx kerək! **30** Silər tutup yaçoqka esip oltürgən əysani, ata-bowimizning Hudasi tirdildi. **31** Huda Israil həlkəni towa kılıxkə wə gunahlırinin kəqürətülxikə müvəssər kılıx tükün, uni uluoqlap Yetəkqi həm Kütküzəquqı süpitidə Əzining ong yenioja kətürüp olturozdu. **32** Biz bu ixlaroja guwahqıllarımız; xundakla Huda Əzığa itaat kılıqıqlarıraqa ata kılıqan Mukəddas Rohmu bu ixlaroja guwahqıdur. **33** Ular bu sezlərni anglap kəlbığa sarıjılıqandək bولup [rosullarnı] oltürükə məslihətləxtə. **34** Lekin kengəxmə iqidə pütün həlkəning hərmitigə sazawər bolojan Pərişiy məzhəpidiki Gamaliyalı isimlik bir Təwrat eliməsi bar idi. U ornidin turup: — Ularnı birdəm sirtkə qıkırıp turungular, — dəp buyurudi. **35** Andin u [kengəxmidikilərgə] mundak dedi: — əy Israillar, silər bu kixilərni bir tarap kılıxta əzüngalaroja ehtiyat kilinglər! **36** İlgiri, hələki Təwdas isimlik əzini qong tutup otturioja qıkkanıdi. Uningoja təhminən tet yüz adəm əkoxului. Bırak u əzi oltürtüldi wə barlık əgəxətiqiləri tərkiliп ketip, uning ixi yokğa qıktı. **37** Andin keyin nopus tizimlax künlińridə, Galiliyalık Yəhūdənamı bax ketürüp qıkıp, bir top kixini tolap əzığa əgəxtürgən. Umu yokitilip, barlık əgəxətiqilərimu tarkititwetilən. **38** Əmdı silərgə nəsilətim xuki: Bu kixilər bilən karinglar bolmısın! Ularnı ihtiyarioja koyup beringlar. Qünki əgar bu ekim yaki bu ix pəkət insändin kəlgən bolsa, jəzmən yokğa qıkıdu. **39** Lekin əgar Hudadin bolsa, silər ularnı yokitalmışılər! Hətta əzüngərlər Hudaqa hujum kılıqıqlar bolup qıkışılər! **40** Aliy kengəxmidikilər nəsilətməni köbul kıldı; ular rosullarnı qakırtıp kirip, ularnı kamqlılitip, ularoja hərgiz əysanıng namida sezliməslikni agahlandırdı. Andin ularnı koyup bərdi. **41** Rosullar əmdı kengəxmining otturisidin qıkıp, ezlirinən mubarək nam üçün horluk azabi qekixkə layik kərulgənlilikindən xadlandı. **42** Ular yənilə hər kün

ibadəthana həylişida wə eymə-ey berip təlim berixtin wə «Əysə — Məsihədə!» degən hux həwərnı jakarlaxtin həq tohtimidı.

6 Xu künlərdə, muhlislarning sani barqanseri kəpiyi, grekəqə sezləydiqən Yəhūdilər yərlik ibranıy kərindəxlərə: — Kündilik ozuk-tülük təkşim kılınixta arımızdiki tul ayallar etibarən elinmədi, dəp narazılık bildürüxti. **2** Xunga, on ikkiylən pütükə muhlislarnı qakırip yiojip, ularoja mundak dedi: — Bizning Hudanıng səz-kalamını yətküzük hizmitini taxlap koyup, ozuk-tülük təkşim kılıx bilən bolup ketiximiz toqra bolmaydu. **3** Xuning üçün, i kerindəxlər, aranglardıki nam-abruyi bar, Mukəddəs Rohkə wə danalıkkə toləjan yətə kixini iloja tallanglar, wə bizi ularnı bu ixkə məs'ul kılımımız. **4** Biz bolsak, ezmizni dua kılıx wə səz-kalamının hizmitidə boluxkə beoqıxlayımız. **5** Bu məslihət halayıkning həmmisini hux kıldı. Xuning bilən ular iman-ixəngkə wə rohkə toləjan Istipan isimlik bir adəmni tallidi, wə yənə Filip, Prokorus, Nikanor, Timon, Parmenəs həmdə burun Təwrat etikədiqə kirgən Antakyalıq Nikolasnı tallap, **6** ularnı rosullarning aldiqə elip qıkğı. Rosullar ularning [bu hizmətni kılıxi üçün] kollarını ularning üstügə təkəküzip turup, dua kılıxtı. **7** Wə Hudanıng səz-kalamı dawamlıq tərkəldi; Yerusalemıdiki muhlislarning sanımı barqanseri zor darijida kepəydi. Nurqun kahinlər [Məsih] etikədiqə itaat kılıxkə kiriixwatatı. **8** Wə Istipan [Hudanıng] mehîr-xepkittı wə küq-kudritiga toləjan bolup, həlkə iqidə karamətlər wə zor məjizlik alanatnərni kərsətti. **9** Birak «Kulluktin qıkkan hərələr» dəp atalojan sinagogiki bəzilər, yəni Kurini wə İskəndəriyə xəhərləri wə Kılıkiya həm Asiya elkliliridin kəlgən bəzi [Yəhūdilər] Istipanoja kərxi qıkıp, uning bilən munazırə kılıxkə baxlıdı. **10** Lekin ular u səz kılıqanda uningda bolojan danalıkkə wə rohkə təkəbil turuxkə amalsız kıldı. **11** Buning bilən ular bəzi adəmlərning aqzını maylap: — Biz bu adəmning Musa wə Hudaqa kərəta kupurluk səzligənləkini anglıdık, — degənni ularning aqzioja saldı. **12** Ular muxundak kılıp halayıkni, aksaçalları wə Təwrat ustazlırını kutrattı; andin Istipanning aldımı tosus uni tutkun kılıp, aliy kengəxmigə elip bardi. **13** Ular sahta guwahqılların otturioja qıkırıp mundak değizdi: — Bu adəm bu mukəddəs Jayoja wə Təwrat kənuniyoja kərxi sezlərni kılıxlin tohtimaydu. **14** Qünki biz uning hələki Nasarətlək Əysə toqıruluk: «U bu jayni wəyaran kılıdu wə Musa pəyənəmbər bizgə tapxuroqan ən'əniwi kəidə-yosunlurimizni ezbərtidil!» degənlikini anglıdük. **15** Kengəxmə olturoqanlarning həmmisi Istipanoja kəz tikiq kariojinidə, uning qırayıning pərixtiningkidək parkırak ikənlilikini kərdi.

7 Bax kahin Istipandin: — Bularning eytəkənləri rastmu? — dəp soridi. **2** Istipan mundak jawab bərdi: — Kerindəxlər wə ata-bowilar, səzüməgə kulağ selinglər! Atımız İbrahim tehi Mesopotamiya rayonında turuwtəkəndə, yəni Hərən xəhəriyə kəqüp makanlıxının ilgiri, xan-xərəpning Igisi Huda uningoja ayan bolup: **3** «Sən ez yurtung wə uruk-jəmətingdin ayrılip qıkıp, Məri sanga kərsitidiqən zeminoja barojin» degənəidi. **4** Buning bilən u Kaldıyların zeminini taxlap, Hərən xəhəriyə berip olturaklıxtı. Atisi elgəndin keyin, Huda uni bu zeminoja, yəni silər hazır turuwtəkən zeminoja yetkəp kəldi. **5** U wakitta, [Huda] uningoja bu zemindən məras bərmədi, hətta uningoja təwə put koyqudakmu bir yər bərmigənədi. Gərqə u təhiqə pərəntə kərməğən bolsimus, [Huda] bu zeminni uningoja wə uning nəsləgi ilgiləki bolux üçün berixkə wədə kıldı. **6** Andin Huda uningoja mundak dedi: «Sening nəsillirəng yakə yurttə musapir bolup turidu, xu yurttikilər ularnı kül kılıp tət yüz yil horlaydu. **7** Bırak ularnı kullukkə salojan əlni jazalaymən»,

dedi Huda, «wə uningdin keyin, [nəsilliring] u yərdin qikip, bu yərdə Mening ibadət-hizmitimdə boludu». **8** Keyin Huda İbrahim bilən bəlgisi hətnə boローン ahədini tüzgən, xuning bilən İshək uningdin tərəldi; [İbrahım] uni səkkincinizi künü hətnə kıldı; xundak kılıp İshəktin Yakup [terəldi], Yakuptin on ikki «kəbilə atisix» [terəldi]. **9** Keyin, «kəbila atiliri» inisi Yüstpəkə həsat kılıp, uni Misiroqa küllükə setiwalıtı. Lekin Huda uning bilən billsə bolup, **10** uni barlıq jəbir-japalardin kütküzup, uni Misir padixahı Pirəwnning nəziridə iltipatka igə kılıp, uningoja danixmənlək ata qıldı. Padixah uni Misiroqa bax wəzir, ordisiqa bax ojoidar kıldı. **11** Keyin, eojir aqarqılık pütkül Misir wə Qənaan yılrlarını besip, zor kiyinqılık boldi. Ata-bowilirimiz ozuk-tülük tapalmıdı. **12** Yakup əmdi Misirdə axlık barlığında anglıqan bolup, [oquullarını], yəni ata-bowilirimizni u yərgə birinçini kətim əwtəti. **13** İkkinqi kətim baroşanda, Yüstpəkə akılıriça ozını axkarılıdı. Xuning bilən Yüstpənning jəmətidikilər Pirəwn padixahı malum boldı. **14** Andin Yüstpən atisi Yakupning adlıqıñ həvar yətküzüp, uni pütün ailə-jəmati bilən, jəməy yətmix bəx kixini Misiroqa əzığa qakirdı. **15** Xuning bilən Yakup Misiroqa qüxti wə xu yərdə oldu; keyin [uningdin boローン] ata-bowilirimizmu xu yərdə oldu. **16** Ularning jəsətləri keyin Xəkəm xəhərigə qayturulup, İbrahim burun Həmorning oquullarının məlum puloja setiwalıtan, Xəkəndiki bir yərlikkə koyuldu. **17** Lekin Huda İbrahimə əslı kılıqan wədining wəkti yekinləxkanda, Misirdə turuwaṭkan [İsrail] həlkinqinнопusi həli keşəygenidi. **18** U wakitta, Yüstpən həwiri bolmiojan yengi bir padixah Misirdə tahtə qıkçı. **19** Bu padixah əkmimizə hıylə-mikirlər bilən muamilə kılıp, ata-bowilirimizni ezip horlıdı, hətta ularını ez bowaklırını hayat qaldurmaslıq üçün taxliwetixə məjbus kıldı. **20** Musa mana xu qaqlarda tuoşulojanı. U Hudanıng aldida alahidə yekimlik bala bolup, atisining eyidə üq ay bekildi. **21** Keyin u sırtqa koyup koyuləşəndə, Pirəwnning kizi uni [sudin] elip, əz oonlı kılıp qong kıldı. **22** Musa Misirlıklärning barlıq bilim-hekmiyi bilən təribyilinip, sezdə wə əməldə intayın əkbiliyyətlək adəm bolup qıkçı. **23** Lekin uning tuoşulqinoja kırık yıl toxkanda, ez kerindaxlırı boローン Israillarının halıqə yetix niyitigə kəldi. **24** U uların birinçin uwal kılıniq bozək kiliñiwaṭkanlığını kərtüp, uni koşqadap, harlanıqan kixi üçün intikam elip harlıqoju Misirlıknı əltürdi. **25** Qünki u ez kerindaxlırinı: — Huda menin kolumn arxılık bizə qutkuzux yolini aşqan dəp qüixinidioq, dəp oylıqanı. Lekin ular bunı qüixənmidi. **26** Ətisi, Musa ularning arisidiki bir urux-jedəlni kərip, arisioqa kırıp yaraxturmakçı bolup: Silər kerindax turup, nemixə bir-biringlərə yolsızlık kiliwatisilər? — dedi. **27** Birak kerindaxını yolsız bozək kılıqan kixi uni qətək ittiürüwetip: — Kim seni bizga bax həm sorakçı bolsun dəptu? **28** Menimu tünügüñki Misirlıknı eltürgəndək eltürmekqimusən? — dedi. **29** Musa bu seznı anglap korkup, Misirdən keşip Midyan zeminiqə berip, u yərdə musaçı bolup turup kıldı. U xu yərdə ikki oqul pərzənt kərdi. **30** Kırık yıl toxkandıñ keyin, Sinay teojojning yenidiki qolda, keyüwatlıq bir qatqallıqning ot yalkunıda bir parıxta uningoja kərəndi. **31** Bu oqayıbanı kərətinüñxi kərgən Musa uningoja intayın həyran bolup kıldı; buning kändək ix ikanlıkını biləy dəp yekinrak baroşanda Pərvərdigarning awazi anglinip: **32** «Mən sening ata-bowiliringning Hudasi, yəni İbrahim, İshək wə Yakupning Hudasidurman» dedi. Musa korkunqta titrəp, karaxkımı jür'ət kılalmıdı. **33** Pərvərdigar uningoja yənə: — Ayiojinqni seliwt; qünki sən turuwaṭkan yər mukaddəstur. **34** Mən dərhəkikət Misirdə turuwaṭkan həlkımnıng harliniwaṭkanlığını kərdüm, ularning nalə-pəryadlırını anglidim. Xunga mən ularni elip

qıkkılıq qüxtüm. Əmdi baroşın, mən seni Misiroqa əwətəy!» dedi. **35** Mana həlikə kixılər: «Kim seni bizgo bax həm sorakçı bolsun dəptu?» dəp rət kılıqan dəl muxu Musani, Huda uningoja qatqallıqta kərəngən pərixtinən koli bilən Israillarə qəmərə bax həm kütküzəqjıq boluxka əwtəti. **36** Ənə xu Musa həlkə yetəkqılıq kılıp, ularni [Misirdən] qikardı həmdə Misir zeminida, Kızıl dengizning boyida wa kırık yilni etküzən qəldə karamətlərni wə mejizilik alamətlərni kərsətti. **37** Ənə xu Musa ezi Israillarə: «Huda kerindaxlirınglar arisidin manga ohxax bir pəyoqəmbərnı tikləydi» degenidi. **38** Qəl-bayawandıki jamaətə həmrəh boローン, Sinay teojoja əzığa sez kılıqan parıxta bilən billsə boローン, ata-bowilirimiz bilən billsə boローン həmrəh dəl ənə xu idi; hayatıq bəhx yətküzədiqən wəhiyələrni bizə yətküzük üçün kobil kılıqıq boローン dəl ənə xu idi; **39** xundak bolumu, ata-bowilirimiz uningoja itaş kiliñxi halimay, uni qətək keçip, kənglida Misiroqa kaytxını arzu kıldı; **40** xunga ular Hərunoja: — «Bizə yol bxaxlaydiqən ilahələrni yasap bərgin! Qünki bizni Misir zeminidən elip qıkkılıq həlikə Musanıng nema bolup kətkənləkini biləlmidük» dedi. **41** Xuning bilən xu künlərə ular mozay xəklidə bir but yasap, bu məbudiqə atap kurbanlıq sundı. Xundak kılıp ular ez kolları bilən yasiojan bir nərsini huxal-huramlıq bilən təbrikəlxə kirixti. **42** Lekin Huda uların yüzini erüp, ularni asmandıki yultuz qoxunluriqə qokunuşka əyup bərdi. Xuning bilən pəyoqəmbərlərning mukaddəs yazmışdı püttülgədək, [Huda ularını mundak, ayibildi]: — «Silər qəl-bayawanda boローン kırık yıl jəryanıda kılıqan kurbanlıq-hədiyələrni həkikətən Manga elip kəlgənmişsələr, i İsrail jəmati? **43** Bərəhək, silər qokunuş üçün yasiojan məbudiłar, yəni «Molök»ning qədiri həm butung boローン «Rəmfan»ning yultuz belgilisini ketürüp mangdinglər; əmdi Mən silərni əsir kılıp Babilin yırakkə sürgün kildüriman». **44** Ata-bowilirimiz qəldin kəzgən wəktida, «həküm-guwaqlik» qədiri ularning ottorisida tikləngəndi; u dəl Musaoja sez-kalam Yətküzəqjining buyruqınıdək, kərsitilgən ərnək boyiqə yasalojanı. **45** Xu ibadət qədirini ata-bowilirimiz ilgirdikilərдинmu igidərqlikiqə tapxurup, Yəxuanıng yetəkqılıkida, Huda ularning alididə kəqilojan əllərning zeminiqəni besiwalıqında, uni bu yərgə elip kəlgən; qədir xundakla [padixah] Dawutning zamanıqıqə turoqan. **46** Dawut Hudanıng xapaitığ erixip, Yakupning Hudasi üçün bir mukim makan selixə ijjazət sorojan. **47** Birak keyin, [Huda] üçün ibadəthana saloqan [Dawut əməs], əmaliyyətə Sulayman boldı. **48** Həlbuki, Həmmidin Aliy Boloqıqı insanning kolları bilən yasiojan makanlarında turmadı; huddi pəyoqəmbər mundak deginidək: — **49** «Asmanlar Mening təhətim, Zəmin bolsa ayaqlırimə tahtipərdür, əmdi Manga kəndək ey-imarət yasimakqısilər? Manga kəndək yər aramgah, bolalaydu? **50** Bularning həmmisini Mening kolumn yaratkan əməsmidi?» **51** — Əy, boyni kəttik, yürüki wə külük hətnisiz bolənərlər! Silər Muqəddəs Rəh bilən daim kərxılıxisələr; silər ata-bowiliringlər nəmə kılıqan bolsa, xuni ohxax kiliwatisilər! **52** Pəyoqəmbərlərдин zadi kayısıqıja ata-bowiliringlər ziyanxalıq kılıp bakmiojan? Xundak kılıp ular «Həkkənəyi Boloqıq»ning kelidiqənlərini aldın jakarlıqıqlarınlı eltürəxkən. Əmdi u ezi hazır kəlgənda, silər uningoja satkunluk kılıqıq wə katıl bolup qıktıqlar, **53** l silər Təwrət kanununu parıxtılarning əmri-tapılıqanlırları bilən tapxuruwelip turup, uningoja əmal kilmioqıqları! **54** [İstipanning] bu sezlərini anglıqan [aliy kengəxmidikilər] yürükiqə [hənəjər] sanjılıqandək bolup, uningoja qıxlınıri oqururlattı. **55** Lekin u bolsa Muqəddəs Rəhəkə tolojan, kəzlinirini kekkə tipik, Hudanıng julasını, xundakla uning ong yenida əysanıng turoqanlıqını kərəp, **56** — Ərəngəl! Asmanlar

eqilip, Insan'ooqlining Hudaning ong yenida turoqanlığını körüwitatıman! — dedi. **57** Ular buningça kulaklarını kolları bilen etiweiip, awazını kattık ketürüp warkırıxp birlikte uningoja yopurulup keliwidi, **58** uni xəhərning sirtioja ittipir qikirip, qalma-kesək kılıxka baxlıdı. [Uni arz kılqan] guwahqıllar [uni qalma-kesək kılıxtin awwal] qapanırlarını Saul isimlik bir yaxning puti alddıa koyup koyuxtı. **59** Ular Istipanni qalma-kesək kılqinida u: — I Rəb Əysa, menin rohımnı kobul kılqoysan! — dəp nida kıldı. **60** Andın u tizlinip turup kattık awaz bilən: — I Rəb, bu gunahning hesabını ulardın almıqoysan, — dedi. U bu seznı kılıp bolupla jan üzüp uhlap kätti.

8 Istipanning oltırılıxını Saulmu kollaytti. Xu kündin baxlap, Yerusalemdiki jamaatkə karıtiloqan dəlxətlik ziyanxəlik kozovaldı. Rosullardin baxka barlık jamaattikilər Yəhudiya wə Samariyoning hərkəysi yurtlirioja tarkılıp ketixti. **2** Bəzi iħlasmən kixilar Istipanni dəpnə kılıp, uningoja kattık yioza-zarlarnı kötürüxti. **3** Lekin Saul jamaatkə wəyrənqılık selip, əymu-ey ahturup, ər-ayaloja karimay ularni sərəp qikip zindanoja taxlıdi. **4** Əmdi tarkılıp kətənənlər tarkalojan yurtlarda kezip sez-kalamning hux həwirini jakarlıdı. **5** Ularning iqidin Filip bolsa Samariyoning malum bir xəhirişa berip, yərlik kixilərgə Məsihni jakarlıdı. **6** Top-top kixilar uni anglap həmdə u kərsətkən mejizilik alamətlərni körüp, bir jan bir dili bilən uning sezlirigə kulak saldı. **7** Qünki napak rohlar bolsa, qaplixıwa lojan kixilərdin kattık warkırıqınıq qikip kätti. Nuroqun palaq, tokurlarmu sakayıltı; **8** zor xad-huramlık xu xəhərnı kaplıdı. **9** U xəhərdə aslıjadugər-sehırgərlik bilən xuququllinatkan Simon isimlik bir adəm bar idi; u xu yol bilən pütkül Samariyadikilərni həng-tang kaldurup, ezini kəltis zat kərsətməkqi bolup kəlgənidi. **10** Pekirdin tartıp ambaloqıqa ularning həmmisi uningoja iħlas kılıp karayttı wə «Hudaning uluoq kiq-kudriti mana xu!» deyixətti. **11** Halayık uningoja xundak iħlas kılıxi uning uzundın berijadugər-sehırgərlik bilən ularni həng-tang kaldurup kəlgənəliki tütäylidin idi. **12** Lekin əmdi Filip Hudaning padixaḥlıkı wə Əysa Məsihning nami tooprisidiki hux həwərni jakarlıqında ular uning sezliriga ixondi wə ərlər bolsun, ayallar bolsun qəməldürültüxni kobul kıldı. **13** Simon ezmü ixəndi. U qəməldürültülgən bolup, həmixin Filipning yenida yürüdə həmdə [Filip] kersitiwatkan mejizilik alamətlər wə kudratlık ixlarqa karap, intayin həyran boldı. **14** Yerusalemdiki rosullar Samariyalıklarınning Hudaning sezini kobul kılqanlığını anglap, Petrus bilən Yuhannanı ularqa əwətti; **15** ikkiylən u yərgə qüxtixi bilənla, ularni Mukəddəs Rohning ata kılınoquqisi bolsun dəp dua kıldı. **16** Qünki Mukəddəs Roh tehi ularning heqkaysisoja qüxmigənidi; ular pəkət Rəb Əysanıng nami bilən qəməldürültülgənidi. **17** Petrus bilən Yuhanna ularning tüstigə kolini təgħküxi bilən, Mukəddəs Roh ularqa ata kılındı. **18** Lekin Simon Mukəddəs Rohning rosullarning kolini təgħküzip koyuxi bilən atı kılınojanlığını körüp, ularqa pul tangläp: **19** — Bu kūq-kudratın mangimu beringlarki, məmmu hərkimming üstigə kollirimi təgħküṣəm, uningoja Mukəddəs Roh ata kılınsun, — dedi. **20** Lekin Petrus uningoja mundak jawab bərdi: — Hudaning bu iltipatini puloja setiwalojlı bolidu, dəp oylioqining üçün, pulung sən bilən təng halakatkə barsun! **21** Sening bu ixta həq həssəng yaki nesiwəng yoktur! Qünki sening niyiting Huda alddıa durus əməs! **22** Xunga, bu razillilikdən towa kılıp, Rəbtin, mumkin bolsa kenglümdiki bu niyitim kağırüm kılınoqay, dəp ettin! **23** Qünki sening aqqık həsətkə tolup, həkkaniyiszılığının asaritida ikənliking manga məlum. **24** Simon ularqa: — Mən üçün Rəbdin ettinünglarki, silər eytikan ixlardın heqbiri beximoja

kəlmigəy! — dedi. **25** Petrus bilən Yuhanna yənə xu yərde agah-guwaḥlıq berip Rəbning səz-kalamini yətküzgəndin keyin, Samariyoning nuroqun yeza-kəntliriga berip hux həwər yətküzgəq, Yerusalemoja kaytip kətti. **26** Xu wakitta, Hudaning bir pərixtiș Filipka: — Ornundigin turup jənubka karap Yerusalemın Gaza xəhirigə mangidiojan yol bilən mang! — dedi (xu yol qəldiki yoldur). **27** Xunga Filip ornidin turup yoloja qikti. Wə mana, yolda Efiopiya ayal padixaḥlı Kandasning bir əməldarı, pütkül həzinigə məs'ul Efiopiya əlik aqżwat wəzir turatti. U Yerusalemoja Hudaqa ibadət kılıçlı baroqanı; hazır kaytix yolda ezininq jəng hərvisida olturnup, Yəxaya pəyəqəmbərning yazmisini okuwaṭattı. **29** Roh Filipka: — Bu hərwinin yenoja berip uningoja yekinlaxxkin, — dedi. **30** Filip yügürtüp berip, [wəzirning] Yaxxa pəyəqəmbərning yazmisidin okuwaṭkanlarını anglap, uningdin: — Okuwaṭkininizi qixinxawatamsız? — dəp soridi. **31** Wazır uningoja: — Birin manga qüxəndürüp bormışa, mən kandaqmu qüxinəleyəmən?! — dəp, Filipni hərvisioja qikip yenida olturnuxkə etündi. **32** U okuwaṭkan yazma kımı bolsa: «U goya boquzlaxka yetilap mengiloqan koydak boquzlaxka elip mengildi, Kırkjoquçı alidda ün-tinsiz yatkan kozidak, u zadila eoиж aqmidi. **33** U horlinidu, u hək soraktañ məhṛum boldi, əmdi uning əwlədini kimmu bayan kılalısun?! Qünki hayatı yər yüzidin elip ketildi». **34** Aqżwat Filiptin: — Dəp bərsingiz, pəyəqəmbərning bu sezi kimə karitip eytiloqan? Θəzigu yaki baxka birsigim? — dəp soridi. **35** Filip aqżini eqip xu yazminin xu kismidin baxlap, uningoja Əysa tooprisidiki hux həwərni jakarlap bərdi. **36** Ular yolda ketiwetip, su bar bir yərgə kəlgəndə, aqżwat: — Mana bu yərde su bar ikən. [Muxu yerdilə] qəməldürültüxüngə kəndak tosalu bar? — dedi. **38** U hərwini tohtitixni buyrudi. Filip wə aqżwat ikkisi billa suoja qüxüp, uni qəməldürdü. **39** Ular sudin qikkanda, Rəbning Rohi Filipni ketürüp elip kətti. Aqżwat uni kayta kərmidi, əmma u xadlinip yolini dawamluxturdu. **40** Filip bolsa Axdod xəhiriда pəydə boldi; u xu yurtnı kezip, xu yərdin Kəysəriyə xəhiriğə kəlgüçə bolovan həmmə xəhərlərdə hux həwər jakarlıdı.

9 Əmma [xu qaqlar] Saul hər nəpisidə Rəbning muhlislirioja tehiqə izqıl kiroqinqılık, təhditlili seliwaṭkan payt idi. U Bax kahinning aldiqə berip, **2** Dəməxk xəhiriđiki sinagoglarqa təwsiyə heti yezip berixni soridi. Xundak boloqanda, u Dəməxkətə [Məsih] yolidikilərdin birərsini, məyli ər bolsun, ayal bolsun tepiwalsila, baqlap tutkun kılıp, Yerusalemoja elip kelixkə ruhsət bolatti. **3** Saul yoloja qikip, Dəməxk xəhiriğə yekinlaxkanda, tuyuksız asmandın kütlük bir nur qixüp, uning ətrapini yorutuwatti. **4** U yərgə yikildi wə eziqe: — Saul, Saul! Manga nemixka ziyanxəlik kılısən? — degan bir awazni anglidi. **5** — I Rəb, sən kimsən? — dəp soridi u. Awaz: — Man sən ziyanxəlik kiliwatkan əysadurmən. **6** Ornundigin tur, xəhərgə kir, nəmə kılıxing kerəklik sanga eytip berilidü — dedi. **7** Uning bilən billa mangojan adəmlər awazni anglisim, heqkimni kərəlmigaqqa, xu yerdə ün qikiralmay turupla kaldi. **8** Saul yərdin turup, kezlini eqip karidi, lekin həq nərsini kəralmadi. Həmrəhliyi uni kolidin yetiləp Dəməxkə elip kirdi. **9** U üq künçiqa kəzi kerməs bolup nə yemidi nə iqəmidi. **10** Dəməxkətə Ananiyas isimlik məlum bir muhlis bar idi. Rəb uningoja bir oqayıbanə kərənütə kərənütə uni: — Ananiyas! — dəp qakirdi. — Mana mən, i Rəb, — dəp jawab bərdi u. **11** Rəb uningoja: — Sən dərhal «Tüz» dəp atalojan koqioja berip, Yəhudanıng eyidin Tarsusluq Saul isimlik birini sorap tap; qünki mana, u dua tilatław kiliwatidu. **12** U dua kiliwatkinida, oqayıbanə kərənütə Ananiyas isimlik bir kixining kelip, kəzini kəridiojan kılıx üçün tüstigə kolini təgħküzgənlikini kərdi, — dedi. **13** Ananiyas: — I

Rəb, mən bu adəmning həwirini nuroqun kixilərdin anglidim, u Yerusalemidki mükəddəs bəndiliringgə xunqə kəp ziyan-zəhmət yatküzgən! **14** Hazır u muxu yərdə namingoşa nida kilojanlarning həmmisini tutup baqlax üçün bax kahinlərdin hökük aptu — dedi. **15** Lekin Rəb uningoşa: — Bariwərl Qünki u namimmi ellərning wə ularning padixahlirining həm Israillarning aldida ayan kılıx üçün eziümgə alahıda tallioqan bir əswabtur. **16** Qünki mən uningoşa namim üçün ənqılıq azab-ökubatlərni tartixining mükərrər ikənlikini ayan kılımən, — dedi. **17** Buning bilən Ananiyas berip, xu eygə kirdi; u köllirini Saulning üstüga tagküzüp uningoşa: — Kərindax Saul, Rəb, yəni bu yərgə keliwatkan yolunda sanga kerüngən əysa, kezliringni kəralaydiqan bolsun dap wa sening Mükəddəs Rohla təlduruluxun üçün meni xəhsən ezi əwətti, — dedi. **18** Saulning kezliridin huddi belik qasirikidək boloqan bir nörsilər qüxtüp, kezliyi eqilip kəralaydiqan boldi. U ornidin turup, qəmildürəxni kobul kıldı. **19** U oızalanəqindan keyin, kuvvətlinip maqduruqə kirdi. **20** [Saul] Dəməxktiki muhlislarning yenida birnaqqa kün turdi wa wakitni etküzmay sinagoglarqa kirip, «U kixi Hudanıng Oqlıduri» dəp əysani jakarlaxka baxlıdı. **21** Uni anglioşalar sezliridin intayın həyrən boluxup: — Bu adəm Yerusalemda bu namoja nida kiloquşılarnı kəttik wəyran kılıjan hələki adəm əməsmu? Bu yergimu muxundakları baqlap bax kahinləroja tutup berix məksətidə kəlgənmidi? — deyixti. **22** Lekin Saulning kayıł kılıx küqi baroşanseri exip, əysanıg Məsih ikənlərini ispatlap Dəməxktiki Yəhədüylərni parakəndiqiliqə qəmərdürdi. **23** Kəp künərdin keyin, Yəhədüylər Saulni yokatmakķa kəst kilmakçı boldi. **24** Lekin Saul ularning suyikəstidin həwər taptı; uni tutup əltürə üçün ular keqə-kündüz xəhərning kowuklırıda paylap yıldı. **25** Lekin muhlislər bir künü keqida uni qong səwətə olturoquzup, sepil [kamaridin] qüxürdü. **26** Saul Yerusalemə yetip berip, u yərdiki muhlisləroja koxulmakçı boldi, lekin ularning həmmisi uning muhlis ikənlilikə ixənməy, uningdin korktı. **27** Birak Barnabas uni elip berip, rosullar bilən kəruxtürdi. U ularoja Saulning Dəməxkninq yolidə Rabni qandaq kərgənlilikini, Rəbningmu uningoşa gap kılıjanlıkini qüxəndürdi wa uning Dəməxkətə əysanıg namida kandak jür'ətlik bilən sez-kalam yatküzənlilikini ukturdu. **28** Buning bilən, Saul Yerusalemda rosullar bilən bille oquk-axkarə yürüp, yürüklik haldə Rəbning namida sez-kalam yatküzətti. **29** U yənə grekqə səzlixidioqan Yəhədüylər bilənmu sezlixip munazirilixətti; nətijisi, ular uningoşa kəst kilmakçı boldi. **30** Kərindaxlar bu ixtin həwər tezip, uni Kəysəriya xəhərigə elip berip, andin u yərdin Tarsus degən xəhərgə yoloja saldı. **31** U qaoşa, pütkül Yəhədiyə, Galiliyə wə Samariyədiki jamaətlər [bir məzgil] tinqlikka erixip, [etikad] küruldü; Rəbning korkunkıda mengip, Mükəddəs Rohning riqbət-təsəllisi bilən ularning sanlırimu barqanseri kəpəyməktə idi. **32** Xu waktılarda xundak boldiki, Petrus hərkəysi jaylarnı arılap yürgəndə, Lidda xəhəridiki mükəddəs bəndilərinəmən yoklaxka qüxti. **33** U yarda u əneyas isimlik bir adəmni uqrattı. Bu adəm paləq bolup, orun tutup yatkılı səkkiz yil bozulanıqən. **34** Petrus uningoşa: — Əneyas, əysa, yəni Məsih bozouqı seni sakayıti. Ornunğdin turup, palisinqni yiqiştür! — dedi. U dərhal ornidin turdi. **35** [Əneyasını] kərgən Lidda xəhəridiki wə Xaron rayonidikilərning həmmisi towa kılıp Rəbəga baqlandı. **36** Yoppa xəhəridə bolsa Tabita isimlik bir ayal muhlis bar idı (uning ismi grekqidə «Dorkas» idi). U hərdaim yahxi əməller wə həyr-sahawətlik ixlaroja berilətti. **37** Xu künərdə xundak boldiki, u kesəl bolup, elüp kətti. Kixilər jəsətni yuyup, üstünki kəwəttiki bir eygə yatkuzup koydı.

38 Yoppa xəhəri Lidda xəhərigə yekin boloqąqka, Yoppadiki muhlislər Petrusning Liddada ikənlikini anglap, uning aldiqə ikki adəm əwətti. Ular: «Hayal bolmay yenimizə qəlsəng!» — dəp yelindi. **39** Petrus ornidin turup ular bilən billa Yoppaqa bardi. Yoppaqa yetip kelixi bilən ular uni üstünki kəwəttiki eygə baxlap qıktı. Barlıq tul ayallar Petrusning atrapıqə olixip, yioşa-zar kiliçip uningoşa Dorkasning ular bilən billa boloqan waktida əzlirigə tipik bərgən kənglək-kiyimlərini kərsitixti. **40** Lekin Petrus həmməylənni qıkırıbetip, tizlinip olтурup dua kıldı. Andin u jəsətkə karap: — Tabita, ornungdin tur! — dedi. Tabita kəzini eqip, Petrusni kerüp, ornida olтурdu. **41** Petrus uningoşa kolını uzitip uni yeləp turoquzdi wa mükəddəs bəndilər bilən tul ayallarını qakırıp, Dorkasni ularoqa tirk tapxurup bərdi. **42** Bu həwər pütkül Yoppaqa tarkılıp, nuroqun kixilər Rəbəga etikəd kıldı. **43** Xundak boldiki, Petrus Yoppada Simon isimlik bir kənqininq eyidə uzun künərlər turdi.

10 Kəysəriya xəhəridə Korniliy isimlik bir adəm bolup, u [Rim] koxunidiki «İtaliyalıklər» kışmining yüzbexi idi. **2** U ihlasmən adəm bolup, ezi wə pütkül eyidikiləri Hudadin korkattı. U mərdlik bilən namratlarqa həyr-sahawət kılıp, daim Hudaoğa dua-tilawat kılattı. **3** Bir künü qüxtin keyin saat üzlərda, u qayibana bir kerünüxtə Hudanıng bir parixtisining ezininq yenioja kəlgənlilikini oquk kərdi. Pərixta uni: — Korniliy! — dəp qakırı. **4** Korniliy uningoşa kezlini tipik kattik qəqüp: — Təksir, nemə ix? — dəp soridi. Pərixta uningoşa: — Sening dəliləring wə həyr-sahawətlik ixliring Huda aldiqə əslətmə kurbanlıqtək berip yətti. **5** Əmdəni san Yoppaqa adəm əwətip, Petrus dapmu atılıdiqan Simon isimlik adəmni qakırıtip kal. **6** U Simon isimlik bir kənqininq eyidə mehmanı bolup turuwatidu. Simonning eyi dengiz boyida, — dedi. **7** Uningoşa səzligən pərixtə kətkəndin keyin, Korniliy eydiki hizmətqılardın ikkini wə daim yenida turup hizmət kılıquşilar iqidiki ihlasmən bir ləxkərini qakırı. **8** Barlıq ixlərni qüxəndürgəndin keyin, ularni Yoppaqa əwətti. **9** Ətisi ular sapər kılıp xəhərgə yekinlaxkanda, qüx wəkti bolup, Petrus dua kılıx üçün egziga qıktı. **10** Uning korsiki eqip ketip, bir nərsə yəy dedi. Birak ular ojza təyyarlawatkanda, qayibana bir alamat Petrusni oruwaldı. **11** U asman eqilip, tət burjikidin baqlanoqan haldə yər yüziga qüxürlüwətən kəng dastihandək bir nərsini kərdi. **12** Dastihandə hərhal tət putluk hayvanlar, yər beqirliqələr, asmandiki uqar-kanatlarımı bar idı. **13** Uningoşa bir awaz anglındı: — «Ornungdin tur, Petrus, ulardin soyup yə!» **14** — Yak, Rəb, hərgiz bolmayıdu! Mən heqkəqan heqkəndək napak yaki həram nərsini yegan əməsmən! — dedi Petrus. **15** Awaz ikkinçi ketim kılıp uningoşa: — Huda həlal dəp pakliqənni sən həram demə! — deyildi. **16** Bu ix üq ketim yüz berip, andin dastihandək boloqan xu nərsə dərhal asmanoja elip qıkip ketildi. **17** Petrus kərgən qayibana əlamətninq manisi toqrisida kəymükup turoqanda, mana Korniliy əwətkən kixilər Simonning eyini teip, dərvəzə aliddə turatti. **18** Ular birsini qakırıp, uningdin Petrus dəpmu atılıdiqan Simon degən birsı xu yərda turamdu? — dəp soridi. **19** Petrus tehiqə xu qayibana əlamətninq manisi təsidiə oyliniwatkanda, Roh uningoşa: — Mana, seni üq adəm izdəp kəldi. **20** Ornungdin tur, pəskə qüx, heq ikkilənməy ular bilən billə baroqin. Qünki ularını əwətküqi Mən! — dedi. **21** Petrus pəskə qüxtüp, hələki adəmlərə: — Silər idzidən kixi mana mən bolimən. Bu yərgə kelix səwəbinglər nemikin? — dedi. **22** Ular jawabən: — Həkkəniy bir adəm, Hudadin korkidioqan, xundakla pütkül Yəhədiy həlki təripligən Korniliy isimlik rimlik yüzbexi mükəddəs bir parixtə təripidin

sizni eyiga qakirtip, sizdin söz-kalam anglaxka əmr kilinojan! — dedi. **23** Xunga Petrus ularni əyga təklip kılıp, kondurup mehman kıldı. Ətisi ornidin turup u ular bilən billə yoloja qıktı. Yoppadiki kərindaxlardin bəziləri ularoja həmrəh bolup mangdi. **24** İkinçi kün, ular Kəysəriyəgə yetip bardi. Əmdi Korniliy tuqanlırı wa yekin yar-burdərlirini əyiga qakırıp, Petruslarnı təkəzzərlik bilən tüttüp turattı. **25** Petrus əyga kırğında, Korniliy aldiqə qıkıp, ayojoşa ezini etip səjdə kıldı. **26** Lekin Petrus [dərhal] uni yeləp turozup: — Ornungdin turojin! Mənmu bir insan, halas! — dedi. **27** U Korniliy bilən gəp kılqaq əyga kiriwidı, eyning iqişa yiqilojan top-top adamlarını kerdidi. **28** U ularoja: — Silərgə məlumki, biz Yəhudiylarning yat əlliklərdin birsə bilən bardi-kəldi kılıxi yaki eylirigə kirixi Təwrat kanun-əkidlilirizə hilap. Lekin Huda manga həqkəndak adəmni napak yaki haram deməslimik kerəklikini ayan kıldı. **29** Xuning üçün silər adəm əwətip meni qakirojanda, heq rat kılmay aldinglaroja kəldim. Əmdi soray, meni nemə dəp qakirdinglar? — dedi. **30** Korniliy mundak dedi: — Tet künning aldida bütüngüki muxu wakitkığa roza tutkanidim; saat üşlərdə mən eydə dua kiliwatattim. Tuyusız kiyimliridin nur qaknap turidiojan bir adəm aldimda payda bolup əra turdi: **31** «Korniliy! Duaying ijabət kılındı wə həyr-sahawətlik ixliring Huda aldiqə əslətmə kürbanlıqtək yətti. **32** Xunga Yoppaqa adam əwətip, Petrus dəpmu atilidiojan Simon isimlik adəmni qakirtip kəl. U dengiz boyida olturaklık Simon isimlik bir konqining əyidə mehman bolup turuwaitidu» dedi. **33** Xuning üçün, dərhal ezlirini qakırıp kelixka adəm əwətkanidim. Əzliyi külbəmgə kelip yaxhi kıldılal! Əmdi biž həmməylən Huda ezlirigə əmr kılajan barlıq səzlərni anglax üçün Hudanıng aldida hazır turuwaitimiz. **34** Petrus aqızını eqip mundak dedi: — Bərhək, mən Hudani həqkəndak adəmgə yüz-hatır kılmayıd, dəp qüxinip yəttim; bəlkı hər əldin bolqanlar iqidə Uninguñ korkidiojan wə həkkənaltı yürgüzidiojan kixi bolsila, Uninguñ aldida məkbuldur. **35** Huda Israil həlkigə yətküzən söz-kalam, yəni Əysə Məsih arkılık (u pütkül məwjudalaroja Rəbdur) inak-jatırılmışjakarlanqan hux həwər silarqa malumou; **37** Silerningmu Yəhya [pəyəqəmber] qəmildürük qakırıkinı yətküzəndin tartıp, Galiliyədən baxlap pütkül Yəhudiya zeminliridə Nasarətlik Əysə toorjuluk guwahlıktı — yəni Hudanıng kəndak kılıp uni Mukəddəs Roh, wə kük-kudrət bilən məsihligənlik, xuning bilən wə hammə yərni kezip, yaxhi əməlləri kılıp, Iblisning ilkida bolqanlarning əmmisini sakəytərlikidin hawiringlar bardur. Qünki Huda uninguñ bilən billə idi. **39** Bizmu uninguñ həm Yəhudiylarning zeminida həm Yerusalemda kılajan pütün əməllirining guwahqları. Əlar uni yaqəqka esixi bilənmə olturnü. **40** Birak üçinqi kün, Huda uni kəyta tirlidürüp namayan kıldı. Birak həmmə kixilərgə əməs, pəkət Huda Əzi aldi bilən tallıqan guwahqları, yəni u elümdin tirligəndin keyin uninguñ bilən həmdastıhan bolqan bizlərning arimizda namayan kıldı. **42** U bizgə halkkə hux həwər yətküzünxi wə ezining Huda təripidin tirkilər wa eləgnərlərin sorakqısı kılınip təyinləngüqi ikənlərini jakarlaxnı əmr kıldı. **43** Barlıq pəyəqəmberlər uningoja guwahlık beriduki, hərkim uningoja etikad kılajan bolsa uninguñ nami arkılık gunahlıları kəqürüm kilinidü. **44** Petrus tehi bu səzlərni kiliwatkanda, Mukəddəs Roh, söz-kalamını anglawatkan hammə kixığa qüxti. **45** Petrus bilən billə kəlgən hətnilik bolqan ixəngüçilərning hərbiri Mukəddəs Rohning yat əllərdikilərgimətu ata kılınip tekülgənlikini kərüp bək həyran boluxtı. **46** Qünki ularning [karamət naməlüm] tillarda sözlixip Hudani uluoqliqanlığını anglıdi. Xunga Petrus: **47** — Muxu kixilər bizgə oxhax

Mukəddəs Rohni kəbul kılıquçı bolqan bolsa, kim ularning suşa qəmildürükni kəbul kılıxını tosalısun?! — dedi. **48** Xuning bilən u ularning Rəbning namida qəmildürülüxini buyrudi. Andin ular Petrusning ular bilən birnəqəqə kün turuxını etündi.

11 Rosullar wə pütkül Yəhudiyyədi baxkə kərindaxlar [yat] əlliklərningmu Hudanıng söz-kalamını kəbul kılıqanlığını anglıdi. **2** Xunga, Petrus Yerusalemə qaytkanda, hətnilik bolqan [ixəngüçilər] uni əyibkə buyrup: **3** — Sən hətnə kiliñmiojan adəmlərning eyidə mehman bolup, ular bilən həmdastıhan bolup? — dedi. **4** Birək Petrus pütün ixni baxtın-ahiriyə ularoja bir-birləp qüxndürüp 5 mundak dedi: — Yoppa xəhirdə dusa kiliwatkinimda, oqayıbanə kərünüx meni oriwelip, bir alamətni kerdüm. Kəng dastıhəndək bir nərsə tet burjikidin baqlanojan haldə asmandın qüxüp, menin yenimda tohtidi. **6** Uningoja kez tipik karisam, iqidə hərhil tət putluk hayvanlar, yawayi hayvanatlar, yər beqırlioquqlar, asmandiki uqar-kanatlarmu bar ikən. **7** Andin: «Ornungdin tur Petrus, ulardin soyup yə!» degən bir awazni anglidim. **8** Mən: «Yak Rəb, hərgiz bolmayıdu! Man həqkənən hərəkəndək napak yaki haram narsını aqzımoja alojan əməsmən!» dedim. **9** Birək manga yənə: «Huda halal dəp paklıqan nərsini san haram demə!» degən awaz anglandı. **10** Bu ix iqtid xundak təkrarlinip, ahir bularning əmmisi asmanoja qaytidin tartip ketildi. **11** Mana dal xu qaçda, Kəysəriyədən meni qakırıxa əwətilən tük kixi man turojan eyning aldiqə kəldi. **12** Mukəddəs Roh, meni heq ikkilənməy ular bilən billə berixkə buyrudi. Muxu alta kərindaxmu mən bilən billə bardi. [Kəysəriyə yetip kəlip], hələki adəmning əyiga kirdük. **13** Bu kixi bizgə ezining eyidə payda bolup turojan bir pərixtini kəndək kərgənlikini etti. Pərixtə uningoja: «sən Yoppaqa adam əwətip, Petrus dəpmu atilidiojan Simon isimlik bir adəmni qakirtip kəl, **14** u sanga seni wə pütkül ailəngə nijatlık yətküzidiojan bir həwərnı eytip beridu» deqanikan. **15** Mən gapni baxlıqınımda, Mukəddəs Roh huddi baxta bizning üstimizgə qüxkinidək, ularojumu qüxti. **16** Xu qaçda, Rəbning söz-kalamını, yəni: «Yəhya kixilərni suşa qəmildürəng, lekin silər bolsanglar Mukəddəs Rohka qəmildürülisilər» deqinini esiməg aldim. **17** Xunga, əgər Huda əmdi muxularoja biz Rəb Əysə Məsihə etikad kılıqinimizdən keyin bizgə bərgən iltipatka ohxax iltipat ata kılajan bolsa, Hudani tosaləqdək mən zadi kim idim? **18** Ular bu səzlərni anglıqanda, əyibləxtin tohtap, Hudaoja mədhiyə okup: — Bərhək, Huda əllərgimə həyatlıkə elip baridiojan towa kılıxni nesip kılıptu! — deyixti. **19** U qaçda, İstipanning ixi bilən ziyanəkəllikkə uqrəp hərkəysi jaylaroja tarkılıp katkanlar Fənikiya rayoni, Sıprus arılı wə Antakya xəhiri kətarlıq jaylaroja yetip berip, bu jaylarda söz-kalamını pakət Yəhudiylarоjıla yətküzətti. **20** Lekin ularindan Sıprus arılı wə Kurini xəhirdin kəlgən bəzilər Antakya xəhiriqə baroqanda, Rəb Əysanın hux həwirini Geklərgimə yətküzdi. **21** Rəbning kəli ular bilən billə bolup, tolimu nuroqun kixilər ixinip towa kılıp Rəbgə baqlandı. **22** Bu həwər Yerusalemidiki jamaatıng kulkiqə yetip kəldi. Xuning bilən ular Barnabası Antakyaqıqə arılap əttixkə əwətti. **23** Barnabas yetip berip, Hudanıng mehîr-xəpkötini kərüp, huxal boldi. U ularning əmmisini jan-dilidin kət'iylik bilən Rəbgə qing baqlinxıka riqbətləndirdi. **24** Qünki u Mukəddəs Rohka wə iman-ixənqə toldurulojan bolup, yaxhi bir adəm idi. Xuning bilən zor bir top adəmlər Rəbgə koxuldı. **25** Xuning bilən Barnabas Tarsus xəhiriqə Saulni izdəp bardi. **26** Uni tehip Antakyaqa elip kəldi; xundak boldiki, ikiyən jamaət bilən billə sak bir yil yiqoılıp, nuroqun adəmgə təlim bərdi. Muhlislarning «Hristianlar» dəp tunji

atilixi Antakyadın baxlandı. **27** U künlərdə bəzi pəyoqəmbərlər Yerusalemın Antakyaoja qüçüp kəldi. **28** Buların Agabus isimlik birayən otturıo qıkıp, Rohning wəhiyini yətküzüp, kattık bir aqarqılığın pütküdü dunyani basidəqanlığını aldin etti (bu aqarqılık dərwəkə «Klawdiyus Kəysar» həküm sürgün wakıtta yüz bərdi). **29** Buning bilən [Antakyadı] muhlislarning hərbiri ez kürbiço qarap pul yioqip, Yəhədiyadə turuwatqan kerindaxlaroja yardım berixni kərər kıldı. **30** Ular bu kərərnii ada kılıp, ianini Barnabas wə Saulning koli arkılık [Yəhədiyədiki jamaət] akşakallirioja yətküzüp bərdi.

12 Xu qaqlarda, Herod padixah jamaəttikilərdin bəziliriga ziyanəxlik kilməkqı bolup ularoja kəl saldı. **2** U Yuhannanıng akisi Yakupni kiliqlap əltürdi. **3** Əzining bu kıləjan ixining Yəhədiylərə yakənlilikini kerüp, u Petrusunu tutküd kildurudi (xu qaqla «petir nan həyttix» məzgili idi). **4** Petrusu tutkəndin keyin, uni zindanoja taxlap, tət ləxkər bir guruppa kılinoqan tət ərəwəwul topioja tapxurdı. Pasha həyttin keyin, Herod uni halayıq alıldı sorak kilməkqı idi. **5** Xunga Petrus zindanda tutup kəlindi. Lekin jamaət Hudaşa jan-dil bilan uning tügen dua kilixiwatatti. **6** Əmdi Herod uni elip qıkıp sot kiliqxıng aldinkı keqisi, Petrus ikki zənjir bilən bəoqlaklı peti, ikki ərəwəwulnun otturısida uhlawatatti; ixinKİNG sirtidimə birnəqqə ərəwəwul zindannı kezət kiliyatatti. **7** Wə tuyusız Rəbning bir pərixtisi kerünüp, bir nur kamerni yoruttu. Pərixtə Petrusning bikinioja noqup: — Tez tur! — dəp oyoqattı. Uning kollırıldıki zənjir xu həman boxap qüçüp kətti. **8** Pərixtə uningoja: — Belinqni baqlıwall! Kexingnimü kiy! — dedi. Petrus uning deginini kıldı. Andin u: — Qapiningni yepinqəkləp kəynimdin mang! — dedi. **9** Petrus uningoja əgixip [kamerdin] qıktı. Bırak u pərixtining wasitisi bilən boluwatqan bu ixlarning rastlığını bilməy, bəlkı bir oqayıbanə kerünük kerüptimən, dəp oylawatatti. **10** Ular birinqi wə ikkinqi kezəttin etüp, zindanning xəhərgə qıkjıdojan temür dərvazisioja barçqanda, dərvaza ular tügen ezlükidin eqilip kətti. Ular qıkıp, bir koqidin etkənda, pərixtə tuyusız uning yenidin kətti. **11** Xu qaqla, Petrus esigə kelip, eəz-ezığ: «Dərwəkə əmdi Rəb Oz pərixtisini əwətöt, meni Herodning kolidin wə Yəhədiy həlkinqin kütkənlirininq həmmisidin kütkuzup, dəp bildim» — dedi. **12** Həkkiyələwəlni qüxinip yətkənda, u Markus dəpmu atılıdıcı Yuhannanıng anisi Məryəmning eyiga bardi. U yərdə nuroqun kixılər yioqip dua-tıławat kiliyatatti. **13** U dərvazining ixikini kakqanda, Roda isimlik bir dedək awazni anglap qıktı. **14** U Petrusuning awazını tonup, huxallığının ixikni eqiğimü ülgürməy yığırüp kelip, həmməyləngə: — Petrus dərvaza alıldı turidu! — dəp həwər kıldı. **15** Lekin ular: — Sarang bolup käldingəq! — deyixti. Bırak u: — Rast xundak, dəp turuwaldı. Ular: — U uning pərixtisi bolsa kerək! — deyixti. **16** Bırak Petrus dərvazını kekivərdi. Ular qıkıp dərvazını eqip, uning ezini kergəndə həmməylən həng-tang boluxtı. **17** Petrus ularoja ün qıkmarsılkə kol ixariti kılıp, ularoja Rəbning eziini zindandin qəndak, elip qıkkənlığını eytip bərdi. Andin keyin, u: — Bu həwərnii Yakupka wə kerindaxlaroja yətküzüp koyungular, — dəp, ezi u yərdin baxxa yərgə kətti. **18** Tang atkanda, ərəwəllər Petrus zadi nəmə boldı dəp sarisimigə qüxti. **19** Herod uni izdəp uning izderikini tapalmıqaqka, ərəwəllərni sorak kılıp, ularni ölümga məhkum kılıxını buyrudi. Bu ixtin keyin, u Yəhədiyədinin qüçüp Kəysəriyə xəhərigə berip xu yerdə turdu. **20** Əslidə Herod [han] bilən Tur wə Zidondikilər arısında kattık jedəl bar idi. Həlbuki, Tur wə Zidondikilər birləşip, Herodning aldioja kəldi. Uning bilən yarixiwelx tügen ular aldi bilən hanning Bilastus isimli

xəhsiy oqojdarını ezlirigə yar-yələk boluxka əyil kıləjanıdi. Qünki bu yurttikilər aqlikni hanning ilkidiki jaylardın alatti. **21** Bəlgilərən kerütxüx künida Herod xahanə tonlini kiyip, sorak təhtidə olturup, ularoja nutuk səzli. **22** Angloqan həlk: — Bu adəmning awazi amas, bəlkı bir əlahıning awazidur! — dəp warkıraxtı. **23** Xuan Pərvərdigarning bir pərixtisi hanni urdu; qünki u xan-xərpni Hudaşa beqixlimidi. Nətijidə, u kurtka yəm bolup oldı. **24** Əmma Hudanıng sez-kalami dawamlıq bərk urup kengəydi. **25** Barnabas bilən Saul Yerusalemda ianilirini tapxurux hizmitini ada kıləjindən keyin, Antakyaoja kaytip kətti. Ular Markus dəpmu atılıdıcıan Yuhannanı billə elip bardi.

13 Antakyadıki jamaət iqidə bəzi pəyoqəmbərlər wə təlim bərgüqlər bar idi. Ular Barnabas, «Qara» dəpmu atılıdıcıan Ximeon, Kurinilik Lukius, Herod han bilən billə qong boləjan Manaən wə Saullar idi. **2** Ular Rəbning ibaditidə bolup roza tutuwatqan bir məzgildə, Mükəddəs Roh ularoja: — Barnabas bilən Saulni Mən ularni kılıxqa qakıroqan hizmət üçün Manga ayrip koyungular, — dedi. **3** Xuning bilən, ular yanə roza tutup dua kıləjindən keyin, ikkiylərinən üstigə kollarını təgküzüp üzitip koydi. **4** Ular Mükəddəs Roh təripidin əwətiləngən bolup, Səlyukiya xəhərigə berip, u yərdin kemigə qıkıp Siprus arilioja ərəp yoloq qıktı. **5** Salamis xəhərigə yetip kelip, ular Yəhədiylərning sinagoglırda Hudanıng sez-kalaminı yətküzükə baxlıdı. Yuhanna ularning yardımçısı idi. **6** Ular pütüt aralnı arılap qıkıp, Pafos xəhərigə kəldi. Ular u yərdə Baryəxua isimlik bir kixi bilən uqrrixip kəldi. U sehərgər bolup, sahta pəyoqəmbər boləjan bir Yəhədiy idi. **7** U kixi bu [aralning] rimlik waliyisi Sergiyus Pawlusning həmrəhidi. Waliy ukumuxluq bir kixi bolup, Barnabas bilən Saulni qakırtıp, Hudanıng sez-kalaminı anglimaqçı boldı. **8** Lekin helki sehərgər (uning grekçə ismi əlimas bolup, «sehərgər» degnə manıda) ularoja karxi qıkıp, walyining rayını etikətdin kəyturuxni urunmakta idi. **9** Bırak Mükəddəs Rohka tolduruləjan Saul (yənə «Pawlus» dəpmu atılıdıcı) helki sehərgərgə tikilip ərəp **10** uningoja: — Əy, kəlbinq hərhil hıyligərlək wə aldamlıq bilən tolojan Iblisning ooplı, həmma həkkənəylilik dömxüni! Pərvərdigarning tüz yollarını burmilaxnı zadi tohtatməsən! **11** Əmdi Rəbning koli üstüngə qüxti! Kezliring kor bolup, bir məzgil künning yorukını kərəlməsən! — dedi. Xuan, bir hil tuman wə ərəngəpələk uni bastı. U yolni silaxturup, kixılərdin meni kolumnin yetilənglər, dəp iltiya kılattı. **12** Yüz bərgən ixini kərgən walıy Rəbning təlimiğə kattık həyran bolup, Uningoja etikəd kıldı. **13** Pawlus bilən uning həmrəhərləri kemigə qıkıp, Pafostin Pamfiliya elkişidiki Perga xəhərigə bardi. U yərdə Yuhanna ulardın ayrılip Yerusalemə qaytti. **14** Pawluslar bolsa Pərgə xəhəridin qıkıp, dawamlıq mengip Pisidiya rayonidiki Antakya xəhərigə berip, xabat künii sinagogka kirdi. **15** Təwrat kisimliridin wə pəyoqəmbərlərinin yazmilarının okulujandın keyin, sinagogning qonglıları ularoja qakırtıp: — Kerindaxlar, ağar halayılkə birər nəsihat sezunglar bolsa, eytinglar, — dedi. **16** Pawlus ornidin turup, kol ixiriti kılıp, halayılkə mundak dedi: — Əy Israillar wə Hudadin korkıkanlar, kulaq selinglər! **17** Bu Israel həlkinqin Hudasi ata-bowlılırimizni tallidi; ular Misirdə musapir bolup yaxıqan waqtılarda ularni uluoq kıldı, Əzining egiz ketiğən biliki bilən ularni Misirdin kütkuzup qıktı. **18** U qəldə ularoja təhminən kırıq yıl oqəmhorluk kıldı **19** andin Kanaan zeminiidik yətə alyni yokitip, ularning zeminlərini ularoja miras kılıp bərdi. **20** Bu ixlardoja aldi-kəyni bolup təhminən tət yüz allik yıl kətti. Keyin, taki Samuil pəyoqəmbər otturıo qıkkıqə, u ularoja batur həkimləri tikləp bərdi. **21** Andin ular bizgə bir

padixahni bərsikən, dəp [Samuil pəyəqəmbərdin] tilidi. Xuning bilən Huda ularoja Binyamin kəbilisidin Kix isimlik adəmning ooli Saulni tikləp bərdi. U kırıq yil həküm sürdi. **22** Birak [Huda] Saulni səltənitidin qüxtürp, ularoja Dawutni padixah kılıp turqızup bərdi. Huda uning həkkidə guwahlıq berip: «Kənglümədikdək bir adəmni, yəni Yəssəning ooli Dawutniaptim. U Mening toluk iradəmə qəmlək kılıdu», — dedi. **23** Əzi wəda kılqandək Huda bu adəmning nəslidin Israil həlkigə bir Kütkuçoquqı tikləp bərdi — u bolsa əysanıq ezdirdi! **24** U həlkning otturisiqə qıqıxtın alwwal, Yəhya [pəyəqəmbər] qıkip, barlıq Israil həlkini towa kılıxni [bildüridiojan] qəməldürüxnikobul kılınqlar, dəp jakarlidi. **25** Yəhya [pəyəqəmbər] wəzipini tamamlıqanda, halayıkka mundak degenidi: «Siler meni kim dəp bilsilər? Mən silar kütkən zat əməsmən. Birak mana, məndin keyin birsı kelidu, mən hətta uning ayaq kəxlirini yexiximu layık əməsmən!» **26** Əy kərindaxlар, İbrahimning jəmatining nəsilliri wə aranglardıki Hudadin körkənənlər, bu nijatlıqning səz-kalami silərgə əwətildi! **27** Yerusalemda turuwatkanlar wə ularning həkimləri [əysani] tonumay, uning üstidin gunahkar dəp həküm qıkarojını bilən, hər xabat künı okulidiojan pəyəqəmbərlərning aldın eytən səzlerini əməlgə axurdi. **28** Gərqə ular uningdin əlüm jazasıqə həküm kılıxka tegixlik birər gunah tapalmiojan bolsımı, waliy Pilatustın yənilə uni əlüməq məhkum kılıxni etti. **29** Ular [bu] [ixlarnı kılıp] mukəddəs yazmilarda uning həkkidə aldın pütülgənlərning həmmisini [əzliyi bilmigən haldə] əməlgə axurqandın keyin, uning jəsətinini kresttin qüxtürp, bir kəbrigə koydi. **30** Lekin Huda uni əlüməndin tirildürdü. **31** Tirilgəndən keyin, u burun əzi bilən Galiliyədən Yerusalemoja aqıxpı kəlgənərlər kəp künərlər iqida [nəqqə ketim] kerənün turdi. Bu kixilər hazır [Israıl] həlkigə uning guwahlıqını boluwartı. **32** Bizmu ata-bowilirimizə qı kilinojan wədining hux həwirini silərgə hazır jakarlayımız — Huda əysani [arımızda] tikləp, bu wədini ularning əwladlırı bolovan bızlərgə əməlgə axurdi. Bu həktə Zəburning ikkinçi küçidə aldın'la mundak pütülgən: «Sən Mening Oqlum, Əzüm seni bügüñki künida tuqdurdum». **34** Əmdiliktə Hudanıng əysaşa qırıxnı kąpta kərgüzəməy əlüməndin tirildüridiojanlıqı həkkidə u [mukəddəs yazmilarda] mundak aldın eytən: «Dawutka wəda kılqan mehîr-xəpkətlərni silərgə ata kılıman!» **35** Xunga yənə bu həktə yənə bir ayatta: — «[I Huda], Sening mukəddəs Boloqunqoja teninen qırıxnı kərgüzəməsən». **36** Qünki Dawut darwaza Hudanıng iradisi boyiąq ez dəwri üçün hizmət kılıp, ez ata-bowilirijoja koxulup əlüməndə uhlap uning teni qırıp kətkənidə. **37** Lekin Huda əlüməndin tirildürgüqi bolsa qırıxnı həq kərmidi. **38** Əmdi xunga silar xuni bilixinglar kerəkki, i kərindaxlar, hazır gunahlardın kəqürüm kılınim yoli dəl xu kixi arkılıq silərgə jakarliniwatı. **39** Musa pəyəqəmbərgə qüxtürğən Təwrat kənunu bilən silar halas bolalmauyatkan ixlərdin uningoja etikəd kılıqulılar u arkılıq halas kılınip həkkənənlərini! **40** Xunga, pəyəqəmbərlər aldın eytən xu balayı' apət bexinglaroja qıxməsləkli üçün ehtiyat kılınqlar! — **41** «Karanglar, i mazak kılıqulılar, həyranuhəs bolup hələk bolunglar! Qünki silərning künliringlərdə bir ix kılımını, Uni birsı silərgə elan kılısimu silar xu ixtə hərgiz ixənməsirlər!» **42** Pawlus bilən Barnabas sinagogdın qikiwatkəndə, jamaat ularoja kelərki xabat künü bu ixları həkkidə yəna sezeləxni yelindi. **43** Sinagogtiki jamaat tarkalqanda, nuroqun Yəhudiylar wə Hudadin körkən Təwratka etikəd kılıqan Yəhudi əməslərmi Pawlus bilən Barnabasqa əgəxti. Ikkisi ularoja sez kılıp, ularni Hudanıng mehîr-xəpkətidə qıng turuxka dəwət kıldı. **44** Keyinkı xabat künü, pütün xəhər həlkı degüdək Hudanıng səz-

kalamini angliojili kelixti. **45** Birak bunda top-top adəmlərni kərgən Yəhudiylar həsətə qəmüp, Pawlusun səzlerigə karxi tətür gəp kılıp, uningoja tehmət kıldı. **46** Əmdi Pawlus bilən Barnabas tehimu yürəklik haldə mundak dedi: — Hudanıng səz-kalamını aldı bilən silar [Yəhudi halkığa] yatküzx kerək idi. Lekin silar uni qətka kekip ezingələri məngətgülük həyatka layık kərmigəndin keyin, mana biz [silərdin] burulup əllərgə yüzlinimiz! (**aiənios g166**) **47** Qünki Pərvərdigar [mukəddəs yazmilarda] bizgə mundak buyruqan: — «Mən Seni [yat] əllərgə nur boluxka, Yər yüzining qət-yakılırioqıq nijatlık boluxung üçün Seni atidim». **48** Əllərdikilər bu səzni anglap, huxal boluxup Rəbning səz-kalamını uluqlaxtı; məngətgülük həyatka erixikə bekitilgenlərinə həmmisi etikəd kıldı. (**aiənios g166**) **49** Xundak kılıp, Rəbning səz-kalami pütük zeminoja tarkaldi. **50** Birak Yəhudiylar Hudadin körkən yukarı tabikilik ayallarını həm xəhər mötiwərlərini kütürtip, Pawlus bilən Barnabasqa ziyanxəlik kılıqulup, ular inkisini əz yurtlidirin kooqlap qıvardı. **51** Əmma Pawlus bilən Barnabas ularoja karap ayaqlıridiki topini qekixturuwetip, Konya xəhərigə karap mangdi. **52** [Antakyadıki] muhlislər bolsa huxallıqka həmdə Mukəddəs Rohka tolduruldu.

14 Konya xəhəridə xundak boldiki, Pawlus bilən Barnabas Yəhudiylarning sinagogiqa kirgəndə, jamaatka xundak sezlidiki, nətijidə Yəhudiylar wə Greklardinu nuroqan kixilar etikəd kıldı **2** (halbüki, ixənmigən Yəhudiylar [yat] alliklərning kengüllərini zəhərləp, ularni kərindaxlarqa karxi turuxka kütürtti). **3** Xunga [Pawlus bilən Barnabas] u yərda heli uzun turup, Rəbgə tayinip yürəklik haldə [hux həwərnii] jakarlidi; Rəb ularning kolları bilən məjizilik alamətlər wə karamətlərni kərsitip əz mehîr-xəpkətinin səz-kalamıqə guwahlıq bərdi. **4** Buning bilən xəhər həlkı ikkiqə bələnün kətip, bəziləri Yəhudiylar tərəpta, bəziləri bolsa rosullar tərəpta turdi. **5** Ahirdə, bir kisim yat əlliklər bilən Yəhudiylar arısında (əz baxlıklılar bilən birlikte) rosullarını kÿnap, qalma-kesək kılıx kütratkuluki bax ketürdi. **6** Lekin ular bu ixtin həvarən tepip, xu yərdin keçip Likawuna rayonidiki Listra wə Dərəbə xəhərlili həmdə əstrapəkti yurtlaroja karap mangdi. Ular xu yərlərdə hux həwərnii dawamlıq jakarlawardi. **8** Xu qəođda, Listra xəhəridə putlirida maqduri yok, həq mengip bakmiojan bir tuqma paləq olturattı. **9** Pawlus sez kılıwatkəndə, bu adəm uningoja kulaq selip olturattı. Pawlus uningoja kəz tipik uning sakaytilixiyoja ixənqi barlığını kərəp yetip, **10** yükiri awaz bilən: — Ornungdin das tur! — dedi. Hələki adəm xuan ornidin das turup mengixkə baxlıdı. **11** Lekin Pawlusun bu ixini kərgən top-top adəmlər Likawuna tili bilən: — İləhələr insan kiyapıtiga kırıp arımizoja qüxtüptü! — dəp warkirix kətti. **12** Ular Barnabasni «İlahə Zeus» dəp ataxtı wə Pawlusun sezləxtə baxlamqı balaqka uni «İlahə Hermis» dəp ataxtı. **13** Xəhərning sırtida «Zeus İlahə»ning buthanisi bar idi. Xu [buthanidiki] kahin xəhər dərvazisioja eküz wə gül qəmbirəklərni elip kəlip, hələk bilən billə rosullarоja atap kurbanlıq kilməkqı boldı. **14** Lekin rosullar Barnabas bilən Pawlus bu ixni anglap, kiyim-keşqəklərini yirtən haldə, kərpiliklərinə arisioja yüngürüp kərəp, warkirap mundak dedi: **15** — Halayık, bu ixlər nema dəp kılıwatisilər!? Biz silərgə ohxax həssiyatki insanlarmız! Biz silərgə bu erzimas nərsilərni taxlap, asman-zemir, dengiz-okyan wə ularidiki barlıq məhluklərni Yaratqıçı həyat Hudaqıla ibadət kılıxinglər kerək dəp jakarlawatımız! **16** Burunkı dəwirlərdə, u hərkəsi allərnı əz yollırda mengixkə yol koyan. **17** Xundak bolsımı, U əzini ispatlaydiqən guwahlıqni kəldurmiojan əməs. Qünki U həmixinə silərgə xapaət kərsitip, yamoqurnı əz waqtında

ərxtin yaqdırup mol həsul ata kılıp, ax-tamak bilən silərni toyozup, ələbinglarnı huxallıqqa qəmdürüp kəldi. **18** Hətta ular bu sezlərni kılıçın bolsimu, halayıkning ularoja atap kürbanlıq kılıxını aranla tosuvaldi. **19** Lekin Antakya wə Konya xəhərliridən bəzi Yəhudiylər kılıp, kixilərni ezliriga kayıl kılıxi bilən, həlk Pawlusni qalma-kesək kıldı, andin uni eldi dəp karap, xəhər sırtıqə sərəp aqıkip taxlıwətti. **20** Lekin muhlislar uning ətrapişa olaxkanda, Pawlus ornidin turup, xəhərgə käytip kirdi. Ətisi, u Barnabas bilən billə Dərbə xəhəriqə kətti. **21** Əmdi ular Dərbə xəhəridə hux həwər jakarlap, nuroğun adəmlərni [Məsihgə] muhlis boluxka kirğızgəndin keyin, ikkiylən Listra, Konya wə Antakya xəhərlirigə käytip bardı. **22** Ular u yərlərdə muhlislarning ələblərini küçəytiplər, ularını etikadta qing turuxka rioqbətləndürüp, xundakla: — Biz Hudanıng padixahlıqıqa kiriştə nuroğun japa-muxəkkətlərni beximizdən etküzüximiz mukərrər boludı, — dəp nəsihat kıldı. **23** Ular yəno hərkəysi jamaət iqidə aksakalları tallap bəlgiləp, dua kılıx wə roza tutux arkılık ularını əzliyi etikad baqlıqan Rəbgə tapxurdu. **24** İkkiylən Pisidiya rayonidin etiip Pamfiliya elkişigə kəldi. **25** Ular Parga xəhəridə səz-kalamni yətküzgəndin keyin, Attalya xəhəriqə bardı. **26** Andin u yərdin kemigə qıkip, [Suriyadikı] Antakyaqa əkarap kətti. Ular əslidə xu yərdə əzliyi hazır tamamlıqan bu wəzipini ada kılıxqa [jamaəttikilər təripidin] Hudanıng mehri-xəpkitigə tapxurulmuşanı. **27** Käytip kəlgəndə, ular jamaətni bir yərgə jam kılıqanda, ularoja Hudanıng əzliyi arkılık kılıçın barlıq əməllirini, xundakla Hudanıng kandak kılıp əllərgə etikadning bir ixikini aqşanlığını səzləp bərdi. **28** Ular u yərdə muhlislar bilən billə uzun məzgil turdu.

15 Xu qaqlarda bəzilər Yəhudiye elkişidin kılıp, [Antakyadikı] kerindaxlar oja: — Silər Musa [payəyəmberə] tapxurulmuş yosun boyiqə hətnə kılınxını kəbul kilmisanglar, kütkuzulmaysıllər! — dəp təlim berixkə baxlıdı. **2** Bu ix tooprısında qong majira qıçkan bolup, Pawlus bilən Barnabas ikkiylər xu kixilər bilən kəskin munazirə kılıxkəndin keyin, [kerindaxlar] Pawlusni, Barnabasnı, xundakla ularning arisidin birnəqqəylənni bu məsılə tooprısında rosullar wa aksakallar bilən kərtixükə Yerusalemə moja barsun dəp bekitgən. **3** Xundak kılıp ular jamaət təripidin yoloja selinip, səpiridə Fənikiyə rayoni wə Samariya elkişini besip ətüp, baroşanla yeridə əllərningmu towa kılıp [etikad] yoloja kərgənləkini täpsiliy səzlidi. Bu həwər barlıq kerindaxları zor xadılıqqa qəmgüzdi. **4** Pawluslar Yerusalemə moja kəlginidə, ular jamaəttikilər, rosullar wa aksakallar təripidin karxi elinip, kəpçiliklək Hudanıng əzliyi arkılık barlıq kılıçın əməllirini bayan kılıp bərdi. **5** Lekin Pərisiyyə məzhipidikilərindən etikad yoloja kərgən bəzilər ornidin turuxup: — Muxu [yat əlliklärin] hətnə kılıx kerək, xundakla ularoja Musaqa qüfürülgən Təwrat kanuniqə əməl kılıxi kerəkləkini jekilək kerək! — dedi. **6** Xunga rosullar bilən aksakallar bu məsiliyi muzakirə kılıx üçün jem boluxti. **7** Uzun sehbətlixiştin keyin, Petrus ornidin turup mundak dedi: — Kerindaxlar, daşlıptiki künlərdə Hudanıng iqinglərinə meni tallap mening aqzım arkılık hux həwərdikə səz-kalamni yat əlliklärə anglitip ularning etikad kılıxida wasitə kılıxka bekitkənlilikidin həwiringlər bar. **8** Wa insanlarning əlbini bilsəgii Huda Mükaḍḍəs Rohnı bizgə ata kılıqinidək, ularojumu ata kıldı. **9** Xundak kılıp, Huda ularını biz bilən həqkandaq pərkəndürməy, ularning əlbilərini etikad arkılık pak kıldı. **10** [Əhəwal mana xundak ikən], əmdi silər nemə üçün ezmiz wə ata-bowlirimizmən kətürəlmigən bir boyunturukni muhlislarning boynıqə artmaqçı bolup, Hudanı sinimakçı bolisilər?! **11** Əmdidlikə, biz bolsaq Rəb Əysanıng

mehir-xəpkitigə tayini ularoja ohxax kütkuzulımız, dəp ixinimiz. **12** [Bu səzdir keyin], Barnabas bilən Pawlus qıkip, Huda əzliyi arkılık yat əlliklärning arisidə kərsətən barlıq möjizilik alamətlərni wə karamətlərni bayan kılıp bərdi; kəpçilik ularoja kulak selip stüküttə turdi. **13** Ularning sezi tütigəndən keyin, Yakup mundak dedi: — Kerindaxlar, manga kulak selinglər! **14** Bayatin Ximeon Hudanıng yat əlliklärinum baxtinla xapaət bilən yoklap, ularning arisidin əz namı üçün bir həlk qıkiridiojanlığını qüxəndürüp etti. **15** Payəyəmberlərning eytikanlırimu buningə uyğun kelidü, huddi [mukəddəs yazmilarda] munu sezlər pütlügəndək: — **16** — «Muxu ixlardın keyin, Mən käytip kılıp, Dawutning yikilojan qedirini yengibaxtin kurup tikləymən, Uning harabiliklərini käyta bina kılıp, əsliga kəltürimən. **18** Xundak kılıp, jahandiki baxkə insanlarımı, yəni Mening namı bilən atalojan barlıq əllər Meni izdəp tapıldı» dəydu bu ixlarnı əmələgə Axurouqı wə xundakla ularını əzəldin ayan kılıp kəlgən Parwərdigar!» (*aiōn g165*) **19** — Xuning üçün hulasəm xuki, yat əlliklär arisidin towa kılıp Hudaqa etikad baqlıqanlar oja awara-eojirqlik selip koymasılıkımız kerək; **20** pəkət ularoja: «Butlar oja atılıp buloqanojan nərsilərni yeyixtin, jinsiy buzukluktin, ənni wə boqup soyulojan haywanlarning gəxliridinmu yeyixtin neri bolunglar» dəp tapılıp, bir parqə hat yazayı. **21** Qünki ədəmim dəvrəldən tartıp hər xəhərdə xəbat künidə sinagoglarda Musa [payəyəmber]ning eytikanlıri okulup, uning kərsətmiliri eğitilip kəlgən. **22** Xuning bilən rosullar, aksakallar, xundakla Yerusaleməmki pütkül jamaəttikilər ez arisidin birnəqqə adəmni tallap, ularni Pawlus wə Barnabas bilən billə Antakyaqa əwətixni layık kərdi. Əslidə kerindaxlar iqidə baxlamış bolovan Yəhūda (Barsabas dəpmu atıldı) bilən Silaslar buningə tallandı. **23** Hət bolsa ularoja tapxuruldu, uningda mundak yeziloqanlığı: — «İ Antakya, Suriyə wə Kiliyiadə turuwatkan yat əllik kerindaxlar, — [Yerusaleməmki] kerindaxlıringlardın, rosullar bilən aksakallardan silərgə salam! **24** Arimizdən bəzi kixilər qıkip yeninglər oja berip, səzliyi bilən silərni biaramılıkka selip kənglünglərni parakəndə kılıp koypənləkini anglıdik. Lekin biz ularoja heçkəndək səz-əmr kilmidik. **25** Xu səwəbtin, biz bu ixtə oyılırımız bir yərdin qıckändin keyin, arimizdən tallanmış birnəqqəylənni seyümlik Barnabas wə Pawlusimiz bilən billə yeninglər oja əwətixni karar kıldıq. **26** Bu ikkiylən Rəbbimiz Əysa Məsihning nami üçün həyatını hətərgə təwakkül kılıçın kixilərdür. **27** Xunga biz Yəhūda bilən Silasni yazoqlanırırmızı silərgə ez aqzı bilənməs səzləp bərsün dəp, yeninglər oja əwəttük. **28** Gəpninq poskallisiqə kəlsək, Mükaḍḍəs Rohka, xundakla bizlərgimiz xu layık kərəngənki, təwəndiki zərür bolovan ixlardın sirt, silərgə həqkəndək baxkə ixni yükləməslikimiz kerək: **29** — Butlar oja atalojan nərsilərdin, ənni wa boqup soyulojan haywanlarning gəxliridin yeyixtin wə jinsiy buzukluktin neri bolux — silər muxi birmaqqə ixtinə saklanısanqlar, yahxi kılıçın bolisilər. Aman-hatirjam bolunqlar!» **30** Xundak kılıp, ular [kerindaxlar] təripidin yoloja selinip, Antakyaqa bardi. U yərdə pütür jamaəttikilərni yioşip, hətnə ularoja tapxurdu. **31** Ular hətni okup, uningdin bolovan riqbat-tasəllidin zor xadlandı. **32** Yəhūda wə Silaslar ezlirimi payəyəmberlərdən bolup, kerindaxları nuroğun səz-nəsihatlər bilən riojbətləndürüp, ularını kuvvətləndirdi. **33** [Yəhūda wə Silaslar] u yərdə bir məzgilinə etkütizgəndin keyin, Antakyadikı kerindaxlarning səpirigə amanlıq tiligən əhalə uzitixi bilən, ular əzliyini əwətən [Yerusaleməmki] kəxiqə käytti. **34** Lekin Pawlus wə Barnabas Antakyada kılıp, baxkə nuroğun

kerindaxlarning həmkarlığıda təlim berip Rəbning söz-kalamidiki hux həririni jakarlap turdi. **36** Lakin yənə birnəqqə künlərdin keyin Pawlus Barnabşaq: Biz burun Rəbning söz-kalamını yətküzgən həmmə xəhər-yezilaroja berip, kerindaxlarning yenioja berip, həlini sorap kələyil, — dedi. **37** Barnabas bolsa Yuhanna (Markusmu deyildi)ni billa elip barmakqi bołożanidi. **38** Birak Pawlus aldinkı ketim Pamfiliya əlkisidə ulardin ayrılip kətkən, Rəbning hizmitidə ular bilən billə [dawamlik] səpər kilmiojan Markusni yənə elip berixni akıllanılık əməs dəp karidi. **39** Xuning bilən ikkiylən otturisida bək kəskin ihtiłap bolup, ahir berip ular bir-biridin ayrılip ketixti. Barnabas Markusni elip, kemigə olturup Siprus arilioja kətti. **40** Pawlus bolsa Silasni tallidi; kerindaxlarning ikkiylənni Hudanıng xapaitığa əmanat kılıxi bilən u ikkisi yoloja qıktı. **41** U əmdi Suriyə wə Kilikiyə əlkilirini arılap ettiip, [hərkəysi jaylarda] jamaətlərni kuwwatlındırdı.

16 Andin u Dərbə wə Listra xəhərlirigimu bardı. Mana, xu yərda etikadqı Yəhudiy bir ayalning oğlı, Timotiy isimlik bir muhlis bar idi. Uning atisi bolsa grek idi. **2** Listra wə Konya xəhərliridiki kerindaxlarning həmmisi uning tooruluk yahxi guwahlıq berətti. **3** Pawlus uni ezi bilən billə elip mangmakqi boldi. Birak bu yərdiki Yəhudiylarning həmmisi [Timotiyning] atisineng grek ikənləkini bilgəqə, Pawlus uni elip hətna kildirdi. **4** Ular xəhər-yezilərdin etkaq, Yerusalemidiki rosullar bilən aksakkalar [yat əllərgə] bekitkən bəlgilimlərni ularning riayə kılıxi üçün tapxurdi. **5** Xundak kılıp, jamaətlər etikadta küçəytilip, sanlırmu kündin-küngə keşəydi. **6** Mukaddas Roh ularning Asiya əlkisidə sez-kalamni jakarlıqıa yol koymiojan bolup, Pawluslar əmdi Frigiya wə Galatiya rayonliridin ettiip, **7** Misiyə rayoniqa kalğandın keyin, Bitiniya əlkisiga kirmakqi boldi. Birak Əysanıng Rohı ularoja bundak kılıxıkımı yol koymidi. **8** Xuning bilən ular Misiyədin ettiip, dengiz boyidiki Troas xəhərigə qüxti. **9** Xu künü kaqtə, Pawluska bir qayıbanə kərünük kərəntüp, Makedoniyəlik bir kixi uning aliddə əra turup: — [Dengizdin] ettiip, Makedoniyəga kelip, bizə yardımə bərgəysən! — dəp ettindi. **10** U bu kərünükni kərgəndin keyin, Rəb bizni jəzmnən xixilərinə kəxişa berip, ularoja hux həvrə jakarlxķa qakırojan, degən hulasığa kelip, dərhal Makedoniyəga berixkə təyyarlandı. **11** Biz kemigə qıkip, Troastın yoloja qıkip, Samodrak arilioja қarap yol aldukl wə ətisi [Makedoniyediki] Neapolis xəhərigə yetip barduk. **12** U yərdin Makedoniyəning xu rayonidiki Filippi degən muhüm xəhərigə ettuk. Bumu Rimdiki bir mustəmləkə xəhər idi. Biz bu yərda birnəqqə kün turduk. **13** Xabat künü, [xəhər] dərvazisidin qıkip dərya sahiləgə barduk; qünki biz u yərda dua-tılawət kılıdiojan bir jay bar dəp oyliduk; dərvəkə xundak boldi. Biz olturnup, u yərgə yiojlıqan ayallarоja sezləkə baxlıduk. **14** Ularning iqida sesün rəht sodisi kılıdiojan, Tiyatira xəhərilik, Hudadin korkidiojan Lidya isimlik bir ayal bar idı. Rəb uning kəlbini Pawlusning eytkanlırını kobul kılıxķa aqtı. **15** U ailisidikilər bilən qəmildürüləngən bolup bizdin ettiñüp: — Əgər silər meni [həkikətan] Rəbəga etikad kılıqnuqı dəp bilsənglər, mening eyümgə berip turunglar! — dəp qing turup bizni makullattı. **16** Bir künü biz xu dua kılıdiojan jayoja ketip barojinimizda, bir dedək bizgə yoluqtı; bu kızoja pal saloqnuqı bir jin qaplıxiwalojanidi; dedək hojayinlirioja pal selix yoli bilən nuroqun payda teipə bərgənidi. **17** U yol boyi Pawlus wə bizgə əqixip: — Bu kixilar Həmmidin aliy Hudanıng külliiri, ular silərgə nijatlıq bir yolini jakarlaydu! — dəp warkırap mangdi. **18** U uda kep künlər xundak warkırıdi. Bu ix Pawlusning

kəlbini azablap, u kızoja burulup, jinoja: — Əysa Məsihning nami bilən buyruymənki, uningdin qık! — deyixigə, jin xuan qıkip kətti. **19** Dedəkninq hojayinliri uningoja baçılojan pul tepix ümidiñen yokqa qıkkanlığını kərüp, Pawlus bilən Silaska kol işləp, ularni bazar məydaniqa sərəp, həkümdarlarlañg aldiqə elip bardı. **20** Ular ikkiylənni sorakçı əməldarlarlañg aldiqə qıkırıp: — Bu adamlər Yəhudiyilər bolup, xəhərimizi kalaymikanlaxturuwətməktə. **21** Biz bolsaq rimliklərmiş, ular əkanunimizə hilap bolojan wə kobul kılıxķa yaki yürgütüxkə bolmaydiqən kaidə-yosunları tərəjib kılıwatıdu! — dəp xikayət kıldı. **22** Toplanan halayıqmu ularoja hujum kılıxķa kozqaldı; sorakçı əməldarlar ularning kiyimlirini yırtıp yalingaqlap, kaltək bilən dumbilaxka əmr qüxürdü. **23** Ikkiylənni kaltək bilən kəp dumbilinqəndin keyin, ularni zindanəna taxlıdi wə xundakla gundipayni kattik kezitixkə buyrudi. **24** U buyurkni tapxurulwei bilən ularni zindanning iğkirdikli kamerəja solap, putlirioja ixtəsaldı. **25** Tün yerimda, Pawlus bilən Silas dua kılıp, Hudaşa mədhiyə kiylirini eytiwatatti. Baxkə məhbuslar bolsa kulaq selip anglawatatti. **26** Tuyuksız kattik yer təwrəx yüz bərdi; zindanning ullirimu təwrinip kətti wə zindanning həmmə ixlərini xuan eqilib, hərbir məhbusning kixənlirimi qüxüp kətti. **27** Gundipay uyğun oyojinip, zindanning ixləriniñeq oquq turoqanlığını kərüp, məhbuslar keqip ketiptü dəp oylap, kılıqını suçurup elip, ezzini eltürüwəlməkqi boldi. **28** Lakin Pawlus kattik awazda: — Əzünggə zərər yətküzə, həmmimiz bar! — dəp warkırıdi. **29** Gundipay: Qiraqlarınlı kəltürtüngələr dəp towlap iğkirigə etlib kirip, titriqən haldə Pawlus bilən Silasning ayojoja yıldı. **30** Andin ularni taxkırıqə elip qıkpı: — Kütkuzuluxum üçün nemə kılıxım kerək? — dəp soridi. **31** Rəb əysaqa etikad kılıqin, wə xundak kılısang, əzung həm ailəngdikilərmi kütkuzulidü! — dedi ular. **32** Xuning bilən, ikkiylən uningoja wə uming barlıq ailisidikilərgə Rəbning söz-kalamını yətküzdi. **33** Keqə xu sañtnıñeq əzidila [gundipay] ularni baxlap qıkpı, yarılırını yuyup tazılıdi; andin u dərhal ailisidikilər bilən qəmildürüxnı kobul kıldı; **34** ikkiylənni ez əyigə baxlap kelip, ularning aldiqə dastıhan saldı. U pütkül ailisidikilər bilən Hudaşa etikad kılıqanlıktın zor xadlandı. **35** Ətisi ətigəndə, sorakçı əməldarlar yasawullarını zindanıqə əwətip: — U ikkiylənni koyuwyetinglər! — dəp buyrudi. **36** Gundipay Pawluska bu sözni yətküzüp: — Sorakçı əməldarlar ıklıqlarınlı koyuwyetix yarlıkinı qüxürdü. Siler əmdi zindandin qıkip, tinq-aman yolunglaroja qıkinglər, — dedi. **37** Birak Pawlus yasawullarоja: — Biz Rim pukraları bolsakmu, əməldarlar bizni sorak kılmayla halayıqning aliddə kaltək bilən dumbalap, zindanıqə taxlıdi. Əmdi ular hazır bizni yoxurunqə koqlımaqımız? Yak, bundak kilsa bolmayıdu! Əməldarlar əzliyi kelip bizni qıqarsun! — dedi. **38** Yasawullar bu sezlərni sorakçı əməldarlar oya yətküzdi. Ular ikkiylənnin Rim pukrası ikənləkini anglap körküp kətti; **39** ularning könglini elixķa [zindanıqə] berip, ularni zindandin elip qıkkəndin keyin, xəhərdin qıkip ketixni käyta-käyta ettiñü. **40** İkkiylən zindandin qıkxi bilən Lidyanıng əyigə bardı; andin u yərda kerindaxlari bilən kərənxüp, ularni riçəbətləndürəndin keyin, yoloja qıkip kətti.

17 Ular səpirini dawam kılıp Amfipolis wə Apolloniya xəhərliridin ettiip, Tesalonika xəhərigə kəldi. U yərda Yəhudiylarning sinagogi bar idi. **2** Pawlus aditi boyiqə ularning arisoja kirip, uda üq xabat künü u yərda jəm boloqanlar bilən mukəddəs yazmilarnı xərhələp munazirilişip, **3** ularqa Məsihning azab-əkubətlər tartkəndin keyin əlündin tirilixi mukərrər dəp qüxəndürdi həm ispatlıdi wə: — Mən silergə

jakarliojan muxu Əysa dəl Məsihning Əzi xu! — dedi. **4** [Yəhudiylarning] iqidin bəzilər kayıl bolup ixinip, Pawlus bilən Silaska koxuldı; xundakla Hudadin korkidiojan Greklərdin zor bir top adamlar wə az bolmiojan yukiri təbikidiki grek ayallarımı xundak ixindi. **5** Bırak Yəhudiylar buningoja həsat kilip, birməqqə kəbih adamlarını yioqip, bir top kixilərni toplap, xəhərni astin-üstün kiliwətti. Yəhudiylar Pawlus bilən Silasni xəhər həlk [kengəxmisigə] tapxurup berix üçün ularını tutux məksitidə Yason isimlik birsining eyiga basturup bardı. **6** Lekin ular ikkiylənni tapalmay ular Yason wə baxka birnəqqə kərwdxaxni xəhər əməldarlırinining aldioja tartip apirip: — Jahənni astin-üstün kiliwətkən axu adamlar muxu yergimu yetip kaldi; **7** Yason ularını eyidə köbul kıldı. Ular Əysa isimlik baxka bir padixah bar dəp jakarlap, Kəysərning permanlirioqa karxı qıkıwatıdu! — dəp qukan selixti. **8** Ular bu səzlər bilən halayıñki wə xəhər əməldarlırinı dəkkə-dükkigə selip koydı. **9** Əməldarlar Yason wə baxka tutup kelingənlərdin kapalət puli aloğandin keyin, ularını koyuwatti. **10** Kərindaxlar həyal bolmay Pawlus bilən Silasni xu künü keqidə Beriya xəhərigə əwətiwətti. Ular u yərgə yetip baroqanda, Yəhudiylarning sinagogioja kirdi. **11** U yərdiki [sinagogdikilər] Tesalonikadikilərgə karioqanda esil hislatlık bolup, söz-kalamni kizikip anglidi wə ularning etykanlırinining toqra yaki hatalığını enikalap bilix üçün, hərküni mukəddəs yazmalarını kətrikinip izləndi. **12** Nətijidə, ulardın nuroqun Yəhudiylar, esilzada grek ayallardın bir kismı wə xundakla heli kep grek ərlər etikad kıldı. **13** Lekin Tesalonikadiki Yəhudiylar Hudanıng söz-kalamining Pawlus arkılık Beriyadımı jakarliniwatkinini anglap, u yərgimu berip topilang kətürməkqi bolup, ammini küttratti. **14** Xuning bilən kərindaxlar Pawlusni dərhal dengiz boyioja əwətiwətti. Silas bilən Timotiy bolsa Beriyada kıldı. **15** Pawlusni üzitip mangoojanlar uni Afina xəhəriqiqə elip bardı. Andin ular Pawlusning: — «Silər Silas bilən Timotiyoja mumkinlikdər mening yenimoja tezrak kəlsün dəp yətküzip koyungular» degen tapxurukını elip, [Beriyaqa] kaytip kıldı. **16** Pawlus Afina xəhəridə Silas bilən Timotiyini kütpi turoqanda, pütkül xəhərdikiləرنin butpərəslikkə berilip kətənəlikini kərüp, rohı kattik azablandı. **17** Xunga u sinagogda Yəhudiylar wə Hudadin korkidiojanları bilən həm xuningdək hərküni bazarda uqrijoalan kixilər bilən munaziriləxti. **18** «Epikurlar» wə «Stoiklar» dəp atalojan bəzi paylasoplamu uning bilən munazirilixxə baxlıdı. Ulardın bəzilər: — Bu bilmərən poqı nemə dəp jeylüwətidi? — deyixti. Yənə bəzilər Pawlusning Əysa wə adamların olümündin tirildürülidiojanlık həkkidiki hux həwərnı jakarliojanlıqidin: — U yat ilahıarning tərəqibatqısı ohxaydu! — deyixti. **19** Xunga, ular Pawlusni elip «Areopagus» degen [kengəx] məydaniqə apirip: — Sən tarkitiwatlıq yengi təlimingning nemə ikanlığını bizmə bilsək qandak? **20** Qünki sən bəzi oqayıry ixlarnı külükimizə yatküzuwatisan, biz ularning mənisi zadi nemə ikanlıkını bilməmiz bar, — deyixti. **21** (əmdi Afinalıklär wə u yərda turuwatlıq qətəlliklərinin həmmisi waktini birər yengilikni yatküzüx yaxı anglatxin baxka ixka sərp kilməytti). **22** Xunga Pawlus Areopagus məydanining otturisoja qıkıp mundak dedi: Əy Afina həlk! Silərning hər jəhəttin jiniləhəlarqa qokunuxka kattak berilgənliklərni kerdum. **23** Qünki həmmə yərni arılap, silərning tawapgahlırları kezdiñ kəqürginimdə, üstige «Naməlum bir Hudaşa atalojan» dəp pütlügən beqixlimisi bar yənə bir kurbangahı kərdülm. Əmdi mən silər tonumay turup ibadət kiliwətkən xu [Hudani] mana həzir silərgə tonuxturup jakarlay. **24** Pütkül aləmni wə uningdiki barlık məwjudatlarnı yaratkan Huda asman-zeminning Igisi

bolup, insanlarning koli bilən yasalojan ibadəthanılarda turmaydu, **25** yaki birər nərsigə hajiti qüxkəndək insanlarning kollirininq ajrigə möhtəj əməstur, qünki U Əzi həmma janıwaroja həyatlık, nəpəs, xundakla [ehtiyajlıq bolovan] həmmə mənşəni ata kıldı. **26** U birlə adəmdin insaniyattıki barlık millətlərni barlıkka kəltürdi, ularını püttün yar yüzigə orunlaxturup, ularoja has bolovan payt-pasillər həmdə turidiojan jaylirininq pasillirini aldın bəlgiləp bərdi. **27** Bularning məksiti «Insanlar meni izdisun, bəlkim silaxturup tapsun» degenliklər. Əməliyəttə, u həqkəsimizdən yırak əməs. **28** Qünki biz Uningda yaxaymız, hərikət kilişimiz wə Uningda wujudımız bardur; aranglardiki bəzi xairlar eytkinidək: «Biz Uning nəslidurmız!». **29** Xunga, Hudanıng nəslə bolqəqka, biz Tengri Boloquqını altun-kümüx yaki taxtin yasalojan, hünərənwənninq maharitı wə təsəwwuri bilən oyulojan birər nərsigə ohxaydu, dəp oylimaslıkımız kerək. **30** Xunga Huda burunkı zamanlardıklarıning xundak qəplətlək wakıtlarını nəziridin sakıt kılqınlı bilən, lekin bügüñki kündə U həmmilə yərdə püttün ularını gunahlıriqə towa kılıxka əmr kilməktə! **31** Qünki U Əzi tıklıqən insan arkılık pütkül dunyani həkkənliylik bilən sorak kiliđiojan bir künini bəlgilidi; U uni elümdin tirildürgənlikli bilən bu ixning mükərrər ikanlılığı ispat bərgənidi. **32** [Pawlusning] «elgənlərning tirilixi» həkkidə eytkanlırını anglıqanda bəzilər uni məshirə kılıxka baxlıdı. Yənə bəzilər: — Bu ix həkkidə sandın yənə anglaylı, — dedi. **33** Buning bilən, Pawlus məydəndin qıkıp kətti. **34** Bırak bəzilər uningoja koxulup, etikad kıldı. Bularning iqida «Areopagus» kengəxmə həyətliridin biri bolovan Diyonisius wə Damaris isimlik bir ayal, xuningdək baxka birkənqə kiximu bar idi.

18 Bu ixlardın keyin, Pawlus Afina xəhəridin ayrılip Korint xəhərigə bardı. **2** U u yərda Pontus elksisidə tuqulmuş Akwila isimlik bir Yəhudiylar bilən uning ayali Priskillani uğrattı. Ular [Rim] [imperatori] Klawdiyusning barlık Yəhudiylar Rim xəhəridin qıkıp ketixi kerək, degen yarıqli sawəblilik yekində İtalyadın kəlgənidi. Pawlus ular bilən tonuxup, **3** ular bilən kəspidax bolqəqka, billə turup ixliyi (qünki ular qedirqlik bilən xuqollinatti). **4** Hərbər xabat künidə U Yəhudiylarning sinagogioja kirip, Yəhudiylar wə greklər bilən munazirilixip ularını [Hudanıng söz-kalamıqə] kayıl kılıxka tırıxatti. **5** Bırak Silas bilən Timotiy Makedoniyadın kəlgəndin keyin, Pawlus söz-kalamını yətküzüxka alındırıdi, jan keydürüp Yəhudiylarоja: — Əysa — Məsihning Əzidur, dəp guwahlıq bərdi. **6** Lekin, ular uningoja karxi qıkıp uni həqərətlidi. Buning bilən Pawlus pexini kekip, ularqa: — Əz kəninglər ez bexinglarqa qüxsün! Mən buningoja jawabkar emasən! Bügündin baxlap, mən [silərdin burulup] yat əlliklärə barımən, — dedi. **7** Buning bilən Pawlus ulardın ayrılip, Titiyus Yustus isimlik, Hudadin korkidiojan bir kixinininq əyiga berip turdu. Uning eyi sinagogning yenida idi. **8** Əmdi sinagogning qongi Krispus püttün ailisidikilər bilən Rəbgə etikad kıldı. Nuroqun Korintliklərnu həwərnı anglap, etikad kılıp qemüldürüxni köbul kıldı. **9** Rəb keqidə Pawluska bir oqayıbanə kərənűx arkılık wəhliy yətküzip uningoja: — Korkma, sükit kılmay səzələ, **10** qünki Mən sən bilən billə. Həqkim sanga kol selip zərər yətküzməydi, qünki Mening bu xəhərdə nuroqun kixilrim bar, — dedi. **11** Xuning bilən Pawlus u yərda bir yıl altə ay turup, u yərdiki xixilər arısında Hudanıng söz-kalamını egətti. **12** Əmma Galliyo Ahaya elksisining waliysi bolovan waktida, Yəhudiylar birlixip Pawlusni tutup Galliyonıng «sorak təhti»ning aldioja apirip, uning üstdidin: Bu adəm kixilərni kanunoja hilap haldə Hudaşa ibadət kılıxka kayıl kiliwətidü! — dəp xikayət kıldı. **14** Pawlus aqzını aqay dəp turuxioja, waliyi Galliyo Yəhudiylarоja: — Dərvəqə, i Yəhudiylar,

bu xikayitinglар birər nahəklik yaki eojir jinayət toqrisida bolğan bolsa, səwrqanlıq bilən silərgə kulaq salsam orunluk bolatti. **15** Bırak bu ix [pəşət] bəzi nam-isimlər, sezlər wə ezunglarning [Təwrat] kanuninglər üstidə talax-tartixlərə qetixilik ikən, uni ezungular bit tarəp kılıngılar! Mən bundaň ixlaroja sorakçı bolmayıman! — dedi. **16** Xuning bilən u ularni sorak təhti alıldıñ həydiq pıqardı. **17** Halayıq sinagogning qongi Sostenisini tutuwelip, sorak təhtining alıda qattiq urojılı turdi. Bırak [waliy] Galliyi bu ixlarning heqkəysisində kılqə pisint kılımdı. **18** Pawlus Korint xəhiridə yənə kep künlərni etküzgəndin keyin, kərindaxlar bilən hoxlixip, Priskilla wə Akwilalarning həmrəhlikdə kemigə olturup, Suriyəgə karap kətti. [Yoloja qıkixtin ilgiri] u Kənkrıya xəhiridə Hudaşa iqkən bir kəsimidin qaqlırını qüxtürwətəkəndi. **19** Ular Əfəsus xəhirigə baroqandan keyin, u Priskilla wə Akwilani qaldurup koyup ezi [xu yerdiki] sinagogka kirip, Yəhudiyalar bilən munaziriləxti. **20** Ular uni uzunrak turuxka tələp kiliwidı, u koxulmay, **21** «Mən kəndakla bolmısın kełar həytni Yerusalemda etküzimən; andin Huda buyrusa, silerning yenenglərə qəna kelimən», — dəp ular bilən hoxlixip, Əfəsusun kemə bilən yoloja qıktı. **22** U Kəysəriye xəhiridə kemidin qüxtüp, [Yerusalemənə] qıkıp jamaət bilən hal soraxkəndin keyin, Antakyaya xəhirigə qüxtüp kətti. **23** Antakyada bir məzgil turoqandan keyin, u yənə yoloja qıkıp Galatiya wə Frigiya yurtlarını bir-birləp arılap, baroqanla yeridə barlıq muhlislarning etikadını kuvvətəldi. **24** Bu arıda, İskəndəriyə xəhiridə tuçquloqan Apollos isimlik bir Yəhudiy Əfəsus xəhirigə kəldi. U natik adam bolup, mukəddas yazmilardin helila qongkúr sawatı bar adəm idi. **25** U Rəbning yoli toqrluluk təlim alıjan bolup, otluk roh bilən əysə həkkidə aynən sezlep talim berətti. Bırak uning həwiri pekət Yəhya [pəyqəməber]ning yürgütən qəmtüldürüxi bilən qəklindəti. **26** U sinagogda yürəklilik sezləkə baxlıdı. Uni angliyan Priskilla bilən Akwila uni eyigə elip berip, uningoja Hudanıng yolinini tehimu təpsiliy qüxəndürdü. **27** Keyin, Apollos Ahaya əlkisigə barmakçı bolqanda, [əfəsusluk] kerindaxlar [Ahayadıkı] muhlislarə hət yezip, ulardın Apollosni kərxı elixni bəkmə tələp kıldı. U xu yərəga berip, Hudanıng mehîr-xəpkəti arkılık etikad kiloqanlarə qoxulup, ularoja zor yardımə boldı. **28** Qünki u həlk-aləm alıda Yəhudiyalar bilən munazirilixip, ularoja küqlük rəddiyyə berip, mukəddas yazmilarnı xərhlıxi bilən Masihnıng əysə ikanlılığını ispatlaşdırıldı.

19 Apollos Korint xəhirdikı wəktidə, Pawlus səpər kılıp, iki kurukluk arklılıq Əfəsus xəhiriqə kəldi. U yərdə bəzi muhlislar bilən uqrıxip, **2** ulardin: — Silər etikad kılqıninqarda, Mükəddas Röh silergə ata kılinoğanmu? — dəp soridi. — Yak, biz hətta Mükəddas Röh bar degənni zadi anglimaptikanımız, — dəp jawab bərdi ular. **3** Pawlus yənə: — Undakta, silar kandak qəmüldürülüxtə qəmüldürülülgənsilər? — dəp soridi. — Biz Yəhya [pəyoqəmbər] yətküzən qəmüldürülüxnı köbul kıldıq, — dedi ular. **4** Pawlus: — Yəhya [pəyoqəmbər] həlkə yətküzən qəmüldürülürx bolsa gunahlaroqa towa kılıxni bildüridiqən qəmüldürülüx bolup, ularoqa ezzidin keyin kəlgiciqə, yəni əysaqa etikad kılıx kerəklikini tapilioğanidi, — dedi. **5** Ular bunı anglap, Rəb Əysanıng namida qəmüldürülüxnı köbul kıldı. **6** Pawlus əolini ularning üstigə tək Küzüp turuxi bilən, Mükəddas Röh ularoqa qıxtı. Buning bilən ular naməlum tillarda səzləkə həm pəyoqəmbərlərqə wəhij-bexarətlərni yətküzükə baxlıdi. **7** Ular thəminən on ikki ərkək kixi idi. **8** Pawlus üç ay dawamında [Əfəsus xəhirdik] sinagogka kirip, yürüklik bilən sez kılıp, ular bilən Hudanıng padixa həlkiyidiki ixlar toqrisidə munazirilişip kavıl kılıxka tırıxtı. **9** Lekin bəziləri

jahiliy kılıp ixinixni rət kılıp, halayıqaldıda [Rəbning] yolioşa həkarət kəltürgəndə, Pawlus ulardin qıkıp, muhlislarmı ayırıp qıktı. U hərküni Tirannus isimlik adəmning leksiyihansıda munazirə-muzakirə etküzüdü. **10** Bu ix ikki yıl dawamlaxtı. Nətijidə, Asiya elxisidiki pütük həlk, Yəhudiylar bolsun, Greklər bolsun həmmayları Rəbning söz-kalamını anglidi. **11** Huda Pawlusning kolları arkılık karamət möjizilərni yarattı. **12** Kixilər hətta kol yaqılıq wə pərtükərləri Pawlusning tenigə tək Küçüp, andın kesəllərinə yeniqə apırıp, ularning üstigə yappı. Nətijidə, kesəllər sakıyip, yaman rohlar ulardin qıkıp ketətti. **13** Lekin xu ətrapta yürüdiqən, «jinkə» Yəhudiyların bəzilirimi Roh əysanıng namini ixlitip bakkusi kılıp, jin qaplaşkanlar üstidə turup jinlərə: «Pawlus jakarlawatkan əysanıng namıdin sanga kəttik buyruk berimən!» dəydioğan boldi. **14** Bu ixni kılıdıcıqların arısında Skewa isimlik bir Yəhudi bax kahınınıng yətə oqlımu bar idi. **15** Lekin [ular koqlıwətməkqi bolovan] yaman Roh ularqa jawabən: — Əysani tonuymən, Pawlustin hawirim bar, biraq ezcüngər kim bolisilər?! — dewidi, **16** yaman Roh qaplixıwaloğan kixi ularqa etilip qıkıp, ularni urup xama kılıp, ularning üstidin oqalıb kəldi. Ular yalingəq wə yarilanəqan həlda eydindən keçip qıkıp kətti. **17** Bu ix əfəsəs xəhirdə turuwatkan barlıq Yəhudiylar wə Greklərimü məlum bolup, körkənq həmmisini bastı wə Roh əysanıng nami uluoqlandı. **18** Nətijidə, nuroğun etikadqılar burunki kılıqanlarını ikrar kılıp, aldiqə qıktı. **19** Sehırgərlik kılıqanlardın nuroğun adəmlər ezlirinən sehırgərlik kitab-palnamilərini əkelip [bir yərgə dəwiləp], kəpqılıkning aldida kəydürüxti. Bu kitablarning kimmiyi jəməy əllik ming kümütx tənggiga yetətti. **20** Xundak kılıp, Rəbning söz-kalamı küqəiga bolup, bərk urup iştünlükə etti. **21** Bu ixlar yüz bərgəndin keyin, Pawlus könglida, Makedoniya wə Ahaya elxisidin etüp Yerusaleməqə berixkə niyat baqılıdi. U: — U yərgə baroqandin keyin, Rim xəhirləriñ körüp kelixim kerək, — dedi. **22** Xuning bilən, u eziqə yardımədə boluwartıqlardın Timotiy bilən Erastus ikkiylənni Makedoniyağa awatiwetip, ezi yənə bir maqzıl Asiya elxisidə turdi. **23** Dal xu qaçoda, [əfəsəs xəhirdə] [Rəbning] yoli toopruluk eojir malimaqılık kətürüldi. **24** Ayal ilah Artemisini sürətləp kümütx təkəq-həykəllərni yasiqıqı Dimitriy isimlik bir zərgər bar idi. Uning bu ixi hünərəwənlərgə kəp payda tapkuzzati. **25** Dimitriy hünərəwənlərni wə xuningəqə ohxax ixlar bilən xuqulliniwatkan baxka ustilərni yiojip, ularqa: — Buradələr, bizning gülliñiximizning bu ix bilən baqılık ikanlığını bilisilər; **26** hazır heliki Pawlusning nəmə ixlərni kılıp yürgənlilikini anglıqan həm kergən boluxungular kerək. U: «Qol bilən yasiwaloqan nərsilər ilahılar əməs» deyix bilən, pəkət əfəsusta əməs, bəlkı pütük Asiya elxisidə degidük nuroqunlioqan kixilərni kayıl kılıp, azdurup burawatidu. **27** Əmədi hazır bizning bu sadimizə bətnam qaplaç həwpı bolupla kəlməy, balkı büyük ayal ilah Artemisining buthanisimə ərziməs dəp karılıp, hətta Asiya elxisi wə pütük jahən ibadət kılıdıcıq [bu ayal ilahımızning] xan-xəripimə yokılıx həwpigə duq keliwatidu! — dedi. **28** Bu səzlərni anglıqan keqpilik oğzəpkə qəmənp, kayta-kayta: — əfəsəsusluqlarning Artemisimiz büyütür! — dəp quşan kətürükə baxlıdı. **29** Buning bilən pütük xəhər malimatang bolup kətti. Halayıq Pawlusning səpərdaxlıridin Makedoniyalıq Gayus wə Aristarhuslarnı tutup sərap, serk maydaniqə təngə yopurulup mangdi. **30** Pawlus halayıq arisioja kirməkqi bolovanıdi, lekin muhlislər uning kirixığə yol koymıldı. **31** Hətta Pawlusning dostlırları bolovan əlkə əməldərlərinidin bezilirimi uningoja həwər yatküçüp, uni serk maydaniqə heriñka təwakkıl kilməsləkə iekiliidi. **32** Əmədi

bəzilər buni dəp warkırısa, bəzilər uni dəp warkırıxip, pütün sorun warang-qurungoja toldı; kixilərnin kepinqisi ezlirinə nemigə yiojılıqanlıkinimə bilməydi. **33** Yəhəudiylar Iskəndər isimlik adəmni aldioja ittipir qıkırıwidı, kəpqılık uni aldioja turozdu. Iskəndər kəpqılıkkə kol ixaritı kılıp, [Yəhəudiylarını] aklimaqçı boldı. **34** Birək kəpqılık uning Yəhədiy ikeñlikini bilip kəlip, həmmisi təngla: — Əfəsusulklarning Artemisimiz büyütür! — dəp ikki saatqa qıquqan kətürüp turuxti. **35** Ahirda, xəhərninq bax mirizi halayıknı tinqlandurup mundak dedi: — Əy Əfəsusulklar! Biz Əfəsusulklarning xəhərinin böyük Artemisimizing buthanisining wə uning asmandın qıxken süritinən koqdıqıqisi ikeñlikini bilmədiqan kim bar! **36** Bu ixlarnı inkar kılalmıqanıkan, ezungılları besiwellixinglər, baxbaxtaqlıq kılmaslıkinglər kerək. **37** Qünki silər bu kixilərni bu yərgə [sorakqa tartıtxə] elip kəldinglər; lekin ular ya buthanılları buloquqlar ya bizning ayal ilahimizə qupurluk kiloquqılardın əməs. **38** Əgar Dimitriy wə uningoja koxulqan hünərwanlarıñ məlum bir kixinining üstüdən xikayiti bolsa, sorakhanıllar oquq turmaqtə wə sorakçı waliylarmu bar. Ular xu yərlərdə bir-biri bilən dəwalaxsun; **39** wə baxqa birər məsililiringlər bolsa, rəsmiy sorunda bir tərəp kiliñiz lazımlı. **40** Biz əmdı yəna bugünkü wəkəni topilindən dəp arz kiliñiz həwpidə turuwatımız; qünki bu malimanqlıqning heq səwəbi kersitilmigəqka, hesabınımu berəlməyməz-di! **41** Bu sezlərni kılıp bolup, u yiojılıqan halayıknı tarkitiwətti.

20 Topilang besikkandin keyin, Pawlus muhlislarni qakirip, ularni rioqbatlendirdi wa ular bilen hoxlixip, Makedoniya qarap ketti. **2** U xu otraptiki yurtlarni arilap, etikadqilarni nuroqun sez-talimlern bilan rioqbatlendürgändin keyin, Yunanoja berip, **3** u yerdä üq ay turdi. Pawlus kemiga olturup Suriyaga mangay dap turoqanda, Yəhudiyarlarning uni oltürük suyikasti bilinip kelip, u Makedoniya arkılık [kurukulk bilen] kayıtip ketix karariqa koldı. **4** Uningoja həmrəh, boloqnlar Beriyalık Pirrusning ooli Sopater, Tesalonikalıqlardın Aristarhus bilen Sekundus, Dərbəlik Gayus, Timotiy wə Asiya elkisiñden Tikikus bilen Trofimuslar idi. **5** Ular awwal Troas xəhirigə berip, bizning yetip beriximizni kütiip turdi. **6** Biz bolsaq «petir nan heyti» künzliridin keyin, Filippi xəhiridin kemigo olturup, bax kündin keyin Troaskə kelip, ular bilen uqraxtuk wə u yerdə yəttə kün turduk. **7** Həptining birinqi künü, biz nan oxduxka jəm boloqanda, Pawlus atisi kətməkqi boloqąqka, jamaatkə sez kılıxka baxlıdi; səzini tün yerimgiqə uzartti. **8** Biz jəm bolovan yuqırıki kəwəttili eydə nuroqun kara qıraqçılar yenip turattı. **9** Əwtikus isimlik bir yığıt derizidə olturoqanidi. Pawlus sezləp heli bir yərgə baroqanda, uni müğdək besiwtakanidi. Andin u oqrək uykuqa ketip, u işinqi kəwəttin yərgə yikilip qüxti. Kəpçilik uni yərdin ketürüp karisa, u elüp bolovanidi. **10** Pawlus pəskə qüxüp, uning üstigə etilip, kuqaklap turup: Azablanmanglar, u tirkikkən! — dedi. **11** Kayıtidin eygə qikip, nanni oxutup yegəndin keyin, Pawlus ular bilen tang atküşə uzun sezləxti wa u bu yərdin yoloq qıktı. **12** [Troastikilar] bolsa heliki yigitni eygə hayat apirip koydi. Ular buningdin qəksiz təsəlli taptı. **13** Biz bolsaq Pawlustin burun Assos xəhirigə kəmə bilen barduk, Qünki Pawlus xu yərgə piyadə baray, silər məndin awwal yetip berip, u yerdə meni kemiga eliwellixni kütinglər, dap orunluxturoqanidi. **14** Assosta u biz bilen uqraxkandan keyin biz uni kemigo elip Mitulin xəhirigə kolduk. **15** Andin xu yardin qikip, atisi Hiyoys arilineng udulıqə kelip turduk. Üşinqi künü Samos arilioşa yetip kolduk wə Trogillium xəhiridə kondukd; uning atisi Miletus xəhirigə barduk. **16** Qünki Pawlus Asiya elkisiñde kən wakitini etkişüwwatlaşlıq üçün dənsiz sanırıda

Əfəsusta tohitimay etüp ketixni қarar kılınanıdı. Səwabi, u «orma heytix» künini məmkinkədər Yerusalemda etküzük üçün alındırytti. **17** Əmdi Miletus xəhəridin Əfəsuska adəm əwətip, jamaətiki aksakallarnı qakırdı. **18** Ular kəlgəndin keyin, u ularqa mundak dedi: — Mən Asiya elksigə ayaq başkan birlinqi kündin tartıp, silər bilən kəndək etkənlilikim hərbiringləroja malum. **19** Rəbning hiznitidə hər tərəptə kəmər bolup, kez yaxlırim tekülgənlərini, xundakla Xəhudilərlarning suyikəstləri tütüplidin bexminid etkən sinaklırla qidiojanlığımı bilisilər, **20** wə yənə məylı ammiwi sorunlarda bolsun yaki ey-eylərda bolsun, silərgə təlim bərginimdə, silərgə paydılık bolsila həqnemini ayımay jakarlap, **21** Yəhudiylər həm Greklərgimü Huda aldida towa kılıx wa Rəbbimiz Əysa Masihə etikad kılıx kerəklilikə guwahlıq berip jekilənlilikim həmmingləroja malum. **22** Hazır mana, rohta baqlojan qalda Yerusaleməja ketiwatimən. U yərda nema ixlarning beximoja qüxicidənlikini ukımaymən; **23** Pakət xuni bilimənki, Mükəddas Roh mən baroşanla xəhərlərda zindan kixənləri wə azab-əkubətlərning meni kütüb turidənlikini aldin enik eytip kəlməktə. **24** Lekin mən ez müsapəməni tamamlıxm, Rəb Əysadin tapxurulaison həzmətni ada kılıxım, yəni Hudanıng məhîr-xapkiti toorisidiki hux həwərninq toluk guwahqısı boluxum üçün, ez hayatimni kılqə ayımaymən. **25** Mən silər bilən arılıxip, həmminglər arısida yürüp Hudanıng padixahlığını jakarlıdım; əmdi mana manga məlumki, buningdin keyin silərdin həqkim yüzümni çayta kərəlməysilər. **26** Xuning üçün, bugün silərgə guwahlıq kılıp eytip koyayki, mən həqbirininq kənisi kərzdar amasman. **27** Qünki mən Hudanıng toluk məkşət-iradisini kılqə elip kalmış silərgə bayan kılıp yətküzüxtin bax tartımidim. **28** Mükəddas Roh silərni Hudanıng jamaitini bekiş üçün Uning padisi iqida yetəkqi kılıp tılkigöndi; əmdi əzüngularoja həm Əz Oqlining kəni bilən setiwalıjan barlıq padisioja səgək bolunglar! **29** Qünki manga ayanki, mən kətkəndin keyin, qılberilər aranglaroja kirip, padini həq ayımaydu, **30** həmdə hətta aranglardınnu bəzilər muhlislarnı ezliriga tartiweiļ üçün həkikətni burmiliojan türlük ixlarnı səzləydi. **31** Xunga, səgək bolunglar, mening üç yil keçə-kündüz deməy, hərbiringləroja kez yaxlırim bilən tohitimay nəsihət berip turojanlığımıni esinglarda tutunglar. **32** Əmdi mən silərni Hudaqə wə Uning məhîr-xapket yətküzidən seqz-kalamıqə tapxurimən. Bu sezikalam etikadıngılları kuruxka həm pak-muğaddəs kılınojan barlıq həlkı arısida iltipat kılınidən mirastın silərni nesip kılıxka kıldırıd. **33** Mən həqqaqan həqkindim kiyim-keçək yaki altun-kümüs tama kılıp bəkməjanmən. **34** Silergə məlumki, mən ikki bilişimə tayınip, ezmünnig wə həmrəhlirimning hajitidin qıktım. **35** Bundak kılıp hərbir ixlarda mən silərgə muxundak ajir-əməqək arkılık ajiz-hajətmənlərgə yardım berix lazımlığını, xundakla Rəb Əysə ozi eytikan: «Bərmək almaktınmu bəhtliklər» deginini esinglardin qıkarmasınaşlıqları kerəklilikini kərsəttim. **36** Bu sezlərni kılıp bolup, u həmməylən bilən birlikdə tizlinp olтурup dusa kıldı. **37** Həmməylən kattik yiqəlxip kətti; Pawlusning boynıqə esilip կուակլաپ, kızojın səyxüti. **38** Ularnı əng azabilojını Pawlusning, «Buningdin keyin yüzümni çayta kərəlməysilər» degen sezi boldi. Keyin, ular uni kemigə qikirin üzütip kovdi.

21 Andin biz ulardin ajrilip qikqandin keyin, kema bilen ulud Kəs arilioja karap yol alduk. Ətisi, Rodos arilioja, u yerdin Patara xəhirigə barduk. **2** Patarada Fənikiya rayonioja baridioğan bir kemini tepit, uningoja olтурup yoloja qıktuk. **3** Siprus arili kərüngəndin keyin, uni sol təripimizdə kaldurup etti. Surivəga karan mengin. Tur xəhirida kurukulkə cıktuk

Qünki kema bu yerdə yük qüxtürmekqi idi. **4** U yerdə muhlislarnı tepip, ularning yenida yättə kün turduk. Ular oja Mukaddes Rohning wəhiyişi kelip, ular Pawluska ayojingga Yerusalemıq basmisun, dəp nəsihət kıldı. **5** Birak biz u yerdə turux waktimiz toxkanda, səpirimizi dawamlaxturduk. ularning həmmisi, jümlidin hotun-balılıri bizni xəhərninq sırtiqiqa üzitip qıktı. Həmmimiz dengiz boyida tizlinip olтурup billa dua kıldı. **6** Kuqaklixip hoxlaxkandan keyin, biz kemiga qıktuk, ular öylirigə käytixti. **7** Tur xəhiridin dengiz səpirimizni dawamlaxturup, ahirida Pitolimays xəhiringə kıldı. U yerdiki kərindaxlar bilən kərrixüp, ularning yenida bir kün turduk. **8** Ətisi, u yerdin ayrılip, Kəysəriyə xəhiringə kıldı. Biz burun [Yerusalemidik] «yəttə hizmətkar»dır biri bolovan, hux hawarqi Filipininq eyigə berip kondu. **9** Bu kixining tehi yatlık kiliñmojan, bexarat-wəhilyərnri yatküzidiyan tet kizi bar idı. **10** Biz u yerdə birnəqqə kün turqandın keyin, Agabus isimlik bir pəyojəmbər Yəhudiyyə əlkisindin qüxti. **11** Bu kixi bizning aldımızıqə kelip, Pawlusning bəlweçini kolıqə elip, əzininq put-kolini baqlapla; — Muqaddas Roh mundak daydu: — Yəhudiylar bu balwəqning igisini Yerusalemda muxundak baqlap, yat əlliklərning kolıqə tapxuridu! — dedi. **12** Bularni anglap, həm biz həm xu yərlik kixilər bilən birlikdə Pawlustin Yerusalemıq barmiqin dəp etündük. **13** Lekin Pawlus jawabən: — Silər nemixkə bunqıwala yioqlap, yürikimni ezişilər? Mən Yerusalemda Rəb Əysanıng nami üçün tutkun boluxla əmas, xu yerdə eltiñkumu təyyarmən, — dedi. **14** Biz uni kayıl kılalmay, ahirida sükit kılıp: — Rəbning iradisi ada kılınsun! — dedük. **15** Bu künlərdin keyin, yüksəkımıznı yioqixturup, Yerusalemıq qıkıp barduk. **16** Kəysəriylik muhlislardan birnəqqisi biz bilən sapərdax boldı; ular Minason isimlik bir kixining eyidə konimiz dəp uni birga elip mangdı; bu kixi Siprusluk, keri muhlis idi. **17** Yerusalemıq yətkəndə kərindaxlar bizni huxallik bilən karxi aldı. **18** Ətisi, Pawlus biz bilən billə Yakupni kərgili bardı. Yakup bilən akşakallarning həmmisi u yərgə yioqılojanidi. **19** Pawlus ular bilən salamlaxkandan keyin, Hudanıng əzininq hizmiti arkılık əllər arısida kılıqan ixilərini bir-birləp ular oja tapsılıy ettip bərdi. **20** Bularni angliyanda, ular Huda oja mədhiyə okudu, andin Pawluska: — Kəriüwatisan, i kerindixim, Yəhudiylar işidə kənqə mingliojan etdiyi kılıqoqlular bar! ularning həmmisi Təwrat əkanıqə [əməl kılıxıq] intayın kızojin ikən. **21** Ular sening toorxrangda: «U əllərning arısida yaqiojan pütün Yəhudiylar oja Musa [pəyojəmbərgə] tapxurulonindin yenixni, yəni balılırını hətnə kıldurməsləkni, Yəhudiyların an'əniliriga riaya kılmaslıknı egitidu» dəp anglidi. **22** Əmdi kəndak kılıx kerək? Qünki halayık qoķum sening bu yərgə kəlgənlikinqni anglap kalidu. **23** Xunga bizning deginimizdək kılıqin: Arimizda kəsəm iğkən tət adəm bar. **24** Sən ularnı elip, ular bilən birlikdə [Təwrattik] tazilinix kəidisidin etüp, ularning [kurbanlıq] qıçımlırını əzüng kətürən, andin ular qaqlırını qüxtürələydi. Buning bilən, həmmayən sən toorxuluk anglioqanlırinining həmmisining rast əməslikini wə sening eziüng Təwratka tərtipi boyiqə riaya kiliwatiñkingin bilip yetidü. **25** Əmma əllərdin bolovan etikadqlar oja kəlsək, biz ular oja pəkətlə butlar oja atalojan nərsilərni yeməslək, kannı wə boooqun soyulqan həywanning gəxinimü yeyixtin wə jinsiy buzukluktin ezlirini saklax toorxuluk kararımızını etkənki hət arkılık uktrurduk, **26** Buning bilən, Pawlus u kixilərni elip, ətisi ezi ular bilən billə tazilinix kəidisini etküzüxti; andin u ibadəthaniqə kirip, [kahinlər oja] əzliñiring paklinix mudditining қaçan toxudioqanlıkı, yəni hərkəysisi üçün kurbanlık kiliñinxning kəysi kün bolidioqanlığını uktrurup koydu. **27** Yəttə künnlük muddət

toxuxka az kalojanda, Asiya əlkisidin kəlgən bəzi Yəhudiylar Pawlusni ibadəthanida körüp, halayikni kutritip, uningoja kol selip: **28** — Əy Israillar, yardımda bolunglar! Həmmə yerdila, həmmə adəmgə həlkimizgə, Təwrat əkanıqə wə ibadəthaniqə karxi sezlərni egitiwatqan adam dəl xu. Uning üstigə, u yəna Greklərni ibadəthaniqə baxlap kirip, bu muqaddas jayni buloqıldı! — dəp qukan kettirdi **29** (ularning bundak deyixining səwəbi, əslida ular xəhərdə əfəsəslük Trofimusning Pawlus bilən billə bolqanlığını kərgənidi wə Pawlus uni ibadəthaniqə baxlap kırğan, dəp oyliqanidi). **30** Xuning bilən, pütün xəhər zilziligə kəldi. Halayık tərəp-tərəptin yügüürup kelip, Pawlusni tutup, ibadəthanidin serəp elip qıktı. Ibadəthanining darwazılırları dərhal takıwtıldı. **31** Bu top adam Pawlusni [urup] əltürükətməkqı bolup turoqanda, pütküllü Yerusalemıni malimanlıq kaplap kətkənləki toqrisidiki bir həwər u yerdə turxuluk, [Rim] kışmining mingbexiqə yatküzüldi. **32** Mingbexi dərhal ləxkər wə birnəqqə yüzbehini elip, top-top adəmlərni basturuxka yürüyp kəldi. Mingbexi wə askərlərni kərgən halayık Pawlusni uruxtin tohtidi. **33** Mingbexi aldiqə etüp, ləxkərlərni Pawlusni tutup ikki zənjir bilən baqlaxka buyrudi. Andin u: — Bu adəm kim? U nemə gunah kıldı? — dəp soridi. **34** Lekin [toplangıqların] iqidə bəzilər uni desə, bəzilər buni deyixip warkırıxatti. Malimanlıq tüpəylidin mingbexi hakikiyə əhwalını eniklaxka amalsız kelip, ahi Pawlusni kələğə elip ketixini buyrudi. **35** Lekin Pawlus kələğəning pələməpiyigə kəlgəndə, toplangıqlar tehimu zorawanlıq kətkəqə, ləxkarlar uni kətürükə möjbur boldı. **36** Qünki ularning kəynidin top-top adəmlər əgixip mengip: — U yokiñilsun! — dəp warkırıxatti. **37** Kələgə kəriliñigə az kalojanda, Pawlus mingbexiqə: — Sizə bir eçiq səz kilsəm bolamdkin? — dəp soridi. Mingbexi: — Grekə biləmsən? **38** Undakta, ilgiri isyan kətürüp, «hənərəq katillər»dir tet ming adəmni baxlap qəlgə kəqip kətkən həlikı Misirlik əməsmuşən? — dəp soridi. **39** Lekin Pawlus: — Mən Yəhudi, Kiliçiya əlkisidiki uluo xəhər Tarsusning pukrasımən. Halayıkka birnəqqə eçiq səz kiliñimoja ijazat kiliñixingizni etünimən, — dedi. **40** [Mingbexi] ijazat beriwidı, Pawlus pələməpəyə turup, halayıkka kol ixariti kıldı. Kəttik jimjilik başkanda, uibrani tilida sezləxka baxlap: —

22 — Kərindaxlar wə ata-bowilar! Əmdi əzünni aklaş sezlərimə kulaq salojaysıllər, — dedi. **2** Ular Pawlusning ibraniy tilida sezlığının anglap, tehimu jim boluxti. U sezini dawam kıldı: **3** — Mən bir Yəhudi, Kiliçiyədiki Tarsus xəhəridə tuquldum; lekin bu xəhərdə bekipl qong kılındım, Gamaliyələning kol astida ata-bowlirimizə tapxurulən Təwrat əkanunining zir-zəwərlərini koymayıegini təlim-təribiə aldim. Man silərnənliğin bügün bolonjinqları oħħax, Huda yolioqa intayın kızojin idim. **4** Mən bu yoldikilərni hətta əltürükəzi ziyanxaxlıq kılıp, ularni ər-ayal deməy tutkun kılıp zindanqə saldurдум. **5** Bu toorxuluk bax kahin wə aliy kengəxmidiki barlıq akşakallaremu manga guwaħqidur. Mən ulardin Dəməxkəti [Yəhudi] kərindaxlar oja yezilən hətlərni tapxuruwelip, xu yerdə turuwtən bu [yoldikilərn] jazalax üçün, ularni tutkun kılıp Yerusalemıq apırıman dəp yoloja qıkkənidim. **6** Əmdi xundaq boldiki, sapər kılıp Dəməxkəkə yekinlaxkanda, qıtxə yekin, tuyuksız asmandı kütlük bir nur qüxtüp, etrapimini yorutuwətti. **7** Mən yərgə yiklip kəttim, andin manga: «Saul, Saul, Manga nemixkə ziyanxaxlıq kiliñən?» deqən awazni anglidim. **8** «I Rəb, sən kimsən?» dəp sorisam, U manga: — «Mən sən ziyanxaxlıq kiliñiñatkan Nasarətlik Əysadurman!» dedi. **9** Mən bilən billə mengiwatqanlar u nurni kərgən bolsimu, lekin manga kılıqan sezlərni qüxənmidi. **10**

Mən yəna, «İ Rəb, nemə kılıxim kerək?» dəp sorisam, Rab manga, «Ornungdin tur, Dəməxkər kir, xu yərdə sən ada kılıx bekitilən ixlarning həmmisi tooruluk sanga eytip berilidül» dedi. **11** Həlik nurning julalıqidin kəzərim kərməs bolup kaldı. Yenimdikilər kolumnid yetəkləp, Dəməxkər elip kirdi. **12** U yərdə Təwrat əhanəniqə ihsas baqlıqan, Dəməxktiki barlıq. Yəhudiylarning hərmətigə sazawar bolğan Ananiyas isimlik bir kixi bar idi. **13** U kelip, yenimda turup: «Kərindax Saul, bexingni kətürüp kərə!» dedi. Mən xuan beximni kətürüp kərap uni kərdum. **14** U manga: «Ata-bowlirizmizing Hudasi seni iradisini bilixing, Həkkəniy Bologuqını kerübüng wə uning aqzidin qıkkən awazni anglixing üçün allıqən tallidi. **15** Qünki sən pütün insanlar alıcıda kərgən-anglıqanlıringoja Uning guwahqisi bolısan! **16** Xundak ikən, sən yəna nemiga həyal bolısan! Ornungdin turup, Uning namioja nida kılıp qəməldürülüp, gunahlıringi yuqozujon!» dedi. **17** Xundak boldiki, Yerusaleməmoja kätip kəlginimdir keyin, ibadəthanida dua kılıwatqınımda, bir oqayıbanə kerünük meni oruwaldi **18** wə [Rəbning] manga: «Qapsan bol, Yerusalemədin dərhal kət. Qünki ular sening manga kılıqan guwahlıkingni kobul kilmaydu!» dəwatqanlığını kərdüm. **19** Mən, «İ Rəb, ular mening Sanga etikəd kılıqanları zindanoja solap, hərbir sinagoglaroja kirip ularni uroqanlıkmı bilidu. **20** Sening guwahqıq bolğan istipanning kəni tekülginidə, manmə yenida turup uni əltürgənlərinə kilmixlirioja қoxulup, ularning kiyimligrı qarap bərdim!» — dedim. **21** Bırak u manga: «Kətkin! Seni yıraklı təllərgə əwətimən!» — dedi. **22** Pawlus muxu seznı degiçə halayık uningoja kulak seliwtatçı. Lekin buni anglap ular awazını kətürüp: — Undak bir kixi yar yüzündin yokitilşün! Utırıq turuxka layık amas! — dəp qukan selixti. **23** Ular qırkırixip, qapan-yepinqilərini selip taxlap, topa-qang soruwatkanda, **24** mingbexi Pawlusni kəl'əgə elip kirip ketixkə amət kiliwidı, halayıkning uningoja nema üçün bundak qukan salidiojanlığını eniqlax üçün ləxkərlirigə uni kamqılıq sapak kılıxını buyrudi. **25** Lekin ular Pawlusni kamqılıq üçün oqlaqlıtip baqlıqanda, u yenida turoqan yüzbəxiqoja: — Bir Rim pukrasını jinayiti bekitilməyə kamqılıxinglar əhanəniqə uyqonmu? — dedi. **26** Bu seznı anglıqan yüzbəxi mingbexining aldioja berip: — Siz nema ix kılıy dəwatisiz? Qünki kixi Rim pukrası ikən! — dedi. **27** Mingbexi Pawlusning aldioja berip, uningdin: — Manga eytkin, sən rastinla Rim pukrasımı? — dəp soridi. — Rast, dedi u. **28** — Mən nahayiti yurküri bahadə muxu pukralıqka ığa boldum, — dedi mingbexi. Pawlus: Əmma mən tuqoluxumndınlı xundak! — dedi. **29** Xuning bilən, uni sorakka tartmakçı bolğan ləxkərlər dərhal uningdin əzlərini qətkə aldi. Mingbeximu uning Rim pukrası ikənlikini bilip, uni baqplatqanlıq tüpaylidin korkup kətti. **30** Mingbexi Yəhudiylarning Pawlusning üstidin kılıqan xikayitining həkkiyətiniqəni bəxşəni bilix üçün, atısı uni yexip, bax kəhənlər wa pütün aliy kengəxmidikilərning bir yergə yicəlişini buyrudi. Andin Pawlusni elip kelip, ularning aldioja turoquzdu.

23 Pawlus aliy kengəxmə həy'atlırıga tikilip turup: Kərindaxlar, mən bügüngiçə Hudanıng aldida pak wijdanda mengip kəldim, — dedi. **2** Buni anglıqan bax kəhin Ananiyas [Pawlusning] yenida turoqanlaroja uning aqzioja uruxni buyrudi. **3** Pawlus uningoja: — Huda seni uridu, əy akartılıqan tam! Sən u yərdə meni Təwrat əhanəni boyiąqə sorakka tartixka oltrışan, lekin Təwrat əhanəniqə hilap əhəldə meni urungalar dəp buyrudingoju?! — dedi. **4** — Sən Hudanıng bax kəhinəniqə axundak həkarət kəltürəmsən?! — deyixti yenida turoqanlar. **5** Pawlus: — I kərindaxlar, mən uning bax kəhin ikənlikini bilməptimən. Qünki Təwrattı:

«Həlkinqi idarə kılqoqining yaman gepini kılmal» deyilən, — dedi. **6** Lekin Pawlus ularning bir kışmining Saduqiy, yəna bir kışmining Pərisiyalar ikənlilikini bilip, aliy kengəxmədə yutkiri awaz bilən: — Kərindaxlar, mən bolsam Pərisiyələrdən bolımən wə Pərisiyələrnər pərvəntəsim. Mən əlgənlər kayta tirilixə baqlıqan ümid tooruluk bu yərdə sorakka tərtiliwatişim! — dəp warkiridi. **7** U bu seznı deyixi bilənla, Pərisiyələr bilən Saduqıylar arısida jedal-əqowqa kozojılıp, kengəxmidikilər ikkigə belütüp kətti **8** (qünki Saduqıylar əlgənlərning kayta tirilixi, yaki pərixtə yaki rohlar məwjujt əməs, dəydu. Lekin Pərisiyələr həmmisini etirap kıldı). **9** Buning bilən kəttik bir qukan-sürən ketürülüp, Pərisiy tərəpdarı bolğan bazi Təwrat ustazlırı ornidin turup: — Biz bu adəmdin həqkandak əyib tapalmıduk! Bir roh yaki pərixtə uningoja sez kılıqan bolsa nemə boptu! — dəp kəttik munazırılxıtı. **10** Qunkənsürən tehimü küqiyip kətkəqə, mingbexi [Yəhudiylarning] Pawlusni tartixturup titma-titma kılıwetixidin korkup, kışimoza zalqa qıxıüp uni ularning arısından zorluk bilən tartıp qıkip, kəl'əgə əkirip ketixini buyrudi. **11** Xu künə keqisi, Rəb Pawlusning yenida turup: — Jasaratlık bol! Qünki Yerusaleməda Mən tooqramdiki ixlaroja toluk guwahlıq bərginindək, Rim xəhiridimə xundaq guwahlıq kılıxıng mukərrər bolıdu! — dedi. **12** Ətisi ətigəndə, Yəhudiylar Pawlusni əltürənxni kəstləp, uni əltürmögüqə həqnərsə yeməymiz, iqəməymiz, dəp ezeliriga lənitə bir kəsəmni kılıxtı. **13** Bu suyiğət kəsimini iğənələr kırıq nəqqə kixi idi. **14** Ular bax kəhənlər wa aksakallarning aldioja berip: — Biz Pawlusni əltürmögüqə həqnərsə tetimaslikka kəttik kəsəm iqtuk. **15** Hazır silər wə aliy kengəxmə uning ixlini tehimü tapsılıy taxkürünxən bahana kılıp, wəkil əwitiq uni kengəxmigə elip kelixni mingbexidin taləp kiliŋlər. U bu yergə yekin kəlməyə uni jayliwetixkə təyyar turımız, — dedi. **16** Lekin Pawlusning singlisining oqlı bəktürmidin həwər tətip kəl'əgə kirip, Pawluska məlum kılıp koydu. **17** Buning bilən Pawlus yüzbəxiləridin birini qakırtıp, uningoja: — Bu balını mingbexi bilən kəruxtürüp koysingiz. Qünki uningoja məlum kılıdıcıqan ixi bar ikən, — dedi. **18** Yüzbəxi uni elip mingbexinin aldioja baxlap kirip: — Məhəbus Pawlus meni qakırtıp, bu balını siz bilən kəruxtürüp koysunmə taləp kıldı. Qünki uning sizgə məlum kılıdıcıqan ixi bar ikən, — dedi. **19** Mingbexi uni kəolidin tutup, bir qatqə tartıp: — Manga məlum kılıdıcıqan nemə ixing bar? — dəp soridi. **20** U jawabən mundak dedi: — Yəhudiylar Pawlusning ixlini tapsılıy taxkürüylə dəp səwəb kərsitip əzliyidirən təs uni aliy kengəxmigə elip berixni tələp kılıx üçün til biriktürüxti. **21** Ularqa kəyil bolmioqayla, qünki kırıktın artuk adəm uni paylap turidu. Ular Pawlusni əltürmögüqə həqnərsə yeməymiz, iqəməymiz, degən karojix kəsimigə baqlıniptu. Ular hazır əzliyinə ularning təlipigə makul boluxlırını kitüb turidu. **22** Mingbexi uningoja: — Bu ixni manga məlum kılıqanlıkingni həqkimətinə! — dəp tapılıp, balını kəyturdı. **23** Mingbexi yüzbəxidin ikkini qakırtıp: — İkki yırıq piyadə ləxkər, yətmix atılık ləxkər wə ikki yırıq nəyyiziwaz ləxkərnəi bugün keqə saat tokkuzda Kəysəriyə xəhirigə qarap yoloja qıkkıxa həzirlanglar! **24** Xuning bilən billə, Pawlusni yəlli Feliksning yeriqə sak-salamət yətküzü üzqün, uning minixigə ulaqıqlarına təyyarlanglar! — dəp buyrudi. **25** Mingbexi [Feliksə] mundak bir hət yazdı: — **26** «Hərəmatlık walı Feliks janablıriqə Klawdiyus Lisiyastın salam! **27** Uxbu adəmni Yəhudiylar tutuwalojan bolup, uni əltürməkçı bolğanda, uning Rim pukrası ikənlikini bilip yetip, kışimni baxlap berip uni kütkəzdüm. **28** Mən ularning bu kixi üstidin kılıqan xikayitining nemə ikənlikini eniqlimkəçə bilup, uni Yəhudiylarning aliy

kengəmxisigə elip bardim. **29** Əməliyətə ularning uning üstdin kılçan xikayitining ezlirining Təwrat ənənəsi dair dətalax məsilişlərə munasiətlik ikənləkini baykidayım, birak uningdin əlüm jazası berixə yaki zindanqa taxlaxka layik birər xikayət kılçqudak ixni tapalımidim. **30** Keyin, Yəhudiylarning uni eltürüwetik əkəstidə yürüwatlılıq həkkidiki abhərət manga malum kılıncında, dərhal uni siliqə yelləttim wa xuning bilan billə, uningoja ərz kılçquqların ezlirinə aldida xikayətlərini eytixini buyrudum. Həyrl!». **31** Ləxkərlər əmdi buyruk boyią Pawlusni keqiləp Antipatris xəhiriğə yətküzdi. **32** Ətisi, atlik ləxkərlər Pawlusni elip mengixkə kəldurulup, kılçan ləxkərlər [Yerusalemidik] kəl'əgə käytip kəldi. **33** Atlıklär Kəysəriyəga kirip, hətni waliyoja tapxurdi wə Pawlusni uning aldida hazır kıldı. **34** Walı hətni okuqandan keyin, Pawlusning kaysi əlkidin ikənləkini sorap, uning Kiliçiyədən kəlgənləkini bilip, **35** Uningoja: — Üstündin ərz kılçquqlar kəlgəndə ixtirängin toluk anglaymən, — dedi wə uni Hərod hanning ordısında nəzərbənd kılıp qoyuxni buyrudi.

24 Bəx kündin keyin, bax kahin Ananiyas akşakallardin bərnəqqayən wə Tərtullus isimlik bir adwokat bilən Kəysəriyəgə qüxüp, Pawlus toqrisidiki rəsmiy xikayətlərini waliyoja sundı. **2** Pawlus qakırtılıp, Tərtullus uning üstdin xikayət kılıp mundak dedi: — Hərmətli Feliks janabları! Biz ezlirinən kol astılırida hər tərəptin aman-eşənlilik nəsib bolup kəlməktimiz wə aldin kerərlikləri bilən həlkımız arısında dana islahatlar barlıkka kəltürülməktə, biz bu ixlardın hər wakıt, hər jayda toluk minnətdarlıq bilən bəhriمان boluwatımız. **4** Bırak ez wakıtlarını kəp elip koymaslıkim üçün, xəpkətləri bilən sezimizni kışkala anglaxlırını ettinüp soraymən. **5** Qünki biz xuni tonup yəttükki, bu adəm balahor bolup, pütküll jahəndiki Yəhudiylar arısında majira-topilang pəyda kılıxni küxkürküqi, xundakla «Nasəratlıklar» dəp atalojan məzəhpəning kattiwxalıridin bırdur. **6** U bizning ibadəthanımıznimü bulojmakçı boləjanı. Xunga, biz uni tutuwalduk wə uni ez kanunımız boyią sotlayttuk. Lekin mingbexi Lisiyas əxəddiy zorluq bilən kollorimizdən tartıwaldı wə uningoja ərz kılçquqlarını ezlirinən aldioj kılıxka buyruqanı. **8** Uni sorak kılıp kersilə, bizning uningoja kılçan ərzlirimizning toqrisidən kılıp yetidilə! **9** Sorunda boləjan Yəhudiylarımı uning eytənərlarıqə koxulup: Rast, rast, dəp xikayətni küqəyti. **10** Walı Pawluska sez kılıqin dəp kol ixaritini kılçanda, u mundak dedi: — Mən silinən uzun yillardın beri bu həlkəni sorap kəlgənləklərini bilgəqək, hatırjəmlik bilən aldılırida əzüm toqramda jawab beriman. **11** Asanla biləleydiliyi, mən Yerusaleməja ibadət kılıxka baroñimindən hazırlıqja pekət on iki kūnlə etti. **12** Ular mening ibadəthanada birər adəm bilən munaziriləxkinimni kərmigən, yaki sinagoglarda yaki xəhərdə ammini topilangoja qutratçanlıqimimü heq kermidi. **13** Ular yənə həzin janablırıqə mening üstündin kılçan xikayətlərığa heq iştaptıq kultürləməydü. **14** Bırak siliqə xuni etirap kılımına, mən ular «məzəhpə» dəp atıqan yol bilən mengip, Tawratta wə pəyəombərlərinə yazmılırida püttülgənlərinən hammisigə ixinip, ata-bowlırimmən Hudasiya ibadət kılıman. **15** Mening Hudasiya baoçlıqan ümidiim barkı (bu kixilərmə bu ümidiin tutudu), kəlgüsidi həm həkkaniyların həm həkkaniysızlarning əlümdin tərilixi bolidu. **16** Xu səwəbtin, əzüm həmixinə Huda alididim, insanlar alididim pak wijdənlik boluxka intilimən. **17** Mən [Yerusalemidin] ayrılojili heli yillar boləjan bolup, bu ketim u yərgə ez həlkimə həyər-sədikə yətküzüp bargılı wə Huda aldioja hədiyə sunoqılı baroñanıdim. **18** Mən bu ixlarda boluwatattım, bəzilər meni tazilinix kəidisini ada kılıp boləjan

qoşa ibadəthana höylisida uqrattı; lekin mən ətrapimoqda adəm topilojinimmi yok, malimanqılıq qıkarojinimmi yok. **19** Əməliyətə meni uqratkanlar bolsa Asiya elksidin kəlgən bəzi Yəhudiylar idı; ularning üstündin xikayətləri bar bolsa, əslə ular əzliyi kəlip, silinənaldılırida ərz kılıxka toqra keletti. **20** Bolmisa, muxu sorundikilər aliy kengəxmə alidda toqroqinimda, meningdin kandaq jinayət tapkanlıkini eytip baksun! **21** Pəkət mundak bir ix boləjanıdi: — Mən ularning alidda, «Bügüntü kündə elgənlərning qayta tirilixi toqrouluk silərning sorikinqalarqa tartiloqanmə!» dəp warkırıqanıdim. **22** [Rəbning] yoli toqrouluk təpsiliyə həwiri bar boləjan Feliks soraqni tohtitip, ularqa: — Mingbexi Lisiyas kəlgəndə dəwayinglər toqrisidiki həkümni qıkırıtmən, — dedi. **23** U yüzbəxiqa Pawlusni nəzərbənd astıqə elip, əmma uningoja bir'az kəngəqlik kılıp, dost-buradərlərinin hərkəyasisinən uning hajətləridin qırixını tosmiojın, dəp buyrudi. **24** Birnəqqə kündin keyin, walı Feliks ayalı Drusila bilən bille kəldi (Drusila Yəhudi id). U Pawlusni qakırtı, uningdin Məsih əysəqə etikəd kılıx yoli toqrouluk anglıdi. **25** Pawlus həkkaniyə yaxax, ezzini tutuwelix, kiyamət künidiki soal-sorak kılınlıqlar toqrisida sezləwatkanda, Feliks wəhimigə qüxüp uningoja: — Həzirqə käytip tursang bolidu. Keyin manga pəyt kəlgəndə, yənə qakırtımnən, — dedi. **26** U xuning bilən bir wakıttı Pawlusning para berixini ümid kilətti. Xuning üçün, uni imkanıqədər pat-pat qakırtıp, uning bilən sezləxatti. **27** Lekin iki yil toxkanda, Feliksning orniqa Porkiyus Festus walıy boldi. Feliks Yəhudiylarqa iltipat kərsitip ularning kənglini elix üçün Pawlusni solakta kəldurdu.

25 Festus [Yəhudiye] əlkisigə kirip, üç kündin keyin Kəysəriyədin qıkip Yerusaleməja baroñanıdi. **2** Bax kahinlər bilən Yəhudiyların metiəvərləri uning alidda Pawlusning üstdin rəsmiy xikayət kılıp, uningdin iltipat sorap, adəm əvitip Pawlusni. **3** Yerusaleməja elip kelixni etti. Məksiti, ular yol üstüda bektürmə təyyarlap Pawlusni előtürük id. **4** Festus bunı anglap ularqa: — Pawlus həzir Kəysəriyədə solakta təriwərsün. Mən keyində u yərgə käytip kətməkqimən. **5** Aranglardın hökükdər boləjanlar mən bilən bille qüxsün. Əgər uning birər ayibi bolsa, ular xu yərdə xikayət kılısa bolidu, — dəp jawab bardi. **6** Festus ularning işdə sakız-ən kündin artuk turmay, Kəysəriyəgə käytip qüxti. Ətisi sorak tahtiga olturup, Pawlusni elip kelixni buyrudi. **7** Pawlus kəlgəndə, Yerusalemın qüxkən Yəhudiylar uning ətrapioja olıxp, uningoja nuroğun eoju jinayətlər bilən karılap xikayətlərni kıldı. Bırak bularning həqkəyisində ispat kərsitip bəralımdı. **8** Pawlus ezzini aklap: — Mən həqkəyisində xita Yəhudiyların kanuniqə, ibadəthanisində yaki [imperator] Kəysərə qarxi birər jinayətmən sadır kilmidim, — dedi. **9** Lekin, Festus Yəhudiyların kənglini elixa, ularqa iltipat kərsətməkçi bolup Pawlustin: — Yerusaleməja berip, u yərdə mening aliddəm da xikayətlərgə asasən sotlinixkə razi bolamsən? — dəp soridi. **10** Lekin Pawlus jawab berip mundak dedi: — Mən həzir Kəysərən sorak təhti alidda turiman. Meni sorak kılıxka tegixlik yər mana muxu. Əzliyəgə enik məlum boləjandək, mən Yəhudiylarqa həqkəndən nəhəklik kilmidim. **11** Əgər jinayitim bolsa, xundakla əlümgə layik birər ix kılçan bolsam, mən əzümnü əlümdin qəsurməyən. Bırak ularning mening üstündin kılçan xikayətlərinən asası bolmisa, həqkiminən meni ularqa tapxurup berixə həkki yok. Mən Kəysərə murajət kılıman! **12** Andin Festus maslıhətqiləri bilən sezləxəndin keyin, Pawluska: — Sən Kəysərə murajət kıldığ — uning aldioja əmdi barisən! — dedi. **13** Birnəqqə kündin keyin, Agrippa han bilən [singlis] Bərniki Festuska təbrik-salaməja Kəysəriyəgə kəldi. **14** U yərdə uzun künələr turoqandın

keyin, Festus Pawlusning ixini hanoja məlum kılıp: — Bu yərda Feliks kəldurup kətkən bir məhbus bar. **15** Mən Yerusalemə moğarbojınımda, Yəhudi bax kahinliri bilən aksakalları uning üstidin xikayet kılıp, məndin uni jazaqə məhkum kılıximni tələp kılıxtı. **16** Mən ularqa, ərz kılıquqı ərz kılıquqlar bilən yüzlətxürlülp, uningoja ezini aklax pursuti berilmigüqə, uni jazaqə tapxurux rımlıklärning aditı əməstür, dəp eyttim. **17** Xunga ular mən bilən billə bu yərgə kəlgəndin keyin, mən wakıtnı kəynigə sozmay, ətisila sorak təhtigə olturup kixini əklixni buyrudum. **18** Ərz kılıquqlar orunliridin turoqanda, ularning uning üstidin xikayet kılıqanlıri mening oyliqinimdək rəzil ixlar əməs idi, **19** Bəlkı ularning ez ibadət tütümi toopruluk wə əysa isimlik bir kixi həkkidə məlum talax-tartix məsililəri bar ikən. U kixi elən bolup, Pawlus bolsa u tirildi dəydikən. **20** Bu məsililərni zədi kəndak eniklaxni biləlməy, mən Pawlustin Yerusalemə berip, u yərda bax ixlardan toopruluk sorakka tartılıxka razı bolux-bolmaslığını soriqanıdım. **21** Pawlus solakta turup imperator janablırının sorak kararını qırıixinis murajıət kılıqandan keyin, man uni Kəysərning aldiqə swatküq, solakta tutup turuxni buyrudum. **22** Agrippa Festuska: — Meningmə bu kixininə səzlərini anglap bakkum bar, — dedi. — Əta anglaysız, — dedi u. **23** Xuning bilən ətisi, Agrippa bilən Bərniki həywət bilən ammiwiyi yioqın zaliqə kirip kəldi, mingbexilar wə xəhər kattiwaxlırimu ular bilən billə kirip kelixti. Festus əmr kılıwidı, Pawlus elip kirildi. **24** Festus mundak dedi: — Agrippa padixah aliyılıri wə muxu sorunoja yioqılqan janabları! Bu kixinin kərəvatisilər. Həm Yerusalemədə həm bu yərdə pütün Yəhudi aħalisi uning toopruluk ərz kılıp manga murajıət kılıp, u tırık kəlduruxka bolmayıdu! — dəp qurkixanıdım. **25** Lekin mən uningdin elüm jazası berixkə tegixlik birər jinayat tapalmıdım. Həzir bu kixi imperator janablırıqə murajıət kıldı. Xuning bilən uni [Rimoja] əwətixni kərər kıldı. **26** Birak uning həkkidə oyojamoja məlum kılıp yazəoudək ix yok, Xuning bilən əhəwalni rəsmiy təkxürlüp birər yazəoudək məlumatka iğə bolux məksitidə uni hərbirlirinin aldiqə, bolupmu sili, Agrippa padixah aliyılırinin aldiqə elip kəldim. **27** Qünki məhbusni sotka əwətəndə, uning üstidin kılıqan xikayetlərini enik kərsətməslək manga nişbətan orunluk əməstək bilindü.

26 Xuning bilən, Agrippa Pawluska: — Əzüngning gepingni kılıxingə ruhsət, — dedi. Pawlus əlini sozup ezini akłaxka baxlıdı: **2** — I Agrippa han, bugün aldılırida Yəhudiylar mening üstündin xikayet kılıqan pütün ixlar toopruluk, jawab berix purşitiga nesipolojanlığım üçün, bolupmu əzliyiniring Yəhudiylarning adətləri wə ularning arisidiki talax-tartixliridin həwərliri polojanlığı üçün əzümmi bəhtlik həsablaymə! Xuning üçün degnolrimini səwrqanlıq bilən anglap bekixlirini etünimən. **4** Mening dasläpki waktılrimda, yəni kiqikimdin tartıp ez elimda, Yerusalemda yürüx-turuxumning kəndak ikənləki Yəhudiylarning həmmisigə ayan. **5** Ular xu dasläpki waktimdin beri meni tonuoqaqka (əgər halisaidi, xuningə qəwahlıq berətti), mening ibadət tütümidiki əng tələpqan məzəhpəning xərtliri boyiqə yaxap, yəni Pərisiy bolup əmrümni etküzginimni biliđu. **6** Əmdi mən Huda ata-bowilirimizə qələqan wadığə baqlıqan ümidiim tüpəylidin hazır sorak kılıniwatım. **7** Xu [wədining] nesiwişiga yetixni bizning pütküllən on iki kəbilimiz keçə-kindizdən tohatsız Hudaqə ibadət kılıp ümid kılmakta. I aliyılıri, Yəhudiylarning mening üstündin qələqan xikayatlari del xu ümidkə baqlıktur! **8** [Halayik], Huda eləgnərləri tirdildürsə, nema üçün ixinxikə bolmayıdu, dəp karaysılsılar? **9** Dərəwəkə, əzümmü asıldə Nasarətlik əysanıng namioja ərəxi nuroqun ixlarnı kılıxim kerək dəp kayıf idim **10** wa

Yerusalemədə ənə xundak ixlarnı kılıqanıdım. Bax kaһinlardin həkük elip, əzüm Hudanıng nuroqun mukəddəs bəndilirini zindanoja tutup bərgən, ular elümgə həküm kılınoqandımı, həküməgə awaz koxkanıdım. **11** Mən həmmə sinagoglarda kəp ketim ularni idzəp tepit jazalap, kupurluk gəp kılıxka zorlıqanıdım. Mən ularqa təlvilərəq eq bolup, hətta yaka yurttiki xəhərlərgə berip, ularqa ziyanəxlik kılıqanıdım. **12** Bu ixlarda bolup bax kahinlər bərgən toluk wəkkillik həkükü bilən Dəməxk xəhərigə əkarap səpər kiliwatattım. **13** Qiix waktida yolda ketiwetip, asmandın qüxkən, kuyax nuridinmə küqlük bir nurning atrapimni wə billə ketiwatqanlarnı yorutuwətənəklərini kerdüm. **14** Həmmimiz yərgə yikilojan bolup mən ibrəni tilida etilojan: «Ey Saul, Saul! Manga nemixkə ziyanəxlik kilişən? Seni zihlaxlarqa ərəxi təpmiking san üçün tas kelidul!» degən bir awazni anglidim. **15** Mən: — «İ Rəb, san kimsən?» dəp sorisam, Rob manga: «Mən sən ziyanəxlik kiliwatqan əysadurmon! **16** Əmdi ornungdin tur, qünki Mən seni sən kərgən ixləroja həmdə Əzüm sanga ayan kılıqinimdən keridiojan ixləroja həziniqini ojojıdar wə guwahlıq bərgügi boluxka tikləx üçün, sanga ayan boldum. **17** Mən seni ez həlkinqing həm əllərning kolidin kutkuzimən — qünki mən seni yat əlliklärning kezlini eqip, ularning ərəngəyülükən yoruklukka, Xəytanning ilkidin Hudaqə baqlinixka buruluxi üçün ularning arisoja əwətimən. Xuning bilən ular gunahlırinən kəqürümigə, xundakla Manga etikəd kılıx arkılık pak-mukəddəs kılıqanlarning arisida miraska müyəssər bolidu! — dedi. **19** Xunga, i Agrippa aliyılıri, mən ərxtin kəlgən bu oqayıbanə kərəntükə itaətsizlik kılımidim. **20** Bəlkı aldi bilən Dəməxk həlkigə, andin Yerusalem xəhəridikilər, pütün Yəhudiye əlkisidikilərə həmdə yat əlliklärımı, «Towa kılıp, Hudaqə baqlininglər, xundakla towa kılıxka uyğun əməllərni kersitinglər» dəp jakarlap həwər yətküziüp kıldı. **21** Bu ixlər tüpəylidin Yəhudiylər meni ibadəthana həylisida tutup, muxtlap əltürwətəmkqi boluxti. **22** Lekin bügüngiçə Hudanıng yardım-məditigə müyəssər bolup mən qing turuwaitım, təwəndikilər bolsun yukiridikilər bilsən həmməyləngə guwahlıq berip kəldim. Guwahlıqım dal pəyoqbərlər həm Musa ezi bəxərət kılıp eytənərən baxka nrəsə əməs — **23** demək, Məsih, Jazmən azab-əkubət qekip, tunji bolup əlüməndin tirilgűi bolup [Yəhudi] həlkigə həm pütküll əllərgimə yorukluk jakarlaydu. **24** Pawlus bu ixlərni etiyip ezini xundak aklax jawabını bərgəndə, Festus yuxarı awaz bilən uningoja: — Pawlus, sarang bolupsan! Bilimning kepliki əklingni azduruptu! — dedi. **25** Lekin Pawlus: — Sarang əməsmən, i Festus janablırı, mən bəlkı həkikətə uyğun həm salmikə bar sezlərni jar kılımən. **26** Qünki [Agrippa] aliyılırinin bu ixlərdin həwiri bar. Mən uningoja yürəklək bilən oquk sezləwatım, qünki bu ixlarning heqkəysisinə uningdin yoxurun əməsligə ixinimən. Qünki bu ix bulung-puqkaklarda kılıqan əməs! **27** — Əy Agrippa aliyılıri, ezləri pəyoqbərlərning eytənərənə ixinəmdilə? Mən ixinidənliklərini bilimən! — dedi. **28** Agrippa Pawluska: — Sən meni muxunqılıq kışkıqına wakıttı hristian boluxka kayıl kilməkqimusən? — dedi. **29** Pawlus: — Məyli kışka wakıt iqidə yaki uzun wakıttı bolsun, pəkət ezelirinən əməs, bəlkı bugün sezümmi anglıqulqların həmmisi manga ohxax bolqay (pəkət məndiki zənjirler silərdə bolmuşun!) dəp Hudadin tiləymən, — dedi. **30** Xuning bilən [Agrippa] han, xundakla walı, Bərniki wə ular bilən billə olturoqanlar orunliridin turup, **31** [zaldın] qıkip, bir-birigə: — Bu kixinin elümgə yaki türmigə solaxka tegixlik heqbir jinayiti yok ikən! — deyixti. **32** Agrippa

Festuska: — Bu adəm Kəysərgə murajət kilmiojan bolsa, koyup berilsə boldikəntuk! — dedi.

27 Bizning Italiyəgə dengiz yoli bilən beriximiz karar kılıncıdan keyin, əməldarlar Pawlus bilən baxka birnəqqə məhbusni «Awoqustus kismi»diki Yuliyus isimlik bir yüzbəxioja tapxurdi. **2** Biz Adramittiumning bir kemisigə qıktuk, Kemə Asiya elkisinin dengiz boyliridiki xəhərlərgə baratti. Tesalonika xəhiridin bolovan Makedoniyalı, Aristarhüs isimlik bir kixi biz bilən həmsəpar boldi. **3** Ətisi biz Zidon xəhiriga yetip kalduk, Yuliyus Pawluska kəngqılık kılıp, xu yordiki dostburadırılırin yenioja berip ularning öməhoriyini kobul kiliçioja ruhsat kıldı. **4** Biz u yərdin yənə dengizə qıktuk, Xamallar kərrixkandek karxi təripimizdən qıkınlığı üçün, Siprus arilining xamaloja daldə təripi bilən mangduq. **5** Kiliyiwa Pamfiliya əlkilirinində uludilidi dengizdən etti, Likiya elkisidiki Mira xəhiriga kəldük. **6** Xu yarda yüzbəxi İskəndəriya xəhiridiki Italiyəgə baridiojan baxka bir kemini tətip, bizni uningoja qıkırıp koydi. **7** Dengizdə kəp kiñlər nəhayit asta mengip, təsliktə Kinidos xəhirinində ululioja kəldük. Xamal mingix yenilikimizni tosuqaqka, Kret arilining xamaldın daldə təripi bilən mengip, Salmoniy [yerim arılı]dən etti, **8** dengizdə taslıktə ilgiriləp kiroqakni boylap, Laseya xəhiriga yekin bolovan «Güzəl aramagħ» dəp atılıdojan bir yərgə kəldük. **9** Səper bilən həli waktılardan etti, roza künə allıkaqan etkən bolovaqka, dengizdə səper kılıx hətərlər idi. Xunga Pawlus kəpqılıkkə nəsihət kılıp: **10** — Buradərlər, bu səpərninq balayı'apat wə eojir ziyan bilən tügəydiojanlılığı kərüwatiyən; mal wə kəmidin məhrum bolupla kalmay, səper ez jenimizojumu zəmin bolidü! — dəp agahlandırdı. **11** Birak yüzbəxi bolsa Pawlusning sezığa ixənməy, kema baxlıkı bilən kemə igisining sezığa ixəndi. **12** Uning üstügə, bu portmu kıxlaxka muwapik jay bolmaqqa, kəpqılık yənə dengizə qıkıp, mumkinədər Feniks xəhiriga yetip berip, xu yərdə kıxlaxni կսանալի. Feniks bolsa Kret arilidiki bir dengiz porti bolup, bir təripi oqəribi janubka wə bir təripi oqəribi ximaloja karaytti. **13** Jənubtin məyin xamal qıkıwatı, kəpqılık nixanımoja yetidiojan bolduktur, dəp, lənggərni eliwtip, kemini Kret arilining kiroqikini boylap həydəp mangdi. **14** Lekin uzun ətməy, araldın kattik «xərkix ximaldin kəlgətqi» dəp atılıdojan əxaddıq kara boran qıkıp kətti. **15** Kema buranning kamallikida kalovaqka, uni xamaloja yuzləndürəlməy, boranning məyləqə mengixioja koyup bərdük. **16** Klawda degən qıçıq bir aralning xamaloja daldə təripiga etüwelip, kolwaknı kemigə qıkırıwelip, aranla uni saklap kəlalidük. Andin kəmiqilər kemini arojamqlar bilən sırtidin orap bəqliwaldı. Kemining Sirtis dəp atalojan dengiz astidiki tax-kum dəwilrigə kəkilip petip kəlixidin korkup, tormız lənggərlərini qüxtürüp, kemini xamalning həydixigə koyup bərdi. **18** Boran üstümizgə xiddətlik sokqaqka, ətisi malni dengizə taxlaxka baxlıdı. **19** Üqinqi künidə ular ez kolları bilən kəmidiki korjal-badkullarını dengizə taxliwatti. **20** Kəp künleriqiqə ya kün ya yultuzlar kerünməy, boran-qapqun yənilə xiddətlik üstümizgə tohtimay sokuwargaqka, ahirå kutulup kelix ümidiyimzə yokka qıkıkanidi. **21** Kəmidikilər birnarsa yemiginə kəp kiñlər bolovan keyin, Pawlus ularning arisida turup: — Buradərlər, silər baldurla mening gepiməgə kulağ selip Krettin dengizə qıkmışlıqlar kerək idi. Xundak kilojan bolsanglar bu balayı'apat wə ziyan-zəhmətlərgə uqrımıyojan bolattingalar. **22** Lekin əmdi siləri oqyratlıq boluxka dəwət kilişən. Qünki arangılarda heqkaysinglar jenidin ayrılojını yok, pəkət kəmidinla məhrum kalısilər. **23** Qünki mən tawa bołojan wə ibadət-hizmitini kılıp kalğan Hudanıng bir pərixtisi

tünüğün keqə yenimoja kəlip **24** manga: «Pawlus, korkma! Sən Kəysərning aldişa berip turuxung kerək; wə mana, Huda xapaat kılıp sən bilən billə səpər kilojanlarning həmmisining jenini tiliginingni sanga ijabət kıldı!» dedi. **25** Xuning üçün əy əpəndilər, oqyratlıq bolunglar; qünki Hudaşa ixinimənki, manga kəndək eytılıqan bolsa xundak, əməlgə axurkulidu. **26** Birak biz məlum aralning kiroqikə urulup ketiximiz mukərrər bolidu. **27** Səpirimizning on tətinqi künü keqisi, kemə Adriatiq dengizdə ləyləp yürüwatlıq bolup, tün nispidə, kəmiqilər kuruklukka yekinlap kəliptik, dəp oylidi. **28** Ular qongkurlukni elqəx arojamqisini dengizə qüxtürüp, suning gongkurlukını elqəp kergənidi, yiğirmə oqlaqla qıktı. Səl aldişa mengip yənə əlqiwidı, on bəx oqlaqla qıktı. **29** Ular kemining hada taxlaroja urulup ketixidin korkup, kemining kəynidin tət lənggərni taxliweti, tip etxinji təlmürüp kütüp turdi. **30** Lekin kəmiqilər kəmidin qəqmakçı bolup kemining beoxidinə lənggərni elip taxliwetəli dəp bahənə kərsitip, kolwaknı dengizə qüxtürdü. **31** Pawlus yüzbəxi wə ləxkərlərgə: — Bu [kəmiqilər] kəmidə kalmışa, silər kutululmaysılər! — dedi. **32** Buning bilən ləxkərlər kəmidiki kolwakning arojamqilərini kesip, uni ləylitip koydi. **33** Tang atay degəndə, Pawlus həmməylənni bir'az oqızaliniwelixə dəwət kıldı. U: — Silərning dəkkə-dükkə iqidə heqnemə yeməy turojininglaroja on tət kün boldi. **34** Əmdi bir'az oqızalinixinglarnı etünimən. Qünki hayat kəlixinglar üçün muxundak kılıixa toqra kəlidü; qünki heqkaysinglarning beoxidiki bir tal moymu ziyanqa uqrımaydu! — dedi. **35** Bu səzni kılıp bolup, u kolioja bir parqə nannı elip, kəpqılıknıng alidda Hudaşa təxəkkür eytip oxut yedi. **36** Xuning bilən həmməylən oqyratlinip oqızalinxıka baxlıdı **37** (kəmidə biz jəməy ikki yüz yətmix altı kixi idük). **38** Həmməylən korsaklırını toklıqından keyin, kemini yeniklitix üçün, kəmidiki buqdaylarnı dengizə taxliwatti. **39** Tang atkanda, kəmiqilər kuruklukning nə ikənlilikini tonumidi. Lekin uningdiki bir kumluq koltukni baykap, kemini bir amal kılıp xu yərdə uruldurup kuruklukka qırmamakçı boldi. **40** Ular aldi bilən lənggərlərni boxiweti, ularnı dengizə taxliwatti. Xuning bilən bir wakitta, kemining ikki yənilix palikining baqlırını boxitip, ularnı qüxtürüwətti. Andin kemining beoxidiki yəlkənni xamaloja qıkırıp, kemini kumluqlarıng kiroqikə karitip mangdurdi. **41** Əmdi ikki ekim bir-birigə uqraxkan yərgə kırıp kəlip, ular kemini kırakka sokturuwaldı; kemining bexi dengiz tegiğe urulup petip, midirlimay kəldi, lekin kemining arka təripi dolğunlarning zərbisi bilən quwulup ketixka baxlıdı. **42** Ləxkərlər məhbuslarning suşa səkrap keçip ketixining aldını elix üçün, həmmisini előtürüwətməkçi boldi. **43** Lekin yüzbəxi Pawlusni kütküzuxni haliojan bolup, ləxkərlərning bundak kiliçioja yol koymidi. U aldi bilən su üzüxnı bilidiojanlarning suşa qüxtüp kiroqakka qıķixini, **44** kələqənlarning bəzilərini tahtalaroja, bəzilərini kemining quwulup kətkən parqılırioja esilip, kiroqakka qıķixini buyrudi. Xundak boldiki, həmməylən kutulup sak-salamat kuruklukka qıktı.

28 Biz kutulup sak-salamat kiroqakka qıkkəndin keyin, u aralning Malta dəp atılıdojanlığını bildük. **2** Yərlik həlkə bizgə intayın mehribanlıq bilən muamilə kıldı; qünki u qəođda yamçur yeçıp, həwa soçquq bolovaqka, ular gülhan keçip bizni küttüwaldi. **3** Pawlus bir baqları otun terip kəlip otka taxliwidi, issiktin etilip qıkkan bir zəhərlik yilan uning kolını qıxılıqında qaplıxiwaldı. **4** Xu yərliklər Pawlusning kolioja yepip xurjan yılanını kərüp, bir-birigə: — Bu adəm qöküm bir katil ikən! Dengizdən kutulup qıkkan bolsımı, «Adillik» uning tirik keliçioja yol koymidi, — deyixti. **5** Lekin

Pawlus yilanni otning iqiga silkip atti, ezi bolsa heqkandak zəhim yemidi. **6** Həlk uningoja bədini ixxip ketidü yaki u tuyusız yiklip elidü dəp karap turatti. Lekin uzun wakıt karap turup, uningda heqkandaq binormal ḥalatning bolmiojanlığını kərüp, olyiqinidin yenip: — Bu bir ilah, bolsa kerak! — deyixti. **7** U yərning ətrapidiki yurtta, aral baxlıki (Publiyus dəp ataloğan)ning birnəqqə yar-etizliri bar idi. U bizni eyiga baxlap, üq kün kżojoñ mehman kılıp kiitti. **8** U qəođa xundak boldiki, Publiyusning atisining kızıtmisi ərləp, tolojək bolup yetip kalojanıqən. Pawlus uning yenioja kirip, dua kılıp üstigə kolını təgküzüüp, uni sakayıtip koydi. **9** Xuningdin keyin araldiki kalojan kesəllerning həmmisi uning aldiçə kılıp, sakayıfıldı. **10** Ular binzing hərmitimizgə nuroqun sowoqatlarını beoqılxıqan bolup, ahirda bu yərdin yəna yoloja qıkkan waktımızda, bizni yoloja lazımlıq nərsə-kerəklər bilən təminlidi. **11** Malta arıldida İskəndəriyədən kəlgən, bexioja «Samawiy Koxkezək» ilahlırinining nəkixləri oyulqan bir kemə kixliojanıdi. Aralda üq ay turoqandan keyin, bu kema bilən yoloja qıktuk. **12** Sirakoza xəhiriqə kılıp, u yərdə üq kün turduk. **13** Andin aylinip mengip, [İtaliyediki] Regiyum xəhiriqə kəldük. Ətisi xamal yenilixi ezzigirip janubtin qıkixi bilən, ikinçi künü Puteoli xəhiriqə yetip kəldük. **14** U yərdə birnəqqə kerindaxlarnı taptuk, ularning etünüxləri bilən biz ularda bir həpta turduk. Xundak kılıp biz Rim xəhiriqə yetip kəldük. **15** Keliwatqanlıkimizdən hawar tapşan xu yərdiki kerindaxlar bizni қarxi elix üqün xəhərdin qıkıp hətta «Apyus baziri»-o唧, [bəzilir] «Üq Saray»-o唧ə kəlgənidi. Pawlus ularni kərgəndə, Hudaşa rəhmət eytip, oşyrətləndi. **16** Rim xəhiriqə kirginimizdə, yüzbəxi məhbuslarnı orda karawul begiga tapxurdu; lekin Pawlusning birlə kozaqtüğü laxkar bilən bir eydə ayrım turuxioja ruhsət kildindi. **17** Üq kündin keyin, u u yərdiki Yəhudiyların kattiwaxlırını ezi bilən kərüxüxə qakırdı. Ular jəm bolqanda, u mundak dedi: — Kerindaxlar! Mən həlkimizgə yaki ata-bowlirimizdən kəlduruloğan ərp-adətlərgə қarxi heqkandak ix kilmiojan bolsammu, Yerusalemda turoqinimda tutğun kılınip rimliklärning қolioja tapxuruldum. **18** Rımlıklär meni sorakqa tartıp, manda elüm jazasiqa məhkum kıloudak birər jinayat bolmioraqqa, meni köyuvətməkqi boldi. **19** Lekin Yəhudiylar buningça қarxılık bildürgəqkə, Kəysargə murajat kılıxka möjbur boldum. Bularni deginim bilən, bu menin ezi həlkim üstidin xikayitim bar degənlilikim əməs. **20** Xu səwəbtin mən silər bilən yüz kərüxü wə bu həktə silərgə eytix üqün silərni bu yarga qakırdım. Qünki bu zənjir bilən baqlinixning sawəbi dəl Israılning kütikan ümidiidur. **21** Ular Pawluska: — Biz bolsaq Yəhudiyyədən sən tooruluk hət almiduk, yaki u yərdin kəlgən kerindaxlarning heqkaysisimü sən tooruluk birər yaman həwər akəlmidi yaki yaman gepingni kilmidi. **22** Lekin sening pikirliringni anglioqumız bar. Qünki həmmə yərda kixilərning [sən təwə bolqan] bu məzħəpkə қarxi sezləwatqanlığının həririmiz bar! — deyixti. **23** Xuning bilən ular Pawlus bilən kərüxüxə bir künni bekitti. U künü nuroqun kixilər uning turalqosioja kəlgənidi; u təng atkandın kəqkiqə ularoja [səz-kalamn] xərhlep, Hudanıng padixaqliki həkkidə toluk guwahlıq berip, Təwrat həm pəyoğəmbərlərning yazmılıridin naçıl kəltürüp, ularni əysa tooruluk kayıl kılıxka kükidi. **24** Uning sezlərmişə bezilər ixändürüldi, bezilər ixinixni rət kıldı. **25** Ular Pawlusning mundak, bir sezni kılıxi bilən eza kelixlənməy kayıtip kətti. U mundak dedi: — Mukəddəs Roh Yəxaya pəyoğəmbər arkılık ata-bowlirimizə munu sezni dəl jayida eytikan: **26** — «Barojin; muxu həlkə mundak dəp eytikin: — «Silər anglaxni anglaysılər, birək qüxənməysılər; Kərüxni kərəsilsər, birək bilip yətməysılər. **27** Qünki muxu həlkinqı

yürükini may kaplap kətkən, Ular anglioqanda կulaklırını eojir kiliwaloğan, Ular kezəllərini yumuwaloğan; Undak bolmisi; ular kezəlli bilən kerüp, Kulik bilən anglap, Kengli bilən qüixinip, Əz yolidin yandurulux bilən, Mən ularni sakayıtqan bolattim». **28** Xunga bılıxinglər kerəkki, Hudanıng bu nijatlıkı yat alliklərgə əwətiliwatiidu. Ular bolsa uningoja kulak salmay kalmayıdu! — dedi. U bu sözələrni eytkəndə Yəhudiylər eż-ara kəttik talax-tartix kılıxip kətti. **30** [Pawlus] ezi ijarığa alojan eydə toluk ikki yil turdi wə bu yərdə uning bilən kərüxüxə kəlgən həmmə kixilərnı kobul kılıp, **31** tolimu yürəklik bilən həm heq tosalqoja uqrımay, Hudanıng padixaqlikini jar kılıp, Rab əysa Məsihə dair həkikətlərni yətküzüüp təlim bərdi.

Rimliklaroja

1 Rosullukka tallap qakirilojan, Hudaning hux hewirini jakar laxka ayrip tayinlengen, Mesiħ əysanıng kuli bolajan mənki Pawlustin salam! **2** Huda bu hux hewarning kelixini heli burunla pəyəməbərliri arkılık mukəddəs yazmilarda wəda kilojanidi. **3** Bu hux hewər Əz Ooqli, yəni Rəbbimiz əysa Mesiħ tooprısididur; jismanı jəhəttin U Dawutning nəslidin tuqulajan; birdinbir pak-mukəddəs Roh taripidin olumdin tirildürülük arkılık «küq-kudrat Igisi Hudaning Ooqlı» dəp kərsitiliq bekitilgən; **5** U arkılık, xundakla Uning namı üçün barlıq əllər arısida Hudaçşa etikadın bolajan itaətmənlik wujudka kəltərülükə bəz mehîr-xəpkətkə wə rosullukka müvəssər bolduk; **6** Silər ular arısida, əysa Mesiħ taripidin qakiriloqansılar. **7** Xunga, Huda seyğən wə U «mukəddəs bəndilirim» dəp qakirojan Rim xəhiridiki həmminglaroja, Atimiz Hudadin wə Rəbbimiz əysa Mesiħtin mehîr-xəpkət wə aman-hatirjəmlik bolojay! **8** Aldi bilən mən əysa Mesiħ arkılık həmminglər üçün Hudayimoja təxəkkür eytimən; qünki silərning etikadıngılar pütkül aləmgə pur kətti. **9** Əz Ooqli tooprısidiki hux hewərdə qin roh-kəlbim bilən mən hizmitini kiliwatkan Huda Əzi mening dualırımda silerni xunqə üzlüksiz əsləp turoqanlıkimoja guwahtur. **10** Mən dualırımda, mumkin kədər Hudanıng iradı bilən silərning yeninglaroja berixkə ahir müvəssər boluxka həmixinə etünimən. **11** Qünki mən silərni birər rohiy iłtipatka igə kılıx arkılık mustəhəkmələx üçün silər bilən kerübükkə istayıntı təkəzzamən; **12** yəni, man aranglarda bolsam, bir-birimizning etikadının ezara təsəlli wə ilham alalayımız deməkqimən. **13** Kərindaxlar, mən silərning xuni bilişlərini halaymənki, baxka yərdiki əllikkərəning arısida hizmitim mewə bərgəndək, silərning aranglardımı hizmitimming mewə berixi üçün yeninglaroja berixni kəp ketim niyat kıldırm, lekin bügüngiçə tosalquqa uqrəp keliwatişən. **14** Mən hərkəndək adəmlərgə, maylı Yunanlıklar wə yat taipilərgə, danixmən wə nadanlarçoja bolsun, həmmisigə kərzədmən. **15** Xuning üçün imkaniyyət manga yar bərsila mən Rimdiki silərgimini hux həwərnin yatküzip bayan kılıixa kizojimən. **16** Qünki mən Mesiħ tooprısidiki bu hux həwərdin hərgiz hijil bolmayışım! Qünki u uningoja ixəngülirinin həmmisini, aldi bilən Yəhudiyaları, andin keyin Greklərni nijatka erixtüridiyan Hudanıng küq-kudritidur! **17** Qünki [hux həwərdə] etikadka asaslanıjan, Hudanıng birhil həkkəniyilikli etikad kiloquşalaroja wəhiy kiliqandur. [Mukəddəs yazmilarda] yeziliojinidək: — «Həkkəniy adəm ixənq-etiķadi bilən hayat bolidu». **18** Qünki həkkəniyətsizlik bilən həkikətni basidiyan insanlarning barlık iplaslikoja wə həkkəniyətsizlikiga nişbaşan Hudanıng karatkan ożəzipi ərxtin oquk wəhiy kiliñməktə. **19** Qünki insanlar Huda tooprısa bilələydiyan ixlar ularning kəz alıda turidu; qünki Huda həmməni ularço oquk kərsitip bərgən **20** (qünki dunya apıridə bolopändən beri Hudanıng kezər kerünməs eżgiqlikləri, yəni mənggülülik kudriti wə birdinbir Huda ikənləri Əzi yaratkan məwjudatlar arkılık oquk kerülməktə, xundakla buni qüxinip yətkili bolidu Xu sawabtin insanlar heq bahana kərsitəlməydi) (**aïdios g126**) **21** — qünki insanlar Hudanı bilsimu, uni Huda dəp uluołimidi, Uningça təxəkkür eytmidi; əksiqə, ularning oy-pikirləri bimənə bolup, nadan kəlbi ərəngəçləyip kətti. **22** Əzlerini danixmən kılıp kərsətsimu, lekin əksiz bolup qıktı; **23** qırımas Hudanıng uluołukining orñoja qırıp elidiyan adəmzatka, uqar-kanatlaroja, tət ayaqılık həywanlaroja wə yər beqırıloqulalaroja ohxaydiyan butlarnı alməxturup koyojanidi. **24** Xunga Huda ularnı kəlbidiyi

xəhwaniy həwəsları bilən iplaslik kılıxka, xundakla bir-birininq tənlərini nomuska kəlduruxka koyup bərdi. **25** Ular Huda tooprısidiki həkikətni yalojanıja aylandurdı, Yaratkuqininq orñoja yaritilojan nəsliргa qoқunup, tawap-taət kilojanidi. Əlbuki, Yaratkuqıja taxəkkür-mədhiyə mənggülə okulmakta! Amin! (**aïönios g165**) **26** Mana xuning üçün, Huda ularnı pəskəx xəhwaniy həwəslərgə koyup bərdi. Hətta ayallarmu tabiiy jinsiy munasiwətni oşayıriy munasiwətkə aylandurdı; **27** xuningdək, ərlərmiş ayallar bilən bolidiojan təbiyi jinsiy munasiwətlərni taxlap, baxka ərlərgə xəhwaniy həwəslər bilən keyüp pixidiojan boldı. Ərlər ərlər bilən xərməndilikə kirixti wə nətijidə ularning muhalip kilmixləri ez bexiqə qıktı. **28** Ular Hudani bilixtin waz keqixni layık kərgənlikli talliojanlıq üçün, Huda ularını buzuk niyətlərə wə nələyik ixlarnı kılıxka koyup bərdi. **29** Ular hərhil həkkəniyətsizlik, rəzzilik, nəpsaniyotqılık, əqmənlikkə qəməp, həsəthorluk, katılık, jedəlhorluk, məkkarlık wə hərhil bətniyətlər bilən toldı. Ular iğwagar, **30** təhəməthor, Hudaçşa nəpratlinidiojan, kibirlik, mahtanqak, qongqi, hərhil rəzzilliklərni oylap qıkırıldıyan, atanisining sezinı anglimaydiojan, **31** yorutulmiojan, wədisidə turmaydiojan, keyümsiz wə rəhimsiz insanlardur. **32** Ular Hudanıng xularoja bolajan adıl həkümimi, yəni xundak ixlarnı kiloquşilarıning elümgə layık ikənləkini enik bilsim, bu ixlarnı əzli kılıpla kalmay, bəlkı xundak, kılıdiojan baxkilardın seyünüp ularını alkixlaydu.

2 Əmdi ay baxkilarning üstidin həküm kılıdiojan insan; **3** kim boluxungdin kət'iyənəzər bahənə kərsitəlməysən; qünki baxkilar üstidin kaysı ixta həküm kılısang, xu ixta ez gunahıngni bekitisən. Qünki ay həkümqi, sən eziungmu ularoja oxhax ixlarnı kiliwatisən. **2** Bizgə məlumki, Hudanıng undak ixlarnı kilojanlar üstidin həküm qıkırrixı [mutlək] həkikətkə asaslanıqandur. **3** Xunga, i xundak ixlarnı kilojanlar üstidin həküm qıkaroquqı, xundakla xuningça oxhax ixlarnı kiloquçı insan, eziung Hudanıng həkümündən qaçalayman dəp hiyal kilişəmən? **4** Yaki Hudanıng mehribanlıkining seni towa kılıx yolioja baxlaydiyanlığını heq bilməy, uning mehribanlık, kəng korsaklikı wə sowr-takitining mollukığa sal karawatışən? **5** Əksiqə, towa kilmaydiyan jahilliğə wə tax yürüklükindən, Huda adıl həkümüni ayan kılıdiojan ożəzplik künü üçün san ez bexingiqə qüixidiyan ożəzipini toplawatışən. **6** Huda hərkiməzə əməllirigə yarixa ix kəridü. **7** Yahxi ixlarnı sowrqnəlik bilən kılıp, xan-xərəp, hərmət-əhtiram wə bakiyılıkni idzidənərlərgə U mənggülük həyat ata kılıdu; (**aïönios g166**) **8** lekin xəhsiyətqılərgə, həkikətkə tən bərməy, əksiqə həkkəniyətsizlikə əgəxənərlərgə ożəz-pəhr yaqduruludu; **9** yamanlık kılıdiojan barlık jan igisigə, aldi bilən Yəhudiyalaroja, andin Greklərgə küləpət wə dərd-ələm qüixidü; **10** birak, barlık yahxilik kiloquşalaroja, aldi bilən Yəhudiyalaroja, andin Greklərgə xan-xərəp, hərmət-əhtiram wə aman-hatirjəmlik təkdim kiliñidü. **11** Qünki Hudada adəmning yüz-hatırını kılıx yoxtur. **12** — qünki Təwrat kanunını bilməy gunah sadır kilojanlarning hərbiri Təwrat kanununing həkümigə uqrısimi, [əyibka uqrəp] halak bolidu; Təwrat kanununu bilip turup gunah sadır kilojanlarning hərbiri bu kanun boyiqə sorakka tartılıdu **13** (qünki Hudanıng alidda kanunni anglıqanlar əməs, bəlkı kanunoja əməl kiloquşalar həkkəniyət hesablinidü). **14** Qünki Təwrat kanununu bilməydiyan əlliklər təbiyi halda bu kanunoja uyoqun ixlarnı kilsa, gərqəbə kanundun hawarsız bolsimu, Təwrat kanunu ularda kərtügen bolidu. **15** Ularning bu kilojanları ez kəlbilirigə kanun tələplərinin putüklük ikənləkini kərsitudu; xuningdək, ularning wijdanlırimu əzlirigə həkikətnin guwahqısı bolup, oy-pikirləri eziyi ibləydi

yaki eżini aklaydu) **16** — mən yətküzüp keliwatkan bu hux həwərgə asasən Hudanıng Əysa Məsih arklılıq insanlarning kəlbidə pükkən mahpiy ixlar üstidin həküm qıkırıcıqan künida [yukirida eytılqan ixlar qoqum yüz beridü]. **17** Sənqı, əgər eżüngni Yəhudiy dəp atap, Təwrat kanuniqa ümид baqlap, Hudaqə tawamən dəp mahtansang, **18** kanundin əginip uning iradisini bilip, esil bilən pəsnə parç ətkən bolsang, **19** Təwrat kanuniidin bilim wə həkikətning jəwhirigə iga boldum dəp kərap, eżüngni korlaroja yol baxlıouqi, kərangoğuda kalojanlaroja mayak, nadanlaroja əgətküqi, gədəklərgə ustaz dəp ixəngən bolsang — **21** əmdi san baxkilaroja təlim berisan, eżüngə bərməmsən? Oqırılık kilmanglar dəp wəz eytişənu, eżüng oqırılık kılamsən? **22** «Zina kilmanglar» — dəp wəz eytişənu, eżüng zina kılamsən? Butlardın nəpratlinisənu, eżüng buthanillardıki nərsilərnə bulang-talang kılamsən? **23** Təwrat kanunu bilən mahniisənu, eżüng xu kanunoja hilaplık kılıp, Hudaqə daq kəltürməsən?! **24** Huddi [mukəddəs yazmilarda] yeziloonidək: «Silerning kilmixinglar tüpəylidin Hudanıng nami taipilar arısında kupurlukka uqrımaqta». **25** Təwrat kanuniqa əməl kilsang, hətna kiliñojiningning əhmiyyiti bolidu, lekin uningoja hilaplık kilsang, hətna kiliñojining hətnə kiliñmioqandək hesablinidu. **26** Əmdi hətnisizlər kanununing tələpligə əməl kilsə, gərqə hətnisiz bolsimu, Huda təripidin hətnilik hesablanmamdu? **27** Təwrat kanun dəsturidin həwərdar wə hətnilik turulkük kanunoja hilaplık kiloquqi, i Yəhudiy, kanunoja əməl kiliðiojanjismaniñ hətnisizlər təripidin sening gunahıng üstidin həküm qıkırılıwatmadu? **28** Qünki sirtki körünüxi Yəhudiy bolsila uni [həkikiy] Yəhudiy degil bolmayıdu, sirtki jəhəttikijismaniñ hətninumu [həkikiy] hətnə degili bolmayıdu, **29** rohida Yəhudiy bolojını [həkikiy] Yəhudiydur; uning hətnə kiliñojini hətnə kanun dasturi arklılıq əmas, bəlkı kəlbidə, Rohtindur. Bundak kixining təriplinixi insanlar təripidin əməs, bəlkı Huda təripidin bolidu.

3 Undakta, Yəhudiy bolojanning Yəhudiy əməstin nema artukqılıki bar? Hətnilik bolojanning nema paydisi bar? **2** Əməlyiətə, ularning hər jəhəttin kəp artukqılıki bar. Birinqidin, Hudanıng bəxərtlik sezləri Yəhudiylaroja amanət kiliñqan. **3** Əmdi gərgə ulardın bəzilliri ixənsiz qıkkən bolsimu, buningqə nema bolatti? Əlarning ixənsizlik禹 Hudanıng ixənliliklini yokka qıkırılıwetarmu? **4** Hərgiz undak kilmaydu! Huda rastqıl hesablinip, həmmə adəm yaloqançı hesablansın! Huddi [mukəddəs yazmilarda Huda həkkidə] yeziloonidək: — «Səzliginində adil dəp ispatlanoqaysən, Xikayətkə uqrıojiningda ojəlibə kılqayısan». **5** Lekin bizning həkkaniyisizlikimiz arklılıq Hudanıng həkkaniyiliyi tehimu enik kərsitilsə, buningqə nema dəymiz? Həkkaniyisizlik üstüga oqazap tekiðiojan Hudanı həkkaniy əməs dəymizmu (man insanqə sezleymən)? **6** Mundak deyixə hərgiz bolmayıdu! Əger undak bolsa, Huda ələmni kəndak sorakşa tartidu? **7** [Bəzilər yənə]: «Mening yaloqanlıqimdin Hudanıng həkkətləki tehimu oquk kılinsa, xundakla uluquluki tehimu yorutulsa, əmdi man yəna nema üqün gunahkar dəp karılıp sorakşa tartılımən?» [deyixi mumkin]. **8** Undak bolojanda nemixka (bəzilər bizgə təhəmet qaplımakçı bolup, gəplirimizni buriwətəndək) «Yamanlık kılıyli, buningdin yahxılıq qıkıp kalar» — deyixə bolmayıdu? Bundak degüqilərning jazalinixi həkkliktur! **9** Əmdi nema deyix kerək? Biz [Yəhudiyalar] [Yəhudiy əməslərdən] üstün turamduk? Yak, hərgiz! Qünki biz yukarıda Yəhudiyalar bolsun, Greklər bolsun həmmisinən gunahning ilkidə ikenlikini ispatlap əyiblidük. **10** Dərəwəkə, mukəddəs yazmilarda yeziloonidək: — «Həkkaniy adəm yok, hətta birimu yoktur, **11** Yorutulajan

kixi yoktur, Hudanı izdiginimu yoktur. **12** Həmmə adəm yoldin qətnidi, Ularning barlıqı ərziməs bolup qıktı. Mehribanlıq kiloquqi yok, hətta birimu yoktur. **13** Ularning gel egiolan kəbridək sesiktur, Tilliри kazzaplıq kılmakta; Kobra yilanning zəhiri ləwləri astida turidu; **14** Ularning zuwanı karoxaq həm zərdığə tolajan. **15** «Putliri kan tokükə aldiraydu; **16** Baroqanla yerida wəyrəngilik wə pajıjalıq ixlar bardur. **17** Tinqlik-aramılıq yolinə ular həq tonuoqan əməs». **18** «Ularning nəziridə Hudadin qorkidiojan ix yoktur». **19** Təwrattiki barlık sezlərning Təwrat kanunu astida yaxaydiojanlaroja karita eytılqanlıkı bizgə ayan. Bularning məksəti, hər insannıq aqzı bahana kərsitəlməy tuwaklinip, pütkül dunyadikilər Hudanıng soriķida əyibkar iken dəp ayan kılınsın, degniliktr. **20** Xunga, həqkandaq ət igisi Təwrat-kanuniqa əməl kiliqxä intilixliri bilən [Hudanıng] alıldı həkkaniy hesablanmaydu; qünki Təwrat kanunu arklılıq insan öz gunahını tonup yetidi. **21** Birak, hazır kanun yoli bilən əməs, bəlkı Hudanıng Əzidin kelgen birhil həkkaniyilik axkarlandı! Bu hil həkkaniyilikka kanunning ezi wə payənbərlərning [yazmilirımı] guwahlıq bərgəndur; **22** yəni, Hudanıng Əysa Məsihning ixənq-sadakətli arklılıq etikad kiloquqınlarning həmmisinən iqığa həm üstüga yətküzidiojan həkkaniyilikidur! Bu ixta ayirmilik yoktur **23** (qünki barlık insanlar gunah sadır kılıp, Hudanıng xan-xəripiqə yetəlməy, uningdin məhrum boldı) **24** Qünki etikadqılarning həmmisi Məsih Əysada bolovan nijat-hərəkət arklılıq, [Hudanıng] mehribən kılıp bilən bədəlsiz həkkaniy kılınidu. **25** Huda Uni gunahların jazasını ketürgüçi kafərat kurbanlıq süpitidə təyinlidü; [insanlarning] Uning [kurbanlıq] kenijo ixənq baoqlixi bilən [kurbanlıq] inawatlıktur. Huda bu arklılıq burunkı zamandikilərning sadır kılıjan gunahlıriqə sawr-takətlik bolup, jazalımay ətküzüwetixinin adilliq ikenlikini kersətti. **26** Buningqə oxhax bu [kurbanlıq] arklılıq U hazırlıki zamanda bolovan həkkaniylikinumu kərsətkən. Xundak kılıp U Əzining həm həkkaniy ikənlərini həm əysanıng etikadida boloquqını həkkaniy kiloquqi ikənlərinimə namayan kıldı. **27** Undak bolsa, insanning nema mahtənoqulaklıq bar? Mahtinix yok kılındı! — Nemə prinsipə asasən? Kanunoja intilix prinsipi bilənmə? — Yak! «Etikad» prinsipi bilən! **28** Qünki «İnsan Təwrat kanuniqa əməl kiliqxä intilixliri bilən əməs, bəlkı etikad bilən həkkaniy kılınidu» dəp hesablaymız! **29** Əjəba, Huda pəkətlə Yəhudiy larningla Hudasımu? Ü əllərningmu Hudasi əməsmü? Xundak, u əllərningmu Hudasıdur. **30** Huda bolsa birdur, U hətnə kiliñojanları etikad bilən həmdə hətnə kiliñmioqanlarnı etikad bilən həkkaniy kılıdu. **31** Əmdi etikad prinsipi bilən Təwrat kanununu bikar kiliwetimizmu? Yak, dəl buning əksiqə, uni küqkə igə kılımımız.

4 Undakta, biz [Yəhudiy larning]jismaniñ jəhəttiki atımız İbrahimim erixkini toqrisida nema dəymiz? **2** Əgər İbrahim əməlleri bilən həkkaniy dəp jakarlanıjan bolsa, uningda mahtənoqulək ix bolatti (bəribir Hudanıng alıldı uning mahtinix həkkəyi ok idı). **3** Qünki mukəddəs yazmilarda nema deyilgən? — «İbrahim Hudaqə etikad kıldı; Bu uning həkkaniyilik hesablanıb». **4** Ixligüçiqə berildiçojan hək «mehribən kılıp» hesablanmaydu, bəlkı birhil «kərz kayturux» hesablinidu. **5** Birak, həq ix-əməl kilmay, pəkət nomussız gunahkarları həkkaniy kiloquqi Hudaqə etikad kiliðiojan kixining bolsa, uning etikadi həkkaniyilik dəp hesablinidu! **6** Huda kılıjan əməllirigə karimay, həkkaniy dəp hesabliojan kixining bəhti toqruşluq Dawut [payənbərəmu] mundak degen: — **7** «İlaatsızlıkları kəqürüm kiliñojan, Gunahlıri yepilojan

kixi nemidegen bahtliktur! **8** Pərvərdigar gunahlıri bilən heq həsablaxmaydiqanlar nemidegen bəhtliktur!. **9** Əmdi bəht yalozuz hətnə kılınojanlarojla mənsup bolandu, yaki hətnə kılınmıqanlarojumu mənsup bolandu. Qünki: «İbrahimning etikadi uning həkkaniyiliyi dəp hesablandı» dəwatişimiz. **10** Həkkaniyilik kəndak əhwalda uningoja hesablandı? Hətnə kılıniixtin ilgirimi yaki hətnə kılıniixtin keyinmu? U hətnə kılınojan haldə əməs, bəlkı hətnə kılınmıqan haldə hesablandı! **11** Uning hətnini kobul kılıojini bolsa, uni hətnə kılıniixtin burunla etikadi arkılık igə bolovan həkkaniyilikka möhür bəlgisi süpitidə bolovanidi. Demək, u hətnisiz turup Hudaqa etikad kılıquqların həmmisinin atisi boldi — ularmu [etikadi bilən] həkkaniy hesablinidu! **12** U yənə hətnə kılınojanlarningmu atisidur; demək, hətnə kılınojan boluxi bilən təngla hətnə kılınmıqan waktidimət etikadlıq yol mangojan atimiz İbrahimming izlirini besip mangoojanlarningmu atisi bolovanidur. **13** Qünki [Hudaningu] İbrahimıqa wə nəsliga dunyaqa mirashor bolux tooprısidiki wədə berixi İbrahimming Təwrat kanuniqa əməl kılıxkə intilginidin əməs, bəlkı etikadının bolovan həkkaniyiliktin kəlgən. **14** Qünki əger kanunoja intilidiojanlar mirashor bolidiojan bolsa etikad bikar nərsə bolup қalatti, Hudaningu wədisimu yokka qıkırılojan bolatti. **15** Qünki Təwrat kanuni [Hudaningu] oqəzipini elip kelidü; qünki kanun bolmisa, itaətsizlik deyən ixmu bolmayıdu. **16** Xuning üçün, Hudaningu wədisining [pəkət] Əz mehîr-xəpkəti arkılık əmələgə axuruluxi üçün, etikadıka asaslinidu. Buning bilən u wədə İbrahimning barlıq əwlədlirioja, pəkət Təwrat kanuni astida turidiojanlarojla əməs, bəlkı İbrahimıqna etikad kılıquqların həmmisigimə kapalətlük kılınojan. Qünki mukaddəs yazmilarda: «Seni nuroqun կօմնից ատի կիլմ» dəp yezilojinidək, İbrahim həmmimizning atisidur. Dərhəkikət, u əltülərni tirildüridiqan, məwjud bolmırıjanni bar dəp məwjud kılıdiqan, ezi etiqad baroqlijan Huda aldida həmmimizning atisi boldi. **18** Həqkandak ümid қalmışımı u yənilə ümidtə etikad kıldı wə xuning bilən uningoja: «Sening նաշլիng [san-sanakşız] bolidu» dəp aldin eytiloqandək nuroqun կօմնից atusi boldi. **19** U yüz yaxka yekinlap, tenini əlgən hesablısimu, xundakla ayali Sarahıningmi balyatqusunu əldi dəp karısimu, yənilə etikadta ajizlaxmıldı; **20** Hudaningu wədisiga nisbətən etikadsızlıq kılıp heq ikkilənmidi, əksiqə u etikadi arkılık küqəytildi wə Hudanı uluoqlidi, **21** «U nemini wədə kılıjan bolsa xuni əmələgə axurux կւրծուց կից» dəp toluk ixəndürüldi. **22** Xuning bilən bu «uning həkkaniyiliyi hesablandı». **23** Bu, «Uning həkkaniyiliyi hesablandı» deyən sez yalozuz uning üçünlə əməs, **24** bəlkı Rəbbimiz Əysani elümdin tirildürgən Hudaqa etikad kılıxiimiz bilən həkkaniy hesablinidiojan bizlər üçünmu yezilojan; **25** [Məsih] bolsa itaətsizliklirimiz üçün pida yolioja tapxuruldi wə həkkaniy kılıniiximiz üçün tirildürüldi.

5 Xunga etikad bilən həkkaniy kılınojan ikənmiz, Rəbbimiz Əysa Məsih, arkılık Huda bilən inak munasivətə bolımız. **2** U arkılık etikad yolidə bizni qing turoquzidiojan bu mehîr-xəpkitinin iqığa kirix hökükliqə muysassar bolduk, xuningdək Hudaningu xan-xəripiqə baroqlijan ümidiimizdən xad-huram bolımız. **3** Xundak bolupla қalmay, müxküll əhwallar iqidə xadlinizim; qünki müxküllük səwrqanlıknı, səwrqanlık qidamlıknı, qidamlıq əmidni elip kelidü, dəp bilimiz. **5** Wə bu ümid bizni yərgə karitip koymayıdu, qünki bizə ata kılınojan Mükəddəs Röh, arkılık Hudaningu mehîr-muhəbbiti alliburun kəlbimizgə kuyulup exip taxtı. **6** Qünki biz pəkət amalsız kalojinimizda, Məsih, biz iħlassızlar üçün [Huda] bekitkən wakitta əzini pida қıldı. **7** Birsining həkkaniy adəm üçün

jenini pida kılıxi nahayıti az uqraydiojan ix; bəzidə yahxi adəm üçün birsti pida boluxka jürət kılıximu mumkin; **8** lekin Huda Əz mehîr-muhəbbitini bizə xuningda kərsituduki, biz tehi gunahkar waktimizda, Məsih, biz üçün jenini pida қıldı. **9** Hazır biz Uningu keni bilən həkkaniy kılınojan ikənmiz, əmdi U arkılık, [kelidiojan] oqəzəptiri kütuluximiz tehimu jəzməndur. **10** Qünki burun Hudaqa dixmən bolovan bolsakmu, Ooqlining ölümü arkılık bizni Uningu bilən inaklaxturajan yerdə, Uningu bilən inaklaxturulojandin keyin, əmdi [Ooqlining] hayatı arkılık, biz tehimu kütuldürulmamduk?! **11** Buning bilənlə kalmay, hazır biz Rəbbimiz Əysa Məsih, arkılık Huda bilən inaklaxturulduk, U arkılıfımu Hudaningu Əzidin xadlinimiz. **12** Xuningdək, gunahning dunyaqa kirixi birlə adəm arkılık boldi, elümninq dunyaqa kirixi gunah, arkılık boldi; xuning bilən gunah, arkılık elüm həmmə adəməgə tərkəldi; qünki həmmə adəm gunah sadir kıldı **13** (qünki Təwrat kanunidin ilgirimi gunah dunyada bar idi, əlwəttə; halbüki, kanun bolmisa gunahning həsabi elinməydu. **14** Kundaktımu, elüm Adam'ata waktidin Musa pəyoqbər waktiqiqa insanlarojumu həküm sürdü; ular gərgə Adəm'atining sadir kılıqan itaətsizlikidək gunah sadir kılınojan bolsimu, bu insanlarımı ölüm həkümindin haliy bolmidi). Adəm'atining əzi — keyin kelidiojan Məsihning bir bexarətlik ülgsidur; **15** halbüki, [Hudaningu] xapaətlik sowoqti Adəm'atining itaətsizlikining pütünlay eksidur. Qünki birlə adəmning itaətsizlikli bilən nuroqun adəm əlgən bolsa, əmdi Hudaningu mehîr-xəpkəti wə xuningdək birlə adəm, yəni Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti arkılık kəlgən sowoqat exip-tepix turoqąqka, nuroqun adəməgə yətküzülpə tehimu zor nətiyə hasıl kıldı! **16** Xu xapaətlik sowoqatning nətiyisi bolsa, xu bir adəmning gunahının akiwitiga pütünlay ohxayıdu. Qünki bir adəmning bir ketim ətküzən itaətsizlikidin qıkarçan həküm insanları gunahkar dəp bekitkən bolsimu, əmma xu xapaətlik sowoqat bolsa kepligən kixilərning nuroqun itaətsizlikliridin «həkkaniy kılıniix»ka elip baridu. **17** Əmdi bir adəmning itaətsizlik tüpəylidin, ənə xu bir adəm arkılık elüm həkümran bolovan yerdə, [Hudaningu] mol mehîr-xəpkitini, xundakla həkkaniyilik bolovan xapaətlik sowoqitini kobul kılıqanlar bir adəm, yəni xu Əysa Məsih, arkılık həyatta xunqə qəlibanə həkümranlıq kılıquqlar bolmamdu! **18** Xunga, bir ketimlik itaətsizlik tüpəylidin barlıq insanlar gunahning jazasiqa məhkum kılınojan bolsa, ohxaxla bir ketimlik həkkaniy əməl bilən hayatlık elip kelidiojan həkkaniyilik pütükli insanlarşa yətküzülgən. **19** Bir adəmning bir ketimlik itaətsizlikli arkılık nuroqun kixilər dərwəkə gunahkar kılınip bekitilgəndək, bir adəmning bir ketimlik itaətmənlikli bilənmə nuroqun kixilər həkkaniy kılınip bekitili. **20** Əmdi Təwrat kanuni insanning itaətsizlikliri keprək axkarlinip bilinsun dəp kırğızülgənidi. Lekin gunah kəyərdə kepəyən bolsa, [Hudaningu] mehîr-xəpkitimi xu yərdə tehimu exip taxtı. **21** Xuningdək, gunah [insaniyyətning] üstidin həkümranlıq kılıp [ularını] elümgə elip baroqinidək, [Hudaningu] mehîr-xəpkəti həkkaniyilikka asaslinip həkümranlıq kılıp, insanni Rəbbimiz Əysa Məsih, arkılık mənggülük həyatlıkka erixti. **(aiōnios g166)**

6 Undakta, nemə degülük? Hudaningu mehîr-xəpkəti tehimu axsun dəp gunah, iqida yaxawerəmdük? **2** Yak, hərgiz! Gunahka nisbətən əlgən bizlər kəndakmu uningu iqida yaxawerimiz? **3** Yaki silər bilməmsilər? Hərkəsimiz Məsih, Əysaqa kirixkə qemüldürülən bolsak, Üninq elümi iqığa qemüldürüldük? **4** Biz qemüldürüfx arkılık Uningu elümi iqığa kirip, Üninq bilən billa kəmündük; buning məksiti, Məsih Atining xan-xəripi arkılık elümdin tirilginidək, bizningmu yengi həyatta

mengiximiz üçündür. **5** Qünki [Məsihning] ölümigə oxhax bir ölümde Uning bilən birgə baoqlanojanıkəmiz, əmdi biz qoqum Uning tirliliğə oxhax bir tirlilixtim Uning bilən birgə bolımız. **6** Xuni bilimizki, gunahning makanı bolovan tenimiz kardin qırırilip, gunahning kullukda yəna bolmaslıkımız üçün, «kona adəmimiz Məsih, bilən billə krestlinip elgən **7** (qünki elgən kisi gunahın halas bolovan bolidü). **8** Məsih bilən billə elgən bolsak, uning bilən təng yaxaydiojanlıklımızı ixinimiz. **9** Qünki Məsihning ölümündən tirligəndən keyin qayta əlməyadiojanlı, əlmünnəgəd Uning üstidin yəna həkimrənlilik kılalmaydiojanlı bizgə məlum. **10** Qünki Uning ölümü, U gunahını bir tərəf kılış təqin pəkət bir ketimlik əldi; Uning hazır yaxawatlaşan hayatı bolsa, U Hudaşa yüzləniləp yaxawatlaşan hayattur. **11** Xuningə ooxhax, silərmə eziüngləri gunahka nisbətən elgən, əmma Məsih əysada bolup Hudaşa yüzləniləp tırık dəp hesənlangar. **12** Xunga gunahının diəliqən teninglarda həkimrənlilik kılıxiqə yol koymanglar, uning rəzil arzu-həwaslırlığa boyusunmanglar, **13** xuningdək teninglarning heq əzəsini həkkənayıtsızlıkka koral kılıp gunahka tutup bərmənglər. Əksiqə, elümdən tirlidürulgənlərdək, eziüngləri Hudaşa atanglar həmdə teninglərdiki əzələrni həkkənayıtnıng korali kılıp Hudaşa atanglar. **14** Gunah silərning tüstüngləroja heq həkimrənlilik kilməydi; qünki silər Təwrat kanunining astida əmas, bəlkı Hudanıng mehîr-xəpkəti astida yaxawatisiler. **15** Undakta, kandaq kılış kerak? Kanunining astida əmas, mehîr-xəpkət astida bolovanlıklımız üçün gunah, sadir kiliwərsək bolandu? Yak, hərgiz! **16** Əzliringləri itaatmənən küllardək birigə tutup bərsənglər, xu xixininq kuli bolovanlıqlıqnları bilməməsər — yaki elüməgə elip baridiqən gunahning kulları, yaki Huda allıda həkkənayılikka elip baridiqən itaatmanlıknıng kulları boluxungular mukarrər? **17** Hudaşa taxəkkür! Burun gunahning kuli bolqansılr, bıraq [Məsihning] talimiga baxlinip, bu talim kərsətkən nəmənigə qin dilinglərdin itaat kıldırlar. **18** Silər gunahning küqidin kutuldurulup, həkkənayılkıning kulları boldunglar. **19** Ətliringlər ajız bolqaqqa, silərgə insanqa səzlwətimən: — ilgiri silər tən əzayinqləri napak ixlarqa wa ahlaksızlıkka küllardək tutup berixinglər bilən tehimu ahlaksızlıqları kılıqändək, əmdi hazır tən-əzaliringləri pak-mükəddəslilikə baxlaydiqən həkkənayılikka küllardək tutup beringlər. **20** Silər gunahning kulları bolovan waktinglarda, həkkənayılkıning ilkidə əmas idinglər. **21** Hazır nomus dəp kariojan burunki ixlardın xu qaçıda silər zadi kandaq mewa kərdünglər? U ixlarning akiwti elümətdür. **22** Bıraq, hazır silər gunahıñ ərkin kılınip, Hudanıng kulları bolovan ikənsilər, silərdə eziüngləri pak-mükəddəslilikə elip baridiqən mewa bar, uning nətijisi mənggülük hayattur. (*aiənios g166*) **23** Qünki gunahning ix həkkı yənilərə elümətdür, bıraq Hudanıng Rəbbimiz Məsih, əysada bolovan sowoqti bolsa mənggülük hayattur. (*aiənios g166*)

7 I kərindaxlar, mən hazır Təwrat kanununu bilgənlərgə sezwatımın; silər kanunining pakət hayatı waktidə insan üstiğə həkimrənə bolidiojanlığını bilməməsər? **2** Məsilən, eri bar ayal, eri hayatı bolidikən, kanun boyiqə eriqə baoqlanojan; lekin eri elüp kətsə, [əzini] eriqə baoqlıqən] nikah kanunidin azad kılınidu. **3** Xuning üçün, bu ayal eri hayatı waktidə baxka bir ərgə baoqlansa, zinahor ayal dap atıldı. Lekin eri elüp kətsə, u [nikah] kanunidin ərkin bolidü; xu qaçıda baxka bir ərgə təqse, zina kılıqən bolmayıdu. **4** Huddi xuningdək, kərindaxlar, silər əysə Məsihning [kurbanlıq] teni arkılık Təwrat kanunioja nisbətən elditinglər. Buning məksəti silərning baxka birsigə, yəni elümdən Tirilgəqiqə baoqlıningxınglar wə xuning bilən Hudaşa

mewa berixinglərdin ibarəttür. **5** Qünki biz «ətə»ning ilkidə waktimizda, Təwrat kanunu gunahning arzu-həwaslırını tehimu kozojap, tenimizdiki əzələrdə elüməgə elip baridiqən mewin qıkarajanıdi; **6** lekin, hazır biz Təwrat kanunining ilkidin ərkin bolduk. Qünki ezmizni boqup turdiqən bu kanunoja nisbətən elgən bolum, kanunning dasturuning kona yolidə əmas, bəlkı Rohning yengi yolidə [Hudanıng] kullukda bolımız. **7** Undakta nəmə degültük? Təwrat kanunining ezi gunahmu? Hərgiz undak əmas! Dərəvəqə, kanunning kərsətmilili bolmisa, gunahning nəmə ikanlıkini bilməyttim. Kanun «nəpsaniyatqılık kılma» demigan bolsa, nəpsaniyatqılıkning nəmə ikanlıkini bilmigən bolattım. **8** Lekin gunah kanunining əmri arkılık pursat tepip, iqimda hərhil napsaniyatqılıkları kozojıdi. Təwrat kanuni bolmisa, gunahmu olütökə jansis bolatti. **9** Bir qaoqlarda kanunning sırtida yaxiqinimda hayat idim, lekin kanun əmrini bilişim bilərə, gunahmu janlinip, meni elüməgə elip bardi. **10** Əslidə kixiqə hayatlıq elip kəlsən dəp buyruqlanın kanunning əmri eksiqə manga əlüm elip kəldi. **11** Qünki gunah kanununing əmri bilən hujum pursuitini tepip, meni azdurdı wə əmər arkılık meni əltürdi. **12** Buningdən kariçanda kanun həkikətən pak-mükəddəstür, uning əmrinə mukəddəs, tooqra-adalətlik wə yahxidur. **13** Undakta, yahxi bolqını manga əlüm boldimu? Hərgiz undak əmas! Bəlkı, gunahning kəwətlə kəbih ikanlıki əmər arkılık oquk axkarlinixi üçün, bu yahxi əmərin wasitisi bilən gunah məndə əlüm pəydə kildi. **14** Təwrat kanunining «rohka təwə» ikanlıkını bilmiz. Bırak mən bolsam «ətə» təwə»durmən, demək gunahka kıldək setilojanın. **15** Qünki nəmə kiliwatqınınnı eziümmü bilməyən. Qünki əzüm niyat kılıqən ixlarnı kilmayman; aksiqə, nəpratlinidiojinimini kılımın. **16** Lekin əger əzüm halimojan ixlarnı kılısam, əzüm kanunining yahxi ikanlıkini etirap kılıqən bolıman. **17** Xundak ikan, bu ixlarnı mən əmas, bəlkı iqimda mewjut bolovan gunah kildiridü. **18** Iqimda, yəni mening ətlirimdə heq yahxilikning məwjut əməsləkini bilmən; qünki yahxilik kılıx niyitim bar bolsımı, uni kılalmaymən. **19** Xuning üçün əzüm halimojan yahxilikni kilmay, eksiqə halimojan yamanlıknı kılımın. **20** Əzüm niyat kiliqən ixni kılısam, buni kiliqən man əmas, bəlkı iqimda makan kılıqən gunahıqtur. **21** Buningdən eziümdikə xundak bir kanuniyətni baykaymənki, yahxilik kılımkəqə bolqınimdə, yamanlık həman iqimda manga həmrəh bolıdub. **22** Kəlbimdə Hudanıng kanunidin seyünimən; **23** bıraq tenimdiki əzalırımda baxka bir kanuniyətni sezimən. Bu kanuniyat kəlbimdikə kanun bilən jəng kılıp, meni tenimdiki əzalırımdiki gunah sadir kilduroqı qanuniyətəkə asır kılıdu. **24** Nemidegən dərdmən adəmmən-hə! Elüməgə elip baridiqən bu tenimdən kimmə meni kütükzər? **25** Rəbbimiz əysə Məsih, arkılık Hudaşa taxəkkürənə bəlsən! Xundak kılıp, kəlbim bilən Hudanıng kanunioja itaat kılımın, lekin ətlirimdə gunah sadir kilduroqı qanuniyətəkə itaat kılımın.

8 Hulusilasik, Məsih əysada bolovanlar gunahning jazasiqə məhkəmə bolmayıdu. **2** Qünki Məsih əysada bolovan hayatılikni bahx etidiojan Rohning kanuniyiti adəmni gunahka wə elüməgə elip baridiqən kanuniyətten silərni halas kıldı. **3** Qünki [gunahlık] ət elip kelidiojan ajızlık təpəylidin Təwrat kanuni kılımlıqənni Hudanıng Əzi [kıldı]; U Əz Ooqlını gunahkar atlık kiyaptaq gunahı bir tərəf kılıxka əwətip, əttiki məwjut gunahı [elüməgə] məhkəmə kılıwətti; **4** buning bilən [mükəddəs] kanununing həkkənayı təlipi ətəkə əgəxməydiqən, bəlkı Rohka əgixip mangidiojan bizişərdə əməlgə axurulidu. **5** Qünki ətəkə boy sunidiojanlar ətəkə has ixlarning oyida yürüdü; Mukəddəs Rohka boy sunidiojanlar bolsa, xu Rohka ait

ixlarning oyida yürüdü. **6** Õttiki oy-niyatlar adəmni elümgə elip baridu; Mukaddəs Rohka ait oy-niyatlar hayatı wə hatırjəmə amanlıktur; **7** qünki òttiki oy-niyatlar Hudaoja düxmənlıktur; qünki ət Hudaning kanuniyo boyusunmadu həm hətta uningoja boyusunuxi mumkin əməs; **8** ətta boloqanlar Hudanı hursan kılalmayıdu. **9** Əmma silərgə kəssək, pəkət Hudaning Rohı dərwəkə iqinglarda yaxawatkan bolsa, silər ətta əməs, bəlkı Rohı yaxasılın. Əmma Məsihning Rohıqo işə bolmiojan adəm bolsa, u Məsih kə mənsuplardan əməs. **10** Lekin Məsih kəlbinqarda bolsa, teninglər gunah tüpəylidin elümning ilkida bolsimu, həkkaniyilik tüpəylidin rohinglər hayatıttur. **11** Həlbuki, elən Əysani olümdin Tirildürgüqinən Əzidiki Rohı silerdə yaxisa, Masihi olümdin tirildürgüq kəlbinqarda yaxawatkan Rohı arxılıq elidiojan teninglarnıñ hayatı küçkə işə kılıdu. **12** Xuning üçün, kerindaxlar, biz ətka kərzdar əməs, yəni uningoja egiçip yaxaxı kərzdar əməsmiz. **13** Qünki ətka egiçip yaxisanglar, halak bolisilər; lekin Mukaddəs Rohka tayinip attiki kilmixlarnı elümgə məhkum kılışanglar, yaxasılın. **14** Qünki kimlərki Hudaning Rohining yetəkqılıkida yaxisa, xularning həmmisi Hudaning pərzəntliridur. **15** Qünki siler kəbul kilojan roh kullukka ait əməs, xundakla silərni çayta qorkunqka saloquqi birhil roh əməs, bəlkı silər oqullukka elip baridiojan Rohni kəbul kələşənilər; U arxılıq «Abba, atal!» dəp nida kılımiz. **16** Roh bizning ez rohimiz bilən billə bizning Hudaning balılıri ikanikimizgə guwahlıq beridu. **17** Hudaning balılıri ikənmiz, əmdi mirashorlarmu bolimiz – Hudaning mirashorlari həmdə Məsih bilən təng mirashor bolimiz – pəkətla uning bilən təng azab-ökubətartsakla, uning bilən xan-xərəptin təng bəhrimən bolimiz. **18** Qünki mən həzirki azab-ökubətlərinin kəlgüsida bizdə axkarlinidiojan xan-xərəplərgə heq selixturoqulılıq yox dəp hesablaymən. **19** Qünki pütükül kainat Hudaning oqullurının ayan kiliñixini intizarlik bilən kütümkə. **20** Qünki yaritilojan kainat [Hudaning] [lənitü astida kəlip], bimənilikka qəktürüldi. Bu, kainatning ez ihtiyyarı bilən əməs, bəlkı uni qəktürgüqinən iradisi bilən boldi wə xundak ümidi bilən boldiki, kainat ezimü qırıxtın boloqan kulluktin kütküzulup, Hudaning pərzəntlirigə beqixlinidiojan xan-xərapkə tawa boloqan hərlükə erixtürülüxtin ibarət idi. **22** Qünki pütükül kainatning həzirojıq nələ-pəryad ketürüp, tuqut tolqokinining azabını birləktə tarvitəkənlilikini bilimiz. **23** Yaloquz kainat əməs, hətta bizmu, yəni [mukəddəs] Rohning tunji qıkarojan mewisidin bəhriman boloqan biziñlərni dilimizda nala-pəryad kətürməktimiz həmdə [Hudaning] oqullurı süpitidə kəbul kiliñiximizni, yəni temizniznijatning hərlükigə qıkırılıxını intizarlik bilən kütümkətməktimiz. **24** Biz ümidkə baqlanıqəqka tkuzulqənləkənlərimiz. Lekin ümid kiliñojan nərsə kərulgən bolsa, u yənə ümid bolandu? Kimmu kez alidiki nərsini ümid kilsun? **25** Birak, tehi kərmiginimizgə ümid baqlıqənananımız, uni səwrqanlıq bilən kütüximiz keraktur. **26** Xuningdak, insaniy ajizlikimizda [Mukəddəs] Roh kəlip bizə yardım kılıdu; qünki kandaq dua kiliñimiz kərəklikini bilməymiz. Lekin Rohning Əzi ipadılığınızsız nala-pəryad bilən biz üçün [Hudaning aliddə] turup dua-tilawət kılmaqtı. **27** Insanlarning kəlbini iniqikiləp kezitip Kəriqouqi bolsa, [Mukəddəs] Rohning oy-niyatlırinən nema ikanikini bilidu; qünki U Hudaning iradisi boyiqə mukəddəs bəndiliri üçün [Hudaning aliddə] dua kəlip etünməktə. **28** Xundakla xuni bilimizki, pütükül ixlar Hudanı səyidiojanlarning, yəni uning məksət-muddiasi boyiqə qakırilojanlarning bəht-bərikitigə birlikə hizmət kılmaqtı. **29** Qünki Huda aldin kəngləgə pükkənxixilərni, ularning kəlgüsidi Əz Oqlining obrazıqə ohxax bolidiqinini, Oqlining nuroqun kerindaxlari

arisidiki tunji oqlı bolidiqinini aldin bəlgiligidən. **30** Aldin bekitkən kixilərni U qakirdi, qakirojan kixilərni U həkkaniy kıldı; həkkaniy kələşənilərə U xan-xərap ata kıldı. **31** Undakta, bu ixlar oya yənə nemə dəyli? Huda bəzərətə turqanıkən, kimmu bizə karxi qıkalısun?! **32** Əz Oqlining aymay, Uni həmmimiz üçün pida yolioja tapxurojan [Huda], Uningoja köxup həmmini bizə xərtsiz ata kılmay kalarımı? **33** Kimmu Hudaning taliqoşanlıri üstidin xikayət kılalısun?! Huda həkkaniy kələşənilər yərə, **34** kimmu gunahqə məhkum kılalısun? Əlgən, xundakla tirlən wə Hudaning ong yenida turuwatkan, həmdə biz üçün [Hudaning aliddə] turup dua-tilawət kılıwatkan Məsih xundak kilarımı?! **35** Kim bizni Məsihning mehribanlıbbidin ayriwetalisun? Japa-muxakkətmə, dərd-aləmmə, ziyanxəlximə, aqarqılıkım, yalingaqlıkmə, heyim-hətərmə yaki kılıqum? **36** [Mukəddəs yazmilarda] eytilojinidək: – «Seni dəp kün boyi kırılmaktımız, Boçuzlininxin kütüp turojan koylardək həsablanmaktımız». **37** Birak bizni Seygücigə tayinip bularning həmmisidə qəliplarning qələpi bolmaktimiz; **38** Xuning oya kət'iy kayıl kılindimki, məyli ölüm bolsun hayatıq bolsun, pərixtılər bolsun jin-xəytan həkümənlər bolsun, hazırlı ixlar yaki kəlgüsidi kixlar bolsun, hərkəndək rohıq kuiqlər bolsun, **39** pələk bolsun həng bolsun, xundakla pütükül kainatta yaritilojan hərkəndək baxkə bir xəy'i bolsun, bizni Rəbbimiz Məsih Əysada boloqan Hudaning mehribanlıbbidin heqkaqan ayriwətküqi bolalmaydu.

9 Men Məsihə həkikətni sezləymən, yalojan gəp eytməyən, wijdanım Mukəddəs Rohning ilkida bolup ezməgə guwahlıq kilmakta – **2** Kəlbimdə zor dərd-aləm wə tügiməs azab bar. **3** Qünki mening buradərlirim, yəni jismaniyə jəhəttiki kerindaxlırım boloqan Israillarnı [nijat tapkuzalısam] [Hudaning] lənitigə kəlip Məsihən məhrum kiliñiximni tiləxkə razi idim; ular Israillar! – ularqa oqulluk həkükü, [Hudaning] xan-xəripinə ayan kiliñixi, əhdiliri, Təwrət kənunining amanət boluxi, ibadət hizmətləri wə [Təwrət] wədiliri nesiwə kiliñidə. **5** Uluq [ibraniy] ata-bowlırları ularningkidur; jismaniyə jəhəttə Məsih ularning ajdadıdır. U barlıq məwjudat üstidin həküm sürögü, mənggү mubarək Hudadur, Amin! **[aiən g165]** **6** – Birak Hudaning [Israile şəhəri] sezi bikar boldi, deməymən; qünki Israildin boloqanlarning həmmisila həkikiyi Israıl həsablanmadu; **7** xuningdak, İbrahimiməng əwlədləri bolsimu, həmmisila uning pərzəntliri həsablanmaydu. Qünki [mukəddəs yazmilarda İbrahimimoja]: «İshəktin tərəlgənlərlə sening nəslinə həsablinidu» – deyilgən. **8** Demək, jismaniyə jəhəttin [İbrahimidin] tərəlgən pərzəntlər Hudaning pərzəntliri boliwərməydü, bəlkı [Hudaning] wədisi arxılıq tərəlgənlər [İbrahimiməng] həkikiyi nəslə həsablinidu. **9** Qünki Hudaning bərgən wədisi mundak idı: «[Kələr yili] muxu qaçda kaytip kelimən, Sarah bir oquloja ana bolidu». **10** Uning üstığa, Riwkah bir ərdin, yəni əjdadımız İshəktin [köxkezəkə] həmilidər boloqanda, **11** Pərzəntliri tehi tuqulmijoanda, həqkəndək yahxi yaki yaman ixnimü kilməstə, Huda Əzinin adamlarını tallaxtiki muddiasinən ularning kələşəni ix-əməllərige əməs, pəkət Qakırıqouqi boloqanning iradisigə asaslanqanlığını kərsitik üçün, Riwkahə: «Qongi qıqikining hizmitini kılıdu» – deyilgənidə. **13** Huddi yənə mukəddəs yazmilarda eytilojinidək: «Yakupni səydüm, Əswadın nəprətləndim». **14** Undakta, bularqa nemə dəyli? Hudada adalətsizlik barmu? Hərgiz yox! **15** Qünki Huda Musaçı mundak değən: – «Kimgə rəhəm kələşəni kəlsə, xuning oya rəhəm kiliñən, Kimgə iq aqritikəm kalsə, xuning oya iq aqritimən». **16** Demək, bu ix insanının iradisigə yaki ularning tixixanlılığı əməs, bəlkı rəhimbəllik kərsətküqi

Hudaşa baqliktur. **17** Qünki Huda mukəddəs yazmilarda Pirəwngə mundak degən: — «Mening seni tikliximdiki məksət dəl xukı, kudritimni üstündə kərsitix həmdə namimning pütkül jaħanoja jakarlinixi». **18** Demək, Huda haliojinoja rəhim kılıdu, haliojinini tax yürək kılıdu. **19** Əmdi bəlkim san manga: «Hudanıng iradisigə heqkim karxi qıkalmaqdıqan tursa, undakta Huda nema üçün insannı əyibləydi?» — deyixing mumkin. **20** Birak, əy insan, Huda bilən takallaxkudak kimsən? Kelipta xəkilləndürülüatiqan nərsə əzini xəkilləndürgötüq: — «Meni nema üçün bundak yasidinq?» — deyələmdu? **21** Humdanıning ohxax bir kallaq laydin esil orunqa ixtitidıqan kağımu, xundakla adəttiki orunqa ixtitidıqan kağımu yasax hokku yokmu? **22** Huda Əz oqazipini kərsitixni wə küq-kudritimi tonutuxni niyat kilojan bolsa, oqazipiga layik bołojan, halakətkə təyyarlanqan «kağılar»qa adəttin taxkiri səwrqanlıq bilən keksi-kərnni keng kılıp kəlgən bolsa, umingoja nema boptu? **23** Wə xuning bilən Əzining rəhim-xəpkitining nixani kilojan wə xan-xərəpka tuyvassar boluxka aldin'la təyyarlıqan «kağılar»da, yəni Əzi Yəhudiyalar arisidinla əməs, belki əller arisidinmu qakirojan bizlərdə xan-xəripining qəksizlikini namayan kılıx üçün xundak kılıxını haliojan bolsa, buningə nema boptu? **25** Bu huddi Hudanıng Həxiya pəyoğambər arkilik eytkinidək: — «Əsl həlkim həsablanmiojan həlkni həlkim, əslə seymigənlərni seyganlırim daymən»; **26** wə yənə: — «Burun ularqa: «Siler Mening həlkim eməssilər» deyilgən jayda, Kəlgüsida dəl xu jayda ularqa «Tirik Hudanıng oqızıllır!» degən nam berilişü». **27** Yəxaya pəyoğambərmü Israıl toopruluk mundak jakarlıqanıdi: — «İsraillarning sanı dengiz sahilidiki kundak kəpənəkli, lekin pəkət birla «kaldı» kutkuzuldu; **28** qünki, Pərvərdigar Əz ixini tügitiwiş, həkkaniylilik bilən tezdir uni ijra kılıdu; qünki U yar yüzüdə həkümimi taltəküs wə tez ijra kılıdu». **29** Yəxaya pəyoğambər yanə aldin eytkinidək: — «Əger samawi қoxunlarning Sərdarı bolovan Pərvərdigar bizgə bir nəsil kəldurmiojan bolsa, Sodom xəhiri dək, Gomorra xəhiri dək [yoqalojan] bolattuk». **30** Undakta, bularqa nema deyiximiz kerak? Həkkaniylilikka intilməqən əlliklər həkkaniylilik, yəni etikadka asaslıqan birhil həkkaniylilik erixti. **31** Lekin Israıl həkkaniylilikni kərsətən Təwrat ənənəvi qanuniyəti intigini bilən ənənəvi tələpəti yetəlmidi. **32** Nema üçün? Qünki ularning [həkkaniylilik] intilixi etikad bilən əməs, bəlkı «sawablık ixlar» bilən idi. Ular «putlikaxang tax»qa putlixip rüştü: **33** huddi [mukəddəs yazmilarda] yezilojniqidək: «Həlkni putlixiqdan putlikaxang taxni, Adəmnı yikitiqidan koram taxni Zionqa koydum, Uningə etikad kılıquqi hərgiz yərgə karitilip kalmas».

10 Kərindaxlar, yurək intizarim, xundakla Hudaşa yelinxim israillarning kutkuzuluxi təqündür. **2** Qünki xuningə guwahlıq berimənki, ularning Hudaşa həkikətənmən kızojojn intilixi bar, birak ularning intilixi həkikiy bilim üstiga kurulqan əməs. **3** Qünki ular Hudanıng həkkaniylilikini bilməqəkə, uning ornioja ezlirining həkkaniylilikini tılkəxkə tirixip, Hudanıng həkkaniylilikə boy sunmudi. **4** Qünki Təwrat ənənəvi qanunining nixan-məksəti Məsihning Əzidur; xuning bilən etikad kılıquqların hərbiri üçün həkkaniylilik bar boldi. **5** Qünki Təwrat ənənəvi qanuniyəti əməl kılıxtnı kəlgən həkkaniylilik həkkidə Musa pəyoğambər mundak yazoqan; «Kanununing əmrlerigə əmal kılıqanlar xu ixlidirin hayatlı tapıldı». **6** Lekin etikadın bolovan həkkaniylilik mundak dəydu: — «Kənglüngdə: «Kim asmanoja qıkar?» (yəni «Kim Məsihni asmandın elip qıxıurar?») **7** wə yəki «Hang tegiga kim qıxırar?» (yəni «Məsihni olümündin kim kəyturur?») — demigir». (**Abyssos g12**) **8** Əmdi xu [həkkaniylilik] nema dəydu?

— «Səs-kalam sanga yekindur, tilingda wə dilingdidurl!» — bu səz-kalam dəl biz jakarlaydiojan etikadning səzidur. **9** Demək, «Oysanıng Rəb ikənlilikini aqzıng bilən etirap kilsang wə kəlbinqədə Hudanıng uni elüklər arisidin tirildürənlikigə ixənsəng, kutkuzulısın!» **10** Qünki insan kəlbida etikad kılıx bilən həkkaniy kılınidu, eoqızida etirap kılıx bilən nijatka erixidu. **11** Mukəddəs yazmilarda deyilgəndək; «Uningə etikad kılıquqining hərbiri hərgiz yərgə karitilmas». **12** Qünki bu jəhətə Yəhudiyalar bilən Greklarning pərkı yok; hər ikkisining Rəbbi həmmiñin Rəbbidur wə Əzigə nida kılıqlanlarning həmmisiqə mol bayliklərini ayimadu. **13** Qünki: «Kımdikim Rəbning namini qakırıp nida kilsə kutkuzulidu». **14** Lekin Rəbə ixañmığın kixi kəndakmu Uningə nida kılalısun? U toopruluk anglimiqan kixi kəndakmu Uningə ixənsün? Hux həwər jakarlıqıqlı bolmisa, ular uni kəndakmu angliyalısun? **15** Xu jakarlıqıqlar əwətəlmığın bolsa, hux həwərnı kəndakmu yətküzəlisün? Mukəddəs yazmilarda yezilojniqidək: «Aman-hatırjəmlik toopruluk hux həwərnı, bəht-saadət toopruluk hux həwərnı yətküzəgnərlərinə ayaqları nemidegen güzəl-həl». **16** Birak, huddi Yəxaya [pəyoğambərning] «I Pərvərdigar, bizning həwərimizgə kimmü ixəndi?» deginidək həmmə adəm hux həwərgə itaat kılıjan əməs. **17** Xunga etikad həwərnı anglatxin kelidu wə xu həwər Məsih toopruluk səzdə anglitili. **18** Lekin xuni soraymənki, ular xu həwərnı anglimiqanlımidu? Əlwətə anglıdı: — «Ularning sadası pütkül dünayaqə, Sezliyi yər yuzinəng kərlirigə yətti». **19** Yənə xuni soraymənki, Israillar [xu həwərdin] wakip bolmiojanlımidu? Aldı bilən, Musa [Israiloja] mundak bəxarət bərgən: — «Həq həlk əməs» bolovan bir həlk arkilik silərdə həsat қozəyəman, Nədan bir həlk arkilik oqazipingləri қozəyəman». **20** Keyin, Yəxaya pəyoğambər intayıñ yürüklik haldə xu bəxarətni berip: — «Əzümgə intilmigənlərgə Əzümmi tapkuzdum, Meni sorimiqanlarqa Əzüm kəründüm» — dedi. **21** Lekin, U Israillar həkkidə: — «Mən kün boyi bu itaatsız wə tərsa həlkək qollirimni uzitip intilip kəldim!» — dəydu.

11 Undakta, xuni soraymənki: — Huda Əz həlkidin waz kəqtımı? Hərgiz undak əməs! Mənmu İbrahim əwlədinidin, Binyamin qabilisidin bolovan bir Israilo! **2** Huda aldin kenglə pükkən Əz həlkidin waz kəqini yok. Mukəddəs yazmilarda Ilyas [pəyoğambər] həkkidə nema deyilgənləki silərgə ayan əməsmu? U Israillardin azar qekip Hudaşa yelinip: — **3** «I Pərvərdigar, ular Sening pəyoğambərlirinən əltürtüxti, kurbangahliringni qekixti. Pəkət əzüm yaloquzla kəldim, ular yənə meningmu jenimni almakçı boluxuatidu», deyən. **4** Hudanıng uningə kəyturojan kalami kəndak boldi? U: «Baaloja tiz pükmiqən yətə ming adəmni Əzümgə elip kəldim» — deyən. **5** Huddi xuningdək, bugünkü kündimü Hudanıng xapaiti bilən [Israildin] Əzi tallıqan bir «kaldı» bar. **6** [Ularning tallinixi] xapaat bilən bolovan bolsa, undakta əzliniring əjir-əmili bilən bolovan əməs. Əməllərdin bolovan bolsa, xapaat xapaat bolmay kələtti. **7** Nətijidə kəndak boldi? Israillar idiginə erixalmidi, lekin ulardın tallanqanlar erixti. Қalqanlarning bolsa, kəngüllüri bihudaxturuldu. **8** Huddi mukəddəs yazmilarda eytilojinidək: — «Huda ularning roh-kəlbini oqəplətkə saldı, Bügüngə kədər kəzərlərini kərməs, Kulaklırını anglimas kıldı». **9** Xuningdək Dawut [pəyoğambərmü] mundak degən: «Ularning dastihini əzlinrigə kəpən wə tuzak bolup, Ularnı putlaxturup, kilmixlirini ez bexioja qıxiürsun! **10** Kezli rıqarangoqulixip, kərəlmisun; Bəllirini manggü ruslatmay pütküldürəyəsan!» **11** Undakta, xumumu sorayki: [Israillar] yikiliq kəytidin turoquzulmaslıqka putlaxkanmu? Hərgiz undak əməs! Lekin ularning teyliq itaatsızlık kılıqlanlığının nijat yat əlliklərgə yətküzüldü. Buningdin məksət Israillarnı həsətək

kozoqaxtin ibarattur. **12** Əmdi ularning teyilip itaatsizlik kılıxi dunyoqa asayixlik baxh atkən bolsa, xundakla ularning ziyan tartkini əllərni beyitkən bolsa, undakta kəlgüsida ularning həmmisining toluk nijatlıkkə erixxi dunyoqa tehimu zor bəht elip kəlməmədi?! **13** Əmdi silər əlliklärəgə sezəlowatimən; mən əlliklärə rosul süpitidə bekitilgəndin keyin, wəzipəmni xanxərəplik dəp uluqplaymənki, **14** janjigərlirin boloxlanırinə həsətinin kəzoqap, ularning bəzilərini kutuldurarmənməkin deyən ümidiata boliman. **15** Qünki ularning taxliwetilgənlilikin nətijsi dunyadiki əllərni Huda bilən inaklaxtuxur bolsa, undakta ularning kobul kılınıxi elümdin tırılıb bolmayı nəmə? **16** Həsuldin tunji bolup qıkkən hemirdiki kallak mukəddəs hesablansıa, pütün hemir mukəddəs dəp hesablinidu. Dərəhning yiltizi mukəddəs bolsa, xahlırimu mukəddəs bolidu. **17** Zəytun dərihining birnəqqə xehi dərwəkə sunduriwetilgənidi, wə sən yawa zəytun keşiti bolup, ularning ornişa ulandı. Mana əmdi darəh yiltizidin ozukluk elip, mol xırnisidin bəhrimən boluoqi boloxarınkənsən, **18** əmdi sunduruwetilgən axu xahlardın eziungni üstün klip mahtanma. Mahtansang, xuni untumiojinki, sən yiltizni əməs, yiltiz seni kətürüp kluwwətləwətidü. **19** Sən əmdi: «Xahlar menin ulinixin üçün sunduriwetildi» — deyixing mumkin. **20** Toqra, ular etikadsızlıktı sunduruldu; sən bolsang, etikadıng bilən tik turısan; birək uningdin məqrurlanma, aksiqə [Hudadin] kork! **21** Qünki Huda öyni waktida bu dərəhning ez xahlırını ayimiojanıkən, senimu ayimaslıki mumkin. **22** Mana, [bu ixlarda] Hudanıq mehribanlıqıja həmdə kəttik kol ikanlıkiga қara. U Əz yolidin yikılıp qüxkənlərgə kəttik kol idi, lekin sanga (mehribanlıkida dawamlıq tursangla) mehribanlık kərsətməktə. Undak bolmioqanda, sənmü kesip taxlinisən. **23** [Yəhudiyların] etikadsızlıqta qing turiwalımsa, əslidiki dərəhkə ulinidu. Qünki Huda ularnı käyta ulaxka kadiрdurdur. **24** Qünki aqər sən yawa zəytun darihinden kesip elinip, təbiyyi kənuniyətkə hilap haldə [baqdiki] yahxi zəytun darihiqə ulanqan yerda, əslidiki bu təbiyyi xahlırinəqə taxlinisən. **25** Kerindaxlar, eziunglarnı üstün wə əkillik qaoqlaxtin saklinixinglar üçün, wəhij kılınojan xu sirdin həwərsiz kelingxinglarnı halimaymənki, ta [Huda tallıqan] Yəhudiyyə əməslərnəng sani toluklanquqə, Israilning bir kismi tax yürüklükke kəlduruludu; **26** andin pütkül Israil kütküzulidu. Bu toqrułuk mukəddəs yaznilarda mundak yezilojan: — «Kutkuçoqı Ziondon kəlip, Iplaslkını Yakuptın yok kılıdu. **27** Mən ularning gunahlırını elip taxliwətiniimdə, Mana bu ulan bilən tütidiojan ahədəm bolidu». **28** Əmdi hux həwər jəhəttin kariqənda, silərning bahtınglar üçün Yəhudiyyə həlkə [hux hawərgə] düxmən kiliplə bekitilgən; birək Hudanıq tallıxi jəhəttin kariqənda, ata-bowilirimiz sawəbidin seyulgəndür. **29** Qünki Huda Əzi bərgənlərini wə qakırıknı käyturulwalmaydu. **30** Silər əlliklärəmə bir qaoqlarda Hudaqa itaət kilmiojan bolsanglarım, [Yəhudiylarning] itaətsizlikining nətijsisidə hazır rəhİM-xəpkətkə erixtinglar. **31** Yəhudiylar bolsa itaət kilmay keliwətidü; [Hudanıq] buningdiki məksəti, silergə kərsətkən rəhİM-xəpkət arxılık ularnimu rəhİM-xəpkətkə erixtütürxtin ibarattur. **32** Qünki Huda pütkül insaŋa rəhİM-xəpkətkə kərsətit xüqin, həmməylənni itaətsizlikə solap koydi. (**eleesə g1653**) **33** — Ah! Hudanıq danalığı wə ilim-həkmətinin bibahay bayılıklı həm həsabsız qongqurluq! Uning həkimilirinə tegigə yətkili bolmas! Uning yolları izdəp tepixtin xunqə yırakтур! **34** «Kimmu Pərvərdigarning oy-muddialırını qüxinip yətti? Kimmu Uningoja məslihətqi bolalidi?» **35** «Uningoja kim awwal bir nərsə berip, Keyin uni käyturup bər deyəlidii?». **36**

Qünki barlıq məwjudatlar Uningdin kəlgən, U arkılık məwjuṭ bolup turidu, Həm Uning üçün məwjuṭ bolup turidu. [Barlıq] xan-xərəp əbədgıqə Uningoja boloqayı! Amin. (aiőn g165)

12 Xunga, ay kərindaxlар, Hudanıng rəhimbilliliyi bilən silərdin xuni etüniṁənki, teninglarnı mükəddəs, Hudani hursən kılıdiqan, tırık kurbanlıq süpitidə Uningoja beqixlangalar. Mana bu silərnin [Hudaqə] kılıdiqan həkkiy ibaditinglardur. **2** Bu dunyanıng kəlipioqa kirip kalmangalar, bəlkı oy-pikrılarning yengiliniyi bilən eżgərtilinglar; undak kılçanda Hudanıng yahxi, köbul kılارlıq wə mukəmməl iradisining nemə ikənlikini ispatlap bilələysilər. (aiőn g165)

3 Manga ata kılınojan xapaətka asasən hərbirinqlarqa xuni eytimənki, eżüngler tooruluq eżanglarda bar bolojinidin artuk oyliman, bəlkı Huda hərbirinqlarqa təksim kılıqan ixanşıning mikdərija asasən salmaqlıq bilən eżünglarnı dəngsəp kərünglar. **4** Qünki tenimiz kəpligən əzəlardin tərkib tapkan həmdə hərbir əzayimizning ohxax bolmiojan roli bolqandək, **5** bizmu kəp bolojinimiz bilən Məsihə bir tan bolup bir-birimizgə baqlinxılık əza bolimiz. **6** Xuning üçün bizgə ata kılınojan mehîr-xəpkət boyiqə, hərhil rohiy iłtipatlırimizmu bar boldi. Birsigə ata kılınojan iłtipat wəhiyni yətküzüx bolsa, ixənqisining dairisidə wəhiyni yətküzsün; **7** baxxılarning hizmitini kılıx bolsa, hizmat kilsün; talim berix bolsa, talim bərsün; **8** riqəbatlındırıtx bolsa, riqəbatlındırsun; sadıqə berix bolsa, mərdlik bilən sadıqə bərsün; yetəkləx bolsa, astayidlilik bilən yeteklisün; həyrəhəlik kərsitisi bolsa, huxal-huramlıq bilən kilsün. **9** Mehîr-muhəbbitinglər sahta bolmısın; rəzziliktin nəprətlininglər, yahxılıkqa qing baqlininglər; **10** Bir-biringlarnı kərindaxlarqa kizojin mehîr-muhəbbət bilən sey়inglər; bir-biringlarnı hərmətləp yukiri orunuşa koyungular. **11** İntilixinglarda erinmənglər, roh-kəlbinqılar yalkunlap keyüp turup, Rəbka kollarqa hizmat kilinglər. **12** Ümidə bolup xadlinip yürüngərlər; muxəkkət-kiyinqılıqlarqa səwr-takətlik bolunglar; duayinglarnı hərkəndək wakıttı tohtatmanglar. **13** Mükəddəs bəndilərinə ehtiyajidin qikinglər; məhmədostluğka intilinglər; **14** Silərgə ziyanxəlxıq kılıquqıllarqa bəhət tilənglər; paqət bəhət tilənglərki, ularnı karojımganlar. **15** Xadlançınlar bilən billa xadlininglər, kəyəqurup yiojlıjanlar bilən billa kəyəqurup yiojlənglər. **16** Bir-biringlər bilən inək etüp ohxax oy-pikirdə bolunglar; nazırınları üstündə kılmangalar, balkı təwən kəbikdiki kixilər bilən berix-kelix kilinglər. Əzünglarnı danixmən dəp qaçlımlangalar. **17** Həqkiminə yamanlıkıja yamanlıq bilən jawab kəyturmanglar. Barlıq kixining alidda ixlirinqlər pəzilətlilik boluxka kəngül koyungular. **18** İmkaniyətning bariqə kəpqılıq bilən inək etünglər; **19** intikam almanglar, i seyümüllükrim; uni Hudaqə tapxurup Uning oqəzipiga yol koyungular, qünki [mukəddəs yazmilarda] mundak yezilojan: «Parwərdigar dəyduki, intikam Meningkidur, [yamanlıq] Mən kəyturim». **20** Xunga əksiqə «Düxmining aq bolsa, uni toydur, ussiojan bolsa, kəndur. Bundak kılıx bilən «uning beqioxa kemür qoojini toplap salojan bolisən». **21** Yamanlıq alidda bax ağmənglər, bəlkı yamanlıknı yahxılıq bilən veneqinələr.

13 Həmmə adəm əzlini idarə kılacağı hökük igilirigə boyunsun. Qünkü Huda tiklimigən həkumət yok; kəysi hökük-həkumət məwjuṭ bolsila Huda təripidin tikləngəndür. **2** Xuning üçün, hökük-həkumətkə karxilik kılıqı kixi Hudaning orunlaxturuxı ola karxilik kılıqan bolidur. Karxilik kılıquların sorakka tartılıdu **3** (qünkü həkimrənlər yahxilik kılıquları olaamas, balkı yamanlık kılıquları ola korkung kaltıridu)

Hekümrənlərdin körkuxni halimaymən desəng, undakta yahxi əməl kıl. U qəoşa həkümət təripididin təriplinisən. **4** Qünki həkümrənlər sening mənpəiting üçün Hudanıng hizmətqisidur. Lekin yamanlıq kilsang, uningdin körkuxun kerək! [Həkümən] kiliqni bikarəja esivalmaydu, u yamanlıq kiliqojiya Hudanıng əqəzipini kersitidiqan jaza bərgüqi süpitida Hudanıng hizmətqisidur. **5** Xuning üçün, həkümrənləroja boy sunux kerək. Bu, pəkət jazalinixtın saklinix üzünlə əməs, bəlkı pak wijdanlıq bolux üzündür. **6** Muxu səwəbtinmu baj tapxurunglar; həkümrənlər bolsa, Hudanıng məhsus bu ixlarnı baxçuruxka bəkitkən hizmətkarlıridur. **7** Hərkimgə ez tegixlik həkkini telanglar; əqəllə-parək tapxuruvaloquqoja əqəllə-parəkni, baj yişəkqılar oja bajını tapxurunglar; ehtiramə tegixlik bolovanlar oja ehtiram kiliqinlar, hərmət kiliqka tegixlik bolovanını hərmət kiliqinlar. **8** Bir-birinqlarnı seyüxtin baxxa, hərkimgə heqnərsidin kərzədar bolmanglar. Qünki baxçilarını seyğən kixi Təwrat əkanunining təlipini əməlgə axurqojan bolidur. **9** Qünki «zina kılma, katılık kılma, ooprılık kılma, nəpsaniyətqılık kılma» deqən pərhizlər wa bulardin baxxa hərkəndək pərlərə, «koxnangni eżüngni seyğəndək seygin» deqən bu əmərgə yioinqaqlıqojan. **10** Mehir-muhəbbətə berilgən [kixi] ez yekinioja heqkəndək yamanlıq yürgüzməydi; xuning üçün, mehir-muhəbbətə Təwrat əkanunining təlipini əməlgə axurqoquqidur. **11** Hazırkı wakitning jiddiylikini bilip, xularını kiliqinlar. Qünki bizi üçün allikəqan uykudin oyoqinix wakit-saiti yetip kıldı. Qünki dəslepki etikad kiliqan waktimizə nişbətən nijatımız tehimə yekinlap kıldı. **12** Keşə etüxkə az kaldi, kündüz yekinlahti. Xunga, karangoļukuning ixlini taxlap, yoruklukning koral-yaraklırını kiyayı. **13** Kündüzgə muwapik diyanətlək həyat keqirəyli, ayx-ixrat wa xarabhorlukka, zina wə kəyp-sapaqa, jedal-majrija wə həsəthorlukka berilməyli; **14** əksiqə ezuünglar oja Rəb Əysə Məsihli kiyiwelinglar wə gunahkar əttiki arzu-həwəslərni kəndək kanduruxni həq oyylimangler.

14 Etikadi ajizlarnı kobul kiliqinlar, lekin ular bilən pikirdə talax-tartıx kilianglar. **2** Birsə hərkəndək yeməklilikni yeyixa bolidiqlarıqoja ixinidü; lekin yəna etikadi ajiz birsi pəkət kəktatlarnı yəydi. **3** Hərkəndək yeməklilərni yəydiqan kixi yemədiqan kixini kəmsitmışın; həmdə [bəzi nərsəni] yemədiqan kixi hərkəndək yeməklilərni yəydiqan kixi üstidin həküm kilmışın. Qünki Huda uni kobul kiliqan. **4** Baxxa birsining hizmətkarı üstidin həküm kiliqoju sən kim iding? Hizmətkarning tik turuxi yaki yiğilip ketixığa pəkətlə ez hojayini məs'uldur. Həmdə [xu hizmətkarmu] tik turidiqan kilinidü — qünki [hujayini] Rəb uni tik turquzuxka kədirdur. **5** Məlum birsi məlum bir künni yəna bir kündün üstün keridü, yəna birsi həmmə künni ohxax dəp əkaraydu. Hərkim əzinin kəzəkariqoja toluk ixançıqı bolsun. **6** Məlum künni kədirləridiqlən kixi buning bilən Rəbbining hərmitidə uni kədirləydi. Bir nərsini yəydiqan kiximü Rəbbining hərmitidə yəydi, qünki u ez rizki üçün Hudaqa təxəkkür eytidü. Məlum nərsini yemədiqan kixi yemədiqanlıq bilən əzinin Rəbbining hərmitidə yeməydi, umu xundakla Hudaqa təxəkkür eytidü. **7** Qünki heqkəysimiz əzimiz üçün yaximaymız wə heqkəysimiz əzimiz üçün əlməyməz; **8** Bəlkı əgər yaxisak, Rəbbimiz üçün yaximaymız; əlsək, Rəbbimiz üçün əlimiz. Xuning üçün yaxisakmu, əlsəkmu Rəbbimizgə mənsupturmız. **9** Qünki Məsihning elüxi wa tirilixi dəl xu maksət bilən boldiki, Uning olükklärning həm tiriklərinən Rəbbi bolux üzündür. **10** Undakta, sən nemə üçün kərindixing üstidin həküm kilişən? Yəki nemə üçün kərindixingni mənsitməysən? Qünki

həmmimiz Hudanıng sorak təhti aldida turiximiz kerək bolidur. **11** Qünki [mukəddəs yazmilarda] eytilojinidək: — «Pərvərdigar dəyduki: — Əz həyatim bilən kəsəm iqimankı, Manga barlıq tizlər pütkilidü, Barlıq tıllar Meni etirap kılıp mədhiyə okuydu». **12** Xunga, hərbirimiz Huda alidda ezmiz tooruluk hesab berimiz. **13** Xuning üçün, bir-birimizning üstidin həküm kiliqoju ikkinçi biri bolmayıli. Buning orniqə xundak həküm-kararəja kelinglərki, hərkəndək kərindaxka gunahka yikidiojan bir nərsini yaki tuzaknı koymasılık kerək. **14** Rəbbimiz Əysəda bolovanlığının xuning oja kət'iy ixəndərülüp bilimənki, hərkəndək nərsə əzlikidin haram əməstur; lekin bir nərsini haram dap kariojan kixi üçün, u uningoja haramdır. **15** Əgər yeməkliking tüpəylidin kərindixingni azabka koyqan bolsang, mehir-muhəbbət yolda mangmiojan bolisən. Məsih uning üçün Əz janini pida kılıp eləgn, bu [kərindixingni] yeməkliking bilən nabut kılmalı! **16** Əmdi silər yahxi dəp kariojan ixlarning yaman deyilixigə səwəbqi bolup kalmanglar. **17** Qünki Hudanıng padixahlıki yemək-iqmakta əməs, bəlkı Mukəddəs Rohta bolovan həkkənəliylik, inaklık-hatirjəmlik wə xadılıktıdır. **18** Bularda yaxap Məsihə hizmət kiliqoju kixi Hudanı hursən kılıdu wə insanlarning təriplixigə sazawər bolidur. **19** Xuning üçün əzimizni inaklıknı ilgiri süridiqan wə bir-birimizning etikadını kurup qıkıdiaojan ixlar oja ataylı. **20** Yeməklikni dəp Hudanıng əjrini nabut kilmanglar. Həmmə nərsə darwəkə halaldur; biraq birsi yegini bilən [etikadida] putlaxsa, u uningoja yaman hesablinidü. **21** Xuning üçün gəx yeyix, xarab iqix, xundakla baxxa hərkəndək ixlarnı kiliqinx kərindixingin gunahka teyildəriqan, azabka koyidiojan yaki uni aqjazlaxturidiqan bolsa, bularını kilmiojining tütük. **22** Sening [məlum bir ixni kiliqka] ixənqinq barmu? Əmdi bu ixənq Huda bilən sening arangdiki ixtur. Əzi kiliwatqan ixni toorə dəp kariojan, xuningdi wijdanımı əyibkə buyrulmiojan kixi nemideqən bəhtlik-hə! **23** Ləkin [yeməkliktin] gumanlınip turup yənə xuni yegən kixi əyibkə buyrulidu, qünki buni ixənq bilən yemigən. Ixənqın bolmiojan hərkəndək ix gunahıqtur.

15 Əmdi etikadımız küqlük bolovan bizlər əzimizni kənafləndirərək xiliqnlə oylimay, bəlkı etikadi ajizlarningmu ajizliklərini kətürümiz kərək. **2** Hərbirimiz ez yekinimizning etikadını kurup qıkixi üçün, uning bəht-barikitini kəzlep, uni hursən kiliqka intiləyli. **3** Qünki hətta Məsihə Əzini kanduruxni oylimiojanidi. Bu tooprisida mukəddəs yazmilarda mundak pütülgən: «Sən [Hudanı] həkərət kiliqanlarning həkərətləri Mening üstümgə qüxti». **4** Qünki burunda [wəhiy bilən] pütülgən yazmilardiki hərkəysi sözər bızga eğitix üçün yezilojan bolup, məksəti mukəddəs kitablardın kələn səwr-takət wə ilhəmbəhx arkılık bizdə azru-ümidning boluxi üzündür. **5** Əmdi səwr-takət wə ilhəmbəhxning İğisi Huda silərni Məsih Əysəni ilə qılıp, əzara bir oy-niyatka kəltürgəy; **6** buning bilən silər Hudanı, yəni Rəbbimiz Əysə Məsihning Atisini bir jan bir dil bilən bir eqizində uluqılıqaysırlar. **7** Xunga, Məsih silərni kobul kılıp, Hudaqa xan-xərəp kəltürginidək, silərmi bir-biringlərni kobul kiliqinlar. **8** Qünki silərgə xuni ətimənki, Əysə Məsih Hudanıng ata-bowları oja bərgən wədilirini ispatlx üçün, xu arkılık allərəmu Hudanıng rəhimbəx kərəp uni uluqılıxi üçün, hətnə kiliqojanlar oja Hudanıng həkikətini yətküzgüqi hizmatkar süpitidə təyinləndi. Bu huddi [mukəddəs yazmilarda]: — «Xunga Sanga allər arısida mədhiyə okuymən, Wə Sening namıngni külüyemən» — dəp yezilojanidi. **10** Wə U yəna: — «Əy allər, [Hudanıng] həlkə bilən billa xad-huram bolungular!» — dəydu. **11** Wə yəna U: — «Əy barlıq allər, Pərvərdigarnı mədhiyilənglər, əy pütkül kowmlar, Uni uluqılanglar!» —

dəydi. **12** Yənə, Yəxaya [pəyojəmbərmə] mundak dəydi: — «Yəssənəng yiltizi bolğan kixi məydanqa qikidu, Əllərgə həkimlik kılıdiqan zat ornidin turidu; Əller dərvəzə Uningçə ümid baqlaydu». **13** Əmdi ümidning Igisi Huda Əzığə ixiniwatçınlıqlardın kəlblinglərin toluk xad-huramlıq wə tinq-hatırjamlıkkə tolduroq, xuning bilən Mukəddas Roħning küq-kudriti bilən ümidkə tolup taxkaysılar. **14** I kerindaxlırlırm, kənglünglarning mehribanlıq bilən tololanlıqoja, mol bilimlər bilən toluk bezəgənlilikə, xundakla bir-biringlaroja əzara jekiləp berələydiqanlıqlarojumu kayılmən. **15** Xundak bolsimu, Huda manga ata kılqan xapaət tüpəylidin man silərgə bir kısım tərəplərdin nəqqə ixlərni əslitip koyuxkə sel jür'ətlük bolup uxbu hətni yazmaktımən. **16** Xu xapaət bilən mən Hudanıng hux həvrini yətküziüp kahindən Uning ibadıtını həmmə yərdə wujudkə kəltürük hizmitidə [Yəhudiyyə əməs] əllərgə Məsih, Əysanıng hizmətkarı bolup təyinləndim. Bu hizmitimng məksiti əllərning Hudaqa sunidıqan ibadıtı Mukəddas Roh, arkılık pak-mukəddas kılınip, Hudani hursən kılıdiqan kurbanlıktak Uning kobul kiliçioja layik boluxi üçündür. **17** Xuning üçün Məsih Əysada bolovanlıqimdən Hudanıng manga tapxurojanlıridin pəhirlinimən. **18** Qünki əllərning Hudaqa itaət kılıxi üçün Məsihning manga kıldıroqanlıridin baxka həqnemini tiləqə elixkə həddim əməs. Sez wə əməllər arkılık, alamətlək mejizilər wə karamətlər arkılık, Mukəddas Roħning küq-kudriti bilən Yerusaleməndin baxlap Illirikon əlkisgiqə aylınip həmmə yərdə Məsihning hux həvrini toluk jakarlıdim. **20** Xundak, kılıp baxkılılar saloqan ulning üstigə bina salmaslıq üçün, əzoldın Məsihning nami anglanıçıyan yörəldə bhu hux həwərnı jakarlaxka intilip kəldim. **21** Bu töoprısida [mukəddəs yazmilarda] eytiloqinidək: — «Uningdin həwersiz bolovanlar Uni keridu, Anglimiqanlar anglap qüxinidu». **22** Mana, xu [hizmatlırim] səwəbidin yeninqərəqə berixni kəp ketim oylioqan bolsammu, lekin tosulqularoja uqrap baralmidim. **23** Lekin həzir muxu ətraplarda [hux həvrə yətküzülməgən] yərlər manga əkləmənlərlikin, həmdə kəp yillardın beri sılarnı yoklap berix arzuyum bolovanlıqin, İspaniyaga beriximdə sılarnımı yoklap etməkqimən. Sapırında aldı bilən silar bilən kerübü, bir məzil həmrəhlikinqardın toluk huxallinip, andın silərnəng yardimlarda səpirimni davamlıxturuxumni ümid kılımən. **25** Birak, həzir bolsa Yerusaleməqa berip, u yərdiki mukəddəs bəndilərning hizmitidə boluxka ketiwatıman. **26** Qünki Makedoniya wə Ahaya əlkiliridiki jamaətlər Yerusaleməndiki mukəddəs bəndilər arisidiki yoksullaroja ianə toplap yardım berixni layık kərdi. **27** Bu ixni ular bərhək, layık kərdi; əməliyyətə bolsa ular Yerusaleməndikilərgə kərzədardur. Qünki əllər [Yəhudiyyə kerindaxlarning] rohiy bəhtliridin bəhrimən bolovan bolsa, maddiy jəhəttin ularoja yardım berixka toqra kelidi. **28** Man bu ixni püttürgəndin keyin, yəni [Yerusaleməndiki] kerindaxlarning [jamaətlərning etikadining] bu mewisini kobul kılıxını jazmənləxtürgəndin keyin, sılarnı yoklap etüp İspaniyagə barımən. **29** Yeninqərəqə barojinimdə, Məsihning toluk bəht-bərkətitin silərgə elip baridiojanlıqını bilimən. **30** Kerindaxlар, Rəbbimiz Əysa Məsih wə [Mukəddəs] Roħning mehîr-muhəbbiti bilən silerdin etünimənki, man üçün Hudaqa dua kılıp mən bilən birlikə kürax kılqaysılar — **31** menin Yəhudiyyə əlkisidiki etikad kılımənlərning yaman niyətləridin saklinixim, xuningdək Yerusalemda in'amni yətküziüx hizmitimning xu yərdiki mukəddəs bəndilərning kobul kiliçioja erixxi üçün **32** həmdə ahirdə Huda buyrusu, pekirning xad-huramlıq bilən yeninqərəqə berip, silar bilən

ortak istirahət kiliçimiz üçünmu dua kılqaysılar. **33** Amanlıq-hatırjəmlik Igisi bolovan Huda həmminglər bilən billə boløy! Amin!

16 Kənhrıa xəhəridiki jamaətning hizmətqisi singlimiz Fibini silərgə təwsiyə kılıp tonuxturmıən; **2** uni mukəddəs bəndilərgə layık Rəbning muhəbbitidə kobul kılıp kütüwələqəsiler, uning hərkəndək ixtə silərgə hajiti qüxsə, uningoja yardım kılqaysılar. Qünki u ezmənu nuroqun kixilergə, jümlidin mangımı qong yardımçı bolovan. **3** Mən bilən birgə ixligən, Məsih, Əysada bolovan hizmətdaxlırim Priska bilən Akwilaoja salam eytkəsiler **4** (ular meni dəp ez həyatının heyim-hətirigə karımıdır). Həm yaloquz mənələ əməs, bəlkı əllərdiki barlık jamaətlərə ulardin minnətdardur. **5** Ularning ailisidə jəmə bolidiqliq jamaətkimə salam eytkəsiler. Asiya əlkisidin Məsihə etikadta əng dəsləpki mewə bolup qıkkə, seyümlüküm Epənitə salam eytkəsiler. **6** Silər üçün kep ajır singdürügən Məryəmgə salam eytkəsiler. **7** Mən bilən zindandax bolovan, Yəhudiyyə kerindaxlırim Andronikus wə Yunyaqə salam eytkəsiler. Ular məndin awwal Məsihətə bolovan bolup, rosullar arisidimi abruluklər. **8** Rəbbimizdə bolovan seyümlüküm Ampliyatka salam eytkəsiler. **9** Biz birgə ixligən Məsihətə bolovan hizmətdiximiz Urbanus wə seyümlüküm Stahuslarqa salam eytkəsiler. **10** Sınaklırdın etkən, Məsihətə sadik ispatlinip kələn Apelisə salam eytkəsiler. Aristowulusun ailsidikilərə salam eytkəsiler. **11** Yəhudiyyə kerindixim Herodiyonqa, Narkisning ailsidikilərindən Rəbdə bolovanlarqa salam eytkəsiler. **12** Rəbning hizmitidə japa tartıwatlıq Trifena wə Trifosa hanimoja salam eytkəsiler. Rəbning hizmitidə nuroqun japa tartıqan seyümlük [singlim] Pərsiška salam eytkəsiler. **13** Rəbdə tallanoqan Rufuska wə uning mangımı ana bolovan anisioja salam eytkəsiler. **14** Asinkritus, Filigon, Hərmis, Patrobas, Hərməs wə ularning yenidiki kerindaxlara salam eytkəsiler. **15** Filologus wə Yulyaqa, Nerijs wə singlisioja, Olimpas wə ularning yenidiki barlık mukəddəs bəndilərgə salam eytkəsiler. **16** Bir-biringlər bilən pak seyülxər bilən salamlıxinglər. Məsihning həmmə jamaətləridin silərgə salam! **17** Kerindaxlər, silərdin xuni etünimənki, silar egəngən təliməq karxi qıkkə, aranglarda ihtiqləpləri payda kılıdiqan wə adaməni etikad yolidin teyilduridiojan kixilərdin pohəs bolunglar, ulardin neri bolunglar. **18** Bundak kixilar Rəbbimiz Məsihətə əməs, bəlkı ez əkərniqə kul bolidu; ular silik-sipəyə gəplər wə huxamat səzləri bilən saddilərning kəlbini azduridu. **19** Silərning Rəbkə bolovan itaətmənliliklərin həmməylən həvrəapti. Xunga əhwalinglərin xadlinimən; xundaktımı, yahxi ixlar jəhəttə akl boluxunglarnı, yaman ixlarqə nisbətən nadan boluxunglarnı halaymən. **20** Amanlıq-hatırjəmlik Igisi bolovan Huda uzun etməy Xəytannı ayaq astınglarda yeniyidü. Rəbbimiz Əysanıng mehîr-xəpkəti silərgə yar boløy! **21** Hizmətdixim Timotiy, Yəhudiyyə kerindaxlırim Lukyus, Yason wə Sospatirlardın silərgə salam. **22** (ubu hətkə kələm təwərkəti mənki Tərtiymu Rəbdə silərgə salam yollaymən). **23** Manga wə əyida daim yiqiliqliqən püttün jamaətkə sahibhanlıq kılıdiqan Gayustin silərgə salam. Xəhərning həzinəqisi Erastus silərgə salam yollaydı, kerindiximiz Kuwartusmu xundak. **24** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti həmminglərə yar boløy! Amin! **25** Uzun zamanlardın buyan süküttə saklinip kələn sırning wəhij kılınixi boyıqə, menin arkılık yətküzülgən wə hux həvrə, yəni Əysa Məsihning jakarlinixi bilən silərni mustahkəmləkə kədir Bolquqioja [xan-xərəp boløy!] (*αιονίος για 16:6*) **26** Sir bolsa insanları etikadlı itaətmənlilik yolioja elip berix üçün, mənggü həyat Hudanıng əmrigə binaən həm

biwasita həm burunki pəyərəmbərlərning yezip qaldurqanlıri
arkılık, hazır barlık əllərgə wəhiy kılındı; (**aïōnios g166**) 27
xundak kılıçın birdinbir dana Boloquqi Hudaşa Əysə Məsilə
arkılık xan-xərəp əbədil'əbəd boløy! Amin! (**aïōn g165**)

Korintliklar oja 1

1 Hudaning iradisi bilen Məsih Əysanıng rosulu dəp qakirilojan mənki Pawlustin wə kərindiximiz Sostenistin Korint xəhiriidiki jamaətka, Məsih, Əysada pak-mukəddəs kılınip, «mukəddəs bəndilirim» dəp qakirilojanlaro wə xuningdak hər yərlərdə Rəb Əysa Məsihning (U ularoja wə bizgə mənsup!) namioja nida kıloloqularıng həmmisigə salam! **3** Atimiz Huda həm Rəb Əysa Məsihən silergə mehîr-xapkət wə hatırjəmlik bolqay! **4** Hudanıng Məsih, Əysada silergə ata kiliqan mehîr-xepkəti tüpaylıdin Hudayımoja hərdaim təxəkkür eytimən; **5** buning bilən silər Uningda hər tərəptə, hərkəndək sezəd, hər tərəptiki bilimlərdə bay kiliqənsilər, **6** huddi Məsihning guvahlıki silerdə təstiklənəndə. **7** Xuning bilən silarda hərkəndək rohij iłtipat komlik kılımaston, Rəbbimiz Əysa Məsihning ayan kılınlığını kütisilər; **8** U yəna silərni ahıroqə mustəhkəmləyduki, Rəb Əysa Məsihning künə kəlgüqə əyibisz saklinisilər; **9** Huda sezədə turoquşidur — silərni Əz Oqlı Rəb Əysa Məsihning sirdax-həmdəmligə qakiroquqi del Uning Əzidur. **10** Əmdı man silərdin Rəbbimiz Əysa Məsihning nami bilən xuni etünimənki, i kerindaxlar, gepinglər bir yərdin qıksın, aranglarda bəlginqılık bolmisun, bir pikirdə, bir niyatə kamıl birləxtürültüngərlər; **11** Qünki Klowining ailisidiliklərning manga silər toorqangarda eytixiqə, i kerindaxlirim, aranglarda talax-tartixlar bar ikən. **12** Deməkçi bolqojinim xuki, hərbiringlər: «Mən Pawlusning tərəpdarı», «Mən Apollosning tərəpdarı», «Mən Kefasnıng tərəpdarı» wə «Mən Məsihning tərəpdarı» dəwatisilər. **13** Əjəba, Məsih bəltüngənmikan? Silər üçün krestləngən adəm Pawlusmüdi? Silər Pawlusning namioja qəmildürdüngərlərmi? **14** Mən Hudaqə təxəkkür eytimənki, aranglardın Krispus bilən Gayustin baxka həqkaysinglərni qəmildürümidi; **15** xuning bilən həqkim meni ezzining namida adəmlərni qəmildürdi, deyəlməydi. **16** Durus, man yəna İstifanasning eydikilərənmü qəmildürdüm; baxxa birawni qəmildürjinimi aşılıymeymən. **17** Qünki Məsih meni adəmlərni qəmildürüixəkə əməs, bəlkı hux həwərnı jakarlaşqə əwtəti; uni jakarlaş bolsa insanning həkmətlək səzliyi bilən bolmaslık kerək; undak bolqanda Məsihning kresttiki [kurbanlığının] küqi yokitilojan bolidur. **18** Qünki kresttiki kurbanlığı toopruluk, söz-kalam halakatka ketiwatkanlarqa əhməklik, əmma kutulduruluwatkan bizlərgə Hudanıng küq-kudritidur. **19** Qünki mundak pütülgənki, «Mən danixmənlərning danixmənləkini yokitiman, akıllarının akıllığını qətka əkəmən». **20** Undakta, danixmənlər keni? Təwrat elimalır keni? Bu dunyadiki bəs-munazirə kıloloqular keni? Huda bu dunyadiki danalıknı əhməklik dəp kərsətkən əməsmü? (**aiən g165**) **21** Qünki Huda danalıki bilən bekitkini boyiqə, dunya eż danalıki ərkilik Hudani tonumiojan, xunga Huda əhmikənan dəp karalojan, jakarliniwtakan söz-kalam ərkilik uningoja ixəngüqilərgə nijatlı yetküzünxin layık kərgən. **22** Qünki Yəhudiyalar möjizilik alamatlərni, greklər bolsa «danalıq»ni teləp kılıdu; **23** əmma biz bolsak Məsihni, yəni krestləngən Məsihni jakarlaymız; bu Yəhudiyalarqa nisbətan bizarlıq ix, allərgə nisbətan əhmikənlilik dəp karilidu; **24** əmma qakirilojanlar üçün eytkənda, məyli Yəhudiyalar bolsun yaki greklər bolsun, Məsih Hudanıng küq-kudriti wə Hudanıng danalıkdır. **25** Qünki Hudanıng əhmikənlilikı insanlarning danalıcidın üstündür, Hudanıng ajizlikı insanların küqidin üstündür. **26** Qünki, i kerindaxlar, silərning qakirilojan wakıttiki halinglər üstüdə oylinip bekinglər; qakirilojanlar arısida insanyi tərəptin dana karalojanlar anqə kəp əməs, küq-hökükət qəzəbən.

boylanlar anqə kəp əməs, aksəngəklər anqə kəp əməs idi; **27** bəlkı Huda danalarnı hijalətkə kaldurux üçün bu dunyadıki əhmək sanalojanları talliwaldı; küqlükərni hijalətkə kaldurux üçün bu dunyadıki ajiz sanalojanları talliwaldı; **28** U yəna bu dunyadıki əkdirsizlərni, pəs kəriliidiojanları talliwaldı, «yox bolqan narsıslərni məwjuət xay'ılırni yokka qıkırıwetix üçün talliwaldı. **29** Uning məksiti Huda aldida həq ət igisi mahtanmaslıq tütündür. **30** Əmma Uning təripidin silər Məsih, Əysada turisilər; U bizgə Hudadin kəlgən danalıq, həkkənaliyik, pak-mukəddəslik wə hərəlik-azadlıq kılınoqandur; **31** xuningdək [Təwrat] pütülgəndək: «Pəhirlinip mahtıouqi bolsa Rəbdin pəhirlinip mahtıusun!».

2 Mən bolsam, i kerindaxlar, yeninglar oja baroqinimdə, Hudanıng guvahlıkinin jakarlaş üçün həq qəpəndəlik yaki əkil-danalıq ixli tip kəlgən əməsmən; **2** ənki mən aranglarda Əysa Məsihən baxka, yəni krestləngən Məsihən baxka həqnemini bilməslikkə bələ baqlıqənədim; **3** mən aranglarda bolqan waktimdə ajizlikə, qorkunqta wə titriqən haləttə bolattım; **4** menin sezlerim həm jakarlıxım bolsa adamni kayıl kıloloqudək insaniy danalıq sezler bilən əməs, bəlkı Rohning alamət kərsətitxli wə küq-kudrat bilən bolqan idi. **5** Buningdən məksət silərning etikadıngərlər insaniy danalıq əməs, bəlkı Hudanıng küq-kudritigə baqlansun degəndən ibarət idi. **6** Halbuki, kamalatka yetkənlər arısida biz danalıknı bayan kılımımız; bu danalıq bu dəwrdiki danalıq əməs, yəki bu dəwrdiki həkümranlarning danalıq əməs (ular zavallikkə yüz tutkandur); (**aiən g165**) **7** əmma biz bir sırni axkarılap, Hudanıng bir danalıkinin bayan kılımımız; Huda əslidə axkarə kılınmiojan bu danalıknı barlıq dəwrlərdin burun bizning xan-xərəpkə müvəssər boluxımız üçün bekitkənidi. (**aiən g165**) **8** Bu danalıknı bu dəwrdiki həkümranlarning həqkəyisini qüixinip yetmişənidə; uni qüixinip yetkən bolsa, xan-xərəpnin Igisi bolqan Rəbni krestlimiğə bolatti. (**aiən g165**) **9** Halbuki, [Təwrat] pütülgəndək: — «Əzini seyənələrəgə Hudanıng təyyarlıqənləri — Del həqkəndək kəz kərmigən, Həqkəndək kulaş, anglimiojan, Həqkəndək kəngül oylap bakımojan nərsilərdür». **10** Əmma bu nərsilərni Huda Roh ərkilik, ayan kıldı; qünki Roh bolsa həmmə ixlərni, hətta Hudanıng qongkər taglırını inqikiləp izligəqidür; **11** Qünki insanlarda, insanning kenglidikini biliqü xu insanning rohidin baxka nərsə barma? Xuningə oħħax, Hudanıng Rohidin baxka, Hudanıng kenglidikilirini biliqü yoktur. **12** Əmma bizning kobul kılönimiz bolsa bu dunyadıki roh əməs, bəlkı Hudadin kəlgən Rohdur; del xundak bolqoqka biz Huda təripidin bizgə sehiylik bilən ata kiliqan nərsilərni bilip yetələyimiz. **13** Bu ix-xay'ılırni insaniy danalıktın egitilən sezler bilən əməs, bəlkı [Mukəddəs] Rohtin egitilən sezler bilən, rohij ixlərni rohij sezler bilən qıxəndürüp sezləyimiz. **14** Əmma «janşa təwə» kixi Hudanıng Rohinini kobul kilmaydu, qünki bu ixlar uningoja nisbətan əhmikənluktur; u ularını həq qüixinip yetələydi, qünki ular roh bilən park etilip bahalinxı kerəktür. **15** Rohka təwə kixi həmmə ixlər oja baha berələydi; əmma uningoja bolsa həqkim baha berələydi. **16** Qünki kim Rəbning oy-kənglini qüxinip yetip, Uningə məslihətqi bolalisun? Əmma biz bolsak Məsihning oy-kəngligə igimiz.

3 Lekin mən, i kerindaxlar, Rohka təwə kixilərgə sez kıləndək silərə söz kılalmay keliwatiñən; əksiqə silərni ətkə təwə kixilar, Məsihənə bolqan bowak hesablaş silərə sezləkə məjbur boldum. **2** Mən silərə süt iqtüzdüm, gexni yegizmidim; qünki silər gəxni həzim kılalmayıtinglər, xundakla hazırlımu tehi həzim kılalmaysilər; **3** Qünki silər yənilə ətkə təwədursilər.

Aranglarda həsəthorluk wə talax-tartixlar bar bolqazqa, silər ətəkə təwə əməsmu, insanlarqə mengiwatmamsıller? **4** Qünki birsti «Mən Pawlus tərəpdarı», baxka birsti «Mən Apollos tərəpdarı» desə, silər pəkət insanların yolidə mangojan bolup kalmamsıller? **5** Apollos degən kim? Pawlus kim idi? Bəz pəkət silərning etikədingləriə wasitiqi bolduk, halas; hərbirimiz pəkət Rab bizga təksim kılıqını boyiqə wəzipa ada kılıdıcıqın hizmətkarlar, halas, xundak əməsmu? **6** Mən tiktim, Apollos suçardı; əmma əstürgüqi bolsa Hudadur. **7** Xunga tikküqi həqnemigə hesab əməs, sujaroququmu həqnemigə hesab əməs, pəkət əstürgüqi Huda Əzi həmmidur. **8** Əmma tikküqi wə osa kılıqını bolsa bir məksətidür; xundaktımı hərbiri ez əjri boyiqə in'amini köbul kıldı. **9** Qünki biz Hudaqa təwə mehnətdaxturmız; silər bolsanglar Hudanıng bağı-etiizi, Hudanıng kuruluxisilər. **10** Hudanıng manga təksim kılıqın mehîr-xəpkəti boyiqə, huddi usta memardık ul saldim, andin baxka birsti uning üstigə kuruwatidu. Əmma hərbir kuroquqı kəndak kuruwatqanlıqıə ehtiyat kilsən. **11** Qünki selinojan ulni, yəni əysa Məsihən baxka heqkəndak ulni selixka bolmaydu. **12** Əmdi birsti bu ul üstigə altun, kümüx, kimmətlək taxlar, yaqaq, qəpler, saman salsa, **13** hərbirininq singdürügən ajrining kəndaklıkı kərənidü; qünki xu künü uni axkarə kıldı, qünki uning mahiyəti otta kərənlidü; ot hərbir kixinininq ejrini, kəndak mahiyəttin bolqanlıkini sinaydu. **14** Birsining ul üstigə kurojan ixi puhta saklinip kalsa, u in'amoja erixidü; **15** Birsining kurojını kəyüp kətsə, u ziyan tartidü; u əzi kütulidü, əmma goya ottin etüp kütulojan birsiga ohxap kəlidü. **16** Əjəba, əzünglarning Hudanıng ibadəthanisi ikənliklərini wə Hudanıng Rohinjing silərdə turojanlıkini bilməmsiller? **17** Birsini Hudanıng ibadəthanisini harab kilsə, Huda uni harab kıldı; qünki Hudanıng ibadəthanisi pak-mukəddəstür, silər dəl xundaksilər. **18** Heqkim əz-ezini aldımızınsı; birsti əzini bu dərvəda dana dəp sanisa, nadan bolup kalsun; xuning bilən u dana bolidü. (**aiən g165**) **19** Qünki bu dunyadiki danalıq Hudaqa nisbətən əhməmkilət; qünki: — «U danixmənlərni əz hıyligərlərinin tuzikiqiə alıdu», dəp wə yənə: «Rəb danixmanlarning oyhiyallırıning tutamı yoklukını biliđu» dəp pütüklükür. **21** Xunga heqkim insan degənərləri pəhirlinip danglimisun; qünki əmmə məwjudatlar silərgə təwədür; **22** Pawlus bolsun, Apollos bolsun, Kefas bolsun, dunya-jahən bolsun, hayatı bolsun, əlüm bolsun, həzirki ixlar bolsun, kəlgüsü ixlar bolsun, əmmisi silərgə mənsuptur; **23** silər bolsanglar Məsihning, Məsih, bolsa Hudanıngkidur.

4 Birsiz təqribən birnəmə deməkqi bolsa, bizni Məsihning hizmətkarları wə Hudanıng sirləri amanət kılınojan ojigidalarlar dəp bilsən. **2** Əmdi ojigidar degenlərdin təlap kılınidiqinə xuki, ular wapadar-sadıq boluxi keraktur. **3** Əmma mən silər təripingləndən yaki baxka hərkəndək insaniyət təripindən sürüxtürüp bahalansam, bu mən üçün qızırqılıq ix; mən hətta əzüm təqribən sürüxtürüp olturnmayım. **4** Qünki wijdanim əyibləydiqan heqkəndak ixlirimindən həwirim yok; əmma bu ixning əzi meni həkkəniy dəp aklimaydu; meni sürüxtürüp bahalıouqı bolsa Rəbdur. **5** Xunga waktsaiti kəlmigüqə, yəni Rəb kəlmigüqə heq ix təqribən heküm qıqarmanglar; Rəb kəlgəndə u karangoqlukaltı yoxurun ixlarnı axkarilaydu, kəlb-dillardiki barlıq oy-niyatlırnı ayan kıldı; xu qəođda hərbiri Huda təripindən təripinidü. **6** Əmma, i kerindaxlar, bu ixlarnı silernən mənpəətinglərni dəp əzümgə wə Apolloska tətbiklidim; məksət silər biz arkılıq «pütülgənninə dairəsinin həlkip kətmənglər» degən sawakni əginixinglər, xundakla heqkaysinglarning məlum birsini baxka birsidin

üstün dəp pəhirlinip təkəbburlixip kətməsliklər üzündür. **7** Qünki kim seni baxka birsidin üstün kılıdu? Sanga ata kılınojan nərsidin baxka səndə yənə nemə bar? Həmə sanga berilgən tursa, nemixkə «Məndə əslı bar idı» dəp pəhirlinip kerəngləp ketisən. **8** Silər allıqاقan toyunup kəttinglər! Allıqاقan beypir kəttinglər! Silər bızsız padixahlar bolup həküm sürdungular! Kaxki silər həkikətən həküm sürgən bolsangları — undakta biz silər bilən billə həküm sürgən bolattuk! **9** Qünki Huda rosullar bolqan bizlərni elümgə mahkum bolqan adəmlərdək əng ahiroja koyup sazayı kılıp otturioja qıkarajan, dəp oylaymən; qünki biz pütükələməngə, yəni əhem pərixtılərgə əhem insanlarqə bir hil tamaxa bolduk. **10** Biz Məsih üçün əhmaq sanaloqanızırmış, əmma silər Məsihənə danasırlar! Biz ajiz, əmma silər küllişkilər; silər iżzətlik, əmma biz har; **11** Hazırkı dəkikiqiə aq-yalingaq, qangkap yürməktimidiz, dumbalınıp, sərgərdan, makansız bolup yürməktimidiz; **12** əz kolimiz bilən ixlep japa tartıqtımız; ahanatka kələqanda yahxılık tiləwatiımız; ziyanxalıkkı uqrıqanda, qidawatımız; **13** təhmətkə uqrıqanda, [biz ularnı] qiraylikqə [towioja] ündəymiz; biz jahanning daxkili, insanların süpüründisi dəp karılıwatımız, ta həzirətiqə xundak. **14** Bu ixlarnı yezixim, silərni hijalətək kəldürux üçün əməs, bəlkı seyümlük balılırim süpitidə silərgə nəsihət kiliwatiman; **15** qünki silərning Məsihənə təmənligən tarbiyiliqüllüringər bolsımı, silərning atanglar kep amastur; qünki mən Məsih əysada bolup silərni hux hawər arklılıq terəldürüp ata boldum. **16** Xunga mən silərdin etüniməkni, meni tilgə kilinglar. **17** Dəl bu səwəbtin mən Rəbdə bolojan əz seyümlük wə ixənqlik oğlum Timotiyini yeninqərəqə əwəttim; hərkəysi jaylardakı jamaətə egaqtanırmıqə aqixip, u silərgə Məsihənə bolqan yollarım toqrouluk əslitidü. **18** Əmma bəziliringlar, «Pawlusni yenimizə qəlməydü», dəp kərəngləp kəttinglər; **19** biraq Rəb buyrusu mən pat arida yeninqərəqə barımnı; xu qaođda mən kərəngləp kətkənlərning səzlini əməs, bəlkı ularda bolqan küt-kudratıni kərəp bakay. **20** Qünki Hudanıng padixahlıqı səzdə əməs, bəlkı küt-kudratı ispatlinidü. **21** Əmdi nemini halayisilər? Yeninqərəqə təyak kətirüp beriximnimü, yaki mehîr-mulayimliq rohida beriximnimü?

5 Hərtərəptin xu angliniatiđuki, aranglarda buzukqılık bar ikən — bundač buzukqılık hətta taipilər arisidimu tilənə elinmaydu — u bolsımı birsining əz atisining ayalıqə qekilixitin ibarət. **2** Əmma silər yoqınap kerəngləp kəttinglər! Bu rəzil ixni sadir kılıqan kixi arımidzin koçlıwietsilən dəp ekünütüngərəqə toqra kəlməndü? **3** Qünki gərqə təndə silər bilən billə bolmisən, əmma rohta silər bilən billə bolux süpitidə allıqاقan xundak mən xu həkümü qıckardımı, **4** (həmminglər Rəb əysa Məsihning namida jam bolqanda, eztümüng rohim silər bilən bolup, Rəbbimiz əysa Məsihning küt-kudritiğə tayinip) — **5** xundak kılıqan kixininə ətləri halak kılınsun, xuning bilən uning rohi Rəb əysanıng künidə kutkuzuluxi üçün Xəytanning ilkigə tapxurulsun. **6** Silərning qongqılık kılıqininglər yahxi əməs. «Kıqıkkıñə hemirturraq pütükəl hemirni boldurup yoqinitidü» dəp bilməmsiller? **7** Kona hemirturraqı qıqıriwetinqərəqə; xuning bilən silər aslı hemirturraqsız hemirdək yengi bir zuwula bolisilər; qünki «etüp ketix heyti» diki qozimiz] bolqan Məsih, kurbənlik kılındı; **8** xunga heytni yaman niyatlık wə rəzillik bolqan hemirturraq bilən əməs, bəlkı səmimiyyəlik wə həkikət bolqan petir nan bilən təntənə kılıp etküzaylı. **9** Mən [aldıñkı] hətta silərgə buzukqılık kılıqulılar bilən arılxamanglar dəp yazoqanıdım; **10** əmma bu deqinim bu dunyadiki buzukqılık kılıqulılar, yaki nəpsaniyatqılər, yaki

kazzaplar yaki butpərəslər bilən arilaxmanglar deginim əməs; undak boloğanda dunyadın ayrılixka möjbur bolattinglar; **11** əmma hazırkı bu hetimda yazojinim xuki, ezini «kerindax» dəp atıwaloşan əmma xundakla buzukluk kiloqu, nəpsaniyətqi, butpərəs, hərakkəx yaki kazzap bolsa, undak bir xiki bilən arilaxmanglar, hətta uning bilən həmdastihanmu bolmanglar. **12** Sirttikilərni həküm qıkırıp bir tərəp kılıxning mən bilan nemə munasiwi? Lekin iqinglardikilərni ezungular həküm qıkırıp bir tərəp kılıx silərning ixinglar əməsmə? **13** Lekin sirttikilərning üstigə bolsa Huda Əzi həküm qıkırıldı. Xunga «bu rəzil adəmni aranglardın qıkırıwetinglar».

6 Silərning aranglarda əzara arazlik ix bolsa, uni mukəddas bəndilərning bir tərəp kılıxiqə tapxurmay, həkkənisiyəzlarning alidda dəwalixkə petinalamsılə? **2** Mukəddas bəndilərning dunyani soraq kılıdiqanlığını bilməmsılə? Əgər dunyani silər soraq kılıdiqan ix bolsa, əməd zioqırqılık ixlərni həl kılıxka yarimamsılə? **3** Pərixtilər üstdidinmu həküm qıkırıdışanlıqımıznı bilməmsılə? Xundak bołożanikan, bu hayattiki ixlərni həl kılıx kənqılık ix idi? **4** Silərdə muxu hayattiki ixlər üstdidin həküm kılıx zərür tepliqənda, jamaət arisida tewən dəp karaloşanları uni həl kılıxka salmamsılə? **5** Muxularni silərni hijalətkə kəldurux üçün dəwatiyməd. Əjəba, aranglarda əz kerindaxlıri otturisida həküm qıkarıouldək dana xiki yokmu, hətta birumu yokmu? **6** Uning ornidə, kerindax bilən kerindax dəwalixiyatidu, — wə kapırlar alidda xundak kılıdu! **7** Əməliyəttə əz aranglarda dəwalarınqolojanlığının ezi silergə nisbətən bir əyibtur. Nemixə uwalqılıkqa qidiməsilər? Nemixə nahəqılıkka yol koymaysılə? **8** Əksiqə, silər nahəqılık kiliwatisilər, hiyanət kiliwatisilər, yənə kelip kerindaxlırlarıqə xundak kılısilər! **9** Həkkənisiyəzlarning Hudanıng padixaḥılıqıja warislik kılalmayıqanlığını bilməmsılə? Aldınıp kətməngələr Buzukqılık kiloquqlar, butpərəslər, zina kiloquqlar, baqqıwazlar, baxka ərlər bilən buzukluk kiloquqlar, **10** oozrlar, nəpsaniyətqılər, hərakkəxlər, təhəmathorlar yaki aldamqı-kazzaplar Hudanıng padixaḥılıqıja warislik kılalmaydu; **11** bəzinglər dərwəkə xundak bolossenlər; əmma silər Rəb Əysə Məsihning namida wə Hudayimizning Rohı bilən yuyuldunglar, pak-mukəddas kılindınglar, həkkənisiyəzlər. **12** «Həmmə nərsə manga halaldur», əmma həmmə nərsə paydılık boluwərməydu; «həmmə nərsə manga halaldur», əmma mən heqkəndək nərsinim humarioqa kıl bolmayım. **13** «Yeməklilər axkəzan üçün, axkəzan bolsa yeməklilər üçündür»; əmma Huda u wə bu hər ikkisini yokqa qıkırıldı; tən bolsa buzukqılık üçün əməs, bəlkı Rəb üçündür; Rəb tan üçündür. **14** Huda Rəbni tirildirdi, xuningdək biznimü Əz kudriti bilən olımdın tirildiridü. **15** Teninglarning Məsihning əzalıri ikiənlərini bilməmsılər? Undakta, Məsihning əzalırını elip, pahıxa ayaling əzalıri kilsəm bolandu? Hərgiz bolmaydu! **16** Kim pahıxa ayal bilən qaqlanqan bolsa uning bilən bir tən bolidi, dəp bilməmsılər? Qırnıcı [ər-ayal] ikkisi bir tan bolidi» — deyilgənidi. **17** Əmma Rəbga baoqlanoquqi bolsa Uning bilən bir rohtur. **18** Buzukluktin keqinqlər. «İnsanlarning hərbir sadir kilojan gunahı əz tenining sırtida bolidi!» — əmma buzukluk sadir kiloquqi əz tenigə karxi gunah kılıdi. **19** Silərning teninglər silərni turaloju kilojan, Huda təripidin silergə iltipat kiliqan. Mukəddas Rohning ibadəthanisi, silər ezunglərni eziümmingki amas dəp bilməmsılər? **20** Qırnıcı silər qong bədəl bilən setiwellinoqansılər; xunga teninglərə Hudanı uluoqlanglar.

7 Əmdi hazır silər hetinglərə otturiqə koypən soallarqa kələyli, — «ər ayal zatining tenigə təqmisi yahxidur». **2** Durus. Əmma buzukqılıklardın saklinix üçün, hərbir ərkəknin ezinin ayali bolsun, hərbir ayalning ezinin eri bolsun. **3** Ər ayaloqa nisbətən ərlək möjburiyyitini ada kilsun, ayalmu eri gə nisbətən ayallık möjburiyyitini ada kilsun. **4** Ayal əz tenining igisi əməs, bəlkı eri uning igisidur; xuningə oħħaxla, ər əz tenining igisi əməs, bəlkı ayali uning igisidur. **5** Pəkət pütün zehninglər bilən dualaroja berilix məksitidə əz makullukunglar bilən waktingə birgə yatomşılıkka kelixkəndinla baxka, ər-ayal əzara bir-birininq jinsi hək-təlipini rət kilmisun. Xundak alahidə məzgildin keyin yənə birgə bolunglar. Bolmisa, ezunglərni tutuwalalmaydiqanlıqlıqlardın Xəytan silərni azdurux puristini tepixi mumkin. **6** Əmma mundak deyixim buyruk yolda əməs, bəlkı maslıhət yolididur. **7** Əmdi mən barlık adəmlərning manga oħħax [boytak] boluxını halayttim; lekin bu ixta Hudanıng həmmə adəmgə bərgən əz iltpati bar; birsə undak, yənə birsə bundak. **8** Əmma mən jorisiz tənha yaxioqanlar wə tullarqa xuni eytimənki, məndək tənha turiwarsa yahxi bolidu; **9** əmma ezunglərni tutuwalalmışanglar, nikahlininglar; qünki [ixk] otida keygəndin kərə nikahlık bolovan yahxi. **10** Əmma nikahlanqanlarqə kəlsək, ularqa mən xuni tapilaymənki, — (bu əmaliyəttə menin tapilioqinim əməs, yənilə Rəbningki), ayal eridin ajraxmisun **11** (əmma u ajrakən bolsa, u tənha ətsun, yaki eri bilən yarixiwalsun); wə armu ayalını koypə bərmisun. **12** Kalojanlırlıqlarqə kəlsək, mən xuni eytimənki (bu Rəbning etkini əməs), kerindaxning etikadsız ayali bolsa wə ayali uning bilən turuwerixkə razi bolsa, u uni koypə bərmisun; **13** [etikadqı] ayaling etikadsız eri bolsa wə eri uning bilən turuwerixkə razi bolsa, u eridin ajrixip kətmisun. **14** Qünki etikadsız ər bolsa etikad kilojan ayalda pak dəp hesablinidu; etikadsız ayal bolsa [etikad kilojan] kerindaxta pak dəp hesablinidu; bolmisa, pərzəntlirlərlər haramdin bolovan bolatti; əmma ular əmdi pak boldi. **15** Lekin etikadsız bolovan tərəpning kətkiisi bolsa, u ajrixip kətsun; bundak əħħallarda kerindax aka-ukilar, hədəsingillər [nikah möjburiyyitə] baqlanıp kalojan bolmayıdu; kəndakla bolmısın Huda bizni inak-hatırjəmliktə yaxaxka qakırıqandur. **16** Əy [etikadqı] ayal, eringni [etikad kildurup] kutuldurlaydiqanlıqning nədin bilisan? Əy [etikadqı] ər, hotunungni [etikad kildurup] kutuldurlaydiqanlıqning nədin bilisən? **17** Halbüki, Rəb hərkəysimizə qəndak təkşim kilojan bolsa, kəndak haləttə qakırıqan bolsa, u xuningda mengiwersun; əmma həmmə jamaətlərde xundak yolyoruñni tapilayman. **18** Birsi sünnetlik haləttə qakırıldımu? U kayta sünnetisz kiliqanmış; birsi sünnetisz haləttə qakırıldımu? U əmdi sünnet kiliqanmış. **19** Sünnetlik bolux heqnərsə hesablanmas, sünnetisz boluxmu heqnərsə hesablanmas; [hesab bolidioqını] Hudanıng əmrlerigə əmal kilixtin ibarəttur. **20** Hərkim kaysi haləttə qakırılojan bolsa, xu haləttə kalsun. **21** San qakırılojanada kül halitidə idingmu? Uning bilən karing bolmısın; lekin aęr hərlik puristi kalsə, uni kolungdin bərmə. **22** Qırnıcı Rəbə qakırılojan kül bolsa Rəbning hər adimidur; uningo oħħax, qakırılıp hər bołoququnu Məsihning külidur. **23** Silər qong bədəl bilən setiwellindınglər; insanlarqə kül bolmanglar. **24** I kerindaxlar, hərbiringlər kaysi haləttə qakırılojan bolsanglar, xu haləttə Huda bilən billa turunqlar. **25** Əmma nikahlanmioqanlar toqqruluk Rəbdin buyruk tapxuruwalmidim; xundaktimu Rəbdin bolovan rəhimb-xəpkətkə müyəssər bolovanlıqım üçün sadık adəm süpitidə əz pikrimi eytimən. **26** Əmdi hazırkı kiyinqılıkka karioqanda, ər kixinin xu [tənħa] haləttə boluxini yahxi ix dəymən. **27** Ayaləqə baqlanqan bolsang, undakta, uning

bilən ajrixixni oylıma; ayalingdin ajrixip kəttingmu? Undakta yənə eylinixni oylıma. **28** Lekin eylənsəng, sən gunah kılıqan bolmaysın; wə nikahlanmiojanlar nikahlınsa, ularmu gunah kılıqan bolmayıdu. Əmma xundak kılısa ular jisməniy jəhəttə japaqə uqrayıdu; meninq silərni uningdin haliy kılıqum bar. **29** Əmma xuni degüm barki, i kerindaxlar — wakıt kisksidur. Xunga ayallık bolqanlar ayalsızlardək bolsun; **30** matəm tutkanlar matəm tutmiojanlardək bolsun; bəht-huxallıqtə bolqanlar bəht-huxallıqtə bolmiojanlardək bolsun; mal-mültilik setiwaloqanlar mal-mülüsizlərdək bolsun; **31** bu dunyadiki bayliklardin bəhriمان bolqanlar dunyani ezininq təəllukatı dəp bilmisün; qünki bu dunyadiki hazırlıq halat etüp ketidü. **32** Əmma silərning qəmsiz boluxunglarnı halaymən. Ayalsız kixi bolsa Rəbning ixlirini oylaydu, kandaq kılıp Rəbni hursən kiliqxıñ ojemidə bolidü. **33** Əmma ayallık kixi kandaq kılıp ayalını hursən kılıx üçün bu dunyadiki ixlarning ojemidə bolidü; **34** Yəna keliplə ayal wə nikahlanmiojan kızının otturısida pərk bar; nikahlanmiojan kız bolsa Rəbning ixlirining, kandaq kılıp həm təndə həm rohta pak-mukaddəs boluxning ojemidə bolidü; əmma yatlıq bolqan ayal kandaq kılıp erini hursən kılıx üçün, bu dunyadiki ixlarning ojemidə bolidü. **35** Əmma mən bu seznı silərning mənpəetinqlarnı kezdə tutup dəwatişmən; boynunglarqa sırtınak selix üçün əməs, bəlkı ixliringlarning güzəl boluxi, kənglünglər belünnigən haldə Rəbgə berilip Uni kütüxünglər üçün dəwatişmən. **36** Əmma əger birsı niyet kılıqan kızıza nisbətən muamiləmənning durus bolmioqan yeri bar dəp karisa, u kiz yaxlıq baharidin etüp kətkən bolsa, ikkisi eziñ tutuwalalmışa, u haliojinini kilsün, u gunah kılıqan bolmayıdu; ular nikah kilsün. **37** Birak, birsı eż kengliqda mukim turup, həqkandak iňx besimi astıda bolmay, bəlkı eż iradisını baxkırup, kengliqda niyet kılıqan kızını əmriga almaslıqliq kərar kılıqan bolsa, yahxi kılıqan bolidü. **38** Kisksisi, eyləngənning eylənginimə yahxi ix, eylənmigənning eylənmiginimə tehimu yahxi ix. **39** Eri hayat qaoqda ayali uningoja baoqlanqandur; əmma eri elümdə uhliojan bolsa, u haliojan kixığa (pəkət Rəbda, əlwatta) nikahlinixkə ərkin bolidü. **40** Lekin kariximqə u tul kalsa, tehimu bəhtlik bolidü; məndimu Hudanıng Rohı bar, dəp ixiniñmə!

8 Əmdi «butlarqa atap nəzir kiliqan taamlar» məsilisiga keləyli. «Həmmimizdə bilim bar» dəp bilmiz. Hox, birak bilim bolsa adamnı keranglıtidü; mehir-muhəbbət bolsa adamnı küridü. **2** «Mening bilimim bar» dəp hesablıqan kixi, əmaliyyətə heqnemini tehi bilixkə tegixlik dərijidə bilmigən bolidü. **3** Əmma Hudanı səyğən kixi bolsa, u Nuning təripində tonulmuş. **4** Hox, əmdi «butlarqa atap nəzir kiliqan taamlar» toopruluk — bizə məlumki, «Jahanda but degən heqnema hesablanmaydu», wə «birla Hudadin baxka həq ilah yoktur». **5** Gərqə nəroqun atalmix ilahlar bar bolsımı — məyli ular zemində yaki asmandı turidü dəp karlıxidin kat'inyəzər (dərvəqə «ilahlar») kəp, wə «rab»lər keptur) **6** birak biz üçün pəkətlə bir Huda, yəni Ata bardur. Uningdin barlıq məwjudatlar apıridə bolqan, bizmü Uning üçün məwjud bolqanımız; [xuningdək], birlə Rəb, yəni Əysə Məsih, bardur. Pütkül məwjudatlar U arkılık məwjud, bizmü U arkılık hayatımız. **7** Əmma bundak bilim həmmimizdə tehi yoktur; tehi butlarqa kendürülginidin halas bolmioqan bəzi [ixəngtiqilər] bolsa muxundak taamlarnı «butka atap nəzir kiliqan» dəp bilip yəydi; xundakla ularning wijdani ajiz boloqaqka, buloqanqan bolidü. **8** Əmaliyyətə taamlarning ezliri bizni Huda bilən yaraxturalmaydu; yemisic bizning kəmqliklimiz hesablanmaydu, yegən bolsaq artukqılıkmu hesablanmaydu. **9** Birak hərhəldə [yeyix] ərkinliklarning

ajizlarqa putlikaxang bolmaslıqıqə kəngül köyunglar. **10** Qünki ajiz bir bənda bilimi bar bolqan sening buthanidilə dastihanda olturnup yegənlilikni kərsə, undakta u eż ajiz wijdanoja karxi halda butlarqa atap nəzir kiliqan taamlarını yeyixa «kəkurulup küqəytildiqən» bolmadı? **11** Xuning bilən Məsih, uning nijati üçün elgən, sening kerindixing bolqan bu ajiz bənda sening biliminq wəjidiñ halak bolidü. **12** Xu yol bilən kerindaxlarqa ziyan yətkütüp gunah kılıp, ularning ajiz wijdanını zəhimləndürüp, Məsihəkə karxi gunah kiliwatisilər. **13** Xunga, əger birər taam eż kerindiximni yikitidiojan kiltək bolsa, kerindiximni yikitmaslıqım üçün mən mənggügiqə gəxni kətiy yeməymən. (aiōn g165)

9 Mən ərkin əməsmu? Mən rosul əməsmu? Mən Rəbbimiz Əysə Məsihni kergən əməsmu? Silər ezungular mening Rəbdə bolqan ajrim əməsmu? **2** Əger baxxılarqa nisbətən rosul dəp hesablanmışam, mən həq bolmioqanda silərgə rosul boldum; qünki ezungular Rəbdə mening rosul bolqanlıqimni təstikliqan məhərdursilər. **3** Meni sürüxtə kilməkqı bolqanlarqa bolqan jawabım mundak: — **4** Bizlərin yep-iqixka həkükümüz bar əməsmu? **5** Bizning baxka rosullar, Rəbning Ez iniliri wə Kefasning kılıqinidak, etikadçı bir singilni əmrimizgə elip səpərda həmrəh kılıp yürüx həkkimiz yokmu? **6** Əjəba, pəkət Barnabas bilən meningla əməgək biləməsləkə həkükümüz yokmu? **7** Kim hirajətni ezi teləp [əşkar bolup] jənggə qıkıldı? Kim tütümzar bina kılıp uning mewisidin yeməydi? Kaysi pada bəkəkqi padining sütidin iqməydi? **8** Bu deqənlirim pəkət insaniy kezkarax boyiqə etyilənmiş? Təwrat-kanununing ezidimə oxhax deyilgən əməsmu?! **9** Qünki Musaqa qüxürülən kanunda: «Haman təpkən əküzning aqzıqə kəxək salma» dəp pütülgəndür. Huda əküzlərgila kəyüngənmu, **10** yaki buni pəkət bizlərni dəp eytkənmə! Xübhisizki, bu sezər biziñ üçün pütülgəndür; xuning üçün yar həydigüqi ümidiñ həydixiğə tegixlik, xundakla haman təpkürimi həsulduñ bəhriمان bolux ümidiñ ixləxka tegixliklər. **11** Bil silərgə rohıy bəht-bərikətləriñ terip, silərdin maddiy jəhəttin yiojıwalsaq bu qəktin exip kətkənlək bolamdu? **12** Baxka [hizmatqılər] silərdə muxu həkükni ixlətkən yarda, biz xundak kılısa tehimu bolidiyo? Əmma Məsihning hux həwiriga həq tosalıq bolmısın dəp, biz bu həkükni heqkaqan ixlitip baknidük; əksiqə, hərkəndə ixlərqa qıdəp keliwətimiz. **13** İbadəthanidiki mukəddəs ixlər üçün ixlıqüqilərning ibadəthənəqə atalojan hədiyələrdin yəydiqənlilikini, kurbangahta hizmat kiliwatqanlarning kurbanlıqlardın ülüxini alidiqənlilikini bilməməsilər? **14** Xuningda oxhax, Rəb hux həwərnı jakarlıqıqlıqarning jeni hux həwardin bekilsün dəp bekitkəndür. **15** Əmma mən bolsam bu həküklerning heqkayisını ixlitip baknidim. Həm həzirmə muhx həkükən padilinay dəp muxularını yeziwatkınım yok! Qünki mən baxxılarqıning meni bu pəhirlinidiojanlırlımdın məhrum kılıqinidin kəra elginiñ tütük! **16** Qünki mening hux həwərnı jakarlıxında pəhirləngiñdək ix yok; qünki uming məjburiyyəti meni besip turidü; hux həwərnı jakarlımisam halimoja way! **17** Qünki əger uni halis kilsəm, buningdin manga in'am bolidü; əmma eż ihtiyarım bilən bolmisa, bu pəkət mening oqojıdarlıq burqını ada kılıqinim bolidü, halas. **18** Xundak ikən, mening in'amim zadi nemə bolidü? Mening in'amıñ dəl xuki, hux həwər jakarlıqinimdə mən hux həwərgə xikilərni həksiz erixtirimən — demək, in'amim hux həwər yətkütüxtiki tegixlik [hək elix] həküklirimi həq ixlətəmsəlikindən ibarəttür. **19** Qünki həmmə adəmning ilkidin ərkin bolup, əzünni kəpqılıkka kul kildim; xu yol bilən tehimu kəprək adəmlərni kəyil kılıp kütkuzsam dəymən. **20** Yəhədiylərni kəyil kılıp kütkuzx üçün

Yəhudiylar oja nisbətən Yəhudiyoja ohxax boldum; Təwrat kanunu astida turoqanlarnı kayıł kılıp kütkuzux üçün (Təwrat kanunu astida turoqan bolmısammı) Təwrat kanunu astida turoqanlar oja nisbətən Təwrat kanunu astida turoqanoja ohxax boldum; **21** Təwrat kanunida bolmioqanlarnı kayıł kılıp kütkuzux üçün Təwrat kanunida bolmioqanlar oja nisbətən (Huda aldida kanunsız bolmay, bəlkı Məsihning kanuniqa boy sunuxum bilən) mən Təwrat kanunida bolmioqanlar oja nisbətən Təwrat kanunu astida bolmioqanlar oja nisbətən; **22** ajizlarnı kayıł kılıp kütkuzux üçün ajizlar oja özüm ajizdak boldum; mümkün kədər kəprək adəmni kütkuzux üçün mən hərkəndək adəmgə karita xundak adəm boldum. **23** Əzümmüng hux həwərdin nesiwəm boluxi üçün uni dəp həmmə ixni kilişən. **24** Bəyigə qızkənlərinən həmmisi yügürixerid, əmma pəkət birila mukapətka erixidiojinini bilməmislər. Qəlibə kazinix üçün yügürüngərlər. **25** Musabikidə elixķuqırlarıng həmmisi özini hər johättin tizginliyed; ular pəkət bir qırıp ketidiojan təjaşa erixış üçün xundak kılımdı, əmma biz bolsaq qırımas taj üçün xundak kilişəm. **26** Xunga mən nixansız adəmdək yügürüwatmayman; muxt atsam hawəqa atidiojan adəmdək bolmayman. **27** Uning ornioja mən ez tenimmi urup özümə kəndürüp, uni eziymə kul kilişəm; undak kilmioqanda, baxkilar oja təlim jakarlap turup özüm layakətlək bolmay kəlixim mumkin.

10 Qünki, i kərindaxlar, mən silərning ata-bowilirimizning həmmisinən bulut astida yürgənlilikidin wə həmmisinən dengizdin etüp mangojanlığının həwərsiz yürüxüngərləri halimaymən; **2** uların həmmisi bulutta həm dengizda Musaning [yetəkqılık] qəmildürülgən; **3** uların həmmisi ohxax rohiy taamni yegən, **4** həmmisi ohxax rohiy iqimlikni iqtən; qünki ular eziyirə [həmrəh bolup] əgixip yürgən rohiy uyultaxtin iqətti (əmaliyətə, muxu uyultax Məsihning Əzi id); **5** xundakıtmı, Huda ularıng kepinqisindən razı bolmioqanı; qünki «Ular[nıng jəsətləri] qəl-bayawanda qeqiliq kələşən». **6** Əmma bu ixlar ularıng bexiqə bizlərgə sawak-bəxarət bolsun üçün qızkənidi; bunindən məksət, bizning ularıng yaman ixlar oja həwəs kələjini dək həwas kilməslikimiz üçündür. **7** Silər yəna ularıng bəzilirigə ohxax butka qoqundiqoqənlardın bolmangalar; bular toopruluk: «Həllk yəp-iqixə olturdu, andin kəyp-sapa oja turdu» dəp pütülgən. **8** Biz yəna ularıng bəzilirinən buzukqılık kələjini dək buzukqılık kilməyi; qünki xu wajidin ulardın yığırma üq ming kixi bir kiundiła eledi. **9** Yəna ularıng bəzilirinən Məsihni sinioqinidək Məsihni sinimaylı; qünki xu səwəbtin ular yılanlar qekxi bişən halak boldı. **10** Yəna ularıng bəzilirilə aqrınqoqandək aqrınip kaçximanglar — nətiyidə, ular jan aloqju [pərixtə] təripidin etlərtüldi. **11** Əmdi bu wəkələrinən həmmisi ularıng bexiqə bəxarətlik misallar süpitidə qırixən wə ahiirkə zamanlar beximiqəza keliwatkən bizlərning ulardın sawak-ibrət eliximiz üçün hatiriləngənidi. (aiōn g165) **12** Xuning bilən «Mən [etikadə] qing tirəp turmaqtımən» degen kixi eziñin yikilip ketixidin hezi bolsun! **13** Silər duq kəlgən sinaklarning həmmisigə baxka adəmlərmə ohxax duq kəlgən. Wə Huda bolsa wədisidə turoquidur, U silərni ketüralmığıdək sinaklara uqratmaydu, bəlkı sinak bexinqlərə qızkənda, xuning bilən təng uningdin etüp kutulux yolini yaritip beridü; silər xuning bilən uningoja bərdaxlık beridiojan bolisilər. **14** Xu səwəbtin, səyümlüklikim, butpərəslikin kəqinqilar! **15** Silərni əkil-hoxı jayida kixilər dəp kərəp xuni eytiwatımən; sezlığlırimni bəhalap bekinqərlər: — **16** Biz barikətlək bolsun dəp tiligan, barikətlək jamidki xarabnı iqtinimiz, Məsihning kənidin ortak bəhirlənginimiz əməsmə? Bizning oxutkən nanni yeginimiz, Məsihning tenidin

ortak bəhirlənginimiz əməsmə? **17** Biz nuroqun bolsakmı bir nan, bir təndurniz; qünki həmmimiz xu bir nandin nesiwə alımız. **18** Jismani Israiloja karanglar; kurbanlıqlarıne yegənlər kurbangahka nesipdaxlar əməsmə? **19** Əmdi nemə deməkqimən? Butka atap sunulqan kurbanlıqning birər əhəmiyyəti barmidü? Butning birər əhəmiyyəti barmidü? **20** Yak, bıraq kapırlar butlar oja sunoqan kurbanlıqları Huda oja əməs, bəlkı jinlar oja ataydu. Mən silərning jinlar bilən ortak nesipdax boluxunglərini halimaymən. **21** Rəbning jamidin wə jinlarning jamidin təng iqtüqi bolsanglar bolmaydu; Rəbning dastihinoja wə jinlarning dastihinoja təng dahil bolsanglar bolmaydu. **22** Rəbning həsət-çəzipini kozojımkıqımızmu? Biz Uningdin küqlükmu-ya? **23** «Həmmə nərsə halaldur», əmma həmmə narsə paydılık boluwərməydi; «həmmə nərsə halaldur», əmma həmmə nərsə adəmning [etikadını] kuralmadu. **24** Əmdi həqkiməz mənpətini izdimis, bəlkı ezzilərnəgini idzisim. **25** Gəx bazırıda setilənən hərbərnərsini wijdanınglərni dəp olturnay, həqənemini stürüxtə kilməy yaweringələr. **26** Qünki «Jahən wə uningoja tolojan həmmə məwjudatlar Parvardigar oja mənsüptür» [dəp pütülgən]. **27** Əmma etikəd kilmioqanlarning birəsi seni ziyapetkə təklip kilsə wə kənglüng tartsa, aldingə koyulojan həmməni wijdanıngni dəp olturnay yəwər; **28** əmma birsi sanga: «Bu butlar oja ataloqan kurbanlıq taamı» desə, undakta uni yema; nemixə desəng, bu ixni sanga eytkən adəmning səwəbi üçün, xundakla wijdanıng səwəbi üçündür; **29** mən degen wijdan seningki əməs, bəlkı həlikə kixinin wijdani; menin ərkənlilikməgə baxkılarning wijdani təripidin yaman dəp bala berilixinin hajiti barmu? **30** Mən taxakkür eytip yesəm, taxakkür eytkən nərsini durus yeginim tıbüyəlidin yaman dəp karılıxının nəmə hajiti? **31** Xunga silər nemini yesəngələr, nemini işsəngələr yaki hərkəndək baxka ixlərni kilsəngələr, həmmə ixlərni Huda oja xan-xərəp kəltürüsün dəp kilingələr. **32** Mən özüm həmməylənni həmmə ixta məmmən kılıxka intilginimdək, əz mənpətəm üçün əməs, bəlkı kəpqılıkning mənpətəi, ularıng kütkuzuluxi üçün intilginimdək, həqkiminən aldiqə — Yəhudiylər bolsun, greklər bolsun, Hudanıng jamaitidikilər bolsun aldiqə putlikaxang bolmangalar. Mən Məsihni ülgə kılıqınımdək, silərmə meni ülgə kilingələr.

11 Əmdi silərni xuning üçün təripləyəmənki, i kərindaxlar, həmmə ixlərda silər meni əsləp turuwtasılər, mən silərə tapxuroqinimdək, kərsətmilərnə tutup keliwatisilər. **3** Əmma mən silərning hər ərning bexi Məsihədər, ayalning bexi ərdur wə Məsihning bexi Hudadur dəp bilixinglərini halaymən. **4** Xunga, [ibadətka katnaxkanda], hərkəndək ər bexiqə birnərsə artkan haldə dua kilsə yaki bəxarət bərsə, u ez bexiqə hərmətsizlik kələşən bolidu. **5** Əmma [ibadətka katnaxkanda], hərkəndək ayal bexiqə birər nərsə artmıqən halda dua kilsə yaki bəxarət bərsə, u ez bexiqə hərmətsizlik kələşən bolidu; bundak ayalning qeqi qıxırıwtıləq, [roswa kiliñojan] ayaldın pərkı yoktur. **6** Ayal kixininə bexiqə artkını yok bolsa, qaqları qıxırıwtıləqsən; ayaləqə nisbətən qaqlırıning kesiwetiliyi yaki qıxırıwtıləxiliyi uyatlıq ix bolsa, əmdi uning bexiqə birər artkını bolsun. **7** Qünki er kixi bolsa bexini yapmaslıki kərək; qünki u Hudanıng sürət-obrazı wə xan-xəripidur; əmma ayal kixi bolsa ərning xan-xəripidur. **8** Qünki ər bolsa ayaldın əməs, bəlkı ayal ərdindur. **9** Xuningdək ər kixi ayal üçün əməs, ayal kixi ər üçün yaritiləqəndur. **10** Bu səwəbtin, ham pərixtılərinən səwəbədindən ayal kixi bexida hökükk[ning] [bəlgisigə] iga boluxi kərək. **11** Həlbuki, Rəbda ayal ərsiz bolmas wə ər aylasız bolmas; **12** qünki ayal ərdin qırıloqinidək, ər ayal arkılık [tuqulidul]; lekin

həmmə ix Hudadindur. **13** Əz kenglünglarda baha beringlar; ayallarning bexioja birnərsə artmay turup Hudaqa dua kılıxi muwapikmü? **14** Təbiətning ezi silərgə ər kixininə uzun qaqları bolsa uningoja uyat ikənlilikini əğətmidimü? **15** Əmma ayal kixininə uzun qaqları bolsa, bu uningoja xan-xərəp bolidü; qünki uning uzun qaqları uningoja bezak-yepinqə bolsun dəp təkdim kılınojan. **16** [Birsining bu ixlər tooruluk] talax-tartix kılqusı bolsa, [xuni bilsunki], bizlərdə həm Hudanıng jamaətliridimu xulardın baxkə həq kədilər yoktur. **17** Əmma həzir deməkqi bolojan ix, yəni silər yiojilojan sorunlar oja kəlsək, uningda silərnı təripliməyman; qünki yiojilojininglarning nətijisi paydılıq əməs, bəlkı ziyaniş boluwatidü. **18** Qünki birlinqidin, silər jamaətta yiojilojininglarda, aranglarda guruhlar oja bəltünütəlxər bolovanlıkinə anglidim; bu gəpkə kismən ixəndim. **19** Aranglarda belüntütəlxər pəyda bolmay kəlməydi. Undak bolmiojanada aranglarda kimning layakətlək bolovanlıkinə kerüwalqılı bolmayıttı. **20** Silər bir yərgə jəm bolojininglarda, silər [həkikətən] «Rəbning ziyyəpitə»dən yeməysilər. **21** Qünki yegininglarda hərbiringlər baxklarınning yeyixini kütməyla ezünglər elip kəlgən oqızanı yəwərisilər-də, birsə aq əkalidü, yəna birsə məst bolup ketidü. **22** Yəp-iqixkə ez əyliringlər yokmu? Hudanıng jamaitini kezgə ilməy, yokşullarnı hijalatək koymaqqimusilər? Silərgə nəmə desəm bolar? Silərnı təripləmdimən? Yak, silərnı təripliməyən. **23** Qünki mən silərgə [Rəbning ziyyəpitə tooruluk] yətküzgənlirrimni ezüm Rəbdin tapxuruwaloğanmən; demək, Rəb əysəqə satkunluk kılınojan keqidən və kolioja nan elip, **24** təxəkkür eytkəndin keyin uni oxut: «Manə, silərgə atalojan Mening tenim; buni Meni əsləp turux üçün muxundak kilinglər» — dedi. **25** Xuningdək, oqızadin keyin və jamni kolioja elip: «Manə, bu jamdiki xarab əkinməda bolojan «yengi əhədə»dur; hər ketim buningdin iqkininglarda, Meni əsləp turux üçün xundak kilinglər» — dedi. **26** Qünki silər hər ketim bu nandin yegən, bu jamdin iqkən bolsanglar, taki Uning käytip kelixiqiça silər Rəbning elüminı jakarlıqan bolisilər. **27** Xuning üçün, kimki layakətsiz əhalə bu nanni yesə yaki Rəbning jamidin iqṣə, Rəbning teni həm əkinə nisbətən gunahkar bolidü. **28** Xuning üçün hərbiri bu ixlər üstüda ez-ezini takxürüp, andin nandin yesun, jamdin iqṣun. **29** Qünki [Rəbning] tenini pərk ətməy turup yegüqi wə iqlikü hərkim əzığa həküm-jazanı yətküzüp yəp-iqidü. **30** Bu səwbətin aranglardınu nuroqun adəmlər zəiplipix kesal boldi, hətta heli bir kismi [elümde] uhlap kaldi. **31** Lekin əgər ez üstimizni təkxürüp həküm qıkarajan bolsak, beximizə [Rəbning] həküm-jazası qüxtürilməydiyan bolidü. **32** Əmma gərqə üstimizgə Rəb taripidin həküm-jazalar qüxtürülənən bolsımı, əməliyəttə bu Uning bizga qüxtürgən «tərbiya jazası»dur; buningdin məksət, bizning bu dunya bilən birlikdə halakətə həküm kiliñmaslikimiz üçündür. **33** Xunga, i kerindaxlar, [Rəbning ziyyəpitə] yeyixkə jəm bolojininglarda, [həmmaylən toluk kalgüçə] bir-biringlərini kütünərlər. **34** Birsi aq qorsak bolsa awwal eyidə yəp kəlsən; xundak klijilər silərninən jəm boluxunglər özünglərə həküm-jaza yətküzməydiyan bolidü. Kəlojan baxkə məsililərni bolsa, mən barojinimdə tərtipkə salımən.

12 Əmma i kerindaxlar, rohiy iltipatlar oja kəlsək, silərninən ular tooruluk bilməy kelixinglərni halimaymən. **2** Silər taipilərning arisesida bolojan waktinglarda hərhil yollar oja baxlinip, gas-gaqa butlar oja [qoquñuxka] azdurulup kətkininən bilisilər. **3** Xunga mən silərgə ukturimənki, həqkim Hudanıng Rohida turup: «Əysəqə lənat!» deməydi wə hərkandak biri Mukaddəs Rohta bolmay turup «Əysə Rəbdur!»

dəp eytalmaydu. **4** Əmma iltipatlar hilmuhil, lekin Roh bolsa birdur. **5** Hizmətlər bolsa hərhil, əmma [biz hizmətinə kılıdiyojan] Rəb birdur. **6** Ixləx yolları hərhil, əmma həmməyləndə həmmə ixni wujudka qıkarouqı Huda birdur. **7** Əmma həmməylənnəng mənpəti üçün hərbirigə Rohning namayan boluxi beqixlinidü. **8** Qünki Roh, arkılık biriga danalıq yətküzgüqi sez, yəna birigə xu ohxax Roh arkılık hawər yətküzgüqi sez təkşim kılınidü; **9** yəna ohxax Roh arkılık baxkə birigə alahidə ixənq, yəna birigə ohxax Roh arkılık [kesəllərnı] sakayıt iltipatlırı, **10** birawoja mejizilərni yaritix təkşim kılınidü; birawoja wəhiy-bəxərət berix; birawoja hərhil rohələrni pərk etix, birawoja naməlum tillarda sezləx, yəna birawoja naməlum tillarını tarjmə kılıx iltipati təkşim kılınidü. **11** Əmma bu ixlərning həmmisini yürgüzgüqi ohxax xu bir Rohtur, U hərbirigə Əzi layık kərəp, ayrim-ayrim təkşim klijip beridü. **12** Qünki insanı tən bir bolsımı nuroqın əzalıri bolojinidək, xundakla əzalıri nuroqun bolsımı ezara əkulup bərən bolojandə, Məsih Əzimə həm xundaktur. **13** Qünki həmmimiz, möyli Yəhudiylər bolsakmə, Greklər bolsakmə, kullar bolsakmə, hərlər bolsakmə, bir Rohta bir təngə kirixkə qəməldürültidük wə bir Rohtin iqixkə nesip kılındı. **14** Qünki tən birlə əzadın əməs, bəlkı kep əzalardin tərkib tapidü. **15** Əgər put: «Mən kol bolmiojinim üçün mən təngə təwə əməsmən» desila, undakta u həkikətən təngə təwə əməs bolamdu? **16** Kulak: «Mən kez əməs, xunga mən təngə təwə əməsmən» desila, undakta u həkikətən təngə təwə əməs bolamdu? **17** Pütün tən kezələr bolsa, undakta anglax sezimiz nədən bolidü? Pütün tən kulaqla bolsa, undakta purax sezimiz nədən bolidü? **18** Halbüki, Huda Əzığə layık kərən tən əzalırının hərbirini ayrim-ayrim ez jayıyo orunlaxtuqan; **19** Əgər ularning həmmisini ohxax əza bolsa, undakta uni kandakmə tan degili bolatti? **20** Əmdilikət əzalar kep, tən bolsa birdur. **21** Kez koloja: «Mening sanga ehtiyajım qüxməydi!» deyəlməydi; yaki bax bolsa putlara: «Mening silərgə ehtiyajım qüxməydi!» deyəlməydi. **22** Dəl əksiqə, təndiki ajiz-ərziməs dəp körüngən əzalar kəm bolsa bolmayıdu; **23** wə həm təndiki biz etiwarısız dəp hesablıqan əzalar oja bolsa, tehimu keprak etiwar kılımımız; xundakla işkətsiz dəp karalojan əzalırımız tehimu işkətsik kılınidü; **24** əsliyə yariximlik bolovan əzalırımız oja bolsa xundak klixning hajiti yok, əmma Huda pütün tənni xundak birləxtürgənki, U etiwarısız dəp hesablıqan əzalar oja tehimu kep etiwar beridü. **25** Buningin məksət tənda həq belüntütəlxər bolmaslık, bəlkı barlıq əzalar ezara ohxax kəytiñqanlıqta boluxi üçündür. **26** Bir əza japidər tartsa, barlıq əzalar uning bilən təng japa-dərər tartidü; bir əzaqə xərəp kəlsə, barlıq əzalar uning bilən təng xadlinidü. **27** Əmdi silər Məsihliŋ tenidursılsər, hərbiringlər Uning ayrim-ayrim əzasidursılsər. **28** Huda jamaətə muxundaklarnı orunlaxtuqan: — awwal rosullarnı, andin pəyəqəmbərlərni, təqinqi bolup təlim bərgüçilərni; andin mejizə kərsətküçilərni, andin türklik kesəlləri sakayıt iltipatlariqə iğə bolovanlarnı, yاردام bərgüçilərni, yetəkçilik kılıqçığınları, hərhil naməlum tillarda səzləydiyojanları təyinləp orunlaxtuqandur. **29** Həmməylən rosulmu? Həmməylən pəyəqəmbərmə? Həmməylən təlim bərgüçimü? Həmməylən mejizə kərsətküçimü? **30** Həmməyləndə sakayıt iltipatlır barmu? Həmməylən naməlum tillarda sezləmdü? Həmməylən naməlum tillarını tarjmə kılaladı? **31** Əmma silər qongräk iltipatları təkəzzə bolup koojlangalar; halbüki, mən hazır silərgə həmmidin əwzəl bir yolni kərsitip berəy.

13 Mən əgərdə bu dunyadiki kixilər səzləwatkan hərhil tillar hətta pərixtılerning tilları bilənmə seziyələydiyan

bolsammu, biraq mən mehîr-muhabbatlıq bolsam, u qaođa mən pəkət bir «dang-dang» kılıdiqan mis dang, bir «qang-qang» kılıdiqan qang bolup kılımən, halas. **2** Əger mən pəyəmberlik kılıalisam, barlıq sirlar, barlıq bilimlərin qüixinip bolovan bolsammu, həm xuning bilən bir wakıttı taqlarını yətkiyiliğidə toluk ixənqətə bolsammu, əmma məndə mehîr-muhabbat bolmisa, undakta mən heqnərsə bolmioğan bolımən. **3** Əger barlıq mal-mülkünni sədikigə atap həm tenimni [Hudanıng yolidə] kürbanlıq süpitidə keydürüllükə sunoğan təqdirdim, əmma məndə yənilə mehîr-muhabbat bolmisa, undakta menin heqkəndak paydam yok bolovan bolidu. **4** Muhabbat səwr-taqtılık bolux həm mehribanlıktır; Muhabbat həsatlırlıq kilmaydu: Muhabbat özini mahitimaydu, Təkəbburlıq kilmaydu, **5** Nomusuzılıq kilmaydu, Əz mənpətinə kəzlep yürməydi, Terkitirülümdaydu, Kenglidə eqmənlik saklımaydu; **6** Həkkaniyisizlikin huxal bolmaydu, Bəlkı əməliyəttin, həkikətlin huxal bolidu; **7** həmmə ixta korsiki kənglik kılıdu, həmmigə yüzlinip [Hudaqa] ixinidü, həmmə ixtə ümid baqlaydu, həmmigə qidaydu. **8** Mehîr-muhabbat hərgiz ahirlaxmaydu. Bexarətlər bolsa, karəja kəlməydu: «naməlum tillar» bolsa, tügəydu: [mejizilik] bilimlərmə karəja kəlməydu. **9** Qünki bizning bilidioqanlırimız kismən, bexarət beridioqanlırimız kismən; **10** lekin mukəmməllik kəlgəndə, kismənlək yokludu. **11** Mən kiqikimda balılarqa sezlidim, balılarqa oyıldıim, balılarqa hesablıdım; qong bolojinimda, mən balılıknı taxlıdim. **12** Qünki biz hazır bir tutuk derizidin müjəmlə haldə kərimiz, lekin xu qaođa yüzməyüz kərimiz: Hazır mən kismən tonuymən, xu qaođa mən [Huda] meni tonup keliwətəndək tonuymən. **13** Hazır ixənq, ümid, mehîr-muhabbatın ibarət bu üq nərsə turuptu; bulardin əng üstün turidiqin mehîr-muhabbatı.

14 Mehîr-muhabbatkə intilip uni kooplixinglar wə həm rohiy iltipatlarqa, bolupmu bexarət berixkə intizar bolunglar. **2** Qünki naməlum tilda sezləydiqan kixi adamlırga əməs, bəlkı Hudaqa sezləydi; anglıcılardın heqkim uni qüxənməydi, əmma u Rohta sirlıq ixlarnı eytip beridu. **3** Lekin bexarət beridioqan kixi bolsa adamlırrıning etikadını kuruxka, ularnı riqbətləndürüxkə wə təselli berixkə sezləydi. **4** Naməlum tilda sezlığıqi ez rohini kuridu; əmma bexarət bərgüqi jamaətning [etikadını] kuridu. **5** Əmdiliktə mən silərnin həmminglarning naməlum tillarda sezləylixingləri ümid kılımən, lekin bexarət berixingləri tehimü ümid kılımən. Naməlum tilda sezlığıqi səzini tərjmə kılımisa, jamaətning etikad küruluxida bexarət bərgüqi uningdin uluoq bolidu. **6** Kərindaxlar, mən yeninglarqa kelip, naməlum tillardıla sezliginim bilən məlum wəhiy, bilim, bexarət yaki təlimni yətküzmisəm, mən silərgə nema payda tagküziman? **7** Hətta awaz qikirəlaydiqan jansız nərsilər, məyli nəy bolsun, qıltar bolsun xundak, ularning ahanglirinən bir-birdin pərkı bolmisa, ularda qilenoğan pəda kändakınpark etilsün? **8** [Jəng] kaniyimu bəlgilik bir ahangda qelinmişa, kim jənggə hazırlansun? **9** Xuningdək silər tilda enik qüxinligidək sez kilmisangalar, nəmə deməkqi bolojiniglarnı kim qüxinəleydi? Silər hawaqa gəp kılqandək bolisilər. **10** Jahanda, xübhisizki, hilmuhil til-awazlar bar wa ularning heqkəysisi mənisiz əməs; **11** əger əmdi mən malum awaz-tilning mənisini bilmisəm, mən sezlığıqıqə nisbətən yat wə u manga nisbətən yat bolidu. **12** Əhwal silərdim xundak, Xunga, silər rohiy iltipatlarqa kizozinlik bilən intilgənəkənsilər, jamaətning etikadını kuridiqan iltipatlarqa bay boluxka intilinglər. **13** Xunga, naməlum tilda sezləydiqan kixi sezlığnlarını

tərjmə kılıp berələydiqan bolsam dəp dua kilsun. **14** Qünki naməlum tilda dua kılıqinimda, rohım dua kılıdu, lekin əkil-idrakimdən bolsa mewə qıkımaydu. **15** Undakta kəndak kılıx kerək? Mən bəzidə rohım bilən dua kılımən, həm bəzidə əkil-idrakim bilənmu dua kılımən; əmma bəzidə rohım bilən mədhiyə nahxilirini eytimən, həm bəzidə əkil-idrakim bilənmu mədhiyə nahxilirini eytimən; **16** bolmisa, pəkət rohinq bilənla mədhiyə okusang, ixlətkən [tilingen] bilmiganlerning katarida olturoquqı təxəkkürungə kəndakmu «Amin» deyəlisun? Qünki u eytkiningi qüxənməydi. **17** Sən dərhəkikət təxəkkürni yahxi eytisən, əmma yeningdiki anglıcılqining etikadi kurulqını yok. **18** Mən bundak naməlum tillarda xəhsən həmminglərin kep sezləydiqanlıqım üçün Hudaqa taxakkür eytimən; **19** Əlbuki, jamaətə boloqanda, naməlum tilda tūmən eoqız sezliginimindən kərə, baxxilaroja təlim-tərbiya beraligüdək qüxinixlik sezdin bəx eoqızla sezləyiləsim daymən. **20** Kərindaxlar, əkil-hoxunglarda bala bolmanglar; yamanlıq jəhətidə bowak bolunglar, əmma əkil-hoxunglarda pixkədəm bolunglar. **21** Təwratta: «Qət tilliklarning sezi wə yet adəmlərning ləwliri arklılıq Mən muxu həlkə gəp kılımən; lekin xundak bolsimu ular yənilə Manga əkulak salmaydu – dəydu Pərvərdigar» dəp pütülgəndür. **22** Xunga «naməlum tillar» bolsa bir alamət bəlgidür; etikadqılar oja əməs, bəlkı etikadsızlar oja əlamət bəlgidür; wahiy-bexarətlər bolsa, etikadsızlar üçün əməs, bəlkı etikadqılar üçün bolidu. **23** Xuning üçün pütükil jamaət bir yərdə jəmə boloqanda, həmmisi ez aldiqə bundak, naməlum tillarda sezləwərsə wə sadda yaki etikadsız kixilər kirip kalsa, ular həmmingləri sarang bolup kapsılər deyixmədu? **24** Əmma həmminglər wahiy-bexarət yətküzsənglər, etikadsız yaki sadda kixi aranglaroja kirip kalsa, həmminglər taripidin uning gunahlırıqə tənbih, berilidü, həmminglər taripidin uning gunahkar ikənlilik kərsitlidü; **25** əkbidiki sirlar axkarə kılınoğanda, u özini yərgə taxlap: — «Huda həkikətən aranglardidur» dəp Hudaqa səjdə kılıdu. **26** Əmdi kərindaxlar, kəndak kılıxımız kerək? Silər bir yərgə jəmə bolojininglarda, hərbiringlarda [bir iltipat] bolidu; birsidə mədhiyə nahxisi, birsidə təlim, birsidə naməlum til, birsidə wahiy, birsidə naməlum tilinin yeximi bolidu. Həmmə ixlar etikadının küruluxi üçün bolsun. **27** Naməlum tilda sezlığıqlar bolup kalsa, ikkisi yaki əng kep boloqanda üqi newət bilən səzlisün wə birsi ularning eytkanlırını erisun. **28** Əmma [jamaətə] eriqişi bolmisa, u süküt kilsun; ez-eziga wa Hudaqa eytsun. **29** Wahiy-bexarət yətküzgüqlər bolsa, ikki-üçü sezlisün; kələşənlər gəplirinən wəzniini ditlap tursun; **30** Əmma olturojanlar arisidin baxxa bir kixığa məlum bir wahiy berilsə, sezləwatkan kixi səzini tohitip nəwətni uningoja bərsun. **31** Qünki həmminglər bir-birləp wahiy-bexarət yətküzsənglər bolidu; xuning bilən həmməylən eginidü, həmməylən riqbətlənidü. **32** Pəyəmberlərning ez rohlıri pəyəmberlərning ezlirigə itaat kılıdu. **33** Qünki Huda kələymikanqılık tuqduruqı əməs, bəlkı tinq-hatırjəmlik bərgüqidür. Barlıq mukəddəs bəndilərning jamaətləridə xundak tərtip bar. **34** Aranglardıki ayallar jamaətlərdə süktə oltursun; ularning sezlixigə ruhsət kılınlıqan; Təwrat kanununda bəlgiləngəndək, ular [tərtipkə] boyunsun. **35** Əmma ular malum ixni bilməkqi bolsa, əyidə ez arlıridin sorisun; əyalning jamaətə sezlixi uyatlıq ixtur. **36** Hudanıng söz-kalami silərdin baxlanqanmı?! Yaki yalçın silərgila yetip kəlgənmiş? **37** Birsi özini wahiy-bexarətqi yaki rohiy kixi dəp sanısa, u silərgə hazır yazəqan bu səzümning həkikətən Rəbning əmri ikənlilikini etirap kilsun. **38** Birsi buni etirap kılıxni halimisa, u etirap kılınmaydu. **39** Xuning

üqün, i kérindaxlar, wəhiy-bexarətlərni yətküzükə təlmürüp intilingər, xundakla naməlum tillarda səzləxni qəkliməngərlər.

40 [Hulası kılıp eytkanda], hərbir ix qiraylık, tətiplik kilişsün.

15 Əmma, i kérindaxlar, mən silərgə əslidə yətküzgən hux həwərnı bayan kılmaqımın; silər bu hux həwərnı kəbul kılıqan wə uningda qing turuwatisilər; **2** mən silərgə yətküzgən hux həwər bolqan kalanda qing turoqan bolsanglar, — (ixəngininqər bikaroqa kətmigən bolsa) — silər uning arkılık kütküzüluwatisilər. **3** Qünki mən əzümgə amanət kilinoğanlırını əng zərür ix süpitidə silərgimi tapxurdum; yəni, Təwrat-Zəburda aldin eytiloqinidək, Məsih gunahlırimiz üçün əldi; **4** U dəpnə qılindisi; wə üqinqi künü yənə Təwrat-Zəburda aldin eytiloqinidək tirildürildi; **5** U Kefaskə, andin on ikkiyləngə köründi; **6** andin U bir sorunda bəx yüzdün artuk kérindaxka köründi; ularning kəpinqisi bugünkü kündə tirik, əmma beziliri olımda uhlawatidu; **7** U Yakupka, andin rosullarning həmmisigə köründi; **8** Həmmisidin keyin U huddi wakıtsız tuoquloqan bowakṭək bolqan mangimu köründi. **9** Qünki mən rosullar arisidiki əng təwinimən, rosul dəp atlixka layik əməsmən; qünki mən Hudanıng jamaitigə ziyanəkkılık kılıqanmən. **10** Lekin hazır nemila bolsam Hudanıng mehri-xəpkəti arkılık boldum; Uning manga kərsətən xu mehri-xəpkəti bikaroqa kətmidi; qünki mən [Hudanıng hismitidə] barlıq rosullardın bəkrək japalıq ixligənmən; əməliyyatda ixligüqı mən əməs, bəlkı mən bilən bille bolqan Hudanıng mehri-xəpkətidir. **11** Demək, məyli mən yaki baxka [rosullar] bolsun, həmmimizning yətküzgənləri oxhax bolup, u dəl silər ixinip kəbul kılıqan hux həwərdur. **12** Əmma Məsih əlgənlər iqidin tirildürülən dəp jakarlıqan bolsa, kəndakmu aranglardıki bəzilər əlgənlərning tirilixi degən yok ix, dəydi? **13** Əmma əlgənlərning tirilixi degən yok ix bolsa, Məsihning tiriliximə yok ix bolqan bolatti. **14** Xuningdak əgər Məsih, olümdin tirilən bolmisa, jakarlıqan həwirimiz bihüdə bolqan, silərninq etikadıngırmu bihüdə bolqan bolatti. **15** Hətta bizmə Huda toqırısidiki yaloqan guwahqıllar bolqan bolattuk — qünki biz Hudanıng Məsihni olümdin tirildürənlikigə guwahlıq bərdük, əgər həkikətən olümdin tirilix bolmisa, Huda Məsihini müəllimən olümdin tirildürmigən bolatti. **16** Qünki əlgənlər kayta tirildürüməsə, Məsihni tirilmigən bolatti. **17** Mubada Məsih tirilmigən bolsa, etikadıngırlar kerəksiz bolqan, silər tehiqə gunahlırlıqlarda yürüwatlıqan bolattinglar, **18** xundakla Məsihətə olümdə uhlawatlıqlarunu halakətə yüz tutkan bolatti. **19** Əgər ümidiñizni pəkət bu dunyadiki hayatımız üçünla Məsihgə baqlıqan bolsak, biz insanlar arisidiki əng biqara adəmlərdin bolqan bolımız. **20** Əmma əməliyyatda, Məsih olümdə uhliqanlar iqidə «hosulning tunji mewisi» bolup, olümdin tiriləndür; **21** Qünki bir insan arkılık ölüm [aləmdə] payda bolqinidək, olümdin tirilixmu bir insan arkılık [aləmdə] payda boldi. **22** Adamatimizdən bolqanlarning həmmisi [uning tūpəylidin] olımcə mahkum bolqanlıqıqa oxhax, Məsihda bolqanlarning həmmisi [Uning tūpəylidin] olümdin həyatka erixidü. **23** Əmma həmmayırlər ez newət-katarida tirilidü tunji hosulning mewisi bolqan Məsih, birinqi; ikkinqilər bolsa Məsihning dunyoşa kaytip kəlginiđə əzığə təwə bolqanlar. **24** Andin ahirət bolidu; xu qaçda U barlıq həkümranlıknı, barlıq hökük wə hərhil kükərni əməldin kəldurup, padixaḥlıknı Huda-Atıqə tapxuridü. **25** Qünki U barlıq düxmənlərni [maoqlup kılıp] ayojı astida kılıquşa həküm sürüxi keraktır; **26** əng ahirət yoxitiliđıqan düxmən bolsa elüm əzidur. **27** Qünki [Zəburda] «[Huda] pütkül məwjudatni Uning ayojı astıqə boysunduroqan» [dəp] pütüklüktür. Əmma «pütkül məwjudat Uningoqa

boysunduruluoqan» deyilginidə, roxənki, xu «pütkül» degən səz «həmmmini Uningoqa Boysunduroquzuqı»ning əzini iqiqə aloğan əməstur. **28** Əmma həmmə Uningoqa boysunduruluoqandı keyin, Oçqı həmmini əzığa boysunduroquqoja boysunidu; xuning bilən Huda həmmining həmmisi bolidu. **29** Əlümdin tiriliq bolmisa, bəzilərning əlgənlər üçün qəmildürülülxini kəndak qüixinix kerək? Əlgənlər zadi tirilmisə, kixilər ular üçün nəmə dəp qəmildürülüldü? **30** Bizlər nəmə dəp [hər küni] hər saettə həwp-hətərgə duq kelip yürimiz? **31** Rəbbimiz Məsih, əysada silərdin pəhirlinxim rast bolqandək, [i kérindaxlırim], mən hərküni elüməgə duq kelimən. **32** Əger insanlarning nuktı'ınazırıdin eytkanda «Əfəsus xəhirdə waḥxiy hayvanlar bilən elixtim» desəm, əlgənlər elümdin tirilmisə, buning manga nema paydisi? «Ətə bəribir elüp ketidiojan bolqandın keyin, yəp-iqip yürüyülaçılıy» degən səz yolluk bolmamı? **33** Aldanmangar; qünki «Yaman həmrəahlər ohlaknı buzidu». **34** Həkəkaniy bolux üçün oyoqinqlar, gunahdin kol tütüngərlər; qünki beziliringlərdə Huda toqıruluk həwər yoktur — buni eytsam silər üçün uyut amasımı? **35** Bəlkim birsi: «Əltülklər kəndak tirildürilərlər? Ular kəndak tan bilən tirilərlər?» — dəp sorixi mumkin. **36** I əhmək kixi, sening terioqininq, elməy turup käytidin tirilməydu. **37** Həm sening terioqininq, esümlükning teni əməs, bəlkı uning yalingaq deni — məsilən, buqdayning yaki baxkə birət ziraətninq deni, halas. **38** Wə keyin Huda Əz həhixi boyığa uningoja molun bir tənni beridu; xundakla uruk danlırininq hərbiriga əzining tenini atılıdu. **39** Janiwarlarning ətləri bolsa bir-biriga ohximaydu; insanlarning əzığə has ətləri bar, haywanlarning əzığə has ətləri bar, uqar-kanatlarningmu bar, beliklərningmu bar. **40** Asmandı jisimlər bar, yər yüzdümu jisimlər bar; əmma asmandikisining jula-xəripi baxkıqə, yər yüzdikisiningmu baxkıqə bolidu; **41** Kuyaxnıng xan-xəripi bir hil, aynıng xəripi yənə bir hil, yultuzlarning xan-xəripi yənə bir hildur; qünki yultuzlar xan-xərəpliridə bir-biridin pərklinidu. **42** Əlümdin tiriliq həm xundaktur. [Tən] qırıq həlitidə terilidu, qırımas haləttə tirildürülidü; **43** Uyatlık haləttə terilidu, xan-xərəp bilən tirildürülidü; ajiz haləttə terilidu, əmma kück-kudrat bilən tirildürülidü. **44** U təbiətə təwə bir tən süpitiđə terilidu; rohka təwə bir tən bolup tirildürülidü; əslida təbiətə təwə bir «janlıq» tən bolqan bolsa, əməd rohij bir tən bolidu. **45** Xunga [Təwratta] mundak pütülgənki: «Tunji insan Adəm'atımız tirik bir jan kılıp yaritildi»; əmma «ahirət Adəm'ata» bolsa həyatlıq, bargıqı Roh, boldi. **46** Əmma awwal kəlgini rohij adəm əməs, bəlkı «tabiatka təwə bolquqı» adam idi, keyin «rohij adəm» kəldi. **47** Dəsləpki insan bolsa yərdin, tuprakṭın apirida kılıqano; ikkinqilər bolsa asmandın kəlgəndur; **48** Tuprakṭın apirida kılıqonu kəndak bolqan bolsa, [uningdin] [bolqan] «tupraklık»larmı xundak bolidu; asmandın kəlgini kəndak bolsa, uningdin bolqan «asmanınlıklär»mu xundak bolidu. **49** Bizlər «tupraklık adəm» süritidə bolqonimizdək, «asmanınlık adəm» süritidimə bolalaymiz. **50** Əmma xuni eytimənki, i kérindaxlar, et wə kəndin tərləgənlər Hudanıng padixaḥlıkçıja warislik kılalmayıdu; qırıqı qırımaydiqanoja warislik kılalmayıdu. **51** Mana, mən silərə bir sırni eytip berimən; biz həmmimizlə [olümdə] uhlaydiqanlardın bolmayımız; bıraq həmmimiz eżgərtılımınız! **52** Bir dəkikidilə, kəzni bir yumup aqkənq, əng ahirət kanay qelinqanda eżgərtılımınız; qünki kanay qelinsila əlgənlər qırımas həyatka tirildürülidü, xundakla eżgərtılımınız; **53** Qünki bu qırıp kətküqi qırımas həyatni kiyiwelixi, bu əlgüqi əlməslikni kiyiwelixi kerək; **54** Əmma qırıp kətküqi qırımas həyatni kiyigəndə, bu əlgüqi əlməslikni kiyigəndə, xu qaçda bu səz

əməlgə axurulidu: «Əlüm oqəlibə təripidin yutulup yokutulidu!».

55 «Ah, elüm, sening nəxtiring keni?! Ah, elüm, sening oqəlibəng keni?!» (**Hadəs g86**) **56** Əlümdiki nəxter — gunahetur, gunahning küqi bolsa, Təwrat ənənə arkılık namayan bolidu. **57** Lekin bizni Rəbbimiz Əysə Məsih, arkılık bularning üstidin oqəlibigə erixtürkügi Hudaşa təxakkür! **58** Xuning üqün, seyümlük ənənələrim, qıng turup təwranınəs bolunglar, Rəbning hizmitidiki ixliringlər həmixin kəng ziyanlıxsun; qünki Rəbdə bolovan əjir-japayinglər hərgiz bihudə kətməydiolanlığını bilisilər.

16 Əmdi mukəddas bəndilər üçün ianə topax toopruluk, silərmə Galatiya əlkisidiki jamaətlərgə tapiliojinimdək kilinglər. **2** Hər həptining birinqi künidə hərbiringlər tapawitlərlərə bərkiti boyiqə uningdin bir ilüxini ajritip ezel yeninglərə saklap koyungalar; xundak kilsanglar, kələn waktimdə ianə topax hajət bolmayıdu. **3** Mən kalginimdə, silər kəysi adəmlərni layik körüp tallisanglar, mən xularqa [tonuxturux] hətlərini yezip berip muxu ianə-xəpkitinglərni Yerusaleməqə apirip berixkə əwətimən. **4** Meningmu berixim muwapiq kerülsə, ular manga həmrəh bolup baridu. **5** Əmma mən Makedoniya əlkisidin etkəndin keyin yeninglərə keliman — qünki mən Makedoniyadın etməkqimən — **6** bəlkim mən silər bilən billə bir məzgil turuxum mumkin, hətta yeninglərdə kixlap keliximmi mumkin; xuningdək andin kəyərgə barmaqçı bolsam, silər yardım kılıp, meni yoloja selip koyarsılər. **7** Qünki bu ketim silərnə yol üstidilə kerüp etüp ketixni halimaymən, bəlkı Rəb buyrusu, silər bilən billə uzunräk bir məzgil turoqum bar. **8** Əmma mən Əfəsus xəhirişdə orma həytioğıqə turmaqqimən. **9** Qünki [muxu yerdə] manga ajayib qong, utuk-mewə beriwatkan bir ixik kəng eqildi, xuningdək kərxi qıkkıqlar mu kəp. **10** Timotiy yeninglərə berip tursa, uning aranglarda korkmaya ərkin-azadə yürüxigə kəngül belünglər. Qünki umu manga ohxax Rəbning hizmitini ixləwati. **11** Xunga həqkim uni təwən kərmisən; bəlkı uni menin yenimoqə kelixi üçün amanəsən uzitip yoloja selip koyungalar; qünki uning ənənələrlər bilən billə kelixini kütəmkətimən. **12** Əmma ənənələrlər Apolloska kəlsəm, uningdin ənənələrlər bilən billə silərning yeninglərə berixni kəp etündüm. Lekin uning həzirgə barəsi yok. Keyin pulsət pixip yetilgəndə baridu. **13** Hoxyar bolunglar, etikadta qıng turungular; mərdənə ərdək bolunglar! Kəysər bolunglar! **14** Silərning kıləjan həmmə ixinglər mehîr-muhəbbət bilən kilinsun. **15** Əmdi, i ənənələrlər, Ahaya əlkisidiki əng dəsləpki etikad mewisi bolovan İstifanas wə uning ailisidikilərni, xundaqla ularning Hudanıng mukəddəs bəndilirinə hizmitidə boluxkə kəndək ezlirini atiqanlığını obdan bilisilər; mən silərdin etünimənki, muxundak kixilərlərning wə ular bilən birlikdə hizmətə hərbir japa tərtiwallanınlardan səzlirigə kiringlər. **17** Əmma [yeninglərin] İstifanas, Fortunatus wə Akayikusning bu yərgə meni yoklap kəlgənlilikidin xadlandım; qünki ular silər tərəptin kəm bolovanlırını toluklap bərdi. **18** Qünki ular menin rohimni wə həm silərningkinimə yengilandurdı; xunga xundak adəmlərni etiwallap hərmətlənglər. **19** Asiyadiki jamaətlərdən silərgə salam. Akwila wə Priskilla həm ularning əyidə jəm bolidiqən jamaəttinmə Rəbdə silərgə kizəqin salam yollayıdu. **20** Ənənələrlərinə həmmisi silərgə salam yollayıdu. Bir-biringlər bilən pak seyxülər bilən salamlıxinglər. **21** Mana, mənki Pawlus ezel kolumn bilən salam yeziwatimən! **22** Hərkim Rəb Əysə Məsihni seygüqi bolmisa, uningçə lənat bolsun! Rəbbimiz, kəlgəysən! **23** Rəb Əysə Məsihning mehîr-xəpkötü həmmimlərə yar bolqay! **24** Mening Məsih Əysəda bolovan muhəbbətit həmmimlər bilən billə bolqay. Amin!

Korintliklər oğlu 2

1 Hudaning iradisi bilən bekitilgən, Məsih Əysanıng rosulı mənki Pawlus wə kerindax boローン Timotiyin Korint xəhiriда turuwatqan, Hudaning jamaitigə wə xuningdək pütkül Ahaya elkisidiki barlıq mukaddəs bəndilərgə salam!

2 Atımız Huda həm Rəb Əysa Masihtin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik boloquent! **3** Rəbbimiz Əysa Masihtin Atisi, rəhîmdilliqlərning igisi Ata, barlıq riqbət-təsəllining Igisi boローン Hudaqa təxəkkür-mədhiyə okulojayı! **4** Biz uqrıojan hərkəndak, japa-muxəkkətta U bizga riqbət-təsəlli beriwtidat, xuning bilən biz Huda təripidin riqbətləndürülən bolup U yətküzən riqbət-təsəlli bilən hərkəndak, baxka japa-muxəkkətka uqrıojanlaroja riqbət-təsəlli berəlaydiqan bolduk.

5 Qünki, Məsihning azab-ökubətləri biz tərəpkə exip taxkəndək, Məsih arklılıq boローン riqbət-təsəllimizmu exip taxidü. **6** Əmma biz japa-muxəkkətə qəlsəkmu bu silərning riqbət-təsəlli wə nijat tepixinglər üçün bolidu; bular silərning biz tartkan azab-ökubətlərgə oxhax azab-ökubətlərgə qidixinglər bilən silərdimə hasıl klinindü; biz riqbət-təsəlli tapsakmü u silərning riqbət-təsəlliringlər wə nijatinglər üçün bolidu; xunga bizning silərgə bacılıqın ümidişim mustəhkəmdur; qünki silər azab-ökubətlərdin ortak nesiliwil bolsanglar, oxhxala riqbət-təsəllidin ortak nesiliwil bolisilar dəp bilimiz.

8 Qünki, i kerindaxlər, silərning Asiyada duq kalğan japa-muxəkkəttin həwərsiz yürüyünglərni halimaymınız; u waqtılarda biz qidiqusiz eojir besimoja duq kəldük, hətta hayatıng ezdin ümid üzgündək boloquentidük. **9** Əmma əzimizgə əməs, bəlkı əlgənlərni tirildürgüçi Hudaqa tayiniximiz üçün kəlbimizdə elüməgə məlkəkum kılıncındək yırıttuk. **10** U bizni bundaç, dəlxətli bir elümdin kütkuzoqan wə hazır kütkuzmaka, wa bizni yanılıa kütkuzidu, dəp uningoja ümid baqşılıduk;

11 silərmü buningda həm biz üçün dua-tilawatlır bilən mədət beriwtisilər; xundak kılıp talay adamların wasitisi arklılıq bizga kərsitilən iltipat tüpəylidin talay adamlar [Hudaqa] rəhmətlər eytidiojan bolidu. **12** Qünki pəhrimiz, yəni wijdanımızın guwahlıki xuki, Hudaning aldida sap niyətlər wə səmimiyylik bilən (insanı parəsat bilən əməs, bəlkı Hudaning mehîr-xəpkəti bilən) biz bu dunyaqa nisbətən wə bolupmu silərgə nisbətən əzimizni tutuwalidiqan bolduk. **13** Qünki silərgə yazojinimiz okuyalaydiqan wə tonup yetəlaydiqandın baxka heq narsa əməs; lekin mən silərning bizni kışmən tonup yətkininqlər boyiqə Rəb Əysanıng kündə silər bizning pəhrimiz bolidiojinqinglardak biziłlərimü silərning pəhringlər bolidu dəp bizni toluk tonup yetixinglərni ümid kılımən. **15** Xuning bilən muxundak ixənqətə bolup mən əslidə ikkinçi kətim silərgə mehîr-xəpkətni yətküzükə awwal silərning kəxinglaroja barmakçıdım; **16** yəni, kəxinglardın Makedoniyagə ettip, andin Makedoniyədən yanə kəxinglaroja kelixni, xundakla silər təripinglardın Yəhudiya elkisigə uzitiliximni ümid kılıjaniidim.

17 Məndə xundak niyət boloquentanda, mən uni yeniklik bilən karar kılıqanmu? Mən niyət kılıqanda, məndə «ətlik» kixilərdikidək: birdəm «bərhək, bərhək» wə birdəm «yak, yak» deyix barmu?

18 Əmma Əz sezidə turqojinidak, bizning silərgə eytən sezimiz birdəm «bərhək» wə birdəm «yak» bolmayıdu; **19** Qünki biz (mən wə Silwanus wə Timotiyin) aranglarda jakarlıqinimiz – Hudaning Ooqli, Əysa Məsih, birdəm «bərhək» wə birdəm «yak» əməstur; bəlkı Uningda «bərhək»la bardur. **20** Qünki Hudaning kənqlik wədilili barolidinx kət'iyənəz, ular Uningda «bərhək»tur, wə biz arklılıq Uningdimü Hudaqa xan-xərəp kəltüridiqan «Amin» bardur. **21** Əmdi biziłləri silər bilən

billə Məsihədə qıng turoqozuqı bolojını həm bizni məsihligini bolsa Hudadur. **22** U yənə üstimizgə möhür besip, kəlbimizgə Əz Rohini «kapalat» boluxkə ata kıldı. **23** Əmma Hudani əz jenimoja guwahqı boluxkə qakırımankı, Korintkə tehi barmiqanlıkimming sawəbi kənglunglarnı ayax üçün idi. **24** Hərgün əzimizni iman-etikadıngılar tıstığa həküm sürgünlərmiş, demək, bəlkı silərnəng xad-huramlıqlarınlı axuruxkə silərgə həmkar laxküqilərmiz; qünki silər etikad arklılıqla məzmut turisilər.

2 Lekin mən iqimdə, kexinglaroq barsam yənə azar elip barmaymən degən kararqa kəldim. **2** Qünki ağər mən silərgə azar bərsəm, mening tüpəylimdin azar yegənlərdin baxka kəysibiri meni xadlandurulsun? **3** Mən əslİ meni xadlanduruxi tegixlik boləşənlərdin əksiqə azar yəp kalmay degən məksətə xu hətni yazdım; qünki menin xadlıkım silar həmmiñlarningnu xadlıkjurdap silər həmmiñlərə ixənq baqlıdim. **4** Qünki əslidə özüm eojir azab iqida kəlbimdi ki dərd-ələmdənd keç kez yaxlirrimi tekküzi turup silərgə xu hətni yəzəjanidim; məksətim silərgə azar berix əməs, bəlkİ silərgə qongkurlaşqan, exip taxşan muhəbbitimiñ bilixinglər üçün idi. **5** Əmməna birəsi azar yətküzən bolsa, uning azar yətküzığını mən əməs dəymən, u bəlkİ məlum dərijida (bu ixni ziyyəd eojir kılıqum yok) həmmiñlərə azar yətküzdi. **6** Bundak adəmning kepinqinglər taripidin tənbihləngini yetərliklər; **7** Xunga hazır əksiqə, silar uningoja mehîr-xəpkət kersitip rıyobat-tasallı berixinglaroq toqra kelid; bolmisa bundak bir kixi bəlkim oqayıt zor dərd-ələmdəndiñ ezzini yokşitimu mumkin. **8** Xunga mən silərgə uningoja muhəbbitbingləri ispatlixinglərni jekiləyəm. **9** Xu hetimni yənə bir məksətə, yəni silərnin həmmə ixlarda itaatmən kimi itaatmən əməslikinglərinin sinap bilixim üçün yazdım. **10** Lekin silər kəysibirini malum ix üçün kəqürüm kılɔjan bolsanglar, mənmü həm unı xundak kılɔjan bolılmən; mənmü məlum bir ixni kəqürüm kılɔjinimda (birər ixni kəqürüm kılɔjan bolsam), mən silərni dəp Məsihning huzurında xundak kıldı. **11** Xuning bilən Xəytan bizdən heq üstünlükə erişxəlməydi; qünki biz uning hiylə-mikirlerindən bishəwər əməsmiz. **12** Əmdə Məsihning hux həwirini jakarlaxka Troas xəhiringə kəlginiimdə wə xundakla Rəb taripidin [pursət] ixiki manga eçılojini bilən, **13** əkerindixim Titusun tapalıqionının tüpəylidin rohım aram tapdım; xuning bilən mən xu yordiklər bilən hoxlixip, Makedoniyəgə səpar aldım. **14** Əmməna bizni Məsihdə həmixinə təntənə bilən əqalıbana baxlaydiqan, biz arkılık hər yərda Əzığa dost tartkuqi huxpuraknı qaqqıqı Hudaşa təxəkkür! **15** Qünki biz Hudaşa yətküziliwatkan Məsihning huxpurakjıdurmız, həm kütküzuluwatqanlar arisida həm halakətkə ketiwatqanlar arisida xundakmız; **16** keyinkilərgə olümge boləjan olümning puriki, aldinkilaroq həyatlılkə boləjan həyatlıknıng purikidurmız; əmdə muxundak ixlarning həddisidin kim qıkalaydu? **17** Qünki biz kəp kixilərning kılɔjinidək Hudanın kalam-səzini soda-setik ixi kılmaymınız; əksiqə biz səmimiylək bilən Huda alıddı Hudadin [əwətilgənlər] sunfütdə Məsihde sezlaymınız.

3 Bız yənə əzimizni təwsiyə kılqılı turuwatadır? Yəki baxka bəzilərgə kerək bolqandək, silərgə yeziloğan yaki silər yəzəqən təwsiyinəmılər bizgə kerəkmə? **2** Silər ezungular bizning təwsiyinəmizdursilər, kəlbimizdə pütülgən, hər insanoqta tonux bolqan wa oklärıdoğan. **3** Silərning biz təripimizdən pərwix kılinoğan, Məsihning məktupi ikənliklər ayan boldı (bu məktup siyah bilən əməs, bəlkı tirik Hudanıng Rohı bilən yeziloğan; tax tahtalarqa əməs, bəlkı kəlbinqən etlik

tahtaylirioja püttüklükтур). **4** Әмди bizning Məsih arkılık Hudaşa karaydiojan xunqə zor ixənqimiz bar; **5** eşimizni birərnəsini kılouđak iktidarımız bar dəp qəolqıjımız yoktur; iktidarlıkımız bolsa bəlkı Hudadindur. **6** U bizni yengi əhdininq hizmatkarları boluxka iktidarlık kıldı; bu əhdə püttüklük sez-jümlilərgə əməs, bəlkı Rohka asaslanoqan. Qünki püttüklük sez-jümlilər adamni oltırıdu; lekin Roh bolsa adəmga həyat kəltırıdu. **7** Əmma sez-jümlilər bilən taxlaroja oyuloqan, əltüm kəltüridiqan hizmat xan-xərəp bilən bolovan wə xundakla Israillar Musaning yüzidə julalanoqan xan-xərəptin yüziga kezlrini tikip kariyalıqan yərdə (gərqə xu xan-xərəp hazır əməldin kəlduruluoqan bolsimu), **8** Roh bilən yürgüzüldioqan hizmat tehimu xan-xərəplik bolmamdu? **9** Qünki adamning gunahını bekitidioqan hizmet xərəplik bolovan yərdə, insanni həkənqanı kılıdioqan hizmatnəng xəripi tehimu exip taxmamdu! **10** Qünki əslidə xan-xərəplik bolovan ixning hazırlıq oqayıt zor xan-xərəplik ixning alidda həqkandak xan-xərəpliklikli yoktur; **11** qünki əməldin kəlduruluoqan ix əslidə xan-xərəp bilən kəltürulgən yərdə, hazır ornini başkan ix tehimu xan-xərəplik bolidu. **12** Bizdə xunqə zor xundak bir ümid bolovanıqan, biz tolimu yürəkklik bolılim. **13** Biz Israillarnı əməldin kəldurulidiqan [əhdininq] parlak nuriqə kəzini tikip қaraxninq akiwitigə uqrəp kətmisən dəp yüzigə qümpərdə tartıwalovan Musaşa ohximayımız. **14** Əmma ularning oy-kəngüllüri կադакluxkanıdi; qünki bügüngə կադər kona əhdini okuqonında muxu qümpərdə elivetilməy kəldi; qünki pəkət Məsihədə bolqandıla u elip taxliwetilidu. **15** Əmma bügüngə կադər, Musaning yazmiliri okuqonında xu qümpərdə yənilə kəlbini yepiwalmakta. **16** Əmma hərkim Robga kərəp burulsu, qümpərdə elip taxlinidu. **17** Əmma Rəb xu Rohtur; wə Rəbning Rohi կայerdə bolsa, xu yərdə hərlük bolidu. **18** Wə biz həmmimizning yüzimiz qümpərdəsiz haldə Rəbning xan-xəripiga կarioqinida, Uning ohxax süritidə boluxka Roh bolovan Rəb təripidin xan-xərəp üstigə xan-xərəp koxulup ezgərtilməktimiz.

4 Xunga [Huda] bizgə rəhîm-xəpkət kərsətkəndək, bu hizmet bizgə amanat kiliqanıqan, biz bəl koywətməymiz; **2** əmdilikte xərməndilikkə ait yoxurun ixlərni taxlap, nə aldamlıqliktə mangmay, nə Hudanıng sezinə burmilimay, bəlkı həkikətni əynən ayan kiliç bilən Huda alidda durusluğımıznı hər adəmning wijdaniqə kərsitimiz. **3** Əmma hux həwirimiz qümkəlgən bolsimu, u һalak boluwatçanlaroja nisbətən qümkəldi; **4** Qünki Hudanıng sürət-obrazi bolovan Məsihning xan-xəripi tooprisidiki hux həwərninq nuri ularning üstidə yorumisən dəp, bu zəmanning ilahi etikadsızlarning oy-zehinlərinə kor kıldı. (**aİōnios g165**) **5** Qünki biz eşimizni əməs, bəlkı Məsih Əysani Rəb, xuningdək ezmizni Əysa üçün silərning hizmətkaringlar dəp elan kılımiz. **6** Qünki «karangoçluquluk nə yorusun» dəp buyruqon Huda, Məsihning didaridin Əzininq xan-xəripini tonutuxka bolovan yoruklukning [biz arkılık] qeqiliqi üçün, bizning kəlbimizni yorutkandur. **7** Əmma kudratning oqayıt zorluqı bizdin əməs, bəlkı Hudadin bolovanlık kərənsun dəp bu gəhərgə sapal idixlarda kaqılaqlıq haldə igidarlıq kılımiz. **8** Mana biz hərtərəptə kistilip kəldük, əmma yanjılımiduk; təmtirəp kəldük, əmma ümidsizlənmiduk; **9** ziyanxılıkka uqravatımız, əmma həmdəməsiz kəlmiduk; yikitildik, əmma һalak bolmiduk; **10** Əysanıng hayatı tenimizdə ayan kiliinsən dəp, hərdaim tenimizdə Əysanıng əlümünü kətürüp yürümiz. **11** Qünki Əysanıng hayatı olidiqan atlirrimizdə ayan kiliinsən üçün, tirk kəloqan bizlər hərdaim əlüməgə tapxurulmaktaqimiz. **12** Xuning bilən bızdə əlüm ixləwati.

əmma həyat silərda ixləwati. **13** Wə «Mən ixəndim, xunga sez kıldım» dəp yeziloğandikidək iman-ixənqıtki rohka igə bolup, bizmü ixəndük wə xuning bilən sez kılımiz; **14** qünki Rəb Əysani tirildürəng [Huda] bizni Əysa bilən birgə tirildürüdu, xundakla bizni siler bilən birgə Əz aldiqə hazır kılıdu, dəp bilimiz. **15** Qünki [bu] əmma ixlar siler tıqündürk, tehimu kəp kixilərning wujudiha exip taxkuqa beoqixlanoqan mehri-xəpkət səwabidin kəp kixilərningmu Hudani uluqlap eytkən təxəkkürliri exip taxidu. **16** Xunga biz bəl koywətməymiz; gərqə taxkı insanlıkımız solaxsimu, dərəhəkikət iqki insanlıkımız kündin-küngə yengilanmakta. **17** Qünki bizning bir dəkikliklə wə yenik japa-muxəkətlərimiz biz üçün exip taxkən, mənggililik, zor wəzinlik xan-xərəpmi hasil kılıdu. (**aİōnios g166**) **18** Xunga biz kərəngən ixlaroja əməs, bəlkı kərənməs ixlaroja kəz tikimiz; qünki kərəngən ixlar wakitlik, əmma kərənməs ixlar mənggiliklər. (**aİōnios g166**)

5 Qünki bu zeminoqə təwə əyimiz, yəni bu qedirimiz yoktilsim, Huda təripidin bolovan, insan koli bilən yasalmıqan bir ey, yəni asmanlarda əbədiy bir makanımız bardur dəp bilimiz. (**aİōnios g166**) **2** Əmdidi bu [kona əyimizdə] turoqınımizda asmandiki əyimizni kiyiwelikxə zor intzar bilən ah, urmaktımız **3** (bərəhək, [asmandiki əyimizni] kiyiwalsaq yalingaq kalmaymiz). **4** Qünki muxu qədirdə turqonımızda, eojırılıkta ah urmaktımız; bu bizning yalingaqlininxı halioqınımiz əməs, bəlkı kiyindürülüxni, yəni bızdə olidioqan nema bolsa, uning həyat təripidin yutuluxini halaymiz. **5** Əmdidi bizni dəl muxu ikxä təyyarlıqquji bolsa Hudadur; U bizgə «kapalət» bolovan Əz Rohinimə ata kıldı. **6** Xuning bilən biz həmixə yuraklıq bolımı; həmdə tenimizdə makan tutkınınımızda Rəbdin neri bolovan musapir bolımız dəp bilimiz **7** (qünki biz kərəx sezimi bilən əməs, etikad bilən mangımız); **8** biz yuraklıq bolup, xuningdək təndin neri bolup Rəb bilən billə bir makanda boluxka tehimu hursənmiz. **9** Xuning bilən, məyli təndə bolaylı, təndin neri bolaylı, uni hursən kilişni istək-nixan kılıp intilimiz. **10** Qünki təndə kiliçan əməllirimizni, yahxılıq bolsun, yamanlıq bolsun, hərbirimizgə kayturluxi üçün Məsihliqin sorak tahti alidda hazır boluximiz lazım bolidu. **11** Xuning bilən Rəbning dəhəxitini bilgənlilikmiz üçün, insanları ixəndürükə tiriximiz; lekin biz Hudaşa oquq-axkarımız, xuningdək silərning wijdanınglardımu axkara tonulsaq dəp ümid kılımon. **12** Biz hazır ezmizni kaytidin silərgə təwsiyə kiliqinimiz yok, bəlkı pəkət silərda kəlbədkə ixlərdin əməs, taxkı kiyapəttin pəhirlinidioqanlaroja bərgüdək jawab bolsun dəp, silərgə bizlərdin pəhirlinix imkaniyitini yaritip beriwatımız. **13** Qünki iq-iqimizgə siqmay kəloqan bolsakmu Huda alidda xundak bolduk, salmaq bolsakmu siler üçün xundak bolımız. **14** Qünki Məsihliqin muhəbbəti bizni [xundak kiliçkə] ündəydi; qünki biz bırsi həmməylən üçün əldi, xunga həmməylənnimə əldi, dəp hesablaşmıy. **15** Wə həmməylənni dəp əldi, buningdin məksət, həyat bolovanlar əzliyi üçün əməs, bəlkı ularını dəp elüp tırılıqçı üçün yaxşıdır. **16** Xuning bilən biz buningdin keyin heqkimliq insanlarqə tonumayımız; hətta biz Məsihni insanlarqə tonuqan bolsak, buningdin keyin uni yəna xundak tonumayımız. **17** Xunga əmdi birisi Məsihədə bolsa, u yengi bir yaritiloquqidur! Kona ixlar etüp, mana, həmmə ix yengi boldi! **18** Wə barlıq ixlar Hudadindur; U bizni Məsih arkılık Əzığə inaklaxturdu, xundakla bizgə inaklaxturux hizmitini tapxurdu: — **19** demək, Huda Məsihədə adəmlərning itaətsizliklərini ularning əyibi bilən hesablaxmay, aləmni Əzığa inaklaxturdu; xuningdək bizgə inaklaxturux həvrinini amanət kılıp tapxurdu.

20 Xunga huddi Huda biz arkılık [adəmlərdin inaklıqlika kelixni] etünginidək, biz Məsihəkə wakalitən əlqilərdürmiz; Məsihning ornida «Hudaşa inaklaxturuləjəysilər!» dəp etünimiz. **21** Gunahka həq tonux bolmioğan kixini Huda bizni dəp gunahning ezi kıldı; məksəti xuki, bizning Uningda Hudanıng həkkənliylik boluxımız üçündür.

6 Əmdi [Hudanıng] həmkarlıri süpitidə silərdin Uning mehîr-xəpkitini қobul kılıp turup uni bikarqa kətküzmənglər dəp etünimiz **2** (qünki u: «Xapaşt kərsitildiçən bir payttə duayingga ijabat kiliixni bekitkənmən, nijat-kutulux yətküzüldiçən bir künidə Man sanga yardımada boluxumni bekitkənmən») — dedi. Mana, hazır bolsa «xapaşt kərsitildiçən yahxi pəyt»; mana, hazır «nijat-kutulux künidür!». **3** [Rabning] himzitiga daq kəltürüləmisən dəp həqkəndək ixtə heqkiminq imaniqə tosaloqluluk kilmaymır; **4** bəlkı hərbir ixtə özimizni Hudanıng hizmətkarlıri süpitidə nəmunə kılıp yürürim; zor qidamlıq bilən, jəbir-zulumlarda, japa-muxakkətlərə, besim-kistaklarda, **5** kamqa yarılırında, zindanlarda, kozojılang-topılanglar iqidə, eoqır mehnətlərə, tünəxlərə, roza tutuxlarda, **6** paklik bilən, bilmirlər bilən, səwr-taqətlilik bilən, məhrəbanlıklar bilən, Mukəddəs Rəh bilən, sahtılıksız mehîr-muhəbbət bilən, **7** həkikətnəng sez-kalamı bilən, Hudanıng küq-kudriti bilən, həkkənliylikning ong-sol kollardiki korralları bilən, **8** həm izzət-xəhratə həm həkərət iqidə, təhəmt həm tariplinixlər iqidə [əzimizini Hudanıng hizməkarlıri süpitidə namayan kıldıq]; yaloqanıqlar dəp karaloğan bolsaknu səmimiş-sadiq bolup, **9** namsız bolduk-yu, əmma məxhəməz; eləy dəp kälduk-yu, əmma mana, hayatturmız; tərbiyidə jazalanduk-yu, əmma elümgə məhkum kılınmıdük; **10** dərd-ələm tarttuk-yu, əmma daim xad-huramlıcta turımız; namrat boloxınımız bilən, əmma kep adəmlərni bay kiloquımız; heqnemimiz yok boloxını bilən, əmma həmmigə igidarmız. **11** Silərgə oquq-yoruk sezlidük, ay Korintliklər, bizning baqırımız silərgə kəng eqildi! **12** Silər biz tərəptin kisiлоjan əməs, lekin eż iq-baqrıngıarning tarlikidin kisiлиsilər; **13** əmdi adıl almaxteruxta bolup — (eż pərzəntlirigmə sezlindək sezleyəmən) — baqrıngırları bizgimu kəng eqingərlər. **14** Etikədsizlər bilən bir boyunturukka qetilip tangsılıkta bolmanglar; qünki həkkənliylik wə əqibənlilik otturisida kəndakmə ortaklıq bolsun? Yoruklukning karangoğuluq bilən kəndak həmrəhlikəi bolsun? **15** Məsihning Belial bilən nemə inaklıqlik bolsun? Ixəngiqining ixənmigüqi bilən kəndak ortak nesiwişi bolsun? **16** Hudanıng ibadəthanisining butlar bilən kəndak birliliyi bolsun? Qünki silər tirik Hudanıng ibadəthanisidursilər — Hudanıng: «Mən ularda turiman, ularning arısında yürimən; ularning Hudasi bolımən wə ular Mening həlkimə bolidü» deginidək [silər Uning ibadəthanisidursilər]; **17** Xuning üçün «Ularning arısından qıkip ketinqlər, Manga ayrılinqlər», — dəydu Rəb, — «həq napak nərsigə təkgüqi bolmanglar», «xundila Man silərni қobul kılıman», **18** wə: «Mən silərgə Ata bolımən, silər Manga oqul-kızılırmış bolisilər» — dəydu Həmmigə Kadir boloxan Rəb.

7 Əmdi bu wədilərgə müvəssər boloxandin keyin, i səyümlüklər, əzimizni ətlərdiki həm rohltiki hərhil paskiniliktin taziləp, Hudanıng korkunqıda əzimizdə [ayan kiliqloqan] pak-mukəddəsləkni kamalatka yətküzyəli. **2** Bizni қobul kılıqaysırlar! Biz heqkimə ziyan-zəhmət yətküzmüdük, heqkimmi nabut kilmidük, heqkimdin paydalanmadık. **3** Muxularını dəp, silərnii əyibliməkqi əməsmən; qünki mən yukirida eytkinimdək, silər əqləbimizdidursilərki, biz silər bilən billə elüxkə, silər bilən billə yaxaxka təyyarmız. **4** Silərgə baqlıqan ixənqim zor,

silərdin boloxan pəhərim zor; xuning üçün riqəbat-təsəlligə təlduruldum, barlıq japa-müxkünliliklirimizdə huxallıkim exip taxtı. **5** Qünki bərhək, Makedoniyəgə kirginimizdən ətlirimiz həq aram tapalmay, hərtərəptin kisilip kalduk; sirtimizdə jedəl-kürəxlər, iqimizdə korkunkular bar idi. **6** Əmma qıxıkünlərgə riqəbat-təsəlli bərgüqi Huda bizgə Titusning kelixi arkılık riqəbat-təsəlli bərdi; **7** tapkan riqəbat-təsəllimiz pakət uning kelixi arkılıklı əməs, bəlkı uning silərdin tapkan riqəbat-təsəlli arkılıkmu boldi; qünki u silərnin [bizgə] zarıkıp təlmürgininqələrini, silərnin həsritinqələrini, silərnin manga boloxan kizojin oşəmhorlukungələrini eytip bərdi; xuning bilən man tehimu huxallandı. **8** Qünki gərgə man silərni hetim bilən azablıqan bolsammu, man hazır uningdin puxayman kilmaymən; lekin əslidə man xu hetimining silərni azablıqınınin kərüp puxayman kılıqanıdim (əməliyətə, silərnin azablinixinglər kiskiqınna bir məzgilla boloxan). **9** Əmma hazır xadlinimən — azablanqıninglardın əməs, bəlkı xu azabning silərni towa kıldırıqanlığından xadlinimən; qünki silərnin azablinixinglər Hudanıng yolidə idi; xuning bilən silər bizdən həq ziyan tartmidinglər. **10** Qünki Hudanıng yolidə boloxan azab-ķayoq adəmnı hərgiz puxayman kilmaydioqan nijatka baxlaydioqan towioqə elip baridu; əmma bu dunyadiki azab-ķayoq adəmnı elümgə elip baridu. **11** Qünki mana, dəl muxu ix, yəni Hudanıng yolidə azablinixinglər, silərgə xunqə kep astayıdillik, ezlirinqələrni əyibtin nakadər halas kılıx, xunqə kep qəzəp, xunqə kep korkunk, xunqə kep takəzzərlik, xunqə kep kizojinlik wə jazalaxka xunqə təyyar boluxni elip kəldi! Silər bu ixning hər təripidə əzünglərning əyibtin halas boluxungələrni işpatlıdinglər. **12** Əmdi silərgə [xu] hətni xunqan bolsammu, u hətni ziyan-zəhmət kılıqoqı kixi üqün əməs, yəki ziyan-zəhmət kiliqoqı kixi üqün əməs, bəlkı Huda aldida bizgə boloxan kənglüngələrdiki kizojinlikning aranglarda ayan boluxi üçün yazdım. **13** Bu səwəbtin biz riqəbat-təsəlligə erixtük. Wə riqəbat-təsəllimiz üstügə biz Titusning huxallıki tüpəylidin tehimu zor xadlandı; qünki uning rohi silər təripinglərin yengili. **14** Qünki man silər toqraqlarda birər ixtə pəhərlinip mahtıqan bolsam, u ixtə həq hijil kälđurulmadi; bəlkı silərgə eytkanlırinən həmmisi həkikət boloxnidək, bizning Tituska silərni pəhərlinip mahtiximizmə həkikət bolup ispatlandı. **15** U silərnin itaətmənliklərini, silərnin uningdən kəndak əyməngən wə titrigən həlda uni kərxi aloqinqələrni əsliginidə, uning silərgə baqlıqan iq-baqrıdiki muhəbbətləri tehimu exip taxidi. **16** Mən silərgə hərbir ixtə ixənqim kamil boloxanlığından xadlinimən.

8 Əmma, i kerindaxlar, biz silərgə Hudanıng Makedoniyədikə jamaatlaşqə beoqılxıqan mehîr-xəpkitini ayan kilməqimiz; **2** ular zor eoqır japa-muxakkətə sinaloqinida, kattik namrat əlhəwəldə exip taxkan xadlikı bilən ularning oquq kollukining baylıqı urquq qıktı; **3** qünki ularning küqining bariqə, hətta küqidin artuk həyr-sahawət kılıqanlıqoja əzüm guwah. Ular ihtiyyarı bilən xundak kılıp, **4** bizdən mukəddəs bəndilərgə xu yardəmdə boluxning bəhtigə wə xəriklikiga müvəssər boluxni kattik etündi; **5** xundak kılıp, ular kütkinimizdək əməs, ümid kılıqinimizdən exip ezlirini awwal Rəbgə, andin Hudanıng iradisi bilən bizgimu beoqılxıdı; **6** xunga, Titus silərdə [bu] məhrəbanlıknı baxlıqanıkan, biz Titustin silərni buningqə nesipdax kılıp uni ada kiliqxə ettiindük. **7** Əmma silər hər tərəptə, yəni ixənqə, səzdə, bilimdə, toluk astayıdillikta həm bizə boloxan mehîr-muhəbbətinglərdə ożwəl boloxinqələrdək, muxu mehîrlik ixtimu əzünglərni ożwəl kərsinqələr. **8** Mən bu gəp bilən silərgə buyruk kılmaqçı əməsmən, bəlkı

baxkilarning kizojinlik arqlik muhabbitinglarning hækkiyilagini ispatlimaqimən. **9** Qünki silər Rəbbimiz Əysə Məsihning mehîr-xəpkitini bilisilər — gərgə u bay bolsimu, silərni dəp yokşul boldiki, silər uning yokşullukı arqlik beytılısilər. **10** Mən bu toopruluk pikrimni otturioqa köymən — bu silərgə paydilik, qünki silər aldinkı yılıla iana kılıxta wə xuningəja irada baqlaxta yahxi baxlidinqlar. **11** Əmdi hazır uni ada kilinglar; kizojin irada baqlıqininqlardək, bar dunyayinglar bilən xu ixka əməl kilinglar. **12** Qünki [həyr-sahawətə] bəl baqlıqoqja nisbətən, sowojining Hudaqə yariojudək boluxi əolidə yokşa əməs, bəlkı əolidə bariqa baqlıktır. **13** Qünki bu baxkilarning yükini yeniklitimən dəp, əzünglarnı kiynangalar deginim əməs, **14** bəlkı silərdə artuk bolojını hazırlıq ularning kəm yerini tolduroqinidək, [künlərnəng biridə] ularda artuk bolojını silərning kəm yeringlarnı tolduridu; xuning bilən tənglixidu. **15** Huddi [mukaddəs yazmilarda]: «Kep yioğanlarningkidin exip kalmidi, aq yioğanlarningmu kəmlik kilmidi» dəp yeziloqandək bolqay. **16** Əmma Titusning əlbətgə silərgə bolojan keyümümgə ohxax keyümüni salojan Hudaqə təxakkürələr bolqay; **17** qünki u dərhəkikət bizning iltimasimizni kəbul kılçojini bilən, ezining silərgə küqlük kəyumi bolojaqka, u əzlükidin yeninglaroja bardı; **18** Əmma biz uningəja barlık jamaatlər arısida hux həwər hizmitidə təripləngən kərindaxni həmrəh kılıp əwəttük; **19** xuningdak u pəkət xu tərəptila əməs, bəlkı jamaatlar təripidin bu həyrlək ixta bizgə həmsəpər boluxkə talliwinəqanıdi. Əmdi biz bu həyr-sahawətni bolsa, Rəbning xan-xəripini həm yardımtdıki kizojinlikimizni kərsitix tıqün uni yətküzüx hizmitidə bolimiz; **20** xundak kılıp biz bu mol sowojini məs'ul bolup yətküzütxə hərkəndək adamning bizning üstümidən təhəmet kilməsləki tıqün ehtiyat kilmiz. **21** Qünki biz pəkət Rəbning alddilə əməs, bəlkı insanlarning kəz alddimə ixiimizni durus kiliçka kəngül belüp keliwatımız. **22** Biz yənə ular bilən billə kep ixlarda intayın əstayidlilik nuroğun ketim ispatlanıjan kərindaxni əwətməkqimiz; hazır uning silərgə baqlıqan zor ixənqi tüpəylidin uning intayın əstayidlilik tehimu kılıqtıq boldi. **23** Titus toopruluk soolları bolsa u menin həmrəhim wə hizmitinglarda bolojan həmkarimdur; baxka ikki kərindiximiz bolsa, ular jamaatlərning əlqılıri, Məsihning xan-xəripidur. **24** Xunga, jamaatlərning kəz alddıa muhabbitinglarning ispatini, xundakla bizning silərdin pəhirlinxilrimizning bikar əməslikini ularoja kərsitinglar.

9 Qünki mukaddəs bəndilərning bu yardım hizmiti toopruluk silərgə yənə yeziximning hajiti yok. **2** Qünki mən silərning bu ixka kəttik bəl baqlıqininqarnı bilimən; mən bu toopruluk; Ahayadikilər etkən yıldın beri həyr-sədikə berixkə təyyar turuwatidu, dəp Makedoniyadıkı [kerindaxlaroja] pohirlinip mahtap kəlməktimən, xuning bilən silərning kizojinlikinglər ularning kepinqisining [həyr-sədikə] [berixgə] türkə boldi. **3** Lekin kerindaxlarnı əwətixtiki məksitim silərning toopranglarda pəhirlinip mahtiximning bu ixlarda bildiğim bi polup kalmışlıq, silərning deginimdək təyyar bolup turuxunglar üzündür. **4** Mubada Makedoniyadikilər mən bilən billə baroqinida, silər təyyarlıksız bolsanglar, bu ixənqımız wəjidiñ biz hijalətkə kəldurulimiz, silər səzsiz xundak bolisilər. **5** Xu səwəbtin mən kərindaxlardin yeninglaroja berip silərdin bu wədə kilojan həyrlək ixni aldin'ala təyyarlap püttürüxini ettiştixni zərür dəp hesablıdım; xundakla bu silərdin birər nərsə ündüriwelix bolmisun, bəlkı mehribanlıqinglardin bolsun. **6** Əmma buni [əslənglər]: Behillik bilən az teriojan az alidu, oquq kolluk bilən teriojini mol alidu. **7** Hər adəm heq kiyinilip kalmayı yaki məjburən əməs, bəlkı eż kənglidə pükkiniqə bərsun;

qünki Huda huxallıq bilən bərgüqini yahxi kəridü. **8** Əmma Huda hərbir iltipat-xapaətni silərgə exip taxturuxkə kadidur; xuning bilən silər hərdəim hərtərəptə hər ehtiyajka təyyar kuvvətlinisilər, kəngriqiliqtə turup kolliringlər hərhil güzəl ixka yetidi. **9** [Mukaddəs yazmilarda] pütliginidək: — «U ezinjingini tarkatkan, U yokşullarıqə sədikə bərgən; Uning hækkaniyiliq manggügə turidü». (aiən q165) **10** Əmdi teriojuqoja teriojılı uruk, yegili nan ata kiloquçı silərning teriydiqən urukliringləri təminləp mol kılıdu, hækkaniyiliqinglarning həsul-mewilirini kəpəytidü. **11** Xuning bilən silər hərkəndək əhəwaldə koli oquq boluska hər tərəptə beytılısilər, xuningdak bu ix biz arqlik Hudaqə kep təxəkkürələri elip baridu; **12** qünki bu həyrlək hizmatni ada kılıx pəkət mukaddəs bəndilərning həjətlərini kəndurupla kalmay, kep kixilərnəng Hudaqə yətküzüng təxəkkürələrinə exip taxturdı. **13** Bu yardım hizmiti əzürlinglarning Məsihning hux həwirini etirap kiliçinglardıki mewa bolojan itaətmənlikinglərə dəlil-ispat bolidu, xundakla silərning muxu [həjətman] bəndilərə, xundakla barlıq adəmlərə kərsətən oquq kolluk sehiyilikinglardin ular Hudani uluqlaydu. **14** Wə Hudanıng silərdə taxkınlatkan ajayib mehîr-xəpkit tüpəylidin, ular silər üçün dua-tilawət kılçojında, ular silərgə təlpüntüp kəttik seqinip əsləydi. **15** Uning til bilən ipadılıgınız ajayib sowoisi üçün Hudaqə təxəkkür bolqay!

10 Əmma əzüm, silər bilən billə boloqanda muamilisi yumxak, lekin silərdin ayrıloqanda silərgə karita kəttik kolluk dəp karalojan mənki Pawlus Məsihning yuwxax-məminlikə wə mulayimlikə bilən silərdin ettinümən, **2** — xuni tələp kılımənki, yeninglaroja baroqinimda, bizni «ətələr boyiqə mangojanlar!» dəp guman bilən karadyiojan bəzilərə karita oyliqiniimdək kəttik kolluk kiliçka meni məjbur kilmanglar; **3** gərgə biz insaniy etlərde yürsəkmi, biz etlər boyiqə jəng kilmaymiz. **4** Qünki jəng kələrlimiz etkə təwə korollar əməs, bəlkı Huda təripidin korojan-istiəhkamları umurun kılıx kükigə igə kiliñoran koralldardur; **5** biz ular bilən bəs-munazirələrni wə Hudani tonuxka qarxılıxixka turqan hərkəndək hakawur tosaləqünü umurun kılımımız, xundakla hərbir oy-hiyalları Məsihəkə bekindurup itaət kiliçka kəltürümüz; **6** silər toluk itaət kiliçandin keyin, [aranglarda] kəndək itaətsizlik kələqən bolsa bularnı jazalaxka təyyarmız. **7** Silər pəkət kez aldinglardıki ixlərə qaraçaydikənsilər. Əger birsi əzini Məsihəkə təwəmən dəp karisa, u yənə xuning tıstığa oylansunki, u Məsihəkə təwə boloqinoja ohxax, bizmə Uningəja təwədurmız. **8** Qünki, Rəb təripidin silərni nabut kılıx tıqün əməs, bəlkı etikadınglarnı kurux tıqün bizgə amanət kiliñoran həkükümüz toopruluk tehimu kep ziyanidək mahtansammu, buningda heq yərgə karap kalmayman; **9** Əindi mən pəkət hatlırdıla silərni korkatmağı əməsmən; **10** qünki bəzilər: «Uning hatlıri dərvəkə wəzinlik həm küqlük; lekin u yetip kəlgəndə salapatsız, gepinim tutamı yok bolidu» deyixidü. **11** Əmdi bundak hiyal kiliçuları xuni bilip koysunki, biz yirakta boloqinimizda hatlırdıki sezimiz kəndək bolojan bolsa biz yetip baroqinimizda əməliyitimizə xundak bolidu. **12** Qünki biz əzimizni əzini kəltis qəçəyədənənlar bilən bir qataroja koyuxka yaki ular bilən selixturuxka petinmaymımız; xundak kixilər əzilərini əzilərinə olqımı bilən olqəp, əzilərini əzili bilən selixturuxkən bolup, hækikətən əkilsizlərdindur. **13** Biz əmdi əzimizgə bekitilgən olqəmdin həlkəp mahtınp yürginimiz yok. Biz bəlkı həmməni olqığıgi Huda bizgə bekitkən hizmat dairisidiki olqəm, yəni silərning [hizmitinglərə qımıl] yetidiqən olqəm bilən pəhirlinimiz. **14** Qünki olqımı silərning hizmitinglaroja yətməydiqən kixilərdək, [hizmitinglarda boloqinimizda] dairimizdən həlkəp katmamız,

qünki biz Məsihning hux həwirini yətkübüxtə [birinqi bolup] yeninglərojumu kəldük. **15** Biz hizmət dairimizdən həlkip, baxkların singdürən japa-əjirli bilən mahtəninimiz yok; lekin biz silərning iman-etikadıngıl əskənseri aranglardıki hizmitimiz bizgə bekitilgən dairimiz iqidə tehimu ziyyəda kengəytilsən dəp ümid kilişim; **16** xundak bolqanda, biz silərdin tehimu yırak yərlərgə hux həwərnı yətkübüp jakarlaydiqan bolımız; təyyarqa həyyar bolup, baxkların dairisidiki hizmət ajrı bilən mahtənin bizgə yat. **17** Əmma «Pəhirlinip mahtıquqi bolsa Rəbdin pəhirlinip mahtixi kerak!». **18** Qünki ezzini taripligüqi əməs, bəlkı Rəb təripligən kixi həkikətən layakətluktur.

11 [Mahtənəqan] bu azojinə əhməklikiməja səwrqan bolqaysırlar! Əmdı silər manga səvrıqanlıq kılıp keliwatisırlar. **2** Qünki mən Hudadin kəlgən otluk muhabbat bilən silərni [azduruxlardın] həsət kılımən; qünki kızını bir ərgila yatlıq kiloşandək, mən silərni Məsihkilə pak kız süpitidə hazır boluxka wədiləxtürgənmən. **3** Əmma yılan Hawa'animizni hiyligərlik bilən azdurojandək, oy-kenglünglər Məsihka baqlanıjan samimiyy, sap wəpaliktin ezip bulqınixi mümkün dəp ənsirəymən. **4** Qünki birsə kelip biz silərgə heq jakarlap bəkməqjan baxka bir əysəni jakarla, yaki kəlbinqardın orun bərgən Rohning orniyoja baxka bir rohka orun bərsənglər wə silər kobul kilojan hux həwərdin baxka bir «hux həwər»ni kobul kilsənglər, silər bu ixlarqa ajayib səwr-təkət bilən etüwerixinglər mumkin! **5** Halbuki, mən ezzünni hərkəndək ixtə axu «kəltis uluq rosullar»dın kəm sanimaymən! **6** Gərqə mening gəp-səzərlərim addiyi bolsimu, bilim jəhəttə mən undak əməs; biz kəliwatkan hərbir əməllərimizdə buni silərgə hər jəhəttin ispatlap roxən kildük. **7** Əmdı mən silərni kətürüsən dəp ezzünni təwən tutup, Hudanıng hux həwirini hək tələp kilməy jakarlap gunah kıldımmu? **8** Mən silərning hizmitinglərda boluxka baxka jamaatlərdin bulap-talap, ularning yardımını kobul kildim. **9** Silər bilən billa bolojan wəqtlirimdə, hajətmən bolojan bolsammu, mən heqkiməgo eoçirimni salojan əməs (qünki Makedoniyadın kəlgən kərindaxlar menin kəm-kütəmni toluklap bərdi); hərkəndək ixtə ezzünni silərgə yüksək bolup kəlixtin saklap kəldim wə buningdin keyimmu xundak kılımən. **10** Məsihning həkikəti mənda rast bolqandək, Ahaya yurtlırıda heqkimmə meni muxu mahtənin tosumaydu! **11** Nema üçün? Silərni yahxi kərmigənlilik üqünümü?! Huda biledi! **12** Lekin [bizgə ohxax əsəblinix] pursitini izdigüqilərning pursitini məhrum kılıx üçün, xuningdək ular mahtənidəqan ixlarda həkikətən bizgə ohxax bolsun dəp, mən nema kəliwatkan bolsam xuni kiliwərimən. **13** Qünki bundak kixılər sahta rosullar, aldamçı hizmetkarlar, Məsihning rosulluriniñ kiyapitiga kiriwalıqlarındur. **14** Bu ix əjəblinərlək əməs, qünki Xəytan əzimə nurluk bir pərixtinə kiyapitiga kiriwalıdu. **15** Xunga uning hizmatqılırinining ezelərini həkkənilyikning hizmatqılıri kiyapitiga kirgüzüwielixi əjablinerlik ix əməs; lekin ularning akiwiti əzlirininə ixligənlirigə layık bolidu. **16** Yənə xuni eytimənki, heqkimə meni əhmək dəp hesablimisun; hətta əger meni xundak dəp karisanglarmu, əmdı məndək əhməknı səwr kılıp kobul kiloşaysırlar, xuning bilən ezzümmü azojinə mahtəniyalay. **17** Mening hazır bularni səzlihim Rəb təripidin əməs, bəlkı ezzümninə əhməklerqə yırəklik po etip mahtəninim, halas. **18** Nurqun adamlar insanlarqa po etip mahtənəqandikin, mənəmə mahtənip bakay. **19** Qünki ezzüngər xunqə dəna bolqardın keyin, silər əhməklərgə səwr-təkət kiliixa razı bolisilər! **20** Məsihən birsə silərni kül kiliwalsə, birsə silərni yutuwalsa, birsə silərdin nəp alsə, birsə aldinglarda qongqılık

kilsə yaki yüzüngləroja qaqt salsa, silər uningoja yol koysisilər. **21** Əpsus, nomus kılıp eytimənki, biz undak ixlarqa ajizlik kildük! Əmma ular birər ixtə mahtəninəkə petinəjan yərə (əhməklərqə səzləwətimən!) mənəm xu ixtə [mahtəninəkə] petinəmən. **22** Ular İbraniylarımı? Mənəm xundak. Ular Israillarımı? Mənəm xundak. **23** Ular Məsihning hizmətkarlırimu? (mən əkildin azoqanlardək səzləwətimən!); mən tehimu xundak; ziyyədə kəp zorukup ixlidim, intayin kəp dərriləndim, intayin kəp kətim kamaldim, kəp kətim əlüm həwplirigə duq kəldim; **24** Yəhudiylarning «bir kəm kırıq kamqa» jazasiqə bəx kətim tartildim, **25** üq kətim tikanlıq kamqa jazasını yedim, bir kətim qalma-kesək kılındım, üq kətim kəma hədisişə ugridim, bir keqə-kündützni dengizdə etküzdüm. **26** Daim səpərlərə bolimən; dəryalarınə həwplirini, karakqılarning həwplirini, yurtdaxlirınınə həwplirini, yat ollıklärınə həwplirini, xəhərning həwpini, bayawanning həwplirini, dengizning həwplirini, sahta kerindaxlar arisidiki həwplirini baxtin kəqürdüm; **27** əmgəklər wə japa ixlarda zorukup, pat-pat tünəklərda, aqliktə wə ussuzlukta, daim roza tutuxlarda, soooqlarda wə yeling-yalingaqlıktə yürüp kəldim. **28** Bu sırttiki ixlardın baxka, iq-baqrımda barlık jamaatlər üçün hər künü üstümni besip kəliwatkan əqməlnəri yəwətimən. **29** Hərkim ajizlisa, mən ajizlimidimmi? Hərkim ezip putlaxşan bolsa, mən ərtənmidimmi?! **30** Əmdı əgər mahtəninim zərür bolsa, eż ajizlikimni kersitidiojan ixlar bilən mahtənimən. **31** Rəb Əysəninq Huda-Atisi, mənggü təxəkkür-mədhiyilərgə layık Boloquqıja ayanki, mən yalojan eytimidim. (aiōn g165) **32** Dəmaxk xəhəridə padixah Aretashıng kəl astidiki waliy meni tutux üçün, püttün Dəmaxk xəhərini kattık təkib astıqə alojanidi. **33** Lekin mən sepidiki bir kamardin sewət bilən paska qüxürülüp, uning kolidin kutulup qaqtım.

12 [Əpsus], mahtəniixerinxnə zəruriyi bar. Gərqə uning paydisi bolmısımı, mən Rəbdin kəlgən alamat kerünüxlər wə wəhiylər üstidə tohilay. **2** Məsihədə bolojan bir adəmni tonuyəm; u on tət yil ilgiri (təndə bolojan haldim), yaki təndin taxkırımını bilməyən, Huda biledi) üçinqi kat asmanşa kətürüldi. **3** Mən xundak bir kixini bilmən (təndə bolojan haldim), yaki təndin taxkırımını bilməyən, Huda biledi) — 4 u jənnətə kətürülləp, xu yerdə til bilən ipadılıgli bolmaydiqan, insanlarning deyixi mən'i kılınojan ajayıp ixlarnı anglıdi. **5** Xundak bir adəm bilən mahtənimən, ezzü həkkidə bolsa ajizlikdən baxka birər ix bilən mahtənəyəmən. **6** Hətta mahtənay desəmmü əhmək əsəblərənəkənənəmən; qünki mən həkikətni eytən bolattım; əmma birsə məndə kərginidin yaki mən toqıruluk anglıqinidən meni (manga axkarilanıjan wəhiylərning qayat zor uluqluq tūpəylidin) yukiri oylap kalmışım dəp ezzünni mahtəninxtin yioğdim. Muxu wəhiylərning zor uluqluq tūpəylidin kərəngləp kətməslimik üçün ətlirimə sanjılıjan bir tikən, yəni meni urup tursun dəp Xəytənning bir əlgisi manga təksim kılınojan; buning məksəti, menin kərəngləp kətməslimik üçündür. **8** Buning toprısında u məndin kətsən dəp Rəbgə üq kətim yelindim; **9** lekin U manga: «Mening mehîr-xəpkitim sanga yetərlik; qünki Mening küq-Kudritim insanning ajizlikda toluk əməlgəx axurulidu» — dedi. Xunga mən Məsihning küq-Kudriti wujudumda tursun dəp ajizliklirimindən mahtəninxi tehimu huxluk bilən tallıwalıman; **10** xunga mən Məsih üçün ajizliklərni, həkərətlərni, kiyinqılıkları, ziyanxalıkları wə azab-əkubətlərni hursənlək dəp bilimən. Qünki qaqın ajiz bolsam, xu qaoğda küqlük bolıman. **11** Mən [mahtənip] dərwəkə əhmək bolup kəldim! Lekin ezzüngər

meni buningoja məjbur kıldıngalar. Əməliyəttə əslidə mən silər təripinglardin təriplinixim kerək bolatti; qünki həq ərziməs bolsamı, mən həlikı «qəltis uluq rosullar»dın həq tərəptə həq ixta kəm əməsmən. **12** Dərwəkə mən aranglarda bolovan qoçda rosulning bexarətlik alamatları, hərtərəplik qidam-səvrqanlıq iqidə möjizilik alamatları, karamatlar həm kudratlık möjizilər bilən əməldə kərsitilgən. **13** Silərnı baxıx jamaətlərdin kəysi tərəptə təwən orunoja koydum? — pəkətlə ezümnii silərninq üstünglərgə yüksək kılıp artıp koymiojinim bilənmə?! Mening bu adalətsizlikimi əpu kələqəysilər! **14** Mana, hazır yeninqlar oja üçinqi ketim berixkə təyyarmən, xuning bilən silərgə həq yüksək qırırmış saloqum yok. Qünki izdiginim igiliqinər əməs, bəlkı eziñglardur; pərzəntliri ata-anilar üçün əməs, bəlkı ata-anilar pərzəntliri üçün mal-mülük yioqxi kerək. **15** Əmdi jeninglər üçün igilikimdin huxluk bilən sərp kılımən həmdə eziñmni sərp kılımın — gərqa mən silərnı kanqə seygonseri mən xunqə az seyüləmmə. **16** Əmdi xundak bolqını bilən, mən silərgə həq yüksək bolovan əməsmən; biraq, həligərlik kılıp, mən silərnı bablap koydum! **17** Əjəba, mən silərgə əwətkən adəmlərning birəsi arkılık silərdin nəp aldımmu?! **18** Mən Titusni silərninq yeninqlar oja baroqinimda, silərninq ümid kələqan yerimdən qıkmay kəlixinglardin, eziñməngümü silərninq ümid kələqan yeringlardin qıkmay kəliximdin, yəni aranglarda qowqajedəl, həsəthorluk, oqəzəp-nəprət, mənmənqılık, təhnəthorluk, oqaywəthorluk, təkəbburluk wə parakəndiqılıklar bolarmikin dəp ənsirəymən; **21** — bu ketim silərninq yeninqlar oja baroqinimda, aranglardiki gunah sadir kılıp, taki bütüngə ədər etküüzən napaklıq, buzuqluk wə xəhəwaniy ixlardın tehi towa kilmioqan nuroqun adəmlərning səwabidin Hudayım meni aldinglarda təwən kılıp koymərəkin, xularning kilmixləri tüpəylidin matəm tutmay turalmaymənməkin, dəp ənsirəymən.

13 Bu yeninqlar oja üçinqi ketim berixim bolidu. «Hər bir həküm ikki-üq guwahqining aqzida ispatlinixi kerək». **2** Mən ilgiri ikkinqi ketim yeninqlarda bolqinimda burun gunah sadir kələqanlar oja həm kələqan həmminqlar oja xundaq eytən, hazırlıq silərdin neri bolsamı kəytidin aldin'ala agahlandurup eytimənki (silə Məsihning mən arkılık səzligənlilikə ispat tələp kılıp kəliwatqinərlər tüpəylidin), mən baroqinimda həqkimni ayımayman; dərwəkə mən arkılık səzlwətəm Məsih silərgə nişbətən ajiz əməs, bəlkı aldinglarda intayın kudratlıktır; **4** U dərwəkə ajizlikta krestləngən bolsımı, lekin Hudanıng kudriti bilən yənilərənən hayat. Bismi Uningu ajiz bolsakmu, Hudanıng silərgə karatən kudriti bilən, Uningoja baqlınip hayat yaxaymır. **5** Əmdi eziñglarnı etikadta barmu-yok dəp təkxürüp kerünglər; eziñglarnı sinap bekinqlər! Silə Əysə Məsihning eziñglarda bolovanlığını (sinəktin xallinip kalmışanglar!) bilip yətməmsilər? **6** Əmdi silərninq bizning sinəktin xallinip kalmioqanlığımızı bilip kəlixinglarnı ümid kılımən. **7** Silərninq həqkəndək rəzilllik kılmaslıqları üçün Huda oja dua kılımımız; bu, bizning sinəktin etti dəp kariliximiz üçün əməs — hətta sinəktin etmədi, dəp karalsakmu, məyli — muhimi silərnin durus bolovanı kiliqxıllar. **8** Qünki biz həqikətə karxi həq ix kılalmaymımız;

nemila kılısaq u bəribir həqikətni ayan kılıdu, halas. **9** Qünki biz ajiz bolsakmu, silərninq külliqtə bolojininglardin xadlinimiz. Xuningdak biz yənə xuningoja dua kılımizki, silər kamalətkə yətküzülgəysilər. **10** Silərninq yeningləroja baroqinimda Rəb manga qulqıtix üçün əməs, bəlkı etikadni kuruş üçün amanət kələqan həqkimməni ixli tip silərgə kəttik kolluknı kərsətməslikim üçün, mən silərdin yirakta bolqinimda muxularını yazdım. **11** Əng ahirda, kərindaxlar, xadlininqlar; kamalətkə yətküzültünglər, riqbət-təsəllidə kütqeytilinglər; bir oy, bir pikirdə bolunglar; inak-hatırjəmlikətətənqətlər; wə mehri-muhabbet wə inak-hatırjəmlikning Igisi Huda silər bilən bille bolidu. **12** Bir-biringlər bilən pak seyüxlər bilən salamlixinglər. **13** Barlıq mukəddəs bəndilərdin silərgə salam. **14** Rəbbimiz Əysə Məsihning xapaiti, Hudanıng mehri-muhabbiti wə Mukəddəs Rohning həmrəh-həmdəmliki silərgə yar boləjəy!

Galatiyalıklarqa

1 Mənki Pawlus, rosul boloqan (insanlar təripidin əməs yaki insanlarning wasitisi bilən əməs, bəlkı Əysa Məsih wə Uni əlgənlərdin tirildürkügi Huda'Ata təripidin təyinləngən) **2** wə mən bilən billa turuwatkan barlıq kərindaxlardın Galatiya əlkisidi jamaatlırgə salam. **3** Huda'Ata wə Rəbbimiz Əysa Məsihəndin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik bolоy! **4** U Huda'Atimizning iradisi boyiqə bizni bu hazırlıq razıl zamandın qutkuzuxka Əzinini gunahlırimiz üçün pidə kıldı; (*aiən g165*) **5** Hudaşa barlıq xan-xərəf əbədil-əbadlıqış bolоy, amin! (*aiən g165*) **6** Silər ezunglarnı Məsihning mehîr-xəpkəti arkilik Qakıroquning yenidin xunqə tez yiraklaturup baxıqış bir hil «hux həwər»ga əgixip ketiwatkinqlarqa intayın həyran kalmaktım! **7** Əməliyəttə u əhəkəndək baxka «hux həwər» əməstur! — pəkətlə bəzi kixiler siləri kaymakturup, Məsihning hux həwirini burmılımkı boloqan, halas. **8** Lekin hətta biz əzimiz bolaylı yaki asmandın qüxkən pərixtə bolsun, birsə bizning silərgə jakarlıqinimizə oħximaydiqan baxka bir «hux həwər»ni silərgə jakarlisa, bexiqə lənət yaqsun! **9** Biz burun eytikinimizdək, hazırlanıb kələmənək, birsə silerning kubol kılıqininqırları oħximaydiqan baxka bir hux həwərni jakarlisa, bexiqə lənət yaqsun! **10** Mən Hudani ixəndürüküm kerəkmü yaki insanları ixəndürüküm kerəkmü? Yaki insanları hursən kılıxım kerəkmü? Mən insanları hursən kılıxni nixan kılıqon bolsam, Məsihning kuli bolmiqon bolattım. **11** Əmdi, i kerindaxlar, silərgə xuni uitkuturimanı, man jakarlaydiqan hux həwər insanlardın kəlgən əməs. **12** Qünki mən uni insandın kubol kılıqinim yok yaki birər kixi uni manga egətkini yok, bəlkı Əysa Məsih manga wəhij arkilik yətküzgən. **13** Qünki silər menin Yəhudiylarning diniy yolidə қandak həyat kəqürgənlilikim tooruluk — menin Hudanıng jamaitiga əxaddı ziyankəxlil kılıp uningoja buzqonqlik kılıqanlığımı angloqansıslar. **14** Əmdədən Yəhudiylarning diniy yolidə elimizdik nuroqun tangtuxlirimindən heliə aliddə turattım wə ata-bowlırlımmıng ənənilirini saklavşaq pəwkul'adda kəzəjin idim. **15** Əmma naanıng korsijsidin tartıp meni Əzi üçün ayırp, mehîr-xəpkəti arkilik meni qakıroqan Huda Əz Oqlını əllər arısida jakarlaq üçün məndə uni axkarılxını layik kerginidə, man əhəkəndək kan-ət igisi bilən məslihətlətməy, **17** yaki Yerusalemqa məndin ilgiri rosul boloqanlar bilən kərtütxükə barmay, bəlkı udul Ərabistanıqə atlandım. Keyin Dəməxkəkə kəytip kəldim. **18** Andin üq yıldın keyin Yerusalemqa Petrus bilən tonuxuxka bardım wə uning kəxida on bəx kün turдум. **19** Əmma xu qaçda Rəbning inisi Yakuptın baxka rosulların heqkəysisi bilən kərrixmidim. **20** Mana, menin silərgə həzir yaqsınım Huda aliddə heq yaqoqan əməs! **21** Keyin, man Suriyə wə Kilikiye elkilirigə bardım. **22** Əmma Yəhudiyyədiki Məsihəndə boloqan jamaatlır meni qırayımdın tonumatty. **23** Ular pəkət burun bizə ziyankəxlil kılıqan adəmning ezi xu qaçda yokatmakçı boloqan etikadını həzir hux həwər dəp jakarlimakta, dəp angloqanidi; **24** xuningdək ular menin səwəbimindən Hudani uluqəldidi.

2 Yənə buningdin on tət yil keyin, mən Barnabas bilən Yerusalemqa qıktım; Titusnimə həmrəh, kılıp bardım. **2** Mən bir wəhīyə binaən xu yərəgə baroqanidim; wə mən bikar qapmioqinimni yaki bikar qapmaywatqanınnı jazmlaxtūrūx üçün [Yerusalem dikilarnıq] alidda (əməliyəttə pəkət «jamaətning tüvrükli»dəklərgə ayrım əldə) əllər arısida jakarlaydiqan hux həwərni bayan əldim. **3** Nətijidə,

hətta manga həmrəh boloqan Titus Yunanlıq bolsimu, hətnini kobul kılıxka majburlanmadı; **4** [xu qaçdiki «hətnə» məsilisi] bolsa, bizning Məsih əysada müyəssər boloqan hərlükümizni nazarət kılıx üçün arimizoja sokunup kiriwaloqan, bizni kullukka qüxürüixməkqi bolup, yaloqanlıq kılıqan sahta kərindaxlar tüpəylidin boloqanidi. **5** Lekin biz hux həwərning əhəkəti silərdin mahrum kılınmisun dəp ularqa hətta bir saətqimə yol koypojinim yok; **6** lekin abruyluk hesablanoqan adəmlərdin bolsa (mening ularning nema ikənlilik bilən karim yok; Huda əhəkəndək insanning yüz hatirisini kilmaydu!) — muxu abruyluk [ərbəbablar] dəp sanaloqanlarning məndiki [hux həwərgə] koxkını yok idi. **7** Dəl əksiqə, hux həwərni hətnə kılınoqanlarqa yətküüzə wəzipisi Petruska tapxuruloqandasək, hətnisizlərgə yətküüzə wəzipisi manga tapxuruloqan dəp tonup yetip **8** (qünki Petrusni hətniliklərgə rosullukka Küqləndürkügi bolsa, menimə əllərgə [rosul boluxka] küqləndürğənidə) bolsa, **9** manga ata kılınoqan xu mehîr-xəpkətni tonup yətkən «jamaətning tüvrükli» hesablanoqan Yakup, Kefas wə Yuhanınnalar bolsa, silər əllərgə beringlar, biz hətniliklərgə baraylı dəp Barnabas bilən ikkimizə həmdəmlik ong kolini berixti. **10** Ularning bizgə pəkət kəmbəoqəllərni untumanglar degən birlə təlipi bar idi; mən dəl bu ixka kizəjin bolup keliwatattım. **11** Birak, keyin Petrus Antakya xəhiriqə kəlgəndə, uning əyiblik ikənlilik enik boloqaqka, mən uni yüzturanə əyiblidim. **12** Qünki Yakupnıq yenidin bəzi adəmlər kəlixtin ilgiri u yat əlliklär bilən həmdastıhan boloqanidi; birək ular kəlgəndə, hətniliklərən körkük [xu kərindaxlardın] eżini tarttı. **13** Hətta baxka Yəhudiyyə [kərindaxlar] uning bu sahiliqliqə koxulup kətti; hətta Barnabasmu azdurulup ularning sahitpəzlikiga xerik boldı. **14** Əmma mən ularning hux həwərning əhəkəti boyiqə durus mangmioqanlığını kərüp, həmməylənnıng alındıla Petruska: «Sən Yəhudi turup, Yəhudiylarning adətləri boyiqə yaxımay, bəlkı yat əlliklärək yaxawatisən; xundak turuqluk, nemixə sən yat əlliklärni Yəhudiylərdək yaxaxka zorlimaqjimusən?» — dedim, **15** wə yənə: «Biz [ikimiz] tuqluluximizdən Yəhudiymiz, «gunahkar dəp karaloqan yat əlliklärədən əməsiz, **16** lekin insanning əhkəkəniy kılıniixini Təwrat kanuniqə əməl kılıxka intilixləri bilən əməs, bəlkı Əysa Məsihning etikad-sadakətlili bilən bolidü, dəp bilimiz. Xunga Təwrat kanuniqə əməl kılıxka intilixlə bilən əməs, bəlkı Məsihgə baqlanoqan etikad bilən əhkəkəniy kılıniiximiz üçün bizmuz Məsih, Əysəqə etikad kıldıq — qünki heq ət igisi Təwrat kanuniqə əməl kılıxka intilixləri bilən əhkəkəniy kılınmayıdu» — dedim. **17** Əmma Məsihəndə əhkəkəniy kılıniixka izdənginimizdə, bizmə «gunahkar» dəp ispatlanoqan bolsakmu, Məsih əmdi gunahning hizmitidə bolouqimə?! Yak, hərgiz! **18** Əmma mən əslidə oqulatqan nərsilərni kəytidin kərsəmə, ezmüni [Təwrat kanuniqə] hilaplık kılıqıqı dəp ispatlap kərsətən bolıman. **19** Qünki man Təwrat kanuni bilən Təwrat kanuniqə nisbətən əldüm; natıjida, mən Hudaşa yuzlinip yaxawatimən. **20** Mən Məsih bilən billa krestləngənəm, lekin mana, yaxawatimən! Lekin yaxawatqını mən əməs, bəlkı məndə turuwatkan Məsihəndur. Wə menin həzir ətlirimdə yaxawatqan həyat bolsa, meni seyqan wə man üçün Əzinini pidə kılıqan Hudanıng Oqlining iman-etikadidindur. **21** Mən Hudanıng mehîr-xəpkətini bikar kılıwətməymən; qünki əhkəkəniylik Təwrat kanuni arkilik kəlidioqan bolsa, Məsihning olüxi bikardin-bikar bolup kəlattdı.

3 İ akılsız Galatiyalıklar, kez aldinglarda Əysa Məsih, enik sürətləngən, aranglarda krestləngəndək kərungənəkən, kim silərni əhkəkətkə itaaət kılıxtin azdurup sehirlədi? **2** Mən

pəkət xunila silordin sorap biləyki: — Silər Rohni Təwrat kanuniça intilix arkılık kobul kıldinglarmu, yaki [hux həwərn] anglap, etikad arkılık kobul kıldinglarmu? **3** Silər xunqa əkilsizmۇ? Rohka tayinip [hayatni] baxlıqanıksıslar, əmdilikdə et arkılık kamalətkə yətməkqimۇ? **4** Silər [etikad yolida] bołożan xunqa kəp azab-ökubətlərni bikarqa tarttinglarmu? Dərwəkə bikarqa kəttiqo? **5** Silərgə Rohni Təminligüçü, aranglarda məjizilərni yaritiwatqıbu karamətlərni silerning Təwrat kanuniça intilip tayanojininglardın kılamdu, yaki anglojan həwərgə baqlojan ixənq-etikadinglardın kılamdu? **6** [Mukəddas yazmilarda deyilgəndək]: «İbrahîm Hudaoja etikad kıldı; bu uning həkkaniylıki hesablandı». **7** Xuning üçün, xuni qüixinixinglar kerakki, etikadın tuquqlaşanlarla İbrahimning həkkiyə pərzəntliridur. **8** Mukəddas yazmilarda Hudanıng yat əlliklərni Əziga etikad kilixi arkılık ularnı həkkaniy kiliqidənlikli aldin'ala korılıp, Hudanıng İbrahimıja: «Səndə barlık ol-millətlərgə bəht atı kılınındu» dəp hux həwərn aldin eytənlikli hatırılığənəidi. **9** Xuning bilən, etikadın bołożanlar etikad kiliqı İbrahim bilən təng bəht tapidu. **10** Lekin Təwrat kanuniça əməl kilişimiz dəp yürgənlər bolsa həmmisi lənətkə əkalidu. Qünki [mukəddas yazmilarda] mundak yeziloon: «Təwrat kanunida yeziloon həmmə əmrliqə üzülsüz əməl kilmaywatqan hərbir kixi lənətkə əkalidu». **11** Yəna roxənki, heqkim Hudanıng alidə kanunoja intilix arkılık həkkaniy kiliñinmaydu; qünki [mukəddas kitabta yeziloonjinidək]: — «Həkkaniy adam ixənq-etikadi bilən hayat bolidu». **12** Əmma kanun yoli etikad yolioja asasloojan əməs, bəlkı [mukəddas kitabta]: — «Kanunning əmrlirigə əməl kiliqı xu ixilar bilən hayat bolidu» deyilgəndəktür. **13** Həlbuki, Məsih bizni Təwrat kanunidiki lənəttin hər kiliç üçün ornumizda lənət bolup bədal təlidid. Bu həkətə [mukəddas yazmilarda]: «Yaşaqlıq esilojan hərbir kixi lənətkə kaloojan hesablansun» dəp yeziloon. **14** Xuning bilən Məsih Əysə arkılık İbrahimıja ata kiliñojan bəht yat əlliklərgimi kəltürülüp, biz wədə kiliñojan Rohni etikad arkılık kobul kılalymız. **15** Kerindaxlar, mən insanlarqa səzlayman; hətta insanlar arısında əzara əhədə tütülsimus, baxka heqkim uni yokka qıkırıwteləməydü yaki uningoja birət narsa koxalımydu. **16** Xuningdək, [Hudanıng əhdəsidik] wədilər İbrahim wə uning nəslığa eytilojan. [Mukəddas kitabta] U: «wə sening nəsilliringga», (yəni, kəp kixilərgə) deməydu, bəlkı «sening nəslinggə», (yəni yaloçuz bir kixigila), dəydu — bu «nasıl» Məsihdür. **17** Mən xuni deməkqimanki, Hudanıng Məsihə aldin tützən bir əhdisini tət yüz ottuq yıldın keyin qüxürülgen Təwrat kanunu əməldin kəlduralmadyu, Hudanıng bu wədisini həq bikar kılalmaydu. **18** Qünki [wədə kiliñojan] miras kanunoja asasloojan bolsa, mana u Hudanıng wədisiga asasloojan bolmayıttı; lekin Huda xapaət bilən uni İbrahimıja wədə arkılık ata kiliqan. **19** Undakta, Təwrat kanunini qüxürüxtiki məksət nema? U bolsa, insanlarning itaətsizlikliri tüpəylidin, Hudanıng mirası wədə Kiliñoqı, yəni İbrahimning nəslı dunyoja kəlgüçə koxumqə kiliç berilgən; u pərixtişər arkılık bir wasitiqineng koli bilən bekitilip yoloja koyulən. **20** Əmma «wasitiqi» bir tərəpningla wasitiqisi əməs (bəlkı ikki tərəpningkidur), lekin Huda Əzi pəkət birdur. **21** Undakta, Təwrat kanunu Hudanıng wədiliriga zitmü? Yak, hərgiz! Əgər birət kanun insanların hayatılikə erixtürəlaydiqan bolsa, undakta həkkaniylıq jazımn xu kanunoja asasloojan bolatti. **22** Həlbuki, mukəddas yazmilər pütküllələməni gunahning ilkiga kəmap koyojan; buningdiki məksət, Əysə Məsihning sadakət-etikadi arkılık wədining etikad kiliqılarqa berilixi üqündür. **23** Lekin etikad yoli kelip axkarə bołożuq, biz Təwrat kanunu

təripidin koqdilip, axkarə bolidiojan etikadni tütxə kəmap koyulojanıduq. **24** Xə tərikidə, bizning etikad arkılık həkkaniy kiliñiximiz üçün Təwrat kanuni bizə «tərbiyiliqi» bolup, bizni Məsihəkə yetəklidi. **25** Lekin etikad yoli axkarə bolup, biz əmdi yəna «tərbiyiliqi»ning nazaritidə əməsizmiz. **26** Qünki həmminglər Məsih Əysəda etikad kiliç arkılık Hudanıng oqqulları boldunglar. **27** Qünki hərkəysinglər Məsihəkə kirixə qemüldürülgən bolsanglar, Məsihəni kiyiwalojan boldunglar. **28** Məsihədə nə Yəhudi bolmaydu nə Grek bolmaydu, nə kül bolmaydu nə hər bolmaydu, nə ər bolmaydu nə ayal bolmaydu, həmminglər Məsih Əysəda bir bolisilər. **29** Silər Məsihəkə mənsup bołożanıksıslar, silərmə İbrahimning nəslı bolisilər wə uningoja wədə kiliñojan [bəht-saadətək] mirashordursiler.

4 Yəna xuni eytimənki: Gərqə bir bala pütün mülükninq igisi bolsımı, mirashor gedək wakitlirida taki atisi bəlgililən wakit toxmioq, u ez eyidiki kuldin pərkə bolmaydu. Qünki u yənilə hojidaklar wə bala bakqıqların baxkurusıda bolidu. **3** Xuningəqə oxhax, bizmə gedək waktimizda, bu dunyadiki «asasiy kaidə-kanuniyyətlər» astida kül bołożanıdik. **4** Lekin, wakt-saiti toluk toxkanda, Huda Əz Oqlını [bu dunyoja] əwətti. U bər aylı xikidin tuquqlaşan, xuningdək Təwrat kanuni astida tuquqlaşanıdi. **5** Buningdiki məksət, Huda Təwrat kanuni astida xayojan [bizlərnii] bədəl tələp hərlükə qıkırıp, bizning oqqullukça kobul kiliñiximiz üqündür. **6** Həm silar Uning oqqulları bołożanlıqlıqlar üçün, Huda Əz Oqlining: «Abba! Atam!» dəp qákırıqı Rohini əwətip kəlbimizgə saldı. **7** Xuning üçün, silər hazır kül əməs, bəlkı oqqullırıldırsılar; oqqulları bołożanıksıslar, Huda arkılık Əziga mirashor bolisilər. **8** Burun, Hudanı tonumioq waktinglarda dərwəkə yalojan ilahlarning kullukçıja tutulqansıslar. **9** Əmdilikdə, hazır [həqiqiy] Hudanı tonuqanıksıslar, — yəki enikräk kılıç eytkanda, Huda təripidin tonuqanıksıslar, əmdi silər nema dəp bu dunyadiki küqsiz, abjək ərziməs «asasiy kaidə-kanuniyyətlər»ga karap yanışılır? Ularning kullukçıja yengiwaxtin kaytxini halamsıslar? **10** Silər alahıda kün, ya, pəsil wə yillarnı etiwaroja elip hatırılxəkə baxlıdinglar! **11** Mən ilgiri silərgə singdürüngə ajrim bikar ketərmikin, dəp silər üçün ənsirəwatiiman. **12** Kerindaxlar, mən xuni silərdin ettünimənki, manga oxhax bolunglar; qünki mən silərgə oxhax boldum. Silər əslidə manga həq azar yətküzümgəni dinglar. **13** Əmma silərgə məlumki, ətlirimdiki bir zəiplik tüpəylidin, mən hux həwərnı silərgə birinqi ketim yətküzənidim. **14** U qaoqda, ətlirimdiki bu zəiplik silərgə nisbətən sinaktək bolsımı, lekin silər meni kəmsitmədinglar yaki qətək kəkmədinglər əksisiq, meni Huda əwətkən bir parixtini, hətta Məsih Əysə özünü kütükəndək kütüwalinglar. **15** U qaoqdiki bəht-bərkitinqələr əmdi nəqə kətti? Mən silərgə guwahqı bolup eytalaymənki, u qaoqda silər mumkin bolsa, manga kezlinqlərini oyup berixkimə razi idinglər! **16** Əmdilikdə, silərgə həkikətni sezlığınlikım üçün dixüminglərə aylınip kəldimmü? **17** [Men eytip etkən] həlikə adamlar silərgə kizojinlik kərsitudu, əmma niyiti durus əməs; ular pəkət silərnə [nijatning] sırtıqə qıkırıp, kizojinliklərni əzliqə qaritıwalmakqı. **18** Əmma mən silər bilən birgə bołożan wakitlərdilə əməs, bəlkı daim yahxi ixka kizojinlik kiliçning ezi yahxidur, əlwətə. **19** Səyümük balılırmı! Məsih silərdə tərəldürülgüqə mən silər üçün toloqə azablırını yəna bir ketim partiwiatıman! **20** Menin hər yəhüyə yeninglərə berip, silərgə baxkıqə tələppuz bilən səzliyim keliwati; qünki bu əhəwalinglər toqşuluk nema kiliçin zadıla bilmeywatiiman! **21** Təwrat kanunining ilkidə yaxaxni halaydiqanlar, silərdin xuni sorap bacay, silər Təwratning ezidə nema deyilgənlilikə kulaç salmamsıslər? **22**

Təwratta, İbrahimning ikki oοlı bolup, biri dedəktin, yənə biri hər ayalidin bołożan, dəp hatırıləngən. **23** Dedəktin bołożan oοul «et bilən» tuqulajan; hər ayalidin bołożan oοul bolsa Hudanıng wədisi arkılık tuqulojandur. **24** Bu ikki ixni bir ohxitix degili bolidu. Bu ikki ayal [Hudanıng insanlar bilən] tüzgən ikki ahdisining wəkilidur. Birinci qılıdıcı Sinay [teojudin] kelip, dərhəkikət balılırını kullukta boluxka tuqıldı; mana Həjər uningəja wakildur; **25** demək, Həjər bolsa ərabistandıki Sinay teojuşa simwol kılınip, yəni bütgünki Yerusaleməja ohxitiliidur; qünki u xəhər wə uning balılıri kullukta turmaqtə. **26** Əmma yüksəridin bołożan Yerusalem hərdür, u həmmimizning anisidur; **27** Qünki, [mukaddas yazmilarda] mundak, yezilojan: — «Huxal bol, i parzant kermigən tuqumas ayal! Təntəna kılıp yangrat, towla, i tolqaq tutup bakımıqan! — Qünki ojerib ayalning balılıri eri bar ayalningkidin kepturi!» **28** Əmdi i kerindaxlar, Ishak Hudanıng wədisinin tuqulojandak bizimdi Hudanıng wədisi boyiqja tuqulajan pərzəntlərmiz. **29** Lekin u qəoşa «ətlərin tuqulajan» bala «rohətin tuqulajan» boyiqja ziyanxəlik kılıqinidək, hazır xundak bolidu. **30** Lekin mukaddas yazmilarda nema deyilgən? Uningda: «Sən bu dedikingni oοlı bilən koxup həydiwət! Qünki dedəktin tapkan oοul hərgiz hər ayalindin bołożan oοul bilən miraska ortak bolmayıdu!» dəp pütilgən. **31** Əmdi, kerindaxlar, biz dedəkninq əməs, bəlkı hər ayalning pərzəntliridurmız. Məsih bizni hərlükət yaxisun dəp hər kildi. Xuning bilən uningda tapan tirap turunglar u kullukning boyunturukişa kaytidin kisilip kalmangar.

5 Mana, mənki Pawlus silərgə xuni eytip koyayki, əger silər hətnə kobul kilsanglar, u qəoşa Məsihning silərgə heqkəndak paydisi kalmayıdu. **3** Mən hətnini kobul kılıjan hərbir kixığa yənə agahlandurup həkikətni eytip koyayki, ularning Təwrattiki barlık əmr-bəlgilimilərgə [toluk əməl kılıx] məjburiyiti bardur. **4** Əy Təwrat kanunu arkılık ezümnü həkkaniy adəm kılıy deşanlar, hərbiringlər Məsihən ayrıılıp, məhərum bolup, [Hudanıng] xapaitidin qikip, yikilip uningdin kıldindalar. **5** Qünki Rohka tayinin həkkənlikka baoqlanojan arzu-armanni etikid bilən təlpünüñ kütümktimiz. **6** Qünki Məsih Əysada hətnilik küqka iga əməs, hətnisizlikin küqka iga əməs, küqka iga bolossen pekət muhəbbət arkılık ix kılıdiqan etikadtdur. **7** Silər obdan qepip mengiwatqanidinglar; birak kim silərni həkikətkə itaət kilixtin tosuwaldı? **8** Bundak kayıl kılıx amili silərni Qakiroquqidin bołożan əməs! **9** «Kiçikkina hemirturuq pütkül hemirni boldurup yooqinitidur!» **10** Əzüm Rəbgə karap kayıl boldumki, silərmə bu ixta heq baxqıqə oyda bolmaysılar. Əmma silərni kaymukturawatkan kim boluxidin kət'iyneəzər, u qokum tegixlik jazasını tartıdu. **11** Kerindaxlar, əger mən «hətnə kiliñik kerək» dəp jakarlap yürgən bolsam, undakta mən bügünki küngiqə yənə nəmə üqün [Yəhudiylardın] ziyanxəlikka uqrapt kelimən? Əger xundak kılıjan bolsam, «krest bizarlık» yox kiliñattı! **12** Silərni kutritwitatkan bu adamlar özürləri ahta kiliwatsun daymən! **13** Qünki kerindaxlar, silər ərkinlikka qakırıldindalar. Lekin ərkinliklərinə ətlərning arzu-həwaslıriga kanduruxning bahanisi kılımganlar, belki məhər-muhəbbət bilən bir-biringlarning kullukida bolunglar. **14** Qünki pütkül Təwrat kanunu «Koxnangni ezungni seygəndək seygin» degən birlə əmrədə əməl kilinidü. **15** Lekin pəhəs bolunglarki, bir-biringlarnı qıxləp tartıp yalmap yürüp, bir-biringlardin yutulup kətməngər yənə! **16** Əmma xuni daymankı — [Mukaddas] Rohta menginglər, wə xu qəoşa silər ətlərning arzu-həwaslıriga yox koymaysılar. **17** Qünki ət Rohka zit bołożan ixlərni arzu kiliđu, wə Roh ətkə zit bołożan ixlərni arzu kiliđu. Ular ikkisi bir-birigə karımukarxidur; nətijidə, ezunglar arzu kılıjan

ixlərni kılalmayılsılar. **18** Wəhalənki, silər Rohning yetəkqılıkida bolsanglar, u qəoşa Təwrat kanunining ilkida bolmaysılar. **19** Əmdi atnırıq əməlliri roxənki — zinahorluk, buzukluk, napaklik, xəhwaniylik, **20** butpərəslik, sehircərlik, eqmənliliklər, jedəllər, kızozanquluklular, oqəzəplər, rikabətlixixler, bəlgünqılıklar, guruhwazılıklar, **21** həsatborluklular, katilliklər, hərakətxəliklər, əyx-ixrətlər katarlıq ixlardur; bu ixlar toopruluk burunki eytkinimdək hazır yənə bir ketim agahlandurimənki, bundak ixlərni kılıqlarılar Hudanıng padixaḥılıqıja miraslık kilmaydu. **22** Wəhalənki, Rohning mewisi bolsa mehər-muhəbbət, xad-huramlik, hatırjəmlik, sawr-takət, məhrivanlıq, yahxılıq, ixənq-sadiqlik, **23** memin-mulayimlik wə əzini tutuwelixtin ibarət. Muxundak ixlərni tosidiqan heqkəndak kanun yoktur. **24** Lekin Məsihəka mənsup bołożanlar ətlərini, xundakla uningdiki ixlər wə həm həwəslərnin təng krestləgen bolidu. **25** Rohta yaxawatkan bolsak, Rohka aqixip mangaylı. **26** Bir-birimizni rənjitip, bir-birimizgə həsət kiliip, həkawur xəhrətpərəslərdin bolmayı.

6 Kerindaxlar, aranglardın birsining hazırlanı bir gunah-səwənlək sadir kılıwətənlik baykalıjan bolsa, aranglardıki rohiy kixilər yuwxar-mulayimlik rohi bilən uni yolidin kayturup kelinglər. Xuning bilən bir wakitta, ezunglarningmu azdurulup kətməslıkingləroq dıkət kılıngılar. **2** Bir-biringlarning eojırqılıkını kətürünglər. Xundak kılışanglar, Məsihning kanuniqə əməl kılıjan bolisılər. **3** Qünki birsinsin taroziqə tohtiçədək ixi bolmay turup əzini taroziqə tohtiçədək dəp qaqılısa, u əz-əzini aldiojanlıq, halas. **4** Lekin hərkim əz əmaliyyitiga karap təkxürip baksun; xuning bilən baxxılarningidin əməs, bəlkı əz əməlliridinla pəhirləngidək ix bolsa, pəhirlənsə bolidu. **5** Qünki hərbir adəm əz yükini kətürüxi kerək. **6** Hudanıng səz-kalamidin təlim aloquqi əzığə təlim bərgüçini əzidə bar bołożan yahxi nərsilərdin ortak bəhrimən kılışun. **7** Əz-ezunglərni aldimangar — Hudanı adlap ahmək kılıqlı bolmayıdu; qünki kim nəmə terisa, xuni alidu. **8** Əz ətlirinin arzu-həwaslırını kanduruxka uruk qaqqan kixi əz ətliridin qırıqlı həsolunu alıdu. Lekin Rohni hursən kılıx üçün uruk qaqqan kixi bolsa Rohətin məngüllük həyat alıdu. (*aiónios g166*) **9** Xunga, yahxi ixlərni kilixtin hərəmli. Uningə erimmişək wakti-saiti toxkanda qokum həsol alalaymır. **10** Xu səwəbtin, bizdə pursət bolsila, həmməyləngə, bolupmu etikadtdiki ailigə mənsup bołożanlar oya xuli ixlərni kiliip berəyi. **11** Mana, əz kolum bilən xunqə qong hərplər bilən yazojni möqədək karangler! **12** Silərgə hətnini kobul kılıxını məjburliməkqi bołożanlar, ularning hərbiri pekət ezelirining taxķi kiyapitini pərdəzələp kərsətməkqi bołożan, halas; ularning bu məksəti pekət «Məsihning kresti» tüpeylidin bołożan ziyanxəliktin kəqixtin ibarət, halas. **13** Qünki ular ezelirini hətnə kiliñoqını bilən Təwrat kanuniqə əməl kilmaydu; lekin ular atlıringlərdin mahtinix üçün bərəbər silərni hətnini kobul kıldurməkqi bolidu. **14** Əzünni elip eytsam, Robbinsim Əysa Məsihning kresttiki [əlümüldin baxxă heq ix bilən mahtamıqəyəmən! Qünki Uning kresti wasitisidin bu dunya manga nisbətən krestləngən wə mənəmə bu dunyaqa nisbətən krestləngənəm. **15** Qünki Məsih Əysada nə hətnilik nə hətnisizlik degenlər küqə iga əməstur; birdinbir küqə iga bolidiojini pekət yengi bir yaraloqıqdır! **16** Bu əkədə boyiqə mangidiojanlar oya, ularning həmmisigə wə Hudanıng Israiliçə hatırjəmlik wə rəhîm-xəpkət bołożay! **17** Buningdin keyin heqkim bu ixlar bilən yənə meni awara kilmisən! Qünki man əz bədinimdə əysarıng yara izlirini kətürimən! **18** Kerindaxlar, Robbinsim Əysa Məsihning məhər-xəpkəti rohingləroq yar bołożay! Amin!

Əfəsusluklaroja

1 Hudanıng iradisi bilən, Məsih Əysanıng rosuli bolovan mənki Pawlustin Əfəsusta turuwatkan mukəddas bəndilərgə, yəni Məsih Əysada ihlasmən bolovanlaroja salam! **2** Atımız Huda həm Rəb Əysə Məsihətin silərgə mehîr-xəpkət wə hatirjəmlik boləqay! **3** Bizni Məsihətə, ərxlərdə barlıq rohıy bəht-bərikətlər bilən bərikətligən, Rəbbimiz Əysə Məsihəning Hudası həm Atisi mubarək boləqay! **4** Qünki U bizni, muhəbbət iqidə bolup Əzinining aldida pak-mukəddas, daqsız turuximiz üçün aləm apirdə klininmay turupla taliwalojanidi; **5** U Əz iradisiga yakķını boyığa bizni aldin'ala Əysə Məsih arkılık Əziga oqquşulukka köbul kiliçxa bekitkənidə; **6** bu ixta Uning mehîr-xəpkətiming uluolukioja mədhiyyə okulidü; qünki U mehîr-xəpkəti bilən bizni Əz seyginida xapaətləndürğənidi. **7** Biz Uningda [Atining] mehîr-xəpkətiming molluki bilən Uning keni arkılık kulluktın hər kiliñixka, itaetsizliklirimizgə karita kəqürümə mayassər bolduk; **8** U [bu mehîr-xəpkətni] barlıq danalıq həm pəm-parəsat bilən bizgə zor tartuklidiki, **9** — U Əz kengligə pükkən güzel hahixi boyığa iradisidiki sirni, yəni wakit-zamanlarning pixip yetilixini idarə kilixi bilən barlıq məwjudatlaroja, yəni ərxlərdə bolovanning həmmisiga, zemində bolovanning həmmisiga Məsihni bax kiliç ularnı Məsihətə jəm kiliç makstını bizgə ayan kıldı; **11** Uningda bizmu Hudaqə miras kiliñojan; biz xu məksəttə barlıq ixlanrı əkil-iradisi boyığa idarə Kiloquinqin nixani bilən xu ixşa aldin'ala bekitilgənidük; **12** xuning bilən Məsihni awwal tayang kiloqan bizler Uning xan-xəriñin uluolukını namayan kiloquçı bolduk; **13** həkikətning kalam-səzini, yeni nijatinglardiki hux həwərni anglap silərmə Uningdə tayandinglar — wə Uningdə ixənginqinlarda, silər wədə kiliñojan Muğəddəs Roh bilən möhürləndiŋlər. **14** Hudanıng xan-xəriñining uluolukı namayan kiliñip, igiliki üzül-kesil hər-nijat kiliñouqə, Muğəddəs Roh mirasimizning «kapaləti» bolidü. **15** Xuning bilən, silərnin Rəb Əysəqə baqlıqıjan etikadıngılar wə barlıq, mukəddas bəndilərgə bolovan muhəbbitinglər toqqruluk angloqandın tartıp, **16** dualırımda silərni əsləp, silər üçün rəhəmat eytixni tohtatmadım; **17** tiləydijənim xuki, Rəbbimiz Əysə Məsihəning Hudası, xan-xərəpning Igisi bolovan Ata silərnin Uni toluk biliñixlaroja danalıq həm wəhijini ezləxtürgüçi rohni ata kiloqay, **18** xuning bilən silərning kəlbəti kezlingerlar roxənlıhip, Uning qakirikə baqlanıqan ümidiñin nemilikini, Uning mukəddas bəndiliridə bolovan xərəplik mirasining kimmətliklilikini **19** wə Uning ixəngüqi bizlərgə zor küqi bilən əkaratkan əkudritining hesabsız büyüklükini bilip yətkəysilər; **20** dəl xu əkudrəti U Məsihni elümdin tirlidürüp, ərxlərdə Əzinining ong yenida olturoquzığında Uningda yürgüzənidü; **21** pəkət bu zamandila əməs, bəlkı kəlgüsü zamandımı Uni barlık həkümranlıktın, həkükətin, küq-əkudrətin, hojayinliktin wə barlıq tiləqə elinidijoqan hərkəndək nam-xərəptin kəp üstün koyojan; (**aİN g165**) **22** barlıq məwjudatları Uning putliri astıqə koyup, jamaat üçün Uni həmmigə bax boluxka ata kiloqan. **23** Jamaat bolsa Uning teni, yəni həmmimini həmma jəhəttin Tolduroquqininq mukəmməl jəwhiridur.

2 Wə silər bolsanglar, qəbiliylikliringələr həm gunahlırlıqlarda əlgən bolup, **2** bu dunyanıng dəwrigə əgixip, hawanning hökükünü tutkun həkümdarə, yəni bügünki kündə itaetsizliktin bolovan pərzəntlərni əkutritiwatkan rohka əgixip, bu ixlarda ilgiri mangçansırlar; (**aİN g165**) **3** biz hərbirimizmə ilgiri xularning arısında ətlirizmizdiki xəhəwt-həwaslərdə həyat etküzənəmiz, ətlirizmiz həm ez oy-hiyalimizning hahixlirioja

əməl kiliç, baxkilaroja oxħax, mahiyətta «oqəzəptiki pərzəntlər» bolovanımız; **4** birək Huda, mol rəhîm-xəpkətni kərsətküqi bolup, bizni seygəndə bizgə kərsətkən aləmbəhx mehîr-muhəbbiti tūpəylidin, — **5** hətta itaetsizliklərdə əlgən wakətimizdim, bizgə Məsih bilən billə jan kirgüzüp (mehîr-xəpkət bilən kütküzuldungarl!), **6** bizni Uning bilən billə tirlidürüp, ərxlərdə Məsih, Əysə bilən billə olturoquzajan; **7** məksəti kəlgüsü zamanlarda Uning Məsih Əysada bizgə karitilojan mehribanlılı bilən ipadıləngən xapaitining xunqa oqayat zor ikənlikini kəsítixtin ibarəttər; (**aİN g165**) **8** qünki silər xəpkət bilənla ixənq arkılık kütküzuldunglar. Bu ix eziñglardin kəlgən ix əməs, bəlkı Hudadin kəlgən iltipat, **9** u zadıla adəmlərinən əməl-əjdridin kəlməydi, bu həm həqkimming mahtanmaslığı üçündür. **10** Qünki biz Hudanıng ixligən hüniridurmış, həyrəh ixlar üçün Məsih Əysada yaritilojanımız; Huda əsli bizning ularda mengiximiz üçün bu ixlarını aldin'ala təyyarlıqonanıdi. **11** Xunga silər əslidə ətlirinqilaroja asasən «yat əllər» dəp hesablanıqininqlarnı, insanning koli bilən ətliridə «hətnə kiliñojanlar» dəp atalojanlar taripidin «hətnisiz» dəp atalojanlıqinqlarnı, **12** xundakla xu qaçda Məsihsiz bolup, Israılning pukralıkinin sırtida turup, wədilərni elip kəlgüçü əhdilərni yat bilip, bu dunyada ümidsiz həm hudasız yaxiojinqinglarnı esinglarda tutunglar; **13** lekin əsli yıraklıarda bolovan silər hazır Məsihəning keni arkılık yekin kiliñindırlar; **14** qünki U bizning inaklıklımızdır, U ikki tərəpnı bir kiliç otturidiki ara tamni qekwətti; **15** yəni, Əz ətləri arkılık eqmənləkni tügitip, bəglilimilərni kərsətkən, əmrələrni yətküzən kanunni bikar kiliç, ikki tərəpnı Əzidə yengi bir adəm kiliç yarattı, xuning bilən inaklıklı apirdə kıldı; **16** kreştə mihiñip muxuning wasitisi bilən eqmənləkni kətl kiliç, ikkisini bir təndə Huda bilən aplaxtırdı; **17** andin U kiliç, yıraklıarda turoqan silərgimu inaklık hux həwirini jakarlıdı, yekindikilərgimu inaklıklı jakarlıdı. **18** Qünki hər ikkimizning Uning arkılık bir Rohla Ata aldioja kirix həqikimiz bardur. **19** Xunga xuningdən baxlap silər musapırlar, yaqə yurttikilər əməs, bəlkı muğəddəs bəndilərgə wətəndax bolisilər, Hudanıng eyidikiləridin bolisilər; **20** silər rosullar wə payoqəmbarlar bolovan ulning üstüga kərulməktisilər; binanıng «burjək texi» bolsa Əysə Məsih Əzidur; **21** Uningda pütük bina puhta jipsilaxturulup, Rəbdə muğəddəs bir ibadəthana boluxka esüb barmaqta. **22** Silərmə [köxulup] Uningda Hudanıng bir turaloqusı boluxka Rohla birləxtürülüp kərulməktisilər.

3 Xu səwəbtin silər «yat əldikilər» üçün Məsih Əysanıng məhbusi bolovan mənki Pawlus — **2** (silər bəlkim manga tapxurulojan, silərgə Hudanıng xəpkətini elip baridiqan oqıjıdarlıkim toqqruluk, **3** yəni Uning manga wəhij bilən silər ayan kiliqanlıqlik toqqruluk həwərdar boluxungalar mumkin (mən bu toqrisida ilgiri az-paz yazoqanıdım; **4** silər uni oqkojinqinlarda, Məsihəning siri toqqruluk yorutuləqanlıkmı bilip yetisilər) **5** ilgirkili dəvrəldə bu sir insan balılırijoa Uning muğəddəs rosulları wa payoqəmbarlıriga Roh, arkılık hazırlıdək enik wəhij kiliñojandək, ayan kiliñojan əməs. **6** Demək, hux həwər arkılık «yat əldikilər»dən bolovanları ortak mirashorlar, təndiki ortak əzələr, Məsih Əysada bolovan wədidiñ ortak bəhriñən boluqqları bolidü; **7** Hudanıng xəpkəti manga elip kəlgən iltipat bilən, Uning kütq-əkudritining yürgüzlüxi bilən, mən bu ixka hizmetkar kiliç təyinləndim; **8** manga — muğəddəs bəndilirli iqidiki əng təwiniñidim təwən bolovan manga muxu iltipat, yəni əllər arısında Məsihəning məlqərligüsiz bayılıqları toqqruluk hux həwər jakarläx **9** wə xundakla həmmimini yaratkan Hudada yoxurun bolup kəlgən bu sirning kəndək əməlgə axuruluxi toqqruluk həmməylənni yorutux hizmiti

amanət kılindi. (aiōn g165) 10 Buning məksiti ərxlarda bolovan həkümranlar oja həm hökükçular oja Hudanıng kəp tərəplimilki danalıki jamaat arkılık hazır axkarə kılınixtin ibarəttür. 11 Bu ix bolsa, Uning Məsih Əysə Rəbbimizdə ijrə kılınojan mənggülük muddiasi boyiqidur; (aiōn g165) 12 Uning ixənq-sadıklıki arkılık biz jasaratka həm Hudanıng aldiqo hatırjəmlik bilən kırıx hökükçiqə igə bolduk; 13 xuning üçün silərdin etünimənki, mening silər üçün tartıkan japa-jəbiririm təpəylidin pərixtan bolmanglar; qünki bu ix silərning xan-xəriplingər bolidur). 14 Mən xu səwəbtin tizlirimni Atıqə pükimənki, 15 (asman-zemindiki barlıq atılık munasiwtər Uningdin «ata» namini alıdu) 16 U Əz xan-xəripidiki bayılıklar bilən, Rohi arkılık silərni iqidi dunyayınglardıa küqləndirgəy; 17 xuning bilən Məsih kəlbinqardıa ixənq arkılık turup, silər mehîr-muhəbbət iqida yiltiz tarjojan, ul selinojan, 18 barlıq mukəddəs bəndilər bilən bili Məsihning muhəbbitining kənglik, uzunluk, qongqurluq wə egizlikini qüixinip igiliwalıqəysilər; yəni adəmning biliq yetixidin həssiləp exip qüxicidən Uning muhəbbətinə biliq yətkəysilər, xuningdək Hudanıng mukammal jəwhiri bilən toldurulqəysilər. 20 Əmdi iqimizdə yürgüzidiojan kudriti boyiqə barlıq tilikimiz yaki oyliojanlırmızdırınmu həddi-hesabsız artuk wujudka qıkırıxka ədir Boloqıqə, — 21 Uningoja dəwrdin dəwrgiqa, əbədil'əbədgıqə jamaətə Məsih, Əysə arkılık xan-xərap bolqay! Amin! (aiōn g165)

4 Əmdi xu səwəblardin, Rəbning məhbusi bolovan mənki, [Hudanıng] silərni qakırojan [büyük] qakırıqıja layik həldə mengixiringlərinə etünimən, 2 həmmətə ixtə kəmtərlilik wə yuwxamulayimlik bilən, sawrənəlik bilən, bir-biringlərinə muhəbbət iqida kəng korsak bolup, 3 inak-hatırjəmlikning rixtisi bilən, Rohıta bolovan birlərni tutuxka intilixinglərinə [etünimən]. 4 Tən birdur, Rohı birdur, — huddi qakırılojininglardıa, ohxax bir arzu-ümidkə qakırılojininglardək, — 5 Rəb birdur, iman-etikad birdur, qəmündürilək birdur, 6 həmməning Huda'Atisi birdur; U bolsa həmmidin üstün turquqi, həmməni yürgüzüqini wə həmmimizning iqidi Boloqıqidur. 7 Xundaktimu hazır hərbirimizə Məsihning iltipatinən elqimi boyiqə xəpkət təkdim kılınojandur; 8 xunga, mukəddəs kitabta [Hudanıng] eytkinidək: — «U yurkıroja ketürüldi, [İnsanlarnı] tutğun kılıquluları U Əzi asır kılıp elip kətti, Həm insanlar oja iltipatlari təkdim kıldı». 9 Əmdi «ketürülgən» zat bolsa, [awwal] yərning tegigə qüxkən zatning Əzi əməsmə? 10 Qüxkən zat bolsa barlıq ərxlardin yukarıqə ketürülgənən dəl Əzidur; ketürüllüxinenin məksiti, aləmning barlıkını tolduruxtin ibarət; 11 Xunga, bəzilərni rosullar, bəzilərni pəyojəmbərlər, bəzilərni hux həwərqilər, bəzilərni bəkkəqə wə yaki təlim bərgüqilər kılıp təyinligən dəl Əzidur. 12 Bularning məksiti mukəddəs bəndilərinə hizmat wəzipisigə, jümlidin Məsihning tenini kurup qıkıxka korallandurup kamalatka yətküzüxtin ibarət; 13 wəzipə həmmimizning etikadta həm Hudanıng Oojlini toluk, tonuxta birlükə keliximizgiqə, kamil adəm bolup yetixip qıkiximiziqə, — yəni Məsihning mukammal jəwhiri gəwdiləngən kəddi-kamat elqimigə yetiximiziqə dawamlaxturulmakta; 14 xundak bolqanda, yanə gedək balılardın bolmay, adəmlərning կուլukidin oylap qıkkən aldamqı niyat-pilanlırları bilən, ularning hiylə-nəyringidin qıkkən təlimatining dolkuluridin urulup, uning hərəhil xamilida uyak-buyakça uqrurulup kətməymiz; 15 əksiqə, mehîr-muhəbbət iqidi turup həkikətkə berilip ix kərüp, beximiz bolovan Məsihə baqlınxıta hər jəhəttin esip yetildiğən bolımız; 16 Uningdin pütkül tən, əzaliri bir-birigə jipsilaxturlulup, ozukluk təminlıngiçi hərbir əgər arkılık bir-birigə tutaxturlulup,

hərbir əzanıq əzığa has əlqəngən wəzipini etixi bilən baroqanqə estürtülp, muhəbbət iqida əz-əzini kurup qıkıxka ixliməktə. 17 Xunga xuni eytimənki, Rəbə uni tapilaymənki, yat əllərningkidək, yəni ularning əz oy-pikirlerinə bimənilikidə mangojinidək mengiwrəməslilikər kerək; 18 ular kəlbining kattılıklidin kəlip qıkkən bilməsizlik təpəylidin, Hudanıng həyatidin ada-juda kılıniq, qüxənqisi kərangoquluxip kətkən, 19 ar-nomusni taxliwetip, nəpsaniyətqılık awup hərəhil iplaslıkları yürgütüxkə, kəyp-sapaşa berilgən. 20 Əməmə silər bolsanglar, Məsihli xundak yolda əginip tonuqan əməssilər — 21 (həkikətning Əysada bolqinidək, uni həkikətən angloqan, uninguqda egitilən bolsanglar) — 22 demək, ilgiriki turmuqungular oja has bolovan, aldamqı arzu-həwasırla qəgixip ezini bulqıoluqı «kona adam»ni seliwtip, 23 oy-zehninglarning rohida yengilinip, 24 Hudanıng ohxaxlikıja asasən, həkikətten qıkkən həkəkənlilikətə wə pak-mukəddəslikətə yarılıqan «yengi adam»ni kiyiwxelingər kerəktür. 25 Xuning bilən yaloqanlıqnilikə seliwtip, hərbirimiz ez yekinlirrimiz bilən həkikətnətə sezlixayı; qünki biz bir-birimizə nisbətan bir tənning əzalırdurmız. 26 «Aqqiklininglər, əməmə gunah kilmanglar»; əqzipinglər kün patkuqə dawam etiwrəmisun; 27 yaki İbliskə həq orun koyup bərmənglər. 28 Əyri ikkinçi oqrılık kilmisun; əksiqə u mehnət kılıp ikki kolioja tayinip halal ix kilsunki, hajiti bolqanlar ojumu beliup bərgüdək ez tapkını bolsun. 29 Aqqizinglərdin həqkəndək iplas səz qıkmışun, pakət angloqıqları oja xəpkət yətsun üçün, ehtiyajka uyğun wə adəmni kurup qıkidiqan sezlərni eytinglər. 30 Hudanıng Muqəddəs Rohıja azab bərmənglər; qünki silər Uning bilən hər-nijat künü üçün möhürləngənsilər; 31 ezunglərdin hərkəndək əq-adawat, aqqık-əqəzəp, kəhr, jedəl-majiralar, til-ahənat həmdə hərəhil kəra niyatlıları neri kilinglər; 32 bir-biringlərinə mehriban, yumxak dillik bolup, Huda Məsihə silərni kəqürüm kılıqinidək bir-birininglərni kəqürüm kilinglər.

5 Xunga Hudanıng səyümlük pərzəntliridin bolup, Uni ülgə kilinglər; həmdə Məsih bizni səyüp, Əzini biz üçün Hudanıng huxpurak stiptidə hədiyə-ķurbanlıq boluxka atap pida kılıqandək silərnu muhəbbət iqida menginglər. 3 Əməmə muqəddəs bəndilərləgə layik həldə, buzukluk, hərkəndək paskinilik yaki nəpsaniyatqılık aranglarda hətta tiloqunu elinmisun; 4 Xundakla iplaslık, əhmikənə paranglar yaki qakina qakqaklarmu tilinglərinə elinmisun — bularnu muwapik əməstur — bəlkı aqqizinglərdin təxəkkürlər qıksun. 5 Qünki xuningdin həwərdarsırlərki, hərkəndək buzukluk kılıqulı, napak bolqılu yaki nəpsaniyatqı kixi (bundak kixi əməliyətə bir butpərsəkə barawər) Məsih wə Hudanıng padixaqlikija mirashor bolalmaydı. 6 Həqkimə ezunglərinə kuruk qapları bilən aldətmanglar; qünki bu ixlar təpəylidin Hudanıng əqəzipi itaatsizlikinə bolovan pərzəntlərinən bəxioja qüxicidur. 7 Xunga ular oja muxu ixlarda xerik bolmanglar; 8 qünki silər aslı karangoquluk idlingər, lekin hazır Rəbə yorulkulxıslar; yorulkulknıng pərzəntlirigə layik menginglər 9 (qünki yorulkulknıng mewisi toluk mehribanlıq, həkəkənlilik, wə həkikətten tərkib tapkandur), 10 nema ixlarning Rəbni hursən kılıdıcıqlıqını əginip ispatlanglar. 11 Karangoquluktiki mewisiz ixlar bilən qetilip kalmanglar; əksiqə, ularni eqip əyiblənglər; 12 qünki ularning yoxurunqə ixligənlərini hətta tiloqə elixmu nomus ixtur. 13 Əməmə yorulkul bilən əyibləp axkarilanojan hərkəndək, nərsə oquq kərənidü; yorulkul axkariliojan əməmə nərsə yorulkulka aylindü. 14 Xuning üçün U mundak dəydi: — «Oyqan, əy uyuqı! Tiril eltlükələr arisidin! Wə Məsih seni parlap yoritidü». 15 Xuning üçün silərning mengiwrətən yolunglarqa

еһтият bilən diqqət kilinglar; yoluñgr nadanlarningidək əməs, danalarningidək bolsun; **16** wakit-pursətni əqniyimat bilip tutuwelinglar; qünki muxu dəwr rəzildür. **17** Bu səwəbtin nadan bolmanglar, bəlkı Rəbning iradisining nemə ikənlilikini qüxəngüqi bolunglar; **18** Hərək-xarab iqiş məst bolmanglar; xundak kılık, adəmni xallaklaxturidu; buning orniqə Roħka tolduruloquqi bolunglar, **19** bir-biringlarqa zabur-nəəqmilər, mədhiyə küylili wə rohiy nahxilar eytixip, kəlbinglarda nahxa-nəəqmilər yangritip Rəbni mədhiyilənglar; **20** hərdaim həmmə ixlar üçün Rəb Əysə Məsihning namida Huda həm Ata Boloquqıqa taxəkkür-rəhmət eytinglar, **21** Məsihətin əyminip, bir-biringlarqa boy sununglar. **22** Silər ayallar, Rəbka boy sunqoandək ez ərliringlarqa boy sununglar; **23** qünki Məsih jamaatnəng bexi bolqoandək, ət ayalning bexidur; Məsih yəna təngə kütküzəquqidur. **24** Əmdilikta jamaat Məsihə boy sunqoandək, ayallar ərlirigə həmmə ixta boy sunsın. **25** Ərlər ayalliringlarnı seyünglər, huddi Məsihningmu jamaatni seyüp, uning üçün Əzini pida kılqonidək seyünglər; **26** [Məsihning jamaat üçün] xundak kılıxi jamaatni mukəddas kılıp, «dasning süyi» bolqan səz-kalam bilən yuyup paklandurux üçündür, **27** xuningdək jamaatni xərəplik haldə Əziga hazır kılıp, uni həq daq, koruk yaki bularqa ohxax hərkəndək nərsilərdin haliy kılıp, toluk mukəddas wə əyibisə kılıxtın ibarəttür. **28** Xuningqə ohxax, ərlər ez ayallırını ez tenini seygəndək seyüxi kerəktür; ez ayalını seyqən kixi özini seyqən bilən barawer. **29** Qünki həqkim əslə əzining etidin neprətləngən əməs, əksiqə uni ozuqlandurudu həm asraydu; bu huddi Məsihning jamaatni [ozuqlanduradioqinoja] həm uni asraydioqinoja] ohxaydu. **30** Qünki biz Uning tenining əzalıridurmız: — **31** «Xu səwəbtin ər ata-anisining yenidin ayrılp, ez ayalıqə baqlinidu; ikkisi bir tən bolidu». **32** Bu sir intayın qongķurdur; əmma mən hazır Məsih wə jamaat toqqruluk sezləwatimən. **33** Əmma silərmə hərbiringlər ez ayalinglarnı ezięnglarnı seygəndək seyünglər; ayal bolsa, eridin əyminip, uni hərmətlisun.

6 Balilar, Rəbdə ata-aniliringlarqa itaat kilinglar; qünki bu durusdur. **2** «Atangni wə anangni hərmətlə» — bu bolsa ez iqiğə wədini alojan birinqi əmrədur — **3** «Xuning bilən sening ixliring kütłük bolidu, zemində uzun əmür kərisən» — [dəp wədə kılınqan]. **4** Silər atilar, baliliringlarnı hapa kilmanglar, bəlkı ularnı Rəbning tərbiyişi həm kərsətmisidə bekinglar. **5** Silər kolları, öttin bolqan hojayininglarqa Məsihə itaat kılqoninqardək qin kənglünglardın əyminix wə titrəx bilən itaat kilinglar; **6** pəkət kəz aldidila hizmat kılıp, adəmni hux kılqoquqı kullardin bolmanglar, bəlkı Məsihning kullirining süpitidə Hudanıng iradisini jan-dil bilən bəja kəltürunglar. **7** adamlırga əməs, bəlkı Rabga qin dilingardın hizmat kilinglar; **8** xuni bilgənki, hərkəndək adəm birər yahxilik kilsə, məyli u kul bolsun yaki hər bolsun, xu ix Rəbdin uninqə yanidu. **9** Silər hojayinlar, kullinglarojumu ohxax yol bilən muamila kılıp, ularqa həywə kılıxtıq kol üzünglər; qünki ularningmu wə silərningmu hojayininglar arxfidur, Uningda hərkəndək adəmning yüz-hatirisini kılıx degənning yokluğunu bilisilər. **10** Ahirda, kərindaxlar, Rəbdə wə Uning küq-kudritidə küqləndürülünglar; **11** Iblisning hijylə-nəyrənglirigə takəbil turuxunglar üçün Hudanıng pütkül sawut-yariojını kiyiwelinglar; **12** qünki elixidioqinimiz ət wə kan igiliri əməs, bəlkı həkümranlar, hökükdərlər, bu dunyadiki karangoçuluknı baxquroquqi dunyawi əmirlər, yəni ərxlərdə turuwatkan rəzil rohiy küqlərdür. (*aiən g165*) **13** Muxu wajidin ezięnglərə Hudanıng pütün sawut-yarığını elip artınglarki, rəzillik künidə bərdaxlıklı bilən kattık turidioqan, ahih həmmə ixni ada kılıp,

yərni qing dəssəp turidioqan bolisilər. **14** Əmdi qing turunglar — həkikət bəlweoqını belinglarqa baqlap, məydənglərgə həkkanıylıq sawutını kiyip, putunglarqa hatırjam-inaklı hux həwurunu yatküzxə təyyarlik qorukını kiyip, yərni qing dəssəp turunglar. **16** Bu ixlarning həmmisidə iman-ixənqning kalkinini əloqə elinglar; uning bilən silər razıl bolqoqining barlık ot oklirini eqiürüwətələydiqən bolisilər. **17** Həmdə bexinglarqa nijatning dubulqisini kiyip, Hudanıng səz-kalamını, yəni Roħning kılıqını elinglar; **18** həmmə wakit-pasıldə Roħta hərhil dua-tilawət həm iltija bilən dua kilinglar; dəl bu ixta kət'iy həoxyar turup barlıq mukəddəs bəndlər üçün hər tərəplimə dua-iltijalar kilinglar; **19** mən üçünmu dua kilinglərki, — eozıq aqkimidə manga sezler kəlsən, hux həwərnin sirini dadillik bilən axkarə kılıy. **20** Mən dəl xu ixka zənjirlər bilən baqlanojan olqımən; xunga kılıxqa tegixlikim boyığa, [hux həwər yatküzxətə] dadillik bilən sez kılıximoqə [dua kilinglar]. **21** Əmdi menin tooprəmdikə ixlardın, menin kəndək ettiwətənən kəndək həwərlinixinglər üçün, seyümüllük kərindaxlarqa hatırjəmlik, mühəbbət həm iman-ixənq Huda'Ata wə Rəb Əysə Məsihənin bolqayı! **24** Rəb Əysə Məsihni əlməs-qırımas seyqü bilən seygüqilərgə mehîr-xəpəkət yar bolqayı!

Filippiliklaroja

1 Əysə Məsihning külliri bolojan Pawlus wə Timotiydin, Filippida turuwatkən, Məsih əysada bolojan barlıq mukəddas bəndilərgə, yetəkqılər wə hizmətqılərgə salam! **2** Silərgə Huda'Atimiz wə Rəb Əysə Məsihətin mehîr-xəpkət wə hatirjəmlik ata kılınoqay! **3** Hərkətim silərni əsliginimdə mən Hudayimoja təxəkkir eytimən, **4** hərkətim dua kiloqinimdə, silərning birinci künidin tartip bügüngə ədər hux həwar hizmitigə bolojan həmkarlıqlıqlar tüپəylidin tohitimay xad-huramlıq bilən silərgə dua-tilawat kılıwatiñmən; **5** qünki meninq dəl xuningəja ixənqim kamılık, silərdə yahxi ixni Baxlıqıñğı bu ixni taki Əysə Məsihning künigiqə kamalətkə yətküzütp tamamlaydu; **7** meninq həmminglər toorulxı xundak oylıxiñm tooridur; qünki mən kəlbinqardidurmən; mən zindanda zanjırıñgınimdimu wə hux həvarəni aklıqinimdimu, dəllilliginimdimu [Huda manga yətküzən] mehîr-xəpkəttin silərmə ortak bəhrimən bolisilər. **8** Mening Məsih əysanıñ iq-baçrıda bolup silərni xunqılık təlpünüp seqinojanlıqimoja Huda Əzi guwahqıdur. **9** Mening dua-tilawitim bolsa, silərning muhəbbətinglarning hərtərəplimə bilim wə etraplıq, sawat bilən yorutulup tehimu exip taxkayki, **10** silər nema ixlarning əwzəl ikenlikini pərk etələydiçən bolup, Məsihning künidə pak-diyanətlək, ayıbsız bolisilər. **11** Əmdə Əysə Məsih arxılık bolojan, Hudanıñ xan-xəripi həm mədhiyisini elip kelidiñən həkkənənlilikning mewisi bilən tolduruluisilər. **12** Birək silərgə xuni həwərləndürməkqimənki, i kerindaxlar, meninq bu əhəwəlim əməliyyətə hux həvarəning tehimu kəng tarkılıxi üçün türtkə boldi; **13** Qünki meninq kamilixmin Məsih üçün ikenlikli imperator ordisidiki əkarawulhanidikilərgə wə baxka həmməyləngə ayan boldi. **14** Xuning bilən əkerindaxlarning kəpinqisi meninq kamilixmin tüپəylidin Rəbgə tayinip [Hudanıñ] söz-kalamını körkməy sezləxka tehimu jürətlək boldi; **15** dərvəzə, bəziləri həsat kılıp yaki rikabatlıxip, bəziləri ak, kəngülliç bilən Məsihni jakarlaydu; **16** keyinkiləri bolsa bərhək muhəbbəttin, meninq hux həvarəni aklap ispatlıxım üçün muxu yərgə koyulşanlıqimini bilgənlilikdən xundak kılımğa; **17** Aldinkiləri bolsa qin kənglidin əməs, bəziki xəhsiyətqılıkidan, meninq zanjırıñgən dərdiməgə dərd köxməkçı bolup xundak kılımğa. **18** Əmdə bularoja nema degülü? Kandakla bolmisun, toqraq niyəttin bolsun sahtılıktin bolsun, ohxaxla Məsih jakarlinidə; mən xuningəja xadlinimən; bərhək, dawamlık xadliniwerimən. **19** Qünki dualiringlər wə Məsih əysanıñ Rohining կսաւաթլիxi arkılık bu ixlar nijat-kutkuzuluxumoja mədət bolidu dəp bilimən, **20** — demək, təkəzzalıkim wə ümid-istikim boyığa həq ixta hijalətqılıkta kalmastın, tırık yaki əlitk bolay, hərdaim bolojinidək həzirmə toluk jasarət bilən Məsih, tenimda uluqlansun! **21** Qünki manga nisbətən həyatimning əzi Məsihdür, elüx bolsa tehimu paydılıkirt. **22** Jenim tenimdə kalsə, əmdə nesiwəm yəna mewilik hizmat bolidu; lekin kəyisisini əwzəl bilip təlliwximiliñm bilmaywatiman; **23** man həyat bilən mamat ottorisida kisilip kəldim; qünki bu dunyadın ayrılip, Məsih bilən billə boluxka intizarmən — bu ix ziyyadə əwzaldur; **24** əmma silər üçün jenimming tenimda kelixi tehimu zərürərou dəymən. **25** Əmdə buningəja ixənqim kamıl bolup, silərning etikadta aloja ilgilirixinglər həm xad-huram boluxunglar üçün mən silər bilən billə kəlip dawamlık turimən dəp bilimən; **26** xuning bilən meninq silərgə yəna həmrəh boloqinim wajidin man arkılık Məsih əysada pəhirlinip təntəna kiliñxılgalar tehimu ziyyadılıxidu! **27** Pəkət əzüngləri Məsihning hux həwirigə layik tutunglarki, mən yeninglaroja berip silər bilən didarlxəndim, **28** silərdin ayrıloqandimu, ixliringlərin anglaydiñinim silərning bir roh, bir janda bolup qing dəssəp turup, hux həwərdiki etikadning yolda kürəxkə intiliwatqıninglar, **29** xundakla karxi qıkkıqınlarning həqkəndak wəhimiñiridin patiparək bolup kətmigininqlər bolsun; silərdiki bu oqyrət, ularoja halakətnəng belgisi, silərgə bolsa kutkuzuluxunglarning alamiti, xuningdək alayıñt Hudadiñ kəlgən bir alaməttur; **30** Qünki Məsihning yolda silərgə pakət Uningəja ixinixnilə əməs, yəna Uning üçün horluqka uqraxmu nesivə kılınoqandur. **31** Qünki silər ilgiri məndə kərgininglərdək wə xuningdək hazır anglojioninglərdək mən yoluqkan kürəxkə silərmi yolukməktisilər.

2 Əger əmdi Məsihəti riqəbat bar deyilsə, muhəbbətning təsəlliisi bar deyilsə, Rohining sirdaxlık bar deyilsə, kəlbədə iq aqritixlar həm rəhîmdilliç bar deyilsə, **2** — əmdi ohxax bir oy-pikirdə bolup, bir-biringlərə ohxax muhəbbətə baqlinip, bir jan bir niyətə bolup, aranglarda həq ix rikabəttin yaki kuruq xəhrətpərəsləktin bolmisun; əksiqə, oy-hiyalinglarda kiqik peyllik bolup hərbiringlər baxxılarnı əzünglərin yukiri dəp bilinglər; xundak bolojanda xad-huramlıqını kamil kılısilər. **4** Hərbiringlər pəkət ez ixliringlərə kengül belüp kalmay, bəziki baxxılarningkigimə kengül belünglər. **5** Məsih əysada bolojan oy-positsiya silərdimən bolsun: — **6** U Hudanıñ tip-xəklidə bolsımı, Əzini Huda bilən təng kılıxni olja kılıp tutuwalımı; **7** əksiqə, U Əzidin həmməni kuruqdidi, Əzığa kulinng xəklini elip, İnsanlarning siyakıja kirip, insaniy təbiəttin ortakdax bolup, **8** Əzini təwən kılıp, Hətta elümgıqə, yəni kresttiki elümgıqə itaatmən boldi; **9** Xunga Huda Uni intayın yukiri ketürüp mərtiwlilik kıldı, Uningəja hərkəndək namdin üstün bolojan namni beqixlidiki, **10** Əysanıñ namiqə asmanlarda, yər yüzidə həm yər astida barlıq tizlər püküllüp, **11** Huda'Atiça xan-xərəp kəltürüp hərbir til Əysə Məsihning Rəb ikenlikini etirap kıldı. **12** Xuning bilən, ay seyümlüklərim, silər həmixinə itaat kılıqininglərdək, pakət man yeninglərdə bolojiniñmida əməs, bəziki həzirkidək mən silərdin neri bolojanda tehimu xundak itaat bilən əyminxə, titrigən halda ez rijatinglərni hərtərəpək tətbülaxlaq kətilinglər. **13** Qünki Hudanıñ güzel həhixi boyığa silorlung irada titklixinglərə wə xuningdək uni əməlgə axuruxunglarda iqinglərdə ixliguqi Uning Əzidir. **14** Həmma ixlarnı qudsongximay yaki talax-tartix kılmay kilinglər; **15** xuning bilən silər ayıbsız, sap dillik bolup, bu dəwrədkı tötür, əsəbbiy adəmlər ottorisida yaxap, ularning arısında dunyaçə yorukluk bərgüqilərdək parlap, Hudanıñ daqısız pərzəntliyi bolisilər; **16** xuningdək həyatının söz-kalamını sunup bərgüqiqi bolojininglər tüپəylidin, mən silərdin Məsihning künidə bikar yügürməptimən, bikar japa tartməptimən dəp pəhirlinip təntəna kiliylədiñən bolimen. **17** Hətta man «xarab hədiyə» süpitidə etikadninglərdiki kurbanlıq həm hizmət-ibadətning üstügə kuyulsammı, mən xadlinimən, xundakla silər bilən billə ortak, xadlinimən. **18** Silərmə ohxax yolda xadlinisilər wə man bilən billə ortak, xadlinixinglər kerak. **19** Lekin mən Rəbdə pat arida Timotiyini yeninglərə əswatixni ümid kiliñməki, əhəwalinglərni anglap mənnu hux bolsam; **20** qünki yenimda uningoja ohxax, dilimiz bir bolojan, ixliringlərə qin dilidin kəngül belgüqi baxxa adəm yoktur. **21** Qünki həmmə adəm Əysə Məsihning ixlirioja əməs, bəziki əzining ixliri bilən xuçullinixkə intildi; **22** əmma silər uning salahiyitini, uning hux həvarəning hizmitidə huddi atisioja həmrəh bolup ixləydiçən balıdək man bilər birga mehnət singdürgənləkini bilisilər. **23** Əmdə akiwitimning kəndək bolidiojanlıqını enik bilgən həman, uni dərhal mangduruwetixni ümid kılımən; **24** əmma eżümning yeninglərə pat arida baridiojanlıqimoja

Rəb arkılık ixənqim bar. **25** Əmma buningdin awwal mening kerindixim, hizmətdixim həm səpədixim bolışın, silərning əlqıngılar həm hajitimdin qıkkarı kürbanlık yardımınlarnı yatküzüqi Epafroditin yeninqarəqə əwətixni zərir taptım, **26** qünki u həmminglərəqə seçinip təlpüngənidir həm silərning uning kesəl halidin həwər tapkininqlər tütpaylidin azablandı. **27** U dərvəzə kesəl bolup əjəlgə yekinlixip kıldı; lekin Huda uningə rəhîm kıldı; həm mening dərdlimməng üstigə dərd bolmışın dəp yaloız uningojla əməs, bəlkı mangimu rəhîm kıldı. **28** Xuningdək uning bilən yənə körüxpə xadlininxinglar wə xundakla əzümə nisbətən dərdlirimni azaytix üçün uni tehimu jiddiy yoloqə salmaqçıqmən. **29** Əmdi uni xad-huramlıq bilən Rəbdə kobul kilinglər həm uningdək adəmlərgə hərmət kilinglər; **30** qünki u Məsihning hizmitini dəp, silərning manga kilmakçı bolovan yardımınlarnı bejirixtə yoluğkan boxluknı toldurup əjəlgə yüzlinip, əz jenini təwəkkül kıldı.

3 Ahirida, əy kerindaxlırim, Rəbdə xadlininqlar! Bularni silərgə käyta yezix mən üçün awariqılık əməs, bəlkı silərgə amanlıq elip kelidu. **2** Itlardın həzi bolunglar, yamanlık kılqıqlırdın həzi bolunglar, «tilim-tilim kaskıqlırlar»dın həzi bolunglar! **3** Qünki həkikiy sünnatlıklər bolsa Hudanıng Rohi arkılık ibadat kılqıqi, Məsih Əysadin pəhirlinip təntəna kılqıqi, ətka tayan-mayıdiong bizlərdurmuz. **4** Meningmu ətka tayan-qoşulıklıkmı bar! Baxklärlər «əz atlırınga tayansam bolidu» desə, mən tehimu xundak; **5** sünnetəkə kəlsək, mən tuoqulup səkkizinqi künü sünnet kılindim; Israil millitidin, Binyamining kəbilisidinmən, «ibraniylarning ibrañiyisi»mən; Təwrat-kanunu tərəptin eytkanda, «Pərisiy» məzhipidimən bolqanannan; **6** Hudaqə bolovan kizoqınlıklıqma kalsək, jamaətəkə ziyanxəlik kılqıqi idim; Təwrat kanunu tələp kılqan həkkənliylikə kəlsək, əyibisiz idim; **7** Əmma manga nemə ix «paydılık» bolsa, bularni Məsih, səwəbidin ziyanlıq dəp hesablıdim; **8** Məsih Əysa Rəbbimni tonuxning awzəlliki wəjidin, mən baxqa həmmə ixni ziyanlıq dəp hesablayman; mən dərvəzə Uning üçünmü həmmidi məhrum bolovan; bərəkə, Məsihə erixixim üçün bularni nijsət dəp hesablaymənki, **9** Məsihə bolup, əzümdiki kəndaktır həkkənliylik (Təwrat kanunidin qıkkarı həkkənliylik)tin waz keqip, Məsihning etikad-sadıqlıq arkılık bolovan həkkənliylik, yəni etikad arkılık Hudanın bolovan həkkənliylikə erixałayım; **10** muddiyaim Uni tonuxtut, – yəni Uning elüp tiriliхining küq-kudritida yaxap, Uning azablırlıqası sirdax-həmdəmlikə bolup, Uning elüminü ilgə kılip əzgərtılıp, **11** xundakla mumkin kədər əlümdin tiriliхka yetixni muddia kılımən. **12** Ularəqə erixtim yaki kamalətkə yəttim deməkqı əməsmən; lekin Məsih, Əysanıng meni tutuwelixida bolovan muddia-nixanını əzüm tutuwałsam dəp qepip yürməktimən. **13** Kerindaxlar, man əzümnü uni tutuwaldım dəp karımaymən. Pəkət xu bir ixnilə kılımənki, etüp kətkən ixlnarı untup, aldimdi ki xilarəqə intilip, **14** nixanı koojlap, Hudanıng Məsih Əysada bolovan büyük qakırıkdıki in'amişa karap qepip yürməktimən. **15** Əmdi arımızdan kimki pixip yetilşen bolsa xu oy-məksətə bolayı. Əger baxkläqə oy-məksətə bolsanglar, Huda bunumu silərgə kərsitip beridu. **16** Kandakla bolmışın, kandak əlqəmə yətkən bolsak, xu əlqəm boyiqə kədəm besiweriyi. **17** Meni ilgə kılip əgixinglər, əy kerindaxlar, xundakla biz silərgə tikləp bərgən nəmənə boyiqə ohxax yolda mangojanlarojumu kəzünglərni tikip, ulardin egininqlər. **18** Qünki silərgə kəp ketim eytkinimdək, wə əhəzirmə kəz yaxlırim bilən kayta eytimənki, nuroqun kixilər Məsihning krestioja düxmən bolup mangmaqtı. **19** Ularning akıwiti əhaləkəttur, hudası əzininq kərnidur, xəripi

kılip mahtanojini əz nomüssizlikdurdur, oyliojanlıri pəkət bu dunyadıki ixlardur. **20** Həlbuki, bizning pukralıkımız bolsa ərxtidur, biz dəl xu yərdin Nijatkarının qübüxini intizarlıq bilən kütəmkətimiz – U bolsa Rəbbimiz Əysa Məsihədur. **21** U barlıq məwjudatları Əzizə boyusunduridiojan kudriti boyiqə bizning əbgar bu tenimizni əzgərtip, Əzininq xan-xərəplik tenığa ohxax halqa kəltəridü.

4 Əmdi, əy kerindaxlırim, səygənlərim wə təlpüngənlərim, mening xad-huramlıkim, mening beximning tajı bolouqılar, Rəbdə qing turunglar, i səygənlərim! **2** Ewodiyadin etünimən, wə Suntihadın etünimənki, Rəbdə bir oy, bir pikirdə bolunglar! **3** Durus, mən sandinmu tələp kılımənki, i həkikiy həmboyunturukluq hizmətdixim, bu ayallarning yardımında bolqın; mana ular mən wə Klimənt bilən billə, xundakla namlıri «həyatlık dəptirir»gə hatırıləngən baxqa hizmətdaxlırim bilən billə hux həwər hizmitini ilgiri sürüxtə birgə kürəx kılqan. **4** Rəbdə xadlininqlar; mən yənə eytimənki, xadlininqlar! **5** Silərning mulayimliklər pütkül insanoğa ayan bolsun; Rəb yekindur! **6** Həq ix toxqruluk əndixə kilmanglar; bəlkı hərbər ixtə taxəkkür eytip tilikinglərni Hudaqə dua həm iltiya arkılıq məlum kilinglər; **7** xu qaçda adəmning olyoqinidin exip qüxiđiojan, Huda ığə bolovan hatırjəmlik kələbinglərni wə oy-pikringlərni Məsih Əysada koçqaydaydu. **8** Ahirida, əy kerindaxlırim, nemə ixlar həkikət, nemə ixlar aliyanab, nemə ixlar həkkənəyi, nemə ixlar pak, nemə ixlar hux-yekimlik, nemə ixlar xan-xəhrətlik bolsa, kışkısə hərkəndək, ixlarda əhlak-pəzilət yaki mahtaxkə layik tərəplər bar bolsa, xu ixlarəqə kəngüllə koyup olylininglar. **9** Məndin əgəngən, kobul kılqan, anglojan wə məndə kergənlərinə hərkəndək bolsa, silər xularəqə əmal kilinglər; xundak kılqanda hatırjəmlik Igisi bolovan Huda silərgə yar bolidu. **10** Əmdi mən Rəbdə ziyadə xadlandımkı, silər hazır ahirda manga bolovan keyümqanlıqlıqlarnı kaytidin kərsöttingər (bilimənki, manga daim keyünüp kəldindər, əmma pəkətlə kərsitsit pulsuti qıkğıdı). **11** Mən bu gepimni, birər mohtajlıktın eytıwatlıqim yok; qünki əhwalim kəndakla boluxidin kət'iynəzər, barioqə kənaət kılıxını eginivaldim. **12** Mən osal əhwalda yaxaxní bilimən, həm kəngriqılıkta yaxaxnimu bilimən. Hər ixtə, hər əhwalda, həm toklukta həm aqlikta, həm bayaxatqılıkta həm mohtajlıqta yaxaxning sirini eginivaldim. **13** Manga kədrət Bərgüçiqə tayinip həmmə ixni kılalaydıqən boldum. **14** Həlbuki, mening kiyinqılıkimo ortak boluxunglar bilən yahxi kıldindər. **15** Silərgimə malumki, əy Filippiliklär, mən Makedoniya elkisidin ayrılip qıkkınlımda, hux əhvarı baxqa yərlərgə yətküzən dəsləptikə waqtılarda, silərdin baxqa heqkəndək jamaət berix wə kobul kılıx iridərə mən bilən həmkarlaşmışım. **16** Qünki Tesalonika xəhirişidə waqtımdınu ehtiyajım qırxkəndə silər manga birnəqqə ketim yardım əwəttinglər. **17** Mening bundak deyixim, silərdin birər səwoğatni idzəp soriojinim əməstur, idzidinim bolsa hesawatinglərə [rohiy] mewining kep toplininidin ibarəttur. **18** Ləkin məndə həmmə nərsə bar, hətta yetip axkudək bar; silər əwətənlirinqərni Epafroditin tapxuruwelip terəmgə siqmay kəldim wə molqılıkka qəmdum. Bu əwətəkininqərlər intayın huxbuylu, Hudaqə kobul bolouđak, xundakla Uni hursən kılıdiqən bir kürbanlıktə idi. **19** Wə mening Hudayım silər mohtaj bolovan həmmə nərsini Məsih Əysada bolovan xan-xəripidiki bayılıqlarəjasən mol təminləydi. **20** Əmdi Hudayım həm Atimizə obədil'əbadğıqə xan-xərap boløyil! Amin. (aön g165) **21** Məsih Əysada bolovan barlıq mukəddəs bandılərgə salam yətküzunglər. Yeniməndikə kerindaxlardınmu silərgə salam! **22** Barlıq mukəddəs bandılərdin, bolupmu

Kəysər [imperatorning] ordisida bolqanlardin silərgə salam!
23 Rəbbimiz Əysə Məsihning mehir-xəpkəti rohinglarqa yar
boloqay!

Kolossiliklərgə

1 Hudanıng iradisi bilən Məsih, Əysanıng rosulu bolovan mənki Pawlustin wə kərindəx Timotiydin, Kolossi xəhirdə turuwatçan mukəddəs bəndilərgə, yəni sadık kərindaxlar oja salam! Huda Atimizdən mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik silərgə boləy! **3** Biz Məsih Əysa oja baqlıqan etikadıngılar wə barlık mukəddəs bəndilərgə baqlıqan muhəbbitlər toopruluk angloqanın keyin, silər üçün dua kılınımımızda silər üçün əxlərdə saklaklılıq ümidi tüpeylidin Rəb Əysa Məsihning Hudatlışıq üzülsiz rəhəmti eytimiz; **5** Silər ilgiri bu ümidi tooprısında hux həwərdiklə həkikət sezləri arkılıq angloqanıslar; **6** bu hux həwər pütkül jahanoja yetip kelip mewə berip awumakta, xundakla silərgimə yetip kelip, silər uni anglap Hudanıng mehîr-xəpkətinə həkikətən bilip yetken birinqi kündin baxlap u silərdimə mewə berip awup barmakta; **7** silər hux həwərnii səyümlük idiximiz Əpafrastın əgəngənsilər; **8** u bizgə silərnıng Rohtə bolovan muhəbbitlərini ayan kıldı. **9** Bu səwəbtin bizmu buning tooprısında angloqan kündin baxlap silər üçün dua kilip itlija kilişni tohatatmidük; tiliydiqinimiz xuki, Hudanıng iradisi hərtəraplik danalıq wə rohiy yorutulux bilən silərdə toluk bildürülüşün. **10** Xundak bolovanada silər Rəbgə layik haldə hərtərapta Hudani hursan kiliş, hərkəndək güzel ixlarda mewə bərgəndə, Hudani həkikiy bilixinglər arkılıq əstüp yetilisilər; **11** bizni mukəddəs bəndilərnəng yorulkükətə bolovan mirasiqə moyassar boluxka layık kılınan Atioja təxəkkür eytip, Uning xan-xərəplik kudriti boyiqə hərtəraplik küq bilən hər ixlarda xadlikka tolup qidamlıq wə səwr-təktlik boluxka küqləndürülüsilər. **13** U bizni ərəngənlükün həkümranlığının azad kiliş, səyəgə Ooplining padixahlıqıja yetkəp koydi; **14** Uningda hərlük-azadlıkkə, yəni gunahlırimizdən kəqürümə moyassər bolduk. **15** U bolsa kerünməs Hudanıng sürətobrazıdur, pütkül kainattiki tunjidur; **16** qünki Uningda barlık məwjudatlar, asmandıki bolsun, zemindiki bolsun, kərənidiojan bolsun, kərənməs bolsun, məylə təhlilər, hojayinlar, həkümranlıklar, hökükdarlar bolsun, barlık həmmə Uning təripidin wə Uning üçün yaritiloqandur. **17** U həmmidin burundur, wə həmmə məwjudatlar Uningda bir-birigə baqlılinip turmakta; **18** U yəna tənninq, yəni jamaətninq bexidur; u baxlinixtər, elgənlərdin tunji bolup tirilgütqidur; buningdiki məksət, Uning pütkül məwjudatları iqidə hər jəhəttin əng üstün orunda turuxi üqündür. **19** Qünki Huda Əzining mukəmməl jəwhirini Uningda turoquzuxka, **20** wə Uning arkılıq barlık məwjudatları Əzi bilən apləxtürükə layık kərgənidi, yəni, Uning krestə təkulgən kəni arkılıq inaklıq elip kəlgəndin keyin, — U arkılık maylı zemində bolsun, ərxlarda bolsun barlık məwjudatları Əzi bilən apləxtürükə layık kərgənidi; **21** wə əslidə rəzil əməllirinqərlər tüpeylidin Əzığə yat kiliñojan, kənglünglərdə düxmənlər bolovan şəhərinim, U Əz tənidə olüm arkılık Əzığə pak-mukəddəs, əyibsziz wə daqsız hazır kiliş üçün Əzi bilən əp kılınan; **23** (əgər silər etikadə ul selinip mustəhkəm turup, hux həwərdiklə ümidiñ neri kiliñmişangler); bu hux həwər pütkül asman astidiki kainatta jakarlanıjan; mənki Pawlus Uningoja hizmətqi kiliñdim. **24** Əmdi mən silər üçün tartkan jalalırmı, üçün xadlinımən, wə xuningdək Məsihning jalalırıda kəm bolovanıñi ez atlırimdə Uning teni, yəni jamaət üçün toluklaymən; **25** man [jamaət] üçün Hudanıng söz-kalamıqə əməl kiliş üçün Uning manga silərnı dəp tapxurojan oqojidarlıq boyiqə hizmətqi kiliñdim; **26** bu söz-kalamidiki sir barlık əsirlərdin wə dəvrəldən yoxurun

tutuloqan, əməmə hazır mukəddəs bəndilirigə axkarlandı; (**a16n g165**) **27** qünki Huda ularoja əllər arısida əməlgə axuruluwatkan bi sirning xərəplik bayılıklarını bildürüñni halid; bu sir bolsa xan-xərəpkə elip barojuqı ümid bolovan, silərdə turuwatkan Məsihning Əzidur. **28** Biz uni jakarlaymız, hərbir adəmni Məsihə kamalatka yətkən haldə Huda aldida hazır kiliş üçün barlık danalıq bilən hərbir adəmə jekilaymız, hərbir adəmə təlim berimiz. **29** Mən xuningoja intilip, Uning wujudumda ixligini boyiqə kürəx kiliç japa tartımən; Uning wujudumda ixligini dərwəkə tolimu zordur.

2 Qünki mənda silər üçün, Laodikiyadikilər üçün, xuningdək didarimmi kərmigənlərinən həmmisi üçün nəkədər zor kürəxning boluwtənlikini silərgə bilgizməkçim; **2** kürükimming nixani, həmmələnninq mehîr-muhəbbətə bir-birigə baqlılinip, kəblilirininq rıojbatlındırılıxi, Hudanıng sırını, yəni Məsihni qüixinixtə wə toluk bilixtə bolovan ixənq-hatırjəmlikkə erixixi üqündür; **3** qünki Uningda danalıqning wə bilimning barlık bayılıkları yoxurunoqandur. **4** Mening buni deyixim, heqkimming silərni kəyil kilarlıq silik-sipayə gaqlıri bilən aldimaslıq üqündür; **5** qünki gərqə tən jəhətidin silərdin neri bolsammu, roh jəhətidin mən silər bilən billiman, silərnıng səpta turuwtənkinqlərə wə Məsihgə baqlıqan etikadıngırları qıngılıqə karap xadlinimən. **6** Məsih, Rəb Əysani kəndək köbul kılınan bolsanglar, xu haldə Uningda menginglər, **7** silər təlim berilgəndək Uningda yiltiz tartıp, etikadıngələr kuruluwatkan haldə, etikadə hatırjəm kiliñin, rəhmət eytilxər bilən taxkinlap turqoqı bolunglar; **8** heqkimming Məsih boyiqə bolmiojan, paylasopluk, yaki bimənə aldamqılıq bilən, insanlardın kəlgən təlimlər, yəni bu dunyadiki «asasıq kaidə-kanuniyətlər» boyiqə silərni ez oljisı kiliç azdurmaslıq üçün həzi bolunglar; **9** qünki Uningda, yəni Məsihə, Hudanıng barlık mukəmməl jəwhiri tən xəklidə turidü; **10** wə silər Uningda, yəni barlık həkümərdərlərinə həm həkükdarlərinə baxıqida Boluoqida mukəmməldürsillər; **11** silər Uningda adəmning kolisiz bolovan sünnet bilən sünnet kiliñojansıllər; demək, Məsihning sünneti bilən [gunahlıq] atka baqlıqanən təndin halas kiliñojansıllər; **12** Uning bilən təng qəməldürülüxtə dəpənə kiliñojansıllər; silər yəna Uni elümdün tırıldırğan Hudanıng wujudunglarda ixəlyəndənlikliqə ixənq baqlax bilən Uning bilət tang tırilgansıllər. **13** Əmdi gərqə itaatsizliklər wə ətliringəldəki sünətsizliklər tüpəylidin elgən bolsanglarmu, U silərni Məsih bilən bille janlandurdı; həmmə itaatsizliklərimizni kəqürüm kiliç, **14** bəlgilimilərdə ez iqidə elinojan üstimizdən ərz kiliñojan, bizni əyibləydiqən pütükələri eqürüp taxlıdi; U ularını neri kıldı, krestkə mihilatkezdi. **15** U həkükərdərlərdən wə həkükərdərlərdən olja elip, [krestə] ularını rəswa kiliç ularıng üstdiñ təntənə bilən oqılıb kıldı. **16** Əmdi heqkimning yemək-iqmək, həyt-bayramlar, «yengi ay» yaki xabat künər jəhətliridə silərnin tüstünglərdin həküm qırırixıqə yol koymanglar; **17** bu ixlar bolsa bir kelenggə, halas; uning jismi bolsa Məsihningkidür! **18** Heqkimming silərni «kiqik peillik» wə pərixtılərgə ibadət kilişkə dəwət kiliç in'aminglərdin məhərum kilişiqə yol koymanglar; muxundak xixilər [gunahlıq] atliridiki oy-pikirli bilən həkawurlixip, kərgən kərəñülxərgə esiliwalmaktıdır; **19** Ular «bax»ni qing tutkını yoktur; lekin baxtin ugə wə singirlər arkılıq pütkül tən kuvvətlinidü wə bir-birigə baqlılinip, Hudadin kəlgən awux bilən axmaqta. **20** Əgər Məsih bilən bu dunyadiki kaidə-kanuniyətlərgə nisbatən elgən bolsanglar, nemixə (bu dunyada yaxıqənlardək) «Tutmal» «Tetimal» «Təqəmə!» degəndək bəlgilimilərgə riaya kılısilər **22** (bundak

[bağlılımlılar ilkidiki] nərsilərning həmmisi istemələ kılınıx bilən yoklidü? Muxundak bəlgilişlər pəkət insanlardan qıkkən kərsəmələr wə təlimlərdin ibarət, halas; **23** ularda dərwəkə birhil pidaiylarqə ibadət, kiçik peillik wə eż tenigə karita kattik kolluk boluxni dəwət kılıx bolqazqa, ularda danalıñing kərünüğü bar; əmaliyətta [bundak danalıñing] paydisi yoktur – ular pəkət əttiki həwəslərgə yol koyidula, halas.

3 Silər Məsih bilən təng tirildürulgən bolsanglar, əmdi yukiridi ki ixlaroja intilip izdininglar; Məsih xu yərda Hudanıng ong yenida olturidu. **2** Kengül-zehninglərni yordıki ixlaroja əməs, bəlkı yukiriki ixlaroja koyunglar; **3** qünki silər elgənsilər, wə həyatınglar Məsih bilən billə Hudada yoxurun turidu. **4** Əmma həyatımız bolovan Məsih axkarilanıjan qaşa, xuan silər uning bilən billə xan-xərəptə axkarilinidiojan bolisilər. **5** Xunga yərgə təwə ixlarnı kılıquçı hərkəndək əzaliringlərni, yəni buzuqluk, napaklıq, iplas həssiyatlar, rəzil hahıxlardan wə nəpsaniyətqılıq (u butpərəslilikə barawərdur)ni əlümgə məhküm kilinglar; **6** qünki bu ixlar tıپaylıdin Hudanıng əqəzi pi itaetsiz pərzəntlərgə qüxitdu. **7** Silər bular arısida yaxıqan waqtınlarda, bundak ixlardımı manqoqansıslər. **8** Əmma hazır silər muxularıngmu həmmisini əzünglardin səliwetinqlar – yəni əqəzəp, kəhr-səpər, yaman niyatlər, təhmət, aqzinglardin qikidiojan iplas sezlərnimü səliwetinqlar. **9** Bir-biringləroja yalojan sezlimənglər; qünki silər kona adəmni kilmixləri bilən seliwtəkənsilər, **10** wə yengi adəmni kiygənsilər; yengi adəm bolsa əzini Yaratkuqining sürətobrazi boyiqə toluk bilixtə daim yengilimakta; **11** uningda həqkəndək yunanlıq yaki Yəhədiy, sünnetlik yaki sünnetəsiz, yat mədiniyətlik, Skit, kül yaki herlər məwjut əməstur; bəlkı Məsih, həmmidür, wə həmmididur. **12** Xunga, Hudanıng tallıwalıqanlırioja, pak-mukəddəs wə seyüngnlərgə layık, adəmgə iq aqritidiojan baqırlarını, məhrəbanlıq, kiçik peillik, meminılık wə səwr-təktikni kiyiwinglər; **13** bir-biringləroja yol koyunglar, narazılık ix bolsa bir-biringlərni kəqürüm kilinglar; Məsih silərni kəndək kaqırüm kılıqan bolsa silərmə xundak kilinglar. **14** Muxu ixlarning üstügə kamil birlükning rixtisi bolovan mehir-mulhəbbətni koxup beringlar. **15** Məsihning hatırjəmliki kəlblinglarda həküm sürsün (silər bir tan bolup bu hatırjəmlikta boluxka qakırılıqın ikənsilər) wə xundakla rəhmət eytixlarda bolunglar. **16** Məsihning səz-kalamını əzünglarda baylıq hasıl kılıp turqozunglar, barlıq, danalıq bilən bir-biringləroja eginglər, jekilənglər, qın kəlblinglarda zəbur-nəqəmlər, madhiya küyləri wə rohıq naxhilarnı yangritip Hudanı qıraylıq mədhiyilənglər; **17** wə həmmə ixlarda, sez bolsun, əməl bolsun, həmmisini Rəb Əysanıng namida kılıp, uning arkılık Huda' Atığa rəhmət eytinglar. **18** Silər ayallar, Rəbdə bolovan süpitingləroja layık eż ərliringləroja boysununglar; **19** silər ərlər, eż ayalliringləroja muhəbbət kersitinglər; ularoja aqqik kilmanglar. **20** Silər balıllar, ata-anangləroja həmmə ixlarda itaet kilinglar; qünki bundak kılıx Rəbdə bolovan güzel ixtur. **21** Silər atilar, balılırlıqların kəngliga azar bərmənglər; undak kilsanglar kəngli yara bolidu. **22** Silər kullar, əttin bolovan hojayiningləroja həmmə itxa itaet kilinglar; pəkət kəz alididila hizmat kılıp, insanları hux kılıquçı kullardır bolmanglar, bəlkı Rəbdən əyminip qırı kenglünglərdin ix kerünglər. **23** Nəmə ixni kiliwatkan bolsanglar, uningda insanlar aliddə əməs, bəlkı Rəb alidda kılıqandək jan-dil bilən uningoja ixlənglər; **24** qünki mirasning in'amişa Rəbdin müvəssər kiliqanlıkinglərni bilisilər; qünki silər Rəb Məsihning ibadət-kullukdidursilər. **25** Əmma kim həkkaniyətsizlik kılısa kılıqan həkkaniyətsizlik eż bexiqə qüxitdu; bu itxa həqkəndək yüz-hatırə kılınıx yoktur.

4 Silər hojayinlar, kulliliringləroja adil wə tooqra muamilə kilinglar; qünki ərxtə eż hojayininglərni barlıqını bilisilər. **2** Dua-tilawətkə hərkəndək wakıtta berilinglər, buningda rəhmətlər eytixip hoxyar turunglar; **3** xuning bilən biz tükünmü dala kılıqaysılsırlərki, Huda bizga Məsihning sirini jakar lax tükün Əz seziqə iixik aqsun; mən dal sir tükün zənjirlər bilən baqılanıqanmər; **4** xunga kılıxla tegixlikim boyiqə, sirni axkariliximoja [dua kilinglar]. **5** Sirttikilərgə nisbətən danalıq bilən menginglər, pursətlər qıkkanda kəngül koyup koldin bərmənglər. **6** Silərning gəp-səzliringlər hərdaim mehîr-xəpkət bilən bolsun, tuz bilən tetitilsun; xuning bilən silər hərbin adəmgə kəndək jawab berixni bilisilər. **7** Seyümlük kerindəx həm Rəbdə sadık, hizmetkar, ixidixim bolovan Tikikus silərgə mən tooruluk həmmə ixlarnı məlum kildid. **8** Mən uni dal muxu ix tükün eytingləroja əwətixim, silərning əhwalinglərni biliwelixi wə xundakla kənglüngləroja ilham-riöbət berixi tükündür. **9** Mən ezi silərdin bolovan, sadık, wə seyümlük kerindiximiz Onesimusun uning bilən əwəttim; ular silərgə muxu yerdiki barlıq ixlarnı məlum kildid. **10** Türmidixim bolovan Aristarthus silərgə salam yollaydu; Barnabasning nəwri inisi Markusmu xundak (silər uning tooruluk tapxuruklarnı tapxuruwaldinglar; u yeningləroja kəlsə, uni kobul kilinglar); **11** Yustus dəp atalojan Yəxuamu salam yollaydu. Hudanıng padixaḥlılıq üçün manga hizmətdax bolovan sünnet kiliqanlırdan pəkət muxulər bardur; ular manga təsəlli bolovan. **12** Silərdin bolovan, Məsih Əysanıng kuli Əpafras silərgə salam yollaydu; u silərning Hudanıng pütktül iradisidə mukəmməl, kamalətkə yetip qing turuxunglar üçün hərdaim silər tükün dualarda kürəx kildid. **13** Qünki mən uningoja guwahləqimənki, u silər tükün, Laodikiadikilər üçün wə Heyrapolistikilər tükünmü kəp japa tartıldı. **14** Seyümlük tewip bolovan Lukadin silərgə salam, Demastinmu xundak. **15** Laodikiadiki kerindaxləroja bizdin salam, Nimfaşa həm uning eyidə yiojılıdiojan jamaətkimu salam eytinglər. **16** Bu hət aranglarda okulqəndin keyin, silər uni Laodikiyidiki jamaəttimü okutunglar, wə Laodikiyədikilərgə yazoqan hətni silərmə okunglar; **17** wə Arkippuska: «Şən Rəbdə tapxuruwalıq hizmitingga, toluk əməl kiliqing üçün kəngül koyojın» – dəngələr. **18** Mənki Pawlustin eż kolum bilən yazoqan salam. Mening kixənliniq կամ կoyulqanlıqimni əslənglər. Silərgə mehîr-xəpkət boləqay!

Tesalonikalıklarşa 1

1 Mənki Pawlus, Silas həmdə Timotiydən Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihədə boloğan, Tesalonika xəhirdidiki jamaatkə salam. Silərgə mehîr-xapkət wə hatirjəmlik boloğay! **2** Biz dualirimizdə silərni yad etip turup, Hudaşa silər üçün hərdaim təxəkkür eytimiz; **3** Huda'Atimizning aldida etikadınglardın boloğan əməllirinqlarnı, mehîr-muhəbbəttin qıkkən japalıq aşırıqları, Rəbbimiz Əysa Məsihədə baqlıqan ümidi tə boloğan qıdamlıqlıqları izqıl aslep turutuwimiz. **4** Qünki əy kərindaxlar, Huda seygənlər, Uning silərni tallıqanlıkı bizgə ayan. **5** Qünki hux həwirimiz silərgə yətkütülginidə sezlər bilənə əməs, bəlkı kūq-kudrət bilən, Mukəddəs Roh bilən, mutlaq jəzmləxtürilən halda silərgə yətkütülgən; uning üstiga, bizning silərning aranglarda bolojinimizdə silərni dəp əzimizini kəndak tutkənlilikimizi obdan bilisilər. **6** Xuning bilən silər eçir azab-ökubət iqidə turuklukmu, Mukəddəs Rohning xadlik bilən səz-kalamni kobul kılıp, bizni, xundakla Rəbning Əzini ülgə kılıp əgəxtinglar, **7** xuning bilən silər Makedoniya wə Ahaya elkiliridiki barlıq etikadıqlarşa ülgə bolup qıktınglar; **8** qünki Rəbning səz-kalamı silərdin pəkət Makedoniya wə Ahayaqıla yangrap kalmastın, bəlkı həmmə yərgə Hudaşa baqlanıq etikadınglar toopruluk həmmə yərgə həwər tarkiliptü; nətijidə, bizning [xu yərlərdə hux həwər toopruluk] həqnemə deyiximizning hajiti kalmırdı. **9** Qünki [biz barəqlanıq jaydiki] xixilər silərning bizni kəndak karxi aloqlanıqlıqları, silərning butlardin kəndak waz keqip tirik wə həkkiyət Hudanıng hizmitidə boluxkə, xundakla Uning Oqlining, yəni U əlümdin tirlidürgən, kəlgüsida kelidiojan oqəzəptin bizni kutkuzojuqı Əysanıng ərxtin kelixini kütüxkə Hudaşa bakənlilikləri bayan kılıxidu.

2 Qünki, i kərindaxlar, bizning aranglarşa kirginimiz toopruluk bilisilərki, u bikarşa kətmidi. **2** Silərgə yənə xumu məlumki, gərqə ilgiri Filippi xəhirdə kiyin-kıstak wə harlikə uqrıqan bolsakmu, zor kattik karxılıkka karımay Hudanıng hux həwirini silərgə yətkütüzxə Hudayimizning mədət berixi bilən yürəklilik bolduk. **3** Qünki bizning etüntük-jekiləxlirimizdə həqkandak aldamqılık, napak niyat yaki hıyiligərlək yoktur. **4** Əksiqə, biz Huda təripidin hux həwərning amanət kılınlıqxa layik kərülən adəmlər süpitidə biz xuningqə munasip haldə adəmlərnə əməs, bəlkı kəlbimizni siniojuqı Hudanı hursan kiliş üçün [hux həwərnii] jakarlayımız. **5** Qünki silər bilgəndək biz həqkaysı wağıtta aranglarşa huxamətqılık bilən wə yaktı tamahorluqka nikab takəp kəlmidük — (bu ixta Huda bizgə guwahqidur) — **6** gərgə biz Məsihning rosulluruning süpitidə tələp yüksiliyəldiğənən bolsakmu, maylı silər bolungalar yaki baxxılar bolsun, həqbir insandin birər izzət-xəhrət izdигən əməs idük. **7** Əksiqə biz aranglarda huddi bala imitidiojan ana əz bowaklırını keyünüp asrioqandək silərgə mulayim muamilidə bolduk. **8** Xu qaçda, silərgə xundak təlpüngənidük, silərgə pəkət Hudanıng hux həwərini tapxuruxnilə əməs, hətta əz jenimizni tapxuruxkımı razımız; qünki silər bizgə intayın kədirlik idinglar. **9** Qünki, i kərindaxlar, bizning kəndak japalıq, amqək kılıqınımız esinglarda bardur; həqkaysinglarşa eçirizmizi salmaslıq üçün keqə-kündüzləp mehnət kıldıq, Hudanıng hux həwirini silərgə yətkütuzduk. **10** Etikadıqlardın boloğan silərning aranglardiqlı əməliyətlirilmizning kəndak iħlasmən, həkkaniy wə əyibsiż ikənlilikə əzünglar wə Hudanıng Əzimü guwahqidur. **11** Wə yənə silər bilgininglardək, atining əz pərzəntliriga nəsihət bərginiidək biz hərbiringlarşa xundak

jekiləp, riqbət-təselli berip, silərni əz padixaħlikijo wə xanxəripiqə qakırıwatkan Hudaşa layık haldə mengixka dəwət kıldıq. **12** Hudaşa yənə xu səwəbtin tohtawsız təxəkkür eytimizki, silərning bizdən angloqan Hudanıng səz-kalamıqə kulał, saloqininqlarda, uni insanlardın kəlgən səz süpitidə əmas, bəlkı uning əməliy süpitidə, yəni Hudadin kəlgən səz-kalam dəp uni kobul kıldinglar; u [səz-kalam] hazır ixəngüqi silərdə ixliməktə. **14** Qünki silər, i kərindaxlar, Yəhudiyyə elkisidiki Məsih Əysada boloğan jamaətlərdin ülgə aldinglar; ular [xu yərde] Yəhudiylər təripidin kəndak harlikləroja uqrıqan bolsa, silərmə əz yurtdaxliringlar təripidin ohxax harlikləroja uqrıdinglar. **15** Ular, yəni xu Yəhudiylər, əslidə Rəb Əysani wə peyojəmbərlərni eltürgən wə biznimü ziyanqaxlık kılıp koqlıwətəndi. Ular Hudanı narazi kılıp, wə həmmə insan bilən kerixip, **16** əyat əlliklär»ning nijatlılıqka erixixi üçün ularça sezliximizgə toskunluk kılıwitat. Xuning bilən ular gunahlırinı üzlüksüz qekigə yətkütüzmət; lekin oqəzəp ularning bexiqə tolukı bilən qüxtürülüx alidda turidu. **17** Lekin biz, i kərindaxlar, amalsız silərdin intayın kıska wakit judalaxkan bolsakmu (təndə bolsimu, kəlbədə əməs), silər bilən yənə didar kərütxəkə kəwətlə intizarlığımızdən yeninglarşa berixka tehimu bək intildik! **18** Xuningdək yeninglarşa barouqumız bar idi — əməliyətə mənki Pawlus kəyta-kəyta tixip bağıtm; birək buningqə Xəytan toskunluk kıldı. **19** Qünki bizning istək-arzuyımız, xadlikımız wə Rəbbimiz Əysa kəytip kəlgəndə pəhirlinidiojan tajimiz nemə bolidu? Bu dəl silər əzüngərə əməsmu? **20** Qünki silər bizning pəhrimiz, bizning xadlikımız!

3 Xuning bilən biz [silərdin həwərsiz] takitimiz tək bolup, əzimiz Afina xəhirdə yaloqz kılıp, **2** aldinglarşa kərindiximiz həm Huda yolda Məsihning hux həwiridə boluwatkan hizmətdiximiz Timotiyi silərni etikadta mustəkhəmlək-qıqqayıtix wə riqbət-ləndürük üçün əwətixni kərər kıldıq; **3** [bizning uni əwətixtik] maksitimid, həqkiminqə bexinglarşa qüxkən muxu zəhmət-kıyinqılıklar səwəbidiñ [etikadta] təwrinip kəlməslək üqündür. Qünki əzüngərə bundak ixlərə uqraxka aldin'ala bekitilgən, dəp bilisilər. **4** Qünki biz silər bilən billa boloğan waktimizda, silərgə həmmimiz azab-kıyinqılıkka uqrımay kəlməymiz dəp aldin'ala eytkanıduk, əməliyətə hazır deginimizdək boldi, dəp bilisilər. **5** Xu səwəbtin takitim tək bolup, etikadınglarning zadi kəndak ikənlikini bilix üçün, azduruqojuqı silərni azdurup bizning silərgə singdürgən eçrimiz bikarşa kəttimikin dəp ənsirəp, Timotiyi yeninglarşa əwətəndidim. **6** Lekin Timotiy bayə yeninglardin kəytip kəlgəndə, etikadınglar wə mehîr-muhəbbətingər toqrisida bizgə yahxi həwər elip kılıp, silərning bizni hərdaim sejninqə turoqanlıqları wə huddi bəz silər bilən didarlıxixka təlpüngimizdək, silərningmu bizni kərgüngərə kəlgənlilikini etti. **7** Xuningdək, ay kərindaxlar, beximizə qüxkən muxundak barlıq azab-ökubət wə eçirqlik iqidə turutatkınımizdə silərdin, yəni qing etikadınglardın riqbət-təselliaptuk; **8** Qünki Rəbdə qing turoqan bolsanglar, biz [əlməy], hayat əkəlmiz! **9** Əmdı silər üçün, Hudayimiz alidda silərning wəjixlardin tolimu xadlanduk, bu zor xadlikımızdən silər üçün Hudaşa əqəmlilik dərijidə təxəkkür eytsək bolar?! **10** Silər bilən didar kərüxiy wə etikadınglardıki yetərsizliklərni mukammal kılıxka müvəssər bolux imkaniyiți üçün, keqə-kündüz Hudaşa zor talmürüp yelinməktimiz. **11** Əmdı bizning Huda'Atimizning Əzi həm Rəbbimiz Əysa bizning yolimizni yeninglarşa baxlıqay; **12** Əmdı mehîr-muhəbbətimiz silərgə toloqändək, Rəb silərning bir-biringlarşa wə həmmə adəmlərgə boloğan mehîr-muhəbbətingərləri axurup, tolup taxturoqay;

13 həm xundak bolqanda, Rəbbimiz Əysa Əzining barlik mukəddəs bəndiliri bilən billə käytip kəlgəndə kəlbinglar bizning Huda'Atımız aldida pak-mukəddəsliktə nuksansız boluxka mustəhkəmlinidü!

4 Ahirida, i kerindaxlar, biz Rəb Əysada turup silərdin xuni etünimiz həm jekiləymizki, silər bizdin Hudani hursən kılıixa kəndak mengixinglar keraklıkini tapxuruwalojinenglardək həm hazır xu boyiqə mengiwtinqinenglardək, xundak kılıxinglar tehimu exip taxkay. **2** Qünki silər bizning Rəb Əysa arkilik silərgə nəmə əmrərnı tapiliojanlıkimizi bilisilər. **3** Qünki Hudaning iradisi xuki, pak-mukəddəs kılılin, hərkəndək buzukqılıktın saklinix, **4** yəni hərbinglər Hudani tonumayıdışın taipilərdək xəhəwaniy həwəslərə berilməy, bəlkı kəndak kılıp ez tenini baxçurup, uni pak-mukəddəsliktə ar-nomus bilən sakłaxni egniñwelixtə. **6** Bu jəhətlərdə heqkim əz kerindixining həkkigə qang selip, əz payda-mənpəitini kooqlımışın; qünki biz ilgiri silərgə qüxəndürüp toluk aghalanduroqinimizdək, barlıq muxundak ixlarda Rəb Əzi intikam aloquqidur. **7** Qünki Huda bizni napaklıkkə əməs, bəlkı pak-mukəddəsliktə yaxaxka qakırdı. **8** Xuning üçün bu [həqikətni] rat kılıqan adəm, insanı həkükni əməs, bəlkı silərgə Muğəddəs Rohini ata kılıqıcı Hudanı rat kılıqan bolidü. **9** Əmdi kerindaxlak mehîr-muhəbbətkə kəlsək, bu tooprısida silərgə yezip olturiximizning hajiti yok. Qünki Huda Əzi bir-biringlaroqa mehîr-muhəbbət kərsitixnən egetməktə. **10** Qünki silər pütküll Makedoniya əlkisidiki həmma kerindaxlaroqa xundak kiliwatisilər; xundak bolsimu, i kerindaxlar, xundak kılıixa berilip tehimu exip texixinglərni, **11** xundakla biz silərgə tapiliojinimizdək, tinq yürüxni, [baxxılarning ixlirioqa] [arilaxmay], əz ixinglar bilən bolup, ikki kəlunqlarоja tayinip yaxaxni nixan kılıp intilixinglərni etünimiz. **12** Mana xundak kılısanglar, sırttikilər aldida izzət-hərmətkə sazawar bolup mangisilər wə həqkimning kəlioja bekinip kalmaysilər. **13** Lekin, əy kerindaxlar, ümidsizlik iqida yaxawatlaşan baxxa həmmisidək, [aranglardik] [əlümədə] uhlap kələjanlaroja kəyoçurup həsrət qəkməslikinglər üçün ularning hali toopruluk hawarsız kəlixinglərni halimayımız. **14** Qünki biz Əysanıng elüp tırılqonılıkiga ixəngənikənmiz, [Əysa käyta kəlginidə], əlümədə Uningda uhlap kələjanları Huda Uning bilən billə elip kelidiojanlıkıoja ixinimiz. **15** Qünki rəbning sezkalami boyiqə silərgə xuni eytimizki, Rəb käyta kəlgüqə tirik kələjan bizlər uning aldiqə qıkiximiz jəzmən elümədə uhlap kələjanlarningidin awwal bolmayıdu; **16** Qünki Rəb kəttik bir nəra tartip, bax pərixtineng awazi wə Hudanıng kanay sadası iqida asmandın qüxicidü wa Məsihədə bolup eləgnər awwal tırılıdu; **17** andin tırık kələjan bizlər ular bilən birgə Rəb bilən hawada kərəxüx üçün, bulutlar arisoja elinip kətürülümiz; xuning bilən biz Rəb bilən mənggü birgə bolimiz. **18** Xunga, bir-biringlaroja bu sözər bilən riqbat-təsəlli beringlar.

5 Lekin i kerindaxlar, silərgə xu ixlarning wakitliri wə zamanlıri tooprısida yeziximning hajiti yok. **2** Qünki ezungular obdan bilisilər, Rəbning künü huddi keqidə kirgən oorineng kəlixigə ohxax [tuyuksız] kelidü. **3** Əmdi kixilər «[Dunya] tinq-aman boluwatidu» dəp turqanda, huddi hamilidər ayalning tolojiki uxturnut tutkınıdək, həlakət ularning bexoja tuyuksız qüxicidü; xuning bilən ular uningdin keqip kətulalmaydu. **4** Lekin silər, i kerindaxlar, karangoşuluqtə turoqular əməssilər; xuning bilən u kün silərni oqridək qəqütüp kəlməydu. **5** Qünki silər həmminglər yoruklukning pərzəntlili, kündüzning pərzəntlidursilər, biz keqigə təwa

yaki karangoşuluqtə mənsup əməsmiz. **6** Xuning üçün baxka həmmisidək uhlımaylı, bəlkı səgək wə salmak bolayı. **7** Qünki uhləydijanlar keqisi uhləydi, məst bolidijanlarmu keqisi məst bolidü. **8** Bırak əzimiz kündüzgə mənsup bologandan keyin, salmak bolayı, kəkrilikimizə etikad wə mehîr-muhəbbətni sawut kılıp, beximizəq nijatka bəqəlanqan ümidni dubuloqa kılıp kiyiwalayı; **9** qünki Huda bizni Əz əqəzipə uqrıtit üçün əməs, bəlkı Rəbbimiz Əysa Məsih arklılıq nijatka erixtərү üçün tallap bekitkən. **10** U biz üçün oldu — məksiti, hayat kəlip oyoqak tursakmu yaki [əlümədə] uhlıqan bolsakmu, bizning Uning bilən billə həyatda boluxımız tūqındur. **11** Xuning üçün, hazır kılıwatkıninglaroja ohxax, bir-biringlərni dawamlıq riqbatləndirüp, bir-biringlərning [etikadını] kurunglar. **12** Əmdi i kerindaxlar, aranglarda japalıq ixləwatkan wə Rəbdə silərgə yetəkqılık kılıp, nəsihət beriwtəkənlərni kədirlihxingləri etünimiz. **13** Bu hizmatlıri üçün ularnı qongkur hərmət wə mehîr-muhəbbət bilən kədirlənglər. Bir-biringlər bilən inək ətütngər. **14** Əmma, i kerindaxlar, silərdin xunimiz etünimizki, tartipsiz yürgənlərgə nəsihət beringlar, yüksəksizlərni riqbatləndirüngər, ajizlarqa yar-yələk bolunglar wə həmmə adəmgə səwriqan bolunglar. **15** Həqkaysinglar yamanlıqka yamanlıq kılmaslıqka kəngül bəlünqlər, bir-biringlaroja wə barlıq kixilərgə həmixə yahxılık kılıixa intilingər. **16** Hərdaim xadlininər. **17** Tohitimay dua kilingər. **18** Hərkəndək, ixtə taxəkkür eytingər. Qünki mana bərə Hudanıng Məsih Əysada silərgə kəratən iradisidur. **19** Rohning otini eqürməngər. **20** Aranglarda pəyojəmbərlərqə yətküzülgən bəxarətlik sezlərni kəmsitməngər; **21** həmmə gəpni təkxürüp ispatlap kərunglar; durus bolsa uni qing tutup [kəldin bərməngər]. **22** Yamanlıqning hərkəndək xəkildin ezungları yırak tutunglar. **23** Hatırjomlikning Igisi bolojan Huda Əzi silərni özüll-kesil pak-mukəddəs kılıqay, Rəbbimiz Əysa Məsih käyta kəlgüqə pütküll rohinqalar, jeninglər wə teninglərni əyibsz saklıqay. **24** Silərni Qaķiroquqi bolsa sadık-wapadur, U uni jəzmən ada kilmay kalmayıdu. **25** Kerindaxlar, biz üçün dua kilingər. **26** Həmmə kerindaxlar bilən pak seyüxlər bilən salamlixingər. **27** Mən Rəbdə silərgə xuni jiddiy tapilaymənki, bu hətni [xu yərdik] həmma mukəddəs kerindaxlaroja okup beringlar! **28** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti silərgə yar boloqay!

Tesalonikalıklarşa 2

1 Mənki Pawlus, Silas həmdə Timotiydin Huda'Atimiz wə Rəbbimiz Əysa Məsihədə bolğan, Tesalonika xəhirdidiki jamaatkə salam. **2** Huda'Atimiz wə Rəb Əysa Məsihətin silərgə mehîr-xəpkət wə hatirjəmlik ata kılinoğay! **3** Silər üçün Hudaşa hərdaim təxəkkür eytiximizə toqra kelidu (həmdə xundak kılıx tolımı layiklər), i kerindaxlar, — qünki etikadıngalar küqlüləşməktə həmdə bir-biringlarşa bolğan mehîr-muhəbbitinglərəm exip taxmaqta. **4** Xuning bilən biz əzimiz silərning beinxinglarşa qüxkən, xundakla bərdaxlılk beriwtəkən barlıq ziyankəxlilik wə japa-eojırqılıklar iqida kərsətkən səwr-qidamlıq wə etikadıngalar üçün, Hudanıg hərkəysi jamaatlırlıda silərdin pəhərlimiz; **5** bu ixlar Hudanıg kelidiqan adil həkümüni kərsətidiqan roxan bir alamatetur wə xundakla, bu ixlar silərning Hudanıg padixaħlılıqoja layık hesablinixinglar üçün bolidu; silər mana xu padixaħlılik üçün zulum-zəhmət qekiwatisilər; **6** xundak ikən, silərgə eojırqılıq salojuqilarşa Huda eojırqılık salsa, həm xundakla Rəb Əysa kudrətlək pərixtili bilən erxtin käyta kərungən qəqda, eojırqılıkka uqrıqan silərgə biz bilən təng aramlıq bərsə durus ix bolmandu? **7** Xu qəqda U Hudani tonumayıdıcınlardın, xundakla Rəbbimiz Əysa Məsihning hux həwirigə itaat kilməydiqanlardın yalkunluk ot bilən intikam alıdu. **8** Bündak kixilər Rəbning həzuridin wə küp-kudrətinin xan-xəripidin məhrum kılınilip, mənggülüq əhalək jazasını tartıdu. (**aiənios g166**) **10** U wakitta U Əzining barlıq mukəddəs bəndiliridə uluqlınıp, xu künidə barlıq ixəngənlərda (silər dərwəkə bizning guwahlıklımızqa ixəngəndürsələr) Əzining karamətlığını kərsətip, mədhiyiləngili kelidu. **11** Xuning üçün, biz silər üçün daim xundak dua kılımımız, silərni qakıroqan bizning Hudayımız silərni Əz [uluq] qakırkıqoja layık həsablaş, yahxılıkka intilənən barlıq güzəl məksət-muddialıringləri wə etikadıngardin qıqkan barlıq hiszətləringləri küp-kudrəti bilən emalga axuroqay. **12** Xuning bilən, Hudayimizning wə Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti arkılık Rəbbimiz Əysa Məsihning nami silərdə xan-xərap bolup uluqlınıdu wə silərmə Uninguşa xan-xərpəkə erixisilər.

2 I kerindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning käyta kelixi, xundakla bizning Uningu bilən bir yergə jəm kılınimiz toqrisida silərdin xuni ettinümüzzi, **2** Əger silər «məlum rohtin kəlgən wəhij»dən bolsun, birsinən sez-təlimidin bolsun yaki «bizning namimizdə» yezilojan malum hətərədin bolsun «Rəbning künə yetip kəldi» degən səzni anglıslar, jiddilixip hədükup katmanglar yaki dakkə-dükkiga qüxmanglar! **3** Bu ixlarda hərkəndək adəmning hərkəndək usul bilən silərni aldixiqə yol koymanglar; qünki awwal «[qong] yenix» bolup, andin «gunahiy adəm», yəni «haləkətə məhkum kılınlıqqa adəm» axkarilanmioquqə, axu kün kəlməydu. **4** Xu adəm huda dəp atalojanə yaki kixilər qoqunidiqan hərkəndək nərsilərgə karxi qıkip, əzini həmmidin üstün kılıp kərsətidü; u xundak kılıp Hudanıg ibadəthanisida oltruwelip, əzini Huda dəp kərsətip jakarlaydu. **5** Mən silər bilən billə bolğan waktimda bularnı silərgə eytkinim esinglarda bardu? **6** Wə uningu bəlgiləngən wakti-saiti kəlmigüçə axkarilanmaslıq üçün, nemining uni tosus turuwtəkənlilik silərgə məlum. **7** Qünki «kənunni yokatkuqi sirlək küp» allıqاقan yoxurun hərikət kilməktə; lekin bu ixlərni hazırlıq tosus keliwtəkən birsə bardur; U otturidin qıkkıqə xundak tosukluk peti turidu; **8** andin axu «kənunni yokatkuqi» axkarilinidu; birək Rəb Əysa aqzidiki

nəpisi bilənlə uni yutuwetidu, kəlgən qəqdiki parlak nuri bilən uni yok kiliwetidu. **9** «Kənunni yokatkuqi»ning məydanıq qıqixi Xəytanning pərtliyi bilən bolidu, u hər tərlük küp-kudrət, möjizə wə yalojan karamətlərni kərsətip, **10** əhalətəkə yüzləngənlərni azduridiqan hərhil kəbih hıylə-mikirlərni ixliyüd. Ularning əhalətəkə aliddə turuwtəkənlığının səwəbi ezlərini nijatka yetəkleydiqan həkikətni səymə, uninguşa kəlbədin orun bərməslilikidindur. **11** Xu səwəbtin, Huda ularşa yalojanqılıkka ixənsun dəp həkikəttin qətnitidiqan bir küp əwətidü. **12** Nətijidə, həkikətəkə ixənməy, bəlkı kəbhəlikni hursənlək dəp bilgənlərinən həmmisi jazaqə məhkum kılınidü. **13** Lekin, ay, Rəb seyqən kerindaxlar, biz silər üçün hərdaim Hudaşa taxəkkür eytiximizə toqra keliduki, Huda Rohning wasitisida pak-mukəddəs kılıningxıllar wə həkikətəkə ixinixinglər arkılık silərni nijatka erixixkə mukəddəmdələ tallıwaldı. **14** U biz yətküzən hux həwər arkılık silərni xu nijatka, yəni Rəbbimiz Əysa Məsihning xan-xəripiga erixixkə qəkirdi. **15** Xuning üçün, ay kerindaxlar, tapan tırəp turunglar, bizi silərə eojızqə yaki hat arkılık yətküzən təlimi qing tutunglar! **16** Əmədi Rəbbimiz Əysa Məsihning Əzi wə bizni seyqən, mehîr-xəpkət bilən mənggülüq riəbət-təsəlli həm güzəl ümidi ata kılən Huda'Atimiz (**aiənios g166**) **17** kəlblingləri riəbətləndürəyə həmdə silərni hərbir güzəl ix kılıxta, hərbir yahxi sezlərni yətküzüxtə küqləndürəyə!

3 Ahirida, i kerindaxlar, biz üçün dua kilinglərki, Rəbning sezi həddi silərgə yətkən qəqdikigə oħxax, [hərkəndək yərdə] tez tərkəlsün wə xan-xəraplık dəp uluqlansun; **2** xuningdak bizning kəbih wə rəzil adəmələrдин kütuluximiz üçünmu dua kilinglər. Qünki həmmilla adəm ixənq-etikadlık boluwmayıdu. **3** Əmma Rəb Əzi ixənqılıktur; U silərni mustəhəkəm kılıdu həm rəzil bolouqıdın saklaydu. **4** Əmma Rəbdə, silərgə tapilioqinimizni kılıwatisilər, xundakla dawamlik kiliweridü, dəp hatırjəmmiz. **5** Əmədi Rəb kəlblingləri Hudanıg mehîr-muhəbbitigə həm Məsihning səwr-qidamlıqoja qəmkəxəkə yetekligay. **6** Əmədi kerindaxlar, Rəbbimiz Əysa Məsihning namida xuni tapılıymızki, bizzin alojan təlimlərgə riəya kilmay, tərtipsiz yürgənlərdin özünglərni neri tutunglar. **7** Buzin kəndək tulgə elixinqərlər kərəlikləri özünglər bilisilər; qünki biz silər bilən billə bolğanda tərtipsiz yürimənidük. **8** Həqkiminqənenini bikaroja yeməttük; bəlkı biz həqkaysinqılarşa eojirimizni salmaslıq üçün, keqə-kündüzləp tırrixip-tirmixip japaqlik ixlyttük. **9** Bündak kılıxımız, silərdin yardım kütüxkə həklik bolmiojanlıklımızdır əməs, bəlkı əzimizni silərgə bizzin yahxi tulgə kəldurup, silərning bizgə aqixixinglər üçün idi. **10** Qünki biz silərning yeninglarda bolqinimizda silərgə: «Birsi ixliməyənən desə, u yemisün!» dəp tapilioqanidük. **11** Qünki biz aranglarda bəzilərning tərtipsiz laqaylap, heq ixliməy baxkılarning ixliroja arılıxip yürüdiqanlığını anglidük. **12** Biz muxundaklarşa Rəb Əysa Məsihədə xundak buyruymız wə ulardın ettinüp sorayımızki, tinq yaxap, omgiklərlər bilən ez neninglərni təpib yənglər. **13** Lekin silər, i kerindaxlar, yahxi ixlərni kılıxta erinmənglər. **14** Əmma əger uxbu hetimizdlikli sezlərgə itaat kilməydiqan birsə bolsa, uningdin həzər əyləngər wə uni hijalətəkə kəldurux üçün uningu bilən bardi-kəldi kilmanglar. **15** Birək, uni dütəmən katarida kərməy, əksizqə uninguşa bir kerindax süpitidə nəslihət kilinglər. **16** Hatırjəmlik Igisi bolğan Rəb hər wakıt hər yolda xəhsən silərgə hatırjəmlik ata kıləyə. Rəb həmminqərlər bilən billə boləyə! **17** Mənki Pawlus bu ahirki salimimni ez kolumn bilən yazdım; bu, mening həmmə hətlirrimmən ezigə has bəlgisidur. Mana bu

mening eż kəlimimdur. **18** Rəbbimiz Əysə Məsihning mehîr-xəpkəti həmminglərə yar boløy!

Timotiyoja 1

1 Kutkuzoquqimiz Hudaning wə ümidimiz Məsih Əysanıŋ əmri bilən Əysa Məsihning rosuli kılıp təyinləngən mənki Pawlustin **2** etikad yolidiki eżümning sadık oqlum bolovan Timotiyoja salam. Huda'Atımız wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehîr-xəpkət, rəhimdillik wə hatirjəmlik bolоj! **3** Makedoniya elksığa barqanda, səndin etünginimdək [xuni yəna etünimənki], [xu yerdiki] bəzi kixilərgə bid'at təlimlərni eğətməngər dəp tapılıxing üçün san dawamlıq Əfasus xəhirdə kalojin; **4** ularning əpsanırlar wa ayoj yok nəsəbnamılərgə bənd bolmaslığını tapılıqin; bular Hudanıng etikad arkılıqla əməlgə axurulıqjan Əz eyigə bolovan pilanını ilgiri sürməydi, bəlkı pakət bimənə telax-tartıxlarnı kəltərüp qıkıridu, halas. **5** Əmdilikdə bizgə tapılanqan təlimming muddiası sap kəlb, pak wijdan wə sahiliksiz etikadın keliplə qıkidiqan mehîr-muhəbbəttin ibarəttür. **6** Bu ixlarda bəzi kixilər qətnəp, bimənə gəplərni kılıxka burulup kətti. **7** Ularning Təwrat əkanunining eliması bolousu bar; birək ular əzlinining nəmə dəwatkanlığını yaki ezlirining hədəp kəyt kiliwatqan sezlirining nəmə ikanını qüxənməydi. **8** Əmdi bizgə malumki, əgər kixilər Təwrat əkanununu əyni muddiasıda kollansa, u paydılıktur. **9** Qünki biz yəna xuni bilimiz, Təwrat əkanuni həkkənli adamlar üçün tütülgən əməs, bəlkı əkanunoja hilaplık kılıqulular wə boynı qattıklar üçün, ihləssizlər wə gunahkarlar üçün, iplaslar wə kupurluk kılıqulular üçün, atısını əltürgüqilər wə anisini əltürgüqilər üçün, katillər, **10** buzukluk kılıqulular, bəqqiwazlar, adəmlərni kullukka bulıqulular, yaloqulular, kəsəmhorlar üçün wə yaki saqlam təlimlərgə zit bolovan baxşka hərkəndək kilmixlarda bolovanlar üçün tütülgən. **11** Bu təlimlər təxəkkür-mubarəkkə layik Boloquqi Hudanıng manga amanət kılıjan xan-xəripini ayan kılıjan hux həwərgə asaslanıqan. **12** Manga küq-kudrat bərgən, meni ixənqlik dəp karap, Əz hizmitiga təyinləgən Rəbbimiz Məsih Əysaşa təxəkkür eytimənki, **13** U meni təyinlidil — burun kupurluk wə ziyanxəlik kılıqulıq, zalim bir adəm bolsammu, manga rəhîm kərsitildi; qünki mən bu ixlarnı nadanlıq wə etikadıslıktıñ kılıqanıdim. **14** Həlbuki, Rəbbimizning manga kərsətkən mehîr-xəpkəti ziyyadılıxip, Məsih Əysada bolovan etikad wə mehîr-muhəbbət wujudumqa elip kirilixi bilən exip taxti. **15** Muxu söz ixənqlik wə hər adəm uni köbul kılıxi tegixliklər — «Məsih Əysa gunahkarlarıñ kutkuzux üçün dunyaoja kəldi!». Mən gunahkarlar iqidiki əng əxəddiyisidurmən! Lekin dəl xu səwəbtin Məsih Əysanıng əng əxəddiy gunahkar bolovan meni, keyin Əziga etikad kılıp, mənggülük həyatka erixidiojanlarqa misal kılıp məndə Əzinin barlıq səwr-takıtıni ayan kılıxi üçün, manga rəhîm-xəpkət kərsitiləndür. (**aiōnios 616**) **17** Əmdi mənggülük Padıxahķa, yəni olmədijon wə keç bilən kergili bolmayıdijon, birdinbir Hudaqə əbədil'əbədgıqə hərmət-izzət wə xan-xərap boløy! Amin! (**aiōn 616**) **18** Əy, oölm Timotiy, burun sən tooṛuluk eytilən bexərətlək wəhiylərgə asasan bu buyrukni sanga tapxuriman. Bu wəhiylərni koral kılıp, etikadta wə pak wijdanıngda qing turup, güzel urux kılıqaysan. Bəzilər wijdanida pak turuxtin qətnəp kətti, nətijidə ularning etikadı huddi hada taxka urulup ojərk bolovan kemidək wəyrən boldi. **20** Humeneus wə İskəndərlər mana xundak kixilərdindür. Uлarnı kupurluk kılmaslıknı eğənsun dəp, Xəytanning ilkiga tapxurdum.

2 Mən həmmidin awwal, [etikadqılarqa] pütkül insanlar üçün Hudadin tiləklər tilixini, dua-tilawət kılıxını, baxķılar üçün

murajıət kılıxını wə təxəkkürler eytixini, **2** bolupmu padıxahlar wə barlıq əməldarlar üçün dua-tilawət kılıxını jekiləymən. Xundak kılıqanda, biz toluk iħlasmənlük wə salmaklık bilən tinq wə aman-əsən həyat kəqürələyimiz. **3** Bundak dua-tilawət kılıx güzəl ixtur, Kutkuzoquqimiz Hudanı hursən kılıdu. **4** Qünki U pütkül insanning kutkuzuluxi wə ularning həkikətni tonup yetixini halaydu. **5** Qünki birla Huda bardur, Huda bilən insanlar arısida bir kelixtürgiñim bar, U bolsimu Əzi insan bolup kəlgən Məsih Əysadur. **6** U barlıq insanları hər kılıx üçün Əzini kurban kılıp bədəl təlid; xundak kılıp bekitilgən wakıt-saitidə Hudanıng nijatiyoja guwahlıq berildi. **7** Mən bu guwahlıqni yətküziş üçün jakarçı wə rosul boluxka tayınlınip (mening bu sezlirimin həmmisi rast, mən yalojan gəp kilmidim), yat əlliklərə etikad wə həkikət yolda eğətküji bolup tıkləndim. **8** Xunga, mən xuni halaymənki, ərlər kəyərdə bolsun, duaqə jəm bolğanda oqzəpsiz wə dətalaxşıx halda, halal əməllik kollarını ketürp du xılsun. **9** Ohxax yolda ayallarmu muwapik kiyinip, ezlirini ar-nomus wə salmaklık bilən parduz kılsun. Əlarning ezlirini pərdəzax, qaqırını alahidə yasax wə altun, ünqə-marwayit wə esil kimmət kiyim-keqəklər bilən əməs, **10** bəlkı güzəl əməlli bilən pərdəzaxlıxını halaymən. Bu, Huda yolda təkəwadar bolay degən ayallarqa yarixid. **11** [Jamaət sorunlırıda], ayallar tinq olturup, toluk itaətmənlik bilən təlim alsun. **12** Lekin ayallarning orlərgə təlim berixi yaki ular üstidin həküm sürütxığa yol koymaymən. Əksiqə, ular tinq bolsun. **13** Qünki awwal Adəm'ata, keyin Həwa'ana yaritilojan. **14** Awwal aldinip azdurulənəm Adəm'ata əməs, bəlkı [Həwa'ana] id. U tolimu aldanojanlığında ularning itaətsizlikə qüxicə kələşənidi. **15** Lekin ayallar etikadta, mehîr-muhəbbət wə pak-mükəddəslikdə salmaklık bilən turidiojanla bolsa, ular tuqutta sak-salamət kütulidü.

3 «Əgər birsi jamaətkə yetəkqi boluxka intilsə, u güzəl bir wəzipini arzu kılıjan bolidü» deyən bu söz həktür. **2** Əmdi yetəkqi bolsa əyibisiz, bir hotunluk, salmak, pəmlik, adəplik, mehmandost, Huda tooprısında təlim berələydiqan boluxi, **3** xundakla haraqqək wə zorawan bolmaslık, mulayim boluxi, səpra, nəpsaniyetçi bolmaslık, **4** əz ailisini yahxi baxķıralydiqan boluxi, tolimu salapətlik bilən pərzəntlərinin ata-anisoja boyusnidiojan kılıp təribiyiliyələydiqan kixi boluxi kerək. **5** Qünki birsi əz ailisini baxķuruxni bilməsə, u Hudanıng jamaitidin kəndakmu həwər alalısun? **6** [Yetəkqi] yengi etikadqıldarın bolmısın; undak bolsa, u təkəbburlixip ketixi mumkin, xuningdək Xəytanning əyibigə kırıp, u uqriqan həkümətə qüxitdu. **7** U [jamaətning] sırtidikilər təripidinmü obdan təriplinidiojan boluxi kerək; xundak bolğanda, u baxķılarning karlılxıqə uqrımaydu, Xəytanning kiltikliqə qüxməydi. **8** Huddi [yetəkqılları] ohxax, jamaətning hizmətkarlırumu salmak, ikki hil gap kilmədiqan, harak-xarabka berilmədiqan, nəpsaniyetçi bolmijoqan kixilərdin boluxi, **9** pak wijdani bilən etikadning sirini qing tutidiojan boluxi lazım. **10** Bundak adəmlərnimü aldi bilən sinap kərüp, əyib tərəplili bolmisa, andiñ hizmət wəzipsiçə koyuxka bolidü. **11** Xuningdək, bu hizmətkarlarning ayallırımı tamkin, pitnə-pasat kilmədiqan, salmak wə hərkəndək ixta ixənqlik bolovanlardın boluxi lazım. **12** Hizmətkarlar bir hotunluk, əz pərzəntli wə ailisini yahxi baxķuridiojan kixilərdin bolsun. **13** Hizmətkarlıq wəzipsini obdan oruṇoqanlar əzi üçün yahxi nam-atakķa sazawər bolidü wə Məsih Əysada bolovan etikadta zor jür'ət-ixənqə erixidü. **14** Mən gərqə pat arıda yeningçə yetip berixni arzu kılısmmu, yənilə bu hətni yazdım; **15** Mubada

mən həyal bolup kalsam, həttin Hudanıng ailisi arısında özüngni kandaq tutux kerəklikini bilisən. Bu aila bolsa tırık Hudanıng jamaiti, həkikətning tüvrüki wə təqlididur. **16** Həmmaylən etirap kılımın turalmayıdu, ihlasmənlükning siri büyütür: — «Özi insan tenidə ayan boldı, Roh Uning həkkəniliyikini ispatlıdı, Pərixtılarga u keründi, Uning həwiri pütküllə əllərgə jakarlandı, Jahanda Uningçə iman kəltürüldi, U xan-xərap iqidə ərxək kəttirildi».

4 Əmdi Roh xuni alahidə eytidiki, ahir zamanlarda bəzilər etikadın yenip, aldamqi rohlaroja wə jinlarning təlimliriga berilip əgixidu. **2** Bundak, [təlim bərgüqilar] sahiltlikə yalojanlıq kılıp, huddi daqmallap keydürüwət kandek ez wijdanini yokitip koyojan; **3** ular nikahlinixni wə bəzi yeməklilərni istemal kılıxını mən'i kılıdu. Əmma [ular mən'i kılıdiqan] yeməklilərni Huda Əzigə etikad kılıqan həm həkikətni bilgənlərinin təxəkkür eytip kobul kılıxi üçün yaratıqanı. **4** Qünki Huda yaratıqan həmməna narsa yahxidur, ular təxəkkür bilən kobul kılınsa, ularning heqkaysisini qəklər rət kılıxka bolmayıdu. **5** Qünki ular Hudanıng səzkalami wə insanlarning duasi bilən halal kılınidu. **6** Bu nəşətlərni kerindaxlarning səmiga salsaq, Məsih Əysanıng yahxi həzmətkarı bolqan bolisən. Xundakla, özüngning əstayıdıl əgaxkən etikadıktı wə saoqlam təlimlərdiki səzər bilən kuvvətəndürülgenlikin ayan bolidu. **7** Əmma ihlassızlarning wə momaylarning əpsanılırını qətkə kekip, özüngni ihlasmənlilik yolidə qeniketurup yetixtürjin. **8** Qünki «Bədənni qeniketuruxning azrak paydısı bar, lekin ihlasmənlükta intilixning hərtərəplik paydısı bar; u hazırlı wə kəlgüsü hayat üçün bəht elip kəlidü» **9** — bu sez həktur wə uni kobul kılıxka pütünləy ərziyidu. **10** Əməliyyətə biz buning üçün jəpalik, ejir singdlüriyatımız wə har kılıniyatımız. Qünki ümidiñizi pütküll insanlarning, bolupmu etikad kılıqulularıñıñ Kütküzənuqası — mənggü hayat Hudaqə baqlıdug, **11** Bu ixlaro [jamaatke] tohitmay tapilioqin wə əgətkin. **12** Həqkimin sening yaxlıkingçə sel karixioqa yol koyma; bəlkı sezliringdə, əməlliringdə, mehîr-muhəbbət, etikad wə paklıktı etikadılaroja nəməna bol. **13** Mən yeningçə baroqça, özüngni jamaatke [mukəddəs yazmilarnıñ] okup berix, jekilek wə təlim berixkə beqixlioqin. **14** [Jamaitingning] aksakallarıñ kollırını uqangoqa koyojanda, [Hudanıng] wəhiyisi arkılık sanga ata kılınixi bilən səndə bolqan iltipatka bipərvəlik kılma. **15** Bu ixlaroja berilip, özüngni ularoja toluk atiojin. Xuning bilən sening aloja başkanlıqı həmməyləngə ayan bolidu. **16** Əzünggə wə bərgən talimingga izqil kəngül koyojin. Qünki xundak kılıqanda özüngnimü wə sanga kulaq saloqlanıñıñ kutkuzisən.

5 Yaxanojan ərlərni əyibligəndə kəttik səzləmigin, bəlkı ularoja atang süpitidə nəsihət bərgin. Xuningdak, yigitlərgə kerindaxliring süpitidə sezlegin. **2** Yaxanojan ayallarоja anang süpitidə, yax ayallarоja aqə-singilliring süpitidə hər ixta pak kəlb bilən muamilə kılıqin. **3** Həkikiy tul ayallarını hərmətləp, ularning həlidin həwər al. **4** Lekin, tul ayallarning pərzantılıri yaki newrilili Bolsa, ular aldi bilən ez ailsiga nisbəten ihlasmənlükni eginip, ez ata-anisining ejirini yandursun; qünki bu ix Hudani hursən kılıdu. **5** Əmdi həkikiy tul əttüwatkan, yalojuñ kılıqan ayallar bolsa, ümidiñi Hudaqə baqlıqan bolup, keqə-kündüz dua-tilawəttə bolidu. **6** Lekin huzur-halawətə berilgən tul hotun hayat bolsımı, elgəngə barawərdur. **7** Əmdi baxxılar təripidin əyiblinidən əhwalıq qüxüp kalmışlığı üçün sən ularoja bu ixlarnı jekiləp tapilioqin. **8** Lekin birsə

ez tuqoqanlıridin, bolupmu ez ailisidikilərdin həwər almisa, u etikadın tanoqan dəp kərilip, kapirlardin bəttər bolidu. **9** Tul ayal tizimə elinsa, yexi atmixin təwən bolmaslıki, birlə ərning ayali bolqan boluxi kerək, **10** vənə güzəl əməlliri bilən təripləngən boluxi, balılırını yahxi təribiyiləp qong kılıqan, müsapırlar oja məhməndostluk kersətkən, mukəddəs bəndilərning putlirini yuyup koyojan, kiyinqılıqta kaloqanlar oja yardım kolini uzartıqan, əzini hərhil həyr-sahawət ixliroja beqixlioqanlar boluxi kerək. **11** Lekin yax tul ayallarını [tizimlikkə] kirğızmə. Qünki ularning ikx həwəslri kəzənilip Məsihən tenip, qaya nikahlinixni arzu kılıdu; **12** xuning bilən, ular dəsləp bərgən wədisigə hiləlik kılıx səwəblilik əyiblik bolidu. **13** Uning üstığa ular hərunlukni adət kılıwelip, eymey dokurup yürütxni eginidu; xundakla hərun bolupla kalmay, qəyəwət kılıp, baxxılar oja qepiloqak bolup nalayıq ixlaroja wəlaklaydiqanlardın bolup kelxi mumkin. **14** Xuning üçün, bundak yax tul ayallarning nikahlinip, pərzənt kərəp, ey ixliyi bilən xuoqullinixini halaymən. Xundak kılıqanda, bizə kərxi təruqıqoja bizni hərkəndək əyibləp-həkarətləx pursutı qıkmayıdu. **15** Qünki xundak bəzi tul ayallar allikaqan etikadın tenip Xəytanning kəynigə kirip kətti. **16** Əgər etikadi bar bir ər yaki ayal kixining tul kılıqan tuqoqanlıri bolsa, u ezi ularoja yardım bərsən, yüki jamaatka qüxmisin. Xundak bolqanda, jamaat həkikiy iğə-qakısız tul ayallar oja yardım kılalaydu. **17** Jamaatni yahxi yetəkleydiqan aksakallar, bolupmu Hudanıng səzkalamini yətküzüx wə təlim berixtə ejir singdörgənlər ikki həssə hərmətkə sazawər kılınsın. **18** Qünki mukəddəs yazmilardır: «Hamən təpkən eküzning aqzını boorma» wə: «Mədikar həkkiñi elixha həkliklər» deyilən. **19** İkki qayı üq guwahqı hazır bolmioqə, aksakal üstidin kılıqonun ərnzi kobul kılma. **20** Əgər [aksakallardin] birsı gunah sadir kılıqan bolsa, baxxılar ojningmu buningdin ibrət elip korkuxi üçün, jamaat aliddə tənbilə berip əyibligin. **21** Hudanıng, Məsih Əysanıng wə Huda tallioqan pərixtılerning aldida xuni sanga ağah kılıp tapilaymənki, sən bu əmrələrgə həq ayrimiqilik kilmay, həqkəndək ixtə bir tərəpkə yan basmay kət'iy aməl kılıqin. **22** Birawning uqisoja kələngni koyuxka aldırıp kəmtə; baxxılar ojninggunahlırları xəril bolma. Əzüngni pək tutkiñ (axkazinping yahxi bolmioqə), xundakla sən daim aqriyidiqan bolqoqka, sula iqiwərməy, bir'az xarabmu iqiş bərgin). **24** Bəzi kixilerning gunahlırları burunla enik, xundakla sorak künigiqə saklinidu; lekin bəzilərinəngki ularning kaynidin əgixip baridu, keyin axkara bolidu. **25** Huddi xuningçə oxhax, bəzi kixilerning güzel əməllirini asanla kerüwalıqlı bolidu; hazır axkara bolmisa keyin axkarılanmay kalmayıdu.

6 Kulluk boyunturuk astida bolqanlarning həmmisi ez hojayinlirini hər tərəptə hərmətslisin. Xundak kılıqanda, Hudanıng nami wə Uning talimining həkarətkə uqrıxidin saklanıqlı bolidu. **2** Hojayinli etikadıqı bolsa, kulları: «Biz həmmimiz oxhaxla kerindaxlaroju» dəp, ularoja hərmətsizlik kilmisun. Əksiqə, ularoja tehimu əstayıdıl hiszət kilsun. Qünki ularning yahxi hiszmitidin bəhrimən bolidioqanlar dəl sadik etikadıqlar həm seyümlik bəndilərdur. Sən bu təlimləri əgətkin wə jekiligin. **3** Ohximiqan təlimləri tərəqib kılıqan wə saoqlam səzərni (yəni Rəbbimiz Əysə Məsihning hək sezlərini), xundakla ihlasmənlilikə yetəkleydiqan təlimni kobul kılımioqan kixi bolsa, **4** undaklar dəwəkə kərəngləp kətkən, həqnəmə qüxənməydiqan kixilərdindur. Ular niza-munazirə pəyda kılıxka wə gəp talixikə herismən; bundak ixlərdin hasəthorluk, jedəl-majira, təhəmat, rəzil gumanhorluk hasil bolidu, **5** həmdə niyiti qırıklärək, həkikəttin məhrum bolqan kixilər arısida

daimlık stürkilix kəltürüp qıkırıdu. Bundaq kixılər iħlasmənlikni payda-tapawatning bir yoli dəp karaydu. **6** Dərwəkə, [Hudaqa] iħlasmən wə razimən bolux oqayet zor paydidur. **7** Qünki biz bu dunyaoja heqnemə elip kəlmiduk, xuningdək uningdin heqneminimu elip ketelməymiz. **8** Xunga, yemak-iqmak wə kiyim-keqik yetarlık bolsila bulardın қanaət kılımız. **9** Lekin bay boluxni oylaydiojanlar bolsa ħamān azduruluxlaroqa uqrap, tuzakkä wə xundakla insanlarni wəyrənqılıkka wə ħalakətkä qəktüridiojan nuroqun əhmikənə həm ziyanlık arzu-həwəslərning ilkigə teyilip ketidur. **10** Qünki pulpərəslik hərhil rəzilliklərning yiltizidur. Bəzilər buningoja intilixi bilən etikətdin qətnəp, ezlirini nuroqun dərd-ķayqular bilən sanjidi. **11** Əmma san, əy Hudanıng adımı, bundaq ixlardın yırak kaq: həkkaniyilik, iħlasmanlik, ixənq-etikad, mehîr-muhəbbət, səwrataqət wə memin-mulayimlikni intilip koojla. **12** Etikətdiki güzəl kürəxtə küqqəp kürəx kıl. Mənggülük hayatni qing tutkın. Son dəl buningoja qakırıldığın həmdə uning yolidə nuroqunliojan guwaħqıllar aldida bu etikətdning güzel xahitlikini kilding. (**aiōnios g166**) **13** Həmmiga hayatlik beriwaṭkan Hudanıng aldida, xundakla Pontius Pilatus aldida güzəl xahitlikni kılıp guwaħlik bərgən Məsih əysanıng aldida sanga xuni tapilaymənki, **14** Rəbbimiz əysa Məsih kəyta ayan bolouqə, [Hudanıng] bu əmrigə həq կusursız wə daqsız əməl kılɔqin. **16** Uning ayan boluxini wakıt-saiti kəlgəndə birdinbir mənggү əlmigüqi, insan yekinxalmaydiojan nur iqida yaxaydiojan, heqkim kərmigen wə kərəlmeydiojan mubaraklıxka layik bolouqan birdinbir Həkümrən, yəni padixaħħalarning Padixahı, rəblərning Rəbbi əməlgə axuridu. Uningoja izzət-hərmət wə əbədil'əbəd küq-kudrat bolqay, amin! (**aiōnios g166**) **17** Bu zamanda bay bolouqlar oja məqrurlanmaslıknı, tayanousiz etkünqi bayılıkka əməs, bəlkı biz bəhərimən boluxka həmmmini bızgə sehiyilik bilən tolup taxxan halda təminlıgүqi Hudaqa tayinip ümid baqlaxni tapiliojin; (**aiōn g165**) **18** ularoja yahxi əməllərnii kilixta [həkikiy] bay bolouqlar, həyr-sahawətlik ixlarda mərd, baxxilar bilən ortak bəhərlinixkä kolı oquk bolouqlar dəp tapiliojin. **19** Ular bundak kılɔqanda, həkikiy hayatni tutux üçün keləqakte ezlirigə puhta bir asas-ul bolidiojan bir həzinə topliyalaydu. **20** Əy Timotiy, sanga amanət kliniqan [həkikətlərni] koojda. Əzüngni iħlassiz, kuruk gəplərdin həmdə atalmix ilimning talax-tartixliridin nerı tutkın. **21** Bəzilər muxundak bimənə [ilimge] egimən dəp jakarlap, etikətdin qətnidi. Mehîr-xəpkət silergə yar bolqay!

Timotiyqa 2

1 Məsih Əysada wədə kilinojan hayatıni elip berix üçün, Hudanıng iradisi bilən Əysa Məsihning rosuli bolovan mənki Pawlustin səyümlük balam Timotiyqa salam: Huda' Atimizdin wə Rəbbimiz Məsih Əysadin sanga mehîr-xəpkət, rəhimdillik wə hatirjəmlik bolој! **3** Mən ata-bowlirimning izini besip sap wijdanim bilən hizmitini kılıwatkan Hudaqa təxəkkür eytimən, qünki keqə-kündüz dualırımda seni tohtawsız əsləp turımən; **4** kez yaxlıringni əsliginimdə, xadlıqka qəmətxüm üçün sən bilən yənə didarlıxıq kattıl təlpünüp yürməktimən; **5** qünki seningda bolovan sahiliksiz etikad esimden qıkımaydu. Bu etikad əng awwl momang Loista, andin anang Ewnikida bar bolovan, əmdi hazır səndimə bar ikən dap hatirjəmdürmən. **6** Xuning üçün mən xuni kaytidin sanga əslitimənki, kollirimmi uqangoja koyuxum bilən səndə bolovan, [Huda] sanga təkdim kilojan iltipatni kaytidin yalkunlitip jarı kiloqın. **7** Qünki Huda bizgə korkunqaklığının rohını əməs, bəlkı bizgə kük-qudrətning, mehri-muhabbatning wə salmaklığının Rohını təkdim kıldı. **8** Xunga Rəbbimiz həkkidiki həwər-guwałılıktın, yaki Uning məhəbusi bolovan məndin nomus kılma. Əksiqə, Hudanıng kük-qudriti bilən hux həwərni jakar lax yolidiki harlik-muxakkətni ez həssəng boyıqə ortak tartığın; **9** Huda bizni ez əməllirimizə asasən əməs, bəlkı ez muddiasi wə mehîr-xəpkitigə asasan kutkuzup, pak-mukaddəs qakırığı bilən qakirdı; Uning bu mehîr-xəpkitti həmmə dəwr-zamanlardan ilgirila Məsih Əysada bizgə beqixlançandur; (*aïōnios g166*) **10** lekin bu mehîr-xəpkət Kütküzüqümüz Əysa Məsihning kelixi bilən hazır ayan boldı; U əltünni bikar kiliwitip, hux həwər arkılık hayatılıq wə qırımaslığın yorulkulukta ayan kıldı. **11** Mən bolsam əllərgə bu hux həwərning jakarqısı, rosuli wə təlim bərgüqisi bolup təyinləngən. **12** Mən xu səwəbtin hazırkı bu harlik-muxakkətlərni tərtimətim. Lekin buningdən nomus kilmayman; qünki mən kiməq etikad kiloqanlığımı bilimən həmdə Uning manga tapxurulojan amanətinə xu küngiqa sakliyalaydiqonluğuna qadir ikənlilikə ixəndürdüldüm. **13** Məndin anglojan saqlam təlim sezlirinə nəmunilik bir üzündisini saklap, Məsih Əysada bolovan muhabbat wə etikad bilən qing tutkın; **14** bizdə makan laxlıqan Mukaddəs Rohka tayinip sanga tapxurulojan xu güzəl amanəti sakla. **15** Sən bilginingdək, Asiya əlkisidiki [etikadqılarning] həmmisi [değidək] məndin yüz əridi. Ularning arisida Figelus wə Hermogenesmu bar. **16** Rəb Onesiforming ailisidikilirigə rəhîm-xəpkət kərsətkə. Qünki u mening məhəbus bolovanlığimdən həq nomus kilmay kep ketim meni yoklap seyündürdi. **17** U Rim xəhîrigə kalginidə meni tapkūqə kep izdəp awara boluptu. **18** Rəb xu künidə uni Əzidin rəhîm-xəpkətə müvəssər kiloqay; uning Əfəsus xəhîridə manga kərsətkən hizmətlirininq kanqılık ikənlilikini obdan bilisən.

2 Xunga ay oqlum, sən Məsih Əysada bolovan mehîr-xəpkətkə tayinip kütlük bol; **2** wə sən kep guwahlıqlar aldida məndin anglojanlıringni həm ixənqlik həmdə baxxılarojumu təlim berəlaydiqan adəmlərgə amanət kiloqın. **3** Əysa Məsihning yahxi jəngqisi bolux süpitidə, harlik-muxakkətni ez həssəng boyıqə ortak tartığın. **4** Jəngqi bolovan xiki ezini askarlıkkə tizimliqan sərdarını razı kılıx üçün adəttiki turmox ixlirini eziqə hələk kiliwalmaslıq kerək. **5** Musabikigə katnaxqan tənəhərikətqimə musabikə qaidilirigə riaya kilmisa, opılıb tajioja erixałmeydu. **6** Əjir singdürgən dehikan həsolidin birinqi bolup bəhrimən boluxi tegixliklər. **7** Bu sezlirim üstidə yahxi oyla, xuning

bilən Rəb sanga həmmə ixta yorutidu. **8** Sən Dawutning naslı bolovan, əltümdin tirligən Əysa Məsihni mən yətküzuwatkan hux həwər boyıqə esingə qing tut. **9** Bu hux həwərni dap kep harlik-muxakkət qekip, hətta jinayətqi hesablınip kixənlənilip yatiman. Halbuki, Hudanıng sez-kalamı həq kixənlənməydi! **10** Əmdi mən del xu səwəbtin, [Huda] tallıqan bəndilərning Məsih Əysada bolovan nijatka məngətlik xan-xarap bilən erixxi üçün həmmə ixka bərdaxlıq berimən. (*aïōnios g166*) **11** Təwəndiki bu sezlər ixənqliktür: — «Uning bilən billə əlgənlikəmiz, Uning bilən həyatta billə yaxaymiz. **12** Kiyinqılıqlarəja bərdaxlıq bərsək, Uning bilən billə həküm sürimiz. Biz uningdən tansak, Umu bızdın tanidu. **13** Biz Uningoja sadakətsizlik kilsəkəm, U yenilə sadakətlilik; Qünki U Əzidin həq tanalmayıdu». **14** Bu ixlərni davamlıq [kerindəxklärning] somığ selip, ularni Rəb alıldı bımənə sezlər üstidə talax-tartıx kilməslikni əstiyadılık bilən agahlandıroqın. Bundaq talax-tartıxlardan həqkandak paydisi bolmaya kalmayı, bəlkı anglioquqları nabut kılıdu. **15** Usta tikimqi rəhətni toqra piqəkandak həkkət sezin durus qüxəndürüp, eziungni Huda aldida təstiklənəjudak, yərgə karap kalmayıqdan mahir bir hizmətkar kılıp kərsitixkə intilip kəngül kyojon; **16** lekin iplas, kuruk gəplərдин neri tur. Qünki bundak gəplərni kiloquqlar bəribir tehimə ihlassızlıqka qəməp ketidu. **17** Muxundaklarning gəplərini huddi mərəzədək tezla yamrap ketidu. Himeneyus wə Filetoslar mana xundaklarning iqidiki ikkisidür; **18** ular həkkətən qətnəp, əlgənlorning tərilixi degen bu ixtaliqan yüz berip boldı, daydu, xundakla bəzilərning etikadını oqılıtudur. **19** Halbuki, Hudanıng məzmut uli qing turmakta. Uning üstigə mehür bilən: «Rəb Əziga təwa bolovanları tonuydu» wə «Robning mubarək namını ləwzığa alidioqanlarning həmmisi rəzilliktin kol üzsun» dəp məhürləngəndur. **20** Bay-bayaxat adəmning eyidə pəkət altun wə kümüx qaqa-kuqılların əməs, yaqəq, sapal qaçıllarmu bolidu. Qaqa-kuqıllarning bəziləri ətiwarlinidü, bəziləri pəs kərəlidü. **21** Əgər bir kixi ezini undaklarning kirdin tazilap halıy kilsə, u mukaddəs kiliqojan, hojayinimizoja yaraydiqan qağıdək, hərkəndək güzəl ixlərə təyyar bolidu. **22** Xunglaxka, yaxlığının arzu-həwəslərinidən eziungni kaquroqın, pak kəlb bilən Rəbə nişa kiloquq bilən billə həkkəniliyik, ixənq-etikad, mehîr-muhabbat wə tinq-hatirjəmlikin kooqlıxip izdə. **23** Lekin əhmikənə, bilimsizlikin qıkışan talax-tartıxlarda arilixxın rət kıl, qünki bundak ixlərning dəjəl teriydiqənlikini bilisən. **24** Əmdilikdə Robning kuli jedallaxmaslıq, bəlkı həmmə kixilərgə mulayım-melriban, təlim berixkə mahir, səwr-təkətlək boluxi kerək; **25** xuning bilən əz-əzığə karxi bolovanlarə u Huda bəlkim ularəja həkkətni tonup yetixigə təwa kiliqojan kəlbni berər dəp, məmin-mulayımlıq bilən nəsihət kilsən; **26** bundak bolovanda ular uykusunu eqip, ezlirini əz muddiasıqə əməl kiliqkə tutkun kiloqan iblisning tuzikidin kutulalaydu.

3 Əmma xunimə bilginki, ahir zamanlarda eojir künələr bolidu. **2** U qəodiki insanlar ezinilə oylayıqan, pulpərəs, mənmanqı, həkawur, kupurluk, kiliqojan, ata-anisining sezini tingxiydiqan, tuzkor, iplas, **3** keyümsiz, kəqrürüməsiz, təhməthor, ezini tutalmayıqıqan, wəhxiy, həyr-sahawətlikkə düxmən, **4** satkun, təlwə, xəhrətpərəs, həzur-halawətni Hudadin yahxi kəridiqan, **5** sırtkı kiyapəttə ihlasmən boluwelip, əməliyətə ihlasmənlikning ədətini inkar kiliqojan bolidu. Bundaqlardın yırak tur. **6** Qünki ularning arisidiki bəzilər eymu-ey sokunup kirip, gunahlar bilən besilqan, hərhil xəhəwt-həwəslərning kuli bolup kalojan nadan ayallarnı azdurup əzığ əsir kılıdu. **7** Bundaq ayallar daim təlim alsimus, hərgiz həkkətni tonup yetəlməydu. **8** Əmdi Yannis

bilən Yambris Musa pəyəqəmbərgə kandak қарxi qıkkan bolsa, bu [azduroquqilarmu] həkikətkə xundak қarxi qıkıldı. Ular zehin-kengüllüri qırıqan, etikad jəhətə daxkal dəp ispatlanıjan kixilərdür. **9** Lekin əmdi ular bu yolda aloja ilgiriliyəlməydi; qünki [Yannis bilən Yambris]ning һamakətlikli oquq korüngəndək, bularningmu həmmigə kerünidü. **10** Lekin sən bolsang mening təlimim, yürüx-turuxum, məksət-iradılırım, ixənq-etikadım, səwr-takitim, mehîr-muhəbbitim, qıdamlıkim, mən uqrıqan ziyankəxliliklər wə azab-okubatlərgə, jümlidin Antakya, Koniya wə Listra xəhərliridə yüz bərgənlərgə tolimu kəngül belüp kelding, xundakla mən bərdaxlık bərgən xunqa ziyankəxliliklərdin toluk hawiring bar; Rəb ularning həmmisidin meni kütküzdi. **12** Dərəvəkə, Masih Əysada iħlasman hayat kaqtırıtxa irادа tikligənlərinəng həmmisi ziyankəxlikkə uqraydu. **13** Lekin rəzil adəmlər wə eżitku-kazzaplar bəribir baxklarınmı aldap, əzimu aldinip, barqanseri əsəbiylixidü. **14** Lekin sən bolsang, eğəngən wə toluk ixəndürülən həkikətlərde qing tur; qünki bularnı kimdin eğəngənlikingini bilisən, **15** həmdə balılıq qaoqlırıqdin tartıpla mukaddəs yazmilarnı bilip kəlding; bularning sanga Məsih Əysaqa baojlanıjan etikad arkılık boləjan nijat toorluluk seri dana kılalaydiojanlığını bilisən. **16** Pütkiil mukaddəs yazmilarning həmmisi Hudanıng Rohining yolyoruk-illəhamı bilən yezilojan bolup, u təlim berix, tənbih berix, hatalıklarnı tüzütit xwa kixilərnı həkkənıyət yoloqa baxlaşka paydılıktır. **17** Bular arkılık Hudanıng adımı toluk, korallinip, barlık yahxi əməllərni kılıxka təyyar bolalaydu.

4 Mən Huda həmdə tiriklər bilən əlüklərni sorak kılıxka təyyar turidijan Məsih Əysanıng aldida, xundakla Uning kəyata ayan boluxi wə Uning Oz padixahlıki bilən sanga xundak agah kılıp tapılıymənki, **2** [Hudanıng] səz-kalamını jakarla; wakıt-pursət yar bərsun-bərmisun, uningoja jiddiy kara. Toluk səwr-takət wə təlim-əkida bilən nəsilət kılıqin, tənbih bərgin, riqbətləndürigün. **3** Qünki xundak bir zaman keliduki, insanlar saoqlam talimni anglaxka qidimay, bəlkı kulaklirioja hux yakidijan sezlərni anglax üçün ətrapioja eż xəhəwt-həwəslirigə uyğun təlim bərgüqilərni toplaydu. **4** Ular həkikətkə kulak salmay, əpsanilərni tingxaxka burmılınip ketidü. **5** Lekin sən hərkəndək əhwalda oyoqak tur, harlik-muxakətlərgə bərdaxlık bər, hux həwərqininq wəzipisini orunda, tapxurulojan hizmitingni hər tərəptin toluk ada kılıqin. **6** Qünki əzümgə kəlsəm, jenim kurbanlıqning «xarab hədiyə»sindək teküldijan wakti yetip kəldi, menin bu dunyadin ketix wəktimmu yekinlxati. **7** Güzəl kürəxni mən kılıp boldum, yügürxus musabikisining mənzilini besip boldum, birdinbir etikadni qing saklap kəldim. **8** Həzir həkkənıyılıknıñ [qəlibə] tajı man üçün saklinip turmaka. Uni, həkkənıy sorakçı boləjan Rəb xu künidə manga, xundakla yalozug mangila əməs, Uning kelip ayan boluxioja təlpünüp turojanlarning həmmisigə in'am kılıp kiygızdı. **9** Imkaniyətning bariqə yenimoja tezdir yetip kəl. **10** Qünki Demas bu həzirki dunyani tama kılçanlığı üçün meni taxlap Tesalonika xəhərigə kətti. Kriskis Galatiya elkisiġə, Titus Dalmatiya elkisiġə kətti. (aiōn g165) **11** Yenimda yalozug Luķa kəldi. Markusni əzüng bilən birgə elip kəl, qünki u hizmətlərimdə manga kəp əskətidü. **12** Tikikusni bolsa Əfəsus xəhərigə əwətiwəttim. **13** Kelixingdə Troas xəhəridə Karpusning yenioja kəldurup koyojan yepinqam bilən kitablarını, bolupmu oram terə yazmilarnı billə aloraq kəlgün. **14** Miskən İskəndər manga tola əskilik kıldı. Rəb uningoja kilmixliriqa layik yandurmay kalmayıdu. **15** Sən həm uningdin hoxyar bol; qünki u biz yətküzgən sezlirizmizgə kəttik қarxılık kərsətti. **16** Tunji kətimlik sorakta mening akliniximoja yardəm kılıdijan

heqkim qıkıldı, həmmisi meni taxlap kətti. Bu ix ularqa hesablanmiojay! **17** Lekin Rəb menin bilən billə turup, mən arkılık Injil jakarı toluk kılınip, bu yerdiki barlıq yat əlliklərdin bololojanlarning anglixı üçün meni küqləndirdi; xuning bilən mən xırning aqzidin kütküziwelindim. **18** Rəb meni barlıq rəzil ixtin kütküzup, ərxtiki padixahlıkiqa sak yetkizidü! Xan-xərəp Uningoja əbədil'əbədgıça mənsup boløy! Amin! (aiōn g165) **19** Priska bilən Akwilaoja wə Onesiforming ailisidikilərgə məndin salam eyt. **20** Erastus Korint xəhəridə kəldi. Lekin Trofimus kesəl bolup ələşənliktin, uni Miletus xəhəridə kəldurup koydum. **21** Kix qırixüp kətküqə imkaniyətning bariqə bu yergə kəlgün. Yubulus, Pudis, Linos, Klawdiya wə barlıq ərindəxəldən sanga salam. **22** Rəb Əysa Məsih rohing bilən billə boløy! Mehîr-xəpkət silər bilən billə boløy!

Tituska

1 Hudaning talliqoanlırioja amanət bolovan etikad wa iħlasmənlikkə elip baridiojan həkikətning bildürülliği üçün, Əysa Məsihning rosuli kılıp təyinləngən, Hudanıng kuli bolovan mənki Pawlustin sanga salam — **2** (bu etikad wa həkikət mənggülük həyatka baqlojanın ümidi elip kelid; bu mənggülük həyatni mutlək yalojan eytmədiyojan Huda həmma dəvr-zamanlardın ilgirila wədə kılıqanıdı; **(aiōnios g166)** **3** lekin [həzir] wədisineng wakti kılıp Kutkuçoquqımız Huda buning kalam-həwirini Əz əmri bilən manga tapxurlojan jakar arklılık axkarılıdı) **4** — ortak etikadımızda əz oqlum bolovan Tituska salam! Huda Atimiz wə nijatkarımız Məsih Əysadin sanga mehîr-xəpkət wə hətirjəmlik boløy! **5** Seni Kret arılıda kalduruxti səwəb, orundilip bolmöjan ixlarnı bir tərəp kılıxing üçün wə hər xələrdə sanga tapiliojinimdək jamaatkə aksakkalları təyinlixing üçün idi. **6** Aksakkallıkka təyinlinidiojan kixi əyibszı boluxi, bir ayallık, pərzəntliri bolsa etikad kılıqı boluxi wə ixlirida xallaklıq kılıdıcıyan yaki [ata-anisioja] boy sunmaydiyojan əyibləri bolmöjan boluxi kerək. **7** Qünki jamaətning yetəkqisi Hudanıng [ailisigə] oqojıdar bolux süpitidə, əyibszı boluxi kerək; baxbaxtaq əməs, terikkək əməs, hərak-xarabka berilgən əməs, zorawan əməs, nəpsaniyətqi əməs. **8** balki mehîmandost, sahawatlık, yahxılıkki seyidiojan, salmak, adıl, iħlasmən wə əzinı tutuwalojan boluxı lazım. **9** U yəna saqlam təlim bilən riqəbat-təselli berix üçün wə ərəxi qıkkıqularoja rəddiyə berix üçün, tapxurlojan talimdiki iħeqnili kalam-sezdə qing turuxi kerək. **10** Qünki həziri biməna sez kılıdıcıyan, kixilərning kənglini əowlap ezitkuluk kılıdıcıyan, əz beximqılık kılıdıcıyan kepligən kixilər bar, bolupmu hətniliklərin qıkkınları bar. **11** Ularning aqzını etix kerək; qünki ular haram dunyani dəp əgitixkə tegixlik bolmöjan talimlərni əgitip, hətta pütün aililərni nabut kilmakta. **12** Xulardin biri, yəni [Kret arılıdikilərning] əzinin bir payoqəmbiri: «Kretlər həmixinə yalojan sezleydiyojanlar, wəhxiyi haywanlar wə hərun toymaslardur» deyən. **13** Bu guwaħlik həkikəttür; xunga ularning etikadta saqlam turuxi üçün, xundakla Yəhudiy əpsanırlərə wə həkikəttin qətniğanlar tokuwalojan insaniy kəيدə-bəlgilimlərgə kulak salmasılığı üçün uların kətik ayıblap aghalduroqin. **14** Pak kixilər üçün həmma nərsə pak; lekin bulqojojan napaklar wə etikadislər üçün heqkandak nərsə pak əməstür. Qünki ularning oy-pikrlirimi, wijdanimu buloqinip kətkən. **15** Ular Hudanı tonuyımız dəp dawrang kılısimu, lekin əməlliridə Uningdin tanidi; qünki ular yırinqılıklar, heqgəp anglimaydiyojanlar, heqkandak yahxi ixlarnı kılıxka yarimaydiyoqanlardur.

2 Lekin sən bolsang saqlam talingə kəndak uyoqun yaxaxnıı əgitixing kerak. **2** Yaxanojan ərlərgə, hoxyar, salmak, tamkin, etikadta, mehîr-muhəbbətta wə səwr-takətta saqlam boluxni tapiliojin. **3** Xuningdək, yaxanojan ayallaroja yürüüt-turuxta iħlas-mukəddəslikkə layik boluxni, qeşiqmılık kılmasılıknı, hərak-xarabka berilməydiyojan boluxni, güzel ixlarnı əgətəküqilər boluxni tapiliojin. **4** Buning bilən ular yax ayallaroja ərliriga kəyinüx, balılıriqa kəyinüx, salmak bolux, pak bolux, ey ixlirini pulta kılıx, mehriban bolux wə əz ərliriga boy sunuxni əgitələydu. Xundak bolovanda Hudanıng sezi қarılanmadı. **6** Xuningdək yax ərlərimu salmak boluxka jekiligin. **7** Əzüngü həmma ixta güzel əməllirin bilən ularoja ülgə bolojin; təlim bərginində pak-diyanətlik, eojir-besik bolup, **8** heqkim kusur tapalmayıdojan, saqlam sezlərni yətküzgin; buning bilən, ərəxi qıkkıqları biz toopruluk yaman gəp kılıdıcıyan

yərni tapalmay hijil boldu. **9** Kullaroja əz hojayinlirini həmma ixta қanaətləndürüp ularoja boy sunuxni egətikin. Ular gəp yandurmay, **10** ooprilik kılmay, əzliniring hər jəhətə ixənqlik ikənlilikini kərsətsun. Ular buning bilən Kutkuçoquqımız Hudanıng təlimatıqə hər jəhətten zinnət boldu. **11** Qünki Hudanıng nijatni barlıq insanlar oja elip kelidiojan mehîr-xəpkəti ayan boldi; **12** u bizgə iħlassızılık wə bu dunyaning arzu-həwaslırını ret kılıp, həzirki zamanda salmak, həkkani, iħlasmən həyatni ətküzüximü bilən, **(aiōn g165)** **13** uluq Huda, nijatkarımız Əysa Məsihning xan-xərəp bilən kelidiojanlıkıoja bolovan mubərək ümidiımızning emalğa exixini intizarlık bilən kütüxni eğiti. **14** U bedəl teləp bizni həmma itaatsizliklərdin azad kılıx həmdə bizni əzi üçün pak kılıp, Əziga mənsup bolovan, yahxi əməllərgə kizojin intiliđiojan həlk kılıxka biz üçün kurban boldi. **15** Barlıq həkükungni ixlitip bu ixlarnı jakarlap eytkin, nəslihət berip jekiligin wə aghalduroqin. Heqkim seni kəmsitsimüs.

3 [Jamaattikilergə] xuni əslitip turojinki, ular həkümranlar oja wə həkükdarlar oja boy sunup, xular ning sezin anglisun, hərkəndək yahxi əməlləri kılıxka təyyar tursun, **2** heqkimning yaman gepini kilmisun, jedəlhor bolmisun, mulayim bolsun, həmma adəməgo hər jəhətə məminlik kərsətsun. **3** Qünki biz əzizimizi əslidə nadan bolup, itaatsiz, azdurulojan, hərhil xələwt-həwaslırning həm lazzatlırning kuli bolovan, rəzilik wə həsəthorluq iqidə yaxiojan, nəprətli bolovan həm bir-birimizdən nəprətlinidiojanlardın iduk. **4** Bırak Kutkuçoquqımız Hudanıng insanlar oja bolovan mehribanlılık wə mehîr-muhəbbəti ayan bolux bilən, **5** (əzizimizning kəndaktır həkkaniy əməllirimiz bilən əməs, bəlkı Uning rəhîm-xəpkəti bilən) yengidin tuquluxta yuyuxliri wə Muķaddəs Rohta yengiliyi arkılık U bizni kutkuzdi; **6** bu Rohtı Huda Nijatkarımız Əysa Məsih arkılık wujudimizə mol kuydi. **7** Bu arkılık, Hudanıng mehîr-xəpkəti bilən həkkaniy kılınip, mənggülük həyatka erixix ümidiini tutkən mirashorlar bolduk. **(aiōnios g166)** **8** Bu sezlər iħanqliktur wə bu həkikətləri alahidə təkitlixingni tələp kılımın. Xundak kılıjiningdə, Huda oja etikad kılıojarlar əzlini yahxi əməlləri kılıxka berilixkə kəngül belidü. Bu ixlar insanlar üçün güzel wə paydılık. **9** Bırak əhmikənə munazırılər, nəsəbənəmilərdiki [kuruq, gəpler], jedəl-majralar, Təwrat kanuniqa munasiwətlik talax-tartixlərdin əzüngüneri tutkın; qünki bular paydısız wə biməniliktür. **10** Arija bəlgünqılık kılıqı adəmni bolsa bir-ikki ketim aghalduroqandan keyin uning bilən bolovan bardi-kəldini üzivət; **11** qünki bundak adəmni həkikəttin qətnidi, gunah sadır kiliwati, xundakla əzinə əzi jazaşa məhkum kılıjan dəp bilisən. **12** Artemasni yaki Tikikusni sanga mangduroqanda, mumkin ədər tezrək Nikopolis xəhiriğə menin yenimoja kalğı, qünki u yerdə kixlimaqçı boluwatimən. **13** Adwokat Zenas bilən Apollosning səpirigə kəngül belüp hımmitingning bariqə uzatkin; kəm-kütülleri bolsa, ularning hajitidin qıkkıñ. **14** Bizning kowmımız mewisiz kalmalışı üçün hajetmənlərgə yardım kılıp, əzlini güzel əməlləri kılıxka beqixlaxni egansun. **15** Yenimdikilərning həmmisidin sanga salam. Etikadta bizni seyidiojalar oja salam eyt. Mehîr-xəpkət həmminglar oja yar bolçay!

Filemonoja

1 Məsih Əysanıng məhbüsü mənki Pawlus wə kərindiximiz Timotiydin səyümlükimiz wə hizmətdiximiz Filemonoja 2 wə singlimiz Afiyaşa, səpdiximiz Arkippuska wə eyüngdə yiojılıdijan jamaatkə salam! **3** Huda'Atımız wə Rəbbimiz Əysa Məsihdin silərgə mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik bolqay! **4** Rəbbimiz Əysaqa wə barlıq mukəddas bəndilərgə bolqan mehîr-muhəbbiting wə ixənq-etikadıngını anglap, mən dualırımda həmixə seni yad etip turuwatımən, sen üçün təxakkür eytimən;

6 Bizgə nesip bolqan, Məsihni uluojlaydijan barlık yahxi iltipatni toluk tonup yetixing bilən, sening etikadning əməlliridə mərdlərqə ortaklıxixing kiiqayıtsıln dəp dua kılımən. **7** Qünki sening mehîr-muhəbbiting manga zor huxallık wə riqəbat elip kəldi; qünki i kərindixim, mukəddas bəndiləرنing iq-baqırlıri sening arkılık kəp seyündürildi. **8** Xunga, gerqə seni layık ixni kiliqxı buyruxka Məsihdə jür'ətlük bolalısamı, **9** lekin yənilə muhəbbətning türktisi bilən mənki kəri Pawlus həmdə hazırlı Əysa Məsihning məhbüsü bolux süpitidə sanga iltimas kılıp etünüxnı layık kərdum — **10** kixənlərdə turup tuqşan balam, yəni Onesimus toçruluk iltiması bar. **11** U burun sanga paydısız bolqan bolsımı, əmma hazır sangımı, mangımı paydılıktur. **12** Mən hazır uni — janjigirimni sening yeningoja kayturup əwtimən. **13** Hux həwərnı dəp kixənlərdə turqınımda uni sening ornungda menin hizmitimdə boluxķa yenimdə kəldurup kələqum bar idı; **14** birək sening razılıkingni almay həqnemini kələqum yok; xundak kələqanda sening manga kələqan yahxilikinq majburiy əməs, bəlkı razımanlıq bilən bolidu.

15 Qünki sening Onesimustın wakıtlıq məhrum bolqiningning səwəbi, bəlkim dəl sening uningoja əbədil'əbədgıqə nesi wə boluxung üçün idi. (**aiənios g166**) **16** Mening xundak deginim, uningoja kül katarida əməs, bəlkı kuldin kəp tüstün — manga nəkədər seyümlük, xundakla sanga tehimu xundak bolqıjan (insaniy munasiwətlər bilən həm Rəbdə bolqan munasiwət bilən), seyümlük kerindax katarida igə bolisən; **17** xuning üçün, əgər sən meni həmdax katarida kərsəng, uni meni kobul kələqandək kobul kələjin. **18** Əgor burun u sanga birər yolsızılık, kələqan bolsa yaki sanga kərzdar bolqan bolsa, buni menin hesabimoja yazoqın. **19** Mana mənki Pawlus bu səzlərni eż kolumn bilən yeziyatımən: kərzi bolsa eżüm kayturımən; lekin mən sanga eżüngning jening bilən manga kərzdar bolqiningni tiləqə almamaymən. **20** Xunga, əy kərindixim, mən Rəbdə səndin mənpəətkə erixməkqımən; iq-baqırlırimni Məsihdə seyündürğin. **21** Ixənqım səzümnı angloyaqanlıkingoja kamil bolup wə soriqanlırimdin artuk orunlaydiyanlıkingni bilip, sanga muxundaq yazdım. **22** Bulardin baxķa, manga turaloju jay tayyarlap koyoqın. Qünki dualiringlar arkılık menin silərgə kayturup beriliximni ümid kılımən. **23** Əysa Məsihka hizmət kələqanlıq üçün zindandixim bolqan əpafras, **24** hizmətdaxlirim Markus, Aristarhus, Demas wə Lukalardin sanga salam. **25** Rəbbimiz Əysa Məsihning mehîr-xəpkəti rohinglaroja yar bolqay!

Ibraniylarоја

1 Huda burunki zamanlarda ata-bowlarоја pəyəqəmbərlər arkilik türküm-türküm boyiqə wə nuroqun yollar bilən söz kılıqan bolup, **2** muxu ahirkı kün'lərdə bolsa bizgə Ooqli arkilik səzlidı. U Ooqlini pütkül məwjudatning mirashori kılıp bekətкən, Uning arkilik kainatlarnı yaratıqan. (**aiōn g165**) **3** U Hudanıng xan-xarıpidin parlıqan nur, Uning ayniyitining ipadisidur, U կұdratlık söz-kalami bilən pütkül kainattiki mawjudatni eš ornidə turozuuwatqan bolup, U gunahlarnı tazilax hizmitini ada kılıqandın keyin, ərxtiki xanu-xəwəkt igisining ong yenida olturdi. **4** Xuningdak, U pərixtılərdin kep üstün nam-mərtwigə miras bolup, ulardın xunqa yüksək turdi. **5** Qünki Huda [mukəddəs yazmilarda] pərixtılerning kaysisişa: «Sən Mening Ooqlundursən, bügün Mən Seni tuqdurdum», wə yəna: «Mən Uningqə Ata bolımən, Umu Manga Ooqlu bolidu» degənidir? **6** Uning üstiga, U Өzining tunjisini yer yuzigə əwətkəndə, «Barlıq pərixtılər Uningqə sajdə kilsun» degen. **7** U pərixtılər töoruluk: — «U pərixtilirini xamallar, Hizmətkarlirini ot yalkuni kılıdu», degənidir; **8** lekin Ooqli həkkidə bolsa Uningqə mundak degən: — «Sening tahting, i Huda, əbadıl-əbadıktır; Sening padixahlıkingdi xahana həsang adalatning hasisidur. (**aiōn g165**) **9** Sən həkkaniyətni seyüp, razılıkka nəprətliliq kəlgənsən; Xunga Huda, yəni Sening Hudaying Seni həmrəhlirindin üstün kılıp xadılıq meyi bilən məsih kıldı». **10** Huda Ooqliqə yənə mundak degən: — «Sən, i Rəb, həmmidin burun zemmining ulini salding, Asmanlarnı bolsa kolliring yasiqəndur; **11** Ular yok bolup ketidü, Lekin Sən mənggү turisan; Ularning həmmisi kiyimdak konırap ketidü; **12** Sən ularni ton kəbi yegəp koyisən, Xunda ular kiyim-keşək yənggüxləngəndək yənggüxlinidü. Birak Sən mənggү əzgərmigəqidursən, Yilliringning tamami yoktur». **13** Yəna, U əksibir pərixtığa: — «Mən Sening dükəmənlirinqni təhiti pəring kılımqısqə, Mening ong yenimdə olturisən» — degənidir? **14** Xundak ikən, pərixtılerning həmmisi pəkət nijatka miraslik kılıdıcıqlar üçün hizmat kılıxıq [Huda təripidin] əwətlilən hizmetçi rohlar əməsmü?

2 Bu səwəbtin, allikandaq yol bilən [həkikiy yoldin] teyilip kətməslimiz üçün, anglojan həkikətlərgə tehimu etibar kilişimiz lazımdır. **2** Qünki pərixtılər arkilik yətküzlülgən söz-kalamning turaklıq ikenlikli ispatlanqan həmdə uningoja hərbir boysunmaslik wə itaətsizlik kılıx tegixlik jazaqə tartılıdıcıqlan yerdə, **3** xunqə uluoq kütküzux-nijatka etibar bərmisək, biz kändakımı [jazadin] keçip kütulalaymınız?! Qünki bu nijatning həwiri daşlaşta Rəb arkilik ukturulqan, həm uning həklikini biwasita anglojanlarmı bizgə təstikliqan; **4** uning üstiga Huda bəxarətlilik alamatlər, karamətlər wə hərhil կұdratlık möjizilər arkilik, xundakla Өz iradisi boyiqə Mukəddəs Rohning ata kılıqan iltipatlıri bilən təng buningqə guwahlıq bərgən. **5** Biz dəwətən kəlgüsü dunyani Huda pərixtılerning baxquruxioja ətküziüp bərgini yok; **6** bəlkı bu həkət [mukəddəs yazmilarning] bir yeridə biraylən mundak guwahlıq bərgəndür: — «[İ Huda], insan degen nemidi, Sən uni seqəniidikənsən? Adəm balisi nemidi, Sən uning yeniqə kılıp yoklaydikənsən? **7** Qünki Sən uning ornını pərixtılerningkidin azojinə təwən bekitkənsən, Sən uningoja xan-xərəp wə xəhrətlərni taj kılıp kiydürtüngsən; Uni kələng yasoqanlarnı idarə kılıxıq tikiilding; **8** Sən barlıq məwjudatlarnı uning puti astida boysunduroqansən». Əmdi «barlıq məwjudatlarnı uning puti astida boysunduroqansən» degini, həqkandaq nərsə uningoja

boysunmaslikka qaldurulmiojan, deqənluktur. Birak, hazırqa məwjudatlarning həmmisinigla uningoja boysunoqanlığını tehi kerməywatiımız. **9** Lekin biz üçün pərixtılərdin «azojinə wakıt təwən kılıqojan», elüm azablırını tartqanlıq üçün hazır xanxərəp wə hərmət tajı kiydürülgən əysani kərgüq bolduk; qünki U Hudanıng mehir-xapkıti bilən həmmaylon üçün elümming təmini tetidi. **10** Qünki pütkül məwjudatlar Өzi üqünmu həm Өzi arkılıkmu məwjujt bolup turuwatqan Hudaoja nisbətən, nuroqun oğullarını xan-xərəpkə baxlıqında, ularning nijatining yol baxlıqusunu azab-okubətlər arkilik kamalətkə yətküzxükə layık kəldi. **11** Qünki pak-mukəddəs Kılıoluqı bilən pak-mukəddəs kılıqonanlarning həmmisi dərvəkə oxhax Birsidin kəlgəndur; xuning bilən U ularnı «kerindax» deyixtin nomus kilməydi. **12** Huddi U [Hudaoja (mukəddəs yazmilarda yeziloqandək)]: «Namingni kərindaxlırimoja jakarlıyamən, Jamaat iqida Seni nahxılarda kūlyomyan» degen. **13** U yəna: «Mən sanga tayinimən» wə «Kərangler, mana Mən bu yərdə Huda Manga ata kılıqan pərzəntlər bilən billə» degen. **14** Pərzəntlər bolsa at bilən kədən tənlik boləqaqka, Ooqlumu [xu pərzəntlərningkiga] oxhaxla at wə kədən tənlik boldi. Bundak kılıxıtki məksət, U elüm arkilik elüm hökükini tutqan Iblisning küqini bikar kılıp, **15** emür boyi elüm körkənqidin kullukka tutuloqlanlarning həmmisini azadlıqka qıçırix üçün idi. **16** Qünki U dərvəkə pərixtılərgə əməs, balki İbrahimning əwədləriroja tutixidü; **17** Xuning üçün, U Hudaoja ait ixlarda rəhimbild wə sadık bax kahin boluxi üçün, həlkəning gunahlırinin kəqürüm kürbanlığını bəralixi üçün, U hər jəhəttin kərindaxlırioya oxhax kılıñixi kerək idi. **18** Qünki Өzi sinaklarnı Өz bexidin kəqürüp, azab-okubət qəkkən boləqaqka, U sinaklara duq kəlgənlərgimi yardım berəleydi.

3 Xundak ikən, ey mukəddəs kərindaxlar, ərxtin boləjan qəkirlikə ortak nesip boləolanlar, eşimiz etirap kılıqan Rosul wə Baş Kəhin, yəni Əysəqə kəngül kopyup karanglar. **2** Huddi Musa [pəyəqəmbər] Hudanıng pütün ailisidə hizmet kılıqanda Hudaoja sadık boləndək, umu eziñ təyinləp hizmətə Koyluqıja sadık boldi. **3** Lekin eyni bərpa kılıqıqı ezi bərpa kılıqan eydinmu artuk xəhrətkə sazawər bolqinidək, Umu Musadin artuk xan-xərəpkə layıktur. **4** Qünki həmmə eyning bərpa kılıqıqı bardur; lekin pütün məwjudatning bərpa kılıqıqı bolsa Hudadur. **5** Musa bolsa hizmətkar salahiyiti bilən Hudanıng pütün ailisidə sadıklik bilən keyinki axkarlinidiojan ixlərə guwahlıq berix hizmitini kılıqan. **6** Lekin Məsih bolsa Hudanıng ailisiga Ooqlu salahiyiti bilən həkim sürdü; wə əgər biz jasaritimiz wə ümidiimidən bolən iptiharlıkni ahirojıqə qing tutsaq, dərvəkə Hudanıng axu ailisigə təwə boləjan bolimiz. **7** Xunga, [mukəddəs yazmilarda] Mukəddəs Rohning deginidək, Bügün, əgər silər [Hudanıng] awazını anglisangler, **8** Əyni qəqlərlarda Uni qəzəpləndürüp, qəl-bayawanda Uni siniqən künidikidək, Yürükinqələr qəttik kilmangalar! **9** Mana xu yərdə ata-bowlirinqələr Meni sinidi, ispatlıdı həm Mening kılıqanlırmı kırıq yıl kərəp kəlgənidi. **10** Mən xu dəwərdinizar bizar bolup: — «Bular kənglidə daim adaxkənlar, Mening yollırımnı həq bilip yetmişən. **11** Xunga Mən qəzəplənilip kəsəm iqi: — «Ular Mening aramılıkimoja kət'iy kirməydi» dedim». **12** Əmdi kərindaxlar, həqkəysinqlarda yaman niyatlık wə etikədsiz kəlb bolmisən, xundakla uning mənggү hayat Hudadin yüz erümaslıqka kəngül bəltinglər; **13** pəkət «bügün»la bolidikən, həqkəysinqlər gunahıng azduruxlıri bilən kənglüglərlarning qəttikləxmaslikı üçün hər künü bir-biringlərini jekilənglər. **14** Daşlaşta hatırjəmlikinizni ahirojıqə qing tutsaq, dərvəkə Məsih bilən xerik boləjan bolimiz. **15** Yukarıda eytilojinidək:

— «Bügün, agher silər [Hudaning] awazini anglisanglar, öyni qaoqlarda [Uni] oqəzəpləndürən künidikidək, Yürükələrni kattik kilmənglər!» **16** (Əmdi Uning awazını anglap turup, Uni oqəzəpləndürənlər kimlər id? Musa pəyoğəmbərnı yetəkçilikdə Misirdin [kütlüləp] qıkkan axu [Israillarning] həmmisi əməsmu? **17** U kırık yil kilmərgə oqəzəpləndi? Yənilə xu gunah etküzüp, yiklip jəstərləri qəldə kələşənlərə əməsmu? **18** Xundakla U kilmərgə Əz aramlikimo kət'iy kirməsilsər dəp kəsəm kildi? Əzigə itəat kilməqənlərni əməsmu? **19** Xunga bulardın kərüwalalaymizki, ularning [aramlikka] kirməsli etikətsizlikü tüpəylidin idi).

4 Əmdi Uning aramlikimo kirip bəhrimən bolux tooprısidiki wədisi [bizga] kəldurulənindən keyin, aranglardı birərsinimə uning nesiwisidin qıxıüp kəlixidin körkənqətə ehtiyat kılayı. **2** Qünki hux həwər huddi [qeldiki Israillarqa] anglıtiloşandək bizlərgimi anglıtildi. Lekin ularning anglıqənləri etikəd bilən yuqurulməqənlətin, söz-kalamning ularəja həqkəndək paydısı bolməqənidi. **3** Qünki bu aramlikka kərgənərər bolsa — etikəd kələşən bizlərmiz. Huddi Hudaning eytənidək: «Xunga mən oqəzəplənin kəsəm işip: — «Ular Mening aramlikimo kət'iy kirməydi — degen». Hudaning əməlləri bolsa dunya apiridə bolənində həmmisi tamamlanojanıdi; **4** qünki yaritilişin yətinqi künii həkkidə mukəddəs yazmılarning bir yeridə mundak deyilən: «Yətinqi künii kəlgəndə, Huda həmma əməllərinidən aram aldi». **5** Yənə kəlip Yukirida eytılıqəndək Huda: «Ular Mening aramlikimo kət'iy kirməydi» degenidi. **6** Buningdin kerüənərlikki, Hudaning aramlikimo kərələydiqənlər bar, əmma uning tooprısidiki hux həwərni awwal anglıqənlər itaetsizlik kələşənləki üçün, uningə kərəlmidi. **7** Xuning üçün, Huda ənə xu [aramlik tooprısidə] uzak wakittin keyinki məlum bir künni «bügün» dəp bekitip, Dawut [pəyoğəmbər] arkılık yənə xundak eytəkən: — «Bügün uning awazını anglisanglar, Yürükələrni kattik kilmənglər». **8** Əgar Yəxua [pəyoğəmbər] [Israillar] aramlikka kərgüzənərər bolsa id, Huda keyin yənə bir [aramlik] künii toopruluk demigən bolatti. **9** Kışkisi, xabat künidikə bir aramlik Hudaning həlkəni kütəmtə. **10** Qünki Hudaning aramlikimo kərgüzələr huddi Huda «Əz əmal-ixləridən aram alojan»dək, ezelirinə ixləridən aram alidə. **11** Xunga həqkəyimizning ənə xu [Israillardək] itaetsizlik kələşən əhalidə yiklip qüxməsliki üçün, hərbərimiz bu aramlikka kərəxə intiliyələ. **12** Qünki Hudaning söz-kalamı janlıktur wə küqə igidur, hətta jan bilən rohəni, yilik bilən bojudumlarnı bir-biridin ayriwətəligidək dərijidə, hərkəndək kox bislik kiliqtin ittiqtur, kəlbədikə oy-pikir wə arzu-niyatlırların üstidin həküm qıkarəquşudur. **13** Uning aldida həqkəndək məwjudat oqayıp əməstər; bəlki bizdən həsab Alojuqininq kezərlərə aldida həmmə ix oquq-axkaridur. **14** Xundak boləşənlər, xundakla ərx-asmanlərdən etüp qıkkan uluq Bax Kəhənimiz, yənə Hudaning Ooqli əysə boləşənlər, biz etirap kələşən etikəmidə qing turaylı. **15** Qünki bizga təyinləngən bax kəhənimiz ajizliklərimizə həsdaxlik kilməqənərərəsə, bəlki bizga ohxax hərəhil azdurux-sinəklərə duq kəlgən, lekin gunah sadır kəlip bəkməqənərəsə. **16** Xunga yürükəmiz tok haldə rəhəm-xəpkətə erixə wə yardıməgə ehtiyajlık wəktimizdə xapaət tepix üçün məhər-xəpkət [ayan kılinoquş] təhtəkə yekinliyələ.

5 Hər ketimlik bax kəhən insanlar arisidin tallinip, həlkəkə wakalitən Hudaqə hizmət kilişəx, yəni həlkəning atıcıqən hədiyalılarını wə gunahları üçün kələşən kurbanlıklarını Hudaqə sunuxkə təyinlinidu. **2** Uning hərtərəpləp ajizlikləri boləşənlər, bilimsizlər wə yoldin qətnigənlərə mulayimlik bilən muamilə

kılalaydu. **3** Xu ajizlikü üçün u həlkəning gunahları hesabiqa kurbanlık sunoqandək, eż gunahları üqünnü kurbanlık sunuxkə toopra kelidi. **4** Həqbiş kixi bu xərəplik mərtiwinə ezlükidin almaydu, pəkət Hərunəqə ohxax, Huda təripidin qakırıloqanda uni alidu. **5** Huddi xuningdək Məsihəmə bax kəhən mərtiwişigə Əzini uluołap ezlükidin erixən əməs, bəlki Uni [uluołiqoq] Huda] Əzi idi; U Uningə: — «Sən Mening Ooqlumdursən, bugün Mən Seni tuqəndurdum» degen. **6** U [mukəddəs yazmılarning] yənə bir yeridə Uningə: — «Sən əbadıl'əbədgıqə Məlkizədəknən tipidiki bir kahindursən» degen. (aiən g165) **7** [Məsih] yər yüzidiki künərlərde, Əzini olümdin kütküzuwelixkə kədir Boləşənlərə qəttik nidalər wə kez yaxlırlı bilən dua-tılawatlır wə yilinixlər kettirdi. Uning iħlasmənlikidin duaları ijabət kılındı. **8** Gərqə U [Hudaning] Ooqli bolsimu, azab qekixləri arkılık itaatmən boluxnu eġəndi. **9** U mana muxundak mukəmməl kilişən boləşəqə, barlık Əziga itaat kələşənlərə mənggülük nijatni barlıkla kəltürgüqi bolup, (aiənios g166) **10** Huda təripidin «Məlkizədəknən kahinlik tüzüni tətipidə bax kəhən» dəp jakarlandı. **11** Bu ix toopruluk eytidiqən nuroğun sezlihimiz bar, lekin kulakliringələr pang bolup kətəqəqə, bularını silərgə enik qüxəndürütəs. **12** Qünki silər alliburun talim bərgüqə boluxka tegixlik bolən qəodim, əməliyətə silər yənilə Hudaning söz-kalamining asası həkikətlərinə nemə ikənlilikini baxkələrning yengiwaxtin eğitixigə mohtajıslər; silərgə yirik yeməklik əməs, bəlki yənilə süt keraktur. **13** Qünki pakət süt bilənələ ozuklinidioqənlərning bowakṭin pərk yoktur, ular həkkəniyət kələşənləri pikkələrə qoridor, halas. **14** Birək yeməklik bolsa yetilgənlər, yəni eż ang-zehinlərini yahxi-yamannı pərk etikə yetildürənlər üçündür.

6 **2** Xuning üçün, Məsih tooprısidiki dəsləpki asası təlimdə tohtap kalmay, — yəni kaytidin «elüük ixlər»dən towa kiliş wə Hudaqə etikəd baqlax, qəmūldürüləxlər, «kol tagķiżiż», elgənlərinən tirildürülüxi wə mənggülük həküm-sorak tooprısidiki talimlərindən ul salayı dəp olturmay, mukəmmallikkə karap mangayli. (aiənios g166) **3** Huda haliojanikən, biz xundak kilişimiz. **5** Qünki əslidə yorutulup, ərxtiki iltipattin tetiqən, Mukəddəs Roħtən nesip boləqən, Hudaning söz-kalamining yahxilikini həm kəlgüsü zamanda ayan kiliñidioqən kudrətlərni həs kəlip bəkkənlərə əger yoldin qətnigən bolsa, ularını kaytidin towa kıldurux hərgiz mumkin əməs. Qünki ular eż-əzigə kəlip Hudaning Ooqlını kaytidin krestləp rəswa kilməktə. (aiən g165) **7** Qünki kep ketimlap eż iştigə yaqşən yamoqur siyini iğən, ezidə terioquşlərə mənpətəlik ziraətlərni estürüp bərgən yər bolsa Hudadin bərikət almaktə. **8** Birək tikən wə kəmoqək estürügen bolsa, u arzimas bolup, lənətkə yekin bolup, akıwti keydürüllüxtin ibarət bolidü. **9** Lekin ay səyümlüklərim, gərqə yuqirkili ixlərni tiloja alojan bolsakmu, silərdə buningdimmənəwəzəl ixlar, xundakla nijatlıknıng elip baridiqən ixləri bar dəp kayil bolduk. **10** Qünki Huda kələşən əməllirərlərini wə Uning mukəddəs bəndilirigə kələşən wə hazırlıma kiliwatka hizmitingərərə arkılık Uning nami üçün kərsətkən mehîr-muhəbbetingərləri untup kəlidiqən adalatsızlırdın əməs. **11** Əmma silərning ümidiqların toluk jəzm-hatırjəmlik bilən boluxi üçün, hərbərlərning ahıroqə xundak oqayırat kilişingərlərə intizəmiz; **12** xundakla sərəmlilərdin bolmayı, bəlki etikəd wə səwr-qanlıq arkılık Hudaning wədilirigə warislik kələşənlərini tiləq kiliñidioqənlərdin boləysilər. **13** Qünki Huda İbrahimoqə wəda kələşənda, Əzidin üstün turidiqən həqkim bolməqəqə, Əzi bilən kəsəm kəlip: **14** «Sanga qoqum bəhət ata kəlimən, seni qoqum kəpəytip berimən» — dedi. **15** Xuning bilən, [İbrahim] uzun wakıt səwr-taqtə bilən

kütüp, Hudaning wədisigə erixti. **16** Qünki insanlar ezelirdin üstün turidioqan biniri tiloja elip kəsəm kılıdu; ularning arisida kəsəm ispat-təstik hesablinip, hər hil talax-tartixlarojə hatima beridu. **17** Xuningdək Huda, Əz wədisigə warislik kılıqanlarojə Əz nixan-məksitining eżgərmədiyanlıknı tehimu oqukrak bildürür üçün, kəsəm kilip wəda bərdi. **18** Xuning bilən kat'iy eżgərməs ikki ix arkılık, kəz aldimızda koyulqan ümidi qing tutux üçün [halakəttin] ezipimizi kaqurup uni baxpanah kılıqan bizlər kütlük riqbət-ilhamoja erixələyimiz (bu ikki ixta Hudaning yalojan eytixi kat'iy mumkin əməs, əlwətta). **19** Bu ümid jenimizoja qing baqlanqan kema lənggiridək xübhisiz həm mustəhkəm bolup, [ərxtiki] ibadəthanining [iqki] pərdisidin ettiq bizni xu yərgə tutaxturidu. **20** U yərgə biz üçün yol eqip mangoquj əysa bizdin awwal kirgən bolup, Məlkizədəknin kahinlik tüzümi təripidə mənggülük təyinləngən Bax Kahin boldi. (**aİN g165**)

7 Qünki bu Məlkizədək Salem xəhiringin padixahı, xundakla Əng Aliy Boloquqi Hudaning kahini bolup, İbrahim padixahınları yengip jəngdin kaytkanda, uning aldioja qıkkən wə uningoja bəht tiligənidi. **2** İbrahim bolsa erixən barlık [oljisining] ondin bir ülüxini uningoja atioqanidi. [Məlkizədək degen isimning] biringi mənisi «həkkənəyiət padixahı» deşanlıktur; uning yəna bir nami «Salemning padixahı» bolup, buning manisi «amanlık padixahı» deşanlıktur; **3** uning atisi yok, anisi yok, nəsəbnamış yok, künlürininq baxlinixa wə hayatining ahirlixxi yoktur, bəlkı u Hudaning Oqlıqə oxhax kılınip, mənggülük kahin bolup turidu. **4** Əmdi karanglar, bu Məlkizədək nemidegen uluoj adəm-hə! Hətta ata-bowlirrimizni qongi İbrahimmu oljisining ondin birini uningoja atioqan. **5** Dərwəkə Lawiyning əwlədiridin kahinlikni zimmisigə alojanlar Təwrat kanunu boyiqə həlkətin, yəni ez kərindaxliridin İbrahimning puxtidin bolqinoja kərimay tapkinining ondin bir ülüxini yioqxi əmr kılınoqan. **6** Lekin bularning kəbilə-urukidin bolqinoqan Məlkizədək bolsa İbrahimidin «ondin bir ülüx»ni köbul kılıqan andin Hudaning wədirilrigə igə bololoquj İbrahimə qəbət tiligən. **7** Xübhisizki, bəht tiligüjü bəhtka erixküçidin üstündür. **8** Bu yərdiki «ondin bir ülüx»ni köbul kılıqulular elidiojan adəmlərdindür; u yərdiki «ondin bir ülüx»ni köbul kılıqulular toqrisida [mukəddəs yazmilarda] «U hayatı yaxiqoquj» dəp guwahlıq, berilgəndür. **9** Hətta mundak deyixə boliduki, ondin bir ülüxni alidiojan Lawiyumu [əjdadi] İbrahim arkılık [Məlkizədəkkə] ondin bir ülüxni bərgən. **10** Qünki Məlkizədək İbrahimni kərxi alojanda, Lawiyını [kəlgüsidi] puxti bolux süpitidə yənilə İbrahimning tenidə idi, dəp hesabraxka bolidu. **11** Əmdi Lawiy kəbilisining kahinlik tüzümi arkılık, mukəmməl həkkənəyiət keləleydiqan bolsa (qünki xu tütüməgə asaslinip Təwrat kanunu Israil həlkigə qüxtürəlgənidir), keyinkı waikitlarda Hərunning kahinlik tüzümi boyiqə əməs, bəlkı Məlkizədəknin kahinlik tüzümi boyiqə baxxa bir kahinning qıkixining nema həjiti bolatti? **12** Əmdi kahinlik tüzümi eżgərtibolqan bolsa, uningoja [munasiwətlik] kanun-tütümmü eżgərtilişə toqra kelidu. **13** Qünki bu eytiliwaytən sezlər karitilojan zat bolsa baxxa bir kəbilidin bolup, bu kəbilidin heqkim kurbangahta hizmətə bolup bakmioqan. **14** Qünki Rəbbimizning Yəhuda kəbilisidin qıkınlıq enik; Musa bu kəbilə toqrisida kahinlikqə munasiwətlik heqbir nərsə demigənidi. **15** Əmdi Məlkizədəktək baxxa bir kahin qıkkan bolup, bu eżgərix munulardin tehimu roxan bolidu; **16** uning [kahinlikqə] təyinlinixi ət işlirigə baqlıq əmr bilən əməs, bəlkı pütməs-tügməs həyatning կudritidin

bołqandur. **17** Qünki bu həkta [mukəddəs yazmilarda]: «Sən əbadıl'əbadgiqə Məlkizədəknin tipidiki bir kahindursən» dəp guwahlıq berilgən. (**aİN g165**) **18** Qünki aldinkı əmr-tütüm ajizlikli wə ünūmsızlıq tüpəlyidin kūqidin kılduruləqan **19** (— qünki Təwrat kanunu həq ixni kamalatka yətkəzəlmidi). Uning orniqə bizni Hudaqə yekinlaxturidioqan, uningdin əwzəl ümid elip kelindi. **21** Uning üstiga, bu ix [Hudaning] kəsimi bilən kapalətkə igə bolmay kalmidi (ilgiri etkən kahinlər [Hudaning] kəsimisiz kahin bolqanidi); lekin, Əysa bolsa Əziga: — «Pərvərdigar xundak kəsəm iqti, həm hərgiz buningdin yanmaydu: — «Sən əbadıl'əbadgiqə kahindursən»» Degiqininq kəsimi bilən kahin boldi. (**aİN g165**) **22** Əmdi əysa xundak uluoj ix bilən əwzəl bir əhdininq kepili kılındı. **23** Yəna kəlip, ilgiri etkən kahinlər kep boluxi kerək idi; qünki ularning [hərbiri] elüm tüpəlyidin wəzipsini davamlaxturalmay kalojan. **24** Lekin [əysa] mənggүüge turoqaqka, Uning kahinliki hərgiz eżgərtilməstur. (**aİN g165**) **25** Xu səwəbtin, U Əzi arkılık Hudaning aldiqə kəlgənlərni üzül-kesil kütkuzuxka қadır; qünki U ular üçün Hudaqə murajət kılıkka mənggүü həyattur. **26** Muxundaq bir bax kahin dəl bizning hajitimižidin qikidioqan — mukəddəs, əyibisz, əqbarsız, gunahkarlardın nerı kılınoqan, əxrlərdin yüksəri elip kətərulgən kahindur. **27** U axu bax kahinlərdək hər künä aldi bilən ez gunahlıri üçün, andin həlkənin gunahlıri üçün kurbanlık sunuxka möhtəj əməs. Qünki U Əzinə kurbanlık süpəftidə sunçanda, həmməylan üçün buni bir yoluyla ada kıldı. **28** Qünki Təwrat kanunu ajiz banda bolqan insanlarnı bax kahin kılıp təyinləydi, lekin Təwrat kanunundan keyin kəlgən Hudaning kəsəm-kalamı mənggүüə kamalatka yətküzülgən Oqulni bax kahin kılıp təyinlidi. (**aİN g165**)

8 Eytəkənlərimizning bax nuktisi xuki: Ərxtiki uluoj Boloquqining təhtining ong təripidə olturoqan xundak bir Bax Kahinimiz bar. **2** U mukəddəs jaylarda, xundakla insan əməs, bolki Pərvərdigar tikkən həkikiy ibadət qədirininq həmmisidə kahinlik hizmitini kılıquqidur. **3** Hərbi bax kahin hədiyə həm kurbanlıklar sunux üçün təyinlinidu. Xuning üçün, [bizning bu bax kahinimizningmu] birə sunidioqını bolux kerək idi. **4** Dərwəkə əger U yər yüzida bolsidi, hərgiz kahin bolmayıtti; qünki bu yərdə Təwrat kanun-tütümü boyiqə hədiyə sunidioqan kahinlər alliburunla bardur **5** (bu [kahinlər] hizmat kılıdoqan [ibadət qediri] pekətla ərxtiki ixlarning keqürülmisi wə kelənggisidir. Musa dal bu ibadət qədirini küruxka baxlıqanda, Hudaning wəhəysi uningoja kəlip: «Ehtiyat kılıqinkı, bularning həmmisini sanga taqda kərsitlənən ərnək boyiqə yasiojin» dəp aghałanduroqan). **6** Lekin hazır U ([kona əhdigə at]) wədirəldin əwzəl wədilər istığa bekitilgəq) tehimu yahxi bir əhdininq wasitiqisi bolqaqka, Uningə berilgən kahinlik hizmiti baxxa kahinlarningidin xunqə əwzəl turidu. **7** Əger xu dəsləkpi əhəda kam-kütisiz bolsa idi, keyinkisi üçün orun izdəxning heqkandaq həjiti bolmioqan bolatti. **8** Lekin, Huda kona əhdini yetərsiz dəp karap, [İsrailərə] mundak degən: — «Mana, xu künlər keliduki, — dəydu Pərvərdigar, — Mən İsrail jəmati wə Yəhuda jəmati üçün yengi bir əhdini əməlgə axurimən. **9** Bu əhəda ularning ata-bowlirili bilən tüzən əhdigə oxhımadı; xu əhdini Mən ata-bowlirini kolidin tutup Misirdən kütkuzup yetəkliginəmə ular bilən tüzənəmidim; qünki ular Mən bilən tütüxkən əhədəmdə turmidı, mən uların nəzirimni yetkidim, — dəydu Pərvərdigar. **10** Qünki xu künlərindən keyin, Menig İsrail jəmati bilən tütidioqan əhdəmə salıman, həmdə ularning kəlbigimu pütimən; Mən ularning Hudasi bolıman,

ularmu Mening hälkim bolidu. **11** Xundin baxlap hækim ez yurtdixioja, yaki ez kerindixioja: — «Pərvərdigarnı tonuojın» dəp egitixining hajiti kalmaydu; qünki ularning hämmisi, əng kiqigidin qongiojqı Meni bilip bolovan bolidu; **12** qünki mən ularning kəbihliklirigə rəhim kliman hämdə ularning gunahları wə itaatsizlikirini manggüiga esimdin qikiriwetiman». **13** Əmdi Hudanıng bu əhdini «yengi» deyixi burunkisini «kona» deqənlilikdirdi; əmdi wakti ətkən, koniriojan ix bolsa uzun etməy yokıldı.

9 Birinqi əhdidə munasiyatlı ibadət bəlgilimiliri wə yer yüziqə təwə bolovan bir mukəddas ibadət jayı bar idi. **2** Buningçə bir ibadət qediri tikilgenidi; uning mukəddas jay dəp atalojan birinqi bəlümidə qiraqdan, xırə xırə üstida rətləngən nanlar bolatti. **3** Uning ikkinqi, [yəni ikqi] pərdicirning kəynida ang mukəddas jay dəp atalojan yəna bir qedir belümi bar idi. **4** Xu yərgə təwə bolovan altıñ huxbuyğah wə pütürley altun bilən kaplanojan əhdə sandukı bar idi. Sandukning iqida altundin yasalojan, manna selinojan komzək, Həruning bih sürgən həsisi wə ikki əhdə [tax] tahtisi bar idi. **5** [Sanduk] üstidiki «kafarət təhti»ning üstigə xan-xərəplik «kerub»lar ornitilojan bolup, ənatlırlı bilən uni yepip turatti. Əmdi bular toopruluk təpsiliy tohilixning həzir wakti əməs. **6** Bu nərsilər mana xundak orunluxturulojanın keyinli, kahinlər qedirning birinqi belümgə [(yəni «mukəddas jay») oja] hərdaim kirip, ibadət hizmitini kılıldı. **7** Birak, [«əng mukəddas jay» dəp atalojan] ikkinqi belümgə pəkət bax kahin yıldada bir ketimla kirdi. Kahin u yərgə ez gunahları wə həlkning nadanlıktın etküzgən gunahları üçün atalojan [kurbanlık] kenini almay kirməydi. **8** Bu ixlar arkılık Mukəddas Roh xuni kərsitip bərməktiki, bu birinqi ibadət qediridiki tütüm inawatlık bolup tursila, əng mukəddas jay oja baridiojan yol yənilər eqilməydi. **9** Mana bular rəsimdək hazırlı zamanni roxənləxtüridiyan bir hil obraz, halas. Buningdin xuni kerüwelikə boliduki, bu qədirdə sunulidiojan hədiya wə kurbanlıklar ibadət kılıquşını wijdanida pak-kamil kılalmayıdu. **10** Ular pəkət yemək-iqməklər wə boyini suça selinxing türlik rəsmiyətlirigə baqlik bolup, [kanun-tütüm] tüzüttülüx wakti kəlgüçilik küqkə iğə kliniojan, insanlarning atlırigila baqlik bolovan bəlgilimə-nizamlardır. **11** Lekin Məsih bolsa kəlgüsiddiki karamat yahxi ixləriñ elip baroquçı bax kahin bolup, adəm koli bilən yasalmiojan, bu dunyoja mənsup bolmojan, tehimu uluoj wə tehimu mukəmməl ibadət qedirioja kirdi; **12** eıkə yaki mozaylarning [kurbanlık] kenini əməs, bəlkı Əzining [kurbanlık] keni arkılık U (Əzilə manggüiltük hərəlük-nijatni igiligin bolup) bir yollıa manggüiga əng mukəddas jay oja kirdi. (**aiənios g166**) **13** [Kona əhdə dəwridə] eıkə wə buklarning keni həm inəkninq külliри napak bolovanlarning üstiga sepişə, ularni at jəhətidin tazilap pak kılıjan yərə, **14** undakta, manggüllük Roh arkılık eżini oqubarsız kurbanlık süpitidə Hudaqa atiojan Məsihning keni wijdanınglarnı olıtı ixlardın pak kılıp, bizni manggüi hayat Hudaqa ibadət kılıxka tehimu yetəkləməndü?! (**aiənios g166**) **15** Xuning üçün u yengi əhdining wasitiqisidur. Buning bilan (insanlarning awwalkı əhdə astida sadir kılıjan itaetsizlikliri üçün azadlik bədili süpitidə xundak bir elüm bolovanıñ) Huda taripidin qakırılojanlar wəda kılınojan manggüllük miraska erixałeydu. (**aiənios g166**) **16** Əger wəsiyat kəldurulsə, wəsiyat kəlduroquqining olıxi təstiklənoqa, wəsiyat küqkə iğə bolmayıdu. **17** Qünki wəsiyat pəkət olımdın keyin küqkə iğə bolidu. Wəsiyat kəlduroquqı həyatla bolsa, wəsiytinining həqkəndək küqi bolmayıdu. **18** Xuningçə ohxax, dəsləpki əhdimə kən ekitiləndlə, andin küqkə iğə bolovan. **19** Qünki Musa Təwrat kanunu boyiqə hərbir

əmrini pütün hälkkə ukturoqandin keyin, mozay wə eıkiləرنin suoja arilaxturulojan kenini kılız yipta baqlojan zofa bilən kanun dəsturişa wə pütün hälkkə sepip, ularoja: **20** «Mana, bu Huda silərning əməl kililixirloşa əmr kılıjan əhdining kenidur» — dedi. **21** U yəna ohxax yolda ibadət qedirioja wə qedirdiki ibadətə munasiyatlı pütükə saymanlarning üstigə kan səpti. **22** Dərwəkə, Təwrat kanunu boyiqə hämma nərsə degiðük kan bilən paklinidu; [kurbanlık] keni tektilmigüqə, gunahlar kəqürüm kılılmaydu. **23** Hox, ərxtikiga təklid kılıp yasalojan bu buyumlar muxundak [kurbanlıklar] bilən paklinixi kerək idi. Bırak ərxtiki nərsilərning ezi bulardin esil kurbanlıklar bilən paklinixi kerək. **24** Qünki Məsih ərxtiki həkkiyib ibadət jay oja taklid kılınojan, adəm koli bilən yasalojan mukəddas jay oja əməs, bəlkı Hudanıng huzurda bizgə wakillik kılıp həzir bolux üçün ərxning eziqə kirip boldi. **25** [Yər yüzidiki] bax kahinning yilmuyil ez kenini əməs, bəlkı [kurbanlıklärning] kenini elip, əng mukəddas jay oja kaya-kaya kirip turojinidək, u kurbanlık süpitidə ezinj kaya-kaya atax üçün kırgını yok. **26** Əger xundak kililixirning zərürüyyəti bolovan bolsa, dunya apiridə bolojandin beri Uning kaya-kaya azab qekixigə toqra kelətti. Lekin U mana zamanlarning ahirida gunahını yok kılıx üçün, bir yollıa Əzini kurban kılıxka otturioja qıktı. (**aiənios g165**) **27** Həmmə adəmning bir ketim olıxi wə elgəndin keyin sorakka tartılıxi bekitilgəngə ohxax, **28** Məsihə nuroğun xixilerning gunahlarını Əz tütigə elix üçün birlə ketim kurbanlık süpitidə sunulogandan keyin, Əzini təlpünüp kütkənlərgə gunahını yok kılıjan haldə nijat kəltürüxkə ikkinqi ketim axkara bolidu.

10 Təwrat kanuni kəlgüsidsə elip kelinidiojan güzəl ixlarning ez əynini əməs, bəlkı ularning kelənggisinila sürətləp bərgəqə, u tələp kılınojan, yilmuyil sunulup keliwatkan ohxax kurbanlıklar arkılık [Hudaqa] yekinlxamakqi bolovanlarıñ hərgizmə mukəmməl kılalmayıdu. **2** Bolmisa, muxu kurbanlıklärning sunuluxi ahiirlıxatti, qünki ibadət kılıquşalar pak kılınip, wijdani yəna ez gunahları tüpəylidin azablanmayıttı. **3** Həlbuki, muxu kurbanlıklar yilmuyil ez gunahlarını ezlirigə əslitip turidu. **4** Qünki buka wə eıkilərning keni gunahları hərgiz elip taxliyalmayıdu. **5** Xuning üçün, U dunyoja kəlgənda mundak degeñ: — «Nə kurbanlık, nə atiojan axılık hədiyalıri bolsa Sening taləp-arzuyung əməs, Bırak Sən üçün bir tən təyyarlap bərding; **6** Nə kəydürmə kurbanlıklar, nə gunah kurbanlıkinin seyünmiding; **7** Xunga jawab bərdimki — «Mana Mən kəldim! — Kanun dəsturungda Mən toopruluk pütülgəndək — I Huda, iradəngni əməlgə axurux üçün kəldim». **8** U yukarıda: «Nə kurbanlık, na axılık hədiyalıri, na kəydürmə kurbanlıklar nə gunahni tiligüqi kurbanlıklar Sening taləp-arzuyung əməs, Sən ulardının seyünmiding» (bu kurbanlıklar Təwrat kanununining təlipi boyiqə sunuluxi kerək idi) deyinidin keyin **9** yəna: «Sening iradəngni əməlgə axurux üçün kəldim» degeñ. Demək, [Huda] keyinkisini küqkə iğə kılıx üçün, alındıksını əməldin kəlduridu. **10** Hudanıng bu iradisi boyiqə Əysə Məsihning tenining bir yollıa kurban kılınxı arkılık biz gunahtın paklinip, [Hudaqa] ataldı. **11** Hər kahin hər künü ibadət hizmitidə turidu, xundakla gunahlarıñ hərgiz sakit kılalmaydojan ohxax hildiki kurbanlıkları [Hudaqa] kaya-kaya sunidi. **12** Birak, bu [kahin] bolsa gunahlar üçün birlə ketimlik manggüi inawatlık bir kurbanlıknı sunojandan keyin, Hudanıng ong yenida oltordı; **13** U xu yərdə «düxmənliri Əz ayioji astida təhtipər kılınoqa» kütitudu. **14** U muxu birlə kurbanlık bilən Hudaqa atap pak-mukəddəs kılınojanlarıñ manggüüge mukəmməl kıldı. **15** [Mukəddəs yazmilarda] [pütülgəndək], Mukəddəs Rohmu

bu hâkta bizgə guwahlıq beridu. Qünki U awwal: — **16** «U künlərdin keyin, Mening ular bilən tüzidiqan əhədəm mana xuki, dəydi Pərvərdigar; Mən Əz təwrat-kanunlirimni ularning zehin-əkligimu salıman, Həmdə ularning kəlbigmü pütimən» degəndin keyin, U yənə: — **17** «Ularning gunahlıri wa itaətsizlikirini mənggüga esimdin qikiriwetimən» — deqan. **18** Əmdi xu yolda gunahlar kəqürüm kılınlıqanıkan, gunahlar üçün kurbanlık kılıxning hajitimu kalmaydu. **19** Xuning üçün, əy kərindaxlar, əysanıng kəni arkılık əng mukaddəs jayoja kirixkə jür'ətlək bolup, **20** (U bizgə ekip bərgən, ibadəthanining pərdisidin (yəni, Uning et-tənidin) etidiqan xu yipyengi, həyatlıq yoli bilən) **21** xundakla Hudanıng ailisini baxıquridiqan bizning uluq kahinimiz boləşanlıq bilən, **22** dillirimiz wijdandıki buloqunuxlardın seplix bilən paklanıqan wə bədinişim sap su bilən yuyuloşandak tazilanojan halda etikadning toluk jəzm-hatırjımıki wə səmimiyl kəb bilən Hudaqa yekinlixay! **23** Əmdi etirap kılıqan ümidiımızda təvrənməy qıng turaylı (qünki wədə Bargıqı bolsa sezidə turqoşuidur) **24** wə mehri-muhəbbət kərsitix wə güzel ix kılıxka bir-birimizni kəndak kozojax wə rioğbətləndürbüxi oylayı. **25** Bəzilər adət kiliwalqandak, jamaətə jəm boluxtin bax tartmaylı, bəlkı bir-birimizni jekiləp-ilhamlanduraylı; bolupmu xu künining yekin laxşanlıqını baykiojininglarda, tehimu xundak kılılayı. **26** Həkikətni tonuxka nesip bolqandın keyin, yənilə kəstən gunah etküziwarsak, u qaoqda gunahlar üçün sunulidiqan baxka bir kurbanlık bolmas, **27** bəlkı bizgə kəlidiojini pəkət sorak, xundakla Huda bilən kəlxilidiojanolarnı yəp tügitixkə təyin turidiqan yalkunluq otnı körkünq iqidə kütüxlə, halas. **28** Əmdi Musaqa qüxiürülən Təwrat kanununu kezgə ilmiqan hərkəndak kixi ikki yaki üç guwahqininq ispatı bolsa, kəngqılık kılınmayla eltürülətti. **29** Undakta, bir kixi Hudanıng Oqlını dəpsənda kilsa, Hudanıng əhdisining kənioja, yəni ezipi pak kılıqan kənoja napak dəp karisa, xəpkət kılıqarıqı Rohni həkarət kilsa, buningdin tehimu eoşir jazaqə layik hesablinidu, dəp oylimamsılər? **30** Qünki [Təwrattə] «Intikam Meningkidur, kixininq kilmixlirini ez bexioja eżüm yandurimən, dəydi Pərvərdigar» wə «Pərvərdigar Əz həlkini sorakka tartıdu» degüçünü bilimiz. **31** Məngüy həyat Hudanıng kollırıqja qüxtüp jazalinix nəkədər dəhəxətlək ix-hə! **32** Əmdi silər yorutuluxtin keyin, azab-əkubətlək, kattik kürəxələrgə bərdaxlıq bərgən axu burunkı künlərnisi esinglarda tutungular. **33** Bəzi wəkiltərlər raswa kılınip həkarətləx wə harlinixlərə uqrıdinglər wa bəzi wəkiltərlər muxundak muamililərgə uqrıqanlarə dərddax boldunglar. **34** Qünki silər həm mahbuslarning dərdiga ortak boldunglar həm mal-mülkünglər bulanıqandimu, kəlgüsida tehimu esil həm yokap kətməydiqan bakıy təəllükatkə iğə bolidiojanlıqlarını bilgəqkə, huxallık bilən bu ixni köbul kildinglər. **35** Xuning üçün, jasaritinglarnı yokatmanglar, uningdin intayin zor in'am bolidu. **36** Qünki Hudanıng iradisiga əməl kiliq, Uning wədə kılıqinipa müyəssər bolux üçün, səwr-qıdam kılıxinglərə toqra kelidu. **37** Qünki [mukaddəs yazmılarda] [Huda] mundak deqən: — «Pəkət azoqın wakittin keyinlä», «Kəlgüqi dərwəkə yetip kelidu, U keqikməydu. **38** Biraq həkkaniy boluoqı etikad bilən yaxaydu; Lekin u kəynigə qekinse, Jənim uningdin seyünməydu». **39** Həlbuki, biz bolsak, kəynigə qekinip əhalək bolidiojanlardın əməs, bəlkı etikad bilən ez jenimizni igiligənlərdindurmız.

11 Etikad bolsa ümid kılıqan ixlarning reallıktiki ipadisi wə kerünməydiqan xəy ilərning dəllidur. **2** Qünki burunkı meti wərlirimiz kədimdə mana xu etikad bilən [Hudadin kəlgən] yahxi guwahlıqni alojan. **3** Biz etikad arkılık kainatning

Hudanıng səz-kalami bilən ornitiloqanlığını, xundakla biz kerüwatqan məwjudatlarning kergili bolidiojan xəy ilərдин qıkkən əməslikini qüxinələyimiz. (**añən g165**) **4** Etikadi boləqəqka Həbil Qabilningkidinmu əwzəl bir kurbanlıqni Hudaqa atiojan; etikadi boləqəqka Huda uning atiojanlarını təripləp, uningoşa həkkaniy dəp guwahlıq bərdi. Gərqə elən bolismi, etikadi bilən u yenila bizgə gəp kilmakta. **5** Etikadi boləqəqka, Hanoh olumni kerməyla [<ərxəkə] kətürüldi; Huda uni ketürüp elip kətkəqkə, u yər yüzidə heq tepilmidi. Səwəbi u elip ketilixtin ilgiri, Hudani hursən kılıqan adəm dəp təripləngəndi. **6** Əmdilikdə etikad bolməy turup, Hudani hursən kılıx mumkin əməs; qünki Hudanıng aldiqə baridiqan kixi Uning barlıkoja, xundakla Uning Əzini izdигənlərgə ajrını käyturouqı ikenlikliga ixinixi kerak. **7** Etikadi boləqəqka, Nuḥ tehi kerilüp bakmiojan wəkələr həkkidə Huda təripidin agaḥlandurulmuşanda, ihlasmənlik korkunqı bilən ailişidikilərni kutkuzx üçün yoojan bir kemə yasidi; həmdə etikadi arkılık xundak kılıp pütkül dunyadikilərning gunahlıri üstidin həküm qıckardı, xundakla etikadın boləqan həkkaniylikka mirashor boldi. **8** Etikadi boləqəqka, Huda İbrahimim uningoşa miras süpitidə bərməkqi boləqan zeminoja berixkə qağırojanda, u itaət kıldı; u kəyərgə baridiqanlıqını bilməy turup yoloja qıktı. **9** Etikadi boləqəqka u wədə kılınojan zeminda, huddi yakə yurtta turoqandak musapir bolup qedirlərni makan kılıp yaxidi. Hudanıng uningoşa kılıqan wədisinən ortak mirashorları boləqan İshäk wə Yaquplarmu uning bilən birgə xuningə oxhax yaxidi. **10** İbrahimim xundak kılıxidiki səwəb, u ulları mustəhəkəm boləqan xəhərni kütkənidü; xəhərning layihiliqsi həm kuroquisi Huda Əzidur. **11** Etikadi boləqəqka Sarah, gərqə yaxinip kılıqan, tuqut yexidin etkən bolumsisi, əhamilər bilək iktidariqə iğə boldi; qünki u wədə kılıqan Hudani ixənqlik dəp kərəyitti. **12** Buning bilən birlə adəmdin, yəni eləqə adəmdək bolup kılıqan bir adəmdin asmandığı yulutzlardək kep, dengiz sahilidiki kumdək sansız əwlədlər barlıkkə kəldi. **13** Bu xixilərning həmmisi Hudanıng wədə kılıqanlıriqə müyəssər bolməy turupla etikadi boləqan halda aləmdin etti. Biraq ular həyat wəktidə bularning kəlgüsidi əmələgə axurulidiojanlıqını yırakṭın kərüp, kuçak eqip hursənlək bilən kütken wə ezlirini yer yəzidə musapir wə yoluqı dəp axkarə eytkənidü. **14** Bu bundak sezlərni kılıqan kixilərning bir wətənni təxna bolup izdəwətqənələrini enik ipadılıydu. **15** Dərwəkə, ular ez yurtini seyojoqan bolsa, käytip ketix puristi qıkkən bolatti. **16** Lekin ular uningdinənə əwzəl, yəni ərxtiki bir makamını təlpinüp izdiməktə. Xuning üçün, Hudanıng ezlirining Hudasi dəp atılıxidin nomus kilmaydu; qünki mana, U ular üçün bir xəhər hazırlıqan. **17** İbrahim Huda təripidin sinalojinida, etikadi boləqəqka oqlı İshäkni kurbanlık süpitidə Hudaqa atidi; gərqə u Hudanıng wədilirini, jümlidin «Sening namingni dawamlaxturidiqan nəsling bolsa İshäktin keliq qıķıdu» deqinini tapxurulualoqan bolsumu, u yenila birdinbir oqlını kurban kılıxka təyyar turdu. **19** Qünki u həttə İshäk eləqən təkirdirdim, Hudanıng uni tərildürükə kədir ikenlikiga ixəndi. Mundakqə eytkəndə, İshäkni əlümündin tərildürüləndək käytidin tapxurulualoqan. **20** Etikadi boləqəqka, İshäk oqlulları Yaqup bilən əsawiring kəlgüsü ixliroja həyrlik tiləp dua kıldı. **21** Etikadi boləqəqka, Yaqup aləmdin etüx aliddə Yüsüpninə ikki oqlining hərbəri üçün həyrlik dua kiliq, hasisoja tayinip turup Hudaqa sjədə kıldı. **22** Etikadi boləqəqka, Yüsüp səkratka qüxtüp kələjanda, bəni Israilning Misirdin qıkip ketidiojanlıqını tiləp aldi həmdə əzining ustihanlıri toqrukulmə əmr kıldı. **23** Etikadi boləqəqka, Musa tuqulqanda, uning ata-anisi uni tıq ay yoxurdu; qünki ular Musanıng

yekimlik bir bala ikənlərini kərdi, padixaḥning pərmanidinmu korkmədi. **24** Etikadi boloqaqka, Musa qong bolup uluoq zat bolqandan keyin, «Pirəwning kızining oqları» degen atakta turiwerixni rət kılıp, **25** gunah iqidiki lazzatlardın wäkitlik bəhrimən boluxning orniqə, Hudanıng həlkı bilən billa azab qekixni əwzəl kerdı. **26** U Masihka karitiloğan hakarətka uqraxnı Misirning həzinisidiki bayılıklärərə iğə boluxtinmu **əwzəl**. Qünki kezllrinin [ərxtiki] in'amoşa tikiwatatti. **27** Etikadi boloqaqka, u padixaḥning oqzipidinmu korkmay Misirdin qikip kattı. [Japa-muxəkkətka] qididi, qünki Kezgə Kerümmiqişi uning kezığa kerünüp turojandak idi. **28** Etikadi boloqaqka, u «tunji ooqlining jenini aloquqi» [pərixtining] [Israillarqa] təqməslili üçün [tunji] «ötüp ketix» həytiñi etküzüp, xuningçoja munasiwətlik ənnini [buyrulqını boyiqə] sepiş-sürküdi. **29** Etikadi boloqaqka, [Israillar] Kızıl dengizdən huddi kuruqlukla mangozandək mengip etti. Birak [ularنى kooplap kəlgən] Misirliklər etməkqı bolqanda suşa oqərk boldi. **30** Etikadi boloqaqka, həlk yətə kün Yerihə xəhiriñin seplilini aylanəqandan keyin sepiş erüldü. **31** Etikadi boloqaqka, pañixə ayal Rahab Israil qarlıqcuqlarını dostlraqta küttüwaloqaqka, itaştsızlar [bolojan ez xəhiriñikilər] bilan birliklə əhalə bolmıldı. **32** Mən yənə nemixka səzləp olturay? Gideon, Barak, Ximxon, Yəftah, Dawut, Samuil wə kalojan baxka pəyəqəmberlər toqrisida eytip kəlsəm wäkit yətməydi. **33** Ular etikadi bilən əllərning üstidin ojalib kəldi, adalət yürgüzdü, [Huda] wədə kılajanlarşa erixti, xırlarning aqzılırını etip koydu, **34** dəhəxətlik otnıng yalkununu equérdi, kılıqning tiqođın keçip kütuldü, ajizliktin küqayıdı, jänglərdə baturluk kərsətti, yat əllərning koxunlarını teri-pirang kıldı. **35** [Etikadi boloqaqka], ayallar elgən uruk-tuoqkanlarını elümədin tirildürgütüp kəyturuwaldi; birak baxxilar kəlgüsida tehimu yaxhi halda elümündin tiriliyə dəp, kütulux yolini rət kılıp kiyinilikxə bərdaxılık bərdi. **36** Yənə bəzilər sinilip har-məshirilərgə uqrap kamqılandı, bəzilər hətta kixənlənip zindanoqa taxlandı; **37** ular qalma-kesək kılıp eltürüldi, hərə bilən hərəlinip parqılandı, sinaklarnı bexidin etküzdi, kiliqlinip eltürüldi; ular köy-eqkə terilirini yepinqə kılajan halda sərsan bolup yıldı, namratlılıqta yaxidi, kiyin-kistakka uqrıdi, horlandı **38** (ular bu dunyoşa zaya kətkənid), qellərde, taoqlarda, engükürlərde wə gəmilərde sərgərdən bolup yıldı. **39** Bularning həmmisi etikadi bilən Hudanıng Əz guwahlı bilən tripləngən bəolsidim, Hudanıng wədə kılıqinoja əyni boyiqşa erixkini yok. **40** Əmdəlikdə Huda bizişlər üçün tehimu əwzəl bir nixan-məksətni bekitkən bolup, ular bizsiz kamalatka vətküzülməydi.

12 Əmdi ətirapımızda guwahqılar xunqə qong buluttakı bizə asanla qırmixiwalıdiqan gunahnı qırıp taxlap, aldımızqa koyulqan yürüük yolını qidaklıq bilən besip yürüyəli; buningda kezimizni etikadimizning Yol Baxlıqıqısı wə Takamullaxturomoqası bolqan Əysaşa tıkayı. U Əzini kütkən huxallık üçün kresttiki azabka bərdaxlıq bərdi həm uningda bolqan hakarətkə pisənt kilmidi. Xuning bilən U Hudanıng təhtining ong təripidə olturoquzıldı. **3** Kənglüləarning hərəp sowup kətməsləki üçün, gunahkarlarlaarning xunqə kattık horlaxlırlıqə bərdaxlıq Bərgüqini kəngül koyup oylanglar. **4** Gunahqa karxi kürəxlərdə tehi kan akkuzux dərijisiga berip yətmidiinglər. **5** Hudanıng silərgə Əz parzəntlirrim dəp jekiləydiqan [mukəddəs yazmilardıki] munu səzlinirin untudunglar: «- I oqlum, Pərvərdigarning təribiisigə səl karima, Əyiblənginində kənglüləng sowup kətmisün, **6** Qünki Pərvərdigar seyginigə tarbiya beridu, Mening oqlum dəp kobul kiloqlanlaarning həmmisini dərriləydu». **7** Azab qəkkininglərni

Hudaning tərbiyisi dəp bılıp, uningoşa bərdaxlıq beringlər. Qünki silərnin tərbiyə elixinglarning ezi Hudaning silərni oqlum dəp muamilə kələşənləkini kərsitidü. Əysi pərzənt atisi təripidin tərbiyi lənməydi? 8 Əmdi [Hudaning] tərbiyilixida hərbin pərzəntinən ez ültüxi bar; lekin bu ix silderda kam bolsa həkkiyə oqlulluridin emas, bəlkı haramdın bolqan pərzənti bolup qıkışıl. 9 Uning ütigə həmmimizning əzimizgə tərbiyə bərgən et jəhəttiki atılırimiz bar, biz ularnimı hərmətləp kəldük. Xundak ikən, rohrlarning atisioja tehimu itaat kilməndük? Xundakta hayatımız yaxnimamdu? 10 Ət jəhəttiki atılırimiz bərhək, pəkət ezi muwapik kərgən yol boyiąq azojinə wakit bizni tərbiyiləgən. Lekin U bolsa bizga paydilik bolsun dəp, pak-mukəddəslükidin tuyəssər boluximiz üçün tərbiyləydi. 11 Əmdi kəttik tərbiya berilgən waktida adəmni hux kılmayıdu, aksiqə adəmni kəyəqoja qəmdürirdi; birək buning bilən tüzəlgənlərgə u keyin həkkəniyiliktin qıkkən tinq-hatırjəmlikning mewisini beridi. 12 Xuning üçün, «Təlip sanggilicən kolunglarnı, zəplixip kətkən tizinglarnı ruslanglar» 13 wa «əksak»larning püküllüp kalmay, bəlkı xipa tepixi üçün pütliringlarnı tüz yollarda mangdurungular. 14 Kələş kixilər bilən inək etüxkə wə pak-mukəddəs yaxaxka intilngalar; mukəddəs bolmilojan kixi hərgiz Rəbbi kərəlməydi. 15 Oyoq turunglarkı, həqkim Hudaning mehrib-xəpkütidin möhrüm kalmışın; aranglarda silərgə ix tapkuzup silərni keydürüdöjan, xundakla kep adəmlərni buloq napak boluxka səwəb bolidiojan birər əq-adawət yiltizi üməsin. 16 Aranglarda həqbir buzuluklu kiloquçı yaki əzining tunji oqulluk həqkünü bir wah tamakka setiwətkən əswadək ihlassız kixi bolmisun. 17 Qünki silərgə məlumki, əswaw keyin [atısining] həyrlik duasını elixni oyliojan bolsumu, xundakla uningoşa intilip kez yaxlırını ekitip yalwurqan bolsumu, u [bu ixlarnı orniqə] [kəltürdöjan] towa kılıx yolinin tapalma, rət kılındı. 18 Qünki silər kıl bilən tutkılı bolidiojan, yalkunlap ot yenip turuwatkan həmdə sūrlük bulut, kərəngolukul wə kara kuyun kaplıqjan axu taqqa kalmidıngılar — 19 (u jayda kanay sadası bilən səzliğən awaz yətküzülgəndə, bularını anglıoşanlar: «Bizgə yənə sez kiliimisun!» dəp [Hudaşa] yalwuruxti; 20 qünki ular kiliqan əmrni kətürəlmidi. «Eger bu taqqa hətta birər haywanning ayioji təqsimü, qalma-kesək kılıp olətürüsən» [dəp tapilanəjanidi]; 21 u kərənük xundak korkunqluk idiki, Musamu: «Bək kəttik körküp ojal-ojal titrəp kəttim» deganidi). 22 — Silər bəlkı Zion teqiqə, yəni mənggü hayat Hudaning xəhiri — ərxtiki Yerusalemoja, tūmənlığın pərixtilərgə, 23 isimləri ərxtə pütülgən tunji tuqulqoşanlarning həyt-mərika huxallılıkda jəm kiliqan jamaitigə, həmməylənninq sorakqısı Hudaşa, takamullaxturlulojan həkkəniy kixilərnin rohrlirioja 24 wa yengi əhdinining wasitiqisi əysəqə, xundakla ham Uning sepişən kənioqa kəldindər. Bu kənə Həbilininqidin əwzəl sez kiliidü. 25 Bu seznı kiloquqını rət kilməşliklər üçün dikkət kilinglər. Qünki yər yəzidə əzlirigə wəhiy yətküzüp agahlanduroquqını rət kilojanlar jazadin keqip kətulalmiojan yərdə, ərxtə bizni agahlanduroquqının yüz erüsək, halımız tehimu xundak bolmamdu? 26 Əmdi xu qəoşa Hudaning awazı zeminni təwritiwtəknidi; lekin əmdi U: «Əzüm yənə bir ketim zeminnila emas, asmannımu təwritimən» dəp wədə kıldı. 27 «Yənə bir ketim» degen bu sez təwritili dijojanlarning, yəni yaritilojan nərsilərnin təwritilixi bilən yokitili dijojanlıqını, təwərkəti bolmaydiojan nərsilərnin mənggü mukim bolidiojanlıqidin ibarət mənini bildüridi. 28 Xuning üçün, təwərkəti bolmaydiojan bir padixahlıkkıa tuyəssər bolup, mehrib-xəpkətni qıng tutup bu

arkılık ihlasmənlək wə əyminix-korkunq bilən Hudani hursən kılıdıqan ibadətlərni kılayı. **29** Qünki Hudayimiz həmməni yəwətküqi bir ottur.

Barlıq yetəkqiliringlar wə barlıq mukəddəs bəndilərgə salam eytəksilər. İtaliyədin kəlgənlər silərgə salam yollidi. **25** Mehir-xəpkət həmminqalaroja yar boløy! Amin!

13 Aranglarda kərindaxlıq mehîr-muhəbbət tohtimisun. **2**

Natonux kixilərgə mehmandost boluxni untumanglar. Qünki bəzilər xu yol bilən bilməstин pərixtılerni mehman kılıqan. **3** Zindanoqa taxlanqanları ular bilən billə [zindanda] zənjirləngəndək yad etmişlər. Horlanqanları ezünglərmə təndə turuwatkan bənda süpitidə yad etip turunglar. **4** Həmmə adəm nikahka hərmət kilsün, ər-hotunlarning yatidiojan yeri daqşiz bolsun; qünki Huda buzukqılık kılıqulular wə zina kılıquluların həsab alıdu. **5** Mengix-turuxunglar pulsərsliktin haliy bolsun, barioqa kənaət kilinglar. Qünki Huda mundak degən: «Səndin əsla ayrılmayman, Seni əsla taxlimaymən». **6** Xunga, yüräklilik bilən eytalaymizki, «Pərvordigar məning Yardəmqimdir, həq korkmayman, Kixilər meni nəmə kılalısın?» **7** Silərgə Hudanıng sez-kaləməni yətküzən, silərnəng yetəkqiliringlərni esinglərdə tutunglar. Ularning mengix-turuxuning mewə-nətijsigə kengül koyup kərap, ularning etikadını ülgə kilinglar: — **8** Əysə Masih, tünüğüün, bügün wə əbədil'əbədgıqə eżgərməyədul (**aiən g165**) **9** Xuning üçün, hərhil oqyrıy təlimlər bilən eziqturulup kətmənglər; qünki insanning kəlbə [kurbanlıkkə has] yeməkliklər bilən əməs, bəlkı Hudanıng mehîr-xəpkəti bilən kurbanlındırılığını əwzəl. Qünki bundak yeməkliklərgə berilip keliwatkanlar ulardin həqkəndək payda kərgən əməs. **10** Biziñlərning xundak bir kurbangahımız barkı, ibadət qədiridə hizməttə bolojanlarning uningdin yeyiz hökükü yoktur. **11** Qünki gunah tiləx süpitidə soyulqan, keni bax kahin taripidin əng mukəddəs jayoja elip kirilgan kurbanlıq haywanlarning teni bolsa kərargahning sırtıqə elip qıkılıp kəydürülətti. **12** Xunga əysamu Əz keni bilən həlkni paklap Hudaşa atax üçün, xəhər darwazisinin sırtida azab qekip əldi. **13** Xundak ikan, bizmu kərargahning sırtıqə qıkıp, Uning yeniqə berip, Uningqoja əqrıtılıqan haqqarətka ortak bərdaxlıq beraylı. **14** Qünki yər yüzidə mənggү məwjut turidiojan xəhirişimiz yok, bəlkı kəlgüsidi ki xəhərgə intilməktimiz. **15** Xunga, Masih, arkılık Hudaşa kurbanlık süpitidə mədhiyilirrimizni tohawsız ataylı, yəni ez ləwlirrimizning mewisi süpitidə Uning namini etirap kılayı. **16** Əmdi həyər-sahawat kılıxni wə baringlardin ortak təkşimləxni untumanglar. Qünki Huda bundak kurbanlıklardın hursən bolidu. **17** Yetəkqiliringlaroja itaət kılıp, ularoja boy sununqlar. Qünki ular ez hizmitidin Hudaşa həsab beridiojanlar bolup, həmixə jeninqlardin həwər elixə oyoqə turidu. Ularning bu ixi əyəvənələm bilən əməs (qünki undak bolsa silərgə həq payda yətküzülməydi) bəlkı huxal-huramlıq bilən elip berilsün. **18** Bütün dua kılıp turunglar; qünki wijdanimizning pak ikanlılığı, hərbir ixlarda toopra yolda mengixni halaydiqanlıkimizə qayıl kılındı. **19** Yeninglaroja patrak kəytip berixim üçün, dua kiliçlərinə alahidə etünimən. **20** Əmdi mənggülük əhdining keni bilən koy padisining katta padıqisi bolojan Rəbbimiz əysəni əlümdin tirildürgüqi, hatırjəmlikning Igisi bolojan Huda (**aiənios g166**) **21** Əysə Masih, arkılık silərgə Əzini hursən kılıdıcıqan ixlarnı kıldurup, silərni hərbir yahxi əməldə takamullaxururup iradisining ijraqılıri kılıqay! Məsihəkə əbədil'əbədgıqə xan-xərəp kılıqay! Amin! (**aiən g165**) **22** Silərdin etünimənki, i kərindaxlırim, bu nəsihət seziümgə eojir kərməy կulak saloqaysıslər; silərgə muxunkılıkla sezlərni yazdım, halas. **23** Kərindiximiz Timotiyning zindandin koyup berilgənlükidin həwərdar boloqaysıslər. Yekında yəni moja keliplə qalsa, mən silərni yoklaş barojimında u mən bilən billə baridu. **24**

Yakup

1 Hudaning wa Rabbimiz ñysa Masihnинг кули болојан мәнки Yakuptin тарқақ туруваткан мұхажир он иккى қабилиға салам! **2** 1 көріндaxліrim, һәрқандак sinaklaroja duq kəlsənglər, buni zor huxallıq dəp bilinglar. **3** Qünki silergə məlumki, bundak etikadınlarning sinilixi silerdə səwr-qidamlıq xəkilləndiridü; **4** səwr-qidamlıqlıqning hislii kəlbinglarda turup xundak pixip yetilsunki, xuning bilen siler pixqan, mukəmməl wə kəm-kutisiz bolisiler. **5** Birak əgar aranglardiki birsi danalıkkə möhtaj bolsa, həmmigə sehiylik bilen beridiqan xundakla əyiblimyediqan Hudadin tilisun. Xuning bilen uningoja qokum ata kılıniidu. **6** Birak u həq delioqluq bolmay ixənq bilen tilisun; qünki delioqluq kixi huddi xamalda urulup uyan-buyan yəlpüngün dengiz dolkunoja ohxaydu. **7** Undak kixi Rəbdin birət nərsiga eriximan, dap həq hiyal kilmisun; **8** undaklar üjma kengül bolup, barlık yollarida tutami yok adəmdur. **9** Namrat boloјan kərindax əzining yukiriqa kötürülgənlilikigə təntəna kilsun; bay boloјan kərindax bolsa, əzining təwən kılınojanlıqıja təntəna kilsun, qünki u ot-qeplerning qeqəkliridək tozup ketidu. **11** Kuyax qıkıp kızıqanda, ot-qeplerni kurutidu, güllüri tozup ketidə-də, uning güzzelliliyi yokildi; bay adəmlər huddi xuningqoja ohxax, ez hələkqılıkida yokildi. **12** Sinaklaroja [səwrqarlıq bilen] bardaxlık bergen kixi nağdarər bəhətlük-hə! Qünki u sinakın ətkändin keyin, [Huda] Əzini sey়ənlərgə wəda kılıqan hayat tajioja müvəssər bolidu. **13** Adəm azduruluxka duq kəlgəndə «Huda meni azduruwatidu» demisun. Qünki Huda yaman ixlar bilen azduruluxi mumkin əməs həm baxxılarnı azdurmaydu. **14** Bəlkı birsi azdurulujanda, ez həwəs-nəpsi қozojılıp, ularning kəynigə kirgən bolidu; **15** andin həwəs-nəps həmilidər bolup gunahni tuojudu; gunah əsüb yetilip, əlümgə elip baridu. **16** Xunga seyümlük kərindaxlirim, aldinip kalmanglar! **17** Barlık yüksək sehiylik wə hərbir mukəmməl iltipat yukiridin, yəni [asmandik] [barlık] yorukluqlarning Atisidin qüxüp kelidu; Uningda heqkandak eżgirix bolmayıdu yaki Uningda «aylinix» bilen həsil bolidiqan kələnggilərmərə bolmayıdu. **18** U bizni [Əzi yaratqan barlık] məwjudatlarning iqidə Əzığa dəsləp pixkan mewidək bolsun dəp, Əz iradisi boyiqə bizni həkikətninq səz-kalamı arklılık, tuqdurdı. **19** Xuning bilen, i seyümlük kərindaxlirim, hər adəm angłaxka tez təyyar tursun, səzləxkə aldırımisun, oqəzəplinixkə aldirmisun. **20** Qünki insanning oqəzipi Hudaning həkəkəniylikini elip kəlmeydu. **21** Xuning üçün, barlık iplaslıklärni wə kininglaroja patmaywatkan rəzillikni taxlanglar, [kəlbinglarda] yiltiz tartkuzulojan, silərnı kutkuzalaydiqan səz-kalamni kəmərflək-məminlik bilən kobul kilinglar. **22** Əmma ez-ezünglərinə aldap pakət səz-kalamni anglıouqılardın bol manglar, bəlkı uni ijra kılıqouqılardın bolunglar. **23** Qünki birsi səz-kalamni anglap koyupla, uni ijra kılımşır, u huddi əsynakta əzining əyni kiyapitigə karap koyup, ketip kalojan kixiga ohxaydu; qünki u ez turkiyə karap bolup, qikipla, xu haman əzining kəndək ikenlikini untuydu. **25** Lekin axu kixilərni ərkənlilikkə erixtüradiojan mukəmməl kanunoja əstayidlilik bilən dawamlık karap, untuojak anglıouqı bolmay, bəlkı uning iqidə yaxap ijra kılıqouqi boloјan kixi ixlidə bəhətlük kılıniidu. **26** Birsi əzini ihlasmən adəmmən dəp hesabliojan, lekin tilini tizginlimiğən bolsa, əzini ezi aldaydu; bundak xiningdən ihlasmənlilik bihudulidiktur. **27** Huda'Atimizning nəziridiki pak wə daqsız ihlasmənlilik xuki, kiyinqılıkta kalojan yetim-yesir, tul hotunlarnı yoklap, ularoja oqəmhorluk kılıx wə əzini bu dunyaning bulqixidin daqsız saklaxtur.

2 Kərindaxlirim, xan-xərəp Igisi boloјan Rəbbimiz Əysa Məsihning etikad yolini tutqanikənsilər, adəmning taxki kiyapitigə karap muamila kılıdiqanlardın bol manglar. **2** Qünki sinagogingləroja altun üzük takıqan, esil kiyinqən bir bay bilən təng jul-jul kiyinqən bir kəmbəqələr kirsə, **3** silər esil kiyinqənni ətiwarlar «Tərgə qıkıp oltsursılal» desənglər, kəmbəqələr, «U yərdə tur!» yaki «Ayaq təripimdə oltur!» desənglər, **4** əzara ayrimiqiliq kılıqan wə insanlar üstidin yaman niyat həküm qılqarouqıldardin bolomamsırlər?! **5** Kulaq selinglər, i seyümlük kərindaxlirim — Huda bu dunyadiki kəmbəqəllərni etikadta bay bolux həmdə ularni Əzini seyqanlərgə berixkə wəda kılıqan padixaňlılıqıja mirashor boluxkə tallıqon əməsmu? **6** Birak silər kəmbəqəllərni kezgə ilmidinglər! Baylar silərni əzgən wə sot-soraklaroja sərigə əməsmu? **7** Üstünglərgə kəyuljon axu mubarək naməja kupurluk kiliwatqanlar yənə xu [baylar] əməsmu? **8** Mukəddəs yazmilardiki «köxnangni əzüngni seyqəndək sey» degen xahanə kanunoja kəyiklik əməl kilsənglər, yahxi kılıqan bolisiler. **9** Lekin kixilərgə ikki hil kez bilən karisanglar, gunah kılıqan bolisiler, Təwrat kanunu təripidin hilaplik kılıqouqılar dəp bekitilisilər. **10** Qünki bir kixi pütün Təwrat kanunoja əməl kildim dəp turup, [həttə] uningdiki birlər əmrə hilaplik kilsə, u pütün kanunoja hilaplik kılıqouqi hesablinidu. **11** Qünki: «zina kilmə» Degügi həm «katillik kilmə»mu degən. Xunga, zina kilmisanglarmı, lekin katillik kılıqan bolsanglar, yənilə [pütün] Təwrat kanunoja hilaplik kılıqan bilən barəvar bolisiler. **12** Xunga səz-əməllirinqlər adəmni ərkənlilikkə erixtüradiojan kanun alıldıda sorak kiliñidojanlarning salahiyitigə uyğun bolsun. **13** Qünki baxxılarda rəhîm kılımçıqanlarning üstidin qıkırdojan həküm rəhimsiz bolidu. Əmdi «rəhîm kılıx» «həküm qikirix»ning üstidin qəlibə kılıp tantanə kılıdu. **14** I kərindaxlirim! Birsi aqzida, «Mənda etikad bar» dəp turup, əmma [uningda] [munasip] əməlleri bolmisa, uning nəmə paydisi? [Bundak] etikad uni kutkuzalamdu? **15** Əmdi əger aka-uka yaki aqa-singillardın biri yalingaq kalsa yaki kündilik yeməklik kəmər bolsa, silərdin biri ularoja: «[Huda]əqə] amanət, kiyiminqər pütün, korsiqıngər toq kılınoqayı» dəp koyupla, tenininq hajtidin qıkmışa, buning nəmə paydisi? **17** Xuningqoja ohxax yaloquz etikadla bolup, [uningqoja] [munasip] əməlleri bolmisa, [bundak etikad] əlük etikadturn. **18** Lekin bəzibir adəmlər: «Səndə etikad bar, məndə bolsa əməl bar» dəp [talixidu]. Lekin man: «Əmalsız boloјan etikadıngın manga kersita keni?!», «Man etikadımni əməllər bilən kərsitimən» dəymən. **19** — Sən «Huda bir» dəp ixinisen — Barikalla! Lekin həttə jinlarmu xuningqoja ixinidu, xundakla körkup dir-dir titrəyduq! **20** Əy, kuruq hiyal adəm! Əməlleri yok etikadning əlük etikad ikenlikini qaçanmu bilərsən? **21** Atımız İbrahim ez oqlı İshäkni kurbangah üstigə sunoqanda ez əmili arkılık həkkənəi dəp jakarlanojan əməsmu? **22** Əmdi xuni kərūwelikə boliduki, uning etikadi munasip əməllərni kıldı wə etikadi əməllər arkılık mukəmməl kılındı. **23** Mana bu ix [Təwrattiki]: «İbrahim Hudaqə etikad kıldı. Bu uning həkəkəniylik həsablandı» degen yazmini ispatlaydu, xundakla u «Hudanıng dosti» dəp ataldi. **24** Buningdən xuni kərəlaysılərki, insanlar etikadi bilenla əmas, bəlkı əməlleri bilən həkəkəni dəp jakarlanojan bolmamdu? **26** Tən roh bolmisa əlük bolojandək, əməlleri yok etikadmu əlüktdür.

3 Kerindaxlirim, aranglardin kəp kixi təlim bərgüqi boliwalmanglar! Qünki silərgə məlumki, biz [təlim bərgüqilər] baxklardın tehimu kattik sorakka tartılımiz. **2** Qünki həmmimiz kəp ixlarda hatalixip putliximiz. [Halbüki], əgər birsi tilda hatalaxmisa, u kamalatka yətkən, pütkül tenini tizginliyələğən adəm bolidu. **3** Mana, biz atlarnı ezmizga bekindurux üçün aqzıqa yügen salımız; buning bilən pütkül tənlirini [halıqan tarəpkə] burialaymız. **4** Mana, kemilərgimu ərarqlar; xunqılık yoqan bolsimu, yənə kelip dəhəxətlik xamallar təripidin urulup həydilidiojan bolsimu, lekin rolqı kəyərgə ularnı həyday desə, u kiqikkina bir rol arkılık uni halıqan tarəpkə buraydu. **5** Xuningoja ohxax, gərqə til [tenimizning] kiqıl bir əzasi bolsimu, lekin tolimu yoqan səzleydi. Kiqikkina bir ot uqquuning qong ormanoja ot tutaxturalaydojanlığını oylap bekinqilar! **6** Til – dərəwəkə bir ottur; u əzalırımız arisidin orun elip əqbılılıkka tolojan bir əlam bolidu. U pütkül tənni buloqququidur; u dozah otidin tutaxturulup, pütkül təbiətning qakıja ot tutaxturidu! (**Geenna g1067**) **7** Qünki hərtürlük həywanlar həm uşaq-kanatlar, əmiligüqi həywanlar həm dengizdiki məhluklar insaniyat təripidin kəndtürülməktə həmdə kəndtürülgənidi. **8** Əmma tilni həqkim kəndtürəlməydu; u tinimsiz rəzil bir nərsə bolup, janova zamin bolidiojan zəhərgə toloqandur. **9** Biz tilişim bilən Pərvərdigar Atımızqa xanu-taxəkkür kəyturimiz, wə yənə uning bilən Hudanıng obrazıda yaritılışan insanların karqayımız. **10** Demək, ohxax bir eojisdin həm təxəkkür-mubarək həm lənət-karqax qıkıldı. I kerindaxlirim, bundak bolmaslıkı kerək! **11** Bir bulak ohxax bir kezdin birla wağıtta tatlık həm kirtək su qıkıramdı? **12** I kerindaxlirim, ənjür darihi zəytnuning mewisini bərməydi, yaki üzüm teli ənjürning mewisini bərələndi? Həm tuzluq [bulak] tatlık sunumu qıkıralmadı. **13** Aranglarda kim dana wə pəmlik? Pəzilətlilik yürüx-turuxidin u danalıqka hasolojan məmin-kəmtərlik bilən əməllirini kərsətsun! **14** Lekin əgər kəlbinqarda aqqık həsəthorluk wə jedal-majira bolsa, əmdi yalojan səzər bilən həkikətni yokka qıksamanglar, mahtanmanglar. **15** Bundak «danalıq» ərxtin əməs, bəlkı dunyaqa, insan təbiiyitgə has bolup, jin-xəytandin kəlgəndur. **16** Qünki həsəthorluk wə jedal-majira bolojan yərdə kalaymikanlıq wə hərhil rəzzilliklər bolidu. **17** Lekin ərxtin kəlgən danalıq bolsa, u aldi bilən paktur, u yənə tinqlikpərvər, hux peil, baxklarırları pikrigə kılıkçı oquq, rəhəmdilər bolup, yahxi mewiler bilən tolojan, uningda tərəpbazlıq yaki sahitpazlıq yoktur. **18** Həkənənlilik uruklular tinqlikpərvərlər arısida qeqilip, tinqlik iqidə mewa beridu.

4 Aranglardiki urux wə majiralalar nədin kelip qıkıldı? Bu dal tən əzalırınglar iqidə jəng kılıwatçan arzu-həwəsliringlərin əməsmu? **2** Silər arzu-həwəs kılısilər, lekin arzu-həwəsliringlərə erixməysilər; adəm oltursıslər, həsət kılısilər, lekin erixməysilər; jedal-majira qırkıp jəng kılısilər. Erixməysilər, qünki tilimüysilər. **3** Tilişənglərə erixməysilər, qünki əz arzu-həwəsliringlərni kandurux üçün rəzil niyətlər bilən tiləysilər. **4** Əy zinahorlar! Bu dunya bilən dostlixinxing əməliyətə Huda bilən düxmənlilik ikənləkini bilməmtinqilər? Kimdikim bu dunyanı dost tutmaqçı bolsa, ezinə Hudanıng düxmini kıldıu. **5** Mükəddəs yazmilarda: «[Huda] kəlbimizga makan kildurojan Rəh naqar arzu-həwəslərni kılmandu?» degen səz silərqə bikar deyilgənmə? **6** Lekin [Huda] bərgən mehîr-xəpkət buningdin üstün turidu. Xuning təpəylidin mukəddəs yazmilarda: «Huda təkəbburlarla qarxıdır, lekin məmin-kəmtərlərgə xəpkət kıldıu» dəp yeziloqandur. **7** Xuning tıqün, Hudaoja boy sunungalar. Xəytanoja qarxı turunglar; [xundak

kilsanglar] u silərdin qağıdu. **8** Hudaqa yekinlixinglar, Hudamu silərgə yekinlixidu. Əy gunahkarlar, [gunahlıtin] kolunglarnı yuyunglar; ay üjma kəngüller, kəlbinglarnı pak kilingler. **9** [Gunahlırlarla] qayqu-həsrət qekinqilar, həza tutup yioqlanglar, külkənglarnı matəmə, huxallıqınları qayquqa aylandurunglar. **10** Rəbning aldida eziñülləri təwən tutunglar wə xundak kiloqanda U silərnı üstün kıldıu. **11** I kerindaxlar, bir-biringlarnı səkmənglər. Kimdikim kerindixini səksə yaki uning üstidin həküm kilsə, Təwrat əcanununu səkkən wə uning üstidin həküm kiloqan bolidu. Xundak kılıp əcanun üstidin [toorqa-natoorqa dəp] həküm kilsəng, əcanuqə əməl kılıquqı emas, bəlkı eziñüni [uning üstidin] həküm kılıquqı kılıwalıqan bolisen. **12** Kütküzükka wə halak kılıxka kadir bolqan, əcanun Tüzgüqi wə həküm Kiloquqı pəkət birdur! Xundak ikən, sən baxklar üstidin həküm kiloqudək zadi kimsən? **13** Həy, «Bügün yaki ota plani-püküni xəhərgə barımız, u yərdə bir yil turup, tıjarət kılıp payda tapımız» degiñilər buningoja kulałk selinglar! **14** Əy ota nemə bolidiojanlığının bilməydiqanlar, hayingtinglər nemiga ohxaydu? U huiddi ojıl-pal pəyad bolup yokap ketidiojan bi parqa tuman, halas. **15** Buning ornioja, «Rəb buyrusu, əhatə bolsak, uni kılımımız, buni kılımımız» deyixinglər kerək. **16** Lekin əmdi silər hazır undak yoojan gəplirinqər bilən mahtinisilər. Bundaq mahtinixlarning həmmisi rəzil ixtur. **17** Xuningdək kimdikim əməl yahxi ixni kılıkka tegixlik dəp biliq turup kılımiojan bolsa, gunah kiloqan bolidu.

5 Əy baylar, kulałk selinglar! Bexinglərə qüxicidən külpatlər üçün dad-paryad ketürüp yioqlanglar. **2** Baylıqning qırıp kətti, kiyim-keqikinglarnı tüyə yəp kətti, **3** altun-kümülxirinqərərən bolsa dat bastı, bu dat [kiyaməttə] eziñüllərə qarxı guwahlıq berip, gəxünglarnı otta kəydürülgəndək yəwetidu. Silərning baylıqlarını toplixinglər ahirkı kūnlarda boldı! **4** Mana, etizliklərə ixtələp həsul yioqşanlarla hiyanət kılıp ix həklini bərməy kəldinglər. Bu tutuwelinojan hək tüstünglərin paryad ketürüməktə, xuningdək ormiqilarning nala-paryadlıri samawi xoğunlarning Sərdarı bolojan Pərvərdigarning kılıkçıja yətti. **5** Silər bu dunyada həxəmatçılıq wə əyx-ixrat iqidə yaxap keliwatisilər. [Köylər] boozulx künigə təyyarlanqandək, silərəmə boozulxın künigə eziñülləri bordap keliwatisilər. **6** Silər həkənənlilik boloquqını gunahkə məhkum kılıp, əltürüp kəldinglər; u silərgə qarxılık kərsətməydi. **7** Xunga, kerindaxlar, Rəbning kəyata kəlidiojan künigiqə səwr-takət kılıp turunglar. Mana, dehəkan kixi yərning esil mewisini kütidü; yər dəsləpkə wə keyinkı yamoqurlarla müvəssər boloquqə uni intizarlık bilən səwr-takət iqidə kütidü. Silərəmə səwr-takət kılıp kəlbinqlarnı mustəhkəm kilinglər. Qünki Rəbning kəyata kəlixə yekinlap kəldi. **9** Kerindaxlar, eziñüllər sorakka tartımlaşmışinqər üçün bir-biringlərin aqırınmanglar; mana, Sorak Kiloquqı ixik aliddə turidu. **10** Pərvərdigarning namida səzligən burunkı pəyoqəmbərlərinə kandak azab-ökubət tərtərlik, xundakla səwr-takət kiloqanlıqını ulğə kilinglər. **11** Biz mana muxundak [səwr-takət bilən] bərdaxlıq bərgənlərni bəthlik dəp hesablaymız. Ayupning azab-ökubətə kandak səwr-takət bilən bərdaxlıq bərgənləkini angloqansıllar wə Pərvərdigarning uningoja ahirkı kiloqinini, xundakla «Pərvərdigarning iq-baçıri xəpkət wə rəhəmdilliç bilən toloqan»lıqını kərgənsilər. **12** Əmdi i kerindaxlirim, əng muhimi, əsəmə kilmanglar — nə asman nə zemin na həqkəndək baxkə nərsilərning nəmi bilən əsəmə kılıquqı bolmanglar, bəlkı «bolidu» desənglər həkikiy «bolidu» bulsun, «yak» desənglər həkikiy «yak» bulsun. Xundak kiloqanda, [Hudanıng] jazasıqə qüxməysilər. **13** Aranglarda

azab tartkuqi kixi barmu? U dua kilsun. Huxal yürüwatkanlar barmu? U küy-mədhiyə nahxilirini eytsun. **14** Aranglarda aqrik-silaklar barmu? Ular jamaətning aksakallirini qakırtıp kəlsun; ular Rəbning namida uning [bexioqa] may sürüp məsih, kılıp dua kilsun. **15** Xundak kılıp iman-ixənq bilən kılınoğan dua bimarni sakayti, Rəb uni ornidin turoquzidu. Əgər bimar gunahlarıni kılıqan bolsa, bular kəqürüm kılınıdu. **16** Xuning üçün etküzgən gunahlırları bir-biringləroqa ikrar kilinglar wə xipalik tepixinglər üçün bir-biringləroqa dua kilinglar. Həkkənəy adəmning duasi zor küq wə qong ünüməgə igidur. **17** Ilyas pəyoqəmbərmə bizgə ohxaxla insanı təbiətlək idi. U yamoqur yaqmışın dəp ihlas bilən dua kıldı; nətijidə, zeminoğa üç yil altə ay həq yamoqur yaqmidi. **18** Andin u yəna dua kıldı wə yamoqur kayta yaqdı, yərmişən həsul-mewisini yənə bərdi. **19** Kərindaxlırim, aranglarda birsi həkikəttin qətnigən bolsa, wə yəna birsi uni [həkikətkə] kəytursa, **20** Muxundak kixi xuni bilsunki, gunahkar kixini azoğan yolidin kəyturup əkəlgüçü xu kixinin jenining olümən kətuluxiqa wə nuroğun gunahlarıning yepip koyuluxiqa səwəbqi bolidu.

Petrus 1

1 Əysə Məsihning rosuli bolğan mənki Petrustin Pontus, Galatiya, Kapadokiya, Asiya wə Bitiniyə əlkiliridə tarkak yaxawatçı musapir bəndilərgə salam. **2** Silər Huda'Atining aldin bilgini boyiqə tallinip, Roh təripidin pak-mukəddəs kılindinglar. Buningdin məksət, silərning Əysə Məsihning itaitida boluxunglar wə əkenining tüstüngləri sebilixi üçündür. Mehir-xəpkət wə hatirjamlik silərgə həssiləp atə kılınoq! **3** Əzining zor rəhmətdilliği bilən, Əysə Məsihning elüməndin tırılıxi ərkilik bizni yengidin tuqdurup, əlməs ümidi nesiwə kıləjan Rəbbimiz Əysə Məsihning Huda'Atisioja mubarək-madhiyilər okuloq! **4** Demək, silər üçün qırımas, daqsız wə solmas miras ərxlərdə saklanılmakta. **5** Ahir zamanda axkarlinixkə təyyarlanan nijat üçün, silər etikadınglar bilər Hudanıng kudriti ərkilik kooqdalmaktisilər. **6** Silər bu [nijattin] zor xadlinisilər – gərqə hazır zərür tepilöjanda silərning hərhil sinaklar tüpəylidin kişka wakıt azab-okubət qekixingləri toqra kəlsimə. **7** Altun əhaman yokılıp ketidioqan nərsə bolsimu, saplıki ot bilən sinili. Xuningə oħxax altundın tolimu kimmatlık bolğan etikadınglar sinilip ispatlinidü. Buning bilən u Əysə Məsih [kayta] axkarlanan waktida madhiyə, xan-xərəp wə izzət-hərmət kəltirdi. **8** Əysə Məsihli ilgiri kərüp bakmiojan bolsanglarmu, Uni seyüp kəldinglər; wə hazırlımı Uni kerməsilər, lekin Uningə yənilə etikət kılık kəlbinglər ipadılığınız xan-xərəpkə toloqan huxallık bilən yayradı. **9** Xuning bilən silər etikadınglarning nixani, yəni jeninqlarning nijatiqə müvəssər boluwatisiler. **10** Silərgə atə kılınoqan bu mehir-xəpkətni aldin eytkan [ilgirik] pəyojəmbərlər bu nijat-kutkuzulux tooprısında təpsiliy izdəngən, uni qixinxikə tixixanı. **11** Ularda bolğan Məsihning Rohi ularoja Məsih kəlgüsidiə tartidioqan azab-okubətlər wə bulardın keyinkı kəlidiqan xan-xərəplər tooprısında aldin'ala məlumat berip bexarət kəltürginidə, ular bu ixlarning kəndək yol bilən wə kaysi zamanda yüz beridioqanlıkı üstidə izdəngən. **12** Xuning bilən ularoja bu ixlarnı aldin eytixiular ezliri üçün əməs, bəlkı silərning hizmitlinglərə bolğan, dəp ayan kılınoqan. Əmdi bütünki kündə bu ixlar ərxtin əwətilən Mukəddəs Rohning kığı bilən silərgə hux əhərnı yətküzügüllər ərkilik silərgə jakarlandı. Hətta parixtilərmə bu ixlarning tegi-taktini səpselip qüixinivelixkə talpünməktə. **13** Xunga, zehinliringlarning belini baoqlap, ezunglarnı səgək-salmak tutunglar, ümидinglarnı Əysə Məsih kayta kərünğən künidə silərgə elip kəlidiqan bəht-xapaatkə pütünley baoqlanglar. **14** [Hudanıng] itaətmən pərzəntliyi süpitidə, ilgiriki qapillik qəqlirinqlardıdak həwaiyi-həwəslərgə berilmənglər. **15** Əksisiqə, silerni qakiroqı pak-mukəddəs bolqanoja oħxax barlıq yürüxturuxinglarda ezunglarnı pak-mukəddəs tutunglar. **16** Qünki [mukəddəs yazmılarda]: «Pak-mukəddəs bolunglar, qünki Mən pak-mukəddasturmən» dəp hatırıləngən. **17** Silər dua kıləjinqardıla kixilərinin hərbirininq ix-hərikitigə karap yüz-hatira kılmayı Surak Kiloquını «Ata» dəp qakiridikənsilər, undakta bu dunyada musapir bolup yaxawatçı waktinglarnı [Uning] körkünçida etküzünglər. **18** Qünki silərgə məlumki, silər ata-bowliringlər təripidin silərgə kəldurulənən əhəmiyyətsiz turmuxning [küllükidin] azad boldunglar. Bu, kimmitini əhaman yokidioqan altun yaki kümütxək nərsilərning təlimi bilən bolğan əməs, **19** bəlkı kimmatlık kəni bilən, yəni kəm-kütüsiz wə daqsız kəzə kəbi Məsihning kimmatlık əkenining bədiliga kəldi. **20** U dərwəkə dunya apirida kılınxıtin ilgirila [Huda təripidin] xu süpitidə tonulogan, hazır U zamanlarning muxu

ahirkı waktılrida silər üçün [bu dunyaoja əwətilip] axkara kılindi. **21** Silər Uning ərkilik Uni elüməndin tirildür, Uningə xan-xərəp bərgən Hudaşa etikəd kiliwatisilər. Hudanıng [xuni kılıqını] etikadınglar wə ümидinglər Əzığə baoqlansun tıqındır. **22** Silər həkikatkə itaət kılıqanlıqlinglərdin kəlbinglərni paklap, kerindaxlarnı seyidioqan sahıtsız mehri-muhabbatkə kirixtinglər; xunga, bir-biringlərni qırın kəlbinglərdin kizojin seyünglər. **23** Qünki silər yengiwaxtin tuoqlundunglar – bu qırıp ketidioqan uruk ərkilik əməs, bəlkı qırımas uruk, yəni Hudanıng həyatıñ kılıqə igə wə mənggү turidioqan söz-kalami ərkilik boldi. (aiən g165) **24** Qünki [huddi mukəddəs yazmılarda yeziləjiniñidək]: «Barlıq et igiliri ot-qeptur, halas, Əlarning barlık xan-xəripi daladiki gülgə oħxax; Ot-qeplə solixidu, gül hazan boldi, **25** Birak Rəbning söz-kalami mənggүgə turidil!» Silərgə yətküzülgən hux əhərədə jakarlanan söz-kalam dəl xudur. (aiən g165)

2 Xuning üçün silər barlık rəzillik, barlık məkkarlik, sahitəplik, həsəthonruk wə həmmə tehməthorluqları taxlap, **2** Rəbning mehribanlığını tetip bilgənəkənsilər, huddi yengi tuoqluqan bowaklardak bolup [Hudanıng] söz-kalamidiki sap sütkə təxna bolunglar. Buning bilən, silər nijatning [kamalitigə] yetip esisilər. **4** Əmdi silər Uningə, yəni adəmlər taripidin ərzimas dəp taxlinip, lekin Huda taripidin tallanojan wə kədirlangən tırık tax Boloquqining yenoja kəlip **5** silər ezunglarmu tırık taxlar süpitidə bir rohij ibadəthana kılınxıka, Əysə Məsih ərkilik Hudani hursən kılıdiqan rohij kürbanlıkları sunidioqan mukəddəs kahin kətaradikilər boluxka küruluwatisilər; **6** Qünki mukəddəs yazmılarda mundak deyilən: — «Mana, tallanojan, kədirlangən bürjak ul texini Zionqa koydum. Uningə etikəd kılıquqi hərkim hərgiz yərgə karap kalmayıdu». **7** Əmdi etikəd kılıquqi bolğan silərgə nisbətən [taxning] kədiri boldi. Lekin [Uningə] etikəd kılımødioqanlar oħsətən U [mukəddəs yazmılarda deyiləjiniñidək] boldi: — «Təmqıllar ərzimas dəp taxlıwətən bu tax, Burjək [ul] taxı bolup tikləndil», Wə: — «[Bu tax] kixilərgə putlikaxang tax, Adəmni yikiditioqan koram tax boldi». Qünki [muxundak kixilar] [Hudanıng] söz-kalamiqə itaət kılımasılık tüpəylidin putlixip yikiləndi; ularning bundak bolux aliñ dekitiləndir. **9** Lekin silər bolsanglar [Huda] tallıqan bir yəmat, xahanə bir kahinlik, pak-mukəddəs bir əl, xundakla Əzığa alahidə has bolğan bir həlkisilər; buning məksəti, silərni karangoqluluktin Əzining tilsimat yoruklukioja qakirouquning pəzilatlılarını namayan kılıxinglardin ibarət. **10** Burun silər bir həlk hesablanmayıttınglər, lekin hazır Hudanıng həlkisilər; burun [Hudanıng] rəhîm-xəpkətigə erixmigənidinglər, lekin hazır erixtinglər. **11** I seyümlüklirim, silər bu dunyaoja musapir wə mehmandursilər, silardın etünümanki, roh-kəlbinglər bilən kəlxiliqdoqan ətliringlərdikə nəps-xələwtərlərin ezunglarnı yırak tutunglar. **12** Yürlük-turuxinglər etikadsızlar arisida esil-pazılətət bösün. Muxundak kılıqanda, gərqə ular silərgə yamanlık kılıquqlar dəp təhmət kılısmalı, dəl təhmət kılıqon ixlarda silerning yahxi əməlliringlərə karap, [Hudanıng] ularını [yoqyitip] yoklaydiqan künidə uni uluoxlixi mumkin. **13** Xunga Rəbning hərmitidə insanlar arisidiki hərbir həkimiyətning tütümigə, məyli əng yukarı mənsəptiki padixahkə bösün yaki u təyinligən həkükdarlar oħxax boysununglar. Qünki bu həkükdarlar [padixah] təripidin yaman ix kılıquqlarını jazaqə tartıx, yahxi ix kılıquqlarını hərmətkə sazawət klix üçün təyinləngəndur. **15** Qünki Hudanıng iradisi xundakki, yahxi əməlliringlər bilən nadan adəmlərning orunsız xikayətlərini

tuwaklaxtur. **16** Silər ərkin-azad boloquentinglar bilən, bu ərkinliklərini yamanlıq kılıxning bahanisi kiliwalmanglar, bəlkı Hudanıng kuli süpitidə bolup, **17** Barlık, insanları hərmətləngərlər, [etiqadçı] kerindaxlırlırlar oja mehîr-muhəbbət kərsitinglər, Hudadin körkungular, padixalı hərmətləngərlər. **18** Kullar, hojayinlirlərlər oja toluk körkunq bilən boyşununglar — yalıuz mehriban wə hux peil hojayinlərlər oja əməs, bəlkı terikkək hojayinlərlər oja boyşununglar. **19** Qünki əgər birsi Huda aldida pak wijdanlıq bolux üçün naħək azab-okubət qaksə həmdə bularoja səwr-taḳət kilsə, bu Hudani hursən kılıdu. **20** Qünki əgər silər gunah etküzüp, tegixlik urulojininglərdə, uningoja bərdaxlık bərsənglər, buning mahtənqudak nemisi bar! Lekin yahxi ixlərni kılıp azab-okubət qaksənglər həmdə uningoja bərdaxlık bərsənglər, u Hudani hursən kılıdu. **21** Qünki silər dəl xuningoja qakirildinglər. Qünki Məsihəmu silər üçün azab-okubət qekip, silərni Əzining ididin mangsun dəp, silərgə iləgə kəldirdi; **22** «U gunah sadır kılıp bakmiojan, Uning aqzidin heqkəndək aldadımlıq-yalçanlılıkmı teplim». **23** U həkərətlənginidə, til kayturmatty. Azab-okubət qakkonda, U heq təhdit salmaytti; əksiqə, Əzini adıl həküm qikaroquqining kollırıoja tapxuratti. **24** U Əzi bizning gunahla nişbətən əlüp, həkkaniylikka nişbətən yaxiximiz üçün yaqəq tüwüktə gunahlırimizni zimmisigə aldı; silər Uning yarılırları bilən xipa taptinglər. **25** Qünki burun silər koylardək yoldın ezip kətkənsilər, lekin hazır jeninqlarning padiqisi həm yetəqkisinin yenioja kaytip kəldinglər.

3 Xuningoja ohxax, i ayallar, silər ərliringlərlər oja boyşununglar. Xundak kilsanglar, hətta söz-kalamoja itaet kilmaydiqan ərlər bolsa, əz ayalining bu pəzilitidin təsirlinip, ihlasmənlilik bilən etküzən pak yürüx-turuxinglərlər oja karap, gəp-səzsizlər kəyil kılınidu. **3** Güzəlliklər sirkə kərənütixin, yəni alahidə eriwaləjan qeqinglər wə takıjan altun zibü-zinnatlərindən yaki esil kiyimlərdən bolmışın, **4** bəlkı «kəlbinqərlərdiki eżüngərlər», yəni memin wə tinq rohətin bołożan qırımas güzəlliklərin bolsun; bundak [güzəllik] Hudanıng alidda intayın kimmətləktür. **5** Qünki burunki qaqlarda, Hudajo ümidiñi baqlojan ihsənləməyən ayallar dəl muxundak [güzəllik bilən] eżlərini zinnatlap, ərlirigə itaet kılıtti. **6** Dəl muxundak yolda Sarah İbrahimni «çojam» dəp atap, uning sezlirigə boyşunattı. Silər heqkəndək wəswəsilərdən körkməy ixlərni durus kilsanglar, silərmə [Sarahning] pərzəntliri bołożan bolisilər. **7** Xuningoja ohxax, əy ərlər, silərmə ayalliringlər bilən turuxta, ularını ayal kixilər bizdən ajız bəndilər dəp bilip ularını qüxinip yetinglər; silər ular bilən [Huda] xapaet kılajan həyatka ortak mirashor bolup, ularını hərmət kilinglər. Xundak kilsanglar, dualiringlər tosaloqoja uqrımaydu. **8** Ahirida, həmminglər bir niyət bini məksətta, bir-biringlərlər oja həmdərd bolup, bir-biringlərni kerindaxlara qəseyüngərlər, iq-baçırı yumxak wə kəmərt bolunglar. **9** Yamanlıkka yamanlıq, ahanətək ahanət bilən əməs, əksiqə, bəht tiləx bilən jawab kayturmunglər. Qünki silər dəl bu ixşa qakirilqənsilər, xuning bilən eżüngərlər bahtka mirashor bolisilər. **10** Qünki [mukəddas yazmilarda yezilojinidək]: «Kimki həyatni seyüp, yahxi kün kərgüqi bolay desə, Tilini yamanlıktıñ tartsun, Ləwliri məkkarlıktıñ neri bolsun; **11** Yamanlıktıñ əzini tartip, Güzəl əməllərni kılıp yüksər; Aman-hatirjəmlikni izdəp, uni kooqlap yüksər. **12** Qünki Pərvərdigarning kezli həkkaniylarının üstidə turidu, Uning kuliki ularının iltijalırıoja oquk turidu; Lekin Pərvərdigarning yüzü rəzzilik yürgütüqilərə qarxi turidu». **13** Əgər silər daim yahxi ixlərni klixıq intilsənglər, kim silərgə yamanlıq kilar? **14** Lekin hətta həkkaniylik yolidə azab-okubət qaksənglərmə, ohxaxla bəhtliksilər! Lekin ularning

wəhəmisidin körkmənglər wə alakzadə bolmanglar; **15** bəlkı kəlbinqərlər Rəb Məsihli həmmidin üstün dəp bilinglər; silərdə bolossen ümidning səwəbini sorişanlar oja memin-mulayimlik wə ihsənlər bilən jawab berixkə həmixə təyyar turunglar. **16** Hərdaim wijdanınglərini pak tutunglar; xuning bilən silərgə «yamanlıq kılıqçular» dəp təhəmet kılajanlar silərning Məsihə bolossen pəzilətlək yürüx-turuxunglərni kərəp, ezelri kılajan təhmətlərdin hijil bolsun. **17** Qünki Hudanıng iradisi xundak bolsa, yahxılık kılojininglər üçün azab-okubət qaksənglər, bu yaman ix kılojininglər tüpəylidin azab-okubət qəkkininglərdin əwzəl, [əlwəttə]. **18** Qünki Məsih bizni Huda bilən yaraxtux tūqın, yəni Həkkaniy Bolojuqı həkkaniy əməslərni dəp, birlə ketimlik azab-okubət qekti; gərqə U tan jəhətə eltürülən bolsimu, lekin rohta janlanduruldu; **19** xuning bilən U solap koyulmuş rohlarlarning yenioja muxu rohiy həyatlık bilən berip, [Əzining bu qəlibisini] karıldı. **20** [Solap koyulmuş] bu rohlar burunki zamanda, yəni Nuh [pəyoğəmbər]ning künliridə, kəmə yasılıwatkan məzgildə Huda səvrqanlıq bilən [Kixilarning towa klixini] kütkinidə, Uningoja itaetəsizlik kıldı. Pəkət xu kemiga kirğən birkəngisi, yəni jəmiy səkkiz jan su arkılık kutkuzuldu. **21** Mana bu «suşa qəmündürük»ning bəxaritı bolossen. Əmdi qəmündürük — bədənning kirdin tazilinixi əməs, bəlkı adəmning pak wijdan bilən əysə Məsihning tirildürülüxi arklılık Hudadin tilığın tilipi — bizni hazır kutkuzuwatidu **22** (Məsih [tirilip] arxka qıkıp, parixtilər, barlıq rohiy hökükdərlər wə quqlıklär Uningoja bosunduruldu wə u Hudanıng ong yenida turmaqtə).

4 Əmdi Məsih tenidə azab-okubət qəkkənəkən, silərmə xundak iradə bilən əzüngərlər kərallandurunglar. (qünki [Huda yolidə] əz tenidə azab-okubət qəkkən kixi gunahın kol tüzən bolidu; **2** undak kixi tenidə kılajan həyatını yənə insaniy nəps-həwəslərə berilix bilən əməs, bəlkı Hudanıng iradisiga muwəpiq, etküzidü). **3** Qünki künlirrimizi yat əllik etikadsızlarning iradisigə əməl kılıx bilən, yəni hərtürlük buzukqılıq-xəhəwaniyılıq, nəps-həwəslər, hərakəxlik, əyx-ixrat, məyhorlik wə yirginlik butpərəsliklər iqidə etküzginimiz əmdi kupaya kilar! **4** Bu ixlərdə ular silərning ularoja hamrah bolup xundak iplaslıkka yügürmənliklərlər oja ajəblinip, silərni həkərətləməktə. **5** Ular haman həm tırıkları wə əlgənlərni sorak klixıq təyyar Turoquqioja hesab bərməy kalmayıdu. **6** Xunga dəl xu səwəbtin, əlgənlər ətə yaxawatkan insanlar [sorak klinidiojan]dək sorak kılınip, Huda oja nişbətən rohta yaxisun dəp, ularojumu hux həwər yətküzülgən. **7** Əmdi barlıq ixlərning ahirlidiqən künü yekinlaxmakta; xunga, salmak bolunglar wə dəna klixıq sağək turunglar. **8** Lekin həmmidin mühümü, bir-biringlərlər qızozın mehîr-muhəbbətə turuweringlər. Qünki «mehîr-muhəbbət nuroqunlioqan gunahlarınyi yapan». **9** Bir-biringlərdən aqırınmay əzəra mehmandost bolunglar. **10** Huda təripidin hərbiringlərlərə ata kılınojan iltipatlık binaən, uning hərtərəplik mehîr-xəpkıtiñ kixilərgə yətküzidiojan yahxi oqojidalar süpitidə, bu iltipat bilən bir-biringlərlərə hiszət kilinglər. **11** Kim söz kilsə, u Hudanıng kalam-bəxarətlərini yətküzügi süpitidə sözlisün. Kim baxxılar oja hiszət kilsə, u Huda ata kılajan kük-küdrət bilən hiszət kilsən. Xundak bolossen, Huda həmma ixta əysə Məsih arklılık uluqəlinidu. Barlıq xan-xərəp wə kük-küdrət Uningoja əbadıl-əbdəgicə mənsuptur, amin! (aiōn 616). **12** Seyümlüklerim, otluk sinaklıng bexinglərlər qüxkənlilikə karap, ajayıb ixşa yolukup kəldim, dəp həyran kalmanglar. **13** Bəlkı, Məsihning azab-okubətlərigə kəndək ortak bolossen bolsanglar, silər xundak xadlininglər. Xuning bilən Uning xan-xəripi ayan kiliñojinidə, silərmə yayrap

xadlinisilər. **14** Silər Məsihning nami tüpəylidin həkarətkə uqrısanglar, bəhtlik bolisilər! Qünki xan-xərəpning Rohı, yəni Hudanıng Rohı wujudunglaroja qükkən bolidu. **15** Aranglardın birining azab-okubət qekixi hərgizmə katil, oɔṛi, rəzil yaki qepiloqjak bolux səwəbidin bolmisun. **16** Birək qəkkən azab-okubiti «Məsihiy» dəp atalqanlıki səwəbidin bolsa, u buningdin nomus kilmisun; aksiq, muxu nam [bilən] [atalqanlıki] tūqün Hudaşa mədhiyə okusun. **17** Qünki sorakninq baxlinidiojan waqtı-saiti kəldi; sorak, aldi bilən Hudanıng eyidikiliridin baxlinidu; wə əgər biz bilən baxlansa, u hələdə Hudanıng hux həwirigə kulaq salniojanlarning akiwiti nemə bolar? **18** [Dəl] [mukəddas yazmilarda yeziləjiniidək]: — «Əgər həkkəniylarning kutkuzuluxi təs bolsa, İhlassızlar həm gunahkarlarning akiwiti kandaq bolar?» **19** Xuning üçün, Hudanıng iradisi bilən azab-okubət qəkkənlər yahxi əməllərni dawam kılıp, jenini wədəsidə turidiqən Yaratkçıqoja amanət kılıp tapxursun.

5 Əmdi mən aranglardiki aksakallardin (Məsihning azab-okubətlirining guvahqısı, namayan klinidiojan xan-xərəpkə nesip bolоjuqi wə silərgə ohxax bir aksakal süpitidə) xuni etünimənki, **2** — Hudanıng silərninq aranglardiki padisini obdan bekinqər; ularoja yetəkqılık hizmitidə bolup, uni majburən əməs, bəlkı ihtiyanın zimminglaroja elinglar; pul-dunya üçün əməs, bəlkı huxallıq bilən kilinglar. **3** Hudanıng padisioja oojinining ez təəllukatlırija bolojinidək bolmay, bəlkı ularoja ülgə bolunglar. **4** Xundak kilsanglar, Bax Padiqı axkarə bolozanda, mənggii tozumas xan-xərəp tajioja erixisilər. **5** Əy yaxlar, qonglaroja boy sununglar. Xuningdək, həmminglər bir-biringlaroja nisbətan kiçik peillikni üstünglaroja oriwelinglar. Qünki: «Huda takəbburlarоja karxidur, lekin məmin-kəmətərlərgə xəpkət kılıdu». **6** Əzünglərni Hudanıng կudrətlik koli astida təwən tutunglar. Xundak kilsanglar, waqtı-saiti kəlgəndə Huda silərni yukiri ketürədi; **7** Barlıq oğəm-kayquluringlərni Uning üstigə taxlap koyunglar. Qünki U silərning ojeminglərni kılıdu. **8** Əzünglərni hoxyar wə səgək tutunglar. Qünki düxmininglər bolovan Iblis huddi hərkirəwatkan xirdək, yutkudək birsini izdəp katrap yürməktə; **9** silər etikadinglarda qing turup uningoja karxi turunglar. Qünki bilisilərki, pütün dunyadiki kərindaxliringlərni ohxax azab-okubətlərning tūgixigüqa qidawatidu. **10** Əmma silərni Məsih Əysə arkilik Əzininq manggülliğ xan-xarıpigə qakirojan, pütkülmehir-xəpkətinq Igisi bolovan Huda azrakkına wakit azab-okubət qəkkininglərdin keyin, Əzi silərni əsligə kəltürüp, dəs turozup, mustəhkəm wə uloja bekitilgəndək təwrənməs kılıdu. (*aiōnios g166*) **11** Uningoja [barlik] xan-xərəp wə küq-küdrət əbədil-əbəd mənsup bolοqay, amin! (*aiōn g165*) **12** Mən bu kişiqinə hətni yezip, eziün sadık, kerindixim dəp bilidiqən Silwanusning wasitisi bilən silərgə yollidim. Uxbu hatni yeziximning məksiti, silərgə jekiləx wə silərni riqəbtələndürük, xundakla Hudanıng həkikiyə mehir-xəpkətininq ənə xundak ikenlikləgə guvahlıq berixtin ibarəttur. Bu mehir-xəpkətə qing turunglar. **13** Silər bilən billə tallanıqan Babilda turuwatkan jamaət wə oqlum Markustin silərgə salam. **14** Bir-biringlər bilən mehribanlarqə seyüxüp salamlıxinglər. Silərgə, yəni Məsihda bolovan həmminglərə amanlıq-hatırjəmlik yar bolοqay!

Petrus 2

1 Əysə Məsihning külü wə rosuli bolqan mənki Simeon Petrustin Hudayimiz wə Kutkuçoquqımız Əysə Məsihning həkkaniyyiliyi arkılık biz bilən ohxax kımmətlik bir etikadka müyəssər kılinoqanlaro salam! **2** Silər Hudani wə Rəbbimiz Əysani qongkur tonuoqanseri, mehîr-xəpkət wə hatırjəmlik silərgə həssiləp axkay! **3** Bu [duayimning] asası — biz bizni Əzining xan-xəripi wə esil pozilitinin təsiri arkılık Qakiroquqını qongkur tonuoqanlığımız üçün, Uning ilahiy küq-kudriti həyatımız oja wə ihlasmənlilikə mengiximiz oja kerklilik bolqan həmmimi atı kıldı. **4** U muxu pəzilətləri arkılık bizgə kımmətlik, əng uluq wədilərnəi bərdi, bular bilən silər bu dunyadıki həwayı-həwəslərdən bolqan iplaslıktın kutulup, Hudalık təbiatka ortak nesip bolalaisilar. **5** Dəl muxu səwabtin, silər pütün küğüngələr bilən etikadıngalaro esil pəzilətni, esil pəzilitingalaro bilimni, **6** bilimlingalaro təmkinlikni, təmkinlikingalaro qidamlıknı, qidamlıkingalaro ihlasmənlıknı, **7** ihlasmənlıkingalaro kerindaxlık mehribanlıknı, kerindaxlık mehribanlıkingalaro mehîr-muhəbbətni kərsitixni koxuxka intilingər. **8** Qünki bu hususiyətlər silerdə bar bolsa, xundakla exip beriwatqan bolsa, bular silərnı Rəbbimiz Əysə Məsihni qongkur tonuxka [intilixtə] ix-aməlsiz wə mewisiz kəldurmaydu. **9** Əmma əger birsida bular kam bolsa, u kor adəmdür — u buruniring uqinila kərləydiqan, ilgiriki gunahlıridın pak kılinoqanuntuqan bolidu. **10** Xuning üçün, ikerindaxlar, silər [Huda təripidin] qakiroqanlıkinglərini, xundakla tallanqanlıkinglərini jəzmlaxtürüxka intilingər. Xundak kilsanglar, heqkəqan teyilip kətməsilsər. **11** Xundak bolqanda Rəbbimiz wə Kutkuçoquqımız Əysə Məsihning mənggülük padixahlıkidimu kızojin kərənək elinisər. (*aīōnios g166*) **12** Xunga, gərqə silər bu ixlarnı bilgən bolsanglarmu, xundakla bizgə igə kılinoqan həkkikətə mustəhəmələngən bolsanglarmu, mən yənilən hərdaim bu ixlarnı esinglaro salmaqçımən. **13** Dərvəzə, mən muxu qədirimda bolsamla, bularni səminglaro selip, silərnı oyçipit turuxni layık kərimən. **14** Qünki Rəbbimiz Əysə Məsihning burun manga ayan kılıojinidak, menin bu qədirim pat arıda uqamdin seliwetiliqdoqanlıkinibilip turuptımən. **15** Bərhək, mən silərnən bu ixlarnı mən bu dunyadın kətkinimindin keyimini hərwaqıt esinglaro kəltürüxüngələr üçün küqüməning bariqə intilmən. **16** Qünki biz silərgə Rəbbimiz Əysə Məsihning küq-kudriti wə hazır boluxini ukturojinimizdə hərgizmə hıyligərləktin oydurup qıqılıqan riwayətlərgə əgəxmidük, bəlkı biz Uning həywətlik xan-xəhrətigə ez kezimiz bilən guvahqımız. **17** Qünki U mukəddəs taqda Huda'Atidin xan-xəhrət wə uluqılıkka erixkənda, axu uluq xan-xəraplik yordin: «Bu Menin seyümlük Oqlum, Mən Uningdən hursənmən» degen xundak zor bir awaz Uningəja yətküzülləp anglandı. **18** Mukəddəs taqda biz Uningəja həmrəh bolup billə turojan bolqoqka, ərxtin bu awaz anglojanınidə bizmuz ezi kılıkımız bilən uni anglıdik, **19** Uning üstügə həmmimizdə pəyoqəmbərlər yətküzən tolimu ixənqlik beşarətlik sez-kalam bardur; silər tang süzülgüqə, tang yultuzi kəlbinqələr toluq yorutkuqə bu sez-kalaməqə kulək salsanglar, yahxi kiləqan bolisilər (bu sez-kalam huddi karangoquda qaknap turidiqan qiraqqa ohxaxtur). **20** Xuni həmmidin muhim dəp bilixingələr kerəkki, mukəddəs yazmilardiki heqkəysi wəhiy pəyoqəmbərlərinən ez qıxənqisi boyiqə yətküzülgən əmas. **21** Qünki heqkəndək wəhiy-beşarət insanların iradisindən kələn əməs, u bəlkı Hudanıng mukəddəs adamları Mukəddəs Roh təripidin yetəklinip, Uning türktisi bilən eytən sez-kalamdur.

2 Lekin burun həlk iqida sahta pəyoqəmbərlər qıkkən, xuningdək aranglardımı sahta talim bərgüqilər məydanıq qıkkıdu. Ular sokunup kirip, halakətə elip baridiqan bidət təlimlərni aranglaro astirtin kırğızüp, hətta əzilərini hər kılıxka setiwaləqan igisidinmə tenip, buning bilən ez bexiqa tezla halakət qüxiyridü. **3** Nurqun kixilar ularning xərməndiliğikə əgixip ketidü, xuningdək ularning səwəbidin həkikət yoli həkarətkə uqraydu. **3** Ular aqkezəzlükidin oydurma səzələr bilən silərnı satidiojan meli kılıdu. Əmdi ularning bexiqa heli burunla bekitilən jaza bikar olturmaydu, ularning halakəti bolsa uhləp yatmaydu. **4** Qünki Huda gunah sadir kılıqan parixtilərni ayap olturnay, bəlkı ularını tahtıtaranıq həngiqa taxlap, sorakka tartkuqə zulmətlik karangoquluktuq zənjirlər bilən solap koyqan yərdə, (*Tartaroō g5020*) **5** xundakla kədimki dunyadikilərnəmi ayap koymay, hudasızlıqka berilgən dunyani topan bilən oþrk kılıp, pəkət həkkaniyyiliğə dəwət kılıqquq Nuhni baxxā yəttisi bilən saklap kaloqan yərdə — **6** əhəmdə keyin Sodom wə Gomorra xəhərlərini keyinkı dəwrəldik hudasızlıqka berilgənlərgə iibrət bolsun dəp bekitiq, bexiqa küləpətlik jazani qüxiyüp kül kılıqan, **7** xuning bilən birgə muxu əhləksizlarning buzukqılıklıridin yirginip azablanojan, həkkaniy bolqan Lutni ular arisidin kutuldurojan yərdə — **8** (ənə xundak kixilərnin iqida yaxiojan həkkaniy Lutning həkkaniy kəlbə hər künü angliqan wə kergən itaətsizliklər tüpləyildin azablinatti) **9** əmdi xuni kəriüwalalaymizki, Rəb ihlasmənlərni duq kalğın sinaklırdın kandaq kütkezuxni wə xuningdək həkkaniyisizlərni sorak künigiqə jazalininxə saklap koyuxni bilidü. **10** Bularning arisidiki ez ətlirigə əgixip pasıq həwəslərgə berilgən, xundakla hökük igilirigə sal karioqanlarning jazası tehimü xundak bolidu. Muxundak kixilar həli qong, manmənqılərdur, ular «[rohij] uluqlar»qa həkarət kiliqtin həq korkmaydiojanlardur. **11** Hətta ulardin küq-kudrətə üstün turidiojan pərixtiilər Pərvərdigarning alidda bu «[uluqlar]»[ni] həkarət bilən ərz kilmaydu. **12** Əmma bular huddi owlınıp boozulinx üçün tuquləqan yawayı əkilsiz həyvanlardək kılıp, əzliyi qüxənməydiqən ixlar üstidə həkarətlik sez kılıdu wə xundakla eziñirinən halakət ixləri bilən toluk halak bolidu, **13** xundakla ez həkkaniyisizlikə tuxluk jazanıng mewisini yeydü. Ular hətta kündüzi oquq-axkara əyx-ixrət kiliqxının ləzzət dəp hesablaydu; ular [silərgə] nomus wə daq kəltürüp silər bilən bir dastihanda olturup, eż məkkarlıklıridin zoklinidü. **14** Ularning zinahorluk, bilən toləqən kezliri gunah sadir kiliqtin üzülməydi; ular tutamı yok kixilərni eziqturidü; ular kəlbini aqkezəzlükə kəndtərgən, lənətə yekin balıillardur! **15** Ular toqra yoldin qətnəp, Bosorning oqlı Balaamning yoliqə əgixip kətti. U kixi haram yolda tapkan həkni yahxi kərgüqi idi, **16** lekin u kılıqan kəbihlikli tüpləyildin tənbihini yedi (zuwansız exək insanning awazı bilən sezlep pəyoqəmbərninə əhəmikənə ixini tosti). **17** Mana muxundak kixilar kürup kətkən bulaklar, borandın həydilip yığın tumanlaraqə ohxaydu; ularqa mənggülük zulmatnəng kapkarangoqulukda jay hazırlap koyuləqan. (*questioned*) **18** Qünki ular yalojan-yawidək yooqan səzələr bilən mahtinip, ədəmning ətlük həwəslərini kozötüp əyx-ixrət ixləri bilən eziqtikulək yolidə mengiwtənərlərinə eziñir. Unga qəkərəqənlərinə azduridü. **19** Ular muxu kixilərgə «Silərnı ərkinlikkə erixtürimiz» dəp wədə kılıdu, lekin əzliyi əmaliyətə buzukluknəng kulliridü. Qünki adəm nemə təripidin boysundurulojan bolsa, xuning kuli bolidu. **20** Qünki əger ular Rəbbimiz wə Kutkuçoquqımız Əysə Məsihni tonux arkılık bu dunyaning pasiklikləridin kutulup, keyin xularo yəna baqlınip, boysundurulojan bolsa, ularning

keyinki hələ dəsləpkisidinmə bəttər bolidu. **21** Qünki həkkaniyilik yolunu bilip turup, ezigə yətküzülgən mukəddəs əmrдин yüz ərügenəndin kəra, bu yolni əslidinla bilməgini əwəz bolatti. **22** Muxu ixənqlik hekmətlək səzərlər ularda əməlgə axurulidu: — «It aylinip ez əksukını yər» wə yənə «Qoxqa yuyunup qıçıpla kaytidin patkakta eojinar».

3 I seyümlüklirim, hazır silergə bu yeziwatkınım ikkinqi hetimdur. Hər iki hetimda silərnin sap kənglünglarnı oyoqitip, xu ixlarnı əslitixkə intildimki, **2** mukəddəs pəyojəmbərlər burun eytən səzərgə wə Rəbbimiz həm Kütküzəquqimizning rosulliringlər arkılık yətküzən əmriga kəngül belüxünglarnı etüniman. **3** Əng muhimi xuni bilixinglər kerəkki, künlerning ahiridə ezininə həwai-həwəslirinən kəynigə kiridiojan, məshirə kılıdiojan mazakqlar qikip: **4** «Keni, Uning əytiplər kelimən degən wədisi?! Ata-bowlirimiz [elümdə] uhlap kələjandin taki həzirojqə həmmə ixlar dunya apirdə bolən wakittiki bilən ohxax əhalətə ketiwatidu» dəp məshirə kiliçidu. **5** Həlbuki, ular əng kədimki zamanda Hudanıng sezi bilən asmanlarning yaritiləşənlərini wə xuningdək yərning sudin qıçın həm suning wasittisi bilən barlıkkə kalğınlığını ətəy untuydu; **6** xu amillarning wasitiliri bilən xu zamandıki dunya kəlkündin oqrık bolup yokaldı. **7** Əmma həzirki asmanlar bilən zemin ohxaxla xu səz bilən iħlassız adamlar sorakka tartılıp əhalək kılınidiojan axu kündə otta keydürüllükə saklinip, ta xu künigiqə həlidin həwər elinip turidu. **8** Əmdi i seyümlüklirim, xu ix nəzirinqlardın қaqmisunki, Rəbga nisbətən bir kün ming yıldək wə ming yil bir kündəktür. **9** Rəb Əz wədisini [orundaxni] (bəzilərning «keqiktürdi» dəp oyliojniidək) keqiktürğini yok, bəlkı həqkimning əhalək boluxini halimay, həmmə insanning towa kılıxiqə kirixini arzulap, silərgə kəngqiliq kılıp [wakitni sozmnakta]. **10** Lekin Rəbning künə huddi ooprinən kelixidək [küttülmigan wakitta] bolidu. U künə asmanlar xiddətlək güldürlichen awaz bilən əqayıb bolup, kainatning barlık kərəmləri xiddətlək otta erip tūgəydu; zemin wə uningdiki pütkül nərsilərmə kəyüp ketidu. **11** Həmma narsa mana xundak erip yokılıdiojan yardımə, silə kəndək adamlərdin boluxunglar kerək? — həyatinqlarnı pak-mukəddəsləktə wə iħlasmənlilikta etküzüp, **12** Hudanıng künini telmüritü kütüp, u künning tezrək kelixi üçün intilixinglər kerək əməsmu? U künning kelixi bilən pütün asmanlar otta yokıp tūgəydu wə kainatning barlık kərəmləri xiddətlək otta erip tūgəydu. **13** Lekin biz bolsaq Uning wədisi boyiqə, yengi asman-zeminiñ intizarlık bilən kütəmtəkdimiz. U yar həkkaniyilikning makanidur. **14** Xuning üçün, ay seyümlüklirim, bu ixlarnı kütüwatlıqanikənsilər, [xu tapta] Hudanıng alida nuksansız wə daqsız, inaklik-hatırjəmlik işqidə həzir bolup qılxıxinglər üçün intilinglər. **15** wə Rəbbimizning səwr-takıtını nijat dəp bilinglər, dəl seyümlik kərindiximiz Pawlusmu ezigə ata kılınojan danalik bilən bu ixlar toqpruluk silergə yəzəjan; **16** barlık hətliridim u bu ixlar həkkidə tohtılıdu. Uning hətlirida qüxinix təs bolən bəzi ixlar bar; bu ixlarnı talim almıqan wə tutamı yok kixilər mukəddəs yazmılarning baxka əsaslılarını burmiliqandək, burmiləp qüxəndüridü wə xuning bilən eż bexiqə əhalək elip kelidu. **17** Xuning bilən, i seyümlüklirim, [mən eytən] bu ixlarnı aldın'ala bilgənikənsilər, bu əhlaksızlarını səpsətləri bilən azdurulup, mustəhkəm turuxunglarnı yokitip koyuxtın həxyar bolunglar. **18** Əksiqə, [Hudanıng] mehir-xəpkitidə həm Rəbbimiz wə Kütküzəquqimiz əysə Məsihgə bolən bilixtə dəlaməlik əsünglər. Uningqə həm həzir həm axu əbəd künigiqə barlık xan-xərəp mənsup boløy! Amin! (aiən g165)

Yuhanna 1

1 Əzəldin bar bolögüqi, ezmiz anglojan, ez kezlrizim tikilip karioqan wa köllirimiz bilən tutup siliqan hayatıq Kalami tooprısida [silərgə bayan kılımımız] **2** (bu hayatıq bizgə ayan bolup, biz uni kərdük, Xuning bilən bu həqtə guwahlıq berimiz həmdə Ata bilən billə bolup, keyin bizgə ayan bolovan xu mənggılık hayatı silərgə bayan kılımımız) (*aiōnios g166*) **3** — silərnimə biz bilən sirdax-həmdəmlikimə bəlsün dəp biz kərgənlirimizni wa anglojanlırmızı silərgə bayan kılımımız. Bizning sirdax-həmdəmlikimiz Ata wə Uning Ooqlı Əysə Məsih biləndür. **4** Silərning huxallıqlar tolup taxsun dəp, bularni silərgə yeziwatımız. **5** Wa biz Uningdin anglojan həm silərgə bayan kılıdıcıqan hawirizm manə xudurki, Huda nurdur wə Uningda həqkəndak, karangoçuluk bolmayıdu. **6** Əgar biz Uning bilən sirdax-həmdəmlikimiz bar dəp turup, yənilə karangoçulukta yürsək, yalojan eytkan wə həkikətə əməl kilmiojan bolımız. **7** Lekin Ü Əzi nurda bolojinidək bizmu nurda mangsak, undakta bizning bir-birimiz bilən sirdax-həmdəmlikimiz bolup, Uning Ooqlı Əysə Məsihning kəni bizni barlıq gunahtın paklaydı. **8** Əgar gunahımız yok desək, ez ezmizim aldiqan bolımız həmdə bizdə həkikət turmayıdu. **9** Gunahlırimizنى ikarətlək. U bizning gunahlırimizni kəqürüm kiliq, bizni barlıq həkkənisiyisizliktin pak kiliixka ixənqlik həm adildür. **10** Əgar gunah kilmidük desək, Uni yalojançı kiliq koyojan bolımız wə Uning səz-kalami bizdin orun almiojan bolidü.

2 I əziz balilirim, mən silərni gunah sadir kilmisun dəp, bu səzlərni yeziwatımız. Mubada birsi gunah sadir kilsə, Atining yenida bir yardımçı wəkilimiz, yəni Həkkənisi Boluoqı Əysə Məsih bardur. **2** U Əzi gunahlırimiz üçün [jazani ketürgüj] kafaretur; muxu kafarət pakət bizning gunahlırimiz üçünla əməs, bəlkı pütktül dunyadikilərning gunahları üçündür. **3** Bizning unu tonuojanlıkimizni bilaliximiz — Uning əmrlirigə əməl kilişimdir. **4** «Uni tonuyan» dəp turup, Uning əmrlirigə əməl kiliqojuqı kixi yalojançıdur, uningda həkikət yoktur. **5** Lekin kimki Uning sezığa əməl kilsə, emdi uningda Hudanıng mehîr-muğəbbiti həkikətən kamalətkə yətkən bolidü. Biz ezmizning Uningda bolojanlıkimizni ənə xuningdin bilimiz. **6** «Hudada turup yaxaymən» deyiqi bolsa [əysanıng] mangojinidək ohxax mengixi kerək. **7** I seyümlüklərim, silərgə [burun anglap bakmiojan] yengi bir əmrni əməs, bəlkı dəsləptin tartip silər tapxuruwalojan kona əmrni yeziwatımız. Uxbu əmr silər burundinla anglap keliwatkan sez-kalamdur. **8** Lekin yəna keliq mən silərgə yeziwatkimini yengi əmr [desəkmə bolidü]; bu əmr Məsihədə həm silərdimə əməl kilişməktə, qünki karangoçuluk etüp kətməktə, wa həkikiy nur alliqəqan qeqiliqxa baxlıdı. **9** Kimdəkim ezzini «nurda yaxawatımə» dəp turup, kerindixini eq kersə, u bügüngiçə karangoçulukta turuwatkan bolidü. **10** Kerindixiça mehîr-muğəbbət kərsətkən kixi yoruklukta turmakta, uningda gunahqa putlaxturidiojan heqnemə kalmayıdu. **11** Lekin kerindixini eq kərgən kixi karangoçuluktıdır; u karangoçulukta mangidu wə kəyərgə ketiwatkanlıkını bilməydü, qünki karangoçuluk uning kezlrizini kariqo kiliwətkən. **12** Mən bularni silərgə yeziwatımız, i əziz balilirim, qünki gunahlırlıqlar Uning nami üçün kəqürüm kiliindi. **13** Mən buni silərgə yeziwatımız, i atilar, qünki silər əzəldin Bar Boluoqını tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatımız, i yigitlər, qünki silər u rəzil üstidin əqəlibə kildinglar. **14** Mən buni silərgə yeziwatımız, i əziz balilirim,

qünki silər Atini tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatımız, i atilar, qünki silər əzəldin Bar Boluoqını tonudunglar. Mən buni silərgə yeziwatımız, i yigitlər, qünki silər küqlüksilər, Hudanıng səz-kalami silərdə turid wə silər u rəzil üstidin əqəlibə kildinglar. **15** Bu dunyani wə bu dunyadiki ixlarnı seymənglər. Hərkim bu dunyani seysə, Atining seyyüsi uningda yoktur. **16** Qünki bu dunyadiki barlıq ixlər, yəni əttiki həwəs, kezlrədiki həwəs wə hayatıqə bolovan məqrururluqning həmmisi Atidin kəlgən əməs, bəlkı bu dunyadın bolojandur, halas; **17** wə bu dunya wə uningdiki həwəslərning həmmisi etüp ketidü. Lekin Hudanıng iradisiga əməl kiloquqı kixi mənggү yaxaydu. (*aiōn g165*) **18** Əziz balilirim, zamanın ahirkı saiti yetip kəldi; wə silər dajjalıng [ahir zamanda] kəlidiojanlıkını anglojanınglardək, əməliyyətə bolsa həzirinən əzidilə nuroqun dəjjallar məydanoja qıktı; buningdin zamanın ahirkı saiti bolup kələçənlik biżże məlum. **19** Ular arimizdin qıktı, lekin ular əslidə bılərdin əməs idi. Qünki əger bılərdin bolojan bolsa, arimizda turiwərən bolatti. Lekin ularning həqkəsinişinən əslidə bizdikilərdin bolmiojanlık pax kiliqoşanlık üçün ular arimizdin qıkip kətti. **20** Halbuki, silər bolsanglar Mukaddəs Boluoqının kəlgən məsihligüqi Rohtin nesip boldunglar wə xuning üçün silər həmmə ixni bilisilər. **21** Silərgə bu hətni yiziximdiyi səwəb, silərning həkikətni bilmiganlıkları üçün əməs, bəlkı həkikətni bilip, yalojanqılığınə həkikəttin keliq qıkmayıqoşanlıkını bilgenliklər üçündür. **22** Əmisi, kim yalojançı? Əysanıng Məsih, ikənlilikni inkar kiloquqı kixi bulsa, u yalojançıdır. Ata wə Ooqluñi inkar kiloquqı kixi əzi bir dəjjaldur. **23** Kimdəkim Ooqluñi rat kilsə uningda Ata bolmayıdu. Lekin Ooqluñi etirap kilsə, uningda Ata bolidü. **24** Silər bolsanglar, burundin anglap keliwatkininələr özünglərda dawamlıq turqozuwişenler. Burundin anglap keliwatkininələr silərdə dawamlıq turiwersə, silərmə dawamlıq Ooql wə Atida yaxawatkan bolisilər; **25** wə Uning bizgə kilojan wədisi bolsa dəl xu — mənggү hayatıqtur. (*aiōnios g166*) **26** Silərni azdurmakçı bolonlarnı nəzərdə tutup, bularni silərgə yazdim; **27** Silər bolsanglar, silər Uningdin kobul kilojan məsihligüqi Roh, silərdə turiweridü, silər həqkimnən eğitixigə mohtaj emassılər; bəlkı ənə xu məsihligüqi Roh silərgə barlık, ixlar toqrułuk eğitiwatlıkdək (U həktur, həq yalojan əməstur!) — həm əgətkəndək, silər dawamlıq Uningda yaxaydiqan bolisilər. **28** Əmisi, i əziz balilirm, dawamlıq Uningda turup yaxawerilər. Xundak kilsəngər, U hərkəqan kaytidan ayan bolçanda körkənsə bolımız həm U kəlginidə Uning aldida həq hijalat bolup kalmayız. **29** [Hudanıng] həkkənisi ikənlilikini bilgənəkənsilər, həkkənisiyikə əməl kiloquşularınə hərbirinin uning təripidin tuqulmuşuqı ikənlilikimizi bilsənglər kerək.

3 Karanglar, Ata bizgə xundak qongkur mehîr-muğəbbət kərsətkəni, biz «Hudanıng əziz baliliri» dəp ataldık — wə biz həkikətənə xundak. Bu dunya xu səwəbtin bizni tonup yətməydi, qünki bu dunya Uni tonumidi. **2** Seyümlüklərim, biz hazır Hudanıng əziz baliliridurmız; kəlgüsüdə kəndək bolidiojanlıkımız tehi oquq ayan kiliqoşan. Bırak U [kaytidin] ayan kiliqoşanda, Uning oohxax bolidiojanlıkimizi bilimiz; qünki xu qaşaşa biz Uning aynan Əzinə kərimiz. **3** Wə [Məsihə] ümid baoļojan hərbir kixi U pak bolçəndək ezzini paklimakta. **4** Gunah sadir kilojan kixi [Hudanıng] kanuniqə hiləplik kilojan bolidü. Qünki gunah sadir kilojanlıq [Hudanıng] kanuniqə hiləplik kilojanlıktur. **5** Halbuki, silər Uni gunahlarıni elip taxlav üçün dunyoqa keliq ayan kiliqoşan wə xundakla Uningda həqkəndak gunah yoktur, dəp bilisilər. **6** Uningda yaxawatkan

hərbir kixi gunah sadir kilmaydu; kimdakim gunah sadir kilsa, Uni kermigən wə Uni tonumiojan bolidu. **7** Əziz balilirim, heqkimming silərni aldxioja yol koymanglar. Həkkaniyilikka əməl kılouqi kixi U həkkaniy bojolinidək həkkaniyidur. **8** Lekin gunah sadir kılouqi iblistindur. Qünki İblis elmisaktin tarip gunah sadir kılıp kəlməktə. Hudanıng Ooqlining dunyada ayan kılınixidiki məksət İblisning əmallırını yokitixtir. **9** Hudadin tuquluoqu gunah sadir kilmaydu; Hudanıng urukı uningda orun aloqaqka, u gunah sadir kılıxi mumkin əməs, qünki u Hudadin tuqulopandur. **10** Hudanıng baliliri bilən İblisning baliliri xuning bilən parkliniduki, kimdakim həkkaniyilikka əməl kilmisa wə yaki ez kerindixioja mehîr-muhəbbət kərsətmisə Hudadin əməstur. **11** Qünki silər dəsləptin anglap keliwatkan həwər mana dał xuli, bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsətiximiz kerəktür. **12** U u rəzəldin bołojan, inisiniñ əltürgən Kəbiloja ohxax bolmaslıklımız kerək; u nemixəq inisiniñ kətl kıldı? Uning əzining kilojanları rəzil, inisining kilojanları həkkaniy bołolanlık üçün xundak kilojan. **13** Xunga, i kerindaxlar, bu dunya silərnı eç kərsə, buningça hayran kalmanglar. **14** Biz kerindaxlarnı seyğənlilikimizdən, olümündin həyatlikla etkənlilikimizi bilimiz. Əz kerindixini seymigüçi tehi olümde turuwaitidu. **15** Kərindixioja əqmənlilik kilojan kixi katildur wə heqkandaq katilda mənggülük həyatning bolmaydiqanlığını bilisilər. (**alönios g166**) **16** Biz xuning bilən mehîr-muhəbbətnən nema ikanlıkinini bilimizki, u biz üçün Əz jenini pida kıldı; xuningdak bizmu kərindaxlrimiz üçün ez jenimizni pida kılıxka kərzərdardurmız. **17** Əmma kimki bu dunyada mal-mülki turup, kərindixinin möhtəjlikini kerüp turup, uningoja keksi-karnını aqmisa, bundak kixidə nədiumi Hudanıng mehîr-muhəbbəti bolusn. **18** Əziz balilirim, söz bilən wə til bilən əməs, bəlkı əməldə wə həkikəttə mehîr-muhəbbət kərsətayı. **19** Biz xundak ixlar bilən əzimizning həkikəttin bołolanlıkimizi bilələyim wə [Hudanıng] aldida kəlbimizni hatırjom kılalaymiz. **20** Xundaktimu, mubada kəlbimiz bizni yənilə əyiblisə, Huda yənilə kəlbimizdin tüstün wə həmməmini bilgiquqidur. **21** Səyümlüklirim, əgər kəlbimiz bizni əyiblimisə, Hudanıng aldida yürəklik turimiz **22** wə xundakla Uningdin nemini tilisək xuningça erixaleşeyim; qünki biz Uning əmərlirigə əməl kılıp, Uni hursun kiliđiojan ixlanı kılımiz. **23** Wa Uning əmri xuki, uning Ooqli əysa Məsihning namioja etikəd kilişimiz həmdə Uning bizgə tapiliojanidək bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsətiximizdən ibarəttür. **24** Uning əmərlirigə əməl kiliđiojan kixi [Hudada] yaxaydiqan wə [Hudamu] uningda yaxaydiqan bolidu. Əmdi Hudanıng bızdə yaxaydiqanlığının bilginimiz bolsa, U bizgə ata kilojan Rohtindur.

4 Səyümlüklirim, hərbir [«waşiy kılouqi】 rohlarining həmmisigilə ixiniwərməngələr, bəlkı bu rohlarining Hudadin kəlgən-kəlməgənləkini pərkəndürək üçün ularını sinanglar. Qünki nuroqun sahta pəyoqəmbərlər dunyadiki jay-jaylarqa pəyda boldi. **2** Hudanıng Rohini mundaq pərkəndürəlsərlər; Əysani, yəni dunyaoja insaniy təndə kəlgən Məsihni etirap kılouqi hərbir roh Hudadin bolidu; **3** wə dunyaoja insaniy təndə kəlgən əysa Məsihni etirap kilməydiqan roh, Hudadin kəlgən əməs. Bundaqlarda əksiqə dəjjalning rohi ixləydi; silər bu rohning keliđiojanlılı tooruluk angliojanidinqələr wə dərwəkə u hazır dunyada payda boldi. **4** Əy əziz balilirim, silər bolsanglar Hudadin bołojansılar wə ularning üstidin qalıb kəldinglər; qünki silərdə Turoquqi bu dunyada turoquqidin üstündür. **5** Ular bolsa bu dunyaoja mənsup; xunga ular bu dunyaning sözlərin kılıdu wə bu dunyadikilər ularoja kulaq salıdu. **6** Biz bolsaq Hudadin bołojannız; Hudanıng tonuqan kixi bizning səzlirimizni anglaydu. Hudadin bolmiojan

kixi bolsa bizning səzlirimizni anglimaydu. Mana buningdin Həkikətning Rohı bilən ezikulukning rohini pərk etələymiz. **7** 1 səyümlüklirim, bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsətayı; qünki mehîr-muhəbbətning əzi Hudadindur wə mehîr-muhəbbət kərsətikininq hərbiri Hudadin tuquluojan bolidu wə Hudani tonuydu. **8** Mehîr-muhəbbət kərsətigüçi kixi Hudani tonumiojan bolidu; qünki Huda Əzi mehîr-muhəbbəttur. **9** Hudanıng mehîr-muhəbbəti bizdə xuning bilən axkara boldiki, Huda bizni Uning arkılık həyatka erixsun dəp birdimbır yegəna Ooqlını dunyaoja əwətti. **10** Mehîr-muhəbbət dəl xuningdin ayanki, bızlərning Hudani seyginimiz bilən əməs, bəlkı U Əzi bizni seyüp gunahlırimizning jazasını ketürgüçi kafarət boluxkə Əz Ooqlını əwətkini bilən andur. **11** I səyümlüklirim, Huda bizgə xu kədar mehîr-muhəbbət kərsətən yərdə, bizmu bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsətixka kərzərdardurmız. **12** Həqkim Həqqaqan Hudanı kərgən əməs; lekin bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kərsətsək, Huda bizdə yaxaydu wə uning mehîr-muhəbbəti bizdə kamalətkə yətkən bolidu. **13** Biz bizning Uningda yaxawatqanlığımızı wə Uning bizdə yaxawatqanlığını xuningdin bilimizki, U Əz Rohını bizgə ata kilojan. **14** Biz xuni kərgən wə xundakla xuningça guwahlıq berimizki, Ata Ooqlunu dunyaoja kütküzəquqi boluxkə əwətti. **15** Əgər kimdakim Əysani Hudanıng Ooqli dəp etirap kilsa, Huda uningda, umu Hudada yaxaydu. **16** Biz bolsaq Hudanıng bizgə bołojan mehîr-muhəbbətin tonup yətətük, xundakla uningoja tolimu ixanduk, Huda Əzi mehîr-muhəbbəttur wə mehîr-muhəbbətə yaxioquqi kixi Hudada yaxaydu, Hudamu uningda yaxaydu. **17** Muxundak bołoqanda, mehîr-muhəbbət bızdə mukəmməlliixid; xuning bilən bir sorak künida hatırjom-korkməs bolalaymiz. Qünki Əysa kəndak boluwatkan bolsa bizmu hazır bu dunyada xundak boluwatimiz. **18** Mehîr-muhəbbətə korkunkı yoktur; kamil mehîr-muhəbbət korkunkı həydəp yokka qikiridu. Qünki korkunkı Hudanıng jazası bilən baojinixliktür; korkunkı bar kixi mehîr-muhəbbətə kamalətkə yətkütilgən əməstur. **19** Biz mehîr-muhəbbət kərsətimiz, qünki Huda aldı bilən bizgə mehîr-muhəbbət kərsətti. **20** Əgər birisi «Hudani seyimən» dəp turup, kərindixioja əqmənlilik kilsa, u yalqançıdır. Qünki kez aliddiki kərindixini seymigən yərdə, kerüp bakmiojan Hudani kəndakmu seysun? **21** Xunga bizdə Uningdin: «Hudani seyğən kixi kərindixinimü seysun» deyən əmr bardur.

5 Əysanıg Məsih, ikənlilikiga ixəngən hərbir kixi Hudadin tuquluojan bolidu; wə tuquluroquq [Atini] seyidiojan hərbir kixi Uningdin tuquluoquqını seyid. **2** Biz əzimizning Hudanıng balilirini seyidiojanlığımızı xuningdin bilimizki, Hudani seyüp, Uning əmərlirigə əməl kilişimizdindur. **3** Hudani seyit Uning əmərlirigə əməl kılıx demaktır; wə Uning əmərliridə turmak eqiir ix əməstur. **4** Qünki Hudadin tuquluojanlarning həmmisi bu dunya üstidin oqılıba kılıdu; wə dunyanıg üstidin oqılıba kiloquqi kük — dəl bizning etikədimizdür. **5** Bu dunyanıg üstidin oqılıba kiloquqi zadi kimlər? Pəkət Əysani Hudanıng Ooqli dəp etikəd kiloquqlar əməsmi? **6** U bolsa su wə kan arkılık kəlgən zat, yəni Əysa Məsihdir; Uning kelixi pəkət su bilənla əməs, bəlkı kan bilənmu idi. Wə bu ixlaroja guwahlıq bərgüqi bolsa Rohtur, qünki Roh Əzi həkikəttür. **7** Qünki Uning tooruluk üç guwahlıq bərgüqi bar: — **8** bular Roh, su wə kəndin ibarəttür. Bu üçining [guwahlıq] bırdur. **9** Əgər biz insanlarining guwahlıkını kobul kilsək, Hudanıng guwahlık bularningkidin tüstündür. Huda Əz Ooqli tooprısında xundak guwahlıq bərgən — **10** (Hudanıng Ooqli) etikəd kilojan kixinin iqida xu guwahlıq bardur; biraq Hudaqə ixənmigən kixi Uni yalqançı kilojan bolidu, qünki U Hudanıng

Θz Ooqlini təstikliqan guwahlıqliqıa ixənmigən) **11** guwahlıq dəl xudurki, Huda bizgə mənggülük həyatni ata kıldı wə bu həyatlık Uning Ooqlididur. (**aïōnios g166**) **12** Xunga Ooquloja igə boloqan kixi həyatlıkkə igə boloqan bolidu; Hudanining Ooqlioja igə bolmioqan kixi həyatlıkkə igə bolmioqan bolidu. **13** Mən bularnı Hudanıng Ooqlining namişa etikad kılqan silərgə silərnin mənggülük həyatka igə bolovanlıkinglarnı bilixinglər üçün yazdim. (**aïōnios g166**) **14** Wə bizning Uningoja boloqan toluk ixənq-hatırjəmlikimiz xundakki, Uning iradisigə muwapik hərkəndək bir ixni tilisək, U bizni angelaydu. **15** Uni hərnemə tiliginimizni anglaydu dəp bilgənikənmiz, duayımızda Uningdin tiliginimizgə erixtuk, dəp bilimiz. **16** Birsi kərindixininə əlümgə mahkum kilmədiqan bir gunah sadir kilojanlığını kərsə, uning üçün dua kilsun; wə Huda əlümgə mahkum kilmədiqan gunah sadir kilojanlar üçün uningoja həyatlık ata kıldı. Əlümgə mahkum gunahımı bardur. Uning toqrisidin tilisun, deməymən. **17** Həmmə həkkənəyiətsizlik gunahtur; wə əlümgə mahkum kilmədiqan gunahımı bar. **18** Hudadin tuqulquqining gunah sadir kilmədiqanlığını bilimiz; qunki əslidə Hudadin tuqulqan Zat bundak kixinı koqdap kalidu wə axu rəzil uningoja tegəlməydu. **19** Əmdi əzimizning Hudadin bolovanlığımız əzimizgə məlum; əmma pütkül dunya bolsa u rəzilning ilkididur. **20** Yənə bizgə məlumki, Hudanıng Ooqli dunyaçığa kəldi wə Həkikiy Boloquqını tonuxımız üçün kənglimizni yorutti; wə biz Həkikiy Boloquqınıng Əzidə, yəni Uning Ooqli Əysə Masihdə yaxawatımız. U bolsa həkikiy Huda wə mənggülük həyatlıktur! (**aïōnios g166**) **21** Əziz balılırim, əzünglarnı hərkəndək butlardın saklangalar.

Yuḥanna 2

1 2 Mənki aksakaldın [Huda təripidin] tallanojan hanimoja wə uning əziz balılıriqa salam! Mən silərni həkikətta seyiman wə yaloquz mənla əməs, yənə həkikətni tonuqanlarning həmmisi bizdə yaxawatkan wə xundakla əbədgıqə bizgə yar bolidiojan həkikətni dəp silərni seyi. (**aīn g165**) 3 Huda'atidin wə Atining Ooqli Rəb Əysə Məsihdin xapaət, rəhim-xəpkət wə hatirjamlık silərgə həkikət wə mehîr-muhəbbət iqida bolqay! 4 Baliliringning arisida biz Atidin əmi tapxuruwalojandak həkikətta mangajanlarnı kerginim üçün intayin hursan boldum. 5 Əmdi, hərmətlilik hanım, mən səndin bir-birimizgə mehîr-muhəbbət kersitəli, dəp etünimən. Mening sanga yezip etünginim yengi bir əmr əməs, belki dəsləptin tartip bizdə bar əmrdur 6 (mehîr-muhəbbət xuki, uning əmrliriga əməl kılıp mengixtur). Mana bu əmi silər burundin tartip anglap keliwatkandak, uningda mengixinglar üçün silərgə tapilanoqandur. 7 Qünki nuroqun aldamqılar dunyaning jayjaylirida qıktı. Ular Əysanıng dunyaçığa insaniy tənda kəlgən Məsih ikənlikini etirap kilmaydu. Bundaklar dal aldamqi wə dəjjaldur. 8 Biz wə ezunglar singdirğan ajirni yokitip koymay, bəlkı toluk in'amoja iğə boluxungalar üçün, ezunglar oqah bolungalar. 9 Kimki Məsihning təlimidin halkip qıkıp, uningda qıng turmisa, Huda uningoja iğə bolmayıdu. Lekin Uning təlimidə qıng turquçı bolsa, Ata həm Ooqlu uningoja iğə bolidu. 10 Əgər birsə Uning təlimini elip kəlməy silərning yeninglar oqah kəlsə, uni eyünglar oqah baxlimanglar həm uningoja salammu bərmanglar. 11 Qünki undak adəmə salam bərgən kixi uning rəzil əməllirigə xerik bolouqidur. 12 Silərgə pütidiojan yənə kəp sezlirim bar idi; lekin kəqəz bilən siyahını ixlatkəndin kərə, huxallıkimizning tolup texxi üçün yeninglar oqah berip didar kərəxüp səzlixixni arzu kılımən. 13 Huda təripidin tallanojan hədəngning balılıridin sanga salam!

Yuḥanna 3

1 Mənki aksakal eziim həkikətə seygən seyümlük Gayuska salam! **2** I seyümkük [dostum], jening gülləngändək, həmma ixliringning güllinixigə wə teningning salamat boluxioja tiləkdaxmən. **3** Kərindaxlar kelip, səndə bolovan həkikət toopruluq guwahlıq bərgəndə, mən intayın bək huxallandım; qünki san həkikətə dawamlik mengiwatisən. **4** Manga nisbətən, əziz balılırimning həkikətə mengiwatqanlığını anglaxtınmu qong huxallıq yoktur. **5** Seyümlük [dostum] yeningoja barçan kerindaxlarqa (gərqə ular sanga natonux bolsimu) kilojanlıringning həmmisidə iħlasmənliking ispatlinidu. **6** Ular jamaət alıldı sening bu mehîr-muħəbbiting tooprısida guwahlıq bərdi. Ularnı yənə Hudanıng yoliqa layık sepiriga uztitip koysang, yahxi kilojan bolisan. **7** Qünki ular [sapərdə] yat əllik [etikadsızlardın] heq nəmə almay, xu mubarek nam üçün yoloja qıktı. **8** Xunga, həkikət bilən hizmətdax bolup təng ixligüqi bolux üçün biz xundaklarnı kollap-kuwwətlriximizgə toqra kelidu. **9** Bu toopruluk jamaətkə məktüp yazdım. Lekin ularning arısida əzini qong tutup, jamaətkə bax bolux təməsidə bolovan Diotrəpas bizni köbul kılmayıdu. **10** Xuning üçün mən barçanda, uning kilojan əskiliklirini, yəni uning bizning üstimizdən kilojan razıl sezləri bilən qəyeywini yüzigə salımən; u uninglik bilənla tohtap kalmayıdu, yənə [sapərdik] kerindaxlarnı köbul kılmaya kalmay, köbul kilməkqı bolovanlarımı tosidi wə hətta ularnı jamaəttin kooqlap qikiriwatidu. **11** I seyümlük [dostum], yamanlıktın əməs, yahxiliktin ülga aloqin. Yahxilik kiloquqi Hudadindur. Yamanlık kiloquqi Hudani heq kermigendor. **12** Demitriusni bolsa həmmaylan, hətta Həkikətning ezi yahxi guwahlıq berip təripləydu. Bizmu uningoja guwahlıq berimiz wə guwahlıkimizning həkikət ikənləkini sənmu bilişən. **13** Sanga yazidiojan yənə kəp səzlirim bar idi; lekin կələm bilən siyahıni ixlətkəndin kərə, **14** San bilən pat arida didar kerüxixnı arzu kilişən; xu qaqdə dərkəmdə sezliximiz. Sanga hatırjəmlik yar boloxay! Dostlardın sanga salam. Sənmu [u yerdiki] dostlarqa isim-famililili boyiqə məndin salam eytkaysən.

1 Əysə Məsihning kuli, Yakupning inisi mənki Yəhudadin qakırıloqanlarqa, yəni Huda'Atimiz təripidin seyvülgən, Əysə Məsih təripidin köqdilip kəlgənlərgə salam. **2** Silərgə rəhimdilik, amanlıq-hatirjəmlik wə mehîr-muğəbbət həssiləp ata kılınoqay! **3** I səyümlüklirim, mən əslı silərgə ortak bəhriyəni boluwatkan nijatımız tooprısında hət yezixkə zor ixtiyakım bolsimu, lekin hazır buning ornoqə silərnı mukəddas bəndilərgə bir yolla amanat kılınoqan etikadnı qolunglardın bərməsilikka jiddiy kürəx kılıxka jekiləp uxbu hətni yazmisan bolmidi. **4** Qünki məlum kixilər – iħlassız adəmlər, heli burunla munu sorakşa tartılıxka pütülgənlər aranglaroqə sukuṇup kiriwalonq. Ular Hudanıng mehîr-xəpkítini buzukluk kiliqxning bahanişoqə aylanduruwaloqan, birdinbir Igimiz wə Rəbbimiz Əysə Məsihdin tanqan adəmlərdür. **5** Xuning üçün mən silərgə xuni esinglaroqə käytidin selixni halaymənki (gorqə silər burun həmmə ixlardın həwərləndürülənən bolsanglarmu), burun Rəb [Əzi üqün] bir həlkəni Misirdin kutkuzoqan bolsimu, ularning iqidiki [Əzige] ixənmigənlərni keyin həlak kıldı. **6** [Wə silər xunimı bilisilərkilər], əslidiki ornida turmay, ez makanını taxlap kətkən perixtilərni Rəb uluq [kiyamat] künininq sorikioqıqə mənggү kixənləp mudhxı kərəngçolulukta solap saklimakta. (aiōnos g126) **7** Sodom wə Gomorra wə ularning ətrapidiki xəhərlərklərindən xu ohxax yolda, yəni xu [perixtilərgə] ohxax uqıqə qıkqan buzukqılıkka wə əqəriy xəhwətlərgə berilip kətkən, [keyinkı dəvrələr] ularning akıvitidin ibrat alsun üçün mənggülük ot jazasiqə ernək kılınip keydürülgən. (aiōnos g166)

8 Lekin muxu «qüix kergüçilər» xu ohxax yol bilən adəmlərning tənlirinimə bulojimakta, ular hökük igilirigə səl əarioqulardın bolup, [ərxətik] uluqlarojumu həkarət kilixmakta. **9** Lekin hətta bax pərixtə Mikailmu Musanıng jəsiti tooprısında İblis bilən muzakira kılıp talax-tartix kiloqanda, uni həkarətlik sezlər bilən ayıblaxka petinalmioqan, pəkət «Sanga Pərvərdigarning Əzi tənbih bərsün» dəplə կոyoqan. **10** Lekin bu kixilər ezləri qüxənməydiqən ixlar üstüdə kupurluk kılıdu. Bırak ular hətta əkilsiz həywənlərdək ez tabiiitining inkaslıri boyıqə qüxənginiqə yaxap, xu arkılıq ezlərinin həlak kılıdu. **11** Bularning həlioqə way! Qünki ular Əabilininq yoli bilən mangdi, mal-mülükni dəp Balaamning azoqan yoliqə eznini attı wə ular Korahning asılyik kiloqinoqə [ohxax] ahir həlak bolidu. **12** Ular mehîr-muğəbbətni təbriklex ziyapatliringlaroqə heq tartınmay silər bilən billə dahil bolidioqan, ezlərinilə bakıdioqan hətərlik hada taxlardur. Ular xamallardin həydilip kəlgən yamoqursız bulut, yiltizidin komurup taxlanoqan, kəq küzdiki mewisiz dərahlar, ikki ketim eləgnərlə! **13** Ular dengizning dawaloqwatkan, buzqonuluk, dolqunlular, ular ez xərməndiqılıkini kusmaqtı; ular ezip kətkən yultuzlar bolup, ularoqə mənggülük kəpçərəngçolulukning zulmiti həzirlap koyuloqandur. (aiōn g165) **14** Adəm'atining yəttinqi əwlədi boloqan Hanoh bu kixilər tooprısında mundak beşarət bərgən: — «Manə, Rəb tūmanminglioqan mukəddəsləri bilən kelidu, **15** U pütkül insanları sorak kılıp, barlık, iħlassizlarning iħlassızlarqa yürgüzən barlık iħlassızlıklarıqə asasən, xundakla iħlassiz gunahkarlarning Əzini həkarətligən barlık əsəbiy sezlirigə asasən ularnı əyibkə buyruydu». **16** Bu kixilər əhaman ojotuldap, aqrinip yürüdu, ez həwəslirininq kəynigə kiridu; aqzıda yoojanqılık kılıdu, ez mənpəitini kezlep baxkilaroqə huxamətqılık kılıdu. **17** Lekin, i səyümlüklirim, Rəbbimiz Əysə Məsihning rosullirinining aldın eytən sezlirini esinglarda tutunglarki, **18** ular silərgə: «Ahir zamanda, əzinin iħlassiz həwəslirininq kəynigə kirip, mazak kılıqular

məydanıq qikidu» degenidir. **19** Muxundak kixilər belgünlilik pəyda kılıdiqan, ez təbiitigə əgəxkən, Rohka igə bolmioqan adəmlərdür. **20** Lekin silər, i səyümlüklirim, əng mukəddas boloqan etikadınglarnı ul kılıp, əzünglarnı kurup qikinqlar, Mukəddas Rohqa dusa kılıp, **21** adəmni manggülükkə hatəkə elip baridiqan Rəbbimiz Əysə Məsihning rəhimdillikini talmürüp kütüp, əzünglarnı Hudanıng mehîr-muğəbbəti iqidə tutunglar. (aiōnos g166) **22** Ikkilinip kaloqanlaroqə rəhîm kiliŋlər; **23** bəzilərni ot iqidin yuluwelip kutulduruwelinglər; bəzilərgə hətta ətliridin nijasət qıxüp buloqanoqan kiym-keqikigimə nəprətləngən haldə korkunkı iqidə rəhîm kiliŋlər. **24** Əmma silərnı yolda teyilip ketixtin saklap, eqilip-yeylimip Əzining xərəplik həzurında əyibsiz turozuzuxka Kadir Boloquoqə, yəni Kütkuzoqumız birdinbir Hudaqə Rəbbimiz Əysə Məsih, arkılık xan-xərəp, **25** həywət-uluqluk, kudrat wə hökük əzaldın burun, hazırlıma ta barlık, zamanlaroqıqə bolqay! Amin! (aiōn g165)

Wəhiy

1 Bu kitab Əysə Məsihning wəhiysi, yəni Huda Uningoja Əz əkul-hizmətkarlıriqa yekin kəlgüsüdə yüz berixi mukərrər bolovan ixlarnı kərsitixi üçün tapxurojan wəhiyidur. Məsih buni Əz pərixtisini əwətip kuli Yuhanannaqə alamatlər bilən ayan əldi. **2** Yuhanна bolsa Hudanıng səz-kalami həmdə Əysə Məsih tooprısidiki guvahlılıq kərgənlirinən həmmisiga guvahlıq bərdi. **3** Bu bəxarətni okup bargıqı wa uning sezlərini anglap, uningda yeziloğanlarqa itaət kılıqıqı bəhtliklər! Qünki wəhiyinən wakti yekindur. **4** Mənki Yuhan nadın Asiya [elkisidik] yəttə jamaətkə salam! Hazır bar bolovan, etkəndimə bolovan həm kəlgüsüdə Kəlgüqidin, Uning təhtinən alididiki yəttə Rohtin. **5** wa sadık Guvahıq, elümdin tunji Tirilgūq, jahəndiki padixaḥıllarning Həkümərəni bolovan Əysə Məsih tərəfindən silergə məhər-xəpkət wa hətirjəmlək bolоj. Əmdi bizni səygüqi, yəni Əz kəni bilən bizni gunahlırimizdən yuqan. **6** wə bizni bir padixaḥıllıq uyuxturup, Əz Atisi Hudaqə kahinlər kılıqanoja barlıq xan-xərəp wə kük-kudrat əbədil-əbədgıqə bolоj, amin! (*aīdən g165*) **7** Mana, U bulutlar bilən kelidu, xundakla hər bir kez, həttə Uni sançıqlanırmaları Uni keridu. Yer yüzidiki pütkül kəbilə-həlk U səwəblilik ah-zar ketüridu. Xundak bolidu, amin! **8** Mən «Alfa» wə «Omega», Mükəddimə wə Hatime Əzümdurmən, hazır bar bolovan, bururuñ bar bolovan həm kəlgüsidimü bar Boloquidurmən, xundakla Həmmigə Kadirdurmən, dəydə Pərvərdigar Huda. **9** Silərninq kərindixinglər həm silər bilən birgə əysada bolovan azab-əkubət, padixaḥıllıq wə səwr-təkəttin ortak nesipdixinglər bolovan mənki Yuhanna Hudanıng səzkalami wə əysanıng guvahlıq wajidin Patmos degen aralda [məhəbus] bolup turup kəloqandım. **10** «Rəbning künü»də mən Rohning ilkigə elinixim bilən, kənimidin kanay awazidək kütlük bir awazni anglidim. **11** Bu awaz: «Kəridiqanlırlırinən kitab kılıp yaz wə uni yəttə jamaətkə, yəni Əfsus, Smirna, Pərgamum, Tiyatira, Sardis, Filadelfiya wə Laodikiyadıki jamaətlərgə əwət» dedi. **12** Manga sez kılıqan awazning kimning ikanılığını kərürə üçün kəynimə buruldum. Burulojinimdə, kezümgə yəttə altun qıraqdan **13** wa ularning otturısında uqısıqə putliriojə qüxtüp turdiqon ton kiyən, keksigə altun kəmər baolıqian Insan-oqlıqə ohxayıdışın biri keründi. **14** Uning bax-qeqi ak yungdək, həttə kardək ap'ak idi wa kezliro goya yalkunlap turojan ottə idi. **15** Putliri humdanda tawlinip parkiriojan tuqka ohxayıtti, awazi xarkirap ekıwatlıq nuroqun sularuning awazidək idi. **16** U ong kolida yəttə yultuz tutkən bolup, aqzidin ikki bislik etkür kiliq qıkıp turatti. Qirayı huddi կuyaxning toluk küqide parlıqandak yarkın idi. **17** Uni kərginimdə, ayojoqa oluktək yikildim. U ong kolını üstüngə təgküzüp mundak dedi: — Korkma, Awwalkisi wə Ahirkisi **18** həmdə həyat Boluoqi Əzümdurmən. Mən əlgənidim, əmma mana, Mən əbədil-əbədgıqə həyatırmən, elüm wə təhtisaranıng aqquqları kolumnidir! (*aīdən g165, Hadəs g86*) **19** Xuning üçün, kərgən ixlarnı, hazır boluwtəkən ixlarnı wə bulardin keyin bolidiqliq ixlarnı yezip kəldur. **20** San ong kolumna kərgən yəttə yultuzning wə yəttə altun qıraqdanning siri mana mundak — yəttə yultuz yəttə jamaətninə əlqlilri wə yəttə qıraqdan bolsa yəttə jamaəttur.

2 — Əfsustiki jamaətninə əlqisigə mundak yazojin: «Ong kolida yəttə yultuzunu tutup, yəttə altun qıraqdanning otturısında Mangooqı mundak dəydu: **2** — Sening əjir-əməlliringni, tartkan jalaliringni həm səwr-təkitingni, rəzil adəmlərning kilmixliroja qıdad

turalmaydi qoşanlıkingni, xundakla rosul bolmisimu ezlirini rosul dəp atıwaloğanlarnı sinap, ularning yaloqançı bolovanlıkinə tonuqanlıkingnimə bilimən. **3** Xundak, sening səwr-təkət kiliwatçanlıkingni, Menin namim wəjidin japa-muxəkkətə bərdaxlıq bərgənlilikni əmma erimigənlikinə bilimən. **4** Lekin sanga xu bir etirazim barki, sən ezungidiki dəsləpki mehər-muhəbbəttin waz kəqtinq. **5** Xunga əksisi əhalətin yikilip qüxkənlilikinə esingga elip towa kılıqin, awwalki əməllərni çayta kılıqin. Bolmisa yeningoja kelimən wə towa kilmisang qıraqdendeningni jayidin yətkiwetimən. **6** Birak, sening xu artukqılıking barki, Mən Əzüm nəprətlinidiojan Nikolas tərəpdarlırinin kilmixliridin sənmə nəprətlinisən. **7** Külükli barlar Rohning jamaətlərgə degenlərini anglisun! Ojəlibə kılıqıqları Hudanıng jənnitining otturisidiki həyatlı dərihining mewiliridin yeyixkə müvəssər kılımın. **8** — Izmiridiki jamaətninə əlqisigə mundak yazojin: — «Awwalkisi wə Ahirkisi, eləgən wə Tirilgūqı mundak dəydu: **9** — Sening azab-əkubətlərininə wə namratlıkingni biliman (lekin san bay!), Yəhudiy əməs turup ezlirini Yəhudiy dəwaləqan, Xəytanning bir sinagogi bolovanınlarning təhmətlərinimə bilimən. **10** Aldingda qekidiojan azab-əkubətlərdən körkəm. Mana, İblis aranglardın bəzilirinqələrini sinilixinglər üçün yekində zindançı taxlitidu. Silər on kün kiyinilisələr. Taki əlgögə sadık bolovan, Mən sanga həyatlı tajini kiyidüriman. **11** Külükli barlar Rohning jamaətlərgə degenlərini anglisun! Ojəlibə kılıqıqlar ikkinçi elümmüng ziyyinə hərgiz uqrımaydul». **12** — Pərgamumdiki jamaətninə əlqisigə mundak yazojin: — «İkki bislik etkür kiliq bar Boloquqi mundak dəydu: **13** — Mən sən olturojan yərni, yəni Xəytanning tahtı bolovan jayni bilimən. Xundaktımu, san Mening namimni qing tutup, həttə sadık guvahqımlı Antipas makanında, yəni Xəytan turojan jayda kətli kılınoqan künklərdim, Manga kılıqan etikadıngın tenip kətmidim. **14** Lekin sanga xu birnaqqə etirazim barki, aranglarda Balaamning təlimiğə əgəxənlərdin bəzilər bolmakta — Balaam bolsa Balakqə Israillarnı butça atap ərəbənlik kılınoqan gəxni yeyix wə jinsiy buzuqluk kilişkə azduruxni egaşkənidi. **15** Xuningoja ohxax, silərninq aranglarda Nikolas tərəpdarlırinin təlimini tutkənlərə bar. **16** Xuning üçün, towa kıl! Undak kilmisang, yeningoja tez arıda berip, aqziməndi kiliqim bilən xularoja hujum kılımən. **17** Külükli barlar Rohning jamaətlərgə degenlərini anglisun! Ojəlibə kılıqıqlar bolsa yoxurup kəyəqan mannadın berimən wə hərbirigə birdin ak tax berimən. Tax üstüda yengi bir isim pütüklik bolidu, xu isimni uni kəbul kılıqan kixidin baxka həqkim bilməydi. **18** — Tiyatiradiki jamaətninə əlqisigə mundak yazojin: — «Kezliyi yalkunliojan otka wə putliri parkırak tuqka ohxayıdışın Hudanıng Ooqli mundak dəydu: **19** — Sening əməlliringni, mehər-muhəbbətingni, etikadıngni, əjir-hizmitingni wə səwr-təkitingni, xundakla həzirki əməlliringning awwalkidin exip qıxıuwatkanlıkingnimə bilimən. **20** Lekin, sanga xu bir etirazim barki, ezzini pəyoğəmbər dəp atıwaloğan axu hotun Yızabəlgə yol koyutwasıñ. U hotun əkul-hizmətkarlırimə təlim berip, ularını jinsiy buzuqluk kilişkə wə butça atap nəzir kılınoqan gəxni yeyixkə azdurmakta. **21** Mən uningoja towa kılıqıdak wəkət bərgənlidim, lekin u ez buzuqlukləqə towa kiliñxi haliməydi. **22** Əmdi mana, Mən uni [əojir kesəl] orniqə taxlap yatkuziman wə uning bilən zina kılıqanlar kilmixliroja towa kilmisa, ularnimu əojir azabka qəmdüriman. **23** Uning pərzəntlinimə əjəllik kesəl bilən urımən. Xu qəoqla, barlıq jamaətlər niyat-nixanınları wə əqləblərini kezitip təkxürgüqinən Əzüm ikənlilikimni, xundakla Mening hərbiringlərə kılıqan əməliyitinglərə yarixa yanduridıqanlıklıkmı bilidu. **24** Lekin,

Tiyatiradiki kalojanlarqa, yəni bu təlimni kobul kilmiojanlar (ularning pikri boyiqə, Xəytanning atalmix «qongur sirliri»ni eğənmigənlər), yəni silərgə xuni eytimənki: Özünglarda baroloqanni Mən kəlgüqə qing tutunglar. Üstünglarqa buningdin baxğı yüksəki artmamış. **26** Oqlıbə kiloquşilarqa, yəni əməlliirimi ahirojqa qing tutkən kixilərgə bolsa, ularqa pütküll əllərgə hakim bolux hökükini berimən. **27** Mana bu Atam Manga bərgən hökükə oxhax höküktr: «U ularını təmür kaltak bilən padidiqdək baxkuruş, sapal qaşılarnı urup qakkandək tarmar kılıdu». **28** Mən uningçə tang yultuzinimətə kilişəm. **29** Külük barlar Rohning jamaətlərgə deyənlərini anglisul!»

3 — Sardistik jamaətning əlqisigə mundak yazoqin: «Hudaning yəttə Rohi wə yəttə yultuzining Igisi Bolqoq'i mundak dəydu: — Sening əməlliringni wə xundakla «hayat» degən nam-abruyungning barlığını, lekin əməliyəttə olük ikənlilikni bilimən. **2** Xunga, oyqan, senində bar boloqan, amma elay dəp kaloqan [hislatlıringni] kütqəyt; qünki Hudayim aldida amalliringning tügəl emaslıkini bildim. **3** Uning üçün [sez-kalamni] kandak köbul kılıp anglojinqingini yadingoşa kəltürüp, uni qing tutup towa kılqojın. Lekin oyoranmisang Mən oqırıdıcık üstüngə kelimən wə sən kaysi saettə üstüngə kelidiojinimini hərgiz bilməysən. **4** Lekin Sardista ez kiyimliriga daq təkəzülmigan birnəqqa xəhs bar. Ular ak kiyim kiyip Mən bilən billsa mangidu, qünki ular buningçə layiktr. **5** Ojəlibə kiloquqlar mana xundak ak kiyimlərni kiyidu. Mən ularning namini hayatlıq dəptiridin hərgiz eşqürməymən, bəlkı ularning namini Atam Hudaning wə Uning pərixtilirining aldida oquk etirap kilişən. **6** Külük barlar Rohning jamaətlərgə degenlirini anglisun!» **7** — Filadelfiyadiki jamaətning əlqisigə mundak yazoqin: — «Mukəddas wa Həkikiy Bolqoq'i, xundakla Dawutning aqkuqıqa iğə Boloqqi, aqsam heqkim yapalmayıd, yapsam heqkim aqalmayıd deyğii munu ixlarnı dəydu: **8** — Sening əməlliringni bilimən. Sening bir'az kütqəng bolqap sez-kalamimoja itaət kiloqining wə namimindən tenip katmigining üçün, alındıga heqkim yapalmayıdıqan bir ixikni eqip koydum. **9** Mana, Xaytanning sinagogidikilərdin, Yəhədüdî erməs turup ezelirləri Yəhədüdî dəp atiwalıqan yaloqanqları bolsa xundak akiwətkə qaldurımənki, ularnı kelip sening ayiojingoşa bax uridiojan wə Mening seni seygənlilikimi bilidiojan kilişən. **10** Sən Mening səwr-taşət yolumdiki söz-kalamimni saklap əməl kilixing üçün bu dunyadikı insanları sinaxka pütkül yər yüziga qüxidiojan wabaliq sinakning wakıt-saiti kəlgəndə seni uningdin saklap kooqdap kəlimən. **11** Mən pat arıda kelimən. Tajingni heqkimning tartıwalmaslıkı üçün, ezungda bar boloqannı qing tutğun. **12** Ojəlibə kiloquqını bolsa, Hudayimning ibadathanisoja tüwriük kilişənki, u yurdin asla qıkmayıda. Mən uning üstügə Hudayimning namini, Hudayimning xəhiringinə namini, yəni ərxtin — Hudaning yenidin qüxidiojan yengi Yerusalemning namini wə Mening yengi namimni yazımən. **13** Külük barlar Rohning jamaətlərgə degenlirini anglisun!» **14** — Laodikiyadiki jamaətning əlqisigə mundak yazoqin: — «Amin Ataloqqi, yəni Sadık wə Həkikiy Guwahqı, Hudaning kainitining kelip qırixining Səwəbqisi mundak dəydu: **15** Sening əməlliringni bilimənki, san soooqımnı əməs, kızıkmı əməs. Mən sening ya soooq, ya kızıq boluxungını halayttim! **16** San ya soooq ya kızıq əməs, belki ilman boloqanlıq üçün, seni aqzımdın he kilişən. **17** San bay adəmmən, dełəmtən boldum, heq nərsigə hajətmən əməsmən degenig bilən ezungning ojerib, biqarə, yoksul, kor ya yalingaq ikənlilikni bilmigəqka, **18** bay boluxung üçün otta tawlanan altun, valineaglıq nomusluğunuqning vepli xıjı üçün

kiyigüzlübünggə ak kiyim-keqək, kerütxüng üçün kezliringga
sürtükə tutiyani məndin setiwelixingni nəsihət kılımən. **19**
Mən kimni seysəm, xuning əyibini kərsitip tərbiyiləymən;
xuning üçün kızojın keyüp-pixip towa kil. **20** Mana, Mən hazır
ixik alılda turup, ixikni kekşwitatiman. Əger biri awazimini anglap
ixikni aqsa, uning yeniqoja kirimən. Mən uning bilən, umu Mən
bilən billə ojizalınıdu. **21** Oşelib kılıquşını bolsa, Mənmə oşeliba
kilip, Atamming tahtida uning bilən birgə olturoqinimdək,
unumu tahtımda Mən bilən birgə olturuxka tuyəssər kılımən.
22 Kuliki barlar Rohning jamaətlərgə değənlərini anglisun!»

4 Andin mən qarıwidim, mana, asmandı bir iixik eqiklik turattı. Mən tunji kətim anglojan kanay awazıqə oxhap ketidiqanawazmanga: «Bu yakka qık, sanga bulardin keyin yüz berixi mukarrar bolqan ixlarnı kərsity» dedi **2** wə dərhal mən Rohning ilkida boldum; mana, erxtə bir təht, təhtə bir zat olтурattı. **3** Təhtə olturoquqining kiyapiti yexil qaxtax wə kizıl kwartska oxhaytti. Təhtning qərisini zurnəttək bir həsn-hüsən orap turattı. **4** Təhtning atrapida yənə yigirmətət taht bar idi. Tahtlarda ak kiyimlər bilən kiyiğan, baxlıriqə altun taj takaloqan yigirmətət aksakal olтурattı. **5** Təhttin qakmaqlar qekip, türlik awazları wə güldürməmilar anglinip turattı. Təhtning aldida yalkunlap turoqan yətə məx'əl kəyüp turattı; bular Hudaning yətə Rohı idi. **6** Təhtning aldi huddi hrustaldək parkırap turidıqan, süzük əynək dengizdək idi. Tahtning otturısında wa tahtning qərisidə, aldi wə kayni kezəl bilən tolqan tət hayat məhluk turattı. **7** Birinqi məhluk xırqa, ikkinçi məhluk bukiqə oxhayitti. Üçüncü məhlukning yüzü adəmning qırayıqə oxhayitti. Tətinqi məhluk pərvəz kiliwatkən bürkütükə oxhayitti. **8** Tət hayat məhlukning hərbirinən altidin kənəti bar idi; ularning pütün bədininin qərisi hətta iq təripimə kezəl bilən tolqanıdi; ular keqə-kündüz tohitmay: — «Mukaddəs, mukaddəs, mukaddəstur, Bar bolqan, həzirmu bar həm kəlgüsidi mu Boloquçı, Həmmigə Kadir Pərvərdigar Huda!» — deyixətti. **9** Hayat məhluklar təhtə olturoqan əbadıl-əbad hayat Boloquqını uluqlap, Uningoja hərmət-xəwkət wə təxəkkür izhar kilonında, (**aiən g165**) **10** yigirmətət aksakal tahtə olturoquqining ayioqıja yikılıp əbadıl-əbad hayat Boloquqıja bax koyup sejda kılatti, tajlirini təhtning aldiqə taxlap koyup, mundak deyixətti: — (**aiən g165**) **11** «Sən, i Pərvərdigarımız wə Hudayımız, Xan-xərəp, hərmət-xəhrət wə kudratkə layiktursən. Üçüncü Əzüng həmmini yaratting. Ularning həmmisi iradang bilər məwiut idi wə varılıtlıdi»

5 Andin təhtə olturoqquqining ong kolida iq wə tax təripigə hət pütülgən wə yəttə mehür bilan peqtləngən bir oram yazmini kerdüüm. **2** Yukarı awaz bilən: «Oram yazmini ekip, peqətlərni yexixka kim layiktүr?» dəp towlıqan kawul bir pərixtinimu kerdüüm. **3** Lekin nə ərxta nə yər yüzidə nə yər astida oram yazmini aqalaydıcıyan yaki iqigə kəriyalaydıcıyan heqkim qıkırmıdı. **4** Oram yazmini eqixka yaki iqigə ərəxşka layik birərsi teplimiqələqə, kəttik yioqliwəttim. **5** Andin akşakallardin biri manga: — Yioqlimalı Qara, Yəhudə əkbilisidin bolğan xır — Dawutning yiltizi Boloquqi oqlılıb kıldı; xunga oram yazmini wə uning yəttə peqitini eqixka U kadir, — dedi. **6** Andin karışam, təht bilən tət hayat məhlukning arılıkida, akşakallar otturısında bir Koza erə turattı. U yengila boozulanoğandək əkəndi; uning yəttə münggüzi wə yəttə kezi bolup, bu kezələr Hudanıng pütük yər yüzigə əwətkən yəttə Rohi idi. **7** Koza berip, təhtə olturoqquqining ong kolidin oram yazmini aldı. **8** Yazmini aloqanda, tət hayat məhlük, wə yigirma tət aksakal koçınını ayıqıraqa yikıldı; ularning

hərbirining qiltarı wə huxbuyl bilən tolojan altun qiniliri bar idi (bu huxbuyl mukəddəs bəndilərning duaları idi). **9** Ular yengi bir kütüy eytixti: — «Oram yazmını elixkä, Wa peqətlərni eqixkä layiksən; Qünki boozuzlandıng Wə hər kəbilidin, hər tildin, Hər milləttin, hər əldin bolojan insanları Əz kening bədili bilən setiwlip, Hudaqa mansup kilding. **10** Ularnı Hudayımız üçün bir padixahlıkkı uyuxturup, Kəhinlər kilding. Ular yər yüzidə həküm süridü». **11** Andin kerdüm wə mana, təhtning, hayat mahluklarning wə aksakallarının ətrapida nuroqunlıqan pərixtılərning awazını anglidim. Ularning sani tümən ming-tümən ming, milyon-milyon idi. **12** Ular yukiri awaz bilən: — «Boozuzlanqan kəza kudrat, delet, danalik, küq-kuwwat, hərmət, xan-xərəp Wə madhiyyəgə layiktər» deyixətti. **13** Andin mən ərx, yər yüzü, yər astı wə dengizdiki hərbir məhlük wə uların iqidə bar boloqların həmmisining: — «Təhtə Olturoquqo wə Kozioja Madhiyyə, hərmət, xan-xərəp wə həkük-kudrat əbdəl'əbədgıqə mənsup bolqay!» deyinini anglidim. (**aion g165**) **14** Tet hayat məhlük «Amin!» dəp jawab kuyturratti, aksakallar yərgə yikilip səjdə kilitlə.

6 Andin Koza yetti peqətnin birini aqkanda, man karap turдум. Tet hayat mahlukṭın birininq güldürməmədik awaz bilən: «Kəll!» deyinini anglidim. **2** Kerdümki, mana bir ak at kəldi! Atka mingüqininq kolida bir ok-ya bar idı; uningoja bir taj berildi. U qopılıb kılıqnuq süpitidə zəpor kūqux üçün jənggə atləndi. **3** Koza ikkinqi peqətni aqkanda, ikkinqi hayat mahlukning: «Kəll!» deyinini anglidim. **4** Yənə bir at otturıqə qıktı, uning rənggi kipkizil idi. Atka mingüqiqə yər yüzidiki tinqlikni elip ketix wə insanları eżara kiroqinqilikka selix həkükə berildi. Uningoja yənə qong bir kılıq berildi. **5** Koza üçinqi peqətni aqkanda, üçinqi hayat məhlukning: «Kəll!» deyinini anglidim. Mən kerdümki, mana bir kara at kəldi. Atka mingüqininq kolida bir taraza bar idı. **6** Tet hayat mahlukning arısından: — «Bir tawak buqdəy bir dinarius puloja, Üq tawak arpa bir dinarius puloja setilidü. Əmma zayıtun yeqioja wə xarabka zərər yətküzmigin!» — degəndək bir awazni anglidim. **7** Koza tətinqi peqətni aqkanda, tətinqi hayat mahlukning: «Kəll!» deyən awazını anglidim. **8** Kerdümki, mana bir tatirang atni kerdüm. Atka mingüqininq ismi «Əlüüm» idi. Uning kaynidin təhtisara agixip keliwatatti. Ular oja yər yüzininq təttin birigə həkimrənlək kılıp, kılıq, aqarcılıq, waba wə yər yüzidiki yirtkəq həyvanlar arkılık adəmni əltürütək həkükə berildi. (**Hades g86**) **9** Koza bəixinqi peqətni aqkanda, Hudanıng söz-kalami üçün wə izqıl guwahlıq bərgənləki wəjidiñ əltürülənlərning janlırını kurbangahning tegidə kerdüm. **10** Ular kattik awaz bilən nida selixip: — Əy həkimmütək Igimiz, mukəddəs wə həklikiy Bolqayı! Sən qəqanojuqə yər yüzidə turuwtənlərni sorak kilmay, ulardın kənimizning intikamını almaysən? — deyixətti. **11** Ularning hərbirigə birdin ak ton berildi. Ular oja, özünglar oja oxax əltürüləndən kul-buradalarlırlarıqalar həm kərindaxlırılların sani toxkuqə azoqına wakit aram elixinglər kerək, dəp eytildi. **12** Andin man Koza altinqi peqətni aqkinida kerdümki, mana dəhəxətlik bir yər təwrəx yüz bərdi, kuyax bəyəni kara yungdin tokülojan bəzdək kəpkərə rənggə, tolun ay bolsa qanning rənggiga kirdi. **13** Ənjür dərihining kəttik boranda silkinixidin ənjür əşoriliri yərgə tekulgəndək, asmandiki yultuzlarmı yər yüzigə teküldi. **14** Asman huddi oram yazmının türbülginiñək qayib boldi, hərbir taq wə aral ornidin yetkəldi; **15** həmdə dunyadiki padixahlar, metiwrələr, sərdarlar, baylar, küqlükər, kullar wə hərlərning həmmisi əngkürlərgə wə taqlarlung kamarlırioja yoxurundi. **16** Ular taqlar oja wə kəram taxlar oja mundak dəp

jar saldı: — «Üstümizgə qüxüngərlər! Bizni təhtə Olturoquqininq siyasiñdını həm Kozining oqəzipidin yoxurungular wə saklangalar! **17** Qünki Ularning dəhəxətlik oqəzəp kün kəldi, əmdi kim put tırəp turalisun?!».

7 Uningdin keyin mən kerdümki, tət pərixtə yər yüzininq tət bulungida turatti. Ular hərkəndək xamalning kurukluk, dengiz həm dəl-dərəhlərgə urulmaslıq üçün yər yüzininq tət təripidin qikidiqən xamalnı tizgirinəp turatti. **2** Mən hayat Hudanıng möhürüni alaçım, kün qikixtin kətirüliwatkan baxka bir pərixtini kerdüm. U kəttik awaz bilən kurukluk wə dengizlərni wayran kılıx həkükə berilgən axu tət pərixtığa: **3** «Biz Hudanıng kıl-hizmətkarlırların pəxanışığa möhür baskuqə, kurukluk, dengiz wə dəl-dərəhlərni wayran kilmangalar!» dəp towldı. **4** Mən möhürləngənlərin sənini anglidim — Israillarning hərkəysi kəbililəridin bir yüz kırık tət ming kixi, yəni: — **5** Yəhüda kəbilisindən on ikki ming kixi, Rubən kəbilisindən on ikki ming kixi, Gad kəbilisindən on ikki ming kixi, **6** Axır kəbilisindən on ikki ming kixi, Naftali kəbilisindən on ikki ming kixi, Manassəh kəbilisindən on ikki ming kixi, **7** Ximeon kəbilisindən on ikki ming kixi, Lawiy kəbilisindən on ikki ming kixi, İssakar kəbilisindən on ikki ming kixi, **8** Zəbulun kəbilisindən on ikki ming kixi, Yüstiç kəbilisindən on ikki ming kixi, Binyamin kəbilisindən on ikki ming kixi möhürləngəndən. **9** Bu ixlərdən keyin kerdümki, mana hər ol, hər kəbili, hər milləttin bolojan, hər hil tillarda səzlixdiojan san-sanaqşız zor bir top halayıq təhtning wə Kozining aliddə turatti; uların həmmisigə ak ton kiydürülgən bolup, kollırıda horma xahlıri tutkənədi. **10** Ular yukiri awaz bilən: — «Nijat təhtə olturoquq Hudayımızqo wə Kozioja mənsup bolqay!» dəp warkırıxatti. **11** Barlık pərixtılər təhtning, aksakalların wə tət hayat məhlukning atrapiqə olaxkanıdi. Ular təhtning aliddə yikilip, Hudaqa səjdə kılıp mundak deyixətti: — **12** «Amin! Həmd-mədhiyyə, xan-xərəp, Danalik wə taxəkkür, Hərmət wə kılıq-kudrat Hudayımızqo əbədil'əbədgıqə mənsup bolqay, amin!» (**aion g165**) **13** Əmdə aksakallardın biri məndin: — Bu ak ton kiydürülgən kixilər kim bolidu, kəyərdin kəldi? — dəp soridi. **14** — Təkşir, bu ezliriga malumdur, — dedim. U manga: — Bular dəhəxətlik azab-əkubətni bexidin etküzüüp kəlgənlər. Ular tonlurını Kozining kənida yuyup ap'ak kılıqan. **15** Xunga ular Hudanıng tahtining aliddə turup, ibadəthanisida keqə-kündüt Uning hizmitə boludu; tahtə Olturoquqı bolsa uların üstüqə qədirini sayıwən kıldı. **16** Ular yənə həq aq kalmayıdu, həq ussimayıdu, ular oja nə aptap, nə piçioğrım issik həq urmaydu. **17** Qünki uların təhtning otturısındıki Koza bakıdu wə hayatlı stiyyi bulaklırioja elip baridu; wə Huda uların hərbir kəz yexini sürtidu, — dedi.

8 Koza yətinqi peqətni aqkanda, ərxta yerim saatqə jimjitlik həküm sürdi. **2** Andin Hudanıng aliddə turidiojan yətə pərixtini kerdüm. Ular oja yətə kanay berildi. **3** Altun huxbuydan tutkan yənə bir pərixtə kəlip, huxbuyağının aliddə turdi. Barlık mukəddəs bəndilərning duaları bilən birlikə təhtning aliddikə altun huxbuyağ, istidə [Hudaqa] atap sunuxqə uningoja kəp huxbuy berildi. **4** Wə huxbuynıng tütünliri mukəddəs bəndilərning duaları bilən billsa pərixtinənə kəlidin Hudanıng aliddə kətürüldi. **5** Andin pərixtə huxbuydanni kəliqə elip, uni kurbangahıki ot bilən toldurup, yər yüzigə attı; xuning bilən türlik awazlar, güldürməmilar anglandı, qakmaklar qekildi wə bir yər təwrəx boldı. **6** Andin kollırıqə birdin kanay tutkan yətə pərixtə kanaylarını qelixkə hazırlandı. **7** Birinci pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən meldür

wa ot kan arilax pəyda bolup yər yüzigə taxlandı, zeminning üqtin biri kəydürüldi, dal-dərəhlərning üqtin biri kəydürüldi wə pütkül yexil ot-qepler kəydürüldi. **8** İkkinqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən goyaki lawuldap kəyüwatkan yoojan bir taqdək qayət zor [bir jisim] dengizə taxlandı. Dengizning üqtin biri kənəqə aylandı. **9** wa dengizdiki janıwarlarning üqtin biri eldi; kemilərninq üqtin biri wayran boldı. **10** Üçinqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən asmandın məx'əldək yalqunlap yanojan qong bir yultuz qüxti; u dəryalarning üqtin birining wə bulaklarning suliri üstigə qüxti. **11** Yultuzning ismi «Kəkrə» idi. Sularning üqtin biri kəkridək bolup kətti, sular aqqık bolup kətkəqə nuroğun adəm sudin eldi. **12** Tətininqi pərixtə kaniyini qaldı; xuning bilən kuyaxning üqtin biri, aynıng üqtin biri wə yultuzlarning üqtin biri uruldi. Nətijidə, kuyax, ay wə yultuzlarning yoruklukining üqtin biri karangoşulaxtı, kündüzün üqtin biridə yorukluk yokaldı, keqininq üqtin biridimə xundak boldı. **13** Yəna kerdümki, asmanınning otturısında uquq ketiwatkan bir bürkütning kəttik awaz bilən: — «Kanayını qelixkə təmxalğan kələqəni üq pərixtining kanay awazlırı anglangsə yər yüzidə turuwatkanlarının həliqə way, way, way!» deginini anglidim.

9 Bəixinqi pərixtə kaniyini qaldı; mən asmandın yərgə qüxiip kətkən bir yultuzını kerdüm. Təgi yok həngəjə baridiojan kudukning aqqıqı uningoja berildi. (*Abyssos g12*) **2** U tegi yok həngning kudukını aqti. Kuduktur yoojan humdanning isidək tütün ərləp qıktı. Həngning kudukining tütünidin kuyax wə kəknə karangoşuluk bastı. (*Abyssos g12*) **3** Tütünning iqidin yər yüzigə qekətkə yaqdı. Ularəjə yər yüzidiki qayanlardak qekix kūqi berilgəndi. **4** Ularəjə yər yüzidiki ot-qəplərgə wə hərkəndək esümlük yakı dəl-dərəhlərgə zərər yatkızməngələr, pəkət pexanisidə Hudanıng möhürü bolmıcıqan adəmlərgilə zərər kilingər, dəp eytildi. **5** Ularəjə adəmlərni előtürükə əmas, bəlkı bəx ayoqça kiyinaxkə yol koyıldı; ular yatküzdidiqan azab adəmni qayan qakqandikidək azab idı. **6** Xu künlərdə, insanlar elümni izdəydi, lekin tapalpmayıd; elümni seoqinidü, lekin elüm ularların qağıdu. **7** Qekətkilərning kiyapiti huddi jənggə həzirlənojan atlaraqə ohxayttı. Baxlırida bolsa altun tajka ohxaydiqan bir nərsə bolup, qirayi adəmningkə ohxayttı. **8** Qaqlıri ayallarning qeqiqə, qıxları xırning qixiqə ohxayttı. **9** Ularning kəkrikidiki sawuti təmür sawutlarəjə ohxayttı; ənatlırinin awazı jənggə atlanojan nuroğun at-hərwilarning awaziqə ohxayttı. **10** Qayanlarningkə ohxax kuyrukları wə nəxtərləri bar idı. Adəmni bəx ay azabka salidiojan küq bolsa kuyruklırida idı. **11** Ularnı idarə kiliidiqan padixağı, yəni tegi yok həngning pərixtisi bar idı. Uning ibranıyyaq ismi Awaddon; grekçə ismi Apoliyon idi. (*Abyssos g12*) **12** Birinci «way» etüp kətti. Mana, buningdin keyin yənə ikki «way» kelidi. **13** Altinqi pərixtə kaniyini qaldı; mən Hudanıng alididiki altun kurbangahıning tət münggiziidin qıkkən bir awazını anglidim, bu awaz kanayını tutkən altinqi pərixtığa: — Qong Əfrət dəryasının yenida bəqələklilik tət pərixtini boxat, dedi. **15** Dal xu saat, xu kün, xu ay, xu yıl üçün hazırlap koyulmuş bu tət pərixtə insanlarning üqtin birini halak kılıx üçün bəqələktin boxitildi. **16** Bularning atlıq ləxkerlər koxununing sani ikki yüz milyon idı. Ularning sanining jakarlanışlılığını anglidim. **17** Olayibanə kərünüxtə kezümgə kerüngən at wə üstigə mingənlər mana mundak idı; atılıklärning kəkrikidiki sawuti qoşdək kızıl, kek yakuttək kek wə güngürttək serik idı. Atlarning baxlıri xırning beşidək idı; ularning eqizilridin ot, tütün wə güngürt qıqıp turattı. **18** Bu üç baladın, yəni atlarning aqzidin qıkkən ot wə tütün wə güngürttin insanlarning üqtin biri előtürüldi. **19**

Qünki atlarning küqi eqizilridə wə kuyruklırida idı; ularning kuyruklinin yılanlarıqə ohxax bəxi bolup, bular bilən adəmni zəhimləndürətti. **20** Kələşən insanlar, yəni bu bayılıq-pətlərdin előtürməy kələşənlər öz kollirinən əməllirigə towa kılmidi, yəni jinlarəjə, kərəməs, angliyalmas wə mangalmas altun, kümüx, tuq wə yaqəq butlarəjə qoqukunuxtın waz kəqmidi. **21** Ular katillik, sehərgərlik, jinsiy buzukluk wə ooprılıklarıqımı towa kılmidi.

10 Andin keyin, ərxın qübüwatkan yənə bir küqlük pərixtini kerdüm. U bir parqə bulut bilən yepinojan bolup, beinxing üstidə bir həsən-hüsən bar idı. Qirayi kuyaxka, putliri ot tüwürükə ohxayttı; **2** əkələ bir kiqik epiqlik oram yazma bar idı. U ong putini dengiz üstigə, sol putini kuruqlukka koyup turup, **3** xırning hərkirixigə ohxax kəttik awaz bilən warkiridi. U warkiriojanda, yəttə güldürməmama öz awazlarını anglitip sez kıldı. **4** Yəttə güldürməmama sez kılqanda, degenlərini hatiriliwalmakçı bolup turattı. Biraq asmandın: — «Yəttə güldürməmaminin eytənərini möhürləp, ularını hatirilimə» degen awazni anglidim. **5** Dengiz həm kuruqlukning üstidə turojan, mən kərgən u pərixtə ong kolını asmanıja ketürüp, **6** asmanlar həm ularda bołożanlarning həmmisini, yər-zemində həm uningdə bołożanlarning həmmisini, dengiz həm uningdə bołożan həmmisini Yaratkuqı, yəni əbədil-əbdəgigə hayat Yaxioqıqı bilən kəsəm kılıp: — Wakit yənə kəyniqə sürülməydi; (*aiən g165*) **7** bəlkı yəttinqi pərixtə kanay qelix aldida, yəni awazi anglinix alididiki künlərdə, Hudanıng Əz kül-hizmətkarlırları bołożan pəyəmərbərlərgə hux həwirini yətküzünidək Uning siri tüğellinip, əməlgə axidu, — dedi. **8** Mən asmandın anglojan awaz manga yənə sezləp: — Berip, dengiz həm kuruqlukning üstidə turojan pərixtining kolidiki epiqlik oram yazmını aloqin, dedi. **9** Mən berip, pərixtining kiqik oram yazmını manga berixini soridim. U manga: — Buni elip yə! Axbəzininə zərdəb kılıdı, biraq aqzıng həsəldək tatlık bolidu, dedi. **10** Mən xuning bilən kiqik oram yazmını pərixtining kolidin elip yedim; dərəvəkə aqzimoja həsəldək tatlık tetidi, lekin yegəndin keyin axbəzinim zərdəb boldı. **11** Xuning bilən manga: — Sən kəp millətlər, əllər wə hər hil tillarda sezləxidiojanlar wə padixahlar töoprisidiki wəhiy-bexarətlərni yənə jakarlıx lazıim, deyildi.

11 Manga əlqigüq həsədək bir komux berilip, mundak deyildi: «Barçojin, Hudanıng ibadəthanisi, kurbangahi wə u yərda ibadət kiliwatqanları əlqigin. **2** Lekin ibadəthanining taxkırıki höylisini əlqiməy koy, qünki u yər yat taipilərgə berildi, xuning bilən mukəddəs xəhər kırıq ikki ay dəpsəndə kılınidu. **3** Mən ikki guwahqimoja kudrat berimən, xuning bilən ular bəz kiyim kiyip, wəhiy-bexarətlərni bir ming ikki yüz atmix kün yətküzidü» **4** (bular yər-zeminniñ Rəbbi alidida turojan kiňi tüp zayıtn darihi wə ikki qiraqdandur). **5** Birərsi ularını zəhimləndürməkçi bolsa, eqizilridin ot pürkültip qıqıp, düxmənlərinin yəp tütügitidü. Ularnı zəhimləndürməkçi bolossenlar mana xundak előtürüldü. **6** Ular bexarət-wəhiyinə yətküzən künlərdə yamojır yaqdurməslikə asmannı etiwtex kudritikə igə; sularını kənəqə aylandırxur wə hərhil bala-waba bilən yər-zeminni halıqan wakıtta urux kudritigimu igə. **7** Ularning guwahlıq wəzipisi ayaqlıxiyi bilən, tegi yok həngdin qıkidiqan diwə ular bilən elixidu wə ularnı yengip előtürdü. (*Abyssos g12*) **8** Jəsətləri rohiy jəhəttin Sodom wə Misir dəp atılıdiqan xu katta xəhərning oqlı koqisida yatıdu; xu yərədə ularning Rəbbimü krestləngənidi. **9** Hər millətətin, hər kabildənin wə hər tilda sezləxidiojanlardın, hər əldin bolossen adəmlər ularning jəsətlərinə üq yerim kün tikilip karaydu wə jəsətlərning yərlikkə

koyuluxioja yol koymaydu. **10** Yer yuzidə turuwatqanlar ularning bu həlidin huxallinip, təbriklixip, bir-biriga hədiyələr əwətixidü; qünki bu ikki pəyərəmbər yer yüzidikilərni kiyannetti. **11** Lekin üq yerim kündin keyin, Hudadin kəlgən həyatlı nəpisi ikkiyləngə kirdi, ular ornidin put tırəp turdi; ularoja karawatqanlarning üstüga qong bir korkunq qüxti. **12** Andin ular ikkayləngə ərxtin kəlgən: — «Bu yakka qık!» degen yukiri bir awazni anglidi; xuning bilən ular dükxmənlirineng kez aldida bir bulut iqida asmanoja kətərildi. **13** Dəl xu saat iqida xiddətlik yer təwrəx yüz bərdi, xəhərning ondin biri gumran bolup, yətta ming kixi həlak boldi. Kəlojanlıri dekkə-dükkiga qemüp, ərxtiki Hudani uluqlaxtı. **14** İkkinqi «way» etüp kətti; mana, üçinqi «way» kelixkə az kaldi. **15** Andin yəttinqi pərixtə kaniyin qaldı; ərxtə yukiri awazlar anglinip mundak deyildi: — «Dunyaning padixahlıki Pərvərdigarımız Wə uning Məsihining padixahlıki boldı, U əbdələbədqiğə həküm śuridi». (**añin g165**) **16** Hudanıng aldida ez təhtliridə olturoqan yigirme tət aksakal yərgə yikilib bax koyup, Hudaqa sajda kılıp mundak deyixti: — **17** «Xitkürər eytimiz sanga, I bar Bolquçı wə bar bolovan Həmmigə Kadir Pərvərdigar Huda, Qünki uluq kudritingni kolungoja elip, Həkümüngüni yürgütüxkə baxlıding. **18** Əllər ojəzpləngənidi, Əmdi Sening ojəziping yetip kəldi! Əlgənlərni sorak kılıx, Kulhızmətkarlırlıq bolovan pəyərəmbərlərni, Mükaḍdəs bəndilərni, Təwən yaki katta bolsun namingdin korkkanları in'amoja iga kılıx, Yer yüzini həlak kəlojanları həlak kılıx wəkti kəldi». **19** Andin Hudanıng ərxtiki ibadəthanisi eqildi wə uning əhədə sanduqi ibadəthanida kərundi; qakmaklar, türlik awazlar, güldürmamilər, yer təwrəx wə dəhəxətlik məldür boldi.

12 U qaşa, ərxtə ajayıp bir karamət pəyda boldi — u kuyaxni yepinqəklijan, putlirining astıda ay, bexida on ikki yultuzluq taj bar bir ayal idi. **2** U əhamilər bolup, tolqak yəp tuşux azabida dad-pəryad ketirdi. **3** Andin ərxtə yənə bir alamət kərundi — mana, yətə baxlıq, on münggüzlük, yətə bexida yətə taj bar bolovan qong bir kızıl əjdihə turatti. **4** U kuyrukı bilən asmandıki yultuzlarning üqtin birini şüfürüp, ularını yer yüziga qərəwüttü. Əjdihə tuaq dəp kəlojan ayal yəngigən haman uning balisini yalmap yutuwtımkı bolup uning aldida turdi. **5** Ayal bir bala, yəni pütün əllərni təmür hasisi bilən padıqıdək bakıdışan bir oqul tuqıldı. Bala bolsa Hudanıng wə Unıng təhtining aldişa oqaqqıda elip qıkıldı. **6** Ayal qelgə qaqtı; u yərdə uning 1260 kün bekilixi üçün uningoja Huda təripidin hazırlap kəyuləqan bir jay bar idi. **7** Andin ərxtə jəng boldi. [Bax pərixtə] Mikail wə uning parixtiliri əjdihə bilən jəng kılıqılı turdi; əjdihamu ez parixtiliri bilən ularoja etildi. **8** Lekin üstünlük kazinalımı, uningoja wə pərixtılıriga ərxtə turuxkə orun kalmıdı. **9** Xuning bilan zor əjdihə, yəni İblis wə Xəytan dəp ataloqan, pütün jahanni azduruqı helikə kədimiy yılan yer yüziga taxlandı. Uning pərixtılırimu uning bilən tang taxlandı. **10** Andin mən ərxtə yukiri bir awazning mundak degenlikini anglidim: — «Kəldi Hudayimizning niyatlılıq, kudriti, padixahlıki wə Unıng Məsihining həkükü! Qünki kerindaxlırimızning üstidin Hudayimizning aldida keqə-kündüz xikayət kılıp turoqan xikayət kəlojuqı ərxtin taxliwetildi; **11** kerindaxlar uning üstidin Kozining kəni wə ularning guwahlıq sezi bilən qalib kəldi; ular hətta olumni kezığa ilmay ez jenini əziz kermidi. **12** Xuning üçün, xadlininqlar, əy ərxələr wə ularda turuwtakalar! Lekin halinglaroja way, əy yer wə dengizlər! Qünki İblis üstünglaroja qüxti; Waktinaz as kalojanlığını bilgəq, Ojəzəp-kehri bilən kəldi!». **13** Əjdihə əzinin yer yüziga taxlanoqanlığını kərüp, oqul balını tuoqan ayalni kooqlaxkə baxlıdi. **14** Ayalning yilanning yüzidin daldilinixi, qeldə ezi

[üqün hazırlanıjan] makanoja beribir məzgil, ikki məzgil wə yerim məzgil bekilsun dəp xu yərgə uqup ketixi üçün, uningoja yoojan bir bürkütning ikki kaniti berildi. **15** Andin yilan ayalingin arkısından aqzı bilən dəryadək su pürküni, uni səl bilən ekipit yokatmakçı boldı. **16** Lekin zemin ayaloja yardım kılıp, aqzını eqip, əjdihə aqzıdın pürküp qıçarojan daryani yutuwətti. **17** Buning bilən əjdihaning ayaloja kattik oqzıp kəlip, uning kəlojan nəslə, yəni Hudanıng əmrərligə əməl kılıp, əysanıng guwahlığını tutkan pərzəntlili bilən jəng kılıqılı kətti; u dengiz sahili üstidə turatti.

18 Andin, dengizdin on münggüzlük, yətta baxlıq bir diwingin qıçıwatqanlığını kərdüm. Uning hərbir münggüzidə birdin taj bar idi, hərbir bexida kupurluk namlıri yeziklik idi. **2** Mən kergən bu diwa yilpizoja ohxayıtlı, putliri eyikning putlirioja, aqzı bolsa xırning aqzijoja ohxayıttı. Əjdihə uningoja ez kudriti, tahti wə zor həkükini bardı. **3** Diwingin baxlıridin biri əjəllik yarılanqandək turatti. Lekin, bu əjəllik yara sakayojanı. Pütktül dunya diwigə həyranuhəs bolup uningoja [əgəxti]. **4** Əjdihə diwigə [səltənətlək] həkük bərgaqəkə ular əjdihəqə qoqunuxtı. Ular yənə diwigimə qoqunuup: — Diwingin təngdixi barmu? Uning bilən kimmu elixalisun? — dedi. **5** Diwigə təkəbburluk wə kupurluk kılıdiqan eqiz berildi; uningoja kırık ikki ay ixtərkə həkük berildi. **6** U Hudaqa kupurluk kılıqili — Uning namioja wə Uning dərgahioja, xundakla ərxni makan kəlojanlar ola kupurluk kılıqili aqzını aqtı. **7** Uning mükaḍdəs bəndilərgə karxi jəng kılıp, ularning üstidin qalib keliçixa yol koyuldu; hər kəbila, hər millət, hər hil tilda sezlixidiojan əllərgə həkümranlıq kılıx həkük uningoja berildi. **8** Yer yüzdikilərning həmmisi — ələm apirida bologandin buyan boozulınıp bolovan Kozining həyatlı dəptirigə nami yezilmiojanlar bolsa, uningoja səjda kılıdu. **9** Kuliki barlar, buni anglisun! **10** «Tutkun bolidu» dəp bekitilgənər qoqum tutkun bolidu, «kılıqlılini» dəp bekitilgənər qoqum kılıqlılinip əlidü». Mükaḍdəs bəndilirinən sawri-taklığı wə etikadi mana xılxarda məlum bolidu. **11** Mən yərdin qikiwatkan yənə bir diwini kərdüm. Uning kozinzingidək kiqiq ikki münggüzi bar idi, lekin awazi əjdihəqindikdək qıktı. **12** U awwalkı diwigə wakalitən uning pütün həkükini yürgütüp, yer yüzini wə uningda turuwtakənlərni əjəllik yarisi sakayojan awwalkı diwigə qoqunduridu. **13** U zor mejizilik alamatlərni kersitətti, hətta kixilarıng kez aldida asmandın yer yüziga ot yaqduratti. **14** U awwalkı diwigə wakalitən kersitxikə həkükəndurulojan alamatlər bilən yer yüzdə turuwtakənlərni azdurup, ularoja «kılıq bilən yarılanqan, lekin tirik kəlojan» degen awwalkı diwigə atap bir but-həykəl yasap tiklxəni tapılıdi. **15** Diwingin but-həykilə nəpas kırğızüp, uningoja uni seziyləydiqən kılıx wə uningoja qoqummojanlarning həmmisini eltürgütük kudriti berildi. **16** U təwən wə katta, bay wə kəmbəqəl, hər wə kullarının həmmisini ong koli yaki pexanisiqə taməqasturuxkə majburıldı. **17** U yənə bu taməqə, yəni diwingin nami yaki uning namidiki rəkəm besiloqanlardın baxqa heqkim bir nərsə setiwalalmaydu yaki satalmaydu, dəp bekiti. **18** Mana bu yərdə həkmət bar. Əkil-parasiti barlıki kixilər diwingin rəkəmini hesablap baxsun; qünki bu rəkəm bir adəmning rəkəmi bolidu. Uning rəkəmi 666dur.

19 Andin mən kərdümki, mana, Koza Zion teqii üstidə turatti. Uning yenida pexanisiqə Əz nami wə Atisining nami yezilojan bir yüz kırıq tət ming kixi bar idi. **2** Asmandın huđi [xarkirap ekıwatqan] nuroqun sularning awazidək wə kətikə güldürməmining awazidək bir awazni anglidim. Mən anglojan

awaz yənə qiltarqlar qiltarlarnı qalojan awazoja ohxaytti; **3** hələki kixılər tahtning, tət həyat məhlükinq wə aksakallarning aldida yengi bir kütüni eytixti. Bu kütüni [gunahlirining] bədili təlinip bu dunyadın azad kılınojan kixılardın bir yüz kırık tət mingdin baxka ھeqim eiginalmayıttı. **4** Ular ayallar təripidin gunahta buloqnmıojan, qünki ular pak adəmlərdür. Koza nəğə barsa, ularmu Uningoja əgixip xu yergə baridu. Ular bədəl bilən insanlar arisidin Hudaçoja wə Koziçoja həsulning tunji mewisidək bolux üçün setiwelinojan. **5** Ular əyibsiz bolup, aqzidin ھeq yalojan səz qikmaydu. **6** Andin mən asmannıng otturısında uquq yürgən baxka bir pərixtini kerdüm, Uningoja yər yəzidə turuwaqtanlar oja, yəni hərbir al, kəbila, ھər hil tilda sezlixidiojanlar, ھər millətlərgə elip yətküzüxi üçün manggülük hux həwer tapxuruldu. (**aiōnios g166**) **7** U yukiri awaz bilən: — Hudadin körkunglар, Uni uluqlanglar! Qünki Uning sot kılıx saiti yetip kəldi; asmannı, zeminni, dengizini wə su bulaklarını Yaratkuqioja səjdə kilinglar! — dəyitti. **8** Uning kəynidin ikkinçi pərixta kelipli mundaq dedi: «Qulidi! Katta xəhər Babil oqulidi, u ez zina-buzuklukining səwdalıq xarabını pütküllə əllərgə iqtüzgən». **9** Aldinkı ikki pərixtining kəynidin yənə bir pərixtə, yəni üqinqi pərixtə yüksərək awaz bilən mundaq dedi: — «Kimdikim diwigə wə uning but-həykiligə qoğunsa, uning tamojsini pexanisiga yaki kolioja kobul kilsə, **10** Hudanıng kəhrinинг əbjəx kiliñmiojan sap xarabını Uning oqəzipi bilən tolojan kədəhət işidü. U mukəddas pərixtiñlarning wə Kozining aldida ot wə güngürtət kiyñilidü. **11** Ularning kiyñnilixliridin qikkan is-tütaklär əbədiləbəd purkirap turidu; diwigə wə uning but-həykiligə qoqunojanlar yaki uning namining tamojsini kobul kılıqlanlar okeş-kündüd aramalıq bolmaydu». (**aiōn g165**) **12** Mükəddəs bəndilirining səwri-taştı wə etlikadi mana xu ixlarda malum bolidu. **13** Mən yənə asmanda mundaq bir awazni anglidim: — «Bu səzni yaz: «Buningdin keyin Rəbdə wapat bolup əlgənlər bəhəltiklər! — Durus, dəydi Roh, — ular həzir ez ixliridin tohtap aram alalaydu. Qünki kilojan əməlləri ularoja əgixip kelidü». **14** Mən kerdümki, mana bir parqə ak bulut, bulutning üstidə bexioja altun taj kiyən, kəlidə etkür bir orqıq tutkən Insan'ooqlıq oħxaydiojan birsi olturtattı. **15** Ibadəthanidin baxka bir pərixta qikip, bulutning üstidə Olturoquqioja yüksərək awaz bilən: — Oroyikingni sal wə oruxka baxla! Qünki orma waqtı kəldi, yər yüzidiki ziraətlər pixip yetildi, dedi. **16** Bulut üstidə Olturoquqı oroqıjını yər yəzığa saldı wə yər yəzidiki ziraətlər oruldu. **17** Ərxta bolojan ibadəthanidin yənə bir pərixta qikti. Uningu etkür bir oroqıki bar idi. **18** Arkidinla, otni baxkuridiojan yənə bir pərixta kurbangahdin qikip, etkür oroqı tutkən pərixtığa yüksərək awaz bilən: — Etkür oroqıkingni selip, yər yəzidiki üzüm telining sapaklınıri yiojıwal, qünki üzümleri pixip yetildi, — dedi. **19** Buning bilən pərixta oroqıjını yər yəzığa saldı wə yərdiki üzüm telining mewilirini yiojip, Hudanıng kəhrininq qong xarab kelkigə taxlıdi. **20** Xəhərning sırtidiki xarab kelkikidiki üzümlər dassilip, xərbətləri kan bolup, atning tizimigə qılıdiñən egizliktə üq yəz qakırım yıraklıqlik aktı.

15 Asmando zor həm karamətlilik yənə bir alamətni, yəni ahırkı yətə balayı'apətni tutup turoqan yətə pərixtini kerdüm (ahırkı balayı'apət deyilixtiki səwəb, Hudanıng oqəzipi bular bilən ahirlıxdı). **2** Mən yənə ot arılaç əsynək dengizidək bir kerüntüxnı həm əsynək dengizning üstidə turoqan, diwə wə uning but-həykili wə namining rəkimi üstidin ojalıb kəlgənlərni kerdüm. Ularning kollırıda Huda bərgən qiltarlar bolup, **3** ular Hudanıng kül-hizmətkarı bolojan Musanıng kuyını həm Kozining kuyını eytixatti: — «Uluq wə karamət Sening

kilojanlıring, I Həmmigə Kadir Pərvərdigar Huda, Yolliring adıl wə həktur, I pütküllə əllərnəng Padixahı! **4** I Pərvərdigar, kim Səndin körkmədiょjan, Nämningni uluqlımaydiょjan bolalısun? Qünki birdinbir muqəddəs Əzungdursən; Barlıq əller aldingoja kelidu, Sanga səjdə kildidu; Qünki həkkənəyi kilojanlıring axkarə boldi». **5** Bu ixlardın keyin, mən kerdümki, mana ərxtiki ibadəthana, yəni həküm-guwahlıq qediri eqildi! **6** Yətə balayı'apətni ez ilkida tutkən yətə pərixtə pakız, parkirap turidiojan libas kiyən, keksigə altun kəmər baoļiojan ھaldə ibadəthanidin qikti. **7** Tət həyat məhlükinq biri yətə pərixtığa əbədil'əbəd yaxaydiojan Hudanıng kəhri bilən tolojan yətə altun qinini bardı. (**aiōn g165**) **8** Ibadəthana Hudanıng xan-xəripi wə kudritidin tütin bilən liq toldı. Yətə perixting yətə balayı'apıti ayaqlaxmiyoq, ھeqkim ibadəthanoja kırılmidi.

16 Xuningdin keyin, ibadəthanidin kətürülən yüksərək yətə awazning yətə pərixtığa: «Beringlar, Hudanıng kəhri tolojan yətə qinini yər yəzığa tekünglər!» degənlikini anglidim. **2** Birinqisi berip qenidikini yər-zeminoja tekti. Buning bilən diwingin tamojsı besilojan wə uning but-həykiligə qokunojanlarda birhil yırqınqlik həm azablıq qaka-jaharət pəyda boldı. **3** İkkinçisi qinidikini dengizoja tekti; dengiz süyi olükning kənəja oħxax kənəja aylandı wə iqidiki pütün janlıklar əldi. **4** Üçinqisi qinidikini dəryə wə bulaklarning suluriqja tekti; ularning süyimü kənəja aylandı. **5** Andin mən sularning pərixtisining mundaq deganlikini anglidim: — «Muxundak həkümlərni qikirixingda adil bolqansən, I hazırlıq bar Bolouqı, bar bolojan Mukəddəs Bolouqı! **6** Mux adəmlər mukəddəs bəndilər wə peyəmbərlərinən kənini təkkənlikli wəjidin, Sən ularoja iqtılıq kənəjən. Ular xuningoja layiklər». **7** Andin kurbangahning jawabən: — «Xundak, i Həmmigə Kadir Pərvərdigar Huda, Həkümliring hək wə adildur» — degənlikini anglidim. **8** Tətinqisi qinidikini kuyaxning üstigə tekti; buning bilən kuyaxqa insanlarıni ot bilən ərtigili kıldırat berildi. **9** Xuning bilən kuyaxqa insanları dəhxətlik kizikta ərtəldi; birək ular ھeq towa kılımdı wə bu balayı'apətlərinən Igisi bolojan Hudanı uluqlaxning orniqoja Uning namini kəroqaxtı. **10** Bəxinqisi qinidikini diwingin təhtigə tekti; diwingin padixahlıqını karangoçuluk bastı, kixilar azabtin tillirini qixləxti **11** wə aqırıq-azabi wə qaka-jaraħətlirining dəstidin ərxtiki Hudani kupurluk kılıp karojixip, kilmixlirioja ھeq towa kılıxmidi. **12** Altınqisi qinidikini uluq əfrat dəryasiqə tekti; xu haman künqikxın kelidiojan padixahlıqarning yolını həzirlaxkə daryanıng süyi kuridi. **13** Andin man ajdihanıng, diwingin wa sahə peyəmbərning eojızlıridin qikkan pakıqa oħxaydiojan üq napak rohni kerdüm. **14** Bular möjizilik alamatları kərsitidiojan jinlarning rohliri bolup, pütküllə yər yəzidiki padixahınları Həmmigə Kadir Hudanıng dəhxətlik künidili jenggə jəm kılıxla ularning yenoja qikip ketiwattati **15** («manə, Mən oqırıdak keliman! Yalingaq mangmaslıq, nomusi kərūnməslili üçün, kiyimlınıri qing saklap, səgək turojanlar bəhəltiklər!»). **16** Əmədi [napak rohələr] [padixahınları] iibraniyqə «Harmageddon» deyilidiojan yərəgə jəm kıldı. **17** Yəttinqisi qinidikini həwəoja tekti; ərxtiki ibadəthanidin, təhttin yüksərək bir awaz kətürülüp: «Ix tamam boldi!» deyildi. **18** Xuan qakımkalar qekjildi, türlik awazlar wə güldürməmilar anglandı wə dəhxətlik bir yər təwrəx yəz bərdi; insanlar yər yəzidə apırdə bolqandın beri bunqılıq dəhxətlik yər təwrəx ھeq bolup baķmiojanıdi. **19** Katta xəhər üqkə bəndlidi; hərkəysi əllərdiki xəhərlərmü qulitildi. Xuning bilən katta xəhər Babil Hudanıng yadioja keqip uning əxəddiy kəhrlək xarabı bilən tolojan kədəh, uningoja berildi. **20** Barlıq arallar özini қaqurup oqayıb boldi,

taqlarmu yok boldi; **21** Insanlarning üstiga hərbir danisi bir talant eojirlikta kelidiojan məldür asmandin yaqdı. Məldür apiti xundak dəhxətlik boldiki, adəmlər apətning dəstidin Hudani kupurluk kılıp қarəjaxti.

17 Yəttə qinisi bar yəttə pərixtining biri kelip, manga sezləp: — Bu yərgə kəl, nuroğun sular üstidə olturojan qong paḥixə ayalning tartidiojan jazasını sanga kərsit koyay. **2** Yər yüzidiki padixahlar uning bilən buzukluk etküzdi, yər yüzidikilər uning buzuklukining xarabidin məst boluxti, — dedi. **3** Xuning bilən u pərixtə meni Rohning ilkidiki һalatlaşdırıb qelgə elip bardı. U yərdə yəttə baxlık, on münggüzlük, pütün əzəyini kupurluk namrları kaplıqan bir tok kızıl diwining üstidə olturojan bir ayalni kerdüm. **4** Ayal sesün wə tok kızıl kiyim kiyən bolup, altun, kimmətlik yakut wa marwayitlar bilən pardazlanıjanıdi. Qolida yirginqlik nomussizliklar wə əz buzuklukining njasətləri bilən tolojan bir altun կədəh bar idi. **5** Pexanisigə bir sir — «Katta Babil, paḥixilərnən wə dunyadiki pütkül yirginqlik nomussizliklarning anisi» deyən nam pütkülkү idı. **6** Man ayalning mukəddas bəndilərnəng keni wə əysaqa guwahlıq bərgüqilərnəng keni bilən məst bolqanlığını kerdüm. Uni kərüp tolımı təəjjüp kılıp intayın həyran կaldım. **7** Pərixtə manga mundak dedi: — «Nemigə həyran կaldıng? Ayalning wə uni ketürüp turojan yəttə baxlık, on münggüzlük diwining sirini sanga eytip berəy. **8** Sən kərgən diwə bir zamanlarda bar idi, hazır yok; uzun etməy tegi yok, həndin qıkip, halakətkə karap mangidu. Yər yüzida turuwatkanlar — dunya apirida bolqandın buyan isimləri həyatlıq dəptirigə püttülmigən kixılər diwini kərüp intayın həyran կalidu. Qünki u bir zamanlarda bar idi, hazır yok, lekin yanə pəydə bolidu. (*Abyssos g12*) **9** Mana buni qüixinixa lazımlı bolovan hekmət: — yəttə bax bolsa u ayal olturojan yəttə taqla, xundakla yəttə padixahla wakillik kılıdu. **10** Bularning bəxi yiklojan, birsi bar, yanə biri tehi kəlmidi. U kəlgənda pəkət azla wakıt turalaydu. **11** Burun bar bolovan, əmdi hazır yok bolovan diwining ezi səkkizinqi padixahdur, xundakla u həm yəttisidin biri bolup halakətkə karap mangidu. **12** Sən kərgən on müngüz on padixahdur. Ularning padixahlıkları tehi yok, əmdi ularoqa diwa bilən billə bir saatlik padixahlıq һökükü berilidu. **13** Bu padixahlar bir oy, bir niyətə bolup əz kudriti wə һöküklerini diwigə berixidu. **14** Diwa wə padixahlar birləxip Koziqə қarxi jəng kılıdu. Koza ularning üstidin ojalib kəlidü, qünki U rəblərning Rəbbi, padixahlarning Padixahıdur. Uning bilən birgə turojanlar bolsa qakırılojan, tallanojan wə Uningoja sadık bolqanlardur». **15** Pərixtə manga yanə: — Paḥixə ayal üstidə olturojan, sən kərgən sular bolsa millətlər, əzara toplaxkan nuroğun kixılər, əllər wə hər hil tillarda sezlxidiojan kixılərdür. **16** Sən kərgən on müngüz wə diwa bu paḥixə ayaldın nəprətinidin, uni talan-taraj kılıp yalingaqlap koyidu, uning gexini yəp, eziñi otta keydürüdu. **17** Qünki Huda Əz sez-kalamları əmələgən akxuqə, axu [on padixahning] kengligə Əz iradisini ijra kılıp, bir қararda tohtixip padixahlıq һökükünü diwigə berix niyitini saldı. **18** Sən kərgən ayal yər yüzidiki padixahlar üstidin həkimranlıq kılıdiaojan katta xəhərdür, — dedi.

18 U ixlardin keyin mən qong һöküklik yanə bir pərixtining asmandin qüxiwtatkanlığını kerdüm. Yər yüzü uning julalilikidin yorup katti. **2** Pərixtə yukırı awaz bilən mundak warkırıldı: — «Qulidi! Katta xəhər Babil qulidi! Əmdi u jinlarning məkani, hərbir napak rohlarlarning solakhanisi, Hərbir məkrüh wə yirginqlik kuxlarning solak-qanggisi boldi! **3** Qünki barlik əllər

uning zina-buzuklukining səwdaliq xarabidin iqixti; Yər yüzidiki barlık padixahlar uning bilən buzukluk etküzüxti, Yər yüzidiki sodigərlər uning əyx-ixritining əlwəqçilikidin beyxitti». **4** Asmandin yanə bir awazni anglidim: — «I Mening həlkim, uning gunahlırioja xerik bolmaslıklıqlar üçün, Həm uning beixoja qüxicidiojan balayı'apətlərgə uqrımaslıklıqlar üçün, uning iqidin qikinqilar! **5** Qünki uning gunahlıri pələkkə yətküdək dewilinip kətkən, Huda uning həkkaniyətsizliklərini esigə aldi. **6** U baxxılaroja yandurojinidək uning kılqonını eziqə yandurunglar; Uning kilmixliroja muwapik ikki həssə koxlap kəyturunglar; U [baxxılaroja] əbjəx kılıp bərgən կədəhə uningoja ikki həssə koyuk əbjəx կlingilər. **7** U ezini қanqılık uluqlojan bolsa, Қanqılık əyx-ixrətə yaxiojan bolsa, Uningoja xunqılık kynilix wə dərd beringlar; U kənglidə: «Mən tul əməs, bəlkı təhtə olturojan hanixmən; Mən dərd-ələmni əslə kərməymən» degini tüberlidin. **8** Bu wəjidin bir kün iqidilə uningoja qüxicidiojan balayı'apətlər, Yəni olüm, dərd-ələm wə aqarlıq kəlidü, U ot bilən kəydürülüdi; Qünki uni sorak kılqoqu Pərvərdigar Huda կudratlıktur!. **9** Uning bilən buzukluk kılıqan wə uning bilən əyx-ixrətə yaxiojan yər yüzidiki padixahlar uni ertigən otning is-tütəklərini kərgəndə, uning һalıja karap yioqa-zar kətürüxidü. **10** Ular uning tartıwatkan azabidin korkup, yirakta turup dəydi: — «Way isit, way isit, i katta xəhər! Ah Babil, külük xəhər! Qünki bir saat iqidila jazaying bexingojə qüxti!» **11** Yər yüzidiki sodigərlərə uning üstidə yioqa-zar kiliçidu. Qünki əmədi ularning kemidiki yüksək mallırını, **12** yanı altunkümtüx, kimmətlik yakutlar, ünqə-mərwayit, nəpis libas rəht, sesün rəht, yipək, tok kızıl rənglik gəzmal, hərhil huxbuy turun yaoqalar, pil qixi buyumları, əng esil yaqaq, tuq, temür wə mərmərlərдин ixlongen hilmuhil buyumlar, **13** xuningdək kowzakdarçın, tetikçular, huxbuy, murməkkı, mastiki, xarab, zayıt Meyi, ək un, buojuday, kala, koy, at, harwa wə insanlarning tənləri wə janlıri degən mallırını setiwalidiojan kixi yoktur. **14** ([İ Babil], jeninq məstanə bolovan esil mewilər səndin kətti, Barlık həxəmətlik wə həywətlik mal-dunyaliring səndin yokaldi. Ular bularnı əmədi hərgiz tapalmayıd!) **15** Bu mallarnı setip beyojan sodigərlər bolsa xəhərning tartıwatkan azabidin korkup, yirakta turup uning üstidə yioqa-zar kiliçip deyixiduki: — **16** «Way isit, way isit, i katta xəhər! Nəpis libas rəhtlərgə, sesün wə tok kızıl rənglik gəzmallarоja orılıp, Altun, kimmətlik yakutlar wə ünqə-mərwayitlər bilən bezəlgənsən! **17** Bir saat iqidila uningoja katta bayılıklar wayran boldi! Barlık, kəma hojayinləri, kemidiki barlık yoluqları, kəmiqilər wə dengizəq tayinip jan bakidiojanlarning həmmisi yirakta turup, **18** Uni ertigən otning is-tütəklərini kərüp: — Bu katta xəhərgə kayısı xəhər təng keləlisun? — dəp pəryad kətürüxti. **19** Ular baxlıriroja topa qeqip, pəryad kətürüxip, yioqa-zar kiliçip: — Way isit, way isit, u katta xəhər! U arkılık, uning delitidin, dengizəq kemisi barlar beyiqoqanıdi! Bir saat iqidila wayran boldi bu xəhər! — deyixidu. **20** — «Uning beixoja kəlgənlərdin adalininglər, əy arx, əy mukəddas bəndilər, rosullar wə pəyəzəmbərlər! Qünki Huda silərning dəwayınglardıki һökümü uning üstidin qıkarojan!» **21** Andin, külük bir pərixtə tığmən texioja oxhax yoqan bir taxni kətürüp, dengizəq taxlap mundak dedi: — «Manə xundak xiddət bilən, Katta xəhər Babil qulitiliidu, U kaytidin kərinəməydi!

22 Qıltarqların, sazqılların, Nayqıllar wə sunayqılların awazı senində kəytidin hərgiz anglanması, Hərhil hünərni kılıdiaojan hünərəwən senində kəytidin hərgiz təpilməydi, Tığmənningmu awazı senində kəytidin hərgiz anglanması, **23** Həttə qiraqning yoruki senində kəytidin hərgiz yorummayıdi, Toy boluwtatkan yigit-kızning awazı senində kəytidin hərgiz

anglanmaydu; Qünki sening sodigarliring yər yüzidiki ərbablar bolup qıktı, Barlıq, əllər sening şəhər-əpsunliringəoqaldandı; **24** Pəyojembərlərin, mukəddəs bandılarning [tekülgən ənənlili], Xundakla yər yüzidə barlıq, kiroqın bolqanlarning ənənlirimi uningda tepildi».

19 Bu ixlardin keyin, ərxtə zor bir top adamların
warkiraxlırdık bir awazni anglidim. Ular: — —
Həmdusana! Nijat, xan-xərəp wə կուրդ Hudayimizə
mənsuptur! **2** Qünki Uning hökümleri hək wə adildür; U
yər yüzini ez buzuqluk bilən buzojan qong pahixining
üstidin höküm qıkırıp, Əz kül-hizmatkarlarının kənininq
intikamını uningdin aldı, — deyixətti. **3** Ular ikkinçi
ketim: — «Həmdusana!» deyixti. Uningdin qıkkan is-tütaklər
əbadıl-əbadığış purkiraydu! (**aİN g165**) **4** Yigirmə tət aksakal
wə tət hayat məhlük yərgə yikılıp: — «Amin! Həmdusana!»
dəp, təhtə olturoqan Hudaoja səjdə kılıxtı. **5** Andin təhtinin
kötürülgən bir awaz mundak dedi: — «Əy uning barlık kül-
hizmatkarları, Uningdin korkidiojan kattilar bolsun, təwənlər
bolsun, Həmminglər Hudayimizni mədhiyiləngərlər!» **6** Andin zor
bir top adamların awazioja, nuroqun sularning xarkırıxiqa,
kattik güldürməmiliarning güldürlixiqə ohxax bir awazning
mundak degenlikini anglidim: — «Həmdusana! Həmmigə Kadır
Pərvərdigar Hudayımız səltənat kıldı! **7** Xadlinaya, tantana
kilaylı wə uni mədhiyiləp uluoqlayı! Qünki Kozininq toy-
mərəkə künü yetip kəldi, Kız ezzini təyyar kıldı! **8** Kızoja kiyix
üçün pakiz, parkırap turidiojan nəpis libas berildi (nəpis libas
bolsa mukəddəs bəndilərinə hakkaniyə emallırıdır). **9** Andin, [perixta] manga: — Munu sezlərni hatırlıyalı: — «Kozininq
toy ziyanıtgə qəkriroqanlar bəhtliklər!» — dedi. U manga
yənə: — Bular Hudanıng həkkikiyə sezləridür, — dedi. **10** Mən
uningoja səjdə kılılıjlı ayiojoja yikildim. Lekin u: — Hərgiz undak
kilma! Mənmu Hudanıng san wə əysaşa guwahlıq bargıqı
kerindaxlıring bilən ohxax kül-hizmatkarmən. Hudaoja ibadat
kılı! Qünki wəhij-bexarətninq roh-mahiyiti bolsa əysa həkkidə
guwahlıq berixtir, — dedi. **11** Andin kərdümki, asman eqildi wə
mana, bir ak at turatı; üstiğə mingüqininq bolsa nami «Sadık»
wə «Həkkikiy» bolup, U həkkaniyılık bilən höküm qıkırıdu wə jang
kili. **12** Uning kezliyi ot yalkuniqə ohxaytti, bexida nuroqun
tajı bolup, tenidə Əzidin baxka heqkim bilməydiqən bir nam
püttütlük idı. **13** U uqisioja kənoja miləngən bir ton kiygənədi,
Uning nami «Hudanıng Kalamı» dəp atıldı. **14** Uning kəynidin
əgixip keliwatqan ərxtiki koxunlar bolsa, ak atlaraqı mingən,
ap'ak, pak nəpis kanap libas bilən kiydürülgənədi. **15** Uning
açızidin etkүr bir kılıq qıkıp turatti; U buning bilən barlık əllərni
uridi; U ularını tömür kaltak bilən padicidak bacılı; U Həmmigə
Kadır Hudanıng dəhxətlik oqəzipininq «xarab kelqliki»ning
qəyligüqisidur. **16** Uning tonı wə yotisi üstiğə «Padixaḥlarning
Padixaḥla wə rəblərinən Robbi» degen nam yeziləjanı. **17**
Andin mən kuyaxning iqidə turqan bir pərixtini kərdüm. U
asmanning otturisida uquwatqan barlık kuxlarqa yukiri awaz
bilən: — Kelinglər, Hudanıng katta ziyanıtgə yioqilinglər! **18**
Padixaḥlarning, sərdarlarining wə palwanlarning, atlarning wə
ularqa mingənlərinəng, xundakla barlık et igilirininq, kullarning
həm hərlərininq, kattilarinq həm təwənlərinəng gəxlirini
yənglər! — dedi. **19** Xuning bilən mən diwa, yər yüzidiki
padixaḥlar wə ularning koxunlirininq atı Mingüqi həm Uning
koxunu bilən jəng kılıx üçün topoqanlığını kərdüm. **20** Əmdini
wə uningdoza wakalitan mejizilik alamatlerni kərsatkan
sahta payoqəmbərninq hər ikkisi tutuwelindi (sahta payoqəmbər
xu alamatlər bilən diwining tamqısını köbul kılıqan həmdə
uning but-həykiləq qoqunqanlarnı azdurup yüksənidir). Ular

ikkisi güngürt yeniwatkan ot kələg tırıq taxlandı. (**Linné Pyrgus**
3041 g4442) 21 Kalojını bolsa atka Mingüqining aqzidin qıkkın
kılıq bilən kırıldı. Barlıq pütün uqar-kanatlar bularning gexi
bilən yep toyundi.

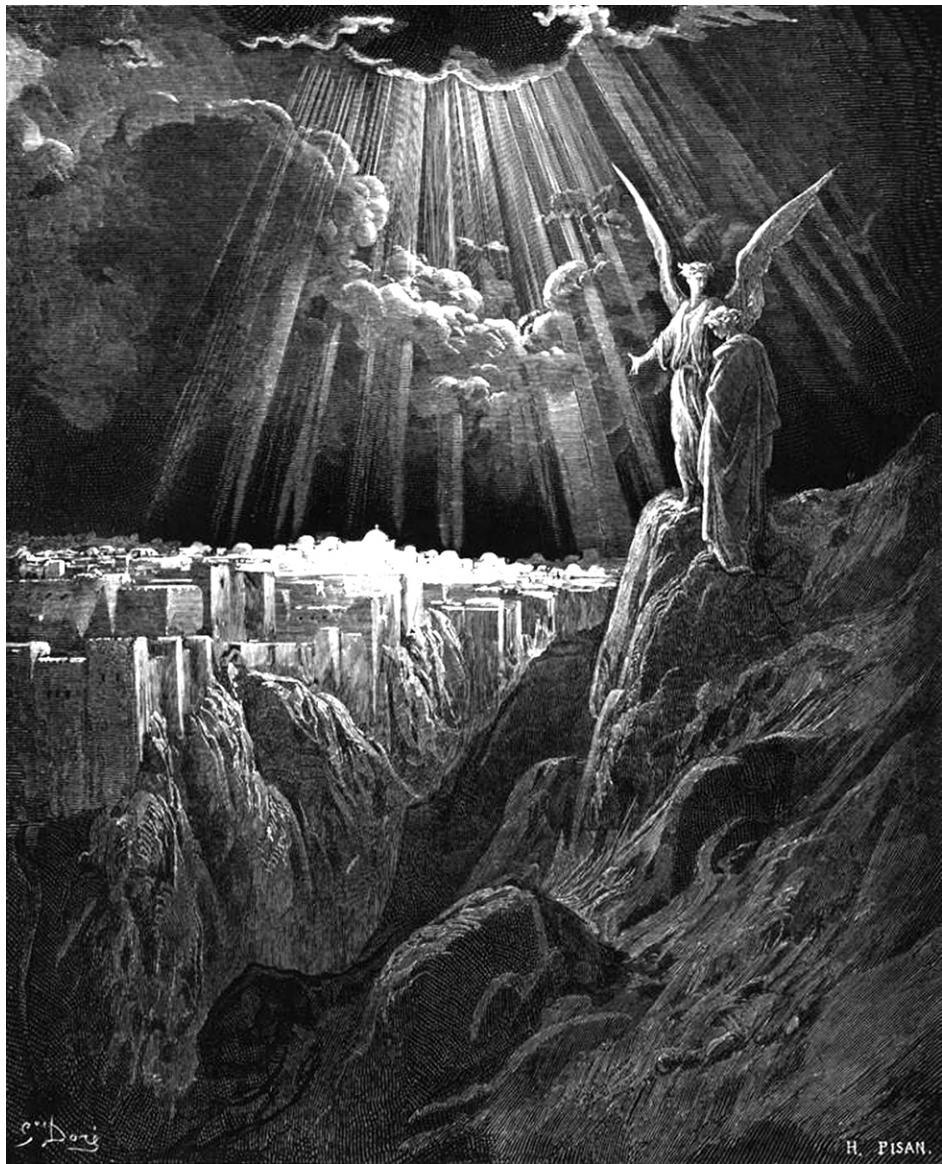
20 Uningdin keyin, kolida tegi yok hängning aqküqi wə yojan zənjir tutkən bir pərixtining asmandın qüxiwatlıqlını kerdüm. (*Abyssos g12*) **2** Pərixtə ajdihani, yəni Iblis yaki Xəytan deyiliçojan həlikə kədimiy yilanni tutup, ming yillik zənjirlər köydi. **3** Uning ming yil toxquqə əllərni azdurmasılıq üçün, uni tegi yok hängə taxlap hängning aqzini etip peqətliwətti. Bu waktlərdən keyin, u waktında koyup berilixi mukərrər. (*Abyssos g12*) **4** Andin men təhtlərini wə ularda olturojanları kerdüm. Ular oja həküm kılıx hökükə berilgənidi. Mən yəna, əysa qəbən guwahlıq wajidin wə Hudanıng sezikənli wajidin kallisi elinoqanlarning janlırinumu kerdüm. Ular diwigə wə uning but-həykligə qokummoqan, uning tamqası xəyanisiga wə kəliqə urulmiojanlar idi. Ular tirilip, Məsih, bilən birlikte ming yil həküm sürdi **5** (eləgnərlərning kalojanları ming yil toxmioqə tirilməydi). Bu dəsləpki tirilix idi. **6** Dəsləpki tirilixtin nesiwə bołojanlar bəthlik wə mukəddəstür; ikkinçi elümninq bularını ilkigə elix hökükə yoktur. Ular Hudanıng wə Məsihning kahınları bolidu wə Uning bilən birlikte ming yil həküm sürəti. **7** Ming yil toxkanda, Xəytan zindandan boxitilip, **8** yar yüzining tət bulungidiki əllərni, yəni Gog wə Magogni azdurux wə ularnı jəng kılıxka bir yərgə toplaxla qıçıdu. Toplanojanlarning sami dengiz sahilidəki kumdaş sanaksız bolidu. **9** Ular yər yüzidiki kəng tülzənglikkə qıkip, mukəddəs bəndilərnin bargahını, yəni Huda seyidinən xəhərni muhasirəgə alıdu. Lekin asmandın ot yeçıp, ularnı yutuwetidü. **10** Ularnı azdurmuş Iblis bolsa diwə bilən sahta pəyoğəmbər kəyüwatlıq ot wə günggürt keligə taxlinip, u yərdə keçə-kündüz əbadıl-əbadıqqa kiynılıdu. (*aiən g165, Limnə Pyr g3041 g4442*) **11** Uningdin keyin, qong bir ak təht wə uningda Olturoquqını kerdüm. Asman bilən zemin Uning yüzidin ezzini qaqrurup, ular turojan jay hərgiz təpilməydi. **12** Mən yəna katta bolsun, yaki tewəw bolsun, eləgnərlərin həmmisinin təhtinən aldida turojanlığını kerdüm. Kitablar eqildi; andin yəna bir kitab — «Hayatlık dəptiri» dəp ataləyan kitab eqildi. Eləgnərə qitablarda hatırılığını boyıqə ez əmaliyyitigə karap həküm kılındı. **13** Dengiz ezdidə eləgnərni tapxurup bərdi, əlüm wə təhtisaramu ezliridiki eləgnərni tapxurup berixti. Hərkimning üstigə ez əmaliyyitigə karap həküm kılındı. (*Hadəs g86*) **14** Andin əlüm wə təhtisara ot keligə taxlandı. Mana ikkinçi əlüm — ot kəlidür. (*Hadəs g86, Limnə Pyr g3041 g4442*) **15** Kimmüng isminin «Hayatlık dəptiri»də yezilmiojanlıq baykalsı, ot keligə taxlandı. (*Limnə Pyr g3041 g4442*)

21 Andin, yengi asman wə yengi zeminni kərdüm; qünki burunki asman wə zemin ettip kətkənidi, dengizmu məwjuṭ bolmidi. **2** Mükəddəs xəhərning, yəni Hudadin qıkkən, huddi eż yigitiga toy pərdazlırını kılıp hazırlanmış kıldak yengi Yerusalemning ərxtin qüxtüwatlıqlıknı kerdüm. **3** Ərxtin yukarı kəttürülən bir awazınning mundak deyənlilikini anglidim: «Man, Hudanıng makanı insanlarning arisididur; U ular bilən billa makanlıxip turidu, ular Uning həlkə bolidu. Huda Əzimu ular bilən billa turup, ularning Hudasi bolidu. **4** U ularning kezliridiki hər tamqə yaxni sürtidü; əmdi olüm əsla bolmayıdu, nə matam, nə yığo-zar, nə kəyəqə-aləm bolmayıdu, qünki burunki ixlar ettip kəttil». **5** Təhhtə Olturoquçı: — Mana, həmmimi yengi kılımən! — dedi. U manga yənə: Bularnı hatırıwlı! Qünki bu sezlər həkikiy wə ixənqliktür, — dedi. **6** U

yənə manga mundak dedi: — «Ix tamam boldi! Mən «Alfa» wə «Omega»durmən, Mükəddimə wə Hatimə Özümdurmən. Ussıqan hərkimgə hayatış süyining bulikdön häksiz berimən. **7** Ojəlibə kılıquçı hərkim bularoja mirashorluk kılıdu; Mən uning Hudasi boliman, umu Mening oqlum bolidu. **8** Lekin korkunçaklar, etikadıslar, yirginqliklər, katillar, buzulkuk kılıquqlar, sehırgərlər, butpərəslər wə barlıq yalojanqlarıqla bolsa, ularning kismiti ot bilən güngürt yenip turuwatkan kəldür — bu bolsa ikkinçi olımdur». (*Linné Pyr g3041 g4442*) **9** Ahirki yətta balayı-apət bilən tolojan yətta qinini tutkan yətta pərixtidin biri kelip, manga sezləp: — Kəll! Sanga Kozining jorisi bolidiqan kızını kərsitip koyay, — dedi. **10** Andin u meni Rohning ilkida bolqan haldə yoqan wə egiz bir taqqa elip koydi. U yərdin manga Hudadin qıkkən mukəddəs xəhər Yerusalemming ərxtin qüxüwatqlanlılığı kərsətti. **11** Uningda Hudanıng xan-xəripi bar idi, uning julası intayın kimmətlilik gəhərninq, yexil yakuttək yaltırıqan hrustalning julasioja ohxaytti. **12** Uning qong həm egiz sepili bar idi; sepilning on iki dərvazisi bolup, dərvazılarda on iki pərixta turattı. Hərbir dərvazining üstügə Israillarning on iki kəbilisidin birining ismi yeziloqanidi. **13** Məxrək təripidə üq dərwaza, ximal təripidə üq dərwaza, jənub təripidə üq dərwaza wə məqrəp təripidə üq dərwaza bar idi. **14** Xəhərning sepilining on iki ul texi bolup, ularning üstügə on iki isim, yanı Kozining rosulining isimləri pütkülkütür. **15** Manga sez kılıqan pərixtinining kolida xəhərni, uning dərvazılıri wə uning sepilini elqeydiqan altun komux elqigüq həsa bar idi. **16** Xəhər tət qasa bolup, uzunluqi bilən kənglikli ohxax idi. Pərixtə xəhərni həsa bilən elqidi — on iki ming stadion koldu (uzunlukı, kənglikli wə ezigizli tangdur). **17** U sepilimü elqidi. Sepilning [kəlinlik] insanların elqəm birləşli boyiq, yanı xu perixtining elqimi boyığa bir yüz kırık tət jəynək kəldi. **18** Sepilning kuruluxi bolsa yexil yakuttin, xəhər əynəktək sütüz sap altundin bina kılınoqanidi. **19** Xəhər sepilining ulları hərhil kimmətlilik yakutlar bilən bezəlgənidi. Birinqi ul tax yexil yakut, ikkinqisi kək yakut, üçinqisi həkik, tətinqisi zumrat, **20** bəixinqisi kızıl həkik, altingisi kızıl kaxtax, yətinqisi serik kwarts, səkkizinqisi sus yexil yakut, tokkuzinqisi topaz, oninqisi yexil kwarts, on birinqisi səsün yakut wə on ikinqisi piroza idi. **21** On iki dərwaza on iki mərwayit idi, demək dərvazılarning hərbiri birdin mərwayittin yasaloqanidi. Xəhərning qol yoli əynəktək sütüz sap altundin idi. **22** Xəhərda heqkandak ibadəthana kermidim, qünki Həmmigə Kadir Pərvərdigar Huda wə Qoza uning ibadəthanisidur. **23** Xəhərning yorutuluxi üçün kuyaxka yaki ayoqə möhtəj əmas, qünki Hudanıng xan-xəripi uni yorutkanidi, uning qirioqı bolsa Kozidur. **24** Əllər xəhərdiki yoruklukta yürüdü; yər yüzdidi ki padixahlar xanuxəwkitini uning iqigə elip kəlidü. **25** Uning dərvazılıri kündüzdə hərgiz takalmaydu (əməliyətə u yərdə keqə zadi bolmayıdu). **26** Hərkəysə əllərning xanuxəwkiti wə hərmət-izzitü uning iqigə elip kelinidü. **27** Hərkəndək haram nərsə wə hərkəndək yirginqlik ixlanı kılıquçı yaki yalojanqlik kılıquçı uningoja kirəlməydu; pakət nami Kozining hayatış dəptiridə yeziloqanlarla kirəleydü.

22 Andin [pərixtə] manga hrustalak parkırak hayatış süyi ekıwatlıq dəryani kərsətti. Dərya Hudanıng wə Kozining təhtidin qıkkən bolup, **2** xəhərning qol yolinin otturisida ekıwatlıqanidi. Dəryanıng bu təripidə wə u təripidimə on iki hil mewə beridioqan, hər ayda mewiləydiqan hayatış dərihi bar idi; dorhning yopurmaklıları əllərning xipası üçün idi. **3** Lonət degen əmdi bolmayıdu; Hudanıng wə Kozining tahti xəhərning iqidə bolup, Uning kül-hizmətkarları Uning hizmət-ibaditidə

bolidu. **4** Ular Uning jamalını keridü; Uning nami ularning pəxanlırigə pütütlük bolidu. **5** U yərdə əsla keqə bolmayıdu, nə qiraqı nuriqə, nə kuyax nuriqə möhtəj bolmayıdu. Qünki Pərvərdigar Huda ularning üstidə yordu, ular əbadıl'əbədgıqə həküm sürdü. (*aiōn g165*) **6** Parixtə manga: — Bu sezər həkikiy wə ixənlilik; payoqbərlərning rohrlirining Rəb Hudasi yekin kəlgüsida yüz berixi mukərrər bolqan ixlanı Əz külhizmətkarlırıqə kərsitix üçün, pərixtisini əwətti, — dedi. **7** («Mana, pat yekında kelimən! Bu kitabtiki bəxarətninq səzlərini tutkuqı kixi bəhəltiklər!») **8** Bularni anglioquçı wə kərgüqı mən Yuhannamən. Bu ixlanı anglioqinimdə wə kərginimdə, bularni manga kərsətkən pərixtigə səjdə kılıqli ayoqə aldiqə yikildim. **9** Lekin u manga: — Hərgiz undak kilmə! Mənmu Hudanıng sən wə kərindaxliring bolqan payoqbərlər bilən ohxax külhizmətkarımən. Hudaojla ibadət kıl! — dedi. **10** U manga yənə: — Bu kitabtiki bəxarətninq səzlərini peqətlime; qünki bularning waqtı yekin kəldi. **11** Kəbihlik kılıquçı kixi kəbihlikni kılıwarsun; paskax kixi bolsa pəskəlxıktə turiwarsun; həkkaniy kixi bolsa həkkənliyikini yürgüziwersun; pak-mukəddəs kixi bolsa pak-mukəddaslıktə turiwarsun, — dedi. **12** «Mana, pat yekinda kelimən! Hərkimning əməliyitigə karap beridiojinimni Əzüm bilən billə elip kelimən. **13** Mən «Alfa» wə «Omega», Birinqi wə Ahirki, Mükəddimə wə Hatimə Əzümdurmən». **14** Həyatlıq darihining mewisidin nesip bolux wə dərvaziləridin xəhərə kirişkə müvəssər bolux üçün tonlurini yuqarılar bəhəltiklər! **15** Xəhərning sirtidikilər — itlar, sehırgərlər, buzulkuk kılıquqlar, katillar, butpərəslər, yalojanqlikə huxtar bolqanlar wə əməl kılıquqlardur. **16** «Mənki Əysə jamaətlərinə dəp silərgə bu ixlanıng guwahlıqini yotküzü: üçün pərixtəmni əwəttim. Dawutning Yiltizi həm Naslı, Parlak Tang Yultuzidurmən!» **17** Roh wə toyi bolidiqan kız: «Kəll!» dəydi. Angloquçı: «Kəll!» desun. Ussıqı hərkim kəlsün, halıqan hərkim hayatış süyidin häksiz iqşun. **18** Mənki bu kitabtiki bəxarətninq səzlərini anglioqanlarla guwahlıq berip aghalandurimənki: kimdikim bu səzlərgə birnemini koxsa, Huda uningoja bu kitabta yeziloqan balayı-apətlərni kəoxidü. **19** Kimdikim bu bəxarətlək kitabning səzləridin birər seznı elip taxlısa, Hudamu uningdin bu kitabta yeziloqan hayatış darihidin wə mukəddəs xəhərdin bolidiqan nesiwişini elip taxlaydu. **20** — Mana, bularoja agh-guwah Bərgüqı bolsa mundak dəydi: — «Xundak, pat yekinda kelimən!» — «Amin! Kəl, ya Rəb Əysə!» **21** Rəb Əysə Masihiq mehir-xapkçı barlıq mukəddəs bəndilər bilən billə bolqay, amin!

Mukəddəs xəhərning, yəni Hudadin qıkkən, huddi ez yigitigə toy pərdəzəlirini kılıp
həzirlanən kıldak yengi Yerusalemning ərxtin qüxüwatşənlikni kerdüm. Ərxtin yüksiri
kötürülgən bir awazning mundağ degənlilikini anglidim: «Mana, Hudanıng makanı
insanlarning arisididur; U ular bilən billə makanlıxip turidu, ular Uning həlkə bolidu.

Huda Əzimu ular bilən billə turup, ularning Hudasi bolidu.»

Wəhiy 21:2-3

Reader's Guide

Uyghur tili at AionianBible.org/Readers-Guide

The Aionian Bible republishes public domain and Creative Common Bible texts that are 100% free to copy and print. The original translation is unaltered and notes are added to help your study. The notes show the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of afterlife destinies.

Who has the authority to interpret the Bible and examine the underlying Hebrew and Greek words? That is a good question! We read in 1 John 2:27, “*As for you, the anointing which you received from him remains in you, and you do not need for anyone to teach you. But as his anointing teaches you concerning all things, and is true, and is no lie, and even as it taught you, you remain in him.*” Every Christian is qualified to interpret the Bible! Now that does not mean we will all agree. Each of us is still growing in our understanding of the truth. However, it does mean that there is no infallible human or tradition to answer all our questions. Instead the Holy Spirit helps each of us to know the truth and grow closer to God and each other.

The Bible is a library with 66 books in the Protestant Canon. The best way to learn God's word is to read entire books. Read the book of Genesis. Read the book of John. Read the entire Bible library. Topical studies and cross-referencing can be good. However, the safest way to understand context and meaning is to read whole Bible books. Chapter and verse numbers were added for convenience in the 16th century, but unfortunately they can cause the Bible to seem like an encyclopedia. The Aionian Bible is formatted with simple verse numbering, minimal notes, and no cross-referencing in order to encourage the reading of Bible books.

Bible reading must also begin with prayer. Any Christian is qualified to interpret the Bible with God's help. However, this freedom is also a responsibility because without the Holy Spirit we cannot interpret accurately. We read in 1 Corinthians 2:13-14, “*And we speak of these things, not with words taught by human wisdom, but with those taught by the Spirit, comparing spiritual things with spiritual things. Now the natural person does not receive the things of the Spirit of God, for they are foolishness to him, and he cannot understand them, because they are spiritually discerned.*” So we cannot understand in our natural self, but we can with God's help through prayer.

The Holy Spirit is the best writer and he uses literary devices such as introductions, conclusions, paragraphs, and metaphors. He also writes various genres including historical narrative, prose, and poetry. So Bible study must spiritually discern and understand literature. Pray, read, observe, interpret, and apply. Finally, “*Do your best to present yourself approved by God, a worker who does not need to be ashamed, properly handling the word of truth.*” 2 Timothy 2:15. “*God has granted to us his precious and exceedingly great promises; that through these you may become partakers of the divine nature, having escaped from the corruption that is in the world by lust. Yes, and for this very cause adding on your part all diligence, in your faith supply moral excellence; and in moral excellence, knowledge; and in knowledge, self-control; and in self-control patience; and in patience godliness; and in godliness brotherly affection; and in brotherly affection, love. For if these things are yours and abound, they make you to be not idle nor unfruitful to the knowledge of our Lord Jesus Christ,*” 2 Peter 1:4-8.

Glossary

Uyghur tili at AionianBible.org/Glossary

The Aionian Bible un-translates and instead transliterates eleven special words to help us better understand the extent of God's love for individuals and all mankind, and the nature of afterlife destinies. The original translation is unaltered and a note is added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Compare the meanings below to the Strong's Concordance and Glossary definitions.

Abyssos g12

Greek: proper noun, place

Usage: 9 times in 3 books, 6 chapters, and 9 verses

Meaning:

Temporary prison for special fallen angels such as Apollyon, the Beast, and Satan.

aïdios g126

Greek: adjective

Usage: 2 times in Romans 1:20 and Jude 6

Meaning:

Lasting, enduring forever, eternal.

aiōn g165

Greek: noun

Usage: 127 times in 22 books, 75 chapters, and 102 verses

Meaning:

A lifetime or time period with a beginning and end, an era, an age, the completion of which is beyond human perception, but known only to God the creator of the aiōns, Hebrews 1:2. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

aiōnios g166

Greek: adjective

Usage: 71 times in 19 books, 44 chapters, and 69 verses

Meaning:

From start to finish, pertaining to the age, lifetime, entirety, complete, or even consummate. Never meaning simple endless or infinite chronological time in Koine Greek usage. Read Dr. Heleen Keizer and Ramelli and Konstan for proofs.

eleēsē g1653

Greek: verb, aorist tense, active voice, subjunctive mood, 3rd person singular

Usage: 1 time in this conjugation, Romans 11:32

Meaning:

To have pity on, to show mercy. Typically, the subjunctive mood indicates possibility, not certainty. However, a subjunctive in a purpose clause is a resulting action as certain as the causal action. The subjunctive in a purpose clause functions as an indicative, not an optative. Thus, the grand conclusion of grace theology in Romans 11:32 must be clarified. God's mercy on all is not a possibility, but a certainty. See ntgreek.org.

Geenna g1067

Greek: proper noun, place

Usage: 12 times in 4 books, 7 chapters, and 12 verses

Meaning:

Valley of Hinnom, Jerusalem's trash dump, a place of ruin, destruction, and judgment in this life, or the next, though not eternal to Jesus' audience.

Hadēs g86

Greek: proper noun, place

Usage: 11 times in 5 books, 9 chapters, and 11 verses

Meaning:

Synonomous with Sheol, though in New Testament usage Hades is the temporal place of punishment for deceased unbelieving mankind, distinct from Paradise for deceased believers.

Limnē Pyr g3041 g4442

Greek: proper noun, place

Usage: Phrase 5 times in the New Testament

Meaning:

Lake of Fire, final punishment for those not named in the Book of Life, prepared for the Devil and his angels, Matthew 25:41.

Sheol h7585

Hebrew: proper noun, place

Usage: 66 times in 17 books, 50 chapters, and 64 verses

Meaning:

The grave or temporal afterlife world of both the righteous and unrighteous, believing and unbelieving, until the general resurrection.

Tartaroō g5020

Greek: proper noun, place

Usage: 1 time in 2 Peter 2:4

Meaning:

Temporary prison for particular fallen angels awaiting final judgment.

Glossary +

AionianBible.org/Bibles/Uyghur---Uyghur-Bible-Pinyin/Noted

Glossary references are below. Strong's Hebrew and Greek number notes are added to 64 Old Testament and 200 New Testament verses. Questioned verse translations do not contain Aionian Glossary words and may wrongly imply *eternal* or *Hell*. * The note placement is skipped or adjusted for verses with non-standard numbering.

Abyssos

Luğa 8:31
Rimliklaroqa 10:7
Wəhiy 9:1
Wəhiy 9:2
Wəhiy 9:11
Wəhiy 11:7
Wəhiy 17:8
Wəhiy 20:1
Wəhiy 20:3

aïdios

Rimliklaroqa 1:20
Yəħuda 1:6

aiōn

Matta 12:32
Matta 13:22
Matta 13:39
Matta 13:40
Matta 13:49
Matta 21:19
Matta 24:3
Matta 28:20
Markus 3:29
Markus 4:19
Markus 10:30
Markus 11:14
Luğa 1:33
Luğa 1:55
Luğa 1:70
Luğa 16:8
Luğa 18:30
Luğa 20:34
Luğa 20:35
Yuħanna 4:14
Yuħanna 6:51
Yuħanna 6:58
Yuħanna 8:35
Yuħanna 8:51
Yuħanna 8:52
Yuħanna 9:32
Yuħanna 10:28
Yuħanna 11:26
Yuħanna 12:34
Yuħanna 13:8
Yuħanna 14:16

Rosullarning paaliyətliri 3:21

Rosullarning paaliyətliri 15:18

Rimliklaroqa 1:25

Rimliklaroqa 9:5

Rimliklaroqa 11:36

Rimliklaroqa 12:2

Rimliklaroqa 16:27

Korintliklaroqa 1 1:20

Korintliklaroqa 1 2:6

Korintliklaroqa 1 2:7

Korintliklaroqa 1 2:8

Korintliklaroqa 1 3:18

Korintliklaroqa 1 8:13

Korintliklaroqa 1 10:11

Korintliklaroqa 2 4:4

Korintliklaroqa 2 9:9

Korintliklaroqa 2 11:31

Galatiyaliklaroqa 1:4

Galatiyaliklaroqa 1:5

Əfəsusluklaroqa 1:21

Əfəsusluklaroqa 2:2

Əfəsusluklaroqa 2:7

Əfəsusluklaroqa 3:9

Əfəsusluklaroqa 3:11

Əfəsusluklaroqa 3:21

Əfəsusluklaroqa 6:12

Filippiliklaroqa 4:20

Kolossaliklərgə 1:26

Timotiyəqa 1 1:17

Timotiyəqa 1 6:17

Timotiyəqa 2 4:10

Timotiyəqa 2 4:18

Tituska 2:12

Ibraniylarоqa 1:2

Ibraniylarоqa 1:8

Ibraniylarоqa 5:6

Ibraniylarоqa 6:5

Ibraniylarоqa 6:20

Ibraniylarоqa 7:17

Ibraniylarоqa 7:21

Ibraniylarоqa 7:24

Ibraniylarоqa 7:28

Ibraniylarоqa 9:26

Ibraniylarоqa 11:3

Ibraniylarоqa 13:8

Ibraniylarоqa 13:21

Petrus 1 1:23

Petrus 1 1:25

Petrus 1 4:11

Petrus 1 5:11

Petrus 2 3:18

Yuħanna 1 2:17

Yuħanna 2 1:2

Yəħuda 1:13

Yəħuda 1:25

Wəhiy 1:6

Wəhiy 1:18

Wəhiy 4:9

Wəhiy 4:10

Wəhiy 5:13

Wəhiy 7:12

Wəhiy 10:6

Wəhiy 11:15

Wəhiy 14:11

Wəhiy 15:7

Wəhiy 19:3

Wəhiy 20:10

Wəhiy 22:5

aiōnios

Matta 18:8

Matta 19:16

Matta 19:29

Matta 25:41

Matta 25:46

Markus 3:29

Markus 10:17

Markus 10:30

Luğa 10:25

Luğa 16:9

Luğa 18:18

Luğa 18:30

Yuħanna 3:15

Yuħanna 3:16

Yuħanna 3:36

Yuħanna 4:14

Yuħanna 4:36

Yuħanna 5:24

Yuħanna 5:39

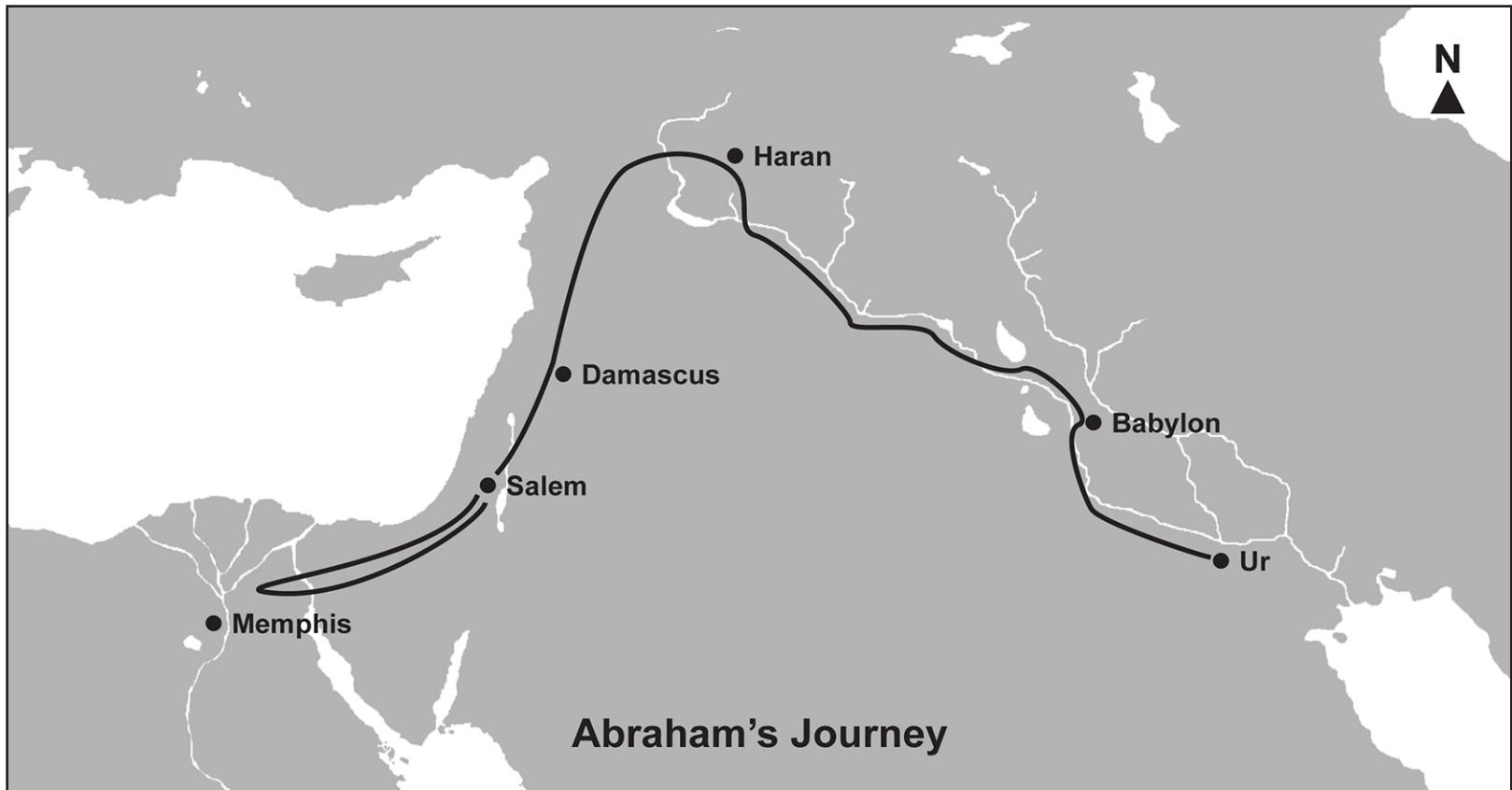
Yuħanna 6:27

Yuħanna 6:40

Yuħanna 6:47

Yuħanna 6:54

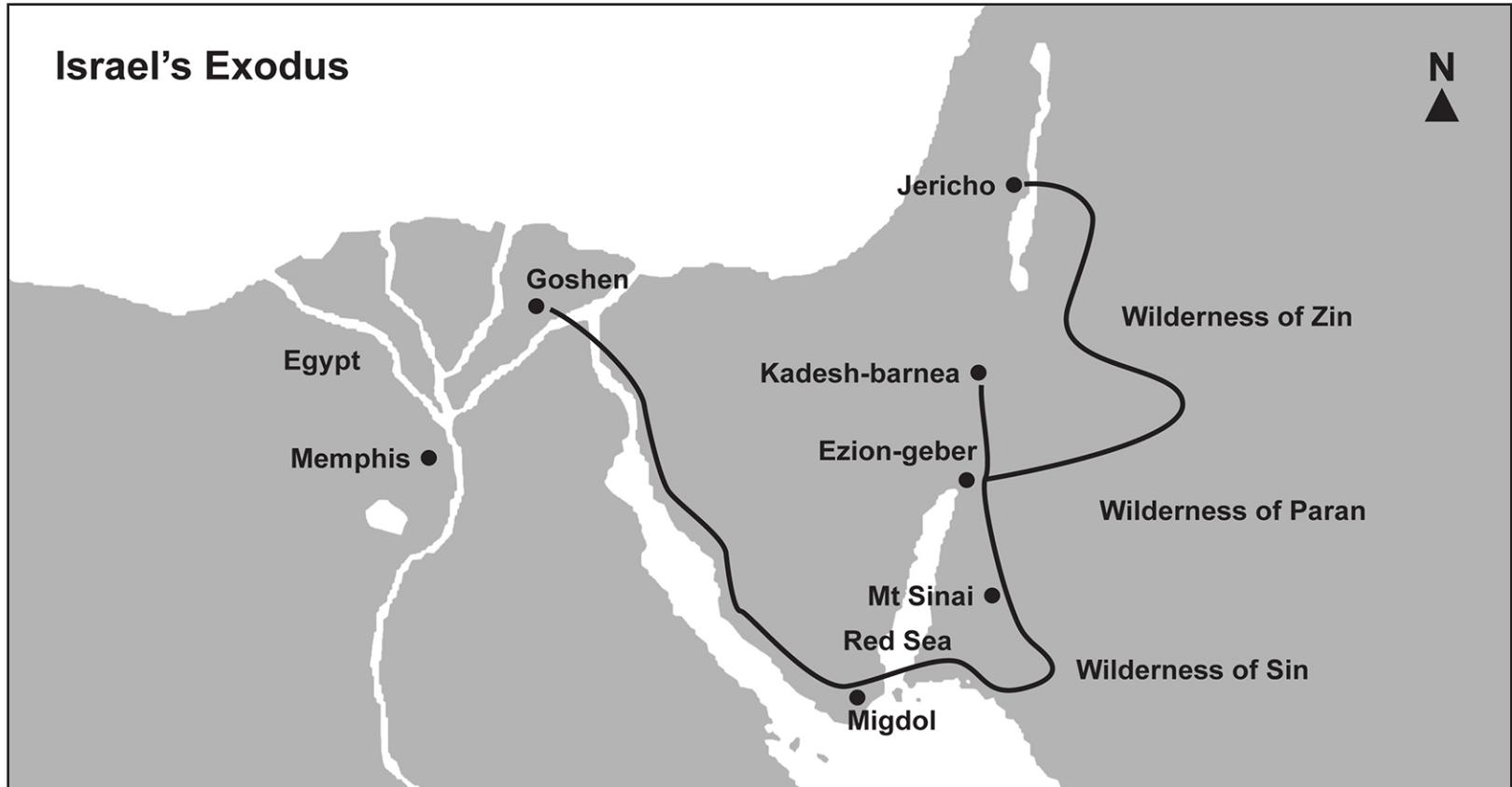
Yuħanna 6:68

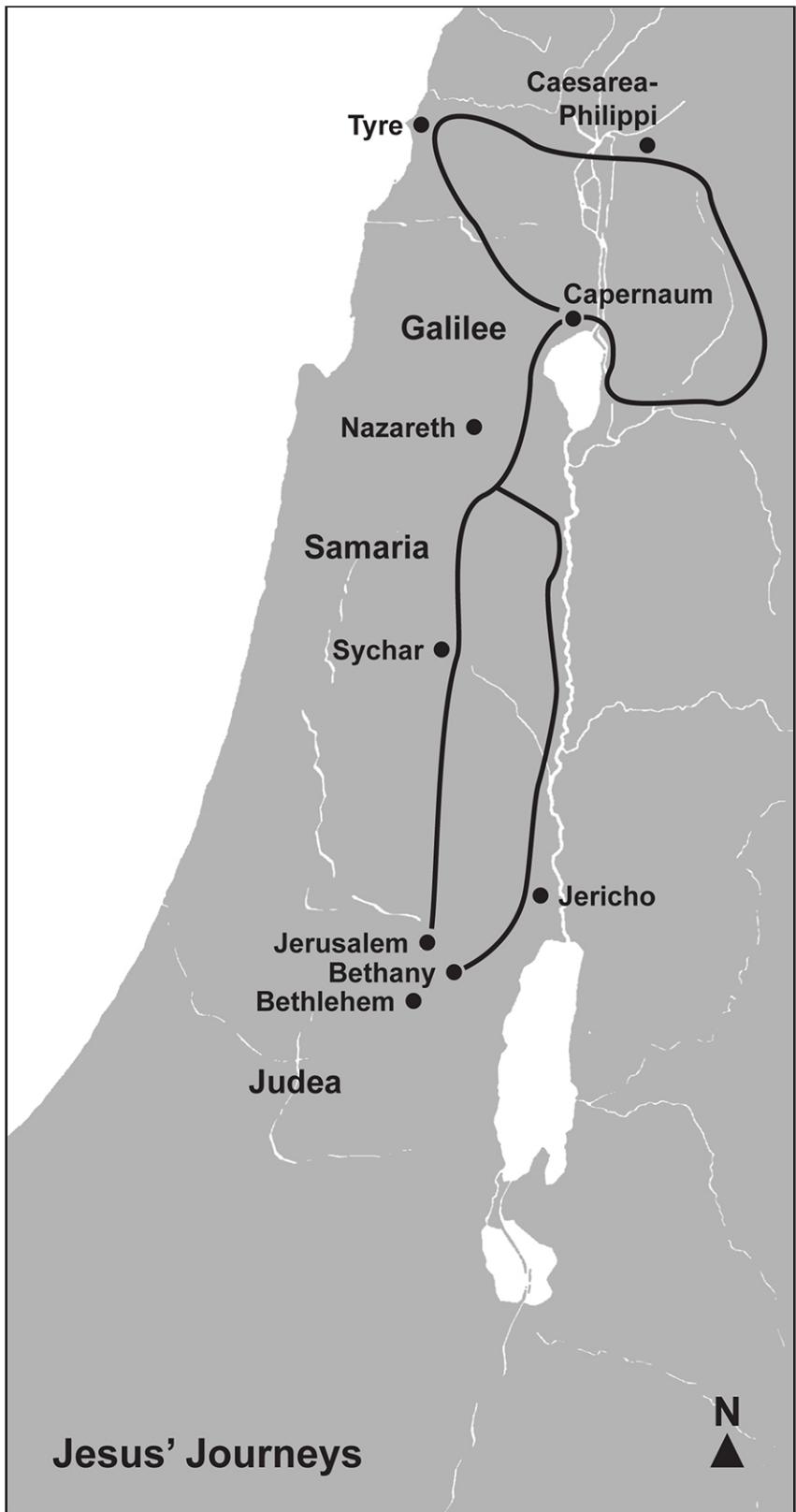
Etiķadi bolqaqka, Huda İbrahimni uningoşa miras süpitidə bərməkqi bolqan zeminoğa berixkə qakıroqanda, u itaət kıldı;
u կոյərgə baridiçənlikini bilməy turup yolqa qıktı. - İbraniylarəqə 11:8

Israel's Exodus

N

Əmma Pirəwn həlkni ketixkə қоюqandın keyin, Filistiylərning zeminidiki yol yekin bolsimu, Huda ularni xu yol bilən baxlımıldı; qünkü u:
«həlkim jənggə uqrəp kalsa, korkup puxayman kılıp, Misirə qəyenip ketixi mümkün» dəp oylioqanıdı. - Misirdin qikix 13:17

Qırıklı İnsan ioqlunu dərvəzə xu yolda keşqılık menin hızmitində bolsun deməy, bəlkı kəşqılıkning hızmitidə bolay wəjenimni
pida şılıx bədilidə nürgün adamları hər üçükə qılıkçı dəp kəddi. - Markus 10:45

Rosullukça tallap qaqırıloğan, Hudanıng hux həwirini jakar laxka ayırip təyinləngən, Məsih Əysanıng կuli bolğan mənki Pawlustin salam! - Rimliklərə 1:1

Creation 4004 B.C.

Adam and Eve created	4004
Tubal-cain forges metal	3300
Enoch walks with God	3017
Methuselah dies at age 969	2349
God floods the Earth	2349
Tower of Babel thwarted	2247
Abraham sojourns to Canaan	1922
Jacob moves to Egypt	1706
Moses leads Exodus from Egypt	1491
Gideon judges Israel	1245
Ruth embraces the God of Israel	1168
David installed as King	1055
King Solomon builds the Temple	1018
Elijah defeats Baal's prophets	896
Jonah preaches to Nineveh	800
Assyrians conquer Israelites	721
King Josiah reforms Judah	630
Babylonians capture Judah	605
Persians conquer Babylonians	539
Cyrus frees Jews, rebuilds Temple	537
Nehemiah rebuilds the wall	454
Malachi prophesies the Messiah	416
Greeks conquer Persians	331
Seleucids conquer Greeks	312
Hebrew Bible translated to Greek	250
Maccabees defeat Seleucids	165
Romans subject Judea	63
Herod the Great rules Judea	37

(The Annals of the World, James Usher)

Jesus Christ born 4 B.C.

New Heavens and Earth

1956	Christ returns for his people
1830	Jim Elliot martyred in Ecuador
1731	John Williams reaches Polynesia
1614	Zinzendorf leads Moravian mission
1572	Japanese kill 40,000 Christians
1517	Jesuits reach Mexico
1455	Martin Luther leads Reformation
1323	Gutenberg prints first Bible
1276	Franciscans reach Sumatra
1100	Ramon Llull trains missionaries
1054	Crusades tarnish the church
997	The Great Schism
864	Adalbert martyred in Prussia
716	Bulgarian Prince Boris converts
635	Boniface reaches Germany
569	Alopen reaches China
432	Longinus reaches Alodia / Sudan
397	Saint Patrick reaches Ireland
341	Carthage ratifies Bible Canon
325	Ulfilas reaches Goth / Romania
250	Niceae proclaims God is Trinity
197	Denis reaches Paris, France
70	Tertullian writes Christian literature
61	Paul imprisoned in Rome, Italy
52	Thomas reaches Malabar, India
39	Peter reaches Gentile Cornelius
33	Holy Spirit empowers the Church

(Wikipedia, Timeline of Christian missions)

Resurrected 33 A.D.

What are we? ►			Genesis 1:26 - 2:3 Mankind is created in God's image, male and female He created us					
How are we sinful? ►			Romans 5:12-19 Sin entered the world through Adam and then death through sin					
When are we? ▼								
Where are we?			Innocence		Fallen			Glory
			Eternity Past	Creation 4004 B.C.	Fall to sin No Law	Moses' Law 1500 B.C.	Christ 33 A.D.	Church Age Kingdom Age
								New Heavens and Earth
► Who are we?	God	Father	John 10:30 God's perfect fellowship	Genesis 1:31 God's perfect fellowship with Adam in The Garden of Eden	1 Timothy 6:16 Living in unapproachable light			Acts 3:21 Philippians 2:11 Revelation 20:3 God's perfectly restored fellowship with all Mankind praising Christ as Lord in the Holy City
		Son			John 8:58 Pre-incarnate	John 1:14 Incarnate	Luke 23:43 Paradise	
		Holy Spirit			Psalm 139:7 Everywhere	John 14:17 Living in believers		
	Mankind	Living	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth Luke 16:22 Blessed in Paradise Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command	Genesis 1:1 No Creation No people	Ephesians 2:1-5 Serving the Savior or Satan on Earth			Matthew 25:41 Revelation 20:10 Lake of Fire prepared for the Devil and his Angels
		Deceased believing			Luke 16:22 Blessed in Paradise			
		Deceased unbelieving			Luke 16:23, Revelation 20:5,13 Punished in Hades until the final judgment			
	Angels	Holy			Hebrews 1:14 Serving mankind at God's command			
		Imprisoned	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	Genesis 1:31 No Fall No unholy Angels	2 Peter 2:4, Jude 6 Imprisoned in Tartarus	Revelation 20:13 Thalaasa Revelation 19:20 Lake of Fire Revelation 20:2 Abyss		
		Fugitive			1 Peter 5:8, Revelation 12:10 Rebelling against Christ Accusing mankind			
		First Beast						
		False Prophet						
		Satan						
Why are we? ►			Romans 11:25-36, Ephesian 2:7 For God has bound all over to disobedience in order to show mercy to all					

Destiny

Uyghur tili at AionianBible.org/Destiny

The Aionian Bible shows the location of eleven special Greek and Hebrew Aionian Glossary words to help us better understand God's love for individuals and for all mankind, and the nature of after-life destinies. The underlying Hebrew and Greek words typically translated as *Hell* show us that there are not just two after-life destinies, Heaven or Hell. Instead, there are a number of different locations, each with different purposes, different durations, and different inhabitants. Locations include 1) Old Testament *Sheol* and New Testament *Hadēs*, 2) *Geenna*, 3) *Tartaroō*, 4) *Abyssos*, 5) *Limnē Pyr*, 6) *Paradise*, 7) *The New Heaven*, and 8) *The New Earth*. So there is reason to review our conclusions about the destinies of redeemed mankind and fallen angels.

The key observation is that fallen angels will be present at the final judgment, 2 Peter 2:4 and Jude 6. Traditionally, we understand the separation of the Sheep and the Goats at the final judgment to divide believing from unbelieving mankind, Matthew 25:31-46 and Revelation 20:11-15. However, the presence of fallen angels alternatively suggests that Jesus is separating redeemed mankind from the fallen angels. We do know that Jesus is the helper of mankind and not the helper of the Devil, Hebrews 2. We also know that Jesus has atoned for the sins of all mankind, both believer and unbeliever alike, 1 John 2:1-2. Deceased believers are rewarded in Paradise, Luke 23:43, while unbelievers are punished in Hades as the story of Lazarus makes plain, Luke 16:19-31. Yet less commonly known, the punishment of this selfish man and all unbelievers is before the final judgment, is temporal, and is punctuated when Hades is evacuated, Revelation 20:13. So is there hope beyond Hades for unbelieving mankind? Jesus promised, "*the gates of Hades will not prevail,*" Matthew 16:18. Paul asks, "*Hades where is your victory?*" 1 Corinthians 15:55. John wrote, "*Hades gives up,*" Revelation 20:13.

Jesus comforts us saying, "*Do not be afraid,*" because he holds the keys to *unlock* death and Hades, Revelation 1:18. Yet too often our *Good News* sounds like a warning to "*be afraid*" because Jesus holds the keys to *lock* Hades! Wow, we have it backwards! Hades will be evacuated! And to guarantee hope, once emptied, Hades is thrown into the Lake of Fire, never needed again, Revelation 20:14.

Finally, we read that anyone whose name is not written in the Book of Life is thrown into the Lake of Fire, the second death, with no exit ever mentioned or promised, Revelation 21:1-8. So are those evacuated from Hades then, "*out of the frying pan, into the fire?*" Certainly, the Lake of Fire is the destiny of the Goats. But, do not be afraid. Instead, read the Bible's explicit mention of the purpose of the Lake of Fire and the identity of the Goats, "*Then he will say also to those on the left hand, 'Depart from me, you cursed, into the consummate fire which is prepared for... the devil and his angels,'*" Matthew 25:41. Bad news for the Devil. Good news for all mankind!

Faith is not a pen to write your own name in the Book of Life. Instead, faith is the glasses to see that the love of Christ for all mankind has already written our names in Heaven. Jesus said, "*You did not choose me, but I chose you,*" John 15:16. Though unbelievers will suffer regrettable punishment in Hades, redeemed mankind will never enter the Lake of Fire, prepared for the devil and his angels. And as God promised, all mankind will worship Christ together forever, Philippians 2:9-11.

World Nations

Xuning üçün, berip pütkül əllərni [əzümgə] muhlis kılıp yetixtürüngrəl, xundakla ularnı Ata, Oqlul wə Muğəddəs Röhning namioqə təwə kılıp qəmündürüp, - Matta 28:19